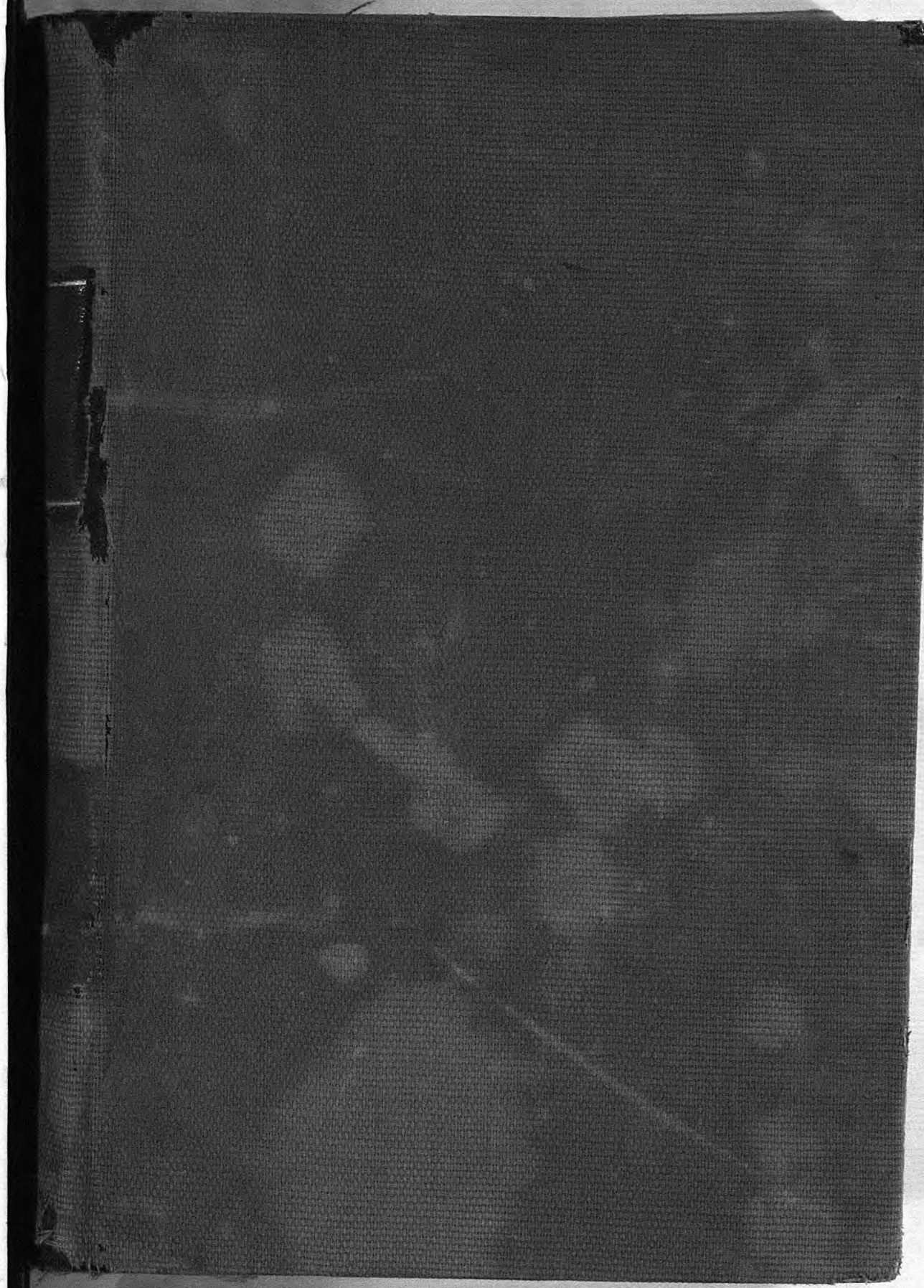

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΒΕΡΟΙΑΣ

+ 300
non.

*Αριθ. είδ.

~~100-66~~

~~4498~~

65

ΑΡΧΕΤ

24 πορσεδίν

GRVET-00034

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ

ΤΗΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΥΠΟ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ Τ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ Ε΄

ΗΥΕΗΜΕΝΗ ΚΑΙ ΔΙΩΡΘΩΜΕΝΗ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Δ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

ΟΔΟΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΕΙΟΥ ΑΡΙΘ. 3

1890

Αρ. Εισ 66

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

ΕΙΔΗΣΙΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΣ.

Πᾶν ἀντίτυπον μὴ φέρον τὴν ἰδιόχειρον ὑπογραφήν τοῦ ἀνεψιοῦ μου
Ν. Δ. Φιλαρέτου εἶναι μετατύπωσις παρὰ τὴν θέλησίν μου γενομένη καὶ
ὑπὸ τοῦ 432 ἄρθρου τοῦ ποινικοῦ νόμου κολαζομένη.

Ν. Δ. Φιλαρέτου
(C)

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ παρὸν ἐγχειρίδιον, οὗ τινος ὁ πρῶτος τόμος τυπωθεὶς ἤδη παραδίδοται εἰς τὸ Κοινόν, κύριον ἔχει προσρισμὸν τὸ νὰ εὐκολύνῃ τὴν ἐν τῷ ἡμετέρῳ πανεπιστημίῳ διδασκαλίαν τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας, ἀπαλλάττον τοὺς φοιτητάς τῆς ὀχληρᾶς ἀνάγκης τοῦ ἀντιγράφειν, ἐνίοτε δὲ καὶ κακογραφεῖν τὰ διδασκόμενα. Ἴσως δὲ καὶ οἱ τ' ἀκαδημαϊκὰ ἐδώλια ὑπερναθάντες εὕρωσι τινα ἐν αὐτῷ ὠφέλειαν· ἐν τῇ πενιχρότητι καὶ παντελεῖ, ὡς ἔπος εἰπεῖν, ἐνδεία συγγραμμάτων πατρίων περὶ πολιτικῆς οἰκονομίας, τολμηρὸν ὅλως τῇ ἐμῇ εὐθυβολίᾳ ἐνόμισα τὸ πορρωτέρῳ σκοπῆσαι· δυνάμεις ἐντονώτεραι καὶ χεῖρες δεξιώτεραι τελειότερον βεβαίως παρήγον ἔργον· ἀλλ' ἐμὲ ἀρκεῖ καὶ ἂν οὐχὶ σαθρὰς τὸ παράπαν βάσεις τὸ ἐμὸν περιέχῃ ἐγχειρίημα.

Ἀθήνησι κατὰ μῆνα αὐγούστον 1855.

Τυπωθέντος ἤδη καὶ τοῦ δευτέρου τόμου τοῦ ἐμοῦ ἐγχειρίδιου ἔχουσιν οἱ τοῦ ἡμετέρου πανεπιστημίου φοιτηταὶ ἐντυπον ὀλόκληρον τὴν σειρὰν τῶν ἐμῶν παραδόσεων. Περὶ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ κυρίαν μὲν σπουδὴν κατέβαλον εἰς τὸ κάταρτίσαι βιβλίον εὐσύνοπτον καὶ πρὸς μελέτην στοιχειώδη τῆς πολιτικῆς οἰκονομίας ἐπιτήδειον, ἀλλὰ καὶ παρέχον συνάμα πρὸς ἐκτενεστέρας ἐρεῦνας ἱκανὰς τὰς ἀφορμὰς διὸ καὶ ἡ τῶν παραθέσεων καὶ παραπομπῶν εἰς ἄλλα συγγράμματα συχνὴ χρῆσις οὐκ ἄσκοπος ἴσως οὐδὲ ματαία ὅλως κριθήσεται. Ἐν ταῖς ἐγχωρίοις προεργασίαις, ἐκτός τινων ἐξαιρέσεων, μικρὰς εὐρὺν τὴν βοήθειαν, ἐπομένως ἀτελές, ὡς εἰκός, καὶ ἀκατάσκευον ἐξεπύνησα ἔργον, μόνις ὡς ὑλικὸν ἴσως πρὸς τελειότεραν καὶ τεχνικωτέραν οἰκοδομίαν χρήσιμον· ὥστε πλείονος προσδεῖται τῆς πειραικῆς τῶν ἀρμοδίων κριτῶν καὶ συγκαταβατικωτέρας τῶν κλειψέων αὐτοῦ

καὶ ἀτελειῶν κρίσεως· ἀλλὰ μετ' εὐγνωμοσύνης ἀπεκδέχομαι
αὐστηρὰν τῶν ἡμαρτημένων μοι ἐπίκρισιν καὶ ἐξέλεγξιν.

Ἐν Ἀθήναις κατὰ μῆνα νοέμβριον 1858.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ ταύτῃ ἐκδόσει τὸ κείμενον τοῦ βιβλίου ἔμει-
νεν, ἐκτὸς ὀλίγων τινῶν ἐξαιρέσεων, ἀμετάβλητον, προσθήκαι
δὲ ἱκαναὶ καὶ ἀναπτύξεις ἐγένοντο ἐν ταῖς σημειώσεσιν, αἵτινες
ὁμῶς οὐδόλως ἠὔξησαν τὸν ὄγκον αὐτοῦ τῇ βοηθείᾳ τυπογρα-
φικῶν οἰκονομιῶν. Εὐγνωμόνῳ τοῖς ἐπιεικῶς τὸ ἔργον μου τοῦτο
κρίνασιν, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ τοῖς μετὰ δικαιοσύνης ἐπιστημονι-
κῆς ἐξελέγγουσιν αὐτό.

Ἀθήνησι κατὰ μῆνα νοέμβριον 1863.

Καὶ ἐν τῇ τρίτῃ ἐκδόσει μικραὶ τροποποιήσεις ἐγένοντο ἐν
τῷ κειμένῳ τοῦ βιβλίου, ἀλλ' ἐν ταῖς σημειώσεσι πλεῖσται προσ-
θήκαι καὶ βελτιώσεις· προσέτι ἐπισυνήφθη εἰς τὸ τέλος νέος
πίναξ, ἐμφαίνων ποῦ τοῦ συγγράμματος ἕκαστον ἄρθρον τῆς
πολιτικῆς δικονομίας ἐρμηνεύεται.

Ἀθήνησι κατὰ μῆνα νοέμβριον 1870.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Τ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ.

Καὶ ἐν τῇ Ε' ταύτῃ ἐκδόσει ἐγένοντο προσθήκαι ἱκαναὶ καὶ
τινες διορθώσεις, ἀλλὰ σπουδαῖαι μεταβολαὶ καὶ ἀκυρώσεις κατὰ
τοὺς νεαροὺς νόμους. Προσέτι ἐγένετο κατὰτάξις συστηματι-
κωτέρα τοῦ κειμένου καὶ προσθήκη νέου πίνακος, ἐμφαίνοντος
ποῦ τοῦ συγγράμματος ἕκαστον ἄρθρον τῆς πολιτικῆς δικονο-
μίας ἐρμηνεύεται.

Ἀθήνησι κατὰ μῆνα δεκέμβριον 1890.

Ἐντολῇ τοῦ συγγραφέως
ΝΙΚΟΛΑΟΣ Δ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ.

ΠΙΝΑΞ ΤΗΣ ΚΑΤΑΤΑΞΕΩΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α') προδιάθεσις.....§	1
Β') διάλυσις τῶν διαφορῶν ἄνευ δικαστηρίου.....§	2
Γ') δικαστικὴ διάλυσις τῶν διαφορῶν.....§	3
Δ') ὀρισμὸς καὶ διδασκαλία τῆς πολ. δικονομίας.....§	4
Ε') δικονομικοὶ νόμοι.	
1) κατάταξις αὐτῶν.....§	5
2) ἔκτασις αὐτῶν κατὰ χρόνον.....§	6
3) » » » τόπον.....§	7
Σ') πηγαὶ τῆς πολ. δικονομίας.....§	8
Ζ') βοηθήματα.....§	9
Η') ἱστορικὰ σημειώματα.....§	10
Θ') βιβλιογραφία.....§	11

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ τῶν δικαστηρίων, τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς ἐξουσίας αὐτῶν.....§	12

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ τῶν δικαστικῶν προσώπων.....§	13

Τίτλος πρώτος

Περὶ τῶν οὐσιωδῶν δικαστικῶν προσώπων.

Α') δικαστής.....	§ 14
Β') πρόεδρος.....	§ 15
Γ') εισαγγελεύς.....	§ 16
Δ') γραμματεὺς.....	§ 17

Τίτλος δεύτερος

Ἐπουσιώδη δικαστικὰ πρόσωπα.

Α') δικηγόρος.....	§ 18
Β') συμβολαιογράφος.....	§ 19
Γ') κλητὴρ.....	§ 20

Τίτλος τρίτος

Περὶ τῶν δικαίων καὶ καθηκόντων τῶν δικαστικῶν προσώπων ἐν γενεῇ.....	§ 21

Τίτλος τέταρτος

Περὶ πειθαρχίας.....	§ 22

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων.

α') περὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν.....	§ 23
β') » ἐνεργείας.....	§ 24
γ') περὶ τῶν δικαστικῶν διακοπῶν.....	§ 25

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

Τίτλος πρώτος

Δικαιοδοσία.

α') τί ἐστὶ.....	§ 26

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τῶν δικαζομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ τῶν διαδίκων.....	§ 49
α') ἐνάγων, ἐναγόμενος.....	§ 50
β') ὁμόδικοι	§ 51

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

*Περὶ τῆς προσελεύσεως τρίτων εἰς δίκην
μεταξὺ ἄλλων ἐκκρεμῇ.*

α') γενικά.....	§ 52
β') ἐκουσία παρέμβασις	§ 53
γ') ἀναγκαστικὴ παρέμβασις	
1) διὰ προσεπικλήσεως	§ 54
2) δι' ἀνακοινώσεως	§ 55

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Παράστασις ἐπὶ δικαστηρίου.

1) αὐτοπρόσωπος.....	§ 56
2) διὰ πληρεξουσίου	§ 57
3) δι' ἀντικλήτου	§ 58
4) νομιμοποιήσις.....	§ 59

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Περὶ τῆς ἀμοιβαίας σχέσεως τῶν διαδίκων.

1) ἐν γένει.....	§ 60
2) δικαστικὴ δαπάνη.....	§ 61
3) πενίας εὐεργέτημα	§ 62
4) προφυλάξεις κατὰ προπετῶν χρισολογιῶν	§ 63

ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῶν ιδιωτικῶν δικῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ τῶν ιδιωτικῶν δικῶν καθ' ἑαυτάς.

α')	ἐν γένει.....	§ 64
β')	στοιχεῖα ιδιωτικῆς διαφορᾶς.....	§ 65
γ')	ἐξαιρέσεις.....	§ 66

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Σύγκρουσις καθηκόρων.

α')	εἰσαγωγικά.....	§ 67
β')	περὶ καταφατικῆς συγκρούσεως.....	§ 68
γ')	» ἀποφατικῆς ».....	§ 69

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ τῆς ἀμοιβαίας σχέσεως πολλῶν δικῶν.

α')	πρὸς ἄλλας πολιτικὰς δίκας.....	§ 70-72
β')	πρὸς ποινικὰς δίκας.....	§ 73

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Περὶ τῶν δικαστικῶν πράξεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ τῶν θεμελιωδῶν βάσεων τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

α')	ἀξιώματα δικονομικά.....	§ 74
1)	τὸ ἀξίωμα τοῦ μὴ δικάζειν αὐτεπαγγέλτως.....	§ 75
2)	» » ἄνευ ἐπικουρίας δικάζεσθαι.....	§ 76
3)	» » μηδὲνα δικάζειν ἀνήκουστον.....	§ 77
β')	περὶ τῆς ἐγγράφου καὶ προφορικῆς, δημοσίας καὶ μυστικῆς διαδικασίας.....	§ 78

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τῶν πράξεων τῶν διαδικῶν.

α') γενικά.....	§ 79
β') ἀγωγή.	
1) ἐν γένει.....	§ 80
2) εἶδη τῶν ἀγωγῶν	§ 81
γ') ὑπεράσπισις	§ 82

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ τῶν πράξεων τοῦ δικαστηρίου.

A') διεύθυνσις	§ 83
B') περὶ τῶν δικαστικῶν ἐκθέσεων.....	§ 84
Γ') » » ἀποφάσεων.	
1) ὁρισμός καὶ εἶδη	§ 85
2) καταρτισμός τῶν ἀποφάσεων	§ 86
3) σύνταξις τῶν ἀποφάσεων.....	§ 87
4) δημοσίευσις τῶν ἀποφ. καὶ ἀποτελέσματα αὐτῶν	§ 88
5) τελεσιδικία	§ 89

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Κοινὰ τῶν δικαστικῶν πράξεων.

A') περὶ κοινοποιήσεων.....	§ 90
B') περὶ προθεσμιῶν	§ 91
α') περὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν προθεσμιῶν.....	§ 92
β') » τῆς ἐκτάσεως αὐτῶν.....	§ 93
γ') » » παραμελήσεως αὐτῶν.....	§ 94
Γ') περὶ δικονομικῶν ἀκυροτήτων.....	§ 95

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Διαδικασία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Παρά τοὺς πρωτοδικεῖους.

Τίτλος πρῶτος

Γενικὴ διαδικασία.

Α'. Προδικασία.

Α')	Προπαρασκευαστικαὶ πράξεις.	
	1) ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ	§ 96
	2) αἵτησις θεραπείας	§ 97
Β')	Ἀγωγή.	
	α') γενικά	§ 98
	β') ἐπουσιῶδες τῆς ἀγωγῆς περιεχόμενον	§ 99
	γ') ἐπίδοσις τῆς ἀγωγῆς	§ 100
Γ')	Ἀπολογία.	
	α') γενικά	§ 101
	β') ἀπάντησις	§ 102
	γ') ἐνστάσεις	§ 103
	1) ἐνστάσεις ἀναβλητικαί	§ 104
	2) » ἀνατρεπτικαί	§ 105
	3) τὰ διακριτικὰ τῶν ἐνστάσεων τούτων	§ 106
	δ') ἀνταγωγή	§ 107
Δ')	Ἀνταπολογία	§ 108
Ε')	Διαδικασία μέχρι τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως § 109	

B'. Διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου.

α') ἐν γένει	§ 110
β') ἀντιμωλία δίκη	§ 111
γ') ἀγόρευσις τοῦ εἰσαγγελέως	§ 112
δ') ἐρήμη δίκη	§ 113
ε') ἔγγραφος διαδικασία	§ 114

Τίτλος δεύτερος

Εἰδικαὶ διαδικασίαι	§ 115
A'. Συνοπτικαὶ δίκαι	§ 116
A') Περὶ τῶν κατὰ γένος συνοπτικῶν δικῶν	
A') Τίνες εἰσὶν	§ 117
B') Κατὰ τί διαφέρουσι τῶν συνήθων	§ 118
Γ') Εἰδικὰ θέματα.	
I) περὶ προσωρινῶν μέτρων	§ 119
II) περὶ τῶν τῆς διακατοχῆς δικῶν.	
α') ὀρισμός καὶ εἶδη	§ 120
β') τὸ παράγγελμα πρὸς διατήρησιν τῆς νομῆς	§ 121
γ') τὸ παράγγελμα πρὸς ἀνάκτῃσιν τῆς νομῆς	§ 122
δ') τὸ παράγγελμα de precario	§ 123
ε') κοινὰ τῶν παραγγελμάτων τούτων.	§ 124
III) περὶ τῶν ἐμπορικῶν δικῶν.	
α') τίνες εἰσὶν	§ 125
β') διαδικασία	§ 126
B') Περὶ τῶν κατ' εἶδος συνοπτικῶν δικῶν.	
A') Πρόκλησις εἰς ἀγωγὴν	§ 127
α') εἶδη.	
a) provocatio ex lege diffamari	§ 128
b) provocatio ex lege si contendat	§ 129

β')	διαδικασία	§ 130
B')	Περὶ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν δικαστῶν . . .	§ 131
Δ')	Διαδικασία	§ 132
Γ')	Περὶ διανομῆς	§ 133
B'. Λογιστικὴ δίκη	§ 134	
α')	ἐκουσία λογοδοσία	§ 135
β')	ἀναγκαία λογοδοσία	§ 136
γ')	λάθη λογιστικά	§ 137
Γ'. Διαδικασία ἐπ' ἀναφορᾷ		
A')	Γενικά	
α')	ὀρισμός	§ 138
β')	διαδικασία	§ 139
γ')	ἀπόφασις	§ 140
B')	Εἰδικαὶ περιπτώσεις	
A')	Διορισμός ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος	§ 141
B')	Ἐπικύρωσις βουλευμάτων συγγενικοῦ συμβουλίου	
α')	συγγενικὸν συμβούλιον	§ 142
β')	ἐπικύρωσις τῶν βουλευμάτων καὶ μέσα προσβολῆς αὐτῶν	§ 143
Γ')	Ἀπαγόρευσις	
α')	τί ἐστίν	§ 144
β')	διαδικασία καὶ ἀπόφασις	§ 145
γ')	ἀποτελέσματα τῆς ἀποφάσεως	§ 146
Δ')	Προσέγκατάς. εἰς τὴν περιουσίαν ἀφάντου	§ 147
Ε')	Διόρθωσις ληξιαρχικῆς πράξεως	§ 148
Σ')	Ἄδεια παρὰ γυναικὸς ὑπάνδρου αἰτουμένη πρὸς κίνησιν ἀγωγῆς	§ 149
Ζ')	Χωρισμός κτημάτων	§ 150
Η')	Περὶ διαζυγίου καὶ διαστάσεως	§ 151
Θ')	Ἐκστασις ὑπαρχόντων	§ 152

Τίτλος τρίτος

Διαδικασία παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν πρωτοδικῶν	§ 153

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Παρά τοῖς εἰρηροδικεῖσις.

α') ἀρμοδιότης	§ 154
β') διαδικασία	§ 155

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ διαιτησίας.

A') Γενικά	§ 156
B') Ἐκουσία διαιτησία.	
α') προαπαιτούμενα	§ 157
β') προσόντα τοῦ συνυποσχετικοῦ	§ 158
γ') ἀποτελέσματα τῆς συνυποσχέσεως	§ 159
δ') περὶ τῆς ἐξουσίας τῶν διαιτητῶν	§ 160
ε') παῦσις τῆς διαιτησίας	§ 161
ς') περὶ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν κατ' αὐτῆς ἐνδίκων μέσων	§ 162
Γ') Ἀναγκαία διαιτησία	§ 163

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

*Περὶ τῶν διαχωλόντων τὴν τακτικὴν πρόοδον
τῆς δίκης αἰτίων.*

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ ἀποδείξεως.

Τίτλος πρῶτος

Γενικά.

A') Ὅρισμός τῆς ἀποδείξεως καὶ εἶδη αὐτῆς	§ 164
1) προαπόδειξις	§ 165
2) συντηρητικὴ ἀπόδειξις	§ 166
B') Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀποδείξεως.	
α') γενικά	§ 167

β')	περί πασιδήλου καὶ γνωστοῦ τῷ δικαστηρίῳ.	§ 168
Γ')	Περί τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως.	§ 169
	Ἀνάπτυξις τοῦ κανόνος.	§ 170
Δ')	Περί τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων.	§ 171
Ε')	Διαδικασία περί τὴν ἀπόδειξιν	§ 172

Τίτλος δεύτερος

Τὰ καθ' ἑκαστον ἀποδεικτικὰ μέσα.

Α'.	Ὁμολογία.	
Α')	Γενικά	§ 173
Β')	Δικαστικὴ ὁμολογία.	§ 174
Γ')	Ἐξώδικος ὁμολογία.	§ 175
Δ')	Ἀδιαίρετον τῆς ὁμολογίας.	§ 176
Β'.	Τεκμήρια	§ 177
Γ'.	Αὐτοψία	§ 178
Δ'.	Πραγματογνώμονες.	
	α') ὀρίσμός.	§ 179
	β') διεξαγωγή	§ 180
	γ') γνωμοδότησις	§ 181
Ε'.	Μάρτυρες.	
Α')	Γενικά	§ 182
Β')	Περιορισμός τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως	§ 183
	1) πρῶτος κανὼν.	§ 184
	2) δεύτερος κανὼν.	§ 185
	3) ἑκτασις τῶν ἀνωτέρω 2 κανόνων.	§ 186
	α') ἐμπορικαὶ ὑποθέσεις	§ 187
	β') ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως.	§ 188
	γ') ἀδυναμία ἐγγράφου ἀποδείξεως.	§ 189
Γ')	Ἰκανότης πρὸς μαρτυρίαν.	
	α') περί ἀνικανότητος	§ 190
	β') περί ἐξαιρετέων μαρτύρων	§ 191
Δ')	Διεξαγωγή τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως.	
	α') ἀπόφασις περί τούτου.	§ 192

β')	διαδικασία.	
1)	κλησεις τῶν διαδίκων καὶ μαρτύρων.	§ 193
2)	ἀκρόσεις τῶν μαρτύρων.	§ 194
γ')	συζήτησις μετὰ τὴν διεξαγωγὴν.	§ 195
Σ'.	Ὅρκος.	
Α')	Ὅρισμός καὶ εἶδη.	§ 196
Β')	Περὶ τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου.	
α')	γενικά.	§ 197
β')	διαδικασία.	
1)	ἐπαγωγή.	§ 198
2)	ὀρκοδοσία.	§ 199
γ')	ἀποδεικτικὴ δύναμις.	§ 200
Γ')	Περὶ τοῦ ἀναγκαίου ὅρκου.	§ 201
Δ')	Περὶ τοῦ ἐκτιμητικοῦ ὅρκου.	§ 202
Ζ'.	Ὑπομνήματα.	§ 203
Α')	Περὶ ἐγγράφων.	
Α')	Ὅτι γένει.	§ 204
Β')	Καταρτισμός τῶν ἐγγράφων.	
α')	τῶν δημοσίων.	§ 205
β')	τῶν ἰδιωτικῶν.	§ 206
γ')	περὶ πρωτοτύπων καὶ ἀντιγράφων.	§ 207
Γ')	Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων.	
α')	ἐν γένει.	§ 208
β')	τῶν ἀντεγγράφων.	§ 209
γ')	τῶν δημοσίων.	§ 210
δ')	τῶν ἰδιωτικῶν.	§ 211
ε')	τῶν ἀντιγράφων καὶ συσχετικῶν ἐγγράφων.	§ 212
Δ')	Διεξαγωγή τῆς δι' ἐγγράφων ἀποδείξεως.	
α')	γενικά.	§ 213
β')	προσαγωγή ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου.	§ 114
γ')	προσαγωγή δημοσίου »	§ 215
Ε')	Περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων.	§ 216
Β')	Περὶ μνημείων.	§ 217

Τίτλος τρίτος

Ἐλεγχος τῶν ἀποδείξεων ..... § 218

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ διακοπῆς καὶ ἐπανάληψως τῆς δίκης.

Α') Περὶ διακοπῆς ..... § 219

Β') Ἐπανάληψις τῆς δίκης ..... § 220

Γ') Περὶ ἀποδοκιμίας ..... § 221

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ καταργήσεως καὶ ἀποπερατώσεως τῆς δίκης ..... § 222

Α') Περὶ ἀνατροπῆς ..... § 223

Β') Περὶ παραιτήσεως ..... § 224

Γ') Περὶ ἀποδοχῆς ..... § 225

BIBΛΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ ἐνδίκων μέσων ..... § 226

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ τακτικῶν ἐνδίκων μέσων.

Α') Ἀνακοπή.

α') ὀρισμός καὶ προσόντα ..... § 227

β') διαδικασία καὶ ἀποφάσεις ..... § 228

Β') Ἐφεσις.

α') γενικά ..... § 229

β') περὶ τῶν διαδίκων ..... § 230

γ') περὶ τῶν ἐφεσίμων ἀποφάσεων ..... § 231

δ') περὶ τῶν λόγων τῆς ἐφέσεως ..... § 232

ε') περὶ τῆς προθεσμίας ..... § 233

ς') περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐφέσεως ..... § 234

- ζ') *περὶ τῆς διαδικασίας.*
 1) *προδικασία* ..... § 235
 2) *διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου* ..... § 236

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τῶν ἐκτάκτων ἐνδίκων μέσων.

- Α') *Περὶ ἀναψηλαφήσεως.*
 α') *ὁρισμός καὶ εἶδη* ..... § 237
 β') *περὶ τῶν διαδίκων* ..... § 238
 γ') *περὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς ἀναψηλάφησιν ἀπο-
 φάσεων* ..... § 239
 δ') *περὶ τῶν λόγων τῆς ἀναψηλαφήσεως* ..... § 240
 ε') *περὶ τῆς προθεσμίας* ..... § 241
 ς') *περὶ τῆς διαδικασίας.*
 1) *προδικασία* ..... § 242
 2) *συζήτησις ἐπὶ ἀκροατηρίου* ..... § 243
- Β') *Περὶ ἀναιρέσεως.*
 α') *ὁρισμός* ..... § 244
 β') *περὶ τῶν διαδίκων* ..... § 245
 γ') *περὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς ἀναίρεσιν ἀποφά-
 σεων* ..... § 246
 δ') *περὶ τῶν λόγων τῆς ἀναιρέσεως* ..... § 247
 ε') *περὶ τῆς προθεσμίας* ..... § 248
 ς') *περὶ τῆς διαδικασίας.*
 1) *προδικασία* ..... § 249
 2) *συζήτησις ἐπὶ ἀκροατηρίου* ..... § 250
 3) *ἀπόφασις τοῦ ἀρείου Πάγου* ..... § 251
- Γ') *Ἀνακοπὴ τρίτου.*
 α') *ὁρισμός καὶ προαπαιτούμενα* ..... § 252
 β') *διαδικασία καὶ ἀπόφασις* ..... § 253
- Δ') *Κακοδικία* ..... § 254

BIBΛION TETARTON

Περὶ ἐκτελέσεως.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ τῆς ἐκτελέσεως ἐν γένει.

A') Εἰσαγωγικά.	§ 255
B') Προαπαιτούμενα.	
α') τίτλος ἐκτελεστός.	§ 256
1) περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως.	§ 257
2) περὶ ἀλλοδαπῶν τίτλων.	§ 258
β') ἀπόδοσις βεβαία.	§ 259
Γ') Παρὰ τίνων καὶ κατὰ τίνων γίνεται ἡ ἐκτέλεσις.	§ 260
Δ') Ἀντικείμενον τῆς ἐκτελέσεως.	§ 261
Ε') Διαδικασία.	§ 262

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Μέσα ἐκτελέσεως.

Γενικά.	§ 263

Τίτλος πρῶτος

Ἐκτέλεσις εἰς τὴν περιουσίαν.

A') Τὴν κινητήν.	
α') εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου.	
1) τίνα πράγματα.	§ 264
2) κατὰσχέσεις.	§ 265
3) κατὰσχέσεις καρπῶν ἀσυγχομίστων.	§ 266
β') εἰς χεῖρας τρίτου.	
1) ἐν γένει.	§ 267

2) κατάσχσεις εἰς χεῖρας τοῦ τρίτου.....	§ 268
3) ἀγωγή περὶ κύρους κατασχέσεως.....	§ 269
4) διαδικασία πρὸς τὸν τρίτον.....	§ 270
B') Τὴν ἀκίνητον.	
1) τίνα πράγματα.....	§ 271
2) κατάσχσεις.....	§ 272
Γ') Πλειστηριασμός.....	§ 273
Δ') Ἀναπλειστηριασμός.....	§ 274
Ε') Κατάταξις.....	§ 275
α') διαδικασία τῆς κατατάξεως.....	§ 276
β') πῖναξ κατατάξεως.	
1) ἐπὶ τοῦ τιμήματος κινητῶν.....	§ 277
2) » » ἀκινήτων.....	§ 278
γ') προσβολὴ αὐτοῦ.....	§ 279

Τίτλος δεύτερος

Ἐκτέλεσις διὰ προσωπικῆς κρατήσεως.

α') προαπαιτούμενα.....	§ 280
β') διαδικασία.....	§ 281
γ') παρεμπόδιοντα.....	§ 282
δ') ἀπόλυσις.....	§ 283

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Ἐμπόδια τῆς ἐκτελέσεως.

α') παρὰ τίνος.....	§ 284
β') διαδικασία.....	§ 285
γ') ἀποτελεσμα.....	§ 286

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Α') Προδιαθέσεις. *Συγγράμ. 2/2.*

§ 1. Πάσης καλῶς κειμένης κοινωνίας ἀπαραίτητος βάσις καὶ ὑπόθεσις εἶναι ἡ ἐννομος τάξις¹, αὕτη δὲ χειριζομένη ἀναγκαίως ὑπὸ τῆς πολιτείας² διττὸν αὐτῇ παρέχει ἀσχόλημα, τοῦ προστατεῖν τὰ μὴπω προσβληθέντα δίκαια, τοῦ ἀγορθεῖν τὰ ἤδη προσβεβλημένα³.

1) Πλάτων. Νόμ. Θ', 13. «νόμους ἀνθρώποις ἀναγκαῖον τίθεσθαι καὶ ζῆν κατὰ νόμους, ἢ μὴδὲν διαφέρειν τῶν πάντη ἀγριωτάτων θηρίων· ἡ δὲ αἰτία τούτων ἦδε, ὅτι φύσις ἀνθρώπων οὐδενὸς ἱκανὴ φύεται, ὥστε γινῶναι τε τὰ συμφέροντα ἀνθρώποις εἰς πολιτείαν καὶ γνοῦσα τὸ βέλτιστον αἰεὶ δύνασθαι τε καὶ θέλειν πράττειν». Cicero. Somn. Scip. n. 2. Concilia coetusque hominum jure sociati, quæ civitates appellantur. de re publ. XV. Hugo Grotius, I § 14 «Civitas est coetus perfectus liberorum hominum juris fruendi et communis utilitatis causa sociatus». Κατὰ τὸν Κάντιον (metaphysische Anfangsgr. § 41) εἴτε βίαιοι καὶ παράνομοι, εἴτε ἀγαθοὶ καὶ δίκαιοι ὑποτεθῶσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀναπόφευκτος γίνεται ἡ ἀναγκώρισις τῆς ἀρχῆς «οὐκ ἀγαθὸν φυσικὴ κατάστασις· ἀνάγκη τὸν ἄνθρωπον ἐν κοινωνίᾳ καὶ κατὰ νόμους βιοῦν». H. A. Zachariæ Staatsrecht A', § 12, 13. B', § 148. Wendt Civilprozess A', § 1.

2) Reinhardt Handbuch des Civilprozesses I. 3. Glück Comment. Γ'. 1. Savig. System I. 25. «τὸ πρῶτον ἀναμφιβόλως καὶ κυριώτερον πρόβλημα τῆς πολιτείας εἶναι τὸ νὰ καταστήσῃ κρατοῦσαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ τὴν ἰδέαν τοῦ δικαίου.» Heffter Instit. σ. 1. Franke Civilpr. § 1. Haimenl ἐν τῷ Archiv für civil Pr. IH', 61.

3) Prof. Weber Paraphrase σ. 1. Εἰς τὴν πρόληψιν τῶν ἀδικιῶν σκοποῦσι πρὸ πάντων αἱ ποινικαὶ καὶ ἀστυνομικαὶ διατάξεις, ἰδίως ἐν τῇ ἀστυκῇ δικαιοσύνῃ ἢ ἐγκατάστασις συμβολαιογράφων, ληξιαρχῶν, γραφείων ὑποθηκῶν, μεταγραφῶν κλ.

Ἡ περὶ τὴν ἀνόρθωσιν ταύτην ἐνασχόλησις ἀποτελεῖ τὴν δικαστικὴν τῆς πολιτείας ἐξουσίαν, ἥτις ὡς ἡ πρώτη τῶν ἐξουσιῶν δικαίως λογίζεται· δηλαδή ὁ ἄνθρωπος ὑπὸ πάντοτε ἀρπαζόμενος αἰτίων συνεχῶς ἐν τῷ βίῳ αὐτοῦ καταφαίνεται ἀδικῶν⁴. ἐντεῦθεν δὲ γεννῶνται ἔριδες ἐξ ἀνάγκης διαλλαγῆς χρήζουσαι ἀλλ' ἐπιτυχέστερον⁵ καὶ ἀποτελεσματικῶς διενεργεῖ τὴν διαλλαγὴν ταύτην ἡ πολιτεία διὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ τεταγμένων ἀρχῶν, τῶν δικαστηρίων· ἐπειδὴ αὕτη πρὸ πάντων δύναται καὶ δικαστὰς τελειότερους νὰ καταστήσῃ καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν τὴν ἐκτέλεσιν πάντοτε νὰ καταναγκάζῃ. *Εἰς. 2 σελ. 3*

Β') Διάλυσις τῶν διαφορῶν ἄνευ δικαστηρίου.

§ 2. Καί τοι καταλληλοτέρα δὲν εἶναι ὅμως καὶ μόνη ἡ διὰ τῆς δικαστικῆς ὁδοῦ διάλυσις τῶν διαφορῶν· ἀπεναντίας, ἕνεκα τοῦ ἀπαλλοτριωτοῦ τῶν ιδιωτικῶν δικαίων¹, δύνανται οἱ διαφερόμενοι καὶ ἄνευ δικαστικῆς συμπράξεως νὰ διαλύωσι τὰς διαφορὰς αὐτῶν, ὅταν θέλωσι καὶ συμφωνῶσι². Τρόποι ἐκουσίας διαλύσεως εἰσὶν

4) Ἐνίοτε καὶ ἐξ ἀπλῆς τοῦ νόμου ἀσφαλείας γεννᾶται ἡ ἔρις.

5) Franke Prozess. § 2. Σαβιν. Σύστ. Α', 24. Ἡ ἀφάνισις, λέγει οὗτος, τῆς ἀδικίας ἀσφαλῶς καὶ ἀπὸ τῆς τύχης ἀνεξαρτήτως γίνεται μόνον ἐν τῇ πολιτείᾳ. Fréminville des Cours d'appel II. 37.

6) Νόμ. 2 § 13 πᾶνδ. de orig. jur. (1, 2) quantum est enim jus in civitate esse, nisi sint qui jura regere possint.

1) Νόμ. 29 κώδ. de pactis (2, 3) omnes licentiam habent his, prae pro se introducta sunt, renuntiare. Σχόλ. ὑπὸ τὸν νόμ. 90 βας. (11, 1).

2) Hefster System § 3. Franke § 5. Archiv IH', 66. Endemann σ. 3. Διὰ τοῦτο ὑποθέσεις κληρονομικαὶ μεταξὺ ἐγγλίκων, ὀφεισμοὶ

ὁ συμβιβασμός, ὁ ἐξώδικος ὅρκος καὶ ἡ διαιτησία, οἵτινες πλέον ἢ ἔλαττον προσεγγίζουσι τῇ δικαστικῇ διαλύσει, δὲν ἔχουσιν ὅμως ὥσεπιτοπολὺ ἴσῃν δύναμιν³.— Ὁ συμβιβασμός καὶ ὁ ἐξώδικος ὅρκος[†] εἰσὶν ὅλως τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου, καθ' ὃ τὸ κῦρος αὐτῶν καὶ ἡ ἐνέργεια κρίνεται⁴. ἡ διαιτησία ἀνήκει τὸ πλεῖστον ἐνταῦθα· κατωτέρω δὲ ἐξηγοῦνται τὰ περὶ αὐτῆς. + *Deinwider Erw. 301.*

Ἐὰν μὴ κατορθωθῇ ἐκουσία τῆς διαφορᾶς διάλυσις,

χρημάτων ἢ ἀφαίσεις τῶν ἤδη δανεισμένων καὶ ἄλλαι μὴ ἀμφισβητούμεναι ὑποθέσεις διεξάγονται ἄνευ τῆς συμπράξεως δικαστικοῦ ὑπαλλήλου παρὰ τῶν διαφορομένων αὐτῶν, καὶ μόνον ἐὰν γεννηθῇ διαφορά μεταξὺ αὐτῶν γίνονται ἀρόδια τὰ δικαστήρια, ἐκτὸς ἂν ὁ νόμος διάτασσι ῥητῶς τὸ ἐναντίον (πολ. 127). ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μὴ ἀμφισβητούμενων τὰ χρήζοντα κατὰ ῥητὴν τοῦ νόμου διάταξιν δικαστικῆς συζητήσεως, συζητοῦνται ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου, ἀφοῦ δὲ ἀναφυῇ διένεξις, εἰσάγεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατήριον ἐπιμελεία τινος τῶν διαδίκων ἢ διὰ παραπομπῆς τοῦ δικαστικοῦ προσώπου, τοῦ διευθύνοντος τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου διαιδικασίαν (πολ. 128, π. γ. ἄρθρ. 263, 705, 842). Ἡ ἐκουσία δικαιοδοσία ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν (§ 27, γ').

3) Δικαστικῆς ἀποφάσεως δύναμιν ἔχει παρ' ἡμῖν ὁ συμβιβασμός καὶ τὴν ἀμφισβητούμενην σχέσιν μεταβάλλει εἰς ἀναμφισβήτητον καὶ βεβαίαν, ἐὰν φέρῃ τύπον συμβολαιογραφικῆς ἢ ἄλλης δημοσίας πράξεως (πολ. 477, 478). ἄλλως ἐναλλάσσει ἀπλῶς τῶν διαφορομένων τὴν νομικὴν σχέσιν, οὐχ ἥττον ὅμως δύναται νὰ γείνη διαφορᾶς ἀφορμή. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τοῦ ἐξωδίκου ὅρκου. *Rrackenhoeft Erörterungen*, σ. 9.

4) Ἐπὶ συμβιβασμοῦ ἀπαιτεῖται πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ πρᾶγμα συμβιβασμοῦ δεκτικὸν (πολ. 107, 532 § 5, 588, 640, 643 *Götschen* Γ', 485. *Vanger*, Γ' 488. *Linde Lehrb.* § 6). Τὸ ζήτημα, ἂν ἰσχύει συμβιβασμός κατὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως γενόμενος, λύεται ὑπὸ διαφορῶν τοῦ ῥωμ. δικαίου χωρίων ἀποφατικῶς, καὶ μάλιστα μεθ' ἱκανῆς σαφηνείας, ἴσως δὲ καὶ τινος πλεονασμοῦ.

«μετὰ ψῆφον ἐρρωμένην οὐκ ἰσχυρῶς τις διαλύεται· ἐὰν οὖν ἐπὶ τῇ τοιαύτῃ διαλύσει τι δῶ, ἀναλθάνει»· βασιλ. ΚΔ', ε' 23. «εἰ . . ὁ ἐγγυητής . . μετὰ καταδίκην διαλύσῃται, τὸ μὲν δοθὲν οὐ συμβάλλεται πρὸς διάλυσιν, λεπτύνει δὲ τὴν ἀπὸ ψήφου ἱκανοδοσίαν». βασιλ. ΙΑ', β'. 7. νόμ. 3. κώδ. (2, 4) . . . *super iudicato frustra transigi*,

ἀναπόφευκτος καθίσταται ἡ εἰς τὰ δικάσθηρια προσφυγή. Διὰ τοῦτο ἀπαγορεύεται πᾶσα ἐν τῇ πολιτείᾳ

non est opinionis incertæ — «περὶ . . . τῆς ἀποφάσεως μάτην γίνεσθαι διάλυσιν, οὐκ ἔστιν ἀμφίβολον» βας. ΙΑ', 6'. 49.

Τὰ αὐτὰ σχεδὸν καὶ ἐν παλαιότεραις τοῦ δικαίου πηγαῖς ἀναγινώσκονται:

Paul. Sent. Rec. I. I § 5. post rem judicatam pactum, nisi donationis causa interponatur, servari non oportet.

Νόμ. 4. Cod. Gregor. (2. 11.) præses provincæ æstimabit, utrum de dubia lite transactio inter te et civitatis tuæ ordinem facta sit, an de re judicata, quia de re judicata pacisci nemo potest.

Κ. Β. = Κ. Β. Ι. Οὐ μόνον δὲ οἱ νόμοι ἀνίσχυρον ἀποφαίνονται τὸν μετὰ τὴν τελεσίδικον ἀπόφασιν συμβιβασμὸν, ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὐτῇ τοῦ συμβιβασμοῦ ἀποκρούει· διότι ὁ συμβιβασμὸς ὀρίζεται ἀμφιβαλλομένον πρᾶγματος τομὴν (βας. ΙΑ', 6', 1. Ἀρμεν. Α', 1', 4) μετὰ τὴν τελεσιδικίαν δὲ ἡ σχέσις τῶν δικαζομένων διατελεῖ οὕσα ὅλως σαφὴς καὶ καθαρὰ· ὥστε οὐδὲν ἀπολείπεται ἐκκαθαρίστέον πλέον καὶ συμβιβαστικῆς ἐξομαλύνσεως ἐπιδεόμενον, εἰμὴ ὅταν καὶ μετὰ τὴν ψῆφον τοῦ δικαστοῦ μένῃ τι ἀβέβαιον ἔτι καὶ ἀμφίβολον· ἐὰν π. χ. ὑπόκηται εἰς ἔφεσιν ἢ ἀπόφασιν ἢ προσεβλήθῃ ἤδη δι' ἐφέσεως—ὁ ἐκκαλεσάμενος ἢ δυνάμενος ἐκκαλέσασθαι καλῶς διαλύεται, et post rem judicatam transactio valet. si vel appellatio intercesserit, vel appellare pouteris (βας. ΙΑ', 6', 7) —, ἐὰν ἀγνοῖται ἡ ἐκδοσις τῆς ἀποφάσεως ἢ ἀμφιβολία ὑπάρχῃ σπουδαία περὶ τῆς ἰσχύος αὐτῆς — Μετὰ ψῆφον, κἄν μὴ ἐκκληθῇ, δυνατὸν διαλύεσθαι, ὅτε ἀρνεῖται ψηφισθῆναι, ἢ δύναται ἀγνοεῖσθαι ὅτι ἐψηφίσθη, ἢ ἐὰν ἔρρωται ἢ ψῆφος (βας. ΙΑ', 6', 11. ΚΔ', 5', 23), προσέτι ἐὰν ἡ ἀπόφασις δύναται νὰ προσβληθῇ δι' ἐκτάκτου ἐνδίκου μέσου, ἀναψηλαφήσεως ἢ ἀναιρέσεως, διότι καὶ τότε οὐκ εἰσὶν ἐντελῶς βέβαια τὰ ψηφισθέντα· τέλος καὶ ἡ ἀσάφεια τοῦ διατακτικοῦ τῆς ἀποφάσεως καθίστησι τὴν σχέσιν ἀμφίβολον καὶ διὰ τοῦτο συμβιβασμοῦ δεκτικὴν.

Ταῦτα μὲν οἱ νόμοι περὶ τοῦ προκειμένου διαγορεύουσι ζητήματος. Πλὴν περὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν γεννᾷ σπουδαίους ἐνδοιασμοὺς ἄλλος τις κανὼν τοῦ δικαίου, ἐπίσης σπουδαῖος καὶ ὁρθός, καθ' ὃν πᾶν δικαίωμα, ὅσον βέβαιον καὶ σαφές ἂν ᾖ, δύναται νὰ ὀρωρηθῇ, ἄρα καὶ τὰ ἐκ δικαστικῆς ψήφου πηγάζοντα si paciscar, ne judicati . . .

χειροδικία⁵. Μόνον δὲ οὗτοι τῆς πολιτείας ἡ ἀρωγὴ δὲν ἐξαρκεῖ, δύναται ὁ πολίτης νὰ προστατῇ αὐτοδυνάμως τῶν ἰδίων δικαίων. Ἡ προστασία δὲ αὕτη γίνεται ἢ δι' ἀμύνης ἢ δι' αὐτοδικίας. *Σύμφωνα § 3, παρ. 3.*

Ἡ *Amnua*⁶, ἥτοι ἡ ἀπόκρουσις παρανόμου ἐπιθέσεως,

agatur, hoc pactum valet— post rem judicitam pactum. nisi donationis causa interponatur, servari non oportet (νόμ. 7. § 13 πανδ. de pactis 2, 14. βασ. 1Α', α', 7). Καὶ λέγουσι μὲν τινες ὅτι ἄλλο ὥρᾳ καὶ ἄλλο συμβιβασμός, καὶ ἔχουσι δίκαιον πλὴν ἀναμφιβόλου πλέον ὄντος τὴν σήμερον ὅτι οὐχὶ αἱ λέξεις, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα ποιεῖ τὰς συμβάσεις, ἀγνοῶ ἂν θὰ δυνθῇ τις νὰ κατασκευάσῃ παράδειγμα συμβιβασμοῦ, περὶ τοῦ τελεσιδικῶς δεδικασμένου συνομολογηθέντος, ὅστις νὰ μὴ δύναται νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ὥρᾳ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Διότι πρὸς κατασκευὴν τοιοῦτου παραδείγματος πρέπει νὰ ὑποθεθῇ ἀπόφασις, μὴ ὑποκειμένη εἰς ἔνδίκον τι μέσον, ὠρισμένον δ' ἔχουσα ἀντικείμενον καταδίκης καὶ γνωστὴ εἰς τοὺς διαδίκους κατὰ πάντα ταῦτα — *sententia indubitata, quæ nullo romedio attentari potest*. ἄλλὰ τότε εἶναι δυνατόν ν' ἀπαλλαχθῇ ὁ δικαστὴς τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ μὴ ἐφαρμοσῇ τὸν κανόνα *qui paciscitur, donationis causa rem certam et indubitatam, liberalitate remittit*; ὥστε κέρδος οὐ πολὺ φέρει τὸ παρά τινων λεγόμενον ὅτι ὁρθόν τι καὶ καταληπτὸν ὀρίζουσιν οἱ νόμοι, ἀρκεῖ νὰ γίνηται προσήκουσα διάκρισις τοῦ συμβιβασμοῦ ἀπὸ τοῦ *pactum de non petendo*· διότι τοῦτο δὴ τὸ δύσκολον καὶ δυσκατάπρακτον, ὡς καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ κανόνος, ὃν ἄλλοι τιθέασιν, ὅτι δηλαδὴ ἀνίσχυρος ἐστὶν ὁ συμβιβασμός, ὃν τις, μὴ ὡς προστηκόντως περὶ τοῦ τελεσιδικῶς ἐπιδικασθέντος αὐτῷ δεδιδραγμένος, ὑπολαμβάνων αὐτὸ ἀμφίβολον, συνομολογήσῃ πρὸς κατάπαυσιν ὑποτιθεμένης ἀμφιβολίας. *Seuffert Blätter B', 287. ὅρ. διεθ. δικ. ἐντ. ἀντ. 4-5/6 παρ. 8.*

5) Ἰδε Σχόλ. εἰς τὸν νόμ. 18. βασ. (60, 18). «οἱ δανεισταὶ τοὺς ἰδίους χρεώστας ἐνοχλοῦντες διὰ τῶν δικαστηρίων ὀφείλουσιν ἀπαιτεῖν ὅπερ νομίζουσιν ἑαυτοῖς χρεωστεῖσθαι... βέλτιόν ἐστιν, ἵνα, εἰ νομίζεις ἔχειν τινὰς ἀπαιτήσεις, ταῖς ἀρμοζούσαις ἀγωγαῖς χρῆσθαι περὶ αὐτῶν». Νόμ. 176 πρ. πανδ. de reg. jur. (50, 17). *non est singulis concedendum, quod publice per magistratum fieri possit*. *Linde Zeitschr. A', 392. Archiv für civil. Pr. 1H', 60. Joseph Schmitt, die Selbsthülfe in röm. Rechte, Erlangen 1868.*

6) Ἰδε ποιν. νόμ. 99—107, ἀρθρ. 125 ε. τοῦ ποιν. νόμ. τῆς Βυζαντ.

ἐστὶ πάντοτε θεμιτὸν ὑπερασπίσεως τῶν δικαίων ἡμῶν μέσον, καθ' ὅσον περιορίζεται ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἀποκρούσεως χωρὶς νὰ περιέχῃ καὶ αὐτὴ προσβολὴν ⁷.

Ἡ αὐτοδικία, ἡγουν ἡ αὐτογνώμων διάπραξις τῶν ἰδίων ἀξιώσεων, ἐστὶ γενικῶς ἀθέμιτος καὶ ἀπηγορευμένη ἐπὶ ποινῇ ⁸, ἐπιτρέπεται δὲ μόνον ὅταν τῆς πολι-

καὶ τὰς ὑπὸ τὸ ἄρθρ. τοῦτο σημειώσεις (Α, 308). Καὶ τῆς ἀμύνης ἡ χρῆσις προϋποτίθῃσι τὸ ἀνεπαρκὲς τῆς δημοσίας συνδρομῆς. Ἄλλως φρονεῖ ὁ Morstad (Schlüssel σ. 4). Τὴν ἀμυναν συγχωρεῖ τῶν ἡμετέρων προγόνων τὸ δίκαιον («Ραδαμάνθυος νόμος λέγοντος, ὅς ἂν ἀμύνῃται τὸν χειρῶν ἀδίκων ἄρξαντα ἄθῳον εἶναι». Πλουτάρ. Ἡρακλ. ἄθλοι. Ἀπολλοδ. Β', δ', 9. Hermann Antiquitæt Β'. 334 σημ. 2) καὶ τὸ ῥωμαϊκόν, ὡς ἀπὸ τοῦ φυσικοῦ δικαίου αὐτὴν ἐκπηγάζουσιν θεωροῦν (νόμ. 3, 4. βασ. 60, 3). «ὅτε ἀδίκως ὁ δοῦλος φονευθῇ χώρα τῶν (Ἀκουίλιω) νόμῳ οὐ μὴν ἔάν τις αὐτὸν ἀνέλῃ ληστεύοντα καὶ ἐπιβουλεύοντα αὐτῷ· φυσικῶς γὰρ ἐφεῖται τοῖς κινδυνεύουσιν ἐαντοῦς διεκδικεῖν» (νόμ. 4 π. ad leg. Aquil.) adversus periculum naturalis ratio permittit se defendere (νόμ. 45 § 4 π. αὐτ. vim vi repellere omnes leges omniaque jura permittunt (νόμ. 45 § 4 βασ. αὐτ. νόμ. 3 βασ. 2, 1), τοῦ ἐθνικοῦ νόμου ἐστὶ καὶ τὸ ἀπωθεῖσθαι τὴν ἐπιφερομένην βίαν ἢ ὕβριν ὅσα γάρ τις εἰς φυλακὴν τοῦ ἰδίου σώματος ποιεῖ, νομίμως ποιεῖ (νόμ. 1. § 27 π. 43, 16. νόμ. 3, 4 κώδ. 9, 19). Ἄμυνα ἐστὶ καὶ ἡ ἐκ τοῦ παραχρῆμα (ἤτοι ἐντὸς 3 ἡμερῶν. Πεῖρα η', 25, βασ. τόμ. Α', 356 σημ. 5. Ε', 584 σφάλιον β'. Στοιχ. ἄστ. δικ. § 106 σημ. 3) γενομένη ἐκβολὴ τοῦ ἐκβαλόντος ἡμᾶς ἐκ τῆς νομῆς ἀκινήτου (νόμ. 3 § 9 π. 43, 16. νόμ. 17 π. αὐτ. νόμ. 9 § 6. βασ. 60, 17). Παραδείγματα ἐνταῦθα ἀνήκοντα περιέχουσι καὶ οἱ νόμοι νόμ. 1 π. (14, 2). νόμ. 14 πρ. π. (19, 5). νόμ. 3 § 7 π. (47, 9). νόμ. 7 § 4 π. (43, 24). νόμ. 49 § 1 π. (9, 2). νόμ. 5 § 10 π. (39, 1).

7) Διὰ τοῦτο καλεῖται ὑπὸ τοῦ ῥωμ. δικ. ἡ ἀμυνα *inculpatæ tutelæ moderatio* (νόμ. 1 κώδ. 8, 4. νόμ. 48 βασ. 50, 3) ὥστε ἀθέμιτος ἐστὶν ἡ χρῆσις ὅπλων ὅπου τῶν χειρῶν ἡ βοήθεια ἐπαρκεῖ (νόμ. 5 πρ. π. 9, 2. νόμ. 9 π. 48, 8).—Ἡ περὶ τῆς ἀμύνης ἔρευνα δὲν ἀνήκει κυρίως ἐνταῦθα, διότι εἶναι μέσον προστασίας καὶ ὄχι ἀνθρωπώσεως τῶν προσβληθέντων δικαίων περὶ τῆς δευτέρας δὲ μόνον πρόκειται ἐνταῦθα ὁ λόγος.

8) Ποιν. νόμ. 205. Τὸ ῥωμ. δικ. κολάζει τὴν αὐτοδικίαν οὐ μόνον

τείας ἢ βοήθεια δὲν δύναται νὰ φθάσῃ ἐπικαιρὸς καὶ
πρακτικὴ· ὅπερ συμβαίνει ἐπὶ παντελοῦς διακοπῆς τῆς
δικαιοσύνης (δικαιοστασίου — *justitium*)⁹, ἢ ὅταν ὁ

ὁρᾷ Τ. 73 -

δημοσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἰδιωτικῇ ποινῇ ἡ δημοσία ποινὴ ἐφαρμόζεται κατὰ
τοὺς ὅρους τοῦ Ἰουλίου νόμου περὶ βίας (ἴδε τὸ σχόλ. ὑπὸ τὸν νόμ.
18 βας. 60, 18). «ἐὰν ὁ δανειστὴς χωρὶς αὐθεντίας καὶ ψήφου δικα-
στικῆς πράγμα τοῦ χρεώστου αὐτοῦ λάβῃ καὶ κατάσχῃ, τῷ Ἰουλίῳ
νόμῳ κατέχεται καὶ εἰς τὸ τρίτον τῆς οὐσίας δημεύεται καὶ ἀτι-
μοῦται» (νόμ. 19 βας. αὐτ.). Ἰδιωτικῶς δὲ κολάζεται α') ἐκπίπτων
τῆς ἀπαίτησews αὐτοῦ ὁ δανειστὴς, ὁ δι' αὐτοῦ ἀφαιρέσας τὸ κε-
χρεωσθημένον αὐτῷ ἢ ἕτερον τοῦ ὀφειλέτου πράγμα (*decretum divi
Marci*), ἢ βιάσας τὸν ὀφειλέτην εἰς τοῦτο (νόμ. 13 π. 4, 2. *quisquis
probat... fuerit rem ullam debitoris, vel pecuniam debitam,
non ab ipso sibi sponte datam, sine ullo iudice, temere possidere
vel accepisse, sibi que jus in ea re dixisse, jus crediti non habebit*
πρὸς καὶ νόμ. 7. π. 48, 7. νόμ. 12 § 2 π. 4, 2. νόμ. 13 βας. 10, 2,
νόμ. 18. βας. 60, 18). β') στερούμενος τῆς ἰδιοκτησίας ἡ τοῦ ἀντιτί-
μου αὐτῆς, ὅστις βία ἀφέλῃ πράγμα παρ' ἄλλου διακατεχόμενον ὡς
ἴδιον αὐτὸ ἀντιποιούμενος (νόμ. 7 κώδ. 8, 4, συνδ. νόμ. 4 κώδ. 3, 39·
§ 6 εἰς. 4, 15· νόμ. 55 βας. 50, 3). «ἐὰν τις τοῦ δημοσίου ἢ ἄλλου
τινὸς νεμομένου πράγμα, βία ἀφέλῃται αὐτό, εἰ μὲν δεσπότης ἐστίν,
ἐκπεσεῖται αὐτοῦ, εἰ δὲ ἀλλότριον ἦν, οὐ μόνον αὐτὸ δίδωσιν, ἀλλὰ
καὶ τὴν ἀποτίμησιν αὐτοῦ». (ἔπιθι καὶ νόμ. 34 κώδ. 4, 65, Νεαρ. 52
κ. 1. Νεαρ. 60 κ. 1. Νεαρ. 134 κ. 7).

Τὰς ποινὰς ταύτας τοῦ Ῥωμ. δικ. τὰς τε δημοσίας καὶ τὰς ἰδιωτι-
κάς, κατήργησεν ὁ ἰσχύων ποινικὸς νόμος, εἰσαγαγὼν ἀντ' αὐτῶν μίαν
μόνον δημοσίαν ποινὴν (ἴδ. τὰς σημειώσ. εἰς τὸν ποιν. νόμον τῆς Βαυαρ.
Γ', 284. *Seuffert Comment. A'*, 33). Ἀλλὰ τὸ ἄρθρ. 205 τοῦ ποιν.
νόμου ἐπιτρέπει αὐτοδικίαν ἐν τοῖς παρὰ τοῦ νόμου ἐξηρημένοις θέ-
μασιν, οἷα εἰς τὰ τῶν σημ. 9 καὶ 10 τοῦ § τούτου.

9) Τοιοῦτόν τι δύναται νὰ συμβῇ ἐπὶ πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν καὶ τα-
ραχῶν ἢ ἄλλων ἐθνικῶν συμφορῶν, οἷον πολέμου α) Δυσίου περὶ δημοσ.
ἀδικημ. «ἐν μὲν οὖν τῷ πολέμῳ, διότι οὐκ ἦσαν δίκαι, οὐ δυνατοὶ ἦμεν
παρ' αὐτῶν ἂ ὥφειλον πράξασθαι» ἢ νόσων ἐπιδημικῶν. Κατὰ
πᾶσον δὲ συγχωρεῖται αὐτοδικία εἰς τοιαύτας ἐκτάκτους περιστά-
σεις ὅρ. *Mühlenbr. Pand. I*, 244. σημ. 4· τοῦ ἰδίου *Entwurf §*
19. α. *Weber Paraphrase σ. 29*· *Wendt Handb. I*, 3. *Glück Com-*
ment. Γ', 530. Ἀλλη τις ἔννοια τῇ λέξει *justitium* δίδεται παρὰ Γελ-

ὀφειλέτης καταληφθῇ φεύγων ^{10. 2. 3. 3ου. 3}

^{2. 1. 3} Γ') Δικαστική διάλυσις τῶν διαφορῶν.

§ 3. Ἡ ἐξώδικος διάλυσις τῶν διαφορῶν (οἷα ἐν τῷ προηγουμένῳ § ἐξηγήθη) δὲν ἐπαρκεῖ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ν' ἀναδείξῃ περιττὴν τὴν περὶ τὰς ἰδιωτικὰς διενέξεις μέριμναν τῆς πολιτείας, τούναντίον ἡ καθημερινὴ πείρα ἀποδείκνυσιν αὐτὴν ἀναγκαίαν καὶ χρήσιμον. Ἡ πολιτεία δ' ἐπὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο τὴν μελέτην αὐτῆς στρέφουσα εὐθετεῖ αὐτὸ

α') ἐγκαθιστῶσα ἰδίαν καὶ αὐθυπόστατον ἀρχήν, τὴν

λίω (XX, 1) Confessi . . æris ac debiti judicatis triginta dies sunt dati, conquirendæ pecuniæ causa, quam dissolverent ; eosque dies Decemviri justos appellaverunt, velut quoddam justitium, id est juris inter eos quasi interstitutionem quandam et cessationem».

10) Νόμ. 10 § 16 π. (42, 8). νόμ. 10 § 11 βασ. (9, 8) «εἰ τὸν χρεωστοῦντα ἐμοὶ . . . φεύγοντα κρατήσω, καὶ ἐξ ὧν ἐπιφέρεται χρημάτων λάβω τὸ χρέος . . . ἄργεῖ ἢ ἡμφακτος.» ὁμοίως ἔξεστι τῷ πωλητῇ οἴνου, μὴ παραλαβανομένου ἐμπροσθέντος, ἐκχεῖν αὐτόν, εἰ χρεῖαν ἔχῃ τῶν αὐτοῦ πίθων (νόμ. 3. 5 βασ. 53, 7· νόμ. 1 § 3, 4. νόμ. 2 πρ. π. 18, 6). προσέτι, ἐὰν δένδρον ἐκ τοῦ γειτονικοῦ οἴκου ἐπικείμενον τῷ ἡμετέρῳ οἴκῳ βλάβηται ἡμᾶς, δυνάμεθα, εἰ μὴ ἀφέλῃ ὁ γείτων, ἐκτέμνειν αὐτὸ ἐκ ρίζης καὶ τὰ καύσιμα ξύλα ἀφαιρεῖσθαι (νόμ. 1 πρ.—§ 8 π. 43, 27. νόμ. 13 βασ. 60, 16), τέλος ἐὰν ξένα κτήνη φθέρωσι τοὺς ἀγροὺς ἡμῶν, συγχωρεῖται ἡμῖν συλλαβεῖν ἐξ αὐτῶν ὅσα ἐξασφαλίζουσι τὴν ζημίαν (ἄρθρ. 12, 13 τοῦ περὶ φυλάξεως δονδροφυτειῶν διατ. τῆς 31 δεκ. 1836 καὶ ἄρθρ. 4 τοῦ ἀπὸ 13 μαΐου 1835 διατ. περὶ βλάβης προξενουμένης εἰς τοὺς ἀγροὺς ἐκ τῆς βοσκῆς ζώων. Eichhorn deutsch. Privatr. § 124 ἄρ. β.). Κατὰ ῥωμ. δίκ. εἶναι ἀθέμιτος τοιαύτη ζώων σύλληψις· νόμ. 39 § 1. π. 9, 2. Glück Comment. X. 302. Mühlénbr. Pand. § 135 σημ. 6. Brackenhœft Erörter. σ. 45)·—Περὶ τῶν περιπτώσεων θεμιτῆς αὐτοδικίας ὁρ. Beyer σ. 5. Seuffert. σ. 34.

Ἡ δι' ἰδίας δυνάμεως διαλυθεῖσα ἀμφίβολος σχέσις ἀπαλλάσσει μὲν τῆς ποινῆς τὸν χειροδικήσαντα, ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ καὶ τὴν σχέσιν αὐτὴν δικαστικῶς ἀναμφισβήτητον ὥστε καταχρηστικῶς μόνον καλεῖται αὕτη μέσον διαλλαγῶν τῶν διαφορῶν. Brackenhœft σ. 9,

τῶν δικαστηρίων¹. διότι ἡ ἐπιστήμη τοῦ δικαίου, ὡς καὶ πᾶσα ἄλλη, ἀπαιτεῖ πρὸς εὐχερῆ καὶ ὀρθὴν αὐτῆς μεταχείρισιν δυνάμεις ἰδιαζόντως εἰς τοῦτο ἡσκημένas².

1) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 86 τοῦ Συντάγματος τοῦ 1844 ἡ δικαιοσύνη πηγάζει ἀπὸ τοῦ Βασιλέως, ἐνεργεῖται δὲ διὰ δικαστῶν ὑπ' αὐτοῦ διοριζομένων. Τὸ ἰσχύον ὅμως Σύνταγμα ὥρισεν ὅτι ἅπασαι αἱ ἐξουσίαι πηγάζουσιν ἐκ τοῦ ἔθνους, ἡ δὲ δικαστικὴ ἐνεργεῖται διὰ τῶν δικαστηρίων, ἧς μετέχει ὁ Βασιλεὺς μόνον διὰ τοῦ διορισμοῦ τῶν δικαστῶν (ἄρθρ. 21, 28, 87). Ἀλλὰ διὰ μόνης τῆς μεταβολῆς ταύτης, ἣν τὸ ἰσχύον Σύνταγμα ἐπήνεγκε, δὲν θὰ κατορθωθῇ βεβαίως καλὴ τῆς δικαιοσύνης διανομή. Πόσα ἄλλα εἰσὶ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα! Τὶ ὠφελεῖ τὸ νέον τοῦτο συνταγματικὸν ἀξίωμα, ὅταν τύχη ρυπαραὶ χεῖρες νὰ νέμωσι τὸ δίκαιον! Ἡ ἐπέμβασις τοῦ Ἡγεμόνος εἰς δικαστικά ἔργα, ἡ καλουμένη ἀνακτορική δικαιοσύνη (Cabinets-justiz), εἶναι διὰ τοῦτο παράνομος καὶ ἀπηγορευμένη (Carré Comprét. A', 28, 114. Henrion de Pansey Autorité judic. B', 219. Mais il n'en est pas de même de l'application des lois, ou, ce qui est la même chose, de l'autorité judiciaire. Il (le pouvoir exécutif) ne peut pas l'exercer lui-même; il est obligé de la déléguer. . . Il ne peut, à la vérité, ni s'immiscer dans la connaissance des affaires qui sont pendantes devant les tribunaux, ni, après qu'elles sont jugées, les évoquer à lui, pour soumettre à un nouvel examen, soit les questions de fait qui constituaient le procès, soit les actes dont l'intelligence divisait les parties). Ἡ ἀπὸ τῆς ἐκτελεστικῆς ἐξουσίας ἀποχώρισις τῆς δικαιοδοσίας καὶ ἡ ἀπονομὴ αὐτῆς εἰς ἰδίαν ἀρχήν, τὰ δικαστήρια δὲν εὐρίσκεται ἀκριβῶς πεφυλαγμένη ἐν τῷ ῥωμ. δικ., διότι μέχρι ἐσχάτων ἀπαντῶντ' ἐξασκοῦντες δικαστικὴν ἐξουσίαν οἱ Αὐτοκράτορες, ἂν καὶ πολυτρόπως ἐσπούδαζον νὰ περιορίσωσιν αὐτήν (τοιούτους περιορισμοὺς περιέχουσιν αἱ τοῦ Ἰουστινιανοῦ Νεαρ. 86 κεφ. α'. β'. γ'. Νεαρ. 113 κεφ. α'. β'. καὶ Νεαρ. 125). Bethman Handb. σ. 98.

2) Ἰδ. Ἀρχεῖον ἄστ. Πρ. II', 51. «Τὸ τῆς βασιλείας πρᾶγμα οὐκ ἀρετῆς μόνον ἀλλὰ καὶ ἐπιστήμης καὶ συνηθείας, εἴπερ τι καὶ ἄλλο, πολλῆς δεῖται» (Δίων. Κασσ. Α', 18). Ὁρθῶς παρατηρεῖ ὁ Heffter (Σύστημ. σ. 6), ὅτι ἡ ἐπιστήμη τῶν νόμων ἰδίως περὶ τῶν διαφορῶν τὴν διάλυσιν εἶναι τὴν σήμερον τέχνη, ἧς ἡ ὀρθὴ καὶ προσήκουσα ἐφαρμογὴ μεγάλην ἀπαιτεῖ προπαρασκευήν, μακρὰν πεῖραν, διαρκῆ σχεδὲν σπουδὴν καὶ διάνοιαν ὑπ' οὐδενὸς ἄλλου ἀντικειμένου ἀποσπωμένην, ὅπως ὁ Ἡγεμών, ὡς τοιοῦτος ἀπλῶς, δὲν δύναται νὰ κατέχῃ.

β') διοργανοῦσα τὰ δικαστήρια, τοῦτέστι διορίζουσα ἀκριβῶς τὰ περὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν³, καὶ τὰ περὶ τῆς ἐκτάσεως καὶ τῶν ἀντικειμένων τῆς ἐνεργείας ἐκάστου· διότι τοιοῦτοτρόπως προλαμβάνεται ἐνδεχομένη τις τῶν δικαστηρίων σύγκρουσις εἴτε πρὸς ἄλληλα εἴτε πρὸς ἄλλας τοῦ Κράτους ἀρχάς⁴.

γ') ῥυθμίζουσα τὰς ἀμοιβαίας σχέσεις τῶν δικαζόντων καὶ δικαζομένων καὶ διατυποῦσα τὴν μέθοδον καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐν ταῖς δίκαις πᾶσα ἐνέργεια γίνεται⁵.

ἄλλας τέχνας π. χ. ζωγραφικὴν, ἀνδριαντοποιίαν κ.τ.λ., οὕτω καὶ τὴν τῶν νόμων κατὰ τὴν σημερινὴν τῶν πολιτειῶν πρόθεσιν. Ἐκτός δὲ τοῦτου εἶναι προσέτι καὶ ἐπικίνδυνος ἡ ἐνωσις ἀπάσης τῆς ἐκτελεστικῆς δυνάμεως εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἡγεμόνος.

3) Ἦτοι τὰ περὶ τῆς συνθέσεως αὐτῶν, ἵνα νομίμως ἐνεργῶσιν.

4) Carré Compét. A', 30. E', 276. Heffter ἐν ἀρχεῖῳ ἀστ. Πρ. II', 52. Ζήτημα σπουδαῖον ἔχει νὰ λύσῃ ἐνταῦθα ἡ νομοθεσία, ἂν πρέπη δηλ. πολυμελῆ ἢ μονομελῆ νὰ ἐγκαταστήσῃ κατὰ κανόνα δικαστήρια. Ἐκεῖνα μὲν ἀκριθείας καὶ ὀρθότητος πλείω παρέχουσι τὰ ἐγγύα (εἰ καὶ οὐχὶ πάντοτε, διότι ἐπιστήμη δεῖ κρίνεσθαι ἄλλ' οὐ πλήθει τὸ μέλλον καλῶς κριθήσεται. Πλάτ. παρὰ Στοβ. B', 234), ταῦτα δὲ ταχύτητος καὶ οἰκονομίας. Περὶ τῶν προτερημάτων καὶ μειονεκτημάτων ἐκατέρων ἀνάγν. Feuerbachs Oeffentlichkeit u. Mündlichkeit A', 345. Mitterm. Beiträge B', 1. τὸ ἄνω μνησθὲν Ἀρχεῖον ID', 398. IH', 119. Bluntschli Staatsr. B', 215.—Προσέτι οὐχ ἥττονος προσοχῆς ἄξιον νομοθετικῶς εἶναι καὶ τὸ περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ ὀρκωτικοῦ συστήματος εἰς τὰς ἰδιωτικὰς διαφορὰς πρόβλημα (περὶ οὗ ἔπ. Boncenne Théorie de la procédure civile A', 204—258. Thomine Commentaire sur le code de procéd. civile A', 50 τῆς εἰσαγ. Bluntschli B', 219). Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ἡ πεῖρα τῶν κακουργιοδικείων ἀποκρούει πάντα περὶ τοιαύτης σχέψεως πειρασμόν.

5) Berriat Cours de procéd. civile σ. 41. Rauter Cours de procéd. civ. σ. 3 ἐν ταῖς σημ. ἀρ 7. Αἱ δικονομικαὶ διατυπώσεις ἔσχον τὴν ἀτυχίαν νὰ ἐπικρίνωνται ὡς πᾶσα νομικὴ διάταξις, εἰς ἐπιτυχίαν τινὸς σκοποῦ ἀφορῶσα, καὶ ποτὲ μὲν ὡς περιτταί, ποτὲ δὲ ὡς τοῦ σκοποῦ ἀποτυγχάνουσαι κατηγορήθησαν ἄλλ' αἱ κατηγορίαι αὐταὶ

Τοιουτοτρόπως δὲ ἀπαρτίζεται ἰδίας δικονομικῆς θεσμοθεσίας κλάδος, ὅστις καὶ ἰδιαιτέραν ἀπαιτεῖ μελέτην καὶ ἐπεξεργασίαν.]

— Δ') Ὅρισμός καὶ διδασκαλία τῆς πολιτικῆς δικονομίας^{α)}.

§ 4. Τὸ σύνολον τῆς ρυθμιζούσης τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἰδιωτικῶν διαφορῶν θεσμοθεσίας καλεῖται πολιτικὴ δικονομία. Στρέφεται δὲ αὕτη, κατὰ τ' ἀνωτέρω, περὶ τὴν ρύθμισιν οὐ μόνον τῶν δικαίων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν δικαζόντων καὶ δικαζομένων, ἀλλὰ καὶ τοῦ τρόπου καὶ τύπου τῆς ἐνεργείας αὐτῶν κατὰ τὴν δίκην. Ὡστε περιλαμβάνει οὐ μόνον τὴν ἰδίως καλουμένην διαδικασίαν, ἀλλὰ καὶ τὸν ὄργανισμὸν τῶν δικαστηρίων¹, οὐχὶ

εἰς σπουδαίας ἀνασκευῆς δοκιμασίαν δὲν ἐγκατεροῦσιν (Boncen. Α', 6. Dalloz Cassat. ἀρ. 1310).

α) Bayer σ. 1. Liude Lehrb. § 8. 13. Franke Prozess § 7. 9. Weiske Prozess § 4. 31. Heffter System § 1. 2. Ἡ λέξις Processus παρὰ Ῥωμαίοις δὲν σημαίνει ὅ,τι τὴν σήμερον παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις, ἦτοι ὅτε μὲν διαδικασίαν ἐν γένει ὅτε δὲ δίκην, ἀλλ' αὐτὸ ἐκείνο ὅπερ τὸ *procedere*, ἐξ οὗ παράγεται, *pröcedon* (νόμ. 2 § 13 π. or jur-1, 2). *Post originem juris et processum cognitum, consequens est, ut de magistratuum nominibus et origine cognoscamus* (πρβ. καὶ νόμ. 41 π. 24, 1). Τὸ κκνον. δίκαιον ἴσως ἐχρήσατο πρῶτον τῇ λέξει ἐν τῇ νῦν αὐτῆς σημασίᾳ. π. γ. Clem. 2 de V. S. (5, 11). *Si tamen . . solennis ordo judicarius in toto vel in parte non contradicentibus partibus observetur, non erit processus irritus.* Weiske § 30. Mühlenbr. Entw. § 1. Bayer σ. 3. Osterloh Civilpr. Α', 36. σημ. 6. Renaud σ. 1.

1) Ὁ Carré κατατάσσει καὶ τὰ περὶ ἀρμοδιότητος εἰς τὸν ὄργανισμὸν τῶν δικαστηρίων (Carré Compét. Α', 44). Ἡ ἐγγύριος νομοθεσία τὸν μὲν τῶν δικαστηρίων ὄργανισμὸν, ἦτοι τὴν διάπλασιν καὶ τὸν μηχανισμὸν αὐτῶν, ἐν ἰδίῳ περιέλαβε νόμῳ, τὴν δὲ ἀρμοδιότητα τῇ διαδικασίᾳ ἤνωσε, ἔνθα ὅμως καὶ τινα τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας κατεστρώθησαν (π. γ. ἀρ. 1049—1081).

ὁμως καὶ τ' ἀντικείμενα τὰ καθαρῶς τῆς ἐκουσίας ὄντα δικαιοδοσίας. Διαφέρει δὲ τῆς ποινικῆς δικονομίας, διότι αὕτη ἀπαρτίζει ἀνεξάρτητον διαδικασίας σύστημα, περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ποινικοῦ δικαίου καὶ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ἀπολύτου ἀδικίας στρεφόμενον². Θεωρία τῆς πολιτικῆς δικονομίας λέγεται ἡ συστηματικὴ κατὰ τάξιν καὶ ἐρμηνεία τῶν ἀφορωσῶν τὰς πολιτικὰς δίκας διατάξεων.

Οἱ δικονομικοὶ νόμοι, ἀπὸ τοῦ λογικοῦ καὶ αὐτοὶ κατὰ μέγα μέρος ἐκπηγάζοντες, συνέχονται ὑπὸ ἀνωτάτων καὶ θεμελιωδῶν ἀρχῶν, μακρὰ δὲ πείρα τὴν ἀνάγκην αὐτῶν καὶ τὸ χρήσιμον ἐπεδοκίμασε³. δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ θεωρῶνται ὡς στιγμιαίας ἀφορμῆς ἢ αὐθαιρέτου διαθέσεως προϊόν. Διὰ τοῦτο ἀναγκαίᾳ προδήλως καθίσταται ἡ ἐνδελεχὴς αὐτῶν σπουδὴ καὶ ἡ ἀκριβὴς γνῶσις, ὡς καὶ ἡ διδασκαλία καὶ ἐπιστημονικὴ ἀνάπτυξις⁴.

2) Cicer. § 6. pro Cæcina omnia judicia aut distrahendarum controversiarum, aut puniendorum maleficiorum causa reperta sunt. Linde Lehrb. § 10.

3) Reinhardt Handbuch § 8. Boncen. σ. 8, 20. Haimenl ἐν Ἀρχαίῳ ἄς. Πρ. ΙΗ', 54, 1. Λογικώτατον βεβαίως εἶναι τὸ μὴ δίχην δικάσας πρὶν ἂν ἀμφοῖν μῦθον ἀκούσας (Στοβαίου ἀνθολ. Β', 228), καὶ ὅτι οὐδεὶς δικάζεται ἀπρόσκλητος. Boncenne σ. 23, 37.

4) Οἱ δικονομικοὶ νόμοι, δεικνύοντες διὰ τῶν δικαστηρίων τὴν ἀνυπέροχτον ἀνάγκην τῆς κατὰ νόμους διαθιώσεως τῶν πολιτῶν, καθιστῶσιν ἐνεργὸν τὴν βαρύτητα καὶ τὸ κράτος τῶν νόμων τούτων· ἀλλὰ καὶ τὴν κυριωτέραν βᾶσιν τῆς ἐξασφαλίσεως ἢ τῆς ἀπωλείας τῶν δικαίων ἡμῶν ἀποτελοῦσιν, ὡς ὑποβάλλοντες κατ' ἀνάγκην τοὺς δικαζομένους εἰς τὴν ἀκριβὴ παραφυλακὴν τῶν δικονομικῶν διατυπώσεων· ὅθεν ὁ ἀπηνῆς κανὼν, ὁ τύπος κατισχύει τῆς οὐσίας. Ἡ δὲ τῶν νόμων ἰσχὺς, λέγει ὁ Δημοσθένης (κατὰ Μειδίου σ. 586) τίς ἐστίν; ἄρ' εἰς τις ὑμῶν ἀδικούμενος ἀναγκράγη, προσδραμαῶνται καὶ παρέσσονται βοηθοῦντες; Οὐ γράμματα γὰρ γεγραμμένα ἐστὶ καὶ οὐχί

Ε') Δικονομικοὶ νόμοι.

1) Κατάταξις αὐτῶν,

§ 5. Ἡ ἀτελής τῆς ιδιότητος τοῦ δημοσίου δικαίου ἐξακριβώσεις παρήγαγε τριπλὴν τῶν περὶ πολιτικῆς δικονομίας νόμων τὴν κατάταξιν, εἰς τὸ δημόσιον, εἰς τὸ ἰδιωτικόν, ἐν μέρει εἰς τὸ δημόσιον ἐν μέρει εἰς τὸ ἰδιωτικόν¹ δίκαιον. Ὁρθότερα φαίνεται ἡ πρώτη κατάταξις διότι αἱ πλείους τῶν δικονομικῶν διατάξεων βάσιν ἔχουσι τὸ γενικὸν καὶ δημόσιον συμφέρον διὰ τοῦτο οὐ μόνον ὑπέρτεροι τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως ἴστανται, ἀλλὰ καὶ πολλάκις οἰκεία τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἀφορμὴ τὴν ἐφαρμογὴν λαμβάνουσιν. Ἀλλὰ ῥητέον ἴσως ὅτι ἡ ἑρμὴ ἢ μὴ κατάταξις οὐ μεγάλην ἔχει τὴν σπουδαιότητα· μᾶλλον δὲ σπουδαῖον παρίσταται τὸ ἐρώτημα, κατὰ πόσον δύνανται ν' ἀντικατασταθῶσιν ὑπὸ τῶν δικαζομένων δικονομικοὶ θεσμοί, ἢ νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ὑπὸ τῶν δικαστηρίων καὶ ἄνευ αἰτήσεως τῶν διαδίκων². Περὶ

δύναιεντ' ἂν τοῦτο ποιῆσαι. Τίς οὖν ἡ δύναμις ἐστίν; Ὑμεῖς, ἐὰν βεβαιῶτε αὐτοὺς καὶ παρέχητε κυρίους ἀεὶ τῷ δεομένῳ. Boncenne σ. 29. Morstadt Materialkritik σ. 20. Linde Lehrb. § 37. Dalloz Cassat. ἀρ. 1310.

1) Σαβ. Σύστ. Α, 26. Renaud § 7. Heffter System § 1. Falk Encyclopädie § 27, 38. Linde Lehrb. § 39. Rauter § 2. Franke Prozess 19. Morstadt Materialkritik σ. 364, τοῦ ἰδίου Civilprozessschlüss. § 19. Brackenhæft Erörter. σ. 50.

2) Ἐπιστημονικῶς μόνον καὶ τοῦ συστήματος χάριν ἔχει σημασίαν τινὰ τὸ ζήτημα, εἰς ποῖον δίκαιον πρέπει νὰ καταταχθῇ ἡ πολιτικὴ δικονομία, εἰς τὸ δημόσιον ἢ εἰς τὸ ἰδιωτικόν. Οἱ συγγραφεῖς εἰσὶν ἀσύμφωνοι περὶ τοῦ ὅρισμοῦ τῶν δικαίων τούτων, διατοῦτο καὶ περὶ τῆς κατατάξεως τῆς πολιτικῆς δικονομίας διχογνωμοῦντες τυγχάνουσιν· ἀλλὰ μικρὰ τῆς διχογνωμοσύνης ἡ βλάβη. Σπουδαιότητα ἱκανὴν παρουσιάζουσι τὰ δύο ταῦτα ζητήματα, α') δύνανται οἱ δικαζόμενοι νὰ διαγράψωσιν εἰς τὸν δικαστὴν ἄλλον τύπον διαδικασίας διάφορον

Παρατήρ.
ἡ 75.44

Εἰσευρέδα
 2 3 συμ. 2
 2 4 + 1
 2 6 + 1
 4 7 + 5
 4 8 + 2.

τούτου δὲ τοῦτο μόνον ἐν γένει εἶναι ἀναμφίβολον, ὅτι οὐδέποτε τύποι ὀργανικοὶ ἢ χάριν δημοσίου συμφέροντος κείμεναι διατάξεις μεταβάλλονται ὑπὸ τῆς ιδιωτικῆς θελήσεως, νὰ ἐφαρμοσθῶσι δὲ ἐξ ἐπαγγέλματος δύνανται μόνον ὅταν ὡς δημοσίας τάξεως.

2) Ἐκτασις αὐτῶν κατὰ χρόνον.

1237
 436

§ 6. Κατὰ νομικὴν ἀρχὴν ὁ νεώτερος νόμος κατισχύει τοῦ παλαιότερου καὶ φέρει ἅμα γεννώμενος τὸν θάνατον αὐτοῦ. Διατοῦτο ὁ ζῶν καὶ ἰσχύων νόμος ἀρχει τῶν γεγονότων καὶ ἐνδίκων σχέσεων, διδοὺς αὐτοῖς νόμιμον χαρακτηρισμὸν καὶ ὑπαρξιν¹. Ὅθεν καὶ ἐπὶ δι-

τοῦ νομοθετημένου; β') κατὰ πόσον ἐνεργεῖ ἐξ ἐπαγγέλματος ἐν ταῖς χρηματικαῖς δίκαις ὁ δικαστής; Ἐκεῖνο μὲν τὸ ζήτημα συνήθως λύεται ἀρνητικῶς (νόμ. 13 κώδ. 6, 23 «non autem jurisdictionis mutare formam... cuique permissum est». Puchta Dienst etc. Β', 10. Bayer 13. Linde Lehrb. § 39. σημ. 5.—ὁ Danz § 55, καὶ ὁ Grolman § 76. λύουσιν αὐτὸ καταφατικῶς), ὑπὸ τὸν περιορισμὸν ὅμως ὅτι α') μεταξὺ πολλῶν εἰδῶν διαδικασίας συγχωρεῖται ἐκλογή· παρ' ἡμῖν ἐκ δύο διαδικασιῶν δύναται ν' ἀκολουθήσῃ ὁ διάδικος τὴν ἡττω ἐπωφελεῖ (πολ. 487)· οἷον συνοπτικὴν δίκην νὰ εἰσαγάγῃ ὡς συνήθη· κατὰ τὸν Chauveau (sur Carré ζ. 1478 ter) δὲν συγχωρεῖται τοῦτο. β') δύναται τις νὰ τροποποιήσῃ διατυπώσεις ἢ νὰ μὴ ἐπικαλεσθῇ τ' ἀποτελέσματα τῆς παραβιάσεως αὐτῶν, ὅταν αἱ διατυπώσεις αὗται τὸ ιδιωτικὸν αὐτοῦ συμφέρον μόνον ἀποβλέπωσι. Παρ' ἡμῖν δύνανται οἱ διάδικοι νὰ δικασθῶσιν ὑπὸ τῶν εἰρηνοδικῶν ἄνευ ἐγγράφου προδικασίας (πολ. 496), νὰ παραιτηθῶσι τὴν ὁροδοσίαν τῶν μαρτύρων καὶ πραγματογνωμόνων (πολ. 334. 288) κ.τ.λ. — Ἐπίσης δύνανται νὰ καλύψωσιν ἀκυρότητας παραλείποντες νὰ προτείνωσιν αὐτὰς (πολ. 202. 345). Τὸ δεύτερον ζήτημα ἐξηγηθήσεται πλατύτερον ἐν § 77.

1) N. 7 κώδ. (1, 14). *leges et constitutiones futuris, certum est, dare formam negotiis, non ad facta praeferita revocari, nisi nominatim et de praeferito tempore et adhuc pendentibus negotiis cautum sit* (νόμ. 65. κώδ. 10, 32. νόμ. 16'. Βασ. 2, 6). «πᾶς νόμος ἢ διαταγὴ εἰς τοὺς ἐφεξῆς κρατεῖται, εἰμὴ εἰδικῶς περὶ τῶν προλαβόντων πραγμάτων ἔτι ἡρτημένων τι διαγορεύεται». Στοιχ. ἀστ. δίκ. § 7.

κῶν ὁ ἐν τῷ παρόντι κρατῶν νόμος ρυθμίζει τὰς διαδικασίας². Ἀλλ' ἐνταῦθα προσκόπτει σπουδαῖον ἰδιαζόντως τὸ ζήτημα, ἐὰν ἐκκρεμοὺς ἔτι οὐσης τῆς δίκης εἰσαχθῇ νέος νόμος, εἰς τίνα τῶν δύο ὑποτάσσεται τὸ ἀτέλεστον μέρος αὐτῆς; Τινὲς ὑποτάσσουσιν αὐτὸ εἰς τὸν παλαιὸν νόμον, θεωροῦντες τὴν δίκην ὡς συνεχές τι καὶ ἀδιαίρετον ὅλον³, ἄλλοι δὲ εἰς τὸν νέον, διδάσκοντες ὅτι αἱ ἀποτελοῦσαι τὴν δίκην μερικαὶ πράξεις εἰσὶν αὐτοτελεῖς καὶ ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητοι. Ἡ γνώμη αὕτη εἶναι ὀρθοτέρα, ἀρκεῖ ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον νὰ τηρῇται ὁ κανὼν ὅτι δὲν πρέπει διὰ τοῦ νέου νόμου νὰ προσβληθῶσι κεκτημένα δίκαια. Ὅθεν

α') ἡ ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ νόμου ἐπιδοθεῖσα καὶ κατὰ τὰς διατυπώσεις αὐτοῦ συνταχθεῖσα ἀγωγή ἰσχύει καὶ ἐπὶ τοῦ νέου νόμου, δύναμιν ἔχουσα καὶ ἀποτελέσματα τὰ τοῦ παλαιοῦ· ἀλλὰ δὲν παράγει καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐνεργηθῶσι κατ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ παρεπόμεναι διαδικαστικαὶ πράξεις. Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ περὶ τῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπολογίας, ἐνστάσεις ἀποκλεισθεῖσαι ἤδη κατὰ τὸν παλαιὸν νόμον δὲν ἀναπληροῦνται διὰ τοῦ νέου, οὐδὲ στερεῖται ὁ ἐνάγων ἂ κατὰ τῆς γενομένης αὐτῷ ἀπολογίας ἐκτήσατο δίκαια. *ἢ διὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἀπολογίας ἐκτῆσιν αὐτῷ ἀπολογίας ἐκτήσατο δίκαια. ἢ διὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἀπολογίας ἐκτῆσιν αὐτῷ ἀπολογίας ἐκτήσατο δίκαια.*

β') ἐπὶ ἀποδείξεων κανονίζει τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως καὶ τὰ μέσα⁴ ὁ κατὰ τὴν γένεσιν τοῦ δικαζομένου δικηγόρος *ἢ ἀπὸ τῆς ἀποδείξεως ἐκτῆσιν αὐτῷ ἀποδείξεως ἐκτήσατο δίκαια.*

2) Morstadt Schlüssel σ. 24. Demol. Α'. § 59.

3) Meyer Principes sur les quest. transitoires. Amsterd. 1813. Dalloz. λ. Lois αρ 336. Τινὲς θέλουσιν ἐφαρμοζόμενον τὸν παλαιὸν νόμον ἐν τῷ βαθμῷ μόνον τῆς διαδικασίας, ἐν ᾧ εὗρεθῇ ἡ δίκη κατὰ τὴν ἐκδοσιν τοῦ νέου νόμου. πρβ. τοὺς ὑπὸ τοῦ Renaud ἐν σημ. 3 ἀναφερομένους.

4) Νόμ. 18. κώδ. (4. 20) . . . qui in scriptis a se debita retulerint, non facile audiantur, si dicant omnis debiti vel partis solu-

(Τ. Α.)
 + ὁρᾶ ἀφ' ὧν 2 π. Γ. 4. Ν. 8, ἀφ' ὧν 5 Γ. 4. 4. 7. (Τ. 8. 6. 19)
 4 6 2 2 Ν. Γ. 4. 4. 7 5 Τ. 8. 2. 16, Ε. 19. —

§ 7. — ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Εἰς 56

Εἰς 54

μῶν. + Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν παρεμπιπτούσων ὑποθέσεων 8. 71 ε φ ρ ρ. 1 ο π β χ ο

Ἡ παρ' ἡμῖν ἰσχύουσα νομοθεσία ὑπέβαλε δικονομικῶς εἰς τὸν νέον νόμον τὸ κατὰ τὴν ἐποχὴν ὅτε οὗτος ἐμβήκεν εἰς ἐνέργειαν ἀτέλεστον ἐπὶ μέρος τῶν ἐκκρεμῶν δικῶν. Ἐξηρέθησαν δὲ μόνον αἱ ὥριμοι δίκαι ὧν ἡ περάτω-

σις ἀφέθη εἰς τὸν παλαιὸν νόμον. 9. Τί ἐπὶ Γ. 4. Ν. 8 Κ. 482, 580
 κθ. 167 (πρ. στ. 864 κατ' ὅ. Γ. 4. Ν. 8 κατ' ὅ. 31 πρ. στ. 168 532.
 5) Ἐκτασις αὐτῶν κατὰ τύπον.

§ 7. Οἱ δικονομικοὶ νόμοι εἰσὶ τὸ πλεῖστον δημοσίας τάξεως καὶ οὔτε ὑπὸ τῶν δικαζομένων νὰ τροποποιηθῶσιν οὔτε ὑπὸ τῶν δικαστηρίων ἀλλοτρόπως νὰ ἐφαρμοσθῶσι δύνανται. Διατοῦτο, κατ' ἀναμφισβήτητον ἀρχήν, αἱ δίκαι διεξάγονται κατὰ τοὺς δικονομικοὺς νόμους τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου, οἷουδὴποτε ἔθνους καὶ ἂν ὧσιν οἱ δικαζόμενοι, ἢ ἐν ἄλλοις λόγοις, τὰ ἐκ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς δίκης γεννώμενα τοῖς τε δικάζουσι καὶ τοῖς δικαζομένοις δίκαια καὶ καθήκοντα (ordinatoria litis)

8) Mitterm. σ. 137. 142. Dalloz λ. Lois ἀρ. 363. Jugem. ἀρ. 350.

9) Πρ6. Clement. 2 de judic. (2,1). dispendiosam prorogationem litium . . . restringere in subscriptis casibus cupientes, statuimus, ut in causis super electionibus . . . procedi . . . de plano . . . volentes non solum ad futura negotia, sed ad praesentia . . . hoc extendi. Κατὰ τὸ Διάτ. τῆς 1 ἰαν. 1835, περὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐμβαίνει εἰς ἐνέργειαν ἡ νέα νομοθεσία (ἀριθ. 2), ὅλαι αἱ πολιτικαὶ δίκαι, αἱ μὴ ὥριμοι πρὸς ἀπόφασιν μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης θέλουσιν συζητεῖσθαι καὶ ἀποφασίζεσθαι κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῆς νέας πολιτικῆς δικονομίας. Κατὰ δὲ τὸ διάταγ. τῆς 11 φεβρ. 1866 (ἀριθ. 3—7) αἱ μὴ ὀριστικῶς καὶ τελεσιδικῶς ἐκδεδικασμένοι ὑποθέσεις κατὰ τὴν 24 μαρτίου 1866, ὅτε ἐμβαίνειν εἰς ἐνέργειαν ἐν Ἑπτανήσῳ ἡ νέα νομοθεσία, μετεβιβάσθησαν εἰς τὰ νέα δικαστήρια, ἅτινα ὥφειλον νὰ ἐκδικάζωσιν αὐτὰς κατὰ τὴν νέαν δικονομίαν. Διὰ τοῦ νόμου σλς' τοῦ 1867 μετεβιβάσθησαν εἰς τὰ νεοσύστατα πρωτοδικεῖα αἱ ἐκκρεμεῖς ὑποθέσεις αἱ ἀπὸ προϋπάρχοντα πρωτοδικεῖα ἀποσπασθεῖσαι. "Ὅσαι ὑποθέσεις ἐξηκολούθησαν δικαζόμεναι ὑπὸ τῶν πρωτοδικείων τούτων καὶ μετὰ τὴν

Εισ. 39
4 290.2

ὁρίζει ὁ ἐγχώριος νόμος¹. "Ὅθεν κατ' αὐτὸν κρίνεται α') ἡ ἀρμοδιότης τοῦ δικαστηρίου, β') ὁ τρόπος (οὐχὶ καὶ ἡ ἱκανότης)² τῆς ἐπὶ δικαστηρίου παραστάσεως, γ') τὸ τυπικὸν τῶν δικαστικῶν πράξεων καὶ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἐπιχειρήσεως³ ἢ παραλείψεως⁴ αὐτῶν, δ') τὸ συγχορητὸν ἢ ἀσυγχορητὸν δικαστικῆς τινος πράξεως⁵ ἢ εἰδους διαδικασίας⁶, ε') ἡ περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων τηρητέα διαδικασία, ὡς καὶ ἡ δύναμις τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων⁷, ς') τὸ τυπικὸν τῶν κατ' αἵτησιν ἀλ-

ύστασιν τῶν νέων, μὴ προταθείσης ἀναρμοδιότητος, ἀρμοδίως ἐδικάσθησαν ὑπ' αὐτῶν (πολ. 21).

1) Bayer 12. Glück Commentar A', 289. Οἱ διέποντες ἐκάστην διαφοράν νόμοι ἢ ἀναφέρονται εἰς τὸν τρόπον τῆς λύσεως τῆς διαφορᾶς ἢ εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐκδικάσεως αὐτῆς. Τὸ πρῶτον καλοῦσιν οἱ δικονομολόγοι *decisoria litis*, τὸ δεύτερον *ordinatoria litis*.

ΚΕ. 179

2) "Αν ὁ ἀλλοδαπὸς διάδικος ἔχῃ τὴν ἱκανότητα τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου, κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τῆς πατρίδος αὐτοῦ (Wächter Ἀρχεῖον ἀστ. Πρ. ΚΕ' 480. Mitterm. αὐτ. II'. 304. Bar das internationale Privat-u. Strafrecht, Hannover 1862. σ. 423), ἐκτὸς ἂν ὁ ἀλλοδαπὸς νόμος ᾖ αὐστηρότερος (arg. ἄρθρ. 4 ἀστ. νόμου). Κατὰ τὸν ἐγχώριον ὅμως νόμον ἐξετάζεται, ἂν ὁ διάδικος δύναται νὰ παραστῇ αὐτοπροσώπως ἢ ὄχι, ἂν συγχορηγῇ ὁμοδικία, παρέμβασις κλ. Bar. σ. 425.

3) Π. χ. ὅτι ἡ ἐπίδοσις τῆς ἀγωγῆς καθίστησιν ὑπερήμερον καὶ κακῆς πίστεως νομέα τὸν ἐναγόμενον (ἄρ. 156 πολ.), ὅτι κατὰ τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων συγχορεῖται ἔφεσις καὶ πρὸ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως (ἄρθρ. 181 πολ. Mitterm. σελ. 301).

4) Π. χ. ὅτι ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου παραλείψις ἀπαντήσεως εἰς τὴν ἀγωγὴν ἐμφαίνει ὁμολογίαν (ἄρθρ. 585 πολ. Mitterm. σελ. 301).

5) Οἷον ἡ *probatio pro exoneranda conscientia* (περὶ ἧς ὁρ. κατωτ. § 149 σημ. 6). ἔγγραφος ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγωγὴν.

6) Π. χ. ἡ ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασία, ὁ *Concurs-prozess* καὶ ὁ *Executiv-prozess* τῆς Γερμανίας ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ εἰς τὰς συνήθεις δίκας.

ὁρ. 169
4 290.2

7) Τὸ βῆρος τῆς ἀποδείξεως καὶ τὸ συγχορητὸν ἢ μὴ ἀποδεικτικοῦ τινος μέσου (π. χ. μαρτύρων) κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ἔνθα ἔλαβεν ὑπαρξιν τὸ δικαζόμενον δίκαιον (Merlin Questions

λοδαποῦ δικαστηρίου ἐπιχειρουμένων παρ' ἡμεδαποῦ δικαστηρίου πράξεων ⁸. Ἡ δύναμις ὅμως αὐτῶν ἐν τῇ δίκῃ

de droit λ. mariage § 7. Fœlix droit intern. § 233). Ἐναντίαν γνώμην ἀποφαίνεται ὁ Mittermaier (σελ. 315)· κατ' αὐτὸν πρέπει νὰ ἐφαρμόζηται ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς δίκης· διότι, λέγει, διὰ τῶν ἀποδείξεων θέλομεν τὸν δικάζοντα δικαστὴν νὰ πείσωμεν· ἀλλ' οὗτος τὴν ἑαυτοῦ πεποίθησιν ὁρεῖται κατὰ τοὺς ἐγγωρίους νόμους νὰ ρυθμίσῃ. Τὴν γνώμην αὐτοῦ ἠκολούθησε καὶ ὁ Linde (Lehrbuch § 41. Ὡς καὶ Unger öster. Privatr. Α', 208 σημ. 193). Πλὴν φαίνεται ὀρθότερα ἡ ἄλλη γνώμη· διότι ὁ ἐπιχειρῶν προῖξιν τινὰ νομικὴν ἐν ὁρισμένῳ τόπῳ, χρεωστεῖ μὲν νὰ ἐξασφαλίσῃ αὐτὴν διὰ τῶν ἀναγκαίων ἀποδεικτικῶν μέσων, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος ὥσπερ τοπολὺ νὰ γινώσκῃ ἕκαστε τὸ δικάζον αὐτὴν δικαστήριον ἢ ἀκολουθήσῃ τοὺς νόμους αὐτοῦ, ἀρκούντως ἐκπληροῖ τὸ καθήκον αὐτοῦ τοῦτο, ἐὰν προμηθευθῇ καὶ μόνον τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, τὰ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ τόπου τῆς πράξεως διαγραφόμενα. Διὰ τοῦτο κατ' αὐτοὺς κρίνεται καὶ τὸ κύρος τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ συνταχθέντων ἐγγράφων. locus regit actum (ἀρθ. 386 πολ. Ἰσοκρ. αἰγινιγ. § 8. «ἀνάγνωθι δὴ μοι καὶ τὸν νόμον τῶν Αἰγινιγῶν κατὰ γὰρ τοῦτον ἔδει ποιεῖσθαι τὰς διαθήκας· ἐνθάδε γὰρ μετωκοῦμεν». Σαβιν. Σύστημ. Η', 348, Fœlix droit intern. σ. 96. Bar. σ. 420. Στοιχ. ἀστ. δ. § 8 σημ. 10). Ἐὰν ὅμως ἡ ἐγγώριος νομοθεσία, διαγράφουσα τὸν τύπον εἴτε πάντων τῶν ἐγγράφων εἴτε κατηγορίας τινὸς αὐτῶν, ἀπαγορεύῃ πάντα ἕτερον, τότε εἰσὶ δεκτὰ μόνον τὰ κατὰ τὸν τύπον τοῦτον συντεταγμένα ἐγγράφα (ἀρθ. 8 ἀστ. νόμ.). Οὕτω παρ' ἡμῶν δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ τις ἐπὶ δικαστηρίου ὡς πληρεξούσιος ἄλλου δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, καὶ ἂν ἡ πληρεξουσιότης ἐδόθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ αὐτόθι συνετάχθῃ τὸ ἐγγράφον· διότι τὸ ἀρθ. 93 τῆς πολ. δικον. ἀπαιτεῖ νὰ διδῇται ἡ δικαστικὴ πληρεξουσιότης μόνον διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως ἢ προφορικῶς ἐνώπιον τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου· ἄρα ἀπαγορεύει τὴν δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου διδομένην πληρεξουσιότητα. Ὁ Mitterm. (σ. 312) καὶ ὁ Seuffert (Comment. Β', 375 σημ. 3) ἐναντίαν ἀποφαίνονται· γνώμην· ἀλλ' ἡ νομοθεσία τῆς πατρίδος αὐτῶν δὲν φέρει ἀπαγορευτικὸν χαρακτήρα ὡς ἡ ἡμετέρα, ἡ δὲ βαυαρ. δικονομία (ἀρθ. 86) ἀπαιτεῖ μόνον ἐπικύρωσιν τοῦ ἐπιτοπίου βαυαρ. πρέσβους ἢ προξένου. Ἀναιτιολογήτως ἐναντία εἶναι ἡ ἐγγώριος νομολογία (ἀρ. Ν. Πείρ. Δ', 2645, 3148. Παρατ. Β', 7643).

8) Fœlix σ. 307. Carré 988 ter. Schmid Γ', 341. Wetzell System. σ. 324. Αἱ πρὸς ἀλλοδαπὸν δικαστήριον γινόμεναι παρ' ἡμεδαποῦ δικαστηρίου αἰτήσεις πρὸς ἐπιχείρησιν πράξεων τινῶν τῆς δίκης,

κρίνεται κατὰ τοὺς ἐγχωρίους τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου νόμους⁹. *ἐκδ. σ. 43*

ἐκδ. σ. 34 Τὸ ἀγώγιμον τῶν δικαίων καὶ τὸ τῆς παραγραφῆς αὐτῶν κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐνοχῆς· ἀλλὰ τὰ ἑλλην. δικαστήρια οὐδέποτε δύνανται νὰ ἐφαρμόσωσι νόμους τῆς ἀλλοδαπῆς ἀντικείμενους εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν¹⁰. *κατὰ τὴν ἐκδ. σ. 43*

ς') Πηγαὶ τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

§ 8. Ἐκ τῶν πηγῶν τοῦ δικαίου παράγονται οἱ νομί-

τῆς παρὰ τῶ αἰτοῦντι δικαστηρίῳ ἐκκρεμοῦς, λέγονται: *litterae requisitoriales* ἢ *litterae mutui compassus* (*commissions rogatoires, lettres rogatoires*). Κατὰ παραδεδεγμένην μεταξὺ τῶν ἐθνῶν συνθήκειαν τοιαῦται αἰτήσεις εἰσακούονται· παρὰ τῶν παρακαλουμένων δικαστηρίων· εἰσὶ δὲ συνήθεις τὴν σήμερον καὶ προστίθεται αὐταῖς ἡ *assertio reciproci*, ἥτοι ἡ βεβαίωσις ὅτι καὶ τὸ αἰτοῦν δικαστήριον, ἂν ποτε παρακληθῇ, θέλει ἐκτελέσει τὴν παράκλησιν. Τῆς Ἀγγλίας τὰ δικαστήρια καὶ τῶν Ἑνωμένων Κρατῶν τῆς Ἀμερικῆς δὲν καταβαίνουν εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ μέσου τούτου, ἀλλ' ἡ πέμπουσιν εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν δικαστὴν ἐντόπιον πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, ἢ ἀνατιθέασιν αὐτὴν εἰς τινὰ αὐτόθι εὐρισκόμενον ἄσπὸν ἢ καὶ ξένον. Ἡ ἡμετέρα δικονομία δὲν περιέχει ὅρισμόν τινα περὶ τῶν εἰς ἀλλοδαπὰ δικαστήρια γινομένων αἰτήσεων (περὶ τῶν ξένων νομοθεσιῶν ἐπιθ. *Fœlix* ε. α. § 243—245). Ὁ παρακληθεὶς ξένος δικαστὴς ἐκτελεῖ τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ πρᾶξιν κατὰ τὴν ἐγχώριον διαδικασίαν· ἤγουν κατ' αὐτὴν προσκαλοῦνται π. χ. οἱ μάρτυρες, ὀρκίζονται καὶ συντάσσεται ἡ περὶ τῶν καταθέσεων αὐτῶν ἐκθεσις. *ΑΠ 268 τοῦ 52. Seuffert Blätter II', 111. Fœlix § 246 ἐπ. Mitterm. σ. 308. Bar σ. 456.*

9) π. χ. τὸ ἀξιόπιστον ἢ ἐξαίρεσιμον τοῦ μάρτυρος, ἢ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῆς ἐκθέσεως τῆς αὐτοψίας· *Mitterm. σελ. 310. Dalloz λ Droit Civil ἀρ. 475.*

10) πρβ. Ἀστ. νόμ. 6. 8. *Seuffert Comment. A, 336. Σαβιν. σελ. 270. Brackenhœft Erörterl. σελ. 61.* Ὡς πρὸς τὸ ἀγώγιμον τοῦ δικαίου, κατὰ μὲν τὸν *Vangerow*, καθ' ὅς οὗτος ποιεῖ διακρίσεις (I. 52 τῆς β' ἐκδ.), ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι ὅτε μὲν τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου, ὅτε δὲ τοῦ τόπου τῆς πράξεως, κατὰ δὲ τὸν *Mittermaier* (σελ. 306), οἱ νόμοι τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου. Τοῦτον ἀκολουθεῖ ὁ *Linde*

κοὶ ὁρίσμοι. Ἡ παραγωγή δὲ αὕτη γίνεται ὅτε μὲν κατ' εὐθεΐαν καὶ ἀμέσως ἀπὸ τῆς πηγῆς αὐτῆς, ἄλλοτε δ' ἐμμέσως δι' ἐπιστημονικῆς ἀναπτύξεως. Τοῦ πρώτου εἶδους πηγὰς παρέχει ἡ νομοθεσία εἰς πλατυτέραν σημασίαν (νόμοι, συνήθεια), τοῦ δευτέρου, ἡ ἐπιστήμη.

Α'. ἄμεσοι πηγαί. Εἰς τὰς ἀμέσους πηγὰς ἀνήκουσιν

1) **οἱ νόμοι.** Οἱ κυριώτεροι περὶ πολιτικῆς δικονομίας ἰσχύοντες παρ' ἡμῖν νόμοι εἰσὶν α') ὁ τῆς 21 ἰανουαρ. 1834, περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ συμβολαιογράφων· β') ὁ τῆς 2 ἀπριλ. 1834, περὶ πολιτικῆς διαδικασίας. Ἀμφότεροι οἱ νόμοι οὗτοι ἐδημοσιεύθησαν ἐν ἑλληνικῇ καὶ γερμανικῇ γλώσσῃ· ἐτέθησαν δὲ εἰς ἐνέργειαν ἀπὸ τῆς 25 ἰανουαρ. 1835, ἀκυρωθέντων πάντων τῶν μέχρις ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἰσχυόντων περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου νόμων καὶ ἐθισμάτων¹. γ') ἄλλοι τινὲς νόμοι εἰδικὰ ἀντικείμενα κανονίζοντες ἢ τροπολογητικὰς

(Lehrb. § 41. σημ. 2) καὶ ὁ Weber (von der natürl. Verbindl. § 95). ἰδ. καὶ Lud. Höpfner Beiträge zur civilgerichtl. Praxis I. 4.— Ὡς πρὸς τὴν παραγραφὴν ἔχει τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ἐκπεφρασμένην γνώμην ὁ Σαβινῆς (Syst. II. 273) ὁ Souffert (σ. 337) καὶ ὁ Förster preuss. Privart. I, 60. ἐναντίοι εἰσὶν ὁ Vangerow (ε. α.) ὁ Mittermaier (σ. 307) καὶ ἄλλοι.

1) Κατὰ τὸ ἀπὸ 1 ἰανουαρ. 1835 Διάταγμα, περὶ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ἐμβαίνει εἰς ἐνέργειαν ἡ νέα νομοθεσία, (§ 1) «ὁ ὀργανισμὸς τῶν δικαστηρίων καὶ συμβολαιογράφων ἀπὸ 21 ἰανουαρίου καθὼς καὶ ὁ περὶ πολιτικῆς δικονομίας ἀπὸ 2 ἀπριλίου παρελθόντος ἔτους, λαμβάνουσι κύρος καὶ ἐμβαίνουν εἰς ἐνέργειαν τὴν 26 ἰανουαρίου, τ. ε. (§ 2)· ἀπὸ τῆς ἡμέρας ταύτης ἀκυροῦνται ὅλοι οἱ ὑπάρχοντες νόμοι καὶ ὅλα τὰ διατάγματα καὶ ἔθιμα τὰ ἀντιβαίνοντα εἰς τοὺς ῥηθέντας νόμους» (§ 3) — ὅλοι αἱ πολιτικαὶ δίκαι αἱ μὴ ὥριμοι πρὸς ἀπόφασιν μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης θέλουσιν συζητεῖσθαι καὶ ἀποφασίζεσθαι κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῆς ἀπὸ 2 ἀπριλίου πολιτικῆς δικονομίας». Ἰδ. καὶ ἄρ. 312 τοῦ Ὁργαν. καὶ ἄρ. 1100 τῆς πολ. δικονομίας.

Τοὺς δύο τούτους νόμους περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων καὶ πολιτικῆς δικονομίας, παρέδωκεν ἡμῖν ὁ νομοθέτης γυμνοῦς αἰτιολογιῶν

καὶ διασαφητικὰς τῶν νόμων τούτων διατάξεις περιέχοντες, ὧν ἐν οἰκείῳ τόπῳ γίνεται εἰδικωτέρα μνήμη· δ') ἄρθρα τινὰ τοῦ ἐν ἰσχύει Συντάγματος².

2) **τὰ ἔθιμα.** Ἄν καὶ τὰ ἔθιμα μικράν ἐπὶ τῆς διαδικασίας δύναται ν' ἀσκήσωσιν ἐπιρροήν, ὅταν μάλιστα τὰ περὶ αὐτῆς ἀρκούντως διετύπωσεν ἡ νομοθεσία, δὲν πρέπει ὅμως ν' ἀποκηρυχθῇ ἀπὸ τῆς δικονομίας πᾶσα αὐτῶν ἐνέργεια, τοῦλάχιστον ὡς συμπληρωτικοῦ βοηθήματος³. **ἔμμ. § 2. σ. 4.**

Β') **ἔμμεσοι πηγαί.** Τὸ πολύμορφον καὶ παντοῖον τῶν γεγονότων καὶ σχέσεων οὐχὶ σπανίως ἀναδείκνυσιν ἀτελεῖ καὶ τὴν τελειοτέραν νομοθεσίαν. Διατοῦτο ὁ νομικός, προπάντων δὲ ὁ δικαστής, ὅσάνκις ἐγκαταλιμπάνεται ὑπὸ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου, ἀναγκάζεται νὰ προσφεύγῃ εἰς τῆς ἐπιστήμης τὴν συναρωγὴν. Ὑπ' αὐτῆς δὲ φωτιζόμενος εἴτε ἐξάγει τὰς ἀπὸ τῆς κειμένης νομοθεσίας καὶ τοῦ πνεύματος αὐτῆς ἀναγκαίας συνεπείας καὶ πορίσματα (φύσεις τοῦ πράγματος)⁴, εἴτε κατασκευάζει καθ' ὁμοίωσιν νέους νομικοὺς κανόνας (ἀναλογία)⁵. Ἡ ἐργασία ὅμως αὕτη, ἵνα χωρῇ ἐπιτυχῆς, ἀπαιτεῖ ἐπιστημονικὴν εὐστάθειαν καὶ κράτος.

ἢ ἄλλου τινὸς βοηθήματος· ἐνῷ ταῦτα ἦσαν ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα, προκειμένης μάλιστα ἐξηγήσεως καὶ ἐφαρμογῆς νόμων, οὐδεμίαν πρὸς τὴν προϋπάρχουσαν νομοθεσίαν σχέσιν ἔχόντων. Σύντομος ἐξηγήσις αὐτῶν εὐρίσκεται ἐν τῷ περὶ Ἑλλάδος τριτόμῳ συγγράμματι τοῦ Μαουρέρου Β'. 346—347 καὶ 468.

2) Π. γ. ἄρθρ. 87—93, 96, 98.

3) N. 37. 38 πανδ. (1, 3). Osterloh I. 69. Weber Paraphrase σ. 17. Linde Lehrb. § 22. Πρὸς συμπλήρωσιν κενῶν τῆς δικονομικῆς νομοθεσίας δύναται νὰ χρησιμεύσῃ καὶ τὸ ρωμαϊκὸν δίκαιον.

4) Morstadt Schlüssell § 24, τοῦ αὐτοῦ Materialkr. 50, Osterloh I, 73.

5) Κατὰ τὴν ἀρχήν ubi eadem ratio, ibi eadem ei legis disposi-

Ζ') Βοηθήματα.

§ 9. Ἐκτὸς τῶν ἀπωτέρων καὶ εἰς πᾶσαν νομικὴν μάθησιν ἀναγκαίων βοηθημάτων ἀπαραίτητος πρὸς κατάληψιν τῆς ἡμετέρας πολιτικῆς δικονομίας εἶναι ἡ σπουδὴ καὶ γνῶσις α') διαφόρων γαλλικῶν νόμων περὶ πολιτικῆς δικονομίας¹, β') τῶν περὶ πολιτικῆς δικονομίας τῆς Βαυαρίας σχεδίων τοῦ 1825, 1827 καὶ ἰδίως τοῦ 1831²,

tio. Νόμ. 12. 13. 27. πανθ. de leg. (1, 3). νόμ. κγ' βασ. (2, 1). *ex* τῶν ὁμοίων τέμνεσθαι δεῖ τὰ περὶ ὧν οὐ κεῖται νόμος. Νόμ. λζ'. βασ. αὐτ.

1) Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν οἱ περὶ ὀργανισμοῦ καὶ ἀρμοδιότητος τῶν γαλλικῶν δικαστηρίων διάφοροι νόμοι· οἷον α) le décret du 16—24 août 1790 sur l'organisation judiciaire. b) la loi du 27 ventôse an 8 (18 mars 1800) sur l'organisation des tribunaux. c) le décret du 30 mars 1808, contenant règlement pour la police et la discipline des cours et tribunaux. d) le décret du 20 avril 1810 sur l'organisation de l'ordre judiciaire et de l'administration de la justice. e) le décret du 18 août 1810, contenant règlement sur l'organisation des tribunaux de première instance. f) le décret du 6 juillet 1810, contenant règlement sur l'organisation et le service des cours royales et des cours d'assises. Ἐκ τῶν νόμων τούτων ἐχρησίμευσαν πρὸς σύνταξιν τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων ἡμετέρου νόμου 1) τοῦ δεκρέτου α, τὰ ἀρθρ. 1, 13, 14, 16, 18. 2) τοῦ νόμου b, τὰ ἀρ. 1, 4, 5, 7, 8, 12, 13, 16, 24, 26, 27. 3) τοῦ δεκρέτου c, τὰ ἀρθρ. 2—4, 9, 10, 17—19, 21, 25, 28—37, 39, 47—49, 53—59, 61, 63, 66—68, 70, 71, 79—96, 98, 100. 4) τοῦ δεκτρέτου d, τὰ ἀρ. 2, 6, 7, 34, 40, 43, 45—65. 5) τοῦ δεκρέτου e, τὰ ἀρθ. 19—21, 23, 24, 26—32. 6) τοῦ δεκρέτου f, τὰ ἀρθρ. 22, 24—27, 42—45, 50—59, καὶ τελευταῖον g, le décret du 27 nov. 1790, portant institution d'un tribunal de cassation, et réglant sa composition son organisation et ses attributions, δι' οὗ ἡχυρώθη μὲν τὸ πλεῖστον ἀλλὰ δὲν κατέστη περιττὸν ὅλως τὸ Règlement du 28 juin 1738 de l'ancien conseil privé ou des parties. ¹Id. τὴν ὑπὸ τοῦ Napol. Bacqua ἐδόθμ. ἔκδοσιν τῶν γαλλικῶν κωδίκων.

2) Τὰ σχέδια ταῦτα μετὰ τῶν αἰτιολογικῶν αὐτῶν ἐκθέσεων μέγα

γ') τῶν περὶ τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας γερμανικῶν συγγραμμάτων³ καὶ δ') τῆς τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων νομολογίας (*usus fori*)⁴.

Η') Ἱστορικὰ σημειώματα.

§ 10. Ἡ τὴν σήμερον ἰσχύουσα πολιτικὴ δικονομία παρήχθη ὅχι ἀπὸ τῶν ἐγχωρίων προνομοθετημάτων, ὡς συνήθως ἐν τῇ νομοθεσίᾳ συμβαίνει, ἀλλ' ἐπηλυσ ἔξωθεν ἦλθεν, ἀνάμιγμα γαλλικῶν καὶ γερμανικῶν θεσμῶν οὕσα· διὸ οὐδὲ συγγένειαν τινὰ πρὸς ἐκεῖνα ἢ σχέσιν ἔχει. Καὶ ὅμως δὲν φαίνεται παντάπασιν ἀπὸ σκοποῦ τῆς παρωχημένης ἐποχῆς συνοπτικὴ τις ἱστορία, χάριν ἐθνικῆς τοῦλάχιστον φιλοτιμίας.

Α'. Ἡ πρὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1821

συμβάλλουσιν εἰς τὴν κατανόησιν τῆς πολιτικῆς ἡμῶν δικονομίας, μάλιστα δὲ ὅπου ἄνευ ἱκανῆς δεξιότητος ἐχρῆσαστο αὐτοῖς ὁ ἐγχώριος νομοθέτης. Τούτων τῶν νομοσχεδίων ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ θέλει γίνεσθαι εἰδικωτέρα μνήμη· πρὸ καὶ Puchta *Rechtspflege u. Gerichtsverfassung Bayerns* Erlangen 1826.

3) Πρὸ πάντων τὸ τοῦ Hieron. Bayer σύγγραμμα περὶ πολιτικῆς δικονομίας καὶ τὸ τετράτομον τοῦ Seuffert ὑπόμνημα εἰς τὸν *Codex juris bavarici judiciarii de anno 1753*.

4) Τοῦ βοηθήματος τούτου λίαν περισκεμμένως πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις· διότι ὁ δικαστὴς οὐ δεῖ ἀκολουθεῖν ἑτέρα ψήφῳ γεγενημένη ἀλλὰ σκοπεῖν τί κατὰ νόμους ἀκόλουθον· καὶ οὕτως ἀποφαινεσθαι (νόμ. 79 βασι. 9, 1. νόμ. 13 κώδ. 7, 45) . . . *omnes judices nostros veritatem, et legum et justitiæ vestigia sequi sancimus* (Schmid σ. 16). Πρὸς γινῶσιν τῆς τῶν δικαστηρίων ἡμῶν νομολογίας χρησιμεύει τὰ μέγιστα τὸ ἐπιμελεῖσθαι τοῦ φιλοτίμου καὶ φιλοπόνου νομομαθοῦς Λεων. Σγουτά ἐκδεδομένον παρὰ τοῦ ἀντιπροέδρου τοῦ ἀρείου Πάγου Ν. Ἰωαννίδου Εὐρέτηριον τῆς Ἑλληνικῆς νομολογίας, ὡς καὶ ἡ Ν. Πεῖρα τοῦ τελευταίου μετὰ τῶν Παραρτημάτων αὐτῆς.

κατάστασις τῆς δικαιοσύνης ἐν ταῖς ἐλληνικαῖς τῆς Ἀνατολῆς χώραις, διὰ τῆς συμπτώσεως εὐτυχῶν περιστάσεων, δὲν ἔπαυσε διαμένουσα ἐλληνικὴ καὶ μετὰ τὴν τουρκικὴν κατάρκτησιν· διότι οἱ ἡμέτεροι προπάτορες, καὶ ἐν δουλείᾳ διατελοῦντες, ἐπίστευον πάντοτε εἰς τῆς πατρίδος αὐτῶν τὴν ἀνάστασιν καὶ ἀπελευθέρωσιν, διατοῦτο οὐδαμῶς τοῦ πατρίου δικαίου ἡμέλησαν. Τὰ μάλιστα δὲ εἰς τοῦτο συνετέλεσεν ὁ ἐλληνικὸς κλῆρος, ὅστις, μὴ ἀφαιρεθεὶς ὑπὸ τοῦ τυράννου πᾶσαν πολιτικὴν σημασίαν, ἠτύχησε κατὰ μικρὸν νὰ κατορθώσῃ, ἵνα αἱ προσπίπτουσαι μεταξὺ τῶν ὁμογενῶν διαφοραὶ διὰ τοῦ ἐπισκόπου καὶ τῶν προεστώτων διαλύωνται. Ἐθεωρεῖτο δὲ μέγα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἀμπλόκημα καὶ ἐμισεῖτο σφοδρῶς παρὰ τῶν ὁμογενῶν ὅστις τῆς πατρικῆς τοῦ ἐπισκόπου ψήφου τὴν **ἐξωτέραν** προτίμα κρίσιν¹.

Συνδιήλλαττον λοιπὸν τὰς χρηματικὰς διενέξεις ἐν ταῖς ἐπαρχίαις μὲν οἱ ἐπίσκοποι καὶ ἀρχιεπίσκοποι, ἐν Κωνσταντινουπόλει δὲ ὁ πατριάρχης, ἀλλὰ παρακαθημένου αὐτοῖς πάντοτε συμβουλίου ἀνδρῶν ἐπισήμων ἐκ τε τοῦ κλήρου καὶ τῶν λαϊκῶν. Κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐπισκόπων ἢ ἀρχιεπισκόπων καὶ τοῦ πατριάρχου, ἀπὸ σέβας πρὸς τὰ ἐκδιδόντα αὐτὰς πρόσωπα, σπανίως μὲν παρεπονοῦντο οἱ δικαζόμενοι, ἀλλὰ καὶ ὅταν παρεπονοῦντο προσέφευγον εἰς τὴν ἀνωτάτην τοῦ κλήρου ἀρχήν, τὴν ἱεράν Σύνοδον τῆς Κωνσταντινουπόλεως· αὕτη δὲ ἀπεφαίνετο ὡς **δευτέρου βαθμοῦ** τρόπον τινὰ δικαστήριον.

1) Μάμουκα Συλλογὴ Γ', σ. 314, 315. Courrier de la Grèce τῆς 15 δεκ. 1829, τῆς 1 καὶ 15 ἰαν. 1830. Σουρμελῆ Κατὰστασις συνοπτικὴ Ἀθηνῶν σ. 50, 51. Maurer das griechische Volk. Α', 95, 139. Π. Παπαρρέγγ. Γενικαὶ ἀρχαὶ κλ. Α', 23· τῆς β' ἐκδ. σ. 25.

Ἡκολούθουν δὲ εἰς τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν οἱ δικάζον-
 νες τὸ ἐλληνικὸν δίκαιον, ἤτοι τὰ Βασιλικὰ καὶ τὰς λοι-
 πὰς τῶν βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων διατάξεις, προπάντων
 ὁμῶς, ὡς προχειροτάτην, τοῦ Ἀρμενοπούλου τὴν Ἑξάβι-
 βλον. Τοῦτο δὲ ἀναμφιβόλως πρέπει νὰ παραδεχθῇ τις
 γινόμενον οὐ μόνον ὡς πρὸς τὰς καλουμένας τοῦ οὐσιαστι-
 κοῦ δικαίου διατάξεις, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὰς δικονομικὰς·
 πλὴν αἱ δικονομικαὶ διατάξεις ἐφηρμόζοντο βεβαίως ὑπὸ
 τοὺς περιορισμοὺς καὶ τὰς τροποποιήσεις, ἅς ἡ νέα τῶν
 πραγμάτων κατάστασις ἀπῆτει. Ἀξίον δὲ παρατηρήσεως
 εἶναι ὅτι, ἐπειδὴ οἱ ἐπίσκοποι ἐδίκαζον οὐχὶ ὡς κοσμικὴ
 ἀλλ' ὡς ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχή, παρεισῆχθησαν ἐν τῇ δι-
 δικασίᾳ καὶ πράγματα θρησκευτικῆς ὅλως φύσεως, ὡς ἡ
 δι' ἀφορισμοῦ ἀπόδειξις², τὰ ἐπιβαλλόμενα κατὰ τῶν ἀπει-
 θούντων εἰς τὰς ἐπισκοπικὰς ἀποφάσεις ἐκκλησιαστικὰ
 ἐπιτίμια, κτλ.

Β'. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 μέχρι τῆς ἐγκα-
 θιδρύσεως τῆς βασιλείας, ἐκυρώθησαν οἱ ἐξῆς περὶ πολιτι-
 κῆς διαδικασίας νόμοι.

α') Τὰ περὶ διαδικασίας καὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστη-
 ρίων ψηφίσματα τῆς 30 ἀπριλ. καὶ 2 ἰανουρ. 1822 καὶ
 οἱ σχετικοὶ παράγραφοι τῶν συνταγμάτων τῆς Ἐπιδαύρου
 (§§ 87—100), τοῦ Ἀστρους (§§ 71—85), τῆς Τροιζή-
 νος (§§ 133—146) καὶ τοῦ Ναυπλίου (§§ 264—291).
 Δι' αὐτῶν ἀνεγνώριζετο ἡ δικαστικὴ ἐξουσία αὐτοτελῆς
 καὶ ἀνεξάρτητος ἀπὸ τῆς νομοθετικῆς καὶ ἐκτελεστικῆς·
 ἐκυροῦτο ἡ δημοσιότης τῆς διαδικασίας καὶ προφορικότης·
 συνιστῶντο εἰρηνοδικεῖα κατὰ κοινότητος καὶ χωρία, πρω-

2) Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἀποδείξεως διετηρήθη καὶ ἐν τῇ διαδικασίᾳ
 τοῦ 1830· ἴδ. κεφ. ιβ'.

τοδικεῖα κατ' ἐπαρχίας· προσέτι ἐφετεῖα καὶ ἐν ἀνώτατον δικαστήριον· τέλος ἐκανονίζετο ἡ ἀρμοδιότης τῶν δικαστηρίων τούτων καὶ τὰ τῆς διαδικασίας ὅπως οὖν ὀρίζοντο.

β') Τὸ ἀπὸ 15 δεκεμβρ. 1828 ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου περὶ ὀργανισμοῦ καὶ ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων³. Δι' αὐτοῦ συνιστῶντο εἰρηνοδικεῖα, πρωτόκλητα δικαστήρια, ἐμποροδικεῖα καὶ ἐν ἀνέκκλητον. Οἱ δημογέροντες τῶν πόλεων, κωμοπόλεων ἢ χωρίων ἐξεπλήρουν καὶ τὰ τοῦ εἰρηνοδίκου χρέη· ἐδίκαζον δὲ ἀνεκκλήτως μὲν μέχρι 7, 5 ἢ 3 διστήλων, ἐκκλήτως δὲ μέχρι 60 ἢ 40 ταλλήρων. **Πρωτόκλητα** καθίσταντο εἰς ἕκαστον τμήμα⁴, ἔχοντα πρόεδρον, γραμματέα, δύο δικαστὰς καὶ δύο παρέδρους· ἀρμοδία δὲ ἦσαν νὰ δικάζωσι κατὰ τελευταῖον βαθμὸν μέχρις 60 διστήλων. **Ἐμποροδικεῖον** διωρίζετο **μόνον** ἐν Σύρῳ, ἔχον πρόεδρον καὶ γραμματέα καὶ 4 ἐξ ἐμπόρων ἐκλεγομένους δικαστὰς· ἐδίκαζε κατὰ τελευταῖον βαθμὸν μέχρις 120 διστήλων· εἰς τὰ λοιπὰ μέρη τοῦ Κράτους ἐδίκαζον τὰ πρωτόκλητα καὶ τὰς ἐμπορικὰς διαφοράς. Τὸ **ἀνέκκλητον** εἶχε πρῶτον πρόεδρον, ἀντιπρόεδρον, δημόσιον συνήγορον, 7 δικαστὰς καὶ γραμματέα, διηρεῖτο εἰς πολιτικὸν καὶ ποινικὸν τμήμα καὶ ἐδίκαζε κατὰ τελευταῖον βαθμὸν τὰς εἰς αὐτὸ εἰσαγομένας ἐφέσεις· τρεῖς δημογέροντες τῆς ἑδρας τοῦ ἀνεκκλήτου ἐχρησίμευον ὡς πάρεδροι αὐτοῦ. Ἀκριβέστερον τοῦ ψηφίσματος τῆς 15 δεκεμβρ. 1828 ὠργάνισε τὰ δικαστήρια τὸ τῆς 15 αὐγούστ. 1830 ψήφισμα, καθ' ὃ καὶ συνεκροτήθησαν αὐτὰ ἐν πράγματι⁵.

3) Συλλογὴ Μάμουκα Γ'. 505.

4) Τὸ ψήφισμα τῆς 13 ἀπριλ. 1828 διήρρεσεν εἰς 7 τμήματα τὴν Πελοπόννησον καὶ 6 τὰς νήσους. Μάμουκ. Γ'. 401.

5) "Ιδ. Συλλογὴν Μάμουκα Γ'. 505.

γ') Τὸ ἀπὸ 15 αὐγούστ. 1830 ψήφισμα περὶ πολιτικῆς διαδικασίας. Ἐν τῷ νομοθετήματι τούτῳ παρατηρεῖται ἐπικρατοῦσαν τὴν ἑγγραφον διαδικασίαν, παρασιωπωμένην τὴν τῶν συζητήσεων δημοσιότητα, ἀτέλειαν ἐν ταῖς καθ' ἑκάστον διατάξεσι καὶ οὐχὶ μεγάλην τάξιν περὶ τῆς ὕλης τὴν διάθεσιν.

Γ'. Μετὰ τὴν ἐγκαθίδρυσιν τῆς βασιλείας συνεστήθησαν προκαταρκτικῶς 3 δικαστήρια, ἐν Ναυπλίῳ, ἐν Θήβαις (κατόπιν ἐν Χαλκίδι ⁶⁾) καὶ ἐν Μεσολογγίῳ ⁷⁾. Τῶν δικαστηρίων τούτων κύριος μὲν χαρακτήρ ἦτο τῶν ἀδικημάτων ἢ ἐκδίκασις, ἐκηρύχθησαν ὅμως ἀρμόδια νὰ δικάζωσιν ὡς αἵρετοὶ δικασταὶ καὶ τὰς ἰδιωτικὰς διενέξεις ⁸⁾ ἢ νὰ διατάττωσι συντηρητικὰ μέτρα ⁹⁾. Ἐκάστον αὐτῶν συνέκειτο ἐκ 4 δικαστῶν καὶ τοῦ προέδρου· εἶχεν εἰσαγγελέα καὶ γραμματέα. Προσέτι παρεξετάθη ἱκανῶς τῶν ὑπαρχόντων εἰρηνοδικείων ἢ ἀρμοδιότης ¹⁰⁾.

Θ') Βιβλιογραφία

§ 11. Ὅρα προηγουμένας ἐκδόσεις τοῦ Ἐγχειριδίου τούτου.

6) Ἐφημ. Κυβερ. 1831 σ. 1.

7) Ἄρ. 7. 8. τοῦ νόμου τῆς 9 φεβρ. 1833.

8) Διάτ. τῆς 22 φεβρ. 1833.

9) Διάτ. 11 ἰουν. 1833.

10) Ἐφημ. Κυβερ. 1834 σ. 1.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

ΓΕΝΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν δικαστηρίων τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ τῆς ἐξουσίας αὐτῶν.

§ 12. Τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν ἀσκεῖ ἰδίᾳ καὶ ἀνεξάρτητος ἀρχή, ἡ τῶν δικαστηρίων (§ 4). Εἰσὶ λοιπὸν τὰ δικαστήρια κυρίως ἀρχή, πρὸς χειρισμὸν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐφαρμογὴν τῶν νόμων δημοσίως¹ ἐγκαθεσταμένη· σύγκειται δὲ ὡσεπιτοπολὺ ἐκ πολλῶν φυσικῶν προσώπων². Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία κατατάσσεται δικαίως μετὰ τῶν οὐσιωδεστέρων ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἐξουσιῶν· διὸ ἡ προσήκουσα αὐτῆς καὶ ἀκριβὴς διοργάνωσις, σπουδαιότατον τῆς νομοθεσίας τυγχάνει μελέτημα³. Ἡ διοργανιστικὴ δὲ τοῦ νομοθέτου σύνεσις ἀναγκαίαν προπάντων σύνοιδεν ἔξωθεν μὲν τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν δικαστηρίων τὴν κραταίωσιν, ἔσωθεν δὲ τὴν ὅσον ἔνεστι τελειότεραν

1) Νόμ. 8 π. (5, 1). νόμ. 74 β.σ. (7, 5). «οὐ δύναται δικαστὴς εἶναι ὁ μὴτε δικαιοδοσίαν ἔχων, μὴτε ἀπὸ βασιλέως ἐξουσίαν λαβὼν, μὴτε δοθεὶς ἀπὸ τοῦ δυναμένου δοῦναι δικαστήν, μὴτε ἀπὸ νόμου βεβαιούμενος, μὴτε αἰρετὸς ὢν». Heffler § 57. σελ. 60. σημ. 10. Ὁ αἰρετὸς δικαστὴς δὲν φέρει δημόσιον χαρακτῆρα. Νόμ. 3. κώδ. (3, 13). Osterloh I. 84 σημ. 2.

2) Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου Heffler σ. 59 ἐπ.

3) Carré ε. α. σελ. 30.

αὐτῶν καὶ σκοπιμωτέραν ἐνέργειαν. Ὅθεν α') ἐκυρώθη πρῶτον μὲν τὸ ἀμετάβλητον τοῦ ὀργανιστικοῦ τῶν δικαστηρίων νόμου⁴ καὶ τὸ ἰσόβιον τῆς θέσεως τῶν δικαστῶν⁵, ἔπειτα δὲ ἡ ἐντελής ἐλευθερία καὶ ἀπαλλαγὴ τῶν

4) Πολ. 14. Συντ. 91. Carré Α', 121. 194. Οἰαδήποτε μεταβολὴ εἰς τὸν ὀργανισμόν τῶν δικαστηρίων μόνον διὰ νόμου δύναται νὰ ἐνεργηθῇ. Ἡ σύστασις δὲ δικαστηρίου προσκαίρου πρὸς ἐκδίκασιν εἰδικῶς ὀρισμένων μόνον διαφορῶν οὐδὲ διὰ νόμου εἶναι δυνατή. Ἡ ἀπαγόρευσις τοῦ 91 ἄρθρ. τοῦ Συντ. δὲν ἐκτείνεται εἰς τὰ ἐκτὸς τοῦ Κράτους ἀνατιθέμενα εἰς τὰς προξενικὰς ἀρχὰς δικαστικὰ καθήκοντα (πρακτ. τῆς α'. ἐθνοσυν. σελ. 472). Ἡ ἐξήγησις αὕτη κατέστη περιττὴ μετὰ τὸν νόμον τῆς 29 ὁκτωβρ. 1856 περὶ δικαιοδοσίας τῶν προξενικῶν ἀρχῶν.

5) Συντ. τοῦ 1844 ἄρθρ. 87. Τὸ ἄρθρον τοῦτο φέρει «ἀφ' ἧς ἐποχῆς οἱ δικασταὶ κατασταθῶσιν ἰσόβιοι δὲν δύνανται νὰ παύσωσιν ἄνευ δικαστικῆς ἀποφάσεως». Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης, κατὰ τὴν ἐννοίαν τῆς Συνελεύσεως, μετὰ τὴν κύρωσιν τοῦ περὶ ἰσοβιότητος νόμου, θέλει ἀφαιρεθῇ ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἡ ἐξουσία οὐ μόνον τοῦ παύειν, ἀλλὰ καὶ τοῦ μεταθέτειν τοὺς δικαστάς (πρακτ. τῆς Συνελ. σ. 470)· δὲν εἶναι δὲ ὀρθὴ ἡ γνώμη τοῦ Φεδέρου (σ. 85) ὅτι διὰ τοῦ Συντάγματος καθιερώθη ἡ ἰσοβιότης οὐχὶ καὶ τὸ ἀμετάβλητον τῶν δικαστῶν (Carré σ. 131). Τὸ ἐν ἰσχύϊ σύνταγμα (ἄρθρ. 88) ἐπανάλαβε τὴν αὐτὴν περὶ ἰσοβιότητος τῶν δικαστῶν διάταξιν, ὅρισαν μάλιστα καὶ τὸν χρόνον, ἀφ' οὗ ἀρχεται ἡ ἰσοβιότης· ἀλλ' οὐδεμία ἐγένετο ἐν τῇ συνελεύσει ἐξήγησις, ἂν δηλαδὴ ἡ ἰσοβιότης πρέπει νὰ περιλαμβάνη καὶ τὸ ἀμετάβλητον ὥστε τὸ ὀρθότερον εἶναι νὰ θεωρηθῇ μὴ περιλαμβανομένη, διότι *privilegia strictae sunt interpretationis*. Πλὴν καὶ οὕτως ὥραϊον ἐστὶν ἡ ἰσοβιότης χρῆμα καὶ ὑψηλόν, καθήκον δὲ μέγα ἔχουσιν οἱ δικασταὶ νὰ δειχθῶσιν ἄξιοι αὐτοῦ καὶ ἀξιοπρεπῶς νὰ διασκεδάσωσιν οὐ μόνον τὴν δόξαν τινῶν ὅτι ἡ ἰσοβιότης ἔσται ἐπιβλαβὴς παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ καὶ τὸν διδόμενον αὐτοῖς, ἀνιάρων εἰπεῖν, χρωματισμὸν κατὰ τὰ ἐν Ἀθῆναις οἰκτρῶς ἔχοντα πολιτικὰ κόμματα (περὶ τῆς ἰσοβιότητος ἰδ. Carré Compét. Α', 126. D'Eyraud administration de la justice Γ', 26. Henrion de l'autorité judiciaire Α', 225. Ἡρόδοτ. Γ', 31. «οἷδὲ βασιλῆες δικασταὶ κεκριμένοι ἄνδρες γίνονται Περσέων ἐς οὗ ἀποθάνωσιν ἢ σφί παρευρεθῇ τι ἄδικον μέχρι τούτου»). Τῆς ἰσοβιότητος ὅμως δὲν ἀπολαύει ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχὴ καὶ οἱ εἰρηνοδῆκαι (Carré σελ. 117. περὶ τῶν ἐμποροδικῶν ἰδ. ἄρ. 20. Ὁργ.) Πόθεν ἀρχεται ἡ ἰσοβιότης; ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ διορισμοῦ ἢ ἀπὸ τῆς ὁρκοδοσίας; Ὁρθότερα εἶναι

δικαστηρίων καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν ἀπὸ πάσης κυβερνητικῆς ἐπιδράσεως ⁶, β') ἐκηρύχθη ἀσυμβίβαστον καὶ ἀκραιφνές τὸ δικαστικὸν ἀξίωμα ἀπ' ἄλλων τοῦ Κράτους δημοσίων λειτουργιῶν ⁷, γ') ἡμπεδώθη πολυειδῶς ἡ ἐσωτερικὴ τῶν δικαστηρίων ἐνέργεια· τὴν ἐμπέδωσιν ταύτην σκοπεῖ ἡ ἐγκατάστασις ἰδίας ἀρχῆς, κανονιστικῆς τῶν δικαστηρίων ⁸, ἡ εἰσαγωγὴ βαθμῶν δικαιοδοσίας, δημοσιότητος εἰς τὴν διαδιακασίαν καὶ τῆς ἀρνησιδικίας ἡ καταστολὴ ⁹, ἡ ἀπαίτησις δικαστικῆς ἀριότητος παρὰ

ἡ καταφατικὴ εἰς τὸ δευτερον ἀπάντησις· διότι ὁ διορισμός, μὴ ὢν ὑποχρεωτικός, χρήζει ἀποδοχῆς· ἡ δὲ ἀποδοχὴ πληροῦται διὰ τῆς ὁρκωδοσίας, ὡς τοῦ μόνου νομίμου τρόπου δηλώσεως αὐτῆς (πρὸ Carré σ. 118—120 καὶ τὰς αὐτῶν σημ. τοῦ ἐκδ. Foucher. ΑΠ 18 τοῦ 49. ποιν. 12 τοῦ 73).

6) Carré σ. 117. Heffter System § 66.

"//ε ἀρ. 168, 276-84. Δυνί 96 συν.

7) Συντ. 96. Ὁρ. 276 (Carré αὐτ. σελ. 174, 369, 373—391. Mitterm. Beiträge Α', 45. Σαριπ. Συντ. δίκ. Β', 622). Δύναται ὅμως ὁ δικαστὴς νὰ ᾔνοι α') καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ, εἴτε τοῦ δικαίου εἴτε ἄλλης ἐπιστήμης (πρὸ τοῦ Συντάγματος ἡ δύνατο καὶ πᾶσαν ἄλλην διδασκαλικὴν θέσιν νὰ κατέχει. Διατ. 16 ὅκτ. 1836, περὶ ἐρμην. τοῦ 276 ἀρ. τοῦ Ὁργ.). β') μέλος ἐπιτροπῶν (Πρακτ. α' Συνελ. 473), γ') ἐπαρχιακὸς ἢ δημοτικὸς σύμβουλος (ἀρ. 6—12 τοῦ περὶ ἐπαρχ. συμβουλίων Διατ. ἀρ. 64 τοῦ περὶ δήμ. νόμου Carré σελ. 364). δ') οἱ εἰρηνοδίκαι δύνανται νὰ ἐκπληρῶσιν ἔργα συμβολαιογράφου (Ὁρ. 168. Διατ. τῆς 21 μαΐου 1836 περὶ συμβολαιογράφων καὶ τῶν χρῶν αὐτῶν), παρέδρου παντὸς δικαστηρίου (Ὁρ. 278.) καὶ ἱατροῦ (Διατ. 6 ἰουλ. 1835 περὶ ἐπιτηδεύσεως τῆς ἱατρικῆς παρὰ τῶν εἰρηνοδικῶν) ὁ Φέδ. 86, ἐν τισι διαφωνεῖ. Κατὰ τὸ Σύνταγμα τῆς γ' Σεπτεμβρ. ὁ δικαστὴς, ὡς καὶ πᾶς ἄλλος δημόσιος λειτουργός, ἡ δύνατο νὰ ᾔνοι βουλευτὴς ἢ γερουσιαστὴς· τοῦτο κατήγγησε τὸ ἰσχύον Σύνταγμα (ἀρ. 71)· ἅλλα παρεδόξως ἐξαίρεσιν ὑπὲρ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ ἀξιωματικῶν. Ἰσως διὰ τὸ τεθρυλημένον ἐκεῖνο· ἀλλὰ καὶ στρατὸς ὁμοφώνως κατέλυσαν τὴν δυναστείαν τοῦ Ὁθωνος.

8) Heffter System § 35. Mitterm. im Archiv ΙΕ', 300. Φέδ. 92. Τοιαύτῃ ἀρχῇ εἶναι παρ' ἡμῖν ὁ ἄρειος Πάγος.

9) Πολ. 13. 162. 56. ποιν. νόμ. 480. Carré σελ. 165.

+ διὰ γυναικα φήματα γὰρ ἀνέειν δι' ἡ ἀρ. 70.

τοῦ προσερχομένου εἰς τὸ δικαστικὸν ἀξίωμα ¹⁰, ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐν τῷ αὐτῷ προσώπῳ ἐνώσεως τῆς δικαστικῆς διανοίας ¹¹, καὶ τὸ τῆς ἐπιτηρήσεως δικαίωμα τῆς κυβερνήσεως, ὡς καὶ τὸ τῆς ποινικῆς ἢ ἀστυκῆς καταδιώξεως τῶν ὀλιγοπρυσύντων τὰ ἑαυτῶν καθήκοντα δικαστικῶν ¹².

Διὰ τὰς πολιτικὰς δίκας ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν τὰ ἐξῆς δικαστήρια· εἰρηνοδικεῖα, πρωτοδικεῖα, ἐμποροδικεῖα, ἐφετεῖα καὶ ὁ ἄρειος Πάγος. Ταῦτα δὲ ν' ἀσκήσωσι δικαστικὴν ἐξουσίαν δύνανται, ἐὰν συνεδριάζωσιν ἐν τοῖς εἰρηνοδικείοις ὁ εἰρηνοδίκης μετὰ τοῦ γραμματέως· ἐν τοῖς πρωτοδικείοις, 3 δικασταὶ μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ γραμματέως· ἐν τοῖς ἐμποροδικείοις, 3 δικασταὶ μετὰ τοῦ γραμματέως· ἐν τοῖς ἐφετείοις, 5 δικασταὶ μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ γραμματέως· καὶ ἐν τῷ ἀρείῳ Πάγῳ, 7 δικασταὶ μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ γραμματέως· ἐπὶ ὀλομελείας δὲ αὐτοῦ 11 τοῦλάχιστον ¹³.

Πάντα τὰ πολυμελῆ δικαστήρια διαιροῦνται εἰς τμήματα, τὰ μὲν λοιπὰ ἐν ἀνάγκῃ, ὁ δὲ ἄρειος Πάγος ἐξ ἀνάγκης ¹⁴.

10) Ὁργ. 11. 308. 309.

11) Ὁργ. 273. ἄρθρ. 63 τοῦ décret du 20 avril 1840 sur l'organisation de l'ordre judiciaire. Carré σελ. 393. Boitard Β', 192 στήλ. 2.

12) Ὁργ. 302. πολ. 56, 204. νόμ. 13. § 8. κώδ. (3, 1). νόμ. 13. βασ. (7, 6). «δικαστὴς δὲ αἰτίας τῆς παραδρομῆς (δηλ. τῆς ὑπὲρ τὴν τριετίαν διαρκείας τῆς δίκης) γενόμενος, εἰ μὲν ἄρχων ἐστὶν ἀξιωματικὸς καὶ ἄχρι τῶν ἱλλουστρίων, 10 χρυσίου λίτρας καταβαλλέτω, εἰ δὲ τῶν ὑποδεεστέρων ἐστὶ δικαστῶν, τρεῖς».

13) Πολ. 189, 717, 528, 736, 805. Διάτ. 8 ἰουλ. 1838, ἄρθρ. 9 τοῦ νόμου χμζ' τοῦ 1877.

14) Νόμ. τῆς 9 ὀκτωβρ. 1841. ἄρθρ. 1 τοῦ ἀνωτ. χμζ' νόμου.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν δικαστικῶν προσώπων.
Διὰ τὴν βίβλιν αὐτὴν ἀναφέρεται ὡς ἐπὶ τῆς ἡγεμονίας αὐτῶν.

§ 13. Τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἡ ἄσκησις ἀπαιτεῖ κατὰ νόμον τὴν σύμπραξιν πολλῶν φυσικῶν προσώπων. Τινῶν δὲ ἐξ αὐτῶν ἡ σύμπραξις ἐστὶν ἀναγκαία καὶ εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου ἀνήκουσα, ἄλλων δὲ ἀπλῶς τυχαία καὶ ἐπικουρική. Διὰ τοῦτο ὑπάρχουσιν οὐσιώδη καὶ ἐπουσιώδη δικαστικά πρόσωπα¹. Τὰ πρῶτα διαστέλλονται πάλιν ἀπ' ἀλλήλων ὡς ἐκ τῆς διαφόρου αὐτῶν ἐνεργείας· διότι ἢ συνεργοῦσιν ἀπλῶς ἵνα σαφηνισθῇ κατὰ τὸ τέλειον ἡ διαφορὰ (εἰσαγγελεύς, γραμματεὺς), ἢ κεκλημένα εἰσὶν ἵνα λύσωσιν αὐτὴν διὰ τῆς ψήφου αὐτῶν. Ἀπαντα δὲ τὰ πρόσωπα ταῦτα διορίζονται εἰς τὴν δικαστικὴν ὑπηρεσίαν παρὰ τῆς Κυβερνήσεως, ἐὰν ἔχωσι τὰ παρὰ τοῦ νόμου διαγεγραμμένα προσόντα².

Χ. Γ. ΧΙΕ
 Τ. II
 Σ. 3-

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Περὶ τῶν οὐσιωδῶν δικαστικῶν προσώπων.

A'.) Δικαστής.
Παράρτησ. 21

§ 14. Δικαστὴς λέγεται ὁ δυνάμενος μόνος ἢ μετ' ἄλλων νὰ ἐξασκῇ δικαστικὴν ἐξουσίαν, ἤγουν νὰ δικάζῃ ὑποχρεωτικῶς καὶ ὡς δημοσία ἀρχὴ τὰς ὑποβαλλομένας αὐτῷ διαφοράς. Διὰ τὸ σπουδαῖον καὶ σεμνὸν τοῦ ἀξιώ-

1) Bayer σ. 57. Schmid B', 42.

2) Τὰ προσόντα ταῦτα εἰσὶν ὠρισμένη ἡλικία (21, 23 ἢ 25 ἐτῶν), νομικὴ παιδεία καὶ περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ οὐσιαστικοῦ καὶ δικονομικοῦ νόμου ἀποχεῶσα ἄσκησις (πρβ. Ὁργαν. 11, 137, 154, 170, διὰ τῆς 26 ἰουλ. 1866, τῆς 27 ἰουλ. 1836, τῆς 4 σεπτ. 1836, τῆς 15 νοεμ. 1847, φμ' νόμ. τοῦ 1875. ἰδίως τὸν νόμ. χξς' τοῦ 1877).

ματος απαιτεῖται νὰ ᾔναι ὁ δικαστὴς κάτοχος παιδείας νομικῆς¹, ἡλικίας ὠρίμου², ἄρρην τὸ γένος³, ὑγιῆς τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν⁴ καὶ ὑπολήψεως ἀκεραίας⁵. Τὸ ρ. Δ. ἀπαιτεῖ προσέτι παρὰ τοῦ δικαστοῦ νὰ ᾔναι χριστιανός⁶. *Αἰρησὶς Κ. Δ. 303.*

1) "Ἴδε τὰ ἐν σημ. 2 τοῦ προηγ. § λεγθέντα. Καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ὤφειλεν ὁ δικαστὴς νὰ ἔχῃ γνώσεις θεωρητικὰς καὶ πρακτικὰς τοῦ δικαίου. Νεαρ. 82. προσίμ. «οὐδὲ γὰρ ᾤθημεν χρῆναι ἔχειν δικαστῶν τινὰς ὀνόματα, μάλιστα μὲν νόμων ἀνεπιστήμονας, ἔπειτα δὲ οὐδὲ πραγμάτων εὐτυχούντας πεῖραν».

2) Κατὰ Ῥωμ. δίκαιον ἤρκει τὸ 18 ἔτος (νόμ. 54 βασ. 9. 3. νόμ. 57 πανδ. 42. 1). Πλὴν πρὸ τοῦ 20 ἔτους ἀπηγορεύετο ἡ ἐγγραφή τινος εἰς τὸν κατάλογον τῶν δικαστῶν (album judicum. νόμ. 41 πανδ. 4, 8. ν. 41 βασ. 7, 2). Heffter System 88 σημ. 160.

3) Νόμ. 12 βασ. (7, 5). νόμ. 12 § 2 πανδ. de judic. (5, 1) . . . . impediuntur moribus feminæ, non quia non habent iudicium, sed quia receptum est, ut civilibus officiis non fungantur. Νόμ. 2. πρ. πανδ. (50, 17) Endemann σ. 86. σημ. 9.

4) Νόμ. 12 § 2 πανδ. (5, 1). impeditur natura, ut surdus, mutus et perpetuo furiosus et impubes, quia iudicio carent. Ἡ τυφλότης κατὰ ρ. Δ. δὲν ἦτο ἐμπόδιον διὰ τὸ δικαστικὸν ἀξίωμα (νόμ. 6. πανδ. 5, 1, νόμ. 1 § 5 πανδ. 3, 1). Περὶ τῆς σημερινῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τούτων πρὸς Bayer σ. 161. Mühlenb. Entw. § 88.

5) Νόμ. 2. κώδ. (12, 1). Neque famosus ei notatus . . . et quos infamia ab honestorum cœtu segregat, dignitatis portae patebunt (νόμ. 2 π. 1, 9. νόμ. 2 βασ. 6, 1. Ὁργ. 308. ἀρθ. 20, 22, 24 ποιν. νόμου καὶ τὸ διατ. τῆς 20 μαΐου 1836 περὶ μεταβολ. ἀρθρ. τινῶν τοῦ ποιν. νόμ.). «Ἐν δὲ Θήβαις εἰκόνες εἰσὶν ἀνακείμεναι δικαστῶν ἄχειρες· ἡ δὲ τοῦ ἀρχιδικαστοῦ καταμύουσα τοῖς ὄμμασιν, ὡς ἄδωρον ἄμα τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀνέντευκτον οὔσα» (Στοβ. Β'. 216). «Εἶχε δὲ καὶ ἄγαλμα (ὁ δικαστὴς) περὶ τὸν αὐχένα ἐκ σαπφείρου λίθου, καὶ ἐκαλεῖτο τὸ ἄγαλμα Ἀλήθεια. Ἐγὼ δὲ ἡξίου μὴ λίθου πεποιημένην καὶ εἰκασμένην τὴν ἀλήθειαν περιφέρειν τὸν δικαστὴν, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ψυχῇ ἔχειν αὐτὴν (Αἰλιαν. εἰδ', 34)». Πόσοι τῶν ἡμετέρων δικαστῶν πρέπει κατ' ἐπανάληψιν ν' ἀναγινώσκωσι ταῦτα τῶν ἡμετέρων προγόνων τὰ λόγια!

6) Νόμ. 14 πρ. κώδ. (3, 1) omnes omnino iudices non aliter li-

Κεφ. 1.
Κ. Δ. 647

B'.) Πρόεδρος.

§ 15. Ἡ ταχύτης καὶ ἐνότης ἐν ταῖς ἐργασίαις τῶν πολυμελῶν δικαστηρίων ἀναγκαῖον κατέστησε τὸν διορισμὸν προέδρου μεταξὺ τῶν δικαστῶν. Ὁ πρόεδρος, ἐκτὸς τῆς δικαστικῆς ιδιότητος, καθ' ἣν εἶναι ἴσος τοῖς λοιποῖς δικασταῖς ¹, ἔχει καὶ ἰδίαν ἐξουσίαν, μάλιστα δὲ ὁ τῶν πρωτοδικῶν. Ἡ ἐξουσία δὲ αὕτη εἶναι

α') **διευθύνσεως.** Ὁ πρόεδρος διευθύνει τοῦ δικαστηρίου τὰς ἐργασίας, ἡγουν ὁρίζει τὴν δικάσιμον τῶν ὑποθέσεων ἡμέραν ², διευθύνει τὰς συνεδριάσεις, δημοσίας ἢ ἐν συμβουλίῳ· ἐπὶ ἀκροατηρίου δὲ διατάσσει τὸν κλητῆρα τὴν ἐκφώνησιν τῶν συζητητέων ὑποθέσεων· ἐξετάζει τοὺς διαδίκους καὶ τοὺς μάρτυρας καὶ ἀποφαίνεται τῆς συζητήσεως τὴν περάτωσιν· τέλος δὲ δημοσιεύει τὴν ἀπόφασιν ³. Προσέτι ὁ πρόεδρος συγκαλεῖ εἰς σύσκεψιν τὸ δικαστήριον, διανέμει τὴν ἐργασίαν καὶ διορίζει τὸν εἰσηγητὴν, ὅσαςκις μετὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν ἀναβληθῇ ἡ ἀπόφασις εἰς περαιτέραν διάσκεψιν ⁴.

tium primordium accipere, nisi prius ante sedem judicalem sacrosanctæ deponantur scripturæ. Linde § 79 σημ. 7 Endemann σελ. 87.

1) primus inter pares. Heffter Inst. σελ. 58. Φέδ. 138.

2) Πολ. 576.

3) Ὁργ. 83. πολ. 164.

4) Ὁργ. 81. 82. 84. πολ. 581 ἐδ. 3. Κατὰ τὰς διασκέψεις τοῦ δικαστηρίου ὁ πρόεδρος ἐρωτᾷ τοὺς δικαστὰς περὶ τῆς γνώμης αὐτῶν συλλέγει τὰς ψήφους, ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ προχωρῶν ἀπὸ τοῦ νεωτέρου εἰς τὸν ἀρχαιότερον, αὐτὸς δὲ ψηφοφορεῖ τελευταῖος (ὄργ. 85), ἵνα μὴ προκαταλαμβάνῃ διὰ τῆς ἡθικῆς αὐτοῦ ὑπεροχῆς τὴν γνώμην τῶν νεωτέρων καὶ μᾶλλον συνεσταλμένων (Boncenne Théorie de la procédure etc. B'. 397).—Ὁ πρόεδρος δὲν δύναται νὰ διορθώσῃ μόνος τὸ παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ συνταχθὲν σχέδιον τῆς ἀποφάσεως· διότι ἡ ἀπόφασις εἶναι τοῦ ὅλου δικαστηρίου ἔργον. Schlink A', 50.

β') **ἐπιτηρήσεως.** Ὁ πρόεδρος παντὸς δικαστηρίου ἔχει δικαίωμα νὰ ὑπομινῇσκη μὲν τοὺς δικαστὰς περὶ τοῦ ἀπρεποῦς τῶν πράξεων αὐτῶν, νὰ ἐπιπλήτῃ δὲ τοὺς δικηγόρους, γραμματεῖς, κλητῆρας καὶ γραφεῖς· ὁ πρόεδρος δὲ τῶν πρωτοδικῶν, καὶ τοὺς συμβολαιογράφους ⁵.

γ') **ἐπικυρώσεως.** Ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν διασφαλίζει τὰ βιβλία καὶ εὔρετήρια τινῶν δημοσίων προσώπων ⁶ καὶ ἐπικυροῖ κατὰ τινὰς περιπτώσεις τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς ἐτέρων ⁷.

δ') **δικαιοδοσίας.** Ἡ κυριωτέρα τοῦ προέδρου, μάλιστα τῶν πρωτοδικῶν, ἐξουσία εἶναι ἡ περὶ τὴν δικαιοδοσίαν. Ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν **δικάζει** ἐνίοτε τινὰς ὑποθέσεις ⁸. προσέτι **κηρύττει ἐκτελεστὰς** τὰς ἀποφάσεις τῶν διαιτητῶν, τῶν πραγματογνωμόνων εἰς τὰς περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ σχεδίου τῶν πόλεων ἀποζημιώσεις, τῶν ἀλλοδαπῶν ἐνίοτε δικαστηρίων καὶ τοὺς περὶ τὴν κατάταξιν τῶν δανειστῶν πίνακας ⁹. Παντὸς δὲ δικαστηρίου ὁ πρόεδρος κηρύττει εἰσπράξιμα τὰ δικαιώματα τι-

5) Ὁργ. 80. ἄρθρ. 49 τοῦ νόμ. τῆς 30 Ἀπριλ. 1810. les présidents avertiront d'office ou sur la réquisition du ministère public, tout juge qui compromettra la dignité de son caractère. Ἐνταῦθα ἀνέκει καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ προέδρου τοῦ χορηγεῖν συντόμους ἀδείας. Ὁργ. 283 καὶ ἄρθρ. 30 τοῦ διατ. τῆς 13 Αὐγ. 1810.

6) Ὁργ. 87. πολ. 426, 419, ἄρθρ. 46 τοῦ δεκρέτου τῆς 14 ἰουν. 1813. Ἡ διασφάλις γίνεται διὰ τῆς μονογραφῆσεως καὶ σελιδώσεως τοῦ βιβλίου. Ἀστ. νόμ. ἄρθ. 37. Γαλ. κώδ. ἄρθ. 41, 45.

7) Ὁργ. 87. 199. ἄρθ. 58 τοῦ νόμου τῆς 25 Ἀν. 11 περὶ συμβολαιογρ.—Προσέτι συγχωρεῖ τὴν ἐκδοσιν ἀντιγράφων ἢ ἀπογράφων καὶ ἐν θέμασι μὴ προβλεπομένοις ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου. Ὁργ. 246. 193 ἐδ. 2, 197. γαλ. δικον. 844. 854.

8) Τὰ περὶ τούτου ἐξηγοῦνται πλατύτερον ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει (§ 153).

9) Περὶ πάντων τούτων ἰδ. ἄρθρ. 118 πολ., ἄρθ. 27 τοῦ περὶ προσθῆκ. εἰς τὸ σχῆδ. Ἀθηνῶν διατ., ἄρθ. 859 § 1. 945, 994. πολ.—Προσέτι ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν κηρύττει ἐκτελεστοὺς τοὺς ἐνώπιον συμ-

§ 16. — ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΚ. ΠΡΟΣΩΠΩΝ. — ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΥΣ 37
λ. γ' ος. υπ' ε' εισαγγ. αν.
 νῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων¹⁰, δικάζει τὰς ἐριδας περὶ
 τῆς εἰς τὸ πινάκιον ἐγγραφῆς τῶν ὑποθέσεων, καὶ συντέ-
 μνει τὰς προθεσμίας τῆς εἰς τὸ ἀκροατήριον εἰσαγωγῆς
 αὐτῶν¹¹.

Γ'.) Εἰσαγγελεὺς.

§ 16. Ἡ εἰσαγγελία εἶναι ἀρχή, παρὰ πᾶσι τοῖς τα-
 κτικοῖς δικαστηρίοις καθεσταμένη ὡς φρουρὸς τῶν νόμων
 καὶ τοῦ δημοσίου συμφέροντος φυλακτήρ¹. Τὴν γένεσιν
 αὐτῆς καὶ ἀνάπτυξιν ζητητέον παρὰ τοῖς Γάλλοις². Ἀμ-
 φίβολος δὲ ὑπάρχει ἡ πρώτη αὐτῆς ἀφορμὴ καὶ ἐμφάνι-

βιβαστῶν γενομένους συμβιβασμοὺς (πολ. 124), καὶ τὰ κατὰ τὰς λογο-
 δοσίας ἐν τῇ προδικασίᾳ ὁμολογηθέντα (πολ. 700 ἐδ. 2).

10) Ὁργ. 242. 243 συνδ. Ὁργ. 248.

11) Πολ. 570 ἐδ. 2, 727, 735 ἐδ. 2, 769 ἐδ. 3, 770 ἐδ. 2, 821.

1) Ὁργ. 95. «Χρεωστεῖ νὰ ἀγρυπνῇ περὶ τῶν ὑπαρχόντων νόμων
 καὶ διαταγμάτων, νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν πολιτ. καὶ πωιν.
 ἀποφάσεων καὶ ὅσας τὸ κοινὸν συμφέρον ἀπαιτεῖ νὰ λαμβάνῃ πρόσφορα
 μέτρα.

2) Ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχή, οἷα τὴν σήμερον ὑπάρχει εἰς πολλὰ τῆς
 Εὐρώπης Κράτη, γαλλικῆς ἐστὶ καταγωγῆς. Παρὰ τοῖς ἡμετέροις προ-
 γόνοις ὑπαντᾶται μὲν τ' ὄνομα, ἐμφαίνει ὅμως διάφορον ὅλως πρᾶγμα·
 δηλαδή ἡ εἰσαγγελία ἦτο παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις εἰδὸς τι ἐξαιρετικῆς δια-
 δικασίας, εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν γραφῶν ἀνήκουσα· ἀναφέρονται δὲ τρία
 εἶδη αὐτῆς· μία ἐπὶ δημοσίων ἀδικημάτων μεγίστων καὶ ἀναβολὴν μὴ
 ἐπιδεχομένων, ἐφ' ᾧ καὶ ἀρχὴ καθειστήκει μὴτε νόμοι ἔκειντο τοῖς
 ἄρχουσι, καθ' οὓς εἰσάξουσιν ἑτέρα ἐπὶ κακώσεων, καὶ τρίτη κατὰ
 τῶν διαιτητῶν [α]. Προσέτι δὲ οὗτε οἱ duumviri perduellionis τῶν

[α] Πρβ. Ἀρποκρ. λ. Εἰσαγγελία. Πολυδεύκ. Ὀνομ. Η'. 51. Heffter
 athenäische Gerichtsverf. σ. 213. Schömann. der att. Prozess. σ.
 26. Platner der Prozess u. die Klagen Α'. 365, τὸν ἐμὸν πρυταν. λό-
 γον τοῦ 1859. Οἱ νομοφύλακες τοῦ Πλάτωνος (νόμ. ε' 763) φαίνεται πως
 ὁμοιάζοντες τοὺς εἰσαγγελεῖς «τούτων δὲ οἱ νομοφύλακες ἐπίσκοποι
 ἀκριβεῖς ἔστωσαν, ὅπως ἡ μὴ γίγνηται τὴν ἀρχὴν (τ' ἀδικήματα) ἢ γι-
 γνόμενα τῆς ἀξίας δίκης τυγχάνη».

σις· ἴσως ὁ παρὰ τοῖς δικαστηρίοις ὑπερασπισμὸς βασιλικῶν δικαίων καὶ συμφερόντων προεκάλεσε τὴν ἐγκατά-

Ψωμαίων, οὔτε οἱ *questores patricidii* ἢ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐποχῆς οἱ *procuratores Caesaris* καὶ *advocati Eisci* δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἀφορμὴν εἰς τὴν τοῦ γαλλικοῦ δικαίου εἰσαγγελίαν δόντες. Οἱ *defensores* δὲ *civitatum* καὶ ἰδίως οἱ εἰρηνάρχαι, *stationarii*, *curiosi* καὶ *nunciatores* ἐμφαίνουσι τὸ πολὺ τάσιν ἀπλῶς πρὸς εἰσαγωγὴν δημοσίας τῶν ἀδικημάτων καταδιώξεως (*Mitterm. Staatslexicon* IB' σ. 272. *Frei Staatsanw.* σ. 3). Οὐδὲ αὐτοὶ τοῦ βισιγοθικοῦ δικαίου οἱ *sajones*, οἱ *missi dominici* ἢ οἱ *comites* τῶν φραγκικῶν βασιλείων παρέσχον τὰς πρώτας καὶ ἀμέσους βάσεις τῆς τῶν Γάλλων εἰσαγγελίας (*Ortolan, le ministère public, introduct.* KA'. *Boncenne, Théorie* A', 559). Εἶναι ἄγνωστον πότε ἐγκατέστη τὸ πρῶτον ἐν Γαλλίᾳ ἡ ἀρχὴ αὕτη. εὐρίσκεται ὁμοῦς ἀναμφιβόλως ὑπάρχουσα περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 14 αἰῶνος (*Ortolan* αὐτόθι AA'. *Frei Staatsanw.* σ. 2. *Boncen.* 570). Τὴν σύστασιν δὲ αὐτῆς προεκάλεσε πιθανὸν ἡ ἀνάγκη τῆς προστασίας καὶ ὑπερασπίσεως βασιλικῶν συμφερόντων παρὰ τοῖς δικαστηρίοις (*Ortolan* αὐτ. Κζ'. *Frei* σελ. 6). Ἡ ἀνάγκη δὲ αὕτη ὑπῆρχεν οὐ μόνον ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς δημοσίαις δίκαις (*Mitterm. Staatsl.* 275). *Bluntschli* B', 227.

Τὸ προσωπικὸν τῆς εἰσαγγελίας πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1789 διηρεῖτο εἰς δύο τάξεις, ἥτοι τοὺς διὰ τῆς *γραφίδος* καὶ τοὺς διὰ τοῦ *προφορικοῦ λόγου* ἐνεργοῦντας (*Bonc.* σ. 575)· ἐκεῖνοι ἐλέγοντο ἐπίτροποι (*procureurs*), οὗτοι συνήγοροι (*avocats*). Παρ' ἐκάστῳ λοιπὸν δικαστηρίῳ ὑπῆρχε καὶ ἐπίτροπος καὶ συνήγορος. Οἱ παρὰ τοῖς ἀνωτέροις δικαστηρίοις (*conseils du roi, parlements*) ἐπίτροποι ἦσαν ὑπέρτεροι τιμητικῶς μὲν τῶν συνηγόρων τῶν ἰδίων δικαστηρίων, *πραγματικῶς* δὲ τῶν ἐπιτρόπων καὶ συνηγόρων τῶν ὑποδεεστέρων δικαστηρίων (*balliages, sénéchaussées*). Κατὰ τὴν ἰσχύουσαν ἐν Γαλλίᾳ τὴν σήμερον νομοθεσίαν παρὰ τῷ ἀκυρωτικῷ καὶ τοῖς ἐφετείοις ὑπάρχει εἰς γενικὸς ἐπίτροπος (*procureur général*) ἔχων ὑφ' αὐτὸν ὠρισμένον ἀριθμὸν γενικῶν συνηγόρων (*avocats généraux*), παρὰ δὲ τοῖς πρωτοδικείοις, εἰς ἐπίτροπος τοῦ Κράτους, ὑποτεταγμένους ἔχων ἓνα ἢ πλείονας ὑποκαταστάτους (ἀντεισαγγελεῖς). *Frei Verfassung* 2. *ἔκδ.* 208—210, τοῦ αὐτοῦ *Staatsanw.* σ. 7. 16.

Εἰς τὰ λοιπὰ Κράτη, ἐκτὸς τῶν τὴν Γαλλίαν ἀπομιμηθέντων, δὲν ὑπάρχει ἀρχὴ κατὰ πάντα τὴν εἰσαγγελίαν ὁμοιάζουσα. Τῆς Ἀγγλίας ὁ *Attorney général* καὶ ὁ *Solicitor général* εἰσὶν, ὡς λέγουσιν οἱ συγ-

στασιν αὐτῆς. 'Αλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχη τὸ πρᾶγμα, ἡ εἰσαγγελία εὐεργετικώτατον δείκνυται θεσμοθέτημα, ὡς τὰ μάλιστα συντελεστικὸν πρὸς εὐόδωσιν τῶν νόμων καὶ προαγωγὴν τῆς κοινωνικῆς εὐκοσμίας³, ἐὰν **προσηκόντως ἀσκήται**. Ἡ εἰσαγγελία ποικίλας ἔχει σχέσεις καὶ ἀναφοράς, ὧν αἱ κυριώτεραι εἰσὶν αὗται·

α') **πρὸς τὴν Κυβέρνησιν**. Ἵνα ὧσι τὰ δικαστήρια ἐντελῶς ἐλεύθερα ἑτερογενῶν ἐργασιῶν, ἅμα δὲ καὶ καθαρῶντα πάσης ὑποψίας ἐνδεχομένης ἐξαρτήσεως⁴, διενεργεῖται διὰ τῆς εἰσαγγελίας τὸ διοικητικὸν τῆς δικαστικῆς ὑπηρεσίας μέρος· οἷον ἡ μετὰ τῆς Κυβερνήσεως ἀλληλογραφία περὶ δικαστικῶν πραγμάτων⁵, αἱ πρὸς αὐτὴν ἀνακοινώσεις περὶ τῆς καταστάσεως τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης⁶ καὶ τὰ παρόμοια⁷.

γραφεῖς, ἀρχαὶ ὠρισμένα μόνον ἀδικήματα δικαστικῶς καταδιώκουσαι, πρὸς δὲ τὰ δικαστήρια οὐδεμίαν ἔχουσαι σχέσιν (Bonc. 574. Frei Staatsanw. 40. σημ. **). μᾶλλον ὁμοιάζει τὴν εἰσαγγελίαν τὸ ἐν Σκωτίᾳ ὑπάρχον ἀξίωμα τοῦ procurator fiscal καὶ Lord-Advocate. 'Αλλ' εἰς ἀμφότερα τὰ Κράτη δὲν ἀπαντᾷται ἀντίστοιχον τῆς εἰσαγγελίας ὡς πρὸς τὴν ἀστυκὴν δικαιοσύνην. Οἱ Fiscales δὲ ἐπικρατειῶν τινῶν τῆς Γερμανίας εἰσὶν ἐπιφορτισμένοι τὴν καταδίωξιν ῥητῶν μόνον ἀδικημάτων. Mitterm. Strafverf. A', 262. 266.

3) Carré Compétence B', 170. 'Αλλὰ δυστυχῶς παρ' ἡμῖν, ὡς αἱ λοιπαὶ δημόσιαι λειτουργίαι, καὶ ἡ εἰσαγγελία ἀνεπαρκῶς ἐκπληροῖ τὰ ἐαυτῆς καθήκοντα.

4) Schlink Commentar A', 60.

5) 'Οργ. 115 καὶ εἰσαγγελεῖς ἐνεργοῦσιν εἰς δικαστικὰς ὑποθέσεις τὴν ἀλληλογραφίαν μετὰ τῶν ἐξωτερικῶν καὶ ἐσωτερικῶν ἀρχῶν. Μόνον ἐν τοῖς εἰρηνοδικείοις καὶ ἐμποροδικείοις ἀντεπιστέλλουν οἱ προϊστάμενοι· ὡσαύτως κοινοποιεῖ εἰς τὰ δικαστήρια ἡ εἰσαγγελία διορισμούς, παύσεις, ἀδείας δικαστικῶν προσώπων, δίδει πληροφορίας περὶ δικαστικῶν ἀντικειμένων, ἀνακοινεῖ ἐγκυκλίους κ.τ.λ. Φέδ. σ. 144.

6) 'Οργ. 111—113. Δηλαδή ἐν τέλει ἐκάστου ἔτους πρέπει νὰ μανθάνῃ διὰ τῆς εἰσαγγελίας τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης.

β') **πρὸς τὰ δικαστήρια.** Ἀπέναντι τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν δικαστικῶν προσώπων φέρει ἡ εἰσαγγελία χαρακτῆρα συμπληρωτικῆς καὶ ἐπιτηρητικῆς ἀρχῆς⁸, διότι πρῶτον μὲν αὐτὴ ἐνεργεῖ, ὡς προεῖρηται, τὸ διοικητικὸν μέρος τῆς δικαστικῆς ὑπηρεσίας· ἔπειτα δέ, παρακαθημένη εἰς πᾶσαν δικαστικὴν πράξιν τῶν δικαστηρίων⁹, δύναται ταχέως καὶ δραστηκώτερον νὰ καταστέλλῃ τὰς προστυγχανούσας αὐτῶν ἀπὸ τοῦ καθήκοντος παρεκβάσεις, ὅτε μὲν σπεύδουσα τὴν πειθαρχικὴν αὐτῶν τιμώρησιν¹⁰, ὅτε δὲ ὑποδεικνύουσα τοὺς ἐφαρμοστέους νόμους. Προσέτι διακαίουται νὰ διερευνᾷ πάσας τὰς περὶ τὴν ὑπηρεσίαν πράξεις τῶν γραμματέων, δικηγόρων, συμβολαιογράφων καὶ κλητῆρων¹¹, νὰ συμβουλευῇ καὶ ὁδηγῇ αὐτοὺς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἑαυτῶν καθηκόντων, καὶ ἐν ἀνάγκῃ νὰ τοῖς ἐπιβάλλῃ πειθαρχικὰς τινὰς ποινὰς¹².

α) τὸν ἀριθμὸν τῶν εἰσαχθεῖσῶν καὶ ἐκδικασθεῖσῶν ὑποθέσεων, τῶν ἐγγράφως ἀνακριθεῖσῶν δικῶν, τῶν ἐκδοθεῖσῶν ἀποφάσεων, τῶν πτωχεύσεων καὶ κατατάξεων, τῶν γενομένων διορισμῶν ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων καὶ τῶν λαβόντων δικαίωμα πενίας.

β) τὰ αἵτια τῆς μὴ ἀποπερατώσεως τῶν ἐκκρεμῶν δικῶν, τῆς αὐξήσεως ἢ ἐλαττώσεως τῶν δικῶν καὶ ἰδίως τῶν πενήτων· τὰς ἐλλείψεις τῶν ἀστυκῶν νόμων ἐν γένει καὶ τὰ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν ἐλαττώματα αὐτῶν· τὰ τῆς διαγωγῆς τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων κ.τ.λ.— Τὸ παράγγελμα τοῦτο τοῦ νόμου σπανιώτατα ἐκτελοῦσιν οἱ κκ. εἰσαγγελεῖς καὶ σπανιώτατα ἐπίσης μεριμνᾷ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης περὶ τῆς καταστολῆς τῆς ἀκηδίας ταύτης.

7) π. χ. Ὁργ. 290.

8) Ὁργ. 96. «πᾶς εἰσαγγελεὺς ἔχει τὴν ὑπερτάτην ἐπιτήρησιν πάντων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων τῆς περιφερείας του, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν δικαστηρίων». *Frei Staatsanw.* σελ. 29.

9) Ὁργ. 100.

10) Ὁργ. 98, 99,

11) Ὁργ. 96 ἐδ. 2. 211. πολ. 192.

12) Ὁργ. 97 § 4. «νὰ τοὺς ἐπιπλήττη καὶ ἐπιβάλλη αὐτοῖς πειθαρχικῶς πρόστιμα μέχρι 30 δραχμῶν».

γ') **πρὸς τοὺς νόμους**¹³. Ἐνταῦθα ἐξηγεῖται μόνον ἡ πρὸς τοὺς ἀστυκοὺς νόμους τῆς εἰσαγγελίας σχέσις. Διὰ τῆς παραβιάσεως ἀστυκῶν νόμων προσβάλλονται ιδιωτικὰ ὡσεπιτοπολὺ δίκαια καὶ δίδονται μόνον τοῖς ιδιώταις ἀγωγὴ περὶ δικαστικῆς ἀνορθώσεως· διὰ τοῦτο ἐν ταῖς χρηματικαῖς δίκαις κυρίως διαμαχόμενοι εἰσὶν οἱ ἐρίζοντες ιδιώται, ἡ δὲ εἰσαγγελία προσέρχεται ἀπλῶς ἐπισκοποῦσα, ἵνα ὑποβληθῇ εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἀναπτυχθῇ ἡ διαφορά ὅπως ἀληθῶς ἔχει. Ὡστε ἡ ἐνέργεια αὐτῆς εἶναι δευτερεύουσα καὶ περιωρισμένη· διότι **γνωμοδοτήσεις** ἀπλῶς δύναται νὰ ἐπιφέρῃ περὶ τῆς λύσεως τῶν **μεταξὺ τῶν διαδίκων**¹⁴ ἀμφισβητουμένων πραγμάτων ἢ νομικῶν ζητημάτων καὶ ταύτας κατὰ κανόνα μὲν προαιρετικῶς, κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον ἀναγκάως¹⁵.

13) Ὁ παρὰ τοῦ 95 ἄρθρ. τοῦ ὄργ. κυρούμενος ἐνταῦθα γενικὸς κανὼν εἶναι ὅτι ἡ εἰσαγγελία δὲν ἐνεργεῖ δι' ἀγωγῆς ἀλλὰ διὰ γνωμοδοτήσεως ἰδ. Ὁργ. 101 καὶ ἄρθ. 2 τοῦ γαλ. νόμ. τῆς 24 αὐγ. 1790, *Au civil, les commissaires du roi exerceront leur ministère non par voie d'action, mais seulement par celle de réquisition, dans les procès dont les juges auront été saisis.* ἄρθρ. 16 τοῦ νόμ. τῆς 20 ἀπριλ. 1810. *Ortol.* αὐτ. σ. 94. 98. *Boncen.* Α', 578.

14) *Ortolan* Α', 77. *Frei* σ. 34. Ὁ εἰσαγγελεὺς δὲν δύναται νὰ ὑποβάλῃ περὶ τῆς δίκης αἰτήσεις, ἀς δὲν ὑπέβαλον εἰς τὸ δικαστήριον οἱ διάδικοι, μηδὲ νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις παραλειφθεῖσας ὑπ' αὐτῶν, ἐκτὸς ἂν ὦσι δημοσίας τάξεως (*Carré, lois de la procédure ζήτ. 414. Vaulx in der Zeitschrift des Auslandes VI, 431*). Ἐνεκα τῆς περιωρισμένης ταύτης ἐξουσίας τοῦ εἰσαγγελέως κατηγόρησαν τινὲς ὡς περιττὴν τὴν ἐν ταῖς χρηματικαῖς δίκαις κατὰ προσθήκην παρέμβασιν αὐτοῦ (π. γ. ὁ *Vaulx* ε. α. σελ. 416, ὁ *Frey Staatsanw.* σελ. 43). Ἀλλ' ἡ κατηγορία δὲν εἶναι κατὰ πάντα βάσιμος· διότι μεγάλως δύναται νὰ φωτίσῃ τὸ δικαστήριον ἀγόρευσις εἰσαγγελέως ἱκανοῦ καὶ τὸ ἐαυτοῦ καθῆκον συναισθανομένου. Πολλῶν δὲ κατακρίσεων ἄξιοι εἰσὶ τινες τῶν παρ' ἡμῖν εἰσαγγελέων παραμελοῦντες τὸ καθῆκον αὐτῶν τοῦτο.

15) Ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει ἐξηγεῖται πότε ἡ γνωμοδότησις τοῦ εἰσαγγελέως εἶναι ἀναγκασία (§ 112. πολ. ἄρθρ. 588. γαλ. ἄρθρ. 83).

Ἄλλ' ἐνίοτε εἰς ὑποθέσεις ἰδιαζόντως ἐνδιαφερούσας τὴν κοινωνίαν, δύναται ἡ εἰσαγγελία νὰ αἰτήσῃ καὶ **δεῖξις** τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀστυκῶν νόμων¹⁶. Τοιαῦται ὑποθέσεις εἰσὶν α') ἡ αἵτησις περὶ διορισμοῦ ἢ παύσεως παντὸς εἵδους ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων¹⁷, β') ἡ αἵτησις περὶ ἀπαγορεύσεως ἢ ἐπικυρώσεως βουλευµατος συγγενικοῦ συμβουλίου, ἐὰν ἀμελῇ νὰ εἰσαγάγῃ αὐτὴν ἐγκαίρως ὁ ἐπίτροπος ἢ κηδεµών¹⁸, γ') ἡ αἵτησις περὶ προσωρινῶν μέτρων ὑπὲρ τῶν ὑπὸ τὴν ἐπιμέλειαν ἄλλων διατελούντων¹⁹. ἰδίως δὲ περὶ τῆς ἄρσεως τῶν πρὸς ἐνέργειαν τοῦ 61 § 3 ἄρ. νόμ. Ὑπ. ἀπαντωμένων ἐμποδίων²⁰, δ') ἡ ἔφεσις ἢ ἡ περὶ ἀναιρέσεως αἵτησις κατ' ἀποφάσεως διαταξάσης τὴν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησιν διαφορᾶς τινοῦς²¹, ὡς καὶ ἡ αἵτησις τῆς ἀναιρέσεως ὑπὲρ τοῦ νόμου, συγχωρουμένη κατὰ πάσης ἀποφάσεως²², ε') ἡ αἵτησις τοῦ ν' ἀφαιρεθῶσι τοῦ πατρὸς τὰ τέκνα κατὰ τὰς περὶ διαζυ-

16) Ἄρθρ. 101. Ὅρ. ἄρθρ. 16 τοῦ Καταστ. τῆς ἱερᾶς Συνόδου (Φέδ. 150). Κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν (Carré Campét. B', 203, Vaulx σ. 422. Frei, Staatsw. σ. 37) δύναται νὰ αἰτῇ α) ἐνίοτε τὴν διόρθωσιν τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων (Demol. A', 426). β) ἐνίοτε τὴν ἀκύρωσιν γάμων (Demol. Γ', 497). γ) τὴν διάταξιν συντηρητικῶν μέτρων ὑπὲρ τῆς περιουσίας ἀφάντων (Demol. B', 37).

17) Ὅργ. 102. πολ. 646, 671, 672. νόμ. ἐπιτροπ. 22, 24, 51, 79, 102.

18) Πολ. 656. 658. νόμ. ἐπιτροπ. 115. Ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται τόγε νῦν ἔχον ἐν τῷ θέματι μόνον τοῦ 55 ἄρθρ. τοῦ νόμου περὶ ἐπιτροπείας κλ.

19) Ὅργ. 102 ἐδ. 2. πολ. 1051.

20) Νόμ. ὑποθήκ. 62. Ortolan A', 247. Dalloz ἄρ. 173. Δηλαδή δικαίωμα νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ὑπὲρ τοῦ ὀφφανοῦ ἔχει καὶ ὁ εἰσαγγελεύς. Τὴν κατάθεσιν δὲ τῶν πρὸς τοῦτο χρησίμων ἐγγράφων δύναται ν' ἀπαιτήσῃ δικαστικῶς παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου, ἄρθρ. 62 τοῦ νόμ. ὑποθ.

21) Πολ. 163.

22) Πολ. 815 § 2.

γίου δίκας²³, ε') ἡ αἵτησις περὶ διορθώσεως ληξιαρχ. πράξεως καὶ περὶ ἐπιθέσεως σφραγίδων ἐνίοτε²⁴. — Εἰς τὰς ὑποθέσεις ταύτας λαμβάνει ιδιότητα διαδίκου ἡ εἰσαγγελλία ἔχουσα ὅσα καὶ αὐτὸς δίκαια καὶ καθήκοντα²⁵.

δ') **πρὸς τοὺς ιδιώτας.** Ἡ εἰσαγγελλία δὲν ἔχει πρὸς τοὺς ιδιώτας τιμητοῦ σχέσιν διότι μήτε νὰ ἐπιτηρῇ τὸν ιδιωτικὸν αὐτῶν βίον, μήτε νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς ἠθικῆς καὶ οἰκονομικῆς αὐτῶν διαγωγῆς δύναται²⁶. Ἀλλὰ κατ' ἐξαιρέσιν, ὡς ἔχουσα τὴν ὑπερτάτην διεύθυνσιν τῶν περὶ τὰς ἐπιτροπὰς καὶ κηδεμονίας, δικαιούται νὰ ἐπαγρυπνῇ ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελούντων, θεωροῦσα τοὺς λογαριασμοὺς τῶν ἐπιτρόπων καὶ κηδεμόνων καὶ ἐπιτηροῦσα τὰ τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν²⁷, ὡσαύτως δὲ φροντίζουσα περὶ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἐγγραφῆς ὑποθηκῶν²⁸.

23) Πολ. 683 § 4. ἴδε καὶ τὸ θέμα ἐν τῷ ἄρθρ. 219 πολ. Περὶ τῶν δικαιωμάτων τῆς εἰσαγγελίας κατὰ τὰς περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν πτωχευσάντων δίκας ἴδ. ἄρθρ. 606—610 ἐμπ. νόμ. (Ortol. σελ. 355). Δὲν ἀνήκει κυρίως ἐνταῦθα τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσαγγελέως τοῦ νὰ αἰτῇ ἐνίοτε ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων τὴν ἐπιβολὴν χρηματικῶν ποινῶν π. χ. πολ. 442, 146 § 2—3, 205, 431 ἐδ. 2 καὶ ἄλλα πολλά. ὀργ. 176).

24) Νόμ. ἀστ. ἄρθ. 54. πολ. 1051.

25) Ortolan σελ. 81 ἔ. *Δύναται νὰ δικασθῇ ἐρήμην ὁ εἰσαγγελλεύς*; κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην, ὅχι· διότι ἄνευ αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ συγκροτηθῇ τὸ δικαστήριον, ἄρα εἶναι πάντοτε παρών. Ἐνώπιον δὲ τῶν εἰρηνοδικείων καὶ ἐμποροδικείων οὐδέποτε κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν ὁ εἰσαγγελλεύς δύναται νὰ παρυσταθῇ ὡς κύριος διάδικος (Ortolan σελ. 82. Rauter procéd. § 84. Φέδ. 153, contra Schlink A', 79. Frey, Staatsanw. σελ. 39). Διὰ τὰ ἔξοδα ὅμως τῶν τοιούτων δικῶν δὲν εἶναι προσωπικῶς ὑπεύθυνος ὁ εἰσαγγελλεύς, οὐδὲ καταδικάζεται ἡττώμενος εἰς τὰ νόμιμα πρόστιμα. (πολ. 784, 799, 830 ἐδ. 2 Φέδ. 154).

26) Τοῦτο εἶναι, κατὰ τινες, ἔλλειψις τῆς νομοθεσίας (Vaulx σελ. 127). Θὰ εἶχον δίκαιον, ἂν ἡδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν ἠθικῶς τελείους εἰσαγγελεῖς.

27) Ὀργ. 102.

28) Νόμ. ὑποθ. 61 § 3.

ε').) **πρὸς ἑαυτὴν.** Ἡ **εἰσαγγελικὴ ἀρχή** περιλαμβάνει ἐν γένει ἱκανὸν προσώπων ἀριθμὸν, εἰς τὰ διάφορα δικαστήρια διανεμημένον καὶ ὑπὸ ἱεραρχικῆς ἐξαρτήσεως ἐσωτερικῶς συνεχόμενον²⁹. Προϊσταται πάντων ἡ εἰσαγγελία τοῦ ἀρείου Πάγου· ἔπεται ἡ τῶν ἐφετείων καὶ παρέπεται ἡ τῶν πρωτοδικείων· ἅπασαι δὲ ὑπόκεινται εἰς τὸ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργεῖον.

Περὶ τὴν ἐνέργειαν τῆς εἰσαγγελικῆς ὑπηρεσίας κρατεῖ ὁ κανὼν ὅτι πᾶς εἰσαγγελεὺς α') ἐνεργεῖ ἐλευθέρως καὶ κατ' ἰδίαν γνώμην ἐντὸς τοῦ κύκλου τῆς ὁρισμένης αὐτῷ ὑπηρεσίας· ἡγουν δὲν χρήζει ἀδείας πρὸς τοῦτο παρὰ τοῦ ἀνωτέρου αὐτοῦ³⁰, β') ἐὰν ὅμως λάβῃ παρὰ τούτου ῥητὴν ἐντολὴν, ὀφείλει, καὶ ἀντικειμένην εἰς τὴν ἑαυτοῦ πεποίθησιν, νὰ τὴν ἐκτελέσῃ ἀκριβῶς καὶ ταχέως· ἀλλ' ὅμως ἡ ἀπειθεία εἰς τὴν ἐντολὴν δὲν καθιστᾷ πλημμελεῖ τὴν πράξιν· γ') ἀντιπροσωπεῖ ἐν συνόλῳ τὴν εἰσαγγελικὴν ἀρχήν, καθὼς μίαν καὶ ἀδιαίρετον.

Ἀναμνηστικὴ ἐνδεικτικὴ Κ. Δ. 303, —
Δ'.) Γραμματεὺς.

§ 17. Ἡ ἀνάγκη τῆς ἐπὶ μακρὸν χρόνον συντηρήσεως

29) Ὁργ. 93. Πάντες οἱ ἐπὶ τῆς εἰσαγγελίας ἴστανται εἰς ἱεραρχικὴν ὑπαλληλίαν καὶ ἐξάρτησιν. — Τοῦ ἱεραρχικοῦ τούτου ὅλου προϊσταται ὁ παρὰ τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ εἰσαγγελεὺς. Οὗτος λαμβάνει ὁδηγίας παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης καὶ δίδει τοιαύτας εἰς τοὺς παρ' ἐφέτας εἰσαγγελεῖς, λαμβάνει δὲ παρ' αὐτῶν ἀναφοράς. Ἀλλὰ καὶ τῶν ἐφετείων οἱ εἰσαγγελεῖς δύνανται νὰ λάβωσιν ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης ὁδηγίας καὶ νὰ πέμψωσιν ἀναφοράς ἀπ' εὐθείας εἰς αὐτό. — Οἱ τῶν ἐφετείων εἰσαγγελεῖς πέμπουσιν ὁδηγίας εἰς τοὺς παρὰ πρωτοδικαῖς καὶ λαμβάνουσιν ἀναφοράς παρ' αὐτῶν.

30) Ὁργ. 91, 94. Ἴδε πλατύτερον τὰ περὶ τούτου παρὰ Carré Compét. B', 292. Mangin, traité de l'action publique σ. 86. ἀρ. 105. Faustin Hélie, théorie du code d'instruction crim. ἀρ. 787, 794. Schlink A', 81. § 48. Φέδ. 156.

τῶν ἐν τοῖς δικαστηρίοις συμβαινόντων εἰσήγαγε τὴν ἔγγραφον αὐτῶν σύνταξιν, αὕτη δὲ πρὸ πάντων τὴν ἐγκά-
τάστασιν γραμματέων παρὰ τοῖς δικαστηρίοις. Ἡ κυριω-
τέρα λοιπὸν τοῦ γραμματέως ὑπουργία στρέφεται ἐν γένει
περὶ τὴν ἀναγραφὴν τῶν οὐσιωδεστέρων γεγονότων, ἕσα
ἐπὶ δικαστηρίου ἢ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου γίνονται, καὶ
περὶ τὴν φύλαξιν τῶν διαφορῶν πραγμάτων καὶ ἐγγρά-
φων τοῦ δικαστηρίου.

Γραμματεῖς παρεκάθηντο καὶ ἐν τοῖς τῶν ἡμετέρων
προγόνων δικαστηρίοις, ἐπιφορτισμένοι ὄντες τὴν κατὰ τὰς
συνεδριάσεις ἀνάγνωσιν τῶν νόμων καὶ ψηφισμάτων ἢ
τῶν λοιπῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων¹. Παρὰ τοῖς Ῥω-
μαίοις δὲ ἡ ἐν τοῖς δικαστηρίοις σύμπραξις γραμματέως²
ἐν πολλοῖς ἦτο ἀναγκαία³, τοῦλάχιστον κατὰ τοὺς νεω-
τέρους χρόνους. Ἀλλὰ καὶ ἡ διὰ τοῦ κανονικοῦ δικαίου
εἰσαγωγὴ τῆς ἐγγράφου διαδικασίας ἐτι ἀναγκαιότερον
ἀπέδειξε τοῦ γραμματέως τὸ ἀξίωμα⁴.

1) Heffter, die athenäische Gerichtsv. σ, 32. Ἐχρησίμευσον δὲ ὡς
τοιοῦτοι βεβαίως οἱ τῶν προεδρευόντων ἀρχόντων γραμματεῖς. Schö-
man de Comitibus σ. 318 σημ. 37.

2) Διάφορον εἶχον ὀνομασίαν οἱ γραμματεῖς ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς
ἐνασχολήσεως αὐτῶν, π. χ. ἐλέγοντο *scribae, exceptores, commen-
tarienses, notarii* καὶ ἰδίως *abactis*. νόμ. 45 § 7 πανδ. (49. 14). νόμ.
33. § 1. πανδ. (4. 6).

3) Π. χ. παρεσκεύαζον τὰς ὑποθέσεις πρὸς συζήτησιν, συνέταττον
τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως, παρעורίσκοντο εἰς τὴν δημοσίευσιν τῶν
ἀποφάσεων κτλ. νόμ. 7. § 6. κώδ. (2. 8), νεαρ. 82. κεφ. 7. § 1. νόμ.
6. κώδ. (7. 45). Bethmann σελ. 191. Glück σελ. 452.

4) Ἰννοκέντιος ὁ Γ' διέταξε ῥητῶς, *ut tam in ordinario iudicio,
quam in extraordinario, iudex semper adhibeat aut publicam, si
potest habere, personam, aut duos viros idoneos, qui fideliter omnia
iudicii acta conscribant.* c. 11. X. (2. 49). Mühlenbr. Entw. § 93.

Κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν τὰ καθήκοντα τοῦ γραμματέως εἰσὶν ἐν γένει.

α') ἡ ἐγγράφος πιστοποιήσεις τῶν ἐνώπιον ἢ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου γινομένων. Ἐντεῦθεν τὸ δικαίωμα τοῦ παρευρίσκεισθαι εἰς πάσας τὰς (ἐπὶ ἀκροατηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ ἐνεργουμένης) δικαστικὰς πράξεις ⁵ καὶ ἀναγράφειν κατ' ἰδίαν ἀντίληψιν καὶ ὑπὸ ἰδίαν εὐθύνην τὰ οὐσιωδέστερα τῶν γινομένων περιστατικὰ ⁶.

β') ἡ διεύθυνσις τοῦ δικαστικοῦ γραφείου. Ὅθεν τὸ δικαίωμα τοῦ φυλάττειν τὴν περιουσίαν τοῦ δικαστηρίου ⁷, τοῦ διαχειρίζεσθαι τὰ πρὸς γραφικὴν δαπάνην χρησιμεύοντα χρήματα ⁸ καὶ τοῦ παραλαμβάνειν

5) Ὁργ. 126. πολ. 175, 133 § 4. γαλ. δικ. 1040 (Carré Compét. B', 401). Ὅθεν πρέπει κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ ὑπογράφῃ καὶ αὐτὸς πάσας τὰς πράξεις τοῦ δικαστηρίου ἢ τοῦ δικαστοῦ (πρβ. τὸ Supplément τοῦ Chauveau Adolphe ὑπὸ τὸ ἄρθ. 1040 τῆς γαλ. δικον.).

6) Πολ. 133, 175, 176, 135 § 3. (Linde § 84. Dalloz λ. greffier ἄρ. 40). Ὁ γραμματεὺς διατοῦτο καλεῖται δάκτυλος τοῦ δικαστηρίου (Dalloz ἄρ. 34) ὡς ὑπεύθυνος δὲ περὶ τῆς ἀκριθείας τῶν γεγραμμένων, ἔχει δικαίωμα νὰ καταγράφῃ τὰ πράγματα ὅπως αὐτὸς κατενόησεν (Seuffert B', 266. Bayer 169. Schmid A'. 53. σημ. 14)· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου συντασσομένης παρὰ τοῦ δικαστοῦ ἐκθέσεις· ἐνταῦθα μόνον τὸ δικαίωμα ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐαυτοῦ ὑπογραφὴν ἔχει, ἐὰν τὰ γεγραμμένα δὲν συμφωνῶσι πρὸς τὰ πράγματα. Schlink, A', 88. Carré procéd. 3431 bis. Endemann σ. 848 σημ. 2.

7) Ὁργ. 126 § 2. 3. Ὁ γραμματεὺς π. χ. φυλάττει τοὺς νόμους, τὴν βιβλιοθήκην καὶ τὰ λοιπὰ πράγματα τοῦ δικαστηρίου, προσέτι τὰ πρωτότυπα τῶν ἀποφάσεων καὶ ἐκθέσεων (πολ. 188 ἐδ. 3, 344, 290, 299.) καὶ τῶν ἐγγράφων προτάσεων τῶν διαδίκων. Τῶν ἐγγράφων τούτων μόνον ἀπόγραφα ἢ ἀντίγραφα ὀφείλει νὰ διδῇ οὐχὶ καὶ τὰ πρωτότυπα, ἐκτὸς ἂν διαταχθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου (ὅργ. 126 § 1, 246, 192. πολ. 190. Dalloz ἄρ. 62).

8) Ὁργ. 126 § 4. Ἡ διαχείρισις αὕτη γίνεται ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τοῦ δικαστοῦ. (Ἐγκύκλ. τοῦ Ὑπουργ. τῆς Δικαιοσύνης ἀπὸ 22 μαΐου 1836, ἐκδεδομένη ἐν τοῖς κώδιξι τοῦ Γ. Α. Πάλλη ὑπὸ τὸ ἄρθ. τοῦτο).

τάς παρακαταθέσεις⁹.

γ') ἡ ἄνευ συμπράξεως τοῦ δικαστηρίου ἐπιχειρήσεις ἄλλων τινῶν δικαστικῶν πράξεων· ἦτοι ὁ γραμματεὺς ἐνεργεῖ τὰς προστυγχανούσας τοιχοκολλήσεις ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ δικαστηρίου¹⁰. ἐγγράφει τὰς ὑποθέσεις εἰς τὸ πινάκιον¹¹. παραδέχεται τινὰς κοινοποιήσεις¹² καὶ δηλώσεις¹³ κτλ.

Ἰνα ἐπαρκῶσιν οἱ γραμματεῖς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν καὶ ἔχωσιν ὅταν κωλύωνται τὸν ἀναπληρώσοντα, δύνανται νὰ προσλάβωσι τὸν νενομοθετημένον ἀριθμὸν ὑπογραμμάτων¹⁴. Οὗτοι δ' ἐκτελοῦσιν ἐπὶ τῇ ἰδίᾳ ἑαυτῶν καὶ

9) Ὁργ. 126 § 4. Dalloz ἀρ. 52. Οἷον ἐγγράφους προτάσεις ἢ ἄλλα δικόγραφα τῶν διαδίκων· ἔτι ἐκθέσεις μαρτυριῶν, αὐτοψιῶν, γνωμοδοτήσεων πραγματογνωμόνων (πολ. 555 § 3, 559, 344, 308, 290, 299), δικαστικὰς ἐγγυήσεις (πολ. 842), χρηματικὰς καταβολὰς (π. γ. πολ. 715 καὶ 1024. ἰδ. καὶ ἀρθ. 888). — Ἐκ τῆς διευθύνσεως πηγάζει τὸ καθήκον τοῦ γραμματέως τοῦ διανέμειν τὴν ὑπηρεσίαν μεταξὺ ἑαυτοῦ καὶ τῶν ὑπογραμμάτων (ὀργ. 124), τοῦ κρατεῖν διάφορα βιβλία (ὀργ. 128. 87), τοῦ βιβλιοδετεῖν τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰ πρακτικὰ (ὀργ. 260. πολ. 189) καὶ ἔχειν ἀνοιχτὸν τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῶν ἐργασίμων ὥρῶν (ὀργ. 125). Dalloz ἀρ. 17, 35.

10) Ὁργ. 126 § 5. πολ. 667, 671, 672, 677, 679, 680, 683, 686, 692.

11) Πολ. 570. 727 ἐδ. 2. 763 ἐδ. 3, 821 ἐδ. 3.

12) Πολ. 150.

13) Πολ. 928, 676, 1074 ἐδ. 2.

14) Ὁργ. 122. 123. ἀρθ. 24 τοῦ δεκρέτου τῆς 18 αὐγ. 1810, καθ' ὃ οἱ γραμματεῖς ὀφείλουν νὰ παρουσιάσωσιν εἰς τὸ δικαστήριον πρὸς ὀρκισιν τὸν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἀναγκαῖον ἀριθμὸν ὑπογραμμάτων. Ὡστε κυρίως ὑπὸ τοῦ γραμματέως διορίζονται οἱ ὑπογραμματεῖς, ἐπικυροῦνται ὅμως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ δύνανται νὰ ἀρνηθῇ τὴν ἐπικύρωσιν. — Δύνανται νὰ παύσῃ ἄνευ συναιρέσεως τοῦ δικαστηρίου ὑπογραμματεῖς ὁ γραμματεὺς; Ναί· ἄλλ' ἐν ἀπαραιτήτῳ ἀνάγκῃ πρέπει νὰ κάμνῃ χρῆσιν τῆς ἐξουσίας ταύτης. (Carré Comp. 392 ζήτ. 145. Dalloz ἀρ. 201). Κωλυομένου ἢ μὴ ὑπάρχοντος γραμματέως μήτε ὑπο-

τῶν γραμματέων εὐθύνη τὴν ἀνατιθεμένην αὐτοῖς ὑπηρεσίαν 15.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Ἐποσειώδη δικαστικὰ πρόσωπα.

Α'.) Δικηγόρος α)

§ 18. Ἡ περὶ τὰς γνώσεις καὶ τὴν πνευματικὴν εὐφυΐαν ἀνισότης τῶν δικαζομένων, ἔτι δὲ τῆς ἐπιστήμης τῶν νόμων τὸ εὐρὺ καὶ δύσκτητον, ἔσχον ὡς ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα τὴν κατὰ μικρὸν μόρφωσιν εἰδικῶν ἀνδρῶν, περὶ τὴν σπουδὴν τοῦ δικαίου καὶ τὴν ἐπὶ δικαστηρίου διεξαγωγὴν τῶν διαφορῶν ἰδίως ἡσχολημένων. Τῶν ἀν-

ΓΠΟΓ. Τ. 30. 23

ΓΧΚΗ

Τ. 11. 23

ἐκείνου ὅστις ἐπιμαρτυρεῖται.

ΓΧΚΓ. Τ. 11. 2. 14

ΓΤ12

(ἐξηγ. 23)

Β. 3. (36. 3)

γραμματέως, τὸ δικαστήριον ἀναπληροῖ προσωρινῶς τὴν θέσιν ταύτην. Ὁργ. 123 ἐδ. 2. περὶ τῆς γαλλ. νομοθεσίας ἰδ. Carré ζήτ. 147. Dalloz ἀρ. 15.

15) Ὁργ. 124. Σύμφωνα ὥρισε καὶ τὸ ἄρθ. 27 τοῦ ἐν τῇ προηγουμένη σημειώσει μνησθέντος δεκρέτου, ὅτι ὁ γραμματεὺς εἶναι ἀλληλεγγῶς συνυπεύθυνος μετὰ τῶν υπογραμμάτων διὰ τὰ ὑπὸ τούτων κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς ὑπηρεσίας των πραττόμενα πταίσματα, πλημμελήματα καὶ κακουργήματα, ὡς πρὸς τὰ πρόστιμα, ἀποδόσεις καὶ ἀποζημιώσεις, ἐπιφυλαττομένης αὐτῷ τῆς ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ὑπαίτιου. Dalloz ἀρ. 130.

Ἀναφέρονται που ἐν τῷ ὀργανισμῷ (ἄρθ. 237 ἰδ. καὶ ἄρθρ. 1 τοῦ χξς' νόμ. τοῦ 1877) καὶ γραφεῖς ἐν τοῖς δικαστηρίοις χωρὶς νὰ ὀρίζωνται εἰδικώτερον τὰ περὶ αὐτῶν. Οὗτοι λοιπὸν εἰσὶν οἱ βοηθοὶ ἐκεῖνοι τοῦ γραμματέως, οἱ ἄνευ ὅρκου καὶ δημοσίου τινὸς χαρακτῆρος ἐνεργούντες. Καταχρηστικῶς δὲ ὀνομάζει ἡ συνήθεια γραφεῖς τοὺς ἐνόρκους τοῦ γραμματέως βοηθοὺς καὶ μόνον κατὰ τὸν μισθὸν ὑποδεεστέρους τοῦ υπογραμμάτως. Carré Comp. 289. les commis expéditionnaires ne sont autre chose que des scribes ou copistes auxquels le greffier confie le soin d'écrire les expéditions que délivre. N'ayant aucun caractère légal, ils n'assistent jamais le juge. Dalloz ἀρ. 205.

α) Κώδ. Β', 6—8 Βασ. Η', 1.

Κατωτέρω σημειώματα
Κ. 86

Β. 3.

(29. 1)

IV. 193

(53. 26)

Β. 3.

(63. 30)

IV. 311

(75. 24)

IV. 365

(78. 44)

Β. 3.

(84. 48)

Β. 3.

(136. 28)

IV. 773

(134. 17)

IV. 1092

(154. 372)

δρῶν τούτων οἱ μὲν δικαζόμενοι ἐπικαλοῦνται φυσικῶ τῷ λόγῳ τὴν συνδρομὴν καὶ προστασίαν, ὅσάκις πρὸς ἀνίσους δυνάμεις νὰ διαγωνισθῶσι δικαστικῶς μέλλουσιν, ἢ δὲ νομοθεσία διὰ τὸ σπουδαῖον τοῦ ἐπαγγέλματος ὥρισεν ἀκριβῶς τὰ δίκαια καὶ καθήκοντα.

Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσι καὶ Ῥωμαίοις προσήρχοντο ἐν ταῖς δίκαις βοηθεῖ τῶν δικαζομένων καὶ συμ-πράκτορες· ἀλλ' οὗτοι ἐβοήθουν αὐτοῖς μᾶλλον διὰ τῆς περὶ τὸ λέγειν δεινότητος ἢ διὰ τῶν νομικῶν αὐτῶν γνώσεων¹. Ἐν Ῥώμῃ δὲ προσεκαλοῦντο ἐνίοτε ἐκτὸς τούτων καὶ *advocati*, ἤτοι νομικοὶ διάσημοι, οἵτινες ὑπεστήριζον τὴν δίκην διὰ τῆς βαρύτητος τῆς γνώμης αὐτῶν². Ἡ ἀνάπτυξις δὲ καὶ τελειοποίησις τοῦ δικαίου κατέστησε προϊόντος τοῦ χρόνου ἀναγκαίαν τὴν ἔνωσιν τῶν δύο τούτων ἰδιοτήτων³. ὥστε ἐπὶ τῆς αὐτοκρατορικῆς ἐποχῆς οἱ δικηγόροι ἀπετέλουν ἰδίαν τάξιν, πολλῶν ἀπολαύουσαν προνομίων⁴· κατετάσσοντο δὲ ἐν αὐτῇ ἄνδρες νομικῶν γνώσεων κάτοχοι⁵ καὶ γένους οὐ τοῦ τυχόντος⁶.

1) Διὰ τοῦτο ἐλέγοντο ῥήτορες, *oratores*, *patroni causæ*. νόμ. 4. κώδ. (2. 6). Keller *Civilprozess* σελ. 237 σημ. 653.

2) Ἰδ. Bethman σελ. 196 σημ. 3. Mühl. Entw. σ. 101. Pseudo-Ascon. in Cic. div. 4. Qui defendit alterum in iudicio aut *patronus* dicitur, si orator est, aut *advocatus*, si aut jus suggerit, aut *praesentiam* suam commodat amico . . .

3) Νόμ. 1 § 4 π. de postul. (3. 1.). νόμ. 1 § 11. π. (50. 13).

4) Ἡ τάξις αὐτῶν, ἐκ τῆς ἐσθῆτος ἣν ἐφόρουν, ἐλέγετο *toga* ἢ *corpus togarum*, ἀλλὰ καὶ οἱ δικηγόροι αὐτοὶ *togari*· προνόμια δὲ εἶχον διάφορα, ὅσον νόμ. 3. 6. κώδ. (2. 7), νόμ. 7 § 6. κώδ. (2. 8).

5) Νόμ. 26, 22 βασ. αὐτ. . . . ἐξωμόσεται δὲ ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ ἐγγράφως ἐν ὑπομνήμασιν, ἀκριβῶς αὐτὸν ἡσυχῆσθαι τοὺς νόμους—μηδεὶς δ' ἐν τούτῳ καταλεγέσθω πῶς φόρῳ, μὴ τὸν ὠρισμένον ἐπὶ τῇ μαθήσει χρόνον πληρῶν. Bethmann αὐτ. 200.

6) Πρβ. νόμ. 11 § 1. κώδ. (2. 7). Κατὰ Ῥώμ. δικ. ἀποκλείονται τοῦ

γῆμα τοῦ ἀληθοῦς αὐτοῦ προορισμοῦ, ἀναγκαῖον νὰ συναισθάνηται ὁ δικηγόρος ὅτι πρόμαχος ταχθεὶς τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου, ὑπὲρ αὐτῶν μόνον πάντοτε ἀπαρεγκλίτως νὰ συνηγορῇ ὀφείλει. Ἰδίως δὲ καθήκον ἔχει ἀπαραιτήτον α') νὰ μὴ ἀναδέχεται ὑπεράσπισιν διαφορᾶς, ἣν ἐσκεμμένως ἐξετάσας εὗρεν ἐντελῶς ἄδικον καὶ προστάσις ἐνδίκου ἀνεπίδεκτον⁸. νὰ ἐγκαταλιμπάνῃ δὲ αὐτὴν ὕστερον, ἂν προΐουσης τῆς δίκης παρατηρήσῃ τὸ ἀνυπόστατον αὐτῆς⁹. β') νὰ μὴ ὑπογράψῃ γνωμοδοτήσεις, ἂν δὲν συσκεφθῇ καὶ συμμετάσχῃ τῆς συντάξεως αὐτῶν¹⁰. καὶ γ') νὰ ἦναι κόσμιος καὶ φιλαλήθης ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐναντίους συμπεριφορᾷ αὐτοῦ, ἀποφεύγων πᾶν στρεψόδικον μηχανήμα πρὸς παρέλκυσιν μόνον τῆς δίκης τεῖνον¹¹. Ὅθεν δικαίως ἀπαιτεῖται παρὰ τοῦ δικηγόρου, ἐκτὸς τῆς

596), ὅστις πάλιν μένει ἀμέτοχος ἀπὸ πασῶν τῶν λοιπῶν τῆς δίκης προεργασιῶν. Τῆς Γαλλικῆς ταύτης διχοτομίας λυσιτελεστέρα καὶ κρείσσων ἀναδείκνυται ἡ ἐγγύριος ἐνωσις διότι τὸ δικηγορικὸν ἄξιωμα συνῆστη προπάντων ἕνεκα καὶ ὑπὲρ τῶν δικαζομένων. Schlink A' § 75. Frey Frankreichs etc. σελ. 305. Φέδ. 194.

8) Ὅρ. 139. 216. Ὁ ὄρκος, ὃν κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ὤφειλον νὰ ὀρκίζονται οἱ δικηγόροι, περιεῖχε «νὰ μὴ ὑπερασπίζωμαι ὑπόθεσιν, μήτε νὰ δίδω περὶ αὐτῆς συμβουλὴν ἢ νὰ πράττω κατ' ἄλλον τρόπον ὡς δικηγόρος, εἰὰν δὲν ἦμαι ἐντελῶς πεπεισμένος ἐν γνώσει καὶ ἐν συνειδήσει ὅτι εἶναι δικαία» (Carré Comp. Γ', 188)· καὶ κατὰ ῥωμ. δίκ. ὡμνουν ὁ δικηγόρος ἐν αὐτῇ τῆς δίκης τῇ προκατάρξει, ὡς οὐδὲ παραλείψει σπουδὴν ὑπὲρ τοῦ οἰκείου πρόσφυγος, καὶ ὅτι καλὸν ἡγεῖται τὸ πρᾶγμα, καὶ οὐ σύνοιδεν αὐτῷ δικαιολογίαν ψευδῆ. Νόμ. 14 βας. (7, 6). νόμ. 14 § 1 κώδ. (3, 1).

9) Νόμ. 14 § 1 κώδ. αὐτ. . . . sed et si certamine procedente aliquid tale sibi cognitum fuerit, a causa recedent, ab hujusmodi communione sese penitus separantes.

10) Ὅργ. 143. Carré αὐτ. σελ. 216.

11) Ὅργ. 147. νόμ. 15 βας. (8, 1) «μηδέποτε δὲ τὸν δικολόγον ἐπιτηδεὺς παρέλκειν τὰς δίκας», καὶ τὰ εἰς τὸ τεμάχ. τοῦτο καὶ τὸ προη-

πνευματικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς ἰσχύος, τελεία χαρακτη-
ρος ἀκεραιότητος καὶ εὐστάθειας ¹².

β') **Σχέσεις αὐτῶν.** Ἡ σχέσις καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς πη-
γάζοντα δίκαια καὶ καθήκοντα τοῦ δικηγόρου βάσιν γε-
νικῶς ἔχουσι τὸν τε δημόσιον αὐτοῦ χαρακτηῖρα καὶ τὴν
πρὸς τὸν πελάτην σχέσιν του. Ἰδίως δὲ ὁ δικηγόρος α')

ὑπόκειται εἰς τὴν κυβέρνησιν· ἐπειδὴ αὐτὴ διορίζουσα
τοὺς δικηγόρους προσδιορίζει καὶ τὸν παρ' ἐκάστῳ δικα-
στηρίῳ ἀριθμὸν αὐτῶν ¹³. β') **δικαιοῦται** ν' ἀσκήῃ ἐλευ-
θέρως καὶ ἀνεμποδίστως τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ, ἀρμόδιος

γούμενον σχόλια. Νόμ. 6 § 1, 4 κώδ. (2, 6), νόμ. 13 § 9 κώδ. (3, 1).
Carré σ. 218. Μηδὲ καταπλήττειν διὰ παραθέσεων (ἤτοι διὰ κατακό-
ρου μνείας συγγραφέων ἢ συγγραμμάτων) ἔξεστι τῷ δικηγόρῳ (Ὁργ.
146. Bonc. Α', 628).

12) Κατὰ τὸν Carré (σελ. 84) ὁ δικηγόρος πρέπει νὰ ἔχῃ talent,
science, courage, discrétion, sagesse, désintéressement, et surtout
un grand fond de probité (Bonc. Α', 624. 625. Mitterm. Archiv
etc. Κ', 140). Ἄρα δυσχερεστάτη ἢ προσήκουσα καὶ ἔντιμος τοῦ δι-
κηγορικῶν ἐπαγγέλματος ἐξάσκησις, ἵνα μὴ λέγεται καὶ σήμερον
περὶ αὐτῶν ὅ,τι ἄλλοτε· «μόνον δ' ἰατρῶ τοῦτο καὶ συνηγόρῳ ἔξεστ', ἀπο-
κτείνειν μὲν ἀποθνήσκειν δὲ μή». Στοβ. Δ', 2.

13) Ὁργ. 135, 136, 138. ἄρθρ. 6 τοῦ νόμ. χξς'. νόμ. 3, 6 πρ. κώδ.
(2, 8). νόμ. 13 κώδ. (2, 7). Τινὲς κατηγόρησαν τὴν διάταξιν ταύτην
ὡς ἐπηρεαστικὴν τῆς ἐλευθέρως ἀναπτύξεως ἱκανῶν καὶ ἀξίων δικηγό-
ρων (Mitterm. Archiv ΙΕ', 138. Κ', 139). Ἀλλ' ἡ ἐντεῦθεν προερχο-
μένη ζημία, παρ' ἡμῖν τοῦλάχιστον, εἶναι πολὺ μικροτέρα τῆς ἐκ τοῦ
πλεονασμοῦ τῶν δικηγόρων. Ὁ δικηγόρος ὀφείλει ν' ἀσκήῃ τὸ ἐπάγγελμα
αὐτοῦ, ἐπὶ ἀστυκῶν δικῶν, μόνον παρὰ τῷ δικαστηρίῳ, παρ' ᾧ εἶναι
διωρισμένος· ἀπαγορεύεται δὲ αὐτῷ τὸ παρ' ἄλλῳ δικαστηρίῳ δικηγο-
ρεῖν ἄλλως ὁ παραβάτης τιμωρεῖται πειθαρχικῶς (Ὁργ. 138)· ὅθεν κατὰ
τὴν ὀρθοτέραν γνώμην, τὰ παρ' αὐτοῦ γενόμενα οὐκ εἰσὶν ἄκυρα (Ὁργ.
138 συνδ. 159, 171. κατωτ. § 95 σημ. 5). Ὁ ἄρειος Πάγος ἀπεφί-
νατο κατ' ἐπανάληψιν καὶ περὶ τοῦ κύρους καὶ περὶ τῆς ἀκυρότητος αὐ-
τῶν (Ν.Πείρ. Δ', 3161. Παραρτ. Γ' αὐτῆς σ. 7, 321. ΑΠ 248 τοῦ 88).

ὡν αὐτὸς ἀποκλειστικῶς ¹⁴ ν' ἀναδέχεται τὴν δικαστικὴν τῶν διαφορῶν ὑπεράσπισιν· γ') ὀφείλει νὰ δέχεται καὶ ἐκτελεῖ ἐντίμως καὶ προσηκόντως ¹⁵ πᾶσαν παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἢ τοῦ ιδιώτου ἀνατιθεμένην αὐτῷ ὑπεράσπισιν, ἐὰν μὴ ἔχη ἀποχρῶν δικαιολόγημα ἀποποιήσεως ¹⁶. Προσέτι ν' ἀπέχη ἀπὸ πάσης κατὰ τοῦ πολιτεύματος καὶ τῆς ἀσφαλείας τοῦ Κράτους προσβολῆς, τηρῶν αὐστηρῶς μετριότητα καὶ εὐπρέπειαν εἰς τὰς προφορικὰς καὶ ἐγγράφους αὐτοῦ ἐκθέσεις ¹⁷. δ') **σχέαν ἔχει** πρὸς τὸν

14) Ὁργ. 146, 131. ἴδε ἐξαίρεσεις τινὰς κατωτέρω (§ 57 σημ. 3). Φέδερ 183.

15) Bayer 8 ἐκδ. 302. Ἐνέχεται δὲ διὰ δόλον καὶ βαρεῖαν ῥαθυμίαν δι' ἐλαφράν· κατὰ μὲν τὸ 56 ἄρθ. πολ. ὅχι, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 99 § 3, καί, ἀλλ' ἀκολουθητέον τὸ 56 ἄρθρ. ὡς πρὸς τὴν περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς δίκης εὐθύνην τοῦ δικηγόρου καθὼς εἰδικὸν (ἐναντίος ὁ Φέδ. 204). Κατὰ ρ. Δ. καὶ δι' ἐλαφράν ῥαθυμίαν ἐνέχεται. Baysr σελ. 303. Wetzell σελ. 39 σημ. 35.

16) Ὁργ. 139, 140. πολ. 221. νόμ. 16. βασ. (8, 4)· καὶ τὸ σχόλ. «εἴ τις τῶν δικολόγων, κλευθεὶς ὑπὸ τοῦ ἄρχοντος δικολογήσῃ ὑπὲρ ἑνὸς τῶν μερῶν, παραιτήσῃ χρήσεται μὴ εὐπροσδέκτω, ἐκβαλλέσθω τοῦ συνηγορεῖν (νόμ. 7 κώδ. 2, 6. νόμ. 13 § 9 κώδ. 3, 1. Bethmann σελ. 202 σημ. 48, 49). Δὲν ὥρισεν ὁ νόμος τίνες εἰσὶν ἀποχρῶσαι αἰτίαι ἀποποιήσεως, ἀλλ' ἄφησε τοῦτο εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ· ἀποχρῶσα αἰτία εἶναι π. χ. τὸ ἄδικον τῆς ὑποθέσεως, ἔχθρα πρὸς τὸν αἰτοῦντα διάδικον κ.τ.λ. ἴδ. Βασ. ἐνθ. ἀν. σχόλ. «δίχα προφάσεως εὐλόγου».

17) Ὁργ. 147, 148. Carré Compét. Γ'. 204. νόμ. 6 § 1, 4 κώδ. (2, 6). νόμ. 8 π. (49, 1)· ante omnia autem universi advocati ita praebeant patrocinia iurgantibus, ut non ultra, quam litium poscit utilitas, in licentiam conviciandi et maledicendi temeritatem prorumpant; agant, quod causa desiderat; temperent se ab injuria. Ἄλλ' εἶναι δύσκολον νὰ τεθῶσιν ἐμφανῇ ὅρια διακρίνοντα ἀκριβῶς τοὺς προσβλητικὸς λόγους ἀπὸ τῶν μὴ τοιούτων ὥστε δύναται νὰ συμβῇ ἢ ὁ δικαστὴς νὰ περιορίσῃ πέραν τοῦ δέοντος τὸν δικηγόρον, ἢ οὗτος δι' ἀγχινοίας ἐντέχνου καὶ κεκαλυμμένης νὰ ὑπερπηδῇ τῆς εὐσχημοσύνης τὰ ὅρια χωρὶς νὰ φαίνεται ἐπιλήψιμος (Weber Injurien σ. 159).

πελάτην αὐτοῦ τὴν ἐκ τῆς ἐντολῆς, ἧς αἱ ἀρχαὶ διέπουσι τὰ ἀμοιβαῖα ἀμφοτέρων δίκαια καὶ καθήκοντα¹⁸. ἰδίως δικαιούται νὰ λάβῃ ἀμοιβὴν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ¹⁹. ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι δευτερεύον καὶ ἐπουσιῶδες ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ οὐχὶ τῆς τῶν μερῶν συμφωνίας κατὰ κανόνα ὀριζόμενον²⁰. Ἔνεκα τούτου ἀπαγορεύε-

Seuffert Commentar A', 279, Boncenne A', 622). Προσέτι οἱ δικηγόροι ἀναπληροῦσι τοὺς δικαστάς, χρεωστοῦν νὰ κρατῶσι διάφορα βιβλία καὶ δύνανται νὰ ὑποχρεωθῶσιν εἰς ἐγγύησιν (ὄργ. 278. 150 καὶ 152).

18) Τινὲς ἐθεώρησαν ὡς συνάλλαγμα μισθώσεως τὴν μεταξὺ δικηγόρου καὶ διαδίκου σχέσιν, ἕτεροι ὡς ἀνώνυμον συνάλλαγμα (do ut facias ἢ facio ut des). Τὴν πρώτην γνώμην ἔχει ὁ Struben (A', 305), ὅστις συμφωνεῖ τῷ παλαιότερῳ νομικῷ Κρεσσίῳ, λέγοντι «si rem ex vero naturali jure aestimamus, nihil plane obstat, quominus locationem hic subesse dicas. Nam dicta de operis officialium, item de mercede, non ad rem ipsam, sed tantum ad verborum schemata pertinent. (καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις μίσθωσις ὠνομάζετο. Ἀρίστιππος ὀνειδίζόμενος ποτὲ ὅτι δίκην ἔχων ἐμισθώσατο ῥήτορα· καὶ γάρ, ἔφη, ὅταν δεῖπνον ἔχω, μάγειρον μισθοῦμαι. Διογ. Λαερτ. Β', η') τὴν δευτέραν ὁ Gensler (Commentar σ. 446). Ἡ ἡμετέρα δικονομία ἠκολούθησε τὴν ὀρθότεραν γνώμην, χαρακτηρίσασα ὡς ἐντολὴν τὴν σχέσιν ταύτην (ἀρθρ. 99)· ὅτι ὁ δικηγόρος ἀνταμείβεται διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ δὲν ἀπᾶδει τῇ ἐντολῇ· διότι καὶ ὁ ἀπλοῦς ἐντολοδόχος δύναται ν' ἀνταμειφθῇ (νόμ. 6. πρ. πανδ. 17, 1 νόμ. 1. πρ. π. 11. 6. Bayer σ. 100. Φέδ. 203). Ἀλλὰ πρακτικὴν ἀξίαν δὲν ἔχει ἡ διαφωνία.

19) Πολ. 401. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἡ ἐπὶ δικαστηρίου ὑπεράσπισις ἄλλων ἐγένετο τὸ πάλαι τιμῆς χάριν. Προϊόντος ὅμως τοῦ χρόνου ἤρχισαν ν' ἀνταμειβῶνται οἱ ὑπερασπισταί· ὅπερ, καὶ τοι πρότερον ἀπαγορευθὲν ὑπὸ τοῦ κιγκίου νόμου, ἀνεγνωρίσθη ἐσχάτως ὑπὸ τῆς νομοθεσίας (νόμ. 7 πανδ. mandati. νόμ. 1 § 10 πανδ. 50. 13. νόμ. 13 § 9 κώδ. 3. 1). Keller 237.

20) Κατὰ Ῥωμ. δικ. ὁ μέγιστος ὅρος τῆς ἀντιμισθίας τοῦ δικηγόρου ἦτο 100 χρυσοῖ (aurei, νόμ. 1 § 12 πανδ. 50. 13)· κάτωθεν δὲ τοῦ ὅρου τούτου προσδιώριζεν ὁ δικαστὴς τὸ ποσὸν πρὸς τὸ μέτρον τῆς δίκης, τὴν εὐγλωττίαν καὶ τὴν συνήθειαν τοῦ φόρου καὶ τοῦ δικαστηρίου

ορ. α. ν. γ. α.
Γ. Τ. Α. (1909)
Τ. 9
Σ. 17

ται²¹ 1) **πᾶσα κατ' ἀπαίτησιν** τοῦ δικηγόρου γενο-
μένη αὐτῷ, πρὸ τοῦ τέλους τῆς ὀριστικῆς συζήτησεως
τῆς διαφορᾶς, ὅσους ἢ ὑπόσχεσις ἀντιμισθίας· 2) **πᾶσα** πρὸς
βλάβην τοῦ διαδίκου, ἔστω καὶ αὐτοπροαιρέτως γενομένη,
συμφωνία περὶ ἀντιμισθίας **πρὸς τῇ** νενομισμένην δο-
τέας²².

(νόμ. 1 § 10 π. αὐτ. σχόλ. μίσθωσις γίνεται βας. τόμ. β'. σελ. 68,
περὶ τῆς ἀξίας τοῦ χρυσοῦ ὅρ. Ἀρχεῖον ἄς. π. IB'. 195). Παρ' ἡμῖν
κανονίζονται τὰ δικηγορικὰ δικαιώματα ὑπὸ τοῦ Διατ. τῆς 8 μαΐου
1835, καὶ εἶναι ἀνεξάρτητα ἀπὸ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης. (νόμ. 38 §
4 π. 19, 2). Bayer σ. 309.

21) Ἀκυρουμένης δηλαδή τῆς πράξεως καὶ κολαζομένου πειθαρχι-
κῶς τοῦ δικηγόρου (νόμ. 5 κώδ. 2. 6. σημ. 22 τοῦ § τούτου). Ἡ ἀπα-
γόρευσις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται βεβχίως εἰς τοὺς μὴ *δικηγόρους*, τοὺς
ὑπερασπιζομένους ἐπὶ δικαστηρίου τὸν δικαζόμενον, ὅπου τοῦτο συγ-
χωρεῖται (κκτωτ. § 57 σημ. 3).

22) Κατὰ ῥωμ. δίκ. κελπίδι τοῦ μέλλοντος κέρδους οὐ δεῖ τῆς *δίκης*
ἡρτημένης συμφωνεῖν ἢ λαμβάνειν ἀσφάλειαν τὸν συνήγορον, μετὰ
μέντοι τὸ πέρας τῆς *δίκης* δίδεται ἀσφάλεια καὶ συμφωνεῖται ὑπὲρ
συνηγορικοῦ καὶ νικητικοῦ (*palmarium*) οὐ πλέον ἐφ' ἐκάστη δίκῃ
τῶν 100 νομισμάτων, συναριθμουμένων τοῖς μέλλουσι δίδεσθαι καὶ τῶν
ἡδὲ δοθέντων (νόμ. 1 § 12 πανδ. 50, 13. νόμ. 5 κώδ. 2. 6. νόμ. 53
π. 2. 14. περὶ τῆς ἐκτάσεως καὶ ἐννοίας τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης
παράβ. Jordan ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ κλ. IB', 191. Bayer 311. Wetzell σ.
39). Ἡ ἐγγώριος νομοθεσία ὥρισεν ἐν τῷ 145 ἄρθρῳ τοῦ ὀργανισμοῦ
τάδε· «δὲν δύνανται οἱ δικηγόροι νὰ συμφωνήσωσι πρὸς βλάβην τῶν
διαδίκων τοῦ νὰ δοθῇ αὐτοῖς καὶ ἄλλη ἀντιμισθία ἐκτὸς τῶν νομίμων
τελῶν καὶ δικαιωμάτων· τοιαύτη συμφωνία εἶναι ἄκυρος, τὸ ληφθὲν
ἐπιστρέφεται μετὰ τοῦ τόκου, ὁ δὲ παραβάτης δικηγόρος παύεται πρό-
σωρινῶς· — ἡ αὕτη ποινὴ ἐπιβάλλεται τοῖς δικηγόροις, οἵτινες προτοῦ
τελειώσεως ἢ συζήτησεως τῆς ὑποθέσεως ἠνάγκασαν τὸν πελάτην αὐτῶν
νὰ δώσῃ ἢ ὑποσχεθῇ αὐτοῖς ἀντιμισθίαν». Ἐκ τῆς ἐννοίας καὶ τοῦ
πνεύματος τοῦ ἄρθρου τούτου, συνδυαζομένου μετὰ τῶν διατάξεων τοῦ
ῥωμ. δικαίου ἐξ ὧν ἐλήφθη, συνάγονται τὰ ἑξῆς· α') ὅτι ὁ διάδικος
δῶσῃ αὐτοπροαιρέτως τῷ δικηγόρῳ, εἴτε ἡρτημένης ἔτι τῆς δίκης
εἴτε μετὰ τὸ πέρας αὐτῆς, ἰσχύει, μάλιστα καὶ ἂν ὑπερβαίῃ τὸν νό-

B'.) Συμβολαιογράφος.

§ 19. Τῆς συμβολαιογραφικῆς ἀρχῆς ἡ σύστασις κύριον ἔχει σκοπὸν τὴν τῶν δικαστικῶν ἐρίδων προκατάληψιν· διότι αὕτη μὲν ἐγκατέστη, ἵνα συντάσῃ καὶ δημοσίαν παρέχῃ πίστιν εἰς τὰ συναλλάγματα καὶ τὰς λοιπὰς τῶν ιδιωτῶν νομικὰς πράξεις, τοὺς δικαστικούς δὲ ἀγῶνας γεννᾷ ὥσπετι τοπολὺ τῶν νομικῶν σχέσεων τὸ ἀσαφές καὶ ἀμφίβολον. Διὸ μέγα τυγχάνει νομοθετικὸν δώρημα ἡ τῶν συμβολαιογράφων καθιδρύσις α).

Κεφάλαιον 19 στήλη - Συνδικαζήσις ΚΖ. 48 - ΚΒ. 240. —

μιμον ὅρον· β') ὅ,τι ὁ διάδικος ὑποσχεθῇ αὐτοπροαιρέτως τῷ δικηγόρῳ δὲν ἰσχύει ὑπεράνω τοῦ νενομισμένου ὅρου, εἰμὴ ὅταν ἡ ὑπόσχεσις δὲν βλάβῃ τὸν διάδικον ἢ γείνῃ μετὰ τῆς δίκης τὸ τέλος (ΑΠ 11 τοῦ 54). Καθ' ὅμῃς λοιπὸν τὸ pactum de quota litis εἶναι συγκεχωρημένον, ὅταν δὲν ὑπερβαίνει τὴν νόμιμον ἀντιμισθίαν τοῦ δικηγόρου (ἄλλως Φιδ. 209). Ἀγνοῶ δὲ κατὰ πόσον ἡ ἀκριβολογία αὕτη τῆς νομοθεσίας εὔρεν ἀποδοχὴν εἰς τὴν πρακτικὴν τῶν δικηγόρων. Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ παρ' ἡμῖν ὡς καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις, δικηγόροι πολλοί, οἱ καὶ ἐπὶ τριβόλῳ διαρραγῆναι ἔταιμοι (Λουκιαν. δις κατηγοροῦμ. τόμ. Γ', 11).

α) Παλαιὸς τις νομικὸς λέγει περὶ τῶν συμβολαιογράφων· periret omnis iudiciorum vis, nisi essent notarii qui acta conscriberent; periret ipsa veritas et fides in contractibus et commerciis, periret omnis ordo in iudicio forensium causarum, nisi esset aliqua fidelis publicaue persona, cui iudex crederet.

Συμβολαιογράφοι ὑπῆρχον καὶ παρὰ Ῥωμαίοις, ἀν' ὅχι ἐπὶ τῆς δημοκρατίας (τότε συνέταττον πιθανῶς τὰ συμβόλαια αὐτοὶ οἱ νομικοὶ ἔνεκα τῆς περὶ τοὺς τύπους ἀσπρηρότητος, Mitterm. ἐν τῷ Staatslex. Θ', 786 σημ. 5. Spangenberg, vom Urkundenbeweise σ. 263 σημ. *), ὕστερον ὅμως· μάλιστα δὲ κατὰ τοὺς χρόνους τῶν αὐτοκρατόρων ἐνησχολεῖτο εἰς τὸ ἔργον τοῦτο ἰδία τάξεις, οἱ tabelliones ἢ tabularii (ἡ λέξις notarius, notaire ἔλαβε μεταγενεστέρως τὴν σημασίαν ἣν σήμερον ἔχει· ἐν ἀρχῇ ἐσήμαινε τὸν ταχυγράφον εἴτε στενογράφον. Quintil. instit. orat. II, 2. Glück III, 280. σημ. 80. Bayer 219. Spangenberg 262 σημ. **), οἵτινες εἰς τὰς σημαντικωτέρας πόλεις διηροῦντο εἰς σωματεῖα (scholas) ἔχοντα ἕκαστον τὸν προϊστάμενον (primicerius) αὐ-

α') "Ορια τῆς ἐξουσίας τῶν συμβολαιογράφων.
Ἡ Κυβέρνησις διορίζουσα τοὺς συμβολαιογράφους, ὀρί-

τοῦ, ὅστις καὶ *prototabellio* ἢ *major* ἐλέγετο (*Spangenb.* σ. 266). Τὸ ἐπάγγελμα δὲ αὐτῶν ἤσχουν ὡσεπιτοπολὺ ἐν τῇ ἀγορᾷ, διὸ καὶ *ferenses*, ἀγοραῖοι, ἐνίστε καὶ *amanuenses* ἢ *rogati* ἐλέγοντο (*Bethmann* σ. 206. *Spangenb.* σ. 266), οὐ μόνον παντὸς εἶδους νομικὰς πράξεις συντάσσοντες, ἀλλ' ἐνίστε καὶ δικόγραφα (νόμ. 17 κώδ. 4, 21. νόμ. 24 κώδ. *de testam.* 6. 23. *Bethmann* σ. 208). Πλὴν ἂν καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν τῆς ἀρχῆς διετέλουν (*Bethmann* σ. 207. σημ. 13. 14), καὶ τὰ περὶ συντάξεως τῶν ἐγγράφων αὐτῶν ἱκανῶς διετυπώθησαν (*Bethmann* αὐτ. σ. 208 σημ. 20), δὲν ἔφερον ὅμως δημόσιον χαρακτῆρα, ὡς οἱ συμβολαιογράφοι τὴν σήμερον.

Διατάξεις βωμαϊκὰς ἀπεμιμήθησαν καὶ ἐνταῦθα τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης τὰ Κράτη. Ἐκ τινος δὲ διατάγματος Καρόλου τοῦ μεγάλου τοῦ 805 ἔτους ἐξάγεται ὅτι τοὺς συμβολαιογράφους διώριζον οἱ καθ' ἑκάστον ἄρχοντες, ἀλλ' ὕστερον καθιερώθη ὡς ἰδιαιτέρον τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Γερμανίας προνόμιον ὁ διορισμὸς αὐτῶν· ἐπὶ αὐτοκράτορος δὲ Λοθάρου ὑπεχώρησαν οἱ συμβολαιογράφοι νὰ ὀρκίζωνται, *quod nullum sriptum falsum faciant*. Ὡστε ἔκτοτε μόνον δύναται νὰ εἴπῃ τις ὅτι κατέστησαν δημόσιοι ὑπάλληλοι (*scribæ publici, notarii publici*) καὶ τὰ ἔγγραφα αὐτῶν δημοσίαν παρεῖχον πίστιν (*Spangenberg* σ. 274). Ἀλλὰ καὶ οἱ Πάπαι διώριζον συμβολαιογράφους, μάλιστα δὲ καὶ ἐπισκοποὶ καὶ μοναστήρια, κατὰ δὲ τὸν μέσον αἰῶνα καθιερωμένον ἦτο ἐν Ἰταλίᾳ ὅτι οἱ συμβολαιογράφοι ἐνέργουν *vel regali vel papali auctoritate* (*Mitterm.* ἀνωτ. σ. 788 σημ. 27).

Ἡ *interrogatio in iure* τοῦ ρδ. ἀνοικείως μετενεχθεῖσα εἰς τὴν ἐκούσιαν δικαιοδοσίαν ἐγέννησεν ἐνωρίς ἤδη τὴν ἰδέαν ὅτι τὰ παρὰ συμβολαιογράφου πραττόμενα ἴσχυον ὡσανεὶ ἐπράττοντο παρὰ δικαστοῦ ὥστε ἡδύνατο καὶ αὐτός, ὡς *iudex chartularius*, νὰ ἐπισυνάπτῃ εἰς τὰ παρ' αὐτοῦ συντασσόμενα ἔγγραφα διαταγὴν πρὸς ἐκτέλεσιν, *præceptum de solvendo* (*Mitterm.* αὐτ. σημ. 37. *Briegleb, über executorische Urkunden* Α', 67). Τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα ἐλέγοντο *instrumenta guarentigie* ἢ *guarentigiata*.

Καὶ ἐν Γαλλίᾳ ὑπῆρχον κατὰ τὸν μέσον αἰῶνα πολλῶν εἰδῶν συμβολαιογράφοι. Φίλιππος ὁ Καλὸς πρῶτος ἀπηγόρευσε διὰ νόμου τοῖς κατὰ μέρος χωροδеспόταις τὸ διορίζειν συμβολαιογράφους, χορηγῆσας τὸ δικαίωμα τοῦ συντάττειν ἔγγραφα εἰς μόνον τοὺς παρ' αὐτοῦ διορισμένους. Κάρολος δὲ ὁ Η' περιώρισε τοὺς ὑπὸ τοῦ Πάπα καὶ τῶν ἐπισκό-

ζει τὸν παρ' ἐκάστῳ πρωτοδικεῖῳ ἀριθμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἐντὸς τῆς εἰρηνοδικειακῆς περιφερείας ἔδραν ἐκάστου. Ἡ ἑκτασις δὲ τῆς ἐξουσίας τῶν συμβολαιογράφων ὀρίζεται ἐκ τῆς περιφερείας τοῦ εἰρηνοδικείου παρ' ᾧ καθιδρύονται· αὕτη λοιπὸν κανονίζει τὴν τε ἀρμοδιότητα καὶ τὸ ἔγκυρον τῶν πράξεων αὐτῶν².

β') **Ἔργα αὐτῶν.** Ἔργα τῶν συμβολαιογράφων εἰσὶ

1) ἡ σύνταξις παντὸς εἵδους νομικῶν πράξεων καὶ ἡ φύλαξις τῶν περὶ αὐτῶν συντασσόμενων ἐγγράφων. *Συμβολαιογραφικαὶ πράξεις. Αὐτονομία ἐξουσίας Α. 173.*

πῶν διωρισμένους συμβολαιογράφους εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ μόνον πράγματα. Ἀλλ' ὅμως τῶν διατάξεων τούτων ἐγένοντο συχναὶ παραβιάσεις, ἕως τοῦ ὁ νόμος τῆς 29 Σεπτεμ. 1791 ἐξωμάλυνε τὸ πρᾶγμα, ἐγκαταστήσας μόνον δημοσίους συμβολαιογράφους (notaires publics). Μετὰ δὲ τὴν ἑκδοσιν νόμων τινῶν, εἰδικᾶ τῆς συμβολαιογραφίας ἀντικείμενα κανονιζόντων, ἐξεδόθη τέλος ὁ τῆς 25 Ἀνεμῶδους ἔτους 11 τῆς δημοκρατίας νόμος, ὅστις ἐν πολλοῖς ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις τῶν περὶ συμβολαιογράφων διατάξεων τοῦ ἡμετέρου ὀργανισμοῦ.

1) Ἡ Κυβέρνησις προσδιορίζει τὸν παρ' ἐκάστῳ πρωτοδικεῖῳ ἀριθμὸν τῶν συμβολαιογράφων, ἀλλ' οὕτως ὥστε ἐντὸς τῆς περιφερείας ἐκάστου εἰρηνοδικείου νὰ ὑπάρχῃ τοῦλάχιστον εἰς συμβολαιογράφος (Ὁργ. 167, 168). Κατὰ τὴν Γαλλικὴν νομοθεσίαν οἱ συμβολαιογράφοι διορίζονται διὰ βίου. Gagneraux Α', 147.

2) Ὁργ. 2, 167, 168, 171. Ἐν ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ αὐτοῦ εἰρηνοδικείου ἦναι διωρισμένοι πολλοὶ συμβολαιογράφοι, ἅπαντες εἰσὶν ἀρμόδιοι νὰ ἐνεργῶσιν ἐντὸς τῆς περιφερείας ταύτης. Καὶ ἐν ταῖς πόλεσι δέ, ἐνθα ὑπάρχουσι πλείονα εἰρηνοδικεῖα (ὅρ. Διάτ. τῆς 5 Μαρτ. 1878), ἐπειδὴ ἕκαστον ἔχει ἰδίαν περιφέρειαν, ἡ ἀρμοδιότης ἐκάστου συμβολαιογράφου ἐκτείνεται ἐπὶ τὴν περιφέρειαν ἐκείνου μόνον τοῦ εἰρηνοδικείου, παρ' ᾧ καθιδρύεται. Ἐμφαλμένως δὲ εἶπον τὸ ἐναντίον ἐν ταῖς προηγουμέναις ἐκδόσεσιν. (Ἀρ. 171 τῆς 1791 ἐν ταῖς πόλεσιν, ἐνθα ὑπάρχουσι δύο εἰρηνοδικεῖα, ἡ ἀρμοδιότης τοῦ συμβολαιογράφου ἐκτείνεται ἐπὶ τὴν περιφέρειαν ἀμφοτέρων τῶν εἰρηνοδικείων.) Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία ὥρισε τὴν ἀρμοδιότητα τῶν συμβολαιογράφων κατὰ τὴν περιφέρειαν τῶν δικαστηρίων (ἐφετείων, πρωτοδικείων), παρ' οἷς καθιδρύονται (ἄρθρ. 5 τοῦ νόμ. τῆς 25 Ἀνεμ.). Ὅθεν ὑπάρχουσι τριῶν τάξεων συμβολαιογράφοι. id. Gagneraux, Commentaire de la loi du 25 ventôse an XI. Α'. 167. Frei Frankreichs Verf. σελ. 314.

φων³· διότι οἱ συμβολαιογράφοι εἰσὶν οἱ τὴν ἐκουσίαν δικαιοδοσίαν ἐμπεπιστευμένοι ὑπάλληλοι. Ἡ διὰ συμβολαιογράφου σύνταξις νομικῶν πράξεων δὲν εἶναι μὲν κατὰ κανόνα ἀναγκαία⁴, ἱκανῶς ὅμως εὐχρηστος ἔνεκα τῶν πολλῶν πλεονεκτημάτων⁵ αὐτῆς, δι' ἃ καὶ εἰς βαρυτάτας ὑποβάλλεται διατυπώσεις⁶. 2) **ἡ βεβαίωσις τῆς χρονολογίας ἰδιωτικῶν ἐγγράφων.** Διὰ τὴν ὑπόψιν τοῦ προχρονισμοῦ πρὸς βλάβην τρίτων προσώπων δὲν ἔχουσι βεβαίαν χρονολογίαν ἀπέναντι τούτων τὰ ἰδιωτικὰ ἐγγραφα⁷ λαμβάνουσι δὲ αὐτὴν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ διὰ τῆς συμβολαιογραφικῆς θεωρήσεως. 3) **ἡ ἐκτέλεσις ἄλλων τινῶν δικαστικῶν πράξεων.** Δηλαδή α') ἡ ἐνέργεια δημοσίων πλειστηριασμῶν, κατὰ τε τὰς ἀναγκαστικὰς ἐκτελέσεις⁸ καὶ τὰς ἐξωδίκους ἢ δικαστικὰς ἀπαλλοτριώσεις⁹. β') ἡ διεύθυνσις τῆς περὶ τὴν κατὰτάξιν τῶν

Πρὸς τὴν ἀναγκαίαν εἶναι καὶ ἀπαραίτητον ἐκ τῶν Κ.Δ. 126. —

3) Ὁργ. 166, 191. art. 1 de la loi du 25 ventôse. Les notaires sont les fonctionnaires publics pour recevoir tous les actes et contrats auxquels les parties doivent ou veulent faire donner le caractère d'authenticité (Gagneraux, A', 45). Μόνον ἐκεῖναι αἱ νομικαὶ πράξεις ἐξαιροῦνται τῆς ἀρμοδιότητος τῶν συμβολαιογράφων, ὅς ὁ νόμος ῥητῶς ἀνέθηκεν εἰς ἄλλην ἀρχὴν π. χ. αἱ τῶν ὑποθηκῶν ἐγγραφαί, αἱ μεταγραφαί, αἱ ληξιαρχικαὶ πράξεις, αἱ χειραφεσίαι. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας πρὸς καὶ τὰ ἀρθ. 353, 363 τοῦ γαλλικοῦ κώδικος.

4) Παρ' ἡμῖν ἀναγκαία εἶναι π. χ. ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἀρθρ. 42 νόμ. Χαρτος., 19 καὶ 77 νόμου Ὑποθηκ., 93 πολ. δικ. καὶ 40 ἐμπ. νόμου (Φέδ. 215). Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἰδ. Gagneraux A', 47—64. Berriat. 60 σημ. 62.

5) δηλ. αἱ συμβολαιογραφικαὶ πράξεις εἰσὶ δημοσία ἐγγραφα καὶ δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀναγκαστικῶς ὡς καὶ αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις (Ὁργ. 191)· διατούτῃ οἱ συμβολαιογράφοι λέγονται *judices chartuarii*. Berriat 65 σημ. 85.

6) Πρὸς. Ὁργ. 177—191, 182, 183. Berriat 63.

7) Πολ. 413 (κατωτ. § 162, α')

8) Πολ. 89, 965.

9) Πολ. 1081 § 1, 1086, 1077, 1092 Αἱ ἀπαλλοτριώσεις αὗται δύνανται ν' ἀνατεθῶσι καὶ εἰς τὸν εἰρηνοδίκην ἢ γραμματέα αὐτοῦ.

δανειστών προδικασίας καὶ ἡ προκαταρκτικὴ τοῦ πίνακος σύνταξις¹⁰, περιλαμβανομένων καὶ τῶν κατ' αὐτοῦ ἀνακοπῶν τῶν δανειστῶν¹¹. γ) ἡ ἐπὶ δικαστικῆς διανομῆς κοινῆς περιουσίας τακτοποιήσις τῆς ομάδος¹². δ) ἡ σύνταξις δικαστικῶν ἀπογραφῶν¹³. ε) ἡ πιστοποιήσις τῶν ἐν τῷ συμβολαιογραφείῳ γινομένων τοιχοκολλήσεων¹⁴. καὶ ς) τὸ δέχεσθαι καταθέσεις ἐγγράφων¹⁵.

γ') Καθήκοντα αὐτῶν. Οἱ συμβολαιογράφοι, δημόσιοι ὄντες ὑπάλληλοι καὶ κυριώτερον ἐνασχόλημα ἔχοντες τὴν σύνταξιν καὶ φύλαξιν ιδιωτικῶν συμφωνιῶν, διάφορα εἰσὶν ἐπιβλημένοι καθήκοντα. Ἦγουν ὀφείλουσι 1) πρὶν ἢ ἀναλάβωσι τὰ ἑαυτῶν ἔργα νὰ παραδώσωσιν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ πρωτοδικείου καὶ εἰρηνοδικείου τὴν ὑπογραφὴν καὶ μονογραφίαν αὐτῶν. 2) νὰ παρέχωσιν εἰς πάντα καὶ περὶ πάσης πράξεως τὴν ἑαυτῶν συνδρομὴν, ἀπηλλαγμένοι τοῦ καθήκοντος τούτου ὄντες μόνον ὅταν ἡ συντακτεὰ πρῶξις τοὺς ἐνδιαφέρει ἢ ἦναι παράνομος καὶ κατὰ τῶν χρηστῶν ἡθῶν. 3) κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν συμβολαίων νὰ πληροφορῶνται ἀκριβῶς οὐ μόνον τὴν

10) Πολ. 937, 939, 987.

11) Πολ. 949, 994.

12) Πολ. 1096, 1097.

13) Πολ. 1071.

14) Ὁργ. 202. Πολ. 677, 680, 683, 686, 692. ἄρθρ. 67 τοῦ ἐμπ. νόμου. Προσέτι τὰ μεσεγγυηθέντα κινητὰ δύνανται νὰ παραδοθῶσι καὶ εἰς τὸν συμβολαιογράφον διὰ τὸν κατὰ τὰς ἀποσφραγίσεις ἀπολειπόμενον παραλαμβάνεται συμβολαιογράφος (πολ. 888. 1065). τέλος τὰ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ ἢ μὴ πληρωμῇ τῶν συναλλαγματικῶν διαμαρτυρικὰ συντάσσει ὁ συμβολαιογράφος (ἄρθ. 173 τοῦ ἐμπ. νόμου. ἰδ. καὶ 79 ἄρθρ. τοῦ αὐτοῦ). Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ἰδ. Gagneraux A', 67 ἐπ.

15) Δὲν λέγει μὲν τοῦτο τὸ ῥητῶς περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν συμβολαιογράφων πραγματευόμενον ἄρθρ. 166 τοῦ ὀργανισμοῦ, ἐξάγεται ὁμως ἀρκούντως ἐκ τῶν ἄρθρ. 192, 193, 196, 200, 203, 204, καὶ 246 αὐτοῦ. ἔτι πολ. 426 § 2. Gagneraux B', 421. Dalloz A'. notaire 247—249.

θέλῃσιν τῶν συμβαλλομένων, ἀλλὰ καὶ τὴν γνῶσιν αὐτῶν περὶ τῆς ἐκτάσεως καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων ὧν ἀναδέχονται ὑποχρεώσεων, διδάσκοντες αὐτοὺς ἐν ἀνάγκῃ περὶ αὐτῶν· τέλος δὲ νὰ συντάσσωσιν εὐσυνειδήτως καὶ ἀμερολήπτως τὰ ἔγγραφα, ἐξασφαλίζοντες κατὰ πάντα τρόπον τοὺς συμβαλλομένους· 4) νὰ φυλάττωσιν αὐτοὶ ἐν πρωτοτύπῳ ὅσα συνέταξαν ἢ παρ' ἄλλων ἑλαβον ἔγγραφα, νὰ μὴ δίδωσιν ἀντίγραφα αὐτῶν, ἄνευ δικαστικῆς ἀδείας, εἰς ἄλλους εἰμὴ τοὺς συμβαλλομένους μήτε νὰ ἐκδίδωσι πλείοτερα τοῦ ἐνὸς ἐκτελεστὰ ἀπόγραφα· 5) νὰ μὴ λαμβάνωσι μηδὲ νὰ συμφωνῶσι πέραν τῆς νενομισμένης ἀντιμισθίας ¹⁶.

δ') **Διαιδοχὴ εἰς τὴν συμβολαιογραφικὴν θέσιν.** Ἐπειδὴ τὰ πρωτότυπα τῶν συμβολαίων φυλάττουσιν, ὥς εἴρηται, παρ' ἑαυτοῖς οἱ συμβολαιογράφοι, οἱ μὲν ἰδιῶται διηνεκῇ αὐτῶν ἔχουσι χρεῖαν, ὁ νόμος δὲ ἀκριβῶς διετύπωσε τὰ περὶ ἀντικαταστάσεως καὶ ὑποκαταστάσεως αὐτῶν ¹⁷.

I'.) *Κλητῆρ.*

§ 20. Τὰς ὑποδεεστέρας τῶν δικαστικῶν πράξεων ἐκτελοῦσιν ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἰδιαιτέρα δικαστικά πρόσωπα, οἱ **κλητῆρες** ¹. Ἡ ἐγγώριος νομοθεσία ἀνέθηκεν αὐτοῖς

16) Περὶ πάντων τῶν ἐν τῷ παραγράφῳ τούτῳ λεχθέντων παράβ. Ὀργ. 174, 172, 177, 173, 203, 204, 192 ἐδ. 2, 193 ἐδ. 2, 3, 194, 195, 201. νόμ. 14 § 3 κώδ. (1, 2). νόμ. 2 κ. (4, 42). νόμ. 1 κώδ. (11, 53). Bethmann, σελ. 208 σημ. 18. — Τίς ἀναπληροῦ αὐτοὺς ἐξαιρουμένους;

17) Ὀργ. 203—210. ἄρθρ. 54—61 τοῦ νόμ. τῆς 25 ἡνεμ. Gagneaux B', 162—185.

1) Καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν ἀπαντῶνται ὑπάλληλοι δικαστικοὶ ὁμοιάζοντες τοὺς σημερινούς κλητῆρας, παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις μὲν οἱ *apparitores, lictores, executores, præcones*, παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις δὲ

ὠρισμένας δικαστικὰς πράξεις, ἱκανὰς ὅμως καὶ σπουδαίας· εἰδικώτερον δ' ἐκανόνισε τὰ περὶ αὐτῶν οὕτως·

α') **ἐκτασίς τῆς ἐξουσίας τῶν κλητῆρων.** Παρ' ἐκάστῳ πρωτοδικεῖῳ διορίζεται ὁ ἀναγκαῖος ἀριθμὸς κλητῆρων καὶ δημοσιεύεται². Ἐκ τῶν κλητῆρων δὲ τούτων λαμβάνουσι 1) τὰ δικαστήρια, πολιτικὰ ἢ ποινικά, τὰ ἐντὸς τῆς περιφέρειας τοῦ πρωτοδικείου ἐδρεύοντα, τὸν ἀναγκαῖον πρὸς τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν ὑπηρεσίαν ἀριθμόν, 2) οἱ διάδικοι, πρὸς ἐνέργειαν τῶν πράξεων, ὅσαι κατὰ νόμον ἀπαιτεῖται νὰ γίνωνται διὰ κλητῆρων³. Ἐκεῖνοι καλοῦνται κλητῆρες τοῦ **ἁκροατηρίου**, οὗτοι, **κοινοί**⁴· ἀμφότεροι ὅμως εἰσὶν ἀρμόδιοι νὰ ἐκτελῶσι τὰ ἔργα αὐτῶν καθ' ἑλὴν τοῦ πρωτοδικείου τὴν περιφέρειαν· ἀλλὰ καὶ μόνον ἐντὸς τῆς περιφέρειας ταύτης⁵.

β') **ἔργα αὐτῶν.** Τοὺς κλητῆρας μεταχειρίζονται τὰ δικαστήρια μὲν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν πράξεων τῆς ἐσωτερικῆς αὐτῶν ὑπηρεσίας⁶, οἱ διάδικοι δὲ ἵνα ἐπιχειρῶσι δι'

οἱ κήρυκες καὶ δημόσιοι (Bethmann σ. 190, Heffler athenäische Gerichtsverf. σ. 32). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐλέγοντο πρότερον *sergents*, ὧν εἶδος ἦσαν οἱ τὴν σήμερον ἐν χρήσει *huissiers* ἢ *hostiarii* (*hostium*=θύρα), *qui aditum dant ad magistratus, qui arcant a subse-
lliis litigantes importunos vel turbam in subsellia irrudentem pa-
cemque indicant auditorio.*

2) Προσδιορίζεται τῇ γνωμοδοτήσῃ τοῦ πρωτοδικείου Ὀργ. 153.

3) Ὀργ. 155. Boitard Α', 39.

4) Ὀργ. 156. Παρὰ τοῖς Γάλλοις καλοῦνται οἱ μὲν *huissiers audienciers*, οἱ δὲ *huissiers ordinaires* (Carré σ. 11). Οἱ τοῦ ἁκροατηρίου κλητῆρες ὀφείλουσι νὰ κατοικήσωσιν εἰς τὴν ἑδραν τοῦ δικαστηρίου εἰς ὃ ἀνήκουσι, τῶν λοιπῶν τὴν κατοικίαν προσδιορίζει τὸ πρωτοδικεῖον. Ὀργ. 155. 157. Carré σελ. 19.

5) Ὀργ. 158 ἐδ. 1. 159. Πολ. 140. ἄρθ. 70, 96 τοῦ νόμ. 27 ἀνεμ. ἔτους η'. ἄρθρ. 2 τοῦ δεκρ. τῆς 14 ἰουν. 1813.

6) Π. χ. εἰς προπαρασκευὴν τοῦ δελτίου τῆς συνεδριάσεως (Ὀργ. 266), εἰς ἐκφώνησιν τῶν συζητητέων ὑποθέσεων (Ὀργ. 267. πολ. 164.

αὐτῶν τὰς ἐν ταῖς δίκαις προσπιπτούσας κλήσεις, κοινοποιήσεις καὶ ἐκτελέσεις τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων ἢ ἄλλων ἐκτελεστῶν ἐγγράφων⁷.

Ἡ μεταξὺ τῶν κοινῶν καὶ τῶν τοῦ ἀκροατηρίου κλητῶν διαφορά ἀναφέρεται εἰς τὰ ἔργα καὶ οὐχὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐξουσίας αὐτῶν· ἡγουν ὑπάρχουσι πράξεις, τὰς ὁποίας μόνον τοῦ ἀκροατηρίου οἱ κλητῆρες δύνανται νὰ ἐνεργήσωσιν· αὗται δὲ εἰσὶν αἱ τῆς ἐσωτερικῆς τοῦ ἀκροατηρίου ὑπηρεσίας καὶ αἱ ὑπὸ δικηγόρου εἰς δικηγόρον κοινοποιήσεις⁸.

ἐδ. 2. 579), εἰς τήρησιν τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ εὐταξίας (ὅργ. 162) κ.τ.λ. (Carré ἄρθρ. 165, 166. Frei αὐτόθι 266).

7) Αἱ πράξεις, τὰς ὁποίας οἱ διάδικοι διὰ κλητῶν πρέπει νὰ ἐνεργῶσι, εἰσὶ κλήσεις, κοινοποιήσεις, ἐκτελέσεις. Εἰς τὸ πρῶτον εἶδος ἀνήκουσιν αἱ ἀγωγαί, ἀνακοπαί, ἐφέσεις, αἰτήσεις ἀναίρεσεως ἢ ἀναψηλαφάσεως καὶ ἐν γένει πᾶσα πρόσκλησις πρὸς ἐμφάνισιν ἐνώπιον δικαστηρίου ἢ δικαστοῦ τινος· τοῦ δευτέρου εἶδους εἰσὶν αἱ κοινοποιήσεις τῶν δικογράφων τῶν μὴ περιεχόντων κλῆσιν εἰς δικαστήριον, π. χ. τοῦ ἀπολογητηρίου, τῶν ἀποφάσεων, τῶν κατασχετηρίων, τῶν μαρτύρων, τῶν ἀποδείκτικῶν ἐγγράφων· τελευταῖον τοῦ τρίτου εἶδους εἰσὶν αἱ κατασχέσεις, οἱ πλειστηριασμοί, αἱ συλλήψεις τῶν ὀφειλετῶν κ.τ.λ. (πολ. 886, 893, 957, 967, 880 § 1, 3). Ἀλλὰ καὶ τὰς ἐξωδίκους κοινοποιήσεις, ἥτοι τὰς μὴ ἀναφερομένας εἰς δίκην τινὰ ἐκκρεμῇ, εἶναι ἀρμόδιος νὰ ἐνεργήσῃ ὁ κλητῆρ (π. χ. εἰδοποιήσεις τῶν ἐκμισθωτῶν ἢ μισθωτῶν περὶ μὴ ἀνανεώσεως τῆς μισθώσεως, ἴδε καὶ τὴν ἐν τῷ ἄρθρ. 173 τοῦ ἐμ. νόμου προβλεπομένην περίπτωσιν). Εἰς τοῦτο δὲν ἀντίκειται τὸ 162 ἄρθρ. τοῦ ὅργ. πρὸς. ἄρθ. 24 τοῦ δεχρ. τῆς 14 ἰουν. Carré Comp. Γ', 4. les huissiers sont des officiers ministériels institués pour assigner les parties devant les cours et tribunaux, signifier et mettre à exécution les jugements . . . et pour faire en outre, à la requête des parties intéressées, toutes sommations, significations ou dénoncés extrajudiciaires qu'elles jugent nécessaires pour l'exercice ou la conservation de leurs droits. Φέδ. 172. ΑΠ. 1 τοῦ 53.

8) Αἱ ἀπὸ δικηγόρου εἰς δικηγόρον κοινοποιήσεις τοῦ ἄρθ. 152 ἐδ.

γ') καθήκοντα αὐτῶν. Ὁ κλητὴρ ὀφείλει νὰ παρέχη τὴν συνδρομὴν αὐτοῦ εἰς πάντα ὅστις προσηκόντως⁹ ἐπικαλεῖται αὐτήν· κατὰ γενικὸν δὲ κανόνα μῆτε νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ ἐνυπόστατον τῆς ἐπιχειρητέας πράξεως¹⁰ μῆτε ν' ἀρνηθῇ ἄνευ λόγου¹¹ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ δύναται.

δ') τύπος καὶ δυνάμεις τῶν πράξεων τῶν κλητῶν. Περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν συντάσσουν πάντοτε ἔγγραφα οἱ κλητῆρες, καὶ ἐνεργοῦσιν αὐτὰς ὡς ἐπιτο-

2. τοῦ ὄργ. εἰσὶν αἱ τῶν Γάλλων significations d'avoué à avoué. Ποῖαι εἰσὶν αἱ κοινοποιήσεις αὗται ὥρισε παρὰ τοῖς Γάλλοις ὁ νόμος (Berriat σ. 54 σημ. 31. Dalloz λ. Exploit ἀρ. 642. Φέδ. 176), παρ' ἡμῶν δὲ μένει τοῦτο ἀόριστον (ἰδ. μίαν περίπτωσιν ἐν ἄρθ. 555 § 2 πολ.). ὥστε, ὅπως ἔχει, εἶναι ἀνεφάρμοστος παρ' ἡμῶν ἡ διάταξις αὕτη.

9) Οἱ κλητῆρες ἐνεργοῦσι κατὰ παραγγελίαν διδομένην παρὰ τοῦ διαδίκου αὐτοῦ ἢ κατ' αἴτησιν τοῦτου παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου ἢ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν. Ἡ παραγγελία δὲ γίνεται ἔγγραφος καὶ ἐπὶ τοῦ κοινοποιουμένου δικογράφου (πολ. 141, 870). Οἱ κλητῆρες ὀφείλουν νὰ ἐκτελῶσιν αὐτοπροσώπως τὰς ἀνατιθεμένους αὐτοῖς πράξεις (ὄργ. 163 Carré αὐτ. 51 ἄρθ. 176), καὶ ὑπόκεινται εἰς ἀποδοκίμασιν, ἂν ὑπερβῶσι τὴν ἐντολήν (πολ. 142, 463 § 6). Ὅθεν συμφέρει τῷ διαδίκῳ νὰ ὀρίζηται ἀκριβῶς τ' ὄνομα τοῦ παραγγελλομένου κλητῆρος. — Παρὰ τοῖς γάλλοις ὑπάρχουσι περιπτώσεις τινὲς καθ' ἃς δὲν ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ ὁ κλητὴρ ἂν δὲν παραγγελθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου (ἰδ. ταύτας παρὰ Berriat Α', σ. 56 σημ. 38). Παρ' ἡμῶν δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦται περιπτώσεις, οὐδὲ αἱ τῶν ἄρθ. 880 § 1 καὶ 1006 Πολ., ὡς ἐν τοῖς περὶ ἐκτελέσεως λέγεται.

10) Carré Comp. αὐτ. σελ. 60, 61, 67.

11) Ὡς δικαιολόγημα ἀρνήσεως τῆς ὑπηρεσίας ἀναφέρει ὁ νόμος (ὄρ. 161) μόνον τὴν συγγένειαν κατὰ τὸ 177 ἄρθ. τοῦ ὄργ. καὶ ταύτην πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους (Carré procéd. ζήτ. 338). Ἀλλὰ τοῦ δικαιολογήματος τούτου δύναται νὰ κάμῃ ὁ κλητὴρ χρῆσιν καὶ νὰ ἐνεργήσῃ ἐπὶ δόσειν συγγενοῦς ἐγκύρως (κατὰ τὴν γαλ. δικ. ἄρ. 66 ἢ πρᾶξις τοῦ κλητῆρος ἐν τῷ θέματι τούτῳ εἶναι ἄκυρος). Ἐκτὸς τῆς συγγενείας καὶ ἡ ἀσθένεια εἶναι ἀναμφιβόλως ἀποχρῶν λόγος (Carré Comp. Γ', 66)· προσέτι τὸ ἴδιον συμφέρον. Carré procéd. ζήτ. 337 bis.

πλείστον συμπαραλαμβάνοντες και μάρτυρας. Τὰ ὑπ' αὐ-
τῶν δὲ συντασσόμενα ἔγγραφα ἔχουσι δύναμιν δημοσίων
ἐγγράφων, ὧν τὸ τυπικὸν ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς δίκας
διαγράφει ἡ πολιτικὴ δικονομία¹².

Κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν καλεῖται exploit πᾶσα
δικαστικὴ πράξις, τὴν ὁποῖαν διὰ κλητῆρος ἐνεργεῖ ὁ
διάδικος¹³. Οἱ κλητῆρες ἐν Γαλλίᾳ ἔχουσι σπουδαιότερα
τῶν ἐγχωρίων κλητῆρων ἔργα· διότι αὐτοὶ συντάσσουσι
τὰ οὐσιωδέστερα τῶν δικογράφων, οἷον ἀγωγάς, ἐφέσεις,
κατασχετήρια καὶ τὰ παρόμοια· ἀλλὰ δικαίως περιώρισε
κατὰ τοῦτο τὴν ἀρμοδιότητα τῶν κλητῆρων ὁ ἡμέτερος
νομοθέτης¹⁴.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Περὶ τῶν δικαίων καὶ καθηκόντων τῶν δικαστικῶν

Παρατήρ. 14. προσώπων ἐν γένει.
ἐκτ. § 15-19. —

§ 21. Τὰ γενικώτερα καὶ κυριώτερα τῶν δικαίων καὶ
καθηκόντων, τῶν εἰς ἅπαντα τὰ δικαστικὰ πρόσωπα, περὶ
ῶν ἀνωτέρω ἡ ἐξέτασις ἐγένετο, ἀναφερομένων, εἰςὶ ταῦτα.
Δηλαδή ἕκαστον αὐτῶν ὀφείλει α') πρὶν ἢ ἀναλάβῃ τὰ
ἔργα αὐτοῦ νὰ ὀρκισθῇ ἐνώπιον τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς τὸν
τῆς ὑπηρεσίας ὅρκον¹. β') νὰ μεταβῇ, ἅμα διορισθὲν ἢ

12) Τὰ ὑπὸ τῶν κλητῆρων συντασσόμενα ἔγγραφα εἰσὶν ἐκθέσεις ἢ 162. 25
μαρτυρικὰ (π. χ. πολ. 140, 897, 970 ἐδ. 2)· ἀλλ' ἁμφότερα ἔχουσι
δύναμιν δημοσίων ἐγγράφων κατὰ τὰ ἄρθ. 398, 400 καὶ 876 § 2 πολ.
Πρβ. Berriat. αὐτ. σ. 59 σημ. 59.

13) Πρβ. Carré Compét. αὐτ. σελ. 36. Boncenne B', 24.

14) Πρβ. Schlink Comment. A', 96.

1) Ὁργ. 214. Carré A', 404. Ὁ παραβιάζων τὸ καθῆκον τοῦτο δι- ΚΑ. 608
καστικὸς κολάζεται ποινικῶς (ἄρθ. 449 ποιν. νόμ.) καὶ προσέτι ἀκυροῦν-
ται αἱ πράξεις αἱ ἀνὸς ἐνήργησεν (Carré Compét. A', 412)· διότι

μετατεθέν, εἰς τὸν τόπον ἐνθα μέλλει νὰ ἐκτελῇ τὰ τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ καὶ νὰ μὴ ἀποδημῇ ἐκεῖθεν ἄνευ προηγουμένης ἀδείας². γ') νὰ ἐμφανίζεται κατὰ τὴν ὥρισμένην ὥραν εἰς τὸν τῆς συνεδριάσεως τόπον καὶ νὰ μένῃ αὐ-

διὰ τοῦ ὅρκου λαμβάνει δημόσιον χαρακτῆρα ὁ ὑπάλληλος (Toullier X. ἄρ. 354. ἀνωτ. § 12 σημ. 5). Τὸν τύπον τοῦ ὅρκου ὥριζεν ἄλλοτε τὸ 215 τοῦ ὅργ., σήμερον δὲ τὸ Ο' ψήφισμα τῆς 6' ἐν Ἀθήναις Ἐθνοσυνελεύσεως, ἔχοντα· «ὀρκίζομαι νὰ φυλάττω πίστιν εἰς τὴν πατρίδα καὶ τὸν συνταγματικὸν βασιλέα τῶν Ἑλλήνων, ὑπακοὴν εἰς τὸ Σύνταγμα, τοὺς Νόμους καὶ τὰ Ψήφισματα τοῦ Κράτους καὶ νὰ διαχειρίζομαι τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως τὴν ἀνταρθεσίαν μοι δημοσίαν «λειτουργίαν» (jurabunt omnes, tam majoribus quam mediocris, tam advenis quam indigenis, sine ulla acceptione personarum, jus secundum leges regni reddere. Carré αὐτ. σελ. 407). Δίδεται δὲ ὁ ὅρκος ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει κατὰ τοὺς ἐιδικωτέρους ὁρισμοὺς τῶν ἄρθρ. 217—221 ὅργ. (πρβ. καὶ τὸ ἀπὸ 24 ἄπρ. 1833 διὰτ. καὶ τὸν νόμ. τῆς 13 ὁκτωβρ. 1841) — Ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος *προβιβαζόμενος ἢ μετατιθέμενος* *χρεωσιεῖ* νὰ δώσῃ *νέον ὅρκον*; Ὁ Carré (σελ. 414) λέγει· «τὸ ἀξίωμα τοῦ δικαστοῦ περιορίζεται ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ δικαστηρίου ἐν ᾧ εἶναι διωρισμένος· πέραν αὐτῆς εἶναι ἀπλοῦς ἰδιώτης οὐδεμίαν ἐξουσίαν νὰ ἐξασκήσῃ οὐνάμενος· ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι ὁ δικαστής, καλούμενος νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν αὐτὴν ὑπηρεσίαν εἰς ἄλλο ἰσόβαθμον ἢ ἀνώτερον δικαστήριον ὀφείλει νὰ δώσῃ νέον ὅρκον· τοῦθ' ὅπερ καθ' ἐκάστην ἀκολουθεῖται». Συμφωνεῖ δὲ καὶ ὁ Touillier X. ἄρ. 357. Παρ' ἡμῖν ἐπεκράτησεν ἡ *ἐναντία πρακτικὴ* τοῦ νὰ μὴ δίδωται δηλαδὴ νέος ὅρκος. Ἀφοῦ ἡ ὡς ἐκ τοῦ προβιβασμοῦ ἢ τῆς μεταθέσεως ἀνατιθεμένη τῷ δικαστῇ νέα ὑπηρεσία εἶναι οὐσιωδῶς ἡ αὐτὴ τῇ προτέρᾳ διὰ τί νὰ πολλαπλασιάζωνται ἄνευ σκοποῦ οἱ ὅρκοι;

2) Ὁργ. 280—283 ἄρθρ. 10 τοῦ δεκρέτου τῆς 30 μαρτ. 1808 ἄρθρ. 29 τοῦ δεκρέτου τῆς 18 αὐγ. 1810. ἄρθρ. 22 τοῦ δεκρέτου τῆς 6 ἰουλ. 1810 (Carré B', 4. 6). Ἐκ τῶν παρέδρων τῶν μὲν εἰρηνοδικείων εἰς τοὐλάχιστον πρέπει νὰ κατοικῇ εἰς τὴν ἑδραν τοῦ εἰρηνοδικείου, τῶν δὲ πρωτοδικείων δύο (ὁρ. 5, 6). Περὶ τῆς κατοικίας τῶν παρ' ἐφέταις παρέδρων, τριῶν ὄντων κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν, δὲν ὁρίζεται εἰδικόν τι (ὅργ. 8. νόμ. τῆς 21 ἰουλ. 1848). Τὸ κατοικεῖν τὸν δικαστικὸν ὑπάλληλον εἰς τὴν ἑδραν τοῦ δικαστηρίου διετάχθη, διότι ἡ προσήκουσα τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἐκπλήρωσις ἀπαιτεῖ τὴν παντοτεινὴν αὐ-

τόθι μέχρι τέλους αὐτῆς³· δ') νὰ μὴ παραβιάζῃ τὴν περὶ τὴν ὑπηρεσίαν ἀπαιτουμένην ἐχεμυθίαν⁴.

Ἀφ' ἐτέρου δὲ δικαίωμα ἔχουσι τὰ δικαστικὰ ταῦτα πρόσωπα ἀμοιβῆς διὰ τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῶν⁵, πολιτικοῦ βαθμοῦ καὶ ἐξωτερικῆς διακρίσεως⁶ καὶ ἀποχωρήσεως μετὰ

τοῦ παρουσίαν αὐτόθι. Le ministère des juges, λέγει ὁ Carré, exige un service continu et assidu, qu'ils doivent faire dans le lieu où la loi place le siège de leur juridiction. . . Un juge pourrait résider dans une ville voisine de celle dans laquelle siège le tribunal et ne se rendre que pour les jours d'audience, il y a défaut de résidence.

3) Ὁργ. 252. Carré B', 24. Τὸ τυχὸν συμβᾶν αὐτῷ κώλυμα πρέπει ν' ἀναγγέλληται εἰς τὸ δικαστήριον πρὸ τῆς συνεδριάσεως, εἰ δυνατόν. Ὁργ. 254.

4) Ὁργ. 291. Ὁ παραβιάζων τὸ καθήκον τοῦτο δικαστικὸς ὑπάλληλος τιμωρεῖται· οὐ μόνον πειθαρχικῶς ἀλλὰ καὶ ποινικῶς (ποιν. νόμ. 452, 453, 455). Ἡ περὶ τὴν διάσκεψιν τῶν δικαστῶν μυστικότης σκοπὸν ἔχει νὰ καταστήσῃ τὸν δικαστὴν ἐντελῶς ἐλεύθερον περὶ τὴν ἔκφρασιν τῆς γνώμης αὐτοῦ (Carré B', 72). Ἀλλὰ καθήκοντα τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν ἴδ. παρὰ Carré (αὐτ. σ. 29—58). Παρ' ἡμῖν εἰς τοὺς πλειστηριασμοὺς ἀκινήτων δὲν δύναται νὰ προσφέρῃ ὁ ἐπιτετραμμένος τὸν πλειστηριασμὸν ὑπάλληλος. (πολ. 975 ἐδ. 4. ποιν. νόμ. 464. νόμ. 46 π. 18, 1. non licet ex officio, quod administrat quis, emere vel per se vel per aliam personam).

5) Οἱ δικασταί, εἰσαγγελεῖς, ἀντισταγγελεῖς, γραμματεῖς καὶ ὑπογραμματεῖς μισθοδοτοῦνται παρὰ τῆς κυβερνήσεως. Τὸν μισθὸν αὐτῶν πρότερον μὲν ὠρίζον τὰ ἀρθ. 233—237 τοῦ ὀργ., νῦν δὲ ὁ σζ' τοῦ 1848 νόμος καὶ ὁ φλς' τοῦ 1858. ἴδ. καὶ τὸ διάτ. τῆς 6 δεκ. 1837 περὶ μισθοδοσίας τῶν δικαστικῶν ὑπογραμματέων.—Οἱ συμβολαιογράφοι καὶ κλητῆρες δὲν μισθοδοτοῦνται παρὰ τῆς κυβερνήσεως, ἀλλὰ λαμβάνουσιν ὠρισμένην μερίδα ἐκ τοῦ παρ' αὐτῶν δαπανωμένου χαρτοτίμου (ὀργ. Κ1.—203 235. διάτ. 14 αὐγ. 1836)· προσέτι δικαιώματα πορείας (διάτ. 13 μαΐου 1835). Περὶ τῆς ἀντιμισθίας τῶν δικηγόρων ἐγένετο ἥδη ἀνωτέρω (§ 18 σημ. 19—21) λόγος. *Κημείων ἡμέρηται ἡμέρηται* 168. 203

6) Περὶ τούτων περιέχουσι λεπτομερεῖς ὁρισμοὺς τὰ ἀρθρ. 222—232, 311 τοῦ ὀργ. (ὅρ. καὶ ἀρθρ. 78 τοῦ δεκρ. τῆς 6 ἰουλ. 1810. Carré B', 128, 130).

πολυετῇ ὑπηρεσίαν ⁷.

Οἱ δὲ δικηγόροι, συμβολαιογράφοι, γραμματεῖς καὶ κλητῆρες ἔχουσι προσέτι τὰ ἐξῆς ἰδιαίτερα δίκαια καὶ καθήκοντα.

α') εἰσὶν ὑπόχρεοι νὰ κρατῶσι διάφορα βιβλία· νὰ δίδωσιν ἀντίγραφα καὶ ἀπόγραφα τῶν εἰς χεῖρας αὐτῶν εὐρισκομένων πρωτοτύπων, ἀκριβῶς καὶ εὐκρινῶς γεγραμμένα· προστούτοις δὲ οἱ συμβολαιογράφοι, γραμματεῖς καὶ δικηγόροι ὑποβάλλονται καὶ εἰς ἐγγυοδοσίαν ⁸.

β') ἔχουσι δικαίωμα ἐπισχέσεως τῶν ἀντιγράφων, ἀπογράφων καὶ ἄλλων ἐγγράφων τῶν διαδίκων, ἅτινα κατέχουσι, μέχρις οὗ καταβληθῶσιν αὐτοῖς τὰ νόμιμα τέλη καὶ δικαιώματα ⁹. Ταῦτα δὲ κηρύττονται διὰ συντομωτάτης διαδικασίας εἰσπράξιμα ¹⁰.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ.

Περὶ πειθαρχίας.

§ 22. Ἐκτὸς τῶν γενικῶν καὶ εἰς πάντα πολίτην κοι-

7) Συντ. 98. ὄργ. 310 νόμ. τῆς 3 αὐγ. 1861 περὶ συντάξεως τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων. νόμ. ὑμγ' τοῦ 1871 περὶ ἀποχωρήσεως τῶν ἰσοθίων δικαστῶν κλ. (Carré B', 134—167).

8) Ὁργ. 128, 200, 164, 246, 247, 174, 129, 152. Ἐν ἀντιγράφῳ δύνανται νὰ δώσωσι καὶ ἀπόσπασμα τοῦ πρωτοτύπου (Dalloz ἀρ. 66), ἐ δὲ λαβὼν ἀντίγραφον ἢ ἀπόγραφον δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐντὸς τοῦ καταστήματος ἐπίδειξιν τοῦ πρωτοτύπου πρὸς ἀντιπαραβολὴν (ὄργ. 244). Κατὰ τῆς ἐν τοῖς ἐγγράφοις τούτοις ὥς καὶ ἐν τοῖς δικογράφοις κακογραφίας ποσάκις ἀπευθύνει εἰς ὧτα μὴ ἀκουόντων παράπονα τὸ ἀτυχὲς ἄρθρ. 247 τοῦ ὀργανισμοῦ! Πόσους στίχους πρέπει νὰ περιέχῃ ἐκάστη σελίς; Dalloz ἀριθ. 82.

9) Ὁργ. 240. νόμ. 25, 26 π. (3, 3).

10) Ὁργ. 242, 243.

νῶν καθηκόντων ὑποβάλλονται οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι ὡς ἅπαντες οἱ ἐν ἀξιώμασι, καὶ εἰς ἰδιαίτερα, ἐκ τοῦ ἀξιώματος αὐτῶν ἐκπηγάζοντα καθήκοντα ¹. Πειθαρχία λέγεται ἡ πρὸς τὰ ἰδιαίτερα ταῦτα καθήκοντα συνάδουσα διαγωγή τοῦ δικαστικοῦ ὑπαλλήλου. Ἐπειδὴ δὲ τῆς πειθαρχίας ταύτης ἡ ἀπαρέγκλιτος τήρησις μέγα συμβάλλεται πρὸς τε τοῦ δικαστικοῦ ἀξιώματος καὶ τῆς ἀξιοπρεπείας αὐτοῦ τὴν κραταίωσιν καὶ πρὸς εὐόδοσιν τοῦ τῆς δικαιοσύνης χειρισμοῦ, ἐτύπωσεν ἀκριβῶς τὰ περὶ αὐτῆς ἡ νομοθεσία διὰ πλήρους πειθαρχικῶν θεσμῶν καὶ διαδικασίας κώδικος κατὰ τινὰ μὲν τοῦ ποινικοῦ διαφέροντος ², ἐν ἄλλοις δὲ συμφωνοῦντος ³. Ἰδίως δὲ ὥρισε

α') τὰ εἰδικὰ τῶν δικαστικῶν προσώπων καθήκοντα, ὧν ἡ παραδίεσις ἐπάγεται πειθαρχικὴν τιμώρησιν. Καταλέγονται δὲ ταῦτα γενικῶς μὲν ἐν τοῖς ἄρθροις 273—292 τοῦ ὀργανισμοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν ἐτέροις ἄρθροις αὐτοῦ ⁴ τε καὶ τῆς πολιτικῆς δικονομίας ⁵, κοινὴν ἅπαντα βᾶσιν ἔχοντα τὸ περὶ τὴν ἐξάσκησιν τῆς δικαστι-

1) Carré *ἐνθ.* ἀν. Mais il fut reconnu que les juges pouvaient, soit dans l'exercice, soit hors de l'exercice de leurs fonctions, se livrer à des écarts qui, sans avoir le caractère de délits, n'en compromettaient pas moins la magistrature, et exigeraient par conséquent une répression particulière.

2) Ὅτι δηλαδὴ ἡ ἐκδίεσις αὐτῶν γίνεται κατὰ γενικὸν κανόνα ἐν συμβουλίῳ (ὄργ. 299).

3) Διότι καὶ αὐτῶν ἡ καταδίωξις γίνεται διὰ τῆς εἰσαγγελείας (ὄργ. 99).

4) Οἷον ἐν τοῖς ἄρθ. 24, 116, 127, 138, 141, 143—145, 149, 159—163, 165, 171, 172, 174, 178, 181—184, 187, 188, 190, 192—195, 198, 200—203, 244—247, 252, 253, 260, 269, 296, 302, 308.

5) Οἷον ἐν τοῖς ἄρθ. 33, 44, 48, 63, 92, 100, 142, 146, 150, 159, 169, 174, 176, 191, 203, 204, 219, 348, 414, 466, 557, 574, 789, 797, 835, 896, 897, 908, 939, 945, 948, 960, 975, 990, 994, 1001,

κῆς ἐξουσίας προπῶδες ⁶, ἐξηκριβωμένον καὶ ἀσφαλές ⁷.

1. β. 315 β') τὰ πειθαρχικὰ ἐπιτίμια. Ταῦτα δὲ εἰσὶν ἐπὶ-
πληξίς, πρόστιμον, κατὰψήφησις (καὶ ἐξ ἐπαγγέλμα-
τος) εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην καὶ προσωρινή
παῦσις⁸. Τῶν πειθαρχικῶν τούτων ἐπιτιμίων τὸ τελευ-
ταῖον, ἡ προσωρινή παῦσις, ἐπάγεται πρόσκαιρον στέρησιν
παντὸς δημοσίου ὠφελήματος καὶ τελείαν ἀνικανότητα
πρὸς ἐπιχειρήσιν δικαστικῶν πράξεων.

γ') τὴν διαδικασίαν. Κατὰ γενικὸν⁹ κανόνα ἀρμό-
διαί εἰς τὴν ἐκδίκασιν πειθαρχικῶν παραπτωμάτων ἀρχαί

1006, 1046, 1052. Περὶ τῶν πειθαρχικῶν περιπτώσεων τῆς ποιν. δι-
κονομίας δὲν γίνεταί ἐνταῦθα λόγος.

6) Ὁργ. 279, 294, 292.

7) Ὁργ. 273, 276, 277.

10. 469
137. 212
8) Ὁργ. 293. Ἡ ἐπαγομένη πειθαρχικὴν τιμώρησιν πρᾶξις φέρει
ἐνίοτε καὶ ἄλλας ἐπιβλαβεῖς συνεπείας, οἷον ποινικὴν καταδίωξιν (Hen-
rion σ. 435. La règle non bis in idem s'oppose-t-elle à ce qu'un
juge, après avoir été condamné par les tribunaux ordinaires à une
peine correctionnelle, soit, à raison du même fait, puni des pei-
nes de discipline ? Non. Carré B', 118), ἀκυρότητα τῆς πράξεως
καὶ ὑποχρέωσιν εἰς ἀποζημίωσιν (Ὁργ. 296). Περὶ τῆς ἀκυρότητος καὶ
τῆς ἀποζημιώσεως κρατεῖ ὁ κανὼν α') πᾶσα πρᾶξις ἄκυρος διὰ παρα-
τυπίαν ἢ ζημίας ἀπλῶς πρόξενος υποβάλλει τὸν ἐνεργήσαντα αὐτὴν
δικαστικὸν ὑπάλληλον, ἐκτὸς τῆς πειθαρχικῆς τιμωρήσεως, καὶ εἰς ἀπο-
ζημίωσιν β') ἡ ἀκυρότης καὶ ἡ ἀποζημίωσις δὲν δύναται νὰ ἐπιδιωχθῇ
διὰ τῆς πειθαρχικῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ κατ' αἵτησιν τῶν διαδίκων καὶ ἐπὶ
ἀκροατηρίου (Ὁργ. 297 Dalloz σελ. 633, ἀρ. 95 ἐπ. Φέδ. 149). "Ὅτι
πειθαρχικῶς δύνανται νὰ παυθῶσι καὶ οἱ ἰσόθιοι δικασταὶ ἀνεπίδεκτον
ἐστὶ σπουδαίας ἀμφισβήτησεως, Dalloz λ. discipline ἀρ. 130.

9) Ἐξουσίαν πειθαρχικὴν ἔχουσιν ἐξαιρετικῶς οἱ εἰρηνοδίκαι, οἱ
πρόεδροι τῶν δικαστηρίων καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς (Ὁρ. 298). Περὶ τῶν προέ-
δρων καὶ εἰσαγγελέων ἐγένετο ἤδη λόγος (§ 15 β', § 16 β'). Οἱ εἰρη-
νοδίκαι ἔχουσιν ἐξουσίαν πειθαρχικὴν ἐπὶ τῶν παρ' αὐτοῖς διατελούν-
των γραμματέων, δικηγόρων, κλητῶν καὶ γραφέων (Ὁργ. 89). Οἱ μὲν

εἰσὶ τὰ πολυμελῆ δικαστήρια καὶ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης, ἐκεῖνα μὲν ὡς πρὸς τοὺς παρ' αὐτοῖς δικηγόρους, κλητῆρας, ὑπογραμματαῖς καὶ τὸ ὑπόλοιπον προσω-
 πικὸν τοῦ ἀμέσως ὑποδεστέρου δικαστηρίου, τὸ δὲ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης, ὡς πρὸς τὰ μέλη, τὸν εἰσαγγελέα, ἀντεισαγγελέα καὶ γραμματέα τοῦ ἀρείου Πάγου¹⁰, καὶ προσέτι ὡς πρὸς πάντας γενικῶς τοὺς δικαστικούς ὑπαλλήλους¹¹. Ἡ διαδικασία διαφέρει ἢ παρὰ τοῖς δικαστηρίοις τῆς παρὰ τῷ ὑπουργείῳ.

Ἡ **διαδικασία ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων** ἔχει ὡς ἀκολουθῶς¹². Ὁ παρὰ πρωτοδικαῖς εἰσαγγελεύς, κατ' αἵτησιν ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως, διεξάγει τὴν ἀνάκρισιν τῶν πειθαρχικῶν παραπτωμάτων, τὴν τιμώρησιν δ' αὐτῶν ἐπισπεύδει ὁ τοῦ δικάσοντος δικαστηρίου εἰσαγγελεύς¹³. Τὸ δικαστήριον τοῦτο, ἐν συμβουλίῳ συνερχόμενον¹⁴ κατ' αἵτησιν τοῦ εἰσαγγελέως¹⁵, ἀκροᾶται αὐτόν, καί, ἂν ὑπάρχῃ περὶπτωσης, διατάσῃ τὴν κλήτευσιν τοῦ διωκομένου καὶ

5
 899 Ν.
 406
 (79-45/)

πρόεδροι καὶ εἰρηνοδίκαι μόνον ἐπίπληξιν δύνανται νὰ ἐπιβάλλωσιν, οἱ δὲ εἰσαγγελεῖς καὶ πρόστιμον (ὄργ. 97).

10) Ὁργ. 300, 301.

11) Ὁργ. 298 ἐδ. 4.

12) Carré Compet. Β', 97. ἐν τ.

13) Ὁργ. 299, 98, 99.

14) Ἡ συζήτησις δηλ. δὲν γίνεται δημοσίως (ὄργ. 303). Πῶς πρέπει νὰ συντίθεται τὸ συμβούλιον; Ἐν Γαλλίᾳ ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον συνέρχεται ἐν συμβουλίῳ ἵνα δικάσῃ πειθαρχικά παραπτώματα (Carré σ. 113. Dalloz Discipline judiciaire ἀρ. 55. τὸ 42 ἄρθ. τοῦ νόμ. τῆς 20 ἁπριλ. 1810, ὅπερ παρὰ τοῖς Γάλλοις εἶναι σχετικὸν εἰς τὸ προκείμενον ζήτημα, φέρει «l'application des peines déterminées par l'art. 50 ci-dessus, sera faite en chambre du conseil par les tripunaux de première instance . . . par les cours royales en la chambre du conseil». Παρ' ἡμῶν τὸ 298 ἄρθρ. Ὁρ. ὁρίζει «πότε καὶ πῶς ὁ πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπιβάλλῃ πειθαρχικὰς ποινάς, ἀπρωτὶ ἀποφασισθῇ εἰς τὸ 89 ἄρθρ. τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔχει καὶ ὁ εἰρηνοδί-

ὀρίζει τὴν δικάσιμον, καθ' ἣν κατηγορεῖ ὁ εἰσαγγελεύς, ἀπολογεῖται ὁ διωκόμενος¹⁶, τὸ δὲ δικαστήριον ἀποφασίζει. Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου οὐδὲν δίδεται ἔνδικον μέσον¹⁷, εἰμὴ μόνον ἢ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης προσφυγή, ὅταν ἡ ἐπιβληθεῖσα ποινὴ ᾖ ἀνωτέρα τῆς ἐπιπλήξεως.

Διαδικασία παρὰ τῷ ὑπουργείῳ τῆς δικαιοσύνης¹⁸. Πᾶσαν ἀπόφασιν¹⁹, ἀνωτέραν τῆς ἐπιπλήξεως ἐπιβάλλουσαν ποινὴν, ὀφείλει ἡ εἰσαγγελία, πρὸ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς, νὰ πέμψῃ εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης μετὰ τῶν ἀναγκαίων παρατηρήσεων. Τὸ ὑπουργεῖον δύ-

» κῆς ὡς πρὸς τοὺς παρ' αὐτῷ διωρισμένους γραμματεῖς, δικηγόρους καὶ » κλητῆρας (ἄρ. 89). ἡ πειθαρχικὴ ἐξουσία τῶν εἰσαγγέλων προσδιορίζεται εἰδικώτερον ἐν τοῖς ἄρθρ. 97. 141. 161, 172 καὶ 279. — Καθ' » ὅσας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις μόνον τὰ πολυμελῆ δικαστήρια καὶ ἡ » ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης γραμματεία δύνανται νὰ ἐπιβάλλωσι πειθαρχικάς » ποινάς». "Ὡστε ἔπρεπε καὶ παρ' ἡμῖν ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον νὰ δικάζῃ τὰ πειθαρχικά. Τὰ ἄρθρ. 299, 300 καὶ 303 μεταχειρίζονται μὲν τὰς λέξεις δικαστικὸν συμβούλιον, ἀντὶ νὰ εἴπωσι δικαστήριον, ἀλλὰ πρὸς δῆλωσιν ὅτι ἐν συμβουλίῳ γίνεται ἡ ἐκδίκασις. Ἐπειτα ποῦ τῆς νομοθεσίας εὐρήται, ὅτι συμβούλιον τοῦ δικαστηρίου δὲν εἶναι ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον, ἀλλ' ὠρισμένα μόνον μέλη αὐτοῦ; Μετὰ σπουδαιότητος δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ τὸ 247 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικον. Ἡ πρακτικὴ ὅμως τῶν δικαστηρίων ἄλλας ἀκολουθεῖ ἀρχάς.

15) Δὲν δύναται αὐτεπαγγέλτως τὸ συμβούλιον νὰ ἐπιληφθῇ τῆς πειθαρχικῆς δίκης (ἄρ. 299 ἐδ. 2, 302). Οἱ Γάλλοι παραδέχονται τὸ ἐναντίον. Carré ἄρ. 71.

16) αὐτοπροσώπως ἢ δι' ἀντιπροσώπου. Carnot, discipline σελ. 18. Carré σελ. 38. Dalloz ἄρ. 86.

17) Carré σ. 103, 114. Dalloz ἄρ. 123, 175, 281. Δύνανται ὅμως τὸ ἀμέσως προϋστάμενον δικαστήριον ἢ καὶ τὸ ὑπουργεῖον αὐτὸ ν' ἀφαιρέσῃ τῆς πειθαρχικῆς ὑποθέσεως τὴν ἐκδίκασιν ἀπὸ τοῦ ἀμελοῦν συμβουλίου καὶ νὰ δικάσῃ αὐτό. Ὁργ. 302. Dalloz ἄρ. 183.

18) Ὁργ. 305—307. Dalloz ἄρ. 199.

19) Ἡγουν ἀθωωτικὴν ἢ καταδικαστικὴν. Carré σ. 102. ζήτ. 100.

ναται νὰ διατάξῃ νέαν ἀνάκρισιν ἢ ν' ἀκροασθῇ ἐκ νέου τὸν δικαζόμενον. Ἐχει δὲ ἐξουσίαν νὰ μεταβάλλῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου, ἥτοι νὰ μετριάσῃ ἢ αὐξήσῃ τὴν ποινὴν, νὰ ἀθωώσῃ τὸν δικαστικὸν ὑπάλληλον ἢ ἀθωώθῃ νὰ καταδικάσῃ αὐτόν. Ἀλλὰ τὸ ὑπουργεῖον τῆς δικαιοσύνης δύναται, καὶ κατὰ πρῶτον οὕτως εἰπεῖν βαθμόν, νὰ ἐξασκήσῃ πειθαρχικὴν ἐξουσίαν καὶ νὰ διατάξῃ πρὸς τοῦτο τὴν δέουσαν ἀνάκρισιν ²⁰. Τὰ δὲ ἐπὶ ἀκροατηρίου πραττόμενα ἢ ἀνακαλυπτόμενα πειθαρχικὰ παραπτώματα ὀφείλει νὰ ἐκδικάσῃ παραχρῆμα τὸ δικαστήριον αὐτό ²¹. τότε δὲ ἡ κλήτευσις τοῦ πταίστου δὲν εἶναι ἀναγκαία· συγχωρεῖται ὅμως ἀνακοπὴ καὶ ἀναίρεσις κατὰ τῆς ἀποφάσεως ²².

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων.

α') Περὶ τῆς συντάξεως αὐτῶν.

§ 23. Πρὸς διανομὴν τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν εἰρηνοδικεῖα, πρωτοδικεῖα, ἐφετεῖα καὶ ὁ ἄρειος Πάγος ¹. Ἐκτὸς τοῦ ἀρείου Πάγου τὰ λοιπὰ δικα-

²⁰) Ὁργ. 307.

²¹) Ὁργ. 299. Ἐὰν δὲ παραλείψῃ τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιβάλῃ τὴν πειθαρχικὴν ποινὴν, δύναται ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ εἰσαγάγῃ τὸ πειθαρχικὸν παράπτωμα εἰς τὸ συμβούλιον πρὸς τιμώρησιν. Φέδ. 125.

²²) Φέδ. 126. ΑΠ. 40. 87 τοῦ 1851. 64 τοῦ 54. Ἀλλὰ πάλιν αἱ τοιαῦται ἀποφάσεις δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης.

1) Ὑπάρχουσι προσέτι τὸ ἐλεγκτικὸν Συμβούριον, εἰς ὃ δίδουσι λόγον οἱ δημόσια χρήματα διαχειριστάμενοι ὑπάλληλοι (ἄρθρ. 16 τοῦ ἀπὸ

Ν. 174 (5030) Φικαυερών Λεων. (42. 10) Ν. 4 Ρ. Μ. 138 (44. 20)

4 23

η Ν. 174 (5030) Φικαυερών Λεων. (43. 17) Ν. 1 Ρ. 03 Ν. 267 (64. 31)

στήρια εἰσι πλείοτερα τὸν ἀριθμόν, ἡγουν πέντε ἐφετεῖα, μέγας ἀριθμὸς πρωτοδικείων καὶ ἔτι μείζων εἰρηνοδικείων. Ἐνομοθετήθη δὲ ἐν τῷ δικαστικῷ ὀργανισμῷ ὅτι ἡ Κυβέρνησις ὀφείλει νὰ συστήσῃ ἐν ἐκάστη ἐπαρχίᾳ τοῦλάχιστον ἓν εἰρηνοδικεῖον, καὶ εἰς ἅπαν τὸ Κράτος οὐχὶ ὀλιγώτερα τῶν δύο οὐδὲ πλείονα τῶν τριῶν Ἐφετείων².

27 Σεπτεμ. 1833 περὶ συστάσ. αὐτοῦ διατάγ.) καὶ τὰ νεωστὶ συστηθέντα δύο εἰδικὰ δικαστήρια, ἵνα δικάζωσι τὸ μὲν τὰ παράπονα τῶν ἀξιωματικῶν τοῦ κατὰ γῆν καὶ θάλασσαν στρατοῦ, τὸ δὲ τὰς διαφωνίας, τὰς ἀναφευρόμενας κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν δημοσίων ἢ δημοτικῶν ἐργων (νόμ. ἀφπς' τοῦ 1887. νόμ. ἀχλθ' τοῦ 1888).

Τὰ προϋπάρχοντα ἐμποροδικεῖα κατηργήθησαν (νόμ. ἀυνζ' τοῦ 1887). κατηρτίζοντο δὲ αὐτὰ διττῶς, τρία ἐξ ἐμπόρων καὶ ἑνὸς πρωτοδικου (τὰ ἐν Σύρῳ, Πάτραις καὶ Ναυπλίῳ) καὶ τὰ λοιπὰ ἐκ πρωτοδικῶν ἄλλ' ἐδίκαζον ἀμφοτέρω κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν (ὅρ. περὶ αὐτῶν § 23 τῶν προηγουμένων ἐκδ. τοῦ Ἐγχειρ. τούτου. Ὁργ. ἄρθρ. 2, 4. Διατ. ἀπὸ 16 ὁκτωβρ. 1834 ἄρθρ. 6. Διατ. ἀπὸ 24 μαΐου 1844 ἄρθρ. 3. Πολ. ἄρθρ. 717). Ἀναμφίβολον λοιπὸν εἶναι ὅτι καὶ κατηργήθησαν ἀμφοτέρω, αἱ δὲ ἐμπορικαὶ δίκαι, ὧν χάριν εἶχον συστηθῆ, διατηροῦσι καὶ μετὰ τὴν κατάργησιν αὐτῶν ὅσα εἶχον πλεονεκτήματα.

2) Ὁργ. 2. Κατὰ τὴν πρώτην τῶν δικαστικῶν ἀρχῶν ἐγκατάστασιν συνέστησαν δύο μόνον ἐφετεῖα, τὸ ἐν Ἀθήναις καὶ τὸ ἐν Ναυπλίῳ. Τὴν σύστασιν δὲ τοῦ μὲν ἐφετείου Πατρῶν ἀποβλέπουσι τὰ ἐξῆς νομοθετήματα· νόμ. 26 ἀπριλ. 1843, διάτ. 14 μαΐου 1844, διάταγ. 18 αὐγ. 1861, νόμ. ψα' τῆς 4 νοεμβ. 1861, τοῦ δὲ ἐφετείου Κερκύρας καὶ τῶν 3 ἐν Ἐπτανήσῳ (ἥτοι ἐν Κερκύρᾳ, ἐν Ἀργοστολίῳ τῆς Κεφαλληνίας καὶ ἐν Ζακύνθῳ) πρωτοδικείων ὁ νόμ. ρνα' τῆς 8 ἰουν. 1866, τῶν δὲ ἄλλων 3 πρωτοδικείων (ἥτοι τοῦ ἐν Λευκάδι, ἐν Ἠλείᾳ καὶ ἐν Παρνασσίδι) ὁ νόμ. σκα' τῆς 22 ἀπριλ. 1867, δι' οὗ συνέστησαν καθ' ὅλην τὴν ἐπιχράτειαν 24 πρωτοδικεῖα συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν ὑπαρχόντων καὶ ἀνετέθη εἰς τὴν ἐκτελεστικὴν ἐξουσίαν ἵνα ὀρίσῃ διὰ διατάγματος τὴν ἑδραν, τὴν περιφέρειαν καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν νέων ἢ ἐκτελεστικῇ δὲ ἐξουσίᾳ ἐγκατέστησε τὰ 3 ταῦτα πρωτοδικεῖα διὰ τῶν ἀπὸ 12 ἰουν. 1867 τριῶν διαταγμάτων, τέλος τοῦ ἐφετείου Λαρίσσης τὸ διάταγ. τῆς 23 μαρτ. 1882.

Ειρηνοδικεῖα. Τὰ εἰρηνοδικεῖα συνέστησαν ἐν Γαλλίᾳ ἵνα φυλάττωσιν ἐν εἰρήνῃ καὶ ὁμονοίᾳ τοὺς ἀνθρώπους, προλαμβάνωσι τὰς ἐριδας αὐτῶν καὶ καταπαύωσιν ἐν ἀνάγκῃ τὰς μικρὰς τοῦ βίου διενέξεις ταχέως καὶ ἄνευ διατυπώσεων³. διὰ τοῦτο ἐδόθη αὐτοῖς ἐξουσία δικαστικὴ καὶ συμβιβαστικὴ. Ἐν ἀρχῇ συνεδρίαζον μετὰ δύο παρέδρων ὕστερον κατηργήθη τοῦτο καὶ ἐδόθη τοῖς παρέδροις μόνον τὸ τῆς ἀναπληρώσεως τοῦ εἰρηνοδίκου δικαίωμα⁴. Κατὰ τὰς βάσεις δὲ ταύτας ἔχουσι καὶ παρ' ἡμῖν τὰ εἰρηνοδικεῖα ἓνα εἰρηνοδίκην καὶ δύο παρέδρους ἀναπληρωτάς⁵. ἀσχοῦσι δὲ ἐπὶ πολιτικῶν ὑποθέσεων, ἐκτὸς τῆς κυρίως δικαστικῆς ἐξουσίας, ἔργα συμβιβαστοῦ καὶ τὰ τῆς ἐξουσίας δικαιοδοσίας⁶.

Πρωτοδικεῖα. Ἐκαστον πρωτοδικεῖον σύγκειται ἐκ τοῦ προέδρου, τριῶν τοῦλάχιστον δικαστῶν καὶ τεσσάρων παρέδρων· δύναται δὲ διὰ κανονισμοῦ νὰ διαιρεθῇ εἰς τμήματα⁷.

3) Boncenne A', 265. Représentez-vous, ἔλεγε ῥήτωρ τις εἰς τὴν συντακτικὴν συνέλευσιν, un magistrat qui ne pense, qui n'existe que pour ses concitoyens; les mineurs, les absents, les interdits sont l'objet de ses sollicitudes; c'est un père au milieu de ses enfants; il dit un mot et les injustices se réparent, les divisions s'éteignent, les plaintes cessent; ses soins constants assurent le bonheur des tous; voilà le juge de paix. Αἱ γλυκεῖαι αὗται ὑποσχέσεις εὐκόλως μὲν λέγονται, δυσκολώτατον ὅμως πραγματοποιοῦνται. Οὔτε ἐν Γαλλίᾳ ἦτο δυνατόν νὰ φέρῃ, οὔτε παρ' ἡμῖν ἔφερε τοσαῦτα καλὰ τῶν εἰρηνοδικείων ἢ σύστασις.

4) Carré Compét. σελ. 12, 13, 27. Bonc. σελ. 267.

5) Ὁργ. 5. Πολ. 489 ἐδ. 2.

6) Πολ. 492, 493, 521—527, 870, 907. Ὁργ. 168. ἐμπ. νόμ. 106, 234, 243, 245 καὶ 414. Νόμ. ὑποθ. 84. Νόμ. τῆς 24 μαρτ. 1843, καθ' ὃν τοὺς εἰδικούς ὑποθηκοφύλακας κωλυομένους ἀναπληροῦσιν οἱ εἰρηνοδίκαι. Carré art. 322, 324. καὶ σ. 326—345. Bonc. σ. 247, 288.

7) Περὶ τῆς γαλλ. νομοθεσίας Carré τ', 345—396. Bonc. 312—360.

εἰς 728 **Ἐφετεῖα.** Τὰ ἐφετεῖα εἰσὶν ἀνώτερα δικαστήρια, εἰς ἃ φέρεται ἢ ἐκ νέου ἐξέτασις τῆς ἤδη δικασθείσης διαφορᾶς. Τὴν σύστασιν τῶν δικαστηρίων τούτων δικαιολογεῖ ἢ τε τῶν ἀνθρωπίνων ἔργων ἀτέλεια καὶ τὸ κατὰ πρόληψιν ἀλάνθαστον τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων. Ἐφετεῖα ὑπῆρχον καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσι ⁸, τὴν σήμερον δὲ εἰσὶ πανταχοῦ σχεδὸν καθιδρυμένα. Παρ' ἡμῖν ἔχουσι τὰ ἐφετεῖα ἐκτὸς τοῦ προέδρου, πέντε τοῦλάχιστον δικαστὰς καὶ τρεῖς παρέδρους ⁹.

εἰς 729 **Ἄρειος Πάγος.** Αἱ βάσεις τῶν διατάξεων περὶ τοῦ ἀρείου Πάγου ἐλήφθησαν ἐκ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας. Παρὰ τοῖς Γάλλοις la cour de cassation μετασχηματισμός ἐστι τοῦ τμήματος τοῦ παλαιοῦ συμβουλίου τοῦ βασιλέως, τοῦ λεγομένου conseil des parties. Εἰς τὸ τμήμα τοῦτο ἐκ παλαιῶν ἤδη χρόνων προσεβάλλοντο τῶν **παρλαμέντων** αἱ ἀποφάσεις καὶ διωροῦντο παρ' αὐτοῦ ἢ ἡκυροῦντο. Μετὰ τὴν ἐπανάστασιν δὲ τοῦ 89 συνέστη πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον δικαστικὴ ἀρχὴ ἀνεξάρτητος πάσης κυβερνητικῆς ἐπιρροῆς, τὸ Ἀκυρωτικόν ¹⁰. Ὁ ἄρειος Πάγος σύγκειται παρ' ἡμῖν ἐκ τοῦ προέδρου, τοῦ ἀντιπροέδρου καὶ δεκατριῶν δικαστῶν. Ὁ ἀντιπρόεδρος ἀναπληροῖ τὸν

8) Πολυδ. Ὀνομ. Η', 62, ἔφασκε ἐστίν, ὅταν τις ἀπὸ διαιτητῶν ἢ ἀρχόντων ἢ δημοτῶν ἐπὶ δικαστὴν ἐφῇ, ἢ ἀπὸ βουλῆς ἐπὶ δῆμον, ἢ ἀπὸ δήμου ἐπὶ δικαστήριον, ἢ ἀπὸ δικαστῶν ἐπὶ ξενικὸν δικαστήριον (Meier u. Schömann σ. 776). Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις αἱ ἐκκλήσεις ἐγίνοντο συνήθως εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν συνέδριον (Bethmann σ. 362. Heffter § 68). Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἴδ. Carré Η', 4—89. Boncenne Α', 454—470. ἐκ τῶν παραδοξολογιῶν τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 89 ἦτο καὶ ἡ διάταξις καθ' ἣν τὰ πρωτοδικεῖα ἐχρησίμευσον ἀμοιβαίως καὶ ὡς ἐφετεῖα. Carré σ. 2. Boitard Α', 21.

9) Ὁργ. 8. διάτ. 40 ἀπριλ. 1836. νόμ. 21 ἰουλ. 1848.

10) Περὶ τούτων πρβ. Boncenne σ. 471—494. Boitard Α', 30,

πρόεδρον κωλυόμενον, μετ' αὐτοῦ δὲ συνεδριάζων ἐπέχει τόπον δικαστοῦ ¹¹.

Τῶν τεσσάρων τούτων δικαστηρίων ἡ ἀρμοδιότης διακρίνεται:

α') **κατ' ἑκτασιν.** Τοῦ ἀρείου Πάγου ἡ ἀρμοδιότης ἐκτείνεται ἐφ' ἅπαν τὸ βασιλεῖον, τῶν λοιπῶν δὲ δικαστηρίων, ἐπὶ πλείονας νομούς τῶν ἐφετείων, ἓνα νομὸν τῶν πρωτοδικείων καὶ ἐπὶ μίαν ἐπαρχίαν τῶν εἰρηνοδικείων ¹².

β') **κατ' ἀντικείμενον.** Τινὰ μὲν δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια νὰ δικάσωσι παντὸς εἶδους διαφορὰς μὴ ἐξηρημένας ῥητῶς τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν, ἄλλων δὲ ἡ ἀρμοδιότης περιορίζεται εἰς ἐκείνας μόνον τὰς δίκας, αἵτινες ἀφαιρεθεῖσαι ἀπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὑπεβλήθησαν εἰς αὐτά ¹³.

11) Ὁργ. 9. διάτ. 25 φεβρ. 1836, 8 δεκεμ. 1837, ἀρθρ. 1 τοῦ χμζ' νόμ. τῆς 28 ἰουλ. 1877. Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἴδ. Carré σ. 183. Boncenne σ. 495.

12) Διάτ. τῆς 16 ὁκτωβρ. 1843 περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν καθεδρῶν καὶ τῆς δικαιοδοσίας τῶν δικαστηρίων τοῦ βασιλείου (ἴδ. καὶ τοὺς ἐν τῇ 2 σημειώσει τοῦ § τούτου νόμους καὶ διατάγματα). Ἐκ τῶν ἐφετείων τὸ τῶν Ἀθηνῶν καὶ Ναυπλίου ἔχουσι 4 νομούς, τὸ τῶν Πατρῶν 3 νομούς σὺν τῷ πρωτοδικεῖῳ Λευκάδος, τὸ τῆς Κερκύρας δύο καὶ τὸ τῆς Λαρίσης 4 πρωτοδικεῖα. Τὰ πρωτοδικεῖα Λευκάδος, Ἡλείας καὶ Παρνασσίδος ἔχουσι στενωτέραν περιφέρειαν, ἥτοι τὸ μὲν πρῶτον τὴν νῆσον Λευκάδα, καὶ τὰ εἰρηνοδικεῖα Σολίου καὶ Βονίτσης, τὸ δὲ δεύτερον τὴν ἐπαρχίαν Ἡλείαν καὶ τὸ τρίτον τὰς ἐπαρχίας Παρνασσίδα καὶ Δωρίδα. Ὑνεκα τούτου λοιπὸν περιωρίσθησαν αἱ περιφέρειαι τῶν πρωτοδικείων Κερκύρας καὶ Μεσολογγίου, Πατρῶν καὶ Λαμίας. Τέλος καὶ τῶν εἰρηνοδικείων ἡ δικαιοδοσία δὲν ἐκτείνεται πάντων ἐπὶ λόκληρον τὴν ἐπαρχίαν.

13) Τὰ πρῶτα λέγονται **τακτικά**, οἷα εἰσὶ τὰ πρωτοδικεῖα (πολ. 529), τὰ δεύτερα λέγονται **ἐκτακτά**, οἷα εἰσὶ τὰ εἰρηνοδικεῖα (πολ.

γ') κατὰ βαθμὸν. Ὑπάρχουσι δηλαδή δικαστήρια **πρώτου** καὶ **δευτέρου** βαθμοῦ. Κατὰ πρῶτον βαθμὸν δικάζουσι παρ' ἡμῖν **πάντοτε** μὲν τὰ εἰρηνοδικεῖα, ὡς-πιτοπλεῖστον δὲ τὰ πρωτοδικεῖα. Ὅθεν πᾶσα διαφορὰ πρέ-πει νὰ εἰσαχθῇ ἐν πρώτοις εἰς ἐν τῶν δικαστηρίων τού-των, εἰς τὸ πρωτοδικεῖον ἐὰν ᾖ τῆς κοινῆς δικαιοδοσίας, καὶ εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον ἐὰν ᾖ τῆς ἐξαιρετικῆς. Κατὰ **δεύτερον** βαθμὸν δικάζουσι **πάντοτε** μὲν τὰ ἐφετεῖα ¹⁴, κατ' ἐφεσιν δηλαδή ἀποφάσεων τῶν πρωτοδικείων ¹⁵, **ἐνίοτε** δὲ τὰ πρωτοδικεῖα, ἥτοι τὰς ἐφέσεις εἰρηνοδικει-κῶν ἀποφάσεων. Δύο μόνον βαθμοὶ δικαιοδοσίας ὑπάρ-χουσι παρ' ἡμῖν ¹⁶. Πᾶσαι δὲ αἱ ὑποθέσεις ἐκτὸς τινῶν ἐξαιρέσεων ¹⁷, δύνανται νὰ διέλθωσι καὶ τοὺς δύο τούτους βαθμούς.

718, 490. Boncenne σελ. 91, 327. Heffter § 65. Barth Commentar zur bayer. Civilpr. A., 174). Ἄλλ' ὡς πρὸς τοὺς δικαζομένους ἡ διαι-ρεσις αὕτη εἶναι ἀδιάφορος, διότι πάντες ἀνεξαίρετως οἱ Ἕλληνες ὑπό-κεινται εἰς τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια (ὅργ. 1, 2. Rauter § 25).

14) Τὰ ἐφετεῖα δικάζουσιν ἐνίοτε κατὰ **πρῶτον** βαθμὸν, π. χ. τὰς ἀγωγὰς κακοδικίου (πολ. 739, 58, 59), κατὰ πρῶτον καὶ τελευταῖον τὰς περὶ ἀποκαταστάσεως τῶν πτωχευσάντων αἰτήσεις (ἐμπ. νόμ. 604, 614. Carré H', 48)· ἴδε καὶ ποιν. δικον. 564.

15) Ἐνίοτε δικάζουσι τὰ ἐφετεῖα καὶ τὰς ἐφέσεις ἀποφάσεων διοι-κητικῶν ἀρχῶν (ἴδ. ψήφισ. ς', τῆς σεπτεμβρ. Ἐθνοσυνελεύσεως ἄρθρ. Β'). π. χ. ἐφέσεις κατ' ἀποφάσεων τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ἐπὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου τοῦ χαρτοσήμου (ἄρθ. 48 αὐτοῦ)· ἐφέσεις κατὰ τῶν γενομένων παρὰ τοῦ διοικητοῦ διορθώσεων ἐπὶ ἐκλογῆς ἐμποροδι-κῶν (ἄρθρ. 3 τοῦ ἀπὸ 16 ὁκτωβρ. διατάγ. περὶ ἐκλογ. ἐμποροδ.). Τὰς διορθώσεις δὲ τῶν περὶ ἐνόρκων καταλόγων δικάζουσι τὰ πρωτοδικεῖα (νόμ. τῆς 9 ἰουλίου 1848), ὡς καὶ τὰς ἐναντίον τῶν ἐκλογικῶν κατα-λόγων ἐνστάσεις (ἄρθρ. 19 τοῦ χμτ' νόμ. τοῦ 1877 περὶ ἐκλ. βουλευτῶν).

16) Πολ. 13.

17) Ἦτοι τὰ εἰρηνοδικεῖα δικάζουσιν ἀνεκκλήτως μέχρι 40 δραχ-μῶν, τὰ πρωτοδικεῖα μέχρι 500, καὶ ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν δικῶν μέ-χρις 800.

Ὁ ἄρειος Πάγος εἶναι μὲν δικαστήριον ἀνώτατον πάντων, ἀλλὰ δὲν ἀποτελεῖ **τρίτον** δικαιοδοσίας βαθμόν· διότι κατὰ κανόνα δὲν δικαιοδοτεῖ, ἀλλὰ μηδενίζει ἀπλῶς τὰς πρὸς τοὺς κειμένους νόμους ἀντιμαχομένας ἀποφάσεις τῶν ὑποδεεστέρων δικαστηρίων. Ὅθεν ἀναιρεθείσης ἀποφάσεώς τινος πέμπεται ἢ περαιτέρα συζήτησις καὶ διάγνωσις τῆς διαφορᾶς εἰς ἄλλο δικαστήριον. Σκοπὸς τῆς συστάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου εἶναι ἡ τήρησις τῆς τε τῶν νόμων ἐνότητος καὶ τῆς περὶ τὴν διαχείρισιν αὐτῶν ὁμονοίας τῶν δικαστηρίων¹⁸. Διὰ τοῦτο ἡ ἀναγκαιότης αὐτοῦ, καταφανεστέρα οὖσα ἐν ἐπικρατείαις μεγάλῃς ἐκτάσεως καὶ πληθυσμοῦ, ἐνθα ῥαδίως ἀναφύονται διχοστασίαι τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ ἀνομιότητες, οὐχ ἥττον ὅμως αἰσθητὴ καὶ δικαιολογημένη γίνεται καὶ ἐν μικροῖς καὶ ὀλιγανθρώποις ἔθνεσιν. Εἰς τὴν ἀρμοδιότητα δὲ τοῦ ἀρείου Πάγου ἀνήκει προσέτι ἡ ἄρσις τῶν συγκρούσεων· ὁ κανονισμὸς τῆς ἀρμοδιότητος ἢ παραπομπῇ ἀπὸ δικαστηρίου εἰς δικαστήριον καὶ ἡ ἀγωγὴ κακοδικίου κατ' ἐφετῶν¹⁹. Ἀσχεῖ δὲ τὸ δικαστήριον τοῦτο τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ὅτε μὲν ἐν τοῖς τμήμασιν, ὅτε δὲ ἐν τῇ ὁλομελείᾳ²⁰.

18) Ἀνδοκίδ. περὶ μυστηρ. κεφ. κβ'. «ἐπιμελείσθω ἡ βουλὴ ἡ ἐξ ἀρείου Πάγου τῶν νόμων, ὅπως ἂν αἱ ἀρχαὶ τοῖς κειμένοις νόμοις χρῶνται» Carré H', 138, 131, 137, 174. Boncenne A', 404. Rauter § 41. Desaponay, Manuel de la cour de cassation σ. 52. Mittermaier Beiträge I. 72. — Ἡ ἀρχὴ ὅτι ὁ ἄρειος Πάγος δὲν δικαιοδοτεῖ ἰσχύει παρ' ἡμῶν ἐν μέρει μόνον κατὰ τὸ ἄρθρ. 836 τῆς πολ. δικον. καὶ τὸν νόμ. ρνδ' τῆς 27 ἰαν. 1866, καθ' ὃν ἐπὶ δευτέρας ἀναιρέσεως δὲν συγχωρεῖται παραπομπή.

19) Συντάγ. ἄρθρ. 101. Πολ. 29, 51, 53, 54, 58· ὡσαύτως καὶ αἱ ἐφέσεις κατὰ τῶν περὶ κακοδικίας ἀποφάσεων τῶν ἐφετῶν (πολ. 59). Carré ἄνωτ. σελ. 192. Berriat σ. 47.

20) Αἱ ὑπαγόμεναι εἰς τὸν ἄρειον Πάγον ὑποθέσεις ἀπεδόθησαν αἱ

β') Περὶ τῆς ἐνεργείας.

§ 24 Τόπος. Τὰ δικαστήρια συνεδριάζουσιν εἰς τὸ διωρισμένον ἐπὶ τούτῳ κατάστημα ¹, τοῦ ὁποίου τὸ ἀκροατήριον ἐν ἅπασι τοῖς δικαστηρίοις τοῦ βασιλείου πρέπει νὰ ἔχῃ ὁμοίαν ἐξωτερικὴν διακόσμησιν ². Μόνον ἐξαιρετικῶς ἐπιτρέπεται καὶ ἐν ἐτέρῳ τόπῳ συνεδρίασις· ἡγουν τῶν εἰρηνοδικῶν ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτῶν ἢ κατὰ τὸν ἐπίμαχον τόπον ³, τῶν πολυμελῶν δικαστηρίων, ἐγκρίσει τῆς Κυβερνήσεως ἢ ὁσάκις ἐκτελοῦσι δι' εἰσηγητοῦ δικαστικὰς πράξεις ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἢ τοῦ δικαστικοῦ καταστήματος ⁴.

μὲν τῷ α' αὐτοῦ τμήματι, αἱ δὲ τῷ δευτέρῳ, αἱ δὲ τῇ ὀλομελείᾳ. Τουτέστι α') τὸ α' τμήμα δικάζει αἰτήσεις ἀναιρέσεως ἐναντίον ἀποφάσεων εἰρηνοδικῶν, ἐμποροδικῶν, πρωτοδικῶν, ἐφετῶν καὶ τοῦ ἐλεγκ. συνεδρίου. β') τὸ β' τμήμα δικάζει αἰτήσεις ἀναιρέσεως κατ' ἀποφάσεων καὶ βουλευμάτων ποιν. δικαστηρίων αἰτήσεις περὶ κανονισμοῦ, ἀρμοδιότητος ἢ παραπομπῆς ἀπὸ δικαστηρίου εἰς δικαστήριον ἀγωγὰς κακοδικίου· ὅσας ὑποθέσεις κρατεῖ ὁ ἄρειος Πάγος μετ' ἀναιρέσιν ἵνα δικάσῃ αὐτός, ἢ τῆς ἀρμοδιότητος μὲν τοῦ ἀρ. Πάγου οὐσας, μὴ ὑπαχθείσας δὲ εἰς τὸ α' τμήμα· τέλος τὰ πειθαρχικὰ παραπτώματα κατὰ τὸ ἀρθ. 300 § 3 τοῦ ὀργανισμοῦ· γ') ἡ ὀλομέλεια ἀποφαίνεται ἐπὶ συγκρούσεως μεταξὺ δικαστηρίων καὶ διοικητικῶν ἀρχῶν· ἐπὶ διαφωνίας μεταξὺ τοῦ πρώτου τμήματος καὶ τῶν δικαστηρίων ἢ μεταξὺ τῶν 2 τμημάτων πρὸς ἄλληλα· ἐπὶ ἀναιρέσεων ὑπὲρ τοῦ νόμου ἢ ἔνεκεν ὑπερβάσεως καθηκόντων (ἀρθρ. 2—4 νόμ. χμζ').

1) Δὲν ἰσχύει παρ' ἡμῶν ὁ κανὼν *ubi judex. ibi iudicium*. Ὁργ. 250. ἐδ. 2. γαλ. δικον. 1040.

2) Ὁργ. 255—258. Οἱ ἀγορεύοντες πρὸς τὸ δικαστήριον πρέπει νὰ ἴστανται (ὀργ. 100, 259. νόμ. 15 § 2 βας. 8, 1). «καὶ συνηγοροῦντας μὴ ἀπαιτεῖν . . . καθῆσθαι, ἀλλ' ἐστηκότας τὴν συνηγορίαν πληροῦν».

3) Πολ. 161. ἐδ. 3, γαλ. δικον. 8 (Berriat σελ. 25. σημ. 41. Carré procéd. ζήτ. 40. ΑΠ. 121 τοῦ 52). ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ των δημοσίων πρέπει νὰ ἴηται ἡ συνεδρίασις (Carré ζ. 38). Καὶ ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν δύναται νὰ δικάσῃ κατ' οἶκον. Πολ. 636.

4) Ὁργ. 250. Πολ. 249, 284, 293, 306, 319, 377. Berriat σ. 25. σημ. 42.

Χρόνος. Ἐκαστον δικαστήριον ὀρίζει ἐφάπαξ καὶ δημοσιεύει τὰς ἡμέρας τῶν συνεδριάσεων αὐτοῦ ⁵. ὀφείλει δὲ αὐτὸ μὲν κατ' αὐτὰς μόνον τὰς ἡμέρας νὰ συνεδριάζῃ, κατ' ἄλλας δὲ ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ ⁶, οἱ δὲ δικασταὶ καὶ τὰ λοιπὰ δικαστικά πρόσωπα, ὧν ἡ παρουσία εἶναι ἀναγκαία, νὰ ἐμφανίζωνται ἐγκαίρως εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου καὶ νὰ μὴ ἀπομακρύνωνται αὐτόθεν πρὸ τοῦ τέλους τῆς συνεδριάσεως ⁷. Αἱ συνεδριάσεις, ἐὰν ὑπάρχουσιν ὑποθέσεις πρὸς συζήτησιν, πρέπει νὰ διαρκῶσι τοῦλάχιστον 4 ὥρας ⁸.

²⁴ ^{ἐν τῷ 4} Ἐὰν κατὰ τὸν χρόνον τῆς συνεδριάσεως ἀπολειφθῇ τι τῶν πρὸς σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου ἀπαιτουμένων προσώπων ⁹, ἀναπληροῦ τὸν μὲν πρόεδρον ὁ ἀντιπρόεδρος ἢ ὁ ἀρχαιότερος δικαστής, τοὺς δὲ δικαστὰς οἱ πάρεδροι (κατὰ τὴν ἐν τῷ διορισμῷ αὐτῶν ὠρισμένην τάξιν), οἱ εἰρηνο-

5) Ὁργ. 249. Πολ. 161. Κατὰ τὰς κυριακὰς καὶ ἄλλας ἑορτὰς δὲν γίνεται ἀνεῦ κατεπείγοντος λόγου συνεδρίασις (Ὁργ. 250. περὶ τοῦ ρδ. ἱδ. Keller Process σ. 13). Κατὰ τὴν δωδεκάδεκτον ἡμέραν αἱ συνεδριάσεις πρὸ μεσημβρίας καὶ ἔπαυον πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ante meridiem caussam conjiciunto, quem perorant ambo praesentes. Post meridiem praesenti litem addicito. Sol occasus suprema tempestas esto. Gell. XVII. 2. Carré Compét. B', 58. Berriat σ. 25. Seuffert A', 211.

6) Ὁργ. 250. Πολ. 161 ἐδ. 2, 636. Αἱ ἡμέραι αὗται δὲν πρέπει νὰ ᾔναι ἐκ τῶν μὴ ἐργασίμων (κατωτ. § 90 σημ. 22).

7) Ὁργ. 252—254. Carré ἐνθ. ἀν. ἄρθρ. 54.

8) Ὁργ. 251. Τὸ τοῦλάχιστον τοῦ ἁρθροῦ τούτου ἀντικατέστησαν τῶν ἡμετέρων δικαστῶν ἐνιοὶ διὰ τῆς νωγελοῦς λέξεως τὸ πολὺ.

9) Τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ συνεδριάσῃ ἂν δὲν ὑπάρχῃ πλειοψηφία ἐκ τῶν τακτικῶν δικαστῶν (πολ. 49, 50. Boitard A', 190. Boncenne B', 372). Παρὰ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ δὲν ὑπάρχουσι πάρεδροι, αἱ δὲ ἀναπληρώσεις τῶν κωλυομένων γίνονται ἐν αὐτῷ δι' ἀρειοπαγιδῶν (ἄρθρ. 1 νόμ. χιζ').

δίκαι ἢ δικηγόροι, καὶ τὸν εἰσαγγελέα ὁ ἀντεισαγγελεύς, ὁ νεώτερος δικαστῆς ἢ ὁ πάρεδρος, ἢ ἐν ἑλλείψει τούτων, δικηγόρος τις ἢ εἰρηνοδίκης¹⁰. Τὸν γραμματέα κωλύμενον ἀναπληροῖ ὁ ὑπογραμματεὺς¹¹.

ἡ γραμμὴ αὐτῆς
γραφῆς πῶς ἐστὶν
ἐν πινάκῳ.
129. 3.

Προπαρασκευή. Πᾶσα δίκη εἰτάγεται εἰς τὸ δικαστήριον ἐγγραφομένη εἰς ἰδιαιτέρον ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ γραμματέως συντασσόμενον βιβλίον, **πινάκιον** καλούμενον. Πᾶν πολυμελὲς δικαστήριον πρέπει νὰ ἔχῃ δύο πινάκια· ἐν διὰ τὰς ἀστυκὰς ὑποθέσεις¹² καὶ ἄλλο διὰ τὰς ἐμπορικὰς¹³.

Ἔνεκα τῆς ἐνδεχομένης ἐν τῷ πινάκῳ συσσωρεύσεως πολλῶν δικῶν ἀναγκαῖος καθίσταται ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἐκάστοτε εἰς τὸ ἀκροατήριον πρὸς συζήτησιν εἰσακτέων διαφορῶν. Διὸ ἀνὰ πᾶσαν ἐβδομάδα σημειοῖ ἐπὶ τοῦ πινάκτου ὁ πρόεδρος κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐγγράφῃς τὴν ἡμέραν τῆς συζητήσεως¹⁴. περίληψις δὲ τῶν οὕτω προσδιωρισμένων δικῶν τοιχοκολλᾶται εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἵνα μάθωσιν οἱ διάδικοι τὴν ἡμέραν τῆς συζητήσεως¹⁵. ἀλλὰ συνοπτικαὶ καὶ κατεπείγουσαι διαφοραὶ δύνανται νὰ συζητηθῶσι καὶ ἄνευ ἐγγράφῃς¹⁶. Πρὸ τῆς συνε-

10) Ὁργ. 27, 278. Γαλ. 84. Ὁ δικηγόρος δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ὀρκίζεται ἐκάστοτε (ΑΠ. 218 τοῦ 56, 61 τοῦ 57). Ἐὰν χρήζη ἀναπληρώσεως τό τε δικαστήριον καὶ ἡ εἰσαγγελία, ὁ νεώτερος δικαστῆς τίνα ἀναπληροῖ; Τὸ δικαστήριον· ἀπ. ἀρ. Πάγου 184 τοῦ 50, 446 τοῦ 52. Carré ζ. 415. Dalloz, min. public. ἀρ. 28.

11) Ὁργ. 121.

12) Ὁργ. 263. Πολ. 570, 623, 727, 769, 821. Τὰ δὲ εἰρηνοδικεῖα δὲν ἔχουσι πινάκιον (Πολ. 496).

13) Νόμ. αὐνζ' ἄρθρ. 3. Ἡ τήρησις ἰδίου πινάκτου διὰ τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις διετάχθη πρὸς ταχυτέραν εἰς τὸ ἀκροατήριον ἄφειν αὐτῶν.

14) Ὁργ. 264. πολ. 576 (κατωτ. § 109 σημ. 12, 13). Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ δίκαι μὴ χρήζουσαι τοιοῦτου προσδιορισμοῦ. Ὁργ. 265.

15) Πολ. 577, 578.

16) Πολ. 578 ἐδ. 2. Ὁργ. 267 ἐδ. 3.

π. τοῦτο, διὰ τὴν ἀπὸ τῆς ἐγγράφῃς ἢ ἀπὸ τῆς ἀποφάσεως νὰ ὑπάρξῃ
ἡ ἐκτίμησις.

εξιάσεως συντάσσει ὁ κλητὴρ τοῦ ἀκροατηρίου δελτίον, ἐν ᾧ ἐγγράφει τὰς συζητητέας τὴν ἡμέραν ἐκείνην διαφορὰς κατὰ τὴν ἐν τῷ 266 ἄρθρῳ τοῦ ὅργ. ὠρισμένην τάξιν, καθ' ἣν καὶ ἐκφωνοῦνται πρὸς συζήτησιν ¹⁷.

Σχέσεις τῶν δικαστηρίων πρὸς ἄλληλα ¹⁸. Τὰ δικαστήρια, ὡς ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων, οὔτε παρατηρήσεις περὶ τὴν διαχείρισιν τῆς δικαιοδοσίας νὰ πέμπωσιν, οὔτ' ἐπιτήρησιν ¹⁹ νὰ ἀσκῶσιν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν ν' ἀνατιθῶσι τὸ ἕτερον εἰς τὸ ἕτερον δύνανται ²⁰. Μόνον δὲ εἰδικαί τῆς δίκης πράξεις συγκεχωρημένον εἶναι νὰ ἀνατιθῶνται εἰς ἕτερον δικαστήριον, ὅπερ τότε ὀφείλει νὰ ἐκτελῇ αὐτὰς ἀκριβῶς καὶ ταχέως ²¹. Ἡ ἀνάθεσις τῶν πράξεων τούτων γίνεται εἰς συντεταγμένα μὲν δικαστήρια δι' αἰτήσεως, εἰς ὑποτεταγμένα δὲ διὰ παραγγελίας.

ἐκτ. § 60

Ἡ ἀποφασιστικὴ ἐξουσία εἰς τὸν ὅργ. ἐκτ. § 60.

17) Τὰ ἐντεῦθεν γεννώμενα παράπονα δικάζει τὸ δικαστήριον. Ὁρ. 267.

18) Bayer σ. 170, 178. Heffter System § 67. Linde § 188. Carré Compétence Δ', 4, procéd. ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 1035. Φέδ. σ. 103, 348.

19) Ἐκτὸς μόνον πρὸς τήρησιν τῆς πειθαρχίας (ὅργ. 302. Bayer σ. 171).

20) Πολ. 14 (κατωτ. § 27 σημ. 4). Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν, ἀνεγνωρισμένην καὶ ὑπὸ τινων τῶν μερικῶν αὐτῆς ἐπικρατειῶν, ἠδύναντο ἄλλοτε τὰ δικαστήρια ν' ἀναθέσωσιν εἰς τινα νομικὴν σχολὴν πανεπιστημίου τὴν διάγνωσιν τῆς διαφορᾶς καὶ νὰ ὑποκαταστήσωσιν ἑαυτοῖς οὕτως ἄλλον δικαστήν· ἡ ὑποκατασταθεῖσα δὲ σχολὴ συνέτασσε τὴν ἀπόφασιν ἀντὶ τοῦ ὑποκαταστήσαντος δικαστηρίου, ἣν λαβὼν τοῦτο ἐδημοσίευσεν ὡς ἰδίαν (Bayer 180. Heffter 94. Ἐφημερ. τοῦ Linde ΙΔ', 219. Renaud § 26. περὶ τῆς Γαλλίας. Carré procéd. ζ. 449). Τὸ ἔθος τοῦτο κατηργήθη διὰ τῆς ἐν τῇ γερμανικῇ αὐτοκρατορίᾳ εἰσαχθείσης νέας δικονομικῆς θεσμοθεσίας (Bulow ἐν Ἀρχ. ας. Πρ. ζε', 1).

21) Πολ. 15. Νεαρ. Ἰουστ. 17 κεφ. 14. Νεαρ. 134 κεφ. 5. Bayer 171. Περὶ τῶν εἰς ἄλλοδαπὰ δικαστήρια παραγγελιῶν ἐγένετο ἤδη λόγος (ἀνωτ. § 7, σημ. 8). Heffter System § 69.

γ') Περὶ τῶν δικαστικῶν διακοπῶν.

§ 25. Ἡ παρά τε τοῦ ῥωμ. δικαίου¹ καὶ τῆς διαδικασίας τοῦ 1830 ἀναγνωρισθεῖσα ἀνάγκη τῆς κατὰ τὸ θέρος διακοπῆς τῶν δικαστικῶν ἐργασιῶν ἐκυρώθη καὶ ὑπὸ τῆς ἰσχυοῦσης νομοθεσίας, ἣτις τὰ περὶ αὐτῆς ὥρισεν εἰδικώτερον ὡς ἀκολούθως².

α') τὰ πρωτοδικεῖα, ἐφετεῖα καὶ ὁ ἄρειος Πάγος διακόπτουσι κατ' ἔτος τὰς ἐργασίας αὐτῶν ἀπὸ 1 ἰουλίου μέχρι 1 Σεπτεμβρίου. Τοῦ ὠφελήματος τούτου δὲν ἀπολαύουσι τὰ εἰρηνοδικεῖα καὶ ἐμποροδικεῖα, οἱ ἀνακρίται καὶ ἡ εἰσαγγελικὴ ἀρχή.

β') εἰς ἕκαστον τῶν σχολαζόντων δικαστηρίων σχηματίζεται κατὰ τὰς διακοπὰς τμήμα ἐνεργόν, τῶν διακοπῶν καλούμενον, ὅπερ δικάζει τὰς ποινικὰς δίκας καὶ ὅσας ἐκ τῶν πολιτικῶν κηρύξῃ ἐν συμβουλίᾳ δι' ἀποφάσεως κατεπειγούσας 3. ΚΑ. 23 - ΚΕ. 584

1) Κατὰ ῥωμ. δίκαιον αἱ δικαστικαὶ ἐργασίαι διεκόπτοντο δύο μῆνας, τὸν θεριστὴν καὶ τὸν πρυγητὴν (νόμ. 1, 3. βας. 7, 17). Κατὰ τὸ 496 ἄρθ. τῆς διαδικασίας τοῦ 1830 «διὰ νὰ ἔχῃ ἕκαστος τὴν ἀπαιτούμενην εὐκαιρίαν νὰ ἐνασχολῇται εἰς τοὺς ἀγροὺς του, γίνεται κατάπαυσις εἰς τὰ δικαστήρια ἀπὸ 20 ἰουλ. μέχρι 30 Σεπτεμβρίου». Ἐν Γαλλίᾳ αἱ διακοπαὶ ἄρχονται ἀπὸ 1 Σεπτεμβρίου καὶ λήγουσι τὴν 1 νοεμβρίου (ἄρθρ. 3 τοῦ δεκρέτου τῆς 18 αὐγ. 1810).

2) Νόμ. ρπα' τῆς 5 ἰουλ. 1851.

3) Ὁ νόμος ἀφῆκεν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ τμήματος τῶν διακοπῶν νὰ ἀποφανθῇ ἂν πολιτικὴ τις διαφορὰ ᾖ κατεπείγουσα (ἐξαίρεσις ἄρθ. 24 νόμ. υνζ' τοῦ 1858. πρὸς καὶ νόμ. 9 βας. αὐτ. ἐν ταῖς ἀπράκταις τὰ πραττόμενα ἐν τοῖς δικαστηρίοις σχολάζει· οὐ μὴν . . . οὔτε ἡ τῶν ἐγκλημάτων διάθεσις· ἄρθρ. 36 τοῦ δεκρέτ. τῆς 18 αὐγ. 1810). Ὁ Berriat (σ. 24 σημ. 39) ἀναφέρει τὰς ἐξῆς ὑποθέσεις ὡς κατεπειγούσας. les adjudications sur expropriation, les paiements de loyers, les main-levées provisoires de saisies — arrêts. — les affaires qui concernent des biens périssables et des prescriptions à interrom-

γ') κατὰ τὰς δικοπάς ἡρεμοῦσιν αἱ πρὸς διεξαγωγὴν Κ.Ζ. 554
 ἀποδείξεων ταχθεῖσαι προθεσμίαι εἰς ὑποθέσεις μὴ οὐσας Κ.Β. 85
 τοῦ τμήματος τῶν διακοπῶν. Ἄλλ' αἱ ἀρξάμεναι ἤδη δι- Κ.Γ. 579.
 καστικαὶ πράξεις, ἰδίως αἱ διεξαγόμεναι ἀποδείξεις, περα-
 τοῦνται καὶ τοὶ ἐπελθουσὼν τῶν διακοπῶν 4.

Τρίτη
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Περὶ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Δικαιοδοσία.

Εὐρ. 36, 1. 42. α') Τί ἐστίν.

§ 26. Δικαστικὴ ἐξουσία καλεῖται ἡ δεδομένη εἰς τὰ
 δικαστήρια δύναμις τοῦ διαλύειν (ἀνακρίνειν, δικάζειν καὶ

pre, les nominations et excuses des tutelles, alimens, referés ur-
 gens, saisies-revendications, etc. «Καὶ ἐν ταῖς ἀπράκτοις δίδονται
 »ἐπίτροποι καὶ οἱ ῥαθύμως διοικοῦντες ὑπομνησκονται καὶ διατροφαί
 »ὀρίζονται καὶ παραιτήσεις προτίθενται καὶ τὰ περὶ τῶν ἡλικιῶν ζητεῖ-
 »ται· καὶ εἰς νομὴν πέμπεται γαστήρ καὶ δανειστής καὶ ληγατάριος·
 »καὶ ἀπὸ τῆς περὶ μελλούσης ζημίας ἀσφαλείας καὶ περὶ τοῦ προκομι-
 »σθῆναι διαθήκην δικαιοδοτεῖ καὶ τοῦ δοθῆναι κουράτορα τοῖς πράγ-
 »μασι τοῦ ἀμφισβητουμένου, εἰ μέλλει κληρονομεῖσθαι . . . καὶ τοῦ θεα-
 »σθῆναι καὶ ἀποτιμηθῆναι τὴν τραχεῖαν ὕβριν . . . — δικαιοδοτεῖται ἐν
 »τῷ θέρει καὶ τῇ τρύγῃ περὶ τῶν μελλόντων ἀπόλλυσθαι τῷ χρόνῳ ἢ
 »τῷ θανάτῳ· θανάτῳ μὲν, ὡς ἐπὶ τῆς περὶ κλοπῆς, ἀκουιλίου ἀγωγῆς,
 »περὶ ὕβρεως τραχείας . . .» (νόμ. 2, 3, βασ. 7, 17).

4) Ὅθεν εἰ μὲν ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις κοινοποιηθῇ πρὸ τῶν
 διακοπῶν, ἡρεμεῖ ἡ προθεσμία κατὰ τὴν διάρκειαν αὐτῶν (ΑΠ 93 τοῦ
 62, 119 τοῦ 66. Ν. Πείρ. Δ', 2792), εἰ δὲ κοινοποιηθῇ κατὰ τὰς δια-
 κοπάς, ἄρχεται ἡ προθεσμία τὴν 1 Σεπτεμβρ. (ΑΠ 224 τοῦ 57). αἱ
 δὲ πρὸς χρῆσιν ἐνδίκων μέσων προθεσμίαι τρέχουσι καὶ κατὰ τὰς δια- Κ.Ζ. 554
 κοπάς (ΑΠ 22 τοῦ 57). Συναινέσει τῶν διαδίκων δύναται γὰρ δικα-
 σθῶσι παρὰ τοῦ τμήματος τῶν διακοπῶν καὶ ὑποθέσεις μὴ κατεπέ-
 γουσαι. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον (νόμ. 1 βασ. αὐτ.) ἐν τῷ καιρῷ τοῦ θέ-
 + 454. 5. 453. 6. 20. = 383.

ἐκτελεῖν) κυριαρχικῶς τὰς ἐκ τῆς παραβάσεως τῶν ἀστυκῶν νόμων ἐγειρομένας διαφοράς. Ἡ ἐξουσία δὲ αὕτη, τεχνικῶς ἐκπεφρασμένη, λέγεται **δικαιοδοσία** (jurisdiction), ἥτις διάφορα κατ' ἐποχὰς καὶ ἔθνη περιεῖχε στοιχεῖα.

Κατὰ τὸ ρώμ. πολίτευμα μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν ἰδίᾳς δικαστικῆς ἀρχῆς, τῆς τοῦ πραίτωρος, ἡ δικαιοδοσία παρεῖχε κυρίως¹ τὴν δύναμιν τοῦ διαμορφοῦν ἐν νομικῷ τύπῳ² τὰς εἰσαγομένας διαφοράς καὶ καθιστάναι δικαστὴν πρὸς ἐκδίκασιν αὐτῶν³. Ὡστε, ἀκριβῶς εἰπεῖν, ἡ ἄμικτος κράτους (imperium) δικαιοδοσία οὔτε ποινικὴν ἐξουσίαν οὔτε τὴν δύναμιν τοῦ ἐκτελεῖν τὰς δικαστικὰς ἀποφάσεις περιεῖχε. Τὰ δύο δὲ ταῦτα ἦσαν προσόντα τῶν ἀνωτέρων ἀρχόντων, ἀπὸ τοῦ κράτους αὐτῶν κυρίως ἀπορρέοντα⁴.

ρους καὶ τῆς τρύγης οὐδεὶς ἀναγκάζεται δικάσασθαι· εἰ δὲ κατ' ἄγνοιαν ἢ ῥαθυμίαν ὁ δικαστὴς αὐτοῦς προσκαλέσῃται, εἰ μὲν παροῦσαι αὐτοῖς καὶ ἐκουσίως δικαζομένοις ψηφίζεται, ἔρρωται. Ἀλλὰ τὴν σήμερον ὁρρότερον εἶναι νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα. Carré Compt. 5', 456.

1) Ἐκτάκτως μόνον ὁ Πραίτωρ ἐδίκαζεν αὐτὸς τὰς διαφοράς (extra ordinem). Ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ἐλέγετο decretum ἢ interdictum. Πότε ἡ ἑκτακτος αὕτη διαδικασία ἐλάβανε χώραν ἴδ. Keller Prozess σ. 70. Puchta Institut. A', § 176. Heffter System § 41.

2) Ὁ τύπος οὗτος ἐκαλεῖτο formula. Καὶ δίκης μὲν λέγεται εἴη ἂν ὁ νῦν καλούμενος τύπος. Πολυδ. Η', 29.

3) Ὁ Πραίτωρ jus dicit, ὁ δικαστὴς judicat (νόμ. 1, 10. π. 2, 1. νόμ. 1. π. 2, 3. νόμ. 13 § 4. π. 36, 1). Heffter Inst. σ. 47. Brackenhæft Erört. σ. 156.

4) Νόμ. 3. πανδ. de jurid. (2, 1). Imperium aut merum est, aut mixtum est. Merum est imperium habere gladii potestatem ad animadvertendum in facinorosos homines, quod etiam potestas appellatur. Mixtum est imperium cui etiam jurisdictio inest (τὸ κράτος ἢ ἄκρατον ἦτοι καθαρὸν ἐστίν, ὡς τὸ ἔχειν ξίφους ἐξουσίαν, ὅπερ καὶ ἐξουσία λέγεται, ἢ μικτόν, ὃ τινι ἥνεται ἢ δικαιοδοσία, ὡς τὸ δοῦ-

Ἄλλ' ἵνα μὴ ἀποβαίνει ἐντελῶς ἀνίσχυρος ἡ δικαιοδοσία προσεμείχθη αὐτῇ καὶ ἐξουσία τις ἐξαναγκαστική (*mixtum imperium*)⁵. Κατὰ τινὰ δὲ πλατυτέραν ἔννοιαν ἐθεωρήθη προσὸν τῆς δικαιοδοσίας καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ δέχεσθαι καὶ κυροῦν πράξεις τινὰς μὴ ἀμφισβητουμένας (*jurisd. voluntaria*)⁶.

Ἄλλ' ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν αὐτοκρατόρων, ἰδίως δὲ τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ Μαξιμιανοῦ ἡλλοιώθησαν οὐσιωδῶς τὰ τῆς δικαιοδοσίας, διότι ἠνώθησαν αὐτῇ ἀμφοτέρω τὸ τε δικαιοδοτεῖν καὶ τὸ δικάζειν ὥστε ὁ τὴν δικαιοδοσίαν ἔχων ἦτο ἕκτοτ' ἐλεύθερος ἢ νὰ διορίζῃ ἄλλον δικαστὴν τῆς διαφορᾶς, ἢ ν' ἀνακρίνῃ καὶ δικάζῃ αὐτὴν ὁ ἴδιος⁷.

Ὅμοιοι σχεδὸν τοῦ ῥωμαϊκοῦ ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὸ παλαιότερον γερμανικὸν πολίτευμα διατάξεις καὶ ἐνταῦθα

ναὶ διακατοχὴν δικαιοδοσία δὲ ἐστὶ καὶ τὸ ἔχειν ἄδειαν δοῦναι δικαστήν. νόμ. 3. βασ. 7, 3). Πᾶς ἄρχων ἐν Ῥώμῃ εἶχε πλήρη κυριαρχίαν εἰς τὸν κλάδον τῆς ἐαυτοῦ ἀρχῆς, ὡς τοιοῦτος δὲ ἡδύνατο οὐ μόνον νὰ δικαιοδοτῇ, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐκδιδομένων ἀποφάσεων τὴν ἐκτέλεσιν νὰ ἐκδιάζῃ. Ἡ γινομένη ἐνίοτε ἐντολὴ τῆς δικαιοδοσίας καὶ ἡ μεταγεστέστερον σύστασις ἀρχῶν μόνον δικαιοδοσίαν ἐχουσῶν ἐγέννησε τὴν ἀνάγκην τῆς διαγραφῆς τῶν τῆς δικαιοδοσίας ὁρίων (νόμ. 1 § 1. νόμ. 5 § 1. π. 1, 21).

5) Νόμ. 2. π. (2, 1). *Cui jurisdictio data est, ea quoque concessa videntur, sine quibus jurisdictio explicari non potuit*, διότι, κατὰ τὸν νόμ. 5 § 1. πανδ. (1, 21), *jurisdictio sine modica coërcitione nulla est*. Bayer 93.

6) Π. χ. χειραφεσίας, ἀπελευθερώσεις, υἱοθεσίας (νόμ. 2, 6. π. 1, 16). Ἡ δόσις ἐπιτρόπου δὲν ἦτο δικαιοδοσίας προσὸν (νόμ. 6 § 2. π. 26, 1). *Tutoris datio neque imperii est, neque jurisdictionis, sed ei soli competit, cui nominatim dedit vel lex vel Sctum vel princeps*. Glück Γ', 9. σημ. 23. Göschel Δ', 176.

7) Τοῦτο ἐγένετο διὰ τοῦ νόμ. 2. κώδ. (3, 3) τοῦ ἔτους 294. Heffter, *Instit.* 55.

ὁ δικαστὴς⁸ δὲν ἐδίκαζεν αὐτός, ἀλλὰ συνεχάλει δικαστικὰς τῶν συνεπαρχιωτῶν συνόδους, ἢ τοὺς ἀπὸ τούτων ἐκλελεγμένους δικογνώμονας⁹, καὶ αὐτοὶ μὲν ἔκρινον τὰς διαφοράς, ὁ δὲ δικαστὴς διεύθυνεν ἀπλῶς τὰς συνεδριάσεις καὶ ἐξετέλει τὴν ἀπόφασιν· μετὰ τὴν εἰσαγωγὴν δὲ τῶν ξένων δικαίων, ἰδίως τοῦ ῥωμαϊκοῦ, ἠνώθησαν τῷ αὐτῷ προσώπῳ τὰ ἔργα τοῦ δικαστοῦ καὶ τοῦ τῆς ἀποφάσεως εὐρέτου· διότι ἡ ἐξάσκησις δικαστικῶν ἔργων ἀπῆτει ἔκτοτε νομικῶν γνώσεων κατοχὴν, ἧς ἐστεροῦντο οἱ ἐκ τοῦ πλήθους λαμβανόμενοι δικογνώμονες¹⁰.

Καὶ παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις, ἰδίως τοῖς Ἀθηναίοις, διεκρίνετο τῶν δικαστῶν ἡ ἡγεμονίαν δικαστηρίου ἔχουσα ἀρχή, ἣτις ἀνέκρινε μόνον τὰς δίκας, εἰσῆγεν αὐτὰς εἰς δικαστήριον ἡγουμένη καὶ προεστῶσα, καὶ ἐξετέλει τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ¹¹.

Κατὰ τὰς ἰσχυοῦσας τὴν σήμερον περὶ δικαιοδοσίας ἀρχάς, τὰ δικαστήρια ἔχουσιν ἐξουσίαν οὐ μόνον τοῦ ἀνακρίνειν καὶ δικάζειν τὰς ὑποβαλλομένας αὐτοῖς διαφοράς, ἀλλὰ καὶ τοῦ ἐκτελεῖν τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν¹². προσέτι δὲ καὶ εἰς ἀναμφισβητήτους πράξεις περιβάλλουσιν ἐνίοτε

8) Οὗτος ἐλέγετο comes, gravio, Graf, Schultheissen, Pfleger. Glück. Γ'. 72. Wetzell σελ. 225.

9) Οὗτοι ἐλέγοντο scabini, Schöffen, Schöppen, Urtheilsfinder, γαλλ. échevins.

10) Glück, Γ', 445. Bayer 95. Wetzell σ. 257.

11) Ἀρποκρ. στοιχ. Η «ἄλλαι πρὸς ἄλλους τῶν ἀρχόντων ἐλαγχάνοντο δίκαι· τὰς δὲ ἐπενεχθείσας αἱ ἀρχαὶ κατὰ τὸν αὐτὸν ἐκάστη νόμον εἰσῆγεν εἰς δικαστήριον ἡγουμένη καὶ προεστῶσα». Βεκκερ. Ἀνέκδ. Α', 262. Meier, der attische Pr. σ. 25.

12) Κυρίως εἰπεῖν παρ' ἡμῖν τὰ δικαστήρια δὲν ἀναμιγνύονται εἰς τὰς ἐκτελέσεις τῶν ἀποφάσεων· διότι ἡ ἐξανάγκασις αὐτῶν γίνεται διὰ τοῦ κλητῆρος καὶ ἄλλων δικαστ. προσώπων· ἀλλὰ μόνον δικάζουσι τὰς ἐρίδας τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀνεγειρομένας. (Rauter § 22). Ἐν ἄλλαις

δημοσίαν κύρωσιν (jurisd. voluntaria). Ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν ὅμως ὑπάρχει παρ' ἡμῖν ἡ ἐξαιρέσις, ὅτι τὰ μὲν ἐμποροδικεῖα εἶχον ἐλλειπτὴ ἐκτελεστικὴν δύναμιν, τὰ δαιτητικά δὲ δικαστήρια οὐδεμίαν¹³ ἔχουσι τοιαύτην.

β') *Εἶδη αὐτῆς.*

§ 27. Ἡ δικαιοδοσία διαφόρως κατὰ τὰς διαφοροὺς αὐτῆς ἀναφορὰς διαιρεῖται. Αἱ κυριώτεραι δ' αὐτῆς διαιρέσεις εἰσὶν αἱ ἀκόλουθοι·

α') ὡς ἐκ τῆς ἐκτάσεως, λέγεται **γενικὴ ἢ εἰδικὴ** (jurisd. ordinaria, extraordinaria). Ἡ δικαιοδοσία, ἢ μᾶλλον ἡ ἀρμοδιότης τῶν δικαστηρίων, ὀρίζεται ποτὲ μὲν ἀπλῶς κατὰ γεωγραφικὰ ὅρια, ποτὲ δὲ καὶ κατ' ἀντικείμενον. Τοῦ πρώτου εἶδους τὰ δικαστήρια ἔχουσι γενικὴν δικαιοδοσίαν, ἀρμόδια ὄντα ἐπὶ πασῶν τῶν εἰς τὴν περιφέρειαν αὐτῶν ἀνηκουσῶν ἐρίδων, τοῦ δευτέρου δέ, εἰδικὴν εἴτ' ἐξαιρετικὴν, περιοριζομένην εἰς τὰς ῥητῶς ὑποβληθείσας εἰς αὐτὰ διαφοράς¹.

ἐπικρατείαις καὶ τὰς ἐκτελέσεις διατάττουσι τὰ δικαστήρια. Glück Γ', 19.

13) Πολ. 854 § 2. 718. ἐδ. 3. 118. Διὰ τοῦτο τινὲς λέγουσιν (Boncenne Α', 97) ὅτι τὰ ἐμποροδικεῖα ἔχουσι minus plenam jurisdictionem. Ἡ ἔκφρασις δὲν εἶναι ἀκριβής, καὶ οἱ ἐμποροδίκαι ἐκήρυττον ἐκτελεστὰς τὰς ἐαυτῶν ἀποφάσεις, ἀλλ' ὡς εἰδικὰ δικαστήρια δὲν ἐδίκαζον τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν γεννωμένας ἐριδας. Περὶ τῆς ἀγγλικῆς νομοθεσίας πρβ. Boncenne Α', 204. Rüttimann der englische Prozess § 113—122 καὶ 323—386.

1) Bauter § 20. Boncenne Α', 92. Οἱ συγγραφεῖς τῆς γερμανικῆς δικονομίας δίδουσιν ἄλλην ἔννοιαν εἰς τὴν διαίρεσιν ταύτην. Ἐκτακτον λέγουσι τὴν πρόσκαιρον δικαιοδοσίαν, τὴν μετὰ τὴν ἐκδίκασιν τινὸς ἢ τινῶν μόνον διαφορῶν παύουσαν (Bayer σ. 171. Linde § 68. Glück Γ', 161, 189). Αὕτη ὁμοιάζει τῇ ἡμετέρᾳ κατὰ παραπομπὴν δικαιοδοσίᾳ.

β') ὡς ἐκ τῆς γενέσεως, λέγεται **οἰκεία ἢ δοτὴ** (jurisd. propria, delegata s. mandata). Ἡ δικαιοδοσία, εἴτε εἰς τὸ ἔθνος εἴτε εἰς τὸν ἡγεμόνα θεωρηθῇ πρωτοτύπως ἀνήκουσα, ἀσχεῖται, κατὰ τὰ σήμερον ἰσχύοντα τῶν ἐθνῶν πολιτεύματα, διὰ δικαστῶν ὑπὸ τοῦ ἡγεμόνος διοριζομένων. Οἱ δικασταὶ δὲ οὗτοι λέγεται ὅτι ἔχουσιν **οἰκείαν δικαιοδοσίαν**, τὴν ὁποίαν μῆτε ὁ ἡγεμὼν νὰ οὐδετερώσῃ δύναται διὰ συστάσεως προσωρινῶν δικαστηρίων, μῆτε ὁ δικαστὴς ν' ἀναθέσῃ εἰς ἕτερον ². Ἐξαιρετικῶς δὲ μόνον συγχωρεῖται νὰ παραπεμφθῇ ὁλόκληρος ἡ διαφορὰ ἀπὸ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου εἰς ἕτερον ³ καὶ νὰ ἀναθέσῃ ὁ τακτικὸς (φυσικὸς) δικαστὴς εἰς ἕτερον τὴν ἐκτέλεσιν εἰδικῶν τῆς διαδικασίας πράξεων ⁴.

γ') ὡς ἐκ τῆς ἐνεργείας λέγεται **ἀμφισβητουμένη ἢ**

ἐν τῇ 241
5

2) Πολ. 14. Συντ. 87. Dalloz instruct. civile ἀρ. 29. "Ὡστε παρ' ἡμῶν delegatio jurisdictionis ἐκ μέρους τῆς Κυβερνήσεως, παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων γινομένη, δὲν εἶναι συγχωρημένη· οὐδεὶς ὑφαιρετέος τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ. Ἀλλ' ἡ σωτήριος αὕτη ἀρχὴ ἀποβαίνει πράγματι τοιαύτη, χειριζομένη ὑπὸ δικαστῶν, τὴν ἐαυτῶν ἰσοτιμίαν ἀποχρώντως ἐκτιμώντων. (Foucart Droit public A', ἀρ. 130). Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἡδύνατο ὁ Πραιτωρ ἢ ὁ Ἀνθύπατος νὰ δώσῃ εἰς ἕτερον δικαιοδοσίαν (mandare jurisdictiones. νόμ. 6 § 1. π. 1, 16. νόμ. 5, 16, 17. π. 2, 1. Glück Γ', 282. Bayer σ. 171 Heffter System § 77). Οἱ δικονομολόγοι διαφωνοῦσι περὶ τῆς σημασίας τῶν ὀρων jurisdiction delegata καὶ mandata· φαίνεται ὅτι τὸ ῥωμ. δίκαιον ταυτίζει τὰς δύο ταύτας ἐκφράσεις (νόμ. 1. κώδ. 3, 4. νόμ. 3 πρ. κώδ. 3, 24). Mühlenbr. Entwurf. σ. 47.

3) Πολ. 49. Ἡ παραπομπὴ γίνεται διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως καὶ καθ' ὠρισμένους τύπους. Ὁ ἐκ παραπομπῆς δικαστὴς λαμβάνει τὴν θέσιν τοῦ φυσικοῦ ἔχων ὅσα καὶ οὗτος δικαιώματα. is, cui mandata jurisdictionis est, fungetur vice ejus, qui mandavit (νόμ. 16 π. 2, 1. «τὴν τάξιν αὐτοῦ ὁ ἐνταλθεὶς ἐπέχει». νόμ. 16. βασιλ. 7, 3).

4) Πολ. 15, 309, 377. γαλ. δικ. 1035. π. χ. ἐξετάσεις μαρτύρων, αὐτοψίας, ὁρκοληφίας. Κατὰ τὸ 731 ἀρθρ. πολ. ἐπὶ λογιστικῶν δικῶν

ἐκουσία (jurisd. contentiosa, voluntaria). Τῶν δικαστηρίων ἡ ἐνέργεια στρέφεται κυρίως περὶ τὴν λύσιν ἀμφισβητουμένων δικαίων (διαφορῶν)· ἐνίοτε ὁμως χρησιμεύει ἀπλῶς, ἵνα εἰς πράξεις ἀναμφισβητήτους περιβάλλῃ δημοσίαν κύρωσιν ἢ πίστιν. Αὕτη ἡ μεταξὺ ὁμοφωνούντων (intra volentes) ἀσκουμένη δικαιοδοσία καλεῖται **ἐκουσία**, ἡ δ' ἐναντία, **ἀμφισβητουμένη**. Διάφορα εἰσὶ τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας⁵ τὰ ἀντικείμενα, τὰ πλεῖστα δ' αὐτῶν (τὰ δημοσίας πίστεως προσδεόμενα) ἀνατεθεμένα παρ' ἡμῖν τυγχάνουσιν εἰς ἰδίαν ἀρχήν, τὴν τῶν συμβολαιογράφων⁶, τῶν δικαστηρίων δὲ ἡ ἀρμοδιότης, ἐξαιρέσει τῶν εἰρηνοδικείων, περιωρίσθη ἐν γένει εἰς τὰς ἀκολουθούς περιπτώσεις· εἰς χειραφεσίας καὶ υἱοθετήσεις, εἰς διορισμούς ἐπιτρόπων καὶ κηδεμόνων, εἰς αἰτήσεις περὶ ἀπαλλοτριώσεως ὀρφανικῶν κτημάτων ἢ ἄλλων προσώπων μὴ δυναμένων νὰ διαθέσωσιν ἐλευθέρως τὴν περιουσίαν αὐτῶν, καὶ εἰς δημοσιεύσεις ἢ ἐπικυρώσεις διαθηκῶν⁷. *Σύγκρισις δ. 136.* —

⁵ *ἀντιδικαστική* *ἐκδοχή* *ἐκδοχή* δύνανται τὰ ~~ἐκδοχικά~~ νὰ παραπέμψουσιν εἰς συμβιβαστὰς (Boncenne A', 104. Bayer 177. Carré Compét. Δ', 4). Ὁ ἐκ παραγγελίας δικαστῆς εἶναι περιωρισμένος μόνον εἰς τὰς ἀνατεθείσας αὐτῷ πράξεις, ἐκ δὲ τῶν κατὰ τὴν ἐπιχείρησιν αὐτῶν ἀναφευρόμενων ζητημάτων *μόνον* ὅσα ὁ νόμος φητὶς τῷ συγχωρεῖ δύναται νὰ κρίνῃ (π. χ. πολ. 294, 314, 343)· νὰ ὑποκαταστήσῃ δὲ ἑαυτῷ ἕτερον δὲν δικαιούται (νόμ. 5. πρ. π. 1, 21), ἐκτὸς ἂν δικαστήριον ὁλόκληρον ἦναι τὸ ἐνταλθὲν (κατωτ. § 172 σημ. 4, γ').

5) Glück Γ', 92. Bayer 168. Seuffert A', 197. Henrion A', 334. Boncenne A', 9). Φῆδ. 104). Ὁ ὅρος ἐκουσία δικαιοδοσία δὲν εἶναι ἀκριβὴς κατὰ πάντα· διότι ἐνίοτε καὶ μεταξὺ ἀκόντων ἐξασκεῖται ἡ δικαιοδοσία αὕτη. Morstadt Schlüss: σ. 12. Wetzell σ. 365.

6) Rauter § 45. Καὶ οἱ τὰ βιβλία τῶν ὑποθηκῶν καὶ μεταγραφῶν συντάσσοντες, ὡς καὶ οἱ ληξίαρχοι ἀνήκουσιν ὡσαύτως ἐνταῦθα, διότι καὶ αὐτοὶ ἔχουσι *jus actorum conficiendorum*.

7) Νόμ. 2 πρ. π. (1, 16). Ἀρμεν. Α', ιζ' § 7. πολ. 646, 656, 1076,

γ') Ἀσκησις αὐτῆς.

§ 28. Τῆς δικαιοδοσίας ἡ ἀσκησις στρέφεται πρὸ πάντων περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων εἰς εἰδικὰ θέματα. Ἵνα δ' αὕτη προσηκόντως ἐνεργῇται, ἀναγκαῖον α') νὰ ᾔηται τὸ δικαστήριον νομίμως συντεθειμένον κατὰ τε τὸν ἀριθμὸν καὶ κατὰ τὴν πρὸς τὴν διαφορὰν σχέσιν αὐτοῦ¹. β') ν' ἀνακρίνη δεόντως τὴν διαφορὰν, ἥγουν ν' ἀκροᾶται πάντας τοὺς δικαζομένους καὶ περὶ πάσης, εἰ καὶ τὸ φαινόμενον παραλόγου αἰτήσεως². νὰ πληροφορηται δὲ νομίμως³ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν γεγνόντων γ') νὰ μὴ ἐγκαταλιμπάνῃ τὴν διαφορὰν ἀναποφά-

1082. Ὁργ. 195. ψήφ. περὶ διαθηκῶν ἄρ. 32 Götschen Vorlesungen § 759. Bayer 7 ἐκδ. 98. Heffter System § 39. Henrion ἐνθ. ἀν. σ. 338). Τινῶν τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης ἐθνῶν (πρὸ πάντων γερμανικῶν) ἡ νομοθεσία ἀνεγνώριζε μέχρι ἐσχάτων (Willmowski Civilprozessordnung für das deuts. Reich σ. 1029) τὴν *ιδιωτικὴν* καλουμένην δικαιοδοσίαν (jurisd. patrimonialis), ἣν ὁ δικαιοῦχος ιδιώτης ἐπωφελεῖτο ὡς προσοδοφόρον κτήσιν, λαμβάνων οὓς ἀπέφερε καρπούς, ἀλλὰ μισθοδοτῶν ἐξ ιδίων τοὺς δικαστάς. Τὸ εἶδος τοῦτο τῆς δικαιοδοσίας ὑποδιηρεῖτο εἰς προσωπικὴν καὶ πραγματικὴν (jurisd. patrim. personalis et realis), καθ' ὅσον ἡ διάρκεια αὐτῆς ὠρίζετο ἐκ τοῦ προσώπου τοῦ κτήτορος ἢ ἐκ τῶν κτημάτων αὐτοῦ (Glück ἀνωτ. σ. 74. Mittermaier Beiträge B', 41).

1) Ἡ πρὸς τὴν διαφορὰν σχέσις τοῦ δικαστοῦ πρέπει νὰ ᾔηται τοιαύτη, ὥστε νὰ μὴ γεννᾷ δισταγμὸν τινα περὶ τῆς ἀκεραιότητος αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ δικάσῃ δικαστὴς ἐξαιρούμενος, οἷον ἰδίαν διαφορὰν ἀδίκως γὰρ τις ἑαυτῷ δικάζει (νόμ. 17 βασιλ. 7, 5. νόμ. 10 βασιλ. 7, 3. νόμ. 1 x. 3, 5. Ἀριστοτ. Πολιτ. Γ', 9. «σχεδὸν οἱ πλεῖστοι κριταὶ φαῦλοι περὶ τῶν οἰκείων»). Ἀλλὰ δὲν δικάζει ἑαυτῷ ὁ περὶ τῆς ἰδίας ἀρμοδιότητος δικάζων (νόμ. 5 π. 5, 1. Πολ. 24 ἐδ. 2).

2) Εἶναι ἀρχὴ θεμελιώδης τῆς δικονομίας ὅτι δὲν πρέπει νὰ δικάζηται τις πρὶν ἢ ἀκουσθῇ (Carré Compét. Α', 232. κατωτ. § 77).

3) Ἦγουν κατὰ τοὺς περὶ ἀποδείξεως κανόνας. Ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος τούτου πρέπει νὰ ἐνθυμῇται ὁ δικαστὴς ὅτι κατὰ γενικὸν κανόνα δὲν δικάζει αὐτεπαγγέλτως (κατωτ. § 75).

σιστον, καὶ ἂν ἐλλείπη ἢ ἦναι ἀσαφὲς ἢ ἐφαρμοστέα νομικὴ διάταξις ⁴, ἢ ἂν ἡ ὑπάρχουσα φαίνεται αὐτῷ ἀνεπιεικὲς ⁵. δ') νὰ συντάσῃ νομίμως τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ⁶, περιοριζόμενος εἰς τὸ ζήτημα μόνον, ὅπερ ἐκλήθη νὰ λύσῃ ⁷. καὶ ε') νὰ μὴ ἐπανέρχεται καὶ δεύτερον ἐπὶ τὰ ἅπαξ διακαθόντα ⁸.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Ἀρμοδιότης. *Συγγράμματα* σ. 145

Α'.) Ἐρ γέρει.

§ 29. Ἡ δικαστικὴ ἐξουσία, ἵνα ταχέως καὶ ὀρθῶς ἐξακρίβηται κατὰ χρόνον ἐξέσσης ἀμφω *Α. 592*.

4) Τὰ κεὰ δηλ. τῆς νομοθεσίας ἢ τὰς ἀσαφείας αὐτῆς ὀφείλει νὰ συμπληροῖ ὁ δικαστὴς διὰ τῆς ἀναλογίας καὶ ἐρμηνείας, ἄλλως ὑποπίπτει εἰς τῆς ἄρνησιδικίας τὰς ποινὰς (πολ. 57. ποιν. νόμ. 480. γαλ. δικ. 506. Carré ἐνθ. ἀ. σ. 220) Παρὰ Ῥωμ. εἶχεν ἄλλως τὸ πρᾶγμα Νεαρ. 113. κεφ. 1. πρ. «Εἰ μὲν τοί γέ τις ἀμφισβήτησις τῷ δικαστῇ »περί τίνος γένηται νόμου, μηνυέτω πρὸς τὸ ἡμέτερον κράτος, καὶ τὴν »ἐξ ἡμῶν ἐκδεχέσθω τοῦ πράγματος ἔγγραφον *σαφήνεια* καὶ *ἐρμηνεία* κατ' αὐτὴν τεμένετω τὴν δίκην». Heffter System § 202. σημ. 89. Bethmann Handbuch σ. 102 σημ. 14.

5) Διότι δὲν εἶναι δικαστὴς τῶν νόμων ἀλλὰ τῶν δικαζομένων. Πρ. Εἰς, (4, 17). νόμ. 1 § 2 π. (49, 8). Bayer 7. ἐκδ. 163. Boncenne B', 50. Στοιχ. ἀστ. δ. § 3 σημ. 4.

6) Ὅρ. τὰ εἰδικώτερα κατωτ. § 87. Glück σ', 434.

7) Berriat σ. 20. σημ. 21. Carré Α', 279, καὶ τὰ ἀνωτέρω ἐν τῇ 3 σημ. τοῦ § τούτου ῥηθέντα. Διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐκδώσῃ γενικὰς διατάξεις (ὅργ. 262. Πολ. 808. Carré αὐτ. 155 ἄρθρ. 5, τοῦ ἰδίου Procéd. Α', 11. Henrion B', 254. 263. Boitard Α', 14. Meier instit. judic. Ε', 46), ἀλλὰ μόνον κανονισμὸν τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ ὑπηρεσίας (ὅργ. 249, 262. πολ. 161). Τοιαύτη γενικὴ διάταξις ἤθελεν εἶσθαι π. γ. ἐὰν τὸ δικαστήριον ὥριζε τὸν τρόπον τῆς συντάξεως καὶ καταθέσεως τῶν ἐγγράφων προτάσεων καὶ ἄλλων τοιούτων πράξεων ἴδε καὶ Seuffert Blätter Γ', 246.

8) Berriat σ. ἔ. ἀ. Μόνον τὰς μὴ ὀριστικὰς ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἀνακαλέσωσι τὰ δικαστήρια καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν (πολ. 180. Carré procéd. ζήτ. 1630).

σκηται, απαιτεῖ πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ πολλῶν δικαστηρίων ἐγκαθίδρυσιν. Πᾶσα πολιτεία, ὅσον μικρὰ καὶ ἂν ᾖ, ἔχει πλεονα δικαστήρια, ὠρισμένην ἕκαστον ἑκτασιν ἐνεργείας ἔχοντα. Ἡ ἑκτασις δὲ αὕτη ὀρίζεται ὅτε μὲν ἐκ γεωγραφικῶν καθαρῶς ὀρίων, ὅτε δὲ καὶ ἐκ τοῦ εἶδους τῆς διαφορᾶς ¹. Ἀρμοδιότης λέγεται ἡ ἐντεθὲν πηγάζουσα ἱκανότης τοῦ δικαστηρίου τοῦ νὰ ἐπιλάβηται καὶ δικάσῃ ὠρισμένην διαφορὰν ².

Τῆς ἀρμοδιότητος ἀντίστοιχόν ἐστὶν ἡ δωσιδικία (forum), ἣτοι τοῦ διαδίκου ἡ εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον ὑποταγή ³, ἥς διάφοροι γίνονται διαιρέσεις· ἣτοι καλεῖται νόμιμος (f. legale), ἡ ἐκ νομικῆς διατάξεως πηγάζουσα, ἣτις ὑποδιαιρεῖται εἰς γενικὴν καὶ εἰδικήν, καθ' ὅσον εἶναι καὶ ἡ νομικὴ διάταξις γενικὴ ἢ εἰδική· αἵρετὴ καὶ παρατεταμένη (f. coventionale s. prorogatum), ἡ

1) Οἷον· τὰ πρωτοδικεῖα δικάζουσι παντὸς εἶδους διαφορὰς ἀνηκούσας εἰς τὴν ἐαυτῶν περιφέρειαν· τὰ ἐμποροδικεῖα καὶ εἰρηνοδικεῖα, ῥητὰς μόνον (Carré αὐτ. 241). Ἡ ἀρμοδιότης ἐν τοῖς θέμασι τοῦ ἀρθρ. 58 Πολ. ὀρίζεται ἄλλως.

2) **Endemann** σ. 488. Ἡ δικαιοδοσία διαφέρει τῆς ἀρμοδιότητος, καθόσον ἡ μὲν εἶναι ἐξουσία ἐν γένει τοῦ δικάζειν, ἡ δὲ ἐξουσία τοῦ δικάσαι ταύτην ἢ ἐκείνην τὴν συγκεκριμένην ὑπόθεσιν (Carré Comp. Α', 53. Γ', 242).

3) Τὰ Βασιλικά χρῶνται τῇ λέξει φόρος ἐκ τοῦ λατινικοῦ forum. Ἀκαταλλήλως λέγεται ἐν τῇ δικονομίᾳ δικαιοδοσία καὶ τὸ forum, ἣτοι ἡ σχέσις τοῦ ιδιώτου πρὸς τὸ ἀρμόδιον νὰ δικάσῃ αὐτὸν δικαστήριον. Ἡ δωσιδικία ἴσως πλησιάζει μᾶλλον εἰς τὸ πρᾶγμα.

4) **Bayer** 181. Ἡ νομικὴ διάταξις εἶναι εἰδική, ἐὰν εἰσάγῃ ἐξαίρεσιν εἴτε χάριν εἶδους τινὸς διαφορῶν, εἴτε χάριν κατηγορίας τινὸς προσώπων, οἷα τῶν ἐμποροδικεῶν ἢ ἀρμοδιότης, ἡ δωσιδικία τοῦ συναλλάγματος, ἡ ἀρμοδιότης τῶν ἀγωγῶν κακοδικίας κ.τ.λ. Ἡ χάριν τοῦ προσώπου ἢ τῆς διαφορᾶς παρέκκλισις τῶν γενικῶν περὶ ἀρμοδιότητος ἀρχῶν λέγεται παρὰ τῶν γερμανῶν συγγραφέων forum privilegiatum. Τοιαύτην ἔχουσι παρ' ἡμῶν οἱ εἰς κακοδικίαν ὑπαγόμενοι δικασταί.

ἐκ τῆς θελήσεως τῶν δικάζομένων προερχομένη· καὶ **ἐκτακτος** (f. extraordinarium), ἡ ἐπὶ δικαστικῆς ἀποφάσεως στηριζομένη⁵.

Εἶναι δὲ ἡ ἀρμοδιότης πρώτου ἢ δευτέρου βαθμοῦ, ἀποκλειστικὴ ἢ συντρέχουσα, καὶ ὀρίζεται εἴτε ἐκ τῆς σχέσεως τοῦ **ἐναγομένου** πρὸς τὸ δικαστήριον, εἴτε ἐκ τῆς σχέσεως τῆς **διαφορᾶς** πρὸς αὐτό⁶.

B'.) Γενικὴ δωσιδικία.

1) Γενικά.

ΚΑ. 539
ΝΗ 305

ἐντ. 2 45-48

§ 30. Ἡ ἀρμοδιότης παρέχει εἰς μὲν τὸ δικαστήριον τὴν ἐξουσίαν νὰ δικάσῃ, εἰς δὲ τοὺς διαφερομένους τὴν ὑποχρέωσιν νὰ δικασθῶσιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τούτου. Ὅθεν ἀναγκαῖον γίνεται νὰ ἐξηγηθῇ ποῖον ἐν ἐκάστῳ θέματι εἶναι τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον. Γενικὸς δὲ κανὼν χρησιμεύει ἐνταῦθα οὗτος· **ἡ κατοικία τοῦ ἐναγομένου ὀρίζει τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ δικαστηρίου.** +

Ὁ κανὼν οὗτος εὐρῆται καὶ ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ κεκυρωμένος¹· ἀλλὰ κατ' αὐτό, ἐκτὸς τῆς κατοικίας, συνίστησι καὶ ἡ πατρὶς (origo) δωσιδικίαν γενικὴν (orsum originis)· διότι πᾶς Ῥωμαῖος ὑπετάσσετο εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῆς ἰδίας αὐτοῦ πατρίδος (municipium) καὶ μὴ + ἐν ἀνάμοσιν καὶ ἐν ὁρίωνι ΚΕ 638

5) Τοῦτο λαμβάνει χώραν παρ' ἡμῶν ἐν τοῖς θέμασι τοῦ 49 ἄρθρ. πολ. ὅταν δηλαδὴ γίνεται παραπομπὴ εἰς ἄλλο δικαστήριον, ἢ ὅταν ὁ ἄρειος Πάγος ἀναιρῶν παραπέμπῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς ἄλλο δικαστήριον, ἢ τὸ ἐφετεῖον μεταρρυθμίζον ἐφαρμόζῃ τὸ 780 ἄρθρ. Ἀλλῶς ὀρίζουσι τὸ forum extraordinarium οἱ γερμανοὶ συγγραφεῖς. Bayer 282. Mühlentbr. § 100. Morstadt Schlüssel § 99.

1) Νόμ. 2. κώδ. (3, 13). Ν. 38 βασ. (7, 3). «ὁ ἐνάγων ἀκολουθεῖτω τῷ φόρῳ τοῦ ἐναγομένου... οὐ μὴν δὲ ὁ ἐναγόμενος τῷ τοῦ ἐνάγοντος».

κατοικῶν αὐτόθι², ἡ πατρίς δὲ ὠρίζετο οὐχὶ ἐκ τοῦ τόπου τῆς γεννήσεως, ἀλλ' ἐκ τῆς πολιτείας τῶν γονέων³. Πρὸς τοῦτοις δὲ ἐλογίζετο ἡ Ῥώμη ὡς κοινὴ πάντων τῶν Ῥωμαίων πατρίς⁴ διὸ ὑπῆρχε καὶ ἐνταῦθα ἀρμοδιότης⁵. Ὡστε κατὰ τὸ ρ. δ. κοινὴν ἀρμοδιότητα συνέβαινε νὰ ἔχωσιν ἐνίοτε τρία διάφορα δικαστήρια, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡδύνατο νὰ ἐκλέξη ὁ ἐνάγων⁶.

Παρ' ἡμῖν δὲ ὑπάρχει μόνον τῆς κατοικίας ἡ γενικὴ δωσιδικία (*forum domicilii*), οὐχὶ καὶ ἡ τῆς πατρίδος, διότι, ἂν καὶ κατὰ τὸ 3 ἄρθρ. τοῦ περὶ δήμων νόμου ἕκαστος πολίτης ὀφείλοι νὰ ᾔηται μέλος δήμου τινός, δὲν χρεωστεῖ ὅμως ἀναγκαίως καὶ νὰ ἔχη αὐτόθι τὴν μόνιμον αὐτοῦ κατοικίαν, ἀλλὰ δύναται νὰ κατοικῇ μονίμως καὶ ἐκτὸς τοῦ ἰδίου δήμου⁷.

2) Νόμ. 29. π. ad municip. (50. 1). *Incola et his magistratibus parere debet, apud quos incola est, et illis apud quos civis est, nec tantum municipali jurisdictioni in utroque municipio subjectus est, verum etiam omnibus publicis muneribus jungi debet.*

3) Ἐπὶ γνησίων τέκνων τοῦ πατρὸς ἡ πολιτεία ἐξητάζετο, ἐπὶ νόθων δὲ τῆς μητρός· ἀλλ' εἶχον πόλεις τινὲς τὸ προνόμιον τοῦ νὰ ὀρίζεται ἐκ τῶν μητέρων τῶν τέκνων ἡ πολιτεία (νόμ. 1 § 2. νόμ. 6 § 1. ν. 9. π. 50, 1. νόμ. 3. κώδ. 10, 38). Ἡ πολιτεία δὲ ἐκτάτο *origine, manumissione, allectione et adoptione*. Νόμ. 7. κώδ. (10. 39). νόμ. 1. πρ. π. (50, 1).

5) Νόμ. 33 π. (50, 1). *Roma communis nostra patria est*. Ν. 6 § 11. π. (27, 1). νόμ. 6 § 11 βας. (38, 1). κοινὴ γὰρ πατρίς ἡ Ῥώμη.

5) Νόμ. 28 § 4 π. (4, 6). Ἀλλ' εἶχον τινὲς δικαίωμα τοῦ ἐπικαλεῖσθαι τὸν ἴδιον οἶκον (*jus revocandi domum suam*), ἥτοι τὴν δικαιοδοσίαν τῆς κατοικίας αὐτῶν. Νόμ. 2 § 3—6 π. (5, 1). νόμ. 2 § 3. 6 βας. (7, 5). *Bethmann Versuche* σ. 9. σημ. 23.

6) Νόμ. 29 π. (50, 1), *Bethmann* σελ. 6. *Bayer* σ. 190.

7) Τοῦτο δ' ἐξάγεται ἱκανῶς ἐκ τοῦ 13 ἄρθρου τοῦ αὐτοῦ νόμου, καθ' ὃ πρὸς ἐξάσκησιν ἐκλογικῶν δικαιωμάτων ἀπαιτεῖται μόνιμος οἰκήσις ἐν τῷ δήμῳ. Τὸ ἄρθρ. 9 § 4 αὐτοῦ ἀπαιτεῖ μὲν ἀποκατάστασιν ἐν τινι

Εδμ. 7 45-48

2) Τι ἐστὶ κατοικία. ΚΘ. 82, 226
ΚΗ 489

§ 31. Κατοικία τινὸς λέγεται ὁ τόπος, ὅστις εἶναι τὸ κῆριον καὶ μόνιμον τῶν οἰκιακῶν καὶ κοινωνικῶν αὐτοῦ σχέσεων καὶ ἐνεργειῶν κέντρον¹. Ἀπαιτοῦνται λοιπὸν πρὸς θεμελίωσιν αὐτῆς δύο τινά, ποιά τις οἰκησις ἐν τῷ τόπῳ (corpus) καὶ ποιά τις διάνοια τοῦ οἰκοῦντος (animus)· δηλαδὴ ἡ μὲν οἰκησις πρέπει νὰ διαφαίνῃ τελείαν ἐγκατοίκησιν, ἡ δὲ διάνοια, πρόθεσιν σταθερᾶς καὶ μονίμου ἐγκατοικήσεως. Ἐντεῦθεν δὲ συνάγεται ὅτι ἡ κατοικία α') ἀπαρτίζεται ἐκ τῆς συνυπάρξεως τῆς τε οἰκήσεως καὶ τῆς προθέσεως²· διὸ οὔτε μόνῃ ἡ θέλησις ἢ ἡ πρόσκαιρος διατριβὴ συνιστᾷ κατοικίαν, οὔτε καταργεῖ τὴν ὑπάρχουσαν ἢ προσωρινὴν ἀναχώρησις³. β') εἶναι προαιρετικόν τι ἐκ

δήμῳ, ἀλλὰ πρὸς κτῆσιν τῆς τοῦ δημότου ιδιότητος· ὥστε μετὰ τὴν κτῆσιν ταύτην δύναται νὰ μετακινήθῃ ἡ κατοικία. Παράβ. καὶ ἄρθρ. 4 τοῦ περὶ ἐπαρχιακῶν συμβ. νόμ. Demolombe Cours de code civil A' § 430. Bayer σ. 190: Seuffert A', 39. σημ. 5. Glück ΣΤ', 261.

1) Cicero pro Archia poeta § 9. Νόμ. 7. κώδ. (10. 39) . . . in eo loco singulos habere domicilium non ambigitur, ubi quis larem rerumque ac fortunarum suarum summam constituit, unde rursus non sit discessurus, si nihil avocet, unde quum profectus est, peregrinari videtur, quo si rediit, peregrinari jam destitit (νόμ. 203 π. 50, 16)· eam domum unicuique nostrum debere existimari, ubi quisque sedes et tabulas haberet, suarumque rerum constitutionem fecisset (ἄρθ. 91 τοῦ ἄστ. νόμου). Περὶ τὸν ὀρισμὸν τῆς κατοικίας εἶναι ἀδιάφορον τὸ νὰ εἴπωμεν ὅτι κατοικίαν ἔχει τις ἐν ᾧ τόπῳ κυρίως καὶ μονίμως ἐγκατεστή, ἢ τὸ νὰ εἴπωμεν ὅτι κατοικία λέγεται ὁ τόπος, ὃν τις ὤρισεν ὡς τὸ κέντρον τῶν ὑποθέσεών του. Puchta Lehrb. § 45. Kierulff Civilr. σ. 122.

2) Νόμ. 20 π. (50. 1). domicilium re et facto transfertur, non nuda contestatione, ut in his exigitur qui negant se posse ad munera, ut incolas, vocari.

3) Νόμ. 2 κώδ. (10, 39).

τῆς θελήσεως τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτωμένη⁴. γ') μία ὁμως καὶ ἀπλή⁵, παύουσα διὰ τῆς ἀποκτήσεως νέας⁶. Τὴν ἀρ-
~~μίσθη, μίσθια, σπουδὴ καὶ αἰσθητικὴ αὐτοῦ, ἡμῶν~~
~~συνέτη, αἰσθητικὴ καὶ αἰσθητικὴ αὐτοῦ.~~ — ΚΒ. 267

ΚΕ. 633

4) Ἡ θέλησις τοῦ ἐναλλάσσοντος κατοικίαν ἢ δηλοῦται ῥητῶς εἰς τὰ δημαρχεῖα τῆς παλαιᾶς καὶ τῆς νέας κατοικίας, ἢ συνάγεται ἐκ τεκμηρίων (ἄρθρ. 92 ἀστ. νόμου). Τοιαῦτα π. χ. τεκμήρια εἰσὶν ἡ κτήσις ἀκινήτων (οἰκίας) ἐν τῷ τόπῳ, διαμονὴ μακροῦ χρόνου, ἐξάσκησης ἐπαγγέλματος, ἡ ἰδιότης δημότου κτλ. (νόμ. 27. § 1. π. 50, 1. νόμ. 2 κώδ. 10, 39. Demolombe Α', 438. Bonc. Β', 197). Τὸ ἔχειν οἰκίαν μόνον δὲν ἀρκεῖ (νόμ. 17 § 13 π. 50, 1). Ὡσαύτως πραγματικὸν εἶναι τὸ ζήτημα (περὶ οὗ πολὺς λόγος παρὰ Γερμανοῖς γίνεται. Renaud σ. 68 σημ. 6) ἂν ὁ μισθωτὴς ἔχῃ τὴν κατοικίαν του ἐν τῷ τῆς μισθώσεως τόπῳ. Ἐξαιρετικῶς ἐνίστη ἡ κατοικία εἶναι ἀναγκαία (κατωτ. § 33). ΚΒ. 267

ἡμῶν
 σ. 166.

5) Κατὰ τὸν νέον ἀστ. νόμον δὲν δύναται τις νὰ ἔχῃ δύο κατοικίας, ὡς παραδέχεται τὸ ῥωμ. δίκαιον (νόμ. 6 § 2 π. αὐτ.) *viris prudentibus placuit, duobus locis posse aliquem habere domicilium, si utrobique ita se instruxit, ut non ideo minus apud alteros se collocasse videatur* (πρὸς. νόμ. 5, νόμ. 27 § 2 π. αὐτ. Demol. σ. 440. Boncen. Β', 196). Ἐὰν δὲ τυχὸν συμβῇ νὰ κατοικῇ τις εἰς δύο τόπους ἀλλήλοδιαδόχως, ὁ δικαστὴς ἔχει νὰ κρίνῃ τότε ὁποτέρᾳ ἐστὶν ἡ κυρία κατοικία αὐτοῦ (Dallos Domicile ἀρ. 8). Ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν νέον νόμον ὡς καὶ κατὰ τὸν ῥωμαϊκόν, εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἔχῃ τις κατοικίαν — *difficile est, sine domicilio esse quemquam. Puto autem et hoc procedere posse si quis domicilio relicto naviget, vel iter faciat, quærens quo se conferat, atque ubi constituat; nam hunc puto sine domicilio esse* (νόμ. 27 § 2 αὐτ.). Seuffert Α', 42. Demol. σ. 442. Massé-Vergé Α', 120, σημ. 1. Dallos Domicile ἀρ. 17. Ἐναντίας Marcadé Α', 240.

ἡμῶν
 158

6) Νόμ. 20 π. (50. 1). Κατὰ τὸν νέον ἀστυκὸν νόμον ὁ ἔχων ἤδη κατοικίαν που διατηρεῖ αὐτὴν μεχρὶς τοῦ ἀποκτήσῃ ἄλλαχόθι ἄλλην, ἢτοι ἐγκατοικίῃ πραγματικῶς εἰς τῆς νέας κατοικίας τὸν τόπον ὅθεν ἡ παλαιὰ κατοικία οὐκ ἀπόλλυται διὰ τῆς ἀπλῆς ἐγκαταλείψεως αὐτῆς (Marcadé Α', 240. Dallos domicile ἀρ. 25 ἐπ.). Δύναται δὲ τις καὶ κατὰ τὸν νόμ. αὐτὸν νὰ ἐγκατασταθῇ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, καὶ νὰ συστήσῃ αὐτόθι κατοικίαν. Dallos ἀρ. 20. contra Demol. σ. 448.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου παύει φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ ἡ κατοικία αὐτοῦ ὡς πρὸς τινὰς δὲ μόνον διαφορὰς διαμένει ἐπὶ τινὰ χρόνον (ιδ. § 32 γ'. Bayer σ. 186. Seuffert Α', 57).

μοδιότητα δὲ τοῦ δικαστηρίου ὁρίζει ἡ κατοικία τοῦ ἐναγομένου⁷, ἣν ἔχει ὅταν ἐγγράφηται εἰς τὸ πινάκιον ἡ ἀγωγῇ⁸. Εἰς τὸ δικαστήριον δὲ τοῦτο δύνανται νὰ εἰσέλθωσι παντὸς εἶδους ἀγωγαί, εἴτε ἐντὸς εἴτε ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος ἐγεννήθη τὸ δι' αὐτῶν ἐπιδιωκόμενον δικαίωμα· ἐξαιροῦνται αἱ ἀγωγαί, ἅς ῥητῶς ὁ νόμος ὑπῆγαγεν εἰς ἄλλο δικαστήριον⁹.

5) Νόμιμος ἢ τεκμαρτὴ κατοικία. *Εἰς. σελ. 160*

§ 32. Ἐνίοτε ἡ κατοικία γίνεται δυσεύρετος ἢ ἐλ-

7) Νόμ. 2. κώδ. (3, 24). νόμ. 2. κώδ. (3, 13). νόμ. 82, 87 β.σ. (7, 5). ἀκαὶ ἐν ταῖς περὶ δεσποτείας ἀγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς προσωπικαῖς φυλάττεται ὁ κανὼν ὁ βουλούμενος τὸν ἐνάγοντα ἀκολουθεῖν τῷ φόρῳ τοῦ ἐναγομένου». *Juris ordinem converti postulas, ut non actor rei forum, sed reus actoris sequatur* (νόμ. 38, β.σ. 7, 3. πολ. 16 ἐδ. 1). *Bethmann Versuche* σελ. 5. 10. 14. *Bayer* 187. *Demol.* ἀρ. 339.

8) *Βαυαρ. Σχέδιον τοῦ 1831 § 167. b. νόμ. 30. π. (5, 1). ubi acceptum est semel judicium, ibi et finem accipere debet* (πολ. 16 § 2, 575 § 2). Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἄρθρων φαίνεται ἀντινομία τις· τὸ μὲν λέγει ὅτι ἡ ἀρμοδιότης τοῦ δικαστηρίου ὁρίζεται ἐκ τῆς ἐν τῷ χρόνῳ τῆς ἐγέρσεως τῆς ἀγωγῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου, τὸ δὲ ὅτι διὰ τῆς εἰς τὸ πινάκιον ἐγγραφῆς τῆς ὑποθέσεως καθίσταται ἀμετάβλητος ἡ δωσιδικία. Ἡ ἀντινομία αἱρεται ἐὰν δεχθῶμεν ὅτι ἔγερσιν ἀγωγῆς ἐννοεῖ ὁ νόμος ἐνταῦθα τὴν εἰς τὸ πινάκιον ἐγγραφήν. Ὡστε ἐὰν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς μέχρι τῆς ἐγγραφῆς αὐτῆς εἰς τὸ πινάκιον μεταβληθῇ ἡ κατοικία καθίσταται ἀναρμόδιον τὸ δικαστήριον, ἐκτὸς ἂν τοῦτο γενῇ ἐπὶ περιγραφῇ τοῦ νόμου (*in fraudem legis*). Καὶ οἱ Γάλλοι παραδέχονται ὅτι ἐὰν μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς δίκης μεταβάλλῃ κατοικίαν ὁ ἐναγόμενος, τοῦ δικαστηρίου ἡ ἀρμοδιότης δὲν τροποποιεῖται ἐκ τούτου (*Carré procéd. ζ. 254. Compét. Δ'. 15. ἀλλ' ὁ νόμ. 2. κώδ. 3, 13, ὃν ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἐπικαλεῖται, ἄλλην ἔχει ἐννοίαν διότι τὸ postea ἐν τῇ περικοπῇ licet hoc postea transtulerit ἐννοεῖ τὴν μετὰ τὴν σύμβασιν καὶ οὐχὶ τὴν μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς δίκης ἀλλαγὴν τῆς κατοικίας. Φέδ. 354. Wetzell σελ. 333*).

9) Πολ. 19. κατωτ. § 45 σημ. 14.

λείπει παντελῶς. Διὰ τοῦτο ὥρισεν εἰδικώτερον τὰ δύο ταῦτα ὁ νόμος.

α') τὰ νομικὰ πρόσωπα, ὡς ἐν τῇ ιδέᾳ κυρίως ὑπάρχοντα καὶ ἐπομένως οὔτε θέλησιν οὔτε κατοικίαν ἔχοντα, λογίζονται, καθ' ὁμοίωσιν τῶν φυσικῶν προσώπων, κατοικοῦντα, ἐν ᾧ τόπῳ ὑπάρχει τῆς περιουσίας αὐτῶν ἡ διοίκησις. Ὅθεν τὸ δημόσιον ἔχει κατοικίαν τὴν πρωτεύουσαν τοῦ βασιλείου, τὰ δὲ λοιπὰ νομικὰ πρόσωπα τὸν τόπον, ἐνθα καθιδρύεται τῶν κτημάτων αὐτῶν ἡ διεύθυνσις¹. *Ἐνθα δὲ σ. 161*

β') αἱ ἐμπορικαὶ² ἐταιρίαι ἔχουσι κατοικίαν τὸν τόπον, ἐνθα εἰσὶ καθιδρυμέναι. Διὰ τοῦτο εἰς τὸ αὐτόθι δικαστήριον ἐνάγονται παρὰ παντὸς συνεταίρου ἢ τρίτου καὶ περὶ πάσης προσωπικῆς ἢ ἐμπραγμάτου³ ἀπαιτήσεως. Ἡ κατοικία δ' αὕτη παύει διαλυομένης τῆς εταιρίας⁴. *Ἐνθα δὲ σ. 162.*

1) Bayer 8 ἐκδ. 187. Σαβ. Συστ. Β', 65. Seuffert Comment. Α', 56. σημ. 16. Φεδ. 358.

2) Dalloz Compét. civile des trib. d'arr. ἀρ. 109. γαλ. δίκον. ἀρ. 59. . . . le défendeur sera assigné. . . § 5. En matière de société, tant qu'elle existe, devant le juge du lieu où elle est établie. "Ὡστε ἡ διάταξις αὕτη περιλαμβάνει καὶ τὰς πολιτικὰς ἐταιρίας. Παρ' ἡμῶν μόνον αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι ἔχουσιν ὡς τοιαῦται ἰδίαν κατοικίαν. Ὁ δὲ λόγος τῆς εἰδικῆς ταύτης κατοικίας εἶναι ὅτι εὐκολώτερον καὶ ἀσφαλέστερον διεξάγονται αὐτόθι αἱ ἐταιρικαὶ δίκαι (Boitard Α', 108. Bancenne Β', 26). Ἀλλ' αἱ μετοχικαὶ ἐταιρίαι δὲν ἀπολαύουσι τοῦ πλεονεκτήματος ἰδίας κατοικίας, καθὼ μὴ ἔχουσαι μόνιμον ὑπαρξιν (Berriat σ. 91. σημ. 23. On a excepté de la règle du texte les sociétés en participation, parcequ'elles n'ont pas d'assiette et cessent d'exister quand l'affaire qu'elles ont pour objet est terminée. Carré Compét. Γ', 406. Bonc. σ. 135). Ἐὰν ἡ ἐταιρία ἔχῃ πολλὰ καθιδρύματα, ἐξετάζεται ποῖον εἶναι τὸ κύριον· ἐάν δὲ ἴδιον καθιδρύμα δὲν ἔχῃ οὐδὲ κατοικίαν ἰδίαν ἔχει. Dalloz ἀνωτ. ἀρ. 110. Carré proc. ζ. 261

ΚΒ. 127

ΚΖ. 426

3) Carré procéd ζ. 261 bis.

4) Πολ. 17 § 4 αἰς τὸ δικαστήριον τοῦ τόπου, ἐνθα εἰσὶ καθιδρυμέ-

ἐν τῇ ἰδίᾳ Τραπεζῇ τῇ ἐν Θεσσαλονικίᾳ ὡς αἰς ἀρ. 89 τοῦ νόμου, ἰδίαν κατοικίαν.

252, 241, 181
θ. ΚΕ. 58

γ') ἡ κληρονομία παρίστησιν ἐπὶ τινὰ χρόνον τοῦ τε-
θνεῶτος τὸ πρόσωπον διὸ ἡ κατοικία αὐτοῦ εἶναι καὶ
τῆς κληρονομίας κατοικία⁵. ἀλλὰ διαρκεῖ μέχρι τῆς θανα-

και· διότι μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας παύει ἡ ἐταιρική ἐνότης,
ὕπερ τῆς ἀπέδωκεν ὁ νόμος εἰς τὴν ἐταιρίαν εἰδικὴν κατοικίαν. Ἀλλὰ
κατὰ τὴν παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐπικρατήσασαν νομολογίαν, συγχωρεῖται
νὰ εἰσαχθῶσι, καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας, εἰς τὸ δικαστή-
ριον τῆς κατοικίας αὐτῆς αἱ ἐξῆς ἀγωγαί· ἡ περὶ διανομῆς τῆς ἐται-
ρικής περιουσίας· ἡ περὶ διαρρήξεως τῆς γενομένης διανομῆς καὶ ἡ περὶ
ἐγγυήσεως διὰ τὴν ἐκνίκησιν τοῦ λαχόντος μεριδίου. Τὰς ἐξαιρέσεις
ταύτας στήριζουσιν οἱ Γάλλοι εἰς τὸ ἀρθ. 822 τοῦ γαλ. κώδ. καθ' ὃ ἡ
περὶ διανομῆς ἀγωγή καὶ αἱ κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτῆς ἀναφυόμεναι
ἐριδες ὑπάγονται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας.
παρὰ τῷ δικαστηρίῳ τούτῳ γίνονται οἱ πλειστηριασμοὶ καὶ εἰσάγονται
αἱ περὶ ἐγγυήσεως διὰ τοὺς λαχόντας κλήρους ἀγωγαί, ὡς καὶ αἱ περὶ
διαρρήξεως τῆς διανομῆς (Boitard Α', 108. Boncenne Β'. 26. σημ.
1. Carré Compét. Γ', 405. procéd. ζήτ. 260). Αἱ ἐξαιρέσεις αὗται δὲν
ἰσχύουσι παρ' ἡμῶν, διότι τῆς ἐταιρίας ἡ κατοικία, ὡς τοῦ νόμου ποιη-
σις, δὲν δύναται νὰ ἐκταθῇ πέραν τῶν ὁρίων αὐτῆς. Κατὰ τὸν Φέδερν
(σελ. 360) ἡ πρώτη ἐξαιρέσις δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ καὶ παρ' ἡμῶν.
Αἱ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς ἐταιρίας, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐκκαθαρίσεως αὐ-
τῆς ἀναφυόμεναι μετὰ τῶν συνεταίρων διαφοραὶ δύναται κατὰ τινας
(Carré Compét. Ζ', 387. Πάλ. Ἐμπορ. δικ. Α', 249 σημ. 3. Dalloz
Compét. civile ἀρ. 123) νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἐται-
ρίας. Ἀλλὰ καὶ αὕτη ἡ ἐξαιρέσις δὲν φαίνεται νόμιμος παρ' ἡμῶν.

5) Κατὰ τὸ ρώμ. δίκαιον (νόμ. 83 βασ. 7. 5), «εἴτις τὴν κληρονο-
μίαν ἀπαιτοῦσαν ἀγωγὴν βούλεται κινήσαι, ἢ ὅπου τὴν οἴκησιν ἔχει ὁ
ἐναγόμενος, ἢ ὅπου ἡ κληρονομία διέκεται, κινεῖται. — ὁ μὲν κληρονό-
μος εἰ βούλεται πεμφθῆναι· εἰς νομὴν τῶν κληρονομαιῶν πραγμ. ἁτῶν,
ἐν ἐκείνῃ τῇ ἐπαρχίᾳ αἰτεῖται, ἐν ἣ τὰ πράγματα διέκεται». (Bayer
σ. 194. Linde Lehrb. § 60. Morstadt Schlüssel § 90. IV).

Κατὰ τὸ Βαυαρ. Σχέδ. τοῦ 1827, § 4, ἀγωγαὶ προσωπικαὶ κατὰ τοῦ
κληρονομηθέντος δύναται, ἕως οὗ παραδοθῇ ἡ κληρονομία τῶς κλη-
ρονομίαις, νὰ κινήθῃσιν εἰς τὸ τῆς κληρονομίας δικαστήριον. § 5. αἱ
τὴν νομὴν τῆς κληρονομίας ἢ τὸ κληρονομικὸν δίκαιον ἐν γένει σκοποῦ-
σαι ἀγωγαί, δύναται νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον μεχρὶ τοῦ
περατωθῶσιν αἱ περὶ τῆς κληρονομίας διαπραγματεύσεις. Τὸ δὲ Βαυαρ.

ΚΑ. 202

νομῆς ἢ τῆς εἰς τὸν κληρονόμον ἐγχειρίσεως τοῦ κλήρου. Εἰς τὸ δικαστήριον δὲ τῆς κατοικίας ταύτης, ἡγουν τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας, εἰσάγονται πρὸ τῆς διανομῆς μὲν τοῦ κλήρου, πᾶσαι αἱ μεταξὺ τῶν κληρονόμων⁶ ἀγωγαὶ καὶ αἱ τῶν δανειστῶν⁷ τοῦ κληρονομηθέντος· πρὸ τῆς ἐγχειρίσεως δ' αὐτοῦ αἱ ἀγωγαὶ περὶ ἀφ' ἧς διανομῆς κλήρου ΚΕ. 53.

Σχέδ. τοῦ 1831 περιέχει ταῦτα ἐν § 2, d., κατὰ κληρονόμων ἐπὶ ἀγωγῶν, ἀξιώσεις κατὰ τοῦ κληρονομηθέντος ἀποβλεπουσῶν, ἕως οὗ παραδοθῇ ἡ κληρονομία, τὸ τῆς κληρονομίας δικαστήριον· τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν ἀγωγῶν, τῶν ἀντικείμενον ἔχουσῶν τὸ κληρονομικὸν δίκαιον ἢ τὴν νομὴν, προσέτι κληροδοτήματα ἐπὶ μήπω ἐγχειρισθείσης κληρονομίας. Ἡ γαλλικὴ δικονομία τέλος ὥρισε τὰ ἐξῆς art. 59 § 6.

En matière de succession—1 sur les demandes entre héritiers jusqu'au partage inclusivement; — 2 sur les demandes qui seraient intentées par des créanciers du défunt, avant le partage; — 3 sur les demandes relatives à l'exécution des dispositions à cause de mort, jusqu'au jugement définitif, devant le tribunal du lieu où la succession est ouverte.

Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων τῶν Βασιλικῶν σχεδίων καὶ τῆς γαλλικῆς δικονομίας συνέταξεν ὁ ἐγγράμιος νομοθέτης τὸν § 5 τοῦ 17 ἄρθρ. τῆς ἡμετέρας δικονομίας, διαστείλας τὸ πρῶτον ἐδάφ. τοῦ δευτέρου κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐν ἐκείνῳ μὲν ἡ διανομὴ τῆς κληρονομίας καταργεῖ τὴν κατοικίαν, ἐν τούτῳ δὲ, ἡ εἰς τὸν κληρονόμον ἐγχειρίσις τῆς κληρονομικῆς περιουσίας.

ΚΕ. 59

6) Ἐνταῦθα ὑποτίθεται ἡ ὑπαρξὶς πολλῶν κληρονόμων· προσέτι ὅτι οἱ κληρονόμοι δὲν ἀμφισβητοῦσιν ἀλλήλοις τὴν κληρονομικὴν ἰδιότητα. Ἄρα ἀνήκει εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ περὶ διανομῆς τοῦ κλήρου ἀγωγή καὶ πᾶσα ἐκ τῆς κληρονομίας πηγάζουσα (Dalloz Comp. Civ. ἀρ. 69), οὐχὶ δὲ οἱ hereditatis petitio. Ἐὰν πρόκηται περὶ κληρονομίας Ἑλλήνος ἐν τῇ ἁλλοδαπῇ ἐγκαθεσταμένου; Δὲν ὑπάρχει τότε, πρέπει νὰ εἴπωμεν, κληρονομίας κατοικίας.

ΚΑ. 202

7) Εἴτε προσωπικαὶ εἴτε ἐμπράγματα. Ἐξαίρουνται αἱ πίπτουσαι εἰς τοὺς ὅρους τοῦ 20 ἄρθρ. τῆς πολιτ. δικον. (Carré procéd. ζ. 261 bis, 263). Ἐὰν ᾖ εἰς μόνος κληρονόμος αἱ ἀγωγαὶ τῶν δανειστῶν πρέπει νὰ κινῶνται εἰς τὴν κατοικίαν αὐτοῦ (Carré procéd. ζ. 263. Boitard A', 109.—contra Φιδ. 364.

κληρονομικοῦ δικαίου (hered. petitio), περί κληροδοτημάτων ἢ ἄλλης τελευταίας βουλήσεως, καὶ ἡ περί τῆς κτήσεως τῆς διακατοχῆς τῆς κληρονομίας⁸.

δ') οἱ παρὰ ξέναις δυνάμεσιν ἐμπειπιστευμένοι διπλωματικοί, ὅσοι ἀπολαύουσι τῆς ἑτεροδικίας, διατηροῦσιν ἤν καὶ πρὶν ἀναχωρήσωσιν εἶχον κατοικίαν, ἕως τοῦ ἀποκτήσωσι νέαν· ἐὰν δὲ κατοικίαν δὲν εἶχον, ὕπάρχονται εἰς τῆς πρωτεύουσας τὰ δικαστήρια⁹. *Εὐαγγέλιος. 170.*

ε') οἱ κατοικίαν μόνιμον μὴ ἔχοντες ὕπάρχονται εἰς τὰ δικαστήρια τῆς προσκαίρου αὐτῶν διαμονῆς¹⁰.

8) Ἐάν τις ἢ τινες ἐγκατασταθῶσιν εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀποθανόντος ὡς κληρονόμοι αὐτοῦ καὶ ἐνώσωσιν οὕτω τὴν κληρονομίαν μετὰ τὴν ἰδίαν των περιουσίαν, παύει πλέον τῆς κληρονομίας ἡ κατοικία· ἐπομένως αἱ περί κληρονομικοῦ δικαιώματος κλ. ἀγωγαὶ πρέπει νὰ κινῶνται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἰδίας των κατοικίας. — Ἡ μετάφρασις τοῦ 2 ἐδ. τοῦ μνησθέντος 5 § δὲν εἶναι ἀκριβής. Αὕτη εἶναι ἡ ὁρθή.

«Τὸ αὐτὸ ἰσχύει ὡς πρὸς τὰς ἀγωγὰς περί κληρονομικοῦ δικαίου, »περί κληροδοτημάτων ἢ ἐν γένει περί τῆς ἐκτελέσεως τῶν παρὰ τοῦ ἀποθανόντος διατεθειμένων, ἢ περί διακατοχῆς, τὰς ἀναγομένας εἰς »κληρονομίαν μήπω παραδοθεῖσαν». Ὁ νοῦς δὲ εἶναι οὗτος. Εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας εἰσάγεται ἡ hered. petitio, αἱ περί κληροδοτημάτων ἢ ἄλλων τελευταίων βουλήσεων ἀγωγαί, ὡς καὶ ἡ περί κτήσεως τῆς νομῆς τῆς κληρονομίας. ἀλλὰ τοῦτο συγχωρεῖται προτοῦ ὃ κληρὸς παραδοθῇ εἰς τὸν κληρονόμον καὶ ἐρωθῇ μετὰ τῆς λοιπῆς αὐτοῦ περιουσίας.

9) Πολ. 17 § 1. Τίνες τῶν διπλωματικῶν ἀπολαύουσι τῆς ἑτεροδικίας ἰδ. κατωτ. § 45 σημ. 2. Klüber Droif des gens § 204. 209. Saalfeld, Völkerrecht § 65. Heffter Völkerrecht σ. 83. 383. Φέδ. 423. Dalloz v. agent diplomatique ἀρ. 105. Glück σ'. 428. Διομήδ. σ. 442.

10) Πολ. 16. γαλλ. δικ. 59 § 1. Κατοικίαν μόνιμον δύναται νὰ μὴ ἔχῃ τις, εἴτε προσωρινῶς, ἐὰν ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἔλθῶν δὲν ἐγκατέστη που εἰσέτι, εἴτε διαρκῶς ἕνεκα τοῦ ἐπιτηδεύματός του· οἷοι οἱ ἀλλῆται καὶ οἱ περιοδεύοντες θεαματοκάπηλοι (Seuf. Blätter E', 37. Boitard B', 94). Περὶ αὐτῶν λοιπὸν ἰσχύει ὁ κανὼν ubi te reperio, ibi te judico. Ἀλλ' ἐὰν οἱ τοιοῦτοι, ἡμεῶν οἶοντες, ἀποδημῶσιν; Ἐφαρμο-

4) Ἀναγκαία κατοικία (*dom. necessarium*).

§ 33. Ἡ κατοικία δὲν ἔχει πάντοτε βάσιν τοῦ προσώπου τὴν θέλησιν, ἀλλὰ προσδιορίζετ' ἐνίοτε ἐκ τῆς κατοικίας ἐτέρου. Οὕτω κατοικίαν ἔχουσι

α') αἱ ὑπανδροὶ γυναῖκες τὴν τοῦ συζύγου¹, ἣν καὶ διευζευγμένοι ἢ χῆραι φυλάττουσι, μεχριστοῦ ἀποκτήσωσιν ἐτέραν, ἐκουσίαν ἢ ἀναγκαίαν².

β') τὰ γνήσια (ἐν γάμῳ τεχθέντα) καὶ τὰ τούτοις ἰσοτιμα (ποιητὰ ἢ νομιμοποίητα)³ τέκνα, πρὶν ἢ χειραφετηθῶσι, τὴν τῶν γονέων⁴. ὡσαύτως ~~ἐκ διατελοῦντες~~ ὑπὸ ἐπιτροπίαν, τὴν τοῦ ἐπιτρόπου⁵. — Τὰ νόθα τέκνα ἔχουσι κατοικίαν τὴν τῆς μητρός⁶, τὰ δ' ἔκθετα, ὡς ἀγνωσμένων ἀμφοτέρων τῶν γονέων αὐτῶν, ἐν ᾧ τόπῳ εὔρε-

στέον, νομίζω, κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἄρθρ. 17 τὸν § 1 (ὅρ. σημ. 9 τοῦ § τούτου).

1) Ἀστ. νόμ. 94. πολ. 18 § 1. νόμ. 65. π. (5, 1). νόμ. 19 πρ. π. (2, 1). νόμ. 13 κώδ. (12, 1). νόμ. 9 κώδ. (10, 39). νόμ. 5 π. (23, 2). *Mulieres honore maritorum erigimus et forum ex eorum persona statuimus.* Ὅχι ὅμως αἱ μεμνηστευμέναι ἀπλῶς (νόμ. 32. 38 § 3. π. 50, 1). Αἱ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης *κεχωρισμέναι* διατηροῦσιν, ὡς καὶ αἱ διευζευγμέναι, τὴν τοῦ ἀνδρὸς μεχριστοῦ ἀποκτήσωσιν ἄλλην. *Demol. Α', 457. Dalloz domicile ἀρ. 70 Αἱ ἐμπορευόμεναι; Dalloz ἀρ. 67.*

2) Πολ. 18. § 1. 2. «ἐὰν δὲ μεταβάλουν αἱ διευζευγμέναι σύζυγοι, αἱ χῆραι τὴν κατοικίαν των, γίνεται ἀρμόδιον τῆς νέας κατοικίας τὸ δικαστήριον», ὅπερ συμβαίνει καὶ ὅταν χήρα ἔλθῃ εἰς δεύτερον γάμον (νόμ. 22 § 1 π. 50, 1). *vidua mulier amissi mariti domicilium retinet... sed... aliis intervenientibus nuptiis permutatur.* Dalloz ἀρ. 63.

3) Arg. νόμ. 15, § 3. νόμ. 17 § 9 π. (50, 1).

4) Ἀστ. νόμ. 94. *Demol. Α', 460. Dalloz ἀρ. 80. Πολ. 18 § 3. νόμ. 3. 4. 6 § 1 π. (50, 1).*

5) Ἡ κατοικία αὕτη μεταβάλλεται μεταβαλλομένης τῆς τοῦ ἐπιτρόπου. Τινὲς ποιοῦσιν ἐξαιρέσεις· ὅρ. Dalloz ἀρ. 87. *Demol. Α', 462. Ζ', 146. Καλλιγ. Α', 305.*

6) Πολ. 18 § 4. νόμ. 9. π. (50, 1).

θῶσιν ἢ ἀνατραφῶσι· διότι ἐνταῦθα καὶ ὡς δημόται κατα- K2. 622.
τάσσονται 7. *Λογισμ. σ. 164. § 15 π. 3.*

γ') οἱ ὑπάλληλοι, ἐκτὸς τῶν ἐχόντων ὑπηρεσίαν ἰσόβιον καὶ συνεχῇ, δὲν ἔχουσιν ἀναγκαίαν κατοικίαν τὸν τόπον τῆς ὑπηρεσίας αὐτῶν· διότι οὔτε ὁ ἀστυκὸς νόμος οὔτε τὰ περὶ δικαστικῆς ἀρμοδιότητος πραγματευόμενα ἄρθρα τῆς πολιτικῆς δικονομίας περιέχουσι διατάξιν τινὰ περὶ τῆς κατοικίας αὐτῶν 8, τινὰ δὲ τούτων μάλιστα τὸ ἐναντίον τεκμηριοῦσιν 9. *Σελ. σ. 165 § 166.*

Κατωκία ἰσοβίου K B. 42.

7) "Αρ. 9 τοῦ περὶ δήμ. νόμ. Bayer σ. 191. Linde § 89. Σαβιν. Συστ. Η', 106.

8) "Αστ. νόμ. 93. Γαλ. κώδ. 106. 107. Demol. Α', § 364—366. "Ο Φέδερ ἐκφράζει (σελ. 367) ἐναντίαν γνώμην. "Αλλ' ἀνοιχείως πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐπικαλεῖται τὰ ἄρθρ. 280, 155, καὶ 157 τοῦ "Οργ. διότι σκοπὸς αὐτῶν εἶναι ἡ διηνεκὴς παρουσία τοῦ δικαστικοῦ ὑπαλλήλου εἰς τὸν τόπον τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ, ἥτις ὅμως καὶ ἄνευ κατοικίας μορίμου δύναται νὰ διαπραχθῇ· ἔπειτα καὶ ἂν ὑποτεθῶσι τὰ εἰρημένα ἄρθρα ἐννοοῦντα μόνιμον κατοικίαν δὲν κηρύττουσιν αὐτοδικαίως ἔχοντα αὐτόθι τὸν ὑπάλληλον τὴν κατοικίαν αὐτοῦ, ἀλλὰ διατάττουσιν αὐτὸν ἀπλῶς νὰ μεταβῇ καὶ οἰκήσῃ ἐκεῖ, ὅπερ ὅμως δύναται καὶ νὰ μὴ πράξῃ ("Οργ. 280 ἐδ. 2. 281). Καὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχει ἡ διάταξις τοῦ 280, καὶ ὅμως ἐγένετο ἀνάγκη νὰ ὀρίσῃ εἰδικῶς τὸ τῆς κατοικίας τῶν ὑπαλλήλων ὁ ἀστυκὸς κώδιξ (Carré Compét. Β', 7)· αἱ διατάξεις δὲ τοῦ βῶμ. δικαίου (νόμ. 23 § 1 π. 50, 1. νόμ. 8 κώδ. 18, 39), εἰσὶν ἀπλῶς ἐρμηνευτικαὶ (πρὸ. καὶ νόμ. 11 π. 1, 9. νόμ. 11 β. 6, 1). Παρεκτὸς δὲ πάντων τούτων αἱ μνησθεῖσαι διατάξεις ὁρῶσι τοὺς δικαστικοὺς μόνον. "Αλλὰ βεβαίως ὁ διορισμὸς τινος εἰς δημοσίαν θέσιν καὶ ἡ μετὰ τὴν αὐτοῦ αὐτόθι ἀποτελοῦσα λίαν σπουδαῖον τεκμήριον περὶ τῆς κατοικίας αὐτοῦ.

9) Πολ. 17 § 1, 22 § 1. Κατὰ τὸ πρῶτον, οἱ διπλωματικοὶ ὑπάλληλοι ἔχουσι κατοικίαν, ἐνθα καὶ πρὸ τῆς ἀποστολῆς των κατῴκουν, μεχρισὺ ἀποκλήσων αὐτῶν· ἄρα καίτοι ὑπάλληλοι ὄντες δύνανται νὰ ἀλλάσωσι κατοικίαν. Κατὰ τὸ δεύτερον, οἱ στρατιῶται δὲν ἔχουσι κατοικίαν, ἀλλὰ διαμονὴν ἐν ᾧ τόπῳ ὑπηρετοῦσιν.

ἐπιμ. 249.

Γ'. Εἰδικαὶ δωσιδικίαι.

Α'. Περιπτώσεις.

α') Δωσιδικία τῆς τοποθεσίας τοῦ πράγματος

(forum rei sitae). ἐπὶ διανομῇ γῆμον ΚΕ. 59

ΚΑ. 348

ΚΗ. 305

§ 34. Δίκαι περὶ ἀκινήτων πραγμάτων διεξάγονται ὁρ-
 θότερον παρὰ τῷ δικαστηρίῳ, ἐντὸς τῆς περιφέρειας τοῦ
 ὁποίου κεῖνται τὰ ἀκίνητα. Διὰ τοῦτο ἐδόθη ὡς πρὸς αὐτὰ
 ἀρμοδιότης εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο, καὶ ἂν ὁ ἐναγώ-
 μενος κατοικῇ ἐκτὸς τῆς περιφέρειας αὐτοῦ¹. Ἡ εἰδικὴ δὲ
 αὕτη ἀρμοδιότης ὑπάρχει ὁσάκις τὸ μὲν ἀντικείμενον τῆς
 δίκης εἶναι ἀκίνητον², ἡ δὲ εἰσαγομένη ἀγωγή ἐμπράγ-
 ματος³, ἢ μικτή⁴, ἢ προσωπικὴ κατὰ παντὸς δια-

1) Ἡ εἰδικὴ αὕτη ἀρμοδιότης, ὡς ὁ Bethmann φρονεῖ, εἰσῆχθη κατὰ
 πρῶτον παρὰ Ῥωμαίοις διὰ τοῦ νόμ. 3 κώδ. (3, 19) τοῦ ἔτους 385.
 «ἐν ταῖς τὰ ἴδια ἐκδικούσαις ἀγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς προσωπικαῖς φυλάτ-
 τεταὶ ὁ κανὼν, ὁ βουλούμενος τὸν ἐνάγοντα ἀκολουθεῖν τῷ φόρῳ τοῦ
 ἐναγομένου· ἡ μὲν τοι τὰ ἴδια ἐκδιδούσα ἀγωγή καλῶς καὶ ὅπου τὰ
 πράγματα διάκειται δύναται κινηθῆναι» (ἄρθρ. 59 § 3, 4 γαλ. δικ.).
 Τὸ ἄρθρ. 20 τῆς ἡμετέρας δικονομίας εἶναι ἀκριβὲς ἀντιγραφή τοῦ 3
 § τοῦ Βαυαρ. Σχεδ. τοῦ 1831 (ἴδε καὶ ἄρθ. 21 τῆς νέας Βαυαρ. δικον.
 § 25 γερμ. δικον.).

2) Κατὰ Ῥωμ. δίκαιον ἔνεκα τῆς γενικότητος τοῦ ἐν τῇ 1 σημ. παρα-
 θεθειμένου χωρίου (ὅρ. καὶ Νεαρ. 69 κεφ. α' πρ.) ἐκτείνεται καὶ εἰς
 κινήτὰ ἢ δωσιδικία αὕτη (Bethmann Versuche σελ. 70. Renaud σ. 75
 σημ. 5). Ἐὰν τὸ πρᾶγμα κῆται εἰς τὴν περιφέρειαν πλειόνων δικαστη-
 ρίων, θεωρητέον ἀρμόδιον (κατ' ἀναλογίαν τοῦ νόμ. 50 πρ. π. 5. 1)
 ἐκεῖνο, ἐν ᾧ κεῖται τὸ μείζον μέρος· ἄλλως θεωρητέα πάντα ἀρμόδια.
 Endemann σ. 210 σημ. 34. Osterloh § 79 σημ. 14.

ΚΕ. 60

3) Ἐνταῦθα ἀνήκουσι αἱ ἐξῆς ἀγωγαί, ἡ rei vindicatio, ἡ negato-
 ria actio, ἡ publiciana actio, ἡ confessoria actio, ἡ actio de su-
 perficie, ἡ vectigalis actio καὶ ἡ hypothecaria actio, δι' ὧν δηλαδὴ
 προστατεύεται ἡ κυριότης, αἱ δουλείαι, ἡ ἐπιφάνεια, ἡ ἐμφύτευσις καὶ
 ἡ ὑποθήκη. Εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον ὑπάγεται καὶ ἡ περὶ ἐξαλειψέως
 ὑποθήκης ἀγωγή (ἄρθ. 78 νόμ. ὑποθ.). Περὶ τοῦ Ῥωμ. δικαίου πρβ.

κατόχου ἀρμόζουσα (*actio in rem scripta*)⁵, ἢ τέλος περὶ διακατοχῆς, ἤγουν περὶ κτήσεως, διατηρήσεως καὶ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς⁶.

κατὰ § 35. β') Δωσιδικία τῆς συναφείας (*forum connexitatis*).

§ 35. Ἀπὸ τινων τοῦ ῥωμ. δικαίου κατὰ τι δὲ καὶ τοῦ κανονικοῦ διατάξεων ἀφορμὴν λαβόντες οἱ τῆς Γερμανίας δικονομολόγοι κατεσκεύασαν τὴν τῆς συναφείας λεγομένην ἀρμοδιότητα, καθ' ἣν δίκασι πρὸς ἀλλήλας συνε-

ἐκτὸς τοῦ νόμ. 3 κώδ. (3, 19), Νεαρ. 69 κεφ. α'. «ἐκαστον ἐφ' ἧς ἐπαρχίας πλημμελεῖ, εἴτε περὶ γῆς ὁρίων, εἴτε περὶ δεσποτείας, εἴτε περὶ νομῆς ἢ ὑποθήκης . . . ἐκαῖσε καὶ τὰς εὐθύνas ὑπέχειν». (Bethmann σ. 99 Renaud σ. 70 σημ. 8—17). Ὁ διὰ τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς ὡς *fictus possessor* ἐναγόμενος δὲν εἶναι τῆς προκειμένης δωσιδικίας (Seuffert Α', 90 σημ. 2). Ἡ περὶ κληρονομίας ἀγωγὴ, ὡς *actio universalis* καὶ μὴ ἀναφερομένη εἰς ὠρισμένα πράγματα, ἀνήκει εἰς τὸ *forum hereditatis*, περὶ οὗ ἐγένετο ἀνωτέρω λόγος. Ἀνήκει δὲ ἐνταῦθα μόνον ὅταν αἰτητῇται δι' αὐτῆς ὠρισμένον ἀκίνητον. Mühlenbr. Entw. § 108. Morstadt σελ. 71. Seuffert. σ. 249 σημ. 18.

4) Ἀνήκουσιν ἐνταῦθα μόνον ἡ περὶ διανομῆς ἐπικοινωνοῦ ἀκινήτου ἀγωγῇ καὶ ἡ περὶ ἰθύνσεως ὁρίων. Ἡ περὶ διανομῆς κλήρου ὑπάγεται εἰς τὸ *forum hereditatis* (σημ. 6 τοῦ προηγουμ. §). Διαφωνία ὑπάρχει ἂν αἱ δύο αὗται ἀγωγαὶ ὑπάγωνται καὶ κατὰ ῥωμ. δίκ. εἰς τὸ *forum rei sitae* (Bayer σ. 193. Bethmann σ. 69). Περὶ τῆς γαλ. δίκ. ἴδ. Boitard Α', 95—107).

5) Ὅτι κατὰ παντός, ὅστις ὡς ἐνεχόμενος θεωρεῖται, διότι κατέχει τὸ πρᾶγμα εἰς ὃ ἡ δίκη ἀναφέρεται. Τοιαῦται εἰσὶ π. γ. *quod metus actio*, ἡ *aquae pluviae arcendae actio*, τὸ *interd. quod vi aut clam* καὶ ἄλλαι τινὲς (νόμ. 9 § 8. 1 π. *quod metus* 4, 2. νόμ. 6. πρ. § 5, 7. νόμ. 12 π. *de aqua et aquae pluviae arcendae* 39, 3. νόμ. 15 πρ. § 1. π. *quod vi aut clam* 43, 24). Savig. System E', 25. Puchta Pandectem § 83.

6) Ὅτι τὰ *interd. adipiscendae, retinendae καὶ recuperandae possessionis* (Seuffert Α', 79, 3). Ἀμφισβητεῖται ἂν καὶ κατὰ τὸ ῥωμ. δίκ. ὑπάγωνται εἰς τὴν δωσιδικίαν ταύτην τὰ εἰρημένα παραγγέλματα. Bayer σ. 192, 193. Mostadt Schlüssel σελ. 70.

Α. 12. 3 95 **χόμεναι υποβάλλονται ἔνεκα τῆς συνοχῆς μόνης εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ διὰ τὴν κυρίαν δίκην ἀρμοδίου δικαστηρίου**¹. Τὴν εἰδικὴν ταύτην ἀρμοδιότητα, βάσιν ἔχουσιν τὴν ταχύτητα καὶ εὐκολίαν τῆς ἐκδικάσεως τῶν πολλῶν δικῶν², παρεδέχθη καὶ ὁ τῆς πολιτικῆς ἡμῶν δικονομίας νομοθέτης, ὀρίσας τὰ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον οὕτω.

1) μεταξὺ τῶν πολλῶν δικῶν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ συνάφεια καὶ ἐξάρτησις· α') **συνάφεια**· ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ πᾶσα συνάφεια· ἀπαιτεῖται τοιαύτη, ἥτις χωριζομένων τῶν δι-

1) Ἄρθ. 24 πολ. Τὸ ἄρθρον τοῦτο εἶναι ἀντιγραφὴ τοῦ 9 § τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831 (ἴδ. καὶ ἄρθρ. 33 τῆς νέας βαυαρ. δικον.). Σχετικὰ πρὸς τὴν δωσιδικίαν ταύτην χωρία τοῦ ῥωμ. δικ. εἰσὶ τὰ ἐξῆς· α') ὁ ἔνεκεν ἐκτικῆσεως ἐναγόμενος πωλητὴς ὑπάγεται εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον (νόμ. 48 βασ. 7, 5. νόμ. 49 πρ. π. 5, 1. νόμ. 1 κώδ. 3, 19). β') τὸ περὶ προσωπικῆς καταστάσεως παρεμπιπτόντως ἀναφυόμενον ζήτημα (*questio status*) ἀνήκει τῷ τῆς κυρίας δίκης ἐπιλαβομένῳ δικαστῇ (νόμ. 3 βασ. 7, 9). γ') περὶ χρημάτων δικάζων μὴ κωλυέσθω καὶ τὰ περὶ καταστάσεως, ὡς ἐν παρακολουθήματι γὰρ χρή κρίνεται» (νόμ. 3 κώδ. 3, 1. νόμ. 1 κώδ. 3, 8). δ') τὸ ποινικὸν δικαστήριον δύναται νὰ δικάσῃ καὶ τὰς πολιτικὰς ἀπαιτήσεις (νόμ. 74 βασ. 6, 1. «ἐξέστω τῷ ἄρχοντι περὶ τοῦ πλαστοῦ ζητοῦντι καὶ τὰ περὶ δεσποτείας παρεμπιπτόντα τεμεῖν». νόμ. 1 κώδ. 1, 40. νόμ. 4 § 4 π. 10, 1. Plank Mehrheit σ. 447). ε') ὁ αὐτὸς δικαστὴς πρέπει νὰ δικάζῃ τὴν περὶ νομῆς καὶ τὴν περὶ κυριότητος δίκην (νόμ. 10 βασ. 7, 6. νόμ. 10 κώδ. 3, 1. νόμ. 13 κώδ. 3, 32. σύμφωνα καὶ τὸ κανον. δίκαιον ὠρισεν ἐν cap. I. X. 2. 12. cap. 1. X. 2. 17)· προσέτι δὲ ὅτι τὸ περὶ διαζυγίου δικάζον ἐκκλησιαστικὸν δικαστήριον, ἀποφαίνεται καὶ περὶ τῆς ἐπιστροφῆς τῆς προικὸς, cap. 3 X. (4. 20).

2) Ἐκ τῶν ἐν τῇ προηγουμένῃ σημ. ἀναφερομένων εἰδικῶν διατάξεων τοῦ ῥωμ. δικαίου κατεσκευάσθη ἡ δωσιδικία τῆς συναφείας, ἣν παρεδέχθησαν τινὲς τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, ὡς καὶ ἡ ἡμετέρα· διότι δι' αὐτῆς γίνεται μία διαδικασία καὶ μία δαπάνη ἀντὶ πολλῶν ἀνακρίνεται δὲ τελειότερον ἢ διαφορὰ ὁλόκληρος ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ ἔξεταζομένη καὶ ἀποφεύγεται ἡ ἐκδοσις ἀντιφασκουσῶν ἀποφάσεων.

κῶν, θέλει φέρει βλάβην εἰς τὴν ἀνάκρισιν ἢ διάγνω-
σιν αὐτῶν. Πότε ὑπάρχει τοῦτο ἀνετέθη γενικῶς μὲν εἰς
 3041
 εἰς αὐτὴν
 0.187. τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ³, εἰδικῶς δ' ἐθεώρησεν ὁ νόμος
 ὡς τοιαύτην ιδιότητα ἐχούσας τὰς προπαρασκευαστικάς,
 τὰς περὶ προδικαστικῶν, παρεπομένων ἢ παρεμπιπτόν-
 των ζητημάτων δίκας⁴. τὰς παρεμπιπτούσας ἀγωγὰς⁵
 καὶ τὰς περὶ ἐγγυήσεως⁶. τέλος τὰς περὶ δικαστικῶν ἐξό-

3) Boncenne Γ', 220. Φέδ. 389. Οἶον ὁ Α ἐνάγει τὸν Β περὶ ἐκτε-
 λέσεως συναλλάγματος τινὸς καὶ ὁ Β τὸν Α περὶ ἀκυρώσεως αὐτοῦ.—
 ὁ Α διεκδικεῖ κατὰ τοῦ Β πρᾶγμα τι, ἀλλὰ καὶ ὁ Γ θέλει νὰ διεκδι-
 κήσῃ αὐτὸ τοῦτο τὸ πρᾶγμα.—ὁ Α ἐνάγει τὸν Β πρὸς ἐκτέλεσιν ὑπο-
 χρεώσεως τινός, δι' ἣν ἐνήργησε συντηρητικὴν κατάσχεσιν καὶ ὁ Β
 ἐνάγει πρὸς ἀκύρωσιν τῆς κατασχέσεως διὰ τὴν μὴ ὑπαρξίν τῆς ὑπο-
 χρεώσεως (Carré ζ', 730). Εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ὑπάρχει προ-
 φανὴς ἢ συγγένεια· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ περιπτώσεις ἀμφίβολοι, δυνά-
 μεναι νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς διενέξεις καὶ βραδύτητας, ὥστε κάλλιον
 ἦτο ἂν ἡ νομοθεσία ἀντὶ ὁρισμοῦ ὠνόμαζε τὰς συνηθεστέρας τῆς συνα-
 φείας περιπτώσεις.

4) Προπαρασκευαστικαὶ δίκαι λέγονται ἐν γένει αἱ οἰανδήποτε ἐπιρ-
 ροὴν εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς κυρίας δίκης ἔχουσαι. Ἰδίως δὲ λέγονται α')

1004 προπαρασκευαστικαὶ κατὰ στενωτέραν ἔννοιαν αἱ προδιατιθεῖσαι καὶ
 εὐκολύνουσαι τὴν ἐκδίκασιν τῆς κυρίας (π. χ. αἱ προκλήσεις, αἱ περὶ
 ἐπιδείξεως ἢ προσαγωγῆς ἐγγράφων (ΑΠ. 83 τοῦ 52), αἱ ἐξαιρέσεις δι-
 καστῶν κλπ. Seuffert Α', 97. Puchta der Dienst der deutschen
 Justizamt. Α' 177). β') προδικαστικαὶ (præjudicium), ἐν αἷς ἡ ἀπο-
 τυχία φέρει ἀναγκαίως καὶ τῆς κυρίως δίκης τὴν ἀποτυχίαν (π. χ. ἡ
 πατρότης εἶναι ζήτημα προδικαστικὸν ἐν ταῖς περὶ διατροφῆς δίκαις, ἡ
 κυριότης τοῦ δεσπόζοντος κτήματος ἐν ταῖς δίκαις περὶ πραγματικῶν
 δουλειῶν, ἡ ἐκχώρησις, ὅταν ζητῇται ἡ ἐξόφλησις τῆς ἐκχωρηθείσης
 ἀπαιτήσεως (Lotz civil. Abhandl. σελ. 153). γ') παρεπομένα ἢ
παρεμπιπτούσαι, αἱ λοιπαὶ (π. χ. παρατάσεις προθεσμιῶν, ἀμφισβη-
 τήσεις τῆς γνησιότητος ἐγγράφων, ἀκυρότητες τῆς διαδικασίας κ.τ.λ.).
 Gluck ζ'. 542. Bayer σ. 53.

5) Π. χ. πολ. 465, 472, 481, 229. Berriat σ. 86. ἀρ. 10, 12, 13.
 ὅρα καὶ 78 ἀρθρ. τοῦ νόμ. τῶν ὑποθ. καθ' ὃ ἡ περὶ ἐξαλείψεως ὑπο-

δων καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων⁷. β') ἐξάρτησις, ἥτοι σχέσις κυρίου καὶ παρεπομένου πράγματος. Κυρία λέγεται ἡ δίκη, ἐν ᾗ ὁ κύριος τοῦ διαδίκου σκοπὸς ἐπιδιώκεται, παρεπομένη δὲ ἡ χάριν ἣ ἔνεκα αὐτῆς εἰς τὸν ἀγῶνα συνελκομένη ἢ ἀνακύπτουσα. Ἐὰν ἐκάστη τῶν δικῶν φέρῃ χαρακτηρὰ κυρίας δίκης, εἰσάγεται εἰς τὸ δι' αὐτὴν ἀρμόδιον δικαστήριον· τότε δ' ἔλκει εἰς ἐαυτὴν καὶ τὴν ἑτέραν⁸.

2) συνήθως ἀναφύεται ἡ παρεπομένη δίκη μεταξὺ τῶν τῆς κυρίας δίκης διαδίκων καὶ κατὰ τὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς ὡς παρεμπίπτουσα· ἀλλὰ τὰ δύο ταῦτα δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα προσόντα· διότι ἡ παρεπομένη δίκη παραλαμβάνει ἐνίοτε καὶ τρίτα πρόσωπα⁹. εἰς τὴν αὐτὴν δὲ ὑπάγεται ἀρμοδιότητα καὶ ὅταν ἀναφυῇ πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἢ μετὰ τὸ πέρασ τῆς κυρίας¹⁰.

3) ἡ συνάφεια ἐνεργεῖ κατὰ τῆς προσωπικῆς οὐχὶ δὲ καὶ τῆς λόγῳ ὕλης ἀναρμοδιότητος¹¹.

θήκης ἀγωγῇ, ὅταν ᾖ συναφὴς μετ' ἄλλης δίκης εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο.

6) Πολ. 228. Ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ἀπόλυτος ἀναρμοδιότης. Δηλαδή ἡ περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγῇ κατὰ τρίτου δὲν δύναται νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ τῆς κυρίας διαφορᾶς δικαστήριον, ἐὰν τοῦτο ᾖ λόγῳ ὕλης ἀναρμόδιον. Carré ζ. 771 bis, Boitard Α', 352. ΑΠ. 341 τοῦ 55, κατωτ. § 56 σημ. 6, καὶ σημ. 11 τοῦ § τούτου.

7) Πολ. 218, 209. Ὁργ. 140. Γαλ. 60. Plank Mehrheit σελ. 317.

8) Πρὸς. Bayer 9. ἐκδ. 25, 138. Senffert Α', 103.

9) Π. χ. αἱ παρεμβάσεις, αἱ περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγαί. Dalloz Exception ἀρ. 207.

10) Π. χ. ἡ πρόκλησις, ἡ αἵτησις περὶ συντηρητικῆς ἀποδείξεως (πολ. 258), ἡ αἵτησις περὶ δικαστικῶν ἐξόδων, μετὰ τὴν ἐκδίκασιν τῆς κυρίας δίκης εἰσαγομένη, ἀνακοπὴ τρίτου κτλ. πολ. 90 § 3.

11) Πολ. 485. 730. Carré Procéd. ζ. 126 ter. Berriat. σ. 29 σημ. 63. «ἡ ἐπὶ τῆς κυρίας δίκης ἀρμοδιότης μόνον ἐνώπιον τῶν τακτικῶν

η δίκη
§ 231.

γ') Δωσιδικία τῆς κατασχέσεως καὶ προσωπικῆς
κρατήσεως (forum arresti).

§ 36. Ἡ κατάσχεσις καὶ ἡ προσωπικὴ κράτησις, εἴτε
ὡς μέσα ἐκτελέσεως εἴτε ὡς συντηρητικὰ χρησιμεύουσι,
γίνοντ' ἐνίοτε αὐταὶ καθ' ἑαυτὰς διαφορῶν ἀφορμή. Ἀλλὰ
τὰς διαφορὰς ταύτας προσφορώτερον καὶ ταχύτερον ἐκδι-
κάζει τὸ δικαστήριον, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ὁποίου
ἐνηργήθησαν αἱ πράξεις ἐκεῖναι· διὰ τοῦτο καὶ ἀρμόδιον
αὐτὸ ἰδίως ὁ νόμος κατέστησε ¹. Τῆς εἰδικῆς δὲ ταύτης
ἀρμοδιότητος κυρία ὑπόθεσις εἶναι τὸ κατὰ τύπον παράνο-
μον ἢ κατὰ σκοπὸν μεματαιωμένον τῆς κατασχέσεως ἢ
προσωπικῆς κρατήσεως ², ἔτι δ' ἐπὶ κατασχέσεων, καὶ
παρεπόμεναι τινες αἰτίαι ³.

Διὰ τῆς συντηρητικῶς δ' ἐνεργηθείσης κατασχέσεως ἡ
προσωπικῆς κρατήσεως δὲν καθίσταται ἀρμόδιον καὶ ὡς
πρὸς τὴν κυρίαν ἀπαίτησιν τὸ δικαστήριον τοῦ τόπου ἐνθα
αἱ πράξεις αὐταὶ ἐνηργήθησαν ⁴, εἰμὴ μόνον ἂν ὁ ἐναγό-
μενος ᾔνοι φυγὰς καὶ ἄνευ μονίμου κατοικίας, ἢ ἄλλο-

δαπὸς ⁵.
Θ.ΚΗ Ἀνακοινῶν καὶ ἐκδόσεων ἀρμόδιον δικαστ. μ. ἐκτελέσεως καὶ ἀρ. ἐν τῇ ἐξουσίᾳ.

δικαστηρίων ἐπάγεται ἀρμοδιότητα καὶ ἐπὶ τῶν παρεμπιπτόντων ζη-
τημάτων». Rauter § 28. Thomine § 621 ἐδ. 5. Carré Compét. Δ'.
378. Ζήτ. 322. Dalloz Exception ἀρ. 197. ΑΠ. 205 τοῦ 51. Ende-
mann σ. 133 σημ. 11.

1) Πολ. 19 § 4. 5. Γαλ. 567. «ἡ περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως καὶ
ἡ περὶ ἔρσεως αὐτῆς ἀγωγή εἰσάγονται εἰς τὸ δικαστήριον τοῦ ὀφειλέ-
του». Carré Procéd. ζ'. 1952 ter. 1953 ter.

2) Παράβ. Πολ. 874, 872, 910, 985, 1017, 1041, 1048. Γαλ. δικον.
606, 608, 727, 794, 802, 805. Ἐὰν π. χ. ἡ κατάσχεσις ἢ προσω-
πικὴ κράτησις προσβάλληται ὡς ἄκυρος ἢ διότι ἐξωφλήθη τὸ χρέος.

3) Πολ. 944, 918, 950, 985, 994 Γαλ. δικον. 758.

4) Πολ. 925, 1042. Boitard B', 325.

5) Κατὰ τὸν κανόνα ubi te reperio ibi te judico. Ἀλλ' αἱ δύο αὐ-
ταὶ περιπτώσεις ἐφαρμόζονται ἐπὶ δικῶν μεταξὺ ἀλλοδαπῶν, διότι
ἀρ. τοῦ νόμου ἀρ. 944 καὶ 950 καὶ 985. - ΛΑ. 633. -

+ αὐτὰ ὑπογράφοντα ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἀποδείξεως διὰ τὴν ἐνδεικτικὴν
ἐνδεικτικὴν; ΚΑ. 186

δ') Δωσιδικία τῆς ταυτότητος τοῦ δικαίου
(*forum continentiae causarum*).

ΚΑ. 193 § 37. Διὰ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς δύναντ' ἐνίοτε νὰ ἐνα-
ΚΕ. 540. χθῶσι πολλὰ πρόσωπα, ἢ νὰ ἐπιδιωχθῶσι πολλὰ ἐμ-
πράγματα δίκαια ἐπὶ διαφόρων πραγμάτων¹. Ἐντεῦθεν
δὲ πηγάζει μεταξὺ τῶν πολλῶν τούτων προσώπων ἢ
πραγμάτων συνοχή τις, δι' ἣν τὸ ἐπὶ ἐκάστου τούτων
ἀρμόδιον δικαστήριον γίνεται ἀρμόδιον ἐπὶ πάντων. Ἡ
ἐπὶ τῆς βάσεως ταύτης στηριζομένη ἀρμοδιότης λέγεται
ἡ τῆς ταυτότητος τοῦ δικαίου, καθ' ἣν ἡ κατὰ πολ-
λῶν ἐναγομένων ὡς ὁμοδίκων ἀπευθυνομένη **προσωπική**,
ἢ κατὰ πολλῶν ἀκινήτων, τοῦ αὐτοῦ δ' ἐναγομένου, ἐμ-
πράγματος ἀξίωσις **δύναται** νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ καὶ δι'
ἓνα μόνον ἐναγόμενον ἢ πρᾶγμα ἀρμόδιον δικαστήριον².
Ἰσχύουσι δὲ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον τὰ ἑξῆς.

τοὺς μὲν ὑπὸ ἡμεδαπῶν ἐναγομένους ἄλλοδαπούς πᾶν ἐλληνικὸν δικα-
στήριον εἶναι ἀρμόδιον νὰ δικάσῃ, οἱ δὲ φυγάδες ἡμεδαποί, μὴ ἔχοντες
μόνιμον κατοικίαν, θεωροῦνται διαμένοντες ἔνθα συλλαμβάνονται.

1) Πρβ. Πολ. 70, 535.

2) Πολ. 22 § 2, 5. Τὸ ἄρθρ. τοῦτο, φέρει· «ὁ ἐνάγων ἔχει τὸ δικαί-
ωμα νὰ ἐκλέξῃ, § 2 ἐὰν πρόκηται νὰ ἐναχθῶσι πλείονες ὀφειλέται διὰ
μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἀπαίτησιν, ὑπάγωνται δὲ εἰς διάφορον ἕκαστος δι-
καστήριον, μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων δικαστηρίων· § 5. ἐπὶ ἀγω-
γῶν ἐμπραγμάτων τὴν αὐτὴν ἐχούσων βάσιν καὶ κατὰ τοῦ αὐτοῦ κι-
νουμένων προσώπου, ἀφορῶσιν δὲ ἀκίνητα ἐντὸς τῆς περιφερείας δια-
φόρων δικαστηρίων κείμενα, μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων δικαστηρίων
(πρβ. § 11. b. g. τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831). Ἡ γὰρ. δικονομία παρε-
δέχθη τὴν τοῦ § 2 μόνον περίπτωσιν ἄρθ. 59). S'il y a plusieurs dé-
fendeurs, devant le tribunal du domicile de l'un d'eux au choix
du demandeur. Ὅταν δηλαδὴ πρόκηται νὰ ἐναχθῶσι πλείονες μὴ ὑπα-
γόμενοι εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον, εἴτε διότι δὲν ἔχουσι πάντες τὴν κα-
τοικίαν ἢ διαμονὴν ἐντὸς αὐτοῦ, εἴτε διότι τις ἐξ αὐτῶν στερεῖται καὶ

Εὐκλείδης
188

1) απαιτείται α') ή μεταξύ τῶν πολλῶν ἐναγομένων ἐπιδιωκομένη ἀξίωσις νὰ ᾔηται ἡ αὐτὴ (ἤγουν ἀξίωσις δυναμένη τοῦλάχιστον νὰ ὑποβάλῃ αὐτοὺς εἰς τὸν τῆς ὁμοδικίας³ δεσμὸν) καὶ **προσωπική**· ἀδιάφορος δὲ εἶναι ἡ πηγὴ⁴ αὐτῆς· β') ἡ περὶ τῶν πολλῶν ἀκινήτων κινουμένη ἀγωγή νὰ ᾔηται ἐμπράγματος⁵, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ νὰ στηρίζεται λόγου καὶ κατὰ τοῦ αὐτοῦ⁶ νὰ ἀπευθύνηται ἐναγομένου.

κατοικίας καὶ διαμονῆς (§ 32 σημ. 10). Ἐάν τις τούτων ᾔηται ἄλλοδαπός, δύναται ἀγωγή ἡμεδαποῦ νὰ εἰσαχθῇ εἰς οἰονδήποτε ἑλλην. δικαστήριον; Ὁ Carré ἀπαντᾷ (ζ. 257), ὅχι, ἔνεκα τῆς περικοπῆς τοῦ ἄρθρ. 59. devant le tribunal du domicile de l'un d'eux. ἀλλὰ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἡ ἀπάντησις πρέπει νὰ ᾔηται καταφατικὴ (Contra Φέδερ. σ. 394).

Ὑποστήριξιν τῆς εἰδικῆς ταύτης ἀρμοδιότητος εὐρίσκουσιν οἱ συγγραφεῖς καὶ εἰς τὸ ῥωμ. δίκαιον (νόμ. 8 § 1. νόμ. 9 π. 40, 12. νόμ. 1, 2 π. 11, 2. νόμ. 10 κώδ. 3, 1. νόμ. 2. 5. κώδ. 5, 51). Καὶ τοῦ μὲν § 2 τὴν περίπτωσιν ὀνομάζουσι *forum continentiae causarum ex identitate personali*, τοῦ δὲ § 5, *forum continentiae ex identitate reali*. Ἀλλ' εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν δίδουσι πλατύτερα ὅρια, διότι παραδέχονται τὴν δωσιδικίαν ταύτην ὁσάκις πλείονες ἐνάγονται *ex eodem fundamento*, ἐπομένως εἴτε διὰ προσωπικῆς εἴτε δι' ἐμπραγμάτου ἀγωγῆς, ἐνῶ ἡ ἡμετέρα δικονομία θέλει νὰ ᾔηται προσωπικὴ ἢ ἀξίωσις (Seuf. A', 114 σημ. 69) νομίζω ὅμως ὅτι ἐξ ἀπροσεξίας ὁ ἡμέτερος νομοθέτης περιώρισεν τὴν περίπτωσιν ταύτην εἰς τὰς προσωπ. μόνον ἀπαιτήσεις.

3) Δὲν ἀπαιτεῖται δηλ. ἀδιαίρετον τοῦ πράγματος ἢ ἀλληλεγγύη μεταξύ τῶν πολλῶν ἐναγομένων (Seuffert σ. 117. Carré ζ. 256). Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν ἀμφισβητεῖται τοῦτο. Pfeiffer practische Ausf. A', 324. Linde σελ. 129 σημ. 8.

4) π. χ. συνάλλαγμα, οἶοναι συνάλλαγμα, ἀδίκημα κ.λ.

5) Ὅθεν δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα ὅλα τὰ εἶδη τῶν ἀγωγῶν τοῦ *forum rei sitae* (Πολ. 20). Ἰδίως δὲ ἀνήκουσιν εἰς τὴν δωσιδικίαν ταύτην ἡ διεκδικητικὴ ἀγωγή ἢ περὶ ἐμφυτεύσεως καὶ ἐπιφανείας ἢ περὶ ἐπικαρπίας καὶ ἡ ὑποθηκική.

6) Εἴτε εἰς εἶναι οὗτος εἴτε πολλοί. Τὸ κείμενον τοῦ νόμου ἔχει

ἀπαιτεῖται
ἐπὶ τῇ ἀγωγῇ
δὲ;
14. 629
204722
ΚΕ. 540

2) πάντα τὰ δικαστήρια, εἰς ὧν τὴν ἀρμοδιότητα ὑπάγεται ἕκαστος τῶν πολλῶν ἐναγομένων⁷ ἢ τῶν πολλῶν ἀκινήτων εἰσὶν ἀρμόδια⁸, ὁ δ' ἐνάγων ἔχει δικαίωμα νὰ εἰσαγάγῃ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ εἰς ὅποιον ἐξ αὐτῶν θελήσῃ.

3) ἡ ἀρμοδιότης τῶν δικαστηρίων τούτων εἶναι τῆς τοποθεσίας μὲν ἐπὶ τῶν ἀκινήτων, τῆς κατοικίας δὲ ἢ ἄλλης τινὸς εἰδικῆς ἐπὶ τῶν πολλῶν ἐναγομένων⁹.

ε') Δωσιδικία τοῦ συναλλάγματος (*forum contractus*). *ἐκτ. § 50.*

Α. Β. 330

§ 38. Ἀπαιτήσεις ἀπὸ συναλλάγματος πηγάζουσι προσφορώτερον πρὸς τε τὸν σκοπὸν τοῦ συναλλάγματος καὶ τὴν θέλησιν τῶν συναλλαζάντων ἐκδικάζονται παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῆς τελέσεως ἢ ἐκτελέσεως τοῦ συναλλάγματος. Ὅθεν χρήσιμος λίαν δείκνυται ἡ εἰσαγωγὴ εἰδικῆς αὐτόθι ἀρμοδιότητος, ἥτις, ὡς ἐκ τῆς βάσεως αὐτῆς, **ἀρμοδιότης τοῦ συναλλάγματος** λέγεται.

κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου (τὸ γερμ. προσώπου)· ἀλλὰ δὲν βλέπω τὸν λόγον τῆς στενῆς ἐρμηνείας τῆς περικοπῆς ταύτης.

7) Ὅντος τινὸς τῶν ἐναγομένων ἀλλοδαποῦ, δύναται νὰ εἰσαχθῇ ἡ ἀγωγὴ καὶ εἰς τὸ δι' αὐτὸν ἀρμόδιον δικαστήριον; Καθ' ἡμᾶς, **μάστιστα**. Οἱ Γάλλοι παραδέχονται τὸ ἐναντίον, διότι τὸ ἄρθρ. 59 τῆς δικονομίας αὐτῶν λέγει, «εἰάν ὑπάρχωσι πλείονες ἐναγόμενοι, ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς κατοικίας τινὸς ἐξ αὐτῶν» ὥστε ἐνὸς τῶν ἐναγόντων ὄντος ἀλλοδαποῦ καὶ μὴ ἔχοντος κατοικίαν ἐν τῇ ἡμεδαπῇ, δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρ. 59· ἀλλ' ὁ ἡμέτερος νόμος (ἄρθρ. 22 § 2) ἐκφράζεται γενικῶς· «ὑπαγόμενοι ἕκαστος εἰς διάφορον δικαιοδοσίαν (δωσιδικίαν)». *Dalloz droit civil. ἄρ. 266. Carré Proc. ζήτ. 257. Τὴν γνώμην αὐτῶν ἀκολουθεῖ καὶ ὁ Φέδ. 394.*

8) Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν ἀρμόδιον γίνεται τὸ ἐφετεῖον, εἰς ὃ ὑπάγονται τὰ πρωτοδικεῖα. *Bayer* σελ. 147, 148 τῆς 7 ἐκδ.

9) Ὅπερ συμβαίνει εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν §§ 1, 3, 4, τοῦ 22 ἄρθ.

ἐκτελέσει
 6.189

Ὁρίσει δὲ τὰ περὶ αὐτῆς ἡ ἡμετέρα δικονομία ὡς ἀκολού-
θως¹. Ἡ ἀρμοδιότης αὕτη ἐφαρμοζομένη εἰς διαφορὰς ἐκ
συναλλαγμάτων μόνον², εἶναι ἄλλη ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν
καὶ ἄλλη ἐπὶ τῶν μὴ ἐμπορικῶν ἀπαιτήσεων· ἐπὶ τῶν μὴ
ἐμπορικῶν ἀγωγῶν α') ὀρίζεται ἐκ τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέ-
σεως τοῦ συναλλάγματος· β') θεωρεῖται ὡς κατὰ παρέ-
κτασιν³ ἀρμοδιότης (forum prorogatum)· διὰ τοῦτο,
πρὸς ἀποφυγὴν πάσης ἀμφιβολίας περὶ τῆς παρεκτάσεως,
ἀπαιτεῖται ῥητὴ⁴ ἐν τῷ συναλλάγματι μνεῖα τοῦ τῆς

ΚΑ. 364
365
Π. 524

ἐν τῷ συναλλάγματι μνεῖα

ἐν τῷ συναλλάγματι μνεῖα

1) Πολ. 22 § 4, 7. Βαυαρ. Σχ. § 11. e. Βαυαρ. ν. 23. γερμ. ν. 29.
νόμ. 1—3 π. (42, 5)· «ἐκεῖ δεῖ πωλεῖσθαι τὰ πράγματα, ὅπου χρή-
τινα ἐκδικεῖσθαι (defendi), τουτέστιν ὅπου οἰκεῖ ἢ ὅπου συναλλάξει·
συνάλλαγμα δὲ ἐστὶ οὐχ ὅπου συμφωνηθῇ, ἀλλ' ὅπου δεῖ καταβληθῇ·
ναὶ τὰ χρήματα»· πρὸς. καὶ νόμ. 2 § 4, νόμ. 19 § 2 π. (5, 1). νόμ.
19 § 2. β. 7, 5).

Κ. 3. - 242
Κ. 4. - 202
Κ. 5. 12
4 285
Π. 524

2) Κατὰ ῥωμ. δίκαιον (νόμ. 19 § 1. νόμ. 36 § 1 π. 5, 1) δύνανται
νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον, ὡς τινες παραδέχονται (Bayer
σ. 197. Linde σ. 116 σημ. 3.—contra Bethmann σ. 30) καὶ ἀγωγαὶ
ἐξ οἰονεὶ συναλλαγμάτων. Παραδόξως παραδέχεται τὴν γνώμην τού-
των καὶ ὁ Seuffert (Α', 72. 29) ὡς πρὸς τὸ βαυαρ. δίκαιον, ἐνῶ καὶ ὁ
βαυαρ. νόμος ἀπαιτεῖ, ὡς ὁ ἡμέτερος, ἵνα ἡ καταβολὴ ὀρισθῇ διὰ ῥη-
τῆς συμφωνίας ὡς γεννησομένη ἐν τόπῳ τινί.

3) ΑΠ. 396 τοῦ 52. Περὶ τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἴδ.
Bayer 7 ἐκδ. 127. Seuffert σελ. 65.

ΙΔ. 315

4) Ἀδικοιολόγητος εἶναι ὁ περιορισμὸς οὗτος τοῦ νόμου, ἄνευ ἱκα-
νῆς σταθμίσσεως τῶν πραγμάτων ἐκ τῆς βαυαρικῆς νομοθεσίας ληφθεὶς·
διότι ἔπρεπεν ἡ δωσιδικία τοῦ συναλλάγματος νὰ ἐφαρμόζηται καὶ ὅπου
εἶναι ἀφ' ἑαυτοῦ ὠρισμένος ὁ τῆς ἐκτελέσεως τόπος· ἀγοράζω π. χ.
οἰκίαν ἢ ἄλλο ἀκίνητον· ἡ παράδοσις δύναται νὰ γείνη μόνον εἰς τὸν
τόπον, ἔνθα κεῖται τὸ πωληθέν. Καὶ ὅμως τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἠνάγκ-
ασε τὸν Seuffert (σελ. 66 σημ. 11) νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν ἔχει χώραν ἡ
προκειμένη δωσιδικία, ὅταν τὸν τῆς ἐκτελέσεως τόπον ὀρίξῃ id quod
actum est (πρὸς. Σαβιν. Συστημ. Η', 212. Bayer σ. 198). Τὸ ἀτό-
πημα τοῦτο διώρθωσεν ἡ νέα βαυαρ. δικονομία (ἄρθρ. 23), καθ' ἣν ἡ
δωσιδικία τοῦ συναλλάγματος ὑπάρχει ἐν ᾧ τόπῳ ἔπρεπεν ἢ συνεφω-
νῆθαι νὰ ἐκτελεσθῇ τὸ συνάλλαγμα (ἄρθρ. καὶ γερμ. ν. § 29). Παρατη-

ἀναγνώριμα χαρὰν σελ. 113 ΑΠ. 343.

εκτελέσεως τόπου γ') περιλαμβάνει πᾶσαν ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος ἐκπηγάζουσιν ἀγωγὴν, εἴτε περὶ καταβολῆς ἢ ἀποζημιώσεως διὰ τὴν μὴ καταβολήν, εἴτε περὶ ἀκυρώσεως ἢ καταργήσεως⁵.

Ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ἀγωγῶν ὁρίζεται ἕκ τε τοῦ τόπου ἔνθα ἐτελέσθη, ἢ γοὺν ἔλαβε νομικὴν ὑπαρξίν τὸ συνάλλαγμα, καὶ ἐκ τοῦ τόπου ἔνθα πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ⁶ περιλαμβάνει δὲ καὶ αὐτὴ πᾶσαν ἐκ τοῦ συναλλάγματος προερχομένην ἀπαίτησιν⁷. *forum gestarum administrationis*. *θ. Κ. Ζ. 49*

§ 39. Ἡ τῆς διαχειρίσεως δωσιδικία εἶδος ἐστὶ τῆς τοῦ

ρητέον ὅτι ἂν ὠρίσθησαν πλείονες τόποι ἐκτελέσεως, ὑπάρχουσι καὶ πλείονες δωσιδικίαι τοῦ συναλλάγματος. Endemann σ. 217.

5) Τοῦτο εἶναι ἀμφίβολον κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν. Bayer σ. 200. Glück ζ', 301. Seuffert σ. 69.

6) Ὡστε ἐπὶ ἐμπορικῶν διαφορῶν δύνανται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ὑπάρξωσι δύο *fora contractus*. Κατὰ τὸ 420 ἄρθ. τῆς γαλ. δικον. ὁ ἐνάγων δύναται ν' ἀπευθύνῃ τὴν ἀγωγὴν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου, ἢ τοῦ τόπου, ἔνθα συνήφθη τὸ συνάλλαγμα καὶ παρεδόθη τὸ ἐμπόρευμα, ἢ τοῦ τόπου ἔνθα ἔπρεπε νὰ γείνη ἡ πληρωμὴ. Ἡ ἡμετέρα δικονομία εἶναι ἐλευθεριωτέρα τῆς γαλλικῆς κατὰ τοῦτο, ὅτι μόνον τὴν ὑπαρξίν τοῦ συναλλάγματος ὄχι καὶ τοῦ ἐμπορεύματος τὴν παράδοσιν ἀπαιτεῖ. Carré Drocéd. ζ', 1507.

Δυσκολίαν παρουσιάζουσιν ἐνταῦθα τὰ μεταξὺ ἀπόντων δι' ἀλληλογραφίας συναπτόμενα συναλλάγματα. Ποῦ πρέπει νὰ θεωρηθῶσι τελεσθέντα? Οἱ μὲν θεωροῦσιν αὐτὰ τελεσθέντα ἐν τῷ τόπῳ τοῦ παραδεξαμένου τὴν πρότασιν (Carré Procéd. ζ', 1507 bis. Compét. Ζ', 367. Φεδ. 399). ἄλλοι ἔχουσιν ἐναντίαν γνώμην (Wächter Ἀρχεῖον ἀστ. Πρ. 16', 116 σημ. 3. Morstadt Schlüssel § 91. πρὸ Windscheid § 306. Arndts § 231. σημ. 2). Τόπος τῆς ἐκτελέσεως τοῦ συναλλάγματος εἶναι ὁ ὑπὸ τῶν μερῶν, τοῦ εἶδους τοῦ συναλλάγματος ἢ τῶν περιστάσεων ὠρισμένος. Ἐὰν ἐλλείπῃ τοιοῦτος προσδιορισμός, δὲν ὑπάρχει, νομίζω, τότε ἡ δωσιδικία τῆς ἐκτελέσεως (*forum solutionis*). Πρὸ Carré ζ'. 1508 bis. Arndts § 221. *κατὰ τὴν ἐν τῷ Κ. Ζ. 109, 220*

7) Carré ζ'. 1508 ter.

συναλλάγματος, καθότι καὶ αὐτὴ εἰς συνάλλαγμα κατὰ τινὰ τρόπον στηρίζεται. Τὰ ἰδιαιτέρα δ' αὐτῆς ἀπαίτουμένα εἰσι τ' ἀκόλουθα. Δηλαδή κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν¹,

α') διακρίνεται ἡ κατὰ δικαστικὴν ἐντολὴν γινομένη διαχείρισις² ἀπὸ τῆς μὴ τοιαύτης, καὶ καθίσταται ἀρμόδιον ἐκείνης μὲν τὸ ἐντειλόμενον δικαστήριον, ταύτης δὲ τὸ τοῦ τόπου τῆς διεξαγωγῆς τῆς διαχειρίσεως³.

β') ὡς βάσις τῆς εἰδικῆς ταύτης ἀρμοδιότητος θεωρεῖται μᾶλλον τὸ περὶ τὰς ἀποδείξεις καὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς δίκης εὐχερὲς ἢ ἡ κατὰ πρόληψιν παρέκτασις διὸ ἀρκεῖ πρὸς θεμελιώσιν αὐτῆς καὶ μόνῃ ἡ διαχείρισις.

γ') ὑπάγονται εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο πᾶσαι αἱ ἀπὸ τῆς διαχειρίσεως τικτόμεναι ἀγωγαί, ὅστις δὴποτε καὶ ἂν ᾖ ὁ ἐνάγων, ἰδίως δὲ ἡ περὶ λογοδοσίας⁴.

1) Πολ. 19 § 2. 22 § 3. βαυαρ. Σχ. § 10. c. § 11, d. βαυαρ. νόμ. ἄρθρ. 27. γερμ. νόμ. § 31.

2) Ὡς εἶναι π. χ. ἡ διαχείρισις τῶν δικαστικῶς διωρισμένων ἐπιτρόπων (πολ. 646), ἡ τῶν κηδεμόνων ἀνηλίκων, ἀσώτων, ἀπόντων, παραφρόνων ἐκκειμένης κληρονομίας, τῶν μεσεγγυούχων (πολ. 1039) κ.λ.π. (ἢ τῶν νομίμων ἐπιτρόπων διαχείρισις δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα). Κατὰ τὸ ἄρθ. 527 γαλ. δικον. οἱ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἐντεταλμένοι διαχειρισταὶ ἐνάγονται εἰς τὸ διορίσαν αὐτοὺς δικαστήριον οἱ ἐπίτροποι, εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἐπαγωγῆς τῆς ἐπιτροπῆς, πάντες οἱ λοιποὶ διαχειρισταί, εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας των.

3) Ἡ διαχείρισις αὕτη, εἴτε κατ' ἐντολὴν εἴτε ἄνευ ἐντολῆς (*negotiorum gestio*) ἐγένετο, ἀνήκει ἐνταῦθα ἄρα καὶ ἡ τοῦ νομίμου ἐπιτρόπου. Ἀπαιτεῖται ὅμως εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις διαχείρισις, ἥτοι σειρὰ τις πράξεων μᾶλλον ἢ ἥττον διαρκῆς (νόμ. 19 § 1 π. 5, 1. νόμ. 1 κώδ. 3, 21. Bayer σ. 202). Κατὰ ῥωμ. δίκαιον μόνον ἡ ἄνευ δικαστικῆς ἐντολῆς διαχείρισις θεμελιῖ τὴν δωσιδικίαν ταύτην (νόμ. 54 § 1 π. 3, 3. νόμ. 84 βασ. 7, 5) «πᾶς ἀπὸ διοικήσεως ἐναγόμενος ἐν οἷς διώκησε τόποις ἐνάγεται».

4) Ὅχι μόνον ἡ εὐθεΐα, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀντίθετος ἀγωγὴ (τοῦτο ἀμφίβολον κατὰ ῥωμ. δίκαιον. Renaud § 37. Endemann σ. 218), ὡς καὶ

ΚΑ. 123

ΚΓ. 108

ΛΑ. 395

+ 127. 505

ΚΑ. 490. 98

ΚΓ. 309. 650

Κρουσά

2782, 784-786

ωμ. 117-σ. 4

ΑΠ. 414 (96)

456 (96)

ΣΤ. 1101 (910)

ΚΑ. 522

δ') δὲν ἐξαρτᾶται ἡ διάρκεια τῆς δωσιδικίας ταύτης ἐκ τῆς διαρκείας τῆς διαχειρίσεως· διότι ὑπάγονται εἰς αὐτὴν καὶ ἀγωγαὶ μετὰ τὸ πέραν μόνον τῆς διαχειρίσεως εἰσαγώγιμοι ⁵.

ζ') Δωσιδικία τῆς ἀνταγωγῆς (forum reconventionis). ⁷ ~~διαμαρτυρίας~~ ⁸ ~~εἰς~~ ⁹ ~~εἰς~~ 353.

εἰς 355
σ. 190

§ 40. Ἀνταγωγή λέγεται ἡ κατὰ τοῦ ἐνάγοντος ἀγωγή τοῦ ἐναγομένου, ἡ εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἀγωγῆς εἰσαγομένη ἵνα δικασθῇ μετ' αὐτῆς. Ἐχορηγήθη δὲ εἰς τὸν ἐναγόμενον τὸ τῆς ἀνταγωγῆς δικαίωμα δι' ἄλλους τε λόγους, κυρίως δὲ ἵνα ἔχῃ εὐρεῖαν τὴν ὑπεράσπισιν. Διὰ τοῦτο ἀπεδόθη εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἀγωγῆς ἀρμοδιότης καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀνταγωγήν ¹. Ἐχουσι δὲ τὰ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον οὕτως· ἡ ἀρμοδιότης αὕτη, δικονομικῶς δεκτῆς οὕσης τῆς ἀνταγωγῆς καὶ προσηκόντως εἰσαχθείσης ²,

α') ἐξήρτηται ἐκ τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου ὡς πρὸς τὴν κυρίαν δίκην καὶ τοῦ κύρους ταύτης ³.

τοῦ 618
εἰς 355 σ. 190

αἱ ἀγωγαὶ τρίτων κατὰ τοῦ διαχειριστοῦ ἢ τοῦ κυρίου τῆς ὑποθέσεως (νόμ. 19 § 3. νόμ. 36 π. 5, 1). Ἀλλὰ δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα ἀγωγαὶ μὴ ἔχουσαι σχέσιν πρὸς τὴν διαχείρισιν Bayer σ. 203. Seuffert A', 75.

5) Π. χ. ἡ περὶ λογοδοσίας.

1) Πολ. 19 § 3. βαυαρ. Σχ. § 11. d. βαυαρ. δικ. ἀρθρ. 31. γερμαν. δικ. § 33. Ἡ δωσιδικία αὕτη ἀνεγνωρισμένη ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ Ῥωμ. δικαίῳ (νόμ. 22 π. 5, 1. νόμ. 14 κώδ. 7, 45). ὡς λόγος δὲ ἀναφέρεται· *cujus in agendo observat arbitrium (actor), eum habere et contra se judicem in eodem negotio non dedignetur*. Νεαρ. 96. κεφ. 2. Βασ. (7, 4) νόμ. 1.

ἀντικειμένη ἐν ἀνταγωγῇ 2) Εἰς τινὰς δίκας δὲν συγχωρεῖται ἀνταγωγή (Πολ. 633), ἀλλὰ ἡ ἀνταγωγή ἀναισθητοῦ καὶ ὅταν συγχωρῇται, ὑποβάλλεται εἰς δικονομικὰς τινὰς διατυπώσεις, περὶ ὧν κατωτέρω (§ 107).

3) Bayer σελ. 214. Boncenne E', 103. Ἡ γούν ἂν τὸ δικαστήριον κηρύξῃ ἐαυτὸ ἀναρμόδιον αὐτεπαγγέλτως ἢ κατὰ πρότασιν τοῦ ἐναγο-

ἀντικειμένη ἐν ἀνταγωγῇ

β') ἄρχεται ἀπὸ τῆς πραγματικῆς ⁴ κινήσεως τῆς ἀγωγῆς, ἐξακολουθεῖ δὲ ὑφισταμένη καὶ ἂν τυχὸν ἐπέλθῃ ⁵ παραίτησις ταύτης. Ἡ ἀναγνώρισις ὅμως τῆς ἀγωγῆς καταργεῖ αὐτήν ⁶.

γ') ἐκτείνεται εἰς πᾶν εἶδος ἀνταγωνικοῦ δικαιώματος, ἢ ἐξηρημένου ἐντελῶς ⁷ τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου τῆς ἀγωγῆς ⁸. ὅπερ, μετὰ τὴν κατάργησιν τῶν ἐμποροδικείων ⁸, παρὰ τοῖς εἰρηνοδικοῖς δύναται νὰ συμβῇ.

μένου ἢ ἀκυρώση τὴν διαδικασίαν τῆς ἀγωγῆς, παύει ἡ ἀρμοδιότης αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἀνταγωγῆς, ὡς παρακολουθήματος.

4) Προπαρασκευαστικαὶ πράξεις δὲν ἀρκοῦσι, π. χ. ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ, συντηρητικὴ κατάσχεσις. Seuffert B', 300 σημ. 3.

5) Πρὸς. Seuffert σ. 303. 8. Bonc. σ. 102. Ἡ πρὸ τῆς ἐγέρσεως τῆς ἀνταγωγῆς γινομένη παραίτησις καταργεῖ τὴν δωσιδικίαν ταύτην διότι δὲν ὑποτίθεται ὅτι ἐγένετο ἵνα ματαιώσῃ τὴν ἀνταγωγὴν.

6) Πολ. 564. Ὁ παραδεχόμενος τὴν ἀγωγὴν ὑποτάσσεται ἐκουσίως καὶ καταργεῖ οὕτω τὴν δίκην (πολ. 549). "Ὅθεν ἡ ἀνταγωγὴ ὡς παρακολούθημα καθίσταται ἀπαράδεκτος.

7) Δηλαδὴ κατ' ἀγωγῆς προσωπικῆς δύναται ν' ἀντιταχθῇ ἀνταγωγὴ ἐμπραγμάτου δικαίου· ἀλλὰ καὶ περὶ ἀκινήτου ἐκτὸς τῆς περιφέρειας τοῦ δικαστηρίου τῆς ἀγωγῆς κειμένου, δεκτὴ ἐστὶν ἀνταγωγὴ, ὡς αἰς πρωτοδικεῖον δικάζει τὴν ὑπόθεσιν· διότι κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον (Πολ. 564) ἀπαράδεκτοι εἰσὶν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς ἀγωγῆς ἐκεῖναι μόνον αἱ ἀνταγωγαί, ὧν τὸ ἀντικείμενον ἐνεκα τῆς ἰδιαζούσης αὐτοῦ ἰδιότητος ἀφῆρθέη ἐντελῶς τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ· ὅπερ ἐπὶ δικῶν περὶ ἀκινήτων εἰς τὰ πρωτοδικεῖα εἰσαγομένων δὲν ὑπάρχει (Φέδερ σ. 378. Bayer σ. 245. ἐναντίον Seuffert B', 397. 4. Heffter ἐν Ἀρχ. ἀστ. Πρ. I' 215. B', 76. Endem. σ. 226. Boncenne E', 86).

8) Ἐὰν εἰς ἐμπορικὸν δικαστήριον εἰσῆγετο διαφορά τις ἐκ νομικῆς πράξεως (πωλῆσεως), ἀποτελούσης πολιτικὴν ὑπόθεσιν διὰ τὸν ἐναγόμενον, δὲν ἡδύνατο οὗτος νὰ ὑποβάλλῃ αὐτὴν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον δι' ἀνταγωγῆς, διότι ἡ ἐκδίκασις πολιτικῶν διαφορῶν εἶν' ἐντελῶς ἀφῆρημένη ἀπὸ τῶν ἐμποροδικείων. Ὁ Bourbeau (παρὰ Boncenne E' 87) λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα.

Σύμφωνα
η 54.

η') Δωσιδικία τοῦ ἀδικήματος (*forum delicti*).

§ 41. Ἀπαιτήσεις ἀπὸ πράξεως ποινικῶς τιμωρουμένης πηγάζουσai δύνανται, μὴ ἐκδικασθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, νὰ εἰσαχθῶσι, διὰ τὸ πρόχειρον τῶν ἀποδείξεων, εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον τοῦ τόπου, ἐνθα ἐτελέσθη ἡ ἀξιοποίησης πράξις¹. Ἡ ἐντεῦθεν πηγάζουσα ἀρ- 1. 47-σ
μοδιότης τοῦ δικαστηρίου εἶναι ἡ τοῦ ἀδικήματος λε- κβ. 366
γομένη, ἥτις, κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν, ἔχει ὅρια πολὺ " 496
στενώτερα ἢ κατὰ ῥωμ. δίκαιον². κβ. 28-1888-1212. 10. 413
" 484 κβ. 237 κβ. 521

Β'. Περὶ τῆς συνυπάρξεως πολλῶν δωσιδικιῶν.

1) Σχέσις τῆς εἰδικῆς δωσιδικίας πρὸς τὴν γενικὴν.

§ 42. Ἡ εἰδικὴ δωσιδικία ποτὲ μὲν ἀποκλείει τὴν γε-

1) Πολ. 22 § 6. βαυαρ. νόμ. 29. γερμαν. νόμ. 32 Ἀμφιβάλλεται ἂν ἡ εἰδικὴ αὕτη δωσιδικία ᾗτο ἀνεγνωρισμένη ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ πρὸ τῆς 69 Νεαρ. τοῦ Ἰουστινιανοῦ (Bayer σ. 206. Bethmann Versuche σ. 52. Σαβιν. Σύστημ. Η', 239)· ὑπὲρ τῆς γνώμης, ὅτι ᾗτο γνωστὴ, ἀναφέρονται οἱ νόμ. 24 § 1 π. (5, 1), νόμ. 43 π. (9, 4). νόμ. 1 κώδ. (3, 16)· ἀλλ' ἀναντίρρητον ἀπόδειξιν αὐτῆς παρέχει αὕτη ἡ Νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ, «ὥστε ἕκαστον ἐφ' ἧς ἐπαρχίας πλημμελεῖ, ἢ ἐφ' ἧς χρημάτων ἢ ἐγκλημάτων ὑπεύθυνος γίνεται, ἐκείσε καὶ τὰς εὐθύνas ὑπέχειν τοῦτο δὴ τὸ καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν νομοθέταις ποικίλως μὲν, εἰρημέτορ δὲ ὅμως». Brackenhöft Erf. 244.

2) Κατὰ ῥωμ. δίκαιον εἰς τὴν δωσιδικίαν ταύτην ὑπάγονται οὐ μόνον ἀπαιτήσεις ἐκ δημοσίων (*delicta publica*), ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐπιδικίων ἀδικημάτων (*del. privata*), μάλιστα δὲ κατὰ τινὰς καὶ ἐξ οἰκονομικῶν ἀδικημάτων (Morstadt Schlüssel σελ. 74). Διὰ τί ἡ πολιτ. δικονομία μόνον τὰς ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου κολαζομένηs πράξεις ὑπὴγαγεν εἰς τὴν δωσιδικίαν; Πιθανὸν διότι τὰ πλεῖστα ἀδικήματα εἰσὶ παρ' ἡμῶν δημόσια, ᾗτοι ἐπάγονται δημοσίαν ποινήν. Τὸ ῥωμ. δίκαιον ἠκολούθησαν καὶ αἱ σημεριναὶ τῆς Βαυαρίας καὶ Γερμανίας δικονομίαι. Οἱ κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς ἐξουσίας αὐτῶν πλημμελοῦντες δικαστικοί, καὶ ἂν ἡ τοιαύτη πράξις αὐτῶν κολάζεται ποινικῶς, δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν δωσιδικίαν τοῦ ἀδικήματος, ἀλλ' εἰς τὸ κατὰ τὸ 58 ἄρθρ. πολ. ἀρμόδιον δικαστήριον (Φέδ. 398). Ποῦ θεωρεῖται τελεσθεῖσα

Τὴν μὴ καταβρεχέμενην ἀπὸ τῆς ἀπὸ παραδόξου αἰτίας ἀνιστορίας συγκρούσεως
κ.β. 496

νικήν, ἄλλοτε δὲ συντρέχει αὐτῇ¹. Καὶ ἀποκλειστικὴ μὲν εἶναι ἡ δωσιδικία τῆς τοποθεσίας, τῆς συναφείας, τῆς κατασχέσεως καὶ προσωπικῆς κρατήσεως καὶ τῆς κατὰ δικαστικὴν ἐντολὴν διαχειρίσεως². συντρέχουσα δέ, ἡ τῆς ταυτότητος τοῦ δικαίου, τοῦ συναλλάγματος, τῆς ἀνευ δικαστικῆς ἐντολῆς διαχειρίσεως, τῆς ἀνταγωγῆς καὶ τοῦ ἀδικήματος³. Ἐπὶ συντρεχούσης ἀρμοδιότητος ἔχει ὁ ἐνά-

πρῆξις τις κολάσιμος, κρίνεται κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ποινικῆς νομοθεσίας. *Mittermaier Strafverfahren A'. § 293 § 52 Wilhelm Müller Criminalprozess § 56.*

1) *Linde Lehrb. § 104. Endemann σ. 228.* Διὰ τῶν ἄρθρ. 19—22 ἔλυσεν ἡ ἡμετέρα δικονομία πολλὰ μεταξὺ τῶν συγγραφῶν ἀμφιβαλλόμενα ζητήματα τοῦ ῥωμ. δικαίου.

2) Ὅτι αἱ δωσιδικίαι αὗται ἀποκλείουσι τὴν γενικὴν τῆς κατοικίας δωσιδικίαν ἐξάγεται σαφῶς ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τῶν ἄρθρ. 16 καὶ 19 τῆς πολ. δικον. «*Α'. γενικὴ δωσιδικία (δικαιοδοσία)*». «*Β'. ἐξαιρέσεις*». Ἦγουν τὰ ἄρθρ. 16—18 διαγράφουσι τὴν γενικὴν ἀρμοδιότητα τοῦ προσώπου, τὴν πᾶσαν διαφορὰν περιλαμβάνουσιν τὰ ἄρθ. 19—21 ὀρίζουσι τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐξαιρετικῶς δὲν εἶναι ἀρμόδιον τὸ τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου δικαστήριον, ἀλλ' ἔτερον· ὅτε διατοῦτο ὁ ἐνάγων ὀφείλει εἰς τοῦτο μόνον νὰ εἰσαγάγῃ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ· τέλος τὸ 22 ἄρθρ. καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὐτοῦ αἴρουσι πᾶσαν ἀμφιβολίαν, διότι τὸ ἄρθρον τοῦτο προσδιορίζει πότε συντρέχει ἡ εἰδικὴ δωσιδικία τῇ γενικῇ (Φέδ. σελ. 373). Κατὰ ῥωμ. δίκαιον α') ἡ δωσιδικία τῆς τοποθεσίας δὲν εἶναι ἀποκλειστικὴ κατὰ τὴν ἐπικρατούσαν γνώμην (στηριζομένην εἰς τοὺς νόμ. 3 κώδ. 3, 19. νόμ. 12 κώδ. 7, 33. *Bayer σ. 196 Linde σ. 115 σημ. 16*). β') ἡ τῆς συναφείας, ἐνίοτε (*Bayer σ. 212*).

3) Περὶ πασῶν τούτων ἰδ. ἄρθρ. 22 τῆς πολ. Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου πρβ. *Bayer σ. 231, 204, 201, 216.* Ἀμφίβολον εἶναι κατὰ ῥωμ. δ. ἂν ἡ τῆς διαχειρίσεως δωσ. συντρέχῃ τῇ τῆς κατοικίας· κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην συντρέχει. Ἡ τοῦ συναλλάγματος συντρέχει καὶ κατὰ ῥωμ. δ. τῇ τῆς κατοικίας (νόμ. 19 § 4 π. 5, 1. *ubi domicilium habet aut ubi contraxit*). Τὸ ἄρθρ. 19 § 3 πολ. κατατάσσει τῆς ἀνταγωγῆς τὴν δωσιδικίαν εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τῆς ἀποκλειστικῆς ἀρμοδιότητος. ἀλλὰ δυνάμει τοῦ 564 ἄρθρ. . . «*συγχωρεῖται ἡ ἀνταγωγὴ παρὰ τῷ αὐτῷ δικαστηρίῳ*», πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι ὁ ἐνάγων δύναται νὰ

γων ἐκλεκτικὸν δικαίωμα μεταξύ τῆς εἰδικῆς καὶ τῆς γενικῆς δωσιδικίας ἢ μεταξύ πολλῶν δωσιδικιῶν.

2) Περὶ προτιμήσεως.

ἐδωγ. 344. § 43. Ἐπὶ συντρεχούσης ἀρμοδιότητος δύναται κατὰ τὸν προηγούμενον § νὰ ἐκλέξη ὁ ἐνάγων μεταξύ πλειόνων ἐξίσου ἀρμοδίων δικαστηρίων ἄλλὰ τὸ ἐκλεκτικὸν τοῦτο δικαίωμα, ἀφοῦ ἅπαξ καθ' ὠρισμένον τινὰ τρόπον ἀσκήσῃ, αὐτὸς μὲν δὲν δύναται πλέον νὰ ὑπαναχωρήσῃ, τὸ δ' ἐκλεχθὲν δικαστήριον γίνεται ὁριστικῶς ἀρμόδιον, προηγούμενον παντὸς ἑτέρου εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς. Τὸ πλεονέκτημα δὲ αὐτοῦ τοῦτο καλεῖται **προτίμησις** (præventio), ἥτις ὠρίσθη παρ' ἡμῖν ὡς ἐξῆς¹. Δηλαδὴ ἡ προτίμησις,

ἐκλέξη μεταξύ τοῦ δικαστηρίου τῆς ἀνταγωγῆς καὶ τοῦ τῆς κατοικίας τοῦ ἐνάγοντος. Ἡ Νεαρά 96 δὲ τοῦ Ἰουστινιανοῦ κεφ. β'. § 1 ὥρισεν «εἴ τις ὑπεύθυνον οἶται ἔχειν τὸν κατ' αὐτοῦ τὴν αἰτίαν ἀποθέμενον, μὴ παρ' ἑτέρῳ δικαστῇ, ἀλλὰ παρ' αὐτῷ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς αἰτιάσθαι, καὶ τὸν αὐτὸν εἶναι δικαστὴν ἐφ' ἑκατέρας ὑποθέσεως . . . Εἰ μὲν τι σιγήσειεν, εἴτε ὕστερον βουλευθεῖη τὴν δίκην παρ' ἑτέρῳ δικαστῇ κινεῖν, ἀνάγκη ἔχειν αὐτὸν ἀναμένειν τὸ πέρας τῆς δίκης τῆς ἐπαγομένης αὐτῷ παρὰ τοῦ εἰς δικαστήριον αὐτὸν ἐλύσαντος, καὶ ἐπειδὴν πέρας ἡ δίκη λάβει, τήνικαῦτα αὐτὸν τὴν οἰκείαν δίκην παρ' ἑτέρῳ δικαστῇ προτιθέναι».

1) Πολ. 23. «μεταξὺ πολλῶν κατὰ τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἐπίσης ἀρμοδίων δικαστηρίων προτιμᾶται ἐκεῖνο, παρὰ τῷ ὁποίῳ ὁ ἐνάγων φέρεται πρῶτον τὴν δίκην εἰς τὸ πινάκιον. — Ἐὰν ἡ αὐτὴ δίκη ἐγγραφῇ τὴν αὐτὴν ἡμέραν εἰς τὸ πινάκιον δύο δικαστηρίων, καὶ οἱ διάδικοι δὲν δύνανται νὰ συμφωνήσωσι φιλικῶς περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τινὸς τούτων, ἀποφασίζει ἕκαστον αὐτῶν περὶ τῆς ἀρμοδιότητός του. — ἐὰν ἕκαστον τῶν δικαστηρίων τούτων κηρύξῃ ἑαυτὸ ἀρμόδιον ἢ ἀναρμόδιον, αἰτεῖται ὁ κανονισμὸς τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν». (Βαυαρ. Σχέδ. § 12. γερμ. νόμ. 35). — Παρὰ τοῖς Γερμανοῖς ἡ προτίμησις λέγεται *præventio*, διότι ὁρίζεται ἐκ πράξεων τοῦ δικαστηρίου καὶ οὐχὶ τοῦ διαδίκου, ἥτοι προηγεῖται κατ' αὐτοὺς τὸ δικαστήριον τὸ πρὸ τῶν ἄλλων ἀνακοινώ-

α') ἀνήκει εἰς ἐκεῖνο ἐκ τῶν πολλῶν δικαστηρίων, παρ' ᾧ ἐγγράφη ὁ ἐνάγων ² (οὐχὶ ὁ ἐναγόμενος) πρότερον τὴν δίκην εἰς τὸ πινάκιον. Ἐπὶ συγχρόνου ἐγγραφῆς καὶ διαφωνίας τῶν διαδίκων ³ περὶ τῆς προτιμήσεως, ἀποφαίνονται τὰ δικαστήρια περὶ τῆς ἰδίας ἀρμοδιότητος ⁴.

β') χορηγεῖ τῷ ἐναγομένῳ τὴν τῆς ἐκκρεμοδικίας ἐνστάσιν ⁵.

γ') ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰ ἔχοντα ⁶ πινάκιον δικαστήρια καὶ ὅταν ὁ ἕτερος μόνον τῶν δικαζομένων δύναται νὰ παραστή ὡς ἐνάγων διότι ὅταν ἀμφότεροι ἔχωσι τὸ δικαίωμα τοῦτο ⁷ καὶ μεταχειρισθῶσιν αὐτό, δὲν ἐξε-

ἡ δὲ κρίσις ἀποφασίζει
ἐνταῦθα τὴν ἀποφασίαν
ἐνταῦθα τὴν ἀποφασίαν

σαν εἰς τὸν ἐναγόμενον τὴν δίκην (νόμ. 4 § 1 κωδ. 2, 2. νόμ. 1 § 3 κωδ. 7, 17. Νεαρ. 112 κεφ. 3). Τὸ ῥῆμα *prävenire* ἀπαντᾷται καὶ ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ (νόμ. 7 π. 5, 1), ἀλλ' ἔχει ἐτέραν σημασίαν.

2) Διότι τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα ἔχει κατὰ τὸ 22 ἄρ. πολ. ὁ ἐνάγων ἄρα οὗτος πρέπει νὰ δηλώσῃ, διὰ τῆς εἰς τὸ πινάκιον ἐγγραφῆς τῆς ὑποθέσεως, ποῖον δικαστήριον προτιμᾷ. Ἡ ἐγγραφὴ ἣν ὁ ἐναγόμενος ἐνεργήσῃ δὲν ἔχει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο. *Contra* Φέδ. 400 ἐν τέλει.

3) "Ὅπερ συμβαίνει, ἐὰν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ τὴν ἐκ τῆς προτιμήσεως (*präventio*) ἐτέρου δικαστηρίου ἀναρμοδιότητα τοῦ δικάζοντος.

4) Πρέπει νὰ προηγητῇ εἰς τοιαύτην περίπτωσιν τὸ δικαστήριον, παρ' ᾧ εἶναι σημειωμένη ἐν τῷ πινάκῳ καὶ ἡ ὥρα τῆς ἐγγραφῆς. Τὴν διαφωνίαν δὲ δύναται καὶ ὁ ἐνάγων νὰ ἐξομαλύνῃ παραιτῶν τὴν ἐτέραν τῶν ἀγωγῶν. (*Endem.* σ. 229 σημ. 11). Ἄλλως λαμβάνει χώραν κα-
νονισμὸς ἀρμοδιότητος.

5) Ὁ ἐναγόμενος καθ' οὗ εἰσήχθησαν δύο ἀγωγαὶ ἐνώπιον διαφόρων ἀρμοδίων δικαστηρίων δικαιούται νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ νὰ δικασθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, παρ' ᾧ πρότερον ἐνέγραψεν ὁ ἐνάγων τὴν ὑπόθεσιν· ἀλλὰ δύναται ἀφιστάμενος τοῦ δικαίωματος τούτου, νὰ ὑποταχθῇ καὶ εἰς τοῦ ἄλλου δικαστηρίου τὴν δικαιοδοσίαν. *Payer* σ. 240.

6) Ἄρα οὐχὶ εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα. Παρ' αὐτοῖς λοιπὸν διατηρεῖ τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα ὁ ἐνάγων μέχρι τῆς συζητήσεως τῆς ὑποθέσεως.

7) Ὅπερ συμβαίνει ἐν δίκαις περὶ διανομῆς καὶ ὅταν κινῆται συγχρόνως ἡ *negatoria actio* καὶ *confessoria* ὡς πρὸς τὴν αὐτὴν δουλείαν. (*Morstadt* 88 B.). Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας, κατατάσσουσι καὶ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἐνταῦθα (*Bayer* 242).

τάζεται τότε ποῖον τῶν πολλῶν δικαστηρίων εἶναι ἀρμοδίον, ἀλλὰ τίς τῶν πολλῶν ἐναγόντων πρέπει νὰ θεωρηθῇ κυρίως ὡς ἐνάγων⁸. κατὰ δὲ τοῦ ζητήματος τούτου τὴν λύσιν λύεται καὶ τὸ τῆς ἀρμοδιότητος.

†
Δ'.) Παρέκτασις τῆς ἀρμοδιότητος (*forum prorogatum*).

Παράλ. 35
ἐκλ. 356
7 2 43.

§ 44. Αἱ περὶ ὀργανισμοῦ καὶ ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων νομικαὶ διατυπώσεις ἐν γένει μὲν κεῖνται πρὸς διευκόλυνσιν ἀπλῶς τῶν διαφορομένων, χάριν τῆς πρὸς τὴν δίκην διαφόρου αὐτῶν σχέσεως, διὰ τοῦτο καὶ εἰς τὸ συμφέρον αὐτῶν κυρίως ἀποβλέπουσιν· ἐνίοτε ὅμως τείνουσι πρὸς ἐπιτυχίαν γενικοῦ συμφέροντος, ἔνεκα τῆς ἰδιαιτέρας φύσεως τῆς διαφορᾶς· ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι τινὰς τῶν διατυπώσεων τούτων δύνανται νὰ μεταβάλωσιν οἱ δικαζόμενοι καὶ νὰ ὀρίσωσιν ἄλλως τὰ τῆς ἀρμοδιότητος. Κατὰ παρέκτασιν ἀρμοδίου λέγεται τὸ δικαστήριον, τὸ ἀπὸ τῆς θελήσεως τῶν διαδίκων τὴν ἀρμοδιότητα λαβόν¹. Τρία τινὰ γίνεται ἀναγκαῖον νὰ ἐξετασθῶσιν ἐνταῦθα· τίνος θέλησιν χρειάζεται ἡ παρέκτασις· πῶς δηλοῦται ἡ θέλησις αὕτη καὶ ἂν ἐπὶ παντὸς εἵδους ἀναρμοδιότητος ἐπιτρέπηται ἡ παρέκτασις·

2η εὐκαιρία ἐπιμένει τῇ ἀρμοδίᾳ καὶ ἡ 3η· διὰ τὴν ἀρμόδιον ἐπίσταται ἀντιδρᾶν. θ. κτ. 220 - Α' 109.

Τούτους ἀκόλουθεῖ καὶ ὁ Φέδερς· ἀλλ' ἐσφαλμένως· διότι τὸ περὶ τῆς προτιμήσεως πραγματευόμενον ἄρθρ. 23 παραπέμπει μόνον εἰς τὸ 22 ἄρθρον, ἡ σύγκρουσις δὲ τῆς ἀρμοδιότητος πολλῶν δικαστηρίων ἐν ταῖς περὶ διανομῆς τοῦλάχιστον δίκαις ὀρίζεται· ἐκ τῆς παρὰ τοῦ γραμματέως θεωρήσεως τῆς ἀγωγῆς καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς εἰς τὸ πινάκιον ἐγγραφῆς.

8) Πολ. 1090· «εἰὰ πολλοὶ συγχρόνως ἐπιμένουν περὶ τῆς διανομῆς, θεωρεῖται ὡς ἐνάγων ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ τῆς ἀγωγῆς ἐγγραφοὶν ἐθεωρήθη πρῶτον παρὰ τοῦ ἀρμοδίου δικαστικοῦ γραμματέως».

1) Τὰ περὶ παρεκτάσεως ὠρίσθησαν διὰ τῶν ἄρθρ. 24, 25, 491 καὶ 529 § 3 τῆς πολιτικῆς δικονομίας. β. κυαρ. Σχ. § 13, 14. β. κυαρ. νόμ. ἄρθρ. 38, 39.

α') πρὸς παρέκτασιν τῆς ἀρμοδιότητος ἀναγκαῖα εἶναι ΚΑ. 411' μόνου τοῦ ἐναγομένου οὐχὶ καὶ τοῦ ἐνάγοντος ² ἢ τοῦ δικαστηρίου ³ ἢ θέλησις.

β') ἡ θέλησις αὕτη δύναται ῥητῶς ⁴ ἢ καὶ σιωπηρῶς ΚΖ. 362 νὰ δηλωθῇ. Ὡς σιωπηρὰ δὲ παρέκτασις θεωρεῖται, ἂν ὁ ΚΒ. 530 ἐναγόμενος ἐνώπιον τοῦ ἀναρμοδίου δικαστηρίου ἐμφανισθεῖς ⁵, παραλείψῃ τὴν ἐγκαιρον ⁶ πρότασιν τῆς περὶ ΚΓ. 253 ΚΓ. 479 ΚΘ. 118 ΚΘ 218

2) Ἀπολύτου οὐσῆς τῆς ἀναρμοδιότητος, δύναται καὶ ὁ ἐνάγων νὰ προτείνῃ αὐτὴν (Carré Procéd. ζ. 722. Boitard Α', 317. Seuffert Blätter I', 398). Ἐχει δὲ ἐνίοτε τοιοῦτο συμφέρον, π. χ. ὅταν δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ τὴν δίκην.

3) Παρ' ἡμῖν τοῦ δικαστηρίου ἡ συναίνεσις εἶναι περιττὴ διότι (κατὰ τὸ 24 ἄρθρ.) ἐὰν ὁ ἐναγόμενος δὲν προτείνῃ τῆς ἀναρμοδιότητος τὴν ἔνστασιν, τὸ δικαστήριον καθίσταται ἀρμόδιον καὶ ὀφείλει νὰ δικάσῃ (Φέδ. 410). Οἱ Γάλλοι δέχονται τοῦτο μόνον ὡς πρὸς τὰ εἰρηνοδικεῖα. Τὰ πρωτοδικεῖα, κατ' αὐτούς, μὴ προταθείσης τῆς περὶ ἀναρμοδιότητος ἐνστάσεως δύναται μὲν νὰ δικάσῃ, δὲν χρεωστοῦν ὅμως (Carré Procéd. ζ. 33. 721. Boitard σ. 318. Boncenne Γ', 251. Dalloz ἄρθ. 227). Οἱ συγγραφεῖς τοῦ ῥωμ. δικαίου διαφωνοῦσι· τινὲς (Glück Γ', 210, 214. Heffter System σ. 199 σημ. 130. Franke Civilprozess Α', 133 σημ. 9. Endem. σ. 235) θεωροῦσι περιττὴν τοῦ δικαστοῦ τὴν συναίνεσιν διὰ τὸν νόμ. 2 § 1 π. de judic. (convenire autem utrum inter privatos sufficit an vero etiam ipsius praetoris consensus necessarius est? Lex julia judiciorum ait: quo minus interprivatos conveniat; sufficit ergo privatorum consensus), ἀλλ' ἐξενίκησεν ἡ ἐναντία γνώμη. Bayer σ. 235. Seuffert Α', 263 σημ. 10.

4) Π. χ. ἐνώπιον τοῦ δικάζοντος δικαστοῦ δηλοῦσιν οἱ διαφερόμενοι, ΚΘ 218 ὅτι θέλουσι νὰ δικασθῶσι παρ' αὐτοῦ, ἢ καὶ προηγουμένως συνεφώνησαν περὶ τούτου (ν. 18 π. de jurisdiction. συνδυασμ. ν. 29 κώδ. de pactis). Κατὰ τινας συγγραφεῖς τοιαύτη συμφωνία δύναται νὰ μεταβληθῇ μέχρι τῆς ἐνάρξεως τῆς δίκης (Glück Γ', 211)· ἀλλ' ἐπιθ. Bayer σ. 235. Ἡ πλάνη ὅμως ἢ ἄλλη τις ἑλλειψίς ἐπηρεάζει τὴν συμφωνίαν (νόμ. 2 π. de jud. νόμ. 15 π. de jurisd.). Seuff. Α', 260 σημ. 3.

5) Μὴ ἐμφανισθέντος δὲ τοῦ ἐναγομένου τὸ δικαστήριον ὀφείλει ἐξ ἐπαγγέλματος νὰ κηρύξῃ ἐαυτὸ ἀναρμόδιον. πολ. 25.

6) Ἡ ἔνστασις δηλ. τῆς ἀναρμοδιότητος προτείνεται δευτέρα, ἥτοι

ἐλγ. σ. 149

ἀναρμοδιότητος ἐνστάσεως. Ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ πάντοτε ἡ παράλειψις αὐτῇ· διότι τῶν εἰρηνοδικείων ἡ ἀρμοδιότης πέραν τῶν ὅρων τοῦ 490 ἄρθρου μόνον ῥητῶς καὶ κατὰ τὸ 491 ἄρθρον συγχωρεῖται νὰ παρεκταθῇ⁷.

1. 28
ἐλγ. 743

γ') οὕτε ῥητὴ⁸ οὕτε σιωπηρὰ παρέκτασις συγχωρεῖται ἐπὶ ἀπολύτου (*ratione materiae*) ἀναρμοδιότητος. Ὅθεν καὶ συναινούντων τῶν διαδίκων δὲν δύνανται νὰ δικάσωσι κατὰ παρέκτασιν τὰ μὲν πρωτοδικεῖα⁹ καὶ εἰρηνο-

Κ. Σ. 578

μετὰ τὴν περὶ ἐξαίρεσεως τῶν δικαστῶν (Πολ. 582). Οὕτως ἐννοητέον τὸ 545 ἄρθρον «ἡ ἀπάντησις ἐπιφέρει παρέκτασιν τῆς δικαιοδοσίας».

ἐλγ. σ. 149

7) Ἡ παρέκτασις παρὰ τοῖς εἰρηνοδικεῖσι, εἰ μὲν ἡ ἀναρμοδιότης εἶναι ἡ τῶν ἄρθρων 16—18. 19 § 2—5. 20. 21. 22 § 1—6 δύναται νὰ γείνη καὶ σιωπηρῶς κατὰ τὸ 24 ἄρθρον, εἰ δὲ εἶναι ἡ τοῦ ἄρθρου 490, πρέπει νὰ δηλωθῇ ῥητῶς καὶ κατὰ τὸ 491 ἄρθρον. Τότε δὲ ἡ ἀρμοδιότης αὐτῶν παρεκτείνεται οὐ μόνον κατὰ τὸ ποσόν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸ εἶδος τοῦ δικαίου· π. χ. οἱ εἰρηνοδίκαι γίνονται ἀρμόδιοι νὰ δικάσωσι καὶ ἐμπραγμάτους ἀγωγὰς περὶ ἀκινήτων (Φέδ. 417). Οἱ Γάλλοι παραδέχονται ὅτι μόνον κατὰ ποσὸν καὶ οὐχὶ καὶ κατ' εἶδος δύναται νὰ παρεκταθῇ τῶν εἰρηνοδικείων ἡ ἀρμοδιότης (*Carré Procéd.* ζ. 26. *Schlink A'*. 187). Ἐὰν μὴ δηλωθῇ κατὰ τὸν τύπον τοῦ 491 ἄρθρου ἡ παρέκτασις; Τὸ εἰρηνοδικεῖον δὲν γίνεται ἀρμόδιον ἐπομένως δύναται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης νὰ προταθῇ ἡ ἀναρμοδιότης αὐτοῦ, ἀλλ' ἐὰν δὲν προταθῇ μέχρι τῆς ὁριστικῆς ἐκδικάσεως τῆς διαφορᾶς, θεωρῶ ὀρθὴν τὴν γνώμην τοῦ Φεδέρου (σ. 421), ὅτι δὲν παράγεται ἐντεῦθεν λόγος ἀκυρότητος τῆς ἀποφάσεως (πολ. 512 συνδ. 202. 811 § 1). Αἱ γνώμαι τῶν Γάλλων διαίρουνται. *Carré Procéd.* ζ'. 27 καὶ 26.

8) Ἐκτὸς αὖν ἡ παρέκτασις φέρη τὰ προσόντα συνυποσχετικοῦ (πολ. 491, 111).

9) Ὡσαύτως δὲν ἡδύναντο, πρὸ τῆς καταργήσεως τῶν ἐμποροδικείων, νὰ δικάσωσι ταῦτα μὲν πολιτικὰς ὑποθέσεις, τὰ δὲ πρωτοδικεῖα καὶ εἰρηνοδικεῖα ἐμπορικὰς. Μόνον ὅταν κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου αἱ συναλλαγματικαὶ δὲν λογίζονται εἰμὴ ἁπλᾶ ὑποσχετικά, ἢ ὅταν τὰ εἰς διαταγὴν γραμμᾶτια δὲν φέρουν οὐδενὸς ἐμπορίου ὑπογραφὴν, οὐδ' ἀφορῶσιν ἐργασίας ἐμπορικᾶς, κολλυβιστικᾶς, τραπεζιτικᾶς, ἢ μεσιτικᾶς, τὸ ἐμποροδικεῖον ἐχρεώσται νὰ παραπέμψῃ τὴν δίκην εἰς

δικεῖα διοικητικὰς ὑποθέσεις ^{Εὐμ. σ. 247/49} 10, τὰ δὲ ἐφετεῖα ὡς πρῶ- 1. 28
του βαθμοῦ δικαστήρια 11. Καὶ ἐν ταῖς ἐπ' ἀναφορᾷ δι- 1Α. 490
καις δὲν χωρεῖ παρέκτασις 12. Πθ. θμ. ἄρ. 13. Εὐμ. 241

Ε'.) Δωσιδικία τῶν ἀλλοδαπῶν α).

Ἐπεροδικία Εὐμ. 257

§ 45. Αἱ περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν ἐλληνικῶν δι-
καστηρίων ὡς πρὸς τοὺς ἀλλοδαποὺς πραγματευόμεναι
διατάξεις τῆς πολιτικῆς ἡμῶν δικονομίας λύουσιν οὐ μό-
νον τὸ ζήτημα. ἐνώπιον τίνος δικαστηρίου ἐλληνικοῦ πρέ-
πει νὰ ἐνάγωνται οἱ ἀλλοδαποί, ἀλλὰ καὶ τὸ ἕτερον, ἂν
ἐν γένει δύνανται τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια νὰ δικάσωσιν
ἀλλοδαποὺς 1. Ὡς πρὸς ἀμφοτέρα δὲ ταῦτα γίνεται ἡ ἐξῆς
διπλῇ διακρίσις.

α') **Ἡμεδαπὸς ἐνάγει ἀλλοδαπὸν.** Εἰ μὲν ὁ ἄλ-

τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἐὰν ὁ ἐναγόμενος τὸ ἐξήτει. "Ἀρα σιωπή-
σαντος τούτου παρεξτείνεται ἐνταῦθα κατ' ἐξαιρέσιν τοῦ ἐν τῷ κει-
μένῳ τεθέντος κανόνος ἡ ἀρμοδιότης τοῦ ἐμποροδικείου εἰς πολιτικὴν
διαφοράν.

10) Πολ. 25. Bayer σ. 237. Seuffert Α', 262. 5. Endemann σ. 233
σημ. 15. Προσέτι ἡ τῆς τοποθεσίας ἀναρμοδιότης παρεκτείνεται. ΑΠ.
179 τοῦ 69.

11) Πρ. Carré Compét. Δ', 96. contra Dalloz Comp. civile, ἀριθ. 1Α. 28
285. ὅρ. καὶ Seuffert Α', 263. 7. Τῶν πρωτοδικείων ὅμως ἡ ἀρμοδιό- 1Α. 595
της δύνανται δυνάμει τοῦ ἄρθ. 529 §. 3 νὰ παρεκταθῇ εἰς ὑποθέσεις τῆς
ἀρμοδιότητος τῶν εἰρηνοδικείων, μάλιστα δὲ καὶ σιωπηρῶς. Φέδ. 414.
416. ΑΠ. 62 τοῦ 56.

12) Πολ. 640 συνδ. 24. 58. βαυαρ. νόμ. ἄρθρ. 38 § 1, 4, 5.

α) Fœlix, droit international privé σ. 193. 219. Demolom. Α',
302. Mangin, Traité de l'action publique ἄρ. 73. Φέδ. 422. Διο-
μήδ. σ. 134.

1) Πρβ. πολ. 26—28. Βαυαρ. Σχέδ. τοῦ 1831 § 2. σ. § 7. § 11.
ε. Γαλ. κώδ. 14. 15. Βαυαρ. δικον. 19. 13.

λοδαπὸς ἀπολαύει τοῦ τῆς ἑτεροδικίας πλεονεκτήματος²,
δὲν ὑπόκειται κατὰ γενικὸν κανόνα³ εἰς τὴν δικαιοδοσίαν

2) Ἰδ. ἄνωτ. § 32 σημ. 9. — Ἡ ἑτεροδικία διάφορα παρέχει τοῖς περιβεβλημένοις αὐτῇ διπλωμάταις πλεονεκτήματα, ἐν οἷς καὶ ἡ ἐξαίρεσις αὐτῶν ἀπὸ τῆς δικαιοδοσίας τῶν ἐγγχωρίων δικαστηρίων. Ἀπολαύουσι δὲ τῆς ἑτεροδικίας, α') οἱ πρέσβεις πάσης τάξεως. Συνήθως διασπῶνται εἰς τρεῖς τάξεις οἱ πρέσβεις. Οἱ τῆς πρώτης τάξεως καλοῦνται ambassadeurs, legati, nuntii (οἱ τοῦ παπικοῦ Κράτους), οἱ τῆς δευτέρας, envoyés, ministres plénipotentiaires, ministres par interim, καὶ οἱ τῆς τρίτης, ministres résidens, résidens, chargés-d'affaires (Klüber § 179—182. Heffter Völkerrecht § 208). β') οἱ περὶ τοὺς πρέσβεις (la suite), ἤτοι τὸ προσωπικὸν τοῦ γραφείου τῆς πρεσβείας, ἡ οἰκογένεια τῶν πρέσβεων καὶ ἡ θεραπεία αὐτῶν (π. χ. ὑπηρέται, οἰκοδιδασκαλοὶ, ἱατροὶ ἐνοίκιοι). γ') οἱ πρόξενοι, ἐὰν ὦσιν ἐπιτετραμμένοι καὶ διπλωματικὰ καθήκοντα (Heffter σελ. 383). Ἀλλὰ κατὰ μείζονα λόγον οὐδὲ οἱ ξένοι ἡγεμόνες ἢ τὸ ἑθιμόσιον ξένου κράτους ὑπόκεινται εἰς τῶν ἐγγχωρίων δικαστηρίων τὴν δικαιοδοσίαν. Bluntschli Völkerrecht § 139.

3) Τὸ 26 άρθ. ὁρίζει «ἐξαίρουνται τῆς τακτικῆς δικαιοδοσίας «ὄλοι» οἱ ἄλλοδαποί, οἵτινες ἀπολαμβάνουν ἐν Ἑλλάδι τὸ εἰς τὰς πρεσβείας «ἀνῆκον δικαίωμα». Ἡ λέξις τοῦ νόμου «τακτικῆς» σημαίνει ὅτι ὑπάρχουσι καὶ ἐξαίρεσεις. Ὡστε καταλληλότερα ἦτο ἡ λέξις «γενικῆς». Τὰ ἐγγχώρια δὲ δικαστήρια δύνανται κατὰ τὴν γνώμην τῶν συγγραφέων νὰ δικάσωσι κατὰ τῶν τοιούτων προσώπων α') ἀγωγάς, πιπτούσας εἰς τὴν δωσιδικίαν τῆς τοποθεσίας τοῦ πράγματος, β') αἰτήσεις κατ' αὐτῶν ὡς ἐναγόντων ἀντιτασσομένας (π. χ. δικαστικὴ δαπάνη, ἀνταγωγή), γ') ἐνδίκῃ μέσῃ κατὰ τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἐκδοθείσης ἀποφάσεως εἰσαγόμενα καὶ δ') ἀγωγάς, οὐδεμίαν πρὸς τὸν διεθνῆ χαρακτήρα σχέσιν ἐχούσας π. χ. παραχθείσας ἐξ ἐμπορικῆς τινος ἐπιχειρήσεως τοῦ πρέσβεως. Klüber § 240. Heffter σελ. 85. Fœlix ἐνθ. ἀ. § 216. 217. Dalloz agent diplomatique ἀριθ. 109—119. Bluntschli § 140.

Ἀλλὰ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν κατὰ τοιούτων προσώπων ἐκδοθεισῶν ἀποφάσεων μεγάλα θέλουσι παρεμβάλλεσθαι προσκόματα, μάλιστα ὁσάκις μικροῦ καὶ ἀσθενοῦς κράτους ἡ ἀπόφασις πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ, διότι οἱ κραταῖοι σπανίως εἰσὶ καὶ ἐρασταὶ τῆς δικαιοσύνης! Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τοῦ δικαίου τῶν ἐθνῶν καὶ κατασχέσεις πραγμάτων τῶν πρέσβεων καὶ φυλακίσεις αὐτῶν ἀπαντῶνται. Ἀλλ' ἐν τῇ μικρᾷ ἡμῶν σήμερον

τὴν ἐλληνικὴν· ἄρα οὐδεὶς εἶναι δεκτὸς ἐνάγων αὐτὸν ἐνώ-
πιον τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων. Μὴ ἀπολαύοντα δὲ τὸν *KA. 364-365*
ἄλλοδαπὸν⁴ τῆς ἐτεροδικίας ἀρμόδιον εἶναι νὰ δικάσῃ *KZ. 7*
πᾶν⁵ δικαστήριον καὶ περὶ πάσης⁶ ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς *KZ.-605*
Ἑλλάδος γεννηθείσης ἐνοχῆς⁷. *KF. 484*

Εὐθελὲς *καὶ ἀνεστῆς ἀπὸ τοῦ ἀγγλ. δικαστηρίου*
KF. 220-1. 109.

Ἑλλάδι τίς ἤθελε τοιοῦτον πειραθῇ τόλμημα, καὶ δικαιοτάτα δίκαια ἔχων;

4) Εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡμεδαπὸς ἐνάγει ἄλλοδαπὸν μὴ ἀπο-
λαύοντα τῆς ἐτεροδικίας. Ἐξετάζεται δὲ ἡ ἰδιότης τοῦ ἡμεδαποῦ κατὰ
τὴν ἔναρξιν τῆς δίκης οὐχὶ τὴν γένεσιν τοῦ δικαζομένου δικαίου· διότι
ὁ νόμος λέγει ἡμεδαπός, ἄρα τὴν παροῦσαν κατάστασιν ἐξετάζει. Ὅθεν
ὁ πρότερον μὲν ἄλλοδαπός, ἔπειτα δὲ ἡμεδαπός δὲν ὑπάγεται εἰς τὸν
κανόνα· ὁ πρότερον μὲν ἡμεδαπός, ἔπειτα δὲ ἄλλοδαπός ὑπάγεται εἰς
τὸν κανόνα. *Dalloz v. droit civil ἀριθ. 268, 272, 281.*

5) Ἡ διάταξις αὕτη ὑπὲρ τῶν ἡμεδαπῶν ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν τοῦ γε-
νικοῦ περὶ ἀρμοδιότητος κανόνος, ὅτι ἡ κατοικία ἢ καὶ ἡ διαμονὴ τοῦ
ἐναγμένου ὁρίζει τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον. Παρ' ἡμῖν εἶναι ἀναμφίβο-
λον ποῖον τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον, ἀφοῦ ὁ νόμος λέγει «πᾶν ἑλλήν.
δικαστήριον» (περὶ τῶν Γάλλων ὅρα *Fœlix ἀρ. 217. Demol. A', § 252.*
Aubry et Rau § 748 δις σημ. 2).

6) Ἄρα εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ ἡμεδαπὸς ἐνάγῃ ἐξ ἰδίου δικαίου ἢ ὡς
κληρονόμος καὶ ἐκδοχεὺς δικαιωμάτων ἄλλοδαποῦ. Διαφωνία περὶ τού-
του ὑπάρχει μεταξὺ τῶν γάλ. συγγραφέων (*Dalloz v. droit civil ἀριθ.*
274—279. Ἐναντίοι Demol. A'. 304, Aubry et Rau σημ. 9), διότι
στενωτέρον ἐκφράζεται τὸ 14 ἄρθρ. τοῦ γαλ. κώδικος.

7) Τὸ ἄρθρ. 28 λέγει «ὁ ἄλλοδαπὸς δύναται νὰ ἐναχθῇ παρ' ἡμεδα- *KA. 633*
ποῦ ἐνώπιον παντὸς ἑλλήν. δικαστηρίου ἕνεκα πάσης ὑποχρέωσης *KB. 150*
συνωμολογηθείσης ἐντὸς ἢ ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος πρὸς τὸν ἡμεδαπόν. *KF. 137*
Ὡσαύτως δύναται ὁ ἡμεδαπὸς νὰ ἐναχθῇ ἐνώπιον ἑλλήν. δικαστηρίων *KF. 218*
ἕνεκα τοιούτων ὑποχρεώσεων, τὰς ὁποίας συνωμολόγησεν ἐν τῇ ἄλλο- *Λ. 109*
δαπῇ πρὸς ἡμεδαπὸν ἢ ἄλλοδαπόν». Ἐπὶ τῆς ἐρμηνείας τοῦ ἄρθρου *Λ. 143.*
τούτου παρατηρητέον ὅτι α') οὐ μόνον αἱ ἐκ συναλλαγμάτων, ἀλλὰ
καὶ αἱ ἄλλοθεν (π. χ. ἐξ ἀδικημάτων) παραχθεῖσαι ὑποχρεώσεις τοῦ
ἄλλοδαποῦ ὑπάγονται εἰς τὴν ἐγγώριον δικαιοδοσίαν. Ἡ ἐκφρασις «συνω-
μολογηθείσης ὑποχρέωσης» ἐλήφθη κατὰ παραδρομὴν ἐκ τῆς γαλλι-
κῆς νομοθεσίας (ἄρθρ. 14 τοῦ γαλ. κώδ. pour les obligations par lui

6') **Ἀλλοδαπὸς ἐνάγει ἄλλοδαπὸν.** Τὰ ἐγχώρια δικαστήρια κατ' ἐξαίρεσιν μόνον δύνανται νὰ δικάσωσι τούτους. Ἦτοι ἐν τοῖς ἐξῆς θέμασιν ⁸. ἐὰν συνήθῃ καὶ τοῦ Κράτους συγχωρῶσι τοῦτο ⁹. ἐὰν ὁ ἄλλοδαπὸς ὑποβάλῃ ἑαυτὸν ἐκουσίως εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τὴν ἐλληνικὴν ¹⁰.

~~ἡμεδαπὴν ἡμεδαπὴν. ΚΕ. 123. Λοιπὸν~~

contractées en pays étranger) εἰς σημασίαν οὐχὶ τὴν συνήθη (Demol. A', 304. Aubry et Rau § 748 δις σημ. 5. Dalloz ἀριθ. 263, 264)· β') τὰ ἐλλ. δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια νὰ δικάζωσι καὶ ἐμπραγμάτους κατὰ τοῦ ἄλλοδαποῦ ἀγωγάς, τοῦλάχιστον περὶ ἀκινήτων ἐν Ἑλλάδι κειμένων· διότι καὶ μεταξὺ ἄλλοδαπῶν εἰσὶν ἀρμόδια τὰ ἐλληνικά δικαστήρια νὰ δικάσωσι τοιούτου εἶδους ἀγωγάς κατὰ τὸ 27 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας, τὸ πνεῦμα δὲ τοῦ νόμου δικαιοῖ τὸ αὐτὸ νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῶν κινήτων ἢ τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος κειμένων ἀκινήτων. Δι' ἐνοχὰς ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος γεννηθείσας δύναται νὰ ἐναχθῇ ὁ ἄλλοδαπός, διὰ τί νὰ μὴ συγχωρῇται νὰ διεκδικηθῇ αὐτῷ τὸ ἐξω τῆς Ἑλλάδος κείμενον ἀκίνητον; ἡ δυσκολία τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ δὲν εἶναι ἀποχρῶν δικαιολόγημα· διότι ἡ δυσκολία αὕτη δὲν εἶναι λόγος ἀναρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' αἰτία καθιστῶσα συνήθως ἀσύμφορον τῷ ἐνάγοντι τὴν εἰς τὸ ἐλλήν. δικαστήριον εἰσαγωγὴν καὶ ἐκδίκασιν τοιαύτης διαφορᾶς (ἐναντίος ὁ Φέδ. 436). Ὁ εἰς τὰ ξένα δικαστήρια ἐναγαγὼν τὸν ἄλλοδαπὸν ἡμεδαπὸς ἐμποδίζεται νὰ εἰσαγάγῃ τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν εἰς τὰ ἐλλήν. δικαστήρια; ὅχι (Dalloz v. droit civil ἀριθ. 284—287. κατωτ. § 104 σημ. 5). γ') ἐναγομένου ἡμεδαποῦ δι' ὑποχρεώσεις ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ γεννηθείσας, ἡ ἀρμοδιότης τῶν ἐλλήν. δικαστηρίων ἐρίζεται κατὰ τὰ ἐν §§ 30. 32—34. 36. 37. 40. 42 καὶ 44 ἐκτεθειμένα· διότι τὸ ὡσαύτως τοῦ ὅπως παρέλκοντος 2 ἐδάφ. τοῦ 28 ἄρθρου ἐννοεῖ τὴν ἐν γένει ἀρμοδιότητα τῶν ἐλλήν. δικαστηρίων εἰς ἐκδίκασιν ἐννόμων σχέσεων τοῦ ἡμεδαποῦ ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ παραχθεισῶν.

8) Πολ. 27. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ὅρ. Fœlix σ. 139, ἰδίως τοὺς ἀριθ. 160—165. Demol. σ. 315. Calloz v. droit civil ὅρ. 301 ἐπ.

9) Πρὸς τὴν μεταξὺ Ἑλλάδος καὶ Ἀγγλίας συνθήκην ἀπὸ 4 ὁκτωβ. 1837 ἄρ. 11 «θέλουν ἔχει ἐλευθέραν καὶ εὐκόλον εἴσοδον εἰς τὰ δικαστήρια πρὸς καταδίωξιν καὶ ὑπεράσπισιν τῶν δικαιωμάτων θέλουν ἀπολαβεῖ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἀπονομὴν τῆς δικαιοσύνης, τὰ αὐτὰ πρό- νόμια, δικαιώματα καὶ ἀτελείας, ὅποια καὶ οἱ ἰθαγενεῖς». Φέδ. 428.

10) Μὴ προτεινομένης δηλ. τῆς ἀναρμοδιότητος, τὰ ἐλληνικά δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ κηρυχθῶσιν ἄφ' ἑαυτῶν ἀναρμόδια.

ἐὰν ἔχη τὴν κατοικίαν αὐτοῦ ἐν Ἑλλάδι καὶ ἡ διαφορὰ
 ἦναι ἐμπορική ¹¹· καὶ τέλος ἐὰν ὑπάρχῃ εἰδικὴ δωσιδικία
 τῆς τοποθεσίας, τῆς ταυτότητος τοῦ δικαίου ἐπὶ ἐμπραγ-
 μάτων ἀξιώσεων ¹², τοῦ συναλλάγματος, τῆς διαχειρί-
 σεως, τῆς ἀνταγωγῆς ¹³, τοῦ ἀδικήματος καὶ τῆς κατα-
 σχέσεως ἢ προσωπικῆς κρατήσεως. ~~ὅταν τὴν διαφορὰν ἀνέγειρόν τι~~
 Ὅσακις κατὰ τὰ ἀνωτέρω εἰσὶν ἀρμόδια τὰ ἑλληνικὰ
 δικαστήρια νὰ δικάσωσιν ἁλλοδαπόν, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον
 ἐν γένει νὰ ἔχη οὗτος ἐν Ἑλλάδι τὴν κατοικίαν ἢ δια-
 μονὴν αὐτοῦ ¹⁴.

59 5) Δωσιδικία ἐκ δικαστικῆς ἀποφάσεως.

1) Ἀρμοδιότης κατὰ παραπομπήν.

§ 46. Συμβαίνει ἐνίοτε, ἂν καὶ σπανίως, νὰ ἦναι ἀ-
 πρόσφορον εἰς ἐκδίκασιν διαφορᾶς τινος τὸ κατὰ νόμον
 ἀρμόδιον δικαστήριον· τότε δὲ ἀναγκαῖος γίνεται ὁ προσ-

11) Ὁ Φεδερὸς θέλει προσέτι καὶ νὰ ᾔτο ἡ Ἑλλὰς τόπος τῆς τελέ-
 σεως ἢ ἐκτελέσεως τοῦ ἐμπορικοῦ συναλλάγματος (σελ. 429)· ἀλλ' ὁ
 νόμος δὲν ἀπαιτεῖ τοῦτο, καθότι τὸ ἄρθρ. 27 παραπέμπει ἀπλῶς εἰς τὸ
 ἄρθρ. 19, καθ' ὃ αἱ ἐμπορικαὶ διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τοὺς ἐμποροδί-
 κας τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου.

12) Ἐὰν τὸ ἕτερον τῶν ἀκινήτων κῆται ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος; ὅχι.
 Φέδ. 431.

13) Ὁ ἐναγθεὶς ἁλλοδαπός, ὄντας δι' αὐτὸν ἀρμοδίου τοῦ ἑλληνικοῦ
 δικαστηρίου, δύναται νὰ κινήσῃ καὶ αὐτὸς ἀνταγωγὴν.

14) Διαφωνεῖ ἐν μέρει ὁ Φέδ. 432. Ἀλλὰ κατὰ τῆς γνώμης αὐτοῦ
 εἶναι τὸ ἄρθρον 145 § 6 τῆς πολιτ. δικονομίας, καθ' ὃ ἡ ἐπίδοσις γίνε-
 ται ἐπὶ ξένων κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ 27 ἄρθρ. Πολ. εἰς τὸν εἰσαγ-
 γελέα· ἄρα συγχωρεῖται ἡ εἰσαγωγή εἰς τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια ἀγω-
 γῆς καὶ κατὰ τοῦ μὴ διαμένοντος ἐν Ἑλλάδι ξένου. Ὡστε μόνον ἐν
 τῷ θέματι τοῦ ἄρθρ. 19 § 1 ἀπαιτεῖται ὁ ἐναγόμενος νὰ ἔχη ἐν Ἑλ-
 λάδι τὴν κατοικίαν του.

διορισμὸς ἀντ' αὐτοῦ ἐτέρου δικαστοῦ· ὁ δικαστὴς δὲ οὗτος εἶναι ὁ κατὰ παραπομπήν, ὅστις, ἐπειδὴ ὑπὸ δικαστηρίου ὀρίζεται, ἀπὸ δικαστικῆς ἀποφάσεως τὴν ἑαυτοῦ ἀρμοδιότητα ἔλκει· τὰς περιπτώσεις δὲ καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁ προσδιορισμὸς οὗτος γίνεται, ἐκανόνισεν ἡ δικονομία ἡμῶν ὡς ἀκολουθῶς¹. Δηλαδή ἡ παραπομπὴ ἀπὸ τοῦ κατὰ γενικὸν κανόνα ἀρμοδίου δικαστικοῦ εἰς ἕτερον μὴ ἀρμόδιον

α') ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν τῆς θεμελιώδους δικονομικῆς ἀρχῆς· «οὐδεὶς ἀφαιρετέος τῶν φυσικῶν αὐτοῦ δικαστῶν». Ἐπομένως τοῦτο μὲν ἀνετέθη εἰς τὴν δικαστικὴν ἐξουσίαν, παρ' ἡμῖν συνήθως τοῦ ἀρείου Πάγου², ἡ διάταξις αὕτη, τοῦτο δὲ ὠρίσθη ὅσον οἷόν τε ἀκριβῶς πότε τοῦτο ἐπιτρέπεται· ἡγουν ὅταν εἴτε διότι τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον ἔνεκεν ἐξαίρεσεως, ἀσθενείας ἢ ἄλλου τινὸς λόγου³,

1) Πρβ. Πολ. 49—55. Γαλ. δικον. ἄρθρ. 368—374, ἅπερ κανονίζουνσι μόνον τὰ τῆς παραπομπῆς *pour parenté ou alliance*. Βαυαρ. νόμ. 54.

2) Πολ. ἄρ. 51 «εἰάν ἡ παραπομπὴ ζητηθῇ ἔνεκεν ἐξαίρεσεως πολυμελοῦς δικαστηρίου, ἀποφασίζει περὶ τούτου ὁ ἄρειος Πάγος». ἄρθρ. 53 «ἡ αἵτησις ἐγγχειρίζεται εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ ἀρείου Πάγου». — «εἰάν ἡ παραπομπὴ ζητῆται ἀπὸ δικαστηρίου εἰρηνοδικῶν διὰ λόγον ἐξαίρεσεως δικάζει τὸ πρωτοδικεῖον τὸ τῆς παραπομπῆς κατὰ τὸ ἄρθ. 47 πολ.». Κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν ἀρμόδιον δικαστήριον εἶναι τὸ ἀμέσως ἀνώτερον τοῦ δικαστηρίου, ἀφ' οὗ ζητεῖται ἡ παραπομπή. Berriat σ. 236 σημ. 3. 4 συνδ. σ. 234 σημ. 6.

3) Π. γ. προσωρινῇ παύσει, ἀπουσίᾳ, διατιθηκὸν δικαστήριον παῦσαν (πολ. 787 ἐδ. 2. Carré Compét. Ε', 241). Ἐὰν δὲν δύναται νὰ συμπληρωθῇ ἡ θέσις τοῦ εἰσαγγελέως, τοῦ γραμματέως, ἢ δὲν εὐρίσκη ὁ διάδικος δικηγόρον μὴ κωλυόμενον; Ὡς πρὸς τοὺς γραμματεῖς δὲν δύναται νὰ συμβῇ τοιοῦτόν τι, διότι κωλυομένων αὐτῶν καὶ τῶν ὑπογραμματέων δύναται τὸ δικαστήριον ν' ἀναπληρώσῃ προσωρινῶς κατὰ τὸ 123 ἄρθ. τοῦ ὀργανισμοῦ τὴν θέσιν αὐτῶν. Εἰς τὰ λοιπὰ δύο θέματα ὑπάρχει ἀνάγκη, νομίζω, παραπομπῆς, αἱ δὲ λέξεις τοῦ νόμου

δὲν ἔχη τὸν πρὸς σύνθεσιν αὐτοῦ ἀναγκαῖον ἀριθμόν ⁴, εἴτε διότι ἐκ τῆς ἐν ὀρισμένῳ τόπῳ ἐκδικάσεως διαφορᾶς τινος γεννᾶται φόβος, μήπως διακινδυνεύσῃ ἡ δημόσιος ἀσφάλεια ⁵.

β') Δύναται νὰ αἰτηθῇ δι' ἀσθένειαν μὲν κλπ. παρ' ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, διὰ δημοσίαν δὲ ἀσφάλειαν παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῆς δικαιοσύνης, καὶ δι' ἐξαίρεσιν κατὰ τὴν διαστολὴν τοῦ ἄρθρου 38 τῆς πολ. δικονομίας.

γ') Δικάζεται κατὰ τὴν ἐπ' ἀναφορᾶ διαδίκασίαν καὶ τὰς λοιπὰς παρὰ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ παρατηρουμένας διατυπώσεις. Ἰδίως δὲ ἡ περὶ αὐτῆς αἵτησις, ἐὰν στηρίζεται εἰς ἀσθένειαν κλπ., ἐγχειρίζεται, προσηκόντως βεβαιωμένη, τῷ προέδρῳ τοῦ ἀρείου Πάγου, ὅστις διορίζει εἰσηγητὴν καὶ τὴν δικάσιμον· γίνεται δὲ ἡ συζήτη-

«ἐὰν ὁλόκληρον δικαστήριον ἢ τόσοι δικασταὶ ἐξαίρεθοῦν . . . ἐὰν ἔνεκεν ἀσθενείας . . . ὁ κατὰ νόμους ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς δικαστῶν δὲν ὑπάρχῃ», πρέπει νὰ ληφθῶσιν εἰς πλατυτέραν ἔννοιαν. Παρατηρητέον δὲ ὅτι δι' ἑλλειψιν δικηγόρου δὲν πρέπει νὰ συγχωρῆται παραπομπή, ὅταν ἡ ὑπόθεσις ᾖναι ἀπλῇ ἢ μικρὰ καὶ δύναται ὑπὸ τοῦ ἰδίου διαδίκου νὰ διεξαχθῇ. — Ὡς πρὸς τὸν ἄρειον Πάγον δὲν ἰσχύουσι τὰ περὶ παραπομπῆς, ἀλλ' ἐφηρμόζοντο πρότερον μὲν αἱ διατάξεις τοῦ β' ἄρθρ. τοῦ ἀπὸ 8 ἰουλ. νόμου περὶ ἐξαίρεσεως δικαστῶν ἢ ὁλοκληρῶν δικαστηρίων, τὴν σήμερον δὲ ὁ νόμος χμζ' τοῦ 1877.

4) Πότε ὑπάρχει τοῦτο ὁρίζει τὸ 50 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας· ἥτοι ὅταν κωλύονται τόσοι δικασταί, ὥστε οἱ πλείονες τῶν ἀπαρτιζόντων τὸ δικαστήριον ἤθελον ληφθῇ ἐκ τῶν παρέδρων ἢ ἄλλων ἐπικουρικῶν ὑπαλλήλων· οἷον ἐν τῷ πρωτοδικεῖῳ ἢ ἐμποροδικεῖῳ μόνον εἰς δικαστὴς τακτικὸς καὶ ἐν τῷ ἐφετεῖῳ μόνον δύο δικασταὶ τακτικοὶ δὲν κωλύονται, οἱ λοιποὶ πάντες κωλύονται.

5) Τοῦτο σπανίως δύναται νὰ συμβῇ ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς διαφοραῖς. Ἀλλ' ὅμως δὲν εἶναι ἀδύνατον, ὁσάκις ὡς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς δίκης (π. χ. πρόκειται περὶ βοσκῆς ἢ τῆς χρήσεως βέοντος ὕδατος) μέγας ἀριθμὸς ἀτόμων ἐνδιαφέρονται εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς δίκης. Carré Compté F, 248.

σις κλητευομένων τῶν διαδίκων. Ἡ διὰ λόγον δημοσίου ἀσφαλείας αἰτουμένη παραπομπή εἰσάγεται κατὰ τὸ 54 ἄρθρον⁶, ἡ δὲ διὰ λόγον ἐξαιρέσεως κατὰ τὰ 38—48 ἄρθρα⁷.

Ὁ ἄρειος Πάγος, ἐὰν εὖρη βάσιμον⁸ τὴν περὶ παραπομπῆς αἰτησιν, προσδιορίζει ἐν τῇ ἀποφάσει τὸ μέλλον νὰ δικάσῃ κατὰ παραπομπὴν δικαστήριον, ὅπερ πρέπει νὰ ᾔηται ισόβαθμον⁹ καὶ ὁμοειδές¹⁰.

2) Κανονισμὸς τῆς ἀρμοδιότητος α).

Ἐφαρμογὴ Συντακτικῆς Διατάξεως

§ 47. Ἡ διάταξις ὅτι τὰ δικαστήρια ἀποφαίνονται τὰ ἴδια περὶ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν, ἐφαρμοζομένη πάντοτε κατὰ τὴν κοινὴν τῆς διαδικασίας ὁδόν¹, δύναται νὰ περιπλέξῃ καὶ δυσχερῇ καταστάσῃ² τὰ περὶ ἀρμοδιότη-

6) Δὲν διορίζεται δηλαδὴ εἰσηγητής, ἀλλὰ τὴν ὑπόθεσιν ἐκτίθουσιν ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ ἁρείου Πάγου.

7) Ἀκολουθεῖται δηλ. ἡ περὶ τὴν ἐξαιρέσιν τῶν δικαστῶν ἰσχύουσα διαδικασία (κατωτ. § 192).

8) Τὸ βάσιμον τῆς αἰτήσεως ἔχει δικαίωμα νὰ ἐξετάσῃ ὁ ἄρειος Πάγος καὶ ὅταν ἡ παραπομπὴ αἰτῇται παρὰ τῆς κυβερνήσεως (πολ. 51 ἐδ. 3). Τοῦτο ἀμφιβάλλεται παρὰ τοῖς Γάλλοις. Carré σελ. 260 ζήτ. 371.

9) Π. χ. ἀπὸ πρωτοδικείου εἰς πρωτοδικεῖον, ἀπὸ ἐφετείου εἰς ἐφετεῖον. Ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ πλέον ἐφετεῖον, δικάζει ὁ ἄρειος Πάγος ἄρ. 1. τοῦ ἄνω μνησθέντος νόμου τῆς 8 ἰουλίου 1838.

10) Ἀπὸ ἐμποροδικείου δύναται νὰ διαταχθῇ παραπομπὴ εἰς πρωτοδικεῖον. Ἰδ. 2 ἄρθ. τοῦ ἀπὸ 6 δεκεμ. 1837 διατάγματος. — Δύναται τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς, ὡς λαμβάνον τὴν θέσιν τοῦ πρώτου, νὰ δικάσῃ καὶ ἀνταγωγάς. Schmid Α', 65 σημ. 36.

α) Πρὸς πολ. 29—35. γαλ. δικον. 363—367. Carré Compét. Ε', 28. Procéd. ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 363 ἐπ. Berriat σ. 235. Boncenne (Bourbeau) Ε', 305. Dalloz Règlement de juges.

1) Π. χ. δι' ἐφέσεως ἢ ἀναίρέσεως (πολ. 515, 738, 808).

2) Ἐὰν π. χ. τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως εἰς πολλὰ εἰσαχθείσης δικαστήρια, ταῦτα κηρυχθῶσι πάντα ἀρμόδια ἢ ἀναρμόδια.

τος ζητήματα. Διὰ τοῦτο ἡ δικονομία ἡμῶν, τῇ γαλλικῇ ἐπομένῃ, εἰσήγαγε καὶ ἀπλουστέραν περὶ τὴν λύσιν τῶν ζητημάτων τούτων διαδικασίαν, τὸν **κανονισμόν τῆς ἀρμοδιότητος** (*règlement de juges*).

Περὶ τῆς ἐφαρμογῆς δὲ τῆς εἰδικῆς ταύτης διαδικασίας σημειωτέον εἰδικώτερον τὰ ἑξῆς·

α') ὁ κανονισμὸς τῆς ἀρμοδιότητος λαμβάνει χώραν ὁσάκις ἡ αὐτὴ ἢ καὶ συναφῆς³ διαφορά, ἐκκρεμῆς οὖσα παρὰ διαφόροις μὴ ὑπαλλήλοις⁴ δικαστηρίοις, ἀμφιβο-

3) Ὁ νόμος λέγει ἡ αὐτὴ διαφορά, καὶ ἴσως ἡδυνάτο τις νὰ εἴπῃ ὅτι δὲν συγχωρεῖται κανονισμὸς ἐπὶ συναφῶν ὑποθέσεων· ἀλλ' ὀρθότερα εἶναι ἡ ἐν τῷ κειμένῳ γνώμη δυνάμει τοῦ 553 § 2 ἄρθρ. τῆς πολ. δικ. καθ' ὃ καὶ ἐπὶ συναφείας ἐν δικαστήριον πρέπει νὰ δικάσῃ τὰς συναφεῖς δίκας. Ἡ νομοθεσία ἡ γαλλικὴ διὰ τῶν λέξεων «*si un differend est porté*» ὑποστηρίζει μᾶλλον τὴν γνώμην ταύτην, ἣν πάντες οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἀκολουθοῦσι (Berriat σελ. 236 σημ. 2. Carré Procéd. ζ'. 1320. Bourbeau ἐνθ. ἀ. σελ. 353). Προσέτι οὐδὲ ταυτότης τῶν προσώπων ἐν ἀμφοτέραις ταῖς δίκαις ἀπαιτεῖται. Schlinck, B', 179, Dalloz Réglement ἄρθ. 18.

4) Ἀπαιτεῖται δηλαδὴ ἡ σχέσις τῶν δύο ἢ πλειοτέρων δικαστηρίων νὰ ᾖναι τοιαύτη, ὥστε τοῦ ἐνὸς ἡ ἀπόφασις νὰ μὴ ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ἑτέρου. Τοιαύτη π. χ. σχέσις ὑφίσταται α') μεταξύ εἰρηνοδικείων, πρωτοδικείων, ἐμποροδικείων καὶ ἐφετείων πρὸς ἀλλήλα· β') μεταξύ εἰρηνοδικείου πρὸς ἐφετεῖον, ἢ εἰρηνοδικείου πρὸς ἐμποροδικεῖον· γ') μεταξύ πρωτοδικείου ἢ ἐμποροδικείου πρὸς ἐφετεῖον ἄλλης περιφερείας. Δὲν ὑπάρχει δὲ περίπτωσις κανονισμοῦ ὅταν τοῦ ἑτέρου τῶν δικαστηρίων ἡ ἀπόφασις δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸ ἕτερον δι' ἐφέσεως (περὶ τῆς γαλλ. νομοθεσίας ἴδε τὸ ἄρθρ. 363 τῆς γαλλ. δικονομίας). Κανονισμὸς ἀρμοδιότητος χωρεῖ καὶ μεταξύ δικαστηρίων καὶ τοῦ ἐλεγχ. συνεδρίου, καθὼ ὑπαγομένου καὶ τούτου εἰς τὴν τοῦ ἀρείου Πάγου δικαιοδοσίαν (ΑΠ. 274 τοῦ 62). Ἐν Γαλλίᾳ ἀποφαίνονται ἄλλως, διότι ἐκεῖ τὸ ἐλ. συνέδριον δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ ἀκυρωτικόν. Carré ζ. 1323 ἐδ. 5.

Ἐὰν ἡ διαφορά ᾖναι ἐκκρεμῆς παρὰ δικαστηρίῳ ἑλληνικῷ καὶ ἀλλοδαπῷ, δὲν ὑπάρχει περίπτωσις κανονισμοῦ. (Bourb. σ. 337. Colmet-Daage σ. 97). ὁμοίως δὲν ὑπάρχει περίπτωσις κανονισμοῦ, ὁσά-

K. E. 114.

λον ἢ ἀμφισβήτητον ⁵ καταστήσῃ τῶν δικαστηρίων τούτων τὴν ἀρμοδιότητα. Ἡ ἀμφισβήτησις δὲ γεννᾶται εἴτε διότι τὰ δικαστήρια κηρύττονται πάντα ἀρμόδια (conflict positif), εἴτε διότι κηρύττονται ἀναρμόδια (conf. négatif).

β') δύναται ⁶ νὰ αἰτηθῇ παρ' ἐκατέρου ⁷ τῶν διαδίκων.

γ') ἡ περὶ κανονισμοῦ αἵτησις εἰσάγεται εἰς τὸν ἄρειον Πάγον ⁸ κατὰ τὴν ἀκόλουθον διαδικασίαν ὁ ἐνάγων δι' ἀναφορᾶς προστηκόντως βεβαιωμένης ⁹, ἐξαίτεται τὴν ἄ-

κис τὸ ἕτερον δικαστήριον ἐδίκασεν ἤδη ὀριστικῶς (Carré Procéd. ζ. 1324. Bourb. σελ. 360. ΑΠ. 252 τοῦ 59' ὅπερ ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀποφατικῆς συγκρούσεως). Ἀλλ' ὅταν ἡ παρὰ τοῦ ἐναγομένου προταθεῖσα ἀναρμοδιότητος ἔνστασις ἀπορριφθῇ, συγχωρεῖται κανονισμός, ὡς καὶ οἱ γάλλ. συγγραφεῖς παραδέχονται (Carré ζ. 1323. Bourbeau σ. 324). Πλὴν ἀνάγκη νὰ εἰσαχθῇ καὶ εἰς τὸ ἕτερον δικαστήριον ἡ ὑπόθεσις.

5) Ἀμφίβολος εἶναι ἡ ἀρμοδιότης προτοῦ τὰ δικαστήρια ἀποφανθῶσι περὶ αὐτῆς, ἀμφισβήτητος δὲ, ἀφοῦ δικάσωσι κηρυττόμενα ἀρμόδια ἢ ἀναρμόδια. Carré Compét. Ε', 29.

6) Ὁ διάδικος δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν διαδικασίαν τοῦ κανονισμοῦ, ἀλλ' ἐξήρηται τοῦτο ἀπὸ τῆς θελήσεώς του. Carré Procéd. ζ. 1322. 1326. Bourb. σελ. 322. Thomine ἀρ. 414.

7) Π. χ. ἐπὶ διανομῆς τοῦ αὐτοῦ πράγματος ὁ εἰς τῶν συνδιοκτῶν ἐνάγει εἰς τὸ Α' δικαστήριον, ὁ ἕτερος εἰς τὸ Β', ἐκάτεροι δύνανται νὰ αἰτήσωσι κανονισμόν. Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ἐπὶ ἀρνητικῆς ἢ καταφατικῆς συγκρούσεως τοῦ 24 ἄρθρου. Δύναται ὅμως νὰ αἰτήσῃ κανονισμόν ὁ ἐνάγων, ὁ εἰς *διάφορα δικαστήρια* τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν εἰταγαγών; Τὸ ἄρθρ. 29 εἶναι γενικόν «κατ' αἵτησιν τινὸς τῶν διαδίκων», καὶ πρέπει καταφατικῶς νὰ λυθῇ τὸ ζήτημα: διότι ἐνδεχόμενον ν' ἀμφισβάλλῃ ποῖον ἐκ τῶν δικαστηρίων τούτων εἶναι τὸ ἀρμόδιον, τῆς ἀμφισβολίας δὲ ταύτης εὐκολωτέραν λύσιν τῷ παρέχει ὁ κανονισμός. Carré Procéd. ζ. 729, τὴν προσθήκην τοῦ Chauveau. Ἐναντίος ὁ Fréminville Organ. des cours d'appel Α', 431.

8) Παρὰ τοῖς Γάλλοις δὲν εἶναι πάντοτε τὸ ἀκυρωτικὸν τὸ περὶ κανονισμοῦ κρῖνον δικαστήριον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἐφετεῖα καὶ τὰ πρωτοδικεῖα κατὰ τὸ ἄρθρ. 363 τῆς γαλ. δικ.

9) Ἡ βεβαίωσις στρέφεται εἰς τὸ ὅτι ἡ αὐτὴ δίκη εἶναι ἐκκρεμής

δειαν τῆς ἐπὶ κανονισμῶ κλητεύσεως, τὸ δὲ δικαστήριον, εἰς εὖρη τὴν αἵτησιν βάσιμον¹⁰, ἐπιτρέπει αὐτὴν, ἀπαγορεύον ἐν ἀνάγκῃ¹¹ τὰ ἐπιλαβόμενα τῆς δίκης δικαστήρια τῆς περαιτέρω προόδου τῆς διαδικασίας· τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἀρείου Πάγου κοινοποιεῖ ὁ ἐνάγων εἰς τὰ δικαστήρια¹² μὲν ἀνυπερθέτως, εἰς τὸν ἀντίδικον δὲ αὐτοῦ ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν¹³ καὶ καλεῖ αὐτὸν ἐνταύτῳ

παρὰ διαφόροις δικαστηρίοις, ἢ ἐπὶ ἀρνητικῆς συγκρούσεως, ὅτι τὰ δικαστήρια ἀπέφηναν ἑαυτὰ ἀναρμόδια.

10) Ἔχει νὰ ἐξετάσῃ δηλ. ὁ ἄρειος Πάγος ἂν ὑπάρχῃ περίπτωσης κανονισμοῦ· ἤτοι α') ἂν ὑπάρχῃ ἡν ὁ νόμος ἀπαιτεῖ σχέσιν μεταξὺ τῶν δικαστηρίων· β') μήπως ἡ ὑπόθεσις δὲν διατελῇ πλέον ἐκκρεμῆς, διότι ἡ δίκη ὀριστικῶς τοῦ ἐτέρου δικαστηρίου ἢ ἀμφοτέρων· γ') μήπως ἡ προτεινομένη μεταξὺ τῶν πολλῶν δικῶν συνάφεια δὲν ᾔναι τοιαύτη, ὥστε νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἔνωσιν αὐτῶν (Carré Procéd. ζ. 1324, 1325, 1330. Dourb. σ. 360, 361). Ἐπὶ ἀρνητικῆς συγκρούσεως ὁ κανονισμὸς δύνανται νὰ αἰτηθῇ καὶ ἀφοῦ τὰ δικαστήρια δικάσωσιν ὀριστικῶς, ἤτοι ἀπορρίψωσι τὴν ἔνστασιν· μάλιστα δὲ καὶ ἀφοῦ τὸ ἐφετεῖον ἢ τὰ ἐφετεῖα ἐπικυρώσωσι τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν. Bourb. σ. 368

11) Τοιαύτη ἀνάγκη δὲν ὑπάρχει ἐπὶ ἀποφατικῆς συγκρούσεως. Carré Procéd. ζ. 1331. Thomine ἀριθ. 417. Colmet-Daage σ. 97.

12) Ἡ κοινοποίησις εἰς τὰ δικαστήρια γίνεται διὰ τοῦ προέδρου. Εἶναι δὲ ὅλως περιττὴ ἐπὶ ἀποφατικῆς συγκρούσεως. Ἐὰν τὰ δικαστήρια, καὶ μετὰ τὴν κοινοποίησιν εἰς αὐτὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀρείου Πάγου, προσδεύσωσιν εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς, ὑπόκεινται εἰς ἀποζημίωσιν καὶ πειθαρχικὴν ποινὴν (πολ. 33). Εἶναι ἄκυρος καὶ ἡ διαδικασία· Νομίζω ὅχι· τοῦλάχιστον ὡς πρὸς τὸ δικαστήριον, τὸ ὑπὸ τοῦ ἀρείου Πάγου ὡς ἀρμόδιον κηρυχθέν. Ἐναντίος ὁ Bourb. σ. 375.

13) Ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ προθεσμία αὕτη; Ὁ νόμος σιωπᾷ· τὸ ἄρθρ. 365 τῆς γαλ. δικονομίας λέγει· Le délai . . . pour assigner sera de quinzaine, à compter du jour du jugement. Καὶ φαίνεται ὅτι καὶ παρ' ἡμῶν τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῇ, ἵγουν ὅτι ἡ δεκαπενθήμερος προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς χρονολογίας (τῆς ἡμέρας τῆς δημοσιεύσεως) τῆς ἀποφάσεως συμφώνως τῷ ἄρθρ. 193 τῆς πολ. δίκης. Ἀλλὰ δίδεται παρέκτασις τῆς προθεσμίας λόγῳ ἀποστάσεως; Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν πρέπει, νομίζω, νὰ λυθῇ καταφατικῶς, ὡς εἶπον ἐν προηγου-

πρὸς συζήτησιν τῆς οὐσίας, μεθ' ἣν ὁ ἄρειος Πάγος ἀποφασίζει κατ' ἀντιμωλίαν ¹⁴ περὶ τοῦ κανονισμοῦ, ὀρίζων ποῖον τὸ ἀρμόδιον ἐκ τῶν πολλῶν δικαστηρίων ¹⁵. Ἐὰν παρῇ λήσῃ τὴν προθεσμίαν τῶν δεκα^{πέντε} ~~τεσσάρων~~ ἡμερῶν, αὐτὸς μὲν ἀπόλλυσι τὸ περὶ κανονισμοῦ δικαίωμα, τὸ δὲ δικαστήριον τοῦ ἐναγομένου ¹⁶ γίνεται αὐτοδικαίως ἀρμόδιον.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Περὶ τῆς ποινικῆς ἐξουσίας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων.

§ 48. Ἵνα φυλάττηται ἡ κατὰ τὰς συνεδριάσεις ἀπαιτούμενη τάξις καὶ εὐπρέπεια ἐδόθη εἰς τὰ πολιτικά δικαστήρια κατ' ἐξαίρεσιν ποινικῇ ἐξουσίᾳ ¹. Ἡ ἐξουσία τῶν ὅμως αὕτη περιορίζεται εἰς τὰς παρὰ τοῦ νόμου ῥητῶς προβλεπομένας περιπτώσεις. Ὅτοι τὰ πολυμελῆ ¹ πολιτικά δικαστήρια δύνανται α') νὰ δικάζωσι πταίσματα καὶ πλημμελήματα (οὐχὶ κακουργήματα) κατὰ τὴν συν-
Γενὴν τὴν ἐξουσίαν. 156 δὲν διακρίνει ἀντιστοίχως 477.

μέναις ἐκδόσεσι τοῦ ἐγχειριδίου τούτου (πολ. 197). Διαδικασία παρὰ τῷ ἄρειῳ Πάγῳ ἀκολουθεῖται ἡ τῶν συνήθων δικῶν, ἄρθ. 32 . . «κατὰ τοὺς συνήθεις τύπους καὶ τὰς συνήθεις προθεσμίας» Dalloz Régl. ἀρ. 110.

14) Ἐάν τις τῶν διαδίκων δὲν ἐμφανισθῇ, ὁ ἄρειος Πάγος προβαίνει εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως κατὰ τὸ 827 ἄρθρ.

15) Τοῦτο τὸ ζήτημα κρίνει ὁ ἄρειος Πάγος κατὰ τὰς περὶ ἀρμοδιότητος διατάξεις (Carré Procéd. 1326 quinq.). Ἐὰν ἐκ τῶν πολλῶν δικαστηρίων, ὧν ἀμφισβητεῖται ἡ ἀρμοδιότης, μὴδὲν ᾔναι ἀρμόδιον, ἀπορρίπτεται ἡ περὶ κανονισμοῦ αἵτησις. Bourbeau σ. 353.

16) Ὅγουν τοῦ ἐν τῇ περὶ κανονισμοῦ δίκῃ ἐναγομένου. Τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀποφατικῆς συγκρούσεως (Carré Procéd. ζ. 1333 bis), ἢ ὅταν ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν πολλῶν δικῶν δὲν ᾔναι δυνατόν νὰ ἐξευρεθῇ τοιοῦτον δικαστήριον. Bourbeau σελ. 98 ὑπὸ τὸ 366 ἄρθρον.

1) Παράβ. ἄρθρ. 130, 165—169, 207, 280, 314 τῆς πολ. δικονομίας. γαλ. δικον. 89—92.

εδράσιν πραχθέντα· πλὴν οὐχὶ πάντα τὰ πταίσματα καὶ πλημμελήματα εἰσὶ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν· ἀλλὰ μό- *ΚΑ. 649*
νον ὅσα ἔχουσι σχέσιν πρὸς τὸν κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἐνερ- *ΚΔ. 292*
γθέντα θόρυβον ἢ τὴν ἀντίστασιν· πλημμελήματα δὲ
ἄλλου εἶδους ἢ κακουργήματα, ἐπὶ συνεδριάσεως πρα-
χθέντα, βεβαιοῦσιν ἀπλῶς δι' ἐκθέσεως τὰ πολιτικὰ δι-
καστήρια, δὲν δικάζουσιν ἑμῶς². Ἡ ἀπόφασις αὐτῶν ἐκτε-
λεῖται παραχρῆμα, ὑπόκειται ὅμως εἰς ἔφεσιν, ἀνακοπὴν
ἢ ἀναίρεσιν.

β') νὰ ἐπιβάλλωσι χρηματικὰς ποινάς, ὡςάκις ἡ πολι-
τικὴ δικονομία συγχωρεῖ τοῦτο³.

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Περὶ τῶν δικαζομένων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ.

Περὶ τῶν διαδίκων.

§ 49. Ἀπέναντι τοῦ δικαστηρίου ἵστανται ὡς οὐ-
σιώδη τῆς δίκης πρόσωπα, οἱ διάδικοι τῶν ὁποίων, ὡς
καὶ τῶν δικαστικῶν προσώπων (§ 14), διάφοροι γίνον-
ται διαιρέσεις· διότι τινῶν μὲν ἡ σύμπραξις ἀναπόφευ-
κτὸς ἐστὶ καὶ ἀναγκαία, ἀνευ τῆς ὁποίας οὐδέποτε πολι-
τικὴ δίκη νὰ συγκροτηθῇ δύναται, ἄλλων δὲ πάρεργος
ἀπλῶς καὶ ἐπικουρικὴ, πρὸς διασφάλισιν μόνον τῆς δι-

2) Ἴδε μίαν ἐξαίρεσιν ποιν. νόμ. ἀρθρ. 392 καὶ ὄργ. 134.

3) Π. γ. πολ. 146 § 2. 3, 176, 191, 203, 205, 243, 432, 461 καὶ ἄλλα.

κης χρησίμεύουσα. Οἱ μὲν εἰσὶν οὐσιώδη, οἱ δὲ ἐπουσιώδη πρόσωπα τῆς δίκης· καλοῦνται ἀντίδικοι, εἰὰν ἀντικρουόμενα ἔχωσι συμφέροντα, καὶ ὁμόδικοι, εἰὰν συμμαχοῦντα.

Οἱ δικαζόμενοι, οἷονδήποτε χαρακτηῖρα φέρουσιν ἐν τῇ δίκῃ, ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωσι τὰς ἀκολούθους θεμελιώδεις ιδιότητες·

α') καθῆκον ὑποταγῆς εἰς τὴν ἐλληνικὴν δικαιοδοσίαν. Κατὰ γενικὸν κανόνα πᾶς ἰδιώτης, ἀστὴς ἢ ξένος¹, καὶ πᾶν νομικὸν πρόσωπον (σωματεῖα, κοινότητες, εὐαγεῖς οἰκοί, δημόσιον), ὑπόκεινται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων².

ἐνὶ τῇ ἐκείνῃ σὺν βασιλεὺς καὶ ἡμεῖς ἀπὸ δικῆς. ΚΓ' - 220

1) Πότε τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια εἰσὶν ἀρμόδια νὰ δικάσωσιν ἄλλοδαπούς εἴρηται ἀνωτέρω (§ 45 σημ. 2—5). Endemann σ. 172.

2) Πολ. 1. «πᾶσα ἰδιωτικὴ ἀπαίτησις . . . κινουμένη παρ' ἐνὸς εἴτε παρὰ πολλῶν ἰδιωτῶν, εἴτε παρὰ τινος σωματείου ἢ κοινότητος, εἴτε παρὰ τοῦ δημοσίου, εἴτε καὶ κατ' αὐτῶν, ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων». Ἐσφαλμένως ἢ μετάφρασις ἔχει «γινόμενη» ἀντὶ «κινουμένη». Ἡ ἔννοια εἶναι ὅτι τὰ εἰρημένα πρόσωπα δύνανται καὶ ὡς ἐνάγοντες καὶ ὡς ἐναγόμενοι νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς τὰ ἐλληνικὰ δικαστήρια.

Ἀμφίβολον εἶναι τὸ ζήτημα, ἂν ὑπάγῃται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια ὁ βασιλεὺς ὡς πρὸς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ περιουσίαν. Ἀλλ' ἀφοῦ καὶ ἡ πολιτεία ὡς πρὸς τὰς περὶ τὴν περιουσίαν σχέσεις αὐτῆς (fiscus) ὑπόκειται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν δικαστηρίων, κατὰ μείζονα λόγον πρέπει νὰ θεωρηθῇ καὶ ὁ βασιλεὺς ὑπαγόμενος εἰς αὐτήν. Τὴν ἀρχὴν ταύτην τὰ πλεῖστα τῆς Εὐρώπης Κράτη ἀκολουθοῦσιν (Senffert A', 123. Brackenh. Erört. 23 § 8, Wetrell σελ. 330, Endemann σελ. 173). Ἐν Γαλλίᾳ ὁ ἡγεμὼν τοῦτο ἔχει μόνον τὸ ἰδιάζον ὅτι il plaide par procureur κατὰ τὸν ἀρχαῖον κανόνα· «Nul ne plaide en France par procureur, si ce n'est le roi». les actions judiciaires, à la charge du roi, sont exercées, et les jugements sont prononcés contre le ministre de la maison, ou l'intendant par lui commis; mais les assignations sont toujours données en la personne du procu-

6') ικανότητα τοῦ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου (*legitimam personam stanti in judicio*³). Ἡ ἰσχύουσα τὴν σήμερον νομοθεσία δὲν ἀναγνωρίζει⁴ τελείαν ἀνικανότητα εἰς τὸ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου, ἀλλὰ περιορισμούς μόνον αὐτῆς, ἡγουν περιορισμένην ἱκανότητα ἔχουσιν οἱ πτωχεύσαντες⁵ πάντες οἱ ἐν ἐπιμελείᾳ τινὶ (ἐπιτροπῇ ἢ κηδεμονίᾳ) διατελοῦντες⁶ οἱ ὑπεξούσιοι ὡς

reur du roi de l'arrondissement (Bonc. B', 237, 125, A', 579. Φέδ 244. Carré Procéd. ὑπὸ τὸ 69 ἄρθρ.).

3) Πολ. 74. Seufferts Blätter I', 200. Bayer 60. Wetzell. σ. 330. Ἀπόφαισις κατὰ τοῦ μὴ ἔχοντος πλήρη ἱκανότητα τοῦ παρίστασθαι ἐκδοθεῖσα δὲν εἶναι μὲν ἀπολύτως ἄκυρος, παρέχει ὅμως τὸ τῆς ἀναψηλαφήσεως ἔνδικον μέσον (ἄρθρ. 795 § 4 πολ.). Περὶ τοῦ βῶμ. δικαίου πρβ. νόμ. 1 κώδ. (3, 6), νόμ. 9, 45, 54 π. (42, 1), νόμ. 14 κώδ. (2, 13), νόμ. 4 κώδ. (2, 27). Bayer 64.

4) Κατὰ τὸ βῶμ. δικαίον ἐντελῶς ἀνίκανοι ἦσαν οἱ δοῦλοι· *cum servo nulla actio est* (νόμ. 107 π. 50, 17, νόμ. 6 κώδ. 3, 1· ἀλλὰ κατὰ τὸν νόμ. 53 π. de judic. certis ex causis adversus dominos servis consistere permissum est, καὶ ἰδίως ὡς ἀκίς προέκειτο περὶ τῆς ἐλευθερίας αὐτῶν· νόμ. 53 βας. 7, 5). προσέτι οἱ ἐξόριστοι ὡς παθόντες μεγάλην κεφαλῆς ἐλάττωσιν (νόμ. 2 πρ. νόμ. 7 § 3 π. 4, 5). τέλος τὰ τέκνα δὲν ἠδύναντο ἄνευ δικαστικῆς ἀδείας νὰ ἐνάξωσι τοὺς ἐαυτῶν γονεῖς (νόμ. 4 § 1—3. νόμ. 5—8. νόμ. 10 § 5—12. νόμ. 13 24 π. 2, 4), οὐδὲ οἱ ἄρχοντες (*magistratus*), διαρκούσης τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, νὰ παρασταθῶσιν ὡς ἐνάγοντες ἢ ἐναγόμενοι (νόμ. 48 π. 5, 1. νόμ. 2. π. 2, 4. νόμ. 32 πανδ. 47, 10).

5) Ἐμπ. νόμ. 442, 494. Οἱ πτωχεύσαντες δὲν εἶναι ὅλως ἐστερημένοι τῆς δικαστικῆς ἱκανότητος· ἀφηρημένοι εἰσὶ μόνον τῆς διοικήσεως τῆς περιουσίας αὐτῶν (Pardessus ἀρ. 1117. Dallsz Appel ἀρ. 502. Faillite ἀριθ. 204. Ν. Πείρ. Παραρτ. Β', 7803)· ἐπομένως ἐν δίκαις περὶ τῆς περιουσίας ταύτης, ἀνηκούσης πλέον τῇ ὁμάδῃ τῶν δανειστών, δὲν ἔχουσιν ἱκανότητα τοῦ παρίστασθαι.

6) Ἀστυκ. νόμ. 58, 75, 105. Τοιοῦτοι εἰσὶ π. γ. α') οἱ ἀνήθοι καὶ ἀνήλικοι· «κατὰ ἀνήθου ἢ ἀφήλικος χωρὶς ἐπιτρόπου τοῦ κυριώτερος μὴ γινέσθω ψήφος» (νόμ. 45 βας. 9, 3, νόμ. 45 § 2 π. 42, 1, νόμ. 1 § 2—4 π. 26, 7, νόμ. 1. 2. κώδ. 3, 6)· β') οἱ ἄφρονες καὶ ἄσωτοι
† μὴ ὡς ἡ δὲ ἀσφίμενος ἢ ἀνήλικος· ΚΓ. 221. —

πρὸς ἐκείνην αὐτῶν τὴν περιουσίαν, ἧς ἡ διοίκησις ἀνήκει τῷ πατρί⁷. αἱ ὑπανδροὶ γυναῖκες ὡς πρὸς τὴν προικῶν περιουσίαν.⁸ Διότι καὶ οἱ ἐν ἐπιμελείᾳ διατελοῦντες καὶ οἱ ὑπεζούσιοι καὶ αἱ γυναῖκες χρήζουσι, πρὸς τὴν ἐπὶ δικαστηρίου παράστασιν, τῆς ἐπικουρίας τοῦ ἐπιμελητοῦ, τοῦ πατρὸς⁸ ἢ τοῦ συζύγου⁹. μόνον δὲ πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικειμένου κινδύνου, ἀπειλοῦντος τὰ δίκαια αὐτῶν, δύ-
νανται αὐτοτελῶς νὰ ἐνεργήσωσι¹⁰. τέλος αἱ κοινότητες καὶ τὰ ἀγαθοεργὰ καταστήματα¹¹. καθότι καὶ τὰ
Καταστάσεις Κ.Θ. 173. Μοναί. Ν. Γ. Ν. Δ. 7. Τ. Ε. σ. 12

(πολ. 658, 665, 671. νόμ. 4 π. 2, 4. νόμ. 1 πρ. 27. 10). γ') οἱ νομίμως ἀπηγορευμένοι (ἄρθ. 25 τοῦ ποιν. νόμου, πολ. 672. Carré Procéd. ζ. 358 bis. δ') οἱ ἔχοντες ἀντιλήπτορα. πολ. 665. ἀρτ. νόμ. 121, 135. Ἡ ἐπὶ τῇ μακρῇ ἀποστάσει τῶν ἐκτελεσθέντων ἀποστάσεων ἀντιλήπτορα

Κ.Γ. 221-247. Ἡ ἐπὶ τῇ μακρῇ ἀποστάσει τῶν ἐκτελεσθέντων ἀποστάσεων ἀντιλήπτορα
Τοῦ λεγομένου ὁμαλοῦ ἀπροσπορίστου χρηματίου (pecul. advent. regulare) τὴν διοίκησιν ἔχει ὁ πατήρ, οὐχὶ καὶ τοῦ ἀνωμάλου ἢ τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ οἰονεὶ στρατιωτικοῦ (νόμ. 8 πρ. § 3. κώδ. 6, 61. νόμ. 4 § 1. π. 49, 17. νόμ. 8 πρ. π. 3, 3).

8) Νόμ. 1. βας 45. 4). «πᾶσαν δὲ σπουδὴν καὶ ἐπιμέλειαν ποιῆσθαι περὶ τὸ πρᾶγμα τοὺς πατέρας, καὶ πᾶς ἀγωγὰς τῶν τέκνων ἐκθιβάξιν ἐν δικαστηρίῳ καὶ δι' ἑαυτῶν καὶ δι' ἐντολέων»· δηλονότι συναινοῦντος τοῦ υἱοῦ κατὰ τὴν ἡ'. διάτ. τοῦ ἐξῆς ξα'. τίτ., προστίθῃσι τὸ Σχόλ. αὐτόθι. Τουτέστι πᾶσας τὰς δίκας περὶ τοῦ ἀπροσπορίστου χρηματίου διεξάγει μὲν ὁ πατήρ, ἀλλὰ τῇ συναινέσει καὶ τοῦ τέκνου. Αὕτη εἶναι ἡ ὀρθότερα γνώμη (Arndts § 432 σημ. 4, Windscheid § 517 σημ. 7), ἣν ὑποστηρίζει καὶ τὸ παρατεθειμένον σχόλιον· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ οἱ ἐναντία φρονούντες (Vanger § 236 σημ. β' 3. Παπαρρηγ. Γ' § 220. Καλλιγ. Δ' § 207).

9) Συνεστῶτος τοῦ γάμου δικάζεται μόνος ὁ ἀνὴρ περὶ τῆς προικὸς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ νόμ. 98 βας. (29, 1) συνδ. νόμ. 11 κώδ. (5. 12). Μόνον δὲ ἀπόρου αὐτοῦ καταστάντος, δύναται ἡ γυνὴ νὰ προστατεύσῃ δικαστικῶς τὴν ἑαυτῆς προίκαν (νόμ. 116 βας. 29, 1. νόμ. 29. κώδ. 1, 52. Bayer σ. 62). «Ὡστε, κατὰ τὸ ἰσχύον δίκαιον, δὲν ὑπάρχουσι κτήματα, ἅπερ νὰ μὴ δύνανται αἱ ὑπανδροὶ γυναῖκες νὰ διαθέσωσιν ἐλευθέρως· ὅθεν ἀργεῖ κατὰ τὸ παρὸν ὡς πρὸς τοῦτο τοῦ 74 ἄρθ. τῆς πολιτικῆς δικονομίας ἡ διάταξις. 10) Πολ. 74.

11) Πολ. 75. ἄρθ. 119 § 14, ἄρθ. 116 τοῦ περὶ δήμων νόμου. ἄρθ.

+ ἐπὶ 288
σημ. 10

Κ. 2. 231

Κ.Δ. 13

Κ.Δ. 134
Κ.Γ. 185

Κ. 2 93

Κ.Β. 510

ἐπὶ 288
σημ. 12

Κοινὸν 12

570

Κ.Θ. 18

πρόσωπα ταῦτα, μέλλοντα νὰ ἔλθωσιν εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα, ὡς ἐνάγοντες ἢ ἐναγόμενοι ¹², χρήζουσιν ἀδείας ¹³ Δαμῆσι / Κο νό τι λῆ Ν. ΔΝΣ. (34)

Περὶ τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀρ. Ν. ΔΙΘ. 6912 / Πρωτ. Γ. σ. 17 ΚΑ. 366

4. 5 τοῦ ἀπὸ 15 μαΐου 1835 διατ. περὶ τῆς ἐν δικαστηρίῳ παραστάσεως τοῦ δημοσίου, τῶν δήμων, καθιδρυμάτων καὶ ἄλλων δημοσίων καταστημάτων καὶ σωματείων (ὅρ. καὶ διάτ. 1 δεκεμ. 1836). Δὲν εἶναι ἀκριβῶς μεταπεφρασμένον τὸ ἄρθ. 4 τοῦ διατάγματος τούτου· ἡ ἀκριβὴς μετάφρασις ἔχει

«ἄρθρ. 4. Ἐὰν τὰ ἐν τῷ 1 ἄρθρ. ἀριθ. β, γ καὶ δ ὠνομασμένα πρόσωπα θέλωσι ν' ἀναδεχθῶσιν αὐτὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς δίκης, ἢ ν' ἀναθέσωσιν αὐτὴν εἰς μέλος τι τῆς ἀρμοδίας διαχειρίσεως ἢ εἰς δικηγόρον, πρέπει νὰ γνωστοποιήσωσι τοῦτο εἰς τὴν προϊσταμένην ἀρχὴν ἐν τῇ περὶ ἀδείας πρὸς ὑποδοχὴν τῆς δίκης αἰτήσας. Ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη θέλει ἀποφαίνεσθαι καὶ περὶ τούτου καὶ θεωρεῖσθαι ἡ ἀπόφασις αὐτῆς ὡς πληρεξουσίου τοῦ 94 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας». Περὶ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας ἐπιθ. Foucart Droit public Γ', 95. ἀριθ. 4627—1635, Berriat σ. 467. Dalloz jurisprudence I', 42 ἀριθ. 1504—1798. Περὶ τῆς βουαρικῆς, Seuffert Comment. B', 114.

12) Κατὰ τινα παλαιὰν τοῦ ἀρείου Πάγου ἀπόφασιν (ἀρ. 66 τοῦ 1836) ἡ ἄδεια τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς εἶναι περιττή, ὅταν οἱ δηῖμοι ἐνάγονται. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀντίκειται εἰς τὸ 4 ἄρθρον τοῦ ἄνω ἀνεχθέντος διατάγματος.

13) Φιλανθρωπικὰ καθιδρύματα συνιστῶνται συνήθως ὑπὸ τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν δήμων· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἰδιωτῶν, εἴτε ἐν σωματείῳ συνεταιριζομένων, εἴτε ἐφάπαξ τὸ ἀναγκαῖον πρὸς τοῦτο χρηματ. κεφάλαιον δωρουμένων. Ἀπαιτεῖται ἄρα γε διοικητικὴ ἄδεια καὶ ἐπὶ τῶν δικῶν τῶν ὑπὸ ἰδιωτῶν συνεσταμένων καθιδρυμάτων; Ἐνδοιασμὸν εἰς τὴν καταφατικὴν ἀπάντησιν παρέχει ἡ τοῦ ἀνωτέρω παρατεθειμένου διατάγματος τοῦ 1835 περικοπὴ «τὰ ἀγαθοεργὰ καὶ ἄλλα δημόσια καταστήματα καὶ σωματεῖα». Ἀλλὰ τὸν ἐνδοιασμὸν τοῦτον διασκεδάζουσιν αἱ σχετικαὶ περὶ καθιδρυμάτων διατάξεις ἐν τῇ νομοθεσίᾳ περὶ ἀρμοδιότητος τῶν ὑπουργείων, ἥτοι τοῦ τῶν ἐσωτερικῶν (ἄρθρ. 2, ἡ', θ'. 10'), τῆς ἐκπαιδεύσεως (ἄρθρ. Β', α' 7, 11. β'. 1. 2. 10), τῶν στρατιωτικῶν (ἄρθρ. 2, ι'), τῶν ναυτικῶν (ἄρθρ. 2, η'), δι' ὧν παρέχεται εἰς τὴν Κυβέρνησιν δικαίωμα ἐποπτείας ἐπὶ τῶν φιλανθρωπικῶν καθιδρυμάτων ἐν γένει· διότι πᾶν καθίδρυμα ἐπὶ σκοπῷ κοινωφελείᾳ συνεσταμένον εἶναι δημόσιον.

14) Εἶναι ἀναγκαῖα ἄδεια διὰ τὴν κατ' ἐφεσιν ἢ κατ' ἀνάγκην

τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ¹⁴.

+ KH. 40i
1 H. 65i
12. 425
KA. 62i
A. 58i
12E. 476

γ') ¹⁴ συμφέρον ἴδιον καὶ ἄμεσον, ἡγουν ἀνατερόμενον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτὸ τοῦ διαδίκου. Τὸ ἀτυχὲν δὲ δίκαιον διδάσκει τίνα εἰσὶ τ' ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς ἀπόκτησιν δικαιώματός τινος ¹⁵.

α') ἐνάγων, ἐναγόμενος.

§ 50. Αἱ λέξεις ἐνάγων καὶ ἐναγόμενος ¹ διττὴν

δίκην; Μάλιστα διότι ὁ νόμος μεταχειρίζεται γενικῶς τὴν λέξιν «δίκη».
Dalloz ἀριθ. 1535, 1539, 1559, 1560.

15) Πολ. 67. Οἷον α') ἔχω οἰκίαν βεβαρηνμένην τῇ δουλείᾳ τοῦ μὴ ἀνυψοῦν πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ Πέτρου, ἐξ ἧς δουλείας ὠφελεῖται καὶ ἡ γειτονικὴ οἰκία τοῦ Παύλου· ἀλλ' ἀνυψοῦντά με τὴν οἰκίαν ταύτην δὲν δικαιούται νὰ ἐμποδίσῃ ὁ Παῦλος (νόμ. 4 § 7 π. (8, 5)· β') ἐνάγομαι παρὰ τοῦ πιστῶτοῦ μου περὶ πληρωμῆς ἀπαιτήσεως ἐκκεχωρημένης τῷ Πέτρῳ, κοινοποιήσαντί μοι ἤδη τὴν ἐκχώρησιν. Ὁ ἐνάγων δὲ προσβάλλει ὡς εἰκονικὴν τὴν ἐκχώρησιν. Εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς εἰκονικότητος οὐδὲν συμφέρον ἔχω ἐγὼ (ὅρ. κατωτ. § 103 σημ. 6). Ἐπομένως πρέπει νὰ δικασθῇ μετὰ τοῦ ἐκδοχέως καὶ οὐχὶ ἐμοῦ· γ') ὁ γάμος τοῦ Α μετὰ τῆς Β διαλύεται τελεσιδικῶς λόγῳ μοιχείας. Μετὰ τὴν διάζευξιν κινεῖ ἀγωγὴν ὁ Α κατὰ τῆς πρώην συζύγου του Β, ἵνα τὸ δικαστήριον κηρύξῃ καὶ ἄκυρον τὸν γάμον αὐτῶν, ὡς γενόμενον ἐκ βίας. Οὐδὲν συμφέρον ἔχει ἐν δίκῃ ταύτῃ ἡ ἐναγομένη Β. Ἄρα κακῶς ἔπραξε τὸ πρωτοδικεῖον Λευκάδος (ἀπόφ. 2864 τοῦ 80) παραδεχθὲν τοιαύτην ἀγωγὴν, καὶ ἐρήμην τῆς ἐναγομένης κηρύξαν ἄκυρον τὸν γάμον. Ὁ ἐνάγων δευτέρου ὄντος τοῦ γάμου του μετὰ τῆς Β εἶχε συμφέρον εἰς τὴν ἀκύρωσιν, προτιθέμενος νὰ συνάψῃ νέον. (ΑΠ. 251 τοῦ 54 καὶ 56 τοῦ 62. Pigeau Α', 98. Ἐφημ. τοῦ Linde ΙΕ'. 352). Καὶ ὁ εἰσαγγελεύς, ὅταν παρίσταται ἐν τῇ δίκῃ ὡς κύριος διάδικος (partie principale), ἐπιδιώκει ἴδιον δικαίωμα, ἡγουν τὸ τῆς πολιτείας, ἣν ἀντιπροσωπεύει. Τοῦ κανόνος ὅτι ὁ διάδικος πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ ἴδιον συμφέρον εἶναι κατὰ παρέκτασιν ἐφαρμογὴ ἢ διάταξις τοῦ ἀρθροῦ 1025 § 2, καθ' ἣν ὁ δανειστής δύναται πρὸς ἐξασφάλισίν του νὰ ἀσκήσῃ τὰς τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ ἀγωγὰς (νόμ. 8 π. 3, 4).

ΛΑ. 268

1) Παρὰ Ῥωμαίους ὁ ἐνάγων λέγεται actor, petitior, partes actoris. (νόμ. 12 π. 44, 1, νόμ. 6 π. 40, 14. ἐνίοτε γίνεται καὶ τοῦ θηλυκοῦ

ἔχουσι σημασίαν, τὴν μὲν ἐμφαίνουσιν τὴν ἐν τῇ δίκῃ θέ-
σιν τῶν δικαζομένων, τὴν δὲ ἐν ἑκάστῳ αὐτῶν ἐπιδιώ-
κει σκοπόν. Διότι ἐνάγων λέγεται τοῦτο μὲν ὁ τὴν ἐναρ-
ξιν τοῦ δικαστικοῦ ἀγῶνος ποιούμενος ², τοῦτο δὲ ὁ δικα-
στικῶς ἐπιδιώκων τὴν ἀνόρθωσιν προσγενομένης αὐτῷ ἀ-
δικίας ³. ἡ ἀνόρθωσις δὲ αὕτη γίνεται ἢ καταδικαζομένου
εἰς πρᾶξιν ἢ παράλειψιν τινὰ ⁴ τοῦ ἐναγομένου, ἢ διατη-
ρουμένης σχέσεως τινός ⁵, ἢ ἀναγνωριζομένου ἐμπραγμα-
του δικαίου. Ἀπέναντι δὲ τοῦ ἐνάγοντος τὸν ἀγῶνα ἀπεκ-
δέχεται καὶ τὰς ἀξιώσεις αὐτοῦ ἀντικρούει ὁ ἐναγόμενος,
ὅστις διὰ τοῦτο ἀμυντικὴν ἐπέχει θέσιν ⁶.

ΚΕ. 638

χρῆσις *actrix* νόμ. 41, κώδ. 7, 16). *Ὁ ἐναγόμενος λέγεται *reus, fu-
giens* (νόμ. 2 κώδ. 2, 59. *neque actorem neque fugientem*. νόμ.
13 § 2. κώδ. 3, 1. νόμ. 9 κώδ. 7, 39). Εἰς πᾶσαν δὲ δίκην πρέπει νὰ
υπάρχωσι τὰ δύο ταῦτα πρόσωπα, ὁ ἐνάγων καὶ ὁ ἐναγόμενος (νόμ.
61, βασ. 7, 5, «οὐ δύναται δίκη εὐλυτοῦσθαι, εἰμὴ τῶν δικαζομένων ὁ
μὲν ἢ ἐνάγων, ὁ δὲ ἐναγόμενος»). Διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ κινηθῇ
μεταξὺ κοινωνῶν ἡ ἀγωγή περὶ ἰσύνσεως ὀρίων κοινῷ κτήματος πρὸς
μὴ κοινὸν κτῆμα· π. χ. ὁ Α καὶ Β ἔχουσι κοινὸν ἀγρόν, εἰς τὸν κοινὸν
δὲ τοῦτον συνεχόμενον ἔχει ἰδιον ἀγρόν ὁ Β. Ἰνα δύναται οὗτος νὰ κι-
νήσῃ τὴν *finium regund*. ὀφείλει ἐκποιῆσαι ἢ τὸν ἰδιον ἢ τὸν κοινόν
(νόμ. 4 § 6, 7 π. 10, 1).

2) Νόμ. 13. 14 πανδ. de judic. (5, 1) . . . sed magis placuit,
eum videri actorem, qui ad iudicium provocasset (νόμ. 13 βασ. 7.
5. Gönner Handbuch A', 304). Τίς ἐστὶν ἐνάγων ἐν ταῖς λογιστικαῖς
δίκαις, βρ. κατωτ. § 132 σημ. 3.

3) Νόμ. 51. πανδ. (44, 7), Nihil aliud est actio, quam ius, quod
sibi debeat, iudicio persequendi. Νόμ. 50 βασ. (52, 1).

4) Πολ. 882, 883. Οἷον νὰ ἐκτελέσῃ ἢ νὰ ἀνεδέχθῃ ἐργασίαν (ἀγαλμα,
ἔνδυμα), νὰ παύσῃ διαταράττων τὴν νομὴν τοῦ ἐνάγοντος.

5) Π. χ. ὅταν κινήται ἡ *negatoria actio* κατὰ τοῦ ἀντιποιουμένου
δουλείαν τινά, ἢ προσβάλλεται συνάλλαγμα τι ὡς ἄκυρον. Morstadt
σελ. 89.

6) Διὰ τοῦτο ὁ ἐνάγων ζητεῖ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ νὰ βελτιώσῃ διὰ τῆς
ἀγωγῆς τὰ ἑαυτοῦ, ὁ δὲ ἐναγόμενος νὰ μὴ τὰ χειροτερεύσῃ. Διὰ τῆς
ἀνταγωγῆς λαμβάνει ὁ ἐναγόμενος θέσιν ἐντελῶς ἐνάγοντος.

Ἐκ τῶν ρηθέντων ἔπεται ὅτι μήτε νὰ ἐνωθῇ εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἡ ιδιότης ἐνάγοντος καὶ ἐναγομένου δύναται⁷, μήτε νὰ ἔχη ἄλλο ἢ δίκη ἀποτέλεσμα εἰμὴ τὴν καταψήφισιν ἢ ἀπόλυσιν τοῦ ἐναγομένου⁸, οὐχὶ δὲ καὶ τοῦ ἐνάγοντος τὴν καταψήφισιν⁹.

6') Ὁμόδικοι (*litisconsortes* α).

ΚΑ. 29
ΚΑ. 533

§ 51. Τὴν θέσιν τοῦ ἐνάγοντος ἢ ἐναγομένου δύνανται

7) Ἐνεκα τούτου δὲν δύναται νὰ ᾔναι τις πληρεξούσιος ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων (νόμ. 42 § 6. π. 3, 3), μηδὲ νὰ δικασθῶσι τὰ ὑπεξούσια τέκνα μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτῶν εἰμὴ περὶ τοῦ στρατιωτικοῦ κλπ. χρηματίου (νόμ. 16, π. 47, 2, νόμ. 4, π. 1, νόμ. 4, βασ. 7, 5. «πρὸς τοὺς ὑπεξουσίου ἡμῶν οὐ δυνάμεθα δικάζεσθαι, εἰμὴ ἐπὶ τῷ ἰδιοκτήτῳ πεκουλίῳ»). Ὅθεν διορίζεται κηδεμὼν τῷ ἀνήθῳ πρὸς τὸν ἐπίτροπον αὐτοῦ δικαζομένῳ (§ 3 εἰς. 1, 2. πολ. 1089). Κατὰ ῥωμ. δίκαιον δὲν ἔδύναντο ἄνευ ἀδείας τοῦ δικαστοῦ νὰ δικασθῶσι τὰ τέκνα πρὸς τοὺς γονεῖς (νόμ. 4, 28. βασ. 7, 8, νόμ. 3, κώδ. 2, 2. ἄνωτ. § 49 σημ. 4). Ἡ δὲ διαδικασία τοῦ 1830 (§ 426) ὑπέβαλε τὰς μεταξὺ συγγενῶν ὠριμένου βαθμοῦ δίκας κατ' ἀνάγκην εἰς διαιτητάς· ἰδ. καὶ τὸ ἐβ' ψήφισμα τῆς δ' ἐθνικῆς Συνελεύσεως.

8) Νόμ. 2 § 2 πανδ. (44, 1), νόμ. 2, βασ. (51, 1). «ἡ παραγραφὴ (ἐνστάσις) ἀποκλείειν εἴωθε τὰ ἐν τῇ ἐπιτάσει καὶ τῇ καταδίκῃ κατενηνεγμένα».

9) Τοῦ κανόνος τούτου δὲν ἀποτελοῦσι βεβαίως ἐξαιρέσεις αἱ ἀνταγωγαὶ (νόμ. 14 κώδ. 7, 45), οὔτε ἡ εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην καταψήφισις τοῦ ἐνάγοντος (διότι ἡ δαπάνη αὕτη εἶναι εἶδος ἀνταγωγῆς, ἐκ τῆς παρανόμου ἀγωγῆς προσκτιθείσης τῷ ἐναγομένῳ. πολ. 210. νόμ. 13 § 6. νόμ. 15 κώδ. 3, 1), οὔτε αἱ καλούμεναι διπλαῖ ἀγωγαὶ (*judicia duplicia*). νόμ. 10 πανδ. (10, 1), νόμ. 2 § 3, π. (10, 2). *judicium fam. herciscundæ, finium regundorum tale est, ut in eo singulæ personæ duplex jus habeant, agenti et ejus, quocum agitur* (Bayer 59. Σαβιν. Σύστ. ζ', 327. Στοιχ. ἄστ. δικ. § 96 σημ. 13). Περὶ τοῦ παραγγέλματος *uti possidetis* ὁρ. κατωτ. § 183 σημ. 8. Στοιχ. § 109 σημ. 10.

α) Seuffert's Blätter A', 185—190. Linde Zeitschrift 11Ε', 356. Plank Mehrheit 105, 385, 392 καὶ ἰδίως 426. — Ὁ ὅρος *litis con-*

νά λάβωσιν ἐν τῇ δίκῃ πολλά ὁμοῦ πρόσωπα, φυσικά ἢ νομικά, τὰ ὁποῖα τότε καλοῦνται **ὁμοδικοί** καὶ ἀπο-

sortes ἐλήφθη ἐκ τοῦ κώδ. (3, 40). Περὶ τῆς ὁμοδικίας πραγματεύονται τὰ ἀρθρ. 70—72 τῆς πολ. δικονομίας, συνταχθέντα τὸ πλεῖστον κατὰ τοὺς §§ 64, 65 τοῦ Βαυαρ. Σχεδίου τοῦ 1831. Ὁ ὁρισμὸς τῆς ὁμοδικίας κατὰ τὸν 64 § ἔχει· «πλείονα πρόσωπα δύνανται πρὸς ἐπιτυχίαν ταῦ αὐτοῦ, κοινοῦ καὶ ἐγγυτάτου σκοποῦ, μόνον τότε νὰ ἐναγάωσιν ἢ ἐναχθῶσι κοινῶς, ὅταν ἡ διατελῶσιν ἐν κοινωνίᾳ δικαίου ἢ ὑποχρέωσιν, ἢ ἄλλως ἔχωσι συμφέρον εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς δίκης, ἐκ τῆς αὐτῆς νομικῆς πράξεως πηγάζον». Τὰ ὅρια τῆς ὁμοδικίας ὅπως κατὰ τὸν § τοῦτον τίθενται φαίνονται περιλαμβανόντα καὶ τὴν καλουμένην *interventio accessoria*. Ὁρθότερον ἐκφράζεται ἡ ἡμετέρα δικονομία, καθ' ἣν ἕκαστος τῶν ὁμοδικῶν πρέπει νὰ ἔχῃ *ἴδιον* καὶ *ἄμεσον* συμφέρον εἰς τὴν ἔκθεσιν τῆς διαφορᾶς καὶ νὰ ἐπιδιώκῃ τοῦτο ἐν τῇ δίκῃ· ἄρα δὲν ἀρκεῖ νὰ ὑποστηρίξῃ ἀπλῶς τινὰ τῶν διαδίκων, ἀλλὰ νὰ ὑποβάλλῃ εἰς τὸ δικαστήριον αἰτήσεις ἰδίας (ὅρ. καὶ βαυαρ. νόμ. 63—65. γερμ. νόμ. 56—80).

Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας εἰσὶν ἀσύμφωνοι ὡς πρὸς τὴν ἔκτασιν καὶ τὰς προϋποθέσεις τῆς ὁμοδικίας. Ὁ Bayer ἐν τῇ 7 ἐκδόσει τῶν παραδόσεων αὐτοῦ διδάσκει τὰ αὐτὰ σχεδὸν τοῖς παρ' ἡμῶν νενομοθετημένοις· ἀλλὰ νεώτεροι ἔρευναι, τῆς ἐπιδιοκιμασίας διαφορῶν συγγραφέων καὶ αὐτοῦ τοῦ Βαυέρου (ἐκδ. 8 σελ. 118) τυχοῦσαι, ἀνεπώτερον τὸν δεσμὸν τῆς ὁμοδικίας διδάσκουσιν, ἐπειδὴ συγχωρεῖται κατ' αὐτοὺς ὁμοδικία ὁσάκις δὲν φέρεται σύγχυσις εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς, ὑποβάλλουσι δηλ. καὶ αὐτὴν εἰς τοὺς αὐτοὺς ὅρους, εἰς οὓς ὑποβάλλεται, κατὰ τὸ 545 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ λεγομένη *cumulatio actionum objectiva*. Ἀλλὰ κατὰ τῆς καινοτομίας ταύτης ἰσχυροὶ ἀντιτάσσονται λόγοι· διότι ἂν καὶ φαίνεται πως ὑποστηρίζομένη διὰ τοῦ νόμ. 25 § 4 π. (10, 2) «*si inter me et te Titiana hereditas communis sit, inter me autem et te et Titium Sejana, posse unum iudicium accipi inter tres*, Pomponius scribit (Βασ. MB', β', 2. π. χ. κινῶ ἀγωγὴν περὶ διανομῆς δύο κληρονομιῶν, τῆς μὲν μετὰ τοῦ Πέτρου, τῆς δὲ μετὰ τοῦ Πέτρου καὶ Παύλου)· πλεῖστα ὅμως ἄλλα χωρὶς ὑποθέτουσι *συνάφειαν* μεταξὺ τῶν ἀγωγῶν τῶν πολλῶν ἐναγόντων ἢ ἐναγομένων· π. χ. ἐπὶ ἐναγόντων συγκληρονόμων (νόμ. 31, π. 5, 1. νόμ. 31 § 5, π. 21, 1. νόμ. 84 § 13, π. 30, 1), ἐπὶ ἐναγομένων συνεπιτρόπων (νόμ. 44 πρ. π. 5, 1. νόμ. 2 π. 11, 2. νόμ. 5 κώδ. 5, 51), ἐπὶ ἐναγομένων συνοφειλετῶν (νόμ. 59 § 3 π. 17, 1),

τελοῦσι σύνθετον δίκην¹. Ἡ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτον ἔνω-
σις πολλῶν διαδίκων ἐν γένει μὲν εἶναι ἀπηγορευμένη,
ἐν οἷς δὲ θέμασι συγχωρεῖται, ἔχουσι τὰ περὶ αὐτῆς οὕτως·

α') συγχωρεῖται ἐνεργητικὴ μὲν ὁμοδικία, ὡς ἂν
οἱ πολλοὶ ἐνάγοντες ἢ κοινὸν ἐπιδιώκουσι διὰ τῆς ἀγω-
γῆς δίκαιον (προσωπικόν, ἐμπράγματον), ἢ διάφορον μὲν

ἐκαστος δίκαιον, ἐκ τῆς αὐτῆς ὁμοῦς ιστορικῆς καὶ νομι-
κῆς αἰτίας πηγάζον². παθητικὴ δὲ ὁμοδικία, ὡς ἂν

ἡμῶν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

κίς οἱ πολλοὶ ἐναγόμενοι συνδέονται ὑπὸ κοινῆς ὑπο-
χρέωσης ἢ ὑπὸ διαφόρου μὲν ὑποχρέωσης, κοινὴν ὁμοῦς
νομικὴν καὶ ιστορικὴν αἰτίαν ἐχούσης³.

β') ἡ ὑπαρξίς τῶν τῆς ὁμοδικίας στοιχείων δικαίωμα 1C A. - 161
ἀπλῶς παρέχει, οὐχὶ δὲ καὶ ὑποχρέωσιν πρὸς εἰσαγωγὴν ΚΗ. 493
μίας κοινῆς δίκης ἐκ μέρους τῶν πολλῶν ἐναγόντων ἢ ΚΕΤ. 208

κατὰ τῶν πολλῶν ἐναγομένων. Τὸ δικαίωμα δὲ αὐτοῦ
ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

ΚΒ. 351
Α. 298
ΠΑ. 129

ΚΑ. 344
ΚΑ. 635
ΚΒ. 425
ΚΓ. 413
ΚΕ. 46
ΚΕΤ. 348
ΚΔ. 191

ἀποφάσει
ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει
ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει

ΚΓ. 96

ΚΔ. 619

ΠΑ. 151

ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, ὡς ἂν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει.

τοῦτο δύναται καὶ νὰ παραιτήσῃ ὁ ἐνάγων ⁴. Ἐνίοτε ὅμως καταναγκάζεται ἐμμέσως ἡ τῆς ὁμοδικίας πραγματοποίησις· ἡγουν ὅταν ἐκ τῆς προσελεύσεως τῶν μὴ βουλομένων μεταλαχεῖν τῆς δίκης ὁμοδικῶν ἐξήρτηται ἡ **διαξαγωγή** τῆς δίκης ἢ ἡ **ἐκτέλεσις** τῆς ἀποφάσεως· ἐπειδὴ τότε δύνανται οὗτοι νὰ προσεπικληθῶσιν εἰς τὴν δίκην παρὰ τοῦ ἐνάγοντος ἢ ἐναγομένου ⁵. τοῦτο δὲ λαμβάνει χώραν ὅταν οἱ πολλοὶ δικαιοῦχοι μόνον διὰ κοινῆς συμπράξεως νὰ διαθέσωσι τὸ κοινὸν δίκαιον δύνανται ⁶, ἢ ὅταν ἡ ὑποχρέωσις τῶν πολλῶν ὀφειλετῶν δὲν ἐπιδέχεται μερισμόν, καὶ διὰ τοῦτο ἀδυνατεῖ ἕκαστος νὰ ἐκπληρώσῃ κατ' ἰδίαν τὸ ἐπιβάλλον τῆς ὑποχρέωσεως ⁷.

1451. 209.

γ') ἡ ἐκ τῆς ὁμοδικίας παραγομένη μεταξὺ τῶν ὁμοδικῶν κοινωνία εἶναι ἀπλῶς δικονομικὴ ⁸, καὶ δὲν μετα-
 ἰσχύει ἀπλῶς δικαίων οὐδὲν ὡς πρὸς τὴν ἐξουσίαν ἀγωγῆς καὶ ἀμνηστίας
 ἐν τῇ δίκῃ. ἡ γὰρ ἐξουσία ἐστὶν ἐκ τῆς ἐξουσίας τοῦ δικαιοῦχοι.
 ὁμοδικῶν. ΚΒ. 157 - ΚΕ. 59. —

4) Bayer 31. Senffert B', 200 σημ. 10. Endemann σ. 259 σημ. 27. Ὅθεν ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ νὰ συνεαχθῶσι καὶ οἱ λοιποὶ συνυπόχρεοι ἢ νὰ ἐναγάωσι καὶ οἱ λοιποὶ συνδικαιοῦχοι, ὡς ἐδίδασκον τινὲς ἄλλοτε κατασκευάζαντες καὶ ἰδίαν ἐνστάσιν τὴν plurium litis consortium.

5) Πολ. 71, 72.

6) Π. χ. ὁ ἀγοραστής πράγματος ἀποθανόντος κατέλιπε πολλοὺς κληρονόμους. Ἄπαντες πρέπει νὰ συμφωνήσωσι τίνα ἀγωγὴν νὰ κινήσωσι, τὴν quantiminoris ἢ τὴν redhibitoria· ἢ ὁ κληροδόχος κατέλιπε μετὰ θάνατον πολλοὺς κληρονόμους· οὗτοι πρέπει νὰ συμφωνήσωσιν ὁμοῦ, διὰ τίνος ἀγωγῆς ν' ἀπαιτήσωσι τὸ κληροδότημα, διὰ τῆς προσωπικῆς ἢ διὰ τῆς ἐμπραγμάτου (νόμ. 31 § 5—10. π. 21, 1. νόμ. 84 § 13. πανδ. de leg. I. πολ. 603). Bayer σ. 125.

7) Ὅπερ συμβαίνει ὅσάκις τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνοχῆς εἶναι φυσικῶς ἢ νομικῶς ἀνεπίδεκτον διαιρέσεως· π. χ. ἵππος, δακτύλιον, ὑπηρεσία, δουλεία (νόμ. 1 § 36, πανδ. 16, 3. νόμ. 72 πανδ. 43, 1). Vanger. Γ'. 8. Gönner Handb. A'. 308. Schmid A', 142.

8) Ὅτοι γίνεται μία κοινὴ διαδικασία καὶ μία δαπάνη. Κατὰ τὰ

1. 160.

βάλλει κατὰ γενικὸν κανόνα τὴν πρὸς τὴν διαφορὰν σχέ-
σιν αὐτῶν. Ὅθεν οὔτε τὰ ἰδιαίτερα δικαιολογήματα,
οὔτε ἡ κατὰ τὴν δίκην ἐπιμέλεια ἢ ἀμέλεια τινὸς ὁμο-
δίκου ὠφελεῖ ἢ βλάπτει τοὺς ἄλλους⁹. Ἐξαιρέσεις γίνεται Κ.Δ. 29.
μόνον ἐπὶ ἐφέσεως καὶ ἀδιαιρέτων δικαίων¹⁰.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

Υ Περὶ τῆς προσελεύσως τρίτων εἰς δίκην
μεταξὺ ἄλλων ἐκκρεμῇ¹.

Θ.Κ.Δ. 29.
Συμβαίνει δὲ τῇ διαφορᾷ
βασιάνη

α') γενικά. Νομ. διατριβαὶ σ. 190.

§ 52. Κατὰ γενικὸν κανόνα οἱ δικαζόμενοι οὔτε δι-

λοιπὰ οἱ ὁμόδικοι θεωροῦνται ὥσανεὶ ἐδικάζοντο κεχωρισμένως (Plank
Mehrheit 403. 429. Endemann σ. 260. Bayer § 40). Μόνον τοῦτο
εὐλογον εἶναι νὰ νομοθετηθῇ (ὅπερ καὶ ἐν νόμ. 5 § 7 π. 46, 7 νόμ.
48 π. 10, 2. νόμ. 31 § 5 π. 2, 1. *daque unum procuratorem*
ἀναγνωρίζεται πως καὶ ὁ νέος βαυαρ. νόμ. ἀρθρ. 64 ἐπραξεν ἤδη) τὸ
νὰ ὑποχρεῶνται οἱ ὁμόδικοι νὰ διεκρίνωσι πάντες τὴν αὐτὴν πληρε-
ξούσιον (ὅταν π. χ. ὥσι πλείοτεροι τῶν τριῶν), μάλιστα δὲ νὰ ἔχωσι
πάντοτε ἀντίκλητον. Bayer σ. 128. Endemann σ. 261.

Πολ. 368. γερμ. νόμ. 58. νόμ. 9 πρ. (40, 12) . . non debet alte-
rius conditione aut inertia alterius jus corrumpi (νόμ. 74 π. 50.
17. Ἀρχεῖον ἁγ. Πρ. Γ', 244. Plank 409 ἐν τέλει. Seuffert B', 224,
τοῦ ἰδίου Blätter I', 28. Ἐφημ. τοῦ Linde ις', 112). Οἷον ὁ μὲν ὁμο-
λογεῖ τὴν ἀγωγὴν, ὁ δ' οὐ, ὁ μὲν ἔχει ἔνστασιν ἢ ὁ ἕτερος δὲν ἔχει·
τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν (παρεμπίπτουσιν ἢ ὀριστικὴν) κοινοποιοῦσιν
ἢ λαμβάνουσι κοινοποιουμένην οὐχὶ πάντες οἱ ὁμόδικοι· ἐκ τῆς κοινο-
ποιήσεως ὠφελοῦνται ἢ βλάπτονται μόνον οἱ παραγγεῖλαντες ἢ λαθόν-
τες τὴν κοινοποίησιν, ἐκτὸς ἂν ὁ παραγγεῖλας τὴν ἐπίδοσιν ὁμόδικος
ἐνεργήσῃ κατὰ τὸ ἀρθρ. 92 πολ.

10) Πρβ. πολ. 368—370. Ὁ παρὰ τινος τῶν πολλῶν ὁμοδίκων δο-
θεὶς εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὄρκος ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιπούς.—Προσ-
έτι ἡ κατ' ἔφεσιν τινὸς τῶν ὁμοδίκων ἐκδοθεῖσα μεταρρυθμιστικὴ ἀπό-
φασις ὠφελεῖ καὶ τοὺς ἄλλους (πολ. 782. Ἐφημ. τοῦ Linde σελ. 115,
120, 131).

1) Πολ. 69, 71—73, 89, 90, 231, 232, 228, 602—609. Βαυαρ.

ἀνάμνησιν καὶ ἀνάμνησιν διατριβῶν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀν. Κ.Ε. 260

Δικ. παρμβάσεις δεικνύσιν αὐτὴν ὡς ἐν τῇ ἐκφ. 1.

ΚΕ. 89.

Πρὶν δὲ ὁ ἀρξ. βασις εἰσέλθῃ κτλ. πρόσθ
ἐκφ. 129 ΚΒ. 170 - 1Α 296 j 299.

153

Κυρίως, ὡς ἐκφ. 129
παρμβάσεις ὡς ἐκφ. 129
ἐκφ. 129

§ 53. — ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΑΔΙΚΩΝ

προσωπικὰς ἢ ἐμπραγμάτους, ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς
διαφορᾶς (εἴτε τῆς ἐν τῇ ἀγωγῇ, εἴτε τῆς ἐν τῇ ἀντα-
γωγῇ), δυναμένας ἤδη καὶ διὰ κυρίας νὰ προστατευθῶσιν
ἀγωγῆς, καὶ ζητῇ νὰ ἐξέλθῃ τοῦ ἀγῶνος, καθόλου ἢ ἐν
μέρει, νικητῆς ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων¹. Ὅθεν γίνεται
ὡσεπιτοπλεῖστον καὶ τῶν δύο ἀντιδίκος.

β') πρόσθετος παρεμβασίς (interv. accessoria) εἶναι δε-
κτὴ, ὅταν ὁ παρεμβαίνων ἐπικαλῆται ἴδιον συμφέρον εἰς
θέσφα δι. ὡς ἐκφ. 129. παρμβάσεις ἐκφ. 129. ΚΒ. 406

ΚΕ. 629. δι. αὐτῶν. ἀσφα. 1. παρμβάσεις ἐκφ. 129. 1Α. 299, 1Β. 193

ἐπώλησα τὸ ἥμισυ τῆς οἰκίας μου τῷ Β. ὁ Γ διεδικεῖ αὐτὴν παρεμ-
βαίνω εἰς τὴν δίκην ἐν μέρει πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ Β. καὶ ἐν μέρει
ἐμαυτοῦ.

ΚΓ. 171

1) Πρβ. Bayer 131. Ὡς παραδείγματα κυρίας παρεμβάσεως δύναν-
ται νὰ χρησιμεύσωσι τὰ ἑξῆς. Τὸ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος διεκδικούμενον
πρᾶγμα διεδικεῖ παρεμβαίνων καὶ ὁ Β, ὁλόκληρον ἢ μέρος αὐτοῦ. —
Εἰς τὴν περὶ διανομῆς πράγματος κοινοῦ δίκην μεταξὺ τοῦ Α καὶ Β
παρεμβαίνει ὁ Γ, ἰσχυριζόμενος ὅτι εἶναι καὶ αὐτὸς συνιδιοκτήτης. —
Εἰς τὴν περὶ κληρονομίας δίκην παρεμβαίνει ὁ Α ἰσχυριζόμενος ὅτι
καὶ αὐτὸς εἶναι συγκληρονόμος. — Ὡσαύτως δύναται νὰ παρεμβῇ ὁ
ἐκδοχὺς ἀπαιτήσεως τινὸς εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ ἐκχωρητοῦ καὶ ὀφειλέ-
του δίκην, περὶ τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως ('Αρχεῖον ἄς. Πρ. Δ', 156.
Bourbeau Ε', 110. Endemann σ. 264). Ὁ Α καὶ Β εἶχον κοινὴν οἰ-
κίαν· ἐνοικιάζει αὐτὴν μόνος ὁ Α καὶ ἐνάγει τὸν μισθωτὴν ἀπαιτῶν τὸ
μισθώμα· δύναται ὁ Β νὰ παρεμβῇ καὶ ζητήσῃ τὸ ἀνάλογον· ἐσφαλ-
μένως δὲ ὁ ἄρ. Πάγος (ἀπ. 74 τοῦ 58) ἀπεφῆναι τὸ ἐναντίον, διότι
τὸ μὲν αἰτούμενον μισθώμα εἶναι καρπὸς τῆς οἰκίας ἀνήκων ἔνεκα τού-
του κατὰ τὸ ἥμισυ εἰς τὸν Β, ὁ δὲ νόμος (Πολ. 231) δὲν ἀπαιτεῖ τὸ
αὐτὸ δίκαιον νὰ αἰτῇται διὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ διὰ τῆς παρεμβάσεως·
ἀλλ' ἄρκει καὶ συναφὲς νὰ ᾖ τὸ δι' αὐτῆς ἐπιδιωκόμενον δίκαιον
(Endemann σ. 267. Β. Barth Commentar Α', 297).

Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις δὲν ἦτο γνωστὴ ἡ κυρία παρεμβασίς, οἷα τὴν
σήμερον ὑπάρχει. Ἐὰν συνέβαινε νὰ διεδικήσωσι δύο τινὲς τὸ αὐτὸ
πρᾶγμα κεχωρισμένως, ὁ δικαστὴς, ὁ πρότερον καταδικάζων τὸν ἐνα-
γόμενον, ὑπεχρέου καὶ τὸν ἐνάγοντα, λαμβάνοντα τὸ πρᾶγμα, δοῦναι
ἀσφάλειαν ἢ ἐγγύας ὡς ἀποδίδωσιν αὐτὸ ἐκδικούμενον παρὰ τοῦ ἄλ-
λου». (νόμ. 57 βασ. 15, 1 νόμ. 57 βασ. 42, 1. πρβ. καὶ νόμ. 14 πρ.
Π. 9, 4. νόμ. 10 Π. 15, 1. Osterloh § 173 σημ. 7).

ἀντὶ τῆς παρμβά-
σεως ἐκφ. 129

ΚΔ. 19

ὡς ἐκφ. 129

ὡς ἐκφ. 129

ὡς ἐκφ. 129

ὡς ἐκφ. 129

ὡς ἐκφ. 129

ὡς ἐκφ. 129

ὡς ἐκφ. 129. παρμβάσεις ἐκφ. 129. ΚΒ. 406

Π. 9, 4. νόμ. 10 Π. 15, 1. Osterloh § 173 σημ. 7).

ΚΒ. 406

Π. 9, 4. νόμ. 10 Π. 15, 1.

ΚΒ. 406

ΚΒ. 406

ΚΒ. 406

ΚΒ. 406

ΚΒ. 406

ΚΒ. 406

ΚΒ. 406

ΚΑ. 344

461

ΚΒ. 117

τὴν ἐκβασιν τῆς δίκης² ἰδίως δ' ἐὰν ἡ βάσις τῆς ἐκκρε-
μοῦς δίκης ἔχῃ ἐπιβρόχην εἴτε εἰς τὴν ὑπαρξιν³ δικαιο-
ματός τινος τοῦ παρεμβαίνοντος, εἴτε εἰς τὴν ὑποχρέω-
σιν⁴ αὐτοῦ πρὸς ἐγγύησιν ἢ ἀποζημιώσιν ὑπὲρ τινος τῶν
δικαζομένων. Παρεμβ. δικονομίας δυναισται f.) ἵσχυρ. ἀπορρίπτει
ἐν αὐτῇ δυναισται ἐπὶ ἀπορρίπτει. Γενικόν. Ν. 53. 195

Παρεμβ. δικονομίας ἐν τῇ ἐκδόσει 127. 636 — 18 403.

Κ.Γ. 59 2) Π. χ. οἱ δανεισταὶ δύνανται νὰ παρεμβαίνωσιν εἰς τὰς δίκας τῶν
ὀφειλετῶν αὐτῶν, ὅσας ἢ ἐν αὐταῖς ἀποτυχία τούτων θέλει ὑποβάλλει
εἰς κίνδυνον τὰ ἴδια συμφέροντα αὐτῶν. Εἰς τὴν πρόσθετον παρέμβατιν
ἔδωκεν ἡ δικονομία ἡμῶν πλατύτερα ὅρια τῶν παρὰ τῆς κοινῆς τῶν
Γερμανῶν δικονομίας ἀποδιδομένων αὐτῇ ('Αρχεῖον ΚΔ'. 428. Seuffert
Comment. Β', 415 σημ. 5). 'Αλλὰ πάντοτε καὶ παρ' ἡμῖν ἀπαιτεῖται
νὰ ἔχῃ συμφέρον εἰς τὴν ἐκβασιν τῆς κυρίας δίκης ὁ παρεμβαίνων
(πολ. 89 «πᾶς τρίτος, ὅστις κατὰ τινα μεταξὺ ἄλλων ἐκκρεμῇ. . . δι-
κὴν ἔχει ἐνδίκῃ συμφέρον, δύναται. . . νὰ παρεμβῇ εἰς τὴν συζή-
τησιν τῆς ἐκκρεμοῦς ἐπὶ ὑποθέσεως. . .»). 'Οτι καὶ ἀπώτερον συμφέ-
ρον (οἷον ἔχουσιν οἱ ἀπλοὶ δανεισταὶ τοῦ δικαζομένου ὀφειλέτου) ἀρκεῖ
εἰς παρέμβασιν, ἀποδεικνύουσι τὰ ἀρθ. 657, 681, 690 ἐδ. 2. 'Αλλὰ
δὲν δύναται ὁ προσβαλλόμενος ἐν τινὶ δίκῃ διὰ τῶν δικογράφων ἢ τῶν
ἀγορεύσεων τὰ παρεμβῇ εἰς αὐτὴν καὶ αἰτήσῃ ἱκανοποίησιν (Bour-
beau σ. 122), καθότι εἰσάγει ἀπαίτησιν οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς τὴν κυ-
ρίαν δίκην ἔχουσαν (πολ. 233). 'Επίσης ἀπλὴ εὐνοία πρὸς τινα τῶν
διαδίκων ἢ προσδοκίαν ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς δίκης εὐάρεστοι (π. χ. ὁ
φίλος μου ἔχει λαμπρὸν κῆπον, ἐν ᾧ συχνάκις περιπατῶ τρίτος διεκ-
δικεῖ αὐτόν) δὲν ἀρκοῦσι μόναι. Bayer 138.

3) Πρὸς νόμ. 29 πρ. πανδ (5, 2) νόμ. 5 § 1—4. νόμ. 14 πρ. πανδ.
(49, 1). νόμ. 25 β. 30 (39, 1). «ἐὰν ὑπονοῶσιν οἱ ληγατάριοι συμπαί-
ζειν τῷ κινουντι (τῷ προσβάλλοντι δηλ. ὡς ἀστοργον τὴν διαθήκην)
τὸν γεγραμμένον κληρονόμον, δύνανται παρεῖναι τῇ δίκῃ καὶ ἐκκαλέ-
σασθαι, ἐὰν κατὰ διαθήκης ψηφισθῇ» (πρὸς. καὶ νεαρ. 112 κεφ. 1).
'Οθεν δύναται νὰ παρεμβῇ ὁ ἐνυπόθηκος δανειστής εἰς τὴν περὶ διεκ-
δικήσεως τοῦ ἐνυποθήκου πράγματος δίκην, ὁ ἀγοραστής διεκδικουμέ-
νου παρὰ τῷ πωλητῇ τοῦ εἰς αὐτὸν πωληθέντος πράγματος καὶ ὁ σύ-
ζυγος διεκδικουμένης τῆς μήπω παραδοθείσης αὐτῷ προικός. Pfeiffer
prakt. Ausfüh. H', 621. 'Αρχεῖον ΚΔ', 451.

ΚΓ. 511

4) Δύνανται π. χ. νὰ παρεμβῇ ὁ ὑποκείμενος εἰς ἀναγωγὴν ἐὰν τις
τῶν δικαζομένων ἡττηθῇ· οἷον ὁ συμβολαιογράφος, ὁ κλητὴρ, προσβαλ-
ὸς ἀπορρίπτει ἐπὶ ἀπορρίπτει καὶ ἐπὶ ἀπορρίπτει δυναισται. ἀπορρίπτει
ἐν αὐτῇ δυναισται ἐπὶ ἀπορρίπτει. ΚΔ. 29.

14.312 γ') ἡ παρέμβασις κοινοποιεῖται εἰς ἀμφοτέρους τῆς κυ- KA. 343
 ΚΔ-285 ρίας δίκης τοὺς διαδίκους καὶ εἶναι δεκτὴ κατὰ πᾶσαν τῆς KB. 151
 δίκης στάσιν ⁵.[†] μάλιστα δὲ καὶ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἢ " 510
 +KE. 49 κυρία ⁶. εἰσάγεται δὲ εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κυρίας δι- ΚΔ-67
 ΚΘ. 50 κης ⁷, μεθ' ἧς, εἰ δυνατόν, συνεκδικάζεται· εἰδεμή, παρα- KE. 49
 πέμπεται εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν ⁸. Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ " 418
 πρόσθετον εἰσάγων παρέμβασιν ὀφείλει νὰ ἐξακολουθήσῃ " 619
 τὴν δίκην οἷαν εὕρισκει αὐτήν· διὸ δὲν δύναται νὰ διορ- 1.532
 θώσῃ τὰ ἤδη ἡμαρτημένα ⁹. KE. 30 " 663
 ἐν ἐπιφανείᾳ περιφορᾷ παρέμβασις καὶ αὐτὴ διεγοράσεται. ΚΓ 446
 γ') Ἀναγκαστικὴ παρέμβασις.

1) Διὰ προσεπικλήσεως (adeitatio).

§ 54. Ἡ παρέμβασις τοῦ τρίτου δύναται νὰ ἐκβιασθῇ KA. 365
 διὰ προσεπικλήσεως. Προσεπύκλῃσις λέγεται ἡ δικαστικὴ " 568
 πράξις, δι' ἧς προσκαλεῖται παρά τινος τῶν δικαζομένων " 570
 τρίτος, ἵνα παρεμβῇ καὶ λάβῃ μέρος εἰς δίκην μεταξὺ αὐ- KE. 698
 τοῦ καὶ ἄλλου τινὸς ὑφισταμένην ¹. Διέπονται δὲ τὰ περὶ 113.186
 αὐτῆς ὑπὸ τῶν ἐξῆς κανόνων.
 Παρεμβασις ἐν δίκῃ συν/κίη ΚΣΤ. 308
 Τρίτου δε δικάζει καὶ δικαζέτω· ἢ αἰσώσας ἐν δίκῃ
 ἀποσιν/κίη ΚΘ. 61

λομένων ὡς ἀκύρων τῶν παρ' αὐτῶν συνταχθέντων ἐγγράφων ὁ πωλη-
 τῆς, διεκδικουμένου τῷ ἀγοραστῇ τοῦ πωληθέντος πράγματος (νόμ. 63
 πανδ. 42, 1. νόμ. 4 § 3 π. 49, 1). Brauer 'Αρχεῖον ἀστ. πρ. ΚΔ' 435.
 Renaud σ. 103.

5) Πολ. 234 § 2, 741. Bayer σ. 139.

6) Πολ. 225, 911, 985. Bayer σ. 131.

7) Πολ. 21 ἐδ. 2, νόμ. 49 πανδ. (5, 1).

8) Πολ. 228, 234 § 3. Bayer 132.

9) Πολ. 741. «... οὐδὲ δύναται νὰ κάμωσιν (οἱ παρεμβαίνοντες)
 αἰτήσεις νέαν, ἀλλὰ προστίθενται εἰς τὴν αἴτησιν τινὸς τῶν διαδίκων».
 Bayer 139. «ἀλλ' ὀφείλει βεβαίως ὁ παρεμβαίνων ν' ἀναλάβῃ τὴν δι-
 κην εἰς ἣν κατὰστάσιν εὕρισκει αὐτὴν κατὰ τὸν χρόνον τῆς παρεμβά-
 σεως». Endemann σ. 271.

1) 'Αρχεῖον ἀστ. πρ. ΚΙ', 343, 369. Motive τοῦ Bauzer. σγ. τοῦ

κυρίας ἢ προσθέτου παρεμβάσεως), εἴτε ν' ἀνακόψῃ τὴν ἐκδοθησομένην ἀπόφασιν 3.

ΚΑ. 460. 522

6') ἡ προσεπικλήσις πρέπει νὰ ἐπιδόθῃ ἐγκαίρως, ἤγουν πρωτοδικῶς καὶ διαρκούσης τῆς προδικασίας 4. Κατ' ἐφε-
 ΚΑ. 67. 148
 ΠΑ. 299
 σιν δὲ πρῶτον νὰ παρεμβληθῇ ὁ τρίτος δύναται μόνον ἐὰν καλῇται εἰς κυρίαν παρέμβασιν, ἢ πρὸς ἀποτροπὴν τῆς τριτανακοπῆς 5.

Παρά τὴν ἐφεσιν προσεπικλήσεως ἀφ' αὐτοῦ μόνον δύναται σὺν διδόνειν γράφα ΚΤ. 50. 51
 διανοεῖται τὸν δὲ ἐφεσιν προσεπικλήσεως διδόνειν γὰρ μόνον ἀφ' αὐτοῦ μόνον ΚΤ. 169-170
 Τριτοπροσώπων μὴ εἰς ἀποτροπὴν τῆς ἐφεσιν προσεπικλήσεως εἰς ἐφεσιν ἀδίκως
 ΚΑ. 460. 522 — ΚΕΤ. 308

ἀγωγῶν, ἀντικείμενον ἐχουσῶν οὐ μόνον ἀκίνητά, ἀλλὰ καὶ κινητά. Τινὲς συγγραφεῖς (πρβ. Endemann σ. 281) ἐπεκτείνουν αὐτὴν καὶ ἐπὶ προσωπικῶν ἀγωγῶν, πλὴν παρ' ἡμῖν ἀντίκειται ἡ ἐπέκτασις αὕτη εἰς τὸ ἄρθρ. 69 (πρβ. καὶ Ljungenn u. Kori A', 117).

Ἐκ τῶν εἰρημένων συνάγεται ὅτι κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα διαφέρει οὐσιωδῶς ἡ *nominatio auctoris* τοῦ ῥωμ. δικαίου τῆς προσεπικλήσεως τοῦ ἄρθρ. 69 καὶ ὅτι ἐπομένως τὸ ἄρθρον τοῦτο κατήγγησε τὸν νόμ. 2 κώδ. (3, 19). Καλλιγ. Β', 212, ἀρ. 165.

3) Πολ. 232.

4) Πολ. 561. «κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἄρθρ. 540—544 ὁρισμένην προ-
 θεσμίαν . . . ὀνομάζει καὶ προσκαλεῖ ὁ ἐναγόμενος . . . τοὺς ὁμοδίκους τοῦ ἐνάγοντος καὶ τοὺς ἰδίους αὐτοῦ ὁμοδίκους καὶ ἐγγυητάς» (Carré Procéd. ζήτ. 771 bis. 773, 1677 sex. Talandier Traité de l'appel σ. 376). Ὑπάρχει ὅμως ἡ ἀφ' ἐαυτῆς ἐννοουμένη ἐξαιρέσις ὅτι ὁ κλητῆρ, ὁ τὴν ἐφεσιν ἐπιδώσας, δύναται νὰ προσεπικληθῇ ἐφεσίμως κατὰ πρῶτον, ἵνα ὑποστηρίξῃ τὸ ἔγκυρον τῆς ἐπιδόσεως (Boncenne Γ', 405, 416). Ἀλλὰ καὶ νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἀμφισβητεῖται (Carré ζ. 771 bis, τοῦ αὐτοῦ Supplément ζ. 771 bis) νομίζω ὅτι εἰς τὸ ἐφετεῖον δὲν δύναται νὰ υποβληθῇ αἵτησις περὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ κλητῆρος, ἀλλ' ὅτι πρέπει ἡ αἵτησις αὕτη νὰ διέλθῃ τοὺς δύο τῆς δικαιοδοσίας βαθμούς· καθότι τὸ ἐφετεῖον ἔχει νὰ κρίνῃ μόνον τὸ ζήτημα τοῦ ἀκύρου τῆς ἐπιδόσεως· ἀλλ' ἐκ τῆς καταφατικῆς λύσεως αὐτοῦ δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαία πάντοτε ἡ εἰς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις τοῦ κλητῆρος, ὥστε νὰ εἴπῃ τις ὅτι τὸ ζήτημα τῆς ἀποζημιώσεως εἶναι ἀναποσπάστως συνδεδεμένον μὲ τὸ τῆς ἀκυρότητος τῆς ἐπιδόσεως. Πρβ. καὶ Dalloz λ. Exceptions ἀρ. 395. Jaccoton Exceptions σ. 388.

5) Πολ. 744. Ὁ προσεπικαλούμενος ἐφεσίμως, ἵνα ὑποστηρίξῃ τινὰ
 διανοεῖται τὸν δὲ ἐφεσιν προσεπικλήσεως διδόνειν γὰρ μόνον ἀφ' αὐτοῦ μόνον ΚΤ. 169-170
 Τριτοπροσώπων μὴ εἰς ἀποτροπὴν τῆς ἐφεσιν προσεπικλήσεως εἰς ἐφεσιν ἀδίκως
 ΚΑ. 460. 522 — ΚΕΤ. 308

γ') ἡ προσεπικλήσις σκοπὸν καὶ ἀντικείμενον ἔχει διττόν ⁶. ἦτοι ἵνα ὁ προσεπικαλούμενος παρεμβῇ εἴτε πρὸς ἐπιδίωξιν τῶν ἑαυτοῦ δικαίων, εἴτε πρὸς ὑποστήριξιν τῶν δικαίων τοῦ προσεπικαλοῦντος καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ ἀποζημιώσιν αὐτοῦ. Πρέπει δέ, εἰ δυνατόν, νὰ ἐκδικάζεται σὺν τῇ κυρίᾳ δίκῃ ^δ *δὲ προσεπικαλούμενη δ' ἀρμυθάνει ἀν' ἐπαρχίᾳ β' αὐτῆς*.

ΚΒ. 355.406

δ') ἡ ἐν τῇ δίκῃ θέσις τοῦ προσεπικαλούμενου, ἐὰν παρεμβῇ, ὀρίζεται ἐκ τοῦ εἶδους τῆς παρεμβάσεως αὐτοῦ, ἥς ἕνεκα ἡ ἐνοῦται μετὰ τινος τῶν κυρίων διαδίκων κατὰ τὰς εἰδικωτέρας διατάξεις τοῦ νόμου ⁷, ἡ παρίσταται ἀντίπαλος ἀμφοτέρων (ἐπὶ κυρίας παρεμβάσεως). Ἐὰν ὅμως προτιμήσῃ νὰ μὴ παρεμβῇ, ἐφαρμόζονται τὰ ἄρθρ. 602 § 1, 604 § 2, 608. 609 καὶ 232 τῆς πολ. δικονομίας ⁸.

2) Δι' ἀνακοινώσεως (litis penunciatio).

§ 55. Τοὺς πρὸς ἐγγύησιν ἢ ἀποζημιώσιν ὑποχρέους δύνανται οἱ διάδικοι (ἐνάγων ἢ ἐναγόμενος) ἢ νὰ παρεμβάλωσιν εἰς τὴν δίκην διὰ προσεπικλήσεως ἢ ν' ἀνακοι-

τῶν διαδίκων, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ὅτι ἐστερήθη τῶν δικαστῶν τοῦ πρώτου βαθμοῦ, ἐὰν τὸν προσκαλῇ ὁ ἀντίδικος ἐκεῖνου, ὑπὲρ οὗ μέλλει νὰ παρεμβῇ, διότι ἔχει δικαίωμα νὰ μὴ παρεμβῇ καὶ οὐδὲν ἄλλο βλάπτεται εἰμὴ τὸ δικαίωμα μόνον χάνει τοῦ νὰ ἀνακόψῃ τὴν ἐκδοθησμένην ἀπόφασιν.

6) Ἡ προσεπικαλεῖται ὁ τρίτος ἵνα προστατεύσῃ τὰ ἴδια ἑαυτοῦ δίκαια, ἢ προσεπικαλεῖται ἵνα ὑποστηρίξῃ τὸν προσεπικαλοῦντα καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημιώσιν.

7) Ἦτοι τῶν ἄρθρ. 603, 604 § 4, 605, 606 (§ 72, γ'. § III, σημ. 9). Ἐχει δὲ τότε δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς πάσας τῆς δίκης τὰς πράξεις, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ προσκαλῇται εἰς αὐτάς. ΑΠ. 251 τοῦ 55.

8) Ἦτοι ὁ προσκληθεὶς καὶ μὴ ἐμφανισθεὶς· α') ἐὰν ᾖ ναι ὁμόδικος,

νώσωσιν αὐτοῖς ἀπλῶς ταύτην ¹. Ἡ ἀνακοίνωσις διαφέρει τῆς προσεπικλήσεως οὐ μόνον κατὰ τὴν ἑκτασιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν σκοπὸν· διότι γίνεται μόνον πρὸς τοὺς εἰς ἐγγύησιν ἢ ἀποζημιώσιν ὑποχρέους καὶ μόνον πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ μάθωσι τῆς δίκης τὴν ὑπαρξίν, χωρὶς καὶ νὰ καλῶνται νὰ μεταλάβωσι τῆς δίκης, μήτε ν' ἀπευθύνωνται κατ' αὐτῶν αἰτήσεις.

Εἰδικώτερον δὲ ἰσχύουσι περὶ αὐτῆς τὰ ἑξῆς.

α') ἡ ἀνακοίνωσις ἀπαιτεῖται νὰ περιέχῃ ἀκριβῆ περιγραφὴν τῆς δίκης καὶ τῆς καταστάσεως αὐτῆς· ὅπερ καταλληλότερον ἐκτελεῖται διὰ τῆς ἐν ἀντιγράφῳ κοινοποιήσεως τῶν δικογράφων ²· νὰ γίνηται ἐγκαίρως, ἤγουν εἰς ἐποχὴν καθ' ἣν δύναται ὁ τρίτος νὰ ὠφελήσῃ παρεμβαίνων· ἐπομένως, εἰ δυνατόν, πρὸ τῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν ἢ τὰς ἐνστάσεις ἀπολογίας ³· ν' ἀπευθύνηται πρὸς τὸν ἀμέ-
*δικοσυνεμιστὴν καὶ ἐξ ἀποζημιώσεως ὑποχρεω, ὡς ἐκδοθέντα
 μὴ διαδίκου, ὅταν παρὰ βλάβην κερύει δίκην αὐτῶν ἐπὶ τῇ
 τῶν δίκων ἐστὶ ἀναγκασίαν καὶ δίκην ΚΕ. 260*

θεωρεῖται ὡς ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ κυρίου διαδίκου· β') ἐὰν ἦναι ἐγγυητής, δὲν δικάζεται ἐρήμην, ἀλλὰ παραπέμπεται εἰς ἰδιαίτεραν συζήτησιν ἢ κατ' αὐτοῦ περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγῇ· γ') ἐὰν ἦναι ὁ κύριος διακάτοχος (laudatus), θεωρεῖται ὡς ἀναθέσας τὴν πληρεξουσιότητα τῆς δίκης εἰς τὸν προσεπικαλέσαντα· δ') ἐὰν ἦναι ὁ δικαιοπάροχος τοῦ προσεπικαλοῦντος, ὑπόκειται εἰς ἀποζημιώσιν, ἐὰν ἐκ τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ ἐβλάφθη ὁ προσεπικαλέσας· ε') ἐὰν ἦναι τρίτος καὶ προσκαλῆται ἵνα
ΚΒ. 189.
 παρεμβῇ, χάνει τὸ τῆς ἀνακοπῆς τῆς ἐκδοθεσομένης ἀποφάσεως δικαίωμα. Ν. Πείρ. Ε', 3440 § 6—8.

1) Πολ. 73. «ἐπίσης δύναται ὁ ἐνάγων καὶ ὁ ἐναγόμενος ν' ἀνακοινώσῃ τὴν δίκην εἰς ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνους, παρὰ τῶν ὁποίων θέλουν ἀπαιτῆσαι ἐγγύησιν ἢ ἀποζημιώσιν ἕνεκα τοῦ διαφιλονεικουμένου πράγματος». Βαυαρ. Σχ. § 66. Βαυαρ. νόμ. 69—72.

2) Πολ. 562. «ὁ ἐναγόμενος παραδίδει εἰς ἕκαστον τῶν ... ἐγγυητῶν συγχρόνως μὲ τὴν κλῆσιν καὶ ἀντίγραφον τῆς ἀγωγῆς καὶ τῶν ἐπισυνημμένων αὐτῇ κατὰ τὸ 539 ἄρθρον». Bayer 146.

3) Πολ. 561. Bayer 147 «ἐπειδὴ συνήθως εἰσὶν ἄγνωστα τὰ βοη-

σως προηγούμενον ἐγγυητὴν καὶ ἂν ἦναι πολλοί, πρὸ πάντας ⁴.

β') ἡ ἀνακοίνωσις μόνον τὴν ἔνστασιν, ὅτι ἡ ὑπόθεσις δὲν διεξήχθη προσηκόντως, ματαιοῖ ⁵. ἄρα οὔτε τὴν πρὸ ἐγγύησιν ἢ ἀποζημιώσιν ὑποχρέωσιν γενεᾶ κατὰ τοῦ τρέφοντος μόνῃ (διότι ἡ ὑποχρέωσις αὕτη πηγάζει μᾶλλον ἐκ τῆς προηγουμένης σχέσεως τῶν μερῶν), οὔτ' ἐπιβάλλει αὐτῷ τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν δίκην, ἀλλὰ ἀφορμὴν ἀπλῶς τῷ διδῆναι ⁶.

γ') ἡ παράλειψις τῆς ἀνακοινώσεως βλάπτει ⁷ τὸν διάδικον.

θήματα, ἅπερ ὁ τρίτος εἰς τὸν ἀνακοινοῦται ἡ δίκη ἔχει νὰ προτείνῃ παρεμβαινόντων, φρόνιμον εἶναι νὰ γίνηται ἡ ἀνακοίνωσις παρὰ τοῦ ἐναγομένου μὲν πρὸ τῆς ἀπολογίας, παρὰ τοῦ ἐνάγοντος δέ, πρὸ τῆς ἀπολογίας». Τὸ ῥώμ. δίκαιον περιέχει ἀντιφατικὰς περὶ τούτου διατάξεις· διότι ἐνῶ ὁ νόμ. 29 § 2 π. (21, 2) συγχωρεῖ τὴν ἀνακοίνωσιν «ἐν παντὶ καιρῷ, μόνον μὲν τοι μὴ παρ' αὐτῇ τῇ καταψηφίσει» (νόμ. 28 § 2, βασ. 19, 11), ἀπαγορεύει αὐτὴν ὁ νόμ. 29 § 3 πανδ. de leg. Γ. ἐν ἀρχῇ τῆς δίκης (ait debere te, priusquam iudicium accipiatur denunciare heredi). Endemann σ. 275. Bayer 146.

4) Πολ. 561. νόμ. 62 § 1, πανδ. (21, 2). Οἷον ὁ ἐναγόμενος ἀνακοινοῖ τὴν δίκην τῷ πωλητῇ αὐτοῦ καὶ οὗτος τῷ ἑαυτοῦ δικαιοπαρόχῳ καὶ οὕτως ἐφεξῆς προβαίνουσιν αἱ ἀνακοινώσεις.

5) Bayer 148. Seuffert B', 408. Ἄλλ' οὐδὲ τὴν ἔνστασιν ταῦτα ματαιοῖ ἡ ἀνακοίνωσις, ἂν ὁ ἀνακοινωθείς ἀποδείξῃ ὅτι ἐξ ἰδίου δικαίου ἢ μεγάλης ῥαθυμίας ὁ διάδικος ἀπώλεσε τὴν δίκην (νόμ. 63 § 1 π. 21, 2). Τινὲς παραδέχονται δόλον μόνον (Seuffert σῆμ. 5. Bartl A', 301).

6) Bayer 147. Seuffert αὐτ. Ὁ διάδικος ἔχει, ὡς ἐκ τῶν ἐν τῇ κειμένῳ ῥηθέντων συνάγεται, τὴν ἐκλογὴν μεταξὺ τῆς *adcitatio* καὶ τῆς *litis denunciatio*. Πλὴν ἐνίοτε μόνον τὴν ἀνακοίνωσιν δύναται μεταχειρισθῆναι, ὡς π. χ. ὅταν τὸ δικαστήριον ἦναι καθ' ὕλην ἀναρμόδιον ὡς πρὸς τὸν ἐγγυητὴν. Carré Procéd. ζ. 772.

7) Ἦτοι ἀπαλλάττει τὸν τρίτον τῆς πρὸς ἀποζημιώσιν εὐθύνης (νόμ. 53 § 1, π. 21, 2. Si quum possit emtor auctori denunciare, non

δικον, κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην, ἐπὶ ἐκνικήσεως μόνον, οὐχὶ καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῆς εὐθύνης θεμάτων· ἀλλ' ὅπωςδὴποτε ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ μὴ παραλείπηται ἡ ἀνακοίνωσις.

denunciasset, idemque victus fuisset, quoniam parum instructus esset, hoc ipso videtur dolo fecisse, et ex stipulatu agere non potest. νόμ. 3 κώδ. 8, 45. emtor fundi, nisi auctori denunciaverit, evicto prædio, neque ex stipulatu neque ex dupla, neque ex emto actionem contra venditorem habet. νόμ. 49 § 1 βασ. 19, 11. «ἐὰν δυνάμενος ὁ ἀγοραστής μὴ παραγγείλῃ καὶ ἐξ ἀγνοίας ἡττηθῇ, οὐ κινεῖ τὴν ἐκ στιπουλάτου» (Π. Πείρ. λη', 72. νόμ. 7 βασ. 19, 19). Κατὰ τῆς ὀρθότητος τῆς γνώμης ταύτης σπουδαῖαι ἀντιτάσσονται παρατηρήσεις (Fuchs ἐν τῷ Archiv. f. practische Rtsw. B', 348. Renaud σ. 105 σημ. 7). Ὁ ἀγοραστής δύναται ν' ἀπαλλάχθῃ τῆς πρὸς ἀνακοίνωσιν ὑποχρεώσεως (νόμ. 63 πρ. 21, 2). Ἀνεύθυνος δὲ εἶναι προσέτι ἂν παραλείψῃ αὐτὴν ἢ ἐξ αἰτίας τοῦ πωλητοῦ (νόμ. 55 § 1, νόμ. 56 § 5, 6 αὐτ. Π. Πείρ. λη'. 75), ἢ ὡς προφανῶς ἀνωφελῆ ὅλως (νόμ. 11 § 12, πανδ. 19. 1) ὅπερ δύσκολον ν' ἀποδειχθῇ. Bayer 149. Ἀφ' ἑτέρου ὅμως, εἰ ἀδικίᾳ τοῦ δικαστοῦ ἡττηθῇ, οὐκ ἔχει ἀγωγὴν κατὰ τοῦ πωλητοῦ (νόμ. 7 βασ. 19, 19. νόμ. 14 βασ. 19, 6. Ἀρμ. Γ', γ' § 53).

8) Αὕτη εἶναι ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη, ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ διαφωνοῦντες συγγραφεῖς (Bayer 145. Linde § 112 σημ. 5. Duntze ἐν Ἀρχειῷ X, 355. Schmid A', 161).

Ἡ ἡμετέρα δικονομία φαίνεται δεχομένη ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασι (δηλ. τῆς ἐκνικήσεως καὶ τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρεώσεως) προκαριετικὴν τὴν ἀνακοίνωσιν διότι τὸ 73 ἄρθρον φέρει: «ἐπίσης δύναται ὁ ἐνάγων καὶ ὁ ἐναγόμενος ν' ἀνακοινώσῃ τὴν δίκην εἰς ἐκεῖνον ἢ ἐκεῖνους, παρὰ τῶν ὁποίων θέλει ἀπαιτήσῃ ἐγγύησιν ἢ ἀποζημίωσιν ἕνεκα τοῦ διαφιλονεικουμένου πράγματος». Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀνακοίνωσις εἶναι κατὰ ῥωμ. δίκαιον στοιχεῖον τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ πρὸς ἀποζημίωσιν, ἤγουν ἀπαιτεῖται ἀνακοίνωσις καὶ ἐκνίκησις, ἵνα ἔχῃ δικαίωμα ἀποζημιώσεως ὁ ἀγοραστής, αἱ διατάξεις δὲ τοῦ μνησθέντος ἄρθρου εἰσὶ δικονομικοὶ ἀπλῶς ὁρισμοί, ἔπεται ὅτι δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς καταργήσασαι τὸ ῥωμ. δίκαιον. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 1640 τοῦ γαλ. κώδικος ὁ πωλητὴς ἀπαλλάσσεται τῆς ἕνεκεν ἐκνική-

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Παράστασις ἐπὶ δικαστηρίου.

1) Αὐτοπρόσωπος.

§ 56. Οὐ μόνον τὸ φυσικὸν δίκαιον ¹ ἀλλὰ καὶ ἡ νομοθεσία ² ἀναγνωρίζει τὴν ἐξουσίαν τῶν διαφορομένων τοῦ διεξάγειν ἐπὶ δικαστηρίου τὰς δίκας αὐτῶν εἴτε αὐτοπροσώπως οἱ ἴδιοι εἴτε διὰ πληρεξουσίου· ὥστε ὑποχρεώσεις πρὸς τὸ ἐν ἢ τὸ ἕτερον εἶδος ³ τῆς δικαστικῆς παραστάσεως δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν.

Ὅσάκις οἱ διάδικοι παρίστανται αὐτοπροσώπως εἰς τὸ δικαστήριον ἐπιχειροῦσιν οἱ ἴδιοι τὰς πράξεις τῆς διαδικασίας, εἴτε ἐγγράφους εἴτε προφορικάς. Τοῦτο χρήζει ἐξηγήσεώς τινος ὡς πρὸς

α') τοὺς ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελοῦντας· δηλαδή ἀντὶ τῶν ἀνηλίκων καὶ ἀπηγορευμένων ἐνεργεῖ μόνος ὁ Προβογίφρενχάβις κατὰ σαρὰ πείσιν, K β. 437

σεως εὐθύνης, ἐὰν τῆς δίκης διεξαχθεῖσῃ παρὰ μόνου τοῦ ἀγοραστοῦ καὶ ἄνευ ἀνακοινώσεως, αὐτὸς ἀποδείξῃ ὅτι ὑπῆρχον μέσα ἱκανὰ πρὸς ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς (Dernburg ἐν τῇ τοῦ Linde Zeitschr. neue Folge B', 37).

1 Boncen, B', 585. B', 125. Weiske § 143. Heffter § 168.

2) Ὁργ. 131. Πολ. 76 ἐδ. 3, 91. νόμ. 26 κώδ. (5, 13). In pecuniariis controversiis . . . passim unicuique, si tamen ita maluerit, per procuratorem respondendi tribuimus facultatem (νόμ. 99. βας. 8, 2).

3) Ἔστιν ὅτε ὀφείλουσιν αὐτοπροσώπως νὰ ἐνεργήσωσιν οἱ διάδικοι (πολ. 362, 694 ἐδ. 2. νόμ. 12 § 4 κώδ. 4, 1 συνδ. νόμ. 9 § 6. νόμ. 42 § 2 π. 12, 2. νόμ. 25 § 1 π. 1, 7). Ἄλλοτε δὲ ἀφαιρεῖται αὐτοῖς

ἐπίτροπος, καὶ ἂν ἐπίτροποι ὧσι πολλοί, ἅπαντες ⁴· οἱ χειράφετοι ἀνήλικοι, καὶ οἱ ὑπὸ δικαστικὴν ἀντιλήψιν ὄντες ἐνεργοῦσι τῇ συναινέσει τοῦ κηδεμονοῦ ἢ ἀντιλή-
 πτορος ⁵.

β') τοὺς ὑπὸ πατρικὴν ἢ ἀνδρικὴν ἐξουσίαν τυ-
 χάνοντας· διότι ἐπὶ τῶν ἀφορωσῶν τὴν προίκα καὶ τὰ
 χρημᾶτια δικῶν, ἀντὶ τῆς γυναικὸς ἐνεργεῖ ὁ ἀνὴρ, ἀντὶ
 τοῦ τέκνου ὁ πατήρ, ὅτε μὲν μόνος, ὅτε δὲ μετὰ τοῦ
 τέκνου ⁶.

γ') τὰς πτωχεύσεις· τούτων ἀντιπρόσωποι εἰσιν οἱ
 σύνδικοι ⁷.

δ') τὰ νομικὰ πρόσωπα· ἡγουν ἀντιπροσωπεῖται τὸ
 Δημόσιον καὶ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ταμεῖον ⁸ ὑπὸ τοῦ ὑ-
 ορα Ν. ΓΚΙΔ. 1909.

ἡ ἐλευθερία τῆς αὐτοπροσώπου διεξαγωγῆς τῆς δίκης, π. χ. ὅταν δὲν
 φέρωνται κοσμίως ('Οργ. 132. Seuffert B', 382). Περὶ τῶν ἐκλάμ-
 πρων (illustres) τοῦ ῥωμ. δικαίου ὁρ. νόμ. 25 κώδ. (2, 13). Νεαρ.
 71 κεφ. 1.

4) Κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν (νόμ. ἐπιτροπ. 15, 19—21) σπα-
 νίως ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν πλείονες τοῦ ἐνὸς ἐπιμεληταί. (Παπαρρηγ.
 Γ', 360. Demol. Ζ', 120). Πρὸς παράστασιν ἐπὶ δικαστηρίου χρῆζου-
 σιν ἐνίοτε οἱ ἐπίτροποι τῆς ἀδείας τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου· πρὸς
 ἔγερσιν δηλαδὴ ἐμπραγμάτου ἀγωγῆς περὶ ἀκινήτου ἢ προσωπικῆς
 περὶ ποσοῦ ἀνωτέρου τῶν 500 δραχμῶν (ἄρθρ. 75 Νόμ. 'Επιτρ.)

5) Πολ. 74, 665, νόμ. ἐπιτροπ. 105, 121, 135.

6) '18. ἀνωτέρω § 49, β'.

7) 'Εμπορ. νόμ. 494. — Αἱ ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι παρίστανται ἐπὶ δι-
 καστηρίου παρ' ὅλων τῶν ἀποτελούντων αὐτὴν ἐταίρων· αἱ ὁμόρρυθμοι
 ὅμως καὶ ἑτερόρρυθμοι παρίστανται καὶ διὰ τῆς ἐταιρικῆς ἐπωνυμίας,
 αἱ δὲ ἀνώνυμοι διὰ τοῦ διοικητοῦ αὐτῶν (Carré Procéd. ζήτ. 287
 bis. ζήτ. 307, 370 duodec. 'Ο Chauveau λέγει· il est de principe
 que tout ce qui est fait au nom de la raison sociale engage les
 associés solidaires). Πρβ. καὶ Boncenne B', 130. Dalloz λ. Exploit
 ἄρ. 92, 97. Reraud § 49 σημ. 17.

8) Τὸ 'Εκκλ. Ταμεῖον εἶναι νομικὸν πρόσωπον, διάφορον τοῦ Δη-
 μοσίου;

Ἡ ἀρτίαση αὐτοῦ ἐπὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ ἐταίρου ἐξουσίας κ. δ. 132
 ὁμόρρυθμοι ἐπὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ ἐταίρου ἐξουσίας κ. δ. 132
 ἐπὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ ἐταίρου ἐξουσίας κ. δ. 132

πουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν⁹, οἱ δῆμοι ὑπὸ τῶν δημάρ-
συμμοσίων εἶναι ἐξουσίαν, διοικ. σίμω. ὁρ. διοικ. ἐντ. ἐξ.
συμμοσίων ἐντ. ἐργ. α. ἐντ. διοικ. σίμω. - 12 Δ. 135

*Εἰς 324. 325
 1Ε. 436. 360
 12Τ. 515. 530.*

*1. 43 Σ. 299¹ φ.
 1880*

9) Τὸ Δημόσιον ἀντιπροσωπεύουσιν, ἐκτὸς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκο-
 νομικῶν (καὶ τῶν ἀντ' αὐτοῦ ἐνεργούντων δικαστικοῦ καὶ νομικῶν συμ-
 βούλων. νόμ. ἀκα' τοῦ 1882), καὶ οἱ οἶκον. ἔφοροι (ἡ Ἐφορία Ἀττι-
 κῆς ἔχει εἰδικὸν πρὸς τοῦτο ὑπάλληλον. νόμ. πιδ' τοῦ 1882) ἐπὶ πα-
 σῶν τῶν δικῶν τῶν εἰς τὰ δικαστήρια τῆς περιφερείας των (ΑΠ. 84
 τοῦ 63) εἰσαγομένων (ἵνα ἐγείρῳσι ὁμῶς ἀγωγὴν χρήσουσιν εἰδικῆς
 τινος ἐντολῆς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν. νόμ. πλζ' τοῦ 1882) οἱ
 δὲ ταμίαι εἰσὶν ἀρμόδιοι ν' ἀντιπροσωπεύωσιν αὐτὸ μόνον εἰς δίκας ἀνα-
 φερόμενας περὶ τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησην τῆς περιουσίας τῶν ὀφει-
 λετῶν αὐτοῦ, ἢ τὴν προσωπικὴν αὐτῶν κράτησιν (ἄρθρ. 40 καὶ 41 τοῦ
 υλς' νόμ. τοῦ 1871. ὁρ. καὶ ἄρθρ. 1, γ' τοῦ διατάγ. τῆς 27 ἰουν.
 1858, καὶ διάτ. τῆς 16 μαΐου 1845). Τῆς πρὸς παράστασιν τοῦ δημο-
 σίου ἀρμοδιότητος τῶν ταμιῶν ἔθηκεν ὁ ἄρειος Πάγος εὐρύτερον τὸ
 πλάτος, ὀριζόμενον ἐξ ὑποτιθεμένης τινὸς ἀρχῆς τοῦ δικαίου, καθ' ἣν
 «ὁ ἔχων ἐντολὴν ἢ δυνάμενος νόμῳ νὰ πράξῃ τι κατὰ τινος, δύναται
 καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ δικαστικῶς τὴν ἑαυτοῦ πρᾶξιν κατὰ τοῦ ἀντιστα-
 μένου, ὅταν μάλιστα μηδεὶς νόμος τῷ ἀπαγορεύῃ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ
 ἐντολέως του» (ΑΠ. 206 τοῦ 68 καὶ 367 τοῦ 69). Ἡ νομολογία αὕτη
 εἶναι βεβαίως ἐσφαλμένη, ἀλλὰ καὶ περιττή· περιττὴν λέγω αὕτην,
 καθόσον ὁ θέλων νὰ ἐγείρῃ ἐν ταῖς ἐπαρχίαις δικαστικὸν ἀγῶνα κατὰ
 τοῦ δημοσίου ἔχει τὸν καθολικὸν αὐτοῦ ἀντιπρόσωπον, ὅστις εἶναι ὁ
 οἶκον. ἔφορος· τίς ἢ χρεία νὰ πλατυνθῇ ἡ ἀρμοδιότης τοῦ ταμίαι; Ὁ
 ἄρειος Πάγος συνάγει τὴν ἄνω μνησθεῖσαν ἀρχὴν τοῦ δικαίου ἐκ τῶν
 νόμ. 30, 33 § 4, 43 § 4 πανδ. de procur (3, 3). Τοῦ πρώτου τῶν
 νόμων τούτων προφανῶς κατὰ λάθος ἐγένετο χρῆσις, καθότι αὐτὸς
 οὐδὲν ἄλλο λέγει εἰμὴ ὅτι ὁ πληρεξούσιος δύναται νὰ λάβῃ ἐκ τοῦ
 ἀντικειμένου τῆς δίκης τὰ ἑαυτοῦ δαπανήματα, ἐὰν ᾖ ἵκανος ὁ ἐν-
 τολέας· οἱ δὲ δύο ἄλλοι νόμοι ἔχουσιν οὕτως·

νόμ. 33 § 4: *æquum praetori visum est, eum qui alicujus nomine
 procurator experitur, eundem etiam defensionem suscipere*· ἡγουν
 ὁ τοῦ ἐνάγοντος πληρεξούσιος ἔχει ἐξουσίαν ν' ἀντικρούσῃ τὰς ἐναντίαν
 τοῦ ἐντολέως του ἐγειρομένης ἀνταγωγάς. Προκουράτωρ, λέγει ἡ ἐρ-
 μηνεία τῶν Βασιλικῶν, ἐπὶ τῷ κινῆσαι καθ' ἐτέρου ἀγωγὴν δεφενδεύει
 πᾶν προβαλλόμενον ἐπὶ ταῖς κατ' αὐτοῦ ἀντεναγωγαῖς. Τὸ αὐτὸ περι-
 που ὀρίζει καὶ ὁ

νόμ. 43 § 4: *pæna non defendentis procuratoris hæc est, ut de-
 negetur ei actio*· ἡγουν, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶν Βασιλικῶν, προκου-

χων ¹⁰, οἱ εὐχαγεῖς οἴκοι καὶ τὰ σώματα, ὑπὸ τοῦ νο-
μοθετοῦ νομομαθεῖν. οἱ ἀρχεῖς ἀναγραφῆς φωνημο-
μαθεῖν. μετὰ αὐτοῖς. ΚΖ. 137- ΚΓ. 352- ΚΒ. 386. ΚΘ 184

Λυμηνικῆς ἐστὶν ἐξουσία ΚΕ. 388- ΚΕΤ. 5- 29- 145 ΑΑ. 25

ῥάτωρ εἰμὶ ἀνέχεται δεφενδεῦσαι τὸν ἐντειλόμενον, ἥτοι τὰ τῆς δε-
φενσίονος ἱκανὰ παρασχεῖν, ἀρνεῖται αὐτῷ ἐναγωγῇ. Ὡστε ἐκ τῶν νό-
μων αὐτῶν δύναται τὸ πολλὸν νὰ κατασκευασθῇ ὁ κανὼν, ὅτι ὁ πληρε-
ξούσιος διὰ τὴν ἀγωγὴν εἶναι πληρεξούσιος καὶ διὰ τὴν ἀνταγωγὴν
(Bayer σελ. 347), οὐδέποτε ὅμως ἡ ἀρχή, ὅτι ὁ ἔχων ἐντολὴν ἢ νόμον
δυνάμενος νὰ πράξῃ τι, δύναται καὶ νὰ ὑποστηρίξῃ δικαστικῶς τὴν
ἑαυτοῦ πρᾶξιν, ἥτις καθιερωμένη εἰς πολλὰ φέρει ἄτοπα· π. χ. κατὰ
τὴν ἀρχὴν ταύτην ἔπρεπε νὰ ἦναι ἀρμόδιος ὁ ταμίαις καὶ ὅταν ἐνάγη-
ται ὡς ἀχρεωστήτως εἰσπράξας τι (ΑΠ. 26 τοῦ 66) καὶ παραδεκτὴ
ἀνγκοπή κατὰ διοικητικῆς ἐκτελέσεως ἀπευθυνομένη ἐναντίον εἰσπρά-
κτορος, διότι καὶ οὗτος ἐνεργεῖ κατὰ νόμον ἀναγκαστικὰς πράξεις τῆς
ἐκτελέσεως (ἄρθρ. 8 ἐδ. 2 νόμ. υλς'). Εἶναι ἀληθές ὅτι κατὰ τὸ διά-
ταγμα τῆς 27 ἰουν. 1858 (ἐν ἄρθρ. 1, ιγ') οἱ ἔφοροι ἀντιπροσωπεύουσι
τὸ δημόσιον ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων «ἐκτὸς τῶν δι' ἰδιαιτέρων νό-
μων ἢ διαταγμάτων κανονισθέντων ἄλλως περὶ τούτου»· ἀλλ' οὐδεὶς
ἄλλος νόμος ὑπάρχει ἢ τὸ διάταγμα ὀρίζον τι περὶ τῆς ὑπὸ τῶν ταμιῶν
ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ δημοσίου ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, τὸ δὲ ἄρθρ.
9 τοῦ ἀπὸ 14 ἰουν. 1837 διατάγματος, ὅπερ πρὸς τοῦτο ἐπικαλεῖται ὁ
ἄρειος Πάγος, οὐδὲν λέγει περὶ ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ δημοσίου ὑπὸ
τοῦ ταμίαι. Ἄρα οἱ ταμίαι, εἰς οὓς κατ' ἐξαιρέσειν ἐδόθη ἐξουσία νὰ
ἀντιπροσωπεύωσι τὸ δημόσιον, δὲν δύνανται ν' ἀντιπροσωπεύωσιν αὐτὸ
ἐπὶ δικῶν μὴ περιεχομένων ἐν τῇ ἐξαιρέσει (Ν. Πείρ. Ζ', 4559). Ἄλλη
δημοσία ἀρχή, πλὴν τοῦ ὑπουργοῦ τῶν οἰκονομικῶν καὶ τῶν ὑποδεε-
στέρων οἶκον. ἀρχῶν (ἐφόρου καὶ ταμίαι), δὲν δύναται ν' ἀντιπροσω-
πεύσῃ τὸ δημόσιον ἐπὶ δικαστηρίου· ὥστε δεινῶς ἐπλανήθη ὁ ἄρειος
Πάγος, παραδεξάμενος (ΑΠ. 361 τοῦ 79) ὅτι ἀγωγὴ περὶ ἐπιδείξεως
ἐγγράφου δύναται νὰ κινηθῇ κατὰ τοῦ κατέχοντος τὸ ἔγγραφον ὑπουρ-
γοῦ τῶν στρατιωτικῶν, ὃν ἀναγορεύει καὶ ἡθικὸν πρόσωπον!

Τὸ ἐκκλήσ. ταμιῶν ἀντεπροσωπεῖτο πρότερον ὑπὸ τοῦ προϊσταμέ-
νου ἰδίας ἐπιτροπῆς· ἀλλὰ τὸ διάταγμα τῆς 29 ἀπρλ. 1843 (ἄρθρ. 1)
ἀνέθεκε καὶ τούτου τὴν διαχείρισιν καὶ τὴν ἐν ταῖς δίκαις ἀντιπροσω-
πευσιν τῷ ὑπουργῷ τῶν οἰκονομικῶν ἐπομένως καὶ τῷ οἰκ. ἐφόρῳ ἢ τῷ
ταμίᾳ.

10) Κατὰ τὸ 6 ἄρθρ. τοῦ περὶ δήμων νόμου τὰ ἐνούμενα εἰς ἀπαρ-
τισμὸν δήμου χωρὶα ἐξακολουθοῦν καὶ μετὰ τὴν ἐνωσιν νὰ ἔχωσιν ἥν
καὶ πρότερον εἶχον περιουσίαν καὶ νὰ διαχειρίζωνται ἰδιαιτέρως αὐτὴν

μίμου προϊσταμένου τῆς διοικήσεως αὐτῶν ¹¹.

ε') τὴν ἰδιαιτέραν περιουσίαν τοῦ βασιλέως. Αὕτη παρίσταται ἐνώπιον τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς διὰ τοῦ Ἀνακτορικοῦ ταμείου ¹².

2) Διὰ πληρεξουσίου α).

§ 57. Κατὰ τὰ ἐν τῷ προλαβόντι παραγράφῳ ρηθέντα

(νόμ. 73 § 1 Π. 30. νόμ. 69 § 1 β.π. 44, 1. «καὶ ταῖς κώμαις καὶ ταῖς πόλεσι καλῶς ληγατεύεται»). Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι τὰ χωρία ταῦτα ἀποτελοῦσιν ἰδίας κοινότητος, ὥς ὅμως ὁ εἰρημένος νόμος ἀφῆκεν ἀνοργανίστους καὶ διὰ τοῦτο μὴ δυναμένας ν' ἀντιπροσωπευθῶσιν ὑπὸ τοῦ δημάρχου τοῦ οἰκείου δήμου (ΑΠ. 306 τοῦ 52) ὥστε εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας αὐτῶν πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ γενικαὶ περὶ κοινοτήτων διατάξεις· ἡγοῦν ἡ κοινότης, κατὰ τὰ δύο τρίτα τοῦλάχιστον τῶν μελῶν αὐτῆς συνελθοῦσα, ἐκλέγει τὸν ἐπὶ δικαστηρίου παραστήσοντα αὐτὴν ἀντιπρόσωπον (νομ. 2 κώδ. 10, 31. νόμ. 3 π. 3, 4. νόμ. 160 § 1 Π. 50, 17. Στοιχ. ἀστ. δικ. § 24 σημ. 9. Bayer σ. 339). Δυσκολίας πολλὰς παρέχει ἡ κατὰ τοιοῦτων κοινοτήτων δίκη ὡς πρὸς τὰς ἐπιδόσεις· διὸ καλὸν ἤθελεν εἶσθαι ἂν ὠρίζετο ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς κοινότητος διὰ τὰς δίκας αὐτῆς ὁ εἰδικὸς τοῦ χωρίου πάρεδρος, ἢ ἄλλως πως ἐρρυθμίζοντο τὰ περὶ τούτου.

11) Περὶ πάντων τούτων πρβ. τὸ διάτ. τῆς 12 μαΐου 1335. Κατ' αὐτὸ ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν, ὁ δῆμαρχος καὶ ὁ προϊστάμενος τοῦ εὐαγοῦς οἴκου ἢ τοῦ σωματείου δύναται ἢ αὐτὸς νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου ἢ νὰ διορίσῃ πληρεξούσιον ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ σχετικοῦ κλάδου (ἄνωτ. § 49 σημ. 11). Τὰ μοναστήρια ;

12) Ἄρθρ. 8 τοῦ ἀπὸ 28 μαΐου τοῦ 1887 νόμου περὶ τῆς βασιλικῆς οἰκογενείας. Πιράδοξος παραστάτης τῆς βασιλικῆς περιουσίας. Τὸ ἀνακτορικὸν ταμεῖον (δοχεῖον περιουσίας) προσωποποιεῖται. Αἱ ἐπιδόσεις εἰς ποῖον γίνονται ;

α) Πρβ. Bethmann Versuche σελ. 138. Boncenne Α', 585. Κατὰ τὸ παλαιότερον ῥωμ. δίκαιον ἦτο ἀπηγορευμένον νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου ἄλλος ἢ ἄλλου· ὁ διάδικος ὤφειλεν αὐτὸς νὰ ἐμφανισθῇ· ἀλλὰ προϊόντος τοῦ χρόνου καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς ἐξουσίας πλατυνομένης, συνεχωρήθησαν ἐξαιρέσεις, αἵτινες κατα μικρὸν πολλαπλασιαζόμεναι ἠφάνισαν ἐπὶ τέλους τὸν κανόνα· ὥστε κατὰ Γάϊον (IV. 82)

ΚΕ. ii⁹

δύνανται οἱ διάδικοι καὶ διὰ πληρεξουσίων νὰ διεξάγωσι τὰς δίκας αὐτῶν. Πληρεξούσιοι λοιπόν εἰσιν οἱ ἀντὶ τοῦ διαδίκου παριστάμενοι ἐπὶ δικαστηρίου, περὶ ὧν ῥητέον τὰ ἐξῆς ¹.

α') **ἱκανότης**· δικαστικὸς πληρεξούσιος δύναται νὰ διορισθῇ ὅστις πρῶτον μὲν ἔχει αὐτὸς ² ἱκανότητα δικαστικῆς παραστάσεως, ἔπειτα δὲ ἀνήκει εἰς τὰ πρόσωπα τοῦ 91 ἄρθρου, ἥτοι εἶναι σύζυγος, συγγενὴς κατ' εὐθεϊαν γραμμὴν ἐπ' ἀπειρον, ἀδελφὸς καὶ ἀδελφοῦ σύζυγος, ὁμόδικος ἢ δικηγόρος ³. *τὸ ἄρθρον 91 καταργηθὲν*
ΚΗ. 61-156

agere potest quislibet aut suo nomine, aut alieno· alieno veluti cognitorio, tutorio, curatorio· cum olim, quamdiu legis actiones, in usu fuissent, alterius nomine agere non liceret (νόμ. 123 πανδ. de reg. jur. 50, 17· Εἰσηγ. 4, 10. Θεοφρ. Παράφρ. αὐτόθι). Bethmann σελ. 142 σημ. 3. Keller Prozess σελ. 232 σημ. 640, 641. Bayer σελ. 320. Περὶ τῶν cognitorum καὶ procuratorum τοῦ ῥωμ. δικαίου πρβ. Bayer σελ. 321—326. Φέδ. 186. Πικαρρηγ. Ε', 133.

1) Πολ. 91—104. Βυζαρ. Σχέδ. τοῦ 1831 § 75—89. Βυζαρ. νόμ. 78—100. Γερμαν. νόμ. 74—86. νόμ. 1. § 2 π. (3, 3). usus procuratoris perquam necessarius est, ut qui rebus suis ipsi superesse vel nolunt vel non possunt, per alios posse vel agere vel conveniri.

Τ. Β' 3 104
Μομφερ. Εὐρώχ
330. 10
358

2) Ἄρθ. 1 ἐδ. 3 τοῦ νόμ. γγ' τοῦ 1847. «τῶν διατάξεων τούτων γίνονται ἐξαίρεσις, ὅσας καὶ παρὰ τινι τῶν εἰρηνοδικείων δὲν ὑπάρχουσι διωρισμένοι 5 τοῦλάχιστον δικηγόροι· τότε δὲ ἐπιτρέπεται νὰ παρίσταται ἐνώπιον αὐτοῦ πᾶς Ἕλλην, ἀποκατεστημένος ἐν τινι δήμευ τοῦ βασιλείου καὶ ἔχων τὰ τοῦ ἄρθ. 74 § 1 τῆς πολ. δικον. προσόντα». (ἄρθρ. 1 διάτ. τῆς 10 νοεμβρ. 1836. Linde § 131). Ὁ πτωχεύσας δύναται νὰ διορισθῇ πληρεξούσιος ἐν οἷς θέμασιν εἰσὶ δεκτοὶ ὡς πληρεξούσιοι καὶ μὴ δικηγόροι.

3) Πρᾶξις δικαστικῇ, μὴ ἐνεργηθεῖσα παρὰ τινος τῶν προσώπων τούτων εἶναι ἄκυρος (ΑΠ. 275 τοῦ 59)· μόνον δὲ ἐν ἀναποφεύκτῳ ἀνάγκῃ ἐπιτρέπεται ἀπὸ τοῦ κανόνος τούτου παρέγκλισις (ΑΠ. 230 τοῦ 59). Παρὰ τοῖς εἰρηνοδικείοις δύναται πᾶς Ἕλλην νὰ διορισθῇ πληρεξούσιος δικαστικὸς ἐὰν μὴ ὑπάρχωσι διωρισμένοι παρ' αὐτοῖς 5 τοῦλάχιστον δικηγόροι (νόμ. γγ' τοῦ 1847. σημ. 2 τοῦ § τούτου περὶ τῶν

β') τύπος ⁴. Ἡ πληρεξουσιότης δίδεται παρὰ τοῦ δια-
δικου ἢ τοῦ ἐντολοδόχου αὐτοῦ (ἐὰν βεβαίως ἡ ἐντολὴ
παρέχῃ αὐτῷ ⁵ τοιαύτην ἐξουσίαν)· ἀλλὰ μόνον διὰ συμ-
βολαιογραφικοῦ ἐγγράφου ⁶, φέροντος τὰ ἐν τῷ 2 ἐδ. τοῦ
93 ἄρθρου προσόντα ⁷ ἢ διὰ προφορικῆς ἐπὶ ἀχροατηρίου

ἐμποροδικείων ὅρ. τὸ διάτ. τῆς 10 νοεμβρ. 1836). Δύναται παρὰ εἰρη-
νοδικείῳ, παρ' ᾧ ὑπάρχουσι διωρισμένοι 5 δικηγόροι, νὰ συνηγορήσῃ
καὶ δικηγόρος ἄλλου δικαστηρίου; νομίζω, ὅχι, διότι ὁ νόμος τῆς 27
φεβρ. 1842 ἐπέτρεπε τοῦτο δυνάμει τῆς γενικῆς ἀρχῆς, ὅτι παρὰ τοῖς
εἰρηνοδικείοις δύναται πᾶς πολίτης νὰ παρασταθῇ· ἀλλὰ τὴν γενικὴν
ταύτην ἀρχὴν περιώρισεν ὁ νόμος τοῦ 1847. Τοῦ δημοσίου δύναται νὰ
διορισθῇ δικαστικὸς πληρεξούσιος καὶ ὑπάλληλός τις τοῦ ὑπουργείου
τῶν οἰκονομικῶν (ἄρθ. 3 τοῦ διατ. τῆς 12 μαΐου 1835). Κατὰ ῥωμ.
δίκαιον ἡ δύνατο πᾶς τις νὰ διορισθῇ πληρεξούσιος. Ἐξηροῦντο δὲ α')
αἱ γυναῖκες (ν. 54 πρ. πανδ. 3, 3. ν. 2. π. 50, 17. νόμ. 18 κώδ. 2,
13. § 11 Εἰς. 4, 13), εἰμὴ pro parentibus (νόμ. 41 π. 3, 3). β') οἱ
στρατιῶται (νόμ. 54 πρ. π. 3, 3. νόμ. 8 § 3 π. αὐτ. ν. 9, 13. κώδ.
2, 13), nisi in causa communi sui numeri. γ') οἱ κληρικοὶ (νεαρ-
123 κεφ. 6).

4) Περὶ τοῦ τύπου τῆς ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ διδομένης πληρεξουσιότητος,
ὅρ. ἄνωτ. § 7 σημ. 7.

5) Παπαρρηγ. Ε', 136. Οὐχὶ ὀρθῶς ὁμοῦς οὗτος ἐπιδοκιμάζει (σημ.
6) τὸ τοῦ Φέδερ, ὅτι ἡ διατύπωσις τοῦ ἄρθρ. 93 δὲν εἶναι ἀναγκαία
ἐπὶ ἐντολῆς διδομένης εἰς τινα τοῦ νὰ διορίσῃ δικηγόρον πρὸς διεξαγω-
γὴν δίκης τοῦ ἐντολέως. Ὅταν διὰ σύμβασίν τινα ἀπαιτῆται δημόσιον
ἐγγράφον, ἀναγκαίως πρέπει διὰ δημοσίου ἐγγράφου νὰ δοθῇ καὶ ἡ
πρὸς συνομολόγησιν τῆς συμβάσεως αὐτῆς ἐντολή. Περὶ τοῦ χωρίου
τοῦ Carré (σ. 447) ὅρ. σημ. 6 τοῦ § τούτου.

6) Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἡ πληρεξουσιότης, ὡς ἐντολὴ εἰς τὰ συν-
αινέσεως συναλλάγματα καταριθμουμένη, ἡ δύνατο νὰ δοθῇ κατὰ πάντα
τύπον. Καὶ κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον ἡ πρὸς τὸν ἀνουέ ἐντολὴ δύναται
νὰ δοθῇ ῥητῶς (δι' ἐγγράφου δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ) ἢ σιωπηρῶς
(Carré Compét. B', 448).

7) Πολ. 93· «ἡ ἐγγράφος πληρεξουσιότης πρέπει νὰ περιέχῃ τὸ ὄ-
νομα τοῦ ἐντολέως, τοῦ πληρεξουσίου καὶ τοῦ ἀναπληρῶσαντος αὐτὸν
ἐν περιπτώσει κωλύματος· τὴν περιγραφὴν τοῦ ἀμφισβητουμένου πράγ-
ματος ἢ τῆς ἀμφισβητουμένης ὑποθέσεως (ἀλλ' αὕτη δὲν εἶναι ἀναγ-
καία ὅταν τις διορίζηται πασῶν τῶν διαφορῶν τοῦ ἐντολοδότου πλη-

δηλώσεως καταχωριζομένης εἰς τὰ πρακτικά· τέλος δὲ ἐγγράφου ἀπλοῦ, ἐὰν τὴν πληρεξουσιότητα δίδῃ ἀρχὴ τις⁸. Ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες, καὶ ἐν γένει ὅσοι δίδουσιν ἄλλοτρίῳ ὀνόματι πληρεξουσιότητα, ὀφείλουσι προσ- ΚΕ. 261
ἔτι ν' ἀποδείκνῳσι καὶ τὴν ιδιότητά των ταύτην, ἐὰν μὴ ἦ γνωστὴ τῷ δικαστηρίῳ⁹.

γ') ἔκτασις τῆς πληρεξουσιότητος. Ἡ πληρεξουσιότης δύναται νὰ δοθῇ διὰ πάσας τὰς δίκας ἢ διὰ μίαν μόνον δίκην· ἐκείνη λέγεται γενικὴ¹⁰, αὕτη μερικὴ. Ἡ μερικὴ πληρεξουσιότης παρέχει κατὰ γενικὸν κανόνα τὸ δικαίωμα τῆς καθ' ὅλην τὴν δίκην ἀντιπροσωπεύσεως τοῦ διαδίκου, περιλαμβάνουσα πάσας τὰς πράξεις τῆς διαδικασίας, εἴτε κυρίως εἴτε παρέργους, ἀναφορικῶς πρὸς τὴν ἀγωγὴν καὶ ἀνταγωγὴν¹¹. Ἰδίως δὲ τὸ ἐπιφέρειν, δέ-
ἐν τῷ προκείμενῳ ἐκτετασμένης πληρεξουσιότητος, παραλαμβάνει ἐν τῷ ἀντικείμενῳ δίκῃ, ἐν τῇ ραίᾳ καὶ ἀμερίᾳ, ἡ ἀμερίᾳ μὴ ὀνομασθεῖσα αἰτία, ὡς ἐν τῇ ἀμερίᾳ καὶ ἐν τῇ ραίᾳ ΚΒ. 542 — ΚΑ. 27 ΚΕ. 125
ρεξούσιος πολ. 96) τὸ ὄνομα τοῦ δικαστηρίου, παρ' ᾧ μέλλει νὰ συζητηθῇ ἡ διαφορά· τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου καὶ τὴν ὑπογραφήν τοῦ ἐντολοδότου» (Bayer 334). Τὸ ἄρθ. τοῦτο, ἀντιγραφὴ ἐν τοῦ § 79 τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831, ἀπαιτεῖ νὰ διορίζεται καὶ ἀναπληρωτὴς πληρεξούσιος. Εἶναι τοῦτο ὁσπιδέος ἀπαιτούμενον τῆς πληρεξουσιότητος; Δὲν βλέπω τὴν ἀναγκαιότητα αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο τὴν παράλειψιν θεωρῶ ἐπουσιώδη καὶ μὴ ἀκυρωτικὴν τοῦ πληρεξουσίου· δικαιούται ὅμως ὁ ἀντίδικος ν' ἀπαιτήσῃ τὴν συμπλήρωσιν αὐτῆς (Bayer σ. 335. Renaud σ. 155 σημ. 24).— Ἐὰν ὁ διορισθεὶς πληρεξούσιος ᾖ δικηγόρος καὶ λάβῃ ἐξουσίαν νὰ διορίσῃ καὶ ἄλλον πληρεξούσιον, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ἀφοῦ παύσῃ νὰ ᾖ δικηγόρος; Οὐχί, κατὰ τὸ ἄρθρ. 102 § 3 τῆς πολ. δίκον.

8) Πολ. 94. «ἡ κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον συνταχθεῖσα καὶ ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα πληρεξουσίου ἐγγράφου ἔχουσα παραγγελία ἀρχῆς τινος εἰς δικηγόρον πρὸς διεξαγωγὴν ὁποιασδήποτε διαφορᾶς, ἐπέχει δι' αὐτὸν τὸν πληρεξούσιον ἐγγράφον».

9) Πολ. 98. συνδ. Ὁργ. 183.

10) Πολ. 96 Bayer 346.

11) Νόμ. 33 § 4 π. (3, 3). Ὡς εἶναι π. γ. ἡ περὶ ἀνατροπῆς δίκης (ΔΠ. 116 τοῦ 52) ἡ ἔφεσις κατὰ τῆς ἐκδόθησιν ἀποφάσεως καὶ

ἡ ἐκτετασμένη πληρεξουσιότητα δύναται παρασχεθῆναι δι' ὅσον ὁ νόμος ἐγγράφῳ Α.Β. 25 ὡς ἐν τῇ ἀμερίᾳ καὶ ἐν τῇ ραίᾳ νὰ ὀνομασθεῖται, ὡς ἐν τῇ ἀμερίᾳ Α.Β. 510

χεσθαι καὶ ἀντεπιφέρειν ὄρκον, τὸ ἀναγνωρίζειν ἔγγραφα καὶ ποιεῖν ὁμολογίας. Αἱ πράξεις δὲ αὗται περιέχονται δυνάμει τοῦ νόμου ἐν τῇ πληρεξουσιότητι καὶ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ μνημονεύωνται ῥητῶς ἐν τῷ πληρεξουσίῳ. Μόνον δὲ ὁ περιορισμὸς ¹² καὶ ἡ παρέκτασις τῶν νομίμων τῆς πληρεξουσιότητος ὁρίων εἰδικῆς χρήζουσι μνήμης.

Παρέκτασις τῶν φυσικῶν ὁρίων τῆς πληρεξουσιότητος, εἴτε εἰδικῇ πληρεξουσιότητι ¹³, ὑπάρχει ὅταν ὁ πληρεξούσιος *Αὐτοδουχ εἰδικὴν 972 εἰσεσθῇ 7. διείκ. εἰδικὴν 972. ΚΕ. 5*
Κοινοῦσιος εἰσεσθῇ 972 εἰσεσθῇ 972. διείκ. εἰδικὴν 972. ΚΕ. 125

ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς· ὁ πληρεξούσιος δηλ. δύναται νὰ ἐπιτάξῃ τὴν πληρωμὴν καὶ τὰς μετ' αὐτὴν ἀκολουθούσας ἐκτελεστικὰς πράξεις νὰ ἐπιμεληθῇ· ἄρα καὶ εἰς τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δίκας νὰ παρασταθῇ (Carré ζ. 3426 ter). "Ὡστε δι' ὅλας αὐτὰς τὰς πράξεις ὁ πληρεξούσιος πρέπει νὰ ᾔναι ἐκ τῶν προσώπων τοῦ 91 ἄρθρ. (ΑΠ. 23 τοῦ 57). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ὁ τῆς πρωτοδίκου δίκης πληρεξούσιος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκκαλέσῃ. Carré Procéd. ζήτ. 1581 bis. Au reste l'appel étant une nouvelle instance, une procuration spéciale est nécessaire pour pouvoir l'interjeter; celle qui aurait été donner pour présenter la partie en première instance ne suffirait pas. Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου πρβ. Bayer 347.

12) Τὸ ἄρθρ. 95 ἐδ. 2 ὁρίζει: «διὰ νὰ ἔχουν τὰ πληρεξούσια ἔγγραφα ἀποτελεσμάτα μᾶλλον περιορισμένα πρέπει τοῦτο νὰ ᾔναι ἐκπεφρασμένον ῥητῶς ἐν τῷ ἐγγράφῳ· καθότι τοιαύτη ἐξαιρέσις δύναται ν' ἀποδεχθῇ μόνον διὰ τοῦ ἰδίου ἐγγράφου, ἢ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας ἢ δι' ἐπαγωγῆς ὄρκου» (πρβ. Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831 § 82). "Ἦγουν ἐν τῇ περὶ ἀποδοκιμᾶσεως κατὰ τοῦ πληρεξουσίου δίκῃ μόνον αὐτὰ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως ἔχει ὁ ἀποδοκιμᾶζων διάδικος· μάρτυρες ἢ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα εἰσιν ἀπράδεκτα. Ἀλλὰ τίνος ὁμολογία ἢ τίνος ὄρκος; Τοῦ ἀποδικαζομένου βεβαίως πληρεξουσίου, καθ' οὗ γίνεται· ἡ ἀποδοκιμᾶσις.

13) Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν ἀμφιβάλλεται τίνες πράξεις τῆς δίκης ὑπάγονται εἰς τὴν εἰδικὴν πληρεξουσιότητα· παραδέχονται ὅμως οἱ συγγραφεῖς ὅτι ὁ πληρεξούσιος δὲν ἔχει ἄνευ εἰδικῆς μνείας τὸ δικαίωμα τοῦ συμβιβάζεσθαι ἢ παραιτεῖσθαι τὴν δίκην· τοῦ δέχεσθαι πληρωμὰς τοῦ αἰτεῖν ἀποκατάστασιν εἰς ἀκέραιον καὶ τοῦ διορίζειν διαιτητὰς (νόμ. 60 π. 3, 3 νόμ. 59. β. 8, 2, ὁ γενικός

[illegible]

δ') σχέσις τοῦ πληρεξουσίου. Ἡ σχέσις τοῦ πλη-
ρεξουσίου τριχῶς ἐξετάζεται: 1) πρὸς ἄλλους τῆς αὐ-
τῆς δίκης πληρεξουσίου. Ὑπαρχόντων πολλῶν πλη-
ρεξουσίων, ἔπεται ὁ ὑποκατάστατος τοῦ κατὰ πρῶτον
λόγον διωρισμένου καὶ ὁ παλαιότερος τοῦ νεωτέρου¹⁵. ἐπὶ
συγχρόνου δὲ διορισμοῦ αὐτῶν, αἱ μονομερεῖς μὲν τῆς δί-
κης πράξεις ἐπιτρέπεται νὰ ἐνεργῶνται παρ' ἑκάστου αὐ-
τῶν καὶ κατὰ μόνας, αἱ διμερεῖς δὲ μόνον ἂν συνεχωρήθῃ

14) "Ὡστε ἡ ῥητὴ παραίτησις ἐνδίκου τινὸς εἰδικῆς χρήζει ΚΒ. 316
πληρεξουσιότητος (βρ. καὶ πολ. 487 § 2). Ἀπὸλλυται ἐπομένως τὸ ΚΓ. 300
ἐνδίκον μέσον ἐκ τῆς ἐκ μέρους τοῦ γενικοῦ πληρεξουσίου παρελθούσης
παραμελήσεως τῶν προθεσμίων. Ἄλλ' ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἀποφάσεως καὶ
ἡ ἀπώλεια ἐντεῦθεν τοῦ ἐνδίκου μέσου δὲν δύναται νὰ γείνη ὑπὸ τοῦ
γενικοῦ πληρεξουσίου μηδὲ σιωπηρῶς (πολ. 486 § 3).

15) Νόμ. 31 βας. (8, 2). «ὁ δὺς διδοὺς διαφόροις καιροῖς ἐντολεῖς (ἐντολοδόχους) διὰ τοῦ δευτέρου δοκεῖ κωλύειν τὸν πρῶτον».

τοῖς πληρεξουσίοις, ἵνα ἐνεργῶσι σὺλλήθῃσιν ἅπαντες καὶ χωρὶς ἑκάστος^{16. 2)} πρὸς τὸν πελάτην αὐτοῦ.

16) Τὰ περὶ τούτου ἔχουσι κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον οὕτως· Πολλῶν ἅμα λαθόντων ἐντολὴν εἰς *ολόκληρον*, προηγεῖται ὁ προλαμβάνων, τῶν δὲ ἄλλων ἡ ἐντολὴ παύει (νόμ. 31 § 2, νόμ. 32 π. 3, 3. νόμ. 32 β. 8, 2. τὸ *σχόλιον* αὐτ. φέρει· «πολλῶν κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν δοθέντων προκουράτωρ, οὐκ ἐπὶ τῷ κοινῶς αὐτοὺς κινήσει τὴν ἀγωγὴν, ἀλλ' ἑκάστου εἰς τὸ *μόνον* δύνασθαι κινεῖν προβληθέντος, *μόνος* ἔσται προκουράτωρ ὁ προλαμβάνων καὶ *μόνος* κινῶν· κρατεῖ γὰρ ἐνταῦθα ὁ κανὼν ὁ λέγων· βελτίων ἔστιν ἢ τοῦ προλαμβάνοντος αἵρεσις, ἵνα ὁ μετ' αὐτὸν ἐλθὼν μὴ εἴῃ προκουράτωρ ἐπὶ τῷ πράγματι, ὅπερ ὁ προλαβὼν ἀπαιτεῖ, ἥτοι περὶ οὗ τὴν δίκην ἐκίνησεν ὁ προλαβὼν αὐτὸν προκουράτωρ»)· ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἐδίδετο εἰς *ολόκληρον* ἡ ἐντολὴ, ἡδύνατο καὶ εἰς *μόνος* ἐκ τῶν ἐντολοδόχων νὰ ἐγείρῃ ἀγωγὴν, διότι κατ' ἄλλην διάταξιν (νόμ. 24 § 1 π. 26, 7. νόμ. 23 § 1 β. 37, 7 συνδ. νόμ. 31 § 1 π. 3, 3. νόμ. 31 § 1 β. 8, 2) πάντες ὁμοῦ νὰ ἐγείρῃσιν αὐτὴν δὲν ἐπετρέπετο· οἱ πολλοὶ δὲ ἐντολοδόχοι εὐθύνονται εἰς *ολόκληρον* ἀπέναντι τοῦ ἐντολέως (νόμ. 60 § 2 π. 17, 1. νόμ. 60 § 2 β. 14, 1). Ὅθεν εἴτε εἰς *ολόκληρον* εἴτε μὴ διδομένης τῆς ἐντολῆς, ἡδύνατο κατὰ ῥωμ. δίκαιον καὶ εἰς *μόνος* τῶν πληρεξουσίων νὰ ἐγείρῃ ἀγωγὴν καὶ νὰ γείνῃ οὕτω *dominus litis*· ὁ ἄλλος δὲ πληρεξούσιος ἔμενε ξένος καὶ ἀμέτοχος ὅλως τῆς δίκης· ὥστε οὐδεμίαν εὐθύνην εἶχε νὰ φοβηθῇ ἀπέναντι τοῦ ἐντολέως ἐκ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἐκβάσεως αὐτῆς. Ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν (πολ. 93 § 1. 216 § 2) ἐπιτρέπεται καὶ διὰ πλειόνων πληρεξουσίων νὰ διεξαχθῇ ὁ δικαστικὸς ἀγὼν· ἐπομένως οὗτοι, ἔνεκα τῆς εἰς *ολόκληρον* εὐθύνης αὐτῶν πρὸς τὸν ἐντολέα, *μόνον* τὰς προσπιπτούσας *μονομερεῖς* πράξεις τῆς διαδικασίας δύνανται νὰ ἐπιχειρῶσι καὶ κατὰ *μόνος* ἑκάστος, τὰς δὲ *διμερεῖς*, ἐν αἷς ἀπαιτεῖται καὶ τοῦ ἀντιδίκου ἢ σύμπραξις (π. χ. συζήτησις ἐπὶ ἀκροατηρίου· διεξαγωγὴ ἀποδείξεων), ὀφείλουσιν ἀπὸ κοινῆς νὰ ἐπιχειρῶσιν, ἂν δὲν ἔλαβον ἐξουσίαν τοῦ ἐνεργεῖν εἴτε ὁμοῦ πάντες εἴτε καὶ χωρὶς ἑκάστος. Συμφώνως τοῖς ἀνωτέρω ἐτροποποιήθη ἐν μέρει τὸ κείμενον ἐν τῇ ἐκδόσει ταύτῃ (πρβ. καὶ γαλ. κώδ. 1995· σαξων. 1313. γερμαν. δικ. § 80. Aubry et Rau § 413. Förster pres. Privatr. § 141 σημ. 76). Ὁ ἄρειος Πάγος ἀπεφάνετο (διὰ τῶν ὑπ' ἀρ. 18 τοῦ 47 καὶ ὑπ' ἀριθ. 1 τοῦ 62, ἀμφοτέρων κατὰ σύμπτωσιν προδικῶν) «ὅτι ἐὰν εἰς δύο ἢ πλειοτέρους δοθῇ ἐντολὴ καὶ δὲν περιο-

Μεταξύ πληρεξουσίου και διαδίκου υφίσταται ἡ τῆς ἐντο-
λῆς σχέσις, καθ' ἣν καὶ τ' ἀμοιβαῖα αὐτῶν δίκαια καὶ
καθήκοντα ρυθμίζονται ¹⁷, ἥτοι ὁ πληρεξούσιος **ὀφείλει**
ν' ἀποδώσῃ εἰς τὸν ἐντολέα αὐτοῦ ὅσα πράγματα καὶ χρή-
ματα περιῆλθον εἰς αὐτὸν ἐκ τῆς ἐντολῆς ¹⁸, ἐνεχόμενος
διὰ πᾶσαν καὶ τὴν ἐλαχίστην ῥαθυμίαν ¹⁹. **δικαιοῦται**
νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀπότισιν τῶν δαπανῶν ὅσας κατὰ τὴν
ἐντολὴν ἐδαπάνησεν, ἀπολαύων ὑπὲρ αὐτῶν τοῦ τῆς ἐπι-
σχέσεως δικαιώματος ^F· οἱ δὲ δικηγόροι δύνανται προσέτι
ν' ἀπαιτήσωσι καὶ ἀντιμισθίαν ²⁰. **3) πρὸς τὸν ἀντίδι-**
κον. Διὰ τῆς προκατάρξεως ἐγένετο κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὁ πληρεξούσιος κύριος τρόπον τινὰ τῆς δίκης (do-
minus litis), διότι αὐτὸς ἦτο τὸ ἀμέσως ἐνεργὸν καὶ σχέ-
σεις ἐνοχικὰς μετὰ τοῦ ἀντιδίκου συνάπτον πρόσωπον.

ρισθῇ ἡ ἐξουσία ἐκάστου ἐντολοδόχου εἰς εἰδικὰ καὶ χωριστὰ ἀντικείμενα, ἕκαστος αὐτῶν θεωρεῖται λαβὼν τελείαν τὴν ἐντολὴν καὶ πλήρη
ἔχει τὴν ἀντιπροσώπευσιν». Ἡ νομολογία αὕτη, οὕτω γενικῶς ἐκφρα-
ζομένη, ἀντίκειται προδήλως εἰς τὸν νόμον· τὸ ἰσχυρότερον ἔρεισμα
αὐτῆς ἀποτελεῖ τὸ ἀσθενέστερον μέρος τοῦ νόμ. 46 § 7 π. (3, 3) non
emin ob id minus procurator intelligitur, quod is quoque cum quo
agitur procurator sit· ὅπερ ὡς τοιοῦτον παρελείφθη ἐν τοῖς βασιλι-
κοῖς (νόμ. 46, 8, 2). Μόνον ὑπὸ τὴν ἔποψιν ἐρμηνείας τοῦ περιεχομέ-
ου τῶν πληρεξουσίων ἐγγράφων, ὅπως ταῦτα παρ' ἡμῶν συντάσσονται,
ἐξεταζομένη, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὀρθή.

17) Ὅθεν ἡ ἀποδοχὴ τῆς πληρεξουσιότητος δὲν εἶναι καταναγκασ-
τικὴ (νόμ. 8 § 1 π. 3, 3. νόμ. 33 § 3 αὐτ. νόμ. 17. κώδ. 2, 13.
invitus procuracionem suscipere nemo cogitur. νόμ. 91 βας. 8, 2).
Οἱ δικηγόροι ὅμως ὡς δημόσιοι ὑπάλληλοι ὀφείλουν ν' ἀναδεχθῶσι τὴν
ἀνατιθεμένην αὐτοῖς ἐντολὴν (ἀνωτ. § 18 σημ. 16. Ὁργ. 139).

18) Νόμ. 46 § 4 π. (3, 3). νόμ. 36 § 4 βας. (8, 2).

19) Πολ. 99, 100, νόμ. 13. κώδ. (4, 35). ἀνωτ. § 18 σημ. 15.
Bayer σ. 341. Περὶ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως ἣν εἶχεν ἐν-
ταῦθα ἐνίστε κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὁ διάδικος πρὸς Bayer 342.

20) Πολ. 101. νόμ. 27 § 4 π. (17, 1). Osterl. Α', 497 σημ. 26.

Ἔνεκα δὲ τούτου ἡ πρὸς τὸ δικαζόμενον δίκαιον σχέσις τοῦ ἀληθοῦς κυρίου τῆς δίκης οὐδόλως παρηλλάσseto ἐντεῦθεν, πολλὰ δὲ καὶ σπουδαῖαι παρήγοντο συνέπειαι. καθόλου μὲν διάφοροι τῶν καθ' ἡμᾶς, αἵτινες ὁμῶς, καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἐσχάτως οὐσιωδῶς τροποποιηθεῖσαι, ἐξέλιπον ἐντελῶς τὴν σήμερον, ὅτε συγχωρεῖται τελεία ἀντιπροσώπευσις ²¹.

ε') παύσις τῆς πληρεξουσιότητος. Ἡ πληρεξουσιότης παύει διὰ τοῦ θανάτου τοῦ δόντος ἢ λαβόντος τὴν πληρεξουσιότητα ²², διὰ τῆς περατώσεως τῆς δίκης ἢ τῆς

21) Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἡ διὰ τοῦ πληρεξουσίου γινομένη προκάταρξις τῆς δίκης παρῆγε δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις δι' αὐτὸν μόνον· τοῦτο δὲ ἔνεκα τοῦ κανόνος, ὅτι ἐνοχικαὶ σχέσεις δὲν ἀποκτῶνται δι' ἀντιπροσώπων (νόμ. 11 π. 44, 7). Διὰ τοῦτο α') ἡ καταδίκη ἐν τῷ τύπῳ τοῦ Πραίτωρος ἐτίθετο ἐν ὀνόματι τοῦ πληρεξουσίου (Caj. IV, § 86. 87.), ἡ δὲ ἀπόφασις ἐξεδίδeto ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτοῦ προσωπικῶς· β') ἐκ τῆς ἀποφάσεως δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἐκτῶντο μόνον τῷ πληρεξουσίῳ· οὗτος ἐκίνει καὶ κατὰ τοῦτο ἐκινεῖτο ἡ actio iudicati· γ') τοῦ κυρίου διαδίκου τὰ δικαιώματα οὐδαμῶς παρέβλαπτεν ἡ ἀπόφασις. Κατὰ τῶν ἐντεῦθεν δὲ πηγαζόντων ἀποπημάτων ἡσφάλιζεν ἡ cautio de rato. Ἔνεκα τούτων πάντων, κατὰ τὸν νομικὸν Παῦλον (νόμ. 11. πρ. π. 44, 4), litis contestatione res procuratoris fit, eamque suo jam quodammodo nomine exsequitur. Τὰ ἀποτελεσματὰ ὁμῶς ταῦτα κατὰ μικρὸν περιοριζόμενα ἐξέλιπον ἐπὶ τέλους σχεδὸν ἐντελῶς. Bayer § 115. Bethmann Versuche σελ. 158.

22) Αἱ μετὰ θάνατον τοῦ ἐντολέως γινόμεναι πράξεις τοῦ πληρεξουσίου εἰσὶ κυρίως εἰπεῖν ἄκυροι, εἴτε ἐν γνώσει εἴτε ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ θανάτου ἐγένοντο, ἰσχύουσι δὲ μόνον πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικειμένου κινδύνου τοῦ ἐντολέως ἢ ὑπὲρ τοῦ καλῇ τῇ πίστει ἐνεργήσαντος τρίτου καὶ ἐκ τῆς ἀκυρότητος βλαπτομένου· «θανάτῳ τοῦ ἐντεταλμένου λύεται ἡ ἐντολή, τῆς ἐνοχῆς ἐξ' ὅτε μενούσης· εἰ δὲ τὸν θάνατον ἀγνοῶν πληρώσει τὸ ἐνταλθέν, ἔχει τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγὴν» (νόμ. 26 πρ. βασ. 14, 1. νόμ. 26 πρ. § 1. νόμ. 58 πρ. π. 17, 1. § 10 εἰς. 3, 26. νόμ. 19 § 3 π. 39, 5). Χαλαρώτερον ἐφαρμόζει τὰς διατάξεις ταύτας ἡ

τῇ
βαρεῖται
ἀποκρίνεται
(πρὸς ἀγνοίαν)
ΚΑ. 508
ΚΕ. 53*

πράξεως δι' ἣν ἐδόθη ²³. διὰ τῆς παραιτήσεως τοῦ πληρεξουσίου ²⁴ ἢ, ἐὰν ἦναι δικηγόρος, διὰ τῆς παραιτήσεως ἢ παύσεως, προσωρινῆς (ἢτοι πλέον τῶν τριῶν μηνῶν) ἢ ὀριστικῆς, αὐτοῦ· διὰ τῆς ἀνακλήσεως παρὰ τοῦ ἐντολέως. Τῶν ἀντικλήτων ἢ πληρεξουσιότης παύει δι' ἀνακλήσεως, ἐὰν συγχρόνως διορισθῇ νέος ἀντίκλητος ²⁵.

Ἐὰν ἐκ τῆς ὑπαιτίου παραιτήσεως (τοῦ πληρεξουσίου ἢ δικηγόρου) ἢ ἀνακλήσεως ζημιωθῇ ὁ δούς τὴν πληρεξουσιότητα ἢ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, ὑποβάλλεται εἰς ἀποζημίωσιν ὁ τῆς ζημίας αἵτιος ²⁶.

ἐλλήν. νομολογία καὶ εὐνοϊκωτέρα δείκνυται πρὸς τὰς μετὰ θάνατον τοῦ ἐντολέως ἐκτελουμένας ὑπὸ τοῦ πληρεξουσίου πράξεις (Ν. Πείρ. Β', 1237. Παράρτ. Β' αὐτῆς σ. 7654. Δικαστ. Χρον. Γ'. 223). Carré Compét. Β', 468. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον οὔτε τοῦ ἐντολοδότου οὔτε τοῦ πληρεξουσίου ὁ θάνατος ἔλυσεν τὴν δικαστικὴν ἐντολὴν ἐνεκα τῶν ἀποτελεσμάτων ἃπερ εἶχε πρὸς τὸν πληρεξούσιον τῆς δίκης ἢ προκάταρξις (νόμ. 1 κώδ. Θ. 2, 12. νόμ. 23. κώδ. 2, 13). Bayer 363. — Ἐὰν ὁ δούς τὴν πληρεξουσιότητα ἦναι οὐχὶ ὁ διάδικος αὐτός, ἀλλ' ὁ πληρεξούσιος αὐτοῦ, ὁ θάνατος τούτου δὲν λύει βεβαίως τὴν πληρεξουσιότητα. — Ἐὰν ἦναι πλείονες οἱ πληρεξούσιοι; ὅρ. σημ. 16 τοῦ § τούτου.

23) Κατὰ τὰ ἄρθρ. 95. 153 καὶ 476 ἀποπερατοῦνται ἡ δίκη διὰ τῆς ὀριστικῆς ἐκδικάσεως τῆς διαφορᾶς. Ὅθεν ἂν ἀπορριφθῇ ἡ ἀγωγὴ ὡς ἄκυρος ἢ πρόωρος, ἡ πληρεξουσιότης δὲν παύει. Seufferts Blätter II', 48.

24) Εἰς. de mandato (3, 26) § 11. Clück IE', 361. Bayer 364. Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γνωστοποιηθῇ εἰς τὸν ἀντίδικον ἡ παραίτησις; Ἡ ἀπὸ τῆς θέσεως παραίτησις ἢ παῦσις τοῦ δικηγόρου δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γνωστοποιηθῇ (πολ. 463 § 2). Ἀλλὰ τῶν λοιπῶν πληρεξουσίων εἶναι, νομίζω, ἀναγκαῖα (arg. 463 § 1 πολ.).

25) Γαλ. δίκον. 75. Τῆς ἐντολῆς ἡ ἀνάκλησις γίνεται καὶ ἀποδεικνύεται ὅπως καὶ ὁ διορισμός, κοινοποιεῖται δὲ εἰς τὸν πληρεξούσιον καὶ εἰς τὸν ἀντίδικον. Carré ζ. 385. 386.

26) Πολ. 103. «ἐὰν ἐκ τοιαύτης παραιτήσεως ἢ ἀνακλήσεως προέ-

Ν Δ. 22-

κιμάση καὶ μηδενίσῃ ὁ διάδικος ἢ ν' ἀποδεχθῇ καὶ κυ-
ρώσῃ ²⁹.

3) Δι' ἀντικλήτου¹.

²ρα (τ. 63) ν. 263.

§ 58. Ἀντίκλητος λέγεται ὁ εἰδικῶν μόνον τῆς δι- 1. 407

προδικασίας τὰς πράξεις τὰς ἄνευ πληρεξουσιότητος ἐπιχειρηθείσας, εἰμὴ ἐνήργηθῃσαν παρόντος αὐτοῦ καὶ μὴ ἀντιλέγοντος (νόμ. 40 § 4 π. 3, 3. Carré ζ. 1299, 1300). Πράξεις τῆς προδικασίας, δι' ἧς εἰκά-
ζεται ἡ πληρεξουσιότης, εἰσὶ π. χ. ἡ ἀγωγή, ἡ ἔφεσις, ἡ ἀνακοπή, ἡ
αἵτησις ἀναιρέσεως ἢ ἀναψηλαφήσεως, τὸ ἀπολογητήριον, αἱ ἐγγράφοι
προτάσεις.

Κατὰ ῥώμ. δίκαιον ἡδύνατο πᾶς τις νὰ παρασταθῇ τοῦ ἐναγομένου
ὑπερασπιστῆς (defensor) αὐθόρμητος (νόμ. 33 § 2 βας. 8, 2. νόμ. 33
§ 2 π. 3, 3. νόμ. 12 κώδ. 2, 13), εἰ μόνον ἡσφάλιζε τὸν ἐνάγοντα
περὶ τῆς ἐκτελέσεως τῶν χρηθέντων (caut. judicatum solvi. νόμ. 46 §
2 βας. 8, 2. νόμ. 46 § 2. νόμ. 51 § 2. νόμ. 52, 53. πανδ. 3, 3. νόμ.
1 κώδ. 2, 57). Τὸν ἐνάγοντα ὅμως ἄνευ πληρεξουσιότητος ν' ἀντιπρο-
σωπεύσωσιν εἶχον ἐξουσίαν μόνον οἱ κατὰ τεκμήριον πληρεξούσιοι, ἥτοι
α') συγγενεῖς τινες (ἀνιόντες καὶ κατιόντες καὶ οἱ ἀδελφοὶ) τοῦ ἐνάγον-
τος (νόμ. 35 πρ. 3. π. 3, 3. νόμ. 3 § 3 π. 46, 7. νόμ. 12 κώδ. 2, 13).
β') ἀγχιστεῖς τινες αὐτοῦ· ἥτοι μέχρι τοῦ 2. βαθμοῦ· γ') ὁ σύζυγος (νόμ.
21 κώδ. 2, 13) καὶ δ') οἱ ὁμόδικοι (νόμ. 2 κώδ. 3, 40). Bayer 378.

29) Πολ. 464. νόμ. 91 βας. (9, 3)· «ὁ μὴτε ἐντειλόμενός τινι πρᾶ-
ξαι δίκην ἰδίαν, μὴτε βέβαιον λογισάμενος τὸ δικαστήριον ἐκείνου (δηλ.
τὸ δεδικασμένον), οὐ βλάπτεται ἐκείνου καταδικαζομένου». (νόμ. 56 π.
5, 1. νόμ. 5 π. 46, 8). Ἐφαρμόζεται καὶ ἐνταῦθα ὁ κανὼν ratihabi-
tio mandato comparatur. (νόμ. 12 βας. 26, 5. ἐντολῇ ἔοικεν ἡ τοῦ
πράγματος ἀποδοχή). ΑΠ. 392 τοῦ 61. (Bayer 377. Seuffert B', 383.
Carré Procéd. ζήτ. 1299). Ὁ κανὼν ὅμως οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται εἰς
τοὺς μὴ δυναμένους εἶναι πληρεξουσίου (ΑΠ. 22 τοῦ 57). Εἶναι δε-
κτὴ ἔγκρισις τῶν πράξεων τοῦ ψευδοῦς πληρεξουσίου καὶ μετὰ τὴν
ὀριστικὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως; Βεβαίως, ναί, ἐὰν ἡ δίκη ἀπέβῃ
κατὰ τοῦ ἐγκρίνοντος· ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐναντίᾳ ὑποθέσει καταφατικῶς
ἀπαντῶσι πολλοὶ συγγραφεῖς. Glück E', 281. Bayer σ. 377. Ende-
mann σ. 319 σημ. 26. ἐν μέρει ἐναντίος ὁ Seuffert Comment. B',
383 σημ. 2.

1) Πρβ. πολ. 148—153. νόμ. 6 πρ. κώδ. (8, 4). Seuffert B', 270.

κης πράξεων πληρεξούσιος, εκείνος δηλαδή ὅστις κατὰ τοῦτο ἀντιπροσωπεύει τὸν διάδικον, ἵνα κοινοποιῶνται αὐτῷ ἀντ' ἐκείνου δικόγραφα². Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἐπε-
ταί ὅτι ὁ ἀντίκλητος ἐν μέρει μὲν ὁμοιάζει, ἐν μέρει δὲ δια-
φέρει τοῦ πληρεξουσίου· ἡγουν

ΚΑ. 203.

α') ἀντίκλητος δύναται νὰ διορισθῇ καὶ ὁ μὴ ἔχων τὰ προσόντα τοῦ 91 ἄρθρου, ἀρκεῖ μόνον νὰ κατοικῇ ἐν τῇ καθέδρᾳ τοῦ δικαστηρίου³.

β') ὁ διορισμὸς τοῦ ἀντικλήτου γίνεται διὰ τῶν δια-
μειβομένων δικογράφων (παρὰ τοῦ ἐνάγοντος ἐν τῇ ἀγω-
γῇ⁴, παρὰ τοῦ ἐναγομένου ἐν τῷ ἀπολογητηρίῳ)⁵· ἐπο-
μένως ἐν τῇ προδικασίᾳ καὶ ἵνα μανθάνῃ αὐτὸν ὁ ἀντίδι-
κος· ἐπὶ δικῶν μὴ ἀπαιτουσῶν προδικασίαν ἐγγραφὸν παρὰ
τοῦ ἐναγομένου (οἶαι αἱ ἐμπορικαὶ καὶ αἱ συνοπτικά)⁶,

ε' φ' α
N. 263
(63.21)

Dalloz Domicile élu ἄρ. 20. Barth Comment. A', 494. Ὁ Seuffert ἀναφέρει διαφόρους τῆς βαυαρ. νομοθεσίας διατάξεις, καθ' ἃς, ὅσκις οἱ διάδικοι δὲν κατοικοῦσιν ἐν τῷ τόπῳ τοῦ δικαστηρίου, ὀφείλουσιν, ὁ μὲν ἐνάγων ἐν τῇ ἀγωγῇ, ὁ δ' ἐναγόμενος ἐν τῇ ἀπολογίᾳ, νὰ διορί-
σῃσι πληρεξούσιον αὐτόθι κατοικοῦντα, εἰς ὃν νὰ γίνωνται αἱ κοινο-
ποιήσεις· ὥστε οἱ ἡμέτεροι ἀντίκλητοί εἰσι μᾶλλον γερμανικῆς κατα-
γωγῆς, ὁμοιάζουσιν ὅμως τὴν τῶν Γάλλων election de domicile for-
cée. Carré ξ. 304 quat.

2) Ὁ ἀντίκλητος λαμβάνων τὰ δικόγραφα ὀφείλει νὰ εἰδοποιῇ περὶ
τούτου τὸν ἐντολέα αὐτοῦ. Demolombe B', 477. Dalloz ἄρ. 131.

3) Διότι τὸ 148 ἄρθρον εἶναι γενικὸν καὶ οὐχὶ περιοριστικόν, ὡς
τὸ 91 ἄρθρον διὰ τοὺς πληρεξούσιους (πρβ. καὶ ἄρθ. 463 § 1). Ἐὰν
ὁ διορισθεὶς ἀντίκλητος μεταθέσῃ, διαρκούσης τῆς δίκης, ἀλλαχοῦ τὴν
κατοικίαν αὐτοῦ, ἀνάγκη βεβαίως νὰ διορισθῇ ἄλλος ἀντίκλητος.

4) Πολ. 148. 533 § 2. Προσέτι ὁ ἐκκαλὼν διορίζει τὸν ἀντίκλητον
αὐτοῦ ἐν τῷ ἐφετηρίῳ (ἄρθ. 767 § 5), ὁ ἀναιρεσιῶν, ἐν τῷ ἀναιρετη-
ρίῳ (ἄρθ. 819 § 4), ὁ ἀναψηλάφησιν αἰτῶν ἐν τῷ περὶ ἀναψηλάφη-
σεως ἐγγράφῳ (ἄρθ. 795), καὶ ὁ ἀνακόπτων ἐν τῇ ἀνακοπῇ αὐτοῦ
(ἄρθ. 598 συνδ. 619).

5) Πρβ. πολ. 543 § 4. 768 ἐδ. 3.

6) Παρὰ τοῖς εἰρηνοδικεῖσις ἀπαιτεῖται διορισμὸς ἀντικλήτου; Τὸ

4.407

ἐπιτρέπεται αὐτῷ καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου νὰ διορίσῃ ἀντί-
κλητον ⁷.

γ') ὁ διορισμὸς ἀντικλήτου εἶναι ἀναγκαῖος, ὁ δὲ τοῦ
πληρεξουσίου προαιρετικὸς. Ἀνάγκη δὲ διορισμοῦ ἀντι-
κλήτου ὑπάρχει ὡςάκις ὁ εἰσερχόμενος εἰς δίκην ⁸ τινά, ἢ
ἐπιχειρῶν πράξεις δυναμένας νὰ γεννήσωσι δίκην ⁹, κα-
τοικεῖ ἢ διαμένει ἐκτὸς τῆς καθέδρας τοῦ δικάζοντος ἢ δι-
κάζοντος δικαστηρίου (ἄρα καὶ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ). Ἡ πα-
ράβασις δὲ τῆς διατάξεως ταύτης ¹⁰ φέρει ἐπιβλαβεῖς διὰ
τὸν παραβάτην συνεπείας· διότι καταλογίζονται εἰς βάρος
αὐτοῦ αἱ ἐντεῦθεν προσγινόμεναι δαπάναι καὶ ζημίαι, αἱ
δὲ κοινοποιήσεις ἐπὶ ἐμπορικῶν καὶ συνοπτικῶν δικῶν ¹¹
γίνονται εἰς τὸν γραμματέα τοῦ δικαστηρίου.

ὁ ρ. ν.
263 φ. 1.
καὶ 863
Π. 1. 863

ἄρθρ. 148 εἶναι γενικὸν καὶ ἴσως ἔπρεπε ν' ἀποκριθῇ τις καταφατικῶς
εἰς τὴν ἐρώτησιν· ἀλλὰ σιωπῶντος τοῦ 494 ἄρθρου περὶ τούτου, ὀρθο-
τέρα φαίνεται ἡ ἐναντία γνώμη, ὑποστηριζομένη καὶ ἐκ τῶν ἄρθρ. 533
§ 2. 767 § 5. 819 § 4. 619. 720, ἐν οἷς δὲν ἠρκέσθη ὁ νομοθέτης εἰς
τὴν γενικὴν τοῦ 148 ἄρθρου διάταξιν, ἀλλ' ὥρισεν εἰδικῶς τὴν ἀνάγκη
διορισμοῦ ἀντικλήτου.

7) Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου δὲν χρεωστεῖ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ
νὰ διορίσῃ ἀντίκλητον ὁ ἐναγόμενος, ἐὰν ἐκδοθῇ ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριά-
σει ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις (πολ. 149), ὅπερ ἐφαρμόζεται καὶ ὡςάκις ἐρή-
μην τοῦ ἐναγομένου ἐκδοθῇ αὐτῇ· ἤγουν καὶ τότε ὁ ἐναγόμενος δὲν θεω-
ρεῖται παραβάτης τοῦ 149, ὥστε νὰ δύναται ἡ ἀπόφασις νὰ ἐπιδοθῇ
εἰς τὸν γραμματέα τοῦ δικαστηρίου. Εὐρετ. Α', 335.

8) Ἐνώπιον οἰουδήποτε δικαστηρίου καὶ καθ' οἰονδήποτε βαθμὸν δι-
καιοδοσίας Ἐξαίρουσιν τὰ εἰρηνοδικεῖα, ὡς παρετηρήθη ἀνωτέρω
σημ. 6.

9) Τοιαύτας περιπτώσεις προβλέπουσι τὰ ἄρθρ. 863, 909, 923,
1007, 1038, 1048, 1054, 1064, 1073.

10) Ὅτις δὲν ἀναπληροῦνται διὰ τοῦ διορισμοῦ πληρεξουσίου· διότι ὁ
διοριζόμενος ἀντίκλητος πρέπει νὰ κοινοποιῇται εἰς τὸν ἀντίδικον.

11) Τὸ ἄρθρον 150 ἀναφέρει καὶ βραχυπροθέσμους κλήσεις· ἀλλ' αὐ-
ταὶ εἰσὶν εἰδὸς συνοπτικῶν δικῶν καὶ διὰ τοῦτο περιλαμβάνονται εἰς

ΚΑ. 147
 ε') ἡ πληρεξουσioτης τοῦ ἀντίκλητου εἶναι μερικὴ¹², περιλαμβάνουσα μόνας (ἀλλὰ πάσας) τὰς ἐν τῇ διαρκείᾳ τῆς διαδικασίας γινομένης κοινοποιήσεις κλήσεων καὶ δικογράφων παντὸς εἶδους¹³. Ἡ εἰς τὸν ἀντίκλητον δὲ κοινοποιήσεις ἰσχύει ὥστανεῖ ἐγίνετο εἰς τὸν διάδικον αὐτόν¹⁴.

αὐτάς. Ὑπάρχουσιν ἐν τισὶ δίκαις νόμιμοι ἀντίκλητοι οἷον ἐν ταῖς περὶ πεζοδρομίων ὁ νομάρχης ἢ ἑπαρχος (ἄρθρ. 4 νόμ. τμη' τοῦ 56) καὶ ἐν ταῖς ἐκ τοῦ νόμου ΣΗ' τοῦ 1852 περὶ ἀποξηρ. τοῦ βοιωτ. πεδίου πηγαζούσαις ὁ οἶκ. ἔφορος (ἄρθρ. 7). Ν. Πείρ. Παραρτ. Α', 143.

12) Ὅτοι εἶναι πληρεξουσioτης τοῦ δέχεσθαι κοινοποιήσεις μόνον δικογράφων. Ὅθεν ὁ ἀντίκλητος δὲν δύναται νὰ συντάξῃ δικόγραφα, νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου ἢ δικαστοῦ τινος ἀντὶ τοῦ διαδίκου· μόνον δὲ πρὸς ἀκρόασιν τῆς δημοσιευομένης ἀποφάσεως δύναται ν' ἀντιπροσωπεύσῃ τὸν διάδικον (πολ. 138)· ὅπερ ὅμως σπανιώτατα δύναται νὰ τύχῃ. Τὸ ἄρθρ. 555 § 2 φέρον «διὰ κοινοποιήσεως ἀπὸ ἀντίκλητου εἰς ἀντίκλητον» ὑποθέτει δυνατὴν κοινοποίησιν δικογράφου ἀπὸ ἀντίκλητου προερχομένου· ὥστε ἡδύνατο νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι καὶ ὁ ἀντίκλητος δύναται νὰ συντάξῃ δικόγραφα· ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη κατὰ παραδρομὴν παρερσέφρησεν ἐξ ἀντιγραφῆς τῶν περὶ ἀνουές διατάξεων τῆς γαλ. νομοθεσίας.

13) Μόνον ὅταν ᾖ ἀναγκαία ἡ προσωπικὴ ἐνέργεια τοῦ διαδίκου ἀπαιτεῖται νὰ γίνωνται εἰς αὐτὸν καὶ οὐχὶ εἰς τὸν ἀντίκλητον αἱ κοινοποιήσεις (πολ. 13)· π. χ. ἐπὶ ὁρκοδοσίας (ὁσάκις ὀρίζεται προθεσμία πρὸς τε δῆλωσιν καὶ πρὸς δόσιν τοῦ ὅρκου, πολ. 362. Ν. Πείρ. Παραρτ. Α', 122) καὶ προσωπικῆς τοῦ διαδίκου ἐμφανίσεως (πολ. 172). Κατὰ τινὰς ἀποφάσεις (ΑΠ. 312 τοῦ 53) καὶ ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων πρέπει νὰ κοινοποιῇται εἰς τὸν διάδικον (ὅρ. ὅμως κατωτ. § 193 σημ. 2). Κατὰ τὸ ἄρθρον 865 εἰς τὸν διὰ τῆς ἐπιταγῆς πρὸς πληρωμὴν διοριζόμενον ἀντίκλητον δύνανται νὰ γείνωσιν ὅλαι αἱ τὴν ἐκτέλεσιν ἀφορῶσαι κοινοποιήσεις καὶ προσφοραί. *ἢ διορισθεὶς ἀντίκλητος ἐπὶ τῇ γραμμῇ*

14) Ὅθεν ἂν ὁ διορισθεὶς ἀντίκλητος δὲν δεχθῇ τὴν ἐντολὴν καὶ ἀρνηθῇ τὴν παραλαβὴν τοῦ δικογράφου, ὁ δὲ κλητὴρ τοιχοκολλήσῃ αὐτό, ἡ ἐπίδοσις εἶναι ἔγκυρος (πολ. 152) Παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ διάδικος δὲν εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ κοινοποιῇ τὰ δικόγραφα του εἰς τὸν ἀντίκλητον τοῦ ἀντιδίκου, ἀλλ' ἔχει ἐκλογὴν μεταξὺ τούτου καὶ ἐκείνου (πολ. 138, 143, 481, 596, 752 § 2, 768, 850, 862. ΑΠ 52 τοῦ

ε') ἡ πληρεξουσιότης τοῦ ἀντικλήτου πάζει ὡς καὶ ἡ τοῦ πληρεξουσίου· ἄρα καὶ διὰ τῆς ὀριστικῆς ἐκδικάσεως τῆς διαφορᾶς· ἀλλ' ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις δύναται νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ἀντίκλητον, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ κατ' αὐτῆς ἔφεσις¹⁵.

52. Dalloz ἀρ. 10). (Ἐξαίρεσιν ἐδέχθη ὁ ἄρ. Πάγος (Ν. Πείρ. Δ', 2787) ἐπὶ τοῦ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐρισκομένου ἡμεδαποῦ· ὅτε αἱ ἐπιδόσεις, αἱ μὴ ἀπαιτοῦσαι τὴν προσωπ. αὐτοῦ ἐμφάνισιν, πρέπει νὰ γίνωνται εἰς τὸν ἀντίκλητον.)

Ὁ πληρεξούσιος ἔχει καὶ τὴν ιδιότητα ἀντικλήτου, ἥτοι ἐπιτρέπεται νὰ γίνωνται εἰς αὐτὸν κοινοποιήσεις δικογράφων· ^{+ καὶ ἐφεσ.} Ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων λύει καταφατικῶς τὸ ζήτημα (Ν. Πείρ. Α' 262. Δ', 3177). Κατ' αὐτῆς νομοθετικῶς μὲν οὐδὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ εὐλογον· ἀλλ' ἐκ τῆς κειμένης νομοθεσίας ἰσχυραὶ ἀνίστανται ἀμφιβολίαι· α') τὸ περὶ ἐπιδόσεων (ἥτοι περὶ τοῦ ζητήματος εἰς τίνα γίνονται αἱ ἐπιδόσεις) γενικῶς πραγματευόμενον 137 ἄρθρον φέρει «κλήσεις καὶ δικόγραφα πρέπει νὰ ἐπιδίδωνται εἰς τοὺς διαδίκους ἢ τοὺς ἀντικλήτους αὐτῶν»· β') καὶ εἰς τὰς εἰδικὰς περιπτώσεις κοινοποιήσεως δικογράφων προστίθεται πάντοτε, ἀντὶ τοῦ διαδίκου, ὡς ἀρμόδιον νὰ παραλάβῃ τὸ δικόγραφον πρόσωπον μόνον ὁ ἀντίκλητος, ποτὲ ὁ πληρεξούσιος (π. χ. πολ. 311, 481, 752, 817, 862)· γ') κατὰ τὸ ἄρθρ. 153 ἐδ. 4 ὁ διορίσας ἀντίκλητον διὰ τὴν ἐκκλήτον δίκην, ἐὰν θέλῃ νὰ ἔχῃ αὐτὸν πληρεξούσιον μὲ τὰ δικαιώματα τοῦ 95 ἄρθρ. ὀφείλει νὰ διορίσῃ αὐτὸν ἰδιαιτέρως· ὥστε τὰ ἐν τῷ 95 ἄρθρῳ δικαιώματα δὲν ἐμπεριέχουσι καὶ τὴν ιδιότητα ἀντικλήτου· δ') κατὰ τὸ ἄρ. 221 ἐδ. 2 «ὁ εἰσαγγελεὺς... διορίζει διὰ τὸν πέννητα δικηγόρον τινὰ ὡς ἀντίκλητον καὶ πληρεξούσιον αὐτοῦ· ε') ἡ δίκη διακόπτεται κατὰ τὸ 463 ἄρθρον διὰ τοῦ θανάτου τοῦ ἀντικλήτου, οὐχὶ καὶ τοῦ πληρεξουσίου· ἐνῷ ἂν ὁ πληρεξούσιος ἦτο καὶ ἀντίκλητος ἔπρεπε καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ νὰ διακόπτῃ τὴν δίκην. Ὡστε κατὰ τὸ σύνολον τῶν διατάξεων τούτων εἰς τὸν μὴ ἔχοντα εἰδικὴν πληρεξουσιότητα τοῦ παραλαμβάνειν ἐγγραφα πληρεξουσίου δὲν δύναται κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐγκύρως ἐπιδόσεις (ΑΠ. 281 τοῦ 58). Ἐξαίρεσεις τοῦ κανόνος τούτου καθιεροῦσι τὰ ἄρθρ. 129, 555 § 2, 578, 624 καὶ τὸ ἀπὸ 12 μαΐου 1835 διάτ. περὶ τῆς παραστάσεως τοῦ δημοσίου, τῶν δήμεων κλ. ἄρ. 1 ἐδ. 3.

15) Ν. Πείρ. Δ', 3179, Πράγμ. Β' τόμ. Δ', 7658. Κατωτ. § 233 σημ. 6

σις πρωτοτύπως ἀνήκοντα εἰς ἕτερον, περιήλθε διὰ γενικῆς ἢ ειδικῆς διαδοχῆς εἰς τὸν διάδικον (ἐνάγοντα ἢ ἐναγόμενον) ⁴, ἢ προϋποτιθῇ παρὰ τῷ διαδίκῳ ὠρισμένην ιδιότητα ἢ σχέσιν πρὸς τὸ πρᾶγμα ⁵.

β') τὰ τῆς νομιμοποιήσεως διὰ τοῦτο καὶ μόνον χρήζουσι παρ' ἡμῖν ἰδιαίτερας ἐξηγήσεως ⁶, καθ' ὅσον ἡ ἀμφισβήτησις τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν γεγονότων οὐ μόνον κατὰ πάσαν στάσιν τῆς δίκης νὰ ἐπενεχθῇ δύναται, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐξετασθῇ ⁷.

ἐπὶ ἀμφισβήτησιν ἀμφοτέρων ἀντιδικῶν διὰ τὴν ἀρχαίαν ἀπομνημονεύσιν ἐπὶ ἀμφοτέρω ὡς ἑκατέρωθεν χρεὶς ἐν ὁσᾶν ἀρχαίαι καὶ ἀλλοι γυμνασίαι. ΚΒ. 293 - 589 -

ΚΑ. 130

ΚΕ. 486

ΚΘ. 9

ΚΑ. 293

119. Schmid A', 178), δηλαδή τὴν περὶ τὴν ταυτότητα ἢ ιδιότητα τῶν προσώπων στρεφόμενην (π. χ. ὁ ἐναγόμενος λέγει «δὲν εἶσαι σὺ ὁ Πέτρος μεθ' οὗ συνηλλάχθην, ἢ δὲν εἶμαι ἐγὼ ὁ Πέτρος μεθ' οὗ συνηλλάχθης». Τοιοῦτος ἰσχυρὸς σπανιώτατα δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης χωρὶς νὰ ἀποκρούηται ὑπὸ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἐναγομένου (Bayer σ. 66). Τὴν πρότασιν τοῦ διαδίκου ὅτι ὁ ἀντιδικὸς αὐτοῦ εἶναι φρενοβλαβῆς (N. Πείρ. Ζ', 507) ἢ ὅτι ἐκτὸς αὐτοῦ ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι κληρονόμοι (ἀπ. 124 τοῦ 53), οὐχὶ ὀρθῶς ἐχαρκτηρίσεν ὁ ἄρ. Πάγος ὡς ἔνστασιν νομιμοποιήσεως. Ἡ πρώτη ἀφορὰ τὴν ἱκανότητα τοῦ παρίστασθαι, ἡ δευτέρα ἀνήκει τῇ ἀπαντήσῃ.

4) Π. χ. κατὰ κληρονομίαν, δι' ἐκχωρήσεως (Bayer σ. 68), ἔχουν διὰ τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Α' ἐνάγω τὸν ὀφειλῆτην εἰς δικαστήριον ὡς κληρονόμος ἢ ἐκδοχεὺς τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ. — Διὰ τὴν ὀφειλὴν τοῦ Α' ἐνάγω τὸν κληρονόμον ἢ τὸν ὑπείσειλθόντα εἰς τὴν θέσιν αὐτοῦ (π. χ. *excercitoria actio* κατὰ τοῦ προστήσαντος). Εἰς ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις ταύτας εἶναι ἀναγκαία ἡ νομιμοποίησις. Renaud σ. 203.

5) Π. χ. ὁ διεκδικῶν δουλείαν πραγματικὴν πρέπει νὰ ᾔναι κύριος τοῦ δεσπόζοντος κτήματος (νόμ. 2 § 1 π. *si servit. vindic.*)· ὁ δὲ διὰ τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς ἐναγόμενος ἀπαιτεῖται νὰ κατέχῃ τὸ πρᾶγμα (νόμ. 9 π. *de rei vindic.*)· πρὸς νόμ. 1 § 12 π. *si quadrupes* (9, 1).

6) Κατὰ τινὰς δικονομολόγους τὸ τῆς νομιμοποιήσεως πρέπει νὰ ἐξετάζηται παρὰ τοῦ δικαστηρίου χωριστὰ καὶ πρὸ τῆς οὐσίας τῆς υποθέσεως· ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἀφῆκεν αὐτὸ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ, ὅστις σπανίως πρέπει νὰ χωρίσῃ τὰ δύο ταῦτα (πολ. 227, 538). Bayer 67.

7) Πρλ. 68. «ἡ ἀπόδειξις ὅτι οἱ διάδικοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ

γ') ἡ παράβλεψις τῆς ἐξετάσεως τοῦ τῆς νομιμοποιήσεως ζητήματος παρέχει μὲν τοῖς δικαζομένοις δικαίωμα πρὸς χρῆσιν ἐνδίκων μέσων, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ κατastreψῇ τὸ μεταξὺ αὐτῶν τελεσιδικίως δεδικασμένον⁸ ὅπερ ἄλλως τῶν ἀληθῶν δικαιούχων τὰ συμφέροντα οὐδαμῶς παραβιάπτει, ὡς *res inter alios acta*⁹.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

† Περὶ τῆς ἀμοιβαίας σχέσεως τῶν διαδίκων.

1) *Er gèrei.*

§ 60. Ἡ ἐν ταῖς δίκαις σχέσις τῶν διαδίκων, εἴτε πρὸς ἀλλήλους εἴτε πρὸς τὸ δικαστήριον, στηρίζεται ἐπὶ τῆς

ὑπερασπισθῶσι τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν ὡς ἐνάγοντες ἢ ἐναγόμενοι ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, δύναται ν' ἀπαιτηθῇ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς διαδικασίας· καὶ ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις δὲν εἴμπορεῖ νὰ ἐπιφέρῃ βλάβην εἰς τὸν ἀληθῶς ἔχοντα τὸ δικαίωμα ἢ τὴν ὑποχρέωσιν· ἄρα ἐσφαλμένη ἡ ἀπ. 84 ΑΠ τοῦ 45.

ΚΕ. 73-74 8) Ἐὰν τὸ δικαστήριον παραλείψῃ τὴν ἐξέτασιν καὶ διασάφῃσιν τοῦ τῆς νομιμοποιήσεως ζητήματος (π. χ. σκέπτεται οὕτως «ἐπειδὴ ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Α ἐδάνεισε τὸν ἐναγόμενον τὴν ποσότητα Χ, διὰ ταῦτα καταδικάζω αὐτὸν νὰ πληρώσῃ τὸ εἰρημένον δάνειον εἰς τὸν ἐνάγοντα Β»), δύναται νὰ ἐκκληθῇ ἢ προσβληθῇ δι' ἀναίρεσews ἢ ἀπόφασις αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου, ἔστω καὶ μὴ ἀντιτάξας τὴν ἔλλειψιν τῆς νομιμοποιήσεως εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον. Μετὰ τὴν παρέλευσιν ὅμως τῶν προθεσμιῶν πρὸς χρῆσιν τῶν ἐνδίκων τούτων μέσων, ὀφείλει ὁ ἐναγόμενος νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰ ἐν τῇ ἀποφάσει διατεταγμένα. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ἐφετεῖον δύναται νὰ ἀπαρρίψῃ τὴν ἔφεσιν, ἐὰν πεισθῇ περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς νομιμοποιήσεως ἐξ ὁμολογίας τυχόν τοῦ ἐναγομένου ἐν τῇ πρωτοδικῇ δίκῃ γενομένης. Ἡ ἔλλειψις τῆς νομιμοποιήσεως, ὅταν ὑπάρχῃ καὶ ἐν τῇ ἀγωγῇ ἢ ἐν τῷ ἀπολογητηρίῳ, δύνανται καὶ ὡς ἐνστάσις ἀκυρότητος τῶν δικογράφων τούτων νὰ προταθῇ.

9) Bayer σ. 69. Seuffert Blätter Δ', 65, 384. Ἐφημ. τοῦ Linde Γ', 297.

ἀρχῆς τῆς ἰσότητος· ἐπομένως τὰ δίκαια καὶ καθήκοντα αὐτῶν εἰσιν ἐν γένει τὰ αὐτά ¹. Διατοῦτο ἀμφοτέροι

α') **δικαιοῦνται**, τοῦτο μὲν νὰ παρευρίσκωνται εἰς πάσας τὰς δικαστικὰς ἢ ἐξωδίκους πράξεις, εἴτε μυστικῶς εἴτε δημοσίως ἐνεργουμένας ², τοῦτο δὲ νὰ ἐπιχειρῶσιν αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου, τὰς ἐν τῇ δίκῃ προσπιπτούσας δικαστικὰς πράξεις (ἐγγράφους ἢ προφορικὰς).

Πλὴν κατ' ἐξαιρέσιν ἐνίοτε κρείσσων ἐστὶ τοῦ ἐναγομένου ἡ αἵρεσις ³, διότι ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ ὀρίζεται τοῦ δικαστηρίου ἡ ἀρμοδιότης ⁴. ἀπολύεται τῆς δίκης, ἐὰν μὴ ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ ⁵. δύναται νὰ εἰσαγάγῃ ἀνταγωγὴν εἰς τὸ τῆς ἀγωγῆς δικαστήριον καὶ ἀναρμοδίον ὂν ⁶. δύναται νὰ αἰτήσῃ ἐνίοτε ἀσφάλειαν παρὰ τοῦ ἐνάγοντος καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ αὐτὸν εἰς τὸ κινήσαι ἀγωγὴν ⁷.

1) Πολ. 76. νόμ. 41 πρ. π. (50, 17). νόμ. 41 βας. (2, 3). «οὐκ ὀφείλει τῷ ἐνάγοντι ἐξεῖναι, ὅπερ τῷ ἐναγομένῳ οὐκ ἐπιτρέπεται».

2) Πολ. 129. 162. 682 ἐδ. 2. Προσέτι δύναται ν' ἀπευθύνωσιν ἐρωτήσεις εἰς τὸν ἀντίδικον ἢ τοὺς μάρτυρας καὶ ν' ἀπαιτήσωσι τὴν ἀνάγνωσιν ἐγγράφων (πολ. 171 ἐδ. 2. 337).

3) Πολ. 77. νόμ. 125 π. de reg. jur. (50, 17). νόμ. 125 βας. (2, 3). «θάλπονται μᾶλλον οἱ ἐναγόμενοι ἢ περ οἱ ἐνάγοντες».

4) Νόμ. 82. 87. βας. (7, 5). ἀνωτ. § 30 σημ. 1.

5) Κατὰ τὸν γνωστὸν κανόνα· *actore non probante reus absolvitur* (νόμ. 4 κώδ. de edend. 2. 1. νόμ. 9 κώδ. de excep. 8, 36. νόμ. 8 κώδ. 4, 19. νόμ. 17 βας. 7, 18. νόμ. 26 βας. 51, 4. πολ. 77). Ὁ κανὼν ὅμως ἐννοεῖ τὸ ὀριστικὸν τῆς δίκης ἀποτέλεσμα· διότι ὡς πρὸς τὰς ἐνστάσεις εὐρίσκεται καὶ ὁ ἐναγόμενος εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν. Franke Civilpr. A', 206.

6) Νόμ. 14 κώδ. (7. 45) Νεαρ. 96 κεφ. 2. πολ. 19 § 3. 564. ἀνωτ. § 40.

7) Πολ. 78, 81. Κατὰ τὸ 302 ἄρθρον ὅλαι αἱ κατὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἀπαιτήσεις, τῶν ὁποίων ἔφθασεν ἤδη ἡ προθεσμία, πρέπει νὰ

β') καθήκον έχουνσι νὰ λέγωσι τὴν ἀλήθειαν, νὰ μὴ παρελκύωσι παραλόγως τῆς διαφορᾶς τὴν διαπεραιώσιν καὶ νὰ ἦναι κόσμιοι καὶ εὐθεῖς πρὸς τε τὸ δικαστήριον καὶ πρὸς τοὺς ἀντιδίκους. Ἡ παράβασις δὲ τοῦ καθήκοντος τούτου οὐ μόνον στερεῖ αὐτοὺς τῆς αὐτοπροσώπου διεξαγωγῆς τῆς δίκης⁸, ἀλλὰ καὶ εἰς ποινὰς διαφόρους τοὺς ὑποβάλλει⁹.

γ') ἀπολαύουσιν ἔσης ἀξιοπιστίας¹⁰.

2) Δικαστικὴ δαπάνη.

✓ § 61. Τῶν δικῶν ἡ διεκπεραίωσις ἀπαιτεῖ ἐν γένει οὐχί

εἰσάγωνται συγχρόνως ὑστέρα ἀγωγή περὶ τίνος τούτων εἶναι τότε μόνον δεκτὴ, ὅταν ἀποδεικνύηται ἐγγράφως, δι' ὅρκου ἢ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας. Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν παραδέχονται συγγραφεῖς τινες καὶ κατὰ τοῦτο χεῖρονα τοῦ ἐνάγοντος τὴν αἵρεσιν, ὅτι ὀφείλει ἐπιδεικνύειν τὰ ἔγγραφα αὐτοῦ τῷ ἐναγομένῳ (Bayer 71. Morstadt σελ. 112). Ἀλλὰ τοῦτο παρ' ἡμῶν δὲν ὑπάρχει (πολ. 430).

Ὁ νόμος εὐνοεῖ δικαίᾳ τινα, διατοῦτο καὶ ὁ ἐνάγων εὐνοεῖται παριστάμενος ὑπερασπιστῆς αὐτῶν (νόμ. 10 π. de inoffic. 5, 2. νόμ. 85. π. 50, 17). Καθ' ἡμᾶς ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν δύναται ὁ ἐνάγων νὰ ζητήσῃ τὴν σύστασιν διαιτητικοῦ δικαστηρίου (πολ. 108).

8) Ὁργ. 132, 146. γαλ. δικον. 85.

9) Πολ. 205, 206, 62, 169, 432, 448, 461, 599. ποιν. νόμ. 386 § 1 (Ἀρχ. ἄς. Πρ. ΔΓ', 192). Κατὰ ῥωμ. δίκαιον εἰς διαφόρους ὑπέκειτο ζημίας ὁ παρὰ τὸ προσῆκον στρεφοδικῶν διάδικος. Παλαιότερον ὑπεβάλλετο εἰς τὸ calumniae iudicium (Gaj. IV. 174—181). Ὑστερον δὲ ὁ ἐν γνώσει ἀρνούμενος τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἐναντίου α') ἀφηρεῖτο τῆς νομῆς τοῦ πράγματος (νόμ. 80 π. 6, 1). β') ἐστερεῖτο ὠφελειῶν ἃς εἶχε π. χ. τοῦ εὐεργετήματος τῆς εὐπορίας, ἐνστάσεων, τῆς ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως (νόμ. 67 § 3 π. 17, 2. νόμ. 10 § 1 π. 46, 1. νόμ. 25 π. 22, 3). γ') κατεδικάζετο εἰς τὸ διπλοῦν τῆς δίκης (lis infortiando crescit in duplum. νόμ. 1 § 1, 4 π. 16, 3 § 1 εἰς. 4, 16). Τινὲς τῶν διατάξεων τούτων δὲν ἐφαρμόζονται τὴν σήμερον π. χ. ἢ α' καὶ γ'.

10) Ἐξαίρεσιν περιέχει τὸ 380 ἄρθρον (κατ. § 152 σημ. 3).

μικράν χρηματικὴν δαπάνην, τὴν ὅποیان δαπανῶσιν οἱ δικαζόμενοι εἴτε πρὸς τὸ δημόσιον εἴτε πρὸς ἄλλας τῆς δίκης ἀνάγκας. Ἡ πρώτη λέγεται **δικαστηριακὴ**, ἡ δευτέρα **ἐξώδικος** δαπάνη. Περὶ ἀμφοτέρων δὲ ὥρισεν ἡ ἐγγώριος νομοθεσία ταῦτα ¹.

α') ἡ δικαστικὴ δαπάνη βαρύνει κατὰ γενικὸν κανόνα ² τὸν ἡττηθέντα ³ διάδικον ⁴, καθὼ γενόμενον αἴτιον αὐ-
Κ Σ Τ. 287.

1) Πολ. 208—219. Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831 § 124—132. Γαλ. δίκον. 130—133.

2) Κατ' ἐξαιρέσιν ἐνίοτε καταδικάζεται εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην ὁ νικῆσας διάδικος (οἷον πολ. 45 ἐδ. 2, 198. Έμπ. ν. 151). *Λ*

3) Ὡς ἡττώμενος θεωρεῖται καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ἀγωγὴν κατὰ τὸ μὴ ὁμολογηθὲν παρὰ τοῦ ἐναγομένου μέρος (πολ. 210 ἐδ. 2). ἤγουν ἀπῆ-
τησα 1000, ὡμολόγησεν ὁ ἐναγόμενος 500· ἀπερρίφθη ἡ ἀγωγή ὡς
πρὸς τὰ ἐπίλοιπα 500· καταδικάζεται εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην.

4) Πολ. 210. νόμ. 13 § 6 κώδ. (3, 1) *judices sciant, victum in expensarum causam victori esse condemnandum*. Καταδικάζεται ἡ εἰσαγγελία, τούτεστι τὸ Δημόσιον, εἰς τὴν δαπάνην, ὅσakis ὡς κύριος παρίσταται διάδικος; Εἰς τὴν δικαστηριακὴν μὲν ὄχι· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει λόγος διὰ τί νὰ μὴ καταδικασθῇ εἰς τὴν δαπάνην τοῦ ἀντιδίκου. Έναντίον Carré Procéd. B', 544. Ὁ Boitard λέγει (A', 249) *sauf encore une exception* (ἐννοεῖ τὴν προκειμένην περίπτωσιν) *sur laquelle les textes sont muets, mais que cependant un usage immémorial, quoique peut-être assez mal fondé, a depuis longtemps consacré*.

Κατὰ γενικὸν κανόνα μόνον οἱ διάδικοι καταδικάζονται εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην· ἐνίοτε ὅμως καταδικάζονται κατ' ἐξαιρέσιν καὶ τρίτοι, οἷον δικηγόροι, δικαστικοὶ γραμματεῖς, κλητῆρες, ἐπίτροποι. Ταῦτα δὲ ὅταν ὁ νόμος ρητῶς τὸ διατάττῃ (π. χ. πολ. 150, 159, 203, 204, 348), ἢ κηρύττῃ αὐτοὺς ὑποχρέους εἰς ἀποζημίωσιν (Boitard A', 254. Carré ζ. 562—563). Ἀλλὰ πρέπει νὰ ὑποβληθῇ αἴτησις περὶ τούτου εἰς τὸ δικαστήριον καὶ νὰ κλητευθῶσι τὰ εἰρημένα πρόσωπα (Carré Procéd. ζ. 574. ἄνωτ. § 22 σημ. 8).

ἡ ἀποζημίωσις τῶν δικηγόρων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν κλητῶν καὶ τῶν ἐπιτροπῶν καὶ τῶν ἀλλῶν τρίτων ἀποζημιώνεται κατὰ τὸν νόμον 1517.

τῆς 5. Διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον συμψηφίζεται 6 ἡ δαπάνη, ὅσakis ἀμφοτέροι οἱ δικαζόμενοι φέρουσιν ὑπαιτιότητά τινα ὅπερ κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν 7 ὑπάρχει ἐν δίκαις ἀνιόντων καὶ κατιόντων, ἀδελφῶν γνησίων 8 καὶ συζύ- γων ὅταν ἀμφοτέροι προξενήσωσι τὴν δαπάνην 9 ἢ νι- κήσωσι καὶ νικηθῶσιν ἐν ταυτῷ 10. —

ΚΕΤ. — 287

ΚΕ — 165

ΚΘ. 21

5) Διαφωνία ὑπάρχει μεταξύ τῶν συγγραφέων περὶ τῆς δικαιολογικῆς βάσεως, δι' ἣν καταδικάζεται ὁ ἠτώμενος εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην. Ὁρθότερα εἶναι ἡ γνώμη, καθ' ἣν οὗτος καταδικάζεται κυρίως διὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα· ὁ αἴτιος ἀδίκου ζημίας ὀφείλει ν' ἀνορθώσῃ αὐτὴν (Bayer σ. 78. Morstadt σ. 114. Carré Procéd. A', 456. Boitard A', 249. Dernburg Abhandlungen 119). Ἀλλὰ μικρὰν ἔχει παρ' ἡμῖν σπουδαιότητα τὸ ζήτημα τοῦτο, ὁρισθεῖσων ἱκανῶς ἐν τῇ πολιτ. δικονομίᾳ τῶν περὶ καταψηφισμοῦ εἰς τὴν δικαστ. δαπάνην.

6) Συμψηφίζειν τὴν δαπάνην σημαίνει καταλογίζειν εἰς ἕκαστον διάδικον ὅ,τι κατὰ τὴν δίκην ἐδαπάνησε (Carré Procéd. ζ. 557, Bonc. B. 526. Boitard A', 251. Dalloz ἀριθ. 74).

7) Πολ. 241. «ὅλα ἣ ἐν μέρει δύνανται νὰ συμψηφισθῶσι τὰ ἐξ ὅδα α') ἐπὶ διαφορῶν μεταξύ ἀνιόντων, κατιόντων, συζύγων, γνησίων ἀδελφῶν, β') ἐὰν ἀμφοτέροι οἱ διάδικοι εὐρεθῶσιν ὑπάιτιοι καὶ γ') ἐὰν ἕκαστος διάδικος ἐν μέρει μὲν νικήσῃ, ἐν μέρει δὲ ἡττηθῇ» (γαλ. δικ. 131). Δὲν εἶναι ὅμως ὑποχρεωμένον τὸ δικαστήριον νὰ συμψηφίσῃ πάντοτε εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας (ΑΠ. 21 τοῦ 1847).— Συμψηφισθέντων ἀπλῶς καὶ ἄνευ τινὸς διαστολῆς τῶν δαπανημάτων, εἰς βάρος τίνος πίπτουσιν αἱ τῷ δικαστηρίῳ γεγόμεναι προκαταβολαί; Τοῦ καταβαλόντος αὐτάς (Carré ζ. 560, 561. Dalloz ἀρ. 76. 77).

8) Ὅχι ποιητῶν ἢ φυσικῶν, ἢ ἄλλου βαθμοῦ συγγενῶν (Carré ζ. 558 bis).

9) Τοῦτο συμβαίνει εἰς τὰς περὶ διανομῆς δίκας, ἣ ὅταν ὡς ἐκ τοῦ νόμου ἢ τῶν ἀμφοτέρωθεν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων εἶχον εὐλογον ἀφορμὴν οἱ διάδικοι ν' ἀμφιβάλλωσι περὶ τῆς ἐκδόσεως τῆς δίκης. Νεαρ. 82 κεφ. 10. «εἰ μὲν τοι συνείδοι (ὁ δικαστής) μὴ δεῖν μηδέτερον τῶν μερῶν τῷ τῶν δαπανημάτων ὑποθεῖναι λόγῳ διὰ τὰ τῆς ὑποθέσεως ποικίλον, αὐτὸ τοῦτο διορίζεσθαι ψήφῳ» νόμ. 69 βας. (9, 3). Bayer 81.

10) Carré ζ. 550, 558. Π. χ. αἰτῶ 1000, ἐπιδικάζονται 500· ἢ

β') μόνον τὴν ἀναγκαίαν δικαστικὴν δαπάνην χρεωστέῃ ν' ἀποδώσῃ ὁ ἡττηθεὶς. Ἀναγκαίαν δὲ δαπάνην θεωρεῖ ¹¹ ὁ νόμος τὰ εἰς τὸ δικαστήριον διδόμενα δικαιώματα (δικαστηριακὴ δαπάνη) ¹². (τὴν κατὰ τὴν διατίμησιν ἀμοιβὴν τοῦ δικηγόρου ¹³) τὰ χρειώδη ταχυδρομικά καὶ πεζοδρόμων ἐξοδα· τὰ δικαιώματα τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων ¹⁴, τῶν διαδίκων, τῶν μαρτύρων καὶ πραγματογνωμόνων ¹⁵· ὡσαύτως τὰ διὰ τὴν προσαγωγὴν ἐτέρων ἀποδεικτικῶν μέσων δαπανηθέντα. Δὲν ἀποδίδονται λοιπὸν

ἀπορρίπτεται ἡ ἀγωγή τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλὰ καὶ αἱ ἐνστάσεις τοῦ ἐναγομένου· ἡ ἐπιδικάζεται ἡ ἀγωγή, ἀλλ' ὁ ἐνάγων ἡττᾶται εἰς ζήτημὰ τι παρεμπίπτον.

11) Ἄλλαι νομοθεσίαι ἄφασαν ἄοριστον τίνα δαπανήματά εἰσιν ἀναγκαῖα. Ἡ ἡμετέρα ὁρθῶς ποιήσασα ὥρισε τοῦτο. Bayer 86.

12) Ταῦτα ὥριζε πρότερον τὸ ἀπὸ 15 αὐγούστου 1830 διάτ. τοῦ Κυβερνήτου ὑπ' ἀριθ. 154· ἀλλὰ κατήργησεν αὐτὸ ὁ περὶ χαρτοσήμου νόμος ὁρίσας ἐν ἄρθρ. 1 καὶ 2 «ἀπὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ παρόντος νόμου καταργοῦνται ὅλαι αἱ δικαστικαί, συμβολαιογραφικαί . . . διατιμήσεις, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα δικαιώματα, τὰ ὅποια ἐλαμβάνοντο μέχρι τοῦδε διὰ καταχωρίσεις, ἐγγραφάς, ἐπικυρώσεις ἐγγράφων καὶ πράξεων πρὸς ὄφελος τοῦ δημοσίου ταμείου, ἢ διαφόρων ὑπαλλήλων καὶ δημοσίων ὑπηρέτων. Ἀντὶ τῶν δικαιωμάτων τούτων εἰσάγεται εἰς γενικὸς φόρος ὑπὸ τὸ ὄνομα χαρτόσημον».

ΚΔ. 203

13) Διαταγ. τῆς 8 μαΐου 1835 διάτ. περὶ δικαιωμ. τῶν δικηγόρων. Δύναται νὰ αἰτήσῃ δικηγορικὰ δικαιώματα ὁ διεξάγων αὐτοπροσώπως τὴν δίκην αὐτοῦ; Ὁ Busch (ἐν τῷ Ἀρχ. ἄστ. Πρ. ις', 271) λέγει, ναί. Παρ' ἡμῖν μόνον λόγῳ ἀποζημιώσεως δύναται νὰ ὑποστηρικθῇ ἔνεκα τοῦ ἄρθρ. 215 § 2 τοιαύτη γνώμη. (Bayer 311. ΑΠ. 159 τοῦ 57) ὅπερ ἄργεῖ ἐπὶ τοῦ δημοσίου, τοῦ διὰ τῶν νομικ. συμβούλων παρισταμένου (ἄρθρ. 14 νόμ. γκα').

14) Ταῦτα ὠρίσθησαν ὑπὸ τοῦ ἀπὸ 13 μαΐου 1835 διατ. περὶ τῶν πορείας δικαιωμάτων τῶν δικαστικῶν ὑπαλλήλων εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις.

15) Περὶ αὐτῶν ὅρα τὸ ἀπὸ 25 μαρτ. 1835 διάτ. περὶ τῶν εἰς πο-

ὥς μὴ ἀναγκαῖα τὰ ἐξ ἀπειθείας¹⁶, ἀπροσεξίας¹⁷, τὰ ἐξ αἰτίας τοῦ διαδίκου¹⁸ ἢ ἐξ ὑπερβαλλούσης αὐτοῦ προνοίας δαπανηθέντα¹⁹.

γ') τὸ περὶ τῆς δαπάνης ἀποφασίζεται ἐν τῇ ὀριστικῇ ἀποφάσει· διότι πρότερον εἶναι ἄδηλον τίς ἔσται ὁ ἡττηθεὶς²⁰. Δικάζονται δὲ δι' αὐτῆς οὐ μόνον τὰ τῆς κυρίας, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς παρεμπιπτούσης δίκης ἔξοδα²¹. ἐὰν δὲ

Γ. ὅρα καὶ Ν. Γ. Τ. Α. Α. Τ. 9 Σ. 28. ὁ δὲ δίκης ὁμοίων καὶ αὐτῶν δι' ἐπὶ τῇ αἰτίᾳ, ἢ ἐξ αὐτῆς διακρίνεται ἢ βέλῃ δὲ δὲ αὐτῶν ἐξ ὁδῶν.

λιτικὰς ὑποθέσεις δικαιωμάτων τῶν μαρτύρων, πραγματογνωμόνων κτλ.—Τὰ ὁδοπορικὰ ἔξοδα τῶν διαδίκων δὲν εἶναι πάντοτε χρεώδη. Τὸ περὶ τούτου κρίνει τὸ δικαστήριον.

16) Διὰ τοῦτο τὰ ἔξοδα τῆς ἐρήμην δίκης μέχρι τῆς συζητήσεως τῆς ἀνακοπῆς πρέπει νὰ μένωσιν εἰς βάρος τοῦ ἀνακόπτοντος. Bayer 7 ἐκδ. 282 Berriat σ. 284. Carré ζ. 556 bis.

17) Π. χ. Ἀκυρότητες τῆς διαδικασίας. Πολ. 348.

18) Πρβ. π. χ. τὰ ἄρθρ. 159, 218, 230, 237 ἐδ. 2, 538 § 2, 544, 556, 559, 593.

19) Τοιαῦτά εἰσι π. χ. τὰ ἔξοδα ἅπερ ὁ διάδικος ἐδαπάνησε προσκαλέσας πλείονας τῶν 3 μαρτύρων (πολ. 318) ἢ λαβὼν πολλοὺς δικηγόρους, ἢ τυπώσας δικόγραφα (πολ. 216). Διάδικοι ὅμως διάφορον ἕκαστος ἔχοντες συμφέρον δύνανται νὰ λάβωσιν ἴδιον ἕκαστος δικηγόρον· π. χ. οἱ ἐμόδικοι, οἱ παρεμβαίνοντες κατὰ προσθήκην.

20) Πολ. 209, Bayer σ. 83. Ἡ καταψήφισις εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην γίνεται πάντοτε κατ' αἴτησιν τοῦ διαδίκου, οὐχὶ αὐτεπαγγέλτως (ἄρθρ. 217). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβητεῖται τοῦτο (Dalloz ἄρ. 32. 33. Carré ζήτ. 555. Bonc. Β', 546). Ἡ νομολογία τῶν παραδέχεται ὅτι καὶ αὐτεπαγγέλτως δύναται νὰ δικασθῇ τὸ τῆς δαπάνης. Πρβ. καὶ Νεαρ. 82 κεφ. 10. Bayer σ. 85.

21) Ὑπάρχει διαφωνία περὶ τούτου παρὰ τοῖς Γάλλοις (Carré ζ. 554. ὅρ. καὶ Bayer σ. 83). Ἀλλὰ μόνον κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως εἶναι εἰς θέσιν ὁ δικαστὴς νὰ κρίνῃ ὁπότερος τῶν διαδίκων καὶ κατὰ πόσον ἐνίκησεν ἢ ἐνίκηθη, ἵνα καθαρῶς δεόντως τὰ τῶν δικαστικῶν ἐξόδων ζητήματα. Περὶ τῆς ἐξουσίας τοῦ δικαστηρίου περὶ τὸν προσδιορισμὸν τῶν ἐξόδων ὅρ. Πολ. 219. Dalloz ἄρ. 36 ἐπ.

Ἡ διαδικασία περὶ τὴν ἐκδίκασιν τῶν δαπανημάτων ἔχει οὕτως. Ἐκαστος τῶν διαδίκων ὀφείλει νὰ κοινοποιήσῃ τὸ βραδύτερον τὴν προ-

πλείονες καταδικασθῶσιν εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην, οὔτε ἀλληλεγγύως, οὔτε ἀναλόγως τοῦ συμφέροντος ἐνέχονται, ἀλλὰ μόνον κατὰ κεφαλὴν ²², ἐκτὸς ἐὰν τὸ δικαστήριον ὀρίσῃ ἄλλως τοῦτο ²³.

Προσωρινῶς δὲ καὶ μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως προκαταβάλλει τὰ χρειώδη δαπανήματα ὁ ^{ὁρ. ν. Γ. ν. Γ.} προκαλῶν πράξεις τοῦ δικαστηρίου ἀπαιτούσας αὐτά, ¹⁹⁰⁹
ὡς ἀφ' ὧν ἀρροατὰ βαρύνοντα ἐστὶν ὁρ. ν. Γ. ν. Γ.
διαδικίαν ὁρ. ν. Γ. ν. Γ. (28/3/12) (37-15)

Τ. 51
Σ. 20

τεραίαν τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συνεδριάσεως, καὶ, ἐπὶ συνοπτικῶν ὑποθέσεων, τοῦλάχιστον διαρκούσης αὐτῆς, τῷ ἀντιδίκῳ κατάλογον ἐξόδων ἐπὶ ἀκροατηρίου δὲ μετὰ τὴν τῆς κυρίας δίκης συζήτησιν συζητοῦνται καὶ ἐνδεχόμενοι περὶ τοῦ καταλόγου τῶν ἐξόδων διαταγμοὶ καὶ ὀρίζονται ἀμφοτέρω ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει (πολ. 217). Ἐὰν ὁ περὶ τῆς δικαστικῆς δαπάνης κατάλογος δὲν κοινοποιηθῇ ἐγκαίρως κατὰ τὰ ἀνωτέρω, ἢ τὸ δικαστήριον ἀφήσῃ ἀδίκαστον τὴν περὶ αὐτῆς αἴτησιν, δὲν χάνει ὁ διάδικος τὸ δικαίωμα αὐτοῦ νὰ αἰτήσῃ καὶ ἀκολουθῶς τὴν δαπάνην (πολ. 218. 209 ἐδ. 2). Ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει εἰσάγεται κυρία αἴτησις εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον κατὰ τὸ 21 ἄρθρον, μάλιστα καὶ ἐν τῷ ποσὲν ἵνα κατώτερον τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου. Ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει γίνεσθαι ἐπανάληψιν τῆς διαδικασίας (ἀναψηλάφησις) κατὰ τὸ ἄρθρ. 785 ἐπ. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον τοῦτο (Carré Procéd. ζ. 556. Dalloz ἀρ. 34, 35). Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἰδιαιτέρα ἀγωγή περὶ τῶν δαπανῶν δὲν ὑπάρχει (νόμ. 3 κώδ. 7, 51. νόμ. 67 β. σ. 9, 3. «ἐὰν ἀπαξ τηρηθῇ ἡ περὶ τοῦ πρωτοτύπου πράγματος δίκη, οὐκέτι περιλείπεται περὶ τῶν δαπανημάτων ἐναγωγή»). Ὁφείλει δὲ νὰ πληρώσῃ ἐξ ἰδίων τὴν δαπάνην ὁ δικαστής, ὁ παραλείψας νὰ δικάσῃ περὶ αὐτῆς (νόμ. 13 § 6 κώδ. 3, 1). Dernburg σελ. 143. 224.

22) Πολ. 212. pro numero succubentium. Bonc. Β', 529. Carré ζ. 553.

23) Οἱ Γάλλοι παραδέχονται ὅτι δύναται ὁ διάδικος νὰ καταδικασθῶσιν ἀλληλεγγύως εἰς τὴν δαπάνην, ἐὰν αὕτη χρησιμεύῃ ὡς ἀποζημίωσις· ἐὰν καὶ ἡ κυρία καταδίκη ἴηται ἀλληλέγγυος (Dalloz ἀριθ. 93 καὶ τὴν ὑπὸ τὸ 553 ζήτ. προσθήκην τοῦ Chauveau). Ἐν τοῖς θέμασι τούτοις δύναται καὶ παρ' ἡμῶν νὰ ἐπιβληθῇ ἀλληλεγγύως ἡ δαπάνη. Schmid Α', 140 σημ. 4. Brackenh. Erört. 295 σημ. 62.

ΚΗ·109 ἐκτὸς ἐὰν πρόκηται δίκη περὶ διατροφῆς, ὅτε προκαταβάλλει πάντοτε ὁ εἰς διατροφήν ὑπόχρεος ²⁴.

5) Περὶ εὐεργέτημα.

✓ § 62. Ὁ διὰ πέναν μὴ δυνάμενος νὰ φέρῃ τῆς δικαστικῆς δαπάνης τὸ βάρος, ἀδυνατεῖ φυσικῶ τῷ λόγῳ καὶ νὰ ἐπικαλεσθῇ τῶν δικαστηρίων τὴν προστασίαν· ἀλλ' ἡ στέρησις τῆς πολυτίμου ταύτης προστασίας διὰ μόνον τοῦτον τὸν λόγον προφανῆς φαίνεται ἀδικία· διὸ ἡ νομοθεσία ἀπονέμει εἰς τοὺς ἐνδεεῖς διαδίκους τὸ τῆς πένιας εὐεργέτημα. Ἀλλ' ἵνα τὸ εὐεργέτημα τοῦτο τυγχάνῃ τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῦ σκοποῦ καὶ μὴ ἐξοκέλλῃ εἰς κατάχρησιν, δεόν νὰ ἔχωσιν ἄκραν τιμιότητα καὶ εὐσυνειδησίαν οἱ ἐπιτετραμμένοι τὴν ἐκδοσιν τῶν πρὸς ἀπόκτησιν αὐτοῦ ἀναγκαίων πιστοποιητικῶν.

Τὰ περὶ τοῦ εὐεργετήματος δὲ τούτου ὠρίσθησαν παρ' ἡμῖν οὕτως ¹.

α') ὁ θέλων ν' ἀποκτήσῃ αὐτὸ πρέπει νὰ φέρῃ τοῦτο μὲν πιστοποιητικὸν τῆς ἀρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς, ὅτι ἡ κατάστασις καὶ αἱ πρόσοδοι αὐτοῦ δὲν ἀρκοῦσι πρὸς πληρωμὴν τῆς δικαστικῆς δαπάνης, χωρὶς νὰ περιορισθῶσιν ἐντεῦθεν τὰ πρὸς διατροφήν αὐτοῦ καὶ τῆς οἰκογενείας του ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖα, νὰ βεβαιώσῃ δὲ τοῦτ' αὐτὸ καὶ δι' ὄρκου ², ὑποσχόμενος συνάμα ὅτι θέλει πληρώσει αὐτήν, ἐὰν εἰς τὸ

24) Πολ. 208. νόμ. 7 κώδ. (7, 19). omnia fiunt sumtibus petentis. Bayer ἔκδ. 7 σελ. 73.

1) Πολ. 220—224. Βαυαρ. Σχ. § 133—136. Βαυαρ. δικ. 105—118. Γερμ. δικ. 87—97.

2) Περὶ τοῦ ὄρκου τούτου ὅρ. Albrecht ἐν τῇ Ἐφημ. τοῦ Linde ΙΑ', 89.

μέλλον βελτιωθῇ ἢ κατάστασις αὐτοῦ· τοῦτο δέ, μαρτυρικὸν δικηγόρου, ὅτι ἡ δίκη δὲν φαίνεται προφανῶς παράλογος, προφανῶς ἀδίκος καὶ ἀστήρικτος·

β') τὸ τῆς πενίας εὐεργέτημα παρέχει ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου· ἐτι δὲ ὁ εἰρηνοδίκης καὶ ὁ πρόεδρος ἐμποροδικῶν, δι' ἐγγράφου ἐπὶ τούτῳ ἐκδεδομένου, δι' οὗ διορίζεται συγχρόνως καὶ δικηγόρος ὡς πληρεξούσιος καὶ ἀντίκλητος τοῦ πένητος³, προσέτι δὲ συμβολαιογράφος καὶ κλητῆρ·

γ') τὸ εὐεργέτημα τῆς πενίας ἀπαλλάττει τῶν δικαστικῶν προκαταβολῶν⁴· ἐὰν δ' ἐπὶ τέλους καταδικασθῇ εἰς τὴν δαπάνην ὁ ἀντίδικος τοῦ πένητος, ὑποχρεοῦται οὗτος εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν τε τοῦ χαρτοσήμου τελῶν, ὡς καὶ τῶν δικαιωμάτων δικηγόρων, κλητῆρων κτλ. ἐνῶ ὁ πένης καταδικασθεὶς ἀπαλλάσσεται προσωρινῶς μὲν τῆς πληρωμῆς τῶν εἰς δικηγόρους κλπ. ὀφειλομένων δικαιωμάτων, διὰ παντὸς δὲ τοῦ ἡμίσεως τῶν τελῶν τοῦ χαρτοσήμου⁵· ἀλλὰ τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ τὰς δαπά-

3) Ὁ ἀπολαύων τοῦ εὐεργετήματος τῆς πενίας δὲν στερεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ διορίσῃ ἕτερον πληρεξούσιον ἀντὶ τοῦ ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελεως διορισθέντος· μόνον ὑπόχρεος δὲν εἶναι οὗτος νὰ ὑπηρετήσῃ ἀμισθί (Seuff. Blätter IZ', 378). Τὸ ἐγγράφον δι' οὗ διορίζει ὁ εἰσαγγελεὺς πληρεξούσιον τοῦ πένητος ἐσφαλμένως ὀνομάζει ἡ συνθήκη ἀντίκλητῆριον καὶ τὸν πληρεξούσιον, ἀντίκλητον· διότι καὶ οὗτος ἔχει τὰ αὐτὰ δικαιώματα ὡς πᾶς πληρεξούσιος (Seufferts Blätter S', 193).— "Ἄν ἐχορηγήθωσαν ὁρθῶς ἢ μὴ τὰ τῆς πενίας δικαιώματα δὲν εἶναι ἀρμόδιον νὰ ἐξετάσῃ τὸ δικαστήριον. ΑΠ. 208 τοῦ 56.

4) Ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους. πολ. 223.

5) Ἄρθρ. 37 τοῦ περὶ χαρτοσ. νόμου· ὅταν δικάζεται τις ἔχων τὰ διαλαμβανόμενα εἰς τὸ 223 ἄρθρ. τῆς πολ. δικον. δικαιώματα πτωχοῦ, συγχωρεῖται νὰ μὴ ἐπιβληθῶσι τὰ τέλη τοῦ χαρτοσήμου καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸν πτωχόν, πρὶν τῆς ὀλικῆς ἀποπερατώσεως τῆς ὑποθέσεως.

64-731
 Δημοσία Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας
 26-91

να· ὁφείλει παραχρῆμα ν' ἀποτίσῃ, διότι τούτων οὐδεὶς νόμος τὸν ἀπαλλάττει ⁶.

4) Προφυλάξεις κατὰ προπετῶν χρυσιολογῶν.

§ 63. Κατὰ τῶν προπετῶν καὶ ἀπερισκέπτων χρυσιολογημάτων εἰσῆγαγον αἱ νομοθεσίαι, πλὴν τῶν ἀνωτέρω (§ 60, 71) ἐξηγηθέντων γενικῶν μέτρων, καὶ ἄλλας εἰδικωτέρας προφυλάξεις ¹. Τοιαῦται δὲ εἰσιν

Α') αἱ ἀσφάλειαι (cautiones). Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ὑπεβάλλοντο οἱ δικαζόμενοι διαφόρως καὶ εἰς διαφόρους ἀσφαλείας ². ἄλλ' ἡ ἡμετέρα δικονομία ὥρισεν ἄλλως τὰ περὶ

ἂν ὁ ἀντίδικος τοῦ πτωχοῦ καταδικασθῇ, τότε ἡ πληρωμὴ τῶν τελῶν γίνεται παρ' αὐτοῦ δι' ὅλας τὰς πράξεις μὲ τὸ μέσον σημειώσεως πεμπομένης ἀπὸ τὸν γραμματέα τοῦ δικαστηρίου εἰς τὸν ἀνήκοντα ταμίαν τῆς διοικήσεως·— ἄλλ' ἂν ἡ ἀπόφασις ἀποθῇ ἐναντία εἰς τὸ μέτρος τοῦ πτωχοῦ, τὰ τέλη τοῦ χαρτοσήμου τότε οὔτε σημειοῦνται οὔτε εἰσπράττονται· (ὥστε περιττεύει ἡ ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν ἀναγινωσκόμενη ἐνίοτε διάταξις, ὅτι ὁ πένης ἀπαλλάσσεται ἐπὶ τοῦ παρόντος τῶν τελῶν τῆς σημάτων). Ὁ νόμος Σ' τοῦ 1867 ἀπαλλάσσει τὸν πέννητα τοῦ ἡμίσεως τέλους.

6) ΑΠ. 3 τοῦ 1841. Seufferts Blätter Γ', 203.

1) Δύναται ὁ διάδικος νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν ἔνεκα προπετοῦς χρυσιολογίας; Ἐὰν ἔνεκα τῆς περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς δίκης στρεψοδίκου διαγωγῆς αὐτοῦ κριθῇ ὡς αἰτίας ἀδίκου ζημίας, πρέπει βεβαίως νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν. νόμ. 33 π. (4, 3). νόμ. 33 βασ. (10, 3). Πολ. 78. 79 § 2. 205, 243, 448, 461, 466 ἐδ. 2, 798. 1030. Carré ζ. 544. 1er. Supplém. ζ. 544. 1er. καὶ κατωτ § 279 σημ. 3.

2) Εἰς ἀσφάλειαν ὑπεχρεοῦτο κατὰ ῥωμ. δίκαιον ποτὲ μὲν ὁ ἐνάγων, ποτὲ δὲ ὁ ἐναγόμενος καὶ ἄλλοτε ὁ πληρεξούσιος τῶν διαδίκων. Ὁ ἐνάγων ὤφειλε νὰ δώσῃ ἐγγυητὴν ἀξιόπιστον, ὁμολογοῦντα ὅτι περὶ καὶ μέχρι πέρατος τῆς δίκης προσεδρεύει καὶ τὰς ἰδίας ἐναγωγὰς ἢ δι' αὐτοῦ ἢ διὰ νομίμου ἐντολῆς ἐγγυμνάζει, καὶ εἰ μετὰ ταῦτα δειχθεῖ ἀδίκως τὴν δίκην κινήσας, ὀνόματι ἀναλωμάτων καὶ δαπανῶν

IE. 208
KF. 319

τοῦ ἀντικειμένου τούτου 3, διότι κατ' αὐτήν,

α') ὑποχρεοῦται εἰς ἀσφάλειαν ὁ περὶ πολιτικῆς ἀπαί-
τήσεως ἐνάγων ἡμεδαπὸν ἄλλοδαπός 4· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἀσφα-

μάτων δέκατον μέρος τῆς περιεχομένης τῷ βιβλίῳ (δηλ. τῇ ἀγωγῇ) ποσότητος ἀποκαταστήσει τῷ αἰτιαθέντι» (Νεαρ. 112. κεφ. β'). Ἡ διττὴ αὕτη ἀσφάλεια, ἥτοι ἡ περὶ ἐξακολουθήσεως τῆς δίκης καὶ ἡ περὶ ἀποδόσεως τῶν δαπανημάτων, ἔλαβε καὶ δύο ὀνομασίας παρὰ τῶν συγγραφέων· ἡ μὲν ὀνομάσθη *cautio de lite prosequenda*, ἡ δέ, *cautio pro expensis*. Προσέτι ὁ ἐνάγων, ἂν ἤθελε νὰ ἐκτελέσῃ ἀπό-
φασιν ἐκκληθεῖσαν, ὑποχρεοῦτο νὰ παράσχω ἑγγυάς ἀξιοπίστους το-
σαύτης ποσότητος, ὅση ἦτο ἡ καταδίκη· ὡς εἰ μετὰ ταῦτα ἀναψη-
λαφήσεως νομίμῳ τρόπῳ προίουσης ἡ ψῆφος ἀνατραπείη, τὰ πράγματα αὐτῷ μετὰ τῶν νομίμων ἐπαυξήσεων ἀποκαθίστασθαι» (Νεαρ. 119. κεφ. ε'). Ἡ ἀσφάλεια αὕτη εἶναι ἡ τῶν συγγραφέων *cautio de resti-
tuendo* καὶ ὁμοιάζει τὴν τοῦ 186 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας. Bayer 99—103.

Αἱ τῷ ἐναγομένῳ ἐπικείμεναι ἀσφάλειαί ἦσαν ἡ *cautio judicio sisti* καὶ ἡ *cautio judicatum solvi*. Δι' ἐκείνης μὲν ὑπέσχετο ὁ ἐνα-
γόμενος «ὅτι παραμνεῖ ἐν τῷ δικαστηρίῳ μέχρι τέλους τῆς δίκης», ἡ *cautio de judicatum solvi* εὐχρηστος πρότερον ἐπὶ ἐμπραγμάτων ἀ-
γωγῶν, κατηγορήθη ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ. Θεοφ. Παράφρ. Δ',
ια'. Bayer 93—98.

Τέλος αἱ παρὰ τοῦ πληρεξουσίου διδόμεναι ἀσφάλειαί ἦσαν ἡ *cau-
tio de rato, ratam rem dominum habiturum*, καὶ ἡ *cautio judica-
tum solvi*. Ἡ μὲν ἠσφάλιζε τὸν ἀντίδικον ὡς κυρία καὶ βέβαια τὰ
παρὰ τοῦ πληρεξουσίου πραττόμενα ὁ δεσπότης ἡγήσεται τῆς δίκης»,
ἡ δέ, «ὅτι τὰ κριθεσόμενα παντὶ τρόπῳ καταβαλεῖ ὁ πληρεξούσιος».
Θεοφ. αὐτόθι. Bayer 104—109. ἀνωτέρω § 57 σημ. 20.

3) Πολ. 78—80. Γαλ. 166. 167. Γαλ. κώδ. 16. Βαυαρ. δικ. 120—
131. Γερμ. δικ. 101—105.

4) Ὑπάρχει λοιπὸν ὑποχρέωσις πρὸς δόσιν τῆς προκειμένης ἀσφα-
λείας α') ἐὰν μόνον ὁ ἐνάγων ἦναι ἄλλοδαπός, οὐχὶ ἀμφοτέροι (Gönn-
er Gomment. üb d. Gesetz vom 12 jul. 1819 σελ. 118). Οἱ Γάλλοι
ἐνεκα τῆς γενικότητος τοῦ νόμου αὐτῶν παραδέχονται τὸ αὐτὸ
καὶ ὅταν ἀμφοτέροι οἱ διάδικοι ὦσιν ἄλλοδαποί (Carré Procéd. ζ. 702.
Boitard Α', 312. Boncenne Γ', 183) β') ἐὰν ἡ διαφορὰ ἦναι πολι-

λεια αὕτη δίδεται δι' ἐνδεχομένας ζημίας καὶ δαπάνας ³², ἀπαλλάσσεται αὐτῆς ὁ ἄλλοδαπός, ἐὰν ἔχη ἐν Ἑλλάδι ^{1.51} *Τ. 51* ^{2.21} *2.21* ἰκανὰ ⁶ ἀκίνητα, ἢ ὡμολογήθῃ ἀνάλογον πρὸς ἐξασφάλισιν μέρος τῆς ἀγωγῆς ⁷. Ἡμεδαπὸς δὲ εἶναι ὑπόχρεος πρὸς ἀσφάλειαν ἀπέναντι ἡμεδαποῦ μόνον ὅπου διατάττει αὐτὸ ἡ πολιτικὴ δικονομία ⁸.

β') ἐπιβάλλεται ἡ ἀσφάλεια παρὰ τοῦ ἀρμοδίου δικα-

Ν. 301

τικῇ· διότι αἱ ἐμπορικαὶ ἐξαιροῦνται (πολ. 79 § 3, 728. γαλ. δικον. 423). γ') ἡ πρὸς ἀσφάλειαν ὑποχρέωσις ὑπάρχει καὶ ἂν ὁ ἄλλοδαπὸς μεταβάλῃ ἰδιότητα κατὰ τὸν δεύτερον τῆς δικαιοδοσίας βαθμὸν· ἡγουν ὁ κατὰ πρῶτον βαθμὸν ἐνάγων ἄλλοδαπός, ἐὰν μὴ ἐξαρκῇ τὴν ἔδωκεν ἀσφάλειαν, ὀφείλει καὶ κατ' ἔφεσιν νὰ δώσῃ τοιαύτην, εἴτε ἐκκαλῶν εἴτε ἐφεσίβλητός ἐστι. Διαφωνοῦσιν ἐν μέρει οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς (Carré ζ. 700. Boncenne σελ. 179). δ') κατὰ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου χρεωστεῖ ἀσφάλειαν καὶ ὁ κυρίαν εἰσάγων παρέμβασιν ἄλλοδαπὸς (τὸ 166 ἄρθ. τῆς γαλ. δικον. ὁρίζει τοῦτο ῥητῶς Carré ζ. 697 δις). ε') οὐχὶ ὀρθῶς εἶπεν ὁ ἄρ. Πάγος (ἀπ. 71 τοῦ 84), ὅτι ὁ ἀνακόπτων ἐπιταγὴν ἄλλοδαπὸς δὲν εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἀσφάλειαν, εἰς ἐσφαλμένην στηριχθεὶς αἰτιολογίαν, ὅτι ἡ ἀνακοπὴ δὲν εἶναι ἀγωγὴ (ἀνωπ. § 81, ε'). Ὁ ἀνακόπτων ἐκτέλεσιν; Carré ζ. 698 § 5, 6. Ν. Πείρ. Β', 904. ζ') τέλος εἶναι ἀδιάφορον, ὅτι ὁ ἄλλοδαπὸς προκληθεὶς ἐνήγαγεν. Seuffert Β', 434 σημ. 2. Heise u. Cropp jurist. Abhandl. Α', 314.

5) Ὅθεν ἀκαταλλήλως καλοῦσιν αὐτὴν οἱ Γάλλοι cautio judicatum solvi, ἐνῶ εἶναι cautio pro expensis.

6) Δυνάμενα δηλ. νὰ τὸν ἀσφαλίσωσιν. Δύναται ὁ ἐναγόμενος νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκην ἐπὶ τῶν ἀκινήτων τούτων; Διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς (Carré Procéd. ζ. 708 bis, Boncenne σ. 193). Ὁρβοτέρα φαίνεται ἡ ἀποφατικὴ τοῦ ζητήματος λύσις· διότι τὸ 79 ἄρθρον φέρει· «ὑποχρέωσις πρὸς ἐγγύησιν δὲν ὑπάρχει, ὅταν ὁ ξένος ἔχη ἐν Ἑλλάδι ἀπορρῶντα ἀκίνητα κτήματα»· λοιπὸν τὸ ἔχειν ἀπλῶς ἀκίνητα ἀπαλλάσσει αὐτὸν τῆς πρὸς ἀσφάλειαν ὑποχρέωσεως (γαλ. δικον. ἄρθ. 167).

7) Τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν ὁ ἐνάγων ἔχη κατὰ τοῦ ἐναγομένου ἐτέραν ἀπαίτησιν, ἰκανὴν πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἀναγνωριζομένην ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου. Carré ζ. 707.

8) Πολ. 80 «κατὰ τὰς μεταξὺ ἡμεδαπῶν διαφορὰς τότε μόνον δύ-

στηρίου ἢ παρὰ τοῦ προέδρου, συνήθως μὲν κατ' αἵτησιν, ἐνίοτε δὲ ἐξ ἐπαγγέλματος⁹, ἢ δὲ διατάττουσα τὴν δόσιν αὐτῆς ἀποφασίς πρέπει νὰ ὀρίζη τὸ ποσὸν καὶ τὸν χρόνον τῆς δόσεως¹⁰.

γ') ἡ ἀσφάλεια δίδεται παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ δικαστηρίου ὑπὸ τοῦ διαδίκου αὐτοῦ ἢ δι' ἐγγυητοῦ· ἀλλὰ μόνον εἰς μετρητά, ἐνέχυρον ἢ ὑποθήκην¹¹. Κατὰ τὰ λοιπὰ δὲ τηροῦνται οἱ ὅρισμοι τῶν ἄρθρων 842—848¹².

Β') τὰ διὰ τὴν χρῆσιν ἐνδίκων μέσων καταβαλλόμενα πρῶτολα. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ὁ χρώμενος τῷ ἐνδίκῳ τῆς ἐφέσεως μέσῳ ἐὰν ἡττᾶτο, διαφόρους ἐζημιούτο ζημίας, καταδικαζόμενος πρότερον μὲν εἰς τὸ τετραπλάσιον τῆς γενομένης δαπάνης¹³ ἢ τὸ τρίτον τῆς δι-

νανται ν' ἀπειρηθῶσιν ἐγγυήσεις, ὅταν τοῦτο διατάττεται ῥητῶς παρὰ τοῦ παρόντος νόμου» (π. χ. ἐν τοῖς ἄρθροις 186, 621, 723, 733 ἐδ. 2, 892, 966, 1005, 1030, 1041 καὶ 1047). Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἡ διάταξις αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὰς περὶ τὴν δίκην στρεφόμενας ἐγγυήσεις καὶ δὲν τροποποιεῖ ποσῶς τὰς περὶ ἐγγυοδοσιῶν διατάξεις τοῦ ἀστυκοῦ νόμου (Στοιχ. ἀς. δικ. § 71).

9) Κατ' αἵτησιν διατάττεται ἐν τοῖς ἄρθροις 78, 733, 892, 906, 1041· αὐτεπαγγέλτως δὲ ἐν τοῖς ἄρθροις 186, 621, 723, 1005, 1030, 1043. Carré ζ. 703 Bayer 112.

10) Πολ. 841. Ὁ χρόνος εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προσδιορίζεται ὡςάκις τις καταδικάζεται ἀπολύτως εἰς δόσιν ἀσφαλείας, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν ἐπιτρέπηται αὐτῷ νὰ πράξῃ τι ὑπὸ τὸν ὅρον ἐγγυοδοσίας Carré ζ. 1824.

11) Πολ. 840. Κατὰ τὸ ἄρθρον 848 δύναται ν' ἀρκέσῃ καὶ προσωπικὴ ἀπλῶς ἐγγυήσις. Τὸ ῥωμ. δίκαιον συνεχώρει ἐνίοτε καὶ ἐξωμοσίαν ἢ δι' ἀπλῆς ὑποσχέσεως ἐγγυήσιν (νόμ. 1 § 18. νόμ. 6 § 1 π. 39, 3. νόμ. 8 κώδ. 12, 22. νόμ. 12 πρ. κώδ. 12, 19. νόμ. 26 § 6 κώδ. 1, 4. νόμ. 4 § 1 κώδ. 3, 2).—Δὲν δύναται τὸ δικαστήριον νὰ ὀρίσῃ ἢ ἐκ τῶν 3 τούτων εἰδῶν (ΑΠ 38 τοῦ 85).

12) Κατωτ. § 259 καὶ τὰ ἄρθ. 517—522 γαλ. δικ. ν. Bayer 113.

13) Jul. Pauli rec. sent. (V, 33).

ΚΒ. 78

κῆς ¹⁴, ὕστερον δὲ εἰς ποινὴν τὴν ἀρμόζουσαν ¹⁵. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν οὐ μόνον ὁ ἐκκαλῶν ἡττώμενος ζημιούται ζῆμیان δεκάδραχμον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀναιρεσείων καὶ ὁ τὴν ἀναψηλάφησιν αἰτησάμενος καταδικάζεται εἰς ἑκατοντάδραχμον παράβολον· ἐπίσης ὁ ἐν τῇ τριτανάκῃ ἀποτυχὼν προστιμῆται δραγμαῖς 50—100 ¹⁶.

Γ') Ὁ τῆς συκοφαντίας ὄρκος ¹⁷.

14) *Inf.* Pauli αὐτ. (V, 33).

15) Νόμ. 6 § 4 κώδ. (7, 62) . . . arbitramur, eum, qui malam litem fuerat persecutus modindiocrier pœnam à compacente iudice sustinere.

16) Πολ. 772, 795, 823, 243. Ὁ ἐκκαλέσας ἀπόφασιν εἰρηνοδίκου καὶ ἡττηθεὶς καταδικάζεται εἰς 5 δραχμῶν πρόστιμον (πολ. 518 ἐδ. 2)· προσέτι ὁ ἀποτυχὼν α') ἐν τῇ περὶ ἐξαιρέσεως δικαστικοῦ τινος δίκῃ ὑπόκειται εἰς ποινὴν 20—100 δραχμῶν· β') ἐν τῇ ἀγωγῇ κακοδικίας καταδικάζεται εἰς ποινὴν 200 δραχμῶν· γ') ἐν τῇ περὶ πλαστογραφίας δίκῃ ζημιούται 200 δραγμαῖς· ὁ δὲ ἀρνηθεὶς τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ καὶ ἀποτυχὼν καταδικάζεται εἰς πρόστιμον 100 δραχμῶν (πολ. 45 ἐδ. 2. 64 ἐδ. 2. 461. 448).

17) Παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει ὁ ὄρκος οὗτος. Περί τοῦ ῥωμ. δικαίου ὁρ. Bayer (σ. 87). Keller (*Civilpr* 249). Καὶ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις ὤφειλον τὸ πάλαι νὰ ὁμνύωσι κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς δίκης οἱ δικαζόμενοι, ὁ μὲν ἐνάγων περὶ τῆς ἀληθείας τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ, ὁ δ' ἐναγόμενος περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἐνστάσεων αὐτοῦ· ὁ ἐκατέρωθεν διδόμενος οὗτος ὄρκος ἐλέγετο συνήθως *δικωμοσία*. Schömann *der att. Proc.* 624.

Υ ΤΜΗΜΑ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῶν ἰδιωτικῶν δικῶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ τῶν ἰδιωτικῶν δικῶν καθ' ἑαυτάς α).

α') Ἐν γένει. *Συγγραφεὺς* ζ 2
ζ 37

§ 64. Ἐκτὸς τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων ὑπάρχουσιν ἐν τῇ πολιτείᾳ καὶ ἄλλαι (δικαστικαὶ καὶ μὴ) ἀρχαί, τὴν ἐφαρμογὴν τῶν νόμων καὶ ἐκτέλεσιν ἐπιτετραμμέναι. Ἀναγκαῖον λοιπὸν γίνεται νὰ ὀρισθῇ ποῖον εἶναι τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνεργείας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων, ἵνα ἐπιδειχθῇ τοιοῦτοτρόπως ἡ σχέσις αὐτῶν πρὸς τὰς λοιπὰς ἐν τῇ πολιτείᾳ ἀρχὰς καὶ διαχωρισθῇ κατὰ τὸ δυνατὸν ὁ κύκλος τῆς ἐνεργητικότητος ἑκατέρων· ἀλλ' ὁ διαχωρισμὸς οὗτος καθόλου μὲν δὲν ὀρίζεται ἐξ ἀρχῶν τοῦ λογικοῦ καὶ τῆς ἐπιστήμης· ἐπειδὴ ὡς ἐπιτοπλεῖστον τὸ θετὸν δίκαιον χρησιμεύει ὡς ὁδηγὸς πρὸς τοῦτο ¹. ἀλλὰ δὲν πρέπει πάλιν καὶ ν' ἀμοιρῇ αὐτῶν παντελῶς· διότι τὰ ἀνθρώπινα ἔργα σπανίως φέρουσιν ἐν ἑαυτοῖς τὸ αὐταρ-

α) Mittermaier ἐν τῷ ἀρχ. ἀστ. Πρ. Δ', 305. IB', 393. KA', 269. Pfeiffer Pract. Ausführungen Γ', 181, ς', 2. H. A. Zachariae deutsch. Staats- u. Bundesrecht B'. 167. Seuffert A'. 154. Brackenhöft Erörtert. σελ. 104. Φέδ. 211. Bluntshli B'. 233. Archiv f. practische Rechts w. B', 1, Γ', 206. Schmid B', 31. Barth Comment A', 164.

1) Seuffert σ. 155. Mitterm. Ἀρχ. KA'. 286.

Κ.Π. 526 κες καὶ ἀμώμητον². Πλὴν καὶ ἀσχέτως πρὸς τὰς λοιπὰς δημοσίους ἀρχὰς ἀναγκαῖος εἶναι τῶν ιδιωτικῶν διαφορῶν ὁ διορισμός, ἵνα εὐγνώριστοι γίνωνται καὶ καθ' ἑαυτὰς ἐξεταζόμεναι· ἀσφαλεστέρα δὲ περὶ τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ἡ ἔρευνα γίνεται ἐάν, πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἀληθοῦς τῶν ιδιωτικῶν διαφορῶν γνωρίσματος, στραφῇ πρὸ πάντων περὶ τὰ τρία ταῦτα· περὶ τὸ εἶδος τοῦ ἀμφισβητουμένου δικαίου· περὶ τὸν καταρτισμὸν αὐτοῦ καὶ περὶ τὰ δόντα ἀφορμὴν εἰς τὴν διαφορὰν γεγονότα.

β') Στοιχεῖα ιδιωτικῆς διαφορᾶς.

§ 65. Ἡ μεταξὺ δύο ἢ πλειόνων προσώπων ἐγείρομένη διαφορὰ λέγεται ιδιωτικὴ καὶ ὑπάγεται εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια μόνον ὡςάκις εἶναι ἕως περὶ δικαίων, κατὰ τοὺς ἐπομένους εἰδικωτέρους ὁρισμούς· ἤγουν τὸ δίκαιον, περὶ ὃ στρέφεται ἡ ἕρις, πρέπει νὰ ᾔηται¹.

α') ιδιωτικὸν (jus privatum). Δύο εἰδῶν εἰσιν ἐν γένει τοῦ πολίτου τὰ δίκαια, δημόσια καὶ ιδιωτικά· τὰ μὲν πρῶτα ὀρίζει ὡςεπιτοπλεῖστον τὸ δημόσιον δίκαιον, τὰ δὲ δευτέρα τὸ ιδιωτικόν. Τοῦ δευτέρου εἶδους δικάϊα εἰσιν ἐν συνόψει τὰ ἐπόμενα· ἐμπράγματα δίκαια· προσωπικά δίκαια ἀπὸ συμβάσεων ἢ ἄλλων ἐνοχῆς λόγων πηγάζοντα· οἰκογενειακὰ δίκαια, σχέσεις τῶν οἰκείων ρυθμίζοντα (γάμον, πατρικὴν ἐξουσίαν, ἐπιτροπὴν, ὡς καὶ τὰς ἐντεῦθεν προερχομένας κτηματικὰς σχέσεις), καὶ τὰ ἐκ τοῦ

2) Haimert ἐν τῷ 'Αρχ. ἀστ. Πρ. ΙΗ', 55.

1) Πολ. 1 «πᾶσα ιδιωτικὴ ἀπαίτησις περὶ ἀποκτηθέντων ἤδη δικαίων, κινουμένη εἴτε παρ' ἑνὸς εἴτε παρὰ πολλῶν ιδιωτῶν, εἴτε παρὰ τινος σωματείου ἢ κοινότητος, εἴτε παρὰ τοῦ δημοσίου, εἴτε καὶ κατ' αὐτῶν, ὑπάγεται συνήθως εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων. Ἀνωτ. § 49 σημ. 2.

θανάτου ἢ τῆς κληρονομήσεώς τινος τικτόμενα δίκαια (κληρονομία, κληροδοσία). Ὅθεν μόνον τὰ δευτέρα ταῦτα δίκαια δύνανται νὰ γείνωσιν ἰδιωτικῆς δίκης ἀντικείμενον². ἐπομένως ἐξαιροῦνται τῆς ἀρμοδιότητος τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων αἱ περὶ δημοσίων δικαίων διαμφισβήτησεις³ καὶ τῶν ἀδικημάτων ἢ τιμώρησις (ἀνωτ. § 48).

β') **κεκτημένον** (jus quæsitum). Τὸ ἀστυχὸν δίκαιον Κθ. 330 διδάσκει διὰ τίνων γεγονότων συνδρομῆς καὶ συνυπάρξεως κτῶνται τὰ δίκαια⁴.

2) Seuffert A', 157. Bayer 46. Στοιχ. ἀστ. δικ. § 54.

3) Πολὺ πλεον εὐρυτέραν ἐξουσίαν εἶχον τὰ δικαστήρια παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ πάλαι· διότι οὐ μόνον ἐδίκαζον καὶ περὶ δημοσίων δικαίων, ἀλλὰ καὶ τὴν νομοθεσίαν ἐνίοτε περιώριζον (Heffler athensai-sche Gerichtsv. σελ. 11). Παραπλησίαν σχεδὸν ἐξουσίαν ἔχουσι τὴν σήμερον ἐν Ἀμερικῇ τὰ δικαστήρια (Mitterm. Ἀρχ. ΚΑ', 274). Ἐν Γαλλίᾳ τὰ κατὰ τῶν ἐκλογικῶν καταλόγων, τῶν συντασσομένων διὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογάς, παράπονα ἐδίκαζον ἄλλοτε εἰς δεῦτερον βαθμὸν τὰ ἐφετεῖα (Fremerville des Cours d'appel B', 441)· παρ' ἡμῶν δικάζουσιν αὐτὰ τὰ πρωτοδικεῖα (ἄρθρ. 19 τοῦ νόμου χμ'η' τοῦ 1877 περὶ ἐκλογῆς βουλευτῶν)· ὡσαύτως τὰ πρωτοδικεῖα ἀνακηρύσσουσι τοὺς ὑποψηφίους βουλευτὰς ὡς τακτικῶς προταθέντας (ἄρθρ. 29 τοῦ αὐτοῦ νόμου). Ἐκ τῶν σημερινῶν τῆς Εὐρώπης νομοθεσιῶν τὸ Βελγικὸν ἴσως σύνταγμα ἀξιοπρεπέστερον ὥρισε τῆς διοικητικῆς ἐξουσίας τὴν δικαιοδοσίαν. Κατ' αὐτὸ α') πᾶσαι αἱ περὶ ἰδιωτικῶν δικαίων διαφοραὶ εἰσιν ἀποκλειστικῶς τῆς δικαιοδοσίας τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων· β') ὡσαύτως δὲ καὶ αἱ περὶ δημοσίων δικαίων, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τῶν νόμων προβλεπομένων ἐξαιρέσεων· γ') τὰς γενικὰς, ἐπαρχιακάς, ἢ τοπικάς διατάξεις καὶ κανονισμοὺς τῆς Κυβερνήσεως ἐφαρμόζουσι τὰ δικαστήρια, ἂν ὧσι σύμφωνοι πρὸς τοὺς νόμους (βελγ. Συντ. ἄρθρ. 92, 93, 107. Mittermaier αὐτ. ΚΑ'. 255. Φέδ. 255).

4) Φέδ. 261. Ἦγουν πρέπει νὰ ὑπάρχωσι παρὰ τῷ ἐνάγειν αἱ προϋποθέσεις ἐκεῖναι, δυνάμει τῶν ὁποίων δικαιούται νὰ ὀνομάσῃ ἴδιον τὸ δικαίωμα (ΑΠ. 278 τοῦ 52)· πρὸς τοῦτο δὲ δὲν εἶναι πάντοτε ἀναγκαῖος εἰδικὸς τις τίτλος κτήσεως τοῦ δικαίου. Ἐὰν π. χ. κατὰ τὴν νομοθεσίαν ἀρκῶσι πρὸς ἄσκησιν ἐπαγγέλματός τινος ὠρισμένα

ΚΑ 517

ΚΖ. 43

ΑΓ. 18

ΚΑ. 84

γ. 639

ΚΒ. 282

γ. 409

ΚΖΤ. 467

εὐμν.

6. 116

γ') ἀπαιτητὸν (παρόν, οὐχὶ μέλλον) ἤγουν ἀνεξάρτητον ἀπὸ πάσης αἰρέσεως ἢ προθεσμίας⁵. Κατ' ἐξαίρεσιν δὲ μόνον συγχωρεῖτ' ἐνίοτε καὶ ἐπὶ μὴ ἀπαιτητῶν δικαίων προσφυγὴ εἰς τὰ δικαστήρια⁶.

δ') ἀμφισβητούμενον· διότι ἄνευ ἀμφισβητήσεως δὲν ὑπάρχει ἔρις, οὔτε ἀναγκαῖα διὰ τοῦτο ἡ δικαστικὴ μεσολάβησις⁷. μάλιστα δὲ ἡ ἐπὶ δικαστηρίου γενομένη ἀναγνώρισις αὐτοῦ περιττὴν καθίστησι πᾶσαν δικαστικὴν ἀπόφασιν⁸.

ε') προσβεβλημένον· προσβάλλει δέ τις τὰ δίκαια ἡμῶν καὶ ὅταν, καὶ τοὶ ἀναγνωρίζων, δὲν ἱκανοποιῇ⁹ αὐτά.

Ἄξιον ἐξετάσεως παρίσταται ἐνταῦθα τὸ ζήτημα, εἰ ἂν προσβολαὶ τῶν ἰδιωτικῶν δικαίων, ὑπὸ τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας ἢ τῆς κυβερνήσεως πραχθεῖσαι, παρέχῃσι δικαίωμα ἀγωγῆς περὶ ἀποζημιώσεως ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων. Τὸ πρῶτον μέρος

προσόντα, ὁ ἔχων τὰ προσόντα ταῦτα ἔχει κεκτημένον τὸ δικαίωμα πρὸς τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἐπαγγέλματος. Mitterm. αὐτ. ΚΑ', 284, ΙΒ', 402.

5) Στοιχ. ἀστ. δικ. § 57 σημ. 7. Κατωτέρω (§ 104 σημ. 30) ἐξηγεῖται, ἂν δύναται νὰ φέρῃ ἀποτέλεσμα ἀγωγῇ προσώρως κινηθεῖσα. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ μὴπω ἀπαιτητὸν δίκαιον δὲν παύει διὰ τοῦτο τοῦ νὰ ᾖ ἰδιωτικόν· ἀλλὰ νὰ εἰσαχθῇ εἰς δικαστήριον προτοῦ γείνη ἀπαιτητὸν δὲν εἶναι συγκεχωρημένον (νόμ. 35 π. 5, 1. νόμ. 186 π. 50, 17. νόμ. 9. πρ. π. 12, 1). Bayer 47. ΑΒ. 250

(Α. 477)

6) Πολ. 993. Ἐμπορ. νόμ. 448. νόμ. ὑποθ. 30. Προσέτι συντηρητικὰ μέτρα δύναται νὰ ληφθῶσι καὶ περὶ μελλόντων ἢ αἰρεσίμων δικαιοματίων (πολ. 1025), ἢ νὰ ἐγερθῇ δίχῃ περὶ αὐτῶν, εἰς προηγήθη πρόκλησις εἰς ἀγωγὴν. Κατωτ. § 125 σημ. 8.

7) Πολ. 127.

8) Πολ. 478, 549. νόμ. 9 βας. (9, 4). «ὁ ἐν βήματι ὁμολογήσας ὡς ὁ καταδικασθεὶς ἐστὶ καὶ καταβαλεῖν ἀναγκάζεται». Νόμ. 1, 6. § 2 π. (42, 2). Νόμ. 1 κώδ. (7, 49). Κατωτ. 82 σημ. 3.

9) Linde § 1 σημ. 2. Barth Α', 165. Στοιχ. § 86 σημ. 8.

Επιλεγμένα
6-151
τοῦ ζητήματος τούτου πρέπει ἀναντιρρήτως νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς· διότι ἡ δικαστικὴ ἐξουσία, ὡς ὑποδεεστέρα τῆς νόμοθετικῆς καὶ δικάζουσα οὐχὶ περὶ τῶν νόμων, ἀλλὰ κατὰ τοὺς νόμους, δὲν δύναται νὰ ἐπικρίνῃ τὰς πράξεις αὐτῆς ¹⁰. ἐκτὸς δὲ τούτου ἡ ἀποζημίωσις προϋποτίθεται

10) Δημοσθ. κατὰ Μειδίου σελ. 63 «*χρὴ δὲ ὅταν μὲν τιθῆσθε τοὺς νόμους, ὅποιοί τινές εἰσι σκοπεῖν, ἐπειδὴν δὲ θῆσθε φυλάττειν καὶ χρῆσθαι*» Ἀναξίμ. τεχν. ῥήτορ. (Spengel rhetor. græc. A', 232) «*ὑπομιμνήσκει τοὺς δικαστάς, ὅτι οὐχ ὑπὲρ τοῦ νόμου, ἀλλὰ τοῦ πράγμα-τος δικάζουσιν, ὁμόσαντες κατὰ τοὺς νόμους τοὺς κειμένους τὴν ψῆφον οἴσεις*» (νόμ. 1 § 2 π. 49, 8. πρ. εἰς. 4, 17. ἄρ. 476 τοῦ ποιν. νόμ. «*ἢ ἀναβάλλοντες τὴν ἐκτέλεσιν νόμου τινός*». Boncenne B', 50. Heffter System § 99). Ὁ Pfeiffer, παρατιθέμενος τὸν Schmid λέγει (I', 279)· «*ὁ δικαστὴς δὲν δικάζει κατὰ τὸ δίκαιον οἷον ἔπρεπε νὰ ἦναι, ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον οἷον εἶναι*» ὁφείλει λοιπὸν νὰ ἐφαρμόζῃ καὶ νόμους κατὰ τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ ἀδίκους· τὸ κύρος δὲ τῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ ἐξήρτηται ἐκ τῆς συμφωνίας αὐτῶν πρὸς τὸν νόμον». Ἡ περαιτέρα ὁμῶς παρατήρησις (σελ. 283) τοῦ αὐτοῦ συγγραφέως, ὅτι ἔχει ὁ ἰδιώτης ἀγωγὴν ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων περὶ ἀποζημιώσεως, εἰὰν ὁ νόμος προσβάλλῃ κεκτημένον αὐτοῦ δικαίωμα, αὐδεμίαν εὖρεν ἀποδοχὴν (Seuffert Blätter IA', 328. Φέδ. 264. Bluntschli H', 490. 497. Stahl Rechtsphilosophie B', 469. 629. Zöppf Staatsrecht § 190). Ἐξαίρεσις πρέπει νὰ γείνη ὡς πρὸς τὰ διὰ τοῦ συντάγματος προστατευόμενα δίκαια (π. γ. ἄρθρ. 17 τοῦ Συντάγματος).

Ἐχουσιν ὁμῶς δικαίωμα τὰ δικαστήρια νὰ ἐξετάζωσι τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἐφαρμοστέου νόμου, ἤγουν τὴν προσήκουσαν καὶ νόμιμον αὐτοῦ κατάρτισιν· διότι διωρισμένα νὰ ἐφαρμόζωσι τοὺς νόμους δύναται φυσικῶ λόγῳ νὰ ἐξετάζωσιν ἂν ὑπάρχῃ ὁ κατὰ τὴν συγκεκριμένην περίπτωσιν ἐφαρμοστέος νόμος (Pfeiffer αὐτ. σελ. 280. Σαρίπ. Συντ. δίκαιον 612, ἀπόφ. ΑΠ. 198 τοῦ 1847. Blunts. 489. Wüchter A', § 7. Schmitthenner A', 553. Beseler deuts. Privatr. A', 71). προσέτι δύναται τὰ δικαστήρια νὰ ἐπικρίνωσι τῶν διαταγμάτων τῆς κυβερνήσεως τὴν βαρύτητα καὶ ν' ἀρνηθῶσι τὴν ἰσχὺν αὐτῶν καὶ ἐφαρμογὴν, εἰὰν κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν τὸ δι' αὐτῶν κανονισθὲν ἀντικείμενον ἔπρεπε διὰ νόμου νὰ ὁρισθῇ Seuffert 30, τοῦ αὐτοῦ Blitter E', 151.

ΚΑ. 55

ἀδικίαν· ἀλλ' ἡ νομοθετικὴ ἐξουσία δὲν ἀδικεῖ νομοθετοῦσα. Τῶν πράξεων δὲ τῆς Κυβερνήσεως, δι' ὧν προσβάλλονται κεκτημένα τῶν ιδιωτῶν δίκαια ¹¹, δύναται νὰ ἐξετασθῇ ὑπὸ τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων τὸ νόμιμον ἢ παράνομον καὶ νὰ δώσῃ δικαίωμα εἰς ἀποζημιώσιν, μόνον ὡςάκις τὰς πράξεις αὐτὰς ὀφείλει νὰ ἐπιχειρῇ ἡ Κυβέρνησις κατὰ τρόπον εἰδικῶς ἐν τῷ νόμῳ διαγεγραμμένον, καὶ οὐχὶ ἀπολύτως κατὰ τὴν ἑαυτῆς δοξάν ¹².

Pfeiffer αὐτ. Γ', 302. Φέδ. 268. Dalloz Compét. admin. ἀρ. 15. Στοιχ. 3 σην. 4.

11) Π. χ. ὁ μετὰκλητος ὑπάλληλος δὲν ἔχει δικαίωμα κεκτημένον ΚΒ. 2 ν' ἀπαιτῇ τὴν ἐν τῷ δημοσίῳ ὑπουργήματι διατήρησιν αὐτοῦ· ὁ γαιοκτῆμων δὲν δύναται νὰ παραπονεθῇ ὅτι ἡ διὰ τῶν κτημάτων αὐτοῦ διερχομένη δημοσία ὁδὸς κατηργήθη καὶ ἐστερήθη ἐνεκα τοῦτου πολλῶν ὠφελειῶν, ἧ ὅτι ἀπηγορεύθη ἡ πώλησις εἴτε ἡ ἐξαγωγή εἰδους τινὸς τῶν προϊόντων του. Pfeiffer αὐτ. 246. Φέδ. 265. Dalloz voirie par terre ἀρ. 70.

ΚΖ. iii
ΚΒ. 254
η 506
ΚΓ. 457

12) Πότε τοῦτο ὑπάρχει, κρίνεται κατὰ τὴν νομοθεσίαν ἐκάστου ἔθνους. Παραδείγματα παρέχουσι τὰ εἰς κινδύνους ἐχθρικῆς εἰσβολῆς, πυρκαϊᾶς ἢ πλημμύρας λαμβανόμενα διοικητικὰ μέτρα, δι' ὧν βλάπτεται τυχόν τῶν ιδιωτῶν ἡ περιουσία. Εἰς τοιαύτας περιπτώσεις ἀγωγή περὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ Δημοσίου δὲν χωρεῖ (νόμ. 7 βασ. 58. 23. «ὁ ἄρχων καλῶς δι' ἐμπρησμὸν καταλύει τόπον». νόμ. 7 § 4 π. 43, 24. Πρ6. ἀρθ. 50 § 5. 9. ἀρθ. 56 § 4. 5 καὶ 9. ἀρθ. 58. 59 § 1. ἀρθ. 70 τοῦ ἀπὸ 3 δεκ. 1836 διατ. περὶ δημοτ. ἀστυνομίας. ἀρθ. 13 § 31. 34. 35 τοῦ νόμου περὶ καθηκόντων τῶν νομαρχῶν. Pfeiffer αὐτ. Β'. 247. Seufferts Blätter IB'. 185. 269, τοῦ ἰδίου Comment. Α', 209. Φέδ. 265. Linde Zeitschr. N. F. IA', 305). Ἐπίσης οἱ ἀνώτεροι τοῦ ταγματάρχου βαθμοὶ ἀπονέμονται κατ' ἐκλογὴν ὑπὸ τοῦ βασιλέως (ἀρθ. 14 τοῦ περὶ προβιβ. τῶν ἀξιωματικῶν νόμου τοῦ 1861). ἔτι ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐν ἐκάστῃ πόλει φαρμακείων προσδιορίζεται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως (Διάτ. τῆς 5 Σεπτεμ. 1861). ὅρ. καὶ ἀρθ. 12 τοῦ περὶ ἰχθυοτροφείων νόμου τοῦ 1839.

Ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ὅταν ὁ νόμος ὀρίζῃ εἰδικῶς τὰς προϋ-

Δυνάμει τῶν μέχρι τοῦδε ἐκτεθέντων κατασκευάζεται ὁ τῆς ἀστυκῆς δίκης ὁρισμὸς οὕτω πως ἰδιωτικὴ δίκη λέγεται ἢ διαφορὰ δύο ἢ πλειοτέρων προσώπων, καθ' ἣν τὸ μὲν παρίσταται ὡς προσθαλὸν κεκτημένα καὶ ἀπαιτητὰ τοῦ ἑτέρου ἰδιωτικὰ δίκαια, τοῦτο δὲ ἀπαιτοῦν τὴν ἀνόρθωσιν αὐτῶν ¹³. Κατὰ

παθέσεις καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν. Ἡ παρὰ τὰς τότε τῶν νόμων τούτων ἐκ μέρους αὐτῶν χορηγεῖ δικαίωμα ἀποζημιώσεως εἰς τὸν βλαφθέντα ἰδιώτην (ὅρ. τὴν ἐπομ. σημείωσιν).

13) Ἡ δυσκολία τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος, πότε αἱ πράξεις τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τῶν δικαστηρίων, παρήγαγε καὶ περὶ τὸν ὁρισμὸν τῆς ἰδιωτικῆς δίκης δυσχέρειαν. Κατὰ τὸν Mühlenbr. Entw. σ. 17 ἰδιωτικὴ δίκη ὑπάρχει «ὡςάκις μεταξὺ ὠρισμένων καὶ ἀντίθετον συμφέρον ἐχόντων διαδίκων λύεται ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ διαφορὰ ἐκ τῆς ἐπόψεως μόνον τοῦ δικαίου». Ὁ Seuffert (Comment. A', 156) ἀντὶ τῆς περικοπῆς «ἐκ τῆς ἐπόψεως ἀπλῶς τοῦ δικαίου» ἔλαβεν εἰς τὸν ὁρισμὸν ταύτην «ἐπὶ τῇ βάσει ὑπάρχοντος νομικοῦ ὁρισμοῦ». Ἄλλ' ἑκατέρω τῶν περικοπῶν τούτων περιττεύει. Ἐπειδὴ ὁ ἀστυκὸς δικαστὴς διωρισμένος εἰς ἐφαρμογὴν τῶν διατάξεων τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου εἰς εἰδικὰ θέματα, κατ' αὐτὰς ἀναμφιβόλως ἀφίλει πάντοτε νὰ ρυθμίζῃ τὰς πράξεις αὐτοῦ καὶ νὰ μὴ ἀποβλέπῃ εἰς τὸ κοινωφελὲς ἢ τὸ τὴν δημοσίαν εὐημερίαν προάγον· ἀλλὰ τοῦτο ἴσως δὲν ἐξηγεῖ ἀποχρώντως τὴν δυσκολίαν. Τὸ πρᾶγμα παρίσταται ἀπλούστερον ἐξεταζόμενον οὕτως· ἡ δικαστικὴ ἐξουσία προσκαλεῖται νὰ ἐπικρίνῃ τὸ νόμιμον ἢ παράνομον διοικητικὴν πράξεως, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο; Ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην πρέπει νὰ γείνη κατὰ τὴν ἀκόλουθον διαστολήν· α') δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τῶν δικαστηρίων πρᾶξις διοικητικὴ, ἣν κατὰ τὴν κειμένην νομοθεσίαν δικαιούται ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ νὰ ἐπιχειρήσῃ οὕτως ἢ ἄλλως, ὅπως αὐτῇ δόξῃ· ἂν ὁρθῶς ἢ μὴ ἔδοξε τῇ ἀρχῇ νὰ ἐνεργήσῃ ἐν ὠρισμένῳ τινὶ θέματι, δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ τὰ δικαστήρια (π. χ. ἡ ἀφαίρεσις τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ ἰδιώτου διὰ δημοσίαν ἀνάγκην· ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη ἀνάγκη, ἀνήκει εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχὴν νὰ κρίνῃ· Bluntschli A', 198). β') ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπικρίσιν τῶν δικαστηρίων πρᾶξις διοικητικὴ, ἥς τὰς προϋποθέσεις καὶ τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας ὁρίζει εἰδικῶς ὁ νόμος.

KA. 384
K2 iii
1 262

τὸν ὁρισμὸν λοιπὸν τοῦτον ἐν πάσῃ ιδιωτικῇ δίκῃ ἀπαιτεῖται τοῦλάχιστον δύο προσώπων ἢ παρουσία, τοῦ ἀναγοντος καὶ τοῦ ἐναγομένου· ἀλλὰ καταχρηστικῶς ἐνίοτε καλεῖται δίκη καὶ ἡ ἀνευ διαδίκου ἀντιλέγοντος ὑποβαλλομένη εἰς τὸ δικαστήριον ὑπόθεσις (δίκη ἐπ' ἀναφορᾷ).

ἐν γ. 38

γ') Ἐξαιρέσεις α).

ΚΑ. 443

§ 66. Ὑποθέσεις τινές, φέρουσαι, κατὰ τὰς ἄρτι ἐκτεθείσας βάσεις, χαρακτηῖρα ιδιωτικῆς δίκης καὶ ὑπαγόμεναι εἰς τὰ πολιτικά δικαστήρια, ἀφηρέθησαν αὐτῶν καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχήν· τοῦτο δ' ἐγένετο, διότι τῶν ὑποθέσεων τούτων ἡ ταχεῖα ἐκδίκασις ἐθεωρήθη μεγάλως προάγουσα τὴν τακτικὴν τῆς κυβερνητικῆς μηχανῆς κίνησιν· πρότερον ἦτο μέγας ὁ ἀριθμὸς

Π. γ. ὁ νόμος λέγει· ἐκ τῶν δημοσίων δασῶν συγχωρεῖται νὰ ξυλεύωνται οἱ πολῖται 2 φορτία ξύλων ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν· ὁ δασονόμος ἐμποδίζει τοῦτο· ἡ ἀπαλλάττονται τοῦ φόρου τὰ καυσόξυλα (νόμ. 14 φεβρ. 1844), ὁ δὲ δασονόμος ἐφορολόγησεν αὐτά· ἡ κατηδαφίσθη οἰκοδομὴ συμφῶνως τῷ ἄρθρ. 37 τοῦ περὶ ὁδοποιίας σὺν νόμου τοῦ 1867 ἀνεγερθεῖσα· ἡ εἰσεπράχθησαν διόδια ἐναντίον τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρ. 27 τοῦ αὐτοῦ νόμου (ὅρ. καὶ νόμ. 13 π. 18, 6. ὁ ἀγορανόμος θραύει κλίνην ἐν δημοσίᾳ ὁδῷ ἐκτεθειμένην· δίδεται κατ' αὐτοῦ ἀγωγή, si id non jure fecisset). Ἐνταῦθα ἀνήκουσι καὶ αἱ παραβάσεις τοῦ περὶ στρατιωτικῶν προβιθασμῶν νόμου (ἄρθρ. 12, 13 τοῦ νόμου τῆς 16 ὁκτωβ. 1861), ὡς καὶ ἡ παράβασις τοῦ ἄρθρ. 7 τοῦ περὶ καταστάσεως τῶν ἀξιωματικῶν νόμου τῆς 7 μαρτ. 1851 καὶ τοῦ ἄρθ. 7 ἐδ. 2 τοῦ περὶ τελωνοφυλακῆς νόμου τῆς 15 Σεπτεμβρ. 1861. Ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τούτων καὶ πολλῶν ἄλλων ὁμοίας φύσεως τὰ δικαστήριά εἰσιν ἀρμόδια ν' ἀποφανθῶσι περὶ τοῦ νομίμου ἢ μὴ τῆς διοικητικῆς πράξεως.

α) Carré Compét. E', 89. Foucart Droit public I', 315. Ἀρχεῖον ἄστ. Πρ. Γ', 374. Dalloz λ. compétence administrative, Φέδ. 269. Κατὰ δὲ τὸν κανόν· quod contra rationem juris introductum est, non est producendum ad consequentias, αἱ ἐξαιρέσεις αὗται πρέπει στενῶς νὰ ἐφαρμόζωνται. Seuff A', 160. Barth § 82.

τῶν ἐξηρημένων τούτων ὑποθέσεων¹· ὁλλὰ περιωρίσθη ἱκανῶς διὰ τοῦ συντάγματος² καὶ τοῦ ε' ψηφίσματος τῆς α' ἐν Ἀθήναις ἐθνοσυνελεύσεως· διότι

α') ὑπεβλήθησαν εἰς τὰ πολιτικά δικαστήρια αἱ ὑπὸ τῶν καταργηθέντων διοικητικῶν δικαστηρίων δικάζόμεναι πρότερον διαφοραί³.

120

120 τὸ ὑπὸ α' § 1 Καν. Πρωτ. Διοκ. Δικ. 1583/

ὑπὸ α' § 1 Καν. Πρωτ. Διοκ. Δικ. 1583/ 1) Διὰ τῆς 7 μαΐου 1837 περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ὡς πρὸς τὰς ἀμφισβητούμενας ὑποθέσεις. Τὸ 1 ἄρθρον τοῦ διατάγματος τούτου ὀρίζει «εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων δὲν ὑπάγονται τὰ ἐξῆς ἀντικείμενα, ἀλλ' ἀποφασίζονται κατὰ τὸ 3 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας ἀπὸ τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς κατὰ τὰς ὁδηγίας τῶν κειμένων καὶ ἐκδοθησομένων νόμων καὶ διατάξεων». Ἀπαριθμεῖ δὲ εἰς 8 §§ τὰς ἐξηρημένας τῆς ἀρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων. Ἐπειτα ἐν τῷ 2 ἄρθρῳ διατάττει ταῦτα· «ὅλαι αἱ διαφοραί, αἵτινες οὔτε διὰ τῶν ἐν τῷ 1 ἀρθ. § 8 ῥηθέντων νόμων καὶ διατάξεων, οὔτε διὰ τοῦ παρόντος νόμου ὡς διοικητικαὶ ἐσημειώθησαν, ὑπάρχοντι ἐξ ἐναντίας εἰς τὰ τακτικά δικαστήρια». Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἔπεται ὅτι κατ' ἐξαίρεσιν, καὶ ὅπου ὁ νόμος ῥητῶς ὀρίζει, δικάζουσιν αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ διαφορὰς τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου.

2) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 101 τοῦ συντάγματος τῆς 3 Σεπτεμβρ. 1843 νόμοι ἰδιαιτέροι θέλουσι υπαγάγει πάσας τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ τὰς ὑποθέσεις εἰς τὰ τακτικά δικαστήρια καὶ κανονίσει τὴν διαδικασίαν αὐτῶν οὐδεμίαν δὲ διαδικασίαν τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ δύναται νὰ ὑπάρξῃ τοῦ λοιποῦ ἄνευ νόμου. Ὡστε ἡ πρόθεσις τῶν νομοθετησάντων τὸ σύνταγμα ἐκεῖνο ἦτο νὰ ὑποταχθῶσιν ἅπασαι τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ αἱ διαφοραὶ εἰς τὰ τακτικά δικαστήρια· διὰ τοῦτο διὰ τοῦ ε' ψηφίσματος προσωρινῶς μόνον ἀφέθη εἰς τὰς διοικητικὰς ἀρχὰς ἡ ἐκδίκασις τῶν ἐν αὐτῷ μνημονευομένων ὑποθέσεων (ἴδε σημ. 5—10 τοῦ § τούτου). Ἀλλὰ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐφαρμοσθῇ τοιαύτη ἀρχὴ ἄνευ σπουδαίας διακωλύσεως τῆς κυβερνητικῆς μηχανῆς. Ὅθεν ὀρθῶς ἐκυρώθη διὰ τοῦ ἐν ἰσχύϊ συντάγματος (ἄρθρ. 101) ὡς κανὼν ἀπλῶς ἡ ὑπὸ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἐκδίκασις τῶν ὑποθέσεων τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ, ἀναγνωρισθείσης συνάμα καὶ τῆς ἀνάγκης τῆς διὰ νόμου συστάσεως διοικητικῆς δικαιοδοσίας.

3) Αὐταὶ εἶσι (κατὰ τὸν ἀπὸ 9 ἰουλ. 1838 νόμ. περὶ συστάσεως διοικη-

β') τὸ ε' ψήφισμα ἔταξεν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων πάσας τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ ⁴ τὰς διαφοράς, ἐξηρημένων ἐκεῖνων μόνον, ὅσας τὸ α' αὐτοῦ ἄρθρον ὑπέβαλεν εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχήν· ἀναφέρονται δ' ἐν αὐτῷ αἱ περὶ φόρου οἰκοδομῶν ⁵ καὶ ἐπιτηδευμάτων ⁶. αἱ περὶ στρατευσίμων ⁷. αἱ περὶ δημοτι-

κητικῶν δικαστηρίων καὶ τὸν ἀπὸ 3 αὐγ. 1843 νόμ. περὶ ὑπαγωγῆς τῶν δημοτικῶν διαφορῶν εἰς τὰ διοικητ. δικαστήρια) ὅλαι αἱ ἐκ τῆς φορολογίας τῶν ἐγκτητικῶν καὶ ἐπὶ τῶν ζώων φόρων προκύπτουσαι διαφοραὶ α') μεταξύ δημοσίου καὶ φορολογουμένων β') μεταξύ φορολογουμένων καὶ ἐνοικιαστῶν ἢ ὑπενοικιαστῶν γ') μεταξύ ἐνοικιαστῶν, ὑπενοικιαστῶν, συνενοικιαστῶν καὶ ἐγγυητῶν πρὸς ἀλλήλους δ') πᾶσα περὶ ὁρίων μεταξύ διαφόρων ἐνοικιαστῶν ἢ ὑπενοικιαστῶν διαφορά· ε') αἱ ἐκ τῆς ἐνοικιάσεως δημοτικῶν φόρων γεννώμεναι διαφοραὶ κατὰ τὴν αὐτὴν διάκρισιν καὶ ἔκτασιν.

4) Διαφοραὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου διοικητικοῦ (le contentieux de l'administration ἢ l'administration contentieuse) λέγονται αἱ ὑποθέσεις ἐκεῖναι, αἵτινες καὶ τοὶ τὰ στοιχεῖα ἰδιωτικῆς δίκης φέρουσαι, εἰς τῆς ἀρμοδιότητος τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν· αἱ μὴ τοιαῦται ὑπάρχονται εἰς τὴν λεγομένην administration pure.

5) Τὸ ἀπὸ 3 ἰουλ. 1836 διάτ. ὡς καὶ ὁ ἀπὸ 2 δεκεμβ. 1845 κς' νόμος περὶ φόρου τῶν οἰκοδομῶν κατηργήθη, ἐκανονίσθησαν δὲ τὰ περὶ τοῦ φόρου τούτου ὑπὸ τοῦ κβ' νόμου τοῦ 1863. Τὸ ἄρθρ. 6 αὐτοῦ φέρει «ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τοῦ ἐπαρχου, προέδρου τοῦ δημοτικοῦ συμβουλίου καὶ τοῦ εἰρηνοδίκου δικάζει ὁριστικῶς καὶ ἀνεκκλήτως τὰς ἐναντίον τῶν φορολογητέων οἰκοδομῶν ἐνστάσεις».

6) Τὸν φόρον τῶν ἐπιτηδευμάτων ὥριζον ἄλλοτε πρῶτον τὸ ἀπὸ 6 ἰουλ. 1836 διάταγμα καὶ ἔπειτα ὁ ἀπὸ 4 νοεμβρ. 1837 νόμος· σήμερον δὲν ἰσχύει ὁ ις' νόμος τοῦ 1866 καὶ ὁ χκη' τοῦ 1877. Κατὰ τὸ 6 ἄρθρ. τοῦ νόμου χκη' ἐπιτροπὴ συγκειμένη ἐκ τοῦ νομάρχου ἢ ἐπαρχου, τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ἢ τοῦ εἰρηνοδίκου, ἐνθα δὲν ὑπάρχει πρωτοδικεῖον, καὶ τοῦ προέδρου τοῦ οἰκείου δημοτικοῦ συμβουλίου, δικάζει τὰς ἐναντίον τοῦ καταλόγου δοθείσας ἐνστάσεις· κατὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπιτροπῆς οὐδεμίαν ἐπιτρέπεται προσφυγὴ· ἀλλ' ἡ ἰσχύς τοῦ καταλόγου διαρκεῖ 3 ἔτη (ἄρθρ. 6).

7) Περί στρατιωτικῆς ἀπογραφῆς καὶ τῆς ἐκδίκασεως τῶν κατ' αὐ-

κῶν καὶ ἐπαρχιακῶν ἀρχαιρεσιῶν ⁸· αἱ περὶ χαρτοσήμου ⁹, λαθρεμπορίων καὶ παντὸς ἐμμέσου δημοσίου φόρου ¹⁰· τελευταῖον ὅσαι ἄλλαι τῆς αὐτῆς φύσεως θεωροῦνται ὡς δικηγητικαί, ἤτοι ἐκηρύχθησαν ὑπὸ τῆς νομοθεσίας ὡς τοιαῦται ¹¹.

τὴν ἀνεγειρομένων διενέξεων ὑπῆρχε πρότερον μὲν ὁ ἀπὸ 28 νοεμβρ. 1837 νόμος καὶ τὸ ἐκτελεστ αὐτοῦ διάταγμα τῆς 18 ἰανουαρ. 1838· τὴν σήμερον δὲ ὁ χθ' νόμ. τοῦ 1877 περὶ ἐκτάκτου ἐφεδρείας καὶ ὁ ψις' τοῦ 1878 περὶ στρατολογίας. Τὰς διενέξεις κατὰ τῶν στρατολογικῶν καταλόγων ἐκδικάζει κατὰ μὲν τὸν πρῶτον νόμον πενταμελὲς ἐπιτροπὴ (ὁ νομάρχης, ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν, ὁ μοίραρχος τῆς χωροφυλακῆς, ὁ φρούραρχος καὶ εἰς ἰατρός), κατὰ δὲ τὸν δεύτερον τριμελὲς ἐπιτροπὴ (ὁ ἐπαρχος, ἡ ὁ γραμματεὺς τῆς νομαρχίας καὶ οἱ πρόεδροι τοῦ ἐπαρχιακοῦ καὶ δημοτ. συμβουλίου). Κατὰ τῶν ἀποφάσεων μόνον τῆς δευτέρας ἐπιτροπῆς ἐπιτρέπεται προσφυγὴ εἰς τὸ πρωτοδικεῖον (ἄρθρ. 30 τοῦ νόμου χθ'. ἄρθρ. 28 νόμ. ψις'). Τροποποίησιν ἐπὶ ἐνεργείᾳ ὁ ἀκγ' νόμ. τοῦ 1882 (Ν. Θέμ. φυλλ. με', μς' σελ. 711).

8) Αἱ κατὰ τῶν βουλευτικῶν, ἐπαρχιακῶν καὶ δημοτικῶν καταλόγων ἐνστάσεις κρίνονται ὑπὸ τοῦ πρωτοδικείου τελεσιδικῶς καὶ ἀμετακλήτως (ἄρθρ. 19, 103 τοῦ νόμ. χμγ' τοῦ 1877)· τὰς δὲ κατὰ τῆς δημοτικῆς ἐκλογῆς ἐνστάσεις δικάζει τριμελὲς ἐπιτροπὴ, συγκατεστημένη ἐκ τοῦ νομάρχου, τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν καὶ τοῦ τῆς τελευταίας συνόδου προέδρου τοῦ ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου. Αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης, εἴαν ἦναι ἀκυρωτικαί, ἐκκαλοῦνται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν ἐσωτερικῶν (ἄρθρ. 13, 16, 17 τοῦ νόμ. ν' τοῦ 1864 περὶ δημαρρεσιῶν). Τὰ ἐναντίον τῆς ἐκλογῆς τῶν ἐπαρχιακῶν συμβουλίων παράπονα ἀποφασίζει κατὰ πρῶτον βαθμὸν ἡ δικηγητικὴ ἀρχή, κατὰ τῆς ἀποφάσεως δὲ αὐτῆς συγχωρεῖται προσφυγὴ εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας (νῦν εἰς τὸ ἐφετεῖον)· ἄρθρ. 21 καὶ 25 τοῦ περὶ ἐπαρχιακῶν συμβουλίων διατάγ. τῆς 18 δεκεμβρ. 1836.

9) Κατὰ τὸ ἄρθρον 48 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου «ιδιώτης, ὅστις εἰς τὴν ἐπιβολὴν τοῦ τέλους τοῦ χαρτοσήμου νομίζει ἑαυτὸν ἡδικημένον, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διευθύνῃ ἄμεσον ἐξαίτησιν πρὸς τὴν γραμματεῖαν τῶν οικονομικῶν, καὶ ἂν αὕτη ἀπορριφθῇ, νὰ ἐκκαλέσῃ εἰς τὸ συμβούλιον τῆς ἐπικρατείας (νῦν τὸ ἐφετεῖον)».

10) Πρβ. ἄρθρ. 31, 94, 194 τοῦ περὶ τελωνεῶν νόμου τοῦ 1843.

11) Πρβ. π. χ. ἄρθρ. 33, 108, 109, 111, 122 τοῦ περὶ δήμων νό-

12.254

γ') καὶ τούτων τῶν ὑποθέσεων ὠρίσθησαν, ἀντὶ τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας, τὰ ἐφετεῖα μὲν ὡς δευτέρου βαθμοῦ δικαστήρια, ὁ ἄρειος Πάγος δὲ ὡς ἀκυρωτικόν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Σύγκρουσις καθηκόντων ^{α')}.

Εἰς. 7⁶¹
62

α') Εἰσαγωγικά.

§ 67. Ἐὰν τὰ δικαστήρια, ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς δικαιοδοσίας αὐτῶν, παραγνωρίσωσι τὰ τεθειμένα αὐτοῖς πρὸς ἐνέργειαν ὅρια καὶ ἀμαρτήσωσι περὶ τοῦτο, γεννᾶται τοιοῦτοτρόπως **σύγκρουσις ἐξουσίας**, ἥτις πρὸς τὴν ἐξουσίαν ἄλλων δικαστηρίων γενομένη, καλεῖται **σύγκρουσις δικαιοδοσίας** (conflict de juridiction), πρὸς τὴν ἐξουσίαν δὲ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, **σύγκρουσις καθηκόντων** (conflict d'attribution)· περὶ τοῦ δευτέρου μόνον

μου, καὶ περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου τὸν § 16 τοῦ περὶ συστάσεως αὐτοῦ διατάγ. (ἔτι ἀπόφ. ΑΠ 138 τοῦ 54). Κατὰ τὸν περὶ πεζοδρομίων νόμον τῆς 11 Σεπτεμβρ. 1856 ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ προσδιορίζει τὸ πλάτος, τὴν ποιότητα τοῦ ὕλικου καὶ τὸ εἶδος τῆς κατασκευῆς ἐκάστης ὁδοῦ· προσέτι ὁ μηχανικὸς τῆς πόλεως ἀποφαίνεται ἂν οἰκοδομῇ τις πρέπη νὰ κατεδαφισθῇ ὡς ἐτοιμόρροπος ἢ ὡς ἐπὶ παραβάσει τῆς οἰκοδομικῆς γραμμῆς ἀνεγειγερεμένη (ἄρθρ. 2 τοῦ ἀπὸ 20 Σεπτεμβρ. 1852 διατάγ. ἄρθρ. 1 τοῦ ἀπὸ 9 ὁκτωβρ. 1852 διατάγ.)· ἐπίσης διὰ τῆς διοικητικῆς ὁδοῦ ἀποφασίζεται τῶν μὴ ἐχόντων ὀρθὰς γωνίας οἰκοπέδων ἢ μεταρρύθμισις ἢ τῶν μὴ ὄντων ἀρτίων ἢ προσκυρώσεις (ἄρθρ. 4 τοῦ διατάγ. τῆς 9 Ἀπριλ. 1836. ἄρθρ. 13 τοῦ διατάγ. τῆς 12 Νοεμβρ. 1836). Πρὸς καὶ ἄρθρ. 11, 34 καὶ 86 τοῦ περὶ ὁδοποιίας σὺγ' νόμου τοῦ 1867.

α) Carré Compét E'. 50. 92, Foucart droit public I', 274. Dalloz Conflict IB', 102. Seuffert Comment. A', 230. Barth A', 170.

είδους γίνεται ένταυθα ή εξέτασις ¹. Σύγκρουσις λοιπόν καθυκόντων έστίν ή μεταξύ τής δικαστικής και τής διοικητικής εξουσίας γινομένη περί όρίων άμφισβήτησις και καλείται καταφατική μέν, εάν τά τε δικαστήρια και αι διοικητικαι άρχαι άντιποιώνται ως ιδίαν δίκην τινά, άποφατική δέ εάν άμφότεραι αι άρχαι αύται άποποιώνται αύτήν ως άλλοτρίαν².

(β') Περὶ καταφατικής συγκρούσεως.

§ 68. Καταφατική σύγκρουσις ύπάρχει άμα διαφορά τις, νομιζομένη διοικητική, είσαχθῇ εις πολιτικόν δικαστήριον ¹ και τοϋτο, κατὰ πρότασιν τών διαδίκων, τοϋ είσαγγελέως ή και αύτεπαγγέλτως, δέν κηρύξη έαυτὸ άναρμόδιον ή διαγωγή τοϋ δικαστηρίου αύτη άποτελεῖ επέμβασιν εις άλλότρια καθήκοντα και δικαιοῖ τήν διοικητικήν άρχήν νά διαμαρτυρηθῇ κατ' αύτῆς. Περὶ τής διαμαρτυρήσεως δέ ταύτης και τών κατ' αύτήν ισχύουσιν αι έξῆς διατάξεις

α') τὸ πρὸς διαμαρτύρησιν δικαίωμα τής διοικητικής άρχῆς 1) ενεργεῖται ὑπὸ τοϋ άρμοδίου ² νομάρχου οϋτος

1) Πολ. 4—9. 'Εάν αι διοικητικαι άρχαι ὑπερβῶσι τὰ όρια τής εξουσίας των δέν ὑπάρχει σύγκρουσις, διότι αι άποφάσεις αυτών είσι πάντοτε μεταβληταί. Aubry I', 356 σημ. 19. Foucart σ. 282.

2) Foucart 1800, 1801. Πολ. 5. «ή σύγκρουσις είναι καταφατική ή άποφατική, καθ' όσον άμφότεραι αι άρχαι άποφαίνονται έαυτάς άρμόδιας ή άναρμόδιας».

1) Και εις τὰ ειρηνοδικεῖα ή έμποροδικεῖα είσαχθείσης τής ὑποθέσεως, έχει χώραν ή άρσις τής συγκρούσεως· διότι τὸ 4 άρθρ. τής πολ. δικον. είναι γενικόν. Παρὰ τοῖς Γάλλοις άμφισβεῖται τοϋτο (Foucart αὐτ. σελ. 285. § 1842. Carré Compét. σ. 203. Dalloz άριθ. 61. 62. Φέδ. 286). 'Η συντηρητική άπόδειξις και ἐπὶ διοικητικῆς διαφορᾶς άνήκει εις τὰ τακτικά δικαστήρια. ΑΠ. 285 τοϋ 56.

2) Πρὸς. άρ. 3 έδ. 2 τοϋ περὶ καθυκόντων τών νομαρχῶν νόμου τής

ΚΘ. 81

δηλαδή γνωστοποιεῖ διὰ τοῦ εἰσαγγελέως τῷ δικαστηρίῳ ἐγγράφως, ὅτι ἡ παρ' αὐτῷ ἐκκρεμῆς δίκη δὲν τῷ ἀνήκει καὶ πρέπει ν' ἀναστείλῃ τὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς. 2) ἄρχεται ἀμα τὸ δικαστήριον ἐπιλαβόμενον ὡπωςδήποτε τῇ ὑποθέσει δὲν κηρύξῃ ἑαυτὸ ἀναρμόδιον· διαρκεῖ δὲ ἐφ' ὅσον διατελεῖ ἐκκρεμῆς ἐπὶ δικαστηρίου ἡ δίκη· ἡγουν μέχρι τῆς ἐκδόσεως ὁριστικῆς ἀποφάσεως, εἴτε ὑπὸ τοῦ κατὰ πρῶτον βαθμὸν δικάζοντος δικαστηρίου, εἴτε ὑπὸ τοῦ ἐφετείου.³ 3) προσηκόντως⁴ ἐξασκηθὲν ἀποτέλεσμα φέρει, ὅτι ἐπιβάλλει τὸ καθήκον εἰς τὸ δικαστήριον καὶ τὴν διοικητικὴν ἀρχὴν τοῦ ν' ἀπόσχων ἐν τοσούτῳ πά-

5 δεκεμ. 1845. Ἀρμόδιος νομάρχης εἶναι ὁ τῆς περιφερείας τοῦ δικαστηρίου παρ' ᾧ εἰσέχθη ἡ ὑπόθεσις (Foucart σ. 280. Dalloz ἀριθ. 35—36. Φέδ. 288). Κατὰ τὴν νομολογίαν τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας ἐν Γαλλίᾳ ὁ αὐτὸς νομάρχης αἶρει τὴν σύγκρισιν, καὶ ἂν ἡ ὑπόθεσις ἐκκληθεῖσα μεταβῇ εἰς τὸ ἐφετεῖον ἐτέρου νομοῦ. Τὴν νομολογίαν ταύτην κατακρίνουσι συγγραφεῖς τινες καὶ κάλλιον νὰ μὴ ἀκολουθῇται.

3) Τοῦτο ἐξάγεται σαφῶς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀρθρῶν 6—8. Διότι ἡ ἐφαρμογὴ αὐτῶν ὑπόθεσιν ἔχει τὸ ἐκκρεμὲς τῆς δίκης καὶ σκοπὸν τὴν ἐπίσχεσιν πάσης ἐνεργείας τῶν δικαστηρίων· ἀλλ' ἀμφότερα ταῦτα ἐκλείπουσι μετὰ τὴν ἐκδοσιν ὁριστικῆς ἀποφάσεως (Φέδ. 289. Foucart αὐτ. § 1814. Dalloz ἀριθ. 67—88. Seuffert σ. 234). Ἐὰν τὸ δικαστήριον εὐθὺς κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν ἐκδώσῃ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ; Δὲν εἶναι ἀκριβὲς ὅπερ αὐτόθι λέγει (σ. 292) ὁ Φέδερους, ὅτι τὰ δικαστήρια δὲν ἀποφαίνονται δι' ἰδιαιτέρας ἀποφάσεως περὶ τῆς ἀρμοδιότητος των, διότι τὸ ἐναντίον ὀρίζει αὐτὸ τὸ 583 ἀρθρον, ὅπερ ἐπικαλεῖται. Δύναται ὅμως νὰ συμβῇ, πρᾶγμα σπανιώτατον εἰς τὴν πρακτικὴν τῶν δικαστηρίων, εὐθὺς μετὰ τὴν ἀπόρριψιν τῆς περὶ ἀναρμοδιότητος ἐνστάσεως νὰ ἐκδώσῃ ὁριστικὴν ἀπόφασιν τὸ δικαστήριον. Τότε ἀπαντᾷται τὸ ἀτόπημα, ὅπερ ἐξετάζει ὁ Φέδερους.

4) Ἦτοι κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον, ὅστις ἐστὶν ἐγγραφοῦ τοῦ νομάρχου ὡς τοιοῦτου γνωστοποιήσις, περιερχομένη διὰ τοῦ εἰσαγγελέως εἰς τὸ δικαστήριον. Foucart αὐτ. § 1823. Dalloz 94—96 Fréminville des cours d'appel Α'. 450. Φέδ. 296.

σης ἐνεργείας. Ἡ παραβίασις δὲ τοῦ καθήκοντος τούτου οὐ μόνον τὸν παραβάτην ζημιοῖ⁵, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐνεργηθείσας πράξεις ἐπηρεάζει, ὑποκειμένας εἰς ἀκύρωσιν αὐτὰς καθιστῶσα⁶.

β') κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν ἀρχὴ ἀρμοδία νὰ δικάσῃ περὶ τῆς ἀρθείσης συγκρούσεως εἶναι ὁ ἄρειος Πάγος⁷. Διαδικασία δὲ παραφυλάττεται ἡ καὶ πρὸ τοῦ Συντάγματος ἰσχύουσα κατὰ τὴν τροποποίησιν ἣτις ἐκ τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ δικαστηρίου ἀναγκαίως ἐπῆλθεν. "Ὅθεν καὶ τὴν σήμερον ὁ νομάρχης αἰρῶν τὴν σύγκρουσιν, πέμπει τὰ ἔγγραφα διὰ τοῦ ἀρμοδίου εἰσαγγελέως εἰς τὸν τοῦ ἀρείου Πάγου εἰσαγγελέα· τὸ δικαστήριον δὲ τοῦτο, ἐν ἐλλείψει ἐιδικῶν διατάξεων, ἐξετάζει καὶ ἀποφασίζει τὴν ὑπόθεσιν κατὰ τὴν παρ' αὐτῷ διαγεγραμμένην διαδικασίαν⁸· οἱ διάδικοι οὔτε νὰ κλητευθῶσιν οὔτε νὰ λάβωσι

οἱ 9 κ.
406
(79. 45)

5) Πρὸ ἀρ. 476 § 2. 477 ποιν. νόμου. Φέδ. 295.

6) Ἐὰν ἡ ὑπόθεσις παραπεμποῖ εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ὃ περ καὶ μετὰ τὴν ἐκ μέρους τοῦ νομάρχου ἀνακηρυχθεῖσαν σύγκρουσιν ἐξηκολούθησε δικάζον, αἱ πράξεις αὐτοῦ δὲν φαίνεται ὀρθόν νὰ θεωρῶνται ἄκυροι, ἀφοῦ τὸ 8 ἄρθρον δὲν κηρύττει αὐτὰς ῥητῶς ἀκύρους. "Ιδ. ὅμως Foucart § 1822. 1829. Carré Procéd. ζ. 1331. Φέδ. 595. Dalloz ἀρ. 158—160.

7) Εἶναι δύσκολον νομοθετικῶς τὸ ζήτημα, ποία ἀρχὴ καταλληλοτέρα φαίνεται εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῶν συγκρούσεων, ἡ δικαστικὴ ἢ ἡ διοικητικὴ; Πλείονας ἐγγυήσεις παρέχει ἡ δικαστικὴ ἀρχή. Κράτη τινὰ ἐγκατέστησαν μικτὸν ἐκ διοικητικῶν καὶ δικαστικῶν ἀρχόντων συγκείμενον δικαστήριον πρὸς ἐκδίκασιν τῶν συγκρούσεων (π. χ. ἡ Βαυαρία ἐνθα τὸ δικαστήριον τοῦτο συγκροτεῖται ἐκ 4 ἀρεοπαγιτῶν καὶ 3 ἀνωτέρων διοικητικῶν ὑπαλλήλων. Seuff. σ. 231. Bart. σ. 170). Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου (Mittermaier ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ κλ. II', 95. IE', 300. IZ', 317, Foucart § 1803. 1804. Φέδ. 92, 281). Τί ἰσχύει σήμερον ἐν Γαλλίᾳ ὅρ. Dalloz ἀρ. 195. ἐπ.

8) Τὸ ἄρθρ. 48 τοῦ περὶ τυστάσεως τοῦ συμβουλίου τῆς ἐπικρατείας

μέρος εἰς τὴν δίκην εἶναι ἀναγκαῖον⁹. διότι κυρίως εἰπεῖν ἡ δίκη γίνεται μεταξύ δικαστικῆς καὶ διοικητικῆς ἀρχῆς καὶ ἀφορᾷ τὸ δημόσιον συμφέρον· διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ ἡ κανονιστικὴ τοῦ ἀρείου Πάγου ἀπόφασις μόνον τοῦτο τὸ ζήτημα λύει, ἂν δηλ. ἡ διαφορὰ ᾗναι διοικητικῆς ἢ δικαστικῆς ἀρμοδιότητος, οὐχὶ δὲ καὶ ἄλλους ἀναρμοδιότητος λόγους¹⁰.

Ἐὰν ὁ ἄρειος Πάγος εὕρῃ βάσιμον τὴν ἀρθεῖσαν σύγκρουσιν, καταργεῖ τὴν ἀναρμοδίως ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου καὶ παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν διοικητικὴν ἀρχήν· ἄλλως ἀναμπέμπει αὐτὴν εἰς τὸ δικαστήριον¹¹.

γ') Περὶ ἀποφατικῆς συγκρούσεως¹).

§ 69. Ἀποφατικὴ σύγκρουσις ὑπάρχει ὅσάκις καὶ τὸ

νόμου ὥριζε τὴν ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τούτου διαδικασίαν κατὰ τὰ περὶ συγκρούσεων δίκας.

9) Foucart Γ', 281. Dalloz ἀριθ. 37. Φέδ. 278. Δὲν ἐμποδίζοντο ὅμως νὰ παρεμβῶσι κατὰ τὸ 89 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας. (ΑΠ. 28 τοῦ 56). Παρὰ τοῖς Γάλλοις οὐδὲ τοῦτο συγχωρεῖται. Dalloz ἀριθ. 207.

10) Foucart § 1828, Carré Compét. σ. 140 ἀριθ. 343. Dalloz ἀριθ. 241, 226. Seuffert. σ. 231 σημ. 272.

11) Πολ. 9. ἐδ. 2 Dalloz ἀριθ. 217. 222. Ὁ Φέδερος (σελ. 299) εὕρισκει πλημμελεῖ τὴν σύνταξιν τοῦ 9 ἄρθρου, ἀλλ' ἀδίκως· διότι ἄρθρον αὐτὸ ἀναφέρεται εἰς ἀμφοτέρω τῆς συγκρούσεως τὰ εἶδη, τὰ καταφατικῆς καὶ τῆς ἀποφατικῆς. Δηλαδή ἐγκριθείσης τῆς καταφατικῆς συγκρούσεως, ἀκυροῦται ἡ ἀπόφασις τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς· ἐγκριθείσης δὲ τῆς ἀποφατικῆς, ἀκυροῦται ἡ ἀπόφασις εἴτε τῆς διοικητικῆς εἴτε τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς· ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἀμφοτέραι αἱ ἀρχαὶ ἐκηρύχθησαν ἀναρμόδιοι (Dalloz ἀριθ. 234). Τὸ μόνον ἐλάττωμα τοῦ ἄρθρου εἶναι, ὅτι δὲν ὁρίζει τί γίνεται ἐὰν μὴ ἐγκριθῇ ἡ ἀρθεῖσα σύγκρουσις· ἀλλὰ τοῦτο ἐννοεῖται ἀφ' ἐαυτοῦ· ἡγουν γίνεται τὸ ἀντιθέτον.

1) Dalloz ἀριθ. 171. 228. Seuffert σ. 238. Barth σ. 171.

δικαστήρια καὶ αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ κηρύττονται ἀναρμόδιοι νὰ δικάσωσιν ὑποθέσιν τινα· περὶ τῆς συγκρούσεως ταύτης πραγματεύονται μόνα τὰ ἄρθρα 5 καὶ 9 τῆς πολ., τὸ μὲν δίδον τὸν ὅρισμὸν αὐτῆς, τὸ δὲ προσδιορίζον τὴν δικάσουσαν ἀρχήν. Δυνάμει δὲ τῶν ἁρθρῶν τούτων καὶ τῆς φύσεως αὐτῆς τῆς ἀποφατικῆς συγκρούσεως συνάγονται τὰ ἑξῆς·

α') δὲν γίνεται ἐνταῦθα προσωρινὴ ἄρσις, οὐδ' ἐνδιαφέρεται εἰς τὸν ὁριστικὸν κανονισμὸν τῆς ἀρμοδιότητος ἡ διοικητικὴ ἀρχή· ὅθεν εἰς τοὺς δικαζομένους ἐναπόκειται νὰ φροντίσωσι περὶ τούτου.

β') ἐὰν οὗτοι ἀποπεμφθῶσι μετακλήτως ἢ ἀμετακλήτως ὑπὸ τε τῶν δικαστηρίων καὶ τῶν διοικητικῶν ἀρχῶν, δικαιουνται νὰ εἰσαγάγωσιν εἰς τὸν ἄρειον Πάγον τὴν περὶ κανονισμοῦ ἀρμοδιότητος αἴτησιν, ἣτις ἐπομένως καὶ μετὰ τὴν τελεσιδικίαν τῶν ἀποφάσεων² μέχρι τῆς παραγραφῆς τοῦ δικαιώματος³ εἶναι δεκτὴ.

γ') καὶ ἂν ὁ ἄρειος Πάγος, ὡς ἀκυρωτικὸν δικαστήριον δικάσαν, ἀπεφήνατο γνώμην περὶ τῆς ὑποθέσεως, οὐχ ἦττον συγχωρεῖται προσφυγὴ εἰς αὐτὸν περὶ κανονισμοῦ τῆς ἀρμοδιότητος· διότι τότε μόνον δικάζει ὡς ὑπερ-

2) Αἱ προϋποθέσεις λοιπὸν τῆς ἀποφατικῆς συγκρούσεως εἰσὶν α') εἰσαγωγὴ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως εἰς ἀμφοτέρας τὰς ἀρχάς, τὴν διοικητικὴν καὶ τὴν δικαστικὴν· β') ἀρμοδιότης τῆς ἐτέρας τῶν ἀρχῶν τούτων, καὶ γ') ἀπόφασις ἀμφοτέρων θετικὴ (ὅχι ὑποθετικὴ), ὅτι εἰσὶν ἀναρμόδιοι (Foucart σελ. 312. Dalloz ἀριθ. 172—180). Τελεσιδικία τῶν ἀποφάσεων δὲν εἶναι ἀναγκαία· ὅθεν ἅμα τῇ ἐκδόσει τῆς ἀποφάσεως τοῦ πρωτοβάθμου δικαστηρίου, δύναται νὰ αἰτηθῇ ἄρσις τῆς συγκρούσεως, ἐὰν μὴ προτιμᾷ ὁ διάδικος νὰ προσβάλλῃ τὴν ἀπόφασιν διὰ τῶν ἐνδίκων μέσων (Foucart σελ. 313. Dalloz ἀριθ. 184. Φέδ. 302).

3) Dalloz ἀριθ. 230.

τέρα τῆς τε διοικητικῆς καὶ τῆς δικαστικῆς ἐξουσίας ἀρχῇ, καὶ ὑποχρεοῖ ἀμφοτέρω⁴.

δ') ἐὰν τὸ δικαστήριον τοῦ ἀρείου Πάγου εὖρη βέσιμον τὴν ἀποφατικὴν σύγκρουσιν, καταργεῖ τὴν ἐσφαλμένην δικαστικὴν ἢ διοικητικὴν ἀπόφασιν καὶ παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὴν ἀρμοδίαν διοικητικὴν ἢ δικαστικὴν ἀρχήν⁵.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ τῆς ἀμοιβαίας σχέσεως πολλῶν δικῶν.

α') Πρὸς ἄλλας πολιτικὰς δικας.

§ 70. Αἱ πολιτικαὶ δίκαι σχετίζονται πρὸς ἀλλήλας, γινόμεναι ἐκκρεμεῖς εἴτε παρὰ διαφοροῖς εἴτε παρὰ τῶ αὐτῶ δικαστηρίῳ· ἐνταῦθα δὲ πάλιν ὅτε μὲν κεχωρισμένως, ὅτε δὲ ἡνωμένως. Ἀναγκαῖον λοιπὸν γίνεται νὰ ἐξετασθῇ τίνα ἐπιρροὴν περὶ τὴν εἰσαγωγὴν αὐτῶν καὶ ἐκδίσκασιν ἔχει ἡ τριπλῇ αὕτη σχέσις· ῥητέον δὲ γενικῶς ὅτι ἡ ἐπιρροὴ αὕτη προέρχεται ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ τῆς συγγενείας ἢ ἀλλοτριότητος τῶν δικῶν, καὶ ὀρίζει ποτὲ μὲν τοῦ δικαστηρίου τὴν ἀρμοδιότητα, ποτὲ δὲ τὴν τάξιν τῆς ἐκδικάσεως αὐτῶν ἢ τὴν ἐκβασιν. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἀρμοδιότητος ἐγένετο ἤδη ἀνωτέρω (§ 35) λόγος, περὶ τῶν δύο δ' ἐτέρων ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς.

4) Διότι ἄλλο μέσον νὰ ὑποχρεωθῶσιν αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ νὰ ἐπιληφθῶσι τῆς διαφορᾶς δὲν ὑπάρχει. Σπανίως βέβαια θέλει συμβῆναι νὰ κηρυχθῇ ἀκαρμώδιος διοικητικὴ ἀρχή, ἀφοῦ ἤδη τὰ δικαστήρια καὶ αὐτὸς ὁ ἄρειος Πάγος ἐκήρυξαν ἀρμοδίαν τὰς διοικητικὰς ἀρχάς. Οὐχὶ ὀρθῶς ἐκφράζει ἐναντίαν γνώμην ὁ Φέδ. 302.

5) Foucart σελ. 311 § 1832. Dalloz ἀριθ. 234.

Α') ἐὰν εἰσαχθῶσιν εἰς πολλὰ δικαστήρια διάφοροι δίκαι, ἐντελῶς ἀλλότριαι ¹ πρὸς ἀλλήλας, οὐδεμίαν ἐπε-
νεργοῦσιν ἐπιρροὴν ἢ ἐτέρα πρὸς τὴν ἐτέραν· ἐὰν ὅμως αἱ
δίκαι αὗται συνδέωνται ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ εἴτε τῆς ταυτό-
τητος εἴτε τῆς συναφείας, παράγουσιν ὑπὲρ τῶν δικάζο-
μένων τὴν τῆς ταυτότητος ἢ τῆς συναφείας ἔνστασιν ².
πρὸς δὲ ἡ προδικάζουσα δίκη κρίνεται συνήθως προτέρα ³.

Β') ἐὰν εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον κεχωρισμέ-
νως πολλαὶ δίκαι, ἐξεταστέον καὶ ἐνταῦθα ἐὰν ἔχωσι
πρὸς ἀλλήλας συγγένειάν τινα ἢ ἦναι ἄσχετοι ὅλως καὶ
ἀνεξάρτητοι· ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει αἱ δίκαι ἔρχονται
εἰς ἀμοιβαίαν ἐπαφὴν μόνον ὡς πρὸς τὴν σειρὰν τῆς ἐκ-
δικάσεως αὐτῶν, ἥτοι αἱ προγενέστεραι συζητοῦνται κατὰ
κανόνα πρὸ τῶν νεωτέρων, ἐξηρημένων τῶν συνοπτικῶν,
αἵτινες καὶ νεώτεραι ἂν ὧσι προηγούμεναι ⁴. Ἐὰν ὅμως
τὰς πολλὰς δίκας συνέχῃ ἐσωτερικὴ συνάφεια, ἐπιφέρει
αὕτη ἀποτέλεσμα ποτὲ μὲν τὴν ἔνωσιν αὐτῶν ⁵, ποτὲ δὲ
τὴν διαδοχικὴν συζήτησιν ⁶, καὶ ἄλλοτε τὸ ἀπαράδεκτον

1) Διότι π. γ. ἔχουσι διάφορον ἀντικείμενον ἢ διαδίκους διαφόρους.

2) Πολ. 553 § 2. γαλ. δικον. 171.

3) Πολ. 787. 730. 463 § 4. Heffter System § 150. ΑΠ. 264
τοῦ 54.

4) Ὁργ. 265, 266. πολ. 576, 578. Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ἐγίνοντο
καὶ ἄλλαι τινὲς προτιμήσεις (νόμ. 404. π. 50, 17. νόμ. 104 βασ. 2,
3). «ἐὰν δύο ἀγωγαὶ πρόκεινται, ἡ μὲν ποσότητα μείζονα ἔχουσα, ἡ
δὲ ἀτιμοποιός, προτιμᾶται ἡ ἀτιμοποιός». Ἀλλὰ καὶ ἄνευ τούτου ἀπη-
τεῖτο νὰ φυλάττηται τις τάξις (νόμ. 9 § 4 π. 1, 16. oportet ut sit
ordo aliquis postulationum, scilicet ut omnium desideria audi-
antur).

5) Carré Procéd. 731. Thomine ἀρθ. 205.

6) Π. γ. ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως δίκη κρίνεται πρὸ τῆς κυρίας, ἡ
περὶ ἀνατροπῆς τῆς ἐφέσεως, πρὸ τῆς ἐφέσεως αὐτῆς (πολ. 465. § 3.
ΑΠ. 229 τοῦ 54). Wetzell 701.

τῆς νεωτέρας⁷. ΑΑ. 40.

Γ') Ἡ ἡνωμένη εἰσαγωγή πολλῶν διαφορῶν εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον, ἐνεργηθεῖσα μὲν εὐθὺς κατὰ τὴν ἑναρξιν τῆς δίκης, ἀπαρτίζει **σώρευσιν ἀγωγῶν** (cumulatio actionum), ἐπελθοῦσα δ' ἀκολούθως, γεννᾷ παρεμπίπτουσαν δίκην.

Πλείονες ἐκδοκαίται βάσει Σώρευσις ἀγωγῶν. α) οὐτε αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐνέσεως

§ 71. Σώρευσις, ἥτοι ἐνωσις πολλῶν ἀγωγῶν ἐν τῷ αὐτῷ δικογράφῳ ἐπὶ σκοπῷ κοινῆς συνεκδικάσεως, συγχωρεῖται α') τοῦ αὐτοῦ ἐνάγοντος κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἐναγομένου (cumulatio actionum objectiva) πάντοτε, ἐὰν αἱ πολλαὶ ἀξιώσεις μὴ ἀντιφάσκωσιν¹, ἥτοι μὴ ἀποκλειώσιν, ἀλλήλας², ὑπάρχοντα δὲ εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον καὶ ἀμφοτέρωθεν καὶ ἑκαστὸν ὡς οὐκ ἐκείνου. ἐκδοκαίται δικογράφῳ ἀμφοτέρωθεν ἀντιφάσκουσι ἢ ἀντιφάσκουσιν. ΚΓ. 75—

7) Πολ. 475 § 1. ἀμφοτέρωθεν ἀντιφάσκουσιν συμβαίνει καὶ ἀπὸ ἀντιφάσκουσιν. ΑΑ. 376

α) Bayer σ. 542. Seuffert B', 191. Glück. Δ', 1. Wetzell 668.—

Τῆς σωρεύσεως τῶν ἀγωγῶν (cumulatio actionum) διάφορος ἐστὶν ἡ συρροή αὐτῶν (concursus actionum)· ἡ μὲν σημαίνει τὴν διὰ τοῦ αὐτοῦ δικογράφου (libellus actionis) εἰσαγωγὴν εἰς δικαστήριον πολλῶν ἀπαιτήσεων ἐπὶ σκοπῷ κοινῆς συνεκδικάσεως· συρροή δὲ λέγεται τὸ δικαίωμα, ὅπερ τις ἔχει ἐνίοτε νὰ κινήσῃ περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος πολλὰς ἀγωγάς· ἄρα ἡ συρροή ἀνήκει εἰς τὸ ἀστυκὸν δίκαιον (Archiv f. pract. Rechtsw. Α', 32. Στοιχ. ἀστ. δικ. § 87).

1) Τοιαύτη εἶναι π. χ. ἡ actio redhibitoria καὶ ἡ quanti minoris· ἡ μὲν σκοπεῖ τὴν διάρρηξιν τῆς πώλησεως, ἡ δὲ τὴν μείωσιν τοῦ τιμήματος· ἄρα ἀντιφάσκουσι πρὸς ἀλλήλας. Göschen Vorlesungen Γ', 358.

2) Ἐνίοτε κατὰ ῥωμ. δίκαιον μεταξὺ διαφορῶν δικαίων καὶ τῶν πρὸς ἐπιδόξιν αὐτῶν ἀγωγῶν δίδεται ἐκλογὴ μόνον· ὥστε τῆς μιᾶς ἀγωγῆς ἐκλεχθεῖσης ἀποκλείεται ἡ ἑτέρα. Τοιαῦτα θέματα ἀναφέρονται οἱ συγγραφεῖς τὰ ἐξῆς· α') ἐὰν εἰς πώλησιν τινα προστεθῇ ἡ lex commissoria καὶ παραβιασθῇ, ὁ πωλητὴς δύναται ἢ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ πωληθέντος πράγματος νὰ αἰτήσῃ ἢ τὸ τίμημα (νόμ. 4 § 2. νόμ.

ἢ ἡ ἀπὸ τῆς διαφορῆς αὐτῶν ἐκδοκαίται δικογράφῳ. ΑΑ. 421

ἀμφοτέρωθεν ἀντιφάσκουσιν ἀπὸ τῆς ἐνέσεως καὶ ἀπὸ τῆς ἀντιφάσκουσιν. ΚΑ. 394. ἀμφοτέρωθεν ἀντιφάσκουσιν ἀπὸ τῆς ἐνέσεως καὶ ἀπὸ τῆς ἀντιφάσκουσιν. ΚΑ. 394.

ΚΑ. 293
ΚΗ. 79
ΚΖ. 84
ΚΖ. 250
ΚΖ. 453
ΚΓ. 444
ΚΕ. 85.
ΚΕ. 379
Α. 169
ΑΒ. 411

Εὐδοκίου ἀφ' ἑνὸς Παύλου ἀφ' ἑνὸς καὶ εὐφραντο αὐτοὶ, ἡ-
μεῖς οὖν, 1609

τὴν αὐτὴν διαδικασίαν³, καὶ μὴ περιπλέκωσι τὴν δι-
κὴν⁴. β') πολλῶν ἐναγόντων ἢ κατὰ πολλῶν ἐναγομέ-
νων (cumulatio actionum subjectiva), μόνον ἐὰν ὑπάρχῃ
μεταξὺ αὐτῶν ὁμοδικίας δεσμός⁵.

μεταξύ αὐτῶν ὁμοδικίας δεσμός.
Παρεμπιπτόνσα διχῆ (causa incidens). Κτ. 452. 11. 184

7 π. 18, 3). β') ἐάν ἐν τῇ διαθήκῃ ὑπάρχῃ ἡ *clausula condicilaris*, ὁ ἐκ διαθήκης κληρονόμος δύναται κατ' ἐκλογὴν νὰ παρασταθῇ ἢ ὡς κληρονόμος ἢ ὡς κληροδόχος (νόμ. 8 κώδ. 6, 36). γ') ὁ κληροδόχος ἔχει πρὸς ἀπαίτησιν τοῦ κληροδοτήματος ἢ τὴν ἐμπράγματα ἢ τὴν προσωπικὴν ἀγωγὴν (νόμ. 76 § 28 π. de legat. II. νόμ. 84 § 13 π. de legat. I). δ') κατὰ τὸ 629 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας δὲν δύνανται νὰ ἐνωθῶσιν αἱ περὶ διακατοχῆς καὶ κυριότητος ἀγωγαί (ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι τινὲς περιπτώσεις ἄνευ πρακτικῆς σημασίας παρ' ἡμῶν. Σαβιν. Ε', 256). Στοιγ. ἄστ. δικ. § 87.

Ὡς πρὸς τὰ ἄρθρ. 535 καὶ 537 τῆς πολιτ. δικονομίας παρατηρη-
τέον τὰ ἑξῆς. Κατὰ τὸν 1 § τοῦ 535 ἄρθρ. δύνανται νὰ ἐνωθῶσι πολ-
λαὶ ἀπαιτήσεις εἰς τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν, ἐὰν κατὰ τὴν οὐσίαν των μὴ
ἀντιφάσκωσι πρὸς ἀλλήλας· κατὰ δὲ τὸν § 2 τοῦ 537 ἄρθρ. δὲν συγ-
χωρεῖται ἡ ἐνωσις πολλῶν ἀγωγῶν ἐὰν διατάχθῃ ῥητῶς, ὅτι διὰ τῆς
ἐκλογῆς τῆς μιᾶς ἀποκλείεται ἡ ἄλλη. Αἱ δύο αὗται ἐκφράσεις τῶν
ἄρθρ. τούτων σχεδὸν ταυτίζονται. Ἐπομένως πρέπει νὰ θεωρηθῇ παρέλ-
κουσα ἡ ἐτέρα αὐτῶν. Ἐλαβε δ' αὐτὰς κατὰ παραδρομὴν ὁ νομοθέ-
της τὴν μὲν πρώτην ἐκ τοῦ βαυαρικοῦ σχεδίου (§ 454), τὴν δὲ δευτέ-
ραν ἐκ τοῦ Βαυέρου (σελ. 307 ἐκδ. ζ').

3) "Οθεν ἀγωγή πολιτική καὶ ἄλλη ἐμπορική δὲν δύνανται νὰ ἐνωθῶσι· προσέτι εἰς διαδικασίαν συνοπτικὴν δὲν δύνανται νὰ ἐνωθῶσιν ἀγωγαὶ συνοπτικῆς καὶ συνήθους διαδικασίας· τὸ ἐναντίον ὅμως ἐπιτρέπεται (Bayer 305)· ὡσαύτως δὲν δύνανται νὰ ἐνωθῶσιν ἡ διαδικασία ἐπ' ἀναφορᾷ καὶ ἡ κατ' ἀντιδικίαν.

4) Τοῦτο ἐκτιμᾷ ὁ δικαστής. Ἐὰν δὲ κρίνῃ ὅτι ἡ σύγχρονος συζή-
τησις φέρει σύγχυσιν, δὲν πρέπει ν' ἀκυρώσῃ τὴν διαδικασίαν, ἀλλὰ νὰ
διατάξῃ τὴν διαχωρίσιν αὐτῶν (πολ. 537 § 3. Merstadt σελ. 171).

5) Пол. 537 § 1. Seufferts Blätter ④, 332.

α) Carré Procéd. B', 102, 111, 124. Bayer σ. 53.

καὶ τοσοῦτον ἀσφαλῶς περιπεφρουρημένα, ὥστε νὰ δια-
περάνῃωνται ἄνευ προσκομμάτων καὶ περιπέτειων **παρεμ-
πίπτον** καλεῖται πᾶσα ἐν τῇ πορείᾳ τῆς δίκης μέχρι καὶ
αὐτῆς τῆς ἐκτελέσεως ἐπιπροσθοῦς ἄνωμαλία, ἥτις δια-
κωλύει, διακόπτει, ἢ ἐντελῶς καταργεῖ τὴν δίκην, ἢ ἄλ-
λην τινὰ μεταβολὴν φέρει. Τὰ παρεμπίπτοντα ἔχουσι δια-
φόρους ἀφορμὰς καὶ αἰτίας, μολοντοῦτο ὑπὸ κοινῶν σχε-
δὸν διέπονται ἀρχῶν¹. Παρατηρητέον δὲ γενικῶς περὶ
πάντων τὰ ἐξῆς· δηλαδὴ τὰ παρεμπίπτοντα

Λ. 155

α') ἀπαιτοῦσι πάντοτε κυρίαν δίκην πρὸς ἣν ἔχουσιν
οἰανδῆποτε ἐπιρροήν, καὶ ἓνα τοῦλάχιστον διάδικον εἰς
τὴν ἐκδίκασιν αὐτῶν ἐνδιαφερόμενον².

β') εἰσὶν ἢ 1) παρεμπίπτοντα **ζητήματα**, τὰ ὁποῖα, εἰ
μὲν χρησιμεύουσιν ὡς ἀναγκαῖα προϋπὸθεσις τῆς κυρίας
δίκης, καλοῦνται **προδικαστικά** (præjudicia, προκρί-
ματα), εἰ δὲ ἀπλῶς εὐκολύνουσι τὴν ἐκδίκασιν αὐτῆς,
προπαρασκευαστικά³. ἔχουσι δὲ ἀντικείμενον τὰ μὲν
ἀποδείξεις, τὰ δὲ ἐνστάσεις διαφόρου φύσεως⁴, καὶ ἄλλα
ἄλλο τι περιστατικόν⁵. ἢ 2) παρεμπίπτουσιν **ἀγωγαί**.
ταύτας δὲ δύνανται νὰ κινήσωσιν εἴτε τρίτοι κατὰ τῶν ^{ΚΒ.}
διαδίκων⁶, εἴτε οἱ διάδικοι κατὰ τρίτων⁷ ἢ κατ' ἀλλή-
λων^{7ε}. ^{1. Β. 395}

1) Περὶ τῶν παρεμπιπτόντων πραγματεύονται τὰ ἀρθρ. 225—234

2) Πολ. 226.

3) Ὅρα ἄνωτ. § 35 σημ. 4.

4) Πολ. 227. π. χ. ἐνστάσεις κατὰ τῶν προσώπων τῆς δίκης (δι-
καστῶν, διαδίκων), κατὰ τῆς διαδικασίας ἢ κατὰ τοῦ δικαζομένου δι-
καίου.

5) Berriat σ. 183 σημ. 7—11.

6) Οἱ αἰ εἰσι π. χ. αἰ παρεμβάσεις. Πολ. 89, 90, 231. Boitard B', 6.

7) Τοιαῦταί εἰσι π. χ. αἰ προσεπικλήσεις, αἰ περὶ ἐγγυήσεως ἀγω-
γαί. Πολ. 228. 71—73.

λων⁸. ἀλλὰ διὰ νὰ γείνωσι παραδεκταὶ ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωσιν αἱ ἀγωγαὶ αὗται οὐ μόνον πάντα τὰ προσόντα ἀγωγῆς⁹, ἀλλὰ καὶ συνάφειαν πρὸς τὴν κυρίαν δίκην¹⁰. ἐκτὸς δὲ τούτου τῶν διαδίκων αἱ ἀγωγαὶ κατ' ἀλλήλων ἀναγκαῖον καὶ νὰ εἰσάγωνται συγχρόνως πᾶσαι¹¹. συζή-

8) Ταύτας καλοῦσιν οἱ Γάλλοι ἰδίως *demandes incidentes*. Περὶ τούτων τὸ 229 ἄρθρ. λέγει «παρεμπίπτουσα ἀγωγή μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων προϋποτίθῃσι πάντοτε ἐπιγενομένην τινὰ αἵτησιν τοῦ ἐτέρου τῶν διαδίκων, ἰδίως ὅτι πρέπει νὰ προστεθῇ τι εἰς τὴν κυρίαν πρότασιν, νὰ διαταχθῇ προσωρινόν τι μέτρον, νὰ ἀκυρωθῶσι προσαχθέντα δικαιογرافα ἢ ἡ διαδικασία κτλ.». Κατὰ τὸν Berriat, ὁ διάδικος εἰσάγει παρεμπίπτουσαν ἀγωγὴν, εἴτε ἵνα προσθέσῃ τι εἰς τὴν κυρίαν αἵτησιν (π. χ. περὶ ἐξόδων ἢ τόκων, ἢ περὶ δικαιωμάτων κατόπιν ληξιπροθέσμων γενομένων), εἴτε ἵνα ἀποκρούσῃ αὐτήν, εἴτε ἵνα λάβῃ προσωρινόν τι μέτρον ἢ προσωρ. ἐπιδίκασιν ἢ προσβάλῃ ὡς ἀκύρους τοὺς τοῦ ἀντιδίκου τίτλους κλ. Εἰς τὰς παρεμπιπούσας λοιπὸν ἀγωγὰς τῶν διαδίκων κατ' ἀλλήλων ἀνήκουσιν α') αἰτήσεις τοῦ ἐνάγοντος περὶ ἀνορθώσεως ζημίας ἣν ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου ἀντικειμένου κατὰ τὴν δίκην ὑπέστη· περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως ἢ περὶ προσωρ. κρατήσεως τοῦ ἐναγομένου· περὶ τόκων ἢ καρπῶν (ΑΠ. 229 τοῦ 57) τῆς κυρίας αἰτήσεως ἃς ἐλησμόνησε νὰ αἰτήσῃ διὰ τῆς κυρίας ἀγωγῆς ὥστε καὶ οἱ προγενέστεροι τῆς ἀγωγῆς τόκοι δύνανται νὰ αἰτηθῶσι παρεμπιπτόντως· β') αἰτήσεις τοῦ ἐναγομένου ἀνταγωγικαὶ ἢ περὶ ἀποζημιώσεως. Boitard Β', 2. Bourbeau Ε', 24.

9) Ἦγουν νόμιμον λόγον, ἱστορικὴν αἰτίαν καὶ αἵτησιν· πρέπει δὲ νὰ γίνωνται ἐγγράφως καὶ νὰ κοινοποιῶνται πρότερον εἰς τὸν ἀντίδικον, τοῦλάχιστον διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων (Πολ. 557). Carré Procéd. 1267. 1268.

10) Π. χ. ἐν δίκῃ περὶ κυριότητος οἰκίας δὲν δύναμαι παρεμπιπτόντως νὰ διεκδικήσω δουλείαν τινὰ ἐπὶ ἐτέρου πράγματος τοῦ ἐναγομένου· ἐν δίκῃ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων, νὰ αἰτήσω διαζύγιον (Bourbeau Ε', 24). Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομ. (ἄρθ. 564) ἡ ἀνταγωγή συγχωρεῖται νὰ εἰσαχθῇ καὶ ἐὰν μὴ ἔχῃ συνάφειαν πρὸς τὴν ἀγωγὴν. Ἄλλως Boitard σ. 3. ἴδ. ὅμως Bourbeau σ. 71.

11) Ἀλλὰ τοῦτο δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ· ἡ δαπάνη μόνον ἐπιβάλλεται εἰς τὸν παραβιάσαντα τὴν διάταξιν ταύτην

τοῦνται δὲ προφορικῶς, καὶ ἂν περὶ τῆς κυρίας δίκης διε-
τάχθῃ ἐγγραφὸς διαδικασία ¹².

ΚΓ. 345

ΚΣΤ. 210

ΚΘ. 33

γ') ἐκδικάζονται ὁμοῦ μετὰ τῆς κυρίας δίκης· πλὴν
ἐὰν μὴ γένωνται συνάμα ὥριμοι ἢ τε παρεμπίπτουσα
δίκη καὶ ἡ κυρία, τὰ μὲν παρεμπίπτοντα ζητήματα προ-
εκδικάζονται, ἀναστέλλοντα τὴν κυρίαν δίκην, αἱ δὲ
παρεμπίπτουσαι ἀγωγαί, γενομένης πρότερον ὥριμου τῆς
κυρίας δίκης, δὲν ἀναστέλλουσιν αὐτήν, ἀλλὰ παραπέμ-
πονται εἰς κεχωρισμένην συζήτησιν ¹³.

ΚΖ. 654

δ') τὰ παρεμπίπτοντά εἰσι συνοπτικαὶ δίκαι, χαίροντα
πάντα τῶν συνοπτικῶν δικῶν τὰ πλεονεκτήματα· δύναν-
ται δὲ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν νὰ εἰσαχθῶσι· μά-
λιστα δὲ καὶ παρ' ἐφέταις, ἐὰν μὴ περιέχουσιν αὐτοτελῆ
ἄξιωσιν, ἀλλ' ὑποστήριξιν μόνον τῶν προτάσεων τῶν κυ-
ρίων διαδίκων, ἐξηρημένης τῆς κυρίας παρεμβάσεως, δε-
κτῆς καὶ κατ' ἐφεσιν οὔσης ¹⁴.

(πολ. 230. Carré Procéd. ζ. 1268 quinq. Boitard σ. 5. Bourbeau σ. 28. Berriat 185 σημ. 8). Τὸ 1346 ἄρθρ. τοῦ γαλ. κώδικος, ὡς μετέ-
φρασαν αὐτὸ οἱ δ', φέρει «πᾶσαι αἱ μὴ καθολοκληρίαν ἐγγράφως ἀπο-
δεικνυόμεναι αἰτήσεις, ἐφ' ὁποιοδήποτε δικαίῳ καὶ ἂν ᾖσι, θέλουσι γί-
νεσθαι δι' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου (ἀγωγῆς), μεθ' ὃ αἱ λοιπαὶ αἰ-
τήσεις, περὶ ὧν δὲν ὑπάρχουσιν ἐγγράφοι ἀποδείξεις, δὲν εἶναι δεκταί».
Τὸ ἄρθρον τοῦτο οὐκ οἶδα πῶς εὕρισκει συγγενές πρὸς τὸ προκειμένον
ὁ Boitard (Β', 5. στ. 1)· ἀλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἀνεφάρ-
μοστά εἰσι παρ' ἡμῖν δυνάμει τοῦ 302 ἄρθρ. τῆς πολιτ. δικονομίας
ὅσα αὐτόθι λέγει περὶ τῆς σημασίας τοῦ 1346 ἄρθρ. Aubry et Rau
Α', § 762 σημ. 44.

12) Πολ. 234. § 1.

13) Πολ. 227. 228. Ἐννοεῖται ὅμως ὅτι ἂν ἡ ἀνταγωγή ὠριμάσῃ
πρὸ τῆς ἀγωγῆς, ἀποφασίζεται πρότερον ἂφ' ἐτέρου δὲν δύναται ὁ δι-
καστὴς ν' ἀναστείλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς ἐπιδικασίας
τὴν ἀγωγήν, ἵνα ἐκκαθαρισθῇ καὶ ἡ ἀνταγωγή.

14) Πολ. 234. § 1. 2. 744. Προσέτι δὲ ἐνστάσεις καλυφθεῖσαι δὲν
δύνανται νὰ προταθῶσι πλέον. Πολ. 202. 345.

β') Πρὸς ποινικὰς δίκας α).

§ 73. Πολλάκις αἱ πολιτικαὶ δίκαι ἔρχονται εἰς συν-
 ἀφειαν καὶ μετὰ ποινικῶν δικῶν· τότε δέ, ὡς πρὸς τὴν
 πολιτικὴν δικονομίαν, γεννῶνται τὰ ἐξῆς τρία ζητήματα·
 τίνα δύναμιν ἔχει τὸ ἐκκρεμὲς τῆς μιᾶς δίκης πρὸς τὸ
 τῆς ἄλλης; δύναται τὸ πολιτικὸν δικαστήριον νὰ ἐξε-
 τάσῃ καὶ τὰ ποινικὰ ζητήματα, τὰ κατὰ τὴν πολιτικὴν
 δίκην ἀναφυόμενα; τίνα ἐπιρροὴν ἡ ποινικὴ ἀπόφασις πρὸς
 τὴν πολιτικὴν δίκην ἔχει;¹

Πρῶτον ζήτημα. Ἐὰν τύχωσιν ἐκκρεμεῖς παρὰ ποι-
 νικῶ καὶ πολιτικῶ δικαστηρίῳ δίκαι συναφεῖς, τὸ ἀποτέ-
 λεσμα τὸ ἐντεῦθεν ὀρίζεται ἐκ τοῦ εἵδους τῆς συναφείας·
 ἡγουν εἰ μὲν ἀμφοτέραι αἱ δίκαι στηρίζονται ἐπὶ τῆς αὐ-
 τῆς ἀθεμίτου πράξεως καὶ σκοποῦσιν ἡ μὲν τὴν τιμώρη-
 σιν τοῦ ἀδικήσαντος, ἡ δὲ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς γενομένης
 ἰδιωτικῆς ζημίας, ἡ πολιτικὴ διαφορὰ ἀναστέλλεται μέ-
 χρι τῆς ἐκδικάσεως τῆς ποινικῆς². ἔὰν ὅμως ἡ πολιτικὴ

Λ. 635

ΚΗ. 442

ΚΒ. 58

Λ. 635

α) Mangin traité de l'action publique σελ. 138. Brackenhæft
 Erört σ. 154. Plank σ. 230. 516. Lengenn u. Kori Erört Α', 193.
 Φέδ. 305.

1) Περὶ τῶν τριῶν τούτων ζητημάτων πραγματεύονται τῆς μὲν πολ.
 δικονομίας τὰ ἄρθρ. 10—12, τῆς δὲ ποινικῆς τὰ ἄρθρ. 6—12.

2) Ποιν. δικ. 8 «ἐὰν εἰσαχθῇ ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ προτοῦ ἀρχίσῃ ἡ
 διαρκούσης τῆς ποινικῆς διαδικασίας, ἀναβάλλεται ἡ πολιτικὴ δίκη
 μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ποινικῆς ἀποφάσεως, κατὰ τοὺς περὶ τούτου
 εἰδικωτέρους ὁρισμοὺς τῆς πολιτικῆς δικονομίας». Πολ. 10 ἐδ. 2. «συν-
 ἡθως (ἐξηρημένης δηλ. τῆς περιπτώσεως ὅτε ἡ πολιτικὴ δίκη εἶναι
 προδικαστικὴ τῆς ποινικῆς) ἀναβάλλεται ἡ πολιτικὴ δίκη μέχρι περα-
 τώσεως τῆς ποινικῆς». Κατὰ τὸ ἄρθρ. 3 τῆς γαλ. δικον. ἡ ἰδιωτικὴ
 ἀγωγὴ δύναται νὰ εἰσαχθῇ συνάμα τῇ ποινικῇ ἐνώπιον τῶν αὐτῶν δι-
 καστῶν (τοῦ ποιν. δηλαδὴ δικαστηρίου)· ἀλλὰ δύναται νὰ εἰσαχθῇ καὶ

διαφορὰ ἀποτελῇ ἀπλῶς προδικαστικὸν ζήτημα τῆς ποινικῆς δίκης, ἀναστέλλεται τότε ἡ πρόοδος τῆς δευτέρας μεχριστοῦ δικασθῇ τὸ προδικαστικὸν ζήτημα παρὰ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου³.

KH. 375

KΔ. 170

KE. 570

Δεύτερον ζήτημα. Ἐὰν ἐπὶ πολιτικῆς δίκης ἀναφυῶσι ζητήματα ποινικὸν φέροντα χαρακτηῖρα, παραπέμπονται, τότε μόνον εἰς τὸ ποινικὸν δικαστήριον πρὸς ἐκδίκασιν, ἀναστελλομένης τῆς πολιτικῆς διαφορᾶς, ὅταν τὸ *ἐμφερόν καὶ ἐμφερίαν καὶ ἐμφερίαν ἐπὶ ἐμφερίαν* αὐτῆς ἐκφράσῃται αὐτοῦ ἐκφράσῃται αὐτοῦ ἐκφράσῃται. ΚΓ. 552 ΑΑ. 49.

χωριστά· ὅτε l'exercice en est suspendu tant qu'il n'a pas été prononcé définitivement sur l'action publique, intentée avant ou pendant la poursuite de l'action civile. Ἀμφότερα τὰ μνησθέντα ἄρθρα τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας προϋποτιθέασιν συγχρόνως ἐκκρεμεῖς παρ' ἀμφοτέροις τοῖς δικαστήριοις τὰς συναφεῖς δίκας. Ὡστε τὸ πολιτικὸν δικαστήριον ὑποχρεοῦται εἰς τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐνώπιον αὐτοῦ ὑπαρχούσης ἐκκρεμοῦς πολιτικῆς ἀγωγῆς μόνον ἂφοῦ πληροφορηθῇ ὅτι εἰσχωρῇ καὶ ὑπάρχει ἐκκρεμὴς παρὰ τῷ ποινικῷ δικαστηρίῳ ἡ ποινικὴ ἀγωγή (action publique)· ὅτι ἐνδέχεται νὰ εἰσχωρῇ ἡ ποινικὴ ἀγωγή, δὲν εἶναι λόγος ἀναβολῆς τῆς πολιτικῆς. Mangin ἀρθ. 16. Περὶ τοῦ βωμ. δικαίου βρ. νόμ. 4 κώδ. (3, 8). νόμ. 36 Βασ. (7, 5) Plank § 32.

3) Πολ. 11· «μόνον ὡς δίκαις ἡ πολιτικὴ δίκη περιέχει προδικαστικὸν ζήτημα διὰ τὴν ποινικὴν, ἀποφαίνονται κατ' ἐξαιρέσειν πρῶτον τὰ πολιτικὰ δικαστήρια περὶ τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς» (Φέδ. 324). Ὅθεν παρχούσης π. χ. ἐκκρεμοῦς παρὰ ποινικῷ μὲν δικαστηρίῳ κατηγορίας περὶ ὑπεξαίρεσεως παρακαταθήκης, περὶ διγαμίας, περὶ δολίας χρεοκοπίας διὰ πλαστὰς ζημίας, παρὰ πολιτικῷ δὲ δικαστηρίῳ δίκης περὶ ὑπάρξεως τῆς παρακαταθήκης, περὶ κύρους τοῦ πρώτου γάμου τοῦ κατηγορουμένου, περὶ ἀληθείας τῶν ζημιῶν τοῦ πτωχεύσαντος, τὸ ποινικὸν δικαστήριον ὀφείλει ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς κατηγορίας μεχριστοῦ δικάσῃ τὸ πολιτικὸν δικαστήριον.

Ἐὰν τοιαῦτα ζητήματα γεννηθῶσι παρεμπιπτόντως ἐνώπιον ποινικοῦ δικαστηρίου καὶ δὲν ᾔναι ἐκκρεμῇ παρὰ πολιτικῷ δικαστηρίῳ· Τότε ἐξετάζει καὶ ταῦτα τὸ ποινικὸν δικαστήριον, κατὰ τὴν γνώμην τοῦλάχιστον τῶν ποινικολόγων. Ἐξαιρέσεις ὑπάρχουσι, παρ' ἡμῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 333, 359 καὶ 360 τοῦ ποιν. νόμου. Φέδ. 339. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας πρβ. Mangin ἀρθ. 167 ἐπ.

162, 425, 513, 515, 262 KΔ. 425. KεZ. 444. 446.

§ 73.—ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙΚΕΙΜ. ΤΩΝ ΙΔΙΩΤ. ΔΙΚΩΝ 225

Ζητήματα ταῦτα ἀποορίζουσι ποσοδικαστικόν ζήτημα τῆς

Τρίτον ζήτημα. Ἐάν τὸ ποινικὸν δικαστήριον λύσῃ

Boiler 8; KE 67.

44 KZ. 121. 508 - RB. 32. 371

[illegible]

4) Πολ. 455. Φεδ. 313. Plauk 243. 524. Dalloz Quest. préjudic.

5) Πολ. 12· ἀποφασισθέντος ἅπαξ τοῦ προκαταρκτικοῦ ζητήματος

6) Κορυφαίοι αντιθέτων γνωμών παρά τοις Γάλλοις εἰσὶν ὁ Τουλ

$\pm 15.633 - 14.78 = 12.294 \times 100 = 121.4\%$

149m. Elev: 3 581' KS-513

ριον νομοθεσίαν ἀλλὰ καὶ ἐπιστημονικῶς, ἡ γνώμη ἡ μὴ δεχομένη τὸ δεδικασμένον 7.

καίου ἱδ. Keller Litiscontestation σ 284. Σαβιν. Συστ. ζ', 452. Venger. Α', 316 ἐκτ. ἐκδ. Kierulff Civilrecht Α', 268. Buchka Einfluss d. Processes etc. Α'. 312. Οἱ τρεῖς πρῶτοι συγγραφεῖς φρονοῦσιν ὅτι κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐὰν ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀδικήματος πηγάζωσι δύο ἀγωγαί, ἡ *actio rei persecutoria* καὶ ἡ *actio poenalis*, αἵρουσιν ἀλλήλας ὥστε ἂν τὸ δικαστήριον ἀπορρίψῃ τὴν μίαν, ἡ ἀπόφασις ἀποτελεῖ δεδικασμένον κατὰ τῆς ἐτέρας, στηρίζονται δὲ ἐπὶ τῶν νόμ. 13 πρ. π. (40, 12), νόμ. 13 § 2 π. (12, 2). Τὴν γνώμην τούτων πολεμοῦσιν οἱ δύο τελευταῖοι συγγραφεῖς, οἵτινες κατ' ἐμὲ ὀρθότερα καί, πρὸς τὴν ἡμετέραν δικονομίαν, συμφωνότερα λέγουσιν.

7) Δύο εἰσὶν αἱ ὁδοὶ ἃς ἔχει νὰ βαδίσῃ τις πρὸς ἄρσιν τῆς προκειμένης ἀμφισβητήσεως, ἡ διὰ τοῦ ἄρθρ. 274 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὁδός, καὶ ἡ δι' ἐξαιρετικῶν διατάξεων· ἀλλ' ἐγκαταλειφθείσης πλέον σχεδὸν παρὰ πάντων τῆς τοῦ Μερλίνου θεωρίας (ἱδ. αὐτὴν ἐν τῇ προηγουμένη σημειώσει), τὸ ἄρθρ. 274 ἀποβαίνει ἀνόνητον· διότι τῇ ἀληθείᾳ ἐλλείπουσιν ἐνταῦθα οἱ δύο κυριώτεροι τῆς τελεσιδικίας ὅροι, ἡ ταυτότης τῶν προσώπων καὶ ἡ τῆς διαφορᾶς. Περὶ τούτου δὲ ὑπάρχει παρ' ἡμῖν πλήρης ὁμοφωνία. Μένει λοιπὸν τῶν ἐξαιρετικῶν διατάξεων ἡ ἐξέτασις καὶ ὁ προσδιορισμός. Αἱ διατάξεις αὗται κοινῶς μὲν θεωροῦνται ὡς ἐξαιρετικαὶ τῶν τῆς τελεσιδικίας ἀρχῶν, ἀλλ' εἰσὶ καὶ οἱ *ἄλλοι* ἀποφαινόμενοι γνώμην (Ἰω. Τυπάλδος ἐν Ν. Πείρα σ. 4087). Ὅπως ὅποτε ὅμως, ἐὰν ὑπάρχωσι παρ' ἡμῖν τοιαῦται διατάξεις καὶ ὁποῖαί εἰσι, ζητητέα κυρίως ἐν τοῖς ἄρθροις 10—12 τῆς πολ. δικον. καὶ ἐν τοῖς ἄρθρ. 8—12 τῆς ποινικῆς.

α') Τὸ ἄρθρ. 10 φέρει «πότε αἱ πολιτικαὶ ἀγωγαὶ δύνανται νὰ εἰσαχθῶσιν εἰς τὰ ποινικὰ δικαστήρια, ὁρίζεται ἐν τῇ ποιν. δικονομίᾳ (ῥῆγουν ἐν τοῖς ἄρθροις 6 καὶ 7)». «συνήθως ἡ πολιτικὴ διαδικασία *ἀναβάλλεται* μέχρι τέλους τῆς ποινικῆς». Τὰ αὐτὰ περίπου ὁρίζει καὶ τὸ ἄρθρ. 8 τῆς ποιν. δικον. λέγον «ἐὰν ἡ πολιτικὴ ἀγωγή εἰσαχθῇ εἰς τὸ ἀρμόδιον πολιτικὸν δικαστήριον προτοῦ ἀρχίσῃ ἡ ἐνῶ γίνεται ἡ ποινικὴ διαδικασία, *ἀναβάλλεται* ἡ πολιτικὴ δίκη μέχρι τῆς ὁριστικῆς ποινικῆς ἀποφάσεως» (γαλ. ποιν. δικ. 3 σημ. 2 τοῦ § τούτου).

β') Τὸ ἄρθρ. 11 ὁρίζει «μόνον ὅταν ἡ πολιτικὴ δίκη περιέχῃ προδικαστικὸν ζήτημα τῆς ποινικῆς διαδικασίας, ἀποφαινόνται κατ' ἐξαιρέσιν πρῶτα τὰ πολιτικὰ δικαστήρια περὶ τῆς πολιτ. ἀγωγῆς».

γ') Κατὰ τὸ ἄρθ. 12 τῆς πολιτ. δικον. «ἀποφασισθέντος ἅπαξ τοῦ προκαταρκτικοῦ ζητήματος παρὰ τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου, δὲν δύναται πλέον τὸ ἕλλο δικαστήριον, εἴτε πολιτικὸν εἴτε ποινικόν, νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐξέτασιν τοῦ αὐτοῦ ζητήματος».

δ') Τέλος «ἡ ἀθωωτικὴ ἢ καταδικαστικὴ ἀπόφασις, λέγει τὸ ἄρθρ. *ΚΔ. 22^α* 12 τῆς ποιν. δικονομίας, δὲν ἐμποδίζει (δὲν ἀποκλείει, κατὰ τὸ γερμ. κείμενον) τὴν ἐπιδίωξιν τῶν ιδιωτικῶν ἀπαιτήσεων ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου».

Ἐκ τῶν διατάξεων τούτων τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας συνάγονται ἀναμφισβήτητοι οἱ ἐξῆς *μόνον κανόνες*: α') ἐὰν τύχωσιν ἐκκρεμεῖς παρὰ ποινικῶ μὲν δικαστηρίῳ ἢ περὶ τιμωρίας τοῦ ἀδίκησαντος ποινικὴ (δημοσίᾳ) ἀγωγὴ, παρὰ πολιτικῶ δὲ δικαστηρίῳ ἢ περὶ ἀποζημιώσεως τοῦ ἀδικηθέντος ἀστυκὴ (ιδιωτικὴ) ἀγωγὴ, δικάζει πρότερον τὸ *ποινικὸν* δικαστήριον, ἰστωμένης ἐντοσοῦτῳ τῆς πολιτ. δίκης· β') ἐὰν δικαστήριον, πολιτικὸν ἢ ποινικόν, ἀποφανθῇ περὶ τινος ὑποθέσεως τῆς ἁρμοδιότητος αὐτοῦ, ἢ δὲ ὑπότητες αὐτὴ φέρῃ *χαρακτῆρα προκαταρκτικοῦ* ζητήματος πρὸς δίκην εἰς τὸ ἕτερον τῶν δικαστηρίων αὐτῶν ἐκκρεμῇ, τὸ δικαστήριον τοῦτο δὲν δύναται νὰ ὑποβάλλῃ εἰς *réa*ν ἐξέτασιν τὸ λυθὲν ἤδη προκαταρκτικὸν ζήτημα· γ') ἡ ἀπόφασις τοῦ ποιν. δικαστηρίου, ἀθωωτικὴ ἢ καταδικαστικὴ, δὲν ἐμποδίζει τὴν ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου ἐπιδίωξιν τῶν ιδιωτικῶν ἀπαιτήσεων.

Α') *Τελεσιδικία*. Τὸ περὶ αὐτῆς ἐρώτημα ἔχει οὕτως· «ὁσάκις τὰ αὐτὰ *γεγονότα* χρησιμεύουσιν ὡς ἱστορικὴ βάσις τῆς τε ποινικῆς καὶ τῆς πολιτικῆς δίκης (α), ἡ ἀπόφασις τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου ἀποτε-

(α) Μία καὶ ἡ αὐτὴ πρᾶξις περιέχει ἐνίοτε διττὴν παρανομίαν καὶ διττὸν ἀδίκημα, ἥτοι ἀδίκημα τοῦ ποιν. δικαίου καὶ ἀδίκημα τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου· ἄρα καὶ δύο ἀγωγὰς παράγει ἡ πρᾶξις αὕτη, τὴν μὲν ποινικὴν, κρινομένην κατὰ τὸ ποινικὸν δίκαιον, τὴν δὲ ἀστυκὴν, κρινομένην κατὰ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον (νόμ. 60 β.σ. 60, 3 καὶ τὸ σχόλιον αὐτόθι). Ὁ μὲν ποινικὸς δικαστὴς, εἰς ὃν ὑπάγεται ἡ ποιν. ἀγωγὴ, ἀποφαίνεται περὶ τῆς *ποινικῆς* ιδιότητος τῆς πράξεως καὶ τῶν *ποινικῶν* συνεπειῶν αὐτῆς, ὁ δὲ πολιτικὸς δικαστὴς ἀποφαίνεται περὶ τῆς *ἀστυκῆς* ιδιότητος τῆς πράξεως καὶ τῶν *ἀστυκῶν* συνεπειῶν αὐτῆς. Ἀμφότεραι λοιπὸν αἱ ἀγωγαὶ αὗται εἰσιν ἀνεξάρτηται ὅλως ἀπ' ἀλλήλων· ἀνακριθῶς δὲ λέγεται (Καλλιγ. Γ', 577) ὅτι ἐκ τῆς *ἀξιοπολοῦ* πράξεως ἤρτηται ἡ πολιτ. συνέπεια καὶ ὅτι ὁ πολιτ. δικαστὴς δικάζει

λεῖ ἐν ἀμφοτέραις ταῖς δίκαις καὶ περὶ τῶν γεγονότων αὐτῶν ;» (β). Οἱ ἀποκρινόμενοι καταφατικῶς εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο ὀφείλουσαν ἀποδείξωσιν ὅτι ἡ ἀπόκρισις αὐτῶν συνάγεται μετὰ βεβαιότητος ἐκ τῶν ἀνωτέρω κανόνων. Λέγω μετὰ βεβαιότητος, ἐπειδὴ προκειμένου περὶ ἐξαιρετικῆς τελεσιδικίας, ἀπαιτεῖται τοιαῦται ἀποδείξεις νὰ ὑπάρχωσιν. Ἀλλὰ κατ' ἐμέ, ἀντὶ ἀποδείξεων βεβαίων καὶ ἀσφαλῶν ὑπὲρ τῆς τελεσιδικίας, ὑπάρχουσι τούναντίον τοιαῦται κατ' αὐτῆς.

Ὁ πρῶτος κανὼν κύριον ἔχει σκοπὸν νὰ φυλάξῃ τὸν ποινικὸν δικαστὴν ἐλευθέρου ἐπηρεασμοῦ, ὃν ἡ δύνατο τυχὸν ν' ἀσκήσῃ ἐπ' αὐτοῦ προηγηθεῖσα τοῦ πολιτικοῦ δικαστοῦ κρίσις, ὁ ἐπηρεασμὸς δὲ οὗτος ν' ἀσκηθῇ μᾶλλον ἐπὶ τούτου διὰ τῆς προηγηθείσης τοῦ ποιν. δικαστοῦ κρίσεως· ἐπειτα δὲ καὶ ἵνα καταστήσῃ ὅσον οἶόν τε ἀναγκαιότεραν τῶν ἀδικημάτων τὴν καταδίωξιν καὶ τιμώρησιν. Ὡστε ἐκ τοῦ κανόνος τούτου μόνον αὕτη ἡ ἐπιρροή τῆς ποιν. ἀποφάσεως δύναται τὸ πολὺ νὰ συναχθῇ (Boitard Leçons sur le cod. pén. ἀρ. 599. Rauter Dr. Crim. § 666. Wetzell § 64 σ. 705).

Ὁ δεύτερος κανὼν ὁρᾷ ζητήματα λυθέντα ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου πολιτικοῦ ἢ ποινικοῦ δικαστηρίου, καὶ ἀναφύομενα κατόπιν ὡς ζητήματα προκαταρκτικὰ ἐνώπιον δικαστηρίου ἀναρμοδίου δι' αὐτά. Κατ' αὐτὸν δὲ ἡ λύουσα τὸ τοιοῦτο ζήτημα ἀπόφασις ἀποτελεῖ τελεσιδικίαν

καὶ περὶ τοῦ ἀδικήματος, ὡς βάσεως τῆς ἐνώπιόν του εἰσαγωγέας ἀγωγῆς (Παπαρρηγ. Β', 181). Ἡ ἀστυκὴ ἀγωγή, δι' ἧς ἐπιδιώκεται ἡ ἀστυκὴ συνέπεια τῆς πράξεως, οὔτε ἐξήρτηται ἐκ τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ταύτης, οὔτε βάσιν ἔχει τὸ (ποινικὸν) ἀδίκημα. Ὁ πολιτικὸς δικαστὴς ἐξετάζει οὐχὶ ἂν ἡ πράξις ᾖ ποινικῶς κολάσιμος (τοῦτο διὰ τὴν ἀστυκὴν ἀγωγήν εἶναι ὅλως ἀδιάφορον), ἀλλ' ἂν ᾖ ἀστυκῶς κολάσιμος (παράνομος).

(β) Οὕτω πρέπει νὰ τεθῇ τὸ ἐρώτημα (Mittermaier Stafverfahren 510)· οὐχὶ ὅπως θέτουσιν αὐτὸ ὁ Καλλιγᾶς (ἀρ. 679) καὶ ὁ Παπαρρηγόπουλος (ἀρ. 526) «ἂν ἐπράχθῃ ἀδίκημα» ἢ ἀκριβέστερον «ἂν ἐπράχθῃ ποινικὸν ἀδίκημα». Περὶ τούτου δὲν ὑπάρχει διαφωνία, ὅτι δηλαδὴ μόνος ὁ ποιν. δικαστὴς εἶναι ἀρμοδῖος ν' ἀποφανθῇ, ἂν ἐπράχθῃ ἢ μὴ ἀδίκημα ποινικὸν καὶ ὅτι ἡ περὶ τούτου ἀπόφασις αὐτοῦ ἀποτελεῖ δεδικασμένον καὶ παρὰ τῷ πολιτικῷ δικαστηρίῳ, ὅσκις ἀναφύεται ἐνώπιόν του ζήτημα περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τοῦ ἀδικήματος τούτου.

ἐν τῇ δευτέρᾳ δίκῃ. Οἷον ζήτημα τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου, λυθὲν ὑπὸ τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου, ἀναφύεται ὕστερον ἐνώπιον ποινικοῦ δικαστηρίου ὡς ζήτημα προκαταρκτικόν (π. χ. τὸν γάμον τοῦ Α καὶ τῆς Β ἀποφαίνεται ἄκυρον τὸ πολιτικὸν δικαστήριον· ὁ Α συνάπτει τότε νέον γάμον καὶ κατηγορεῖται ἐπὶ διγαμίᾳ), ἢ ζήτημα τοῦ ποινικοῦ δικαίου, λυθὲν ἤδη ὑπὸ τοῦ ποιν. δικαστηρίου, ἀναφύεται ἐν δίκῃ ἀστυκῇ ὡς ζήτημα προκαταρκτικόν (π. χ. τὸ ποιν. δικαστήριον καταδικάζει ἐπὶ μοιχείᾳ τὴν Β, σύζυγον τοῦ Α. οὗτος ἐγείρει ἀγωγὴν ἐπὶ διαζεύξει ἐνώπιον τοῦ πολιτ. δικαστηρίου). Ἀπαιτοῦνται ἐπομένως πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος τούτου δύο τινά, ἁρμοδιότης τοῦ λύοντος τὸ ζήτημα δικαστηρίου καὶ προκαταρκτικὴ ιδιότης τοῦ λυομένου ζητήματος. Ἀμφότερα ὅμως ταῦτα ἐλλείπουσι προφανῶς ἐπὶ τοῦ προκειμένου θέματος. Διότι α') ἁρμοδιότης. Ὅσον ἁρμόδιον εἶναι τὸ ποιν. δικαστήριον νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἱστορικῆς βάσεως τοῦ δημοσίου εἴτε ποινικοῦ ἀδικήματος, ἄλλο τόσον εἶναι ἁρμόδιον καὶ τὸ πολιτικὸν δικαστήριον νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἱστορικῆς βάσεως τοῦ ἰδιωτικοῦ εἴτε ἀστυκοῦ ἀδικήματος (ἄρθρ. 6, 7 τῆς ποιν. δικον.). Ἐπομένως δὲν δύναται νὰ ῥηθῇ ὅτι τὸ ἀποφηνάμενον περὶ τῆς ὑπάρξεως τῶν πραγματικῶν στοιχείων κολασίμου τινὸς πράξεως (π. χ. κλοπῆς) ποινικὸν δικαστήριον ἔλυσε ζήτημα περὶ οὗ εἶναι ἀναρμόδιον· ν' ἀποφανθῇ καὶ τὸ πολιτικὸν τοῦτο δύναται καὶ πρέπει νὰ ῥηθῇ μόνον ὡς πρὸς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ περὶ τῆς ποινικότητος τῆς πράξεως, ἥτις ποινικότης ἐστὶν ἀποκλειστικῶς τῆς ἁρμοδιότητος αὐτοῦ· β') προκαταρκτικὴ ιδιότης. Πᾶσα ἀγωγή, εἴτε ἀστυκὴ εἶναι εἴτε ποινικὴ, ὡς ἐπιθετικὴ πρᾶξις σύγκειται ἐκ τριῶν στοιχείων, τοῦ ἱστορικοῦ, τοῦ νομικοῦ καὶ τοῦ μεταξὺ αὐτῶν συνδέσμου, ἥτοι τῆς αἰτήσεως (Ἐγγειρ. § 79). Τὰ τρία δὲ ταῦτα τῆς ἀγωγῆς στοιχεῖα εἰσὶν αἱ τρεῖς προτάσεις τῆς λογικῆς ἐκείνης ἐργασίας, ἥτις καλεῖται συλλογισμός· τούτου τὴν μὲν μείζονα καὶ ἐλάχισονα πρότασιν ἀποτελοῦσι τὸ νομικὸν καὶ ἱστορικὸν στοιχεῖον, τὸ δὲ συμπέρασμα, ἢ αἵτησις. Συνήθως αἱ ἀγωγαὶ εἰσὶν ἀπλᾶι, ἐξ ἐνὸς μόνου συλλογισμοῦ συγκείμεναι· ἀλλ' ἐνίοτε σύγκεινται καὶ ἐκ πλείονων συλλογισμῶν· μάλιστα αἱ δίκαι, ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῶν, διαπεραίνονται σχεδὸν πάντοτε διὰ πολλῶν συλλογιστικῶν ἐργασιῶν. Ὡστε οἱ δικαστικοὶ ἀγῶνες, οἳ τε ἀστυκοὶ καὶ οἳ ποινικοὶ, οὐδὲν ἕτερόν εἰσιν ἀναλυόμενοι, ἢ ἀλληλουχία ποικίλη συλλογιστικῆς διαμάχης, κατὰ τινα λογικὴν τάξιν ἀρχομένης καὶ μέχρι πέρας αὐτῆς προϊούσης. Ἡ πολυσύνθετος δὲ αὕτη συλλογιστικὴ ἐργασία, ἥς ὁ τελευταῖος καὶ κύριος συλλογισμός, ὁ τὴν δίκην

ὀριστικῶς ἀποπερατῶν, δύναται νὰ κληθῇ *τελικός*, οἱ δὲ πρὸ αὐτοῦ *προτελικοί*, παρίσταται ὑπὸ τὸν τύπον ἐρωτημάτων, ὑποβαλλομένων τῷ δικαστῇ πρὸς λύσιν, καὶ διὰ τοῦτο λέγονται τὰ μέρη αὐτῆς *ζητήματα*, ὧν τὰ προτελικά, τουτέστι τὰ πρὸ τῆς λύσεως τοῦ ἀποπερατοῦντος τὴν δίκην τελικοῦ ζητήματος λυόμενα, λέγονται *προπαρασκευαστικά* ἢ *προκαταρκτικά*, καὶ τινὰ τούτων (τὰ μέρος τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἀποτελοῦντα) *προδικαστικά* (α).

Ὅθεν περὶ πάντων τούτων ὀφείλει ν' ἀποφανθῇ ὁ δικαστής καὶ δὴ καὶ περὶ *ἐκάστου* τῶν 3 στοιχείων ἐκάστου ζητήματος, εἴτε συλλογισμοῦ. Δηλαδή ὁ δικαστής ἔχει νὰ ἐξετάσῃ ἐν ἐκάστῳ τῶν ὑποβαλλομένων αὐτῷ ζητημάτων, εἴτε τελικά εἴτε προτελικά εἰσι ταῦτα, *εἴρα* ἐρωτήματα, ταῦτα *εἶναι ἀληθές* τὸ ἱστορικὸν στοιχεῖον τοῦ ζητήματος; *ἔχει καλῶς* τὸ νομικὸν αὐτοῦ στοιχεῖον; *δικαιολογεῖται* ἐξ αὐτῶν τὸ συμπέρασμα (ἢ αἵτησις); — Ἐρωτᾷται νῦν, ἡ ἀπάντησις τοῦ δικαστοῦ εἰς τὰ ἐρωτήματα ταῦτα *εἶνα* σημασίαν καὶ βαρύτητα ἔχει; ἀποτελεῖ ἄρα γε *τελεσιδικίαν* καὶ περὶ τῶν τριῶν τούτων ἐρωτημάτων; Ὅχι, ἀποκρίνονται ὁμοφώνως καὶ οἱ νόμοι καὶ οἱ συγγραφεῖς. Ἀμφότεροι ἀποφαίνονται, ὅτι μόνον ἡ περὶ τοῦ *εἴτερον* ἐρωτήματος ἀπάντησις τοῦ δικαστοῦ εἶναι ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ καὶ ἀποτελεῖ δεδικασμένον, αἱ δὲ ἄλλαι, αἱ περὶ τοῦ ἱστορικοῦ καὶ νομικοῦ στοιχείου ἀπαντήσεις, εἰσὶν ἀπλᾶι *αἰτιολογίαι* τῆς ἀποφάσεώς του (ὅρ. πλατύτερον ἐκτιθέμενα τὰ περὶ τούτου ἐν τοῖς Στοιχ. τ. ἀστ. δικαίου § 97 σημ. 5). Τούτου οὕτως ἀναμφιβόλως ἔχοντος, ἀπόφασις δικαστηρίου ἄνευ τῶν τριῶν στοιχείων δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ. Ἐπομένως, ὡςάκις εἰσάγονται εἰς μὲν τὸ ποινικὸν δικαστήριον ἡ ποινικὴ ἀγωγή, εἰς δὲ τὸ πολιτικὸν ἡ ἀστυκὴ, καὶ στηρίζονται ἐπὶ τῶν αὐτῶν πραγματικῶν περιστατικῶν, τουτέστιν ἔχουσιν ὡς ἐλάσσονα πρότασιν *τὰ αὐτὰ γεγονότα*, αἱ ἐκδιδόμεναι παρ' αὐτῶν ἀποφάσεις συναντῶνται μόνον ἐν τῇ ἐξετάσει τῶν γεγονότων τούτων, ἅτινά εἰσιν ἡ ἐλάσσων καὶ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν πρότασις, ἥτοι τὸ *αἰτιολογικόν*. Ἄλλ' ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου, ἐν ᾗ ἔγκειται ἡ τελεσιδικία, εἶναι τὸ διατακτικόν, τὸ περιέχον τὴν εἰς τὸ *εἴτερον* ἐρώτημα ἀπάντησιν. Ἀναντιρρήτως ἄρα τὸ

(α) Αἱ λίξεις *präjudicialfrage* καὶ *Vorfrage* κεῖνται ταυτόσημοι ἐν τοῖς ἄρθρ. 11 καὶ 12 τῆς πολ. δικονομίας, ὡς ἀποδεικνύει τρανῶς τὸ ἄρθρ. 808 § 3 αὐτῆς· ὅθεν μάταιος ὁ περὶ τούτου πολὺς λόγος. Συμφωνεῖ νῦν καὶ ὁ Παπαρρηγόπουλος (σ. 184 σημ. 1).

ἄρθρ. 12 τῆς πολ. δικον. καὶ ὁ «ἀποφασισθέντος ἀπαξ τοῦ προκαταρκτικοῦ ζητήματος παρὰ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου, δὲν δύναται πλεον τὸ ἄλλο δικαστήριον, εἴτε πολιτικὸν εἴτε ποινικόν, νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν ἐξέτασιν τοῦ αὐτοῦ ζητήματος» δὲν δύναται νὰ ἐννοῇ τὸ αἰτιολογικόν, ἀλλὰ τὸ διατακτικόν τῆς ἀποφάσεως, καθότι τοῦτο περιέχει, ὡς εἴρηται, τὴν εἰς τὸ τρίτον ἐρώτημα ἀπάντησιν τοῦ δικαστηρίου καὶ γίνεται τελεσίδικον. Ἐντεῦθα δὲ ἀποδεικνύεται τρανῶς ὅτι προκαταρκτικὰ καὶ προδικαστικὰ ζητήματά εἰσι τὰ ἐξ ἰδιαιτέρων στοιχείων (πραγματικοῦ καὶ νομικοῦ) συνιστάμενα, ὧν ἡ λύσις ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τῆς κυρίας δίκης ἐν ἣ ἀναφύονται τὴν διάγνωσιν. Οὐδέποτε δὲ ἡ ιστορικὴ βάσις ἀγωγῆς τινος δύναται νὰ ὀνομασθῇ προκαταρκτικόν ἢ προδικαστικόν αὐτῆς ζήτημα, ἰδίως καὶ χωριστῆς λύσεως χρῆζον. Ἀντετάχθη, καὶ πῶς σχετλιαστικῶς, κατὰ τοῦ ἰσχυρισμοῦ μου τούτου τὸ ἄρθρ. 227 τῆς πολ. δικονομίας. Ἀλλὰ παρανοηθὲν βεβαίως. Ἐν αὐτῷ καταλέγονται μὲν αἱ ἀποδείξεις ἐν τοῖς προδικαστικοῖς ζητήμασιν, ὡς αἱ ἀκυρότητες, αἱ ἐξαίρεσεις, αἱ διακοπαὶ τῆς διαδικασίας· ἀλλ' ὅπως προδικαστικὸν ζήτημα περὶ ἀκυροτήτων, ἐξαίρεσεων, διακοπῶν τῆς διαδικασίας, δὲν δύναται νὰ σημαίνῃ ἄλλο ἢ ἔριν στρεφομένην περὶ ἀκυρότητας, ἐξαίρεσεις κτλ. καὶ ἀντικείμενον ἔχουσαν αὐτάς, οὕτω καὶ ζήτημα προδικαστικὸν περὶ ἀποδείξεων δὲν δύναται νὰ σημαίνῃ ἢ ἔριν ἀναγομένην εἰς τὰς ἀποδείξεις καὶ ἀντικείμενον ἔχουσαν αὐτάς· οἷον ἂν πρέπη ν' ἀποδειχθῇ τι· εἰς τίνα ἐπίκειται ἢ ἀποδείξεις· τίνων ἀποδεικτικῶν μέσων γενήσεται χρῆσις· ἂν ἔχωσιν ἐλλείψεις καὶ τίνας αἱ προσαχθεῖσαι ἀποδείξεις κτλ. πάντα δὲ τὰ ἀντικείμενα ταῦτά εἰσι ζητήματα προτελικά, πλήρη τὰ στοιχεῖα συλλογισμοῦ φέροντα. Ἐπομένως μόνον ἡ ἀναγομένη εἰς τὰς ἀποδείξεις τοιαύτη ἔρις ἀποτελεῖ προδικαστικὸν τῆς κυρίας δίκης ζήτημα, κωλύον τὴν πρόδον αὐτῆς καὶ δι' ἰδίως καὶ χωριστῆς ὑποφάντεως τοῦ δικαστηρίου λυόμενον, εἴτε πρὸ εἴτε μετ' αὐτῆς (ἄρθρ. 225, 227)· οὐχὶ δὲ ποτε ἡ διαφωνία καὶ ἔρις περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τῶν ἀποτελούντων τὴν ιστορικὴν βάσιν κολασίμου τινὸς πράξεως πραγματικῶν περιστατικῶν· τὰ περιστατικὰ ταῦτα, μέρος ὄντα καὶ στοιχεῖον τοῦ τελικοῦ συλλογισμοῦ τῆς δίκης, οὔτε τὴν πρόδον αὐτῆς κωλύουσιν, οὔτε χρῆζουσιν ἰδίως καὶ χωριστῆς λύσεως. Ὁ δικαστὴς, ὁ ποινικὸς ἢ ὁ πολιτικὸς, ἵνα ἀποφανθῶσιν ὁ μὲν ὅτι παρεβιάσθη ὁ ποινικὸς νόμος καὶ ὑπάρχει ποινικὸν ἀδίκημα, ὁ δὲ ὅτι παρεβιάσθη ὁ ἀστυκὸς νόμος καὶ ὑπάρχει ἀστυκὸν ἀδίκημα, ὀφείλουσιν ἀναμφιβόλως νὰ ἐξετάσωσιν, ἂν ἔλαβον χώραν ἢ ὄχι τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν παράθεσιν (ἐλάσσονα πρότασιν) πραγματικὰ περιστατικὰ·

ἀλλ' ἡ περὶ τούτου κρίσις αὐτῶν εἶναι σκέψις ἀπλῇ καὶ αἰτιολογία τῆς ἀποφάσεώς των, ὅτι ἐπράχθη ἢ δὲν ἐπράχθη τὸ ἀδίκημα; ὡς τοιαύτη δὲ οὔτε προδικαστικὸν ζήτημα εἶναι, οὔτε τελεσιδίκος γίνεται. Εὐπροσωπότερόν πως ἡδύνατο νὰ φερθῇ ὡς τοῦ ἐναντίου ἀπόδειξις τὸ ἄρθρον 298 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἐν ᾧ καλεῖται προκαταρκτικὸν ζήτημα τὸ ὑπὸ τῶν πραγματογνωμόνων λυόμενον καὶ εἰς τὴν ἱστορικὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς ἀνήκον· ἀλλ' ὁρθῶς καλεῖται προκαταρκτικὸν ζήτημα ἐν τῷ θέματι τοῦτο ἡ ἱστορικὴ βάσις τῆς ἀγωγῆς, καθὼς ἀνατεθεῖσα εἰς τὴν ἀρμοδιότητα καὶ κρίσιν τῶν πραγματογνωμόνων καὶ γενομένη οὕτω ζήτημα ἰδιον μετὰ τῶν 3 στοιχείων αὐτοῦ, τοῦ ἱστορικοῦ, τοῦ ἐπιστημονικοῦ (τεχνικοῦ, ἐμπειρικοῦ) καὶ τοῦ συμπεράσματος· γ' τὸ ἄρθρ. 12 δὲν εἰσάγει ἐξαιρετόν τι ὑπὲρ τῶν ποιν. ἀποφάσεων, ἀλλ' ἐν ἴσῃ μοίρᾳ τίθησιν αὐτάς τε καὶ τὰς πολιτικάς· ἐὰν λοιπὸν ἡ ποινικὴ δίκη φέρει χαρακτηρὰ προκαταρκτικὸν πρὸς τὴν πολιτικὴν διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι ἐκδικάζεται προτέρα, πρέπει ἀναγκαιῶς ν' ἀποδοθῇ ἡ αὐτὴ ἰδιότης καὶ τῇ πολιτικῇ, ἐὰν τύχῃ ποτὲ νὰ δικασθῇ πρότερον. Εἰς τοῦτο ἀναποδράστως τὸ ἀτόπημα φέρει ἡ ἐναντία δόξα. Διότι ἀμφότεραι αἱ δίκαι ἔχουσιν ὡς ἱστορικὴν βάσιν τὰ αὐτὰ γεγονότα—οἷον ὁ Πέτρος ἐθανάτωσε διὰ πυροβόλου ὅπλου τὸν ἵππον τοῦ Παύλου—(ἅτινα κατὰ τοὺς ἀντιδόξους, Καλλιγ. σ. 847. Παπαρ. σ. 185, ἀποτελοῦσι προδικαστ. ζήτημα), τὰ δὲ δικάζοντα ἑκατέραν αὐτῶν δικαστήρια εἰσὶν ἐξίσου ἀρμόδια. Ἐὰν λοιπὸν τὸ ποιν. δικαστήριον, ἀποφαινόμενον ὅτι ὁ Πέτρος ἐθανάτωσεν ἢ δὲν ἐθανάτωσε τὸν ἵππον τοῦ Παύλου, λύῃ προδικαστ. ζήτημα, ὑποχρεωτικὸν διὰ τὸ πολιτ. δικαστήριον· ἐπίσης καὶ τὸ πολιτ. δικαστήριον, ἀποφαινόμενον καταφατικῶς ἢ ἀποφατικῶς περὶ τῶν αὐτῶν γεγονότων, λύει προδικαστ. ζήτημα, ὑποχρεωτικὸν διὰ τὸ ποιν. δικαστήριον. Ξένα ὅλως εἰς τὸ προκαείμενόν εἰσι τὰ δύο χωρία τοῦ κώδικος, ἅπερ ἀντιτάσσει ὁ Παπαρρηγόπουλος (σ. 189 σημ. 1)· δι' αὐτῶν ὀρίζεται τοῦτο μόνον, ὅτι ὁ δικάζων ὑπόθεσιν τινα δύναται νὰ ἐξετάσῃ καὶ τὰ μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὴν ἀρμοδιότητά του παρεμπίπτοντα ζητήματα. Καὶ ὁ δεῦτερος ἄρα κανὼν οὐδαμῶς ἀποδεικνύει τὴν ἐξαιρέσιν.

Ὁ τρίτος κανὼν ἀρνεῖται τὴν τελεσιδικίαν, οὐχὶ μὲν τορῶς καὶ διαρρήδην, ἀλλ' ὅμως διὰ λέξεων ἐτέραν ἐρμηνείαν καὶ γραμματικῶς καὶ λογικῶς μὴ ἐπιδεχομένων. Ὁ κανὼν οὗτος λέγων, ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ ποιν. δικαστηρίου δὲν ἐμποδίζει τὴν ἐπιδίωξιν τῶν ἰδιωτικῶν ἀπαλήψεων, σκοπεῖ βεβαίως τὴν ἀποτροπὴν ἐμποδίων, δυναμένων τυχόν ἐκ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς νὰ προέλθωσι· δὲν δύναται λοιπὸν νὰ ἐννοῇ

ἐμπόδια ἄλλοθεν προσερχόμενα καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ἀποφάσεως (οἷα τὰ διαιροῦντα, ὡς ἀναφέρει ὁ Παπαρ. π. 187—, τοὺς Γάλλους, παρ' ἡμῖν δὲ ἀρκούντως ἐν τοῖς ἄρθροις 5—10 τῆς ποιν. δικον. ρυθμιζόμενα), μήτε ἐμπόδια, ἐκτός τοῦ περιεχομένου τῆς ἀποφάσεως κείμενα (οἷα τὰ περὶ ἐκτιμήσεως τοῦ μεγέθους τῆς ἐκ τοῦ ἀδικήματος βλάβης καὶ τὰ παρόμοια, ὅσα ἐκτίθῃσιν ὁ Παπαρ. ἐν σ. 189). Κατὰ τὸν κανόνα λοιπὸν τοῦτον, ἐὰν π. χ. κατηγορήσω τινὰ ὅτι ἐξ ἀμελείας ἐθανάτωσε τὸν ἵππον μου (ποιν. νόμ. 421, 428), τὸ δὲ ποινικὸν δικαστήριον κηρύττει αὐτὸν ἔνοχον ἢ ἄθωον, δὲν ἐμποδίζομαι ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ νὰ ἐγείρω ἐνώπιον τοῦ πολιτ. δικαστηρίου ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ καταδικασθέντος ἢ ἀθωωθέντος· ἥτοι ἡ ἐν αὐτῇ κρίσις αὐτοῦ περὶ τοῦ γεγονότος τῆς θανάτωσεως ἢ μὴ θανάτωσεως τοῦ ἵππου μου οὐδὲν ἐμπόδιον παρεμβάλλει εἰς τὴν ἀγωγὴν μου· τοῦτο δέ, κατὰ τὰ ἄνωτέρω ἐκτεθέντα, σημαίνει ὅτι δὲν ἀποτελεῖ δεδικασμένον· διότι ἄλλως, ἂν ἦτο δηλαδὴ τελεσιδικίως δεδικασμένον τὸ προειρημένον γεγονός, θὰ ἐπῆρχετο ἀναποφεύκτως ἐπὶ ἀθώωσεως μὲν τοῦ κατηγορουμένου ἢ ἀπορρίψις τῆς ἀγωγῆς μου, ἐπὶ καταδίκης δὲ αὐτοῦ, ἢ παραδοχὴ αὐτῆς (ἐφ' ὅσον βεβαίως ἐξήρτηται αὕτη ἐκ τοῦ γεγονότος τῆς θανάτωσεως τοῦ ἵππου). Ἐκεῖ μὲν ἡ τελεσιδικία θὰ ἦτο ἐμπόδιον ἀκαταμάχτητον, ἐδῶ τίτλος ἰσχυρότατος. Ἄρα ὁ τρίτος κανὼν ἀνατρέπει ἄρδην τὴν τελεσιδικίαν.

Περὶ τῶν ἀθωωτικῶν ἀποφάσεων ἀντιτάσσοσιν τινες, ὅτι διωλίσθησεν ἐν τῷ ἄρθρ. 12 κακὴ τοῦ γερμ. κειμένου μετάφρασις· τὸ κείμενον τοῦτο, λέγουσιν, ὅπουδῆποτε μὲν ἀλλαχοῦ ὀνομάζει Freisprechungsurtheil τὴν ἀπορρίπτουσαν τὴν ποιν. ἀγωγὴν ἀπόφασιν, μόνον δὲ ἐν τῷ ἄρθρ. 12 Entbindungsurtheil· ἄρα, προβαίνουνσιν ἰσχυρίζόμενοι, ὑπάρχουσι δύο εἶδη ἀθωωτικῶν ἀποφάσεων, αἱ κατ' οὐσίαν ἀπορρίπτουσαι τὴν ἀγωγὴν (καὶ αὗται εἰσι κυρίως ἀθωωτικαὶ καὶ ἐν τῷ γερμανικῷ κείμενῳ καλοῦνται Freisprechungsurtheil), καὶ αἱ διὰ τῆς παραδοχῆς ἐνστάσεώς τινος ἀπορρίπτουσαι αὐτήν· αὗται δὲν εἶναι, κατ' αὐτοὺς, ἀθωωτικαί, ἀλλὰ μόνον ἀπαλλακτικαί, διὸ καὶ ὀνομάζονται Entbindungsurtheile. Ἄλλ' εἰς τὴν καινολογίαν καὶ κενολογίαν ταύτην δὲν θὰ προσέφευγον, πιστεύω, ἂν ἐνεθυμοῦντο τὸ ἄρθρ. 84 καὶ 480 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καθ' ἃ ἐν μόνον εἶδος ἀποφάσεων, καὶ καταδικαστικῶν καὶ ἀθωωτικῶν, ὑπάρχουσι· τῶντι τὸ γερμ. κείμενον ὀνομάζει συνήθως τὰς ἀθωωτικὰς ἀποφάσεις Freisprechungsurtheile, ἅπαξ δὲ μόνον (ἥτοι ἐν τῷ ἄρθρ. 12) ἔχει τὴν λέξιν Entbindungsurtheil (ἥτις σημαίνει ἀπολύουσαν, οὐχὶ ἀπαλλάττουσαν ἀπόφασιν)· πλὴν αὐτὸ τοῦτο ἔλαβε χώραν καὶ ἐπὶ τῶν καταδικαστικῶν ἀποφάσεων· καὶ αὗται

συνήθως ὀνομάζονται *Stafurtheile* (ἄρθρ. 685, 451, 452, 454, 459, 479), ἀπαξ δὲ μόνον (ἐν ἄρθρῳ 84) *Verdammunsurtheile*: ὥστε ὑπάρχουσιν ἐν τῇ ποιν. δικονομίᾳ δύο ταυτόσημοι λέξεις καὶ διὰ τὰς ἁθωατικὰς καὶ διὰ τὰς καταδικαστικὰς ἀποφάσεις.

Β') *Ἡ ἀλλοία γνώμη*. Κατ' αὐτήν, ἐὰν καλῶς τὴν ἐννοῶ, ἡ ποινικὴ ἀπόφασις ἔχει ἀξίαν καὶ βεβαιότητα ἐν τῇ πολιτικῇ δίκῃ οὐχὶ ὡς ἀποφάσεις, ἀλλ' ὡς δημόσιον ἔγγραφον ἐξαταστέα ἐπομένως οὐχὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς τελεσιδικίας, ἀλλὰ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως. Ἡ γνώμη αὕτη, ἐν ξέναις μὲν ἐπικρατείαις ἔχει ὑπὲρ ἐαυτῆς νομοθετικὰς διατάξεις, ἐν αἷς ῥητῶς λέγεται, ὅτι ἡ ποιν. ἀπόφασις παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν (οἷον ἐν Βαυαρ. τὰ ἄρθρ. 8. 9 τῆς ποιν. δικον. τοῦ 1813 «ἐπὶ ἀποφάσεων λουσῶν προκαταρκτικὰ ζητήματα. ἐν Ἀννοβ. τὸν § 46 τῆς ποιν. δικον. τοῦ 1850· ἐν Ὁλλανδ. τὸ ἄρθρ. 1955 τοῦ ἁστ. κώδ. τοῦ 1837 καὶ ἐν Βαυαρ. τὸ ἄρθρ. 323 τῆς ἐν ἰσχύϊ πολ. δικον.» ἐπὶ καταδικαστικῶν ἀποφάσεων). Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν, ἔχουσιν ἐναντία τὰ ἄρθρ. 12 καὶ 400 τῆς πολιτ. δικον., μόνον ἐν τῷ ἄρθρ. 276 αὐτῆς δύναται νὰ στηριχθῇ. Τοῦτο δὲ εἶπον ἡδὴ ἐν τῇ πρώτῃ μου διατριβῇ (Σολων. φύλλ. ι'. 286), γράψας ἐκεῖ ὅτι «μετὰ τὴν ἀκριβῆ καὶ πλήρη ἀνάκρισιν τοῦ ἀδικήματος ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου, σπανιότατα θέλει συμβῇ τὸ νὰ ἐκδώσῃ ἄλλοιαν ἀπόφασιν ὁ πολιτ. δικαστής»· εὗρον μάλιστα καὶ σκώπτῃν πως τούτου πρόχειρον (δρ. Παπαρ. σ. 163 α' ἐκδ.).

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἔπεται ὅτι κατὰ τὴν ἐγγώριον νομοθεσίαν μόνη ὀρθὴ γνώμη εἶναι ἡ μὴ παραδεχομένη τὴν τελεσιδικίαν τῆς ποιν. ἀποφάσεως. Πρατηρῶ δ' ἐπὶ τέλους ὅτι σοφῶς ὁ νομοθέτης περιώρισε διὰ τοῦ ἄρθρ. 12 τῆς πολ. δικον. τὴν τελεσιδικίαν εἰς τὰ προδικαστικὰ μόνον ζητήματα, τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου λυόμενα, καθότι ἀφ' οὗ θεωρεῖται πρόσφορον καὶ ἀρμόδιον νὰ δικάσῃ ζητήματι τὸ πολιτικὸν δικαστήριον καὶ οὐχὶ τὸ ποινικόν, ἢ τὸ ποινικόν καὶ οὐχὶ τὸ πολιτικόν, ἀναγκαίᾳ ἔπεται ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐτέρου δικαστηρίου, τοῦ μὴ ἀρμοδίου, τοῦ νὰ ἀκολουθῇ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ. Πρβ. H. A. Zachariae Handbuch des deutsch. Strafver, B', § 85 Goldammer's Archiv f. preus. Strafr. E', 344.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Περὶ τῶν δικαστικῶν πράξεων

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ τῶν θεμελιωδῶν βάσεων τῆς πολιτικῆς
δικονομίας.

α') Ἀξιώματα δικονομικά α).

✓ § 74. Ἐνεκα τοῦ ἀπαλλοτριωτοῦ τῶν ιδιωτικῶν δικαιῶν καὶ ἐπὶ σκοπῷ ταχείας καὶ ὀρθῆς ἐκδικάσεως τῶν πολιτικῶν διαφορῶν καθιερώθησαν ἐν τῇ πολιτικῇ διαδικασίᾳ θεμελιώδεις τινὲς βάσεις ἢ ἀξιώματα, τὸν τρόπον τῆς ἐνεργείας τῶν δικαζόντων καὶ τῶν δικαζομένων γενικῶς ὀρίζοντα. Ἀξιώματα δὲ τοιαῦτά εἰσι τὰ ἀκόλουθα.

Παρόντως § 5
Εὐμ. 336 σελ. 6
§ 41, σελ. 3
§ 56 § 272
σ. 1369
συν. 3

1) Τὸ ἀξίωμα τοῦ μὴ δικάζειν αὐτεπαγγέλτως¹⁾
(*judex ne procedat ex officio*).

✓ § 75. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο, δικαιολογούμενον ὑπ' αὐτοῦ τοῦ σκοποῦ τῆς συστάσεως τῶν πολιτικῶν δικαστη-

α) Mittrem. Beiträge etc. A', 94. 123. 177. 187. Linde § 143. Bayer 31. Seuffert A'. 380. Φέδ. 16.

1) Πολ. 127. 154. 455. 170—173. «καὶ ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διαδικασία δὲν γίνεται ἐξ ἐπαγγέλματος». Ὅθεν ἄρχεται ἡ ἐνέργεια τοῦ δικαστοῦ μετὰ τὴν αἵτησιν καὶ πρότασιν τῶν διαδίκων (νόμ. 4 βασ. 7. 10 αὐδεις οὐδὲ χρηματικὴν δίκην κινεῖν, οὐδὲ ἐγκλημα ἐγγυμνάζειν

ΚΑ. 6
Α. 321
1322

ρίων², σημαίνει ὅτι ὁ δικαστὴς μῆτε νὰ ἐπιλαμβάνηται τῶν διαφορῶν, μῆτε νὰ δικάζῃ αὐτάς δύναται, πρὶν ἢ προσκληθῇ καὶ καθ' ὅσον προσκληθῇ ὑπὸ τῶν διαφορομέ-
νων· ἰδίως δὲ ὀφείλει ὁ δικαστὴς ν' ἀρχίξῃ καὶ νὰ ἐξα-
κολουθῇ τὴν δίκην κατ' αἵτησιν μόνον· νὰ περι-
οριζῇται εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν διαδίκων (ne eat
ultra petita partium³)· καὶ νὰ μὴ λαμβάνῃ ὑπ' ὄ-
ψιν περιστατικὰ μὴ προταθέντα, καὶ ἂν τυχὸν ὡς
ἰδιώτης γνωρίζῃ αὐτὰ (quod non in actis non in
mundo)⁴.

ἀναγκάζεται, μὴ βουλόμενον» (νόμ. 4 κώδ. 3, 7. ἄνωτ. § 2 σημ. 2).
Ἄλλὰ δὲν τηρεῖται ἀκριβῶς τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ (νόμ.
9. βασ. 7, 6· «μετὰ τὴν ἀκριβῆ τοῦ πράγματος ζητήσιν πυνθανέσθω
πολλάκις ὁ δικαστὴς τῶν μερῶν, εἴ τι αὐτοῖς περιλείπεται, καὶ ἐπι-
κρίνειν αὐτὸς μέλλῃ, καὶ ἀναφέρειν εἰς ἕτερον» (νόμ. 9 κώδ. 3, 1).
Ἀντίθετον τοῦ ἀξιώματος τούτου εἶναι τὸ ἐν Πρωσσίᾳ ἰσχύον ἄλλοτε
ζητητικὸν ἀξίωμα (Untersuchungsprincip), ὅπερ παρέχει μὲν τινὰς
ὀφελείας, ἀλλὰ μειονεκτεῖ ἐν τοῖς καιριωτέροις. Gärtner Kritik des
Untersuchungsprincips des preussis. Civilpr. Berlin 1832. Bayer
33. Wetzell σ. 370.

2) Διότι τὰ πολιτικὰ δικαστήρια δικάζουσι περὶ δικαιωμάτων, παρ'
οἷς ἰσχύει πρὸ πάντων ὁ κανὼν· cuiuslibet licet his, quæ pro se intro-
ducta sunt renunciare, καὶ ὁ ἕτερος· jus civile vigilantibus scri-
ptum est (νόμ. 24 Π. 42, 8).

13. 153 3) Πολ. 170. «μὴ προταθέντα πράγματα καὶ αἱ ἐπ' αὐτῶν στηρι-
ζόμεναι ἀπαιτήσεις, δὲν δύνανται συνήθως ν' ἀναπληρωθῶσιν ἐξ ἐπαγ-
γέλματος» (νόμ. 18 Π. 10, 3) ultra id quod in iudicium deductum
est, excedere potestas iudicis non potest. Τὸ Σχόλιον ὑπὸ τὸν νόμ.
18 βασ. (12, 2) «οὐ δύναται παρεξιέναι τὰ φερόμενα εἰς τὸ δικαστή-
ριον πράγματα ὁ δικάζων».

4) Τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀνεγνώρισε καὶ ὁ Ἰσοκράτης ἐν τῷ περὶ
ἀντιδόσεως (σ. 109) λέγων· «ἄξιόν ὑμᾶς τοῖς μὲν λόγοις οἷς πρότερον
ἀκηκόατε περὶ μου τῶν βλασφημεῖν καὶ διαβάλλειν βουλευμένων μὴ
προσέχειν τὸν νοῦν, μηδὲ πιστεύειν τοῖς μῆτε μετ' ἐλέγχου μῆτε μετὰ
κρίσεως εἰρημένοις, μηδὲ ταῖς δόξαις χρῆσθαι ταῖς ἀδίκως ὑπ' ἐκείνων

Ἄλλ' ἡ ἐξάρτησις αὕτη τοῦ δικαστοῦ ἀπὸ τῶν προτάσεων τῶν διαδίκων εἰς ἱκανοὺς ὑπόκειται περιορισμούς· διότι α') ὁρᾷ μᾶλλον τὸ πραγματικὸν ἢ τὸ νομικὸν μέρος τῆς δίκης· δηλαδή ὁ νομικὸς χαρακτηρισμὸς τῆς διαφορᾶς καὶ ἡ ὑπαγωγή αὐτῆς εἰς τὰς νομικὰς διατυπώσεις εἶναι τοῦ δικαστοῦ ἀποκλειστικὸν δικαίωμα· ἀνεξάρτητος λοιπὸν ἀπὸ τῶν προτάσεων τῶν διαδίκων ἐφαρμόζει τὸν προσήκοντα νόμον καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν ἣν νομίζει ὀρθοτέραν· β') καὶ ὡς πρὸς τὸ πραγματικὸν τῆς δίκης

ὑμῖν ἐγγεγεννημέναις, ἄλλ' ὁποῖός τις ἂν ἐκ τῆς κατηγορίας τῆς νῦν καὶ τῆς ἀπολογίας φαίνομαι, τοιοῦτον εἶναι με νομίζειν». Ἐξαίρεσιν τούτου ἀποτελεῖ τὸ πασιδὸλον καὶ τὸ γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ, ὅπερ δύναται οἰκοθεν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὁ δικαστής. Bayer 35. κατωτ. § 119.

5) Νόμ. 43. βασ. (8, 1). «ὅσα παρὰ τῶν δικαζομένων ἢ τῶν συνηγόρων παραλιμπάνονται, ταῦτα παρὰ τῶν δικαζόντων ἀναπληρούσθωσαν». σχόλ. «τὰ παραλελειμμένα τοῖς μέρεσι νόμιμα δηλονότι καὶ οὐ φάκτα ἀναπληροῖ ὁ δικάζων». Πολ. 173. «νομικοὶ κανόνες δὲν πρέπει μὲν ἀναγκαιῶς, δύνανται ὅμως ν' ἀναφέρονται ῥητῶς ἢ διὰ παραπομπῆς πρὸς τινὰ νόμον (Bayer 35. Seuffert A', 391). Ἀγωγὴν π. χ. ὑπ' οὐδενὸς νόμου ὑποστηριζομένην ὀφείλει ὁ δικαστής αὐτεπαγγέλτως νὰ ἀποβάλῃ, καὶ ἂν ὁ ἐναγόμενος τὸ πραγματικὸν μόνον αὐτῆς ἡμφισβήτησεν.

Ὅταν ὁ νόμος ἦναι ἁσαφὴς ὁ δικαστής οἰκοθεν ἐφαρμόζει αὐτὸν κατὰ τὴν ὀρθοτέραν σημασίαν, μάλιστα δὲ καὶ ἂν ὁ διάδικος ὑποστηρίξῃ τὴν ἐπιβλαβεστέραν αὐτῷ π. χ. ἡμφισβητεῖται ἡ ἔννοια «οἰκία» ἐν τῷ 4 ἄριθ. τοῦ ψηφίσμ. περὶ διαθηκῶν· ὁ προσβάλλων τὴν διαθήκην ὡς ἄκυρον ἰσχυρίζεται ὅτι σημαίνει οἶκημα· ὁ ἀντίδικος δὲν ἡμφισβητεῖ τὴν σημασίαν ταύτην, ἀλλὰ προτείνει ὅτι ἡ παράλειψις τῆς μνείας τοῦ οἰκήματος τοῦ διαθέτου δὲν διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος· ὁ δικαστής δύναται νὰ παραδεχθῇ ὅτι οἰκία ἐν τῷ εἰρημένῳ ἄρθρῳ δηλοῖ κατοικίαν (domicilium). Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι, ὅταν ὁ ὑποστηρίζων τὴν ἐπιβλαβὴ αὐτῷ σημασίαν τοῦ νόμου ὑποβάλλῃ καὶ σύμφωνον πρὸς ταύτην αἴτησιν, ὁ δικαστής ὀφείλει νὰ κρίνῃ κατ' αὐτὴν (νόμ. 26 π. 42, 1. si convenerit inter litigatores quid pronun-

IK A. 526
K 2. 427

εἶναι ὁ δικαστὴς ἐνίοτε ἀνεξάρτητος· ἤγουν αὐτὸς διευθύνει τὴν συζήτησιν, δικαιούμενος νὰ διατάσῃ πᾶν ὅ,τι χρησίμον φαίνεται πρὸς διευκρίνισιν τῶν προταθέντων περιστατικῶν ἢ τῶν ἐφαρμοστέων νόμων· διὰ τοῦτο δύναται ὁ δικαστὴς καὶ ἄνευ αἰτήσεως ν' ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις εἰς τοὺς διαδίκους, νὰ διατάσῃ ἐμφανίσαι αὐτῶν, νὰ ἐπιβάλλῃ ἀποδείξεις τὰς προσφόρους καὶ νὰ κηρύττῃ περαιωμένην τὴν συζήτησιν⁶. γ') ὁ δικαστὴς ὀφείλει αὐτόκλητος νὰ φροντίζῃ περὶ τῆς τηρήσεως τῶν διατάξεων ἐκείνων, ὅσαι εἰσὶ δημοσίας τάξεως⁷. τὸν χαρακτῆρα δὲ τοῦτον, ὅπου ὁ νόμος σιωπᾷ, χρεωστεῖ ὁ δικαστὴς αὐτὸς νὰ ἀνεύρῃ ἐξερευνῶν τὸ πνεῦμα καὶ τὸν σκοπὸν τῆς διατάξεως. Σημειωτέον δὲ ὅτι αἱ δικονομικαὶ διατυπώσεις εἰσὶν ἐν γένει δημοσίου συμφέροντος⁸. *Περὶ 9 β. 911. 17 478*

ciatur, non ab re erit iudicem huiusmodi sententiam proferre. εἰ συμφωνήσωσιν οἱ δικαζόμενοι, ποίαν δεῖ γενέσθαι ψῆφον, αὐτὴ ἐκφωνήσω (νόμ. 26 β. 9, 3), ἐκτὸς ἂν ὁ ἐφαρμοστέος νόμος ᾗναι δημοσίας τάξεως. Bayer σ. 35. Osterloh A', 188.

6) Πολ. 164, 172, 283, 379, 380. γαλ. δικ. 110 (Carré Procéd. A', 420. Seufferts Blätter Δ', 241, 268). Καὶ περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων ἐνεργεῖ αὐτεξουσίως ὁ δικαστὴς. Π. χ. δύναται νὰ θεωρήσῃ πλήρη τὴν προσαχθεῖσαν ἀπόδειξιν, ἂν καὶ ὁ ἀποδεικνύων ἐπεκαλέσθῃ ἀναπληρωτικὸν ὄρκον. Seufferts Blätter αὐτ. 402.

7) Καὶ ἰδίως νὰ ἐνεργῇ ἐξ ἐπαγγέλματος ὅπου ὁ νόμος ῥητῶς ἐπιτρέπει αὐτό. Π. χ. πολ. 2/13 (ΑΠ. 4 τοῦ 54), 25 (ΑΠ. 350 τοῦ 52), 68, 92, 219, 323, 503, 526, 531, 537, 592, 664, 665, 731, 755, 1772, 795, 823, 910, 1030, 1031, 1036, 1039. ἐμπ. νόμ. 15 (Seuffert A', 395). Κατὰ τινὰς τοῦ ἀρ. Πάγου ἀποφάσεις (ΑΠ. 314 τοῦ 40 καὶ 17 τοῦ 46) ἡ προσωπικὴ κράτησις διατάσσεται αὐτεπαγγέλτως παρὰ τῶν ἐμποροδικείων, ἀλλὰ δὲν εἶναι ὀρθή ἡ γνώμη αὕτη. Carré Procéd. ζ. 540. ΑΠ. 169 τοῦ 51.

8) Διατοῦτο ὀφείλει νὰ φροντίζῃ ἐξ ἐπαγγέλματος ὁ δικαστὴς περὶ τῆς τηρήσεως τῶν δικονομικῶν διατυπώσεων, καὶ ἂν οἱ διάδικοι ἐκ

ΚΑ. 554

Εξ. 3 458

2) Τὸ ἀξίωμα τοῦ ἄνευ ἐπικουρίας δικάζεσθαι¹.

✓ § 76. Κατὰ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ὀφείλει ἕκαστος διάδικος, ἅμα περιέλθῃ εἰς αὐτὸν ἢ σειρὰ πρὸς ἐνέργειαν, νὰ ἐπικαλεσθῇ συγχρόνως καὶ συνάμα ἅπαντα τὰ ἐνδিকা αὐτοῦ βοηθήματα, καὶ ἂν τυχὸν φρονῇ ὅτι ἐν ἡ τινὰ ἐξ αὐτῶν ἀρκοῦσιν ἐπὶ τοῦ παρόντος. Τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐκῶρσεν ἐν μέρει καὶ ὁ τῆς ἐγκωρίου πολιτικῆς οἰκονομίας νομοθέτης· διότι κατ' αὐτὴν πρέπει νὰ γίνωνται ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ ἐν τῇ πρώτῃ τὸ βραδύτερον ἐπὶ ἀκροατηρίου συζητήσῃ πᾶσαι αἱ προτάσεις τῶν διαδίκων καὶ πᾶσαι αἱ ἐνστάσεις τοῦ ἐναγομένου ἢ ἀντενστάσεις τοῦ ἐνάγοντος· ἐξαιροῦνται δὲ μόνον προνομιακαὶ τινες ἐνστάσεις δυνάμεναι κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν νὰ προταθῶσιν².
 β ἀρ. οὐδὲν ἐφέξ. πρὶ τὰς 444 φαστ. 844
 ΚΒ 171. 354 - ΚΕ. 489

Παραζ. 3 170 σελ. 2

Κ. 643

συμφώνου θέλωσι νὰ τροποποιήσωσιν αὐτάς. Π. χ. εἰς τὰ πρωτοδικεῖα δὲν δύνανται νὰ ἐμφανισθῶσιν οἱ διάδικοι ἄνευ ἐγγράφου προδικασίας (ΑΠ. 97, 183 τοῦ 53) καὶ εἰς τὰ ἐφετεῖα παραλείποντες τὸν πρῶτον βαθμὸν (Dalloz Exception ἀρ. 545. Degrès de jurid. ἀρ. 404. Compt. civil ἀρ. 285)· ἐπίσης ὁ δικαστὴς ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἐναγομένου δικάζων ὀφείλει αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐξετάσῃ ἂν ᾔναι ἀρμόδιος (πολ. 25). Ἄλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐξαιρέσεις (ἀνωτ. § 5 σημ. 2).

•1) Τὸ ἀξίωμα τοῦτο καλοῦσιν οἱ Γερμανοὶ Eventualmaxime ἦτο δὲ ἄγνωστον παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις (νόμ. 4, 8 κώδ. 8, 36. quum non finitam sententia causam sed dilatam allegetis, non est dubium omnes integras defensiones vobis esse)· καὶ ἐν τῇ γαλλ. οἰκονομίᾳ λίαν περιωρισμένον ἀναγνωρίζεται Rauter σ. 120. σημ. α. Mittermaier Beiträge Α', 184.

2) Πολ. 160. «τὸ βραδύτερον ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γίνονται, ἐπὶ ποινῇ ἀποκλείσεως κατὰ τὴν ἐκκρεμῇ δίκην (ὅθεν ἐνστάσεις, δυνάμεναι καὶ δι' ἀγωγῆς νὰ ἐπιδιωχθῶσι, δὲν εἶναι ἀπαράδεκτοι μεταγενέστερον εἰς δικαστήριον εἰσαγόμεναι. Langenn u. Kori Α', 166), νῆαι προτάσεις, αἱ παλαιαὶ ἐπανορθοῦνται, καὶ προτείνονται ὅλαι αἱ ἐνστάσεις, ἀνακλητικαὶ τε καὶ ἀνατρεπτικαί, ἐξαιρουμένων ἐκείνων, αἱ ὅποιαι δύναν-

Κ Δ 76
 Α. 156
 η 410
 ΠΑ. 263

Δὲν ἐκτείνεται ὁμοῦς τὸ ἀξίωμα τοῦτο εἰς τὰς ἀποδείξεις³, οὔτε εἰς τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν καὶ ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς· διότι τὸ δικαστήριον δύναται, κατὰ τὴν ἐγγώριον νομοθεσίαν νὰ συζητήσῃ καὶ δικάσῃ κεχωρισμένως τῶν ἐνδίκων βοηθημάτων τινά⁴.
 Η αἰτία ἐπιβυαφ ἐγγράμειν 229. ΚΓ. 374.

3) Τὸ ἀξίωμα τοῦ μηδένα δικάζειν ἀρήκουστον

(*audiat et altera pars*)¹.

✓ § 77. Τὸ ἀξίωμα ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν πρέπει νὰ δικάζῃ πρὶν ἢ ἀκροασθῇ ἀμφοτέρων τῶν δικαζομένων, οὐ μόνον ὑπὸ τῆς ισότητος, ἧς οἱ δικαζόμενοι κοινῶς ἀπολαύουσι, δικαιολογεῖται, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς ἀναντιρρήτου στηρίζεται ἀληθείας, ὅτι ὁρθὴ καὶ δικαία ἀπόφασις μόνον ἀπὸ

ταὶ νὰ γείνουν ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ νόμου, κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης». Κατωτ. § 110. βλ. Λαμ. Διγ. 8 διερ. 39, νυμ. 1001.

3) Πολ. 253. «ὁ ἀποδεικνύων δύναται νὰ ἐκλέξῃ ἐλευθέρως ὅποιον-δήποτε ἀποδεικτικὸν μέσον. — δύναται δὲ νὰ μεταχειρισθῇ τὰ μέσα ταῦτα καθ' ἑκάστα ἢ πλείονα συγχρόνως» (κατωτ. § 171 σημ. 8, 9· § 214 σημ. 18, πολ. 351. 538 § 2, 746). Κατὰ τὸ 338 ἄρθρον μάρτυρες ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως πρέπει νὰ ἐξετάζωνται συγχρόνως (ὁρ. κατωτ. § 192 σημ. 9).

4) Τὴν συζήτησιν καὶ ἐκδίκασιν τῶν ἐναστάσεων ὁρίζει τὸ 583 ἄρθρον, τῶν παρεμπιπτόντων ζητημάτων τὰ ἄρθρ. 227. 228 (ἰδ. ἀνωτέρω § 72, γ').

1) Νόμ. 61 βασ. (9, 1). «ἡ ἀπόφασις ἢ ἐξενεχθεῖσα κατὰ τῶν μὴ ἐκ προπετείας ἀπολιμπανομένων, μῆτε κληθέντων, ἀνίσχυρός ἐστιν». (νόμ. 3 κώδ. 7, 43. νόμ. 1 πρ. π. 48, 17. πολ. 129, 503, 539, 578, 595, 619, 774, 827, 261). Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν διατάξεων τούτων ἐξάγεται προφανῶς, ὅτι οὐδεμία πρᾶξις ἐν τῇ δίκῃ γίνεται χωρὶς νὰ προσκληθῶσιν εἰς αὐτὴν οἱ διάδικοι, ἵνα ὑποβῶσι τὰς παρατηρήσεις αὐτῶν. Bayer 31. Carré Α', 232.

τῆς ἀμοιβαίας συζητήσεως καὶ ἀκροάσεως τῶν διαδίκων δύναται νὰ προέλθῃ². ἀλλὰ τοῦ ἀξιώματος τούτου ὁ σκοπὸς ἐπιτυγχάνεται καὶ ἂν ὁ διάδικος κλητευθεὶς προσηκόντως δὲν ἐμφανισθῇ³. Μόνον κατ' ἐξάρεσιν γίνεται δίκη ἄνευ ἀκροάσεως τοῦ ἑτέρου τῶν διαδίκων⁴.

β') *Περὶ τῆς ἐγγράφου καὶ προφορικῆς, δημοσίας καὶ μυστικῆς διαδικασίας α).*

✓ § 78. Ὁ φυσικώτερος καὶ ἀπλούστερος τύπος οἱ μὲν διαφερόμενοι νὰ παραστήσωσιν εἰς τὸ δικαστήριον, τοῦτο δὲ ν' ἀκροασθῇ τὴν διαφορὰν, εἶναι χωρὶς ἀντιλογίας ὁ προφορικὸς λόγος καὶ ἡ δημοσιότης· ἔνεκα τούτου αἱ διαδικασίαι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἔθνεσιν ἐγίνοντο, καὶ μέχρι σήμερον παρὰ τοῖς ἀπολιτεύτοις γίνονται, οὐ μόνον προφορικῶς ἀλλὰ καὶ δημοσίως· τὴν χρῆσιν δὲ τῆς γραφῆς ἐν ταῖς δίκαις καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν μυστικότητα τῶν συζητήσεων παρήγαγον μεταγενέστεροι χρόνοι· ἀλλ' οὐδέτερος τῶν τρόπων τούτων, ἀκραιφνὴς ἐφαρμοζόμενος, ἐπιτυγχάνει θεόντως τοῦ πρὸς ὃν τείνει σκοποῦ· διότι ἐκά-

2) Στοβ. Β', 228, «πῶς γὰρ ἂν τις ἢ δίκην καλῶς δικάσαι ἢ ἄνθρωπους κατὰ τρόπον κρίναι δύναίτο, μὴ ἀμφοτέρων τῶν ἀντιδίκων ἀκούσας; τοὺς γὰρ λόγους παραβαλλομένους, ὥσπερ τὴν πορφύραν καὶ τὸ χρυσίον, ἀμεινον κρίνεσθαι· ἢ τίνας ἔνεκεν ἢ χρόνον ἀμφοτέροις διδόνεσθαι τοῖς ἀντιδίκαις ἢ ὁμνύειν τοὺς δικαστὰς ἀκροάσασθαι ὁμοίως ἀμφοτέρων, εἰμὴ ὑπελάμβανεν ὁ νομοθέτης τὰς δίκας δικαιοτέρον ἂν καὶ βέλτιον κρίνεσθαι ὑπὸ τῶν δικαστῶν;» καὶ σελ. 212, 243. Ἰσοκρ. περὶ ἀντιδ. σ. 105. Bayer 31.

3) Πολ. 594, 774, 827. *ἔστι μισοὺς ἐν ἑξ κατ' ἐν ἑξ αὐτῶν*

4) Π. χ. πολ. 260, 621, 637, 641, 921, 1022, 1038.

α) Holzschuher der Rechtsweg σ. 34. Dernburg Abhandlungen σ. 243. Boitard Α', 179. Boncenne Β', 299. Carré Compét. Α', 271.

τερος ἔχει ἱκανὰς ἐλλείψεις· ὅθεν ἡ πρόσφορος ἔνωσις ἀμφοτέρων, ἥτοι τῆς μυστικῆς καὶ ἐγγράφου διαδικασίας μετὰ τῆς δημοσίας καὶ προφορικῆς, ἐθεωρήθη ὡς ἡ ἐπιτυχέστερα τοῦ ζητήματος λύσις· τὴν ἔνωσιν δὲ ταύτην ἀπεδέξατο καὶ ἡ ἐγχώριος δικονομία. Ἀναγκαῖον λοιπὸν γίνεται νὰ ἐξετασθῇ τίνες τῆς δίκης πράξεις γίνονται ἐγγράφως καὶ τίνες προφορικῶς, τίνες δημοσίως καὶ τίνες μυστικῶς.

α') ἐγγράφως καὶ μυστικῶς γίνονται αἱ πράξεις ὅσαι ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐνεργοῦνται εἴτε πρὸς ἐξακρίβωσιν καὶ προπαρασκευὴν τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφορᾶς (*status causæ*), εἴτε πρὸς ἐξιχνίασιν τοῦ πραγματικοῦ αὐτῆς¹. προσέτι δὲ ἐγγράφως συντάσσονται τὰ πρακτικὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ αἱ ἀποφάσεις². Ἐγγραφοὶ δὲ καὶ αἱ προτάσεις τῶν διαδίκων ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γίνονται³.

β') προφορικῶς καὶ δημοσίως γίνεται ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησις τῆς ὑποθέσεως⁴. ἤγουν οἱ μὲν διάδικοι δύναν-

1) Πολ. 132, 129, 285, 297, 339. Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν μυστικῶς ἀνακρινόμενων πράξεων οὐδέποτε ἀποκλείονται οἱ διάδικοι (πολ. 129, 261, 279, 310).

ΚΖ. 131

2) Πολ. 173—175. γαλ. δικ. 138.

3) Πολ. 173, 580, 581. Ἐν τοῖς εἰρηνοδικείοις ὁμοῦς γίνονται καὶ αἱ προτάσεις προφορικῶς (πολ. 499).

4) Πολ. 162, 173. Γαλ. δικ. 87. Γερ. δικον. 170 (περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου ἰδ. Brinkmann Urtheilsgründe σ. 24 σημ. 5. 6. Linde § 146). Κατ' ἐξαίρεσιν μόνον, ὅταν δηλ. ἡ δημοσιότης ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη καὶ τὴν κοινὴν εὐταξίαν, γίνεται μυστικὴ ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησις, ἀλλὰ καὶ τότε πρέπει νὰ προηγηθῇ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου διατάττουσα τοῦτο καὶ ἀπαγγελλομένη δημοσίως (Carré Procéd. ζ. 424. Συντ. ἄρθρ. 92. πολ. 162 § 2, 3. 163). Συζήτησις κεκλεισμένων τῶν θυρῶν δύναται νὰ διαταχθῇ ἰδίως ἐν δίκαις περὶ διαζυγίων (πολ. 682 ἐδ. 2. 686) καὶ ἀπαγορεύσεως (πολ. 662)

ται ν' αναπτύξωσι διὰ τοῦ προφορικοῦ λόγου τὴν διαφορὰν αὐτῶν, ὁ δὲ λαὸς ⁵ νὰ εἰσέλθῃ ἐλευθέρως εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην. Δημοσία πρὸς τούτοις γίνεται καὶ ἡ τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου ἀπαγγελία ⁶.

γ') μυστικὴ γίνεται ἡ μεταξὺ τῶν δικαστῶν περὶ τῆς ἐκδοτέας ἀποφάσεως διάσκεψις ⁷. ὅθεν δύνανται οὗτοι ἢ νὰ ἀποχωρήσωσιν εἰς τὸ τῶν διασκέψεων δωμάτιον ⁸, ἢ νὰ ἀπομακρύνωσιν ἀπὸ τοῦ ἀκροατηρίου τὸν λαόν.

5) Κατὰ τὸ βαυαρ. Σχέδιον τοῦ 1831 § 90 δὲν εἶναι δεκταὶ εἰς τὰς δημοσίας συνεδριάσεις γυναῖκες καὶ παῖδες (πρβ. καὶ *Motive zum revidirten Entw. der Processordnung von 1827* σελ. 87), κατὰ δὲ τὴν νέαν βαυαρ. δίκον. καὶ οἱ μὴ ἀξιοπρεπῶς ἐμφανιζόμενοι.

6) Πολ. 180, 162 ἐδ. 3. Ἡ ἀπόφασις πρέπει πάντοτε δημοσίως νὰ ἀπαγγέλληται· καὶ ὅταν δηλ. ἡ συζήτησις γίνεται μυστικῶς (ὅρ. 4 σημ.) Κατὰ τὴν γαλλικὴν νομοθεσίαν ὑπάρχουσιν ἐξαιρέσεις τινές. *Carré Procéd.* ζ. 426, 487 bis, 2923.

7) Πολ. 162 § 1. Συγγραφεῖς τινες θέλουσι δημοσίαν καὶ τὴν διάσκεψιν ταύτην (*Mitterm. Beiträge A'*, 125. *Meier Origine etc.* Ε', 141. *Brinkmann Urtheilsgründe* σ. 66). *Sans doute*, λέγει ὁ *Carré Compét.* (B', 72), *il serait plus beau pour l'humanité que chacun eut le courage de voter hautement sur chacune des actions qui lui seraient soumises; mais les essais d'un pareil mode de délibération ont prouvé qu'il n'était qu'une déception.* Πολλάκις ἡ γνωμοδότησις τοῦ δικαστοῦ χρειάζεται μακρὰν συζήτησιν, ἥτις δὲν εἶναι εὐπρεπὲς νὰ γίνηται δημοσίως· μάλιστα δὲ τοιαύτη δημοσία συζήτησις δύναται μεγάλως νὰ βλάψῃ, ὅπερ πρέπει νὰ φέρωσιν αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἀψευδὲς καὶ ἄσπιλον (*Bluntschli B'*. 207). Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐθεωρεῖτο σκοπιμώτερον νὰ μὴ συσκέπτονται οἱ δικασταί. Ἀριστοτ. Πολιτ. «τῶν νομοθετῶν οἱ πολλοὶ παρασκευάζουσιν ὅπως οἱ δικασταὶ μὴ κοινολογῶνται πρὸς ἀλλήλους».

8) Δύνανται νὰ ἔλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων καὶ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν διάσκεψιν ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ γραμματεὺς; Ὁ εἰσαγγελεὺς, ὅχι· ἀλλ' ὁ γραμματεὺς δύναται (ὅργ. 100, 86). Κατὰ τοὺς Γάλλους ὁμῶς *nul autre que les juges ne peut entrer avec eux dans la salle des délibérations* (*Carré Procéd.* 448 bis).

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τῶν πράξεων τῶν διαδίκων.

α') γενικά.

✓ § 79. Ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους τῆς δίκης ἐνεργοῦνται παρὰ τῶν δικαζομένων διάφοροι δικαστικαὶ πράξεις, ὧν ἐνταῦθα ἐν τῷ γενικῷ μέρει ἐξετάζονται αἱ γενικώτεραι ιδιότητες.

α') **Ἐξῆς** ἡ σημαντικωτέρα τῶν δικαστικῶν πράξεων διαίρεσις εἶναι ἡ τῶν ἐπιθετικῶν καὶ ἀμυντικῶν¹⁾, εἰλημμένη ἐκ τῆς πρὸς ἀλλήλους πολεμίας τῶν διαδίκων σχέσεως· τῆς ἐπιθετικῆς πράξεως οὐσιώδη στοιχεῖά εἰσι τρία, **νόμιμος λόγος, ἱστορικὴ αἰτία καὶ αἵτησις**· διότι, ἵνα προσβάλλῃ τις ἕτερον δικαστικῶς, πρέπει νὰ ἐπικαλῇται ὑπὲρ ἑαυτοῦ γεγονός τι, εἰς ὃ ὁ νόμος ἀποδίδωσιν ὡς ἀποτέλεσμα τὴν αἵτησιν· διατοῦτο ὁ νόμιμος λόγος καὶ ἡ ἱστορικὴ αἰτία ἔχουσι πρὸς τὴν αἵτησιν σχέσιν αἰτίου καὶ αἰτιατοῦ.

Αἱ ἀμυντικαὶ πράξεις ἢ στρέφονται ἀπλῶς περὶ τὴν ἀμφισβήτησιν τοῦ αἰτιολογικοῦ συνδέσμου τῆς ἐπιθέσεως διὰ τῆς ἀντιχρούσεώς τινος τῶν στοιχείων αὐτῆς, ἢ πε-

1) Τινὲς παραδέχονται καὶ τρίτον εἶδος δικαστικῶν πράξεων, τὰς παραλείψεις, ἧτοι τὴν ἀπραξίαν· ἔχουσι δίκαιον κατὰ τοῦτο μόνον ὅτι καὶ ἡ ἀπραξία ἐν ταῖς δίκαις ἔχει ἐπιβλαβεῖς πολλάκις συνεπείας, ὅσάκις δηλ. δικονομικὰς παραβιάζει διατυπώσεις· ἄλλα τι πλέον δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ παρατηρηθῇ ἐνταῦθα περὶ τοῦ εἶδους τούτου τῶν (ἐὰν πρέπη νὰ ὀνομασθῶσιν οὕτω) πράξεων. Morstadt Schlüssel 135. Brackenhöft σ. 397.

ριέχουσιν αὐθυπάρχτους ισχυρισμούς, ἀνίσχυρον ἢ κατηργημένον τὸ δίκαιον τῆς ἐπιθέσεως καθιστῶντας (ἀντεπίθεσις).

β') **Τύπος**· τῶν δικαστικῶν πράξεων ὁ τύπος εἶναι ἡ ἐξωτερικός, ἡ ἐσωτερικός· ὁ **ἐξωτερικός** τύπος τῶν πράξεων, μάλιστα δὲ τῶν ἐν τῇ προδικασίᾳ ἐπιχειρουμένων, εἶν' ἐγγραφος². Τὰ δικόγραφα, ἤτοι αἱ ἐγγράφως ἐνεργοῦνται δικαστικαὶ πράξεις, πρέπει νὰ περιέχωσι κατὰ γενικὸν κανόνα τὸ ὄνομα τῶν διαδίκων καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν· τὴν ὀνομασίαν τοῦ δικαστηρίου παρ' ᾧ δικάζεται ἡ διαφορά· τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς, ὀριζομένων ἀκριβῶς τῶν γεγονότων καὶ τῆς αἰτήσεως, καὶ τὴν χρονολογίαν καὶ ὑπογραφήν τοῦ διαδίκου³. Ὁ **ἐσωτερικός** δὲ τύπος τῶν δικαστικῶν πράξεων διαφέρει ἐκ τοῦ διαφόρου αὐτῶν εἶδους· ἤτοι πᾶσα ἐπιθετικὴ πράξις πρέπει νὰ φέρῃ ἐν αὐτῇ τὰ στοιχεῖα συλλογισμοῦ, οὗ τὴν μερίζονα μὲν καὶ ἐλάσσονα πρότασιν ἀποτελοῦσιν ὁ νόμιμος λόγος καὶ ἡ ιστορικὴ αἰτία, τὸ συμπέρασμα δὲ ἡ αἵτησις· ἀλλὰ τῶν μερῶν τούτων ἡ θέσις ἐν τῷ δικογράφῳ δὲν εἶναι ἀναγκαίως ἡ συλλογιστικὴ· συνήθως προτάσσεται ἡ ιστο-
Γραμμὰ α' 84; ΚΓ. 630 — ΚΔ. 3. —

2) Πολ. 132. «ἡ πρὸ τῆς δημοσίου συνεδριάσεως καὶ ἡ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου διαδικασία εἶναι ἐγγραφος· ὅθεν πρέπει νὰ συντάσσωνται περὶ ὅλων τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου γινομένων δικαστικῶν πράξεων ἡ δικόγραφα ἢ ἐκθέσεις». — Ἐνίοτε ἐπιχειρεῖ προφορικῶς τὴν δικαστικὴν πρᾶξιν ὁ διάδικος καὶ συντάσσει ἐκθεσιν περὶ αὐτῆς ὁ δικαστής· π. χ. ἄρθρ. 93. 928. 949.

3) Πολ. 136, 137, 310, 494, 522, 641. Ἀλλὰ πρέπει ὅτι ὁσάκις διὰ τινος δικογράφου δὲν προσκαλεῖται δικαστήν, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον τότε φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ νόμῳ δικαστηρίου τινὸς ἐν τῷ δικογράφῳ. Τοιαῦτα π. χ. εἰς τήρια εἰς χεῖρας τρίτου, αἱ δηλοποιήσεις τοῦ 463 ἄρθρου ποίησις πῶν μερτῶρων κατὰ τὸ 412 ἄρθρον κτλ. (ΑΠ

ρική αίτια, ὁ δὲ νόμιμος λόγος δύναται καὶ νὰ παραλειφθῇ ἐντελῶς ⁴.

Αἱ ἀμυντικαὶ δὲ πράξεις, ἐὰν ὥσιν ἀπλαῖ ἀπαντήσεις, οὐδενὸς ἐτέρου ἐσωτερικοῦ χρήζουσι τύπου εἰμὴ ὠρισμένης καὶ ἀκριβοῦς δηλώσεως περὶ τῆς ἀληθείας ἢ ἀναληθείας τῶν ἀντικρουμένων γεγονότων ⁵.

γ') **Ἀριθμός**· πολλὰς καὶ διαφόρους πράξεις ὀφείλουσι κατὰ τὴν δίκην νὰ ἐπιχειρήσωσιν οἱ δικαζόμενοι· γενικὸς δὲ περὶ τούτου κανὼν ἰσχύει ὅτι κατὰ πάσης ἐπιθετικῆς πράξεως συγχωρεῖται πάντοτε ἄμυνα, ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀμοιβαίας ἀναπτύξεως ἐπιτυγχάνεται τελειότερα τῆς διαφορᾶς ἢ ἀκρίβωσις ⁶· μόνον δὲ εἰς ὑποθέσεις τινὰς προσκαίρου ἀποτελέσματος γίνεται ἀπόφασις καὶ ἄνευ ἀπάντησεως ⁷.

δ') **Ἐνέργεια**· αἱ πράξεις τῶν διαδίκων ἐνεργοῦσι μόνον ἐν τῇ δίκῃ δι' ἣν ἐπεχειρήθησαν· διατοῦτο δὲν δύναται συνήθως νὰ χρησιμεύσωσιν ἐν ἐτέρᾳ δίκῃ ⁸.

4) Πολ. 137. Bayer 491. Linde § 149. Γλῶσσα ἐν τοῖς δικογράφοις εἶναι ἡ ἐγγώριος ἐλληνική· περὶ τὴν χρῆσιν δὲ αὐτῆς οὐδεὶς ἑτέρος κανὼν ἐπιβάλλεται τοῖς δικαζομένοις εἰμὴ ὁ τῆς σαφηνείας καὶ κυριολογίας, ὅνπερ ὅμως σπανίως οἱ δικηγόροι παραφυλάττουσιν. Hefter System § 195.

5) Πολ. 545, 546. Bayer 391.

6) Πολ. 533 § 6. 567. 569. 580. 581. Bayer 392.

7) Πολ. 637. ἄνωτέρ. § 77 σημ. 4. Carré Procéd. ζ. 378. «jurisdiction gracieuse».

8) Bayer 393. Δύνανται ὅμως ὁμολογίαι ἄλλης δίκης νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου καὶ ἐκ μαρτυριῶν προγενεστέρας δίκης νὰ ἐξαχθῶσι τεκμήρια (πολ. 265. νόμ. 5 § 2 κώδ. 2, 56. Carré Procéd. ζ. 975 quater. ἰδίως τὰς ὑπὸ τὸ ζήτημα τοῦτο ὥραιας τοῦ Chauveau παρατηρήσεις). Τὸ ῥωμ. δικ. διέταττεν «ὁ προαγαγὼν μάρτυρας ἐν τινὶ δίκῃ, ἐὰν ὕστερον ἐν ἐτέρᾳ δίκῃ κατ' αὐτοῦ προφέροιντο, μὴ

β') Ἀγωγή. 1) ἐν γένει.

§ 80. Ἀγωγή καλεῖται ἡ πράξις, δι' ἧς ἐπιδιώκεται δικαστικῶς ἡ ἀνόρθωσις προσβληθέντων δικαίων¹. πᾶν δίκαιον, ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τῶν νόμων, ἔχει ἀναγκαίως συνοπαδὸν τὴν ἀγωγήν². ὅθεν συμβαίνει πολλάκις νὰ κατονομαζῶνται αἱ ἀγωγαὶ ἐκ τοῦ προστατευομένου δικαίου³. Ἐκ τῶν ῥηθέντων λοιπὸν καταφαίνεται ὅτι τῶν ἐπιθετικῶν πράξεων σημαντικωτάτη ἐστὶν ἡ ἀγωγή· ἔχει δὲ καὶ αὐτὴ, φυσικῶ τῷ λόγῳ, τὰ στοιχεῖα ἐπιθετικῆς πράξεως, ἥτοι τὴν βάσιν καὶ τὸν σκοπὸν αὐτῆς· ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς σύγκειται ἐκ τοῦ νομικοῦ λόγου, τῆς ἱστορικῆς αἰτίας καὶ τῆς προσβολῆς⁴, διαιρεῖται δὲ εἰς ἀπωτέραν, ἐγγυτέραν καὶ διάμεσον βάσιν⁵. Ὡστε ἡ ἀγωγή

ἔχεται ἐξουσίαν παραιτήσασθαι αὐτοὺς, τυχὸν ὡς εὐτελεῖς ἢ τι τοιοῦτον» (νόμ. 41 β.σ. 24, 1).

1) Ὁ ὁρισμὸς οὗτος ἐλήφθη ἐκ τῆς δικονομικῆς σημασίας τῆς λέξεως, ἀλλ' ἡ ἀγωγή σημαίνει καὶ τὸ δικαίωμα τοῦ ἀπαιτεῖν ἐν δικαστηρίῳ τὸ ἐποφειλόμενον (νόμ. 50 β.σ. 52, 1. νόμ. 37 πρ. νόμ. 51 πανδ. 44, 7. νόμ. 178 § 2. πανδ. 50, 16. ἀνωτ. § 50 σημ. 3). Ὁ ἐποφειλέτης δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐναγάγῃ τὸν πιστωτὴν αὐτοῦ ὅπως ὑποχρεωθῇ εἰς τὴν παραλαβὴν τοῦ ἐποφειλομένου (ΑΠ. 331 τοῦ 55)· δύνανται ὅμως νὰ προσβάλῃ δι' ἀγωγῆς νομικὴν πρᾶξιν ἀνισχύρως παριστῶσαν αὐτὸν ὡς ἐποφειλέτην (νόμ. 31 π. 12, 6). Wachter Privatr. B', 413 σημ. 5. Στοιχ. § 82 σημ. 2. β'.

2) Αἱ φυσικαὶ ἐνοχαὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου εἰσὶ δίκαια ἀτελεῖ παρέχοντα ἐνστάσιν μόνον οὐχὶ καὶ ἀγωγήν.

3) Π. χ. actio emti venditi, actio locati conducti, actio depositi etc.

4) Αὕτη ἐστὶν ἡ λεγομένη clausula monitoria, ἣτις παρ' ἡμῶν δύναται νὰ παραλειφθῇ (ἀνωτ. § 65 σημ. 9). Περὶ τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας Bayer σ. 533, 298.

5) Οἱ δικονομολόγοι διαιροῦσι τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς εἰς fundamentum agendi remotum, fund. ag. proximum καὶ fund. ag. interme-

τότε μόνον λέγεται καὶ εἶναι βάσιμος, ὅταν περιέχῃ ἐν ἑαυτῇ ἅπαντα τὰ περιστατικὰ ταῦτα· ἡγουν ἐξ αὐτῆς πρέπει νὰ πηγάζῃ ἐπακριβῶς ὅτι τὸ ἐπιδιωκόμενον δίκαιον ἀνήκει εἰς τὸν ὡς ἐνάγοντα ἐμφανιζόμενον κατὰ τοῦ ὡς ἐναγομένου διωκομένου. Ὁ σκοπὸς δὲ τῆς ἀγωγῆς, ἐν τῇ αἰτήσῃ διαδηλούμενος, εἶναι διπλοῦς, α') κύριος, ἀποβλέπων ἐπὶ ἐμπραγμάτων μὲν δικαίων τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαίου καὶ τὴν καταψήφισιν τοῦ ἐναγομένου εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος, ἐπὶ προσωπικῶν δέ, τὴν καταψήφισιν τοῦ ἐναγομένου εἰς χορηγίαν τινὰ (*dare, facere, praestare*)⁶. β') πάρεργος, στρεφόμενος εἰς παρεπομένας τινὰς δόσεις, ὧν ἀφορμὴ ἐγένετο ἡ διαφορά⁷.

dium. (Morstadt Schlüssel σ. 139. παρὰ πολλῶν συγγραφέων ἀποδοκιμάζεται ἡ διαίρεσις αὕτη. Bayer σ. 535). Ἀπωτέραν βάσιν καλοῦσι τὸν νόμιμον λόγον, ἐγγυτέραν, τὴν ἱστορικὴν αἰτίαν, καὶ διάμεσον, τὴν μεταβιβαστικὴν πράξιν (π. χ. ἐκχώρησιν), ὅταν τις ἐξ ἄλλοτρίων ἀρχικῶς ἐνάγῃ δικαιωμάτων· ἀλλ' ἡ διαίρεσις αὕτη δὲν ἔχει πρακτικὴν σπουδαιότητα, διότι τὰ εἰρημένα περιστατικὰ δὲν εἶναι διαφοροὶ βάσεις τῆς ἀγωγῆς, ἀλλὰ διάφορα στοιχεῖα τῆς αὐτῆς βάσεως (Unger öster. Privatr. B'. 465 σημ. 40). Ἐν ταῖς ἐμπραγματῶν ἀγωγαῖς καλεῖται ἐνίοτε ἡ ἐγγυτέρα βάσις *fundamentum agendi speciale* (Morstadt 139. Linde σ. 204 σημ. 9), ἥτις παρ' ἡμῶν πρέπει πάντοτε νὰ ἐκτίθῃται ἐν τῇ ἀγωγῇ. Πολ. 533 § 3.

6) Σαβιν. Σύστημα. Ε', 90. Linde § 153. Ἐπὶ τῶν λεγομένων μικτῶν ἀγωγῶν ὁ τύπος τοῦ Πραιτωροῦ περιεῖχε κατὰ ῥωμ. δίκαιον διπλοῦν χαρακτῆρα, προσωπικῆς καὶ ἐμπραγματοῦ ἀξιώσεως· τὸ ἐμφαῖνον τὴν δευτέραν μέρος τοῦ τύπου ἐκαλεῖτο *adjudicatio*, περὶ ἧς τὰδε λέγει Γάϊος (IV § 42)· *adjudicatio est ea pars formulæ, qua permittitur judici rem alicui ex litigatoribus adjudicare* (Σαβιν. σ. 89)· τὸ δίκαιωμα τοῦτο δὲν ἔχει παρ' ἡμῶν ὁ δικαστὴς (πολ. 1091, 1092). Ἐπὶ τῶν ἀναγνωριστικῶν ἀγωγῶν, οἱ αἱ εἰσι καὶ αἱ προκριματικά (præjudiciales actiones), ἡ αἴτησις περιορίζεται ἀπλῶς εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαίου (Στοιχ. § 81 σημ. 3, γ'. § 82 σημ. 2, β'. κατωτ. § 81 σημ. 1).

7) Τοιαῦται παρεπόμεναί αἰτήσεις εἰσὶ π. χ. καρπῶν, τόκων, ἀπο-

2) εἶδη τῶν ἀγωγῶν α).

✓ § 81. Τῶν ἀγωγῶν διαφόρους ποιεῖ διαιρέσεις τὸ ἀ-
στυχὸν δίκαιον· αἱ τὴν σήμερον ἀξιολογώτερά εἰσιν αἱ
ἀκόλουθοι·

α') αἱ ἐμπράγματα καὶ προσωπικαὶ ἀγωγαὶ (in
rem actiones, in personam actiones). Ἡ διαιρέσις αὕτη
ἐλήφθη ἐκ τοῦ προστατευομένου δικαίου· ἐμπράγματα
καλοῦνται ἐν γένει ¹ αἱ ἀγωγαί, δι' ὧν ἐμπράγματον δι-
καίωμα δικαστικῶς ἐπιδιώκεται, καὶ προσωπικαί, δι'
ὧν προσωπικόν ². Διὰ τοῦτο ἐπὶ ἐμπραγμάτων ἀγωγῶν

ζημιώσεις, δικαστικῆς δαπάνης κτλ., περὶ ὧν κατὰ ῥωμ. δίκαιον δὲν
ὑπῆρχε χωριστὴ ἀγωγή· ἀλλ' ἔπρεπεν ἐν τῇ περὶ τοῦ κυρίου πράγμα-
τος δίκῃ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς δικαστήριον (νόμ. 74 βας. 23, 3. «ἀτο-
πὸν ἐστὶ, τῆς πρωτοτύπου ἀγωγῆς ἀναιρεθείσης, περὶ τόκων ἢ καρ-
πῶν φιλονεικεῖν». νόμ. 67 βας. 9, 3. «ἐὰν ἅπαξ τμηθῇ ἡ περὶ τοῦ
πρωτοτύπου πράγματος δίκη, οὐκέτι περιλείπεται περὶ τῶν δαπανη-
μάτων ἐναγωγή». νόμ. 37 βας. 13, 2. νόμ. 3 κώδ. 7, 51. νόμ. 13.
26 πρ. κώδ. 4, 32. νόμ. 4 κώδ. 4, 34. νόμ. 49 § 1 π. 19, 1). Ἡ
ἀκριβολογία αὕτη δὲν φυλάττεται παρ' ἡμῶν τὴν σήμερον (ΑΠ. 6, 152
τοῦ 52. Στοιχ. 54 σημ. 18. Winscheid § 130 σημ. 24 δ' ἐκδ.).

α) Ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ κειμένῳ ἐξηγουμένων διαιρέσεων τῶν ἀγωγῶν
ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι τινὲς κατὰ ῥωμ. δίκαιον, ἱστορικὴν μόνον παρ'
ἡμῶν ἀξίαν ἔχουσαι (Arndts § 100. Στοιχ. § 83. 84).

1) Εἰς τὰς ἐμπραγμάτων ἀγωγὰς κατατάσσει τὸ ῥωμ. δίκαιον καὶ
τὰς περὶ καταστάσεως, αἵτινες καλοῦνται ἰδίως *prejudiciales actiones*
(§ 13 εἰς. 4, 6. *prejudiciales actiones in rem esse videntur, quales
sunt per quas quaeritur, an aliquis liber, an libertus sit, vel de
partu agnoscendo*. Σαβιν. Ε', 19)· προσέτι τὴν περὶ κληρονομίας ἀ-
γωγὴν (νόμ. 27 § 3 πανδ. 6, 1. νόμ. 25 § 18 π. 5, 3. νόμ. 27 § 3
βας. 15, 1. νόμ. 25 § 18 βας. 42, 1· «εἰ καὶ ἐπὶ τοῖς πράγμασιν ἐστὶν
ἡ περὶ κληρονομίας ἀγωγή, ὅμως ἔχει προσωπικὰς δόσεις». Στοιχ. §
81 σημ. 3, β', γ'.

2) Εἰς. (4, 6) § 1. νόμ. 25 πρ. π. (44, 7). Γαῖ. IV, 1. 2. 3. Θεοφ.
Παράφ. «τῶν δὲ ἀγωγῶν . . . ἡ ἄκρα διαιρέσις εἰς δύο γένη ταῦτα

ἐναγόμενος γίνεται συνήθως πᾶς ὁ προσβαλὼν τὸ δικαίωμα ἡμῶν, ἐνῷ ἐπὶ προσωπικῶν, μόνον ὁ διὰ τῆς ἐνοχῆς ὑποχρεούμενος³. Τῶν προσωπικῶν δὲ ἀγωγῶν τινες ἔχουσι δύναμιν κατὰ τινὰ τρόπον ἐμπραγμάτων, καθ' ὅσον ἀρμόζουσι κατὰ παντὸς διακατόχου (actio in rem scripta)⁴.

Μικταὶ ἀγωγαὶ (actiones mixtæ) εἰσὶ κατὰ ῥωμ. δίκαιον τρεῖς μόνον, ἡ περὶ διαιρέσεως ἐπικοίνου πράγματος, ἡ περὶ ὁροθεσίων καὶ ἡ περὶ διανομῆς κληρονομίας⁵.

κατάγεται· τῶν γὰρ ἀγωγῶν αἱ μὲν εἰσιν in rem, αἱ δὲ περσονάλιαι· κινεῖ γὰρ εἰς ἕκαστος κατ' ἐκείνου, ὃν ἔνοχον ἔχει ἢ ἀπὸ συναλλάγματος ἢ ἀπὸ ἁμαρτήματος· καὶ λέγονται περσονάλιαι, ἐπειδὴ κατὰ τοῦ συναλλάξαντος προσώπου ἢ τοῦ ἁμαρτήσαντος κινοῦνται· ἢ κινούμεν κατ' ἐκείνου, ὅστις οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἔνοχος, περὶ τίνος δὲ πράγματος σωματικοῦ ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ τελούντος κατοχὴν ἐπάγομεν αὐτῷ ζητήσιν· ἐπινενόηται δ' ἐνταῦθα ἡ in rem ἀγωγή· εἰ γὰρ κατέχεις ἀγρὸν ἢ οἰκίαν, ἃπερ ἐγὼ λέγω τῆς ἑαυτοῦ δεσποτείας εἶναι, σὺ δὲ τὰ αὐτὰ λέγεις, δεσπότην σεαυτὸν ἀποκαλῶν, κινήσω κατὰ σοῦ τὴν in rem».

3) Ὑπάρχει καὶ τοῦτο τὸ γνῶρισμα, τὸ διακρίνον τὰς προσωπικὰς ἀγωγὰς ἀπὸ τῶν ἐμπραγμάτων. Προσωπικοῦ ὄντος δηλ. τοῦ δικαίου, μόνος ὁ ὀφειλέτης δύναται· νὰ προσβάλῃ αὐτὸ καὶ κατ' αὐτοῦ μόνου κατὰ γενικὸν κανόνα δίδεται ἀγωγή· ἀλλὰ τὰ ἐμπράγματα δίκαια, ὡς ἀπόλυτα καὶ εἰς τὸ πρᾶγμα ἀμέσως ἀναφερόμενα, πᾶς ἄνθρωπος δύναται νὰ προσβάλῃ· ὥστε ὁ ἐναγόμενος δὲν γίνεται παρ' αὐτοῖς γνωστὸς εἰμὴ μετὰ τὴν προσβολὴν (Σαβιν. σ. 16, 24. Arndts § 97)· πλήν τὸ γνῶρισμα τοῦτο εἶναι ἐξωτερικὸν ἀπλῶς, μὴ ἐξηγοῦν τὴν οὐσίαν αὐτὴν τῆς διαφορᾶς τῶν ἀγωγῶν, περὶ ὧν ὁ λόγος· ἐκτὸς τούτου ὑπάρχουσιν ἀγωγαὶ ἐμπράγματος, καθ' ὧρισμένων μόνον προσώπων κινούμενα (Στοιχ. ἀστ. δικ. § 81 σημ. 5).

4) Ἀνωτέρ. § 34 σημ. 5 Στοιχ. σημ. 4.

5) Περὶ αὐτῶν τὰδε λέγει Θεόφιλος (4, 6) § 20· «εἰσὶ τινες ἀγωγαὶ, αἵτινες καὶ τῆς in rem καὶ τῆς personalis τὴν φύσιν ἔχουσιν ἐν ἑαυταῖς. Τοιοῦτόν ἐστι τὸ familie hercinscundæ, ὅπερ ἀρμόζει μετὰξὺ

αἱ ἀγωγαὶ αὗται, ἐπειδὴ σκοπὸν ἔχουσι τὸν κανονισμὸν ἐμπραγμάτων δικαίων, εἰσὶν ἐμπράγματα μᾶλλον⁶. οὐ-
δεμίαν δὲ παρ' ἡμῖν πρακτικὴν σημασίαν ἔχει καθ' ἑαυ-
τὴν ἡ διαστολὴ αὐτῶν ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐμπραγμάτων
ἀγωγῶν⁷.

β') αἱ διατηρητικαὶ καὶ αὐξητικαὶ ἀγωγαὶ (*atri-
ones rei persecutoriae, actiones poenales*): αἱ μὲν σκο-
πὸν ἔχουσι νὰ διατηρήσωσι τὴν περιουσίαν τοῦ ἐνάγον-
τος ἐν τῇ πρὸ τῆς προσβολῆς καταστάσει, αἱ δὲ καὶ νὰ
αὐξήσωσιν αὐτὴν⁸. ἀλλὰ τῶν ἀγωγῶν τούτων ἡ ἀξία,

τῶν συγκληρονόμων ἕνεκα τῆς διαιρέσεως τῶν κληρονομιαίων πραγμά-
των ἔχει γὰρ καὶ τῆς *in rem* τὸ ἴδιωμα, καθὼς περὶ πραγμάτων κι-
νεῖται (ἕκαστος γὰρ συγκληρονόμος ἐν μέρει δεσπότης ἐστίν), ἔχει δὲ
καὶ προσωπικὰ αποτελέσματα· ἐξετάζεται γὰρ ἐπὶ αὐτοῦ καὶ καταγε-
ται εἰς καταδίκην κεφάλαια, ἅτινα *personalis*, οὐ μὴν τῆς *in rem*
ἐστὶν οἰκεῖα». Στοιχ. σημ. 7.

6) Κατὰ ῥωμ. δίκαιον ὁρθότερον εἶναι νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προσωπι-
καὶ αἱ ἀγωγαὶ αὗται (νόμ. 1 βας. 58, 9· «τὸ περὶ ὧρων ἰθυντέων προ-
σωπικόν ἐστι, εἰ καὶ πράγματος ἐκδίκησιν ἔχει». νόμ. 1 π. 10). Ἀλλὰ
κατὰ τὴν ἰσχύουσαν δικονομίαν δὲν συγχωροῦνται ἐπιδικασεῖς καὶ προ-
σωπικαὶ δόσεις πρὸς ἀντιστάθμην αὐτῆς (πολ. 1091, 1092). Ἄρα
καταλληλότερον εἶναι νὰ ὀνομάζωνται ἐμπράγματα. Παρὰ τοῖς γάλ-
λοις συγγραφεῦσι μεγάλη ἐπικρατεῖ σύγχυσις περὶ τὸν ὅρισμὸν τῶν μι-
κτῶν ἀγωγῶν. Boitard A', 95. Carré Procéd. A'. 218. καὶ ζήτ. 259.
Benech Traité des justices de paix etc. σ. 295.

7) Τὰ περὶ διανομῆς κοινοῦ πράγματος ἢ κοινῆς κληρονομίας ὀρί-
ζουσι τὰ ἄρθρ. 1088—1099 τῆς πολ. δικον. (κατωτ. § 193).

8) Θεόφ. Δ', ε' § 16. «δευτέρα τῶν ἀγωγῶν διαιρέσεις αὕτη, ὅτι
τῶν ἀγωγῶν τὰς μὲν κινουμέναν *ad rei persecutionem*, τουτέστι φιλὸν
τὸ πρᾶγμα ἀπαιτοῦντες, τινὰς ἐπὶ ἀπαιτήσει ποινῆς· τινὲς δὲ εἰσι μι-
κταί, ἔχουσαι καὶ *rei persecutionem*, οὗσαι δὲ καὶ *poenales*». Ἀπα-
ριθμεῖ δὲ εἰδικώτερον ἐν τοῖς ἐπομένοις 17—19 §§ τὰς ἀγωγὰς ταύτας.
Πρόβ. Σαβιν. σ. 37. Arndts § 98. Wächter σ. 424.

μεγάλη μὲν οὖσα παρὰ Ῥωμαίοις, ἐξέλιπε σχεδὸν ἐντελῶς τὴν σήμερον⁹.

γ') αἱ εὐθεῖαι καὶ ἀντίστροφαι ἀγωγαὶ (action. directæ, act. contrariæ)· ἐνίοτε ἐκ τινος νομικῆς σχέσεως ὑποχρεοῦται κυρίως τὸ ἕτερον μόνον τῶν ἐνεχομένων μερῶν, ἀλλὰ δυνατόν εἶναι κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ γεννηθῶσι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ δικαιώματα ἐκ τῆς αὐτῆς σχέσεως¹⁰. ἡ ἀγωγή τότε κατ' αὐτοῦ μὲν κινουμένη λέγεται εὐθεῖα, παρ' αὐτοῦ δέ, ἀντίστροφος ἢ ἀντίθετος.

δ') αἱ κινηταὶ καὶ ἀκίνητοι ἀγωγαὶ (actions mobilières, actions immobilières)· ἡ διαίρεσις αὕτη εἶναι τοῦ γαλλικοῦ δικαίου, ἀναφέρει δέ που αὐτὴν καὶ ἡ πολιτικὴ ἡμῶν δικονομία¹¹. ἡ ὀνομασία ἐλήφθη ἐκ τοῦ πράγματος, εἰς ὃ ἡ ἀγωγή ἀναφέρεται· δηλαδὴ αἱ περὶ κινήτων πραγμάτων ἀγωγαὶ καλοῦνται κινηταί, αἱ περὶ ἀκινήτων δέ, ἀκίνητοι¹².

ε') αἱ ἀνακοπαί. Ἀνακοπὴ ἐν τῇ δικονομίᾳ λέγεται πᾶσα ἐναντίωσις ἀντιτασσομένη κατ' ἀποφάσεως δικαστηρίου.

ΚΓ. 561, 578, 637 ΚΕ. 638 ΚΕΤ. 9.

9) Διότι τὸ ποινικὸν μέρος τῶν αὐξητικῶν ἀγωγῶν μετετράπη εἰς δημοσίαν ποινὴν κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἰσχύοντος ποινικοῦ νόμου ἐφαρμοζομένην (Στοιχ. § 82 σημ. 4, 5). ὅρ. καὶ νόμ. σημ. περὶ ἐθν. βιβλιοθ.

10) Τοιαύτη σχέσις γεννᾶται π. χ. ἐκ τῆς ἐντολῆς· ὁ δοὺς τὴν ἐντολὴν ἔχει τὴν εὐθεῖαν ἀγωγὴν, ὁ ἐντολοδόχος, τὴν ἀντίστροφον· τὸ αὐτὸ ὑπάρχει καὶ ἐπὶ τῆς παρακαταθήκης, τοῦ χρησιδανείου κτλ. Στοιχ. σημ. 6.

11) Πολ. 490, 530.

12) Berriat σ. 78. Carré Compét. Γ', 282. Dalloz λ. action ἀρ. 152. actio tendens ad mobile est mobilis, ad immobile est immobilis. (Troplong hypothèques ἀρ. 406 τόμ. Α', 240). Ἡ διαίρεσις αὕτη ἔχει παρ' ἡμῶν ἐπιρροὴν μόνον ἐπὶ ζητημάτων ἀρμοδιότητος τῶν εἰρηνοδικῶν, καὶ τοῦ τρόπου τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ ἐκκλητοῦ ἢ ἀνεκκλητοῦ τῆς ἀποφάσεως.

ρίου ἢ ἐτέρας δικαστικοῦ τινος προσώπου πράξεως, καὶ σκοπὸν ἔχουσα νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐξ αὐτῶν ἐπικειμένην εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνακόπτοντος βλάβην· πρέπει δὲ νὰ φέρῃ τὰ στοιχεῖα ἐπιθετικῆς πράξεως, ἰδίως τὰ τῆς ἀγωγῆς· καὶ εἶναι ἀπαράδεκτος ἂν ὁ ἀνακόπτων συνήρῃσιν ἢ προσεκλήθῃ εἰς τὴν ἀνακοπτομένην πρᾶξιν ¹³.

ἵσως δύναται νὰ μὴ περιεχέται θάλασσε ἐν τῇ ἀνακοπῇ καὶ ἐν ἄλλοις 949. 938 & 3 ἀνακοπῇ. — 1ΚΕ. 422. — 1Α 411

✓ § 82. Κατὰ τῆς ἀγωγῆς δύναται ν' ἀντιτάξῃ ὁ ἐναγόμενος **ὑποχώρησιν**, ἀποδεχόμενος ὁλοσχερῶς τὴν ἀγωγὴν, **ἄρνησιν** (infinitio) καὶ **ἐνστασιν** (exceptio)· περὶ τὴν χρῆσιν δὲ τῶν εἰδῶν τούτων τῆς ὑπερασπίσεως ἔχει τελείαν ἐλευθερίαν, μάλιστα δὲ τὰ δύο τελευταῖα δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ συνάμα ¹.

13) Περί ἀνακοπῶν ἐν γένει πραγματεύονται τὰ ἄρθρ. 235—237 (Poncet Traité des jugements σ. 193, Dalloz λ. opposition).—'Αποφάσεις δικαστικὰς δύναται ν' ἀνακόψῃ α') ὁ ἐρήμην δικασθεὶς διάδικος, β') πᾶς τρίτος, οὗ τινος τὰ νόμιμα συμφέροντα προσβάλλονται δι' αὐτῶν ἀμφοτέρω τὰ εἶδη ταῦτα τῆς ἀνακοπῆς ἐξηγοῦνται ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει. Ἐξωδίκων πράξεων ἀνακοπὰς ἀναφέρει ἡ δικονομία ἐν τοῖς ἄρθρ. 123, 125, 871, 910, 911, 985, 909, 932, 949, 994, 1060, 1061, 1068, 1073, 1082, 1088, 1008. Κατὰ τῆς ἐπιταγῆς [πρὸς πληρωμὴν συγχωρεῖται ἀνακοπή; Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον ἀπήντησεν ἐπανειλημμένως, ὅχι· ἀλλ' ἀνῆρέθησαν αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ (ΑΠ. 376. 381 τοῦ 1852. Carré ζ. 2212 ter. 2761. Dalloz opposit. ἄρ. 37. 'Ρουσοπ. ἐνδ. μέσα. σ. 27). "Ὡστε πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐπικρατοῦσα ἡ καταφατικὴ λύσις· ἀλλ' ἡ ἐντεῦθεν ἀναφυσμένη δίκη δὲν εἶναι δίκη περὶ τὴν ἐκτέλεσιν· διότι τῆς ἐπιταγῆς μὴ ἀποτελοῦσης ἔναρξιν ἐκτελέσεως, ἡ κατ' αὐτῆς ἀνακοπὴ τοῦ ὀφειλέτου δὲν ἐγείρει ἔριδα κατὰ τῆς ἐκτελέσεως (ΑΠ. 266 τοῦ 54· 148 τοῦ 59· ἐναντία ΑΠ. 206 τοῦ 53).

ΚΒ. 33

81'

380

443

1) Πολ. 552 § 4. Στοιχ. § 89.

Α) **Ὁμολογία.** Τὸ ἀσθενέστατον ὑπερασπίσεως μέσον ἢ μάλλον τὴν ἀπορίαν πάσης ὑπερασπίσεως ἀποτελεῖ ἡ ὁμολογία δι' αὐτῆς οὐ μόνον περατοῦται ἐντελῶς ἢ δίκῃ, ἀλλὰ καὶ τοῦ δικαστοῦ ἡ μεσολάβησις περιττὴ ὅλως ἀποβαίνει². πλὴν τὴν δύναμιν ταύτην ἔχει ἡ ὁμολογία ὡς αἰκίς καὶ ψιλὴ ἐτέρας ὑπερασπίσεως ὑπάρχει καὶ εἰς τὸ ἀμφισβητούμενον δίκαιον ἀναφέρεται³. ἄλλως χρησιμεύει ἀπλῶς ὡς μέσον ἀποδείξεως⁴.

Β) **Ἄρνησις.** Ἡ ἄρνησις τοῦ ἐναγομένου ἀποβλέπει ὅτε μὲν τὸ νομικὸν ὅτε δὲ τὸ πραγματικὸν τῆς ἀγωγῆς μέρος ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει, ἐὰν ἐξελεγχθῇ ψευδής, διαφόρους ἐπιφέρει τῷ ἐναγομένῳ ζημίας⁵.

Γ) **Ἐνστάσις.** Ἐνστάσις καλεῖται ἡ ἐπιθετικὴ πρᾶξις, ἥτις, βάσιν ἰδίαν ὡς καὶ ἡ ἀγωγή ἔχουσα, ἐμποδίζει

2) Διατοῦτο εἶπεν ὁ Κοντιλιανὸς *præm. lis nulla est, cui probatione opus non est.* νόμ. 25 § 2 π. (9, 2) κατωτ. § 124 σημ. 4.

3) Πολ. 549. «ἐὰν ὁ ἐναγόμενος, χωρὶς νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις, ὁμολογήσῃ τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἐνάγοντος, δύναται οὗτος νὰ ζητήσῃ παραχρῆμα (δηλ. κατὰ τὴν τῶν ἀναγκαστικῶν ἐκτελέσεων προθεσμίαν. νόμ. 21 π. 5, 1) τὴν ἀπόδοσιν τοῦ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντος ἄρνηθέντος δὲ τοῦ ἐναγομένου τὴν ἀπόδοσιν, δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ δικαστικὴ ἐκείνη ὁμολογία» (Bayer 485 τῆς 7 ἐκδ. περὶ τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἄλλην γνώμην ἐκφράζει ὁ Σαβινῆς Σύστ. Ζ', 44· πρβ. Unger Β', 520 σημ. 7, 8). Ἀνωτ. § 65 σημ. 8.

4) Πολ. 252. 264. 270. Ἀριστ. Πολιτ. Ζ', ιγ'. «ὅσα ὁμολογεῖται μὲν, ἀμφισβητεῖται δὲ περὶ τοῦ δικαίου». Πλείονα περὶ ὁμολογίας ἐν § 173—176.

5) Ἀνωτέρ § 60 σημ. 9.

6) Ὁ ἔχων ἀγωγὴν ἔχει καὶ ἐνστάσιν (νόμ. 156 § 1 π. 50, 17· *cui damus actionem, eidem et exceptionem competere multo magis quis dixerit*). Π. χ. ὁ ἔχων τὴν μέμψιν τῆς ἀστόργου διαθήκης ἐναγόμενος ὑπὸ τοῦ ἐκ διαθήκης κληρονόμου προτείνει τὴν ἀστοργίαν

τὴν γέννησιν τοῦ διὰ τῆς ἀγωγῆς ἐπιδιωκομένου δικαιώματος, ἀναστέλλει ἢ ἐντελῶς καταστρέφει αὐτό 7.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ τῶν πράξεων τοῦ δικαστηρίου.

Α') Διεύθυνσις.

✓ § 83. Ἡ ἐνέργεια τοῦ δικαστηρίου περὶ τὴν ἐκδίκασιν τῶν διαφορῶν τριπλῇ ἐν γένει ὑπάρχει· διότι τὸ δικαστήριον διευθύνει τὰς δικαστικὰς ἐργασίας, πιστοποιεῖ τὰ γινόμενα, διαγινώσκει τὴν διαφοράν· τὰς δικαστικὰς ἐργασίας, ἐνεργουμένας ἐκτὸς μὲν τοῦ ἀκροατηρίου διευθύνει ὁ ἐπιτετραμμένος αὐτὰς δικαστής, ἐπὶ ἀκροατηρίου δὲ ὁ πρόεδρος· ἀμφοτέροι δὲ οὗτοι, ἵνα μὲν τηρῇται προσηκόντως ἡ δικαστικὴ εὐταξία, ἔχουσι πειθαρχικὴν ἐξουσίαν,

κατ' ἐνστάσιν. Unger σ. 495. Schwanert Oblig. natur. σ. 171. Στοιχ. § 91 σημ. 3.

7) Ὁ ἐναγόμενος ἀντιτάσσειν κατὰ τῆς ἀγωγῆς δικαίωμα ἐπισχεσεως προτείνει· ἐνστάσιν μᾶλλον καὶ οὐχὶ ἀνταγωγὴν, διότι δι' αὐτῆς ἐξαιτεῖται νὰ μὴ καταδικασθῇ νὰ πληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσιν του πρὶν ἢ ἱκανοποιηθῇ. Dernburg Compensation § 43. Windseheid § 351 σημ. 7. Στοιχ. § 75 σημ. 9.

1) Πολ. 130, 131, 164, 165 (Linde § 166). ἄρθρ. 130· «ἐὰν ἐν τινὶ τόπῳ, ἔνθα δικαστής ἢ εἰσαγγελεὺς ἐπιχειρεῖ δημοσίαν τινὰ πρᾶξιν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου, εἰς ἣ πλείονες ἄνθρωποι ταρακτώσι καθ' ὅποιονδήποτε τρόπον τὴν ἡσυχίαν καὶ εὐταξίαν ἣ ἀνθίστανται εἰς τὰς γενομένας διαταγὰς, ἔχει ὁ δικαστής ἢ ὁ εἰσαγγελεὺς τὸ δικαίωμα νὰ ἐκδώσῃ κατὰ τοῦ θορυβοῦντος ἢ παραβάτου ἔνταλμα συλλήψεως καὶ νὰ διατάξῃ τὴν ἐπὶ 24 ὥρας εἰς κράτησιν ἀπαγωγὴν αὐτοῦ». ἄρθρον 165. «ἡ διαχείρισις τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ εὐταξίας ἀνήκει κατὰ μὲν

ἵνα δὲ ἀνακρίνηται ὀρθῶς ἡ ὑπόθεσις, ὁδηγὸν πρέπει νὰ ἔχωσι τὸ θεμελιῶδες δικονομικὸν ἄξιωμα ὅτι τὰ δικαστήρια δὲν δικάζουσιν αὐτεπαγγέλτως, καὶ κατὰ τοῦτο νὰ ρυθμίζωσι τὸν τρόπον καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ἐνεργείας αὐτῶν².

B') Περὶ τῶν δικαστικῶν ἐκθέσεων³.

✓ § 84. Ἡ ἐνέργεια τοῦ δικαστηρίου περιορίζεται ἐνίοτε εἰς τὴν πιστοποίησιν ἀπλῶς τῶν γινομένων· τότε δὲ τὸ δικαστήριον ἐπέχει τόπον μάρτυρος, ἀλλὰ μάρτυρος δημοσίου· ἐπειδὴ τὰ παρ' αὐτοῦ ἐγγράφως πιστοποιούμενα ἀποτελοῦσι τελείαν ἀπόδειξιν². Τὰ κατὰ τὴν περιστάσιν ταύτην συντασσόμενα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐγγράφα καλοῦνται ἐκθέσεις (πρωτόκολλα)³ καὶ πρακτικά. Οὐσιώδη ἐκθέσεις. Πρακτικὰ ἔχουσι συντάξιν· ἀπογραφὰ ἔχουσι ἑνὸς ἑκάστου ἐκθέτου. ΚΓ. 206. 411

Α 840. —

τὰ εἰρηνοδικεῖα εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας, κατὰ δὲ τὰ πολυμελῆ δικαστήρια εἰς τὸν πρόεδρον αὐτῶν, ἀμφότεροι ἔχουν κατὰ τοῦτο τὰ ἐν τῷ ἄρθρ. 130 διαλαμβανόμενα δικαιώματα». (ἄνωτ. § 48. γαλ. δικον. 88, 89).

2) Ὅρ. ἄνωτ. § 75.

1) Bayer 395. Barth bayer Prozess. § 168.

2) Πολ. 134. Δημοσίαν πίστιν παρέχει ἡ ἐκθεσις μόνον περὶ τῶν γεγονότων, ὅσα βεβαιοῦνται ἐν αὐτῇ ὡς παρὰ τοῦ δικαστηρίου αὐταῖς αἰσθήσεσι κατανοηθέντα (πολ. 400). Τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν τῆς ἐκθέσεως μόνον διὰ τῆς ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολῆς δύναται νὰ πολεμήσῃ ὁ διάδικος, ἐκτὸς ἂν ἐλλείπῃ τι τῶν οὐσιωδῶν ἀπαιτουμένων τοῦ κύρους αὐτῆς· διότι τότε στερεῖται παντὸς δημοσίου χαρακτηῖρος (πολ. 135). Περιπτώσεις συντάξεως ἐκθέσεων ἀναφέρουσι π. γ. τὰ ἄρθρ. 130, 263, 285, 339, 477, 525, 707, 708, 875, 887, 928, 949, 958, 979, 1007, 1037, 1054, 1067, 1097, 1099. Ἐν τῷ θέματι τοῦ 876 ἄρθρου ὁ διάδικος δύναται νὰ πολεμήσῃ τὴν ἐκθεσιν, ἀντὶ τῆς πλαστογραφίας, διὰ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Περὶ τῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας Bayer σ. 396. Glück ε', 453.

3) Περὶ τῆς σημασίας τῶν πρωτοκόλλων παρὰ Ῥωμαίοις ἴδ. Νεαρ.

δὲ προσόντα πάσης ἐκθέσεως, ὧν ἡ παραβίασις φέρει ἀκυρότητα τῆς πράξεως ⁴, εἰσὶν ἡ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν πραττόντων καὶ κατὰ τὴν πράξιν αὐτὴν ⁵ σύνταξις τῆς ἐκθέσεως ἡ εἰς τοὺς πράττοντας ἀνάγνωσις καὶ ἡ ἐπικύρωσις αὐτῆς παρ' αὐτῶν ἡ ῥητὴ μνεία τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς πράξεως καὶ τῶν ὀνομάτων τῶν πραττόντων καὶ ἡ ὑπογραφή πάντων τῶν συμπραξάντων ⁶. Πρακτικὰ

44 κεφ. 2. «τοὺς συμβολαιογράφους μὴ εἰς ἕτερον χάρτην καθαρὸν γράφειν συμβόλαιον, πλὴν εἰμὴ εἰς ἐκεῖνον, ὃς προκείμενον τὸ καλούμενον πρωτόκολλον ἔχει, φέρον τὴν τοῦ κατὰ καιρὸν ἐνδοξοτάτου κόμητος τῶν θείων ἡμῶν θησαυρῶν προσηγορίαν καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν ὁ χάρτης γέγονε καὶ ὅποσα ἐπὶ τῶν τοιούτων προγράφεται, καὶ τοῦτο τὸ πρωτόκολλον μὴ ἀποτέμνειν, ἀλλ' ἐγκείμενον ἔῃ». Νόμ. 1 βασ. (22, 2). καὶ σχολ. «ἐντεῦθεν οἶμαι νομοθετεῖν τὴν νεαράν, ὅτι ὀφείλουσι τὰ συμβόλαια ἐν ξυλογρατίᾳ γράφεσθαι· ἐν γὰρ αὐτοῖς καὶ μόνοις εὐρίσκονται τὰ πρωτόκολλα» (Glück ΑΔ', 393).

4) Πολ. 133, 201 (Bayer 396. Seuffert Comment. Β', 217). Πάσαι, αἱ κατὰ τὴν πολ. δίκον. συντακτέαι ἐκθέσεις (σημ. 2 τοῦ § τούτου), ἀπαιτεῖται νὰ φέρωσι τοῦ ἄρθρ. 133 τὰ προσόντα; Αἱ ἐκθέσεις αὗται συντάσσονται ἢ παρὰ δικαστῶν ἢ παρὰ δικαστ. γραμματέων ἢ παρὰ συμβολαιογράφων ἢ παρὰ κλητῆρων. Ἀναμφίβολον δὲ εἶναι (ἄρθρ. 132, 133 § 4), ὅτι αἱ παρὰ δικαστῶν συντασσόμεναι ἐκθέσεις πρέπει νὰ φέρωσι τὰ προσόντα τοῦ ἄρθρ. 133· ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐκθέσεων τῶν λοιπῶν δικαστ. προσώπων δὲν ὑπάρχει σπουδαῖος λόγος νὰ μὴ ῥηθῇ τὸ αὐτό τὸ ἄρθρ. 133 § 4 ἀναφέρει δικαστὴν, διότι παρὰ δικαστῶν συντάσσονται αἱ πλεῖσται ἐκθέσεις.

5) Πολλάκις ἡ φύσις τῆς πράξεως, δι' ἣν ἡ ἐκθεσις συντάσσεται, καθιστᾷ ἀναγκαίαν τὴν εἰς πολλὰ μέρη περιέλευσιν τοῦ δικαστικοῦ προσώπου, ὡς ἐπὶ αὐτοψιῶν, κατασχέσεων ἀκινήτων τότε συγχωρεῖται ἡ σύνταξις μετὰ τὴν ἐνέργειαν ταύτην. Seuffert Β', 217.

6) Ταῦτα πρέπει νὰ ἐξάγῃται ἐκ τῆς ἐκθέσεως αὐτῆς ὅτι ἐτηρήθησαν, εἰ δὲ τις τῶν μερῶν δὲν δύναται ἢ δὲν θέλῃ νὰ ὑπογράψῃ, σημειοῦται καὶ τοῦτο ἐν τῇ ἐκθέσει. Μόνον αἱ γενικαὶ προϋποθέσεις τοῦ κύρους τῆς ἐκθέσεως περιττὸν εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα ν' ἀναφέρονται ἐν τῇ ἐκθέσει· π. χ. ἡ νομικὴ ἱκανότης τῶν πραττόντων (Lengenn u. Kori Α', 204). Συνήθως, ὅσον γινώσκω, παραλείπεται ἐν ταῖς ἐκ-

λέγονται αἱ συντάσσόμεναι ἐπὶ ἀκροατηρίου κατὰ τὴν συζήτησιν καὶ περὶ τῆς συζητήσεως ἐκθέσεις· συντάσσονται δὲ παρὰ τοῦ γραμματέως καὶ ὑπογράφονται ὑπ' αὐτοῦ μόνον καὶ τοῦ προέδρου ⁷.

Γ') *Περὶ τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων*

1) Ὁ ρι σ μ δ ς καὶ ε ἔ δ η.

§ 85. Ἡ κυρία τοῦ δικαστηρίου ἐργασία στρέφεται περὶ τὴν λύσιν τῆς διαφορᾶς· ἡ δὲ πρὸς τοῦτο ἄγουσα πράξις αὐτοῦ λέγεται **ἀπόφασις** ¹. Πολλοὶ ἐν ἐκάστη δίκῃ ἐκ-

θέσει, ὅτι ἐπεκύρωσαν, ἤτοι ἐνέκριναν, τὰ πράττοντα πρόσωπα τὸ περιεχόμενον τῆς ἐκθέσεως. Τοῦτο ἀναγκαῖον εἶναι νὰ τηρῆται, διότι καὶ ἡ ἐπικύρωσις ἀναγράφεται παρ' ἡμῖν ὡς οὐσιώδες προσόν τῆς ἐκθέσεως (ἄρθρ. 133) Ἡπιώτερον ἀποφαίνονται ἐν Γερμανίᾳ (Seuffert B', 219 σημ. 5) Βαυαρ. δικ. ἄρθρ. 166. Γερμ. δικ. § 148.

Ἐνίοτε οἱ κλητῆρες συντάσσουσι μαρτυρικὰ πρὸς ἀπόδειξιν πράξεώς τινος π. χ. ἐπιδόσεως (ὅρ. ἄνωτ. § 20 σημ. 12)· τὰ μαρτυρικὰ δὲ ταῦτα δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ συντάσσωνται τῇ ἰδίᾳ τοῦ κλητῆρος χειρὶ (ΑΠ. 271, 56 καὶ 333 τοῦ 55. Dalloz Exploit ἄρ. 343), οὐδὲ καθ' ἑλὴν τὴν ἀπρίθειαν τῶν ἐκθέσεων, ἀλλὰ τὰ μὲν ἐπιδοτήρια κατὰ τὸ 148 ἄρθρον, τὰ δὲ λοιπὰ μαρτυρικὰ κατὰ τὸ 970 ἄρθρον (ΑΠ. 21 τοῦ 1842, καὶ 123 τοῦ 1848).

7) Ἰδ. τὰ εἰδικώτερα περὶ τῶν πρακτικῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 173—175. Ἐντὸς 3 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς συζητήσεως πρέπει νὰ ᾧσι συνεταγμένα τὰ πρακτικά. Παρὰ Ῥωμαίοις *tertia vel tardissime quarta vel certe quinta die acta conficienda erant* (Bethmann Handbuch σ. 238 σημ. 35). Ἐνίοτε συντάσσονται ἐκθέσεις καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου, ἡγουν περὶ τῶν ἐπὶ δικαστηρίου γινομένων συμβιβασμῶν· ὅτε τὴν ἐκθεσιν πρέπει νὰ ὑπογράψωσιν ἐκτὸς τῶν διαδίκων, καὶ πάντες οἱ δικασταὶ (πολ. 477, 478, 525).

1) Ἐν τοῖς βασιλικαῖς συνηθεστέρα χρῆσις γίνεται τῆς λέξεως *ψήφος*. Παρὰ δὲ τοῖς Γάλλοις ἡ λέξις *jugement* σημαίνει· ἐν γένει τὴν ἀπόφασιν παντὸς δικαστηρίου, συνήθως ὅμως καλοῦνται οὕτως αἱ ἀποφάσεις τῶν εἰρηνοδικείων, πρωτοδικείων καὶ ἐμποροδικείων τῶν ἁνω-

δίδονται συνήθως ἀποφάσεις, διὸ καὶ διάφοροι αὐτῶν γίνονται διαιρέσεις, ὧν αἱ κυριώτεραι εἰσιν αὗται·

α') ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν διαιροῦνται αἱ ἀποφάσεις εἰς ὀριστικὰς² καὶ μὴ ὀριστικὰς³, ἥτοι προπαρασκευαστικὰς καὶ παρεμπιπτούσας. Ὀριστικὴ (τελειωτικὴ) κ. Α. 424 λέγεται κυρίως ἡ ἀπόφασις ἡ περατοῦσα τὴν δίκην καὶ κ. Α. 613 τὸν δικαστὴν πάσης περαιτέρω ἐξουσίας ἀπεκδύουσα, ἥτις διαποῦτο, διωκομένης μέχρι τέλους τῆς διαφορᾶς, εἶναι ἡ τελευταία τοῦ δικαστηρίου ἀπόφασις⁴. Ἄλλ' ὀριστικὴ

τέρων δὲ δικαστηρίων αἱ ἀποφάσεις λέγονται arrêts (Boitard Α', 181). Ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου δὲν παράγει δικαίωμα, ἀλλ' ἀνακηρύττει ἀπλῶς αὐτό. νόμ. 8 § 4 π. (8, 5). quia per sententiam non debet servitus constitui, sed quæ est declarari. Στοιχ. § 97 σημ. 7, § 98 σημ. 4.

2) Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις καλεῖται *sententia definitiva* ἢ καὶ ἀπλῶς *sententia* (νόμ. 3, 11. κώδ. 7, 45), ἐν τοῖς βασιλικοῖς, ἀποφάσεις *τελεία καὶ αὐτοτελής* (νόμ. 77, 81 βας. 9, 1).

3) Ταύτας καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι συνήθως μὲν *interlocutiones*, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ *articulos* ἢ *præjudicia* (νόμ. 5 κώδ. 7, 65), νόμ. 2, 25, 40. Κώδ. Θεοδ. (2, 30). τὰ βασιλικά ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, διαλαλιάς, π. χ. νόμ. 126 βας. (9, 1). Linde Rechtsmit. Α', 79.

4) Περὶ τῆς διαιρέσεως ταύτης τῶν ἀποφάσεων παρατηρητέον ταῦτα.

Α'. Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας, τῆς ἰσχύουσης πρὸ τοῦ νέου δικονομικοῦ αὐτῶν νόμου, κατέτασσον κατὰ δύο ἐπόψεις τὰ διάφορα τῶν ἀποφάσεων εἶδη, ἢ κατὰ τὴν διαφορὰν τοῦ περιεχομένου ἢ κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς διαδικασίας. Κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἔποψιν ἐκάλουν ὀριστικὰς ἀποφάσεις (*sent. definitivas*) τὰς ἀποφαινομένας περὶ τῆς κυρίας δίκης, καὶ παρεμπιπτούσας (*sentent. interlocutorias*), τὰς ἀποφαινομένας περὶ ἀντικειμένου παρεμπίπτοντος ἢ διαταττούσας προσωρινόν τι μέτρον· ὑπέκειντο δὲ αὗται εἰς ἔφεσιν πρὸ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως, μόνον ἐὰν προεδίκαζον τὴν κυρίαν δίκην, ἥτοι περιεῖχον διάταξιν προδηλοῦσαν τὴν λύσιν αὐτῆς (*sent. interl. mixta* ἢ *interloc. quæ vim definitivam habet*). Κατὰ δὲ τὴν διαφορὰν τῆς διαδικασίας ἐκκαλοῦντο *sent. decisoriae* αἱ μετὰ προηγουμένην ἀκρόασιν τῶν δικαζομένων ἐκδιδόμεναι, ὅσονδήποτε καὶ ἂν

ἥτοι τὸ περιεχόμενον αὐτῶν decreta δὲ αἱ μὴ τοιαῦται. Πρὸς τὴν διαστολὴν ταύτην κυριωτέρα, φαίνεται, ἀφορμὴ ἐγένετο ὁ νόμ. 5 κώδ. (7, 57). Κατὰ τὰς δύο λοιπὸν ταύτας ἐτόψεις αἱ ἀποφάσεις ἦσαν ἢ *sententiae decisoriae* ἢ *decreta*, ὧν αἱ πρῶται ἐκαλοῦντο ὀριστικαί, ἐὰν ἐδίκαζον τὴν κυρίαν δίκην καὶ παρεμπίπτουσαι, ἐὰν ἐδίκαζον παρεμπίπτουσαν διένεξιν. Ἐκ τῶν ἐτόψεων δὲ αὐτῶν ἐπικρατοῦσα ἐλογίζετο ἡ δευτέρα, ὡς ἔχουσα σαφεῖς γνωρίσματα (Bayer σ. 401. Linde *Recht-mittel* A', 94). Ἄλλ' ἡ ἰσχύουσα τὴν σήμερον νομοθεσία παρεδίδεχθαι τὴν δευτέραν, κατ' ἄλλας ὁμως βάσεις ρυθμίσασα τὰ κατ' αὐτὴν (δρ. § 272—376). Bülow *Civilprozess*lord. σ. 198.

Β'. Κατὰ τὴν γὰρ δικονομίαν ὑπάρχουσιν ἀποφάσεις *ὀριστικάι*, *προπαρασκευαστικάι* (jug. préparatoires) καὶ *παρεμπίπτουσαι* (jug. interlocutoires). ὁρισμὸς δ' ἐν αὐτῇ δίδεται μόνον τῶν προπαρασκευαστικῶν καὶ παρεμπιπτουσῶν ἀποφάσεων (ἄρθρ. 452. ὅρ. καὶ ἄρθρ. 28). Προπαρασκευαστικάι εἰσιν αἱ ἐκδιδόμεναι pour l'instruction de la cause καὶ τείνουσαι à mettre le procès en état de recevoir jugement définitif. παρεμπίπτουσαι δὲ αἱ δι' ὧν τὸ δικαστήριον avant dire droit, διατάσσει une preuve, une vérification, ou une instruction qui préjuge le fond. Ἐν ἄλλαις λέξεσι παρεμπίπτουσαι εἰσιν αἱ *προδικάζουσαι* καὶ προπαρασκευαστικάι αἱ μὴ *προδικάζουσαι* τὴν οὐσίαν (Berriat σ. 174, 289 σμ. 20). ἔφεσις δὲ πρὸ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως συγχωρεῖται μόνον κατὰ τῶν παρεμπιπτουσῶν καὶ τῶν προσωρινόν τι μέτρον διαταττουσῶν (ἄρθρ. 451). Ἐκ τοῦ ὀρισμοῦ τῶν προπαρασκευαστικῶν καὶ παρεμπιπτουσῶν ἀποφάσεων συνάγεται ὅτι αἱ μὴ φέρουσιν τὰ προσόντα τούτων ἀποφάσεις εἰσιν ὀριστικάι, τοῦτέστιν αἱ *δικάζουσαι* κατ' οὐσίαν τὴν δίκην· ἀλλὰ τὸ «κατ' οὐσίαν» τοῦτο τοῦ ἄρθρ. 452 ἐρμηνεύουσιν ἐλευθεριώτερον οἱ γὰρ. συγγραφεῖς, χαράκτριζοντες ὡς ὀριστικὰς ἀποφάσεις τὰς δικαζούσας οὐ μόνον τὴν οὐσίαν τῆς δίκης (le fond de la cause), ἀλλὰ καὶ τὰ παραφυόμενα ἐν αὐτῇ ἄλλα ἀντικείμενα ἢ ζητήματα· ὀριστικὴ λογίζεται κατ' αὐτοὺς πᾶσα ἀπόφασις δικάζουσα οἰονδήποτε τῆς δίκης ἀντικείμενον διαφιλονεικηθὲν μεταξὺ τῶν διαδίκων, εἴτε τῆς κυρίας δίκης μέρος ἀποτελεῖ, εἴτε παρεπόμενον εἶναι· οἷον ἔνστασις, ἀκυρότης, ἀπαράδεκτον κτλ. (Carré ζ. 1616. Dalloz jugem. ἄρ. 13—15. Boitard Β', 183).

Γ'. Καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν τρία εἶδη ἀποφάσεων ὑπάρχουσιν, αἱ προπαρασκευαστικαί, αἱ παρεμπιπτούσαι καὶ αἱ ὁριστικαί· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ δύο πρῶτα εἶδη δικονομικῶς εἰσιν ἰσοδύναμα (πολ. 180, 185), ἀποτελοῦντα μίαν κυρίως κατηγορίαν, ἀκριβεστέρα εἶναι ἢ διαίρεσις αὐτῶν εἰς ὁριστικὰς καὶ μὴ ὁριστικὰς (ἥτοι προπαρασκευαστικὰς καὶ ὁριστικὰς καὶ μὴ ὁριστικὰς) ἀνάγκη. ἀλλὰ καὶ ἀνεπισημασμένη καθ. 310

[illegible]

ρασκευαστικὰς καὶ παρεμπιπτούσας). Ὁ ὅρισμός τῶν ἀποφάσεων τούτων, καὶ τοὶ πολλαχοῦ τῆς πολιτ. δικονομίας μνημονευόμενων (ἄρθρ. 180, 181, 185, 515, 749, 862), οὐδαμῶς μὲν εὐρήται ἐν αὐτῇ ἐκπεφρασμένος, ὁ τῶν ὁριστικῶν ὅμως ἀποφάσεων συνάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρων αὐτῶν. Διότι πρῶτον μὲν κατὰ τὸ ἄρθρ. 180 τὰ δικαστήρια δύνανται, μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ν' ἀνακαλέσωσι τὰς προπαρασκευαστικὰς καὶ τὰς παρεμπιπτούσας ἀποφάσεις, ἐπομένως αἱ ἀποφάσεις αὐταὶ εἰσι πάντοτε προγενέστεραι τῆς ὁριστικῆς. Ἐπειτα δὲ τὸ ἄρθρ. 185 ὀνομάζει ὁριστικὰς τὰς ἀποφάσεις, τὰς ἀποφαινομένας περὶ τῆς κυρίας ὑποθέσεως (ἄρ. καὶ ἄρθρ. 376 ἀμεθ' ὃ μεταβαίνει ἀμέσως τὸ δικαστήριον εἰς τὴν ὁριστικὴν συζήτησιν καὶ ἀπόφασιν» ἄρθρ. 862). ἀμφοτέρων δὲ τῶν ἄρθρων τούτων αἱ διατάξεις ἀναγράφονται ὡς χαρακτηριστικαὶ τῶν μὴ ὁριστικῶν ἀποφάσεων ἀπέναντι τῶν ὁριστικῶν. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἀναμφίβολον καθίσταται, ὅτι ὁριστικὴ ἀπόφασις εἶναι ἐκείνη, μεθ' ἣν δὲν θέλει ἐκδοθῇ ἄλλη (ἄρ. καὶ πολ. 209) καὶ δὴ ἡ ἀποφαινομένη περὶ τοῦ διὰ τῆς ἀγωγῆς (ἀνταγωγῆς ἢ παρεμβάσεως) ὑποβαλλομένου εἰς τὸ δικαστήριον δικαίου. Τοῦτον σταθερῶς τὸν ὅρισμόν διδαι εἰς τὰς ὁριστικὰς ἀποφάσεις ἡ ἐγγύριος νομολογία (Ν. Πείρ. Δ', 2727. Παραρτ. Β' τόμ. Γ', 7371).

Ὅθεν ὁριστικὴ ἀπόφασις εἶναι ἡ δεχομένη τὴν ἀγωγὴν ὡς νόμιμον καὶ καταδικάζουσα τὸν ἐναγόμενον, ἢ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν ὡς παράνομον, ἀναπρόδεικτον ἢ διὰ βασιμίου ἐνστάσεως ἀντικρουσθεῖσαν. Ἄλλ' ὁριστικὴ ὡσαύτως εἶναι καὶ ἡ μερικῶς κατὰ ποσότητα ἢ ποιότητα δεχομένη ἢ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν. Οἷον α') ἡ καταδικάζουσα εἰς ἀποζημίωσιν, εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην ἢ τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν, καὶ τοὶ μὴ ὀριζόμενου ἐν τῇ ἀποφάσει τοῦ ποσοῦ τῆς καταψηφίσεως (πολ. 849, 850, 853. ΑΠ. 283 τοῦ 52 327 τοῦ 53, 122 τοῦ 59. ἴδ. contra Carré ζ. 1616. σελ. 50 στ. 1 τοῦ 4 τόμ.). β') ἡ υποχρεοῦσα εἰς λογοδοσίαν (πολ. 695, 701—703 συνδ. 707. ΑΠ. 216 τοῦ 57. Carré Procéd. ζ. 1626. «ἀλλ' ἐὰν ἡ ἀμφισβήτησις στρέφεται περὶ τὴν πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρέωσιν, ἢ διατάσσουσα λογοδοσίαν ἀπόφασις εἶναι ὁριστικὴ». 3. 1868 δὲς. Dalloz Jugement ἀρ. 18), ἢ ἀναγνωρίζουσα κεφάλαιά τινα τοῦ λογαριασμοῦ, καὶ τοὶ μὴ ἐκκαθαρίζουσα τὸν ὅλον λογαριασμόν (ΑΠ. 332 τοῦ 55, 267 τοῦ 56). γ') ἐν ταῖς ἀναψηλαφήσεσι καὶ τριτανσκοπαῖς, ἡ δεχομένη τὴν ἀνακοπὴν ἢ ἀναψηλάφησιν (πολ. 800, 241). δ') ἡ διατάττουσα συντηρητικὸν προσωρινὸν ἢ ἐξαποχλιστικὸν μέτρον (πολ. 817, 730, 627. π. χ. ἐγγύησιν ΑΠ. 91 τοῦ 64. Carré Procéd. ζ. 1617 bis, Boitard Β', 184, 1).

Ὡσαύτως βάσει 40 ἀρχῆς ἀπορρίπτουσα ἢ δεχομένη, ΚΘ. 298

Περὶ τῆς ἐκείνης ἐπὶ τῇ ἐκδόσει σαφῶς ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως
κατὰ τὴν Α. 1536 — τρικὴ Βιβλιοθήκη Βεροῖας

ΚΗ. 166

ΚΑ. 364

ΚΔ. 536

Α. 344

ΚΘ. 298

Α. 1536

Εὐδοκίου τοῦ ἑπεικίου συντάξις φέρεται μετὰ ἡλιαστικῆς ἀναγραφῆς Περὶ ἀστρονομίας ἀπομνημονεύματι
ἀναμνηστικῶς ἐπιγραφόμενα ὄντα, καὶ ἐκ τῆς ἐκείνου δόξης αὐτοῦ ΑΒ. 46,
μετέπειτα ἐκδόσεως ὁρίσιν ΑΓ. 162.

ἐπίσης λέγεται καὶ ἡ ἀπόφασις ἡ παρεμπιπτούσης ἀγωγῆς διαφορὰν περατοῦσα ⁵.

КА. 31

Πᾶσα δὲ ἄλλη ἀπόφασις μὴ φέρουσα τὰ χαρακτηρι-
στικά ταῦτα ἀνήκει εἰς τὴν τάξιν τῶν μὴ ὀριστικῶν· τοι-
οῦται ἔσιν αἱ κατὰ τὴν δίκην ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις, δι'
ᾧ ἡ διατάσσεται προπαρασκευαστικόν τι μέτρον (ἀπόδει-
ξις⁶, προσαγωγή ἐγγράφου κ.τ.λ.), ἢ ἀπορρίπτεται ἔνστα-
σις τις⁷. *Ἡ ἀποφασίς αὐτὴ μὴ φέρει πρῶτον. ΑΒ. 133*

Τῆς διακρίσεως ταύτης τῶν ἀποφάσεων ἀναγκαία εἶ- ΚΗ. 166
ναι ἡ γνώσις· ἐπεὶ δὲ τὰς μὴ ὀριστικὰς ἀποφάσεις τὰ μὲν ΚΒ. 481
δικαστήρια δύνανται ν' ἀνακαλέσωσι καὶ δημοσιευθεῖσας, 346
οἱ δὲ διάδικοι ὀφείλουσι νὰ προσβάλωσι διὰ τῶν ἐνδίκων ΚΗ. 357
τῆς ἐφέσεως ἢ ἀναίρεσεως μέσων σὺν τῇ ὀριστικῇ ἀπο-
φάσει⁸, οὐχὶ δὲ πρότερον καὶ μόνας, ἐξηρημένων τῶν περὶ

φάσει⁸, οὐχὶ δὲ πρότερον καὶ μόνας, ἐξηρημένων τῶν περὶ
~~ΚΒ. 443, 1341 ὁρωσὶ καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὁρεῶν καὶ ὁρώσιν αὐτὰς ἐν ἐπὶ αὐτῶν~~
~~αὐτῶν καὶ ἐπὶ τῶν αὐτῶν ὁρώσιν αὐτὰς ἐν ἐπὶ αὐτῶν~~
 χαρακτὸρ ἀποδόσεις. ΚΓ. 578. —

KE.91

ε') ἡ ἀποφαινομένη περί διανομῆς (πολ. 1091. Dalloz ἄρ. 46)· ζ') ἐάν
ἡ ἀγωγή ἔχῃ πλείονας βάσεις καί ἀπορριφῶσι τινες τούτων (κατωτ.
§ 89 σημ. 14 β'); Ὁ ΑΠ. (126 τοῦ 74) εἶπεν ὅτι δὲν εἶναι ὀριστική·
παλαιότερον, νομίζω, εἶπε τὸ ἐναντίον.

5) Πολ. 228, 229. Οἷον τὰ θέματα τῶν ἄρθρ. 46, 279—280, 314—316, 431—434, 464—466, 481· ὅχι καὶ τὰ τῶν ἄρθρ. 440—461, 471—474. *if sup. διαφύκει, ὡς ἐν ἀποφ. ἐξ ἄρθρου*

6) Π. χ. ἐμμόρτυρος ἀπόδειξις, πραγματογνωμοσύνη, αὐτοψία, ὄρκος (Carré 501)· παραπομπή εἰς τὴν συνήθη διαδικασίαν (πολ. 624)· ἔγγραφος διαδικασία (πολ. 611).

7) Ἡ δεχομένη ἔνστασιν τινα ἀπόφασις καὶ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν εἶναι ὀριστική, διότι ἀποπερατοῖ τὴν δίκην· ἀλλ' ἡ ἀπορρίπτουσα ἐνστάσεις, καὶ διὰ τοῦτο μὴ ἀποπερατοῦσα τὴν δίκην, δὲν εἶναι τοιαύτη ὡς προφανῶς ἀποδεικνύει τὸ ἄρθρ. 583 πολ. δικ. Οἷον ἡ ἀπορρίπτουσα τὴν τῆς παραγραφῆς ἐνστάσιν[†] (ΑΠ. 82 τοῦ 57), τὴν τῆς πλαστογραφίας ἐγγράφου (ΑΠ. 179 τοῦ 59), ἢ τὴν τῆς ἐγγυοδοσίας ἀλλοδαποῦ (ΑΠ. 228 τοῦ 56). Τὴν διατάττουσαν ἀναβολὴν τῆς δίκης ἀποφασιν θεωροῦσιν ἐνίοτε οἱ Γάλλοι ὀριστικὴν (Carré ζ. 1622), ὅπερ καὶ παρ' ἡμῖν παραδεκτὸν εἶναι (σημ. 4, δ' τοῦ § τούτου). ΚΒ. 33 2-η/22-η Γ. 41

8) Εξαιρείται ἡ περίπτωση τοῦ ἀρθρ. 163 ἐδ. 3. πολ. δικον.

+ RA-100. KA.446-429. A.122

[illegible]

ἀποδείξεως παρεμπιπτουσῶν ἀποφάσεων ⁹.

β') ὡς ἐκ τῆς πάλης, ἐὰν ἡ ἀντιμωλία ἢ ἐρήμη, διαιροῦνται αἱ ἀποφάσεις εἰς **κατ' ἀντιμωλίαν** καὶ **κατ' ἐρήμην** (jug. par défaut). Ἀντιμωλία καλεῖται ἡ δίκη, ἐν ἣ ἀμφότεροι οἱ διάδικοι ἐμφανίζονται κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς διαφορᾶς καὶ ὑποβάλλουσι τὰ δικαιολογήματα αὐτῶν· ἐρήμη δὲ ἡ ἐναντία.

γ') ὡς ἐκ τῶν βαθμῶν τῆς δικαιοδοσίας διαιροῦνται τέλος αἱ ἀποφάσεις εἰς **ἐφεσέμους** καὶ **ἀνεκκλήτους**, καθ' ὅσον ὑπόκεινται ἢ μὴ εἰς τὸ ἐνδίκον τῆς ἐφέσεως μέσον. Αἱ δὲ μὴ ὑποκείμεναι πλέον εἰς τακτικὸν ἐνδίκον μέσον καλοῦνται **τελεσίδικοι** ¹⁰.

2) Καταρτισμὸς τῶν ἀποφάσεων.

§ 86. Αἱ ἀποφάσεις καταρτίζονται διὰ τῆς προσηκούσης συνθέσεως τοῦ δικαστηρίου καὶ τῆς συμπράξεως τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὸ δικαστῶν· περὶ τῆς δευτέρας ¹ ταύτης παρατηρητέον τὰ ἑξῆς.

α'), ἕκαστος τῶν πρὸς σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου συνδριασάντων δικαστῶν ἔχει δικαίωμα νὰ λάβῃ μέρος διὰ τῆς ψήφου αὐτοῦ εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς ἀποφάσεως ².

9) Πολ. 180, 181. Semper judici ab interlocutorio discedere licet. Bayer 400, Carré Procéd. ζ. 1616. V (τόμ. 4. σ. 55). ζ. 1630. Τὰς ὀριστικὰς ἀποφάσεις δημοσιευθεῖσας δὲν δύνανται πλέον νὰ μεταβάλλωσι τὰ δικαστήρια (νόμ. 14, 55, 62 πανδ. 42, 1. νόμ. 16 π. 39, 1. νόμ. 52 βασ. 9, 3). «ὁ ψηφισάμενος παύεται εἶναι δικαστής, καὶ οὐκέτι διορθοῦται τὴν ψῆφον». (νόμ. 42 π. 42, 1). Dalloz Jugement ἀρ. 317. Schmid Γ', 365 σημ. 4.

10) Κατωτ. § 89 σημ. 6.

1) Περὶ τῆς συνθέσεως ἑκάστου δικαστηρίου ὅρα ἄνωτέρω § 12.

2) Νόμ. 37 βασ. (9, 3). «τότε πάντες δοκοῦσαι κρίναι, ὅτε καὶ παρῆσιν» (Carr. Procéd. ζ. 486 bis). Περὶ τῆς ψηφοφορίας ἴδε ἄνωτέρω § 15 σημ. 4.

ἐὰν δ' αἱ γνώμαι τῶν δικαστῶν διακριθῶσι, κρατεῖ ἡ ψήφος τῶν πλειόνων (ἤτοι τοῦ μείζονος μέρους τῶν εἰς σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου ἀναγκαίων μελῶν)³, καὶ σχηματισθεῖσιν πλειόνων τῶν δύο γνωμῶν, ἡ ἀσθενεστέρα μερίς ὀφείλει νὰ ἐνωθῇ μετὰ τινος τῶν ἐπικρατεστέρων⁴. Ἰσο-

3) Πολ. 177. «εἰς ὅλα τὰ πολυμελῆ δικαστήρια ὑπερισχύει ἡ ψήφος τῶν πλειόνων», νόμ. 39 β.σ. (9, 3), «εἰ ἐκ τριῶν δικαστῶν ὁ εἰς ἀπεστιν, οἱ δύο οὐ δικάζουσιν· οἱ δὲ παρόντες διαφωνοῦσιν, ἡ τῶν δύο ψήφος κρατεῖ» (νόμ. 36—39 π. 42. 1. Γαλ. δικ. ἀρ. 116). Boitard Α', 195. Concenne Β', 373.

4) Πολ. 178. Γαλ. 117. Τοιοῦτόν τι παρ' ἡμῶν δὲν δύναται νὰ συμβῇ ἐν τοῖς πρωτοδικείοις· ἐπειδὴ ὁσάκις οἱ τρεῖς πρωτοδίκαι οἱ ἀπαρτίσαντες τὸ πρωτοδικεῖον ἔχουσι διάφορον ἑκαστος γνώμην, ὑπάρχει ἰσοψηφία καὶ ἐφαρμόζονται τὰ τοῦ 179 ἄρθρου. Δύναται λοιπὸν ν' ἀπαντηθῇ τὸ θέμα τοῦ 178 ἄρθρου ἐν τοῖς ἐφετείοις καὶ τῷ ἀρείῳ Πάγῳ· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα μόνον ἐὰν αἱ ψῆφοι διακριθῶσιν· α') ἐν τοῖς ἐφετείοις οὕτω 2. 2. 1. π. χ. τὴν αἰτουμένην ζημίαν 2 δικασταὶ ἀναβιβάζουσιν εἰς 100, 2 ἕτεροι εἰς 80 καὶ ὁ πέμπτος δικαστής εἰς 60. οὗτος ὀφείλει νὰ προσχωρήσῃ εἰς τινὰ τῶν ἰσχυροτέρων γνωμῶν· β') ἐν τῷ ἀρείῳ Πάγῳ οὕτω 3. 3. 1 π. χ. τρεῖς δικασταὶ ἔχουσι τὴν γνώμην Α', τρεῖς ἕτεροι τὴν γνώμην Β', καὶ ὁ ἑβδομος τὴν γνώμην Γ'. Carré Procéd. ζ. 490. Bonc. σ. 376.

Πλεῖστα ὅμως προλαμβάνει προσκόμματα περὶ τὴν ψηφοφορίαν ἡ προσήκουσα τῶν ζητημάτων θέσις· πρέπει δηλ. ὅσον τὸ δυνατόν νὰ μὴ ὑποβάλλωνται σύνθετα τὰ ζητήματα· π. χ. προσβαλλομένης διαθήκης τινὸς ὡς ἀκύρου διὰ 3 λόγους, ἡ ἐρώτησις πρέπει νὰ γίνηται περὶ ἐκάστου λόγου χωριστά, οὐχὶ δὲ οὕτω· ἡ διαθήκη εἶναι ἀκύρος; (Boitard σ. 198. contra Carré Procéd. ζ. 490 σημ. 1. ἰδίως Boncen. σ. 400. ὅρ. καὶ Demolombe Α', 307)· ὁ Boncenne ἀναγνωρίζει ἐπὶ τέλος (σ. 405) καὶ αὐτὸς ὅτι ἡ ἐναντία γνώμη, ἣν ὑπερασπίζει, μένει ἄνευ σπουδαιότητος, ὑποχρέων ὄντων τῶν δικαστηρίων νὰ αἰτιολογῶσι τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν· ἄρα (ἐν τῷ ἀνωτ. παραδείγματι) νὰ ἐκφράσωσιν εἰδικῶς τὸν λόγον τῆς ἀκυρότητος τῆς διαθήκης (Toul. Ε' ἀρ. 473). Εἶναι ἀληθές ὅτι διὰ τῆς ἀναλύσεως τῶν ζητημάτων ἐνδέχεται νὰ ἐπέλθῃ συμπέρασμα ἐναντίον τῆς γνώμης τῶν ψηφίζόντων δικαστῶν (π. χ. καὶ οἱ τρεῖς δικασταὶ ἀποφαίνονται ἀκυρώσαν τὴν διαθήκην, δι' ἄλλον ὅμως λόγον ἑκαστος)· ἀλλὰ τὸ περιστατικὸν

ψηφίας δὲ οὗτης προσλαμβάνεται καὶ ἕτερος δικαστὴς καὶ
συζητεῖται ἐκ νέου ἢ διαφορά⁵.

τοῦτο σημαίνει, μόνον ὅτι οἱ δικασταὶ ὀφείλουσι νὰ ἦναι λίαν προσεκτι-
κοὶ περὶ τὴν γνωμοδότησίν των. Ἐν ἀνάγκῃ δὲ ἐφαρμοστέα ἡ περὶ ἰσο-
ψηφίας διάταξις (σημ. 5).

Παρά Ῥωμαίους ἔαν ἐκ 3 δικαστῶν ὁ εἰς ἐψηφίζετο δοῦνα! 15 νο-
μίσματα, καὶ ὁ ἄλλος 10, καὶ ὁ τρίτος πέντε, τὰ πέντε ἔπρεπε νὰ δο-
θῶσιν· εἰς αὐτὰ γὰρ οἱ 3 συνήνεσαν (νομ. 27 § 3 βας. 7. 2).

[illegible]

Ἡ ἰσοψηφία κηρύττεται δι' ἀποφάσεως, νέαι μὲν προτάσεις δὲν συγχωρεῖται νὰ γείωσιν, ἀλλ' οἱ διχογνωμοῦντες δικασταὶ δύνανται νὰ μεταβάλωσι γνώμην (Carré Procéd. ζ. 493 quat. 496. Banc. σ. 414. Dalloz ἀρ. 103—107). Ἐὰν μετὰ τὴν κήρυξιν τῆς διχοψηφίας ἀποθάνῃ ἡ προβιβασθῇ τις τῶν διχοψηφισάντων δικαστῶν, πρέπει, λέγουσιν οἱ Γάλλοι, νὰ προσληφθῶσι δύο δικασταὶ νέοι, ὁ μὲν πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀποθανόντος ἡ προβιβασθέντος, ὁ δὲ πρὸς ἄρσιν τῆς διχοψηφίας (Dalloz Jugement ἀρ. 135. Carré Procéd. ζ. 497. Banc. σ. 416). Ἀλλ' ὁρθότερον εἶναι νὰ συκροτῇται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δικαστήριον ὡς ἐὰν δὲν ὑπῆρχεν ἡ διχοψηφία, καθόσον ἐξέλιπε πλέον ἢ τῆς διχοψηφίας ἀφοσιμή.

Περὶ τῆς διχοψηφίας τῶν δικαστῶν ὥρισε ταῦτα τὸ ῥωμ. δίκαιον· «εἰ ἐξ ἴσων δικαστῶν ἐναντία· γίνωνται· ψῆφοι, ἐπὶ μὲν ἐλευθερίας, τὰ ὑπὲρ αὐτῆς κρατεῖ· ἐπὶ δὲ τῶν ἄλλων, καὶ ἐγκλήματα ὧσι, τὰ ὑπὲρ τοῦ φεύγοντος· εἰ δὲ εἰς διαφορὰς ποσότητος κατεδίκασαν, ἡ ἐλάττω

β') ἐὰν ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ πολλὰ ἐκδοθῶσιν ἀποφάσεις, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον εἰς πάσας τὰς ἀποφάσεις ταύτας νὰ λάβωσι μέρος οἱ αὐτοὶ δικασταί ⁶.

Ἡ ἀπόφασις πρὶν ἢ δημοσιευθῇ δὲν εἶναι ἀμετάβλητος. Ὅθεν δύνανται οἱ δικασταὶ μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης νὰ μεταβάλωσι γνώμην ⁷. Ἐνεκα δὲ τούτου ἀνάγκη ἢ μὲν ὑποθέσεις νὰ συζητῇται ἐκ νέου, ἂν ἐν τῷ μέσῳ χρόνῳ ἐκλείψῃ τι τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου ⁸, (ἢ δὲ ἀπόφασις νὰ δημοσιεύηται ὑπὸ τῶν αὐτῶν δικαστῶν τῶν ἀποφθιναμένων αὐτῇν ⁹.)

κρατεῖ». νόμ. 38 βασ. (9. 3). ὅρα καὶ νόμ. 9 βασ. 39. 1. Glück 5', 438.

6) Carré Procéd. ζ. 486 bis. Boitard 1. 191.

7) Πολ. 180.

8) ΑΠ. 345 τοῦ 60.

9) Πολ. 14. 581 ἐδ. 3. 164 (Dalloz ἀριθ. 51. Carré ζ. 487. Boitard σ. 201. Thomine ἀριθ. 128. Περ' ἡμῖν ἄνευ ἐνδοιασμοῦ τινος δημοσιεύουσι συχνάκις τὰς ἀποφάσεις ἄλλοι δικασταὶ ἢ οἱ ἀποφηνάμενοι αὐτάς, καὶ τὸ παραδοξότατον, ἀποφάσεις ἐνὸς τμήματος δημοσιεύει ἐνίοτε ἕτερον τμήμα. Ἀλλ' ἡ πρακτικὴ αὕτη εἶναι ἐντελῶς παράνομος καὶ ἐσφαλμένη. Καὶ ὅμως ἐπεδοκίμασεν αὐτὴν ὁ ἡμέτερος ἄρειος Πάγος διὰ διαφόρων ἀποφάσεων (Ν. Πείρ. Α'. 326. Παράρτ. Β' τόμ. Α', 5674). Οὐδεμία, λέγει τὸ δικαστήριον τοῦτο, διάταξις τοῦ νόμου ἀπαιτεῖ, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως ὑπὸ τῶν αὐτῶν δικαστῶν τῶν συνταξάντων αὐτῇν. Περιέργον πᾶγμα! Ἡ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, ἥτοι ἡ ἐκδήλωσις τῆς δικαστικῆς αὐτοῦ ἐξουσίας, δὲν ἀπαγορεύεται παρὰ τοῦ νόμου ν' ἀνατεθῇ εἰς ἕτερον δικαστὴν! Καὶ ὅμως τὸ 14 ἄρθρον ὡς θεμελιώδη κυροῦ ἄρχῃν, ὅτι ὁ ἀρμόδιος δικαστὴς δὲν δύναται νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἀπόφασιν εἰς ἄλλον δικαστὴν. Τὸ δὲ 270 ἄρθρ. τοῦ Ὅρ. ὁρίζει: «ἂν ἔκ τινος περιστάσεως κωλυθῇ ὁ πρόεδρος νὰ υπογράψῃ... τὴν ἀπόφασιν, υπογράφεται αὕτη... παρὰ τοῦ ἀρχαιοτέρου τῶν εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως καὶ ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως παρευρεθέντων δικαστῶν (ἢ μετὰφρασιν ἐν τῷ ἐλληνικῷ κειμένῳ εἶναι ἡμαρτημένη)». Ἡ συνήθεια νὰ υπογράφωνται δις αἱ ἀποφάσεις (πρῶτον ὑπὸ τὸ «ἐγένετο...» καὶ ἔπειτα ὑπὸ τὸ «ἐδημοσιεύθη...») δὲν ἔχει νομικὴν τινα ὑποστήριξιν.

5) Σύνταξις τῶν ἀποφάσεων.

§ 87. Αἱ ἀποφάσεις πρέπει νὰ συντάσσωνται ἐγγρά-
φως καὶ νὰ περιέχωσιν ὡς ἀναγκαῖα στοιχεῖα τὰ ἐν τῷ 2
ἐδ. τοῦ 182 ἄρθ. ἀναφερόμενα προσόντα¹. νὰ ὑπογρά-
φωνται² δὲ παρὰ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως ἐντὸς
3 ἡμερῶν³. Ἐν ταῖς ἀποφάσεσι διακρίνονται τρία κύρια
μέρη, τὸ **ἱστορικὸν** (rubrum), τὸ **αἰτιολογικὸν** καὶ

1) Πολ. 182 ἐδ. 2. «οὐσιώδη μέρη ἐκάστης ἀποφάσεως εἰσι α') τὰ
ὀνόματα τῶν παρόντων δικαστῶν, τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ γραμμα-
τέως β') τὰ ὀνόματα τῶν διαδίκων ἢ τῶν πληρεξουσίων αὐτῶν με-
τὴν παρατήρησιν ἃν οὗτοι ἐνεφανίσθησαν ἢ ὄχι γ') ἡ σημείωσις τῆς
ὑπὸ δίκην ὑποθέσεως δ') ἡ πρότασις (αἵτησις) ἐκάστου διαδίκου ε')
αἱ αἰτιολογίαι ς') τὸ διατακτικὸν μέρος». Ἡ παράλειψις δὲ τίνος ἐξ
αὐτῶν φέρει ἀκυρότητα εἰς τὴν ἀπόφασιν· ἀλλὰ καὶ ἡ χρονολογία ἐκ
τῆς ἀποφάσεως, καθὼς δημοσίου ἐγγράφου, εἶναι οὐσιωδῶς ἀναγκαῖα
(Carré Procéd. §. 593 δις. Dalloz ἄρ. 212). Ἡ ἐγγράφος σύνταξις τῆς
ἀποφάσεως καὶ ὑπὸ τοῦ ῥωμ. δικαίου διατάσσεται (νόμ. 65. 66. βασ.
9, 1). «ἐὰν ἡ ἀπόφασις λεχθῇ μόνον, μὴ μέντοι γραφεῖσα πρότερον
ἀναγνωσθῇ, ἄχρηστος ἔστω». Ὅρ. καὶ νόμ. αὐτὰ τοῦ 1888. 82

2) Πολ. 173. 174. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθ. τούτων πρὸς τὸ
ἄρθρ. 584 ἐδ. 3 συνάγεται ὅτι ἡ ἀπόφασις δύναται ν' ἀπαγγελθῇ καὶ
προφορικῶς, ὅταν εὐθὺς μετὰ τὴν συζήτησιν δημοσιευθῇ· τότε δὲ τὸ
περιεχόμενον τῆς ἀποφάσεως ὀφείλει νὰ σημειώσῃ ὁ γραμματεὺς ἐν
ταῖς πρακτικαῖς καὶ ἐντὸς 3 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως νὰ συντα-
χθῇ ἡ ἀπόφασις αὐτή, ὅπως διαγορεύει τὸ 182 ἄρθρον. Ἐὰν δὲν συν-
ταχθῇ παντάπασιν ἀπόφασις ἐγγράφος; Κατὰ τὸ 174 ἄρθρον φαίνεται
ὅτι προστιμᾶται μόνον ὁ γραμματεὺς, ἡ δὲ ἀπόφασις οὐχ ἦττον ὑπάρ-
χει· ἀλλ' ἀφοῦ ἀπόφασις ἐγγράφως συνταχθεῖσα καὶ κατὰ τὸ αἰτιολο-
γικὸν μόνον ἑλλιπὴς μηδενίζεται ἀναιρουμένη (πολ. 807 § 6), πα-
ράδοξον λίαν ἦθελεν εἶσθαι νὰ θεωρηθῇ ἰσχύοντα ἄγραφος ὅλως ἀπό-
φασις· ἔπειτα ποῦ ἡ ἀπόδειξις τῆς ταυτότητος αὐτῆς; Carré Pro-
céd. 589. Dalloz ἄρ. 208.

Ἐνίοτε ὑπογράφουσι τὴν ἀπόφασιν πάντες οἱ δικασταί, ἥτοι ὅταν
ἐλόκληρον τὸ δικαστήριον κηρύττῃ ἐκτελεστὴν τὴν ἀπόφασιν ἄλλοθι·
ποῦ δικαστηρίου κατὰ τὸ 859 ἄρθρον. Ὁ ὑπογράφων ὑμῶν ὁ πρόεδρος

Προσυνεῖν καὶ ἀρθεῖν ἡ ὑπογραφή μου ἐν τῇ 31/200
1912

Μερίδα
ἐκ τῆς ἀποφάσεως
τοῦ δικαστηρίου
ἐκ τῆς ἀποφάσεως
τοῦ δικαστηρίου
AVΞΑ. (1887)

τὸ **διατακτικόν** (*migrum*). Τοῦ ἱστορικοῦ ἡ ἀκρίβεια ἐξήρ-
τηται ἐκ τῆς περὶ τὸ γράφειν δεινότητος τοῦ συντάσσον-
τος αὐτὸ γραμματέως³. μόνον δὲ τὸ αἰτιολογικὸν καὶ τὸ
διατακτικὸν εἰσι τοῦ δικαστηρίου ἔργον, βαρὺ μὲν καὶ δει-
νὸν τὸ πρῶτον, σπουδαιότατον ὅμως διὰ τὰς συνεπείας
αὐτοῦ τὸ δεύτερον.

Αἰτιολογικόν. Τὸ αἰτιολογικὸν ἐν ταῖς ἀποφάσεσιν
εἶναι ἀναγκαῖον οὐ μόνον διότι αἱ ἡτιολογημέναι ἀποφά-
σεις δύνανται νὰ τύχῃσι τῆς ἐπιδοκιμασίας τῶν δικαζο-
μένων, καθὼ ἀποκλείουσαι τὸ αὐθαίρετον, ἀλλὰ καὶ διότι
αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις, ὡς ἐφαρμογὴ νομικῶν διατάξεων
εἰς εἰδικὰ θέματα οὔσαι, πρέπει νὰ στηρίζωνται εἰς αὐ-

3) Πολλὰ κατὰ τοῦτο τὸ μέρος δύνανται νὰ κατηγορηθῶσι τῶν δι-
καστικῶν ἀποφάσεων. Ἰσως πλείοτέραν ἔπρεπε νὰ καταβάλλωσι προσο-
χὴν περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ ἱστορικοῦ οἱ πρόεδροι τῶν δικαστηρίων, μά-
λιστα τῶν ἀνωτέρων. Ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ μέλλει νὰ μάθῃ ὁ τὴν ἀπό-
φασιν ἀναγινώσκων, ποία εἶναι ἡ ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον δια-
φορὰ καὶ κατὰ τί διαφωνοῦσι περὶ αὐτὴν οἱ δικαζόμενοι. Ἐν δὲ ταῖς
ἀποφάσεσιν τῶν ἀνωτέρων δικαστηρίων πρέπει προσέτι νὰ ἐκτίθενται
καὶ οἱ λόγοι, δι' οὓς ἐδίκασεν ὅπως ἐδίκασεν ὁ κατώτερος δικαστής.
Ἀλλὰ μὴ γράφονται ταῦτα δι' ὧτα ἀνηκόων προέδρων;

Κατὰ τὴν γαλλικὴν δικονομίαν, τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀποφάσεως συν-
τάσσεται πρότερον κατὰ τινὰ ὠρισμένην διαδικασίαν μετὰ τῶν δια-
δίκων, ἣν διαγράφουσι τὰ ἄρθρ. 142—145· τὸ δὲ τοιοῦτοτρόπως συν-
ταχθὲν ἱστορικὸν λαμβάνεται ὡς βάσις ἔπειτα ἐν τῇ παρὰ τοῦ δικα-
στηρίου συντασσομένῃ ἀποφάσει. Ὁ Dalloz λέγει, ἀρ. 205· «κατὰ
τὴν πολ. δικονομίαν ἡ σύνταξις τῶν ἀποφάσεων διαιρεῖται εἰς δύο
μέρη, τὸ μὲν καταρτίζει ὁ δικαστής καὶ περιλαμβάνει τὸ αἰτιολογικὸν
καὶ διατακτικόν, τὸ δὲ εἶναι ἔργον τῶν διαδίκων, λεγόμενον *les qua-
lités*, καὶ περιέχον τὸ ὄνομα καὶ τὴν κατοικίαν τῶν διαδίκων, τὰς προ-
τάσεις αὐτῶν καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης». Τὸν τρόπον τοῦτον τῆς
συντάξεως τοῦ ἱστορικοῦ τῶν ἀποφάσεων κατακρίνουσιν οἱ πλείστοι συγ-
γραφεῖς. Carré Procéd. CIII ὑπὸ τὸ 152 ἄρθρ. Mitterm. Beitr A',
67 σημ. 50. Bonn. B', 432.

τάς ⁴· εἶναι δὲ τὸ αἰτιολογικὸν πλήρες καὶ ὁρθόν, πρῶτον μὲν ἂν ἔχη πρὸς τὸ διατακτικὸν ἀληθῶς σχέσιν αἰτίου καὶ ἀποτελέσματος, ἥτοι περιέχῃ συλλογιστικῶς τὰς ἡγούμενας προτάσεις τοῦ συλλογισμοῦ, εἰς ἃς ἔπεται ὡς συμπέρασμα τὸ διατακτικόν· ἔπειτα δέ, ἂν αἱ ἡγούμεναι προτάσεις εὐσταθῶσι κατὰ τε τὸ νομικὸν καὶ πραγματικὸν στοιχεῖον αὐτῶν ⁵.

4) Πρβ. Συντ. 93. Meier Origine etc. E', 148. «ὁ δικαστής», λέγει οὗτος, «ὅστις ἐκπληροῖ τὸ ἑαυτοῦ καθήκον καὶ δὲν ὑπερπηδᾷ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ τὰ ὅρια, ἀλλὰ μόνον γνώμονα ἔχει τὸν νόμον, ἀγαπᾷ νὰ διδῇ λόγον τῶν πράξεών του· βέβαιος ὅτι ἐπιδοκιμάζεται ὑπὸ τῶν ἀμερολήπτως κρίνοντων, πείθει δὲ τοὺς διστάζοντας περὶ τῆς ἱκανότητος καὶ εὐθύτητος αὐτοῦ καὶ καταισχύνει τοὺς τολμήσοντας νὰ τὸν ἐλέγξωσιν, εὐρίσκει ἐν τῷ αἰτιολογικῷ ἀμοιβὴν ἔντιμον καὶ ἱκανοποίησιν πλήρη· τὸ αἰτιολογικὸν διὰ τὸν δικαστὴν μὲν εἶναι εὐχαρίστησις, διὰ τοὺς κακοβούλους δὲ χαλινός». ἴδ. καὶ Brinkman Urtheilsgr. σ. 50. Dalloz Jugement ἀριθ. 947. Boncenne B', 435. Thomine ἀρ. 159. Mitterm. Beitr. Γ', 67 σημ. 50. Bayer 414.

Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον μόνον πρὸς τοὺς ἐφέτας ὤφειλον ἐν γένει τὰ κατώτερα δικαστήρια νὰ δικαιολογῶσι τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν, ὡσὰκις ἐξεκαλοῦντο (νόμ. 40 βασιλ. 9, 1)· «ὁ μὴ προσδεξάμενος αὐτὴν (τὴν ἐκκλητην) εὐθὺς δι' ἀναφορᾶς δηλούτω, διὰ τί μὴ προσεδέξατο, διδοὺς τὸ ἴσον τῆς ἀναφορᾶς τῷ δικαζομένῳ». Brinkmann σ. 22. Bayer σ. 411. Bluntsehli Staatsr. B', 210.

5) Brinkmann σ. 84. Ἡ ὁρθότης τοῦ νόμου ἐρμηνεῖα καὶ ἡ προσήκουσα τῶν πραγμάτων ἐκτίμησις καθιστῶσι πλήρες καὶ ἀκράδαντον τὸ αἰτιολογικόν. Σημειωτέον δὲ εἰδικώτερον τὰ ἐξῆς· α') ἕκαστον χωριστὸν κεφάλαιον τῆς δίκης χρειάζεται ἰδίαν αἰτιολογίαν — tot capita tot sententiae· ἀλλ' ὅχι τὰ ἐπιχειρήματα τῶν διαδίκων (Dalloz ἀρ. 952)· β') ἡ αἰτιολογία δὲν πρέπει νὰ ἦναι τὸ συμπέρασμα ἀλλὰ τὸ δι' ὃ τὸ συμπέρασμα γίνεται (ΑΠ. 265 τοῦ 59), ἄρα οὐχὶ οὕτω· «ἐπειδὴ ἡ αἵτησις εἶναι νόμιμος» ἢ «ἐπειδὴ ἡ ἀγωγὴ ἀπεδείχθη» (Bonc. σ. 440. Dalloz ἀρ. 995)· ἐπὶ τῶν προσαχθεισῶν ἀποδείξεων ἡ διαφωνία καὶ ἔρις μεταξὺ τῶν διαδίκων εἶναι, ἂν ἀπεδείχθη ἢ μὴ τὸ ἀποδεικτέον θέμα· ὅθεν προσκαλούμενος ὁ δικαστής νὰ λύσῃ τὴν διαφωνίαν καὶ ἀπαντῶν ὅτι ἀπεδείχθη τὸ θέμα, ἐκφράζει οὕτω τὴν κρίσιν του ἀπλῶς,

Διατακτικόν. Τὸ διατακτικόν εἶναι κυρίως ἡ οὐσία τῆς ἀποφάσεως⁶. Ἀπαιτεῖται δὲ α') νὰ ᾖ σαφὲς καὶ ὠριμένον, ὥστε νὰ μὴ γεννᾶται ἀμφιβολία τις περὶ τῆς ἐννοίας καὶ ἐκτάσεως αὐτοῦ⁷. ἰδίως δ' αἱ καταδικαστικαὶ ἀποφάσεις πρέπει νὰ ὀρίζωσι προσηκόντως τὸ τῆς κατα-

οὔχι καὶ τὸν λόγον αὐτῆς· γ') ὁ πολιτικὸς δικαστὴς δὲν ὀφείλει νὰ καταχωρίζῃ ἐν τῷ αἰτιολογικῷ κατὰ γράμμα τὸν ἐφαρμοζόμενον νόμον ἢ ὁλόκληρον τὸ περιεχόμενον τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων (πολ. 183. Dalloz ἄρ. 955, 1010)· δ') μόνον αἱ κατὰ τὴν συνεδρίασιν, ἐφ' ἧς ἐκδίδονται ἡ ἀποφάσεις, ὑποβληθεῖσαι προτάσεις ἀναγκαῖον εἶναι νὰ αἰτιολογῶνται, οὔχι καὶ αἱ προηγουμένων συνεδριάσεων, αἱ μὴ ἐπαναληφθεῖσαι (Dalloz ἄρ. 974. ΑΠ. 273 τοῦ 52), ἐκτὸς ἂν ἐκούσιως τὸ δικαστήριον, μηδενὸς τῶν διαδίκων ἀντιτείναντος, λάβῃ αὐτὰς ὑπ' ὄψιν (ΑΠ. 380 τοῦ 62)· ε') δὲν εἶναι ἀναιτιολόγητος ἀπόφασις ἐφετείου ἐπικαλουμένη τὰς αἰτιολογίας τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως ἣν ἐπικυροῖ (Boncenne σ. 441. Berriat 178 σημ. 34. Seuffert Blätter E', 287, τοῦ αὐτοῦ Comment. Γ', 459. Carré ζ. 595. Dalloz ἄρ. 1029. 1030. 1033—1035). Ἀλλὰ νέαι προτάσεις γεγόμεναι κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ἐφετεῖον χρήζουσιν ἰδίας αἰτιολογίας (Dalloz ἄρ. 988. 990). ς') οὐ μόνον ἡ ἐκπεφρασμένη ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξυπακουομένη αἰτιολογία ἄρκει (Dalloz ἄρ. 1041 ἐπ.). ἴδε ἐν γένει Carré ζ. 595, καὶ τὰς αὐτόθι σπουδαίας παρατηρήσεις τοῦ Chauveau.

6) Dalloz ἄρ. 958.

7) Ἀπόφασις ἀόριστος ἢ ἀδύνατόν τι διατάττουσα (νόμ. 3 πρ. § 1. 231/σημ. 2 π. 49, 8. νόμ. 27 π. 10, 1. Σαβιν. Συστ. ς', 380) μῆτε νὰ ἐκτελεσθῇ δύναται μῆτε τέλεσιδικίαν γεννᾷ (Seuffert Comment. Γ', 365). Δὲν ἀπαιτεῖται ἡ χρήσις ὠρισμένων λέξεων ἢ τύπων ἐν τῷ διατακτικῷ, ἀλλ' ἄρκει οἰαδήποτε ἐκφράσις, σαφῇ καὶ ἀναμφίβολον ἐννοίαν ἔχουσα (νόμ. 59 πρ. π. (42, 1). «ἄρκει τὸ ῥητὸν ποσὸν ψηφίσασθαι καταβληθῆναι· εἶδὲ καὶ ἡ ψῆφος μὴ ἔχει ποσόν, τοῦ δὲ ἐνάγοντος εἰπόντος ψηφισθῆναι· ὁ ἀπαιτεῖται δὲός, κρατεῖ ἡ ψῆφος». Πλὴν πάλιν δὲν πρέπει ἄνευ ἀνάγκης ν' ἀπομακρύνωνται τὰ δικαστήρια ἀπὸ τῶν εἰθισμένων καὶ διὰ μακροῦ χρόνου κεχυρωμένων ἐκφράσεων. Ἡ ἀπόφασις ἀποτελεῖ μεταξὺ τῶν διαδίκων νόμον, ἀλήθειαν ἀδιάσειστον· ὥστε καθίσταται ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον νὰ καταβάλληται πᾶσα σπουδὴ, ἵνα μὴ μένῃ τι ἀσαφὲς καὶ διστήμαντον ἐν τῇ ἀποφάσει. Πολλοὶ ὁμοῦ καταδικαζόμενοι ἐνέχονται συμμέτρως (νόμ. 10 § 3 π. 49, 1. νόμ. 1, 2 κώδ. 7, 55.

ἐξηγεῖται
ἀποφάσεις
ἐν τῷ διατακτικῷ
ρῶν.

KD-453

KF 39

ψηφίσεως ἀντικείμενον⁸. ἀλλὰ δὲν θεωρεῖται ἐλλειπὲς τὸ διατακτικόν, τὸ εἰς τὰς αἰτήσεις τῶν διαδίκων ἀναφερόμενον⁹, ἢ τὸ ἀπλῶς περὶ τοῦ δικαιώματος μόνον

νόμ. 48 π. 42, 1), καὶ ἂν τυχὸν ἡ ὀφειλὴ ᾗτο εἰς ὁλόκληρον (νόμ. 59 § 3 π. 17, 1. νόμ. 59 § 3 B 14, 1). Στοιχ. § 98 σημ. 4, α'.

8) Πρ. νόμ. 85, 86 βασι. (9. 1). «ἔάν δικαστὴς οὕτως καταδικάσῃ, κατὰβαλε τὸ κεφάλαιον μετὰ τῶν τόκων, μὴ δείκνυται δὲ ἐν τινι μέρει τῶν πεπραγμένων (τῶν πρακτικῶν), πόση ᾗν ἡ ποσότης περὶ ἧς ἐκινεῖτο ἡ ἀγωγή, ἀχρηστός ἐστιν ἡ τοιαύτη ἀπόφασις» (νόμ. 5 § 1 π. 42, 1). «περὶ προικὸς δικάζων τις οὕτως εἶπεν, ὅπερ ἐδέξω, πίστει ἀγαθῇ κατὰβαλε· οὐκ ᾗν δὲ δῆλον ὅτι ἐδέξατο, καὶ λέγει ἡ διάταξις, ὅτι τοιαύτη ἀπόφασις ἄδελός ἐστι καὶ διὰ τοῦτο ἀνίσχυρος». Θεοφίλ. Παράφρ. § 32. Δ', 6. «καὶ παραινῶμεν τῷ δικαστῇ, καθ' ὅσον αὐτῷ δυνατόν, εἰς κέρταν (ὠρισμένην) ποσότητα ᾗτοι εἰς κέρτον πρᾶγμα ποιῆσαι τὴν καταδίκην, εἰ καὶ ἰνκέρτα ἐστὶν ἡ παρ' αὐτῷ κινουμένη ἐναγωγή καὶ λέγειν, καταδικάζω· τόνδε εἰς 100 νομίσματα, ἢ, καταδικάζω· τόνδε εἰς τόδε τὸ πρᾶγμα· οὐ μὴν ἀποφαίνεσθαι, ὅσον ἂν εὐρεθῇ ἐποφειλῶν· εὐρεθήσεται γὰρ ἡ τοιαύτη καταδίκη οὐ πέρας γινομένη φιλονεικίας, ἀλλ' ἐτέρας φιλονεικίας καὶ δίκης ἀρχή».

Ἐπὶ ἐμπραγμάτων ἀγωγῶν ἡ καταψήφισις πρέπει νὰ περιέχῃ δύο τινά, τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ δικαίου καὶ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐναγομένου εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος, περὶ ὃ τὸ δίκαιον (δρ. ἄνωτ. § 80). Ἄλλ' ἡ πρακτικὴ τῶν δικαστηρίων δὲν εἶναι πάντοτε ἀκριβὴς κατὰ τοῦτο (Bayer 405. Στοιχ. § 82 σημ. 2, α'. § 96 σημ. 9).

Ἐπὶ διαζευκτικῶν αἰτήσεων (κατωτ. § 98 σημ. 8) διαζευκτικῶς πρέπει νὰ γίνηται καὶ ἡ καταψήφισις (Στοιχ. § 53 σημ. 7), τασσομένης ὅμως ἐνταυτῷ προθεσμίας τῷ καταδικαζομένῳ, ἵνα ἐκτελέσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἐπιλογὴν (Wächter Erörterer I', 117. Windscheid § 225 σημ. 11). Προθεσμία δὲ πρὸς ἐπιλογὴν ἐπὶ αἰτήσεων ἐπιβοηθητικῶν (π. χ. καταδικάζεται νὰ δώσῃ τὸν ἵππον ἢ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ) εἶναι ἡ τοῦ ἀρθ. 880 πολ. δικον.

Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, οἰονδήποτε καὶ ἂν ᾗτο τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης, ἡ καταδίκη ἔπρεπε πάντοτε νὰ ᾗναι χρηματικὴ, ὅπερ ὅμως μετέβαλεν ὁ Ἰουστινιανὸς (Γάιος Δ. 48. 52. νόμ. 68 πανδ. 6, 1). Bayer 408. Wächter Erört. B', 15. κατ. § 261 σημ. 2.

9) Οἱ δικονομολόγοι λέγουσι idem est esse certum per se, vel, per relationem ad aliud certum (Carré Procéd. ζ. 979). νόμ. 5. 50.

ΚΓ. 55

ἀποφαινόμενον, χωρίς νὰ ὀρίζῃ καὶ τὴν χορηγητέαν ποσότητα ¹⁰ β') εἰ δυνατόν νὰ μὴ γίνηται ὑπὸ ὄρον ¹¹, ἐξηρημένου τοῦ θέματος ὅτε λύεται δι' ὅρκου ἢ διαφορά· ὅτε δύναται νὰ περιέχῃ συνάμα ἢ ἀπόφασις καὶ τὰς συνεπείας τοῦ ὅρκου ¹².

γ') ἂν ὑποβάλλωνται εἰς τὸ δικαστήριον διάφοροι αἰτήσεις, ν' ἀποφαινῇται περὶ πασῶν τούτων ¹³. ἐπειδὴ ἡ

βασ. (9, 3). νόμ. 3 κώδ. 7, 46). νόμ. 59 § 1 π. (42.1) Linde Rechtsm. B'. 423 (σημ. 7 τοῦ § τούτου).

Κατὰ τὸν νόμ. 83 βασ. (9, 1) νομίμως ἀποφαίνεται ὁ δικαστής, ἐὰν κελεύσῃ τὸν ἐναγόμενον καταβαλεῖν τινα ὑπὲρ κεφαλαίου, καὶ ἐπαγάγῃ «ἵνα ἕως ὅτε καταβάλῃ τὰ ἀπὸ τῆς καταδίκης, τόκους αὐτῶν παράσχη». Τοῦτο δὲ σύνηθες εἶναι ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν ἡμετέρων δικαστηρίων· ἀλλ' ὁ τύπος ὃν μεταχειρίζονται (καταδικάζει εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ κεφαλαίου καὶ τῶν τόκων αὐτὸν μέχρι ἐξοφλήσεως) δύναται νὰ παραγάγῃ ἄδικον τελεσιδικίαν περὶ τοῦ μέτρου τῶν τόκων (π. χ. τὴν τοῦ νόμ. χλ' τοῦ 1877)· ὥστε ἀσφαλέστερον εἶναι νὰ ὀρίζηται ἡ ἀρχὴ μόνον ἀφ' ἧς πρέπει νὰ καταβάλλωνται οἱ τόκοι.

10) Νόμ. 84 βασ. (9, 1). πολ. 849, 850. Καὶ τῆς δικαστικῆς δαπάνης ἡ ἐκκαθάρισις συγχωρεῖται νὰ παραλειφθῇ. νόμ. 3 κώδ. (7, 51).

11) Νόμ. 33 βασ. (9, 1). «ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ψήφου αἱ 10 ἡμέραι τῆς ἐκκλήτου ἀριθμοῦνται· εἰ καὶ ὑπὸ αἵρεσιν ἐψηφίσθη· εἰ καὶ τὰ μάλιστα οὐ δεῖ τὰς ψήφους αἰρετικᾶς εἶναι». Bayer 409.

Αἱ ἀποδείξεις πρέπει νὰ προηγῶνται τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως. Εἶναι δὲ ἄνευ ἀποτελέσματος ἡ ἀπόφασις ἢ καταδικάζουσα ὑπὸ τὴν αἵρεσιν τῆς προσαγωγῆς τῶν διαταττομένων ἀποδείξεων. Παρὰ τοῖς γερμαν. δικαστηρίοις γίνεται τοῦτο ἐνίοτε. Bayer 410.

12) Ἡ παράλειψις τούτου κατὰ ῥωμ. δίκαιον καθίστα ἄκυρον τὴν ἀπόφασιν (νόμ. 77 βασ. 9, 1)· «ὅτε δικαστής κελεύσει· ἐν αὐτοτελεῖ ἀποφάσει ὅρκον δοθῆναι, μὴ ἐπαγάγῃ δέ, τί βούλεται γενέσθαι μὴ παρεχομένου τοῦ ὅρκου, ἀνίσχυρός ἐστίν ἡ τοιαύτη ἀπόφασις»· ὅπερ ὅμως δὲν ἐφαρμόζεται παρ' ἡμῖν κατὰ τὰ ἀρθρ. 352 καὶ 354 τῆς πολ. δίκου. (ΑΠ. 314 τοῦ 1840 ὅρ. κατωτ. § 150 σημ. 3). Καὶ αἱ ἀπαγγελλόμεναι ποιναί, ὡς μέσον ἐξαναγκαστικὸν πρὸς ἐκτέλεσιν διατασσομένης ἢ ἀπαγορευομένης πράξεως, ἐπιβάλλονται ὑπὸ ὄρον, τῆς μὴ ἐκτελέσεως ἢ τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως (πολ. 882—884).

13) Ὅχι· μόνον περὶ τῶν κυρίων προτάσεων τῶν διαδίκων πρέπει

§ 88.—ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΠΡΑΞΕΩΝ 273

σιωπῇ θεωρεῖται ὡς ἀπόρριψις· διατοῦτο παρέχει δικαίωμα εἰς χρῆσιν ἐνδίκων μέσων κατὰ τῆς ἀποφάσεως¹⁴ πρὸς ἀποτροπὴν τῆς τελεσιδικίας¹⁵.

4) Δημοσίευσις τῶν ἀποφάσεων καὶ ἀποτελέσματα αὐτῶν.

§ 88. Ἡ δημοσίευσις διαφέρει τῆς κοινοποιήσεως· δημοσίευσις μὲν λέγεται ἡ ἐπὶ ἀχροατηρίου δημοσίως γινόμενη παρὰ τοῦ προέδρου ἀπαγγελία τῆς ἀποφάσεως¹, κοινοποίησις δέ, ἡ δι' ἐπιδόσεως ὑπὸ δικαστικοῦ κλητῆρος ἐνεργουμένη γνωστοποίησις τῆς ἀποφάσεως εἰς τὸν διάδι-

Ἀστυνομία καὶ ἀπαγγελίαις καὶ συγγραφεὶς; καὶ συγγραφεὶς
Πρόεδρος καὶ ἀπαγγελίαις ἀναγνώσεως. - Μὴ ἐπὶ τῇ καὶ ἀπαγγελίαις ἀπαγγελίαις
ΚΒ. 310 νὰ δικάζῃ ἡ ἀπόφασις, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν παρεπομένων, ὡς καὶ περὶ αὐτῶν
τῶν ἐνστάσεων (Bayer 406. 407). Ἐνστάσεις ἀποσιωπηθεῖσαι ἐν τῇ δ. 425-427
ἀποφάσει δὲν χάνονται, ὅταν δύνανται καὶ δι' ἀγωγῆς νὰ ἐπιδιωχθῶσι·
π. χ. ἐνστάσις συμψηφισμοῦ (νόμ. 7 § π. 16, 2). Si rationem compensationis iudex non habuerit, salva manet petitio, nec enim rei iudicatae exceptio objici potest. Langenn u. Kori A' 166, Bayer 413.
14) Ἦτοι ἐφέσεως ἢ ἀναψηλαφήσεως (πολ. 745. 785).

ὅτι καὶ γεν
ἀρ. α
συν. 418
συν. 16
15) Πρότασις ὑποβληθεῖσα τῷ δικαστῇ θεωρεῖται ὡς ἀπορριφθεῖσα καὶ ἂν ὁ δικαστὴς σιγῇ παρέλθῃ αὐτήν· ὅθεν δὲν δύναται πλέον νὰ εἰσαχθῇ εἰς δικαστήριον, ἐπειδὴ ἀντίκειται ἡ τοῦ δεδικασμένου ἐνστάσις (Carré Procéd. ζ. 1749 τερ. Dalloz requête civ. ἀρ. 99). Ἄλλως φρονοῦσιν οἱ συγγραφεῖς τῆς τῶν Γερμανῶν κοινῆς δικονομίας, σαθρῶς ἐρειδόμενοι ἐπὶ τῶν νόμ. 74 πρ. π. (5, 1), νόμ. 19 § 1 π. (4. 8). Bayer 413. Linde Rechtsm. B', 422. ἰδ. ὅμως Linde ἐν τῷ Ἀρχ. ἀστ. πρ. ΔΓ', 333 σημ. 2. Unger B', 614 καὶ Schütze ἐν τῷ Jahrbuch des gem. deuts. Rechts E', 235.

ΚΒ. 190 1) Πολ. 161 § 2. 180. ὁργ. 83. 84. Ὅτι ἡ ἀπόφασις ἐδημοσιεύθη εἶναι οὐσιωδῶς ἀναγκαῖον ν' ἀναφέρηται ἐν τῇ ἀποφάσει (Dalloz Jug. ἀρ. 192. 193). Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὁ δικαστὴς ὤφειλε νὰ ἀπαγγέλλῃ τὴν ἀπόφασιν ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν διαδίκων, publice non in secreto loco, et officio ejus presente (νόμ. 6 κώδ. 7, 45. νόμ. 1. 2. κώδ. 7, 44). Heffter System § 206 σημ. 107. Bayer 421. Linde αὐτ. σ. 420.— Ποῦν μέρος τῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ δημοσιεύηται; Τὸ αἰτιολογικὸν καὶ τὸ διατακτικὸν· κακῶς δὲ ποιῶσι τινὰ δικαστήρια δημοσιεύοντα μόνον τὸ διατακτικόν (Carré Procéd. ζ. 595 bis. 487 bis. Dalloz jugement ἀρ. 179).

κον αὐτόν². ἀλλὰ παρόντος ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ δι-
δίκου κατὰ τὴν δημοσίευσιν, αὕτη χρησιμεύει ἐνταυτῷ
καὶ ὡς κοινοποίησις³. Ὁ λόγος τῆς διακρίσεως ταύτης
εἶναι ὅτι ἡ μὲν δημοσίευσις ὀρίζει τὰ δικαιώματα τοῦ δι-
καστηρίου πρὸς τὴν δίκην⁴, ἡ δὲ κοινοποίησις κινεῖ ἐν
γένει τὰς προθεσμίας περὶ τὴν εἰσαγωγὴν ἐνδίκων μέσων
ἢ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων⁵.

2) Πολ. 138.

3) Πολ. 138. 862. Τοῦτο δὲ πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ἐφαρμοζόμε-
νον καὶ εἰς τὰς ὁριστικὰς ἀποφάσεις, διότι τὰ ἀρθρ. 757 καὶ 817
παραπέμπουσιν εἰς τὸ ἀρθρ. 138, καθ' ὃ ἡ κοινοποίησις εἶναι περιττή,
εἰάν ὁ διάδικος παρευρεθῇ εἰς τὴν δημοσίευσιν· μόνον διὰ τὴν ἀναγκασ-
τικὴν ἐκτέλεσιν εἶναι πάντοτε ἀναγκαῖα ἡ κοινοποίησις. Ἐναντίαι
ἀναιτιολογήτως αἱ ΑΠ. 68 τοῦ 58. 7 τοῦ 89. *ὁρίζεται τὰ ἐν δίκῃ ἐκτελέσασθαι*

4) "Ἦτοι ὅτι ὁ δικαστὴς μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ὁριστικῆς ἀπο-
φάσεως ἀπεκδύεται πάσης ἐξουσίας ἐπὶ τῆς δίκης καὶ δὲν δύναται
πλέον νὰ μεταβάλῃ τὰ δικασθέντα ἤδη (ἀνωτέρω § 85 σημ. 8. Bayer
425. Dalloz ἀρ. 318. (νόμ. 55, 62 Π. 42, 1. νόμ. 97 βας. 9, 3)· «εἰάν
ὁ δικαστὴς μετὰ τὸ παρασχεῖν ἀπόφασιν ὕστερον ὑπέγραψέ τι ἕτερον
ἐναντίον τῇ ἀπόφασί αὐτοῦ, οὐκ ἰσχύει» (νόμ. 1. κώδ. 7, 50. νόμ. 9
κώδ. 7, 45). Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσι τὰ λογιστικὰ λάθη (πολ. 759) καὶ
αἱ προφανεῖς γραφικαὶ παραδρομαὶ (νόμ. 46 π. 42, 1. *actorum verba*
emendare, tenore sententiæ perseverante, non est prohibitum).
Ἀλλὰ δὲν δύναται βεβαίως ν' ἀνγνωρισθῇ τῷ δικαστῇ ὡς ἀπόλυτον
τὸ δικαίωμα τῆς ἐξηγήσεως τῶν ἀποφάσεων του (πρβ. Wetzell σ. 499.
Dalloz Jugem. ἀριθ. 325, 332. Carré Compét. Α', 451. Ἀρχ. ἀστ
Πρ. ΝΒ', 499· περὶ τοῦ νόμ. 42 Β. 9, 3. νόμ. 42 Π. 42, 1) πρβ. ΚΓ. 55
Bayer 426. 427. Osterl. § 98 σημ. 4, 5). Ἀσφαλεστέρα εἶναι, ἐπὶ
διαφωνίας περὶ τε τῆς ἐννοίας τῆς ἀποφάσεως καὶ περὶ τῶν γραφικῶν
αὐτῆς παραδρομῶν, ἡ προσφυγὴ εἰς τὴν τακτικὴν διαδικασίαν. Ὅρ.
καὶ γερμ. δίκον. § 290—292.†

5) Ἐπειδὴ ὡς πρὸς τὸν διάδικον ἰσχύει τὸ λόγιον *paria sunt non*
esse et non significari· προτοῦ κοινοποιηθῇ αὐτῷ ἡ ἀπόφασις, μῆτε
νὰ ἐκτέλεσῃ αὐτὴν εἶναι ὑπόχρεος (ΑΠ. 55 τοῦ 60), μῆτε αἱ προθε-
σμιαί αὐτῶν ἐνδίκων μέσων τρέχουσι (πολ. 752. 791. 816. Boitard Α',
216. Boncenne Α', 450). Ἀναφορικῶς πρὸς ἄλλα ζητήματα ἡ ἀπό-
φασις ἀναφέρεται ἐπὶ τῇ ἐκτέλεσιν, ὡς ἐν τῇ ἐκτέλεσιν ἐκτελεστέα
ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ ὡς ἐν τῇ ἐκτέλεσιν ἐκτελεστέα ἐκτελεστέα ἐκτελεστέα
Τὸ δικαίωμα (συνεχίζον ἐκτελεστέα ἐκτελεστέα ἐκτελεστέα 540 σημ. 5

Α. 215. 330
ΑΒ. 100. 138.

ΚΓ 59. ΚΔ 21

ΚΑ. 109

ΚΗ. 146
ΑΑ. 136

Α. 39

ΚΓ. 55

ΚΑ. 4

Α. 18

Α. 3

Αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων γενικὸν ἔχουσιν ἀποτέλεσμα, ὅτι ὑποχρεοῦσι τοὺς διαδίκους ν' ἀναγνωρίσωσι καὶ ἐκτελέσωσι τὸ ἐν αὐταῖς διαταττόμενον⁶. Ἰδίως δὲ αἱ τελεσιδικοὶ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις ἀποτελοῦσι δεδικασμένον, παρέχουσι τίτλον εἰς ἐγγραφὴν ὑποθήκης⁷ καὶ ἀναιροῦσι τὴν ἐκ τῆς ἐκκρεμοδικίας προελθοῦσαν διακοπὴν τῆς παραγραφῆς⁸.

5) *Τελεσιδικία.*

§ 89. Διὰ τῆς δικαστικῆς ἀποφάσεως τέμνεται ἡ διαφορὰ τελειωτικῶς καὶ ἀμετατρέπτως· ἐπειδὴ τῶν δικαστηρίων ἡ ἐγκατάστασις δὲν ἐπετύγχανε τοῦ σκοποῦ αὐτῆς, ἂν μὴ ἐκυροῦτο ἐν τῷ νόμῳ ἡ ἀρχή· τὰ κρινόμενα Τελεσιδικία ἀποφάσεις ἀναγροῦ. ΚΑ' 424—

φασίς ὑπάρχει καὶ πρὸ τῆς κοινοποιήσεως αὐτῆς. Carré Procéd. ζ. 609. 611. ΑΠ. 136 τοῦ 52.

6) Παράγουσι δηλ. ὑπὲρ τοῦ νικήσαντος τὴν *actio judicati*, ἥτις διαρκεῖ 30 ἔτη (Dalloz ἀρ. 315. 356. Windscheid die *actio* σ. 113 σημ. 4). Ἡ ἰσχὺς τῶν μὴ ὁριστικῶν ἀποφάσεων ἀνατρέπεται μετὰ τριετίαν (πολ. 483). Τὸ ζήτημα τίνας νόμους ὀφείλει νὰ ἐφαρμόσῃ ὁ δικαστὴς κατὰ τὴν σύνταξιν τῆς ἀποφάσεως, καὶ τίνα πραγματικὰ περιστατικὰ εἰσιν οὐσιώδη καὶ ληπτέα ὑπ' ὄψιν, ἀνήκει κατὰ τὸ πρῶτον αὐτοῦ μέρος εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ ἀστυνομικοῦ δικαίου (Στοιχ. § 7), τοῦ δευτέρου δὲ μέρους ἡ ἐξέτασις δίδεται ἐν τῷ εἰδικῷ μέρει § 100 σημ. 2. § 104 σημ. 30. § 236 σημ. 11. Στοιχ. 93 σημ. 10)· πρβ. καὶ Schmid ἐν τῷ ἀρχ. ἀστ. Πρ. Α', 195.

7) Ἀριθ. 14 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμ. «αἱ τελεσιδικοὶ ἀποφάσεις τῶν πολιτικῶν, τῶν ἐμπορικῶν καὶ τῶν διοικητικῶν δικαστηρίων παρέχουν δικαίωμα πρὸς ἀπόκτησιν ὑποθήκης». Pigeau ἀριθ. 525. Berriat 179. Dalloz Jugement ἀριθ. 313. Γαλ. κώδ. 2123.

8) Πολ. 157. Γαλ. κώδ. 2247. Dalloz ἀριθ. 314. Τὸ ζήτημα, ἂν ἡ τελεσιδικὸς ἀπόφασις δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς τίτλος πρὸς χρησιμευσίαν, ὀρθότερον εἶναι νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς (Στοιχ. 124 σημ. 23, 16'), ὡς καὶ τὸ ἕτερον, ἂν μετὰ τὴν ἀπολύουσιν ἀπόφασιν ἐναπομένει φυσικὴ ἐνοχὴ (Στοιχ. § 96 σημ. 11).

ἀντὶ ἀληθείας παραλαμβάνεται¹. ἀλλὰ τὴν σπουδαίαν ταύτην ἀρχήν, ἐκτὸς τῆς νομοθετικῆς κυρώσεως, ἐσπούδασεν ἡ νομοθεσία καὶ νὰ καταστήσῃ ὅσον οἶόν τε γνήσιαν τῆς ἀληθείας ἐκδήλωσιν. Διατοῦτο δεδικασμένου δύνανμιν ἔχει μόνον τὸ διὰ τελεσιδίκου ὁριστικῆς ἀποφάσεως μεταξὺ τῶν διαδίκων δικασθέν².

Ἡ τελεσιδικία ἔχει δύο κυρίως ἐνεργείας τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐν τῇ ἀποφάσει διατασσομένων³, καὶ τὴν ἐνστάσιν τοῦ δεδικασμένου· ἡ ἐνστάσις δὲ αὕτη, δυνάμενη καὶ ὡς ἀντένστασις νὰ προταθῇ⁴, ἀνήκει συνή-
ως φρὴ παρὰ γραμμὴν τελεσιδικίαν δεδασμένους ἀβαιβάτους φρ.
π. Γ' Χ' Ε'. Τ. 12. §. 21.

Ζεγεσιδικία ἀποφάσεως προσήνεκα δι' ἐκτέλεσιν ἐν δυνάμει γαυόν. ΚΒ. 31

1) Νόμ. 207 βασ. (2, 3). νόμ. 20 βασ. (46, 1) νόμ. 25 π. (1, 5), νόμ. 207 π. (59, 17), *Ingenuum accipere debemus etiam eum de quo sententia lata est, quamvis fuerit libertinus, quia res iudicata pro veritate accipitur* (Δημοσθ. ὑπὲρ Φορμίων, § 25· «ὦν ἂν ἀπαξ γένηται δίκη, μηκέτ' ἐξεῖναι δικάζεσθαι...»). Τὸ ἐκ τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως πηγάζον ὑπὲρ τῆς ἀληθείας τεκμήριον δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ δι' ἀνταποδείξεως εἶναι τεκμήριον ἀμάχητον (*juris et de jure*. πολ. 273 § 3)· ὥστε ὑπαρχούσης τῆς τελεσιδίκου ἀποφάσεως, δὲν ἐρωτᾶται πλέον *an sit verum, sed an sit judicatum* (νόμ. 65 § 2 π. 36, 1. νόμ. 12 § 3 π. 3 π. 38. 2. νόμ. 1 § 4 π. 43. 30)· διότι ἄλλως ἄνευ τοῦ τεκμηρίου τούτου, *modus litium multiplicatus summam atque inexplicabilem faciet difficultatem, maxime si diversa pronunciarentur* (νόμ. 6 π. 44, 2. Δημοσθ. πρὸς Βοιωτὸν § 38· «οὐκ ὦμην δίκαιον εἶναι ταῦτα πάλιν ἀνάδικα γίγνεσθαι· τί γὰρ ἂν ᾔην πέρας ἡμῖν τοῦ διαλυθῆναι, εἰ τὰ κατὰ νόμους διαιτηθέντα λύσας, ἐτέρω διαιτητῇ ἐπέτρεψα»). Ὅθεν ἐκτελεῖται καὶ ἡ προφανῶς ἄδικος ἀπόφασις (π. χ. ἡ καταδικάζουσα εἰς τόκους τόκων. νόμ. 27 Π. 42, 1. πρβ. νόμ. 36 Π. 10, 2).

2) Νόμ. 1 π. (42, 1). *res judicata dicitur, quæ finem controversiarum prononciatione iudicis accepit. quod vel condemnatione vel absolutione condigit.*

3) Πρὸς τοῦτο χρησιμεύει ἡ *actio iudicati*, ἥς ἐν τῷ περὶ ἐκτελέσεως γενήσεται ἰδία ἐξήγησις (κατωτ. § 256. Στοιχ. § 98).

4) Νόμ. 22 βασ. (51, 2). «ἐὰν ἀλλότριον ἀγοράσας πρᾶγμα ἐναχθῶ παρὰ τοῦ δεσπότου καὶ νικήσω αὐτόν, καὶ ἐκπεσόντος μου τῆς νο-

ΚΒ. 318

θως τῷ ἐναγομένῳ, καὶ τοῦτο ὅταν ἀπορριβθῇ ἡ ἀγωγή· ἀλλ' ἔστιν ὅτε παράγεται καὶ ἐκ καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, δύναται δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος νὰ προταθῇ⁵. Τῆς τελεσιδικίας δὲ ἀναγκαῖα προσόντα εἰσὶν ἀποφάσις, ταυτότης τῶν προσώπων καὶ ταυτότης τῆς διαφορᾶς· ὅθεν ἀναγκαῖόν ἐστι νὰ ἐξετασθῶσιν εἰδικώτερον τὰ τρία ταῦτα.

Α'. Ἀποφάσις. Δεδικασμένον ἀποτελοῦσι μόνον τῶν ἡμεδαπῶν δικαστηρίων αἱ τελεσιδικοὶ ὁριστικαὶ⁶ ἀποφάσεις, καὶ αὗται κυρίως ὅσας ἀμφισβητούμενα δίκαια τέλει ἀποκρίνεται καὶ ἐξελίσσεται ἀπὸ κατὰ τὸν νόμον ἐκτελεσθέντων. *ΚΑ. 424 ΚΑ. 482 ΚΒ. 564 ΚΕ. 302*
καὶ οἱ ἐκτελεσθέντες ἀποφάσεις ἀπὸ κατὰ τὸν νόμον ἐκτελεσθέντων. *ΚΕ. 302*
μῆς ἐπιλάβηται αὐτῆς, καὶ ἐναγόμενος παρ' ἐμοῦ χρήσεται παραγραφῇ λέγων· ἀλλ' εἰμὶ δεσπότης εἰμὶ· ἀντιπαραγράφουμαι λέγων· ἀλλ' εἰμὶ κέκριται τὰ περὶ τούτου».

5) Νόμ. 13 βασ. (51. 2). «ἐὰν φιλονεικίαν ἔχωμεν περὶ κληρονομίας, καὶ ἑκάτερος ἡμῶν νέμῃται αὐτῆς πράγματα, καλῶς κινουμένων κατ' ἀλλήλων, εἰ δὲ ἐψηφίσθῃ τὴν κληρονομίαν ἐμὴν εἶναι, κινουντάς σε ἐκβαλῶ τῇ περὶ κεκριμένων ἀγωγῇ (παραγραφῇ)». Διότι αἱ ἐπιδικάζουσαι ἐμπράγματόν τι δίκαιον ἀποφάσεις ἀποδικάζουσιν αὐτὸ ὡς πρὸς τὸν ἐναγόμενον (νόμ. 15 π. 44, 2)· ὅπερ οὐκ ἰσχύει ἐπὶ ὑποθήκης (νόμ. 30 § 1 αὐτ. νόμ. 27 § 1 βασ. 51. 2)· δύναται γὰρ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα τοῖς δυσὶν (ἐνάγοντι καὶ ἐναγομένῳ) ὑποκεῖσθαι.

6) Τίνες ἀποφάσεις εἰσὶν ὁριστικαὶ εἴρηται ἤδη (ἀνωτ. § 85). Καὶ τῶν μὴ ὁριστικῶν ἀποφάσεων τὰς διατάξεις ὑπόχρεοί εἰσι νὰ ἐκτελέσωσι καὶ ἄκοντες οἱ διάδικοι· ἀλλὰ ταύτας δύναται νὰ μεταβάλῃ τὸ δικαστήριον καὶ μετὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῶν, μεχρισοῦ διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως ἀποπεράνῃ ἐντελῶς τὴν δίκην (πολ. 180. Toul. ἀρ. 96. Berriat 179 σημ. 40. ΑΠ. 248 τοῦ 59). Περὶ τῶν προσωρ. μέτρων ἴδε τὸ εἰδικὸν μέρος (§ 119).

Τελεσιδικὸς λέγεται ἡ ἀπόφασις, καθ' ἣς δὲν συγχωρεῖται πλέον τακτικόν τι ἐνδίκον μέσον (ἀνακοπὴ ἢ ἔφεσις)· εἶναι δὲ ἀδιάφορον πόθεν προῆλθεν ἡ τελεσιδικία, διότι π. χ. ὁ διάδικος παρήτησε τὴν γενομένην ἔφεσιν, ἢ παρήτησεν τὸ πρὸς ἔφεσιν δικαίωμα, ἢ ἀντεράπη ἢ κατ' ἔφεσιν δίκην, ἢ παρήλθεν ἡ προθεσμία. Bayer σ. 442 (Toul. ἀρ. 100. Wetzell 420 σημ. 11. Demolombe Δ', 262).

Αἱ ἀποφάσεις τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων δὲν ἀποτελοῦσι δεδικασμένον εἰμὶ ἐὰν καὶ ἀφοῦ κηρυχθῶσιν ἐκτελεσταὶ παρὰ τινος δικαστηρίου ἡμεδαποῦ (κατωτ. § 258).

Α. 319

ΚΑ. 424

ΚΑ. 482

ΚΒ. 564

ΚΕ. 302

ΚΒ. 176

ΚΕ. 601

μνουςι κατ' ούσίαν δικάζουσαι ⁷. πλὴν καὶ ἀποφάσεις τὰ τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας πράττουσαι, ἔχουσι κατὰ τινα τρόπον ἰσχὺν δεδिकाσμένου ⁸.

Β'. Ταυτότης προσώπων. Μόνον οἱ διάδικοι, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐξεδόθη ἡ ἀπόφασις, ὀφείλουσι ν' ἀναγνωρίσωσι τὸ ἐν αὐτῇ δικασθὲν ὡς ἀλήθειαν ⁹. ἀλλὰ καὶ οἱ διάδοχοι τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν, γενικοὶ ἢ εἰδικοί, τῇ

7) Δὲν ἀποτελεῖ π. χ. τελεσιδικίαν ἀπόφασις κατὰ τύπον ἀπορρίψασα τὴν ἀγωγὴν (νόμ. π. 17 π. 44, 2).

8) Ἐπὶ τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας ὁ δικαστὴς δὲν λύει κυρίως ἀμφισβητήσεις, ἀλλὰ τὸ δημόσιον αὐτοῦ κῦρος παρεμβάλλει· ὅθεν ἐνταῦθα δὲν δύναται νὰ γείνη λόγος περὶ τελεσιδικίας· ἀλλ' ὅπωςδήποτε καὶ τότε κατὰ τι ἐνεργεῖ τὸ δικαστήριον· ὥστε καθ' ὅσον ἐνεργεῖ γεννᾶται καὶ τελεσιδικία κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ 645 ἄρθρου. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχει διαφωνία (Aubry et Rau I', 355 σημ. 5. Demolombe Α', 261. Dalloz ἄρ. 15· ὅστις εἰς τὴν ἀπόφασιν αἱ ἀποφάσεις τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας δὲν παράγουσι δεδिकाσμένον» ἐπιφέρει· *mais cela pêche par trop de généralité, car il ne nous paraît pas douteux que les parties qui ont figuré dans ces décisions ne fussent repoussées par l'autorité de la chose jugée, si elles en demandaient l'annulation*).

9) Νόμ. 1 βασ. (51, 2). «τὰ μεταξὺ ἐτέρων κρινόμενα ἄλλοις οὐ προκρίνει» (πρὸς. καὶ νόμ. 3. 7. 20. 26. βασ. αὐτόθι. νόμ. 46. 60. 94 βασ. 9, 3. νόμ. 10 π. 44. 1. νόμ. 25 § 2 π. 44. 2. Σαβιν. τ', § 301). Ἐξαιρέσεις ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας (νόμ. 29 πρ. π. 44, 2). Αἱ ἀποφάσεις ὁμῶς, αἱ κατὰ τῶν ὀφειλετῶν ἐκδοθεῖσαι, ὑποχρεοῦσι καὶ τοὺς χειρογραφικοὺς αὐτῶν δανειστὰς (ΑΠ. 175 τοῦ 56)· μόνον διὰ δόλον δύνανται νὰ προσβληθῶσι παρὰ τούτων (νόμ. 3 § 1 π. 42, 8. *gesta fraudationis causā accipere debemus si forte data opera ad iudicium non adfuit, vel litem mori patiatur*. νόμ. 3 βασ. 9, 8· ἡ ἐπιτηδὲς οὐκ ἔλθεν εἰς δικαστήριον». Dalloz chose jugée ἄρ. 245. Aubry et Rau § 769 σημ. 27. Carré § 1713). Ὡς τίτλοι (π. χ. ὅτι ἡγόρασα ὁ διεκδικῶ) ἀντιτάσσονται καὶ κατὰ τρίτων (ΑΠ 89 τοῦ 59) — 'Αδιάρρονον δ' ἐστὶν ἂν αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου καὶ ἀντιπροσώπου ἐδικάσθη τις (νόμ. 4. 11 § 7 π. 44, 2. κατωτ. σημ. 11. ε').

Τὸ δεδικασμένον μετὰ τῆς κρίσεως καὶ ἐννοουμένης ὁμολογίας δὲν ἔχει ἀσφάλειαν ἐν ἐννοουμένης διακρίσει τοῦ κληρονομήσαντος ἐννοουμένης ἀπὸ τῆς ἀλλαγῆς καὶ δ' ἐννοουμένης ΚΣΤ. 336 ἐροίας

KA. 41
KB. 316

KB 249 →

KA. 75

IST.

233
IZ. 454
KE-278
KA 61
ἐννοη. § 130
συμφ. 12
ΚΓ. 194
KB. 234
" 316

αὐτῇ ὑπέκουνσιν ἀνάγκῃ¹⁰. Τρίτους δὲν ὑποχρεοῖ κατὰ γενικὸν κανόνα τὸ δεδικασμένον¹¹.

Ἀπόφασις ἐν δυνάμει, περὶ τοῦ ἀντιθέτου κατὰ εἰδικὸν διαδόχον ΚΒ. 307.
 δεδικασμένον δὲν ἰσχύει, ὡς ἀρκολοῦ δόξου καὶ συμφωνοῦ. ΛΑ. 487.

10) Οὐ μόνον κατὰ τῶν γενικῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν εἰδικῶν διαδόχων ἰσχύει ἡ τελεσιδικία (νόμ. 9 § 2 π. 44, 2° Julianus scribit, ex-ceptionem rei judicate a persona auctoris ad emptorem transire so-) 105
 lère, retro autem ab emptore ad auctorem reverti non debere νόμ.) 111

11 § 3. 9. 10 π. αὐτ. νόμ. 25 βασ. 51, 2° καὶ ὁ διαδεχόμενος τὸν ἡττηθέντα ἐκβάλλεται τῇ περὶ τῶν κεκριμένων παραγραφῇ (νόμ. 28 ΚΒ 226
 πανδ. αὐτ. νόμ. 2 κώδ. 8, 36. ΑΠ. 220 τοῦ 56, ἀλλὰ 218 τοῦ 55;).) 540
 Ἰσχύει τὸ αὐτὸ καὶ ὅταν ἡ διαδοχὴ λάβῃ χώραν διαρκούσης τῆς δι- ΛΑ 487
 κης; Ἀμφιβολον· τινὲς συγγραφεῖς (Venger § 173 σημ. 5. Bayer 454. § 260 συμ-
 Langenn u. Kori, Erört. B', 187. Carré Procéd. ζ. 1283 ter. 1710, 4 § 5
 1710 ter. Rauter σ. 422) λύουσι καταφατικῶς τὸ ζήτημα· ἐναντίαν

γνώμην ἔχουσι ἄλλοι (Σαβιν. ζ'. 470· Hefftr System. 274 σημ. 63, 67). Τὸ παράδοξον εἶναι ὅτι καὶ οἱ μὲν καὶ οἱ δὲ στηρίζουσι τὴν γνώμην αὐτῶν ἐπὶ τῶν αὐτῶν νόμων, ἥτοι νόμ. 3 § 1 π. (20, 1). νόμ. 11 § 10. νόμ. 29 § 1 π. (44, 2). Ὁ § 10 τοῦ 11 νόμ., ὅστις κυρίως ἀναφέρεται εἰς τὸ προκείμενον, ἔχει οὕτως Γεν. ἀρχαί § 97 σημ. 3

Item si rem, quam a te petierat Titius, pignori Sejo dederit, deinde Sejus pignoratitia adversus te utatur, distinguendam erit, quando pignori dedit Titius; et si quidem antequam peteret, non oportet ei nocere exceptionem, nam et ille petere debuit et ego salvam habere debeo pignoratitiam actionem; sed si posteaquam petiit (περὶ τῆς σημασίας τοῦ petiit ὅτι δηλοῖ μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς δίκης καὶ πρὸ τοῦ πέρατος αὐτῆς νόμ. 40 πρ. π. 5, 3. νόμ. 11 § 9 π. 44. 2) pignori dedit, magis est, ut noceat exceptio rei judicate.

Ὁ ἄρειος Πάγος ἐξέδωκε περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἀντιθέτους ἀποφάσεις ὑπ' ἀριθ. 218 τοῦ 51 καὶ 537 τοῦ 52. διὰ τῆς δευτέρας παρεδέξατο ὅτι ἡ τελεσιδικία χωρεῖ καὶ κατὰ τοῦ διαρκούσης τῆς δι- ΚΕ. 45
 κης γενομένου διαδόχου· ἡ ἀπόφασις αὕτη φαίνεται συμφωνοτέρα πρὸς τὸ ἄνω τυπωθὲν τεμάχιον τοῦ Πανδέκτου (πρβ. καὶ Seuffert Γ', 476. Brackenhöft Identität σ. 195 σημ. 24. Wetzell 443).

11) Νόμ. 1. 2. 4. κώδ. (7, 56). Ὑπάρχουν ὅμως ἐξαίρεσεις τινὲς 305/1914
 ἡγουν α') ἡ περὶ τῆς προσωπικῆς καταστάσεώς τινος, μετὰ τοῦ ἀρμο- Πρ. Ποτρ.
 δίου ἀντιδίκου (justus contradictor) καὶ ἄνευ συμπαγυνίας δικασθέν- Δι' ἰσχύου.
 τος, ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις ὑποχρεοῖ πάντας (νόμ. 1 § 16 βασ. 31, 6).
 «εἰ διαγινώσκων ὁ δικαστὴς περὶ τοῦ, εἰ ἐξ αὐτοῦ ἐκγυμονεῖ, ἀποφῆ-
 νηται ἐξ αὐτοῦ ἐκγυμονεῖν, γίνεται γνήσιος ἥτοι ὑπεξούσιος» πρβ. νόμ.

Δεδικασμένον κατ' ἐγγράφον, ἐν ἰσχυρὸν κατ' ἐκδοθέν
 1. 323.

KA-62
1. 50

KA.413-414
HE 278

~~Edi naopier nala op oosengndin b swakho bawmwa ioxda uai~~
~~nala ipexila. Zeywani quato lwaq'ou uiponua; xaxi juat'ed op'jow KE.~~
~~Tayaladag nala bawmwa op oosengndin b swakho bawmwa ioxda uai~~
~~ediponua op oosengndin b swakho bawmwa ioxda uai~~

ρᾶς, ἤγουν τῶν ἀπαρτιζόντων αὐτὴν τριῶν στοιχείων¹², τοῦ δικαιώματος¹³, τοῦ γεγονότος ἐξ οὗ τοῦτο πηγάζει¹⁴

διδικασμένην ἀποφασίζοντες αἱ μετὰ τὴν αὐτὴν διαδίνουσα ἀρχὴ δι' αὐτὴν αὐτὴν ἀντικειμένην ἐν δαδίσαι αὐτὴν ἀρχὴν ΚΡ 242 - ΚΣΤ. 442
διδικασμένην ἐν σπινιῶν ἀποφασίζοντες ἀρχὴν ΚΕ 456 - ΚΒ. 416
ἐν σπινιῶν ἀποφασίζοντες ἀρχὴν ΚΕ 456 - ΚΒ. 416

κασθέντων (πολ. 782, νόμ. 10 § 4 π. 49, 1 νόμ. 10 βασ. 9, 1. Στοιχ. σημ. 21). ζ') κατὰ τὸ ἄρθρ. 869 ἡ ἀπόφασις ἐκτελεῖται καὶ κατὰ τρίτων, ἐὰν ὑπάρχωσιν οἱ αὐτοὶ ἀναγραφόμενοι ὅροι (κατωτ. § 260 σημ. 9). η') περὶ τῶν κατὰ τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίαν ἐκδιδομένων ἀποφάσεων καὶ τῶν κηρυττουσῶν πτώχευσιν ὁρ. § 140 σημ. 6, § 151 σημ. 14. ἐμπορ. νόμ. ἄρθρ. 586, 587.

12) Ταυτότης τοῦ δικαίου, ταυτότης τῶν παραγαγόντων αὐτὸ γεγονότων, ταυτότης τοῦ ἀντικειμένου (νόμ. 7 § 1 π. 44, 2). et quidem ita definiri potest, toties eandem rem agi, quoties apud judicem posterior em id quaeritur, quod apud priorem quaesitum est (νόμ. 7 § 4 π. αὐτ.) et generaliter exceptio rei judicatae obstat, quoties inter easdem personas eadem quaestio revocatur (νόμ. 11 βασ. 51, 2). «τότε ἀντιτίθεται ἡ παραγραφὴ, ὅτε τὸ αὐτὸ σῶμα ἐστίν, ἡ αὐτὴ ποσότης, τὸ αὐτὸ δίκαιον, ἡ αὐτὴ αἰτία τῆς κινήσεως καὶ ἡ αὐτὴ τῶν προσώπων αἵρεσις».

13) Ταυτότης τοῦ δικαίου. Οὕτω ὁ κινήσας τὴν περὶ παραγγελίας (νομῆς) ἀγωγὴν καὶ ἡττηθεὶς, οὐ κωλύεται κινήσαι τὴν τὰ ἴδια ἐκδικουσαν ἀγωγὴν: «ὁ περὶ τῆς ὁδοῦ (iter) κινήσας δύναται κινεῖν ὕστερον περὶ τῆς πλατείας (actus)»· «ὁ κινήσας τὴν τὰ ἴδια ἐκδικουσαν ἀγωγὴν καὶ ἡττηθεὶς οὐκ ἐκβάλλεται τῇ περὶ τῶν κεκριμένων παραγραφῇ κινῶν ὕστερον τὴν περὶ χρέους παραγγελίαν (προσωπικὴν ἀγωγὴν)» (νόμ. 12. 10. 28. βασ. 51, 2). ὁ κυριότητα αἰτήσας καὶ ἡττηθεὶς δύναται αἰτήσῃ κατόπιν ἐπικαρπίαν ἢ ἐμφύτευσιν· ἀντικείμενος φαίνεται ὁ νόμ. 21 § 3 π. (44, 2. Στοιχ. § 97 σημ. 25)· ἀλλ' ὅπωςδὴποτε δὲν ἰσχύει οὗτος τὴν σήμερον, καθότι κατὰ τὰς βάσεις τῆς σημερινῆς διαδικασίας εἰς τὸ δικαστήριον καταφέρεται μόνον ὅ,τι οἱ διάδικοι εἰδικῶς ὑποβάλλουσιν αὐτῷ Endemann σ 553.

14) Ταυτότης τοῦ γεγονότος. Οὕτω α') ὁ ἐπὶ τῇ βάσει ῥητοῦ τίτλου διεκδικήσας τὴν κυριότητα ἢ ἄλλο ἐμπράγματος δίκαιον καὶ ἡττηθεὶς, δύναται νὰ διεκδικήσῃ πάλιν τὸ αὐτὸ δίκαιον, ἐπικαλούμενος ἄλλον τίτλον (ΑΠ. 182 τοῦ 53. οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας διαφωνοῦσι. Σαβιν. 453. Bayer 451. ἡ διαφωνία αὐτῶν στρέφεται περὶ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ νόμ. 14 § 2 π. 44, 2). Aubry § 769 σημ. 87. Demolombe Α', 292· β') ὁ προσβαλὼν δικαιοπραξίαν τιὰ ὡς ἀκυρὸν ἢ ἀκυρώσιμον καὶ ἡττηθεὶς, δύναται νὰ

προσβάλῃ κατόπιν αὐτὴν ἐπικαλούμενος ἕτερον ἀκυρότητος ἢ ἀκυρώσεως λόγον; Τοῦ ζητήματος τούτου πολλὴ παρὰ τοῖς γάλλοις συγγραφεῦσιν ἐγένετο ἀνακίνησις καὶ διαφωνία ἰσχυρὰ ἐπικρατεῖ περὶ τὴν λύσιν αὐτοῦ, προελθοῦσα κυρίως ἐκ τοῦ πολυστημάντου τῆς λέξεως *cause* τοῦ 1351 ἄρθρου τοῦ κώδικος αὐτῶν. Τίνα ἔννοεῖ τὸ ἄρθρον τοῦτο *cause de la demande*; Καὶ συμφωνοῦσι μὲν ὅτι *cause de la demande* est le *fait juridique*, qui engendre le droit, qu'on fait valoir par voie d'*action* (τὸ γενεσιουργὸν τοῦ δικαίου γεγονὸς) καὶ ὅτι *cause de la demande* καὶ *moyens de la demande* εἰσὶν ἔννοιαι διάφοροι ἀλλὰ, σκεπτόμενοι ὅτι ἡ λύσις ἀπαιτεῖται νὰ μὴ προσκρούῃ μήτε εἰς τοῦ δεδικασμένου τὴν αὐθεντεῖαν, εὐρεῖαν δικῶν παλαιστραν ἀνοίγουσα, μήτε εἰς τῆς διαδικασίας τὰς θεμελιώδεις βάσεις, ἀνεξετάστως ἀκυρότητας μὴ προταθείσας ἀποκλείουσα (Demol. σ. 301), χαλαροὶ δεικνυνται περὶ τὸν ἀκριβῆ τῆς *cause* καθορισμόν. Μία γνώμη θεωρεῖ *cause* τὴν ἀκυρότητα αὐτὴν γενικῶς· ἀπλᾶ δὲ *moyens* τὰ διάφορα αὐτῆς εἶδη· οἷον ἐὰν αἰτῇται ἡ ἀκυρότης διαθήκης ἢ πωλήσεως ἀκινήτου δι' οὐσιωδὲς τι ἐλάττωμα, ἀντικείμενον μὲν τῆς ἀγωγῆς ἐστὶ, κατὰ τὴν γνώμην ταύτην, ἡ ἐξ ἀδιαθέτου διαδοχῇ ἢ τὸ ἀκίνητον, *cause* δὲ αὐτῆς, ἡ ἀκυρότης· ἐν ἄλλαις λέξεσιν αἰτία ἐστὶ τὸ αἰτιατόν. Ἄλλη γνώμη θεωρεῖ *cause* τὰς εἰδικὰς μὲν ἀκυρότητας, ἀλλ' ὑπὸ κατηγορίας, τῆς *moyens* εἰσὶ τὰ τῆς αὐτῆς κατηγορίας εἶδη· οἷον, ἐὰν αἰτῇται ἡ ἀκυρότης ἔνεκα δόλου ἢ πλάνης ἢ βίας, ἐπειδὴ τὰ περιστατικά ταῦτα εἰσὶ πάντα αἰτίαι ἐπηρεαστικαὶ τῆς συναίνεσεως, *cause* τῆς ἀγωγῆς, λέγουσιν οἱ ὁπαδοὶ τῆς γνώμης ταύτης, ἐστὶν ἡ ἐλαττωματικὴ συναίνεσις, *moyens* δὲ αὐτῆς ὁ δόλος, ἡ πλάνη καὶ ἡ βία. Τρίτῃ τέλος γνώμῃ ἀναγράφει ὡς *cause* ἐκάστην εἰδικὴν ἀκυρότητα· κατ' αὐτὴν ὑπάρχουσιν ἐπὶ ἐκάστης δικαιοπραξίας τόσαι ἀγωγῆς ἐπὶ ἀκυρότητι *causes*, ὅσαι καὶ εἰδικαὶ ἀκυρότητες, τουτέστιν ὅσα εἰδικὰ περιστατικά, ἐπιφέροντα κατὰ νόμον ἀκυρότητα ἢ ἀκύρωσιν. Ἡ δευτέρα γνώμη φαίνεται ἐπικρατοῦσα ἐν Γαλλίᾳ (πρβ. Toullier E', § 160, 161. 165—168. Marcadé E', 164. Aubry § 769 σημ. 66 ἐπ. Mangin ἀρ. 405. ἰδίως Demolombe Α', 288 ἐπ.). Ἄλλὰ παρ' ἡμῖν, μετὰ μελέτην ἐπανειλημμένην τοῦ ζητήματος, ὁρθὴν θεωρῶ τὴν τρίτην γνώμην, ἥτις ἔχει μὲν πως ὑπὲρ ἑαυτῆς καὶ τοὺς νόμ. 47 π. (5, 3. «ὁ ἡττηθεὶς περὶ διαθήκης τὸ πλαστόν, δύναται περὶ αὐτῆς ὡς ἀκύρου κινεῖν»), νόμ. 48 § 7 π. (21, 1. «ὁ περὶ ἐνὸς πάθους κινῶν, καλῶς προλέγει καὶ περὶ ἐτέρου μετὰ ταῦτα φαινομένου κινεῖν» ὅρ. καὶ νόμ. 32 § 1 Π. 21. 2. νόμ. 8 § 12 βας. 39, 1. ΑΠ. 67 τοῦ 84· 57 τοῦ 87). ἀλλὰ κυρίως καὶ ἀκαταμαχῆτως στηρίζει αὐτὴν τὸ ἄρθρ. 274 τῆς πολ.

καὶ τοῦ ἀντικειμένου εἰς ὃ ἀναφέρεται ¹⁵. ἀδιάφορος δὲ εἶναι ἡ ὀνομασία τῆς ἀγωγῆς, δι' ἧς ἡ διαφορά εἰσάγεται, ἢ ὁ τύπος καθ' ὃν τὸ δικαστήριον ἀποφαίνεται· διότι καὶ

δικονομίας ἡμῶν, καθ' ὃ ἡ τελεσιδικία ἀπαιτεῖ, πρὸς τοῖς ἄλλοις, νὰ ὑπάρχῃ καὶ τὸ αὐτὸ γεγονός (Tbalsache ἔχει τὸ γερμ. κείμενον)· πότε δὲ ὑπάρχει ταυτότης γεγονότος, δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ σπουδαία διαφωνία· καὶ ὁ Demolombe ἐγκρίνει τὴν τρίτην γνώμην, ἀλλὰ μετὰ τινος τροποποιήσεως, δικονομικῶς καὶ παρ' ἡμῶν (πολ. 533 § 3) καὶ παρὰ τοῖς γάλλοις (proc. 61 § 3), ἀπραγματοποιήτου. Κατ' αὐτὸν ἐὰν ἡ ἀκυρότης αἰτῆται διὰ λόγον εἰδικῶς ἐν τῇ ἀγωγῇ ἐκπεφρασμένον, τελεσιδικία δὲν ὑπάρχει· ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς λόγους· ἐὰν δὲ αἰτῆται γενικῶς, ὑπάρχει δεδικασμένον διὰ πάντα τὰ εἶδη τῆς ἀκυρότητος (ἀρ. 335). Κατὰ τὴν γνώμην ταύτην εἶναι βεβαίως, ἂν οὐχὶ πιθανῇ, δυνατὴ ὅμως ἐπανάληψις δικῶν περὶ ἀκυρότητος τῆς αὐτῆς δικαιοπραξίας· ὅπερ δυσάρεστον καὶ ἀπευκτέον (Demol. σ. 305. 312)· ἀλλὰ τὸ κακὸν τοῦτο εὐκόλως ματαιοῦται παρὰ τοῦ ἐναγομένου· ἀρκεῖ νὰ αἰτήσῃ οὗτος ἀνταγωνικῶς ν' ἀναγνωρισθῇ ὡς ἔγκυρος ἡ δικαιοπραξία (Στοιχ. § 82 σημ. 2, β'. Büllow Civilprozessord. σ. 161).

15) Ταυτότης τοῦ ἀντικειμένου. Οἷον α') ὁ αἰτήσας ὅλον τι καὶ ἀποβληθεὶς, ἀντικρούεται διὰ τῆς τελεσιδικίας αἰτῶν ὕστερον μέρος τοῦ ὅλου· ἐπειδὴ *in toto et pars continetur* (νόμ. 7 βασ. 51. 2)· π.χ. ἐὰν περὶ ἀγέλης κινήσω, οὐ δύναμαι πάλιν περὶ αὐτῆς κινεῖν εἴτε τῇ ξήθῃ εἴτε ἐμειώθῃ· ἀλλ' οὐδὲ περὶ δῆλου σώματος, ὅπερ ἦν τότε τῆς ἀγέλης (νόμ. 19 § 1 βασ. αὐτ.) προσέτι ἐὰν κινήσω περὶ δύο πραγμάτων, οὐ δύναμαι ὕστερον περὶ τοῦ ἐνὸς κινεῖν (νόμ. 7 πρ. νόμ. 21 § 1 π. 44, 2). ἀλλ' ἂν περὶ οἰκίας κινήσω, δύναμαι ὕστερον περὶ τῆς ὅλης κινεῖν, τῆς οἰκίας λυθείσης (νόμ. 7 § 2 βασ. αὐτ.)· β') ὁ αἰτήσας μέρος τοῦ ὅλου καὶ ἡττηθεὶς, ἐὰν ὕστερον αἰτήσῃ τὸ ὅλον, ἀποκρούεται διὰ τῆς τελεσιδικίας μόνον κατὰ τὸ αἰτηθὲν μέρος, ἐκτὸς ἂν συνέχωνται ἀμρότερα· π.χ. ἐὰν κινήσω κατὰ σοῦ, ὡς ἔχων δικαίον ἐπὶ 10 πόδας ὑψοῦν τὸν οἶκόν μου καὶ μετὰ ταῦτα κινῶ, ὡς ἔχων δικαίον ἐπὶ 20 πόδας ὑψοῦν, ἐκβάλλομαι τῇ περὶ τῶν κεκριμένων ἐνστάσει (νόμ. 24 βασ. αὐτ.)· διότι (κατὰ τὸν νόμ. 26 π. 44, 2) *aliter superior pars (ἤτοι τὸ ὑπεράνω τῶν 10 ποδῶν μέρος) jure haberi non possit, quam si inferior quoque jure habeatur*· ἀλλ' ὁ αἰτήσας μέρος ομάδος, δύναται κατόπιν νὰ αἰτήσῃ καὶ τὸ παραλειφθὲν μέρος αὐτῆς (νόμ. 20, 21 πρ. π. 44, 2)· γ') ὁ μέρος ἐπικαρπίας αἰτήσας καὶ ἡττη-

ΚΓ. 474.

ΚΒ 27.

ἄλλως ὀνομασθείσης¹⁶ τῆς ἀγωγῆς, ἀρμόζει ἡ τελεσιδικία, καὶ τὰ παρεμπιπτόντως ἢ προχρηματικῶς λυθέντα νομικὰ ζητήματα γίνονται τελεσιδικα¹⁷.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

Κοινὰ τῶν δικαστικῶν πράξεων.

Α'.) Περί κοιροποιήσεωρ.

§ 90. Ἐξηγήθη ἀνωτέρω ὡς θεμελιῶδες ἀξίωμα τῆς πολιτ. δικονομίας ἡ τῶν δικαζομένων πρὸ τῆς ἀποφά-

θείς, δύναται ἀκολουθῶς νὰ αἰτήσῃ ἕτερον μέρος προσαυξηθὲν αὐτῷ ὕστερον (νόμ. 12 βασ. αὐτ. νόμ. 14 § 1 π. αὐτ. νόμ. 33 § 1 π. 7, 1). δ') ὁ κινήσας περὶ ἀγροῦ καὶ μετὰ ταῦτα περὶ νήσου πλησίον αὐτοῦ τεχθείσης ἐν ποταμῷ κινῶν ἐκβάλλεται τῇ ἐνστάσει τῆς τελεσιδικίας (νόμ. 24 § 1 βασ. 51, 2).

16) Ὑπαρχούσης ἐν ἀμφοτέραις ταῖς δίκαις τῆς αὐτῆς διαφορᾶς ἀδιάφορον εἶναι ὅτι ἐγένετο χρῆσις ἄλλου εἶδους ἀγωγῆς (νόμ. 7 § 4 π. 44, 2). "Ὅθεν α') ὁ κινήσας τὴν περὶ κληρονομίας ἀγωγὴν καὶ ἀποτυχὼν ἐκβάλλεται τῇ τοῦ δειδικασμένου ἐνστάσει διεκδικῶν ὕστερον λόγῳ κληρονομικῶν πράγματα τῆς κληρονομίας, διότι ἐδικάσθη ἤδη ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν εἶναι κληρονόμος (νόμ. 3 βασ. 51, 2). β') ὁ διὰ τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς ἀποτυχὼν ἀποκρούεται τῇ τοῦ δειδικασμένου ἐνστάσει κινῶν ὕστερον τὴν τῆς νομῆς (νόμ. 8 βασ. 51, 2). γ') ὁ τὴν διεκδικητικὴν κινήσας καὶ ἡττηθεὶς, εἰς ὕστερον ἐναχθεὶς διὰ τῆς πονδλικοανῆς ἀντιτάξῃ τὴν κυριότητα αὐτοῦ, πολεμεῖται διὰ τῆς τοῦ δειδικασμένου ἐνστάσεως (νόμ. 24. π. 44, 2). δ') τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ἐπὶ διαζευτικῶν ἐνοχῶν διὸ ὁ κινήσας τὴν ἀντιστρέφουσιν ἀγωγὴν καὶ ἡττηθεὶς ἐκβάλλεται τῇ τῶν κεκριμένων ἐνστάσει ἐνάγων ἔπειτα ἐπὶ μειώσει τοῦ τιμήματος (νόμ. 25 § 1 44, 2).

17) Ἐν τοῖς δικαστικοῖς ἀγῶσι σπανίως περιορίζεται τῶν δικαζομένων ἡ διαφωνία εἰς τὰ ἀπλᾶ τῆς δίκης στοιχεῖα, τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς· διότι πολλάκις ἀναφύονται καὶ ἄλλα ζητήματα, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον ἐπιρροὴν εἰς τὴν δίκην ἔχοντα, ἅτινα ἢ ἐξετάζονται ὡς τοιαῦτα ἐν τῇ δίκῃ, ἢ ἐξετάσθησαν ἤδη ἐν ἐτέρᾳ δίκῃ ὡς κύρια ζητή-

Κ.Θ. 253
Λ. 50

σεως ἀκρόασις (§ 77)· διατοῦτο ἔχουσιν οὗτοι δικαίωμα
νὰ καλῶνται εἰς πᾶσαν ἐπὶ ἀκροατηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ
ἐνεργουμένην πράξιν καὶ νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν πάντων
τῶν ἐν τῇ δίκῃ γινομένων· ἡ γνῶσις δὲ αὕτη περιέχεται
εἰς αὐτοὺς κατὰ γενικὸν κανόνα¹ δι' ἐπιδόσεως, περὶ
ἧς ταῦτα διετύπωσεν² ἡ ἐγχώριος νομοθεσία, ἰδίως ὡς

ματα. Γενᾶται λοιπὸν ἡ ἐρώτησις, ἂν ἡ ἀπόφασις ἢ ἀποφνημαμένη
περὶ αὐτῶν, ἀποτελῇ δεδικασμένον καὶ κατὰ τοῦτο. Ἡ ἀπάντησις εἶ-
ναι συνήθως καταφατικὴ (ΑΠ. 123, 236 τοῦ 58, 115 τοῦ 59), στη-
ρίζομένη κυρίως ἐπὶ τῆς ἀρχῆς, καθ' ἣν προαθέντος συμψηφισμοῦ καὶ
ἀπορριφθέντος διὰ τὸ ἀνύπαρκτον τῆς ἀνταπειτήσεως, γεννᾶται ἐντε-
θεν τελεσιδικία (νόμ. 7 § 1 π. 16, 2. νόμ. 7 βασ. 24, 10. νόμ. 8 §
2 π. 3, 5. νόμ. 1 § 4 π. 27, 4). Ὅθεν ὁ αἰτήσας τόκους δανείου
τινὸς καὶ ἡττηθείς, διότι ἐκρίθη ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἀνύπαρκτον τὸ
δάνειον, ἐκβάλλεται τῇ τῶν κεκριμένων ἐνστάσει, αἰτῶν ὕστερον τὸ
κεφάλαιον αὐτὸ ἢ τόκους ἄλλου χρόνου (Arnold Erörter. σ. 268.
Σαβιν. 451. Vanger § 173 V. 3. e. Aubry § 769 σημ. 60)· διὰ τὸν
αὐτὸν λόγον αἱ ἀποφάσεις ἀποτελοῦσι δεδικασμένον καὶ ὡς πρὸς τὰ
προδικαστικά ζητήματα, ἅπερ ἔλυσαν (ἂν τοῦτο ἰσχύῃ καὶ κατὰ ῥωμ.
δίκαιον, διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς. πρβ. νόμ. 5 § 8. 9 π. 25, 3. νόμ.
18 π. 44, 1. Vanger σ. 281. Σαβιν. σελ. 431. ἡ γερμαν. δικονομία
ἔλυσε τὸ ζήτημα τοῦτο ἀποφατικῶς. Bülow σ. 212), εἰ καὶ διὰ τῶν
αἰτιολογιῶν, ἀρκεῖ αὐταὶ νὰ περιέχωσι στοιχεῖα τοῦ κρινομένου δικαίω-
ματος (Σαβιν. σ. 350. Bayer 434. Seuffert Comment. Γ', 473. τοῦ
αὐτοῦ Blätter 1A', 183. IB', 139. Aubry Γ', 355 σημ. 11. Toul.
ἀρ. 228. Linde Zeitsch. N. F' IB', 247. Στοιχ. § 97 σημ. 32. β'
καὶ τὴν ἐμὴν πραγματείαν ἐν τῷ α' φυλλ. τῆς νομικῆς Ἐπιθεωρήσεως),
Περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος πρβ. καὶ νόμ. 18 (44, 1). νόμ. 19
(44, 2). Ἐπὶ πραγματικῶν ὅμως ζητημάτων ἡ τελεσιδικία δὲν ἐκτεί-
νεται. Unger B', 622. Στοιχ. § 97 σημ. 5. ἀνωτ. § 73 σημ. 7 σ. 228,

1) Ἡ δημοσίευσις τῶν ἀποφάσεων ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ διαδίκου ἐπέ-
χει ἐνίοτε τόπον κοινοποιήσεως. Ὅρ. ἀνωτ. § 88 σημ. 3. δι' ὁρισμὸν ἀδ' ὁχι.

2) Περὶ ἐπιδόσεων πραγματεύονται τὰ ἀρθρ. 138±147 τῆς πολ.
δικον. Γαλ. δικον. ἀρθρ. 4, 63, 68, 69. βαυαρ. σχεδ. § 102—108.
βαυαρ. δικ. 192—206. γερμ. δικ. 152—190. (Seuff. Comment. B',
260). Πρωτότυπον τοῦ δικαγράφου εἶναι τὸ ἐπιδιδόμενον, οὐχὶ τὸ παρὰ
τοῦ ἐπιδίδοντος προσαγόμενον εἰς τὸ δικαστήριον (ΑΠ. 26 τοῦ 62).

+ Ἐπαρρητοὶ δικαστ. (143 § 145) ἀρσαλεῖσιν διαλόγου.

πρὸς τὰ τέσσαρα ταῦτα· διὰ τίνος γίνεται ἡ ἐπίδοσις, εἰς τίνα γίνεται, πῶς γίνεται καὶ πῶς ἀποδεικνύεται.

Πρῶτον· ἡ ἐπίδοσις γίνεται διὰ δικαστικοῦ κλητῆρος· ἀρμόδιος δὲ κλητὴρ εἶναι ὁ τῆς περιφερείας, ἐν ᾗ κατοικεῖ ἡ διαμένει ὁ πρὸς ὃν ἡ ἐπίδοσις μέλλει νὰ ἐνεργηθῇ. Δίδονται δὲ τῷ κλητῆρι ἡ πρὸς ἐπίδοσιν παραγγελία ἐν τῷ ἐπιδοτέῳ ἐγγράφῳ⁴. ἢ δι' ἰδίαις ὁρμαῖς.

Δεύτερον· τὸ ἐγγραφοῦ ἐπιδίδονται εἰς τὸν διάδικον ἢ τὸν ἀντίκλητον⁵. ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν νομικῶν ἢ τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελούντων προσώπων, εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον⁶, καὶ ἐπὶ τῶν πτωχεύσεων, εἰς τινὰ πράκτορα ἢ σύν-

δικαστηρίου, εἰς τοῦ ὁποῦ τὴν περιφέρειαν κατοικεῖ ἢ διατρίβει ὁ διάδικος, εἰς ὃν πρέπει νὰ γείνη ἡ ἐπίδοσις⁷. Ἄλλης περιφερείας κλητὴρ δὲν δύναται νὰ ἐπιδώσῃ ἐγκύρως (Ὁργ. 159).

4) Τὴν παραγγελίαν δὲ δίδει ἢ αὐτὸς ὁ διάδικος ἢ πληρεξούσιος ἐκ τῶν προσώπων τοῦ 94 ἄρθρ. (ΑΠ. 40 τοῦ 58· ὁ ἄνευ ἐντολῆς δοὺς τὴν παραγγελίαν ὑπόκειται εἰς ἀποδοκίμασιν· ΑΠ. 121 τοῦ 56)· ἢ δὲ μετὰ τὴν δόσιν τῆς ἐντολῆς παῦσις τῆς πληρεξουσιότητος δὲν ἐπιτρέπει τὸ κύρος τῆς ἐπιδόσεως (ΑΠ. 257, 264 τοῦ 67). Κατὰ τὴν νομολογίαν τῶν δικαστηρίων (ΑΠ. 27 τοῦ 46, 3 τοῦ 69), «ἂν εἰς τὴν πρὸς ἐπίδοσιν παραγγελίαν δὲν ἀναφέρεται ρητῶς τὸ ὄνομα τοῦ παραγγελομένου κλητῆρος, ἢ παράλειψις αὕτη δὲν καθιστᾷ, κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθ. 141 καὶ 146 τῆς πολ. δικον. ἁκυρον τὴν ἐπίδοσιν». Ὁ κλητὴρ ἐνεργεῖ κατ' ἐντολήν· ἄρα οὐσιῶδες εἶναι νὰ προκύπτῃ ἐκ τοῦ περὶ ἐντολῆς ἐγγράφου τίς ὁ ἐντολεὺς καὶ τίς ὁ ἐντολοδόχος (ἀνωτ. § 20 σημ. 9)· ἔπειτα διὰ τῆς νομολογίας αὐτῆς σπανίως εὐρήσκει ἐφαρμογὴν τὸ 163 ἄρθ. τοῦ Ὁργανισμοῦ. Ἄλλ' ἂφ' ἑτέρου παρέχει πολλὰς εὐκολίας αὗται ὅμως εἶναι δεινὸν νὰ ἐκταθῶσι καὶ μέχρις ἀντικαταστάσεως τοῦ ἐγγράφου τούτου διὰ τοῦ ἐπιδοτηρίου τοῦ κλητῆρος (κατὰ τὴν 63 τοῦ 79 ἄπ. τοῦ ἄρ. Πάγου. ὅρ. ΑΠ. 106 τοῦ 77).

5) Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν δύνανται νὰ γείνωσιν ἐπιδόσεις εἰς τοὺς πληρεξουσίου, ὅρ. ἀνωτέρ. § 58 σημ. 14.

6) Τίς ἐστὶν ὁ ἀντιπρόσωπος οὗτος ἔδ. ἀνωτ. § 56 σημ. 8—10.

7) Ἀντὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν δύνανται νὰ ἐπιδωθῶσιν ἐγγραφα ὁμοίων τοῦ ἐγγράφου ΚΖ. 296. Κρ. ὁργανισμ. Α. 507.

8) Διὰ τὴν ἐπίδοσιν κατοικίᾳ· ἀδικοῦσα ἀλλοτρίᾳ διατρίβει ΚΘ. 116.

δικον 7. Ἐνίοτε ἐφαρμόζονται εἰδικαὶ διατάξεις περὶ τὰς ἐπιδόσεις⁸. ἤγουν αὗται γίνονται α') ἐπὶ ἐμπορικῶν ἢ ἄλλων⁹ ἐταιριῶν, εἰς τὸν προϊστάμενον τῆς ἐταιρίας, τὸν διαχειριστήν, τὸν γραμματέα, τὸν ἐπὶ τῶν βιβλίων, ἢ ἄλλον τὰ αὐτῆς ἐπιτετραμμένον¹⁰. τέλος ἐν ἐλλείψει τοι-

καὶ ἐπίδοσις βαρὺ ἀποδείξωσιν ἀνθρώπου μόνου ἐν ἑξέσει. ΚΒ 275

εἰς τὸν ἐπὶ τῆς διεκπεραιώσεως ὑπάλληλον, ἐπιτετραμμένον ὄντα παρὰ τοῦ ὑπουργοῦ τὴν παραλαβὴν δικογράφων. ΑΠ. 97 τοῦ 45.

(7) Ὁ Chauveau (Carré Procéd, 370 tredec.) φρονεῖ, ὅτι ὑπαρχόντων πολλῶν πρακτόρων ἢ συνδίκων, ἡ ἐπίδοσις πρέπει νὰ γείνη εἰς πάντας· στηρίζει δὲ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπὶ ταύτης τῆς σκέψεως· «πολλοὶ σύνδικοι διορίζονται, λέγει, ἵνα αἱ ὑποθέσεις τῆς πτωχεύσεως ἐνεργῶνται μετὰ πλείονος περισκέψεως καὶ διότι τῶν πολλῶν ἡ γνώμη κρείττων ἐστὶ τῆς τοῦ ενός· ἐὰν λοιπόν, ἐπιφέρει, ἡ ἐπίδοσις γείνη εἰς ἓνα μόνον πράκτορα ἢ σύνδικον, δυνατόν εἶναι οἱ λοιποὶ νὰ μὴ μάθωσι τὴν κοινοποιηθεῖσαν πράξιν καὶ ἐπομένως ν' ἀποφασίσῃ περὶ αὐτῆς μόνος ὁ λαθὼν τὴν κοινοποίησιν, ὥστε ὁ σκοπὸς τοῦ διορισμοῦ πολλῶν ματαιοῦται. Τὰ αὐτὰ φρονεῖ καὶ ὁ Dalloz (Exploit ἀριθ. 392). Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ἡ γνώμη αὕτη ἀντίκειται εἰς τὸν νόμον· διότι τὸ ἄρθ. 145 φέρει· «ἡ ἐπίδοσις γίνεται § 5 ἐπὶ πτωχεύσεων εἰς τινὰ πράκτορα ἢ σύνδικον, σκοπεῖ δὴλ. ἡ διάταξις αὕτη, ὡς καὶ αἱ τῶν λοιπῶν §§ τοῦ 145 ἄρθρου τὴν εὐκολίαν τοῦ ἐπιδιδόντος διαδίκου· ἔπειτα ἡ ἀνωτέρω ἐκτεθεῖσα σκέψις τοῦ Chauveau δὲν δικαιολογεῖ τὸ συμπέρασμα αὐτοῦ· ἐπειδὴ ἀληθὲς μὲν εἶναι ὅτι τὰ τῆς πτωχεύσεως πρέπει νὰ ἐνεργῶσιν ἀπὸ κοινοῦ οἱ σύνδικοι· ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἔπεται ὅτι καὶ τὰ δικόγραφα πρέπει εἰς πάντας νὰ κοινοποιῶνται· καθότι καὶ ὁ γραμματεὺς ἐταιρίας τινὸς δὲν δύναται νὰ ἐνεργῇ τὰ τῆς ἐταιρίας καὶ ὅμως ἐπιδόσεις ἐπιτρέπεται νὰ γείνωσιν εἰς αὐτόν.

8) Ἐὰν ὁ κοινοποιήσας ἀπόφασιν ἀποθάνῃ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας, τῆς διὰ τῆς κοινοποιήσεως ταύτης ἀρξαμένης, *δένανται* νὰ κοινοποιηθῶσι παρὰ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ἀποθανόντος δικόγραφα εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ καθ' ὃν ἑρρίζει τρόπον τὸ ἄρθ. 756 § 3; Εὐλόγος εἶναι, νομίζω, ἡ κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ.

9) Ἄρα καὶ ὡς πρὸς τὰς πολιτικὰς ἐταιρίας τὰ αὐτὰ ἰσχύουσιν (ὅρ. τὸν § 194, c τοῦ βαυαρ. Σχεδ. τοῦ 1831, ὅμοιον ὄντα τῷ 4 § τοῦ 145 ἄρθ.). Παρὰ ταῖς Γάλλοις ἔχει ἄλλως τὸ πρᾶγμα, διότι τὸ ἄρθ. 69 § 6 ἀναφέρει μόνον ἐμπορικὰς ἐταιρίας (Dalloz ἀριθ. 434).

10) Μεταξὺ πάντων τῶν προσώπων τούτων δύναται νὰ ἐκλέξῃ ὁ

ούτων, εἰς τινὰ ἑταῖρον ¹¹. β') ἐπὶ ἐμπόρων, ἐργοστασιαρχῶν ἢ βιομηχανῶν παντὸς εἵδους, εἰς αὐτοὺς τρούτους ἢ εἰς τοὺς διαχειριστὰς αὐτῶν. γ') ἐπὶ ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν ἐν ἐνεργείᾳ, εἰς τὸν στρατιωτικὸν διοικητὴν τοῦ τόπου τῆς ἐφεδρείας ¹². δ') ἐπὶ ἀξιωματικῶν καὶ στρατιωτῶν τῆς ξηρᾶς εὐρισκομένων ἐπὶ πλοίου, ὡς καὶ ἐπὶ ναυτικῶν ἀξιωματικῶν ἢ ναυτῶν ἐν ἐνεργείᾳ, εἰς τὸν πλοίαρχον ἢ τὸν τοποτηρητὴν αὐτοῦ ¹³.

Κοινοποίσεις νομίμως γίνονται καὶ ἐν ἀντικειμένῳ ἀξιώματι.
Ν. 295.

κλητῆρ. Ἐὰν ἐν τῷ καταστήματι τῆς ἑταιρίας δὲν εὐρίσκηται ὁ διευθυντής, εὐρίσκεται ὅμως ὁ γραμματεὺς, ἀπαιτεῖται εἰς τοῦτον νὰ ἐνεργηθῇ ἡ κοινοποίησις καὶ οὐχὶ νὰ τοιχοκολληθῇ τὸ δικόγραφον.

11) Εἰς τοὺς ἑταίρους συγχωρεῖται νὰ γίνωνται ἐπιδόσεις μόνον ὅταν ἡ ἑταιρία δὲν ἔχῃ τινὰ τῶν εἰρημένων ἀντιπροσώπων, π. χ. διευθυντὴν, γραμματέα κλ. (ἄρθ. 145 § 4).

12) Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη στηρίζεται εἰς λόγον δημοσίου συμφέροντος (ΑΠ. 391 τοῦ 52)· ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ στρατιωτικῶν ὡς πληρεξουσίων μὴ στρατιωτικῶν ἐνεργούντων (διότι αἱ ἐξαίρεσεις στενῶς ἐφαρμοστέαι· *nontra* ΑΠ. 15 τοῦ 52) ἢ ἐν ἀδείᾳ διατελούντων (ἥτοι μὴ ὑπηρετούντων ἐν τῷ στρατιωτικῷ σώματι ὧς ἀνήκουσιν. ΑΠ. 203 τοῦ 63· ἡ ἀπόδειξις τοῦ περιστατικοῦ τούτου ἐπικεῖται τῷ στρατιωτικῷ ΑΠ. 223 τοῦ 67) καὶ ἐπὶ στρατηγῶν (ἀντιστρατῆγων ἢ ὑποστρατῆγων. ΑΠ. 1 τοῦ 66), διοικητῶν συνταγμάτων, ταγμάτων καὶ φρουρίων (φρουράρχων). Ὅθεν ἔπεται ὅτι συνταγματάρχαι, ἀντισυνταγματάρχαι καὶ ταγματάρχαι μὴ ὄντες ἀρχηγοὶ στρατιωτικοῦ σώματος, ὑπάγονται εἰς τὴν ἐξαίρεσιν (ΑΠ. 269 τοῦ 51). Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τοὺς ἀπομάχους καὶ εἰς τοὺς ἀξιωματικούς τῆς ἐνεργοῦ φάλαγγος (Ν. Πείρ. Β'. 1315). Περὶ τῆς γαλλ. νομοθεσίας ὅρ. *Carré Procéd.* ζ. 351. *Dalloz Exploit* ἀρ. 240. Προδικεῖται ἀπὸ τοῦ δικαστικοῦ γραμματέως.

13) Εἰς τοὺς ἐν ἀδείᾳ ναυτικούς, ἀξιωματικούς ἢ ναύτας, ἐφαρμόζεται ὡσαύτως ὁ γενικὸς κανὼν (τὰ τῆς γαλλ. νομοθεσίας ἐπιθ. παρὰ *Carré Procéd.* ζ. 352. *Dalloz* ἀριθ. 243. γαλλ. δικον. 419. *toutes assignations données à bord à la personne assignée seront valables*).

Ἐπιδόσεις εἰς τὸν πλοίαρχον γίνονται αὐτοπροσώπως εἰς αὐτόν.

9 opa M.
263
63.21)

Op. N. 1745
1911
T. 18. 27.

KA. 320
4 360

151

17) 'Εν τῷ ἀρθ. 145 § 6. 7 κατὰ παραδρομὴν ἀναφέρεται «εἰσαγγελεύς πρωτοδικῶν», ἐξ οὗ ἠδύνατο νὰ ὑποτεθῇ ὅτι πάντοτε τὰ δικόγραφα πρέπει νὰ κοινοποιῶνται εἰς τὸν εἰσαγγελεῖα τῶν πρωτοδικῶν, παρ' οἷωδ' ὅποτε δικαστηρίῳ καὶ ἂν ᾗ ἐκκρεμὴς ἡ διαφορά· τὸ γερμανικὸν κείμενον ἔχει *Staats procurator* ἐν τῇ γενικωτέρᾳ τῆς λέξεως ἐννοίᾳ, σημαίνουσης εἰσαγγελεῖα ἐν γένει (ὅρα τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ 91 ἀρθ. τοῦ Ὁργανισμοῦ. *Dalloz* ἀριθ. 455. 473. *Εὐρετήρ.* Ζ'. 137 §

γὸν τῶν ἐξωτερικῶν ¹⁸· εἰς τὸν αὐτὸν εἰσαγγελέα ἐπιδίδονται τὰ δικόγραφα καὶ ὅταν ὁ διάδικος ᾔηται ἀγνώστου ¹⁹ διαμονῆς, δημοσιευομένης τῆς ἐπιδόσεως αὐτῶν διὰ τινος ἐγγχωρίου ἐφημερίδος. ΓΨ45Τ. 18. 29

Τρίτον. Ἡ ἐπίδοσις ἐκτελεῖται διὰ τῆς ἐγχειρίσεως τοῦ δικογράφου ²⁰. Ἐν παντὶ τόπῳ καὶ χρόνῳ συγχωρεῖ-

88. 91. ΑΠ. 68 τοῦ 52). Δικόγραφα εἰς εἰρηνοδικεῖον ἢ ἐμποροδικεῖον ἐπιδίδονται εἰς τὸν εἰσαγγελέα τοῦ αὐτοῦ πρωτοδικείου (Carré ζ. 374. Dalloz ἀρ. 449).

18) Νόμ. αὐθ' τοῦ 1888.

19) "Ἀγνώστος εἶναι ἡ διαμονὴ τινος, ὅταν οὐ μόνον ἡ μόνιμος αὐτοῦ κατοικία ἀγνοῖται, ἀλλὰ καὶ ἡ προσωρινὴ ἐνδιατριβή, ἢ, γενικώτερον, ὅταν δὲν εὐρίσκηται τὸ οἶκμα, τὸ συνδέον τὸ πρόσωπον μετὰ τόπου τινὸς εἴτε μόνιμος εἴτε προσκαίρως· ἐπομένως ἐὰν ὁ κλητὴρ εὕρῃ μὲν τὸν διάδικον, ἀλλ' αὐτὸς δὲν θέλῃ νὰ παραλάβῃ τὸ δικόγραφον, νομίμως κοινοποιεῖ αὐτὸ εἰς τὸν εἰσαγγελέα (Ν. Πείρ. Β', 1319 § 51—523. ΑΠ. 230 τοῦ 61. Dalloz ἀριθ. 258 451—454. Appel ἀρ. 1015)· ἡ περὶ τούτου δὲ πιστοποιήσις τοῦ κλητῆρος ἐν τῷ ἐπιδοτηρίῳ δὲν ὑποχρεοῖ τὸν δικαστὴν νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀποδεδειγμένον τὸ πρᾶγμα (Dalloz ἀρ. 461). — Ἐπὶ τῆς χρήσεως ἐνδίκου τινὸς μέσου (ἀνακοπῆς ἐφέσεως κ.τ.λ.) κατὰ διαδίκου ἀγνώστου διαμονῆς, ἀπαιτεῖται νὰ ἐνεργηθῶσιν ἐντὸς τῆς προθεσμίας ἀμφοτέρω, ἡ τε ἐπίδοσις τοῦ ἐνδίκου μέσου καὶ ἡ ἐν ἐφημερίδι δημοσίευσις; Οὐχί, βεβαίως· εἰ καὶ τὸ ἀρθρ. 145 § 7 λέγει «συγχρόνως»· ἡ δημοσίευσις κατ' ἀνάγκην ἔπεται τῆς ἐπιδόσεως, ἔχει δὲ καὶ ἕτερον σκοπόν, τὴν περιέλευσιν τῆς ἐπιδόσεως πρὸς γνῶσιν τοῦ διαδίκου (βρ. καὶ § 6 τοῦ αὐτοῦ ἀρθρ.).

20) Glück Γ', 379. Bayer 423. Ἡ ἐπίδοσις τῶν δικογράφων κατὰ δύο τρόπους δύναται νὰ γείνη, *ad manus* ἢ *ad domum*. Τὸ φυσικώτερον εἶναι ἡ παράδοσις τοῦ δικογράφου εἰς τὰς ἰδίας χεῖρας τοῦ διαδίκου· ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι πάντοτε εὐκόλον· διότι ὁ παρηγγελμένος τὴν ἐπίδοσιν κλητὴρ θέλει διευθυνθῇ κατὰ φυσικὸν λόγον εἰς τὴν οἰκίαν ἐκείνου, πρὸς ὃν παραγγέλλεται νὰ ἐπιδώσῃ· ἐνταῦθα δὲ δύνανται νὰ συμβῶσι 3 τινά, ἡ εὐρίσκει αὐτόν, ἡ αὐτὸν μὲν δὲν εὐρίσκει ἀλλὰ τοὺς συνοίκους αὐτοῦ, ἡ τέλος οὐδένα εὐρίσκει ἐν τῇ οἰκίᾳ. Εἰς τὰς δύο τελευταίας περιπτώσεις ἡ ἔμπροσθεν ἡ νομοθεσία νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν κλητῆρα νὰ φροντίσῃ ὅπως δὴποτε ν' ἀνεύρῃ τὸν διάδικον, εἰς ὃν παραγγέλλεται νὰ ἐπιδώσῃ, ἢ νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ἐπίδοσιν.

ται νὰ ἐπιδοθῶσι τῷ διαδίκῳ²¹ ἔγγραφα· ἀλλὰ τὰς ἐν κυριακαῖς ἢ ἐν ἐτέρᾳ νομίμῳ ἑορτῇ²² ἢ τὴν νύ-

Τὸ πρῶτον οὔτε εὐκολον οὔτε δίκαιον ἦτο νὰ νομοθετηθῇ ἐνομοθετήθῃ ἄρα τὸ δεύτερον. *Toties prætorem exigere denuntiationem indelligendum est, si sit, cui denuntietur; ceterum si non sit, veluti quod hereditaria insula est necdum hereditas adita, si heres non extet, nec inhabitetur, cessat hæc pars edicti. Est tamen tutius libellum ad ipsas ædes proponere* (νόμ. 4 § 6 π. 39, 2. *Demol. A'*. 434).

21) Carré Procéd. ζ. 346. 350. Boncenne B', 193. Dalloz ἀρ. 202. Δὲν ἐφαρμόζονται ἐνταῦθα αἱ περὶ συλλήψεως ἐξαιρέσεις τοῦ 1006 ἄρθρου (γαλ. δικον. 781. κατωτ. § 281 σημ. 4)· ἀλλ', ὡς λέγει ὁ Chauveau (ὕπὸ τὸ ζ. 346), ὁ προσεκτικὸς καὶ φρόνιμος κλητὴρ θέλει ἀποφεύγει τὸ νὰ ἐνεργῇ ἐπιδόσεις εἰς τοιοῦτους τόπους· διότι ἐνδεχόμενον νὰ συμβῶσι ταραχαί, ὧν τὰς συνεπείας θέλει ὑποστῇ καὶ αὐτός (Levy σ. 208). Καὶ ἐν φυλακῇ κρατουμένου τινὸς δύνανται νὰ ἐπιδοθῶσιν αὐτῷ ἔγγραφα. Carré Procéd. ζ. 358. ΑΠ. 358 τοῦ 55 Dalloz Exploit ἀρ. 248. *Πομ. Ζουρ.* 75

22) Πολ. 147. νόμ. 11 § 1 κώδ. (3, 12). Ῥητορικώτερον πῶς ἐκφράζεται τὸ ῥῶμ. δίκαιον περὶ τῆς κατὰ τὰς ἑορτὰς παύσεως τῶν δικῶν· *nulla quemquam urgeat admonitio, nulla fidejussionis flagitetur exactio, taceat apparitio, advocatio delitescat . . . præconis horida vox silescat, respirent a controversiis litigantes, habeant fœderis intervallum* (Wetzell 727. Dalloz ἀρ. 351). Ἑορταὶ ἐκτός τῶν Κυριακῶν εἰσιν ἀνεγνωρισμένα α') κατὰ μὲν τὸ ῥῶμ. δίκαιον αὐταὶ τὸ γενέθλιον τοῦ Σωτῆρος· ἡ τῶν ἐπιφανείων αἱ 7 πρὸ τοῦ πάσχα καὶ αἱ 7 μετὰ τὸ πάσχα ἡμέραι τῶν ἁγίων Ἀποστόλων· ἡ 31 δεκεμβρίου· ἡ γενεθλιακὴ ἑκατέρας Ῥώμης· τὸ γενέθλιον καὶ ἡ ἀναγόρευσις τοῦ βασιλέως (νόμ. 5, 19, 23, 24 καὶ 27 βασ. 7, 17. ἴδ. καὶ τὴν Νεαρ. 67 Μανουήλ τοῦ Κομνηνοῦ ἐν τῇ ἐκδ. τῶν Νεαρῶν ὑπὸ Ζαχαρίου σελ. 473. Σύνταγμα κανόνων ὑπὸ Ῥάλλη καὶ Ποτλῇ Α'. 135)· β') κατὰ δὲ τὴν διαδικασίαν τοῦ 1830 ὑπὲρ τὰς 30 (§ 495 τῆς διαδικ. ταύτης). Αἱ περὶ τῶν ἑορτῶν διατάξεις αὗται, τοῦ τε ῥῶμ. δικαίου καὶ τῆς διαδικασίας τοῦ 1830, ἐκρίθησαν μὴ ἰσχύουσαι τὴν σήμερον ἕνεκα τοῦ ἄρθρ. 1100 τῆς πολ. δικονομίας (τὸ ἄρθρον τοῦτο ἄκυροί ὄσα τῶν προνομιοθετημένων, προδιατεταγμένων καὶ προειθισμένων ἀντιβαλλοῦσιν εἰς τὸν νέον δικον. νόμον· ἀλλ' οὗτος δὲν ὀρίζει τι περὶ νομίμων ἑορτῶν· ἄρα ἡ περὶ αὐτῶν προγενεστέρα περὶ ἑορτῶν νομοθεσία, μὴ ἀντιβαίνουσα εἰς αὐτόν, ἰσχύει· ἐπομένως διὰ τὴν μεγάλην ἐβδόμῃ τῆς ἀγίας καὶ μεγάλῃς τεσσαρακοστῆς δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῇ

KB 486.

κατὰ ²³ γινομένης ἐπιδόσεις δύναται νὰ μὴ παραλάβῃ ²⁴.

(ἀν οὐχὶ τὸ διάταγμα τῆς 4 ἁπριλ. 1848) τὸ ῥωμ. καὶ βυζαντινὸν δίκαιον (ὅρ. ἐναντίας παρατηρήσεις ἐν ἐφημερ. Σ. Μπαλάν. Γ', 224), διὰ τὰς λοιπὰς δὲ ἑορτὰς κατ' ἀναλογίαν τὸ διάταγμα τῆς 22 νοεμβρ. 1833 (ἀπόφ. ΑΠ. 544 τοῦ 52). Κατὰ τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ διατάγματος τούτου, ἐκτὸς τῶν Κυριακῶν αἱ ἐργάσιμοι ὥραι περιορίζονται ἐν τοῖς γραφεῖσι εἰς τέσσαρας κατὰ τὰς ἐξῆς ἑορτὰς. Τὸ νέον ἔτος τῶν Θεοφανείων τοῦ Εὐαγγελισμοῦ (ὅταν ἡ 25 μαρτίου πέσῃ τὴν μεγάλην Παρασκευὴν, ἡ ἑορτὴ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν μετατίθεται εἰς τὴν τρίτην τῆς διακαινησίμου, ἧτις τότε εἶναι ἑορτάσιμος· ΑΠ. 114 τοῦ 57) τὴν Δευτέραν τοῦ πάσχα καὶ τὴν Δευτέραν τῆς Πεντηκοστῆς τοῦ ἁγίου Γεωργίου τῆς Ἀναλήψεως τῶν ἁγίων Ἀποστόλων τῆς κοιμήσεως τῆς Παναγίας τοῦ ἁγίου Δημητρίου καὶ τὰς δύο ἡμέρας τῆς τοῦ Χριστοῦ γεννήσεως. Προσέτι κατὰ τὸν ρλ' νόμον τοῦ 1865 ἑορτάσιμοι ἦσαν αἱ τέσσαρες ἡμέραι καθ' ὧς γίνονται δημοτικαὶ ἢ βουλευτικαὶ ἐκλογαί, ὅπερ οὐκ ἰσχύει πλέον (ἄρθ. 45 τοῦ ἐκλογ. νόμ. χμῆ' τοῦ 1877).

Αἱ ἡμέραι βασιλικῆς ἢ ἐθνικῆς τελετῆς δὲν εἶναι ἑορτάσιμοι (Seuffert Blätter ζ', 32), ὡς οὐδὲ αἱ κατὰ τὴν ὁρησκειάν τοῦ προσώπου, εἰς ὃ γίνεται ἡ ἐπίδοσις, μὴ τοιαῦται (§ 105 τοῦ Bauar. Σχ. τοῦ 1831. Blätter X, 110). Ἄλλ' ἐπικειμένου κινδύνου ἐκ τῆς ἀναβολῆς, δύναται ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου νὰ συγχωρήσῃ τὴν ἐπίδοσιν καὶ ἐν ἑορτῇ, τὸ 63 ἄρθρον τῆς γαλ. δικονομίας λέγει ῥητῶς τοῦτο· ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῖν ἰσχύει τὸ αὐτὸ δυνάμει τοῦ 621 ἄρθρου. Περὶ τῶν ἑορτῶν παρὰ Γάλλοις ὅρ. Carré ζ. 3423.

KB 486.
KT. 292.

23) Ὁ νόμος δὲν προσδιώρισε παρ' ἡμῖν τὰ διαχωρίζοντα τὴν ἡμέραν ἀπὸ τῆς νυκτὸς ὅρια· ὥστε ἐξετάζεται τὸ πᾶν κατὰ τὰ φυσικὰ ὅρια· τὸ ἄρθρ. 122 τοῦ κανον. τῆς χωροφυλακῆς δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθὼς πρὸς ἄλλον σκοπὸν νενομοθετημένον, ἤγουν τὸν προσδιορισμὸν τοῦ χρόνου, καθ' ὃν δύναται ἡ χωροφυλακὴ νὰ εἰσέλθῃ εἰς ἰδιωτικὴν οἰκίαν. Κατὰ τὸ 1037 ἄρθρ. τῆς γαλ. δικονομίας ἐπίδοσις δὲν δύναται νὰ γενῇ ἀπὸ μὲν τῆς 1 ὁκτωβρ. μέχρι τῆς 31 μαρτίου πρὸ τῆς 6 πρωϊνῆς ὥρας καὶ μετὰ τὴν 6 ἑσπερινήν, ἀπὸ δὲ τῆς 1 ἁπριλ. μέχρι τῆς 30 Σεπτεμβρίου, πρὸ τῆς 4 πρωϊνῆς ὥρας καὶ μετὰ τὴν 9 ἑσπερινήν. Κατὰ τὸν νόμ. 8 βασ. (7, 17) «ἡ ἡμέρα ἀπὸ ἐβδόμης ὥρας τῆς νυκτὸς ἕως πληρουμένης τῆς ἑκτῆς ὥρας τῆς ἐπομένης νυκτὸς ὀρίζεται καὶ τὸ γινόμενον ἐν οἰαδήποτε ὥρᾳ τῶν εἰκοσι τεσσάρων ὥρῶν ἐν φωτὶ δοκεῖ γίνεσθαι».

24) Ἐὰν ὁ διὰδικος παραλάβῃ ἄνευ ἀντιρρήσεως τὸ δικόγραφον, ἡ

Ἐάν ἐκεῖνος, εἰς ὃν μέλλει νὰ ἐπιδοθῇ δικόγραφόν τι, α') ἀρνήται νὰ παραλάβῃ αὐτό, ὅτε μὲν λαμβάνει χώραν τοιχοκόλλησις, ὅτε δὲ ἐπίδοσις εἰς ἕτερον πρόσωπον²⁵. β')

ἦναι ἀπὼν, ἐπιδίδονται τὸ δικόγραφον εἰς τοὺς συναίκοις αὐτοῦ, συγγενεῖς ἢ ὑπηρέτας²⁶, καὶ ἐν ἐλλείψει τούτων

Εἰς τοὺς συναικίους· ὡς ἀρ. 140. Κ. Δ. 30

Εἰς τοὺς συναίκοις· ὡς ἀρ. 140. Κ. Δ. 30

ἐπίδοσις εἶναι ἰσχυρὰ καὶ τοὶ ἐν ἑορτασίμῳ ἡμέρᾳ ἢ ἐν νυκτὶ γενομένη (Εὐρετήρ. Ζ', 93. Seuffert Blätter Δ', 51. Endem. σ. 177)· οἱ γὰλλοὶ συγγραφεῖς διαφωνοῦσιν (Carré Procéd. ζ. 330. 3426), ἀλλὰ διαφέρει τὸ γράμμα τοῦ νόμου αὐτῶν· «οὐδεμία ἐπίδοσις γίνεται ἐν ἑορτασίμῳ ἡμέρᾳ ἄνευ ἀδείας τοῦ προέδρου».

25) Πολ. 146. «οἱ ἐν τοῖς 3 προηγουμένοις ἄρθροις 143—145 ἀναφερόμενοι, λαβόντες τὸ εἰς αὐτοὺς ἐπιδοθὲν ἔγγραφον, ὑπογράφουν τὸ διὰ τοῦ ἄρθρ. 140 διατεταγμένον ἀποδεικτικόν. Ἐάν οὗτοι δὲν δύνανται (π. χ. ἐνεκεν ἀσθενείας) ἢ δὲν θέλωσι νὰ ὑπογράψωσι, πρέπει α') κατὰ τὴν περίπτωσιν τῶν ἄρθρ. 143 (ἐάν ὁ συγγενὴς ἢ ὁ ὑπηρέτης ἀρνήται νὰ παραλάβῃ τὸ ἔγγραφον, τοιχοκολλᾶται τοῦτο, εἰ καὶ τυχὸν ὑπάρχουσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ σύνοικοι ἀπλοῖ· ΑΠ. 222 τοῦ 86) καὶ 145 § 1, 3, 4 καὶ 5, νὰ κολλᾶται τὸ ἔγγραφον εἰς τὴν θύραν κατὰ τὰ ἐν τῷ 143 ὡρισμένα, καὶ τὸ εἰρημένον ἀποδεικτικόν νὰ ὑπογράφεται παρὰ τῶν προσκεκλημένων γειτόνων. β') ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 144 καὶ 145 § 2, 8 καὶ 9, νὰ ὑπογράφεται ὁ εἰσαγγελεὺς διὰ τοὺς ἐκεῖ ἀναφερομένους στρατιωτικούς, διοικητὰς καὶ πλοίαρχους καὶ τοὺς τοποτηρητὰς αὐτῶν καὶ νὰ πέμπηται εἰς αὐτοὺς τὸ ἐπιδοθὲν ἔγγραφον. γ') ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρ. 145 § 6. 7 ὀφείλουν νὰ ὑπογράφωσι διὰ τοὺς παρὰ πρωτοδικαίας εἰσαγγελεῖς οἱ παρ' ἐφέταις ἀρνούμενων δὲ τούτων, ὁ ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης ὑπουργός». Τὸ αὐτὸ ἐφαρμοστέον, νομίζω, καὶ ὅταν ἐν τῷ θέματι β' τῆς σημ. ταύτης ἀρνήται νὰ ὑπογράψῃ ὁ εἰσαγγελεὺς.

26) Εἰς τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ εὐρεθέντας συγγενεῖς ἢ ὑπηρέτας τότε δύνανται νὰ ἐπιδώσῃ ἐγκύρως ὁ κλητὴρ τὸ ἔγγραφον, ὅταν οὗτοι ὦσι σύνοικοι τοῦ διαδίκου καὶ οὐχὶ τυχαίως αὐτόθι εὐρεθέντες (Seuffert Blätter ζ', 142. Levy σ. 208)· οἱ γὰλλοὶ συγγραφεῖς δὲν εἶναι ἀκριβεῖς κατὰ τοῦτο ἐνεκα τῆς γενικότητος τοῦ 68 ἄρθρου τῆς δικονομίας αὐτῶν (Carré Procéd. ζ. 360 bis καὶ 1er). Ἐάν εὐρεθῶσιν ἐν τῷ οἴκῳ πολλοὶ συγγενεῖς ἢ συγγενεῖς καὶ ὑπηρέται, δύνανται ὁ κλητὴρ νὰ ἐπιδώσῃ εἰς ὅντινα ἐξ αὐτῶν θέλῃ (Εὐρετ. Ζ', 127). Ἐννοεῖται δὲ ἄφ' ἑαυτοῦ ὅτι οἱ λαβόντες ἀντὶ τοῦ διαδίκου τὸ δικόγραφον πρέπει νὰ ἦναι

ὡς α' ν.
ΒΣΞ
1894

εις τοὺς λοιποὺς συνοίκους²⁷. ἀλλὰ πάντων τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἀπόντων, γίνεται τοιχοκόλλησις²⁸. γ') διατριβὴ ἐπὶ πλοίου καὶ εὐρεθῇ ἐν αὐτῷ, κοινοποιεῖται τὸ ἔγγραφον εἰς τὸν πλοίαρχον ἢ τὸν τοποτηρητὴν αὐτοῦ²⁹.

Ἡ τοιχοκόλλησις ἐνεργεῖται διὰ τῆς ἐνώπιον ἐνὸς ἢ

πραγματικῶς συγγενεῖς ἢ ὑπηρετᾷ αὐτοῦ, διότι ἂν ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον ἀκυροῦται ἡ ἐπίδοσις (Carré Procéd. ζ. 362)· προσέτι ὅτι ἡλικίαν πρέπει νὰ ἔχῃ τοιαύτην, ὥστε νὰ ἐνεργῶσι μετὰ συνειδήσεως (Carré Procéd. ζ. 359. Εὐρετήρ. Ζ', 129. Dalloz Exploit. ἀρ. 255). Συγγένειαν δ' ἐννοεῖ ὁ νόμος τὴν παντὸς βαθμοῦ. Τὸ ζήτημα, ἂν ὁ γραφεὺς τινος, ὁ γραμματεὺς ἢ ὁ ἐπιστάτης ᾖ ἡνικα ὑπηρετᾷ αὐτοῦ, ὅπερ οἱ Γάλλοι λύουσι καταφατικῶς (Carré ζ. 361, Dalloz ἀρ. 261), πρέπει παρ' ἡμῶν νὰ λύηται συνήθως ἀποφατικῶς.

27) Μόνον ἐὰν μὴ εὐρεθῶσι συγγενεῖς ἢ ὑπηρετᾷ (ὅπερ πρέπει νὰ ἐξάγῃται ἐκ τοῦ ἐπιδοτηρίου. Εὐρετήρ. Ζ', 126) δύναται ὁ κλητὴρ νὰ ἐπιδώσῃ ἐγκύρως εἰς τοὺς λοιποὺς συνοίκους· ἀλλὰ δὲν πρέπει ὁ σύνοικος, πρὸς ὃν ἡ ἐπίδοσις γίνεται, νὰ ἔχῃ ἀντίθετα συμφέροντα πρὸς τὸν διάδικον, δι' ὃν ἡ ἐπίδοσις (Carré Procéd. ζ. 360).

28) Ὡστε τὴν ἐξῆς τάξιν ὀφείλει νὰ τηρήσῃ ὁ κλητὴρ· κατὰ πρῶτον λόγον νὰ ἐπιδώσῃ εἰς τὸν ἴδιον διάδικον· μὴ εὐρεθέντος τούτου ἐν τῇ οἰκίᾳ, εἰς τοὺς συγγενεῖς ἢ ὑπηρετάς αὐτοῦ· μὴ ὑπαρχόντων ἢ μὴ εὐρεθέντων συγγενῶν ἢ ὑπηρετῶν, εἰς τοὺς λοιποὺς συνοίκους· ἐν ἐλλείψει καὶ τούτων λαμβάνει χώραν τοιχοκόλλησις (Dalloz ἀρ. 297). Ἐὰν ὁ διάδικος ἔχῃ πολλὰς οἰκίας, εἰς πάσας συγχωρεῖται ἐπίδοσις (ΑΠ. 257 τοῦ 57). Οἰκία δὲ τινος λέγεται τὸ οἶκημα τὸ χρησιμεῦον πρὸς ἡμερινὴν καὶ πρὸ πάντων νυκτερινὴν αὐτοῦ ἐνοίκησιν καὶ ἐνδιατριβὴν (ΑΠ. 231 τοῦ 60). Ὁ ἀνέστιος; Ἐὰν ἀρνήται νὰ δεχθῇ τὸ δικόγραφον, πρέπει νὰ λογισθῇ ὡς ἀγνώστου διαμονῆς καὶ νὰ ἐπιδοθῇ αὐτὸ εἰς τὸν εἰσαγγελέα.

29) Πολ. 144. γαλ. δικ. 419. Ἐὰν δὲν εὐρεθῇ τις ἐν τῷ πλοίῳ (ὅπερ δύσκολον νὰ συμβῇ ἔνεκα τῶν ἄρθρ. 75 καὶ 83 τοῦ περὶ ἀστυνομ. τῆς ἐμπορ. ναυτιλίας διατάγματος· ἐὰν μ' ὅλον τοῦτο συμβῇ καὶ ἐπείγῃ ἡ ἐπίδοσις), δύναται ἴσως νὰ ἐφαρμοσθῇ κατ' ἀναλογίαν ἡ διάταξις τοῦ 203 ἄρθρου τοῦ ἐμπορ. νόμου (Boitard Β', 223). Ἐὰν ὁ διάδικος εὐρίσκηται μὲν ἐν τῷ πλοίῳ, ἀρνήται ὅμως νὰ δεχθῇ τὸ δικόγραφον, λογίζεται ὡς ἀπών, ΑΠ. 137 τοῦ 64.

Ν. 392.

ἔστι δὲ ὁ ὅρος
τῶν ἐπιδωκῶν
ἡ ἐπιδόσις
κατὰ τὸν
100. 202

μαρτυρ. π. ΓΥΟΖ 1909. Τ. 5Τ. 6. 31.

δύο γειτόνων³⁰ κολληήσεως τοῦ ἐγγράφου ἐπὶ τῆς θύρας τοῦ δωματίου ἢ τῆς οἰκίας³¹.

Τέταρτον. Περί τῆς ἐπιδόσεως συντάσσει ὁ κλητὴρ ἐπιδότηριον, ἐν ᾧ σημειοῖ ἀκριβῶς τὸ ἐπιδοθὲν ἔγγραφον, τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐπιδόσεως, καὶ τὸν ἄνθρωπον εἰς ὃν ἐπέδωκε³². χρονολογεῖ δὲ αὐτὸ καὶ ὑπογράφει αὐτός τε καὶ ὁ παραλαμβάνων ἢ οἱ μάρτυρες ἐπὶ τοιχο-

Καὶ ἐπιδότης τοῦ κλητῆρος ἀπὸ τοῦ ἐγγράφου ΚΒ. σ. ii. 638 ΚΒ. 275. ΑΑ 153
Μηδ' ὁποῖα ἀπὸ τοῦ ἐγγράφου ἀπὸ τοῦ κλητῆρος ἀπὸ τοῦ ἐγγράφου ΚΑ. 172.

ἐπιδότης τοῦ κλητῆρος ἀπὸ τοῦ ἐγγράφου ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου ΚΖΤ 496

30) Πότε λέγεται τις γείτων, εἶναι ζήτημα σχετικὸν ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως τοῦ δικαστηρίου ἐξαχτάμενον Carré Procéd. ζ. 368. Ν. Πείρ. Β', 1332. § 79 ἐπ. Dalloz ἀρ. 300). Ἐὰν δὲ ὁ κλητὴρ ζητήσας δὲν εὕρῃ γείτονας, συγχωρεῖται αὐτῷ νὰ προσλάβῃ καὶ ἀπλοῦς μάρτυρας (Ν. Πείρ. αὐτ. § 81. ΑΠ. 71 τοῦ 52). Οἱ προσκαλούμενοι γείτονες ὑπόκεινται, νομίζω, εἰς τὴν ποινὴν τοῦ ἀρθρ. 164 τοῦ ποιν. νόμου ἐὰν ἀρνηθῶσι τὴν αὐτῶν συνδρομήν. Καὶ γίνεται ἐπὶ ἀρ. 552

31) Ἡ οἰκία αὕτη δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως νὰ ᾔναι μόνιμος κατοικία τοῦ διαδίκου, ἀλλ' ἄρκει καὶ προσωρινή· ἀναγκαῖον ὅμως εἶναι πάντοτε νὰ οἰκῇ πραγματικῶς ἐν αὐτῇ (Carré ζ. 350. 354. 354. ΑΠ. 262 τοῦ 53). ἐὰν δὲ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δίκης μεταβάλῃ κατοικίαν ὁ διάδικος, χωρὶς νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ, δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ θεωρηθῇ ἔγκυρος ἢ τοιχοκόλλησις ἐν τῇ παλαιᾷ κατοικίᾳ γενομένη (Carré ζ. 355). Κατὰ τὴν νομολογίαν τῶν δικαστηρίων ὁ ἀμφισβητῶν ὅτι δὲν κατῴκει εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνθα ἐγένετο ἢ τοιχοκόλλησις, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ αὐτὸς τοῦτο. Εὐρέτηρ. Ε', 400. ζ'. Ν. Πείρ. § 400.

32) Περί τοῦ ἐπιδότηριου ἰδ. ἀνωτέρω § 84 σημ. 6. Ὡς πρὸς τὸ ἐπιδοθὲν ἔγγραφον, τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐπιδόσεως ἀποτελεῖ πλήρῃ ἀπόδειξις τὸ ἐπιδότηριον καὶ δὲν δύναται κατὰ τοῦτο νὰ πολεμηθῇ εἰμὴ διὰ τῆς ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολῆς· διότι τὰ περιστατικὰ ταῦτα προσπίπτουσιν εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ κλητῆρος καὶ ἀντιλαμβανεται αὐτῶν ἰδίαις αἰσθήσεσι (κατωτ. § 210. Dalloz Expl. ἀρ. 34). τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ὡς πρὸς τὸν ἄνθρωπον, εἰς ὃν ἐπέδωκε (περὶ τῆς ταυτότητος δηλ. ἢ τῆς συνοικίας αὐτοῦ), καὶ τοὺς γείτονας, οὓς εἰς τὴν τοιχοκόλλησιν παρέλαβεν, ἐὰν βεβαίωσιν ὁ κλητὴρ ὅτι τῷ ᾔσαν γνωστά τὰ πρόσωπα ταῦτα· ἄλλως πολεμεῖται τὸ ἐπιδότηριον καὶ διὰ τῆς ἀπλῆς ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. ΑΠ. 123, 178 τοῦ 48. 216 τοῦ 50. 213, 301 τοῦ 56. Dalloz ἀρ. 334, 461.

κολλήτως³³.

B') *Περὶ προθεσμιῶν.*

§ 91. Ἡ ἐκδίκασις τῶν διαφορῶν προβαίνει εὐρύθμως καὶ ταχέως, ὅταν αἱ καθ' ἑκάστον δικαστικαὶ πράξεις τῶν δικαζομένων ἢ καὶ τοῦ δικαστηρίου¹ ἐπιχειρῶνται οὐ μόνον κατὰ τὴν προσήκουσιν τάξιν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ δέοντι χρόνῳ· ἐτέθησαν λοιπὸν ἐν τῇ πολιτ. δικονομίᾳ δια-
τυπώσεις, ὀρίζουσαι ἀκριβῶς τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως ταύτης ἢ ἐκείνης τῆς δικαστικῆς πράξεως². τὸ ῥωμ. δὲ δίκαιον προσδιώρισεν ὅρια καὶ εἰς τῆς ὅλης δίκης τὴν διάρ-
κειαν³.

ΛΑ' 385. Τί ἐστιν ἐπιδότησις καὶ διορία

33) Πολ. 140, 143, 146. Ἐὰν ὁ κλητὴρ δὲν εὕρῃ μάρτυρας γινώσκοντας γράφειν; Ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 72 τοῦ 51) εἶπεν ὅτι τὸ ἐπιδότηριον εἶναι ἔγκυρον καὶ ἐὰν μὴ ὑπεγράψῃ παρὰ τῶν μαρτύρων. Ἡ νομολογία ὅμως αὕτη δύναται νὰ δικαιολογηθῇ μόνον, ὅταν ἕνεκα παρελεύσεως τῆς προθεσμίας ἢ ἐπίδοσις ἦναι ἀναγκαῖον νὰ ἐνεργηθῇ τὴν αὐτὴν ἐκείνην ἡμέραν ἄλλως πρέπει ν' ἀναβληθῇ ἢ ἐπίδοσις. Κατὰ τὸ 68 ἄρθρον τῆς γαλ. δικον., ὅταν ὁ γείτων ἦναι ἀγράμματος, παραδίδεται τὸ δικόγραφον εἰς τὸν δήμαρχον. Dalloz ἀρ. 313.

1) Πολ. 57 § 2, 3. 174, 939, 945. Bayer 463.

195, 198

ἐπιδότησις

2) Περὶ προθεσμιῶν ἐν γένει πραγματεύονται τῆς ἡμετέρας δίκον. τὰ ἄρθρ. 193—200. βαυαρ. Σχεδ. τοῦ 1831 οἱ 109—116. βαυαρ. δικ. 207—217. γερμ. δικ. 194—216. γαλ. ἄρθρ. 1033, 1034.

3) Παρὰ Ῥωμαίοις, ἐνόσω ἴσχυεν ἡ συνήθης τῶν διαδικασιῶν τάξις (ordo judiciorum privatorum), τὰ καλούμενα *judicia imperio continentia* διήρκουν ὅσον καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ δόντος αὐτὰ ἄρχοντας, τὰ δὲ *judicia legitima*, 18 μῆνας (Gaj. IV § 104, 105)· καταργηθείσης ὕστερον τῆς διαδικασίας ταύτης, εἰσῆχθησαν ἄλλαι ἀρχαὶ περὶ τῆς διαρκείας τῶν δικῶν. Κατὰ τινὰ διάταξιν τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου αἱ ἰδιωτικαὶ διαφοραὶ ἔπρεπε νὰ περατῶνται· ἐντὸς δύο ἐτῶν, ὑπεξαίρουμένων τῶν τοῦ δημοσίου, αἵτινες εἰς βραχύτερον χρόνον περιε-
κλείοντο· ὁ δὲ Ἰουστινιανὸς ὥρισεν (νόμ. 13 κώδ. 3, 1) «ἵνα διὰ διε-
τίας τὰ ἐγκληματικὰ περατῶνται· δικαστήρια· ἐπὶ δὲ τῶν χρηματικῶν, ὅσης ἂν εἴῃ ποσότητος, ἐξ οἰουδήποτε προσώπου, ἐφ' οἰασδήποτε αἰ-

Τὰς προθεσμίας χορηγεῖ συνήθως μὲν ὁ νόμος ἢ ὁ δικαστής· ἀλλ' ἐνίοτε καὶ οἱ διάδικοι αὐτοὶ δύνανται κατὰ θέλησιν νὰ τάξωσι προθεσμίας ⁴. ὑπάρχουσι δὲ αὐτῶν δύο εἶδη, ἢ χρονικαὶ ἐκτάσεις, ἐντὸς τῶν ὁποίων, ἢ χρονικὰ σημεῖα, κατὰ τὰ ὅποια ἢ πράξεις πρέπει νὰ ἐνεργηθῇ ⁵.

τίας, ὑπεξηρημένης μόνης τοῦ δημοσίου, τῶν δημοσίων λειτουργιῶν, μόνῃ τριετὶς τὰ τῆς δίκης τέμνονται ἐπὶ παντὸς οἰουδήποτε δικαστοῦ». ἰδ. καὶ Ἀρμ. § 14 (Α', 4)· «πᾶσα χρηματικὴ δίκη, ὑπεξαίρουμένων τῶν εἰς δημοσίαν αἰτίαν ἀνηκουσῶν, περαιτέρω 3 ἐτῶν οὐκ ὀφείλει μηκύνεσθαι» (νόμ. 13 βασ. 7, 6). Belhmann Handbuch σ. 231. Keller Litiscontest. σ. 133. Bayer 462). Παρ' ἡμῶν δὲν ἰσχύουσι ταῦτα. ἀλλὰ μόνον ἀνατροπὴν τῆς δίκης δύναται νὰ ἐπενέγκῃ τῶν διαδίκων ἡ ἀπραξία (κατωτ. § 174)· ἄλλως ἐν αὐτοῖς κεῖται νὰ παρατείνωσι τὴν δίκην ὅσον χρόνον εὐαρεστοῦνται· ὑπάρχει ὁμως ἡ ἐξῆς εἰδικὴ ριᾶταξίς, ὅτι ὁ τῆς κατατάξεως τῶν δανειστῶν πῖναξ πρέπει νὰ ᾔναι ἐντὸς ῥιτῆς προθεσμίας συντεταγμένος (κατωτ. § 276 σημ. 9, § 279 σημ. 2).

4) Διὰ τοῦτο ὑπάρχουσι προθεσμίαι νόμιμοι, δικαστικαὶ καὶ κατὰ συμφωνίαν (dilationes legales judiciales, conventionales, πολ. 193). Συνηθέστεραί εἰσιν αἱ νόμιμοι καὶ αἱ δικαστικαὶ προθεσμίαι· ἀλλὰ καὶ αἱ κατὰ συμφωνίαν ἀπαντῶνται (π. χ. πολ. 498, 540, 620, 721, 768, 795, 820)· αἵτινες ὁμως πρέπει νὰ γνωστοποιῶνται εἰς τὸν δικαστὴν καὶ νὰ ἐγκρίνωνται παρ' αὐτοῦ, ὅταν ᾔναι ἀναγκαῖα καὶ ἡ τοῦτο σύμπραξις. Arg. νόμ. 45 π. (42, 1). Bayer 467.

5) Προθεσμία (dilatio, délai) κυρίως λέγεται χρονικὸν τμήμα, οὗ ἐντὸς δύναται ὁ διάδικος νὰ ἐνεργήσῃ ἐν οἰκείῃποτε ἡμέρᾳ θελήσῃ· π. χ. ἡ πρὸς ἑφесιν τριακονθήμερος προθεσμία· ἡμέρα δὲ ἡ ταχτὴ ἡμέρα (terminus) λέγεται χρονικόν τι σημεῖον, καθ' ὃ πρέπει νὰ γείνη ἡ πρᾶξις· ὥστε πρὸ αὐτοῦ ἢ μετ' αὐτὸ νὰ μὴ συγχωρῇται τοῦτο· π. χ. ὁ προσδιοριζόμενος εἰς διεξαγωγὴν ἀποδείξεως χρόνος. Οἱ διωρισμένοι ὑπὸ τῶν νόμων χρόνοι εἰσὶ συνήθως προθεσμίαι· ἐνίοτε ὁμως διατάττεται ὑπὸ τοῦ νόμου ἡ ἐπιχείρησις πράξεώς τινος πρὸ τῆς ἐνάρξεως ἢ μετὰ τὴν παρέλευσιν προθεσμίας τινός· π. χ. Πολ. 678, 685, 689, 893, 967.

N. 206
(52278)

α') Περὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ τῶν προθεσμιῶν.

§ 92. Ὡς πρὸς τὸν ὑπολογισμόν τῶν προθεσμιῶν ἐξηγήσως χρήζουσι τὰ ἑξῆς·

α') ὁ μὴν κατὰ τὴν πολιτικὴν δικονομίαν εἶναι χρονικὸν τμήμα ἐκ 30 ἡμερῶν ὅθεν ἡ κατὰ μῆνας προσδιωρισμένη προθεσμία περιέχει πάντοτε χρόνον πολλαπλάσιον τοῦ 30 ἀριθμοῦ ¹.

β') ἡ προθεσμία ἄρχεται ποτὲ μὲν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως δικογράφου τινός, ποτὲ δὲ ἀπὸ τῆς ὑπάρξεως ἑτέρου γεγονότος ². Τὸ πρῶτον εἶναι συνηθέστερον καὶ ἔχει οὕτως· ἡ προθεσμία 1) ἄρχεται οὐχὶ ἀπὸ τῆς στιγμῆς τῆς κοινοποιήσεως, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ³, καὶ λήγει τὴν 6 ὥραν μ. μ. τῆς τελευταίας ἡμέρας ⁴. αἱ με-

Προθεσμία γὰρ ἐκ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ἀρχεται καὶ λήγει ΑΑ. 129

1) Πολ. 194 ἐδ. 2. «ἐὰν προθεσμία τις ᾖ κατὰ μῆνα προσδιωρισμένη, ἕκαστος μὴν λογίζεται ἂν 30 ἡμέρας (νόμ. 22 § 1. 2. 11 κώδ. 6, 30. νόμ. 28, 31 § 22 π. 21, 1· περὶ τινῶν ἀμφιβόλων χωρίων ὅρ. Στοίχ. § 64 σημ. 9). Παρὰ τοῖς Γάλλοις εἶναι παραδεχόμενον, ἵνα οἱ μῆνες ἐν τῷ ὑπολογισμῷ τῶν προθεσμιῶν λαμβάνωνται κατὰ πολλοστήμορια καὶ οὐχὶ καθ' ὠρισμένον ἀριθμὸν ἡμερῶν π. χ. μὴν ἀρχόμενος τὴν 2 ἰουλίου λήγει τὴν 2 αὐγούστου. Dalloz *Délai* ἀριθ. 17. Berriat 106 σημ. 16. Carré ζ. 1555.

2) Πότε εἶναι τὸ ἐν καὶ πότε τὸ ἕτερον; "Ὅταν ἡ κοινοποίησις δικογράφου κινή τὴν προθεσμίαν, λαμβάνει χώραν τὸ πρῶτον· ὅταν δὲ ἕτερόν τι γεγονός, ἐφαρμόζεται τὸ δεύτερον· ἀλλ' ἐνίστε τῆς κοινοποιήσεως τοῦ δικογράφου τ' ἀποτελέσματα ἄρχονται ἅμα τῇ κοινοποιήσει· π. χ. 8, 33, 44, 927, 963.

3) Τοῦτο ἐκφράζει τὸ ῥητόν· *dies assignationnis non computatur in termino*, παραχθὲν παλαιότερον ἤδη ἐκ τῆς ἐρμηνείας τοῦ νόμ. 1. π. (2, 14. Bayer 476). Ὁ ἀντίθετος ὑπολογισμὸς λέγεται *computatio de momento ad momentum*· ἐνεκα δὲ τῆς δυσχερείας περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τούτου ὑπερίσχυεν ἐκεῖνος. Dalloz ἀρ. 25.

4) Παλ. 193 § 1. Ἐνίστε ὑπολογίζεται εἰς τὴν προθεσμίαν οὐχὶ ὁλόκληρος ἡ τελευταία ἡμέρα (*dies ad quem*). π. χ. Πολ. 310 ἐδ. 2. 893. 967. Dalloz ἀριθ. 38 ἐπ. *ἡμέρας ἀρχομένης καὶ λήγουσας*

ἀπὸ τῆς ἐπιούσης ἡμέρας ἀρχομένης καὶ λήγουσας· π. 153.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βεροῖος

ΚΒ.483

ΚΒ.483

ταξὺ μὲν παρεμπίπτουσai ἑορταὶ ὑπολογίζονται, δὲν ὑπο- ΑΑ. 331
 λογίζεται ὅμως ἡ κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τυγχά- 385
 νουσα, ἀνθ' ἧς προσλαμβάνεται τότε ἡ ἐπομένη ἐργάσι-
 μος ⁵. 2) τρέχει ὑπὲρ τοῦ κοινοποιήσαντος τὸ δικόγραφον ΚΘ. 33
 καὶ κατὰ τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ. ἤγουν οὗτος μόνον ὑπο- ΚΒ. 101
 χρεοῦται νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐμπροθέσμως ὅσας πράξεις τὸ ΚΓ. 12
 κοινοποίηθῃ ἐγγραφον ἀπαιτεῖ ⁶. ἀλλ' ἡ προθεσμία πρὸς
 ἐμφάνισιν ἐνώπιον δικαστηρίου ἢ δικαστοῦ τινος τρέχει
 κατ' ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων ⁷. 3) ἀποθανόντος τοῦ δια-
 δίκου πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας, ἄρχεται διὰ
 τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ νέα, λογιζομένη ἀπὸ τῆς ἀποδο-
 χῆς τῆς κληρονομίας ⁸.

Κατ' ἐξαίρεσιν, ἐν τοῖς παρὰ τοῦ νόμου ρητῶς προβλε-

5) Νόμ. 13 βασ. (7, 17) «μη ὑπεξαίρουμένων τῶν ἀπράκτων ἡμε-
 ρῶν ἐκ τοῦ χρόνου τῆς προθεσμίας» (νόμ. 11 § 1 κώδ. 3, 12). Bayer
 479. Seuffert Blätter Θ', 91. Wetzell σ. 729. 'Αμφίβολον τοῦτο
 παρὰ Γάλλοις (Carré Procéd. ζ. 651. bis. 990 ter Dalloz ἀρθ. 56,
 τοῦ ἰδίου jugement par défaut ἀρ. 253). 'Εὰν καὶ ἡ ἐπομένη ἡμέρα
 ᾗναι ἑορτῇ, προστίθεται ἡ μετ' αὐτὴν ἐργάσιμος. ΑΠ. 7 τοῦ 55.

6) Πολ. 193 2. π. χ. ἡ προθεσμία δὲν τρέχει κατὰ τοῦ κοινοποιή-
 σαντος τὴν ἀπόφασιν, τὴν ἐπιβάλλουσαν αὐτῷ ὄρκον (ΑΠ. 40 τοῦ 48.
 217, 104 τοῦ 50). Οἱ Γάλλοι ἔχουσι τὸ ρητόν· nul ne se forclot soi
 même, ὅπερ ὅμως δὲν πηγάζει ἐκ νομικῆς τινος διατάξεως, ὡς παρ'
 ἡμῶν, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐκυρώθη (Berriat 103 σημ. 5. Schlink
 Α', 538· ἐν Γερμανίᾳ ἐδόχθησαν τὸ ἐναντίον· γερμ. δικον. 198. βαυαρ.
 δικον. 210). Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ 338 ἀρθ. τῆς πολ. δικονομίας ὄρ.
 κατωτ. § 192 σημ. 8, 9.

7) 'Ὡς συμβαίνει ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἀρθρ. 507, 591, 623 ἐδ. 2,
 728, 774, 798, 827, 707, 708, 261 (ΑΠ. 228 τοῦ 53). ἀντιστοιχεῖ

8) Πολ. 194. νόμ. 6 κώδ. (7, 66). Συνδυάζοντες τὸ ἀρθρον 194 ΚΑ. 288
 πρὸς τὰ ἀρθρ. 756, § 3, 791 § 5 καὶ 816 πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι ἡ
 δεδομένη τοῖς κληρονόμοις νέα προθεσμία τρέχει μὲν ἀπὸ τῆς ἀποδοχῆς
 τῆς κληρονομίας, ἀλλὰ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς σύνταξιν ἀπο-
 γραφῆς τετραμήνου προθεσμίας τοῦ ἀρθρ. 560.

302 8
 1911, 1912
 1911, 1912

T. 186.23.

Παρέκτασις. Οἱ διάδικοι δύνανται κατ' ἀμοιβαίαν συναίνεσιν νὰ παρεκτείνωσι τὰς προθεσμίας, ἀλλὰ καὶ τὰ δικαστήρια ⁵ ἐν τῇ δευτέρᾳ περιπτώσει γίνεται αἰτησις ΚΑ 39
περὶ τοῦτου εἰς τὸ δικαστήριον, ὅπερ δι' ἀποχρῶντας ⁶ λό-
γους ἐκτείνεται ἡ προθεσμία διὰ τὴν σφαιρικὴν ἐξουσίαν ΚΑ 449
ἐν ὁμοίᾳ ΚΑ 179
ΚΑ 260

ἀλλ' ἐὰν ἐνθυμηθῶσιν ὅτι καὶ τὸ γερμανικὸν κείμενον ἔχει ὅσην τὴν ἐλλληνικὸν ἰσχὺν καὶ ὠφελθῶσιν ἐκ τοῦ βοηθήματος, ὅπερ παρέχουσι τὰ ἄρθρ. 625 καὶ 925 (ἐὰν ἡ κατοικία τοῦ τρίτου, εἰς χεῖρας τοῦ ὁποῖου ἐγένετο ἡ κατάσχεσις, ἀπέχῃ ὑπὲρ τοὺς εἴσσας σχοίνοὺς τῆς τοῦ δανειστοῦ . . .), εὐρήσουσιν ἴσως μέσον νὰ λυτρωθῶσι τοῦ ἀδικαιολογήτου τούτου φόβου. ἄλλως ἐὰν πρέπῃ νὰ ἀκολουθῶμεν τυφλῶς πάντοτε τὸ γράμμα τοῦ ἑλλην. κειμένου, τί ποιητέον π. χ. τὰ «δὲν» τῶν ἄρθρ. 513. 520, καὶ ἄλλων πολλῶν τὰς ἄλλας παραδρομάς;—Ἐὰν ἡ ἀπόστασις ᾗναι βραχυτέρα τῶν 4 σχοίων, ἢ κατὰ τὴν νομολογίαν βραχυτέρα τοῦ ἐνός; Τὸ ζήτημα ἀμφισβητεῖται. Ὅρθοτέρα γνώμη εἶναι ἡ μὴ παραδεχομένη αὐξῆσιν ἐν τῷ θέματι τούτῳ, ἂν καὶ κατ' αὐτῆς δύναται ἴσως ν' ἀντιταχθῇ ὁ νόμ. 3 πρ. π. (50, 16)· «τὰ πρὸς ὁδοπορίαν ἀφωρισμένα καὶ ἡμέραν 20 μίλια οὕτω νοοῦμεν, ἵνα ἐὰν τὰ τελευταῖα μὴ ᾖσιν 20 καὶ οὕτως ὁλόκληρος ἡμέρα αὐτοῖς ὀρισθῇ». Bonc. B', 30. Dalloz ἄρ. 101. Carré Procéd. ζ. 3414.

5) Τὸ 197 ἄρθρ. φέρει· «οἱ διάδικοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεκτείνουν τὰς παρὰ τοῦ νόμου ἢ τοῦ δικαστηρίου ὠρισμένας προθεσμίας»—τὰ δὲ δικαστήρια δὲν δύνανται ν' ἀπομακρυνθῶσι παντάπασιν ἀπὸ τὸν νόμον καὶ τὴν ἀπόφασιν, εἰμὴ μόνον συναινέσει τῶν διαδίκων». Διὰ τοῦτο ἔπρεπε νὰ εἰπώμεν ὅτι τὰ δικαστήρια οὐδέποτε δύνανται νὰ παρεκτείνωσι τὰς προθεσμίας· ἀλλ' ἡ στενὴ καὶ κατὰ γράμμα ἐφαρμογὴ τοῦ ἁρθροῦ τούτου ἤθελε προξενήσει πολλὰς ἀδικίας, διὰ τοῦτο διέστειλε τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ ἡ νομολογία, δεχομένη δι' ἀποχρῶντας λόγους αἰτιήσεις παρεκτάσεως (ΑΠ. 72, 73 τοῦ 45. 5, 176 τοῦ 48). Φαίνεται ὅτι περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ ἁρθροῦ αὐτοῦ δὲν συνήρῃσε δεόντως ὁ νομοθέτης τοὺς §§ 110—115 τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831, καθ' οὓς τὰς προθεσμίας τοῦ νόμου δὲν δύνανται νὰ μεταβάλωσι τὰ δικαστήρια, οὐχὶ καὶ τὰς δικαστικὰς ἢ τὰς κατὰ συμφωνίαν τῶν τελευταίων τὴν παρεκτάσιν συγχωρεῖ διὰ τοὺς ἐν τῷ § 113 μνημονευομένους λόγους, ὧν ὁ κυριώτερος εἶναι τὸ περὶ τὴν τήρησιν τῆς προθεσμίας ἀδύνατον.

6) Ὡς ἀποχρώντες λόγοι δύνανται νὰ θεωρηθῶσι π. χ. ἀσθένεια, χειμῶν ἐμποδίζων τὴν σύγκοινωνίαν, θάνατός τινος τῶν στενωτάτων συγγενῶν τοῦ διαδίκου κτλ. (νόμ. 2 § 3. 8 π. 2, 44) Si quis iudicio

γους, καὶ ἐὰν ἡ αἴτησις εἰσαχθῇ πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας⁷, παρεκτείνει αὐτήν⁸. ἡ παρέκτασις δὲ ἄρ-
χεται ἀπὸ τῆς ἐκπνεύσεως τῆς πρώτης προθεσμίας καὶ ἂν
δοθῇ πρότερον⁹.

*οὐδὲν ἐπὶ τῇ προθεσμίᾳ μαζύρουνται ὡς ἀπὸ 117. 196.
γ') Περὶ τῆς παραμελήσεως αὐτῶν.*

§ 94. Τῆς παραμελήσεως τῶν προθεσμιῶν διάφορά
εἰσι τ' ἀποτελέσματα ὡς ἐκ τοῦ διαφόρου σκοποῦ τῶν
καθ' ἕκαστον διαδικαστικῶν πράξεων, δι' ἃς αἱ προθεσμίαι
δίδονται. Γενικῶς δ' εἰπεῖν τριχῶς δύναται νὰ ζημιωθῇ ὁ
παραμελήσας προθεσμίαν τινά· ἢ ὑπαφέρει μόνον τὴν ἐκ
τῆς παραμελήσεως προξενηθεῖσαν ζημίαν· ἢ στερεῖται τοῦ
δικαιώματος τοῦ ἐπιχειρῆσαι πλέον τὴν πρᾶξιν, δι' ἣν ἡ
προθεσμία ὠρίσθη· ἢ τέλος ἐξηγεῖται ὡς ὁμολογία ἢ ἀπρα-
ξία αὐτοῦ¹. Αἱ ζημίαι ὅμως αὗται ἐκλείπουσιν, ὅσάκις
ἀμφότεροι οἱ διάδικοι παραμελήσωσι τὴν προθεσμίαν
(terminus circumducitur)².

se sisti promiserit, et valetudine, vel tempestate, vel vi fluminis
prohibitus se sistere non possit, exceptione adjuvatur (νόμ. 4 § 2
π. αὐτ. νόμ. 75 π. 5, 1. νόμ. 60 π. 42, 1. νόμ. 2 βας. 7, 16). Bayer
488. Brackenbōft Erōrt. σ. 506.

7) Πολ. 198. Bayer 489.

8) Ἡ προθεσμία δύναται νὰ παρεκταθῇ καὶ πλέον ἢ ἅπαξ· ἀλλὰ
prorogationes prorogationum ἄνευ σπουδαιοτάτων λόγων δὲν πρέπει
νὰ χορηγῇ ὁ δικαστής (νόμ. 3, 4 πανδ. 28, 8. sed hoc impetrari non
debet, nisi ex magna causa). Bayer 490. Glück Comment. Γ', 549.

9) Πολ. 198 ἐδ. 2. Βαυαρ. Σχ. § 115.

1) Πρβ. Bayer 492. Ἐνίοτε ἡ παραμέλησις τῆς προθεσμίας ἔχει
ἄλλα ἤττον οὐσιώδη ἀποτελέσματα π. χ. πολ. 527, 678, 685, 686,
893, 967, 261 ἐδ. 1, 280, 406 ἐδ. 2, 433 ἐδ. 3, 437 ἐδ. 2, 439, 925
ἐδ. 3, 938.

2) Πολ. 200. Δηλαδή ἡ παρέλευσις τῆς προθεσμίας δὲν φέρει ζη-
μίαν τινά, ὅσάκις ἀμφότεροι οἱ διάδικοι παραμελήσωσιν αὐτήν, του-

Σημειωτέον δὲ εἰδικώτερον ταῦτα· α') ἡ κατὰ τὴν προδικασίαν παράλειψις τῆς ἀπαντήσεως ἢ τῶν ἐνστάσεων δὲν ἀποκλείει μὲν αὐτάς, δυναμένας καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου νὰ προταθῶσιν, ἀλλ' ἡ ἐντεῦθεν προζενηθεῖσα δαπάνη ἐπιβάλλεται τῷ ἐναγομένῳ³. β') ἡ κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ἀπουσία τοῦ ἐναγομένου· δικαιοὶ τὸν δικαστὴν νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀναμφισβήτητον τὸ πραγματικὸν τῆς ἀγωγῆς καὶ νὰ καταδικάσῃ αὐτόν· πλὴν διὰ τῆς ἀνακοπῆς ἐπανέρχονται τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν κατάστασιν⁴. γ') ἡ παράλειψις ἀπαντήσεως ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ θεωρεῖται ὡς ὁμολογία⁵. ἐπὶ ποινῇ δὲ ἀποκλεισμοῦ πρέπει νὰ προτείνωνται κατὰ τὴν πρώτην τὸ βραδύτερον συνεδρίασιν καὶ κατὰ τὴν προσήκουσαν τάξιν, ἀπασαί αἱ ἐνστάσεις, ἀντενστάσεις κλ.⁶. δ') ἡ πρὸς διεξαγωγὴν ἀποδείξεων τεταγμένη παρὰ τοῦ δικαστηρίου προθεσμία δὲν εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα ἀνατρεπτική⁷. ε') ἐπὶ τῶν ἐνδίκων μέσων ἡ παραμέλησις τῆς πρὸς εἰσα-

ΝΑ. 140

τέστιν ἀμφότεροι ὤφειλον νὰ ἐνεργήσωσι τι κατὰ τὴν προθεσίαν· καὶ ἡμέλησαν· δὲν ἐφαρμόζεται λοιπὸν ὅπου ὁ ἕτερος μόνον ἔπρεπε νὰ ἐνεργήσῃ καὶ παρέλειψε. Κατὰ τὴν πρότερον ἰσχύουσαν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν αἱ ζημίαι τῆς παραμελήσεως τῆς προθεσμίας δὲν ἐπέρχονται αὐτοδικαίως, ἀλλὰ κατ' αἵτησιν τοῦ διαδίκου· ὅθεν ὁ καὶ τῶν *contumacia non accusata non nocet*. Bayer 513.

3) Πολ. 543, 545.

4) Πολ. 594, 595, 507.

5) Πολ. 585. Κατωτ. § 111 σημ. 8.

6) Πολ. 160, 583.

7) Ὅρκοι νὰ ἐπαχθῶσι καὶ ἔγγραφα νὰ προσαχθῶσι δύνανται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης (πολ. 351, 538 § 2, 156)· ἡ τεταγμένη ὁμῶς πρὸς δῆλωσιν περὶ τοῦ ἐπιβαλλομένου ὅρκου προθεσμία φέρει ἀποτέλεσμα ἐὰν παραμεληθῇ, τοῦ νὰ θεωρῇται ὡς ὁμολογημένον τοῦ ὅρκου τὸ θέμα (πολ. 352). — Ἡ παρέλευσις τῆς πρὸς διεξαγωγὴν μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, πραγματογνωμοσύνης ἢ αὐτοψίας τεταγμένης προθεσμίας

γαγήν αὐτῶν ὠρισμένης προθεσμίας φέρεi ἀποκλεισμόν⁸.

Γ') Περὶ δικονομικῶν ἀκυροτήτων α). *δρ. ΝΤΦΟΒ (1911)*
Τ 19. ε 30

§ 95. Αἱ περὶ τὸν τύπον τῶν διαδικαστικῶν πράξεων διαγραφόμεναι διατυπώσεις πρέπει νὰ τηρῶνται ἀκριβῶς· διότι ἡ παραβίασις αὐτῶν, ἐκτὸς ἄλλων ζημιῶν, δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ νὰ καταστήσῃ ἄκυρον τὴν πράξιν. Αἱ ἀκυρότητες ἐν τῇ πολιτικῇ διαδικασίᾳ ἐπέρχονται ἐκ τῆς παραβιάσεως τῶν κειμένων νόμων καὶ οὐχὶ τῆς κρίσεως τοῦ δικαστοῦ¹.

Γ' Πρὸς αὐτὴν ἀπορριπτικὴν ἀπόφασιν ἀπὸ τῆς ἀρχ. διαιτ. 184
ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τῆς ἀπόφασιν αὐτῆς. ΚΔ. 516

ἐπιφέρει τὴν ἀπώλειαν τῶν ἀποδεικτικῶν τούτων μέσων (arg. πολ. 261 ἐδ. 2. 538 § 2. 746)· πλήν ἡ αὐτοψία καὶ ἡ πραγματογνωμοσύνη δύναται νὰ ἐνεργηθῶσι καὶ μετὰ τὴν λήξιν τῆς προθεσμίας, ἐὰν ἄνευ αὐτῶν δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ τὸ πραγματικὸν τῆς διαφορᾶς ὁ δικαστής. Heffter System § 375. Schmid B', 195.

8) Πολ. 752 § 2, 791, 792, 816. Τὸ ἐντεῦθεν δὲ προκύπτον ἀπαράδεκτον δύναται νὰ ἐξετάσῃ τὸ δικαστήριον καὶ αὐτεπαγγέλτως (πολ. 755). 'Αλλ' ἐὰν ἄνωτέρα δύναμις ἐμποδίσῃ τὸν διάδικον νὰ εἰσαγάγῃ ἐμπροσθέντος τοῦ ἐνδίκου μέσον, δὲν ἀποκλείεται τοῦτο καὶ μεταγενέστερον εἰσαχθὲν (ΑΠ. 73 τοῦ 47).

α) Dalloz λ. Nullité. Boncenne Γ', 265. Solon Théorie sur la nullité. Paris 1835. Aubry § 37, 332.

1) Νομοθετικῶς εἶναι σπουδαῖον τὸ ζήτημα, τί εἶναι προτιμότερον, νὰ δοθῇ μεγάλη ἐξουσία εἰς τὰ δικαστήρια καὶ ὀλίγαι νὰ τεθῶσι διατυπώσεις περὶ τὴν ἐκδίκασιν τῶν δικῶν ἢ τὰν ἀνάπαλιν; Αἱ νεώτεραι νομοθεσίαι προτιμῶσι τὸ δεύτερον, ἥγουν περιορίζουσι διὰ τῶν διατυπώσεων τὴν περὶ τὴν διαδικασίαν ἐλευθερίαν τοῦ δικαστοῦ. Ἡ γαλ. δικ. ὥρισεν ἐν ἄρθρ. 1030, aucun exploit ou acte de procédure ne pourra être déclaré nul, si la nullité n'en est pas formellement prononcée par la loi. Τὴν αὐτὴν δὲ ἀρχὴν κυροῖ καὶ ἡ ἡμετέρα πολιτ. δικονομία διὰ τοῦ 201 ἄρθρου· «ἀκυρότης δικαστικῆς πράξεως ὑπάρχει μόνον ὅταν ἡ πράξις ᾖναι διατεταγμένη εἴτε ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἢ ὡς οὐσιώδους». La loi a parlé, il ne nous reste plus que la gloire de lui obéir. Quand ses motifs nous seraient inconnus, nous devrions toujours respecter son autorité, εἶπεν ὁ d'Aguesseau.

τῶν ταῦτα 2. οὐδ' ἢ Γ. 400 1911 Τ. 19. Σ. 30

α') ἡ ἀκυρότης λαμβάνει χώραν διὰ δύο αἰτίας, ἡ διότι ὁ νόμος ἀπαγγέλλει αὐτὴν ῥητῶς³, ἡ διότι ἡ παραλειφθεῖσα διατύπωσις ὁρᾷ οὐσιώδες μέρος τῆς πράξεως⁴.

Ἡ αἰτία ἐκείνη ἐπὶ τῇ οὐσίᾳ τῆς πράξεως ἐστὶν ἡ ἀπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενη διατύπωσις, ἐν τῇ ἐπὶ ἀκριβοῦς καὶ ἀπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενη διατύπωσις.
ΚΕΤ. 147

2) Πολ. 201—203, 345—348, 409—411. Γαλλ. 1029—1030, Βαυαρ. δικ. 218—220. Τὸ τοῦ ἄρθρ. 201 «ὅταν ἡ πράξις ᾖ διατεταγμένη ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἢ ὡς οὐσιώδους» ἀνακριδῶς ἐκφράζει τοῦτο «εἶναι ἄκυρος ἡ πράξις, ἥς τὰ προσόντα διαγράφει ὁ νόμος ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἢ χαρακτηρίζει ὡς οὐσιώδης». (Berriat σ. 99).

3) Π. χ. πολ. 40 ἐδ. 2, 63, 122, 135, 199, 312, 467, 538 § 1, 678, 890, 896, 925 ἐδ. 3, 963, 971, 1016.

4) Δύναται νὰ γεννηθῇ ἀμφιβολία, τίνα μέρη πράξεως τινὸς εἰσιν οὐσιώδης· ἡ ἀμφιβολία μὲν αὕτη εὐκόλως διασκεδάζεται ὅπου ὁ νόμος αὐτὸς ὁρίζει τὰ οὐσιώδη τῆς πράξεως μέρη (οἷον πολ. 133, 182)· ἀλλὰ σιωπῶντος τοῦ νόμου, ἔχει τότε νὰ κρίνῃ ὁ δικαστὴς περὶ τούτου, ὁδηγούμενος ἐκ τοῦ κανόνος, ὅτι τὰ κατὰ νόμον ἀπαραίτητως ἀναγκαῖα τῆς πράξεως στοιχεῖα εἰσιν οὐσιώδη μέρη αὐτῆς· «οὐσιώδεις διατυπώσεις, λέγει ὁ Boncenne (σ. 274), εἰσὶν οἱ ἀναγκαῖοι πρὸς κατάρτισιν πράξεως τινος ὅροι, οἱ καθιστῶντες αὐτὴν οἷαν ὁ σκοπὸς δι' ὃν γίνεται ἀπαιτεῖ. Ἡ ἔλλειψις τοιαύτης τινὸς διατυπώσεως δὲν εἶναι βεβαίως ἀναγκαῖον ν' ἀνακηρυχθῇ ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς ἀκυρότης. Π. χ. τὸ 136 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας λέγει, «τὰ παρὰ διαδίκου εἰς διάδικον ἐγχειριζόμενα, ἢ εἰς τὸ δικαστήριον διδόμενα δικόγραφα, πρέπει νὰ διαλαμβάνουν ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος τὸ ὄνομα, τὸ ἐπίθετον καὶ τὴν κατοικίαν τοῦ ἐνάγοντος καὶ τοῦ ἐναγομένου, τὴν ὀνομασίαν τοῦ δικαστηρίου ἢ τοῦ δικαστοῦ, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου συζητεῖται ἡ υπόθεσις, προσέτι τοῦ ὑπὸ δίκην ἀντικειμένου, ἰδίως δὲ τίνα σκοπὸν ἔχει τὸ δικόγραφον (εἰν δὲ λ. ἔναι ἀγωγή, ἐνστάσις κτλ.)». Ἐκ τοῦ ἄρθρου τούτου εὐκόλως δύναται νὰ διακριθῇ, τίνα μέρη τῶν δικογράφων εἰσιν οὐσιώδη· ἥτοι ὅταν πρόσκλησις τις εἰς δικαστήριον γίνηται, ἀπαιτεῖται νὰ ἐξάγῃται ἐκ τοῦ δικογράφου τίς ὁ προσκαλῶν, τίς ὁ προσκαλούμενος, ἐνώπιον τίνος δικαστηρίου προσκαλεῖται καὶ περὶ τίνος πράγματος προσκαλεῖται· ὅθεν τὰ 4 ταῦτά εἰσιν οὐσιώδη μέρη τῆς προσκλήσεως· ἐπουσιώδης ὅμως εἶναι ἡ διάταξις ὅτι πρέπει ἐπὶ τῆς πρώτης σελίδος ν' ἀναφέρηται τ' ὄνομα, ἐπίθετον κλπ. τῶν διαδίκων, ὡς καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ δικογράφου, ἂν ᾖ ἡναι δηλ. ἀγωγή ἢ ἐνστάσις· ὑπάρχουσιν ὅμως πλῆθος ἄλλων διατυπώσεων ὑπὸ τῆς πολιτ. δικονομίας δια-

ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς παραβιάσεως ἀπαγορευτικοῦ τινος νόμου δύναται νὰ προκύψῃ ἀκυρότης⁵.

β') οὐδεὶς δύναται νὰ προσβάλλῃ ὡς ἀκύρους τὰς ΚΒ. 126
 ἰδίας αὐτοῦ πράξεις⁶, εἰμὴ διὰ λόγον δημοσίας τὰ-

γραφομένων, περὶ ὧν πολλάκις καθίσταται δύσκολον ν' ἀποφανθῇ τις μετὰ βεβαιότητος, ὅτι εἶναι οὐσιώδεις ἢ τὸ ἐναντίον ὥστε ἀσφαλές-
 στερον ἢ θελεν εἶσθαι ἂν ὠριζε πάντοτε ὁ νόμος τὸ οὐσιώδες τῆς πρά-
 ξεως.

5) Τὸ βωμ. δίκαιον κυροῖ περὶ τούτου τὸν κανόνα «μηδὲν παρὰ τὴν ΚΒ. 126
 τῶν νόμων ἔννοιαν πραχθὲν ἐρρώσθω, ἀλλ' ἄχρηστον ἔστω, καὶ μὴ
 τοῦτο εἰδικῶς ὁ νομοθέτης ἐπήγαγεν (νόμ. 5 κώδ. 1, 14)». Ἐκ τοῦ κα-
 νόνος δὲ τούτου κατεσκευάσαν οἱ νομικοὶ τὸν ἕτερον *negativa prae-
 posita verbo: potest tollit potentiam juris et facti et inducit neces-
 sitatem praecisam designans actum impossibile*· ἀλλ' εἰς τὸν κα-
 νόνα τοῦτον ἀναγκαῖον νὰ παραρτηθῇ ὁ διττὸς οὗτος περιορισμός, ὅτι
 δὲν πρέπει νὰ παραδέχεται ὁ δικαστὴς εὐκόλως ἀκυρότητα ἐπὶ προφα-
 νῶς ἐπουσιωδῶν ἀπαγορεύσεων, ἢ ἐπὶ ἀπαγορεύσεων ἄλλως τιμωρου-
 μένων *factum contra legem prohibitoriam ipso jure nullum est, si
 tamen lex aliam poenam addit aut imponit, non inducitur nullitas*
 (Frém. B', 310. Carré Procéd. VI, 530. Demolombe I', 374.
 ΑΠ. 241 τοῦ 54). Διὰ τοῦτο δὲν φέρουσιν ἀκυρότητα αἱ ἀπαγορεύσεις
 π. χ. τῶν ἄρθρ. 147, 263 ἐδ. 2, 451, 513, 517, 569 ἐδ. 2, 593, 623,
 908, 915 (ἀμφισβητούμενον. Bonc. I', 270. Carré ζ. 2114), 946 ἐδ.
 3. Ἀλλ' αἱ ἀπαγορεύσεις τῶν ἄρθρ. 2, 3, 8 (ἴδ. ὅμως ἀνωτέρω § 68
 σημ. 6), 12, 13 ἐδ. 2, 14, 74 ἐδ. 2, 114 ἐδ. 2, 170, 180, 187 ἐδ. 1,
 197 ἐδ. 2 (ἴδε ὅμως ἀνωτ. § 93 σημ. 5), 240 ἐδ. 1, 242, 250, 259,
 264 ἐδ. 2, 300, 303, 306, 402, 505 ἐδ. 2, 531, 537, 600, 629 § 3.
 4, 633, 756, 886 ἐδ. 2 σπουδαιότεραί εἰσιν ἢ ὥστε νὰ μὴ κηρυχθῶ-
 σιν ἄκυροι αἱ ἀντιβαίνουσαι εἰς αὐτάς πράξεις. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον πῶς
 ἐξέφρασεν ὁ νόμος τὴν ἀπαγόρευσιν, ῥητῶς δι' ἀρνήσεως ἢ κατ' ἔννοιαν
 δι' ἰσοδυνάμου φράσεως· τὸ δεύτερον ὑπάρχει π. χ. ἐν τοῖς ἄρθρ. 24 ἐδ.
 3, 44, 132, 155, 162, 173, 273, 548. Κατὰ δὲ τὸν κανόνα *unius in-
 clusio exclusio est alterius* ἀπαγορεύσεις περιέχουσι καὶ τὰ ἄρθρ. 15,
 93, 141 ἐδ. 2, 181 ἐδ. 1, 184, 201, 207, 276, 377, 588, 611, 729,
 762, 816, 854, 869, 872, 885, 954. Τὴν περὶ ἀπαγορευτικῶν νόμων
 θεωρίαν ἐπολέμησεν ὁ Τουλιέρος, ἀντέκρουσε δ' αὐτὸν ἀνδρείως ὁ Μερ-
 λῆνος. Boncenne σ. 281.

6) Πολ. 202 ἐδ. 2, 811 § 1· ἐπειδὴ ὁ ἐξ οἰκείου ἀμαρτήματος ζη-

ξεως 7. ένιοτε δὲ καὶ ἡ ἔλλειψις ιδιωτικοῦ συμφέροντος καθίστησιν ἀπαράδεκτον τῆς ἀκυρότητος τὴν πρότασιν 8.
 Κ 27. 433 γ') αἱ δικονομικαὶ ἀκυρότητες δὲν ἐπέρχονται κατὰ γενικὸν κανόνα αὐτοδικαίως, ἀλλὰ πρέπει νὰ κηρυχθῶσιν

μιούμενος οὐ δοκεῖ ζημιοῦσθαι (νόμ. 203 βασ. 2, 3. Dalloz Nullité αρ. 38. Solon Nullité B', 133 sixième règle). Ἐπιρροὴν ἐνταῦθα ἔχει καὶ ἡ διαίρεσις τῶν ἀκυροτήτων εἰς σχετικὰς καὶ ἀπολύτους· ἀπόλυτοι μὲν λέγονται αἱ ἀκυρότητες, αἱ παρὰ παντὸς ἐνδιαφερομένου δυνάμεναι νὰ προταθῶσι, σχετικαὶ δὲ αἱ παρὰ τινων μόνον ἐξ αὐτῶν. (Aubry § 37 σημ. 14. Boncenne 267 Στοιχ. § 43 σημ. 6). Κατὰ τὸ άρθρον 40 τῆς πολ. δικον. «ἐὰν ἡ ἐξαίρεσις (τοῦ δικαστοῦ) γείνη δεκτὴ, δύνανται, ἀλλὰ μόνον κατ' αἵτησιν τοῦ ἐξαίρουντος, νὰ κηρυχθοῦν ἄκυροι ἐκεῖναί αἱ πράξεις τῆς προηγηθείσης διαδικασίας, αἱ ὅποιαί ἔγινον, ἀφοῦ προέκυψεν ὁ περὶ ἐξαίρεσεως λόγος, καὶ εἰς τὰς ὁποίας συνέπραξεν ὁ ἐξαιρούμενος δικαστής». Ἄρα ἡ ἀκυρότης ἐνταῦθα εἶναι σχετική. Ὅπου ὁ νόμος δὲν ἐκφράζεται ῥητῶς περὶ τοῦ σχετικοῦ ἢ ἀπολύτου τῆς ἀκυρότητος, ὀφείλει ὁ δικαστής νὰ κρίνῃ τοῦτο κατὰ τὸ πνεῦμα καὶ τὸν σκοπὸν τῆς νομικῆς διατάξεως (Aubry σημ. 15)· ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀπόφ. 251 ἔτους 53), ὅτι συναινούντος τοῦ καταδίκωντος δανειστοῦ ἡ ἐκποίησης τοῦ κατασχεθέντος ἀκινήτου δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ ἀγοραστοῦ. Σημειωτέον ὅμως ὅτι ἡ σχετικὴ ἀκυρότης δὲν περιορίζεται εἰς τὸ πρόσωπον, ὑπὲρ οὗ διετάχθη, ἔταν τὸ ἀντικείμενον τῆς πράξεως ἦναι ἀδιαίρετον (Dalloz ἀριθ. 40). Ὁ Rodière de la solidarité (σελ. 388) δέχεται τοῦτο μετὰ τινος διαστίξεως, ἀπαρადέκτου παρ' ἡμῖν (§ 89 σημ. 11, γ' δ') οὕσης. 229/10-8

7) Π. χ. ἡ ἔλλειψις ἀποπείρας συμβιβασμοῦ, ἡ εἰσαγωγὴ τῆς ἀγωγῆς εἰς τὸ ἐφετεῖον εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς (Thomine A', 203. ἀνωτ. § 44 σημ. 10), ἡ ἀπόλυτος ἀναρμοδιότης, δύνανται νὰ προταθῶσι καὶ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, καὶ τοι γενομένου αἰτίου τῆς ἀταξίας ταύτης (ΑΠ. 350 τοῦ 52. Carré ζ. 722). Ἡ παράλειψις προπαρασκευαστικῆς πράξεως, ἀπαιτουμένης πρὸς ἔγερσιν ἀγωγῆς περὶ διαζυγίου, περὶ χωρισμοῦ κτημάτων, περὶ κακοδικίας (§ 150, 151, 254). Carré ζ. 739 δις § 6.

8) Τὸ ἐκ τῆς ἔλλειψεως τοῦ συμφέροντος ἀπαράδεκτον πρέπει ὁ δικαστής μετὰ περισκέψεως νὰ παραδέχεται, προπάντων ὅσάκις ὁ νόμος κηρύττει ῥητῶς τὴν ἀκυρότητα (Dalloz 34)· πλὴν πρέπει ἀναμφιβόλως ν' ἀποβάλλεται ἀκυρότης ἐκ καθαρᾶς κηκοβουλίας καὶ χωρὶς νὰ

ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου⁹. καλύπτονται δὲ μὴ προταθεῖσαι κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον¹⁰. ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν αἱ τῆς δημοσίας τάξεως ἀκυρότητες, αἵτινες δεχταί εἰσι κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν¹¹.

δ') αἱ ἄκυροι πράξεις καὶ πᾶν τὸ ἐξ αὐτῶν ἡρτημένον θεωροῦνται ὡς μὴ ὑπάρχουσαι καὶ οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐν γένει δύναμιν¹². ἀλλ' ὅμως ὁ κανὼν *utile per inutile*

ὑποστῇ ζημίαν τινὰ ὁ διάδικος προτεινομένη· *maliciis non est indulgendum*. Solon A', 275.

9) Ὁ τῆς πολ. ἡμῶν δικονομίας νομοθέτης παρεδέχθη βεβαίως κατὰ τοῦτο τὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἰσχύοντα· κατὰ τὸ ἄρθρ. 963 ἐδ. 2· «ὅλαι αἱ παρ' αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης ἐπιχειρηθεῖσαι ἀπαλλοτριώσεις καὶ ὑποθήκαι εἰσιν αὐτοδικαίως ἄκυροι καὶ μὴ οὔσαι, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται ν' ἀπαγγελοῖται ἡ ἀκυρότης παρὰ τοῦ δικαστηρίου». ἄρα εἰς τὰς λοιπὰς περιπτώσεις ἀπαιτεῖται ν' ἀπαγγελοῖται (Berriat σ. 99 σημ. 9. Aubry σημ. 46, 17. Dalloz ἄρ. 56)· ἡ ὡς ἄκυρος κηρυχθεῖσα πράξις λογίζεται ὥσαντι μὴδέποτε ὑπάρξασα (Aubry σημ. 20). Ἐπὶ τῶν ἀκυροτήτων ὅμως καὶ ἀκυρωσιῶν τοῦ ἀστυκ. δικαίου κρατεῖ ἑτέρα ἀρχή (Στοιχ. § 43 σημ. 9. § 44 σημ. 10).

10) Πολ. 202, 345, 582 § 3. Γαλ. 173 (Dalloz ἀριθ. 54. λ. Exploit ἀριθ. 395). Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς διακρίνουσιν ὡς πρὸς τοῦτο τὰς δικονομικὰς ἀκυρότητας ἀπὸ τῶν τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου, καὶ λέγουσιν ὅτι αἱ δεύτεραι δύνανται νὰ προταθῶσι κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης (Carré Procéd. ζ. 739 bis § 2, ζ. 751. Boncenne Γ', 266. Boitard Α', 332). Παρ' ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ γνώμη αὕτη· δυνάμει τοῦ 160 ἄρθρ. τῆς πολιτ. δικον., ὅπερ οἱ Γάλλοι δὲν ἔχουσιν (ἀνωτ. § 76 σημ. 2· ἄλλοτε τὰ ἐλλήν. δικαστήρια παρεσύροντο ὑπὸ τῶν γαλλ. ἰδεῶν. Εὐρετήρ. Θ', 204). Αἱ ἀκυρότητες τοῦ ἀστ. δικαίου εἰσὶ παρ' ἡμῶν ἀπαράδεκτοι βραδέως προτεινόμεναι· ἀλλὰ δὲν καλύπτονται, ἥτοι μένουσιν οὔσαι ἀκυρότητες, καὶ δύνανται ἐν ἄλλῃ δίκῃ νὰ προταθῶσιν.

11) Π. χ. Πολ. 2, 531. ἄρθ. 1 τοῦ ἀπὸ 8 Ἰουλ. 1838 διατ. περὶ ἀγωγῆς κακοδικίου. Carré Procéd. ζ. 739 bis § 6.

12) Κατὰ τὸ ῥητόν, *quod nullum est nullum producit effectum* (Dalloz ἄρ. 61, 69. Aubry σημ. 20)· ἀλλὰ πρᾶξις τις ἄκυρος δύναται νὰ ἰσχύσῃ μετατρεπομένη εἰς ἄλλο εἶδος, οὗ φέρει τ' ἀναγκαῖα προσόντα (πολ. 135, 402. Dalloz ἀριθ. 62. Στοιχ. § 43 σημ. 10).

non vitiat^{ur} λαμβάνει καὶ ἐνταῦθα ἐφαρμογὴν¹³. Χορηγοῦσι δὲ δικαίωμα εἰς ἐπανάληψιν καὶ ἀποζημίωσιν κατὰ τοῦ προξενήσαντος αὐτὰς δικαστικοῦ προσώπου¹⁴ καὶ δὲν ἐκτείνονται εἰς τρίτους¹⁵.

13) Νόμ. 1 § 5 π. (45, 1)... duo sunt quodammodo stipulationes, una utilis, alia inutilis; neque vitiat^{ur} utilis per hanc inutilem (Dalloz ἀρθ. 65 Solon Β', 19). Διατοῦτο ἔκθεσις κατασχέσεως ἀκινήτων, περιέχουσα ἐλλείψεις ὡς πρὸς τινὰ μόνον ἀκίνητα, μόνον ὡς πρὸς αὐτὰ δύναται καὶ ν' ἀκυρωθῇ (Solon Β', 104)· προσέτι ἡ ἀταξία ἢ ἀκυρότης μαρτυρίας τινὸς δὲν συνεπιφέρει κατὰ τὸ 346 ἄρθρον ἀκυρότητα τῶν ἄλλων μαρτυριῶν, ὅσαι δὲν ἔχουσι τὰ ἐλλείμματα ἐκείνης. Στοιχ. τοῦ ἀστ. δικ. § 43 σημ. 7.

14) Πολ. 203. 348· «ἐὰν αὕτη (ἡ ἀκυρότης) εὔρεθῇ βάσιμος, ἐπαναλαμβάνεται ἡ παρὰ τοὺς τύπους γενομένη πρᾶξις διὰ δαπάνης τοῦ προξενήσαντος αὐτὴν δικαστικοῦ ὑπαλλήλου, ὅστις καταδικάζεται εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐξόδων, εἰς ἀποζημίωσιν καὶ, ἐν ἀσυγγνώστῳ παρὰδρομῇ, εἰς χρηματικὴν ποινὴν 20—200 δραχμῶν» (ὅρ. ἀνωτέρ. § 22 σημ. 8. Solon Β', 202—230. Dalloz ἀρθ. 70, 71). Τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν εὐθύνης ἀπαλλάσσεται ὁ δικαστικὸς ὑπάλληλος, ὁσάκις ἡ ἀκυρουμένη πρᾶξις δὲν εἶναι αὐτοῦ μόνου ἔργον, ἢ περὶ τοῦ ἀκυρωσίμου αὐτῆς τῶν δικαστηρίων ἡ νομολογία ἀμφίβολος διατελεῖ (Carré ζ. 3395 bis). Ἐὰν μόνος ὁ διάδικος ἢ ὁ πληρεξούσιος αὐτοῦ ᾖ αἴτιος τῆς ἀκυρότητος, δὲν ἐπαναλαμβάνεται ἡ πρᾶξις. ΑΠ. 279 τοῦ 57, 39 τοῦ 58.

15) Solon Β', 134. Dalloz ἀρθ. 72.

ΒΙΒΛΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ.

ΤΜΗΜΑ ΠΡΩΤΟΝ

Διαδικασία:

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Παρά τοῖς πρωτοδικείοις.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Γενική διαδικασία.

Α'. Προδικασία^{α)}. *IV. ΓΨΜΑ. (1911)*

Α') Προπαρασκευαστικά πράξεις.

1) Απόπειρα συμβιβασμοῦ. *ΚΓ. 638*

§ 96. Ἡ ἐξηκριθωμένη καὶ προσήκουσα τῶν ιδιωτικῶν διαφορῶν ἀνάκρισις καὶ τομὴ οὐ μόνον χρόνου μακροῦ, ἀλλὰ καὶ δαπάνης δεῖται οὐ σμικρᾶς πολλάκις δὲ

α) Προδικασία λέγεται ἡ πρὸ τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἀκροατήριον γινομένη μεταξὺ τῶν διαφορομένων ἔγγραφος διαδικασία, ἣτις σκοπὸν ἔχει τὸν προσδιορισμὸν καὶ τὴν ἐξακρίβωσιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς διενέξεως. Προηγούνται δὲ αὐτῆς συνήθως προπαρασκευαστικά τινες πράξεις, πρότερον μὲν ἢ τοῦ συμβιβασμοῦ ἀπόπειρα καὶ ἡ αἴτησις θεραπείας, νῦν δὲ ἡ δευτέρα μόνον.

δίκαι ὑπὸ τῶν δικαστηρίων δικαιοτάτα διαγνωσθῆσαι
βλαβεραὶ τοῖς δικαζομένοις ἀπέβησαν διὸ προκριτωτέρα
συχνάκις ἀναδείκνυται ἡ τῶν διαφορῶν φιλικὴ διάλυσις
τῆς διὰ δικαστηρίων γινομένης. Τὴν φιλικὴν δὲ ταύτην
διάλυσιν ὑποβοηθεῖ πῶς ἡ νομοθεσία οὐχὶ δι' ἀναγκασμοῦ,
ἀλλ' ἐπιτρέπουσα ἀπλῶς τὸν συμβιβασμὸν κατὰ πᾶσαν
τῆς δίκης στάσιν¹. *Τ. 18-ξ 5. N ΓΨΜΗ-1911* *ἐπὶ τῷ ἀρχαιτέρῳ*
καὶ τῷ νεώτερῳ *ἐπὶ τῷ ἀρχαιτέρῳ*
ἐπὶ τῷ νεώτερῳ 2) Αἰτήσεις θεραπείας α). *ἀρχαί. ΚΓ. 638*

§ 97. Ἀνάλογον τῆς ἀποπείρας τοῦ συμβιβασμοῦ προ-
εργασίαν ἐπιβάλλει ἐνίοτε ὁ νόμος, τὴν αἴτησιν θεραπείας,
ἥτοι τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐνάγοντος, πρὶν ἢ κινήσῃ τὴν
ἀγωγὴν αὐτοῦ, νὰ αἰτήσῃ παρ' αὐτοῦ τρόπον τινὰ τοῦ
ἐναγομένου θεραπείαν τῆς ἀδικίας. Τὰ σημειωτότερα δὲ
καὶ τοῦ ἀκάρπου τούτου νομοθετήματός εἰσι ταῦτα¹.

1) Εὐλόγως κατηργήθη ὑπὸ τοῦ νόμου αὐνῆ' τῆς 28 μαΐου 1887 ἡ
ἀναγκαστικὴ πρὸς συμβιβασμὸν ἀπόπειρα. Τὰ περὶ αὐτῆς πρότερον
ἰσχύοντα ὅρα ἐν § 96 τῶν προηγουμένων ἐκδόσεων τοῦ ἐγχειριδίου
τούτου.

α) Gönner Commentar über das Gesetz von 22 Juli 1819 σελ. 121
Foucart Droit public B', 34, ἀρ. 736—739. Γ', 104. ἀριθ. 1633
1634, Dalloz λ. Domaine de l'état ἀριθ. 329. λ. Commune ἀριθ.
1541. Φέδ. 246. Ν. Πείρ. Β'. 4638. Ὁ αὐτὸς λόγος, δι' ὃν κατηρ-
γήθη ἡ ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ, ὑπάρχει καὶ ἐπὶ τῆς αἰτήσεως θερα-
πείας κατὰ τοῦ δημόσιου καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐφορείαν αὐτοῦ νομικῶν
προσώπων. Ἀντὶ αἰτήσεως θεραπείας ἀρκεῖ νὰ ὀρισθῇ προθεσμία 6
ἐβδομάδων πρὸς ἐγγραφὴν τῆς ἀγωγῆς εἰς τὸ πινάκιον τοῦ δικαστηρίου.

1) Πολ. 2, 60. διάτ. τῆς 12 μαΐου 1835. Ὅπου τὸ δημόσιον δὲν
εἶναι τὸ ἐναγόμενον πρόσωπον, αἰτήσεις θεραπείας δὲν ἀπαιτεῖται· π. χ.
ἐπὶ ἀγωγῶν ἐπὶ παρανομίας τῆς ναυαγαιρειακῆς ἐπιτροπῆς στηριζο-
μένων (ἄρθρ. 31 τοῦ νόμ. τοῦ 1856 περὶ ναυαγ.)· ἐπὶ ἀγωγῶν περὶ
συντάξεων πολιτικῶν ἢ στρατιωτικῶν (ἄρθρ. 24 τοῦ ἀπὸ 19 αὐγ. 1852
νόμου, ἄρθρ. 23 τοῦ ἀπὸ 3 αὐγ. 1861 νόμου).

α') αἰτήσεως θεραπείας χρήζουσι μόναι, ἀλλὰ πᾶσαι², αἱ κατὰ τοῦ δημοσίου³ καὶ τῶν ὑπὸ τὴν ἐφορείαν αὐτοῦ διατελούντων νομικῶν προσώπων⁴, ἀγωγαί, ὡς καὶ ἡ
Εἰς τὴν πτωχὰ ἐξέταξις τῶν ἐν τῇ πόλει διαμεινόντων ἀποδοτέων καὶ ΚΒ. 85
καὶ τῶν ἀποδοτέων ἐν τῇ πόλει ἀποδοτέων καὶ τῶν ἀποδοτέων ἐν τῇ πόλει

2) Gönner σελ. 125. 127. Seuffert Commentar B', 132. Barth. § 172. Συνήθως τοιαύτης φύσεως παράπονα τῶν πολιτῶν ἀπευθύνονται κατὰ τῶν οἰκονομικῶν ὑπαλλήλων· ἀλλὰ καὶ τῆς λοιπῆς δημοσίας ὑπηρεσίας οἱ ὑπάλληλοι δύνανται νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν πρὸς ταῦτα.

ΚΒ. 638

ΚΕ. 12

ΚΒ. 85 3) Πολ. 2. «ἀγωγή κατὰ τοῦ δημοσίου εἶναι τότε μόνον παραδεκτὴ, ὅταν ὁ ἐνάγων, ἀπευθυνθεὶς πρὸς τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν διοικητικὴν ἀρχὴν καὶ ζητήσας τὴν ἀπόδοσιν τῶν δικαίων του, ἔλαβεν ἀρνητικὴν ἀπόφασιν, ἢ ἐντὸς ἑξ ἑβδομάδων ἀπὸ τῆς παραδόσεως τῆς ἀναφορᾶς δὲν ἔλαβεν οὐδεμίαν ἀπόφασιν». — Ἐν τῇ βαυαρικῇ καὶ γαλλικῇ νομοθεσίᾳ εὐρίσκονται αἱ ἐξῆς σχετικαὶ διατάξεις· κατὰ τὸν § 9 τοῦ βαυαρ. νόμου τῆς 22 ἰουλ. 1819 «ὅστις θεωρεῖ ἑαυτὸν ἡδικομημένον ὑπὸ τοῦ δημοσίου, χρεωστεῖ, πρὸ τῆς δικαστικῆς ἐπιδιώξεως τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, νὰ στραφῇ εἰς τινὰ, καὶ μάλιστα τὴν ἀμέσως ἀνωτέραν, διοικητικὴν ἀρχὴν, ἐξαιτούμενος θεραπείαν· ἐὰν ἡ θεραπεία αὕτη δὲν ἐπέλθῃ ἐντὸς ἑξ ἑβδομάδων, εἰσάγεται ἡ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων ἀγωγή· ἡ ἀνωτέρα διοικητικὴ ἀρχὴ πρέπει νὰ ἐκδώσῃ προθύμως καὶ δωρεὰν ἀπόδειξιν παραλαβῆς τῆς περὶ θεραπείας αἰτήσεως». Ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ § τούτου συνάγεται ὅτι κατὰ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ συνετάχθη τὸ 2 ἄρθρ. τῆς ἡμετέρας πολιτ. δικονομίας. Σημειωτέον δὲ καὶ τὸ ἄρθρ. 21 τοῦ περὶ ναυαγίων νόμου, καθ' ὃ ὁ ἔχων ἀξιώσεις ἐπὶ τῶν ἀντικειμένων τοῦ ναυαγίου, μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν ἐργασιῶν τῆς ἐπιτροπῆς, ἀναφέρεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῶν Οἰκονομικῶν, ἢ δὲ ἀναφορὰ τοῦ αὐτοῦ ἐπέχει τόπον αἰτήσεως θεραπείας.

Κατὰ τὸ 15 ἄρθρον τοῦ γαλ. νόμου τῆς 5 νοεμβρ. 1790, ἰδιώται, προτιθέμενοι νὰ ἐγείρῳσιν ἀγωγήν κατὰ τοῦ δημοσίου, ὀφείλουσι πρότερον νὰ καταστήσωσι τοῦτο γνωστὸν δι' ὑπομνήματος εἰς τὴν διεύθυνσιν τοῦ νομοῦ.

4) «Ἦτοι τῶν δῆμων (καὶ κοινοτήτων), τῶν ἀγαθοεργῶν καὶ ἄλλων δημοσίων καθιδρυμάτων. Ὅτι αἱ κατὰ τῶν νομικῶν τούτων προσώπων κινούμεναι ἀγωγαὶ χρήζουσιν αἰτήσεως θεραπείας ἀποδεικνύει ἐναργῶς τὸ 2 ἄρθρον τοῦ ἄνω μνησθέντος διατ. τῆς 12 μαΐου 1835, ὅπερ ἔχει οὕτως·

«Ἡ ἐν τῷ προηγούμενῳ ἄρθρῳ ἀναφερομένη κλήσις (ἀγωγή) δὲν θέλει λαμβάνεσθαι ὑπὸ τῶν εἰρημένων προσώπων (ἄρα καὶ τῶν

ἀγωγή κακοδικίας⁵. ἀλλὰ καὶ αὗται ὅταν ἐν κυρίᾳ δίκῃ εἰσάγονται⁶.

δημάρχων), εἰμὴ ἐὰν ὑπάρχῃ εἰς αὐτὴν ἐπισυννημμένη, καθ' ἃ τὸ ἄρθρ. 2 καὶ 3 τῆς πολ. δικονομίας διατάσσει, ἢ νόμιμος ἀποδείξις τῆς ἀρνητικῆς ἀπαντήσεως τῆς ἀρμοδίας διοικητικῆς ἀρχῆς πρὸς τὸν ἐνάγοντα, ἢ τῆς σιωπῆς αὐτῆς (ὅρ. καὶ ἄρθρ. 4 τοῦ αὐτοῦ. ΑΠ 104 τοῦ 47. 202 τοῦ 62. Ν. Πείρ. Β', 1640)».

Κατὰ τὸ 51 ἄρθρον τοῦ γαλ. νόμου τῆς 18 ἰουλ. 1837, ὁ θέλων νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ δήμου ἢ κοινότητος ὀφείλει νὰ ὑποβάλῃ πρότερον ὑπόμνημα εἰς τὸν νομάρχην περὶ τῶν ἀξιώσεών του. Περὶ τῆς προγενεστέρας νομοθεσίας ὅρ. Foucart Γ'. 104 ἀρ. 1633.

5) Πολ. 60. «ὁ ἐνάγων, πρὶν κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν, ζητεῖ δι' ἀναφορᾶς παρὰ τῶν δικαστῶν ἐκείνων καὶ τῶν δικαστηρίων, παρὰ τῶν ὁποίων φρονεῖ ἑαυτὸν ἡδικομένον, τὴν θεραπείαν τοῦ πράγματος· ὁκτῶ δὲ ἡμέρας μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀναφορᾶς ταύτης δύναται νὰ γίνῃ ἡ ἀγωγή, ἄνευ ἀποπείρας συμβιβασμοῦ, παρὰ τῷ κατὰ τὸ 58 ἄρθρον ἀρμοδίῳ δικαστηρίῳ, ἐὰν ἕως τότε δὲν ἐπέλθῃ θεραπεία».

6) "Ὅθεν περιττὴ ἡ αἵτησις θεραπείας ὅταν τὸ δημόσιον προσεπικαλῇται εἰς ἐκκρεμῇ δίκῃν ἢ ἀντενάγηται· προσέτι ὅταν προκαλῇται εἰς ἀγωγὴν (Seuffert σ. 130. Φέδ. 247. Εὐρετήρ. Ε', 702. ΑΠ. 135 τοῦ 47, 113 τοῦ 52, 127 τοῦ 59. νομ. Μερίσ. σ. 1148· περὶ τῆς γαλ. νομολογίας ὅρ. Dalloz *Domaine de l'État* ἀρ. 337 ἐπ.). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει ἀναμφιβόλως καὶ ἐπὶ τῶν δήμων καὶ τῶν λοιπῶν δημοσίων καθιδρυμάτων, τοῦ αὐτοῦ ὑπάρχοντος λόγου· οἱ γὰλλοι συγγραφεῖς διαφωνοῦσιν ἐν μέρει. Dalloz *Commune* ἀρ. 1543, 1545.

Ἡ ἀγωγή κακοδικίας δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν προκαταρκτικὴν τῆς περὶ θεραπείας αἰτήσεως διαδικασίαν, ὅταν εἰσάγῃται παρεμπιπτόντως, ὡς ἀποδεικνύει τὸ 66 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας· ἀῖ διαδικοασία τῶν ἄρθρ. 58 — 65 λαμβάνει χώραν καὶ ὅταν νόμος τις ἀποφαίνεται! τινα τῶν ἐν τῷ 56 ἄρθρῳ ἀναφερομένων προσώπων ἢ τὸ δικαστήριον αὐτὸ ὑπεύθυνον, καὶ ἐν τῇ περὶ τῆς κυρίως δίκης ἀποφάσει *παρελείφθη* ἢ κατ' αὐτοῦ προσωπικὴ καταψήφισις». Τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον ἐναντίαν ἀπέφηνε γνώμην (Εὐρετήρ. Η', 141), στηριχθὲν ἐπὶ ἐντελῶς ἐσφαλμένης αἰτιολογίας (πρβ. Ὀργ. 297 ἀνωτ. § 22 σημ. 8)· ἀσφαλῶς ἐκφράζεται ἡ ἀπόφ. 224 τοῦ ΑΠ. τοῦ ἔτους 48, φαίνεται ὅμως ἐναντία τῇ τῶν ἐφετῶν ἀποφάσει. Κατὰ τὸν Chauveau ἡ ἀγωγή κακοδικίας ἔχει πάντοτε ἀνάγκην αἰτήσεως θεραπείας, ἀκυρότητες ὅμως τῆς διαδικασίας κατὰ τοῦ προζενήσαντος αὐτὰς δικαστικοῦ προσώπου ἂπευ

β') ἡ αἴτησις θεραπείας γίνεται, ἐπὶ μὲν τοῦ δημοσίου ἢ τινος τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐφορευομένων νομικῶν προσώπων, παρὰ τῇ ἀμέσως ἀνωτέρᾳ τῷ ἀδικήσαντος προσώπου διοικητικῇ ἀρχῇ⁷, ἐπὶ δὲ τῶν ἀγωγῶν κακοδικίας, παρ' αὐτῷ τῷ μέλλοντι ἐναχθῆναι δικαστικῶν προσώπων⁸.

γ') ἐὰν ἡ περὶ θεραπείας αἴτησις δὲν εἰσακουσθῇ ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας, κινεῖται τότε ἡ ἀγωγή⁹.

Θυνόμεναι, ἵνα καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν, δύνανται ἄνευ αἰτήσεως θεραπείας νὰ υποβληθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν ἐχδίκασιν τῆς κυρίας δίκης (Carré ζ. 1807 bis. 1135 bis)· τὴν διάκρισιν ταύτην δὲν ὑποστηρίζει ἡ ἡμετέρα πολ. δικονομία, καθ' ἣν καὶ τὸ δεύτερον ἀγωγή κακοδικίου ἐστὶ κατ' οὐσίαν (ἰδ. ἄρθρ. 56).

7) Gönner σ. 125. «ὁ ἀδικηθεὶς χρεωστεῖ μόνον μίαν, ἥτοι τὴν ἀμέσως προϊσταμένην διοικητικὴν ἀρχὴν νὰ παρακαλέσῃ περὶ θεραπείας τοῦ παραπόνου, προτοῦ πατήσῃ τὴν δικαστικὴν ὁδόν· ὅθεν ἡ ἐσφαλμένη γνώμη, ὅτι δῆθεν ἔπρεπεν ὁ ἀδικηθεὶς νὰ διέλθῃ πάντας τοὺς διοικητικούς βαθμούς, ἀνατρέπεται διὰ τοῦ νόμου» (Seuffert σ. 131. Φέδ. 248). 'Εὰν λοιπὸν ἡ πρᾶξις ἢ ἡ διάταξις, δι' ἣν παραπονεῖται ὁ ἰδιώτης, προῆλθεν ἀπὸ τινος ὑπουργείου, δὲν ἔχει χώραν τότε αἴτησις θεραπείας, καθὼς μὴ ὑπαρχούσης ἀνωτέρας διοικητικῆς ἀρχῆς (Gönner, Seuffert. Φέδ. αὐτόθι).

8) Πολ. 60. σημ. 5 τοῦ § τούτου.

9) Δηλαδή ἐὰν ἡ αἴτησις ἀπορριφθῇ παρὰ τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ἢ δὲν δοθῇ ἀπάντησις ἐντὸς ὁ ἐβδομάδων εἰς τὸν αἰτοῦντα, δύναται οὗτος νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν αὐτοῦ (ὅρ. ἀνωτ. σημ. 3· ἡ σιωπὴ τοῦ ἐναγομένου ἐπὶ ὁ ἐβδομάδας ἀποδεικνύεται διὰ τοῦ περὶ αἰτήσεως θεραπείας ἐπιδοτηρίου). 'Εὰν κινήθῃ πρότερον ἡ ἀγωγή καὶ ἔπειτα ὑποβληθῇ αἴτησις θεραπείας, ἢ ἂν δὲν ἐπισυνήφθῃ τῇ ἀγωγῇ ἢ περὶ αὐτῆς ἀπόδειξις; Δὲν βλάπτει τοῦτο, νομίζω, ἐὰν τὴν ἀγωγήν παραλάβῃ ἄνευ ἀντιρρήσεως ὁ ἐναγόμενος (ὅρα τὸ διατ. ἐν τῇ 4 σημειώσει. ΑΠ. 4 τοῦ 64. 236 καὶ 256 τοῦ 69). Τί γίνεται ἐπὶ ἀγωγῆς κακοδικίας ὅρ. § 254.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἀπὸ τῆς αἰτήσεως θεραπείας ἄρχονται κατὰ τοῦ δημοσίου τ' ἀποτελέσματα τοῦ 156 ἄρθρου τῆς πολιτ. δικονομίας· διότι ἡ πρᾶξις αὕτη φέρει ἐν ἑαυτῇ ἅπαντα τὰ προσόντα μηνύσεως καὶ καθίστησιν ὑπερήμερον τὸ δημόσιον (ΑΠ. 243, 286 τοῦ 53. περὶ τῆς

δ') ἡ παράλειψις τῆς αἰτήσεως θεραπείας δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν καὶ νὰ ἐξετασθῇ αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου¹⁰.

Πρωτοψάλτης Ν. 5 (Παρ. 8. 28) ὑπομνήσεις καὶ ἐξέφραγμα
 α') Γενικά. ΚΕ. 45

§ 98. Πρώτη καὶ κυρία τῆς δίκης πράξις, περὶ ἣν ἅ-
 πασα ἡ διαφορὰ στρέφεται, εἶναι ἡ ἀγωγή, ἥτις διὰ τοῦτο
 ὡς σημαντικωτάτη τῶν ἐπιθετικῶν πράξεων δικαίως λο-
 γίζεται· συντάσσεται δὲ ἡ ἀγωγή ἐγγράφως καὶ παρί-
 σταται ἀξία σπουδῆς κατὰ δύο κυρίως ἐπόψεις.

α') Ὡς πράξις ἐπιθετική. Ὡς τοιαύτη πρέπει νὰ
 περιέχῃ νόμιμον λόγον, τουτέστι νομικὴν διάταξιν ὑπο-
 στηρίζουσαν αὐτήν¹. ἱστορικὴν αἰτίαν, ἥτοι ἐκθεσιν

γαλ. νομοθεσίας ἰδ. Dalloz ἄρ. 361 ἐπ. Foucart B', 36). Καὶ τῆς
 παραγραφῆς διακοπὴν; "Ορ. Στοιχ. ἄστ. δικ. § 66 σημ. 17.

10) Τὴν αἴτησιν θεραπείας οὐ μόνον ἐπὶ ἀγωγῶν κακοδικίου ἀλλὰ
 καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν θεμάτων προεκάλεσεν ἀνώτερον συμφέρον καὶ οὐχὶ
 μόνον τὸ τῶν δικαζομένων ὅθεν δύναται τὰ δικαστήρια νὰ ἐξετάζωσιν
 αὐτεπαγγέλτως ἂν προηγήθῃ αὕτη (ΑΠ. 345 τοῦ 52. Φέδ. 248. Ν.
 Πείρ. Β', 1642). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβητεῖται τοῦτο. Dalloz ἄρ.
 352 ἐπ. Foucart B', 39.

ΚΑ. 526
 ΑΑ 568

1) Πολ. 533 § 4, 137. Βαυαρ. δικ. 225. Γερμ. δικ. 230. Διότι ἄνευ
 νόμου δικαίωμα δὲν ὑπάρχει· νόμιμος λόγος εἶναι π. χ. τὸ τοῦ Δημοσθ.
 (κατὰ Διονυσόδ. § 2)· «ὅσα ἂν τις ἐκὼν ἕτερος ἐτέρῳ ὁμολογήσῃ, κύ-
 ρια ἔστω» καὶ Πλάτων. Συμπόσ. «ἂ δ' ἂν τις ἐκὼν ἐκόντι ὁμολογήσῃ,
 φασὶν οἱ τῆς πόλεως νόμοι, δίκαια εἶναι». Ὁ νόμιμος λόγος δὲν εἶναι
 ἀναγκαῖον νὰ ὑπάρχῃ ἐκπεφρασμένος ἐν τῇ ἀγωγῇ· ἀρκεῖ νὰ παρέχῃ ἡ
 νομοθεσία διάταξιν τινα, δυναμένην νὰ χρησιμεύσῃ πρὸς ὑποστήριξιν
 τῆς ἀγωγῆς (ἰδ. ἀνωτέρω § 75 σημ. 5, § 79 σημ. 4)· ῥητῆς μείας
 χρήζουσι μόνον ἄλλοδαποὶ νόμοι, τοπικὰ ἐθίσματα καὶ οἱ παραχωρήσεις
 ὅλως προσωπικὰς περιέχοντες νόμοι (π. χ. παραχωρεῖται διὰ νόμου τε-
 μάχιον γῆς ἐθνικῆς εἰς τὴν χῆραν τοῦ Νικηταρᾶ· ὁ νόμος οὗτος εἶναι

εὐκρινὴ ἀπάντων τῶν πραγματικῶν γεγονότων, ὅσα κατὰ νόμον εἰσὶν ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τοῦ ἀξιουμένου δικαιώματος². τὰ γεγονότα δὲ ταῦτα καλὸν μὲν εἶναι νὰ

ὁ τίτλος αὐτῆς· ἄρα πρέπει νὰ τὸν ἀναφέρῃ ἐν τῇ ἀγωγῇ. Kierulff A', 53. 54, Linde § 152 σημ. 7. Unger Privatr. B', 466 σημ. 41). 'Ἄλλ' ἀμφιβόλου οὐσῃς τῆς νομικῆς διατάξεως, ἥτις χρησιμεύει ὡς νόμιμος λόγος, ὠφέλιμος καθίσταται ἐνίοτε σύντομος αὐτῆς ἐν τῇ ἀγωγῇ ἐρμηνεία.

2) Ἡ ἱστορικὴ αἰτία ἀποτελεῖ τὴν ἐλάχιστον πρότασιν τοῦ ἐν τῇ ἀγωγῇ συλλογισμοῦ· ἄρα καὶ αὐτὴ στοιχεῖον τῆς ἀγωγῆς οὐσιώδες. Ὡς πρὸς τὴν ἀκρίβειαν, ἣν τὸ ἱστορικὸν πρέπει νὰ ἔχῃ, ῥητέον ταῦτα.

α') ἐπὶ ἐμπραγμάτων δικαίων ἀναγκαῖον ν' ἀναφέρηται ἐν τῇ ἀγωγῇ οὐ μόνον τὸ δικαίωμα αὐτό, ἀλλὰ καὶ τὰ τὴν κτῆσιν αὐτοῦ ἀπαρτίζοντα περιστατικά (modus acquirendi). Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον τὸ δευτέρον ἦτο περιττόν (νόμ. 12 βασ. 51, 2. «ὁ διὰ τῆς τὰ ἴδια ἐκδικούσης ἀγωγῆς ἐκδικῶν πρᾶγμα, καὶ μὴ τὴν αἰτίαν ἐκφωνῶν, ἐξ ἧς ἐστὶν αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα, πᾶσας τὰς αἰτίας περιλαμβάνει»)· ὑπάρχον ὅμως ἐν τῇ ἀγωγῇ διάφορον ἔφερον ἀποτέλεσμα, τοῦλάχιστον κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλειοτέρων συγγραφέων· ἦγουν ὁ κινήσας ἐμπράγματον ἀγωγὴν, *causa adjuncta*, καὶ ἡττηθείς, δὲν ἀπεκρούετο τῇ τοῦ δεδικασμένου ἐνστάσει, ἐνάγων ἀκολούθως *ex alia causa*· ἀπεκρούετο ὅμως εἰς τὴν ἐναντίαν περίπτωσιν (ἀνωτ. § 89 σημ. 44. ΑΠ. 56 τοῦ 50, ἥτις ἀτόπως ἐφαρμόζει εἰς τὸ ἐκεῖ προκείμενον θέμα τὰς διατάξεις τοῦ ῥωμ. δικαίου). Heffter System § 343. Puchta Vorlesungen A', 241. Bayer σ. 530. Dalloz chose jugée αρ. 193. Wächter Privatr. B', 446 σημ. 17.

β') ἐπὶ προσωπικῶν δικαίων πρέπει νὰ περιγράφηται ἀκριβῶς ἡ νομικὴ σχέση, ἣ τὸ ἀμφισβητούμενον δικαίωμα ἀπαρτίζουσα· δὲν ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ εἴπῃ ὁ ἐνάγων, ὅτι τῷ χρεωστῇ ὁ ἐναγόμενος τὸ αἰτούμενον δικαίωμα, ἀλλὰ καὶ πῶθεν (ἐκ τίνος νομικῆς πράξεως· π. χ. ἐκ πωλήσεως, ἐκ δανείου, ἐκ παρακαταθήκης κλ.), χρεωστῇ ν' ἀναφέρῃ. Seuffert B', 185.

γ') πῶσα καὶ ποῖα πραγματικὰ γεγονότα εἰσὶν ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τοῦ αἰτουμένου δικαίου γενικῶς δὲν δύνανται νὰ ἐρισθῶσιν· ὁ νόμος καὶ ἡ συγκεκριμένη ὑπόθεσις προσδιορίζει αὐτὰ (π. χ. ἐπὶ δανείου εἰς Μονὴν δεδομένου «ὅτι ἐχρησίμευσεν εἰς τὰς ἀνάγκας αὐτῆς»· ὁ ἀναπληρώσας εἰρηνοδίκην καὶ αἰτῶν τὸν μισθὸν αὐτοῦ ὀφείλει νὰ ἰσχυρί-

KA. 263

ΚΗ 396

ΚΕ 73-74

Αἱ αἰτήσεις εἰσι κυρίως ἡ οὐσία τῆς ἀγωγῆς, ὡς τὸ
 διατακτικὸν ἡ οὐσία τῆς ἀποφάσεως· διαιροῦνται εἰς κυ-
ρίας καὶ παρεπομένας⁴· ἀλλ' ἀμφοτέραι⁵ ἀναγκαῖον
 νὰ ὑπάρχωσιν ἐν τῇ ἀγωγῇ, διότι ἄλλως, μὴ δυναμένου
 τοῦ ἐκείνου διὰ τὸ ἀντιφύγετον αὐτοῦ· 282

Η Αντίρρηση των ανωτέρω είναι ότι ορισμένοι από τους υπαλλήλους των υπηρεσιών των οποίων ορίστηκε η λήψη των μέτρων, δεν έχουν την κατάλληλη εκπαίδευση ή την εμπειρία για να αντιμετωπίσουν τις ανάγκες των πολιτών.

σθῆ καὶ ὅτι ὁ μισθὸς τοῦ εἰρηνοδίκου περιῆλθεν εἰς τὸ δημόσιον τα-
μείον (ἄρθρ. 5 τοῦ ριζ' νόμ. τοῦ 1848)· ἐνίοτε καθίσταται ἀναγκαῖον
νὰ σημειωθῶσιν ἐν τῇ ἀγωγῇ καὶ τοπικαὶ ἢ χρονολογικαὶ περιστάσεις
ἢ νὰ γείνη χρῆσις ῥητῶν λέξεων (π. χ. ἐὰν στηρίξω τὴν ἀγωγὴν μου
εἰς προσβλητικὰς ἐκφράσεις, ὀφείλω ν' ἀναφέρω ἐν αὐτῇ τὰς ἐκφράσεις
ταύτας· *Seuffert's Blätter* Δ', 30). Ὅθεν ἄξια μεγάλης προσοχῆς ἐκ
μέρους τοῦ ἐνάγοντος ἡ ἐξακρίθωσις τοῦ εἶδους τῆς ἀγωγῆς, ἣν προτί-
θεται εἰσαγαγεῖν εἰς δικαστήριον. *Bayer* σ. 529. *Wächter* σ. 447.
Unger Β', 467 σημ. 46. 47.

ΚΖ. 230 δ') ἐάν τις ἐνάγχῃ ὡς διάδοχος ἄλλοτριῶν δικαιωμάτων (ὡς κληρο-
νόμος, ἐκδοχεύς), ἢ ἐνάγχῃ τινὰ ὡς διάδοχον ἄλλοτριῶν ὑποχρεώσεων,
ὀφείλει καὶ τὰ περιστατικὰ ταῦτα νὰ ἐκτιθῇ ἐν τῇ ἀγωγῇ ὡς καὶ πᾶν
ὅ,τι ὑποστηρίζει τὴν ἐν τῇ δίκῃ νομιμοποίησιν αὐτοῦ (ἀνωτ. § 59).

ε') ἡ *clausula monitoria*, ἥτοι ἡ μνεία ὅτι «ὁ ἐναγόμενος καὶ τοὶ προσκληθεῖς, δυστροπεῖ νὰ ἐκπληρώσῃ ἐκουσίως τὴν ὑποχρέωσιν αὐτοῦ» σπανίως μὲν λείπει ἐν ταῖς ἀγωγαῖς, ἀλλὰ καὶ λείπουσα δὲν καθιστάνει αὐτὰς ἀτάκτους (ἀνωτ. § 80 σημ. 4). Ὁ ἄνευ τοιαύτης προειδοποιήσεως ἐναγθεὶς, ἂν ἐξωδικῶς ἱκανοποιήσῃ τὸν ἐνάγοντα, δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ἡνὲρ ὑπέστη ὡς ἐκ τούτου δικαστικὴν δαπάνην (νόμ. 79. πρ. π. 5, 1) *eum, quem temere adversarium suum in iudicium vocasse constitit, viatica litisque sumtus adversario suo reddere oportebit*. Bayer 534. Wächter σ. 413 σημ. 4. Unger σ. 463 σημ. 36. Γ¹¹

466 σημ. 36. Γ¹
 3) Πολ. 533 «τὸ ἔγγραφο τῆς ἀγωγῆς πρέπει νὰ περιέχῃ § 3 τὰ
 περιστατικά, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζει οὗτος (ὁ ἐνάγων) τὰς ἀξιώ-
 σεις του. Bayer σ. 528. Ἐφην. τοῦ Linde ΙΑ', 220. Unger σ. 467
 σημ. 45.

4) "Ορ. άνωτ. § 80 σημ. 7.
5) 'Εξ έσφαλμένης έρημηνείας τής του ρώμ. δικαίου ρήσεως "officio
adversus". Π.χ. ούδ' αν έπαινε τον άδελφόν του ή τον πατέρα ή τον υιόν ή τον
ρωμ. τερτίον. (έντ. σ. 695 ΚΕ.485).-

τοῦ δικαστοῦ ν' ἀναπληρώσῃ αὐτὰς οἰκοθεν⁶, ἡ ἀγωγή ἀποβήτεται ἄσκοπος. Ἀπαιτεῖται δὲ νὰ ᾖναι αἱ αἰτήσεις ὠρισμέναι⁷ καὶ ἀπλεόναστοι⁸, καὶ νὰ ἔχωσι πρὸς τὸ ἰστο-
αμφιδύναμις καὶ πρὸς ἀπὸδοσιν καὶ πρὸς ἀποδοσιν καὶ πρὸς ἀποδοσιν καὶ πρὸς ἀποδοσιν
σχηματικῶς ΑΒΓΔΕΖΗ

judicis» (α), οὐδόλως ἐμφαινούσης τὸ ἡμέτερον «ἐξ ἐπαγγέλματος», παρασυρθεῖσα τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων ἡ πρακτικὴ ἐλάμβανεν ὑπ' ὄψιν ἄλλοτε αὐτεπαγγέλτως καὶ ἐπεδίκαζε τοὺς μετὰ τὴν ἀγωγήν τόκους, καρπούς κ. λ. (Bayer σ. 537. Seuffert B', 189)· ἀλλὰ τοῦ ἀμαρτήματος τούτου εἰσὶν ἄμετοχα, ὅσον γνωρίζω, τὰ ἡμέτερα δικαστήρια.

6) Ἐὰν ἐκ τῶν προσαχθεισῶν π. χ. ἀποδείξεων προκύψῃ, ὅτι ὁ ἐνάγων δικαιούται νὰ λάβῃ πλέον τοῦ αἰτηθέντος, ὁ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ ἐπιδικάσῃ αὐτὸ (πολ. 158. 785 § 1)· ἀλλὰ κινουμένης τῆς μειούσης τὸ τίμημα ἀγωγῆς, ἐὰν τὸ πρᾶγμα φανῇ ἄχρηστον διὰ τὸ ἐλάττωμα αὐτοῦ, δύναται νὰ αἰτηθῇ ὕστερον ἢ ἐπιστροφή τοῦ τιμήματος (νόμ. 38 § 6 β. 19, 40). Παρὰ τοῖς Γερμανοῖς δὲν ἐφυλάττετο ἄλλοτε τοσαύτη ἀκρίβεια, ἔνεκα τινῶν διατάξεων τοῦ ῥωμ. δικαίου (§ 34 εἰσῆγ. 4, 6. Θεοφ. αὐτ. «κινῶν τις κατ' ἐμοῦ δικαστήριον minus ἐρεπετίτευσεν· δέκα γὰρ ἐπωφελόμενος ἐκίνησε περὶ πέντε· ἡ δεσπόζων εἰς ὁλόκληρον τοῦ ὑπ' ἐμοῦ κατεχομένου, περὶ τοῦ ἡμίσεως ἐποίησατο τὴν ἐναγωγήν· οὐδεὶς αὐτῷ κίνδυνος ἐντεῦθεν συμβήσεται· εἰς γὰρ τὴν λοιπὴν ποσότητά ὁ δικαστὴς ἐν αὐτῷ τῷ δικαστηρίῳ οὐδὲν ἦττον καταδικάζει με». νόμ. 1 § 3 κώδ. (3, 10). Bayer 541.

7) Πολ. 137. 533 § 5. Ἀγωγή· περὶ ἀποζημιώσεως ἢ περὶ ἀποδόσεως ὁμάδος πραγμάτων (κληρονομίας) δύνανται, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ θεωρηθῶσιν ἔγκυροι, καίτοι γενικῶς ἐκφέρουσαι τὴν αἴτησιν π. χ. «ἐξαιτοῦμαι νὰ καταδικασθῇ ὁ ἐναγόμενος εἰς ἀποζημιώσιν ὀρισθησομένην διὰ πραγματογνομόνων» ἢ «ἐξαιτοῦμαι νὰ καταδικασθῇ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς κληρονομίας, ὅσῃν ἀποδειχθῇ ὅτι κατέχει» (πολ. 849 ἐπ. Seuffert B', 187).

8) Πλεονασμὸς ἐν τῇ αἰτήσει εἴτε ὑπεραπαίτησις (plus petitio), τετραχῶς δύναται νὰ λάβῃ χώραν· ἥτοι α') πράγματι αἰτοῦνται πλέον

(α) Νόμ. 49 § 1 π. (19, 1). pretii sorte licet post moram soluta, usurae peti non possunt, quum haec non sint in obligatione, sed officio judicis praestentur νόμ. 55 πρ. Π. (19, 2). νόμ. 25 § 8. νόμ. 43 § 6 Π. (21, 1).

ρικὸν σχέσιν αἰτίου καὶ ἀποτελέσματος⁹. ΚΗ. 30 - ΑΑ 582

β') ὡς δικόγραφον. Ἐκ τῆς ἀγωγῆς πρέπει νὰ ἐξά-
γωνται ἀναμφίβολα τὰ τε πρόσωπα τῆς δίκης καὶ τὸ
ἀντικείμενον αὐτῆς¹⁰. ὅθεν ἀναγκαῖον νὰ ὀρίξῃ ἡ ἀγωγή
ὡς πρὸς δεικαστέον ὅρα α' / π. Γκοττ. (30. 20)
β' / 38 (36. 21-32)
γ' / 235. (53. 3. 12) / 38 (12)

τῶν ὀφειλομένων· β') χρόνῳ, κινεῖται προώρως ἡ ἀγωγή· γ') τόπῳ,
τὸ ὀφειλόμενον ἐν ῥητῷ τόπῳ καταβληθῆναι ἐν ἐτέρῳ ἀπαιτεῖται· τόπῳ·
δ') αἰτίᾳ, τὸ ἐν γένει, in genere, ἢ κατὰ διάζευξιν ὀφειλόμενον, αἰτεῖ-
ται ἐν εἴδει, in specie, ἢ κατὰ τὸ ἕτερον ἀπλῶς ζευγμα.

Ἐν τῷ παλαιότερῳ ῥώμ. δικαίῳ, ἔνεκα τῆς περιορισμένης ἐξουσίας
τοῦ δικαστοῦ, ὀφείλοντος δικάζειν αὐστηρῶς κατὰ τὸν δεδομένον αὐτοῦ
τόπον, ἴσχυεν ὁ κανὼν «qui plus petit causa cadit»· ἐμετριάσθη μὲν
ὕστερον ἡ αὐστηρότης αὕτη, ἀλλὰ δὲν ἀφέθη ὅλως ἀτιμώρητον τὸ
ὑπεραπαιτεῖν (Θεόφ. § 33. Δ', 6. νόμ. 21 βασ. 7, 6. Bayer σ. 539).
Πλὴν τὴν σήμερον ἄλλοι ἀκολουθοῦνται κανόνες· διότι τῷ πλέον τοῦ
ὀφειλομένου αἰτήσαντι ἐπιδικάζεται μόνον τὸ ὀφειλόμενον, τὸ δὲ λοιπὸν
ἀπορρίπτεται· ἡ δὲ προώρως κινηθεῖσα ἀγωγή ἀπορρίπτεται πρὸς και-
ρὸν ἑωσού ἔλθῃ ἡ προθεσμία (κατωτ. § 104 σημ. 30).

Οὔτε ἄριστοι οὔτε πλεοναστικά ἐῖσιν αἱ διαζευκτικαὶ αἰτήσεις
(π. χ. ἐξαιτοῦμαι τοῦτο ἢ ἐκεῖνο), ὁσάκις ἡ ἑτέρα τούτων γίνεται
ἐπιβοηθητικῶς (οἷον ἵππον ἢ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ)· ἐνίοτε ὁ δικαιούμενος
νὰ αἰτήσῃ πρᾶγμα δύναται νὰ αἰτήσῃ ἀντὶ τούτου τὴν ἀξίαν του (νόμ.
20 § 12 βασ. 42, 1. Συνοψ. μικ'. Α', ρλζ'), ἢ ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐνα-
γομένου εἶναι τοιαύτη (π. χ. ὀφείλει ἵππον ἢ 1000)· ἄρα συγχωροῦν-
ται τοιαῦται αἰτήσεις· τὸ δὲ ὡς ἀντιφατικὸν φαινόμενον χωρίον (νόμ.
7 § 4 Π. 47, 10) ὅρα οὐχὶ τὰς διαζευκτικὰς αἰτήσεις, ἀλλὰ τὴν κατὰ
διάζευξιν ἱστορικὴν βάσιν τῆς αἰτήσεως (οἷον ὀφείλει μοι ὁ ἐναγόμενος
ἐκ δανείου ἢ ἐκ προκαταθήκης δραχ. 1000) καὶ αὐτὴν ἀπαγορεύει· ῥη-
τῶς δὲ λέγεται ἐν ταῖς εἰσηγ. (Δ', 5', 33) περὶ τῶν διαζευκτικῶν
ἐπερωτήσεων, ὅτι δεῖ ὁμοιότροπον εἶναι τὴν ἐναγωγὴν τῇ ἐπερωτή-
σει· ἤτοι οὕτως· εἰ φαίνεται τὸν ἀντίδικον χρῆναι δοῦναι Στίχον ἢ 10
νομίσματα (ὅρ. καὶ νόμ. 6 § 1 Π. 42, 1. νόμ. 6 § 1 βασ. 9, 3. Στοιχ.
ἀστ. δικ. § 53 σημ. 7).

9) Bayer σ. 538. Πρέπει ν' ἀπορριφθῇ π. χ. ἡ ἀγωγή τοῦ διεκδι-
κοῦντος ἵππον καὶ μὴ αἰτοῦντος αὐτόν, ἀλλὰ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Ἐφετ.
Ἀθην. 8212.

10) Linde § 195. Boncenne Β', 27.

Ἀναμνηστικὴ ἐπὶ τῇ ἀγωγῇ τῆς ἐν τῇ δεικαστείᾳ ἀντὶ τῆς ἐργασίας
ΑΑ 34

τὸ δικάσον δικαστήριον¹¹, τοὺς διαδίκους¹² καὶ νὰ περιγράφῃ ἀκριβῶς τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς¹³ προσέτι

11) Δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον νὰ ὀρίζεται τὸ δικαστήριον διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ (ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις πρωτοδικείου)· δύναται καὶ δι' ἄλλων λέξεων νὰ σημειωθῇ, ἀρκεῖ νὰ μὴ γεννᾶται σπουδαία ἀμφιβολία περὶ τῆς ταυτότητος αὐτοῦ (ἐνώπιον τοῦ ἐν Σαλαμῖνι δικαστηρίου)· ἀλλ' ἀμφίβολος καὶ ἡμαρτημένη θεωρεῖται ἡ ἔκφρασις «ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις ἀρμόδιου δικαστηρίου». Ὁ ἐνάγων αὐτὸς ὀφείλει νὰ εὕρῃ καὶ ὀρίσῃ τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον καὶ οὐχὶ ὁ ἐναγόμενος. Carré ζ. 313, 313 bis, Dalloz Exploit ἀρ. 525—528.

12) Ἦτοι νὰ ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα, τὸ ἐπώνυμον καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν· διότι δι' αὐτῶν θεωρεῖ ὁ νόμος ἀρκούντως σημειούμενον τὸν διάδικον, ὥστε νὰ μὴ γεννᾶται ἀμφιβολία περὶ τῆς ταυτότητος αὐτοῦ· κατὰ τὴν γαλλικὴν δικονομίαν (ἀρ. 61 § 1) ἀπαιτεῖται καὶ ἡ σημείωσις τοῦ ἐπαγγέλματος (Dalloz ἀρ. 100). Σημειωτέον δὲ καὶ τὰ ἐξῆς·

α') ὁ ἄνθρωπος διακρίνεται συνήθως ἀπὸ τῶν λοιπῶν διὰ τοῦ βαπτιστικοῦ καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ ὀνόματος· τοῦ πρώτου ἀρκοῦσιν ἐν τῇ ἀγωγῇ καὶ μόνον τ' ἀρκτικὰ στοιχεῖα, ὅταν δὲν γεννᾶται ἀβεβαιότης ἐντεῦθεν. Carré ζ. 285. 306. Dalloz ἀρ. 80. 174. Boncenne σ. 107.

β') ὁ ὑπὸ δημόσιον χαρακτῆρα ἢ ῥητὴν ιδιότητα παριστάμενος ἰκανῶς ὀρίζεται καὶ διὰ μόνης τῆς μνείας τῆς ιδιότητος ταύτης· π. χ. «ὁ δήμαρχος ὁ Ἀθηναίων». Carré ζ. 286. Dalloz ἀρ. 85. Bonc. σ. 113.

γ') αἱ ὁμόρρυθμοι ἐμπορικαὶ ἐταιρίαι ὀρίζονται ἀρκούντως, ἀναφερομένης μόνον τῆς ἐμπορικῆς ἐπωνυμίας (Carré ζ. 287 bis. Dalloz 97), οὐχὶ ὅμως καὶ αἱ πολιτικαὶ ἐταιρίαι (Dalloz ἀρ. 99)· αἱ δὲ ἀνώνυμοι, ἀναφερομένου τοῦ ὀνόματος τοῦ διευθυντοῦ αὐτῶν (Dalloz 92 § 9. τοῦ αὐτοῦ Société. 487—499). *καὶ ἡ ἀναφερομένη τῶν σὺν ὁρῶν δὲν δύναιτο ἐξῆς τῆς ἀγωγῆς· ΚΑ 184. ΑΑ 25—181*

δ') ὡς πρὸς τὴν κατοικίαν ἀρκεῖ ν' ἀναφέρῃται ἡ πόλις ἢ τὸ χωρίον, ὅπερ χρησιμεύει ὡς τὸ κέντρον τῶν ὑποθέσεων τοῦ διαδίκου· ἡ σημείωσις τῆς οἰκίας, ἐνθα οὗτος οἰκεῖ, δὲν εἶναι μὲν ἀναγκαῖα, καλὸν ὅμως νὰ μὴ παραλείπηται, μάλιστα ἐν μεγάλαις πόλεσι (π. χ. Ἀθήναι), ἵνα οὕτω καὶ αἱ συνεννοήσεις μεταξὺ τῶν δικαζομένων εὐκολώτερον γίνονται καὶ αἱ προσπίπτουσαι ἐπιδόσεις ἀσφαλέστεραι. Carré ζ. 298. Dalloz ἀρ. 117. Boncenne Β', 118.

13) Ἦτοι ἡ περιγραφή πρέπει νὰ ᾔναι τοσοῦτον πλήρης, ὥστε νὰ μὴ γεννᾶται ἀμφιβολία περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφορᾶς (νόμ. 6 βασ. 15, 1)· «ὁ ἐνάγων ὀφείλει λέγειν, εἰ ὅλον ἀπαιτεῖ, ἢ ἡμισυ, καὶ πόσον, καὶ μὴ μόνον τὸ ὄνομα λέγειν· ἀλλ' ἐπὶ μὲν ὕλης ἀνεργάστου,

ἀπαιτεῖται νὰ προσδιορίζῃ τῷ ἐναγομένῳ προθεσμίαν ¹⁴
εἰς ἀπολογίαὺν καὶ νὰ ᾔῃαι προσηκόντως χρονολογημένη ¹⁵
καὶ ὑπογεγραμμένη.

Μετρίωνος συγγραμμάτων ἐν τῇ περὶ τοῦ ΚΓ. 140. 49 Ζ. — ΑΑ 587

ΚΑ. 8
ΑΑ. 503

τὸν σταθμόν, ἐπὶ δὲ ἀργυρίων, τὸν ἀριθμόν· ἐπὶ δὲ τῆς εἰργασμένης, τὸ εἶδος, καὶ ἐπὶ τῶν μετρουμένων, τὸ μέτρον· καὶ ὁ ἀπαιτῶν ἐσθῆτα καὶ τὸν ἀριθμόν καὶ τὴν χρονολογίαν λεγέτω· οὐ μὴν εἰ παλαιὰ ἢ νέα ἐστί· καὶ ἐπὶ τῶν σκευῶν, τὸ εἶδος, τυχὸν δίσκος· οὐ μὴν καὶ τὰ λοιπὰ γνωρίσματα· καὶ ἐπὶ δούλου, τὸ ὄνομα, καὶ εἰ παῖς ἢ νέος ἐστί· ὁ δὲ ὄνομα ἀγνοῶν δεῖ λέγειν τὴν διὰ γνωρισμάτων φανέρωσιν· οἷον τὸν ἐκ τῆςδε τῆς κληρονομίας ἢ τὸν ἀπὸ τῆςδε τεχθέντα· καὶ ἐπὶ ἀγροῦ καὶ τὸ ὄνομα καὶ τὸν τόπον» (Carré ζ. 312). Ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς ᾖ ἀκίνητον, δι' ἐμπραγμάτου ἢ μικτῆς ἀγωγῆς αἰτούμενον, πρέπει νὰ περιγραφῇται ἀναφερομένου ἐν τῇ ἀγωγῇ τοῦ δήμου, τῆς θέσεως (τοῦ ὀνόματος τῆς τοποθεσίας καὶ τῶν γειτόνων) καὶ ιδιότητος αὐτοῦ, π. χ. ἄμπελος, οἰκία (πολ. 534. γαλ. δικ. 64)· ἀλλὰ καὶ κατ' ἄλλον τρόπον γενομένη ἢ περιγραφῇ, ἂν ἐξ αὐτῆς προκύπτῃ ἀπεχρῶντως περὶ τίνος ἀκινήτου πρόκειται, εἶναι ἰσχυρὰ (Carré ζ. 331· ἐπανειλημμένη νομολογία ἀποφαίνεται ὅτι ἡ θέλησις τοῦ νόμου ἐκπληροῦται δασικὴ διὰ τῆς περιγραφῆς γίνεται ἀρκούντως γνωστὸν τὸ ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ἀκίνητον). Κατὰ τινα παλαιὰν συνθήθειαν, ἐν Γαλλίᾳ ἰσχύουσιν, ὁ ἐνάγων ὤφειλε νὰ ὑπάγῃ ἐπὶ τόπου καὶ δακτυλοδεικτέσθαι τὸ ἀκίνητον, ὅπερ διεξεδίκε· τὴν συνθήθειαν ταύτην κατήργησεν ἡ νεωτέρα νομοθεσία, παρέμεινεν ὅμως ἐν αὐτῇ ἡ εἰδικὴ διάταξις περὶ τῆς περιγραφῆς τῶν ἀκινήτων (Boncenne B', 151. Dalloz ἀρ. 589). Παρατηρητέον δὲ ὅτι αἱ ἀμφίβολοι ἐν τῇ ἀγωγῇ ῥήσεις ἐρμηνεύονται ὑπὲρ τοῦ ἐνάγοντος (νόμ. 172 § 1 π. 50. 77. § 16. Ἀρμ. Α', 9· τοῦ αὐτοῦ § 3. Α', 15· ὅρ. καὶ νόμ. 5 § 4, 5 π. 6, 1. Unger B'. 467 σημ. 45).

14) Περὶ τῆς προθεσμίας ταύτης ὁρ. κατωτ. § 109 σημ. 1. Ἐὰν ἐν τῇ ἀγωγῇ δὲν ὀρισθῇ ἢ πρὸς ἀπολογίαὺν προθεσμία ἢ δὲν ὀρισθῇ ἀκριβῶς ἢ ὁρθῶς, ἔχει τότε ὁ ἐναγόμενος τὴν δεκαπενθήμερον προθεσμίαν τοῦ νόμου (πολ. 540)· ὥστε ἡ ἀγωγὴ δὲν εἶναι ἄκυρος διὰ τὴν ἑλλειψίν ταύτην παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβητεῖται τοῦτο, ἐξενίκησεν ὅμως, ὡς λέγει ὁ Dalloz (ἀρ. 540), ἡ γνώμη, ἡ μὴ παραδεχομένη τὴν ἀκυρότητα. Carré ζ. 314 bis — 324. Boncenne B', 172, Dalloz ἀρ. 536—543.

15) Ὁ χρόνος τῆς συντάξεως τῆς ἀγωγῆς σπανίως ἔχει παρ' ἡμῶν

Ἄξι δὲ ἰκανῆς προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας ἐστὶ καὶ ἡ ἐσωτερικὴ εἶτε γραμματικὴ τῆς ἀγωγῆς διασκευή¹⁶.

β') Ἐποσειώδες τῆς ἀγωγῆς περιεχόμενον.

§ 99. Περὶ τὴν σύνταξιν τῆς ἀγωγῆς ἐπιβάλλει ὁ νόμος, πρὸς ταῖς ἀνωτέρω διατυπώσεις, καὶ ἄλλας τινὰς ἥττον οὐσιώδεις· αὗται δὲ εἰσι α') ὁ διορισμὸς ἀντικλήτου¹. β') ἡ ἐπισύναψις ἐγγράφων τινῶν². γ') ἡ ἐν τῷ

συνεπέας. Ὅθεν ἀγωγή ἀχρονολόγητος δὲν εἶναι ἄκυρος· διότι πρὸ τῆς ἐπιδόσεως ἡ ἀγωγή ἔχει δύναμιν ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἄνευ βεβαίας χρονολογίας καὶ οὐδὲν παράγει δικαίωμα. Παρὰ τοῖς Γάλλοις τὸ exploit d'ajournement, ὡς πρᾶξις τοῦ κλητῆρος, πάσας τὰς συνεπέας τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς ἔχουσα, πρέπει ἐπὶ ποινῇ ἄκυρότητος νὰ ᾔναι χρονολογημένη (Carré ζ. 283, 284· 284 bis. Dalloz ἀρ. 49. Boitard Α', 116). Ὅτι ἡ ἀγωγή, ὡς δικόγραφον πρέπει νὰ ᾔναι υπογεγραμμένη παρὰ τοῦ διαδίκου ἢ τοῦ πληρεξουσίου αὐτοῦ, ὁρίζει ῥητῶς ὁ νόμος (πολ. 136. ΑΠ. 220 τοῦ 54). ΙΕ. 634 *διὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀγωγῆς*

ΚΑ. 524
11Α. 520

ΚΓ. 413
" 429

16) Ἀνωτέρ. § 79. Γενικὴ παρατήρησις δύναται νὰ γείνη ὡς πρὸς τοῦτο, ὅτι ἡ ἀγωγή πρέπει νὰ ᾔναι σύντομος, πλήρης, σαφής. Ἀρεταὶ λόγου πέντε, ἐλλειψισμός, ἀσφύτεια, συντομία, πρέπον, κατασκευὴ (Διογένης. Λαέρτ. Β', 25). Ἰδίως δὲ ἄτακτον, μάλιστα δὲ καὶ ἐπιβλαβές, φαίνεται νὰ προλαμβάνηται ἐν τῇ ἀγωγῇ ἡ ἀπόκρουσις ἐνδεχομένων ἐνστάσεων (ὅπερ ὑποφορὰν οἱ ἀρχαῖοι ἔλεγον· «ὑποφορὰ ἐστὶ τὸ ὑποβαλεῖν ἔννοιάν τινα, εἶτα ἀπαντῆσαι»). Ρούφου τεχν. ῥητορ. λθ' ἐν Spengel Ἑλλήν. ῥητ. Α', 469)· ἐκτὸς ἂν ἀνήκῃ τῇ βάσει τῆς ἀγωγῆς. Bayer σ. 535.

ΚΓ. 490

1) Ἡ παράλειψις τοῦ διορισμοῦ ἀντικλήτου εἶναι ἐποσειώδης καὶ δὲν ἐπηρεάζει τὸ κύρος τῆς ἀγωγῆς (πολ. 150. ἀνωτ. § 58 γ'. περὶ τοῦ γαλ. δικαίου Carré λ. 301—304. Dalloz ἀρ. 615).

2) Πολ. 538 § 1. Γαλ. 65. Ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ ἐπισυνάψῃ τῇ ἀγωγῇ α') ἀντίγραφον τῆς περὶ ἀποτυχίας τοῦ συμβιβασμοῦ ἐκθέσεως ἢ τοῦ μαρτυρικοῦ τοῦ εἰρηνοδίκου, ὅτι δὲν ἐνεφανίσθη τις τῶν διαδίκων εἰς τὴν περὶ συμβιβασμοῦ ἀπόπειραν (πῶς συντάσσεται τὸ μαρτυρικὸν τοῦτο ὅρ. ἀνωτ. § 96 γ'· ἡ παράλειψις θατέρου τῶν ἀντιγράφων τούτων εἶναι λόγος ἄκυρότητος τῆς ἀγωγῆς), ἢ, ἂν αὐτὸς ὁ ἐνάγων ἐν ἐνεφανίσθῃ, μαρτυρικὸν τῆς ἀπουσίας αὐτοῦ, δηλαδὴ ἀντίγραφον τοῦ πρα-

ΚΑ. 259

αὐτῷ δικογράφῳ τῆς ἀγωγῆς ἔνωσης πολλῶν ἀγωγῶν· ἀλλὰ τοῦτο εἶναι δικαίωμα καὶ οὐχὶ ὑποχρέωσις τοῦ ἐνάγοντος³, οὐ ἐὰν ποιήσῃται χρῆσιν, αἱ δὲ πολλαὶ ἀγωγαὶ ἐκ διαφορῶν πηγάζωσι λόγων καὶ ἐπὶ διαφορῶν στηρίζονται περιστατικῶν, ὀφείλει νὰ ἐκθέσῃ χωριστὰ τὰ οὐσιώδη ἐκάστης στοιχεῖα⁴.

γ') Ἐπίδοσις τῆς ἀγωγῆς.

§ 100. Ἡ ἀγωγή, ὡς ἡ βάσις τῆς δίκης, πρέπει νὰ γνηστοποιηθῇ τῷ ἐναγομένῳ¹. τοῦτο δὲ γίνεται διὰ κοινοῦ ἀφ' ὧν τὰ κοινὰ ἐκθέτῃ καὶ ἀφ' ὧν τὰ ἰδιαίτερα ἐκθέτῃ. ΑΑ. 556. —

κτικῷ τοῦ εἰρηνοδίκου· β') ἀντίγραφον τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων. Ἡ παράλειψις τῆς ἐπισυνάψεως τοῦ ἀντιγράφου τούτου δὲν φέρει ἀκυρότητα. Τῶν δὲ εἰς ξένην γλῶσσαν γεγραμμένων ἐγγράφων εἰς τὴν αὐτὴν γλῶσσαν πρέπει νὰ ἐπισυνάπτηται ἀντίγραφον. Carré ζ. 336 ter. Dalloz ἀρ. 608† οὐ γὰρ ἐπὶ τῇ ἀντιγραφῇ ἀπαιτεῖται ἡ ἐπισυνάπτειν τοῦ νόμου; καταχωρίζειν ἐν τῇ ἀγωγῇ ἢ παραρτᾶν αὐτῇ τ' ἀντίγραφα; τὸ δεῦτερον μᾶλλον (Carré ζ. 333. 334. Dalloz ἀρ. 610. πόλ. 622 ἐδ. 2). ἀλλὰ καὶ καταχώρισις ἐν τέλει τῆς ἀγωγῆς ἀν' γένει δὲν βλάπτει.

3) Ἀνωτέρ. § 71. Bayer 543.

4) Ὅσοι τὸν νόμιμον λόγον, τὴν ἱστορικὴν αἰτίαν καὶ τὴν αἴτησιν (πολ. 536. Linde Lehrb. § 195. Bayer σ. 548). Τὸν στοιχειώδη τοῦτον κανόνα παραγνωρίζει ἡ τοῦ ΑΠ. ἀπ. 3 τοῦ 79. Ἐγέρθη ἀγωγή περὶ ἱκανοποιήσεως, στηριζομένη ἐπὶ τριῶν διαφορῶν λόγων, ψευδοῦς καταγγελίας, ἐξυθρίσεως καὶ συκοφαντίας· ἤτει δὲ ὁ ἐνάγων ὡς ἱκανοποιήσιν καὶ διὰ τὰς τρεῖς ταύτας ἀγωγὰς δραχ. 40 χιλ. ὁ ἀρ. Πάγος ἀπεφάνθη ὅτι δὲν ἦτο ἀναγκαῖον νὰ ὑπάρχῃ ἰδίᾳ αἴτησις τοῦ πόσου δι' ἐκάστην τῶν ἀγωγῶν τούτων, διότι, λέγει, τοῦτο ἀπόκειται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου! Πρβ, Levy σ. 289.

1) Ὅπως ὁ ἐνάγων παρεσκεύασε τὴν ἀγωγήν αὐτοῦ καὶ τὰ πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς μέσα ἐμελέτησεν, οὕτω καὶ ὁ ἐναγόμενος δίκαιον εἶναι νὰ μάθῃ τῆς ἀγωγῆς τὸ περιεχόμενον, ἵνα τὴν ὑπεράσπισιν αὐτοῦ παρασκευάσῃ· ἡ κλήτευσις λοιπὸν τοῦ ἐναγομένου εἶναι θεμελιώδης τῆς διαδικασίας διάταξις, ἣν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις καὶ παρὰ τοῖς νεωτέροις ἔθνεσι κεκυρωμένην εὐρίσκομεν (νόμ. 1 πρ. π. 2, 13).

νοποιήσεως κατὰ τὰ περὶ ἐπιδόσεων ὠρισμένα. Ἡ ἐπίδο-
 σις τῆς ἀγωγῆς φέρει τὰς ἐξῆς μεταβολὰς μεταξὺ τῶν
 διαδίκων². α') διακόπτει τὴν παραγραφὴν τῆς ἀγωγῆς,
 ἥτοι τὴν καλουμένην ἀποσβεστικὴν³. *ὁρῶ Ν. Γ. Χ. 31. 410* T. 12. 5A

β') ποιεῖ ἐπιδίκον τῆς διαφορᾶς τὸ ἀντικείμενον, ἀπα-
 γνῶντος τὸν ἀδικοῦντα αὐτὸν ἐπὶ τῇ διαφορᾷ. *Κ. Β. 32. 45*
Κ. Ε. 313 10. 407

Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τὸ πάλαι ὤφειλεν ὁ ἐνάγων νὰ προσκαλέσῃ εἰς
 τὸ δικαστήριον παρόντων μαρτύρων (οὗτοι ἐλέγοντο κλητῆρες καὶ κλή-
 τορες· Δημοσθ. πρὸς Φορμ. σ. 911) τὸν ἐναγόμενον, καὶ νὰ δώσῃ αὐτῷ
 προθεσμίαν πρὸς τοῦτο· ἐκτάκτως δὲ μόνον, ἴσως ἐπὶ ξένων, συνεχω-
 ρεῖτο ἡ ἄμεσος εἰς τὸν ἄρχοντα ἀπαγωγὴ τοῦ ἐναγομένου. Μετὰ τὴν
 πρόσκλησιν ἐπεδίδοτο τῷ ἀρμοδίῳ ἄρχοντι τὸ τῆς ἀγωγῆς ἔγγραφον
 (λῆξις, ἔγκλημα)· οὗτος δὲ, ἂν ἔκρινε παραδεκτὴν τὴν δίκην, ὥριζε
 τὰ περαιτέρω. Meier der att. Prozess σ. 575.

Ἐν Ῥώμῃ, κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῆς δωδεκαθέλου, ὁ ἐνάγων ἐκάλει
 προφορικῶς εἰς δικαστήριον τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ· οὗτος δὲ ὤφειλε νὰ
 ἀκολουθήσῃ τὸν ἐνάγοντα, ἄλλως ἠδύνατο διὰ τῆς βίας ν' ἀπαχθῇ —
 si in jus vocat, ni il, antestatur: igitur em capito. Si calvitur pe-
 demve struit, manum endojacito. — Τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης ἀπῆλ-
 λάσseto παραστάτην (vindex) διδούς· ἡ αὐστηρότης ὅμως αὕτη ἐμε-
 τριάσθη ἀκολουθῶς ὑπὸ τοῦ πραιτωρικοῦ ἐδίκτου καὶ τῶν αὐτοκρατορι-
 κῶν διατάξεων διὰ τῆς εἰσαγωγῆς ἡπιωτέρων διατυπώσεων. Bethmann
 Bandbuch des Civilproz σ. 246. Zimmern Rechtsgeschichte Γ'. 326.

Παρόμοιαι διατάξεις περὶ τὰς κλητεύσεις ἀπαντῶνται καὶ εἰς τὴν
 ἀρχαίαν γαλλικὴν διαδικασίαν· ἡ κλητεύσις ἐκαλεῖτο *mannition*, ἣν ὁ
 ἐνάγων ἰδίῳ δικαιώματι ἐξετέλει παραγιγνόμενος μετὰ πολλῶν μαρτύ-
 ρων εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐναγομένου, καὶ αὐτόθι ἀποτεινόμενος πρὸς αὐ-
 τὸν ἢ πρὸς ἄλλον τινὰ τῆς οἰκογενείας τὸν προσεκάλει νὰ ἐμφανισθῇ
 καθ' ὠρισμένην ἡμέραν εἰς τὸ δικαστήριον· ἡ δὲ ἀδικαιολόγητος ἀπεί-
 θεια αὐτοῦ ἐτιμωρεῖτο. Boncenne B', 74.

2) Πολ. 156. Βαυαρ. Σχέδ. § 167. Ἐπιδίδεται τῷ ἐναγόμενῳ ἀντί-
 γραφον τῆς ἀγωγῆς, ἰσχύον ὡς πρωτότυπον (κατωτ. § 207). Τὸ βάσι-
 μον δὲ ἢ μὴ τῆς ἀγωγῆς κρίνεται συνήθως ἐκ τοῦ χρόνου τῆς ἐπιδό-
 σεως αὐτῆς· ἀλλ' ἐνίοτε λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καὶ μεταγενέστερα περι-
 στικὰ (κατωτ. § 405 σημ. 30. Στοιχ. § 93 σημ. 10).

3) Νόμ. 3 κώδ. (7, 40)... qui obnoxium suum in iudicium cla-
 maverit et libellum conventionis ei transmiserit videri jus suum
 omne in iudicium deduxisse, et esse interrupta temporum corri-

Κ. Γ. 35

γορευομένης ἐπὶ αὐτοῦ πάσης καινοτομίας καὶ μεταβολῆς¹.

Ἐνὶ οὗται ἐνδόξῳ, ἀγλῶν καὶ ἀδυνάμει, κ.τ. 613. Λοτφ

cula (νόμ. 3 βασ. 50, 15). Ἡ κτητικὴ λεγομένη παραγραφὴ (τῆς τε κυριότητος καὶ τῶν λοιπῶν ἐμπραγ. δικαίων) δὲν διεκόπτετο κατὰ τὸ ρ. δίκαιον διὰ τῆς προκατάρξεως τῆς δίκης, ἀλλ' ἡδύνατο καὶ διαρκούσης αὐτῆς νὰ συμπληρωθῇ ('Αρχεῖον τόμ. 37 σελ. 149 σημ. 73)· ἐκ τούτου ὁμοῦς οὐδόλως ὠφελεῖτο ὁ ἐναγόμενος, ὀφείλων ν' ἀποκαταστήσῃ τὰ πράγματα ὅπως ἐν τῷ χρόνῳ τῆς προκατάρξεως ἦσαν (νόμ. 14 πρ. π. 10, 2. νόμ. 9 § 6. π. 10, 4. — νόμ. 18, 20, 21, π. 6. 1). Αἱ διατάξεις αὗται πιθανώτερον φαίνεται ὅτι ἐτροποποιήθησαν ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ (νόμ. 8 κώδ. 7, 39. νόμ. 2 κώδ. 7, 40), καὶ ὅτι παραδρομῆς προῖον εἶναι ὁ νόμ. 2 § 21 π. 41. 4. νόμ. 1 § 21 βασ. 50, 4). Πρβ. Στοιχ. § 93 σημ. 14.

Ἄλλ' ἡ εἰς ἀναρμόδιον δικαστήριον εἰσαχθεῖσα ἀγωγὴ δὲν διακόπτεται τὴν παραγραφὴν (νόμ. 11 βασ. 48. 11. νόμ. 7 κώδ. 7, 21. Σαβιν. Ε', 321. Καλλ. Α', 396. ΑΠ. 228 τοῦ 51). Κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον (ἄρθ. 2246) καὶ ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ διακόπτεται τὴν παραγραφὴν.

Διμ. 11. 646

4) Τὸ ῥωμ. δίκαιον ἀπαγορεύει τὴν ἀπαλλοτριώσιν πραγμάτων, ὧν περὶ δεσποτείας ζήτησις ἐν δικαστηρίῳ κινεῖται (ἄρα οὐχὶ παντὸς ἐπιδίκου δικαίου· Mühlenbr. Cession σ. 435), καὶ οὐ μόνον ἄκυρον τὴν τοιαύτην ἀπαλλοτριώσιν ἀποφαίνεται, ἀλλὰ καὶ τὸν παραβάτην ζημιοῖ (νόμ. 2, 4 κώδ. 8, 37. Νεαρ. 112 κεφ. α. Bayer 561. Vanger. § 160 σ. 255. Zimmermann ἐν τῷ 'Αρχ. ἀστ. πρ. ΑΕ', 431. ΑΣ' 49. Bochofen Ausgew. Lehr. σ. 59). Παρ' ἡμῶν φαίνεται ὁρθότερον νὰ εἰπώμεν ὅτι αἱ διατάξεις αὗται τοῦ ῥωμ. δικαίου δὲν ἰσχύουσι πλέον διὰ τοὺς ἐξῆς λόγους· α') ὁ νομοθετήσας τὴν πολιτ. ἡμῶν δικονομίαν ἐπεμελήθη ν' ἀναφέρῃ ὀνομαστὶ καὶ ἀκριβῶς τ' ἀποτελέσματα τῆς προκατάρξεως τῆς δίκης τῶν Ῥωμαίων (πολ. 156, 575, 545 ἐδ. 3)· σιωπήσας δὲ περὶ τῆς ἀπαγορεύσεως τῆς ἀπαλλοτριώσεως ἐν γνώσει ἐσιώπησε· β') αἱ λέξεις τοῦ ἄρθρ. 156 § 3 «ἀπαγορεύεται πᾶσα ἐν τῷ ἀντικειμένῳ τῆς δίκης καινοτομία καὶ μεταβολή» δὲν ἐννοοῦσι βεβαίως ἀπαλλοτριώσιν· γ') ἐν Βαυαρίᾳ παραδέχονται συγχωρουμένην τῶν ἐπιδίκων τὴν ἀπαλλοτριώσιν (Seufferts Blätter I. 177, τοῦ αὐτοῦ Comment. Β', 276), ἣν καὶ ὁ Gönner ἐν τῷ περὶ πολ. δικονομίας σχεδίῳ αὐτοῦ (Molivé Α', 229) ἐγκρίνει· «τὴν τοῦ ῥωμ. δικαίου ἀπαγόρευσιν τῆς ἀπαλλοτριώσεως τῶν ἐπιδίκων πραγμάτων ἀπεσιώπησα, λέγει ὁ συγγραφεὺς οὗτος, καθὼς ὑπ' οὐδενὸς νομοθετικοῦ λόγου ὑποστηριζομένην καὶ ἀνάρμοστον πρὸς τὰς σημερινὰς σχέσεις οὖσαν· ὁ μὴ ἀρεσκόμενος εἰς δίκας, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἐπιδίκον δίκαν αὐτοῦ προ-

ἡ δικαιοσύνη ἀπορροφᾷ τὸν ἰσχυρὸν καὶ τὸν ἀδύνατον ΚΒ. 510
ἐπὶ τῇ ἐξ ἀδικίας αὐτοῦ δικαιοσύνη ἀπορροφᾷ τὸν ἰσχυρὸν καὶ τὸν ἀδύνατον
σκην. Α. 401 -

γ') μεταβάλλει εἰς ἐντόκους τὰς χρεαπαιτήσεις⁵ καὶ
καθίστησι τὸν ἐναγόμενον κακῆς πίστεως νομέα⁶, ΚΑ. 31-ΚΗ-91-ΚΒ. 210
Θρακ. ΧΗ (1872) ΡΕΕ (1882) καὶ ΓΤΟΕ (1909)

τιμῶν νὰ πωλήσῃ μᾶλλον ἢ νὰ κρατῇ ὑπὸ τὸ βάρος τῆς δίκης, τίνα
βλάβηται; καὶ τίς δύναται κατὰ τῆς τοιαύτης πράξεως νὰ παραπονεθῇ;
δ') καὶ ἐν Γαλίᾳ ἡ ἀπαγόρευσις δὲν ἰσχύει (Carré ζ. 1233 ter). Σύμ-
φωνος ἡ ἑλλην. νομολογία (Ν. Πείρ. Β'. 1299. Παπαρ. Γεν. ἀρχ. Β',
158. Στοιχ. § 93 σημ. 17). Τὸ 463 § 3 ἄρθρ. πολ. δὲν χρησιμεύει
οὔτε ὑπὲρ οὔτε κατὰ τοῦ προκειμένου ζητήματος· διότι παραπέμπον
εἰς τὰ ἄρθρ. 74 καὶ 75 ἐννοεῖ μεταβολὴν οὐχὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς
δίκης, ἀλλὰ περὶ τὴν ἱκανότητα τοῦ παρίστασθαι τῶν διαδίκων (Carré
ζ. 1283 ter, Langen u. Kori Β', 187). Ἐννοεῖται δὲ ὅτι συγκεχωρη-
μένα εἰσὶν ἀπαραίτητοι καινοτομίαι ἢ μεταβολαὶ (νόμ. 15 § 1 βασ.
15, 1).

5) Πᾶσα προσωπικὴ ἀπαίτησις, ἥς τὸ ἀντικείμενον εἶναι χρηματικὴ
δόσις, γίνεται τοκοφόρος μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς· ἡ ἐπίδοσις δηλ.
ἐπέχει τόπον μνηύσεως καὶ καθιστάνει ὑπερήμερον τὸν ἐναγόμενον (§
νόμ. 35 βασ. 23, 3)· «καὶ μετὰ προκάταρξιν τρέχει ὁ τόκος» (συνδ.
νόμ. 34 αὐτ.)· «οἱ τόκοι τάξιν ἐπέχουσι καρπῶν». Εἶναι ὑπόχρεος ὁ
ἐναγόμενος εἰς πληρωμὴν τόκων μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς καὶ
ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ᾗτο ἀνεκκαθάριστον, ἢ ὅταν ὁ ἐναγόμε-
νος εἴχεν εὐλογον αἰτίαν νὰ προκαλέσῃ τὴν δίκην; «Ὁ ἐναγόμενος οὐ
ποιεῖ ὑπέρθεσιν, εἴπερ δικαίαν αἰτίαν ἔχει» (νόμ. 24 βασ. 23, 3. νόμ.
63 π. 50, 17. ΑΠ. 148 τοῦ 52, 122 τοῦ 55. 100 τοῦ 78. Καλλιγ. Γ'.
714). Ἀλλὰ τῆς διατάξεως ταύτης λίαν φειδωλῶς πρέπει νὰ γίνηται
χρῆσις· διότι ἐνδεχόμενον νὰ παρεμβάλλωνται πρὸς τὸ φαινόμενον
ἀπλῶς καὶ ἵνα παρατείνωσι τὴν δίκην αἱ τοῦ ἐναγομένου ἀντιδικαίαι·
μᾶλλον δὲ ὡς κανὼν πρέπει ν' ἀκολουθῇται, ὅτι «ὑπέρθεσιν ποιεῖ καὶ
ὁ θελήσας δικάσασθαι ἢ περ ἀποκαταστήσαι» (νόμ. 79 βασ. 43, 1).

6) Ἡ ἐπίδοσις δηλ. τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς μεταβάλλει τὸν κα-
λῆς πίστεως νομέα εἰς νομέα κακῆς πίστεως, ὅστις ἐνεκα τούτου χρεω-
στεῖ ν' ἀποδώσῃ τοὺς ἔκτοτε συναχθέντας καρπούς, οὐχὶ δὲ καὶ τόκους
αὐτῶν (νόμ. 51 § 1 π. 5, 3). Ἀλλὰ fructus percipiendos; κατὰ ῥωμ.
δίκαιον καὶ τούτους τοὺς καρπούς ὀφείλει ν' ἀποδώσῃ (νόμ. 2. κώδ. 7,
51. § 2 εἰσηγ. 4. 17, Vanger § 333 σ. 658). Τὸ ἄρθρ. 156 § 4 τῆς
πολιτ. δικονομίας φέρει· «ὑποχρεοῦται εἰς ἀπόδοσιν τῶν ἐξαχθέντων καρ-
πῶν»· σύμφωνόν ἐστὶ καὶ τὸ Βαυαρ. σχέδιον τοῦ 1831 § 167. f. Φαί-
νεται λοιπὸν ὅτι κατηργήθη κατὰ τοῦτο τὸ ῥωμ. δίκαιον. ΑΠ. 167 τοῦ
56. 295 τοῦ 67. *Contra* ΚΕ. 88.

ΚΓ. 222

ΚΔ. 90

Α. 72

ΑΑ. 566

ΚΒ. 210

Ἄλλὰ τ' ἀποτελέσματα ταῦτα τῆς ἐπιδόσεως ἀναιροῦνται πάλιν, ἀπορριφθείσης ὕστερον τῆς ἀγωγῆς, παραιτήσεως ἢ καταργηθείσης τῆς δίκης ⁷.

Γ') Ἀπολογία.

α') γενικά.

§ 101. Κοινοποιηθείσης τῆς ἀγωγῆς, ἔχει δικαίωμα ὁ ἐναγόμενος ἢ εὐθὺς τότε ν' ἀπολογηθῇ κατ' αὐτῆς, ἢ νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἀπολογίαν διὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διαδικασίαν ¹. δύναται δὲ τριχῶς ν' ἀπολογηθῇ· πολεμῶν τὴν νομιμότητα τῆς ἀγωγῆς ², ἀμφισβητῶν τὴν ἀλήθειαν τῆς ἱστορικῆς αὐτῆς βάσεως, καὶ ἀντιτάσσων ἐνστάσεις· ὡς ὑπεράσπισις δ' ἔμμεσος χρησιμεύει αὐτῷ καὶ ἡ ἀνταγωγή ³.

Ἡ ἐν τῇ ^{δικασίᾳ} προσε~~σπικτῇ~~ γενομένη ὑπεράσπισις, περὶ ἧς ἐν ταῦθα πρόκειται, ἐνεργεῖται διὰ δικογράφου, ἀπολογητηρίου καλουμένου, ἐν ᾧ πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν ἐπὶ ποινῇ ⁴ ἅπασαι αἱ ἐνστάσεις (ἀναβλητικαὶ καὶ ἀνατρεπτικαί), ἢ *Ha. wo der Angekl. seine Verteidigung ansetzt, muss er die Einreden (Ansprüche) aufstellen, die er geltend machen will. N. 155*

7) Πολ. 157. γαλ. κώδ. ἀρθρ 2247. Εἶναι ἀδιάφορον ἂν κατὰ τύπον (π. χ. ὡς ἄκυρος) ἢ κατ' οὐσίαν ἀπορριφθῇ ἡ ἀγωγή· διότι ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασιν ἀναιροῦνται τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς. Aubry § 213 σημ. 8. Marcadé de la prescr. σ. 127.

1) Πολ. 544, 566. Γαλ. 77—82.

2) Τὰ πρὸς τοῦτο βοηθήματα λαμβάνει ὁ ἐναγόμενος ἐκ τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου· πειράται δὲ δι' αὐτῶν ν' ἀποδείξῃ, ὅτι τὸ ἱστορικὸν τῆς ἀγωγῆς στοιχεῖον, ὅπως ἐκτίθεται ἐν αὐτῇ, δὲν ἔχει ἔννομον ὑποστήριξιν. Bayer σ. 576. Linde § 207.

3) Πολ. 543. Στοιχ. § 89.

4) Ἡ ποινὴ εἶναι ὅτι, μὴ γενομένης ἐν τῇ προδικασίᾳ τῆς ὑπεράσπίσεως, τὰ ἐντεῦθεν προξηνηθέντα ἔξοδα βαρύνουσι τὸν ἐναγόμενον. Πολ. 159. 544.

ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγωγὴν, ἡ ἀνταγωγὴ καὶ ὁ διορισμὸς ἀντικλήτου ⁵.

(β') ἀπάντησις α).

§ 102. Ἀπάντησις καλεῖται ἡ ἀπόκρισις τοῦ ἐναγομένου εἰς τὴν ἱστορικὴν βάσιν ¹ τῆς ἀγωγῆς, ἡ μὴ περιέχουσα ἐντελῆ αὐτῆς ὁμολογίαν ². διὰ τῆς ἀπαντήσεως λοιπὸν μανθάνει κυρίως ὁ δικαστὴς τὰ ἐρίστα τῆς δίκης μέρη. Ὅθεν ἵνα θεωρηθῇ προσήκουσα καὶ πλήρης ἡ ἀπάντησις ἀπαιτεῖται νὰ ᾔναι ³

Μετὰ μισθώσεως σπασίειν α. 3 ἀρ' ἐντεταλμένην μετὰ δυνάμειν ἀρετὴν αὐτῆς ἀντιφ. καὶ ἀντιφ. μετὰ μισθώσεως — ΚΕ. 122

5) Ἰδ. ἄνωτ. § 58 γ'.

α) Bayer σ. 577. Ἡ ἀπάντησις, ὡς ἐπιφέρουσα παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις τὴν ἐναρξιν τῆς δίκης, λέγεται *litiscontestatio* (προκάταξις παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς). ἀντὶ τῆς ἀπαντήσεως δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μεταχειρισθῶμεν σήμερον τὴν προκατάταξιν (ἀν καὶ μᾶς κατηγορεῖ διὰ τοῦτο ὁ Ζαχαρίας. *Delineatio historiae juris etc.* VI), διότι ἡ ἀπάντησις εἶναι μόνου τοῦ ἐναγομένου πρᾶξις. Στοιχ. § 93, α.

1) Δηλ. εἰς ἐκεῖνα τὰ περιστατικὰ καὶ γεγονότα, ἅτινα ἀποτελοῦσι τὸ ὕλικόν τοῦ ἱστορικοῦ στοιχείου τῆς ἀγωγῆς (ἰδ. ἄνωτ. § 98 σημ. 2 γ') π. χ. ὁ ἐναγόμενος ἐπὶ πληρωμῇ ἀπαιτήσεως ἐκχωρηθείσης τῷ ἐνάγοντι καὶ ἀντιτάσσειν ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἔδωκε τῷ ἐκχωρητῇ τὸ ὅλον ποσὸν τῆς ἀπαιτήσεως, ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἀγωγὴν. *Seuffert Comment B'*, 305. ἐπ.

2) Πολ. 549. «ἐὰν ὁ ἐναγόμενος, χωρὶς νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις, ὁμολογήσῃ τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἐνάγοντος, δύναται οὗτος νὰ αἰτήσῃ παραχρῆμα τὴν ἀπόδοσιν τοῦ εἰς αὐτὸν ἀνήκοντος». ὥστε δὲν δύναται νὰ ὀνομασθῇ κυριολογικῶς ἀπάντησις ἡ μὴ δίδουσα ἀφορμὴν εἰς δικαστικὸν ἀγῶνα καὶ διὰ τοῦτο καθιστῶσα περιττὴν τοῦ δικαστηρίου τὴν ἀπόφασιν (Bayer σ. 579. *Seuffert Comment.* σ. 304). Οὕτω λοιπὸν πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ὁ διδόμενος παρὰ τοῦ ἄρθρ. 545 ὁρισμὸς τῆς ἀπαντήσεως: «ἀπάντησις εἶναι καταφάσις ἢ ἀρνήσις τῶν παρὰ τοῦ ἐνάγοντος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἀναφερομένων, καὶ δὲν περιέχει νέους πραγματικοὺς ἰσχυρισμούς».

3) Πολ. 545—550. Ἡ ἀπάντησις διαιρεῖται εἰς καταφατικὴν ἢ ἀρνητικὴν, καθαρὰν ἢ ὑποθετικὴν καὶ ἀληθῆ ἢ τεκμαρτὴν (*ficta*).

α') ειδική· ἦτοι ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει νὰ ἐξηγηθῇ εἰ- ΚΔ. 4
δικῶς περὶ ἐκάστου οὐσιώδους γεγονότος τοῦ ἱστορικοῦ τῆς
ἀγωγῆς ⁴.

β') κατηγορητική, ῥητή καὶ ἄμεσος· ἦτοι ὁ ἐνα- ΚΔ. 44
γόμενος δὲν συγχωρεῖται ν' ἀπαντήσῃ ἐνδοιάζων ⁵ ἢ ὑπο-
θετικῶς ⁶, οὔτε τοιουτοτρόπως ὥστε διὰ συμπεράσματος
νὰ συνάγῃται ἡ διάνοια αὐτοῦ ⁷. πλὴν ἡ ῥῆσις «δὲν γνω- ΚΒ. 32
ρίζω» ἢ «δὲν πιστεύω» ἀντὶ ἀρνήσεώς ἐστίν ⁸.

4) Bayer σ. 591. Ἡ εἰδικότης τῆς ἀπαντήσεως δὲν πρέπει νὰ λη-
φθῇ ἐντελῶς κατὰ γράμμα· ἀρκεῖ δὲ νὰ ᾔναι τοιαύτη ὥστε νὰ ἐξά-
γηται σαφῶς ἐξ αὐτῆς, τίνες ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐνάγοντος ἀμφισβητοῦν-
ται καὶ τίνες ὁμολογοῦνται· ἐὰν π. χ. ἐν δίκῃ περὶ λογοδοσίας ὁ δεξι-
λογος ἀπαντήσῃ ἀρνοῦμαι πάντα τὰ κεφάλαια τῶν δαπανῶν τῶν ἐν
τῷ λογαριασμῷ, ἀρκοῦντως ἀπήντησεν ἢ αἰτούμενός τις τὴν πληρω-
μὴν δανείου ἐν ὠρισμένῳ χρόνῳ γενομένην, εἴπῃ «ποτὲ δὲν ἔλαβον δά-
νειον παρὰ τοῦ ἐνάγοντος», τακτικὴν ἀπάντησιν ἔκαμεν (von der
Pfordten in den Blättern von Seuffert Z', 22. 23. II', 61). Ἀλλὰ
δὲν εἶναι πάντοτε ἐπιδοκιμαστέος ὁ ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικηγόρων
εἰθισμένος τύπος· ἀρνοῦμαι πάντας τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοῦ ἀντιδίκου,
δσους ῥητῶς δὲν συνομολογῶ· τοιαύτη ἀπάντησις πολλάκις θέλει κριθῇ
ἀτελής καὶ ἀόριστος· διότι ὅσα τις γενικῶς μετ' ἄλλων γεγονότων ἀρ-
νεῖται, ἔστιν ὅτε συστέλλεται ν' ἀρνηθῇ εἰδικῶς ἕκαστον (ΑΠ. 170 τοῦ
59. 256 τοῦ 65).

5) Διὰ τῶν λέξεων «νομίζω, ἴσως, ἐνδεχόμενον» κτλ..

6) Μόνον ὅταν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ ἀναβλητικὰς ἐνστάσεις συγ-
χωρεῖται ὑποθετικὴ καὶ τυχαία ἀπάντησις (πολ. 545 ἐδ. 2).

7) Π. χ. ἐναγόμενός τις ἐπὶ πληρωμῇ δανείου ἀπαντᾷ· «δὲν ἤμην
ἐν Ἀθήναις, ὅτε ὁ ἐνάγων λέγει ὅτι μ' ἐδάνεισεν»· ἢ ὁ ἐναγόμενος διὰ
τῆς ἀρνητικῆς ἀγωγῆς ὡς διαβαίνων διὰ τοῦ κτήματος τοῦ ἐνάγοντος,
ἀπολογεῖται· «τὸ κτῆμα, δι' οὗ διαβαίνω, εἶναι ἰδικόν μου»· ἢ ἐναγό-
μενος διὰ τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς ἀπαντᾷ· «ὁ ἐνάγων πρέπει νὰ κι-
νήσῃ ἀγωγὴν περὶ παραδόσεως τοῦ κτήματος κατὰ τοῦ παραχωρήσαν-
τος αὐτὸ εἰς αὐτόν»· ἢ ἀπάντησις αὕτη συμπερασματικῶς φέρει εἰς
τὴν ἔννοιαν ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἀρνεῖται γενομένην τῇ ἐνάγοντι παράδοσιν.

8) Πολ. 547. ὡς συμβαίνει ὅταν πρόκηται ν' ἀπαντήσῃ ὁ ἐναγόμε-
νος ἀναφορικῶς εἰς πράξεις ἄλλοτρίας· qui in alterius locum succe-

ἐπὶ τὴν ἀποκρίσιν τῆς ἐρώτησιν καὶ ἐπὶ τὴν ἀποκρίσιν συνάγειται. ἐπὶ τὴν ἀποκρίσιν
ὁ ἐνάγων εἰς τὴν ἀποκρίσιν συνάγειται καὶ ἐπὶ τὴν ἀποκρίσιν καὶ ἐπὶ τὴν ἀποκρίσιν
ὁ ἐνάγων εἰς τὴν ἀποκρίσιν συνάγειται καὶ ἐπὶ τὴν ἀποκρίσιν καὶ ἐπὶ τὴν ἀποκρίσιν

ΚΑ. 122
ΚΗ. 90

Ἡ ἀπάντησις φέρεי παρ' ἡμῖν ἀποτέλεσμα μόνον ὅτι 1A.554
παρεκτείνει τοῦ δικαστηρίου τὴν ἀρμοδιότητα⁹.

γ') ἐνστάσεις α). 689 N. 7002 (7.27.Σ. 31)
4 4 1406. (Σεπ. 102)

§ 103. Ἐνστάσις ἐστὶν ἡ κατὰ τῆς ἀγωγῆς ἀντιτασ-
σομένη ἐπιθετικὴ πρᾶξις, ἥτις, βάσειν ἰδίαν ὡς καὶ ἡ ἀγωγή
ἔχουσα, καταστρέφει προσωρινῶς ἢ διαπαντὸς τὸ τοῦ ἐνά-
δ' ἔχον ἀγωγὴν καὶ ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ ΚΒ 371

dunt, justam habent causam ignorantiae, an id quod peteretur, de-
beretur (νόμ. 42 π. 50, 17).

9) Πολ. 545 ἐδ. 3· «ἡ ἀπάντησις ἐπιφέρει παρέκτασιν τῆς δικαιο-
δοσίας». Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς προκατάρξεως τῆς δίκης κατὰ
ῥωμ. δίκαιον Vangerow Α', § 160. Bayer σ. 562.

α) Ἀνωτ. § 82, Γ'. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐνστάσις (exceptio,
παραγραφή) λέγεται ἡ υπέρσπσις ἐκείνῃ τοῦ ἐναγομένου, δι' ἧς εἰς
τὸ δίκαιον τῆς ἀγωγῆς ἀντιτάσσεται ἕτερον δίκαιον ἀντίμαχον καὶ ἐπι-
κρατοῦν, ἀλλὰ μὴ ἀναιροῦν αὐτὸ ipso jure (Θεοφ. Δ', 13· Ἐνστάσις
ἐστὶ δικαιολογία τις ἀρμόζουσα τῷ ἐναγομένῳ κατ' ἀγωγῆς ἐρρωμένης
μὲν τῷ νόμῳ, ἄδικον δὲ τῇ φύσει — τῷ φύσει δικαίῳ — προβαλλομένης
ισχύς)· ὥστε αἱ ἐνστάσεις ἀποτελοῦσιν ἐξαίρεσιν τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ
τῆς ἀγωγῆς δικαίου, ὑπὸ τοῦ πραιτωρὸς ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ex aequi-
tate εἰσαγόμεναι· ὡς τοιαῦται δὲ παρίστανται καὶ ἐν τῷ πραιτωρικῷ
τύπῳ· «Si inter Aulum Agerium et Numerium Negidium non con-
venit, ne ea pecunia peteretur». Διαιροῦνται δὲ καὶ κατὰ τὸ ῥωμ. δί-
καιον αἱ ἐνστάσεις εἰς ἀνατρεπτικὰς καὶ ἀναβλητικὰς· ἀλλ' ἐν ἄλλῃ γε-
νικῶς ἐννοίᾳ (νόμ. 4 βασ. 51, 1) «τῶν παραγραφῶν αἱ μὲν εἰσι πρό-
σκαிரαι, μέχρι φανεροῦ χρόνου ἀντικείμεναι, αἵτινες καὶ ὑπέρθεσιν παρέ-
χουσιν, ὡς αἱ ἀναβαλλόμεναι τὴν ἀγωγὴν, ὅποῃα εἰσιν αἱ περὶ συμ-
φώνων παραγραφαί· αἱ δὲ διηνεκῶς ἀντικείμεναι τῷ ἐνάγοντι, αἱ τὴν
ὑπ' αὐτοῦ κινουμένην ἀγωγὴν ἀναιροῦσαι· οἷον ἡ τοῦ δόλου παρα-
γραφή καὶ ἡ τοῦ φόβου». Προχίρ. ηῤ. λη', 128 ἐπ.

Καὶ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις συχνὴ ἦτο τῶν ἐνστάσεων ἡ χρῆσις· ἐκα-
λοῦντο δὲ διαμαρτυρίαι καὶ παραγραφαί· «παραγραφή δ' ἦν, λέγει ὁ
Πολυδεύκης, ἡ αὐτὴ καὶ παραμαρτυρία, ὅταν τις μὴ εἰσαγώγιμον λέγη
εἶναι τὴν δίκην ἢ ὡς κεκριμένος ἢ διαίτης γεγενημένης ἢ ὡς ἀφειμέ-
νος, ἢ ὡς τῶν χρόνων ἐξηκόντων ἐν αἷς ἔδει κρίνεσθαι· οἷον οὐκ εἰσαγ-
γελίας, ἀλλὰ παρανόμων, οὐ δημοσίων, ἀλλ' ἰδίων, ἢ ὡς οὐ παρὰ τούτοις

γοντος δικαίωμα, ἢ καὶ ἀπλῶς ἀναβάλλει τὴν εἰς τὴν

κρίνεσθαι δέον, οἷον οὐκ ἐν ἀρείῳ Πάγῳ, ἀλλ' ἐπὶ Παλλαδίῳ». Ἐκώ-
λυσον δὲ τὴν πρόδοτον τῆς κυρίας δίκης αἱ ἐνστάσεις καὶ ἐδικάζοντο χω-
ριστὰ καὶ πρὸ αὐτῆς· ἡ δὲ ἄνευ ἐνστάσεως διεκδικήσας τῆς διαφορᾶς
ἐκαλεῖτο εὐθυδικία (Δημοσθ. πρὸς Φορμ. § 4 καὶ ὑπόθεσι. ταῦτα γάρ
ἐστὶ τὴν εὐθυδικίαν ἀγωνιζομένου καὶ τοῖς ἐπιφερομένοις ἐγκλήμασι—
τοῖς ἐν τῇ ἀγωγῇ—ἀπαντῶντος, ἀλλ' οὐχὶ ἀναιροῦντος τὸν περὶ αὐτῶν
ἀγῶνα καὶ τὴν εἰσαγωγὴν τῆς δίκης). Schömann der attische Proc.
σ. 631, 649.

Παρὰ τοῖς γερμανοῖς συγγραφεῦσιν ἡ ἐξῆς θεωρία περὶ τῶν ἐνστά-
σεων φαίνεται ἐπικρατεστέρα· τὸ πραγματικὸν μέρος τῆς ὑπερασπίσεως
τοῦ ἐναγομένου κατὰ τῆς ἀγωγῆς διαιρεῖται εἰς δύο, τὸ μὲν εἶναι ἀπό-
κρισις ἀπλὴ εἰς τ' ἀποτελοῦντα τὴν ἱστορικὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς γεγο-
νότα, τὸ δὲ σχηματίζει ἀνεξάρτητον πραγμάτων ἱστορίαν, ὑποστηρίζου-
σαν τὸν ἐναγόμενον· τὸ πρῶτον λέγεται ἀπάντησις (Streiteinlassung),
τὸ δεύτερον, ἐνστάσις· ἐπειδὴ δὲ δύσκολος πολλὰκις ἐστὶν ἡ εὕρεσις
τῶν ἀπαριζόντων τὴν ἱστορικὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς γεγονότων, διαφό-
ρως καὶ ὁ ὅρισμός τῶν ἐνστάσεων ἐκτίθεται· τοῦτο ἔχει μεγάλην ση-
μασίαν ὡς πρὸς τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως· μάλιστα δὲ συγγραφεῖς τινες
ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν τὰ περὶ ἐνστάσεων ἠρεύνθησαν ὀλιγωτέρους μο-
λοντοῦτο ἐνδοιασμούς παρέχει ὁ ἀκόλουθος τῶν ἐνστάσεων ὅρισμός
(Bayer σ. 354 τῆς 7 ἐκδ. von der Pfordten in Souffert's F', 17.
33)· «ἐνστασις εἶναι ἡ πρότασις γεγονότος, ὅπερ, καὶ ὑπάρχον τὸ τῆς
ἀγωγῆς δίκαιον, καταστρέφει ἢ ἀνίσχυρον καθίστησι». Τὸν ὅρισμόν
τοῦτον παρεδέχθη καὶ ἡ ἡμετέρα δικονομία (ἄρθρ. 551), καθ' ὃν ἡ ἐν-
στασις ἔχει πλατύτερα πολὺ ὅρια τῆς exceptio τῶν Ῥωμαίων, διότι
περιέχει καὶ τὰς δικαιολογίας τοῦ ἐναγομένου, τὰς αὐτοδικαίως τὴν
ἀγωγὴν ἀναιρούσας (Wetzell σ. 96)· τὴν πλατυτέραν δὲ ταύτην ἐκδο-
χὴν ἔλαβεν ἡ ἐνστασις καὶ παρὰ Βυζαντινοῖς· «παραγραφὴ παρὰ τοῖς
νόμοις καλεῖται, ὅταν ὁ ἐναγόμενος ὁμολογῇ μὲν ὅπερ ὁ ἐνάγων ἐγκα-
λεῖ κατ' αὐτοῦ, ἀντιτίθῃσι δ' ἕτερόν τι, δι' οὗ ἀνεύθυνον ἑαυτὸν παρι-
στᾷ ὡς ποιήσαντα ὅπερ ἐφ' οἷς ἐγκαλεῖται ποιῆσαι ἔπρεπεν» οἷον ἐὰν
ὁμολογῶν χρεωστῆσαι, προστίθῃσιν ὅτι καὶ τὸ χρέος ἀπέδωκε (Σύνοψ.
μικρ. Π', 21. Μιχ. Ἀτταλ. ΙΔ', ε'). καὶ οἱ γλωσσογράφοι τὸ αὐτὸ
πλάτος ἀποδίδουσι τῇ λέξει, διδάσκοντες ὅτι *defensiones quae ipso jure
actiones tollunt, un solutio acceptitatio, non proprie dicuntur ex-
ceptiones, cum non excludunt actionem, quia nulla est ibi actio;
large exceptiones dicuntur, quia excludunt agentem* (Unger Β',

ἀγωγὴν ἀπάντησιν 1. Τῶν ἐνστάσεων διάφοροι γίνονται διαιρέσεις· ἅπασαι ὅμως ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἐν γένει διέπονται κανόνων, τῶν ἐξῆς 2.

481 σημ. 19). Παρατηρητέον δὲ ὅτι δικονομικῶς οὐδεμία ὑπάρχει διαφορὰ μεταξὺ τῶν αὐτοδικαίως ἀναιρούσων τὴν ἀγωγὴν ἐνστάσεων καὶ τῶν μὴ τοιούτων, καθόσον ἐπὶ ἀμφοτέρων οἱ αὐτοὶ δικονομικοὶ κανόνες ἐφαρμόζονται· κατὰ τὸ ἀστυκὸν ὅμως δίκαιον ἔχουσι διάφορον ἐκάτερα ἀποτέλεσμα (Unger αὐτ. Στοιχ. 89 σημ. 7).

Παρὰ τοῖς Γάλλοις διάφοροι ἀπαντῶνται ὀνομασίαι καὶ διάφοροι γίνονται διακρίσεις τῶν ἐνστάσεων· μάλιστα δὲ ἀμφισβητεῖται τῇ λέξει *exceptio* ἡ τιμὴ τοῦ νὰ περιλαμβάνῃ πάσας. Ὁ Berriat (σ. 149) λέγει· «les exceptions ou fins de non recevoir sont les moyens qui, sans toucher au fond, établissent que le demandeur ne doit pas être admis à proposer, ou à faire instruire, ou juger sa demande»· ὥστε φαίνεται παραλαμβάνων ἐν τῷ ὅρισμῳ πάντα τὰ εἶδη τῶν ἐνστάσεων. Στενώτερον ὅρισμὸν δίδει ὁ Boitard (σ. 309)· «l'exception... ne tend point à nier, à combattre, à détruire la prétention du demandeur, mais seulement à en retarder l'examen, à en critiquer la forme». Ἦγουν περιορίζει τὸν ὅρισμὸν εἰς μόνας τὰς ἐναντίον τῆς διαδικασίας ἀντιρρήσεις. Ἴδε καὶ Dalloz λ. *Exceptions*. Αἱ εὐχρηστότεροι διαιρέσεις εἰσὶν·

exceptions dilatoires ἢ *fins de non-procéder*

exceptions peremptoires ἢ *fins de non-recevoir*

ὑποδιαιρούμεναι αἱ μὲν πρῶται εἰς

exceptions dilatoires proprement dites

exceptions déclinatoires ou des renvois;

αἱ δὲ δευτέραι εἰς

exceptions péremptoires de forme (exc. de nullité)·

exceptions péremptoires du fond.

Ἡ ἡμετέρα δικονομία δύο εἰδῶν ἐνστάσεις παραδέχεται, τὰς ἀναβλητικὰς (περιλαμβανούσας καὶ τὰς *except. déclinatoires*) καὶ τὰς ἀνατρεπτικὰς (περιλαμβανούσας καὶ τὴν τῆς ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας ἐνστασιν, ἥτις ὅμως δὲν ἔχει κατὰ πάντα τὴν δύναμιν ἀνατρεπτικῆς ἐνστάσεως· π. χ. δὲν ἐνοῦται ἡ συζήτησις αὐτῆς μετὰ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως· πολ. 583 ἐδ. 3).

1) Ἰδε περὶ τοῦ ὅρισμοῦ Bayer σ. 599, 609.

2) Πολ. 552. Τὰ σπουδαιότερα εἶδη τῶν ἐνστάσεων τοῦ ἀστυκοῦ δι-

α') πᾶσα ἔνστασις, ὡς ἐπιθετικὴ πρᾶξις, πρέπει νὰ φέρῃ τὰ στοιχεῖα τῆς ἀγωγῆς· ἄρα καὶ αἴτησιν.³

Ποικίλα ἐν ὁμογενείᾳ καὶ ἀνατρεπτικῶν ΚΓ. 601
ὁ ὁμογενὴς ἐν ὁμογενείᾳ καὶ ἀνατρεπτικῶν ΚΘ. 7
 καίου εἰσὶν, ἐκτὸς τῶν ἀναβλητικῶν καὶ ἀνατρεπτικῶν, αἱ πραγματοπαγεῖς (α) (exc. rei coherentes) καὶ αἱ προσωποπαγεῖς (exc. personæ coherentes) ἐνστάσεις· τὰς μὲν δύναται πᾶς ἐνεχόμενος νὰ ἐπικαλεσθῇ, τὰς δὲ ὁρισμένα μόνον πρόσωπα (Στοιχ. § 91 σημ. 13)· προσέτι ὑπάρχει ἡ τοῦ δόλου ἔνστασις, εὐρυτάτην ἔχουσα ἐφαρμογὴν (Σαβιν. Ε', 177. Arndts § 102. Unger Β', 506). Τινὲς συγγραφεῖς (Linde Lehrb. § 159) δὲν παραδέχονται ἀρνητικὰς ἐνστάσεις· ἀλλὰ καθὼς ἡ ἀγωγή δύναται νὰ ἔχῃ βάσιν ἀρνητικὸν γεγονὸς, οὕτω καὶ ἡ ἔνστασις δύναται νὰ ᾖ ἀρνητικὴ (Sartorius ἐν τῇ τοῦ Linde Zeitschr. II', 416)· μόνον δὲ κατὰ τοῦτο ἔχουσι δίκαιον, ὅτι δὲν εἶναι ἄξιοι εἰδικῆς ὀνομασίας αἱ τοιαῦται ἐνστάσεις (Bayer σ. 620. Unger § 124 σημ. 12 ἐν τ.).

3) Αἱ τῶν ἐνστάσεων αἰτήσεις εἰσὶν οὐχὶ καταψήφισις τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλὰ ἀπόρριψις τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ. Αἱ ἐνστάσεις λοιπὸν δὲν πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ἐλλειπεῖς αἰτήσεων καὶ ἂν τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς ὡς αἴτησιν περιέχωσι· π. χ. ὁ ἐναγόμενος λέγει·

«παρῆλθον 30 ἔτη ἀφότου ἡ δύνατο νὰ κινηθῇ ἡ ἀγωγή· ἄρα παρεγράφη· ἐξαιτοῦμαι λοιπὸν ν' ἀπορριφθῇ»·

ἢ
 «ὁ ἐνάγων ἐκ τῆς δεῖνος παρακαταθήκης μὲ χρεωστεῖ ἴσην ποσότητα τῇ διὰ τῆς ἀγωγῆς αἰτουμένῃ· ἐπομένως συψηφισμού γενομένου ἐξαιτοῦμαι τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς».

Μάλιστα δὲ δύναται ὁ ἐναγόμενος ν' ἀντιτάξῃ πολλὰς συνάμα ἐνστάσεις καὶ νὰ ὑποβάλῃ ἔπειτα ὡς κοινὴν ἀπασῶν αἰτήσιν τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς (Bayer σ. 623. Sintenis Erläuterungen σ. 599). Μόνον ὅταν ἡ οὐσία τῆς ἐνστάσεως ᾖ τοιαύτη, ὥστε νὰ φέρῃ εἰς ἄλλο ἀποτέλεσμα καὶ οὐχὶ τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς, χρειάζεται εἰδικὴ αἴτησις (Ἀπόφ. ΑΠ. 205 τοῦ 52)· ὅπερ δύναται νὰ συμβῇ ἐν ταῖς ἀναβλητικαῖς ἐνστάσεσιν.

(α) Αἱ λέξεις πραγματοπαγῆς καὶ προσωποπαγῆς κατεσκευάσθησαν κατὰ τὰς λέξεις συμπαγῆς καὶ ἀρτιπαγῆς· ἴσως δύνανται νὰ κατηγορηθῶσιν ὡς πολυσύλλαβοι καὶ σχοινοτενεῖς· ἀλλ' ὁ Παπαρρηγόπουλος, οὐκ οἶδα πῶς ἀπαγγέλλας αὐτάς, εὖρε δυσήχους (Γεν. ἀρχ. Β', 152!) Οἱ φιλόλογοι ἔγραψαν «τροχμαλοπαγῆς λίθος» (δρ. πρακτ. ἀρχαιολ. Ἑταιρίας τοῦ 1883 σελ. 91).

β') αἱ ἐνστάσεις εἰσὶν ἀνεξάρτητοι ἀπὸ τῆς ἀπαντήσεως
 προτάσεις καὶ δὲν ἀναπληροῦσιν αὐτὴν παραλείφθεϊσαν ^{1909. αρ 3} 4. Γ. 605
1910

γ') ὁ ἐναγόμενος, ὡς ἔχων τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ὑπερ-
 σπῖσαι ἑαυτὸν κατὰ πάντα τρόπον, δύναται νὰ προτείνῃ
 ἐνστάσεις ἀντιφασκούσας πρὸς ἀλλήλας ἢ πρὸς τὴν ἀ-
 γωγὴν ^(Εγρ. Σ. 102) 5. Τ. 8. 2 25

δ') ἀπαράδεκτοί εἰσιν ἐνστάσεις ἐκ δικαιώματος τρί-
 του· διότι ἡ ἐνστασις, ὡς δικαίωμα τοῦ ἐναγομένου κατὰ
 τῆς ἀγωγῆς, πρέπει ν' ἀνήκῃ αὐτῷ 6. Οἱ ἐγγυηταὶ μόνον

4) Ἡ ἀπολογία τοῦ ἐναγομένου, δι' ἧς ἀντιτάσσονται κατὰ τῆς ἀ-
 γωγῆς ἐνστάσεις μόνον οὐχὶ καὶ ἀπάντησις, ἐνδέχεται νὰ ἐξηγηθῇ
 παρὰ τοῦ δικαστοῦ ὡς περιέχουσα καταφατικὴν ἀπάντησιν, ἥτοι ὁμο-
 λογίαν τῆς ἀγωγῆς (οἷον ὁ ἐναγόμενος ἀπολογεῖται προτείνων ὅτι ἐξώ-
 φλησε τὸ χρέος, δι' ὃ ἐνάγεται, ἢ ὅτι ἀφέθη αὐτῷ τὸ χρέος τοῦτο). Ὁ
 νόμος ἀπαγορεύει τῷ δικαστῇ τοιαύτην ἐξηγήσιν· *qui excipit non
 fateetur* (νόμ. 9 βασ. 51, 1· «οὐ πάντως ὁ παραγραφόμενος δοκεῖ συν-
 τίθεσθαι τῇ ἐπιτάσει τοῦ ἀντιδίκου»)· τοιούτεσιν ἡ τοιαύτη ἀπολογία
 πρέπει νὰ θεωρῇται ἀπλῶς καὶ μόνον ὅποια εἶναι, ἀπολογία περιέχουσα
 ἐνστάσεις μόνον, οὐχὶ καὶ ἀπάντησιν. Τὴν περὶ τῆς σημασίας δὲ τοῦ
 κανόνος τούτου ἔριν τῶν γερμανῶν δικονομολόγων ἔλυσεν ὁ ἐγγῶριος
 νομοθέτης, τὴν βασιμωτέραν ἀκολουθήσας γνώμην (Bayer σ. 632.
Zeitschrift von Linde Ε'. 33. ς', 447. Ἀρχ. ἀστ. Πρ. ΙΑ', 52), ὅτι
 ἡ ἀπάντησις δὲν ἀναπληροῦται διὰ τῆς προτάσεως ἐνστάσεων (πολ.
 552 § 4)· μόνον ὅταν ἐπὶ ἀχροατηρίου συζητουμένης τῆς ὑποθέσεως
 παραλείψῃ ὁ ἐναγόμενος τὴν ἀπάντησιν, θεωρεῖται κατὰ τὸ 585 ἄρθρον
 ὡς ὁμολογῶν τὴν ἀγωγὴν.

5) Νόμ. 6, 9 βασ. (51, 1)· «οὐ κωλύεται τις χρῆσασθαι πολλὰς
 παραγραφαῖς, καὶ ἐναντία ὧσιν» νόμ. 43 βασ. (2, 3) «ὁ ἀρνησάμε-
 νος χρεωστῆν, οὐ κωλύεται καὶ ἐτέρα δικαιολογία χρῆσασθαι, εἰ μὴ
 νόμος ἐμποδίζει» (Bayer σ. 623. 632). Π. χ. ὁ ἐναγόμενος λέγει, «ἐ-
 δανείσθην, ἀλλ' ἐπλήρωσα, ἐκτός τούτου μοὶ ἐχάρισες τὸ δάνειον» ἢ
 «δὲν ἐδανείσθην, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐδανείσθην ἐπλήρωσα». Unger Β'. 509
 σημ. 38.

6) Καθὼς ὁ ἐνάγων δὲν δύναται διὰ τῆς ἀγωγῆς νὰ ὑποστηρίξῃ δι'
 ἑαυτὸν δικαίωμα ἄλλότριον, οὕτω καὶ ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται νὰ
 ἐπικαλεσθῇ ἐνστασιν ἄλλοτρίαν· *reus excipiendo fit actor* νόμ. 1 π

δύνανται νὰ μεταχειρισθῶσι τὰς ἐνστάσεις τοῦ πρωτόφει-
λέτου 7.

44, 1). π. χ. κινῶ τὴν ἀρνητικὴν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ γείτονος Α, ἐμπο-
δίζοντός με ν' ἀνυψώσω τὴν οἰκίαν μου, ἐνῷ ταιαύτην δουλείαν δὲν
ἔχει αὐτός, ἀλλ' ἄλλος γείτων μου, ὁ Β (νόμ. 4 § 7 π. 8, 5. Bayer
σ. 623). Ἀλλὰ περὶ τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος τούτου πρέπει καλῶς
νὰ διακρίνωνται αἱ ἐνστάσεις ἀπὸ τῆς ἀπαντήσεως· ὅστις π. χ. ἀντι-
τάσσει κατὰ τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς, τῆς ἐπὶ ἀγορασίας στηριζο-
μένης, ὅτι δὲν ἐπληρώθη τὸ τίμημα, ἢ δὲν παρεδόθη τὸ πρᾶγμα, ἢ
ὅτι ὁ τίτλος εἶναι ἄκυρος (ὅπερ ἐσφαλμένως ἐθεώρησεν ὡς ἐκ δικαιοῦ-
ματος τρίτου τὸ ἐφετ. Ναυπλίου ἀπ. 648 τοῦ 56), ἢ ὅτι ἡ διαθήκη,
ἐφ' ἧς ὁ ἐνάγων στηρίζεται, εἶναι ἄκυρος (ΑΠ. 357 τοῦ 61), δὲν προ-
τείνει ἐνστάσιν, ἀλλ' ἀμφισβητεῖ στοιχεῖον τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς,
ἐπομένως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς αὐτὸν ὁ § 3 τοῦ 552 ἄρθρου· ὡσαύτως
δύνανται ὁ ἐναγόμενος νὰ ἐπικαλεσθῇ πρὸς ὑπεράσπισίν του δικαιώματα
πρίτων, ἐξ ὧν ἰδιαίτη γάζουσιν ἀξιώσεις· π. χ. ὅτι τὸ διεκδικούμενον
πρᾶγμα ἐδώρησεν ὁ ἐνάγων εἰς τρίτον καὶ ἔπαυσε νὰ ἴναι κύριος· ἢ
τῶν μὴ ἐξοφληθεισῶν ὑποθηκῶν τὸν ἐκπασμόν δύναται νὰ αἰτήσῃ ὁ
ἀγοραστής τοῦ ἐνυποθήκου πράγματος, ἐναγόμενος πρὸς πληρωμὴν
τοῦ τιμήματος (Bayer σ. 624. Scuffert Β', 331 σημ. 7. ΑΠ. 169
τοῦ 54)· ἀλλὰ κατὰ τοῦ ἐκδοχέως ἀπαιτήσεως δὲν ἔχει συμφέρον οὔτε
δικαίωμα ὁ ὀφειλέτης νὰ προτείνῃ ἐνστάσιν εἰκονικότητος (ἀνωτ. § 49
σημ. 15). Ὑπάρχουσι καὶ ἐναντία γινώμαι (Winds. § 334 σημ. 1.
Ἀρχεῖον ἀστ. Πράξ. ΕΓ', 167).

7) Τὰς ἐνστάσεις τινὸς δύνανται καὶ οἱ δικαιოდόχοι καὶ ἐγγυηταὶ
αὐτοῦ νὰ ἐπικαλεσθῶσιν· ὡσαύτως τὰς ἐνστάσεις μου κατὰ τινος δύ-
ναμαι καὶ κατὰ τῶν διαδόχων αὐτοῦ νὰ προτείνω (νόμ. 6 π. 44, 1).
ἐξαιροῦνται αἱ προσωποπαγεῖς ἐνστάσεις (ἀνωτέρ. § 103 σημ. 2), αἷς
μόνον τὸ πρόσωπον, δι' ὃ ἐδόθησαν, δύναται νὰ προτείνῃ ταιαύτην ἐν-
στάσιν χορηγεῖ π. χ. τὸ εὐεργέτημα τῆς εὐπορίας (νόμ. 8 π. βας. 51,
1. νόμ. 24. 25 βας. (α) 9, 3), καὶ τὸ ἀπαλλακτικὸν σύμφωνον, ὅταν

(α) «Αἱ μέντοι προσώποις ἠνωμένοι ἀγωγαὶ οὐχ ἀρμόζουσιν ἄλλοις·
οἷον ἡ τοῦ ἐνάγεσθαι τὸν κοινωνόν . . . καὶ τὸν ἄνδρα περὶ τῆς ἀπο-
δόσεως τῆς προικὸς μέχρις εὐπορίας· οὐ γὰρ χρήσεται αὐτῇ ὁ ἐγγυη-
τής». — «ὁ ἐγγυητής τοῦ εἰς ὅσον εὐπορεῖ καταδικαζομένου οὐ βοηθεῖ-
ται· ὁ δὲ κληρονόμος τοῦ ἀνδρὸς εἰς ὅλον καταδικάζεται· μόνος γὰρ ὁ
ἀνὴρ βοηθεῖται».

ε') ὡς ὁ ἐνάγων τὴν ἀγωγὴν ὀφείλει καὶ ὁ ἐναγόμενος
ν' ἀποδείξῃ τὰς ἐνστάσεις αὐτοῦ.

(1) *Συμμόρφωσις* 1) Ἐνστάσεις ἀναβλητικαί.
ὁ χρόνος καθ' ὃν ὁ ἐναγόμενος ἐπὶ τῇ

§ 104. Αἱ ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις ἀναστέλλουσι τὴν
ἐκδίκασιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως 1, ἀπαλλάττουσαι διὰ *ΚΔ. 396*

ῥῆναι προσωπικὸν (νόμ. 21 § 5. νόμ. 22—26. νόμ. 32 β. 11. 4).
ἰδίως δὲ ὁ ἐγγυητὴς δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ἔνστασιν, ἥς τὴν ἀπό-
κρουσιν ἐσκόπει ἢ ἐγγύησιν αὐτοῦ, π. χ. ἢ ἀπὸ τῆς ἐκστάσεως τῶν
ὑπαρχόντων ἔνστασις (§ 4 εἰσηγ. 4, 14). Σαβιν. Ε', 177. Vanger Γ',
142. Bayer σ, 618. Καλλιγ. Γ', 352.— Κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην
πᾶς δανειστὴς τοῦ θέλοντος νὰ παραχωρήσῃ τὴν περιουσίαν αὐτοῦ δύ-
ναται νὰ προτείνῃ τὸ ἐκ τοῦ 688 ἄρθρου πηγάζον ἀπαράδεκτον. Carré
ζ. 3055 (κατωτ. § 212 σημ. 4).

1) Boitard Ε'. 332. Ὁ προτείνων ἀναβλητικὴν ἔνστασιν δὲν δύνα- *10. 86*
ται μὲν ν' ἀπαιτήσῃ τὸ νὰ δικασθῇ αὕτη χωριστὰ καὶ πρὸ τῶν λοι-
πῶν κατὰ τὴν σειρὰν τῆς συζητήσεως ἐπομένων ἐνστάσεων· δύναται
ὅμως ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἀναβλητικῶν ἐνστάσεων πρὸ τῆς
οὐσίας τῆς ὑποθέσεως καὶ ν' ἀρνηθῇ ἐντασοῦτω τὴν εἰς τὴν ἀγωγὴν
ἀπάντησιν· ὅπερ δὲν δύναται νὰ πράξῃ ἐπὶ τῶν ἀνατρεπτικῶν ἐνστά-
σεων, ἐξηρημένης τῆς περὶ ἀκυρότητος· ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει ἐξαίρεται
ἄρκούντως ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 563 ἐδ. 2 καὶ 583 ἐδ. 2 πολ.
Κατὰ τὸ πρῶτον αἱ ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις ἀποφασίζονται συνήθως
πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως· ἄρα δύναται κατ' ἐξαίρεσιν τὸ δικαστή-
ριον νὰ ἐνώσῃ αὐτὰς καὶ ἀποφασίσῃ σὺν τῇ οὐσίᾳ τῆς ὑποθέσεως·
κατὰ τὸ 2 ἐδ. τοῦ 583 ἄρθρ. ἐὰν τὸ δικαστήριον εὕρῃ μὴ βάσιμον τὴν
πρώτην, δευτέραν κτλ. ἔνστασιν, συζητοῦνται ὅλαι ὁμοῦ, καὶ τὸ δικα-
στήριον ἀποφαίνεται περὶ πασῶν διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως·
ἄρα μόνον τὰς ἐνστάσεις δύναται νὰ συζητήσῃ καὶ διὰ μιᾶς ἀποφά-
σεως νὰ δικάσῃ τὸ δικαστήριον, οὐχὶ καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως·
ταύτην δέ, μὴ προκειμένου περὶ ἀνατρεπτικῆς ἐνστάσεως, καὶ ἀντιτεί-
νοντος τοῦ ἐναγομένου, μόνον ἀφοῦ ἀπορρίψῃ τὰς ἐνστάσεις, συγχωρεῖ-
ται νὰ ἐξετάσῃ (ἀνωτ. § 68 σημ. 3)· ὅθεν ἐσφαλμένως εἶπεν ὁ ἄρειος
Πάγος (ἀπόφ. 64 τοῦ 51), ὅτι προταθείσης ἐνστάσεως ἀναρμοδιότητος
τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκδίκασιν ἐτέρας ἐνστά-
σεως πρὶν ἢ ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἀρμοδιότητος.

τοῦτο τὸν ἐναγόμενον τῆς πρὸς ἀπάντησιν ὑποχρεώσεως. Ἐν αὐταῖς καταριθμοῦνται ἐν τῇ πολιτικῇ ἡμῶν δικονομίᾳ.

ΚΑ. 98

α') αἱ τὸ βῆμα κάμπτουςαι ἐνστάσεις· τουτέστιν ἡ τῆς ἀναρμοδιότητος², ἡ τῆς ἐκκρεμοδικίας καὶ ἡ τῆς συναφείας τῆς δίκης, αἵτινες, ἐὰν κριθῶσι βάσιμοι, ἐπιφέρουσιν ἀποτέλεσμα οὐ μόνον τὴν εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον παραπομπὴν τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς³.

2) Τὰ περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων ἐξηγήθησαν ἀνωτέρω § 30—47. Ἴδ. καὶ τὸ ἄρθρον 490 τῆς Πολ. δικονομίας, καὶ περὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων Γ. Α. Ῥάλλη Α', 10.

Ἐπάρχουσι δύο εἴδη ἀναρμοδιότητος, ἧτοι· τὸ δικαστήριον εἶναι ἀναρμόδιον ἢ ὡς ἐκ τοῦ εἶδους τῆς διαφορᾶς (*ratione materiæ*), ἢ δι' ἄλλον τινὰ λόγον κατὰ τὰ ἐν τοῖς §§ 30—47 ἀνωτέρω τεϊδικώτερον ἐξηγηθέντα· ἡ διάκρισις αὕτη ἔχει σημασίαν διότι τὸ πρῶτον εἶδος ἀναρμοδιότητος δύναται κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης νὰ προτείνη ὁ ἐναγόμενος, ἐνῷ ἡ προσωπικὴ ἀναρμοδιότης καλύπτεται μὴ προταθεῖσα ἐγκαίρως (πολ. 24. 25. Γαλ. 169. 170. Dalloz Exception ἀρ. 111. Compétence ἀρ. 33. Boncenne Γ', 215). Ἐὰν ἡ ἀναρμοδιότης προέρχεται ἐκ τῆς τοποθεσίας τοῦ ἀκινήτου, τοῦ ἀποτελοῦντος τῆς δίκης τὸ ἀντικείμενον, καὶ ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρίζεται ὅτι κεῖται ἐκτὸς τῆς περιφερείας τοῦ δικάζοντος δικαστηρίου, τί πρέπει νὰ πράξῃ τοῦτο; Κατὰ τὸν Chauveau (Carré ζ 709), ἡ τὰ ὅρια τῆς κοινότητος αὐτὰ δὲν εἶναι ἀκριβῶς ὠρισμένα, ὅτε ἡ διοικητικὴ ἀρχὴ ἔχει νὰ ἐξακριβώσῃ τοῦτο πρότερον (ἄρθ. 10 ἐδ. 3 τοῦ ἀπὸ 1 ἰουλίου 1838 διατάγ. περὶ τῶν γενομένων εἰς τὰ δένδρα φθορῶν), ἰστωμένης ἐντοσούτῳ τῆς δίκης, ἡ ὁ ἐνάγων ἐκ τοῦ κτηματολογίου ἀποδεικνύει τὴν περιφέρειαν τοῦ δικαστηρίου· ἐὰν καὶ μετὰ τοῦτο ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρίζεται ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ ἐπίδικον κτῆμα κεῖται ἐκτός, οὐδὲν ἐμποδίζει νὰ ἀποδειχθῇ τοῦτο διὰ μαρτύρων ἢ αὐτοψίας.

3) Carré ζ. 720. Dalloz Exceptions ἀρ. 109. Boitard Α', 314. Boncenne Γ', 212· ἐπὶ δικαστήριον, τὸ ἀποφαινόμενον ἐαυτὸ ἀναρμόδιον, δὲν παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν εἰς ἄλλο δικαστήριον, ὅπερ σημειοῖ ὡς τὸ ἀρμόδιον· ἀλλὰ περιορίζεται μόνον νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν ἔχει ἐξουσίαν νὰ δικάσῃ· τουτέστι θεωρεῖται ὡς νὰ μὴ ἐκινήθῃ ποσῶς ἀγωγή,

ἐκτείνω
ἐν 151

Τῆς ἐκκρεμοδικίας ἡ ἔνστασις ἔχει χώραν ὅταν ἡ αὐτὴ διαφορὰ διατελῇ ἐκκρεμῆς παρὰ δύο δικφόροις δικαστη-
ριοῖς 4· ἡ ἐκκρεμοδικία δὲ ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐν τῷ πινακίῳ ἐγγραφῆς τῆς ὑποθέσεως 5.

K2. 519

KΔ. 540

K2T. 54

K2T. 101

11 14

ἐπομένως ἀπαιτεῖται νέα» (ΑΠ 228 τοῦ 51, 73 τοῦ 54). Διὰ τῆς ὑπ' ἄρ. 2 τοῦ 48 ἀποφάσεως φαίνεται τὸ ἐναντίον ἐκφράζων ὁ ἄρειος Πά- γος ὡς πρὸς τὴν τῆς ἐκκρεμοδικίας ἔνστασιν («ὁ ἐναγόμενος ἔχει δι- καίωμα νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν τῆς ἐκκρεμοδικίας καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης»)· ἀλλ' ἐπρόκειτο ἄλλου ζητήματος ἡ λύσις καὶ δὲν δύναται νὰ δοθῇ μεγάλη βαρύτης εἰς τὴν εἰρημένην ἐκφρασιν.

4) Ἐπειδὴ δὲν εἶναι ὑπόχρεος ὁ ἐναγόμενος ν' ἀνέχῃται συρόμενος περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως ἐνώπιον πολλῶν δικαστηρίων, ὑποβαλλόμε- νος εἰς διπλᾶς δαπάνας καὶ διπλοῦς κόπους (Dalloz ἄρ. 170). Παραδε- κτὴ δὲ εἶναι ἡ ἔνστασις αὕτη, καὶ ἂν διὰ προτάσεως συμψηφισμοῦ εἰσῆχθῃ εἰς τὸ ἄλλο δικαστήριον καὶ διατελεῖ παρ' αὐτῷ ἐκκρεμῆς ἡ διαφορὰ (Zeitschr. für deutsch. Prozess A', 93 τοῦ 1879). Ἐπὶ συρ- ροῆς ἀγωγῶν, ἐὰν εἰσαχθῶσιν αὐταὶ εἰς διάφορα δικαστήρια, δὲν χω- ρεῖ τῆς ἐκκρεμοδικίας ἡ ἔνστασις, λέγουσιν ὁ Plank (Mehrheit d. Rechtsstr. σ. 293) καὶ ὁ Unger (§ 117 σημ. 22α)· ἀλλ' ἐὰν ἐν ἀμ- φοτέραις ταῖς δίκαις ἡ διαφορὰ ᾖ αὐτὴ καὶ ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον, χωρεῖ παρ' ἡμῖν ἡ ἔνστασις αὕτη.

K A. 413-415

K A. 455

11 634

5) Ἐπομένως προτείνεται εἰς ἐκεῖνο τὸ δικαστήριον παρ' ᾧ εἰσῆχθῃ (ἐνεγράφη εἰς τὸ πινακίον) νεώτερον ἡ διαφορὰ (πολ. 23, 575 § 1. ἄνωτέρ. § 43)· διότι τὸ ἄλλο δικαστήριον προτιμᾶται νὰ δικάσῃ. Ὅθεν δὲν εἶναι ἀκριβὲς τὸ (ἐν Εὐρετ. σ', 541 § 8) ἀναγινωσκόμενον, ὅτι ἐπι- δοθεισῶν συγχρόνως τῶν ἀγωγῶν εἰς τὸν ἐναγόμενον δὲν ὑπάρχει λόγος ἵνα θεωρηθῇ ἡ μία ὡς ἀποτελοῦσα ἐκκρεμοδικίαν διὰ τὴν ἄλλην· διότι ἡ ἐγγραφεῖσα πρότερον ἀποτελεῖ ἐκκρεμοδικίαν. Οἱ Γάλλοι παραδέχον- ται ὑπάρχουσαν τὴν ἐκκρεμοδικίαν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς, τῇ γνώμῃ τοῦ Βοετίου ἐπόμενοι, λέγοντος· *cæpta enim esse, atque ita pendere lis alibi censetur; non modo si litis contestatio jam facta sit, sed sola citatio, seu in jus vocatio*. Boncenne Γ', 219. Carré ζ. 727. Dalloz Exceptions ἀριθ. 181.

11 634

Παρατηρητέον δὲ προσέτι καὶ ταῦτα ἡ ἔνστασις τῆς ἐκκρεμοδικίας α') ἵνα ἐπιτύχῃ, ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ ἡ ὑπόθεσις ἐκκρεμῆς ἐνώπιον ἐγχωρίων δικαστηρίων (Boncen. αὐτ. 223. Aubry Α', 33 σημ. 2. Ber- riat 159 σημ. 32. 3. Carré Compétence Ε', 25. Félix droit inter-

11 650

Ἡ τῆς συναφείας ἐνστάσις προτείνεται, ὅταν, εἰσηγγέ-
νης ἤδη οὕσης εἰς δικαστήριον τῆς κυρίας δίκης, εἰσα-
χθῶσιν εἰς ἕτερον δικαστήριον αἱ μετ' αὐτῆς συναφεῖς ὑπο-
θέσεις ⁶.

national ἀρ. 182—184. Dalloz αὐτ. ἀριθ. 778. 179. ΑΠ. 395 τοῦ 41, 177 τοῦ 72. Ν. Πείρ. Παραρτ. Α', 6332. Εὐρετήρ. Γ', 498 § 4). ἐξ ἀναλογίας τοῦ ἀρθρ. 859 § 1 πρέπει νὰ δεχθῶμεν ἐξαίρεσιν, ὅταν οἱ διάδικοι ᾖναι ἀμφότεροι ἀλλοδαποί· β') δὲν προτείνεται ἐκκρεμοδικία, ἀλλὰ τὸ ἐκ τοῦ ἀρθρ. 475 § 1 ἀπαράδεκτον (ὅπερ οὐκ ἔστι δημοσίας τάξεως. ΑΠ. 95 τοῦ 56), ἐὰν διαφορά τις εἰσαχθῇ δις εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον (Dalloz ἀριθ. 177. Carré ζ. 731. Εὐρετήρ. Γ', 501 § 7. Seuffert's Blätter Ε', 100). Ἐπειδὴ ἡ εἰσαγωγή διαφορᾶς τινος εἰς δικαστήριον, καὶ ἡ ἐντεῦθεν ἔναρξις δίκης, γίνεται διὰ τῆς ἐπιδόσεως τοῦ δικογράφου τῆς ἀγωγῆς εἰς τὸν ἐναγόμενον, ἔπεται ὅτι πολλαὶ ἐπιδόσεις τοῦ αὐτοῦ δικογράφου ἀγωγῆς γεννῶσι καὶ πολλὰς δίκας· οἷον συντάσσει τις ἀγωγὴν ὑπὸ χρονολογίαν 20 ὀκτ. 1873· ἐπιδίδει αὐτὴν πῶ ἐναγομένῳ πρῶτον τὴν 30 τοῦ αὐτοῦ μηνός, ἔπειτα τὴν 30 ἰαν. 1874· ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα δύο δίκαι, ἐκάστης τῶν ὁποίων αἱ συνέπειαι (ὑπερημερία, ἀνατροπὴ) ἄρχονται ἀπὸ τοῦ χρόνου τῆς ἐπιδόσεως αὐτῆς. Κατὰ τὸ ἀρθρ. 475 ὀφείλει ὁ ἐνάγων νὰ προβῇ εἰς τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς πρώτης πρῶτον καὶ μετὰ ταύτην νὰ προβῇ εἰς τῆς δευτέρας τὴν ἐκδίκασιν· ἐπὶ τοῦ ἀνωτέρω παραδείγματος εἶπεν ὁ ΑΠ. (ἀπ. 117 τοῦ 77), ὅτι δὲν εἰσῆχθη δις ἡ αὐτὴ ἀγωγή, ἀλλὰ μόνον ἐκοινοποιήθη δις! ἄλλ' ὑπάρχει ἄλλος τρόπος εἰσαγωγῆς πλὴν τοῦ τῆς κοινοποιήσεως; γ') ματαιοῦται διὰ τῆς ἀπὸ τῆς προτέρας δίκης παραιτήσεως (Dalloz ἀριθ. 184. ΑΠ. 2 τοῦ 48 καὶ 371 τοῦ 55)· δ') ἐὰν ἀπορριφθῇ, δύναται ὁ διάδικος ἢ νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ὑπόθεσιν (ὅταν τοῦτο ᾖναι δυνατόν) ἢ νὰ αἰτήσῃ κανονισμὸν ἀρμοδιότητος (ἰδ. ἀνωτέρ. § 47 α'. Carré ζ. 728. Dalloz ἀριθ. 193)· ε') δὲν ἀποκρούεται διὰ τοῦ ἰσχυρισμοῦ, ὅτι εἶναι ἀναρμόδιον τὸ πρότερον τῆς ὑποθέσεως ἐπιλαβόμενον δικαστήριον· ἀλλ' ἐπὶ προδήλου ἀναρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου τούτου, καλὸν εἶναι, αἰτοῦντος τοῦ ἐνάγοντος, ν' ἀναβάλληται τῆς ὑποθέσεως ἡ ἐκδίκασις μεχρὶς τοῦ προταθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο ἡ ἀναρμοδιότης γείνηται δεκτὴ (Dalloz αὐτ. ἀριθ. 192, 193)· ς') τὸ δικαστήριον, παρ' ᾧ ἡ ἐνστάσις προτείνεται, ἐξετάζει ἀπλῶς τὸ ἐκκρεμὲς τῆς δίκης, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ βᾶσιμον τῆς ἀγωγῆς. ΑΠ. 212 τοῦ 54.

6) Τὰ εἰδικώτερα τῆς συναφείας προσόντα ἐξηγήθησαν ἤδη (§ 35

β) ἡ τῆς ἐγγυοδοσίας τῶν ἀλλοδαπῶν· ὁ παρ' ἀλλοδαποῦ ἐναγόμενος ἡμεδαπὸς δικαιούται ν' ἀπαιτήσῃ ἐγγύησιν καὶ μεχριστοῦ δοθῇ αὕτη νὰ ἀρνηθῇ πᾶσαν εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπάντησιν 7.

γ) ἡ τῆς μὴ κοινοποιήσεως τῶν διαδικαστικῶν ἐγγράφων⁸· πᾶς διάδικος⁹ ἔχει δικαίωμα νὰ λάβῃ γνώσιν τῶν ἐγγράφων, ἅτινα ἀντιτάσσονται αὐτῷ ἐν τῇ δίκῃ ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου¹⁰. μεχριστοῦ δὲ τῷ κοινοποιηθῶσιν αὐτὰ

Dalloz Exemption ἀριθ. 195—218). Προτιμᾶται δ' ἐνταῦθα νὰ δικάσῃ ἡ ἀμφοτέρως τὰς δίκας τὸ δικαστήριον, παρ' ὅ ὅτι εἶναι ἐκκρεμῆς ἡ κυρία δίκη· ὅθεν ἡ ἔνστασις προτείνεται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς παρεπομένης δίκης, ἔστω καὶ πρότερον εἰσαγωγέσης (πολ. 553 § 2 συνδ. 21. Dalloz αὐτ. ἀριθ. 212. Carré ζ. 726. Boncenne Γ', 229). Πρέπει ὅμως αἱ δίκαι νὰ ᾔναι ἐκκρεμεῖς εἰς δικαστήρια τοῦ αὐτοῦ δικαιοδοσίας βαθμοῦ, Dalloz ἀριθ. 219.

7) Ὅρα ἄνωτέρ. § 63 α'. Dalloz ἀριθ. 25—108. Ἡ ἔνστασις αὕτη δύναται νὰ προταθῇ καὶ ἐφεσίμως τὸ πρῶτον διὰ τὰ ἔξοδα τῆς κατ' ἐφεσιν δίκης. Dalloz ἀριθ. 79.

8) Πολ. 554—559. Γαλ. 188—192. Dalloz ἀριθ. 484.

9) Ἄρα καὶ ὁ ἐνάγων δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν ταύτην ὡς πρὸς τὴν κοινοποίησιν τῶν ἐγγράφων τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ.

10) Τῆς ἐρωτήσεως· Τίνων ἐγγράφων τὴν κοινοποίησιν δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ ὁ διάδικος προτείνων τὴν προκειμένην ἀναβλητικὴν ἔνστασιν, αὕτη μὲ φαίνεται πρέπει νὰ ᾔναι ἡ ἀπάντησις· «οὐ μόνον τὰ δικόγραφα (ἴτοι τὰ διὰ τὴν δίκην συνταχθέντα ἔγγραφα) τοῦ ἀντιδίκου μου, ἀλλὰ καὶ ὅσα προτίθεται (ἐπικαλεσάμενος ἢ κοινοποιήσας μοι ἐν ἀντιγράφῳ) νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτοῦ ἔγγραφα ἔχω δικαίωμα νὰ ἐξετάσω, ἵνα ἐν γνώσει τοῦ περιεχομένου αὐτῶν παρασκευάσω τὴν ἐμὴν υπεράσπισιν». Ὅθεν τὴν ἔνστασιν, περὶ τῆς ὁ λόγος, δὲν δύναμαι νὰ ἐπικαλεσθῶ ὡς πρὸς τὰ ἔγγραφα, ἀπερ ἐγὼ μέλλω νὰ μεταχειρισθῶ πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν μου, καὶ τὰ ὅποια ὀφείλει νὰ μοι ἐπιδείξῃ ὁ ἀντίδικος· ὁ περιορισμὸς οὗτος δικαιολογεῖται ἐκ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ τῆς ἐνστάσεως καὶ ὑπὸ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου ὑποστηρίζεται· «τὴν κοινοποίησιν τῶν διαδικαστικῶν ἐγγράφων»· ἐπομένως δὲν πρέπει νὰ συγχέηται ἡ παροῦσα ἔνστασις μετὰ τῶν περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων διατάξεων τῆς πολιτ. δικονομίας.

νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως τῆς διαφορᾶς ¹¹.

δ') ἡ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς ¹²· οἱ κληρονόμοι τινὸς ἔχουσι προθεσμίαν τετράμηνον, ἀπὸ τοῦ

Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς δὲν φαίνονται ἀκριβολογοῦντες περὶ ταῦτα. Carré ζ. 788. Dalloz ἀρ. 501 ἐπ.

11) Ἡ ἔνστασις αὕτη προλαμβάνεται, ἐὰν τὰ κοινοποιητέα ἔγγραφα κατατεθῶσιν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου 24 τοῦλάχιστον ὥρας πρὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συνεδριάσεως, ἥ ἅμα τῇ κοινοποιήσῃ τοῦ ἀντιγράφου (πολ. 559 συνδ. 395).

Ἡ κοινοποίησις τῶν ἐγγράφων γίνεται κατὰ τρεῖς τρόπους (ἄρθρ. 555)· δι' ἐπιδόσεως, δι' ἐγγειρίσεως εἰς τὸν ἀντίδικον ἢ ἀντίκλητον ἐπὶ ἀποδείξει παραλαβῆς, καὶ διὰ καταθέσεως εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου· μετὰ τῶν τριῶν τούτων δύναται νὰ ἐκλέξῃ ὁ διάδικος (Carré ζ. 790 bis. Dalloz ἀριθ. 512)· δι' ἐγγειρίσεως πρέπει νὰ κοινοποιῶνται ἀναμφιβόλως τὰ ἥττον σπουδαῖα ἔγγραφα.

Σημειωτέον δὲ προσέτι καὶ ταῦτα· α') πολλῶν ἀντιδίκων ὑπαρχόντων, ἀνάγκη εἰς ἕκαστον ἰδιαιτέρως νὰ γείνη ἡ κοινοποίησις (Dalloz ἀρ. 514)· β') ὁ κοινοποιήσας ἔγγραφόν τι εἰς τὸν ἀντίδικον ὀφείλει καὶ νὰ καταθέσῃ αὐτὸ εἰς τὸ δικαστήριον πρὸ 24 ὥρῶν (πολ. 559 «κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν κατατίθενται ὅλα τὰ ἔγγραφα»)· διότι ἐνδεχόμενον κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ κρίνῃ εὐλογον τὸ δικαστήριον τὴν πρότασιν τοῦ ἀντιδίκου ὅτι ἔχει ἀνάγκην νὰ ἴδῃ πάλιν τὸ ἔγγραφον (ἐὰν π. χ. ᾖ ἐκτεταμένον ἢ πρόκειται νὰ παραβληθῇ μετ' ἄλλων)· γ') τὸ κοινοποιηθὲν ἔγγραφον πρέπει νὰ ἐπιστραφῇ μετὰ παρέλευσιν 3 ἡμερῶν, ἂν δὲν ὠρίσθῃ ἄλλη προθεσμία (ἦτις δύναται νὰ παρεκταθῇ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Dalloz ἀρ. 518. Carré ζ. 793)· ἄλλως διατάττει τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίαν, τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ (πολ. 558). Κατὰ τῆς ἀποφάσεως συγχωρεῖται ἀνακοπὴ (πολ. 558. γαλ. 192), εἰσαγομένη κατὰ τὴν διαδικασίαν τῶν συνοπτικῶν δικῶν (ἄλλως οἱ Γάλλοι. Dalloz ἀρ. 526. Carré ὑπὸ τὸ 792 ἄρθρον, παρ' αὐτοῖς, ἔνεκα τῆς ἀοριστίας τοῦ νόμου αὐτῶν, ἀμφισβητεῖται πότερον, ὁ πρόεδρος ἢ τὸ δικαστήριον εἶναι τὸ ἀρμόδιον νὰ διατάξῃ τὴν ἐπιστροφὴν. Dalloz ἀρ. 522. Carré ζ. 704).

12) Πολ. 560. Γαλ. 174. Dalloz ἀρ. 362—375. Boncenne Γ', 317. Ὁ νομοθετήσας τὴν ἡμετέραν πολιτικὴν δικονομίαν ἐσχόπει, φαίνεται, νὰ μεταγγίσῃ ἡμῖν τὸν ἀστυκὸν κώδικα τῶν Γάλλων· διὰ τοῦτο τὸ 560 ἄρθρον, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ, ὑποτί-

6ρα
σ. 704
Παράλω

Ν. 206
[52.15]

θανάτου ¹³ αὐτοῦ ἀρχομένην, ἵνα συντάξωσιν ἀπογραφὴν Π. Δ. διοβ. 798
καὶ διασκεφθῶσι περὶ τῆς ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κλη-
ρονομίας ¹⁴· πρὸ τῆς παρελεύσεως δὲ τῆς προθεσμίας ταύ- Κ 2 Τ. 360

3 419.

θησιν ἐν χρήσει παρ' ἡμῶν τὴν τε συζυγικὴν κοινοκτημοσύνην καὶ τὴν
δυσηχῇ ἐπίληψιν (κατὰ τοὺς δ') τῶν κληρονόμων· ὅθεν ὡς πρὸς τὴν
κοινοκτημοσύνην ἄργεῖ τὸ ἄρθρον καὶ ἴσως ἀργήσῃ ἐσχαί· ἀλλὰ καὶ
ὡς πρὸς τοὺς κληρονόμους αὐτοὺς μικρὰν ἔχει τὴν ἐφαρμογὴν· διότι
κατὰ τὸν ἀστυκὸν ἡμῶν νόμον οἱ ἀναγκαῖοι κληρονόμοι (sui heredes)
γίνονται αὐτοδικαίως κληρονόμοι, οἱ δὲ ἐκούσιοι, προτοῦ ἀποκτήσωσι
τὴν κληρονομίαν, δὲν εἶναι κληρονόμοι, ἐπομένως οὐδὲ νὰ ἐναχθῶσιν
ὡς τοιοῦτοι δύνανται, ἵνα χρειάζωνται τὴν τετράμηνον προθεσίαν τοῦ
ἄρθρου, ἐκτὸς ἂν ἐδέχθησαν τὴν κληρονομίαν ἐξ ἀπογραφῆς· ὥστε μό-
νοι οἱ αὐτοκληρονόμοι, ὡς δυνάμενοι ἀποστήναί· τῆς κληρονομίας, θέ-
λουσιν εὐρεθῇ ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὴν προκειμένην ἔνστασιν.

13) Ῥητῶς ὁρίζεται τοῦτο ὑπὸ τοῦ 560 ἄρθρου (ἀπὸ τῆς ἡμέρας
τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας)· δυσεξήγητον δὲ φαίνεται, πῶς ἡδυ-
νήθη ὁ ἄρειος Πάγος νὰ εἴπῃ ἄλλοτε (ἀπ. 88 τοῦ 47), ὅτι ἡ διὰ τοῦ
ἄρθρου τούτου ὁριζομένη τετράμηνος προθεσμία, ἀρχομένη ἀπὸ τῆς
ἐνάρξεως (ἀνοίξεως) τῆς κληρονομίας, δὲν τρέχει αὐτοδικαίως κατὰ
τοῦ κληρονόμου· ὅπερ δηλοῖ ὅτι μετὰ πολλὰ ἔτη ἀπὸ τοῦ θανάτου
τινὸς ἐναγόμενος ὁ κληρονόμος αὐτοῦ ἔχει τὴν τετράμηνον προθεσίαν,
ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀγωγῆς ἀρχομένην· ἡ γνώμη δὲ αὕτη, ἡ
τοσοῦτον εἰς τὸ σαφές γράμμα τοῦ ἄρθρου 560 ἀντικειμένη, θέλουσιν
οἱ ὑπερασπισταὶ αὐτῆς νὰ ἐξάγῃται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 553
§ 5 καὶ 756 § 3· ἀλλὰ τῶν ἄρθρων τούτων τὸ μὲν ἀπλῶς κατατάσσει
εἰς τὰς ἀναβλητικὰς ἐνστάσεις τὴν τοῦ 560 ἄρθρου, τὸ δὲ λέγει· ὅτι
πρὸς ἔναρξιν τῆς προθεσμίας τῆς ἐφέσεως ἀπαιτεῖται κοινοποίησις τῆς
ἀποφάσεως εἰς τὸν κληρονόμον καὶ παρέλευσις τῆς προθεσμίας τοῦ
ἄρθρ. 560· τοῦτέστι κατ' αὐτὰ ἐὰν ὁ κληρονόμος ἐναχθῇ πρὸ τῆς
παρελεύσεως τῶν 4 μηνῶν ἢ κοινοποιηθῇ αὐτῷ ἡ ἀπόφασις ἐντὸς τοῦ
χρόνου τούτου, ἔχει τὸ ἐκ τοῦ ἄρθ. 560 βοήθημα (πρβλ. καὶ Παπαρρηγ.
Η', 219. Καλλιγ. Ε', 503). Ἐκ τῶν ῥηθέντων λοιπὸν ἐξάγεται ὅτι
μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν τεσσάρων μηνῶν τοῦ 560 ἄρθρου ἐναγόμενος
ὁ κληρονόμος δὲν ἔχει τὴν περὶ διασκέψεως κλπ. ἀναβλητικὴν ἔνστα-
σιν. Πλὴν ἄλλα ἀποτελέσματα δὲν ἔχει ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου.

14) Νὰ ἐκφράσωσι δηλ. ἂν ἀφίστανται τῆς κληρονομίας ἢ ἐμμένω-
σιν αὐτῇ. Τοῦτο, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται, ἀποβλέπει μόνον τοὺς αὐτοκλη- Λ 630

της δύνανται ν' αποκρούσωσι πάντα δικαστικὸν ἀγῶνα περὶ κληρονομικῶν πραγμάτων¹⁵, προτείνοντες κατὰ τῆς ἀγωγῆς τὴν προκειμένην ἀναβλητικὴν ἐνστασιν¹⁶, δι' ἧς

ρονόμους (περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου Arndts § 511). Οἱ δὲ ἐκούσιοι κληρονόμοι ἐναγόμενοι μὲν πρὸ τῆς κλήσεως τῆς κληρονομίας ἀποκρούουσι τὴν ἀγωγὴν προτείνοντες, ὅτι μήπω ὑπείσθοντες τὴν προσφερομένην κληρονομίαν δὲν ἀντιπροσωποῦσι τὸν ἀποθανόντα καὶ διὰ τοῦτο οὐκ εἰσὶν ἐναγώγιμοι μετὰ τὴν κτῆσιν δὲ αὐτῆς ἐναγόμενοι, οὐδεμίαν ἔχουσιν ἀντίρρῃσιν, καθὼς γενόμενοι ἤδη κληρονόμοι. Ὡστε ὡς πρὸς αὐτοὺς μένει νὰ ἐξετασθῇ ἡ ἐρώτησις μόνον αὕτη. Δύνανται οἱ ἀπαιτήσεις κατὰ τῆς κληρονομίας ἔχοντες (δανεισταί, κληροδόχοι κλπ.) νὰ βιάσωσι τοὺς ἐκούσιους κληρονόμους, ἵνα ἐκφρασθῶσιν ἐντὸς ὠρισμένου χρόνου περὶ ἀποδοχῆς ἢ ἀποβολῆς τῆς κληρονομίας; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀπαντᾷ καταφατικῶς τὸ ῥωμ. δίκαιον κατ' αὐτὴν αἰτήσῃ τῶν δανειστῶν καὶ κληροδόχων, τῶν ὑποκαταστάτων καὶ τῶν μελλόντων νὰ προσβάλλωσι διὰ τῆς μέμφεως τὴν διαθήκην, δίδεται τῷ κεκλημένῳ κληρονόμῳ προθεσμία διασκέψεως (νόμ. 5. 6 π. 11, 1. νόμ. 9 κώδ. 6, 30. νόμ. 69 π. 29, 2, συνδ. νόμ. 10 π. 28, 8. νόμ. 36 § 2 κώδ. 3, 28), ἧς ἀπράκτου παρελθούσης, λογίζεται ὁ κληρονόμος ποτὲ μὲν ὡς ἀποδεξάμενος, ποτὲ δὲ ὡς ἀποβαλὼν τὴν κληρονομίαν· ἀλλὰ καὶ ἐξ οἰκείας προαιρέσεως δύνανται νὰ αἰτήσῃ προθεσμίαν διασκέψεως ὁ κληρονόμος, ἧς ἡ παραμέλησις ἔχει τὰς αὐτὰς καὶ τότε συνεπείας. Προθεσμία διασκέψεως ὑπὸ τοῦ νόμου τεθειμένη δὲν ὑπάρχει κατὰ τὴν γνώμην τῶν σπουδαιότερων συγγραφέων (Puchta Lehrbuch § 498. Arndts Pandecten § 509. Καλλιγ. Ε', 501. Winds. § 598. Παπαρρηγ. σ. 216). Εἰς τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ ῥωμ. δικαίου ὡς πρὸς τοὺς ἐκούσιους κληρονόμους οὐδεμίαν, νομίζω (ὅρ. καὶ Παπαρρηγ. § 265) τροποποίησιν ἐπῆνεγκε τὸ 560 ἄρθρον, διότι αὐτὸ ἐννοεῖ κληρονόμους ἐγκύρως ἐναχθέντας (ἐδ. 3 «μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης ἄρχονται αἱ πρὸς ἐγχείρισιν τῆς ἀπολογίας τοῦ ἐναγομένου ἐν ταῖς ἄρθρ. 540—544 ὠρισμέναι προθεσμίαι»). Ἀλλῶς ἐκτίθησι τὸ πρᾶγμα ὁ Καλλιγᾶς (σ. 504).

15) Συγχωρεῖται παρέκτασις τῆς προθεσμίας ταύτης; Μάλιστα, δι' ἀποκρῶντας λόγους· π. χ. δι' ἄγνοιαν τοῦ θανάτου (ὅρ. ἄνωτέρω § 93 σημ. 4 Γαλ. κώδ. 798. Καλλιγ. σ. 503).

16) Ἐὰν προταθείσης τῆς ἐνστάσεως ταύτης ἐν τῇ προδικασίᾳ διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου ἀμφισβητηθῇ ἡ ὀρθότης αὐτῆς ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος,

ἐπιτυχάνουσι τῆς ἐκδικάσεως τῆς διαφορᾶς τὴν ἀναβολὴν ¹⁷.

ε') ἡ τῆς ἐγγυήσεως καὶ ὁμοδικίας ¹⁸. Τῆς ἐγγυήσεως ¹⁹. Ἐναγόμενοι, οἵτινες δικαιοῦνται ν' ἀπαιτήσωσι παρὰ τρίτων προσώπων ὑποστήριξιν ²⁰, καθὼς ὑποχρέων εἰς

δύναται οὗτος νὰ φέρῃ τὸ ζήτημα τοῦτο διὰ παρεμπιπτούσης αἰτήσεως εἰς τὸ ἀκροατήριον (πολ. 560 ἐδ. 2).

17) Μέχρι τῆς παρελεύσεως τῶν τεσσάρων μηνῶν, μεθ' ἧν ἄρχονται αἱ πρὸς ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν προθεσμίαι τῶν ἄρθρ. 540—544 (Rauter ἄρ. 189· «διὰ τῆς ἐνστάσεως ταύτης ἐπιτυχάνεται ἡ ἀναβολὴ τῆς διαδικασίας μέχρι τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας, τῶν πραγμάτων ἐν τῇ αὐτῇ στάσει μενόντων»). Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ὁ κληρονόμος α') ἡ ἀποδέχεται τὴν κληρονομίαν, ὅτε προβαίνει κατ' αὐτοῦ ὡς κληρονόμου ἡ δίκη· β') ἡ ἀποβάλλει αὐτήν, ὅτε ἀπορρίπτεται ἡ ἀγωγὴ καὶ αἱ συνέπειαι αὐτῆς ἀναιροῦνται (κατὰ τὸν Boitard A', 336 ἡ διακοπείσα παραγραφὴ δὲν καταργεῖται)· γ') ἡ τέλος σιωπᾶ· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δύναται καὶ κατόπιν ν' ἀποβάλλῃ τὴν κληρονομίαν. Boitard A', 337.

18) Πολ. 561, 562. Γαλ. 175—185. Dalloz Exception ἄρ. 376—483. Seuffert's Blätter H', 252.

19) Ἡ λέξις «ἐγγύησις» σημαίνει ἐνταῦθα τὴν σχέσιν τρίτου πρὸς τινα τῶν δικαζομένων, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐνέχεται ὁ τρίτος διὰ τὴν ἐν τῇ δίκῃ ἀποτυχίαν τούτου. Οἱ Γάλλοι διαιροῦσιν εἰς δύο εἶδη τὴν ἐγγύησιν ταύτην, εἰς ἐγγύησιν τυπικὴν, καὶ εἰς ἐγγύησιν ἀπλῆν· ἐγγύησις, λέγει ὁ Boncenne (Γ', 373, ὁρ. καὶ Carré ὑπὸ τὸ ἄρθρον 182. Boitard ὑπὸ τὸ αὐτὸ ἄρθρον), εἶναι τυπικὴ μὲν, ὅταν ἀναφέρεται εἰς ἀγωγὴν ἐμπράγματος ἢ ὑποθηκικὴν, ἀπλῆ δέ, ὅταν ἀντικείμενον ἔχῃ ἀγωγὴν προσωπικὴν. Ποίας σχέσεις εὐθύνῃς περιλαμβάνει τὸ ἐν καὶ ποίας τὸ ἕτερον εἶδος, εἶναι παρ' ἡμῶν ἄνευ τινὸς σημασίας, διότι πάντοτε παρ' ἡμῶν ὁ ἐγγυητὴς δύναται ν' ἀναλάβῃ εἰς ἑαυτὸν τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα, οἰοῦντοτε εἰδους καὶ ἂν ᾖ ἡ ἐγγύησις αὐτοῦ (πολ. 604 § 3, 4), ἐνῷ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐπιτρέπεται τοῦτο μόνον ἐπὶ τῆς τυπικῆς ἐγγυήσεως. Γαλ. 182, 183.

20) Π. χ. ὁ ἀγοραστὴς παρὰ τοῦ πωλητοῦ, ἐὰν διεκδικῇται τὸ πωληθὲν πρᾶγμα ἢ ἀντιποιῇται τις ὑποθήκην ἐπ' αὐτοῦ· ὡσαύτως ὁ κληρονόμος παρὰ τοῦ συντάξαντος τὴν ὡς ἄκυρον προσβαλλομένην διαθήκην (ἄνωτ. § 53 σημ. 4. Boitard A', 340).

ἐγγύησιν, ἔχουσι δεκαπενθήμερον προθεσμίαν, παρεκτεινομένην ἕνεκεν ἀποστάσεως ²¹, ἵνα προσεπικαλέσωσιν εἰς τὴν δίκην τοὺς ἐγγυητάς αὐτῶν τούτους ²². οὗτοι δὲ οἱ προσεπικληθέντες ἔχουσι τὴν αὐτὴν προθεσμίαν ἵνα ἀπολογηθῶσι καὶ ὁμοίαν ἵνα προσεπικαλέσωσι τοὺς ἰδίους ἐγγυητάς ²³. Ἐὰν λοιπόν, ποιησαμένων ἤδη χρῆσιν τῶν ἐναγομένων τοῦ δικαιώματος τούτου, εἰσαχθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον ἡ δίκη πρὸ τῆς λήξεως τῶν εἰρημένων προθεσμιῶν, ἀντιτάσσεται ἡ τῆς ἐγγυήσεως ἀναδλητική ἐνστασις ²⁴.

21) Ἡ προθεσμία αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς· εἶναι δὲ ποτὲ μὲν ἴση τῇ προθεσμίᾳ πρὸς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἀγωγῆς, ποτὲ δὲ μακροτέρα· διότι ἡ προσθήκη τῆς προθεσμίας ἦν λαμβάνει λόγῳ ἀποστάσεως ὁ ἐναγόμενος, προσδιορίζεται ἐκ τῆς κατοικίας αὐτοῦ πρὸς τὸν προσεπικαλούμενον τοῦτο ὁρίζει ῥητῶς τὸ ἄρθρ. 175 τῆς γαλ. δικονομίας, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 561 τῆς ἡμετέρας ἱκανῶς προκύπτει.

22) Ἡ περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγή δὲν δικάζεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς κυρίας δίκης, ἀν τὸ δικαστήριον τοῦτο ἦναι *ratione materiae* ἀναρμόδιον ὡς πρὸς τὴν ἐγγύησιν· ὥστε τότε ἡ προσεπικλήσις μεταπίπτει εἰς ἀπλὴν ἀνακοίνωσιν (ἀνωτ. § 36 σημ. 6. Carré ζ. 771 bis § 1. Boncenne 402. Boitard Α', 352).

23) Ὡστε ἵνα εἰσαχθῇ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς τὸ ἀκροατήριον ἡ ὑπόθεσις χωρὶς νὰ δύναται ν' ἀντιταχθῇ αὐτῇ ἡ προκειμένη ἐνστασις, πρέπει νὰ παρέλθῃ ἢ τε διὰ τὴν προσεπικλήσιν δεκαπενθήμερος προθεσμία καὶ ἡ πρὸς ἀπολογίαν τοῦ προσεπικληθέντος ἐπίσης δεκαπενθήμερος προθεσμία· εἰς τὰς 30 δὲ ταύτας ἡμέρας προστίθεται καὶ ἡ ἀπόστασις, ὅταν ὑπάρχῃ περίπτωσις. Π. χ. ὁ Α, κάτοικος Ἀθηνῶν, ἐνάγει τὸν Β, κάτοικον καὶ τοῦτον Ἀθηνῶν ὁ Β προσεπικαλεῖ εἰς τὴν δίκην τὸν Γ, κάτοικον Ναυπλίου καὶ ὁ Γ τὸν Δ, κάτοικον Καλαμῶν ἵνα ἐγγραφῇ λοιπὸν ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον καὶ συζητηθῇ, πρέπει νὰ παρέλθωσι 15 ἡμέραι:

+ α ἡμέραι (τῆς ἀποστάσεως ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς Ναύπλιον)

+ β ἡμέραι (τῆς ἀποστάσεως ἀπὸ Ναυπλίου εἰς Καλάμας)

+ 15 ἡμέραι (πρὸς ἀπολογίαν τοῦ Δ) = 15 + 15 + α + β ἡμέραι.

24) Ὅταν ὁ ἐναγόμενος προσεπικαλῇ τρίτον τινὰ εἰς τὴν δίκην, καλὸν εἶναι νὰ γνωστοποιήσῃ τοῦτο διὰ τοῦ ἀπλοογητηρίου τῷ ἐνά-

Τῆς **ὁμοδικίας**. Ὁ διάδικος ὅστις προσεπεκάλεσεν εἰς τὴν δίκην ὁμοδίκους εἴτε ἰδίους εἴτε τοῦ ἐνάγοντος, ἔχει τὴν ἀναβλητικὴν τῆς ὁμοδικίας ἔνστασιν, κατὰ τοὺς αὐτοὺς ὅρους, ὡς ἡ προηγουμένη, ἐφαρμοζομένην²⁵.

ς') ἡ τῆς **διαιρέσεως**, ἡ τῆς **διζήσεως** καὶ ἡ τοῦ **μὴ ἐμπροθέσμου** τῆς ἀπαιτήσεως²⁶. Ἐὰν ἐκ πολλῶν

γοντι, ἵνα μὴ ἐπιταχύνῃ οὗτος τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως· διότι ἄλλως, εἰσαχθείσης προώρως τῆς ἀγωγῆς καὶ ἔνεκα τούτου ἀναβληθείσης τῆς ἐκδικάσεως αὐτῆς, ἡ ἐντεῦθεν προξενουμένη δαπάνη ἐπιβαρύνει τὸν ἐναγόμενον κατὰ τὰ ἄρθρ. 561, 544. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθρ. 179) τοῦτο εἶναι ἀναγκαῖον καὶ γίνεται διὰ δικογράφου παρὰ δικηγόρου εἰς δικηγόρον κοινοποιουμένου (Boitard σ. 247. Boncenne Γ', 382). Σημειωτέον δὲ καὶ ταῦτα· α') ὁ προτείνων τὴν ἔνστασιν ταύτην ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ πρέπει νὰ ἰσχυρισθῇ καὶ ἀποδείξῃ ὅτι προσεκάλεσεν ἤδη, οὐχὶ ὅτι μέλλει νὰ προσκαλέσῃ εἰς τὴν δίκην τὸν ἐγγυητὴν (πολ. 561· «κατὰ τὴν ἐν τοῖς ἄρθρ. 540—544 ὠρισμένην προθεσίαν προσκαλεῖ ὁ ἐναγόμενος τοὺς ἐγγυητάς». Rauter § 191)· ὅπερ γίνεται διὰ τῆς προσαγωγῆς τοῦ ἐπιδιοτηρίου τῆς προσεπικλήσεως· β') ἐὰν ὁ εἰδοποιηθεὶς περὶ τῆς προσεπικλήσεως ἐνάγων ἀμφισβητήσῃ τὸ πρὸς ἐπικλήσιν δικαίωμα (π. γ. διότι τὸ διεκδικούμενον πρᾶγμα κατέχει ἐκ δωρεᾶς ὁ ἐναγόμενος. Vanger Γ', 313), δύναται νὰ φέρῃ τοῦτο εἰς τὸ ἀκροατήριον διὰ παρεμπιστούσης ἀγωγῆς (πολ. 225, 226. Γαλ. 180)· γ') ἐὰν συναντηθῶσιν ἡ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀπογραφῆς ἔνστασις καὶ ἡ παρούσα, ἡ προθεσμία τῆς δευτέρας ἄρχεται μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας τῆς πρώτης (πολ. 561 ἐδ. 2. Γαλ. 177)· δ') παρελθούσης τῆς προθεσμίας διὰ τὴν προσεπικλήσιν τῶν ἐγγυητῶν, ἀπόλλυται μὲν ἡ προκειμένη ἔνστασις, οὐχὶ ὅμως καὶ τὸ τῆς προσεπικλήσεως δικαίωμα (Carré ζ. 764. 766. Dalloz ἄρ. 409. 410. ἀνωτ. § 54 σημ. 4).

25) Πῶς εἶναι δυνατόν ὁ προσεπικληθεὶς ὁμοδικος νὰ ἔχῃ ἰδίους ὁμοδίκους, ὡς λέγει τὸ 561 ἄρθρον («ἕκαστος δὲ τούτων αὐθὶς ἐν τῇ αὐτῇ προθεσίμᾳ τοὺς περαιτέρω ὁμοδίκους καὶ ἐγγυητάς αὐτοῦ»)· φαίνεται καταπαραδρομὴν κειμένη ἡ λέξις «ὁμοδίκους» καὶ παρέλκουσα.

26) Τὸ ἄρθρ. 553 λέγει «ἀναβλητικαὶ» ἔνστασις εἰσὶν ἡ πρότασις § 7, τῆς νομίμου ὠφέλειας, τῆς διαιρέσεως ἢ τῆς διζήσεως ἐπὶ διακατόχων ὑποθήκης ἢ ἐγγυητῶν, ἢ τοῦ ἐμπροθέσμου τῆς ἀπαιτήσεως

ἐγγυητῶν ἢ ἀλληλεγγύων ὀφειλετῶν τοῦ αὐτοῦ χρέους ἐναχθῇ εἰς μόνον πρὸς ἀπότισιν τοῦ ὅλου, δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν τῆς διαιρέσεως ἀναβλητικὴν ἔνστασιν ²⁷.

Τῆς διζήσεως τὴν ἔνστασιν ἔχει ὁ πρὸ τοῦ πρωτοφειλέτου ἐναχθεὶς ἐγγυητής ²⁸, ὡς καὶ ὁ τρίτος διακάτοχος τοῦ ἐνυποθήκου ἀκινήτου ²⁹.

Ἀγωγαὶ περὶ ἀπαιτήσεων μὴ ληξιπροθέσμων κινούμεναι ἀποκρούονται διὰ τῆς ἀναβλητικῆς ἐνστάσεως τοῦ μὴ ἐμπροθέσμου ³⁰. *Ἰδεὶαι ζ' 65 γ'.*

*Καταθῆναι ἐγγυώμενον ὡς μὴ σμαχυρὸν ὅτι ἀντι-
δραστήριον* *ΚΔ. 323.*

κλπ. κατὰ τὰ ἐν τῷ πολιτικῷ νόμῳ ὀρισμέναν. Ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι πᾶσα ἔνστασις, ἀναβλητικὴν ἔχουσα δύναμιν κατὰ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον, εἶναι καὶ δικονομικῶς ἀναβλητικὴ, ἥτοι ἀνήκει εἰς τὰς ἀναβλητικὰς ἐνστάσεις τῆς πολιτ. δικονομίας (Bayer σ. 572. π. γ. πόλ. 629 § 4). Τοῦτο ἀμφιβάλλεται παρὰ τοῖς Γάλλοις. Dalloz ἀρ. 370. Carré ζ. 785.

27) Πρ. § 4 εἰς. (3. 10). Θεφ. αὐτόθι: «ἀλλ' ἐξ ἐπιστολῆς Ἀδριανοῦ τοῦ βασιλέως ἀναγκάζεται ὁ κρεδίτωρ ἕκαστον ἐγγυητὴν, εὐπορον ὄντα ἐν καιρῷ προκατάρξεως, τὸ ἀναλογοῦν ἀπαιτεῖν». Νεαρ. 99 κεφ. α'. Θέμις Β', 128. Puchta Lehrbuch § 235.

28) Νεαρ. Ἰουστ. 5 κεφ. 1. «εἰ τις δανείσει καὶ ἐγγυητὴν προσλάβῃ, οὗτος μὴ τὴν πρώτην εὐθὺς κατὰ τοῦ ἐγγυησαμένου χωρεῖτω, ἀλλὰ χωρεῖτω πρῶτον ἐπὶ τὸν τὸ χροσίον εἰληφότα καὶ τὸ δάνεισμα πράξαντα· καὶ εἰ μὲν ἐκεῖθεν ἀπολάβῃ, τῶν ἄλλων ἀπεχέσθω, εἰ δὲ οὐκ ἰσχύσει παρὰ τοῦ δανεισαμένου λαβεῖν ἢ εἰς μέρος ἢ εἰς ὁλόκληρον, καθ' ὅσον ἂν παρ' αὐτοῦ μὴ δυνηθεῖν λαβεῖν, κατὰ τοσοῦτον ἐπὶ τὸν ἐγγυητὴν χωρεῖτω, καὶ παρ' ἐκείνου τὸ λειπόμενον κομιζέσθω» (Göschel Γ', 517. Καλλιγ. Γ' § 364. ὅρ. καὶ ἄρθρ. 1022—25 τοῦ γαλ. κώδ. Aubry Β', 76). Ὅτι ὁ πρωτοφειλέτης εἶναι εὐπορος ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὁ ἐνιστάμενος (νόμ. 1 § 13 π. 27, 8).

29) Τὴν ἔνστασιν ταύτην ἔχει ὁ τρίτος μόνον ἂν ἡ ὑποθήκη ἐδόθη πρὸς ἀσφάλειαν ἐγγυήσεως τοῦ χρέους καὶ ὑπὲρ ἐγγυητοῦ μὴ ὄντος καὶ αὐτοφειλέτου (νόμ. ὑπ. 41). Καλλιγ. Β' § 557. Παππαρηγ. Ζ' § 724. Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου Νεαρ. 4 κεφ. β'. Vanger § 389. Arnoldi Erörtert σ. 166. 168 σημ. 15.

30) Νόμ. 35 π. (5, 1) *neminem puto dubitaturum, quin fidejussor ante obligationem rei accipi possit, iudicium vero, antequam*

ΚΑ. 84

ΚΑ. 362

ΚΒ. 409

ΚΔ. 109

ΚΣΤ. 333

ΚΘ. 287

Λ. 380

ΛΒ. 329

ἀδελφὸν δὲ
τὸν ἐγγυητὴν.

ΚΒ. 408. 557

ΚΓ. 502

ΚΔ. 108. 323

Λ. 91. 380. 427

ΛΑ. 521

ΛΒ. 250

aliquid debeat, non possit (σχόλ. Ἀνωνόμου ὑπὸ τὸν νόμ. 24 § 2 βασ. 28. 8)· «ὁ χρεωστὼν in diem ἢ ὑπὸ αἵρεσιν, πρὸ τοῦ καιροῦ ἐπὶ τῇ καταβολῇ οὐ καταδικάζεται, ἀλλ' εἰς τὸ παρασχεῖν ἀσφαλείας ἐξ εὐλόγου αἰτίας (νόμ. 16 βασ. 41, 1. νόμ. 9 πρ. βασ. 23, 1. νόμ. 1 κώδ. 4, 9).

Ἡ πτώχευσις καθίστησιν ἀπαιτητὰ-καὶ τὰ μὴ ληξιπρόθεσμα χρέη· ὁ δὲ μετὰ τοῦ πτωχεύσαντος ἀλληλέγγυος ὀφειλέτης τοιοῦτου χρέους πρέπει ἢ νὰ πληρώσῃ αὐτὸ ἀμέσως ἢ νὰ δώσῃ ἀσφάλειαν. Ἐμπ. νόμ. 448.

Καὶ τῶν τριῶν τούτων ἐνστάσεων (τῆς διαιρέσεως, τῆς διζήσεως καὶ τοῦ μὴ ἐμπροθέσμου τῆς ἀπαιτήσεως) τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι ὅτι ἀπορρίπτεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἀγωγή. Δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ γνώμη (EA 6025 τοῦ 49) ὅτι ἡ ἐνστάσις τῆς διαιρέσεως ὡς ἀναβλητική, δὲν ἔχει ἄλλο ἀποτέλεσμα εἰμὴ ν' ἀναβάλῃ τὴν ἐπὶ οὐσίᾳ τῆς ὑποθέσεως ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου. Τινὲς ὀνομάζουσι μικτὰς (ἔχουσι ἐχούσας καὶ δύναμιν ἀνατρεπτικῆς ἐνστάσεως) τινὰς τῶν ἀναβλητικῶν ἐνστάσεων, ὡς τὴν τῆς διζήσεως· πλὴν δὲν ἔχουσι δίκαιον, διότι ἀπαλλάττεται μὲν ἐνίοτε ὁ ἐναγόμενος ὀριστικῶς προτείνας αὐτήν, ἀλλὰ τοῦτο συμβαίνει ἔνεκα τῆς μεσολαβήσεως ἄλλων περιστατικῶν (π. χ. διότι κατέβηκε τὸ χρέος ὁ πρωτοφειλέτης. Bayer σ. 571. Unger § 125 σημ. 18). Κατὰ Ῥωμ. δίκαιον ἀμφιβάλλεται, ἂν ἡ ἐνστάσις τῆς διαιρέσεως φέρῃ ἀποτέλεσμα τὴν προσωρινὴν ἢ τὴν παντοτεινὴν διαιρέσιν τοῦ χρέους (Wening in der Zeitschr. τοῦ Linde Δ', 382. 405. Θέμις Β', 130). Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὀρθότερα ἡ γνώμη, ὅτι προσκαίρως ἀπαλλάττεται ὁ ἐναγόμενος· ἄλλως ἡ ἐνστάσις ἐπρεπε νὰ καταταχθῇ εἰς τὰς ἀνατρεπτικὰς (Καλλιγ. Δ', 523), ὡς φαίνονται κατατάσσοντες αὐτὴν οἱ Γάλλοι. Dalloz Cautionnement σημ. 205.

Ἐὰν παρέλθῃ ἐντοσούτω (ἦτοι πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως) ἡ προθεσμία ; Κατὰ τὸν Bayer (σ. 540), «ἐὰν ἡ προθεσμία ἢ ἡ αἵρεσις ἐπέλθῃ ἐν τῇ δίκῃ πρὸ τῆς ἀπορρίψεως τῆς ἀγωγῆς, δὲν λαμβάνεται πλέον ὑπ' ὄψιν ἡ πρόωρος εἰσαγωγή αὐτῆς» συμφωνεῖ δὲ αὐτῷ ὁ Linde (Lehr. § 196. σημ. 4), ὁ Seuffert (Comment. Β', 150 σημ. 2) καὶ ἄλλοι (Keller Litiscontest. σ. 185. Seuffert's Blätter Α', 413. Δ', 80). Ἡ γνώμη αὕτη ὑποστηρίζεται καὶ ὑπὸ τοῦ Ῥωμ. δικαίου (νόμ. 17 πιν. mandati. νόμ. 17 βασ. 14, 1)· «ἐὰν ἐντεῖλωμαί σου χρέος ἀπαιτῆσαι (εἰσπράξαι) καὶ πρὶν ἢ ἀπαιτήσῃς, κινήσω κατὰ σοῦ τὴν περὶ ἐντολῆς ἀγωγήν, καὶ πρὸ ψήφου ἀπαιτήσεως, καταδικάζῃ». Ἐτι σαφέστερον ἐκφράζεται ὁ νόμ. 16 πρ. π. (5, 3). Quod si

AT. 158 91
672 290
72 691
Bayer. T. 10.
30 787.

2) Ἑνστάσεις ἀνατρεπτικά. ΚΑ. 572

§ 105. Ἀνατρεπτικά ἐνστάσεις εἰσὶ δικαιολογήματα τοῦ ἐναγομένου ἀπὸ τοῦ ἀστυχοῦ δικαίου λαμβανόμενα ὡς οἷον ἡ παραγραφή, ὁ συμβιβασμός, ἡ τελεσιδικία, ὁ συμ-

in diem sit debitor vel sub conditione, a quo petita est hereditas, non deberi eum damnari; rei plane iudicatæ tempus spectandum esse secundum Octaveni sententiam, ut apud Pomponium scriptum est, an dies venerit (α). (νόμ. 30 πρ. π. 15, 1. νόμ. 27 § 1 π. 6, 1. Σαβιν. 5', 75. Wächter Erört. I', 121, Unger B', § 131 σημ. 1). Διὰ τοῦτο ἀκολουθητέα καὶ παρ' ἡμῖν. Οἱ τὴν ἐναντίαν ὑπερασπίζοντες γνώμην ἔνοχοι ἀδικαιολογήτου γίνονται ἀκριβολογίας, ἀπαδούσης ὅλως πρὸς τὰς σήμερον κρατούσας περὶ τὴν μεταχείρισιν τῶν τύπων ἀρχᾶς (π. χ. ὁ Schmid ἐν τῷ Ἀρχ. ἀστ. πρ. Α', 205. ὁ ΑΠ. 271 τοῦ 54. τὸ ΕΑ 5117 τοῦ 48). Ἡ νεωτέρα τοῦ ἀρείου Πάγου νομολογία ἀκολουθεῖ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην. ΑΠ. 300 τοῦ 61.

ΚΑ. 108

Τὸ προκείμενον ζήτημα διαφέρει τοῦ ζητήματος, ἂν τοῦ διὰ τῆς ἀγωγῆς ἢ τῶν ἐνστάσεων ἐπιδιωκομένου δικαιώματος μετὰ τὴν προκάταρξιν τῆς δίκης ἀποκτηθέντος, δύναται ὁ ἐνάγων νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτό, βελτιῶν τὴν ἀγωγὴν του (Σαβιν. σ. 64 Vanger § 160 σ. 250. Wachter Erört. I', 121). Κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην (ὅρ. καὶ νόμ. 7 § 4 π. 10, 4. νόμ. 9 § 5 π. 13, 7) ἐπιτρέπεται παρ' ἡμῖν νὰ γείνη τοῦτο μέχρι τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου πρώτης συζητήσεως (Στοιχ. § 93 σημ. 10. Unger § 131 σημ. 1 ΑΠ. 356 τοῦ 78).

1) Ἀνατρεπτικά ἐνστάσεις ὠνομάσθησαν ἀνωτέρω (§ 82 Γ') αἱ ἐπηρεάζουσαι προσκαίρως ἢ διὰ παντός τὸ τῆς ἀγωγῆς δίκαιον ἢ λέξις «προσκαίρως» παρελήφθη ἐν τῷ ὅρισμῳ χάριν τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀκυρότητος, ἣν κατατάσσει τὸ 563 ἄρθρον εἰς τὰς ἀνατρεπτικάς κατὰ πόσον μετέχει τούτων λέγεται κατωτέρω (σημ. 3)

Κυρίως ἐνστάσεις ἀνατρεπτικάί εἰσιν αἱ δικαιολογίαι ἐκεῖναι τοῦ ἐναγομένου, αἵτινες ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ ἀστυχοῦ δικαίου λαμβανόμεναι ματαιοῦσι διαπαντός τὴν ἀγωγὴν, εἴτε ἐμποδίζουσαι τὴν ἐνέργειαν ἢ γένεσιν τοῦ δι' αὐτῆς διωκομένου δικαίου (exceptionnes αἱ πρῶται τοῦ βωμ. δικαίου, π. χ. exc. doli, excep. metus, exc. Seti macedoniani

(α) Ἰδ. περὶ τοῦ χωρίου τούτου Franke hered. petitio σ. 187. Παραγραφή πτώσης ἀν' ἑαυτὸν, δίκαιον ἐνστάσεως. ΚΑ. 650

5) Τὰ διακριτικὰ τῶν ἐνστάσεων τούτων.

(1. Συμφωνία ὁχρόνη μισ.).

§ 106. Τρία εἰσὶ κυρίως τὰ διακρίνοντα τὰς ἀναβλη-
τικὰς ἐνστάσεις τῶν ἀνατρεπτικῶν· αἱ ἀναβλητικαὶ ἐν-
στάσεις

KA. 283, 310
4 344
η 395
13. 411

α') προτείνονται πρὸ τῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπαντή-
σεως καὶ καθ' ἣν τὸ 582 ἄρθρον ὀρίζει τάξιν· βραδύ-
τερον εἰσὶν ἀπαράδεκτοι¹. τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται πάν-

τρεπτικῶν ἐνστάσεων (ἀνωτ. § 95 σημ. 10. Carré ζ. 751). Τὸ ζή-
τημα ὅμως, ἂν αἱ ἐνστάσεις αὗται δύνανται νὰ προταθῶσι καὶ κατ' ἑ-
φεσιν τὸ πρῶτον, ὡς οἱ γάλλοι συγγραφεῖς παραδέχονται, ἐξετάζεται
ἄλλαχού (κατωτέρ. § 110 σημ. 6, § 232 σημ. 5).

1) Νόμ. 40 § 3 π. (3, 3). νόμ. 13 κώδ. (8. 36). περὶ τούτου ρητέον
τὰ ἐξῆς· α') αἱ ἐνστάσεις τετραχῶς δύνανται κατὰ τὴν δικονομίαν ἡ-
μῶν νὰ προταθῶσι παρὰ τοῦ ἐναγομένου· διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου· διὰ
μεταγενεστέρου δικογράφου· διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων κατατεθει-
σῶν ἐγκαίρως· τέλος διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων μὴ κατατεθεισῶν
ἐγκαίρως (πολ. 514, 559, 680). Μόνον ὁ πρῶτος τρόπος ἐκπληροῖ ἐν-
τελῶς τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου καὶ οὐδεμίαν φέρει ζημίαν τῷ ἐναγομένῳ·
οἱ τρεῖς ἄλλοι εἰσὶν ἐπιζήμιοι αὐτῷ· διότι ὁ ἀντίδικος δύνανται νὰ αἰ-
τήσῃ ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως, τὰ δ' ἐκ τούτου γινόμενα ἔξοδα ἐπι-
βάλλονται τῷ ἐναγομένῳ (περὶ τῆς γαλ. δικονομίας ὅρ. ἄρθρ. 172.
186)· β') ἐν τῷ ἀπολογητηρίῳ, ταῖς ἐγγράφοις προτάσεσι κλ. πρέπει
νὰ ὑπάρχη, ἐκτὸς τῶν ἐνστάσεων, καὶ ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγωγὴν.
'Ἄλλ' ἡ κατάταξις αὐτῶν ἐν τοῖς δικογράφοις τούτοις εἶναι ἀδιάφορος·
καλὸν ὅμως νὰ καταχωρίζωνται πρῶτον αἱ ἐνστάσεις (αὗται δὲ κατὰ
τὴν σειράν, ἣν ὥρισεν αὐταῖς τὸ 582 ἄρθρον) καὶ ἔπειτα ἡ ἀπάντησις
(Bayer σελ. 644). Ἡ διάταξις λοιπὸν τοῦ ἄρθρ. 553 ὅτι «αἱ ἀναβλη-
τικαὶ ἐνστάσεις ἐπάγονται πρὸ τῆς ἀπαντήσεως, μετὰ δὲ ταῦτά εἰσιν
ἀπαράδεκτοι», καὶ ἡ ἐτέρα τοῦ ἄρθρου 582 ὅτι «αἱ ἀπὸ τοῦ ἀριθ. 1—3
ἐνστάσεις ἀποβάλλονται ὡς ἀπαράδεκτοι, ἐὰν γείνουν βραδύτερον» δὲν
ἀφορᾷ τὴν ἐν τῷ δικογράφῳ αὐτῷ κατάταξιν, ἀλλὰ κυρίως τὴν ἐπὶ
ἁκροατηρίου συζήτησιν καὶ τὴν δι' ἀλληλοδιαδόχων δικογράφων πρό-
τασιν τῶν ἐνστάσεων ἢ τῆς ἀπαντήσεως (πολ. 543, 544 συνδ. 582).
Ὅθεν ὁ ἀπαντήσας εἰς τὴν ἀγωγὴν διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου ἢ ἄλλου
ἐγγράφου εἶναι ἀπαράδεκτος ἐπικαλούμενος ἔπειτα διὰ μεταγενεστέρου

Ν. 206
[51. 16]

τοτε ² εἰς τὰς ἀνατρεπτικὰς ἐνστάσεις.—

β') συζητοῦνται καὶ ἀποφασίζονται, ἐὰν αἰτήσῃ ὁ ἐνα-
 γόμενος ³, χωριστὰ καὶ πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως ⁴.
 ἐνῷ αἱ ἀνατρεπτικαὶ δύνανται νὰ ἐνωθῶσι καὶ ἀποφασι-
 σθῶσι μετ' αὐτῆς ⁵.

ΚΑ. 130, 262

1.395

γ') ἐπιτυγχάνουσιν δὲν ἐπιφέρουσι συνήθως τὴν ἀπόρ-
 ριψιν τῆς ἀγωγῆς, ἀλλὰ τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐκδικάσεως
 αὐτῆς ⁶. ἀπεναντίας δεκτῆς γενομένης ἀνατρεπτικῆς τινος
 ἐνστάσεως, ἀπορρίπτεται ἡ ἀγωγή.

δικογράφου ἢ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀναβλητικὴν τινα ἐνστασιν· γ') δὲν
 πρέπει νὰ ἀποβληθῇ ὡς ἀπαράδεκτος ἐνστάσις ἀναβλητικῇ, καίτοι
 βραδέως προτεινομένη, ἐὰν ἡγνός αὐτὴν πρότερον ὁ ἐναγόμενος. Carré
 ζ. 786. Boitard Α', 366. Bayer σ. 573.

2) Τοῦτέστι δὲν ἐφαρμάζεται ἐπὶ τῆς περὶ ἀκυρότητος ἐνστάσεως,
 καίτοι ἀνατρεπτικῆς οὐσῆς (ἀνωτ. § 105 σημ. 3).

3) Τοῦ ἐναγομένου συνήθως μὴ ἀντιλέγοντος, ἐνοῦνται ἐν τῇ πρα-
 κτικῇ τῶν δικαστηρίων αἱ ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις μετὰ τῆς οὐσίας καὶ
 διὰ μιᾶς ἀποφάσεως διακρίνονται· ὅπερ ἐν τῇ περὶ ἀναρμοδιότητος δὲν
 πρέπει νὰ γίνηται. Carré ζ. 735. 786 bis.

4) Διὰ τοῦτο αἱ ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις ἀπαλλάττουσι τῆς πρὸς
 ἀπάντησιν ὑποχρέωσης, δυναμένου τοῦ ἐναγομένου καὶ ἐν ταῖς ἐγγρά-
 φοις αὐτοῦ προτάσεσι νὰ παραλείψῃ τὴν ἀπάντησιν (ἀνωτ. § 104
 σημ. 1).

5) Πολ. 563· «αἱ ἐνστάσεις αὗται (αἱ ἀνατρεπτικαὶ) ἀποφασίζονται
 συνήθως πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως»· ἄρα δύνανται ν' ἀποφασι-
 σθῶσι καὶ ὁμοῦ. Περὶ τῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας Bayer σ. 634.

6) Ὅχι· ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ἀναβολὴν τῆς ἐκδικάσεως αὐ-
 τῆς ἐπιφέρουσιν αἱ ἐνστάσεις α') τῆς ἐγγυοδοσίας τῶν ἀλλοδαπῶν β')
τῆς μὴ κοινοποιήσεως τῶν διαδικαστικῶν ἐγγράφων· γ') τοῦ εὐεργετή-
ματος τῆς ἀπογραφῆς καὶ δ') τῆς ἐγγυήσεως καὶ ὁμοδικίας (πολ. 78,
 «καὶ μέχρις οὗ δοθῇ αὕτη δὲν ὑποχρεοῦται ὁ ἡμεδαπὸς ν' ἀπαντήσῃ
 εἰς τὴν ἀγωγήν» ἄρθρ. 554, «καὶ ν' ἀρνηθῇ πρὸ αὐτῆς πᾶσαν εἰς τὴν
 ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ἀπάντησιν» ἄρθρ. 560,
 «μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης ἄρχονται αἱ πρὸς ἀπο-
 λογίαν προθεσμίαι» ἄρθρ. 561. 562. Boitard Α', 335). Ἀπορρίπτεται

δ') Ἀνταγωγή α).

§ 107. Ὅτι τὸ δικαστήριον τῆς ἀγωγῆς ἀρμόδιόν ἐστι νὰ δικάσῃ καὶ τὴν ἀνταγωγὴν εἴρηται ἤδη. Εἰς τὸ δικαστήριον δὲ τοῦτο δύναται πᾶσαν κατὰ τοῦ ἐνάγοντος ἀπαίτησιν, καὶ τὴν ἀσχετον ὅλως πρὸς τὴν ἀγωγὴν, νὰ ὑποβάλλῃ ὁ ἐναγόμενος ¹. Κρατοῦσι δὲ εἰδικώτερον ταῦτα: *Ἀνταγωγὴ εἰς τὴν ὁποίαν γὰρ διακρίνεται ΚΗ. 103. — Α. 635*

Ἀνταγωγὴ καὶ δὲ ἐν τῇ ἀνταγωγῇ τὸν ἐνάγοντα, Α. 411 — ΠΑ 1

δὲ ἡ ἀγωγή (προσκαίρως βέβαια), ἐὰν προταθῇ καὶ ἐπιτύχῃ ἡ ἐνστάσις α') τῆς ἀναρμοδιότητος, τῆς ἐκκρεμοδικίας καὶ συναφείας (ἰδ. ἀνωτ. § 104 σημ. 3) β') τῆς διαιρέσεως καὶ διζήσεως, τοῦ μὴ ἐμπροθέμου τῆς ἀπαιτήσεως, ὡς καὶ παντὸς ἄλλου ἰσχυρισμοῦ ἀναδλητικῆς ἐνστάσεως κατὰ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον δύναμιν ἔχοντος· διότι τῶν τοιούτων ἐνστάσεων τὸ ἀποτέλεσμα, σιωπῶσης τῆς πολ. δικονομίας, κρίνεται κατὰ τὸν ἀστυκὸν νόμον.

α) Ἀνταγωγαὶ ἀπαντῶνται συνήθεις καὶ ἐν τῇ τῶν παλαιῶν Ἀθηναίων διαδικασίᾳ, ἀντιλήξεις καὶ ἀντιγραφαὶ καλούμεναι, αἵτινες φαίνεται ὅτι ἀνεκρίνοντο καὶ ἐδικάζοντο κεχωρισμέναι καὶ οὐχὶ μετὰ τῆς ἀγωγῆς (Meier der attische Pr. σ. 651)· ὅτι δὲ καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἦσαν ἐν χρήσει εἴρηται ἀνωτέρω (§ 40 σημ. 1)· μάλιστα δὲ κατὰ τὴν Νεαρ. 96 κεφ. 2 ὑπεχρεοῦτο ὁ ἐναγόμενος νὰ ὑποβάλλῃ τὴν ἀνταγωγὴν αὐτοῦ εἰς τὸν τῆς ἀγωγῆς δικαστὴν· ἄλλως ὥφειλε νὰ περιμείνῃ τῆς ἀγωγῆς τὴν τελείαν ἐκδίκασιν· ἀλλὰ τὴν λέξιν «reconvention» πρὸς δῆλωσιν τῆς ἀνταγωγῆς μετεχειρίσθησαν πρῶτον οἱ γλωσσογράφοι. Bayer 639. Σαβιν. 5', 330.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν ἡ ἀνταγωγὴ ἐστὶ α') τῆς τοῦ συμψηφισμοῦ ἐνστάσεως, ἥτις σκοπεῖ μόνον τῆς ἀγωγῆς τὴν ἀπόρριψιν, ἔστω καὶ ὑπερτεροῦσα αὐτὴν (π. χ. εἰς ἀγωγὴν 1000 δραχμῶν ἀντιτάσσεται ἐνστάσις συμψηφισμοῦ 1500 δραχμῶν). Boncenne-Bourbeau Ε', 96· β') τῶν διπλῶν λεγομένων ἀγωγῶν, ἔνθα μόνον εἰς ἐνάγων καὶ εἰς ἐναγόμενος ὑπάρχει καὶ γ') τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἐναγομένου, τῆς χωριστὰ εἰσαγομένης. Schmid Β', 67. Lauk im Archiv etc. IB', 71.

1) Πολ. 564· «ὁσάκις ἔχει ὁ ἐναγόμενος ἀξιώσεις κατὰ τοῦ ἐνάγοντος, συνεχομένας ἢ μὴ μετὰ τῆς ἀγωγῆς, συγχωρεῖται ἀνταγωγὴ». Καὶ κατὰ τὸ ρ. δίκ. δὲν ἀπαιτεῖται συνάφεια μεταξὺ ἀγωγῆς καὶ ἀνταγωγῆς (Bayer 215. 642). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον εἶναι τοῦτο· οἱ πλεῖστοι φρονοῦσιν ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται μὲν συνάφεια μεταξὺ ἀγωγῆς

Η. 238
Κ 434

Α. 121

α') ἡ ἀνταγωγὴ πρέπει νὰ φέρῃ τὰ στοιχεῖα ἀγωγῆς ². γίνεται δὲ παραδεκτὴ ἐὰν εἰσαχθῇ ἐγκαίρως, ἤγουν πρωτοδίκως καὶ διαρκούσης ἔτι τῆς προδικασίας διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου ³.

β') συνεκδικάζεται μετὰ τῆς κυρίας δίκης ⁴. ἀλλ' ὥρι-
στα ἀνταγωγῇ ποτε ὑπὸ πρῶτον. ΚΒ. 49.

καὶ ἀνταγωγῆς, ἀναγκαῖον ὅμως νὰ ἔχῃ ἡ ἀνταγωγὴ τὰ προσόντα συμφητισμοῦ. Ἵνα ᾖ δεκτὴ ἡ ἀνταγωγὴ, λέγει ὁ Frémerville ἐν τῷ περὶ ἐφέσεως συγγράμματι τοῦ (Α', 514), ἀπαιτεῖται ν' ἀποτελῇ ὑπεράσπισιν κατὰ τῆς ἀγωγῆς, ἤγουν ἀνταπαίτησιν φέρουσαν εἰς συμφητισμόν. Boncenne-Bourbeau σ. 64. Schlink Β', 1031.

Παρατηρητέον δὲ προσέτι ὅτι ὁ ἐνάγων δύναται ν' ἀντεναχθῇ καὶ ὅταν παρίσταται ὡς ἐκδοχὴς ἄλλοτρίων δικαιωμάτων (Schmid Α', 253), οὐχὶ ὅμως ὡς παρεμβαίνων ἢ ἐκ μέρους τοῦ παρεμβαίνοντος (Schmid Β', 69) κατὰ τὸν Seuffert (Β', 396) ὁ κυρίαν εἰσάγων παρέμβασιν δύναται ν' ἀντεναχθῇ.

2) Schmid σελ. 68.

3) Πολ. 564 § 1. ΑΠ. 184 τοῦ 50. Schmid σελ. 74. Bayer σ. ΚΒ. 605
641. Συνήθως ἀναφέρεται ὡς προαπαιτούμενον τῆς παραδοχῆς τῆς ἀνταγωγῆς καὶ τὸ ν' ἀνήκωσιν ἀμφότεραι αἱ δίκαι εἰς τὸ αὐτὸ εἶδος τῆς διαδικασίας· τοῦτο παρ' ἡμῖν σχεδὸν πάντοτε ὑπάρχει. Ἐν ταῖς προηγουμέναις ἐκδόσεσιν εἶπον ὅτι λαμβάνει χώραν μόνον ἐπὶ συνοπτικῶν δικῶν, καθ' ὅς δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ ἀνταγωγὴ συνήθους διαδικασίας (Lauk ἐν τῷ Ἀρχ. ἀστ. Πρ. IB', 77)· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ παρεμπίπτουσαι ὑποθέσεις εἰσὶ πᾶσαι τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας, καὶ αἱ τῆς συνήθους διαδικασίας ἀγωγαί, εἰσαγόμεναι ὡς ἀνταγωγαί, γίνονται συνοπτικαί, ἐπομένως παραδεκταί καὶ ὅταν ἡ ἀγωγὴ ᾖ συνοπτικῆς διαδικασίας (ΑΠ. 371 τοῦ 61). Ἐξαιρέσεις λοιπὸν ὑπάρχει μόνον ἐπὶ δικῶν τῆς ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίας. Ἡ γαλλικὴ δικονομία ἀφῆκεν ἀόριστον τὸν χρόνον τῆς εἰσαγωγῆς τῆς ἀνταγωγῆς· διὰ τοῦτο συγχωροῦσι τὰ δικαστήρια ἐκεῖ τὴν ἀνταγωγὴν, καὶ μετὰ τὴν ἀπολογίαν γενομένην (Bourbeau σελ. 107. Carré Compét. Α', 55. Schlink Β'. § 284). Δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον νὰ γείνη διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου ἡ ἀνταγωγὴ. ΑΠ. 213 τοῦ 47.

4) Δύο εἰσὶ τὰ κύρια τῆς ἀνταγωγικῆς εἰσαγομένης ἀγωγῆς ἀποτελέσματα, ἥτοι ὁ καλούμενος effectus prorogationis καὶ ὁ effectus simultanei processus, τούτεστι τὸ τῆς παρεκτάσεως τῆς ἀρμοδιότητος ἀποτελεσμα καὶ τὸ τῆς συνεκδικάσεως τῶν δύο διαφορῶν. Περὶ τοῦ

μου ταύτης πρότερον γενομένης, παραπέμπεται εἰς χωριστὴν ἢ ἀνταγωγὴν συζήτησιν ⁵.

γ') ἀνταγωγὴ μὴ ἀπευθυνομένη κατὰ πάντων τῶν ἐναγόντων δὲν εἶναι μὲν ἀπαράδεκτος, εὐκόλως ὅμως δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς χωρισμὸν τῆς διαδικασίας ⁶.

δ') ἀνταγωγὴ ἀνταγωγῆς δὲν συγχωρεῖται ⁷. ΚΒ. 4/9.

πρώτου ἐγένετο ἤδη λόγος (ἀνωτ. § 40)· ἔνεκα τοῦ δευτέρου ἀποτελέσματος ἡ ἀγωγὴ καὶ ἡ ἀνταγωγὴ συζητοῦνται καὶ ἀνακρίνονται συνάμα, ἐκτὸς ἂν ἡ ἀγωγὴ ἔχῃ πρὸς τὴν ἀνταγωγὴν προδικαστικοῦ ζητήματος σχέσιν· ὅτε δύναται τὸ δικαστήριον ν' ἀποφασίσῃ πρότερον τὴν ἀγωγὴν, μάλιστα ἂν χρῆζαι μακρᾶς διαδικασίας ἢ ἀνταγωγῆς (ἀνωτ. § 72 γ'. Schmid σ. 72, Bayer σ. 642).

5) Πολ. 228. Bourbeau σελ. 77. "Ἄλλως κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον (νόμ. 44 βας. 9, 1)· «εἰδὼ καὶ σὺ ἀλλήλοις ἐπὶ ἀτόκῳ χρεεῖ ἀντενάγωμεν, καὶ γὰρ σοῦ πρῶτος καταδικασθῶ, οὐκ ἐκβιβάζομαι (οὐκ ἀναγκάζομαι ἐκτελεῖσθαι), ἕως ἂν καὶ τὰ περὶ τῆς ἐμῆς ἐναγωγῆς σκοπηθῇ».

6) Δύναται ὁ ἐναγόμενος ν' ἀπευθύνῃ ἀνταγωγὴν κατὰ τινῶν μόνον τῶν ἐναγόντων (Schmid σ. 69. Seuffert Β', 396 σημ. 5. Archiv für pract. Rechtsw. Α', 38). "Ὅτι τοιαύτη ἀνταγωγὴ ἐπιτρέπεται καὶ κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν, ἐξάγεται ἐκ τοῦ ἄρθρ. 564 τῆς πολ. δικονομίας, ὅπερ ἀπαιτεῖ νὰ εἰσάγῃται κοινῇ κατὰ πάντων τῶν ἐναγόντων ἀνταγωγὴ ἐν τῷ θέματι μόνον τοῦ 561 ἄρθρου· ὅπερ ἐστὶ τὸ ἄρθρ. 564 εἰσάγει ἐξαιρέσιν τὴν ἐξαιρέσιν λοιπὸν ταύτην οὐχὶ εὐλόγως ἐκφέρει ὡς κανόνα ὁ Φέδερς (σ. 377), διότι *exceptio firmat regulam in causis non exceptis*. Ἡ ἐξαιρέσις δὲ ὁρᾷ τὴν περίπτωσιν καθ' ἣν ὁ ἐναγόμενος προσεπικαλεῖται εἰς τὴν δίκην ὁμοδίκους τοῦ ἐνάγοντος, ὅτε οὗτοι πιθανὸν εἶναι νὰ μὴ ἐμφανισθῶσι καὶ νὰ ἀντιπροσωπευθῶσι κατὰ τὸ ἄρθρ. 602 ὑπὸ τοῦ ἐμφανισθέντος ἐνάγοντος· ἐπομένως δὲν εἶναι δίκαιον νὰ ἐπιτρέπηται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἀνταγωγὴ, μὴ οὕσα κοινῇ πάντων τῶν ἐναγόντων· ὥστε ἡ ἐξαιρέσις τοῦ 564 ἄρθρου ἔχει τὸν νομοθετικὸν λόγον τῆς (πρβ. καὶ Bauar. σχ. τοῦ 1831 § 159). Ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ θέματι τούτῳ, νομίζω, ὅτι δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος ἀνταγωγὴ ἀπευθυνομένη κατὰ μόνον τοῦ ἐνάγοντος.

7) *Reconventio reconventionis non datur* (πολ. 568)· διότι εὐκόλον νὰ πηγᾷ ἐντεῦθεν περιπλοκὴ εἰς τὴν διαδικασίαν· ἔπειτα ὁ ἐνάγων ἡδύνατο, ἂν ᾔθελε, νὰ ἐνώσῃ εὐθὺς ἐν ἀρχῇ διὰ τῆς ἀγωγῆς τὴν

Δ') 'Ανταπολογία α).

§ 108. Τὴν ἀπολογίαν τοῦ ἐναγομένου δύναται καὶ ἐν τῇ προδικασίᾳ ν' ἀντικρούσῃ ὁ ἐνάγων· τὸ πρὸς τοῦτο γινόμενον δικόγραφον καλεῖται **ἀνταπολογητήριον**, ὅπερ ῥυθμίζεται¹ ἐκ τοῦ εἵδους τῆς ἀπολογίας· ἡγουν α') πολεμθέντος ἐν τῇ ἀπολογίᾳ τοῦ νομίμου τῆς ἀγωγῆς, ὑποστηρίζει αὐτὴν ὁ ἐνάγων δι' ἰσχυροτέρων ἐπιχειρημάτων· β') γίνονται αἱ δέουσαι παρατηρήσεις κατὰ τῆς εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπαντήσεως· γ') προταθεισῶν ἐνστάσεων, ἀπαντᾷ εἰς αὐτάς ὁ ἐνάγων καὶ ἀντιπροτείνει ὅς ἔχει ἀντενστάσεις². ἄλλ' ἐὰν ἀναγνωρίζῃ ὡς ὀρθὰς ἀναβλητικὰς ἐν-

ἀπαίτησιν, ἣν ἀντιτάσσει ἤδη κατὰ τῆς ἀνταγωγῆς· ἐνεκα μόνης δὲ τῆς ἀμελείας αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ περιπλέκηται ἡ δίκη (Lauk σ. 78· Schmid σ. 70. Bourbeau E', 75). Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος τούτου δι- Κβ. 49
καίολογεῖται μόνον ἐπὶ τῶν συνεχόμενων μετὰ τῆς ἀνταγωγῆς ἐπανταγωγῶν. Schmid αὐτ. Seuffert Comment. B', 304. Linde in seiner Zeitschr. A', 325. Gönner Handbuch 526. Bayer σ. 666. Wetzell σ. 688.

α) Πολ. 567—569. Γαλ. 78. Bayer σ. 663, Schmid B', 80.

1) Bayer σ. 664. Περὶ τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ ἀνταπολογητηρίου διαρρυθμίσιν τηροῦνται αἱ διατάξεις τοῦ 543 ἄρθρου.

2) Ἀντενστάσεις καὶ ἀντιπαραγραφαὶ λέγονται αἱ κατὰ τῶν ἐνστά- ΛΑ. 599
σεων προτεινόμεναι ἐνστάσεις, *replicationes* παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις (ἡ ἀντιπαραγραφὴ οὐδὲν ἕτερόν ἐστιν ἢ παραγραφὴ ἀντιτιθεμένη τῇ παραγραφῇ τοῦ ἐναγομένου νόμου. 3 β.σ. 51, 1, νόμ. 22 § 1 π. 44, 1. *replicatio est contraria exceptio, quasi exceptionis exceptio*). «ὥσπερ ταῖς ἀγωγαῖς, λέγει ὁ Θεόφιλος (Δ', ιδ'), ἀντιτίθενται παραγραφαί, οὕτω καὶ ταῖς παραγραφαῖς, ἐρρωμέναις μὲν κατὰ τὸ ἀληθές, ἀδίκαις δὲ νομιζομέναις τῇ φύσει, ἀντιτίθεται δικαιολογία ὑπὸ τῶν ἐναγόντων, ἣτις λέγεται *replicatio*· οἷον πάκτον ἐποίησα τῷ ἐμῷ ὀφειλέτῃ ὅτι οὐκ ἀπαιτήσω αὐτὸν τὸ χρέος· μετὰ χρόνον τινὰ ὁ ὀφειλέτης ἐν εὐπορίᾳ γενόμενος χρυσίου, πάκτον ἐποίησεν, ἐν ᾧ ἐπέτρεψέ μοι ποιήσασθαι τὴν τοῦ χρέους ἀπαίτησιν». Τὸ πρῶτον σύμφωνον ἐν τῷ παρὰξίγμῳ

στάσεις, καλὸν νὰ ὑποκύψῃ ἀπὸ τοῦδε εἰς αὐτάς· δ') προ-
τείνονται αἱ κατὰ τῆς τυχὸν γενομένης ἀνταγωγῆς ἐν-
στάσεις καὶ γίνεται ἀπάντησις εἰς αὐτήν· ἀλλὰ reconven-
tio reconventionis non datur³.

Ἐγγραφὸς ἀπόκρουσις τῶν ἐν τῷ ἀνταπολογητηρίῳ δύ-
νεται μὲν νὰ γείνη, ἀλλὰ δὲν ἀποδίδεται ἡ δι' αὐτήν γε-
νομένη δαπάνη⁴.

Ε') Διαδικασία μέχρι τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως.

§ 109. Μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς ἔχει ὁ ἐναγό-
μενος δεκαπενθήμερον προθεσμίαν πρὸς ἀπολογίαν¹· ἡ

τούτῳ παράγει ἑνστάσιν, τὸ δεύτερον ἀντένστασιν (νόμ. 27 § 2 π. 2,
14. νόμ. 35 π. αὐτ.).

Αἱ ἀντενστάσεις παρ' ἡμῶν ἔχουσι πλατυτέραν ἔννοιαν ἢ αἱ repli-
cations τῶν Ῥωμαίων· διότι περιλαμβάνουσι καὶ ἐκεῖνα τοῦ ἐνάγον-
τος τὰ αὐτοτελεῖ δικαιολογήματα, ἅτινα καταργοῦσιν αὐτοδικαίως τὴν
ἑνστάσιν (ἀνωτ. § 103 σημ. α'. Bayer σελ. 664)· π. χ. προταθέντος
συμφητισμοῦ ὁ ἐνάγων ἀντιτάσσει τὴν ἐξόφλησιν τῆς συμφητιστέας
ἀπαιτήσεως.² Πρέπει ὅμως νὰ σημειωθῇ ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτος ἀντέν-
στασις δι' ἧς λαμβάνει νέαν βάσιν ἡ ἀγωγή· οἷον ὁ ἐναγόμενος προτεί-
νει ἐξόφλησιν ὁ ἐνάγων ἀντιτάσσει ἀπόδοσιν τῶν πληρωθέντων χρη-
μάτων· ἐνταῦθα ἡ πληρωμὴ κατήργησε τὴν πρώτην ἀπαίτησιν· ἡ δὲ
ἀπόδοσις τῶν πληρωθέντων συνέστησε νέαν ἐνοχλήν (ἴδε καὶ νόμ. 57 §
1 π. 24, 2. νόμ. 27 § 2 π. 2, 14). Bayer σ. 613, 666. Wetzell σ.
102. § 18. Unger B', 487, 516.

3) Ἀνωτ. § 107 σημ. 7.

4) Πολ. 569. Γαλ. 81. Ὡστε αἱ ἀντενστάσεις δύνανται ν' ἀντικρου-
σθῶσι καὶ ἐν τῇ προδικασίᾳ, ἀλλὰ τὰ ἐξοδά εἰσιν εἰς βάρος τοῦ ἐνα-
γομένου, ὅστις ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ προτείνει καὶ ὡς ἔχει τριτενστάσεις.

1) Τουτέστιν ἵνα παρασκευάσῃ καὶ αὐτὸς τὴν κατὰ τῆς ἀγωγῆς
ὑπεράσπισίν του. Δημοσθ. πρὸς Βοιωτὸν σ. 4017· «ἀν δὲ λέγῃ περὶ
τῶν δικῶν, ὡς ἀπεδιήγησέ μου ὁ διαιτητὴς καὶ φάσκη ὑπ' ἐμοῦ ἀπα-
ράσκευος ληφθῆναι, πρῶτον μὲν μέμνησθε³ ὅτι οὐκ ὀλίγος χρόνος ἐγέ-

Προτασὴ τοῦ

KZ. 93

προθεσμία δὲ αὕτη παρεκτείνεται δικαιώματι ἀποστά-
σεως², ἢ ἐὰν ὑπάρχῃ περίπτωσις τοῦ εὐεργετήματος τῆς
ἀπογραφῆς³ ἢ προσκληθῶσιν ὁμόδικοι καὶ ἐγγυηταί⁴.
Ἄλλ' ἡ ἀπολογία δύναται ν' ἀναβληθῇ καὶ διὰ τὴν ἐπὶ
ἄκροατηρίου συζήτησιν⁵. ὅθεν, παρελθούσης τῆς προθεσμίας
ταύτης καὶ μὴ ἀπολογηθέντος τοῦ ἐναγομένου, δικαιοῦ-
ται ὁ ἐνάγων ἢ ὁ ὁμόδικος αὐτοῦ νὰ ἐγγράψῃ τὴν ὑπόθε-

νετο ἐν ᾧ ἔδει παρασκευάσασθαι αὐτὸν ἄλλ' ἔτη πολλά, ἔπειθ' ὅτι οὐ-
τος ἦν ὁ διώκων τὴν δίκην, ὥστε πολὺ μᾶλλον ἢν εἰκὸς ἐμὲ ὑπὸ τοῦ-
του ἀπαράσκευον ληφθῆναι ἢ τοῦτον ὑπ' ἐμοῦ.

2) Πολ. 540. ἀνωτ. § 93. β'. γ'. Ὁ ἐνάγων δύναται κατὰ τὸ ἄρ- κ 13. 126.
θρον τοῦτο νὰ ὀρίσῃ ἐν τῇ ἀγωγῇ μακροτέραν προθεσμίαν, οὐχὶ ὅμως
βραχυτέραν (Carré ζ. 322—324). Ταχθείσης ἐν τῇ ἀγωγῇ προθεσμίας
μακροτέρας τῆς νομίμου, δύναται ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποποιηθῇ αὐτήν,
τὴν νόμιμον ἐπικαλούμενος προθεσμίαν· διότι αὕτη μόνον τέτακται
πρὸς τὸ συμφέρον ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων· ἡ δὲ προσθήκη θεωρεῖται
γενομένη ὑπὲρ μόνου τοῦ ἐναγομένου (Carré ζ. 225 καὶ 93 sex)· παρ'
ἡμῖν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὁ ἐναγόμενος ἀρκεῖ νὰ γνωστοποιήσῃ τῷ
ἀντιδίκῳ αὐτοῦ, ὅτι θέλει νὰ δικασθῇ κατὰ τὰς προθεσμίας τοῦ νόμου. +

Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ἢ τις τῶν προσκεκλημένων ὁμοδίκων κατοικῇ
ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος, ἔχει ἀντὶ τῆς δεκαπενθημέρου προθεσμίας τὴν
ὑπὸ τοῦ 541 ἄρθρου ὀριζομένην (Γαλ. 73). Ἐὰν εὐρίσκωνται οἱ εἰρη-
μένοι ἐν Ἑλλάδι καὶ ἐπιδοθῇ αὐτοῖς αὐτόθι ἀγωγή, ἔχουσι τότε τὴν
συνήθη προθεσμίαν (πολ. 542. Γαλ. δίκον. 74). Τὴν προσθήκην τοῦ
γαλ. ἄρθρου «δυναμένου τοῦ δικαστηρίου νὰ παρεκτείνῃ αὐτὰς» παρέ-
λειψεν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, διότι βραδύτητα μᾶλλον τοιαύτη παρεμ-
πίπτουσα αἰτήσις ἤθελε προξενεῖ. Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος ἀδυνατῇ νὰ ὑπε-
ρασπισθῇ κατὰ τῆς ἀγωγῆς ὡς ἔχων τὰ ἐγγράφα αὐτοῦ ἐν τῇ ἄλλο-
δαπῇ, δύναται ἐν τῷ ἄκροατηρίῳ νὰ αἰτήσῃ ἀναβολὴν τῆς συζήτησεως
ἵνα προμηθευθῇ αὐτά.

3) Πολ. 560 ἐδ. 3 «μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ταύτης
(τῆς τετραμήνου πρὸς σύνταξιν ἀπογραφῆς) ἄρχονται αἱ πρὸς ἐγγεῖρι-
σιν τῆς ἀπολογίας τοῦ ἐναγομένου ἐν τοῖς ἄρθροις 540—544 ὁρισμέ-
ναι προθεσμίαι».

4) Πολ. 565, 562.

5) Πολ. 544, 566.

Πρὸ ἡμετέρας καὶ γὰρ ἐπιβίωσις διατίται. 14. 102

ἀντὶ τῆς
 ἐγγράφης
 ΚΓ. 507

σιν εἰς τὸ πινάκιον ⁶. Γενομένης δὲ ἀπολογίας, δίδεται τῷ ἐνάγοντι 8 ἡμερῶν προθεσμία πρὸς ἀνταπολογία, ἣν ὅμως δύναται νὰ παραλείψῃ καὶ αὐτὸς καὶ νὰ ἐγγράψῃ ἀμέσως τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ πινάκιον ⁷. Ἡ τε ἀπολογία καὶ ἡ ἀνταπολογία κοινοποιεῖται τῷ ἀντιδίκῳ δι' ἐπιδόσεως ⁸.

Ἡ ἐγγράφη τῆς ὑπόθεσεως εἰς τὸ πινάκιον τοῦ δικαστηρίου, γενομένη προσηκόντως ⁹, ἐπιφέρει ἀποτέλεσμα ¹⁰, τὴν πράξησιν μεταξύ πολλῶν ἐξίσου ἀρμοδίων δικαστηρίων ¹¹, τὸ ἀμετάβλητον τῆς ἀρμοδιότητος, εἰ καὶ ὁ ἐναγόμενος ἀλλάξῃ μετὰ ταῦτα κατοικίαν ¹², καὶ τὴν εἰς τοὺς κληρονόμους μεταβίβασιν πατρῶν τῶν ἀγωγῶν, πλὴν τῶν ἀχωρίστως προσωπικῶν ¹³.

Εὐδυναμῶν εὐδυναμῶν προσεγγιζομένη 157. 93. 249
 ἐγγράφη ἀφαιρέσας καὶ ἀναίμων ἐντὶ δημοσίᾳ 297. 555

6) Πρὸ τῆς παρέλευσεως τῆς πρὸς ἀπολογία προθεσμίας ὁ μὲν ἐνάγων δὲν δύναται νὰ ἐγγράψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ πινάκιον· ἀλλ' οὐδὲ ὁ ἐναγόμενος· διότι εἶναι κοινὴ ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων ἡ προθεσμία αὕτη, ὡς ἐκ τοῦ 570 ἄρθρου ἐξάγεται· «ἐὰν ἡ ἀγγελία ἔγινε πρόωρα ἀπεναντίας τῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 566—569 ὠρισμένων, τὴν διαγράφει πάλιν ἐξ αὐτοῦ (ὁ γραμματεὺς)»· (ὁ Carré ὑποστηρίζει ἐναντίαν γνώμην, ζήτ. 396, ἣν ὅμως ἀνασκευάζει ὁ Chauveau). Ἀλλὰ καὶ ὁ ἐναγόμενος δύναται μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς ἀπολογία προθεσμίας, νὰ ἐγγράψῃ τὴν ὑπόθεσιν (πολ. 570· «ἀναγγειλάντος τὴν δίκην διαδίκου τινός, ὁ γραμματεὺς»)· τὸ 566 ἄρθρον ἀναφέρει μόνον τὸν ἐνάγοντα, ὡς τὸ πρόσωπον τὸ κατ' ἐξοχὴν ἐπισπεῦδον τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς.

7) Πολ. 567, "Ὅστε ἐν τῇ προδικασίᾳ διαμείβονται τρία τὰ πολὺ δικόγραφα, ἡ ἀγωγή, τὸ ἀπολογητήριον καὶ τὸ ἀνταπολογητήριον.

8) Πολ. 565, 568.

ΚΓ. 507

9) Ἡτοι κατὰ τὰ ἄρθρ. 570—574 (ἀνωτ. § 24 σημ. 12).

10) Πολ. 575. Βαυαρ. σχεδ. § 167.

11) Ἀνωτέρ. § 43, α', Bayer σ. 560.

12) Ἀνωτ. § 31 σημ. 8.

ΚΓ. 507

13) Πολ. 575. Ὁ γενικὸς κανὼν, ὅτι αἱ ἀγωγαὶ μεταβαίνουν εἰς τοὺς κληρονόμους καὶ κατὰ τῶν κληρονόμων (actiones heredi et in heredem competunt), πᾶσχει τινὰς ἐξαιρέσεις· ἡ γουν

α') εἰς τοὺς κληρονόμους δὲν μεταβαίνουν αἱ δημοτικαὶ ἀγωγαί

Ἐπὶ τέλους ἐκάστης ἐβδομάδος σημειοῖ ἐν τῷ πινακίῳ ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου τὰς συζητητέας κατὰ τὴν

αὐτῇ γὰρ ἀ-
44/25 2-
αργ-
ΚΤ 502

(act. populares) αἱ ἀγωγαὶ αἱ meram vindictam spirantes (δι' ὧν δηλαδὴ φιλοτιμίας ἱκανοποιήσεις καὶ οὐκ χρηματικὴ ἐπιδιώκεται) οἶαι ἡ μέμφει διαθήκης ἢ δωρεᾶς (νόμ. 6 § 2, νόμ. 7 βασ. 39, 1. νόμ. 12 βασ. αὐτ. νόμ. 5 κώδ. 3, 28), ἡ ἀγωγή περὶ ἀνακλήσεως δω- 1. 569
ρεᾶς δι' ἀχαριστίαν (νόμ. 10 βασ. 47, 2. σμέχρι δὲ τῶν πρώτων προ-
σώπων τοῦτο κρατεῖ, οὐ μὴν καὶ εἰς κληρονόμους διαβαίνειν δύναται), καὶ ἡ ἀγωγή περὶ τῶν ἐξ ἀπαίτιου διαζυγίου κερδῶν (νόμ. 15 § 1 π. 24, 3. ΑΠ. 139 τοῦ 50). Τὰ λοιπὰ τοῦ ῥωμ. δικαίου θέματα εἰσιν ἄχρηστα παρ' ἡμῖν. Fuchta § 88. Vanger § 145 σ. 214. Arndts Lehrb. § 104 σημ. 1. Glück τόμ. 42 σ. 8 Στοιχ. § 88 σημ. 1.

β') κατὰ τῶν κληρονόμων δὲν κινεῖνται αἱ ἐμπράγματα ἀγωγαί, προϋποτιθεῖσαι ὁρισμένην σχέσιν τοῦ ἐναγομένου πρὸς τὸ πρᾶγμα (διακατοχήν). Κατὰ τὸ ῥωμ. δὲ δίκαιον αἱ ἀπὸ ἀξιοποίνων πράξεων πηγάζουσαι ἀγωγαὶ κινεῖνται κατὰ τοῦ κληρονόμου μόνον καὶ ὅσον οὗτος ὠφελήθη ἐκ τοῦ ἀδικήματος (Vanger. 145 σημ. 2. Arndts σημ. 2). ἄλλα κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν ἐνέχονται εἰς ὀλόκληρον διὰ τὰς πολιτικὰς ἀπαιτήσεις οἱ κληρονόμοι τοῦ ἐγκληματίου, ὡς καὶ διὰ τὰς καταψηφισθείσας κατὰ τοῦ κληρονομηθέντος χρηματικὰς ποινὰς (ἄρθρ. 9 καὶ 548 § 1 τῆς ποιν. δικον. Aubry § 445 σημ. 10), ὅπερ καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὡς πρὸς τὴν κλοπιμαίαν ἀπαίτησιν (condictionem furtivam) ἀνεγνώρισε (νόμ. 7 § 2 π. 13, 1). Ὡσαύτως εὐθύνονται οἱ κληρονόμοι διὰ τὰς χρηματικὰς ποινὰς τοῦ ἄρθρ. 833 τῆς πολ. δικον. (ΑΠ. 20 τοῦ 65. οὐκ κατὰ τὸ ῥ. δίκ. νόμ. 1 § 4 π. 2, 3).

Αὗται λοιπὸν αἱ ἀγωγαί, αἱ μὴ μεταβαίνουσαι εἰς τοὺς κληρονόμους ἢ μὴ δυνάμενοι νὰ κινήθωσι κατὰ τῶν κληρονόμων, ἀπαλλάττονται τοῦ περιορισμοῦ τούτου ἀμα ἐγγραφῶσιν εἰς τὸ πινακίον, κατὰ δὲ ῥωμ. δίκαιον, ἀμα τῇ κατάρξει τῆς δίκης (νόμ. 58 βασ. 52, 1)· «ἐκ πάσης αἰτίας αἱ προκαταρχθεῖσαι δίκαι παραπέμπονται κατὰ κληρονόμων καὶ τῶν ὁμοίων». Ἐξαιρεῖ δὲ τοῦ πλεονεκτήματος τούτου ἡ πολιτικὴ δικονομία τὰς ἀχωρίστως προσωπικὰς ἀγωγὰς, ἥγουν τὰς ἀναφερομένας εἰς τοιαύτας σχέσεις, αἰτίνες ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των συναποθνήσκουσιν ἀναγκαίως μετὰ τοῦ προσώπου (jura personalissima). π.χ. προσωπικαὶ δουλεῖαι, προνόμια προσωπικά, ἐταιρία, ἐντολὴ κτ. Ἐρωτᾶται, τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα ἐκλείπουσι πάλιν ἂν ἡ ἀγωγή ἀπορριφθῇ; ἥτοι ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα τοῦ 157 ἄρθρου αἱ διατάξεις; Τὸ ἐρώτημα ἔχει ὅπωσθ' οὐδαιότητα μόνον ὡς πρὸς τὸ τρίτον ἀπθ

παρεπομένην¹⁴ εβδομάδα υποθέσεις, ὧν ἀπόσπασμα τοιχοκολλᾶται ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἀκροατηρίου καὶ μένει ἐκεῖ ἐκτεθειμένον ἐπὶ 8 ἡμέρας· μετὰ παρέλευσιν δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης γίνεται ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησις ἄνευ ἐτέρας κλήσεως¹⁵.

Β'. Διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου α).

α') *Ἐρ γένει.*

§ 110. Τυπικόν. Ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδικασία δὲν

τέλεσμα, ἥτοι τὴν εἰς τοὺς κληρονόμους μετάβασιν τῶν ἀγωγῶν. Ὁρθότερα φαίνεται ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις· διότι ὁ νόμος συγχωρεῖ τὰς τοιαύτας δίκας νὰ ἐξακολουθῶσιν, οὐχὶ ν' ἀρχίζωσιν οἱ κληρονόμοι.

14) Τὸ ἄρθρ. 576 ἔχει πτὰς συζητητέας κατὰ τὴν ἐρχομένην ἐβδομάδα· ἀλλ' ἀφοῦ ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἡμέρας τῆς συζήτησεως γίνεται παρὰ τοῦ προέδρου ἐν τέλει τῆς εβδομάδος καὶ τοιχοκολλώμενος μένει 8 ἡμέρας, μετὰ παρέλευσιν δὲ τούτων γίνεται ἡ συζήτησις, ἔπεται ὅτι αἱ σεσημειωμένοι αὐταὶ υποθέσεις δὲν δύνανται νὰ συζητηθῶσι τὴν ἐπομένην, ἀλλὰ τὴν παρεπομένην εβδομάδα.

15) Πολ. 575—578. ἄνωτέρ. § 24. Παρὰ τοῖς Γάλλοις (ἄρθρ. 80) μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν ὠρισμένων διὰ τὴν προδικασίαν προθεσμιῶν, εἰσάγεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατήριον ἐπὶ ἀπλῇ κλήσει ἀπὸ δικηγόρου εἰς δικηγόρον (*sur un simple acte d'avoué à avoué*).

α) Τὰ ἐν τῇ προδικασίᾳ γινόμενα, σκοπὸν ἔχοντα τὴν προπαρασκευὴν τῶν διαδίκων διὰ τὸν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀγῶνα, ἐκτελοῦνται ἄνευ τῆς συμπράξεως καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ δικαστηρίου· μόνον τὴν ἐγγραφὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ πινάκιον μαρθάνει ὁ γραμματεὺς καὶ τὴν ἡμέραν τῆς συζήτησεως ὁ πρόεδρος. Ὡστε τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν τὸ πρῶτον λαμβάνει γνῶσιν τῆς διαφορᾶς καὶ τῶν κατ' αὐτήν· ἡ συζήτησις δὲ αὕτη, ἐπειδὴ παρ' ἡμῖν αἱ συζητήσεις γίνονται προφορικῶς, εἶναι ἡ κυρία διαδικασία (πολ. 158. ὁρ. ἄνωτ. § 78. *Mitterm. Beitr. A'*, 68). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἡ προδικασία ἔχει οὕτως· α') ὁ ἐνάγων κοινοποιεῖ ἀγωγὴν (*ajournement*) τῷ ἐναγομένῳ· β') οὗτος κοινοποιεῖ ἐντὸς 8 ἡμερῶν τῷ ἐνάγοντι τίνα διώρισεν *avoué* καὶ ἐντὸς 15 ἡμερῶν κατόπιν ἐπιδίδει τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ κατὰ τῆς

γίνεται ἄνευ ἐγγράφου προδικασίας¹. ἄρχεται δὲ ἐκφω-
νοῦντος τοῦ κλητῆρος τὰς συζητητέας ὑποθέσεις κατὰ
τὴν ὀρισμένην ἐκάστη σειράν². ἐκάστης δὲ ὑποθέσεως ἡ
συζήτησις γίνεται ἀναγινωσκόντων τῶν διαδίκων δημο-
σίως ἐγγράφους προτάσεις, ἃς ἀναπτύσσουσιν ἀκολουθῶς
καὶ προφορικῶς³. Ἀπόντων κατὰ τὴν ἐκφώνησιν ὑποθέ-
σεώς τινος ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, διαγράφεται αὕτη
ἐκ τοῦ πινακίου καὶ μένει ἡρεμοῦσα μεχριστοῦ ἐγγραφῇ
πάλιν⁴.

Περὶ τῆς ἀφαιρέσεως ἀφ' οὗ τοῦ ἀπολογηθέντος οὐδὲν ἔστιν;
Ν. 206 § 52. Σ. 15 ΚΘ. 3, 62.

ἀγωγῆς γ') ἐντὸς πάλιν προθεσμίας 8 ἡμερῶν ἀποκρίνεται εἰς τὴν
ἀπολογίαν ὁ ἐνάγων καὶ οὕτω κλείει ἡ προδικασία. Μετὰ δὲ ταῦτα
φέρεται διὰ κλήσεως (par acte d'avoué à avoué) εἰς τὸ ἀκροατήριον
ἡ ὑπόθεσις κατὰ τοὺς εἰδικωτέρους ὁρισμοὺς τοῦ 80 ἄρθρου. Boitard
Α' 162.

1) Μάλιστα τὸ ἂν προηγήθῃ ἐγγράφος προδικασία ἐξετάζει καὶ ἐξ ΚΖ. 42
ἐπαγγέλματος ὁ δικαστὴς (ἀνωτ. § 75 σημ. 8. Boitard Β', 72). Δύ-
νανται οἱ διάδικοι νὰ ἐμφανισθῶσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ὅπως 113. 53
ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδικοῦ, ἐκουσίως καὶ ἄνευ κοινοποιήσεως ἀγωγῆς;
Δὲν ὑπάρχει διάταξις ἐπιτρέπουσα τοῦτο, ἡ δὲ ἀγωγή θεωρεῖται γενι-
κῶς ὡς ἡ μόνη πρᾶξις ἡ εἰσαγωγικὴ δίκης ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δι-
καστηρίων. Ἐπειδὴ ὅμως ἡ ἐγγράφος προδικασία, ἰδίως ἡ κοινοποίησις
τῆς ἀγωγῆς, σκοπὸν ἔχει κύριον τὴν προπαρασκευὴν τῶν διαδίκων, ἐὰν
οὗτοι εὐχαριστῶνται νὰ δικασθῶσι καὶ ὅς ὑποβάλλουσιν εἰς τὸ δικα-
στήριον ἐγγράφους προτάσεις, δὲν δύναται βεβαίως τοῦτο ν' ἀπαιτήσῃ
αὐτεπαγγέλτως πληρεστέραν ἐγγράφον προδικασίαν.

Σημειωτέον δὲ ὅτι διὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν μόνον ἡ ἀγω-
γὴ ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἐπιδεδομένη, οὐχὶ καὶ ἀπολογητήριον ἀπὸ μέρους
τοῦ ἐναγομένου· διότι ὁ ἐναγόμενος δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἀπολογίαν
αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ πρῶτον (ἀνωτ. § 109 σημ. 4). γ

2) Πολ. 579. δρα ἀνωτ. § 24.

3) Πολ. 580. Ἡ προφορικὴ τῆς ὑποθέσεως ἀνάπτυξις εἶναι δικαίωμα
τῶν διαδίκων καὶ οὐχὶ ὑποχρέωσις· ἄρα δύνανται καὶ νὰ παραλείψωσιν
αὐτήν (πολ. 581). Carré ζ. 418 bis.

4) Πολ. 590. 200. ἄρθρ. 28, 29 τοῦ δεκρ. τῆς 30 μαρτ. 1808. Si
au jour indiqué, aucun avoué ne se présente, ou si celui qui se

364 § 140. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — BIBAIION B'.

ΚΒ. 166.612 — ΚΓ. 96.602 — Δ. 322

Σημαντικὰ
Χρόνη μισ.

Διορθώσεις ⁵. Κατὰ τὴν πρώτην τὸ βραδύτερον συνε-
δρίασιν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ πρέπει νὰ γίνωνται ἐπὶ ποινῇ
ἀποκλεισμοῦ αἱ διορθώσεις τῶν ἐν τῇ προδικασίᾳ ἡμαρ-
τημένων ⁶. ἀλλὰ καὶ τότε οὐχὶ πᾶσα διόρθωσις νόμιμος
ἐστὶ καὶ παραδεκτή· ὁ νόμος συγχωρεῖ μόνον ἐκείνας τὰς
διορθώσεις ἢ νέας προτάσεις, αἵτινες περιέχονται **σιωπη-**
ρῶς ἢ **ἐμμέσως** εἰς τὴν ἀρχικὴν αἵτησιν, ἢ εἰσιν ἀπλῶς
ἐπιδοθητικαί ⁷. Ὅθεν

ΚΕ. 100

Περὶ παραγραφῆς *Nichols* 5-84. Α.Τ. 1Η.6. 266. Τ.Κ. 281

présente refuse de prendre jugement, la cause sera retirée du rôle.

5) Gönner A', 425. Glück 5', 205. Linde § 197. Bayer 549.
Schmid B', 117. Seuffert B', 206. 318. Schlink A', 248. Berriat
168. Dalloz λ. Conclusions.

ΚΖ 374

6) Ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ δὲν ὑπάρχει ὁ περιορισμὸς οὗτος τοσοῦτον
αὐστηρὸς, μάλιστα ἐπὶ τῶν ἀνατρεπτικῶν ἐνστάσεων (νόμ. 2 κώδ. 7,
50. νόμ. 53 βας. 22, 1 καὶ τὸ σχόλ. νόμ. 93 βας. 9, 1. νόμ. 19 κώδ.
4, 19), οὐδὲ παρὰ τοῖς Γάλλοις· ὅθεν τὰ δικαστήρια καὶ οἱ συγγραφεῖς
ἐν Γαλλίᾳ εἰσὶν ἐλευθεριώτεροι κατὰ τοῦτο (Dalloz ἀρ. 52 ἐπ.)· μάλι-
στα δὲ τὰς ἐναντίον τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἀντιτασσομένης ἐνστάσεως
θεωροῦσι παραδεκτὰς καὶ κατ' ἐφεσιν τὸ πρῶτον (Dalloz Exception
ἀρ. 534. ἐπ. Toullier Δ', 509. ἀνωτ. § 95 σημ. 10)· ἰδίως ῥητῶς
ὀρίζεται τοῦτο περὶ τῆς παραγραφῆς καὶ τοῦ συμπηφισμοῦ (γαλ. κώδ.
2224. γαλ. δικ. 464). Τὰ ἐν Γαλλίᾳ γινόμενα δὲν πρέπει νὰ εἰσχωρή-
σωσι παρ' ἡμῖν διαρρήδην ὑπὸ τοῦ 160 τῆς πολιτ. δικονομίας ἡμῶν
ἀποκρουόμενα (Bayer σελ. 624). Ἐξαίρουνται προνομιακαὶ τινες ἐν-
στάσεις, αἵτινες δύνανται καὶ μετὰ ταῦτα νὰ προταθῶσι τοιαῦτα εἰσι
παρ' ἡμῖν μόνον ὅσας αὐτεπαγγέλτως δικαιούται νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὁ
δικαστὴς ἢ ῥητὸς νόμος χαρακτηρίζει ὡς τοιαύτας· π. χ. αἱ ἐνστάσεις
ἐκ τοῦ μακεδονείου καὶ βελλιανείου δόγματος (νόμ. 11. π. 14, 6. νόμ.
8 § 2 π. 16. 1 συνδ. νόμ. 10 βας. 18, 4). Bayer σ. 629. Wächter B',
507. Schmid B', 56. Unger § 124 σημ. 9.

7) Πολ. 158. Ὁ Berriat (σελ. 169) λέγει «πρέπει ὅμως νὰ παρα-
τηρήσωμεν ἐν πρώτοις ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν εἶναι δεσμευμένος στενῶς εἰς
τὰς προτάσεις τὰς ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου ἢ διὰ τῆς ἀγωγῆς ὑποβαλ-
λόμενας· ἀπ' ἐναντίας δύνανται κατόπιν νὰ τροποποιήσῃ αὐτὰς ἄρκετ' ὥστε
νὰ ἐκθέσῃ σκεψιμὰς καὶ ἰσχυρὰς παρατηρήσεις». ΚΑ. 309. 343

Ν. 2 κώδ. 4. 31. ΑΠ. 66(10) 134(10)

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη
Εἰς ἀδ. 649(1909) βας. 24/10. 26

α') ὁ ἐνάγων δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ οὐσιώδη μέρη τῆς ἀγωγῆς, ἡγουν οὔτε τὴν βάσιν οὔτε τὸ ἀντικείμενον

KB. 612
 NA 599
 Γ 194
 KT. 248
 KE 99
 IH. 332
 E. 520 555

περιείχοντο τοῦλάχιστον σιωπηρῶς ἢ ἐμμέσως εἰς τὰς πρώτας προτάσεις». Benech *Traité des justices de paix etc.* σελ. 84.

Πότε εἰς τινὰ πρότασιν ἔγκειται σιωπηρῶς ἢ ἐμμέσως ἐτέρα, εἶναι ζήτημα πραγματικόν, ὅπερ τὸ δικαστήριον λύει ἐκάστοτε κατὰ κανόνας συλλογιστικούς. Εἰς τὸ μείζον ἔγκειται τὸ ἔλασσον ἐπομένως ὁ αἰτήσας διὰ τῆς ἀγωγῆς ὅλον τι, δύναται ὕστερον περιορίζων τὴν πρότασιν αὐτοῦ νὰ αἰτήσῃ μέρος τοῦ ὅλου· ὁμοίως ὁ αἰτῶν τὸ κύριον πρᾶγμα αἰτεῖ σιωπηρῶς καὶ τὰ παρακολουθήματα αὐτοῦ (π. χ. τόκους, καρπούς, ἐνοίκια). Συγγραφεῖς τινες (*Talandier traité de l'appel* σελ. 379. ΑΠ. 216 τοῦ 38 καὶ 218 τοῦ 50) ἐξαίρουσι τοὺς τόκους· ἀλλ' ἀσθηρικός ἐστιν ἡ ἐξαίρεσις, ἥτις καὶ διὰ τούτου τοῦ λόγου ἀντικρούεται, ὅτι καὶ ὡς παρεμπόπτουσα πρότασις δύναται νὰ γείνη ἐπὶ ἀκροατηρίου τὸ πρῶτον αἴτησις περὶ τόκων, καρπῶν κλπ. (ἀνωτ. § 72 σημ. 9, 10. *Dalloz λ. demande nouvelle* ἀρ. 111 ἐπ. λ. *conclusions* ἀρ. 42. *Carré ζ. 1677 ter.*).

Ὅταν πρότασις τις δὲν δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἄνευ τῆς παραδοχῆς ἐτέρας διαμέσου προτάσεως, λέγομεν ὅτι αὕτη περιέχεται ἐν ἐκείνῃ· οἷον αἰτῶ διὰ τῆς ἀγωγῆς ἵνα μοι ἐπιδικασθῇ δουλεία τις πραγματική· δύναμαι ἀκολούθως συμπληρῶν τὴν ἀγωγὴν νὰ ἰσχυρισθῶ ὅτι εἰμαι κύριος τοῦ δεσπόζοντος κτήματος· ἢ αἰτῶν τὴν ἀπόδοσιν καρπῶν, δύναμαι κατόπιν νὰ αἰτήσω καὶ λογοδοσίαν. *Seuf. Comment. Γ', 448.*

Ἐπιβοηθητική εἶτε ἐπικουρική πρότασις λέγεται ἡ ἐν δευτέρῳ λόγῳ καὶ ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀπορρίψεως τῆς πρωτεύουσας καὶ κυρίας προτάσεως γινομένη, ἀπαιτοῦσα δὲ ὀλιγώτερα προσόντα πρὸς παραδοχὴν ἢ ἡ πρωτεύουσα (*Dalloz instr. civile* ἀρ. 60. *Carré ζ. 206. Α'. 177. toutes les demandes subsidiaires qui, d'ordinaire, ne sont que des restrictions de la demande principale*). Ὁ διάδικος ἐπιθυμεῖ πρὸ πάντων νὰ κερδήσῃ τὴν κυρίαν αἴτησιν· ἐν ἀποτυχίᾳ δὲ προσφεύγει εἰς τὴν ἐπιβοηθητικήν· π. χ. ὁ ἐνάγων ἰσχυρίζεται ὅτι ἀπέδειξε τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, ἐπιβοηθητικῶς ἐπάγει ὅρον· ἢ ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι ἔγκυρος ἡ διαθήκη, ἐπιβοηθητικῶς ζητεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς κωδικός· ἢ αἰτεῖ κυριότητα ἐπιβοηθητικῶς ἐπικαρπίαν (*arg. νόμ. 21 § 3 Π. 44. 2. Ν. Πείρ. Παράρτ. Ε', 245*). Ἀλλὰ χωρὶς νὰ μεταβάλληται ἡ ἱστορικὴ βάσις τῆς ἀγωγῆς (ὅρ. σημ. 8 τοῦ § τούτου).

ΑΑ. 100

αὐτῆς⁸ δύναται ὁμῶς νὰ ὑποβάλῃ προτάσεις ἀφ' ἑαυτῶν ἐννοουμένας⁹ ἢ ἐπικουρικάς· ὡσαύτως

ΚΣΤ. 539

β') ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ προτείνῃ ἐν τῷ ἀκροατη-
ρίῳ ἐνστάσεις, ἃς παρέλειψεν ἐν τῇ προδικασίᾳ, ἢ νὰ διορ-
καίῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἀντιτάσεων· δύναται ὡστόσο νὰ ἀπορρίψῃ
τὰς ἐνστάσεις καὶ νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ἀπόφασιν. ΚΒ. 636. ΚΣΤ. 539

Α. 620

ΑΑ. 599

8) Τοιαύτην μεταβολὴν δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ ἀπορρίψῃ τὸ δικαστήριον (ΑΠ. 325 τοῦ 64). Ἐὰν ἡ μεταβολὴ ἀναφέρηται εἰς οὐσιώδη μέρη λέγεται *mutatio libelli*, ἐὰν δὲ ἀναφέρηται εἰς ἐπουσιώδη, *emendatio libelli*. *Emendare est aliquid addere vel detrhere manente eodem actionis genere; mutare est sublato prioris actionis genere, novum in iudicium deducere*. Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις, ἐνόσφ' ἴσχυεν ἡ ἐντυπος διαδικασία ἥτο μᾶλλον περιωρισμένη ἢ μεταβολὴ τῆς ἀγωγῆς· ὕστερον ὁμῶς ὑπέκειτο αὕτη εἰς μικροτέρους περιορισμούς (§ 34, 35 εἰς. 4, 6. Ἀρχ. ἀστ. Πρ. Ε', 252). Οὐσιώδη μέρη τῆς ἀγωγῆς εἰσιν ὅλα ἐκεῖνα τὰ περιστατικὰ τὰ ἀπαρτιζόντα τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς διαφορᾶς, ἥγουν τὴν ἱστορικὴν καὶ νομικὴν αἰτίαν τῆς ἀγωγῆς καὶ τὴν αἰτήσιν (π. χ. δάνειον δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ εἰς παρακαταθήκην, πώλησις ἵππου εἰς πώλησιν ἡμιόνου). Δύνανται ὁμῶς νὰ διορθωθῶσιν ἐπουσιώδη τῆς ἀγωγῆς μέρη· ἥγουν α') νὰ ἐξηγηθῶσιν ἀσάφειαι· π. χ. αἰτῶ τὸ τίμημα τοῦ πωληθέντος τῷ ἐναγόμενῳ πρᾶγματός ἐκ δραχμῶν 2000· ὁ ἐναγόμενος ἀντιτάσσει, ὅτι ἐπλήρωσε δραχμὰς 500· δύναμαι, ἀναπτύσσων τὴν ἀγωγὴν, νὰ εἴπω ὅτι τὸ τίμημα ἦτο 2500 καὶ ἀφηρέθησαν ἐν τῇ ἀγωγῇ 500· ἢ αἰτῶ τὴν κληρονομίαν ἐξ ἀδιαθέτου ὡς τέκνον τοῦ ἀποθανόντος· ἐξηγῶ τοῦτο ἀκολούθως λέγων ὅτι εἶμαι θετὸς παῖς (ἴδε καὶ ΑΠ. 134 καὶ 248 τοῦ 53. *Seuffert's Blätter* Θ', 190. Γ', 312, 315)· ἀλλὰ διὰ τοιαύτης διορθώσεως δὲν δύνανται νὰ θεραπευθῶσιν ἀκυρότητες τῆς ἀγωγῆς· β') νὰ χαρακτηρισθῇ νομικῶς ὁρθέτερον ἡ ἀγωγὴ· οἷον ὁ ἐνάγων λέγει· «ἔδωκα κατὰ παράκλησιν τὸν ἀγρόν μου τῷ ἐναγόμενῳ ἵνα καλλιερῇ αὐτὸν καὶ μοι δίδῃ κατ' ἔτος 10 δραχμὰς»· δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ ἀκολούθως ὡς μίσθωσιν τὴν σύμβασιν ταύτην· ἢ λέγει· «συνεφώνησα μετὰ τοῦ ἐναγομένου νὰ συνάξῃ ἐκ τῶν ἐλαιοδένδρων μου τὰς ἐλαίας, νὰ ἐξαγάγῃ ἀπ' αὐτῶν τὸ ἔλαιον καὶ νὰ μοι δώσῃ ἐξ αὐτοῦ 100 ὀκάδας»· δύναται νὰ χαρακτηρίσῃ ἀκολούθως ὡς ἀνώνυμον συνάλλαγμα τὴν συμφωνίαν ταύτην (ὁ ΑΠ. ἐν τῇ ἀποφ. 11 τοῦ 35 ὠνόμασεν αὐτὴν μίσθωσιν). *Seuffert's Blätter* Ε', 333.

9) Δηλ. σιωπηρῶς ἢ ἐμμέσως ὡς ἐξηγήθη ἄνωτέρῳ σημ. β.

θώσῃ τὰς ἤδη προταθείσας, ἀλλ' ὑπὸ τὸν αὐτὸν ὡς ὁ ἐνάγων περιορισμόν¹⁰.

γ') αἱ γενόμεναι διορθώσεις ἐν μεταβάλλουσι τὰ ἐν τῇ προδικασίᾳ τυχόν ὁμολογηθέντα¹¹ καί, ἂν δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς ἀναβολὴν τῆς δίκης, ἡ ἐντεῦθεν προσγενομένη δικαστικὴ δαπάνη ἐπιβαρύνει τὸν ποιήσαντα τὰς διορθώσεις διάδικον¹².

β') Ἀντιμωλία δίκη.

§ 111. Διάδικοι. Ἀντιμωλία καλεῖται ἡ συζήτηςις, ἐν ᾗ παρίστανται πάντες¹ οἱ διάδικοι καὶ ὑποβάλλουσι τὰ δικαιολογήματα αὐτῶν ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐγγράφων προτάσεων². προηγείται ὁ ἐνάγων

Παραδέσξῃ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐν τῇ ἀντιμωλίᾳ ἐγγράφον ἐμφανιστέον. ΚΑ. 44.

Προηγούμεναι προτάσεις ἀφορροῦν ἐπὶ ἀπορροῇ ἐνὶ συζήτῳ. ΚΒ. 19. 66. Α. 2 26
ΑΑ. 118, 195, 332. ΚΣΤ. 510. 632. Κ. 545

10) Δύναται τις ἀπορῶν νὰ ἐρωτήσῃ, πῶς τὴν ὅλως παραλειφθεῖσαν ἐν τῇ προδικασίᾳ ἔνστασιν συγχωρεῖται νὰ προτείνῃ ὁ ἐναγόμενος ἄνευ περιορισμοῦ, τὴν δὲ προταθεῖσαν ἤδη νὰ μὴ δύναται νὰ διορθώσῃ, ἂν ἡ διόρθωσις δὲν ἐννοῇται σιωπηρῶς ἢ ἐκ πλαγίου; Ἡ ἀπορία δὲν ἔχει πολλὴν σπουδαιότητα. Δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος διόρθωσις δι' ἧς μεταβάλλεται οὐσιωδῶς ἡ προταθεῖσα ἔνστασις, ἀλλ' ὁ διορθῶν οὕτω τὴν ἔνστασιν αὐτοῦ ὑποβάλλεται εἰς τὰς ζημίας τοῦ 159 ἄρθρου.

11) Bayer σελ. 552. Ἐκτὸς ἂν δύναται ν' ἀνακληθῇ ἡ ὁμολογία κατὰ τὸ ἄρθρ. 269.

12) Πολ. 159.

1) Ἐὰν διάδικός τις καλέσῃ εἰς τὴν δίκην ὁμοδίκους ἢ ἐγγυητὰς καὶ αὐτοὺς μὲν δὲν ἐμφανισθῇ, ἐμφανισθῶσιν ὅμως οἱ ὁμόδικοι, ἡ δίκη θεωρεῖται γινομένη καὶ ὡς πρὸς αὐτὸν κατ' ἀντιμωλίαν· τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ὅταν ἐμφανισθῶσι μόνον οἱ προσκληθέντες ἐγγυηταὶ καὶ ἀναλάβωσιν αὐτοὶ τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα (πολ. 592, 604 § 3)· ὡσαύτως ἀντιμωλία ἐστὶν ἡ δίκη καὶ ὅταν ἐμφανισθῇ ὁ διάδικος, ἀπολειφθῇ ὁ προσεπικληθεὶς ὁμόδικος ἢ ὁ κύριος διακάτοχος τοῦ ἐπιδίκου πράγματος (πολ. 602 § 1, 608. ἄνωτ. § 54 σημ. 7).

2) Αἱ ἐγγράφοι αὗται προτάσεις πρέπει νὰ περιέχωσι κατὰ τὸ ἄρθρ. 580 ἐδ. 3 ὅλας τὰς διορθώσεις ἢ νέας αἰτήσεις, περὶ ὧν ἄνωτέρω (§ 110 σημ. 6—10) ἐγένετο λόγος· ὅθεν αἱ μὲν τοῦ ἐνάγοντος προτάσεις

καὶ ὁ προσκεκλημένος ὁμόδικος αὐτοῦ, ἔπεται ὁ ἐναγόμενος καὶ ὁ ἐγγυητὴς ἢ ὁμόδικος αὐτοῦ³. Μετὰ ταῦτα γίνεται ἡ προφορικὴ ἀνάπτυξις τῶν προτάσεων· λαμβάνει δ' ἕκαστος τῶν διαδίκων τὸςάκις τὸν λόγον, ὅςάκις τὸ δικαστήριον κρίνει ἀναγκαῖον πρὸς διασάφησιν τῆς διαφορᾶς⁴.

Προτάσεις εισφοράς: ΛΑ 55

K92 d207 version of 24 Apr 18.4.50! ST.13

πρέπει να περιέχουν τὰ τῆς ἀγωγῆς καὶ τὰς ἀντεστάσεις, αἱ δὲ τοῦ ἐναγομένου, τὰς ἐνστάσεις καὶ τριτενστάσεις (Dollos Conclusions ἀρθ. 33. 25). Τὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν; Ὁ ἐναγόμενος δύναται ἀλλὰ δὲν ὀφείλει (τοῦλάχιστον ἐγὼ δὲν γινώσκω διάταξιν τινα τῆς πολιτ. ἡμῶν δικονομίας, ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τοιοῦτον καθήκον) ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἀγωγὴν διὰ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ προτάσεων· ἔξοστιν αὐτῷ καὶ προφορικῶς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀπαντῆσαι (πολ. 544. ἴδ. ἀνωτέρ. § 106 σημ. 4). Ὁ τοῦ Εὐρετηρίου συντάκτης (Γ, 161) δὲν εἶναι ἀκριβοῦς λέγων, ὅτι «ἡ νομοθεσία ἡμῶν ἀπαιτεῖ . . . νὰ γίνωνται προτάσεις καὶ ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν»· ἂν ἐννοῇ ὅτι αἱ ἐγγραφαι προτάσεις τοῦ ἐναγομένου πρέπει νὰ ἔχουν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν λέγει τι σφαλρόν· ἂν δὲ ἐννοῇ, κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσιν, πρέπει νὰ πράττηται τοῦτο, ἔχει δίκαιον· ἀλλ' εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ὅπερ ἐκεῖ ἐξετάζει, δὲν τὸν ὠφελεῖ.

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων καθίσταται, φρονῶ, οὐχὶ τοσοῦτον δυσχερὴς ἡ λύσις τοῦ ζητήματος «ὡς προτείνας ἀναβλητικὴν ἔνστασιν, ἂν ἀποτυχὼν ἀποχωρήσῃ, θεωρεῖται ὡς κατ' ἀντιμωλίαν καὶ ἐν τῇ οὐσίᾳ δίκασθεις;». Διακριτέον, εἰ μὲν αἱ ἐγγραφαι αὐτοῦ προτάσεις, ὥς ἀνέγνωσεν ἐπὶ ἀκροατηρίου, ἔχωσι καὶ τὴν εἰς τὴν ἀγωγὴν ἀπάντησιν, ἐδικάσθη κατ' ἀντιμωλίαν, εἰ δὲ μή, κατ' ἐρήμην (περὶ τὴν διαστολὴν ταύτην δὲν φαίνεται ἀκριβολογοῦσα ἡ 168 τοῦ 47 ἀπόφ. τοῦ ΑΠ). Ἡ προφορικὴ τῶν προτάσεων ἀνάπτυξις δὲν εἶναι ἀναγκαῖον προσὸν τῆς συζητήσεως κατὰ τὸ ἄρθρον 581 (ΑΠ. 251 τοῦ 52). Ὅταν πρὸς τῆς ἐνάρξεως τῆς συζητήσεως προτείνῃ τὴν ἀναβολὴν αὐτῆς ὁ διάδικος, καὶ ἀποχωρήσῃ μὴ εἰσακουσθεὶς παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἡ ἐκδοθησομένη μετὰ τὴν ἀναχώρησιν αὐτοῦ ἀπόφασις εἶναι βεβαίως ἐρήμη (Ἐφετ. Ἀθηνῶν ἀρ. 5035, ἐν τῷ Εὐρετ. Σ'. 272). Περὶ τῆς γαλλ. νομοθεσίας πρὸς Boncenne Γ', 118. 257. Carré ζ. 614—615.

3) Поλ. 580.

4) Πολ. 172. 281 ἐδ. 2 Δύναται τὸ δικαστήριον νὰ δώσῃ τὸν λό-

Ἡ προφορικὴ δὲ συζήτησις διατέμνεται οὕτω· πρῶτον συζητοῦνται αἱ ἐνστάσεις, ἐκάστη χωριστά, καὶ εἰ μὲν εὐρεθῶσιν ἀνυπόστατοι ἀπορρίπτονται πᾶσαι ὁμοῦ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως ⁵, εἰ δὲ παρίσταται βάσιμος ἀναβλητικὴ τις ἢ ἀκυρωτικὴ ἐνστάσις, ἀπαγορεύεται ἡ περαιτέρω συζήτησις τῆς διαφορᾶς καὶ ἀποφασίζονται τὰ τῇ ἐνστάσει προσήκοντα ⁶. τῶν ἀνατρεπτικῶν ὅμως ἐνστάσεων ἡ συζήτησις δύναται νὰ ἐνωθῇ μετὰ τῆς οὐσίας ⁷.

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγωγὴν γίνεται κατὰ τοὺς ἀνωτέρω (§ 102) ἐξηγηθέντας κανόνας· ἀλλ' ἡ παράλειψις αὐτῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἰσχύει ὡς ὁμολογία ⁸.

1213.108
124. 44

γον εἰς τοὺς διαδίκους καὶ πλέον ἢ δις· ὅπερ μάλιστα εἶναι ἀναγκαῖον ὅταν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ τριτενστάσεις (triplicationes)· ἀφ' ἑτέρου δύναται νὰ περιορίσῃ τὸ δικαστήριον τὴν προφορικὴν συζήτησιν εἰς μίαν μόνον ἀγόρευσιν· ὅπερ λαμβάνει χώραν ὅταν εἰς τὴν πρώτην τοῦ ἐνάγοντος ἀγόρευσιν ἀπαντήσῃ ἀπλῶς ὁ ἐναγόμενος χωρὶς ν' ἀντιτάξῃ ἐνστάσεις. Ὡστε τὸ πλέον ἢ ἑλάττω τῶν ἀγορεύσεων κεῖται· εἰς τὴν ἐκτίμησιν καὶ ὀρθὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου· μόνον ν' ἀπαγορεύσῃ ἐντελῶς τὴν προφορικὴν συζήτησιν, ὅταν αἰτῶσιν οἱ διάδικοι, δὲν ἔχει ἐξουσίαν (Carré ζ. 418 bis). Οἱ διάδικοι δύνανται ἐπὶ τῆς συζητήσεως ν' ἀπευθύνωσιν ἐρωτήσεις εἰς τοὺς ἀντιδίκους αὐτῶν (πολ. 171), ὅπερ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἀπαντᾶται συγχωρούμενον (Δημοσθ. κατὰ Στεφάν. Β'. § 10· τοῖν ἀντιδίκωιν ἐπάναγκες εἶναι ἀποκρίνασθαι ἀλλήλοισιν τὸ ἐρωτώμενον, μαρτυρεῖν δὲ μή)· ἡ γαλλικὴ δὲ δικονομία ἰδίαν διετύπωσε διαδικασίαν περὶ τὰς ἐρωτήσεις ταύτας ἐν τοῖς ἀρθρ. 324—336. Τὸ ἄσκοπον καὶ ἀνεπιτυχὲς τῆς διαδικασίας ταύτης, ἣν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης δικαίως παρέλειψεν, ἀναγνωρίζουσι καὶ αὐτοὶ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς· πῶς εἶναι δυνατόν νὰ ἐπιτευχθῇ τι δι' ἐρωτήσεων κοινοποιουμένων πρότερον εἰς τὸν ἐρωτηθησόμενον; Boncenne Δ', 510.

5) Πρβ. ἀνωτ. § 104 σημ. 1. ΑΠ. 168 τοῦ 47.

6) ΑΠ. 177 τοῦ 56.

7) Πολ. 583. 563. Γαλ. 172. 173. 186.

8) Πολ. 585· «ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἄρνησις εἰδικῆς, ὀριστικῆς, ἀμέσου καὶ ῥητῆς ἀπαντήσεως θεωρεῖται ὡς κατάφασις». Τὰ ἡμέτερα δικαστήρια εὐρὸν πρόσκομμα εἰς τὴν λέξιν «ἄρνησις» τοῦ ἀρθρου τού-

Παρεμβαινόντες. Συνθέτου ούσης τῆς δίκης διὰ τῆς παρεμβάσεως ἢ προσεπικλήσεως τρίτων προσώπων, οὐδεμία ἐντεῦθεν ἐπέρχεται μεταβολή εἰς τὴν συζήτησιν,

του καὶ ἐνόμισαν ὅτι μόνον τότε ἐφαρμόζεται αὐτό, ὅταν ὁ διάδικος προσκληθεὶς ῥητῶς εἰς ἀπάντησιν σιωπήσῃ (ΑΠ. 78 τοῦ 46 καὶ 223 τοῦ 50) ἢ γνώμῃ αὐτῇ, ἐσφαλμένη οὖσα, ἐγκατελείφθῃ πλέον ὑπὸ τῆς νομολογίας τῆς ἐγχωρίου, οὐ μόνον ὡς ἐμβάλλουσα αὐθαιρέτως διαστολὴν εἰς τὸν νόμον, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ λέξις «ἄρνησις» κεῖται ἐν τῷ νόμῳ ταυτοσημάντος τῇ λέξει «παραμέλεισις», ὡς ἐναργῶς προκύπτει ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 585 καὶ 273 (ΑΠ. 64 τοῦ 52, 219 τοῦ 54, 249 τοῦ 55) τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἐκφράζει ὁ ἄρειος Πάγος καὶ διὰ τῆς 195 ἀποφάσεως τοῦ 48, ἃν οὐχὶ τοσοῦτον εὐκρινῶς (πρβ. καὶ ἀποφασιν 323 τοῦ 40). Ὁ δικηγόρος Ῥοντήρης ἐπεχείρησε νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν παλαιὰν νομολογίαν τῶν δικαστηρίων (ἐν τῷ «Αἰῶνι» ἀρ. 2445), ἀλλὰ διὰ λόγων ῥαδίως ἀντικρουομένων. Περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ ἄρθρ. 585 ὁρθῇ, ἀλλ' οὐχὶ ἐν πᾶσιν, ἔγραψε διατριβὴν ὁ Ε. Δ. Σανόπουλος ἐν τῇ Ἐφημ. Μπαλάν. Β', 536.

Ἐκ τῶν ῥηθέντων ἐπεταὶ ὅτι τὸ μεταξὺ τῶν συγγραφέων τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἐπίμαχον ζήτημα «πῶς πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ ἡ ἀπίθεια τοῦ ἐναγομένου εἰς τὸ ν' ἀπαντήσῃ, ἄρνησις ἢ ὁμολογία;» ἔλυσε ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, παραδεξάμενος τὸ δεῦτερον (ὁμολογίαν), ὡς ἔπραξαν καὶ οἱ συντάκται τῶν σχεδίων τῆς βαυαρικῆς δικονομίας (§ 178 τοῦ σχεδίου τοῦ 1831, § 335 τοῦ σχεδίου τοῦ 1825. Puchta Rechtspflege Bayerns σελ. 42). Πρβ. περὶ τοῦ ζητήματος Bayer σελ. 649. Ἀρχ. ἀστ. Πρ. Η', 395. Θ', 139. Ι', 416. Wächter Β', 506. Unger Β', 509.

Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία ἄλλας ἀκολουθεῖ ἀρχάς· κατὰ τὸ ἄρθρ. 252 τῆς γαλ. δικονομίας *les faits dont une partie demandera à faire preuve seront articulés succinctement par un simple acte de conclusion, sans écriture ni requête.* ἴδ. καὶ ἄρθρ. 330 τῆς ἰδίας. *Ils seront également par un simple acte, déniés ou reconnus dans les trois jours; sinon ils pourront être tenus pour confessés ou avérés; ἔνεκα τούτου διδάσκεται ἐν Γαλλίᾳ (Aubry § 751 σημ. 5, 6) ὅτι «ἡ ἀπλῇ παράλειψις ἀρνήσεως ἐκ μέρους τοῦ διαδίκου γεγονότος ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου προταθέντος δὲν ἰσοδυναμεῖ γενικῶς μὲ ὁμολογίαν· ἄλλως ὅμως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ὅταν διάδικός τις, προσκληθεὶς νομίμως νὰ ἐξηγηθῇ, παρέλειψεν ἢ ἡρνήθη νὰ πράξῃ τοῦτο».* Carré ζ. 974.

εἰμὴ μόνον ὅτι οἱ ἐγγυηταὶ καὶ οἱ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑπόχρεοι δύνανται ν' ἀναλάβωσιν αὐτοὶ τὴν θέσιν τοῦ προσκαλέσαντος διαδίκου, ἢ καὶ ν' ἀμφισβητήσωσι τὴν πρὸς ἐγγύησιν ἢ ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσιν, τὰ δὲ ἀναφυόμενα ὡς ἐκ τούτου προδικαστικὰ ζητήματα δικάζονται πρότερον⁹.

Εἰσαγγελία. Ἀφοῦ κηρυχθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τετελεσμένη μεταξὺ τῶν διαδίκων ἡ συζήτησις ἔρχεται ὁ λόγος εἰς τὸν εἰσαγγελέα¹⁰, ὅστις, ὡς ἀντιπρόσωπος δημοσίου συμφέροντος καὶ τῶν πραγμάτων ἀμερόληπτος ἐρευνητής, δικαιούται νὰ ἐκτιθῇ τὴν γνώμην αὐτοῦ εἰς πᾶσαν δίκην¹¹, μάλιστα δὲ ἐνίοτε ὀφείλει νὰ πράξῃ τοῦτο¹². Ὅθεν ἔχει δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ γνώσιν τῶν ἐγγράφων τῆς δίκης καὶ νὰ αἰτῇ τὴν ἀναβολὴν αὐτῆς, εἰάν ταῦτα δὲν τῷ ἐκοινοποιήθησαν προσηκόντως¹³.

Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως δύνανται μὲν οἱ διάδικοι νὰ παραδώσωσι τῷ δικαστηρίῳ ἐγγράφους παρατηρήσεις περὶ τῶν μὴ ὀρθῶς ἐννοηθέντων παρ' αὐτοῦ πραγμάτων, οὐχὶ ὁμῶς καὶ νὰ ἐμιλήσωσιν¹⁴.

9) Πολ. 604 § 4. 605—607 (ἀνωτ. § 72, γ'. § 104 σημ. 19).

10) Πολ. 581 ἐδ. 3.

11) Πρ6. ἀνωτ. § 16. γ'. Frei Frankreichs Civilverf. σ. 225.

12) Ὑδ. τὸν ἐπόμενον 112 §.

13) Πολ. 586. «ὁ εἰσαγγελεὺς ἔχει δικαίωμα νὰ ἐκφράζῃ προφορικῶς εἰς τὸ δικαστήριον τὴν γνώμην του εἰς ὅλας τὰς διαφοράς. Ὅθεν δύναται καὶ πρὸ τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσεως νὰ ἐξετάσῃ τὴν δικογραφίαν, ἢ νὰ ζητήσῃ ἐπὶ τούτῳ τὴν ἀναβολὴν κατὰ τὰ ἐν τῷ 559 ἄρθρῳ ὁρισμένα».

Γνώσιν τῶν ἐγγράφων τῆς δίκης λαμβάνει παρ' ἡμῶν ὁ εἰσαγγελεὺς διὰ τῆς καταθέσεως αὐτῶν εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου (πολ. 559), παρὰ τοῖς Γάλλοις διὰ κοινοποιήσεως (ἄρθρ 83 τοῦ δεκρ. τῆς 30 μαρτ. 1808).

14) Πολ. 587. Βαυαρ. Σχέδ. τοῦ 1831 § 197. ἄρθρ. 87 τοῦ δεκρ.

nr. 206
LS2. 16/

Δικαστήριον. Καὶ διαρκούσης τῆς συνδριάσεως παρίσταται ἐνεργὸν τὸ δικαστήριον ¹⁵· ἡ κυρία ὁμως αὐτοῦ ἐνέργεια ἄρχεται μετὰ τὸ πέρας τῆς συζητήσεως· ἐνεργεῖ δὲ ἡ ἐκδίδοι ἀμέσως τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, ἢ ἀναβάλλον αὐτὴν εἰς περαιτέραν διάσκεψιν, ἢ τέλος διατάσσον ἐγγράφον διαδικασίαν ¹⁶· τὸ πρῶτον καὶ τελευταῖον σπανίως

τῆς 30 μαρτ. 1808. «μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως οὐδεὶς τῶν διαδίκων δύναται νὰ ἐμιλήσῃ, ἀλλὰ μόνον νὰ παραδώσῃ εὐθὺς τότε ἐγγράφους σημειώσεις, ὡς εἴρηται ἐν ἄρθρ. 101 τῆς πολ. δικονομίας». Τὸ ἄρθρ. 100 τῆς δικονομίας τῆς Γενεύης συγχωρεῖ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ διαδίκου μετὰ τὸν εἰσαγγελέα, ἀλλὰ μόνον πρὸς διόρθωσιν γεγονότος τινὸς ἢ ἀπόκρουσιν νέου ἐπιχειρήματος· ἡ διάταξις αὕτη εἶναι νομοθετικῶς ὀρθοτέρα (Boncenne B', 291. Bellot exposé des motifs de la loi sur la pr. civ. pour le canton de Genève σελ. 51. Mitterm. Beiträge A', 65 σημ. 46), διότι τῆς ἀγορεύσεως ταύτης λαμβάνει γῶσιν καὶ ὁ ἀντίδικος. — Δύναται ὁμως τὸ δικαστήριον αὐτὸ νὰ ζητήσῃ πληροφορίας ἀπὸ τοὺς διαδίκους καὶ μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως. Carré ζ. 414.

15) Τὸ δικαστήριον δύναται κατὰ τὴν συζήτησιν ν' ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις εἰς τοὺς διαδίκους, νὰ διατάττῃ τὴν ἀνάγνωσιν ἐγγράφων ἢ τὴν προσωπικὴν ἐμφάνισιν διαδίκου τινὸς καὶ νὰ ἐπιχειρῇ ἐν γένει πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ συντελέσῃ πρὸς διασάφησιν τῆς διαφορᾶς (πολ. 171. 172. Γαλ. 119. ἴδ. ἄνωτ. § 75 σημ. 6)· ἐκ τῆς ἐκτιμήσεως δὲ αὐτοῦ κρίνεται νὰ κρίνῃ ἂν ὑπάρχῃ ἀνάγκη νὰ διαταχθῇ ἡ προσωπικὴ ἐμφάνισις τοῦ ~~δικαίου~~ ^{δικαίου}, μάλιστα δὲ καὶ ὅταν υποβάλλῃ ὁ ἀντίδικος αἴτησιν περὶ τούτου (Carré ζ. 502 ter. ΑΠ. 74 τοῦ 47). — "Ἄν ὁ διάδικος διαταχθεῖς παρὰ τοῦ δικαστηρίου νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον ἀπειθήσῃ; Εἰ μὲν ἡ διατάττουσα τὴν ἐμφάνισιν ἀποφασίς ὥρισε τὰ γεγονότα, περὶ ὧν ἔμελλε νὰ ἐρωτηθῇ, δύναται ἡ σιωπὴ αὐτοῦ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ὁμολογία κατὰ τὸ 585 ἄρθρον· εἰδεμὴ, ἡ ἀπειθεία οὐδὲν συμπέρασμα ὥρισμένον δύναται νὰ δικαιολογήσῃ." ἴδ. Carré ζ. 502 bis. Boncenne B', 467. Thomine A', ἀρ. 133.

16) Πολ. 581 ἰδ. 3. Ὅργ. 84. Γαλ. 116, 93. Ἡ ἀναβολὴ τῆς ἀποφάσεως εἰς περαιτέραν διάσκεψιν γίνεται παρ' ἡμῖν προφορικῶς ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου· ὁ πρόεδρος δὲ διορίζει κατόπιν τὸν εἰσηγητὴν δικαστήν, ἵνα ἐκθέσῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν ἡμέραν

συμβαίνει ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων¹⁷.

Περὶ τὴν λύσιν δὲ τῶν ὑποβαλλομένων ζητημάτων πρέπει νὰ τηρῶνται οἱ ἐξῆς κανόνες¹⁸.

α') πρὸ πάντων ἐξετάζεται τὸ βάσιμον τῆς ἀγωγῆς ἢ ἐνστάσεως *actio exceptio an sit fundata*¹⁹.

β') συζητηθεῖσων ὁμοῦ ἀναβλητικῶν ἐνστάσεων καὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως²⁰, εἰ μὲν εἰσιν ἐκκεκαθαρισμέναι αἱ ἐνστάσεις, γίνονται δεκταὶ ἢ ἀπορρίπτονται, συγχρόνως δὲ διατάττονται τὰ δέοντα καὶ περὶ τῆς οὐσίας· εἰ δὲ εἰσιν ἀνεκκαθάριστοι, διατάσσεται ἀπόδειξις αὐτῶν· δύναται δὲ συνάμα καὶ τῆς οὐσίας ἢ ἀπόδειξις νὰ ἐπιτραπῇ ἐπιβοηθητικῶς, μάλιστα ὅταν παρουσιάζεται ἀπλῆ.

γ') συζητηθεῖσων μετὰ τῆς οὐσίας καὶ ἀνατρεπτικῶν

τῆς διασκέψεως. — "Ἄμα ἡ διάγνωσις τῆς ὑποθέσεως ἀναβληθῇ εἰς διάσκεψιν, δὲν δύνανται πλέον οἱ διάδικοι νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸ δικαστήριον νέας προτάσεις ἢ νέας ἀποδείξεις (παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχει διαφωνία ὡς πρὸς τοῦτο, ἀλλ' ἡ ἐπικρατοῦσα γνώμη εἶναι ὅτι δὲν ἐπιτρέπονται νέαι προτάσεις ἢ ἀποδείξεις. Carré ζ. 441. 488. Boitard Α', 187. Boncenne Β', 315. Dalloz Instr. par écrit ἀρ. 31. Conclusions ἀρ. 56). Δύνανται οἱ διάδικοι μετὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ πρὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου περὶ αὐτῆς ν' ἀνακαλέσωσι τὴν γενομένην συζήτησιν; Βεβαίως, ναί, ἀφοῦ δύνανται νὰ συμβιβασθῶσι κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης (πολ. 477).

17) Ἀνίσως οἱ μὲν δικαζόμενοι ἦσαν εὐθύτεροι καὶ ἀκριβέστεροι περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν δικῶν αὐτῶν, ἢ δὲ εἰσαγγελία τελειότερον ἐξεπλήρου τὰ ἐαυτῆς καθήκοντα καὶ οἱ δικασταὶ κατεῖχον μείζονα ἐμπειρίαν, ἢ δύναντο συχνότερον ν' ἀποφασίζωνται αἱ διαφοραὶ εὐθὺς μετὰ τὴν συζήτησιν.

18) Bayer σ. 676. Linde § 223—226. Schmid Ε', 123.

19) Νόμ. 9 κώδ. (8, 36). Si quidem intentionem actoris probatione deficere confidis, nulla tibi defensio necessaria est. Schmid Handbuch σ. 123 σημ. 2.

20) "Ὅτι τοῦτο δύναται νὰ γείνη ὅρ. ἀνωτ. § 406 σημ. 3 ΑΠ. 352 τοῦ 53.

ἐνστάσεων, εἰ μὲν ἀμφοτέραι εὐρεθῶσιν ἐκκεκαθαρισμέναι ἢ καὶ μόνον αἱ ἐνστάσεις, ἐκδίδονται ὀριστικὴ ἀπόφασις, δεχομένη ἢ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν· ἀνεκκαθαρίστων ὅμως οὓσων τῶν ἐνστάσεων, ἡ αὐτῶν τε καὶ τῆς ἀγωγῆς διατάσσεται ἀπόδειξις.

Ἀφ' ἐαυτῆς δ' ἐννοεῖται ἡ παρατήρησις ὅτι τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ ὅταν τὸ ἐκκεκαθαρισμένον ἢ ἀνεκκαθάριστον τῆς ὑποθέσεως ἀναφέρηται εἰς μέρος μόνον αὐτῆς ²¹.

γ') Ἀγόρευσις τοῦ εἰσαγγελέως α).

§ 112. Ὁ εἰσαγγελεὺς ὀφείλει ἐνίοτε κατ' ἀνάγκην ν' ἀγορεύσῃ· αἱ περιπτώσεις δέ, καθ' ἃς τοιοῦτο καθήκον ἐπιβάλλει αὐτῷ ὁ νόμος, βάσιν γενικῶς ἔχουσι τὸ δημόσιον συμφέρον· οἷον ὅταν πρόκηται λόγος περὶ τῆς κοινῆς εὐταξίας¹, λ. χ. περὶ δικαιωμάτων τῆς Κυβερνήσεως ἢ

21) Νόμ. 21 π. (12, 1). νόμ. 21 βασ (23, 1).

α) Πολ. 588. Γαλ. 33. Dalloz minis. public ἀρ. 115. Εἶναι ἄκυρος ἡ ἀπόφασις, ἂν δὲν ἀναφέρῃ ὅτι ἡγόρευσεν ὁ εἰσαγγελεὺς; Ὅχι· πρέπει νὰ εἰπωμεν ἡμεῖς· διότι τὸ 182 ἄρθρον τῆς ἡμετέρας δικονομίας δὲν διατάττει τοῦτο ὡς τὸ 141 τῆς γαλλικῆς (la rédaction des jugements contiendra les noms . . . du procureur du roi, s'il a été entendu . . .)· ἔπειτα ἡ ἑλλειψις τῆς ἀγορεύσεως, ἐὰν μέλλῃ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἀναψηλαφήσεως, δύναται ν' ἀποδεχθῇ διὰ τῶν πρακτικῶν (ἀορίστως ἐκφράζεται ὁ Φέδερ. σελ. 149), ὅπερ παρὰ τοῖς Γάλλοις δὲν εἶναι δυνατόν, καθότι ἐν τοῖς πρακτικοῖς αὐτοῖς (feuille d'audience) καταχωρίζεται τὸ πρωτόγραφον τῆς ἀποφάσεως (la minute. Aubry A', 20 σημ. 3)· ἔνεκα τούτου κηρύττουσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἄκυρον τὴν ἀπόφασιν, τὴν μὴ ἀναφέρουσαν ἂν ἡγόρευσεν ἢ μὴ εἰσαγγελεὺς. Carré ζ. 593 ter. Boitard A', 212.

1) Πᾶσα νομικὴ διάταξις πρὸς ἐπιτυχίαν ἀνωτέρου καὶ κοινωνικοῦ σκοποῦ, καὶ οὐχὶ χάριν συμφέροντος ἰδιωτικοῦ καὶ ἀτομικοῦ, κυρωθεῖσα, εἶναι δημοσίας τάξεως (Carré Compét. B', 245· δημοσίας τάξεως εἶναι κατ' αὐτὸν la disposition ou arrangement suivant lequel

τῆς ἐθνικῆς περιουσίας², δῆμων ἢ ἄλλων δημοσίων ἰδρυμάτων ἐπὶ δικῶν τοῦ δημοσίου, τῶν δῆμων ἢ ἄλλων δημοσίων ἰδρυμάτων, ὡς καὶ τῶν ὑπὸ ἐπιμέλειάν τινα διατελούντων προσώπων ἐν ταῖς ἐπ' ἀναφορᾷ δίκαις· ἰδίως περὶ διορισμοῦ ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων, περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἢ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης καὶ περὶ διαζυγίων³· ἐπὶ ἐξαίρεσεως δικαστοῦ, μάρτυρος ἢ ἐμπειροτέχνου⁴· ἐπὶ ἀγωγῶν κακοδικίας ἢ ἀποδοκιμάσεως τῶν πράξεων δικαστικοῦ προσώπου⁵· ἐπὶ ὑποθέσεων, δυναμένων νὰ καλύπτωσι κολασίμους πράξεις, ὡς ὅταν προσβάλληται ἔγγραφόν τι ὡς πλαστόν ἢ νόθον⁶· ἐπὶ δικῶν περὶ

la société civile est constituée avec les moyens de se maintenir dans l'état où la place cette constitution)· συμφέρον λοιπὸν ἔχει πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς οὐ μόνον ὁ ἰδιώτης, ἀλλὰ καὶ τὸ κράτος, συντελοῦν πρὸς τοῦτο διὰ τοῦ ὀργάνου αὐτοῦ, τῆς εἰσαγγελίας.

2) Καὶ ἐμμέσως, ἥτοι ὅχι ὡς διάδικος ἀν' ἐνδιαφέρηται ἡ Κυβέρνησις ἢ τοῦ ἔθνους ἢ περιουσία, ὀφείλει ν' ἀγορεύσῃ ὁ εἰσαγγελεὺς (Seuf. I', 438). Δημοσίας τάξεώς εἰσι προσέτι αἱ δίκαι· περὶ προσωπικῆς καταστάσεως (l'état de personnes), περὶ προικῶν δικαιωμάτων (reipublicae interest mulieres dotes suas salvas habere (νόμ. 2 π. de jur. dot. 23. 3. νόμ. 2 π. 24, 3), περὶ ἐγγυήσεως τῶν γυναικῶν, περὶ ἀποκινήσεως ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων (Carré ζ. 401), περὶ ἀναρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου (πολ. 24. 25. Carré ζ. 402) καὶ ἄλλαι.

3) Πολ. 588 § 3. 6. 7, 8. 643.

4) Ποῖον δημόσιον συμφέρον ἔγκειται ἐν τῇ ἐξαίρεσει μάρτυρός τινος ἢ πραγματογνώμονος; Δυσεύρετον. Ἴσως ἴνα μὴ παρέχωσιν ἀποδείξεις τῶν δικαστῶν ἄνθρωποι ἀνάξιοι πίστεως, ἢ ἀφαίρεθῶσιν αὐτῶν ἄνθρωποι χρήσιμοι πρὸς εὖρεσιν τῆς ἀληθείας· παρὰ τοῖς Γάλλοις μόνον ἐπὶ ἐξαίρεσεως πραγματογνωμόνων (ἄρθρ. 311) ὀφείλει νὰ ὁμιλήσῃ ὁ εἰσαγγελεὺς.

5) Γαλ. δικ. 359. Ὅταν ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγή δὲν κινῆται κατὰ κλητῆρος ἢ δικηγόρου, ἀλλὰ κατ' ἄλλου πληρεξουσίου (π. χ. ἑμοδίκου συγγενοῦς), δὲν εἶναι ἀναγκαία τοῦ εἰσαγγελέως ἡ ἀγόρευσις.

6) Πολ. 588 § 10. 12. Γαλ. 251.

τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου ⁷, περὶ κατατά-
ξεως τῶν δανειστῶν ⁸, καὶ ἐπὶ ἀναψηλαφήσεων ⁹.

*ἐν τῇ ἀποφάσει α' ἐν ᾗ ὁ δῆμος
διατίθεται. ἐν αὐτῇ περὶ τῆς ἀποφάσεως δ')* Ἐρήμη δίκη. *Πότε δὲ ὁ δῆμος ἐν τῇ ἀποφάσει
ἐν τῇ ἀποφάσει α' ἐν ᾗ ὁ δῆμος
ἐν τῇ ἀποφάσει α' ἐν ᾗ ὁ δῆμος* *ΚΣΤ. 613
ΙΕ. 228 ΚΒ. 568*

ΚΕ. 104

§ 113. Ἐπὶ ἀκροατηρίου ἐκφωνουμένης τῆς ὑποθέσεως
συμβαίνει ἐνίοτε νὰ μὴ ἐμφανισθῇ τις τῶν διαδίκων, συνη-
θέστερον μὲν ὁ ἐναγόμενος, σπανιώτερον δὲ ὁ ἐνάγων· τότε
λοιπὸν λαμβάνει χώραν ἐρημοδικία ¹.

Α'. **Ἀπουσία τοῦ ἐναγομένου.** Κατὰ τὸ ῥωμ. δί-
καιον ὁ μὴ ἐμφανισθεὶς ἐναγόμενος ἐκαλεῖτο κατ' ἐπανά-
ληψιν τρεῖς· ἂν δὲ καὶ κατὰ τὴν τρίτην κλῆσιν παρήκουε,
προέβαινε τὸ δικαστήριον εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέ-
σεως, ἐπιτρέπον τῷ ἐνάγοντι τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀγωγῆς
αὐτοῦ· κατὰ τῆς ἀποφάσεως δὲ αὐτοῦ οὔτε ἔφεσις οὔτε
ἄλλο τι ἐνδίκον μέσον ἦτο δεκτόν· ἡ γαλλικὴ δὲ νομο-
θεσία ἐν αὐτῇ δὲ ἀποφάσει ἀντιστοιχεῖ τῇ ἀποφάσει τοῦ ῥωμ. δικαίου.
ΚΣΤ. 613. ΙΕ. 228. ΚΒ. 568.

7) Πολ. 1018. 1021. Γαλ. 782. 795. 805.

8) Πολ. 588 § 11. Γαλ. 668. 762. Ἡ ἀνάγκη ἀγορεύσεως τοῦ
εἰσαγγελέως δικαιολογεῖται ἐνταῦθα ἐκ τούτου, ὅτι ἐν ταῖς περὶ κατα-
τάξεως δίκαις συναποφασίζονται συχνάκις πολλῶν ὁμοῦ συμφέροντα.

9) Πολ. 804. Γαλ. 498.

187. 566.

1) Ἐφημ. τοῦ Linde IZ', 1. Boitard A', 272. Ἐρήμη γίνεται ἡ
δίκη ὅταν δὲν ᾔηται ἀντιμωλία κατὰ τὰ ἀνωτέρω (§ 111 σημ. 1) ἐκτε-
θέντα. Κατὰ τῆς ἐρημοδικίας δὲ ἀποκαθίσταται ὁ ἀπολιπόμενος, ἐὰν
ἐμφανισθῇ διαρκούσης τῆς συνεδριάσεως (νόμ. 7 πρ. π. 4, 1. νόμ. 7
βασ. 10, 1. Συνοψ. μεγ. Α, 55 § 3· § 59 Ἀρμ. Α', 16'). Στοιχ. ἀστ.
δικ. § 99 σημ. 5, β'. Boncenne Γ', 115.

2) Νόμ. 68—71. νόμ. 73 § 3 π. (5, 4). νόμ. 23 § 3 π. (49, 1).
νόμ. 13 § 4 κώδ. (3, 4). νόμ. 1 κώδ. (7, 65). Νεαρ. Λέοντ. ρη'.
Ἐνίοτε καὶ μετὰ μίαν μόνον πρόσκλησιν ἡδύνατο νὰ δικασθῇ ἐρήμην
ὁ ἐναγόμενος (edictum unum pro omnibus). νόμ. 72 π. αὐτ. Bayer
σ. 647. 1032. Ὅμοια σχεδὸν διαδικασία ἠκολουθεῖτο τὸ πάλαι καὶ ἐν
Γαλλίᾳ· καὶ αὐτοῦ τρεῖς ἐγίνοντο κλητεῦσεις τοῦ ἐναγομένου· μετὰ
παρέλευσιν δὲ ἀνωφελῇ αὐτῶν ἐλάμβανε χώραν ἐρημοδικία. Bon-
cenne Γ', 7.

θεσία, ὥς καὶ ἡ ἡμετέρα, συγχωροῦσιν εὐκολώτερον τὴν ἐρημοδικίαν, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκδιδομένην ἀπόφασιν μικρὰν παρέχουσι δύναμιν³. Εἰδικώτερον δὲ ἰσχύουσι παρ' ἡμῖν ταῦτα·

α') κατ' ἐρήμην δικάζεται ὁ ἐναγόμενος ἐὰν μῆτε αὐτὸς ἐμφανισθῇ, μῆτε τις τῶν προσκεκλημένων ὁμοδικῶν ἢ ἐγγυητῶν αὐτοῦ⁴. *ἐν ἀναγκῇ ἐν ὁμοδικίᾳ δὲ δικάζεται ἐν ἐρήμῃ.*

β') ἵνα συγχωρήσῃ ἐρημοδικίαν ὀφείλει τὸ δικαστήριον νὰ ἐξετάσῃ πρότερον, μάλιστα καὶ αὐτεπαγγέλτως, ἂν ἡ ἀγωγή ἐπεδόθῃ προσηκόντως καὶ παρῆλθον αἱ τῆς προδικασίας προθεσμιαί⁵. ΚΓ. 540
ΚΖ. 97

3) Διότι δύναται ν' ἀνακόψῃ αὐτὴν ὁ ἐρήμην δικασθεὶς, χωρὶς καὶ νὰ χρεωστῇ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ. Πολ. 596. Διάτ. τῆς 18 Σεπτεμ. 1836. ὅμως Πολ. 316.

4) *16. ἀνωτέρ. σημ. 1 τοῦ παρόντος παραγράφου. Πολ. 592, 594.

5) Τοῦτο ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀρθρ. 592, 593, 594, 503 καὶ 504 (Γαλ. 151, 152)· αἱ λέξεις τοῦ 592 ἀρθρου «ἂν ἡ κλῆσις ἐξεδόθῃ κατὰ τὰ ἀρθρα 540—542 κατὰ τὸν προσήκοντα χρόνον» ἐννοοῦσι τὴν πρὸς ἀπολογίαν κλῆσιν, ἣτις πρέπει νὰ ὀρίζηται ἐν τῇ ἀγωγῇ κατὰ τὸ ἀρθρ. 533 § 6. Τὸ δικαστήριον λοιπὸν ἔχει νὰ ἐξετάσῃ, α') ἂν προσδωρισθῇ ὁρθῶς ἐν τῇ ἀγωγῇ ἡ πρὸς ἀπολογίαν προθεσμία καὶ ἂν παρῆλθεν αὐτή τε καὶ ὁ λοιπὸς πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἀκροατήριον νενομοθετημένος χρόνος (ἀνωτ. § 109. Βαυαρ. Σχεδ. § 178· «ἐὰν ὁ ἐναγόμενος δὲν ἐμφανισθῇ αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου του, μῆτε ἀπολογηθῇ εἰς τὴν ἀγωγὴν, ἀποδεικνύεται ὅμως ὅτι ἡ ἀγωγή προσηκόντως ἐπεδόθη αὐτῷ καὶ ἡ προθεσμία παρῆλθεν»)· ἀποδειχθείσης ἑλλείψεως ὥς πρὸς τοῦτο, καταδικάζεται ὁ ἐνάγων εἰς τὴν δαπάνην καὶ διατάσσεται νῆα κλῆσις (πολ. 592 ἐδ. 2)· προσέτι β') ἂν, ὑπαρχόντων πολλῶν διάφορον ἔχοντων κατοικίαν, παρῆλθεν ἡ τῆς ἀπωτέρας κατοικίας προθεσμία· διότι πρέπει περὶ πάντων μία ἀπόφασιν νὰ ἐκδίδωται (πολ. 593)· ἡ παράβασις ὅμως τῆς διατάξεως ταύτης δὲν φέρει ἀκυρότητα εἰς τὴν διαδικασίαν (ΑΠ. 52 τοῦ 53. contra Carré ζ. 621 ter. Boncenne Γ', 37)· γ') ἂν ἡ ἀγωγή ἐπεδόθῃ προσηκόντως καὶ ὀρίζηται ἐν αὐτῇ ἀρκούντως τοῦ ἐναγομένου τ' ὄνομα· ὅτι τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐπιδόσεως δύναται αὐτεπαγ-

ἐκτίσῃ αὐτὸν ἀναγκῇ ἀποχρῶντος ἐν αὐτῇ δυνάμει ΑΒ. 134

γ') ἡ συζήτηςις γίνεται ὅπως καὶ ἐν τῇ ἀντιμωλίᾳ δίκῃ· ἀναγινώσκεται δὲ καὶ ὁ τυχὸν ἐκοινοποίησεν ἀπολογητήριον ὁ ἐναγόμενος ⁶.

δ') αἱ προτάσεις τοῦ ἐνάγοντος ἐπιδικάζονται καὶ ἄνευ ἀποδείξεως, ἐὰν νομικῶς ἐξεταζόμεναι εὐρεθῶσι βάσιμοι καὶ δὲν ἀντίκηται αὐταῖς ἐνστάσις τις, ἐξ ἐπαγγέλματος ἐξεταζομένη ἢ διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου ἀποδεικνυομένη ⁷.

γέλτως νὰ ἐξετάσῃ παρ' ἡμῖν τὸ δικαστήριον, λέγει ῥητῶς τὸ 594 ἄρθρον· ἐκ τῶν ἀκυροτήτων δὲ τῆς ἀγωγῆς, νομίζω, μόνον αἱ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐναγομένου ἀναγόμεναι συγχωρεῖται νὰ ληφθῶσιν ἐξ ἐπαγγέλματος ὑπ' ὅψιν (ἐλευθεριώτερος εἶναι κατὰ τοῦτο ὁ Chauveau-Carré ζ. 616 ter. ζ. 748). Ἐὰν ἐκ τινος κωλύματος ἐκ τοῦ δικαστηρίου προελθόντος (οἷον μετατίθεται ἐν τῷ μεταξὺ ἢ ἀποθνήσκει τις τῶν δικαστῶν) καταστῇ ἀναγκαῖα ἀνασυζήτησις τῆς ὑποθέσεως, ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ἀνασυζήτησιν ταύτην κλήτευσις νέα τοῦ κατὰ τὴν πρώτην ἐρημοδικίαν ἀπολιπομένου διαδίκου ; "Ὅχι, πρέπει νὰ εἴπωμεν· διότι τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου, τὴν ἐπιτρέψασαν ἤδη τὴν ἐρημοδικίαν, οὐδὲν ἔπηρεάζει τὸ περιστατικὸν τὸ προκαλέσας τὴν ἀνασυζήτησιν· ἀλλὰ βεβαίως ὁ ἀπολιπόμενος διάδικος δύναται αὐτόκλητος νὰ ἐμφανισθῇ καὶ λάβῃ μέρος εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην.

6) Πολ. 594, 595.

7) Πολ. 595. Βαυαρ. Σχεδ. § 178. "Ὅπου ἡ ὁμολογία τοῦ διαδίκου δὲν εἶναι δεκτὴ, δὲν ἐφαρμόζεται ἡ διάταξις αὕτη (Boitard Α', 575). Κατὰ τὸ 150 ἄρθρ. τῆς γαλ. δικονομίας αἱ προτάσεις τοῦ ἐναγομένου ἐπιδικάζονται, ἐὰν εὐρεθῶσι δίκαιαι καὶ βεβαιωμέναι· ὅπερ δηλοῖ ὅτι χρεωστεῖ τὸ δικαστήριον νὰ ζητῇ ἀποδείξεις παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλὰ δὲν ἀκριβολογοῦσι κατὰ τοῦτο τὰ γαλλικὰ δικαστήρια· «ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ὁ κατὰ τῆς ἀγωγῆς ἀντιλέγων, λέγει ὁ Boitard (Α', 254), αἱ προτάσεις τοῦ ἐνάγοντος ἔσονται σχεδὸν πάντοτε δίκαιαι καὶ βεβαιωμέναι» (Dalloz jugement par défaut ἀριθ. 10—70. Ρουσοπούλ. περὶ ἐνδίκων μέσων σ. 3 ἐν Θέμιδ. τόμ. 6). "Ὅθεν ἐγκατέλειψε τὴν διάταξιν ταύτην ὅ,τε τὴν τῆς Γενεῦης πολιτ. δικονομίαν (Bellot exposé etc. σ. 75) καὶ ὁ τὴν ἡμετέραν συντάξας, ἐπιτρέποντες τῷ δικαστῇ νὰ μὴ ἀπαιτῇ ἀποδείξεις παρὰ τοῦ ἐνάγοντος. Πλὴν καὶ κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκ. ἐπὶ ἐρημοδικίου ὤφειλε νὰ ἐξετάζῃ τὰς ἀποδείξεις ὁ δικαστής. Νόμ. 13 § 3 κώδ. (3, 1). Νεαρ. 69 κεφ. γ'.

ε') ἂν ἐκ πλειόνων τῶν ἐναγομένων τινὲς μόνον ἀπολίπωνται, δικάζονται ὡσαύτως ἐρήμην⁸. Προσκληθέντων δὲ εἰς τὴν δίκην ἐγγυητῶν καὶ μὴ ἐμφανισθέντων παρα-

8) Κατὰ τὴν γαλλικὴν (καὶ τὴν νέαν βαυαρικὴν, ἄρθρ. 316) δίκον. ὁσάκις ἐκ πολλῶν ἐναγομένων τινὲς ἐμφανισθῶσι καὶ ἄλλοι ἀπολίπωνται, τὸ δικαστήριον, πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ τὴν οὐσίαν διατάττει δευτέραν κλήτευσιν τῶν μὴ ἐμφανισθέντων, οἵτινες ἂν καὶ μετὰ ταύτην δὲν ἐμφανισθῶσι, δικάζονται ἐρήμην ἀλλὰ δὲν δύναται ν' ἀνακόψωσι τὴν ἐκδοθησομένην ἀπόφασιν (ἄρθρ. 153. *Dalloz jugement par défaut* ἀρ. 56 ἐπ.). ὁ λόγος τῶν διατάξεων τοῦ 153 ἄρθρου εἶναι οἰκονομία ἐξόδων καὶ ἀποφυγὴ ἀντιφατικῶν ἀποφάσεων. Ὁ νομοθετήσας τῆς Γενεύης τὴν πολιτ. δικονομίαν ἠκολούθησε φυσικωτέραν ὁδόν· συγχωρεῖ νὰ δικασθῶσιν ἐρήμην οἱ ἀπολιπόμενοι· ἡ ἀνακοπὴ ὅμως αὐτῶν ὠφελεῖ ἐνίοτε καὶ τοὺς ἀντιμωλίζ. δικασθέντας (ἄρθρ. 135, 148). Ὁ ἡμέτερος νομοθέτης σιωπᾷ ὅλως τὴν προκειμένην περίπτωσιν· ἐπομένως ἐφαρμόζονται παρ' ἡμῶν αἱ γενικαὶ ἀρχαί. *Τίνες δὲ εἰσιν αὗται*; οἱ ἐμφανισθέντες δικάζονται κατ' ἀντιμωλίαν, οἱ ἀπολιπόμενοι κατ' ἐρήμην· ἡ ἀνακοπὴ τούτων οὐδαμῶς ὠφελεῖ ἐκείνους (ΑΠ. 41 τοῦ 49. ἐφετ. Ἀθηνῶν 9052 τοῦ 52. Εὐρετήρ. 1Α', 202 § 52. 56). «κατὰ πρώτην ἔποψιν, λέγει ὁ Boitard ἐρμηνεύων τὰ σχετικὰ ἄρθρα τῆς γαλλ. δικονομίας (Α', 277), καὶ ἐν ἐλλείψει νομικῆς διατάξεως, ἐπὶ τοῦ ζητήματος, ὡς ἰδωμεν τίς ἤθελεν εἶσθαι ἡ φυσικὴ ὁδὸς καὶ ἡ ἐφαρμογὴ τῶν γενικῶν ἀρχῶν ἐνταῦθα· ὁ μὲν ἐμφανίζεται, ὁ δὲ ἀπολείπεται· ἡ ἀπουσία τοῦ ἐνὸς καὶ ἡ ἐμφάνισις τοῦ ἄλλου εἰσὶ περιστατικὰ ὅλως προσωπικὰ· ἄρα οὔτε νὰ ὠφελήσωσιν οὔτε νὰ βλάψωσι τὸν ἄλλον δύνανται». Κατὰ τινὰ τοῦ ΑΠ. ἀπόφασιν (371 τοῦ 40), «ἐὰν ἐκ πολλῶν συνεναγομένων τινὲς ἐμφανισθῶσι καὶ ἄλλοι μὴ, οἱ παρόντες θεωροῦνται ὡς πληρεξούσιοι τῶν ἀπολιπομένων». Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι προφανῶς ἐσφαλμένη, καὶ κακῶς ἐφαρμόζει τὸ 602 ἄρθρον, ἀντίκειται δὲ προδήλως εἰς τὸ 92 ἄρθρον, καθ' ὃ ὁ ὁμόδικος χρῆζει ρητῆς πληρεξουσίου τοῦ ἵνα παραστῇ ἐπὶ δικαστηρίου ἀντὶ τοῦ ἐτέρου ὁμοδίκου· σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ζήτημα, ὅπερ κυρίως εἶχε νὰ λύσῃ ὁ ΑΠ., ἦτο «ἂν πολλῶν ἀνακοφάντων ἀποφασίῃ τινὰ καὶ μὴ ἐμφανισθέντων πάντων, οἱ ἐμφανισθέντες πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς πληρεξούσιοι τῶν ἀπολιπομένων»· ἀλλὰ καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἔπρεπε καταφατικῶς νὰ λυθῇ, οὐδὲ ἡδύνατο ἡ ἐξαιρετικὴ διάταξις τοῦ 782 ἄρθρου νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐπιχείρημα. Ὅταν ὅμως τῆς δίκης τὸ ἀντικείμενον ἦναι

πέμπεται εἰς χωριστὴν συζήτησιν ἢ κατ' αὐτῶν ἀγωγή⁹.

Β'. Ἀπουσία τοῦ ἐνάγοντος. Ἀπολιπομένου ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ ἐνάγοντος, ἐπιδικάζονται πάντοτε καὶ ἄνευ τινὸς περιορισμοῦ αἱ κατὰ τῆς ἀγωγῆς προτάσεις τοῦ ἐναγομένου¹⁰.

ἀδιαίρετον δὲν ἰσχύει τὸ αὐτό, ὡς εἶπον ἐν ταῖς προηγουμέναις ἐκδόσεσιν, ἀλλ' ὅ,τι κατωτ. § 230 σημ 6 ἐκτίθεται.

9) Πολ. 604 § 2.

10) Πολ. 591. Κατὰ τὸ ρώμ. δίκ. ὁ ἀπολιπόμενος ἐνάγων ἐκαλεῖτο ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ τρίς, ἵνα ἐμφανισθῇ καὶ ἐξακολουθήσῃ τὴν δίκην· εἰδὼς παρήκουεν εἰς τὴν πρόσκλησιν καὶ δὲν ἐνεφανίζετο, εἶδιδετο αὐτῷ ἐτέρα ἐνὸς ἐνιαυτοῦ προθεσμία, ἥς ἀπράκτως παρερχομένης «ἐξῆν τῷ δικαστῇ καὶ ἀπόντος τοῦ ἐνάγοντος τὰς τοῦ προσεδρεύσαντος μέρους δικαιολογίας κατὰ τοὺς νόμους ἐξετάζειν καὶ τῆς ἀληθείας ἀκριβῶς ζητουμένης νόμιμον προφέρειν ψῆφον». εἰ δὲ ἐνεφανίζετο μὲν ἐντὸς τῆς ἐνιαυσίου προθεσμίας, ἐγκατελίμπανε δὲ ὕστερον τὴν δίκην, ἐγίνετο ἐκπτώτος παντὸς δικαιώματος. νόμ. 13 § 2 κώδ. (3, 1). Νεαρ. 112 κεφ. γ'.

Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφισβητεῖται, ἂν ἡ ἐρήμην τοῦ ἐνάγοντος ἐκδιδόμενη ἀπόφασις ἔχῃ ἀποτελέσματα καὶ ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, ἢ μόνον ἀπλὴν *absolutionem ab instantia* περιέχει· τὸ ἄρθρ. 145 τῆς γαλ. δικονομίας φέρει· «le défendeur qui aura consisté avoué pourra . . . prendre défaut contre le demandeur qui ne comparaitrait pas». Boncenne Ier, 14. Dalloz jugement par défaut ἄρ. 22 ἐπ. Carré ζ. 617 (τὴν προσθήκην τοῦ Chauveau). Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν εἶναι ἀναμφίβολον καὶ ὑπὸ τῆς πρακτικῆς τῶν δικαστηρίων ἀρχῇθεν κεκυρωμένον, ὅτι ἡ ἀπόφασις εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν δικάζει τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως· πρέπει ὁμως νὰ σημειωθῇ ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 591 ὁ ἐμφανισθεὶς ἐναγόμενος συζητεῖ τὴν ὑπόθεσιν κατὰ τὰ ἄρθρ. 580—583· ἄρα ὀφείλει νὰ προτείνῃ πάσας αὐτοῦ τὰς ἐνστάσεις· ἄλλως ἐφαρμόζονται τοῦ ἄρθρ. 160 αἱ διατάξεις· ἡ νομολογία ὁμως τῶν δικαστηρίων δὲν ἀκριβολογεῖ περὶ τούτου (Εὐρετῆρ. Σ', 674. § 42. 45). Ἐκ τῆς περικοπῆς δὲ τοῦ ἄρθρ. 591 «ἐπιδικάζονται ὅλαι αἱ προτάσεις του, καὶ ἂν δὲν ᾔθελεν ἐπιδώσει ἀπολογητήριον ἐγγράφον», δὲν δύναται βεβαίως νὰ συναχθῇ συμπέρασμα, ὅτι εἶναι δεκτὴ καὶ ἀνταγωγή, καὶ τοι προταθεῖσα τὸ πρῶτον ἐπὶ ἀκροατηρίου· διότι τὸ ἄρθρον ἐννοεῖ ὅτι αἱ προτάσεις τοῦ ἐναγομένου γίνονται δεκταὶ καὶ ἂν οὗτος δὲν ᾔθελεν ἀπολογηθῇ (προ-

ε') "Εγγραφος διαδικασία.

§ 114. Ὑποθέσεις τῆς συνήθους διαδικασίας παρουσιάζονται ἐνίοτε τοσοῦτον δύσκολοι καὶ πολύπλοκοι, ὥστε δὲν δύνανται νὰ διασαφηθῶσι διὰ μόνης τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ προφορικῆς ἀναπτύξεως, καὶ τοὶ κατ' ἀντιμωλίαν ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων γινομένης· τότε δὲ συγχωρεῖται νὰ διατάξῃ τὸ δικαστήριον ἐγγραφον διαδικασίαν, ἣτις διὰ τοῦτο χρησιμεύει ὡς ἀναπλήρωσις ἐκείνης ¹. Ἵνα διαταχθῇ λοιπὸν ἐγγραφος διαδικασία ², ἀπαιτεῖται ὑπόθεσις δύσκολος καὶ πολύπλοκος ³, συνήθης ⁴ καὶ κατ' ἀντι-

τείνει ἐνστάσεις καὶ ἀπάντησιν) ἐν τῇ προδικασίᾳ· ἴδ. Βαυαρ. Σχεδ. § 187. Ἐὰν ἐκ πολλῶν ἐναγόντων τινὲς ἐμφανισθῶσι καὶ ἄλλοι ἀπολίπωνται, ἐφαρμόζονται τὰ ἀνωτέρω σημ. 8. Carré ζ. 634.

1) Πολ. 581 ἐδ. 3. 611—617. Γαλ. 95—116. Βαυαρ. Σχεδ. § 200, 202, 204, 206, 107. «Ἡ ἐγγραφος διαδικασία, λέγει ὁ Boncenne (Β', 326), εἶναι τροποποίησις τῆς ἀρχῆς τῆς δημοσιότητος· διότι τὴν οὐσιωδεστέραν τῶν ἡμετέρων δικονομικῶν ἐγγυήσεων δὲν ἀποτελεῖ κυρίως ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου ἀπαγγελία τῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἐν ὑπαίθρῳ καὶ δημοσίᾳ διεξαγωγὴ τοῦ δικαστικοῦ ἀγῶνος. Πλὴν προτιμότερόν ἐστι βεβαίως τὸ διὰ τῆς γραφῆς δικάζεσθαι ὅπου τὸ διὰ τοῦ λόγου ἀποβαίνει ἀδύνατον, ἐπομένως πρέπει νὰ ὑποχωρήσῃ ἡ προφορικὴ συζήτησις ἐνθα καθίσταται ἀκατάλληλος εἰς τε τοὺς δικαστὰς καὶ τὸ ἀκροατήριον».

2) Ἡ διατάττουσα τὴν ἐγγραφον διαδικασίαν ἀπόφασις πρέπει νὰ διορίζῃ καὶ εἰσηγητὴν δικαστὴν διὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου ἔκθεσιν τῆς ὑποθέσεως· ἂν παραλείψῃ τοῦτο τὸ δικαστήριον δύναται νὰ τὸ ἀναπληρώσῃ κατόπιν δι' ἄλλης ἀποφάσεως (Carré ζ. 437). Ὁ εἰσηγητὴς πρέπει νὰ λαμβάνηται ἐκ τῶν συνεδριασάντων δικαστῶν· ἀλλ' ὡς οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται, τοῦτο δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον. Carré ζ. 446 bis. Thomine ἀρ. 116. Dalloz ἀρ. 60.

3) Πότε τοῦτο ὑπάρχει ἄφησεν ὁ νόμος εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας· ἐπειδὴ δὲ παρ' ἡμῖν τὰ δικαστήρια διαγιγνώσκουσι πάντοτε σχεδὸν τὰς ὑποθέσεις, ἀφοῦ ἴδωσι καὶ μελετήσωσι τὴν δικογραφίαν, σπανιώτατα εὐρίσκονται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διατάξωσιν ἐγγραφον διαδικασίαν. Dalloz ἀριθ. 47.

4) Τὸ ἀρθρ. 611 ῥητῶς ἐξαιρεῖ τὰς συνοπτικὰς καὶ τὰς ἐμπορικὰς

μωλίαν τῶν διαδίκων συζητηθεῖσα ⁵.

Προδικασία. Ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς διαταγτοῦσης τὴν ἔγγραφον διαδικασίαν ἀποφάσεως ⁶ κοινοποιεῖ ὁ ἐνάγων τῷ ἐναγομένῳ ἔγγραφον τῶν ἀξιώσεων αὐτοῦ ἀνάπτυξιν, ὃ δ' ἐναγόμενος ἐντὸς ἰσῆς προθεσμίας ἀπολογίαν εἰς αὐτὴν ⁷ πλειοτέρων ἐγγράφων διαμοιβὴ δὲν γί-

ὑποθέσεις, αἵτινες ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των εἰσὶν ἀπλαῖ καὶ ταχεῖαν τὴν ἐκδίκασιν δεόμεναι (Carré ζ. 448. Boncenne Β', 328).

5) Ὑπόθεσις ἐρήμην τινὸς τῶν διαδίκων συζητηθεῖσα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ παρουσιάσῃ δυσκολίας καὶ περιπλοκάς δυνάμει τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρ. 591—595 (ἄνωτέρ. § 113. Boncenne Γ', 30). Ἡ περιχοπὴ τοῦ 611 ἄρθ. «ἀλλὰ μόνον εἰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ὅχι μόνον ὁ ἐναγόμενος ἔδωκεν ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν, ἀλλὰ καὶ ὅλοι οἱ διάδικοι ἐνεφανίσθησαν εἰς τὸ ἀκροατήριον» φαίνεται ἐκ πρώτης ὀψεως ἀπαιτοῦσα, ἵνα διαταχθῇ ἔγγραφος διαδικασία, ἀμφότερα, ἥτοι καὶ ἔγγραφον ἀπάντησιν εἰς τὴν ἀγωγὴν καὶ ἐμφάνισιν εἰς τὸ ἀκροατήριον πάντων τῶν διαδίκων· ἀλλὰ δὲν ἐννοεῖ τοῦτο ἀναμφιβόλως τὸ ἄρθρον, ὅπερ ἤθελεν εἶσθαι καὶ ἀδικαιολόγητον ἡ ἐννοία μᾶλλον εἶναι αὕτη ἵνα διαταχθῇ ἔγγραφος διαδικασία ἀπαιτεῖται ἐμφάνισις πάντων τῶν διαδίκων εἰς τὸ ἀκροατήριον (ἀντιμωλία δίκη), ἣν δὲν ἀναπληροῖ ὡς πρὸς τὸν ἐναγόμενον τυχὸν ἀπολογητήριον.

6) Πολ. 612. γαλ. 96. "Ἄν οἱ διάδικοι ᾔσαν παρόντες ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως, ἡ 15ῆμερος προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσίευσως, εἰδεμὴ ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως εἰς τὸν ἕτερον τῶν διαδίκων (Carré ζ. 450. Dalloz ἄρ. 65, 66). Συγχωρεῖται βεβαίως παρέκτασις τῆς προθεσμίας ταύτης.

7) Διὰ τῶν δικογράφων τούτων ἀνάπτυσσονται καὶ ὑποστηρίζονται ἀκριβέστερον αἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γενόμεναι προτάσεις· ἐπομένως δὲν συγχωρεῖται νὰ γείνωσι δι' αὐτῶν διωρθωμένα ἢ νέαι προτάσεις (πολ. 158, 160, 580 ἐδ. 3 ἄνωτ. § 111 σημ. 2). Ἐν Γαλλίᾳ συγχωροῦσι τοιαύτας (Dalloz ἄρ. 68. Boitard Α', 187). Κατὰ τὸ ἄρθρ. 612 ἐδ. 2. «εἰς πᾶσαν ἀνάπτυξιν ἐπισυνάπτονται ἀντίγραφα τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων ἢ παρακατατίθενται πρὸς ἀνάγνωσιν τὰ πρωτότυπα ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ δικαστηρίου ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας, καθ' ὅσον ταῦτα δὲν ὑπάρχουσιν ἤδη μεταξὺ τῶν πρώτων ἐγγράφων».

νεται ⁸, ἀλλὰ μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἀπολογίας ἢ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς τοῦτο προθεσμίας ἔχει δικαίωμα ἕκαστος διάδικος νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ δικαστήριον τὰ ἔγγραφα αὐτοῦ καὶ νὰ ἐγγράψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ πινάκιν ⁹.

Τὰ κατατεθέντα ἔγγραφα διαβιβάζονται ὑπὸ τοῦ γραμματέως ἀνυπερθέτως εἰς τὸν εἰσηγητὴν· οὗτος δὲ ἐντὸς

8) Πολ. 613.

9) Πολ. 614 ἐδ, 1 Ἡ ἔγγραφος λοιπὸν διαδικασία ἐκτελεῖται διὰ τῆς διαμοιβῆς δύο δικογράφων· πλείοτερα ἐὰν διαμειφθῶσιν ἔγγραφα δὲν καταλογίζονται εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην· ἐὰν ὅμως οἱ διάδικοι διαμείψωσιν ὀλιγώτερα ἔγγραφα, ἢ οὐδέν; Τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ οὕτως· μόνον ὁ ἐνάγων κοινοποιεῖ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ, ἢ μόνον ὁ ἐναγόμενος κοινοποιεῖ τὴν ἀπολογίαν αὐτοῦ, ἢ οὐδεὶς τῶν διαδίκων κοινοποιεῖ τι· κατὰ τὰ συνδυασμ. ἄρθρ. 612, 614 καὶ 617 πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ εἰς τὰς τρεῖς ταύτας περιπτώσεις δύναται ἡ ὑπόθεσις νὰ ἔλθῃ εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ νὰ συζητηθῇ· περὶ τῆς δευτέρας τὸ λέγει ῥητῶς τὸ 614 ἄρθρον «κοινοποιηθ. τοῦ ἀπολογητηρ. ἐγγράφου ἢ παρελθούσης τῆς πρὸς τοῦτο ὠρισμένης προθεσμίας, ἔχει...» ἢ πρώτη ἀρχοῦντως ἐξάγεται· ἐκ τοῦ 612 ἄρθρου, καθ' ὃ ἡ ἀπολογία τοῦ ἐναγομένου γίνεται· καὶ ἂν ὁ ἐνάγων δὲν κάμῃ τὴν ἀνάπτυξιν αὐτοῦ (Γαλ. 98) ἀμφιβολωτέρα εἶναι ἡ τρίτη περίπτωσις, ὅταν δηλ. μηδεὶς τῶν διαδίκων κοινοποιήσῃ δικόγραφόν τι. Οἱ γὰλλοι συγγραφεῖς παραδέχονται, ὅτι εἰς τοιαύτην περίπτωσιν δὲν δύναται ἡ ὑπόθεσις νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἤγουν ὅτι εἶναι ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῆς κοινοποιήσις ἐκ μέρους τοῦ ἐνάγοντος ἢ ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου (Chauveau. sur Carré ζ. 462. Dalloz ἄρ. 99. 107). Ἡ γνώμη αὕτη εὐλογος εἶναι· καὶ σπανίως θέλει ἀπαντηθῇ παράβασις αὐτῆς ἐν τῇ πρακτικῇ· καθότι ἡ ἔγγραφος διαδικασία διατάσσεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου πρὸς πλείονα αὐτοῦ φωτισμὸν καὶ οὐχὶ χάριν τῶν διαδίκων· ὅθεν πρέπει νὰ ἐκτελῇται· μολοντοῦτο δὲ νομίζω ἀπαράδεκτον τὴν ὑπόθεσιν, τὴν εἰσαχθεῖσαν εἰς τὸ ἀκροατήριον χωρὶς νὰ προηγηθῇ διαμοιβὴ τις ἐγγράφων, ἃφ' οὗ ὑπάρχει τι δυνάμενον νὰ φωτίσῃ τὸν δικαστὴν, ἢ ἔκθεσις τοῦ εἰσηγητοῦ· τοῦτο δὲ ὑποστηρίζει τὸ 617 ἄρθρον («καὶ ἂν τις — ἄρα μηδεὶς — τῶν διαδίκων δὲν ἐπέδωκεν ὀλοτελῶς δικόγραφον») καὶ τὸ ἄρθρον 469 § 2.

15 ἡμερῶν σχεδιάζει ἐξ αὐτῶν ἔγγραφον ἐκθεσιν τῶν πραγματικῶν καὶ νομικῶν διαμφισθήσεων (status causæ)¹⁰.

4) **Ἀποφασίς.** Ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀναγινώσκει τὴν ἐκθεσιν αὐτοῦ ὁ εἰσηγητὴς καὶ ὑποβάλλουσι προφορικῶς τὰς παρατηρήσεις¹¹ αὐτῶν οἱ διάδικοι, ἐὰν ἐμφανισθῶσιν· ἡ συζήτησις λοιπὸν αὕτη γίνεται ἄνευ ἀναγνώσεως ἐγγράφων προτάσεων, μάλιστα δὲ καὶ ἐν ἀπουσίᾳ ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων¹². Κατὰ τῆς ἐκδιδομένης ἀποφάσεως ἐν οὐδεμίᾳ περιπτώσει συγχωρεῖται ἀνακοπή¹³.

40) Πολ. 614 ἐδ. 2, 615.

41) Ἡ γαλ. δικονομία (ἄρθρ. 111) δὲν συγχωρεῖ τοῦτο, ἀλλὰ μόνον ἐγχείρισιν σημειώσεως δηλωτικῆς τῶν γεγονότων, ἅτινα ἀτελῶς ἢ μὴ ἀκριβῶς ἐξέθηκεν ὁ εἰσηγητής· ὅπερ κατακρίνει ὁ Boncenne B', 347· ἐδ. Dalloz ἀρ. 117.

42) Πολ. 616. Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ συνεδριάσωσιν οἱ αὐτοὶ δικασταὶ οἱ διατίξαντες τὴν ἔγγραφον διαδικασίαν. Dalloz ἀρ. 120. contra Carré ζ. 479. Πρὸς Dalloz jugement ἀρ. 58.

43) Πολ. 617. Ἀμφίβολον τοῦτο παρὰ τοῖς Γάλλοις. Carré ζ. 481.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ

Εἰδικαὶ διαδικασίαι.

§ 115. Ἡ ἐν τῷ πρώτῳ τίτλῳ ἐξηγηθεῖσα διαδικασία περιβεβλημένη ἐστὶ πάντα τὰ δυνατὰ ἐχέγγυα πλήρους καὶ ἐξηκριβωμένης διεκδικάσεως τῶν διαφορῶν, καὶ παρίστησι τύπον διαδικασίας τὸν τελειότερον διὰ τοῦτο ἡ διαδικασία αὕτη ἀποτελεῖ τὸν γενικὸν κανόνα. Ἀλλὰ διαφοροὶ λόγοι προεκάλεσαν τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐξαιρετικῶν, εἴτε εἰδικῶν διαδικασιῶν, *extraordinariæ cognitiones* αὗται παρεγκλίνουσι τοῦ γενικοῦ κανόνα, τινὲς μὲν κατὰ τὸ διαδικαστικὸν ἀπλῶς, ἄλλαι δὲ καὶ κατὰ τὴν δικάζουσαν ἀρχήν τοῦ πρώτου εἶδους εἰσὶν αἱ συνοπτικαὶ καὶ αἱ ἐπ' ἀναφορᾷ δίκαι, τοῦ δευτέρου αἱ παρὰ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν. Γενικὸν διακριτικὸν τῶν τοῦ πρώτου εἶδους ὑποθέσεων ἐστὶ τοῦτο αἱ συνοπτικαὶ εἰσάγονται εἰς δικαστήριον καὶ ἐκδικάζονται μετὰ προηγουμένην κλήτευσιν τοῦ ἐναγομένου, ἐνῶ εἰς τὰς ἐπ' ἀναφορᾷ δίκας ἡ κλήτευσις δὲν εἶναι κατὰ κανόνα ἀναγκαῖα ¹. Περὶ πάντων λοιπῶν τῶν εἰδῶν τούτων τῆς εἰδικῆς διαδικασίας γυνήσεται ἐν τῷ παρνώτῳ τίτλῳ ἡ ἐξέτασις.

Συν. 2 289. Α') Συνοπτικαὶ δίκαι ^{α)}.

§ 116. Ὁ πολύπλοκος καὶ βραδὺς τῆς συνήθους διαδικασίας τύπος ἀναφαίνεται ἐνίοτε ἐν τῇ ἐφαρμογῇ, ἔνεκα

1) Πολ. 641. «πᾶσα ἀναφορὰ συντάσσεται... δὲν ἐπιδίδεται ὅμως εἰς τὸν ἀντίδικον, ἐκτὸς ἂν ἡ ἐπίδοσις διαταχθῇ παρὰ τοῦ δικαστοῦ ἢ τοῦ δικαστηρίου».

α) Πολ. 618—633. Γαλ. 404—413.

τῆς ἰδιαιτέρας φύσεως τῆς διαφορᾶς, πολυτελὲς ἢ τοῦ σκοποῦ ἀποτυγχάνων· τότε δὲ ἀναγκαίᾳ γίνεται ἡ περι- αίρεσις τινῶν διατυπώσεων καὶ ἡ χρῆσις συντομωτέρας καὶ εὐκινήτου διαδικασίας· αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν συνοπτικῶν δικῶν, ἣτις καὶ παρὰ Ῥωμαίοις εὗρηται ἀνεγνωρισμένη ¹· ὡς ἐξαιρετικὴ δὲ λαμβάνει χώραν ὅπου ῥητῶς ὁ νόμος καθιεροῖ αὐτήν. Ἡ συνοπτικὴ διαδικασία εἶναι· δύο εἰδῶν, διότι ποτὲ μὲν διαγράφονται ὑπὸ τοῦ νόμου τὰ στοιχεῖα αὐτῆς καὶ αἱ διατυπώσεις γενικῶς ², ποτὲ δὲ εἰδικῶς ³.

Α') Περὶ τῶν κατὰ γένος συνοπτικῶν δικῶν.

Α'. Τίνες εἰσίν.

§ 117. Τρεῖς εἰσιν οἱ λόγοι, δι' οὓς αἱ κατὰ γένος συν- οπτικαὶ ὑποθέσεις ἐχαρκτηρίσθησαν ὡς τοιαῦται, ἥτοι ἡ

1) Πρβ. νόμ. 3 § 9, 13. π. (10, 4). *judex igitur summam debet cognoscere, an ejus intersit, non an ejus res sit, et sic jubere vel exhiberi vel non*. Τὸ *summam cognoscere* τοῦ χωρίου τούτου ἔδωκεν ἀφορμὴν νὰ ὀνομασθῇ ἡ διαδικασία αὕτη παρὰ τῶν συγγρα- φέων *processus summarius*. Πρβ. καὶ νόμ. 5 § 8 π. (25, 3). νόμ. 3 § 4 π. (37, 10). νόμ. 1 § 14 π. (37, 8). νόμ. 15 § 4 π. (42, 1). νόμ. 1 § 9 π. (46, 5). Bayer Summ. σ. 2 σημ. 3. Mühlenbr. Entw. σ. 204.

2) Ἦγουν ἐν τοῖς θέμασι τοῦ 618 ^Fἄρθρου. Τὸ περὶ τῆς συνήθους δια- δικασίας πραγματευόμενον κεφάλαιον δὲν ὀρίζει τὰς ὑπαγομένους εἰς τὴν διαδικασίαν ταύτην ὑποθέσεις· διότι ἡ διαδικασία αὕτη ἀποτελεῖ τὸν κανόνα καὶ διὰ τοῦτο περιλαμβάνει πάσας τὰς ὑποθέσεις τὰς μὴ ῥητῶς ἐξηρημένους ἀπ' αὐτῆς· ἐν τῇ συνοπτικῇ δὲ διαδικασίᾳ ὡς ἐξαι- ρετικῇ ἀναγκαῖον ἦτο νὰ ὀρίσῃ τὸ 618 ἄρθρον τὰς εἰς αὐτὴν ἀνηκούσας ὑποθέσεις. Schlink Comment. B', § 3. Heffter ἀριθ. 403.

3) Τὸ πρῶτον εἶδος τῶν συνοπτικῶν δικῶν καλεῖται ὑπὸ τῶν γερ- μάνων δικονομολόγων *processus summarius indeterminatus*, τὸ δεύ- τερον *proc. sum. determinatus*· ἀλλὰ περὶ τῆς σημασίας τῶν ὄρων

Γ 099
καὶ α'.
ΓWNST-
Τ. 23. 519.

ἀπλότης τῆς διαφορᾶς, ἡ εὐτέλεια τοῦ ἀντικειμένου αὐ-
τῆς καὶ τὸ κατεπεῖγον τῆς ἐκδικάσεως¹. διὸ ἀνήκουσιν
ἐνταῦθα

α') αἱ προσωπικαὶ ἀγωγαὶ οἰασδὴποτε ἀξίας, αἱ στη-
ριζόμεναι εἰς ἔγγραφα σαφῆ, ἀποδεικτικὰ καὶ ἀπρόσ-
βλητα².

τούτων οὐκ εἰσὶ πάντες σύμφωνοι (Bayer Sum. σ. 16. Schmid Handb.
Γ', 3). παρ' ἡμῖν χρῆσις αὐτῶν δύνανται νὰ γείνη τῆς κατατάξεως
ἀπλῶς χάριν.

1) Seuffert Comment. B', 15). Beurbeau ζ', 12. les matières
sont réputées sommaires,—à raison de la simplicité des questions
du procès,—de la modicité de l'intérêt,—ou de l'urgence de la
demande.

2) Τὸ ἔγγραφον λοιπόν, δι' οὗ ἡ προσωπικὴ ἀπαίτησις ἀποδεικνύε-
ται, πρέπει νὰ φέρῃ τρία προσόντα· ἢ γοῦν νὰ ᾔηται α') σαφές· ἡ διάτα-
ξις αὐτῇ ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βαυαρ. Σγ. τοῦ 1831 (§ 346. clare Briefe).
ὥστε δυνάμεθα εὐλόγως πρὸς ἐρμηνείαν αὐτῆς νὰ ἐπικαλεσθῶμεν τὸν
317 § τοῦ αὐτοῦ σχεδίου· κατ' αὐτὸν «σαφῆ ἔγγραφα, ὅπου οἱ νόμοι
δὲν ὀρίζουσιν ἄλλως, θεωροῦνται πάντα τὰ ἔγγραφα, τὰ κατὰ τὸν ἀπαι-
τούμενον διὰ τὴν πρᾶξιν τύπον συντεταγμένα καὶ ὑπογεγραμμένα, ἐμ-
φαίνοντα τὸν τόπον καὶ χρόνον τῆς συντάξεως, τὸ ὄνομα τοῦ δανει-
στοῦ καὶ ὀφειλέτου, τὸ εἶδος καὶ τὸ ποσὸν τοῦ χρέους καὶ τὴν νομικὴν
πρᾶξιν, ἐξ ἧς τοῦτο ἐπήγαγεν ἔτι προθεσμίαν πληρωμῆς παρελθούσαν
καὶ, προκειμένου περὶ αἰρέσεως ἢ χορηγίας τινός, ἀναντίρρητον καὶ
ἀναμφίβολον αὐτῶν ἐκπλήρωσιν» (Bayer σ. 13. Seuffert σ. 54. Schmid
Γ', 173). β') ἀποδεικτικόν, τοῦτέστι κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον συντε-
ταγμένον καὶ προσηκόντως προσαγόμενον· ποία πρέπει νὰ ᾔηται ἡ προσ-
αγωγὴ (κατωτέρ. § 213. Bayer σ. 101). γ') ἀπρόσβλητον, ἥτοι μὴ
ἀμφισβητούμενον κατὰ τὴν νόμιμον αὐτοῦ ὑπαρξίν· τὸ προσόν τοῦτο
ἐλήφθη ἐκ τῆς γαλ. δικονομίας (ἀρθρ. 404· quand il y a titre, pournu
qu'il ne soit pas contesté). διὰ τοῦτο τὸ ἔγγραφον παύει τοῦ νὰ ᾔηται
ἀπρόσβλητον, ἐὰν κατὰ τῆς ἰσχύος καὶ νομίμου ὑπάρξεως αὐτοῦ πρα-
ταθῶσιν ἀμφισβητήσεις (δὲν ἀναγνωρίζεται π. χ. ἡ γνησιότης αὐτοῦ,
ἢ προσβάλλεται ὡς πλαστόν, ὡς διὰ βίας ἢ ἀπάτης γεγόμενον. Carré
ζ. 1470. 1470 ter. Bourbeau σ. 20. Boitard B', 48. Dalloz matières
sommaires ἀρ. 24). Ὅθεν τὸ ἔγγραφον τότε δύνανται νὰ καταστήσῃ
συνοπτικὴν τὴν ὑπόθεσιν, ὅταν ἀποδεικνύῃ ἐντελῶς καὶ παραχρῆμα

β') αἱ προσωπικαὶ ἀγωγαὶ ἀξίας 500 δραχμῶν³. ἐν-
τοῦθα ἐν ἀπαιτεῖται ἔγγραφον, διότι τὸ ταπεινὸν τῆς
διαφορᾶς καθίστησιν αὐτὴν συνοπτικὴν⁴.

γ') διὰ τὸ κατεπεῖγον τῆς ἐκδικάσεως αἱ μισθώσεις
πραγμάτων, αἱ μὴ ἀνήκουσαι εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας⁵. αἱ
περὶ νομῆς δίκαι (περὶ διατηρήσεως, ἀνακτήσεως τῆς ἀπο-
λεσθείσης ἢ καταργήσεως τῆς κατὰ παράκλησιν ἀσχομέ-
νης διακατοχῆς⁶). αἱ ἐφέσεις εἰρηνοδικειακῶν ἀποφάσεων.
αἱ παρεμπίπτουσαι δίκαι⁷. τὰ πρὸς ἀποτροπὴν ἐπικειμέ-

τὴν βᾶσιν τῆς ἀγωγῆς (Schmid § 406) καὶ ἐπομένως δὲν παρουσιάζει
δυσκολίας περὶ τὴν διάγνωσιν αὐτῆς.

3) Συνδυάζοντες τὰ ἄρθρ. 618 § 3 καὶ 530 § 1 πρέπει νὰ εἰπώμεν
ὅτι οὐχὶ πᾶσαι αἱ ὑπὸ τῶν πρωτοδικείων ἀνεκκλήτως δικαζόμεναι ὑπο-
θέσεις εἰσὶ καὶ συνοπτικαί· δὲν εἶναι δηλ. συνοπτικαὶ αἱ περὶ κινήτων
ἐμπράγματα ἀγωγαί, καίτοι μὴ ὑπερβαίνουσαι τὴν ἀξίαν 500 δραχ-
μῶν, ἐκτὸς ἐὰν ὑπάρχῃ ἕτερος λόγος καθιστῶν αὐτὰς συνοπτικάς
(Motive von 1827 σ. 231)· παρὰ τοῖς Γάλλοις, δυνάμει τοῦ νόμ. τῆς
11 Ἀπριλ. 1838, πᾶσα ἀνεκκλήτος ὑπόθεσις εἶναι συνοπτικὴ. Dalloz
ἀρ. 20. Bourbeau σ. 24. Carré ζ. 1471.

4) Bourbeau σ. 27. Boitard σ. 49. Dalloz ἀρ. 20. Ἐναντιος ὁ
Carré ζ. 1470 bis. Sohlink Β', 11.

ΑΑ 292 5) Αἱ ἀπὸ τοῦ συναλλάγματος τῆς μισθώσεως πηγάζουσαι διαφοραὶ
εἰσιν ἅπασαι (ῥηθουν πᾶν ὅτι δύναται νὰ αἰτηθῇ διὰ τῆς ἐκ τῆς μι-
σθώσεως ἀγωγῆς) συνοπτικαὶ καὶ δικάζονται ὑπὸ τῶν πρωτοδικείων,
ἐξαίρουμένων τῶν διὰ τοῦ θ § τοῦ 490 ἄρθρου εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας
παραπεμφθεῖσῶν (Seuffert Γ', 18). Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἡ περὶ ἐκκε-
νώσεως τοῦ μισθωθέντος πράγματος δίκη ἡδύνατο καὶ συνοπτικῶς νὰ
ἐκδικασθῇ (arg. νόμ. 1 § 2 π. de migrando 43, 32. Bayer σ. 11
σημ. 31). Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἀρ. 404) τῆς συνοπτικῆς διαδι-
κασίας εἰσὶν αἱ ἀγωγαὶ περὶ καταβολῆς ἐνοικίου, μισθώματος καὶ
καθυστερούσης προσόδου. Dalloz ἀρ. 48—50.

6) Ταύτας δικάζουσιν ἐν Γαλλίᾳ τὰ εἰρηνοδικεῖα. Γαλ. ἄρθρ. 3.

7) Πολ. 234, 296, 339, 346, 465, 472, 481, 474 (Κατωτέρ. § 220
σημ. 10. § 223 σημ. 14). Παρὰ τοῖς Γάλλοις οὐχὶ πᾶσαι αἱ παρεμ-
πίπτουσαι ὑποθέσεις εἰσὶ συνοπτικαί. Dalloz ἀρ. 11, 39.

νου κινδύνου διαταττόμενα προφυλακτικά μέτρα⁸· καὶ τελευταῖον αἱ διαφοραὶ ὅσας ὁ νόμος ὥρῃσεν⁹ ἢ τὸ δικαστήριον κρίνῃ ὡς κατεπειγούσας¹⁰.

8) Γαλ. δικ. 404 § 4. Κατωτ. § 119.

9) Ἐκτὸς τῶν ὑποθέσεων τοῦ 618 ἄρθρ. ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι ὡς τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας ῥητῶς ὑπὸ τῆς πολ. δικονομίας ἢ ἄλλων νόμων χαρακτηριζόμεναι· ἡγουν α') τῆς πολιτ. δικονομίας ἄρθρ. 190 ἐδ. 2, 296, 433, 638 ἐδ. 3, 684, 842 ἐδ. 3, 871, 910, 911, 934, 950 ἐδ. 2, 966 ἐδ. 2, 985, 994, 1018, 1021, 1041, 1060 ἐδ. 2, 1061 ἐδ. 2, 1068 ἐδ. 3, 1089. (Dalloz ἄρ. 56. Carré ζ. 1473. Bourbeau σ. 42). Κατὰ τὸ 934 ἄρθρ. εἶναι συνοπτικὴ παρ' ἡμῶν ἡ περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως ἀγωγὴ, παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον (Bourbeau σ. 44. Dalloz 43). Ἡ ἀναισθητικὴ διαιτητικῆς ἀποφάσεως εἶναι κατὰ τὸ 123 ἄρθρον συνοπτικὴ καὶ ἂν ὑπερβαίνει τὰς 500 δραχμὰς ἢ διαφορὰ. (Dalloz ἄρ. 41· κατωτ. § 224 σημ. 23). Ἡ περὶ ἐξαλείψεως ὑποθήκης ἀγωγὴ; Ἐὰν μὴ ὑπάρχωσιν ἰδιαιτέροι λόγοι, κατὰ γενικὸν κανόνα εἶναι συνήθης (ΑΠ. 60 τοῦ 54 καὶ 188 τοῦ 55)· ὁ Troplong (privileges et hypothèques ἄρ. 744 δις) ἐναντίαν ἐκφέρει γνώμην· ἀλλὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ πολεμεῖ αὐτὸς ὁ λόγος, ὃν ἐπικαλεῖται· *parceque*, λέγει, *dans une telle matière il est rare qu'il n'y ait pas urgence*· β') τοῦ ὄργαν. τῶν δικαστηρίων ἄρθρ. 246 ἐδ. 3· γ') κατὰ τὸ 2 ἄρθρ. τοῦ 5^{ου} ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθῆναις α' συνελεύσεως αἱ παραπεμφθεῖσαι εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια διοικητικαὶ διαφοραὶ εἰσι κατεπειγούσαι· ἄρα συνοπτικαί.—Ἰδ. καὶ τὸ 13 ἄρθρ. τοῦ περὶ ὁδοποιίας νόμου. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ὁρ. Carré ζ. 1473.

Σημ. Τὸ παρὰ τοῖς γάλλοις συγγραφεῦσιν ἐπίμαχον ζήτημα, ἂν πρέπη νὰ θεωρῇται συνοπτικὴ ὑπόθεσις, περὶ ἧς ἡ δικονομία αὐτῶν λέγει, ὅτι δικάζεται συνοπτικῶς, εἶναι ὅλως ἄνευ σημασίας παρ' ἡμῶν. Πρ6. Carré ζ. 1475. Bourbeau σ. 48. Dalloz ἄρ. 8.

10) Κατὰ τὸν 1 § τοῦ 618 ἄρθρου αἱ κατεπειγούσαι διαφοραὶ εἰσι τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας· ἡγουν ἐκεῖναι. ἃς ὁ δικαστὴς τῆς οὐσίας κρίνει ὡς τοιαύτας, ἐκτιμῶν τὴν φύσιν καὶ τὰς ἰδιαιτέρας αὐτῆς περιστάσεις· π. χ. ἀγωγαὶ περὶ διατροφῆς, περὶ ἀποζημιώσεως ἐπὶ παρανόμῳ πράξεως στηριζομένης, δύνανται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ θεωρηθῶσι κατεπειγούσαι (Carré ζ. 1472. Bourbeau σ. 43. Dalloz ἄρ. 37). Ἡ πρῶξις τοῦ προέδρου, ἡ συγχωροῦσα κλησίν βραχυπρόθεσμον, ποῖα ἔχει ἀποτελέσματα; καθίστησι τὴν ὑπόθεσιν συνοπτικὴν; Τὸ ζή-

Β'. Κατὰ τί διαφέρουσι τῶν συνήθων.

§ 118. Κατὰ τέσσαρα διαφέρουσι τῶν συνήθων αἱ συνοπτικαὶ ὑποθέσεις.

α') κατὰ τὴν προδικασίαν ἀπαιτεῖται καὶ ἐνταῦθα

τῆμα εἶναι ἀμφισβητούμενον παρὰ τοῖς Γάλλοις (Carré ζ. 208. Bourbeau σ. 70. Dalloz Conciliation ἀρ. 161 ἐπ.). Παρ' ἡμῶν λύεται συνήθως καταφατικῶς. (ΑΠ. 200 τοῦ 47 καὶ 57 τοῦ 54. Εὐρετηρ. Β', 486. Ν. Πείρ. Ε', 3618). Κατὰ τῆς λύσεως ταύτης δύνανται κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν τὰ ἐξῆς ν' ἀντιταχθῶσιν ἐπιχειρήματα· α') ναὶ μὲν ὁ πρόεδρος ἐκτιμᾷ καὶ κρίνει περὶ τοῦ κατεπείγοντος τῆς διαφορᾶς, ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν μόνον τοῦ νὰ συντάμῃ τὴν προθεσμίαν τῆς εἰς τὸ ἀκροατήριον ἀφίξεως αὐτῆς· ἄρα μόνον ἡ συντετμημένη καὶ ταχεῖα αὕτη εἰσαγωγὴ ἐδικάσθη παρὰ τοῦ προέδρου ὀριστικῶς καὶ ἀμετατρέπτως· ἅμα ὅμως φθάσῃ ἡ διαφορὰ εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ ἐκτελεσθῇ ἡ τὸ προσωρινὸν τοῦτο μέτρον σκοποῦσα τοῦ προέδρου ἀποφασίς, τὰ πράγματα λαμβάνουσι τὴν ἀρχικὴν των θέσιν καὶ τὸ δικαστήριον οὐδόλως κωλύεται τοῦ νὰ ἐξετάσῃ καὶ κρίνῃ, ἂν ἡ ὑπόθεσις φέρῃ χαρακτῆρα κατεπείγοντος ἢ στερῇται τούτου, καὶ νὰ θεωρήσῃ αὐτὴν συνοπτικὴν καὶ ἀπηλλαγμένην ἀποπειράς ἢ τὸ ἐναντίον· β') κατὰ τὸ 621 ἄρθρ. συντέμνει ὁ πρόεδρος τὴν προθεσμίαν ἐπὶ ἐγγύησει διὰ τὴν δικαστικὴν δαπάνην· πρὸς τί ἄλλο χρησιμεύει ἡ ἐγγύησις αὕτη εἰμὴ διὰ τὴν ἐνδεχομένην ἀκυρότητα τῆς κατεσπευσμένης εἰσαγωγῆς διαδικασίας; Ἄλλ' ὅμως νομίζω ὀρθοτέραν, καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐκτεθέντων ἐπιχειρημάτων ὑποστηριζομένην, ταύτην τὴν γνώμην· ἡ πρᾶξις τοῦ προέδρου, συγχωροῦσα τελειωτικῶς καὶ ἀπροσβλήτως τὴν σύντομον εἰσαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως, καθίστησι τὴν εἰσαγωγὴν ταύτην νόμιμον καὶ κατὰ πάσης προσβολῆς ἐξησφαλισμένην· ἀφοῦ λοιπόν, ἔνεκα τῆς πράξεως τοῦ προέδρου, μένει ἀναμφισβήτητον πλέον ὅτι νομικῶς ἐφθασεν ἡ διαφορὰ εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἔπεται ἀναγκαίως ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτος ὁ ἰσχυρισμὸς τῆς ἐλλείψεως ἀποπειράς, ὡς εἰς τὴν νομιμότητα τῆς εἰσαγωγῆς ταύτης ἀναφερόμενος· ἀλλ' ὡς πρὸς τὴν μετὰ ταῦτα διαδικασίαν, ἂν δηλ. τὸ δικαστήριον πρέπη ν' ἀνακρίνῃ καὶ ἀποφασίσῃ τὴν διαφορὰν κατὰ τὴν συνοπτικὴν ἢ τὴν συνήθη διαδικασίαν, οὐδεμίαν ἐπιρροὴν δύναται νὰ ἔχῃ τοῦ προέδρου ἡ πρᾶξις· ἐπομένως τὸ δικαστήριον δύναται κατὰ τὸ 624, ἂν ἴδῃ ὅτι ἡ διαφορὰ δὲν φέρει πλέον χαρακτῆρα κατεπείγοντος, νὰ παραπέμψῃ αὐτὴν εἰς

αίτησις θεραπείας¹. Ἡ ἀγωγή συντάσσεται καὶ ἐπιδίδο-
ται ὅπως καὶ ἐν ταῖς συνήθεσι δίκαις (§ 98—100), ἐκτὸς
μόνον ὅτι ἐνταῦθα, ἀντὶ προθεσμίας πρὸς ἀπολογία, δι-
δεται τῷ ἐναγομένῳ προθεσμία πρὸς ἐμφάνισιν εἰς τὸ
ἀκροατήριον². ἄλλο ἐγγραφον ἐν τῇ προδικασίᾳ δὲν γίνε-
ται³, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς ἐγγρά-
φεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον τῶν συνοπτικῶν δικῶν
καὶ ἔπειτα φέρεται εἰς τὸ ἀκροατήριον πρὸς συζήτησιν
μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς τῶν συνοπτικῶν δικῶν προθε-
σμίας⁴. ἡ προθεσμία δὲ αὕτη εἶναι τριῶν ἡμερῶν, παρε-
κτεινομένη λόγῳ τῆς ἀποστάσεως ἢ κατὰ θέλησιν τοῦ
ἐνάγοντος⁵. νὰ συντάμη δὲ αὐτὴν δύναται ὁ πρόεδρος

τὴν συνήθη διαδικασίαν· ἐνεκὰ λοιπὸν τῆς ἐνδεχομένης ταύτης παρα-
πομπῆς, ἥτις δαπάνης ἔσεται πρόξενος, ἀπαιτεῖ τὸ 621 ἄρθρον ἐγγύη-
σιν. Ὁ Chauveau sur Carré ζ. 1472 λέγει· «ἡ δι' ἀτάξιν τοῦ προέδρου,
δι' ἧς ἐπιτρέπεται προτίμησιν, δὲν ἀποτελεῖ τεκμήριον ἀλάνθαστον τῆς
συνοπτικότητος τῆς ὑποθέσεως, καθόσον ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ προεκά-
λεσεν αὐτὴν τυχαία τις περίστασις κατεπεύγοντος, ἐνῷ ἡ ὑπόθεσις
αὕτη δὲν εἶναι φύσει κατεπεύγουσα». Ἐφημ. Δικαστηρ λ', ζήτ. 259.

1) Ἀνωτέρ. § 97. Ἐὰν ὁ πρόεδρος συγχωρήσῃ κλῆσιν βραχυπρό-
θεσμον, δύνανται νομίζω νὰ ἐφαρμοσθῶσι καὶ ἐνταῦθα τὰ ἐν τῇ τελευ-
ταίᾳ σημειώσῃ τοῦ ἀμέσως προηγουμένου § λεχθέντα.

2) Πολ. 619. Ἐὰν παραλειφθῇ ἡ σημείωσις τῆς προθεσμίας ταύτης,
ἰσχύει ἡ τριήμερος τοῦ νόμου (πολ. 620). Ν. 206 (52/18)

3) Ἐὰν θέλῃ ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ κοινοποιήσῃ ἀπολογητήριον
κατὰ τὸν τύπον τῶν συνήθων καὶ ν' ἀντιτάξῃ ἐν τῇ προδικασίᾳ ἃς
τυχὸν ἔχει ἐνστάσεις ἢ ἀνταγωγάς· ἀλλ' ἡ πρᾶξις αὐτοῦ αὕτη οὔτε
τὴν πρόδον τῆς δίκης ἀνακόπτει, οὔτε εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην
νὰ καταλογισθῇ συγχωρεῖται (πολ. 569. Carré ζ. 1478). Μόνον τὰς
προτάσεις αὐτοῦ τὰς ἐγγράφους ὀφείλει κατὰ τὰ ἄρθρ. 628 καὶ 580
νὰ καταθέσῃ εἰς τὸ δικαστήριον πρὸ 24 ὥρων. Ἐν ταῖς προτάσεσι
ταύταις πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν ἀναγκαίως αἱ ἐνστάσεις αὐτοῦ καὶ
ἀνταγωγαί.

4) Πολ. 623.

5) Πολ. 620. Κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο ἡμέρα τῆς ἐμφανίσεως εἶναι ἡ

μόνον ὑπάρχοντος κινδύνου ⁶.

β') κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδικασίαν· ἐὰν διαφορά τις, εἰσαχθεῖσα ὡς συνοπτική, εὐρεθῇ συνήθης, ἀποβάλλεται ὁ ἐνάγων τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας ⁷ καὶ καταδικάζεται εἰς τὴν δαπάνην ⁸. ἡ ἀπολογία τοῦ ἐναγομένου γίνεται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ καὶ σύγκειται ἐκ τῶν αὐτῶν ἐν γένει μερῶν ⁹. ἡ διαδικασία δὲ αὕτη ἐν γένει μὲν ὁμοιάζει τὴν τῶν συνήθων δικῶν, διότι ἰσχύουσι καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ¹⁰. διαφέρει δὲ μόνον κατὰ ΚΑ. 294. ΚΕ 140. ΚΖ 419. ΚΣΤ. 201. ΛΦ. 426

Ν. 206
(52.18)

μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τρίτῃ ἡμέρᾳ· ἐπεὶ δὲ ἡ ἡμέρα τῆς ἐπιδόσεως δὲν ὑπολογίζεται εἰς τὴν προθεσμίαν, ἀγωγὴ ἐπιδोθεῖσα τὴν τετάρτην τῆς ἐβδομάδος δύναται νὰ συζητηθῇ τὸ σάββατον. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ἴδ. Boitard B', 52. Thomine ἀρ. 475.

6) Πολ. 621. Γαλ. 72. Ὅταν ὁ πρόεδρος συγχωρήσῃ βραχυπρόθεσμον κλήσιν, ὀφείλει ὁ ἐνάγων νὰ ἐπισυνάψῃ εἰς τὴν ἀγωγὴν, τὴν κοινοποιηθησομένην εἰς τὸν ἐναγόμενον, τὴν πρᾶξιν τοῦ προέδρου (πολ. 622 ἐδ. 2).

7) Τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ προπάντων ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς εὐρεθῇ ἀξίζον πλέον τῶν 500 δραχμῶν, ἢ ἀμφισβητηθῇ ὁ τίτλος, ἐφ' οὗ στηρίζεται (ἀνωτ. § 117 σημ. 2. Miterm. Beitr. Δ'. 68).

8) Πολ. 624 (Βαυαρ. Σχ. § 327 ἐδ. 2)· κατὰ τὸ 2 ἐδ. τοῦ ἄρθρου τούτου δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπιδοθῇ ἐκ νέου ἡ ἀγωγή, ἀλλ' ἄρχονται αἱ τῶν συνήθων δικῶν προθεσμίαι ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς παραπεμπούσης ἀποφάσεως. Ὡστε ἡ διάταξις αὐτοῦ αὕτη, μὴ οὖσα δημοσίας τάξεως, ἐφαρμόζεται κατ' αἵτησιν τοῦ ἐναγομένου ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει τοῦ δικαστηρίου ὑποβαλλομένην.

9) Ὁ ἐναγόμενος ἀπολογεῖται διὰ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ προτάσεων (ὅρ. σημ. 5 τοῦ § τούτου)· ἡ ἀπολογία περιέχει καὶ ἐνταῦθα ὅσα καὶ ἐν ταῖς συνήθεσι δίκαις (ἀνωτ. § 101)· μόνον τὸ πρὸς ἀνταγωγὴν δικαίωμα εἶναι περιωρισμένον (πολ. 633. βαυαρ. Σχ. § 330. 331).

10) Ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνωτέρω ἐν τοῖς § § 110—113 ἐξηγηθέντα, ἥγουν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 580—611 (Πολ. 623 ἐδ. 2).

2). Πῶς προτείνεται ἡ τῆς ἐγγυήσεως καὶ ὁμολογίας ἔνστασις; Ὅχι

+ Τοῦ ἄρθ. 596 συνεμφέρει 596 τοῖς ὑποστηρικταῖς

τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων· ἡγουν οἱ ἔρκοι πρέπει, εἰ δυνατόν, νὰ δίδωνται ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει· οἱ μάρτυρες ¹¹ καὶ οἱ πραγματογνώμονες, ἐὰν μὴ κατοικῶσι ἀπώτερον τῶν 4 σχολίων, νὰ ἐξετάζωνται ἐπὶ ἀκροατηρίου καὶ νὰ μὴ συντάσσεται, ἐπὶ ἀνεκκλητήτων διαφορῶν, ἔκθεσις τῆς ἐξετάσεως αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον ν' ἀναφέρονται ἐν τῇ ἀποφάσει τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων καὶ τὸ ἐξαγόμενον τῶν καταθέσεων αὐτῶν· τέλος δὲ τὰ ἀναφυόμενα παρεμπίπτοντα νὰ δικάζωνται παραχρῆμα ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ¹².

ὡς ἐπὶ συνήθων δικῶν, ὅτι προσεκληθήσαν ἐγγυηταὶ ἢ ὁμόδικοι, ἀλλ' *ΚΕ. 340* ὅτι θέλουσι προσκληθῆ, διότι ὁ νόμος δὲν χορηγεῖ τῷ ἐναγομένῳ ἐν τῇ προδικασίᾳ πρὸς τοῦτο προθεσμίαν, ὅπως εἰς τὰς συνήθεις δίκας γίνεται διὰ τοῦ 561 ἄρθρου· ἄρα διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων ἐπικαλούμενος τὴν ἔνστασιν ταύτην, μόνον ὅτι μέλλει νὰ προσκαλέσῃ ὁμολοκούς ἢ ἐγγυητάς δύναται νὰ εἴπῃ (arg. πολ. 502. ἄνωτέρ. § 104 σημ. 24) 'Ἐν ταῖς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δίκαις, αἰτινές εἰσι συνοπτικῆς διαδικασίας, πρέπει νὰ προτείνωνται ἐκκαθαρισμένοι ἐνστάσεις, ἥτοι ἐνστάσεις ἀποδεικνύμεναι· εὐθὺς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ (κατωτ. § 285 σημ. 5).

11) Τὰ πρωτοδικεῖα, ἵνα τηρῶσι τὴν οὐσιώδη ταύτην διάταξιν τοῦ νόμου, ὀφείλουσιν οὕτω νὰ διατάττωσιν· «οἱ μάρτυρες οἱ κατοικοῦντες ἐντὸς 4 σχολίων θέλουσιν ἐξετασθῆ ἐπὶ ἀκροατηρίου, οἱ λοιποὶ ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ».

12) Πολ. 625. Γαλ. 407, 409, 410. Ἡ διάταξις τοῦ νόμου ὅτι ἐπὶ ἀνεκκλητήτων διαφορῶν δὲν πρέπει νὰ συντάσσεται ἔκθεσις τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων (ἡγουν δὲν πρέπει νὰ σημειῶνται τι περὶ αὐτῶν ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς συνεδριάσεως· κατωτ. § 195 σημ. 1), ἐφαρμοζέσθαι μόνον εἰς τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου ἐξέτασιν· μένει δὲ ἀνεκτέλεστος καὶ διότι εἶναι ἀμφίβολον συχναὶς τὸ πραγματικὸν τῆς ἐφαρμογῆς αὐτῆς καὶ διότι τὰ δικαστήρια συνήθως ἐκδίδουσι τὰς ἀποφάσεις αὐτῶν οὐχὶ ἀμέσως. Περὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐξετάσεων ἀνάγκη καὶ ἐνταῦθα νὰ συντάσσεται ἔκθεσις· σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη οἰκονομίαν δαπάνης σκοπεῖ, καὶ παραβιασθεῖσα ἀποτέλεσμα ἔχει ὅτι δὲν ἐπιβαρύνονται οἱ διάδικοι τῇ δαπάνῃ ταύτῃ. Ἐὰν δὲν συντα-

γ') κατὰ τὴν ἀποδείξιν· κατὰ γενικὸν κανόνα ἀπαιτεῖται καὶ ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις πλήρης ἀποδείξεις, διὰ τῶν συνήθων ἀποδεικτικῶν μέσων προσαγομένη 13· ἀλλὰ κατ' ἐξαιρέσιν ἐνίοτε ἀρκεῖ καὶ ἀπλή βεβαίωσις 14.

δ') κατὰ τὴν δικαστικὴν δαπάνην· τὰ δικαιώματα τῶν δικηγόρων ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις εἰσὶ κατὰ τὸ ἥμισυ μικρότερα τῶν ἐν ταῖς συνήθεσιν 15.

ἐ/δ' ἐν αὐταῖς αὐτῶν, 29

57) κατὰ τὴν αὐτῶν

Γ'. Εἰδικὰ θέματα.

1) Περὶ προσωρινῶν μέτρων α).

§ 119. Προσωρινὰ μέτρα λέγονται ἐκεῖνα τοῦ δικαστηρίου αἱ διαταγαί, δι' ὧν ἕνεκα κινδύνου ἐπικειμένου ἐπιμελεῖται 16

Πρὸς γένεσιν αὐτῶν καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν ἐν αὐτοῖς περιλαμβανόμενων ἀποδείξεων (490 § 6); 1A 472

χθῶς πρακτικὰ τῆς ἐξετάσεως, καίτοι ἐφεσίμου τῆς δίκης οὐσης; ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον εἰς ὃ μεταβιβάζεται ἡ διαφορὰ, δὲν ἔχει τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων ἐγγράφως ἀποδεικνυομένας, ἵνα στηρίξῃ ἐπ' αὐτῶν τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ, ἀνάγκη νὰ διατάξῃ νέαν ἐξέτασιν καὶ νὰ ἐπιβάλῃ τὰ ἐξόδα εἰς βάρος τοῦ πρωτοδικείου (πολ. 348)· ἄλλως ἐν μέρει σκέπτονται οἱ γάλλοι συγγραφεῖς, ἀλλὰ τὸ συναγόμενον τῶν σκέψεων αὐτῶν εἶναι σχεδὸν τὸ αὐτό. Carré ζ. 1484 quinq. Bourbeau σ. 102.

13) Καὶ ἐνταῦθα τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως εἰσὶ τὰ αὐτά, καὶ περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων οἱ αὐτοὶ ἐν γένει ἱσχύουσι κανόνες· ἐν ταῖς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δίκαις, ἐπειδὴ προτείνονται μόνον ἐκκαθαρισμέναι ἐνστάσεις, ὑποχρεοῦται ὁ ἀνακόπτων φυσικῶ τῷ λόγῳ εἰς προαπόδειξιν.

14) Τί ἐστὶ βεβαίωσις ἰδ. κατωτ. (§ 164 σημ. 8). παραδείγματα ἐν οἷς ἀρκεῖ ἀπλή βεβαίωσις ὅρα ἐν τοῖς ἀρ. 45. 630. 883. Frunke Civilprozess B', 46.

15) Ἰδ. τὸ διάταγμα τῆς 8 μαΐου 1835 περὶ δικαιωμάτων τῶν δικηγόρων ἀρθ. 2 «εἰς συνοπτικὰς ὑποθέσεις.... δίδονται μόνον τὸ ἥμισυ τῶν προαναφερθέντων δικαιωμάτων...».

α) Πολ. 618 § 1, 626—628. Βρυξρ. σχ. § 316 a. 323—325. Βαυρ. δικ. 605—629.

κανονίζεται προσκαίρως ἢ διασφαλίζεται ἢ διαφορά¹ τοιαῦτα δὲ μέτρα δύναται νὰ διατάξῃ οὐ μόνον τὸ πρωτοδικεῖον ἐν τῇ συνοπτικῇ διαδικασίᾳ, ἀλλὰ καὶ ὁ πρόεδρος αὐτοῦ² καὶ ὁ εἰρηνοδίκης³. Ἐνταῦθα γίνεται λόγος μόνον περὶ τῶν παρὰ τοῦ πρωτοδικείου διατασσομένων προσωρινῶν μέτρων, τὰ ὅποια, διὰ τὸ κατεπεῖγον τῆς φύσεως αὐτῶν, κατατάσσονται εὐλόγως εἰς τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν. Παρατηρητέον δὲ εἰδικώτερον περὶ αὐτῶν ταῦτα·

α') εἰςὶ πάντοτε ἀναγκαῖον παράρτημα ἄλλης κυρίας δίκης, παρούσης ἢ μελλούσης, καὶ δύνανται εἰς παντὸς εἶδους διαφορὰς ν' ἀπαντηθῶσι⁴. προτίθεται δὲ δι' αὐτῶν

1) Carré ζ. 1472· «προσωρινὰ μέτρα εἰςὶ τὰ ἀφίνοντα ἄθικτον καὶ ἡ. 155⁷ ἐκκρεμῇ τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν»· ἀκριθέστερον ἐκφράζεται ὁ συγγραφεὺς οὗτος ἐν τῷ ἀρ. XCVI· «ὁ νομοθέτης προσωρινὰ μέτρα ἐννοεῖ ἐκεῖνα μόνον, δι' ὧν σκοπεῖται, πρὸ τῆς διαγνώσεως δίκης ἐγεροθείσης ἤδη ἢ ἐγεροθισομένης, ἢ ἀπόλαυσις ἢ κατάληψις καθόλου ἢ ἐν μέρει τοῦ ἐπιδίκου πράγματος, ἢ ἡ ἐξασφάλις αὐτοῦ ἀπὸ ἐνδεχομένης ἀπωλείας ἢ ὑφαίρεσεως». Τὸ προσωρινὸν μέτρον δύναται νὰ αἰτήσῃ καὶ ὁ ἐν τῇ κυρίᾳ δίκῃ ἐναγόμενος· σκοπὸς δὲ αὐτοῦ εἶναι ἢ α') ἐξασφάλις τοῦ ἀντικειμένου τῆς διενέξεως, ἵνα καταστῇ ἐφικτὴ ἢ ἐκτέλεσις τῆς ἐκδοθησομένης ὀριστικῆς ἀποφάσεως, ἢ β') ἐπιτυχία προσωρινῇ τοῦ κυρίου σκοποῦ τῆς δίκης· τοῦ πρώτου εἶδους εἰςὶ π. γ. αἱ ἐπιθέσεις σφραγίδων, ἢ συντηρητικὴ κατὰσχέσις τοῦ διεκδικουμένου πράγματος ἢ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, ἢ ἀπαγόρευσις καινοτομιῶν ἐπὶ τοῦ πράγματος τοῦ δευτέρου εἶδους ἢ αἰτήσεις τῆς συζύγου περὶ διατροφῆς κατὰ τὴν περὶ διαζυγίου δίκην, ἢ τοῦ τέκνου περὶ προσωρινῆς διατροφῆς ἐν τῇ κατὰ τοῦ πατρὸς περὶ διατροφῆς κυρίᾳ δίκῃ.

2) Πολ. 634 § 1. Ἐνεκα τούτου σπανίως εἰσάγονται αἰτήσεις περὶ προσωρινῶν μέτρων εἰς δλόκληρον τὸ δικαστήριον· διότι διὰ τοῦ προέδρου ἐπιτυγχάνονται ταχύτερον· ἀλλ' ὁ πρόεδρος πρέπει νὰ συγχωρῇ αὐτὰ ἐπὶ ἐσχάτου κινδύνου.

3) Πολ. 490 ζ'. 874. 1035 ἐδ. 2. 1060.

4) Δικαστήριον ἁρμόδιον εἶναι τὸ καὶ διὰ τὴν κυρίαν δίκην τοιοῦτον· ἐπὶ ἀπολύτου ὅμως ἀνάγκης δύνανται νὰ γείνη καὶ εἰς ἕτερον δικαστήριον προσφυγὴ (arg. Πολ. 258. Seuffert B', 43).

ὁ ἐνάγων ὅτε μὲν τὴν ἐπιτυχίαν ὠφελημάτων τινῶν διὰ τοῦ προκαταρκτικοῦ κανονισμοῦ τῆς διαφορᾶς, ὅτε δὲ τὴν διευκλυνσιν τῆς δίκης καὶ τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς.

β') πρέπει νὰ συγχωρῶνται ὅσάκις ὑπάρχει ἀποδεδειγμένος κίνδυνος καὶ νὰ μὴ ἐπηρεάζωσιν ἄνευ ἀπαραιτήτου ἀνάγκης τὴν ἀρχὴν «*lite pendente nihil est innovandum*⁵⁾». διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπιτρέπωνται μόνον ὅσα ἀρκοῦσι πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου, μεταξὺ δὲ πολλῶν τῆς αὐτῆς ἐνεργείας τὸ ἥττον ὀχληρὸν καὶ ἐπιβλαβὲς τῷ ἐναγομένῳ⁶⁾ οὐδέποτε ὅμως πρέπει νὰ μεταβάλληται ἡ διακατοχή⁷⁾, ἀλλὰ μόνον νὰ περιορίζηται⁸⁾.

ΚΘ 44
ΚΘ 43 γ') ἔχουσι προσωρινὸν μόνον ἀποτέλεσμα, ὅπερ παύει ἅμα κανονισθῇ ὁριστικῶς ἡ κυρία δίκη ἢ ἐκλείψῃ ὅπως-δήποτε ὁ κίνδυνος⁹⁾. Καὶ ἡ περὶ καταργήσεως αὐτῶν δια-

5) Seuffert σ. 41. Gönner Handb. Δ'. 293.

6) Seuffert σ. 42.

7) 'Επὶ τῶν συντηρητικῶν κατασχέσεων (ἄρθρ. 1039 Πολ.) ἡ ὅταν ᾔηται ἀδύνατον ν' ἀποτραπῇ ἄλλως ὁ κίνδυνος, μεταβάλλεται διὰ τοῦ συντηρητικοῦ μέτρου καὶ ἡ διακατοχή. (Gönner. σ. 308. Schmid § 198 σημ. 6).

8) Δι' ἀπειλῆς π. χ. ποινῆς ἢ ὑποχρεώσεως εἰς ἐγγύησιν, δι' ἀπαγορεύσεως πράξεων τινῶν ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου πράγματος· οἷον τῆς δεῖνος μεταβολῆς ἢ καλλιεργείας αὐτοῦ κ. τ. τ.

Λ. 478 9) Κατὰ τὸ 627 ἄρθρον τοιαῦται ἀποφάσεις ἀργοῦσι α') μετὰ τὴν ἐκδοσιν τελεσιδίκου ἀποφάσεως ἐν τῇ κυρίᾳ δίκῃ κατὰ τοῦ ἐπιτυχόντος τὸ προσωρινὸν μέτρον· β') ἐκτελεσθείσης τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκδοθείσης ὁριστικῆς ἀποφάσεως (π. χ. Seuff. Blatt. ις', 329)· γ') ἐπελθόντος συμβιβασμοῦ περὶ τοῦ φιλονεικουμένου πράγματος καὶ δ') ἀπομακρυνθέντος τοῦ κινδύνου δι' ἐγγυήσεως ἢ κατ' ἄλλον τρόπον (Bauar. Σχ. § 334. Seuffert σ. 44). Ὑπάρχοντα δὲ καὶ αἱ τοιαῦται δίκαι εἰς τοὺς δύο βαθμούς. (ΑΠ. 314 τοῦ 57). Ὁ Toulhier (ἄρ. 95) δὲν ἀποδίδει ἰσχὺν δεδικασμένου εἰς τὰς τοιαύτας ἀποφάσεις· ἀλλ' ἀφοῦ πᾶσα ἀπόφασις, ἀποφαινομένη περὶ τινος διαφορᾶς, ὑποχρεοῖ τοὺς δικαζομένους,

ξίς τῶν διαδικασιῶν (*ordo judiciorum privatorum*), ἡ ἐν τοιαύταις διαφοραῖς παρατηρουμένη διαδικασία ἦτο ὅλως ἐκτακτος καὶ ἐξαιρετικὴ· διότι ὁ πρᾶτωρ ἐνταῦθα, μετὰ τὴν ἐνώπιον αὐτοῦ ἀνάπτυξιν τῆς ὑποθέσεως, δὲν ἐκάθιζεν εὐθὺς δικαστὴν, ἀλλ' ἔλυε προσωρινῶς αὐτὸς τὴν διαφορὰν διὰ παραγγέλματος πρὸς τὸν ἐναγόμενον ἐκδιδόμενου, καὶ εἰ μὲν οὗτος ὑπῆκουεν εἰς τὸ παράγγελμα, ἐπερατοῦτο ἡ δίκη, εἰ δὲ μὴ διωρίζετο δικαστὴς καὶ ἡ δίκη ἐλάμβανε τὴν συνήθη αὐτῆς πορείαν, ἀλλὰ κατὰ τινὰς ἴσως τροποποιήσεις· μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς κοινῆς διαδικασίας ἐξέλιπε φυσικῶς τῷ λόγῳ καὶ ὁ διὰ τοῦ πρᾶτωρος γινόμενος προκαταρκτικὸς τῆς ὑποθέσεως κανονισμός, διέμεινεν ὅμως καὶ ὕστερον ἡ συνοπτικότης ³ τῆς διαδικασίας οὐ μόνον ἐν τῇ δίκῃ περὶ ἀνακτῆσεως, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ περὶ διατηρήσεως τῆς νομῆς ⁴· ἡ συνοπτικότης δὲ αὕτη μετενεχθεῖσα εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας περιῆλθε καὶ εἰς τὴν ἡμετέραν· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τὸ περὶ κτῆσεως τῆς διακατοχῆς παράγγελμα δὲν εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας ⁵.

β') Τὸ παράγγελμα πρὸς διατήρησιν τῆς νομῆς α).

§ 121. Τὸ παράγγελμα τοῦτο κινεῖται ὡςάκις διατα-

3) Περὶ τούτου εἰσὶ πάντες οἱ συγγραφεῖς σύμφωνοι. Bayer Summar. Pr. σ. 156 σημ. 4. Mühlenbr. Entw. σ. 206. Schmid B', § 0 σημ. 5.

4) Bayer σ. 155 σημ. 2.

5) Κατὰ τοὺς συγγραφεῖς τῆς πρώτης κοινῆς τῶν γερμανῶν δικονομίας καὶ τοῦτο τὸ παράγγελμα συνοπτικῶς δικάζεται (Linde Lehr. § 342 σημ. 9. Mühlenbr. § 450)· ἡ ἡμετέρα δικονομία (ἄρθ. 629) δὲν κατατάσσει αὐτὰ εἰς τὰς συνοπτικὰς δίκας, ὥς καὶ ἡ τῆς Βάδης (§ 843), ὥστε μόνον ὅταν φέρῃ χαρακτηριστὰ κατεπεύγοντος ἀνάγκης ἐνταῦθα.

α) Τὸ παράγγελμα τοῦτο κινεῖται εἴτε ὅλον τὸ κτῆμα εἴτε μέρος

ράττεται ἀπλῶς ἡ διακατοχή χωρὶς ν' ἀφαιρεθῇ¹. προ-
παίτεϊ δὲ τὴν συνύπαρξιν τῶν ἐξῆς περιστατικῶν·

α') νομικὴν διακατοχὴν παρὰ τῷ ἐνάγωνι². ἀδιάφο-
ρος δ' ἐστὶν ἡ ἐποχὴ τῆς ἐνάρξεως τῆς διακατοχῆς ταύ-
της, ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑπάρχῃ κατὰ τὸν χρόνον τῆς δια-
ταράξεως³. *ΚΑ. 178*
ΚΑ. 358
ΚΑ. 405
ΚΗ. 141
ΚΖ. 421

τοῦ παρόντος νόμου *ΚΑ. 172*
ΚΑ. 37

αὐτοῦ, εἴτε ἐξ ἀδιαίρετου ἰσχυρίζεται διακατέχειν ὁ ἐνάγων (νόμ. 1 § 7 π. 43, 17. Dalloz ἄρ. 210). Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν γερμανῶν δικονομίας διαιροῦσι τὸ παράγγελμα τοῦτο εἰς δύο δίκας· τὸ *possessorium summariissimum* καὶ τὸ *possessorium ordinarium*· δι' ἐκείνου μὲν κανονίζεται προσωρινῶς, διὰ τούτου δὲ ὀριστικῶς ἡ περὶ διακατο-
χῆς ἔρις (Bayer σ. 160. 180)· παρ' ἡμῶν τὸ *possessorium summa-
riissimum* δικάζουσι τὰ εἰρηνοδικεῖα (πολ. 490, 5)· τὸ δὲ *ordinarium*
τὰ πρωτοδικεῖα (Στοιχ. ἄστ. δικ. § 112). Περί τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρ.
631 ὅρα σημ. 8 τοῦ § τούτου.

1) Νόμ. 1 § 4 π. (43, 17)· *hoc interdictum tuetur ne amittatur possessio*. Ἡ διατάραξις δύναται νὰ γείνη ἐπὶ κινήτων ἢ ἀκινήτων· συνηθεστέρα ἀπαντᾷται ἐπὶ ἀκινήτων· κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὑπῆρχον ἴδια δι' ἐκάστην τῶν διαταράξεων παραγγέλματα, τὸ *interd. utrubi* περὶ κινήτων καὶ τὸ *interd. uti possidetis* περὶ ἀκινήτων (περὶ ὧν ὅρ. Στοιχ. ἄστ. δικ. § 109 σημ. 2). Ἀγωγαὶ περὶ νομῆς κινήτων δὲν ὑπάρχουσι παρὰ τοῖς Γάλλοις, διὰ τὸν παρ' αὐτοῖς ἰσχύοντα κανόνα· *en fait de meubles, possession vaut titre* (ὅρ. 2279 τοῦ γαλ. κώδ. Boitard B', 91. Dalloz ἄρ. 490)· τοιαύτην γνώμην φαίνεται ἔχων καὶ περὶ τῆς δικονομίας ἡμῶν ὁ Φέδερσ (σ. 77) «μ' ὅλα ταῦτα ἀναγόμενα (τὰ παραγγέλματα) εἰς τὴν νομὴν ἀκινήτου κτήματος»· ἀλλὰ δὲν συνάγεται τίποτε ἀπὸ τὸ 20 ἄρθρον, ὃ ἐπικαλεῖται.

2) Ἐπειδὴ, ἂν ὁ ἐνάγων διακατέχῃ διανοίᾳ κυρίου ἢ μὴ, εἶναι ζήτημα ἐκ τῶν διαφορῶν πράξεων τῶν πρὸς τοῦτο παρ' αὐτοῦ ἐνεργουμένων συναγόμενον, ἔπεται ὅτι ἀρκεῖ ἐν τῇ ἀγωγῇ ν' ἀναφέρῃ ἀπλῶς ὅτι διακατέχει διανοίᾳ κυρίου τὸ πρᾶγμα, χωρὶς νὰ ὀφείλῃ νὰ ἐκθέσῃ καὶ τὰς μερικὰς πράξεις τῆς διακατοχῆς αὐτοῦ (Seuffert's Bätter II, 56). Πότε ὁ ἐνάγων λογίζεται διακατέχων κατὰ τὴν νομικὴν σημασίαν τῆς λέξεως εἶναι ζήτημα τοῦ ἀστυχοῦ δικαίου· ἀπαιτεῖται δηλαδή ν' ἀπέκτησε τὴν νομὴν καὶ νὰ διατελῇ ἔτι ἐν αὐτῇ (Στοιχ. § 104, 105).

3) Νόμ. 1 § 4 π. *uti possidetis* (43, 17)· *interdictum . . . uti possidetis* *Κ. 6. 200.*

β') πράξιν τινα διαταράξεως ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου· πλὴν δὲν ἀρκεῖ οἰαδήποτε διατάραξις, ἀλλ' ἀπαιτεῖται διατάραξις, τῆς νομῆς τὴν ἐξάσκησιν ἐπηρεάζουσα ⁴.

γ') ἐνστάσεις κατὰ τῆς ἀγωγῆς δύνανται ν' ἀντιταχθῶσιν ἢ τῆς ἐνιαυσίου παραγραφῆς ⁵ ἢ ὅτι ὁ ἐνάγων *ἔχει τὸ παραγράφω τὸ ἐν ἐμῇ ἐξουσίᾳ διατάραξαι τὸ δικαίωμα* καὶ, ὡς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ νόμου, Κτ. 348

possidetis . . . redditur, ne vis fiat ei, qui possidet . . . hoc interdictum tuetur, ne amittatur possessio; denique praetor possidenti vim fieri vetat. Ὅθεν τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἐστὶ καὶ ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων, ὅτι ἐνέμετα κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαταράξεως (περὶ τῆς ἀποδείξεως ταύτης ὁρ. κατωτ. σημ. 5 τοῦ 170 §. Καλλιγ. Β', ἀρ. 80. Στοιχ. § 124 σημ. 3). Πόσον χρόνον πρότερον ἐνέμετο ἀδιάφορόν ἐστὶ κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον (ΑΠ. 190 τοῦ 50)· κατὰ τὴν γαλλικὴν δὲ δικονομίαν (ἄρθρ. 23) αἱ περὶ νομῆς ἀγωγαὶ δὲν γίνονται δεκταί, εἰμὴ ἐὰν κινηθῶσι παρ' ἐκείνων, οἵτινες πρὸ ἐνὸς ἔτους τοῦλάχιστον διετέλουν ἐν νομῇ ἡσυχῶ εἴτε αὐτοὶ εἴτε ἄλλος τις ἀντ' αὐτῶν. Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος προτείνει ὅτι συγκατέχει μετὰ τοῦ ἐνάγοντος, ἀρνεῖται αὐτῷ τὴν ἀποκλειστικὴν νομὴν· ἀρα ὀφείλει οὗτος ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶναι ἀποκλειστικῶς νομεὺς αὐτῆς. Σαβιν. 485.

4) Οὐχὶ πᾶσα πρᾶξις παρενοχλοῦσα ἡμᾶς ἐν τῇ νομῇ τοῦ κτήματος δίδωσι δικαίωμα εἰς χρῆσιν τοῦ παραγγέλματος, ἀλλ' αἱ παρενοχλήσεις ἐκεῖναι, αἵτινες ἐμποδίζουν ἡμῖν τὴν ἐξάσκησιν τῶν τῆς νομῆς δικαιωμάτων (νόμ. 3 § 2, 3. 9 π. 43, 17) hoc interdictum sufficit ei, qui edificare in suo prohibetur; etenim videris mihi possessionis controversiam facere, qui prohibes me uti mea possessione· ἀλλὰ δὲν ἀπαιτεῖται πάλιν ὁ παρενοχλῶν ἡμᾶς ν' ἀντιποιῇται αὐτὸς νομὴν ἐπὶ τοῦ πράγματος, ὡς φαίνεται θέλων ὁ Vangerow ἐν οἷς λέγει (σ. 768, 774)· «κατ' ἐκείνου μόνον δύναται νὰ κινηθῇ τὸ παράγγελμα, ὅστις πραγματικῶς διαμφισβητεῖ ἡμῖν καθ' ὅλου ἢ ἐν μέρει τὴν νομὴν» καὶ ὁ Boitard (Β', 89), διότι κατὰ τὸν 3 § τοῦ αὐτοῦ νόμου quum inquilinus (ὁ μισθωτὴς οἰκίας) dominum aedes reflucere volentem prohiberet aequae competere interdictum uti possidetis placuit· ἐνταῦθα δὲν δύναται, βεβαίως, νὰ εἴπῃ τις ὅτι ὁ μισθωτὴς ἀντιποιεῖται νομὴν (τὴν γνώμην του ταύτην μετέβαλεν ὁ Vangerow ἐν τῇ ζ' ἐκδ. σ. 683)· κατὰ τὸν Σαβινὴν (σ. 479) ἀρκεῖ πᾶσα οἰαδήποτε παρενόχλησις (Στοιχ. § 103 σημ. 5—9).

5) Πελ. 629 § 1, νόμ. 1, πρ. π. (43, 17). Ἡ παραγραφή αὕτη ἢ ἐνιαύσιος, ἐπεὶ δὲν ἀρκεῖται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως ἐγγράφου τινὸς

Παραγράφω εἰς τὸ παραγράφω καὶ ὡς ἐν τῇ. Π. 264. ΠΑ. 37

Ἡ διαφορά
αὐτὴ ἐξαρτᾶται
ἐκ τῆς κατὰ
τὴν νομὴν
ἀπαιτήσεως
ΠΑ. 37-

ΚΑ. 194. 405. 198
 διακατέχει βίαν, λάθρα ἢ παρακλήτει βίαν. (Κυρώσειν τὸν νόμον ΝΑ. 37)
 αὐτὸς ἀμφὶ τὴν ἐπίσημότητα. ΚΓ. 437 ΚΑ. 570

ΚΣΤ. 88
 Α. 264

ἀλλ' ἀπὸ τῆς διαταράξεως (πολ. 193 συνδ. 629 § 1), τρέχει ἀπὸ τῆς
 ἡμέρας τῆς διαταράξεως (ῥηγουν καὶ ἡ ἡμέρα αὕτη ψηφίζεται εἰς τὸ
 ἔτος) καὶ λήγει παρελθόντος ἑνιαυτοῦ καὶ μιᾶς ἔτι ἡμέρας (Παπαρρηγ.
 Ζ' § 92). Οἱ Γάλλοι ἐξαιροῦσιν αὐτὴν ἕνεκα τοῦ 2060 ἄρθρου τοῦ κώ-
 δικος αὐτῶν (Carré ζ. 100. bis. Dalloz ἄρ. 581)· μετὰ τούτων δὲ συν-
 τίσσεται καὶ ὁ Καλλιγᾶς (Β' ἄρ. 65), ὅστις ἀν μελετήσῃ καθαρώτε-
 ρον τὸ ἄρθρ. 193, θέλει μάθει πῶς ἐξ αὐτοῦ προβαίνουνσι δίδυμοι
 ἄρχαι καὶ λύσεις τὴν ἐν σημ. 3 ἀπορίαν του· παρατηρητέον δ' ὅτι καὶ
 τὴν ἐν § 92 (§ 94 τῆς β' ἐκδ.) 2 σημειώσιν μου παρανοεῖ, εἰδοίτι τὰ
 αὐτόθι σημειούμενα ἄρθρα δὲν ἀναφέρονται ὡς ἄρθρα καθιερούντα προ-
 θεσμίας.

Ἀποζημιώσεις διὰ τὴν διατάραξιν δύναται νὰ αἰτηθῇ καὶ μετὰ τὸ
 ἔτος (νόμ. 4 π. de interd. 43, 1. νόμ. 4 βασ. 58, 14)· «τὰ ἐτήσια
 παραγγέλματα καὶ μετὰ ταῦτα εἰς τὸ περιελθὼν διηνηκῶς κινοῦνται»·
 ὁ κ. Καλλιγᾶς εὐρίσκει ἐσφαλμένην τὴν σημείωσίν μου ταύτην (ἄρ.
 65 σημ. 4), διότι κατ' αὐτὸν ἡ ἐξαίρεσις (τῆς μὴ ἐφαρμογῆς τῆς ἐνι-
 αυσίου παραγραφῆς) δὲν ἀφορᾷ τὴν ἀποζημιώσιν διὰ τὴν διατάραξιν,
 ἀλλὰ περιορίζεται μόνον εἰς τὸ περιελθὼν τῶντι ἡ ἐξαίρεσις τοῦ κ.
 Καλλιγᾶ ἡ περιοριζομένη εἰς τὸ περιελθὼν καὶ μὴ ἀφορῶσα τὴν ὅλην
 ἀποζημιώσιν, ἰσχύει ἐπὶ τῶν παραγγελμάτων, ταυτέστι διὰ τοῦ πα-
 ραγγέλματος uti possidetis δύναμαι καὶ μετὰ τὸ ἔτος νὰ αἰτήσω τὸ
 παρελθὼν εἰς τὸν διαταράξαντα· ἀλλὰ καὶ ἡ σημείωσίς μου δὲν περιέ-
 χει τι ἀντικείμενον εἰς ταῦτα κατ' αὐτὴν συνδυαζομένην πρὸς τὸ κεί-
 μενον, διὰ τῆς ἀγωγῆς περὶ διαταράξεως αἰτεῖται τὸ νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ
 ἐναγόμενος νὰ παύσῃ διαταράττων καὶ ν' ἀνορθώσῃ τὴν γενομένην ζη-
 μίαν· τὸ πρῶτον παραγράφεται εἰς ἓν ἔτος, τὸ δεύτερον ὅχι· εἶναι
 τοῦτο ἐσφαλμένον; δὲν πιστεύω· διότι τὸ ἄρθρ. 629 ὁμιλεῖ περὶ παρα-
 γραφῆς τῆς πρώτης αἰτήσεως.

6) Νόμ. 1 πρ. § 5 αὐτ. ait Praetor, uti eas ades, quibusde agi-
 tur. nec vi, nec clam, nec precario alter ab altero possidetis, quo-
 minus ita possideatis vim fieri veto. Ἡ ὑπεράσπισις τοῦ ἐναγομένου,
 ὅτι ἡ διακατοχὴ τοῦ ἐνάγοντος φέρει τὸ ἐλάττωμα τῆς βίας κλπ.,
 ἀποτελοῦσα ἔνστασιν κατὰ τῆς ἀγωγῆς (ἐκτὸς τοῦ λάθρα), ἀποδεικτέα
 ἐστὶ παρ' αὐτοῦ· ἐὰν λοιπὸν τὸ δικαστήριον πεισθῇ περὶ τῆς ὑπάρξεως
 τινος τῶν ἐλαττωμάτων αὐτῶν, ἀπορρίπτει τὴν ἀγωγήν· μάλιστα δὲ
 κατὰ τὸ 631 ἄρθρον ὀφείλει καὶ νὰ ἐπιδικάσῃ τὴν διακατοχὴν τῷ
 ἐναγόμενῳ (Σχόλιν. σ. 491. + ὅρ. καὶ Στοιχ. § 109 σημ. 17). Ἀλλ' ἡ

δ') σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς ἐστὶ τὸ νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος ἐπὶ ποινῇ νὰ παύσῃ τοῦ λοιποῦ διαταράττων καὶ ν' ἀνορθώσῃ τὴν γενομένην ζημίαν ⁷· κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον τὸ παράγγελμα τοῦτο ἦτο διπλῆς φύσεως, ἦται ἀμφοτέρω οἱ διάδικοι ἔφερον ἐν ταύτῳ χαρακτῆρα ἐνάγοντος καὶ ἐναγομένου· ἀλλὰ καὶ παρ' ἡμῖν, ἐπὶ ἀμοιβαίας ἀντιποιήσεως τῆς νομῆς, προστατεύεται ἐκεῖνος τῶν διαδίκων, ὅστις ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὴν νεωτέραν ἀνεπίληπτον καὶ ἥσυχον διακατοχῆς πράξιν ⁸.

ΚΑ 358

Ὁ δὲ ἀνελαισόμενος σὶ σὺν ἡσυχίᾳ ΚΒ. 641.

βία, τὸ κρύφιον καὶ ἡ παράκλησις ἀπαιτεῖται νὰ ἐλαβὼν χώραν πρὸς τὸν ἐναγόμενον, οὐχὶ πρὸς τρίτον (νόμ. 1 § 9. νόμ. 3 § 10 αὐτ.).

7) Πολ. 639 (Goschen § 605 ἀρ. 3. Carré ζ. 124). Διὰ τὴν περαιτέρω διατάραξιν ἀπαγγέλλεται χρηματικὴ ποινὴ (κατωτ. § 261 σημ. 4).

ΚΠ. 437

8) Πρβ. § 7 εἰσηγ. (4, 15). Θεόφ. αὐτ. «διὰ τοῦτο δὲ διπλᾶ λέγονται, ἐπειδὴ ἴση τῶν δικαζομένων ἐκατέρου ἐστὶν ἡ αἴρεσις, καὶ οὐδεὶς κατεξαίρετον ῥέος (ἐναγόμετος) ἢ ἄκτωρ (ἐνάγων) ἐστὶν ἐν αὐτοῖς, ἀλλ' ἕκαστος αὐτῶν καὶ ῥέου καὶ ἄκτωρος τάξιν ἐπέχει· διότι ἔριδες περὶ νομῆς στρέφονται ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς ἀμοιβαίαν διακατοχῆς ἀντιποιήσιν· ἤγουν ἐρίζουσιν οἱ διάδικοι, ἐπειδὴ ἕκαστος αὐτῶν ἀξιοῖ νομεὺς εἶναι· τοῦτό ἐστι, νομίζω, ἡ διπλῇ τοῦ παραγγέλματος τούτου φύσις (νόμ. 3 § 1 π. αὐτ. νόμ. 2 πρ. π. 43, 1)· ἔνεκα τούτου δύναται καὶ ὁ ἐναγόμενος νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου νὰ ἐπιδικασθῇ αὐτῷ ἡ νομή. Ἄν διὰ τὸ διπλοφυὲς τοῦ παραγγέλματος ἐπικηται κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἀμφοτέροις τοῖς διαδίκωις ἡ ἀπόδειξις τῆς νομῆς, ἀσύμφωνοί εἰσιν οἱ συγγραφεῖς (Σαβιν. Besitz 482, 484. Vanger § 336)· συμφωνότερα πρὸς τὴν ἡμετέραν δικονομίαν τοῦ Σαβινῆ ἐστὶν ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἡ κυρία ἀπόδειξις ἐπικείται τῷ ἐνάγοντι· διότι κατὰ τὸ 630 ἄρθρον αὐτῆς κρατεῖ κατὰ κανόνα καὶ ἐνταῦθα ἡ διάταξις *actore non probante reus absolvitur* (πολ. 77)· μόνον τοῦτο δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ παρ' ἡμῖν, ὅτι ὁσάκις ἐκ τῶν προσαχθεῖσάν ἀποδείξεων προκύπτωσιν ἐνεργηθεῖσαι παρ' ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων διακατοχῆς πράξεις, δύναται νὰ ἐπιδικασθῇ εἰς τὸν ἐναγόμενον ἡ νομή, εἰάν αἱ πράξεις αὐτοῦ παρίστανται νεώτεραι καὶ ἀνεπίληπτοι (πολ. 634, § 329 ἐδ. 3 βαυαρ. Σχ.) ἢ τοῦ ἀντιδίκου ἡ διακατοχὴ φέρῃ τι τῶν 9 ἐλαττωμάτων (*possidet vi, clam, precario*· ἀνωτέρ. σημ. 6).

157

ST 388 - P.156 - IE 588. IB 360 ID 570. II+588 KA 612.

γ') Τὸ παράγγελμα πρὸς ἀνάκτησιν τῆς τομῆς. ΚΗ. 219-364. 237

§ 122. Διὰ τοῦ παραγγέλματος τούτου αἰτεῖται ἡ ἀνάκτησις τῆς βιαίως¹ ἀπολεσθείσης νομῆς ἀκινήτου,

τοῦ § τούτου. Carré ζ. 141)· ἐὰν ὅμως μήτε ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρίσθῃ, μήτε ἐκ τῶν ἀποδείξεων προέκυψεν ὅτι ἐνήργησε καὶ αὐτὸς πράξεις διακατοχῆς, ἡ δὲ ἀγωγή ἀπερρίφθῃ ὡς ἀναπόδεικτος μόνον, δὲν δύναται ὁ ἐναγόμενος νὰ στηρίξῃ ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως δικαιώματα νομῆς ἐπὶ τοῦ πράγματος. Ὡστε ἐκ τοῦ εἵδους τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ ἐναγομένου ῥυθμίζεται τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς· ἤγουν εἰ μὲν ὁ ἐναγόμενος περιορισθῇ εἰς τὴν ἀμφισβήτησιν ἀπλῶς τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς, τὸ δικαστήριον ἐξετάζει καὶ ἀποφαίνεται μόνον περὶ ταύτης, εἰ δὲ ἰσχυρίζεται ὅτι αὐτὸς εἶναι νομεύς, ἐξετάζεται καὶ ἀποφασίζεται τίς τῶν δύο νέμεται (Στοιχ. § 109 σημ. 10). Ἄλλως ἐννοοῦσιν ἐφαρμοζόμενον τὸ ἄρθρ. 631 ὁ Καλλιγᾶς (Β', 100 § 64) καὶ ὁ Παπαρρηγ. (Ζ', 126 § 90). Ἀποῦ ἐν τῷ θέματι τοῦ ἄρθρου τούτου ἐπιτρέπεται τῷ δικαστῇ νὰ ἐπιδικάσῃ τὴν νομὴν τῷ ἐναγομένῳ, ἐπιτρέπεται καὶ εἰς τοῦτον νὰ ὑποβάλλῃ αἴτησιν περὶ τούτου (Στοιχ. αὐτ. σημ. 17), διπλὸν ἔχουσαν χαρακτῆρα, κατ' οὐσίαν μὲν ἀντιθέτου ἀγωγῆς (οὐχὶ ἀναγωγῆς), δικονομικῶς δὲ ἐνστάσεως ἀνατρεπτικῆς (ἄρ. Στοιχ. § 135 σημ. 23, α').

1) Ἰδε Σχόλ. ὑπὸ τὸν 7 νόμ. βασ. (60, 17). Λέγει ὁ Πραίτωρ· «ᾔθεν σὺ τόνδε κατὰ βίαν ἀπήλασας, ἢ ἡ φαμίλιά σου ἀπήλασεν αὐτόν, περὶ τούτου τοῦ πράγματος καὶ περὶ ὧν εἶχε τότε ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ, μετὰ δὲ τὸν ἐνιαυτὸν εἰς ὅσον περιῆλθεν εἰς τὸν ἐξελάσαντα, δώσω τὴν ἀγωγὴν, ἥτοι τὸ ἰντέρδικτον». Ἡ ἐκβολὴ δὲ γίνε-
ται ἢ διὰ σωματικῆς βίας ἢ διὰ φόβου ἐμποιηθέντος τῷ νεμομένῳ ἐν τῷ δευτέρῳ θέματι ἀπαιτεῖται κατάληψις τοῦ κτήματος ἐκ μέρους τοῦ τὸν φόβον ἐμποιήσαντος (νόμ. 7 § 29. Βασ. 60, 17. νόμ. 1 § 29 π. 43, 16)· «καὶ ὁ κατὰ φόβον θορύβου ταραχθεὶς καὶ φυγὼν βίᾳ ἐκβέβληται, εἰ οἱ ἐλθόντες φυγόντος αὐτοῦ βίᾳ κατάσχωσι» (Στοιχ. § 106 σημ. 4). Τὸν ἐκβαλόντα ἡμᾶς δυνάμεθα ἐν αὐτῇ τῇ συμβολῇ ἀντεκβαλεῖν (ἄνωτέρ. § 3 σημ. 2). Ἡ διαστολὴ τῆς ἐνόπλου καὶ κοινῆς βίας, vis armata, vis quotidiana, ἢ ἄλλοτε ὑπάρχουσα ἐν τῷ ῥώμ. δικαίῳ ἐξέλιπεν ἐπὶ τέλους (Στοιχ. § 110 σημ. 4). Ἄλλοτε ποτε ὁ ἄρ. Πάγος (43 τοῦ 41) εἶπεν ὅτι ἄρκει πρὸς χρῆσιν τοῦ παραγγέλ-

Λ Β. 411

οὐχὶ κινήτου². Κινεῖται δὲ παρὰ τοῦ διανοῖα κυρίου³ νε- *ΚΗ-2*
μομένου καὶ ἀπὸ τῆς διακατοχῆς βιαίως ἐκβληθέντος⁴
κατὰ τοῦ ἐκβαλόντος ἢ ἐντειλαμένου τὴν ἐκβολήν⁵. οὐχὶ
Τι ἀρεῖν καὶ ἀνδραγαθίαν· ἐν ἡμῶν ΚΖ 471

Ἀπαράδεικτον ἀνδραγαθίαν. Δύο αἶσαι ἐναγομένοι, ἀφαιρέσει
ματος τούτου ἀπλῇ ἀπόχρῳσις διαταράξεως τῆς νομῆς (Καλλιγ. Β', *παρὰ*
106). Ἀδιάφορον δ' ἐστίν, ἂν ἐξεβλήθῃ τις εὐρισκόμενος ἤδη ἐν τῷ *220*
κτῆματι ἢ ἐκωλύθη βουλόμενος εἰσελθεῖν εἰς αὐτὸ (νόμ. 1 § 23—25 *ΚΗ*
βασ. αὐτ.), ἢ ἂν εἰσελθὼν ὁ βιαστής ἔδωκεν αὐτὸν καὶ ἠνάγκασεν εἰς
ἐργασίαν (§ 47 αὐτ.).

2) Νόμ. 7 § 3—6 βασ. (60, 17). «καὶ ὅτε ἐκβάλλεται τις ἀπὸ τῆς
νομῆς ἀκινήτου πράγματος, οὐ περὶ κινήτων· περὶ τούτων γὰρ ἡ περὶ
κλοπῆς, ἢ ἡ περὶ ἀρπαγῆς ἀγωγή ἀρμόζει, ἢ ἡ περὶ ἀποκρυβέντων
πραγμάτων κινουμένη ἀγωγή, εἰ δὲ εἰσι πράγματα ἐν ἀγρῷ καὶ οἴκῳ
ᾧθεν ἐξεβλήθῃ τις, καὶ ὑπὲρ τούτων τὸ νόμιμον παράγγελμα κοινοῖ». *ΚΗ*
§ 7 αὐτ. «ὁ ἀπὸ πλοίου ἐξωθεῖς ἢ ἀπὸ ὀχήματος ἐλκυσθεῖς οὐκ ἔχει τὸ
νόμιμον τοῦτο παράγγελμα. § 8». ἕτερον εἰ ἀπὸ ξυλίνων οἴκων ἐξε-
βλήθῃ· δηλαδὴ ὁ ἀπὸ ξυλίνων οἴκων ἐκβληθεῖς ἔχει τὸ παράγγελμα
τοῦτο· σχολ. αὐτόθι· «εἰ τις ἀπὸ οἰκίας οὐκ ἀπὸ λίθων κατεσκευασμέ-
νης, ἀλλ' ἀπὸ μόνον ξύλων, ἐκβληθῇ, οὐδεὶς ἀμφιβάλλει χώραν ἔχειν
τὸ ἰντέρδικτον» (δρ. καὶ σχολ. γ' αὐτόθι).

3) Νόμ. 7 § 9. 10. νόμ. 14 βασ. «ἐκεῖνος ἐκβάλλεται ὁ νεμόμενος
ἢ πολιτικῶς ἢ φυσικῶς· ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ ἐκβληθέντος
ἔχουσι τὸ παράγγελμα τοῦτο (§ 44)· ἀρμόζει δὲ καὶ κληρονόμοις καὶ
διαδόχοις.

4) Κατὰ τῶν δι' ὧν νεμόμεθα ἐκβληθέντων ἔχομεν τὸ παράγγελμα
(νόμ. 7 § 22 βασ.) «ὁ κατέχει δοῦλος ἢ διοικητής, ἢ μισθωτός, ὁ δε-
σπότης κρατεῖ, καὶ ἐκβληθῶσιν, αὐτὸς ἐκβέβληται τῆς νομῆς, καὶ
ἡγνός· τὸ γεγονός· εἰ δὲ καὶ ἄλλος τις, δι' οὗ ἐνεμόμην, ἐξεβλήθῃ, ἐγὼ
κινῶ».

5) Νόμ. 1 § 11—15. νόμ. 3 § 10. 11 π. (43, 16). νόμ. 152 § 1
π. (50, 17). νόμ. 7 § 12 βασ. «ἐξωθεῖν δοκεῖ καὶ ὁ ἐντειλάμενος ἢ
κελεύσας ἐτέρῳ τινὶ ἢ τῇ οἰκείᾳ φαιμίᾳ τοῦτο ποιῆσαι». νόμ. 9 § 11
βασ.) ὡς ἐντειλάμενος δὲ θεωρεῖται καὶ ὁ ἀποδεξάμενος τὸ πρᾶχθῆναι
(νόμ. 7 § 14 βασ.)· «εἰ δὲ ἄλλου ἐξωθήσαντος ἐγὼ δεκτὸν ἡγήσομαι,
ἐνάγομαι». Ἐὰν ὁ ἐκβαλὼν δὲν κατέχῃ πλέον τὸ πρᾶγμα, ἐνάγεται
εἰς τὸ διαφέρον (νόμ. 7 § 42. νόμ. 21 βασ.)· ἀλλὰ τότε δὲν εἶναι βε-
βαίως παρ' ἡμῖν συνοπτικὴ ἢ δίκη κατὰ τὸ ἀρθρ. 630. Ἐκ τοῦ ὅτι

κατὰ τοῦ εἰδικοῦ διαδόχου ⁶, τοῦ κληρονόμου ⁷ μόνον εἰς τὸ περιελθὼν αὐτῷ ἐνεχομένου (in quantum ad eum per-
venit)· ἐπὶ σκοπῷ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς καὶ ἀποζη-
μιώσεως ⁸· καὶ ἐνταῦθα ὁ ἐναγόμενος ἔχει τὴν ἐνστασιν
ἐνιαυσίας παραγραφῆς ⁹, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν τῆς ἐπιληψίμου
νομῆς ¹⁰.

καὶ ἐν τῷ θέματι τούτῳ τὸ αὐτὸ παράγγελμα κινεῖται, δὲν ἔπεται (ὡς
οὐκ ὀρθῶς εἶπον ἐν Στοιχ. σημ. 10) ὅτι ἐφαρμοστέον τὸ 630 ἄρθρον.

6) Νόμ. 13 β.σ. νόμ. 3 § 10 π. uti possid. (43, 17). Non videor
vī possidere, qui ab eo, quem scirem vī in possessione esse, fun-
tum accipiam (Στοιχ. § 116 σημ. 9). Κατὰ τοῦ εἰδικοῦ διαδόχου ἔχει
βεβαίως τὴν τοῦ φόβου ἀγωγὴν (act. quod metus causa), καθὼς in
rem scriptam (νόμ. 9 § 8 β.σ. 10, 2)· «οὐ κατὰ μόνου τοῦ ποιή-
σαντος τὸν φόβον χώρα τῇ διὰ τὸν φόβον αἰτιάσει, ἀλλὰ κατὰ παντὸς
ἐντεῦθεν ὠφελουμένου» (νόμ. 16 § 2 π. 4, 2).

7) Νόμ. 8, 9 πρ. νόμ. 15 πρ. β.σ. αὐτ. κληρονόμοι εἰς τὸ περι-
ελθὼν τῇ ἱμφάκτουμ ἐνάγονται, ἡ εἰς εἴτι δόλω αὐτῶν ἔλαττον περι-
ῆλθεν».

8) Νόμ. 7 § 31—38. 41. νόμ. 15 § 1. νόμ. 16 β.σ. Καὶ ὅσα κατὰ
τὴν ἐκβολὴν ἀπώλεσε κινήτᾳ ὁ ἐνάγων δύναται ν' ἀπαιτήσῃ διὰ τοῦ
παραγγέλματος τούτου (ἀνάγ. τοὺς §§ 31 ἐπ.). Κατὰ τὸ 630 ἄρθρον
τῆς πολ. δικονομίας διατάττει τὸ δικαστήριον τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ
ἐνάγοντος εἰς τὴν νομὴν τοῦ κτήματος, ἀπαγγέλλον ποινὴν χρηματι-
κὴν κατὰ τοῦ ἐναγομένου ἂν ᾔθελεν ἀντισταθῇ.

9) Νόμ. 1. πρ. § 39 β.σ. (60, 17). Μετὰ τὸ ἔτος κινεῖται κατὰ *KST 88*
τὸ ῥωμ. δ. τὸ παράγγελμα εἰς τὸ παρελθὼν μόνον (Σαβιν. 544. Στοιχ.
§ 110 σημ. 16). Παρ' ἡμῖν μόνον ἡ κατὰ τὴν ἐκβολὴν γενομένη ζημία
δύναται νὰ αἰτηθῇ καὶ μετὰ τὸ ἔτος (Καλλιγ. Β', § 75).

10) Δηλαδὴ δὲν δύναται ν' ἀποκρούσῃ τὴν ἀγωγὴν προτείνων, ὅτι
βία, λάθρᾳ ἢ κατὰ παράκλησιν ἐνέμετο ὁ ἐνάγων (§ 6 εἰσηγ. 4, 15)·
«εἰ γάρ τις βία ἐξελάσῃ με τοῦ ἐμοῦ ἀγροῦ ἢ τῆς ἐμῆς οἰκίας ἀνα-
καίῳν μοι τὸ εἰρημένον ἰντρέδικτον, δι' οὗ ἀναγκασθῆσεται ἀποκατα-
στῆσαί μοι τὴν νομὴν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἔτυχον ἐγὼ προβιασάμενος ἢ
λάθρᾳ αὐτοῦ γενόμενος ἐν νομῇ ἢ κατὰ παράκλησιν λαβὼν παρ' αὐτοῦ
τὴν νομὴν» (Σαβιν. σ. 540. Schmid Γ', 95). 'Ο κ. Καλλιγᾶς (Β',
108 ἀρ. 73) χορηγεῖ τῷ ἐναγομένῳ τὴν ἐνστασιν τῆς λαθραίας καὶ

§ 123. Ὁ λαμβάνων τὴν διακατοχὴν πράγματος ἢ δικαίου ἐπὶ τῷ ἐπιστρέψαι αὐτὴν ὁτεδήποτε ἀρέσῃ τῷ διδόντι νέμεται κατὰ παράκλησιν ¹, ὁ τοιοῦτος δὲ ὀφείλει ἅμα αἰτούμενος ν' ἀποδώσῃ τὸ πρᾶγμα ² ἄλλως κινεῖται

τῆς κατὰ παράκλησιν νομῆς· ἐπειδὴ ὁ λάθρα λαβὼν τὴν κατοχὴν ἀκινήτου δὲν γίνεται νομεὺς αὐτοῦ διὰ μόνης τῆς πράξεώς του ταύτης, ἔπεται ὅτι ἡ ἀποβολὴ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ νομέως δὲν εἶναι παράνομος, ὥστε νὰ δικαιολογήσῃ τὸ ἐν λόγῳ παράγγελμα· νομίζω λοιπὸν καὶ ἐγὼ ὅτι ὁ ἐναγόμενος δικαιούται ν' ἀντιτάξῃ κατ' αὐτοῦ τὴν ἔνστασιν ὅτι ὁ ἐνάγων κατέχει λάθρα, διότι ἡ ἀντίρρῃσις αὕτη εἶναι ἀπλῆ ἄρνησις τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς· ἀλλ' οὐχ οὕτως ἔχει ἐπὶ παρακλήσεως, καθάσπον τὸν κατὰ παράκλησιν νεμόμενον δὲν δύναται ὁ κύριος τοῦ πράγματος ν' ἀποβάλλῃ οἰκεία δύναμις, ἐπομένως ἐναγόμενος οὗτος διὰ τοῦ παραγγέλματος unde vi, δὲν ἔχει τὴν τῆς παρακλήσεως ἔνστασιν (Παπαρ. Ζ', ἀρ. 104).

1) Νόμ. 1. πρ. νόμ. 15 πρ. π. de precario (43, 26)· precarium est, quod precibus petenti utendum conceditur tamdiu, quamdiu is qui coecessit, patitur. Ὁ κατὰ παράκλησιν νεμόμενος ἔχει νομικὴν διακατοχὴν καὶ παραγγέλματα πρὸς ὑπεράσπισιν αὐτῆς· δι' αὐτῶν δὲ νικᾷ πάντα ἄλλον, μόνον οὐχὶ τὸν δεσπότην (νόμ. 17 π. αὐτ.). Καθαρὰ ἡ σχέσις τῆς παρακλήσεως τοῦ ῥωμ. δικαίου σπανίως ἀπαντᾷται τὴν σήμερον, ἐπὶ ἀκινήτων ἴσως ἐνίοτε· ὡς π. χ. ὁ ἀγοραστὴς παρακαλεῖ τὸν πωλητὴν νὰ τῷ ἀφήσῃ τὸ πρᾶγμα ἕως τῆς καταβολῆς ὀλοκλήρου τοῦ τιμήματος (νόμ. 20, νόμ. 6 § 4, νόμ. 1 π. h. i. νόμ. 3 κώδ. 4, 54)· πίπτει δὲ μεταξὺ τοῦ χρησιδανείου καὶ τῆς δωρεᾶς (νόμ. 1 § 2. 3 π. 43, 26). Ἐν τοῖς Βασιλικοῖς μικρὰ τινα περὶ παρακλήσεως εὐρίσκονται (π. χ. βιβλ. 58 τίτλος. 24. νόμ. 10 [51. 3]. νόμ. 37 [25, 2])· ἴσως διὰ τὸ ὀλιγόχρηστον αὐτῆς (Παπαρρηγ. Ἐνοχ. Β', 284). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἄλλως ὀρίζεται ἡ παράκλησις· κατ' αὐτοὺς νέμονται κατὰ παράκλησιν οἱ ἄλλοτρίῳ ὀνόματι κατέχοντες (sine animo domini) ἢ κατὰ τὸν Boitard (Β', 97) ceux qui détient au nom, pour le compte et dans l'intérêt d'autrui· τοιοῦτοί εἰσι κατὰ 2236 ἀρθρ. τοῦ γαλ. κώδικος οἱ μισθωταί, οἱ θεματοφύλακες, οἱ ἐπικαρπῶταί, οἵτινες κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἀπλοῖ εἰσι detentores (Σαβιν. σ. 322).

2) Νόμ. 2 πρ. (43, 26)· quod precario ab illo habes, aut dolo

κατ' αὐτοῦ τὸ interd. de precario· ἔπερ α') ὡς ἐνάγων δύναται νὰ μεταχειρισθῇ οὐ μόνον ὁ παραχωρητής, ἀλλὰ καὶ ὁ κληρονόμος αὐτοῦ³. β') ἀπευθύνεται ἐναντίον τοῦ κατὰ παράκλησιν (ιδίαν ἢ ἀλλοτρίαν) λαβόντος⁴ τὸ πρᾶγμα καὶ ἀρνούμενου τὴν ἀπόδοσιν αὐτοῦ· ὡσαύτως ἐναντίον τοῦ κληρονόμου, τοῦ διατελοῦντος ἐν νομῇ τοῦ πράγματος⁵. γ') σκοπὸν ἔχει τὴν εἰς τὸν ἐνάγοντα ἀποκατάστασιν τοῦ πράγματος μετὰ τῶν καρπῶν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς⁶. Ὁ ἐναγόμενος ἐνταῦθα δὲν ἔχει τὴν ἐνιαυ-

malo fecisti ut desineres habere, qua de re agitur, id illi restituas.

3) Νόμ. 2 § 2, νόμ. 12 § 1 π. αὐτ. precario rogatii et ad heredem ejus, qui concessit, transit, ad heredem autem ejus qui precario rogavit, non transit, quippe ipsi duntaxat non etiam heredi concessa possessio est (Στοιχ. § 111 σημ. 3).

4) Νόμ. 4 § 2. νόμ. 6 § 1 π. αὐτ. si procurator meus, me mandante vel ratum habente, precario rogaverit ejo precario habere propie dicor.

5) Νόμ. 8 § 8 π. αὐτ. νόμ. 2 κώδ. h. t. (8, 9)· habitantis precario heredes ad restituendum habitaculum teneri . . . manifeste declaratur. Ὁ κληρονόμος τοῦ κατὰ παράκλησιν νεμομένου δὲν κατέχει καὶ αὐτὸς precario τὸ πρᾶγμα (ὅρ. τὴν 2 σημ.). ἀλλ' ὅμως ἐνάγεται καὶ αὐτός, εἰ ἐχῇ τὸ πρᾶγμα ἢ δόλῳ ἔπαυσεν ἔχων (heres . . . tenetur, quemadmodum ipse, ut sive habet, sive dolo fecit quominus haberet vel ad se perveniret, teneatur—νόμ. 8 § 8). ὥστε κυρίως ὁ κληρονόμος ἐνάγεται ἐκ τῶν ιδίων αὐτοῦ πράξεων (διότι ἔχει τὸ πρᾶγμα, ἢ δὲν τὸ ἔχει μὲν, ἀλλὰ ἐκ δόλου αὐτοῦ προῆλθε τὸ νὰ μὴ τὸ ἔχῃ ἢ νὰ μὴ τὸ λάβῃ)· εἰν τοιοῦτό τι δὲν δύναται ν' ἀποδοθῇ τῷ κληρονόμῳ, τὸ παράγγελμα δὲν χωρεῖ κατ' αὐτοῦ· οὕτω νομίζω αἴρεται ἡ φαινομένη ἀντίφασις τοῦ νόμ. 8 § 8 h. t. πρὸς τὸν νόμ. 11 π. (44, 3). Πρὸς καὶ Vanger. § 691 σ. 609. Ἐκ τοῦ δόλου δὲ τοῦ ἀποθανόντος ἐνέχεται εἰς τὸ περιελθόν· νόμ. 8 ex dolo autem defuncti, quatenus ad eum devenit tenetur.

6) Νόμ. 8. § 4 π. αὐτ. fructus ex die inderdicti praestabuntur.

σίαν παραγραφὴν⁷, ἐνέχεται ὁμως διὰ τὸν πρὸ τῆς ἀγωγῆς χρόνον μόνον ἕνεκα δόλου καὶ βαρείας ῥαθυμίας⁸.

ε') Κοινὰ τῶν παραγγελμάτων τούτων.

§ 124. Περί πασῶν τῶν τῆς διακατοχῆς δικῶν ισχύουσι τὰ ἀκόλουθα· α') τὰ ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου διαταττόμενα προσωρινὰ μέτρα δὲν προδικάζουσι τὴν εἰς τὸ πρωτοδικεῖον εἰσαγομένην περὶ διακατοχῆς δίκην¹. β') ἀπαγορεύεται ἡ ἔνωσις τῆς ἀγωγῆς περὶ διακατοχῆς τῇ ἀγωγῇ περὶ κυριότητος². γ') ἀπαράδεκτός ἐστιν ἀγωγή
 Λ 184 Τα παραγγέλματα παραγραφῆσαι καὶ εἰ ἐπιδίωξις Λ 264

7) Πολ. 629 § 1. νόμ. 8 § 7 π. αὐτ. ΑΠ. 202 τοῦ 52.

8) Νόμ. 2 πρ. νόμ. 8 § 3—6 π. αὐτ. νόμ. 23 π. (50, 17)· in restitutionem venire dolum et culpam latam duntaxat, cetera non venire· μετὰ τὴν ἐπίδοσιν ὁμως τῆς ἀγωγῆς oportebit et dolum, et culpam et omnem causam venire. Τοῦτο ἀποτελεῖ ἐξαίρεσιν τῆς ἐπὶ τῶν συμβάσεων κρατούσης ἀρχῆς, ὅτι ὁ ἕκ τινος συμβάσεως ὠφελόμενος ἐνέχεται καὶ δι' ἐλαφρὰν ῥαθυμίαν.

1) Πολ. 490 ε'.

2) Αἱ περὶ διακατοχῆς ἔριδες γεννῶσιν ὡς ἐπιπολὺ φόβον συγκρούσεων καὶ βιαιοπραγιῶν μεταξὺ τῶν διαφορομένων· ὁ νόμος λοιπὸν θέλει, εἰς τὸ συμφέρον ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων ἀποβλέπων, νὰ διεκπεραιωθῶνται ὅσον οἶόν τε ταχύτερον αἱ περὶ αὐτῶν δίκαι· διὸ ἀπαγορεύει τὴν ἀνάμειξιν τῆς κυριότητος εἰς δίκην περὶ νομῆς, ὡς μέλλουσιν νὰ βραδύνῃ τὴν ἐκδίκασιν ταύτης· ἀλλὰ κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν (ἀγωγαὶ περὶ διακατοχῆς καὶ κυριότητος δὲν δύναται νὰ γενῶσι συνάμα) τὰ δύο ταῦτα μόνον ἀπαγορεύονται· α') ὁ ἐκβληθεὶς π. χ. τῆς νομῆς δὲν δύναται νὰ κινήσῃ συνάμα καὶ διὰ τοῦ αὐτοῦ δικογράφου τὸ περὶ ἀνακτήσεως τῆς νομῆς παράγγελμα καὶ τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγὴν· β') ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται ἀνταγωνικῶς νὰ διεκδικήσῃ τὸ ἐπίδικον πρᾶγμα. Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς ἐνώσεως ἐν τῷ πρώτῳ θέματι φαίνεται μοι ἀδικαιολόγητος νομοθετικῶς· ἀλλὰ δὲν ἀπαγορεύεται τῷ ἐνάγοντι νὰ κινήσῃ χωριστὰ δύο ἀγωγάς, τὴν μὲν περὶ νομῆς, τὴν δὲ περὶ κυριότητος, ὅτε ἡ διεκδίκησις οὐδὲν πρόσκομμα φέρει εἰς τὴν περὶ νομῆς δίκην, διότι ὁ νόμος ἀπαγορεύει cumulationem actionum (τὸ γερμ. κείμενον μεταχειρίζεται τὸ ῥῆμα cumuliren, ὡς καὶ ἐν ἀρθρ. 536 τὸ

+ αὐτὴν πρὸ ἐπιδίωξης.

περί διακατοχῆς μετὰ τὴν ἑναρξιν³ τῆς περί κυριότητος *ΑΕ* 378
 δίκης εισαγομένη⁴, εἰμή γε περί μεταγενεστέρας διατα-

ΚΗ 141

ῥῆμα *häufen*· ἀμφοτέρω δὲ σημαίνουσι τὴν ἐν τῷ δικογράφῳ ἑνωσιν)· *cumulatio* δ' ἐστὶν ἑνώσις πολλῶν ἀγωγῶν ἐν τῷ αὐτῷ δικογράφῳ (ἀνωτ. § 71, α')· ἡ ἀπαγόρευσις δὲ αὐτῇ, ὡς διάταξις ἐξαιρητικὴ τοῦ ἐν ἄρθρ. 535 γενικοῦ κανόνος περί σωρεύσεως ἀγωγῶν, πρέπει στενῶς νὰ ἐρμηνεύηται καὶ ἐφαρμόζηται. Τὴν ἐν τῷ αὐτῷ δικογράφῳ ἑνωσιν ἀπαγορεύει καὶ ἡ γερμ. δικονομ. (§ 232), ἡ δὲ βαυαρικὴ (ἄρθρ. 585) ἀπαγορεύει ῥητῶς καὶ τὴν ἡνωμένην καὶ τὴν χωριστὴν ἑγερσιν ἀμφοτέρων τῶν ἀγωγῶν. Εἶναι ἀληθές ὅτι καὶ τὸ γαλ. ἄρθρ. 25 μεταχειρίζεται τὴν λέξιν *cumuler* (*le possesseur et le pétitoire ne seront jamais cumulés*)· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν Γαλλίᾳ ὁ δικάζων τὴν περί νομῆς δίκην δὲν εἶναι ἀρμόδιος νὰ δικάσῃ καὶ τὴν περί κυριότητος, ἐξ ἀνάγκης ἔπρεπε νὰ παραδεχθῶσιν ἐκεῖ, ὅτι καὶ ἡ χωριστὴ ἑγερσις τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς ἀπαγορεύεται (*Carré ζ. 116*)· διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ ἕτερα σχετικὰ ζητήματα (πρβ. *Carré ζ. 118—120. 123—124*) λίαν αὐστηρῶς λύουσιν οἱ γάλ. συγγραφεῖς· ἀλλὰ πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς νομῆς, ἥγουν ἂν ὁ ἐνάγων νέμῃται ἢ ὅχι, δύναται καὶ κατ' αὐτοὺς νὰ ἐκτιμήσῃ τὸ δικαστήριον καὶ τίτλους κυριότητος (*Carré ζ. 101 bis ζ. 112. ΑΠ. 202 τοῦ 52*). Ὅτι ἡ ἑγερσις τῆς περί κυριότητος ἀγωγῆς δὲν ἐμφαίνει παραίτησιν τῆς νομῆς, λέγει ῥητῶς ὁ νόμ. 12 § 1 π. (41, 2)· *non videtur possessioni renunciassse, qui rem vindicavit*· ἀλλὰ τὴν περί νομῆς ἀγωγὴν ἀποκλείεται νὰ ἐγείρῃ πλέον κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν (σημ. 4 τοῦ § τούτου).

3) Ἀπλὴ ἀπόπειρα πρὸς συμβιβασμὸν δὲν φέρει τὸ ἀπαράδεκτον τοῦτο· ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ προβῇ ἡ δίκη μέχρι τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς. *Carré ζ. 127 bis Dalloz ἀριθ. 623*.

4) Προτιμήσας ὁ ἐνάγων τὴν διὰ τῆς διεκδικήσεως τακτικὴν καὶ ἡρεμὸν τῆς διαφορᾶς διάλυσιν δὲν πρέπει νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὴν συνήθως ἐντάραχον δίκην περί νομῆς (Γαλ. 26. *Carré ζ. 127*)· ἀλλ' ἐὰν παραιτήσῃ τὴν περί κυριότητος ἀγωγὴν, δύναται κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην νὰ κινήσῃ τὴν περί νομῆς (*Dalloz ἀρ. 620 καὶ Chauveau sur Carré ζ. 127*· ἔτι τὸν ἐν σημ. 2 νόμ. 12 § 1 π. 41, 2). Σύστασις διαιτητικοῦ δικαστηρίου; (*Dalloz ἀρ. 627*). Μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς περί κυριότητος δίκης οὐδὲ ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν περί διακατοχῆς, βάσιν ἐχούσης διατάραξιν προγενεστέραν τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς· τοῦτο προκύπτει ἐκ τῆς περικοπῆς τοῦ νόμου· ἀεὶ τὸς ἂν ἐγεί-

ράξεως δ' ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ ἀνταγωγὴν, ἢ νὰ κινήσῃ τὴν περὶ κυριότητος δίκην πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως τῆς περὶ διακατοχῆς διαφορᾶς, ἢ, ἂν καταδικασθῇ, πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως δ' ε' αἱ περὶ διακατοχῆς ἀποφάσεις μένουσιν ἀνίσχυροι μετὰ τὴν ἔκδοσιν τελεσιδίκου ἀποφάσεως περὶ τῆς κυριότητος 7.

ΚΘ. 90

νετο νέα διατάραξι», ἀναφερομένης μόνον εἰς τὸν ἐναγόμενον καὶ ἀφορώσης διαταράξεις γενομένας μετὰ τὴν περὶ κυριότητος δίκην μόνον ἐν τῷ σπανιωτάτῳ θέματι, ὅπερ κατασκευάζει ὁ Carré ζ. 128 (π. χ. ὁ Δ' ἐκβάλλει τῆς νομῆς τὸν Β', καὶ ἵνα στερήσῃ αὐτὸν τοῦ παραγγέλματος unde vi κινεῖ κατ' αὐτοῦ, ματαίως ἀναμφιβόλως, διεκδικητικὴν ἀγωγὴν) συγχωρεῖται ἐξαιρέσεις, ἥτοι ἔγερσις ἀγωγῆς περὶ προγενεστέρων διαταράξεων (Dallosz ἀρ. 630 ἐπ.). Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον δύναται τις μετὰ τὴν περὶ κυριότητος δίκην νὰ ἐγείρῃ τὴν περὶ νομῆς (νόμ. 12 § 1 π. 41, 2).

5) Ὁ ἐναγόμενος δηλ. διαταράσσεται διαρκούσης τῆς περὶ κυριότητος δίκης· τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἰπωμεν καὶ ἂν ἐκβληθῇ αὐτῆς παρὰ τοῦ ἐνάγοντος. Ὁ ἐνάγων ἐπὶ διεκδικήσει, ὡς μὴ κατέχων, δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην.

6) Τελ. 27. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἐφαρμογὴ ἐστὶ τῆς ἀρχικῆς proliatus ante omnia restituendus καὶ δὲν ἐκτείνεται εἰς τὸν ἐνάγοντα, τὸν ἀποτυχόντα ἐν τῇ περὶ νομῆς δίκῃ (Carré ζ. 129), οὐδὲ εἰς τὸν ἐναγόμενον, τὸν ἤδη εἰσηγμένην ἀγωγὴν περὶ κυριότητος ἐπισπεύδοντα (Carré ζ. 130. Dallosz ἀρ. 817. 919, ἐνθα καὶ ἐναντία ἀναφέρονται γνώμαι·) ἐφαρμόζεται ὅμως καὶ ὅταν ἐπικηται κίνδυνος νὰ παραγραφῇ ἐντοσούτῳ ἢ τῆς διεκδικήσεως ἀγωγῇ τοῦ ἐναγομένου. (Carré ζ. 136 δις). Πάσας τὰς διατάξεις τῆς ἀποφάσεως τὰς καταδικαστικὰς ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ ὁ ἐναγόμενος; Μόνον ὡς πρὸς τὸ κύριον τῆς δίκης ἀντικείμενον, νομίζω· οὐχὶ λοιπὸν τὰς ἀποζημιώσεις καὶ τὴν δικαστικὴν δαπάνην. Τὸ ῥῆμα τῆς γαλ. δικονομίας φαίνεται ἐναντίαν ὑποστηρίζον γνώμην διὰ τοῦτο ἐκεῖ ἀνάγκη νὰ ὀρίσῃ τὸ δικαστήριον προθεσμίαν πρὸς ἐκκαθάρσιν. Ὡς πρὸς τὴν ἀνταγωγὴν ὅρ. § 121 σημ. 8.

7) Πολ. 632. Carré ζ. 113.

III) Περὶ τῶν ἐμπορικῶν δικῶν α).

α') Τίτες εἰσίν.

§ 125. Ἐμπορικαὶ δίκαι εἰσὶν αἱ ἀναφυόμεναι ἐξ ἐμπορικῶν πράξεων ¹. αἱ ἐμπορικαὶ δὲ πράξεις ὀρίζονται τοῦτο μὲν ἐκ τῆς ιδιότητος τῶν πραττόντων, τοῦτο δὲ ἐκ τῆς ιδιότητος τῆς πράξεως, κατὰ τοὺς εἰδικωτέρους ὁρισμούς τοῦ περὶ αὐτῶν νόμου ². Ἀπασαὶ αἱ δίκαι αὐταὶ εἰσι τῆς ἀρμοδιότητος τῶν πρωτοδικείων, ἐξαιρουμένων τῶν εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα ὀνομαστὶ ὑποβληθεῖσων ³. HA 560

β') Διαδικασία. Ὅρα Ν. 206 ἀρ. 2.

§ 126. Ἡ διαδικασία ἔχει ὡς ἀκολούθως·

α') **προδικασία**· συντάσσεται ἀγωγή κατὰ τὸν τύπον τῶν συνοπτικῶν δικῶν ἐπομένως καὶ ἐνταῦθα ἀντὶ προθεσμίας πρὸς ἀπολογίαν δίδεται προθεσμία πρὸς ἐμφάνισιν εἰς τὸ ἀκροατήριον ¹. ἡ προθεσμία δὲ αὕτη εἶναι ἡ

α) Πολ. 717—735. Νόμ. συνζ' τοῦ 1887 (ἀνωτ. § 23 σημ. 1). Γαλ. 414—442.

1) Τὰ καταργηθέντα ἐμποροδικεῖα, ὡς ἐξαιρετικὰ δικαστήρια, ἐδίκαζον μόνον ὅσας ὑποθέσεις παρέπεμψε ῥητῶς εἰς αὐτὰ ὁ νόμος (Πολ. 718. Dalloz Compétence commer. § 16—18). Τὰ εἰδικώτερα περὶ τούτου ὅρ. ἐν § 216 σημ. 1 τῶν προηγουμένων ἐκδ. τοῦ Ἐγγειρ. τούτου.

2) Ὁ νόμος οὗτος εἶναι ὁ ἀπὸ 2 μαΐου 1835 περὶ ἀρμοδ. τῶν ἐμποροδικείων. Πρβ. Ῥάλλη Α', 8. Dalloz acte de Commerce καὶ Compétence Commerciale.

3) Διὰ τοῦ ἀπὸ 1 φεβρ. 1838 νόμου.

1) Πολ. 720. Κατὰ τὸ ἄρθρ. τοῦτο ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 533 πλὴν τοῦ § 6, 535—537, 538 ἐδ. 2 καὶ 539. Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος κατοικῇ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐγείρεται καὶ ἐπὶ τῶν συνοπτικῶν δικῶν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδικείου. Νομίζω δὲ ὅτι κατὰ παραδρομὴν ὁ νο-

μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς ἐπομένῃ ἡμέρᾳ², ἥτις παρὰ τοῦ ἐνάγοντος μὲν δύναται νὰ παρεκταθῇ, παρὰ τοῦ προέδρου δὲ νὰ συντμηθῇ ἐν ἀνάγκῃ³. ἄλλη ἐγγραφὸς διαδικασία δὲν γίνεται, ἀλλ' εὐθὺς μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀγωγῆς ἐγγράφεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον τῶν ἐμπορικῶν δικῶν⁴.

+ ἐξουσιοδοτή.

μοθέτης, ὁ τε παλαιὸς καὶ ὁ νέος (τοῦ νόμ. αὐγ'), δὲν ἀπεφήνατο ἐφαρμοζόμενον καὶ ἐν ταῖς δίκαις ταύταις τὸ ἄρθρ. 541¹· ὅτι ὅμως ἡ θέλησις αὐτοῦ εἶναι νὰ ἐφαρμόζηται τὸ ἄρθρ. αὐτὸ καὶ ἐν τοῖς θεμασίν αὐτοῖς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἄρθρ. 624, καθ' ὃ ὁσάκις συνοπτικὴ δίκη ἀναφανῇ ὡς συνήθως ἀποβάλλεται τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας· ὅτε ὁ ἐναγόμενος ἔχει τὰς προθεσμίας τῶν ἄρθρ. 540—542. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν λόγος νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ἐναγόμενος δὲν εἶχε τὴν προθεσμίαν τοῦ ἄρθρ. 541 καὶ ὅτε ὡς συνοπτικὴ εἰσήγετο ἡ δίκη (ἔρ. κατωτ. § 227 σημ. 12. Carré ζ. 1489).

2) Πολ. 721. "Ἦγουν ἀγωγή ἐπιδοθεῖσα τὴν δευτέραν τῆς ἐβδομάδος, ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα αὕτη δὲν λογαριάζεται, δύναται νὰ συζητηθῇ τὴν τετάρτην· κατὰ τὸ ἄρθρ. 416 τῆς γαλ. δικονομίας «ἡ προθεσμία εἶναι τοὐλάχιστον μιᾷς ἡμέρας»· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἡμέρα αὕτη μένει ἐλευθερά, ἔπεται ὅτι ὑπάρχει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Carré ζ. 1492.

3) Πολ. 721 ἐδ. 2. 722—724. Ὁ πρόεδρος δύναται καὶ κατάσχουσιν τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου νὰ συγχωρήσῃ (Γαλ. 417)· κατὰ τῆς ἀποφάσεως δὲ αὐτοῦ ἡ ἡμετέρα δικονομία οὔτε ἀνακοπήν οὔτε ἔφεσιν συγχωρεῖ, ἡ γαλλικὴ ἀμφοτέρα (Carré 1492 δις)· ἀλλ' ἐπὶ ναυτικῶν ὑποθέσεων, ὅτε πλοῖόν τι ὀρμᾶται εἰς ἀπόπλουν ἢ ἐπικειμένου ἄλλου κινδύνου ὡς ἐκ τῆς ἀναβολῆς, συγχωρεῖται κλήσις (ἄρθρ. 726) βραχυπρόθεσμος (συντομωτέρα δηλ. τῆς τοῦ ἄρθρ. 721) ἄνευ προηγουμένης διαταγῆς τοῦ προέδρου· ναυτικά δὲ ὑποθέσεις λέγονται αἱ περὶ τὴν ναυτικὴν ἐμπορίαν στρεφόμεναι. Γαλ. 418.

4) Πολ. 727. Ἐὰν ἐγγραφῇ εἰς τὸ πινάκιον τοῦτο δίκη πολιτικὴ, ἢ εἰς τὸ πινάκιον τῶν πολιτικῶν δικῶν δίκη ἐμπορικὴ, τὸ δικαστήριον διατάσσει τὴν εἰς τὸ προσηκόν πινάκιον ἐγγραφὴν αὐτῶν (νόμ. αὐγ' ἄρθρ. 3). Αἱ τὴν ταχτικὴν πορείαν τῶν δικῶν κανονίζουσαι διατάξεις, οἷα καὶ ἡ τοῦ ἄρθρ. 3, μὴ οὔσαι βεβαίως δημοσίας τάξεως (ἐκ μικροῦ ἀριθμοῦ δικῶν τίς πρότερον δικαστέα), ἐφαρμόζονται κατ' αἴτησιν τῶν ἡιδικῶν, ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει τοῦ δικαστηρίου ὑποβαλλομένην

β') **διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου.** Ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδικασία καὶ τὰ κατ' αὐτὴν δικαιώματα τῶν διαδίκων εἰσὶ σχεδὸν τὰ αὐτὰ ὡς ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις⁶. Μόνον τοῦτο τὸ ἰδιάζον ὑπάρχει ἐνταῦθα, ὅτι *T. 8. Z. 25*

α') ἐν δίκαις περὶ συναλλαγματικῶν ἢ ~~ἐμπορικῶν~~ γραμ-
ματίων εἰς διαταγὴν δεχταί εἰσι μόνον ἐνστάσεις, ἀντε-
στάσεις κτλ. δυνάμεναι ἢ ν' ἀναπληρωθῶσιν αὐτεπαγ-
γέλτως ἢ ν' ἀποδειχθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπὶ ἀκροατηρίου
συνεδριάσει· πᾶσαι δὲ αἱ μὴ τοιαῦται ~~ἀποδεικνύονται~~
~~ἰδιαιτέραν συνήθειαν~~ β') λογιστικαὶ δίκαι δύνανται νὰ
πεμφθῶσιν εἰς συμβιβαστάς⁷.

(ὅρ. καὶ ἀνωτ. § 167 σημ. 9)· ἡ δὲ τοῦ ἄρθρ. 3 διαταγὴ τοῦ δικαστηρίου, οὐδόλως ἐφαπτομένη τῆς οὐσίας τῆς δίκης, οὔτε προπαρασκευαστικῆς οὔτε παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως χαρακτηρὰ φέρει· ἐπομένως οὔτε εἰς ἔφεσιν οὔτε εἰς ἄλλο ἐνδίκον μέτον ὑπόκειται (ὅμοια θέματα εἰσὶ τὰ ἐν ἄρθρ. 624 πολ. ἐν ἄρθρ. 267 ὁργ. ἐν ἄρθρ. 163 ἐπιτρέπεται ῥητῶς ἢ χρήσις ἐνδίκων μέσων).

5) Πολ. 728. Ἐφαρμόζονται, δηλ. καὶ ἐνταῦθα τὰ ἄρθρ. 580—641 καὶ τὰ ἄρθρ. 625, 626 καὶ 633 (ἀνωτ. § 418 β' καὶ σημ. 12. Carré ζ. 796 δίς). Τὰ δὲ περὶ γνησιότητος ἢ πλαστογραφίας ἐγγράφων ζητήματα δικάζονται ὅπως καὶ ἐν ταῖς μὴ ἐμπορικαῖς δίκαις (ἄρθρ. 2 τοῦ νόμ. αὐνζ'. τὰ πρὸ τῆς καταργήσεως τῶν ἐμποροδικείων ἰσχύοντα ὅρ. ἐν § 216 σημ. 7 τῶν προηγουμ. ἐκδ. τοῦ Ἐγγειρ. τούτου). Διαφοραὶ ὅμως ὑπάρχουσιν ὅτι ἀπολογητήρια ἐνταῦθα δὲν χίνονται, εἰς ἐγγυοδοσίαν οἱ ἐνάγοντες ἀλλοδαποὶ δὲν ὑποχρεοῦνται κλ. (ἀνωτ. § 63 σημ. 4). *Τὴ γὰρ εἰς ἐξῆς αἰτίαν οὐκ ἔχουσιν.* 11. 535.

6) Πολ. 729. ἄρθρ. 2 τοῦ νόμου αὐνζ'. Κατὰ τὰ ἄρθρα ταῦτα α') τὸ ἀνεκκαθάριστον τῶν ἐνστάσεων κλ. λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἐὰν προτείνῃ αὐτὸ ὁ διάδικος, οὐχὶ αὐτεπαγγέλτως· β') καὶ αἱ ἀντενστάσεις κλ. ἀπαιτεῖται νὰ ᾖναι ἐκκαθαρισμέναι, διότι καὶ ὁ ἐναγόμενος, ὁ ἐκκαθαρισμένην κατὰ τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ γραμματίου προτείνων ἐνστάσιν, πρέπει ν' ἀπαλλαγθῇ ἀπὸ τῶν βαρεῶν συνεπειῶν τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ γραμματίου, ἅμα κατὰ τῆς ἐνστάσεως αὐτοῦ δὲν προταθῇ ἀντένστασις ὡσαύτως ἐκκαθαρισμένη.

7) Πολ. 731. Γαλ. 429. Τὴν ἐξουσίαν ταύτην δὲν ἔχουσι τὰ δικα-

Β'. Περὶ τῶν κατ' εἶδος συνοπτικῶν δικῶν.

Εἰς. ζ' 289.

Α) Πρόκλησις εἰς ἀγωγήν α).

ΚΗ. 230 § 127. Ἐναντίον τῆς ἀρχῆς τῆς ἐν ταῖς δίκαις ἰσό-
 ΜΑ 476 τητος τῶν διαδίκων καὶ τοῦ κανόνος ne quis invitus
 agere cogatur¹ εἰσῆχθη κατ' ἐξάφρεσιν ἢ διάταξις ὅτι
 ὁ ἐνάγων δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ δικαστικῶς ἐνίοτε ἵνα
 καὶ ἄκων κινήσῃ τὴν ἀγωγήν αὐτοῦ· ἢ διάταξις αὕτη
 ἐλήφθη τὸ πρῶτον ἐκ δύω τοῦ ῥωμ. δικαίου χωρίων,
 ἐσφαλμένως ἐρμηνευθέντων². ἀλλὰ κυρωθεῖσα ὕστερον

στήρια ἐπὶ τῶν δικῶν τῶν μὴ ἐμπορικῶν (Carré ζ. 1533), οὔτε ἐπὶ
 τῶν ἐμπορικῶν τῶν μὴ λογιστικῶν (πολ. 14, 57). Ἐναντίος ὁ Chau-
 veau ζ. 1533 δίδ.

α) Πολ. 81—88. Βαυαρ. Σχ. § 56—63. Motive τοῦ 1825 σ. 267.
 Βαυαρ. δικ. 569—578 (περὶ τῆς γερμ. δικ. Bülow ὑπὸ τὸν § 231 σ.
 164). Ἡ πρόκλησις δικανικὸς ἐστὶ καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅρος, ἔτε-
 ρόν τι ὁμῶς σημαῖνον κατὰ Πολυδεύκην (Η', 62) πρόκλησις ἐστὶ λύσις
 τῆς δίκης ἐπὶ τινι ὠρισμένῳ ὅρκῳ ἢ μαρτυρίᾳ ἢ βασάνῳ ἢ ἄλλῳ τινὶ
 τοιούτῳ ("Ορ. καὶ Ἀρποκρ.).

1) Ἀνωτέρ. § 60. Αἱ κατὰ τὰς δίκας περὶ κατατάξεως γινόμεναι
 προσκλήσεις τῶν δανειστῶν παρὰ τοῦ διευθύνοντος τὴν κατάταξιν
 ὑπαλλήλου δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα, ὡς οὐδὲ αἱ προσκλήσεις τῶν δα-
 νειστῶν ἐπὶ πτωχεύσεων, διότι ἡ ἀπείθεια τῶν προσκαλουμένων τοῦ
 νὰ ἀσκήσωσι τὰς ἀξιώσεις των δὲν ἐπιφέρει ἀπώλειαν τῶν δικαίων
 τούτων (πολ. 936 ἐμπ. νόμ. 513)· ὁμοίως δὲν ἀνήκουσιν ἐνταῦθα αἱ
 διατάξεις τῶν ἄρθρ. 21 καὶ 25 τοῦ περὶ ναυαγίων νόμου, διότι δι' αὐ-
 τῶν ὀρίζεται σύντομος προθεσμία παραγραφῆς τοῦ δικαίουματος τῶν
 ἐχόντων ἀξιώσεις ἐπὶ τῶν ναυαγίων.

2) Ἡτοι τοῦ νόμ. 5 κώδ. (7, 41) καὶ νόμ. 28 πανδ (46, 1). Τὸ
 χωρίον τοῦ κώδικος, ἐξ οὗ παρήχθη ἡ provocatio ex lege diffamari,
 ὁμιλεῖ περὶ ἐρημοδικίας τοῦ ἐναγομένου ἐν τῇ περὶ ἐλευθερίας δίκῃ
 (νόμ. 11 βασ. 48, 10)· ἀεὶ ἀπολειφθῇ ὁ ἐναγόμενος, λέγοντος ἑαυτὸν
 τινος εὐγενῆ, καὶ παρακολουθήσῃ ἡ ἀπόφασις ὑπὲρ ἐκείνου εὐγενῆ
 αὐτὸν εἶναι βουλομένην, οὐκέτι μετὰ τὴν ἀπόφασιν ὀχλήσις παρακολου-

διὰ τὸ χρήσιμον αὐτῆς ὑπὸ τῆς πρακτικῆς τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων περιῆλθεν εἰς πολλὰς τῶν νεωτέρων νομοθεσιῶν, ἐν οἷς καὶ ἡ ἡμετέρα. Πρόκλησις εἰς ἀγωγὴν (*provocatio ad agendum*) λέγεται ἡ δικαστικὴ πρᾶξις ἡ πρὸς τοῦτο τὸ τέλος φέρουσα, ἥτοι τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ προκαλουμένου εἰς τὸ κινήσαι τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ· ὑπάρχουσι δὲ δύο εἶδη προκλήσεως, ἐκ τῶν ἀρκτικῶν λέξεων τῶν χωρίων τοῦ ῥωμ. δικαίου ὀνομασθεῖσαι, ἡ *provocatio ex lege diffamari* καὶ ἡ *provocatio ex lege si contendat*.

α') *Εἶδη.*

α) *provocatio ex lege diffamari.*

§ 128. Ἡ διάδοσις ψευδῶν πραγμάτων περὶ τῆς κτηματικῆς τινος καταστάσεως¹ οὐ μόνον δυσάρεστος αὐτῷ

θεῖν· ἀλλ' ἐπὶ τῶν γλωσσογράφων ἤδη ἐδόθη ἔννοια προκλήσεως εἰς τὸ χωρίον τοῦτο· τὸ παράδειγμα δὲ αὐτῶν ἠκολούθησε καὶ τῶν δικαστηρίων ἡ νομολογία· ὥστε ἐν Γερμανίᾳ πρὸ πολλοῦ ἤδη ἐκύρωσε τὰ τῆς προκλήσεως ἡ νομοθεσία (Bayer σ. 125 σημ. 4. Schmid σ. 30 σημ. 2). Ἐτι ὀλιγώτερον στηρίζεται ὑπὸ τοῦ ῥωμ. δ. ἡ *provocatio ex lege si contendat*. Ὁ παρατεθεὶς νόμ. 28 ἔχει, *si contendat fidejussor, ceteros solvendo esse, etiam exceptionem ei dandam, si non et illi solvendo sint*. Τὸ etiam τοῦ χωρίου τούτου ἐγέννησε τὴν πρόκλησιν ταύτην· ἡγουν, εἶπεν ἡ γλῶσσα, κατὰ τὸν νόμον αὐτὸν ὃ ἐγγυητῆς ἔχει πρὸς τῇ ἀγωγῇ καὶ ἔνστασιν· *non solum poterit agi, ut fiat divisio, sed etiam*· ἡ ἐρμηνεία δὲ αὕτη τῶν γλωσσογράφων ἐξηγήθη ὡς σημαίνουσα πρόκλησιν εἰς ἀγωγὴν· ἀλλὰ τὸ etiam τοῦτο οὐδόλως ἔχει τὴν ἔννοιαν ταύτην· διὸ ἐν τοῖς Βασιλικοῖς (νόμ. 28. κς', 1) ὡς ἀσήμαντον παρελείφθη ὅλως· ἀλλ' οὐδὲ ἡ γλῶσσα παρενέβαλεν ἐνταῦθα τὴν αὐθεντίαν αὐτῆς (Bayer σ. 144 σημ. 1). Ὡστε πηγὴ αὐτῆς μόνον τῶν δικαστηρίων ἡ πρᾶξις ἐγένετο. Ἐν Γαλλίᾳ εἰσὶν ἄγνωστοι αἱ προκλήσεις εἰς ἀγωγὴν (Mitterm. Beiträge Δ', 178. Holzschuher Rechtsweg § 14. Dalloz λ. action).

1) Ἡ διάδοσις τῶν ψευδολογιῶν δύναται νὰ γείνη καὶ ἔργῳ· π. γ.

ΚΒ. 267

ΚΓ. 582

ἐστὶν ἀλλὰ καὶ ἐπιβλαβὴς πολλάκις· ὅθεν παρέσχεν ὁ νόμος τῷ τοιοῦτοτρόπως δυσφημιζομένῳ τὸ ἔννομον τῆς προκλήσεως μέσον, δι' οὗ ἐπιτυγχάνεται αὐτῷ ἡ δικαστικὴ ἐξέλεγκσις τῶν διαδιδομένων ψευδολογιῶν². Λαμβάνει δὲ ἰδίως χώραν ἡ πρόκλησις ἐνταῦθα, ὅταν τις μὴ ὢν διακάτοχος καυχᾶται ὅτι ἔχει ἀξιώσεις, χορηγούσας αὐτῷ ἀγωγὴν κατ' ἄλλου· διὰ τοῦτο δύναται νὰ προκληθῇ εἰς ἀγωγὴν μόνον ὁ μὴ διατελὼν ἐν νομῇ τοῦ πράγματος³,
Ἐπὶ τῇ ἀγωγῇ καὶ ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει ΚΔ. 56. 209. ΚΕ. 75

Κ 27-493.

ἄξιοι τις δικαίωμα νομῆς καὶ κυριότητος ἐπὶ τοῦ ἀγροῦ μου καὶ ἐπιχειρεῖ πράξεις νομῆς ἐπ' αὐτοῦ· ὁ εἰρηνοδίκης κατ' αἰτησίν μου διατάσσει προσωρινὰ μέτρα, ἀλλ' ὁ ἀντίδικος, καίτοι διαταχθεὶς ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδικοῦ, δὲν ἐγείρει τὴν ἀγωγὴν του· δύναται τότε νὰ προκαλέσῃ αὐτὸν (Seuffert Blätter A', 273).

2) Ἐὰν ἡ ἀγωγὴ ᾖ ἐκκρεμὴς παρ' ἄλλοδαπῷ δικαστηρίῳ, δὲν συγχωρεῖται πρόκλησις κατὰ τὴν γνώμην τινῶν (Seuffert's Blätter Z', 49)· ἀλλ' ὁρθότερον ᾖ νὰ παραδεχθῇ τις τὸ ἐναντίον δι' ὃν λόγον καὶ τῆς ἐκκρεμοδικίας ἡ ἐνστάσις δὲν χωρεῖ, ὅταν ἡ ἐτέρα τῶν ἀγωγῶν, ᾖ ἐκκρεμὴς παρ' ἄλλοδαπῷ δικαστηρίῳ (ἀνωτ. § 104 σημ. 5).

Π. 221

3) Ὅτοι ἡ νομὴ τοῦ πράγματος παρὰ τῷ ἐναγομένῳ παρέχει ἐνστάσιν ἀπαραδέκτου τῆς προκλήσεως· ὅπερ λαμβάνει χώραν ὅσας τὸ δικαίωμα, περὶ ὃ ἡ πρόκλησις στρέφεται, δεκτικόν ἐστὶ διακατοχῆς, οἷα τὰ ἐμπράγματα δίκαια. Ἡ λέξις «διακατοχή» κεῖται ἐν τῷ νόμῳ ὡς ὅρος προσδιοριστικὸς οὐχὶ τῶν περιπτώσεων τῆς ἐφαρμογῆς τῆς προκλήσεως, ἀλλὰ τῆς ἀποτελεσματικότητος αὐτῆς· ἡγουν ὁ προκαλούμενος ἐξέρχεται νικητῆς ἐὰν κατέχῃ τὸ πρᾶγμα, δι' ὃ προκαλεῖται· διότι καθὼ κατέχων δὲν ὑποχρεοῦται εἰς ἀγωγὴν (Bayer σ. 129)· ἄλλως ἤθελεν ἀφαιρεθῇ αὐτῷ ἐμμέσως τὸ beneficium possessionis, quod ab onere agendi et probandi eximit possessorem (Franke Civilpr. B'. 58)· ἔπειτα ἡ λέξις ἔχει ἐνταῦθα ἔννοιαν εὐρυτέραν τῆς συνήθους, σημαίνουσα ἐξάσκησιν ἐν γένει δικαίωματος· π. χ. ὁ λαμβάνων τόκους δανείου τινὸς διακατέχει τὸ δικαίωμα τοῦ δανείου (Seuff. Comment. B', 161 σημ. 5. ἄρθρ. 569 ἐδ. 2 βαυαρ. δικ.)· στενὴν ἔννοιαν δίδουσιν εἰς τὴν λέξιν αἱ ἀναφερόμεναι ἐν τῷ Εὐρετηρ. (A', 48 § 31. 32) ἀποφάσεις.

καυχώμενος ὅτι ἐνώπιον ἄλλων ὅτι ἔχει ἄξιωσιν οἱ κινδύποτε
διαφραγματῶν καὶ ἀναγκῶν ΚΕ. 75.

14 ff. 230
 112. 195

4) Καύχησις μὴ διαδοθεῖσα δὲν δικαιοῖ εἰς πρόκλησιν, ἀλλὰ δὲν εἶ-
 ναι ἀναγκαῖον εἰς πολλοὺς νὰ καυχῇ τις, ἵνα ἡ δεκτὴ κατ' αὐτοῦ ἡ
 πρόκλησις ἄρκεῖ ἂν ἔπραξε τοῦτο δημοσίως, ἢ ἐν συνόδῳ, ἢ ἐνώπιον
 πολλῶν, ἢ ἐνώπιον ὀλίγων (vulgo, *vel in cætu, vel coram pluribus,*
vel coram paucis. Bayer σ. 127). Κατὰ τὴν βαυαρ. δικονομίαν ἄρκεῖ
 προφορικῶς ἢ ἐγγράφως νὰ ἰσχυρισθῇ ὁ προκαλούμενος ὅτι ἔχει τὴν
 ἀξίωσιν, δι' ἣν προκαλεῖται.

5) Μόνον ὁ καυχώμενος (ὅτι ἔχει ἀξίωσιν αὐτός, οὐχὶ τρίτος Glück
 σ. 490 σημ. 68) οὐχὶ καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ δύνανται νὰ προκλη-
 θῶσιν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης διέγραψε τὴν τὸ ἐναντίον παραδεχομένην
 περικοπὴν τοῦ 56 § τοῦ βαυαρ. σχεδίου, ἀκολουθήσας τὴν ὑπὸ τῶν
 σπουδαιοτέρων συγγραφέων διδασκομένην γνώμην (Bayer σ. 137 σημ.
 2. Schmid σ. 46. Glück σ. 496)· ἀλλ' ἡ κινηθεῖσα ἤδη πρόκλησις μετα-
 βαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους κατὰ τὸ ἄρθρ. 575 § 3 (ἀνωτ. § 109 σημ.
 11), διότι ἡ ἐκ τοῦ δικαστικοῦ συναλλάγματος παραχθεῖσα ἐνοχὴ πρέ-
 πει νὰ λάβῃ τὸ πέρας αὐτῆς (ἐναντίως Schmid σ. 47). Τινὲς φρονοῦσι
 παραδόξως ὅτι οὐδὲ ἡ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἐπιβαλλομένη τῷ προκα-
 λουμένῳ ὑποχρέωσις εἰς τὸ νὰ κινήσῃ ἐντὸς 10 ἡμερῶν τὴν ἀγωγὴν
 μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους (Seuffert's σ. 159 σημ. 4). Πλείονες
 περὶ κοινοῦ δικαιώματος καθ' ὠρισμένου προσώπου καυχώμενοι δύ-
 νανται μὲν νὰ προκληθῶσιν, ἀλλ' οὐχὶ εἰς τὸ νὰ κινήσωσι κοινήν ἀγω-
 γήν. Seuffert's Blätter. 1E', 182, τοῦ αὐτοῦ Comment, σ. 158
 σημ. 3.

6) Προσωπικὴν ἢ ἐμπράγματον. Ὑπάρχουσι δύο ἀποφάσεις τοῦ ἀ-
 ρείου Πάγου περὶ τούτου (200 καὶ 236 τοῦ 1850) ἀντιφατικαί· ἡ δευ-
 τέρα ἀποφαίνεται ὅτι μόνον ἐπὶ ἐμπραγμάτων δικαίων χωρεῖ ἡ πρό-
 κλησις· ἀλλὰ βεβαίως παρερμηνεύει τὸν νόμον τὸ δικαστήριον τοῦτο·
 τὸ κυριώτερον αὐτοῦ ἐπιγίρημα λαμβάνει ἐκ τῆς τοῦ ἄρθρ. 81 § 1
 περικοπῆς «χωρὶς νὰ ἔγῃ τὴν διακατοχήν», ἐξ ἧς συμπεραίνει ὅτι
 «πρόκλησις συγχωρεῖται ἐπὶ δικαιωμάτων ἐφ' ὧν εἶναι δυνατόν νὰ
 ὑπάρχῃ διακατοχὴ ἢ νομή, καὶ τοιαῦτά εἰσι κατὰ τὸ ἀστυκὸν δίκαιον
 ἢ κυριότης καὶ τ' ἀπ' αὐτῆς ἀποσπώμενα ἀπόλυτα δικαιώματα»· οἱ
 συγγραφεῖς ὁμῶς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας, ἔνθα εἰσήχθη
 καὶ ἀνεπτύχθη ἡ περὶ προκλήσεως θεσμοθεσία, ἐτέραν δίδουσι σημα-
 σίαν εἰς τὴν λέξιν «διακατοχή» (ὅρ. τὴν 3 σημ. τοῦ § τούτου)· συγχω-
 ροῦσι δὲ ἀδικριτῶς τὴν πρόκλησιν καὶ ἐπὶ ἐμπραγματῶν καὶ ἐπὶ προ-

καθ' ὠρισμένου προσώπου⁷, διδοῦσαν αὐτῷ δικαίωμα ἁγωγῆς⁸.

b) *provocatio ex lege si contendat.*

ΚΑ. 238 § 129. Τῆς προκλήσεως ταύτης γίνεται χρῆσις ὁσάκις ἐνστασίς τις οὐσιαστική (καὶ πρὸ πάντων ἡ τῆς διαιρέσεως ἢ διζήσεως) κινδυνεύει, παρερχομένου τοῦ χρόνου, νὰ μείνῃ ἄνευ ἀποτελέσματος¹. ἤγουν τότε δικαιούται
~~ὅτι οὐδ' ὡραμίον ἐστὶν ἰδίαν καὶ αἰτίαν ἀδικίας, πρὸς δὲ τὴν~~
~~νὰ ἐκτασθῇ ὁ ἰδίος ἀφ' ἑαυτοῦ ἀνταρτίαν, καὶ αὐτὸς τὸν Κ. Β. 587~~

σωπικῶν δικαίων (Si aliquis diffamaverit se hadere aliquod jus super bonis meis. Bayer σ. 126 σημ. 4. σ. 129): μάλιστα δὲ ἀμφίβολον ἐθεώρησαν τὸ συγχωρητὸν αὐτῆς ἐπὶ ἐμπραγμάτων ἀγωγῶν, καὶ κατὰ τῆς ἀμφιβολίας ταύτης ἰδίαν ἔγραψε διατριβὴν ὁ Franke ('Αρχεῖον ἀστ. Πρ. 1Η', 224): ἐκτὸς τῆς αὐθεντίας ταύτης τῶν συγγραφέων ὑποστηρίζον ὑπάρχει καὶ τὸ γράμμα τῆς ἐγγωρίου νομοθεσίας· ἡ περικοπὴ «καυχᾶται ὅτι ἔχει ἀξίωσιν, ἕνεκα τῆς ὁποίας δύναται νὰ ἐναχθῇ ἄλλος» ἄλλο τι βεβαίως δὲν δύναται νὰ σημαίνῃ εἰμὴ ἀξίωσιν, δυναμένην νὰ προστατευθῇ δι' ἀγωγῆς (ἀγωγήμον ἀξίωσιν), καὶ κεῖται εἰς ἀπόκρουσιν τῆς γνώμης ὅτι συγχωρεῖται *provocatio ad probandum*. θὰ ἦτο δὲ ὅπως περιττὴ ἂν περιωρίζετο ἡ πρόκλησις εἰς τὰ ἐμπράγματα δικαίωματα (Bayer σ. 132. Seuffert σ. 157. Ν. Πείρ. Β', 3400). Καὶ ἡ βαυαρ. δικονομία ἐπιτρέπει πρόκλησιν ἐπὶ τε τῶν ἐμπραγμάτων καὶ ἐπὶ τῶν προσωπικῶν δικαίων (Barth § 297). Πρόκλησις ἐπὶ ἀρνητικῆς ἀγωγῆς εἶναι δεκτὴ, ὅταν ὁ προκαλῶν δι' ἐξωτερικοῦ τινος ἔργου διατελῇ ἐν τῇ νομῇ δουλείας, καθ' ἧς ἀπευθύνεται τοῦ ιδιοκτήτου ἢ καύχης (Franke σ. 236. Seuffert's Comment. σ. 157). Πρόκλησις εἰς ἔγερσιν παραγγέλματος περὶ νομῆς;

7) Καὶ οἱ κληρονόμοι τοῦ δυσφημιζομένου ἔχουσι τὸ ἐνδίκον τῆς προκλήσεως μέσον. Schmid σ. 44 σημ. 2, 4. Glück σ. 497.

8) Συγχωρεῖται πρόκλησις, ὑπὸ αἵρεσιν ἢ προθεσίαν οὔσης τῆς ἀπαιτήσεως; Ναί, ἀπαντῶσιν οἱ συγγραφεῖς (Bayer σ. 130 σημ. 18. Seuffert σ. 159. ἀνωτ. § 65 σημ. 6): τῆς αἵρέσεως καὶ τῆς προθεσμίας ὑπὲρ τοῦ προκαλοῦντος οὔσης, οὐδὲν εὐλογον δύναται κατὰ τῆς τοιαύτης προκλήσεως ν' ἀντιτάξῃ ὁ προκαλούμενος· ἀλλὰ βεβαίως ὁ προκαλῶν δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ πλέον ὅτι προῶς εἰσῆχθη ἡ ἀγωγή (βαυαρ. δικον. 570).

1) Μόνον δύο ἐνστάσεις ὑπάρχουσιν, ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, ὑποκεί-

ὁ τὴν κινδυνεύουσιν ἔχων ἔνστασιν² ν' ἀναγκάσῃ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ εἰς κίνησιν τῆς ἀγωγῆς³, καθ' ἧς ἡ ἔνστασις χρησιμεύει⁴.

(β') Διαδικασία.

§ 130. Ἡ πρόκλησις, συντασσομένη κατὰ τὰς περὶ δικογράφων γενικὰς διατάξεις, ἀπαιτεῖται ἰδίως α') νὰ περιέχῃ ἀκριβῆ σημεῖωσιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς προκλήσεως, ἡγουν τῆς ἀξιώσεως, περὶ ἧς καυχᾶται ὁ προκαλούμενος¹

17. 582

μεναι εἰς τὸν κίνδυνον τοῦ νὰ κατασταθῶσιν, ἔνεκα τῆς μεταβολῆς τῶν περιστάσεων, ἄχρηστοι, δηλ. ἡ ἔνστασις τῆς διαίρεσεως καὶ ἡ τῆς διζήσεως, αἵτινες ἀργοῦσι, μὴ παρόντος ἢ ἀπόρου ὄντος τοῦ πρωτοφειλέτου ἢ συνεγγυητοῦ· ἡ *exceptio non numerata pecuniae* δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῖν (κατωτ. § 208 σημ. 1)· ὅθεν ἔπεται ὅτι ἐν τῷ ἄρθρ. 81 § 2 «ἐνστάσις τις ἣ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς» περιττεύει τὸ πρῶτον ἢ βαυαρ. δικονομία λέγει «ἐὰν τὸ παραδεκτὸν ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐνστάσεως κινδυνεύῃ».

2) Ἐὰν ὁ κίνδυνος ἀναφέρηται εἰς ἄλλου εἶδους ζημίαν καὶ οὐχὶ εἰς ἀπώλειαν ἐνστάσεως (π. χ. ἀποδεικτικοῦ τινος μέσου), ἀπαράδεκτος ἐστὶν ἡ πρόκλησις (Bayer § 60)· διότι τότε αἰτεῖται ἡ ἐνέργεια συντηρητικῆς ἀποδείξεως.

3) Δὲν συγχωρεῖται ἐνταῦθα (ὡς ἐν τῷ θέματι τοῦ προηγούμενου § σημ. 8) πρόκλησις ἐὰν ἡ ἀπαίτησις, δι' ἣν προκαλεῖται τις νὰ κινήσῃ ἀγωγήν, ᾗναι ὑπὸ αἵρεσιν ἢ ἡμέραν. Bayer σ. 150 σημ. 12.

4) Ἦγουν ὁ προκαλούμενος δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν αὐτοῦ κατὰ τοῦ προκαλοῦντος καὶ οὐχὶ τρίτου, π. χ. τοῦ πρωτοφειλέτου (Bayer σ. 148)· διότι σκοπὸς τῆς προκλήσεως ταύτης εἶναι νὰ δοθῇ εὐκαιρία εἰς τὸν προκαλοῦντα νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἔνστασιν αὐτοῦ.

1) Ἐν τῷ θέματι τούτῳ τὰ στοιχεῖα τῆς προκλήσεως, τὰ τὸ ἱστορικὸν αὐτῆς ἀποτελοῦντα, εἰσὶ α') καύχησις ἐκ μέρους τοῦ προκαλουμένου, σημεῖουμένης ἀκριβῶς τῆς ἀξιώσεως, ἣν ἡ καύχησις ὁρᾷ (ΑΠ. 278 τοῦ 65), καὶ β') διακατοχὴ τοῦ δικαιώματος ἐκ μέρους τοῦ προκαλοῦντος, ἐὰν τὸ δικαίωμα, δι' ὃ γίνεται ἡ πρόκλησις, ᾗναι δεκτικὸν κατοχῆς ἀμφοτέρω ταῦτα, τὴν καύχησιν καὶ τὴν διακατοχὴν, ἀντι-

13. 221
4. 50
ΚΔ. 55
ΚΕ. 75
127. 408
14. 322

ἡ τῆς κινδυνευούσης ἐνστάσεως² β') νὰ ὀρίζῃ προ-
 θεσμίαν πρὸς κίνησιν τῆς ἀγωγῆς, οὐχὶ βραχυτέραν τῶν
 τριάνκοντα ἡμερῶν³. ἐπιδίδοται δὲ τῷ προκαλουμένῳ
 κατὰ τὰς γενικὰς περὶ ἐπιδόσεων διατάξεις, καὶ εἰσά-
 γεται εἰς τὸ τῆς κυρίας διαφορᾶς δικαστήριον⁴ ἐν γέ-
 νει μὲν κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν⁵, οὐχὶ ὁμῶς
 πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς τριακονθημέρου προθεσμίας.

σθητούμενα ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὁ προκαλὼν (Seuffert σ. 162, 166)
 τοῦ αὐτοῦ Blätter Δ', 29. Ζ', 411. Randa Besitz σ. 88).

2) Ἐνταῦθα βάσις τῆς προκλήσεως εἶναι ὁ κίνδυνος τῆς ἐνστάσεως
 ἡ ἀπόδειξις ἅρα τοῦ κινδύνου ἐπικεῖται τῷ προκαλοῦντι. Seuffert
 σ. 170.

3) Ἡ προθεσμία αὕτη πρέπει νὰ ᾔηται πάντοτε ὠρισμένη ἐν τῇ
 προσκλήσει (ΑΠ. 175 τοῦ 62), παρεκτείνεται δὲ ἔνεκεν ἀποστάσεως
 (ΑΠ. 170 τοῦ 50. ἄνωτέρ. § 93 σημ. 1. Seuffert's Blätter Ζ', 409).
 Ἡ βαυαρ. δικονομία δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ὀρίζηται ἐν τῷ δικογράφῳ τῆς
 προκλήσεως προθεσμία πρὸς ἔγερσιν τῆς ἀγωγῆς.

4) Πολ. 84. Ἐὰν διὰ τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν ὧσιν ἀρμόδια πολλὰ δι-
 καστήρια, ὁ προκαλὼν ἐκλέγει μεταξὺ τούτων ἄλλ' ἢ provocatio non
 parit praeventionem, ἡγουν ἡ ἀγωγή δύναται νὰ μὴ κινηθῇ εἰς τὸ δι-
 κάσαν τὴν πρόκλησιν δικαστήριον (πολ. 83. βαυαρ. δικ. 571. Bayer
 σ. 136 σημ. 8). Ἐν τῇ διὰ τῆς προκλήσεως ἐγειρομένη δίκῃ ἡ διένε-
 ξις στρέφεται περὶ τὸ ζήτημα, ἂν ὁ προκαλούμενος ὀφείλῃ ἐπὶ ποινῇ
 νὰ κινήσῃ νῦν ἤδη τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ· ἐπομένως αὕτη οὐδεμίαν ἢ
 μικρὰν μετὰ τῆς κυρίας δίκης συγγένειαν ἔχει καὶ διὰ τοῦτο ὁρθότε-
 ρον ἦτο νὰ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐνταῦθα ὁ κανὼν actor sequitur forum
 rei· ἄλλ' ὁ ἐγγώριος νομοθέτης ἠκολούθησε τὴν παρὰ τῶν συγγραφέων
 ἀποδοκιμαζομένην γνώμην τῆς νομολογίας, ὅτι ἡ πρόκλησις ἀπολογία
 τίς ἐστι κατὰ τῆς δυσφημίσεως, ὁ δὲ diffamatus reus provocatus ad
 causam (Bayer σ. 134. Schmid σ. 48. Seuffert's Comment. Α', 251).
 Ἐὰν ἡ κυρία ὑπόθεσις ὑπάγῃ εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἐμποροδι-
 κείου, εἰσάγεται τότε ἡ πρόκλησις εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον (ἄνωτ.
 § 35 σημ. 11)· κατὰ τὴν βαυαρ. δικονομίαν ἡ πρόκλησις εἰσάγεται
 καὶ τότε εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον (Barth § 56).

5) Τὸ ἄρθρ. 84 ἐδ. 2 τῆς πολ. δικονομίας λέγει ἀπλῶς «εἰς τὴν
 παράδοσιν τῆς προκλήσεως καὶ τὴν περὶ αὐτῆς συζητήσιν ἐφαρμόζον-

Μετὰ τὴν ἐπίδοσιν⁶ τῆς προκλήσεως καὶ ἐντὸς τῆς τριακονθημέρου προθεσμίας τρία τινὰ δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ ὁ προκαλούμενος, ἢ κινεῖ τὴν ἀγωγὴν, δι' ἣν προκαλεῖται⁷, ἢ ἐπιφέρει ἀντιρρήσεις⁸ κατὰ τῆς προκλήσεως⁹, ἢ τρίτον οὐδέτερον τούτων πράττει¹⁰.

Κατὰ τὴν διάφορον δὲ διαγωγὴν αὐτοῦ ρυθμίζεται καὶ ἡ περαιτέρα διαδικασία· διότι εἰ μὲν κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν ἄνευ τινὸς ἀντιλογίας, περατοῦται δι' αὐτῆς ἡ περὶ τὴν πρόκλησιν διαδικασία ἄνευ παρεμβάσεως τοῦ δικαστηρίου· εἰ δὲ ἀμφισβητήσῃ τὴν πρόκλησιν, γίνεται συζήτησις περὶ τούτου¹¹, καὶ ἡ παραδέχεται αὐτὴν τὸ δικαστήριον (ὅτε ΚΕ. 586 χορηγεῖ νέαν δεκαήμερον προθεσμίαν πρὸς κίνησιν τῆς ἀγωγῆς ὑπομνηστικῶς ἐν τῇ ἐκφράσει τῆς ἀποφάσεως). *συμφέρουσα. ΚΑ. 590.*

ταὶ τὰ ἐν γένει περὶ παραδόσεων καὶ δικαστικῶν συζητήσεων ὠρισμένα· ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς κατατάσσουσι τὴν δίκην ταύτην εἰς τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν καὶ ἡ ἡμετέρα δικονομία θεωρεῖ αὐτὴν διὰ τοῦ 84 ἄρθρου ὡς *judicium præparatorium*, ἅρα συνοπτικῶς δικαστέαν.

6) Ἡ ἐπίδοσις τῆς προκλήσεως ἐξασφαλίζει τὴν ἔνστασιν, ὑπὲρ ἧς γίνεται, κατὰ παντὸς μεταγενεστέρου κινδύνου· ἀλλ' ἡ ἀπόρριψις αὐτῆς ἀναίρει πάλιν τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο (πολ. 85. ἄνωτέρ. § 100).

7) Ἐν τῇ προκλήσει εἰ *contendat* ἐκπληροῦται ὁ σκοπὸς τῆς προκλήσεως καὶ ἂν ὁ ἐναγόμενος κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ πρωτοφειλέτου ἢ ἐναγάγῃ κατὰ τὸ ἐπιβάλλον τὸν συνεγγυητὴν.

8) Τὰς ἀντιρρήσεις τοῦ προκαλουμένου ὀνομάζει καταχρηστικῶς ἐνστάσεις ἢ δικονομία, ἀλλ' αὗται οὐδὲν ἄλλο εἰσὶν εἰμὴ ἀμφισβήτησις τῆς βάσεως τῆς προκλήσεως.

(Κβ. 195 9) Π. χ. ἀρνεῖται τὴν καύχησιν, ἰσχυρίζεται ὅτι κατέχει αὐτὸς τὸ πρᾶγμα, δι' ὃ προκαλεῖται, ἢ ἐπὶ τῆς προκλήσεως *si contendat* προτείνει ὅτι δὲν κινδυνεύει ἡ ἔνστασις ἢ ἀπωλέσθῃ ἥδη. Ἀντιπρόκλησις συγχωρεῖται; Ναι, λέγει ὁ Seuffert *Blätter* X, 94· ἀλλ' ἂν καὶ ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις συγχωρεῖται κατὰ γενικὸν κανόνα ἀνταγωγῆς (πολ. 633), νομίζω δύσκολον ἐνταῦθα τὴν *συμπρόκλησιν*.

10) Ἡ καὶ ἀμφότερα, ἤγουν καὶ ἐνστάσεις κατὰ τῆς προκλήσεως ἐπιφέρει καὶ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ ἐπιβοηθητικῶς κινεῖ.

11) Ἐὰν ὁ προκαλὼν δὲν ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον, παύει, λέγει τὸ ἄρθρ. 85 ἐδ. 2, τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἐπιδόσεως τῆς προκλήσεως

γωγῆς), ἢ τὴν ἀπορρίπτει ¹². τέλος εἰν μήτε ἀμφισβη-
 τήσῃ ἐγκαίρως τὴν πρόκλησιν ¹³, μήτε τὴν ἀγωγὴν αὐ- ΚΑ. 385
 τοῦ κινήσῃ ἐντὸς τῆς πρώτης τριακονθημέρου ἢ τῆς δευ-
 τέρας δεκαθημέρου προθεσμίας, κηρύττεται ὑπὸ τοῦ δικα-

ὡς πρὸς τὴν κινδυνεύουσιν ἔνστασιν (ἰδ. ἄνωτ. σημ. 6). Ὑποτίθεται
 δηλ. ὅτι ἐμφανίζεται ὁ προκαλούμενος καὶ συζητεῖ ἐρήμην τὴν ὑπόθε-
 σιν· ἀλλὰ τότε τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο φέρεי καὶ ἡ ἀπόρριψις τῆς προ-
 κλήσεως! Πρὸς τί ἡ πολυτέλεια αὕτη; Μόνον τοῦτο ἡμεῖς τὸ δικαιο-
 λόγημα ἰσχύσαμεν νὰ εὕρωμεν· εἰν ὁ προκαλῶν ἀνακόφῃ τὴν ἀπόφα-
 σιν, δὲν ἐπανερχονται τὰ πράγματα εἰς τὴν προτέραν τῶν κατὰστασιν
 ἐκ μόνης τῆς ἀνακοπῆς, ἀλλ' ὀφείλει ὁ ἀνακόπτων ν' ἀποδείξῃ *νόμιμον*
κώλυμα, ἐμποδίσαν αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἵνα ἐπα-
 νορθώσῃ τὸ ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεώς του ἀποτέλεσμα τοῦ ἄρθρου 85
 (κατωτ. § 216 σημ. 11). Ἐὰν δὲν ἐμφανισθῶσιν ἀμφότεροι καὶ δια-
 γραφῇ ἀπὸ τοῦ πινακίου ἡ ὑπόθεσις, δὲν ἐπέρχεται τὸ ἀποτέλεσμα
 τοῦτο.

12) Ἐὰν ἀπορριφθῇ ἡ πρόκλησις, ἔχει δικαίωμα ὁ προκαλούμενος
 (ἄρθρ. 86) ν' ἀνακαλέσῃ ἢν τυχὸν εἶχε κινήσει ἀγωγὴν· εἰς τὴν ἀνά-
 κλησιν ταύτην δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ παραιτήσεως ἀρχαί, ἰδίως ὡς
 πρὸς τὴν δικαστικὴν δαπάνην· διότι ταύτης ἐνταῦθα ὁ προκαλῶν αἵ-
 τιος ἐγένετο. Ἐνδεχόμενον εἶναι ἡ συνεπεῖα προκλήσεως κινήθεῖσα ἀ-
 γωγῇ ν' ἀπορριφθῇ διὰ τυπικὸν τινα λόγον (π. χ. ὡς ἄκυρος ἢ ἀνατε-
 τραμμένη), ποία εἶναι τότε ἡ θέσις τοῦ ἐνάγοντος; Κατὰ τὴν ὀρθοτέ-
 ραν γνώμην πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι διὰ τῆς ἐγέρσεως τῆς ἀγωγῆς
 περατωθείσης τῆς περὶ τὴν πρόκλησιν διαδικασίας, ἡ θέσις τοῦ ἐνάγον-
 τος εἶναι ὁποία θὰ ἦτο καὶ ἂν δὲν προηγέτο πρόκλησις (Miterm. ἐν
 τῷ Ἀρχεῖῳ κλ. Α'. 256. Schmid Γ', 55. Seuffert Β', 168 σημ. 1).
 Ἐπομένως ἐπέρχονται μὲν τὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἄρθρ. 157 τῆς πολ.
 δικονομίας, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰ τοῦ ἄρθρ. 87 αὐτῆς (ὅρ. καὶ σημ. 14).

13) Τὸ ἄρθρον 87 εἰσάγει ἐνταῦθα ἐξαίρεσιν (νομοθετικῶς μὲν ἀδι-
 καιολόγητον, ὅπλον δ' ἐπικίνδυνον ἐν χερσὶ πονηραῖς) τοῦ γενικοῦ κα-
 νόνος, ὅτι αἱ ἐνστάσεις δύνανται νὰ προταθῶσι καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου
 κατὰ πρῶτον (ἰδ. ἄνωτ. § 109)· ὅθεν ὁ προκαλούμενος ὀφείλει ἐπὶ
 ποινῇ ἀποκλεισμοῦ νὰ προτείνῃ διὰ τοῦ ἀπολογητηρίου τὰς κατὰ τοῦ
παράδεκτοῦ τῆς προκλήσεως ἐνστάσεις αὐτοῦ (Εὐρετήρ. Α', 47 § 25.
 ΔΠ. 278 τοῦ 65). Τὰς ἐναντίον τῆς διαδικασίας ἀκυρωτικὰς ἐνστάσεις

στηρίου κατ' αἴτησιν ¹⁴ τοῦ προκαλοῦντος (παρεμπιπτόν - K/3. 263
τως εἰσαγομένην) ἀπεσθεσμένον τὸ δικαίωμα, δι' ὃ ἐγένετο ἡ πρόκλησις, ἢ διαρκῆς ¹⁵ ἢ ἔνστασις κατὰ τῆς μὴ
κινήσεως ἀγωγῆς.

B) Περὶ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν δικαστῶν α).

§ 131. Ἡ ὁρθὴ τῆς δικαιοσύνης ἀπονομὴ ἀπαιτεῖ παρὰ τῷ δικάζοντι ἀμεροληψίαν καὶ ἴσιν πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους διάθεσιν· ὅθεν ὁσάκις οὗτοι ἔχουσιν εὐλογον περὶ τούτου ἀμφιβολίαν δύνανται νὰ αἰτήσωσι τοῦ δικαστοῦ τὴν ἐξαίρεσιν ¹. Περὶ τῆς ἐξαιρέσεως δὲ ταύτης ὠρίσθησαν τὰ ἑξῆς·

ὁρ α Ν.
Γλ Ε.

A') **Δικαίωμα** ἐξαιρέσεως· οὐ μόνον πᾶς διάδικος ἀλλὰ καὶ ὁ δικαστὴς αὐτὸς δύνανται νὰ προτείνῃ τὴν ἑαυτοῦ ἐξαίρεσιν, ἵνα τοιοῦτοτρόπως ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τῆς γνώμης

δύνανται ὁ προκαλούμενος νὰ προτείνῃ καὶ ἐπὶ ἀκροατηρίου τὸ πρῶτον (ΑΠ. 175 τοῦ 62. Ν. Πείρ. Ε'. 3409).

14) Ἐὰν ἐγείρῃ τὴν ἀγωγὴν μετὰ τὰς προθεσμίας, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς παρεμπιπτούσης αἰτήσεως; Δὲν κηρύττεται ἀπεσθεσμένον τὸ δικαίωμα, κατὰ τὴν βουαρ. νομοθεσίαν (Seuffert B', 167. βουαρ. δικον. 574). Τὸ αὐτὸ φαίνεται παραδεχόμενος καὶ ὁ ἄρ. Πάγος (Ν. Πείρ. Ε', 3406 ε')· ἀλλὰ μόνον ὁσάκις ἔνεκα σπουδαίου κωλύματος ἐγείρεται ἐκπροθέσμως ἡ ἀγωγὴ εἶναι κατ' ἐμὲ ὁρθὴ ἢ ἀπόφασις τοῦ ἄρ. Πάγου.

15) Ἦγουν δὲν δύνανται ν' ἀντιταχθῶσι κατ' αὐτῆς ἀντενστάσεις, ἐκ νεωτέρων συμβεβηκότων ὑπαρξίν λαβοῦσαι, π. γ. ἐκ μεταγενεστέρων ἀφερεγγυότητος τοῦ ὀφειλέτου· ἐὰν ὅμως ἡ ἀντένστασις ὑπῆρχε κατὰ τὸν χρόνον ἤδη τῆς προκλήσεως, αὕτη δὲν σώζει βεβαίως τὴν ἔνστασιν καὶ ἂν ἐπιτύχῃ. Bayer σ. 151 σημ. 4. 5.

α) Πολ. 36—48. Βουαρ. Σχ. § 18—31. Γαλ. 44—47, 378—396. Βουαρ. δικον. 40—53.

1) Πολ. 38. νόμ. 16 κώδ. (3, 1) quia sine suspicione omnes lites procedere Nobis cordi est, liceat ei, qui suspectum judicem putat . . . eum recusare.

τῶν δικαζομένων πάντα περὶ τῆς ἀμεροληψίας αὐτοῦ ἐνδοιασμόν².

Β') **ἐξαιρουμένου** παντὸς δικαστηρίου δικαστῆς δύναται νὰ ἐξαιρεθῇ· προσέτι δὲ οἱ ἀναπληρωταὶ τῶν δικαστῶν (πάρεδροι, δικηγόροι), οἱ εἰσαγγελεῖς (ἀντεισαγγελεῖς) καὶ γραμματεῖς τῶν δικαστηρίων³. ἀλλ' οἱ εἰσαγγελεῖς δὲν ὑπόκεινται εἰς ἐξαίρεσιν ὡςάκις παρίστανται εἰς τὴν δίκην ὡς διάδικοι⁴.

Γ') **λόγοι** ἐξαίρεσεως· λόγοι ἐξαίρεσεως εἰσὶ μόνον οἱ ἐν τῷ νόμῳ ἀριθμούμενοι⁵, ἥτοι α') χρηματικὸν συμφέ-

2) Πολ. 36. Ὁ παρεμβαίνων δύναται νὰ ἐξαίρεσῃ; Δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ λυθῇ καταφατικῶς ὡς πρὸς τὸν κυρίαν εἰσάγοντα παρέμβασιν (Linde σ. 404. Gesterding Nachforschungen A', 110). Ὡς πρὸς τὴν πρόσθετον παρέμβασιν ἀπαντᾶται τὸ ζήτημα διττῶς· α') ὁ κύριος διάδικος ἔχει τὸν λόγον τῆς ἐξαίρεσεως, δύναται σιωπῶντος αὐτοῦ νὰ προτείνῃ τὴν ἐξαίρεσιν ὁ παρεμβαίνων; β') ἡ συγγένεια, ἡ φιλία, καὶ οἱ λοιποὶ λόγοι τοῦ 35 ἄρθρου ἀναφέρονται εἰς τὸν παρεμβαίνοντα, δύναται νὰ ἐξαιρεθῇ ὁ δικαστής; Ἀμφότερα τὰ ζητήματα πρέπει νὰ λυθῶσι καταφατικῶς ἕνεκα τοῦ στενοῦ συμφέροντος, τοῦ μεταξὺ τοῦ διαδίκου καὶ τοῦ παρεμβαίνοντος ὑφισταμένου. Ἴδε Lauk in Seuffert's Blättern Γ', 297. Bourbeau σ. 513.

3) Πολ. 36· ἀπᾶς πρόεδρος, δικαστής, πάρεδρος, εἰσαγγελεὺς, ἀντεισαγγελεὺς ἢ δικαστικὸς γραμματεὺς δύναται νὰ ἐξαίρεσῃ ἑαυτὸν ἢ νὰ ἐξαιρεθῇ παρὰ τῶν διαδίκων.

4) Τὸ θέμα τοῦτο προβλέπει ῥητῶς τὸ 381 ἄρθρον τῆς γαλ. δικονομίας, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ παρ' ἡμῶν· διότι τὸ συγχωροῦν τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ εἰσαγγελέως ἄρθρον 36 ἐννοεῖ αὐτὸν παριστάμενον ὡς ἀρχὴν εἰσαγγελικὴν καὶ οὐχὶ διάδικον. Αἱ ἐξαίρεσεις τῶν μελῶν τοῦ ἀρείου Πάγου περιωρίσθησαν ἱκανῶς διὰ τοῦ τῆς 8 ἰουλ. 1835 διατάγματος καὶ τοῦ νόμ. χμζ' τοῦ 77· ἤγουν α') ἀπαγορεύεται ἡ παρὰ τῶν διαδίκων ἐξαίρεσις πάντων τῶν ἀρειοπαγιδῶν· β') δὲν συγχωρεῖται νὰ προτείνωσιν οἱ διάδικοι τὴν ἐξαίρεσιν τοσούτων δικαστῶν, ὥστε νὰ μὴ μένωσιν ἀνεξαίρετοι οἱ πρὸς συγκρότησιν τοῦ δικαστηρίου αὐτοῦ ἀπαιτούμενοι.

5) Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον τὸν δικαιοδοτοῦντα ἄρχοντα νὰ ἐξαίρεσῃ δὲν

ρον⁶ τοῦ ἐξαιρουμένου εἰς τὴν ἐκθασιν τῆς δίκης· τὸ συμφέρον ἐνταῦθα λαμβάνεται εἰς τὴν πλατυτάτην αὐτοῦ σημασίαν, περιλαμβάνον πᾶσαν ὠφέλειαν ἄμεσον ἢ ἔμμεσον, ἔστω καὶ πόρρωθεν⁷. β') συγγένεια, φυσικὴ τε καὶ

ἡδύνατο ὁ διάδικος· ὡς πρὸς τοὺς δικαστὰς δὲ οὐδὲ ὧς εἶχε χρεῖαν τῆς ἐξαιρέσεως, διότι ὁ διορισμὸς αὐτῶν⁸ ἐπ' ἡγάζε κατὰ μέγα μέρος ἐκ τῆς συμπράξεως αὐτοῦ· ὁ ἐνάγων προέτεινε τὸν δικαστὴν, ὁ ἐναγόμενος ἀπεδέχετο αὐτὸν ἢ ἀπέκρουε κατ' ἀρέσκειαν—*ejero iniqius mihi est*. Τὰ αὐτὰ σχεδὸν ἴσχυον καὶ μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς συνήθους τῶν δικῶν τάξεως (νόμ. 16, 18 κώδ. 3, 4. Νεαρ. 58 κεφ. γ'. Νεαρ. 96 κεφ. β' § 1), μόνον τοῦτο θεσπίσαντος τοῦ 'Ιουστινιανοῦ, ἵνα ὁσάκις ὁ διάδικος ὑποπεύεται τὸν ἄρχοντα, προσλαμβάνηται ὡς συνδικαστὴς καὶ ὁ ἐπίσκοπος τοῦ τόπου (Νεαρ. 86 κεφ. β'). *Zimmern Rechtsgesch. I'*, 29. *Puchta Inst. B'*, 52. *Bayer σ.* 251.

Διοριζομένων τὴν σήμερον τῶν δικαστῶν ὑπὸ τῆς πολιτείας δὲν εἶναι δυνατόν βεβαίως ν' ἀφεθῇ ἀπερίοριστον εἰς τοὺς διαδίκους τὸ τῆς ἐξαιρέσεως δικαίωμα· διότι ἄλλως οὐχὶ σπανίως ἤθελε συμβαίνει καὶ τὴν σήμερον ὅτι διηγεῖται παλαιός τις νομομαθής, *interdum vidi*, λέγει, *recusari quemdam juvenem judicem luxuriosum in causa pulcherrimæ mulieris facile cadentis*, δραστηρικὴν μὲν ἱσῶς ἐνίστε εἰς ἐπαγωγὴν αἰτίαν, οὐχὶ ὅμως γενικῶς ἀποδεκτὴν ὠρίσθησαν λοιπὸν ὑπὸ τῆς νομοθεσίας λόγοι ἐξαιρέσεως καὶ παρ' αὐτοὺς ἕτεροὶ εἰσὶν ἀπαράδεκτοι. *Carré ζ.* 1364.

6) Δὲν δύναται νὰ ἐξαιρεθῇ π. χ. ὁ δικαστὴς ὁ διὰ συγγράμματος ἢ ἄλλως ἀποφήνας γνώμην περὶ τίνος νομικοῦ ζητήματος μὴ συμφέρουσαν τῷ ἐξαιροῦντι, διότι δὲν ὑπάρχει παρὰ τῷ τοιοῦτῳ δικαστῇ χρηματικὸν συμφέρον.

7) Τὸ συμφέρον ἐξετάζεται καὶ ἐνταῦθα ὅπως ἐπὶ τῆς ἐξαιρέσεως μαρτύρων (κατωτ. § 191 σημ. 4)· ἀλλὰ πλατύτερα ἢ ἐκεῖ ἔχει ὄρια, περιλαμβάνον π. χ. καὶ τὰ ἐξῆς θέματα· α') ὁ δικαστὴς ἢ τις τῶν στενῶν συγγενῶν αὐτοῦ ἔχει δίκην ὁμοίας φύσεως τῇ προκειμένῃ (γαλ. 378 § 3)· β') ὁ δικαστὴς δικάζεται ἐν ἄλλῃ δίκῃ ὑπὸ τοῦ ἐνταῦθα δικαζομένου (γαλ. § 4. *Seuffert's Blätter IA'*, 33. *Carré ζ.* 1370. 1371)· γ') ὁ δικαστὴς διατελεῖ δανειστὴς τίνος τῶν διαδίκων. *Carré* 1373. 1374· δ') ὁ ἔχων μετοχὰς ἀνωνύμου τινὸς ἐταιρίας; Ἴσως ἐνίστε. *Bourbeau σ.* 473· ε') ὁ δικαστὴς μέλλει νὰ κληρονομήσῃ τινὰ τῶν δικαζομένων. *Bourbeau σ.* 475· ς') δικάζεται φυσικὸν τοῦ δικα-

ποιητή⁸, ἡ ἀγχιστεία πρὸς τινὰ τῶν διαδίκων· ἡ συγγένεια καὶ ἀγχιστεία κατ' εὐθείαν μὲν γραμμὴν εἰσι πάντοτε λόγος ἐξαιρέσεως, ἐκ πλαγίου δὲ μέχρι τοῦ δ' βαθμοῦ ἡ συγγένεια καὶ μέχρι τοῦ β' ἡ ἀγχιστεία⁹. Γ' προσέτι ἐξαιρέσιμός ἐστι καὶ ὁ σύζυγος ἡ μνηστήρ¹⁰. γ') σχέσις πρὸς τινὰ τῶν διαδίκων ἰδιαζούσης φιλίας ἡ οἰκιακῆς κοινωνίας¹¹, ἰδιαζόντων καθηκόντων¹² ἡ ἐξαρτήσεως¹³, ἐριδος¹⁴

ἢ ὁρα φροσθ' ἑμὴν χειρὶν δίδωμι ΓΧΙΕ.

ξ' τ. ii ε. 4. —

στοῦ τέκνον. Carré ζ. 1368 bis. Bourbeau σ. 486. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ παραδείγματα ταῦτα, μὴ ὀνομαζόμενα παρ' ἡμῖν ῥητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου, ὑπόκεινται πάντοτε εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας.

8) Μεταξὺ τοῦ θετοῦ πατρὸς καὶ τοῦ θετοῦ υἱοῦ ὑπάρχει ὁ λόγος οὗτος τῆς ἐξαιρέσεως, οὐχὶ μακρότερον.

9) Συγγένεια ἢ ἀγχιστεία ἰσόβαθος ἐκατέρωθεν; Εἶναι καὶ τότε λόγος ἐξαιρέσεως (Carré ζ. 1367). Μετὰ τὴν διάλυσιν τοῦ γάμου παύει ἡ ἀγχιστεία κατὰ τὸν ἐγχώριον νόμον· ὥστε δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἐξαιρέσεως· εἰς τοιαύτην περίπτωσιν μένει ἐξεταστέος πλέον ὁ τῆς οἰκειότητος καὶ φιλίας λόγος. Ἄλλα ἰσχύουσι παρὰ Γάλλοις διὰ τὸν § 2 τοῦ 378 ἄρθρου (Carré ζ. 1369. Bourbeau σ. 487 κατωτ. § 191 σημ. 8).

10) Οὐ μόνον ὁ ὑπάρχων, ἀλλὰ καὶ ὁ ὑπάρξας σύζυγος ἡ μνηστήρ (πολ. 36 § 2. περὶ τοῦ Γαλ. δικαίου ἰδ. Bourbeau σ. 487).

11) Ἐὰν δηλ. ὁ δικαστὴς κατοικῇ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ μετὰ τινος δικοῦ καὶ ἐκ τῆς συνοικίσεως ταύτης ἐγεννήθη μετὰ αὐτῶν στενὴ οἰκειότης.

12) Π. χ. ὁ δικαστὴς διατελεῖ ἐπίτροπος ἢ κηδεμὼν ἢ πνευματικὸς πατὴρ τοῦ διαδίκου· ἔτι administrateur de quelque établissement, société, ou direction, partie dans la cause. Γαλ. 378 § 7. Εὐρετήρ. σ. 13 § 8.

13) Π. χ. ὁ δικαστὴς εἶναι ὀφειλέτης τοῦ διαδίκου ποσότητος τοιαύτης, ἐξ ἧς παρήχθη σχέσις ἐξαρτήσεως, ἢ ὁ διάδικος διετέλεσε διδάσκαλος τοῦ δικαστοῦ, διὰ δὲ τὴν διδασκαλίαν ταύτην ἰδιαίτερον ὀφείλει αὐτῷ ὁ δικαστὴς σέβας· προσέτι ὁ δικαστὴς δὲν δύναται νὰ δικάσῃ τὸν ὑπρέτην ἢ τὸν ἄλλως ἀπ' αὐτοῦ ἐξαρτώμενον. Carré ζ. 1377. Bourbeau σ. 476.

14) Δικαστικῆς ἢ ἐξωδίκου· π. χ. ὁ δικαστὴς χρисολογεῖται μετὰ τοῦ διαδίκου εἰς πολιτικὸν δικαστήριον, ἢ ἄλλως διαφέρεται πρὸς αὐ-

ἢ ἐχθρας¹⁵. δ') ὅτι ὁ δικαστὴς ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ ἐ χρησιμεύσεν ἢ μέλλει νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς ἢ πραγματογνώμων¹⁶. εἰργάσθη ἢ ἔδωκε γνώμην ὡς συμβουλευτῆς, δικηγόρου ἢ διαιτητῆς¹⁷. ε') ὅτι συνήργησεν ὑφ' οἰανδήποτε ιδιότητα εἰς τὴν σύναψιν ἢ ἐκπεραίωσιν τῆς νομικῆς πράξεως, ἐξ ἧς ἡ δίκη ἐπήγαγε, συνέταξε τὸ προσβαλλόμενον ἔγγραφον ἢ ἐξέδωκε τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν¹⁸. καὶ ε') ὑποβία μεροληψίας, δηλωθεῖσα διὰ

τὸν ἐνίστε καὶ δίκη προὑπάρξασα δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἐξαιρέσεως. Carré ζ. 1375. 1376. Bourbeau σ. 493.

15) Bourbeau σ. 490. Carré ζ. 1384. 1385.

16) Βαυαρ. Σγ. § 18. f. Motive τοῦ 1827 σελ. 24. Ἐφημ. τοῦ Linde I', 286.—Σημειωτέον δὲ ὅτι κατὰ τὸ 38 ἄρθρ. ὁ προτείνας τὸν δικαστὴν ὡς μάρτυρα δὲν δύναται νὰ τὸν ἐξαιρέσῃ αὐτὸς ἀλλ' ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ· ὥστε ἐκλείπει οὕτω πᾶσα πρὸς στρεψοδικίαν χρῆσις τοῦ λόγου τούτου τῆς ἐξαιρέσεως.

17) Διότι ὁ τοιοῦτος δικαστὴς προσκλινέστερος διατελεῖ τῷ διαδίκῳ, ὑπὲρ οὗ εἰργάσθη ἢ ἐγνωμοδότησε· κατὰ τὸν § 4 τοῦ 36 ἄρθρου τοῦτο λαμβάνει χώραν, ὅταν ἡ γνωμοδότησις ἢ ἐργασία ἔλαβε χώραν πρὸ τοῦ διορισμοῦ τοῦ δικαστοῦ εἰς τὴν δικαστικὴν ὑπηρεσίαν· ὅθεν ἐπεταὶ ὅτι δικασταὶ πρέπει, ὅσον τὸ δυνατόν, ν' ἀπέχῃσι τοῦ ἀποφαίνεσθαι γνώμην περὶ εἰδικῶν νομικῶν θεμάτων· καὶ κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον (§ 8 τοῦ 378 ἄρθρ.) ἐξαιρεῖται ὁ δικαστὴς qui a donné conseil, plaide ou écrit sur le differend. Γενικῶς, εἴτε ὡς λέγομεν ἀκαδημαϊκῶς, γνωμοδοτήσας ὁ δικαστὴς ἐγγράφως ἢ προφορικῶς δὲν ἐξαιρεῖται (Chauveau sur Carré ζ. 1381. Bourbeau σ. 497). Νόμ. 15. πρ. Βασ. (8, 1)· «ἡ διάταξις φησι, μηδέποτε τὸν αὐτὸν καὶ συνηγορεῖν καὶ δικάζειν». νόμ. 14 κώδ. de assessori (1, 21), νόμ. 17 πανδ. de jurid. (2, 1).

18) Ὅθεν ἐξαιρετέος ἐστὶν ὁ συντάξας τὸ ἔγγραφον συμβολαιογράφος, διορισθεὶς δικαστὴς καὶ καλούμενος νὰ δικάσῃ περὶ αὐτοῦ, ἢ ὁ δικάσας ὡς πρωτοδίκης καὶ καλούμενος νὰ δικάσῃ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν ὡς ἐφέτης (Carré ζ. 1379)· ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς μὴ ὀριστικὰς ἀποφάσεις, εἰς τὰς ἀνακοπὰς καὶ ἀναψηλαφήσεις, διότι οἱ ἐκδόντες τὴν μὴ ὀριστικὴν ἀπόφασιν, ἢ τὴν ἀπόφασιν καθ' ἧς ἡ ἀνακοπὴ ἢ ἀναψηλαφήσις δικασταὶ οὐκ εἰσιν ἐξαιρετέοι νὰ δικάσωσιν ἐν

τῆς κατὰ τὴν δίκην παραδοχῆς δώρων¹⁹, δι' ἀσυγγνώστου μελήσεως ἢ ἄλλης τοιοιτοτρόπου πράξεως²⁰.

Τὸν μὲν πρῶτον καὶ δεύτερον λόγον δύνανται νὰ προτείνωσιν ἀμφοτέρω οἱ διάδικοι, τοὺς λοιποὺς μόνον ἐκεῖνος, ὑπὲρ οὗ διεγράφησαν· ἡγουν τὸ ἴδιον τοῦ δικαστοῦ συμφέρον²¹ καὶ ἡ συγγένεια εἰς κοινοὶ ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων λόγοι ἐξαιρέσεως· ἡ συγγένεια ὑποκρύπτει ἐνίοτε σφοδρὰ μίση ἢ ἐνδέχεται ν' ἀποβῇ ἐπιβλαβῆς ἔνεκεν ἀκριβολόγου συνειδήσεως τοῦ δικαστοῦ²².

Δ') διαδικασία.

§ 132. Ἡ περὶ τὴν ἐξαίρεσιν τῶν δικαστῶν διαδικασία διάφορός ἐστι καθόσον ὑποβάλλει τὴν ἐξαίρεσιν ὁ δικαστὴς αὐτὸς ἢ ὁ διάδικος.

τῇ αὐτῇ ὑποθέσει (πολ. 180. 507. 785. Carré ζ. 1380, 1381. Bourbeau σ. 408). (Ὁ ἀρειοπαγίτης ὁ δικάσας ὡς ἐφέτης; Πρὸ τοῦ νόμ. χμζ' τοῦ 1877 ἠκολούθει σιωπηρῶς ὁ ἄρ. Πάγος καταφατικὴν λύσιν τοῦ ἐρωτήματος τούτου· μετὰ τὸν νόμον χμζ' μετέβαλε γνώμην, ἐφαρμόζων στενῶς τὴν τοῦ ἄρθρ. 36 § 5 περικοπὴν «ἢ ἀπεφήνατο τὴν ἀπόφασιν, καθ' ἣς ἐγένετο ἔφσεις». Ὁ § 5 τοῦ ἄρθρου τούτου εἶναι ἀντιγραφὴ τοῦ § 9 τοῦ βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831, ἐξ ἀπροσεξίας γενομένη, ὡς καὶ ἱκαναὶ ἄλλαι· λέγω ἐξ ἀπροσεξίας, διότι τὸ βαυαρ. Σχέδιον ἀγνοεῖ τὸ ἐνδίκον τῆς ἀναίρέσεως μέσον.) Ὅθεν ὀφείλειεν ὁ ἄρ. Πάγος καὶ ὀφείλει νὰ ἐφαρμόσῃ κατ' ἀναλογίαν τὸν § 5 τοῦ 36 ἄρθρου καὶ εἰς τοὺς ἀρειοπαγίτας· ἀναντιρρήτως δὲ ὀφείλει ὁ νομοθέτης νὰ διορθώσῃ τὸν § αὐτὸν (ἄρ. καὶ ἄρθρ. 40 § 6 βαυαρ. δικ.).

19) Καὶ τὰ δῶρα τὰ εἰς τὴν σύζυγον ἢ τὰ τέκνα τοῦ δικαστοῦ δοθέντα καθιστῶσιν αὐτὸν ἐξαιρετέον. Carré ζ. 1383.

20) Π. χ. ἐὰν ὁ δικαστὴς, ἐκκρεμοὺς οὗσης τῆς δίκης, συμποσίᾳ παρὰ τινι τῶν δικαζομένων. Carré ζ. 1382.

21) Ὁ Βερριᾶς (σ. 230) μόνον τὴν συγγένειαν θεωρεῖ ὡς κοινὸν ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων λόγον ἐξαιρέσεως, οὐχὶ καὶ τὸ συμφέρον· ὁμοίως καὶ ὁ Bourbeau (σ. 483). Ἀγνοῶ δὲ πόθεν παρακινήθῃς ὁ ἐγγχώριος νομοθέτης κατέταξε καὶ τὸ συμφέρον εἰς τοὺς κοινούς λόγους· ἐγὼ τοῦλάχιστον δὲν εὕρισκω δικαιολόγησιν τούτου.

22) Carré ζ. 1268. Thomine ἄρ. 426.

ἐγκύκλιος
ΓΧΙΕ. νότον
Τ. II. 24.

Α'. Πᾶς δικαστῆς κτλ., συνειδῶς ἑαυτῷ λόγον τινὰ ἐξαίρεσεως, ὀφείλει νὰ προτείνῃ αὐτὸν ἐγκαίρως εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον· δηλαδή ὁ εἰρηνοδίκης εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, πᾶς δὲ ἄλλος δικαστῆς εἰς τὸ συμβούλιον τοῦ ἰδίου δικαστηρίου· τοῦτο δέ, ἀκροασάμενον τὸν εἰσαγγελέα, ἀποφαίνεται περὶ τῆς ἐξαίρεσεως ¹.

Β'. Ἡ παρὰ τοῦ διαδίκου ὑπαβαλλομένη ἐξαίρεσις

α') προτείνεται εἰς τὸ δικαστήριον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ δικαστικοῦ ἀγῶνος· ἡγοῦν παρὰ μὲν τοῦ ἐνάγοντος πρὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς, παρὰ δὲ τοῦ ἐναγομένου πρὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐνάρξεως τῆς δικαστικῆς συζητήσεως ², ἤτοι μέχρι τῆς πρώτης συνεδριάσεως τοῦ

1) Πολ. 37. Γαλ. 380. Περὶ τῆς ἐξαίρεσεως ταύτης ῥητέον ταῦτα· α') ἡ ἐξαίρεσις τοῦ γραμματέως τοῦ εἰρηνοδίκου, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ὁ ἀναπληρώσων αὐτὸν (ὅπερ σπανιώτατα δύναται νὰ συμβῇ δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 123 τοῦ Ὁργ.) δικάζεται, νομίζω, ὡς καὶ ἡ τοῦ εἰρηνοδίκου· β') ὁ αἰτῶν παρὰ τοῦ συμβουλίου τὴν ἄδειαν τοῦ ἀποσχεῖν δικαστῆς, ὅταν ὑπάρχῃ εὐκόλος ἡ ἀναπλήρωσις αὐτοῦ, πρέπει ἐλευθεριώτερον ν' ἀπαλλάττεται, μάλιστα καὶ ἂν δὲν προτείνῃ λόγον τινὰ ἢ ὁ προτεινόμενος δὲν ᾔναι ἐκ τῶν νομίμων (Carré ζ. 1387, 1388)· ἀλλὰ *κυρίαν* ἐξαίρεσιν δὲν δύναται τὸ συμβούλιον νὰ συγχωρήσῃ διὰ λόγον, μὴ περιεχόμενον εἰς τὸ 36 ἄρθρον (πολ. 37)· γ') τὴν ἀπαλλαγὴν αὐτοῦ δύναται νὰ αἰτήσῃ ὁ δικαστῆς καὶ μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς δίκης, μὴ ὀρίζοντος ὡς πρὸς τοῦτο προθεσμίαν τινὰ τοῦ νόμου (Carré ζ. 1390)· δ') τὸ συμβούλιον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ἐξαίρεσεως συντίθεται κατὰ τὸ 46 ἄρθρον (Carré ζ. 1392 bis)· ε') δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ διαδικασία, ἐὰν μῆτε οἱ διάδικοι μῆτε ὁ δικαστῆς καίτοι γνωρίζων ἑαυτῷ λόγον ἐξαίρεσεως, προτείνῃ τὴν ἐξαίρεσιν του (πολ. 30, 40. Carré ζ. 1392)· ς') ἡ ἀπόφασις τοῦ συμβουλίου, ὅτι ὁ δικαστῆς δύναται νὰ δικάσῃ, δὲν ἐμποδίζει τὸν διάδικον τοῦ νὰ προτείνῃ αὐτὸς τὴν ἐξαίρεσιν. Carré ζ. 1389 καὶ CCCXV.

2) Πολ. 39. Γαλ. 382. νόμ. 12, 18 β.α. (7, 6). Διότι, ὅστις ἐκουσίως ὑποτάσσεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν δικαστοῦ τινος, θεωρεῖται ὡς παραιτούμενος τὸ κατ' αὐτοῦ δικαίωμα ἐξαίρεσεως (Bayer σ. 257)· ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη δέχεται τὸν ἐξῆς ἄφ' ἑαυτοῦ ἐννοούμενον περιο-

ἐξαιρουμένου δικαστοῦ³. Ἡ μετὰ ταῦτα προτεινομένη ἐξαίρεσις ἐστὶν ἀπαράδεκτος, ἐὰν μὴ βεβαιωθῇ ὅτι ὁ λόγος τῆς ἐξαίρεσεως ἀνεφύη ἢ ἐγένετο γνωστὸς τῷ διαδίκῳ μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς δίκης⁴.

β') εἴτε ἐπὶ ἀχροατηρίου (ὡς ἐνστάσις) εἴτ' ἐκτὸς αὐτοῦ γίνεται πρέπει νὰ περιέχῃ τοὺς λόγους τῆς ἐξαίρεσεως καὶ βεβαίωσιν αὐτῶν ἐγχειρίζεται δ' ἐπὶ ἐξαίρεσεως εἰρηνοδίκου εἰς τὸν πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν, ἐπὶ ἐξαίρεσεως δὲ ἄλλου δικαστοῦ εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ δικαστηρίου, παρ' ᾧ διατελεῖ ὁ ἐξαιρούμενος. Ὁ πρόεδρος διορίζει εἰσηγητὴν δικαστήν, ὁρίζει τὴν δικάσιμον ἡμέραν καὶ διατάττει τὴν εἰς τὸν εἰσαγγελέα κοινοποίησιν τῆς αἰτήσεως. Ἀρμοδίον διὰ τὴν ἐξαίρεσιν δικαστήριον εἶναι ἐκεῖνο, εἰς ὃ ἀνήκει ὁ ἐξαιρούμενος ἢ τὸ πρωτοδικεῖον ἐπὶ ἐξαίρεσεως εἰρηνοδίκου· τὸ δικαστήριον λοιπὸν τοῦτο κατὰ τὴν πρώτην δικάσιμον, ἀναγινώσκοντος ἐκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ ἀκουσθέντος τοῦ εἰσαγγελέως, ἐξετάζει μόνον τὸ παραδεκτὸν τῆς αἰτήσεως⁵. ἐὰν ἡ αἴτησις αὕτη εὐρεθῇ ἀπαράδεκτος,

---

ρισμόν, ὅτι δεκτὴ ἐστὶ καὶ μετέπειτα γινομένη ἐξαίρεσις, ἐὰν ὁ ἐξαιρούμενος ἐκτάκτως προσλαμβάνηται (π. χ. δικαστὴς ἄλλου τμήματος ἢ πρόεδρος ἢ δικηγόρος) εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου (arg. πολ. 40). Ὅθεν μετὰ τὴν ἔκδοσιν διαλαλιᾶς ἢ κατ' ἔφεσιν ἀπαράδεκτός ἐστιν ἡ ἐξαίρεσις· ἄλλως φρονεῖ ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ὁ Chauveau ζ. 1392 bis. Carré ζ. 1393 ter.

3) Ὁ δικαστής, ὁ λαμβάνων μέρος τὸ πρῶτον μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων ἢ τὴν διάταξιν ἐγγράφου διαδικασίας, δύναται νὰ ἐξαίρεθῇ τότε, ὡς καὶ ὁ διορισθεὶς διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων εἰσηγητής. Περὶ τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ ὁρίζουσιν ἐνταῦθα ἰδίαν διαδικασίαν καὶ προθεσμίαν τὰ ἀρθρ. 382 καὶ 383 τῆς γαλ. δικονομίας, ἥτις ἐν τῷ ἡμετέρῳ νόμῳ δὲν ὑπάρχει.

4) Πολ. 40. Carré ζ. 1394. Bayer σ. 258.

5) Εἰς τὴν συζήτησιν ταύτην περὶ τοῦ παραδεκτοῦ δὲν εἶναι ἀναγκαία ἡ παρεύρεσις τοῦ αἰτοῦντος τὴν ἐξαίρεσιν· ὅθεν οὐδὲ ὑπόκειται εἰς ἀνακοπὴν ἀπόφασιν, ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδοθεῖσα. (πολ. 42).

ἀπορρίπτεται ἀπὸ τοῦδε, ἄλλως ἐπιτρέπεται ἡ κοινοποίησις⁶ αὐτῆς εἰς τὸν ἐξαιρούμενον δικαστὴν πρὸς ἀπολογία, φέρεται ἔπειτα, ἐπιμελεία τοῦ αἰτούντος, εἰς τὸ ἀκρατήριον, ὅπου ἀκουσθέντων τῶν διαδίκων⁷ καὶ τοῦ εἰσαγγελέως, ἀποφασίζεται ἀνεκκλήτως⁸ τὸ τῆς ἐξαιρέσεως.

γ') φέρει τὰ ἐξῆς ἀποτελέσματα ἅμα κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ἐξαιρούμενον ἐπιβάλλει αὐτῷ διττὴν ὑποχρέωσιν, πρῶτον τοῦ ὁμολογῆσαι ὃν γνωρίζει περὶ ἑαυτοῦ λόγον ἐξαιρέσεως, καὶ δεύτερον τοῦ ἀπέχειν τῆς ἐκτελέσεως τῶν τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἔργων⁹. τὸ δικαστήριον δεχόμενον τὴν ἐξαίρεσιν διατάττει τὸν ἐξηρημένον ν' ἀπέχη κατὰ τὴν δίκην πάσης ἐνεργείας καί, αἰτούντος τοῦ διαδίκου, ἀποφαίνεται ἀκύρους τὰς μεταγενεστέρας τοῦ λόγου τῆς ἐξαιρέσεως πράξεις, ἐν αἷς συνέπραξεν ὁ ἐξηρημένος¹⁰. ὁ ἐξαι-

6) Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γείνη δι' ἐπιδόσεως ἡ κοινοποίησις αὕτη· τὸ γερμανικὸν κείμενον τοῦ ἄρθρ. 43 φέρει «ἀνακοινούται αὕτη...». Bourbeau σ. 515.

7) Πολ. 43. "Ἄρα πρέπει νὰ κλητευθῇ ὁ ἀντίδικος τοῦ ἐξαιρουντος. Τοῦτο περιττὸν κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν Bourbeau σ. 516.

8) Πολ. 46, 47. "Ὅθεν ἔπεται ὅτι καὶ ἂν ἡ κυρία ὑπόθεσις ὑπόκηται εἰς ἔφεσιν, τὸ ζήτημα τῆς ἐξαιρέσεως δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἐφέσεως (κατωτ. § 231 σημ. 23). Ἡ γαλ. δικονομία συγχωρεῖ (ἄρθρ. 371) ἔφεσιν, ὑποβάλλει ὅμως αὐτὴν εἰς σύντομον διαδικασίαν διὰ τῶν ἄρθρ. 392—396.

9) Πολ. 43, 48. 'Ὁ ψευδῶς ἀρνηθεὶς τὸν λόγον τῆς ἐξαιρέσεως δικαστῆς κολάζεται πειθαρχικῶς καὶ καταδικάζεται εἰς ἀποζημιώσεις καὶ τὴν δικαστικὴν δαπάνην· ἀλλὰ τοῦτο βεβαίως δὲν δύναται νὰ γείνη διὰ τῆς δικαζούσης τὴν ἐξαίρεσιν ἀποφάσεως· ἀναγκαῖον εἶναι νὰ εἰσαχθῇ ἰδίᾳ κατὰ τοῦ δικαστοῦ διαδικασία, διὰ τὴν πειθαρχικὴν μὲν τιμώρησιν ἢ ἀνωτέρω ἐν § 22 ἐξηγουμένη, διὰ τὴν ἀποζημιώσιν δὲ καὶ τὴν δικαστικὴν δαπάνην, ἀγωγὴ κατ' αὐτοῦ κινουμένη. Καταδικάζεται δὲ εἰς τὴν δαπάνην ὁ δικαστής, διότι ἡ ἄρνησις αὐτοῦ ἐπὶ νεγχε μείζονα δαπάνην.

10) Τὰς τελεσιδικούς ἀποφάσεις δὲν δύναται τὸ δικαστήριον νὰ κη-

ρήται τῆς ἐλευθέρως διαθέσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ, ἢ ΚΔ. 536
 ἢναι ἀπὼν καὶ ἀνευ ἀντιπροσώπου³, ἢ τέλος ἐγένετο 11.298
 ἢδὴ κατάσχες ἢ ἀνακοπή δανειστοῦ. Ἡ περὶ διανομῆς

ἐκτενέστερα διέταξις συμψηφισμοῦ διανομῆς εἰς αὐτὸν
 ΚΗ. 390 - ΚΖ. 596.

νων πραγμάτων στρεφόμενης· ἀλλὰ κατὰ δεύτερον λόγον δύναται νὰ
 ἀποφασισθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ καὶ ἕτεραι σχέσιν πρὸς τὸ κοινὸν
 πρᾶγμα ἔχουσιν παροχαί (πολ. 1097. νόμ. 4 § 3 βασ. 12. 2. Glück σ. +
 138). προσέτι δὲ οὐ μόνον διανομὴ τοῦ τῆς κυριότητος δικαιώματος,
 ἢ ἄλλων ἐμπραγμάτων δικαίων δύναται νὰ αἰτηθῇ (νόμ. 7 § 10, 12.
 νόμ. 10 § 1. νόμ. 19 § 4 π. 10, 3. νόμ. 1 § 8 π. 43, 18), ἀλλὰ καὶ
 τῆς νομῆς αὐτῆς, δικαίαν αἰτίαν ἐχούσης (νόμ. 7 § 8. 4. 8 αὐτ.),
 οὐχὶ ὅμως ἐνοχικῶν σχέσεων (νόμ. 7 § 14 αὐτ.). Μεταξὺ τοῦ ἐνεχυ-
 ροῦχου ἢ ἐνυποθήκου δανειστοῦ ἰδανικοῦ μέρους τοῦ κοινοῦ πράγματος
 καὶ τοῦ συνιδιοκτητοῦ τοῦ ἄλλου ἰδανικοῦ μέρους; Ναί, κατὰ τὸ ρ. δι-
 καιον (νόμ. 33 βασ. 12, 2). Παρ' ἡμῖν τὸ τοιοῦτον οὐκ ἐγγωρεῖ. (Στοιχ.
 ἀστ. δικ. § 161 σημ. 16 ἐδ. 2). ὅρ. καὶ νόμ. 19 § 1 βασ. (12, 2). «ὁ
 κοινὸς πυλεὼν δύο οἰκῶν, ἄκοντος ἐνὸς τῶν δεσποτῶν οὐ διαιρεῖται, ἐν
 ᾧ μὴ ἐστὶν ἐτέρωθεν εἰσόδος». Seuffert 'Αρχεῖον I', 336.

3) Πολ. 1087, 1088. Γαλ. κώδ. 838. Ὁ ἀπὼν συγκατανοὺς καθι- ΚΖ. 162
 στησιν ἐνεκα τούτου ἀδύνατον πᾶσαν ἀπόπειραν πρὸς ἐξώδικον διανο- ΚΔ. 255
 μὴν ὅπως ἔχει ἄχρι τοῦδε ἡ ἐγγώριος νομοθεσία (μὴ ὑπαρχουσῶν
 διατάξεων περὶ ἀφάντων), ἀπὼν θεωρεῖται ὁ ἀγνώστου διαμενῆς ἄν-
 θρωπος. — Ἐν τῇ περικοπῇ τοῦ 1088 ἄρθρου ἀπὼν ἢ δὲν ἀντιπροσω-
 πῆται προστηκόντως, ἀναγνωστῆον βεβαίως σύμφωνα πρὸς τὸ προηγου-
 μενον ἄρθρ. «ἀπὼν καὶ δὲν ἀντιπροσωπῆται» προστηκόντως δὲ ἀντι-
 προσωπούμενός ἐστιν ὁ ἀπὼν, ὁ ἀφήσας πληρεξούσιον ἱκανὸν εἰς τὸ
 ἐπιχειρῆσαι διανομὴν (Aubry § 623 σημ. 4). Ἀναγκαίαν τὴν δικα-
 στικὴν διανομὴν θεωρεῖ τὸ 1088 ἄρθρον καὶ ὅταν «ὑπάρχωσι δανει-
 σταί, οἵτινες κατέσχον τὴν περιουσίαν ἢ ἔκαμαν ἀνακοπήν»· τί σημαί-
 νει ἡ περικοπή αὕτη; Ἴσως τοῦτο κοινὴν ἐχόντων οἰκίαν τοῦ Α καὶ
 Β, δανειστής τις ἐξ αὐτῶν κατέσχε τὸ ἰδανικὸν μέρος τοῦ ὀφειλέτου,
 οἱ συνιδιοκτῆται ὀφείλουσι διὰ τοῦ δικαστηρίου νὰ διαιρέσωσι τότε τὸ
 κοινὸν κτῆμα· τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὅταν προτιθεμένων τοῦ Α καὶ Β νὰ
 διανεῖμωσι τὴν κοινὴν οἰκίαν, ὁ δανειστής τις αὐτῶν κοινοποιεῖ αὐ-
 τοῖς διαμαρτυρίαν (ἀνακοπήν) κατὰ τῆς τοιαύτης διανομῆς ἀνάλογόν
 τι εὐρίσκεται ἐν τῷ 826 ἄρθρ. τοῦ γαλ. κώδικος (Aubry § 624 σημ.
 13, 14. Demol. IΕ' ἀρ. 649). Ὁ ὑπὸ δικαστικὸν ἀντιλήπτορα διατε-
 λῶν οὐκ ἔστιν ἱκανὸς εἰς ἐξώδικον διανομὴν (ἄρθρ. 665 πολ. Carré ζ.
 3214. 3215).

+ ἐν τῇ περικοπῇ τῆς διανομῆς } θεωρ. ἐν τῇ περικοπῇ τῆς διανομῆς ΚΔ. 255
 διανομῆς ἐκτενέστερα διέταξις συμψηφισμοῦ διανομῆς εἰς αὐτὸν ΚΔ. 316
 χωρὶς τὸν ἀπὼν διανομῆς ἐκτενέστερα διέταξις συμψηφισμοῦ διανομῆς εἰς αὐτὸν ΚΔ. 316
 συμψηφισμοῦ διανομῆς ἐκτενέστερα διέταξις συμψηφισμοῦ διανομῆς εἰς αὐτὸν ΚΔ. 316

ἀγωγή εισάγεται ⁴ εἰς τὸ ἀρμόδιον ⁵ πρωτοδικεῖον ⁶ κατὰ τὴν συνειπικὴν ⁷ διαδικασίαν.

β') τὸ δικαστήριον, ἐὰν διατάξῃ τὴν διανομήν⁸, διορί-

~~τὸ δικαστήριον, ἐὰν διατάξῃ τὴν διανομήν, διορί-~~ ^{† ἡ δὲ ἐν τῷ αὐτῷ εἰσαγωγῇ, ἐπεὶ ὁρίσκει ΚΕ. 91}

4) Δύναται νὰ κινήσῃ αὐτὴν ἑκάτερος τῶν συγκαινωνῶν (νόμ. 29 § 1 βασ. 12. 2): «οἷσδὴποτε τῶν κοινωνῶν κινεῖ τὸ διαιροῦν τὰ ἐπίκοινα πράγματα δικαστήριον»: ἐὰν κινήσωσιν ἀμφότεροι; Ἀνωτέρ. § 43 σημ. 7. 8. νόμ. 2 § 1 π. 10, 3. νόμ. 13. 14 π. 5, 1. γαλ. δικ. 967. (Carré ζ. 3189 bis. Colmet-Daage σ. 622). Ἱστορικὴ δὲ βᾶσις τῆς ἀγωγῆς ταύτης εἶναι ὅτι οἱ κοινωνοὶ δὲν συμφωνοῦσιν ἢ δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσωσι μόνοι τὴν διανομήν. Κατὰ τὸ ῥώμ. δίκαιον μετὰ τὴν κἀταρξιν τῆς περὶ διανομῆς δίκης δὲν δύναται ὁ κοινωνὸς ν' ἀπαλλοτριώσῃ τὸ μέρος του (νόμ. 13 π. 10, 2): ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἰσχύει πλέον (ἀνωτ. § 100 σημ. 4).

ΚΑ 293 5) Ἡ ἀρμοδιότης τοῦ πρωτοδικείου ὀρίζεται ἐπὶ διανομῆς κληρονομίας ἐκ τῆς ἀνοίξεως τῆς κληρονομίας (ἀνωτ. § 32 γ'), ἐπὶ διανομῆς ἀκινήτου ἐκ τῆς τοποθεσίας αὐτοῦ (ἀνωτ. § 35 σημ. 4), ἐπὶ πάσης ἄλλης περιπτώσεως ἐκ τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου. Carré ζ. 3187.

6) Ὄταν τὸ διανεμητέον πρᾶγμα ἔχῃ ἁξίαν ἥτινα τῶν 300 δραχμῶν, lex non distinguit, ἐπομένως καὶ τότε εἰς τὸ πρωτοδικεῖον πρέπει νὰ εἰσαχθῇ (πολ. 1089).

7) Ἀρὰ δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ (ἀνωτ. § 96 σημ. 7, § 182 σημ. 2): ἄλλως φρονοῦσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς. Carré ζ. 3188.

ΚΓ 454 8) Κατὰ τῆς περὶ διανομῆς ἀγωγῆς δύναται ὁ ἐναγόμενος ν' ἀντιτάξῃ ἐκτὸς ἄλλων δικαιολογημάτων (π. χ. ὅτι δὲν παρῆλθεν ὁ χρόνος δι' ὃν συνεφωνήθη νὰ μὴ διαλυθῇ ἡ κοινωνία), καὶ τοῦτο ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν εἶναι κύριος τοῦ πράγματος, οὐ αἰτεῖ τὴν διανομήν. Τί γένηται; Ἐν τῷ θέματι τούτῳ ὁ δικαστὴς τῆς ἀγωγῆς περὶ διανομῆς ἢ δύνατο κατὰ τὸ ῥ. δίκαιον νὰ δικάσῃ καὶ τὸ προδικαστικὸν ζήτημα τῆς κυριότητος, ἂν ὁ ἐνάγων ἐνέμετο τὸ ἑαυτοῦ μέρος (suam partem), εἰ δὲ μὴ, ἔπρεπε νὰ ἐκδικασθῇ πρότερον καὶ χωριστὰ τὸ ζήτημα τῆς κυριότητος, καθὼς προέχον (νόμ. 1 § 1 πανδ. 10, 2. νόμ. 18 πανδ. 44, 1. νόμ. 1 βασ. 42. 3. νόμ. 18 βασ. 51, 1). Διότι ἐν τῷ ῥώμ. δικαίῳ ὑπάρχει δικονομικὸς κανὼν, ὅτι ζήτημα σπουδαιότερον δὲν πρέπει νὰ δικάζηται παρεμπιπτόντως ἐν δίκῃ ἥτινα σπουδαία τοῦ κανόνος δὲ τούτου ἐξαίρεσις γίνεται ἐνταῦθα, ὅσας τις εἶναι καὶ ὁ ἐνάγων νομεύς (Glück I', 120. Zimmermann ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ κτλ. ΔΔ', 200): αἰεὶ δὲ ὁ νεμόμενος ἀρνεῖται αὐτὸν (τὸν ἐνάγοντα) εἶναι κληρονόμον, ἀντιτί-

ζει ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει εἰσηγητὴν πρὸς διεύθυνσιν τῆς περαιτέρω διαδικασίας καὶ πραγματογνώμονας⁹ πρὸς ἐκτίμησιν τῶν διανεμητέων πραγμάτων καὶ γνωμοδότησιν περὶ τοῦ δυνατοῦ καὶ ἐφικτοῦ σωματικῆς διαιρέσεως καὶ περὶ τῶν γεγεννημένων μερίδων καὶ κλήρων¹⁰.

δυνατὸν καὶ ἐφικτὸν ἐστίν· καὶ ἐφ' ὅσον ἐκ τούτων ἐκτελεσθῶν.

ἢ καὶ αὐτὸ τοῦ δυνάμει· ΚΒ. 157

Θησι παραγραφῇ, μὴ πρόκριμα τῇ κληρονομίᾳ γενέσθαι· εἰ δὲ νέμεται ὁ λεγόμενος μὴ εἶναι κληρονόμος, δύναται ὁ τῆς ὑποθέσεως δικαστὴς καὶ τὰ περὶ τούτου σκοπεῖν». Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν οὐκ ἔστι τοσοῦτον περιωρισμένη τοῦ δικαστοῦ ἡ ἐξουσία· διότι ἐν τοιαύτῃ ὑποθέσει ἀναφύεται εἰς τὸ δικαστήριον, ὡς παρεμπόπτουσα πρότασις, τὸ περὶ κυριότητος προδικαστικὸν ζήτημα (πολ. 227, 229), ὅπερ ὑπαγόμενον καὶ αὐτὸ εἰς τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν (πολ. 234), δύναται ἐν τῇ αὐτῇ νὰ ἐξετασθῇ καὶ δικασθῇ δίκῃ (ΑΠ. 102 τοῦ 47. 176 τοῦ 51. Εὐρετήρ. Δ', 169. Σ', 150· ἐναντία ΑΠ. 225 τοῦ 68). Τὸ ἄρθρον 823 τοῦ γαλ. κώδ. δὲν ὀρίζει, ὡς τὸ ἡμέτερον 1089 πολ., ὅτι ἡ περὶ διανομῆς δίκῃ εἶναι τῆς συνοπτικῆς διαδικασίας, ἀλλὰ μόνον ὅτι τῆς διαδικασίας ταύτης εἰσὶν ἑριδες *soit sur le mode d'y procéder, soit sur la manière de le terminer*· διὰ τοῦτο παραδέχονται ἐν Γαλλίᾳ, ὅτι ἂν ἀμφισβητηθῇ ἡ κυριότης τοῦ ἐνάγοντος ἡ περὶ διανομῆς δίκῃ πρέπει νὰ διεξάγεται κατὰ τὴν συνήθη διαδικασίαν (Aubry § 624 σημ. 2 Bourbeau Σ', 63. Demol. ΙΕ', 625).

9) Δύναται τὸ δικαστήριον νὰ κρίνῃ αὐτὸ τὸ ἀδύνατον τῆς διανομῆς καὶ νὰ μὴ διορίσῃ πραγματογνώμονας, ἀλλὰ νὰ διατάξῃ εὐθὺς ἀπ' ἀρχῆς δημοπρασίαν; Ἐὰν ἐν μόνον πρᾶγμα πρόκηται εἰς διανομὴν, καὶ τοῦτο, κατὰ τὴν κοινὴν πάντων τῶν ἀνθρώπων πεῖραν, δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ σωματικῶς (π. χ. ἵππος, χιτῶν), καθίσταται ὅλως περιττὸς τότε ὁ διορισμὸς πραγματογνώμωνων, ἂν καὶ τὸ ἄρθρ. 1091 φαίνεται θεωροῦν ὡς ἄνευ ἐξαιρέσεως κανὼνα τὸν διορισμὸν πραγματογνώμωνων ἀλλὰ γελοῖον καὶ ἄτοπον ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου δὲν ἠθέλησε βεβαίως ὁ νομοθέτης (ἀνωτ. § 179 σημ. 6)· κατὰ τὸ ἄρθρ. 970 τῆς γαλ. δικονομίας (νόμ. 22 ἰουν. 1841) εἶναι ἀναμφίβολον τοῦτο (Colmet-Daage σ. 623). Περὶ τοῦ κατὰ τὴν ἐκτίμησιν ἔργου τῶν πραγματογνώμωνων Demol. ΙΕ', 633.

10) Πῶς ἐξετάζεται τὸ ἐφικτὸν τῆς διανομῆς καὶ πῶς καταρτίζονται αἱ μερίδες; Περὶ τούτου ῥητέον τὰ ἐξῆς·

α') προκειμένης διανομῆς κοινῶν πραγμάτων, ἕκαστος τῶν συνιδιοκτητῶν ἔχει δικαίωμα ἐξ ἑκάστου πράγματος νὰ λάβῃ τὸ ἐπιβάλλον ἐκείνου πρᾶγμα ἀποκλειστικῶς ἐπὶ αὐτῷ καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν διανομῇ κατὰ τὴν ἐξουσίαν· καὶ ἐκείνου γινώσκοντος αὐτὸν ὅτι γινώσκοντος ΑΑ. Γ. —

γ') ἡ γνωμοδότησις τῶν πραγματογνωμόνων κατατίθεται εἰς τὸ δικαστήριον παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ, καὶ ἂν περὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν διαδίκων οὐδεμιᾶς ὑπαρχούσης

μέρος (πολ. 1092. γαλ. κώδ. 826 § 5 εἰσηγ. 3. 17. *quod si de una re, veluti fundo, si quidem iste fundus commodo regionibus divisionem reripiat, partes ejus singulis adjudicare debet (judex)*· πλήν ὅταν τὰ διανεμητέα πράγματα καθ' ἕκαστον μὲν ὦσιν ἀνεπίδεκτα σωματικῆς διαιρέσεως, ἅπαντα ὁμῶς ὁμοῦ δέχωνται διαμερισμὸν ἀνευ βλάβης τινὸς διαδίκου, συγχωρητὴ ἐστὶ, νομίζω, τοιαύτη τοῦ ὅλου διανομῇ καὶ οὐκ ἀναγκαῖος ὁ πλειστηριασμός· πρόκειται π. χ. διανομῇ ποιμανίου ἐκ 500 μεταξὺ δύο συνδιοκτικῶν ἢ δύο ἀγρῶν ἴσης ἀξίας, μὴ δυναμένων κατὰ μόνας νὰ διαιρεθῶσιν· γίνονται δύο μερίδες ἐκεῖ μὲν ἐκ 250, ἐδῶ δὲ ἐξ ἑκάστου ἀγροῦ («εἰ μὲν δίχα βλάβης τοῦ ὑποκειμένου εἰς κλίματα δύναται ὁ ἀγρὸς διαιρεθῆναι, ἔχει γὰρ τυχὸν ἐλαιῶνα καὶ ἀμπέλωνα, δύναται ὁ δικαστὴς τῷ μὲν ἐνὶ προσκυροῦν τὸν ἐλαιῶνα, τῷ δὲ ἐτέρῳ τὸν ἀμπέλωνα· οὕτω μέντοι ὥστε τὸν λαβόντα τὸ τιμιώτερον μέρος καταδικασθῆναι τῷ ἐτέρῳ δοῦναι χρυσίαν». Θεοφ. Δ', ιζ' § 5. Göschen Γ', 671 σημ. 16. Colmet-Daage σ. 624.

β') τῶν ἄλλων ἐμπραγμάτων δικαίων ἡ διανομὴ πρέπει νὰ γίνηται τοιαύτη, ὥστε ἕκαστος τῶν μετόχων νὰ λαμβάνῃ ἀνάλογον ἐξ αὐτῶν ὠφέλειαν. Ὅδηγίαις περὶ τούτου παρέχει ὁ νόμος (οἷον νόμ. § 10. 12. νόμ. 10 § 1. νόμ. 19 § 4). Δύναται καὶ δουλεία τις νὰ ἐπιβληθῇ τινὶ ἢ ὑπὲρ τινος τῶν κοινῶν πρὸς ἐξίσωσιν τῶν μερίδων (νόμ. 16 § π. 10, 2. νόμ. 7 § 1 π. 10, 3. Demol. ΙΕ', 645. ΙΒ', 233).

ΚΕ. 91

γ') αἱ μερίδες πρέπει νὰ καταρτίζωνται ἴσαι, ἵνα ἐκτελῇται ἀβλαβῆς ἡ κλήρωσις· τοῦτο παρουσιάζει δυσχέρειαν ἐπὶ ἀνίσων δικαιωμάτων τῶν μετόχων π. χ. ὁ μὲν εἶναι κύριος τοῦ ἡμίσεως, δύο δὲ ἕτεροι 1/4 ἕκαστος· τινὲς προτείνουσιν ἐνταῦθα ἀποτέμνησιν (*partage par voie d'attribution*) ἀντὶ διανομῆς, ἥτοι σχηματισμὸν ἀνίσων μερίδων, ὥς τὸ δικαστήριον ἀπονέμει εἰς ὃν ἀνήκει ἑκάστη μέτοχον· ἀλλ' ὁ τρόπος οὗτος οὐδὲως ἐστὶ νόμιμος καὶ ἀνάγκη νὰ καταβῇ καὶ ἐνταῦθα προσπάθεια εἰς σχηματισμὸν ἴσων μερίδων διὰ διαιρέσεων καὶ ὑποδιαίρέσεων (π. χ. ἐπὶ τοῦ θέματος Α 1/2, Β 1/4 καὶ Γ 1/4, γίνονται πρῶτον 2 μερίδες καὶ κλήρωσις μεταξὺ Α ἅψ' ἑνὸς καὶ Β, Γ ἅψ' ἐτέρου· ἔπειτα τοῦ λαχόντος τῷ Β καὶ Γ γίνεται ὑποδιαίρεσις καὶ σχηματισμός νέων κλήρων)· ὅπου δὲ τὸ μέσον τοῦτο ἀποβαίνει ἀχρηστον, διατάσσεται πλειστηριασμός. Aubry § 624 σημ. 33. Colmet-Daage σ. 655 ἄρ. 631. Demol. ἄρ. 679.

ἀμφισβητήσεως, ἐφικτὴ ἐκρίθη ἡ διανομὴ καὶ συνετάχθησαν αἱ μερίδες, αἰτεῖται δι' ἀναφορᾶς παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἡ ἐπικύρωσις τῆς γνωμοδοτήσεως καὶ ἔπειτα γίνεται ἡ κλήρωσις ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ ¹¹, συντασσομένης περὶ πάντων τούτων ἐκθέσεως· ἀνεφίκτου δὲ κριθείσης τῆς διανομῆς διατάσσεται δημοπρασία ¹².

δ') ἐὰν ἀμφισβητῶνται τὰ δικαιώματα τῶν συγκοινωνῶν, διορίζεται συμβολαιογράφος πρὸς διακάθαρσιν τῆς ομάδος· παρ' αὐτῷ λοιπὸν γίνονται αἱ ἀμοιβαῖαι προτάσεις καὶ ἀντιλογίαι τῶν μερῶν ¹³, ἃς παραπέμπει δι' ἐκθέσεως ὁ συμβολαιογράφος εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ πρωτοδικείου πρὸς ἐκδίκασιν, μεθ' ἣν συντάσσονται ὑπὸ τῶν πραγματογνωμόνων αἱ μερίδες καὶ γίνεται ἡ κλήρωσις κατὰ τὸν ἀνωτέρω ἐξηγηθέντα τρόπον ¹⁴.

¹¹ *Ἐστὶ διαταγή διὰ τοῦ δικαστοῦ ἀναφέρειν τὸν ἐκθέσαντα τὸ 980 πρὸς τὸν δικαστὴν.* ΚΗ. 396. ΚΔ. 235

¹² *Ἐστὶ διαταγή διὰ τοῦ δικαστοῦ ἀναφέρειν τὸν ἐκθέσαντα τὸ 980 πρὸς τὸν δικαστὴν.* ΚΗ. 396. ΚΔ. 235

11) Πολ. 1095. Γαλ. 980—983. Ἐὰν ἐνίκηθῃ τὸ μερίδιόν τινος, ἐνέχονται οἱ λοιποὶ συμμετοχοὶ διὰ τὴν ἐνίκησιν (νόμ. 70 βασ. 42, 3. νόμ. 7 βασ. 12, 3. νόμ. 66 § 3 παν. 21, 2). Τὸ ἐφικτὸν τῇ ἀνεφίκτου τῆς διανομῆς εἶναι ζήτημα πραγματικόν, εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῶν πραγματογνωμόνων ἀνήκον (Demol. ἀρ. 657).

12) Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἡδύνατο ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νὰ ἐπιδικασθῇ ὁλόκληρον τὸ πρᾶγμα τῷ ἐτέρῳ τῶν συγκυρίων (νόμ. 19 § 3. νόμ. 34 βασ. 12, 2). Ἡ διατάττουσα τὸν πλειστηριασμὸν ἀποφασίς διορίζει πρὸς τοῦτο συμβολαιογράφον· ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ τηροῦνται αἱ διατάξεις τῶν ἀρθρ. 1093. 1094. Κατὰ παραγγελίαν τίνος ἐκτελεῖ ὁ κλητὴρ τὰς προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ; Τοῦ συμβολαιογράφου βεβαίως (πολ. 1092 ἐδ. 2. 1086. 1077. Carré ζ. 3170).

13) Ἡ συζήτησις ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου στρέφεται εἰς τὸν προσδιορισμὸν α') τοῦ ποσοῦ τῆς διανεμητέας περιουσίας, ἥγουν ἐξετάζεται τί πρέπει ν' ἀφαιρεθῇ ἀπ' αὐτῆς, ὡς ἀνήκον ἰδίως εἰς τοῦτον ἢ ἐκείνον τῶν μετόχων, ἢ τί πρέπει νὰ προστεθῇ εἰς αὐτήν (π. χ. ἡ προῖξ, τὰ παρ' ἐνὸς μόνου τῶν μετόχων συναχθέντα εἰσοδήματα), β') τοῦ μεγέθους τῆς μερίδος ἐκάστου μετόχου, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀσυμφωνία περὶ τούτου. Πολ. 1097.

14) Πολ. 1096, 1098, 1099. Ἐὰν περὶ τὴν διαδικασίαν τῆς δια-

Β'. Λογιστική δίκη^{α)}.

Ελγ. § 296

ΚΑ. 433.

ΚΑ. 222

4. 243

ΚΑ. 79

ΚΑ. 314

Α 138

Α 637

ΑΑ. 246

§ 134. Οἱ ἀλλοτρίαν διαχειρισάμενοι περιουσίαν ὀφεί-
 λουσι λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτῶν¹. τοιοῦτοι δὲ εἰσιν οἱ
ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες, οἱ καταδικασθέντες εἰς ἀπόδοσιν
καρπῶν καὶ οἱ μεσεγγυοῦχοι κατεστημένων πραγμάτων².
 Ἡ διαχείρισις παράγει διττὴν ὑποχρέωσιν ὑπὲρ τοῦ κυρίου

νομῆς δὲν ἐξετελέσθησαν πᾶσαι αἱ ὑπὸ τοῦ νόμου διαγεγραμμέναι δια-
 τυπώσεις; Κατὰ τὸ ἄρθρ. 840 τοῦ γαλ. κώδικος ἡ διανομὴ εἶναι ἐν
 τῷ θέματι τούτῳ προσωρινή ἀπλῶς, ἐὰν μεταξὺ τῶν κοινωνῶν υπάρ-
 χωσι καὶ ἀνήλικοι (περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου τούτου πρὸς Dalloz λ.
 succes. ἀρ. 2219. Demol. ἀρ. 689. Carré ζ. 3217 ter.). Παρ' ἡμῶν
 ἐφαρμοστέα εἰσὶ τὰ μὲν οἱ περὶ τελεσιδικίας, τὸ δὲ οἱ γενικοὶ περὶ
 προσβολῆς τῶν δικαιοπραξιῶν κανόνες. Windscheid § 449 σημ. 25.

α) Πολ. 695—716. Γαλ. 527—542. Βαυαρ. Σχ. § 201—207.
 Βαυαρ. δικον. 887—895.

Α. 138

1) Πολ. 695. Ἡ διαχείρισις, ἵνα πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρεώσῃ, πρέ-
 πει νὰ περιέχῃ ἄθροισμα εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν (χρηματικῶν ἢ
 ἄλλων) ἐξ ἀλλοτρίας περιουσίας· ἀλλ' ἀρκεῖ καὶ διαχείρισις περὶ εἰσπρά-
 ξεις μόνον στραφεῖσα (οὐχὶ βεβαίως περὶ δαπάνης μόνον. Bähr § 4
 ἐδ. τελ.). Τῶν διαχειρίσεων καθίσταται πολλάκις ἀδύνατος σχεδὸν ἡ
 ἐκκαθάρισις καὶ τοῦ ἐξαγομένου αὐτῶν ἡ εὐρεσις, ἐὰν μὴ καταστρω-
 θῶσιν ἐγγράφως καὶ μία πρὸς μίαν αἱ διάφοροι δαπάναι καὶ εἰσπρά-
 ξεις· ἐκτὸς δὲ τούτου εἶναι λίαν δυσχερές εἰς τὸν κύριον τῆς διοικηθεί-
 σης περιουσίας νὰ γνωρίζῃ τὰ καθεστάτα τῆς διαχείρισεως, ἵν' ἀπαι-
 τήσῃ παρὰ τοῦ δοσιλόγου τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐλλείμματος· ἐντεῦθεν ἡ
 κύρωσις ἰδίας περὶ τὰς λογοδοσίας διαδικασίας. Bähr ἐν τοῖς τοῦ Jhering
 Χρονικ. II', 253.

2) Νόμ. 1 § 3 βας. (38, 3). νόμ. 46 § 4 βας. (8, 2). νόμ. 2 π.
 (3. 5). πολ. 853, 889, 962, 1079. Dalloz compte ἀρ. 24. Pigeau B',
 226. Οἱ διαχειρισταὶ δημοσίων χρημάτων καὶ οἱ τῶν δήμων εἰσπρά-
 κτορες, ὑπάγονται εἰς ἰδίαν δικαιοδοσίαν καὶ διαδικασίαν (ἄρθρ. 15
 τοῦ διατ. περὶ ἐλεγ. συνεδρίου ἀρθ. 111 τοῦ περὶ δήμων νόμου). Τὸ
 ἄρθρ. 713 πολ. δικ. δὲν εἶναι ἀντιφατικὸν πρὸς τὸ 111 ἀρθρ. τοῦ δη-
 μοτ. νόμου· διότι ἐννοεῖ κοινότητα μὴ ἀποτελούσας δῆμον.

τῆς διοικηθείσης περιουσίας, τὴν λογοδοσίαν καὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἐξ αὐτῆς ἐλλείμματος· διὸ καὶ περὶ ἀμφοτέρων τούτων δυνατόν νὰ γεννηθῇ ἀμφισβήτησις ³.

α') ἐκουσία λογοδοσία.

§ 135. Αὕτη λαμβάνει χώραν ὡςάκις ἡ διαφωνία στρέφεται περὶ τὸ ἀποτέλεσμα μόνον τοῦ λογαριασμοῦ. Ἦγουν ὁ λογοδοτῶν συντάσσει ἐνταῦθα κατὰ τὸν τύπον τῶν δικογράφων λογαριασμὸν ¹, περιέχοντα λεπτομερῶς τὰς εἰσπράξεις καὶ τὰς δαπάνας καὶ τὸ ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως αὐτῶν ἐξαγόμενον ². ὁ λογαριασμὸς οὗτος ἐπιδίδεται τῷ ³δε-

δίνεται αὐτῷ ἐν τῇ ἐκουσίᾳ τοῦ λογοδοτοῦ καὶ ἐν τῇ ἐκουσίᾳ τοῦ δικαστοῦ
~~διακρίσεις~~ *αὐτῶν ἐν τῇ ἐκουσίᾳ τοῦ δικαστοῦ*. ΚΒ. 249. — ΚΘ. 269. — Α. 122

3) Bayer summur. Pr. σ. 204. Δηλαδή ἡ ὁ ὑπόλογος ἀναγνωρίζει ἐαυτὸν ὑπόχρεον εἰς τὸ δοῦναι λόγον ἢ ὄχι· ἐν τῇ πρώτῃ ὑπόθεσιν εἰ μὲν οἱ διαφερόμενοι συμφωνήσωσι περὶ τῆς ὀρθότητος τοῦ λογαριασμοῦ, δὲν ὑπάρχει διένεξις καὶ ἐπομένως οὐδὲ δίκης ἀφορμὴ· διαφωνίας ὅμως ἀναφύεισθαι, γίνεται δίκη πρὸς διάλυσιν αὐτῆς. Ὅθεν ὑπάρχουσι δύο εἶδη λογοδοσίας, ἡ ἐκουσία καὶ ἡ ἀναγκαία εἴτε βίαια· ἡ ἐκουσία δὲ ὑποδιαιρεῖται πάλιν εἰς ἐξώδικον καὶ εἰς δικαστικὴν· αἱ διατάξεις τῆς δικονομίας (ἄρθρ. 697—700) ρυθμίζουν μόνον τὰ τῆς δικαστικῆς· τῆς ἐκουσίας μὲν δικαστικῆς λογοδοσίας γίνεται χρῆσις, ὅταν ὁ λογοδοτῶν φρονῇ ὅτι ἐκ τῆς λογοδοσίας θέλει ἐξέλθει αὐτὸς δανειστής, τῆς ἀκουσίως δέ, εἰς τὴν ἐναντίαν ὑπόθεσιν. Ἐν ταῖς περὶ λογοδοσίας δίκαις δύνανται νὰ παρεμβῶσι καὶ οἱ δανεισταὶ τῶν διαδίκων (πολ. 716).

1) Ὁ λογαριασμὸς ἐπιδίδεται εἰς τὸν δεξιλόγον διὰ κλητῆρος· περὶ αὐτὸν δὲ στραφῆσεται μεταταῦτα ἡ δίκη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου· ἄρα ὁ λογαριασμὸς οὗτος ὀφείλει κατὰ τὸ 136 ἄρθρον νὰ περιέχῃ ἐν ἀρχῇ τὸ ὄνομα τῶν διαδίκων καὶ τοῦ δικαστηρίου· ἀντὶ αἰτήσεως χρησιμεύει ἐνταῦθα τὸ ἐκ τῆς ἀντιπαραθέσεως τῶν δοσοληψίων ἐξαγόμενον, οὗ σιωπηρῶς αἰτεῖται τὴν ἐπικύρωσιν ὁ δοσίλογος.

2) Ἡ γὰρ δικονομία δὲν περιέχει διατάξεις περὶ τῆς ἐκουσίας λογοδοσίας (Πολ. 696. Γαλ. 533. Carré ζ. 1854). Κυρίως ἐκ δύο κεφαλαίων σύγκειται πᾶς λογαριασμὸς, ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῶν εἰσπράξεων (δοῦναι) καὶ ἐκ τοῦ κεφαλαίου τῶν δαπανῶν (λαβεῖν)· ἐν τῷ κεφαλαίῳ δὲ τούτῳ ὑπάγονται καὶ τὰ ὀφειλόμενα. Ἐὰν ὦσιν ἴσαι αἱ δαπάναι καὶ αἱ εἰσπράξεις, συμψηφίζονται ἀμοιβαίως καὶ οὐδέτερον τῶν μερῶν ἐν τῇ ἐκουσίᾳ τοῦ δικαστοῦ ἀφαιρῶν· ἀνὰ τὴν ἐκουσίαν τοῦ δικαστοῦ καὶ αὐτὸς ἀφαιρῶν τὸν λογαριασμὸν ἀφαιρῶν τὸν λογαριασμὸν. ΚΘ. 249. —

ξιλόγῳ μετὰ τῶν ἀποδείξεων, αὐτὸς δ' ἀποκρίνεται κατὰ τὰς διατυπώσεις καὶ προθεσμίας τῶν συνήθων δικῶν³. ἀκολούθως ἐγγράφεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον τοῦ δικαστηρίου⁴. ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διαδικασία γίνεται ὡς ἐν ταῖς συνήθεσι δίκαις· ἀλλ' ἀνακρίνονται καὶ δικάζονται μόνον τ' ἀμφισβητούμενα κεφάλαια⁵. διότι τὸ ἐν

ἀναδείκνυται ὀφειλέτης· ἄλλως ἀνώτεραι μὲν εἰσπράξεις καθιστῶσιν ὀφειλέτην τὸν δοσίλογον, ἀνώτεραι δὲ δαπάναι, τὸν δεξιλόγον. Καλεῖται ἀντίζυγον (Saldo) ὅ,τι πρὸς ἐξίσωσιν προστίθεται ἐν τῷ κεφαλαίῳ τῶν εἰσπράξεων ἢ τῶν δαπανῶν.

ΛΑ.246

3) Πολ. 697—699. Παρατηρητέον εἰδικώτερον ταῦτα· α') φιλονεικοῦσιν οἱ συγγραφεῖς τίς ἐστὶν ἐνάγων ἐν τῇ λογοδοσίᾳ ταύτῃ (Bayer σ. 205 § 81)· δικονομικῶς μὲν ἐνάγοντος ἐπέχει ὁ δοσίλογος, ἀλλὰ κατ' οὐσίαν ὡς πρὸς τὰς εἰσπράξεις μὲν ἐνάγων ἐστὶν ὁ δεξιλόγος, ὡς πρὸς τὰς δαπάνας δὲ ὁ δοσίλογος· κατὰ ταύτην λοιπὸν τὴν διάκρισιν κανονίζεται καὶ τῆς ἀποδείξεως βάρος· β') περὶ τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου ἴδ. ἄνωτ. § 39· καὶ οἱ ἐκτελεσταὶ τῶν διαθηκῶν, ἐναγόμενοι πρὸς λογοδοσίαν, ὑπάγονται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς διαχειρίσεως ἢ τῆς κοιναίας αὐτῶν (Εὐρετήρ. Θ', 314 § 42)· γ') ἡ ὑπόθεσις κατὰ γενικὸν μὲν κανόνα ὑπάγεται εἰς τὴν συνήθη διαδικασίαν (Berriat σ. 352 σημ. 2)· ἀλλ' ὅταν τὸ ἄθροισμα τῆς δοσοληψίας (εἰσπράξεων καὶ δαπανῶν) δὲν ὑπερβαίνει τὰς 500 δραχμάς, φρονῶν ὅτι δύναται τότε νὰ ἀκολουθήσῃ ὁ λογοδοτῶν τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν. Bayer σ. 209· δ') τὰς παρατηρήσεις τοῦ δεξιλόγου ὀνομάζουσιν οἱ δικονομολόγοι *monita*. Morstadt Schlüssel σ. 230.

4) Πολ. 699. Ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα τὰ ἄνωτ. § 109 ἐκτεθέντα.

5) Τὸ δικαστήριον ἀναγνωρίζει ἐν τῇ ἀποφάσει τὰ δεδικαιολογημένα κεφάλαια, τὰ μὴ τοιαῦτα ἀπορρίπτει, καὶ περὶ τῶν ἀναποδείκτων διατάσσει ἀποδεῖξιν· διότι πρέπει καὶ ἐπὶ ἐκουσίας λογοδοσίας ν' ἀκολουθῇ τὸ 712 ἄρθρ. (Bayer σ. 210). Κατὰ τὴν ἄνωτέρω τρίτην σημείωσιν τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως ὡς πρὸς τὰς δαπάνας μὲν ἐπίκειται τῷ δοσίλόγῳ, ὡς πρὸς τὰς εἰσπράξεις δὲ τῷ δεξιλόγῳ (Seuffert's Comment. Γ'. 333). Ὁ λογαριασμὸς δέ, ὃν συνέταξε καὶ παρέδωκεν ὁ δοσίλογος, ἀποτελεῖ ἐν συνόλῳ ὁμολογίαν σύνθετον (Langenn u. Kori Α', 205), χρινομένην κατὰ τὰς περὶ ἀδαιρέτου τῶν ὁμολογιῶν ἀρχὰς (ἄνωτέρ. § 176)· ἀλλ' ὁ δοσίλογος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ οὐ μόνον τὴν

τῇ προδικασίᾳ ὁμολογηθὲν μέρος τοῦ λογαριασμοῦ κηρύτ-
τεται παρὰ τοῦ προέδρου ἐκτελεστόν⁶.

β') ἀναγκαία λογοδοσία.

§ 136. Αὕτη ἐνεργεῖται ὡςάκις ἡ διαφωνία ἐκτείνεται
καὶ εἰς τὴν πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρέωσιν· τότε δὲ γίνεται ἡ
ἐξῆς διαδικασία·

α') ὁ κύριος τῆς διοικηθείσης περιουσίας κινεῖ ἀγωγὴν, *ΚΑ. 548*
κυρίαν ἢ παρεμπύπτουσαν¹, περὶ λογοδοσίας κατὰ τὴν *ΚΒ. 101*
Καὶ ἀναγκαστικῶς δι' ὅτι αὐτὸς ἐκτελεστικῶς λογοδοσία καὶ ἀποδείξεις. *ΑΑ. 246*

ΚΒ 269, 271 - ΑΒ. 359.

ἀλήθειαν τῶν δαπανῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀναγκαιότητα αὐτῶν, ἥτοι ὅτι
ἐγένοντο καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ γείνωσιν (νόμ. 25 βασ. 17, 1· «ὁ πλέον τοῦ
δέοντος δαπανήσας τὸ δεδοκιμασμένον λαμβάνει, τουτέστιν ὅπερ δέον
ἦν δαπανᾶ»)· μεταχειρίζεται δὲ πρὸς τοῦτο καὶ ἔγγραφα τῶν προσώ-
πων, μεθ' ὧν συνηλλάχματο (π. χ. ἀπόδειξιν πληρωμῆς δοθεῖσαν παρὰ
τοῦ ἐργάτου τοῦ καλλιεργήσαντος τὴν ἄμπελον)· διότι τοιοῦτου περι-
στατικοῦ τοιαύτην ἔγγραφον ἀπόδειξιν δύναται ν' ἀποκτήσῃ (Bähr.
σ. 263)· ἀλλὰ καὶ ἡ ἑνορκος μαρτυρία τοῦ ἐργάτου εὐπρόσδεκτός ἐστι,
καθὼς ἔχουσα οὐ μόνον ἴσῃν ἀλλὰ καὶ μείζονα τῆς ἐγγράφου ἀποδεί-
ξεως βαρύτητα (ὅπερ παρορῶσιν ἐνίοτε τὰ ἡμέτερα δικαστήρια. Εὐρετ.
Θ', 399). Περὶ μικρῶν καὶ ἀσημάντων δαπανῶν (π. χ. ἐν τινι ὁδοιπο-
ρίᾳ) δὲν πρέπει ν' ἀπαιτῇ τὸ δικαστήριον, ὡς παρατηρεῖ ὁ Seuffert (σ.
333 σημ. 2), ἀκριβεῖς καὶ τελείας ἀποδείξεις· ἡ κοινὴ παντὸς ἀνθρώ-
που πεῖρα (πασίδηλον) δύναται πολλάκις νὰ ὁδηγήσῃ αὐτὸ εἰς τὴν
εὐρεσιν τοῦ μεγέθους τῆς δαπάνης, ἐστινότε δύναται καὶ εἰς ἐκτιμητι-
κὸν νὰ προσφύγῃ ὅρκον. Schlink Γ', 49 ἀρ. 7.

6) Πολ. 700 ἐδ. 2. Γαλ. 535. Τοῦτο ἐννοεῖται μόνον ὡς πρὸ τὸ ὀλι-
κὸν ἐξαγόμενον τοῦ λογαριασμοῦ, οὐχὶ δὲ τὰ καθ' ἕκαστον κεφάλαια·
π. χ. κατὰ τὸν δοσίλογον τὸ ἐξαγόμενον τοῦ λογαριασμοῦ εἶναι λοί-
πασμα ἐκ 1000 δραχμῶν· ὁ δεξιλόγος ἀναβιβάζει αὐτὸ εἰς 1500 δραχ-
μάς· ὡς πρὸς τὰς 1000 λοιπὸν συμφωνοῦσιν ἀμφοτέροι καὶ ταύτας δύ-
ναται νὰ κηρύξῃ ἐκτελεστὰς ὁ πρόεδρος. Κατὰ τῆς πράξεως τοῦ προέ-
δρου, ὡς ἐκδιδομένης ἐν τῇ ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίᾳ, δὲν συγχωρεῖται
ἀνακοπὴ (πολ. 644), συγχωρεῖται ὅμως κατὰ τῆς ἐπὶ τῇ βάσει αὐτῆς
ἄρξαμένης ἐκτελέσεως (πολ. 126· κατωτ. § 153 σημ. 11).

+ 1) Πολ. 701, 702. Διὰ τῆς ἀγωγῆς ταύτης ἐξαιτεῖται ὁ ἐνάγων εἶνα *ΚΒ 219*
ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος εἰς λογοδοσίαν· περιττὸν εἶναι νὰ ὀρίξῃ καὶ

+ ὅρα *Ν. ΓΚΟΗ ἄρ. 5 ἡ 2 (Τ. 3 Ο. Σ. 12)*

συνήθη ἢ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν². τὸ δὲ δικαστήριον, ἐὰν εὕρῃ βάσιμον τὴν ἀγωγὴν³, διατάσσει λογοδοσίαν, ὀρίζον συνάμα τόπον καὶ χρόνον πρὸς ἐγχείρισιν τοῦ λογαριασμοῦ καὶ εἰσηγητὴν πρὸς διεύθυνσιν τῆς διαδικασίας· τελευταῖον δὲ τὰ τῆς ἐξαναγκάσεως μέσα⁴.

ποσόν, εἰς ὃ, ὡς ἐξαγόμενον τοῦ λογαριασμοῦ, νὰ καταδικασθῇ ὁ δοσίλογος· ἐπειδὴ δὲ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑποχρεώσεως εἰς λογοδοσίαν ἀποφάσεως ἐξαναγκάζεται διὰ κατασχέσεως τῆς περιουσίας τοῦ δοσιλόγου ἢ προσωπικῆς αὐτοῦ κρατήσεως (ἄρθρ. 695), ἀνάγκη νὰ ὑπάρχῃ καὶ περὶ τούτου αἵτησις, ὀριζομένου τοῦ καθ' ὑπόθεσιν λοιπάσματος. (Πολ. 703). Κατὰ τῶν *κληρονόμων* κινεῖται;—Ἐὰν ὑπάρχῃσι πλείονες οἱ δικαιούμενοι νὰ κινήσωσιν αὐτήν, δύναται ἕκαστος αὐτῶν νὰ ἐναγάγῃ διὰ τὸ *αναλογοῦν* αὐτῷ μέρος; Carré ζ. 1850. *Nai' Πιστ.*

2) Πολ. 701. 702. Τὸ σύνθηες ἢ συνοπτικὸν τῆς δίκης κρίνεται κατὰ τὰς γενικὰς περὶ τούτου διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας. Carré ζ. 1848, 1849. Εὐρετήρ. § 21. 22 γ'.

3) Διότι ἐνδεχόμενον εἶναι ν' ἀμφισβητήσῃ ὁ ἐναγόμενος τὴν πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρέωσιν (ἀρνούμενος π. χ. τὴν διαχείρισιν), ὅτε γίνεται χρεία νὰ προαποφασισθῇ τοῦτο. Ἐὰν ὅμως ὁ ἐναγόμενος ἀναγνωρίσῃ τὴν πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρέωσίν του, καὶ ἀντὶ ἀπολογίας εἰς τὴν ἀγωγὴν κοινοποιήσῃ τῷ ἐνάγοντι τὸν λογαριασμὸν τῆς διαχείρισεως αὐτοῦ, παύει τότε ἡ περὶ τὴν ἀναγκαίαν λογοδοσίαν δίκη (arg. πολ. 549) καὶ ἄρχεται ἡ ἐκουσία λογοδοσία, ἣτις ἐκτελεῖται κατὰ τὰ ἐν τῷ προηγούμενῳ § ἐξηγηθέντα. Εὐρετήρ. § 20. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ὅρ. Carré ζ. 1854.

KA. 307- 4) Πολ. 702. Γαλ. 530. Περὶ τῆς ἀποφάσεως ταύτης παρατηρητέον α') ὅτι ἡ αὐτὴ ἀπόφασις διορίζει τὸν εἰσηγητὴν καὶ διατάττει τὴν κατάσχεσιν ἢ προσωπικὴν κράτησιν, εἶναι παρ' ἡμῖν ἀναμφίβολον κατὰ τὸ ἄρθρ. 702, «διατάσσεται δὲ *συνγχρότως* διὰ τὴν περίπτωσιν»· ἀλλὰ καὶ οἱ Γάλλοι συμφωνοῦσι (Carré ζ. 1870)· παράλειψίς τις ὡς πρὸς τοῦτο ἀναπληροῦται διὰ δευτέρας ἀποφάσεως (Carré ζ. 1852 bis)· β') περὶ τοῦ διοριστέου εἰσηγητοῦ καὶ περὶ τῆς προθεσμίας ἰσχύουσιν τὰ ἀνωτέρω (§ 172. Carré ζ. 1853 bis. 1855. 1866. Dalloz ἄρ. 68. 59. 64)· γ') ἡ ὑποχρεούσα εἰς λογοδοσίαν ἀπόφασις εἶναι ὀριστικὴ (ἀνωτ. § 85 σημ. 4)· δ') περὶ τῆς ἐκκλήσεως αὐτῆς περιέχει ἐξαιρετικὰς τινὰς διατάξεις τὸ ἄρθρ. 528 τῆς γαλ. δικονομίας· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ἐφαρμόζεται καὶ ἐνταῦθα τὸ 780 ἄρθρον τῆς ἡμετέρας δικο-

β') **διαδικασία** παρὰ τῷ εισηγητῇ κατὰ τὸν τεταγ-
 μένον χρόνον καὶ τόπον ἐμφανίζονται⁵ εἰς τὸν εισηγητὴν
 οἱ διάδικοι, ὁ μὲν δοσίλογος ἵνα παραδώσῃ τὸν λογαρια-
 σμὸν μετὰ τῶν ἀποδείξεων, ὁ δὲ δεξιλόγος ἵνα ἐπενέγκῃ
 (ἀμέτῳς ἢ βραδύτερον) ὅσας τυχὸν ἐναντίον αὐτοῦ ἔχει
 παρατηρήσεις⁶. ὁ εισηγητὴς δὲ συντάσσει περὶ τῶν γενο-
 μένων ἐκθεσιν⁷. Σημειωτέον δὲ εἰδικώτερον καὶ ταῦτα
ἀπολιπομένου τοῦ δοσιλόγου κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς
ἀποφάσεως, σημειοῦται τοῦτο ἐν τῇ ἐκθέσει καὶ ἐκτελοῦν-
ται κατ' αὐτοῦ τὰ διαταχθέντα ἐξαναγκαστικὰ μέτρα⁸

ΚΑ. 24/25

νομίας· ε') δύναται νὰ ἐγγραφῇ δυνάμει αὐτῆς προσημείωσις ἢ ὑπο-
 θήκη; Ὁρθότερα φαίνεται μοι ἡ γνώμη τῶν καταφατικῶς ἀποφαινο-
 μένων μάλιστα ὡς πρὸς τὴν προσημείωσιν (Carré ζ. 1844 sex. Καλλ.
 Β', § 436. Aubry § 265 σημ. 20. Pont hypoth. § 574. Dalloz hypoth.
 ἀρ. 1122. ἐναντίοι Troplong hypoth. § 439. Παπαρρηγ. Ζ', § 576).
 Ὁ ἀρνούμενος νὰ δώσῃ λόγον τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ, καὶ καταδικα-
 σθεὶς ἔνεκα τούτου, εἰκάζεται ὡς ἐλλειμματίας, διὸ ὀρίζει τὸ δικαστή-
 ριον τὸ ἔλλειμμα τοῦτο ἐν τῇ περὶ λογοδοσίας ἀποφάσει. Ὁ προκα-
 ταρκτικὸς λοιπὸν οὗτος προσδιορισμὸς τοῦ ἐλλείμματος εἶναι ὀριστική
 εἰς τὸ ἔλλειμμα τοῦτο καταψήφισις τοῦ δοσιλόγου, ἣν δὲν δύναται νὰ
 ἄρῃ ἢ μεταβάλλῃ αὐτὸς ἄλλως, εἰμὴ δίδων λόγον τῆς διαχειρίσεώς του
 καὶ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἀναγνωριζόμενος ἢ μηδὲν ὀφείλων ἢ ὀφεί-
 λων ποσὸν ἥττον τοῦ προκαταρκτικῶς ὀρισθέντος ἐλλείμματος! Τοιαύτη
 ἀναντιρρήτως εἶναι ἡ ἔννοια καὶ δυνάμει τῆς καταδικαζούσης εἰς λο-
 γοδοσίαν ἀποφάσεως (πολ. 695)· ἐπομένως φέρεται τὰ προσόντα πρὸς
 ἐγγραφὴν προσημείωσεως καὶ ὑποθήκης. 14 199 60479 1Ε. 453. 576.

Απ. 95/98/8 α.
 θεσβ. 1002

5) Αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρεξουσίου κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα
 95, 97 ἀρκεῖ καὶ γενικὴ πληρεξουσιότης· τὸ 534 ἄρθρον τῆς γαλ. δι-
 κονομίας ἀπαιτεῖ εἰδικὴν πληρεξουσιότητα. Dalloz ἀρ. 108.

6) Πολ. 704, 705. Κατὰ τὸ 534 ἄρθρον τῆς γαλ. δικονομίας ὁ δο-
 σίλογος «παρουσιάζει καὶ διαβεβαίωσιν τὸν λογαρισμὸν του»· ἀλλ' ἡ δια-
 βεβαίωσις (affirmation) αὕτη κατὰ τοὺς γάλλους συγγραφεῖς δὲν ση-
 μαίνει ὡς ἄλλοτε βεβαίωσιν ἑνορκον (Carré ζ. 1867. Dalloz ἀρ. 108.
 ὅρ. καὶ Bähr σ. 275).

7) Πολ. 707, 708.

8) Ἡ φυλάκισις δηλ. τοῦ δοσιλόγου ἢ κατάσχεςις τῆς περιουσίας

ἀπολιπομένου τοῦ δεξιολόγου κατὰ τὴν πρώτην προθε-
σμίαν ἢ θαττέρου τῶν διαδίκων κατὰ τὴν δευτέραν⁹, ἢ
τέλος μενόντων κεφαλαίων τοῦ λογαριασμοῦ φιλονεικου-
μένων¹⁰, σημειοῖ ταῦτα ἐν τῇ ἐκθέσει ὁ εἰσηγητὴς καὶ
παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὁρίζων συγ-
χρόνως τὴν δικάσιμον ἡμέραν¹¹.

γ') **Διαδικασία** ἐπὶ ἀκροατηρίου· ἡ συζήτησις ἀρχε-

αὐτοῦ· ἐπειδὴ ἡ χρῆσις τῶν μέτρων τούτων σκοπεῖ τὴν ἐξανάγκασιν
τῆς λογοδοσίας, ἐπεται ὅτι ὁ δοσίλογος δύναται ἢ νὰ προτιμήσῃ νὰ
ὑποστῇ αὐτὰ καὶ νὰ μὴ δώσῃ λόγον, ἢ ν' ἀπαλλαχθῇ αὐτῶν λογοδο-
τῶν καὶ μετὰ ταῦτα, ὅτε τὰ τυχὸν εἰσπραχθέντα ἐκ τοῦ πλειστηρια-
σμοῦ πραγμάτων αὐτοῦ χρήματα καταλογίζονται εἰς τὸ λοιπάσμα ἢ
ἐπιστρέφονται (Carré ζ. 1868. 1868 bis. Dalloz ἀρ. 104—107). Ἐὰν
ὁ ὑπέλογος ὑποχρεωθῇ εἰς λογοδοσίαν διὰ προσωπ. κρατήσεως καὶ φυ-
λακισθεὶς ἀπολυθῇ μετὰ διετίαν τῆς φυλακῆς, δύναται, νομίζω, νὰ
διαταχθῇ τότε τὸ ἕτερον ἐξαναγκαστικὸν μέσον.

9) Ἡ μὴ ἐμφάνισις τοῦ δεξιολόγου εἰς τὰς δύο ταύτας περιπτώσεις
παρέχει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν δοσίλογον νὰ ἐνεργήσῃ τὰς τοῦ 715 ἀρ-
θρου διατάξεις. Γαλ. 542.

10) Ὁ εἰσηγητὴς ὀφείλει κατὰ τὸ ἀρθρ. 706 νὰ προσπαθῇ καθ' ὅλην
τὴν διάρκειαν τῆς ἐνώπιον αὐτοῦ διαδικασίας νὰ συμβιβάσῃ τὰ μέρη
(Carré ζ. 1884)· δύναται δὲ νὰ κηρύξῃ ἐκτελεστικὸν τὸ ἐμολογηθὲν
μέρος τοῦ λογαριασμοῦ (Πολ. 709. Γαλ. 535. ἀνωτ. § 135 σημ. 6).
Ζητεῖται ἂν ἔχῃ ὁ διάδικος ἑνδίκον τι μέσον κατὰ τῆς πράξεως ταύ-
της τοῦ εἰσηγητοῦ; Καθ' ἡμᾶς αὕτη ἡ ἀπάντησις φαίνεται ὀρθοτέρα·
ὅτι μέσον προσβολῆς ὑπάρχει κατὰ τίτλων ἐκτελεστῶν δύναται νὰ
χρησιμεύσῃ καὶ ἐνταῦθα, ἥγουν ἀνακοπὴ κατὰ τῆς ἐπιταγῆς ἢ τῆς
ἀρξαμένης ἐκτελέσεως, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἀρθρ. 709. 120. 235 καὶ
871. Τῶν γάλλων συγγραφέων τινὲς συγχωροῦσιν ἀνακοπὴν, ἄλλοι ἐ-
φεσιν (Carré ζ. 1873. 1874. Dalloz ἀρ. 111). Δύναται νὰ γραφῇ ὑπο-
θήκη δυνάμει τοῦ ἐκτελεστηρίου τούτου τοῦ εἰσηγητοῦ; Ὁχι, κατὰ τὸ
14 ἀρθρ. τοῦ νόμ. τῶν Ὑποθ. (Καλλιγ. Β', 457 ἀρ. 435). Τὸ αὐτὸ
ἰσχύει καὶ περὶ τοῦ ἐκτελεστηρίου τοῦ προέδρου (κατωτ. § 195 σημ.
6). Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἐναντίαν ἀποφαίνονται γνώμην ἕνεκα τῶν
ἄρ. 2117. 2123 τοῦ ἀστυκοῦ αὐτῶν κώδ. Carré ζ. 1872. Dalloz ἀρ. 114.

11) Πολ. 705. 708. Γαλ. 538. 539.

ται ἀναγινώσκοντος ἔχθουσιν τοῦ εἰσηγητοῦ περὶ τῶν ἀμ- ΚΗ 548
φισθητουμένων κεφαλαίων· ἔπειτα γίνονται αἱ προτάσεις
καὶ ἀναπτύξεις τῶν διαδίκων κατὰ τὰς διατυπώσεις τῆς
συνήθους διαδικασίας¹². τὸ δικαστήριον ἀποφαίνεται διὰ
μιας ἀποφάσεως περὶ πάντων τῶν κεφαλαίων, καὶ τὰ
μὲν δεδικαιολογημένα παραδέχεται, τὰ δ' ἐναντία ἀπορρί-
πτει καὶ περὶ τῶν ἀναποδείκτων διατάσσει ἀπόδειξιν¹³. Κ.Β. 444.
ἐν τῇ ἀπόφασί καταχωρίζονται αἱ εἰσπράξεις καὶ αἱ δα-
πάναι καὶ ὀρίζεται ἀκριβῶς τὸ ἐξαγόμενον αὐτῶν μετὰ
τοῦ τυχόν ὑπάρχοντος λοιπάσματος¹⁴. Τὸ δικαστήριον δύ-
ναται ἐνίοτε νὰ ἐπιβάλλῃ προσωπικὴν κράτησιν κατὰ τοῦ
ὀφειλέτου ἀναδειχθέντος διαχειριστοῦ¹⁵.

γ') λάθη λογιστικά).

§ 137. Ὁ τελεσιδίκως κριθεὶς λογαριασμὸς δὲν ὑπό-
κειται εἰς ἀναθεώρησιν ὡς πᾶν δεδικασμένον πρᾶγμα¹.

12) Πολ. 711. Ἀνωτ. § 1111.

13) Πολ. 712. Bayer Summ 210. Ἡ ἀπόφασις αὕτη εἶναι ὀρι-
στικὴ καὶ δὲν δύναται πλέον ν' ἀνακληθῇ ὡς πρὸς τὰ κεφάλαια τῶν
εἰσπράξεων ἢ δαπανῶν, τὰ ὅποια ἀναγνωρίζει ἢ ἀπορρίπτει. ΑΠ. 352
τοῦ 55.

14) Πολ. 712 ἐδ. 3 Γαλ. 540. Ἡ ἀπόφασις αὕτη κανονίζει ὀριστι-
κῶς τὰ τοῦ λογαριασμοῦ μέχρις αὐτῆς πάντα τὰ προηγούμενα μέτρα
φέρουσι προσωρινὸν χαρακτῆρα. Carré ζ. 1885 bis.

15) Πολ. 713. 1000 § 1. Γαλ. 126 § 2.

α) Πολ. 714. Γαλ. 541. βουαρ. δικον. 282.

1) Ὡστε ἡ διάταξις τοῦ 714 ἄρθρου, ἡ ἀπαγορεύουσα τὴν ἀναθεώ-
ρησιν τοῦ ὅλου λογαριασμοῦ, δὲν εἰσάγει νέον τι, ἀλλὰ μόνον τὸ τοῦ
ἄρθρου 273 § 3 τεκμήριον «τὸ δεδικασμένον ἀντὶ ἀληθείας παραλαμ-
βάνεται» ἐπαναλαμβάνει· ἐπομένως τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ
λάβῃ ὑπ' ὄψιν αὐτεπαγγέλτως τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην, οὐδενὸς δη-
μοσίου συμφέροντος ἀναμιγνυομένου εἰς αὐτήν· οἱ γὰρ. συγγραφεῖς
κλίνουσι πρὸς τὴν ἐναντίαν γνώμην (Carré ζ. 1886 ter. Dalloz ἄρ.
151), ὡς καὶ οἱ γερμανοὶ (Bayer 426. Linde Rechtsmitt. Α', 33.

ΚΖ. 453 ἀλλ' ὅμως καταδῆλων ἀμαρτημάτων τῆς ἀποφάσεως
 ΚΣΤ. 384 συγχωρεῖται διόρθωσις², γινομένη παρὰ τοῦ αὐτοῦ δικα-
 ΚΘ. 188· στηρίου, κατὰ τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίαν³. Κατάδηλα
 δὲ ἀμαρτήματα χαρακτηρίζει ὁ νόμος τὰ λογιστικὰ λάθη,
 ὅπερ ἐστὶ τὰ ἀμαρτήματα περὶ μαθηματικὴν τινὰ ἐργα-
 σίαν⁴. τὰς παραλείψεις κεφαλαίων ἀνεγνωρισμένων ὑπὸ
 ἐπιμελητῆς καὶ ἀποφάσεως. ΚΣΤ. 384
 ἐφ' ὧν ἐστὶ ἀποφάσεως ΚΘ. 203.

2) Ὡς πρὸς τὰ τοιαῦτα ἀμαρτήματα ἡ ἀπόφασις δὲν γίνεται τελε-
 σίδικος (Πολ. 753 § 1), καὶ δύναται νὰ αἰτηθῇ ἡ διόρθωσις αὐτῆς
 ἐντὸς τριακονταετίας (Πολ. 756 § 2. Carré ζ. 1886 πεντ. Dalloz ἀρ.
 199). Ἀλλὰ γεννηθείσης φιλονεικίας περὶ τοῦ λογιστικοῦ λάθους καὶ
 ἀποφνημαμένου τοῦ δικαστηρίου, ἀπαράδεκτός ἐστι πλέον πᾶσα περὶ
 διορθώσεως πρότασις (Dalloz ἀρ. 178). Τὸ νὰ συγχωρῇται ἡ διόρθω-
 σις ἀποφάσεως τελεσιδίκου εἶναι ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος, καὶ ὅν αἱ τε-
 λεσιδικοί ἀποφάσεις ἀποτελοῦσι τεκμήριον τοῦ νόμου ἀσάλευτον· ὅθεν
 πρέπει ἡ ἐξαίρεσις αὕτη νὰ περιορίζηται ἀκριβῶς εἰς τὰ θέματα τοῦ
 714 ἄρθρου. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐφαρμόζεται κατ' ἀνα-
 λογίαν καὶ εἰς τὰς ἐξωδίκους λογοδοσίας· ὅπερ καὶ ὑπὸ τοῦ ῥωμ. δι-
 καίου ὑποστηρίζεται (νόμ. 61 βασι. 11, 2)· «ἡ διάταξις ἐνομοθέτησε
 τὴν πλάνην τὴν περὶ ψῆφον (λογαριασμόν) γενομένην, εἴτε ἐξ ἐνὸς
 συναλλάγματος εἴη τὰ χρεωστούμενα εἴτε ἀπὸ πολλῶν, τῇ ἀληθείᾳ
 πρόκλημα μὴ ποιεῖν· ἐπειδὴ τοῦτο πολλάκις νενομοθέτηται, ὅτι καὶ
 τοὺς μετὰ τινος γενομένους πολλάκις λόγους ἔξεστι πάλιν ἀναψηλαφᾶν,
 εἰ μὴ ἄρα ἐκρίθη τὰ περὶ τούτων ἅπαξ ἢ καὶ διάλυσις (συμβιβασμός)
 παρηκολούθησεν».

3) Τὸ δικαστήριον δηλ. τὸ ἐκδόν τὴν περὶ τοῦ λογαριασμοῦ ἀπόφα-
 σιν, δικάζει καὶ τὴν περὶ διορθώσεως τῶν λογιστικῶν λαθῶν αἴτησιν,
 εἴτε πρωτοδικεῖον εἶναι τοῦτο εἴτε ἐφετεῖον, ἐκτὸς ὅν δὲν ὑπάρχη πλέον
 (π. χ. διαιτητικὸν δικαστήριον), ἢ αἰτῆται διόρθωσις ἐξωδίκου λογα-
 ριασμοῦ (Carré ζ. 1806 πεντ. 1887 δις. Dalloz ἀρ. 188). Ἀντὶ τῆς
 ἐπ' ἀναφορᾷ αἰτήσεως ἔχει ὁ διάδικος ἐντὸς τῆς πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας
 καὶ τὸ ἔνδικον τῆς ἐφέσεως μέσον (Πολ. 759 § 1 «ἢ ἔφεσις εἶναι
 περιτετὴ ἐπὶ ἀπλῶν λογιστικῶν σφαλμάτων» νόμ. 44 βασι. 9, 1· «εἰ
 δὲ περὶ συμψηφισμὸν (πρόσθεσιν) ὁ δικαστὴς ἐπλανήθη, διορθοῦται ἡ
 ψῆφος καὶ χωρὶς ἐκκλήτου»· ἐναντίας ὁ Carré ζ. 1887.

4) Οἷον πρόσθεσιν, ἀφαίρεσιν κλ., τὸ δικαστήριον δηλ. σκέπτεται
 οὕτω (νόμ. 11 βασι. 9, 1)· «ἐφάνη μοι ὁ Πέτρος χρεωστῶν ἀπὸ τῆςδε

τῆς ἀποφάσεως⁵. τὴν διπλὴν ἐγγραφὴν ἀποδοκιμασθέντων κεφαλαίων⁶.

Γ'. Διαδικασία ἐπ' ἀναφορᾶ.

ἐνδ. § 297 Α') γενικά).

α') ὁρισμός.

§ 138. Αἰτήσεις μὴ περιέχουσαι στοιχεῖα ἀγωγῆς, ἔχουν δικαστικῆς ἀνορθώσεως δικαιώματος ὑπὸ ῥητοῦ προσώπου προσβληθέντος¹, δικάζονται ἐπὶ τῇ ἀπλῇ προ-

τῆς αἰτίας 50 νομίσματα, καὶ ἀπὸ τῆςδε 25, καὶ διατοῦτο συνορῶ αὐτὸν δοῦναι τὰ ἑκατὸν νομίσματα».

5) Ἡ παράλειψις κεφαλαίου δαπάνης ἢ εἰσπράξεως δύναται νὰ συμβῇ τριχῶς· α') δὲν καταχωρίζεται ποσὼς ἐν τῷ λογαριασμῷ τὸ κεφάλαιον τοῦτο· β') καταχωρίζεται μὲν, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον ἀφίνει αὐτὸ ἀναποφάσιστον· γ') τὸ δικαστήριον ἀναγνωρίζει τὴν ὀρθότητα τοῦ κεφαλαίου καὶ ἐγκρίνει αὐτό, ἀλλ' ἐν τῇ καταστρώσει τοῦ λογαριασμοῦ παραλείπει νὰ τὸ ὑπολογίσῃ. Ἐρωτᾶται ἤδη, καὶ τὰς τρεῖς ταύτας παραλείψεις περιλαμβάνει ὁ νόμος; Μόνον τὴν τρίτην κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην (Carré ζ. 1836 quat. «παραλείψεις κονδυλίων ἀεγνωρισμένων ὑπὸ τῆς ἀποφάσεως». Dalloz ἀρ. 178)· ἡ δευτέρα παράλειψις διορθοῦται διὰ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναψηλαφήσεως μέσου, ἡ δὲ πρώτη οὐδὲν ἀνήκει ἐνταῦθα, καθὼς μὴ ἀπαρτίζοντος μέρους τοῦ λογαριασμοῦ τοῦ παραλειφθέντος νὰ καταχωρισθῇ ἐν τῷ λογαριασμῷ κεφαλαίου· ἄλλως φρονεῖ ὁ συγγραφεὺς τῆς ἐν τῷ Εὐρετηρίῳ (Θ', 339) πραγματείας.

6) Π. χ. ἐνῷ τὸ δικαστήριον θεωρεῖ ἀπορριπτέον κεφάλαιόν τι, ὑπολογίζει αὐτὸ μολοντοῦτο ἐν τῷ λογαριασμῷ.

α) Πολ. 640—655. Ἐν τῇ γαλλικῇ δικονομίᾳ ἐλλείπουσι γενικαὶ διατάξεις κανονίζουσαι τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίαν· εὕρεσκειται ὅμως αὕτη ἀπαράλλακτος σχεδὸν ὡς καὶ παρ' ἡμῶν ἐν τισιν εἰδικαῖς θέμασι· π. χ. ἄρθρ. 855, 856, 859, 860, 861, 862. Πρβ. Rauter σ. 440 Schlink Α', 501. Berriat σ. 146. Εὐρετήρ. Α', 262.

1) Ἀνωτ. § 80 σημ. 1. Πολ. 640· «πᾶσα πρὸς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον ἀποτετιομένη, καὶ μὴ περιέχουσα ἀληθῆ ἀγωγὴν αἰτήσεις συν-

τάσει τοῦ ἐνδιαφερομένου, τουτέστι κατὰ τὴν ἐπ' ἀναφορὰν διαδικασίαν· αἱ τοιαῦται αἰτήσεις ἀναφέρονται ὥσεπιτο-
πολὺ εἰς πράγματα τῆς ἐκουσίας δικαιοδοσίας καὶ ὑπο-
βάλλονται ὅτε μὲν εἰς ὁλόκληρον τὸ πρωτοδικεῖον, ὅτε δὲ
εἰς τὸν πρόεδρον μόνον αὐτοῦ.

Παραπομπὴ
ἐν τῇ ἐκτίσει,
ἐν τῇ 30/9/5

Εἰς ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον ὑποβάλλονται, ἐὰν αἰτῇ-
ται ² διορισμὸς ἐπιτρόπου, κηδεμόνος ἢ δικαστικοῦ ἀντι-
λήπτορος· ἐπικύρωσις βουλευματος συγγενικοῦ συμβου-
λίου· ἀπαγόρευσις προσωρινῇ ἐγκατάστασις εἰς τὴν νο-
μὴν τῆς περιουσίας ἀφάντου· διόρθωσις ληξιαρχικῆς πρά-
ξεως· ἄδεια παρὰ γυναικὸς ὑπάνδρου ἐπὶ τῷ κινήσῃ ἀγω-
γῇ· χωρισμὸς κτημάτων· χωρισμὸς ἀπὸ τραπέζης καὶ
κοίτης (διάστασις)· διαζύγιον· ἐυστασις ὑπαρχόντων.

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν θεμάτων τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα
κατὰ τὴν αὐτὴν διαδικασίαν διχαζόμενα ³· προσέτι ἡ αἰ-
τησις ἀδείας πρὸς εἰσαγωγὴν δίκης κακοδικίου ⁴.

β') Διαδικασία.

§ 139. Ἡ ἀναφορὰ πρέπει νὰ φέρῃ τὸν τύπον δικογρά-
φου· εἰσάγεται δὲ χωρὶς νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τινὰ ὡς ἀντί-
δικον, ἐκτὸς ἂν τὸ δικαστήριον διατάξῃ τοῦτο ¹, ὅτε μετα-

τάσσεται ἐν εἰδὲι ἀναφορᾶς». νόμ. 51 πανδ. (44, 7)· nihil aliud est
actio, quam jus, quod sibi debeatur, iudicio persequendi.

2) Πολ. 640.

+ ΚΕ. 51
ΚΘ. 43

3) Τοιαῦτά εἰσι π. χ. τὰ θέματα τῶν ἄρθρ. 41, 42, 295, 557, 879,
997 (ΑΠ 122 τοῦ 52), 1032, ¹⁰⁴¹, 1076, 1083, 1095 καὶ 1099
τῆς π.λ. δικονομίας· ὅρ. καὶ ἄρθρ. 55 ἀστ. νόμου.

4) Πρβ. ἄρθρ. 2—4 τοῦ διατ. τῆς 8 ἰουλ. 1838 περὶ ἀγωγῆς κα-
κοδικίου· τὸ αὐτόθι θέμα τῆς ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίας ἔχει τὸ ἰδιάζον,
ὅτι ἡ διαδικασία γίνεται ἐν συμβουλίᾳ καὶ ἀπόντων τῶν διαδίκων,
ἐπομένως οὔτε εἰσηγητῆς ὑιορίζεται.

1) Πολ. 641, 642 ἐδ. 1.

465

τρέπεται ἡ δίκη εἰς συνοπτικὴν ². εἶναι ὅμως ὑπόχρεος εἰς προαπόδειξιν ὁ ἀναφερόμενος διὰ τοῦτο ὀφείλει νὰ ἐπισυμπλήσῃ τῇ ἀναφορᾷ ἢ νὰ σημειοῖ ἐν αὐτῇ τ' ἀποδεικτικὰ αὐτοῦ μέσα ³. Ἐπειδὴ δ' ἐνταῦθα ἡ δίκη γίνεται συνήθως ἄνευ ἐναγομένου, προσδιορίζεται ἄλλοθεν τοῦ δικαστηρίου ἡ ἀρμοδιότης ⁴.

Ὁ πρόεδρος διορίζει ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς εἰσηγητὴν δικαστήν, ὁρίζει τὴν δικάσιμον καὶ διατάσσει τὴν εἰς τὸν εἰσαγγελέα κοινοποίησιν τῆς ἀναφορᾶς ⁵.

γ') ἀποφασίς.

§ 140. Ἡ συζήτησις, γινομένη καὶ ἀπόντων τῶν διαδίκων, ἄρχεται ἀναγινώσκοντος ἑκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ καὶ ἀκουομένου τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ παρόντος διαδίκου ¹.

Κατὰ τῆς ἀποφάσεως, ἥτις συνήθως πρέπει νὰ γίνηται ἐπὶ ἀκροατηρίου ² καὶ ἀμέσως, δὲν συγχωρεῖται ἀνα-

2) Ἡ ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασία ἐπὶ δύο στηρίζεται βάσεων καὶ πρὸς δύο τείνει σκοπούς, ἤγουν τοῦτο μὲν ἵνα εὐκολύνῃ τὸν ἀναφερόμενον περὶ τὴν ἐκδίκασιν τῆς αἰτήσεώς του ἄνευ ἀντιδικίας πρὸς ἄλλον τινά, τοῦτο δὲ ἵνα ὑποχρεώσῃ αὐτὸν νὰ μὴ ἐμπλέκῃ εἰς δίκην πρόσωπα ἀμέσως μὴ ἐνδιαφερόμενα (μόνον δὲ τὸ δικαστήριον ἔχει ἐξουσίαν νὰ ἀποφανθῇ περὶ τούτου)· ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι δὲν δύναται τις δίκην ἐπ' ἀναφορᾷ νὰ μετατρέψῃ αὐθαίρετως εἰς συνοπτικὴν δίκην, καλῶν ἂν εὐθείας τὸν κατ' εἰκασίαν ἐναγόμενον. Ὁ Chauveau sur Carré (ζ 2895 bis) παραδέχεται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μικτὴν τινα διαδικασίαν, ἀναφορὰν δηλαδὴ εἰς τὸ δικαστήριον καὶ κοινοποίησιν αὐτῆς μετὰ τῆς διαταγῆς τοῦ προέδρου εἰς τὸν τρίτον.

3) Πολ. 642 ἐδ. 2. Γαλ. 859. Τί ἐστὶ προαπόδειξις ὅρ. § 165.

4) Κατωτέρω ἐξηγεῖται ποῖον ἐν τοῖς καθ' ἑκάστον θέμασιν εἶναι τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον (§ 140—152).

5) Πολ. 643 ἐδ. 1.

1) Πολ. 643 ἐδ. 2.

2) Ἐν Γαλλίᾳ γεννᾶται ἐνίοτε ἀμφιβολία, ἂν πρέπει νὰ διεξάγῃται

ΚΕ. 42⁶ κοπή ἀλλὰ μόνον ἔφεσις 3· καὶ ἡ ἔφεσις ¹ εἰσάγεται δι' ἀναφορὰς, ἐκτὸς ἂν πρωτοδίκως παρέστη ἡ καὶ ἐκλητεύθη καὶ ἀντιδίκως, ὅτε τηρεῖται ἡ τῶν συνοπτικῶν δίκων διαδικασία 5· ἡ ἐκδοθεῖσα δὲ ἀπόφασις ἀποτελεῖ δεδικασμένον μόνον μεταξὺ τῶν κεκλημένων διαδίκων 6. 7

δημοσίως ἢ ἐπ' ἀναφορὰ διαδικασία, καὶ ἰδίως ἂν ἡ ἀπόφασις ὀφείλῃ ν' ἀπαγγέλληται ἐπὶ ἀκροατηρίου (Carré ζ. 2923. 3003. 3027. Rauter § 419)· τὴν ἀμφιβολίαν ταύτην ἔλυσε ἡ ἡμετέρα δικονομία, παραδεχθεῖσα διὰ τοῦ 643 ἄρθρου τὴν δημοσιότητα· ἐξαιρεῖται ἡ ἄνωτέρω (§ 138 σημ. 4) μνημνευθεῖσα περίπτωση.

3) Πολ. 644. Ἀνακοπή δὲν συγχωρεῖται, διότι τὴν ἀπουσίαν τοῦ διαδίκου ἀναπληροῖ τοῦ εἰσηγητοῦ ἡ ἑκθεσις, ὥστε δὲν εἶναι φόβος μήπως τὸ δικαστήριον δὲν ἀντελάβετο ὀρθῶς τῶν πραγμάτων· ἀλλὰ πότε ἄρχεται ἡ πρὸς ἔφεισιν προθεσμία; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει σημασίαν ἐὰν παρεστάθῃ ἐν τῇ δίκῃ μόνος ὁ ἀναφερόμενος· ἄρχεται δὲ τότε ἡ προθεσμία, εἰ μὲν ἡ ἀπόφασις ἐξεδόθη ἀμέσως κατὰ τὴν συζήτησιν καὶ πᾶρόντος τοῦ ἀναφερομένου, ἀπὸ τῆς ἐπιούσης τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς, εἰ δὲ τῆς ἀποφάσεως ἡ δημοσίευσις ἐγένετο ἀπόντος αὐτοῦ, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ κατ' ἀναλογίαν τὸ ἄρθρ. 3 τοῦ περὶ κακοδικίας διατάγματος, καθ' ὃ ἡ προθεσμία τῆς ἐφέσεως ἄρχεται ἀπὸ τῆς παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν, ἐν τῷ θέματι τοῦ ἄρθρ. 858, ἡ προθεσμία τρέχει ἀπὸ τῆς χρονολογίας τῆς ἀποφάσεως.

4) Ἡ ἔφεσις ἐνταῦθα εἶναι πάντοτε δεκτὴ, ὡς στρεφομένης τῆς ὑποθέσεως περὶ ὁρίστον ἀντικείμενον. Carré ζ. 3012.

5) Πολ. 644. Εἰσάγεται δηλ. εἰς τὸ ἔφετεῖον ἡ ὑπόθεσις ὡς συνοπτικὴ δίκη· ὅτι καὶ ἀναίρεσις συγχωρεῖται εἶναι ἀναμφίβολον (Rauter § 422. Εὐρετήρ. σ. 268 ἄρ. 18)· ἐξαιρεῖται ἡ περίπτωση τῆς ἀγωγῆς κακοδικίου (ἄρ. 3 τοῦ περὶ αὐτοῦ διατάγματος).

6) Πολ. 645. Κατὰ πρῶτον λόγον ὑποχρεῖται διὰ τῆς ἀποφάσεως ὁ τὴν ἀναφορὰν εἰσαγαγὼν διάδικος, ἔπειτα δὲ καὶ οἱ κατὰ διαταγὴν τοῦ δικαστηρίου κλητευθέντες εἰς τὴν δίκην· ἀλλ' ἡ τὴν ἀπαγόρευσιν διατάξασα ἀπόφασις ἰσχύει ἐφ' ὅσον ὑφίστανται οἱ λόγοι τῆς ἀπαγορεύσεως· ὅθεν κατὰ τὸ 670 ἄρθρον δύναται ν' ἀνατραπῇ. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφιβολὸς ἐστὶν ἡ τελεσιδικία τῶν ἐν ταῖς ἐπ' ἀναφορὰ δίκαις ἐκδιδόμενων ἀποφάσεων (ἄνωτέρ. § 89 σημ. 8. Rauter § 422). Τὴν διὰ δικαστικῆς ἀδείας γενομένην πώλησιν ὀρφανικοῦ κτήματος

Θ.ΚΑ. 76

148.155

ἐν. 729/8 B') ειδικαὶ περιπτώσεις.

A) διορισμὸς ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος α).

§ 141. Οἱ αὐτεξούσιοι, ἤτοι οἱ ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ ΚΖ. 460. πατρὸς λελυμένοι, χρήζουσιν ἐνίοτε προστασίας· ὁ ἀστυκὸς νόμος προέβλεψε περὶ αὐτῆς διατυπώσας τὰ περὶ τῆς νομίμου καὶ κατὰ διαθήκην ἐπιτροπῆς· ἀλλ' αἱ διατυπώσεις αὗται ἀνεπαρκεῖς εἰσιν ἐνίοτε· διὰ τοῦτο ἐδόθη καὶ εἰς τὰ δικαστήρια ἐξουσία τοῦ διορίζειν ἐπιτρόπους καὶ κηδεμόνας. Κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν τοιαύτη ἀνάγκη παρίσταται, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἐπίτροπος μῆτε κατὰ δόσιν τῶν γονέων (μὴ χρήζουσαν δικαστικῆς κυρώσεως), μῆτε νόμιμος ἀναντίρρητος, ἢ ὁ ὑπάρχων ἀπηλλάγη, παρητήθη ἢ ἐπαύθη τῆς ἐπιτροπῆς, ἢ μῆτηρ οὖσα ἢ ἐπίτροπος μέλλῃ νὰ ἔλθῃ εἰς νέον γάμον¹.

δύναται νὰ προσβάλῃ κατὰ τὸ ῥωμ. δίκ. ὁ ὄρφανός, ἐὰν συναρπαγέντα δεῖξῃ τὸν πραιτωρα, ἢ γουν ἐὰν ἀποδείξῃ ὅτι ἡπατήθη ὁ ἐπιτρέψας τὴν ἐκποίησιν δικαστῆς (νόμ. 1, 46 β.σ. 38, 9· νόμ. 5 § 15 αὐτ. Rudorff Vormundschaft B'. 429). Τρίτος μὴ λαβὼν μέρος εἰς τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ δίκην δύναται κατὰ τὸ 645 ἄρθρον ν' ἀνακόψῃ τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, διότι ὡς πρὸς αὐτὸν εἶναι *res inter alios*· ὅπερ ἰσχύει καὶ ὅταν ἡ ἀπόφασις ἐκδοθῇ ἐπὶ τῇ αἰτήσῃ τοῦ ἀναφερομένου μόνον· τοῦτο παρ' ἡμῖν οὐδόλως παρέχει σπουδαίας ἀμφιβολίας (Εὐρετήρ. Α', 326 ἀρ. 17). Τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ αἴτησιν δικαιοῦνται ἐνίοτε πολλὰ πρόσωπα νὰ ὑποβάλωσι (π. χ. Πολ. 646, 658)· γεννᾶται δὲ τότε τὸ ζήτημα, ἐὰν ἀπορριφθῇ ἐνὸς ἢ αἰτήσις δύναται νὰ τὴν ἐπαναλάβωσιν οἱ λοιποὶ, ἢ ἀντίκειται αὐτοῖς τὸ δεδικασμένον; Κατὰ τὸν Demolombe (Ζ', 337), δύνανται· ἀλλ' ὀρθότερον εἶναι νὰ ἐφαρμοσθῶσιν αἱ περὶ δημοτικῶν ἀγωγῶν ἀρχαὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου, καθ' ὅς *si ex eadem causa saepius agatur quum idem factum sit, exceptio vulgaris rei judicate op pinitur*. (Στοιχ. ἀστ. δίκ. § 97 σημ. 17).

α) Πολ. 646—649. Γαλ. κώδ. 405—417.

1) Ἄρθρ. 13, 15—22 τοῦ ἀστ. νόμου, δι' ὧν τροποποιεῖται τὸ 646

Τὸν διορισμὸν ἐπιτρόπου κλπ. δύνανται νὰ αἰτήσωσιν οἱ συγγενεῖς παντὸς βαθμοῦ, οἱ δανεισταὶ ἢ ἄλλοι ἔχοντες συμφέρον, ἢ ὁ εἰσαγγελεὺς ἐξ ἐπαγγέλματος². ἡ αἴτησις εἰσάγεται εἰς τὸ πρωτοδικεῖον³ τῆς κατωικίας τοῦ εἰς ἐπιμέλειαν θετέου· ἐπισυνάπτεται δὲ αὐτῇ γνωμοδότησις τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ἣτις ἐπὶ ἀνηλίκων ἢ κυοφορουμένων ἀπαραίτητός ἐστι· τὴν γνωμοδότησιν ταύτην παραλειφθεῖσαν δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὸ δικαστήριον⁴.

Β) ἐπικύρωσις βουλευματος συγγενικοῦ συμβουλίου.

α') Συγγενικὸν συμβούλιον α).

§ 142. Τὸ συγγενικὸν συμβούλιον συνέστη κυρίως ἐπὶ τῷ ἐφορεύειν τὰς πράξεις τῶν ἐπιτρόπων ὑπὲρ τῶν ἐπι-

τῆς πολ. δικονομίας (πρβ. καὶ ἄρ. 405 τοῦ γαλ. κώδικος). Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διορίζεται καὶ ὁ εἰδικὸς ἐπίτροπος τοῦ ἄρθ. 9 ἐδ. 3.

2) Ἄρθ. 22. ἄστ. νόμ. Πολ. 646. Γαλ. κώδ. 406 (Demol. ἄρ. 193—196. Aubry § 102). Τινὲς τῶν συγγενῶν ὀφείλουσι νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸ δικαστήριον τοιαύτην αἴτησιν (νόμ. 2 § 1 π. 26, 6)· εἰσὶ τινες, οἷς ἐπάναγκές ἐστίν αἰτεῖν ἐπιτρόπους, οἷον μῆτηρ καὶ ἀπελεύθεροι (νόμ. 2 § 29—31 π. 38, 17. νόμ. 46 βας. 45, 1). Demol. ἄρ. 193 Arndts § 446.

ΚΖ. 57
ΚΒ. 85 3) Εἰς κατεπειγούσας περιπτώσεις δύνανται καὶ οἱ εἰρηνοδίκαι ἢ εἰσαγγελεῖς νὰ διορίσωσι προσωρινῶς ἐπίτροπον ἢ κηδεμόνα. Πολ. 649. ἄστ. νόμ. ἄρ. 22.

4) Πολ. 647. Ἐὰν ὁ διορισθεὶς ἐπίτροπος, κηδεμὼν κ.λ. δὲν ᾔτο παρὼν κατὰ τὸν διορισμὸν εἰδοποιεῖται περὶ τούτου παρὰ τοῦ αἰτήσαντος τὸν διορισμὸν διαδίκου. (Πολ. 648. Γαλ. 882). Ἐὰν κατοικῇ μόνιμως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ἀνάγκη νὰ διορισθῇ ἄλλος ἀντ' αὐτοῦ.

α) Πολ. 650—654. Ἀστ. νόμ. 30—33. Γαλ. κώδ. 406—416. Γαλ. δικ. 882—889. Συγκάλεσις συγγενικοῦ συμβουλίου δύναται νὰ χρειασθῇ καὶ ἐπὶ ἐνηλίκων (κατωτέρ. § 148 σημ. 6).

τροπευομένων· ἔχει δὲ καὶ τινὰ ἄλλα ἔργα· ἐνεργεῖ δὲ τὰ ἑαυτοῦ καθήκοντα διὰ γνωμοδοτήσεων καὶ βουλευμάτων¹ περὶ διαφορῶν ἀντικειμένων²· δὲν εἶναι ἀρχὴ διαρκῆς, ἀλλὰ συγκροτεῖται ἐκάστοτε ἐκ τῶν ἐχόντων δικαίωμα προσώπων³. Εἰδικώτερον δὲ ἰσχύουσι περὶ αὐτοῦ ταῦτα·

α') **σύνθεσις**· τὸ συγγενικὸν συμβούλιον συντίθεται ἐκ τοῦ εἰρηνοδίκου, ὡς προέδρου, καὶ 6 ἕως 8 τὸ πολὺ ἐκ τῶν πλησιεστέρων συγγενῶν ἢ ἀγχιστέων⁴· ἡ κατοικία (τοῦ προσώπου δι' ἧς τὸ συμβούλιον συγκαλεῖται) ἐν περιμέτρῳ 2 σχοίνων προσδιορίζει τίς εἰρηνοδίκης καὶ τίνες συγγενεῖς εἰσι πρὸς τοῦτο ἀρμόδιοι⁵. μὴ εὕρισκομένων συγγενῶν ἐντὸς τῆς εἰρημένης περιφερείας παραλαμβάνονται καὶ φίλοι τῆς οἰκογενείας⁶. ἀνίκαναι νὰ χρησιμεύσω-

1) Demol. Ζ', ἀρ. 320. Aubry § 95. Αἱ γνωμοδοτήσεις διαφέρουσι τῶν βουλευμάτων, καθόσον αἱ μὲν γνωμοδοτήσεις χρησιμεύουσιν ἀπλῶς ὡς στοιχεῖα πρὸς μόρφωσιν τῆς πεποιθήσεως τοῦ δικαστοῦ, τὰ δὲ βουλευμάτ' εἰσὶν ἀποφάσεις. Ἐσφαλμένως δὲ ἡ συνήθεια ὀνομάζει βούλευμα πᾶσαν τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου πρᾶξιν.

2) "18. π. γ. τὰ ἀρθρ. 246, 660, 671, 672, 673 καὶ 1085 τῆς πολ. δικον. τὰ ἀρθ. 22, 24, 36, 42, 51, 53—55, 61, 63, 64, 66, 70, 73—77, 99, 100, 103, 107 τοῦ ἀστ. νόμ. καὶ ἐμπ. νόμ. ἀρθ. 2.

3) Διατοῦτο δύνανται τυχὸν νὰ παρευρεθῶσιν ἄλλα πρόσωπα εἰς μίαν καὶ ἄλλα εἰς ἄλλην συνεδρίαν· Demol. ἀρ. 278.

4) Ἀστ. νόμ. 30. Κατὰ τὸ ἀρθρον τοῦτο οἱ συγγενεῖς καὶ ἀγχιστεῖς λαμβάνονται ἐξ ἡμισείας πατρόςθεν καὶ ἐξ ἡμισείας μητρόςθεν· ἀλλ' οἱ τῆς πλαγίας γραμμῆς ἀγχιστεῖς μέχρι τοῦ δευτέρου βαθμοῦ.

5) Ἐάν τις ἔχῃ συγγενεῖς εἰς διάφορα μέρη, ἐκεῖνοι ἐξ αὐτῶν διακαίουνται νὰ συγκροτήσωσι τὸ συγγενικὸν συμβούλιον, οὔτινες κατοικοῦσιν ἢ διαμένουσιν ἐν τῇ περὶ τὴν κατοικίαν τοῦτου περιμέτρῳ 2 σχοίνων, ἥτοι 4 ὥρων· ἡ κατοικία δὲ αὐτοῦ εὕρσκεται ἐκ τῶν περὶ κατοικίας διατάξεων τοῦ νόμου· δύναται δὲ νὰ ᾖ καὶ κατοικία αὐτῶν καὶ ἡ τοῦ ἐπιτρόπου κατοικία, ὅτε γεννᾶται τὸ ζήτημα, ἂν διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς κατοικίας τοῦ ἐπιτρόπου (ἀνωτ. § 33 σημ. 5) ἀλλάξῃ καὶ τὸ συγγεν. συμβούλιον. Παπαρρηγ. Γ', § 307. Demolombe Ζ', ἀρ. 241.

6) Νόμ. 215 βας. (2, 2)· ἀφίλους λέγομεν οὐ τοὺς ψιλῶς ἔγνω-

σιν ὡς μέλη συγγενικοῦ συμβουλίου εἰσὶν οἱ καὶ πρὸς τὸ ἐπιτροπεύειν ἀνίκανοι ⁷.

β') **Διάσκεψες**· τὸ συγγενικὸν συμβούλιον συγκαλεῖται παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου κατ' αἵτησίν τινος τῶν ἐν τῷ 646 ἄρθρῳ ἀναφερομένων ⁸ ἢ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ πρόσκλησις πρέπει νὰ ᾔηται ἔγγραφος ⁹ καὶ νὰ προσδιορίζῃ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς συνελεύσεως ¹⁰. Τὸ συγγενικὸν συμβούλιον ἀποφαίνεται κατὰ πλειονοψηφίαν· ἐπὶ ἰσοψηφίας νικᾷ ἡ τοῦ προέδρου ψῆφος· αἱ πράξεις δὲ αὐτοῦ εἰσιν ἔγκυροι, ἐὰν παρευρεθῶσιν εἰς τὴν σύσχεψιν τὰ τρία τέταρτα τῶν προσκληθέντων μελῶν καὶ ὁ εἰρηνοδίκης ¹¹.

σμένους ἡμῖν, ἀλλὰ τοὺς ἔχοντάς τι δίκαιον μεθ' ἡμῶν ἐκ δικαίου λογισμοῦ καὶ προφάσεως εὐλόγου».

7) Οἱ ἀνιόντες συγγενεῖς δύνανται νὰ προσληφθῶσιν εἰς τὸ συγγενικὸν συμβούλιον καὶ ἂν ᾔηται ἀνήλικοι ἢ γυναῖκες· π. χ. ἡ μήτηρ κλ. Γαλ. κώδ. 442. Ἀστ. νόμ. 30, 49.

8) Πολ. 662. Γαλ. κώδ. 406. Demo'ombe ἀρ. 282—286. Λοιπὸν καὶ παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως. Τοῦτο παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον. Demolombe ἀρ. 287.

9) Ὁ τακτικὸς δὲ τρόπος τῆς προκλήσεως ἢ διὰ κλητῆρος κοινοποίησίς ἐστιν· ἀλλ' ὅταν ὁ εἰρηνοδίκης δὲν ὑποπτεύῃ ἀπειθεῖαν ἐκ μέρους τῶν προσκαλουμένων, δύναται νὰ προσκαλέσῃ αὐτοὺς προφορικῶς ἢ διὰ ἀπλῆς ἐπιστολῆς· ἀλλὰ τότε ἢ μὴ ἐμφάνις αὐτῶν δὲν ἐπιφέρει τὰς ζημίας τοῦ νόμου. Demol. ἀρ. 288—290.

10) Ὁ τόπος τῆς συνελεύσεως, ἐὰν ἐν τῇ προσκλήσει δὲν ὀρισθῇ ἄλλος, εἶναι τοῦ εἰρηνοδίκου ἡ κατοικία, χρόνος δὲ νὰ ὀρισθῇ βραχύτερος τῶν 24 ὥρῶν δὲν συγχωρεῖται· ὁ προσκαλούμενος ὀφείλει ἰδίᾳ δαπάνη νὰ ἐμφανισθῇ, δύναται ὅμως νὰ πέμψῃ καὶ εἰδικὸν πληρεξούσιον· ὁ δὲ ἀδικαιολογῆτως ἀπολιπόμενος προστιμᾶται παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου δραχ. 5—30. Πολ. 652. 653. Γαλ. κώδ. 413—414. Demol. ἀρ. 291—301.

11) Πολ. 654. Ἀστ. νόμ. 30 § 4· ἄρξ πρέπει νὰ προσκληθῶσι τοῦλάχιστον 8 μέλη καὶ νὰ παραστῶσι τοῦλάχιστον 6, πλὴν τοῦ εἰρηνοδίκου. Ἐὰν σχηματισθῶσι γινῶμαι πλείονες τῶν δύο καὶ ὑπάρχῃ διχοψηφία ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 178. 179 τῆς πολ. δικ. κατὰ τὸ ἄρθρον 33 τοῦ ἀστ. νόμου (ἐν Γαλλίᾳ ἀμφισβητεῖται τοῦτο·

συντάσσει δὲ οὗτος¹² περὶ τῆς διασκέψεως ἔκθεσιν, ἐν ᾗ, ἐὰν ὑπῆρξαν διαφωνοῦσαι ψῆφοι, ἀναφέρεται ἡ γνώμη ἐνὸς ἐκάστου¹³.

Β β') Ἐπικυρώσεις τῶν βουλευμάτων καὶ μέσα προσβολῆς αὐτῶν α).

§ 143. Ἐπικυρώσεις· τὰ βουλευματα τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, δι' ὧν τοῦτο εἶτε ἐγκρίνει πράξεις τινὰς τῶν ἐπιτρόπων ἢ κηδεμόνων, ἢ ἄλλο τι ἀποφασίζει, χρῆζουσιν ἐνίοτε δικαστικῆς κυρώσεως¹.

Τὴν περὶ ἐπικυρώσεως ἀναφορὰν εἰσάγει ὁ ἐπίτροπος ἢ κηδεμὼν ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ βουλευματος εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τοῦ τόπου· παρελθούσης δὲ ἀπράκτου τῆς προθεσμίας ταύτης, δύναται ἕκαστον μέλος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου ἢ καὶ τις τῶν ἐν τῷ 646 ἄρθρῳ ἀναφερομένων νὰ ἐπισπεύσῃ, δαπάνῃ τοῦ ἀμελήσαντος ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος, τὴν ἐπικύρωσιν².

Demolombe ἄρ. 312, 317)· ἐπομένως ἐὰν, συγχειμένου τοῦ συμβουλίου ἐκ μελῶν 9 μετὰ τοῦ εἰρηνοδίκου, ἐπέλθῃ διχοψηφία, προσλαμβάνεται δέκατον μέλος.

12) Μετὰ τοῦ γραμματέως. Πολ. 489. 492 § 3. Demol. ἄρ. 308.

13) Πολ. 654 ἐδ. 3. Γαλ. 833. Carré ζ. 2994.

α) Πολ. 655—657. Γαλ. 883—889.

1) Ἐπικυρώσεως (homologation). χρῆζουσι κατὰ τὸν γαλλικὸν κώδικα τὰ βουλευματα τῶν συγγενικῶν συμβουλίων ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἄρθρ. 448, 458, 467, 500, 514 (Demol. Ζ', ἄρ. 325)· καθ' ἡμᾶς τὸ συγγενικὸν συμβούλιον ἐκδίδει βουλευματα ἐν τοῖς ἄρθροις 53—55. 61 ἐδ. 1. 2. 63. 64 ἐδ. 1. 75—77. 99. 100 καὶ 187 τοῦ ἁστ. νόμου καὶ ἐν τῷ 2 τοῦ ἐμπορικοῦ· ἐπικυρώσεως δὲ χρῆζουσι τὰ βουλευματα ταῦτα μόνον ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἄρθρων 55 καὶ 77 καὶ τοῦ ἄρθρ. 2 τοῦ ἐμπ. νόμου.

2) Πολ. 656. Γαλ. 885. 887. Τὸ πρωτοδικεῖον, ὅταν κατ' αἴτησιν ἄλλου καὶ οὐχὶ τοῦ ἐπιτρόπου καὶ κηδεμόνος προσχάληται, νὰ ἐπικυ-

Προσβολή³· τὸ βούλευμα τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, ὅσάκις μὲν χρήζει δικαστικῆς ἐπικυρώσεως, προσβάλλεται διὰ παρεμβάσεως ἢ ἀνακοπῆς τρίτου⁴. ἄλλως δέ, διὰ συνοπτικῆς ἀγωγῆς⁵. Πρὸς παρέμβασιν ἢ ἀνακοπὴν δικαίωμα ἔχει πᾶν μέλος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, μὴ συμφωνοῦν εἰς τὴν ἐπικύρωσιν⁶, πρὸς ἀγωγήν δὲ προσέτι καὶ ὁ ἐπίτροπος ἢ κηδεμών· ἡ ἀγωγή αὕτη κινεῖται κατὰ τῶν ἐχόντων διαφερόυσαν⁷ γνώμην μελῶν, ὁ δὲ ἡττηθεὶς καταδικάζεται ἐξ ἰδίων εἰς τὴν δικαστικὴν δαπάνην.

Γ') ἀπαγόρευσις α). *ἐγγ. ζ 301, 302*

α') τί ἐστίν.

§ 144. Ἀπαγόρευσις ἐστίν ἡ ἀπὸ τοῦ προσώπου ἀφαιρέσις τῆς ἐξουσίας τοῦ διοικεῖν καὶ διατιθέναι τὰ ἑαυτοῦ.

ῥώσῃ τὸ βούλευμα, καλὸν εἶναι νὰ διατάττῃ καὶ τὴν κλήτευσιν τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος· οἱ Γάλλοι μάλιστα θεωροῦσι τὴν κλήτευσιν ταύτην ἀναγκαίαν. Carré ζ. 3005.

3) Τὸ βούλευμα δύναται νὰ προσβληθῇ εἴτε διὰ τυπικὰς εἴτε δι' οὐσιαστικὰς ἐλλείψεις. Demol. Ζ', ἀρ. 327—336. Aubry § 96.

4) Πολ. 657. Γαλ. 887. Ἐπειδὴ τὰ ἐναντιούμενα εἰς τὴν ἐπικύρωσιν τοῦ βουλευματος μέλη δύνανται νὰ παρεμβῶσιν ἢ καὶ ν' ἀνακόψωσι τὴν ἀπόφασιν, τακτικὸν εἶναι ὁ αἰτῶν τὴν ἐπικύρωσιν νὰ προσκαλῇ αὐτὰ εἰς τὴν δίκην· τότε δὲ μὴ ἐμφανιζόμενα στεροῦνται τοῦ δικαιώματος παντὸς εἶδους ἀνακοπῆς. Πολ. 641. Carré ζ. 3008.

5) Πολ. 655. Γαλ. 883.

6) Ἐπομένως καὶ ὅσοι ἐδικαιοῦντο ν' ἀπαρτίσωσι μέρος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου, καὶ δὲν προσεκληθῆσαν (Carré ζ. 2995. 3010). Οἱ γνωμοδοτήσαντες ὑπὲρ τοῦ βουλευματος δὲν δύνανται νὰ προσβάλωσιν αὐτό. Demol. ἀρ. 338.

7) Διατοῦτο ὑπαρχούσης ὁμοφωνίας δὲν συγχωρεῖται προσβολή. Carré ζ. 2996. Contra Aubry § 96 σημ. 8.

α) Πολ. 658—672. Γαλ. 890—897. Γαλ. κώδ. 488—512. Πανδ 27, 10, κώδ. 5, 70. Βασ. 38, 10.

υπάρχουσι δὲ δύο εἶδη ἀπαγορεύσεως, ἡ δικαστικὴ καὶ ἡ νόμιμος¹. ἐνταῦθα γίνεται λόγος μόνον περὶ τῆς δικαστικῆς, διότι ἡ νόμιμος ἀπαγόρευσις ἐπέρχεται αὐτοδικαίως ἐκ τῆς εἰς εἰρκτὴν ἢ πρόσκαιρα δεσμὰ καταδίκης καὶ οὐδεμιᾶς χρήζει ἐτέρας διαδικασίας².

Ἡ ἀπαγόρευσις διατάσσεται ἔνεκα φρενοβλαθείας, ἥτοι παραφροσύνης καὶ μανίας, ἢ βλακειας³. δικαίωμα δὲ πρὸς

1) Δικαστικὴ μὲν λέγεται ἡ ἐκ διατάξεως τοῦ δικαστηρίου προερχομένη, νόμιμος δὲ ἡ ἐκ διατάξεως τοῦ νόμου. Demol. Ζ', 301.

2) Ποιν. νόμ. 25. «ὁ εἰς εἰρκτὴν ἢ πρόσκαιρα δεσμὰ καταδικασμένος εὐρίσκεται, καθ' ὅσον χρόνον διαρκεῖ ἡ ποινή, εἰς κατάστασιν νομίμου ἀπαγορεύσεως· ὅθεν ὅταν ᾔηται ἀνάγκη πρὸς διοίκησιν τῆς περιουσίας του, διορίζεται κηδεμὼν κατὰ τὴν διάταξιν τῆς πολιτ. δικονομίας». Τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἐπέρχεται καὶ ὅταν τις καταδικασθῇ εἰς θάνατον ἢ ἰσόβια δεσμὰ (ψήφισ. τῆς 31 ὁκτωβρ. 1862 τῆς προσωρ. Κυβερνήσεως). Τίνων δικαιωμάτων τὴν ἐξάσκησιν ἐμποδίζει ἡ νόμιμος αὕτη ἀπαγόρευσις ὁρίζει τὸ ἄρθρ. 134 τοῦ ἀστυκοῦ νόμου· ἤγουν ὁ νομίμως ἀπηγορευμένος ἔχει περιορισμένην ἱκανότητα ὡς ὁ ἀνήλικος. Παπαρρηγ. Γ', 494. Demol. Α', 208.

3) Τῆς φρενοβλαθείας, σημαινούσης πᾶν πάθημα τῶν φρενῶν, εἶδη εἰσὶν ἡ μανία καὶ ἡ παραφροσύνη· ἡ βλακεία εἶναι ἡ ἐκ τῆς ἀτελοῦς ἀναπτύξεως τῶν φρενῶν κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου· εἰς τὴν ἰατρικὴν ἀνήκει ἡ ἐξέτασις καὶ διευκρίνησις τοῦ ζητήματος, ἀν περιλαμβάνωσι τὰς διαφόρους τῶν φρενῶν παθήσεις οἱ τρεῖς ὅροι βλακεία, παραφροσύνη καὶ μανία (Demol. Η', 306).

Εἰς τοὺς ἀσώτους διορίζεται ἀντιλήπτωρ· διαδικασία εἶναι ἡ αὕτη ὡς καὶ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως (ἀστ. νόμ. 135, 136). "Ἀσωτον δὲ καλοῦσιν οἱ νόμοι τὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον, qui neque tempus, neque finem expendere habet, sed bona sua dilacerando et dissipando profundit· ὅστις δηλαδὴ οὔτε μέτρον καὶ οὔτε ἐπίσταται δαπάνης, οὐδεμίαν ἀναλογίαν τῶν ἐξόδων πρὸς τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ φυλάττων (νόμ. 1. πρ. πανδ. 27. 10). Ὁ Διογένης τοὺς ἀσώτους εἶπε παραπλησίους εἶναι συκαῖς ἐπὶ κρημνῷ πεφυκυῖαις, ὧν τοῦ καρποῦ μὲν ἄνθρωπος οὐκ ἀπογεύεται, κόρακες καὶ γῦπες ἐσθίουσιν· ἥτει δὲ ἄσωτόν τινα μὲν πυνθανομένου δὲ διὰ τί τοὺς μὲν ἄλλους ὀβολὸν αἰτεῖ, αὐτὸν δὲ μὲν· ὅτι, εἶπε, παρὰ μὲν τῶν ἄλλων πάλιν ἐλπίζω λαβεῖν (Διογ. Λαερτ

εισαγωγὴν τῆς περὶ τούτου αἰτήσεως ἔχουσιν οἱ συγγενεῖς, ὁ σύζυγος⁴, ὁ ἐπίτροπος ἢ ὁ κηδεμών· οὐχὶ οἱ ἀγχιστεῖς⁵· προσέτι ὁ εἰσαγγελεὺς ἐξ ἐπαγγέλματος⁶.

β') διαδικασία καὶ ἀπόφαισις.

ΚΗ·30 § 145. Ἡ ἀναφορά, ἐν ᾗ πρέπει νὰ ἐκτιθῶνται ἀκρι-
 2.140 βῶς καὶ εἰδικῶς τὰ περιστατικὰ ἐξ ὧν συνάγεται ἡ φρε-
 νοβλάβεια ἢ βλακεία, νὰ ἐπισυνάπτονται δὲ τ' ἀποδει-
 κτικὰ μέσα καὶ γνωμοδότησις τοῦ συγγενικοῦ συμβου-
 ηβ-19

ς', β' § 60, 67). Ὁ ἔχων ἀντιλήπτορα ἄσματος δὲν δύναται ἄνευ τῆς συναινέσεως αὐτοῦ νὰ παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου, νὰ συμβιβάζεται, νὰ δανείζηται (παρὰ Λευκανοῖς ὁ δανείζων ἄσῳ τῷ ἑσπερεῖτο τοῦ δανείου. Νικολ. Δαμασκηνοῦ ἱστορ. σ. 309), νὰ δέχεται κεφάλαια καὶ διδῇ ἐξόφλησιν καὶ νὰ ἐπιχειρῇ ἀπαλλοτριώσεις (ἀστ. νόμ. 135). Ἐντεῦθεν ἐπεταὶ ὅτι πᾶσαν ἄλλην νομικὴν πράξιν, μὴ ὑπαγομένην εἰς τὰς ἐξαιρέσεις ταύτας, δύναται νὰ ἐπιχειρῇ ὁ ἄσματος· τινὲς δοξάζουσιν (Demol. § 726) ὅτι ἀπαγορεύεται τῷ ἄσῳ καὶ ἡ ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ἀντιλήπτορος χρῆσις κεφαλαίων· ἀλλ' ἐν τῷ νόμῳ δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη καὶ ἔπρεπε νὰ εἰπωμεν τότε ὅτι καὶ τὸ δανεῖζειν ἀπειρημένον ἐστὶ τῷ ἄσῳ καθὼς χρῆσις κεφαλαίων ὄν.

4) Πολ. 658. Νόμ. Ἐπ. 115. Γαλ. κώδ. 490. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης χωρισμὸς δὲν διαλύει τὸν γάμον, ἐπεταὶ ὅτι καὶ ὁ ἐν διαστάσει διατελὼν σύζυγος δύναται νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ ἐτέρου (Demol. Η', § 456. 457). Ἀφοῦ δύναται καὶ ὁ ἐπίτροπος νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν, ἐπιτρέπεται ἄρα ν' ἀπαγγελοῖ καὶ πρὸ τῆς λήξεως τῆς ἐπιτροπείας (Demol. § 440—443, 496).

5) Aubry § 123 σημ. 2. Demol. § 468. ΑΠ. 28 τοῦ 50. Κατὰ τὸν Καλλιγᾶν (Ε', 403) καὶ οἱ ἀγχιστεῖς δικαιοῦνται νὰ αἰτήσωσι τὴν ἀπαγόρευσιν· ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀρθροῦ 30, ἐφ' οὗ στηρίζεται, τὸ ἐναντίον συνάγεται.

6) Πολ. 658. Ὁργ. 102. Ἡ ἐξουσία τοῦ εἰσαγγελέως κατὰ τὸν γαλ. κώδ. (ἄρθρ. 491) εἶναι μᾶλλον περιορισμένη· διότι ἐπὶ μανίας δύναται αὐτὸς νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀπαγόρευσιν, εἰς δὲν αἰτήσωσιν αὐτὴν οἱ συγγενεῖς ἢ ὁ σύζυγος, καὶ ἐπὶ παραφροσύνης ἢ βλακειας, εἰς δὲν ἔχῃ γνωστοὺς συγγενεῖς ἢ σύζυγον. Demol. § 461.

λίου ⁷, εισάγεται εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τῆς κατοικίας τοῦ ἀπαγορευτέου ⁸. Τὸ δικαστήριον, ἐὰν εὕρῃ παραδεκτὴν τὴν αἴτησιν ⁹, διατάσσει ἐν τῇ πρώτῃ συνεδριάσει τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἀπαγορευτέου, χρείας δὲ καλούσης, καὶ τῶν προταθέντων μαρτύρων καὶ ὀρίζει πρὸς τοῦτο χρόνον καὶ τόπον· ἡ ἐξέτασις, ὅσας τις ἐνεργεῖται ἐπὶ ἀκροατηρίου, γίνε- 1/3. 184
ται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν· ἀλλ' ὁ εἰσαγγελεὺς ἔχει πρόσοδον καὶ εἰς τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐξέτασιν ¹⁰. Δύναται δὲ τὸ δικαστήριον ἀπὸ τοῦδε νὰ διορίσῃ προσωρινὸν διαχειριστὴν, ἵνα φροντίζῃ περὶ τοῦ ἀπαγορευτέου καὶ περὶ τῆς συντηρήσεως αὐτοῦ ¹¹.

7) Πολ. 659, 660. Γαλ. 899, 892. Γαλ. κώδ. 493, 494. Ἡ παράλειψις τῆς ἐκθέσεως τῶν τῆς φρενοβλαθείας ἢ βλακειας περιστατικῶν ἢ τῆς ἐπισυνάψεως τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀπορρίψιν τῆς αἰτήσεως, ἐὰν τὸ δικαστήριον θεωρήσῃ αὐτὴν ἕνεκα τούτου προπετῇ (Demol. II'. 354. Carré ζ. 3013 δις)· ἐπίσης δύναται ν' ἀπορρίψῃ τὸ δικαστήριον ἀπὸ τοῦδε τὴν αἴτησιν, ἐὰν τὰ ἐν τῇ ἀναφορᾷ ἐκτιθέμενα γεγονότα δὲν φέρωσιν ὡς συμπέρασμα τὴν φρενοβλάβειαν ἢ βλακειαν. Carré ζ. 3014.

8) Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 658 καὶ 667 ἐξάγεται ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις αἰτεῖται παρὰ τῷ δικαστηρίῳ τῆς κατοικίας τοῦ ἀπαγορευτέου, διότι τρόπον τινὰ αὐτός ἐστίν ἐν τῇ δίκῃ ὁ ἐναγόμενος (Carré ζ. 3013, Demol. § 482). Ἐὰν ὁ ἀπαγορευτέος τυγχάνῃ ὦν ἐγκαθεσταμένος ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ;

9) Κατὰ τὰ ἐν τῇ 7 σημειώσῃ ἐκτεθέντα.

10) Πολ. 661—663. Γαλ. κώδ. 496, 488. Ὅταν ἡ φρενοβλάβεια παρίσταται καταφανής, ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων δύναται νὰ παραλειφθῇ (Carré ζ. 3024)· ἀλλ' ἡ ἀποφαινομένη τὴν ἀπαγόρευσιν ἀποφασίς ἀπαγγέλλεται πάντοτε δημοσίως. Πολ. 662, 162. ἄνωτέρ. § 78 σημ. 4. Carré ζ. 3027.

11) Πολ. 564. Γαλ. κώδ. 497. Τὸν προσωρινὸν τοῦτον διαχειριστὴν δύναται καὶ εἰς μεταγενεστέραν συνεδριάσειν νὰ διορίσῃ τὸ δικαστήριον· ἡ ἐξουσία δὲ αὐτοῦ περιορίζεται εἰς τὰς ἀναποφεύκτους πρὸς συντήρησιν τῆς περιουσίας καὶ ἐπιμέλειαν τοῦ ἀπαγορευτέου πράξεις (Demol. II', ἀρ. 515). Ἐγεννήθη παρ' ἡμῖν τὸ ζήτημα, ἂν δύναται ἐπὶ ἀπαγο-

Μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων ἐκδίδονται ἡ ὁριστικὴ ἀπόφασις, δι' ἧς κηρύττεται ἡ ἀπαγόρευσις, ἡ ἀπορρίπτεται ἡ περὶ αὐτῆς αἵτησις, ἡ διορίζεται ἀντιλήπτωρ¹². κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης συγχωρεῖται ἔφεσις¹³. ἔχει δὲ δικαίωμα πρὸς ἔφεσιν ἐκτὸς τῶν διαδίκων (τοῦ αἰτούντος τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ τοῦ καθ' οὗ αἰτεῖται) καὶ πᾶν μέλος τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου. Ἡ ἔφεσις, εἰ μὲν ἐγένετο δεκτὴ ἡ ἀπαγόρευσις ἢ διωρίσθη ἀντιλήπτωρ, ἀπενύθνεται κατὰ τοῦ προκαλέσαντος ἀπαγόρευσιν, εἰ δὲ μὴ, κατὰ τοῦ ἀπαγορευτέου¹⁴.

ὁ δὲ πρὸς
ὡς πρὸς
κ.η.

Κρατὸν
στ. 322

ρεύσεως νὰ διορισθῇ κατὰ τὸ ἄρθρ. 549 τῆς πολ. δίκων. προσωρινὸς ἐπίτροπος παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως ἢ τοῦ εἰρηνοδίκου. Ὁ διορισμὸς ἐπιτρόπου, εἴτε προσωρινοῦ εἴτε διαρκoῦς, ὑποθέτει πρόσωπον *δεόμενον* τοιαύτης προστασίας· ἄλλ' ἐπὶ ἀπαγορεύσεως πρὶν ἢ τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον (ἧτοι τὸ πρωτοδικεῖον) ἀπαγγεῖλῃ αὐτήν, δὲν ὑπάρχει τοιοῦτον πρόσωπον, ἐπομένως οὐδὲ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ ἄρθρ. § 49 εἶναι δεκτὴ πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως. Παπαρρηγ. σ. 495. Καλλιγ. Δ'. § 387.

12) Πολ. 665. Γαλ. κώδ. 499. Carré ζ. 3029. Τὸ δικαστήριον ἀπορρίπτον τὴν περὶ ἀπαγορεύσεως αἵτησιν δύναται νὰ καταδικάσῃ τὸν αἰτούντα εἰς ἀποζημίωσιν καὶ τὴν δικαστικὴν δαπάνην (Carré ζ. 3024 bis. 3030 bis. Bemol. Η', ἀρ. 525). Ὁ ἔχων δικαστικὸν ἀντιλήπτορα εἶναι ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ διεξάγῃ δίκας ὡς ἐνάγων ἢ ἐναγόμενος, νὰ συμβιβάζεται, νὰ ἐπιχειρῇ ἀπαλλοτριώσεις, ἢ νὰ δανείζηται ἢ δέχεται ἐπὶ ἐξορλήσει κεφάλαια ἄνευ συναίνεσεως τοῦ ἀντιλήπτορος (πολ. 665. ἀστ. νόμ. 121). Δύναται δὲ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ αἰτηθῇ, ἀντὶ ἀπαγορεύσεως, ὁ διορισμὸς ἀντιλήπτορος (ἄρθρ. 121 ἐδ. 2). Demol. σ. 372.

13) Πολ. 666. Οὐχὶ ἀνακοπὴ (πολ. 644)· ἀλλὰ τριτανάκοπὴ συγχωρεῖται (πολ. 645). Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς διαφωνοῦσι (Carré ζ. 3035. 3030). Κατὰ τῆς διοριζούσης διαχειριστὴν ἀποφάσεως συγχωρεῖται ἔφεσις; Ὡς διατάττουσα μέτρον προσωρινὸν καὶ διὰ τοῦτο ὀριστικὴ οὐσα δύναται, νομίζω, νὰ ἐκκληθῇ πρὸ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως. Demol. ἀρ. 518. Berriat σ. 477 σημ. 11.

14) Πολ. 666. Γαλ. 894. Τὰ μέλη τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου δὲν ἔχουσι δικαίωμα ἐφέσεως κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν ἐναντίον τῆς κηρυξάσης τὴν ἀπαγόρευσιν ἀποφάσεως (Carré ζ. 3031. Demol. Η', ἀρ.

γ') αποτελέσματα της αποφάσεως.

§ 146. Ἡ ἀποφνηαμένη τὴν ἀπαγόρευσιν ἢ διορίσασα ἀντιλήπτορα ἀπόφασις ἀπαιτεῖται, ἐκτὸς τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου ἀπαγγελίας, νὰ δημοσιευθῇ τὴν ὑπὸ τοῦ 667 ἄρθρου διαγραφομένην περαιτέραν δημοσίευσιν ¹⁵. Φέρει τὰ ἐξῆς αποτελέσματα· α') καθίστησι τὸν ἀπηγορευμένον ἀνίκανον τοῦ διατιθέναι τὴν περιουσίαν αὐτοῦ· ἢ ἀνικανότης δ' αὕτη ἄρχεται ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς αποφάσεως, ΚΗ.Ι'οι'
εἴτε τοῦ πρωτοδικείου εἶναι εἴτε τοῦ ἐφετείου ¹⁶. β') τε-
Παραφύσας ἐπὶ δικαιοσύνης προσ. δι' ἐκείνου ἢ ἀπὸ αὐτοῦ

537—512). Ἡ ἀποδοχὴ τῆς αποφάσεως ἐκ μέρους τοῦ ἀπαγορευθέντος δὲν στερεῖ αὐτὸν τοῦ πρὸς ἔφεσιν δικαιώματος. Carré ζ. 3031 δις.

Ἡ ἔφεσις εἰσάγεται καὶ ἐκδικάζεται κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν (πολ. 644)· δύνανται δὲ καὶ οἱ ἐφέται νὰ ἐξετάσωσι τὸν ἀπαγορευτέον ἢ καὶ μάρτυρας περὶ νέων γεγονότων. Γαλ. κώδ. 500. πολ. 746. Carré ζ. 3033. 3034. Demol. ἄρ. 543.

15) Ἦγουν τοιχοκολλᾶται ἐντὸς 10 ἡμερῶν ἀποῦ καταστῇ τελεσίδικος ἐν τε τῷ συμβολαιογραφείῳ καὶ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ πρωτοδικείου, ἐντὸς τῆς περιφερείας τῶν ὑποίων κατοικεῖ ὁ ἀπαγορευθεὶς, καὶ δημοσιεύεται διὰ τινος ἐφημερίδος (γαλ. κώδ. 504). Ταῦτα πάντα γίνονται ἵνα μάθῃ τὸ κοινὸν τὴν μεταβολὴν τῆς καταστάσεως τοῦ ἀπαγορευθέντος. Τὸ ἄρθρ. 667 φαίνεται περιοριζόμενον εἰς τὰς τῶν πρωτοδικῶν ἀποφάσεις, τὰς ἀποφαινομένας τὴν ἀπαγόρευσιν ἢ διορίζουσας ἀντιλήπτορα· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἴπωμεν καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις τῶν ἐφετῶν τὰς ἀπαγγελοῦσας ἀπαγόρευσιν ἢ διορίζουσας ἀντιλήπτορα (ἀστ. νόμ. 122).

16) Πολ. 668. Ἀστ. νόμ. 124. Γαλ. κώδ. 502—504. Dalloz interdict. ἄρ. 197, 198. Aubry § 125 σημ. 25). Ἡ ἐνέργεια αὕτη τῆς αποφάσεως ἐπέρχεται καὶ ἂν δὲν τηρηθῶσιν αἱ διατάξεις τοῦ 667 ἄρθρου (Demol. Η', ἄρ. 550)· ἀλλ' οἱ ζημιωθέντες ἕνεκα τούτου τρίτοι δύνανται· ν' ἀπαιτήσωσιν ἀποζημίωσιν παρὰ τῶν παραλειψάντων τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοῦ 667 ἄρθρου (Carré ζ. 3041). Δικαιοπραξία τοῦ παρὰ φρονος κατὰ διαυγεῖς ὥρας (lucida intervalla) γινόμενα ἦσαν ἔγκυροι κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον (Στοιχ. ἀστ. δικ. § 19 σημ. 6)· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν ὁ φρενοβλαβής, διαρκούσης τῆς ἀπαγορεύσεως, διατελεῖ ὑπὸ ἐπίτροπον, ὥστε αἱ διζυγεῖς ὥραι δὲν ὠφελοῦσιν αὐ-

λεσιδίκος καταστᾶσα, δίδει δικαίωμα τοῦ νὰ αἰτηθῇ διορισμὸς ἐπιτρόπου, καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ προσωρινοῦ διαχειριστοῦ καταπαύει ¹⁷ γ') διαρκεῖ ἡ ἀπαγόρευσις μέχρις οὐ δι' ἀποφάσεως καταργηθῇ· ἡ πρὸς τὴν κατάργησιν ταύτην παραφυλαττομένη διαδικασία εἶναι ἡ αὐτὴ ὡς καὶ ἡ τῆς ἀπαγορεύσεως ¹⁸.

τὸν ὀφειλόντα νὰ ἐνεργῇ τῇ συμπράξει τοῦ ἐπιτρόπου· πλὴν πράξεις τινές, εἰς ἃς δὲν εἶναι δυνατὴ ἡ συμπράξις αὐτοῦ (π. χ. γάμος, υἱοθεσία, διαθήκη), ἐκτελοῦνται παρ' αὐτοῦ ἐγκύρως ἐν *lucidis intervallis*. Demol. H', 416.

Αἱ πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως γινόμεναι πράξεις δύνανται ν' ἀκυρωθῶσιν, ἐὰν ἡ αἰτία τῆς ἀπαγορεύσεως ὑπῆρχε κοινῶς γνωστὴ ἢ ὁ συναλλαγθεὶς μετὰ τοῦ ἀπηγορευμένου ἐγίνωσκεν αὐτὴν (ἄστ. νόμ. 125. γαλ. κώδ. 503). Διὰ τί λέγει ὁ νόμος «*δύναται ν' ἀκυρωθῶσι*» καὶ δὲν λέγει «*ἀκυροῦνται*»; Μήπως διότι ἀφήκεν ἐλεύθερον τὸν δικαστὴν τοῦ ἀκυροῦν ἢ μὴ ἀκυροῦν τὰς τοιαύτας πράξεις; ἢ μήπως διότι ἀπαιτεῖ ἀποδείξεις δυσχερεῖς καὶ βαρεῖας; Τὸ δεύτερον λογικώτερον. Ὁ νομοθέτης ἐπιτρέπει τὴν ἀκύρωσιν τῶν πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως πράξεων, πλὴν ἀπαιτεῖ ἀπόδειξιν οὐ μόνον τῆς φρενοβλαθείας, ἀλλὰ καὶ τοῦ καταδήλου κλπ. αὐτῆς (ὅρ. ὅμως Aubry § 127 σημ. 6. Demol. H', 437. Marcadé B', 311). Μετὰ θάνατον τινὸς αἱ μὲν χαριστικάι πράξεις αὐτοῦ δύνανται ἄνευ περιορισμοῦ νὰ προσβληθῶσιν ἐνεκα φρενοβλαθείας, αἱ δὲ ἀμφοτεροβαρεῖς, μόνον ἂν ἡ ἀπαγόρευσις ἀπηγγέλθη ἢ προεκληθῇ πρὸ τοῦ θανάτου, ἢ ἂν ὁ ἀποθιώσας ἐθεραπεύετο ἐν φρενοκομείῳ, ὅτε συνέταξε τὴν πράξιν, ἢ ἂν ἡ φρενοβλάβεια συνάγεται ἐξ αὐτῆς τῆς πράξεως (ἄστ. νόμ. 126). Ἡ φρενοβλάβεια ἀποδεικνύεται μετὰ θάνατον; Ἀστ. νόμ. 126. Παπαρρηγ. Γ', 491. Καλλιγ. Δ', 417.

17) Πολ. 667 ἐδ. 2, 669. Γαλ. 895. Ἀπὸ τῆς τελεσιδικίας δὲ τῆς ἀποφάσεως ἄρχεται ἡ πρὸς λογοδοσίαν ὑποχρέωσις τοῦ προσωρινοῦ διαχειριστοῦ.

18) Πολ. 670. Γαλ. 896. Γαλ. κώδ. 512. Διαφορὰ δὲ ὑπάρχει, ὅτι δύνανται καὶ ὁ ἀπηγορευμένος αὐτὸς νὰ αἰτήσῃ τὴν ἄρσιν τῆς ἀπαγορεύσεως (Carré ζ. 3036. Demol. H', 459. Aubry § 126 σημ. 16. Massé-Vekgé § 235 σημ. 20), ἡ δὲ ἀπόφασις ἡ αἰρούσα τὴν ἀπαγόρευσιν δὲν ἔχει ἀνάγκην τῆς τοῦ 667 ἄρθρου δημοσιεύσεως. Carré ζ. 3039.

Δ') προσωρινή ἐγκατάστασις εἰς τὴν περιουσίαν ἀφάντου α).

§ 147. Ἡ προσωρινή εἰς τὴν νομὴν τῆς περιουσίας ἀφάντου ἐγκατάστασις διατάσσεται, ὅπου ὁ νόμος συγχωρεῖ αὐτήν¹, ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν τῆς κατοικίας τοῦ ἀφάντου².

Σύμ. 300.

Ε') διόρθωσις ληξιαρχικῆς πράξεως α).

§ 148. Ἡ προσωπικὴ τοῦ ἀνθρώπου κατάστασις οὐ μόνον ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἐπιρροὴν ἔχει, ἀλλὰ καὶ τῇ πολιτείᾳ ἱκανῶς διαφέρει· διὸ καὶ τὰ σπουδαιότερα αὐτῆς στοιχεῖα, ἡ γέννησις, ὁ γάμος καὶ ὁ θάνατος, διὰ δημοσίων πιστοῦνται ἐγγράφων, τῶν ληξιαρχικῶν βιβλίων¹. ἀνάγκη λοιπὸν νὰ συντάσσωνται τὰ βιβλία ταῦτα προσηκόντως καὶ ὀρθῶς, καὶ δικαίωμα ἔχουσιν οἱ ἐνδιαφερόμενοι², νὰ αἰτῶσι τὴν διόρθωσιν τῶν ἐν αὐτοῖς ἡμαρτημένων, τουτέστι τῶν τε παραλείψεων καὶ λαθῶν

α) Γαλ. κώδ. 442, 420. Γαλ. 859, 860.

1) Παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει ἀκόμη νομοθεσία περὶ ἀφάντων, ὥστε καὶ ἡ διαδικασία, ἣν τὸ ἄρθρ. 640 § 4 ἀναφέρει περὶ τῆς εἰς τὴν περιουσίαν αὐτῶν ἐγκαταστάσεως, μένει ἐπὶ τοῦ παρόντος ἀνεφάρμοστος· μόνον δ' ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ 467 ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομίας δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ.

2) Carré ζ. 2907. 2904.

α) Πολ. 673, 674. Ἀστ. νόμ. 54—57. Γαλ. 855—858. Γαλ. κώδ. 99—101.

1) Demol. Α', 337.

2) Πᾶς ὁ ἔχων ἔννομον συμφέρον ἰδιώτης δύναται κατὰ τὸ 54 ἄρθρ. τοῦ ἀστ. νόμ. νὰ αἰτήσῃ τὴν διόρθωσιν· συμφέρον χρηματικὸν δὲν ἀπαιτεῖται ἀναποφεύκτως, ὡς εἰάν τις ἀναφέρηται ἐν τῇ ληξιαρχικῇ πράξει ὡς φυσικὸς πατήρ ἢ ὡς père adultérin ou incestueux τοῦ τέκνου (Demol. σ. 426)· ὁ εἰσαγγελεὺς δύναται νὰ αἰτήσῃ τὴν διόρθωσιν

τὴν ἐπανόρθωσιν καὶ τῶν παντελῶν ἐλλείψεων τὴν ἀναπλήρωσιν³.

Ἡ ἐπὶ διορθώσει ἀναφορὰ εἰσάγεται, ὡς κυρία αἰτησις εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τοῦ ληξιάρχου⁴. τοῦτο δέ, πρὶν ἢ ἀποφασίσῃ, δύναται κατ' αἴτησιν ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν κλήτευσιν τῶν ἐχόντων συμφέρον⁵ καὶ τὴν προσαγωγὴν γνωμοδοτήσεως τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου⁶. ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ὑπόκειται πάντοτε εἰς ἔφεσιν⁷.

Ἡ τὴν διορθωσιν διατάττουσα ἀπόφασις, κοινοποιουμένη τῷ ληξιάρχῳ, ἐγγράφεται παρ' αὐτοῦ εὐθὺς εἰς τὰ

μόνον ἐὰν ἡ δημοσία τάξις τὸ ἀπαιτήσῃ π. χ. ἡ διδομένη ἐν τῇ τῆς γεννήσεως πράξει ἡλικία προσβάλλει τὸν τῆς ἀπογραφῆς νόμον. Aubry § 63 σημ. 11—14. Carré ζ. 2896.

14.169

3) Ἦγουν ἡ αἴτησις δύναται ν' ἀφορᾷ ἢ συμπλήρωσιν ἀτελειῶν τῆς πράξεως, ἢ ἐπανόρθωσιν κακῶς καταγεγραμμένων πραγμάτων, ἢ τέλος ἐγγραφῆν ληξιαρχικῆς πράξεως ἐντελῶς παραλειφθείσης. Demol. σ. 424. Carré ζ. 2898. 2899.

4) Ὡς παρεμπίπτουσα δὲ εἰσάγεται ἡ αἴτησις εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κυρίας ὑποθέσεως, ὅτε δικάζεται ὡς συνοπτικὴ δίκη. Demol. ἀρ. 334. Carré ζ. 2893.

5) Πολ. 673. Γαλ. 856. Τίνες οἱ ἐνδιαφερόμενοι; ἐκεῖνοι λέγει ὁ Carré (ζ. 2894), οἵτινες ἔχουσι συμφέρον νὰ προσβάλωσιν ἢ νὰ ὑπερασπισθῶσι τὴν κατάστασιν τοῦ προσώπου ἢ τὴν πρᾶξιν· οἷον ὁ πατήρ, ἡ μήτηρ, ὁ ἀδελφός, ἡ ἀδελφὴ καὶ πᾶς ἄλλος συγγενής. Δύναται ὁ διάδικος νὰ κλητεύσῃ ἐξ ἀρχῆς τὰ πρόσωπα ταῦτα; Ναι, λέγει ὁ Chauveau sur Carré ζ. 2895 bis. Ἀνωτέρω (§ 139 σημ. 2) ἐθεωρήθη τὸ ἐναντίον ὡς ὀρθότερον.

6) Ἡ γνωμοδότησις συγγενικοῦ συμβουλίου δύναται νὰ αἰτηθῇ ἐν ταῦθα καὶ ἂν ᾖ ἐν ἡλικίᾳ καὶ οὐδεμιᾷ προστασίας χρήζων ὁ ἄνθρωπος, εἰς ὃν ἡ ληξιαρχικὴ πρᾶξις ἀναφέρεται· διότι κατὰ τὸ 650 ἄρθρ. «ἡ τοῦ περὶ οὗ συγχροτεῖται τὸ συμβούλιον» τὸ συγγενικὸν συμβούλιον δὲν εἶναι ἀρχὴ μόνον διὰ τοὺς προστασίας δεομένους. Demol. ἀρ. 334 ἐδ. 3.

7) Διότι τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς εἶναι ἀνεπίδεκτον χρηματικῆς διατιμήσεως (κατωτ. § 231 σημ. 20).

ληξιαρχικά βιβλία καὶ σημειοῦται ἐν τῷ περιθωρίῳ τῆς διορθωθείσης πράξεως· ἀντίγραφον δὲ ταύτης οὐδέποτε δίδεται ἄνευ τῆς διορθωτικῆς ἀποφάσεως ⁸.

**ΣΤ') ἄδεια παρὰ γυναικὸς ὑπάνδρου αἰτουμένη
πρὸς κίνησιν ἀγωγῆς.**

§ 149. Κατὰ τὸ ἰσχύον δίκαιον αἱ ὑπάνδρου γυναῖκες εἰσὶν ὅλως ἐλεύθεροι εἰς τὸ ἐπιχειρεῖν νομικὰς πράξεις ἢ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου· ἐὰν δέ ποτε περιορίσῃ αὐτὰς κατὰ τοῦτο ὁ νόμος καὶ εἰς τὴν τοῦ ἀνδρὸς ἐξουσίαν ὑποτάξῃ, θέλει γεννηθῇ ἀφορμὴ ἐφαρμογῆς τοῦ 675 ἄρθρου ¹. "Ἦγουν κατ' αὐτό, ἐὰν πρὸς ἐπιχείρησιν νομικῆς τινος πράξεως ἢ παράστασιν ἐπὶ δικαστηρίου χρήζῃ κατὰ νόμον τῆς ἀδείας τοῦ ἀνδρὸς ἢ σύζυγος, ὁ δὲ ἀνὴρ ἀποποιῇται, ἢ ἔνεκεν ἀπουσίας ² ἢ ἀπαγορεύσεως ἀδυνατῇ νὰ

8) Πολ. 674. Γαλ. 857. "Ἦγουν ὅταν ὁ ληξιαρχὸς ἐκδίδῃ ἀντίγραφον τῆς διορθωθείσης πράξεως, ὀφείλει νὰ ἐπισυνάπτῃ αὐτῷ καὶ ἀντίγραφον τῆς διορθωτικῆς ἀποφάσεως, ἢ καὶ νὰ σημειοῖ ἐν αὐτῷ ὅτι διὰ τῆς δεῖνος ἀποφάσεως διωρθώθη οὕτω ἡ πράξις. Carré ζ. 2900.

1) Κατὰ τὸν γαλ. κώδικα ἡ ὑπάνδρος γυνὴ δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου ἄνευ τῆς ἀδείας τοῦ ἀνδρὸς, οὐδὲ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἄνευ τῆς συναίνεσεως αὐτοῦ νομικὰς τινος πράξεις (ἴδ. ἄρθ. 215—224. 1427. 1555 ἐπ. 1576)· ὁσάκις δὲ ὁ σύζυγος ἀρνεῖται ἢ δὲν δύναται νὰ παράσχῃ τὴν ἄδειαν ταύτην, ἔχει κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν τὸ δικαίωμα ἡ γυνὴ νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὴν ἄδειαν· διὰ τοῦτο ὠρίσθη καὶ πρὸς τοῦτο διαδικασία ἐν τοῖς ἄρθροισι 861—864 τῆς γαλ. δικονομίας. Κατὰ ταῦτα δὲ συνετάχθη καὶ τὸ 675 ἄρθ. τῆς ἡμετέρας δικονομίας, τὸ ὁποῖον προϋποτίθησιν ὅτι ὁ συνταχθεὶς ἀστυκ. νόμος θέλει περιορίσει τῶν ἐγγάμων γυναικῶν τὴν ἱκανότητα· μέχρι τοῦ λοιποῦ συμπληρωθῇ τὸ κενὸν τοῦτο, ἐὰν ᾖ κενόν, τὸ 657 ἄρθρον μένει ἀνεφάρμοστον, ὡς καὶ ἡ τοῦ § 2 τοῦ 683 ἄρθρ. περίπτωσις. Περὶ τοῦ γαλ. δικ. Demol. Δ', 136.

2) Ἀπουσίαν ἐννοεῖ ὁ νόμος τὴν ἀφάνειαν, εἴτε τοῦ πρώτου εἴτε

δώση αὐτήν, δύναται ἡ σύζυγος νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου, ἵν' ἀποφανθῇ αὐτὸ περὶ τούτου· ἡ αἴτησις εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς κατοικίας τοῦ ἀνδρὸς πρωτοδικεῖον³, ὅπερ, πρὶν ἡ ἀποφασίση, διατάττει τὴν κλήτευσιν τοῦ ἀνδρὸς, ἐὰν ἦναι παρὼν καὶ μὴ ἀπηγορευμένος.

Εὐμ. 2 304
ΚΕ. 494
ΚΔ. 503. 564
ΚΔ. 21. 322
ΚΒ. 491
ΚΓ. 508
Λ. 316

§ 134. 161 **Ζ) χωρισμὸς κτημάτων** α). ΚΕ. 492 Γκαρ

§ 150. Ἡ ἐλάττωσις τῆς περιουσίας τοῦ ἀνδρὸς ἐμβάλλει ἐνὸς εἰς κίνδυνον καὶ τῆς γυναικὸς τὴν περιουσίαν, τὴν παρὰ τοῦ ἀνδρὸς δηλαδὴ διοικουμένην¹. ἐπὶ κινδύνου λοιπὸν τοιούτου δικαιοῦται ἡ γυνὴ νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου χωρισμὸν κτημάτων, ἵνα λάβῃ αὐτὴ τῶν ἰδίων τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διοίκησιν². Ἡ πρὸς ἡμετέραν ἀποφασίαν ΚΒ. 491 καὶ ἀδελφὴν φρενὴ ΚΓ. 508 τοῦ δευτέρου σταδίου. Γαλ. 863. Carré ζ. 2925 bis. 3) Carré ζ. 2909.

α) Πολ. 676—681. Γαλ. κώδ. 1443 ἐπ. Γαλ. 865—874.

1) Μὴ ὑπάρχοντος παρ' ἡμῖν τοῦ θεσμοῦ τῆς συζυγικῆς κοινοκτημοσύνης, μόνον ἡ προικὶς περιουσία τῆς γυναικὸς δύναται νὰ κινδυνεύσῃ ἐκ τῆς κακῆς καταστάσεως τῶν οἰκονομικῶν τοῦ συζύγου· ἐπομένως ταύτης μόνον ὁ χωρισμὸς δύναται νὰ αἰτηθῇ διὰ τῆς προκειμένης διαδικασίας· ἀλλὰ καὶ τῆς προγαμιαίας δωρεᾶς ἀναμφιβόλως διότι τὸ ἄρθρ. 676 τῆς πολ. δικ. ἀναφέρει μὲν μόνον τὴν προίκαν, ἀλλ' ἡ δύναμις αὐτοῦ καὶ τῶν ἐπομένων διαδικαστικῇ ἀπλῶς οὕσα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ εὐλόγως ὡς καταργήσασα τὸ ῥωμ. δικαίον (νόμ. 116 βας. 29, 1 καὶ τὸ σχόλ. τοῦ Ἐναντιοφανοῦς ὑπὸ τὸν νόμ. 24, 28, 8. Νεαρ. 97 κεφ. 6). Καὶ τῆς παλινόστου προικὸς (dos receptitia) ὁ χωρισμὸς δύναται νὰ αἰτηθῇ κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην (Vanger § 218 σημ. 2. Holzschuher Civilr. Α', 606). Ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἔμπορος ὢν ἐκτετύχθῃ εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως ἀργεῖ, νομίζω, ἡ προκειμένη διαδικασία, ἐγείρονται δὲ αἱ παρὰ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ὀριζόμεναι ἀγωγαὶ (Ἐμπ. νόμ. 565 ἐπ.). Τὸ ἐφετεῖον ὅμως Πατρῶν (ἀπ. 239 τοῦ 77) ἐδέχθη τὴν διαδικασίαν ταύτην.

2) Ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐκποιήσῃ τὰ πράγματα ταῦτα ἡ γυνὴ δι' ἑαυτὴν οὐδὲν γὰρ ἕτερον λαμβάνει αὐτά, εἰμὴ μόνον ἵνα καρπῶται καὶ ἀποτρέφῃ ἑαυτὴν καὶ τὸν ἄνδρα καὶ τοὺς κοινούς αὐτῶν, εἰ ἔχειεν, παῖδας (νόμ. 116 βας. 29, 1). Ἀρμ. Δ', ε' § 32, 34. Πρόχ. ηὐξ. Θ', ιε'.

ΚΑ. 12. 312
ΚΔ. 503
ΚΕ. 494
ΚΔ. 21. 322
ΚΔ. 290
ΚΓ. 412
Λ. 403

β') τὴν περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ἀγωγὴν δὲν δύναται νὰ κινήσῃ ἡ σύζυγος πρὸ τῆς παρελεύσεως μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀναφορᾶς ⁷· ἡ παραβίασις δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης ὡς καὶ τῶν περὶ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀναφορᾶς διατυπώσεων ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς διαδικασίας ⁸· ἡ ἀγωγὴ εἰσάγεται καὶ δικάζεται κατὰ τὴν τῶν συνοπτικῶν δικῶν διαδικασίαν ⁹, καὶ ἐπειδὴ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς δύναται νὰ ἐπηρεάσῃ, πλὴν τῶν συζυγικῶν σχέσεων, καὶ ἄλλων συμφέροντα, ἡ ὁμολογία τοῦ συζύγου δὲν ἀποδεικνύει μόνῃ ¹⁰.

θέντων δὲ τῶν ἐμποροδικίων, ἡ ἀναφορὰ τοιχοκολλᾶται ἐν τῷ συμβολαιογραφείῳ καὶ ἐν τοῖς ἀκροατηρίοις τοῦ εἰρηνοδικείου καὶ τοῦ πρωτοδικείου.

7) Πολ. 678. Γαλ. 866—868. Ἡ ἡμέρα τῆς τελευταίας πράξεως (τοιχοκολλήσεως ἢ καταχωρίσεως) ψηφίζεται εἰς τὴν τριακονθημερίαν (ἀνωτ. § 92 σημ. 9· ἄλλως οἱ Γάλλοι. Carré ζ. 2937. Dalloz ἀρ. 1741)· οὐδὲ δίδοται παρέκτασις ἔνεκεν ἀποστάσεως (Dalloz ἀρ. 1742. Carré ζ. 2938). Ἀλλὰ συντηρητικὰ καὶ ἀσφαλιστικὰ μέτρα συγχωροῦνται νὰ ληφθῶσι καὶ πρὸ τῆς παρελεύσεως τοῦ μηνὸς λέγει τὸ 678 ἄρθρον. Ποῖα δὲ εἰσι ταῦτα; Οἱ συγγραφεῖς ἀπαντῶσιν· ἐπιθέσεις σφραγίδων, συντηρητικαὶ κατασχέσεις, καταθέσεις εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον· Dalloz ἀρ. 1751—1763. Carré ζ. 2939.

8) Τὴν ἀκυρότητα ταύτην δύναται, ἐκτὸς τοῦ συζύγου, νὰ προτείνωσι κατὰ τὸ 677 ἄρθρ. καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἡ γυνή, ἡ αἰτία αὐτῶν. Dalloz ἀρ. 1739.

9) Ὁφείλει δὲ ἡ γυνὴ νὰ ἐπισυνάψῃ τῇ ἀγωγῇ μαρτυρικὸν τῶν δικαστικῶν γραμματέων (πρωτοδικῶν, ἐμποροδικῶν, εἰρηνοδικῶν) καὶ τοῦ συμβολαιογράφου περὶ τῆς τοιχοκολλήσεως τῆς ἀναφορᾶς καὶ ἀντίτυπον τῆς ἐφημερίδος, ἐν ᾗ ἐγένετο ἡ καταχώρισις αὐτῆς· κατὰ παραδρομὴν τὸ 679 ἄρθρ. σιωπᾷ περὶ τοῦ μαρτυρικοῦ τοῦ συμβολαιογράφου, ὅπερ ὅμως εἶναι ἐπίσης ἀναγκαῖον· διότι καὶ ἡ παράλειψις τῆς ἐν τῷ συμβολαιογραφείῳ τοιχοκολλήσεως ἐπάγεται ἀκυρότητα· ἡ παραδρομὴ φαίνεται προῆλθεν ἐκ τοῦ γαλ. ἄρθρ. 867, καθ' ὃ τὰ μαρτυρικὰ ἐκδίδονται par les greffiers (τῶν δικαστηρίων) et par les secrétaires des chambres (τῶν συμβολαιογραφικῶν συμβουλίων).

10) Πολ. 679 ἐδ. 3. Γαλ. 870. Καὶ ἂν δὲν παρίστανται δανεισταὶ ἐν

σία ἡ αὐτὴ ἐστὶν ἀμφοτέρων καὶ διαιρεῖται, ὥς καὶ ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων, εἰς δύο τμήματα, τὴν ἐπ' ἀναφορᾶ καὶ τὴν κατ' ἀντιδικίαν.

Ἡ ἐπ' ἀναφορᾶ ὑποδιαιρεῖται πάλιν εἰς πράξεις τινὰς παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ ἐκτελουμένας, καὶ ἄλλας παρὰ τῷ δικαστηρίῳ. Ὁ ἐπίσκοπος προσπαθεῖ ἐντὸς προθεσμίας τριμήνου νὰ συμβιβάσῃ τοὺς συζύγους καὶ ἂν ἀποτύχῃ ἀποφαίνεται τοῦτο ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς· μετὰ δὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην τοῦ ἐπισκόπου ἢ τὴν παρέλευσιν τῆς τριμήνου προθεσμίας, εἰσάγει ὁ ἐπιδιώκων τὴν διάζευξιν σύζυγος εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τῆς κατοικίας τοῦ ἀνδρός² αἰτησὶν περὶ ἐκτελέσεως τῶν προπαρασκευαστικῶν τῆς ἐκκλῆς πράξεων³. τὸ δικαστήριον, ἂν κρίνῃ βάσιμον τὴν ὁρμητικὴν αἰτήσιν, ἀποφασίζει ὡς ἑξῆς: Κ. Η. 394

Δ', § 156· μέσον τι δέχεται ὁ Παπαρρηγ. Δ', § 89). Περὶ τῆς διατάξεως παρὰ τοῖς Γάλλοις ἴδε Demol. Δ', 463, παρὰ Γερμανοῖς Glück ΚΣ', 376.

2) Carré ζ. 2965. Berriat σ. 472 σημ. 2. Demol. σ. 559. Ἀλλὰ τῶν συζύγων ἁλλοδαπῶν ὄντων, τὰ ἐλληνικά δικαστήριά εἰσιν ἀναρμόδια νὰ δικάσωσιν ἀγωγὴν αὐτῶν περὶ διαζεύξεως (ἀνωτ. § 44, β'. Demol. Δ', ἀρ. 432).

3) Ἄρθρ. 17 τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου· κατ' αὐτὸ ὁ θέλων νὰ αἰτήσῃ τὴν διάζευξιν ἀπευθύνεται περὶ τούτου δι' ἀναφορᾶς εἰς τὸν ἀρμόδιον (ἤγουν τὸν τῆς κατοικίας τῶν συζύγων) ἐπίσκοπον· οὗτος προσκαλεῖ τοὺς συζύγους καὶ προσπαθεῖ διὰ τῶν προσφῶρων πνευματικῶν μέσων νὰ συμφιλίωσῃ αὐτοὺς· δύναται δέ, ἐὰν κρίνῃ πρόσφορον, νὰ συγχωρήσῃ τῇ γυναικὶ νὰ μετοικήσῃ ἐν τοσούτῳ εἰς ἄλλην οἰκίαν· ἐὰν ἐντὸς τριμήνου προθεσμίας δὲν κατορθώσῃ τὴν συμφιλίωσιν, ἀποφαίνεται τοῦτο ἐπὶ τῆς ἀναφορᾶς· μετὰ ταῦτα ὁ αἰτῶν τὴν διάζευξιν ἀναφέρεται εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, ἵνα τοῦτο διατάξῃ τὴν ἐνέργειαν τῶν τοῦ 683 ἄρθρου· ὅπερ γίνεται καὶ ὅταν ὁ ἐπίσκοπος δὲν ἀποφανθῇ ἐντὸς τῆς τριμήνου προθεσμίας· ἀλλὰ τότε ἐκάτερος τῶν συζύγων δύναται νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὴν ἐκτέλεσιν τῶν τοῦ ἄρθρ. 683· δὲν εὐρίσκω τὸν λόγον διὰ τί ἐπιτρέπεται τοῦτο εἰς ἐκάτερον τῶν συζύγων.— Ἐν τῇ πρὸς τὸν ἐπίσκοπον ἀναφορᾶ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐκτιθῶνται εἰδικῶς οἱ λόγοι τῆς διαζεύξεως.

13. 134
14. 427
15. 466.

Ἡ σφραγὶς διαφέρει διὰ τὸ εἶναι σφραγὶς ἐν τῇ διαφωρῇ ΑΒ. 52
 διαφέρει διότι αἱ μὲν αὐτὴν ἀποφύγει, ἐν τῇ διαφωρῇ δὲ αὐτὴν ἀποφύγει. ΑΒ. 257
 καὶ αὐτὴν ἀποφύγει αὐτὴν σφραγὶς διὰ τὸ εἶναι σφραγὶς ἐν τῇ διαφωρῇ. ΚΑ. 236

472 § 151. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — ΒΙΒΛΙΟΝ Β'

αἴτησιν, διατάττει τὴν κατὰ τοὺς νομίμους τύπους δημοσίευσιν τῆς ἀναφορᾶς⁴. ἔτι δὲ καὶ τὰ ἐξῆς συντηρητικὰ μέτρα· α') συγχωρεῖ τῇ γυναικὶ τὴν εἰς ἄλλην οἰκίαν μετοίκησιν⁵ ὅτε ὑποχρεῖ τὸν σύζυγον νὰ δώσῃ αὐτῇ τὰ ἀναγκαῖα πράγματα καὶ ἀνάλογον σύνταξιν· β') ὁρίζει τὰ περὶ διατροφῆς τῶν τέκνων, ἐὰν ἐγκρίνη τὴν αἴτησιν νὰ ἀφαιρεθῶσι ταῦτα τοῦ ἀνδρός⁵.

Ἡ περὶ διαζυγίου ἢ διαστάσεως ἀγωγή δὲν δύναται νὰ κινήθῃ⁶ πρὸ τῆς παρελεύσεως μηνὸς ἀπὸ τῆς δημο-

σίευσιν τῆς ἀναφορᾶς. ΑΒ. 595. ΚΗ. 465

4) Ἐν τῇ πρὸς τὸ δικαστήριον ἀναφορᾷ ἐκτίθενται ἀκριβῶς τὰ περιστατικά ἐφ' ὧν στηρίζεται αὕτη· τὸ δικαστήριον δὲ, ἐὰν εὕρῃ ὅτι τὰ περιστατικά ταῦτα δίδουσι δικαίωμα εἰς διάζευξιν κατὰ τὸν ἀστυκὸν νόμον (Demol. Δ', ἀρ. 472), διατάττει τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀναφορᾶς κατὰ τὰς διατυπώσεις τοῦ 677 ἄρθρου καὶ τοῦ διατ. τῆς 24 ἀπριλίου 1836. ΑΒ. 595. ΚΑ. 236

5) Πολ. 683, 684. Γαλ. 878. Γάλλ. κώδ. 267—270. Περὶ τῶν προσωρινῶν τούτων μέτρων παρατηρητέον καὶ ταῦτα· α') δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ σύζυγος νὰ μετοικήσῃ εἰς ἄλλην οἰκίαν, ἢ ν' ἀπαιτήσῃ αὐτὸς τὴν ἀναχώρησιν τῆς γυναικὸς του (Demol. σ. 565. 577)· τὴν μετοίκησιν δὲ δύναται εἰς λίαν κατεπιγεγούσας περιστάσεις, νὰ ἐπιτρέψῃ καὶ ὁ πρόεδρος (πολ. 634 § 1)· β') ἡ σύνταξις δίδεται τῇ γυναικὶ, ἐὰν δὲν ἔχει ἰδίαν περιουσίαν (Demolombe σ. 566)· ἀλλ' ὁ ἀνὴρ δὲν δικαιούται παρ' ἡμῶν νὰ αἰτήσῃ παρὰ τῆς γυναικὸς διατροφήν· ἐναντίος ὁ Demol. σ. 577· γ') αἴτησις τοῦ ν' ἀφαιρεθῶσι τὰ τέκνα ἀπὸ τοῦ ἀνδρός τὴν ἐξουσίαν δύναται νὰ κάμῃ ἡ μήτηρ ἢ τῶν συγγενῶν τις ἢ καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς (Πολ. 683 § 4. Γαλ. κώδ. 267), μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν ὅμως, καὶ ὁ ἀνὴρ ἂν δηλαδὴ ὑπάρχῃ λόγος νὰ μὴ μένωσι παρὰ τῶν προσώπων, ᾧ ἐνεπιστεύθησαν (Demol. ἀρ. 454)· δ') ἄλλα προσωρινὰ μέτρα, μὴ ὄντα ἐκ τῶν τοῦ 683 ἄρθρου, πρέπει νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον διὰ τακτικῆς ἀγωγῆς, κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν εἰσαγομένης π. χ. αἴτησιν περὶ ἀφαίρεσεως καὶ καταθέσεως παρὰ τρίτῳ πραγμάτων προικῶν, ὅταν διὰ τῆς σφραγίσεως δὲν ἐξασφαλίζωνται ἀπὸ τῶν ἐπιβουλῶν τοῦ ἀνδρός. Demol. σ. 574.

6) Τὴν περὶ διαζεύξεως αἰκὴν δύναται νὰ κινήσῃ ἢ ὁ σύζυγος ἢ ὁ σύζυγος. Ὁ ἐπίτροπος ἀπηγορευομένου· οὐχὶ βεβαίως. Ἡ περὶ διαστάσεως ἀγωγή δύναται κατὰ τοὺς γάλλ. συγγραφεῖς (Demol. ἀρ. 428. 429) νὰ κινήθῃ καὶ ὁ ἐπίτροπος. ΑΒ. 595. ΚΑ. 236

Τὸ πρῶτον ἀπὸ τῶν ἀνωτέρω ἀρ. 193

Ἡ γυνὴ δύναται νὰ ἀφαιρῇ τὸν ἀνδρὸς ἀπὸ τῆς οἰκίας καὶ νὰ μεταβῇ ἐν ἄλλῃ οἰκίᾳ, ΚΑ. 621

ΚΑ. 37. 83. 93

406. 524

592

ΚΑ. 40

ΚΗ. 9. 53. 167

185. 254. 381

465

ΚΑ. 121. 190. 362

520.

ΚΑ. 319. 372

488

ΚΑ. 27. 110

ΚΑ. 15. 244. 344

456.

ΚΑ. 13

ΚΑ. 37. 500. 657

ΚΑ. 30. 58. 122

285

ΑΒ. 194. 295

118. 588

ΑΒ. 252

Προσωρινὰ μέτρα

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

σφραγὶς διαφέρει

Ανδρ. 909 αέας δι' ἐπικρατείαν ἰσορροπίας, ἀδυνατῶν νύμφων ἡ γὰρ
Προβ. 1890 τ. 1, ΑΑ 422. ΚΗ 481. Επικρατὶς ἐν ἐσέει γαίᾳ ΚΑ. 252/ ΑΒ. 268

Προσμενὴ ἐπὶ σπουδαίᾳ

σπουδαίᾳ ΚΑ 521 § 151. — ΕΙΔΙΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΙ

473

ΚΒ 236

σιεύσεως τῆς ἀναφορᾶς ἡ ὁμολογία τῶν συζύγων οὐδε- ΚΑ 35
μίαν ἐνταῦθα ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν ὅτι δύνανται ὅμως νὰ ἐξε- ΚΗ 394
τασθῶσιν ὡς μάρτυρες οἱ τῶν διαδίκων ὑπηρεταὶ καὶ
συγγενεῖς πλὴν τῶν κατιόντων⁸. Κατὰ τὰ λοιπὰ ἐφαρ-
μόζονται τὰ ἐν τῷ προηγουμένῳ § β', γ', δ', εἰρημένα⁹.
Παραγραφεὶ ἀνέμψις ἀρρετῆς. ΚΗ. 315. ΚΒ. 3.

Η ΑΓ. 458

Aubry § 492 σημ. 4) νὰ κινηθῇ καὶ παρὰ τοῦ ἐπιτρόπου. Οἱ κληρο-
νόμοι δύνανται νὰ ἐξακολουθήσωσιν αὐτὴν κινηθεῖσαν; (κατωτ. § 222 σημ.
σημ. 3. Demol. ἀρ. 429. Aubry σημ. 3). Ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται
νὰ αἰτήσῃ ἀνταγωνικῶς διάζευξιν διότι πρέπει εἰς ἐκάστην τῶν δύο
δικῶν νὰ τηρηθῶσιν ὅλοι οἱ τύποι τῶν διαζεύξεων, οὗ ἕνεκα ἀδύνατος
καθίσταται ἡ ἔνωσις (Εὔρετ. Ε', 442, § 35) οἱ γὰρ. συγγραφεῖς
(Demol. ἀρ. 436. Aubry σημ. 29) ἀποφαίνονται ἐναντίαν γνώμην.

σημ.
Α. 635
ΑΒ. 250

Ἐκτός τῶν ἐν τῇ ἀναφορᾷ ἐκτεθειμένων γεγονότων, ἐφ' ὧν στηρί-
ζεται ἡ αἴτησις, δύνανται νὰ προστεθῶσιν ἐν τῇ ἀγωγῇ ἢ μετ' αὐτὴν
καὶ ἕτερα; Ἡ ἐπικρατοῦσα γνώμη ἐν Γαλλίᾳ στηριζομένη ἐν μέρει
καὶ εἰς τὸ γράμμα τοῦ 85 ἄρθρου τῆς γαλ. δικον. sommairement, ἀπο-
φαίνεται καταφατικῶς (Carré ζ. 2966. 2967. Demol. ἀρ. 481) ὁ
ἡμέτερος νόμος εἶναι αὐστηρότερος (Πολ. 682 «καὶ ν' ἀναφέρῃ ἐν
αὐτῇ ἀκριβῶς τὰ περιστατικά, ἐπὶ τῶν ἐποίων στηρίζεται») καὶ πρέ-
πει μετὰ μεγάλῃς φειδωλίας καὶ ἐξαιρετικῶς μόνον νὰ δέχωνται νέα
γεγονότα τὰ ἡμέτερα δικαστήρια (ΑΠ. 311 τοῦ 53. Εὔρετ. Ε', 419.
Ν. Περ. Α', 495). Ἡ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν ἀπόφραξις ἀποτελεῖ,
κατὰ τινες (Arnold Erörter. σ. 299. Seufferts Blätter Ι', 121),
δεδικασμένον ἐναντίον νέας ἀγωγῆς, ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ λόγου τῆς διαζεύ-
ξεως στηριζομένης, ἐπὶ ἄλλου ὅμως χρόνου γεγονότων (πλὴν ἀρ. ἀνωτ.
§ 89 σημ. 14).

ΑΒ. 135
ΑΓ. 468

7) Ἄρα οὐδὲ ὁ ἐπαχτὸς ὄρκος. Demol. ἀρ. 475. Ἄνωτ. § 150 σημ.
10, κατωτ. § 197 σημ. 13. ΑΠ. 8 τοῦ 57. Carré ζ. 2981.

8) Πολ. 685. 326. Γαλ. κώδ. 251. Ὅρ. ἀνωτ. § 142 σημ. 13. Εἰς
τὴν ἐκτίμησιν τῶν προσαχθεῖσων ἀποδείξεων ἀκολουθεῖ καὶ ἐνταῦθα ὁ
δικαστὴς τὰς γενικὰς περὶ τούτου ἀρχὰς ἄλλοτε ἀπληρέτω ἐπὶ μοι-
χείας νὰ ἐξήγετο ἐκ τῶν ἀποδείξεων ὅτι εὗρεθῇ ὁ μοιχὸς solus cum
sola, nudus eum nuda in lecto γελοία αὐστηρότης! Seuffert's Blät-
ter ΙΓ', 234.

ΑΑ 489

9) Πολ. 685 ἐδ. 4. Οἱ δανεισταὶ δηλ. τοῦ συζύγου ἔχουσι καὶ ἐν-
ταῦθα δικαίωμα παρεμβάσεως ἢ ἀνακοπῆς τρίτου παρὰ τοῖς Γάλλοις
ἀμφισβητεῖται τοῦτο. Carré ζ. 2980. Demol. Δ', ἀρ. 427.

ἡμῶν ἀντιμαρτυρία ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ καὶ οὐκ ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ
ἀρρετῆ καὶ ἐξ ἄλλων ὡς ἀρρετῆ καὶ ἀπὸ τοῦ δικαστοῦ
ἐπὶ τῇ αὐτῇ. ΚΒ. 236.

Ὁμοίᾳ δὲ
ἐξέτασθαι
σέφ. 9.
ΚΑ. 252
ΚΒ. 18
ΚΓ. 533.

Εὐγ. Ζ. 93.

●) ἔκτασις ὑπαρχόντων α).

§ 152. Ἐκτασις ὑπαρχόντων καλεῖται ἡ παρὰ τοῦ ὀφειλέτου γινομένη πρὸς τοὺς δανειστάς ἐγκατάλειψις τῆς περιουσίας αὐτοῦ¹. ἔχουσι δὲ τὸ εὐεργέτημα τοῦτο μόνον οἱ τίμιοι ὀφειλέται, οἱ ἔνεκεν τυχαίων ἀπλῶς συμφορῶν ἀδυνατοῦντες νὰ ἱκανοποιήσωσι τοὺς δανειστάς αὐτῶν².

α) Πολ. 687—694. Γαλ. 898—906. Γαλ. κώδ. 1265—1270. Πανδ. (42, 3). Κώδ. (7, 71). Βασ. (9, 5). Αἱ παραχωρήσεις καὶ τῶν ἐμπόρων ὀφειλετῶν γίνονται κατὰ τὰς διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας (Carré Chauveau 3. 3044—45. σχόλ. ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 906). Διὰ τοῦ νόμου αὐτοῦ τοῦ 1887, τοῦ ἀντικαθιστῶντος τὰ ἄρθρ. 689 καὶ 690 τῆς πολ. δικ., ἐτροποποιήθη δικονομικῶς ἡ περὶ ἐκτάσεως ὑπαρχόντων δίκη, μικτὸν λαβοῦσα χαρακτῆρα, συνοπτικῆς καὶ ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασία (ἀνωτ. § 118, 139). ἀλλὰ κατ' οὐσίαν μένει δίκη ἐπ' ἀναφορᾷ (ἀνωτ. § 138 σημ. 1). τὰ δὲ μνησθέντα ἄρθρα τῆς πολιτ. δικον. μετερρυθμίσθησαν ἐξ ἀπροσεξίας οὕτως, ὥστε κακῶς συναρμολογοῦνται πρὸς τὰ 2 ἐπόμενα ἄρθρ. 691 καὶ 692 καὶ ἀδικαιολόγητον καθιστῶσι τῆς ἀνακοπῆς τὸ ἀπαράδεκτον, ἀφοῦ, συνοπτικῆς δικονομικῶς οὕσης τῆς δίκης, ἐφαρμόζονται καὶ ἐν αὐτῇ αἱ περὶ ἐρημοδικίας διατάξεις, ὅπως εἰς τὰς λοιπὰς συνοπτικὰς δίκας. ἴσως ἐπλήρησεν τὸν νομοθέτην τὸ ἄρθρ. 644.

1) Γίνεται δὲ ἡ ἐγκατάλειψις αὕτη ἢ τῇ ἀμοιβαίᾳ τῶν δανειστῶν καὶ τοῦ ὀφειλέτου συγκαταθέσει (ἐκτασις ἐκουσία) ἢ ἀκόντων αὐτῶν (ἐκτασις ἀναγκασία). ὁ τύπος δὲ ἦτο παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις ἀδιάφορος (νόμ. 9. βασ. αὐτ.). «ἐκτασις καὶ ἔξω δικαστηρίου γίνεται· καὶ ἄρκεῖ τὸ διὰ μέσου τινὸς ἢ δι' ἐπιστολῆς τοῦτο σημαυνθῆναι». Παρ' ἡμῖν τῆς ἀναγκασίας εἴτε δικαστικῆς παραχωρήσεως τὴν διαδικασίαν διαγράφει ἡ πολ. δικονομία, καὶ ταύτης ἡ ἐξήγησις γίνεται ἐνταῦθα· ἡ δ' ἐκουσία τοῦ ἀστυχοῦ ἐστὶ δικαίω (Καλλιγ. Γ', 903. Παπαρρηγ. Γ', 324). Σημειωτέον ὅτι ἐν τῇ δεκτῇ ἡ περὶ παραχωρήσεως αἵτησις, πρέπει νὰ ἐγκαταλειφθῇ ἡ περιουσία ἅπασα, πλὴν τῆς ἀκατασχέτου (Aubry § 781 σημ. 49. Demol. ΚΗ', ἀρ. 223). λίαν δὲ αὐστηρῶς κρίναν τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν εἶπεν ὅτι οἱ ἀκτῆμονες ἀποκλείονται τοῦ εὐεργετήματος τούτου (Εὐρετήρ. ΙΒ', 172 § 6).

2) Δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον νὰ αἰτῇται παρὰ τοῦ ἐκισταμένου ἡ ἀπόδειξις δυστυχήματός τινος (π. χ. πυρκαϊᾶς, ναυαγίου

ἀλλὰ στεροῦνται αὐτοῦ οἱ ξένοι³, οἱ ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες καὶ γενικῶς πάντες οἱ ὑπόλογοι· τελευταῖοι δὲ οἱ δι' ἀπάτην καταδικασθέντες⁴.

Ἡ περὶ παραχώρησεως αἰτήσεις α') ἀπευθύνεται κατὰ πάντων τῶν πιστωτῶν καὶ κοινοποιεῖται αὐτοῖς τε καὶ τῷ εἰσαγγελεῖ⁵. β') ἀναγράφει τὰ δικαιολογούντα τὴν παραχώρησιν περιστατικὰ καὶ συνοπτικῶς τὴν κατάστασιν τῆς περιουσίας⁶ καὶ γ') εἰσάγεται κατὰ τὴν συνοπτι-

κλ.), ἵνα συγχωρηθῇ αὐτῷ ἡ παραχώρησις· ἀρκεῖ, νομίζω, ν' ἀποδείξῃ οὗτος ὅτι ἡ κατάστασις ἐν ᾗ εὐρίσκεται προῆλθεν ἐκ δυσμενείας τῆς τύχης καὶ οὐχὶ ἐκ δόλου ἢ ἀσυγγνώστου ἀμελείας αὐτοῦ, ἡ δὲ ἀπόδειξις δυστυχήματος χρησιμεύει κυρίως, ἵνα προφανεστέραν καταστήσῃ τὴν τιμίαν αὐτοῦ διαγωγὴν· οἱ Ῥωμαῖοι δὲ ἦσαν ἔτι ὀλιγώτερον ἀκριβολόγοι περὶ τὴν αἰτίαν τῆς ἀπορίας τοῦ ἐξισταμένου (νόμ. 6 κώδ. 7, 17): *in omni cessione sufficit voluntatis sola professio*. Ὡστε παρ' ἡμῶν τὴν σήμερον ἀπόκειται εἰς τὸν δικαστὴν τῆς οὐσίας νὰ ἐκτιμήσῃ ἐκ τῶν ὑποβαλλομένων αὐτῷ οἰκονομικῶν περιπετειῶν, ἂν ὑπάρχωσιν ἐν ἐκάστῃ συγκεκριμένην δίκῃ αἱ πρὸς παραχώρησιν προϋποθέσεις τοῦ νόμου (Aubry § 781 σημ. 18. Demol. KH', ἀρ. 220—222). Καὶ οἱ τοῦ δημοσίου ὀφειλέται ἀπολαύουσι τοῦ εὐεργετήματος τούτου, μὴ ὑπαρχούσης ὑπὲρ τοῦ δημοσίου ἐξαίρεσέως τινος.

3) Ἐκτὸς ἂν ἔλαβον παρὰ τοῦ βασιλέως κατὰ τὸ 16 ἄρθ. τοῦ ἀστυκοῦ νόμου πλήρη τῶν ἀστυκῶν δικαιωμάτων τὴν ἀπόλαυσιν (Carré ζ. 3057. Aubry σημ. 13).

4) Πολ. 688, 999 § 3—5. Γαλ. 905. Τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἐκ τοῦ 688 ἄρθρου πηγάζον ἀπαράδεκτον δύνανται νὰ προτείνωσι πάντες οἱ δανεισταὶ ἢ μόνον ὁ εἰς ὃν ἀναφέρεται ὁ τῆς ἐξαίρεσεως λόγος, πρέπει κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην νὰ λυθῇ καταφατικῶς· διότι βάσις τῶν περὶ παραχωρήσεως δικῶν εἰσιν ἡ τιμιότης καὶ ἡ καλὴ πίστις, αἵτινες ἐλλείπουσι παρὰ τῷ ὑπολόγῳ, τῷ ἀπατεῶνι κλ. ὀφειλέτῃ, τὴν ἔλλειψιν δὲ τῆς καλῆς πίστεως ἕκαστος δανειστής δικαιούται νὰ ἐπικαλεσθῇ (πρὸς Carré ζ. 3055. Aubry σημ. 16).

5) Πολ. 689 (νέον). Γαλ. 899.

6) Πολ. 689 (νέον). Δηλαδὴ συνοπτικῶς περιγράφεται ἡ τε ἐνεργητικὴ καὶ ἡ παθητικὴ περιουσία (ὑπάρχοντα καὶ χρεῖα).

κὴν διαδικασίαν ⁷ εἰς τὸ πρωτοδικεῖον τῆς κατοικίας τοῦ ὀφειλέτου καὶ δικάζεται ὡς αἱ κατεπείγουσαι ⁸.

Κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν διατάσσει τὸ δικαστήριον, ἵνα συμπληρωθῶσι, χρείας τυχοῦσης, αἱ ἀποδείξεις, ἐπαναληφθῇ δὲ αὐτοπροσώπως παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἡ περὶ παραχωρήσεως θέλησις αὐτοῦ κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις ⁹· δύναται δέ, κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ δικαστηρίῳ, νὰ ἀνασταλῇ ἡ καταδίωξις τῶν πιστωτῶν, καθ' ὧν ἡ αἵτησις ἀπευθύνεται· ἀλλ' ἐφάπαξ καὶ ἐπὶ ἐξαμηνίαν μόνον ¹⁰.

Μετὰ τὴν βεβαίωσιν τῶν δυστυχημάτων ἐπιτρέπει τὴν

7) Πολ. 689 (νέον). Τουτέστι κατὰ τὴν διαδικασίαν καὶ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν τηροῦνται αἱ περὶ συνοπτικῶν δικῶν διατάξεις (ἀνωτ. § 118 σημ. 4—6, 10—13, 15)· ἀλλὰ τὰ ἀναγκαῖα δικόγραφα, τὰ βιβλία ἢ ἄλλας ἀποδείξεις ὀφείλει ὁ αἰτῶν νὰ καταθέσῃ παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ δικαστηρίου 24 τοῦλάχιστον ὥρας πρὸ τῆς συζητήσεως. Ὅποια τις ἦτο πρὸ τοῦ νόμου αὐτ' ἡ διαδικασία καὶ ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησις ὅρ. § 212 σημ. 5—7 τῶν προηγουμένων ἐκδ. τοῦ Ἐγγειρ. τούτου.

8) Πολ. 689, 690 (νέα).

9) Τὰς διατυπώσεις ταύτας διαγράφει τὸ 691 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας (ὅρ. καὶ τὸ 901 ἄρθρον τῆς γαλλικῆς)· ὁ νόμος δὲν ὀρίζει προθεσμίαν πρὸς τὴν ἐπανάληψιν τῆς περὶ παραχωρήσεως δηλώσεως. ἐπομένως ἀφῆκεν αὐτὴν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ δύναται, εἰάν ὁ ὀφειλέτης ἀναβῇ αὐτὴν ἀδικαιολογήτως, ν' ἀνατρέψῃ ἢ τυχρὸν διέταξεν ἀναστολὴν τῶν καταδιώξεων· ἄλλοιόν τι συμβουλευουσιν οἱ Γάλλοι (Carré ζ. 3049 δις). Ἐάν ὁ ὀφειλέτης διατελῇ ἐν φυλακῇ πρέπει νὰ ἐφαρμοσθῶσι κατ' ἀναλογίαν τὰ τοῦ 1005 ἁρθρου τῆς πολ. δικονομίας (Γαλ. 902). Μὴ δυναμένου τοῦ ὀφειλέτου νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον; Carré ζ. 3050 δις. Ἡ δι' αὐτοπροσώπου ἐμφανίσεως ἐπανάληψις τῆς παραχωρήσεως ἔχει τι τὸ ταπεινωτικόν (Demol. KH', 153)· ἀλλ' εἶναι ἀναγκαῖον πρὸς περιστολὴν καταχρήσεων, δι' ἄλλους λόγους, ἥτοι διὰ τὴν ἐπερχομένην ἀτιμίαν, καλοῦσιν οἱ Ῥωμαῖοι τὴν ἔκστασιν *flebile adiutorium* καὶ *misérable auxilium* (νόμ. 7, 8 κώδ. 7, 71).

10) Πολ. 690 (νέον).

παραχώρησιν τὸ δικαστήριον, ἡ δὲ ἀπόφασις αὐτοῦ δημοσιεύεται ὅπως καὶ αἱ ἀποφαινόμεναι τὸν χωρισμὸν τῶν κτημάτων ἀποφάσεις· εἶναι προσωρινῶς ἐκτελεστή, εἰς ἔφεσιν ὑποκειμένη οὐχὶ καὶ ἀνακοπὴν¹¹. ἀπαλλάττει δὲ τὸν ὀφειλέτην μέχρις ἀποκτήσεως νέας περιουσίας, πάσης καταδιώξεως, ἰδίως τῆς προσωπικῆς κρατήσεως¹², καὶ ἀπέναντι πάντων τῶν δανειστῶν αὐτοῦ· οὗτοι δὲ δὲν γίνονται κύριοι τῆς παραχωρηθείσης περιουσίας¹³, ἀλλὰ νὰ πωλήσωσι μόνον αὐτὴν δικαιοῦνται κατὰ τὰς διατυπώσεις τῶν πωλήσεων τῶν ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμων¹⁴.

11) Πολ. 692. συνδ. 677. Πολ. 690 ἐδ. 2, 3 (νέον). Περί τῆς ἀνακοπῆς ἑρ. α' τοῦ § τούτου.

12) Τὸ κύριον καὶ σπουδαῖον ἀποτέλεσμα τῆς ἐκστάσεως εἶναι ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ ὀφειλέτου ἀπὸ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως· ἀλλὰ καὶ πᾶν ἕτερον εἶδος καταδιώξεως ἀπαγορεύεται· ἐπομένως οὐδὲ ἀγωγαὶ δύνανται νὰ κινηθῶσι κατ' αὐτοῦ πλέον· ὥστε δὲν εἶναι ὀρθή, παρ' ἡμῖν τοῦλάχιστον, ἡ γνώμη τοῦ Demol. (ἄρ. 216, 217), ὅτι τὸ εὐεργέτημα τῆς παραχωρήσεως ἔχουσι μόνον οἱ ὑποκείμενοι εἰς προσωπικὴν κράτησιν ὀφειλέται. Ὡς πρὸς τὴν περιουσίαν δέ, ἣν μετὰ ταῦτα ἀποκτήσῃ, ἀπολαύει τοῦ τῆς εὐπορίας εὐεργετήματος (νόμ. 4 βασ. 9, 5), πλὴν κατὰ τὴν γνώμην πολλῶν συγγραφέων μόνον ἐναντίον προγενεστέρων τῆς παραχωρήσεως δανειστῶν (Vanger § 174 σημ. β'. 8. Καλλιγ. Γ', § 629). Στέρησιν δὲ ἱκανότητων, εἴτε πολιτικῶν εἴτε ἀστυκῶν, οὐδεμίαν ἐπάγεται ἡ ἐκστασις, οὕσα εὐεργέτημα ἀπλῶς (Πρακτ. Συνελ. σ. 624 τῆς γ' Σεπτ.). Ἐναντίος δ' Ῥάλλ. σ. 281.

13) Νόμ. 3. βασ. αὐτ. «ὁ ἐκστὰς οὐ στερεῖται τῶν οἰκείων πρὸ τοῦ πρᾶθῆναι αὐτά». Ὡστε δύναται καὶ μετὰ τὴν παραχώρησιν καταβάλλων τὰ χρέη αὐτοῦ νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διάπρασιν καὶ ν' ἀναλάβῃ τὴν περιουσίαν του (νόμ. 11 βασ. αὐτ.).

14) Πολ. 693. Γαλ. κώδ. 1269. Τὸ προϊόν δὲ τῆς ἀπαλλοτριώσεως ὡς καὶ τῶν εἰσοδημάτων καταλογίζουσιν οἱ δανεισταὶ εἰς τὰς ἀπαιτήσεις αὐτῶν, αἵτινες ἐξαλείφονται κατὰ λόγον τοῦ παρ' ἐκάστου αὐτῶν λαμβανομένου (νόμ. 10 βασ. αὐτ.). «οἱ ἐκστάντες καὶ μὴ ἀρκέσαντες πληρῶσαι τοὺς δανειστάς, καὶ πάλιν ἐνάγονται παρὰ τῶν δανειστῶν». Περί τὴν εἰσπραξίν τῶν ὀφειλομένων τῶ ἐκστάντι καὶ τὴν ἀπαλλοτριώσιν τῶν πραγμάτων αὐτοῦ ἐνεργοῦσιν ἀπὸ κοινοῦ οἱ δανεισταί· διαφω-

ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Διαδικασία παρὰ τῷ προέδρῳ τῶν

πρωτοδικῶν ^α). ΚΑ. 526 - 528

§ 153. Ὅσάκις διαφορὰς τινος ἡ ἐκδίκασις ἐξαιρετικῆς δεῖται ταχύτητος, μὴ ἐπιτυγχανομένης δι' ἐνεργείας, ἔστω καὶ κατεσπευσμένης ὁλοκλήρου τοῦ πρωτοδικείου, δύναται ὁ διάδικος νὰ προσφύγῃ εἰς τὸν πρόεδρον μόνον αὐτοῦ ¹. Κατὰ τὴν νομοθεσίαν ἡμῶν ἀρμοδιός ἐστίν ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν α') νὰ διατάξῃ προσωρινὰ μέτρα ἐπὶ λίσαν κατεπειγούσης ὑποθέσεως ². ἔτι τὴν φυλάκισιν ὡς δὲ λέγει ὁ τίτλος τῆς ἐννοίας γ' ἐξ ἑνός. ΚΑ. 544

νούντων δὲ αὐτῶν ἀποφασίζει τὸ δικαστήριον (arg. Πολ. 603. πρὸς Carré ζ. 3052. Toull. Ζ', ἀρ. 268).

α) Πολ. 634 ± 639. Νόμ. υλξ' τοῦ 1874. Γαλ. 806—811. Σημειώ-
τέον δὲ ὅτι ὁ πρόεδρος δύναται κατὰ τὸ 634 ἄρθρον ν' ἀναθέσῃ εἰς
τινα πρωτοδικὴν τὴν ἐξουσίαν αὐτοῦ ταύτην. Ἀπαριθμησιν τῶν περι-
πτώσεων τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ προέδρου κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν ὅρα
παρὰ Dalloz Compét. civile des trib. d'arrond. ἀρ. 279 ἐπ. καὶ
Judgement ἀρ. 697. 698.

1) Τίς πρόεδρος εἶναι ἀρμοδιός; Τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ λυθῇ
κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἀρμοδιότητος κανόνας· ἀλλ' ὅταν ἡ ὑπόθεσις
κατεπίγῃ, ἀρμοδιός ἐστὶ καὶ ὁ πλησιέστερος πρόεδρος arg. πολ. 874,
258. Carré ζ. 2764 δις.

2) Ἡ ἀρμοδιότης τοῦ προέδρου ὀρίζεται ἐνταῦθα ἐκ τοῦ κατεπεί-
γοντος τῆς αἰτήσεως καὶ ἐκ τοῦ προσωρινοῦ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐ-
τῆς· ὅθεν ἅπτεροι ὑποθέσεις εἰσὶ τῆς κατηγορίας ταύτης· διότι πᾶσα
αἴτησις περὶ ἀντικειμένου οἰουδήποτε, φέρουσα τὰ δύο ταῦτα προσόντα,
ὑπάγεται εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ προέδρου, ἐπειδὴ δὲ τὸ κατεπείγον
καὶ τὸ προσωρινόν εἰσι λέξεις, ὧν εὐκόλως δύναται νὰ γείνη κακὴ χρῆ-
σις, ἀπαιτεῖται ἄκρα προσοχὴ καὶ περίσκεψις ἐκ μέρους τῶν κυρίων
προέδρων περὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτῶν ἐν τοῖς καθ' ἕκαστον θέμασι· διότι
ὁ νόμος ἀπένειμεν αὐτοῖς πρὸς τοῦτο ἀπεριόριστον ἐξουσίαν καὶ ἀνεπί-
κριτον· ἰδίως δὲ περὶ τοῦ δικαίωματος αὐτοῦ (εἴτε προσωπικοῦ εἴτε ἐμ-

ὑποθέσεως καὶ ἀριμελὲς σφίμαρον ἐγγράφεισιν οὐκ αὐτὸν ἀνέστησεν ἡ γὰρ
ἀνέστησεν ἡ γὰρ
ΚΑ. 158.

ὑποθέσεως καὶ ἀριμελὲς σφίμαρον ἐγγράφεισιν οὐκ αὐτὸν ἀνέστησεν ἡ γὰρ
ἀνέστησεν ἡ γὰρ

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βέροιας

+ τὸ 638
ἐξουσίαν γ' ὅς

ὅπως ἐν ἀρχῇ
295 σμ. 2
ΚΑ. 59.

ἐν τῇ 279
σμ. 1
ΚΑ. 487
ΚΑ. 301

ἀλλοδαποῦ ἢ ἡμεδαποῦ ὀφειλέτου 3. β') νὰ δικάζῃ τὰς ἐπὶ ἀναγκαστικῶν ἐκτελέσεων ἀναφυσόμενας δυσχερείας. *ΚΑ. 526-528 καὶ ὁμοειδῆ ἐν ὡρισμένῳ ἀντικείμενῳ γένει ἐν ἀπορριμῇ γέγραμ.*
Δι' ὅλ. λ. ἐν ἀπορριμῇ ν. ΚΗ. 486-488. ΜΑ. 598. ΠΒ. 396.

ἀνὰ πρῶτον πρὸς τὸν ἐκτελέσαντα ἐν ἀπορριμῇ γέγραμ (πραγματῶν) οὐδέποτε δύναται νὰ δικάσῃ ὁ πρόεδρος, ἔστω καὶ προσωρινῶς. Ὁ Chauveau sur Carré ζ. 2574 δις ἀναφέρει διάφορα παραδείγματα ἀρμοδιότητος τοῦ προέδρου, τῆς διδασκαλίας δὲ αὐτοῦ ταύτης μετὰ φρασὶς εὐρηται ἐν τῷ Εὐρετήριῳ (Ε', 776). δύναται δ' ἐν πολλοῖς νὰ ἐφαρμοσθῇ αὕτη καὶ παρ' ἡμῖν.

45. (1922)

3) Ἵνα κατὰ τοῦ ἡμεδαποῦ ὀφειλέτου ἀπαγγεῖλῃ προσωπικὴν κράτησιν ὁ πρόεδρος ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ὁ ἡμεδαπὸς ὑποπτος φυγῆς ἢ νὰ ὠρμήθῃ ἤδη εἰς φυγὴν· κατὰ τὰ λοιπὰ τῆς περὶ τὴν φυλάκισιν ταύτην διαδικασίας ἐφαρμόζονται τὰ ἄρθρ. 1045—1048.

4) Ἐνταῦθα τὸ κατεπεῖγον ἐνυπάρχει ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τῆς αἰτήσεως, καὶ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἰσχυρισθῇ καὶ ὑποστηρίξῃ αὐτὸ ὁ ἀναφερόμενος· ὅπερ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον (Carré ζ. 2754 δις). Δυσχερείας δὲ κατὰ τῆς ἐκτελέσεως δύναται νὰ προβάλλῃ ἢ ὁ ὀφειλέτης, καθ' οὗ ἡ ἐκτέλεσις γίνεται, ἢ τρίτοι διεκδικοῦντες τὰ κατασχεθέντα (Πολ. 910, 911)· ἀλλ' οἱ τρίτοι διεκδικηταὶ ὀφείλουσι κατὰ τὸ ἄρθρ. 911 νὰ εἰσαγάγωσι τὴν ἀνακοπὴν αὐτῶν εἰς ὀλόκληρον τὸ δικαστήριον, καὶ οὐχὶ εἰς μόνον τὸν πρόεδρον, ὅστις ἀναστολὴν ἀπλῶς τοῦ πλειστηριασμοῦ δικαιοῦται νὰ διατάξῃ ἐνταῦθα (Εὐρετήρ. σ. 772)· ὥστε μόνου τοῦ ὀφειλέτου τὰς ἀντιρρήσεις δύναται νὰ δικάσῃ ὁ πρόεδρος, στρεφόμενος εἴτε εἰς ἀταξίαν τῆς διαδικασίας εἴτε εἰς γενομένην ἤδη πληρωμὴν· καὶ μάλιστα δικάζει ἐνταῦθα κατ' ἐξαιρέσιν περὶ τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ, μὴ ὡς περιορισμένος εἰς τὴν ἀπόφασιν ἀπλῶς περὶ τῆς προόδου ἢ τῆς ἀναστολῆς τοῦ πλειστηριασμοῦ (sur la continuation ou la discontinuation des poursuites)· ὅπερ ἀρκούντως ἐξάγεται ἐκ τῆς ἀγανώσεως τοῦ 910 ἁρθρου «ἐὰν ὁ ὀφειλέτης κάμῃ ἀντιρρήσεις ἔνεκεν ἀταξίας τῆς διαδικασίας, ἔνεκεν γενομένης ἤδη πληρωμῆς κλ., γίνεται ἡ ἐν τοῖς ἁρθροῖς 871 ἐπ. ἐνδιαλαμβανομένη διαδικασία (ἡγουν αἵτησις εἰς τὸν πρόεδρον ἢ ἀνακοπὴ εἰς τὸ δικαστήριον), ἐξακολουθεῖται ὅμως ἐν τοσούτῳ ἡ ἐκτέλεσις, μεχρισότου κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ ἁρθρου 634 ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν .... παραχωρήσῃ ἀναβολὴν (ἡγουν ὑπάρχοντος κινδύνου συχωρεῖ τὸ προσωρινὸν μέτρον τῆς ἀναστολῆς τοῦ πλειστηριασμοῦ)» (ἄλλην γνώμην ἐκφράζει ὁ Chauveau Εὐρετήρ. σελ. 780). Ἀλλὰ βεβαίως ἡ ἀπόφασις τοῦ προέδρου προσωρινὴν ἔχει δύναμιν (σημ. 10 τοῦ § τούτου).

Θεωροῦντες ὅτι ἀπορριμῇ γέγραμ ἀπορριμῇ γέγραμ ἀπορριμῇ γέγραμ
 δι' ὅλ. λ. ἐν ἀπορριμῇ ν. Μ. 280.

Παρά τοῖς εἰρηνοδίκοις^a). *Exeg.* 228a

α') αρμοδιότης.

§ 154. Τῶν εἰρηνοδικῶν ἡ δικαιοδοσία, ὡς ἐξαιρετική,

της πολ. δικονομ. (ιδ. σημ. ὁ τοῦ § τούτου)· ὅπερ ἀναμφίβολον μὲν εἶναι ἐπὶ τῶν θεμάτων τῶν ἄρθ. 621 (ἄρθ. 622), 1008, 1022, 1060, καὶ 1073· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ ἐπὶ τῶν ἐπιλοίπων, διότι τὰ ἄρθα 634—639 ὁρίζουσι τὴν ἐξουσίαν τοῦ προέδρου ἐπὶ πασῶν τῶν ὑπαγομένων εἰς αὐτὸν ὑποθέσεων (ἄρθ. 634) «ἐνώπιον τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν . . . δύναται νὰ γείνη, ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ παρόντι νόμῳ διωρισμένων περιπτώσεων (ὥστε καὶ τῶν περιπτώσεων τούτων ἡ διαδικασία αὐτῇθι κανονίζεται), συζήτησις καὶ νὰ ἐκδοθῇ ἀπόφασις». Τὰ λεχθέντα δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰς πράξεις τοῦ προέδρου, τὰς ἐν τοῖς θέμ. τῶν ἄρθρ. 123, 949 καὶ 994 ἐκδιδομένας. *ἡ δὲ ἐπισημειωθεὶς ἐν τῇ παρόντι ἀπόφασιν*

AA.123

'Ανακοπή τρίτου; Ἐκεῖνοι περὶ ὧν ἡ ἀπόφασις δικάζει δὲν θύναται
ν' ἀνακόψωσιν αὐτήν, καὶ ἂν δὲν ἐκλητεύθουσιν (πολ. 637 ἐδ. 1) τρι-
τοι ὅμως θύναται, νομίζω, κατὰ τὰ ἄρθρ. 89 καὶ 235. Κατὰ τὸν
Chauveau (Carré ζ. 2773 δις) ὁ ἐκ τοιαύτης ἀποφάσεως βλαπτόμενος
τρίτος οφείλει εἰς τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίαν νὰ προσφύγῃ ὑπερ εἰς τὸ
αὐτὸ ἀπολήγει, διότι καὶ ἡ τριτανοκοπή εἰς τὸν πρόεδρον ὑποβάλλεται.

Αίτησις ἀναίρεσεως; Τελεσιδικία, ἕνεκα τῆς προσωρινότητος, δὲν ὑπάρχει εἰς τὰς ἀποφάσεις τῶν προέδρων· ἄρα κατὰ τὸ 812 ἄρθρον δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν. Carré ζ. 2776 πεντ.

KB. 342-314

KST, 69

NA. 72-

4 Ὁ πρόεδρος αὐτός δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπόφασίν του ; Ὁχι, εἶπεν ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 345 τοῦ 55)· ὅπερ ὅμως εἶναι ὀρθὸν ὑπὸ τὸν ἐξῆς περιορισμὸν· ὁ πρόεδρος δι' ἐπελθοῦσαν μεταβολὴν τῶν πραγμάτων δύναται νὰ ἐκδώσῃ ἐναντίαν τῆς προτέρας ἀποφάσεώς του ἀπόφασιν (νόμ. 14 π. 42, 1. νόμ. 14 βασιλ. 9, 3)· quod jussit velutve praetor contrario imperio tollere et remittere licet; de sententia contra· «ὁ κελεύει ἢ κωλύει ὁ πραιτωρ δύναται ἀνατρέπειν, οὐ μὴν ψῆφον οἰκείαν». Γνωμ. Τριβ. ἀποφ. 321, 1. Κρ. 24, 2. Γ. 14, 1. ν. 0.

12) Πολ. 639. Γαλ. 810, 811¹ π. χ. πολ. 1008 ἐδ. 2. Ἄλλως τὸ πρωτότυπον κατατίθεται εἰς τὸ γραφεῖον τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ ἐν τοῖς ἄρθρ. 1066 § 1 ἐδ. 2, 1071 § 8 δὲν συμβαίνει. Carré ζ. 2777. +

α) Πολ. 490, 494-502. Γαλ. 1-47. Βαυαρ Σχ. § 32-34. Βαυαρ
δικ. 3-5. + 2^a ἀφ' ἑξ γγ' ἰδ' Ἀπορίᾳ ἀρῶς καὶ αὐτῆς οἴσε τοῦτο αὐτῶν.
ἐκ τῶν ἐκείνων ἐπ' ἐξέουσ; ὅχι Α Δ. 1517 (1901) Πρωτοβ. 35 σελ. 65

περιορίζεται εἰς ἐκείνας μόνας τὰς διαφοράς, ἃς ὁ νόμος ῥητῶς προσδιώρισεν ὡς τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν· ὁ προσδιορισμὸς δὲ οὗτος βάσιν ἔχει τοῦτο μὲν τὴν σμικρότητα, τοῦτο δὲ τὸ εἶδος τῆς διαφορᾶς· διὰ τοῦτο δικάζουσιν οἱ εἰρηνοδίκαί·

α') ἔνεκα τῆς σμικρότητος, πάσας ^{δρα Ν. ΓΑΠΕ. 1911 27} τὰς προσωπικὰς ^{27.0.2} (οὐδὲ τῶν ἐμπορικῶν ἐξαιρουμένων) καὶ τὰς περὶ κινητῶν ἐμπραγμάτων ἀγωγὰς², τὰς μὴ ὑπερβαίνουσας τὴν ἀξίαν

Γ' ἀνακοινῶν 1) Ἐκτός τινων ἐξαιρέσεων π. χ. Ὁργ. 242. 2) Ὁ νόμος λέγει ἀπὲρ ὅλων τῶν προσωπικῶν καὶ τῶν περὶ κινητῶν κτημάτων ἀγωγῶν, παραλαβὴν τὴν ἔκφρασιν ταύτην ἐκ τῆς γαλλ. νομοθεσίας. Τὸ ἄρθρ. 9 τοῦ ἀπὸ 24 αὐγ. 1790 νόμου φέρει le juge de paix . . . connaîtra, de toutes les causes purement personnelles et mobilières (Boncenne A', 279. Dalloz Comp. des trib. de paix 30e p. 13 σημ. 1)· ὁμοίως καὶ τὸ 2 ἄρθρον τῆς γαλλ. δικονομίας en matière purement personnelle ou mobilière· περιλαμβάνει δὲ δύο περιπτώσεις· α') ἀγωγὰς προσωπικὰς (τὸ ἐπὶ ἀγωγῆς προσωπικῆς ἀναφυόμενον προδικαστικῶς ζήτημα ἐμπραγμάτων δικαίου ἀκινήτου ἐξαιρεῖται τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ εἰρηνοδίκου (Dalloz ἀρ. 31)· β') ἀγωγὰς περὶ κινητῶν. Περὶ τῆς πρώτης περιπτώσεως ἔπρεπε, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ῥωμ. δικ. σκεπτόμενοι, νὰ εἰπωμεν ὅτι τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ εἰρηνοδίκου εἰσὶ καὶ αἱ περὶ ἀκινήτων προσωπικαὶ ἀγωγαὶ μέχρι τῶν 300 δραχ. ἀλλ' ὁ περὶ μεταγραφῆς νόμος (ἄρθ. 4) ἐτροποποίησεν αὐτὰς κατὰ τοῦτο, ὅτι ἐπὶ πωλήσεως ἢ ἄλλης ἐνοχικῆς συμβάσεως, ἀντικείμενον ἐχούσης μεταβιβάσιν ἀκινήτου, ἀποβαίνει σχεδὸν περιττὸν νὰ αἰτηθῇ δικαστικῶς ἡ παράδοσις τοῦ ἀκινήτου· ἐπομένως ἐφαρμόζεται πλέον ἡ διάταξις τῆς πολ. δικον. μόνον ἐπὶ τῶν προγενεστέρων τοῦ νόμου τῆς μεταγραφῆς σχέσεων καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ ἄλλων αἰτιῶν (π. χ. μισθώσεως) ἀγωγῶν περὶ ἀκινήτων· ὥστε αἱ προσωπικαὶ ἀγωγαὶ τοῦ νόμου περιορίζονται τὸ πλεῖστον μόνον εἰς κινητὰ (Carré Compét. 5', 23. Procéd. A', 46. Dalloz action ἀρ. 79). Σημειωτέον δὲ ὅτι καὶ τὰς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν δίκας μέχρι τῆς αὐτῆς ποσότητος εἰσὶν ἀρμόδια νὰ δικάσωσι τὰ εἰρηνοδικεῖα (Πολ. 873· οἱ γὰλ. συγγραφεῖς, δι' ἔλλειψιν ῥητῆς διατάξεως, παραδέχονται τὸ ἐναντίον. Boitard B', 68. Boncenne A', 272. Dal. ἀρ. 335), ὡς καὶ τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις μέχρι τῶν 300 δραχμῶν (ἰδ. νόμ. τῆς 1. φεβρ. 1838 περὶ τροπολ.

Ἡ εἰρηνοδικεὶα κρῖναι καὶ τὰς ἀγωγὰς ἐνφύσεως ἀμφοτέρων αὐτῶν αὐτῶν ἀκινήτων περιουσιῶν ἢ ἀκινήτων ἀκινήτων ἀκινήτων 1592

† ἀρμοδιότης ἐπ' αὐτῶν ἐγγράφῳ
ἐγ. αἰθ. 2 (15 (901)); 69 (902)

† Προβλεπόμενα
νὰ ἀνέλθωσι ἐν
τῷ αὐτῷ ἐγρ. 10-
Coutia K5726
KE 35

484 § 154. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — BIBAION B'. KE 35

† 98 f. 45 c. 26

τῶν 600 δραχμῶν³.†

β') ἐνεκα τοῦ εἶδους τῆς ὑποθέσεως, μὴ ἐξεταζομένης
τῆς ἀξίας, τὰς ἐν τῷ 490 ἄρθρ. ἀπαριθμουμένας διαφοράς

ΚΒ. 261
ΠΑ. 552

1) περὶ μετακινήσεως ὁρίων, περὶ βλάβης α') γενομέ-
νης εἰς δένδρα, ἀμπέλους, καρποὺς ἀγρῶν καὶ κήπων, αἰ-
μασίας, τάφρους καὶ ἄλλους περιβόλους, τῇ β') προξενηθεί-
σης δι' ἀροτριάσεως, ἀμαξηλασίας, ἀμητοῦ, χιλοτομίας,

γίας τοῦ ἄρθρ. 490 ἐδ. 1 καὶ § 1 τῆς πολ. δικονομίας)· ὅτε ἐφαρμό-
ζουσι καὶ αὐτὰ τὰ ἄρθρ. 729—734. 735 ἐδ. 1 (τὴν ἐξουσίαν ταύτην
δὲν ἔχουσιν ἐν Γαλλίᾳ τὰ εἰρηνοδικοῦ· ἐπὶ τῆς συζητήσεως τοῦ νό-
μου τοῦ 1838 ἐν τῇ ἀνω βουλῇ ἐγένετο τοιαύτη πρότασις, ἀλλ' ἀπερ-
ρίφθη. Dalloz ἄρ. 22). Ἡ δευτέρα περίπτωσις, ἥτοι τῶν περὶ κινήτων
ἀγωγῶν, ἀναφέρεται εἰς τὰς ἐμπραγμάτους ἀπαιτήσεις, ὡς ἐκ τοῦ
συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 490 καὶ 530 συνάγεται. Ὁ 2 § τοῦ 530 ἄρ-
θρου ἀναφέρει μόνον τὰς περὶ ἀκινήτων ἐμπραγμάτους ἀγωγὰς· ἄρα
ἡ ἐν τῷ 1 § αὐτοῦ ἔκφρασις «περὶ προσωπικῶν καὶ εἰς κινήτὰ πράγ-
ματα ἀναγομένων ἀγωγῶν» συμπεριλαμβάνει καὶ τὰς περὶ κινήτων
ἐμπραγμάτους. Carré Compét. σ. 35. Dalloz Compét. des. trib. de
paix ἄρ. 17. Berriat σ. 37 σημ. 41.

3) Πῶς ὁρίζεται ἡ ἀρμοδιότης ὅταν ἐνῶνται πολλαὶ ἀγωγαὶ ὁρ.
κατωτ. § 231 σημ. 9 καὶ ΑΠ. 4 τοῦ 54. Ἰδίως τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ
εἰρηνοδικοῦ ὁρίζει τὸ μέγεθος τῆς αἰτήσεως, περὶ ἧς οὗτος καλεῖται νὰ
δικάσῃ· ὅθεν δύναται νὰ δικάσῃ αἰτήσιν 300 δραχμῶν λείψανον οὐσαν
ἀνωτέρας ποσότητος, ἢ αἰτήσιν 400 δραχμῶν, περιορισθεῖσαν κατόπιν
εἰς 300 (ΑΠ. 400 τοῦ 65) ἢ ἧς τὰς 100 ἀνεγνώρισεν ὁ ἐναγόμενος
(Dalloz ἄρ. 35. 36. 40. 41). Ἐὰν ὁ ἐνάγων τὴν ἐκ 500 δραχμῶν
ἀπαίτησιν τοῦ διαιρέσῃ εἰς δύο καὶ αἰτήσῃ δικαστικῶς μόνον τὰς
300, εἰ μὲν ἀμφισβητηθῇ ἡ βάσις εἴτε ὁ τίτλος τῆς τοιαύτης ἀπαιτή-
σεως, ὁ εἰρηνοδίκης εἶναι ἀναρμόδιος ν' ἀποφανθῇ, διότι ἡ ἀπόφασις
αὐτοῦ ἤθελεν ἀποτελεῖ τελεσιδικίαν διὰ τὴν ὅλην ἀπαίτησιν μὴ ἀμφι-
σβητουμένης ὅμως τῆς βάσεως τῆς ἀπαιτήσεως, ὁ εἰρηνοδίκης εἶναι
ἀρμόδιος (Dalloz ἄρ. 37). Μὴ οὖσης ὠρισμένης τῆς ἀξίας (π. χ. ἵππος)
καὶ ἀμφισβητούμενης διατάσσει ὁ εἰρηνοδίκης ἀπόδειξιν (ΑΠ. 191 τοῦ
53). Ὅι Γάλλοι διαφωνοῦσι (Dalloz ἄρ. 45. 46. 58)· ἀλλ' αἱ περὶ προ-
σωπικῆς κρατήσεως ἐριδες, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾔνοι τὸ ποσόν, δι' ὃ
ἐνεργήθῃ ἡ κράτησις, εἰσὶ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν πρωτοδικῶν (ΑΠ.
379 τοῦ 55).

+ ἀρμόδιος τὸ πρῶτον ἡ ἀνω βουλὴ ἀφ' ἧς ἀρμόδιον ἐξουσιοδοτεῖται μὴ
διαφέρει εἰς ἀγωγῶν ἐκφύσιν ὅτι ἐπὶ τῇ ἐκείνῃ καὶ νὰ κρίνῃ. (ἐργασίαν φρ.)

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βερόιας

Οερισμοῦ, βοσκήs θρεμματάων, / τρυγητοῦ καὶ τῶν τοιού-
των⁴. Ἐν ταῖς δίκαις ὁμῶς ταύταις δὲν δύνανται νὰ ἐξε-
τασθῶσι δικαιώματα εἴτε ἐμπράγματα εἴτε προσωπικά⁵.

4) Ἄπαντα τὰ θέματα τῆς βλάβης, τὰ ἐνταῦθα καταριθμούμενα ἐλήφθησαν ἐκ τοῦ Βαυχρικοῦ Σχ. (§ 32. g, h, i)· ὑπάρχει δὲ καὶ ἐν-
ταῦθα καὶ ἐν τῷ 4 § τοῦ 490 ἄρθρου τῆς ἡμετέρας δικονομίας κακὴ
τῶν λέξεων τοποθέτησις «περὶ βλάβης ἢ μετακινήσεως τῶν ὀρίων.....»
πρέπει νὰ μετατεθῶσι δηλ. αἱ λέξεις αὗται καὶ νὰ διορθωθῇ τὸ ἐπό-
μενον «γενομένης διὰ τῆς ἐν τῷ γεωργεῖν καὶ ἀμαξηλατεῖν παρεκβά-
σεως»· ὥστε ὁ § νὰ ἔχῃ οὕτω· «περὶ μετακινήσεως ὀρίων ἢ βλάβης,
γενομένης δι' ἀροτριάσεως ἀμαξηλασίας, ἀμῆτου κλπ.»· ἡ διόρθωσις δὲ
αὕτη ἐγένετο ἤδη ἐν τῷ βαυχρ. νόμῳ τῆς 17 νοεμβρ. 1837 (§ 1, 7)·
τῷ ἐπιγραφομένῳ von dem Verfahren in Untergerichten.

Ἀμνητὸς καὶ θερισμὸς εἰσι λέξεις παρὰ τοῖς ἀρχαίοις σχεδὸν συνώ-
νυμοι· ὁ νομοθέτης τῆς δικονομίας ἡμῶν ἐννοεῖ ἀμνητὸν γενικώτερόν
τι, ἥτοι ἀποτομὴν σπαρτῶν ὅτεδήποτε γινομένην· τρυγητὸς ἐστὶν οὐ
μόνον τῶν ἀμπελίνων καρπῶν ἀλλὰ καὶ παντὸς εἶδους ὀπώρας ἢ συλ-
λογή. Ἡ βλάβη εἰς λειβάδιον ὑπὸ ζῶων γενομένη εἶναι, ὡς εἶπεν ὁ
ἄρειος Πάγος (ἀπ. 226 τοῦ 51), βλάβη εἰς καρποὺς ἀγρῶν· διότι καὶ
τὸ χόρτον, εἶπε, καρπὸς εἶναι· ἀγροῦ· ἀλλ' ὀρθότερον ὑπάγεται ἡ τοι-
αυτὴ βλάβη εἰς τὸν § 4 τοῦ 490 ἄρθρου «βοσκήs θρεμματάων» (ΑΠ.
227 τοῦ 58). Ἡ βλάβη τῶν καρπῶν, ἡ γενομένη πρὸ τῆς ἀποχωρί-
σεως αὐτῶν, ὑπάγεται εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα (Barth A', 188. 5).

Αἱ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀνάλογοι διατάξεις τῆς γαλ. νομο-
θεσίας (ἀρ. 10 τοῦ νόμ. 24 αὐγ. 1790) φέρουσι il connaitra de même
(ὁ εἰρηνοδικὴς) 1) des actions pour dommages faits, soit par les
hommes, soit par les animaux, aux champs, fruits et recoltes (ἴδε
εἰδικωτέρων τούτων ἀπαρίθμησιν παρὰ Carré Compét. σ. 57). 2) des
deplacements de bornes, des usurpations de terre, arbres, haies,
fossés et autres clôtures. Dalloz ἀρ. 105.

Περὶ τῆς κατὰ τόπον ἀρμοδιότητος τοῦ εἰρηνοδικεῖου ἐπὶ τῶν ἀγω-
γῶν τούτων ὁρ. ἄνωτ. § 41.

5) Πᾶσαι αἱ δίκαι, περὶ ὧν ἐνταῦθα πρόκειται, δύνανται νὰ γεννή-
σωσι ζητήματα κυριότητος (π. χ. ὁ ἐναγόμενος ἀρνεῖται· ὅτι ὁ ἐνά-
γων εἶναι κύριος τοῦ ἀγροῦ, ἐφ' οὗ ἡ βόσκησις ἐγένετο, ἢ προτείνει ὅτι
ἔχει τὴν ἐπικαρπίαν αὐτοῦ) ἢ ἄλλων ἐμπραγμάτων, εἴτε προσωπικῶν
δικαιωμάτων. Δύνανται νὰ ἐξετάσῃ καὶ ταῦτα ὁ εἰρηνοδικὴς; Οἱ συγ-
γραφεῖς ἀπαντῶσιν, ὅχι· μόνον πῶσις ζημία καὶ ὑπὸ τίτῳς ἐπράχθη,

+ καὶ ἐπὶ μεταβολῇ εἰς ἀποβύσσιν διαταρξάντων καὶ ἐπιβαλόντων μεταβολῶν αἰσθητῶν
καὶ ὑπεραυξαντῶν τὰ φῶτα χωρὶς ὑπερρῆγεία. ΚΒ. 116. ΚΗ. 495

§ 154. — ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΕΙΡΗΝΟΔΙΚΕΙΟΙΣ 487

τος 7· περί τῶν ἐμποδίων ἢ μεταβολῶν, τῶν γενομένων εἰς
ὕδραγωγεία, ποτιστικὰς παρασκευὰς καὶ ἐκροὰς 8.

3) περί προσωρινῶν μέτρων εἰς παντὸς εἶδους διενέξεις 14 422
περί νομῆς 8· διότι ὀριστικῶς δικάζουσι τὰς διαφορὰς ταύ-
τας τὰ πρωτοδικεῖα. + ὁ γ' 17 Γ 42 19/11-Τ. 18 ε 29.

17.138 (48.7) καὶ ΚΒ. 69.

Θέλει εὐρεθῇ ὁ ἰδιώτης εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ εἰρηνο-
δικεῖον. Πρβ. καὶ Reinhard ἐν τῷ 'Αρχεῖῳ ἀστ. Πρ. ΑΒ' 199.

7) Τὸ ῥέον ὕδωρ καλεῖται εἰδικώτερον ποταμός, ῥύαξ, χεῖμαρρος ΚΑ. 43, 241
κατὰ τὸν ἰσχύοντα νόμον (περί διακρ. κτημ. ἀρθρ. 15) οἱ πλώϊμοι ΚΒ. 75
ποταμοὶ εἰσι δημόσιον κτῆμα καὶ δύνανται νὰ ἐπιβληθῶσι περιορισμοὶ
περί τὴν χρῆσιν αὐτῶν χάριν τοῦ καθολικωτέρου συμφέροντος, πρὸς ὃ
οἱ ποταμοὶ οὗτοι δύνανται νὰ ᾔναι χρησιμώτεροι τῇ κοινῇ (π. χ.
πρὸς ναυτιλίαν, κίνησιν μηχανῶν κλπ.). 'Επὶ παντὸς ῥέοντος ὕδατος,
καὶ αὐτῶν τῶν δημοσίων ποταμῶν μὴ ἐξαιρουμένων, ἐφαρμόζονται ἐν
γένει αἱ ἐξῆς ἀρχαὶ ἐκ τῆς ἰδιότητος αὐτοῦ τῆς ῥευστικῆς οὕτως εἰπεῖν
πηγάζουσαι (Κορί ἐν τῷ 'Αρχεῖῳ κλπ. ΚΗ', 38. Schwab αὐτ. Α',
20) α') δύνανται πᾶς τις ν' ἀντλήσῃ ἐξ αὐτοῦ ὅσον θέλει καὶ χρειά-
ζεται ὕδωρ, ἐὰν δ' ἔχῃ κτῆματα παρακείμενα, καὶ νὰ μεταχειρισθῇ
τὸ ἀναγκαῖον πρὸς ἀρδευσιν αὐτῶν ἢ νὰ ἐγείρῃ ὑδρόμυλον (νόμ. 10
κώδ. 3, 34. νόμ. 2 π. 43, 21. νόμ. 1 § 14, 15, π. 39, 3. Κορί σ.
44) β') οἱ ἔνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ ποταμοῦ κεκτημένοι ἄγρους δύνανται νὰ
μεταχειρισθῶσι πρὸς τὸν αὐτὸν καὶ οὗτοι σκοπὸν τὸ ὕδωρ, ἀλλ' ἐξίσου
ἀμφοτέροι γ') ὁ κύριος τοῦ ἄγρου, ἐν ᾧ πηγάζει ὕδωρ, δύνανται νὰ
ἰδιοποιηθῇ ὅσον ἐξ αὐτοῦ δυνηθῇ ὅπωςδήποτε νὰ κατάρχη (νόμ. 6 κώδ.
3, 34. Κορί σ. 41 σημ. 12). Πρβ. καὶ Demol. ΙΑ', 147. Στοιχ. ἀστ.
δικ. § 26 σημ. 8, δ', σημ. 12. § 116 σημ. 18.

Αἱ ἀρχαὶ αὗται κανονίζουσιν ἐν γένει τὰ περί τῆς χρήσεως τῶν ῥεόν-
των ὑδάτων· ἀλλ' οἱ εἰρηνοδικοὶ εἰσὶν ἀρμόδιοι νὰ κρίνωσι τὰς περὶ
τούτου διενέξεις, μόνον ἐὰν ὁ ἐνάγων στηρίξῃ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ εἰς
τομὴν + (ΑΠ. 72 τοῦ 54, 148 τοῦ 56, 118 τοῦ 57. Carré Compét.
σ. 74). + ὁ γ' 17 Γ 42 19/11-Τ. 18 ε 29. ΚΑ. 43, 241

8) Carré αὐτ. σ. 77 σημ. 2. Barth § 89, 6. Μεταβολαί, οὐχὶ
μετακινήσεις τῶν ὑδραγωγείων κλ. εἰσι τῆς ἀρμοδιότητος τῶν εἰρη-
νοδικῶν. Μείζων ἢ χεῖμαρρος· ὁ ἰδιώτης ἀρμόδιος Πρωτοδικεῖον ΚΒ. 334

9) Ὁ νόμος λέγει ὁ εἰρηνοδίκης δύνανται νὰ διατάξῃ προσωρινὰ μέ-
τρα εἰς παντὸς εἶδους διενέξεις περί νομῆς· ὥστε ἡ ἀρμοδιότης αὐ-
τοῦ ὁρίζεται ἀπλῶς ἐκ τῆς προσωρινότητος τοῦ μέτρου, ὅπερ διατάττει

καὶ ὑπερβύσσιν ἐπὶ πρῶτον εἰς ἀγῶνι περί νομῆς, ἐπὶ ἑπομένῳ ἀρμόδιος εἰς
προσωρινὰ μέτρα. ΚΖ. 138.

ἐπὶ ἑπομένῳ εἰς ἀγῶνι περί νομῆς. ΚΒ. 384

καὶ ἐπὶ τῶν ὁρίων ἐπὶ τῶν ὁρίων δὲν αὐτὰ χωρὶς ὕδατος. γ' 17 Γ 42 19/11-Τ. 18 ε 29 ΚΒ. 522

καὶ ἐπὶ τῶν ὁρίων χωρὶς ὕδατος ὡς ὑπερβύσσιν ἐπὶ ΚΑ. 16.

ἀπὸ τὸ Κεντρικὸν ἐπὶ τῶν ὁρίων Βέροιας

Ἀρχὴν χρὴ εἶναι ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἀγῶνι περί νομῆς· ΚΕ. 425
ῥέον ὕδωρ ἀρμόδιος εἰρηνοδίκης· Πρωτοδ. Α. 502-508 ΑΑ. 278-295
ἀρμόδιος εἰρηνοδίκης δι' ὁρίων ἀγῶνι περί νομῆς ΑΑ. 487. ΑΒ. 241

Α. 502-508

+ ΚΕ. 246

Α. 502-508

ΑΑ. 278-295

ΑΒ. 241

ΚΑ. 43, 241

ΚΒ. 75

ΚΗ. 38

ΚΑ. 43, 241

ΚΒ. 334

ΚΒ. 384

ΚΒ. 522

ΚΑ. 16

4) περί διατηρήσεως τῆς κατ' οἶκον ἡσυχίας καὶ τάξεως ¹⁰.

καὶ περιλαμβάνει πᾶσαν διαταράξεως τῆς νομῆς πρᾶξιν· ἡ προσωρινότης δὲ αὕτη ὑπάρχει εἴτε ἐν τῇ φύσει αὐτῇ τοῦ διαταττομένου μέτρου (π. χ. ἀπαγόρευσις πράξεώς τινος ἀροτριάσεως τοῦ ἀγροῦ) εἴτε ἐν τῇ διαρκείᾳ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀποφάσεως· π. χ. φιλονεικίας ὑπαρχούσης περί τῆς νομῆς ἀγροῦ τινος, ὁ εἰρηνοδίκης ἐπιδικάζει αὐτήν ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὸν ἀποδεικνύοντα τὴν νεωτέραν ἀνεπίληπτον νομῆς πρᾶξιν (possessorium summariissimum. κατωτ. § 183 σημ. α'). Ἄλλ' ἐκβολῆς ἀπὸ τῆς νομῆς ἐπελθούσης, παύει τοῦ εἰρηνοδίκου ἡ ἀρμοδιότης, καθότι τότε διατελεῖ ἐν τῇ νομῇ ἀνεγνωρισμένως πλέον ὁ ἐναγόμενος, ἐπομένως δὲν χωρεῖ προσωρινὸν μέτρον, ἐκτὸς ἂν ἐπικηται κίνδυνος ἐπαναλήψεως βιαιοπραγιῶν. Ὅτι ἀμφοτέρω ταῦτα εἶναι ἀρμόδιος νὰ διατάξῃ ὁ εἰρηνοδίκης, ἥτοι καὶ τὴν νομὴν νὰ ἐπιδικάσῃ προσωρινῶς τῷ ἐτέρῳ τῶν διαφερομένων καὶ ἐπὶ ἐκβολῆς ν' ἀποφαίσῃ τὰ δέοντα, ὅταν ἐπικηται κίνδυνος ἐπαναλήψεως τῶν βιαιοπραγιῶν, ἐδήλωσε σαφῶς ὁ νομοθέτης ἐν οἷς ἀποφαίνεται (ἄρθρ. 490

§ 6) ἀρμόδιον τὸν εἰρηνοδίκην νὰ διατάσῃ προσωρινὰ μέτρα «εἰς παρτὸς εἶδους περί διακατοχῆς ἐριδας»· ὅπερ ἐστὶ παραφραζόμενον πᾶσαν διένεξιν, ἀντικείμενον ἔχουσιν τὴν νομὴν, εἶναι ἀρμόδιος νὰ διατάξῃ ὁ εἰρηνοδίκης ὡς εἶναι καὶ ὁ πρωτοδίκης· διαφέρει δὲ τοῦ ἐνὸς δικαστοῦ ἡ ἐξουσία τῆς τοῦ ἐτέρου κατὰ τοῦτο μόνον, ὅτι ἡ ἀπόφασις τοῦ εἰρηνοδίκου ἔχει προσωρινὸν μόνον ἀποτέλεσμα, ἐνῷ ἡ τοῦ πρωτοδίκου ἔχει ὀριστικόν· ὅθεν τὰ ἐν λόγῳ δύο θέματα, ὡς ἀποτελοῦντα βεβαίως διένεξιν περί νομῆς, εἰσὶ τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ εἰρηνοδίκου. Στοιχ. ἀστ. δικ. § 112 σημ. 4. Παπαρρηγ. Ζ' § 161 § 125.

10) Ἡ διάταξις αὕτη εὐρίσκεται ἀπαράλλακτος καὶ ἐν τῷ Βαυαρ. Σχεδ. τοῦ 1831 (§ 32, β')· τὸ σχέδιον τοῦ 1827 παραλλάσσει ὀλίγον (§ 373, 2, β'· «ἐριδας, τὴν οἰκιακὴν ἡσυχίαν καὶ τάξιν τῶν οἰκογενειῶν ἀφωρώσας»)· ἐν τῇ αἰτιολογικῇ δὲ αὐτοῦ ἐκθέσει (σελ. 233) ἀναγινώσκονται ταῦτα· «ἡ διαφορὰ πρέπει νὰ ὑπάρχῃ μεταξὺ μελῶν οἰκογενείας, διατελούντων πρὸς ἀλλήλα ἐν οἰκιακῷ δεσμῷ—ἡ πολιτεία περί πολλοῦ ποιουμένη κατὰ πάντα τρόπον τὴν οἰκιακὴν εἰρήνην καὶ ὁμόνοιαν, ὀφείλει νὰ μὴ ἀνέχῃται τὴν ὑπαρξιν μακροχρονίων δικῶν μεταξὺ τῶν συζώντων μελῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας»· ὅθεν ἐπεται ὅτι ἐκεῖνα μεταξὺ τῶν συζώντων μελῶν τῆς αὐτῆς οἰκογενείας αἱ δίκαι ὑπάγονται εἰς τοὺς εἰρηνοδικάς, ὧν ἡ κατάπαυσις συντείνει πρὸς διατήρησιν τῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰρήνης καὶ τάξεως· π. χ. περί διχτροφῆς,

MA 477

KA

KB

KT

ΚΑ. 69. 149
ΚΒ. 17. 290
ΚΔ. 188
Π. 464

6) μεταξύ ἐκμισθωτῶν καὶ μισθωτῶν πραγμάτων¹⁵ περὶ τοῦ μισθώματος¹⁶ ἢ περὶ ἐπιχειρητέων ἐπισκευῶν εἰς τὸ μισθιον πρᾶγμα, τὰς ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς μισθώσεως προερχομένας¹⁶. ΚΒ. 17. 290-291

ἡμερὴ ἐπομένως ἀφ' ἡμερῶν ἐκδοθέντων ἐκδόσεων τῶν ἐκδόσεων ΚΔ. 188. 189. 190. 191. 192. 193. 194. 195. 196. 197. 198. 199. 200. 201. 202. 203. 204. 205. 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. 222. 223. 224. 225. 226. 227. 228. 229. 230. 231. 232. 233. 234. 235. 236. 237. 238. 239. 240. 241. 242. 243. 244. 245. 246. 247. 248. 249. 250. 251. 252. 253. 254. 255. 256. 257. 258. 259. 260. 261. 262. 263. 264. 265. 266. 267. 268. 269. 270. 271. 272. 273. 274. 275. 276. 277. 278. 279. 280. 281. 282. 283. 284. 285. 286. 287. 288. 289. 290. 291. 292. 293. 294. 295. 296. 297. 298. 299. 300. 301. 302. 303. 304. 305. 306. 307. 308. 309. 310. 311. 312. 313. 314. 315. 316. 317. 318. 319. 320. 321. 322. 323. 324. 325. 326. 327. 328. 329. 330. 331. 332. 333. 334. 335. 336. 337. 338. 339. 340. 341. 342. 343. 344. 345. 346. 347. 348. 349. 350. 351. 352. 353. 354. 355. 356. 357. 358. 359. 360. 361. 362. 363. 364. 365. 366. 367. 368. 369. 370. 371. 372. 373. 374. 375. 376. 377. 378. 379. 380. 381. 382. 383. 384. 385. 386. 387. 388. 389. 390. 391. 392. 393. 394. 395. 396. 397. 398. 399. 400. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 411. 412. 413. 414. 415. 416. 417. 418. 419. 420. 421. 422. 423. 424. 425. 426. 427. 428. 429. 430. 431. 432. 433. 434. 435. 436. 437. 438. 439. 440. 441. 442. 443. 444. 445. 446. 447. 448. 449. 450. 451. 452. 453. 454. 455. 456. 457. 458. 459. 460. 461. 462. 463. 464. 465. 466. 467. 468. 469. 470. 471. 472. 473. 474. 475. 476. 477. 478. 479. 480. 481. 482. 483. 484. 485. 486. 487. 488. 489. 490. 491. 492. 493. 494. 495. 496. 497. 498. 499. 500. 501. 502. 503. 504. 505. 506. 507. 508. 509. 510. 511. 512. 513. 514. 515. 516. 517. 518. 519. 520. 521. 522. 523. 524. 525. 526. 527. 528. 529. 530. 531. 532. 533. 534. 535. 536. 537. 538. 539. 540. 541. 542. 543. 544. 545. 546. 547. 548. 549. 550. 551. 552. 553. 554. 555. 556. 557. 558. 559. 560. 561. 562. 563. 564. 565. 566. 567. 568. 569. 570. 571. 572. 573. 574. 575. 576. 577. 578. 579. 580. 581. 582. 583. 584. 585. 586. 587. 588. 589. 590. 591. 592. 593. 594. 595. 596. 597. 598. 599. 600. 601. 602. 603. 604. 605. 606. 607. 608. 609. 610. 611. 612. 613. 614. 615. 616. 617. 618. 619. 620. 621. 622. 623. 624. 625. 626. 627. 628. 629. 630. 631. 632. 633. 634. 635. 636. 637. 638. 639. 640. 641. 642. 643. 644. 645. 646. 647. 648. 649. 650. 651. 652. 653. 654. 655. 656. 657. 658. 659. 660. 661. 662. 663. 664. 665. 666. 667. 668. 669. 670. 671. 672. 673. 674. 675. 676. 677. 678. 679. 680. 681. 682. 683. 684. 685. 686. 687. 688. 689. 690. 691. 692. 693. 694. 695. 696. 697. 698. 699. 700. 701. 702. 703. 704. 705. 706. 707. 708. 709. 710. 711. 712. 713. 714. 715. 716. 717. 718. 719. 720. 721. 722. 723. 724. 725. 726. 727. 728. 729. 730. 731. 732. 733. 734. 735. 736. 737. 738. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 745. 746. 747. 748. 749. 750. 751. 752. 753. 754. 755. 756. 757. 758. 759. 760. 761. 762. 763. 764. 765. 766. 767. 768. 769. 770. 771. 772. 773. 774. 775. 776. 777. 778. 779. 780. 781. 782. 783. 784. 785. 786. 787. 788. 789. 790. 791. 792. 793. 794. 795. 796. 797. 798. 799. 800. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. 811. 812. 813. 814. 815. 816. 817. 818. 819. 820. 821. 822. 823. 824. 825. 826. 827. 828. 829. 830. 831. 832. 833. 834. 835. 836. 837. 838. 839. 840. 841. 842. 843. 844. 845. 846. 847. 848. 849. 850. 851. 852. 853. 854. 855. 856. 857. 858. 859. 860. 861. 862. 863. 864. 865. 866. 867. 868. 869. 870. 871. 872. 873. 874. 875. 876. 877. 878. 879. 880. 881. 882. 883. 884. 885. 886. 887. 888. 889. 890. 891. 892. 893. 894. 895. 896. 897. 898. 899. 900. 901. 902. 903. 904. 905. 906. 907. 908. 909. 910. 911. 912. 913. 914. 915. 916. 917. 918. 919. 920. 921. 922. 923. 924. 925. 926. 927. 928. 929. 930. 931. 932. 933. 934. 935. 936. 937. 938. 939. 940. 941. 942. 943. 944. 945. 946. 947. 948. 949. 950. 951. 952. 953. 954. 955. 956. 957. 958. 959. 960. 961. 962. 963. 964. 965. 966. 967. 968. 969. 970. 971. 972. 973. 974. 975. 976. 977. 978. 979. 980. 981. 982. 983. 984. 985. 986. 987. 988. 989. 990. 991. 992. 993. 994. 995. 996. 997. 998. 999. 1000.

15) Αἱ λέξεις «μεταξύ ἐνοικιαζόντων καὶ ἐνοικιαστῶν» τοῦ νόμου ἔχουσι πλατυτέραν ἔννοιαν, περιλαμβάνουσαι τὰς μισθώσεις οὐ μόνον οἰκιῶν ἀλλὰ παντὸς πράγματος—locatio conductio rerum· ἡ ἀνάγκωσις τοῦ γερμανικοῦ κειμένου οὐδεμίαν ἀφίνει περὶ τοῦτου ἀμφιβολίαν· ἡ νεωτέρα νομοθεσία τῆς Βαυαρίας (νόμ. τοῦ 1837, δικον. 6 § 1) περιώρισε τὴν ἔκφρασιν εἰς μισθώσεις οἰκιῶν ἢ ἐτέρων πρὸς τοποθέτησιν πραγμάτων χώρων (Seuffert's Comm. B', 18)· δύο δὲ ἀπαιτήσεις μόνον, ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς μισθώσεως πηγάζουσιν, ἀνήκουσιν εἰς τοὺς εἰρηνοδίκας (περὶ τῶν ὡς πρὸς τοῦτο διατάξεων τοῦ νέου νόμου τοῦ 1838 τῆς Γαλλίας ὅρ. Dalloz ἄρ. 51 ἐπ.), ἡ περὶ πληρωμῆς τοῦ μισθώματος ἐκ μέρους τοῦ ἐκμισθωτοῦ, καὶ ἡ περὶ ἐπιχειρητέας (α) ἐπισκευῆς ἐκ μέρους τοῦ μισθωτοῦ ἢ τοῦ ἐκμισθωτοῦ (ὑπάρχουσι π. χ. ἐλλείψεις εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὁ ἐνοικητὴρ ἀπαιτεῖ τὴν διόρθωσιν, ἢ ὁ ἐνοικητὴρ ἐπροξένησε ζημίας εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ὁ οἰκοδεσπότης αἰτεῖ τὴν ἐπισκευὴν αὐτῶν). — Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία ὑποβάλλει εἰς τὴν τῶν εἰρηνοδικῶν ἀρμοδιότητα les reparations locatives, ἤγουν τὰς ἐπιβαρυνούσας τὸν μισθωτὴν ἐπισκευάς, ἃς ὁ κώδιξ καὶ προχείρου συντηρήσεως ἐπισκευὰς ὀνομάζει καὶ ἀπαριθμεῖ ἐν τῷ 1754 ἄρθρῳ. Dalloz ἄρ. 138 ἐπ.

16) Ὅθεν δὲν ἀνήκει ἐνταῦθα ἀπαιτήσεις μισθώματος, μὴ στηριζομένη εἰς συναλλάγμα μισθώσεως, ἀλλ' εἰς ἐποχὴν μετὰ τὸ πέρασ αὐτοῦ ἀναφερομένη (ΑΠ. 243 τοῦ 54). Ἐκ τῆς περικοπῆς τοῦ ἄρθ. 3 § 4

(α) Μὴ ὀρίζοντος τοῦ νόμου παρὰ τίνας ἐπιχειρητέας τῆς ἐπισκευῆς, ὀρθότερον εἶναι νὰ ἐκληφθῇ ἡ λέξις ἐν τῇ πλατυτέρᾳ αὐτῆς ἐκδοχῇ (Στοιχ. ἄστ. δικ. § 9 σημ. 8).

Διὰ τὰς ἀποφασίσεις διὰ τὴν ἐκδοχὴν καὶ τὴν ἐκδοχὴν μισθώσεως ὅπως ἐφ' ἡμῶν
Πρὸς διὰ τὴν ἐκδοχὴν καὶ τὴν ἐκδοχὴν μισθώσεως ὅπως ἐφ' ἡμῶν
ΚΒ. 184
ΚΓ. 232
ΚΔ. 188
ΚΕ. 40

7) τὰς ἐπὶ ἐμπορικῶν πανηγύρεων καὶ ἀγορῶν ἐγχειρο-
μέναις¹⁷.

8) τῶν ὁδοιπόρων πρὸς ξενοδόχους, ἀμαξηλάτας καὶ
χειροτέχνας περὶ τῶν ἐπὶ τῆς ὁδοιπορίας γεννηθεισῶν ἀπαι-
τήσεων διὰ τροφήν, ἀγώγιον ἢ ἐργασίαν¹⁸.

τῆς γαλ. δικονομίας des indemnités pretendues par le fermier ou locataire, pour non-jouissance, lorsque le droit ne sera pas contesté παρὰσυνθέντα ἄλλοτε ἴσως τὰ ἑλληνικὰ δικαστήρια ἐνόμισαν, ὅτι ἡ ἀρμοδιότης τοῦ εἰρηνοδικείου παύει ἅμα ἡ μίσθωσις ἀμφισβητηθῇ παρὰ τοῦ ἐναγομένου (Εὐρετήρ. Δ', 404. β'). ἄλλ' ἐκτὸς ὅτι καὶ οἱ Γάλλοι δὲν ἀποδίδουσι τὴν ἐννοίαν ταύτην εἰς τὸν νόμον αὐτῶν (Carré Comp. Σ', 264), παρ' ἡμῖν προστούτοις οὐδὲ ὑπάρχει ὁ εἰρημένος περιορι-
σμός· ὥστε τὴν σήμερον σπουδαίως δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ πλέον
ταιαύτη γνώμη. ΑΠ. 350 τοῦ 55, 32 τοῦ 58. Ν. Πείρ. Β', 972.

17) Ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς πανηγύρεσι καὶ ἀγοραῖς διαπράξεις κυ-
ρίως γίνονται διαφόρων προϊόντων καὶ πραγματειῶν· τούτων τινὲς δύ-
ναιτο νὰ φέρωσι στοιχεῖα ἐμπορικῆς πράξεως· ἐκτὸς δὲ τούτου οἱ ἔξω-
θεν εἰς τὴν πανηγύριν ἢ τὴν ἀγορὰν ἐρχόμενοι χρειάζονται κατάλυμα
καὶ τροφήν· γεννᾶται λοιπὸν τὸ ἐρώτημα, δικάζουσιν οἱ εἰρηνοδίκαι
καὶ α') τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις τῶν πανηγύρεων καὶ ἀγορῶν, β') τὰς
περὶ ἐνοικίου καὶ διατροφῆς ἀπαιτήσεις; Εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο πρέ-
πει ν' ἀπαντήσωμεν, φρονῶ, ἀποφατικῶς· αἱ ὑπεβλλόμεναι εἰς τὰ
εἰρηνοδικεῖα ὑποθέσεις ἀφαιροῦνται, ὅπου ὁ νόμος δὲν λέγει ῥητῶς τὸ
ἐναντίον, ἀπὸ τῶν πρωτοδικείων, ὡς τὴν γενικὴν δικαιοδοσίαν ἐχόν-
των· ἄρα ὁ νόμος λέγων «διαφορὰς ἐπὶ πανηγύρεων καὶ ἀγορῶν» ἐννοεῖ
τὰς μὴ ἐμπορικὰς αἱ περὶ ἐνοικίου δὲ καὶ διατροφῆς ἀπαιτήσεις δὲν
δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς διαφοραὶ ἐκ τῆς πανηγύρεως προσελθοῦσαι
(Seuffert σ. 19 σημ. 12). Ἰδιαιτέρως δὲ προσόντα τῆς ἀρμοδιότητος
τοῦ εἰρηνοδίκου ἐνταῦθα εἰσὶ τὰ δύο ταῦτα· α') ἡ ἀγωγή πρέπει νὰ κι-
νηθῇ διὰ τὴν ἀγορὰν τῆς πανηγύρεως ἢ ἀγορᾶς, οὐχὶ μετὰ ταῦτα καὶ β')
εἰσάγεται εἰς τὸ εἰρηνοδικεῖον τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου ἢ τοῦ συν-
αλλάγματος (ὁρ. ἄνωτ. § 30, 38)· ὥστε ἵνα παρέχῃ ὠφέλειάν τινα ἢ
διάταξις τοῦ ἀρ. 490 ι', ἀναγκαῖον τὸ εἰρηνοδικεῖον τοῦ τόπου τῆς
πανηγύρεως ἢ ἀγορᾶς νὰ ᾖ καὶ λόγῳ προσώπου ἀρμόδιον (Seuffert
σ. 20. Barth Α', 187).

18) Αἱ τοιαύτης φύσεως ἀπαιτήσεις σπανιώτατα, ἐν ταῖς πλεί-
στασι τοῦλάχιστον πόλεσι τῆς Ἑλλάδος, ὑπερβαίνουναι τὰς 300 δραχ-

Μ. 31/4 9) περί απειλουμένης ζημίας ἐξ ἐτοιμορρόπων οἰκοδομῶν ἢ ἐκτεθειμένων καὶ ἀπηρτημένων πραγμάτων¹⁹.

μάς· ὥστε ὁ εἰρηνοδίκης εἶναι ἀρμόδιος καὶ ἔνεκα τοῦ ποσοῦ· ἀλλὰ τὸ οὐσιωδέστερον περὶ τῶν τοιούτων ἀπαιτήσεων παρέλειψεν ὁ νομοθέτης ὁ ἐγγχώριος νὰ νομοθετήσῃ, ἤγουν νὰ κηρύξῃ ἀρμόδιον τὸν εἰρηνοδίκην τοῦ τόπου, ἔνθα ἡ διαφορά ἐγείρεται· διότι κατὰ τὰς γενικὰς περὶ δωσιδικίας ἀρχὰς αἱ τοιαῦται ὑποθέσεις δὲν ὑπάρχονταί· εἰς αὐτόν, ὁ δὲ στρεψοδικῶν ὁδοιπόρος, ἂν μάλιστα λειψαργυρίαν νοσῇ, δὲν θέλει λησμονήσῃ νὰ προτείνῃ τὴν ἀναρμοδιότητα ταύτην (περὶ τοῦ γαλλ. δικ. ἱδ. Dalloz ἀρ. 498 ἐπ.). Πρὸς τὴν ἐρμηνείαν δὲ τοῦ νόμου εἰρήσθωσαν τὰ ἐξῆς· α') ὁδοιπόρος εἶναι οὐχὶ μόνον ὁ περιηγήσεως χάριν ἢ δι' ἄλλον σκοπὸν ταξιδεύων, ἀλλὰ καὶ οἱ χρησιμεύοντες αὐτῷ ἀμαξηλάται, ὁδηγοὶ κλ. β') ἐπειδὴ ἡ εὐχὴ τοῦ νομοθετήσαντος τὴν πολ. ἡμῶν δικονομίαν τοῦ νὰ ἱδῇ ἅμα τῇ δημοσιεύσει τοῦ νόμου διασχιζομένην πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπὸ ἀμαξηλάτων ὁδῶν, μένει ἄχρι τοῦδε τὸ πλεῖστον ἀπραγματοποίητος, οἱ ὁδοιπόροι δὲ ἡμῶν ὁδοιποροῦσιν ἐφ' ἵππου ἢ καὶ πολλάκις ἐπὶ ἡμιόνου καθεζόμενοι, τοῦ προνομίου τῶν ἀμαξηλατῶν πρέπει ν' ἀπολαύσωσι, νομίζω, καὶ οἱ τῶν πτωχῶν ἵππων καὶ ἡμιόνων ἀγωγιάται· γ') ἐταγόμενος εἶναι ὁ ὁδοιπόρος, ἐτάγων δὲ ὁ ξενοδόχος ἀπαιτῶν τὰ διὰ τροφὴν καὶ κατάλυμα ἀναλωθέντα, ἢ ὁ ἀγωγιάτης τὸ ἀγώγιον, ἢ ὁ χειροτέχνης (ὑποδηματοποιός, ῥάπτης, σιδηρουργός) τὸν μισθόν· δ') ἡ ἀπαίτησις πρέπει νὰ προέρχεται ἐκ τοῦ παρόντος ταξειδίου, καὶ οὐχὶ ἐκ προηγουμένων ἢ ἐξ ἄλλης αἰτίας· ε') ἀπαιτεῖται ἡ ἀγωγή νὰ κινηθῇ διαρκοῦντος τοῦ ταξειδίου· Ὁ Seuffert (Comment. Β', 18. Blätt. Δ', 183) λέγει, ναί· ἡμεῖς ἴσως πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅχι.

19) Ἡ διάταξις αὕτη ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βαυερ. Σχ. τοῦ 1831 (§ 32, 1) καὶ καθίστησι τὸν εἰρηνοδίκην ἀρμόδιον εἰς τὸ νὰ διατάξῃ μέτρα ἀποτρέποντα τὴν ἐξ ἐτοιμορρόπων οἰκοδομῶν ἢ ἀπηρτημένων καὶ ἐκτεθειμένων πραγμάτων ἐπικειμένην εἰς τὴν περιουσίαν ἡμῶν βλάβην. Οἱ ἐκ τοιούτων περιστατικῶν προερχόμενοι κίνδυνοι δύνανται ν' ἀποτραπῶσι καὶ διὰ τῆς διοικητικῆς ὁδοῦ (ἄρθρ. 54 τοῦ περὶ ἀστ. νόμ. ἄρθρ. 13 § 35 τοῦ περὶ τῶν καθηκόντ. τῶν νομαρχ. διατ. καὶ τὸ διάτ. περὶ κατεδαφίσεως ἐπισφαλῶν οἰκοδομῶν τῆς 20 Σεπτεμ. 1852.— ἔτι ἄρθρ. 51 τοῦ περὶ ἀστυν. νόμου). Παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου δὲ δύνανται α') ἐτοιμορρόπων μὲν οἰκοδομῶν νὰ αἰτηθῇ ἀντὶ τῆς ἀσφαλείας τῆς περὶ μελ. λούσης ζημίας (de demn. infecto) τοῦ ῥωμ. δικαίου, τὸ νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος εἰς ἐπισκευὴν τῆς οἰκοδομῆς ἢ εἰς κατεδάφισιν αὐτῆς·

β') διαδικασία. *Σύμ. 2283*

§ 155. Ἡ παρὰ τοῖς εἰρηνοδικοῖς διαδικασία εἶναι ὅλως σύντομος καὶ ἀπλῆ· ἡγουν

α') **προδικασία**· εἰ μὲν οἱ διάδικοι ἐμφανισθῶσιν ἐ- *ΚΗ. 256*
κουσίως εἰς τὸν εἰρηνοδίκην, οὐδεμία ἐγγραφὸς προδικασία

τὴν ἀγωγὴν ταύτην κινεῖ οὐ μόνον ὁ κύριος τοῦ ἀπειλουμένου κτή-
ματος, ἀλλὰ καὶ ὁ ἐπικαρπωτὴς καὶ ὁ ἐπιφανείας δικαίωμα κεκτημέ-
νος, πρὸς δὲ καὶ ὁ προσωπικῶν δικαιώματι τὸ κινδυνεῦον πρᾶγμα κατέ-
χων (νόμ. 18 πρ. νόμ. 13 § 8. νόμ. 39 § 2. νόμ. 5 § 2. νόμ. 13 §
5. νόμ. 21 πανδ. 39, 2)· νομίζω δὲ ὅτι ὁ εἰρηνοδίκης δὲν χρεωστεῖ,
οὐδὲ ἐξουσίαν ἔχει νὰ ἐξετάσῃ ἐνταῦθα τὸ τῆς κυριότητος, ἐπιφανείας
κλ. δικαίωμα τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλ' ἄρκει νὰ πεισθῇ ὅτι οὗτος διατελεῖ
ἐν κινδύνῳ ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ κτιρίου (Καλλιγ. Β', 248 καὶ 277 γ'
ἐκδ. Παπαρρηγ. Ζ', 281)· β') περὶ τῆς ἐκ τῶν ἀπηρτημένων ἢ ἐκτε-
θειμένων ἐνδεχομένης βλάβης ὥρισε τὸ ῥωμ. δίκαιον ὑπὲρ **πατὸς δη-**
μότου ζημίαν 10 νομισμάτων κατὰ τοῦ δεσπότου ἢ οἰκίτορος τῆς οἰ- *Γεν. ἀρχαί*
κίας, ἐξ ἧς τὸ ἀπηρτημένον ἢ ἐκτεθειμένον (νόμ. 5 § 6 Βασ. 60, 4· *282 σ. 15*
«ὁ ἔχων ἐν ἐξώστῃ κρεμάμενόν τι ἐνθα πάροδος ἐστί· τοῦ πλήθους ἢ *292 σ. 17*
τινες ἴστανται, ὅπερ πίπτον δύναται βλάψαι, ἐνέχεται... εἰς 10 νο- *ΚΑ. 112*
μισμάτα»· ὅρ. καὶ § 7 τοῦ αὐτοῦ τεμαχίου)· ἀντὶ τῆς ποινῆς τῶν δέκα
νομισμάτων δύναται νὰ διατάξῃ τὴν σήμερον ὁ εἰρηνοδίκης τὴν ἀπο-
μάχρυνσιν τοῦ ἐκτεθειμένου ἢ ἀπηρτημένου πράγματος κατ' αἵτησιν
παντὸς ἐκ τῆς πτώσεως πιθανῶς βλαφθησομένου ἀνθρώπου· ἀλλὰ καὶ
ἡ ἀστυνομία ἔχει, ὡς εἴρηται, τὸ δικαίωμα καὶ ἀκοπωτέρα ὑπάρχει ἢ
πρὸς αὐτὴν ὁδὸς (Glück Comment. I', 411). Δὲν θεωρεῖται· ἐκτεθει-
μένον ἢ ἀπηρτημένον τὸ διὰ κιγκλίδων ἢ εἰς τὸν τοῖχον ἐξησφαλισμέ-
νον πρᾶγμα (ἄρθ. 51 τοῦ περὶ ἀστυνομίας νόμου)· καὶ διὰ τοῦτο δὲν
δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ ἀπομάχρυνσις αὐτοῦ, διότι οὐδεὶς κίνδυνος ζη-
μίας ὑπάρχει, ὅταν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἐκτεθῇ ἢ ἀπαρτηθῇ τὸ
πρᾶγμα· εἶναι ἀληθές ὅτι τὸ ἄρθρ. 51 § 4 ἐπιτρέπει ὡς ἀκίνδυνον τὴν
ἐκθεσιν ἀγγελίων καὶ κιθωτίων ἐπὶ τῶν ἐξωστῶν καὶ δωμάτων με-
ἄνθη καὶ δεντρίδια, ἐὰν ἦναι ὑποστηριγμένα ὀπισθεν κιγκλίδων ἢ στε-
ρεωμένα εἰς τὸν τοῖχον, τουτέστι δὲν γίνεται λόγος ἐν τῷ ἄρθρῳ αὐτῷ
περὶ **πατὸς** ἐκτεθειμένου ἢ ἀπηρτημένου πράγματος· ἀλλὰ δὲν πι-
στεύω νὰ εὐρεθῇ δικαστής, ὅστις νὰ θεωρήσῃ ἐπικίνδυνον καὶ ν' ἀπα-
γορεύσῃ τὴν ἐκθεσιν καὶ ἄλλων πραγμάτων κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον

γίνεται ¹. ἄλλως δὲ συντάσσεται κλήσις ² καὶ κοινοποι-
εῖται δι' ἐπιδόσεως τῷ ἐναγομένῳ, μεθ' ἣν ἄνευ ἄλλης
ἐγγράφων διαμοιβῆς φέρεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατή-
ριον καὶ συζητεῖται κατὰ τὸν ἐν τῇ κλήσει ὠρισμένον

ἐξησφαλισμένων, ἀφοῦ καὶ ὁ ποιν. νόμος (ἄρθρ. 624) ἐπιτρέπει αὐτήν.
'Εναντίος ὁ Καλλιγᾶς (Β', 277).

1) Πολ. 496 ἐδ. 4 Γαλ. 7. Τότε δὲ δύνανται οἱ διάδικοι νὰ ἐμφανι-
σθῶσι καὶ εἰς ἀναρμόδιον εἰρηνοδίκην, ὅστις ὀφείλει νὰ δικάσῃ τὴν
διαφορὰν αὐτῶν (Carré ζ. 33· ὁ Thomine ἄρ. 28 ἐναντίαν ἐκφέρει
γνώμην)· γίνεται δὲ ἀρμόδιος διὰ τῆς ἀπλῆς δηλώσεως τῶν μερῶν καὶ
δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τηρηθῇ ὁ τύπος τοῦ 491 ἄρθρου (ὅρ. ἄνωτ. §
44 σημ. 7)· ἄλλως φρονοῦσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς (Carré ζ. 26. 27.
Boitard Β', 73), διότι ἄλλως ἔχει τὸ γράμμα τοῦ 7 ἄρθρου τῆς δικο-
νομίας αὐτῶν, καθ' ὃ μόνον ἡ ἐκ τοῦ προσώπου ἀναρμοδιότης παρε-
κτείνεται κατὰ τὸν τύπον αὐτοῦ.

2) Κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς γαλ. νομοθεσίας ὀνομάζεται κλήσις
(citation) ἡ εἰς τὰ εἰρηνοδικεῖα εἰσαγομένη ἀγωγή, ἥτις ἐπομένως πρέ-
πει νὰ φέρῃ τὰ στοιχεῖα ταύτης (ἄνωτ. § 80, 98), ἰδίως δὲ νὰ περιέχῃ
τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς, αἵτησιν ἀκριβῶς ὠρισμένην καὶ σύντο-
μον ἔκθεσιν τῶν λόγων, ἐφ' ὧν αὕτη στηρίζεται· τέλος δὲ σημειώσιν
τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὥρας τῆς συζητήσεως (πολ. 494. Γαλ. 1). Δύνα-
ται δέ, κατ' αἵτησιν τοῦ διαδίκου, νὰ συντάξῃ τὴν κλήσιν καὶ ὁ εἰρη-
νοδίκης αὐτός (πολ. 495). Ἐπὶ τῶν ἀγωγῶν τῆς συνήθους διαδικασίας
πρέπει νὰ ὀρίζηται τῷ ἐναγομένῳ προθεσμία πρὸς ἀπολογίαν (ἄνωτ.
§ 98 σημ. 14), ἐπὶ τῶν τῆς συνοπτικῆς, προθεσμία πρὸς ἐμφάνισιν
εἰς τὸ ἀκροατήριον εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ἐπὶ τῶν διὰ τὰ εἰρηνοδικεῖα
κλήσεων, ἥτις ὅμως ἐνταῦθα, ἐπειδὴ ὑποτίθεται ὅτι μέλλει νὰ ἐμφα-
νισθῇ αὐτοπροσώπως ὁ διάδικος, αἱ συνεδριάσεις δὲ τῶν εἰρηνοδικεῶν
δὲν εἶναι συνήθως αἱ τακτικαί, ὀφείλει νὰ ᾔναι ἀκριβέστερον ὠρι-
σμένη, ἥτοι καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν (Carré ζ. 3. 3 δῖς)· ἀλλὰ τὴν
πρόνοιάν του ταύτην ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου κατέστρεψε πάλιν ὁ ἡμέτε-
ρος νομοθέτης διατάξας διὰ τοῦ 497 ἄρθρου, ἵνα, ὅταν παραλειφθῇ ἢ
κακῶς ὀρισθῇ ἐν τῇ κλήσει ἡ προθεσμία, ἰσχύῃ τότε ἡ νόμιμος, ἥτοι ἡ
τρίτη μετὰ τὴν κοινοποίησιν· ὥστε παρ' ἡμῶν τακτικὴ ἐστὶν ἡ οὕτως
ἔχουσα κλήτευσις τοῦ ἐναγομένου «καλεῖται νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ εἰρη-
νοδικεῖον κατὰ τὴν νόμιμον προθεσίαν»· ὅπερ οἱ Γάλλοι ἀποδοκιμά-
ζουσιν.

χρόνον, ἥτοι τὴν τρίτην τοῦλάχιστον μετὰ τὴν ἐπίδοσιν ἡμέραν· τὴν προθεσμίαν ταύτην ὁ ἐνάγων μὲν δύναται νὰ παρεκτείνῃ, ὁ εἰρηνοδίκης δὲ νὰ συντάμῃ ἐν ἀνάγκῃ³.

β') συζήτησις ἐπὶ ἀκροατηρίου⁴· τοὺς διαδίκους, ἐὰν ἐμφανισθῶσιν ἀμφότεροι, δοκιμάζει ὁ εἰρηνοδίκης νὰ συμβιβάσῃ ἢ προτρέπει εἰς ἐκλογὴν διαιτητῶν⁵. ἐὰν δὲ

3) Πολ. 496—498 Γαλ. 4—6. Carré ζ. 17. Ἡ προθεσμία πρὸς ἐμφάνισιν, ἣτις παρεκτείνεται δικαίωματι ἀποστάσεως (ἀνωτ. § 93. ὅταν ὁ εἰρηνοδίκης συνεδριάσῃ ἐν τῷ ἐπιμάχῳ τόπῳ, ἡ προθεσμία λογίζεται ἐκεῖθεν. Carré ζ. 20), εἶναι ἡ τρίτη μετὰ τὴν ἐπίδοσιν ἡμέρα· ἐπειδὴ δὲ ἡ τῆς ἐπιδόσεως ἡμέρα δὲν ψηφίζεται, κλήσις κοινοποιηθεῖσα τὴν δευτέραν τῆς ἐβδομάδος δύναται νὰ συζήτηθῃ τὴν πέμπτην· ὥστε ἡ προθεσμία εἶναι ἡ αὐτὴ τῇ τῶν συνοπτικῶν δικῶν (ἀνωτ. § 418 σημ. 6). Παρέκτασις τῆς προθεσμίας δικαίωματι ἀποστάσεως δὲν γίνεται βεβαίως, ὅταν ἡ ἐν κλήσει ὁρισθεῖσα προθεσμία περιέχῃ καὶ τὴν ἐκ τῆς ἀποστάσεως προσθήκην (ἄρθρ. 497 συνδ. ἄρθρ. 540, 620 καὶ 592).

4) Οἱ εἰρηνοδίκαι ὑπόχρεοί εἰσι νὰ δικάζωσιν οὐ μόνον κατὰ τὰς ὠρισμένας τῶν συνεδριάσεων ἡμέρας, ἀλλὰ καὶ ἐκτάκτως, μάλιστα καὶ ἐν ἑορταῖς (πολ. 161. Γαλ. 8)· οὐδὲν δὲ πρόσκομμα πρέπει νὰ παρεμβάλλωσιν ὡς πρὸς τοῦτο τοῖς δικαζομένοις, ἀλλὰ νὰ παρέχωσιν αὐτοῖς πᾶσαν εὐκολίαν, δεικνύμενοι πάντοτε πρόθυμοι εἰς τὸ ν' ἀκροάζωνται καὶ καταπαύωσιν ὡς γονεῖς ἔμπειροι καὶ συνετοὶ τῶν πολιτῶν τὰς διενέξεις.

5) Πολ. 500. Ἐνταῦθα δὲ ἀναδείκνυται ἡ ὠραιότερα ὑπηρεσία, ἣν ἔμπειρος καὶ ἱκανὸς εἰρηνοδίκης δύναται νὰ παράσχῃ εἰς τὴν κοινωσίαν· διότι ὁ κύριος τῶν εἰρηνοδικείων προορισμὸς δὲν ὀρᾷ τόσον εἰς τὴν ἀκριβῆ καὶ πλήρη τῶν νόμων ἐφαρμογὴν, ὅσον εἰς τὴν εἰρηνοποίησιν τῶν πολιτῶν (ἀνωτ. § 23 σημ. 3). Συνέπεια τῆς παραβιάσεως τοῦ ἄρθρ. 500 εἶναι βεβαίως ἀκυρότης τῆς διαδικασίας (μόνον ἂν ἀποτύχωσιν ἀμφότερα, λέγει τὸ ἄρθρον, προβαίνει ὁ εἰρηνοδίκης εἰς τὴν κατ' ἀντιμωλίαν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως· ἄρα ἡ διατύπωσις οὐσιώδης, καὶ ἀνάγκη νὰ γίνηται ἐν τοῖς πρακτικοῖς μνεῖα τῆς τηρήσεως αὐτῆς· κατωτ. § 205 σημ. 10), ἣτις προτείνεται κατ' ἔφεσιν τὸ πρῶτον, καθόσον ἡ τήρησις τῆς διατυπώσεως ταύτης εἶναι καθήκον ἐπιβαλλόμενον εἰς τὸν δικαστὴν, ἐπομένως δημοσίας τάξεως· ἀλλὰ τί ὀφείλει νὰ πράξῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ ἔφετεϊόν; κατὰ τὰ συν-

ἀμφότερα ταῦτα ἀποτύχωσιν, ἀρχεται ἡ ἀντιμωλία συ-
ζήτησις, ἥς τὸ ἰδιάζον ἐνταῦθα εἶναι ὅτι αἱ προτάσεις τῶν
διαδίκων γίνονται **προφορικῶς**,¹ αἱ δὲ ἐμμέαυτοι ἢ διὰ
πραγματογνωμόνων ἀποδείξεις διεξάγονται **πάντοτε** ἐν
τῷ ἀκροατηρίῳ⁶. Ἡ ἀπολογία τοῦ ἐναγομένου, ἐνστά-
σεις καὶ ἀνταγωγαί, γίνονται ἐπὶ ἀκροατηρίου καὶ κατὰ
τὴν πρώτην συνεδρίαν⁷. ἐν αὐτῇ δὲ ὀνομάζει ὁ ἐναγό-
μενος τοὺς ὁμοδίκους τοῦ ἐνάγοντος καὶ τοὺς ἰδίους ἐαυ-
τοῦ ὁμοδίκους καὶ ἐγγυητὰς καὶ αἰτεῖ τὴν προσεπὶ κλησιν
αὐτῶν⁸. Αἱ ἀποφάσεις⁹ πρέπει νὰ δημοσιεύωνται εὐθὺς

δυσσέμενα ἀρθρ. 748. 778 § 1 καὶ 780 τῆς πολ. δικονομίας πρέπει νὰ
ἐξαφανίσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ εἰρηνοδίκου καὶ ἢ νὰ κρατήσῃ αὐτὸ τὴν
ὑπόθεσιν καὶ ἐνεργήσῃ τὰ τοῦ 500 ἀρθρου, ἢ νὰ παραπέμψῃ αὐτὴν εἰς
τὸ εἰρηνοδικεῖον.

6) Πολ. 499. Γαλ. 9. Ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀπηγορευμένον ν' ἀναγνώ-
σωσιν ἐγγράφους προτάσεις οἱ διάδικοι μόνον τὰ δι' αὐτὰς ἔξοδα δὲν
δύνανται ν' ἀπαιτήσωσι (Carré ζ. 45). Περὶ τῆς διορθώσεως τῶν ἐν τῇ
κλήσει ἡμαρτημένων ἰσχύουσι τὰ ἀνωτέρω (§ 110). — Τὸ ἀρθρ. 585
ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ τῶν εἰρηνοδικειακῶν συζητήσεων; Ὁρθοτέραν θεωρῶ
τὴν ἀποφατικὴν ἀπάντησιν δυνάμει τῶν ἀρθρ. 501, 623 καὶ 728.

7) Περὶ τὴν τάξιν τῆς συζήτησεως πρέπει ν' ἀκολουθῇ ὁ εἰρηνοδί-
κης, εἰ δυνατόν, τὰ ἐν τῇ συνήθει διαδικασίᾳ ὠρισμένα (ἀνωτ. § 111).
Δύνανται δὲ νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν περὶ γνησιότητος ἢ πλαστογρα-
φίας ἐγγράφου· διότι κατὰ τὸ 2^{ον} ἐδ. τοῦ 499 ἀρθρου μαρτυρεῖται καὶ
ἐμπειροτέχναι ἐξετάζονται πάντοτε ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὰ λοιπὰ
ἐφαρμόζονται εἰς τὰ πρὸς ἀπόδειξιν μέσα καὶ τὴν ἀπόδειξιν ἐν γένει
τὰ ἐν τῷ ἀρθρ. 244 καὶ ἐπ. καθόλου ὠρισμένα· κατὰ τὸ 14^{ον} ἀρθρον
τῆς Γαλ. δικονομίας ὁ εἰρηνοδίκης εἶναι ἀναρμόδιος νὰ διατάξῃ τοιοῦ-
τόν τι. Carré Compét. ζ', 300.

8) Πολ. 502. Ἐπειδὴ προδικασία ἐκ μέρους τοῦ ἐναγομένου δὲν γί-
νεται, ἔπεται ὅτι οὗτος δύνανται τὴν προσεπὶ κλησιν ὁμοδίκων ἢ ἐγγυη-
τῶν νὰ προτείνῃ ἐπὶ ἀκροατηρίου αἰτῶν τὴν ἀναβολὴν τῆς συζήτη-
σεως (ἀνωτ. § 111 σημ. 12).

9) Ὁ εἰρηνοδίκης κατὰ τὴν συζήτησιν ἔχει τὰ δικαιώματα τῶν
λοιπῶν δικαστηρίων (πολ. 501. 170—172. ἀνωτ. § 111).

Ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως γίνεται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ καὶ κατὰ τὴν
πρώτην συνεδρίαν. Ἡ ἀπολογία καὶ ἡ ἐνστάσις γίνονται ἐπὶ ἀκροατηρίου
καὶ κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίαν.

μετὰ τὴν συζήτησιν ἢ τὸ βραδύτερον ἐν τῇ ἐπομένῃ συνεδριάσει ¹⁰. Εἰς τὰ περὶ τὴν ἐρημοδικίαν δὲ καὶ τὴν λοιπὴν διαδικασίαν ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα τὰ περὶ τῶν συνήθων δικῶν ὠρισμένα ¹¹.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ διαιτησίας α). *Εἰς. 2 305*

Α') γενικά.

§ 156. Οἱ διαφερόμενοι ἔχουσι δικαίωμα ν' ἀναθέσωσι τὴν διάγνωσιν τῆς διαφορᾶς εἰς δικαστὰς τῆς ἰδίας αὐτῶν ἐκλογῆς· οἱ δικασταὶ οὗτοι ὀνομάζονται διζιτηταὶ ¹ καὶ

10) Πολ. 501. Γαλ. 13. Ἀποφάσεις περὶ ἀποδείξεως ἢ ἄλλαι μὴ ὀριστικαὶ οὔτε διεκπεραιοῦνται οὔτε ἐπιδίδονται, ἐὰν παρῇσαν οἱ διάδικοι εἰς τὴν δημοσίευσιν· ὥστε πρέπει νὰ ἐκτελῶνται καὶ ἄνευ τῆς τηρήσεως τῆς διατυπώσεως ταύτης· προσέτι ἐπὶ ἀποδείξεων αἱ κλητεύσεις τῶν διαδίκων, τῶν μαρτύρων καὶ τῶν πραγματογνωμόνων γίνονται ἢ παρὰ τοῦ διαδίκου ἢ καὶ παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου, ὅταν ὁ διάδικος ᾖ ἡγετὴς ἀγροῦ. Πολ. 513. 514.

11) Τὰ περὶ ἐρημοδικίας ἄρθρ. 503—512 προβλέπουσι τὴν περίπτωσιν μόνον τῆς ἀπουσίας τοῦ ἐναγομένου καὶ σιωπῶσι περὶ τῆς ἀπουσίας τοῦ ἐνάγοντος· νομίζω τοῦτο ἐκ παραδρομῆς προελθόν (ὡς ἐκ τοῦ ἄρθρ. 509 ὑπεμφαίνεται) καὶ ἐφαρμοστέον καὶ ἐπὶ τῶν εἰρηνοδικῶν τὸ 591 ἄρθρον. Ἡ γαλ. δικονομία δὲν ἔχει τὴν ἑλλειψιν ταύτην (ἄρθρ. 91, «ἐάν τις τῶν διαδίκων δὲν ἐμφανισθῇ»).

α) Πολ. 106 — 123. Γαλ. 1003 — 1028. Βαυαρ. Σχ. § 35 — 51. Βαυαρ. δικον. 1319 — 1344. Πανδ. de receptis (4, 8). Κώδ. de receptis (2, 56). Βασ. (7, 2). Γερμ. δικον. 851 — 871.

1) Ἀνωτέρω § 2. Λέγονται καὶ αἵρετοι δικασταὶ arbiti, recepti arbiti, compromissarii· τὰ βασιλικά ὀνομάζουσι τοὺς διαιτητὰς ἐνίοτε καὶ διαγνώμονας· αἵρετὸς δικαστὴς δὲ κατ' αὐτὰ (νόμ. 13 αὐτ.) ἐστὶν «ὁ δικαστοῦ τάξιν ἀναδεχόμενος καὶ ἐπαγγειλάμενος ψήφῳ τεμεῖν τὸ φιλονεικούμενον» καὶ διαστέλλεται τοῦ ἀπλοῦ συμβιβαστοῦ τοῦ παρεμβάλλοντος· ἐαυτὸν ἐφ' ᾧ πειραθῆναι συμβουλῇ τὴν δίκην ἀπαλλάξαι· κατὰ τὴν ἰσχύουσαν δικονομίαν (ἄρθρ. 124) οἱ παρὰ τῶν διαφερομένων

Πρὸς τὴν συζήτησιν καὶ ἐνταῦθα τὰ περὶ τῶν συνήθων δικῶν ὠρισμένα

Δημόσια Κεντρικὴ βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης

ἡ περὶ τῆς ἐκλογῆς αὐτῶν σύμβασις **συνυποσχετικόν**². Τὸ συνυποσχετικὸν κατατάσσει ὁ νόμος εἰς τοὺς συμβιβασμούς, καθὼς περιέχον καὶ αὐτὸ ἐκποίησιν δικαίων³.

Ἡ ἐκλογὴ διαιτητῶν εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα δικαίωμα τῶν διαφορομένων, καὶ μεταχειρίζονται αὐτὸ ὅταν θέλωσι καὶ συμφωνῶσιν· ἐνότε ὁμως εἰσὶν ἡναγκασμένοι εἰς ἐκλογὴν διαιτητῶν ὅθεν ὑπάρχουσιν ἐκουσαί καὶ ἀναγκαῖαι διαιτησίαι.

Μὴ ὄντων τῶν διαιτητῶν ὑποχρέων εἰς τὸ νὰ δεχθῶσι τὴν ἐντολὴν καὶ δικάσωσιν⁴, ἀπαιτεῖται, ἵνα τὸ συνυποσχετικὸν φέρῃ ἀποτέλεσμα, προσέτι καὶ ἑτέρα σύμβασις μεταξὺ τῶν διαφορομένων καὶ τῶν διαιτητῶν, δι' ἧς οὗτοι ἀναδέχονται τὴν διαίτησιν⁵. κατὰ τὸ ῥωμ. δὲ δίκαιον

ἐκλεγόμενοι συμβιβασταὶ συντάσσουσι τὸν γενόμενον συμβιβασμὸν καὶ ὑπογράφουσι μετὰ τῶν μερῶν· ἐκτελεῖται δὲ ἀναγκαστικῶς ἂν ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν περιάψῃ αὐτῶ τὸν τύπον τῆς ἐκτελέσεως.

2) *Compromissum* (νόμ. 17 § 5, αὐτ.).

3) Πολ. 105. Ὅθεν κρίνεται καὶ τὸ συνυποσχετικὸν κατὰ τὰς περὶ συμβιβασμῶν ἀρχὰς τοῦ ἀστυκοῦ νόμου· ἰδίως ἐξήρηται κατὰ γενικὸν κανόνα (ἐκτὸς τῆς ἀναγκαίας διαιτησίας) ἐκ τῆς θελήσεως πάντων τῶν ἐνδιαφερομένων ἢ ἐκλογὴ διαιτητῶν. Οἱ παρὰ τῶν ἰδιωτῶν ἐκλεγόμενοι δικιτῆται δὲν παρέχουσιν, ὡς οἱ δημόσιοι δικασταί, ἱκανὰ ἐχέγγυα ἀκριβοῦς καὶ πλήρους ἀπονομῆς τῆς δικαιοσύνης· ὥστε οἱ διορίζοντες αὐτοὺς εἰς κίνδυνον πάντοτε ἐμβάλλουσι τὰ ἑαυτῶν δικαιώματα· διὰ τοῦτο τὸ συνυποσχετικὸν λέγεται εἶδος συμβιβασμοῦ· μάλιστα δὲ ἔτι πλέον ὑποπτον φαίνεται αὐτὸ ὡς ἐκ τοῦ ἀβεβαίου τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτοῦ.

4) Πολ. 113· «ἐκαστος διαιτητῆς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀποποιηθῇ τὴν θέσιν τοῦ διαιτητοῦ χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τοὺς λόγους» (νόμ. 3 § 1 π. αὐτ. νόμ. 3. βασ. 7, 2)· «οὐκ ἀναγκάζει ὁ πραιτωρ τινὰ αἰρετῶς δικάσαι».

5) Ἡ σύμβασις αὕτη καλεῖται *recipere arbitrium* (νόμ. 13 § 2 π. αὐτ. *recepisse arbitrium videtur, qui iudicis partes suscepit, finemque se sua sententia controversiis impositurum pollicetur*), ἥτις δύνата νὰ συνεχθῇ καὶ σιωπηρῶς διὰ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργα-

ἀναγκαία ἦτο καὶ ἡ προσθήκη ποινικῆς ρήτηρας ἐν τῷ συνυποσχετικῷ β.

Β') ἐκουσία δαιτησία. *Wu' d. II* § 435

α') προαπαιτούμενα.

Eu'g. § 305

§ 157. Πρὸς σύστασιν δαιτητικοῦ δικαστηρίου ἀπαιτεῖται ἵνα ὧσιν ἱκανοὶ πρὸς τοῦτο.

α') οἱ διαφερόμενοι. Ἰκανοὶ εἰς διορισμὸν δαιτητῶν εἰσιν οἱ ἔχοντες ἐξουσίαν τοῦ διατίθешαι ἐλευθέρως τὰ ἑαυτῶν¹. ἔνεκα δὲ τούτου στεροῦνται τῆς ἱκανότητος

σιῶν ὑπὸ τῶν δαιτητῶν (Glück Γ', 75 σημ. 68): κατὰ τὴν τῆς Γενεῦης δικονομίαν (ἄρθρ. 342) ἡ ἀποδοχὴ πρέπει ν' ἀποδεικνύηται ἐγγράφως.

6) Νόμ. 2 πανδ. αὐτ. «οὐχ ἀρμόζει ἐξ αὐτοῦ (τοῦ αἵρετοῦ δικαστηρίου) παραγραφὴ (ἐνστάσις δεδικασμένου), ἀλλὰ ποινῆς ἀπαίτησις» (νόμ. 2 βασ. αὐτ. τροποποιήσεις τῆς ἀρχῆς ταύτης ἴδε κατωτ. § 224 σημ. 10). Φαίνεται ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι δὲν ἐθεώρουν τὰς τῶν αἵρετῶν δικαστῶν ἀποφάσεις δυναμένας νὰ στερήσωσι τὸν πολίτην τῆς τοῦ δημοσίου δικαστοῦ δικαιοδοσίας· ἐπομένως ἐνόμιζον βαρὺ νὰ δώσωσιν αὐταῖς ἰσχὺν δεδικασμένου (Goldschmidt Abhandl. σ. 135. Puchta Vorles B', 158. Dalloz Arbitrage ἀρ. 380. νόμ. 39 βασ. 7, 3): «ἡ τῶν ἰδιωτῶν συναίνεσις δικαστὴν οὐ ποιεῖ τοῦτον, ὅστις οὐδενὸς προέστηκε δικαστηρίου, οὐδὲ ἄπερ οὗτος ὁρίσει καταδίκης ἔχουσιν ἰσχύν».

1) Πολ. 406. Γαλ. 1003. "Ὅθεν οἱ δανεισταὶ τινος δὲν δύναται νὰ συστήσωσι δαιτησίαν περὶ διαφορᾶς τοῦ ὀφειλέτου των· διότι οὗτοι κατὰ τὸ ἄρθρ. 1025 μόνον δικαίωμα νὰ ἀσκήσωσι τὰς ἀγωγὰς τούτου ἔχουσιν οὐχὶ καὶ νὰ συμβιβασθῶσιν· ἐὰν ὅμως ἀλληλέγγυός τις πιστωτῆς συστήσῃ δαιτητικὸν δικαστήριον καὶ ἡττηθῇ, ἡ ἀπολύουσα τὸν ὀφειλέτην ἀπόφασις ὑποχρεοῖ καὶ τὸν ἕτερον πιστωτὴν (arg πολ. 369 ἐδ. 2)· ἐν Γαλλίᾳ ἄλλη δίδεται λύσις ἔνεκα τῆς διαφορᾶς τῆς νομοθεσίας (Dalloz ἀρ. 276). Ἡ ἀνικανότης πρὸς σύστασιν δαιτητικοῦ δικαστηρίου, καὶ ἂν ὑπάρχῃ παρὰ τῷ ἐτέρῳ μόνον τῶν μερῶν, καθίστησιν ἄκυρον τὸ συνυποσχετικὸν πρὸς ἀμφοτέρους· τουτέστιν ἡ ἄκυρότης εἶναι ἀπόλυτος (νόμ. 35 πανδ. αὐτ.). «οὐκ ἰσχυρῶς ὁ ἄνηθς ἄνευ τῆς αὐθεντίας τοῦ ἐπιτρόπου τίθεται σύμφωνον πρὸς αἵρετὸν δικαστήν».

ταύτης πάντα τὰ νομικά πρόσωπα², πάντες οἱ ὑπὸ ἐπιμέλειάν τινα διατελοῦντες³, οἱ ὑπεξούσιοι παῖδες ὡς πρὸς τὸ καλούμενον ὁμαλὸν ἀπροσπέριστον κτημάτιον⁴. ἄλλὰ καὶ τοῦ ἐπιμελητοῦ ἢ τοῦ πατρὸς συναινούντος δὲν δύνα-

ὁ δικαστὴς οὗτος κατὰ τὸ αὐτὸ χωρίον, non est cogendus pronunciare (Brandis ἐν τῇ Ἐφῆμ. τοῦ Linde Z', 167. Bourbeau σ. 478. Dalloz ἀρ. 222. Carré ζ. 3258, 3259· παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχουσι καὶ ἐναντίαι γινώμει. Dalloz ἀρ. 288). Ἄλλ' ἐὰν οἱ διαιτηταὶ δεχθῶσι τὴν διαιτήσιν, ἢ δὲ παρ' αὐτῶν ἐκδοθεῖσα ὀριστικὴ ἀπόφασις ἀποθῇ κατὰ τοῦ ἐνηλίκου, δὲν δύναται, φρονῶ, οὗτος νὰ προσβάλῃ τὴν ἀπόφασιν ἐπὶ τῷ λόγῳ τῆς ἀκυρότητος τοῦ συνυποσχετικοῦ (πολ. 202. Στοιχ. § 33 σημ. 7).

Οἱ ἐξ ἀπογραφῆς κληρονόμοι δύνανται νὰ ἐκλέξωσι διαιτητάς, χάνουσιν ὅμως τὸ τῆς ἀπογραφῆς εὐεργέτημα (Carré ζ. 3253. Dalloz ἀρ. 255. Bourbeau σ. 469)· προσέτι ἡ ὑπανδρὸς γυνή, πλήρη ἐλευθερίαν ἔχουσα κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν περὶ τὴν διοίκησιν τῆς ἐξωπροίκου περιουσίας αὐτῆς, δύναται νὰ συστήσῃ διαιτητικὸν δικαστήριον (περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ἴδε Carré ζ. 3254 δις, 3264 δις. Dalloz ἀρ. 228).
 13-28 2) Τοιαῦτά εἰσι κατὰ τὸ 75 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας τὸ δημόσιον, αἱ κοινότητες, τὰ σωματεῖα καὶ τὰ φιλανθρωπικά καταστήματα (πολ. 106 ἐδ. 2, 107 ἐδ. 2. Dalloz ἀρ. 220). Ὁρρότερον ὠρίσθη ἐν τῇ βασικ. δίκῃ. (ἄρθρ. 1321), ὅτι ἐπὶ τῶν συνυποσχετικῶν τῶν προσώπων τούτων ἀπαιτεῖται ἡ τήρησις τῶν διατυπώσεων περὶ τῶν συμβιβασμῶν αὐτῶν.

3) Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν οἱ ἀχειράφετοι ἀνήλικοι, οἱ παράφρονες, οἱ ἄσωτοι καὶ οἱ ἀπηγορευμένοι (Dalloz ἀρ. 221—227. 297. Carré ζ. 3255. 3256. 3256 δις. Bourbeau σ. 464). Ἐν ταῖς δίκαις πάντων τούτων ἀγορεύει ὁ εἰσαγγελεύς· ἄρα ἀπαράδεκτος ἡ διαιτησία. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τοῦ χειραφέτου ἀνηλίκου, προκειμένου περὶ διαφορῶν μὴ ἀναγομένων εἰς πράξεις τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ (ἄστ. νόμ. 104. 105. Carré ζ. 3252. Dalloz ἀρ. 224. Bourbeau σ. 464)· τοῦ ἐμπόρου ἀνηλίκου ἡ ἐξουσία εἶναι εὐρύτερα (Carré ζ. 3251 δις. Dalloz ἀρ. 225. Perdessus ἀρ. 1388).

4) Τὸ peculium adventitium regulare. Τοῦ ἀνωμάλου καὶ τῶν στρατιωτικῶν ἔχει τὴν διοίκησιν καὶ διάθεσιν ὅλην (σχεδὸν) ὁ παῖς· ὅθεν ἂν ᾖ ἐνήλικος δύναται νὰ συστήσῃ διαιτητικὸν δικαστήριον περὶ αὐτῶν, μὴ ὑπαγόμενος εἰς τὰς διατάξεις τοῦ 74 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας. Περὶ τῶν χρηματίων τούτων ἐπιθ. Παπαρρηγ. Γ', 275.

ται νὰ γείνη διαιτητοῦ ἐκλογή⁵. τέλος οἱ σύνδικοι πτωχεύσεων⁶. Τοὺς διαιτητὰς δ' ἐκλέγουσιν εἴτε αὐτοὶ οἱ διάδικοι εἴτε οἱ πληρεξούσιοι αὐτῶν, ῥητῶς τὸ δικαίωμα τοῦτο λαβόντες⁷.

β') οἱ ἐκλεχθέντες. Διαιτητὴς νὰ ἐκλεχθῇ δύναται πᾶς ἡμεδαπός, μὴ ἐξαιρουμένων τῶν δικαστῶν οὐδὲ τῶν δικαστηρίων ὡς τοιούτων⁸. ἀνίκανοι δὲ εἰσιν ἄλλοδα-

5) Διότι ἐπὶ τῶν δικῶν τούτων ἀγορεύει ὁ εἰσαγγελεὺς (Πολ. 107. Carré ζ. 3251. Dalloz ἀρ. 245 ἐπ.)· ἐπομένως καὶ ὁ κηδεμὼν ἀφάντου δὲν δύναται νὰ συστήσῃ συνυποσχετικὸν (Carré ζ. 3257. Dalloz ἀρ. 252)· κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὁ συναινέσει τοῦ ἐπιτρόπου ἢ πατρὸς διορισμὸς διαιτητοῦ ἔγκυρός ἐστι (ὅρ. τὸν ἐν τῇ 1 σημ. τοῦ § τούτου ῥωμ. νόμον καὶ νόμ. 8 § 5 κώδ. 6, 61)· δύναται ὅμως ὁ τὴν ἐπικαρπίαν τοῦ χρηματίου ἔχων γονεὺς νὰ συνομολογήσῃ διαιτήσιν ὡς πρὸς αὐτήν. Dalloz ἀρ. 243.

6) Dalloz ἀρ. 283. Carré ζ. 3251 τρίς. Bourbeau σ. 469. Καὶ ὁ πτωχεύσας ἢ ἐκστὰς τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἀνίκανος εἶναι νὰ συνομολογήσῃ συνυποσχετικὸν περὶ τῆς περιουσίας ταύτης (νόμ. 17 πρ. βας. 7, 2. Dalloz ἀρ. 278)· ἀλλὰ περὶ ὑποθέσεως ἀσχετοῦ πρὸς αὐτήν δύναται βεβαίως· π. χ. ἐξεμισθῶσε τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ.

7) Πολ. 196. 97 § 1. Ἡ ἐξουσία τοῦ συμβιβάζεσθαι ἢ διδομένη τῶν πληρεξουσίων δὲν περιέχει καὶ τὴν τοῦ ἐκλέγειν διαιτητὰς (Γαλ. κώδ. 1989. ἀνωτ. § 57 σημ. 12). Οἱ διαχειρισταὶ ἐμπορικῆς ἐταιρίας ἔχουσιν ἐξουσίαν νὰ ἐκλέξωσι διαιτητὰς; Διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς· ὀρθότερα φαίνεται ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις (Carré ζ. 3251 ter. Bourbeau σ. 477. Dalloz ἀρ. 271). Ὁ ἐκκαθαριστὴς ὅμως τῆς ἐταιρίας δὲν ἔχει τὴν ἐξουσίαν ταύτην. Dalloz ἀρ. 273. Ῥάλλη Α', 155.

8) Πολ. 112, 491, 529 § 3. (Bourb. σ. 495—509. Carré ζ. 3260). Ἡ γαλ. δικονομία σιωπᾷ ἐντελῶς περὶ τοῦ ζητήματος τίς δύναται νὰ ἐκλεχθῇ διαιτητὴς (Dalloz ἀρ. 328)· κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὁ ἄρχων (δικαστὴς) περὶ πράγματος ὑποκειμένου αὐτῷ κεκώλυται ἐπιτρέπειν γίνεσθαι αἵρετὸν δικαστήριον εἰς ἑαυτὸν (νόμ. 9 § 2 βας. αὐτ. πρὸς καὶ νόμ. 3 § 3. νόμ. 4 π. αὐτ.). Κατὰ τὴν ὀλλανδ. δὲ δικονομίαν (§ 29) *aucun magistrat ne peut être nommé arbitre*· ἐν Γαλλίᾳ διδάσκεται ὅτι μόνον τὰ δικαστήρια ὡς τοιαῦτα δὲν δύναται νὰ ἐκλεχθῶσι διαιτηταί (Carré Comp. Δ', 109. Ε', 397. Dalloz ἀρ. 349. 356). Τὸ

Γόραμα
N-144
§ 1-21

1418 πολ⁹, γυναῖκες, ἀνήλικοι¹⁰ καὶ οἱ τοῖς ἀνηλίκους ὅμοιοι, ὡς οἱ φρενοβλαβεῖς¹¹. Ὁ ἀριθμὸς τῶν διαιτητῶν ὀρίζεται ὑπὸ τῶν διαδίκων¹².

γ) ἡ διαφορά. Κανὼν· πᾶσα διαφορά συμβιβασμοῦ
ῥήτρα γενικὴ ὑφ' ὅσῃ διαφ' αἰετ' ἀειρεῖ *ΛΑ-553

δικαστήριον ὡς τοιοῦτον ἐννοεῖται ὁ ἀριθμὸς τῶν δικαστῶν, ὁ ἀπαιτούμενος πρὸς σύνθεσιν αὐτοῦ ἐπὶ ἀτυκῶν διαφορῶν (πρβ. Πολ. 112, 119, 491, 529 § 3, 856 § 3).

9) Διότι καὶ ἡ διαίτησις δημόσιόν ἐστι λειτουργημα, ἀφ' οὗ ἀποκλείονται οἱ ἄλλοδαποὶ (Carré Comp. Ε', 392). Σουίδης λ. διαιτηταὶ «ξένοις μέντοι γε ἐπὶ τοῦτο ἔλθεῖν οὐ συγκεχώρητο»· ἀλλὰ νομοθετικῶς ἐπιδέχεται ἀμφισβήτησιν ἢ διάταξις αὕτη (Carré ζ. 3260. Bourbeau σ. 503. Dalloz ἀρ. 340. Παπαρ. Ε', 397 § 364). Κατὰ τὴν βασιλ. δικονομίαν εἰσὶ δεκτοί. Barth Γ', 417.

10) Τὰς γυναῖκας καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἀποκλείει τῆς διαιτησίας (νόμ. 6. κώδ. 2, 56): *sancimus mulieres suae pudicitiae memores . . . ab omni judiciali agmine separari, ut ex earum electione nulla poena, nulla pacti exceptio . . . habeatur*· ἐν Γαλλίᾳ ἐλλειπούσης νομοθετικῆς διατάξεως, διαιροῦνται αἱ γυνῶμαί (Dalloz ἀρ. 332). Ὁ μείζων τῶν 20 ἐτῶν ἀνήλικος διορίζεται διαιτητής· ἀλλ' ἐὰν προπετῶς ἀνάσχηται γενέσθαι αἰρετὸς δικαστής, βοηθεῖται (νόμ. 41 βασ. αὐτ.)· καὶ περὶ τῶν ἀνηλίκων διαφωνοῦσιν οἱ Γάλλοι. Dalloz ἀρ. 330.

11) Τὸ 112 ἄρθ., κηρύττον ἀνικάνους διαιτητικῆς ἐξουσίας τοὺς ἴσους τοῖς ἀνηλίκους τιθεμένους ἢ λογιζομένους, τίνα ἐννοεῖ ἄρα γε ἰσότητα ἢ ὁμοιότητα; ἐγὼ φρονῶ ὅτι ἐννοεῖ ὁμοιότητα εἴτε ἰσότητα κατὰ τὰς διανοητικὰς δυνάμεις (διαφωνεῖ ὁ Παπαρρηγ. Ε', 400 σημ. 1· κατ' αὐτόν, τοῖς ἀνηλίκους ἐξομοιοῦνται καὶ οἱ καταδικασμένοι εἰς ἀτιμωτικὴν ποινὴν)· ὅθεν ἐκτὸς τῶν φρενοβλαβῶν καὶ τῶν κωφολάλων (ἐνίοτε) ἄλλοι δὲν ἀποκλείονται· π. χ. ὁ πτωχεύσας, ὁ κληρικός, ὁ ἀγράμματος, ὁ ἄσωτος καὶ ὁ καταδικασθεὶς εἰς ἀτιμωτικὴν ποινὴν ἐκλέγονται διαιτηταί (Carré Compét. Ε', 396. Dalloz ἀρ. 333. 334. 336—338. 357). Τὸ ῥωμ. δίκαιον (νόμ. 9 § 1 βασ. αὐτ.) τοὺς κωφούς καὶ ἀλάλους θεωρεῖ ἄνευ διαστολῆς τινος ἀνικάνους διαιτητάς.

12) Οἱ διάδικοι ἐκλέγουσιν ὅσους προαιροῦνται διαιτητάς· ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει αὐτοῖς κατὰ τοῦτο περιορισμόν· ὅθεν δύνανται καὶ ἄρτιον ἀριθμὸν διαιτητῶν γὰ ἐκλέξωσιν· οἱ ῥωμαῖοι νομικοὶ εὗρον πρόσκομμα κατ' ἀρχὰς ἐν τῷ ἄρτίῳ ἀριθμῷ· ἀλλ' ὅμως παρεδέχθησαν καὶ αὐτόν (νόμ. 17 § 6 πανδ. αὐτ.)· ἢ ὅλλανδ. δικονομία (ἀρ. 623) ἀπαιτεῖ περι-

δεκτική δύναται νὰ διαλυθῇ διὰ διαιτητῶν ¹³. τίνες διαφοραὶ εἰσι δεκτικαὶ συμβιβασμοῦ, διδάσκει ὁ ἀστυκὸς νόμος ¹⁴. ἐνταῦθα δὲ σημειοῦται ἰδίως ὅτι ὡς συνέπεια τοῦ κανόνος ἀναφέρονται τὰ ἑξῆς· αἱ ἀπὸ κολασίμων πράξεων προερχόμεναι ἰδιωτικαὶ ἀπαιτήσεις εἰσὶ διαιτητικῆς διαλύσεως δεκτικαί, διότι καὶ συμβιβασμὸς περὶ αὐτῶν συγχωρεῖται ¹⁵. ἀνεπίδεκτοι δὲ διαιτησίας εἰσὶ α') αἱ γαμικαὶ διαφοραὶ ¹⁶, καθὼ ἀνεπίδεκτοι καὶ συμβιβασμοῦ· διότι ἐπ' αὐτῶν ἐνδιεφέρεται μεγάλως ἡ πολιτεία· εἰσὶ δὲ γαμικαὶ διαφοραὶ, ἡ περὶ διαζυγίου, ἡ περὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης καὶ ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων ¹⁷. β') αἱ περὶ διατροφῆς ἀπαιτήσεις· περιλαμβάνουσι δὲ αὗται οὐ μόνον τὰ πρὸς τὸ τρώγειν καὶ πίνειν, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς τὸ ἐνδύεσθαι καὶ κατοικεῖν ἀναγκαῖα ¹⁸, καὶ ἔχουσιν ὡς

ΚΘ. 282
285
17. 193

τὸν ἀριθμὸν, ὡς καὶ ἡ τῆς Γενεύης (ἀρθρ. 339). Bourbeau σ. 527. Dalloz ἀρ. 535.

13) Πολ. 107. Γαλ. 1004. Dalloz ἀρ. 301.

14) Glück Ε', 49. Καὶ ἂν τὸ δίκαιον, περὶ ὃ ἡ διαίτησις ὠρίσθη, ἦναι καθαρὸν, ἰσχυρὰ ἐστὶν ἡ συνυπόσχεσις· ἀρκεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἀμφοσθέντησι καὶ διαφωνία μεταξὺ τῶν μερῶν· διότι ἡ διαφωνία γεννᾷ τὴν δίκην καὶ οὐχὶ τὸ ἀδικαιολόγητον τῆς ἀξιώσεως τοῦ ἐνάγοντος ἢ τῶν ἀντιρρήσεων τοῦ ἐναγομένου. Carré ζ. 3265. Dalloz ἀρ. 55.

15) Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις συνυποσχετικὸν δὲν ἐπετρέπετο ἐπὶ δημασίῳ ἐγκλημάτων καὶ ἐπὶ ἰδιωτικῶν, τῶν ἀτιμίαν ἐπαγομένων (νόμ. 32 § 6 π. αὐτ. Glück Γ', 78 σημ. 85)· κατὰ τὸν γαλ. κώδικα (ἀρ. 2046) on peut transiger sur l'intérêt civil qui résulte d'un délit, ἤτοι συγχωρεῖται συμβιβασμὸς ἐπὶ τῶν ἐκ πράξεων ἀξιοποίνων πηγαζόντων ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων. Carré Compét. Β', 382. Dalloz ἀρ. 326.

16) Glück σ. 79. Ε', 49.

17) Πολ. 679 ἐδ. 3, 588 § 6—8. Ἀμφίβολον φαίνεται ἂν καὶ ἡ περὶ χωρισμοῦ κτημάτων δίκη πρέπη νὰ ὀνομασθῇ γαμικὴ διαφορά· ἀλλ' ἀφοῦ καὶ κατ' αὐτὴν ὀφείλει ν' ἀγορεύσῃ ὁ εἰσαγγελεὺς, εἶναι φανερόν ὅτι δὲν χωρεῖ συνυποσχετικόν. Carré ζ. 3262. Dalloz ἀρ. 312. Boitard Β', 351.

18) Νόμ. 6. β. σ. (44. 14) «ταῖς διατροφαῖς καὶ ἡ τροφή καὶ ἡ ἐσθὴς ἐνταυτοῦ καὶ τὰ ἄλλα εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς οἰκίας» ΝΑ 264.

πηγὴν τελευταίαν βούλησιν, νόμον ἢ σύμβασιν ἀλλὰ περὶ τοῦ πρώτου μόνον εἶδους ἀπαγορεύεται συμβιβασμός¹⁹, ἄρα καὶ διαιτησίᾳ· γ') αἱ διαφοραὶ καθ' ὅς ὀφείλει ἐπὶ ἀκροατηρίου ν' ἀγορεύσῃ ὁ εἰσαγγελεὺς²⁰.

καὶ οἵκησις περιέχεται, quia sine his ali corpus non potest (νόμ. 6, π. 34. 1). "Ιδ. εἰδικώτερον περὶ τοῦ σημεινομένου τῆς λέξεως Walther ἐν τῇ Ἑφημ. τοῦ Linde K', 343. πρβ. καὶ νόμ. 8 § 2 βας. (11. 2), ὡς καὶ τὸ ὑπὸ τὸν νόμ. 17 αὐτ. σχόλ. περὶ διατροφῶν.

ΚΒ. 262-265 19) "Ἦτοι τῆς ἐκ διαθήκης, κωδικύλου ἢ διὰ δωρεᾶς αἰτία θανάτου καταλειπομένης διατροφῆς (νόμ. 8 βας. 11, 2)· περὶ αὐτῆς λοιπὸν ἀναμφιδόλως δὲν χωρεῖ συνυπόσχσεις, ἀλλ' εἰς τὴν ἐκ τοῦ νόμου ἢ ἐκ συμβάσεως διατροφὴν δὲν δύνανται ἡ ἀπαγόρευσις νὰ ἐκτεθῇ (Dalloz ἄρ. 319). "Ο Glück (E', 53) φρονεῖ ὅτι καὶ περὶ τῆς νομίμου διατροφῆς δὲν χωρεῖ συμβιβασμός· κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθρ. 1004) δὲν δύνανται νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς διαίτησιν αἱ δωρεαὶ καὶ κληροδοσίαι διατροφῆς, οἰκήσεως καὶ ἐνδυμασίας (les dons et legs d'aliments, logements et vêtements), ἐπομένως ὑπάγονται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν καὶ αἱ μεταξὺ ζώντων δωρεαί. Dalloz ἄρ. 313 314. Carré ζ. 3263.

'Ἄλλ' ἡ ἀπαγόρευσις ἀναφέρεται οὐχὶ εἰς τὰ ἐκ παρελθόντος χρόνου λόγῳ διατροφῆς ὀφειλόμενα, περὶ ὧν συγχωρεῖται βεβαίως καὶ συμβιβασμός καὶ συνυπόσχσεις (νόμ. 25 βας. 11. 2)· «περὶ διατροφῶν παρελθουσῶν, ἐὰν ζήτησις ἐπιφέρηται, διαλύεσθαι δύνανται» (Carré ζ. 3264. Dalloz ἄρ. 317. Glück E', 54)· «δὲν πρέπει ὅμως, ἐπιφέρει ὁ Carré, νὰ ληφθῇ τοῦτο κατὰ γράμμα, διότι ἂν ὁ ὀφείλων τὴν διατροφὴν κατέστη ὑπερήμερος περὶ τὴν καταβολὴν αὐτῆς, ὁ δὲ εἰς διατροφὴν δικιούμενος ἡναγκάσθῃ ἔνεκεν ἀπορίας νὰ δανεισθῇ ἵνα ζήσῃ, εὐλογον εἶναι νὰ δοθῇ καὶ εἰς τὰ ὀφειλόμενα τὸ προνόμιον»· ἡ διαστολὴ αὕτη δὲν φαίνεται μοι δεδωκεμένη· διότι ἐνταῦθα εἶναι γνωστὸν τὸ ἀντικείμενον τοῦ συμβιβασμοῦ καὶ οὐχὶ ἄγνωστον ὡς ἐπὶ συμβιβασμῶν εἰς τὸ ὅλον τῆς διατροφῆς ἀναφερομένων, ὅτε ἐφαρμόζεται τὸ τοῦ νόμου «οἱ ἄνθρωποι τὸ παρὸν ἀγαπῶντες μέτριον ἐπὶ μεγάλους διαλύονται».

20) "Ορ. ἀνωτ. § 112 σημ. 2. Dalloz ἄρ. 320 ἐπ. Carré ζ. 3264 δὲς. Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν ἰδίως τὰ περὶ προσωπικῆς καταστάσεως ζητήματα, ἅπερ ῥητῶς ἐξαιρεῖ τῆς διαιτήσεως ὁ ῥωμ. νόμος 32 § 7. π. αὐτ. «κωλύεται δὲ αἰρετὸς δικαστὴς ψηφίζεσθαι . . . περὶ καταστάσεως ἐλευθερίας ἢ εὐγενείας» καὶ ἡ γαλ. δικονομία· on ne peut com-

(β') προσόντα τοῦ συνυποσχετικοῦ.

§ 158. Τὸ συνυποσχετικὸν πρέπει νὰ φέρῃ τὰ προσόντα τοῦ νόμου κατὰ τε τὸν τύπον καὶ τὸ περιεχόμενον ¹. Ἰδίως α') κατὰ τύπον, δύναται μόνον ἐγγράφως νὰ συνταχθῇ ².

promette sur . . . les questions d'état· ἐννοεῖ δὲ ὁ Μερλῖνος πολιτικὴν κατάστασιν (état civil) τὸ εἶναι τὸν ἄνθρωπον φυσικὸν ἢ θετὸν τέκνον, τοῦ δεῖνος πατρὸς ἢ δεῖνος μητρός, γνήσιον ἢ νόθον, ἔγγαμον ἢ ἄγαμον, διεzeugμένον ἢ ἀδιζευκτον, ζῶντα ἢ ἀποθανόντα φυσικῶς εἴτε πολιτικῶς. Dalloz ἀρ. 303 ἐπ. minist. public ἀρ. 143. Carré ζ. 3267.

1) Ὡς σύμβασις ἐν γένει οὔσα ἡ συνυπόσχεσις ὑπάγεται εἰς τὰς περὶ συμβάσεων γενικὰς διατάξεις· ἰδίως δύναται νὰ προσβληθῇ διὰ δόλον ἢ βίαν. Dalloz ἀρ. 376.

2) Ἡ ἔγγραφος σύνταξις τοῦ συνυποσχετικοῦ, ἣν ὡς τύπον αὐτοῦ ἀναγκαῖον διαγράφει τὸ 141 ἄρθρ., ἀπαιτεῖται μόνον ἐπὶ ἐκλογῆς διαιτητῶν οὐχὶ καὶ παρεκτάσεως τῆς ἀρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων, γινομένης εἴτε κατὰ τὸ 24 ἄρθρ. εἴτε κατὰ τὸ 491. Πρὸς ἐρμηνεῖαν δὲ τοῦ ἁρθροῦ 141 ρητέον ταῦτα· α') αἱ λέξεις αὐτοῦ «δι' ἐγγράφου συμβολαίου» δὲν ἐννοοῦσι μόνον συμβολαιογραφικὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ καὶ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον· διότι ἄλλως τὸ ἐγγράφον ἦτοίεν εἶσθαι περιττόν, ἥρκει δηλ. νὰ εἴπῃ «διὰ συμβολαίου»· τὸ γερμανικὸν δὲ κείμενον φέρει *durch einen schriftlichen Vertrag* (δι' ἐγγράφου συμβάσεως)· ὥστε συνυποσχετικὸν ἐγκύρως συντάσσεται δι' ἐγγράφου δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ. Τὸ ἰδιωτικὸν δ' ἔγγραφον ἀναγκαῖον νὰ συνταχθῇ διπλοῦν (κατωτ. § 206 σημ. 7. Carré ζ. 3272. Dalloz ἀρ. 403. Boitard σ. 355)· β') ἀλλὰ καὶ δι' ἐκθέσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ ἄρθρον, δύναται νὰ συσταθῇ διαίτησις, ἥτοι διὰ δηλώσεως τῶν διαδίκων, περὶ ἧς τὸ δικαστικὸν πρόσωπον παρ' ᾧ αὕτη γίνεται συντάσσει ἐκθεσιν ἢ ἐκθεσις αὕτη ὀφείλει νὰ φέρῃ τὰ προσόντα τῶν ἐκθέσεων (άνωτ. § 84). Ὁ νόμος δὲν ὀρίζει παρὰ τίνι δικαστικῷ προσώπῳ πρέπει νὰ γείνη ἡ δήλωσις· ἐπομένως δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι καὶ τὸ δικαστήριον παρ' ᾧ διατελεῖ ἐκκρεμῆς ἡ διαφορά, καὶ πᾶν δικαστικὸν πρόσωπον, σχετιζόμενον ὅπωςδὴποτε πρὸς τὴν δίκην, ἀρμόδιόν ἐστι νὰ δεχθῇ τοιαύτην δήλωσιν· π. χ. ὁ εἰρηνοδίκης εἰς ὃν ἐμφανίζονται οἱ διάδικοι πρὸς συμβιβασμὸν (Πολ. 500)· ὁ εἰσηγητὴς ὁ ἐπιτετραμμένος πρᾶξιν τινα ἀνακρίσεως τῆς δίκης· ὁ συμβολαιογράφος παρ' ᾧ γίνονται αἱ κατὰ τοῦ πίνακος τῆς κατατάξεως

1A. 643
Π. 93.

μάλιστα δὲ ὁ τύπος οὗτος ἀπαρτίζει στοιχεῖον τοῦ κύρους τῆς συμβάσεως αὐτῆς³. β') κατὰ περιεχόμενον, τινὰ μὲν εἰσιν οὐσιώδη, τινὰ δ' ἐπουσιώδη τοῦ συνυποσχετικοῦ μέρη· οὐσιώδης μὲν εἶναι ὁ προσδιορισμὸς τῶν ἐκλεγομένων διαιτητῶν καὶ τῆς ὑποβαλλομένης αὐτοῖς διαφορᾶς· ὁ προσδιορισμὸς δὲ οὗτος ἀποχρῶν λογίζεται ἐὰν ἐξ αὐτοῦ προκύπτῃ ἀναμφιβόλως τίνες οἱ διαιτηταὶ καὶ τίς ἡ ἀνατιθεμένη αὐτοῖς διένεξις⁴.

113. 29^ο

ἀνακοπαὶ κλ. Dalloz ἄρ. 425 ἐπ. γ') κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρ. 1005) καὶ οἱ ἐκλεγόμενοι διαιτηταὶ δύνανται νὰ συντάξωσι τὴν περὶ συνυποσχετικοῦ ἔκθεσιν (Dalloz ἄρ. 398)· ὅπερ παρ' ἡμῖν οὐκ ἐγγωρεῖ· δ') ἐὰν περὶ τοῦ συνυποσχετικοῦ συνταχθῇ ἰδιωτικὸν ἔγγραφο, ἡ ἔλλειψις τῆς χρονολογίας δὲν ἐπηρεάζει ἐν γένει τὸ κύρος τοῦ ἐγγράφου, ἂν ἄλλως δὲν γεννᾶται ἀμφιβολία περὶ τῆς ἐμπροθέσμου ἐκδόσεως τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως (κατωτ. § 206 σημ. 2. Dalloz ἄρ. 422).

3) Πολ. 111· «συνυποσχετικὸν δύναται νὰ γείνη μόνον δι' ἐγγράφου συμβολαίου ἢ δι' ἐκθέσεως»· ὅθεν προφορικῇ συνυπόσχεσις οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα καὶ ἂν ἀποδειχθῇ ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς· διότι ἡ γραφὴ ἐνταῦθα ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς συμβάσεως αὐτῆς (κατωτ. § 204 σημ. 7)· ἐπομένως ἄκυρός ἐστι καὶ μὴ οὐσα ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις, ἡ στηριζομένη εἰς συνυποσχετικὸν παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ 111 ἄρθρου συνταχθὲν (Πολ. 122 § 1). Dalloz ἄρ. 388—391. Carré ζ. 3270. Boitard B', 353.

1A-106
113. 93

4) Ὁ νόμος (ἄρ. 111 ἐδ. 2) λέγει μόνον, ὅτι ἐν τῷ συνυποσχετικῷ σημειοῦνται ἀκριβῶς οἱ τε διαιτηταὶ καὶ τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς· καὶ κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (1006) τὸ συνυποσχετικὸν πρέπει νὰ σημειοῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς καὶ τὰ ὀνόματα τῶν διαιτητῶν. Παρατηρητέον δὲ περὶ τῆς σημειώσεως α') τῶν διαιτητῶν μὲν, ὅτι τακτικώτερον εἶναι νὰ χαρακτηρισθῶσιν οὗτοι διὰ τοῦ ὀνόματος αὐτῶν· ἄλλὰ παραδεκτὴ ἐστὶ πᾶσα ἄλλη ἐξίσου ἀκριβὴς καὶ σαφὴς περιγραφή αὐτῶν· π. χ. ἐκλέγομεν διαιτητὴν τὸν δῆμαρχον τῶν Ἀθηναίων, τὸν διευθυντὴν τῆς ἀστυνομίας Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, τὸν συντάκτην τῆς «Παλιγγενεσίας» (Carré ζ. 3275. Dalloz ἄρ. 486. Bourbeau σ. 526). Ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ ἀλλάξῃ ὁ δῆμαρχος, ὁ ἀστυνόμος κλπ.; Ὁ διάδοχος τότε μόνον ἀναπληροῖ ἐν τῇ διαιτησίᾳ τὸν ἀπελθόντα, ὅταν ἐκ τοῦ συνυποσχετικοῦ σαφῶς προκύπτῃ ὅτι ἡ ἰδιότης

Ἐπουσιώδης δὲ καὶ διὰ τοῦτο ἐκ τῆς θελήσεως τῶν 113.290
διαδίδων ἐξήρτηται ὁ προσδιορισμὸς α') τῆς διαρκείας τῆς

ἐχρησίμευεν ὡς αἰτία τῆς ἐκλογῆς καὶ οὐχὶ ὡς τρόπος σημειώσεως τοῦ ἐκλεγομένου προσώπου· ἵγουν ὅτι τὰ μέρη ἤθελον νὰ ἐκλέξωσι διαιτητὴν τὸν δῆμαρχον Ἀθηναίων καὶ οὐχὶ τὸν ἔχοντα σήμερον τὸ ἀξίωμα τοῦτο κ. Δημ. Σούτσον· ἐν ἀμφιβολίᾳ εἰκάζεται τὸ δεύτερον (νόμ. 45 π. αὐτ.· «οὐ δυνατόν παρεξελθεῖν τὸ ἐχρεώμενον τοῖς αἰρετοῖς συμφώνοις πρόσωπον» (Carré ζ. 3276. Glück σ. 103 σημ. 88)· β') τῆς διαφορᾶς δέ, ὅτι ἐκ τοῦ συνυποσχετικοῦ ὀρίζεται ἡ ἀρμοδιότης καὶ ἐξουσία τῶν διαιτητῶν (νόμ. 32 § 15 π. αὐτ.)· «οὐ δύναται παρελθεῖν τὸ σύμφωνον ὁ αἰρετὸς δικαστής». Ὅθεν ἀνάγκη νὰ ἦναι τὸ συνυποσχετικὸν ὅσον ὅλον τε ἀκριβέστερον περὶ τὴν σημείωσιν τῆς υποβαλλομένης εἰς τοὺς διαιτητὰς διαφορᾶς, καὶ ν' ἀναπληροῖ οὕτως εἰπεῖν τὸν τόπον τῆς ἀγωγῆς ἐν ταῖς ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων δίκαις. Ἀρχοῦσα δ' ἐθεωρήθη ἡ τοιαύτη τῆς διαφορᾶς σημείωσις «ἡ ἐνώπιον τοῦ δεῖνος δικαστηρίου ἐκκρεμῆς δίκη» (Carré ζ. 3274)· «ἡ ἐν τοῖς δεῖνα ἐγγράφοις ἀναφερομένη διαφορά» (Dalloz ἀρ. 437· ἴδε καὶ ἄλλα παραδείγματα παρὰ Dalloz ἀρ. 438—443). Ὁ ἐναγόμενος δύναται, καὶ ἂν δὲν ἐσημειώθησαν ἐν τῷ συνυποσχετικῷ, νὰ προτείνῃ ὅλας τὰς ἐναντίον 14.220
τῆς ἀγωγῆς ἐνστάσεις αὐτοῦ.

14.220 Ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ ἐξέτασις τοῦ σπουδαίου ζητήματος τῆς λεγομένης 14.217
διαιτητικῆς ρήτρας (clause compromissoire). Ζωηρὰ ὑπάρχει διένεξις μεταξὺ τῶν γάλλων συγγραφέων καὶ τῶν γαλ. δικαστηρίων, ἂν πρέπη νὰ θεωρηθῇ ἰσχυρὰ αὕτη ἡ ρήτρα, τεθεῖσα ἐν τινι συμβάσει· αἱ ἀπὸ τῆς συμβάσεως ταύτης ἀναφύμεναι ἔριδες θέλουσι δικασθῇ ὑπὸ διαιτητῶν. Ἀναμφίβολον δὲ εἶναι ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχει σημασίαν τινά, ὅταν, ἐγερθείσης τῆς ἔριδος, ἀρνήται τις τῶν διαφερομένων νὰ συμπράξῃ εἰς τὴν ἐκλογὴν τῶν διαιτητῶν· οἱ ἀνίσχυρον τὴν μνησθεῖσαν ρήτραν ἀποφαινόμενοι εὐρίσκουσιν αὐτὴν παραβιάζουσαν τὸν κανόνα, ὅτι ἐν τῷ συνυποσχετικῷ πρέπει νὰ ὀρίζωνται τὰ τε ὀνόματα τῶν διαιτητῶν καὶ ἡ διαφορά (Bourbeau σ. 520)· ἡ γνώμη δὲ αὕτη, μὴ κλονιζομένη ὑπὸ τῆς ἐξαιρετικῆς διατάξεως τοῦ 332 ἄρθρου τοῦ ἐμπ. νόμου, εἶναι ὀρθὴ κατὰ τοῦτο μόνον, ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ρήτρα δὲν ἀποτελεῖ συνυποσχετικόν, διότι οὐσιώδη μέρη τοῦ συνυποσχετικοῦ εἰσιν ὁ προσδιορισμὸς τῶν διαιτητῶν καὶ ὁ προσδιορισμὸς τῆς διαφορᾶς· καθηρητισμένον λοιπὸν καὶ πλήρως καθίσταται τὸ συνυποσχετικόν, ἀφοῦ συμφωνήσωσι τὰ μέρη περὶ τῆς διαφορᾶς, ἣν θέλουσι νὰ υποβάλωσιν εἰς διαιτητὰς καὶ περὶ τῶν διαιτητῶν αὐτῶν ἡ ρήτρα δ' ἐκείνη μὴ ὀρίζουσα τὰ ὀνόματα

διαίτησεως, ἥτις ἄλλως εἶναι κατὰ νόμον τρίμηνος ^{β'} β')

καὶ τῶν διαιτητῶν ἀποτελεῖ ἑναρξιν συνυποσχετικοῦ, οὐχὶ τετελεσμέ-
νον συνυποσχετικόν· ἀλλ' οὐδόλως ἐπεταί ἐντεῦθεν, ὅτι εἶναι ἄκυρος
καὶ ὡς σύμβασις γενικῶς θεωρουμένη (Dallosz ἄρ. 454 ἐπ. Frémint.
traité des cours d'appel B', 42. Carré ζ. 3274· ὅρ. καὶ βαυαρ. δικ.
ἄρθρ. 1325). Πρὸς ἐκτέλεσιν δὲ τῆς διαιτητικῆς ρήτρας ἔχει ἀγωγὴν
ἐκάτερος τῶν συνομολογησάντων αὐτήν, διεξαγομένην ἢ κατ' ἀναλο-
γίαν τῷ ἄρθρ. 108 ἢ κατὰ τὸ ἄρθρ. 882. Κατὰ τὸ β. δίκαιον ἐγκυρόν
ἐστὶ τὸ συνυποσχετικόν, τὸ περὶ πασῶν τῶν φιλονεικιῶν συντασσόμενον
(νόμ. 21 § 6, νόμ. 46 π. αὐτ.)· τὸ τοιοῦτον λέγεται *plenum compro-*
missum (Glück Γ', 73).

ΛΑ 264 5) Πολ. 111 ἐδ. 3. Γαλ. 1007. Ἡ διάρκεια τῆς ἐξουσίας τῶν διαι-
τητῶν εἶναι πάντοτε ὠρισμένη εἴτε παρὰ τῶν διαδίκων εἴτε παρὰ τοῦ
νόμου· οἱ διαιτηταί, μὴ ὄντες δημόσιοι λειτουργοί, εὐκόλον εἶναι νὰ
παραγνώρισωσι τὰ κατήκοντα αὐτῶν καὶ νὰ παρατείνωσι τὴν ἐκδίκασιν
τῆς ἀνατεθείσης αὐτοῖς ὑποθέσεως ἴσως καὶ διὰ πλαγίους λόγους· ὁ νό-
μος δὲν ἐθεώρησεν ἐπαρκοῦν τὸ φόβητρον τῆς ἀγωγῆς κακοδικίου,
ἀλλ' ἠθέλησε νὰ ἐνισχύσῃ αὐτὸ καὶ διὰ τοῦ εἰς χρονικὰ ὅρια περιορι-
σμοῦ τῆς διαιτητικῆς δικαιοδοσίας (Dallosz ἄρ. 683)· καὶ τὸ β. δίκαιον
ὁρίζει «εἰ μὴ ἐντεθῇ ἐν τοῖς αἵρετοῖς δικαστηρίοις προθεσμία, ὁ
αἵρετὸς δικαστὴς αὐτὴν ὁρίζει συναινούντων τῶν μερῶν· εἰ δὲ τοῦτο
παροφθῇ, πάντοτε ἀναγκάζεται ψηφίσασθαι (νόμ. 14. βασ. αὐτ.)»· τὴν
ἐλλειψιν δηλονότι τῆς προθεσμίας ἐθεράπευεν ὁ πραιτωρικὸς ἀναγκα-
σμός. Σημειωτέον δὲ εἰδικώτερον καὶ ταῦτα· ἡ προθεσμία α') ἄρχεται
ἀπὸ τῆς ἐν τῷ συνυποσχετικῷ ὁρισθείσης ἡμέρας ἢ, σιωπῶντος τοῦ
συνυποσχετικοῦ, ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτοῦ· συνομολογίζεται δὲ εἰς
τὴν προθεσμίαν καὶ ἡ ἡμέρα τῆς ἐνάρξεως (ἀνωτ. § 92 σημ. 9), διότι
ἡ ἑναρξίς τῆς προθεσμίας ἐνταῦθα δὲν ὁρίζεται ἀπὸ τῆς κοινοποιή-
σεως διχογράφου τινός· κατὰ τὸν Παπαρρ. (Ε', 404 § 369) ἡ προθε-
σμία ἄρχεται ἀφ' ἧς οἱ διαιτηταί μάθωσι τὸν διορισμὸν αὐτῶν· ὥστε
συνυποσχετικοῦ τῆς 1 μαΐου, γνωστοῦ γενομένου τοῖς διαιτηταῖς τὴν 1
μαΐου τοῦ ἐπομένου ἢ μεθεπομένου ἔτους, ἡ προθεσμία ἄρχεται ἔκτοτε!
περὶ τῶν Γάλλων ὅρα Dallosz ἄρ. 710. Carré ζ. 3281 δις· β') ἐπε-
κτείνεται ὑπὸ τῶν διαδίκων μὲν ὅπως καὶ ὅταν ἀρέσῃ αὐτοῖς (Dallosz
ἄρ. 724)· ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῶν διαιτητῶν, ἐὰν δοθῇ αὐτοῖς τοιαύτη ἐξου-
σία παρὰ τῶν μερῶν (νόμ. 25 βασ. αὐτ.)· μάλιστα δὲ κατὰ τὸ β. δίκαιον
ἔχει ὁ διαιτητὴς ἐν ἀνάγκῃ καὶ ἐκ τοῦ νόμου τοιαύτην (νόμ. 32
§ 11 βασ. αὐτ.)· ἐὰν ὅμως οἱ διαιτηταί, οἱς ἐδόθη ἐξουσία νὰ ὁρίσωσι

ἐπιδιαιτητοῦ δι' ἐνδεχομένην διχοψήφειαν ⁶. γ') τῆς διαδικασίας καὶ τῶν νόμων, οὓς ὀφείλουσι νὰ ἐφαρμώσωσιν οἱ διαιτηταί· ἐλλείποντος δὲ τοιοῦτου προσδιορισμοῦ, ἐφαρμώζονται οἱ κείμενοι νόμοι καὶ ἡ τῶν εἰρηνοδικῶν διαδικασία ⁷. δ') τοῦ ἀνέκκλητον εἶναι τὴν ἐκδοθησομένην ἀπό-

τὴν προθεσμίαν, δὲν συμφωνῶσιν εἰς τοῦτο, πρέπει νὰ εἰπώμεν κατὰ τὸ 111 ἄρθρον ὅτι ἰσχύει τότε ἡ τρίμηνος τοῦ νόμου· δὲν ὑπάρχει δὲ λόγος διὰ τί νὰ μὴ θεωρηθῶσιν οἱ διαιτηταί δυνάμενοι νὰ ὀρίσωσι καὶ μακροτέραν τῶν 3 μηνῶν προθεσμίαν· ἄλλως οἱ Γάλλοι (Dalloz ἄρ. 707. Carré ζ. 3282)· γ') ἰστᾶται διὰ τινος παρεμπόπτοντος, ἀναστέλλοντος τὸν δρόμον αὐτῆς· π. χ. ἐὰν προτείνηται ἐξαίρεσις διαιτητοῦ τινος, ἢ πρόκηται νὰ ἐξακολουθήσωσι τὴν δίκην οἱ κληρονόμοι τινὸς τῶν διαδίκων (Arg. Πολ. 463 § 4. 5. Dalloz ἄρ. 697)· δ') ἡ ἐπέκτασις τῆς προθεσμίας, τῆς ὑπὸ τῶν διαδίκων ταχθείσης, ἀπαιτεῖ ἔγγραφον σύμβασιν καὶ κατὰ τύπον συνυποσχετικοῦ γινομένην; Ναί, εἶπε διὰ 2 ἀποφάσεων (174 τοῦ 85. 25 τοῦ 88) ὁ ἄρ. Πάγος, λίαν αὐστηρῶς (ἄρ. Ἐφῆμ. Μπαλ. Ζ' 548).

6) Ἐπιδιαιτητῆς λέγεται ὁ διαιτητῆς ἐκεῖνος, ὅστις ἐκλέγεται παρὰ τῶν διαδίκων πρὸς ἄρσιν τῆς ἰσοψηφίας τῶν δικαζόντων διαιτητῶν ὁ ἐπιδιαιτητῆς κατὰ τὸ 115 ἄρθρον δύναται νὰ διορισθῇ διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ ἢ καὶ μετὰ ταῦτα· ἀναγκαῖος δὲ ὁ διορισμὸς αὐτοῦ γίνεται καὶ ὅταν ἐν περιττῷ ἀριθμῷ τὸ διαιτητικὸν συστηθῇ δικαστήριον, διότι καὶ τότε δυνατόν νὰ συμβῇ διχοψηφία. Ἡ γαλ. δικονομία (ἄρ. 1012 § 3. Carré ζ. 3341 δις) συγχωρεῖ τὸ ν' ἀνατεθῇ εἰς τοὺς διαιτητὰς αὐτοὺς ἡ ἐκλογὴ ἐπιδιαιτητοῦ· δύναται καὶ παρ' ἡμῖν νὰ γείνη τοῦτο; ἡ καταφατικὴ λύσις τῆς ἀπορίας ταύτης ὑπ' οὐδενὸς νομίμου λόγου ἀντικρούεται, ἀπ' ἐναντίας δὲ ὑπὸ τοῦ βωμ. δικαίου ὑποστηρίζεται (νόμ. 17 § 5. 6. π. αὐτ. Glück σ. 82)· ἀλλὰ ταύτην ἔχει τὴν ἑλλειψιν ἢ τοιαύτη ἀνάθεσιν, ὅτι θέλει μείνει ἄνευ ἀποτελέσματος, ἂν οἱ διαιτηταί διαφωνήσωσι περὶ τὴν ἐκλογὴν· διότι δὲν δύναται ἐπὶ τοιαύτης διαφωνίας νὰ διορίσῃ τὸν ἐπιδιαιτητὴν ὁ πρόεδρος τῶν πρωτοδικῶν, ὡς ὀρίζει τὸ 1017 ἄρθρον τῆς γαλ. δικονομίας.

7) Πολ. 114. Γαλ. 1009, 1019. Οἱ διαφερόμενοι δύνανται νὰ διαγράψωσι τοῖς διαιτηταῖς τὸν τύπον τῆς διαδικασίας ἢ νὰ περικόψωσι τινὰς τῶν διαδικαστικῶν διατυπώσεων· ἀλλὰ καὶ ἡ φύσις αὐτῆς τῆς διαιτησίας καθίστησι περιττὰς καὶ ἀνεφαρμόστους τινὰς διαδικαστικὰς πράξεις· π. χ. τὸ ἔγγραφον τῆς ἀγωγῆς, ἐνίοτε τὴν συζήτησιν ἐνώπιον

φασιν⁸.

γ') ἀποτελέσματα τῆς συνυποσχέσεως.

§ 159. Διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ καὶ τῆς ἀποδοχῆς τῆς διαιτησίας παρὰ τῶν διαιτητῶν γεννῶνται τοῖς τε διαφερομένοις καὶ τοῖς διαιτηταῖς δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις· ἡγουν α') οἱ διαφερόμενοι δικαίωμα ἔχουσι ν' ἀπαίτησιν παρὰ τῶν διαιτητῶν τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς, καὶ καθήκον νὰ ὑποταχθῶσι τῇ ἀποφάσει αὐτῶν· μόνον δὲ δι' ἀνακλήσεως τῆς διαιτησίας ἡ ἐξαιρέσεώς τινος τῶν διαιτητῶν παύει τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο· ἡ μὲν ἀνάκλησις πρέπει νὰ γείνη παρὰ πάντων τῶν διαδίκων καὶ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς διαιτησίας, ῥητῶς ἢ καὶ σιωπηρῶς¹,

τῶν διαιτητῶν (Carré ζ. 3288. Dalloz ἄρ. 894. Bourbeau σ. 580)· καὶ ἀπὸ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν διατάξεων τοῦ ἀστυκοῦ νόμου δύνανται ν' ἀπαλλαγθῶσιν οἱ διαιτηταί· ἡ ἀπαλλαγὴ αὕτη γίνεται εἴτε ῥητῶς εἴτε δι' ἄλλης ἰσοδυνάμου φράσεως· π. χ. ἔχουσι τὴν ἄδειαν οἱ διαιτηταί νὰ δικάσωσι κατ' ἐπιείκειαν, ὅπερ δηλοῖ κατὰ τὰς ἰδίαις αὐτῶν περὶ δικαίου ἰδέας. Carré ζ. 3296.

8) Πολ. 116. Γαλ. 1010. Dalloz ἄρ. 1267. Κατὰ τὸ 116 ἄρθρον συγχωρεῖται ἔφεσις κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων «ἐὰν γινομένης τῆς συνυποσχέσεως δὲν συμφωνήθῃ ἄλλο τι»· τοῦτο βεβαίως δὲν σημαίνει ὅτι μόνον διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ δύνανται νὰ παραιτηθῶσιν οἱ διάδικοι τὸ πρὸς ἔφεσιν δικαίωμα· οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει τοῦ νὰ μὴ θεωρηθῇ ἔγκυρος καὶ ἡ μετὰ ταῦτα γινομένη συμφωνία περὶ τούτου· ἀλλ' ἐκτὸς τῆς ἐκ συμφώνου παρ' ἀμφοτέρων τῶν μερῶν γινομένης παραιτήσεως (Carré ζ. 3295. Dalloz ἄρ. 1267 ἐπ.) ἰσχυρά ἐστὶ καὶ ἡ παρὰ τοῦ ἑτέρου μόνον αὐτῶν γινομένη, ὡς καὶ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων συμβαίνει (πολ. 750 συνδ. 518 ἐδ. 3. 114)· μάλιστα δὲ καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως (Carré ζ. 3293 δις. Dalloz ἄρ. 1278). Κανὼν λοιπὸν εἶναι παρ' ἡμῶν τὸ ἐφέσιμον τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως, ἐξαιρέσεις τὸ ἀνέκκλητον· ἀλλὰ κατὰ τὸ ῥ. δίκαιον αἱ ἀποφάσεις τῶν διαιτητῶν ἦσαν ἀνέκκλητοι ἢ ὀρθότερον εἰπεῖν δὲν ἔχον χρεῖαν ἐκκλήτου (νόμ. 1 κώδ. 2, 56). Κατωτ. § 162 σημ. 9, 10.

1) Πολ. 113, 121 § 4. Γαλ. 1008. Ὡς πάντες οἱ διάδικοι ἔδωκαν

ἡ ἐξαίρεσις δὲ τῶν διαιτητῶν συγχωρεῖται διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ δικάζεται ὡς ἡ τῶν τακτικῶν δικαστῶν². ἀλλ' εἰσὶ δεκτοὶ μόνον οἱ μεταγενέστεροι τοῦ συνυποσχετικοῦ λόγοι ἐξαίρεσεως³. δικάζουσι δὲ τὸ τῆς

τὴν ἐντολήν, πάντες πρέπει ν' ἀνακαλέσωσιν αὐτήν· ὁ νόμος δὲν ὀρίζει τὸν τύπον τῆς ἀνακλήσεως, ἐπομένως δύναται νὰ γείνη αὕτη κατὰ πάντα τρόπον (Carré ζ. 3286. Dalloz ἄρ. 680), ῥητῶς ἢ καὶ σιωπηρῶς· π. χ. διοριζομένων ἄλλων διαιτητῶν περὶ τῆς αὐτῆς διαφορᾶς (νόμ. 31 § 2 π. 3, 3), ἢ συμβιβασμοῦ ἐπερχομένου (νόμ. 32 § 5 π. αὐτ.)· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἔκδοσιν ὀριστικῆς ἀποφάσεως παύει ἡ ἐξουσία τῶν διαιτητῶν· ἄρα μετὰ τοῦτο ἀνάκλησις δὲν χωρεῖ (Dalloz ἄρ. 677)· ἐὰν μολοντοῦτο λάβῃ χώραν, δύναται ἐνίοτε νὰ ἐξηγηθῇ ὡς περιέχουσα ἐν αὐτῇ ἐτέρας συμβάσεως στοιχεῖα· π. χ. κατάργησιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως. Dalloz ἄρ. 681. Carré ζ. 3286.

2) Πολ. 113, 36 ἐπ. (ἀνωτέρ. § 191) Γαλ. 1014. Δηλαδή ὁ διάδικος ἅμα γεννηθῇ ὁ λόγος τῆς ἐξαίρεσεως, ὑποβάλλει αἴτησιν ἐξαίρεσεως εἰς τὸν πρόεδρον τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου· οὗτος δὲ διατάσσει τὰ περαιτέρω κατὰ τὰ ἐξηγηθέντα ἀνωτέρω (§ 132)· περιττὸν εἶναι νὰ κοινοποιηθῇ ἀποτοῦδε ἡ αἴτησις εἰς τὸν ἐξαιρούμενον διαιτητήν. Ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχουσιν εἶναι ἀναμφίβολον παρ' ἡμῖν, διότι τὸ 113 ἄρθρ. παραπέμπει εἰς τὸ 36 ἄρθρον, τὸ περὶ ἐξαίρεσεως δικαστῶν πραγματευόμενον· τὴν αὐτὴν γνώμην ὑποστηρίζει ὁ Chauveau καὶ περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας (Carré ζ. 3318), ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐκεῖ καὶ ἐναντίαι γνώμαι. Dalloz ἄρ. 660.

3) Ὁ περιορισμὸς οὗτος δικαιολόγημα νομοθετικὸν ἔχει· ὅτι εἰκάζεται εὐλόγως παραίτησις ὡς πρὸς τοὺς προγενέστερους τοῦ συνυποσχετικοῦ λόγους· ὅθεν παραδεκτοὶ εἰσὶ καὶ λόγοι, προγενέστεροι μὲν τοῦ συνυποσχετικοῦ, γενόμενοι ὁμῶς μετὰ ταῦτα γνωστοὶ τῷ διαδίκῳ· ἡ γενικώτερον, ἡ ἐξαίρεσις δεκτὴ ἐστὶ μεχρὶς τοῦ διαδίκου ἐπιχειρήσῃ πρᾶξιν τινα *défaite* παραίτησιν αὐτῆς (Dalloz ἄρ. 655—657. Carré ζ. 3317. 3317 δις. Boitard σ. 366)· ὡς πρὸς τὸ τῆς ἀποδείξεως βάρος τῆς γνώσεως ἢ ἀγνοίας τοῦ λόγου τῆς ἐξαίρεσεως πρέπει νὰ γείνη ἡ διάκρισις αὕτη· τῶν πρὸ τοῦ συνυποσχετικοῦ λόγων εἰκάζεται ἡ γνώσις, τῶν μεταταῦτα, ἡ ἀγνοία· ἄρα ἐκεῖ ἀποδεικνύει ὁ ἐξαίρων, ἐνταῦθα ὁ ἀντιδικὸς αὐτοῦ· διότι ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασιν ἡ ἀγνοία ἀποτελεῖ κυρίως στοιχεῖον ἐνστάσεως, ἐν τῷ πρώτῳ μὲν ταύτης ἀλλ'.

ἐξαιρέσεως οὐχὶ οἱ διαιτηταί, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον ⁴.

β') ἡ μεταξὺ τῶν διαφορομένων καὶ τῶν διαιτητῶν νομικὴ σχέσις ἡ τῆς ἐντολῆς ἐστίν· ὅθεν μόνον τῇ ἀποδοχῇ τῆς διαιτησίας ἀναλαμβάνουσιν οἱ διαιτηταὶ ὑποχρεώσεις ⁵ καὶ δὲν δύνανται ἔκτοτε, μὴ ὑπάρχοντος νομίμου κωλύματος ⁶, ν' ἀποποιηθῶσιν ἀζημίως τὴν ἐντολήν, ἀλλ'

ἡγρῶσιν τὸν λόγον τῆς ἐξαιρέσεως ἐν τῷ δευτέρῳ ταύτης· ἀλλ' ἐγίνωσκας τὸν λόγον τῆς ἐξαιρέσεως ἐν τῷ νόμῳ 21 π. (22, 3) ἡ γνώσις ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς ἀγωγῆς καὶ διατοῦτο ἡ ἀπόδειξις ἐπιβάλλεται τῷ ἐνάγοντι (ἀνωτ. § 169 σημ. 7 α').

4) Οἱ διαιτηταὶ δὲν δύνανται νὰ δικάσωσι τὴν ἐξαίρεσιν, διότι ὁ ἐξαίρουμένος δὲν λαμβάνει μέρος (Πολ. 49), οἱ λοιποὶ δὲ ἄνευ αὐτοῦ οὐδὲν ἐνεργοῦσιν ἐγκύρως· ἔπειτα εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τῶν δικαστῶν ὀφείλει νὰ ἀγορεύσῃ ὁ εἰσαγγελεὺς (ἀνωτ. § 112 σημ. 4. § 192 β'. Dalloz ἀρ. 666). Ἀλλὰ ποῖον δικαστήριον εἶναι ἀρμόδιον νὰ δικάσῃ τοῦ διαιτητοῦ τὴν ἐξαίρεσιν; Τινὲς λέγουσιν ἐκεῖνο, ὅπερ ἂν ὑπῆρχεν ἡ διαιτησία, ἦτο τὸ ἀρμόδιον τῆς διαφορᾶς δικαστήριον (Carré ζ. 3321)· ἀλλὰ σιωπῶντος τοῦ νόμου, καὶ τῆς περὶ τὴν ἐξαίρεσιν διαδικασίας ὁμοιοζούσης ἐν πολλοῖς τὴν ἐπ' ἀναφορᾷ, ὁρθότερα φαίνεται ἡ γνώμη ὅτι τὸ δικαστήριον τοῦ τόπου τῆς διαιτησίας εἶναι τὸ ἀρμόδιον (Dalloz ἀρ. 667). Δύνανται οἱ διάδικοι ν' ἀναθέσωσι τὸ τῆς ἐξαιρέσεως εἰς τοὺς διαιτητάς αὐτοὺς; Ὁχι, ὀφείλοντος τοῦ εἰσαγγελέως ν' ἀγορεύσῃ ἐναντίαν γνώμην ἐκφράζει ὁ Chauveau sur Carré ζ. 3320 δὲς.

5) Ν. 3. βασ. (7, 2): «οὐκ ἀναγκάζει ὁ πραιτωρ τινὰ αἰρετῶς δικάσαι· τὸν ἀρξάμενον δὲ συνωθεῖ πληρῶσαι»· διότι, ἐπιφέρει ὁ νόμος, ἄδικον εἶναι, τῶν ἀπορρήτων τῆς ὑποθέσεως ἀποκαλυφθέντων, ν' ἀποποιῶνται οἱ διαιτηταὶ εἴτε χαριζόμενοι εἴτε δώροις ὑποθαρέντες· ἐφαρμόζεται λοιπὸν καὶ ἐνταῦθα τὸ ῥητόν· τὴν ἐντολήν ἐκουσίως ὑποδέχεται τις, ἐξ ἀνάγκης δὲ πληροῦ *voluntatis est suscipere mandatum, necessitatis consummare* (νόμ. 17 § 3 πανδ. 13, 6)· κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἀρ. 1014) συγχωρεῖται νὰ παραιτηθῇ ὁ διαιτητής καὶ μετὰ τὴν ἀποδοχὴν μέχρις ὅμως τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν· τοῦτο καλεῖται *déport* (Dalloz ἀρ. 617) καὶ ζημιοῖ τὸν διαιτητὴν, ἂν ἀποτελῇ ἀδικαιολόγητον παράτησιν (Carré ζ. 3312. Dalloz ἀρ. 622).

6) Ὡς τοιοῦτον κώλυμα θεωρεῖται π. χ. ἔχθρα βαρεῖα μεταξὺ διαιτητοῦ καὶ διαδίκου, ἀσθένεια τοῦ διαιτητοῦ ἢ ὁδοιπορία σπουδαία καὶ κατεπείγουσα· ἐνίοτε δὲ καὶ δημόσιον λειτούργημα ἀνατεθὲν τῷ διαι-

ὀφείλουσι νὰ ἐκτελέσωσιν αὐτὴν ἀποφαινόμενοι περὶ τῆς διαφορᾶς 7.

δ') περὶ τῆς ἐξουσίας τῶν διαιτητῶν. 1/3. 290.

§ 160. Ἡ ἐξουσία τῶν διαιτητῶν καὶ τῶν πράξεων αὐτῶν ἡ ἰσχὺς προσδιορίζεται ὑπὸ τῶν ἐξῆς ἀρχῶν· οἱ διαιτηταὶ α') ἐκτελοῦσι τὰ τῆς διαιτησίας αὐτοπροσώπως καὶ πάντες ὁμοῦ¹, ἀκολουθοῦντες, ἐν ἐλλείψει ἐναντίας ἐν τῷ συνυποσχετικῷ ῥήτραις, τοὺς κειμένους νόμους

τητῇ (νόμ. 9 § 4, 5. νόμ. 10, 11, 15. π. 4. 8. Carré ζ. 3312. 3313. Dalloz ἀρ. 622—627).

7) Ὁ ἀπειθὼν νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ καθήκον αὐτοῦ διαιτητῆς ἡναγκάζεται εἰς τοῦτο παρὰ τοῦ πραίτωρος καὶ ἀμέσως, ἀλλὰ καὶ δι' ἐπιβολῆς προστίμου (νόμ. 15. *sententiam se arbitrum dicere coacturum*. νόμ. 32 § 12 π. αὐτ.). Παρ' ἡμῶν κατὰ τοῦ τοιοῦτου διαιτητοῦ ἄλλο μέσον δὲν ἔχει ὁ διάδικος εἰμὴ τὴν ἀγωγὴν κακοδικίας (Πολ. 56, 57). Dalloz ἀρ. 609. 635. Carré ζ. 3314. Boitard σ. 364.

1) Ἡ διαιτησία εἶναι ἔργον ἐντελῶς ἐμπιστοσύνης· διὰ τοῦτο λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι *in compromissis arbitrium personæ insertum personam non egreditur* (νόμ. 45 π. αὐτ.), καὶ προσέτι· «εἰ δὲ καὶ πολλοὶ εἰσιν αἵρετοι δικασταί, ἢ πάντες ἀναγκάζονται ἢ οὐδείς» (νόμ. 17 § 2 βας. 7, 2)· τὴν αὐτὴν ἀρχὴν κυροῖ καὶ τὸ 1011 ἀρθ. τῆς γαλ. δικονομίας· ὅθεν δὲν δύνανται οἱ διαιτηταὶ ν' ἀναθέσωσιν εἰς ἕτερον τὴν διάγνωσιν τῆς διαφορᾶς ἢ τὴν ἐνέργειαν πράξεων διαδικαστικῶν (Carré ζ. 3299. Dalloz ἀρ. 925, καὶ περὶ τῆς διασκέψεως αὐτῶν ἀρ. 1076 ἐπ.)· ἀλλὰ τὴν ἀρχὴν ταύτην ἔχουσιν ἐξουσίαν οἱ διάδικοι νὰ τροποποιήσωσι διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ ὅπερ ὡς πρὸς τὰς πράξεις τῆς διαδικασίας ῥητῶς ἀναγνωρίζει· ἡ γαλ. δικονομία (*si le compromis ne les autorise à commettre l'un d'eux*)· ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἀρθ. 114 τῆς ἡμετέρας δικονομίας σιωπηρῶς ἐξάγεται· διότι τοιαύτη ἐν τῷ συνυποσχετικῷ ῥήτραι εἰς οὐδὲνα κανόνα δημοσίας τάξεως ἀντίκειται. Δύνανται κατὰ τὸ 15 ἀρθ. ν' ἀναθέσωσι τὴν διεξαγωγὴν ἀποδείξεων εἰς δικαστὴν ἄλλου τόπου; ἀφοῦ οἱ εἰρηνοδικοὶ δύνανται, δύνανται καὶ οἱ διαιτηταί, νομίζω, ἂν μὴ ὀρίζῃ ἄλλως τὸ συνυποσχετικὸν (Carré ζ. 3298. Dalloz ἀρ. 920). Εἰς δικαστὴν ἄλλοδαπὸν; Διὰ μέσου ἡμεδαποῦ δικαστηρίου (βαυαρ. δικον. 1333 ἐδ. 4).

καὶ τὴν τῶν εἰρηνοδικῶν διαδικασίαν²· ἤτοι δύνανται νὰ ἀπαιτήσωσι τὴν ἐνώπιόν των συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, νὰ διατάξωσιν ἀποδείξεις³ καὶ διεξαγάγωσιν αὐτάς κατὰ τοὺς τύπους· ἀλλὰ ποινὰς νὰ ἐπιβάλλωσιν ἢ ἐξαναγκαστικὰ μέτρα κατὰ τρίτων⁴ νὰ διατάξωσι δὲν δύνανται, ἐὰν μὴ ὥσι περιβεβλημένοι δικαστικὴν ἐξουσίαν⁵. β') ἀποφασίζουσι τὴν διαφορὰν κατὰ πλειονοψηφίαν, προσλαμβάνοντες ἐπὶ διχοψηφίας τὸν ἐπίδαιτητήν⁶, μεθ' οὗ συζητοῦσιν ἐκ

2) Ἀνωτέρω § 158 σημείωσιν 7.

3) Π. γ. διὰ μαρτύρων, δι' ἐμπειροτεχνῶν, ἐγγράφους δι' ὄρκων κλ. (Dalloz ἀρ. 913, 914, 921. Carré ζ. 3290). Αἱ συνεδριάσεις τῶν διαιτητῶν γίνονται συνήθως εἰς τοῦ πρεσβυτέρου αὐτῶν τὴν οἰκίαν. Carré ζ. 3331.

4) Ἀλλὰ κατὰ τῶν διαδικῶν αὐτῶν δύνανται ν' ἀπαγγείλωσιν ἐξαναγκαστικὰ μέτρα (π. γ. προσωπ. κράτησιν. Carré ζ. 3334. Dalloz ἀρ. 998) ἢ ποινὰς πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως· διότι ἐνταῦθα ὀρίζομένων ἀκριβῶς τῶν περιπτώσεων δὲν εἶναι φόβος καταχρήσεως τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, μάλιστα δὲ ὅταν δὲν δικάζωσιν ἀνεκκλητῶς· ὁ νόμος ἀπαγορεύων τοῖς διαιτηταῖς τὸ ἐπιβάλλειν ποινὰς, ἐννοεῖ βεβαίως τὰς τοῦ 204 ἄρθρ. καὶ οὐχὶ τὰς τῶν ἄρθρ. 630, 883, 884, αἵτινες ἀντὶ ἀποζημιώσεως εἰσι καὶ ὑπὲρ τοῦ διαδικοῦ ἀπαγγέλλονται. Carré ζ. 3333. Dalloz ἀρ. 1005.

5) Πολ. 114 ἐδ. 2. Βαυαρ. Σγ. § 40, c. Κατὰ τῶν μαρτύρων ἐξαναγκαστικὰ μέτρα ἔχουσι τὰ δικαστήρια τὰ τοῦ 314 ἄρθρου, κατὰ τῶν ἐν ταῖς αὐτοψίαις προσκομμάτων, τὰ τοῦ 280 ἄρθρου· ἀλλὰ κατὰ τῶν ἐμπειροτεχνῶν, οὐδὲν (πολ. 294 ἐδ. 2)· ὅθεν περιτετεῖται ἡ μνεῖα τούτων ἐν τῷ 114 ἄρθρῳ. Τί πρέπει νὰ γένη ἂν ὁ προσκληθεὶς μάρτυς κλπ. ἀπειθεῖ; προσφυγὴ εἰς τὸ δικαστήριον πρὸς ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρ. 414 καὶ 280 (Carré ζ. 3290. Dalloz ἀρ. 913). Κατὰ τὸ ἄρθρ. 114 δύνανται οἱ διαιτηταὶ καὶ ποινὰς νὰ ἐπιβάλλωσι καὶ ἐξαναγκαστικὰ μέτρα ν' ἀπαγγείλωσιν, ἐὰν ᾔναι συγχρόνως οἱ τακτικοὶ καὶ ἀρμόδιοι τῆς ὑποθέσεως δικασταί· εἰσὶν ἀναγκαῖα ἀμφότερα· καὶ τακτικὸς καὶ ἀρμόδιος πρέπει νὰ ᾔναι ὁ δικαστής· Τὸ δεύτερον φαίνεται περιττόν διότι δὲν ὑπάρχει λόγος, διὰ τί, δικαστήριον ἀναρμόδιον ἐκλεχθὲν διαιτητής, νὰ μὴ δύνανται νὰ ἐπιβάλλῃ ποινὰς κλπ.

6) Πολ. 115. νόμ. 17 § 7. νόμ. 27 § 3 βας. αὐτ. «τριῶν ὄντων αἰ-

νέου τὴν ὑπόθεσιν 7· ὀφείλουσι δὲ νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὴν ΚΑ. 83
 διάγνωσιν ἐκείνων μόνων τῶν πραγμάτων, ἅτινα διὰ τοῦ ΚΓ. 280
 συνυποσχετικοῦ ἀνετέθησαν αὐτοῖς 8· πλὴν δύνανται νὰ
 ἐξετάσωσιν, ἐκτὸς τοῦ κυρίου τῆς δίκης ἀντικειμένου, καὶ
 τὰ παρεπόμενα ἢ παρεμπύπτοντα ζητήματα, ὅσα ἐκ τῆς
 φύσεως αὐτῶν ἐννοοῦνται περιεχόμενα ἐν τῇ συνυποσχέσει 9

ρετῶν δικαστῶν, ἀρκοῦσιν οἱ δύο συναινοῦντες, εἴγε καὶ ὁ ἄλλος πά-
 ρεστι· εἰ γὰρ ἀπολιμπάνεται, οὐκ ἔρρωται τὸ παρὰ τῶν δύο ψηφι-
 σθέν» (Dallos ἀρ. 759, 761). Πότε ὑπάρχει διχοψηφία ὅρα ἀνωτέρω §
 86 καὶ Carré ζ. 3345, 3345 δις.

7) Ἡ γαλ. δικονομία διαφέρει ἐνταῦθα τῆς ἡμετέρας· κατὰ τὴν ἡμε-
 τέραν (καὶ τὴν βαυαρικὴν 1335 ἐδ. 4) ἐπὶ διχοψηφίας τῶν διαιτητῶν
 γίνεται ὅ,τι καὶ ἐπὶ διχοψηφίας τῶν δικαστῶν, δηλ. προσλαμβάνεται
 ὁ ἐπιδιαιτητὴς καὶ συζητεῖται ἐκ νέου ἡ ὑπόθεσις κατὰ τὸ 179 ἄρ-
 θρον· ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ 115 ἄρθρου,
 καθ' ὃ ὑπάρχοντος ἐπιδιαιτητοῦ ἡ διχοψηφία τῶν διαιτητῶν δὲν φέρει
 πέρας εἰς τὴν συνυπόσχεσιν· ἄρα μένουσι καὶ μετὰ ταῦτα διαιτηταί,
 δυνάμενοι νὰ δικάσωσιν ὡς ὁ ἐπιδιαιτητὴς· προσυποστηρίζεται δὲ καὶ
 ὑπὸ τοῦ 110 ἄρθρου, καθ' ὃ ἐπὶ ἀναγκαίας διαιτησίας ὁ ἐπιδιαιτητὴς
 λαμβάνει μέρος εἰς τὴν συζήτησιν· ἄρα δὲν δικάζει μόνος· οὐδεμία δὲ
 ὑπάρχει ἔνδειξις ὅτι ὁ νομοθέτης ἠκολούθησεν ἄλλην ἀρχὴν ἐπὶ τῆς
 ἐκουσίας διαιτητέως (ΑΠ. 89 καὶ 147 τοῦ 50. Εὐρετήρ. Γ', 95)·
 κατὰ τὴν γαλ. δὲ δικονομίαν (ἀρ. 1017, 1018) οἱ διχογνωμοῦντες δι-
 αιτηταὶ συντάσσουσιν ἕκαστος ἡτιςλογημένην τὴν ἐαυτοῦ γνώμην καὶ
 ἀκολούθως συνέρχονται μετὰ τοῦ ἐπιδιαιτητοῦ ὅπου ἀποφασίζεται ποία
 ἡ ὀρθοτέρα γνώμη· ἐὰν δὲν συνέλθωσιν οἱ διαιτηταί, σκέπτεται καὶ
 ἀποφασίζει περὶ τούτου μόνος ὁ ἐπιδιαιτητὴς. Boitard σ. 370. Carré
 ζ. 3346. Dallos ἀρ. 814—893.

8) Νόμ. 32 § 15 π. αὐτ. arbiter nihil extra compromissum fa-
 cere potest· «οὐ δύναται παρελθεῖν τὸ σύμφωνον ὁ αἰρετὸς δικαστής».
 Ποίων καὶ πόσων πραγμάτων τὴν διάγνωσιν ἀνέβησαν οἱ διαφερόμενοι
 τοῖς διαιτηταῖς, εἶναι ζήτημα τοῦ συνυποσχετικοῦ, ἐπομένως ὅλως
 πραγματικόν. Dallos ἀρ. 982.

9) Carré ζ. 3274· «ὑπάρχουσι, λέγει οὗτος, παρεμπύπτοντα ἢ παρε-
 πόμενα τῆς κυρίας ὑποθέσεως ζητήματα, μὴ ἀναφερόμενα μὲν ἐν τῷ
 συνυποσχετικῷ, ἔχοντα ὅμως τοιαύτην συνάφειαν μετὰ τῆς κυρίας
 ὑποθέσεως, ὥστε δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ ἀμφιβολία ὅτι ἤθελον τὰ

καὶ εἰσὶ δεκτικὰ διαιτητικῆς διαλύσεως ¹⁰.

ε') *παύσεις τῆς διαιτησίας.*

Ν.φ. Σ.φ. 5-102, 265

§ 161. Ἡ ἐξουσία τῶν διαιτητῶν παύει¹, α') παρελθόντος τοῦ χρόνου, ἐν τὰ μέρη ἣ ὁ νόμος ὥρισαν αὐτῇ· β') συμβάσεως διχοφρεσίας μὴ δυναμένης ν' ἀρθῇ². γ') ἀποθανόντος τινὸς τῶν διαιτητῶν· διότι ἡ διαιτησία ἀνατί-

μέρη νὰ ὑποβάλωσι καὶ αὐτὰ εἰς τοὺς διαιτητάς· π. γ. ἐνστάσεις συμψηφισμού, παραγραφῆς, αἰτήσεις καρπῶν, τόκων (οὐχὶ ἀνταγωγάς. Heffter Svst. σ. 167), περὶ γνησιότητος ἐγγράφων, δικαστικῆς δαπάνης κλπ. (Carré ζ. 3291. 3332. Dalloz ἀρ. 913. 995. 4061). Δύ-
νανται οἱ διαιτηταὶ νὰ δικάσωσι περὶ τῆς ἀρμοδιότητος αὐτῶν· Ἡ ἐρώτησις αὕτη ἰσοδυναμεῖ τῇ ἐρωτήσῃ, ἂν δύνανται οἱ διαιτηταὶ νὰ ἐρμηνεύσωσι τὸ συνυποσχετικόν· ἐπομένως οὐδεμία ἀμφιβολία ὅτι πρέπει νὰ λυθῇ καταφατικῶς (Dalloz ἀρ. 984. Carré ζ. 3281)· ἀλλ' ἐὰν διὰ κακῆς ἐρμηνείας τοῦ συνυποσχετικοῦ ὑπερβῶσι τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, ἐκδίδουσι τότε ἀπόφασιν ἄκυρον, ὑποκειμένην εἰς τὸ ἐνδίκον μέσον τοῦ 123 ἀρθρου.

10) Π. γ. ζητήματα δημοσίας τάξεως (περὶ πλαστογραφίας) ἐξαίρουνται τῆς ἀρμοδιότητος τῶν διαιτητῶν (νόμ. 32 § 7 βας. 7, 2. βαυαρ. δίκον. 1334)· «οὐτε περὶ καταστάσεως ἐλευθερίας ἢ εὐγενείας». Dalloz ἀρ. 977, 943.

1) Πολ. 124. Γαλ. 1012. νόμ. 21 § 8. νόμ. 32 § 3 π. αὐτ. νόμ. 1. κώδ. (2, 56). Si ultra diem compromisso comprehensum judicatum est, sententia nulla est, nec ullam poenam committit qui ei non paruerit. Ὁ 1 § τοῦ 124 ἀρθρου φέρει «παρελθόντος τοῦ παρὰ τῶν διαδίκων κατὰ τὸ ἀρθρ. 111 ὥρισμένου χρόνου»· ἐκ τῆς ἀνακριθείας δὲ ταύτης τοῦ νόμου δὲν πρέπει νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι ἡ διαιτησία δὲν παύει μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς νομίμου προθεσμίας· διότι κατὰ τὸ 111 ἀρθρον, μὴ ὀρισθείσης προθεσμίας παρὰ τῶν διαδίκων, ἡ διαιτησία δὲν διαρκεῖ πλέον τῶν 3 μηνῶν· ἄρα παύει μετὰ τοὺς 3 μηνάς· ὥστε ἐν τῇ εἰρημένῳ παραγράφῳ παρέλκει τὸ «παρὰ τῶν διαδίκων»· ἐλήφθη δὲ κατὰ παραδρομὴν ἐκ τοῦ Βαυαρ. Σχ. (§ 50. f.), ὅπου ἦτο ἀναγκαῖον, ὡς μὴ ὑπαρχούσης κατὰ τὸ σχέδιον αὐτὸ νομίμου προθεσμίας.

2) Διὰ τὸ ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ ἐπιδιαιτητικὴ ἢ συμποσχετικὴ πρὸς ἄσιν τῆς

θεται εἰς πάντας ὁμοῦ τοὺς δαιτητάς³. ἐκ τοῦ θανάτου δέ τινος τῶν διαδίκων παύει ἡ δαιτησία μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι κληρονόμοι ἀνήλικοι⁴. δ') ἀνακληθείσης τῆς ἐντολῆς, ἀποποιηθέντος, κωλυθέντος ἢ ἐξαίρεθέντος τινὸς τῶν δαιτητῶν⁵. ε') ἐκδοθείσης τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως, εἰ

ἰσοψηφίας ἢ ἂν καὶ τοῦ ἐπιδαιτητοῦ λαθόντος μέρος διχοψηφία ὀρίσται· π. χ. οἱ 2 δαιτηταὶ καὶ ὁ ἐπιδαιτητὴς ἔχουσιν ἕκαστος ἰδίαν γνώμην. Ἡ διχοψηφία δηλοῦται παρὰ τῶν δαιτητῶν κατὰ πάντα τρόπον, μὴ ὀρίζοντος τύπον τινὰ τοῦ νόμου· ἀλλὰ καλὸν εἶναι νὰ γίνηται ἐγγράφως καὶ δι' ἀποφάσεως ἐνίοτε. Boitard B', 370 Dalloz ἄρ. 754.

3) Dalloz ἄρ. 586. Τὰ ἤδη δεδικασμένα κεφάλαια τῆς ὑποθέσεως μένουσιν ἰσχυρὰ καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δαιτητοῦ, ἂν εἶχον ἐξουσίαν οἱ δαιτηταὶ νὰ δικάσωσι καὶ κερωρισμένως αὐτὰ (νόμ. 21. βασιλ. 7, 2. Carré ζ. 3304. Dalloz ἄρ. 589). Ὁ θάνατός τινος δαιτητοῦ δὲν καταπαύει τὴν διαίτησιν, ἂν ἐν τῷ συνυποσχετικῷ εἶχε συμφωνηθῇ νὰ δικάζωσιν οἱ μένοντες· ὡσαύτως ἐὰν σωματοῦν τι (τὸ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν, ἡ νομικὴ σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου) ἐκλεχθῇ δαιτητῆς, ὁ θάνατός τινος τῶν μελῶν αὐτοῦ δὲν φέρει πέραν εἰς τὴν διαίτησιν. Glück σ. 102.

4) Boitard σ. 364. Bourbeau σ. 565. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον (νόμ. 27 § 1. π. αὐτ.) οὐ διαβαίνει τὸ αἵρετόν δικαστήριον εἰς διαδόχους, εἰμὴ γέγονεν αὐτῶν μνήμη· κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν καὶ τὴν γαλλικὴν ἡ δαιτησία μεταβαίνει καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους τῶν διαδίκων· ἐξαίρεσις τοῦτου γίνεται ὅταν μεταξὺ τῶν κληρονόμων ὑπάρχωσιν ἀνήλικοι (Γαλ. 1013)· διότι καθὼς ὁ ἀνήλικος δὲν δύναται νὰ συστήσῃ δαιτητικὸν δικαστήριον, οὕτω καὶ τὸ συστηθὲν ἀνίκανόν ἐστι νὰ ἐξακολουθήσῃ, τοῦ αὐτοῦ ὑπάρχοντος καὶ ἐνταῦθα κινδύνου· μάλιστα δὲ ἐναντία ἐν τῷ συνυποσχετικῷ συμφωνία οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα (Dalloz ἄρ. 604)· ἀλλ' ἐὰν ἡ δίκη καταστῇ ὥριμος πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ διαδίκου καὶ τοῦτο ᾔνοι ἀποδεδειγμένον, οἱ δαιτηταὶ ἔγκυρον ἐκδίδουσι καὶ μετὰ τὸν θάνατον ἀπόφασιν, μάλιστα ὅταν ἀγνωῶσιν αὐτὸν (πρῶ. ἄρθρ. 122 § 3· ἐν τῷ § τούτῳ δὲν γίνεται παραπομπὴ εἰς τὸν § 3 τοῦ ἄρθρ. 121, ὅπου γίνεται λόγος περὶ τοῦ θανάτου τοῦ διαδίκου, καὶ Dalloz ἄρ. 599). Ἐὰν ὁ διάδικος ἐξ ἱκανοῦ καταστῇ μετὰ τὸ συνυποσχετικὸν ἀνίκανος, κατὰ τὸν Bourbeau (σ. 572) παύει καὶ

μενός γάρ (ο διαιτητής) πεπαυται είναι δικαστής». ἡ παρχοντων πολ-
λων κεφαλαίων ἐπικοινωνούντων ἀλλήλοις, ἰσχύουσι τὰ τοῦ νόμου 21
βασ. (7, 2), ἥτοι εἰ μὲν ἔδοξεν ἅμα πάντα τηρεῖν, δύναται ἐναλ-
λάσσειν (γνώμην), εἰδεμὴ πολλὰ εἶναι δοκεῖ τὰ αἰρετὰ δικαστήρια,
καὶ ὅσον πρὸς τὸ τηρεῖν πέπαυται εἶναι δικαστῆς (Dalloz ἀρ. 1044)
κατὰ τὸν Bourbeau (σ. 629) ἐντὸς τῆς προθεσμίας δύνανται νὰ συμ-
πληρώσωσιν οἱ διαιτηταὶ τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν ὅπερ εἶναι ὀρθὸν μόνον
καθόσον ἡ περὶ συμπληρώσεως αἰτήσις φέρει στοιχεῖα ἀναψηλαφήσεως
(πρβ. καὶ Dalloz ἀρ. 1132. Carré ζ. 3311).

7) Τοιαῦτα αἰτίαι εἰσὶ π. χ. ἡ καταστροφὴ τοῦ ἐπιδίκου πράγμα-
τος ἢ τῆς ἐπιδίκου ἀξιώσεως (νόμ. 32 § 5 π. αὐτ. νόμ. 32 βασ. αὐτ.).
«οὐκ ἀναγκάζει (ὁ πρᾶίτωρ) τὸν αἰρετὸν δικαστὴν ἀποφύνασθαι εἴτε
. . . ἡτόνησεν ἡ ποινὴ . . . προκατάρξει εἰς ἔμβαθμον δικαστὴν, ἢ
συμφῶνῳ λυθέντος τοῦ αἰρετοῦ δικαστηρίου, ἢ διαλύσεως γενομένης,
ἢ τοῦ δούλου τελευτήσαντος, περὶ οὗ ἐδικάζοντο». Ἐφαρμόζονται δηλ.
κατ' ἀναλογίαν καὶ ἐνταῦθα αἱ διατάξεις τοῦ ἀρθρ. 476 πολ. (Carré
ζ. 3301. Rauter ἀρ. 407). Ἡ παραχώρησις τῆς περιουσίας; Κατὰ
τὸ ρώμ. δίκαιον (νόμ. 17 π. αὐτ.) ἐὰν ὁ εἰς τῶν δικαζομένων ἐκστῇ,
ἐπειδὴ ἐνάγειν ἢ ἐνάγεσθαι οὐ δύναται, οὐκ ἀναγκάζεται ψηφίζεσθαι ὁ
αἰρετὸς δικαστής· ἄρα πύει ἡ διαιτησία· τοῦτο πρέπει νὰ εἰπώμεν ὅτι
ἰσχύει καὶ τὴν σήμερον διότι ἂν καὶ τὴν περιουσίαν τοῦ ἐκστάντος
ἀναλαμβάνουσιν οἱ δανισταί, ἡ ἐξουσία ὅμως αὐτῶν εἶναι λίαν περιω-
ρισμένη (πολ. 693). Ἐναντίας ὁ Dalloz ἀρ. 579.

18.240

ἄμα συνταχθῇ¹ καὶ ὑπογραφῇ² παρὰ τῶν διαιτητῶν³.

1) Κατὰ γενικὸν κανόνα αἱ δικιτητικαὶ ἀποφάσεις πρέπει νὰ συντάσσωνται ἐγγράφως καὶ ὅπως αἱ τῶν δικαστηρίων (Πολ. 182. ἀνωτ. § 87. Carré ζ. 3337)· ἡ δικονομία ἡμῶν δὲν ἐκφράζεται· ῥητῶς περὶ τούτου, ἀλλ' ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 114 καὶ 119, καθ' ὃ οἱ δικιτηταὶ ἀκολουθοῦσι τὴν διαδικασίαν τῶν εἰρηνοδικῶν (λοιπὸν καὶ ὡς πρὸς τὴν συντάξιν τῆς ἀποφάσεως)· ἡ ἀπόφασις δὲ αὐτῶν κηρύττεται· ἀκριβεστὴ παρὰ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν· ἄρα πρέπει νὰ ᾖ ἐγγράφος (ἡ προφορικῶς ἐνώπιον τῶν διαδίκων ἀπαγγελθεῖσα δὲν ἔχει βεβαίως ἀποτέλεσμα τι)· τὸ 1016 ἄρθρ. τῆς γαλ. δικον. ἔχει σαφέστερον ὡς πρὸς τὴν ἐγγράφον συντάξιν τῆς ἀποφάσεως· le jugement sera signé par chacun des arbitres. Ἐπεταὶ λοιπὸν ἐκ τῶν ῥηθέντων ὅτι καὶ ἐν ταῖς δικιτητικαῖς ἀποφάσεσιν ἀναγκαῖα εἰσὶν αἱ αἰτιολογίαι (ῥητῶς λέγει τοῦτο ἡ βαυαρ. δικ. 1336) καὶ διατακτικόν· ἀλλὰ κατὰ τῆς ἀναιτιολογήτου ἀποφάσεως τῶν δικιτητῶν, ὅταν ᾖ ἀνέκκλητος, οὐδὲν μέσον προσβολῆς ἔχει· ὁ διάδικος (Πολ. 122, 123. Glück σ. 91. Dalloz ἄρ. 1051, 1055)· προσέτι καὶ ὁ χρόνος καὶ ὁ τόπος τῆς συντάξεως τῆς ἀποφάσεως δὲν πρέπει νὰ παραλείπηται. Dalloz ἄρ. 1065, 1071.

2) Ἡ διάταξις τῆς γαλ. δικονομίας (ἄρθρ. 1016) καὶ τῆς βαυαρικῆς (ἄρθρ. 1336), ὅτι ἀρκοῦσι τῆς πλειονοψηφείας αἱ ὑπογραφαί, ὅταν ἄρνηται νὰ ὑπογράψῃ ἡ μειονοψηφία, εὐλογωτάτη μὲν εἶναι, ἀλλ' οὐκ ἀκολουθητέα παρ' ἡμῶν ὡς μὴ ὑπάρχουσα· ἄρα πρέπει πάντες οἱ δικιτηταὶ νὰ ὑπογραφῶσιν, ἢ κἂν ν' ἀποδεικνύηται ἀποχωρώντως, ὅτι συνδισκέσθῃ καὶ συνέπραξε καὶ ὁ μὴ θέλων νὰ ὑπογράψῃ (All. 309 τοῦ 57)· ἡ ἄρνησις δὲ τίνος αὐτῶν, οὕσα ἀποποιήσις τῆς ἐντολῆς, καταπαύει τὴν διαίτησιν (Πολ. 121 § 5. ἀνωτ. § 159 σχμ. 6—8). Δὲν φαίνεται λοιπὸν ὁρθὴ ἡ ἐν τῷ Εὐρετ. (Γ', 72 § 29) ἐκτιθεμένη νομολογία τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν. Ἐάν τις τῶν δικιτητῶν ᾖ ἀγράμματος, ἀπαιτεῖται, φρονῶ, νὰ ἐκθέσωσιν οἱ δικιτηταὶ εἰς συμβολαιογράφον ἢ εἰρηνοβόικην τὴν ἀπόφασιν αὐτῶν, καὶ οὗτοι νὰ συντάξωσιν ἐγγράφον περὶ τούτου παρὰ τοῖς Γάλλοις διδάσκεται· ὅτι οἱ δικιτηταὶ, ἢ τοῦλάχιστον οἱ πλείονες, πρέπει νὰ γινώσκωσι γράμματα. Dalloz ἄρ. 357, 358. Bourbeau σ. 624. Carré ζ. 3328 δι.

3) Ἡ ἀπόφασις τῶν δικιτητῶν θεωρεῖται ὡς ἐκδεδομένη καὶ διὰ τοῦτο ἀμετάκλητος ἄμα περαιωθῇ τὸ περὶ αὐτῆς ἐγγράφον· ἀνάγκη οὖν αὐτῆς ἐπὶ παραστάσει τῶν διαδίκων καλῶν μὲν εἶναι νὰ γίνηται, ἀλλ'

ἔχει δὲ τὴν αὐτὴν δύναμιν⁴ ὥς καὶ τῶν τακτικῶν δικαστηρίων αἱ ἀποφάσεις ἤγουν ἀποτελεῖ δεδικασμένον τελεσίδι-
κος κατασταῖσα⁵, ἀφοῦ δὲ περιβληθῇ τὸ ἐκτελεστήριον⁶

1. νόμ. 49 § 1 π. αὐτ. Carré ζ. 3338. Bourb. σ. 626). ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται ὅτι ἡ ἀνάγνωσις δίδει ὑπαρξιν ἐνίοτε εἰς τὴν ἀπόφασιν καίτοι οὕτω συνταχθεῖσαν. Dalloz ἀρ. 1093.

4) Παρέχει πίστιν δημοσίου ἐγγράφου ἡ ἀπόφασις τῶν διαιτητῶν; Οἱ διαιτηταὶ εἰσιν ἰδιῶται παρὰ τῶν διαφερομένων πρὸς διάγνωσιν τῆς διενέξεως αὐτῶν ἐκλελεγμένοι, ἡ δὲ δικαστικὴ τῆς πολιτείας ἐξουσία παρέχει δύναμιν ἐνεργὸν εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτῶν τὴν ἰδιωτικὴν διὰ τῆς περιαφῆς τοῦ τύπου τῆς ἐκτελέσεως· ἐπομένως πρέπει νὰ εἰπω-
μεν ὅτι ἡ ἀπόφασίς των, ἕως νὰ περιβληθῇ τὸν τύπον τῆς ἐκτελέσεως, δύναμιν ἰδιωτικοῦ μόνον ἐγγράφου ἔχει· ἄρα ἀποδεικνύει μόνον τὰ *πραχθέντα* οὐχὶ καὶ τὰ *μαρτυρούμενα* παρὰ τῶν διαιτητῶν (Bourbeau σ. 652). Ἡ νομολογία καὶ οἱ συγγραφεῖς φαίνονται ἡπιώτεροι περὶ τὴν λύσιν τῶν εἰς τὸ προκείμενον ἀναφερομένων ζητημάτων, ἀποδίδοντες ἐν πολλοῖς εἰς τὰς διαιτητικὰς ἀποφάσεις δύναμιν δημοσίου ἐγγράφου, ἀλλ' ὁ συλλογισμὸς τοῦ Chauveau (Carré ζ. 3337 δὲς), ὅτι ὡς δικαστικὸν χαρακτηρὰ περιβεβλημένοι οἱ διαιτηταὶ ἀξιόπιστοι εἰσι μετρίστου προσβληθῶσιν ἐπὶ πλαστογραφίᾳ τὰ λεγόμενα παρ' αὐτῶν, στερεῖται ὅλως νομίμου βάσεως (Dalloz ἀρ. 1111 ἐπ.). ἀμφιβάλλω δὲ μάλιστα ἂν καὶ περὶ τῆς χρονολογίας αὐτῆς ἀποτελῇ ἀπόδειξιν ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις· ὁ ἄρειος Πάγος ἐθεώρησεν ἄλλοτε (ἀπόφ. 29 τοῦ 45) ὡς ἀναμφίβολον τὸ πρᾶγμα καὶ ἄνευ ἐνδοιασμοῦ παρεδέχθη, ὅτι ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις καθὼς *δημόσιον* ἐγγραφὸν ἀποτελεῖ πλήρη πίστιν περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς (ὅρ. καὶ Εὐρέτηρ. σ. 93 καὶ § 20). Ἐὰν ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις ᾖ *δημόσιον* ἐγγραφόν, ἀνάγκη ν' ἀποδοθῇ καὶ τοῖς διαιτηταῖς *δημόσιος* χαρακτηρὸς καὶ νὰ ὑπόκηνται ἐν περιπτώσει πλαστογραφίας εἰς τὸ ἀρ. 248 τοῦ ποιν. νόμου· ὅπερ δὲν μοι φαίνεται δυνατόν νὰ ὑποστηριχθῇ.

5) Πολ. 118. νόμ. 27 § 2 β.σ. αὐτ. «εἴτε δικαία εἴτε ὀδίκος ἡ τοῦ αἵρετοῦ ψῆφός ἐστιν, ἐμμένειν αὐτῇ δεῖ» (νόμ. 19 πρ. π. αὐτ.), Dalloz ἀρ. 1123.

6) Περὶ τοῦ ἐκτελεστήριου τούτου ῥητέον ταῦτα· α') εἶναι περιττόν, ἐὰν διαιτητῆς εἶχεν ἐκλεχθῇ δικαστήριον ὁλόκληρον· τότε κηρύττει ἐκτελεστήν τὴν ἀπόφασίν του κατὰ τὸ ἀρθρ. 856 αὐτοῦ τοῦτο τὸ δικαστήριον· β') τὸ ἐκτελεστήριον, αἰτήσῃ τοῦ διαδίκου (Dalloz ἀρ. 1167), περιάπτεται ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν, ὁποιαδήποτε

παρέχει τίτλον πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης ⁷ καὶ ἐκτελεῖται ἀναγκαστικῶς ⁸.

Παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις οὐχὶ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως ἡ ἐκτέλεσις, ἀλλὰ τῆς συμφωνηθείσης ποινῆς ἡ ἀπότισις ἡδύνατο κυρίως νὰ αἰτηθῇ ⁹. ὁ Ἰουστινιανὸς δὲ πρῶτον συνεχώρησε καὶ τὴν ἀπευθείας ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, ἐὰν αὕτη ἔφερε τῶν διαδίκων τὰς ὑπογραφὰς ἢ ἔμενεν ἐπὶ 10 ἡμέρας ἀπρόσβλητος ¹⁰.

Κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων τρία κυρίως ἔνδικα

καὶ ἂν ᾗτο ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις (δὴλ. εἴτε πρώτου εἴτε δευτέρου βαθμοῦ)· ἀρμόδιος δὲ προέδρός ἐστιν ὁ τοῦ τόπου τῆς ἐκδόσεως (τοῦτο πιθανῶς ἠθέλησεν ὁ νομοθέτης νὰ σημάνη εἰπὼν ἐν τῷ 118 ἄρθρ. ἐνάρθρως «ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν»)· ἀλλὰ μὴ ὄντος ἐνελῶς σαφοῦς τοῦ γράμματος τοῦ νόμου, δὲν θέλει ἀκυρωθῇ ἐκτελεστήριον παρ' ἄλλου προέδρου περιεχθέν· ἡ γαλ. δικονομία (ἄρθρ. 1020) εἶναι σαφὴς κατὰ τοῦτο καὶ οἱ συγγραφεῖς αὐτῆς αὐστηρότεροι (Carré ζ. 3356 δις. 3359 δις. Dalloz ἄρ. 1175)· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ἀκολουθητέα εἰσὶ μᾶλλον τὰ ἐπὶ τοῦ νόμου τῆς 24 αὐγ. 1790 ἱσχύοντα, καθ' ὃν δὲν ὑπεχρεοῦντο οἱ διαδικοὶ νὰ αἰτήσωσι τὸ ἐκτελεστήριον παρὰ τοῦτου ἢ ἐκείνου τοῦ προέδρου, ἀλλ' ἔρκει ἡ περιαφὴ αὐτοῦ παρ' οἰουδήποτε προέδρου γενομένη· γ' γράφεται κάτωθι τῆς ἀποφάσεως καὶ συνίσταται εἰς τὴν λέξιν ἀπλῶς ἐκτελεστή, ἣτις σημειουμένου τοῦ τόπου καὶ χρόνου τῆς ἐκδόσεως ὑπογράφεται παρὰ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως καὶ σφραγίζεται (Πολ. 119). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον ἂν ἡ ὑπογραφή τοῦ γραμματέως ᾗναι ἀπολύτως ἀναγκαία (Dalloz ἄρ. 1168). Τὸ «ἐντέλλεται πρὸς πάντα μὲν κλητῆρα κλ.» περιττὸν (Ledru Rollin Arbitrage ἄρ. 934. contra Εὐρετ. σ. 112)· δ' ἐὰν ἡ ἀπόφασις τῶν διαιτητῶν ἔχῃ ἀκυρότητα, χρεωστῇ νὰ μὴ κηρύξῃ αὐτὴν ἐκτελεστήν ὁ πρόεδρος (Πολ. 123)· ἄλλας ἐλλείψεις αὐτῆς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐξετάσῃ· ἡ γαλ. δικονομία εἶναι κατὰ τοῦτο ἀσαφής, ἐπομένως καὶ ἀσυμφωνία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν συγγραφέων· Bourbeau σ. 666. Dalloz ἄρ. 1185. Boitard σ. 375. Carré ζ. 3360.

7) Νόμ. ὑποθ. 14. Dalloz ἄρ. 1139. Carré ζ. 3368.

8) Πολ. 118.

9) Νόμ. 2. π. αὐτ. νόμ. 53 β.σ. (7, 2). νόμ. 1 κ.δ. (2, 56).

10) Νόμ. 4. 5. κ.δ. (2, 56). Qöschel Γ', 474. Glüch σ. 92.

μέσα συγχωρούνται ¹¹, ἡ ἔφεσις, ἡ ἀναψηλάφησις καὶ ἡ περὶ ἀκυρώσεως ἀγωγή.

ΛΑ. 408-409 α') *Ἐφεσις* τὸ ἐνδικον τῆς ἐφέσεως μέσον εἰσάγεται καὶ ἐκδικάζεται ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν παρ' αὐτοῖς ἰσχύουσαν διαδικασίαν. Τὰ διαιτητικὰ δικαστήρια δικάζουσιν ἀνεκκλήτως μόνον ἐὰν δοθῇ αὐτοῖς τὸ δικαίωμα τοῦτο παρὰ τῶν διαδίκων ἄλλως, ὅσον μι-

ΚΕ. 171-172 11) Ἡ ἀνακοπὴ λοιπὸν καὶ τὸ μέσον τῆς ἀναιρέσεως ¹ δὲν συγχω-
 ροῦνται· ὅθεν καὶ ὁ ἐρῆμην δικασθεὶς οὐδὲν ἄλλο μέσον ἔχει εἰμὴ τὰ
 τρία, τὰ συγχωρούμενα· ἄλλως ἐν μέρει οἱ Γάλλοι ἀποφαίνονται (κατ.
 σημ. 20 τοῦ § τοῦτου)· ἀλλὰ καὶ τὰ τρία ἐνδίκια μέσα, τὰ συγχωρού-
 μενα, ἀποκλείονται, ὑπαρχούσης κατ' αὐτῶν ἐνστάσεως τινος ἀπαρα-
 δέκτου· οἷον παραιτήσεως, ἀποδοχῆς ἢ ἐκπροθέσμου (Dalloz ἀρ. 1244—
 1252)· ἡ χρῆσις δὲ τῶν ἐνδίκων τούτων μέσων οὐδόλως ἐξήρτηται ἐκ
 τῆς περιαφῆς τοῦ ἐκτελεστηρίου· διότι ἡ ἀπόφασις δύναται νὰ προσ-
 βληθῇ καὶ πρότερον (Dalloz ἀρ. 1164. Bourbeau σ. 680. ἐναντίος ὁ
 Carré ζ. 3370 quat.). Τρέχει ἡ προθεσμία, ἐὰν κοινοποιηθῇ ἡ ἀπό-
 φασις πρὸ τῆς περιαφῆς; Ἐκ τοῦ 118 ἀρθρ. συνάγεται καταφατικὴ
 ἀπόκρισις· κατ' αὐτὸ ἡ διαιτητικὴ ἀπόφασις, τελεσιδίκως κατασταῖσα,
 ἔχει ἀποτελέσματα τελεσιδίκου ἀποφάσεως, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ ἐκτε-
 λεσθῇ πρὶν ἢ κηρυχθῇ ἐκτελεστή, τουτέστι γίνεται τελεσιδίκως καὶ
 πρὶν κηρυχθῇ ἐκτελεστή· ἄρα τρέχει ἡ προθεσμία καὶ ἂν ἡ ἀπόφασις
 ἐκοινοποιήθῃ ἄνευ περιαφῆς τοῦ ἐκτελεστηρίου. Κατὰ τινὰ τοῦ ἀκυ-
 ρωτικοῦ τῆς Γαλλίας ἀπόφασιν ὑπὸ τοῦ Μερλίνου (Quest. λ. hypothè-
 que § 2) ἀναφερομένην, εἶναι ἄκυρος ἡ κοινοποίησις ἀποφάσεως διαι-
 τητικῆς μὴ περιβεβλημένης τὸν τῆς ἐκτελέσεως τύπον· ἀλλ' ἡ νομο-
 λογία αὕτη ἀντίκειται εἰς τὸ ἄνω μνησθὲν ἄρθρον.

Ἡ τάξις δὲ τῆς χρήσεως τῶν ἐνδίκων τούτων μέσων εἶναι αὕτη·
 προηγεῖται ἡ ἔφεσις, ἔπειτα ἡ ἀναψηλάφησις, παρέπεται ἡ ἀνακοπὴ
 τοῦ ἐντάλματος· ἀλλ' ἐνίοτε συντρέχουσιν ἡ ἀνακοπὴ τοῦ ἐντάλματος
 καὶ ἡ ἀναψηλάφησις (π. χ. ἂν ὁ τῆς ἀκυρότητος λόγος δύναται νὰ
 χρησιμεύσῃ καὶ ὡς λόγος ἀναψηλάφησεως). Ἄν ὑπάρχωσι λόγοι καὶ
 ἐφέσεως καὶ ἀνακοπῆς, ὁ διάδικος δύναται νὰ ἐκλέξῃ ἢ τὴν ἔφεσιν ἐπι-
 καλοῦμενος δι' αὐτῆς καὶ τὰς ἀκυρότητας, ἢ ν' ἀφήσῃ αὐτὰς διὰ τὴν
 ἀνακοπὴν· ἄλλως οἱ Γάλλοι. Dalloz ἀρ. 1264. Carré ζ. 3382.

12) Τὴν ἐξουσίαν αὐτῶν λαμβάνουσιν οἱ διαιτητα παρὰ τῶν δια-
 φερομένων, καὶ ἂν ὁ νόμος ἐσιώπα περὶ τῶν ἐνδίκων μέσων κατὰ τῶν

κρὸν καὶ ἂν ἦναι τῆς διαφορᾶς τὸ ἀντικείμενον, ἡ ἀπόφασις αὐτῶν ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν· ἀρμόδιον δὲ πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ἐφέσεώς ἐστιν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ δικαστήριον, ὅπερ ἤθελεν εἶσθαι ἀρμόδιον ἂν ἐδίκαζον τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ἄρα τὸ πρωτοδικεῖον, ἂν ἡ ὑπόθεσις κατὰ πρῶτον βαθμὸν ὑπήγετο εἰς εἰρηνοδικεῖον, εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην περίπτωσιν, τὸ ἐφετεῖον¹³.

β') **Ἀναψηλάφησις**· καὶ τὸ ἐνδίκον τοῦτο μέσον συγχωρεῖται ἐπὶ τοῖς αὐτοῖς λόγοις καὶ ἐκδικάζεται κατὰ τὰς αὐτὰς διατυπώσεις, ὅπως καὶ κατὰ τῶν ἀποφάσεων τῶν

ἀποφάσεων αὐτῶν, ἡθέλομεν εἰπεῖν ὅτι οὐδὲν μέσον ἐνδίκον κατ' αὐτῶν ὑπάρχει, ἄρα οὐδὲ ἔφεσις, ὡς ὥρισε καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον (νόμ. 1 κώδ. αὐτ.)· ἀλλ' ἡ δικονομία (ἄρθρ. 116) συγχωρεῖ ἔφεσιν κατὰ τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν· ὅθεν ἀνάγκη νὰ δεχθῶμεν ὅτι πάντοτε, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ἦναι τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης, εἰσὶν ἐφέσιμοι· διότι τὸ ἀνέκκλητον αὐτῶν, σιωπῶντος τοῦ νόμου, πόθεν ἄλλοθεν δυνάμεθα νὰ πορισθῶμεν ἢ ἐκ τοῦ συνυποσχετικοῦ; διότι τὰ ἄρθρ. 490 καὶ 530 κανονίζουνσι τὴν ἀρμοδιότητα τῶν εἰρηνοδικείων· πλὴν καὶ θετικαὶ ἀποδείξεις ὑπὲρ τῆς γνώμης ταύτης ὑπάρχουσι, τοῦτο μὲν ἡ τοῦ 116 ἄρθρου περικοπὴ «ἂν δὲν συνεφωνήθῃ ἄλλο τι»· ἔπειτα δὲ τὰ ἄρθρ. 529 καὶ 737, καθ' ἃ ἔνιεν τινὸς διαστολῆς αἱ ἀποφάσεις τῶν διαιτητῶν τῆς ἀρμοδιότητος τῶν εἰρηνοδικείων ἢ πρωτοδικείων ἐκκαλοῦνται εἰς τὰ πρωτοδικεῖα ἢ ἐφετεῖα· ἐν Γαλλίᾳ δὲν ὑπάρχει περὶ τούτου ἀμφιβολία τις, διότι ὀριστικώτερον τὸ ἄρθρ. 1023 τῆς δικονομίας αὐτῶν ἐκφράζεται, ἐπιτρέπον πάντοτε ἔφεσιν (Dalloz ἄρ. 1294. Carré ζ. 3370 δίσ. Boitard σ. 359, 380). Ὁ ἄρειος Πάγος ἀπεφάνετο ἄλλοτε ἐναντίαν γνώμην διὰ τῆς 332 ἀποφάσεως τοῦ 1840 ἔτους (Εὐρετήρ. σ. 106 § 46). Κατὰ τὴν βαυαρ. δικονομίαν (ἄρθρ. 1340) συγχωρεῖται ἔφεσις, εἰάν ἐν τῷ συνυποσχετικῷ ἐπεφυλάχθῃσαν τὰ μέρη τὸ ἐνδίκον τοῦτο μέσον καὶ ἦναι παραδεκτὸν προσέτι καὶ κατ' ἀποφάσεων τῶν δικαστηρίων.

13) Πολ. 116 ἐδ. 2. Ἀλλὰ ποῖον πρωτοδικεῖον ἢ ποῖον ἐφετεῖον; οἱ Γάλλοι ἀπαντῶσιν, ἐκεῖνο ἐν τῷ γραφεῖω τοῦ ὁποίου κατετέθη ἡ ἀπόφασις (Dalloz ἄρ. 1260. Carré ζ. 3370 τρίς)· παρ' ἡμῖν κατὰθεσιν τῆς ἀποφάσεως εἰς δικαστικὸν γραφεῖον δὲν διατάττει ὁ νόμος ὡς ἐν Γαλλίᾳ (ἄρθρ. 1020) καὶ Βαυαρίᾳ (ἄρθρ. 1337)· λοιπὸν ἀκολουθοῦντες τὰς γενικὰς περὶ ἀρμοδιότητος ἀρχάς, πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι δι-

τακτικῶν δικαστηρίων ¹⁴. εἰσάγεται δὲ εἰς τὸ παρὰ τοῦ ἀρείου Πάγου σημειούμενον δικαστήριον καὶ συντρέχει τῇ περὶ ἀκυρώσεως ἀγωγῇ ¹⁵.

Πρ. 290 γ') Ἀγωγή περὶ ἀκυρώσεως, εἴτε ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ ἐντάλματος τῆς ἐκτελέσεως ἀντὶ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου συγχωρεῖται κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων ἢ περὶ ἀκυρώσεως ἀγωγῇ ¹⁶, ἥτις δικονομικῶς παρίσταται ὡς ἀνακοπὴ κατὰ τοῦ ἐντάλματος τῆς ἐκτελέσεως· ἡ ἀνακοπὴ δὲ αὕτη α') βάσιν ἔχει τὴν ἀκυρότητα τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως, ὑπάρχουσιν ἐν τοῖς ἐξῆς θέμασιν ¹⁷. ἐὰν τὸ συνυποσχετικὸν συναφθῇ μετὰξὺ ἀνιχνύων (νὰ ἐκλέξωσιν ἢ νὰ ἐκλεχθῶσι διαιτηταί), περὶ δια-
οὔχῃ ἐνταλμῶν ὡς πρὸς τὸν ἀντικείμενον ἀκυρώσεως Πρ. 229

κάζει τὴν ἔφεσιν ἐκεῖνο τὸ πρωτοδικεῖον ἢ ἐκεῖνο τὸ ἐφετεῖον, ἐντὸς τῆς περιφέρειας τοῦ ὁποίου ἐδρεύει τὸ δικαστήριον, ὅπερ ἤθελεν εἶσθαι κατὰ πρῶτον βαθμὸν ἀρμόδιον· ἐκ συμφώνου δύνανται οἱ διάδικοι νὰ φέρωσι τὴν ἔφεσιν καὶ εἰς ἄλλο *ratione loci* ἀναρμόδιον ἐφετεῖον καὶ εἰς διαιτητὰς δευτέρου βαθμοῦ (Dalloz ἀρ. 1263. Carré ζ. 3370 τρίς. Boitard σ. 380)· ἀλλὰ τρίτου βαθμοῦ ἐφετεῖον δὲν δύνανται νὰ συστήσωσιν. Carré ζ. 3292. Dalloz ἀρ. 1297.

14) Πολ. 117. Γαλ. 1026. Ὑπάρχουσιν ὅμως λόγοι τινὲς ἀναψηλαφήσεως, οἱοὶ εἰσιν οἱ τοῦ § 4 καὶ 7 τοῦ 785 ἄρθρου, μὴ δυνάμενοι νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐναντίον ἀποφάσεως διαιτητῶν.

15) Πολ. 122 § 5. Ἀφοῦ ἐκδώσωσι τὴν ὀριστικὴν αὐτῶν ἀπόφασιν οἱ διαιτηταί παύει ἡ ἐξουσία των (ἄρθρ. 121 § 7)· ἐπομένως ἡ περὶ ἀναψηλαφήσεως δίκη δὲν δύναται νὰ δικασθῇ παρ' αὐτῶν καὶ ἀνάγκη νὰ ὀρίσῃ ὁ ἄρειος Πάγος δικαστήριον ἄλλο (πολ. 787)· κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθρ. 1026) ἡ ἀναψηλάφησις φέρεται εἰς τὸ καὶ διὰ τὴν ἔφεσιν ἀρμόδιον δικαστήριον, κατὰ δὲ τὴν βουαρικὴν (ἄρθρ. 1341), εἰς τὸ διὰ τὴν ὑπόθεσιν ἀρμόδιον.

16) Τὴν ἀγωγὴν ταύτην δὲν δύναται κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ παραιτηθῇ ὁ διάδικος· ἐκ προνομίων (Carré ζ. 3374. Dalloz ἀρ. 1337)· ὑπόκειται δὲ εἰς τὴν συνήθη τῶν ἀγωγῶν 30ετῇ παραγραφῇ· ἀλλὰ καὶ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως δύναται νὰ γεννήσῃ ἐνίοτε λόγον ἀπαρδεύτου. Carré 3381. Boitard σ. 386.

17) Ἄλλοι λόγοι ἀκυρότητος, δικαιολογοῦντες ἀνακοπὴν κατὰ τῆς

Κρ. 280
 Α. 552

φορᾶς ἐξηρημένης τῆς διαιτησίας, ἢ παρὰ τοὺς τύπους 18. εἰάν οἱ διαιτηταὶ ὑπερβῶσι τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας αὐτῶν, ἢ ἐκδώσωσιν ἀπόφασιν μετὰ τὴν λήξιν αὐτῆς 19. εἰάν ὑπάρχῃ λόγος ἀναψηλαφήσεως 20. β') ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ ἐν-

διαιτητικῆς ἀποφάσεως, δὲν ὑπάρχουσι (Dalloz ἄρ. 1312)· ὀφείλει δὲ ὁ διάδικος νὰ περιλάβῃ πάντας ἐν τῇ ἀνακοπῇ (Carré ζ. 3382 δις. Dalloz ἄρ. 1301. ἄνωτ. § 89 σημ. 12).

18) Ἀνωτέρω § 157, 158.

19) Πρὸς ἐρμηνείαν τῶν §§ 2 καὶ 3 τοῦ 122 ἄρθρου ῥητέον ταῦτα· α') κατὰ τὸν 2 § ὑπέρβασις ἐξουσίας ὑπάρχει ὡσάκις οἱ διαιτηταὶ ἐξέρχονται τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας των κατὰ *χρόνον* καὶ *ἔκτασιν*· ὑπέρβασις κατὰ χρόνον ὑπάρχει ἀναμφιβόλως ἀναφορικῶς πρὸς τὴν διάρκειαν τῆς ἐξουσίας τῶν διαιτητῶν (δηλαδή οἱ διαιτηταί, λαβόντες ἐξουσίαν νὰ δικάσωσιν ἐντὸς 3 μηνῶν, δικάζουσι μετὰ ταῦτα)· ἀλλὰ τὴν αὐτὴν ἀκυρότητα ἐπιφέρει κατὰ τὸν § 3 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ἢ μετὰ παρέλευσιν τῆς προθεσμίας τοῦ συνυποσχετικοῦ ἔκδοσις τῆς ἀποφάσεως· ὥστε ἡ αὐτὴ ἀκρότης νομοθετεῖται δις κατὰ παραδρομὴν βεβαίως, προσελθοῦσαν ἐκ τοῦ ὅτι ὁ μὲν ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βαυαρ. Σχ. § 44 ἄρ. 2, ὁ δὲ ἐκ τοῦ τῆς γαλ. δικονομίας 1028 ἄρθρου («s'il l'a été sur compromis . . . expiré». ΑΠ. 164 τοῦ 38). Ὑπέρβασις κατ' ἔκτασιν ὑπάρχει ὅταν οἱ διαιτηταὶ δικάζωσι περὶ πράγματος μὴ ὑποβληθέντος αὐτοῖς διὰ τοῦ συνυποσχετικοῦ. Τί διαφέρει τοῦτο τοῦ 4 § τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου (περὶ πραγμάτων μὴ αἰτηθέντων;) ὁ § 4 ἀναφέρεται εἰς πράγματα μὴ ῥητῶς ἐκπεφρασμένα ἐν τῷ συνυποσχετικῷ, ἐννοούμενα ὁμῶς ὡς περιεχόμενα ἐν αὐτῷ ἐκ τῆς ὅλης αὐτοῦ ὕψης· περὶ αὐτῶν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ αἴτησις διὰ νὰ δικάσωσιν οἱ διαιτηταὶ (Carré ζ. 3386 δις. Dalloz ἄρ. 1304)· β') διὰ τί τὸ ἄρθρ. 122 § 3 δὲν παραπέμπει καὶ εἰς τοὺς §§ 3 καὶ 6; Θεωρῶ ἔλλειψιν τοῦτο· διότι καθὼς ἐξαίρεθέντος τινὸς διαιτητοῦ ἄκυρος εἶναι ἡ ἀπόφασις, ἢ παρὰ τῶν λοιπῶν ἐκδοθεῖσα, τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ συμβῇ καὶ ἐπὶ τοῦ θανάτου ἢ τοῦ κωλύματός τινος διαιτητοῦ· πλὴν ἂν καὶ ἔλλειπής εἶναι ὁ 3 § τοῦ 122 ἄρθρου, οὐχ ἥττον ἄκυρος εἶναι ἡ ἀπόφασις καὶ εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν §§ 3 καὶ 6· τοῦ 121 ἄρθρου δυνάμει τοῦ 759 ἄρθρου τῆς αὐτῆς δικονομίας.

20) Ἐνεκα τούτου περιττεύει ὁ § 4 τοῦ 122 ἄρθρου, διότι λόγος ἀναψηλαφήσεως εἶναι καὶ ἡ παρὰ τοῦ § αὐτοῦ προβλεπομένη περίπτωση. Ὅτι ὁ διάδικος ἐδικάσθη ἐρήμην δὲν εἶναι παρ' ἡμῖν λόγος

τάλματος τῆς ἐκτελέσεως, τοῦ παρὰ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν εἰς τὴν ἀπόφασιν περιφθέντος· διότι ὁ νόμος ὑποχρεοῖ τὸν πρόεδρον νὰ μὴ κηρύξῃ ἐκτελεστὴν ἀπόφασιν ἄκυρον ²¹. τοῦ καθήκοντος δὲ τούτου ἡ παραβίασις χορηγεῖ τὸ τῆς ἀνακοπῆς δικαίωμα ²². γ') εἰσάγεται εἰς τὸ πρωτοδικεῖον ἐκεῖνο, οὗ ὁ πρόεδρος ἐκήρυξεν ἐκτελεστὴν τὴν ἀπόφασιν καὶ δικάζεται συνοπτικῶς ²³.

ἀναψηλάφησεως. Οἱ Γάλλοι συγχωροῦσι καὶ τότε ἀναψηλάφησιν δυνάμει τοῦ 480 ἄρθρου § 2 (Carré ζ. 3387. Dalloz ἀρ. 1314). Ἐὰν τὸ δικαστήριον ἀκυρώσῃ τὴν διαιτητικὴν ἀπόφασιν διὰ λόγον ἀναψηλάφησεως, δύναται βεβαίως νὰ δικάσῃ καὶ κατ' οὐσίαν τὸν λόγον τούτον.

21) Πολ. 123. Ὅταν ἡ ἀκυρότης ἐκτείνηται εἰς μέρος μόνον τῆς ἀποφάσεως, τί πρέπει νὰ πράξῃ ὁ πρόεδρος; Νὰ κηρύξῃ ἐκτελεστὸν μόνον τὸ ἔγκυρον μέρος (ἴδ. κατωτ. σημ. 23 τοῦ § τούτου) *contra* Εὐρέτηρ. σ. 413 § 56). Ἀποποιούμενου τοῦ προέδρου τὴν περιὰφην τοῦ ἐκτελεστηρίου; Ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ εἶναι προσωρινὴ κατὰ τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ 630 ἄρθρου, δύναται ὁ διάδικος, ὁ νομίζων ἑαυτὸν ἡδικομένον, νὰ φέρῃ τὴν αὐτὴν αἴτησιν εἰς ἐλόκληρον τὸ πρωτοδικεῖον, ὅπερ καὶ τὸ 120 ἄρθρον ἐπιτρέπει (ὅρα ἄνωτ. § 157 σημ. 10).

22) Ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς περιὰφης δύναται νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως ὁ διάδικος (ἄνωτ. σημ. 11 τοῦ § τούτου).

23) Ἡ ἡμετέρα δικονομία σιωπᾷ περὶ τοῦ ἀρμοδίου νὰ δικάσῃ τὴν ἀνακοπὴν δικαστηρίου· μόνον δὲ τὸ περιστατικὸν ὅτι ὁ νόμος (ἀρ. 123) ὁμιλεῖ ἐν ἑνὶ ἄρθρῳ «καὶ γίνεται περὶ τούτου ἀπόφασις παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν» ὑποστηρίζει τὰ ἐν τῷ κειμένῳ ἡ γαλ. δικονομία εἶναι σαφής· *les parties se pourvoiront par opposition à l'ordonnance d'exécution devant le tribunal qui l'aura rendue*.

Ἐὰν ὁ λόγος τῆς ἀκυρότητος δὲν ἐκτείνηται ἐφ' ὅλην τὴν ἀπόφασιν; Ἡ ἀπόφασις οὐχ ἤττον πρέπει ν' ἀκυρωθῇ ἐλόκληρος, ἀποκρίνεται ὁ Carré (ζ. 3383) καὶ τινες ἄλλοι συγγραφεῖς· ἀλλ' ὑπερίσχυεν ἡ ἐναντία γνώμη (Dalloz ἀρ. 1035. 1036), ἡ ἐφαρμύζουσα καὶ ἐνταῦθα τὸν κανόνα *tot capita tot sententiae*· τὴν γνώμην ταύτην ὑποστηρίζει παρ' ἡμῶν καὶ οὗτος ὁ ἰσχυρὸς λόγος· ὑπάρχοντας ἐν τῇ ἀποφάσει ἀμαρτήματος, δίδοντας δικαίωμα εἰς ἀναψηλάφησιν, ἔχει ὁ διάδικος κατ' ἐκλογὴν εἴτε τὸ ἐνδίκον τοῦτο μέσον, εἴτε τὴν περὶ ἀκυρώ-

Γ') Ἀναγκαία δαιτησία.

Εὐγ. § 310. ἀπορῶσαι τὸν. ΚΗ. 124. ΚΒ. 122

§ 163. Ἐνίοτε ἐπιβάλλεται παρὰ τοῦ νόμου ἀναγκα-
σμός τις πρὸς σύστασιν δαιτητικοῦ δικαστηρίου, εἴτε εἰς
ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους εἴτε εἰς τὸν ἕτερον αὐτῶν· αἱ
περιπτώσεις ὅτε τοῦτο γίνεται ἀποτελοῦσι τὴν καλουμέ-
νην ἀναγκαίαν δαιτησίαν, τὴν ὁποίαν ρυθμίζει τοῦτο μὲν
ἡ πολιτ. δικονομία, τοῦτο δὲ ὁ ἐμπορικὸς νόμος ¹. ἰδίως δὲ
ἰσχύουσι περὶ αὐτῆς τὰ ἐξῆς· α') ὁ εἰσάγων εἰς δικαστή- ΚΒ. 354
ριον ἀγωγὴν ἀπορῶσαν τὴν ἐμπορίαν ἢ τὰς συναλλαγμα-
τικὰς (εἴτε ἡμεδαπὸς εἴτε ἀλλοδαπὸς) ἔχει δικαίωμα ²,
κοινοποιῶν ³ αὐτήν, ν' ἀπαιτήσῃ τὴν διὰ δαιτητῶν διά-
λυσιν τῆς διαφορᾶς, ὁ δ' ἐναγόμενος ὀφείλει ⁴ νὰ παραδε-
χθῇ τοῦτο· β') τὸν ἀριθμὸν τῶν δαιτητῶν ὀρίζει ὁ ἐνάγων,
ἕκαστος δὲ διάδικος ἐκλέγει ἴσον ποσόν· ὁ πρόεδρος δὲ τῶν
ἐμποροδικῶν διορίζει τὸν ἐπιδαιτητὴν· γ') κατὰ τὰ λοιπὰ

σεως ἀγωγὴν (Πολ. 122 § 5)· ἤθελεν εἶσθαι λοιπὸν ὅπως ἄτοπον νὰ
δεχθῇ τις, ὅτι ἡ μὲν ἀναψηλάφησις κατὰ τὸ 790 ἄρθρον φέρει μερικὴν
ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάσεως, ἡ δὲ περὶ ἀκυρώσεως ἀγωγὴ ὀλικήν. ΑΠ.
355 τοῦ 55. Εὐρετήρ. σ. 114.

1) Πολ. 108—110. Ἐμπ. νόμ. 51—63. Ἐπομένως δὲν ἰσχύουσι
πλέον αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 426 τῆς διαδικασίας τοῦ 1830 καὶ τοῦ
ἐβ' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀργεῖ Συνελεύσεως. ΑΠ. 243 τοῦ 35 καὶ 255
τοῦ 39.

2) Τὸ δικαίωμα τοῦτο, λέγει ὁ Μάουερ (das griech. Volk B', 472),
ἔπρεπε κατὰ προτίμησιν νὰ δοθῇ τῷ ἐνάγοντι, διότι ἐν ταῖς ἐμπορι-
καῖς δίκαις αἱ ἀγωγαὶ συνήθως στηρίζονται ἐπὶ ἐγγράφων ἀποδείξεων·
ἄρα ἔχουσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν πρόληψιν ὅτι εἰσὶ δίκαιαι· ἐκτὸς δὲ τούτου τὸ
δικαίωμα αὐτὸ ἐν χερσὶ τοῦ ἐναγομένου ἤθελε γίνεαι πρόξενον βραδυ-
τήτων, λίαν ἐπιβλαβὸν εἰς τὸ ἐμπόριον.

3) Ἄρα μέχρι τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς ἔχει ἐξουσίαν ὁ ἐνάγων
νὰ κάμῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου, μετὰ ταῦτα εἶναι ἀπαρά-
δεκτος.

4) Ἐὰν δυστροπῇ ὁ ἐναγόμενος νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσίν του

ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα ὅσα περὶ τῆς ἐκουσίας διαιτησίας ἐλέχθησαν ⁵. δ') ἐὰν ἡ ἐμπορικὴ διαφορὰ ἀναφύηται μεταξὺ συνεταιρίων, ἢ πρὸς σύστασιν διαιτητικοῦ δικαστηρίου ὑποχρέωσις ἐπιβάλλεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς δίκους κατὰ τοὺς εἰδικωτέρους ὁρισμοὺς τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου ⁶.

ταύτην; Συμφώνως πρὸς τὸ ἄρθρ. 55 τοῦ ἐμπ. νόμου δύναται τὸ ἐμποροδικεῖον νὰ ἐκλέξῃ αὐτὸ ἀντὶ τοῦ δυστροποῦντος διαιτητήν· ἀλλὰ συγχωρεῖται νὰ ἐνεργήσῃ καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 882 § 2.

5) Πρὸς τὰ ἐν τοῖς § § 157—162. Διαφοραὶ τινες ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα· π. χ. ὁ ἐναγόμενος ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ τὴν πρὸς τὸ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου ἱκανότητα (Πολ. 105. 108)· μετὰ τὴν παῦσιν τῆς ἐξουσίας τῶν διαιτητῶν, καθίσταται ἐνίοτε ἀναγκαῖον νὰ διορισθῶσιν ἄλλοι.

6) Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀπόφ. 97 τοῦ 37, 210 τοῦ 38 καὶ 35 τοῦ 69), ὅτι αἱ περὶ ἀναγκαστικῆς διαιτησίας διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου κατηργήθησαν ὑπὸ τῆς πολ. δικονομίας. Ἄλλ' ὅπως δὲν πρέπει εὐκόλως μῆτε νὰ τίθενται μῆτε νὰ καταργῶνται οἱ νόμοι, οὕτω καὶ τὰ περὶ θέσεως ἢ καταργήσεως αὐτῶν ζητήματα μετὰ ἐμβριθῆ σκέψιν νὰ λύωνται. Ὁ Μάουερ ἀναφέρων τὴν ἱστορίαν τῶν ἄρθρ. 108—110 τῆς πολ. δικονομίας (Β', 417) λέγει ὅτι τὸ ἐν Μυκόνῳ κρατοῦν ἔθιμον τοῦ νὰ κρίνωνται ὑπὸ διαιτητῶν αἱ ἐμπορικαὶ διαφοραὶ κατέστησε διὰ τῶν εἰρημένων ἄρθρων νόμον καθολικὸν ὅλου τοῦ Κράτους· ὑπῆρχον δηλαδὴ πρότερον, συνάμα ἰσχύοντες, ὁ τοπικὸς νόμος τῆς Μυκόνου καὶ ὁ εἰδικὸς τοῦ ἐμπορ. κώδικος· ὁ πρῶτος ἐγένετο καθολικὸς ὅλου τοῦ Κράτους νόμος· ἀλλ' ὁ καθολικὸς οὗτος, ὁ ὑποβάλλων εἰς διαιτητὰς πάσας τὰς ἐμπορικὰς διαφορὰς (γενικὸς νόμος), δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ καταργήσας τὸν εἰδικόν, τὸν περὶ ἐταιρικῶν διαφορῶν τῶν ἐμπόρων πραγματευόμενον· αἱ διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου εἰσὶ *lex specialis*, αἱ τῆς πολιτ. δικονομίας, *generalis*· κατὰ δὲ τὴν ἐρμηνευτικὴν ἀρχὴν ὁ νεώτερος γενικὸς νόμος οὐκ ἀναίρει τὸν παλαιότερον εἰδικόν (Παραρ. Β', § 359).

Ἀποδεικνύει τὴν ἀποδείξεως καὶ εἶδη αὐτῆς
ἐν τῇ 164. — ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ 523

ΤΜΗΜΑ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τῶν διακωλύόντων τὴν τακτικὴν
πρόοδον τῆς δίκης αἰτίων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Περὶ ἀποδείξεως ^α).

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ.

Γενικά.

Α') Ὁρισμός τῆς ἀποδείξεως καὶ εἶδη αὐτῆς.

§ 164. Αἱ ἐν ταῖς ἐπιθετικαῖς πράξεσιν αἰτήσεις ἐξήρ-
τηνται ἀπὸ τῆς ὁρθότητος τοῦ νομίμου λόγου καὶ τῆς
ιστορικῆς αὐτῶν βάσεως ¹. ἐν ἐκάστη λοιπὸν δίκη δύναν-
ται νὰ ἐγερθῶσι καὶ ἐγείρονται συνεχῶς δύο ζητήματα,
τὸ μὲν περὶ τῆς ἐφαρμοστέας νομικῆς διατάξεως, τὸ δὲ
περὶ τῆς ἀληθείας τῶν ἀναγκαίων πρὸς ἐφαρμογὴν αὐτῆς
γεγονότων· ἐκεῖνο μὲν τὸ ζήτημα διαγινώσκει καὶ ἄνευ
τῆς βοηθείας τῶν διαδίκων ὁ δικαστής ². ἀλλὰ τοῦτο,
ἥτοι τὴν ἀλήθειαν τῶν ἀμφισβητούμενων γεγονότων, δι'
αὐτῶν μόνον νὰ πληροφορηθῇ δύναται ³. Ἀποδείξεις κα-

α) Πανδ. de probationibus (22, 3). Κώδ. de probation (4, 19).
Βασ. (22, 1).

1) Ἰδ. ἄνωτ. § 79. 1.

2) Πολ. 137. Ἀνωτ. § 75.

3) Ἀνωτ. § 75 σημ. 4. Weber Paraphrase σ. 356. Zachariæ Δ',
432 σημ. 7.

λοϋνται αἱ πρὸς τοῦτο φέρουσαι πράξεις τῶν διαδίκων καὶ ἐνέργειαι⁴. Τῶν ἀποδείξεων διάφοροι γίνονται διαιρέσεις· αἱ κυριώτεραι δὲ αὐτῶν εἰσιν αὗται·

α') **κυρία ἀπόδειξις, ἀνταπόδειξις**· κυρία ἡ πρώτη λέγεται ἡ ἀπόδειξις ἐκείνων τῶν γεγονότων, ὧν ἡ ἀλήθεια πρωτίστως ἐστὶν ἀναγκαία πρὸς παραδοχὴν αἰτήσεώς τινος· ἀντίθετος δὲ ἡ ἀνταπόδειξις ἡ κατὰ τῆς κυρίας ἀποδείξεως ἀγωνιζομένη καὶ τὸ ἀντίθετον ἢ αὐτὴ θέμα σκοπὸν ἔχουσα⁵.

Προσαγωγὴν ἀποδοτικῶν ἐγγράφων δὲν ῥησιν ἐκ τῆς 467. // 467

4) Νόμ. 2, 3 π. (22, 3)· «ἀεὶ ὁ ἐνάγων βαρεῖται ταῖς ἀποδείξεσι» (νόμ. 24 βασ. αὐτ.). Ἡ λέξις ἀπόδειξις ἔχει καὶ ἄλλας σημασίας· ἐνίοτε δηλοῖ τὴν ἐνέργειαν καὶ τὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ ὁ ἀποδοικνύων ἔφερεν εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ δικαστοῦ· διὰ τοῦτο λέγομεν «τελεία ἀπόδειξις» «ἀτελής ἀπόδειξις». νόμ. 24 π. (22, 3)· *quam manifestis probationibus creditor*. Κατ' αὐτὴν τὴν ἔννοιαν ὁρίζεται ἡ ἀπόδειξις ὑπὸ τοῦ 'Ρούφου (Speng. rhet. graec. A', 467) «ἀπόδειξις ἐστὶ τῶν ἀμφισβητουμένων ἐν πῇ ὑποθέσει πραγμάτων εἰς ὁμολογίαν ἀποκατάστασις» καὶ Διογ. Λαερ. I', α' § 29 «ἀποδείξει δὲ χρῆται τοῦ τέλος εἶναι τὴν ἡδονὴν τῷ τὰ ζῶα κτλ.» καὶ ὑπὸ τοῦ Τουλλιέρου (Δ', 264) *la preuve est tout ce qui persuade l'esprit d'une verité*· ἄλλοτε ἀπόδειξις σημαίνει ἀποδεικτικὸν μέσον· οἷον ὅταν λέγωμεν «φέρει τὰς ἀποδείξεις σου» (πολ. 257. νόμ. 2 § 1 π. 27, 1)· ἡ δὲ ἡλικία δείκνυται ἐκ παιδογραφικῶν ἢ ἐξ ἐτέρων νομίμων ἀποδείξεων. Σχόλ. δεῖξει (ὑπὸ τὸν νόμ. 25 βασ. 22, 1) . . . ὥς περ ἐπὶ τῶν ἄλλων ἐξ ἀπορίας τῶν ἀποδείξεων ὅρκος δίδεται, οὕτως καὶ ὧδε ὀφείλει γίνεσθαι. Martin σ. 254.

5) *Probatio, reprobatio*. Κυρία ἀπόδειξις λέγεται ἐκείνη, ἣν φέρει ὁ διάδικος, ὁ κατὰ τοὺς κανόνας περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως ὑπόχρεος εἰς ἀπόδειξιν· ἄρα ἡ ἀπόδειξις τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς, ἣν ὁ ἐνάγων προσάγει, λέγεται κυρία· ὁμοίως κυρία λέγεται καὶ ἡ ἀπόδειξις τῆς βάσεως τῶν ἐνστάσεων, ἡ τῷ ἐναγομένῳ ἐπικειμένη· ὅθεν ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἐγένετο τὸ δάνειον, εἶναι κυρία· ἡ ἀπόδειξις ὅτι δὲν ἐγένετο τὸ δάνειον, εἶναι ἀντίθετος· προσέτι ἡ ἀπόδειξις, ὅτι εἶναι ἔγκυρον τὸ ἐγγράφον τὸ φέρον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἡγουμένου καὶ τῆς Μονῆς τὴν σφραγίδα, εἶναι κυρία, ἡ δὲ ἀπόδειξις, ὅτι δὲν ἀρχοῦσι ταῦτα, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ὁ τύπος καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πατέρες, εἶναι ἀνταπόδειξις (ΑΠ. 89 τοῦ 58). Διὰ τοῦτο καὶ ἡ πολ. ἡμῶν δικονομία ὀνομά-

β') ἄτεχνος, ἔντεχνος ἀπόδειξις· ἄτεχνος καλεῖται

ζει τὴν ἀνταπόδειξιν «ἀπόδειξιν τοῦ ἐναντίου παρ' ὅτι χρεωστεῖ νὰ δείξῃ ὁ ἀποδεικνύων» (πολ. 251. 248 ἐδ. 2). νόμ. 14 βασ. λγ', 5. αὐτοῦτο νῦν διορθοῦμεθα, ὥστε τοιοῦτον, εἴτε εὐρεθῇ, πιστεῦσθαι πάντως, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον μέρος δείξει, ὅτι οὐ παρήσαν ἀμφοτέροι, ὅτε συνήλλαξαν, δι' ἐναργῶν ἀποδείξεων». "Ἄλλοτε οἱ συγγραφεῖς τῆς κοιτῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας, ἔδιδον πλατύτερα ὅρια εἰς τὴν ἀνταπόδειξιν, περιλαμβάνοντες ἐν αὐτῇ πάσας τοῦ ἐναγομένου τὰς ἀποδείξεις, καὶ τῆς ἀποδείξεως τῶν ἐνστάσεων μὴ ἐξαιρουμένης· διήρουν δὲ αὐτὴν εἰς ἄμεσον καὶ ἔμμεσον ἀνταπόδειξιν, ὀνομάζοντες ἀνταπόδειξιν ἔμμεσον τὴν τῶν ἐνστάσεων ἀπόδειξιν· ἀλλὰ τὴν σήμερον ἐγκατελείφθη σχεδὸν ἡ θεωρία αὕτη καὶ ὀρίζεται ἡ ἀνταπόδειξις ὅπως καὶ ἡ δικονομία ἡμῶν ὥρισεν αὐτήν. Περὶ ταύτης λοιπὸν τῆς κυρίως λεγομένης ἀνταποδείξεως ἰσχύουσι τὰ ἑξῆς·

α') ἡ ἀνταπόδειξις στρέφεται περὶ αὐτὸ τῆς κυρίας ἀποδείξεως τὸ θέμα, ἀλλ' ἀρνητικῶς τεθειμένον, ὥστε δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ταχθῇ περὶ αὐτῆς ἴδιον θέμα ἐν τῇ περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσει, οὔτε χρεῖαν δικαστικῆς ἀδείας πρὸς τοῦτο ἔχει ὁ ἀνταποδεικνύων (πολ. 251. γαλ. 256. Bayer σ. 768. Carré ζ. 989)· φέρεται δὲ τοῦ ἀρνητικοῦ θέματος ἡ ἀπόδειξις οὐ μόνον ἀμέσως (π. χ. ὁ ἐναγόμενος ἀποδεικνύει ὅτι δὲν ἐδάνεισθη, προσάγων μάρτυρας, μαρτυροῦντας ὅτι καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν ἐν τῇ ὁ ἐνάγων ἰσχυρίζεται ὅτι ἐδάνεισεν, ἦσαν μετὰ τοῦ ἐναγομένου χωρὶς νὰ χωρισθῶσι διόλου ἀπ' αὐτοῦ καὶ δὲν εἶδον νὰ λάβῃ χῶραν τὸ δάνειον), ἀλλὰ καὶ ἑμμέσως διὰ τεκμηρίων (π. χ. ὁ ἐναγόμενος ἀποδεικνύει τὸ ἄλλοθεν). Carré ζ. 990. Seuffert's Blätter Δ', 96.

β') κατὰ πάσης ἀποδείξεως καὶ διὰ παντὸς ἀποδεικτικοῦ μέσου συγχωρεῖται ἀνταπόδειξις (ἐνεκα τῆς παρ' ἡμῖν ἀγνώστου probatio pro exoneranda conscientia δέχονται ἐξαιρέσεις τινὰς οἱ γερμανοὶ συγγραφεῖς. Bayer σ. 769)· ἐκτὸς ἂν ἡ ἀπόδειξις παράγῃ τεκμήριον juris et de jure (π. χ. πολ. 273 § 2. 357). Ἀναγκαῖα ὅμως ἡ ἀνταπόδειξις δὲν εἶναι, εἰμὴ ἂν ὁ ἀποδεικνύων προσήγαγεν ᾗδὴ ἀποδείξεις, διότι ἄλλως *actore non probante reus absolvitur*, ἢ ἂν ἐνεκα νομίμου τινὸς τεκμηρίου ἡ ἀνταπόδειξις λαμβάνῃ χαρακτηριστὰ κυρίας ἀποδείξεως. Πολ. 248 ἐδ. 2. Bayer 767. Schmid Β', 140.

Τὴν ἄρνησιν γ') *reprobatio reprobationis non datur* ἤγουν ἀπηγορευμένον ἐστὶ μαρτυρία τῶν ἀποδεικνύοντι, μετὰ τὴν πρὸς ἀπόδειξιν ταχθεῖσαν προθεσμίαν, νὰ ἀνασυνέψῃ ἐπιχομίση ἀποδείξεις νέας τῶν ὁποίων ἐγένετο ἐνεκα τούτου ἔκπτωτος. ΚΓ. 606. Bayer σ. 771.

ἡ ἀποδείξις ἡ ἀναφερομένη εἰς αὐτὸ ἀμέσως τὸ ἀποδεικτέον θέμα· ἐντεχνος δὲ ἡ ἀποδεικνύουσα ἕτερα γεγονότα, ἐξ ὧν διὰ συλλογισμοῦ τὸ ἀποδεικτέον συνάγεται θέμα, ἡ συντομώτερον, ἐντεχνος καλεῖται ἡ διὰ τεκμηρίων ἀποδείξις ⁶.

γ') τελεία ἀπόδειξις, ἀτελὴς ἀπόδειξις ⁷· ἡ διαίρεσις αὕτη ἐλήφθη ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς προσαχθείσης ἀποδείξεως· διότι τελεία ἐστὶν ἡ ἀπόδειξις ἡ πείθουσα ἐντελῶς τὸν δικαστήν, ἀτελὴς δὲ ἡ ἐναντία. Κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ ἐφαρμογὴ νομικῶν διατάξεων ἀπαιτεῖ τελείαν ἀπόδειξιν, ἀλλὰ κατ' ἐξαίρεσιν ἀρκεῖ ἐνίοτε καὶ ἀπλῇ πιθανότης, ἡγουν βεβαίωσις ⁸. ἄλλως ἀτελοῦς οὐσῆς τῆς προσαχθείσης ἀποδείξεως, δύναται τὸ δικαστήριον πρὸς

6) Πολ. 272. Bayer σ. 716.

7) Probatio plena, probatio minus plena. Τὴν δευτέραν οἱ ἀκριβολογοῦντες συγγραφεῖς καὶ τὰς ἀποδείξεις ἀνατέμνοντες ὑποδιαίρουσιν εἰς prob. semiplena, plus quam semiplena, minus quam semiplena (Gönnner B', 281)· ἀλλὰ παρ' ἡμῶν ἡ ὑποδιαίρεσις αὕτη οὐδεμίαν ἔχει σημασίαν, ἀπεριόριστου ὄντος κατὰ γενικὸν κανόνα τοῦ δικαστοῦ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν μὴ ἀποτελούντων τελείαν ἀπόδειξιν ἀποδεικτικῶν μέσων (πολ. 256)

ΚΑ. 275

8) Πολ. 255· «ἐὰν ὁ νόμος ἀπαιτῇ ἀπλῶς βεβαίωσιν, ἀρκοῦσι τοιαῦται ἀποδείξεις ἢ ἐνδείγματα, δι' ὧν δύναται νὰ σχηματισθῇ κατὰ τὸ δοκοῦν τῷ δικαστηρίῳ, πιθανότης ὡς πρὸς ἀμφισβητούμενα πράγματα». Μέχρι τίνος βαθμοῦ πρέπει νὰ προχωρήσῃ πρὸς τὴν ἀλήθειαν αἱ προσαχθεῖσαι ἀποδείξεις, ἵνα θεωρηθῇ τι ὡς πιθανόν, δὲν ἔτο δυνατόν νὰ ὀρίσῃ ὁ νόμος, ἀλλ' ἀφῆκεν εἰς τὸν δικαστήν· ὅ,τι πρόχειρος ἔρευνα τῶν πραγμάτων καὶ ἐξακρίβωσις παρουσιάζει ὡς ἀναμφίβολον καὶ παραδεκτὸν δύναται νὰ θεωρήσῃ ὡς πιθανόν ὁ δικαστής. (Bayer σ. 774. Wetzell System § 29. Brauer ἐν 'Αρχ. ἀστ. Πρ. ΚΕ', 322. Kleiner über die Bescheinigung Regensb. 1855). Ἡ πολ. δικονομία συγχωρεῖ βεβαίωσιν ἐν τοῖς ἀρθρ. 30, 41, 42, 53, 257, 282, 431, 526, 556, 621, 630, 869, 879, 883, 1012, 1022, 1028, 1036, 1047, 1048, 1050.

συμπλήρωσιν ἢ ἐξασθένησιν αὐτῆς νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον 9.

δ') τακτική, ἑκτακτος ἀπόδειξις ¹⁰· ὡς ἐκ τοῦ χρόνου τῆς προσαγωγῆς διαιροῦνται αἱ ἀποδείξεις εἰς τακτικές καὶ ἐκτάκτους· καὶ τακτικαὶ μὲν λέγονται αἱ κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τεταγμένην προθεσμίαν προσαγόμεναι, ἑκτακτοὶ δὲ αἱ προγενέστεραι, οἷαι εἰσιν ἡ προαπόδειξις καὶ ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις.

1) προαπόδειξις α) probatio anticipata.

§ 165. Κατὰ γενικὸν κανόνα ὁ διάδικος δὲν ὀφείλει νὰ προσαγάγῃ τὰς ἀποδείξεις αὐτοῦ πρὶν ἢ διαταχθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου· μόνον τῶν ἐγγράφων ἀποδείξεων ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἐπισυνάπτονται εἰς τὴν ἀγωγὴν ἢ τὸ ἀπολογητήριον ἀντίγραφα ¹· τὴν ἂν ὡς καθήκον δὲν ἐπιβάλλεται, συγχωρεῖται ὅμως ὡς δικαίωμα ἡ προαπόδειξις ²· ἐκτελεῖται δὲ κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν, εἴτε ὀνομα-
+ ΚΕ. 106. Κ. 154 ΑΠ. 109 (1912) 361 (1904) 562 (1903) ΚΘ. 86.
Λ. 62 ΚΕ. 126 ΚΘ. 67 ΚΑ. 446. ΚΒ. 402 ΚΓ. 108. 167 ΚΕ. 252. ΚΣΤ. 297

9) 378. 379. Περὶ τῆς ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως κατωτ. (§ 188).

10) Probatio ordinaria, prob. extraordinaria. Bayer σ. 777.

α) Αἱ διατάξεις τοῦ ῥωμ. δικαίου (νόμ. 14 π. 22, 3. νόμ. 39 π. 40, 12, συνδ. νόμ. 14 β. 22, 1. νόμ. 39 β. 48, 8), αἱ ἀναφερόμεναι ὡς σχέσιν πρὸς τὴν προαπόδειξιν ἔχουσαι, ἀφορῶσι μᾶλλον τὸ βῆρος τῆς ἀποδείξεως. Ἡ νέα βουαρικὴ (ἄρθρ. 324—327) καὶ ἡ νέα γερμανικὴ (§ 255) δικονομία ἀναγράφουσιν ὡς κανόνα τὴν προαπόδειξιν. Ἄξιός μελέτης ἐστὶν ὁ νεωτερισμὸς οὗτος. Bülow Civilprozessordn. σ. 183.

1) Πολ. 250. 459. 538. Ὑπάρχουσι δὲ καὶ ἄλλαι τινὲς περιπτώσεις, ὅτε ἐπιβάλλεται ὡς καθήκον ἡ προαπόδειξις, π. γ. ἐν τῇ ἐπ' ἀναφορὰ διαδικασίᾳ (ἄρθρ. 642 ἐδ. 2), ὅσῳκις ὁ νόμος ἀπαιτεῖ βεβαίωσιν πρὸς παραδοχὴν αἰτήσεώς τινος (ἀνωτ. § 164 σημ. 8) καὶ τέλος ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἄρθρ. 258, 295, 328, 405, 438, 442, 1048.

2) Κατὰ τὴν περίπτωσιν δηλ. ταύτην ὁ διάδικος ἄρχεται τῆς διεξαγωγῆς τῶν ἀποδείξεων αὐτοῦ εἴτε ἐν τῇ προδικασίᾳ εἴτε κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ πρώτην συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως.

ΚΔ. 617 Λ 12

Λ 536

ΚΘ. 86

ΚΖ. 171

Εφ. 22.

ὁ ἀποδείκνυται ἰσχυρισμὸν ἐγγράφως ἀντικεινόμενον ὁσχευόμενον ἐν ἀποδείξεσιν
ὁ ἐπίμαχον ἀποδείκνυται ἀποδείκνυται, συζητῶν δὲν νὰ λαβὴν ἀποδείξεσιν
καὶ ὅλα ὁσχευόμενα διαδίδωται διαδίδωται ἀποδείκνυται. ΚΓ. 167 ΚΔ 588
ΚΒ 171. 354 ΚΕ 489
ΚΣΤ 179 459 Κ 50

Προσποδεις ἔγγραφαι ἐν στανίω KST 54. - Πραγμαλογομενόν KB.
Προσαγωγή αὐτοφάτων KST 138. Διδικασμένον KE 106, 50, 126, 557
Προσποδεις ἐμπροσθεν 545 275, ἐπιδόσεις 617. ὅρα ἐν ὅρμον ΚΔ 60
534 § 165. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — ΒΙΒΛΙΟΝ Β'. σελ. 10

ζομένων³ ἀπλῶς τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων, εἴτε ὑποβαλ-
λομένου καὶ τοῦ περιεχομένου⁴ αὐτῶν. Τὸ ζήτημα «τίνα
μεταβολὴν εἰς τὰ περὶ τὴν ἀπόδειξιν φέρει ἡ προαποδείξεις»
ἔλυσεν ὁ ἐγκώριος νομοθέτης, κατὰ τὴν γνώμην τὴν ἐπι-
κρατεστέραν τῶν συγγραφέων, οὐδεμίαν παραδεξάμενος⁵
διατοῦτο δύναται τὸ μὲν δικαστήριον νὰ ὀρίσῃ ἄλλως τὸ
ἀποδεικτέον θέμα ἢ τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως, ἢ νὰ δια-
τάξῃ τὴν προσαγωγὴν κρείττονος ἀποδείξεως, ὁ δὲ προα-
ποδεικνύων νὰ ἐπικομίσῃ καὶ ἄλλα μέσα ἀποδείξεως⁶. ἡ
θέσις δὲ τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ οὐδαμῶς ἐκ τῆς προαπο-
δείξεως ἀλλοιοῦται 7. ΚΘ. 87.

Ἐν τῷ ἐὰν ἐδωρῶν ὅτι ἐὰν προσκομίζῃται προσήκουσα
ἀντὶ τοῦ ἀποδείξεως ΚΘ. 87. -

3) Ὁ προαποδεικνύων π. χ. ὀνομάζει τοὺς μάρτυρας ἢ πραγματο-
γνώμονας πρὸς ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτοῦ ἢ ἐπικαλεῖται αὐτο-
ψίαν πρὸς τοῦτο ἢ ἐπάγει ὄρκον.

4) Τοῦτο λαμβάνει χώραν ὅταν ἔγγραφος προσάγῃται ἀπόδειξις, ἢ
προϋπῆρξε συντηρητικὴ ἀπόδειξις διὰ μαρτύρων, αὐτοψίας, πραγματο-
γνωμοσύνης κτλ.

5) Εἰπὼν τινες ὅτι ὁ ἐκούσιως ἀναδεχόμενος τὴν ἀπόδειξιν πρὶν ἢ
τὸ δικαστήριον ὑποχρέωσιν αὐτόν, ἐκφράζει ἀδιστάκτως ὅτι ἀναλαμ-
βάνει εἰς ἑαυτὸν τῆς ἀποδείξεως τὸ βάρος καὶ ἂν τυχὼν τοῦτο ἐπίκει-
ται τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ ἄρα τὰ περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως μετα-
βάλλονται διὰ τῆς προαποδείξεως (Gönnert Comment. B', 232 § 6).
ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην οὐδόλως ὑπὸ τῶν νόμων (νόμ. 14 π. 22, 3.
νόμ. 19 πρ. π. 40, 12) στηριζομένην, ἀπέκρουσαν πάντες σχεδὸν οἱ
συγγραφεῖς, ὡς καὶ ἡ ἡμετέρα πολ. δικονομία. Mitterm. 'Arch. A'. 135.

6) Διατοῦτο εἶναι ἐσφαλμένη τινῶν τῶν ἐγκωρίων δικαστηρίων ἢ
γνώμη, ὅτι ἡ πρότασις, ἣτις δὲν ἐπιτρέπεται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύ-
ρων, ἐὰν ὁ διάδικος δὲν προσήγαγεν ἔγγραφα πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῆς,
πρέπει ν' ἀπορρίπτηται ἀπὸ τοῦδε χωρὶς νὰ διατάττηται ἀπόδειξις ΚΘ.
(π. χ. ΑΠ. 1 τοῦ 53)· διότι μένει αὐτῷ ὁ ὄρκος, ὃν κατὰ προαποδείξιν
δὲν ἐχρεώσται νὰ ἐπαγάγῃ· ἐπεὶ ἐνδεχόμενον νὰ μὴ προσήγαγεν
ἔγγραφα, φρονῶν ὅτι ἐπίκειται τῷ ἀντιδίκῳ ἡ ἀπόδειξις.

7) Ὁ ἀντίδικος τοῦ προαποδεικνύοντος δὲν ὑποχρεοῦται νὰ προαπο-
δείξῃ καὶ αὐτός, οὔτε νὰ προτείνῃ ἅς ἔχει κατὰ τῆς προαποδείξεως
ἀντιρρήσεις, ἀλλὰ δύναται νὰ περιμείνῃ τὴν τακτικὴν ἀνοιξὶν τῆς περὶ

ΚΘ 171
90
ΚΘ

2) συντηρητικὴ ἀποδείξις α) *εναντιον γένεσιν αὐτοῦ*;

probatio in perpetuam rei memoriam.

15. 452

B 448.

§ 166. Ἡ πρὸ τοῦ καιροῦ διεξαγωγή τῆς ἀποδείξεως, ἡ ἐπὶ σκοπῷ συντηρήσεως ἀποδεικτικοῦ τινος μέσου γίνο-

τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας· ἐξαίρεσις ὑπάρχει ὡς πρὸς τὰ ἔγγραφα· ἄρθ. 396 Πολ.

α) Ἐν Γαλλίᾳ ἐθεωρήθη ὡς ἐπικίνδυνον τὸ μέσον τοῦτο τῆς συντηρήσεως τῶν ἀποδείξεων, προπάντων τῶν μαρτύρων (examen à futur)· διὰ τοῦτο κατηργήθη ὑπὸ τοῦ διατάγματος τοῦ 1667· ἀλλ' ἡ ἐνδεχομένη κατάχρησις δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κατισχύσῃ τῆς ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν ἐπιβαλλομένης ἀνάγκης τῆς ἐφαρμογῆς ἐνίοτε τῆς συντηρητικῆς ἀποδείξεως· ἐπομένως ἀπαντῶνται καὶ ἐν Γαλλίᾳ παραδείγματα συντηρητικῶν ἀποδείξεων, μεταγενέστερα τοῦ ῥηθέντος νόμου (Dallos Enquête ἀριθ. 152. Bonnier ἀρ. 167. Thomine ἀρ. 305). Κατὰ τὸ ῥωμαϊκὸν δίκαιον, ὑπάρχοντος κινδύνου ἀπωλείας ἀποδεικτικοῦ τινος μέσου, ἰδίως μαρτύρων, συνεχωρεῖτο νὰ εἰσαχθῇ εὐθὺς τότε ἡ δίκη εἰς δικαστήριον, καίτοι ἐξ αἰρέσεως ἢ προθεσμίας τυχὸν ἐξαρτωμένη· ἡ ἐκτέλεσις ὅμως τῆς ἀποφάσεως ἀνεβάλλετο ἐπὶ τοῦ παρόντος (νόμ. 40 βας. 60, 3)· «εἰὰν γραμματεῖον χρέους ἀπαλείψῃ, καὶ δειχθῇ τοῦτο διὰ τεκμηρίων ἢ μαρτύρων τῶν μὴ δυναμένων εἶναι τῆς αἰρέσεως ἐξιούσης, καταδικάζῃ μὲν, οὐκ ἄλλως δὲ ἀπαιτῇ, εἰμὴ ἐξέλθῃ τοῦ χρέους ἡ αἵρεσις» (πρὸς. νόμ. 40 π. 9, 2. νόμ. 32 § 1 π. 47, 2. νόμ. 3 § 5 π. 37, 10, συνδ. νόμ. 32 βας. 60, 12. νόμ. 3 § 5 βας. 40, 5).

Ἐπὶ Ἰουστινιανοῦ προεχώρησεν ἡ νομοθεσία περαιτέρω συγχωροῦσα συντηρητικὴν τῶν μαρτύρων ἐξέτασιν κατὰ τὸν σήμερον τρόπον (Νεαρ. 90 κεφ. 9)· τοῦλάχιστον οἱ μετὰ τὸν αὐτοκράτορα τοῦτον νομικοὶ ταύτην τὴν ἔννοιαν ἔδωκαν εἰς τὴν νεαράν (πρὸς. τὸ ὑπὸ τὸν νόμ. 46 βας. 21, 1 σ. 426 τοῦ β' τόμ. τῆς ἐκδ. Heimbach, σχόλιον)· «μὴ νόμιζε τὸ προκείμενον νόμιμον τὰ αὐτὰ λέγειν τῷ ε' κεφ., ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν νόει ἐπὶ τῶν ἐναγόντων καὶ προκαταρξαμένων, καὶ εἰς ἀποδείξεις ἀπολυθέντων· τὸ δὲ παρὸν ἐπὶ τῶν μὴ κλησάντων, μήτε προκαταρξαμένων καὶ εἰς ἀποδείξεις ἀπολυθέντων... ἔξεστι γὰρ τούτοις καὶ πρὸ τοῦ κινήσαι ἢ λίβελλον—ἔγγραφον ἀγωγῆς—δοῦναι, προσέρχεσθαι δικαστῇ καὶ ζητεῖν... αὐτοὺς ἐρωτηθῆναι τοὺς εἰδότας τὸ γεγονός· καὶ τοῦτο ἢ χρῆσις αὐτῇ συμμαρτυρεῖ· καὶ σήμερον γὰρ πολλοὶ γίνονται ἔρευναι

μένη, λέγεται **συντηρητική**· ἔχουσι δὲ τὰ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον οὕτως ¹· ἡ συντηρητικὴ ἀποδείξει

α') συγχωρεῖται, ἐὰν βεβαιωθῇ ὅτι, ἀναβαλλομένης τῆς τακτικῆς διεξαγωγῆς τῶν ἀποδείξεων, **κινδυνεύει** ν' ἀπολεσθῇ ἀποδεικτικόν τι μέσον ἢ νὰ καταστῇ δύσκολος ἡ χρῆσις αὐτοῦ ²· ἐπιτρέπεται δὲ ἐπὶ παντὸς μέσου ἀποδείξεως, ἐκτὸς τοῦ ὅρκου ³.

β') ἡ περὶ αὐτῆς αἰτησις, εἴτε ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος εἴτε ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου γινομένη, εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον, ἢ ἐν ἀνάγκῃ, καὶ εἰς τὸ δυνάμενον νὰ

περὶ ἀταξιῶν γεγονυῶν καὶ πρὸ δόσεως λιθέλλου καὶ προκατάρξεως». Heffter System ἀρ. 493. Instit. σ. 527. 'Ο Bayer (σ. 779) δὲν ἀποδίδει τοιαύτην ἔννοιαν τῇ Νεαρᾷ 90. 'Αλλὰ καὶ τὸ κανονικὸν δίκαιον ἐπέτρεψε τὴν συντηρητικὴν τῶν μαρτύρων πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δίκης ἐξετάσιν (c. 4 X, 2. 30) Nos igitur attendentes . . . ut quando periculum testium formidatur, etiam lite non contestata testes valitudinarii, et alii, de quibus ex aliqua rationabili causa timetur, ad testimonium admitantur. Linde Abhandl. Β', 14.

1) Πολ. ἄρθ. 257—260, 271, 282, 333, 397. Βαυαρ. δικ. 347—352. Γερμ. δικον. 447—455. Seuffert Comment. Γ', 134.

2) 'Ο αἰτῶν τὴν συντηρητικὴν ἀπόδειξιν πρέπει νὰ βεβαιώσῃ α') ἐπὶ συντηρητικῆς μὲν ὁμολογίας καὶ μαρτυρίας τὰ τοῦ 271 ἄρθρου, ἥτοι ὅτι ὁ μέλλων νὰ ὁμολογήσῃ ἢ μαρτυρήσῃ νοσεῖ βαρέως ἢ εἶναι ὑπέργηρος· ὅτι πρόκειται νὰ ἐκστρατεύσῃ ἢ νὰ κλεισθῇ εἰς πολιορκουμένην πόλιν, νὰ θαλασσοπλοήσῃ (θαλασσοπλοῖαν βεβαίως μακρὰν καὶ διὰ τοῦτο ἐπικινδυνον), ἢ νὰ ἐπιχειρήσῃ κινδυνώδη κατὰ ξηρὰν ὁδοιπορίαν· ὅτι ἐπικρατεῖ θανατηφόρος ἐπιδημία· β') ἐπὶ συντηρητικῆς δὲ αὐτοφίας τὰ τοῦ 282 ἄρθρου, ἥτοι ὅτι τὸ διὰ τῆς αὐτοφίας πιστοποιηθσόμενον πρᾶγμα δύναται, παρερχομένου τοῦ χρόνου ἢ ἐξ ἄλλης τινὸς αἰτίας, νὰ κατασταθῇ ἀγνώριστον· καὶ γ') ἐπὶ ἐγγράφων τὰ τοῦ 397 ἄρθρου, ἥτοι ὅτι τὸ ἐγγράφον, ἰδίως ἐὰν ᾔναι εἰς ἀρχεῖον κατατεθειμένον, πρόκειται νὰ μετακομισθῇ εἰς ἄλλην πόλιν, ἢ ὅτι ἡ ἀναγνώρισις αὐτοῦ θέλει κατασταθῇ δυσχερὴς ἢ ἀδύνατος.

3) Bayer σ. 797. Schmid Β', 159 σημ. 29· Linde Adhandl. σ. 7. 'Αλλ' ὁρ. νόμ. 12 πρ. Κώδ. (4, 1), νόμ. 54 πρ. βασιλ. (22, 5),

λάβῃ τάχιον τὴν ἀπόδειξιν ⁴. δεκτὴ δὲ εἶναι οὐ μόνον διαρκούσης τῆς κυρίας δίκης, ἀλλὰ καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς ⁵. ἀλλὰ πρέπει νὰ ὀρίζωνται ἀκριβῶς τὰ γεγονότα, περὶ ὧν μέλλει νὰ διεξαχθῇ ἡ ἀπόδειξις ⁶ καὶ νὰ κοινοποιῇται, εἰ δυνατόν, εἰς τὸν ἀντίδικον, καλούμενον συγχρόνως νὰ ἐμφανισθῇ ⁷.

γ') συνίσταται εἰς τοῦτο, ἥτοι ἐξετάζονται ἀποτοῦδε οἱ μάρτυρες ⁸ ἢ ἐνεργεῖται ἡ αὐτοψία καὶπραγματογνωμοσύνη ἐπὶ ἐγγράφων. λαμβάνεται ἀντίγραφον αὐτῶν ἢ ὑποβάλλωνται εἰς τὸν ἀντίδικον πρὸς ἀναγνώρισιν ⁹, καὶ ἐπὶ ὁμολογιῶν, προσκαλεῖται ὁ ἀντίδικος νὰ καταθέσῃ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ.

4) Τὸ δικαστήριον τοῦτο ἀκοῦσαν τὴν γνώμην τοῦ εἰσαγγελέως (ἐὰν ἦναι ἐκ τῶν ἐχόντων εἰσαγγελέα δικαστηρίων), κηρύττει ἑαυτὸ τότε μόνον ἀναρμόδιον, ὅταν ἐκ τῆς εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον παραπομπῆς δὲν ᾔθελε προδήλως βλαφθῇ ὁ αἰτῶν τὴν συντηρητικὴν ἀπόδειξιν (πολ. 259. Bayer σ. 783).

5) Πολ. 257.

6) Πολ. 258. Seuffert Γ', 135.

7) Ἐνεκα τοῦ κατεπείγοντος διαδικασία παραφυλάττεται ἡ τῶν συνοπτικῶν δικῶν ἀλλὰ καὶ κατὰ τύπον ἀναφορᾶς ἂν εἰσυχθῇ ἡ αἵτησις δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος. Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ δὲ τῶν ἄρθρ. 271, 282, 333 καὶ 397 τῆς πολ. δικον. συνάγεται ἀρκούντως ὅτι δὲν εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον ν' ἀπευθύνηται πάντοτε ἡ αἵτησις κατ' ὠρισμένου ἀντιδίκου, μῆτε ἡ ἀγωγή, περὶ ἧς διεξαχθήσεται ἡ ἀπόδειξις, νὰ ἦναι ἡδὴ γεγεννημένη (actio nata). Οὐχὶ ὁρθῶς ἀπεφάνητο ἄλλως ὁ ἄρ. Πάγος (ἀπ. 331 τοῦ 87).

8) Ἐντεῦθεν δύναται νὰ πηγάσῃ τὸ ἀτόπημα, ὅπερ θέλει νὰ προλάβῃ τὸ 338 ἄρθρον, ἀπαγορεύον τὴν πρότασιν νέων μαρτύρων μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐξετάσεως· ὅθεν ἀνάγκη νὰ ἦναι ικανῶς προσεκτικὰ τὰ δικαστήρια εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τοῦ προτεινομένου κινδύνου, ὅταν αἰτῆται συντηρητικὴ ἐξέτασις μαρτύρων· διότι τοῦτο κυρίως τὸ ἄτοπον ἦτο ὁ κύριος τῶν λόγων, δι' οὓς λόγους κατηργήθη ἐν Γαλλίᾳ ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις. Boncenne Δ', 259.

9) Πότε γίνεται τὸ ἐν καὶ πότε τὸ ἕτερον ὀρίζει τὸ ἄρθρον 397 ἐδ. 4.

δ') ἡ συντηρητικὴ ἀπόδειξις, ὡς προαπόδειξις, οὐδόλως τροποποιεῖ τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως, οὐδὲ ἄλλην μεταβολὴν εἰς τὰ τῆς ἀποδείξεως φέρει ¹⁰.

ε') δὲν ἐπιβάλλεται παρ' ἡμῖν προθεσμία τις τῷ ἐνάγοντι πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς ὑποθέσεως εἰς δικαστήριον μετὰ συντηρητικὴν ἀπόδειξιν ¹¹.

Β') περὶ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀποδείξεως.

α') γενικά.

§ 167. Εἴρηται ἤδη ὅτι τὸ πραγματικὸν μέρος τῆς δίκης ὀφείλει παρὰ τῶν διαδίκων καὶ κατὰ τὴν διαδικασίαν τῆς ἀποδείξεως νὰ μάθῃ ὁ δικαστὴς ¹. ὅθεν ἀντικείμενον ἀποδείξεως δύνανται νὰ γείνωσι **μόνον πραγματικά** περιστατικά ². πλὴν ὅχι πάντα τὰ πραγματικά περιστατικά χρήζουσιν ἀποδείξεως, ἀλλὰ **μόνον τὰ οὐσιώδη ἐπιρροὴν** εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς διαφορᾶς **ἔχοντα** καὶ **ἀμφισβηλούμενα** εἰσέτι. Εἰς τὸν διορισμὸν λοιπὸν τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀποδείξεως πρέπει νὰ ὀδηγήσωσιν αἱ τρεῖς αὗται ιδιότητες, δηλαδὴ τὸ ἀποδεικτέον πρέπει νὰ ἦναι **πραγματικόν, οὐσιώδες** ³ καὶ **ἀμφισβητούμενον**· διότι ἐν ταῖς χρηματικαῖς δίκαις τὸ ἀναμφισβήτητον ἰσοδυναμεῖ τῷ ἀποδεδειγμένῳ. Ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι δὲν δύνανται νὰ διαταχθῇ ἀπόδειξις ⁴.

Ἡ ἀπόδειξις τῶν οὐσιωδῶν γεγονότων ἐστὶν ἀπαραίτητος καὶ ὁ δίκης, διὰ τοῦτο ἔχει
 10) Ὅρα ἄνωτέρ. § 165.

11) Ἄλλαι νομοθεσίαι ὑποχρεοῦσι τὸν ἐνάγοντα νὰ κινήσῃ ἐντὸς ἐνιαυτοῦ τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ, ἄλλως χάνει ἡ συντηρητικῶς ληφθεῖσα ἀπόδειξις πᾶσαν σημασίαν· τοῦτο μόνον ὡς πρὸς τοὺς μάρτυρας δύναται νὰ ἔχῃ βασιμότητά τινα. Bayer σ. 780. Seuffert Γ', 130 σημ. 7.

1) Ἀνωτέρ. § 115 σημ. 3.

2) Πολ. 244.

3) Δηλ. γεγονὸς τὸ ὁποῖον εἶναι ἀναγκαῖα προϋπόθεσις τῆς ἐφαρμογῆς τῆς προτεινομένης νομικῆς διατάξεως.

4) Πολ. 245.

129.68

α') νομικῶν κανόνων διότι τὸν νόμον, ἤγουν τὴν τε ὑπαρξιν⁵ καὶ σημασίαν αὐτοῦ ὀφείλει οἰκοθεν καὶ ἄνευ τῆς βοήθειας τῶν δικαζομένων νὰ γνωρίζῃ ὁ δικαστής ὁ μόνον ἀλλοδαπῶν⁷ νόμων καὶ τοπικῶν ἢ τῆς συνη-

5) Οἱ νόμοι καὶ τὰ διατάγματα λαμβάνουσι νόμιμον ὑπαρξιν διὰ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν ἐν τῇ ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως· ὥστε σπανίως δύναται νὰ γεννηθῇ παρ' ἡμῶν ζήτημα περὶ τῆς ὑπάρξεως νόμου τινὸς (πρβ. τὸ ἀπὸ 1 φεβρ. 1833 διάταγμα περὶ δημοσιεύσεως νόμων, τὸν τ'ᾱ' νόμ. τοῦ 1850 καὶ τὸν πμς' τοῦ 1882, καθ' ὃν ὁ νόμος ἔχει ὑποχρεωτικὴν ἰσχύν μετὰ 10 ἡμέρας ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ περιέχοντος αὐτὸν φύλλου τῆς ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως). Ἀναγκαῖα ὁμῶς καθίσταται ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως νόμου, δι' οὗ προσωπικὸν παραχωρεῖται προνόμιον διότι ὁ τοιοῦτος νόμος ἢ τὸ διάταγμα ἰσχύει καὶ ἂν μὴ δημοσιευθῇ (νόμ. 5 β.σ. 22, 1)· σκόλ. «ὁ λέγων τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ ἀπὸ νόμου ἰδικοῦ τι πράττειν κεκωλυμένον, αὐτὸς ἀναγκάζεται δεῖξαι». *Συλλογὴ ἀποδείξεων. Πληροφορητικὴς ὡς ἐστὶν. § 100 Συγ. 5*

6) Κατὰ τὸ λόγιον *facta probantur*; *jura novit curia*.

7) Mittermaier 'Αρχ. ἀστ. Πρ. ΙΗ', 67. ΜΑ', 129. Seuffert *Comment. A.*, 306). "Ὅσον τέλειος καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὁ δικαστής, δὲν δύναται ν' ἀπαιτηθῇ παρ' αὐτοῦ εὐλόγως ἡ γνώσις πασῶν τοῦ κόσμου τῶν νομοθεσιῶν· ὅθεν ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποδείξεως τῶν ἀλλοδαπῶν νόμων· ἀλλὰ διότι οἱ ἀλλοδαποὶ νόμοι χορῆζουσιν ἀποδείξεως, πρέπει ἄρα γε νὰ θεωρῶνται κατὰ πάντα ὡς πραγματικὰ γεγονότα; Ὁ Bayer (σ. 585, 605-683) διδάσκει· ὑπάρχουσαν ταύτην τὴν διαφοράν· α') ὁ δικαστής δὲν διατάττει ἀποδείξιν, ἐὰν τυχαίως ἢ κατὰ προηγουμένην ἔρευναν κέκτηται ἀκριβῆ καὶ τελείαν τῆς τε ὑπάρξεως καὶ τοῦ κειμένου τοῦ ἀλλοδαποῦ νόμου γνώσιν· β') ἐὰν εὐρεθῇ εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ζητήσῃ πληροφορίας παρὰ τῶν διαδίκων, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο κατὰ πάντα χρόνον οὐδόλως περιοριζόμενος ὑπὸ τῆς πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων προθεσμίας. Οὐδέτερά τῶν διακρίσεων τούτων δύναται νὰ ὑποστηρίχῃ παρ' ἡμῶν, διατάττοντος βῆπτως τοῦ ἐγγωρίου νόμου (πολ. 245 § 3) νὰ πληροφορηθῇ ὁ δικαστής τὴν ὑπαρξιν τῶν ἀλλοδαπῶν νόμων διὰ τῆς ἀποδείξεως· ἐπομένως πρέπει νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον ὁ διάδικος, ὁ ἐξ αὐτοῦ δικαίωμα τι παράγων, καὶ νὰ ἀποδείξῃ αὐτόν διότι, καὶ ἂν ἡ ἐπίδικος διαφορὰ πρέπει νὰ κριθῇ κατὰ τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον, πάλιν χρέος τοῦ διαδίκου εἶναι νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι τὸ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ἰσχύον δικαίον διαφέρει τοῦ ἐγγωρίου.

Θείας ἐγγωρίων συγχωρεῖται νὰ διαταχθῇ ἀπόδειξις 8.

Корресп. Швеции. Издана 1814. 169

⁴ Έδρα αντιστάσεως Γερμανίας ΚΒ 293.342-506 ΚΓ.428

Ὡς πρὸς τὸ ἕτερον ζήτημα, πῶς πρέπει νὰ ἔχῃ τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως πρὸς ἄλλοδαποῦ νόμου, καὶ διὰ τί τῶν μέσων δύναται ν' ἀποδειχθῇ, ῥητέον τὰ ἐξῆς: α') ὁ δικαστὴς θέλει νὰ μάθῃ διὰ τῆς ἀποδείξεως ποῖος εἶναι ὁ ἄλλοδαπὸς νόμος· ἐπομένως τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως ἀναγκαῖον νὰ περιλαμβάνῃ πάντα τὰ περιστατικά, τὰ ὅποια, ὡς ἐκ τῶν ἰσχυρισμῶν τῶν διαδίκων, ἀποτελοῦσι τὸ *κείμενον* τοῦ ἀμφισβητουμένου νόμου· ἤγουν ἀναγκαῖον ν' ἀποδειχθῶσιν ὅσα στοιχεῖα εἰσὶν οὐσιώδη κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τῶν δικαζομένων πρὸς ἀπόδειξιν οὐ μόνον τῆς ὑπάρξεως, ἀλλὰ καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ νόμου. Ἐὰν π. χ. ἰσχυριζόμενος τινὲς τῶν διαδίκων «ὅτι αἱ ὑπανδρεύμεναι κόραι κατὰ τὸν ἄλλοδαπὸν νόμον ἀποκλείονται τῆς κληρονομίας τῶν γονέων» ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ἀντιτάξῃ, ὅτι τοιοῦτος νόμος ὑπάρχει μόνον ὡς πρὸς τὰς προικιζόμενας, ἀπαιτεῖται εἰς τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως νὰ τεθῇ καὶ τὸ περιστατικὸν τοῦτο. Ἡ *διάρκεια τοῦ νόμου* : Πισθεις ὁ δικασθεὶς περὶ τῆς ὑπάρξεως (γενέσεως) τοῦ νόμου θέλει ἀναμφιβόλως συμπεράνει καὶ τὴν διάρκειαν αὐτοῦ, ἂν μὴ προσαγάγῃ αὐτῷ ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀποδεικνύοντος ἀποδείξεις περὶ τοῦ ἐναντίου· β') ὡς πρὸς τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως συγγραφεῖς τινες ἀποκλείουσι τοὺς *μάρτυρας* καὶ τὸν *ὄρκον*. Οὐδεμία διάταξις νόμου δικαιολογεῖ παρ' ἡμῶν τὸν τοιοῦτον ἀποκλεισμόν· ἐπομένως πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οὐ μόνον *ὁμολογίαι* καὶ *ἔγγραφα* (π. χ. τὸ *κείμενον* τοῦ νόμου προσαγόμενον ἐν ἀναμφισβητήτῳ γνησιότητι), ἀλλὰ καὶ *ὄρκοι* καὶ *μάρτυρες* (ΑΠ. 378 τοῦ 40, 408 τοῦ 41 καὶ 206 τοῦ 54) καὶ *πραγματογνώμονες* (ἐμπειροὶ περὶ τοὺς νόμους τῆς ἄλλοδαπῆς χώρας), μάλιστα δὲ καὶ *ἐκμαρτύρια* (ὡς τεκμήρια) ἄλλοδαπῶν ἀγῶν ἢ νομικῶν (φευγάδες) εἰσὶ δεκτά.

Page 58

4474. 2100

Cont. 157.483

1E. 206

Ἡ προσαρτήσις ξένης ἐπαρχίας εἰς ἄλλο κράτος δὲν καταργεῖ μὲν τὴν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ ταύτῃ ἰσχύουσαν ἀστυκὴν νομοθεσίαν, ἣτις λαμβάνει ἕκτοτε χαρακτῆρα ἐγχωρίου νομοθεσίας· ἀλλὰ, καθὼς γεννηθεῖσα ξένη, χρήζει ἀποδείξεως, ἂν ἀμφισβητηθῶσι τὰ γενέθλια καὶ ἡ ὑπαρξὶς αὐτῆς, ταῦτα δὲ θὰ κριθῶσι κατὰ τοὺς ξένους νόμους, ὡς ὁρθῶς ἀπεφάνητο τὸ ἐφετεῖον Δαρίσσης (ἀπ. 334 τοῦ 88. Ἐφημ. Σ. Κ. Μπαλάνου Η', 291), ἀλλὰ δι' αἰτιολογίας οὐκ ὁρθῆς τὸ πλεῖστον.

8) Τοπικαὶ διατάξεις καὶ θέσμια πρέπει νὰ ἐννοηθῶσιν ἐκεῖνα, ὧν ἡ ἰσχὺς οὐ δεῖται τῆς κυρώσεως τῆς νομοθετικῆς ἐξουσίας οὔτε τῆς ἐν τῇ Ἐφημερίδι τῆς Κυβερνήσεως δημοσιεύσεως· διότι ἡ ἀπόδειξις τοπικοῦ νόμου ἢ καθεστῶτος (*statutum*), προσκόντως ἐκδοθέντος καὶ δημοσιευθέντος, ὅπως περὶ τῆς ἐστίν.::

Λ. 350 Έκτα γνήσιον 1825 καινούριον· άνομιλον· Ελίου διόσημης

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας

β') ἐπουσιωδῶν πραγμάτων, ἡγουν τοιούτων περιστα-

Περὶ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἐθίμου πρὸς Glück Comment. A', 476. Schmid B', 11 σημ. 13. Τὸ ἄγραφον δίκαιον ἐκ τῆς κοινῆς καὶ ὁμοφώνου συνειδήσεως ἐκπηγάζον, διαδηλοῦται ἐξωτερικῶς δι' ὁμοιομόρφου καὶ γενικῆς ἀσκήσεως, καθ' ἣς οὐδεὶς ἀντιλέγει οὐδὲ ἀνθίσταται, οἷα νόμος νομοθέτην καλὸν ἐπιγεγραμμένος, τὴν τῶν χρωμένων ἀπάντων εὐαρέστησιν (Στοβ. Β', 63)· ἀλλ' ἵνα τὸ δίκαιον τοῦτο καὶ ἐξωτερικὸν κύρος ἀποκτήσῃ, ἀντιτάσσει ἀναμφίβολον τὴν ἑαυτοῦ γένεσιν κατὰ τῶν ἴσως καὶ ἐν γυνώσκει δυστροπούντων, ἀναγκαῖον νὰ διαδηλωθῇ ἀσχοῦμενον ἐπὶ μακρὸν χρόνον καὶ ὁμοιομόρφως, ἥτοι νὰ καταστῇ συνήθεια· εἰάν ἡ συνήθεια ἦναι τοσοῦτον κοινὴ καὶ γενικὴ ὥστε νὰ λαμβάνῃ χαρακτηρισμὸν πασιδήλου, ὁ δικαστὴς βεβαίως δὲν εὐρίσκεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ διατάξῃ τὴν ἀπόδειξιν αὐτῆς· ἀλλὰ τοῦτο σπανίως συμβαίνει· διότι συνήθως ὁ δικαστὴς ἀγνοεῖ τὴν προτεινομένην συνήθειαν καὶ χρεῖα ν' ἀποδείξωσιν αὐτὴν οἱ διάδικοι. Ἀλλὰ πῶς ἔχει νὰ ἀποδειχθῇ; Ὁ Πούχτας (Gewohnheitsr. B', 151) ἀρκεῖ, λέγει, νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ διάδικος τὴν συνήθειαν καὶ νὰ ὑποβάλῃ τῷ δικαστῇ τὰ πρὸς ἀνίχνευσιν αὐτῆς μέσα· τὰ λοιπὰ ἐνεργεῖ ὁ δικαστὴς οἰκοθεν (ἐδ. καὶ Σαβιν. Σύστ. Α', 181). Ἡ διδασκαλία αὕτη δὲν δύναται νὰ ἐγκριθῇ παρ' ἡμῖν, ὅπου ῥητῶς ὁ νόμος ὑποχρεοῖ τὸν δικαστὴν νὰ μαθάνῃ τὴν ὑπαρξίν τῆς συνηθείας διὰ τῆς ἀποδείξεως (ἔρ. ἀνωτ. σημ. 7 τοῦ § τούτου. Καλλιγ. 157). Τὸ ζήτημα ἂν τὸ ἐθιμον δύναται νὰ προταθῇ ἐφεσίμως τὸ πρῶτον, οὕτω γενικῶς θετειμένον, δὲν δύναται νὰ δεχθῇ τὴν προσήκουσαν λύσιν, ὡς καὶ περὶ τοῦ νόμου τοῦ γραπτοῦ ἂν ἤθελε τεθῇ· διότι τὸ ἐθιμον, ὡς καὶ ὁ νόμος, χρησιμεύει ἢ ὡς βάσις ἀγωγῆς ἢ ὡς βάσις ἐνστάσεως· εἰάν ὁ διάδικος ὑπέβαλεν ἤδη πρωτοδικῶς τὸ πραγματικὸν στοιχεῖον τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἢ τῆς ἐνστάσεώς του, ἀφείλετο μόνον τὸν νόμιμον λόγον (τὸν διὰ τοῦ ἐθίμου δικαιολογούμενον), ἀναμφιβόλως δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἐθιμον κατὰ πρῶτον ἐφεσίμως· ἄλλως, ὅχι· ἄρα ἐσφαλμένως εἶπεν ὁ ΑΠ. (ἀπόφ. 163 τοῦ 47) «ὅτι δύναται τις κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν ἰσχὺν ἐθίμου ἰσοδυναμοῦντος μὲ νόμον»· εἶχε δηλ. προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ ἐφετερίου ἢ διὰ συμβιβασμοῦ κατάρρησις τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἐνάγοντος, τὴν ἰσχὺν δὲ τοῦ συμβιβασμοῦ, γενομένου ὑπὸ τῆς μητρὸς ὡς ἐπιτρόπου, ὑπεστήριξε δι' ἐθίμων ὁ ἐκκαλῶν· ὥστε τὸ ζήτημα ἦτο ἂν ὁ συμβιβασμὸς ἠδύνατο νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν· ὅπερ ἔπρεπε νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς κατὰ τὸ 160 ἄρθρον. Ἰδ. καὶ τὴν ἀπόφ. 139 τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, πλησιάζουσιν εἰς τὴν ἀλή-

Σύμφωνα μετ' ἐξωτ. Νόμον ἐφ' ἡμῶν. Νόμος KH. 314

KB. 312. 122. 506

KA. 48

K 2. 33

KB. 67. 190

313. 444.

583

KF. 428

η. 292

KF. 652

KE. 457

On the Gen. of

G. 395

Σύγ. 3 122. 8

Θ. KF. 632

τικῶν, ὧν ἡ ὑπαρξίς ἢ ἀνυπαρξία οὐδεμίαν ἐπιρροὴν εἰς
~~ἐκείνην ἀποδείξεως ἀπὸ τοῦ ἐκείνου~~

K2.33

A 297

~~ὅτι καὶ ἐκείνη ἀποδείξεως ἀπὸ τοῦ ἐκείνου~~

θεῖαν διὰ τῆς ἀξίσεως ἀκαί διότι ἡ προτείνουσα αὐτὸ ἦτο ἐφεσί-
 βλητος.

Ὡς πρὸς τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως καὶ τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα σημει-
 ωτέον ταῦτα· α') ἐπειδὴ ἡ συνήθεια εἶναι πρᾶξις κατὰ τὸν αὐτὸν τρό-
 πον καὶ ἐπὶ μακρὸν χρόνον ἐπαναλαμβανομένη, ἔπεται ὅτι κατὰ ταύ-
 την τὴν ἔννοιαν πρέπει νὰ συνταχθῇ τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως (Mevii
 Decis. Δ', 3 σημ. 6. ad consuetudinem probandam articulare et
 probare decet actus plures. Martin. σ. 132 σημ. 1). Συνήθως τίθε-
 ται ἐν ἀρχῇ γενικὸν θέμα περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς συνήθειας καὶ κατό-
 πιν ἔπεται ἡ ἀπαρίθμησης τῶν θεμάτων ἐν οἷς ἐφηρμόσθη (Στοιχ. ἀστ.
 δικ. § 94 σημ. 5)· ἦτοι οὕτως (ΑΠ 35 τοῦ 41 καὶ 162 τοῦ 51). «Ὁ
 Α' ὑποχρεοῦται ν' ἀποδείξῃ ὅτι κατ' ἔθιμον παλαιὸν ἐν Ἀθήναις ἀπο-
 κλείονται τῆς ἐξ ἀδιαθέτου κληρονομίας τῶν γονέων αἱ προικισθεῖσαι
 κόραι· ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦτο ἐφηρμόσθη ἐν ἔτει Χ' εἰς τὴν κληρονομίαν
 τοῦ Α', ἐν ἔτει Ξ' εἰς τὴν κληρονομίαν τοῦ Β', καὶ ἐν ἔτει Ν' εἰς τὴν
 κληρονομίαν τοῦ Γ', (καὶ ὅσα ἄλλα παραδείγματα ἀνέφερον ὁ ἐπικα-
 λούμενος τὸ ἔθιμον). Τοιοῦτοτρόπως δὲ πρέπει νὰ αἰτιολογῇται καὶ ἡ
 παραδεχομένη αὐτὸ ἀπόφασις (ΑΠ. 28 τοῦ 57. νόμ. 1 κώδ. 8, 53.
 νόμ. 3 κώδ. 8. 10. *præses provinciae, probatis his quæ in oppido
 frequenter in eodem controversiarum genere servata sunt, causa
 cognita statuet*). Οἱ ἐπιπολαιότεροι τῶν παρ' ἡμῖν δικηγόρων, ἐπι-
 καλούμενοι ἔθιμόν τι, δὲν ἀναφέρουσι καὶ τὰ παραδείγματα εἰς ἃ ἐφηρ-
 μόσθη τὴν παράλειψιν ταύτην, δυνάμενην ἱκανῶς νὰ βλάψῃ τὸν ἀντί-
 δικον, ἀγχοῦντα διὰ τίνων παραδειγμάτων μέλλει ν' ἀποδειχθῇ τὸ
 ἔθιμον, ἵνα παρασκευάσῃ καὶ αὐτὸς τὰς ἀνταποδείξεις, χρεὸς ἔχει τὸ
 δικαστήριον νὰ μὴ συγχωρῇ (δικαστ. χρον. Γ', 138)· ὅπωςδὴποτε
 ὅμως ἀπαιτεῖται οἱ μάρτυρες νὰ καταθέτωσιν εἰδικὰ παραδείγματα
 ἐφαρμογῆς τοῦ ἐθίμου (Seuffert's Blätter ΙΔ', 173)· β') εἰς ἀπόδει-
 ξιν τοῦ ἐθίμου εἰσὶ πάντα τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως συγχωρητά· οἱ ἀπο-
 κλείοντες τὸν ὄρκον συγγραφεῖς δὲν ἐξετίμησαν προσηκόντως τὰ ἐν
 ταῖς δίκαις τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου δικαιώματα τῶν διαδίκων· διότι ὁ πο-
 λιτικὸς δικαστὴς κρίνει κατὰ τὴν σχετικὴν μόνον ἀλήθειαν· ἔπειτα ἂν
 ἐν τινι διαφορᾷ ἐθεωρήθῃ δικαστικῶς ὑπάρχον ἔθιμόν τι δὲν ἔπεται ἐκ
 τούτου ὅτι τὸ ἔθιμον τοῦτο ἰσχύει διὰ πάντας· οὐδὲ θέλει δοθῇ ἐν
 μεταγενεστέρᾳ δίκῃ βαρύτης οὐδεμία εἰς ἀπόφασιν, παραδεχθεῖσαν τὴν
 ὑπαρξιν ἐθίμου ἐπὶ τῇ βάσει δοθέντος ἢ μὴ δοθέντος ὄρκου (Glück Α',
 490. Vanger Α', 51. ΑΠ. 168 τοῦ 38 καὶ 35 τοῦ 41). Ἀλλ' ὁ ἐπι-

K2

τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου ἔχει⁹. ἡ ἐπουσιωδὴν πραγμά-
των τὴν ἀποδείξιν διατάξασα ἀπόφασις οὐδέποτε ἀποτε-
λοῖ δεδिकाσμένον¹⁰.

*στὶν πραγμ. ἐκφρασὴν ἡ ἐκφ. αὐτὴν τεταύται αὐτὴν ἀποδείξει ὅτι ἡ ἐκφ. αὐτὴν
σαφὲς αὐτὴν ἀποδείξει. ΚΓ. 452*

βαλλόμενος ὅρκος πρέπει νὰ ἔχη ὡς θέμα οὐχὶ τὴν ὑπαρξίν τοῦ ἐθί-
μου, ἀλλὰ τῶν προταθέντων παραδειγμάτων (Στοιχ. ἀστ. δικ. § 6
σημ. 4), ἐξ ὧν θέλει κρίνει ὁ δικαστὴς περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ τοῦ
ἐθίμου· ὅθεν οὐχὶ ὁρθῶς ἐτέθη τὸ θέμα ἐν ΑΠ. 110 τοῦ 54· πρὸς καὶ
Seuffert 'Αρχεῖον Ζ', 167. 'Η 162 ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου
φαίνεται ἀπορρίπτουσα τὰ ἐκμαρτύρια· ἀλλὰ τί ἄλλο εἰσὶ τὰ ἐκμαρτύ-
ρια ἢ ἀνώμοτοι μαρτυρίαι, ἅρα τεκμήρια δυνάμενα νὰ συνδυασθῶσι μὲ
ἄλλας ἀποδείξεις καὶ νὰ πείσωσι τὸν δικαστὴν;). 'Εν Γαλλίᾳ ἀπεδει-
κνύοντο ἄλλοτε τὰ ἔθιμα διὰ τῶν λεγομένων *actes de notoriété*, περὶ
ὧν ἴδε Dalloz h. v. ἀρ. 1—5.

9) Πολ. 244, 249. "Ὅθεν τὸ νομικὸν λόγιον *infructu probatur quod* ΚΑ. 98
probatum non relevat. Τίνα περιστατικά εἰσὶν οὐσιώδη καὶ τίνα ἐπου- ΚΓ. 102
σιώδη ἔχει νὰ κρίνῃ ὁ δικαστὴς κατὰ τοὺς περὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου
δικαιώματος κειμένους νόμους (νόμ. 55 βασ. 22, 1. Σχόλ. Θελελ.
«περιττῶς κάμνει περὶ τὴν ἀπόδειξιν βουλόμενος δεικνύναι νόμους
αὐτοῦ καταβεβληκίαν τὸν ἀγοραστήν· περιττὸς γὰρ αὐτῷ ἐστὶν ὁ περὶ
τοῦτου πόνος· οὐ γὰρ ἡ καταβολὴ τῶν χρημάτων, ἀλλ' ἡ παράδοσις
τοῦ πράγματος μεταφέρει τὴν δεσποτείαν». Berriat 201). "Αν ζητήμα
τι ᾖ οὐσιώδες ἢ ἐπουσιώδες ἐν τῇ δίκῃ, ἀνήκει εἰς τὰ δικαστήρια
τῆς οὐσίας νὰ κρίνωσιν· ἀλλὰ παράπτωμα τι αὐτῶν νομικὸν περὶ τὴν
κρίσιν ταύτην δίδωσι χώραν εἰς ἀντίρρην (ΑΠ. 15 τοῦ 48). Δὲν ἐξαι-
ροῦνται τῆς ἀποδείξεως πραγματικὰ περιστατικά, ἄλλως οὐσιώδη, μό-
νον καὶ μόνον διότι εἰσὶν ἀρηρητικά ἢ ἀπίθανα· ἀλλὰ τὰ φυσικῶς
ἀδύνατα οὐδεμίαν βεβαίως ἀπόδειξιν ἐπιδέχονται (Bayer σελ. 685.
Bonnier σελ. 39. Toullier Δ', 270 ἀρ. 634. Carré ζ. 975 bis).

10) Πολ. 180. 'Ρουσσοπ. σελ. 89. Παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς κοι-
νῆς ἄλλοτε τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἡμφισβητεῖτο τοῦτο· οἱ πλείστοι
παρεδέχοντο ὅτι γίνεται τελεσιδικία ἢ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις, ἂν
δὲν προσβληθῇ ἐγκαίρως δι' ἐνδίκου τινὸς μέσου· ὥστε κατὰ τὴν γνώ-
μην ταύτην ὀφείλει ν' ἀπορρίψῃ τὴν ἀγωγὴν ὁ δικαστὴς καίτοι βλέ-
πων προφανῶς ὅτι ἡ διαταχθεῖσα ἀπόδειξις περιεῖχεν ὅλους ἐπουσιώδη
περιστατικά· τὴν ἄσπονον ταύτην ἀυστηρότητα δικαίως ἀπέκρουσεν ὁ
ἐγχώριος νομοθέτης. Bayer § 230. Plank Reweisurtheil § 35. Guyer
ἐν τῷ 'Αρχ. ἀστ. Πρ. ΙΕ', 401· von Pape αὐτόθι Α', 107. Holzschu-
ber der Rechtsw. σελ. 391.

γ') πραγμάτων **δικαστικῶς ὁμολογημένων**¹¹, πασιδήλων ἢ γνωστών τῷ δικαστηρίῳ, καὶ τέλος τοιούτων, ὑπὲρ ὧν ὑπάρχει νόμιμον τεκμήριον¹². τῶν νομίμων τεκμηρίων τινὰ δέχονται ἀνταπόδειξιν (præsumt. juris), ἐπομένως ἐπ' αὐτῶν δὲν καθίσταται ἐντελῶς περιττὴ ἡ διεξαγωγή ἀποδείξεως¹³.

β') *περὶ πασιδήλου καὶ γνωστοῦ τῷ δικαστηρίου α).*

§ 168. Τὸ πασιδὲλον, σπουδαῖον κατὰ θεωρίαν καὶ δυσχερὲς διδάγμα, σπάνιον ἐν τῇ ἐφαρμογῇ καὶ μικρᾷ

11) Διότι ἡ δικαστικὴ ὁμολογία διὰ τῶν πρακτικῶν τοῦ δικαστηρίου ἢ διὰ τῶν διαμειβομένων δικογράφων ἀποδεικνυομένη ἀποτελεῖ τελείαν ἀπόδειξιν καὶ οὐδεμιᾶς ἄλλης δεῖται ἐνισχύσεως τὸ δι' αὐτῆς πιστοποιούμενον περιστατικόν εἶναι δὲ ἀδιάφορον πῶς ἐγένετο ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, ῥητῶς ἢ σιωπηρῶς (ὅρ. ἀνωτ. § 144 σημ. 7). Ἄλλ' ἡ ἐξώδικος ὁμολογία δὲν καθιστᾷ περιττὴν τὴν διεξαγωγὴν ἀποδείξεως· διότι ἡ ὑπαρξίς αὐτῆς δύναται ν' ἀμφισβητηθῇ καὶ νὰ γείνη ἀνάγκη διεξαγωγῆς ἀποδείξεως περὶ αὐτῆς. Πολ. 265.

12) Πολ. 245 § 2, 4. 273. Windscheid Die Actio σ. 118.

13) Πολ. 248 ἐδ. 2. 275.

α) Gesterding Nachforschungen B', 357. Endemann Beweislehre § 24. Τὰ περὶ πασιδήλου εἰσὶν ἄγνωστα τῷ ῥωμ. δικαίῳ· εὐρηται μὲν ποὺ ἡ λέξις «notaria», ἀλλὰ δηλοῖ διάφορον ὅλως πρᾶγμα, ἥτοι τὰς μηνύσεις ἀδικημάτων, τὰς ὑπὸ δημοσίων προσώπων ἢ ὑπὸ κεκρυμμένον τινὰ τρόπον γινόμενας (νόμ. 6 § 3 π. 48, 16. νόμ. 7 κώδ. 9, 2. νόμ. 15 ἐδ. 4 βασ. 60, 1). Πλὴν καὶ τὸ ῥωμ. δικ. ἔδωκε τινὰ σημασίαν εἰς τὸ πασιδὲλον, ἐν ἄλλαις ὁμῶς τοῦ βίου σχέσεσι, π. χ. ἐπὶ τῆς ἀγνοίας τοῦ δικαίου καὶ τῆς μεγάλης ῥαθυμίας (νόμ. 9 § 2 π. 22, 6. νόμ. 213 § 2. νόμ. 223 πρ. π. 50, 16). Τὸ δὲ κανονικὸν δίκαιον τῶν Δουτικῶν ἐκύρωσε τὸν κανόνα «notorium non eget probatione» ἐπὶ τῶν ἐγκληματικῶν μόνον. Ὁξ αὐτοῦ εἰσήγαγε τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων ἡ πρᾶξις καὶ ἀνέπτυξαν οἱ συγγραφεῖς τὰς περὶ πασιδήλου διατάξεις. Ὡσαύτως ἐν Γαλλίᾳ δὲν παρεδέχθησαν τὰ περὶ πασιδήλου (Toullier Δ', 269 ἀρ. 630). Ἡ ἡμετέρα δὲ δικονομία ὥρισε περὶ αὐτοῦ τάδε, συμφώνως τῷ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831 (§ 212. ὅρ. καὶ βαυαρ. δικον. 320. γερμ. δικον. 264).

χρησιμότητος δέκνυνται· διὰ τοῦτο αἱ πρακτικώτεραι τῶν νομοθεσιῶν ἀγνοοῦσιν αὐτὸ ἐντελῶς· ἀλλ' ἡ ἡμετέρα πολιτ. δικονομία ἐκύρωσεν αὐτό, τὰ ἐν Γερμανίᾳ περὶ αὐτοῦ διδασκόμενα ἀκολουθήσασα.

Πασίδηλον καλεῖται πᾶν γεγονός, ὅπερ τοσοῦτον γε- KA. 329

KD. 8

NA. 308

«Ὡς πασίδηλον θεωρεῖται πᾶν ὅ,τι εἶναι αὐτῷ κοινῶς γνωστόν, ὥστε δὲν ὑπάρχει ἔλλογος αἰτία διὰ τὴν ἀμφιβάλλη τις περὶ αὐτοῦ. — Ἐὰν ᾖ τι γνωστόν μόνον εἰς ἐπαρχίαν ἢ τόπον τινά, ἢ ἐὰν ἀμφισβητῆται τὸ πασίδηλον (ἢ περικοπῇ αὕτη λείπει ἐν τῷ Βαυαρ. σχεδίῳ) αὐτοῦ, πρέπει νὰ διαταχθῇ ἀπόδειξις».

Ἄλλ' ὅπως ἔχει ἡ διάταξις αὕτη ἡδύνατο ἐντελῶς νὰ λείψῃ χωρὶς νὰ αἰσθανθῇ διόλου τὴν ἔλλειψιν αὐτῆς ἢ κοινωνία· διότι, εἰ μὲν ἀμφισβητεῖται τὸ πασίδηλον, λέγει ὁ νόμος, διατάσσεται ἀπόδειξις αὐτοῦ· ὅπερ ἐστὶν ὅταν τὸ πασίδηλον εἶναι ἀναμφισβήτητον, δὲν διατάσσεται ἀπόδειξις· ἀλλὰ πᾶν γεγονός ἀναμφισβήτητον δὲν χρῆζει ἀποδείξεως (πολ. 248, 244 § 1), οὐχὶ μόνον τὸ πασίδηλον! Ὡστε τὸ διὰ τοῦ ἄρθρου 245 § 4 τεθειμένον κατέστρεψε τὸ 246 ἄρθρον διὰ τῆς περικοπῆς «ἂν ἀμφισβητῆται τὸ πασίδηλον, πρέπει νὰ διαταχθῇ ἀπόδειξις». Μήπως ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον τοῦτο, ὅτι διατάσσεται ἀπόδειξις, οὐχὶ ἂν ἔλαβε χώραν τὸ ὡς πασίδηλον παριστάμενον γεγονός, ἀλλ' ἂν ᾖ πασίδηλον. Αὕτη βεβαίως εἶναι ἡ ἐννοια τοῦ ἄρθρου, ὡς ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ γερμανικοῦ κειμένου καταφαίνεται «so muss dieselbe (d. h. die Notoriätät) nachgewiesen werden (Aubry Γ', 271 σημ. 7. Seuffert Γ', 344. Linde § 254 σημ. 11· ἐναντίος ἐστὶν ὁ Bayer σελ. 722). Ἀλλὰ ποῖον τὸ ἐκ τούτου κέρδος; ἐνδεχόμενον ἢ ἀπόδειξις τοῦ πασιδήλου νὰ ᾖ δυσχερεστέρα τῆς ἀποδείξεως αὐτοῦ τοῦ γεγονότος. Ἴνα δοθῇ λοιπὸν βαρύτης καὶ πρακτικὴ σημασία εἰς τὴν ἄνω περικοπὴν, πρέπει νὰ ἐννοήσωμεν αὐτὴν ὅπως ἐννοοῦσι καὶ οἱ συγγραφεῖς τὴν ἐκ μέρους τῶν διαδίκων ἀμφισβήτησιν τοῦ πασιδήλου. Ὁ Bayer λέγει (σελ. 721), «πράγματα πασίδηλα σπανίως ἀμφισβητοῦνται· ἐὰν ὅμως ἀμφισβητηθῶσιν, ἐξεταστέον πότερον γεννῶνται τῷ δικαστῇ σπουδαῖαι ἐκ τῆς ἀμφισβήτησεως ἀμφιβολία περὶ τοῦ πασιδήλου ἢ οὐ· εἰ μὲν τὸ πρῶτον συμβῇ, διατάττει ἀπόδειξιν (εἴτε περὶ τοῦ πασιδήλου, εἴτε περὶ τοῦ γεγονότος τοῦ ὡς πασιδήλου παρισταμένου· ΑΠ. 162 τοῦ 59), εἰ δὲ μή, δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν ἡ ἀμφισβήτησις»· σύμφωνα εἰσιν ὁ Gesterding (B', 360) καὶ ὁ Seuffert ἀνωτ. Endemann σ. 703.

νικῶς γνωστὸν εἶναι, ὥστε δὲν ὑπάρχει ἔλλογος αἰτία ἵνα ἀμφιβάλλῃ τις περὶ αὐτοῦ¹. Πραγμάτων πασιδῆλων δὲν
 ΚΖ 463 διατάττεται ἀποδείξεις, εἰμὴ ὅταν ἀμφισβητῇται τὸ πασί-

1) Πολ. 286. Quod ita publicum est vel manifestum et evidens, ut tergiversatione aliqua celari nequit· μένει δὲ εἰς τὸν δικαστὴν ἐν τοῖς εἰδικοῖς θέμασι νὰ ἐκτιμῇ καὶ κρίνῃ ἂν γεγονός τι, ἔνεκα τῆς σημαντικότητος ἢ συνεχοῦς αὐτοῦ ἐμφανίσεως, διήγειρε τσοῦτον τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων, ὥστε ἡ ἀμφισβήτησις τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ νὰ θεωρῇται προφανὴς κακοβουλία (ἀπόφ. ΑΠ. 80 τοῦ 56). Συγγραφεῖς τινες ἠθέλησαν νὰ περιορίσωσι τὸ πασιδῆλον εἰς παγκοσμίου σημασίας συμβεβηκότα, πολιτικὰ ἢ φυσικὰ (π. χ. ὁ Gönner Handb. B', 259)· πλὴν δὲν εὗρεν ἀποδοχὴν ἡ γνώμη αὐτῶν· διότι καὶ μικροτέρας σημασίας συμβαμάτων ἡ ἀμφισβήτησις δύναται πολλάκις δικαίως νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀδικαιολόγητος (π. χ. παρ' ἡμῶν ἡ 3 Σεπτεμβρίου τοῦ 1843 καὶ ἡ ὀκτωβριανὴ μεταβολὴ τοῦ 1862)· ἀλλὰ πάλιν πρέπει νὰ διακρίνηται καλῶς τὸ πασιδῆλον ἀπὸ τῆς ἀσταθοῦς καὶ ἀπατηλῆς φήμης (fama, rumor. Schmid B', 210 σημ. 7). Διακρίνονται δὲ συνήθως τρεῖς τάξεις πασιδῆλου, α') τὸ πᾶσι τοῖς ἀνθρώποις γνωστὸν (ἡ τῶν Γερμανῶν Menschenkundigkeit)· οἷον αἱ γνωστόταται τοῦ ἔτους μεταβολαὶ (ἔαρ, θέρος), αἱ ἀπλούσταται τοῦ ἀνθρώπου γνώσεις (π. χ. 2 καὶ 2=4· ὅτι τὸν χειμῶνα ὁ κατὰ θάλασσαν πλοῦς δυσχερής· ὅτι τὸ ἔνδυμα φθείρει 30ετῆς χρήσις· ΑΠ. 347 τοῦ 55. 304 τοῦ 57. ἴδ. καὶ ἄρθρ. 18 τοῦ περὶ ὑποθ. νόμου), καὶ αἱ καθημεριναὶ αὐτοῦ χρεῖαι· τοιαῦτα γεγονότα, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Πούχτας (Gewohnheitsrecht B', 160), ἂν ὅχι ποτέ, σπανιώτατα ὅμως ἔχουσιν ἐπιρροὴν ἐν ταῖς δίκαις· β') τὸ πολλοῖς ἔθνεσι γνωστὸν· οἷα εἰσι μεγὰλα παγκόσμια συμβάντα, π. χ. ἡ ἐν Λειψία μάχη, τοῦ Λουδοβίκου Φιλίππου ἡ φυγὴ· ὁ πόλεμος τῶν δυτικῶν δυνάμεων Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας κατὰ τῆς Ῥωσσίας· ἡ κατὰ τῆς τουρκικῆς τυραννίας ἀνάστασις τῶν Ἑλλήνων ἐν ἔτει 1821· γ') τὸ ἐνὶ μόνον ἔθνει γνωστὸν· π. χ. ἡ 25 μαρτίου ὡς ἡμέρα τῆς ἐθνεγερσίας ἡμῶν· ἡ 3 Σεπτεμβρίου· αἱ ἀνδραγαθίαι τοῦ ναυάρχου Παρκέρου ἐν Πειραιεῖ· ἡ στρατιωτικὴ Κατοχὴ Πειραιῶς· ἀλλὰ καὶ περισσότερον νὰ καταβῇ δύναται κατὰ τὰς περιστάσεις ὁ δικαστὴς (π. χ. τὸ ἐν πόλει τινὶ γνωστὸν· Bayer σ. 722). Ἐκ τῶν ῥηθέντων συμπεραίνεται ὅτι τὸ πασιδῆλον δὲν εἶναι μόνιμος τοῦ γεγονότος χαρακτήρ, οὔτε τῆς αὐτῆς πάντοτε ἐκτάσεως· διατοῦτο τὸ πρὸ χρόνων πασιδῆλον ἐνδέχεται νὰ μὴ ᾔναι σήμερον τοιοῦτον, καὶ τὸ ἐν τόπῳ τινὶ πασιδῆλον ἄλλαχού νὰ στερῇται τοῦ πλεονεκτήματος τούτου.

δηλον², ἢ γινώσκωνται αὐτὰ ἐν τινι ἐπαρχίᾳ μόνον³.

ΚΘ-ζ. Γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ. Οὐχὶ πᾶν γεγονός, ὅπερ ΚΑ. 329
ὁ δικαστὴς γινώσκει, οὐ δεῖται ἀποδείξεως⁴. ἀλλὰ μόνον

2) Ἴδε τὴν σημ. α' τοῦ παραγράφου τούτου· ὅθεν δύναται ὁ δικαστὴς, ἂν γεγονότος τινὸς δὲν ἐγένετο εἰδικὴ ἀμφισβήτησις, νὰ μὴ διατάξῃ ἀποδείξιν αὐτοῦ, ἐὰν τὸ θεωρῇ ὡς πασίδηλον.

3) Ὁ δικαστὴς ὅμως τῆς ἐπαρχίας ἐκείνης δύναται νὰ θεωρήσῃ αὐτὰ ὡς πασίδηλα.

4) Αὕτη φαίνεται· ἡ ὀρθότερα ἔννοια τοῦ ἄρθρου 247, εἰς ὃ πιθανῶς παρεσιέφευσε σύγχυσις τις· τὸ ἄρθρον τοῦτο συνετάχθη κατὰ τὸν § 212 ἐδ. 3 τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831, ὅπερ ἐστοχάσθη νὰ συμπληρώσῃ ὁ ἐγκύριος νομοθέτης κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Bayer· ἀλλὰ περιέπλεξε τὸ πρᾶγμα. Τὸ ἡμέτερον ἄρθρον ἔχει οὕτως·

«ὡς γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ θεωρεῖται ὅ,τι τὸ δικαστήριον γινώσκει ἐκ τῶν ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ πεπραγμένων καὶ δὲν ἰσχύει ὡς ἀλήθεια μεταξὺ ὀρισμένων μόνον προσώπων».

Ἐν πρώτοις γεννᾶται ἡ ἀπορία, πῶς εἶναι δυνατόν τὰ ἐν τινι δίκῃ πραττόμενα νὰ ἰσχύουσιν ὡς γενικὴ καὶ ἀπόλυτος ἀλήθεια, ἵνα θεωρήσῃ αὐτὰ ὁ δικαστὴς ὡς γνωστὰ αὐτῷ ἐν τῇ δίκῃ ἐκείνῃ καὶ μὴ δέοντα ἀποδείξεως; Τὸ ἱστορικὸν τῆς δίκης περιέρχεται εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ δικαστοῦ ἢ διὰ τῶν ἐγγράφων τῆς προδικασίας ἢ διὰ τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συζητήσεως· δὲν δύναται· λοιπὸν ὁ δικαστὴς, κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο, νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ὁμολογίαν διὰ τῶν δικογράφων τῆς προδικασίας γενομένην ἢ ἐπὶ ἀκροατηρίου κατατεθεῖσαν, διότι ἡ ὁμολογία αὕτη ἀποτελεῖ ἀλήθειαν μεταξὺ ὀρισμένων ἀνθρώπων; Οὐδεὶς θὰ διστάσῃ βεβαίως ὡς ἀπαρτήσῃ καταφατικῶς (Ζαχαρ. Δ', 432 σημ. 7. Seuffert Blätter II', 365. Zun Bach σ. 14. ΑΠ. 226 τοῦ 56)· ἄρα πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἑλλειψίς τις ἐν τῷ ἄρθρῳ, ἣτις πιθανολογεῖται ἔτι μᾶλλον ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Βαυέρου (σ. 422 τῆς 7 ἐκδ.) καὶ τοῦ Βαυαρ. Σχεδίου. Ὁ Bayer διδάσκει·

«ὡς γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ οὐδεμιᾶς πλέον δεῖται ἀποδείξεως τὸ γεγονός, περὶ τῆς ἀληθείας τοῦ ὁποίου κατὰ νόμιμον τρόπον ἐπίσθη ἤδη ὁ δικαστὴς ἐν ταύτῃ τῇ δίκῃ. Ὅτι ὅμως καὶ ἐν ἑτέρᾳ δίκῃ σχηματισθεῖσα πεποιθήσις καθίστησι περιττὴν τὴν ἀπόδειξιν, τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὸν κανόνα, ὅτι τὸ ἔννομον ἀποτέλεσμα τῶν δικαστικῶν πράξεων περιορίζεται εἰς τὴν δίκην μόνον δι' ἣν ἐνήργηθησαν. Τόσον μόνον δύναται νὰ συγχωρηθῇ ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν

ὅ,τι γνωσθὲν κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον, ἀποτελεῖ ἀλήθειαν κατὰ πάντων⁵.

πρέπει νὰ διατάτῃ ἀπόδειξιν πράγματος, ὅπερ ἄλλοτε ἐπισήμως ἐπεχείρησε (πρὸς καὶ σ. 723 τῆς 8 ἐκδ. τῶν παραδόσεων αὐτοῦ)». Ὡστε κατὰ τὸν Bayer εἰς δύο περιπτώσεις δύναται νὰ μὴ διατάξῃ ἀπόδειξιν γεγονότος τινὸς ὁ δικαστής, ὡς γνωστοῦ αὐτῷ, α') ὅταν ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ εὐρίσκῃ τὰ στοιχεῖα τῆς πεποιθήσεως αὐτοῦ (Seuffert Blätter Z', 111)· β') ὅταν ἄλλοτε ἐπεχείρησεν ὁ ἴδιος ἐπισήμως τὴν ἀμφισβητουμένην πρᾶξιν.

Τὸ Βαυαρ. Σχέδ. § 242 ὁρίζει·

«γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ ἐστὶν ὅ,τι τὸ δικαστήριον γινώσκει ἐξ ἰδίων αὐτοῦ πράξεων καὶ δὲν ἰσχύει, ὡς ἀλήθεια σχετικῶς πρὸς ὠρισμένους μόνον ἀνθρώπους».

Ὡστε τὸ Βαυαρ. Σχέδ. παραδέχεται τὴν δευτέραν μόνον τοῦ Bayer περίπτωσιν προσδιορίζον αὐτὴν ἀκριβέστερον ἢ πρώτη δὲ περίπτωσις ὡς ἀπ' ἐαυτῆς ἐννοουμένη παρελείφθη. Ὁ ἐγχώριος νομοθέτης ἠθέλησε ν' ἀκολουθήσῃ τὸν Bayer, ἀλλὰ δὲν ἐξέφρασε τὴν γνώμην αὐτοῦ σαφῶς. Τὸ 247 ἄρθρον ἐπρεπε, καθ' ἡμᾶς, νὰ ἔχῃ οὕτως·

«γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ ἐστὶν ὅ,τι τὸ δικαστήριον γινώσκει ἐκ τῶν ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ πεπραγμένων ἢ καὶ αἰσθόμενων, ἐὰν τὸ γνωσκόμενον μὴ ἀποτελῇ ἀλήθειαν ὡς πρὸς ὠρισμένους μόνον ἀνθρώπους».

*Ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ διάνοια τοῦ ἁρθρου ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ 98 ἁρθρου, καθ' ὃ οἱ ἐπίτροποι ἢ κηδεμόνες διορίζοντές τινα πληρεξούσιον ἐπὶ δικαστηρίου, δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην νὰ παρουσιάσωσι τὴν ἀπόδειξιν τῆς ιδιότητός των ἐὰν αὕτη ᾖ γνωστὴ ἤδη τῷ δικαστηρίῳ· ἄρα ὅχι ἐκ τῶν ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ πεπραγμένων, ἀλλ' αἰσθόμενων.

5) Ὅτι π. χ. ἐν ἄλλῃ δίκῃ ἐκήρυξέ τινα εἰς κατάστασιν ἀπαγορεύσεως ἢ ἔθεσεν αὐτὸν ὑπὸ κηδεμόνα ἢ ἐπίτροπον. Ἐντεῦθεν ἐπεται ὅτι δὲν δύναται νὰ θεωρήσῃ ὡς γνωστὸν αὐτῷ ὁ δικαστής ὅ,τι ὡς ἰδιώτης γινώσκει, ἢ νὰ στηριχθῇ εἰς πεποιθήσιν, ἣν ἐν ἄλλῃ δίκῃ (περί τινος π. χ. ἐθίμου) ἐσχημάτισεν (Schmid B', 209 σημ. 2. Carré ζ. 975 ter. Dalloz Oblig. ἀρ. 1621. Seuffert Blätter Z', 396. Aubry Γ', 271 σημ. 5. ἄνωτ. § 128 σημ. 11). Ἄλλως οἱ ἀρχαῖοι. Δημοσθ. κατὰ Μεσίδου σ. 59. Λυσίας κατὰ Θεομνήστου σ. 68· «μαρτύρων μὲν οὐκ ἀπορίαν μοι ἔσεσθαι δοκῶ, ὧς ἄνδρες δικασταί· πολλοὺς γὰρ ὑμῶν ὁρῶ δικάζοντας τῶν τότε παρόντων».

ὁρῶν ὅτι

Γ') περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως.

ἐν ἀποδείξει § 169. Τὰ ἀμφισβητούμενα γεγονότα χρήζουσιν ἀπο-
δείξεως. διότι ἐπὶ δικαστηρίου ἀπολαύουσιν ἰσῆς ἀξιοπι-
στίας οἱ δικαζόμενοι¹. ἀναγκαῖος λοιπὸν γίνεται ὁ προσ-
διορισμὸς τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως· τὸ βάρος δὲ τοῦτο
οὔτε ἢ ἐν τῇ δίκῃ θέσις τῶν διαδίκων οὔτε ὁ γλωσσικὸς
τύπος τῶν ἀμφισβητήσεων ὀρίζει, ἀλλ' ἡ σχέσις, ἣν πρὸς
τὸ ἀμφισβητούμενον δικαίωμα ἔχουσι. Τῆς σχέσεως ὅμως
ταύτης δυσχερὴς πολλάκις παρίσταται ἡ εὕρεσις καὶ ὁ
διορισμὸς· τὸ ῥωμ. δὲ δίκαιον ἐναντιουμένας φαίνεται περι-
έχον διατάξεις· ὅθεν διάφοροι καὶ περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀπο-
δείξεως ἐπήγασαν θεωρίαι². ἀλλ' ἐξ αὐτῶν ἐπικρατοῦσα

βαρὺ ἀποδείξει, ὡς ἀπὸ ἐκείνου ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ βαρὺ ἀποδείξει ΚΕ. 143

4 4 ἡ δὲ ἀποδείξις μὴ ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ βαρὺ ἀποδείξει Κ 2 362

1) "Ορ. ἀνωτ. § 60. γ'. Ἐὰν ὁ ἐνάγων λέγῃ τι καὶ ὁ ἐναγόμενος
ἀρνεῖται αὐτό, ἢ ὁ ἐναγόμενος λέγῃ τι καὶ ὁ ἐνάγων ἀρνεῖται αὐτό, ὁ
δικαστὴς ὑπόχρεος νὰ θεωρήσῃ αὐτοὺς ἐξίσου ἀξιόπιστους, ὀφείλει ἐξ
ἄλλης πηγῆς καὶ οὐχὶ ἐκ τῶν λόγων τῶν διαδίκων ν' ἀντλήσῃ τὰ πρὸς
σχηματισμὸν τῆς πεποιθήσεως αὐτοῦ ἀναγκαῖα στοιχεῖα· τούτέστιν
ὀφείλει νὰ διατάξῃ ἀπόδειξιν (Στοβ. Β', 219· ἀνθρώποι ἀνθρώπων ἐπὶ
κατηγορίας ἀφικνεῖνται, οἱ μὲν ἐκ συχνημένων ψευδῶν ἐγκλημάτων,
οἱ δὲ ἀληθῆς κατηγοροῦντες, οἱ δ' αὖ ἐπαινεύουσιν, οἱ μὲν τὰ ἐόντα μαρ-
τυροῦντες, οἱ δὲ παρὰ τὸ ἀληθὲς χαριζόμενοι. "Αριστον ὡν ἐν τοῖσι
τοιούτοις καὶ ἰδιώτῃ καὶ ἄρχοντι μῆτε αὐτὸν πιστεῦειν μῆτε ἀπι-
στεῖν παντελῶς, ἐκ δὲ τῶν πρηγμάτων ἐξεταζομένων ὅπως χρὴ
περὶ αὐτὸν διανοέσθαι καὶ τὸ ἀτρεχὲς αὐτῶν μανθάνειν». Berriat σ.
116 σημ. 12). Διὰ τοῦτο λέγουσιν οἱ νομικοὶ paria sunt non esse
at non apparere. Mevii Decis. Α', 123 σημ. 6.

2) Τὸ ῥωμ. δίκαιον ποῦ μὲν λέγει «ἀεὶ ὁ ἐνάγων βαρεῖται ταῖς ἀπο-
δείξεσι», ποῦ δὲ «ὁ λέγων, οὐ μὴν ὁ ἀρνούμενος ἀποδεικνύει» καὶ ἄλ-
λοτε «ἐν ᾧ πρόληψις ὑπὲρ τινος δέικνυται, ὁ τούτου ἀντιδίκος βαρεῖ-
ται ταῖς ἀποδείξεσι» — ἐννοεῖ τὸ χωρίον τὰς δικαστικὰς πρόληψεις —
(νόμ. 2 π. 22, 3. νόμ. 2. 42 βασ. 22, 1 καὶ Σχόλ. Θεαλ. ὑπὸ τὸν
νόμ. 41 βασ. 8, 1, καὶ ὑπὸ τὸν νόμ. 15 βασ. 22, 1. ἀνωτ. § 126
σημ. 8. (Δημοσθ. πρὸς Φορμίων. σ. 908· ἡμεῖς τοίνυν οὐ μόνον τοῦτο
δείξομεν ὡς οὐκ ἀπέδωκεν, ἀλλὰ . . .). νόμ. 24 π. 22, 3. νόμ. 21

ἐν τῇ αὐτῇ ἐξουσίᾳ τοῦ βαρὺ ἀποδείξει ΚΔ. 26

ὁ δὲ ἀποδείξει τοῦ βαρὺ ἀποδείξει ΚΔ. 26

Προσβολὴ ἐπὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ βαρὺ ἀποδείξει ΝΑ. 140. —

τὴν σήμερον ἐστὶν ἡ τὸν κανόνα «ὁ ἐνάγων αἰὲ βαρεῖται
 ἡ ἀποδείξων > οἰκονομικὴ βαρὺ ὁ ἀποδείξων ΚΓ. 30

βασ. 22, 1. νόμ. 10 κώδ. 4. 30. νόμ. 25 π. 22, 3. νόμ. 42 βασ. αὐτ.
 «ὁ ἐναγόμενος ἀποδείξωσιν οὐ βαρεῖται»).

Ἐντεῦθεν ἐσχημάτισαν οἱ νομικοὶ τρεῖς θεωρίας περὶ τοῦ βάρους
 τῆς ἀποδείξεως, ὑποστηρίζοντες, ὡς ὀρθότερον τοῦτον ἢ ἐκείνον τῶν
 ἄνω ῥηθέντων τριῶν κανόνων· ἀλλὰ μεγαλητέραν ἀποδοχὴν καὶ πλείο-
 νας ὁπαδοὺς εὗρον οἱ δύο πρῶτοι κανόνες· πλὴν ἀφοῦ πλέον ἐγκατε-
 λείφθη τὴν σήμερον ὡς ἐσφαλμένος ὁ κανὼν ἀρνήσεως οὐκ ἐστὶν ἀπό-
 δεῖξις φαίνεται ἐπικρατήσασα ἡ γνώμη ὅτι ὁ ἐνάγων αἰὲ βαρεῖται
 ταῖς ἀποδείξεσι, λαμβανομένης τῆς λέξεως «ἐνάγων» οὐχὶ εἰς τὴν δι-
 κονομικὴν αὐτῆς σημασίαν.

Ἀλλὰ τίς εἶναι ὁ ἐσώτερος τοῦ κανόνος τούτου λόγος. Εὐλογω-
 τέρα φαίνεται μοι ἡ ἀπάντησις· «ὁ τὴν παροῦσαν κατάστασιν ἀνατρέ-
 ψαι ζητῶν ἀποδεικνύει». (Σχόλιον ὑπὸ τοὺς νόμ. 8, 14, 18, 54 βασ.
 22. 1 Helmolt Verhältniss der Excep. zur Beweislast σ. 242). Δη-
 λαδὴ τὰ δικαίωμάτά εἰσι παραγόμενα ἐξωτερικῶν συμβάντων (γεγο-
 νότων ἢ μεταβολῶν)· ὁ ἐπικαλούμενος λοιπὸν δικαίωμά τι καὶ ἀναφέ-
 ρων ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὸ συμβᾶν εἴτε τὴν μεταβολήν, ἐξ ἧς τὸ δικαίωμα
 παρήχθη, ὀφείλει φυσικῶ τῷ λόγῳ ν' ἀποδείξῃ ὅτι τῷντι ἔλαβε χῶ-
 ραν τὸ συμβᾶν εἴτε ἡ μεταβολή, οὐχὶ δὲ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, ὁ μὴ ἰσχυ-
 ριζόμενός τι, ἀλλὰ μόνον ἀρνούμενος· καθότι ὁ δικαστής, ἵνα ἐπιδι-
 κάσῃ τὸ δικαίωμα, χρεὸς ἔχει νὰ πεισθῇ ἂν τῷντι συνέβη ἡ ἀμφι-
 σθητουμένη μεταβολή, καὶ οὐχὶ ἂν δὲν συνέβη (Heffler ἐν τῇ ἐκδό-
 σει τοῦ περὶ ἀποδείξεως συγγράμματος τοῦ Weber σ. 260). Ἄλλως
 δικαιολογεῖ τὸν κανόνα ὁ Hollweg (Versuche σ. 337)· κατ' αὐτὸν αἱ
 περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως ἀρχαὶ εἰσι προῖον τῆς φύσεως τῶν
 πραγμάτων καὶ οὐχὶ θεταί· ἡ βάσις δὲ αὐτῶν μάλιστα ἐκτείνεται καὶ
 πέραν τῶν νομικῶν σχέσεων· δὲν θέλομεν λοιπὸν πλανηθῆ, ἐὰν ἐγκα-
 ταλείποντες πρὸς στιγμὴν τὴν Νομικὴν, θεωρήσωμεν τί συμβαίνει εἰς
 τὰς σχέσεις τοῦ κοινοῦ βίου· τί γίνεται π. χ. φιλονεικίας ἀνεγειραμέ-
 νης περὶ τινος ἱστορικοῦ συμβάντος ἢ φυσικοῦ φαινομένου· ἐὰν τις ἰσχυ-
 ρίζεται τοιοῦτόν τι καὶ ἡμεῖς ἀρνώμεθα αὐτό, θέλομεν εἰπεῖ ὅτι ἐκεῖ-
 νος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅπερ ἐπὶ τῆς προφανοῦς στηρίζεται· ἀληθείας
 ὅτι παρὰ τοῦ θέλοντος νὰ μᾶς πείσῃ ζητοῦμεν τοὺς τῆς πειθοῦς λό-
 γους, καὶ ἀμφίβολον θεωροῦμεν τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτοῦ μέχρις οὗ ὑπο-
 βάλλῃ ἡμῖν τοὺς λόγους τούτους· ὁ κανὼν δὲ οὗτος ταυτοσημαντὸς
 ἐστὶ τῷ λέγοντι, «ὁ θετικόν τι ἰσχυριζόμενος ἤτοι διαβεβαιούμενος ὀ-
 φείλει τὴν ἀπόδειξιν, οὐχὶ ὁ ἀρνούμενος αὐτό»· πάντοτε μὲν τοῦτο δὲν

ταῖς ἀποδείξεσι» κατὰ τὴν ὀρθὴν αὐτοῦ ἔννοιαν ἐρμηνεύ-
ουσα³. Δηλαδή κατ' αὐτὴν

α') ὁ ἐνάγων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τ' ἀναποφεύκτως ἀναγ-
καῖα πρὸς ὑπαρξίν τοῦ δικαιώματός του γεγονότα⁴.

β') ὁ ἐναγόμενος, εἰ μὲν ἀρνεῖται ἀπλῶς τοὺς ἰσχυρι-
σμοὺς τοῦ ἐνάγοντος, ἀπηλλαγμένος ἐστὶ πάσης ἀποδεί-
ξεως⁵. εἰ δὲ ἀντιτάσσει ἐνστάσεις, λαμβάνει θέσιν ἐνά-
γοντος καὶ ὑποχρεοῦται νὰ ἀποδείξῃ τὰ πρὸς ὑποστήριξιν
αὐτῶν ἀναγκαῖα γεγονότα⁶.

καὶ μελέτῃ δόσιν τοῦ ὅρου ἐναντίον τοῦ παραχρῆστος ἐκμηρίον δύναται εἶ-
δινασθῆναι ὅτι ἀναγκαῖον εἶναι ἀποδείξαι καὶ νὰ μαρτυρῇ ὅτι ἐὰν εἰς τὴν ἀποδεί-
ἐφαρμόζεται, π. γ. ἐπὶ ἀμοιβαίᾳ διαβεβαιώσεως, ἀλλὰ τότε λέγομεν
ὅτι οὐδέτερος προπάντων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ. Ἐκ τῶν σχέσεων λοι-
πὸν τοῦ καθημερινοῦ βίου ἀποδεικνύεται ὅπως φυσικὸς ὁ κανὼν, ὅτι
«ὁ λέγων οὐ μὴν ὁ ἀρνούμενος ἀποδεικνύει». Ταῦτα ἐπὶ τῶν ἀστυκῶν
δικῶν ἐφαρμόζων οὕτως ἐκφράζεται ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς· «ὁ κανὼν
ἐστὶ βεβαίως ἐφαρμοστὸς μόνον ὅπου οἱ ἀμοιβαῖοι ἰσχυρισμοὶ δύναν-
ται ν' ἀναχθῶσιν εἰς βεβαίωσιν καὶ ἄρτησιν· ἀλλὰ τοῦτο ἐπὶ ἰδιωτι-
κῶν δικῶν πάντοτε συμβαίνει, διότι ἡ ἕξις ἐνταῦθα περὶ δικαίων ἀεί,
ἅπερ ὁ μὲν ἰσχυρίζεται, ὁ δὲ ἀρνεῖται· ἄρα ὁ κανὼν ἐπαρκεῖ». Ἡ ἀνά-
πτυξις αὕτη φέρει, νομίζω, ἐν ἑαυτῇ τοῦτο τὸ ἐλάττωμα· ἐν ταῖς δι-
καιαῖς ἴστανται ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ δύο ἀντίπαλοι, ἀντιθέτους ἰσχυρι-
σμοὺς ὑποβάλλοντες αὐτῷ· κατὰ τὰ ἀνωτέρω λοιπὸν πρέπει ἀμφότεροι
νὰ πείσωσι τὸν δικαστὴν μέχρις οὐδὲ τοῦτο γείνη, ἀναγκαῖον νὰ
θεωρῇ ἀμφίβολον ἐκάτερον ἰσχυρισμὸν· ἔπειτα δὲν καταφαίνεται ἡ δι-
καιολογία τῆς μεταβάσεως εἰς τὸν κανόνα «ὁ λέγων οὐ μὴν ὁ ἀρνού-
μενος κτλ».

3) Πρὸς. Bayer σ. 726.

4) Ἀρμεν. § 45 (Α', 2). ΑΠ. 200 τοῦ 55.

5) Ἐκτός ἂν θέλῃ νὰ φέρῃ ἀνταπόδειξιν ἄλλως ἐφαρμόζεται ὁ κα-
νὼν «τοῦ ἐνάγοντος μὴ ἀποδεικνύοντος, ὁ ἐναγόμενος, εἰ καὶ μηδὲν
αὐτὸς παράσχῃ, τουτέστιν ἀποδείξῃ, πάντως νικᾷ» νόμ. 17 βασ. 7, 18.
νόμ. 4 κώδ. 2, 1. Πολ. 77 § 1. Πεῖρα μ', 9· «καὶ τὸ ἀλλότρινόν τις
νέμῃται, ὅμως ὁ ἐνάγων εἰ μὴ ἀποδείκνυσιν ἴδιον εἶναι, νικᾷ ὁ ἐναγό-
μενος»· ἀνωτ. § 60 σημ. 6. Seuffert's Blätter ΙΔ', 416).

6) Νόμ. 19 βασ. (22, 1)· «ὁ ἐναγόμενος ἐν ταῖς παραγραφαῖς (ὡς
πρὸς τὰς ἐνστάσεις) ἐνάγων ἐστὶ, καὶ ὑπόκειται ταῖς ἀποδείξεσι» (νόμ.
19 πρ. § 3. 4 π. 22, 3. νόμ. 36 βασ. αὐτ. νόμ. 1. π. 44, 1. Agere

ΚΑ 401

ΚΔ 326

ΚΒ 346

ΚΑ 327

Λ 606

ΚΘ 326

ΚΒ 217

Λ 347

ΚΓ 137

ΚΕ 587

ΛΒ 266

ΚΒ 171

γ') τὰ αὐτὰ ἰσχύουσι καὶ ὡς πρὸς τὰς περαιτέρω ἀντι-
προτάσεις τῶν διαδίκων (τριτενστάσεις).

Τὰ λεχθέντα δικαιολογοῦνται ἐκ τῆς ἀναμφιλέκτου
ἀληθείας, ὅτι ὁ ἐπικαλούμενος μεταβολὴν τινά, νομικὰ
ἔχουσιν ἀποτελέσματα, χρεωστεῖ τὴν ἀποδείξιν τῆς μετα-
βολῆς ταύτης, καὶ χρησιμεύουσιν εἰς κατασκευὴν τοῦ ἐξῆς
γενικοῦ κανόνος περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως, ὃν καὶ
ἡ ἐγγύριος πολιτ. δικονομία ἐκύρωτεν.

«ὁ ἐπάγων αὐτοτελεῖ προσβολὴν ἢ ἀντιπροσβολὴν ὀφεί-
λει ν' ἀποδείξῃ τὰ γεγονότα, τὰ πρὸς θεμελίωσιν αὐτῆς
οὐσιωδῶς καὶ πρωτίστως ἀναγκαῖα 7».

etiam is videtur, qui exceptione utitur; nam reus in exceptione
actor est. π. χ. ὅτι ἡ πώλησις ἀφορᾷ κατεσχημένα πράγματα καὶ
εἶναι ἄκυρος. ΑΠ. 53 τοῦ 57). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῆς κατα-
βολῆς ἐνστάσεως (νόμ. 25 § 2 π. 22, 3. νόμ. 1 κώδ. 4, 19. νόμ. 7
κώδ. 8, 36. νόμ. 25 κώδ. 8, 42).

Δυσκολίαν παρέχουσιν ἐνταῦθα αἱ τὴν διαδικασίαν ὁρῶσαι ἐνστά-
σεις οἷαι εἰσι π. χ. ἡ ἐνστάσις τῆς ἀναρμοδιότητος, τῆς νομιμοποιή-
σεως κλπ. τίς ἀποδεικνύει τὴν πραγματικὴν αὐτῶν βάσιν ἀμφισβητου-
μένην; Ὁρθότερα, φαίνεται μοι ἡ γνώμη τοῦ von der Pfordten (in
Seuffert's Blätter I', 378), ὅτι ἡ ἰσχὺς τῶν διαδικασιῶν ἐξήρηται,
ὡς καὶ ἡ τοῦ οὐσιαστικοῦ δικαίου, ἐξ ὠρισμένων πραγματικῶν καὶ νο-
μικῶν προϋποθέσεων, καὶ καταργεῖται πάλιν ὑπὸ παρεμπιπτόντων ἐμ-
ποδίων ὁ ἐναγόμενος λοιπὸν ἀμφισβητῶν τὸ πρῶτον ὑποβάλλει ἀρνη-
τικὴν τρόπον τινὰ ἀπάντησιν καὶ εἶναι ἀπληλαγμένος πάσης ἀποδεί-
ξεως, ἀμφισβητῶν δὲ τὸ δεύτερον, προτείνει ἐνστάσιν καὶ ὀφείλει νὰ
ἀποδείξῃ αἱ ἀνωτέρω ὀνομασθεῖσαι ἐνστάσεις εἰσὶ τοῦ πρώτου εἶδους,
ἥτοι ἀρνητικαὶ ἀπαντήσεις καὶ ἀποδεικνύει τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν ὁ ἐνά-
γων (πολ. 25, 68, 92). Ἐναντίως ὡς πρὸς τὴν ἀναρμοδιότητα ὁ
Hollweg σ. 434. Ἡ exceptio ὅμως deficientis personae standi in
judicio, judicis suspecti, litis alibi pendentis καὶ αἱ παρόμοιαι εἰσι
καθ' ἑαυτὸ ἐνστάσεις καὶ ἀποδεικνύει τὴν βάσιν αὐτῶν ὁ ἐναγόμενος
(νόμ. 19 § 1. 2 π. 22, 3).

7) Bayer σ. 728. Weber σ. 411. Τοῦ κανόνος τούτου εὐρίσκομεν
ἐφαρμογὴν ἐν τῷ περὶ ἀποδείξεων τίτλῳ τῶν πηγῶν τοῦ ῥωμ. δικαίου,
εἰς τὰ ἐξῆς θέματα,

Παραγραφὴ ἐκείνων· ἀνέκδοτοι δὲ μοῖται· βάρος ἀποδείξεως ΚΑ. 650
 Ἀνάπτυξις τοῦ κανόνος.
 δι' ἑνὸς περ. ἀρχαί γ. 336 καὶ 340.

§ 170. Πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος τούτου σημειωτέον εἰδικώτερον τὰ ἑξῆς·

1) ἀδιάφορόν ἐστιν ὡς πρὸς τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως ΚΗ. 89
 τίς τῶν διαδίκων ἐπεκαλέσθη πρῶτος ἐν τῇ δίκῃ τ' ἀπο- " 318
 δεικτέα περιστατικά ¹, ἥ ἂν ταῦτα παρίστανται ὑπὸ ἀρ- ΚΘ 326
 νητικὸν τύπον ². ΛΓ. 220

α') Νόμ. 4 βασ. αὐτ. «ὁ ἀγοραστὴς δεικνύει τὸν δούλον πρὸ τῆς πράσεως πεφευγέναι»· ὑποτίθεται δηλ. ὅτι κινεῖ τὴν ἀντιστρέφουσαν ἀγωγὴν διὰ τὸ ἐλάττωμα τοῦτο τοῦ δούλου· ὅπερ ἐπομένως ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ. Πρβ. καὶ νόμ. 6, 7, 11 (Glück ΚΑ', 297), 14, 18, 21. («ὅστις ἐν γνῶσει ληγατεύσει ξένον πρᾶγμα ἐγκυρον ποιεῖ κληροδότημα»· ὥστε ἡ γνῶσις ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς περὶ ἀποτίσεως τοῦ κληροδοτήματος), 23, 43, 50. πανδ. (22, 3). ἰδ. καὶ νόμ. 12 § 2 (46, 3). νόμ. 6 (26, 7). νόμ. 67 π. (5, 1). νόμ. 29 (23, 3).—Κατὰ περίεργον τρόπον ὁρίζει τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως ὁ νόμ. 15 βασ. αὐτ. ὑπειστλήθῃ τις τὴν κληρονομίαν τοῦ ἀποθανόντος ὡς υἱὸς αὐτοῦ καὶ κατέβαλε κληροδότημα εἰς τὸν ἀπὸ πατρὸς θεῖόν του Πέτρον, παρ' οὗ ἔλαθεν ἐγγράφον τοιοῦτον «ἐπληρώθην παρὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀδελφοῦ μου τὸ κληροδότημα»· ἐὰν κατόπιν προσβάλλῃ τὴν γνησιότητα τοῦ κληρονόμου λέγων ὅτι δὲν εἶναι υἱὸς τοῦ κληρονομηθέντος, ὀφείλει αὐτὸς ν' ἀποδείξῃ τοῦτο.

β') Νόμ. 3. βασ. αὐτ. «ὅτε δοθῇ τῷ μὴ δυνάμηνω κατὰ νόμους λαβεῖν ληγάτον . . . καὶ περὶ αὐτοῦ ἐναγόμενος (ὁ γραφεὶς κληρονόμος) ἐτέρας γενέσθαι τὸν διαθέμενον γνώμης αὐτὸς δεικνύει»· δηλ. τὸ δημόσιον εἰς ὃ περιέρχεται τὸ τοιοῦτον κληροδότημα, ἐνάγει· ὁ ἐναγόμενος ἀντιτάσσει, ὅτι μεταβαλὼν γνώμην ὁ διαθέτης κατήργησε τὸ κληροδότημα· ἄρα προτείνει ἔνστασιν (νόμ. 19, 22, 35, 45 βασ. 22, 1. νόμ. 2 κώδ. 2. 3. νόμ. 12 π. 22. 3. νόμ. 27 πρ. π. 6. 1).

1) Πρβ. Bayer σ. 732. Gönner Β', 207. Weber σ. 155.

2) Ὁ ἀνωτέρω (ἐν τῷ προηγουμένῳ § σημ. 2) μνησθεὶς κανὼν, ἀπαντῶμενος ἐνιαχοῦ ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ. ὅτι ἀρνήσεως οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις, ἐγένετο ἐκ παλαιοῦ ἤδη θέμα μακρῶν καὶ ζωηρῶν συζητήσεων· μάλιστα ἐφ' ἱκανὸν χρόνον ἀπετέλεσαν ἰδίαν περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως θεωρίαν· οἱ ὅπαδοί αὐτῆς ἐπεκαλέσθησαν ὑπὲρ αὐτῶν

ΚΩ
 Λ 173

2) ὁ ἔχων ὑπὲρ ἑαυτοῦ νόμιμον τεκμήριον ἀπαλλάσσεται τῆς ἀποδείξεως 3. ὡς καὶ ὅταν ὁ νόμος κατ' ἐξαίρε-

τὰς διατάξεις προπάντων τοῦ ῥωμ. δικαίου (νόμ. 23 κώδ. 4, 19. νόμ. 10 κώδ. 4, 30) καὶ τὴν ἐκ φύσεως τῶν πραγμάτων πηγάζουσαν γνώμη-
 ν τῶν γλωσσογράφων, καθ' ἣν quod affirmatur est et ita potest
 probari per differentias et species. Sed illud, quod negatur, non
 est, et sic non potest probari, quum non habeat species vel diffe-
 rentias (Hollweg, σ. 327)· πρὸς εἰδικωτέραν δὲ ἐφαρμογὴν τῆς θεω-
 ρίας αὐτῶν διέκρινον τρεῖς τάξεις ἀρνητικῶν προτάσεων, ἧτοι ἡ ἄρ-
 νησις, ἔλεγον, ἐστὶ negativa juris ἢ qualitatis ἢ secti· αἱ δύο πρῶται
 ἀρνήσεις ὑπόκεινται κατ' αὐτοὺς εἰς ἀπόδειξιν, ἡ τελευταία μόνον εἴ-
 ῃ praeognans ἢ determinata. Περί τῶν ὅλως ἀορίστων ἀρνήσεων ποι-
 εῖται τὴν ὀρθὴν παρατήρησιν παλαιός τις συγγραφεὺς ταύτης· multis
 propositis casibus vix aliquis invenitur, quo negatio non possit
 probari, nisi si negatio prorsus sit infinita; veluti non accepi mu-
 tuum, quae tamen ipsa licet aliquo modo probari possit, confes-
 sione scil. adversarii. vel jurejurando, huc tamen propria non per-
 tinet, quia actiones humanae, ex quibus lites oriuntur, certo loco,
 tempore, et alis circumstantiis limitantur (Weber σ. 184 σημ. 40).
 Ἄλλ' ἡ θεωρία αὕτη τὴν σήμερον κατελείφθη σχεδὸν ἔρημος, διότι
 οὐδεμίαν ἀληθῶς ὑποστήριξιν ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ εὐρίσκει ὅπερ ἐν τοῖς
 ἄνω παρατεθεῖσι τεμαχίοις τὸν ἀρνούμενον τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς
 ἐναγόμενον ἀπαλλάττει τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως, ἀλλαχοῦ δὲ καὶ
 ἀρνήσεως ἐπιβάλλει ἀπόδειξιν (νόμ. 15 βασ. 22, 1. νόμ. 10 π. 45, 1).
 ἡ δὲ ρῆσις «ἀρνήσεως οὐκ ἔστιν ἀπόδειξις» ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν
 ἐσφαλμένη ἐξελέγχεται (Weber σ. 132. Linde in seiner Zeitschr.
 A', 94. Bayer σ. 685. Toullier Δ', 370 ἀρ. 634. Bonnier ἀριθ. 31.
 Boncenne Δ', 238), π. χ. ὅτι αἰτησίς τις δὲν ὑπάρχει ἐν ταῖς ἐγγρά-
 φοις προτάσει τοῦ ἀντιδίκου ἀποδεικνύω προσάγων αὐτὰς ταύτας τὰς
 προτάσεις· ὅτι τὸ αἰτούμενον δάνειον δὲν ἔλαβον ἀποδεικνύω ἐπικαλού-
 μενος τὸ ἄλλοθι. Πρβ. ὅμως Rizy σ. 155.

3) Πολ. 248. νόμ. 9, 12, 24, 26 βασ. (22, 1). «εἴαν γένηται μοι
 σύμφωνον μὴ μνημονεῦον κληρονόμου προλήψει γενικόν ἐστιν, εἰ μὴ
 δείξει ὁ ἐνάγων, προσωπικόν αὐτὸ εἶναι»· δηλ. ὁ δανειστής εἶπε τῷ
 ἑαυτοῦ ὀφειλέτῃ «οὐκ ἀπαιτῶ σε τὸ χρέος»· τὴν ἀφῆσιν ταύτην τοῦ
 χρέους δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ ὁ κληρονόμος τοῦ ὀφειλέτου· ἀλλ'
 ἔξεστι τῷ δανειστῇ ἀποδείξει ὅτι προσωπικόν ἦν τὸ σύμφωνον· Ὁ
 ἔχων ὑπὲρ ἑαυτοῦ νόμιμόν τι τεκμήριον δὲν ἀπαλλάσσεται κυρίως εἰπεῖν

σιν ὀρίξῃ ἄλλως τὸ τῆς ἀποδείξεως βάρος ⁴.

3) ὁ ἐπικαλούμενος δικαίωμα τι ὀφείλει τὴν γένεσιν ΚΗ 155
αὐτοῦ μόνον ν' ἀποδείξῃ, οὐχὶ καὶ τὴν διάρκειαν· διότι ἡ ΚΕ 318
κατάργησις τοῦ δικαιώματος, ὡς ἐνστασις, ἀνήκει τῷ ἐνα- η 552
γομένῳ ⁵. ΚΔ 326

4) τὰ πρὸς γένεσιν τῶν δικαιωμάτων ἀπαιτούμενα στοι-
χεῖα οὐ μόνον διάφορά εἰσι κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν ἐκάστου
δικαίου φύσιν, ἀλλὰ καὶ νὰ τροποποιηθῶσι δύνανται ὑπὸ
τῶν εἰδικῶν περιστάσεων· ἀλλ' ὁ ἀποδεικνύων δὲν ὀφεί-
λει βεβαίως ν' ἀποδείξῃ πάντα ἀνεξαιρέτως τὰ πρὸς γέ-
νεσιν τοῦ δικαίου ὅπωςδὴποτε χρησιμεύοντα γεγονότα,
ἀλλὰ μόνον τὰ κατὰ τὴν ἱστορικὴν αὐτοῦ ἔκθεσιν οὐσιώδη
καὶ κύρια. Τοῦτο ὅμως χρήζει εἰδικωτέρας διευκρινήσεως.
Δηλαδή

α') **προσωπικὰ δίκαια**· ἐπὶ νομικῶν πράξεων ἀρκεῖ
ν' ἀποδείξῃ ὁ ἐνάγων ὅτι ἔλαβε χώραν ἡ πράξις κατὰ τὰ
οὐσιώδη καὶ κύρια αὐτῆς στοιχεῖα καί, ἂν ἀπαιτῶνται

τοῦ βάρους πάσης ἀποδείξεως, ἀλλ' ἀπλῶς τοῦ βάρους τοῦ ἀποδει-
κτέου θέματος, καθόσον ἀντὶ τούτου πρέπει ν' ἀποδείξῃ τὰ τὴν βάσιν
τοῦ τεκμηρίου ἀπαρτίζοντα γεγονότα. Unger Β', 581.

4) Π. χ. νόμ. 25 πρ. § 1. 4. π. (22, 3), νόμ. 25 βασ. αὐτ. πτῆς
περὶ ἀχρεωστήτου ἀγωγῆς κινουμένης, εἰ μὲν ὁμολογεῖ λαθεῖν ὁ ἐνα-
γόμενος, τότε ὁ ἐνάγων ἀποδεικνύει, ὅτι κατὰ ὅλον τοῦ δεξαμένου ἢ
ἄλλην εὐλογον αἰτίαν κατέβαλεν· εἰ δὲ τὴν ἀρχὴν ὁ δεξαμένος ἀρνή-
σεται λαθεῖν καὶ ἀποδείξῃ τοῦτο ὁ ἐνάγων, τότε ὁ ἐναγόμενος δεικνυ-
σιν ὅτι κεχρεωστημένον ἔλαβεν». Bayer σ. 732.

5) Bayer σ. 729. Schmid Β', 177 σημ. 8. Heffter zu Weber σ. ΛΑ 263
279. Hollweg σ. 346. Νόμ. 12, 25 § 2 π. (22, 3), νόμ. 1 κώδ. (4, 19).
ΑΠ. 152 τοῦ 58. Ἐπὶ πραγματικῶν ὅμως σχέσεων, π. χ. νομῆς, δὲν
ἀρκεῖ ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἔσχε ποτὲ ὁ ἐνάγων τὴν νομὴν, ἀλλ' ἀπαιτεῖ-
ται ἡ κατὰ τὴν ἀμφισβητουμένην ἐποχὴν ὑπαρξὶς αὐτῆς· δύναται
ὅμως τὸ δικαστήριον, διὰ κοινοῦ τεκμηρίου (praesumptio hominis), νὰ
συμπεράνῃ ἐκ τῆς προϋπαρξάσης νομῆς τὴν κατὰ τὸν ἀμφισβητούμενον
χρόνον ὑπαρξὶν αὐτῆς (Hollweg 347. Savig. Besitz σελ. 461).

KE 47
 ειδικοί τύποι⁶, τὴν παραφυλακὴν καὶ τούτων. Ὅθεν ὁ ἐναγόμενος, προσβάλων τὸ κύρος ἢ τὴν ἰσχὺν ἢ τὴν ἐνέργειαν τῆς πράξεως, ἀποδεικνύει αὐτός ἐπειδὴ ἡ ἀκυρότης⁷, καὶ τὸ ἀνίσχυρον⁸ τῆς πράξεως ἀποτελοῦσιν ἐν-

6) Π. χ. ὅτι ἡ πώλησις τοῦ ἀκινήτου ἐγένετο κατὰ τὸ 42 ἄρθρον τοῦ νόμου περὶ χαρτοσήμου· ὅτι εἰς τὴν πράξιν τοῦ ἀνήθου παρενέβαλε τὴν αὐθεντείαν αὐτοῦ ὁ ἐπίτροπος (νόμ. 13 β.σ. 15, 2. «ὁ ἀγοράζων ἀπὸ ἀνέθου δεικνύειν ὀφείλει, συναινέσει τοῦ ἐπιτρόπου νομίμως ἡγορακέναι»). Ἄλλ' ὁσάκις ἡ πράξις κατὰ τὴν ἐξωτερικὴν αὐτῆς ἐπιφάνειαν ἔγκυρος παρίσταται, θεωροῦνται καὶ τὰ λοιπά, τὰ μὴ φαινόμενα, ὡς κατὰ νόμον γεγεννημένα (δοκεῖ πάντα τὰ εἰωθότα πεπραχθαι)· ὥστε ὁ ἀμφισβητῶν αὐτὰ ἀποδεικνύει (πρβ. § 17 εἰς. 3, 20. si scriptum in instrumento promississe aliquem, perinde habetur atque si interrogatione præcedente responsum sit. § 8 εἰς. 3, 21. νόμ. 30 π. 45. 1. νόμ. 5 § 1. π. 22, 3. Mevii Decis. Δ', 12). Ἐξαίρεσις τῆς ἐφαρμογῆς τοῦ εἰρημένου τεκμηρίου ὑπάρχει ὡς πρὸς τὴν τήρησιν τῶν διατυπώσεων δημοσίων ἐγγράφων· διότι ἀπαιτεῖται νὰ ἀποδεικνύηται αὕτη ἐκ τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ (πολ. 134 § 4. Ψ' ἡφ. περὶ διαθ. ἀρ. 3—7. Bayer σ. 731. Seuffert's Blätter II', 220. Heffter zu Weber 279. ἀνωτ. § 156 σημ. 10). Ἐὰν ὁμως ἡ ἀκυρότης νομικῆς τινος πράξεως χρησιμεύῃ ὡς ἱστορικὴ βάσις ἀγωγῆς τινος, ἀποδεικνύει αὐτὴν ὁ ἐνάγων κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα. Bayer αὐτ.

7) Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος προσβάλλῃ τὸ κύρος τῆς νομικῆς πράξεως διὰ φρενοβλάβειαν ἢ ἀνηλικότητα, ὀφείλει αὐτὸς ν' ἀποδείξῃ αὐτήν. Τοῦτο εἶναι τὸ χωλαίνον μέρος τοῦ κανόνος περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως, τοῦ ἐν τῷ κειμένῳ ὡς τοῦ ὀρθοτέρου θεωρηθέντος· διότι ὁ ἐναγόμενος προτείνων τὴν φρενοβλάβειαν π. χ. ἢ τὴν ἀνηλικότητα, δὲν ἐπικαλεῖται κυρίως ἔνστασιν, ἀλλ' ἀμφισβητεῖ τὴν ὑπαρξίν στοιχείου ἀναγκαίου πρὸς γένεσιν τοῦ δικαιώματος, ἄρα ἀπαρτῇ εἰς τὴν ἀγωγὴν ὥστε ὁ περιορισμός, ὅτι ὁ ἐνάγων μόνον τὰ οὐσιώδη καὶ κύρια στοιχεῖα τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἀποδεικνύει, ὑποστηρίζεται διὰ τῆς τῶν προλήψεων θεωρίας, ἐν μέρει δὲ καὶ διὰ τοῦ θετοῦ νόμου (νόμ. 5. κώδ. 6, 36. Bayer σ. 730. Hollweg 353. Heffter zu Weber σ. 277. Seuffert's Blätter I', 355).

8) Ὅστις προτείνει τὸ ἀνίσχυρον τῆς πράξεως ὡς ἐκ βίας, πλάνης ἢ ἀπάτης προσελθούσης ἐπικαλεῖται ἔνστασιν καὶ ὀφείλει ἀναμφιδόλως ν' ἀποδείξῃ (νόμ. 14 § 3 β.σ. 10, 2. νόμ. 18 § 1 β.σ. 22, 1). Ἀλλὰ

β') ἐμπράγματα δίκαια· ὁ περὶ κυριότητος ἐνάγων ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ οὐ μόνον τὸν ἴδιον τίτλον, ἀλλὰ καὶ τὸν τοῦ προκτήτορος, ἐὰν ἐπὶ παραγώγου κτήσεως τὴν

λογομένων ἀμφοτεροβαρῶν συλλαγμάτων παράγεται ἐκατέρωθεν ἀγωγὴ ἅμα τῇ συστάσει τοῦ συναλλάγματος· ἀλλ' ἐάν τις κινήσῃ ἀγωγὴν ἐκ τοιοῦτου συναλλάγματος πρὶν ἢ ἐκπληρώσῃ τὸ καθ' ἑαυτὸν ὡς ἀνέλαβε καὶ αὐτὸς ὑποχρεώσεις, ἀντιτάσσεται αὐτῷ ἡ *exc. non adim. contractus* (νόμ. 25 π. 19, 1. νόμ. 5 § 4 π. 44, 4). Πίνεται λοιπὸν ἐνταῦθα ἡ ἐρώτησις, ὁ ἐνάγων ὀφείλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἐξετέλεσε τὸ καθ' ἑαυτὸν τὸ συναλλάγμα, ἢ ὁ ἐναγόμενος τὸ ἐναντίον; Οἱ συγγραφεῖς, ἐνῷ διαφωνοῦσιν εἰσέτι περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ τῆς προκειμένης ἐνστάσεως (ἂν ἐμφαίνῃ ἀληθῆ ἐνστασιν ἢ ἀρνητικὴν ἀπάντησιν), σύμφωνα εἰσι περὶ τὴν λύσιν τοῦ παρόντος ζητήματος, ὅτι ὁ ἐνάγων ἀποδεικνύει τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ συναλλάγματος (Heerwart Ἀρχ. ἄστ. Πρ. Ζ', 349. Seuffert Blätter Γ', 85. II', 408. Vanger Γ', 286. Schmid Β', 6 Στοιχ. ἄστ. δικ. § 91 σημ. 7). Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ὡς πρὸς τὴν λεγομένην *except. non rite adimpleti contractus*. ("Id. Heerwart σελ. 353. Windscheid Pand § 321). Ἀμφοτέροι οἱ ἰσχυρισμοὶ οὗτοι δὲν ἀποτελοῦσιν οὐσιώδεις στοιχεῖον τῆς ἱστορικῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς καὶ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ περιέχωνται ἐν αὐτῇ.

β') *Exceptio legis Anastasianæ*. Ἀμφίβολος ὡσαύτως εἶναι ὁ χαρακτηρισμὸς τοῦ δικαιολογήματος, ὅπερ ἐκ τοῦ Ἀναστασιανοῦ νόμου ἀντιτάσσει κατὰ τῆς ἐκχωρηθείσης ἀπαιτήσεως ὁ ἐναγόμενος· ἡ ἐπικρατεστέρα γνώμη, ἣν φαίνεται ὑποστηρίζον καὶ τὸ γράμμα τοῦ νόμου (Seuffert Comment. Γ', 48), θεωρεῖ ὑπόχρεον τὸν ἐνάγοντα εἰς τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι πρὸς ἀπόκτησιν τῆς ἐκχωρηθείσης ἀπαιτήσεως ἔδωκεν ὅσα διὰ τῆς ἀγωγῆς αἰτεῖ (νόμ. 84 βασι. 14, 1. «οὕτως μὲν τοι ἴνα.... ἕως κατ' αὐτῆς μόνης τῆς τῶν καταβληθέντων χρημάτων ποσότητος καὶ τῶν τόκων αὐτῆς τὰς ἀγωγὰς ἐκγυμνάξῃς ἐπιτραπεῖν»· ἄρα ἐκ τῆς ἐκχωρήσεως ἀποκτᾷ ὁ ἐκδοχὺς δικαίωμα οὐχὶ νὰ αἰτήσῃ τὴν «καταβολὴν τῆς ἐκχωρηθείσης ἀπαιτήσεως, ἀλλὰ τὴν καταβολὴν τῶν πρὸς ἀπόκτησιν αὐτῆς δοθέντων χρημάτων»)· ὅθεν τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ εἶναι ἡ ποσότης (ἣν δύναται καὶ δι' ἐγγράφου τοῦ ἐκχωρητοῦ ν' ἀποδείξῃ. Seuffert Comment. Γ', 49) τῶν δοθέντων χρημάτων (Vanger. Γ', 129. Seuffert Blätter Γ', 65. E', 377. ἐναντίοι εἰσι Burchardi im Archiv. etc. II', 8. Hollweg 357. Kierulff σ. 294 ἐν σημ. Maxen σ. 158).

γ') Κακὴ πίστις, ὑπαιτιότης κλ. Ἐπὶ τῆς χρησικτησίας ἡ ἀπόδει-

ΚΒ 101
Λ 566

Dem. 109
Ench. § 21
ΚΒ 101
Διμ. φραυ...
2³ σ. 29
Καλλ. Γ'
§ 104
Α.Π. 155/24

ἀγωγὴν αὐτοῦ στηρίζῃ¹². Ὁ τὴν ἀρνητικὴν δὲ κινῶν ἀγωγὴν μόνον τὰ τὴν κυριότητα αὐτοῦ στηρίζοντα γεγο-

zis τοῦ τίτλου περιέχει ἐν αὐτῷ καὶ τὴν τῆς καλῆς πίστεως· ἐὰν ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρισθῇ, ὅτι καὶ τοῦ τίτλου ὑπάρχοντος ἦτο ἐν κακῇ πίστει ὁ ἐνάγων, ἀποδεικνύει αὐτὸς τοῦτο (νόμ. 33 § 1 πανδ. 41, 3. νόμ. 30 κώδ. 3, 45. ΑΠ. 57 τοῦ 54. Arndts § 160. Römer Beweis d. Irrthums σ. 69. Dalloz propriété αρ. 345). Ἡ κακὴ πίστις ἐξετάζεται κατὰ τὰς ἀτομικὰς τοῦ ἀνθρώπου γνώσεις· ὅθεν ὠφελεῖ αὐτὸν ἐνίοτε καὶ ἡ τοῦ νόμου ἄγνοια (νόμ. 25 § 6 πανδ. 5, 3).

Ἐὰν ἰσχυρισμὸς τις ἐπὶ δικαστηρίου στηρίζεται εἰς τὴν ὑπαίτιότητα (δόλον ἢ ῥαθυμίαν) τοῦ διαδίκου, εἰ μὲν ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος χρησιμεύει ὡς βᾶσις τῆς ἀγωγῆς, ἀποδεικνύεται ὑπὸ τοῦ ἐναγόντος, εἰ δὲ ἀποτελεῖ ἐνστάσιν, ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου· π. γ. ἐὰν αἰτῶ ἀποζημιῶσιν διὰ βλάβην προξενηθεῖσαν εἰς τὸν ἀγρόν μου παρὰ τοῦ ἐναγομένου, οὗτος δὲ ἀντιτάσῃ ὅτι ἐνήργησε τὴν πράξιν νομίζων ἴδιον τὸν ἀγρόν, ἐμοὶ ἐπικείται τὸ βᾶρος τῆς ἀποδείξεως τοῦ δόλου τοῦ ἐναγομένου. Ἐὰν ὁμως ὁ ἐναγόμενος, ὑπόχρεος ἐκ συναλλάγματος ἢ ἄλλως εἰς παροχὴν τινα, ἐκτελῇ αὐτὴν ἀτελῶς ἰσχυριζόμενος ὅτι τυγχρῶς μετεβλήθησαν τὰ πράγματα, αὐτὸς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τοῦτο καὶ οὐχὶ ἐγώ, ὅτι ἡ μεταβολὴ προήλθεν ἐκ δόλου ἢ ῥαθυμίας αὐτοῦ· διότι ἐγὼ ἀποδείξας τὴν ὑπαρξίν τοῦ συναλλάγματος, ἀπέδειξα συγχρόνως καὶ ὅτι ὀφείλει ἡ παράδοσις τοῦ πράγματος νὰ γείνη κατ' αὐτό· ὥστε ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐναγομένου εἶναι ἐνστάσις (νόμ. 11 π. 18, 6. νόμ. 9 § 4 π. 19, 2. νόμ. 5 κώδ. 4, 24). Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κανονίζεται τὸ βᾶρος τῆς ἀποδείξεως καὶ ἐπὶ τοῦ ἐμπρημοῦ τῆς μισθίου οἰκίας. Στοιχ. ἀστ. δικ. § 94 σημ. 11.

12) Ἐναντίαν γνώμην ὑπεστήριξεν ἄλλοτε ὁ Thibaut (ἐν Ἀρχ. ἀστ. Πρ. Γ', 311). Κατ' αὐτόν, ὁ διεδικῶν ἀρκεῖ τὸν τίτλον αὐτοῦ τὸν ἄμμεσον ν' ἀποδείξῃ· καὶ ἂν ὁ ἐναγόμενος ἀντιτάξῃ ὅτι ὁ μεταβιβάσας εἰς τὸν ἐνάγοντα δὲν ἦτο κύριος αὐτός, ἄρα οὔτε ὁ ἐνάγων ἐγένετο (νόμ. 20 πρ. π. 51, 1), τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον, λέγει ὁ Thibaut, ὀφείλει ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποδείξῃ. Τὴν γνώμην ταύτην, μόνον παρ' ὀλίγων σινῶν ὑποστηριχθεῖσαν, ἀντέκρουσαν ἰσχυρῶς δεινοὶ συγγραφεῖς διὰ λόγων ἀμαχητῶν τὴν ἐν τῷ κειμένῳ ἐκτεθεῖσαν γνώμην ἐμπεδῶσαντες (Unterholzner ἐν τῷ αὐτῷ Ἀρχ. Ζ', 233. Falkenstein αὐτ. Α', 226. ἰδίως Vangerow § 332 σημ. 1. Winds. § 196 σημ. 3. Arndts § 166 σημ. 3). Ἐπὶ παραδόσεως ὁ ἐπικαλούμενος αὐτὴν ἀποδεικνύει ὅτι ἦν vacua ἢ possessio. ΑΠ. 13 τοῦ 58.

νότα ἀρκεῖ ν' ἀποδείξη· ἐὰν δὲ ὁ ἐναγόμενος ἰσχυρισθῇ ὅτι ἔχει δουλείαν ἐπὶ τοῦ πράγματος, ἀποδεικνύει αὐτὸς τοῦτο, καθὼ ἐνστασιν κατὰ τῆς ἀγωγῆς ἀπαρτίζον¹³.

Τὰ αὐτὰ ἐν γένει κρατοῦσι καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν ἐμ-
πραγμάτων δικαίων¹⁴· ἐπὶ τῶν πραγματικῶν ὅμως δου-
λειῶν ὁ ἐνάγων ἔχει ν' ἀποδείξη πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ ὅτι
εἶναι κύριος τοῦ δεσπόζοντος κτήματος¹⁵.

γ') **κληρονομία**· ὁ τὸ φαλκίδιον τέταρτον ἀξίων ὀ-
φείλει ν' ἀποδείξη ὅτι τὰ κληροδοτήματα ὑπερβαίνουν τὰ

13) Αὕτη εἶναι ἡ ὀρθότερα γνώμη, ἣν οἱ διασημότεροι πρεσβεύουσι
συγγραφεῖς· ἐπειδὴ ἀναμφιδόλου πλέον τὴν σήμερον ὄντος, ὅτι ἡ ἀρ-
νητικὴ ἀγωγή χρησιμεύει συνήθως εἰς προστασίαν ἐναντίον εἰδικῶν,
ἀπὸ τῆς κυριότητος ἐκπηγαζόντων, δικαιωμάτων (ἐπικαρπίας, χρή-
σεως κλπ.), τὰ ὁποῖα ὡς πρὸς τὸν κύριον οὐδόλως εἰσὶν αὐθύπαρκα
καὶ ἀπὸ τῆς κυριότητος κεχωρισμένα δίκαια (νόμ. 5 πρ. πανθ. 7. 6),
ἐπεταὶ ὅτι ἡ ἀγωγή αὕτη βάσιν ἔχει τὴν κυριότητα, καὶ διὰ τοῦτο ὁ
κινῶν αὐτὴν μόνον τὰ τὴν κυριότητα στηρίζοντα γεγονότα ὀφείλει νὰ
ἀποδείξη (Θεόφιλ. Δ', ε' § 2. Vangerow A', § 353 σημ. 2. Witte
ἐν τῇ Ἐφημ. τοῦ Linde N. F. ΙΔ', 131). Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἀντι-
δοξοῦντες· τινὲς τούτων φρονοῦσιν ὅτι ὁ ἐνάγων ἐκτὸς τῆς κυριότητος
ὀφείλει προσέτι ν' ἀποδείξη ὅτι δὲν ἔχει ὁ ἐναγόμενος ἢν ἐπικαλεῖται
δουλείαν· ἄλλοι ποιοῦσι διάκρισιν· εἰ μὲν ὁ ἐναγόμενος, λέγουσι, δια-
τελεῖ ἐν νομῇ τῆς δουλείας οὐδεμιᾷ ἀποδείξει βαρεῖται (Seuffert's
Commentar Γ', 61, τοῦ αὐτοῦ. Blätter Θ', 363. Stutenis pract. Ci-
vilr. A', 522), ἄλλως ἀποδεικνύει αὐτὸς ἢν ἐπικαλεῖται δουλείαν
(Ἐφημ. τοῦ Linde N. F. ΙΒ', 446). Στοιχ. ἀστ. δικ. § 136 σημ. 7.

14) Ἀμφισβητεῖται μεταξὺ τῶν συγγραφέων, ἂν ὁ διεκδικῶν δου-
λείαν τινὰ τίτλῳ χρησικτησίας ὀφείλῃ ν' ἀποδείξη *se non vi, non
clam, non precario possedisse*· κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην, στηρι-
ζομένην εἰς τὸν νόμ. 10 πρ. π. (8, 5) καὶ αὕτη ἡ ἀπόδειξις ἐπίκειται
τῷ ἐνάγοντι, ἥτοι ἡ ἀπόδειξις «ὅτι ἐνήργησε πράξεις μὴ φερούσας χα-
ρακτῆρα βιαιότητος, οὔτε λαθραίως ἢ κατὰ παράκλησιν γενομένας».
(Vanger. § 351 σ. 765. Busch ἐν τῷ Ἀρχ. ἀστ. Πρ. ΛΑ', 254. Βασ.
Ε', 198 σημ. β'). «καὶ σκόπει αὐτὸς δείκνυσιν ὅτι οὐ βία οὐ λάθρα οὐ
παρακλήσει ἐνεμήθη»).

15) Vangerow § 353 σ. 775.

3/4 τῆς κληρονομίας¹⁶, ὃ δ' ἐξ ἀδιαθέτου κληρονόμος, μόνον ὅτι εἶναι συγγενῆς τοῦ ἀποθανόντος κατὰ βαθμὸν χορηγοῦντα κληρονομικὰ δίκαια¹⁷. ΚΗ 268. ΛΑ 568.
Γνωστοί τινες ὑπογραφῆς διαθήκης καὶ εὐρίσκῃ μελαβὺ χαρτὴν ΚΕ 126
Δ') περὶ τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων α).

Κρουσὰ § 809. 814.

§ 171. Πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ πείσῃ τὸν δικαστὴν περὶ ΚΑ. 322

τῆς ἀληθείας τῶν ἀποδεικτέων πραγμάτων καλεῖται ἀποδεικτικὸν μέσον· ἀκριβῶς δὲ εἶπεῖν ἔπρεπε νὰ θεωρῇ ἀληθὴ ὁ δικαστὴς μόνον ὅσα διὰ τῶν ἰδίων ἑαυτοῦ αἰσθήσεων ἀντιλαμβάνεται¹. ἀλλὰ τὸ μέσον τοῦτο τῆς ἀποδείξεως λίαν ἀνεπαρκές ἐστι καὶ σπανιώτατα ἐν ταῖς δίκαις χρήσιμον². διὸ ἡ νομοθεσία ἐξωμολώσε τῇ ἀνθρωπίνῃ ἀληθείᾳ βαθμούς τινας πιθανότητος καὶ ἐκήρυξεν ἀρκούσαν τῷ δικαστῇ καὶ τὴν δικανικὴν λεγομένην ἀλήθειαν· συγχρό-

Περὶ ἀγωγῆς καλὰ ὑποσώζοντες ἐν χρόνῳ ὅρα
Windsant Κηρ. 87
συμ. 5

16) Νόμ. 17 βασ. (22, 1).

17) Διότι πρὸς θεμελίωσιν τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ ἀρκούσι τὰ περιστατικὰ ταῦτα· ὅθεν δὲν ἔχει ἀνάγκην ν' ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει διαθήκη ἢ ὅτι εἶναι αὐτὸς ὁ πλησιέστατος συγγενῆς (arg. νόμ. 45 βασ. 22, 1. Glück Ζ', 510. Kierulff Δ', 294 ἐν σημ. Seuffert Commentar Γ', 49. Maxen σ. 116. 125). Ἐναντίαν ἀπέφηνε γνώμην ὁ Hollweg (Versuche σ. 362) καὶ ἄλλοι τινές. Κατ' ἔκτασιν ἐξετάζει τὸ ζήτημα τοῦτο ὁ Linde ἐν τῇ αὐτοῦ Ἐφημ. Α', 160· ἴδε καὶ Wetzell σ. 98. Ὁ ἐνάγων δὲ τινα ὡς κληρονόμον ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν ὑπείσπευσιν τῆς κληρονομίας. ΑΠ. 225 τοῦ 54.

α') Gensler ἐν τῷ Ἀρχ. κτλ. Α', 29. Bayer σ. 787.

1) Καθ' ὅσον δύναται καὶ διὰ τούτου τοῦ μέσου νὰ ἐξερευνηθῇ ἀνθρωπίνως ἡ ἀλήθεια· προσέτι δύναται νὰ πεισθῇ ὁ δικαστὴς περὶ τῆς ὑπάρξεως πράγματός τινος ἀντιλαμβανόμενος ἐτέρου πράγματος, ὅπερ κατὰ τὴν ἀνθρώπινον πείραν ἀδύνατον νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ ἐκείνου. Ὅθεν κύρια μέσα ἀποδείξεως εἰσιν ἡ αὐτοψία καὶ τὰ τεκμήρια (Bayer σ. 787. Toullier Δ', 264 ἀρ. 619. Geßterd. Δ'. 39).

2) Π. χ. ἐπὶ πραγμάτων παρελθόντων καὶ οὐδὲν ἔχοντες ἐγκαταλιπόντων τοιαῦτα δὲ εἰσι τὰ πλείστα ἐν ταῖς δίκαις ἀπαντῶμενα καὶ διὰ τοῦτο σπανία τῆς αὐτοψίας ἢ χρήσις.

νως δὲ προσδιώρισε τὰς προϋποθέσεις καὶ τὰ μέσα δι' ὧν δικανικὴ παρέχεται πίστις. Ταῦτα λοιπὸν τὰ μέσα καλοῦνται ἀποδεικτικὰ μέσα ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ, καὶ ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν τὰ ἐπόμενα ³.

ἡ ὁμολογία, τὰ τεκμήρια, ἡ αὐτοψία,
ἡ πραγματογνωμοσύνη, αἱ μαρτυραί,
ὁ ὅρκος καὶ τὰ ὑπομνήματα.

Περὶ πάντων τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων ῥητέον ταῦτα·
α') δύνανται ν' ἀναχθῶσιν εἰς τέσσαρας κατηγορίας·
εἰσὶ δηλ. **πληροφορίαι τρίτων, ἐξηγήσεις τοῦ δικα-
δίκου, ἀντίληψις τοῦ δικαστοῦ καὶ τεκμήρια τοῦ
νόμου.**

β') ἡ δύναμις αὐτῶν αὕτη ἐστὶ· δι' αὐτῶν δύναται νὰ πεισθῇ ὁ δικαστής, ἀλλὰ δὲν ὑποχρεοῦται, ἥτοι ἔχει τὸ ἐλεύθερον νὰ μορφώσῃ κατὰ συνείδησιν τὴν πεποίθησιν αὐτοῦ, ἐκτιμῶν κατὰ τὸ προσήκον τὴν ἀξίαν τῶν ἀποδείξεων ⁴. Κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως ὑποχρεοῦται ἐνίοτε ὁ δικα-

3) Ὡς πρὸς τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα πρέπει νὰ γείνη αὕτη ἡ γενικὴ παρατήρησις· διακρίνονται ἐν αὐτοῖς δύο τινά, ἡ πειστικὴ δύναμις καὶ τὸ ἔνδυμα εἴτε ὁ φορεὺς αὐτῆς· π. χ. ἡ μαρτυρία εἶναι ἡ πειστικὴ δύναμις, ὁ μάρτυς δὲ ὁ φορεὺς αὐτῆς· ἡ πραγματογνωμοσύνη εἶναι ἡ πειστικὴ δύναμις, ὁ πραγματογνώμων δὲ ὁ φορεὺς αὐτῆς. Τὰ δύο ταῦτα διαστέλλουσιν οἱ Γερμανοὶ διὰ τῶν λέξεων Beweisgrund καὶ Beweismittel. Morstadt Schlüssel σ. 190.

4) Τοῦτο ἐννοεῖ τὸ ἄρθρ. 256 λέγον, ὅτι τὰ πολιτικὰ δικαστήρια δὲν εἶναι ὑποχρεωμένα νὰ ἀκολουθοῦν νομικὴν περὶ ἀποδείξεως θεωρίαν, ἥτοι δὲν εἶναι περιορισμένα παρὰ τοῦ νόμου ὡς πρὸς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποδείξεων. Θεωρία περὶ ἀποδείξεως—Beweistheorie—εἶναι ἀόριστος παρ' ἡμῖν ἔκφρασις, εἰθισμένη ὅμως παρὰ τοῖς Γερμανοῖς πρὸς δῆλωσιν τῆς δυνάμεως τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων (Bayer σ. 788)· παρ' αὐτοῖς δηλ. ἴσχυεν ἄλλοτε ἡ θεωρία περὶ ἀποδείξεως· ἥτοι ὁ δικαστής ἐκεῖ ὤφειλε νὰ θεωρήτῃ ὡς ἀληθὲς τὸ διὰ τινος ἀποδεικτικοῦ μέσου πιστούμενον, καὶ ἂν ὡς ἄνθρωπος εἶχε λόγους σπουδαίους νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ αὐτοῦ. Ὁ ἐγγώριος δὲ νομοθέτης ὡς κανόνα κυροῖ

στής νὰ δεχθῇ ὡς πλήρη τὴν ἀπόδειξιν ⁵· τοιαύτην ἀπόδειξιν παρέχει ἡ δικαστικὴ ὁμολογία, ὁ ὅρκος, ἡ περὶ αὐτοψίας ἔκθεσις, τῶν ἐμπειροτεχνῶν ἢ κρίσις ⁶ καὶ τῶν δημοσίων ἐγγράφων ἢ ἀνεγνωρισμένων ἰδιωτικῶν ἢ δύναναις ⁷.

γ') τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα δὲν ἀποκλείουσιν ἀλλήλα, οὐδὲ διατάσσεται διαδοχικὴ τις αὐτῶν χρῆσις· ἀπεναντίας ὁ ἔχων πλείονα ἀποδείξεως μέσα δύναται νὰ μεταχειρισθῇ

ὅσα καὶ ὅπως θέλει ⁸· μόνον ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου μετ' ἄλλων
Τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα μὴ συνιστοῦν ὅσοι ἐκ διασπορῆς καὶ οὐκ ἀπὸ τῶν αὐτῶν τῶν δ' αὖτις.

τὴν κατάργησιν πάσης περὶ ἀποδείξεως θεωρίας· ἀλλ' ἂν ἐξετάσῃ τις ἀκριθέστερον τὸ πρᾶγμα, θέλει μᾶλλον ἰδεῖ ὅτι μικτὴν καθιέρωσεν ἡ ἡμετέρα δικονομία θεωρίαν, δηλαδὴ ὡς πρὸς τινὰ μέσα ἀποδείξεως ὀφείλει ὁ δικαστὴς ν' ἀκολουθήσῃ τὴν περὶ ἀποδείξεως θεωρίαν, καὶ ταυτὰ εἰσι τὰ πλείονα· ὡς πρὸς τινὰ δὲ ἄλλα, ἥτοι τοὺς μάρτυρας, τὰ δικαστικὰ τεκμήρια καὶ τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν εἶναι ἀπεριόριστος εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς πεποιθήσεως αὐτοῦ (Πολ. 322. Carré Procéd. B', 316).

Κ'Α II'

5) Πολ. 256 ἐδ. 2 ἀεξίρεσις γίνεται μόνον εἰς τὰς ἐν τῷ παρόντι νόμῳ ῥητῶς ὠρισμένας περιπτώσεις (ἄρθ. 264, 289, 298, 357. 363, 400, 412).

6) Ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ 3 ἐδ. τοῦ ἄρθρ. 298.

7) Ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων δὲν πρέπει νὰ συγχέηται μετὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου· τὸ περιχόμενον ἔχει ἀπεριόριστον ἐξουσίαν νὰ ἐρμηνεύσῃ ὁ δικαστὴς· εἰάν λοιπὸν ὁ δικαστὴς εἴπῃ ἀπὸ ἐγγράφου Α περιέχει τὸ γεγονός Β, ἀλλὰ δὲν τὸ πιστεύω», παραβιάζει τὸ ἄρθρ. 256 ἐδ. 2· εἰάν ὅμως εἴπῃ «ἐν τῷ ἐγγράφῳ Α δὲν περιέχεται τὸ γεγονός Β», δὲν προσκρούει εἰς τὸ εἰρημένον ἄρθρον (Gensler ἐν τῷ Ἀρχείῳ ἀστ. πρ. Α', 59).

8) Πολ. 253. Βαυαρ. Σχ. § 213 ἐδ. 1. § 218 ἐδ. 2. "Ὅσον πολλὰ μέσα ἀποδείξεως καὶ ἂν ἔχῃ ὁ διάδικος, δύναται πάντα νὰ μεταχειρισθῇ· κατάχρησις τοῦ κανόνος τούτου δυνατὸν εἶναι νὰ γείνη μόνον ὡς πρὸς τοὺς μάρτυρας· περιορίζει δὲ αὐτὴν ἐμμέσως τὸ 318 ἄρθρον, καθ' ὃ ὁ καλέσας περὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος πλείονας τῶν 3 μαρτύρων δὲν δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ κατὰ τοῦ ἡττωμένου τὴν ἀπόδοσιν τῆς δι' αὐτοὺς γενομένης δαπάνης. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἡδύνατο ὁ δικαστὴς νὰ μετριάσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν προσαχθέντων μαρτύρων (νόμ. 1 § 2 βασι. 21, 1·

κε. i

ἀποδείξεων γινομένη, θεωρεῖται ὡς ἐπικουρική⁹.

Λ. 602.605

δ') αἱ ἀποδείξεις εἰσὶ βοηθήματα τοῦ ἔχοντος αὐτάς, οὐδὲν δικαίωμα δ' ἐπ' αὐτῶν ἔχει ὁ ἀντίδικος¹⁰. ἀλλὰ μετὰ τὴν χρῆσιν γίνονται κοιναὶ καὶ δικαιοῦνται ἀμφοτέροι οἱ διάδικοι νὰ ἐπικαλεσθῶσιν αὐτάς ὑπὲρ ἑαυτῶν¹¹, ἤτοι τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων¹², τὰς ἐνεργηθείσας¹³ αὐτοψίας καὶ πραγματογνωμοσύνας καὶ τὰ προσ-

κε. i

εἰ καὶ πλείονος ἀριθμοῦ μαρτύρων ὁ νόμος μνημονεύει, τοὺς ἀρκοῦντας ὅμως οἱ δικασταὶ προσδεχέσθωσαν). Ἐν τῷ § 134 ἐξηγηθήσεται ὅτι ἡ ἐμάρτυρος ἀπόδειξις λίαν περιορισμένη ἐστίν.

9) Πολ. 253 ἐδ. 3. Διότι ὁ ὅρκος, ὡς τὸ ἐπισφαλέστερον διὰ τὸν ἀποδεικνύοντα μέσον, θεωρεῖται καὶ ὡς τὸ ἔσχατον τοῦ διαδίκου καταφύγιον, ἐκτὸς δὲ τούτου διὰ τοῦ ὅρκου παρέχεται πλήρης ἀπόδειξις· ἤθειλον λοιπὸν ἀποβαίνει ὅπως περιττὰ τὰ λοιπὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, ἃν δὲν ἐθεωρεῖτο ἐπικουρική τοῦ ὅρκου ἡ ἐπαγωγή.

10) Ἐκτὸς μόνον ὅταν ὑπάρχωσιν αἱ προϋποθέσεις τῆς ἐπιδείξεως ἐγγράφων.

11) Πολ. 254. Βαυαρ. Σχ. § 213. Ἡ ἐναρξὶς τῆς τῶν ἀποδείξεων διεξαγωγῆς φέρεי πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τοῦτο τὸ ἀποτέλεσμα, ὅτι καθίστησι κοινὰς τὰς διεξαχθείσας ἀποδείξεις· *instrumenta productione fiunt communia*· τὸν κανόνα τοῦτον εἰσήγαγεν ἐν Γερμανίᾳ καὶ ἀνέπτυξε κυρίως ἡ διδασκαλία, μικρὸν παρὰ τῶν νόμων τὸ ἐνδόξιμον λαβοῦσα (οἶον νόμ. 26 § 2 π. 22, 5. νόμ. 17 κώδ. 4, 20. Νεαρ. 49 κεφ. 2. Bayer σ. 556. Linde ἐν τῇ ἑαυτοῦ Ἐφημ. 5', 383. 12', 107).

12) Κατὰ τὴν κοινὴν τῶν Γερμανῶν δικονομίαν, οἱ μάρτυρες γίνονται κοινὰ μέσα ἀποδείξεως διὰ τῆς ἀπλῆς παραγωγῆς· *testes productione fiunt communes* (Bayer σ. 570. Linde ἐνθα ἀνωτέρω). Ἐνεκα τούτου θεωροῦσιν ὅτι ὁ διάδικος δὲν δύναται νὰ παραιτήσῃ πλέον μάρτυρας, οὓς ἤδη προσήγαγεν εἰς ἐξέτασιν ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἐναντίαι γινώμαι ('Ἀρχεῖον ΚΓ', 1. ΚΔ', 77). Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν, σύμφωνα οὖσαν μὲ τὸν 213 § τοῦ Βαυαρ. Σχ., οἱ μάρτυρες ἀφ' οὗ ἐξετασθῶσι γίνονται κοινὸν μέσον ἀποδείξεως, ὅπερ ἐστὶν αἱ καταθέσεις αὐτῶν (πρβ. Motive τοῦ Σχεδ. τοῦ 1827 σ. 133)· τὴν αὐτὴν γνώμην ἀποφαίνεται καὶ ὁ Chauveau sur Carré ζ. 1035 bis, καὶ τοι σιωπῶντος τοῦ γαλ. νόμ. (Carré αὐτ.).

13) Κατὰ παραδρομὴν παρέλειψε τὸ ἀρ. 254 τὴν πραγματογνωμοσύνην ἡ παραδρομὴ προῆλθεν ἐκ τοῦ 213 § τοῦ Βαυαρ. Σχ., ὅπερ μὴ

Λ. 602-605
635

αχθέντα έγγραφα ¹⁴.

Ε') διαδικασία περί τήν απόδειξιν. *Ὁρα καί Ν. ΓΜΛΘ*

§ 172. Ἀμφισβητούμενων μεταξύ τῶν διαδίκων γε-
γονότων, εἰς τήν λύσιν τῆς διαφορᾶς οὐσιωδῶν, διατάττε-
ται ἀπόδειξις ¹. ἡ ἀπόδειξις δὲ αὕτη ἀναγκαῖα ἐστὶ καὶ
ὅταν προηγηθῇ προαπόδειξις ². (19ii)
Τ. 28
Σ. 15

Ἡ περί ἀποδείξεως ἀπόφασις ἔχει νὰ προσδιορίσῃ ³, τὸ ΚΑ. 25
βάρος τῆς ἀποδείξεως, τὸ ἀποδεικτέον θέμα, τὸν χρόνον
καὶ τὸν τόπον τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἀποδείξεως· εἰάν δὲ
αὕτη μέλλῃ νὰ ἐνεργηθῇ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου, διορίζε-
ται προστούτοις καὶ εἰσηγητῆς δικαστῆς ⁴. Περὶ τοῦ βά-

*κοινοποιήσῃ ἀποφάσεως περὶ αὐτοῦ δείξας· οὐ διαδρομὴ ἀποδοχῆς καλλὰ κοινοποιή-
σῃ ἀνάγκη νὰς κοινοποιήσῃ καὶ ὅταν ἐπὶ αὐτῇ ᾖ ἀποφασιστὴν. ΑΓ 196. -
ἀναφέρον ὡς χωριστὸν μέσον ἀποδείξεως τοὺς πραγματογνώμονας (§
218), δὲν ἠδύνατο ν' ἀναφέρῃ αὐτοὺς ἐν τῷ 214 § χωριστά. ΚΕ 334 Α 602*

14) Bayer σ. 577. Τὰ ἐγγράφα γίνονται κοινὸν μέσον ἀποδείξεως
ἀπὸ τῆς καταθέσεως (ἤτοι κοινοποιήσεως κατὰ τὸ ἄρθρ. 555) ἢ ἀπὸ
τῆς διὰ τῶν διαμεισθεμένων δικηγόρων ἐπικλήσεως αὐτῶν (πολ. 430
§ 1). Π. χ. ὁ ἐνάγων λέγει ἐν τῇ ἀγωγῇ «τῇν βάσιν τῆς ἀγωγῆς μου
ἀποδεικνύω διὰ τοῦ ἐγγράφου Α'». Ἀμὰ γενῇ τὸ ἐγγράφον κοινὸν μέ-
σον ἀποδείξεως, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτὸ καὶ ὁ ἀντιδίκος τοῦ προσ-
άγοντος ὡς πρὸς τὰ ὠφελοῦντα αὐτὸν χωρία· διατοῦτο ἔκτοτε ἀπο-
δεικνύει καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ καίτοι ἐκδότου ὄντος· π. χ. γράφω εἰς τινά
«ἀληθῶς ἐδανείσθην παρὰ τοῦ ἀποθανόντος πατρός σου δραχ. 2000
τὸ 1845· ἀλλὰ τῷ τὰς ἀπέδωκα τὸν δεκέμβριον τοῦ αὐτοῦ ἔτους».
Ὁ Seuffert (Blätter etc. Ε', 58) ἀναφέρει τὸ παράδειγμα τοῦτο καὶ
ἀποδοκιμάζει αὐτό· ἀλλὰ δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 415 § 1 πολ. ἀνήκει ἀναμ-
φιβόλως καὶ αὐτὸ ἐνταῦθα. Πλὴν ὁ δικαστῆς δὲν δύναται νὰ ἐκτιμῇσῃ
τὸ ἐγγράφον τοῦτο ὡς πρὸς γεγονότα, περὶ ὧν δὲν ἐπεκαλέσθησαν αὐτὸ
οἱ δικαζόμενοι. Renaud σ. 379 σημ. 9.

1) Πολ. 244. Linde Lehrb. § 239.

2) Ἀνωτέρω § 165 σημ. 6. Ἐναντία ΑΠ. 125 τοῦ 51.

3) Πολ. 249. Schmid Β', 165.

4) Περὶ τοῦ εἰσηγητοῦ παρατηρητέον ταῦτα· α') ὁ δικαστῆς αὐτὸς
καλὸν μὲν εἶναι νὰ λαμβάνηται ἐκ τῶν συνεδριασάντων δικαστῶν διότι
ὁ τοιοῦτος, γνωρίζων ἐντελῶς τὴν σημασίαν καὶ τὸν σκοπὸν τῆς δια-
ταχθεύσεως ἀποδείξεως, τελειότερας θέλει διεξαγάγει καὶ τὰς ἀποδείξεις·

ἵδεν δὲν ἰσοδύναμις ἔχει ἡ ἀποδοχὴ ; ΑΒ 247

ρους τῆς ἀποδείξεως ἐρρέθησαν ἤδη τὰ χρειώδη· ἰδιάζουσιν δε προσοχὴν ἀξιοὶ ὁ προσδιορισμὸς τοῦ ἀποδεικτέου θέματος, ὅπερ μέλλον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς βάσις τῆς ἐκδοθησομένης ὀριστικῆς ἀποφάσεως, ἀναγκαῖον νὰ ᾔηται ἐδραῖον καὶ εὐσταθές· πρὸς ὁρθὴν δὲ αὐτοῦ ὑποτύπωσιν χρησιμεύουσιν αἱ ἐξῆς παρατηρήσεις ⁵.

α') τὸ ἀποδεικτέον θέμα μῆτε εἰς τὸ διαμφισβητούμενον δικαίωμα πρέπει ν' ἀναφέρηται, μῆτε νὰ περιλαμβάνῃ γενικῶς καὶ ἀόριστως τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς ἢ τῶν ἐνστάσεων ⁶. ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ἐκτιθῶνται ἐν τῇ ἀποφάσει εἰς ἕκαστος οἱ ἀποδείξεως χρήζοντες πραγματικοὶ ἰσχυρισμοί ⁷. οἱ πραγματικοὶ οὗτοι ἰσχυρισμοὶ δύνανται

Ἐνέειν ἀναρμοδία ἐν γένει ΚΗ 5

ἀλλὰ τοῦτο, καὶ τοι μὴ ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον (Carré ζ. 983. Tro- mine ἀρ. 298. Roitard Α', 389), σπανιώτατα ὅμως πρέπει νὰ παραβλέπηται, μάλιστα ἐπὶ μαρτυρικῶν ἀποδείξεων. Ὁ προτεινόμενος ὑπὸ τοῦ διαδίκου; νόμ. 47 τανδ. (5, 1) β') κωλυσμένου τοῦ διορισθέντος εἰσηγητοῦ, διορίζεται ἄλλος παρὰ τοῦ δικαστηρίου· οἱ γάλλοι συγγραφεῖς παραδέχονται, ἐπιχειρήματα ἐκ τοῦ ἄρθρ. 110 τῆς δικονομίας αὐτῶν λαμβάνοντες, ὅτι καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ τὸν εἰσηγητὴν (Carré ζ. 984. Roitard Α', 389)· παρ' ἡμῖν δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ τοῦτο· γ') ἡ διεξαγωγὴ τῆς ἀποδείξεως δύναται ν' ἀνατεθῇ καὶ εἰς δικαστήριον ἄλλης περιφερείας (πολ. 15. 309. 377 ἐδ. 2)· τὸ δικαστήριον δὲ τοῦτο ἔχει ἐξουσίαν νὰ διατάξῃ τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκρατηρίου ἐνέργειαν τῆς ἀποδείξεως, ὀνομάζον πρὸς τοῦτο δικαστὴν τινα· ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον δύναται ἀπευθείας νὰ διορίσῃ δικαστὴν ἐκ τῶν μελῶν τοῦ ἐτέρου δικαστηρίου. Carré ζ. 985· δ') τὸν εἰρηνοδίκην, διορισθέντα εἰσηγητὴν, δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ ὁ πάρεδρος αὐτοῦ κωλυόμενον. Carré ζ. 984 bis. Ἀνωτ. § 27 σημ. 4.

5) Πρβ. Plank Beweisurtheil σ. 272. Bayer 741.

6) Διότι εὐκόλον εἶναι τότε νὰ συμβῶσιν ἐλλείψεις εἴτε παράλαμ- βανομένων εἰς τὴν ἀπόδειξιν γεγονότων ἐπουσιωδῶν, εἴτε παραλειπο- μένων οὐσιωδῶν (Plank σελ. 275).

7) Διὰ τοῦτο κατὰ τὸ 249 ἄρθρ. πρέπει νὰ ἐκφράζονται καθαρῶς καὶ σαφῶς οἱ κατὰ μέρος πραγματικοὶ καὶ προέχοντες ἰσχυρισμοί, οἱ

ἔννεον δὲ
ρη - 214

βεβαίως, όπου υπάρχει τεχνικός ὅρος ἐν τῇ συνηθείᾳ εὖ-
χρηστος⁸, νὰ ἐκφρασθῶσι συλλήβδην δι' αὐτοῦ, ἢ νὰ ἐξε-
νεχθῶσι διαζευκτικῶς, ἐὰν ἕκαστος καθ' ἑαυτὸν ἐπιφέρει
τὴν ἐπιδίκασιν τῆς αἰτήσεως⁹.

β') γινομένης διὰ τεκμηρίων τῆς ἀποδείξεως, ἀπαιτεῖ-
ται προπάντων αὐτὸ τὸ ἀποδεικτέον γεγονός νὰ τεθῇ εἰς
τὴν ἀπόδειξιν· ἀλλ' ἀναγκαῖά εἰσι προσέτι, μάλιστα διὰ
τὴν ἀνταπόδειξιν, καὶ τὰ προτεινόμενα τεκμήρια¹⁰.

γ') συζητηθεῖσων ὁμοῦ σὺν τῇ οὐσίᾳ τῆς ὑποθέσεως καὶ
ἐνστάσεων, δύναται νὰ διαταχθῇ συνάμα ἡ ἀπόδειξις ἀμ-
φοτέρων, ἀλλ' οὕτως ὥστε νὰ θεωρῆται ἡ τῶν ἐνστάσεων
ἀπόδειξις ὡς ἐπικουρικῶς μόνον ἐπιβαλλομένη¹¹.

Προθεσμία· ἡ προθεσμία τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἀπο-
δείξεως πρέπει νὰ ὀρίζεται καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν¹²· ὑπο-

ὅποιοι διαφιλονεικοῦνται καὶ ἐκ τῆς ἀληθείας τῶν ὁποίων ἐξαρτᾶται
κυρίως ἡ ἐπιδίκασις τῆς ἐπ' αὐτῶν στηριζομένης ἀξιώσεως. Bayer σελ.
742. Berriat σ. 200.

8) Π. χ. πώλησις, δωρεὰ κλπ. Plank σελ. 276. Buyer σ. 273.

9) Εἰδικώτεροι περὶ τούτου κανόνες δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τεθῶσι. Τὸ
ἐρευνητικὸν καὶ ὁξὺ τοῦ δικαστοῦ βλέμμα εὐρήσει τὴν κατάλληλον
πρὸς παράστασιν σύντομον καὶ σαφῆ τοῦ ἀποδεικτέου θέματος λέξιν.

10) Bayer σ. 743. Blank σ. 279.

11) Bayer σ. 744.

12) Ὅταν τὰ δικαστήρια διατάττωσι τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου
διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως καὶ ὁρίζωσιν εἰσηγητὴν πρὸς τοῦτο, ἀντὶ
νὰ ὀρίσωσιν, ὡς θέλει ὁ νόμος, τὸν χρόνον τῆς διεξαγωγῆς καθ' ἡμέ-
ραν καὶ ὥραν τάττουσι προθεσμίαν μηνῶν ἢ ἡμερῶν, ἀφίνουσι δὲ τῷ
εἰσηγητῇ ἵνα ἐντὸς τῆς προθεσμίας ταύτης ὀρίσῃ τὴν ἡμέραν καὶ
ὥραν· ἡ ἀταξία αὕτη πολλῶν ἀτοπημάτων γίνεται πρόξενος καὶ ὀφεί-
λουσι ν' ἀποφεύγωσιν αὐτὴν τὰ δικαστήρια· οὐδὲ ὑπάρχει λόγος τις
δικαιῶν τὴν τοιαύτην παρέγκλισιν ἀπὸ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου· ἐν
Γαλλίᾳ γίνεται τοῦτο, διότι ἡ γαλλ. δικονομία τὸ καθιεροῦ, π. χ. ἄρθρ.
259. Κατωτέρω (§ 192 σημ. 8, 9) πλείονα.

λογίζεται δὲ κατὰ τὰς περὶ προθεσμιῶν γενικὰς ἀρχὰς ¹³, καὶ ἡ παραμέλησις αὐτῆς ἐπιζημίους ἔχει συνεπειὰς ¹⁴.

Διαδικασία· ὅπου καὶ ἂν διεξάγῃται ἡ ἀπόδειξις, ἐπὶ ἀκροατηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ, ἔχουσιν ἐλευθέραν πρόσδοον οἱ διάδικοι· διὰ τοῦτο, δημοσιευθείσης ἐν ἀπουσίᾳ αὐτῶν τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως, πρέπει νὰ προσκληθῶσιν ¹⁵· ἡ κλήσις γίνεται ὑπὸ τοῦ διαδίκου αὐτοῦ, καὶ ὅταν ἡ ἀπόδειξις διαταχθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου αὐτεπαγγέλτως ¹⁶. Ἐὰν ὁ διάδικος, κλητευθεὶς προσηκόντως ἢ παρὼν κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως, δὲν ἐμφανισθῇ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως, αὕτη μὲν ἐνεργεῖται καὶ ἀπόντος αὐτοῦ, ὁ δὲ ἀπολιπόμενος στερεῖται τοῦ δικαιώματος

13) Ἀνωτέρ. § 92. Ἡ προθεσμία κατὰ τὸν αὐτὸν ὑπολογίζεται τρόπον ὅταν ἦναι ἐρήμη ἢ διατάττουσα τὴν ἀπόδειξιν ἀπόφασις (arg. Πολ. 185. 506· ἄλλως παρὰ Γάλλοις· ἄρθ. 257 procéd. Boncenne Δ', 245)· ἡ χρῆσις δὲ τακτικοῦ τινος ἐνδίκου μέσου κατὰ τῆς ἀποφάσεως ἰστᾶ τὴν προθεσμίαν. Carré ζ. 991, 992. Dalloz Enquête αρ. 153.

14) Ἀνωτέρ. § 94 σήμ. 7.

15) Πολ. 261. Ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ κοινοποιηθῇ κατὰ τύπον ἐκτελέσεως (ἐν ἀπογράφῳ) καὶ μετ' ἐπιταγῆς πρὸς ἐκτέλεσιν· ἀρκεῖ ἀπλοῦ ἀντιγράφου κοινοποιήσις· διότι ἐκ τοῦ 862 ἁρθρου περικοπῆς «τῶν δὲ προπαρασκευαστικῶν ἢ παρεμπιπτουσῶν ἀποφάσεων τότε μόνον, ὅταν ὁ ἀντίδικος δὲν παρευρέθῃ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ» ἐξάγεται ὅτι τὸ 863 ἁρθρον ἀναφέρεται εἰς τὰς ὁριστικὰς μόνον ἀποφάσεις. Boncenne Δ', 255. *Κυρίως τοῦ ἐξ ἰδίας* *οὐρα*

16) Πολ. 262. Καλῶν διάδικος εἶναι ἐνταῦθα βεβαίως ὁ ἀποδεικνύων. Τοῦ ζητήματος, ἂν ἀπαιτῇται ἐπὶ ἀποφάσεως ἐπιβαλλούσης ὅρκον, κλήτευσίς τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ὁμόσποντος, ὅταν ὁ ἀντίδικος αὐτὸς ἐκαινοποίησεν τὴν ἀπόφασιν τῷ ὁμόσποντῳ, ἔδωκεν ἀντιπρακτικὴν λύσιν ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 39 τοῦ 58. 124, 192 τοῦ 61 καὶ 164 τοῦ 60). Θεωρῶ ὀρθοτέραν τὴν ἀποφατικὴν λύσιν· διότι, ἀφοῦ διὰ μὲν τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως γινώσκει ὁ κοινοποιῶν τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τῆς ὁρκοδοσίας, διὰ δὲ τῆς δηλώσεως περὶ ἀποδοχῆς καὶ δόσεως τοῦ ὅρκου, ὅτι οὗτος θέλει δοθῇ, ἀνευ σκοποῦ ὅλως ἀποβαίνει ῥητὴ κλήτευσις. Ν. Πείρ. Δ', 2793, *μητ* *κε*

νὰ πράξη κατόπιν ὅ,τι παρὼν ἡδύνατο καὶ ὤφειλεν ¹⁷.

Εἰσηγητής· ἐὰν κατὰ τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου διεξαγομένην ἀπόδειξιν ἀναφυῶσι διενέξεις, ἃς ὁ νόμος δὲν ὑπέβαλε ρητῶς εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ εἰσηγητοῦ ¹⁸, καταχωρίζονται αὐταὶ εἰς τὴν ἔκθεσιν καὶ παραπέμπονται εἰς τὸ ἀκροατήριον· ἡ περὶ αὐτῶν δὲ συζήτησις πρέπει συνήθως νὰ μὴ χωρίζεται ἀπὸ τῆς συζητήσεως τῆς κυρίας ὑποθέσεως ¹⁹.

ΤΙΤΛΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ.

ὁμολογία δι' ἀναγκῆς 12. 642.

1) " **Τὰ καθ' ἕκαστον ἀποδεικτικὰ μέσα.**

" " *δηλώσεις ἐννοίας* 12. 340

" " " **Α')** Ὁμολογία ^{α)}.
ἀναγκῆς 14. 203

" *διὰ τοῦ περιχομένου* ^{Α')} γενικά.
ἀναγκῆς

14. 388

15. 601

Κ 204, 453, 457, 519.

§ 173. Ὁμολογία καλεῖται ἡ ἔκθεσις ἢ ἀποδοχὴ ¹ ἐπιβλαβῶν τῷ ὁμολογοῦντι πραγμάτων (γεγονότων ἢ δικαιω-

17) ~~Ἐὰν δὲ ὁ ἀντιδίκος τοῦ ἀποδεικνύοντος δὲν ἐμφανισθῇ εἰς τὴν διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως, στερεῖται τῶν δικαιωμάτων ἃ εἶχεν ἀν ἐμφανίζετο π. γ. νὰ προτείνῃ ἐξαίρεσιν μάρτυρος, ν' ἀπευθύνῃ ἐρωτήσεις εἰς τοὺς μύρτυρας, νὰ πράξῃ τὰ τοῦ 294 ἄρθρου κλπ. ἀλλὰ καὶ τῶν ἀποδείξεων, ἃς τυχὸν ὤφειλε νὰ φέρῃ καθίσταται ἔκπτωτος (Mittlern. Beiträge B, 126). Καὶ ὁ ἀποδεικνύων ἀν δὲν ἐμφανισθῇ, διεξάγεται οὐχ ἥττον ἡ ἀπόδειξις αἰτοῦντος τοῦ ἀντιδίκου.~~

18) Τῆς ἀρμοδιότητος τοῦ εἰσηγητοῦ εἰσὶ μόνον ὅσα ρητῶς ὁ νόμος ἀνατίθῃσιν αὐτῷ ζητήματα. π. γ. Πολ. 294, 314, 316, 343, 709.

19) Πολ. 263.

(α) Πολ. 264—271. Βαυαρ. Σχέδ. 1831 § 219—225. Γαλ. κώδ. 1354—1356. Βασιλ. 9, 4. Πανδ. 42, 2. Κώδ. 7, 59. Hollweg Versuche σ. 250. Σαβιν. Σύστ. Ζ', 6. Endemann Beweislehre σ. 119. Barth § 225.

1) Οὐ μόνον ὁ δεχόμενος τὰς τοῦ ἐναντίου προτάσεις (ἀγωγὴν, ἐνστασιν) ὁμολογεῖ, ἀλλὰ καὶ ὁ λέγων πρῶτός τι τῷ ἀντιδίκῳ ὠφέλιμον. Bayer σ. 692.

μάτων), βάσιν ἔχουσα τὸ ἀπαλλοτριωτὸν μᾶλλον τῶν ιδιωτικῶν δικαίων ἢ τὸ ἀξιοπίστον τοῦ λέγοντος².

Τὸ κύρος δὲ αὐτῆς ἐξήρτηται ἐκ τῆς πρὸς τὸ ὁμολογεῖν ἱκανότητος τοῦ προσώπου, ἐκ τῆς σπουδαιότητος αὐτῆς (animus confitendi), καὶ ἐκ τῆς ιδιότητος τοῦ ὁμολογουμένου πράγματος³.

Αἱ ὁμολογίαι διαφόρως διαιροῦνται· ἀξιαὶ δὲ σημειώσεώς εἰσιν αἱ δικαστικαὶ καὶ ἐξώδικοι, αἱ ἀπλᾶι καὶ σύνθετοι⁴. Δικαστικαὶ λέγονται αἱ ὁμολογίαι αἱ κατὰ τὴν

2) Κατὰ τρεῖς τρόπους ἠθέλησαν οἱ συγγραφεῖς νὰ ἐξηγήσωσι τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν τῆς ὁμολογίας, οἱ μὲν εἶπον «δὲν εἶναι πιθανὸν νὰ ψεύδῃται ὁ καθ' ἑαυτοῦ λέγων ἄρα πιστευτέος»· οἱ δὲ ὑπεστήριξαν «ἡ δίκη ἀπαιτεῖ διαφωμίαν»· ὁ ὁμολογῶν δὲν διαφωνεῖ ἄρα ἡ ὁμολογία ἐνεργεῖ, καθὼ συμφωνίαν τῶν βουλήσεων ἐν ἑαυτῇ περιέχουσα· τρίτη γνώμη εὗρισκε τὴν ἰσχύιν τῆς ὁμολογίας ἐν τῷ ἀπαλλοτριωτῷ τῶν ιδιωτικῶν δικαίων· κατ' αὐτὴν ἡ ὁμολογία ἀποδεικνύει, καὶ ἂν πρὸς τὰ πράγματα δὲν συμφωνῇ· διότι ἴσως ἤθελε νὰ δωρήσῃ ὁ ὁμολογῶν. Ἡ τελευταία αὕτη γνώμη φαίνεται μᾶλλον ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῶν διατάξεων τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας (Πολ. 679, 685, 686. Ποιν. 111). Πρβ. Brackenhöft ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ Κ', 248. Schmid Β', 215. Renaud σ. 246.

3) Bayer σ. 692. Ἡ συμφωνία τῶν διαδίκων περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ νόμου δὲν δεσμεύει συνήθως τὸν δικαστὴν. Ἀνωτ. § 75 σημ. 5.

4) Λατινικοὶ ὅροι εἰσὶ conf. judicialis. extrajudicialis. confes. simplex, qualificata (Ἀρχεῖον ἄστ. Πρ. τόμ. 40 σ. 146). Τῶν δικαστικῶν ὁμολογιῶν ὑπάρχουσι δύο εἴδη κατὰ τὸ ῥ. δίκαιον, ἡ confessio in jure καὶ ἡ confessio in judicio.

Confessio in jure, ἥτοι ἡ παρὰ τῷ ἄρχοντι ἀναγνώρισις πασῶν τῶν ἀξιώσεων τοῦ ἐνάγοντος· ἡ ὁμολογία αὕτη καθίστανε περιττὸν τὸν διορισμὸν δικαστοῦ, ὡς ἔχουσα ἴσιν τῇ δικαστικῇ ἀποφάσει δύναμιν (νόμ. 1. 9 βας. 9. 4. «ὁ ὁμολογῶν ἀντὶ κεκριμένου ἐστὶν»· νόμ. 6 § 2 π. 42, 2. νόμ. 1 κώδ. 7, 59)· ἐνεκα δὲ τούτου, εἰ μὲν ἡ δίκη εἶχεν ἀντικείμενον ὠρισμένον (certum, ἥτοι χρηματικὴν ἀπαίτησιν. νόμ. 6 πρ. 41, 2. νόμ. 4 κώδ. 6, 31), ἐξετελεῖτο ἀναγκαστικῶς ἡ ὁμολογία· εἰ δὲ εἶχεν (incertum), διωρίζετο μὲν δικαστῆς, οὐχὶ ὅμως εἰς τὸ ψηφίσασθαι· ἀλλ' εἰς τὸ ἀποτιμῆσθαι (νόμ. 25 βας. 60, 3). Εἶδος

δίκην καὶ παρὰ τῷ δικαστῇ τῆς ὑποθέσεως γινόμεναι, ἐξώδικοι δέ, αἱ μὴ τοιαῦται· σύνθετοι ὁμολογίαι εἰσὶν αἱ περιέχουσαι προσθήκην ἢ περιορισμὸν ὠφέλιμον τῷ ὁμολογούντι, καὶ ἀποτελοῦσι τὸ ἐναντίον τῶν ἀπλῶν.

B') δικαστικὴ ὁμολογία.

§ 174. Αἱ κατὰ τὴν δίκην καὶ παρὰ τῷ δικαστῇ τῆς ὑποθέσεως γινόμεναι ὁμολογίαι εἰσὶ δικαστικαί¹. αἱ ὁμολογίαι ἀρνήσι· ὁμολογία δὲ ἐν ἀποδείξει· ἀρ. Ν. 1. διατάσσεται ἀποδείξαι καὶ 108.

τῆς ὁμολογίας ταύτης ἦτο καὶ ἡ ἐξ ἐπερωτήσεως in jure γινόμενη· δηλαδή ὁ ἐνάγων ἠδύνατο ἐνίοτε πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς δίκης ν' ἀπειθῇ τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ ἐρωτήσεις τινὰς παρὰ τῷ Πραίτωρι, εὐκολονούσας τῆς παθητικῆς νομιμοποιήσεως τὴν ἀπόδειξιν (π. χ. ἂν ὁ ἐρωτώμενος ἦναι κληρονόμος τοῦ δεῖνος· ἂν ἀνήκη αὐτῷ τὸ βλάψαν ἀνδράποδον. Βασ. 42, 4. Πανδ. 11, 1). Ἐρωτήσεις εἰς τοὺς διαδίκους δύνανται καὶ κατὰ τὴν πολ. δικονομίαν ν' ἀπειθῶσιν οὐ μόνον παρὰ τοῦ δικαστοῦ, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῶν δικαζομένων αὐτῶν (πολ. 171)· ἀλλ' ἡ σιωπὴ ἢ ἡ ψευδὴς ἀπόκρισις δὲν ἔχει τὰς ἐπιβλαβεῖς τοῦ βωμ. δικαίου συνεπειάς (ὡς ἴδ. παρὰ Σαβιν. σελ. 27· περὶ τῆς γαλ. δικονομίας πρβ. ἀρθρ. 324—336 καὶ ἀνωτ. § 111 (σημ. 4). Ἡ ἀπόκρισις εἰς τοιαύτας ἐρωτήσεις εἶχε δύναμιν δικαστικῆς ὁμολογίας ὡς πρὸς τὸ προδικαστικὸν ζήτημα, εἰς δ' ἀνεφέρετο (Σαβιν. Ζ', 7).

Confessio in judicio· ἡ παρὰ τῷ δικαστῇ κατατιθεμένη ὁμολογία, ἐνόσφ jus καὶ iudicium διετέλουν κεχωρισμένα ἐν τῇ τῶν Ῥωμαίων διαδικασίᾳ, ἐχρησίμευεν ἀπλῶς ὡς μέσον ἀποδείξεως, εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ ὑποκείμενον· ἀλλὰ μετὰ τὴν συγχώνευσιν τῶν δύο ἐκείνων τμημάτων τῆς δίκης ἐκτίσαστο ἡ δικαστικὴ ὁμολογία ὅσην ἡ confessio in jure δύναμιν. Bayer σ. 699.

1) Πολ. 264 «ὁμολογίαι, γινόμεναι διὰ τῶν διαμειβομένων ἐγγράφων (οἷον ἀγωγῆς, ἀπολογητηρίου, ἐγγράφων προτάσεων), ἐγγεγραμμένα· εἰς ἔκθεσιν (πολ. 709, 842 ἐδ. 3) ἢ προφορικῶς ἐν τῷ ἀκρατηρίῳ ἀπαγγελλομέναι». Ὡστε δικαστικὴ ὁμολογία δὲν εἶναι· ἡ ἐνώπιον δικαστηρίου οἰουδήποτε καὶ ὁποτεδήποτε γενομένη, ἀλλ' ἡ παρὰ τῷ δικάζοντι δικαστηρίῳ καὶ κατὰ τὴν δίκην κατατεθεῖσα· π. χ. ἐξώδικοι εἰσὶν αἱ ὁμολογίαι αἱ γεόμεναι ἐνώπιον συμβιβαστοῦ δικαστοῦ (πολ. 524 ἐδ. 2· οἱ Γάλλοι θεωροῦσι τὰς ὁμολογίας ταύτας δικαστικὰς· Aubry § 754 σημ. 9), ἢ ἐνώπιον δικαστοῦ ἀναρμοδίου καὶ διὰ τοῦτο μὴ δικάσαντος τὴν διαφοράν. Bayer σ. 705.

δὲν δύνασθαι τὰ ἐφαχθῆ ὁμολογία εἰς τὸ ὑποθέσθαι ἀνταγωγὴν καὶ
συμμερισμὸν διυρίσκειν ἐφ' ᾧ δὲ ἀμνησὶ συμβάσκει. ΑΓ 237

572 § 174. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — ΒΙΒΛΙΟΝ Β'.

λογίαι αὗται ἔχουσι δύναμιν ἐξαιρετικὴν καὶ οὐδεμιᾶς ἀντικρούσεως δεκταί εἰσι· διατοῦτο probationes probatissimæ ὑπὸ τῶν δικονομολόγων ἐκλήθησαν².

KE 554.

Τοῦ κύρους τῆς δικαστικῆς ὁμολογίας στοιχεῖά εἰσι
α') ικανότης τοῦ ὁμολογοῦντος: ἀρκεῖ δὲ τοσαύτη ικανό-
της ὅση καὶ πρὸς δικαστικὴν παράστασιν³. β') ικανότης
τοῦ πράγματος εἰς ᾗ ἡ ὁμολογία ἀναφέρεται· ἡγουν ἀπαι-
τεῖται νὰ ἦναι τὸ πρᾶγμα τοῦτο δυνατόν κατὰ τοὺς κα-
νόνας τοῦ δικαίου ἢ τῆς φύσεως, καὶ μὴ ἐξηρημένον τῆς
ιδιωτικῆς αὐτοβουλίας⁴. γ') σπουδαιότης περὶ τὴν κατὰ-
θεσιν καὶ ἐλευθερίαν· ἡ μὲν σπουδαιότης εἰκάζεται ἐπὶ τῆς
δικαστικῆς ὁμολογίας, ὁ φόβος δὲ καὶ ἡ πλάνη, ἐπηρεά-
ζοντα τὴν ἐλευθερίαν, ματαιοῦσι τῆς ὁμολογίας τὸ ἀπο-
τέλεσμα⁵. δ') προσθήκουσα δήλωσις: ἡ ὁμολογία δηλοῦται
ἐγγράφως ἢ προφορικῶς⁶, αὐτοπροσώπως ἢ διὰ πληρε-
μῆς ἀντιπροσώπου εἰς ~~τὸ~~ εἶναι καλὰ λαλῆσαι οὐκ ὁμολογία

2) Bonnier 2. 254.

KE 573.

3) Διατοῦτο οἱ διατελοῦντες ὑπὸ ἐπιμελείαν τινα μόνον διὰ τῆς συμ-
πράξεως τοῦ ἐπιμελητοῦ (ἐπιτρόπου, κηδεμόνος) δύνανται νὰ ὁμολο-
γήσωσιν ἔγκυρον ὁμολογίαν. νόμ. 6 § 5 βασ. (9. 4). ΑΠ. 116 τοῦ 53.

Ἰσὶ Ἰσχυροῦσι
KE 282

4) Πολ. 264 «... εἰς ὃν ὁ ὁμολογῶν δύναται νὰ διαθέσῃ ἐλευθέρως
τὸ πρᾶγμα περὶ οὗ ἡ ὁμολογία γίνεται» (νόμ. 24, 38 βασ. 48, 20).
Ὅθεν ἐπὶ γαμικῶν διαφορῶν, ἐπὶ ὀρφανικῶν ἢ προικῶν ἀκινήτων,
ἀνίσχυροί εἰσιν αἱ ὁμολογίαι (πολ. 676 ἐδ. 3. 685 ἐδ. 2. Bonnier ἀριθ.
247). Κατὰ τὸν νόμ. 14 βασ. (43, 4) «καὶ καταθέσεις τότε ἔρρωνται,
ὅτε καὶ τῷ νόμῳ καὶ τῇ φύσει συμβαίνουσιν»· ἐξ οὗ συνάγεται ἡ καὶ
ἀφ' ἐαυτῆς ἐννοουμένη ἀρχή, ὅτι τὸ ἀπολύτως ἀδύνατον νόμῳ ἢ φύσει
δὲν λαμβάνει διὰ τῆς ὁμολογίας ὑπαρξιν. π. χ. ἀγωγὰ ἐκ παιγνίων.
Bayer σ. 709. Seuffert Comment. Γ', 270 σημ. 21.

KA 252
" 258
KH 318
KG 440
KA 169
KST 657
NA 597

5) Διατοῦτο δύναται νὰ προσβάλλῃ ὁ διάδικος ὁμολογίαν, ἣν βια-
σθεὶς ὁμολόγησεν. Bayer σ. 710

6) Τοῦτο ἐννοεῖ τὸ 264 ἄρθρον λέγον «ὁμολογίαι γενόμεναι διὰ τῶν
διαμειβομένων ἐγγράφων (ἤτοι ἐγγράφως) ἢ προφορικῶς συντασσόμε-
νης ἐκθέσεως εἴτε πρακτικῶν». Εἶναι πλημμελὲς τὸ ἐλλήν. κείμενον
ἐφ' ὃν νόμου· κατ' αὐτὸν ὑπάρχουσι δύο τύποι δηλώσεως τῆς ὁμολογίας,

ξουσίου⁷ γίνεται συνήθως μὲν ρητῇ, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς σιωπῆς⁸ τοῦ διαδίκου ἐνίοτε συνάγεται· εἴ) ἀποδοχὴ τῆς ὁμολογίας δὲν χρειάζεται⁹.

Ὡς πρὸς τὴν δύναμιν τῆς δικαστικῆς ὁμολογίας διακρίτεον, εἰ μὲν ἡ ὁμολογία ἀναφέρεται εἰς ἅπασαν τὴν ἀγωγὴν καὶ περιέχει ὁλοσχερῇ αὐτῆς ἀποδοχὴν, περατοῦται ἡ δίκη· ἡ ὁμολογία ἐνταῦθα ἀντὶ δικαστικῆς ἀποφάσεώς ἐστι καὶ ἐκτελεῖται ἀναγκαστικῶς¹⁰· εἰ δὲ περιο-

α') ἡ ἔγγραφος ὁμολογία, διὰ τῆς ἀγωγῆς ἀπολογητηρίου κλ. ἐκπεφρασμένη, καὶ β') ἡ προφορικὴ ὁμολογία, ἐκφραζομένη ἐπὶ ἀκροατηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ. Ἡ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου δηλουμένη προφορικῶς ὁμολογία ἔχει ἰσχύον, ἐὰν γείνη ἐνώπιον δικαστοῦ ἐπιτετραμμένου νὰ ἐνεργήσῃ πράξεις τῆς δίκης καὶ συνταχθῇ περὶ αὐτῆς ἐκθέσις. π. χ. πολ. 709. Bayer σ. 706. Zum Bach σ. 8.

7) Πολ. 95· «νὰ ἐξομολογῇται ἐπὶ δικαστηρίου» (ἄνωτέρ. § 57 γ'). Διὰ πληρεξουσίου ὁμολογίαι δὲν ἦσαν ἰσχυραὶ κατὰ τὸ ρ. δίκαιον (νόμ. 6 § 4 Π. 42, 2. ἄνωτέρ. § 57 σημ. 12).

8) Πολ. 273 § 1 καὶ ὅσα ἄνωτέρ. § 111 σημ. 8 ἔγραψα. Ἐναντίως κατὰ τι φαίνεται ὁ Ρουσόπ. σ. 327, τὸν τὰ πάτρια διδάσκοντα Βάυερν (σ. 706) ἀκολουθῶν.

9) Πολ. 264 συνδ. 266. Κατὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον ἰσχύει ἡ ὁμολογία ἅμα γενομένη, κατὰ τὸ δεύτερον αἱ ἐξώδικοι ὁμολογίαι χρῆζουσιν ἀποδοχῆς, ἵνα ἔχωσι τελείαν ἐνέργειαν. Bayer σ. 707. Hollweg Versuche σ. 302

10) Πολ. 549, «ἐὰν ὁ ἐναγόμενος, χωρὶς νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις, ὁμολογήσῃ τὰς ἀξιώσεις τοῦ ἐνάγοντος (καθόλου ἢ ἐν μέρει. νόμ. 21 Πανδ 12, 1), δύναται οὗτος νὰ αἰτήσῃ παραχρῆμα (δηλ. ὡς ἐπὶ τῶν ἀναγκαστικῶν ἐκτελέσεων· κατωτ. § 262) τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ὁμολογηθέντος, ἢ νὰ δώσῃ ἐπὶ τούτῳ προθεσμίαν» (κατὰ τὸ ρ. δ. χορηγεῖ καὶ τὸ δικαστήριον μετρίαν προθεσμίαν. νόμ. 21 Π. 5, 1. νόμ. 21 βασ. 7, 5. νόμ. 71 § 2 Π. 30. νόμ. 6 § 2 Π. 42, 2. νόμ. 6 § 2 βασ. 9, 4). Ἀρνηθέντος δὲ τοῦ ἐναγομένου τὴν ἀπόδοσιν, δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ δικαστικὴ ἐκείνη ὁμολογία (ἄνωτ. § 82 σημ. 3. Seuffert Comment. Γ', 264). Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας διχογνωμοῦσι περὶ τούτου. (Bayer σ. 701. 48 ζ' ἐκδ. Unger B', 520. Σαβιν Ζ', 16. 44), ἐν Γαλλίᾳ δὲ πιστοποιεῖται ἡ ὁμολογία αὕτη δι' ἀπο-

ρίζεται εἰς τὸ πραγματικὸν μόνον τῆς ἀγωγῆς μέρος, ἣ προτείνονται συνάμα καὶ ἐνστάσεις, δὲν καθίσταται μὲν περιττὴ ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις, ἀλλ' ἡ ὁμολογία ἀποτελεῖ κατὰ τοῦ ὁμολογοῦντος τελείαν ἀπόδειξιν καὶ παράγει ἀλήθειαν ἀναμφισβήτητον καὶ ἀδιάσειστον ¹¹.

Οὐδὲ ἀνάκλησις ¹² τῆς προσηκόντως κατατεθείσης ὁμολογίας συγχωρεῖται, εἰμὴ κατ' ἐξαίρεσιν μόνον ¹³. ἤγουν α') ἐὰν ἐγένετο ἐκ πλάνης περὶ πραγματικὰ γεγονότα ¹⁴. ὁ ἐπικαλούμενος τὴν πλάνην πρέπει ν' ἀποδείξῃ αὐτὴν ἀμφισβητουμένην, τουτέστιν ὀφείλει νὰ προτείνῃ καὶ ἀποδείξῃ τοιαῦτα περιστατικά, οἷα κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου ἔπρεπε νὰ γεννήσωσιν αὐτῷ ἐσφαλμένην περὶ τοῦ ὁμολογηθέντος πράγματος γνώσιν ¹⁵. β') ἐὰν ἀποδει-

KH 381
KZ 618
KB 617
KST 523

φάσεως τοῦ δικαστηρίου, καλουμένης *jugement d'expédient*. Carré ζ. 1631. *jugement*.

11) Πολ. 173 § 2. Δὲν συγχωρεῖται δηλ. ἡ ἀπόδειξις τοῦ ἐναντίου· ὅθεν ὁ διάδικος δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν ὁμολογίαν αὐτοῦ, προτείνων ν' ἀποδείξῃ ὅτι ψευδῇ πράγματα ὁμολόγησεν. Καὶ κατὰ τὸ β. δικ. τοιαύτη ὁμολογία ὑπεχρέου τὸν ὁμολογοῦντα (νόμ. 11 § 2 βας. 42, 4. τροποποίησις τις τούτου εὑρεται ἐν νόμ. 24 βας. 60, 3). Bayer σ. 696. Σαβιν. Ζ', 29. 31.

12) Ἡ ἀπαξ γενομένη ὁμολογία ἔχει πλήρη ἰσχὺν καὶ δὲν δύναται ν' ἀνακληθῇ, ἔστω καὶ ἂν ὁ ἀνακαλὼν προτείνῃ ν' ἀποδείξῃ τὸ μὴ ἀληθὲς αὐτῆς (ὅρ. τὴν ἀμέσως προηγουμένην σημ. 11), ἥ ἵνα ἔτι εἰς καιρὸν νὰ διορθώσῃ τὰς προτάσεις αὐτοῦ (πολ. 158 ἐδ. τελ.)· ἐν τῇ β' περιπτώσει συγχωροῦσιν οἱ γερμανοὶ συγγραφεῖς ἀνάκλησιν (Bayer σ. 704. Schmid B', 221. ἴδε ὅμως Renaud σ. 248).

13) Πολ. 269. Bonnier Schlink B', 236.

14) Νόμ. 2 βας. (9, 4). «οὐχ ὁμολογεῖ ὁ πλανώμενος, εἰμὴ νόμον ἄγνοεῖ»· ἡ πλάνη δὲν πρέπει νὰ ἴηαι ἀσύγνωστος· νόμ. 11 § 3, 11. βας. 42. 4)· «εἰμὴ πλησιάζει δόλῳ ἡ ἀμέλεια».

15) Π. χ. νόμ. 11 § 8 βας. (42. 4)· «ὁ εἰπὼν κληρονομεῖν τοῦ πατρός, ἐὰν ὕστερον φανῇ ἀπόκληρος γεγονώς, συγγινώσκειται· ἐπὶ δὲ τοῖς μετὰ ταῦτα συμβαίνουσι βοηθούμεθα ὥσπερ ἐὰν μετὰ τὸ εἰπεῖν με κληρονομεῖν εὑρεθῇ πλαστὴ ἢ διαθήκη ἢ ἄκυρος ἢ διὰ τῆς κατ' αὐτῆς

KB 264

KB 264

χθῇ ὅτι ἐγένετο παρὰ δικηγόρου ἢ ἐτέρου δικαστικοῦ πληρεξουσίου ἐναντίον τῶν δοθεισῶν αὐτῷ διασαφήσεων καὶ ὑποστηριγμάτων¹⁶.

Γ') ἐξώδικος ὁμολογία.

§ 175. Ἐξώδικος καλεῖται ἡ ὁμολογία ἡ μὴ γενομένη κατὰ τὴν δίκην καὶ παρὰ τῷ δικαστῇ τῆς ὑποθέσεως, ἀλλ' ἡ γενομένη ἢ παρ' ἐτέρῳ δικαστῇ, ἢ οὐχὶ παρὰ δι-

Μιὰ ἀναγκαστικὴν δι' ὁμολογίας ἐξ ἐξώδικου ΚΓ 177.

μέμφεως ἀκυρωθῇ. Σαβιν. σελ. 31. Seuffert's Blätter ΙΔ', 353. Toullier Ε', 342.

16) Ὁ § 2 τοῦ 269 ἄρθρου ἀντεγράφη ἀπὸ τοῦ § 224 τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831, ἀναφέρει δὲ ὁμολογίας παρὰ δικηγόρων γενομένας· ἀλλὰ νομίζω ὅτι τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται· καὶ ἂν ἡ ὁμολογία γείνη παρ' ἐτέρου δικαστικοῦ πληρεξουσίου (π. χ. ὁμοδίκου)· διότι καὶ τούτων αἱ πράξεις ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων τὴν αὐτὴν ἰσχύον ἔχουσι (πολ. 95. 463 § 6).

Ὁ ἀνακαλὼν τὴν ὁμολογίαν τοῦ πληρεξουσίου αὐτοῦ διάδικος, ἵνα ἐπιτύχῃ, πρέπει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἀντίκειται αὕτη εἰς τὰς πληροφορίας καὶ βοηθήματα ἅπερ ἔδωκε τῷ πληρεξουσίῳ· π. χ. ὅτι ἐξώφλησε τὸ χρέος, ὅτι παρεγράφη ἡ ἀγωγή· πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ 269 ἄρθρον ἐτροποποίησεν ὡς πρὸς τοῦτο τὴν γενικὴν τοῦ ἄρθρου 95 ἐδ. 2 διάταξιν, ὅτι ὁ περιορισμὸς τῆς πληρεξουσιότητος μόνον διὰ τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου δι' ὅρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας δύναται ν' ἀποδειχθῇ· διότι ἐνταῦθα συγχωροῦνται κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ ἄλλα μέσα ἀποδείξεως.

Ἡ ἀνάκλησις πρέπει νὰ γενῇ δι' ἀποδοκιμάσεως· Ἐν ταῖς προηγουμέναις ἐκδόσεσιν ἀπὴντησα καταφατικῶς (ιδ. καὶ ΑΠ. 62 τοῦ 51), οὐχὶ ὀρθῶς· διότι δὲν πρόκειται ἐνταῦθα περὶ ἑλλείψεως πληρεξουσιότητος ἐκ μέρους τοῦ δικηγόρου ἢ περὶ ὑπερβάσεως τῶν ὁρίων αὐτῆς· ὁ ἀνακαλὼν τὴν ὁμολογίαν τὴν παρὰ τοῦ δικηγόρου τοῦ γενομένην δὲν λέγει ὅτι οὗτος ἐνήργησεν ἄνευ ἐντολῆς ἢ πέραν τῶν ὁρίων αὐτῆς· ἀπεναντίας παραδέχεται ὅτι ὁ δικηγόρος εἶχεν ἐξουσίαν νὰ ποιήσῃ τὴν ἐποίησεν ὁμολογίαν, ἀλλ' ἀντιτάσσει ὅτι ἡ ὁμολογία αὕτη, καὶ τοι ἐγκύρως γενομένη, δὲν ἔχει νομικὰ ἀποτελέσματα δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 269 § 2, ὡς δὲν ἦθελεν ἔχει καὶ ἂν περιήρχετο ἐκ πραγματικῆς πλάνης· ὥστε δὲν ὑπάρχει ἐνταῦθα ἡ περίπτωσις τοῦ ἄρθρ. 463 § 6, δι' ἣν ὠρίσθη ἡ ἐξαιρετικὴ διαδικασία τῶν ἄρθρ. 464—466, ΑΠ. 141 τοῦ 76, 41 τοῦ 86, Ἐναντία ΑΠ. 23 τοῦ 79.

Ὁμολογία ἐν ἐπιδολμῇ ἀγωγῆς· ἰσχύει Α' 825. —

ΚΑ 122. 475
 21 580. 627
 » 430
 ΚΖ 222
 ΚΓ 606
 ΚΕ 458

καστή¹· ἡ ὁμολογία αὕτη, ἐὰν ἡ ἐγκυρος κατὰ τε τὸ ἀντικείμενον καὶ τὴν ἰκανότητα τοῦ ὁμολογοῦντος², ἀποδεικνύει ἐναντίον αὐτοῦ τε καὶ τῶν μετὰ ταῦτα διαδεξαμένων αὐτόν³ εἶναι ὅμως ἐν πολλοῖς ὑποδεεστέρα τῆς δικαστικῆς καθότι α') χρήζει ἀποδείξεως⁴· ἥτις προσάγεται δι' ἐγγράφων⁵, ὅρκου καὶ μαρτύρων ὅπου συγχωροῦνται· β') ἀποτελεῖ τελείαν ἀπόδειξιν μόνον ὅταν, κατὰ τὸν προσήκοντα τρόπον δηλωθεῖσα ῥητῶς δεκτὴ γένηται παρὰ τοῦ ἀποδεικνύοντος, ὅτε συμβάσεως τύπον καὶ δύναμιν λαμβάνει καὶ ὡς τοιαύτη κρίνεται⁶· ἄλλως, γ') μὴ οὕτως ἀναμφιβόλου τῆς διανοίας καὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν λόγων τοῦ ὁμολογοῦντος (animus confitendi),

Μονομέρως δι' ἡμῶν ΚΔ 215. δι' ἡμῶν ΚΕ 458-
ἀναγράφει ΚΕ 458-
ΚΔ 149.

Κατὰ τὸ ρ. δίκαιον (νόμ. 3 κώδ. 2. 10) ἡ τῶν δικολόγων πλάνη τοῖς δικαζομένοις οὐδεμίαν βλάβην ποιεῖ, ἡνίκα παρὼν ὁ διάδικος παραχρῆμα τοῦτέστιν ἐντὸς 3 ἡμερῶν μετὰ τὴν δικαιολογίαν ἀντίπῃ τῇ τοῦ δικολόγου πλάνῃ (ὅρ. καὶ νόμ. 42 β. 8, 1 καὶ τὸ αὐτόθι σχολ. Θεολ.). Bayer σ. 703.

1) Bayer § 224. Π. χ. ἡ ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου ὡς συμβιβαστοῦ γενομένη ὁμολογία (πολ. 524 ἐδ. 2), ἡ ἐνώπιον ποινικοῦ ἢ ἐτέρου δικαστηρίου (Εὐρετήρ. ΙΑ'. 215 § 26, 27, 30). ΚΓ 606 18 324

2) Ἐξετάζεται δηλ. ἂν τὸ πρᾶγμα, εἰς ὃ ἡ ὁμολογία ἀναφέρεται, δύναται νὰ διαθέσῃ ὁ ὁμολογῶν καὶ ἂν οὗτος ἔχει ἰκανότητα τοῦ ἐνεργεῖν νομικὰς πράξεις. Ἡ ἐξώδικος δὲ ὁμολογία, ὡς ἀποδεικτικὸν ἀπλῶς κατὰ τὰς περιστάσεις νὰ ἔχῃ σημασίαν τινὰ καὶ ὑπὸ ἀνιχνήτου κατατεθεῖσα προσώπου, μάλιστα δὲ ἂν συμφωνῇ πρὸς τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις. Hollweg Versuche σ. 318, 5.

3) Πολ. 265. 268 (ΑΠ. 13 τοῦ 42 καὶ 132 τοῦ 53).

4) Πολ. 265. Bayer σ. 715. ΑΠ. 262 τοῦ 50, 125 τοῦ 52 καὶ 173 τοῦ 54.

5) Περὶ τῆς ἐγγράφου ὁμολογίας πλεονα κατωτέρω (§ 208).

6) Πολ. 266. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ ὁμολογία μετατρέπεται, ἀντὶ μέσου ἀποδείξεως, εἰς νομικὴν πρᾶξιν· ἡγοῦν ἡ περὶ τινος νομικῆς πράξεως ἐξώδικος ὁμολογία, ἐὰν δηλωθῇ κατὰ τὸν διὰ τὴν νομικὴν ταύτην πρᾶξιν ἀπαιτούμενον τύπον καὶ δεχθῇ αὕτην τὸ πρόσω-

ὁμολογία ἐξ ὁμολογίας ἐν ὧν συμβῇ δὲν αὐτοὺς τὸν ἀποδείξει. ΑΒ 217.

ὁ δικαστῆς ἔχει νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν βαρύτητα τῆς ὁμολογίας, διασταθμώμενος κατὰ τὸ προσήκον τὰ συνοδεύοντα αὐτὴν περιστατικά· ἀναμφιβόλως δὲ θεωρήσει τὴν πρὸς τὸν ἀντίδικον αὐτὸν ἢ ἐνώπιον ἀρχῆς τινος ἢ ἐγγράφως κατατεθεῖσαν ὁμολογίαν σπουδαιότεραν τῆς πρὸς τρίτον ἢ ἐνώπιον ἰδιωτῶν⁸ ἢ προφορικῶς γενομένης· οὐ ἔνεκα δ') ἐπιτρέπεται ἀνταπόδειξις κατὰ τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας.

παν, ὑπὲρ οὗ γίνεται, δὲν εἶναι ἄλλο τι ἢ σύμβασις, δύναμιν ἔχουσα καὶ ἀποτελέσματα τὰ τῶν συμβάσεων· ἐπομένως κρίνεται ἐντελῶς κατὰ τὰς περὶ τούτων ἰσχύουσας ἀρχὰς καὶ ἰδίως ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἂν δύναται καὶ πότε νὰ προσβάλῃ αὐτὴν ὡς ἀνίσχυρον ἡ ὁμολογήσας.

7) Bayer σ. 721. Πολλάκις οἱ ἄνθρωποι εἴτε ματαίαν γενναιοφροσύνην ἐπιδεικνύμενοι, εἴτε διὰ φιλαργυρίαν τὴν περιουσίαν αὐτῶν ὑποκρύπτοντες, ἀνυπαρκτά περὶ ἑαυτῶν ἐκφράζουσι πράγματα, οἱ μὲν ὅτι πλείστα ὅσα κατ' ἔτος τοῖς πτωχοῖς δωροῦνται, οἱ δὲ ὅτι ὑπερῆραν τὴν κεφαλὴν αὐτῶν τὰ χρέη· ἀλλὰ ἀπροσέκτως ἐνίοτε ῥίπτονται λέξεις παρὰ τῶν ὁμιλούντων, χωρὶς νὰ γίνηται ἡ προσήκουσα τῆς σημειώσεως αὐτῶν ἐξέτασις (Toullier Ε'. 340. ἀρ. 637· «αἱ ἐξώδικος ὁμολογίαι, μάλιστα αἱ προφορικῶς γινόμεναι, δυνατόν εἶναι νὰ προῃθον ἐκ κορυφότητος ἢ ἀπερίσκεψίας, ἐπομένως ἄνευ ὠριμότητος, ἥτις μόνη δίδει εἰς αὐτὰς βαρύτητα»). Διὰ τοῦτο ἀναγκαῖον ἐπὶ τῶν ἐξωδίκων ὁμολογιῶν νὰ ἐξετάζηται ἐπισταμένως παρὰ τοῦ δικαστοῦ ἡ πρόθεσις τοῦ ὁμολογοῦντος· κατὰ δὲ τὸ 267 ἀρθ. ὀφείλει νὰ ἐρευνηθῇ ὁ δικαστῆς α') ἂν ἡ ὁμολογία ἔγεινε κατὰ θέλησιν ἐντελῶς ἐλευθέραν καὶ μὴ ἀταράχους φρένας· β') ἐκ τῶν περιστατικῶν καθ' ἃ, καὶ τῶν ἐκφράσεων δι' ὧν ἔγεινεν ἡ ὁμολογία, ὅτι (τὸ ὅτι τοῦτο εἶναι σύνδεσμος καὶ οὐχὶ ἀντωνυμία «ὅ,τι ὡς ἐν ἀποφάσεσιν τισιν ἀναφέρεται· π. χ. Εὐρετήρ. ΙΑ', § 86. 89) ἤθελε καὶ τί ἤθελε νὰ ὁμολογήσῃ ὁ λέγων. Ὅθεν τῶν ἐξωδίκων ὁμολογιῶν, τῶν μὴ καταστασῶν διὰ τῆς ἀποδοχῆς συμβάσεων, ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις ἐξήρτηται μόνον καὶ μόνον ἐκ τῆς ὑπάρχουσας πείσιν, ἐλλειπούσης δὲ αὐτῆς, οὐδεμίαν (Hesse Wesen. u. Arten d. Rechts Verträge Jena 1868 σ. 255). Τὰ ἡμέτερα δικαστήρια δὲν φαίνονται ἔχοντα σαφῆ περὶ τούτου ἰδέαν. Εὐρετήρ. ΙΑ'. § 24. 28. 85.

8) Seuffert's Blätter ΙΑ', 32. Μάλιστα ἐν συμποσίῳ ὅρ. καὶ τὸ θέμα ἐν νόμ. 15 β. 22, 1). Ἐγγράψαι τις ἔλαβον παρὰ τοῦ Α, οὐδ'

KA 57. 475. KH 417. KB 35. 153 KG 20. 108. 578 A 354.

ἐπομένως καὶ ἡ ἀποδείξις τῆς ἀναληθείας τοῦ ὁμολογηθέντος πράγματος⁹. εἴ) ἡ ἐξωδίκος ὁμολογία πρὸ τῆς ἀποδοχῆς δύναται ν' ἀνακληθῇ μόνον διὰ πραγματικὴν πλάνην, μετὰ τὴν ἀποδοχὴν δέ, οὐδέποτε¹⁰. † K 204

Cont. KA 166

Δ') ἀδιαίρετον τῆς ὁμολογίας α). KE. 93. 96. KA 15

KA 111

» 305

» 474

KZ 187

KB 18

» 38

» 101

KG 575

KE 551

KST 95

§ 176. Ὁ παραρτῶμενος εἰς τὰς συνθέτους ὁμολογίας περιορισμός, ὁ τὸν ὁμολογοῦντα ὠφελῶν, χρήζει ἀποδείξεως ὡσάκις ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου ἀντικρούεται· ἀλλ' ἡ ἀποδείξις αὕτη συνέχεται στενῶς μετὰ τοῦ ζητήματος τοῦ διαιρετοῦ ἢ ἀδιαίρετου τῆς τοιαύτης ὁμολογίας· ὅθεν ἀναγ-
~~ιδαναισθῆναι ἀλλ' ἐξωδίκως· ἀδ. αἰρετοῦ ὁμολογίας~~ KD
~~ἢ ἀδιαίρετον ὁμολογία δύναται εἶναι καὶ μετ' ἀφορισμῶν~~ KB.

τοῦ ἀδελφοῦ μου, τὸ παρὰ τούτου καταλειφθέν μοι κληροδότημα» ἐπιτρέπεται αὐτῷ ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Δ δὲν εἶναι υἱὸς τοῦ ἀδελφοῦ του.

9) Τοῦτο προκύπτει ἐκ τοῦ ἄρθρου 273 § 2, ὅπερ ἀναφέρειν τὰς δικαστικὰς ὁμολογίας ὡς μὴ δυναμένας νὰ πολεμηθῶσι δι' ἀνταποδείξεως, παραλείπει τὰς ἐξωδίκους. Ἀποδεδειγμένης ὅμως οὕσης τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας καὶ τῆς προθέσεως τοῦ ὁμολογήσαι ἀναμφιβόλου, δὲν δύναται πλέον, φρονῶ, ν' ἀποδειχθῇ τὸ μὴ ἀληθὲς τοῦ ὁμολογηθέντος πράγματος· ἡ τοιαύτη ὁμολογία παράγει ἐνοχλήν. Ὅταν π. χ. ἐν γνώσει ὅτι δὲν χρεωστῶ, ὁμολογῶ ὅτι ἐδανείσθην παρὰ τοῦ A 1000 δραχμὰς, ἀναμφιβόλως ποιῶ τοῦτο χαρίζομενος τῷ A· ὅθεν δὲν δύναμαι νὰ ἀποδείξω ὅτι ψευδὲς γεγονὸς ὁμολόγησα, διότι ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀναληθείας τοῦ ὁμολογηθέντος πράγματος συγχωρεῖται μόνον ἵνα χρησιμεύσῃ πρὸς πληροφориαν τοῦ δικαστοῦ ὅτι ἔλλειπει ὁ animus confitendi· ὅτι οὕτως ἔχει τὸ πρᾶγμα ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ ἄρθρ. 270, ὅπερ συγχωρεῖ τὴν ἀνάκλησιν τῆς ἐξωδίκου ὁμολογίας μόνον διὰ πραγματικὴν πλάνην· ἄρα πλάνης μὴ ὑπαρχούσης, ἡ ὁμολογία ὑποχρεοῖ τὸν ὁμολογοῦντα.

10) Πολ. 270 (ἀνωτέρ. § 174 σημ. 15). Ἐσφαλμένη εἶναι ἡ ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει λεκτικὴ διόρθωσις τοῦ κειμένου.

α) Mittermaier ἐν τῷ Ἀρχ. ἀστ. Πρ. 15', 84, Franke das qualifizierte Geständnis, Kiel 1832. Duttlinger ἐν τῷ ἐαυτοῦ Ἀρχ. Α', 176. 376. Kettennacker αὐτόθι 593. Wolf αὐτόθι σ. 619. Hilgard in seinen Annalen B', 241. Merlin Questions λέξει Confession § 2. Toullier E' 351. § 670. Gesterding Nachforschungen-B', 127.

καὶ ὅν νὰ ἐξετασθῶσι τὰ περὶ αὐτοῦ. Παρατηρητέον δ' ἐκ προσιμίων ὅτι τὸ ζήτημα ἱκανῶς δυσχερές ἐστίν¹, οὐδὲ ἐξωμάλυναν ἐντελῶς τὴν λύσιν αὐτοῦ αἱ τὴν διαίρεσιν τῶν ὁμολογιῶν ἀδιαστίκτως ἀπαγορεύουσαι νομοθεσίαι. Παλαιότερον ἐδιδάσκετο κοινῶς ὁ κανὼν «*ἡ σύνθετος ὁμολογία, ἡ περιέχουσα συναφῇ κεφάλαια, ἀδιαίρετος ἐστίν· ἀνάγκη οὖν ἢ ὅλην ἀποδέχεσθαι ἢ ὅλην ἀπορρίπτειν*»². ἀσυμφωνία δὲ μόνον ἐπεκράτει περὶ τὸν

1) Ἐκ τοῦ ρωμ. δικαίου ἀναφέρεται ὡς σχέσιν πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἔχων ὁ νόμ. 26 § 2 πανδ. (16, 3) «*ἔγραψά σοι ἔχειν σου χρήματα καὶ σὲ ἔχειν μου· ἀπὸ μὲν τῆς ἐπιστολῆς οὐδεμία τίκτεται ἐνοχῇ· ἀρκεῖ δὲ πρὸς ἀπόδειξιν τοῦ ἔχειν μέ σου τὴν παραθήκην· τοῦ δὲ δικαστοῦ ἐστὶ δοκιμάσαι, εἰ ὤφειλον ἐγὼ δεῖξαι· περὶ ὧν ἔγραψα ἐποφείλεσθαι παρὰ σοῦ*» (νόμ. 26 β.σ. 13, 2). ἀναφέρεται δὲ προσέτι καὶ ὁ νόμ. 5 § 1 πανδ. 22, 3 (Franke σ. 41), ἐξ οὗ ὅμως οὐδὲν πλέον συνάγεται εἰμὴ τὸ τοῦ σχολιαστοῦ «*ὅτι ὅσα μὲν τις καθ' ἑαυτοῦ γράφει, εἰς ἀπόδειξιν συμβάλλεται ταῦτα τῷ ἀντιδίκῳ· οὐκ ἐστὶ δὲ πιθανὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ γράφων*». Περισσότερον ν' ἀκριβολογήσῃ δὲν ἐθεώρησεν ἀναγκαῖον ὁ πρακτικὸς τῶν ρωμαίων νομικῶν νοῦς. Linde Abhandl. A', 88 σημ. 1.

Παρὰ τοῖς γλωσσογράφοις ἀπαντᾶται ὑπὸ τὸν νόμ. 9 κώδ. (8, 36) ἡ ἐξῆς ἐρώτησις· *quid si lite contestata ponat actor in causa, quod reus ei promisit* 10. *Reus respondet se promisisse sed sub conditione.*—*Quaeritur, an reus videatur confessus pure, nisi probet conditionem, an econtra videatur negasse, nisi actor probet puritatem vel conditionem extitisse.* Ἡ ἀμφιβολία τῆς γλώσσης αὕτη ἀναφέρεται εἰς τὸ βῆρος τῆς ἀποδείξεως· ἐγένετο ὅμως αἰτία εἰς τὸ νὰ κατασκευασθῇ ὁ ὅρος confessio conditionalis, ὅστις, ἐπειδὴ ἡ αὕτη ἀμφιβολία καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀνέκυπτε θεμάτων, ἐπλάτυνθη· ἤγουν ὡνομάσθη πᾶσα ὁμολογία περιορισμὸν τινα ἔχουσα, confessio qualificata. Αὕτη λοιπὸν ἡ περιορισμένη ὁμολογία πράγματα πολλὰ τοῖς νομοδασκάλοις παρέσχε καὶ παρέχει εἰσέτι, καὶ υποκείμενον μακρῶν ἐγένετο συζητήσεων· τὰ μάλιστα δὲ τὴν ἔρευναν ἐδυσχαίρανεν ἡ ἐπαρίστερος τοῦ ζητήματος ἐξέτασις, ἐξ ἧς δὴ καὶ ὄρισμα τοῦ ἀδιαίρετου τῆς ὁμολογίας δυσδιάγνωστον ἐπήγαγε, τὰ λεγόμενα capita connexa καὶ separata. Hilgard σ. 247.

2) Confessio qualificata, continens capita connexa, non est divi-

διορισμὸν τῶν συναφῶν κεφαλαίων· πλὴν κατὰ τοὺς πλεί-
στους τὰ σύγχρονα καὶ συνεχῇ κεφάλαια ὠνομάζοντο
συναφῇ³. Ἐν Γερμανίᾳ δὲ τὴν σήμερον ἄλλως τίθεται
τοῦ ἀδιαίρετου τῆς ὁμολογίας τὸ γνῶρισμα· δηλαδή εἰ
μὲν ἡ ὁμολογία περιέχει ὅσα γεγονότα ἀρκοῦσιν εἰς
ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς ἢ ἐνστάσεως διαίρεται, εἰ-
δεμῇ, λαμβάνεται ἀδιαίρετος⁴.

denda, sed vel tota accipienda, vel tota rejicienda. Gesterding
σ. 130.

3) Merlin l. c. Gesterding σ. 140. Κατὰ τὸν Βοέτον, si omnia
confessione comprehensa inter se connexa sint et unius quasi
actus continui factum contineant, non videtur circa eundem actum
admittenda separatio· παράδειγμα δ' ἐφαρμογῆς τοῦ κανόνος τούτου
ἀναφέρει· si quis fateatur se debere sub certa conditione· δὲν δύ-
νεται, λέγει, νὰ παραδεχθῇ ὁ ἐνάγων τὴν ὁμολογίαν καὶ ν' ἀπαιτήσῃ
παρὰ τοῦ ἐναγομένου τῆς αἰρέσεως τὴν ἀπόδειξιν· ἀπ' ἐναντίας δέ, si
confessione contineantur connexa quæ non eodem, sed alio tempore
gesta sunt, διαίρεται ἡ ὁμολογία· ὡς π. γ. ἐὰν ὁμολογῇ ὁ ἐναγόμε-
νος ὅτι τὸ συνάλλαγμα ἐν ἀρχῇ μὲν συνωμολογήθη καθαρὸν, ὅτι δὲ
κατόπιν προσετέθη αὐτῷ αἰρέσεις ἢ pactum de non petendo· ὥστε
κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον τὸ συναφὲς πρέπει νὰ ᾖ καὶ σύγχρονον.
Τὰ αὐτὰ φρονεῖ καὶ ὁ Lauterbach. Connexa dicuntur, λέγει, quæ
vel uno tempore simul, vel successive quidem, sed in continenti
expediuntur, v. c. promisi, sed sub conditione; sed in diem; sed
sub hoc modo, ut ipse mihi insulam ædificet· διαίρετα δὲ κατ' αὐ-
τὸν κεφάλαιά εἰσιν, quæ diversis temporibus fiunt, vel quæ in con-
tinenti quidem sequuntur, unum tamen ad alterius determinatio-
nem non facit; aut quæ quidem se invicem determinant, non ta-
men in continenti opponuntur. Ἀλλὰ μακρότερον προχωρεῖ ὁ Πο-
τιέρος· ὁμοίᾳ δὲν φαίνεται ἀπαιτῶν ὡς προσὸν τοῦ ἀδιαίρετου τῆς ὁμο-
λογίας τὸ σύγχρονον· κατ' αὐτὸν ὁ ἐναγόμενος λέγων, «ἐδανείσθην
ἀλλ' ἐπλήρωσα» ἀδιαίρετον ποιεῖ ὁμολογίαν· ὥστε ἐκ τῶν δύο γνωρι-
σμάτων τοῦ ἀδιαίρετου τῆς ὁμολογίας, τοῦ συγχρόνου δηλαδή καὶ
συναφοῦς (simultanéité, connexité), τὸ δεύτερον μόνον, ἢ συνάφεια,
εἶναι οὐσιώδης (Demol. A', ἀρ. 512. 614. Dalloz Oblig. ἀρ. 5130).

4) Bayer σ. 736. Schmid B', 222. Seuffert Comment. I', 269
σημ. 19. Renaud « 104 σημ. 43—48. Αὕτη ἐστὶν ἡ λογικωτέρα τοῦ

Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία, κατ' αὐτὴν δὲ καὶ ἡ ἡμετέρα, περιώρισαν ἐπὶ πλέον τῆς δικαστικῆς ὁμολογίας τὸ διαιρετόν, καθότι ἐκύρωσαν ὡς κανόνα τὸ ἀδιαίρετον⁵. ὅθεν πρέπει νὰ ὑπάρχωσιν ἀποχρῶντες λόγοι ἵνα δικαιολογηθῇ ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος. Ὡς ὁδηγὸς δὲ πρὸς τοῦτο δύναται νὰ χρησιμεύσῃ αὕτη ἡ ἀρχή·

«ἀδιαίρετός ἐστιν ἡ ὁμολογία, ἐὰν ὁ ἐν αὐτῇ ὑπάρχων περιορισμὸς ὁρᾷ γεγονότα, εἴτε τῇ βάσει τῆς ἀγωγῆς ἀνήκοντα, εἴτε ἐνστασιν διὰ τὴν ἀγωγὴν μόνον χρησιμεύουσας ἀποτελοῦντα»⁶. (ὅτι ἐννευ συμβασι ἀλλὰ καὶ ἐν ἐνστάσει)

Ὅθεν διαιρεῖται ἡ ὁμολογία α') ἡ ἀναφερομένη εἰς διάφορα καὶ αὐτοτελῆ δικαιώματα ἐν τῷ αὐτῷ δικογράφῳ ἦναι—

Μὴ ὑποχρεῖται δυνάμει ὁμολογίας ἑνὸς ἀποδεδειγμένου ἀναγκάσιον ὁ ἐναγόμενος πρὸς ἰδίαν ἀποδεδειγμένην αὐτῷ ἀδιαίρετον ὁμολογίαν ἰσχυρίσασθαι. KB 101
KG 76, 199.

πράγματος ἔποψις, ἣν ὅμως δὲν δυνάμεθα κατὰ πάντα ν' ἀκολουθῶμεν ἔνεκα τῆς αὐστηρότητος τοῦ ἐγχωρίου νόμου. Κατὰ τὴν ἀρχὴν δὲ ταύτην ἀδιαίρετον ποιεῖ ὁμολογίαν ὁ ἐναγόμενος α') ἐὰν παραδέχεται τὴν σύμβασιν ὅπως ἐν τῇ ἀγωγῇ ἐκτίθεται, ἰσχυρίζεται ὅμως ὅτι συνέστη ὑπὸ αἴρεσιν ἢ προθεσίαν, ἢ ὅτι ἀφορᾷ ἄλλα ἢ καὶ ἄλλα ἀντικείμενα· β') ἐὰν παραδέχεται τὸ ἀντικείμενον τῆς συμβάσεως, ἀμφισβητεῖ ὅμως τὴν σύμβασιν αὐτὴν ὁμολογεῖ π. χ. ὅτι ἔλαβε τὰς διὰ τῆς ἀγωγῆς αἰτουμένας 1000 δραχμάς, ἀλλὰ προστίθῃσιν ὅτι τὰς ἔλαβε δωρεὰν καὶ οὐχὶ δανεικάς· ἢ ἐπὶ ἀγωγῆς στηριζομένης εἰς ἐκμίσθωσιν ὑπηρεσίας, ὁμολογεῖ ὁ ἐναγόμενος τὴν χορηγηθεῖσαν αὐτῷ ὑπηρεσίαν, ἰσχυρίζεται ὅμως ὅτι ἡ σχέσις ἦτο ἐταιρία καὶ ἡ χορηγήσις τῆς ὑπηρεσίας ἐταιρικὴ εἰσφορά.

5) Γαλ. κώδ. 1356. il (l'aveu) ne peut être divisé contre lui. 1102. 264· «δὲν δύνανται αἱ ὁμολογίαι αὗται νὰ γείνουν δεκταὶ ἐν μέρει, ἀλλ' ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαίρετως». (Dalloz Oblig. ἀρ. 5121). Ἄλλως ὀρίζεται τὸ περὶ ἀδιαίρετου τῆς ὁμολογίας ἐν τῇ βαυαρικῇ (ἄρθρ. 324 ἐδ. 2) καὶ ἐν τῇ γερμανικῇ (§ 262) δικονομίᾳ. Barth § 46, 225. 6· Bülow ὑπὸ τὸν § 262. Levy σ. 342 σημ. 1, 2.

6) Πρ6. Hilgard σ. 247—249. Ἀνωτέρ. § 171 σημ. 14. Οὗτος μὲ φαίνεται ὁ ἀσφαλέστερος καὶ πρὸς τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν συμφωνότερος κανὼν· διότι πᾶσα ὁμολογία τοῦ ἐναγομένου εἶναι ἢ ἀπάρτησις εἰς τὴν ἀγωγὴν ἢ ἐνστάσις· εὐκολώτερον δ' εὐρίσκονται, να-

μένα 7. β') ἡ περιέχουσα γεγονότα ἀνεξάρτητα ἀπ' ἀλλήλων καὶ ἑτερογενῆ, μὴ ἀποτελοῦντα ἑντασιν κατὰ τῆς ἀγωγῆς (ἢ ἐνστάσεως) μόνον χρήσιμον, ἀλλὰ δικαίωμα ἴδιον καὶ αὐτοτελές 8 γ') ἐὰν ὁ περιορισμὸς ἀπαρτίζη ἑντασιν ἀναβλητικὴν, διότι αἱ ἐνστάσεις αὗται πρέπει νὰ συζητῶνται καὶ δικάζωνται χωριστὰ καὶ πρὸ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως 9. ἄρα δὲν συνεχόνται μετὰ τῆς λοιπῆς ὁ-

μίζω, αἱ ἀπαντήσεις καὶ ἐνστάσεις ἢ τὸ συναφές τῆς ὁμολογίας (ἴδε τὸ παρὰδ. ἐν τῇ 114 τοῦ 47 ἀπορ. τοῦ ΑΠ.). Ἡ ἐγχώριος νομολογία βαδίζει: ἔτι κατόπιν τῶν δυσευρέτων γνωρισμάτων τῆς συναφείας καὶ ἐνότητος (Εὐρετήρ. ΙΑ'. 222—238. ΑΠ. 240 τοῦ 55. Ν. Πείρ. Δ', 2704). Κατὰ τὸν κανόνα τοῦτον ἀδιαίρετος εἶναι ἡ ὁμολογία ἐν τοῖς θέμασι τῆς 4 σημ. τοῦ § τούτου (Dalloz Oblig. ἀρ. 5113. 5114). Τὴν ὁμολογίαν καλοῦσιν οἱ ἄλλοι συγγραφεῖς *aveu qualifié*, ἐὰν περιέχῃ γεγονότα περιοριστικὰ τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς, καὶ *aveu complexe*, ἐὰν περιέχῃ γεγονότα καταργητικὰ αὐτῆς, ἥτοι ἀνατρεπτικὴν ἑντασιν. Dalloz ἀρ. 5112. Demol Λ', 451. 454. Aubry § 751 σ. 174 ἐκδ. δ'.

7) Π. χ. αἰτεῖται διὰ τῆς ἀγωγῆς δάνειον 100 καὶ παρακαταθήκη 100· ὁμολογεῖται τὸ δάνειον, ἀμφισβητεῖται ἡ παρακαταθήκη· ἡ ὁμολογία διαιρεῖται. Hilgard σ. 247. Aubry σημ. 32.

8) Οἷα π. χ. ἡ ἑντασις συμφητισμοῦ· διότι αὕτη δύναται καὶ δι' ἀγωγῆς νὰ ἐπιδιωχθῇ· ἐπομένως δὲν εἶναι ἑντασις κατὰ τῆς ἀγωγῆς μόνον χρησιμεύουσα, ἀλλὰ τυχαίως μόνον μετ' αὐτῆς σχετισθεῖσα· ἐνῶν ἡ ἐξόφλησις (οἷον ἐδανείσθην ἀλλ' ἐπλήρωσα· κατὰ τὸ ῥωμ. δίκ. τοιαύτη ὁμολογία εἶναι διαιρετή· ὁρ. σχοδλ. ὑπὸ τὸν νόμ. 2 βας. 22, 1. «ὁ χρεωστεῖν μὲν ὁμολογῶν ποτε, καταβαλεῖν δὲ τὸ χρέος διαβεβαιούμενος, ἐκεῖνος ἀποδεικνύειν ὀφείλει ὅτι κατέβαλεν»), τὸ σύμφωνον τοῦ μὴ ἀπαιτῆσαι, εἰσὶν ἐνστάσεις μόνον διὰ τὴν ἀγωγὴν καὶ σὺν τῇ ἀγωγῇ ὑπάρχουσαι· ἄρα συναφεῖς πρὸς αὐτήν. Aubry § 751. σημ. 30. Dalloz ἀρ. 5133.

9) Πολ. 545, καθ' ὃ προταθεισῶν ἀναβλητικῶν ἐνστάσεων, ἡ ἀπάντησις θεωρεῖται ὡς ἐπιδοθητική, ἥγουν ὀφείλει πρότερον ν' ἀποφανθῇ τὸ δικαστήριον ἐπὶ τῆς ἐνστάσεως καὶ ἔπειτα νὰ προβῇ εἰς τὴν οὐσίαν· ἄρα αἱ ἐνστάσεις αὗται χωρίζονται ἀπὸ τῆς ἀπαντήσεως (ἴδε καὶ ἄρθρ. 583. ἄνωτ. § 106 σημ. 4). Οὐδένα γνωρίζω συγγραφεῖς ἀμφιβάλλοντα περὶ τούτου.

KB 141

KE 552

μολογίας, τῆς τῇ ἀπαντήσῃ ἀνηκούσης. Αἱ ἀνατρεπτικαὶ ὁμῶς ἐνστάσεις κρίνονται κατὰ τὴν προηγουμένην διαστολήν ¹⁰.

ΚΑ 97 Ἐπὶ τέλους δὲ σημειωτέον ὅτι τὸ ἀδιαίρετον τῆς ὁμολογίας καθιερώθη μόνον, ἵνα μὴ βαρῆται ὁ ὁμολογῶν τῇ ἀποδείξει τῶν γεγονότων, ἃ ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἐπικαλεῖται ¹¹. διὸ δύναται νὰ πολεμήσῃ αὐτὰ ὁ ἀντιδίκος, ἀντιτάσσων νόμιμόν τι τεκμήριον ἢ ἀποδεικνύων τὸ ἐναντίον ¹², ἢ καὶ προσάγων ἀντὶ τῆς ὁμολογίας ἐτέρας ἀποδείξεις τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτοῦ ¹³.

10) Αἱ ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις τότε μόνον θεωροῦνται ὡς μέρη τῆς ὁμολογίας ἀναπόσπαστα, ὅταν ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν ἐνστάσεως ἀπλῶς οὐχὶ καὶ ἀγωγῆς στοιχεῖα φέρωσιν (ἴδ. ἀνωτ. σημ. 8 τοῦ § τούτου). Δυνάμει ὁμῶς τῶν κατωτέρω (σημ. 13 τοῦ § τούτου) ἐκτιθεμένων ὡς πρὸς τὴν ἐπαγωγὴν τοῦ ὅρκου οὐδὲν ὠφελεῖ τὸν ὁμολογοῦντα ὁ κανὼν, ὅτι αἱ ἀνατρεπτικαὶ ἐνστάσεις εἰσὶ μέρη τῆς ὁμολογίας ἀναπόσπαστα.

11) Ὁ νόμος ἀπαγορεύει τὴν διαίρεσιν τῆς ὁμολογίας, ἵνα προφυλάξῃ τὸν ὁμολογοῦντα ἀπὸ τῆς ἐπικειμένης αὐτῷ ἐκ τῆς διαιρέσεως βλάβης, οὐχὶ ὁμῶς ἵνα καὶ ὠφελείας περιποιήσῃ αὐτῷ· ἄρα ἡ ἀπαγόρευσις βλάβης ἀπλῶς ἐστὶν ἀποτρεπτικὴ, οὐχὶ καὶ ὠφελείας περιποιητικὴ.

12) Aubry σημ. 36. Dalloz ἀρ. 5136. Demol. Α', ἀρ. 530.

13) Aubry σημ. 40. Bonnier σ. 459 τῆς γ'. ἐκδ. Εἶναι κοινῶς παραδεδεγμένον ὅτι τὸ ἀδιαίρετον τῆς ὁμολογίας δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν ὅπου ὁ διάδικος φέρει ἄλλα ἀποδεικτικὰ μέσα τῶν ἑαυτοῦ ἰσχυρισμῶν. Dalloz ἀρ. 5107. ΑΠ. 335 τοῦ 53 «ἐπειδὴ κατὰ τὸ 264 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας ὀφείλει μὲν ὁ δικαστὴς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν ὅλκληρον τὴν δικαστικὴν ὁμολογίαν καὶ νὰ ἐκτιμᾷ αὐτὴν ἀδιαίρετως· ἡ διάταξις ὁμῶς αὕτη ἐφαρμόζεται ὅταν ἐκ μόνης τῆς ὁμολογίας πρόκηται νὰ σχηματίσῃ τὴν πεποιθήσιν αὐτοῦ ὁ δικαστὴς, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἄλλα ἀποδεικτικὰ μέσα ἔπεισαν αὐτὸν περὶ τοῦ μὴ ἀληθοῦς τῆς προσθήκης, τῆς διὰ τὸν ὁμολογοῦντα ἐπωφελοῦς ὅτε δύναται τὸ πρῶτον μέρος τῆς τοιαύτης ὁμολογίας νὰ παραδεχθῇ, τὴν δὲ προσθήκην ν' ἀπορρίψῃ».

Ἐνταῦθα ἀνήκει καὶ τὸ ἐξῆς ζήτημα· «ὑπαρχούσης ἀδιαίρετου ὁμο-

KA 255. 305. 594. K~~7~~ 187 KB 18 284.

ὁμοῖα φέρον
ἐν δυνάμει εἰς
κατασχ. κοινῇ
ὅρασι ἀδικοῦ
17 428.

λογίας, ὁ ἐπαγόμενος παρὰ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ὁμολογοῦντος ὅρκος πρέ-
πει ἐφ' ὅλης τῆς ὁμολογίας νὰ ἐκτείνηται ἢ μόνον ἐπὶ τῶν τήν βάσιν
τῆς ἀγωγῆς (ἢ ἐνστάσεως) ἀπαρτιζόντων περιστατικῶν;» Ἡ ἀπαγό-
ρευσις τῆς διαιρέσεως τῶν ὁμολογιῶν βλάβης, ὡς εἴρηται (σημ. 11
τοῦ § τούτου), ἀπλῶς ἐστὶν ἀποτρεπτική, οὐχὶ καὶ ὠφελείας τῷ ὁμο-
λογοῦντι περιποιητική· ἄρα ὁ ὅρκος μόνον ἐπὶ τῶν τήν βάσιν τῆς ἀγω-
γῆς ἀπαρτιζόντων περιστατικῶν δύναται νὰ ἐπαχθῇ· ἄλλως ἢ εἴρη-
μένη ἀπαγόρευσις ἤθελε φέροι τὴν παράδοξον ὠφελίαν εἰς τὸν ὁμο-
λογοῦντα τοῦ νὰ χρεωστῇ ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ ν' ἀποδείκνυη καὶ περι-
στατικά, ὧν τὴν ἀπόδειξιν ὁ νόμος δὲν τῷ ἐπιβάλλει· διότι ἐπὶ τῆς
ὁμολογίας ταύτης τοῦ ἐναγομένου «ἐδανείσθην, ἀλλ' ἐπλήρωσα» ὑπα-
χρεοῦντες τὸν ἐνάγοντα νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον αὐτῷ «ὅτι ἐδανείσθην ἀλλ'
ἐπλήρωσα» τί ἄλλο πράττομεν ἢ ἐπιβάλλομεν τῷ ἐνάγοντι τὴν ἀπό-
δειξιν τῆς μὴ ἐξοφλήσεως; ἔπειτα ἐὰν ἐπὶ ὁμολογίας συνθέτου, ὁ
ἀντίδικος τοῦ ὁμολογοῦντος ὀφείλῃ, ἕνεκα τοῦ ἀδικαιρέτου τῆς ὁμολογίας,
νὰ ἐπαγάγῃ τὸν ὅρκον καὶ ἐπὶ τῶν γεγονότων τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν
βάσιν τῆς ἐνστάσεως, πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ παραδεχθῶμεν τὸ αὐτὸ
καὶ ὅταν δι' ἐγγράφων ἢ μαρτύρων πρόκηται ν' ἀποδείξῃ τὴν ἀγωγὴν
του· διότι καὶ ταῦτα μέσα ἀποδείξεως εἰσιν ὡς ὁ ὅρκος· π. χ. ἐνάγω
τὸν Α, ἵνα μοὶ πληρώσῃ δραχ. 50, ἃς τῷ ἐδάνεισα· ἂν οὗτος ἀπολο-
γῇ λέγων ὅτι ἐδανείσθην τὰς 50 δραχ. ἀλλὰ τὰς ἐπλήρωσεν, ὀφείλω
κατὰ τὴν γνώμην ταύτην ν' ἀποδείξω διὰ μαρτύρων οὐ μόνον ὅτι ἐδάνει-
σα ἀλλὰ καὶ ὅτι δὲν ἐπλήρωθην! ὅπερ ἄτοπον καὶ νὰ ἰσχυρισθῇ
τις. Ὅθεν ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑποστηριχθῇ δεδικολογημένως ἡ δόξα
ὅτι ὁ ὅρκος πρέπει ἐφ' ὅλης τῆς ὁμολογίας νὰ ἐκτείνηται. Ἰκανῶς
σπουδαῖον δικαιολόγημα θεωρῶ μόνον τὸ ἐπιχείρημα, ὅτι ἐπὶ ἀδικαιρέ-
του ὁμολογίας ὁ ὁμολογῶν πρέπει βεβαίως νὰ θεωρηθῇ εὐσυνείδητος
καὶ φιλαλήθης ἄνθρωπος, διότι ἄλλως ἡδύνατο, ἀντὶ νὰ ὁμολογήσῃ
τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, ν' ἀρνηθῇ αὐτήν, νὰ προτείνῃ δὲ συνάμα κατα-
βολὴν (ἀνωτ. § 103 σημ. 5), ἵνα δύναται οὕτω, ἂν τυχὼν ἐπαχθῇ
αὐτῷ ὅρκος, νὰ δώσῃ ἀφόδως αὐτόν· ὥστε διὰ τῆς ἐπαγωγῆς τοῦ ὅρ-
κου ἐφ' ὅλης τῆς ὁμολογίας δὲν παραβιάζεται κατ' οὐσίαν ὁ νόμος
(πρβ. καὶ Wolf. σ. 641. Mitterm. ἐν τῷ 'Αρχ. ἀστ. Πρ. ις', 100,
105). Ἡ ἐγγώριος νομολογία διαιρεῖται (ὁρ. αὐτὴν ἐν Ν Παίρ. Δ',
2818 καὶ Παραρτ. δευτ. Γ', 7416. ΑΠ. 147 τοῦ 80, 55 τοῦ 86, 33
τοῦ 88. Μπαλάν. Ἐφημ. Ε', 551. Ζ', 553. Η', 520. ἐτι Νομικ. Με-
λίσ. φυλ. λβ'). Ἡ ἐναντία τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθειμένων νομολογία εἰς
οὐδὲν ἄξιον λόγου ἐπιχείρημα στηρίζεται, τὸ δ' ἐν τῷ Δικηγόρ. Συλ-
λόγῳ (Α', 176) ἐξενεχθὲν πρὸ μικροῦ, τὸ πολλὰ δικονομικὰ παράδοξα

Νομ. ἀναλφ.
266
KA 156

Ἀλλὰ τῶν ἐξωδίκων ὁμολογιῶν ἡ διαίρεσις ἡττόν ἐστι περιωρισμένη ¹⁴.

Μομφερ. Στοιχ. § 155 B') Τεκμήρια ^α).

§ 177. Ὅσάκις τὸ ἀποδεικτέον γεγονὸς ἔχει πρὸς ἑτερον γεγονὸς τοιαύτην συνάφειαν καὶ σχέσιν, ὥστ' ἐκ τῆς ὑπάρξεως τούτου νὰ συνάγῃται καὶ ἐκείνου ἡ ὑπαρξίς, δύνανται ὁ ἀποδεικνύων νὰ πείσῃ τὸν δικαστὴν καὶ ἄν, ἀντι

φέρον, καὶ στερεὸν ἐν τῇ κατασκευῇ ἂν ὑποτεθῇ, χωλαίνει ἐν τῇ βάσει. Κατ' αὐτὸ «ὁ ὅρκος, ὡς ἀποδεικτικὸν μέσον, οὐδέποτε ἔχει αὐτοτελῆ, ἤτοι ἀνεξάρτητον ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ ὁμνύοντος, ὑπαρξίν, ἢ μᾶλλον ἀναποσπάστως συνδεδεμένος μετ' αὐτῶν διατελῶν, πάντοτε τοὺς παρακολουθεῖ ὡς ἡ σκιά τὸ σῶμα». Θετέον ὅτι ὁ ἐνάγων πρὸς ἀπόδειξιν τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς του ὅτι ἐδάνεισεν ἐπάγει ὅρκον ἐν αὐτῇ τῇ ἀγωγῇ. Ὅποτέρου τοὺς λόγους παρακολουθεῖ ἐνταῦθα ὡς σκιά ὁ ὅρκος; τοῦ ἐπάγοντος, νομίζω, οὐχὶ τοῦ ὁμνύοντος· λοιπὸν δὲν προϋποτίθεται πάντοτε ὅτι ὁ πρὸς ὃν ἡ ἐπαγωγή εἰπεί τι καὶ τοῦτο καλεῖται νὰ βεβαιώσῃ καὶ ἐνόρκως.

Τὸ ἀδιαίρετον τῆς ὁμολογίας, ὅπως ὀρίζεται ἐν τῷ ἄρθρ. 264, ἐκτείνονμενον ὅσον ἐκτείνουσιν αὐτὸ οἱ ἀντίδοχοι, συγχρούεται μετὰ τῶν ἄρθρ. 543 καὶ 585. Οἷον ὁ ἐναγόμενος ἀπολογεῖται ταῦτα μόνον λέγων· «ἐδανείσθην, ἀλλ' ἐπλήρωσα»· ὁ ἐνάγων ἀμφισβητεῖ ἀπλῶς τὴν πληρωμὴν· ἡ ἀπολογία ὡς ὁμολογία ἀδιαίρετος θεωρεῖται μὴ γενομένη· ἄρα δὲν ἀπελογήθη ὁ ἐναγόμενος. Τίνα ἀπόδειξιν θὰ διατάξῃ τὸ δικαστήριον; παρὰ τοῖς Γάλλοις δὲν γνωρίζω συγγραφέα τινὰ ἐξετάζοντα τὸ προκείμενον ζήτημα· μικρὰν μόνον σχέσιν ἔχει τὸ τοῦ Dalloz Oblig. ἀρ. 5215).

14) Merlin Questions λ. confession § 3. 4. Πουστοπ. σ. 335. ΑΠ. 7 τοῦ 50 καὶ 2 τοῦ 52. Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς διαίρεσεως ἀναφέρεται εἰς τὰς δικαστικὰς μόνον ὁμολογίας· ὅθεν ἐπὶ τῶν ἐξωδίκων εἶναι πλεόν ἐλεύθερος ὁ δικαστής, ὅστις ὅμως ἐν γένει ὀφείλει τοὺς κανόνας νὰ συμβουλευῇται, οὓς περὶ τοῦ ἀδιαιρέτου τῶν ὁμολογιῶν ἐξέθηκα ἥδη· ἰδίως δ' ἐπὶ ἐξωδίκων ὁμολογιῶν ἐγγράφως γενομένων ὑποχρεοῦται ῥητῶς παρὰ τοῦ νόμου εἰς τοῦτο (πολ. 415 § 1). Ἰδ. ἄνωτέρ. § 171 σημ. 14.

α) Πρ6. 272—276. γαλ. κώδ. 1349—1353. Στοιχ. ἄς. δικ. 95.

τοῦ ἀποδεικτέου γεγονότος, ἀποδείξῃ τὸ ἕτερον ἐκεῖνο ¹. ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις καλεῖται ἔντεχνος καὶ τὸ ἐκ γνωστοῦ πράγματος περὶ ἀγνώστου συμπέρασμα τεκμήριον ². τὰ τεκμήρια τοσούτω βεβαιότερά εἰσιν, ὅσω στενώτερος καὶ ἀναγκαιότερος ὁ μεταξὺ γνωστοῦ καὶ ἀγνώστου ὑφιστάμενος δεσμός· ὥστε ἀπόδειξιν πλήρη ἀποτελοῦσι μόνον ὅταν τὸ γνωστὸν γεγονὸς φέρῃ ὡς ἀπαραίτητον καὶ ἀναγκαίαν τὴν παραδοχὴν τοῦ ἀγνώστου ³, ἄλλως ἀπλὴν παρέχουσι πιθανότητα· ἐπὶ τῶν τελευταίων τούτων ἐφαρμόζεται τὸ 276 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομίας. Δινασθε

Τὰ τεκμήρια διαιροῦνται εἰς νόμιμα (*præsumtio legis s. juris*) καὶ δικαστικά (*præs. facti s. hominis*)· καὶ νόμιμα μὲν εἰσιν ὅσα ὁ νόμος κυροῖ ὀρίζων τὸ συμπέρασμα καὶ ὑποχρεῶν τὸν δικαστὴν νὰ σκεφθῇ κατ' αὐτό· ὅπερ γίνεται διττῶς, ἢ ὑποχρεοῦται ὁ δικαστὴς νὰ συμπεράνῃ ὅπως ὁ νόμος ὀρίζει μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου, συχωρουμένης οὕτω τῆς ἐπικρίσεως τῆς ὁρθότητος τοῦ τεκμηρίου, ἢ ἀπαγορεύεται πᾶσα ἐπικρίσις καὶ ἀποκλείεται ἡ ἀνταπόδειξις ⁴.

1 Π.χ. πρὸς ἀπόδειξιν τῆς εἰκονικότητος πωλήσεώς τινος ἀποδεικνύω τὴν δεινὴν πενίαν τοῦ ἀγοραστοῦ.

2) Πολ. 272 «τεκμήριά εἰσι συμπεράσματα, τὰ ὅποια ὁ νόμος ἢ ὁ δικαστὴς συνάγει ἐκ γνωστοῦ πράγματος περὶ ἀγνώστου. Γαλ. κώδ. 1349.

3) Ὁ εὐρισκόμενος π. χ. ἐν Ναυπλίῳ ἀδύνατον εἶναι νὰ ὑπογράψῃ ἔγγραφον ἐν Ἀθήναις συνταχθέν, ἢ ὁ ἀγνοῶν γράφειν, νὰ ὑπογράψῃ τοιοῦτον ἔγγραφον ἀποδεικνύων λοιπὸν τὸ πρῶτον συναποδεικνύει ἀναγκαίως καὶ τὴν πλαστότητα τοῦ ἐγγράφου (Toullier ἀρ. 358. Unger § 130 σημ. 3).

4) Τὰ τοῦ πρώτου εἶδους νόμιμα τεκμήρια καλοῦσιν οἱ νομικοὶ *præsumtiones juris simplices* (τεκ. μαχητά), τὰ τοῦ δευτέρου *præsumtiones juris et de jure* (τεκ. ἀμάχητα). Τεκμήρια *juris et de jure* εἰσὶ μόνον ὅσα ἀναφέρει τὸ 273 ἄρθρον· ἤτοι ἡ δικαστικὴ ὁμολο-

Τὰ νόμιμα τεκμήρια, ὡς εἰδικώτερα καὶ ἐξαιρέσεις τῶν ΚΖ 99
" 222
δικαστικῶν, ὑπάρχουσι μόνον ὅπου ῥητῶς ὁ νόμος καθιε-
ροῖ αὐτά, ἤτοι διατάττει νὰ θεωρῇται τι ὡς δικαστικῶς
ἀληθές· ἰδίως δὲ *præsumtio juris simplex* ὑπάρχει ὅταν
ὁ νόμος ὀρίξῃ ὅτι γεγονότα τινὰ πρέπει νὰ ὑπολαμβάνων-
ται ἀληθῆ καὶ νὰ μὴ διατάττηται αὐτῶν, ἀλλὰ τοῦ
ἐναντίου ἢ ἀπόδειξις⁵, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν κυροῖ κανόνας ἐρ-
μηνευτικούς ἀμφιβολῶν πραγμάτων⁶, ἢ ἀναφέρῃ τὸ συνή-

γία, ὁ δικαστικὸς ὅρκος (νόμ. 34 § 9 π. 12, 2) καὶ ἡ τελεσίδικος ἀπό-
φασις παράγουσι τεκμήριον, καθ' οὗ οὐδεμία συγχωρεῖται ἀνταπό-
δειξις· ἐπίσης ὑπάρχει τεκμήριον *juris et de jure* ὡςάκις ὁ νόμος ἐκ
τῆς σιωπῆς τοῦ διαδίκου ἢ τῆς παραμελήσεως προθεσμίας τινὸς συνά-
γει ὁμολογίαν· οἷον ἐν τοῖς ἀρθ. 352, 360, 381, 406, 437, 439 καὶ
585, ἅπερ ῥητῶς κατατάσσει εἰς τοῦτου τοῦ εἶδους τὰ τεκμήρια τὸ
273 ἄρθρον· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν καὶ ἐν τοῖς θέ-
μασι τῶν ἀρθρ. 353, 355.

5) Δεκτικῶς παρίστανται τὰ νόμιμα τεκμήρια διὰ τῶν λέξεων *θεω-
ρεῖται, ὑποτίθεται, εἰκάζεται* κλ., ἀλλὰ τὸ γινώρισμα τοῦτο δὲν εἶναι
πάντοτε ἀλάνθαστον· π. χ. πολ. 253 ἐδ. 3 (ἴδ. τὴν ἐπομ. σημ.), 92.
«ἐνὸς μὲν λόγος περὶ τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων καὶ
κλήσεων μέχρι τῆς εἰς τὸ πινάκιον ἐγγραφῆς, προϋποτίθεται ὅτι οἱ εἰς
τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερόμενοι ἔχουν πληρεξουσιότητα»· διὰ
τῶν ἀρθρῶν τούτων δὲν εἰσάγεται βεβαίως τεκμήριον κατὰ τὴν ἔννοιαν
τοῦ 248 ἀρθρου (ἀνωτέρ. § 57 σημ. 28). Τὰ ἄρθρα ταῦτα ἀνήκουσιν
εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν νομικῶν διατάξεων τῆς ἀμέσως ἐπομένης 6
σημειώσεως.

6) Τοιοῦτους κανόνες ἐρμηνευτικούς περιέχουσιν οἱ ἐξῆς νόμοι π. χ. ΚΖ 664
νόμ. 31 § 3 βας. (8, 2)· «ὁ δὺς διδοὺς διαφόροις καιροῖς ἐντολεῖς διὰ
τοῦ δευτέρου δοκεῖ κωλεῦν τὸν πρῶτον». νόμ. 6 § 3 κώδ. (6, 61)
*verb. hoc obtinente, etsi in emancipatione sibi parentes hoc mi-
nime servaverint*. νόμ. 2 § 6 βας. (51, 4)· «ὁ τοῦ μέλλοντος χρόνου
λαβὼν τόκους δοκεῖ συμφωνεῖν μὴ ἐνάγειν πρὸ συμπληρώσεως τοῦ τοι-
οῦτου χρόνου». νόμ. 65 πρ. βας. (29, 1)· «ἐάν μετὰ τὸ διαζύγιον εἰ-
δότος τοῦ ἀνδρὸς ἐπὶ πολὺν χρόνον νεμηθῇ τὰ προικιμαῖα ἢ γυνή, δοκεῖ
σιωπηρῶς συμφωνῆσαι εἰς τὸ μὴ ἀπαιτεῖν αὐτά». πρβ. καὶ νόμ. 3 §
2. π. (17, 2). νόμ. 17 § 1. π. (22, 1). νόμ. 18 πρ. π. (34, 2). Νεαρ.
136 κεφ. 2 § α'.

Τεκμήρια ἐξ ἐγγράφων ἀποδεικνύειν ὡς ἐπισημαίνεται Κ 515 ἐξ αὐτῶν
" αὐτὸν ἀρραβιολογῶντες 18 425

ΚΗ
18
ΚΕ

588 § 177. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — ΒΙΒΛΙΟΝ Β'.

Ὅως ἐν τῷ βίῳ συμβαίνειν⁷, ἢ τέλος ὀρίξῃ τὸ ἀποτέλεσμα
πράξεώς τινος ἢ παραλείψεως⁸. Τοιούτου εἶδους τεκμή-
ρια ἀναφέρει καὶ ἡ πολιτικὴ δικονομία⁹, ἀλλὰ καὶ τὸ
ἀστυκὸν δίκαιον¹⁰. Τεκμήρια ἐξ αὐτῶν ἐγγράφων ΚΕ 54

Τεκμήρια ἐν βουαρμάνι, ἀποδείξω ἐν τῷ ἀρμ. ΚΒ 322
" ἐν ἀρμ. μαρτυρῶν ΚΕ 483
ΚΑ 462
ΚΓ 497

Ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τούτων δὲν πρόκειται περὶ νομίμου τε-
κμηρίου καὶ περὶ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως, ἀλλὰ περὶ τῆς σημασίας
τῶν γινομένων. Πολ. 253 ἐδ. 3· «ἐπαγωγὴ ὄρκου μετ' ἄλλων πρὸς
ἀπόδειξιν μέσων γινομένη θεωρεῖται ὡς ἀπλῶς τυχαία» ἄρθ. 8 τοῦ
περὶ ἀρμ. τῶν ἐμποροδικείων νόμου· «τὰ γραμμάτια τὰ παρ' ἐμπο-
ρῶν ὑπογεγραμμένα θεωροῦνται ὡς ἕνεκεν τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν γενόμενα,
ἐὰν ἄλλη τις αἰτία δὲν ὑπάρχῃ ῥητῶς ἐκπεφρασμένη εἰς αὐτά». Πολ.
433 ἐδ. 3· «συγχρόνως θεωρεῖται ὁ μὴ ἐμφανισθεὶς ὡς παραιτούμενος
τῶν κατὰ τῆς ἐπιδείξεως τῶν ἐγγράφων ἐνστάσεών του». Πολ. 545 ἐδ.
2, 527. νόμ. 74 βασ. (42, 3) «ὁ ἐπ' ὀνόματι τῆς ὑπεξουσίας θυγα-
τρὸς ἀγοράσας τι κατὰ πρόληψιν δοκεῖ αὐτῇ τοῦτο δωρεῖσθαι». Πολ.
977 ἐδ. 3.

7) Π. χ. νόμ. 3 § 1 π. (1, 15)· et quia plerumque incendia culpa
fiunt inhabitantium καὶ νόμ. 11 π. (18, 6). νόμ. 31 § 21 π. (24, 1).
plerumque natio servi aut provocat aut deterret emlorem καὶ νόμ.
1 § 2. νόμ. 14 § 1 π. (18, 6). Καὶ ἐν τοῖς θέμασιν τούτοις δὲν πρό-
κειται περὶ νομίμου τεκμηρίου. Martin σ. 282 σημ. 1.

8) Π. χ. Πολ. 261 ἐδ. 2, 280, 281, 315, 461 ἐδ. 2, 464 ἐδ. 2,
602, 605, 688, 931 (ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν, ἀπόφ. 54 τοῦ 53, ὅτι διὰ
τοῦ 931 ἀρθροῦ καθιερῶνται τεκμήριον juris et de jure· ἀσφαλεστέρᾳ
φαίνεται ἡ τοῦ κειμένου ἔποψις· ἀλλὰ καὶ τοῦ ἀρείου Π. ἡ γνώμη
ἰσχυρῶς ὑπὸ τοῦ ἀρθρ. 273 § 1 ὑποστηρίζεται). ὁμοίως νόμ. 7 π.
(18, 3). post diem commissoriae legi praestitutum si venditor pre-
tium petat, legi commissoriae renunciatum videtur. Ὁργ. 22 ἐδ. 2.

9) Π. χ. Πολ. 388, 389, 422, 435. νόμ. 24 βασ. (22, 1)· «ἐὰν
χρεωθῇ τὸ γραμματεῖον, ὁ χρεώστης ἡλευθέρωται κατὰ πρόληψιν εἰμὴ
δείξῃ ὁ δανειστὴς ἔτι κεχρεωτεῖσθαι». ΑΠ. 258 τοῦ 54. Archiv f.
pr. Rechtsw. Α', 111.

10) Π. χ. νόμ. 25 πρ. π. (22, 3). νόμ. 51 π. (24, 1). νόμ. 2 § 1
π. (2, 14). νόμ. 6 πρ. π. (12, 4). νόμ. 10 § 1 π. (34, 5). νόμ. 11
κώδ. (4, 5). νόμ. 57 π. (23, 3). νόμ. 29 βασ. (56, 8). νομ. 27 βασ.
(22, 1). νόμ. 1 βασ. (44, 29)· «ἐὰν τις καταλείψῃ τινὶ ληγάτον ὑπὸ
αἵρεσιν τήν, ἐὰν ὁ κληρονόμος ἄπαις τελευτήσῃ, τελευτήσῃ δὲ οὗτος
καλὸν συν/νῶν ὡς ἀσφάλειαν οὗ τεκμήριον ἐξαρτίας. ἀρμ.
μαρτυρῶν βάρους ἀποδείξεως. ΚΕ 489, ΒΕΡΟΙΟΣ

ΚΖ 27

Λ 173

Μαρτυρία περί τῶν αὐτῶν ἀντικειμένων ἐν δίκῃ μετὰ ἀλλήλων προσώπων 1075
 Τεκμήρια ἐξ αὐτοῦ συνδύου 10 19. ἐξ ἀντιθέτου μαρτυρίῃ 10 19. 1075
 " " § 177. — ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ. — ΤΕΚΜΗΡΙΑ 589 10 19.

Πάν μὴ νόμιμον τεκμήριον λέγεται δικαστικόν τῶν ΚΑ 18. 548
 τεκμηρίων τούτων ὁ ἀριθμὸς εἶναι ἀπροσδιόριστος· ἐπειδὴ 118. 580. 198
 πᾶσα κατὰ τοὺς κανόνας τῆς ἐμπειρίας ἢ τοῦ λογικοῦ ΚΒ 529
 ἀνευρισκομένη συνάφεια μεταξὺ δύο πραγμάτων δύναται ΚΒ 86.
 νὰ χρησιμεύσῃ τῷ δικαστῇ ὡς τεκμήριον 11. ἔνεκα δὲ
 τούτου εἰσὶν ὑποπτα τὰ δικαστικά τεκμήρια ὡς καὶ ἡ
 μαρτυρικὴ ἀπόδειξις· διὸ καὶ τούτων τὴν χρῆσιν περιώρι-

ὁ δικαστὴς δύναται ὡς ἀνθρώπῳ ὁ ἐκ δὲ πολεμ. τεκμήρια ὅθεν καὶ
 ἡ ἀσφάλεια καὶ τὸ ἀδύνατον μαρτυρίας. δόσον ἐστὶν ἀσφάλεια ἀντικειμένων
 ἐπὶ ἐκδόσεων ἀπὸ θυγατρὸς, ἡ δὲ ἀσφάλεια ἐστὶν ΚΑ 482. ΚΒ 290 322
 ἐτελεύτησε καὶ ἀχρηστὸν ἐστὶ τὸ ληγᾶτον εἰμὴ ἄλλη τοῦ τελευτή- 369. 634
 σαντος βούλησις φανερώς ἀποδεχθῇ. νόμ. 12 π. (1, 5) συνδ. 6 π. ΚΕ 241
 (1, 6) ἀνόμιμός ἐστὶν ὁ ἐξ ἐνόμου γάμου καὶ ἐν τῷ ἐδόδω μηνί τι- ΚΑ 136
 κτόμενος. νόμ. 1 βασ. (29, 1. τόμ. Γ', 351) «ὁ κουρατορεύων τῆς ΚΒ 258
 αὐτεξουσίας αὐτοῦ θυγατρὸς, ἐὰν προικίσῃ αὐτὴν δοκεῖ τοῦτο ποιεῖν ὡς
 πατὴρ καὶ οὐχ ὡς κουράτωρ» ἀρ. 10, β' τοῦ περὶ 194γ. νόμου· ἐὰν
 ἐμπορικὰ καταστήματα θέλουν θεωρεῖσθαι ὡς συσταθέντα μετὰ προ-
 θέσεως παλιννοστήσεως» ἀρ. 11 τοῦ ἀστ. νόμου. «ἐν ἀμφιβολίᾳ δὲ ἂν
 ἐγεννήθῃ ζῶν ἢ νεκρὸν, ὑποτίθεται τὸ πρῶτον» Ἑμπ. νόμ. 365 ἐπ.
 νόμ. 18 § 12 (33. 7).

11) Dalloz Oblig. ἀρ. 4622—4625. Aubry § 766 σημ. 6. Βασ.
 τόμ. Β', 388 ἐν ἀρχ. «ποῖα τεκμήρια κατὰ ποῖον τρόπον πρὸς ἀπόδει-
 ξιν ἐκάστης ἀρκοῦσιν ὑποθέσεως, οὐχ οἷόν τε ἐστὶ φανερῶ τινι καὶ ὠρι-
 σμένῳ περιέχεσθαι τρόπον. Δικαστικὸν τεκμήριον εἶναι συμπεράσμα,
 ὅπερ ὁ δικαστὴς ἐκ γνωστοῦ πράγματος περὶ ἀγνώστου ποιεῖ (πολ.
 272)· ὡς πρὸς τοῦτο ἔχει νὰ ὁδηγηθῇ οὗτος ὑπὸ κανόνων τῆς λογικῆς
 καὶ τῆς ἀνθρωπίνου ἐμπειρίας (Schmid Β', 146 σημ. 14)· διότι ἡ πολ.
 δικονομία (ἀρ. 276) τὴν στάθμησιν τῶν δικαστικῶν τεκμηρίων ἀνέ-
 θεκεν ὅλως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου. Ὅθεν οὐ μόνον μαρτυρίας
 ἐτέρας δίκης νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτιμῆσιν δύναται (Carré ζ. 975
 quat. Εὐρετήρ. Θ', 367 § 11. Ρουσοπ. σ. 86. ἀνωτ. § 79 σημ. 8. ἡ
 ἀντικειμένη πως διάταξις τῶν βασ. ἐν νόμ. 44. 21, 1 δὲν ἰσχύει βε-
 θαιῶς πλέον παρ' ἡμῶν)· ἐννοεῖται ὅμως ὅτι δὲν θέλει ἀποδοθῇ αὐταῖς
 ἡ βαρύτερς ἐκείνη, ἣν ἐν τῇ ἐτέρᾳ δίκῃ εἶχον· ἀλλὰ καὶ ὅθεν δῆποτε
 ἄλλοθεν συμπεράσματα ν' ἀντλήσῃ (π. χ. ἀπόφ. ΑΠ. 192 τοῦ 53,
 227 τοῦ 54, 2 τοῦ 55). Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ μὴ ἀποδοθῇ βαρύτερς
 δικαστικῶν τεκμηρίων εἰς τὰς μαρτυρίας ἀνατραπέισης δίκης (κατωτ.
 § 223 σημ. 18).

Μαρτυρία, μὴ δεῖσθαι σκεπτικῶς ἀποφάσεις, ὡς καὶ ὡς ἀντικειμένων
 ἡ ἀσφάλεια, ὅθεν καὶ τὸ ἀδύνατον μαρτυρίας ΚΒ 290

Μαρτυρία, ἐξ ἀντιθέτου μαρτυρίᾳ ΚΑ 2
 " αὐτοῦ. ΚΕ 242

Επιτομή των τεκμηρίων ἐγγράφων καὶ πρὸς τὰς 1Ε. 501-ΚΒ. 529 10.
ἐγγράφων πρὸς τὰς τεκμηρίων - 1Δ. 545 - Η. 309. ΚΒ. 327

590 § 178. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — ΒΙΒΛΙΟΝ Β'.
Σχόλ. 987. ἵνα αὐτὸν ἐπὶ τῶν τεκμηρίων ΚΔ. Γ. ΚΕ. 457
σεν ὁ νόμος 12, ἀπαιτεῖ δὲ προσέτι νὰ ἦναι σπουδαῖα, ὠρι-
σμένα καὶ σύμφωνα 13. ἐγγράφον προσεγγίζοντες ἰδιότητων Κ. 513
ἢ ἀντιθέσει τείνεται ἐγγράφον Κ. 593

Τὰ τε νόμιμα καὶ τὰ δικαστικά τεκμήρια πρέπει νὰ
στηρίζωνται ἐπὶ βεβαίας καὶ ἀναμφισβητήτου προϋποθέ-
σεως, ἥτις χρησιμεύει ὡς ἡ βάσις αὐτῶν ἄλλως διατάτ-
τεται ἀποδείξεις αὐτῆς 14.

ἵνα τεκμήριον θεωρηθῇ μόνον εἰς τὸν βαθμὸν ἐστὶν ἀσφαλές

Γ') Αὐτοψία α).

ΚΑ. 498
ΚΗ. 353 § 178. Αὐτοψία λέγεται ἡ πράξις, ἣν ὁ δικαστὴς ὡς
τοιούτος ἐπιχειρεῖ, ἵνα πληροφορηθῇ ἰδίαις αἰσθήσεσι περὶ
τῶν ἀποδεικτέων πραγμάτων 1. ὥστε τὸ ἀποδεικτικὸν
+ αἰσθητικὸν ἐπὶ τῶν πραγμάτων αὐτῶν αὐτὸς δύνανται νὰ εἶδῃ καὶ νὰ ἀποφασίσῃ
ἐπὶ τῇ ἀσφaleίᾳ αὐτῆς ΚΘ. 87, ΑΠ. 338 (909).

12) Πολ. 276. «μόνον καθ' ὅσον ἡ διὰ μαρτύρων ἀποδείξεις εἶναι
παραδεκτὴ συγχωροῦνται καὶ τὰ δικαστικά τεκμήρια» ἄλλως λαμβά-
νονται ὑπ' ὅψιν ὅταν ἐξ ἐγγράφων ἀποδεικνύωνται (ΑΠ. 374 τοῦ 55)
πρέπει δὲ νὰ ἦναι ταῦτα σπουδαῖα, ὠρισμένα καὶ σύμφωνα πρὸς ἄλ-
ληλα (présomptions graves, précises et concordantes) οἱ τρεῖς οὖ-
τοι χαρακτῆρες τῆς βεβαιότητος τῶν τεκμηρίων ἀναφέρονται εἰς τὴν
ἀναγκαιότητα τοῦ συνδέσμου μεταξὺ γνωστοῦ καὶ ἀγνωστοῦ. Κατὰ τὰ
λοιπὰ ἡ στάθμησις τῶν τεκμηρίων ἀνατίθεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δι-
καστηρίου (Γαλλ. κώδ. 1353. νόμ. 16 κώδ. 5, 51).

13) Τινὲς φρονοῦσιν ὅτι ἀπαιτεῖται ἡ σύμπραξις πολλῶν τεκμηρίων
ἵνα στηριχθῇ ἐπ' αὐτῶν δικαστικὴ ἀπόφασις κατὰ τὸ ρητόν, εἰς μάρ-
τυρας οὐδεὶς ἄλλ' ὅπως τοῦτο ἐσφαλμένον ἐστὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 256 ὡς
πρὸς τοὺς μάρτυρας, ἐπεται ὅτι καὶ ὁ ἐξ ἐνὸς μόνου τεκμηρίου πειθό-
μενος δικαστὴς οὐδένα νόμον παραβιάζει (Bonnier σ. 603 ἄρ. 644.
Aubry σημ. 6. ἐναντίον Toullier ἄρ. 21. Ρουσσό. 373).

14) Πρέπει τὸ χρησιμεῦον ὡς βάσις τοῦ τεκμηρίου στοιχεῖον νὰ ἦναι
γνωστὸν ἥτοι ἀναμφισβήτητον, π. χ. ὅτι τὸ τέκνον, οὐ ἀμφισβητεῖται
ἡ γνησιότης, εἰγεννηθῇ ἐν νομίμῳ γάμῳ καὶ ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ δια-
στήματος τῆς εἰκαζομένης γνησιότητος». Ἄλλως διατάσσεται ἀπόδει-
ξις τοῦ περιστατικοῦ τούτου (βαυαρ. δικον. 322. Schimid B', 213 σημ.
6. Bayer σ. 717. Unger B', § 130 σημ. 15).

α) Πολ. 277—290. Γαλλ. δικον. 295—301. Βαυαρ. δικ. 396—399.
Γερμ. δικον. 336, 337.

1) Ὡστε ἵνα διαταχθῇ αὐτοψία ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι διὰ τῶν αἰσθή-

τοῦτο μέσον εὐχρηστόν ἐστι μόνον ἐπὶ παρόντων καὶ εἰς τὰς αἰσθήσεις τοῦ ἀνθρώπου προσπιπτόντων πραγμάτων διὰ τοῦτο λίαν περιωρισμένον². συνήθως μὲν παρίσταται ἐνεργὸν ἐν ταῖς αὐτοψίαις τὸ αἰσθητήριον τῆς ὁράσεως, ἀλλὰ καὶ δι' ἐτέρων αἰσθήσεων δύναται νὰ ἐνεργηθῇ αὐτοψία³.

Περὶ τὴν μεταχείρισιν τοῦ ἀποδεικτικοῦ τούτου μέσου κρατοῦσιν εἰδικώτερον τὰ ἐπόμενα.

α') ἀπόφασις· ἡ αὐτοψία ἐνεργεῖται ἐπὶ ἀχροατηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ· ἀλλὰ πάντοτε δυνάμει δικαστικῆς ἀποφάσεως⁴, ἐκδοδομένης εἴτε κατ' αἴτησίν τινος τῶν διαδίκων εἴτε καὶ αὐτεπαγγέλτως· ὅπερ κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης, μέχρι τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως, δύναται νὰ λάβῃ χώραν⁵. Ἡ συγχωροῦσα δὲ τὴν αὐτοψίαν ἀπόφασις, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν προσόντων τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀπο-

σεων ἀντιληπτὸν τὸ ἀποδεικτέον πρᾶγμα· *factum permanens non praeteritum* (Linde § 292 σημ. 2)· ἐπὶ δὲ παρελθόντων γεγονότων δύνανται ν' ἀποκτηθῇ διὰ τῆς αὐτοψίας τεκμήριον μόνον δικαστικόν. Bayer σ. 820. Endemann σ. 705 σημ. 6.

2) 'Αλλ' ἀφ' ἐτέρου τὸ ἀσφαλέστερον μέσον ἀποδείξεως (ἀνωτ. § 171 σημ. 1).

3) Πολ. 277. Ὡνομάσθη λοιπὸν τὸ μέσον τοῦτο τῆς ἀποδείξεως αὐτοψία ἐκ τοῦ αἰσθητηρίου, ὅπερ ὁ δικαστὴς συνθέστερον μεταχειρίζεται· *inspectio ocularis* ἢ *oculorum inspectio* (§ 9 εἰς. 3, 6)· ἀλλὰ καὶ δι' ἐτέρων αἰσθητηρίων (οἷον τῆς γεύσεως, ὅτι ὁ οἶνος ὠξύνισεν) ἐνεργεῖται αὐτοψία. Bayer σ. 819.

4) Τὸ δικαστήριον ἔχει νὰ ἐξετάσῃ ἂν τὰ ἀμφισβητούμενα πράγματα ᾗναι τοιαῦτα, ὥστε δύνανται νὰ διευκρινηθῶσι δι' αὐτοψίας.

5) Πολ. 283. Ἐὰν ὁ διατεταγμένος ν' ἀποδείξῃ τι δι' αὐτοψίας διάδικος ἀφήσῃ νὰ παρέλθῃ ἄπρακτος ἢ προθεσμία, ἀπόλλυται τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦτο μέσον, ἐκτὸς ἂν χωρὶς αὐτοῦ δὲν δύναται νὰ κατανοήσῃ τὸ πραγματικὸν τῆς δίκης ὁ δικαστής· ὅτε ἐπαναλαμβάνεται ἡ περὶ αὐτοψίας διάταξις (ἀνωτ. § 94 σημ. 7. Carré ζ. 1148 bis. Dalloz ἀρ. 40. Bayer σ. 821).

φάσεων⁶, διατάττει ἐν ἀνάγκῃ τὴν προσαγωγὴν ἱκανογραφημάτων, διαγραμμάτων, σχεδίων τοποθεσίας ἢ ἄλλων βοηθημάτων⁷. προσέτι δέ, ὡς ἂν πρὸς ἐνέργειαν τελείας καὶ πλήρους αὐτοψίας ἀπαιτεῖται ἰδιάζουσα ἐμπειρία, τέχνης ἢ ἐπιστήμης γνώσεις, συμπαραλαμβάνονται καὶ πραγματογνώμονες⁸. ὅτε ἡ αὐτοψία συμπληροῦται διὰ τῆς πραγματογνωμοσύνης.

6) Πολ. 249. 284 (ἀνωτ. § 123)· πρέπει δηλ. ἡ ἀπόφασις αὕτη νὰ προσδιορίζῃ τὸ ἀποδεκτέον θέμα (Carré ζ. 1145. Dalloz ἄρ. 32), τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς ἐνεργηθησομένης αὐτοψίας καὶ νὰ διορίξῃ εἰσηγητὴν δικαστήν, ὅταν ἡ αὐτοψία μέλλῃ νὰ ἐκτελεσθῇ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου. Ὅτι τῆς αὐτοψίας ἡ ἐνέργεια πρέπει ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ νὰ διεξάγῃται ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου, ἐννοεῖται ἅψ' ἐαυτοῦ καὶ ἡ λέξις αὕτη «αὐτοψία» τὸ ἀποδεικνύει· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἀνάγκῃ νὰ λαμβάνηται καὶ ὁ εἰσηγητὴς ἐκ τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου (ἀνωτ. § 177 σημ. 3). Δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 15 τῆς πολ. δικονομίας εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι δύναται νὰ ἀνατεθῇ ἡ αὐτοψία καὶ εἰς δικαστήριον ἄλλο (π. χ. πρόκειται νὰ ἐνεργηθῇ αὐτοψία ἐπὶ κτήματος κειμένου ἐντὸς τῆς περιφερείας ἐτέρου δικαστηρίου). Carré ζ. 1144. Dalloz ἄρ. 26.

Δύναται ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον νὰ διορισθῇ εἰσηγητὴς; Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς λήουσιν ἐν γένει καταφατικῶς τὸ ζήτημα τοῦτο (Carré ζ. 1141. Dalloz ἄρ. 19—21. Rauter σ. 234). Τοιοῦτόν τι ἐὰν συμβῇ καὶ παρ' ἡμῶν δὲν ἀντίκειται τοσοῦτον εἰς τὸν νόμον (Ὁργ. 250 ἐδ. 2. πολ. 161 ἐδ. 3), ὥστε νὰ ἐπιφέρῃ ἀκυρότητα εἰς τὴν διαδικασίαν· μολοντοῦτο καλὸν εἶναι, ὅταν τὸ θεωρητέον ἀντικείμενον κῆται μακρὰν (βαυαρ. δικον. 397), νὰ μὴ προσφεύγωσιν εἰς αὐτὸ τὰ δικαστήρια ἄνευ σπουδαιωτάτων λόγων.

7) Πολ. 284· ὅπερ καθίσταται ἀναγκαῖον ὡς ἂν ἐκ τῆς ἀπλῆς περιγραφῆς τοῦ εἰσηγητοῦ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ κατανοηθῇ ἡ δυσκόλως κατανοεῖται τὸ ἀποδεικτέον, ὡς συμβαίνει εἰς ἔριδας περὶ ὁρίων. Puchta ἐν τῇ Ἐφῆμ. τοῦ Linde Γ', 47.

8) Ὅταν δηλ. τὸ ἐξεταστέον πρᾶγμα δὲν κατανοῖται ἐντελῶς διὰ μόνῃς τῆς βοηθείας τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθήσεων, ἀλλὰ χρειάζονται καὶ ἄλλαι γνώσεις· π. χ. ὅτι ἐκάτῃ οἶκος καὶ πόσον μέρος αὐτοῦ, ἄρχει ἡ αὐτοψία· ἀλλὰ πόση ἡ ἐντεῦθεν ζημία, πραγματογνώμονες δύνανται νὰ ὁρίσωσι (Puchta αὐτ. σελ. 59).

β') **διεξαγωγή**· εἰς τὴν ἐνεργηθησομένην αὐτοψίαν προσκαλοῦνται⁹ οὐ μόνον οἱ διάδικοι, ἀλλὰ καὶ τρίτοι¹⁰, οἵτινες μὴ ἐμφανιζόμενοι¹¹ στεροῦνται ἅς εἶχον τυχὸν κατὰ τῆς αὐτοψίας ἐνστάσεις· τὰ περὶ τὴν ἐνέργειαν δὲ τῆς αὐτοψίας ἀπαντῶμενα ἐμπόδια τίθησιν ἐκποδῶν τὸ δικαστήριον, διατάσσον εἴτε τὴν διὰ βίας ἀνοιξίν θυρῶν ἢ ἄλλων δοχείων εἴτε τὴν ἐπὶ ποινῇ ἐπίδειξιν τοῦ θεωρητέου πράγματος¹².

γ') **ἐκθεσις**· ἡ ἐνεργηθεῖσα αὐτοψία πιστοποιεῖται δι'

9) Παρὰ τοῦ ἀποδεικνύοντος δηλαδὴ.

10) Πολ. 279. π. γ. ἰδιοκτῆται· ἡ διακάτοχοι (ὁ κατέχων τὸ ἐνέχυρον δανειστής) τοῦ θεωρηθησομένου πράγματος ἢ ἄλλως ἐνδιαφερόμενοι, οἷον ἀγρογεῖτονες (Puchta αὐτ. σ. 44).

11) Ὁ διαταχθεὶς παρὰ τοῦ δικαστηρίου ν' ἀποδείξῃ τι δι' αὐτοψίας ὀφείλει πρὸ πάντων νὰ προσκαλέσῃ ἐπὶ τούτῳ α') τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ· β') τρίτα πρόσωπα ἐνδιαφερόμενα εἰς τὴν αὐτοψίαν. Μετὰ τὴν πρόσκλησιν δύναται νὰ συμβῇ, ὥστε κατὰ τὴν ὠρισμένην προθεσμίαν α') νὰ μὴ ἐμφανισθῇ μηδεὶς τῶν διαδίκων· τότε ἀπόλλυται τῷ ἀποδεικνύοντι τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦτο μέσον (ἀνωτ. σημ. 5 τοῦ § τούτου)· ἐξαίρεσις ὑπάρχει, ὅταν τὴν αὐτοψίαν διατάξῃ αὐτεπαγγέλτως καὶ πρὸς ἴδιαν πληροφориαν ὁ δικαστής· διότι τὴν διεξαγωγήν τῆς αὐτοψίας ὀφείλουν τότε νὰ ἐπιμεληθῶν ἄμφοτεροὶ οἱ διάδικοι, ἐπομένως ἡ ἐγκατάλειψις αὐτῆς θεωρεῖται ὡς ἀμφοτέρων παραμέλησις· λοιπὸν *terminus circumducitur* (ἀνωτ. § 4 σημ. 2)· β') νὰ μὴ ἐμφανισθῇ ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀποδεικνύοντος· ἐνεργεῖται τότε καὶ ἀπόντος αὐτοῦ ἡ αὐτοψία (ἀνωτ. § 172 σημ. 18)· γ') νὰ μὴ ἐμφανισθῇ ὁ ἀποδεικνύων· ἐνεργεῖται ἡ αὐτοψία αἰτήσῃ τοῦ ἐμφανισθέντος (ἂν διετάχθῃ αὐτεπαγγέλτως παρὰ τοῦ δικαστηρίου· ἄλλως οὐχί, διότι ἡ ἐνεργηθεῖσα αὐτοψία εἶναι κοινὸν μέσον ἀποδείξεως· ἀνωτ. § 171 σημ. 13), ἡ πιστοποιεῖται ἀπλῶς ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ· δ') νὰ μὴ ἐμφανισθῇ ὁ κατέχων τὸ θεωρηθησόμενον πρᾶγμα, πράττονται τὰ τῶν ἀρθρ. 280, 281.

12) Καὶ ὅταν ἡ αὐτοψία ἐκτελῇται ἐκτὸς τοῦ ἀκρατηρίου, τὸ δικαστήριον καὶ οὐχὶ ὁ εἰσηγητῆς διατάττει τὰ τῶν ἀρθρ. 280 καὶ 281, διότι ἡ ἀρμοδιότης τοῦ εἰσηγητοῦ εἶναι περιορισμένη εἰς ἐκεῖνα τὰ ζητήματα μόνον, ἅπερ βῆτῳς ἡ δικονομία ἀνατίθησιν αὐτῷ (ἀνωτ. § 172 σημ. 19 καὶ § 283 τοῦ Βαυαρ. Σχ. τοῦ 1831).

ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ ἢ διὰ τῶν πρακτικῶν τῆς συν-
εδριάσεως· πρέπει δὲ νὰ περιγράφηται ὅσον οἷόν τε ἀκρι-
βῶς τὸ θεωρηθὲν πρᾶγμα καὶ ἡ κατάστασις αὐτοῦ. Συμ-
παραληφθέντων εἰς τὴν αὐτοψίαν καὶ πραγματογνωμόνων,
σημειοῦται ἐν τοῖς πρακτικοῖς (ἢ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ εἰση-
γητοῦ), πλὴν τῶν ὀνομάτων τῶν πραγματογνωμόνων,
γενικῶς μόνον ὁ τρόπος τῆς ἐκτελέσεως τῆς αὐτοψίας· οἱ
πραγματογνώμονες δὲ συντάσσουσι τὴν γνωμοδότησιν αὐ-
τῶν ¹³. Ἡ περὶ τῆς αὐτοψίας ἐκθεσις ἢ τὰ πρακτικὰ ἀπο-
τελοῦσι πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνδιαλαμ-
βανομένων πραγμάτων ¹⁴.

δ') **συζήτησις**· εἰ μὲν ἡ αὐτοψία ἐκτελεσθῇ ἐν τῷ ἀ-
χροατηρίῳ, προβαίνει ἀμέσως τὸ δικαστήριον εἰς τὴν συ-
ζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, εἰ δὲ ἐκτελεσθῇ ἐκτὸς αὐτοῦ, μετὰ
παρέλευσιν ⁸ ἡμερῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῆς ἐκθέσεως
παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ δικαστηρίου ¹⁵.

Δ') Πραγματογνώμονες.

Γεφ.ΠΓ-νόμ.α

(729 Τηγ.θμ.)

δραμ.συν.α.

α') ὀρισμός α).

§ 179. Πολλάκις τὰ χρήζοντ' ἀποδείξεως γεγονότα δὲν
δύναται νὰ καταλάβῃ ὁ δικαστὴς ἄνευ τῆς βοηθείας γνώ-
μων / μων φρασιμολογικῶν ΚΠ 562 . 339

13) Πολ. 285, 286. Dalloz ἄρ. 52. Ὑπογράφει τὴν ἐκθεσιν τῆς αὐ-
τοψίας ὁ γραμματεὺς; Τὸ ἄρθρ. 285 δὲν ἀπαιτεῖ τοῦτο («καὶ ὑπογρα-
φομένη παρὰ τοῦ δικαστοῦ καὶ τῶν διαδίκων» δὲν λέγει καὶ γραμμα-
τέως ὡς ἐν ἄρθρ. 339)· ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ αὐτοψίας πρέπει νὰ παρα-
λαμβάνηται γραμματεὺς (Ὅργ. 126 § 1. Dalloz ἄρ. 48), ἀναγκαῖα
εἶναι κατὰ τὸ ἄρθρ. 133 πολ. καὶ τούτου ἡ ὑπογραφή.

14) Πολ. 289. Δὲν εἶναι ὀρθὴ κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν ἡ
γνώμη τοῦ Colmet-Daage (σ. 75) ὅτι· ἡ ἐκθεσις τοῦ εἰσηγητοῦ δὲν
δεσμεύει τὸ δικαστήριον.

15) Πολ. 290. Dalloz ἄρ. 53.

α) Πολ. 291—299. Γαλ. 302—323. Βαυαρ. δικ. 433—448. Γερμ.

Κ. Α. 4
530
4
562

ἐκάστῳ θέματι προσδιορίζει ὁ δικαστής⁵.

β') διεξαγωγή.

§ 180. Ἡ πραγματογνωμοσύνη ἐνεργεῖται ἐπὶ ἀκρο-
τηρίου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ, ἀλλὰ πάντοτε δυνάμει δικαστικῆς
ἀποφάσεως, ἣτις πρέπει προσέτι νὰ περιέχῃ τοὺς διορισθέν-
τας πραγματογνώμονας, τὸν τόπον καὶ χρόνον τῆς διεξα-
γωγῆς τῆς πραγματογνωμοσύνης καὶ τὸν μέλλοντα νὰ
διευθύνῃ αὐτὴν δικαστὴν, ἐὰν ἐνεργῇται ἐκτὸς τοῦ ἀκρο-
καθ' ἑμ' αὐτὴν γὰρ τὴν φρεσὶν φέμεται ὁ δὲ δὲ δὲ δὲ

5) Boncenne Δ', 457. Dalloz ἀρ. 33. 38. Carré ζ. 1155. Ὅθεν ἐλευ-
θεριώτερός πως κινηθεὶς ὁ ἄρειος Πάγος (ἀποφ. 135 τοῦ 53) ἀνῆρσε
τὴν 9577 ἀπόφασιν τῶν ἐν Ἀθῆναις ἐφετῶν διότι τὸ δικαστήριον
τοῦτο διατάξαν τὸν ἀναιρεσίβλητον ν' ἀποδείξῃ διὰ πραγματογνωμό-
νων πόσους καρπούς συνέλεξεν ἡ ἀναιρεσίβλητος ἐκ τῶν ἐπιδίκων κτη-
μάτων, ἡνόκει βεβαίως, πόσους καρπούς παρήγον ἐτησίως τὰ ἐπιδίκα
κτῆματα· ἀλλὰ δικονομικῶς ἀκριβεστέρα ἐστὶ τοῦ ἁρείου Πάγου ἡ ἀπό-
φασις. — Δύναται τὸ δικαστήριον, κατέχον τυχαίως τὰς πρὸς τὴν πραγ-
ματογνωμοσύνην ἀπαιτουμένας γνώσεις νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὸ ταύτην;
Ἡδύνατο νὰ ἀπαντήσῃ τις εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο καταφατικῶς, σκε-
πτόμενος ὅτι ἡ πραγματογνωμοσύνη δὲν εἶναι ἄλλο εἰμὴ αὐτοψία τις,
ἐκτελουμένη διὰ τελειοτέρων ἢ τῶν συνήθων παρὰ τοῖς ἀνθρώποις
αἰσθητηρίων· ὅταν λοιπὸν ὁ δικαστὴς ἔχῃ αὐτὸς τὰ τελειότερα ταῦτα
αἰσθητήρια, διατί νὰ μὴ δύναται νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῶν, ἀλλὰ νὰ
προσφεύγῃ εἰς ἄλλους τῆς αὐτῆς κατὰ τοῦτο τελειότητος; δὲν μετα-
χειρίζεται ὀφθαλμοὺς ὑελίνους ὁ μύωψ δικαστὴς αὐτοψίαν τινὰ ἐνερ-
γῶν; Ἡ σκέψις αὕτη εἶναι ὀρθοτάτη καὶ οὐδὲν ἄλλο ἔχω ν' ἀντιτάξω
ἢ τὸ ἄρθ. 291, ὅπερ θέλει διὰ πραγματογνώμονων νὰ ἐνεργῇ ἐν τοιοῦτῳ
θέματι ὁ δικαστὴς· ἔχει δὲ νομίζω, ἡ διάταξις αὕτη τοῦτον τὸν νομο-
θετικὸν λόγον, ὅτι ἂν ἐπετρέπετο τῷ δικαστῇ νὰ ἐκτελῇ ἔργα πραγ-
ματογνώμονας, ἡ ἐργασία αὐτοῦ αὕτη ἤθελε μένει ἀνεξέλεγκτος ἀπὸ
μέρους τῶν δικαζομένων (Πρβ. καὶ Chauveau sur Carré ζ. 1155. bis.
Dalloz ἀρ. 34—41. 67. Bülow ὑπὸ τὸν § 368 γερμ. δικον. Ῥουσ.
311, ὅστις ἐναντία φροναῖ. ΑΠ. 293 τοῦ 53). Ὑπάρχουσιν ὅμως κατ'
ἐξαιρέσιν περιπτώσεις, ὅτε ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ διορίζῃ πραγματο-
γνώμονας οἷον Πολ. 1066, 1076, 1084, 1091. Boncenne σ. 457 Dal-
loz ἀρ. 51.

ατηρίου ¹. Οἱ πραγματογνώμονες

α') διορίζονται ², πρὸ τῆς ἐκδόσεως μὲν τῆς ἀποφάσεως ὑπὸ τῶν διαδίκων, ³ ἄλλως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ἐν τῇ ἀποφάσει ³· ὅπερ ὀφείλει κατὰ κανόνα νὰ διορίζῃ τρεῖς, ἐνῷ οἱ διάδικοι δύνανται καὶ ἓνα μόνον ⁴. *ὅρα Ν. 263 (Τ. 63. 21)*

β') οἱ ἐξ ἐπαγγέλματος ⁵ διοριζόμενοι ἐξαιροῦνται δι' οὗς

1) Πολ. 293. Γαλ. 302. Ἡ ἀπόφασις αὕτη πρέπει νὰ ὀρίξῃ καὶ τὸ ἀποδεικτέον θέμα κατὰ τὸ 249 ἄρθρον.

2) Ἀνίκανοι νὰ διορισθῶσι πραγματογνώμονες εἰσιν οἱ καταδικασθέντες εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν (ποιν. νόμ. ἄρθρ. 23 § 4). Οἱ ξένοι; αἱ γυναῖκες; οἱ ἀνήλικοι; Οὐδεὶς νόμος ἀποκλείει αὐτοὺς (Colmet-Daage ἄρ. 83. Dalloz ἄρ. 64 contra Carré ζ. 1163)· ἐνίοτε μάλιστα εἰσὶ καταλληλότεραι αἱ γυναῖκες (νόμ. 1 πρ. π. 25, 4).

3) Πολ. 292 ἐδ. 3. Γαλ. 196. Ἡ γαλλικὴ δικονομία (ἄρθρ. 305) διαφέρει κατὰ τοῦτο· συγχωρεῖ νὰ ἐκλέγωσιν οἱ διάδικοι τοὺς πραγματογνώμονας καὶ μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, λαμβάνοντες πρὸς τοῦτο προθεσμίαν τριήμερον παρὰ τῆς ἀποφάσεως· τὴν διαδικασίαν ταύτην ἀκολουθοῦσι συνήθως, ἐξ ἀπροσεξίας βεβαίως καὶ τὰ ἐγγώρια δικαστήρια· ἤτις ὅμως μὴ πραγματοποιηθεῖσα ποτὲ, δὲν ἐγένετο ἀντικείμενον σπουδαίας ἐξετάσεως· ἀλλὰ καὶ ἂν πραγματοποιηθῇ, ἀκυρότης ἐντεῦθεν δὲν παράγεται κατὰ τὸ ἄρθρον 292 ἐδ. 2 (Ρουσοπ. 312. 313). Ἐν τῷ θέματι τοῦ ἄρθρου 196 τῆς γαλ. δικ., καθ' ὃ ὁ διορισμὸς τῶν πραγματογνώμωνων ἐπὶ συμπαραβολῆς ἐγγράφων γίνεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, θεωροῦσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἄκυρον τὸν παρὰ τῶν διαδίκων γενόμενον μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως διορισμόν. Carré ζ. 806.

4) Πολ. 292. Βαυαρ. δικον. 434. Ἐνίοτε καὶ ὁ δικαστὴς δύναται νὰ διορίσῃ ὀλιγωτέρους τῶν τριῶν πραγματογνώμονας (π. χ. πολ. 340, 342, 957 ἐδ. 2, 1066, 1072, 1076, 1084)· ἀλλὰ καὶ ὅταν θέλῃ ἀπλὴν πληροφορίαν τοῦ πράγματος, οὐχὶ τελείαν ἀπόδειξιν (κατωτ. § 181 σημ. 3), διορίζει ὀλιγωτέρους τῶν τριῶν (π. χ. νὰ ἐκτιμήσῃσι μικράν τινα ἄμπελον). Κατὰ τὸ βωμ. δίκαιον ὁ ἀριθμὸς τῶν πραγματογνώμωνων ἀναβαίνει ἀπὸ 1—3. (νόμ. 5 § 25 Π. 25, 3. νόμ. 1 § 25 Π. 37, 9. νόμ. 3 κώδ. 3, 39. Νεαρ. 7 κεφ. γ' § 2. νόμ. 1 βασ. 21, 7. Περὶ τῆς γαλ. δικονομ. ἴδε Dalloz ἄρ. 76—82. Carré ζ. 1158.

5) Πολ. 296. Οἱ παρὰ τῶν διαδίκων ἐκλεγθέντες πραγματογνώμονες δὲν ὑπόκεινται εἰς ἐξαιρέσιν (Dalloz ἄρ. 126, 131), εἰμὴ διὰ λόγον

λόγους καὶ οἱ μάρτυρες ⁶ ἡ περὶ ἐξαίρεσεως αἰτήσεις μετὰ τῶν ἀποδείξεων πρέπει νὰ εἰσαχθῇ ἐπὶ ποινῇ ἀπαράδεκτου ἐντὸς 3 ἡμερῶν ἀφοῦ μάρτη ⁷ τὸν διορισμὸν ὁ ἐξαίρων ⁸ ἡ περὶ αὐτῆς ἀπόφασις εἶναι ἀνέκκλητος ⁹.

γ') δὲν εἶναι ὑπόχρεοι, ὡς οἱ μάρτυρες, νὰ δεχθῶσι τὸν διορισμὸν ¹⁰ δεχθέντες ὁμῶς (ὅπερ ἀποδεικνύει καὶ ἡ ὁρκισις αὐτῶν) ὑποβάλλονται εἰς ἀποζημίωσιν, ἐὰν μὴ ἐκτε-

μετὰ τὴν ἐκλογὴν γεννηθέντα ἢ περιελθόντα εἰς γνῶσιν τοῦ διαδίκου (γαλ. δικον. 308. βαυαρ. δικον. 435. Πολ. 113, 40). Carré ζ. 1172 bis. Berriat 212 σημ. 11. Dalloz ἀρ. 135). Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν ἡ ἐξαίρεσις εἶναι ἐνταῦθα ἀπαράδεκτος, ἐὰν ὁ λόγος τῆς ἐξαίρεσεως ἐπέλθῃ μετὰ τὴν ὁρκοδοσίαν. Παρ' ἡμῖν τὸ ἀπαράδεκτον τοῦτο εἶναι βάσιμον μόνον ἂν ὑπάρχῃ ἕτερος λόγος ἀπαράδεκτου τῆς αἰτήσεως, ἥτοι ἂν κριθῇ ὡς παραίτησις.

6) Πολ. 295. Γαλ. δικ. 310. "Ἄλλαι νομοθεσίαι π. χ. ἡ τῆς Βάδης (§ 543) ἐφαρμόζουσι τοὺς λόγους τῆς ἐξαίρεσεως τῶν δικαστῶν. Περὶ τῶν Γερμανῶν ἴδ. Seeger das Verfahren mit Sachverständigen σ. 66.

7) Διὰ νομίμου τρόπου, ἥτοι κατὰ τὸ 138 ἀρθρ. τῆς πολ. δικονομίας. Ἐπὶ ἐκουσίας ἐκλογῆς τῶν πραγματογνώμων ἀρκεῖ καὶ ἄλλοια γνῶσις (Carré ζ. 1175. 1175 bis. Dalloz ἀρ. 137—144).

8) Ἡ διαδικασία περὶ τὴν ἐξαίρεσιν εἶναι μικτὴ τις μεταξὺ τῆς ἐπ' ἀναφορᾷ διαδικασίας καὶ τῆς συνοπτικῆς (πολ. 295 ἐδ. 2. 3. 296 ἐδ. 1). Ἐνεκα τῆς πρώτης ὑπάρχει ὑποχρέωσις εἰς προαπόδειξιν (Carré ζ. 1175 qual), ἐνεκα τῆς δευτέρας, ἡ ἀναφορὰ πρέπει νὰ κοινοποιῇται πάντοτε εἰς τὸν ἀντίδικον, κατὰ δὲ τῆς ἐκδοθησομένης ἀποφάσεως συγχαρεῖται ἀνακοπὴ ἐνίοτε τὴν ἐξαίρεσιν τοῦ πραγματογνώμονος δικάζει ὁ εἰσηγητὴς δικαστῆς (πολ. 343 ἐδ. 3). Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ διαδίκου ὅτι ὁ διορισθεὶς πραγματογνώμων εἶναι ἀκατάλληλος, ὡς στερούμενος τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς τὸ ζήτημα γνώσεων, δὲν ἀποτελεῖ μὲν λόγον ἐξαίρεσεως, ὡς ὀρθῶς εἶπεν ὁ ΑΠ. (ἀπ. 10 τοῦ 78): ἀλλὰ τοῦτο οὐδόλως ἐκώλυε τὴν κατ' οὐσίαν ἐξέτασιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ, φέροντος πάντα τὰ στοιχεῖα παρεμπιπτούσης αἰτήσεως (ΑΠ. 426 τοῦ 75).

9) Πολ. 296. Βαυαρ. δικον. 439 ἐδ. 3. Ἡ γαλ. δικονομία (ἀρ. 312) συγχωρεῖ ἔφεσιν, ἀλλ' ἄνευ ἀνασταλτικῆς ἐνεργείας.

10) Πολ. 294. Γαλ. 316· διότι εὐκολωτέρα εἶναι ἡ ἀντικατάστασις τοῦ πραγματογνώμονος ἢ τοῦ μάρτυρος Carré ζ. 1189. Dalloz ἀρ. 115. Bayer σ. 825 ἀρ. 4)· μόνον ὅταν δὲν ὑπάρχωσιν ἕτεροι ἐμπειρο-

λέσωσι τὴν πραγματογνωμοσύνην ⁴¹.

δ') ἀντικαθίστανται ὑπὸ τοῦ εἰσηγητοῦ, μὴ συμφωνούντων περὶ τῆς ἀντικαστάσεως τῶν διαδίκων· ὅπερ γίνεται ὅταν δὲν δεχθῶσι τὸν διορισμὸν οἱ πραγματογνώμονες, ἢ δὲν ἐμφανισθῶσι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐνεργείας τῆς πραγματογνωμοσύνης ⁴².

Ἡ πραγματογνωμοσύνη ἐκτελεῖται οὕτως· α') ὅταν γίνηται ἐπὶ ἀκροατηρίου, ὀρκίζονται ⁴³ οἱ πραγματογνώμονες καὶ ἀκολουθῶς ἀποχωροῦσιν εἰς ἰδιαιτέρον δωματίον, ὅπου συντάσσουσι τὴν γνωμοδότησιν αὐτῶν, τὴν ὅποιαν ἐπιστρέφοντες παραδίδουσιν εἰς τὸν πρόεδρον διὰ τοῦ πρε-

τέχνας δικαιολογεῖται ἢ ἐξανάγκαις τῶν διορισθέντων. Seeger σ. 75 Walther ἐν 'Αρχ. ἀστ. Πρ. κς', 262.

41) Ἀλλὰ καὶ τότε ἀπαλλάσσεται τῶν ζημιῶν τούτων, ἐὰν εὐλογος αἰτία ἐμπόδισεν αὐτόν, π. γ. βαρεῖα ἀσθένεια, ὑπηρεσία δημόσιος κλ. Dalloz ἀρ. 116. Carré ζ. 1191.

42) Πολ. 294. «μὴ ἐμφανισθέντος τινὸς τῶν ἐμπειροτεχνῶν εἰς τὸν προσδιωρισμένον τόπον καὶ χρόνον, ἢ μὴ θέλοντος νὰ δεχθῇ τὸν διορισμὸν αὐτοῦ, ἐὰν οἱ διάδικοι δὲν δύνανται νὰ συμφωνήσωσι περὶ ἄλλου, ὀφείλει ὁ εἰσηγητὴς νὰ διορίσῃ αὐτὸς ἄλλον». Ἐὰν δὲν ἐμφανισθῶσι πάντες; Καὶ τότε τὸ αὐτὸ γίνεται· διότι ἡ ἔκφρασις τοῦ νόμου «μὴ ἐμφανισθέντος τινὸς τῶν ἐμπειροτεχνῶν» περιέχει διὰ τοῦ «τινὸς» καὶ πάντας.

Ὁ εἰσηγητὴς ὅμως δὲν δύναται ν' ἀντικαταστήσῃ ἕτερον πραγματογνώμονα, ὅταν ὁ παρὰ τοῦ δικαστηρίου διορισθεὶς δὲν ὑπάρχῃ (ΑΠ. 5 τοῦ 52) ἢ ἐδέχθῃ ἤδη τὸν διορισμὸν καὶ ἀποποιῇται τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ (ΑΠ. 179 τοῦ 48· ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἐν τῇ ἀποφάσει ταύτῃ εἶναι ὀρθή, ἡ αἰτιολογία ὅμως ἀπρόσφορος· διότι, καὶ ἂν ἐκλητεύοντο οἱ διάδικοι, ἄκυρος ἦθελεν εἶσθαι ὁ παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ, ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν διαδίκων, γενόμενος διορισμὸς τοῦ πραγματογνώμονος).

13) Ὁ ὅρκος τῶν πραγματογνωμόνων εἶναι ὁ τῶν μαρτύρων κατὰ τὸ 288 ἄρθρον, ἥτοι τοῦ ἄρθρ. 335· ἀλλὰ συνήθως αἱ λέξεις «θέλω εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν» ἀντικαθίστανται διὰ τῶν λέξεων «θέλω ἐνεργῆσαι τιμῶς καὶ εὐσυνειδήτως τὴν ἀνατεθεισάν μοι πραγματογνωμοσύνην».

σδυτέρου¹⁴. δ') όταν γίνηται ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου, καὶ ἦναι δυνατὴ ἡ θεώρησις τοῦ ἀντικειμένου τῆς πραγματογνωμοσύνης, συνεννοῦται μετ' αὐτῆς καὶ αὐτοψία¹⁵. ἡγουν μεταβαίνει μετὰ τῶν πραγματογνωμόνων ἐπιτοπίως ὁ εἰσηγητής, ὀρκίζει αὐτούς, καὶ αὐτὸς μὲν συντάσσει γενικὴν αὐτοψίας ἐκθεσιν, οἱ δὲ πραγματογνώμονες γνωμοδότησιν ἐγγραφον¹⁶, ἣν παραδίδουσι τῷ εἰση-

14) Πολ. 287.

15) Πολ. 297 ἐδ. 2. Τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἄρθρου τούτου «ἐὰν ἦναι δυνατὴ ἡ θεώρησις τῶν ἀντικειμένων, ἐκ τῆς ὁποίας ἐξήρτηται κυρίως ἡ κρίσις, γίνεται συγχρόνως αὐτοψία» ἐνόησεν ὁ ΑΠ. (ἀπόφ. 58 τοῦ 50) ὡς σημαίνουσιν θεώρησιν τοῦ πράγματος ὑπὸ τῶν πραγματογνωμόνων· ἀλλ' ἡ αὐτοψία εἶναι πρᾶξις τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὸ ἄρθρ. 277· ἔπειτα τὴν διεξαγωγὴν τῆς πραγματογνωμοσύνης διευθύνει ὁ εἰσηγητής (πολ. 293). ἄρα ὅταν ἦναι θεωρητὸν τὸ πρᾶγμα, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι παρὼν αὐτὸς ἵνα δίδῃ τὰς ἀναγκαίας ὁδηγίας εἰς τοὺς πραγματογνώμονας καὶ νὰ ἐξομαλύνῃ τὰς ἀναφωρόμενας μεταξὺ τῶν διαδίκων διενέξεις, σημειῶν ἐν τῇ ἐκθέσει τὰ σημειώσεως χρῆζοντα. Διὰ τοῦτο συμφωνότερα πρὸς τὸν νόμον θεωρῶ τὰ ἐν τῷ κειμένῳ ἐκτεθειμένα, ὧν ἡ παραφυλακὴ πολλὰς ἀκυρότητας τῆς διεξαγομένης πραγματογνωμοσύνης δύναται νὰ προλάβῃ καὶ εὐκολωτέραν τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς καθιστᾷ. π. χ. ἐὰν ἡ πραγματογνωμοσύνη ἐκτελεσθῇ παρόντος τοῦ εἰσηγητοῦ, ἀπόντος ὅμως τοῦ ἐτέρου διαδίκου, αὗτος κατὰ τὸ 264 ἄρθρον δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ἔπειτα ὅτι ἡ πραγματογνωμοσύνη δὲν ἐνηργήθη ἐπὶ τοῦ ἀμφισβητουμένου πράγματος, ἐνῷ δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο, μόνων τῶν πραγματογνωμόνων ἐνεργησάντων. Ὡστε ἡ παρουσία τοῦ εἰσηγητοῦ περιττὴ ἐστὶ μόνον ὅταν αὐτὸς μὲν οὐδὲν ἔχει νὰ ἐνεργήσῃ, περὶ τοῦ ἀντικειμένου δὲ τῆς πραγματογνωμοσύνης οὐδεμία μεταξὺ τῶν διαδίκων διαφωνία ὑπάρχῃ. Seuffert Comment. Γ', 327.

16) Ἐντὸς πόσου χρόνου ὀφείλουσιν οἱ πραγματογνώμονες νὰ συντάξωσι καὶ παραδώσωσι τὴν γνωμοδότησιν αὐτῶν; Καθ' ἡμᾶς ἄνευ ἀναβολῆς χρεωστοῦσιν οἱ πραγματογνώμονες ν' ἀρχίσωσι τὰς ἐργασίας των καὶ νὰ παραδώσωσι τὴν γνωμοδότησιν ἅμα τελειώσωσιν αὐτήν· ἀλλὰ δύνανται ἐπὶ σπουδαίων ἐπιστημονικῶν ἢ τεχνικῶν ζητημάτων νὰ αἰτήσωσι καιρὸν πρὸς διάσκεψιν. Ὅθεν ὁρθῶς ποιοῦντα τὰ δικαστήρια τάττουσιν ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτῇ χρόνον διασκέψεως (Bayer σ.

γητῇ ¹⁷. Μὴ οὐσης δυνατῆς τῆς θεωρήσεως τοῦ ἀντικει-
μένου, ὑποβάλλεται εἰς τοὺς πραγματογνώμονας ἢ νομί-
μως εἰς τὴν δικογραφίαν περιελθοῦσα περιγραφή αὐτοῦ
μετὰ τῶν ἀναγκαίων ὁδηγιῶν ¹⁸.

γ') γνωμοδότησις. *Περὶ τῶν ἐν τῇ δικογραφίᾳ περιλαμβανόμενων*
1Ε. 519. Β. 54

§ 181. Τὴν γνωμοδότησιν αὐτῶν συντάσσουσιν ἐγ-
γράφως οἱ πραγματογνώμονες καὶ ὑπογράφουσι πάντες ¹.

+ *Εἰς τὴν αἰτιολογίαν ΚΕ. 78*

827 ἐν τ.) ἡ δὲ παραμέλῃσις τοῦ χρόνου τούτου καθιστᾷ τοὺς πραγ-
ματογνώμονας ὑπευθύνους εἰς τὰ ἔξοδα καὶ τὰς ζημίας (πολ. 294 ἐδ.
2) ἀλλὰ νομίζω ὅτι καὶ μετὰ ταῦτα παραδίδοντες τὴν γνωμοδότησιν
αὐτῶν οἱ πραγματογνώμονες ἀπαλλάττονται τῆς εὐθύνης ταύτης διότι
ἡ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ὀριζομένη πρὸς ἐγχειρίσιν τῆς γνωμοδοτή-
σεως προθεσμία, μὴ καθιερωμένη παρὰ τοῦ νόμου, δὲν εἶναι ἀνατρε-
πτική. Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν ἔτυχε σπουδαίας ἐξετάσεως παρὰ τοῖς
ἡμετέροις δικαστηρίοις, ἡ δὲ πρακτικὴ αὐτῶν εἶναι ἐναντία τῶν ἐν-
ταῦθα λεγομένων. Περὶ τῆς γαλ. δικονομίας ἴδ. τὸ 320 ἄρθρον.

17) Ἡ παράδοσις οὐχὶ τῷ εἰσηγητῇ εἶναι ἄκυρος (ΑΠ. 89 τοῦ 48).

18) Πολ. 297 ἐδ. 3. Bayer σ. 824. Ἐπὶ παραμελήσεως τῆς διεξα-
γωγῆς τῆς πραγματογνωμοσύνης ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνω-
τέρω (§ 178 σημ. 11) εἰρημένα.

1) Καὶ ὅταν διαφωνῶσι μίαν γνωμοδότησιν πρέπει νὰ συντάσσωσι
(Carré ζ. 1200). Ἐάν τις τῶν πραγματογνωμόνων δὲν θέλῃ τὰ ὑπο-
γράψῃ, καὶ τοι συσχεφθεῖς καὶ συμπράξας εἰς τὸν καταρτισμὸν τῆς
γνωμοδοτήσεως; Κατὰ τὸν Chauveau (Carré ζ. 1198 bis), ἡ ὑπο-
γραφή τῶν πλειόνων ἰσχύει. Καὶ παρ' ἡμῖν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ
τοῦτο· ἀλλ' ἡ τοιαύτη γνωμοδότησις δὲν ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν, ὡς
μὴ ὑπογεγραμμένη παρὰ πάντων τῶν πραγματογνωμόνων (ᾧρ. τὴν 3
σημ. τοῦ § τούτου).

Ἐάν τις αὐτῶν ᾖ ἀγράμματος; Ἀκριβῶς εἰπεῖν δὲν ἰσχύει γνω-
μοδότησις μὴ οὕσα ὑπογεγραμμένη παρὰ πάντων τῶν πραγματογνω-
μόνων κατὰ τὸ 286 ἄρθρον. Τί πρέπει λοιπὸν νὰ γείνη εἰς τοιαύτην
περίπτωσιν; Ἐπειδὴ ἡ παρὰ τῶν πραγματογνωμόνων γινομένη ἔγγρα-
φος σύνταξις καὶ ὑπογραφή τῆς γνωμοδοτήσεως δὲν διατάσσεται παρὰ
τοῦ εἰρημένου ἄρθρου ὡς εὔπος τῆς ἀποφάνσεως αὐτῶν, ἀλλ' ὡς ὁ
ἀσφαλέστερος τρόπος τῆς δηλώσεως αὐτῆς, ἔπεται ὅτι καὶ κατ' ἄλ-

μόνον ἐπὶ διαφωνίας καταχωρίζονται ἐν αὐτῇ οἱ ὑποστη-
ρίζοντες ἐκάστην γνώμην λόγοι.² Ἡ παρὰ τριῶν πραγ-
Α. αὐτῶν καὶ τῶν ὑποστηρικτῶν αὐτῶν ἐκδοθέντων. Κδ. 219

λον τρόπον ἐπίσης ἀσφαλῆ δύνανται νὰ δηλώσωσι τὴν γνώμην αὐ-
τῶν οἱ πραγματογνώμονες (π. χ. εἰς τὰς συνοπτικὰς δίκας καὶ τὰς
παρὰ τοῖς εἰρηνοδίκαις γνωμοδοτοῦσι προφορικῶς ἐνώπιον τοῦ δικα-
στηρίου. πολ. 499 ἐδ. 2. 625) Ὅθεν ἔγκυρος εἶναι ἡ γνωμοδότησις
τῶν πραγματογνώμων, ἡ παρὰ τινῶν μόνον ἐξ αὐτῶν ὑπογραφείσα,
παραδοθεῖσα ὅμως τῷ εἰσηγητῇ παρὰ πάντων αὐτῶν ὡς ἰδία γνωμο-
δότησις (Βκυαρ. δικον. 445 ἐδ. 4). Οὕτω φρονῶ δικαιολογουμένην τὴν
λύσιν ταύτην, ἣν καὶ ὁ ΔΠ. πολλάκις παρεδέχθη (ἀπόφ. 72 τοῦ 46.
184 [σ. 598] τοῦ 50 καὶ 59 τοῦ 53). Δὲν εἶναι ὅμως ὀρθὸς ὁ λόγος
ἐφ' οὗ τὸ δικαστήριον τοῦτο ἐστηρίχθη «ὅτι δῆθεν ὁ νόμος δὲν ὑπηγό-
ρευσεν εἰς τὰ δικαστήρια νὰ διορίζωσιν ἀγραμμάτους πραγματογνώμο-
νας»· διότι τῶν νόμων αἱ ἀπαγορεύσεις γίνονται ἐνίοτε σιωπηρῶς· οὐ-
δαμοῦ δὲ ὁ νόμος ἀπαγορεύει καὶ τὸν διορισμὸν ἀγραμμάτου δικαστοῦ·
καὶ ὅμως δὲν πιστεύω νὰ εὐρεθῇ δικαστὴς ἐγγράμματος νὰ ὑποστηρίξῃ
ἀπόφασιν ὑπὸ τριῶν ἀγραμμάτων πρωτοδικῶν ἐκδεδομένην, καὶ ἂν
ὑπάρχῃ ἄλλοθεν ἀποδεδειγμένον ἐπισήμως ὅτι ἡ ἀπόφασις εἶναι τὸ
ἀποτέλεσμα τῶν διασκέψεων των.

Ἡ γνωμοδότησις τῶν πραγματογνώμων δὲν εἶν' ἔκθεσις, ἐπομένως
περιττὸν εἶναι ν' ἀναφέρῃ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον ὅτε ἐνηργήθη. Ὁ
ἄρειος Πάγος τὴν αὐτὴν ἀπέφηνε γνώμην (ἀπόφ. 191 τοῦ 47)· ἀλλὰ
φοβηθεὶς νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ γνωμοδότησις δὲν εἶναι ἔκθεσις, ἐπίεσε τὸ ἄρθ.
133 § 3 τῆς πολ. δικονομίας.

Ἡ γνωμοδότησις εἶναι δημόσιον ἔγγραφον; Δὲν εἶναι ἀμφιβολία
ὅτι δημοσίου ἐγγράφου δύναμιν ἔχει ἐπὶ τῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐνερ-
γουμένων δοκιμασιῶν ἢ ὅταν πάντες οἱ πραγματογνώμονες παραδώσω-
σιν εἰς τὸν εἰσηγητὴν τὴν γνωμοδότησίν των· διότι εἰς τοιαύτην περί-
πτωσιν διὰ δημοσίου προσώπου (τοῦ δικαστηρίου ἢ τοῦ εἰσηγητοῦ)
πιστοποιεῖται τοῦ ἐγγράφου τούτου ἡ γνησιότης· ἀλλ' ὅταν εἰς μόνον
πρακτογνώμων παραδῶσῃ τὴν γνωμοδότησιν εἰς τὸν εἰσηγητὴν, δὲν
ὑπάρχει τότε ἡ αὐτὴ ἐγγύτης περὶ τῆς γνησιότητος· ὁ ἄρειος Πάγος
εἶπεν ὅτι πάντοτε ἡ γνωμοδότησις εἶναι δημόσιον ἔγγραφον (ἀπόφ.
161 τοῦ 47), ἀλλ' ἄνευ ἀποχρώσεως καί, ὡς πρὸς τὸ ἄρθρ. 399 § 4,
ὅπερ παραθέτει, ἐσφαλμένης αἰτιολογίας. Δημόσια ἔγγραφα δύναται
νὰ συντάξῃ μόνον δημοσία ἀρχή, ἣ ὁ νόμος ἀπένειμεν publicam fidem.

ΚΕ 28. 2) Δὲν εἶναι οὐσιῶδες προσὸν τῆς γνωμοδοτήσεως τὸ νὰ αἰτιολογῶ-
σιν οἱ πραγματογνώμονες τὴν γνώμην των· διότι δὲν ἀπαιτεῖ τοῦτο

ματογνώμωνων καὶ κατὰ πλειονοψηφίαν προσηκόντως ἐκδοθεῖσα γνωμοδότησις ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν καὶ ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ αὐτὴν τὸ δικαστήριον· ἡ δὲ μὴ τοιαύτη χρησιμεύει ὡς ἀπλὴ γνώμη εἰς τὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ ὑποκειμένη³. Ἡ συζήτησις τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως μετὰ δὲν ἔσται ἡ διαφορά καὶ δὲν ἔσται ὡς ἀπὸ τοῦ 4. ΝΑ 452

ὁ νόμος (ΑΠ. 23 τοῦ 44)· τὸ ἄρθρ. 286 θέλει μόνον ἐπὶ διχοψηφίας ν' ἀναφέρονται ἐν τῇ γνωμοδότησει οἱ ὑπὲρ καὶ κατὰ λόγοι (ΑΠ. 100 τοῦ 69). Πλὴν καὶ τοῦτο παραλειφθὲν δὲν φέρει ἀκυρότητα κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν· καθότι ὁ δικαστὴς εἶναι δεδεμένος ὑπὸ τῆς πλειονοψηφίας τῶν πραγματογνώμωνων· δὲν χρησιμεύουσι λοιπὸν οἱ λόγοι τῆς μειονοψηφίας καὶ οἱ λόγοι τῆς πλειονοψηφίας εἰμὴ ὡς ἀποδείξεις ὅτι μεθ' ὧριμον σκέψιν ἀπεφάναντο οἱ πραγματογνώμονες.

3) Πολ. 289. Ὅθεν παρ' ἡμῶν τελείαν ἀπόδειξιν ἀποτελεῖ ἡ γνωμοδότησις, α') ἐὰν παρὰ τριῶν πραγματογνώμωνων, κατὰ πλειονοψηφίαν (δὲν ἀπαιτεῖται ὁμοφωνία πάντων τῶν πραγματογνώμωνων), καὶ γ') κατὰ τὸν προσηκόντα τύπον ἐκδόθῃ. Ὅθεν ὁσάκις τὸ δικαστήριον διορίζει ὀλιγωτέρους τῶν 3 πραγματογνώμονας (ὅρ. κατωτ. § 182 σημ. 4), ἢ ὑπάρχει ἰσοψηφία μεταξὺ τῶν διορισθέντων (π. χ. ὁ μὲν ἀναριθμᾷ εἰς τὸ εἰσόδημα τοῦ κτήματος εἰς 1000, ὁ δὲ εἰς 1500, ὁ δὲ εἰς 2000, ἔχει δικαίωμα τὸ δικαστήριον νὰ ἐκτιμήσῃ τὴν γνώμην αὐτῶν. Κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 6 ἀπόφ. (τοῦ 53) τοῦ ἁρείου Πάγου ὁσάκις ἰδιόζουσα ἐμπειρία ἢ γνώσις ἰδιαίτερας τέχνης ἢ ἐπιστήμης δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖα, ἢ ἀπόφασις τῶν πραγματογνώμωνων δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὰ δικαστήρια· ἀλλὰ πῶς εἶναι δυνατόν νὰ διορισθῶσι πραγματογνώμονες εἰς τοιαύτην περίπτωσιν (Πολ. 291); †

Ἐὰν ἡ γνωμοδότησις ᾖ ἀκυρὸς; Ἀντιφασκούσας περὶ τούτου ἐξέδωκεν ἀποφάσεις ὁ ἡμέτερος ἅρειος Πάγος· διὰ τῆς 49 τοῦ 46 εἶπεν ὅτι τὰ δικαστήρια λαμβάνοντα ὑπ' ὄψιν ἀκύρους γνωμοδοτήσεις δὲν παραβιάζουσι διὰ τὰς τινὰ τοῦ νόμου περὶ ἀποδείξεως, ἀλλὰ μάλιστα συμμορφοῦνται μὲ τὸ 3 ἐδ. τοῦ 298 ἁρθρου τῆς πολ. δικονομίας· κατόπιν παρεδέχθη (ἀπόφ. 97 τοῦ 50, 6 τοῦ 53, 69 τοῦ 54), ὅτι ἀκυρὸς ἀπόφασις τῶν πραγματογνώμωνων δὲν δύναται οὐδὲ ὡς ἀπλὴ γνωμοδότησις νὰ χρησιμεύσῃ, διότι θεωρεῖται ὡς μὴ οὔσα κατὰ τὸ 135 ἄρθρον· ἡ παράθεσις τοῦ ἁρθρου τούτου, περὶ δικαστικῶν ἐκθέσεων πραγματευομένου, ἀπρόσφορός ἐστιν· οἱ πραγματογνώμονες δὲν συντάσσουν ἐκθεσιν (ἰδ. τὴν 1 σημ. τοῦ § τούτου). Ἡ πρώτη γνώμη συμφωνεῖ μᾶλλον πρὸς τὸ 3 ἐδ. τοῦ 298 ἁρθρου (κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτω-

τὴν περὶ αὐτῶν τῆς πραγματογνωμοσύνης γίνεται ὅπως καὶ ἐπὶ αὐτοψίας ⁴.

Ε') Μάρτυρες ^α).

Α') γενικά.

§ 182. Μάρτυρες ἐν τῇ πολιτικῇ δικονομίᾳ λέγονται

ΚΕ. 72

σιν χρησιμεύει ὡς ἀπλῇ γνωμοδότησις· ἄλλη περίπτωσις δὲ εἶναι καὶ ἢ μὴ ἔγκυρος σύνταξις τῆς γνωμοδοτήσεως), οἰκονομεῖ δὲ καὶ δαπάνας ἢ βραδύτητας, ἃς ἢ ἐπανάληψις τῆς πραγματογνωμοσύνης ἤθελεν ἐπενέχει (Ψουσοπ. 324).

Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθρ. 323) ὁ δικαστὴς δὲν χρεωστεῖ νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν γνώμην τῶν πραγματογνωμόνων, ἐὰν ἢ πεποιθήσις αὐτοῦ εἶναι ἐναντία· διατοῦτο ἀναγκαῖον ἐν Γαλλίᾳ νὰ αἰτιολογῶνται αἱ γνωμοδοτήσεις τῶν πραγματογνωμόνων (ἄρθ. 318).

Ἐν Γερμανίᾳ διδάσκουσιν ἄλλας ἀρχὰς περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῆς τῶν πραγματογνωμόνων γνωμοδοτήσεως οἱ συγγραφεῖς. Διακρίνουσι μεταξὺ συμφωνίας καὶ διαφωνίας τῶν πραγματογνωμόνων· συμφωνούντων τῶν πραγματογνωμόνων, θεωρεῖται ὡς ὑποχρεωτικὴ ἢ γνωμοδότησις (νόμ. 15 κώδ. 4, 33. ὁ Gönner Β', 44 συγχωρεῖ προσβολὴν τῆς γνωμοδοτήσεως ὅπως καὶ αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων προσβάλλονται δι' ἐφέσεως), ἐκτὸς ἂν ἦναι ἀσαφὴς ἢ τοσοῦτον σπουδαίας καθ' ἑαυτῆς διεγείρῃ ὑπονοίας, ὥστε ὁ δικαστὴς δὲν ἐγκρίνει νὰ ἐπαναπαυθῇ εἰς αὐτὴν (Bayer σ. 831). Διαφωνούντων ὁμῶς αὐτῶν, ἐπὶ μὲν ἐκτιμήσεων λαμβάνεται ὡς βάσις ὁ μέσος ὅρος (διαιρεῖται δηλ. τὸ ἄθροισμα τῶν διαφορῶν ἐκτιμήσεων διὰ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐκτιμητῶν), ἐπὶ δὲ ἄλλου εἶδους γνωμοδοτήσεων, κρατεῖ, κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην, ἡ ψῆφος τῶν πλειόνων. Ὑπάρχει καὶ ἐτέρα γνώμη, καθ' ἣν πρέπει ἐπὶ διαφωνίας νὰ ὑπερισχύῃ ἡ ἀλλοῖον ἡτιςλογημένη ψῆφος· οἱ τὴν γνώμην ταύτην ἔχοντες ὑποδιαιροῦνται· οἱ μὲν ἀναθέτουσιν εἰς τὸν δικαστὴν τὴν ἐπίκρισιν τῶν αἰτιολογιῶν (Danz § 356 σημ. b), οἱ δὲ εἰς ἄλλους πραγματογνώμονας (Martin § 218 σημ. 1. Walther 287. Bayer σ. 825. Ψουσ. 318). Ἄλλ' αἱ νεώτεροι δικονομίαι, ἢ τε βαυαρικὴ (ἄρθρ. 437) καὶ ἡ γερμανικὴ (Levy ὑπὸ τὸν § 377) ἀφῆκαν εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ τὴν βαρύτητα τῆς γνωμοδοτήσεως ὅπερ καὶ νομοθετικῶς ὀρθότερον, μάλιστα παρ' ἡμῖν.

4) Πολ. 299.

α) Βασ. (21, 1). Ἀρμεν. (1. 6). Πολ. 300—348. Γαλ. δικ. 252—

τρίτα πρόσωπα, ἐκτὸς τῶν διαδίκων καὶ τοῦ δικαστοῦ, τὰ ὅποια καταθέτουσιν ἐπὶ δικαστηρίου ὅ,τι ἰδίαις αἰσθήσεσιν ἀντελάβοντο περὶ τῶν ἀποδεικτέων περιστατικῶν· τοιούτων λοιπὸν προσώπων τοιαύτη κατάρθσις εἶναι μαρτυρία¹. Πᾶς ἄνθρωπος ἄνευ διακρίσεως βαθμοῦ ἢ φύλου ὀφείλει νὰ μαρτυρῇ ἐπὶ δικαστηρίου προσκαλούμενος· ἡ δὲ παράβασις τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης ἐπιφέρει τὰς ζημίας τοῦ λειπομαρτυρίου, ὑποβάλλουσα εἰς χρηματικὴν ποινὴν καὶ ἀποζημίωσιν τὸν ἄνευ ἀποχρῶντος λόγου ἀπειθοῦντα μάρτυρα². ἀλλ' ἂν' ἐτέρου δικαιοῦται ὁ μάρτυς ν' ἀπαι-

294 Γαλ. κώδ. 1341—1348. Βαυαρ. δικον. 399—432. Γερμ. δικον. 338—366. Ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, καὶ τοὶ λίαν περιωρισμένη παρὰ τοῦ νόμου τὴν σήμερον παρ' ἡμῶν τυγχάνουσα σπουδαίαν μολόντοῦτο καὶ σύντονον ἀπαιτεῖ μελέτην· καθότι ἡ πραγματογνωμοσύνη μὲν καὶ ἡ αὐτοψία σπανίως εἰσὶν εὐχρηστοί, οἱ ὅρκοι δ' ἐπισηφαλῇ μέσα ἀποδείξεως· ἀλλὰ καὶ τὰ ἔγγραφα συνεχῶς διὰ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως ἐνισχύονται ἢ ἐξασθενοῦνται (π. χ. προσβαλλόμενα ὡς εἰκονικὰ ἢ πλαστά καὶ μὴ γνήσια)· ἄρα τὸ τὰ μέγιστα σημαντικὸν μέσον ἀποδείξεως εἰσὶν οἱ μάρτυρες.

1) Πολ. 332. Schmid B', 232. Bayer σ. 793. Εἰσὶ δύο εἰδῶν αἱ μαρτυρίαι, *συστατικαὶ* καὶ *ἀποδεικτικαὶ*· συστατικαὶ καλοῦνται αἱ διὰ τὸ κῆρος δικαιοπραξιῶν χρῆσιμα (οἷον συμβολαίων), ἀποδεικτικαὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι. Ἐπαναγ. ΙΑ', ιη' ἐν σχολ.

2) Πολ. 313—316. γαλ. δικον. 263—269. Βαυαρ. Σχ. § 255. νόμ. 40 βασ. (21, 4)· «ἡ διάταξις κελεύει μὴ μόνον ἐν ταῖς ἐγκληματικαῖς δίκαις, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς χρηματικαῖς ἕκαστον ἀναγκάζεσθαι μαρτυρεῖν μεθ' ὅρκου δόσεως ἅπερ ἐπίσταται» (νόμ. 21 § 1 π. 22. 5. Νεαρ. 90 κεφ. η')· διότι εἶναι δύσκολος καὶ πολλὰκις ἀδύνατος τοῦ μάρτυρος ἡ ἀντικατάστασις (Bayer 793. Carré ὑπὸ τὸ 263 ἄρθ. Boncenne Δ', 295). Ὁ προσηκόντως κλητευθεὶς καὶ ἄνευ εὐλόγου αἰτίας μὴ ἐμφανισθεὶς μάρτυς, ἢ ἐμφανισθεὶς μὲν, ἀλλὰ μὴ θελων νὰ μαρτυρήσῃ α') προστιμᾶται δρχμας 5—100· ἐὰν δὲ καὶ μετὰ τὴν τιμωρίαν ταύτην ἐπιμένῃ ἀπειθῶν, ὁ δὲ προσκαλέσας αὐτὸν διάδικος ἡττήθη δι' ἔλλειψιν ἄλλων ἀποδείξεων, β') καταδικάζεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου εἰς ἀποζημίωσιν καὶ εἰς τὰ ἐξόδα· ἥτοι περτωθείσης τῆς δίκης, δύναται ὁ διάδικος νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ μάρτυρος αἰτῶν ἀποζη-

τήσῃ τὰς δαπάνας, ὧν ἐγένετο αὐτῷ πρόξενος ἡ μαρτυρία³.

Οἱ μάρτυρες ὡς ἐκ τῆς χρησιμότητος καὶ βαρύτητος τῶν καταθέσεων αὐτῶν διαιροῦνται εἰς μάρτυρας ἀνεκάνους ἢ ἐκανούς, δοκίμους ἢ ἐξαιρετέους καὶ ὑπόπτους⁴.

B') περιορισμὸς τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως α).

§ 183. Ὁ περιορισμὸς τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως σκο-

μίωσιν τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ προστατεύει ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 315 ἐδ. 2, καθ' ἣν «ὕποτίθεται ὅτι ὁ μάρτυς ἤθελε καταθέσει καθ' ὃν ὁ προσκαλέσας αὐτὸν εἶχεν ἀναφέρει τρόπον» (περὶ τῆς σημασίας τοῦ «ὕποτίθεται ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ ἴδ. ἄνωτέρ. § 177 σημ. 8)· ἀλλὰ καὶ τὴν ποινὴν τοῦ 267 ἄρθρ. τοῦ ποιν. νόμου δύναται νὰ ἐπισύρῃ εἰς ἑαυτὸν ὁ μάρτυς οὗτος (πολ. 314 ἐδ. 2). Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν καταδικάζεται ὁ ἀπειθῶν μάρτυς πρῶτον εἰς πρόστιμον ἕως 100 φράγκων, ἔπειτα εἰς πρόστιμον 100 φράγκων, ἐὰν προσκληθεῖς ἐκ νέου ἐμμένῃ ἀπειθῶν, δύναται δὲ νὰ διαταχθῇ τότε ἡ διὰ βίας προσαγωγὴ αὐτοῦ (ἄρθ. 264. ὅρ. καὶ ἄρθρ. 427 βασιλ. δικον.)· ὅπερ παρ' ἡμῖν μόνον ἐπὶ ποινικῶν δικῶν ἐπιτρέπεται.

3) Πολ. 317. Διάτ. τῆς 25 μαρτίου 1835 περὶ τῶν εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις δικαιωμάτων τῶν μαρτύρων κλ. Γαλ. 277. νόμ. 11 κώδ. (4, 20). νόμ. 6 § 2 κώδ. (7, 62). νόμ. 35 βασ. (24, 1). § 16 Ἀρμεν. (Α'. ς')· «ὀλέων ἐπισχεῖν τοὺς μάρτυρας δαπάνας αὐτοῖς διδόντω». Περὶ τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν δικαιωμάτων τῶν μαρτύρων ἰσχύουσι τὰ ἐξῆς· α') ὁ μάρτυς εὐθὺς μετὰ τὸ τέλος τῆς ἐξετάσεως αὐτοῦ ἐρωτᾶται παρὰ τοῦ δικαστοῦ «ἂν ἀπαιτῇ δικαιώματα καὶ ποῖα»· ἡ ἀπόκρισις αὐτοῦ καταγράφεται ἐν τοῖς πρακτικοῖς ἢ τῇ ἐκθέσει τοῦ εἰσηγητοῦ· β') τὰ δικαιώματα ταῦτα ἐκκαθαρίζονται καὶ κηρύττονται ἐκτελεστὰ παρὰ τοῦ προέδρου ἢ τοῦ εἰσηγητοῦ ἐπὶ τῆς ἐπιδοθείσης τῷ μάρτυρι κλήσεως· γ') ὑπόχρεος εἰς πληρωμὴν αὐτῶν εἶναι ὁ καλέσας τὸν μάρτυρα διάδικος (πολ. 317 ἐδ. 2, 3. ἄρθρ. 7 ἐδ. 2 τοῦ μνησθέντος διατάγματος. Γαλ. 275, 277. Carré ζ. 1072).—Ἡ ἀπλὴ ἐκκαθάρισις ἐπὶ τῆς κλήσεως [ἄνευ τύπου ἐκτελέσεως] δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἀναγκαστικῶς. Carré 1086.

4) *Testes classici* ἢ *omni exceptione maiores*· οἱ μὴ τοιοῦτοι καλοῦνται *testes suspecti*· οἱ παντελῶς ἀνίκανοι καὶ ἄχρηστοι, *testes inhabiles*. Schmid H', 232 § 132.

α) Ὑποπτον καὶ τρεπτὸν χρῆμά· εἰσιν οἱ μάρτυρες ὅσον μᾶλλον ἐξα-

ΚΑ 403
4 427

πὸν ἔχει νομοθετικὸν οὐ μόνον τὴν ψευδομαρτυρίαν νὰ καταστείλῃ, ἀλλὰ καὶ τὰς δίκας ὅσον οἷόν τε μᾶλλον νὰ

πλοῦται τῶν γραμμάτων ἢ γνώσις τοσοῦτον μᾶλλον τὸν περιορισμὸν τῶν μαρτύρων ἀπαιτεῖ ἢ νομοθετικὴ σύνεσις· τὰ γράμματα εἰσιν ἄκαμπτοι καὶ ἀψευδεῖς μάρτυρες· ὁ ἄνθρωπος ἀπεναντίας εὐστροφὸς καὶ ἐξίτηλος γνώμων· διατοῦτο τὸ παλαιὸν ἀπόφθεγμα «ἡ μαρτυρία κατισχύει τῶν γραμμάτων» δὲν ἠδύνατο ἐπὶ μακρὸν χρόνον νὰ διατηρηθῇ. Τὸ ῥωμ. δίκαιον ἰσοδύναμα ταῖς μαρτυρίαις κηρύττει τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, τὰ δὲ δημόσια ὑπερτεροῦντα (νόμ. 74. βασ. 22, 1. «ἐν ταῖς γυμναζομέναις δίκαις τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν ἢ τε πίστις τῶν συμβολαίων καὶ αἱ καταθέσεις τῶν μαρτύρων»· εἰ δὲ δημόσιά εἰσιν ὑπομνήματα, προτιμῶνται τῆς τῶν μαρτύρων φωνῆς)· ἀλλ' ἐπιτρέπει τῷ δικαστῇ νὰ προτιμᾷ κατὰ τὰς περιστάσεις τοὺς μάρτυρας (Νεαρ. 73 κεφ. γ'). Αἱ δὲ νεώτεραι νομοθεσίαι ἔτι μᾶλλον τὴν βαρύτητα τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως ἐστένωσαν. Εἰσὶν ἄρα γε πλέον διεφθαρμένοι τὴν σήμερον οἱ ἄνθρωποι; ἴσως οὐχί· ἀλλ' ὁ περιορισμὸς τῶν μαρτύρων περιορίζει βεβαίως καὶ τὰς δίκας. Αὕτη εἶναι ἀναμφιβόλως ἀποχρῶσα τοῦ περιορισμοῦ αὐτῶν δικαιολόγησις, ὃν καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐν μέρει ἐκύρυσεν (νόμ. 18 κώδ. 4, 20. νόμ. 42 βασ. 21, 4. «οἱ ἐγγράφως ὁμολογήσαντες χρεωστῆν οὐκ εὐχερῶς ἀκούονται· λέγοντες ἢ ὅλον τὸ χρέος ἢ μέρος αὐτοῦ καταβεβληκέναι ἀγράφως ἐπὶ μαρτύρων· ἐὰν οὖν μὴ 5 μάρτυρες ἀξιόπιστοι παρῇσαν ἐν τῇ ἀγράφῳ καταβολῇ, καὶ ἀνωμότης κατὰθωνται, ὡς παρόντων αὐτῶν κατεβλήθη τὸ χρέος»). Linde ἐν τῇ ἐαυτοῦ Ἑφημ. Α', 241.

Ἐν Γαλλίᾳ ἐνωρίς ἤδη ἐξεδόθησαν νόμοι περὶ τούτου· ἡ λεγομένη *Ordonnance de Moulins* τοῦ 1569 ὥρισεν «ἵνα ἐν τῷ μέλλοντι περὶ παντὸς πράγματος ὑπερβαίνοντος τὴν ποσότητα ἢ ἀξίαν 100 λιτρῶν, ἐφάπαξ πληρωθεῖσων, συντάσσωνται συμβολαία ἐνώπιον συμβολαιογράφων καὶ μαρτύρων καὶ δι' αὐτῶν μόνον γίνηται τοιούτων ἀντικειμένων ἢ ἀποδείξεις». Τὰ αὐτὰ σχεδὸν μετὰ ἓνα περίπου αἰῶνα ἐπανελάβεν ἡ *Ordonnance* τοῦ 1667· «θέλουσι συντάσσεσθαι ἔγγραφα ἐνώπιον συμβολαιογράφου ἢ ἰδιωτικὰ περὶ παντὸς πράγματος ἀνωτέρας τῶν 100 λιτρῶν ποσότητος ἢ ἀξίας, καὶ δι' αὐτὰς τὰς ἐκουσίας παρακαταθήκας». Ἡ διάταξις δὲ αὕτη περιῆλθεν ἀπαράλλακτος εἰς τὸν γαλ. κώδικα, τῆς ποσότητος μόνον μεταβληθείσης εἰς 150 φράγκα (ἄρθρ. 1341). Ἡ βαυαρ. δικονομία (ἄρθρ. 399. Barth αὐτ.) ὀλίγον περιώρισε τὴν παραδοχὴν τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, ἢ δὲ γερμανικῇ οὐδόλως (Lévy σ. 429).

μᾶλλον τὸ συμφέρον τὸ ἰδιωτικὸν ἀποβλέπουσιν αἱ εἰρ-
 μέναι διατάξεις καὶ ἀποφαίνονται ἰσχυρὰς τοιαύτας συμ-
 φωνίας⁶. κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν φαίνεται ὀρθο-
 τέρα ἢ δευτέρα γνώμη· διότι ὁ κυριώτερος λόγος τοῦ
 περιορισμοῦ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως εἶναι ἀναμφιβό-
 λως ἡ καταστολὴ τῆς ψευδομαρτυρίας, ἐφ' ἧς πρὸς βλά-
 βην τῶν δικαζομένων ἐνδέχεται νὰ στηριχθῇ δικαστικὴ
 ἀπόφασις· ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο σκοποῦσι καὶ αἱ περὶ ἐξαιρέ-
 σεως καὶ ὀρκίσεως τῶν μαρτύρων διατάξεις, καὶ ὅμως δύ-
 νανται νὰ παραιτηθῇ αὐτῶν ὁ διάδικος⁷. δὲν ὑπάρχει λοι-
 πὸν εὐλόγος αἰτία διὰ τί νὰ μὴ ἐφαρμοσθῶσι τὰ αὐτὰ καὶ
 ἐπὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος⁸. Ἐν τοῖς ἐπομένοις δ' ἐξη-
 γεῖται εἰδικώτερον πῶς ἔχουσι τὰ περὶ τοῦ παραδεκτοῦ
 τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως κατὰ τὴν ἡμετέραν νομοθεσίαν.

1) πρῶτος κατῶν.

§ 184. Ἀντικείμενα¹ ἀνωτέρας τῶν 50 δραχμῶν πο-
ἀπόδειξη, πιστοποιήσεις, ἐξουσιοποιήσεις κτλ. 50 γ. ΚΣΤ. 180

6) Carré ζ. 976. Thomine ἀρ. 295. Boitard Α', 387. Bonnier ἀρ.
 177. Πάλλη Α', 403. Rauter Droit Crim. σ. 146 σημ. 2. Dalloz ἀρ.
 4614, 4615.

7) Πολ. 325, 327, 334.

8) Εἰς ταύτην τὴν γνώμην φαίνεται κλίνουσα καὶ ἡ νομολογία τῶν
 ἐγγχωρίων δικαστηρίων· ἀπόφ. ΑΠ. 259 τοῦ 53, 338 τοῦ 55.

1) Δηλ. ὅχι μόνον συμβάσεις (ἤγουν ἡ σύστασις ἢ κατάργησις αὐ-
 τῶν), ἀλλὰ καὶ πᾶν γεγονὸς, παραγωγὸν μὲν δικαιωμάτων ἢ ὑποχρεώ-
 σεων ἀνωτέρας τῶν 50 δραχμῶν ἁξίας, δυνάμενον δὲ νὰ πιστοποιηθῇ
 ἐγγράφως, ὑπάγεται εἰς τὸν κανόνα τοῦτον (π. χ. ἡ συμφωνία δύο
 ἀνθρώπων τοῦ νὰ ὑπογράφωνται ἐν ὀρισμένῃ τινὶ περιστάσει διὰ συν-
 θεματικοῦ ὀνόματος, οἷον ὁ μὲν νὰ ὑπογράφῃται Λεωνίδας, ὁ δὲ Ἡρα-
 κλῆς. ΑΠ. 1 τοῦ 66· ἴδε καὶ τὸ παράδειγμα τῆς 114 ἀποφάσεως τοῦ
 ἀρείου Πάγου καὶ τὰς διαφόρους καὶ ποικίλας ἐφαρμογὰς παρὰ Dalloz
 ἀρ. 4640 ἐπ.). Ἀλλ' ὥς πρὸς τὴν ὀρθὴν καὶ προσήκουσαν τοῦ κανό-
 νος τούτου ἐφαρμογὴν πρέπει νὰ γείνη, νομίζω, ἡ ἐξῆς παρατήρησις·
 αἱ νομικαὶ πράξεις καὶ τὰ ἀπλᾶ γεγονότα ἔχουσιν ἐνεργείας συνήθεις

σότητος ἢ ἀξίας δὲν ἀποδεικνύονται² διὰ μαρτύρων, ἀλλὰ

καὶ φυσικὰς, ἐνίοτε ὁμως καὶ ἐνδεχομένας ἢ τῶν περιστάσεων· ὁ ἄνθρωπος ὑποτίθεται κατὰ γενικὸν κανόνα ὅτι τὰς συνήθεις καὶ φυσικὰς ἐνεργείας γνωρίζει, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς τυχαίας ἢ ἐνδεχομένας. "Ὅθεν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα, ἂν ἡδύνατό τις καὶ ὤφειλε νὰ ἔχῃ περὶ αὐτῶν ἔγγραφον ἀποδείξιν, ἵνα διὰ τοῦτο ἀποκλεισθῇ τῆς ἐμμαρτύρου, λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν μόνον αἱ συνήθεις καὶ φυσικαὶ ἐνέργειαι. Ἡ γνώμη αὕτη δικαιολογεῖται ὑπὸ ταύτης, νομίζω, τῆς σκέψεως· ὁ νόμος περιορίζει τοὺς μάρτυρας, ἵνα ὑποχρέωσῃ τοὺς ἀνθρώπους νὰ προμηθεύωνται ἐγγράφους ἀποδείξεις περὶ τῶν πράξεων αὐτῶν· ἀλλ' εἶναι δυνατόν ἢ πιθανόν ποτε νὰ ὑποθέσῃ τις ὅτι ἡ διάταξις αὕτη τοῦ νόμου ἀποβλέπει πᾶν οἰονδήποτε ζήτημα, εἰς ὃ ἐνδεχόμενον ὅπωςδὴποτε νὰ ἔχῃ ἐπιρροὴν πρᾶξις τις; Τοιαύτη ἐρμηνεία τοῦ νόμου καὶ ἄσπος φαίνεται καὶ εἰς τὰ ἀδύνατα ὑποχρεοῖ τὸν ἄνθρωπον· διότι τίς δύναται ποτε νὰ προῖδῃ ὅτι ἐξερχόμενος τῆς οἰκίας του, ἢ ἐνδύμενος φόρεμά τι, ἢ ἀγοράζων βιβλίον τι, τίνων ἔσως νομικῶν ζητημάτων θέλει γενῆ πότε ὑπόθεσις; "Ὅπου ὁμως ἐν καὶ τὸ αὐτὸ γεγονός παράγῃ διάφορον ἀπέ-
 ναντι δύο προσώπων ἀποτέλεσμα, τὸ συγχωρητὸν ἢ μὴ τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως κρίνεται ἐκ τῆς ἀξίας τοῦ ἀποτελέσματος τούτου· π. χ. καταβάλλω τῷ Α δραχμὰς 40, ὡς τόκον τοῦ πρὸς αὐτὸν χρέους μου· τὸ γεγονός τοῦτο δι' ἐμὲ μὲν ἔχει ἀποτέλεσμα τὴν ἐξόφλησιν τῆς περὶ τόκων ἀπαιτήσεως, διὰ τὸν πιστωτὴν τὴν διακοπὴν τῆς παραγραφῆς· ἐπομένως ἐγὼ δύναμαι ν' ἀποδείξω τοῦτο διὰ μαρτύρων, ἐνῶ δ πιστω-
 τῆς, κινήσας ἀγωγὴν περὶ πληρωμῆς δανείου ἐκ 2000 δρ. καὶ προτα-
 θέισης ἐνοστάσεως παραγραφῆς, δὲν δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων ὅτι τῷ ἐπληρώθησαν λόγῳ τόκου δραχμαὶ τεσσαράκοντα καὶ διεκόπη ἡ παραγραφὴ (Marcadé σ. 104. Aubry § 762 σημ. 25. Dalloz ἀρ. 4651, 4654, 4687)· τὸ δικαστήριον δύναται νὰ εἴπῃ εὐλόγως αὐτῷ «ὤφειλες ὅτε σοὶ ἐπληρόνοντο οἱ τόκοι νὰ λάβῃς ἔγγραφον παρὰ τοῦ ὀφειλέτου περὶ τῆς πληρωμῆς ταύτης (τὴν λεγομένην ἀνταποχὴν νόμ. 78 βασιλ. 22, 1)· διότι ἐκ τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἐξήρτηται ἡ λύσις τοῦ ζητήματος· ὑπάρχει ὁμως καὶ ἐναντία νομολογία. Dalloz ἀρ. 6452.

Ἀπ' ἐναντίας τὰ ἀπλᾶ γεγονότα ἀποδεικνύονται καὶ διὰ μαρτύρων. Dalloz ἀρ. 4661.

2) Ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τῆς δίχης διαιρῆται μεταξύ πλειόνων ὀφει-
 λετῶν, τὸ εἰς ἕκαστον τούτων ἀνήκον λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν (οἷον ἐδά-
 νεισα τῷ Α καὶ Β 100 δρ.). εἰάν συνίσταται οὐχὶ εἰς χρήματα, διατάσσεται ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, ἂν ἀμφισβητῆται (Marcadé σ.

15.19
 ἐλ. 6. 1036
 ΑΠ. 98/1878

δι' ἐγγράφων, ὅρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας³. Σκοπὸς τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι, ὡς εἴρηται, ἡ ὑποχρέωσις τῆς συντάξεως ἐγγράφων περὶ τῶν ἀντικειμένων τούτων· διὰ τοῦτο πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ κανόνος ἐξετάζεται ἡ ἀξία τῆς ἀπαιτήσεως ποτὲ μὲν κατὰ τὴν γένεσιν αὐτῆς, ποτὲ δὲ κατὰ τὴν δικαστικὴν ἐπιδιώξιν· ὅθεν ὑπάγονται εἰς τὸν κανόνα

α') ἀπαιτήσεις ἐν ἀρχῇ μὲν μικρότεραι τῶν 50 δραχμῶν ἢ ἴσαι, αὐξηθεῖσαι ὅμως ὕστερον διὰ τῶν τόκων κατὰ τὴν ἐγερσιν τῆς ἀγωγῆς⁴. + ἐφ' ὅσον ἔσται ὁ καιρὸς καὶ ἡ ἐπίσυναρξιν συναλλαγῆται. 165.562

103, II. Aubry § 762 σημ. 30. Dalloz [άρ. 4680. Ρουσοπ. σ. 129]. Σχετικῶς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο ἐξεφράσθη ὡς ἐξῆς ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 101 τοῦ 52): «ἐπειδὴ ἡ ἀναιρεσίαι οὐτε εἰς τὴν ἀνακοπὴν τῆς ὥρισε τὴν ἀξίαν τοῦ διεκδικουμένου οἰνοδοχείου, οὐτε εἰς τὸ πρωτοδικεῖον ἔδωκεν ἀφορμὴν διὰ νὰ προσδιορισθῇ ἡ ἀξία καὶ ἐκ ταύτης ν' ἀποφανθῇ, ἂν ἦτο δεκτὴ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, ἀορίστου δὲ οὐσης τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος, ὁρθῶς τὸ πρωτοδικεῖον δὲν ἐπέτρεψε τὴν διὰ μαρτύρων περὶ τῆς κυριότητος ἀπόδειξιν, θεωρήσαν ὅτι τὸ ὑπὸ δίκην ἀντικείμενον ὑπερέβαινε τὴν ἀξίαν τῶν 50 δραχμῶν». δηλαδὴ κατὰ τὸν ἄρειον Πάγον, ἀορίστου οὐσης τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος, ἥτοι μὴ συνισταμένης εἰς χρήματα, ὁ αἰτῶν νὰ τῷ συγχωρηθῇ ἡ ἐμάρτυρος ἀπόδειξις ὀφείλει νὰ ὀρίσῃ εἰς χρήματα τὴν ἀξίαν τοῦ πράγματος, ἵνα δώσῃ αἰτίαν εἰς τὸν ἀντίδικον ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦτου καὶ εἰς τὸ δικαστήριον νὰ κρίνῃ· ἄλλως τὸ δικαστήριον παραδέχεται ὅτι τὸ πρᾶγμα ἀξίζει πλέον τῶν 50 δραχμῶν. Ἡ ὁρθότης τῆς γνώμης ταύτης ἐξήρτηται ἐκ τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τούτου «αἱ περιορίζουσαι τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν διατάξεις κανῶν εἰσιν ἢ ἐξαίρεσις;» ἐὰν εἴπωμεν τὸ πρῶτον, ὁρθὴ τοῦ ἀρείου Πάγου ἡ ἀπόφασις· ἂν εἴπωμεν τὸ δεῦτερον, ἐσφαλμένη (ἀνωτ. § 183 σημ. 2).

3) Ἐξαιρεῖ ὁ νόμος τὴν ἐξώδικον ὁμολογίαν· διότι αὕτη, ἐὰν μὴ ἀποδεικνύηται ἐγγράφως, δι' ὅρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας, μένει ἄνευ ἀποτελέσματος, μὴ δυναμένη ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων.

4) Πολ. 300 ἐδ. 2. γαλ. κώδ. 1342² π. χ. κεφάλαιον 45 δραχμῶν, 1/3. 268 τόκοι 10 δραχμῶν, τὸ ὅλον 55 δραχμαί· δὲν συγχωροῦνται μάρτυρες. Διὰ τί τοῦτο; διότι ἅμα οἱ τόκοι μετὰ τοῦ κεφαλαίου ἔφθασαν τὰς 50 δραχμάς, ὁ δανειστὴς ὤφειλεν ἢ νὰ ἐπιδιώξῃ δικαστικῶς τὴν ἀπαίτη-

β') απαιτήσεις ανώτεραι πρότερον και διὰ τῆς ἀγωγῆς οὕτως εἰσαχθεῖσαι, ἀλλὰ περιορισθεῖσαι ὕστερον⁵. ἐξαίρεσις ὑπάρχει ὅταν ὁ περιορισμὸς στηρίζεται εἰς πλάνην ἰσχυρῶς ἀνακληθεῖσαν⁶. διότι τότε συγχωρεῖται μαρτυ-

σίαν του ἢ νὰ προμηθευθῇ ἔγγραφον ἀπόδειξιν μὴ πράξας οὐδέτερον τούτων παρεδίασε τὸν νόμον. Οἱ μετὰ τὴν ἀγωγὴν τόκοι δὲν ὑπολογίζονται (Aubry αὐτ. σημ. 26. Marcadé σ. 112. Dalloz ἀρ. 4683), ὡς καὶ οἱ τῆς ὑπερμερείας (Dalloz ἀρ. 4685). Ἐφαρμόζεται τοῦτο καὶ εἰς ἄλλου εἶδους παρακολουθήματα; π. χ. αἰτεῖται ἄμπελος καὶ ὁ καρπὸς αὐτῆς, ἢ τὸ κύριον ἀντικείμενον τῆς ἐνοχῆς καὶ ἡ συμφωνηθεῖσα διὰ τὴν ὑπερμερίαν ποινικὴ ῥήτρα· τὸ ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ καταφατικῶς, τοῦ αὐτοῦ ὑπάρχοντος λόγου (Aubry σημ. 29· «διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ἐπὶ ποινικῆς ῥήτρας, συνομολογηθείσης ἐπὶ τῇ ἀναβολῇ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐνοχῆς, τὸ συγχωρητὸν ἢ μὴ τῆς ἐμμαρτύρου ἀποδείξεως ὀρίζεται ἐκ τοῦ συνυπολογισμοῦ τῆς κυρίας ἐνοχῆς καὶ τῆς ποιν. ῥήτρας»); καὶ ὁ Toullier (σ. 12 ἀρ. 28) παραδέχεται τὴν κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμογὴν. Dalloz ἀρ. 4686.

5) Πολ. 301 § 1. γαλ. κώδ. 1343. ΑΠ. 147 τοῦ 52. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἔχει μὲν ὑπὲρ ἑαυτῆς τὴν τυπικὴν δικαιολογίαν, ὅτι ὑπερβαίνουσας ἐν ἀρχῇ τῆς ἀπαιτήσεως τὸ ποσὸν τῶν 50 δραχμῶν, ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ περὶ αὐτῆς ἔγγραφος ἀπόδειξις· ἡ κατόπιν γινομένη καταβίβασις αὐτῆς εἰς 50 δραχ. σκοπεῖ προφανῶς τοῦ νόμου τὴν καταδολίευσιν ἄρα ἀπαγόρευσις· κατ' οὐσίαν ὅμως φαίνεται ἀδικαιολόγητος ὅλως ἡ ἀπαγόρευσις· διότι πρὸς τί ὁ νομοθέτης περιώρισε τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν; τὴν εὐκόλον ψευδομαρτυρίαν βεβαίως φοβούμενος· ὁ λογισμὸς αὐτοῦ λοιπὸν εἶναι οὗτος· ἐπειδὴ εὐκόλος ἡ ψευδομαρτύρων ἀπόκρησις, θέλω, ὅπου τοῦτο εἶναι δυνατόν, νὰ συντάσσωνται τὰ ἔγγραφα· ἀλλὰ δὲν θεωρῶ τοσοῦτον διεφθαρμένους τοὺς ἀνθρώπους ὥστε καὶ ἐπὶ μηδαμινῶν ποσοτήτων (ἤτοι ἀξίας 50 δραχμῶν) ν' ἀπαιτήσω ἔγγραφα. Ὁ νομοθέτης ἄρα δὲν ὑποπτεύεται τοὺς μάρτυρας ἐπὶ ποσοτήτων 50 δραχμῶν ἐξεταζομένους· ἔπρεπε λοιπὸν πάντοτε περὶ 50 δραχμῶν προκειμένου λόγου νὰ γίνωνται δεκτοί· διότι ἂν δυσκόλως διαφθεῖρωνται μαρτυροῦντες περὶ δανείου 50 δραχμῶν, ἐπίσης δυσκόλως διαφθεῖρονται μαρτυροῦντες καὶ περὶ δανείου 60 δραχμῶν, τοῦ ὅποιου ὅμως μόνον 50 δραχμαὶ αἰτοῦνται· διότι τὸ αὐτὸ ἐλαττήριον εἰς ἀμφοτέραις τὰς περιπτώσεις ὑπάρχει. Ὅθεν δικαίως θεωρεῖ λίαν αὐστηρὰν τὴν διάταξιν ταύτην ὁ Toullier (σ. 21 ἀρ. 42). Dalloz ἀρ. 4689.

6) Ἀνωτ. § 125 σημ. 14. Τοῦτο παρ' ἡμῖν συγχωρεῖ ῥητῶς ὁ νό-

ρικὴ ἀπόδειξις τῆς περιορισθείσης ἀπαιτήσεως.

γ') ἀπαιτήσεις μικρότεραι τῶν 50 δραχμῶν, ἀναφαινόμεναι ὅμως ὡς μέρος ἢ λείψανον μείζονος ἀπαιτήσεως ἢ ἐξαιρεῖται ἢ περίπτωσις ὅτε ἡ μειωθεῖσα ἀπαιτήσις μετεβλήθη δι' ἀνανεώσεως⁸.

2) δεύτερος κανὼν.

§ 185. Καὶ κατωτέρω τῶν 50 δραχμῶν δὲν συγχω-

μος· ἀλλὰ καὶ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς τὰ αὐτὰ φρονοῦσιν (Aubry σ. 329 σημ. 19. Marcadé σ. 113. Dalloz ἄρ. 4691)· ὁ Toullier μ' ὅλον τοῦτο ἐκφέρει ἐναντίαν γνώμην (ἄρ. 43).

7) Πολ. 301 § 2. γαλ. κώδ. 1344. Καὶ ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη ἔχει τὰς αὐτὰς ἐλλείψεις ὡς ἡ ἀμέσως προηγουμένη· διαφέρει δὲ αὐτῆς ὅτι ἐνταῦθα ὁ ἐνάγων διὰ τῆς ἀγωγῆς του δὲν ἀπαιτεῖ πλέον τῶν 50 δραχμῶν· ἀλλ' ἀνακρινομένης τῆς ὑποθέσεως προκύπτει (π. χ. ἐκ τῆς ἀγωγῆς ἢ τῶν καταθέσεων τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων), ὅτι ἡ ἀπαιτήσις εἶναι μέρος (π. χ. δάνειον 100 δραχμῶν· ὁ δανειστής ἀποθνήσκων καταλείπει δύο κληρονόμους· οὗτοι δὲν δύνανται ν' ἀποδείξωσι διὰ μαρτύρων τὸ μέρος του ἑκάστος. Toullier ἄρ. 51. Dalloz ἄρ. 4694), ἢ λείψανον (π. χ. 60 δραχμαί· ἐπληρώθησαν αἱ 30· αἱ μένουσαι 30 δὲν δύνανται ν' ἀποδείχθωσι διὰ μαρτύρων) μείζονος ἀπαιτήσεως (Aubry σ. 329 σημ. 15—18. Massé Vergé Γ', 520 σημ. 11. 12)· διαφορὰ τις μεταξὺ τοῦ ἡμετέρου νόμου καὶ τοῦ 1344 ἄρθρ. τοῦ γαλ. κώδ. (lorsque cette somme est déclarée être le restant) ἐγέννησεν ἐν Γαλλίᾳ τὴν γνώμην, ὅτι ἡ ἀπαγόρευσις περὶ τῆς ἐνταῦθα πρόκειται, λαμβάνει χώραν μόνον ὅταν ἐκ τῆς ἀγωγῆς προκύπτῃ ὅτι τὸ αἰτούμενον εἶναι μέρος ἢ λείψανον μείζονος ἀπαιτήσεως· ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην οἱ πλείστοι συγγραφεῖς ἀποδοκιμάζουσι τὴν σήμερον. Toullier ἄρ. 45. ἐδ. 2. Aubry σ. 329 σημ. 15. Marcadé σ. 115. Dalloz ἄρ. 4696.

8) Οὐ μόνον διὰ τῆς καθ' ἑαυτὸ ἀνανεώσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ πάσης ἀναγνωρίσεως τοῦ χρέους, ὅπερ ἀποτελεῖ τῆς δίκης τὸ ἀντικείμενον, καθίσταται παραδεκτὴ ἡ ἐμάρτυρος ἀπόδειξις· π. χ. ὁ ὀφείλων 100 δραχμὰς φέρει τῷ δανειστῇ 50 καὶ ὑπόσχεται αὐτῷ ἐνώπιον μαρτύρων νὰ φέρῃ αὐτῷ ἐντὸς ὀλίγου καὶ τὰς λοιπάς, συγχωρεῖται τότε ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις. Aubry σ. 329 σημ. 18. Toullier ἄρ. 46. Marcadé σ. 114. Dalloz ἄρ. 4695,

ρεῖται μαρτυρική ἀπόδειξις α') ἀπαιτήσεων διαφόρου μὲν αἰτίας, ἀλλὰ διὰ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ἐπιδιωκομένων, ἐὰν αἱ ἀπαιτήσεις αὗται λογιζόμεναι ὁμοῦ ὑπερβαίνωσι τὰς 50 δραχμὰς¹. ἐξαιρέσεις ὑπάρχει ὅταν ὁ ἐνάγων ἔχη τὰς πολλὰς ἀπαιτήσεις παρὰ διαφορῶν προσώπων διὰ κληρονομίας, δωρεᾶς ἢ ἄλλως².

β') ἀπαιτήσεως, ληξιπροθέσμου οὔσης ὅτε ὁ ἐνάγων εἰσήγαγεν εἰς δικαστήριον ἐτέραν πρότερον ἐκδικασθεῖσαν³.

1) Πολ. 301 § 3. γαλ. κώδ. 1345. Ἡ συσσώρευσις τῶν πολλῶν ἀπαιτήσεων, καθιστῶσα σπουδαιότερας αὐτὰς φαίνεται ὑποπτος εἰς τὸν νόμον, ὅπως καὶ ἂν ὅλαι ὁμοῦ ᾔσαν μία ἀπαίτησις· ἀλλ' ἡδύνατο νὰ διασκεδασθῇ ἡ ὑπόψια ἐνταῦθα, ἐὰν ἀπῆτει ὁ νόμος νὰ προσάγωνται δι' ἐκάστην ἀπαίτησιν ἰδιαιτέροι μάρτυρες· τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην κατακρίνει διὰ μακρῶν ὁ Toullier (ἀρ. 48). Παρατηρητέον δὲ ὅτι ἡ προκειμένη ἀπαγόρευσις δὲν ἐφαρμόζεται ὁσάκις αἱ πολλαὶ ἀπαιτήσεις, εἴτε τινὲς ἐξ αὐτῶν, δύνανται δι' εἰδικόν τινα λόγον ν' ἀποδειχθῶσιν ἐμμαρτύρως· π. χ. ἐδάνεισα τῷ Α 50 δραχμὰς, ἔπειτα ἐπρόξενήθη μοι παρ' αὐτοῦ ζημία 50 δραχμῶν· τὸ πρῶτον δύνamai ν' ἀποδείξω διὰ μαρτύρων, ὡς καὶ τὸ δεύτερον· ἢ ἐπώλησα τῷ Α πᾶγμα τι 60 δραχμῶν· ἐδάνεισα τῷ ἰδίῳ 50 δραχμὰς· ὑπαρχούσης ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως διὰ τὸ πρῶτον, δύνamai ν' ἀποδείξω ἀμφοτέρω ἐμμαρτύρως (Marcadé σ. 118. Dalloz ἀρ. 4703)· ἐφαρμόζεται ὁμοίως ἡ ἀπαγόρευσις ὅταν τις, ἔχων ἀπαιτήσεις ὑπερβαινούσας ἐν συνόλῳ τὰς 50 δραχμὰς, ἀφήσῃ ἀποθανών, πολλοὺς κληρονόμους, ὧν ἕκαστος λαμβάνει ἀπαίτησιν μὴ ὑπερβαίνουσαν τὰς 50 δραχμὰς· π. χ. ὁ Πέτρος ἔχει 2 ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ Παύλου ἐκ δραχμῶν 50 ἐκάστην· ἀφίνει 2 κληρονόμους, ἐξ ὧν ὁ εἰς λαμβάνει τὴν μίαν ἀπαίτησιν καὶ ὁ ἄλλος τὴν ἄλλην· δὲν συγχωρεῖται αὐτοῖς μαρτυρική ἀπόδειξις. Dalloz ἀρ. 4702. Maseé-Vergé σ. 521 σημ. 16. Marcadé σ. 119.

2) Ἡ ἐξαιρέσις αὕτη δικαιολογεῖται καὶ ἐκ τῆς σκέψεως ὅτι εἰς ταύτην περίπτωσιν δυνάμει τοῦ νόμου δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἔχη ὁ ἐνάγων ἔγγραφον ἀπόδειξιν· π. χ. δανείζων τῷ Α 50 δραχμὰς δὲν χρεωστεῖ νὰ ἔχη ἔγγραφον ἀπόδειξιν· λαθὼν διὰ δωρεᾶς κατὰ τοῦ ἰδίου ἀπαίτησιν 50 δραχμῶν, οὔτ' αὐτὸς οὔτε ὁ δωρητὴς ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ προμηθευθῶσιν ἔγγραφα.

3) Περὶ τούτου ὀρίζει τὸ 302 ἄρθρ. ταῦτα: «κατὰ πᾶσαν περίπτω-

γ') περιστατικῶν ἐναντίων εἰς τὸ περιεχόμενον ἐγγράφου τινός ⁴. Ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται ὅταν πρόκηται ἡ νὰ

σιν πρέπει ὅλαι αἱ ἤδη κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἀνθρώπου ληξιπρόθεσμοι ἀπαιτήσεις νὰ εἰσάγωνται συγχρόνως ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωγῇ περὶ μιᾶς τῶν τοιούτων ἀπαιτήσεων εἶναι τότε μόνον δεκτὴ ὅταν δύναται ν' ἀποδειχθῇ δι' ἐγγράφων, δι' ὅρκου (παρὰ τοῖς Γάλλοις, μὴ ἐκφραζομένου ὠρισμένως τοῦ 1346 ἄρθρου, διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς ἂν συγχωρῇται ἡ ἐπαγωγὴ ὅρκου. Toull. ἀρ. 59. Aubry Γ', 334 σημ. 66) ἢ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας». Ἄμα κατὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου σωρευθῶσι πολλάι ἀπαιτήσεις τοῦ αὐτοῦ δανειστοῦ, πρέπει νὰ φροντίσῃ οὗτος νὰ ἐκασφαλίσῃ αὐτὰς ἐγγράφως (ὅχι βεβαίως πάσας ἀλλ' ἐκείνας μόνον, αἵτινες ἐνούμεναι μετὰ τῶν ὑπαρχουσῶν ἤδη ἀποτελοῦσιν ἄθροισμα ἀνώτερον τῶν 50 δραχμῶν)· διότι εἰσάγων αὐτὰς εἰς δικαστήριον εἴτε συνάμα εἴτε τὴν μίαν μετὰ τὴν ἄλλην, δὲν δύναται νὰ τὰς ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸ θέμα τῆς προηγουμένης 2 σημειώσεως, ὅταν τις δηλ. παρὰ διαφορῶν ἀπέκτησε τὰς πολλὰς ἀπαιτήσεις· τότε εἴτε συνάμα εἴτε ἀλληλοδιαδόχως ἐπιδιώκει αὐτὰς δικαστικῶς δὲν ἀποκλείεται τῆς ἐμάρτυρου ἀποδείξεως· προσέτι δὲν ἔχει χώραν ἡ παρῶσα ἀπαγόρευσις, ὅταν δι' εἰδικόν τινα λόγον παραδεκτὸν εἶναι τῶν μαρτύρων τὸ μέσον (π. χ. διότι ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως). Ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχουσι παρ' ἡμῶν ἀποδεικνύει σαφῶς τὸ ἄρθρον 304 «ἐξαίρεσις τοῦ ἐν ταῖς ἁρθρ. 300—303 κανόνος γίνεται». Ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται κοινῶς, ὅτι ὁ ἔχων πολλὰς ληξιπρόθεσμοις ἀπαιτήσεις καὶ μὴ εἰσαγαγὼν συνάμα εἰς δικαστήριον ἀπάσας, μόνον τὰς ἐγγράφως ἀποδεικνυομένας δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ καὶ μετέπειτα, τὰς λοιπὰς ἀπόλλυσι (Aubry σ. 333 σημ. 39. 10. Marcadé σ. 122. Bonnier ἀρ. 105)· ἡ διδασκαλία αὕτη, ἴσως ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας, εἶναι ἀπαράδεκτος παρ' ἡμῶν. Εἰς τὰς μετὰ τὴν πρώτην ἀγωγὴν ἀποκτηθείσας ἀπαιτήσεις δὲν ἐφαρμόζεται ἡ ἀπαγόρευσις. Dalloz ἀρ. 4710.

4) Πολ. 303. γαλ. κώδ. 1341. Δηλαδή κατ' ἐγγράφου ἀποδείξεως ^{ΚΑ. 58}
δὲν συγχωρεῖται ἐμάρτυρος ἀνταπόδειξις ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ τὸ ^{4 109}
ποσόν· ἄμα δοθῇ εἰς τὰ ἔγγραφα ἡ δύναμις τελείας ἀποδείξεως, ἐπε- ^{ΚΣΤ. 373}
ται ἀφ' ἐαυτῆς ἡ ὑπεροχὴ τούτων κατὰ τῶν μαρτύρων (νόμ. 55 βασ. ^{ΑΒ. 198}
21, 2· «κατ' ἐγγράφου μαρτυρίας ἄγραφος μαρτυρία οὐ προσφέρεται»·
§ 57. Ἀρμ. Α', 5'. Σύνοψις Α', 10', βαυαρ. δικον. 399). Ὑπαρχούσης
ὅμως ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως, συγχωροῦνται μάρτυρες καὶ ἐν-
ταῦθα. Dalloz ἀρ. 4736.

Μάρτυρ γ' ἐπὶ τῷ ὅρκῳ ἐπὶ ἐγγράφῳ ΚΒ. 448.

ἀποδειχθῇ τι κατ' εὐθεΐαν ⁵ ἀντικείμενον εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἐγγράφου, ἢ νὰ τροποποιηθῇ τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ διὰ τῆς ἀποδείξεως γεγονότων ἢ συμφωνιῶν, λαβουτῶν χώραν πρὸ τῆς συντάξεως, κατὰ τὴν σύνταξιν ἢ μετὰ τὴν σύνταξιν αὐτοῦ ⁶. ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζεται εἰς γεγονότα ἢ συμφωνίας, μὴ ἀντικείμενας εἰς τὸ ἐγγράφον, οὔτε τροποποιήσιν τινα αὐτοῦ ἐμφαινούσας, ἀλλὰ μᾶλλον ἐκτέλεσιν καὶ κατάργησιν, ἢ διασάφησιν ἀμφιβόλων αὐτοῦ χωρίων ⁷.

3.) ἔκτασις τῶν ἀνωτέρω 2 κατόρων.

§ 186. Οἱ περιορίζοντες τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν κα-
νόνες, περὶ ὧν ἄρτι ἐγένετο λόγος, δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ
τῶν ἐξῆς τριῶν θεμάτων, ἐν οἷς διὰ τοῦτο ἀφέθη πάντη

ΠΑ. 282-335) Οἷον ὅτι τὸ ἐμφαίνον πώλησιν ἐγγράφον καλύπτει δωρεάν· ὅτι ἐπωλήθη ἐλόκληρος ἡ οἰκία καὶ κατὰ παραδρομὴν ἀναφέρεται ἡ ἡμίσεια (Aubry σ. 335 σημ. 2). Ὅταν τὸ δάνειον, περὶ οὗ τὸ ἐγγράφον, καλύπτῃ ἀθέμιτον αἰτίαν; Διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς. Ναί, λέγουσι τοῦ Ζαχαρίου οἱ ὑπομνηματισταὶ (Aubry σ. 384 σημ. 29). Ὀχι, λέγει ὁ Rauter (droit criminel ἀρ. 215). Ἡ γνώμη τούτου ἀναμφιβόλως εἶναι ὀρθοτέρα· διότι δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ εὐλόγως ὅτι ἦτο ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀδύνατος ἡ ἀπόκτησις ἐγγράφου. ΑΠ. 247 τοῦ 52. πρὸς Dalloz ἀρ. 4947.

6) Π. γ. ὅτι τὸ συνάλλαγμα ἐγένετο ὑπὸ αἵρεσιν ἢ προθεσμίαν, ἢ ὠρίσθη τόπος καταβολῆς· ὅτι τὸ ἄτοκον ἐν ἀρχῇ δάνειον μετετρέπη εἰς ἔντοκον κλ. Aubry σ. 335. Marcadé σ. 405 Ρουσσό. σ. 133.

7) Bonnier ἀρ. 92. Aubry σ. 336 σημ. 6. 7. 10. Marcadé σ. 406. Dalloz ἀρ. 4729. 4733. Ὁ ἰσχυριζόμενος ὅτι κατέβαλε τὸ χρέος ἢ ἔλαβε χώραν ἀπαλλακτικὸν σύμφωνον, ἔχει τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν ὡσαύτως παραδεκτὴ εἶναι ἢ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις, ὅταν ἐκ δύο ἐγγράφων δημοσίων τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἀμφισβητῇται ποῖον συνετάχθη πρότερον (Aubry σημ. 12. Toull. ἀρ. 223. Dalloz ἀρ. 4725), ἢ ἀμφισβητῶνται τὰ σύνορα κτήματος, περὶ ὧν σιωπᾷ τὸ ἐγγράφον (Aubry σ. 336 σημ. 11. ΑΠ. 264 τοῦ 52). Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου ὡς πρὸς τὰς ἐξοφλήσεις ἐγγράφων δανείων ἀνωτ. § 183 σημ. α.

ἐλευθερά τῶν μαρτύρων ἢ χρήσις ἤγουν ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἐπὶ ἀρχῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως ἐπὶ ἀδυναμίας ἐγγράφου ἀποδείξεως.

ΚΔ. 366. Καί τῳ ἐμπόρῳ, δὲ ἐπὶ τῷ ἐγγράφῳ
α') Ἐμπορικαὶ ὑποθέσεις.

§ 187. Ἡ ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς πράξεσιν ἀπαιτούμενη τα-
χύτης καὶ οἰκονομία δὲν συγχωρεῖ τὴν ἐγγραφὸν αὐτῶν
πίστωσιν διὰ τοῦτο νομοθετικῶς μὲν ἀφέθη ἀπεριόριστος
ἐνταῦθα ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις μόνον δὲ εἰς τὸν δικαστὴν
ἐπεβλήθη τὸ καθήκον τοῦ σταθμίζειν ἀκριβῶς τὰς περιστά-
σεις ἐκάστης ὑποθέσεως καὶ κατ' αὐτὰς ἐπιτρέπειν ἢ μὴ
τῶν μαρτύρων τὸ μέσον. Τὴν ἐξουσίαν δὲ ταύτην ἔχει ὁ
δικαστὴς οὐ μόνον κατὰ τὰ ἐν τῷ ἐμπορικῷ νόμῳ ῥητῶς¹
προβλεπόμενα θέματα, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν ἐν γένει ἐμπο-
ρικὴν διαφορὰν², καὶ μάλιστα εἴτε περὶ ποσότητος ἀνω-
στῶτα ἀφαιρῶν³ ἢ ἀφαιρῶν ἐμπόρῳ⁴ ἢ ἐπὶ τῷ ἐγγράφῳ⁵
τοῦ τῷ ἐμπόρῳ⁶ ΚΔ. 148. 149

1) Ἐμπ. νόμ. 49, 109.

2) Πολ. 304 § 4 ὅπερ γενικῶς, ἥτοι διὰ πᾶσαν ἐμπορικὴν ὑπόθε-
σιν, ἀνατίθῃσιν εἰς τοῦ δικαστοῦ τὴν κρίσιν τὸ συγχωρεῖν ἢ μὴ τὴν
ἐμάρτυρον ἀπόδειξιν (Aubry σ. 337 σημ. 1. Toull. ἀρ. 231. 232.
Bonnier ἀριθ. 112), καὶ κατὰ τοῦτο ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ δὲν ὑπόκειται
εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ἀρείου Πάγου (Dalloz ἀρ. 4970). Παρὰ τοῖς γάλ-
λοις γεννᾶται ἀμφιβολία τις περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, καθόσον
ὁ κωδῆξ (ἀρ. 1341) παραπέμπει εἰς τὰς τὸ ἐμπόριον διεπούσας διατά-
ξεις· ὁ δὲ κατόπιν ἐκδοθεὶς ἐμπορικὸς νόμος μόνον ἐν τοῖς ἀρθ. 49 καὶ
109 συγχωρεῖ τὴν ἐμάρτυρον ἀπόδειξιν (Dalloz ἀρ. 4959). Παρ'
ἡμῖν ὅμως ἡ ἀνάγκη τοῦ ἀρθ. 304 § 1 οὐδαμῶς τὴν ἀμφιβολίαν
ταύτην γεννᾷ ('Ρουσσ. 134. 'Ράλλ. 104, 405)· ἀλλ' ἐπὶ ποσοτήτων
μικροτέρων τῶν πεντήκοντα δραχμῶν δὲν δύναται, νομίζω, ὡς λέγει ὁ
τελευταῖος συγγραφεύς, ν' ἀπορρίψῃ τὸ ἐμποροδικεῖον τὴν ἐμάρτυρον
ἀπόδειξιν· τὴν ἐξουσίαν νὰ δέχωνται ἢ μὴ τοὺς μάρτυρας κατ' οἰκίαν
κρίσιν ἔχουσι τὰ ἐμποροδικεῖα μόνον ὅπου τὰ πολιτικὰ δικαστήρια
ὀφείλουσι ν' ἀπορρίψωσιν αὐτὴν (Aubry σ. 338 σημ. 5 ἐν τέλει). Ἐμ-
πορικαὶ πράξεις, μὴ οὖσαι ταιαῦται δι' ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους, ἀπο-
δεικνύονται διὰ μαρτύρων μόνον κατ' ἐκείνων, πρὸς οὓς εἰσὶν ἐμπορι-
καί. Dalloz ἀρ. 4972 τοῦ αὐτοῦ Acte de Comm. ἀρ. 21.

ΚΑ. 42 τέρας τῶν 50 δραχμῶν, εἴτε κατὰ τοῦ περιεχομένου ἐγγρά-
φου τινὸς πρόκειται ν' ἀκουσθῶσιν οἱ μάρτυρες³. ἐξαιρέσεις
γίνεται μόνον ὅπου εἰδικῶς ὁ ἐμπορικὸς νόμος ἀπαιτεῖ
ἐγγραφὸν ἀποδείξιν ἀποκλείων τοὺς μάρτυρας⁴.

β') Ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως.

§ 188. Ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀποτελεῖ πᾶν ἐγ-
γραφὸν συντεταγμένον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον καὶ
πιθανότητα παρέχον περὶ τοῦ ἀποδεικτέου γεγονότος¹.
ὅθεν, ἵνα συγχωρηθῇ ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ ἐμάρτυρος ἀπό-
δειξις, ἀπαιτεῖται

α') νὰ ὑπάρχη ἐγγραφὸν· δὲν ἀρκεῖ πᾶν ἐγγραφὸν καὶ
παντὸς προσώπου ἐγγραφὸν· ἀλλ' ἀναγκαῖον τὸ προσαγό-

μενον καὶ ἔγκυρον νὰ ᾔναι κατὰ τὰς περὶ ἐγγράφων δια-

ΚΑ. 122
ΚΒ. 298. 339
ΚΑ. 179
ΚΗ. 364
5 422
ΚΖ. 169
ΚΒ. 617
ΙΣΤ. 244
ΚΔ. 34
ΚΕ. 579

3) Εἶναι ἀναμφίβολον τοῦτο παρ' ἡμῖν δυνάμει τοῦ 304 ἄρθρου.
Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον. Aubry σ. 337 σημ. 2, 3. Bonnier ἀρ.
93. Dalloz ἀρ. 4962.

4) Τοιαύτας ἐξαιρέσεις περιέχουσι π. χ. τὰ ἄρθ. 39—41, 195, 273,
311 καὶ 332 τοῦ ἐμπ. νόμου (Aubry σ. 338 σημ. 4. Dalloz ἀρ.
4974). Εἰς τὰς ἐξηρημένους ταύτας περιπτώσεις συγχωρεῖται μαρτυ-
ρικὴ ἀπόδειξις, εἰς τὴν ἡν τὸ ποσὸν κατώτερον τῶν 50 δραχμῶν, ἢ
ὑπάρχη ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως; Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἡσχολήθη-
σαν προπάντων οἱ τοῦ ἐμπορ. δικαίου συγγραφεῖς (ὅρ. Πάλλ. Α', 406).
Ἡ ἐξῆς διαστολὴ πρέπει, νομίζω, νὰ γείνη· εἰ μὲν τὸ ἐγγραφὸν χρη-
σιμεύει ὡς στοιχεῖον τοῦ κύρους τῆς πράξεως, δὲν συγχωροῦνται μάρ-
τυρες (π. χ. ἄρθ. 40), εἰ δὲ μὴ, συγχωροῦνται (π. χ. ἄρθ. 39). Dalloz
ἀρ. 4974, Société ἀρ. 848, Droit marit. ἀρ. 89 ἐπ., 802 ἐπ. 1245,
1453 ἐπ.

1) Πολ. 305. «ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως ὑπάρχει τότε, ὅταν ἐγ-
γραφὸν συντεταγμένον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον καθιστᾷ πιθανόν, ἂν
καὶ δὲν ἀποδεικνύῃ ἐντελῶς τὸ προτεινόμενον». Γαλ. κώδ. 1347 «κα-
λεῖται δὲ οὕτω πᾶν ἐγγραφὸν προερχόμενον ἐξ ἐκείνου, καθ' οὗ ἐγί-
νετο ἡ αἵτησις (ἐκινήθη ἡ ἀγωγή), ἢ ἐξ ἐκείνου, ὃν οὗτος παριστᾷ, καὶ
ποιοῦν πιθανόν τὸ προτεινόμενον». Dalloz ἀρ. 4757.

Δύο τινὰ ἀπαιτοῦνται καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον καὶ κατὰ τὸν γαλλί-

τάξεις καὶ ἀποδεικτικὴν δύναμιν νὰ παρέχῃ ἀπέναντι τοῦ προσώπου καθ' οὗ προσάγεται· τουτέστιν ὅ,τι ἀπαιτεῖται κατὰ νόμον νὰ ἔχῃ τὸ ἐγγράφον, ὅταν προσάγῃται ὡς ἀποτελέσον πλήρη ἀπόδειξιν, αὐτὸ τοῦτο πρέπει νὰ ἔχῃ καὶ ὅταν ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως χρησιμεύῃ².

λικὸν νόμον, ἵνα ὑπάρχῃ ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀρχή· α') ἐγγράφον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον συντεταγμένον—ἐγγράφον προερχόμενον ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ἀποδεικνύοντος (κατὰ τὸν γαλ. νόμ. β') ὅπερ καθίστησι πιθανόν τὸ ἀποδεικτέον γεγονός· διαφέρει δὲ τῆς ἡμετέρας νομοθεσίας ἡ γαλλικὴ κατὰ τὸ πρῶτον μόνον στοιχεῖον, ἀπαιτούσα ἐγγράφον προερχόμενον ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ἀποδεικνύοντος, ἐνῶ ἡ ἡμετέρα θέλει ἐγγράφον κατ' ἀποδεικτικὸν τύπον συντεταγμένον. Ἡ διαφορὰ αὕτη φέρει διάφορον καὶ τὴν ἐν ταῖς καθ' ἑκάστον θέμασι λύσιν, ὡς φαίνεται ἐν τῇ ἐπομένῃ σημειώσει.

Κοι. 219
C. 21
2) Παρ' ἡμῖν λοιπὸν ἐγγράφον μὴ συντεταγμένον κατὰ τοὺς νομί-
μους τύπους καὶ διὰ τοῦτο ἄκυρον δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ
ἐγγράφου ἀποδείξεως (πολ. 402, 409). Οἱ Γάλλοι παραδέχονται ὡς
ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἐγγράφον ἀνυπόγραφον μὲν γεγραμμένον
ὁμῶς διὰ χειρὸς ἐκείνου καθ' οὗ ἀντιτάσσεται, διότι, λέγουσι, προέρ-
χεται παρ' αὐτοῦ, ὅπερ ἀρκεῖ κατὰ τὸν γαλ. νόμον (Aubry σ. 340
σημ. 13. Marcadé σ. 129. III)· παρ' ἡμῖν δὲν συγχωρεῖται τοῦτο (ἀπ.
ΑΠ. 210 τοῦ 53· ἐξαίρεται ἡ περίπτωσις ὅτε τὸ ἐγγράφον ἀποδεικνύει
καὶ ἄνευ ὑπογραφῆς· π. χ. πολ. 415 § 2. Toullier ἀρ. 70. Aubry σ.
342 σημ. 25. Εὐρετήρ. I', 22), ὡς οὐδὲ τὸ ἕτερον, ὅπερ γάλλοι τινὲς
συγγραφεῖς διδάσκουσιν (Marcadé σ. 132 σημ. 2), ὅτι δηλ. ἀποτελεῖ
ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἐγγράφον, ἀμφίβαρτῃ σύμβασιν ἐμφαίνον,
ἀλλὰ μὴ συνταχθὲν καθ' ὃ τὸ 410 ἄρθρον ὁρίζει· τὸ τοιοῦτον ἐγγράφον,
μὴ θεραπευθὲν κατὰ τὸ 411 ἄρθρον, εἶναι ἄκυρον· ἄρα ἄχρηστον πρὸς
σύστασιν ἀρχῆς ἀποδείξεως (Bonnier ἀρ. 563. Aubry σ. 344 σημ.
26). Τὸ αὐτὸ ρητέον καὶ περὶ τῶν ἀντιγράφων ὅσα κατὰ τὸ 426 ἄρθ.
δὲν ἔχουσιν ἰσχὺν πρωτοτύπου (πολ. 425· ἐναντίος ὁ Aubry σ. 343
στ. 2)

Ἀφ' ἐτέρου ὁμῶς ἀποτελοῦσιν ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀρχήν· α') τὰ
δημόσια ἐγγραφα ὡς πρὸς τὰς ἐν αὐτοῖς ὑπαρχούσας ἑτερογενεῖς ἐκ-
φράσεις καὶ ἀναφορὰς (πολ. 401 ἐδ. 2)· β') τὰ ἐγγραφα, τὰ ἐκδοθέντα
οὐ μόνον παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων, ὧν αὐτὸς ἐπέχει τὴν
θέσιν (οὗς ἀντιπροσωπεῖ. Aubry σ. 342 ἐν ἀρχῇ)· ὡς πρὸς τοῦτο ἰσχύει

ΚΕ. 119
ἐν. Β. 6/1042
ΠΑ 341/908

β') τὸ ἔγγραφο νὰ καθιστᾷ πιθανὸν τὸ ἀμφισβητούμενον γεγονός³. τοῦτο δὲ συμβαίνει ὅταν ἐν τῷ ἔγγραφῳ δὲν πιστοποιηται μὲν ἀπ' εὐθείας αὐτὸ τὸ ἀμφισβητούμενον γεγονός, ἀλλ' ἀναφέρονται γεγονότα καὶ περιστατικά ἄλλα,

ὁ κανὼν οὗτος· «οὐ τινος ἡ ὁμολογία μὲ ὑποχρεοῖ, τούτου καὶ τὰ ἔγγραφα δύνανται νὰ χορηγήσωσιν ἐναντίον μου ἀρχὴν ἀποδείξεως· ὅθεν ἡ ἔγγραφος ὁμολογία τινὸς ὑπὲρ ἐαυτοῦ δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ ἀποδείξεως (ΑΠ. 280 τοῦ 52)· γ') ἀλλὰ καὶ πᾶν ἔγγραφο, ὅστιςποτ' ᾖ ἢ ὁ ἐκδότης αὐτοῦ, ὅπερ ἀποδεικνύει τὸ τὴν βᾶσιν τῆς πιθανότητος ἀπαρτίζον γεγονός· π. χ. ὁ ὀφειλὴτης μοὶ καταβάλλει τόκους, καὶ δίδω τῆς καταβολῆς ταύτης ἔγγραφο ἀποδείξιν ἐναγόμενος δὲ πρὸς πληρωμὴν τοῦ δανείου προτείνει παραγραφὴν· δύναμαι τὴν ἐν τοῖς χαρτίοις αὐτοῦ εὐρεθεῖσαν ἀποδείξιν μοι (ἐὰν οὗτος ὁμολογῇ τὴν ὑπαρξιν αὐτῆς) νὰ ἐπικαλεσθῶ ὡς ἀρχὴν ἔγγραφου ἀποδείξεως· διότι τοιούτου γεγονότος τοιαύτη ἔγγραφος ἀποδείξεις συνήθως ὑπάρχει (ἀνωτ. § 184 σημ. 1· ἴδε καὶ τὸ παράδειγμα παρὰ Ρουσσόπουλῳ σ. 165). Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς δὲν παραδέχονται τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα ὡς ἀποτελούντα ἀρχὴν ἀποδείξεως, διότι δὲν προέρχονται, ὡς ὁ νόμος αὐτῶν θέλει, παρ' ἐκείνου καθ' οὗ ἀντιτάσσονται. Marcadé σ. 128. Aubry σ. 340 σημ. 10. Dalloz ἀρ. 4761. πρβ. ὅμως Toullier ἀρ. 99.

3) Τίνα ἔγγραφα φέρουσι τὸν χαρακτήρα τοῦτον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὀρισθῇ· μόνον τοῦτο δύναται γενικῶς νὰ εἰπῇ τις, ὅτι πᾶν ἔγγραφο τοιαῦτα συλλογισμοῦ περιέχον στοιχεῖα, ἐξ ὧν πιθανὸν συνάγεται συμπέρασμα περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀποδεικτέου θέματος, εἶναι ἱκανὸν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἀρχὴ ἔγγραφου ἀποδείξεως· ἀλλὰ τοῦτο, ὡς ὑπὸ κανόνων τῆς λογικῆς καὶ ἐμπειρίας καὶ οὐχὶ νομικῶν διεπόμενον, εἶναι πραγματικὸν ζήτημα (ΑΠ. 10 τοῦ 54). Οὕτω π. χ. ἐθεωρήθησαν ὡς πιθανότητα παρέχοντα καὶ τὴν ἐμμέστυρον ἀπόδειξιν δικαιολογούντα α') ἔγγραφα, δι' ὧν ἀναγνωρίζει τις τὴν ὀφειλὴν αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἀναφέρει τὸ ποσόν· ὑπάρχει πιθανότης ὡς πρὸς τὸ παρὰ τοῦ δανειστοῦ ὀριζόμενον ποσόν· β') ἐπιστολαί, δι' ὧν παρακαλεῖται τις νὰ πληρώσῃ χρήματα ἢ ἄλλο τι νὰ πράξῃ ὑπὲρ τοῦ ἐπιστελλόντος· ὑπάρχει πιθανότης ὅτι ἐξετελέσθησαν τὰ ἐν ταῖς ἐπιστολαῖς παραγγελλόμενα· γ') ἀποκρίσεις τοῦ διαδίκου ἐν δικαστηρίῳ ἀσαφεῖς καὶ ὑπεκφεύγουσαι. Πρβ. Toullier ἀρ. 106—118. Aubry σ. 344 σημ. 38—45. Dalloz ἀρ. 4748, 4827.

ἐξ ὧν δύναται μετὰ πιθανότητος νὰ συναχθῇ συμπέρασμα περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀμφισβητουμένου· ὅπερ ἐστὶν ἐὰν δι' ἐγγράφων ⁴ ἀποδεικνύωνται τεκμήρια, πιθανὸν καθίστωντα τὸ ἀποδεικτέον θέμα, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ συμπληρώσῃ διὰ μαρτύρων τὴν ἀπόδειξιν ⁵. πότε ἐκ τινος ἐγγράφου προκύπτει πιθανότης, ἄφησεν ἐντελῶς ὁ νόμος εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστοῦ, ἡ δὲ ἀπόφασις αὐτοῦ δὲν ὑπόκειται κατὰ τοῦτο εἰς ἀναίρεσιν ⁶.

γ') Ἀδυναμία ἐγγράφου ἀποδείξεως.

Ἐστὶν ὅτι ἀπὸ τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως ΚΕ. 68.

§ 189. Ὃπου ἡ ἐγγράφος ἀπόδειξις εἶναι ἀδύνατος, ἐκεῖ ΚΗ. 430
ἀργεῖ καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς μαρτυρικῆς· διότι διὰ τῆς ΚΒ. 542
ἀπαγορεύσεως ταύτης ἠθέλησεν ὁ νόμος οὐχὶ μὲν νὰ στε-
ρήσῃ τοὺς δικαζομένους τοῦ ἀποδεικτικοῦ τούτου μέσου,
ἀλλὰ νὰ καταστήσῃ συνθηστέραν τὴν χρῆσιν τῶν ἐγγρά-
φων· ἐντεῦθεν ὁ καὶ ἄνευ ῥητῆς κυρώσεως ἐννοούμενος κα-
νὼν, ὅτι οἱ μάρτυρες εἰσὶν ἄνευ περιορισμοῦ δε-
κτοί, ὡσάκις ἔνεκα τῶν περιστάσεων ἦτο ἀποδε-
ιευμένως ἀδύνατος ἡ ἀπόκτησις ἐγγράφου· ἀδυ-
ναμία ἐνταῦθα δὲν ἀπαιτεῖται πάντοτε ἀπόλυτος ¹, ἀλλ'
ἀπὸ τῆς ἀποδείξεως ΚΒ. 82.

Ἡ δυνάμις ἀδυναμίας ΚΑ. 592. 612 ΚΗ. 364. ΚΒ. 329. 445. 612 ΚΕ. 511

4) Οὐ μόνον ἐξ ἐνός ἐγγράφου, ἀλλὰ καὶ ἐκ πολλῶν ὁμοῦ συνδυα- ΚΔ. 331
ζομένων δύναται νὰ ἀπαρτισθῇ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως. Ἐφ. Ἀθ. Π. 122
5453 (1849). ΑΠ. 374 τοῦ 55.

5) Ὅσάκις ἐκ τῶν ἐν τοῖς ἐγγράφοις τεκμηρίων σχηματίζεται ἀπλῇ Π. 312
πιθανότης, διατάσσεται συμπλήρωσις διὰ μαρτύρων· ὡσάκις δὲ σφοδρὰ
πιθανότης, ἐπιβάλλεται ἀναπληρωτικὸς ὅρκος, καὶ ὡσάκις πλήρης ἀπό-
δειξις, ἐκδίδεται ὀριστικὴ ἀπόφασις. Toullier ἀρ. 124.

6) Toullier ἀρ. 57. Aubry σ. 345. ἀπόφ. ΑΠ. 51 τοῦ 46. 221 τοῦ
50. Dalloz Cassat. ἀρ. 1632.

1) Συμβάντων φυσικῶν, π. χ. ὅτι ἔβρεξεν, εἶναι ἀδύνατον ἀπολύτως
νὰ ἔχῃ τις ἐγγράφον ἀποδείξιν· ὡσαύτως τῆς γεννήσεως ἡ τοῦ θανά-
του, ἐὰν ἐλλείπωσι ληξιαρχικὰ βιβλία. Ἀστ. νόμ. 61. Dalloz ἀρ. 4662

Φιλαρμονία
σ. 163.

ἀρκεῖ καὶ σχετικὴ ²· μάλιστα δὲ κατὰ τὰς περιστάσεις δύ-
ναιται καὶ ἕνεκα ἡθικῆς ἀδυναμίας· νὰ ἐπιτραπῇ ἐμμέα-
τυρος ἀποδείξεις ³· <sup>ἐν τῇ ποσὶ ἀποδείξεως φέρει καὶ τὴν ἀποφά-
σιν ἐπὶ τῇ ἀποδείξεϊ γραφικὰ ἐπιδεικνύται ἐν τῇ</sup>
Ὁ νόμος παραδέχεται εἰδικῶς ἀδυναμίαν ἀποκτήσεως
ἐγγράφου καὶ συγχωρεῖ διὰ τοῦτο μάρτυρας·

ΚΑ. 225-226
ΚΖ. 520

α') ἐπὶ νομικῶν σχέσεων πηγαζουσῶν 1) **ἐξ οἴονεϊ
συναλλαγμάτων**· ὡς εἶναι π. χ. ἡ διαχείρισις ἀλλοτρίων
ὑποθέσεων ⁴ καὶ ἡ τοῦ ἀχρεωστήτου ἀπαίτησις· ἐπὶ τῆς
δευτέρας ὅμως μόνον ἡ πλάνη οὐχὶ καὶ ἡ καταβολὴ ἀπο-
δεικνύεται διὰ μαρτύρων ⁵· 2) **ἐξ ἀδικημάτων**· ἐνταῦθα
μόνον ἡ ἀδικία πρᾶξις ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων, οὐχὶ
καὶ ἡ προϋπάρχουσα τυχὸν σχέσις τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου,
μεθ' ἧς ἡ πρᾶξις ἐκείνη συνδέεται ⁶. 3) **ἐξ οἴονεϊ ἀδι-**

Κανονιστικὰ
πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν
662-114.

Μονογραφία
ἐισαγωγικὰ
ἀπὸ τῆς
ἐκτέλεσεως
ΚΔ. 327

Α. 172
ΠΑ. 243.
ΑΒ. 360

2) Ὡς ἐκ τοῦ τόπου καὶ τῶν περιστάσεων· π. χ. εὐρίσκομαι ἐν θα-
λάσῃ ἢ ἐν ἐρημίᾳ, ἔνθα ἑλλείπουντι γραφικὰ μέσα (Bonnier ἀρθρ.
110), ἢ πρόκειται πρὸς ὑποστήριξιν τῆς περὶ ἀποδοχῆς τῆς ἀποφά-
σεως ἐνστάσεώς μου, ν' ἀποδείξω ὅτι ὁ ἀντίδικος ἐξετέλεσε τὴν ἀπό-
φασιν. ΑΠ. 301, 312 τοῦ 55.

3) Εἰς τὴν ὁρθὴν καὶ ἔμφροναν διαγνώσιν τοῦ δικαστοῦ καίτοι νὰ
ἐξετάσῃ τὰς περιστάσεις καὶ νὰ κρίνῃ ἂν ἦτο δυνατόν ἢ ἀδύνατος ἡ
ἀπόκτησις ἐγγράφου (Toullier ἀρ. 139, 200 καὶ 203. Dalloz ἀρ.
4874 ἐπ. Aubry σ. 345 σημ. 3. 4· αὐτὸς δικαστής, λέγει οὗτος, εἶναι
ὑπέρτατος κριτὴς τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ ὑπάρξεως ἀδυναμίας· ὥστε κατὰ
τοῦτο ἢ ἀπόφασίς του δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ἀρείου Πά-
γου». ΑΠ. 162 τοῦ 51. 92 τοῦ 52)· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ
βεβαίως ὡς δικαιολόγημα τῆς συγχωρήσεως μαρτύρων τὸ ὅτι δὲν συν-
επιθίζονται ἐγγράφα ἢ ὅτι δὲν ἦτο πρέπον νὰ ζητηθῶσι (Aubry σ. 315
σημ. 5. ΑΠ. 7, 191, 192 καὶ 159 τοῦ 54)· ἴδε ὅμως Rauter droit
Crim. ἀρ. 213 σημ. 3.

4) Toullier ἀρ. 141. Dalloz ἀρ. 4880. Αἱ καταβολαὶ τοῦ διαχειρι-
στοῦ πρέπει ν' ἀποδεικνύωνται εἴτε δι' ἐγγράφου ἀποδείξεως τῶν προσ-
ώπων, πρὸς ᾧ ἐγένοντο, εἴτε, ὅπερ τὸ αὐτὸ, διὰ τῆς μαρτυρίας τῶν
προσώπων τούτων. Ὁρ. ἀνωτ. § 135 σημ. 5. Dalloz 4883—84.

5) Διότι περὶ τῆς καταβολῆς ἦτο δυνατόν ν' ἀποκτήσῃ ὁ διάδικος
ἐγγράφον ἀποδείξιν. Aubry σ. 345 σημ. 6. Dalloz ἀρ. 4879.

6) Ποιν. δικον. 94. Aubry σ. 346. Toull. ἀρ. 142—157. Dalloz

ἐπὶ ἀδυναμίαν συντελεσθῆναι ΚΑ. 248

120
251

κημάτων· ἐνίοτε κατὰ ῥητὴν τοῦ νόμου διάταξιν ἐνέχεται τις διὰ τὰς παρανόμους πράξεις ἄλλων, θεωρούμενος τρόπον τινὰ ὡς ἀδίκησας αὐτός 7· αἱ πράξεις αὗται ἀποτελοῦσι τὰ καλούμενα οἶονει ἀδικήματα, περὶ ὧν, ὡς καὶ περὶ τῶν ἀδικημάτων, εἶναι ἀδύνατος ἡ ἐγγραφὸς ἀποδείξεις· ἀλλὰ δὲν συγχωρεῖται μαρτυρικὴ ἀπόδειξις γεγονότων οὐδεμίαν πρὸς τὸ οἶονει ἀδίκημα σχέσιν ἐχόντων, π. χ. ὅτι κατετέθη τι εἰς τὸ ξενοδοχεῖον 8.

β') ἐπὶ τῶν **κατηναγκασμένων** παρακαταθηκῶν 9· τὸ μέγεθος τοῦ ἐπικειμένου εἰς τοιαῦτα συναλλάγματα κιν-

ἀρ. 4888. π. χ. ὑπεξαίρεσις τῆς παρακαταθήκης· ἡ ὑπαρξίς παρακαταθήκης ἀποδεικνύεται δι' ἄλλων μέσων καὶ οὐχὶ μαρτύρων, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ ἄλλος λόγος τῆς συγχωρήσεως αὐτῶν.

7) Νόμ. 31 βας. (53, 1) νόμ. 7 π. (4, 9), «εἰς κλαπὴν τι ἐν πλοίῳ, ἢ καπηλείῳ, ἢ πανδοχείῳ παρὰ τῶν ὄντων ἐν αὐτοῖς, ἐξουσίαν ἔχει ὁ κλαπεὶς τὴν περὶ κλοπῆς εἰς τὸ διπλάσιον (τὴν σήμερον τὸ ἀπλοῦν) ἀπαιτοῦσαν ἀγωγὴν κινήσαι κατὰ τοῦ κλέπτου, ἢ κατὰ τοῦ προσεστώτος τοῦ πλοίου ἢ τοῦ καπηλείου ἢ τοῦ πανδοχείου» νόμ. 1 βας. (60, 4)· «εἰς ἐκχυθῇ τι ἢ ριφθῇ κατὰ δημοσίας παρόδου, ἢ ὅπου τινὲς κατὰ συνήθειαν ἴστανται καὶ γίνηται ζημία, ἐνάγονται οἱ ἐνοικιοῦντες εἰς τὸ διπλοῦν (παρ' ἡμῖν ἀπλοῦν) τῆς ζημίας, εἴτε ἐν τῷ κρεμασθῆναι εἴτε μετὰ τὸ κρεμασθῆναι· πείσῃ χωρὶς τῶ νόμῳ». Ποιν. νόμ. 623. Πολ. 490 § 1, β'.

Τὰ οἶονει ἀδικήματα ἄλλως ὀρίζονται παρὰ τοῖς Γάλλοις· ἤγουν ὀνομάζονται οὕτω τὰ ἐξ ἀμελείας (sans l'intention de nuire) πραττόμενα ἀδικήματα· ἀλλὰ καὶ τὸ γαλλικὸν δίκαιον κηρύττει ἐνίοτε ὑπεύθυνον τὸν ἄνθρωπον διὰ τὰς πράξεις ἄλλων (γαλλ. κώδ. 1384. Aubry B', 94).

8) Ὁ γαλ. νόμος (ἄρθρ. 1348 § 2) θεωρεῖ τὴν τοιαύτην παρακατάθεσιν κατηναγκασμένην καὶ ἐπιτρέπει τὴν ἐμμέριτον ἀπόδειξιν.

9) *Depositum necessarium*· αἱ γινόμεναι παρακαταθήκαι ἐπὶ θαλάσσης, ἐμπρησμοῦ, συμπτώσεως καὶ ναυαγίου λέγονται κατηναγκασμέναι (νόμ. 1 § 1. νόμ. 18 βας. 13, 2). λέγεται δὲ ἡ τοιαύτη παρακαταθήκη καὶ *depositum miserabile* (Götschen Γ', 315)· ἀλλὰ καὶ παρακαταθήκαι εἰς ὁμοίας ἀνάγκης θέματα γενόμεναι ἀποδεικνύονται ἐπίσης διὰ μαρτύρων Dalloz ἀρ. 4911.

ἔν τῳ συναλλάγματι ἢ ἐν ἀπογραμμῇ ἀπὸ τοῦ ἀποδότης ἢ ἀπὸ τοῦ ἀποδέκτη
 τοῦ ἔγγραφου. - Κατὰ III § 93 in fine. KB 615 ΚΓ 382. -

624 § 189. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — ΒΙΒΛΙΟΝ Β'.

δύνου καθιστᾷ ἀδύνατον τὴν ἀπόκτησιν ἐγγράφου· ἀπαι-
 τεῖται ὅμως ν' ἀποδειχθῇ οὐ μόνον ἡ παρακατάθεσις αὐτῇ,
 ἀλλὰ καὶ ἡ προκαλέσασα αὐτὴν ἑκτακτος ἀνάγκη ¹⁰.

γ') ἐπὶ τῆς **τυχηρᾶς ἀπώλειας** τοῦ ἀποδεικνύοντος τὴν ἀπαιτή-
 σιν ἐγγράφου ¹¹. Ἡ ὑπὸ τοῦ τυχαίου συμβεβηκό-
 τος δικαιολογουμένη ἐνταῦθα μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ἐπέχει
 τὸν τρόπον τοῦ ἀπολεσθέντος ἐγγράφου· διατοῦτο ἀναγκαῖον
 εἶναι νὰ ἀποδεικνύηται δι' αὐτῆς πρῶτον μὲν τὸ **τυχαῖον**
συμβεβηκός, ἢ κατ' αὐτὸ ἀπώλεια τοῦ ἐγγράφου
 καὶ τὸ **ἐγκυρον αὐτοῦ**· ἔπειτα δὲ τὰ ἐν τῷ ἐγγράφῳ
 περιεχόμενα ¹². Ἡ ἀπώλεια ἀποδείσσεται καὶ κατὰ συζητήσιν. KB 628

δ') προσβαλλομένου συναλλάγματος τινος ὡς ἐκ βίας
 ἢ ἀπάτης προσελθόντος, ὡς εἰκονικοῦ, ἢ πλαστογρα-

ΚΘ 102.

ΚΕ 34

" 65

ἑξουσιοδοσία ἐνταύθα
 ἐν ἀναμοσφί σίναμοσ
 κατὰ τὴν ΚΗ 444 KB 242

10) Toull. ἀρ. 196. 197. Εἰς τὸν δικαστὴν ἐναπόκειται νὰ κρίνῃ
 εἴαν ἡ παρακατάθεσις ἐγένετο ὑπαρχούσης τῆς ἀνάγκης ταύτης ἢ παρελ-
 θούσης αὐτῆς· π. χ. ἔσωσα πράγματά μου τινὰ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς, ἀλλ'
 ἡδυνάμην νὰ φυλάξω αὐτὰ ὁ ἴδιος· ἀποκλείομαι τῆς μαρτυρικῆς ἀπο-
 δείξεως, ἐν αἰτήσῳ αὐτὰ παρὰ τοῦ Α, ὡς παρακαταθέσας αὐτῷ.

11) Ἐνταῦθα ὑπάρχει ἀδυναμία περὶ τὴν διατήρησιν τοῦ ἐγγράφου· ΚΖ 196
 συγχωρεῖται λοιπὸν μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ἀδυναμίας ΚΓ 382
 πρὸς ἀπόκτησιν ἐγγράφου. Marcadé σ. 135. Dalloz ἀρ. 4917.

12) Νόμ. 18 π. (4, 20) νόμ. 42 βασ. (21, 1). § 7 Ἀρμεν. (Α', η'),
 Ὁ διάδικος ὑποβάλλει τοιαύτην δικαιολογίαν εἰς τὸ δικαστήριον· ἀεί-
 χον, λέγει, ἔγγραφον ἀπόδειξιν τῶν ἰσχυρισμῶν μου· τὴν ἀπόδειξιν
 ταύτην ἐκ τυχερᾶς αἰτίας ἀπώλεσα καὶ δὲν ἔχω πλέον· αἰτῶ λοιπὸν
 ν' ἀποδείξω διὰ μαρτύρων ὅτι διὰ τοῦ ἀπολεσθέντος ἐγγράφου ἤθελον
 ἀποδείξαι· ἡ ἀδυναμία τῆς συντηρήσεως τοῦ ἐγγράφου μὲ δικαιοῖ νὰ
 ἀπαιτήσω τοῦτο. Ἐπειδὴ ὁ νόμος, συγχωρῶν ἐπὶ τυχερᾶς ἀπώλειας
 τοῦ ἐγγράφου τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν, σκοπεῖ οὐχὶ νὰ καλυτερεύσῃ
 τὴν θέσιν τοῦ διαδίκου (ὅστις ἐνδεχόμενον εἶναι, πρὸς ἐπιτυχίαν τοῦ
 μέσου τῶν μαρτύρων, νὰ πλάττῃ τὴν ὑπαρξιν καὶ ἀπώλειαν ἐγγράφου
 οὐδέποτε συνταχθέντος), ἀλλὰ νὰ καταστήσῃ ἀβλαβὲς ὡς πρὸς αὐτὸν
 τὸ τυχερὸν συμβεβηκός, τὸ τὴν ἀπώλειαν ἐπενεγκόν, ἔπεται ὅτι πρέπει
 νὰ ἀποδειχθῇ, α') ἡ τυχερὰ ἀπώλεια τοῦ ἐγγράφου (ΑΠ. 152 τοῦ 56)·
 δὲν εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖα ἡ ἀπόδειξις καταστροφῆς τοῦ ἐγγρά-

ἑξουσιοδοσία παρασώσεως ἐν δικαστηρίῳ καὶ διεξαγωγῆς δίκου δὲν δύναται ἀποδοῦναι ΚΓ 152
 δύναται ἀποδοῦναι δὲ δικαιοπραγία διὰ Παιζιανῶν ἀπογραφικῶν ἀποφύγῃς ἐν ἐξουσίᾳ
 ἀπογραφικῶν. ΚΑ 246 ΚΗ 391 430 - ΚΖ 57-316 Α 530.
 Πόρισμα ἀμερόντων δύναται εἶναι ἀποφύγῃς ἐν δικαιοπραγίᾳ αὐτῶν ἐξουσιώδους
 ἀποδομεινὰ μέτα - ΚΓ 124.

φημένου· διότι κατὰ τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν βίαν βιαιοπραγιῶν καὶ τὴν ἀπάτην μηχανημάτων, κατὰ τῆς εἰκονικότητος καὶ πλαστογραφίας ἦτο βεβαίως ἀδύνατος ἐγ-

φου· π. χ. ὁ διάδικος ἰσχυρίζεται ὅτι ἀπ' Ἀθηνῶν εἰς Ναύπλιον ἀναχωρήσας ἔλαβε τὸ ἔγγραφον μεθ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅτι ἅμα φθάσας εἰς Ναύπλιον ἐζήτησεν αὐτὸ καὶ δὲν τὸ εὔρε· πλέον· συγχωροῦνται, φρονῶ, μάρτυρες, ἐὰν ἐκ τῶν καταθέσεων αὐτῶν προκύπτῃ ἀριδῆλως ὅτι δὲν ἔλαβε χώραν ἀποκρυψίς τοῦ ἔγγράφου. Ὁ Toullier (ἀρ. 206) φαίνεται ἐναντίος (ἰδ. καὶ ΑΠ. 108 τοῦ 48· β') τὸ ἔγκυρον αὐτοῦ (ἰδ. ἀνωτ. § 121 σημ. 6), ἥτοι ὅτι ἐτηρήθησαν πᾶσαι αἱ καθιστώσαι αὐτὸ ἔγκυρον διατυπώσεις (ΑΠ. 2 τοῦ 80)· διότι ἄκυρον ἔγγραφον καὶ ἂν ὑπῆρχε δὲν ἐχρησίμευε· καὶ γ') τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔγγράφου. Οἱ συγγραφεῖς δίδουσιν ὁδηγίας τῷ δικαστῇ πῶς ἔχει νὰ φερθῇ περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποδείξεων τούτων (Toullier ἀρ. 209—219. Dalloz ἀρ. 4925). Πλήρης βεβαίως θέλει εἶσθαι ἡ ἀπόδειξις, ἂν οἱ μάρτυρες καταθέσωσιν ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως οὐ μόνον περὶ τοῦ τυχεροῦ συμβεβηκότος (τῆς πυρκαϊᾶς, τοῦ ναυαγίου), περὶ τοῦ κύρους καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἔγγράφου, ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς ἀπωλείας αὐτοῦ κατὰ τὸ τυχερὸν συμβεβηκότος (π. χ. εἶδον τὸ ἔγγραφον καίόμενον)· τὸ τελευταῖον ὅμως ἀποβαίνει πολλάκις ἀδύνατον, ὅτε μένει τῷ δικαστῇ πλέον ἐκ τεκμηρίων νὰ συμπεράνῃ τὴν ἀπώλειαν.

Μαρτυρικὴ ἀπόδειξις συγχωρεῖται καὶ ὅταν ὑπάρχῃ μὲν ἔγγραφον, ἀλλὰ κατέστη τυχερῶς ἢ διὰ τὸ πολυχρόνιον οὐκ ἀναγνωστὸν ἢ ἄλλως ἄχρηστον (πολ. 390. Toullier ἀρ. 220).

Εἰρήται ἤδη ὅτι ἐκτὸς τῆς τυχερᾶς ἀπωλείας τοῦ ἔγγράφου, πρέπει κατὰ τὸ 390 ἄρθρον ν' ἀποδειχθῇ προσέτι τὸ περιεχόμενον καὶ τὸ κύρος αὐτοῦ. Εἰσὶν ὅμως περιπτώσεις, καθ' ἃς ἄρκει θάτερον μόνον· ἡγουν ὑπαρχούσης ἀρχῆς ἔγγράφου ἀποδείξεως ἢ τοῦ ἀποδεικτέου περιστατικοῦ μὴ ὑπερβαίνοντος τὴν ἀξίαν 50 δραχμῶν, ἄρκει ἡ ἀπόδειξις τοῦ περιεχομένου· ἀπαλεσθέντος δὲ τοῦ ἔγγράφου ἐξ αἰτίας τοῦ ἀντιδίκου, ἄρκει ἡ ἀπόδειξις τοῦ κύρους αὐτοῦ (νόμ. 20 κώδ. 4, 19. Bayer σ. 969). Αὕτη εἶναι ἀναμφιβόλως ἡ ἔννοια τοῦ ἄρθ. 390. Ἄλλως φρονεῖ ὁ Ρουσόπ. (σ. 146)· κατ' αὐτὸν ἐκ τῆς ἀμφισβήτησεως τοῦ ἀντιδίκου ὀρίζεται, ἂν πρέπῃ ν' ἀποδειχθῶσιν ἀμφοτέρω· ἢ τὸ ἕτερον· ἀλλὰ τοῦτο ἀφ' ἑαυτοῦ ἐννοούμενον ἦτο περιττὸν νὰ εἴπῃ ὁ νόμος. Παρατηρητέον δὲ ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἡδύνατο καὶ παντελῶς νὰ λείψῃ, καταχωρισθὲν ἐν τῇ ἡμετέρᾳ δικονομίᾳ μόνον καὶ μόνον διότι εὐρέθῃ ὑπάρχον ἐν τῷ τῆς Βαυαρίας σχεδίῳ (§ 233).

KA 37

γραφος ἀποδείξει¹³. Ὡς πρὸς τὴν εἰκονικότητα ὁμως ὑπάρχει ἀδυναμία ἐγγράφου ἀποδείξεως μόνον ἀπέναντι τρίτων προσώπων, οὐχὶ καὶ ἀπέναντι τινὸς τῶν συναλλαζάντων¹⁴.

Ἡ μὴ κατάλοιπὴ ἐπιμέλεια ἐν ἀγορασθῆσιν δὲ καὶ οἷα λαμβάνει εἰσωνυμική αὐτῶν

KF 413

13) Ἐπειδὴ οὐχὶ πᾶσα πρᾶξις βιαιότητος ἀπαρτίζει βίαν, οὐδὲ πᾶσα παράστασις ψευδῆς τῶν πραγμάτων, ἀπάτην ἢ δόλον, ἔπεται ὅτι ὁ ἐπικαλούμενος τὴν βίαν ἢ τὴν ἀπάτην ὀφείλει νὰ ὀρίσῃ τὰ γεγονότα, τὰ τὴν βίαν ἢ τὴν ἀπάτην ἐπενεγκόντα, ἵνα συνδυάζων ταῦτα ὁ δικαστής πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, κρίνῃ περὶ τῆς σπουδαιότητος αὐτῶν (Toullier ἀρ. 177. Dalloz ἀρ. 4935). ἤγουν α') ἐπὶ βίας, ἂν ὁ φόβος ᾗτο σοδαρὸς καὶ ἐπικείμενος, δυνάμενος καὶ γενναῖον νὰ καταπτοῇ ἄνθρωπον (νόμ. 5. 6. 7. 9 βας. 10, 2). β') ἐπὶ δόλου, ἂν αἱ ψευδεῖς παραστάσεις (ὅχι ὑποσχέσεις ἐπαγωγικάι. Dalloz ἀρ. 4939), ὧν ἐγένετο χρῆσις, δύνανται νὰ παραπείσωσιν ἄνθρωπον νουνεχῇ καὶ σκεπτόμενον (νόμ. 46 βας. 10, 3. «οὐ δίδεται ἡ περὶ δόλου ἀγωγή εἰμὴ ἀπὸ μεγάλης καὶ προφανοῦς πανουργίας»). Ἡ ἐξέτασις δὲ καὶ διαστάθμησις τῶν προτεινομένων ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασι γεγονότων εἶναι ὅλως πραγματικοῦ ζητήματος ἔρευνα, διαφεύγουσα τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἀρείου Πάγου (ΑΠ. 63 τοῦ 52. Dalloz ἀρ. 4657). οἷον ἂν ἡ ἐπὶ συμβολαιογράφου συνομολογηθεῖσα πρᾶξις δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς ἐκ βίας γενομένη· τοιαύτη προσβολὴ πιθανὴ δὲν εἶναι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀδύνατος (νόμ. 23 πρ. πανδ. 4, 2. νόμ. 23 βας. 10, 2). «ἐν πόλει καταβαλὼν ἀξιωματικός, οὐ πιστεύεται λέγων, βιαίως μὴ χρεωστούμενον δεδωκέναι· ἡδύνατο γὰρ ἄρχοντι προσελθεῖν εἰς τὸ κωλύσαι τὴν βίαν»· sed huiusmodi præsumptioni, ἐπιφέρει τὸ χωρίον τοῦ πανδέκτου, debet apertissimas probationes violentiæ opponere. Toull. ἀρ. 174. Ρουσ. 153. Dalloz ἀρ. 4936.

KA 184

KF 281

14) Οὗτοι ἐπομένως πρέπει νὰ ἔχωσιν ἐγγράφον ἀπόδειξιν τῆς εἰκονικότητος (ΑΠ. 166 τοῦ 58). διότι in contractibus rei veritas potius quam scriptura perspicui debet (νόμ. 1, 2. κώδ. 4, 22). Ὁ τρίτος ὁμως, ὅστις προσβάλλει ὡς εἰκονικὰς τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ τὰς πράξεις, διατεινόμενος ὅτι αὐταὶ καλύπτουσιν εἰκονικότητα πρὸς βλάβην τῶν δικαιωμάτων τῶν δανειστῶν, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐγγράφα, μὴ λαβὼν μέρος εἰς τὰς πράξεις ταύτας (Aubry § 765 σημ. 22. 23. Dalloz ἀρ. 4942). Ἀλλὰ τοῦ μέσου τῶν μαρτύρων δύναται νὰ γείνη ἐνταῦθα κατάχρησις, ἡ ἐξῆς· ὁ Α πωλεῖ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ τῷ Β καὶ λαμβάνει τὸ τίμημα, συντάσσεται δὲ καὶ τὸ περὶ τῆς πωλήσεως συμβόλαιον· ὕστερον παρουσιάζεται ὁ συνεννοηθεὶς ἴσως μετ' αὐτοῦ Ι, δανειστής του, καὶ προσβάλλει ὡς εἰκονικὴν τὴν πώλησιν· ὁ ἀγοραστής Β

KA 134³²⁰KB 61^{116.262.603}KF 73^{234.498.562}KA 570^{KZ 297}Λ. 91^{530.ΛΒ. II}

εἰσωνυμικὴν ἐν τῇ ἐν· ὁ ἀντιγράφος ὅλας θροσεφῆναι δὲ ἐξὸς τῶν κυρίως συμβασι
συντάσσεται καὶ κατ' ὅσημον λ 50 καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ συνταχθῇ εἰς οἷα
οἱ συμβαλλόμενοι ἀντίγραφα KZ 93. 453. KB 385. 398. 423. KF 122. 559.
Δωροδόχος ἐν γράμῳ· ἐν τῇ ἐν ὁρμήσει· λρί 20· ἀπόδειξις KA. 24.

ε') κατὰ τοῦ μὴ συντάξαντος ἢν ὤφειλε κατὰ νόμον νὰ συντάξῃ ἀπογραφὴν¹⁵.

Γ') *ικαρότης πρὸς μαρτυρίαν.*

α') *περὶ ἀνικαρότητος.*

§ 190. Μάρτυρες ἐντελῶς ἀνίκανοι, οἵτινες ἀνεξέταστοι ἀποβάλλονται καὶ παρὰ τοῦ δικαστηρίου αὐτεπαγ-

εὔρισκεται εἰς δεινὴν ἐνταῦθα θέσιν. Τὸ ἐντεῦθεν πηγάζον ἀτόπημα ἐδοκίμασε νὰ θεραπεύσῃ ὁ ἄρειος Πάγος εἰπὼν (ἀπόφ. 228 τοῦ 54), ὅτι ὡσάκις συμμαχοῦσιν ἐν τῇ δίκῃ ὅ,τε πρόσθ' ἄλλων τὸ ἔγγραφον καὶ ἐκεῖνος οὐτινος τὸ ἔγγραφον προσβάλλεται, δὲν συγχωροῦνται μάρτυρες, ὡσάκις δὲ μάχονται, συγχωροῦνται. Ἀλλὰ δὲν ἐπέτυχε, φρονῶ, διότι εὐκολον εἶναι αὐτοῖς ν' ἀκολουθήσωσι τὸ δεύτερον, νὰ προσποιῶνται δηλαδὴ ὅτι μάχονται· ὥστε δὲν μένει ἄλλο εἰμὴ μεγίστη προσοχὴ ἀπὸ μέρους τοῦ δικαστηρίου εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν μαρτυριῶν.

Ἐὰν ὁ διάδικος ἰσχυρίζεται ὅτι τὸ συνάλλαγμα ὑποκρύπτει ἀθέμιτον αἰτίαν ἢ παρανόμους τόκους; Ἐὰν τὸ συνάλλαγμα ἀποδεικνύεται ἔγγράφως, ὁ τοιοῦτος ἰσχυρισμὸς ἀντίκειται εἰς τὸ περιεχόμενον τοῦ ἔγγράφου καὶ δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ ἐμμαρτύρως. Ἀνωτ. § 136 σημ. 5. Dalloz ἀρ. 4947. (Θυγατρί δύναται νὰ ἀρνεῖ τὸν Νόμον) (Τ' ὩΛΖ)

15) Οἱ κατὰ τὸν ἀστυκὸν νόμον ὑπόχρεοι εἰς ἀπογραφὴν (π. χ. ἐπίτροποι, κηδεμόνες) ἔχουσι μέσον, τὴν περὶ ἀπογραφῆς ἐκθεσιν, ν' ἀσφαλίσωσιν ἑαυτοὺς καὶ τὰ συμφέροντα τῶν προσώπων, ὧν τὴν περιουσίαν διαχειρίζονται, ἀποδεικνύοντες διὰ τῆς ἀπογραφῆς τὸ ποσὸν καὶ τὰ εἶδη τῶν ἐν τῇ περιουσίᾳ ὑπαρχόντων πραγμάτων· ἡ ἔλλειψις τῆς ἀπογραφῆς καθίστησιν ἀδύνατον τὴν ἔγγραφον ἀπόδειξιν ἀπὸ μέρους τῶν κυρίων τῆς περιουσίας· ἄρα ἔχουσιν οὗτοι τὴν ἐμμάρτυρον ἀπόδειξιν. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον συνεχωρεῖτο ἐνταῦθα ἐκτιμητικὸς ὅρκος (νόμ. 4 βας. 38, 15· «ὁ ἐπίτροπος μὴ ποιήσας ἀπογραφὴν ὑπόκειται τῷ ἐνδίκῳ [ἐκτιμητικῷ] ὅρκῳ»· νόμ. 4 κώδ. 5, 53. νόμ. 6 βας. 37, 8. νόμ. 7 πρ. π. 26, 7). Τὰς διατάξεις ταύτας τοῦ ῥωμ. δικαίου ἐσφαλμένως ἐθεώρησεν ἐφαρμοζομένας καὶ παρ' ἡμῶν ἀπόφασίς τις τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν (Εὐρετήρ. Β', 47). Τὸ γαλ. δίκαιον συγχωρεῖ εἰς τοιαύτην περιπτώσιν, ἐκτὸς τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως, καὶ τὴν καλουμένην *preuve par commune renommée*, ἥτοι μαρτυρίας ἐξ ἀκοῆς (γαλ. κώδ. 1415). Aubry § 761 ἐν τ.

γέλτως¹, εἰσὶν οἱ ἐξῆς ².

α') οἱ ἐστερημένοι ὄντες τοῦ ἀρμοδίου αἰσθητηρίου ὅτε συνέβη τὸ ἀποδεικτέον γεγονός³. δύνανται ὁμῶς οἱ τοιοῦτοι νὰ μαρτυρήσωσι περὶ πραγμάτων συμβάντων ὅτε εἶχον ἀρτίας τὰς αἰσθήσεις αὐτῶν ⁴.

β') οἱ φρενοβλαβεῖς⁵ καὶ ἄκρως μεθυσκόμενοι· ἀλλ' ἐὰν ἐχεφροσύνης διαλείμματα ἔχοντες ἢ ὑπὸ μικροτέρου βαθμοῦ μέθης κατεχόμενοι ἀντελάβοντο τῶν ἀποδεικτέων γεγονότων, ἐξετάζονται μὲν ἀνανήψαντες, εἶναι ὁμῶς ὑποπτος ἢ κατάρθεις αὐτῶν ⁶.

γ') κληρικοὶ ὡς πρὸς τὴν ἐξομολόγησιν τῶν ἁμαρτιῶν ⁷. πρέπει ὁμῶς πρότερον νὰ βεβαιώσωσιν ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ αὐτῶν ὅτι προσβάλλουσι τὰ ἀπόρρητα τῆς ἐξομολογήσεως μαρτυροῦντες.

Ἡ νεανικὴ ἢ προβεβηκυῖα τοῦ μάρτυρος ἡλικία δὲν εἶναι παρ' ἡμῖν λόγος ἀνικανότητος· μόνον τοῦτο ὥρισεν ὁ νόμος, ὅτι παῖδες ἥττονες τῶν 14 ἐτῶν ἐξετάζονται ἀνωμοτί⁸. μέχρι δὲ τίνος ἔτους κατωτέρω τῶν 14 ἐτῶν δύ-

1) Πολ. 323. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῶν λόγων τῆς ἀνικανότητος καὶ τῶν λόγων τῆς ἐξαίρέσεως τοῦ μάρτυρος εἶναι αὕτη· οἱ ἀνίκανοι μάρτυρες, ἀποδεδειγμένου ὄντος τοῦ λόγου τῆς ἀνικανότητος, ἀποβάλλονται παρὰ τοῦ δικαστηρίου αὐτεπαγγέλτως, οἱ ἐξαιρετέοι δὲ, μόνον κατ' αἵτησιν τοῦ διαδίκου. Carré ζ. 1055. 1062. Dalloz Enquête ἀρ. 252. Boncenne Δ', 331.

2) Πολ. 321. Βαυαρ. Σχ. § 246.

3) Π. χ. κωφοί, ὅτι ἤκουσαν, τυφλοὶ ὅτι εἶδον.

4) Seuffert Comment. Γ', 82. Glück KB', 14. Ἀλλὰ δύνανται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μάρτυς ὁ τυφλὸς περὶ ἀκουστῶν πραγμάτων καὶ ὁ κωφὸς περὶ ὁρατῶν.

5) Ἦτοι μανιακοί, παράφρονες καὶ βλάκες.

6) Glück σ. 142.

7) Glück σ. 145. Seuffert σ. 87 σημ. 17. Carré ζ. 1037.

8) Πολ. 331 § 1. Γελ. δικον. 285. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον εἰσὶν ἀνι-

ναται νὰ καταβῇ ὁ δικαστής, ἀφέθῃ εἰς αὐτὸν νὰ ἐξακριβώσῃ ἐκ τῆς καταστάσεως τῶν νοητικῶν δυνάμεων ἐκαστου μάρτυρος⁹.

β') *περὶ ἐξαιρετέων μαρτύρων.*

§ 191. Κατ' αἵτησιν τῶν διαδίκων ἀποβάλλονται τῆς μαρτυρίας μόνον¹ οἱ ἐξῆς μάρτυρες·

α') οἱ **συμφέρον** **τι** ἔχοντες ἐν τῇ δίκῃ· ἦτοι ὅσοι ἔλα- 194
 βον ἀμοιβὴν εἴτε ὑπόσχεσιν ἀμοιβῆς ἐπὶ τῷ μαρτυρῆσαι ἢ " 465
 μὴ μαρτυρῆσαι², ἢ προσδοκῶσιν ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς δι- " 232
 " 343
 ΚΗ 285
 ΛΑ 424.

κανοὶ πρὸς μαρτυρίαν οἱ ἄνηθοι καὶ ἡττονεσ τῶν 20 ἐτῶν (νόμ. 3 § 5, νόμ. 49. βας. 21, 1. «περὶ βίας οὐ μαρτυρεῖ ἄνηθος, οὔτε ὁ ἡττων τῶν κ' ἐτῶν»). Bayer σ. 806. Glück σ. 143.

9) Carré ζ. 1122. Ἀλλὰ τοὺς τὴν νηπιακὴν ἡλικίαν (ἦτοι τὸ ἑβδόμον ἔτος) μὴπω ὑπερβάντας σπανιότατα βεβαίως θέλει κρίνει ἀξίους ἀκροάσεως.

1) Πολ. 324. Ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρου τούτου ἀναφερομένων λόγων ἐξαίρεσεως οὐκ εἰσὶ δεκτοὶ καὶ ἕτεροι, ὡς ἐπανελημμένως ἀπεφάνθη τῇ ἐγγώριος νομολογία, καὶ δικαίως· διότι οὐδαμῶς ἐν τοῖς ρυθμίζουσι τὰς ἐξαίρεσεις τῶν μαρτύρων ἄρθροις ἀποδεικνύεται πως ὑποστήριξις τῆς ἐναντίας γνώμης· ὅπερ ἀναγκαῖον ἦτο, ἀφοῦ ἐν αὐτοῖς ἀπαριθμοῦνται εἰδικῶς οἱ τῆς ἐξαίρεσεως λόγοι ('Ρουσόπ. 177). Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἐπίμαχόν ἐστι τὸ ζήτημα τοῦτο· οἱ μὲν (π. χ. Carré ζ. 1101. 1102. Toullier ἀρ. 291) θεωροῦσι τὰς διατάξεις τοῦ 283 ἄρθρου ὡς ἐνδεικτικὰς ἀπλῶς· ἄλλοι ἐναντίαν ἀποφαίνουσι γνώμην (ὁ Bonnier ἀρ. 190, ὁ Berriat σ. 206 σημ. 42, ὁ Boitard Α', 416 καὶ ὁ Dalloz Enquête ἀρ. 456). Οἱ συγγραφεῖς τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας διδάσκουσιν ὅτι ὁ δικαστής, ἐκτὸς τῶν παρὰ τοῦ νόμου προβλεπομένων ἐξαίρεσεων, δύναται νὰ παραδεχθῇ καὶ ἄλλους (Schmid § 134. Bayer σ. 806). Ἐπειδὴ παρ' ἡμῖν, κατὰ τὰ εἰρημμένα, ἄλλοι λόγοι ἐξαίρεσεως, πλὴν τῶν τοῦ ἄρθρ. 324, δὲν ὑπάρχουσιν, ἔπεται ὅτι τοῦ ρώμ. δικαίου ἐξαίρεσεις, ὑπὸ τῆς ἡμετέρας δικονομίας μὴ ἀναγνωρίζομεναι, εἰσὶ παρ' ἡμῖν ἀπλῶς λόγοι ἀναξιοπιστίας· π. χ. ἡ φιλία ἢ ἔχθρα, ἡ ἀσημότης καὶ τὸ φαυλόθιον τοῦ μάρτυρος (νόμ. 3 πρ. νόμ. 41 νόμ. 46 βας. 21, 1). Dalloz ἀρ. 533—535.

2) Νόμ. 3 § 5 βας. (21, 1)· σὺ ἐλεγχθεὶς ἢ καταδικασθεὶς λαβεῖν

κης ἢ τῆς μαρτυρίας αὐτῶν ἄμεσον καὶ βεβαίαν ὠφέ-
λειαν ἢ βλάβην 3. ΚΕ. 97

β') οἱ ἐχειμυθῆσαν ὀφείλοντες ἔνεκα τῆς πρὸς τινὰ τῶν
διαδίκων σχέσεως αὐτῶν ὅθεν δὲν δύνανται νὰ μαρτυρή-
σωσιν ἰατροί, χειρουργοὶ καὶ ματαὶ περὶ γεγονότων ἀνα-

χρήματα ἐπὶ τῷ μαρτυρῆσαι ἢ μὴ μαρτυρῆσαι» (νόμ. 1 § 2 π. 48.
10). Ἡ τοῦ τοιοῦτου μάρτυρος μαρτυρία ἦτο κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐν
πάσῃ δίκῃ ἀπρόσδεκτος, παρ' ἡμῖν μόνον ἐν τῇ δίκῃ δι' ἣν τὴν ἀμοι-
βὴν ἔλαβεν. Ἡ γαλ. δικονομία θεωρεῖ ἐξαιρέτην τὸν μάρτυρα, ὅστις
μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως ἔφαγεν ἢ ἐπὶ μετὰ
τοῦ διαδίκου ἀναλώμασιν αὐτοῦ. Πῶς πρέπει νὰ ἐννοηθῇ τὸ «ἐπὶ τῷ
μὴ μαρτυρῆσαι;» Ὁ νόμος ἐννοεῖ μάρτυρα λαβόντα χρήματα ἢ ἄλ-
λην ἀμοιβήν, ἵνα κατὰ τῆς ἀληθείας μαρτυρήσῃ, ὅτι δὲν συνέβη τι.
π. χ. ὁ μάρτυς ἐδωροδοκῆθη ἵνα καταθέσῃ κατὰ τὸ ἄρθρ. 339 ἐδ. 3.

3) Ἡ ὠφέλεια ἢ ἡ βλάβη πρέπει νὰ ᾖ καὶ κτηματική· ὁ νόμος μὴ
ὀρίζων εἰδικῶς τὰς περιπτώσεις, ἐν αἷς ὑπάρχει τοιαύτη τοῦ μάρτυρος
σχέσις πρὸς τὴν δίκην, ἀφῆκε τοῦτο εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ τῆς
οὐσίας· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ περιορίσῃ οὗτος τὸν νόμον μόνον εἰς ἐκεῖνα
τὰ θέματα, ἐνθα πρόκειται ἐντελῶς περὶ ἰδίας τοῦ μάρτυρος ὑποθέ-
σεως καὶ ἡ ἐκδοθησομένη ἀπόφασις ἀποτελεῖ δεδικασμένον καὶ ὑπὲρ
ἢ κατ' αὐτοῦ· τοῦτο ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ 2 ἐδαφ. τοῦ 2 § τοῦ
324 ἄρθρου. Περιπτώσεις ἐνταῦθα ἀνήκουσαι εἰς π. χ. α') ὁ ὑποθηκι-
κὸς δανειστής ἐξαιρεῖται νὰ μαρτυρήσῃ ἐπὶ διεκδικήσεως τοῦ ὑποθέτου
πράγματος· β') ὁ ἐγγυητὴς ἐν τῇ δίκῃ τοῦ πρωτοφειλέτου (καὶ ὁ ὀφει-
λέτης ἐν τῇ κατὰ τοῦ ἐγγυητοῦ. Seuffert's Blätter Γ', 112)· γ') ὁ
κληροδόχος ἐν τῇ δίκῃ περὶ ἀκυρώσεως τῆς διαθήκης· δ') ὁ τρίτος
καθ' οὗ ὁ διάδικος ἔχει ἀναγωγὴν (οἷος ὁ κλητὴρ ἢ συμβολαιογράφος)
ἐν δίκῃ ὅπου προσβάλλεται ἔγγραφον ὑπ' αὐτῶν συνταχθέν, καὶ ἄλ-
λαι πολλαὶ (Seuffert σ. 83 ἄρ. 5. Glück KB', 160. Seuffert's Blät-
ter Γ', 95. 111. 126. 158. 236. Linde Zeitschr. Α', 285). Ἡ γαλ.
δικονομία δὲν ἀναφέρει τὸ συμφέρον ὡς γενικὸν λόγον ἐξαιρέσεως· ἀλλ'
ἐξαιρεῖ ἀπλῶς τὸν ἐπίδοξον κληρονόμον καὶ τὸν δωρεοδόχον· οἱ συγ-
γραφεῖς ὁμῶς ἐξέτειναν τοῦτο (Daloz ἄρ. 516—532. Carré ζ. 1101
bis)· προσέτι κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον ἐξαιρεῖται celui qui a donné des
certificats sur les faits relatifs au procès (Carré ζ. 1110—1114.
Daloz Enquête ἄρ. 476—493)· παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχει ὁ λόγος οὗτος
τῆς ἐξαιρέσεως.

φερομένων εἰς τὴν χορηγηθεῖσαν τῷ διαδίκῳ βοήθειαν ⁴. οἱ βοηθοῦντες ἢ βοηθήσαντες τῷ διαδίκῳ ἐν τῇ διαφορᾷ περὶ ἧς πρόκειται διὰ τῶν νομικῶν αὐτῶν γνώσεων ⁵. οἱ δημόσιοι λειτουργοί, ἄνευ ἀδείας τῆς Κυβερνήσεως, περὶ τῶν ἀπορρήτων τῆς ὑπηρεσίας ⁶.

γ') ΣΥΓΓΕΝΕῖΣ ΤΙΝΕΣ τοῦ ἀποδείκνυντος ⁷. ΚΗ 202 ΚΕ 97-984

οἰκειότης ἢ ἑστὶν μαρτύρων· ὅθεν διαφέρει ἀπὸ τοῦ ΚΒ 545-595-ΚΕ 484

Τὰ μέλη συστήματός τινος ἢ κοινότητος δὲν ἐξαιροῦνται προσκαλούμενα ὡς μάρτυρες παρὰ τῆς κοινότητος ἢ τοῦ συστήματος· ἢ κατὰθεσις ὅμως αὐτῶν εἶναι ὑποπτος (πολ. 324 § 2 ἐδ. 2)· παρὰ τοῖς Γάλλοις καὶ Γερμανοῖς ἀμφιβάλλεται τοῦτο, Carré ζ. 1101 ter. Bayer σ. 809 ἐν τέλει. Κ' 3.

4) Δὲν δύνανται οἱ τοιοῦτοι νὰ ἐξετασθῶσι περὶ πραγμάτων, ἅπερ ἐξ ἀνάγκης ἀπεκαλύφθησαν αὐτοῖς ἕνεκα τῆς βοήθειας ἣν προσεκληθήσαν νὰ χορηγήσωσιν· ἅρα πράγματα οὐδεμίαν πρὸς τὴν ἀσθένειαν σχέσιν ἔχοντα, καὶ τοι περιελθόντα εἰς γνώσιν αὐτῶν κατὰ τὴν περιστάσιν ταύτην, δὲν ἐμποδίζονται νὰ καταθέσωσιν (Spangenberg ἐν τῇ Ἐφημ. τοῦ Linde Γ', 70. Seuffert Γ', 62). Ἴσως καὶ εἰς τοὺς φαρμακοποιούς πρέπει νὰ ἐκτανοῖ ἡ ἐξαίρεσις, διότι καὶ εἰς αὐτοὺς ἐπιβάλλεται καθήκον ἐχεμυθίας (ἄρθρ. 447 ποιν. νόμ. ἄρθρ. 2 τοῦ διατάγ. περὶ τῆς ἀδείας τοῦ ἐπαγγέλλεσθαι τὴν ἱατρικὴν κλπ). Carré ζ. 1037.

5) Νόμ. 24 βας. (21, 1)· «ὁ συνηγορήσας ἢ ἐκδιβάσας ἐν ὑποθέσει, οὐ μαρτυρεῖ ἐν αὐτῇ» ('Ἀρμ. Α', σ' § 46. Linde Zeitschr. Α', 284). Ὅσα ἔμαθον οἱ δικηγόροι ἢ ἄλλοι νομικοὶ βοηθοὶ ἕνεκα τῆς ὑποθέσεως καὶ χάριν τῆς ὑποθέσεως πολίτου τινὸς δὲν δύνανται νὰ φανερῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου ὡς μάρτυρες· ὅσα ὅμως ἄλλως ἔμαθον, δύνανται. Seuffert Γ', 77. Chauveau sur Carré ζ. 1037.

6) Seuffert σ. 77.

7) Ἦτοι σύζυγοι, εἰ καὶ διεzeugμένοι· προσέτι μεμνηστευμένοι· τέ- ΚΒ 252
λος ἀνιόντες καὶ κατιόντες συγγενεῖς ἢ ἀγχιστεῖς τοῦ ἀποδείκνυντος· οἱ ἐκ πλαγίου συγγενεῖς καὶ ἀγχιστεῖς ἐξαιροῦνται μέχρι τοῦ 4 βαθμοῦ.

Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἄκων οὐδεὶς μαρτυρεῖ κατὰ τοῦ ἰδίου πενθεροῦ ἢ γαμβροῦ ἢ προγόνου ἢ πατρωοῦ ἢ ἀνεψιοῦ ἢ ἀνεψιάς ἢ τῶν ἐξ αὐτῶν τεχθέντων ἢ τῶν ἐγγυτέρου βαθμοῦ ὄντων· προσέτι υἱὸς πατρὸς ἢ πατὴρ υἱῶ· τέλος οἱ ἀνιόντες καὶ κατιόντες καὶ οἱ σύζυγοι κατ' ἀλλήλων (νόμ. 4. 5. 9. βας. 21, 1. § 35. 40. 44. 'Ἀρμ. Α', σ'). Συμφώνως καὶ ἡ γαλ. δικονομία (ἄρθρ. 268) ἀνικάνους εἰς μαρτυρίαν ἐκτὴρῶς τοὺς ἀνιόντας ἢ κατιόντας συγγενεῖς ἢ ἀγχιστεῖς τοῦ διαδίκου ἢ

ἢ ἐξ ἀρχῆς ἀνήκει εἰς θανάτου ΚΓ 195 ἢ διαφθίῃ ΚΒ 252.

Περὶ τῶν ἐξαιρετέων μαρτύρων σημειωτέον ἐν γενεῇ ταύτῃ τὴν ἀποβολὴν αὐτῶν δικαιοῦται νὰ προτείνῃ μόνον ἐκεῖνος ὁ διάδικος, ὑπὲρ οὗ ἐνομοθετήσῃ ὁ τῆς ἐξαιρέσεως λόγος ¹⁰. προσέτι ἐξετάζονται καὶ συγγενεῖς ἢ ἀγγι-

'O Simyoson to autoum'alo di vala if'laodh' wò máp'os. KE 6.34

8) Νόμ. 6 βασ. (21, 1). Ἐνταῦθα ἀνήκουσιν οἱ πάσης τάξεως καὶ εἵδους ὑπηρεταί ἢ θεράποντες τοῦ ἀποδεικνύοντος, ἢ ὅσοι ἕνεκα τῆς πενίας αὐτῶν ἢ δι' ἄλλους λόγους ἐξήρτηνται ὅλως ἀπ' αὐτοῦ (ιδ. τὴν παρὰ Carré εἰδικωτέραν ἀπαρίθμησην ἐν ζ. 1115. Dalloz Enquête αρ. 494—509). Σημειωτέον δὲ ὅτι εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας κεῖται ἡ ἐκτίμησις τῶν σχέσις τις μεταξὺ τοῦ διαδίκου καὶ τοῦ μάρτυρος εἶναι τοιαύτη ὥστε νὰ ὀνομασθῇ ἰδιάζουσα ὑπηρεσίας ἡ ἐξαρτήσεως σχέσις (Senffert's Blätter Γ', 224. Ῥουσοπ. 187), καὶ ὅτι ἐξετάζεται ἡ παροῦσα καὶ οὐχὶ ἡ παρελθοῦσα σχέσις ὑπηρεσίας ἡ ἐξαρτήσεως. Carré ζ. 1116. Senffert's Blätter IB', 79. Thomine αρ. 333. Εὐρετήρ. Γ', 1027. Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον, Α' 592.

9) "Ἦγουν ἐξαίρουνται ὡς μάρτυρες οἱ ἐπὶ κακούργηματι καὶ οἱ ἐπὶ πλημμελήματι τινὶ τῶν ἄρθρ. 22 καὶ 23 τοῦ ποιν. νόμου καταδικασθέντες (νόμ. 2 § 5 β.α.σ. 21, 1. «οὗτε ὁ ἐν δημοσίῳ δικαστηρίῳ καταδικασθεὶς καὶ μὴ ἀποκαταστάς». νόμ. 14 β.α.σ. αὐτ. νόμ. 20 § 5 π. 28, 1). Dalloz ἄρ. 510—513.

10) Αἱ ἐξαίρεσεις εἰσὶν ἀπόλυτοι ἢ σχετικοί· καὶ ἀπόλυτοι μὲν εἰσι, δυνάμενοι παρὰ παντὸς διαδίκου νὰ προταθῶσιν, αἱ τοῦ 8 § τοῦ 324 ἄρθρου (ὁρ. τὴν προηγ. σημ. 9), σχετικοὶ δὲ ἀναμφισβητήτως αἱ

στεῖς ἐὰν ἔχωσι τὸν αὐτὸν βαθμὸν συγγενείας ἢ ἀγχιστείας πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους ¹¹, ἢ μέλλωσι νὰ ἐξετα- *ΚΗ 77 202.*
 σθῶσι περὶ γάμων, γεννήσεων καὶ θανάτων τῆς οἰκογε- *ΚΘ. 112.*
 νείας, ἢ περὶ γαμικῶν διαφορῶν, μὴ δυναμένων ν' ἀπο- *" 252*
 δειχθῶσιν ἄλλως ¹². τέλος δὲν δύναται τις νὰ προτείνῃ τὴν *ΛΑ 136*
 ἐξαίρεσιν μάρτυρος ἐν αὐτὸς προεκόμισεν ¹³. *Γαμικαὶ διαφοραὶ ΚΘ 282-285*

Δ') διεξαγωγή τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως.

α') ἀπόφασις περὶ τούτου.

§ 192. Πρὸς διεξαγωγὴν μαρτυρικῆς ἀποδείξεως εἶ-
 ναι πάντοτε ἀναγκαῖα ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου συγχω-
 ροῦσα αὐτὴν ¹. ἡ ἀπόφασις δὲ αὕτη, ἐκτὸς τῶν λοιπῶν

τῶν §§ 9, 7, 5 (περὶ τῆς συγγενείας ἄλλως σκέπτονται οἱ Γάλλοι· Dalloz Enquête ἀρ. 464)· ἀλλὰ καὶ αἱ τῶν §§ 1—4, 6 ἐπίσης σχετι-
 καὶ εἰσιν (ΑΠ. 28 τοῦ 54). Τὰς σχετικὰς ἐξαίρέσεις δύναται νὰ ἐπικα-
 λεσθῇ ἐκεῖνος ὁ διάδικος, κατὰ τοῦ ὁποίου φαίνεται· διατεθειμένος ὅτι
 θέλει μαρτυρήσῃ· ὁ μάρτυς, π. γ. ἐκεῖνος καθ' οὗ μάχεται τοῦ μάρτυ-
 ρος τὸ συμφέρον κλ. 'Ρουσ. σ. 183. Carré ζ. 1063.

ΚΘ. 122

11) Πολ. 326. Dalloz ἀρ. 463. Τοῦτο παραδέχονται οἱ συγγραφεῖς
 κατὰ τὸ ῥώμ. δίκαιον ἐξ ἀναλογίας τοῦ νόμ. 67 § 1 π. (23. 2). Bayer
 σ. 811.

12) Ἐνεκα τῆς ἐλλείψεως π. γ. ληξιαρχικῶν βιβλίων· διότι ὡς λέ-
 γει ὁ νόμος (νόμ. 8 § 6 κώδ. 5, 17), non facile quæ domi gerun-
 tur per alienos poterunt confiteri. Toullier ἀρ. 316.

13) Πολ. 325. Carré ζ. 1064. Ἐκτὸς ἂν ἀποδεχθῇ ὅτι ἔμαθε κα- *ΚΗ 286.*
 τόπιν τὸν λόγον τῆς ἐξαίρεσεως· διότι δὲν ὑπάρχει τότε ἡ ὑποτιθεμένη
 παραίτησις, ἢ τὸν λογισμὸν τῆς ἀπαγορεύσεως ἀποτελοῦσα (Dalloz
 ἀρ. 457). Ἡ διάταξις αὕτη, ἔνεκα τῶν ἀνωτέρω (§ 122 σημ. 12) εἰ-
 ρημένων ἐφαρμόζεται ὡςάκισ ἀμφοτέροι οἱ διάδικοι προσκαλέσωσι τὸν
 μάρτυρα.

1) Πολ. 306. Καταθέσεις τῶν μαρτύρων περὶ γεγονότων, μὴ περιε-
 χομένων ἐν τῷ θέματι τῆς ἀποφάσεως δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν (Carré-
 ζ. 980. ΑΠ. 12, 194, 252, 364 τοῦ 53. 203 τοῦ 54. 161 τοῦ 79)
 ὡς τεκμήρια ὅμως δύναται ἐνίοτε κατὰ τὸ ἄρθρον 276 καὶ αἱ τοιαῦ-
 ται καταθέσεις νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν, ἂν ᾖναι δεκτοὶ μάρτυρες.

ορ^α 277

προσόντων πάσης περι αποδείξεως αποφάσεως, πρέπει να
ορίζη προσέτι

KA 560

KΘ. 3

α') τὸν τόπον τῆς διεξαγωγῆς. Κατὰ γενικὸν κανόνα
ὀφείλει τὸ δικαστήριον νὰ ἐξετάζη τοὺς μάρτυρας ἐπὶ
ἀκροατηρίου καὶ ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει ². Ἐξαιρέ-
σις τούτου γίνεται ἡ ἐξῆς· α') οἱ βασιλόπαιδες καὶ ἐπίσκο-
ποι ἐξετάζονται κατ' οἶκον ³. β') τῶν μακρὰν τῆς ἐδρας
τοῦ δικαστηρίου κατοικούντων μαρτύρων ἡ ἐξέτασις δύ-
νεται ν' ἀνατεθῇ εἰς τὸ ἐπιτόπιον δικαστήριον ⁴. τοῦτο δὲ
ὡς πρὸς τὰ ἐν τῷ 320 ἄρθ. ἀναφερόμενα δημόσια πρό-
σι μάρτυρες ἐξετάζονται ἐν τῷ ἑαυτοῦ τοῦ δικαστηρίου ἐν ΛΑ 424

2) Πολ. 307. Μέγα συμβάλλει εἰς εὐρεσιν τῆς ἀλήθειας τὸ αὐτήκοον
τῶν μαρτυριῶν γίνεσθαι τὸν δικαστὴν τὴν ἀλήθειαν ταύτην πᾶς δι-
καστῆς εὐσυνειδήτος συνορᾷ· ἀλλὰ δυστυχῶς ἡ περὶ τοῦτο ἀτέλεια τοῦ
ἡμετέρου νόμου γίνεται συνεχῶς ἀφορμὴ νὰ παραμελητῇ ἡ οὐσιωδε-
στάτη αὕτη διάταξις (ὅρ. σημ. 6 τοῦ § τούτου. Mitterm. Beiträge A',
69. Ρουσοπ. 204). Ἀναγκαιοτάτη ἄρα νομοθετικὴ τοῦ κακοῦ θε-
ραπεία.

3) Πολ. 349. ἄρθρ. 24 τοῦ Καταστατικοῦ τῆς ἱερ. Συνόδου· «πᾶς ὁ
ἐκ τοῦ ἱεροῦ καταλόγου καλούμενος νὰ δώσῃ μαρτυρίαν εἰς δικαστικὴν
ὑπόθεσιν δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν μαρτυρίαν του· ἀλλ' οἱ ἀρχιερεῖς
ὀρκίζονται καὶ ἐξετάζονται ἐν τῇ κατοικίᾳ αὐτῶν, ἡ δὲ μαρτυρία των,
γενομένης αἰτήσεως, ἀναγινώσκεται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ». Νεαρ. 123
κεφ. ζ'. «οὐδενὶ δὲ τῶν ἀρχόντων ἐξέσται, τοὺς θεοφιλεστάτους ἐπισκό-
πους ἀναγκάζειν εἰς δικαστήριον παραγίνεσθαι ὑπὲρ τοῦ νεῖμαι μαρτυ-
ρίαν, ἀλλ' ὁ δικαστῆς πεμπέτω πρὸς αὐτοὺς τινὰς ἐκ τῶν προσώπων
τῶν ὑπηρετουμένων αὐτῷ ἵνα προκειμένων τῶν ἀγίων εὐαγγελίων κατὰ
τὸ πρέπον ἱερεῦσιν εἴπωσιν, ἅπερ γινώσκουσιν».

KΓ. 569.

4) Πολ. 309. 15. Γαλ. δικον. 255 (ἀνωτέρ. § 123 σημ. 4). "Οτι
καὶ ἀλλοδαπὸν δικαστήριον δύναται νὰ παρακληθῇ πρὸς ἐξέτασιν μαρ-
τύρων ἱδ. ἀνωτέρ. § 8 σημ. 8. Τὰς καταθέσεις μαρτύρων, ἐξετασθέν-
των παρ' ἄλλου δικαστοῦ ἢ τοῦ τῆς ὑποθέσεως, καλεῖ ἐκμαρτυρίας ἢ
δικονομία (ἄρθρ. 306). Ἐκμαρτύριον ὁ Ἀρμενόπουλος λέγει ὅτι καὶ
τὴν σήμερον ἡ συνήθεια, ἥτοι τὰ μαρτυρικὰ ἔγγραφα ταῦτα μόνον ὡς
τεκμήρια δύναται νὰ ἔχωσι βαρύτητά τινα· κατὰ δὲ τὸν Πολυδεύκην
(Η', 35) μαρτυρία ἐστίν, ὅταν τις αὐτὸς ἰδὼν μαρτυρῇ, ἐκμαρτυρία δὲ,
ὅταν παρὰ τοῦ ἰδόντος ἀκούσας λέγῃ.

σωπα πρέπει πάντοτε νὰ γίνηται ⁵. γ') ἐὰν ἐπὶ συνήθους δίκης οἱ μάρτυρες ἦναι τοσοῦτον πολλοὶ ὥστε δὲν δύνανται καὶ αὐτοὶ νὰ ἐξετασθῶσι καὶ ἡ συζήτησις τῆς ὑποθέσεως νὰ γείνη ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει, συγχωρεῖται ἡ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐξέτασις αὐτῶν ⁶.

β') τὸν χρόνον τῆς διεξαγωγῆς ⁷. ὁ χρόνος οὗτος πρέ-

ὅρ. Τ. 28
δ. 16.

5) Πολ. 320. «γραμματεῖς (ὑπουργοί), στρατάρχαι, εἰσαγγελεῖς, νομάρχαι καὶ πρέσβεις ἢ ἄλλοι παρὰ ξέναις αὐλαῖς διωρισμένοι διπλωματικοὶ πράκτορες ἢ πρόξενοι, ἐὰν πρόκηται νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς μάρτυρες ἐκτὸς τοῦ τόπου, ἐν ᾧ καθεδρεύουν. ἢ κατὰ σύμπτωσιν διατρίβουσιν, ἐξετάζονται εἰς τὸν τόπον τῆς διατριβῆς των, καὶ α') οἱ μὲν ὑπουργοί, στρατάρχαι, εἰσαγγελεῖς καὶ νομάρχαι, παρὰ τῶν ἐπὶ τούτῳ πραγγελθέντων δικαστηρίων τοῦ τόπου ἢ τῆς ἐπαρχίας, β') οἱ δὲ πρέσβεις ἢ ἄλλοι παρὰ ξέναις αὐλαῖς διωρισμένοι διπλωματικοὶ πράκτορες ἢ πρόξενοι, ὑπὸ τῶν παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης διορισθησομένων».

6) Πολ. 307. Μόνον τότε λοιπὸν ἔχει ἐξουσίαν τὸ δικαστήριον νὰ διατάξῃ τὴν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων ἄλλὰ δύσκολος εἶναι ἡ ἐκτέλεσις τῆς διατάξεως ταύτης, διότι ὅτε ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις ἐκδίδεται, ὁ δικαστὴς ἀγνοεῖ πόσοι μάρτυρες θέλουσι προσαχθῇ, ἵνα κρίνῃ ἂν ἀρκῇ μία συνεδρίασις πρὸς τε ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων καὶ συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως. Ἔνεκα τούτου σπανιώτατα ἐξετάζονται ἐπὶ ἀκροατηρίου οἱ μάρτυρες, οἱ δὲ ἡμέτεροι δικασταὶ νομιμοποιοῦσι πολ- λάκις τοιοιτοτρόπως τὸ προφανέστατον ἄδικον. Ἐλήφθη τὸ ἄρθ. 307 ἀπροσέκτως ἐκ τοῦ Βαυαρ. Σχ. § 295, ὅπου εἶναι δυνατὴ ἡ πραγματοποίησις αὐτοῦ ἔνεκα τοῦ § 278· διότι κατὰ τὴν § τοῦτον ὁ ἀποδεικνύων ὀφείλει ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας νὰ κοινοποιήσῃ εἰς τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα ὧν προτίθεται νὰ κάμῃ χρῆσιν· ὁ δὲ ἀντίδικος αὐτοῦ ἐντὸς ἄλλης προθεσμίας ἀπαντᾷ προτεινῶν ὅσας ἔχει ἐνστάσεις· ἀκολούθως φέρεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατήριον ὥστε τὸ δικαστήριον γνωρίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν προταθέντων μαρτύρων. Τοιοῦτον ἀνάγκη νὰ νομοθετηθῇ καὶ παρ' ἡμῶν (ὅρ. καὶ σημ. 2 τοῦ § τούτου).

7) Ὡς πρὸς τοῦτο διαφέρει ἡ γαλλικὴ νομοθεσία τῆς ἡμετέρας· κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρ. 257—259. 278—280) ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων πρέπει ν' ἀρχίσῃ κατὰ γενικὸν κανόνα τὴν ὀγδόην μετὰ τὴν κοινοποίησιν τῆς ἀποφάσεως ἡμέραν καὶ νὰ τελειώσῃ ἐντὸς ὁκτώ ἡμέ-

πει νὰ ἦναι ὠρισμένος καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν⁸ χρησιμεύει
ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ὡς ἡμέρας ἐξέτασης μαρτύρων καὶ
διαφορῶν ἢ μὴ νομίμων ὡς ἐν ἡμῶν ἀρχαῖς τοῦ ΚΒ.

ρῶν (ἡ προθεσμία αὕτη εἶναι ὑπὸ τοῦ νόμου ὠρισμένη· ὅταν δὲ ἡ ἐξέ-
 τασις ἐνεργεῖται ἐκτὸς τῆς ἑδρας τοῦ δικαστηρίου, δύναται τοῦτο νὰ
 τάξῃ μακροτέραν προθεσμίαν ἄρθ. 258). ἀλλὰ δύναται νὰ αἰτηθῇ
 παρέκτασις τῆς προθεσμίας ταύτης τῆς ὀκταήμερου παρὰ τῶν εἰσηγητῶν
 δικαστῶν καὶ τὸ δικαστήριον ὀφείλει μίαν μόνον παρέκτασιν νὰ χορη-
 γήσῃ. Ἡ γαλλικὴ λοιπὸν νομοθεσία καὶ νομολογία δὲν δύναται ἐν γέ-
 νει νὰ χρησιμεύσῃ παρ' ἡμῖν εἰς λύσιν τῶν περὶ τὴν διεξαγωγὴν τῆς
 μαρτυρικῆς ἀποδείξεως ἀνεγειρομένων ζητημάτων. Ὁ ἐγγύριος νομο-
 θέτης ἠκολούθησεν ἀπλούστερον σύστημα· ὥρισε δηλαδὴ μόνον τὴν
 προθεσμίαν τῆς ἐνάρξεως, οὐχὶ καὶ τὴν τῆς διαρκείας τῶν ἐξετάσεων
 τῶν μαρτύρων.

8) Πολ. 307. «κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν προσδιορίζεται ἐν τῇ αὐτῇ
 ἀποφάσει ἡ ἡμέρα καὶ ἡ ὥρα τῆς ἐξετάσεως». Ὅθεν οὐκ ὀρθῶς εἰπέ-
 ποτε ὁ ἄρειος Πάγος «ὅτι ἡ διεξαγωγὴ τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως
 καὶ τῶν τῆς ἀνταποδείξεως δύναται ν' ἀπαρτίσῃ δύο διακεκριμένας
 διαδικασίας», υποθέσας ὅτι κατὰ τὸ 338 ἄρθρον ὁ χρόνος πρὸς ἐξέτα-
 σιν τῶν μαρτύρων ὀρίζεται καθ' ὅρια ἐντὸς τῶν ὁποίων γίνεται ἡ ἐξέ-
 τασις (ἀπόφ. 20 τοῦ 44. Πουσοπ. 220).

Εἶναι νόμιμον τὸ μὲν δικαστήριον νὰ τάξῃ τὴν προθεσμίαν, ν' ἀνα-
 θέσῃ δὲ τῶν εἰσηγητῶν τὸν ἐντὸς αὐτῆς προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας καὶ
 τῆς ὥρας; Ἡ πρᾶξις τῶν δικαστηρίων οὐδέποτε ἐδίστασε νὰ θεωρήσῃ
 νόμιμον τοῦτο, ἐπενεγκοῦσα τοιοιυτοτρόπως δυσχέριαν μεγάλην περὶ
 τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρ. 338, εἰς τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ὁποίου ἄπειροι
 ὄσαι ἀποφάσεις ἐνησχολήθησαν. Ἄν ἠκολουθεῖτο ἀκριβῶς ἡ διάταξις
 τοῦ 307 ἄρθρου καὶ ἐν τῇ περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσει ὀρίζετο πάντοτε
 ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, οἱ ἄγωνες τῶν δικαστη-
 ρίων θὰ ἐξέλειπον παντελῶς· οὐδεμίαν δὲ διορῶ ἀνάγκην προκαλοῦσαν
 τὴν ἀπὸ τοῦ γράμματος τοῦ νόμου παρέγκλισιν· τούναντίον μάλιστα ἡ
 πιστὴ τοῦ νόμου παραφυλαχὴ πλειοτέρων εὐκολιών ἐστὶ πρόξενος διὰ
 τε τοὺς διαδίκους καὶ διὰ τὸν εἰσηγητὴν· ἐπειδὴ ὅταν ἡ ἀπόφασις πρὸς
 ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων ὀρίζῃ π. χ. τὴν πρώτην δευτέραν, ὥραν δε-
 κατὴν π. μ. μετὰ παρέλευσιν 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς
 ἀποφάσεως, οἱ διάδικοι δὲν ἔχουσιν ἄλλο τι νὰ πράξωσιν εἰμὴ νὰ γνω-
 στοποιήσωσιν ἑαυτοῖς τοὺς ἰδίους μάρτυρας ἕκαστος καὶ νὰ εἰδοποιή-
 σωσι τὸν εἰσηγητὴν περὶ τῆς ἐξετάσεως· ἐνῷ ἀπ' ἐναντίας, ὅταν τὸ
 δικαστήριον λέγῃ, «τάττει διμήνην προθεσμίαν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως
 τῆς ἀποφάσεως λογιζομένην» ἐντὸς δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης θέλει ὀρί-

δὲ ὡς προθεσμία ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων οὐ μόνον τῆς Κ' 84.

ἀποδείξεως, ἀλλὰ καὶ τῶν τῆς ἀνταποδείξεως⁹. Κατὰ τὸ

Ἐξέλασι μαρτύρων ἀπὸ τῆς ἐν διαδίκῳ ἀμφοτέρω ΚΒ 89. 136
ἢ ἐν ἡμέρᾳ ἐπιτάξεως ΛΑ 337.

σεὶ ὁ εἰσηγητὴς τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν, ὀφείλουσιν οἱ διάδικοι νὰ προκαλέσωσι πρότερον τὸν παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ προσδιορισμὸν τοῦτον καὶ ἔπειτα νὰ ἐνεργήσωσι τὰ μετὰ ταῦτα.

Καὶ ὅμως δὲν νομίζω ὅλως ἄτακτον καὶ ἀναιρετέαν τὴν τοιαύτην τῆς πρακτικῆς συνήθειαν διότι τὸ δικαστήριον, τάττον τὴν δέμνηον προθεσμίαν καὶ δυνάμενον νὰ ὀρίσῃ αὐτὴν καὶ ἐιδικώτερον καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν, δὲν σφάλλει βεβαίως σφάλμα οὐσιώδες ἀνατιθὲν τοῦτο εἰς τὸ ἐνίοτε ἴσως καταλληλότερον πρόσωπον, τὸν εἰσηγητὴν (καὶ αὕτη κυρίως ἡ ἰδέα ἐπήνεγκε τὴν ἀπὸ τοῦ νόμου παρέγκλισιν)· ἀλλὰ καλὸν εἶναι σπανίως νὰ πράττῃ τοῦτο.

Τοῦτου δὲ θεθέντος, ἀνάγκη νὰ ἐξηγηθῶσι τὰ ἐξῆς ὡς πρὸς τὸν παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ προσδιορισμὸν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς ὥρας· α') πῶς γίνεται ἡ περὶ τούτου αἴτησις; β') πῶς ἐρίζεται ἡ προθεσμία;

Ἐπὶ τοῦ α'. Μὴ ὀρίζοντός τι τοῦ νόμου, ὁ αἰτῶν διάδικος ἔχει νὰ ἐκλέξῃ μεταξὺ ἀναφορᾶς εἰς τὸν εἰσηγητὴν ἢ κλήσεως εἰς τὸν διάδικον· ἀλλ' εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἀναγκαῖον εἶναι ν' ἀκούῃ πρότερον ὁ εἰσηγητὴς καὶ τὸν ἀντιδικὸν τοῦ ἀναφερομένου (ΑΠ. 271 τοῦ 59)· συνήθως ὅμως τοῦτο δὲν ἀκολουθεῖται ἐν τῇ πρακτικῇ, ἀλλὰ τὴν παρὰ τοῦ εἰσηγητοῦ ὀριζομένην ἡμέραν κοινοποιεῖ ἔπειτα ὁ διάδικος εἰς τὸν ἀντιδικόν. Τὴν κοινοποίησιν δὲ ταύτην ὀφείλει νὰ ἐνεργῇ πρότερον ἢ πρὸ 24 ὥρων, ἵνα μὲνῃ καὶ τῷ ἀντιδίκῳ ἐλευθέρᾳ ἡ χρῆσις τῶν διατάξεων τῶν ἀρθρ. 310—312· ἐναντίος ὁ 'Ρουσόπ. σ. 222.

Ἐπὶ τοῦ β'. Ἡ προθεσμία πρέπει νὰ ὀρίζεται ἐντὸς τοῦ χρόνου ὃν ἔταξε τὸ δικαστήριον καὶ μάλιστα μία διὰ πάντας τοὺς μάρτυρας, διὰ νὰ μὴ παραβιάζεται ἡ διάταξις τοῦ 2 ἐδ. τοῦ 338 ἀρθρου· ὅπερ ἀνάγκη νὰ γίνηται καὶ ὅταν ἐν διαφόροις τόποις διάφοροι διορίζωνται εἰσηγηταί· ἡ ἀπὸ τοῦ νόμου παρέγκλισις εἰς τὰ ἐπουσιώδη δὲν πρέπει νὰ φέρῃ ἀθέτησιν καὶ τῶν οὐσιωδῶν διατάξεων, οἷα ἡ τοῦ 2 ἐδ. τοῦ 338 ἀρθρου· τοῦτο παραγνωρίζουσαι αἱ ἀποφ. 38 (σ. 170) καὶ 210 (σ. 882) τοῦ ἀρείου Πάγου τοῦ ἔτους 1847, ἄλλως ἀποφαίνονται.

9) Πολ. 338 ἐδ. 1. Κατὰ τὸ ἀρθρον τοῦτο μάρτυρες ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως ἐξετάζονται ἐν τῇ αὐτῇ ὑπὸ τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως τεταγμένη προθεσμία· ὅπερ ἐστὶν ἡ προθεσμία αὕτη εἶναι προθεσμία πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων τῆς τε ἀποδείξεως καὶ τῆς ἀνταποδείξεως καὶ πρέπει κατ' αὐτὴν νὰ προσαχθῶσιν εἰς ἐξέτασιν ἀμφοτέροι· τοῦτο ἀπλῶς ὀρίζει τὸ 1 ἐδ. τοῦ 338 ἀρθρου· οὐδαμῶς δὲ δύ-

χρονικὸν δὲ τοῦτο σημεῖον ἀπαιτεῖται ν' ἀρχίσῃ μόνον ἡ ἐξέτασις, ἡ διάρκειά δὲ αὐτῆς ἐξήρτηται ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν μαρτύρων ὥστε δύναται ὁ διεξάγων τὴν ἀπόδειξιν δικαστῆς, ἄνευ παρεκτάσεως τῆς προθεσμίας, νὰ ἐξετάσῃ εἰς τὰς ἐπομένους ἡμέρας ὅσους μάρτυρας δὲν ἔφθασε νὰ ἐξετάσῃ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καὶ νὰ ὀρίσῃ ἄλλην ἡμέραν πρὸς ἐξέτασιν τῶν ἀπειθῶς μὴ ἐμφανισθέντων ¹⁰.

Ἀμα ἀρξαμένης τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων ἀπαράδεκτοί εἰσι πλέον, ἄνευ συναινέσεως ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, μάρτυρες νέοι, εἴτε τῆς ἀποδείξεως εἴτε τῆς ἀνταποδείξεως ¹¹.

ἐπειδὴ παρόντων κατὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων διεξαγωγῆς μόνον τὸ δ. δ. μ. οὐχὶ ἐξ ἀρχῆς.

ναται νὰ συναχθῇ ἐξ αὐτοῦ, ὡς φρονοῦσί τινες, ὅτι ἡ προθεσμία πρὸς διεξαγωγὴν τῆς ἀποδείξεως τρέχει καὶ κατὰ τοῦ κοινοποιούντος τὴν ἀπόφασιν ὅτι τριάκοντα π. χ. ἡμέραι ὀρίζονται πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων τῆς ἀποδείξεως καὶ τῶν τῆς ἀνταποδείξεως, δὲν ἔπεται ὅτι ἀμα ἀρχίσῃ νὰ τρέχῃ ἡ προθεσμία καθ' ἑνὸς τῶν διαδίκων τρέχει καὶ κατὰ τοῦ ἐτέρου μόνον τὸ 2 ἐδ. τοῦ εἰρημένου ἄρθρου ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὸ ζήτημα, ἥτοι μετὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων οὐδεὶς τῶν διαδίκων δύναται νὰ πρᾶσῃ νέους μάρτυρας ἄρα οὔτε ὁ κοινοποιήσας τὴν ἀπόφασιν ἡ γαλ. δικονομία (ἄρθρ. 257) ῥητῶς ἀποφαίνεται, ὅτι «ces délais courent également contre celui qui a signifié le jugement».

10) Πολ. 314, 315 (ἀνωτ. σημ. 8 καὶ 9 τοῦ § τούτου. ΑΠ. 274 τοῦ 56, 242 τοῦ 59). Τὴν οἰκονομίαν ταύτην τοῦ νόμου παραγνωρίζουσιν ἐνίοτε τὰ ἐγχώρια δικαστήρια καὶ εἰς περιπλοκάς δυσκόλους ὑποβάλλουσι τοὺς δικαζομένους. Ὅρα Εὐρετήρ. Ι', 81—85.

11) Πολ. 338 ἐδ. 2. Νεαρ. 90 κεφ. δ' § 4. «ἐκεῖνο μὲν τοι τῶν ἀνωμολογημένων ἐστίν, ὡς εἰ καὶ ἅπαξ παραγαγὼν τις μάρτυρας... ἐκλάβοι τὰς μαρτυρίας καὶ κατασκέψεται... κακέϊθεν μάθοι τὰ μεμαρτυρημένα, οὐχ ἔξει παντελῶς ἄδειαν οὐδεμιᾷ περαιτέρω χρήσασθαι μαρτύρων παραγωγῇ» (Gönnner Handb. Β', 327. Bayer σ. 949. Linde § 245 σημ. 12. — ΑΠ. 521 τοῦ 52, 110 τοῦ 53, καὶ 84 τοῦ 57). Ἐσφαλμένως ἄλλοτε ἐφρόνουν τὰ ἐλλ. δικαστήρια, ὅτι ἡ διάταξις τοῦ 338 ἁρθροῦ ἀφορᾷ τὸν προσαγαγόντα ἤδη μάρτυρας οὐχὶ καὶ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ.

διαδίκων και μανθανόντων τὰς μαρτυρίας εἶναι φόβος μή-
πως κατασκευασθῶσι τότε μάρτυρες πρὸς συμπλήρωσιν ἢ
ἀντίκρουσιν τῶν κατατεθειμένων ἐκ τῆς διατάξεως δὲ
ταύτης ἔπεται ὅτι ἡ προθεσμία τρέχει ἐναντίον τοῦ κοι-
νοποιήσαντος τὴν ἀπόφασιν κατὰ τοσοῦτον μόνον, ὅτι
ὀφείλει οὗτος τὸ βραδύτερον κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξετά-
σεως νὰ γνωστοποιήσῃ τοὺς μάρτυρας αὐτοῦ ¹².

β') διαδικασία.

¹⁾ κλησὶς τῶν διαδίκων καὶ μαρτύρων.
KE 326. 483. 480. 163. KA 331. 168. 428. 12 439. 1A 579. 458.

§ 193. Ὁ προτιθέμενος νὰ προσαγάγῃ μαρτυρικὴν
ἀπόδειξιν ἄρχεται αὐτῆς κλητεύων τοὺς μάρτυρας καὶ τὸν
ἀντίδικον· ἡ κλησὶς συντάσσεται κατὰ τὸ 310 ἄρθρον καὶ
περιέχει πρὸς τοῖς ἄλλοις τὸ τῆς ἀγωγῆς ἀντικείμενον·
ἐπιδίδοται δὲ εἰς τὸν καλούμενον τοῦλάχιστον 24 πρὸ τῆς
ἡμέρας τῆς ἐξετάσεως ὥρας, αἵτινες παρεκτείνονται λόγῳ
ἀποστάσεως ¹· κατὰ τὴν αὐτὴν δὲ ταύτην προθεσμίαν

καὶ ἐὰν δὲν ἔμνηστον ποτε/τι ἀπόφασιν ἢ πρᾶξιν εἰς μνηστῆρας ἢ γνωστοποιήσας
μαρτύρων, δὲν εἶναι ἄνευ τῆς διαδικασίας ἐὰν παρίστανται διὰ δικασίας δὲν ἔμνηστον
μαρτύρων.

12) Ἐναντία εἶναι τῶν ἡμετέρων δικαστηρίων ἡ νομολογία (ΑΠ.
41 τοῦ 52, 270 τοῦ 53)· ἀλλὰ νόμιμον ὑποστήριξιν ἀσφαλῆ δὲν δύνα-
ται ν' ἀναδείξῃ (ἰδ. σημ. 9 τοῦ § τούτου καὶ ΑΠ. 293 τοῦ 58)· ἡ ἐν
τῷ κειμένῳ ἐκτεθεῖσα γνώμη ἔχει ἀσθενῆ πλευρὰν τὴν λύσιν τοῦ ζη-
τήματος περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν ἄρθρ. 310—312· ἀλλ' ἡ ἀσθένεια οὐκ
ἔστι θανάσιμος· διότι οἱ κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐξετάσεως γνωστοποιου-
μενοὶ μάρτυρες παρὰ τοῦ κοινοποιήσαντος τὴν ἀπόφασιν διαδίκου (καθ'
οὗ ἔνεκα τούτου δὲν τρέχει ἡ προθεσμία), ἐξετάζονται τὴν ἀκόλουθον
ἡμέραν καὶ οὕτω τηροῦνται αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων τούτων (πρὸς καὶ
Εὐρυετήρ. I', 60)· μέσην τινὰ ὁδὸν φαίνεται παραδεξαμένη ἡ τοῦ ΑΠ.
142 ἀπόφ. τοῦ 54· ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ ὑποστηριχθῶσιν ὑπὸ τοῦ 338
ἄρθρου αἱ διακρίσεις αἵ ποιεῖ (Ν. Πείρ. Γ', 2304).

1) Πολ. 311. Γαλ. 260. Carré ζ. 1016, 1019, 1020. ΑΠ. 268 τοῦ KA 331
54. Ἡ ἡμέρα τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων δὲν ψηφίζεται εἰς τὰς 24
ὥρας. Ἐπομένως μάρτυρες ἐξεταστέοι τὴν 15 τοῦ μηνὸς πρέπει νὰ
γνωστοποιῶνται καὶ κλητεύονται τὴν 13 (ΑΠ. 345 τοῦ 65).

KZ 987
KB 248
KG 523
KE 489
LB 248

Ε 667
Ζ. 46

τῶν 24 ὥρων ὀφείλει προσέτι ὁ ἀποδεικνύων νὰ γνω¹-στοποιήσῃ τῷ ἀντιδίκῳ τοὺς κλητευθέντας μάρτυρας (ἤτοι τὸ ὄνομα, τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν), ἐκτὸς ἂν περιέχοντο εἰς τὴν περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασιν καὶ ὁ ἀντιδίκος παρῇ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως². 1Η'17, 294, 520, 1Θ'155. 523. 46 B 12

Ὁ μάρτυς μὴ ἐμφανισθεὶς ἢ μὴ θέλων νὰ μαρτυρήσῃ καταδικάζεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν καὶ εἰς τὰ ἐξόδα· εἰ δὲ καὶ μετὰ τὴν ποινὴν ἐπιμένει ἀπειθῶν, ἢ μὲν δίκην προβαίνει καὶ ἄνευ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ καταδικάζεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἐὰν δι' ἑλλειψιν ἄλλων ἀποδείξεων ἡττήθῃ ὁ ἀποδεικνύων³. κατὰ τῆς ἀποφάσεως ST' 12

2) Πολ. 312. Ἐγεννήθη τὸ ζήτημα, ἂν οἱ μάρτυρες πρέπη νὰ γνωστοποιῶνται αὐτοπροσώπως εἰς τὸν διάδικον, ἢ ἄρκει ἢ εἰς τὸν πληρεξούσιον ἢ ἀντίκλητον γνωστοποιήσας; Τὸ ζήτημα τοῦτο παρήγαγον τὰ ἄρθρ. 312 καὶ 139 τῆς πολιτ. δικονομίας· κατὰ τὸ πρῶτον ἄρθρον, ἂν ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις περιέχῃ τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων, ὁ δὲ διάδικος παρῇ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν δημοσίευσιν αὐτῆς, ἢ δημοσίευσιν αὕτη ἐπέχει τὸν ὅρον γνωστοποιήσεως κατὰ τὸ 139 ἄρθρον· κατὰ τὸ δεύτερον ἄρθρον, ὅταν ἀπαιτῆται αὐτοπρόσωπος κλήσις τοῦ διαδίκου, ἢ παρουσία αὐτοῦ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς διατακτοῦσης τοῦτο ἀποφάσεως ἐπέχει τὸν ὅρον προσωπικῆς κλήσεως· ἐν παρενθέσει δὲ τὸ ἄρθρον τοῦτο παραπέμπει εἰς τὸ ἄρθρον 312. ἐντεῦθεν λοιπὸν συνήγαγόν τινες, ὅτι ἡ γνωστοποίησις τῶν μαρτύρων πρέπει νὰ γίνηται προσωπικῶς εἰς τὸν διάδικον, ἀφοῦ ὁ νομοθέτης ἐν τῷ ἄρθρ. 139, ὅπου ὀρίζονται αἱ περιπτώσεις τῆς προσωπικῆς κλήσεως, παραπέμπει εἰς τὸ 312 ἄρθρον. Τὴν γνώμην ταύτην ὑπεστήριξα καὶ ἐγὼ ἐν ταῖς προηγουμέναις ἐκδόσεσι τοῦ ἐγχειριδίου τούτου· ἀλλὰ νῦν προτιμῶ τὴν ἐναντίαν γνώμην, τοῦτο μὲν διότι ἐπὶ γνωστοποιήσεως μαρτύρων δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἀκρόασις τις τοῦ διαδίκου, ὅτε ἀπαιτεῖται προσωπικὴ κλήσις κατὰ τὸ ἄρθρ. 139, τοῦτο δὲ διότι ἡ παραπομπὴ εἰς τὸ ἄρθρ. 312 γίνεται, καθόσον ἀμφότερα τὰ ἄρθρα περιέχουσιν ὁμοίαν διάταξιν, ὅτι δηλαδή ἡ παρουσία τοῦ διαδίκου εἰς τὸ ἀκροατήριον ἀντὶ κλητεύσεως ἐστίν. ΑΠ. 145 τοῦ 49, 368 τοῦ 55· ἐναντία ἢ 312 τοῦ 53.

3) Ὁρ. ἄνωτ. § 133 σημ. 2. Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κοινοποιηθῇ τῷ

ἔχει δικαίωμα ἀνακοπῆς ἐντὸς 14 ἡμερῶν ⁴.

⁵ Ἐὰν ἀπολλέπωνται οἱ διάδικοι, τοῦτο δύναται νὰ συμβῇ, ἀπολιπομένων ἀμφοτέρων τῶν διαδίκων, ἢ τοῦ ἀποδεικνύοντος μόνου, ἢ τοῦ ἀντιδίκου μόνου. Ἐν ταῖς δύο τελευταίοις θέμασιν ἡ διεξαγωγή τῆς ἀποδείξεως προβαίνει καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ μὴ ἐμφανισθέντος ⁵. ἐν τῷ πρώτῳ δὲ ἀπόλλυται τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦτο μέσον ⁶.

2) ἀκρόασις τῶν μαρτύρων.

1635

§ 194. Πρὸ τῆς ἀκρόασεως προτείνεται ἡ ἐξαίρεσις τῶν *ἡ ἀποδείκνυνται καὶ μαρτύρων ἐπ' αἰτίας ἀμελείας δι' ἀδαικεία, ἢ γὰρ ἡ αἰτία ἐστὶν αἰτία, καὶ δι' αἰτίας ἀμελείας ἐστὶν αἰτία, καὶ δι' αἰτίας ἀμελείας ἐστὶν αἰτία.* ΚΒ' 3.

μάρτυρι ἢ περὶ ἀποζημιώσεως αἵτησις, ἐὰν τοιαύτη ὑπῆρχεν εἰς τὴν πρὸς μαρτυρίαν κλήσιν, ὅτε ἀρκεῖ ἡ παραπομπή εἰς αὐτήν.

4) Πολ. 316. Γαλ. 265. Ἡ ἀνακοπὴ αὕτη ἔχει τὸ ἰδιάζον ὅτι ὀφείλει ὁ ἀνακόπτων νὰ δικαιολογήσῃ τὴν μὴ ἐμφάνισιν αὐτοῦ· τὸ βέβαιον δὲ ἡ μὴ τῶν δικαιολογημάτων τοῦ μάρτυρος ἀφῆκεν ὁ νόμος εἰς τὴν ἐκτίμησιν ἐντελῶς τοῦ δικαστοῦ (Dallosz ἀρ. 348). Ἐκτὸς τῆς ἀνακοπῆς συγχωρεῖται καὶ ἔφεσις κατὰ τὰς περιστάσεις. Carré ζ. 1050. Dallosz ἀρ. 351.

5) Πολ. 241 ἐδ. 2. Bayer σ. 948. Ἐνίοτε δὲ μόνον τοὺς ἰδίους μάρτυρας δύναται νὰ ἐξετάσῃ ὁ ἐμφανισθεὶς (ἀνωτ. § 122 σημ. 12).

6) Ἀνωτ. § 94 σημ. 2, § 129 σημ. 11. Ὁρθότερον εἶναι νὰ παραδεχθῇ τις συμφώνως τῇ ὑπ' ἀριθ. 270 τοῦ 53 ἀποφάσει τοῦ ἀρείου Πάγου, δις τὸ ἀρθρ. 200 τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῆς διεξαγωγῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως· ἥτοι ἂν κατὰ τὸν ὀρισμὸν πρὸς ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων χρόνον δὲν ἐμφανισθῇ οὔτε ὁ ἀποδεικνύων οὔτε ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις ἀπόλλυται· διότι τὸ εἰρημένον ἄρθρον ἐφαρμόζεται ὁσάκις ἀμφοτέροι οἱ διάδικοι ὀφείλουσι κατὰ τὴν προθεσμίαν νὰ ἐνεργήσωσι τι καὶ παρημέλησαν (ἀνωτ. § 94 σημ. 2), ἐνῷ ἐπὶ μαρτυρικῆς ἀποδείξεως μόνον ὁ ἀποδεικνύων ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ, ἡγουν νὰ ἐξετάσῃ μάρτυρας, ὁ δὲ ἀντίδικός του ἀπλῶς δικαίωμα ἔχει οὐχὶ ὑποχρέωσιν νὰ ἐξετάσῃ μάρτυρας ἀνταποδείξεως (πολ. 251). Τὸ ἀποτέλεσμα δὲ τοῦτο ἐπέρχεται οὐ μόνον ὅταν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐξετάζωνται οἱ μάρτυρες, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐπὶ ἀκροατηρίου (τὰ τῆς νομολογίας ἐδ. ἐν Ν. Πείρ. Γ', 2319· ἴδε ὅμως ἐναντίαν ὁμολογίαν ΑΠ. 100 τοῦ 58 καὶ 88 τοῦ 59). Ὁ Bayer ἐκφράζει· ἐν σ. 518 καὶ 948 ἀντιφατικὴν γνώμην.

Καὶ ἐπὶ τῇ ἐξέτασιν κατὰ τὴν ἐξέτασιν μαρτύρων ΝΒ 125

μαρτύρων, περί ἧς ἀποφασίζει πάντοτε ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον· ἢ βραδύτερον προτεινομένη ἐξαίρεσις, ἐὰν μὴ ἀποδεικνύηται ἐγγράφως, εἶναι ἀπαράδεκτος ¹. ἡ ἐξέτασις εἶναι γενικὴ καὶ εἰδική· ἡ πρώτη ἀναφέρεται εἰς τὰ τοῦ 334 ἄρθρου, ἡ δευτέρα εἰς τὸ ἀποδεικτέον θέμα· ἡ ἐξαίρεσις δὲ τοῦ μάρτυρος ἐμπρόθεσμος εἶναι καὶ πρὸ τῆς εἰδικῆς ἐξετάσεως ἂν προταθῇ ².

Μετὰ τὴν γενικὴν ἐξέτασιν ὀρκίζεται ³ ὁ μάρτυς καὶ κατόπιν ἐρωτᾶται εἰδικῶς περὶ τοῦ ἀποδεικτέου θέματος. Ὡς πρὸς τὴν ἐξέτασιν ταύτην κρατοῦσι τὰ ἑξῆς·

α') ἕκαστος μάρτυς ἐξετάζεται κατ' ἰδίαν, τουτέστιν ¹. 45
ἀποκεχωρισμένος τῶν λοιπῶν μαρτύρων· ἀλλ' ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν διαδίκων ⁴· μόνον δ' ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γινομένης
Τὴν διαφωρμὴν δὲ οὐκ ἐν τῇ δ' ἀφ' ἑαυτοῦ γαίῃ ἐξέτασις. ΚΕ. 608.

1) Πολ. 327. Γαλ. 282. Ἡ ἐγγραφὸς ἀποδείξει τοῦ λόγου τῆς ἐξαιρέσεως ἀπαιτεῖται διὰ τὴν ταχύτητα τῆς ἐκδικάσεως τοῦ παρεμπιπτόντος τούτου. Carré ζ. 1100. Ρουσοπ. σ. 189.

2) Διότι τότε κυρίως ἄρχεται τοῦ μάρτυρος ἡ ἐξέτασις· μάλιστα καὶ μετὰ τὴν ὀρκισιν αὐτοῦ προταθεῖσα ἡ ἐξαίρεσις δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος (Dalloz Enquête αρ. 545· περὶ τῆς τῶν Γερμανῶν κοινῆς δικ. ἰδ. Bayer σ. 940). Κατὰ τὸ ἄρθρον 327 τῆς δικονομίας ἡμῶν δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐπιφυλαχθῇ ὁ διάδικος τὴν πρότασιν τῆς ἐξαιρέσεως μετὰ τὴν ἐξέτασιν. Περὶ τούτου πρβ. Linde's Zeitschr. ΙΔ', 33.

3) Τὸν τύπον τοῦ ὅρκου ὀρίζει τὸ 335 ἄρθρον· ὁ προσκληθεὶς ὡς μάρτυς ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως ἐνταυτῷ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀρκισθῇ δις (Linde Abhandl. σ. 65 σημ. 21). Οὐδεὶς παρ' ἡμῶν εἶναι δεκτὸς νὰ ἐξετασθῇ ἄνωμοτί, ἐκτὸς ἂν στέρεωσιν εἰς τοῦτο οἱ δικαζόμενοι. Κατὰ Διογ. τὸν Λαέρτιον (Δ', 2) μόνον Ξενοκράτει τῷ φιλοσόφῳ συνεχώρησαν Ἀθηναῖοι ἄνωμοτί μαρτυρεῖν.

4) Πολ. 336. νόμ. 77 βασ. (22, 1). Νεαρ. 99 κεφ. θ'. Γαλ. 262. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθ. 893) ἐπὶ ἀπαγορεύσεων δύναται νὰ διατάξῃ τὸ δικαστήριον τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἀπαγορευτέου (Carré ζ. 1031), παρ' ἡμῶν δὲν συγχωρεῖται τοῦτο (πολ. 662). Παρὰ τοῖς Γερμανοῖς ἐπεκράτει ἄλλοτε ἔθιμον νὰ ἐξετάζωνται ἀπόντων τῶν διαδίκων οἱ μάρτυρες. Bayer σ. 945. Schmid Β', 261 σημ. 4.

Περὶ τῶν
ὀρκισμῶν ἑαυτοῦ
ὁρα Κιβ. Πορ. τοῦ
σταθμίου σ. 530

τῆς ἐξετάσεως συγχωρεῖται ἀντιπαράστασις, ἣν δύναται τὸ δικαστήριον νὰ διατάξῃ καὶ αὐτεπαγγέλτως ⁵.

β') ὁ μάρτυς ὀφείλει νὰ μαρτυρήσῃ προφορικῶς καὶ οὐχὶ ἐγγράφως ⁶. ἔχουσι δὲ δικαίωμα ν' ἀπευθύνωσιν αὐτῷ ἐρωτήσεις τό τε δικαστήριον (δικασταί, εἰσαγγελεὺς) καὶ οἱ διάδικοι ⁷.

γ') ὁ τῆς ἐλληνικῆς γλώσσης ἀμαθὴς ἐξετάζεται δι' ἐρμηνέως, ὁ δὲ τῆς ἀκοῆς ἢ λαλιᾶς ἐστερημένος ἐρωτᾶται καὶ ἀπαντᾷ ἐγγράφως, ἢ, μὴ γνωρίζων γράμματα, δι' ἐρμηνέως ⁸.

γ') συζητήσεις μετὰ τὴν διεξαγωγὴν.

§ 195. Ἡ ὁρκισις τῶν μαρτύρων καὶ αἱ καταθέσεις

KST. 441

5) Πολ. 336 ἐδ. 2. Κατὰ τὸ 308 ἄρθρον «οἱ διάδικοι ἔχουν δικαίωμα νὰ καλέσουν ἐκ δευτέρου ἰδίᾳ δαπάνῃ εἰς τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδικασίαν ἓνα ἢ πλείονας τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου ἐξετασθέντων, διὰ ν' ἀποτείνωσιν αὐτοῖς καὶ ἄλλας ἐρωτήσεις, ἀναπτυσσούσας λεπτομερέστερον τὴν ὑπόθεσιν, ἀναφερόμενοι εἰς τὰς ἤδη γενομένας καταθέσεις» (Βαυαρ. Σχέδ. § 293. Bayer σ. 949). Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης ἀναπληροῦται ἐν μέρει ἡ ἐκ τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου προερχομένη ἑλλειψις (ὅρ. ἀνωτέρ. § 143 σημ. 3)· ἀλλὰ δὲν πρέπει ἅψ' ἐτέρου νὰ καταντᾷ ἡ διάταξις αὕτη μέσον περιγραφῆς τοῦ 2 ἐδ. τοῦ 338 ἄρθρου διὰ τοῦτο ἡ ἀνάπτυξις τοῦ μάρτυρος ὀφείλει νὰ περιορίζηται εἰς τὴν κατάθεσιν αὐτοῦ, τὴν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ γενομένην.

6) Πολ. 337. Γαλ. 271. Διότι ἀναξιόπιστος ὢλως ὁ μάρτυς ὁ γεγραμμένην ἔχων τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ καὶ κατ' αὐτὴν ἀποκρινόμενος, διότι τὸ ἀληθὲς ἀμελέτητον (Στοβ. Α', 247. Dalloz ἀρ. 306). "Ὅτι ὁ μάρτυς δὲν κατέθεσεν ἐγγράφως περιττὸν εἶναι νὰ σημειωθῇ ἐν τῇ ἐκθέσει. Carré ζ. 1068, 1069.

7) Πολ. 337. Αἱ ἐρωτήσεις πρέπει νὰ γίνωνται πάντοτε ἐπὶ τῶν ἀποδεικτικῶν θεμάτων. Bayer σ. 946. Carré ζ. 1078, 1079.

8) Πολ. 340—344. Carré ζ. 1031 bis, 1067. Τὸ 340 ἄρθρ. περιέχει τὴν ἀνεκτέλεστον διάταξιν τοῦ νὰ γράφηται ἡ μαρτυρία καὶ εἰς τὴν μητρικὴν τοῦ μάρτυρος γλῶσσαν! ἐλήφθη ἐκ τοῦ Βαυαρ. Σχ. § 298 (ὅρ. καὶ δικον. τῆς Βάδης § 489).

αὐτῶν πιστοποιοῦνται δι' ἐκθέσεως τοῦ εἰσηγητοῦ δικαστοῦ ἢ διὰ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ¹. αἱ μαρτυραὶ δὲ πρέπει νὰ καταγράφωνται ὅσον οἷον τε πιστότερον καὶ εἰ δυνατόν αὐταὶ τοῦ μάρτυρος αἱ λέξεις ².

Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, εἰ μὲν ἡ ἀπόδειξις διεξήχθη ἐπὶ ἀκροατηρίου, προβαίνει ἀμέσως τὸ δικαστήριον εἰς τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, εἰ δὲ διεξήχθη ἐκτὸς αὐτοῦ, μετὰ παρέλευσιν 3 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῶν μαρτυριῶν παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ δικαστηρίου ³.

Προπάντων συζητοῦνται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ αἱ τυχόν κατὰ τῆς διεξαχθείσης ἀποδείξεως προτεινόμεναι ἐνστάσεις, ἰδίως αἱ ἐξαιρέσεις τῶν μαρτύρων καὶ αἱ ἀκυρότητες τῆς διαδικασίας ⁴· κηρυχθείσης ὁμως ἀκύρου τῆς δια-

εἰσάσεως μὴ ἀναγκασθῆσαι κατὰ συζητήσεων παρὰ τῷ γραμματεῖ
ΚΤ. 145

1) Πολ. 339. Βαυαρ. Σχ. § 299. Γαλ. 274, 275. — Ἡ ἔκθεσις συντάσσεται κατὰ τὰς γενικὰς περὶ ἐκθέσεων διατάξεις (ὁρ. ἄνωτ. § 84)· αἱ ἐν τῷ περιθωρίῳ προσθῆκαι ἢ διορθώσεις πρέπει νὰ ὑπογράφωνται καὶ οὐχὶ νὰ μονογραφῶνται (Carré ζ. 1081)· διαφορὰ μόνη ὑπάρχει ὅτι οἱ μάρτυρες ὑπογράφουσιν ἕκαστος εἰς τὸ τέλος τῆς καταθέσεως αὐτοῦ. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθ. 275) ἡ ἔκθεσις πρέπει νὰ μνημονεύῃ πολλῶν πραγμάτων ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ὅπερ παρ' ἡμῖν δὲν εἶναι τοσοῦτον οὐσιωδῶς ἀναγκαῖον. Dalloz Enquête ἀριθ. 393 ἐπ.

2) Bayer σ. 946. Carré ζ. 1070, 1071. "Ὅθεν ἀποδοκιμαστέοι εἰσὶν οἱ εἰσηγηταὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες προσπαθοῦσι συνήθως νὰ τρέπωσιν εἰς τὸ ἐλληνικώτερον τῶν μαρτύρων τὰς καταθέσεις.

3) Πολ. 344. Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀπὸ τῆς καταθέσεως τῶν μαρτυριῶν δύναται νὰ συζητηθῇ ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἀλλ' οὐχὶ ἀναγκαστικῶς καὶ συζητεῖται· διότι ἐνδεχόμενον νὰ ὑπάρχωσιν ἄλλαι ὑποθέσεις ἐγγεγραμμέναι εἰς τὸ πινάκιον πρότερον καὶ διὰ τοῦτο προηγούμεναι· ὁ νόμος ἐννοεῖ μόνον τοῦτο, ὅτι ἡ ὑπόθεσις μετὰ τὰς 3 ἡμέρας ἐγγράφεται εἰς τὸ πινάκιον καὶ λαμβάνει τὴν σειρὰν τῆς διὰ τὴν εἰς τὸ ἀκροατήριον εἰσαγωγῆς. Ἄλλως φρονεῖ τῶν δικαστηρίων ἡ πρακτικὴ.

4) Πολ. 345, 202. Κατὰ τὴν τάξιν δηλ. ἣν τὸ ἄρθρ. 582 ὁρίζει (ἄνωτ. § 105 σημ. 3). Αἱ ἀκυρότητες δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προταθῶσιν ἐνώπιον τοῦ εἰσηγητοῦ (ΑΠ. 61 τοῦ 79), αἱ δ' ἐνώπιον αὐτοῦ προταθεῖσαι ἐνστάσεις νὰ ὑποβληθῶσι διὰ νέας αἰτήσεις (ΑΠ. 201

520. 14
KB. 248
3
KΘ. 273
K.

δικασίας δικαιούται νὰ αἰτήσῃ ὁ διάδικος τὴν ἐκ νέου
ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων⁵. εἶναι δὲ ἀδιάφορον πότεν προ- 57. 626
ῆλθεν ἡ ἀκυρότης, ἐξ αὐτοῦ ἢ ἐκ τοῦ δικαστοῦ⁶. ΚΑ 560. B. 120. 363

Τὸ ἀξιόπιστον τῶν μαρτύρων καὶ ἡ βαρύτης τῶν μαρ- ΚΑ 337
KST. 321. 'Anáir, en uale' μαρτύρων ἐπὶ ψευδομαρτυρίᾳ. διηκούσας ἀναδύσας
KZ 569.

τοῦ 66)· παραδεκτὴ δὲ εἶναι καὶ ἡ ἔνστασις ὅτι μάρτυς τις κατεμηνύθη
ἐπὶ ψευδορκίᾳ (ΑΠ. 189 τοῦ 64).

5) Πολ. 346. Ἡ περὶ νέας ἐξετάσεως αἰτήσις δεκτὴ ἐστὶ καὶ ἐν
μεταγενεστέροις συνεδριάσει ἐὰν γείνη. ΑΠ. 54 τοῦ 58.

6) Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθρ. 292, 293) αἱ ἀκυρωθεῖσαι μαρ- 635
τυρίαι ἐπαναλαμβάνονται τότε μόνον, ὅταν τῆς ἀκυρότητος αἴτιος ἐγέ-
νητο ὁ εἰσηγητὴς δικαστῆς· παρ' ἡμῶν ἡ διάκρισις αὕτη δὲν γίνεται,
ἀλλ' ἀπλῶς εἰς τὰ δαπανήματα τῆς ἀκυρωθείσης διαδικασίας καταδι-
κάζεται ὁ τῆς ἀκυρότητος αἴτιος (πολ. 348. ΑΠ. 349 τοῦ 40. 'Ρου-
σοπ. 223)· πλην μάρτυρες νέοι ἐκτὸς τῶν ἐξετασθέντων δὲν εἶναι δε-
κτοὶ (Carré ζ. 1131, 1134. Thomine ἄρ. 344. Boncenne Δ', 318.
ΑΠ. 110 τοῦ 58. contra Bonnier ἄρ. 174). Ἐὰν ὅμως ἀμφότεροι οἱ
διάδικοι θελήσωσιν ἐκ συμφώνου νὰ ἐξετάσωσι καὶ νέους μάρτυρας, οὐ-
δεὶς λόγος ὑπάρχει ἐμποδίζων τοῦτο.

Ἐὰν τις τῶν μαρτύρων, ὧν αἱ καταθέσεις ἠκυρώθησαν, δὲν ᾔνοι
δυνατὸν νὰ ἐξετασθῇ πάλιν (διότι π. χ. ἀπέθανεν ἢ δι' ἄλλο ὁμοίας
φύσεως κώλυμα), ἀναγινώσκεται ἡ κατάθεσις αὐτοῦ καὶ λαμβάνεται
ὕπ' ὄψιν κατὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ δικαστηρίου (πολ. 347). Ἐὰν ἡ ἐξε-
τασις τῶν μαρτύρων ἐκπρόθεσμως ἐνηργήθῃ; Δὲν ὑπάρχει τότε ἀκυ-
ρότης τῆς διαδικασίας, ἀλλ' ἀπώλεια τῆς μαρτυρικῆς ἀποδείξεως· ὅπερ
ἐφαρμόζεται εἰς τε τὴν ἐκπρόθεσμον κλήτευσιν τῶν μαρτύρων καὶ δια-
δίκων, καὶ εἰς τὴν ἐκπρόθεσμον γνωστοποίησιν τῶν μαρτύρων ('Ρουσοπ.
227). "Ἄλλοτε ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀπόφ. 1 τοῦ 43) ὅτι, ὅταν οἱ
διάδικοι παραμελήσωσι τὴν διαταχθεῖσαν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν, αὐτοὶ
μὲν ἀποκλείονται αὐτῆς, τὸ δικαστήριον ὅμως ἔχει δικαίωμα, εἰς τὸ
172 ἄρθρον στηριζόμενον, νὰ διατάξῃ αὐτεπαγγέλτως καὶ πάλιν τὴν
ἀπόδειξιν ταύτην· ἡ παρανόησις τοῦ 172 ἄρθρου τοσοῦτον προφανὴς
ἐστίν, ὥστε βεβαίως καὶ δεύτερον δὲν θέλει ὑποπέσει εἰς αὐτὴν τὸ εἰ-
ρημένον δικαστήριον· εἶναι ἀληθὲς ὅτι τὰ δικαστήρια δύνανται αὐτε-
παγγέλτως νὰ διατάττωσιν ἀποδείξεις· ἀλλὰ μὴ προσαχθείσης τῆς
ἁπαξ διαταχθείσης ἀποδείξεως, ἐφαρμόζεται ὁ κανὼν *actore non pro-
bante reus absolvitur* (πολ. 77). Περὶ τοῦ ζητήματος ἰδ. καὶ Carré
ζ. 977 bis. Dalloz ἄρ. 66. Εὐρετήρ. I', 67.

τυριῶν κεῖται εἰς τὴν κρίσιν ἐντελῶς τοῦ δικαστηρίου 7· ἀλλ' ἀπόδειξιν παρέχουσι μόνον σαφεῖς καὶ ὠρισμένα 8 μαρτυρίαι, εἰς ἰδίαν τοῦ μάρτυρος ἀντίληψιν στηριζόμεναι 9 καὶ ὑπὸ τοῦ λόγου τῆς γνώσεως βεβαιούμεναι 10· κατ' ἐξαίρεσιν δὲ συγχωροῦνται καὶ οἱ ἐξ ἀκοῆς μαρτυροῦντες (test. ex auditu), ὅταν δηλ. μάρτυρες αὐτήκοοι ἦναι ἀδύνατον νὰ ὑπάρχωσιν 11.

δύναται νὰ ἡγορηθῇ ὡς ἰδίαν ἀπόδειξιν ἐν τῇ κρίσει μάρτυρος αἰτίου. ἡ δὲ ἀπόδειξις τῆς ἐρωτήσεως ἐστὶν ἐν τῇ ἀσφαλείᾳ αἰτιολογίας. Ν. 569 ΚΒ

7) Πολ. 332. νόμ. 21 § 3 π. (22, 5)· αὐὸ δεῖ προσέχειν τῷ πλήθει, ἀλλὰ τῇ πίστει καὶ τῇ ἀκεραιότητι τῶν μαρτύρων». Συνόψ. Μεγάλ. Μ, σ'. 14. Ἐπαναγ. 16', 23, 33.

8) Πρ6. Spengeli Rhetor. græci A', 57· «τούτων μόνον μάρτυρες εἰσὶν, εἰ γέγονεν ἡ μή, εἰ ἐστὶν ἡ μή, περὶ δὲ τοῦ ποῖον οὐ μάρτυρες»· testes debent deponere sic esse vel non esse; non autem se credere aut non credere (Toullier ἀρ. 258, 259. Πουσοπ. 203). Τὸ ἀσαφές ἢ ἀόριστον τῆς καταθέσεως δύναται νὰ διορθωθῇ, προσκαλουμένου κατὰ τὸ ἄρθρ. 308 εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ μάρτυρος πρὸς διευκρίνησιν τῶν λεγομένων. Bayer 802. d.

9) Πολ. 332. Νεαρ. 90 κεφ. β'. Bayer 799. Dalloz Oblig. ἀρ. 4606. Δημοσθέν. κατὰ Στεφάν. Β. § 6. — «οἱ δὲ γε νόμοι — ἃ ἂν εἶδῃ τις καὶ οἷς ἂν παραγένηται πραττομένοις, ταῦτα μαρτυρεῖν κελεύουσιν — ἀκοὴν δὲ οὐκ ἐῷσι μαρτυρεῖν ζῶντος ἀλλ' ἀποθανόντος». "Ὅθεν εἰς κρίσεις καὶ συμπεράσματα τῶν μαρτύρων δὲν πρέπει νὰ στηρίζεται ἡ δικαστικὴ ἀπόφασις· ἐσφαλμένως δὲ εἶπε τὸ ἐναντίον ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 57 τοῦ 73).

10) Toullier ἀρ. 260. Πουσοπ. 190. Λόγος τῆς γνώσεώς ἐστιν ἡ ἐξήγησις τοῦ μάρτυρος ἢ εἰς ἰδίαν ἀντίληψιν τὸ κατατιθέμενον ἀνάγρουσα· ἐνίοτε ἐν αὐτῇ τῇ καταθέσει ἐνυπάρχει ὁ τῆς γνώσεως λόγος, ὡς τὸ τοῦ Δημοσθένους (κατὰ Κόνωνος) «Διότιμος, Ἀρχιτιάδης, Χαίρητις μαρτυροῦσιν ἀπιεῖν ἀπὸ δέπνου μετὰ Κόνωνος, καὶ προσελθεῖν ἐν ἀγορᾷ μαχομένοις Ἀρίστωνι καὶ τῷ υἱεῖ τῷ Κόνωνος, καὶ μὴ πατάξαι Κόνωνα Ἀρίστωνα». Αἱ μὴ στηριζόμεναι εἰς ἰδίαν ἀντίληψιν μαρτυρίαι καταβιβάζονται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀπλῶν τεκμηρίων (ΑΠ. 32 τοῦ 57).

11) Πολ. 332 ἐδ. 2· «οἱ μαρτυροῦντες περὶ πραγμάτων, τὰ ὅποια ἔμαθον κατὰ διήγησιν, λαμβάνονται ὑπ' ὅψιν μόνον κατὰ τὰς περιστάσεις, ἰδίως δὲ εἰς παλαιὰς ὑποθέσεις». § 13 Ἀρμεν. (Α', σ')· «περὶ ὧν ζητήσεως καὶ καινοτομίας κτισματος καὶ ἐξ ἀκοῆς μαρτυροῦντας

17 490. "Αν και ἔχη ἐξουσίαν ἀποριόριστον ὁ δικαστὴς περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν μαρτυριῶν, ὀφείλει ὅμως νὰ ὀδηγηθῇ εἰς τοῦτο ἐκ τῶν ἐξῆς προπάντων περιστάτικῶν· μάρτυρες μὴ ἐξαιρετέοι μὲν ὑποπτοὶ ὅμως ὀλίγον εἰσὶν ἀξιόπιστοι¹². ὡσαύτως οἱ παλαιὰ καὶ ἀπίθανα κατατιθέντες¹³. ἡ ἀκριβὴς καὶ ὠρισμένη μαρτυρία πιστοτέρα ἐστὶ τῆς γενικῆς καὶ ἀορίστου¹⁴. ὁμοίως ἡ παρὰ πλειόνων¹⁵ συμφώνως μαρτύρων γινομένη.

Ἑλὴνιστὴ μαρτύρων ἐπὶ ἄλλῳ θεματι H 66 - IT 215 417 H 500 15T. 338.
593. IH 99 10 265. Ἑλὴνιστὴ μαρτὺρ καλοῦσθαι ἐν διαλέξει ἀποφάσεις IH 99.
10. 265. 535. Μάρτυρις γνωστὸς οὐκ ἔστι ἐν τῷ α, δύναται ἱσθαι οὐκ ἔστι
ἐν τῷ β' ἐπὶ θεματι 20; KE 482.

δεχόμεθα μάρτυρας». Οἷον ἐπὶ τῆς τοῦ ἀμνημονεύτου χρόνου παραγραφῆς (νόμ. 28 βασ. 22, 1). νόμ. 2 § 8 πανδ. 39, 3. Bayer 799. Toullier ἀρ. 254. Pfeiffer pract. Ausf. Z', 193. Seuffert's Blätter Z', 339). Εἰς πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν αἱ καταθέσεις τῶν ἐξ ἀκοῆς μαρτυρούντων μόνον ὡς ἀπλᾶ δικαστικὰ τεκμήρια δύνανται τὸ πολὺ νὰ χρησιμεύσωσι τῷ δικαστῇ (νόμ. 3 § 2 βασ. 21, 1. «ἄλλοτε διὰ τῆς συμφώνου φήμης»). Bayer 800. Toullier ἀρ. 253. Πουσοπ. 156.

12) Π. χ. μάρτυρες φίλοι, ἑχθροί, συγγενεῖς εἰς βαθμὸν μὴ δικαιούντα ἐξαίρεσιν ἐν γένει δὲ ζητεῖται ἡ ἀξία καὶ ἡ πίστις καὶ τὰ ἥθη καὶ ἡ στερότης τοῦ μάρτυρος (νόμ. 2 βασ. 21, 1). Toullier ἀρ. 328, 330, 331.

13) Toullier ἀρ. 239—247. Dalloz Oblig. ἀρ. 4605.

14) Toullier ἀρ. 257.

15) Πρβ. Ἐπαναγωγῆς β' § 33 «τοὺς δικαστὰς δεῖ ἐκβάλλειν τὰς τῶν αὐτῶν μαρτυρίας τοῖς παρὰ τῶν ἀξιόπιστοτέρων καὶ πλειόνων προσέχοντας» (Νεαρ. 90 κεφ. γ. Βασιλ. 21, 1. σελ. 420). Ἀλλὰ πάλιν ἡ σύμφωνος κατάθεσις τῶν μαρτύρων ἐξασθενεῖ ἐνίοτε τὴν ἀξιόπιστιαν αὐτῶν ὅτε ὡς ἐκ μελέτης δοκοῦσι μαρτυρεῖν (νόμ. 3. βασ. 21, 1. σχόλιον ἐν σ. 389. σημειῶσαι, ὅτι ἐὰν πολλοὶ τοῖς αὐτοῖς ἐν τῇ μαρτυρίᾳ χρήσωνται ῥήμασιν, ὡς ἐκ μελέτης δοκοῦντες μαρτυρεῖν, παρέχουσι καθ' ἑαυτῶν ψευδομαρτυρίας ὑπόνοιαν τὸ γὰρ ἀληθὲς ἀμελέτητον. Ὁ τοῦ ῥωμ. δικαίου κανὼν «εἰς μάρτυς οὐδεὶς μάρτυς» δὲν ἰσχύει πλέον παρ' ἡμῖν (§ 21 Ἀρμεν. Α', ε'. νόμ. 3 βασ. 21, 1. Bayer 797. Toullier ἀρ. 317. Bonnier ἀρ. 204. Holzschuher der Rechtsweg σ. 399. Carré ζ. 1099. Πουσοπ. 201). Εὐαγγέλ. Ἰωάν. η', 17. «δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθὴς ἐστίν». Συνταγ. Κανόν. ε', 235.

Τῶν ὅρκων Ταμία ἀρ. 3. Ν. Γ. 3. ἐν θ. Κ. Γ. 29
 2) " Ν. Προσωπ. 5) " " " 402 Κ. Θ. 2
 2) " " Ἐξόρ. (ἐπ' ἑλ.) Ν. Γ. 3. (1905) ἐν Κ. Θ. 2
 ὅρκος ἐπὶ θεμελίῳ φόρου. Κ. Ε. 75

§ 196. Ἡ καθ' ὠρισμένον τύπον γινομένη θρησκευτικὴ διαβεβαίωσις ¹, ὅτι ἀληθῆ τις λέγει ἢ ὑπόσχεται ², καλεῖται ὅρκος· ὅστις διατοῦτο τὴν ἀποδεικτικὴν αὐτοῦ δύναμιν λαμβάνει προπάντων ἐκ τῆς θρησκευτικῆς τοῦ ὁμνύοντος πεποιθήσεως, ὅτι τὸ ἐπιορκεῖν βαρὺ ἐστὶν ἀμάρτημα, οὐ μόνον ὑπὸ τοῦ ἀνθρωπίνου ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ νόμου κολαζόμενον. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦτο μέσον ὑπάρχει τὸ πάντων ἀσθενέστατον διὰ τὸν ἀποδεικνύοντα, κατέστησεν ὅσον οἷόν τε εὐχερεστάτην τὴν χρῆσιν αὐτοῦ ἐν ταῖς δίκαις ἢ νομοθεσίᾳ ³.

Παρὰ Ῥωμαίοις συνετέλει ὁ ὅρκος πρότερον μὲν πρὸς

α) Πολ. 349—383. Βαυαρ. Σχ. § 259—275, 299. Γαλ. κώδ. 1357—1369. Βαυαρ. δικον. 449—482. Γερμ. δικον. 410—446. Βασ. (22, 5).—Φρύγες ὅρκοις οὐ χρῶνται, οὔτε ὁμνύοντες, οὔτε ἄλλους ἐξορκοῦντες (Νικολ. Δαμασκηνοῦ ἱστορ. σ. 311).

1) Ῥητόρ. Ἑλλήν. Α', 203 «ὅρκος ἐστὶ μετὰ θείας παραλήψεως φάσις ἀναπόδεικτος». Εἰς τί συνίσταται ἡ θρησκευτικὴ αὕτη διαβεβαίωσις ὅρα κατωτέρω σημ. 10 τοῦ § τούτου· δι' αὐτῆς ἐπικαλεῖται ὁ ὁμνῶν μάρτυρα τὸν θεὸν καὶ τιμωρόν. — respectu divini numinis jurat. νόμ. 33 πανδ. (12, 2).

2) Ὡς ἐκ τούτου διαιροῦνται καὶ οἱ ὅρκοι εἰς βεβαιωτικοὺς (jur. assertorium), ὅταν τις ὀρκίζεται πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν λόγων αὐτοῦ (π. χ. οἱ μάρτυρες, οἱ πραγματογνώμονες, οἱ δικαζόμενοι), καὶ εἰς ὑποσχετικοὺς (jur. promissorium), ὅταν τις ὁμνῇ πρὸς ἐνίσχυσιν ὧν ὑπόσχεται (π. χ. οἱ ὑπάλληλοι, οἱ συναλλάσσοντες). Τίνα δύναμιν εἰς τὰς συμβάσεις παρέχει ὁ ὑποσχετικὸς ὅρκος ἴδ. Toullier ἀρ. 351. Vangerow § 170. Παπαρ. ἐνοχ. δίκαιον σ. 270.

3) Πολ. 351.

διάλυσιν ἐξώδικον τῶν διαφορῶν ⁴, ἔπειτα ὅμως καὶ ὡς μέσον ἀποδείξεως. Κατὰ τὴν πολιτικὴν ἡμῶν δικονομίαν παρίσταται ἐν γένει

α') ὡς ἐπακτὸς εἴτε ἐκούσιος (jur. voluntarium, litis decisorium), ὅταν ὁ διάδικος ἀπαρτήσῃ τὴν ἐλθασιν τῶν ἰσχυρισμῶν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ὅρκου τοῦ ἀντιδίκου μέρους ⁵.

β') ὡς δικαστικὸς εἴτε ἀναγκαῖος (jur. necessarium), ὅταν ἀτελῶν οὐσῶν τῶν προκομισθεισῶν ἀποδείξεων, ἐπιβάλλῃ ὁ δικαστὴς αὐτεπαγγέλτως ὅρκον θάτέρῳ τῶν διαδίκων, εἴτε πρὸς συμπλήρωσιν εἴτε πρὸς ἀνάφαισιν τῶν προκειμένων ἀποδείξεων.

γ') ὡς ἐνδίκος εἴτε ἐκτιμητικὸς (jusj. in litem), ὅταν ἀναμφιβόλου οὐσης ἢ ἀποδεδειγμένης τῆς ὑπάρξεως δικαιώματός τινος, ἡ ἀξία μόνον αὐτοῦ κατέστη ἀδύνατον ν' ἀποδειχθῇ ἄλλοθεν· ὅτε ὁ δικαστὴς ἐπιβάλλει τῷ ζημιωθέντι ὅρκον περὶ τούτου ⁶.

Περὶ παντὸς ὅρκου κρατοῦσιν ἐν γένει τὰ ἐξῆς·

α') ἀνίκανοι πρὸς ὀρκοδοσίαν εἰσὶν οἱ μὴ συμπληρῶ- ΚΓ 524
σαντες τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτῶν ⁷. *ἀσυνεργημένοι; οἱ νομῖμοι ἀσυνεργημένοι; τίτι δὲν νὰ κοινωσῶσι; ἢ ἀσέβαστοι; ΚΓ 524*

4) Πρβ. Göschen § 551 ἐπ.

5) Ὁ ἐπακτὸς ὅρκος εἶχε παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἄλλην σημασίαν· κατὰ τὸν Ἀρποκρατίωνα ἐπακτὸς ὅρκος ἐστίν, ὃν αὐτὸς τις ἐκὼν αὐτῷ ἐπάγεται.

6) Ὑπάρχουσι λοιπὸν ὅρκοι βεβαιωτικοί, ὑποσχετικοί· ἐπακτοὶ ἢ ἐκούσιοι· δικαστικοὶ ἢ ἀναγκαῖοι· ἐνδικοὶ ἢ ἐκτιμητικοί. Παρὰ τοῖς παλαιοῖς ἀπαντῶνται καὶ ἀπώμοτοι ἢ κατώμοτοι ὅρκοι, οἱ γενόμενοι δηλ. περὶ ἀρνητικῶν ἢ καταφατικῶν ἰσχυρισμῶν.

7) Πολ. 358. Κατὰ τὸν 2 § τοῦ ἄρθρου τούτου ἀνίκανοι πρὸς ὀρκο- ΚΓ 524
δοσίαν εἰσὶ καὶ οἱ ἐπὶ κακουργήματι ἢ ὡς ἐπίορκοι καὶ ψευδομάρτυρες ΚΣΤ 419
καταδεδικασμένοι, ἔνεκα τούτου ὀφείλουσι κατὰ τὸ ἄρθ. 360, ἂν ἐπα-
χθῇ αὐτοῖς ὅρκος, νὰ ἀντεπαγάωσιν αὐτόν. Τὰ ἄρθρα ταῦτα κατήρ-
γησεν ὁ νόμ. χιδ' τοῦ 1861· καὶ ἐθεράπευσε μὲν ἀτοπίαν τινὰ, ἐκ τῆς
ἐφαρμογῆς τῶν ἄρθρων ἐκείνων ὑπὲρ ἀσυνειδήτων διαδίκων, συμβαί-

ΚΓ 525
ΚΣΤ 419

ὁρκος ἀπὸ ἰσχυρῶν β') οἱ ὅρκοι δίδονται κατὰ γενικὸν κανόνα περὶ τῆς ἀληθείας ἢ ἀναληθείας τοῦ πράγματος, εἰς ὃ ἀναφέρονται (jur. veritatis)· μόνον δὲ ὅσάκις ὁ ὁμῶστων δὲν ἔχει ἴδιαν τούτου γνῶσιν, συγχωρεῖται αὐτῷ νὰ ὀρκισθῇ τὸν

ΗΓ. 29. 201
402. ΑΓ. 468.

+ τῆς εἰδήσεως ὅρκον (jur. ignorantiae v. scientiae)· ὅπερ συμβαίνει ὡσεπιτοπολὺ ἐπὶ ἀλλοτρίων πράξεων, οὐχὶ ὁμῶς πάντοτε⁸. Τό· αἱ ὁμῶσας ἔχουσιν ἴδιαν γνῶσιν ἐν τῇ ὑπόθεσιν ὡς διασφύρις μὴ διασφύρις γινώσκουσιν νὰ μὴ μὲν ἀσφείζωσιν. ΗΒ. 385 Α. Π. 15

νουςαν, ἀλλ' εἰσῆγαγεν ἄλλην ἠθικῶς μείζονα, τὴν ἐκ τῆς ὁρκοδοσίας τοιοῦτων ἀνθρώπων πηγάζουσαν. Ἡ βασιλ. δίκον. (ἀρθ. 450) ἀπαγορεύει τὴν ἐπαγωγὴν ὅρκου εἰς πρόσωπον ἀνίκανον, κατὰ τὸν ποιν. νόμον, νὰ ὀρκισθῇ.—Οἱ κωφοὶ καὶ ἄλαλοι ὀρκίζονται, οἱ μὲν ἀναγιγνώσκοντες, οἱ δὲ ὑπογράφοντες τὸν τύπον τοῦ ὅρκου (Glück IB', 196. Wetzell σ. 162).

8) Δὲν δύναται ὁ διάδικος ν' ἀποποιηθῇ τὸν ἐπαγόμενον ἢ ἐπιβαλλόμενον αὐτῷ ὅρκον ἐπὶ τῇ προφάσει ὅτι εἶναι ἀλλοτρία ἢ πράξεις εἰς τὴν ὃ ὅρκος ἀναφέρεται· κατὰ τὸ 363 ἀρθρον, ὅταν αὗτος δὲν γινώσκη ὁ ἴδιος τὸ πᾶν, συγχωρεῖται αὐτῷ νὰ ὀρκισθῇ τὸν τῆς ἀγνοίας ὅρκον, ἤγουν οὐχὶ περὶ τῆς ἀληθείας ἢ ἀναληθείας τοῦ ἀποδεικτέου πράγματος, ἀλλὰ περὶ τῆς γνώσεως, ἣν αὐτὸς περὶ αὐτοῦ ἔχει. Ὁ κληρονόμος π. χ. ὀρκίζεται ὅτι δὲν γνωρίζει τὴν ὑπογραφὴν τοῦ διαθέτου (πολ. 372). Ὁ τῆς ἀληθείας ὅρκος ἀπαιτεῖ factum proprium ἢ factum alienum quidem, sed perceptum· ὁ δὲ τῆς εἰδήσεως, factum plane alienum, ἤγουν παρ' ὧ οὐδόλως συνέπραξεν ὁ ὀρκισθησόμενος (ΑΠ. 293 τοῦ 33). "Ὁρκους περὶ ἀλλοτρίων πράξεων ἐπαγομένους συγχωρεῖ καὶ τὸ ῥωμα. δίκαιον, ὡς συνάγεται ἐκ τινων χωρίων (νόμ. 10 βασ. 40, 5. νόμ. 3, 54. σχόλ. 2 βασ. 22, 5)· ἀλλὰ καὶ ἐξαιρέσεις τινὰς παραδέχεται (π. χ. νόμ. 11 § 2 π. 25, 3. πρὸς νόμ. 11 βασ. 28, 11). "Ἄλλως μένει ἀδικοιολόγητον, διὰ τί καὶ ὁ κληρονόμος νὰ μὴ ἀναγκάζεται νὰ ὁμῶσῃ; ἄλλην γνώμην ἐκφράζει ὁ Bayer σ. 886. Barth Lehre vom Eide σ. 46 σημ. 52). Τὸ γαλ. δίκαιον (ἀρθρ. 1359) φείνεται αὐστηρότερον παραδέχονται ὁμῶς οἱ συγγραφεῖς ὡς ἐπιτρέπόμενον καὶ κατ' αὐτὸ τὸν τῆς εἰδήσεως ὅρκον. Toullier ἀρ. 372. Marcadé σ. 220.

Ὅταν ὁ διάδικος δὲν ἔχῃ ἴδιαν γνῶσιν τοῦ πράγματος, ἐπιτρέπει μὲν αὐτῷ ὁ νόμος νὰ βεβαιώσῃ ἐνόρκως τὴν ἀγνοίαν του ταύτην, οὐχὶ ὁμῶς ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν ὀφείλει νὰ καταβάλῃ πρότερον πᾶσαν

γ') εἰνὰ πρὸ τῆς δηλώσεως ἢ δόσεως τοῦ ὅρκου ἀπο-

ἐνέργειαν καὶ σπουδὴν ἵνα πληροφορηθῇ περὶ αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν προσπάθειαν ταύτην νὰ ὀρκισθῇ· διὰ τοῦτο τὸ θέμα τοῦ ὅρκου τούτου ἔχει οὕτω· «ὀρκίζομαι ὅτι καὶ τοὶ προσπαθήσας ν' ἀνακαλύψω τὴν ἀλήθειαν δὲν ἤδυνήθην νὰ εὗρω λόγον νὰ πεισθῶ ὅτι....» (Motive zu Bayer. Entw. τοῦ 1827 σ. 188. Βαυαρ. δικον. 456). Τὸ ἀρθρ. 363 προστίθεται «ἢ ν' ἀμφιβάλλω»· διότι ἐνίστε δηλ. ἀντὶ τοῦ ἀνὰ πεισθῶν πρέπει νὰ τίθεται «ν' ἀμφιβάλλω». Τοῦ πρώτου μὲν γίνεται χρῆσις ὅταν ὁ ὀρκιζόμενος ἀρνήται τι (π. χ. ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ὑπογραφή τοῦ Α δὲν εἶναι γνησίᾳ), τοῦ δευτέρου δὲ ὅταν παραδέχεται τι (π. χ. ἰσχυρίζεται ὅτι ἡ ὑπογραφή τοῦ Α εἶναι γνησίᾳ)· ἀλλὰ τὰ ἡμέτερα δικαστήρια δὲν ἀκριβολογοῦσι περὶ τοῦτο. Motive σ. 188.

Ὅστις ὁμως στηρίζει τὴν ἀγωγὴν αὐτοῦ ἢ ἐνστασιν εἰς ἄλλοτριαν πρᾶξιν (εἰκονικότητα, δόλον), δύναται νὰ δώσῃ τὸν τῆς ἀγνοίας ὅρκον; (νόμ. 42 βασι. 2, 3. νόμ. 42 π. 50, 17· καὶ βασι. Β', 561 σχόλ. οὐ πάντως δέ· «μάθε γάρ, ὅτι ὁ κληρονόμος, ὡσπερ οὖν καὶ πᾶς διάδοχος, εἰ μὲν ἐνάγεται, τὸν περὶ εἰδήσεως διδῶσιν ὅρκον, εἰ δὲ ἐνάγει, τότε οὐ τὸν περὶ εἰδήσεως ὀμνυσιν, ἀλλ' ὅτι ὀφείλεται τῷ δέ τι τῷ τελευτήσαντι· ἐναγόμενος γὰρ δικαίαν ἔχει αἰτίαν τῆς ἀγνοίας, ἐνάγων δὲ οὐ συγγινώσκεται προβαλλόμενος ἄγνοϊαν»). Ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 305 τοῦ 56) ἐναντίαν ἀπεφάνετο γνώμην· ἀλλ' οὐχὶ ὀρθῶς, νομίζω· διότι ὅταν τις προσβάλλῃ ὡς εἰκονικὴν πρᾶξιν τινα καὶ αἰτεῖ διὰ τοῦτο τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς, δὲν δύναται εὐλόγως νὰ ἀπαιτήσῃ ἔπειτα, προσκαλούμενος νὰ βεβαιώσῃ ἐνὸρκως τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ τοῦτον, ἵνα δώσῃ τὸν τῆς εἰδήσεως ὅρκον, διότι ἂν δὲν ᾔναι βέβαιος περὶ τῆς εἰκονικότητος, δὲν πρέπει καὶ νὰ ἰσχυρισθῇ αὐτήν. Α. 108-ΚΓ'.

Ἐκτὸς τοῦ τῆς εἰδήσεως ὅρκου ἐφεῦρον οἱ δικονομολόγοι καὶ τὸ λεγόμενον *juram. credulitatis*, δι' οὐ βεβαιοῖ ὁ ὀρκιζόμενος τί φρονεῖ ἢ τί πιστεύει περὶ τίνος πράγματος. Ἄν πρέπει καὶ τοῦ ὅρκου τούτου νὰ συγγωρηθῇ ἐν ταῖς δίκαις ἢ χρῆσις, ἀμφισβητοῦσιν οἱ συγγραφεῖς. Ὁ ἐγγχώριος ὁμως νομοθέτης ἀπεδοκίμασεν αὐτόν, ἀκολουθήσας τὴν γνώμην τοῦ Βαυέρου (σ. 521· ὅτις ἐν τῇ 8 ἐκδόσει μετέβαλεν ἐν μέρει γνώμην σ. 890) καὶ τῶν βαυαρικῶν σχεδίων (Motive τοῦ 1827 σ. 187). Τοῦτο ἐξάγεται σαφῶς ἐκ τοῦ τύπου τοῦ ὅρκου τῆς ἀγνοίας, ὃν τὸ ἀρθρ. 363 ὥρισεν, ἂν καὶ ἡ ἐπιγραφή αὐτοῦ κατὰ παραδρομὴν φέρῃ ἀπὸ τοῦ πιστεύειν καὶ μὴ γινώσκειν. Καὶ ὁ ὅρκος τοῦ 189 ἀρθρου τοῦ ἐμπ. νόμου εἶναι ὁ τῆς ἀγνοίας ὅρκος καὶ οὐχὶ ὁ τῆς πίστεως ὡς ἐξωτερικῶς φαίνεται (περὶ τοῦ ὅρκου τούτου ἐπιθι Ruhl ἐν τῇ Ἑφημ.

ΚΕ. 257. Οάνη ὁ διάδικος, ὁ μέλλων νὰ ὀρκισθῇ, δίδεται τοῖς κληρονόμοις αὐτοῦ νέα πρὸς δῆλωσιν προθεσμία ⁹.

δ') ὁ τύπος τοῦ ὅρκου, κατὰ τὸ θρησκευτικὸν μέρος αὐτοῦ, συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι δίδεται ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου διὰ τῆς λέξεως «ὁμνύω». ἐν τῷ τύπῳ δὲ τούτῳ ἐγκρίνεται ἡ πρὸς Θεὸν ἀναφορὰ ὡς μάρτυρα καὶ τῆς ἐπιπορείας τιμωρόν ¹⁰. Ἐὰν ἡ θρησκεία τοῦ ὁμνούντος ὀρίζη ἄλλον

τοῦ Linde Δ', 317). Ὅταν ὁ διάδικος προτείνῃ ὅτι δὲν ἐνθυμεῖται τὸ γεγονὸς περὶ οὗ ἐπάγεται αὐτῷ ὅρκος; Παρ' ἡμῖν ἀδιάφορον τοῦτο· ὀφείλει νὰ ὀρκισθῇ τὸν τῆς ἀληθείας ὅρκον, ἂν τὸ γεγονὸς εἴναι f. proprium ἢ alienum quidem, sed perceptum. Schmid Β', 350.

9) Πολ. 372. Ὁ ἀποθανὼν οὔτε ὡς δώσας οὔτε ὡς ἀποποιηθεὶς τὸν ὅρκον θεωρεῖται, ἀλλ' ὅτι ἐγένετο ἐπαγωγή (ἢ ἀντεπαγωγή ἢ ἐπιβολή) νέα τοῦ ὅρκου εἰς τοὺς κληρονόμους. Ὅθεν ἔπεται ὅτι ὅρκον, ὃν δὲν ἠδύνατο ἔνεκα τῆς ἀποδοχῆς ν' ἀνακαλέσῃ ὁ ἐπαγαγὼν ἢ ἀντεπαγαγὼν αὐτὸν διάδικος (πολ. 356), δικαιούται νὰ ἀνακαλέσῃ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀντιδίκου, καὶ νὰ προσαγάγῃ, ἀντὶ τοῦ ὅρκου, ἐτέρας ἀποδείξεις, ἢ νὰ δώσῃ αὐτὸς τὸν ἐπαχθέντα ὅρκον, ὃν εἶχεν ἀντεπαγάγει. Τοῦτο ἐξάγεται ἀναμφίβολον ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἀρθρ. 372 καὶ 356· ἴδε καὶ § 275 τοῦ βαυαρ. σχεδίου. Ἡ περίπτωσις αὕτη ἀμφισβητεῖται παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας (Osterloh Α', 413 σημ. 41). Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας πρὸς Toullier ἀρ. 385. Marcadé σ. 225. Aubry § 753 σημ. 43.

10) Πολ. 373. Carré ζ. 518. 1028. Aubry § 752 σημ. 5—9. Παράγεται διαφορά τις μεταξὺ τοῦ ὅρκου τῶν μαρτύρων (ἀρθ. 335) καὶ τοῦ τῶν διαδίκων· ὁ μὲν τῶν μαρτύρων ἔχει· «ὁμνύω ... ὅτι ... οὕτως εἶπαι μοι ὁ Θεὸς βοηθὸς καὶ τὸ ἱερὸν αὐτοῦ Εὐαγγέλιον», ὁ δὲ τῶν διαδίκων «ὁμνύω ...», παρελείφθη δηλ. ἡ τελευταία περικοπὴ «οὕτως εἶπαι μοι κλπ.» ἡ παράλειψις αὕτη προῆλθεν ἐκ παραδρομῆς βεβαίως, καὶ καλὸν εἶναι τὰ δικαστήρια νὰ προσθέτωσιν ἐπὶ τέλους τὴν εἰρημένην περικοπὴν· διότι δι' αὐτῆς καταφανέστερα γίνεται τοῦ Θεοῦ ἡ ἐπίκλησις (Arnold in Seuffert's Blättern ις', 97)· τὸ ἐφετεῖον Ναυπλίου εἶπεν, ὅτι ἡ παράλειψις δὲν φέρει ἀκυρότητα (Εὐρετήρ. ΙΑ', 331).

τύπον ὅρκου¹¹ ἢ ἀπλὴν διαβεβαίωσιν¹², ἀπαιτεῖται οὗτος νὰ ὀρκισθῇ κατὰ τοῦτον τὸν τύπον¹³.

11) Ἡ ὁρκσκέια αὕτη πρέπει νὰ ᾔηται ἐκ τῶν γνωστῶν ὁρκσκειῶν κατὰ τὸ 1 ἄρθρον τοῦ Συντάγματος. Ὁ ὅρκος τῶν Ὁθωμανῶν συνίσταται κυρίως εἰς τὰς τρεῖς ταύτας λέξεις: «Βαλλαχῇ, Μπιλλαχῇ, Ταλλαχῇ (Tornauw Moslemisches Recht σ. 186)· κατὰ τινα δ' ἐγκύκλιον τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης προσθετέαι εἰς αἱ λέξεις αὗται· «μποῦγκζοῦν Ντουριά, γιάρουν Ἀχρέτ». Εὐρετῆρ. σελ. 332.

Οἱ Ἰουδαῖοι ὀρκίζονται συνήθως ἐν τῇ συναγωγῇ, παρόντος βαββίνου καὶ ὑπὸ διαφόρους διατυπώσεις καὶ προπαρασκευὰς ὁρκσκειυτικὰς, διὰ τῶν λέξεων «ὁμνῶν εἰς Ἰεσοῦν, τὸν Θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ ὅτι...» (Glück 1B', 198. Schmid B', 376 σημ. 18. Seuffert Γ', 362). Ἴδε καὶ τὸν ἐν Νεαραῖς Ζαχαρίου (σελ. 442) Ἰουδαϊκὸν ὅρκον ἔχοντα οὕτως· «ἐν πρώτοις ἵνα ζώῃται τὴν βίαν καὶ κρατήσῃ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸ μεγαλεῖον καὶ εἴπῃ οὕτως· Εὐλόγητός κύριος ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ διαγαγὼν ἡμᾶς διὰ ξηρᾶς τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν, ὅτι οὐ ψεύδομαι· εἰ δὲ καὶ διαψευδόμενος εὐρεθῶ, δώῃ μοι κύριος ὁ Θεὸς τὴν λέπραν τοῦ Γιεζῆ καὶ τοῦ Ἀμμά Ἡλεὶ τοῦ ἱερέως τὴν καταδίκην καὶ ἀνοιξάτω ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ καταπιέτω με ζῶντα ὡς Δαθᾶν καὶ Ἀθειρών».

12) ΑΠ. 61 τοῦ 52. Τὸν ὅρκον π. χ. ἀπαγορεύει, ἐπιτρέπον ἀπλὴν διαβεβαίωσιν, τῶν Κουακέρων, τῶν Μεννονιτῶν καὶ τῶν Ἀναβαπτιστῶν τὸ ὁρκσκευμα (Seuffert Comment. Γ', 107). Κατὰ δὲ τὸν καταστατικὸν τῆς ἱερᾶς Συνόδου νόμον (ἄρθρ. 23) οἱ κληρικοὶ παρ' ἡμῖν δὲν ὀρκίζονται, ἀλλὰ διαβεβαιοῦσιν, οἱ μὲν ἀρχιερεῖς ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ αὐτῶν, οἱ δὲ ἱερεῖς καὶ ἱεροδιάκονοι, ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ αὐτῶν· ἔνεκα τούτου ἔπρεπε νὰ μὴ γείνη χρήσις ἐν τῷ μνησθέντι ἄρθρῳ τῆς λέξεως «ὅρκος». Διὰ τοῦ νόμου τούτου ἐσιγάσθη ἕρις δεινὴ ἀνὰ μέσον τινῶν τῶν ἡμετέρων κληρικῶν ἄλλοτε ἐγερωθεῖσα, τῶν μακαριτῶν Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων καὶ Θεοκλ. Φαρμακίδου.

13) Ἐὰν ὁ διάδικος προτείνῃ ὅτι δὲν ἔχει ὁρκσκειαν· Ὁφείλει τότε, φρονῶ, νὰ ὀρκισθῇ κατὰ τὸν τύπον τοῦ 373 ἄρθρου· κατὰ τὸν Rauter (σ. 142 σημ. c) πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποποιούμενος τὸν ὅρκον. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὁ κατὰ ἀδοκίμου ὁρκσκειᾶς ὁμνύμενος ὅρκος οὐ φυλάττεται (νόμ. 5 βασιλ. 22, 5)· κατὰ δὲ τὸ σχόλ. (αὐτόθι), ἀδόκιμος ὁρκσκέια ἐννοεῖται ἡ δεισιδαιμονία, ἐνθα τις οὕτως ὥμοσε· μὰ τὴν ψυχὴν τοῦ πατρός μου. Δύναται ὁ ὀθωμανὸς ἢ Ἰουδαῖος νὰ αἰτήσῃ νὰ ὀρκισθῇ κατὰ τὸν τύπον τοῦ ἄρθρ. 373· Ὅχι· διότι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἀπαιτεῖ

Β') περὶ τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου.

α') γενικά.

ΚΑ. 12

§ 197. Ὁ ἐκούσιος ὅρκος, διδόμενος, παρὰ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ἐπαγαγόντος¹ αὐτόν, ἀποτέλεσμα ἔχει ἀναγκαῖον τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς ἢ ἐνστάσεως². διὰ τοῦτο ἀποκαλεῖ αὐτόν ὁ νόμος εἶδος συμβιβασμοῦ³. ἀλλὰ συγχρόνως χρησιμεύει τῷ δικαστῇ καὶ ὡς ἀποδεικτικὸν μέσον, καθότι ἡ δόσις ἢ μὴ δόσις αὐτοῦ δικαστικὴν παράγει ἀλήθειαν. Ἐκ τῆς διττῆς λοιπὸν ταύτης φύσεως καὶ τοῦ χαρακτῆρος τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου ἀπορρέουσι τὰ ἐξῆς· δύναται νὰ ἐπαχθῇ

α') παρὰ τοῦ διαδίκου μόνον⁴, τοῦ ἔχοντος ἱκανότητα εἰς νομικὰς πράξεις, ἢ καὶ εἰς τὸ παρίστασθαι ἐπὶ δικαστηρίου· ὅθεν οἱ διατελοῦντες ὑπὸ κηδεμόνα ἢ ἐπίτροπον ἀδύνατοί εἰσιν εἰς τὸ ἐπαγαγεῖν ὅρκον ἄνευ τῆς τούτων

κατὰ τὴν ὁρκοδοσίαν νὰ λαμβάνηται ὑπ' ὅψιν τοῦ ὁμνύοντος ἢ θρησκείας. Chauveau Supplém. sur Carré ζ. 549.

1) Ὁ ἀποδεικνύων ἔχει δικαίωμα εἰς τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ νὰ ἐπαγάγῃ ὅρκον καὶ ὅχι εἰς ἑαυτὸν (νόμ. 3 πρ. βασ. 22, 5)· «ὁ μηδενὸς ἐπάγοντος ὁμνὺς οὐκ ὠφελεῖται». Ὑπάρχουσιν ὁμῶς ἐξαιρέσεις τινές, π. χ. πολ. 432, 929. Ἐμπορ. νόμ. 381. ἀρμόσιαι ἐπὶ δόσεως ὅρκου

2) Διότι ὁ ἐπάγων τὸν ὅρκον ἀπαρτᾷ ἀπὸ τῆς δόσεως ἢ μὴ δόσεως αὐτοῦ τὴν ἀποτυχίαν ἢ ἐπιτυχίαν τῶν ἰσχυρισμῶν του· διατοῦτο τὸ ἄρθ. 357 λέγει· «ὁ γενόμενος ὅρκος ἀποτελεῖ... ἐντελῇ ἀπόδειξιν»· καὶ κατ' αὐτὸν δὲν ζητεῖται πλέον, ἂν ὑπάρχῃ τὸ χρέος, ἀλλ' ἂν ἐδόθῃ ὁ ὅρκος (νόμ. 5 βασ. 22, 5).

ΚΑ. 12

3) Πολ. 349. 350. Νόμ. 2 Π. (12, 2), νόμ. 21 Π. (4, 3)· νόμ. 2 βασ. (22, 5)· «ἔοικε διαλύσει καὶ μείζων ἐστὶ ψήφου». Ἐπιτομή 1B', ξ' «ὁ ἐπιφέρων ὅρκον τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ δοκεῖ δικαστὴν αὐτὸν ποιεῖν».

4) Αὐτοπροσώπως ἢ διὰ τοῦ πληρεξουσίου αὐτοῦ ἢ γενικῇ πληρεξουσιότης παρέχει καὶ τὸ δικαίωμα εἰς ἐπαγωγὴν ὅρκου (ἀνωτ. § 57 γ').

συμπράξεως⁵. ἀλλ' ἡ πρὸς ὀρκοδοσίαν ἀνικανότης οὐδό-
λως περιέχει καὶ τὴν πρὸς ἐπαγωγὴν ἀνικανότητα⁶.

β') εἰς πάντα (ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν) διάδικον· ἄρα καὶ
εἰς νομικὰ πρόσωπα⁷, μὴ ἐξαιρουμένου καὶ τοῦ Δημο-
σίου⁸ καὶ εἰς ἀνικάνους πρὸς ὀρκοδοσίαν ἐπάγεται ἰσχυ-

ἐν ἀποδείξει νομικῶν ΚΑ. 164. 166

ἐν ἐπιτροπῇ ἐπιτροπῶν ΚΑ. 525

5) Πολ. 351. «πᾶς ὁ ἔχων δικαίωμα εἰς διεξαγωγὴν δίκης» (νόμ.
35 βασ. 52, 5). «μόνοι ἐπάγουσιν ὄρκον οἱ δυνάμενοι συμφωνεῖν ἢ
καταβάλλειν ἢ δικάζεσθαι». (νόμ. 1 Βασ. 52, 6). "Ὅθεν καὶ οἱ σύνδι- *ΚΑ. 12*
κοι τῶν πτωχεύσεων δύνανται νὰ ἐπαγάωσιν ὄρκον· διότι αὐτοὶ παρί-
στανται ἀντὶ τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν (ἐμπ. νόμ. 446). Ὁ ἐπίτροπος
δύναται νὰ ἐπαγάγῃ ὄρκον ἄνευ εἰδικῆς ἀδείας τοῦ συγγενικοῦ συμ-
βουλίου; "Ὅχι, εἶπον ἐν τῇ προηγουμένῃ ἐκδόσει, δυνάμει τοῦ ἄρθρ.
349 τῆς πολ. δίκης, ὅτι ὁ ὄρκος εἶναι εἶδος συμβιβασμοῦ, καὶ τοῦ ἄρθρ.
77 τοῦ περὶ ἐπιτροπ. νόμου, ὅτι ὁ ἐπίτροπος δὲν δύναται νὰ συμβιβα-
σθῇ ἄνευ ἀδείας τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου. Ἀλλὰ θεωρῶ νῦν ὀρθότε-
ραν τὴν καταφατικὴν ἀπάντησιν· διότι, ἀφοῦ ὁ ἐπίτροπος ἔλαβεν ἤδη
παρὰ τοῦ συγγενικοῦ συμβουλίου τὴν ἀδειαν νὰ διεξαγάγῃ τὴν δίκην,
ἔλαβεν ἐνταῦτ' καὶ τὴν ἐξουσίαν τοῦ ἐπάγειν ὄρκον (πολ. 351, 93).
πλὴν ἂν καίτοι ἔχων ἄλλας ἀποδείξεις ἐπήγαγεν ὄρκον, δίδεται τῷ ὀρ-
φανῶ τὸ ἔνδικον τῆς ἀναψηλαφήσεως μέσον (νόμ. 35 πρ. Βασ. 22, 5).
«ὁ ἐπίτροπος ἐν ἀπορίᾳ ἄλλης ἀποδείξεως ὄρκον ἐπιφέρει· τότε γὰρ
ἀποκλείει τῷ ἀνήθῳ» (κατωτ. § 240 σημ. 8). Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου
(ὅπερ διαφέρει τοῦ ἡμετέρου) ὁρ. Carré ζ. 515. Aubry § 753 σημ. 3.
Demol. Ζ', 466. Α', 513.

6) Πολ. 359. «ἐπίσης δὲ εἴμπορεῖ νὰ ἐπαχθῇ ὄρκος καὶ παρὰ τινος
πρὸς ὀρκοδοσίαν ἀνικάνου» (Bayer σ. 874. Glück IB', 260). Μετὰ
τὴν κατάργησιν τῶν ἄρθρων 358 § 2 καὶ 360 (ἀνωτ. § 196 σημ. 7)
ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τοὺς πρὸς ὀρκοδοσίαν ἀνη-
λικούς.

7) Πολ. 364. νόμ. 97 π. (35, 1). Bayer 877. Linde Lehrb. § 302
σημ. 9. Οἱ Γάλλοι συγγραφεῖς φρονοῦσιν ἐναντία. Carré ζ. 514. Bon-
nier ἀρ. 305. Aubry § 753 σημ. 5.

8) Seuffert Comment. Γ', 356. Πουσοπ. 342. ΑΠ. 110 τοῦ 53.
«καὶ εἰς τὸ Δημόσιον δύναται νὰ ἐπαχθῇ ἢ παρὰ τοῦ δικαστηρίου νὰ
ἐπιβληθῇ ὄρκος, διότι οὐδεὶς νόμος ἐξαιρεῖ αὐτὸ τῆς ὑποχρεώσεως ταύ-
της, ὅπως ῥητῶς γίνεται ὡς πρὸς ἄλλα ἀντικείμενα ἐν τοῖς ἄρθροις
106, 486 καὶ 487 τῆς πολιτ. δικονομίας· ἐὰν δὲ τὸ Δημόσιον δὲν ᾔνοι

τὸν ὄρκον νομικῶν προσώπων ΚΑ. 257

ὄρκος εἰς ἐλαγίαν ΑΒ 72

ρῶς ὄρχος⁹. ἐκτὸς δὲ δύο ἐξαίρέσεων εἰς ἕτερον ἢ τὸν διὰ—

En los vapores de
la olla; va
En los opordiles;
En el agua de
la olla.
May. 6. 1884

LA 628

δικον δὲν συγχωρεῖται νὰ ἐπαχθῇ ¹⁰. /

γ) ἐπὶ πάσης γενικῶς ἰδιωτικῆς διαφορᾶς καὶ περὶ παν-
τὸς γεγονότος. Ὁρκος λοιπὸν δύναται νὰ ἐπαχθῇ, οἷον—
δήποτ' ἂν ᾗ τὸ δικαζόμενον δίκαιον—ἐμπράγματον, προ-
Περὶ ἀποδείξεων ἐξαρχῆς ἀποφασίζον γραμματικῶν ἐξαρχῶν
ὁρκος ἐξαιρεῖται ἐκ τῆς ἐξαρχῆς, οἷον καὶ ἀπὸ δεξιᾶς δύνα-
ἀπολύτως ἱκανὸν εἰς τὸ συμβιβάζεσθαι, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου καὶ μό-
νου ἀναγκαιῶς τὸ συμπέρασμα ὅτι δὲν δύναται νὰ υποβληθῇ καὶ εἰς
ὄρκον καθότι καὶ εἰς σωματεῖα, ἰδανικὰ ὄντα πρόσωπα ὡς τὸ Δημό-
σιον, καὶ εἰς ἀνηλίκους δύναται νομικῶς (ἄρθ. 361, 364 πολιτ. δικον.)
νὰ ἐπαχθῇ ὄρκος περὶ παντός ἀντικειμένου· ἐνῷ καὶ τὰ πρόσωπα ταῦτα
δὲν εἶναι ἀπολύτως ἱκανὰ πρὸς τὸ συμβιβάζεσθαι· ἐπίσης ἐκ τῶν δια-
τάξεων τῶν ἁρθρῶν 364 καὶ 367 τῆς πολιτ. δικονομίας, πραγματευσ-
μένων περὶ τῆς ὀρκοδοσίας μόνον τῶν σωματείων καὶ παραλειπουσῶν
τὸ Δημόσιον, δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ ὅτι ἐξαίρεται τοῦτο δι' αὐτῶν
σιωπηλῶς· διότι τὰ ἄρθρα ταῦτα σκοπὸν κυρίως εἶχον τὴν διευκρίνη-
σιν τοῦ ἀμφιβόλου ζητήματος, πόσα καὶ τίνα τῶν μελῶν τοῦ σωμα-
τείου πρέπει νὰ ὀρκίζονται, ὅπερ ὡς πρὸς τὸ Δημόσιον καὶ τὰ λοιπὰ
ἰδανικὰ πρόσωπα, τὰ ὅφ' ἐνὸς μόνον φυσικοῦ προσώπου ἐκπροσωπού-
μενα, δὲν ὑπάρχει». Συμφώνως ἐξεφράσθησαν καὶ αἱ ἀποφάσεις 105
τοῦ 45, 98 τοῦ 46, 39 τοῦ 58 τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου. Περὶ τὴν ὀρ-
κοδοσίαν ἐδόθησαν τῷ Δημοσίῳ προνόμια. Δηλαδή ὁ ὑπουργὸς τῶν
Οἰκονομικῶν ὀρκίζεται ἐν τῷ καταστήματι τοῦ ὑπουργείου, πάντοτε
τὸν τῆς εἰδήσεως ὄρκον καὶ κατὰ προθεσίαν εἰδικῶς ὀρισμένης (νόμ.
15' τοῦ 1881).

9) Πολ. 359: «καὶ εἰς ἀνικάνους πρὸς ὀρκωδοσίαν δύναται νὰ ἐπα-
χθῇ ὄρκος». Εἰς ζήτησον δὲν δύναται νὰ ἐπαχθῇ ὄρκος κατὰ τὸ ῥωμ. δί-
καιον (νόμ. 34 βασ. 22, 5): «ὄρκος οὐκ ἐπιφέρεται ἀνήθω» (περὶ τῇ
φαινομένης ἀντιφάσεως τοῦ νόμ. 26 πρ. βασ. αὐτ. ὅρ. τὸ α' σχόλιον
καὶ τὸ ὑπὸ τὸν νόμ. 34 καὶ Bayer σ. 876).

10) Εἰς τρίτον μὴ διάδικον νὰ ἐπαχθῇ ὁρκος δὲν συγχωρεῖται, διότι ὁ τρίτος δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ συμβιβασθῇ περὶ τῆς ἐπιδίκου σχέσεως. ἂν ὅμως οἱ δικαζόμενοι συναινέσωσι νὰ λυθῇ ἡ διαφορὰ κατὰ τὸν ὅρκον τρίτου τινός, ἡ ποιαύτη συμφωνία ἔχει μὲν ἰσχύν, ἀλλ' ὁ ὅρκος τοῦτου δὲν εἶναι ὁ ἐπαρκής. Οὐδὲ εἰς τὸν δικαιοπάροχον τοῦ διαδίκου μὴ παρεμβάντα εἰς τὴν δίκην, δύναται παρ' ἡμῶν νὰ ἐπαχθῇ ὁρκος. Τῶν γερμανικῶν δικαστηρίων ἡ πρᾶξις δέχεται ἐξαιρέσιν ἐναυθὰ δυνάμει τοῦ νόμ. 1 § 2 π. (44, 51) νόμ. 1 βασ. (51, 6)· ἀεὶν ἐκ προ-

Ὁρμος
 " συμβιβασμοὶ ἐν δίκῃ ΚΑ 639
 " ἐν αὐτῇ παραγράφῃ. ΙΚ. 244. Ὁρμος ἐν αὐτῇ διανομῇ ΙΕ 447
 " ἐν αὐτῇ παραγράφῃ. Ὁρμος
 § 197. — ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ. — ΟΡΚΟΣ. 657

σωπικόν, περὶ καταστάσεως τοῦ προσώπου ¹¹. ὅθεν καὶ
 περὶ ἰδιωτικῶν ἀπαιτήσεων, ἐκ κολασίμων πράξεων προ- ΚΖ 284
 ερχομένων ¹²· ἐξαιρῶνται αἱ γαμικαὶ δίκαι καὶ ὅσαι ἄλ-

λαι εἰσὶ συμβιβασμοῦ ἀνεπίδεκτοι ¹³. Τίνας γαμικαὶ δίκαι ΚΘ 282-285
 Ἀλλὰ τὸ θέμα, περὶ οὗ ὁ ὄρκος ἐπάγεται, πρέπει νὰ
 ἀποδεικνύεται μέσῃ ἰσχυρίῃ, ὥστε γάρμον, ὄρκος ΚΓ 423
 ἐν διατάξει ἐπιφύσεως ὄρκος, ΚΘ 282-285

τάσεως τοῦ ἐνάγοντος μοι περὶ ἀγροῦ ὁμότης ὁ πωλήσας μοι, ἴδιον πω-
 λῆσαι μοι, ἔχω τὴν παραγραφὴν Bayer σ. 875. Schmid B', 334.
 Mitterm. in Archiv ΚΓ', 389). Εἰς δύο περιπτώσεις συγχωρεῖται παρ'
 ἡμῖν νὰ ἐπιβληθῇ ὄρκος εἰς τρίτον, ἐν τοῖς θέμασι δηλ. τῶν ἄρθρων
 361 καὶ 371 ἐδ. 2, καθ' ἃ ἂντι τοῦ ἀνηλίκου δύναται νὰ αἰτηθῇ ὁ
 ὄρκος τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος (περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου δρ. νόμ. 4 πρ.
 π. 12, 3)· ἐπὶ ἐμπορικῶν δὲ ἐταιριῶν ἐκτὸς τῶν μελῶν τῆς ἐταιρίας
 ὀρκίζεται, κατ' αἰτήσιν τοῦ ἀντιδίκου, καὶ ὁ ἐπὶ τῆς συντάξεως τῶν
 βιβλίων. Ἐὰν ὅμως ἀντεῖθῃ ἡ διοίκησις τῆς ἐταιρίας εἰς τινα ἐταῖρον
 ἢ καὶ εἰς τρίτον, ὀρκίζονται μόνον οὗτοι (πολ. 371). "Ὅχι ὁρθῶς λοι-
 πὸν λέγει τὸ 362 ἄρθρον, ὅτι μία περίπτωσις ὑπάρχει ἢ τοῦ 361 ἄρ-
 θρου. Πουσσ. 344.

11) Νόμ. 3 § 1 βασ. (22, 5) λέγ' οἰαδήποτε ἀγωγῇ ὁμνύς τις ἐλευ-
 θεροῦται, καὶ περὶ καταστάσεως, ἐνθα τοῦ ἐνάγοντος ἐπιφέροντος ὥμοσα
 μὴ εἶναι αὐτοῦ ὑπεξούσιος· δρ. καὶ τὸ α' σχόλιον, ἐπὶ νόμ. 34 πρ.
 νόμ. 3 § 1. 2. π. (12, 2). νόμ. 25 § 3. π. (22, 3). Bayer σ. 881.
 Toullier ἀρ. 379. Glück IB', 263.

ΚΑ 378
 ΙΕ 561

12) Πολ. 107. νόμ. 13 § 2. πανδ. (12, 2), αὐτοῦ μὴ κλέψαι
 οὔτε τῇ περὶ κλοπῆς ἀγωγῇ, οὔτε τῷ ἀπαιτοῦντι τὸ κλοπιμαῖον λόγῳ
 (cond. furtiva) ἐνέχεται (νόμ. 28 § 5. 7 βασ. 22, 5. νόμ. 3 § 1
 π. αὐτ. νόμ. 5 § 8 Π. 47, 10). Bayer 882. Schmid σ. 334. Dalloz
 Obligation ἀρ. 5203. Massé Vergé § 608 σημ. 5. Τὴν νομολογίαν
 δρ. ἐν Ν. Πείρ. Δ', 2766.

13) Πολ. 679, 685, 686. Toullier ἀρ. 378. ΑΠ. 8 τοῦ 57. "Ἄν ἐν
 γαμικαῖς δίκαις, εἰς ἃς ὡς πρὸς τὸ προκείμενον ζήτημα, μόνον ἡ περὶ
 διαζυγίου καὶ ἡ περὶ χωρισμοῦ ἀπὸ τραπέζης καὶ κοίτης ἀνήκουσι,
 συγχωρεῖται ἐπαγωγὴ ὄρκου ἀμφισβητεῖται παρὰ τοῖς γερμανοῖς συγ-
 γραφεῦσιν (ἴδ. Bayer σ. 882. Glück σ. 270. Schmid σ. 345. Seuf-
 fert's Blätter Z', 225). Κατὰ τὸν νόμ. 6 βασ. (11, 2) «περὶ τῶν ἐκ
 διαθήκης φιλονεικίαν ἐχόντων οὔτε διαλύεσθαι δυνατόν, οὔτε τὸ ἀληθές
 ζητεῖσθαι, μὴ προκομιζομένων τῶν τῆς διαθήκης ρημάτων» (πρβ. νόμ.
 1 § 1 π. 29, 3). Ἐντεῦθεν συμπεραίνουσι τινες (Schmid σ. 342 σημ.

42
 τίνας ἀνυπόκλητον γάρμον ΙΔ 175. 327.

Ὁρμος δὲ δύναται καὶ ἐπαχθῇ ὅρῳ ἀποδείξει ἡ γραμμὴ ἢ διανομὴ
 ἢ ὁρμωσίς ἢ ὑποθήκη ΚΑ 127 ΚΗ 181 ΚΤ 422. ΒΕΡΟΙΔΟΣ

να ἦναι πράξεις τοῦ ὁμόσποντος ἰδία ἢ ἀλλοτρία¹⁷.
 τρωσσονημεῖν διὰ τοῦ ὁρκου ΚΑ 241 ΚΓ 67.

β') διαδικασία.

1) ἐπαγωγή. + ΚΣΤ. 2-3.

§ 198. Ὁ ὁρκος δύναται νὰ ἐπαχθῇ πάντοτε καὶ κατὰ ΚΑ 519-545
 πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν¹, εἴτε ὑπάρχουσιν εἴτε μὴ ἕτεροι ΚΖ 553.
 ἀποδείξεις περὶ² τοῦ δι' ὁρκου ἀποδεικτέου πράγματος. Ἡ ΚΓ 210.
 ἐπαγωγή δὲ ΚΘ 87. 276.

Ἐπαγωγή ὁρκου ὑπὲρ ὁρκῶν μὴ δόσιν ἔλεον. δόσις ἀλλ' ἀναγκασμός ἐξ ἀσφαλείας, ἐσθ' 60, 74.
 τὸν ὁρκῶν ΚΓ 507. — ὁ δικαστὴς μὴ νὰ δώσῃ τοῖς ὁρκῶν τὸν τρίτον, δύναται νὰ ἀρνηθῇ καὶ
 ὡς τρίτος καὶ οἱ ἄλλοι ἢ ἀσφαλίᾳ διελύθησιν. τὸν ὁρκῶν ἐξ ὁρκῶν διαδίκων ΚΑ 428.

17) Ἡ διαφορὰ εἶναι ὅτι ὁ περὶ ἀλλοτρίων πράξεων ὁρκισθῆσμε-
 νος, εἰς δὲν ἔχη γινῶσιν αὐτῶν, δύναται νὰ ὁρκισθῇ τὸν τῆς εἰδήσεως
 ὁρκον (ἀνωτ. § 147 σημ. 8).

ΚΑ. 652
 ΚΒ. 321
 ΚΓ. 108.

1) Πολ. 351. γαλ. κώδ. 1360. Toullier ἀρ. 382. Λοιπὸν καὶ παρ'
 Ἐφέταις· ἀλλὰ παρὰ τῷ ἀρεῖῳ Πάγῳ ὄχι, εἰμὴ ἂν δικάζῃ ὡς δικα-
 στήριον οὐσίας (π. χ. προτεινομένων ἐνστάσεων κατὰ τοῦ παραδεκτοῦ
 τῆς ἀναίρεσεως).

2) Εἴτε ὑπὲρ τοῦ ἀποδεικτέου πράγματος ὑπάρχουσιν αἱ ἄλλαι ἀπο-
 δείξεις εἴτε κατ' αὐτοῦ, εἶναι ἀδιάφορον, ὁ ὁρκος ἰσχυρῶς ἐπάγεται
 (ἀνωτ. § 148 σημ. 14 β'. ἢ γερμ. καὶ ἢ βαυαρ. δικονομία διαφέρει οὕ-
 πως). Ὁ ἄλλας ἀποδείξεις προτεινόντων, συνάμα δ' ἐπάγων καὶ ὁρκον,
 θεωρεῖται κατὰ νόμον (ἀνωτ. § 125 σημ. 9) ὡς ἐπιβεβαιωτικῶς τὸν
 ὁρκον ἐπαγαγόν· ὅπερ ἐστὶ χρήσις αὐτοῦ πρέπει νὰ γείνη μόνον εἰς
 δὲν ἀρκέσωσιν αἱ λοιπαὶ ἀποδείξεις νὰ πείσωσι τὸν δικαστὴν· ὅθεν
 ἐπεταὶ ὅτι ὡς αἱς αἱ προσαχθεῖσαι παρὰ τῶν διαδίκων ἄλλαι ἀποδεί-
 ξεις δὲν ἀρκοῦσι νὰ πείσωσι τὸν δικαστὴν ὑπὲρ τῶν ἰσχυρισμῶν τοῦ
 ἀποδεικνύοντος, δὲν δύναται νὰ ἐπιβάλῃ τῷ ἀντιδίκῳ τούτου ὁ δικαστὴς
 ἀναγκαῖον ὁρκον (ἢ γουν ἀπαλλακτικόν)· διότι ἴσα ἴσα τότε ὑπάρχει ὁ
 ὁρκος ὑπ' ὃν ὁ ὁρκος ἐπάγεται· ὁ ἀρεῖος Πάγος (ἀπ. 197 τοῦ 53) εἶπεν
 ὅτι εἶναι ἀδιάφορον, εἴτε ὁ δικαστικὸς εἴτε ὁ ἐκούσιος ὁρκος ἐπιβληθῇ
 ἐν τῷ θέματι τούτῳ, καθόσον, λέγει, τὸ αὐτὸ πρόσωπον καὶ περὶ τοῦ
 αὐτοῦ γεγονότος πρόκειται νὰ ὁρκισθῇ· ἀλλὰ νομίζω ἐσφαλμένην τὴν
 σκέψιν ταύτην διότι ὁ ἐπαγαγὼν τὸν ὁρκὸν ἔχει συμφέρον μέγα τοῦ
 νὰ ἦναι δεκτὴ ἢ ἀντεπαγωγή τοῦ ὁρκου· ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἀναγκαίου ὁρ-
 κου δὲν συγχωρεῖται. Πρὸς περὶ τοῦ ζητήματος Aubry § 753 σημ.
 17. Gönner Β', 524 § 6. Rauter σ. 142. Bayer 982. Ἐφ' ἡμ. τοῦ
 Linde Ν. Σ. Ζ', 322. Marcadé Ε', 222.

ΚΘ. 1.

Ἐπαγωγή ἀναγκασμός ἀσφαλείας ὑπὲρ τῶν δόσεων τοῦ ὁρκῶν ΚΑ 106. 357 ΚΑ 26
 Ἐπαγωγή ὁρκου ἐσθ' 60, 74 ΚΣΤ. 2 ΚΘ. 1.

§ 198. — ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ. — ΟΡΚΟΣ. 661
 φέρωται 2^α αρθροῦ 1^α § 2^α κώδικ. β' α, ΚΒ. 547, 108, ΚΗ. 168. ΚΣΤ. 126.

Г. 228-481

свагоу

5) Πολ. 356 εδ. 2. Ὁ περιορισμὸς οὗτος δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ γαλ. δικάτω (Toullier ἀρ. 367).

7) Ὁ ἀποδεξάμενος τὸν ἐπαχθέντα αὐτῷ ὄρκον δὲν δύναται πλέον ν' ἀντεπαγάγῃ αὐτόν, ὁ ἀντεπαγαγὼν ὅμως τὸν ἐπαχθέντα αὐτῷ ὄρκον δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀντεπαγωγὴν (ἐνόςφῃ εἶναι εἰς καιρὸν) καὶ ν' ἀποδεθῇ τὸν ὄρκον· ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ἄλλην γνώμην ἀπέφηνε τὸ

μέντοι ἔρως μὲν ἄρ' ἔστιν ἀσθενέστερος ἢ δαίμων, εἴτις ἰσχυρὸς ἐστὶν
 ἑσθλῶν καὶ κακῶν.

μειωτέον δὲ ὅτι πάντοτε τοῦ ἐπακτοῦ ὅρκου συγχωρεῖται ἀντεπαγωγή, ἥτις ἐπιβάλλει τῷ διαδίκῳ εἰς ὃν ὁ ὅρκος ἀντεπάγεται τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ δώσῃ ἢ ἀποποιηθῇ αὐτόν⁸. ~~ὅτι ἀναγκαῖον ἐστὶν τὸν διαδίκον εἰς τὸν ὅρκον ἀποδοῦναι ὅμοιον τὸν ὅρκον~~

KA 357
KZ 4
KF 387

γ') ὁ κατὰ τὴν τεταγμένην προθεσμίαν⁹ μὴ δεχθεὶς ἢ μὴ δώσας ἢ μὴ ἀντεπαγαγὼν τὸν ὅρκον διάδικος θεωρεῖται, κατὰ νόμιμον τεκμήριον, ὡς ὁμολογήσας τὸ πρᾶγμα, περὶ οὗ ὤφειλε νὰ ὀρκισθῇ¹⁰. τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα φέρει καὶ ἡ ἄρνησις ἢ σιωπὴ τοῦ διαδίκου, εἰς ὃν ἀντεπήχθη ὁ ὅρκος ὅταν μὴ περιέχῃ προσθήκην ἢ ἀντεπαγωγήν¹¹.

KST. 170-171

~~Παράδειγμα ὁρκισμοῦ κατὰ τὴν δόσιν ὅρκου ἀντιθέτως βλ. ΚΗ. 168~~
Πρόθεσις ὅρκου δόσιν ὅρκου, ὅτι ἀναγκαῖον ἐστὶν τὸν διαδίκον εἰς τὸν ὅρκον ἀποδοῦναι ὅμοιον τὸν ὅρκον. ΚΕ 312
ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον (ἀπόφ. 11176 τοῦ 53)· ἀλλ' ἡ ἀποδοχὴ τοῦ ἐπαχθέντος ὅρκου καταρτίζει τὴν σύμβασιν, ἥτις δὲν δύναται πλέον μονομερῶς ν' ἀνατραπῇ (ΑΠ. 69 τοῦ 69. Barth B', 358).

8) Ἡ ἀντεπαγωγή τοῦ ὅρκου εἶναι παρ' ἡμῖν πάντοτε συγχωρητή. τὸ βωμ. δίκαιον δέχεται ἐξαίρεσις τινάς, μὴ ἰσχυρούσας παρ' ἡμῖν πλέον (νόμ. 11 § 1. 3. νόμ. 12. 13 βασ. 28, 11. Bayer σ. 893). Καὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις περιωρισμένον ἐστὶ τὸ πρὸς ἀντεπαγωγὴν δικαίωμα· διότι κατὰ τὸ 1362 ἄρθρον τοῦ κώδικος αὐτῶν le serment ne peut être référé quand le fait qui en est l'objet n'est point celui des deux parties. Ἐφαρμόζονται ὅμως καὶ ἐνταῦθα αἱ διατάξεις περὶ τοῦ τῆς ἀγνοίας ὅρκου (πολ. 363 ἀεπήχθη ἢ ἀντεπήχθη ὁ ὅρκος· ὅπερ καὶ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς παραδέχονται (Aubry I', 288. Marcadé σ. 225). Ὁ ἀντεπαχθεὶς ὅρκος δὲν δύναται ν' ἀντεπαχθῇ ἐκ δευτέρου· ἀλλ' ὁ διάδικος, ὃς ἀντεπήχθη, ὀφείλει ἢ νὰ δώσῃ αὐτόν ἢ ν' ἀρνηθῇ (πολ. 353. Bayer σ. 895).

9) Ἐὰν κατὰ τὴν ἡμέραν ταύτην δὲν συνεδριάξῃ τὸ δικαστήριον, νομίμως δίδεται ὁ ὅρκος κατὰ τὴν ἐπομένην συνεδρίαν (ΑΠ. 3 τοῦ 52. Εὐρετήρ. ΙΑ', 318 § 94). Ὁ προῶρως δοθεὶς ὅρκος καλῶς ἐδόθη, εἴαν περὶ τὴν δόσιν αὐτοῦ δὲν ἔλαβε χώραν παρατυπία τις (πρβ. καὶ ΑΠ. 121 τοῦ 60, 346 τοῦ 64). ΚΓ. 449. ΚΔ 614-615 ΚΑ 193. ΚΒ 634 ΚΓ 57

σ. 1107.

10) Πολ. 352 ἐδ. 2, 355. νόμ. 34 § 6. 7 βασ. 22, 5. νόμ. 34 § 9, νόμ. 38 π. (12, 2). Κατὰ τοῦ νομίμου δὲ τούτου τεκμηρίου δὲν συγχωρεῖται ἀνταπόδειξις (ἀνωτ. § 128 σημ. 4). Ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἄρθρ. 365—367. 371. 364 φέρει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα ἡ σιωπὴ ἢ ἄρνησις τῶν αὐτῶν ἀναφερομένων προσώπων. Senffert 396.

ΚΔ 614 ἐδ.

11) Πολ. 353, 354. Ἡ προσθήκη εἰς τὸν ἀντεπαχθέντα ὅρκον, ἢ ἀντεπαγωγή κατὰ ὁμοδοσίαν· πρὸς ὁρίμους καὶ ἀνέμους κατὰ δόσιν ὅρκου δίδεται τυχαίως τὸν δόσιν Α. 264.

D'razgari *Arheologičar* *spokojnica* ~~na~~ *opod* *lobova* *grupa* *zapravljena* *a*, *k'* *end*

§ 199. — ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ. — ΟΡΚΟΣ. 663 ΚΔ 142

απορρίπτονται εις τον οὐρανόν διὰ τὴν ἀναιδέα καὶ ἀκαταστάτην ἐκείνην
ἐν ᾗ οὐκ ἔστιν ἄλλοις ἀποφασίζον. ΚΕ. 178.482.-

§ 199. Ὡς πρὸς τὴν ὀρχήδοσιν ἰσχύουσι ταῦτα.

α') ἔαν ὁ διαδίκος, εἰς ὃν ἐπήχθη ἢ ἀντεπήχθη ὁ ὅρκος, εὐρίσκηται παρῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, χρεωστεῖ νὰ δηλώσῃ ἀμέσως καὶ δώσῃ τὸν ὅρκον τοῦτον¹. ἄλλως ὀρίζεται παρὰ τοῦ δικαστηρίου τὸ θέμα² τοῦ ὅρκου καὶ ὁ χρόνος τῆς περὶ αὐτοῦ δηλώσεως, μεθ' ἣν προσδιορίζεται πάλιν ἡ ἡμέρα καὶ ὁ τόπος τῆς δόσεως αὐτοῦ³. ὡς τόπος τῆς ὀρκοδοσίας χρησιμεύει συνήθως τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου· ἀλλὰ βεβαιουμένου κωλύματος ἢ κατοικοῦντος μακρὰν τοῦ ὁμοσπόντος, συγχωρεῖται ἡ δι' εἰσηγήτου ἢ ἐπιτετραμμένου δικαστοῦ ὀρκοληψία⁴.

Α', παραλαβών προδεδωμένα εισοδήματα Νομ.σ. 580. Α.Π. 240 (1903)
 ο αὐτὸς, πρὸς 552 Α.Π. 172 (1903), Νομ.σ. 322. Α.Π. 391 (1858)
 τὴν ἀρνήσιν αὐτοῦ ἐπιζήμιον καθιστώσα, πρέπει ν' ἀναφέρηται εἰς τὸ
 ἀποδεικτέον θέμα, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν ὡς ἐκ τῆς ἀντεπαγωγῆς ἀναγκαίαν
 μεταβολήν· διότι ὁ ἀντεπαγόμενος ὅρκος εἶναι τὸ ἀντίθετον τοῦ ἐπακτοῦ
 (νόμ. 34 § 8 βασ. 22, 5· καὶ τὸ σλόγιον οὐ πάντως δέ), Bayer σ. 896.

1) Πολ. 376. 'Αλλά δι' ἀποχωρῶντας λόγους, π. γ. ἐπὶ παλαιᾷ καὶ πολυπλόκου ὑποθέσεως, δύναται τὸ δικαστήριον νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ κτ. 309. καὶ τότε προθεσμίαν πρὸς δῆλωσιν. *ἑσθότα* δηλωσας ἐξ ἀεροστατικής, δότις ἔχο

2) *Δύναται* τὸ δικαστήριον νὰ διορθώσῃ τὸ θέμα τοῦ ὅρκου; Τὰ δικαστήρια ἀπαντῶσι καταφατικῶς (Εὐρετήρ. ΙΑ', 286. 316): διότι περὶ ἐποσεισιδῶν πραγματικῶν καὶ ἂν δοθῇ ὅρκος δὲν ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὴν διάγνωσιν τῆς ὑποθέσεως, ὁ δὲ δικαστὴς ἀφείλει κατὰ τὸ 244 ἄρθρον νὰ φροντίξῃ ὥστε οὐσιώδη περιστατικὰ νὰ περιέχῃ τὸ θέμα τῆς ἀποδείξεως (νόμ. 34 § 5 βας. 22, 5. «ἐὰν ἀμφιβάλλωσι τὰ μέρη περὶ τῆς τοῦ ὅρκου ποιότητος, ὁ δικαστὴς αὐτὸν τυποῖ». Σαβιν. Σύστ. Ζ', 62. Wetzell σ. 174 σημ. 18. ΑΠ. 73 τοῦ 59). Μόνον τότε δὲν δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο, τὸ δικαστήριον, ὅταν ὁ διάδικος δεχθῇ τὴν ὅρκον ὅπως τῷ ἐπάγεται (ἄνωτέρ. § 148 σημ. 15).

3) Πολ. 352, 353, 374, 375. Τὰ δύο ταῦτα πρέπει κατὰ τὴν δι-
 κονομίαν νὰ γίνωνται: διὰ δύο ἀποφάσεων· ἀλλ' ἡ πρακτικὴ τῶν δικα-
 στηρίων ἐνώνει αὐτά, καὶ κατὰ γενικὸν κανόνα καλῶς ποιοῦσα.

4) Πολ. 377. 15. Γαλ. δικον. 121. Σύνοψ. Μεγ. Ο', 2, 7 σφίκου
ἀμνύουσιν ἐνδοξα: καὶ ἀσθενεῖς. Mevii decis. Γ', 421. Seuffert Blät-
ter Z', 161. Wetzell σ. 162 σημ. 21.

ἀντὶ τούτου ὁρῶμεν ὅτι καὶ κατὰ τὴν δοξὴν ὁρῶμεν τὴν κατὰ τοὺς ἁγίους καὶ τὴν κατὰ τὸν
 ἄνθρωπον ἀποφασίζουσιν καὶ ὁρῶμεν τὴν κατὰ τὸν ἀνθρώπου διανοίας· οὕτως δὲ καὶ ἀποφασίζουσιν
 ὅτι ὁρῶμεν ὁρῶμεν· ἀνὰ τὴν κατὰ τὴν δοξὴν ὁρῶμεν τὴν κατὰ τὸν ἀνθρώπου καὶ τὴν κατὰ τὸν
 ἄνθρωπον· ΚΑ 328. 449. 519. 553. 589. ΚΗ 103. 156. 166. 357. ΚΖ 98, 298. 411, 621 ΚΘ 216,
 261, 481. 603. ΚΕ 186. 466. 530 ΚΔ 23. 142. 346 ΚΣΤ 451 ΛΑ. 26. 531. —

β) τὸν ὅρκον ὀφείλει νὰ δώσῃ αὐτὸς ὁ διάδικος, οὐχὶ ἀντ' αὐτοῦ ἄλλος· ἐὰν δὲ ὥσι πολλοὶ διάδικοι, ὀρκίζονται πάντες⁵· ἐξαίρεσίς τις γίνεται ἐπὶ τῶν σωματείων⁶ καὶ τῶν ἐμπορικῶν ἐταιριῶν⁷. ἀντὶ δὲ τοῦ πρὸς ὀρκοδοσίαν ἀνηλίκου δύναται, συναινέσει τοῦ ἐπαγαγόντος τὸν ὅρκον, νὰ ὀρκισθῇ ὁ ἐπίτροπος αὐτοῦ⁸. Τὰ νομικὰ πρόσωπα, ἐκτὸς τῶν σωματείων, ὀρκίζονται διὰ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου αὐτῶν, ἤτοι τὸ Δημόσιον διὰ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν⁹, τὰ ἀγαθοεργὰ καὶ ἄλλα φιλόνηρωπα καθιδρύματα, διὰ τοῦ προϊσταμένου τῆς διοικήσεως αὐτῶν ὁρμον τομ. ὁρμον σὺν τῇ Τραπεζῇ, δόση, ὡς ἐν τῇ Διατάξει, ὡς ὁρμον. ΚΓ. 575-ΚΒ. 242

5) Πολ. 368. Bayer σ. 830.

6) Πῶς ὀρκίζονται τὰ σωματεῖα, ἤτοι τὰ ἐκ πολλῶν ἀνθρώπων συγκείμενα νομικὰ πρόσωπα, περιέχουσιν ἀκριβεῖς διατάξεις τὰ ἄρθρα 365-367, δι' ὧν καθαρίζονται αἱ παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς Γερμανίας ὑπάρχουσαι περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀμφιβολίαι καὶ διενέξεις Seuffert Comment. Γ', 357. Bayer σ. 878). ἐλήφθησαν δὲ πάντα ἐκ τοῦ Bauvar. Σχ. τοῦ 1831 § 270· ἤγουν ἐὰν τὸ σωματεῖον συνίσταται ἀπὸ ἐξ ἧ ὀλιγώτερα πρόσωπα, ὀρκίζονται πάντα τὰ μέλη· ἄλλως τὰ μὲν σωματεῖα ἐκ μελῶν 7—20 προτείνουσι τοὐλάχιστον ἐξ πρόσωπα, τὰ δὲ πολυανθρωπότερα τὸ τρίτον ἄλλ' οὐχὶ πλέον τῶν 50· ἐκ τούτων δὲ ὁ ἀντίδικος ἐκλέγει τοὺς ὀρκισθησομένους, οἵτινες δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνωσι τοὺς ἐξ (ὅρ. καὶ τὸ θέμα ΑΠ. 368 τοῦ 55. Περὶ δὲ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. Carré ζ. 514).

7) Πολ. 371 (ἀνωτ. § 148 σημ. 10).

8) Πολ. 361 (ΑΠ. 159 τοῦ 53). Ἡ διάταξις τοῦ ἁρθρου τούτου φέρει ἐνίστη· εἰς ἄτοπα· π. χ. ὁ ἐναγόμενος ὑπὸ ἀνηλίκου (τριετοῦς λ. χ.) ἐπάγει ὅρκον τῷ ἐνάγοντι, καίτοι δημόσιον ἑγγραφον ἔχοντι ὑπὲρ τῆς ἀγωγῆς του, καὶ δὲν συναινεῖ νὰ ὀρκισθῇ ὁ ἐπίτροπος· ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ δύναται, νομίζω, τὸ δικαστήριον νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν γενικὴν ἀρχήν, ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ ἄσκησις τοῦ δικαίου, ἡ γινόμενη ἀπλῶς καὶ μόνον ἐπὶ βλάβῃ ἄλλου (Στοιχ. ἀς. δικ. § 61 σημ. 4), ἢ κατ' ἀναλογίαν τὸν νόμ. 3. πρ. πανδ. (42, 4).

9) Ὀρκίζεται ἐν τῷ καταστήματι τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν καθ' ἣν στιγμὴν αὐτὸς ὀρίσῃ ἐντὸς τῆς παρὰ τοῦ δικαστηρίου ταχθείσης πρὸς ὀρκοδοσίαν ἡμέρας· ἀλλὰ πάντοτε ὁ τύπος τοῦ διδομένου ὅρκου εἶναι ὁ τῆς εἰδήσεως (νόμ. 1815 τοῦ 1881). ΚΗ. 493. ΚΣΤ. 41

Ἐρωτήσιν ὅρῳ ὁμώσασθα ὅρῳ ὁμώσασθα ΚΑ. 242, 482

Ἄσῃ ὅρῳ μετὰ ἑξῆς· ὁμώσασθα ὅρῳ ὁμώσασθα ὅρῳ ὁμώσασθα ΚΓ. 204, 242

περὶ τῆς ὁρκοδοσίας δὲ τῶν σωματαίων, συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν δῆμων, συντάσσεται βούλευμα περὶ τῆς ἀποδοχῆς, ἀποποιήσεως ἢ ἀντεπαγωγῆς τοῦ ὅρκου ¹⁰.
ὅρκος ὑπὸ ταμίᾳ. ΚΓ. 29. ὑπὸ οὐδ' ἑφόρου ΚΔ. 25.
γ') ἀποδεικτικὴ δύναμις.

546 547
193
43. 148
249
481
506.
531
641

§ 200. Ὁ δοθείς ὅρκος ἀποτελεῖ ἐν τῇ δίκῃ πλήρῃ ἀπόδειξιν, ἀποκλείουσαν πᾶσαν ἀνταπόδειξιν, καὶ αὐτὴν τῆς ψευδορκίας ¹. τὴν αὐτὴν δὲ βεβαίως δύναμιν ἔχει καὶ ὁ συγχωρηθεὶς ὅρκος ². Ἡ ἀποδεικτικὴ δὲ αὕτη δύναμις ὅρκος δοθεὶς ὑποχάει ΚΑ 39. ΚΗ 156. Λ 264.

Δόσιν ὅρκου μετὰ ἀναβολῇ ἀπολεγομένην οὐκ ἔχοντα ἀρ' ἀ-
ναγκασμὸν ἀδίκου. ΚΖ. 557
ΚΓ. 466

10) Πολ. 364. Δημοτ. νόμ. 50 § 19. Bayer σ. 878.

1) Πολ. 357. αὐτὸ γινόμενος ὅρκος ἀποτελεῖ ἐντελὴ ἀπόδειξιν πᾶσα ἀνταπόδειξις, καὶ αὕτη προσέτι ἡ περὶ ψευδορκίας ἀπόδειξις, εἶναι ἀπαράδεκτος, ἐπιφυλαττομένης τῆς ποινικῆς καταδιώξεως» (γαλ. κώδ. 1863. νόμ. 5 § 2 βασ. 22, 5. μετὰ τὸν ὅρκον οὐ ζητεῖται, εἰ ἦν χρέος. νόμ. 15 π. 44, 1. σχολ. τοῦ Ἐναντιοφανοῦς ὑπὸ τὸν 31 νόμ. «ἡ τμηθεῖσα ὑπόθεσις δι' ὅρκου ἐξ ἐπαγωγῆς τοῦ ἀντιδίκου ἢ συναινεσεως τῶν μερῶν οὐκ ἀναψηλαφᾶται προσχῆματι ἐπιπορκίας, εἰμὴ ῥητῶς ὁ νόμος τοῦτο ὑπελεῖξε» (νόμ. 43 βασ. αὐτ. νόμ. 1 κώδ. 4, 1. νόμ. 21 π. 4, 3). Ἐξαίρει δὲ τὸ ῥωμ. δίκαιον τὴν περίπτωσιν τοῦ 13 νόμ. κώδ. 4, 1. οὗσαν νόμ. 55 βασ. αὐτόθι. Bayer σ. 905. Bonnier ἀρ. 312. Schmid B', 388. Marcadé σ. 226). Καὶ μείζονα κατὰ τι δύναμιν τῆς τελεσιδικίας ἔχει· διότι ὁ ὅρκος οὐκ ἀναψηλαφᾶται διὰ τὴν ἀνεύρεσιν νέων ἐγγράφων (νόμ. 31 π. 12, 2). ἐνῷ ἡ ἀπόφασις ὑπόκειται εἰς ἀναψηλάφησιν. Πολ. 785 § 6. ἐπειδὴ ἡ δόσις μόνον τοῦ ὅρκου (οὐχὶ δηλαδὴ ἡ δόσις ἀληθοῦς ὁρκισμοῦ) ἔχει τὰ ἀποτελέσματα τοῦ νόμου, ἡ δὲ ἀπόδειξις τῆς ψευδορκίας δὲν συγχωρεῖται κατὰ τὸ 357 εἰμὴ μόνον διὰ τὴν ποινικὴν καταδίωξιν, ἔπεται ὅτι ὁ ἀντίδικος τοῦ ἐπὶ ψευδορκίᾳ κατηγορουμένου δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ ἐν τῇ ποιν. δίκῃ ὡς πολιτικὸς ἐνάγων ἐπὶ ἀποζημιώσει. Aubry I', 289 σημ. 24. Dalloz chose jugée ἀριθ. 510. Instr. Crimin. ἀρ. 143. Obligat. ἀρ. 9894. 5376. Marcadé l. c. Bonnier l. c. ΔΠ. ποιν. 128 τοῦ 58. καὶ ἐπὶ ὅρκῳ ἱστέον κυρεῖ ψευδορκία. ΚΓ. 256.

2) Νόμ. 9 § 1 πανθ. (12, 2). νόμ. 9 § 1 βασ. (22, 5). αὐτὸ ἐναγόμενος ὁμνύς ἢ συγχωρούμενος τὸν ὅρκον προσπορίζει παραγραφὴν αὐτῷ καὶ ἄλλοις· ὁ δὲ ἐνάγων ὁμνύς ἢ συγχωρούμενος ἀγωγὴν ἔχει.

Δὲν ἀπολεγεῖται διδωσασμένη ἐν τῷ ὅρῳ ἡ δόσις ὁ ὅρκος ἀρ' ἡ ἐκαστοῦ
ἐν ἑαυτοῦ, διὸ μὲν αἱ ἐπιδοκίαι ἀπογράφονται ἀπὸ τῶν διδωσασμένων
οὐχὶ δὲ καὶ αἱ ὀριζόμεναι αἱ μινόμεναι ἱστέον καὶ ἡ δόσις
ἐν δὲ αὐτῇ ἐστὶ βαρυνμένη ὁ ὅρκος. ΚΔ. 483.

ὁ δὲ ἀφ' οὗτος ἀρχαῖος ἐφ' ὅρου δόχων ἐπὶ ἀφ' οὗτος
μὴ ἐπαρτίον μεσόν. ΑΓ. 253 --

666 § 200. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — BIBLION B'.

ἐκτείνεται καὶ εἰς τοὺς διαδόχους τῶν διαδίκων, γενικῶς
καὶ εἰδικούς³. προσέτι ἐπὶ ἀλληλεγγύῃς ^{καὶ ἀδιστάστον διὰ αὐτὴν} ὁ παρὰ τινος τῶν
ὀφειλετῶν δοθεὶς ὅρκος ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς συνοφει-
λέτας, καὶ ὁ παρὰ τινος τῶν δανειστῶν ἐπαχθεὶς καὶ ὑπὸ
KE. 458 τοῦ ἀντιδίκου δοθεὶς ὅρκος βλάπτει καὶ τοὺς λοιποὺς δα-
νειστάς⁴. ὡσαύτως ὁ ὑπὸ τοῦ πρωτοφειλέτου δοθεὶς ὅρκος
ὠφελεῖ καὶ τὸν ἐγγυητὴν, καὶ πάλιν ὁ ὅρκος τούτου ὠφε-
λεῖ καὶ τὸν πρωτοφειλέτην⁵. ἀλλὰ τοὺς ἀπλοὺς ὁμοδί-

3) Κατὰ τὸν νόμ. 3 § 3 βας. (22, 5) ὁ ἐτέρου ὅρκος ἄλλον οὐκ ὠφε-
λεῖ οὔτε βλάπτει· ἀλλ' εἰς τοὺς διαδόχους τῶν διαδίκων, μὴ ὄντας τρί-
τους, ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται, ὡς καὶ τὸ 357 ἄρθρον ἀνα-
γνωρίζει (ἴδ. καὶ νόμ. 9 § 7 αὐτ.). Ἡ διάταξις ὅμως αὕτη ὡς πρὸς
τοὺς δικαστικούς ὅρκους ἔχει παρ' ἡμῖν σημασίαν μόνον ἐπὶ τῶν διαρ-
κούσης τῆς δίκης λαμβανουσῶν χώραν διαδοχῶν, διότι ἐπὶ τῶν μετὰ
ταῦτα ἐφαρμόζονται αἱ τῆς τελεσιδικίας ἀρχαί.

4) Πολ. 369. νόμ. 28 πρ. § 3 Π. (12, 2). νόμ. 28 πρ. § 3 βας.
(22, 5). Ὁ ὅρκος τινος τῶν ἀλληλεγγύων δανειστῶν δὲν ὠφελεῖ καὶ
τοὺς λοιποὺς· διότι δὲν ὑπάρχει ὁ αὐτὸς καὶ ἐνταῦθα λόγος· ὅτι ὑπάρ-
χει τὸ δάνειον π. χ. ἀπέναντι τοῦ ὀρκισθέντος δανειστοῦ δὲν ἐπεται ὅτι
ὑπάρχει καὶ δάνειον ἀλληλεγγύων (Σελβιν. Ἑνοχ. δίκ. Α', 187. Πα-
παρρηγ. Ἑνοχ. δίκ. Α', 42. Καλλιγᾶς Γ', 896). Ἐὰν ἐκ δύο ἀλλη-
λεγγύων ὀφειλετῶν ὁ εἰς δὲν δώσῃ τὸν ὅρκον καὶ ὁ ἕτερος δώσῃ αὐτόν,
δὲν ὠφελεῖται ἐκ τῆς ὀρκοδοσίας τοῦ ἐτέρου ὁ μὴ δῶς τὸν ὅρκον, εἶπεν
ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 278 τοῦ 58)· ἡ γνώμη αὕτη γενικῶς οὕτως ἐκπε-
φρασμένη δὲν εἶναι ὀρθή· πρέπει μᾶλλον νὰ γενῇ ἡ ἐξῆς διαστολή· εἰ
μὲν ὁ ὀρκισθεὶς ἔδωκε τὸν ὅρκον πρὸ τοῦ χρόνου, ὅτε ὠφείλει νὰ δη-
λώσῃ ἢ δώσῃ τὸν ὅρκον καὶ ὁ ἕτερος, ὠφελεῖ καὶ τοῦτον ἡ ὀρκοδοσία
ἐκείνου· ἄλλως, ὅχι. Κατὰ τὸν γαλ. κώδ. (ἄρθρ. 1365 ἐδ. 2) ὁ παρὰ
τινος τῶν εἰς ὁλόκληρον δανειστῶν ἐπαχθεὶς ὅρκος δὲν βλάπτει τοὺς
λοιποὺς ἔνεκα τοῦ ἀρθροῦ 1197.

5) Πολ. 370. νόμ. 28 § 1 βας. (22, 5) «ὁ τοῦ ἐναγομένου (πρωτο-
φειλέτου) ὅρκος συμβάλλεται τῷ ἐγγυητῇ καὶ τῷ ἐμπαλιν» (νόμ. 8
βας. 51, 1). νόμ. 42 § 1, 3. βας. αὐτ. «εἰάν ὁμοῦς ὁ ἐγγυητὴς μὴ
χρεωστεῖν, βοηθεῖται ὁ ἐναγόμενος»· τοῦ ἐγγυητοῦ ὁ ὅρκος δὲν ὠφελεῖ
τὸν πρωτοφειλέτην κατὰ τὸ χωρίον αὐτό, εἰάν ὁ ἐγγυητὴς ὡς μὴ ἐγγυ-
ησάμενος ὤμοσε. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων τού-

190.606.1H
KE. 458.
K. 199.
1A - 183.

κους οὔτε ὠφελεῖ οὔτε βλάπτει ὁ ὅρκος ὁ εἰς τοὺς λοιποὺς ἐπαχθεὶς ἢ παρὰ τούτων δοθείς *.

ἔστι δὲ διὰ τὴν ἀποδείξεωσιν

Προβλεπὸν αὐτῷ ὁ ὅρκος. N. 2240. αρ. 4.

§ 201. Ὅσάκις αἱ παρὰ τῶν διαδίκων προταχθεῖσαι ἀποδείξεις δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς μόρφωσιν δικαστικῆς πεποι-

θήσεως περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων πραγμάτων, ἵνα ἔχη τότε ὁ δικαστὴς μέσον πρὸς ἄρσιν τῆς ἀμφιβόλου ταύτης καταστάσεως, παρέσχεν αὐτῷ ἡ νομοθεσία τὸ δικαίωμα τοῦ ἐπιβάλλειν αὐτεπαγγέλτως ὅρκον· ὁ ὅρκος οὗτος καλεῖται ἀναγκαῖος, καθὼς πλείονα περιορισμὸν τιθεὶς τῷ δικῷ ἢ ὁ ἐπαχτός, καὶ εἰ μὲν ἐπιβάλλεται τῷ ἀποδεικνύοντι ὀνομάζεται εἰδικώτερον ἀναπληρωτικὸς (jur. supplementum), εἰ δὲ τῷ ἀντιδίκῳ αὐτοῦ, ἀπαλλακτικὸς (jur. purgatorium). Ἐχουσι δὲ παρ' ἡμῖν τὰ περὶ αὐτοῦ οὕτως· ὁ ἀναγκαῖος ὅρκος ἐπιβάλλεται α') παρὰ τοῦ δικαστηρίου κατ' αἵτησιν ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως, β') ὅσάκις αἱ κατὰ διαταγὴν αὐτοῦ προσαχθεῖσαι ἀποδείξεις περὶ τῆς ἀγωγῆς ἢ τῶν ἐνστάσεων δὲν ἀπέτυχον μὲν ἐντελῶς 2, εἰσὶν

Προβλεπὸν αὐτῷ ὁ ὅρκος. N. 2240. αρ. 4. 231, 404. 519. 354-AB 353.

6) Πολ. 368. Ἰσχύει δηλ. καὶ ἐνταῦθα ὁ κανὼν τὰ μεταξὺ ἐτέρων γινόμενα ἐτέρουσ οὐ βλάπτει (νόμ. 10 β.σ. 22, 5). N. 10. Pard. (122).

α) Πολ. 378—382. Γαλ. κώδ. 1366—1368. Βρυαρ. δικον. 464—472. Γερμ. δικον. 437—439.

1) Ὡστε ὁ ἀναγκαῖος ὅρκος δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ πρὶν ἢ ἐκδοθῇ ἀπόφασις περὶ ἀποδείξεως καὶ παρέλθῃ ἢ διὰ τὴν προταγωγὴν αὐτῆς προθεσμία· διότι ἐὰν αἱ κατὰ προαπόδειξιν προταχθεῖσαι ἀποδείξεις ὥσιν ἀτελεῖς, ὀφείλει νὰ διατάξῃ τὸ δικαστήριον τὴν προταγωγὴν κρείττονος ἀποδείξεως κατὰ τὸ 250 ἄρθρον (Bayer σ. 912, Renaud σ. 372 σημ. 6).

2) Ἄν ἀπέτυχον ἐντελῶς, ἐφαρμόζεται ὁ κανὼν actore non probante reus absolvitur (πολ. 77, 378 ἐδ. 2)· κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἡδύ-

ὁ δικαστικὸς ὅρκος δύναται νὰ δοθῇ καὶ ὑπὸ ἱσαυλῶν μὴ ἀναγνωρίσας ἀσφαλείας. ΚΒ. 228-525. 583. ΚΓ. 52. 148. 221. Α. 354-AB 353.

ὁμως ἀτελεῖς εἰς ἀπαρτισμὸν δικανικῆς ἀληθείας· γ') τῷ ἀποδεικνύοντι μὲν ὡς ἀναπληρωτικός, ὅταν αἱ ὑπάρχουσαι ἀποδείξεις καθιστῶσιν, ὡς λέγει ὁ νόμος, σφόδρα πιθανοὺς τοὺς ἰσχυρισμοὺς αὐτοῦ, ἥτοι ὅταν ὑπάρχωσι πλείονες λόγοι ὑπὲρ τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν· τῷ ἀντιδίκῳ δὲ αὐτοῦ ὡς ἀπαλλακτικός, ὅταν ἀσθενῇ μόνον πρόκηνται τεκμήρια. Πότε αἱ προσαχθεῖσαι ἀποδείξεις δικαιολογοῦσι τὴν ἐπιβολὴν τοῦ ἀναπληρωτικοῦ καὶ πότε τὴν τοῦ ἀπαλλακτικοῦ, ἀφῆκεν ὁ νόμος εἰς τὴν ἔμφρονα τοῦ δικαστικοῦ τῆς υποθέσεως ἐκτίμησιν³. δ') ἐπομένως δὲν δύναται ν' ἀντεπαχθῇ ὡς ὁ ἐκούσιος. Ἀλλὰ τὰ ἀποτελέσματα τῆς μὴ δόσεως αὐτοῦ εἰσι τὰ αὐτὰ ὡς καὶ τὰ ἐκείνου· τὴν αὐτὴν προσέτι δύναμιν ἔχει καὶ ὁ δοθεὶς ἀναγκαῖος ὅρκος⁴. διότι

Αἱ ἀσφαλεῖς αἱ ἐπιβάλλονται διὰ ὅρκου καὶ μετὰ τὴν δόσιν τοῦ δυνάμεθα νὰ ἀναγκασθῶν καὶ ἀποδεικνύονται. Τὸ τεκμήριον ἀπαρτίζει μόνον ἐπὶ ὅρκου ἐπὶ δὲ μετὰ τὴν δόσιν ἀσφαλεῖς ἐκτιμῶνται ὡς πιθανοὶ ἐν τῷ νόμῳ. οὐκ ἀμάρτυροι τεκμήριον μετὰ τὸν ὅρκον καὶ τότε νὰ ἐπιβάλλῃ ὅρκον ὁ δικαστής· ὅφειλε μόνον νὰ ἐρευνήσῃ ἂν τῶν ἐλλείπουσιν ἕτεροι ἀποδείξεις (νόμ. 31, 45 β.σ. 22, 5 καὶ τὸ σχόλ. ὑπὸ τὸν δεύτερον νόμον). Παρ' ἡμῶν ὑπάρχει τὸ θέμα τοῦ 17 ἄρθρου τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ὃ ἐὰν ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὰ βιβλία προβάλλονται ὡς παρεκτιμὰ πίστεως, δὲν θέλῃ νὰ τὰ ἐμφανίσῃ, δύναται ὁ δικαστής νὰ ἐπιβάλλῃ ὅρκον εἰς τὸν ἀντίδικον· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα δὲν ἐλλείπουσιν ἐντελῶς ἀποδείξεις ὑπὲρ τοῦ ὀρκιζομένου.

3) Πολ. 380 (ΑΠ. 367 τοῦ 79). Ὁ δικαστής ἐνταῦθα, ἐκτὸς τῆς σταθμῆσεως τῶν ἀποδείξεων καθ' ἑκτάς, ὅφειλε ν' ἀποβλέψῃ εἰς τὴν μεῖζονα ἀξιοπιστίαν τοῦ διαδίκου καὶ εἰς τὴν κρείττονα τοῦ πράγματος γνῶσιν, ἐπομένως νὰ ἐπιβάλλῃ τὸν ὅρκον εἰς τὸν ἀξιοπιστότερον διάδικον ἢ τὸν ἔχοντα ἰδίαν γνῶσιν τοῦ πράγματος καὶ διὰ τοῦτο ὀφείλοντα νὰ ὀρκισθῇ τὸν προσωπικὸν ὅρκον καὶ οὐχὶ τὸν τῆς εἰδήσεως (Bayer σ. 913)· προσέτι δύναται νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ τὰς ἐξῆς διατάξεις ὁ δικαστής, ὡς αἱ ἀμφιβάλλει τίνας ἀποδείξεις νὰ θεωρήσῃ ἰσχυροτέρας τοῦ ἀποδεικνύοντος ἢ τοῦ ἀντιδίκου, ἥτοι τὸν νόμ. 85 πρ. β.σ. (2, 3) καὶ τὸν ἕτερον νόμ. 125 β.σ. αὐτ.

ἐν τοῖς ἀμφιδόλοις ὑπὲρ τῆς προικὸς ἀποκρινόμεθα.

θάλλονται μᾶλλον οἱ ἐναγόμενοι ἢ περ οἱ ἐνάγοντες.

4) Πολ. 381. 382. Καὶ ἐνταῦθα ἀποκλείεται ἡ ἀνταπόδειξις καὶ αὐτὴ τῆς ψευδορκίας ἢ ἀπόδειξις· διότι τὸ 2 ἐδ. τοῦ 382 ἄρθρου παρὰ πέμπει εἰς τὸ 357 ἄρθρον (κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν συγχωρεῖται

παρέχει καὶ αὐτὸς πλήρη ἀποδείξιν, ἀποκλείουσιν πᾶσαν ἀνταπόδειξιν⁵. καὶ ὁ μὲν ἀναπληρωτικὸς συμπληροῖ τὰς ὑπαρχούσας ἀτελεῖς ἀποδείξεις, ὁ δὲ ἀπαλλακτικὸς καταστρέφει αὐτάς ἐντελῶς⁶.

Ἐπὶ τέλους σημειωτέον ὅτι καὶ ἐπὶ τοῦ ἀναγκαίου ὅρκου ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογίαν αἱ περὶ τῶν ἐκουσίων διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας, καθ' ὅσον ἡ φύσις, καὶ ἡ οὐσία αὐτοῦ ἐπιδέχεται⁷. *Ἰσοδὶς σαραντὶ ἀμύχλιον ἐνυμνίου. ΚΗ 309 ΚΔ 591*

τοῦτο. Bonnier ἄρ. 327. Aubry σ. 353 σημ. 16). Περιττὸν βεβαίως ἂν εἴναι νὰ σημειωθῇ ὅτι τὸ ἐφετεῖον δύναται νὰ ἐκτιμῇσῃ ἄλλως τὰς ἀποδείξεις καὶ νὰ ἐπιβάλλῃ ἀντὶ τοῦ ἀναπληρωτικοῦ τὸν ἀπαλλακτικὸν ὅρκον ἢ τ' ἀνάπολιν, καὶ οὕτω νὰ καταστρέψῃ τὴν ἐκ τῆς παρὰ τῷ πρωτοδικεῖῳ δόσεως τοῦ ὅρκου παραχθεῖσαν δικανικὴν ἀλήθειαν.

5) Δὲν εἶναι λοιπὸν ὀρθὴ ἡ γνώμη «ὅτι ὁ δικαστὴς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὸν δοθέντα ὅρκον ἂν νέαι ἀποδείξεις τὸν πείσωσιν ν' ἀποφασίσῃ ἄλλως». διότι, ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ σημειώσῃ εἴρηται, ἐφαρμόζεται καὶ ἐνταῦθα τὸ 357 ἄρθρον (ΑΠ. 320, 364 τοῦ 79. 12 τοῦ 87. Ν. Πείρ. Γ'. Παράρτ. σ. 27. ΑΠ. 53 τοῦ 86). Πλὴν μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ ὅρκου μέχρι τῆς δόσεως αὐτοῦ δύναται ν' ἀλλάξῃ γνώμην ὁ δικαστὴς (ΑΠ. 58 τοῦ 47), ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἐκουσίου ὅρκου δὲν συγχωρεῖται κατὰ τὰ ἀνωτέρω (§ 149 σημ. 8) λεχθέντα. Κατὰ τὸ ῥωμ. *Νέα ἐνυμνίου δίκαιον δύναται νὰ πολεμηθῇ ἐνίοτε ὁ ὅρκος δι' ἀποδείξεων ἔπειτα ἀποδείξαι μετὰ ἀνακαλυφθεῖσιν (νόμ. 31 βασι. 22, 5). *18. § 151 σημ. 1 καὶ § 240 δόσον ὅρκον καὶ ἡγοῖται. Α Π. 124 (1912) 181 (1911) 80 (1914) 32 (1902) 22 (1900) 23. 185. 259 (98) 119 (1912)*

6) Πολ. 382 ἐδ. 1.

7) Κατὰ τὸ ἄρθρ. 382 ἐδ. 2 ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τοῦ ἀναγκαίου ὅρκου αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρ. 351, 357, 363 καὶ 372—377, αἱ εἰς τοὺς ἐκουσίους ὅρκους ἀναφερόμεναι. Ἰσως ἐρωτήσῃ τις διὰ τί τὸ ἄρθρον 382 δὲν παραπέμπει καὶ εἰς τὰ λοιπὰ περὶ τῶν ἐκουσίων ὅρκων ἄρθρα; Διότι τὸ 349 ἄρθρον ἰδιάζει μόνον εἰς τὸν ἐκούσιον ὅρκον, ὡς καὶ τὰ ἄρθρ. 352—354 καὶ 356, 361 (ΑΠ. 226 τοῦ 71), 362· τὸ 355 ἄρθρον ἀντικατέστη διὰ τοῦ 381 ἄρθρου· τὰ ἄρθρα δὲ 358 καὶ 364—371 κατὰ παραδρομὴν, νομίζω, παρελείφθησαν· ἐπομένως πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ἐφαρμοζόμενα καὶ εἰς τοὺς ἀναγκαίους ὅρκους κατ' ἀναλογίαν· ἔχουν ἐὰν τὸ δικαστήριον ἐπιβάλλῃ ὅρκον ἐν ἀγνοίᾳ εἰς τινα πρὸς ὁκοδοσίαν ἀνίκανον, ὀφείλει πληροφωρηθὲν ὕστερον τοῦτο, ν' ἀνακυλῇ

Ἰσοδὶς τοῦ ἐνυμνίου ὅρκου μετ' ἐνυμνίου ἀποδείξεων, τοῦ ἐκτελεσθέντος δὲ καὶ ἐνυμνίου ἄλλως καὶ ἀποδείξεων μετ' ἐκτελεσθέντος ἐν τοῖς δὲ δόσεως τοῦ ὅρκου ἐνυμνίου οὐχί ὅρκου καὶ τοῦ σφαιροδίκου. ΚΗ 381—ΚΒ 193.

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη ΚΔ 591 Β 9101471

Δ') περὶ τοῦ ἐκτιμητικοῦ ὅρκου.

§ 202. Ὁ ἔνδικος τοῦ ῥώμ. δικαίου ὅρκος καὶ ὁ ὑπὸ Ζήνωνος τοῦ αὐτοκράτορος θεσπισθείς, ἔτι δὲ τὸ *juramentum quantitatis* τῶν δικονομολόγων ἔχουσιν ἱκανὴν συγγένειαν πρὸς τὰς περὶ ἐκτιμητικοῦ ὅρκου διατάξεις τῆς πολ. ἡμῶν δικονομίας ὥστε ἀναγκαῖον γίνεται νὰ προταχθῶσιν ὀλίγα τινὰ περὶ αὐτῶν.

Ἑνδικος ὅρκος (*jusj. in litem*)· ἐπὶ δικῶν τινῶν, ἀντικείμενον ἔχουσιν ἀπόδοσιν ἢ παράστασιν πράγματος¹, εἰ μὲν ὁ καταδικασθεὶς ἐναγόμενος καθίστανεν, ἐκ δόλου ἢ μεγάλης ῥαθυμίας², ἀδύνατον τὴν ἐν αὐτῷ τῷ πράγματι (*in natura*) ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως, ἀντιθέτο παρὰ τοῦ δικαστοῦ αὐτῷ τῷ ἐνάγοντι³, εἴτε ὑπῆρχον εἴτε μὴ ἀποδείξεις ἕτεραι⁴, ὁ δὲ ὅρκου προσδιορισμὸς τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος τὸν προσδιορισμὸν δὲ τοῦτον ἐποίει κατ' οἰκείαν ὅλως γνώμην ὁ δμνύων⁵.

Κστ. 285

Ζηνώνιος ὅρκος (*juram. Zenonianum*)· ὁ διὰ βι-
~~βλίου~~ ἐπιμηνηνίου ὅρκου εἶναι ~~αὐτοκράτορος~~ ἐπὶ τῇ λύσει
αὐτοκράτορος εἶναι ἐπὶ τῇ λύσει αὐτοκράτορος ἐπὶ τῇ λύσει
τὴν ἀπόφασιν καὶ νὰ λύσῃ ἄλλως τὴν διαφοράν, ἴσως ἐπιβάλλον εἰς τὸν ἀντίδικον τὸν ὅρκον προσέτι προτιθέμενον νὰ ἐπιβάλῃ ὅρκον εἰς τινὰ κοινότητα, χρεωστεῖ νὰ συμμορφωθῇ πρὸς τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρ. 365—367.

1) Οὐχὶ δηλ. ἀπλὴν παράδοσιν, ἀλλὰ *restitutionem* ἢ *exhibitionem*.

2) Νόμ. 2. 4 § 4. νόμ. 5 βασιλ. (22, 6). νόμ. 67 βασιλ. (15, 1). "Ἄν καὶ τὰ χωρία ταῦτα δὲν ἀναφέρωσι τὴν μεγάλην ῥαθυμίαν, ἐννοεῖται ὅμως καὶ αὕτη διὰ τὸν κανόνα τὸν λέγοντα *culpa lata dolo aequiparatur* (ὅρ. καὶ νόμ. 2 κώδ. 5, 53).

3) Αἱ καλούμεναι *arbitrariae actiones* καὶ ὅσαι τῶν τῆς καλῆς πίστεως ἐστρέφεοντο εἰς ἀπόδοσιν ἢ παράστασιν πράγματος ἦσαν, ἐν αἷς ἐλάμβανε χώραν ὁ ἔνδικος ὅρκος. Vanger. § 171.

4) Ὡστε εἰς τὸν ἔνδικον ὅρκον ἐγένετο προσφυγὴ οὐχὶ μόνον ἐπὶ ἀπορίας ἄλλων ἀποδείξεων, ἀλλὰ καὶ ἄλλοτε (Bayer σ. 917. 4. Schmid Β', 339).

5) Ἐδύνατο ὅμως νὰ ὀρίσῃ ἀνώτατον ποσὸν ὁ δικαστής (νόμ. 18

αιοπραγιῶν ἀπολέσας πράγματα κινητὰ ἢ ἄλλως ζημιωθεῖς δύναται, κατὰ τινα διάταξιν τοῦ Ζήνωνος, ἐάν τὴν γενομένην αὐτῷ βίαν φανεράν καταστήσῃ, μόνον δὲ περὶ τῆς ζημίας ἢ τῶν ἀπολεσθέντων πραγμάτων ἀπορῇ ἀποδείξεων, νὰ προσδιορίσῃ ἐνόρκως, ἐπὶ τῆς παρὰ τοῦ δικαστοῦ γενομένης ἐκτιμήσεως, τὴν ζημίαν ἢ τὸ εἶδος καὶ τὴν ἀξίαν τῶν πραγμάτων⁶.

juramentum quantitatis: ὁ ὅρκος οὗτος, περὶ οὗ ἀσύμφωνοι τῆς Γερμανίας οἱ δικονομολόγοι διατελοῦσι, λαμβάνει ἐφαρμογὴν ὁσάκις ὁ λόγος καὶ ἡ ὑπαρξίς ἀπαιτήσεώς τινος ἀποδειχθῇ, περὶ τῆς ποσότητος ὅμως αὐτῆς καὶ τοῦ μεγέθους ἐλλείπουσιν ἐντελῶς ἀποδείξεις· ἐπιβάλλεται δὲ ὅλῃ. τότε ὅρκος περὶ τούτου τῷ αἰτοῦντι⁷.

Καὶ ταῦτα μὲν τὸ ῥώμ. δίκαιον καὶ οἱ συγγραφεῖς. Κατὰ δὲ τὴν νομοθεσίαν τὴν ἐγγύριον⁸.

«ἐάν ὁ λόγος καὶ ἡ ὑπαρξίς ἀπαιτήσεώς τινος ἢ *ΚΒ. 115* παρανόμως γενομένης ζημίας ἀποδειχθῇ, ἦναι δὲ *ΚΕ. 435* ἀδύνατον νὰ ἐξακριβωθῇ ἡ ποσότης καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως ἢ τῆς ζημίας δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων, ἐπιβάλλει τὸ δικαστήριον ἐκτιμητικὸν ὅρκον εἰς τὸν ἔχοντα τὴν ἀπαίτησιν ἢ τὸν ὑποστάντα τὴν ζημίαν· κατὰ τὴν ἐκτίμησιν λαμβάνεται ὡς βάσις ἡ ἀληθὴς ἀξία καὶ οὐχὶ ἡ κατὰ φαντασίαν· ὅθεν τάττει ὁ δικαστής τὸν ὑπέρτατον ὅρον, ὃν δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ ὁ ὁμνῶν.

πρ. βας. 10, 3. νόμ. 4 § 2. νόμ. 5 βας. 22, 6). Περὶ τινων φαινομένων ἀντινομιῶν ἐν τοῖς νόμοις πρβ. Vanger αὐτ.

6) Νόμ. 9 κώδ. (8, 4). νόμ. 57 βας. (50, 3). "Ὡστε ὁ ὅρκος οὗτος ἡδύνατο νὰ ἐπιβληθῇ περὶ τοῦ μεγέθους μόνον τῆς ζημίας, καὶ ἂν ἔλειπον ἄλλαι ἀποδείξεις. Bayer 920.

7) "Ιδ. Bayer σ. 920. Schmid Β', 403.

8) Πολ. 383. Βαυαρ. Σχ. 262. Βαυαρ. δίκον. 470, 471.

Παρ' ἡμῖν λοιπὸν συνεχωνεύθησαν εἰς ἓν τὰ τρία εἶδη τοῦ ἐκτιμητικοῦ ὅρκου τῆς ἄλλοτε κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας, ὡς θεμελίου τεθέντος τοῦ τρίτου. Εἰδικώτερον δὲ ῥητέον τὰ ἐξῆς· ὁ ἐκτιμητικὸς ὅρκος α') ὑπάγεται εἰς τὴν τάξιν τῶν ἀναγκαίων ὀρκῶν· ἐπιβάλλεται δὲ παρὰ τοῦ δικαστηρίου πάντοτε εἰς τὸν ἐνάγοντα⁹· διαφέρει ὁμοῦς ἐν πολλοῖς τοῦ ἀναπληρωτικοῦ¹⁰. β') περιλαμβάνει τὰ τε τοῦ ἐνδίκου ὀρκου καὶ τοῦ ζηνωνίου τὰ θέματα, ὡς καὶ τὰ τοῦ ἐκτιμητικοῦ τῶν δικονομολόγων· ἀλλ' ἐφαρμόζεται μόνον ἐν ἐλλείψει ἄλλων ἀποδείξεων¹¹ καὶ ἐντὸς τοῦ ὑπερτάτου ὅρου ὃν ὁ δικαστὴς τάξῃ· γ') διέπεται ἐν γένει ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχῶν τῶν τοῦ ἀναγκαίου ὀρκου¹².

9) Ἐνάγων δὲ εἶναι καὶ ὁ ἀντενάγων.

10) Πρὸ πάντων ἵνα ἐπιβληθῇ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ σφοδρὰ πιθανότης περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀπαιτήσεως καὶ περὶ τοῦ μεγέθους αὐτῆς· ὁ δὲ ἐκτιμητικὸς ὅρκος ἐπιβάλλεται ὁσάκις ἡ μὲν ἀπαιτήσις εἶναι ἐντελῶς ἀποδεδειγμένη ἢ ἀναμφισβήτητος, τὸ μέγεθος δὲ αὐτῆς ἐντελῶς ἀναπόδεικτον· ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀποδείξας τὴν ἀπαίτησιν αὐτοῦ μόνον, οὐχὶ καὶ τὸ ποσὸν ἢ τὸ μέγεθος αὐτῆς, δὲν ἀπέδειξε σχεδὸν τίποτε, μεγάλη περίσκεψις καὶ προσοχὴ ἀπαιτεῖται ἐκ μέρους τῶν δικαστηρίων περὶ τὴν χρῆσιν τοῦ ἐκτιμητικοῦ ὀρκου.

11) Ἐὰν ὁ ἐνάγων ᾔτο αἴτιος τοῦ νὰ μὴ ὑπάρχωσιν ἄλλαι ἀποδείξεις, δὲν πρέπει νὰ γίνηται χρῆσις τοῦ ὀρκοῦ τούτου (Glück IB, 473). Ἄρα οὐχὶ ἂν δὲν ὑπάρχωσιν, ἀλλ' ἂν δὲν ᾔτο δυνατόν νὰ ὑπάρχωσιν ἄλλαι ἀποδείξεις γίνεται χρῆσις τοῦ ἐκτιμητικοῦ ὀρκου· ὅθεν δὲν συγχωρεῖται ὁ ὅρκος οὗτος ὅπου δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων δύναται νὰ εὑρεθῇ ἡ ποσότης ἢ ἀμφισβητούμενη· π. χ. δι' ἐμπειροτεχνῶν, αἰτουμένης ἀντιμισθίας διὰ χορηγηθείσας ὑπηρεσίας, ἐν ᾗ δὲν συνεφωνήθῃ ὁ μισθὸς (πρβ. καὶ πολ. 880, 881).

12) Ἰδίως πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ ὁ ἐκτιμητικὸς ὅρκος δὲν δύναται ν' ἀντεπαχθῇ, δοθεὶς δὲ παράγει τεκμήριον δικαστικὸν ἀνεπίδεκτον ἀνταποδείξεως· τὰ δύο ταῦτα συνάγονται ἀρκούντως ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 378 καὶ 381 (ἅτινα περιλαμβάνουσι καὶ τὸν ἐκτιμητικὸν ὅρκον) μετὰ τοῦ 266 ἄρθρου τοῦ ποιν. νόμου, καθ' ὃ ἐπὶ ἐκτιμητικοῦ ὀρκου εἶναι ἀπαράδεκτος κατηγορία περὶ ψευδορκίας. Κατὰ τὸ βωμ. δι-

ΛΑ. 184

Ζ') Ὑπομνήματα.

§ 203. Ὑπομνήματα ἐν τῇ πολ. δικονομίᾳ καλοῦνται α) ἐκεῖνα τοῦ ἀνθρώπου τὰ ἔργα, δι' ὧν παρωχημένων πράξεων ἢ συμβεβηκότων διατηρεῖται ἡ μνήμη¹. καὶ εἰ μὲν διὰ γραμμάτων (ἐντύπων ἢ χειρογράφων) γίνεται ἡ ὑπόμνησις, ὀνομάζονται εἰδικώτερον ἐγγράφα, εἰ δὲ δι' ἄλλων σημείων, μνημεῖα². Τῶν ἐγγράφων, καθὸ ἀποδείξεων ἀψευδῶν καὶ ἥκιστα ἀμφιβόλων³, συχνοτάτῃ ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς δίκαις γίνεται ἡ χρῆσις, σπανία δὲ τῶν μνημείων.

Α') περὶ ἐγγράφων. *Παράδεισος περιεχομένη*
 Α') ἐν γένει. *ἱγγραφοὺ ἀποδείξεω.*
 ΚΔ. 44.

§ 204. Τὰ ἐγγράφα κατ' εἶδος μὲν ἐξεταζόμενα εἰσὶ δημόσια ἢ ἰδιωτικά (ἐν οἷς καὶ τὰ ἐμπορικά βιβλία κατατάσσονται), πρωτότυπα ἢ ἀντίγραφα, καὶ συσχετικά, ἀνα-

καιον ἡδύνατο ὁ δικαστὴς ἐξ εὐλόγου αἰτίας νὰ μειώσῃ τὸ διὰ τοῦ ὁρκου ὀρισθὲν ποσὸν (νόμ. 4. 5 βας. 22, 6. καὶ σχόλ. τοῦ νόμ. 11 τοῦ αὐτοῦ τίτλου). *† αρδρ. 416 καὶ 425 ἐξοσσοσις/θυβαν.*

α) Βας. (22, 1). νόμ. 30—34, 39, 41, 47. Ἀρμεν. (Α', η'). Πολ. 384[†]—461). Βαυαρ. δικον. 353—395. Γερμ. δικον. 380—409. Βαυαρ. Σχ. § 229—245, 280, 286—292. Γαλ. κώδ. 1317—1340.

1) Τὸ βωμ. δίκαιον μεταχειρίζεται συνήθως τὴν λέξιν *instrumentum*, εἰς εὐρυτέραν ὅμως σημασίαν, ὡς καὶ οἱ Βυζαντινοὶ τὴν λέξιν *δικαίωμα* (νόμ. 30 βας. 22, 1): «τῷ ὀνόματι τῶν δικαιωμάτων δηλοῦνται πάντα τὰ τὴν ὑπόθεσιν δεικνύοντα διδ καὶ τὰ τεκμήρια, καὶ οἱ μάρτυρες τάξιν δικαιωμάτων ἐπέχουσιν».

2) Πολ. 384. Bayer σ. 833.

3) «Α δ' εἰς ἔριν πίπτουσιν ἀνθρώποις κακὰ δέλτος διαιρεῖ κ' οὐκ ἐᾷ ψευδῇ λέγειν (Εὐριπίδ. Παλαμ. παρὰ Στοβ. Γ', 110). «ἦν μὲν ἐκώσσης γραφὴν, αὐτὴ φράσσει σιγῶσα ἀγγεγραμμένα» (Εὐριπίδ. Ἰφιγ. ἡ ἐν Ταυρ.).

ΚΑ 39

φέροντα καὶ ἀναφερόμενα ¹· κατὰ τὸ περιεχόμενον δ' ἐμφαίνουσιν ὅτε μὲν γνώμην τινὰ τοῦ ἐκδότου, ὅτε δὲ μαρτυρίαν αὐτοῦ περὶ ἑαυτοῦ ἢ τρίτου, καὶ ἄλλοτε διάθεσιν τινὰ τῶν ἑαυτοῦ· ἢ τριπλῇ αὕτῃ διάκρισις σημασίαν ἔχει ὡς πρὸς τὴν ἀποδεικτικὴν τῶν ἐγγράφων δύναμιν ².

ΛΑ 489

Περὶ πάντων τῶν ἐγγράφων κρατοῦσιν ἐν γένει οἱ ἀκόλουθοι κανόνες· α') ὁ τύπος αὐτῶν κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου καὶ τοῦ χρόνου τῆς συντάξεως ³. β') ἀποδεικτικὴν δύναμιν ἔχουσι μόνον τὰ κατὰ νόμιμον τύπον συντεταγμένα, ἔτι δὲ ἀκέραια καὶ εὐανάγνωστα ἔγγραφα· ὅθεν ἐπηρεαστικά τῆς ἰσχύος τῶν ἐγγράφων εἰσὶν ἐλλείψεις περὶ τὸν τύπον, παραλύσεις ἀσύνδετοι, διαγραφαὶ οὐσιωδῶν λέξεων καὶ φθορὰ παντελῆς ἢ μερικῆς αὐτῶν ⁴. γ') τὸ ἀνίσχυρον τῶν ἐγγράφων δὲν ἐπηρεάζει κατὰ γενικὸν κανόνα τὴν ἐν αὐτοῖς μαρτυρουμένην δικαιοπραξίαν·

1) Πολ. 398. 407. 408. 423. 393. Bayer σ. 835. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὑπάρχουσι καὶ τὰ οἰονεὶ δημόσια ἔγγραφα, ἥτοι τὰ διὰ τῆς υπογραφῆς τριῶν εὐυπολήπτων μαρτύρων βεβαιούμενα (νόμ. 11 κώδ. 8, 38. νόμ. 61 βασ. 23, 1. νόμ. 38 βασ. 25, 5). Bayer σ. 836.

2) Bayer σ. 838. Schmid B', 268, 272. Endem. Beweisl. § 93.

3) Πολ. 386. Τὸ ἄρθρον τοῦτο περιέχει δικονομικὴν ἀπλῶς διάταξιν· ἀναφέρεται δηλ. εἰς τὰ ἔγγραφα ὡς μέσον ἀποδείξεως μόνον ἐξεταζόμενα· τὸ κῦρος δὲ τῶν δι' αὐτῶν ἀποδεικνυομένων δικαιοπραξιῶν κρίνεται κατὰ τὸν κανόνα locus regit actum (ἀνωτέρ. § 7 σημ. 7). Σημειωτέον ὅτι ἡ διάταξις τοῦ 386 ἄρθρου κεῖται πρὸς εὐκολίαν μᾶλλον τῶν ἡμεδαπῶν, τῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ εὐρισκομένων, καὶ οὐχὶ πρὸς περριορισμὸν αὐτῶν· ὅθεν δύνανται οὗτοι ν' ἀκολουθήσωσιν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ τὸν τύπον τῆς ἐγγωρίου νομοθεσίας, ὡς ἀναγνωρίζει καὶ τὸ 6 ἄρθρον τοῦ Ἀστ. νόμου ('Ρουσοπ. 232. Demol. Α', 121).

4) Πολ. 385. 387—389. Πρὸς ἐρμηνεῖαν τῶν ἄρθρων τούτων ῥητέον τὰ ἐξῆς· α') τὰ ἐκ πολλῶν φύλλων συγκείμενα ἔγγραφα ἢ πρέπει ἐν ἐκάστῳ φύλλῳ νὰ φέρωσι τὰ ἀναγκαῖα πρὸς κατάρτισιν αὐτῶν προσόντα, προπάντων τὴν υπογραφὴν τοῦ ἐκδότου, ἢ πρέπει νὰ συνάπτονται διὰ κλωστῆς ἐσφραγισμένης (πολ. 385 § 2). ἄλλως ὁ καθ

διότι τὰ ἔγγραφα γίνονται συνήθως εἰς τὸ ῥαδίως παρέχειν τὰς ἀποδείξεις ⁵.

B') καταρτισμὸς τῶν ἐγγράφων.

α') τῶν δημοσίων.

§ 205. Δημόσιον ἔγγραφον καλεῖται τὸ ὑπὸ δημοσίας

οὗ τοιαῦτα ἔγγραφα προτάγονται· δικαιούται ν' ἀποκρούσῃ τὰ ἀνυπόγραφα ἢ ἀνασφάλιστα φύλλα (πολ. 387)· β') ἔγγραφα ἐσχισμένα, κεκομμένα ἢ φέροντα οὐσιώδεις μεταβολάς, διὰ ξύσματος, διαγραφῆς ἢ ἄλλως ἐνεργηθείσας, ἂν μὴ ἀποδειχθῇ παρὰ τοῦ προσάγοντος αὐτά, κατὰ τρόπον οὐδεμίαν ἀφίνοντα ἀμφιβολίαν, ὅτι τὸ σχίσιμον, τὸ τεμάχισμα ἢ ἡ μεταβολὴ προῆλθεν ἐκ τυχεροῦ συμβεβηκότος, ἐκ πλάνης ἢ ἄλλου ὁμοίας φύσεως περιστατικοῦ, εἰσὶν ὅλως ἀνίσχυρα· διότι τὸ σχίσιμον κλ. ἐξηγεῖ ὁ νόμος ὡς γενόμενον πρὸς ἐξαφάνισιν τοῦ ἐγγράφου (πολ. 385 § 3. 388)· γ') ξύσματα ἢ διαγραφαί· μὴ οὐσιωδῶν μερῶν τοῦ ἐγγράφου δὲν ἐπηρεάζουσι τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ· δ') μεταβολαὶ διὰ προσθήκης λέξεων γενόμεναι (αἱ διὰ ξύσματος ἢ διαγραφῆς γενόμεναι μεταβολαὶ ἀνήκουσιν εἰς τὰ ἐν β' τῆς σημειώσεως ταύτης εἰρημένα) ἰσχύουσιν, ἂν ἀποδείξῃ ὁ προσάγων τὸ ἔγγραφον ὅτι ἐγένοντο ὑπὸ τοῦ ἐκδότης ἢ ἐκείνου καθ' οὗ τὸ ἔγγραφον προσάγεται (πολ. 389· περὶ τῶν συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων ὅρ. ἐπομ. § 205 σημ. 15).

5) Νόμ. 33 βασ. (22, 1). § 205 σ. 530· «τὰ γὰρ ἔγγραφα δι' ἀποδείξιν γίνονται» (νόμ. 5 κώδ. 2, 4. Glück Comment. KB', 17). 'Ἐξαιρέσεις, καθ' ἃς τὸ ἀνίσχυρον τοῦ ἐγγράφου ἐπηρεάζει καὶ τὴν δικαιοπραξίαν, ὑπάρχουσι παρ' ἡμῶν α') αἱ τῶν ἄρθ. 93, 111, 477 τῆς πολ. δίκου. καὶ γενικῶς ὅλα τὰ θέματα τὰ ὑπαγόμενα εἰς τὸ 132 ἄρθρ. αὐτῆς (π. χ. αἱ εἰς τὸ δικαστήριον ὑποβαλλόμεναι αἰτήσεις πρέπει διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων ν' ἀποδεικνύωνται καὶ οὐχὶ ἄλλως. ΑΠ. 244 τοῦ 59)· β') ἡ τοῦ ἄρθρ. 48 τοῦ αἰχε' περὶ χαρτοσ. νόμου τοῦ 1887 (ὅρ. καὶ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσ. νόμου τοῦ 1836· σημειωτέον ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο κατὰ παραδρομὴν φέρει «μεταβολὴν εἰς τὴν κατοχὴν» ἀντὶ «εἰς τὴν κυριότητα» τοῦ γερμανικοῦ κειμένου· ὥστε κατὰ τὸν νέον νόμον καὶ ἡ νομῆς μεταβολὴ ἀνάγκη διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως νὰ γίνηται·) γ') ἡ τοῦ ἄρθρ. 19 τοῦ νόμου τῶν ὑποθηκῶν καὶ ὁ τοῦ ἄρθρ. 1 τοῦ νόμου τῆς μεταγραφῆς (πρβ. Στοιχ. ἀστ. δικ. § 166 σημ. 3, § 182, 184). 'Ἐν τοῖς θέμασι τούτοις καὶ τὸ ἐπιτροπικὸν τοῦ ἄρθρ. 183 τοῦ Ὁργ. πρέπει νὰ ᾖναι δημόσιον.

ΚΔ. 216
Λ. 551

ἀρχῆς συντεταγμένον ¹. δημόσια ἔγγραφα ἐν γένει μὲν εἰσι τὰ ἀπὸ τῶν διοικητικῶν ἢ δικαστικῶν ἀρχῶν προερχόμενα ², ἰδίως δέ, ὡς πρὸς τὰς ἰδιωτικὰς διαφοράς, αἱ συμβολαιογραφικαὶ πράξεις, αἱ ἐκθέσεις καὶ τὰ μαρτυρικά τῶν κλητῆρων, αἱ πράξεις τῶν ὑποθηκοφυλάκων, τὰ ληξιαρχικὰ ἔγγραφα, τὰ φορολογικὰ καὶ τῶν μεταγραφῶν τὰ βιβλία καὶ τὰ κτηματολογία ³.

Εἰς τὰ δημόσια ἔγγραφα συγκατέταξεν ὁ νόμος τὰ ἐν δημοσίοις ἀρχείοις ἢ καταχωρίσει ⁴ κατατεθειμένα ἰδιω-

1) Πολ. 398. Γαλ. κώδ. 1317.

2) Ἡ πολιτεία ἐνεργεῖ διὰ τῶν διαφόρων αὐτῆς ἀρχῶν ἢ ἐξασκοῦσα τὴν δημοσίαν αὐτῆς ἐξουσίαν διὰ νόμων, διαταγμάτων εἴτε ἀπλῶν διαταγῶν, ἢ πιστοποιιοῦσα τὰ ἐνώπιον αὐτῆς συμβαίνοντα· τὰ ἔγγραφα καὶ τῆς πρώτης καὶ τῆς δευτέρας κατηγορίας δημόσιά εἰσι· σπουδαιότερα ὅμως διὰ τὰς ἀποδείξεις εἰσὶ τὰ δεύτερα. Καὶ τῶν ξένων ἀρχῶν τὰ ἔγγραφα ἔχουσι δύναμιν δημοσίων, ἐὰν φέρωσι τὰς ἀναγκαίας ἐπικυρώσεις (légalisations), ἥτοι τοῦ ὑπουργοῦ ὑφ' ὃν διατελεῖ ἢ ἐκδοῦσα τὸ ἔγγραφο ἀρχή, ἔτι τοῦ ὑπουργοῦ τῶν ἐξωτερικῶν ἢ τοῦ πρέσβειος τοῦ τόπου, ἐν ᾧ γενήσεται χρῆσις τοῦ ἔγγράφου (Dalloz légalisation. Γερμ. δικον. 403). Κατὰ τὸν κανόνα δὲ locus regit actum κρίνεται ἂν ἔγγραφόν τι ᾗναι δημόσιον ἢ ὄχι· ἀλλὰ βεβαίως τηρουμένων τῶν ὁρισμῶν τῶν ἀρθρ. 398 καὶ 399 τῆς πολ. δικον. Ἐλευθεριώτερον κατὰ τοῦτο ἀπεφάνθη ὁ ἄρ. Πάγος (ἀπ. 170 τοῦ 77).

3) Πρβ. Ὅργ. 191. Πολ. 140, 875, 876 (ἀνωτέρ. § 20 σημ. 12. § 90 σημ. 30). νόμ. Ὑποθ. 86. νόμ. ληξιαρ. 16. Πολ. 399 § 1. Ἀστυκ. νόμ. 39. 50. νόμ. Μεταγρ. 5. Κτηματολογ. 14. Τὰ περὶ κτηματολογίου δὲν ἐτέθησαν ἀκόμη εἰς ἐνέργειαν, ἐπομένως τὸ εἶδος τοῦτο τῶν δημοσίων ἐγγράφων δὲν ὑπάρχει.

4) Παρ' ἡμῖν ἡ χρῆσις τῶν ἀρχείων μικρά ἐστι· διότι καὶ ἡ ἡλικία τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ὑπάρξεως οὐ πολλοὺς ἀριθμοὺς χρόνους ἔχει μὲν ἀναμφιβόλως ἐκάστη ἀρχὴ τὰ ἔγγραφα τῆς καὶ φροντίζει περὶ τῆς φύλαξεως αὐτῶν· ἀλλὰ δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ἐκ τούτου καὶ μόνου ὅτι ὑπάρχει παρὰ τῇ ἀρχῇ ταύτῃ ἀρχεῖον. Ὡς οἱ περὶ ἀρχείων ἀσχοληθέντες συγγραφεῖς παραδέχονται, τότε πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι ἀρχὴ τις δημοσία ἔχει ἀρχεῖον, ὅταν ὑπάρχῃ παρ' αὐτῇ ἴδιος ὑπάλληλος, καθήκον ἔχων τὴν παραλαβὴν καὶ φύλαξιν τῶν εἰς τὸ ἀρχεῖον κατατι-

τικά έγγραφα, ἐὰν ὡσι παλαιὰ καὶ ὑπὸ ἐτέρων σχετικῶν βοηθημάτων ὑποστηρίζωνται⁵. ἔτι τὰς σημειώσεις τῶν γονέων περὶ τῆς γεννήσεως ἢ τοῦ θανάτου τῶν τέκνων αὐτῶν, ἐὰν ἐλλείπωσι δημόσια έγγραφα καὶ ἀναμφίβολον

θεμένων ἐγγράφων, ὡς εἶναι π. γ. ὁ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου (διάτ. 23 ὁκτωβρ. 1836 ἄρθρ. 3)· «διὰ τὰ ἀρχίζοντα ἀπὸ τὰ 1822 καὶ ἠνωμένα εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον ἀρχεῖα διορίζεται εἰς ἀρχειοφύλαξ παρ' αὐτῷ, ὅστις εἰδικῶς εἶναι ἐπιφορτισμένος τὴν διαφύλαξιν τῶν ἀρχείων τούτων, τὴν τάξιν των καὶ τὴν ἐκδοσιν ἀντιγράφων, τὰ ὅποια ζητοῦνται ἢ ἀπὸ δημοσίου ἀρχῆς ἢ ἀπὸ ἰδιώτας» (Dallos ἀρ. 3052).

Ἄλλαι ἀρχαί, ὅσον ἐγὼ γνωρίζω, δὲν ἔχουσιν ἀρχεῖα κατὰ τὴν νομικὴν σημασίαν τῆς λέξεως· ὡσαύτως δὲ γραφεῖα καταχωρίσεων παρ' ἡμῖν δὲν ὑπάρχουσιν (περὶ αὐτῶν ὁρ. Müller ἐν τῷ 'Αρχ. ἀρ. Πρ. NB', 134). Οἱ συμβολαιογράφοι φυλάττουσι μόνον τὰ παρ' αὐτῶν συνταχθέντα ἢ παρὰ τοῦ προκατόγου συμβολαιογράφου περιελθόντα εἰς αὐτοὺς ἐγγράφα· ὥστε τὰ παρ' αὐτοῖς κατατεθειμένα καὶ αὐτόθι εὐρισκόμενα τυχὸν ἰδιωτικὰ ἐγγράφα (πολ. 426 § 2) δὲν ἔχουσι *jus archivi*, οὔτε ἄλλως δημοσίαν πίσιν γαίρουσιν, εἰμὴ ἂν καταθέσωσιν αὐτὰ οἱ συντάχται αὐτῶν καὶ συνταχθῇ περὶ τούτου συμβολαιογραφικῇ πράξις (Aubry § 755 σημ. 8, Massé-Vergé § 589 σημ. 1. Dallos ἀρ. 3228 ἐπ.).

Περὶ ἀρχείων ἀνάγν. Spangenberg die Lehre von Urkundenb. B', 40. Seuffert's Blätter Z', 257. 273, τοῦ ἰδίου Comment. I', 150. Endem. 752.

5) Τὰ ἐν τοῖς ἀρχείοις κατατεθειμένα ἰδιωτικὰ ἐγγράφα, ἵνα λάβωσι δύναμιν δημοσίου ἐγγράφου καὶ ἀπαλλάξωσι τὸν προσαγαγόντα αὐτὰ τῆς δυσχεροῦς καὶ μακρᾶς διαδικασίας περὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἥτις ἐνταῦθα ἔτι δυσχερεστέρα τυγχάνει, ἀπαιτεῖται νὰ ᾔηται παλαιά, νὰ ὑπάρχωσι καὶ ἐνδείξῃς τινεὶς ὑποστηρίζουσαι τὴν γνησιότητα αὐτῶν ὥστε δὲν ἐξωμοιώθησαν κατὰ πάντα τοῖς δημοσίοις ἐγγράφοις· τῆς γνησιότητος μόνον αὐτῶν ἢ ἀπόδειξις εὐκολωτέρα κατέστη. Πόσων ἐτῶν πρέπει νὰ ᾔηται τὰ ἐγγράφων καὶ διὰ τίνων σχετικῶν βοηθημάτων νὰ ὑποστηρίζηται, ἀφῆκε παρ' ἡμῖν ὁ νόμος εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστηρίων. Ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται κατ' ἀναλογίαν τοῦ ἄρθρ. 1335 τὴν τριακονταετίαν (Toullier ἀριθ. 167)· οἱ γερμανοὶ δὲ συγγραφεῖς ὀνομάζουσιν ἀρχαῖα ἐγγράφα τὰ προγενέστερα τοῦ 18 αἰῶνος, ἥτοι τὰ πρὸ τοῦ 1700 ἔτους συνταχθέντα (Seuff. Blätter Z', 260. Spangenberg. Urkundenb. B, 7).

ἦναι ὅτι παρὰ τῶν γονέων τῳόντι ἐγράφησαν ⁶.

Οὐσιώδη προσόντα παντὸς δημοσίου ἐγγράφου εἰσί·

α') δημοσίος χαρακτήρ παρὰ τῷ συντάσσοντι τὸ ἐγγρα-
φον προσώπῳ· ὅθεν ὑπάλληλος μήπω ἐγκατασταθεὶς εἰς
τὸ ἀξίωμα αὐτοῦ ἢ πεπαυμένος ἀνίκανός ἐστιν εἰς τὸ συν-
τάξαι δημοσίον ἐγγραφον ⁷. τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ περὶ τοῦ
ψευδῶς περιβαλλομένου δημοσίου χαρακτῆρα ἀνθρώπου ⁸.

6) Αἱ σημειώσεις αὗται, ὧν ἡ χρῆσις σπανιωτέρα θέλει ἀποθῆ ἀφοῦ
ἐμφοῦν εἰς ἐνέργειαν τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία, κατὰ τοῦτο μετέχουσι τῶν
δημοσίων ἐγγράφων, ἥτοι ὅτι ἀποδεικνύουσι καίτοι ἀνώμοτον μαρτυ-
ρίαν περιέχοντα, μειονεκτοῦσι δὲ κατὰ τοῦτο ὅτι πρέπει ν' ἀποδειχθῇ
ἡ γνησιότης αὐτῶν ὅτι παρὰ τῶν γονέων τῳόντι ἐγράφησαν (Gönnér
B', 472. νόμ. 16 βασ. 22, 1)· «ἡ ἀπογραφή τῆς μητρὸς καὶ πάπου
συμβάλλεται τῷ παιδίῳ· σχολ. αὐτοὶ τυχόν ἐν τῇδε τῇ ἡμέρᾳ ἐτέχθη·
ὑπαρχούσης διαφωνίας ἐν ταῖς σημειώσεσι π. χ. τοῦ πατρὸς καὶ τῆς
μητρὸς, ἐκτιμᾷ ὁ δικαστής, ὡς τὸ αὐτὸ σχολίον λέγει.

7) Ἡ ἐγκατάστασις τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου συνίσταται παρ' ἡμῖν
εἰς τὴν ὀρκοδοσίαν αὐτοῦ· δι' αὐτῆς λαμβάνει δημοσίον χαρακτῆρα καὶ
δύναται νὰ ἐνεργῇ πράξεις τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ ἐγκύρους (ἀνωτ. § 12
σημ. 5, § 21 σημ. 1. Dalloz Serment ἀρ. 31, 62)· ὅργ. ἀρθρ. 295.
«πᾶσα πρᾶξις γενομένη παρὰ τινος πεπαυμένου προσωρινῶς ἢ ἀποβε-
βλημένου τῆς ὑπηρεσίας δικαστικοῦ ὑπαλλήλου ἢ ὑπρέτου . . . μετὰ
τὴν πρὸς αὐτὸν ἐπίσημον τῆς προσωρινῆς παύσεως ἢ ἀποβολῆς κοι-
νοποίησιν, λογίζεται ἄκυρος καὶ μὴ οὔσα». Aubry § 755 σημ. 2.

8) Πολ. 759 § 2. Ὁ διωρισμένος μὲν ὑπάλληλος, μὴ ἔχων ὅμως
τὰ προσόντα τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν θέσιν, εἰς τὴν διωρίσθη, ἐγκύρους
ἐνεργεῖ πράξεις· διότι τοῦτο εἶναι ἑλλειψίς τῆς Κυβερτήσεως, ἐξ ἧς
δὲν πρέπει νὰ ζημιῶνται οἱ πολῖται (νόμ. 3 βασ. 6, 7)· «εἰάν δοῦλος
λαθὼν γέννηται πραιτώρ, οὐκ ἄκυροῦνται τὰ παρ' αὐτοῦ πραχθέντα»
(νόμ. 3 π. 1, 14· ὁ νόμος οὗτος ἐκ τῶν ἀρκτητικῶν λέξεων ἀνομάζεται
Barbarius Philippus)· «εἰάν τις δοκῶν ἐν ἐλευθερίᾳ εἶναι ἀποφῆνη-
ται, καὶ μετὰ ταῦτα δειχθῇ δοῦλος, ὅμως ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ ἰσχύει»
(νόμ. 68 βασ. 9, 1)· «εἰ ἔγκυροί εἰσιν αἱ ἀποφάσεις δικαστοῦ ἀνηλίκου,
δέκα ὀκτὼ ἐτῶν μόνον (νόμ. 57 πανδ. 42, 1). Ἐντεῦθεν κατεσκευάσθη
ὁ κανὼν error communis facit jus (Aubry σημ. 4. Dalloz Obligat.
ἀρ. 3060).

Συνεπὲς ἐστὶ τὸ προσαρμόσει τὸς Θεσσαλίας, ὁ διορ-
μισμοῦ διὰ τὰς διατάξεις αὐτῶν ἐν τῇ ἐκδόσει τῆς
δυναμότητος

ΚΑ. 47⁶
49³.

"

Κατορίαν καὶ
Νομοδ. ΓΥΝΕ
ἀρ. 33 § 2.

β') ἀρμοδιότης τοῦ ὑπαλλήλου κατὰ τε τόπον καὶ ἀντικείμενον· ὁ ἐκτὸς τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ, ἢ περὶ ὑποθέσεων ἀλλοτρίων αὐτῷ ἐνεργῶν ὑπάλληλος ἄχρηστα πράττει⁹. γ') κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις σύνταξης τοῦ ἐγγράφου καὶ ἐξ αὐτοῦ τούτου ἀποδείξεις τῆς τηρήσεως αὐτῶν¹⁰. Εἰδικῆς ἐξηγήσεως χρῆζουσιν κατὰ τοῦτο τὰ συμ-

9) Πολ. 398. Ὅργ. 159, 171. νόμ. 1 § 2 πανδ. (2, 2)· «εἰ ἀπρόσφορος ἦν ὁ ψηφισάμενος, οὐχ ὑπόκειται ὡς τῆς ψήφου μὴ ἐρρωμένης». (Aubry σημ. 5, 6). Δὲν ἐνεργεῖ ἐντὸς τῆς ἀρμοδιότητος αὐτοῦ ὁ συμβολαιογράφος π. χ. ὁ ψηφοφορίας βουλευτικῆς ἐκλογῆς δεχόμενος, ἢ ὁ κλητὴρ ὁ ἄνευ προηγουμένης ἐπιταγῆς ἐνεργῶν ἐγκαταστάσεις (Toullier ἀρ. 145), ὁ οἶκον. ἔφορος περὶ πραγμάτων εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς δημοσίας περιουσίας στρεφόμενων, οἷον ὅτι ἐνήργησε πράξεις νομῆς (ΑΠ. 357 τοῦ 66).

10) Αἱ περὶ τὴν κατάρτισιν τοῦ δημοσίου ἐγγράφου διατυπώσεις ὁρῶσιν ἢ τὸ σῶμα αὐτό, οὕτως εἰπεῖν, τοῦ ἐγγράφου, ἢ καθήκοντα τῶν ὁρῶντων προσώπων, ἢ ιδιότητας αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ σῶμα τοῦ ἐγγράφου εἰσὶ τὰ ὀνόματα τῶν ὁρῶντων προσώπων, ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ (ἦτοι τίς ὁ συντάσσων· ποῦ καὶ πότε· περὶ τίνος πράγματος), ἔπεται ὅτι τὸ σῶμα αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου παρέχει τὴν κατὰ τοῦτο ἀπόδειξιν τῆς τηρήσεως ἢ μὴ τοῦ νόμου. Ἀλλὰ τῶν καθηκόντων, ὅσα ἐπιβάλλει ὁ νόμος εἰς τὰ ὁρῶντα πρόσωπα ἢ τήρησις ἢ παράβασις, ὅτε μὲν ἀποδεικνύεται ἐξ αὐτοῦ τοῦ σώματος, καθὼ ἀποτελούντων καὶ αὐτῶν μέρος τούτου (οἷον· Ὅργ. 177, 186—189. Ψήφ. διαθκ. 4, 16, 17), ὅτε δὲ οὐχί (οἷον· Ὅργ. 173, 184. πολ. 133 § 1, 2. Ψήφ. διαθκ. 5—7, 13, 18, 22, 23, 25) ὡσαύτως ἐκ τοῦ σώματος δὲν ἀποδεικνύονται αἱ ιδιότητες τῶν προσώπων (οἷον ἡ συγγένεια τοῦ συμβολαιογράφου ἢ τῶν μαρτύρων· ἔτι ἂν οὗτοί εἰσιν Ἕλληνες· Ὅργ. 177, 179· ἂν ὁ διαθέτης ἡξεύρη νὰ γράψῃ· ἂν ἔχῃ σώας τὰς φρένας. Ψήφ. διαθκ.). Ἐρωτᾶται λοιπόν, ἀπαιτεῖται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ ἐγγράφου ν' ἀποδεικνύωνται ἐξ αὐτοῦ καὶ τὰ περιστατικὰ ταῦτα; Ἡ ἀπάντησις ἐπὶ μὲν τῶν ιδιοτήτων εἶναι βεβαίως ἀποφατικὴ, διότι περὶ αὐτῶν τὸ ἔγγραφον, καὶ ἂν περιέχῃ τι, δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν· ἐξαιρεῖται ἡ περίπτωσις ἐναντίας διατάξεως τοῦ νόμου (Ψήφ. διαθκ. 5)· ἐπὶ τῶν ἐπιβαλλομένων ὅμως εἰς τὰ ὁρῶντα πρόσωπα καθηκόντων εἶναι τὸυναντίον καταφατικὴ, οὐ μόνον ὅπου ὁ νόμος αὐτὸς διατάσσει τοῦτο (Ψήφ.

βολαιογραφικά έγγραφα ¹¹.

Τὰ συμβόλαια ὑφείλουσιν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος α') νὰ συντάσσωνται παρὰ συμβολαιογράφου, μὴ ἐνδιαφερομένου κατὰ νόμον ¹², καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ἐτέρου συμβολαιογράφου

διαθῆκ. 12, 25, 27), ἀλλὰ καὶ ὅπου οὗτος σιωπᾷ, διότι ἡ ἀπόδειξις ἐκπληρώσεως δημοσίου καθήκοντος τοῦ συντάσσοντος τὸ ἔγγραφο ὑπαλλήλου ἀναγκαῖον δημοσίαν πίστιν νὰ φέρῃ καὶ αὐτή· ὥστε οὔτε μάρτυρές εἰσι δεκτοί, ἀλλ' οὔτε ὅρκοι (πρβ. Aubry § 664 σημ. 5. Seuffert Γ', 147 σημ. 8. Merlin Répert. Testam. II, § 1, ἄρθρ. 6 ἄρ. 10). Πλὴν δὲν εἶναι ἀπαραίτητος ἡ χρῆσις αὐτῶν τοῦ νόμου τῶν λέξεων, ἀρκεῖ καὶ ἡ χρῆσις ἐτέρων ἰσοδυνάμων (Aubry σημ. 6. Marcadé Δ', 33 § 48. Dalloz λ. dispos. testam. ἄρ. 3272). Περὶ τῶν ἀρχαίων ἐγγράφων ὡς παραδεδεγμένη ἀναγράφεται ἀρχή· in antiquis omnia præsumentur solemniter facta (Dalloz λ. Oblig. ἄρ. 3138. Toullier Ε', ἄρ. 163. Demolombe ΚΘ', 267, 302).

11) Περὶ αὐτῶν πραγματεύονται τὰ ἄρθρα 177—191 Ὁργ. ἀνταποκρινόμενα εἰς τὰ ἄρθρα 8—16 καὶ 19 τοῦ περὶ συμβολαιογράφων νόμου τῆς Γαλλίας.

12) Ὁργ. 177. Ὁ συμβολαιογράφος δὲν δύναται νὰ συντάξῃ ἔγγραφο, ἐν ᾧ εἴτε αὐτὸς εἴτε συγγενὴς ἢ ἀγχιστεὺς αὐτοῦ κατ' εὐθείαν μὲν γραμμὴν ἐπ' ἄπειρον, ἐκ πλαγίου δὲ μέχρι τρίτου βαθμοῦ, εἶναι συμβαλλόμενον ἢ καὶ τιμώμενον (ἦγουν ἐκ τοῦ ἐγγράφου ὠφέλειαν προσδοκοῦν) πρόσωπον. Πρὸς ὁρθὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρ. 177 παρατηρητέον ταῦτα· α') πᾶν ἔγγραφο τοιαύτης φύσεως εἶναι ἀνίκανος νὰ συντάξῃ ὁ συμβολαιογράφος, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ τὸ ἀντικείμενον αὐτοῦ ἢ ἀβέβαιος ἢ ὠφέλεια (Dalloz notaire ἄρ. 371)· β') ἡ ἀπαγόρευσις ἐφαρμόζεται καὶ ὅταν τὸ ἔγγραφο συντάσσῃται ἐνώπιον δύο συμβολαιογράφων (οἱ γάλλοι συγγραφεῖς δὲν παραδέχονται ἀκυρότητα ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ. Dalloz Oblig. ἄρ. 3286), ἢ ὅταν τις δι' ἐντολοδόχου συνάπτῃ τὴν σύμβασιν· π. γ. ὁ Α μὴ συγγενὴς τοῦ συμβολαιογράφου συν-ομολογεῖ σύμβασιν ὡς ἐντολοδόχος τοῦ Β, συγγενοῦς αὐτοῦ (Dalloz ἄρ. 385)· ἂν τὸ αὐτὸ πρέπη νὰ ἰσχύῃ καὶ ἐπὶ τῆς ἐναντίας ὑποθέσεως (ὅταν δηλ. ὁ ἐντολοδόχος ᾖ συγγενὴς), ἀμφισβητεῖται ὁρθοτέραν νομίζω τὴν ἀποφατικὴν λύσιν (Dalloz ἄρ. 386)· ἀλλὰ δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ μυστικῆς διαθήκης, μὴ γραφείσης ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου (ψήφ. διαθ. 22. Dalloz ἀριθ. 378)· γ') ἐν Γαλλίᾳ ἀμφιβάλλεται ἂν τὸ en leur fa-veur τοῦ 8 ἄρθρου τοῦ νόμου τῶν ἀναφέρεται εἰς τοὺς συγγενεῖς καὶ

ἢ δύο ἐπιτηδείων πρὸς τὴν πράξιν μαρτύρων ¹³. β') νὰ περιέχωσι τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τὴν ἔδραν αὐτοῦ· τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, ἔτι τὸ ἐπάγγελμα (ἐὰν ἔχωσι) καὶ τὴν κατοικίαν τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων ¹⁴. τέλος τὸ πότε καὶ ποῦ συνε-

+ οἱ ἐντολὰς εἶναι τοιαύται ἢ οἱ ἐντολοδόχοι;
 πότε ὁ συγγραφεὺς ἔγραφε εἶναι ἀνεφάρ, ΛΑ. 628. ΚΕ. 49. —

ἀγχιστεῖς μόνον τοῦ συμβολαιογράφου, ἢ καὶ εἰς τὸν συμβολαιογράφον αὐτὸν (Dallosz ἀρ. 376, Oblig. ἀρ. 3281)· παρ' ἡμῶν τοιαύτη ἀμφιβολία δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ ῥητῶς λέγοντος τοῦ νόμου «περιέχεται τι ὑπὲρ αὐτῶν ἢ τῶν εἰρημένων συγγενῶν τῶν».

13) Ὁργ. 178, 179. Οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ ᾖναι πολῖται· Ἕλληνες, νὰ μὴ ἔχωσι συγγένειαν πρὸς τὸν συμβολαιογράφον ἢ τοὺς συμβαλλομένους κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ 177 ἄρθρου, μήτε νὰ ᾖναι ὑπηρέται ἢ γραφεῖς τοῦ συμβολαιογράφου· προσέτι ἀνίκανοι νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς μάρτυρες ἐν συμβολαιογραφικαῖς πράξεσιν εἰσὶν οἱ καταδικασθέντες ἐπὶ κακουργήματι ἢ ἐπὶ τισὶ πλημμελίμασι (ποιν. νόμ. 23). καὶ αἱ γυναῖκες (Dallosz Oblig. ἀρ. 388)· ὡσαύτως οἱ ἐκ τῆς πράξεως ὠφελούμενοι (ψήφ. διαθ. 63. Dallosz ἀρ. 3317)· ἀλλ' οἱ πτωχεύσαντες δὲν στεροῦνται τῆς ικανότητος ταύτης, ὡς διδάσκεται ἐν Γαλλίᾳ ἔνεκα εἰδικοῦ νόμου ἐγγωρίου (Dallosz ἀρ. 3299). Ἐὰν προσληφθῇ ὡς μάρτυς ἀλλοδαπός, θεωρούμενος κοινῶς ὡς Ἕλλην, δὲν ἀκυροῦται τὸ ἔγγραφον (§ 7. εἰσηγ. 2, 10. νόμ. 1 κώδ. 6, 23. ΑΠ. 325 τοῦ 64. Dallosz ἀρ. 3327). Φυσικαὶ ἢ ἠθικαὶ κοινότητες; Dallosz ἀρ. 3304.

14) Ὁργ. 180, 181. Ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι ᾖναι ἄγνωστοι τῷ συμβολαιογράφῳ, χρεωστεῖ οὗτος κατὰ τὸ 182 ἄρθρον νὰ βεβαιωθῇ περὶ τούτου ὑπὸ δύο μαρτύρων (οἱ μάρτυρες τῆς πράξεως δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι καὶ ὡς μάρτυρες τῆς βεβαιώσεως ταύτης. Dallosz ἀρ. 3348). Ἐὰν ὁ συμβολαιογράφος ἀγνοῇ τὴν γλῶσσαν τῶν συμβαλλομένων, διορίζεται ἐρμηνεὺς κατ' ἀναλογίαν τῶν ἄρθρ. 340 πολ. καὶ 46 τοῦ ἀστ. νόμ. (Toullier ἀρ. 99). Σημειωτέον καὶ ταῦτα· α') ἀπαιτεῖται νὰ περιέχῃ τὸ συμβόλαιον οὐ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ συμβολαιογράφου, ἀλλὰ καὶ τὴν ιδιότητα αὐτοῦ ὡς συμβολαιογράφου (Dallosz ἀρ. 3361)· β') ἡ ἐσφαλμένη σημείωσις τοῦ ἐπαγγέλματος ἢ τῆς κατοικίας, ἂν ἀποδειχθῇ, ἐπάγεται ἀκυρότητα (Dallosz ἀρ. 3371). Ἡ ἀπόδειξις δὲν εἶναι ἀνάγκη, φρονῶ, νὰ προσαχθῇ διὰ τῆς ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολῆς τοῦ ἐγγράφου. γ') Ἐπάγγελμα τινός ἐστίν ἡ περὶ τι ἐνασχόλησις αὐτοῦ, ἡ ἀποτελοῦσα στοιχεῖον συντελοῦν πρὸς ἐξακρίβω-

τάχθησαν¹⁵. γ') νὰ γράφωνται κατὰ τρόπον μὴ γεννῶντα ἀμφιβολίας περὶ τῆς ἀκριβείας καὶ ὁρθότητος τοῦ περιεχομένου αὐτῶν¹⁶. καὶ δ') νὰ ὑπογράφωνται παρὰ πάν-

σιν τῆς ταυτότητός του. Guagnereaux A', 233. Dalloz Obligat. § 3396. Carré ζ. 293. Boncenne B', 116.

15) "Ἦτοι ἡμέραν καὶ μῆνα, τόπον καὶ οἰκίαν· ἡ ἡμέρα καὶ ὁ μῆν ἄνευ τῆς σημειώσεως τοῦ ἔτους μένουσιν ἀόριστοι· ἐπομένως καὶ τὸ ἔτος πρέπει ν' ἀναφέρεται (Dalloz ἄρ. 3372—3380).

16) Περὶ τούτου περιέχουσιν ἀκριβεῖς ὁρισμοὺς τὰ ἄρθρα 184. 186—189. "Ἦγουν τὰ συμβολαία πρέπει νὰ γράφωνται κατὰ συνέχειαν, νὰ ᾖναι εὐανάγνωστα, ἄνευ παρεγγραφῶν, συγκοπῶν, χασμάτων ἢ κενῶν διαστημάτων· τὰ δι' ἀριθμῶν παριστάμενα πράγματα (οἷον ποσότητες, χρονολογίαι) νὰ γράφωνται διὰ στοιχείων ἀλφαριθμητικῶν· τέλος ἀπαγορεύονται τὰ ξύσματα καὶ αἱ διαγραφαί. Περὶ πάντων τούτων ἰσχύουσι τὰ ἐξῆς· α') ἡ κατὰ συνέχειαν καὶ ἄνευ χασμάτων ἢ κενῶν διαστημάτων γραφή τοῦ συμβολαίου, σκοπεῖ τὴν ματαιώσειν ὑποβολιμαίας προσθήκης· ἀλλὰ τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἀπαγορεύεται ἡ εἰς ἐδάφια διαίρεσις τοῦ συμβολαίου, ἀρκεῖ νὰ πληρῶνται τὰ κενὰ διὰ κεραίας γραμμῆς (Dalloz ἄρ. 3414, 3426)· β') ἡ συγκοπή, ἥτοι ἡ ἀποκοπή συλλαβῆς ἢ γράμματος ἀπὸ τινος λέξεως εἶναι ἀδελφῆς ἐνίστε, ἥτοι ὅπου ἐκύρωσεν αὐτὴν ἡ συνθήκη· π. χ. ἐπὶ τῶν μνηῶν (Dalloz ἄρ. 3419)· γ') παρεγγραφή ὑπάρχει οὐ μόνον ἐσάκις προστίθεται λέξις μεταξὺ τῶν λέξεων στίχου τινὸς ἢ ὑπεράνω αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐσάκις ἐν τῇ λέξει· αὐτῇ προσγράφεται ἢ παρεγγράφεται συλλαβὴ ἢ γράμμα (Dalloz ἄρ. 3598)· δ') αἱ ἀναγκαῖαι διαγραφαί πρέπει νὰ γίνωνται εὐανάγνωστος καὶ νὰ σημειῶται ἐν τῷ περιθωρίῳ ὁ ἀριθμὸς τῶν διαγεγραμμένων λέξεων, αἱ δὲ προσθῆκαι καὶ μεταβολαὶ νὰ γράφωνται ἐν τῷ περιθωρίῳ ἢ ἂν ᾖναι πολλαὶ ἐν τέλει τοῦ ἐγγράφου· ε') αἱ διαγραφαί, ὡς καὶ αἱ προσθῆκαι ἢ μεταβολαὶ ἀπαιτεῖται νὰ ἐγκρίνωνται ῥητῶς (Ὁργ. 189. Dalloz 2578)· ς') ἡ παράθεσις τινος τῶν ἀνωτέρω διατάξεων ἐπάγεται πειθαρχικὴν τιμωρίαν τοῦ συμβολαιογράφου· προσέτι αἱ παρεγγραφαὶ ἢ μεταβολαὶ ἐν τῷ ἐγγράφῳ γινόμεναι λογίζονται ὡς μὴ ὑπάρχουσαι (νόμ. 12 κώδ. 6, 23), καὶ ἂν ἀποτελῶσιν οὐσιῶδες μέρος τοῦ συμβολαίου, ἐπιφέρουσι τῆς ὅλης πράξεως ἀκυρότητα· ξύσματα ὅμως ἢ μὴ ἀναγνωσκόμενα διαγραφαὶ καθιστῶσιν ἄνευ διακρίσεως ὅλον τὸ ἐγγράφον ἄκυρον. Πλὴν σημειωτέον ὅτι ὁ νόμος ἐννοεῖ τὰς παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου καὶ

των τῶν συμβαλλομένων, τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ συμβολαιογράφου· μὴ δυναμένων δὲ ἢ μὴ θελόντων τῶν μερῶν καὶ τῶν μαρτύρων νὰ υπογράψωσι, νὰ γίνηται μνεῖα τοῦτου ἐν τῷ ἐγγράφῳ ¹⁷.

Ἐγγραφα ἐλλείποντά τινος τῶν τριῶν (α' β' γ') ἀνωτέρω ἐκτεθέντων προσόντων οὐδεμίαν ἔχουσιν ἰσχύν, οὐδὲ
Ἐγγραφαι ἀνωτέρωται ἰσὺς ἔχουσιν ὡς ἰδιωτικαὶ ΛΒ. 25

ἐπίτηδες γενομένας διαγραφάς ἢ τὰ ξύσματα, οὐχὶ τὰς παρὰ τρίτου ἢ κατὰ παραδρομὴν. Ἀμφιβολίας περὶ τούτου ὑπαρχούσης, ἀποδεικνύει ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἔγγραφο (Dalloz Oblig. ἀρ. 3417). Ἄλλας ἀρχὰς διδάσκει περὶ τῶν ξυμμάτων καὶ διαγραφῶν ὁ Toullier (ἀρ. 114—128), αἱ ὁποῖαι ὅμως ἔνεκ τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρ. 187 Ὁργ. δὲν εἶναι δυνατόν νὰ υποστηριχθῶσι παρ' ἡμῶν ὡς πρὸς τὰ συμβολαιογραφικὰ ἔγγραφα· τὸ ἄρθρον τοῦτο λέγει ὅτι ξύσματα καὶ αἱ ὅλως ἀκατάληπτοι διαγραφαὶ ἀπαγορεύονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ ὅλου ἐγγράφου» (Πουσοπ. σ. 238). Ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ὅμως ἔγγραφα δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι δυνάμει τῶν ἀρθρ. 385 § 3. 388 καὶ 389 τῆς πολ. δικονομίας· ἥτοι ἐξετάζεται ἂν τὰ ξύσματα ἢ αἱ διαγραφαὶ ἀναφέρονται εἰς οὐσιώδη μέρη τοῦ ἐγγράφου ἢ εἰς ἐπουσιώδη· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀκυροῦται ὁλόκληρον τὸ ἔγγραφο, ἐν τῇ δευτέρᾳ, τὸ ἐξεσμένον μόνον ἢ διαγεγραμμένον μέρος.

17) Φαίνεται ὡς πρὸς τὴν υπογραφὴν τῶν μαρτύρων ἀντινομία τις μεταξὺ τοῦ ἀρθρ. 179 καὶ τοῦ ἀρθρ. 185 τοῦ ὀργανισμοῦ· τὸ μὲν θέλει οἱ μάρτυρες νὰ υπογράφωνται, τὸ δὲ ὀρίζει, ἂν οἱ μάρτυρες δὲν δύνανται νὰ υπογράψουν, νὰ προστίθῃται τοῦτο εἰς τὸ τέλος· ὥστε ἡδύνατο νὰ συμπεράνῃ τις, ὅτι ἐκεῖνο μὲν τὸ ἄρθρον ἀπαιτεῖ ἐγγραμμάτους μάρτυρας, τοῦτο δὲ ἀρκεῖται καὶ εἰς ἀγραμμάτους. Ἡ ἀντινομία ἐκλείπει ἐὰν παραδεχθῇ τις ὅτι τὸ ἀρθρ. 185 ἐννοεῖ ἀδυναμίαν τοῦ υπογράψαι ἄλλοθεν προερχομένην καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς ἀγνοίας τοῦ γράφειν· διότι δὲν εἶναι πιθανόν ὁ νομοθέτης, τοσοῦτον αὐστηρὸς δεικνύμενος περὶ τοὺς τύπους τῶν συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων, νὰ θεωρῇ ἱκανοὺς εἰς πιστοποίησιν αὐτῶν τοὺς ἀγραμμάτους μάρτυρας. Ἀδικοιολόγητος ὅμως ἐντελῶς εἶναι, καὶ βεβαίως ἐκ παραδρομῆς προελθοῦσα, ἡ διάταξις τοῦ ἀρθρ. 185 ὅτι τῶν συμβαλλομένων καὶ τῶν μαρτύρων ἡ υπογραφὴ ἐξήρτηται ἐκ τῆς θελήσεως αὐτῶν! Δὲν γνωρίζω ἄλλην νομοθεσίαν ἔχουσαν τὴν παράδοξον ταύτην διάταξιν. Τὸ ἀρθρ. 14 τοῦ γαλ. νόμου περὶ συμβολαιογράφων φέρει *quant aux par-*

ὡς ἀρχὴ ἀποδείξεως νὰ χρησιμεύσωσι δύνανται ¹⁸. πλὴν εἰς φέρουσι τὴν ὑπογραφὴν πάντων τῶν δι' αὐτῶν ὑποχρεομένων ἰσχύουσιν ὡς ἰδιωτικὰ ἔγγραφα ¹⁹.

β') τῶν ἰδιωτικῶν.

§ 206. Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον καλεῖται τὸ μὴ συνταχθὲν ὑπὸ δημοσίας ἀρχῆς, ἀλλ' ὑπὸ ἰδιώτου καὶ δι' ἑαυτὸν ¹. ἡ ὑπογραφὴ δὲ ἀποδεικνύει τίνος ἐστὶ τὸ ἔγγραφον· ὅθεν ἵνα ἔχη κῦρος τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ἀρκεῖ ἐν γένει μόνῃ τοῦ ἐκδιδόντος αὐτὸ ἡ ὑπογραφὴ (ὄνομα καὶ ἐπωνυμία) ².

ΚΓ. 140
υπογραφή μου *μουσ'α ἢ ἰδιώσε σαφ' ἄρ' αὐτοῦ ἐδ. διωχρα*

ties qui ne savent ou ne peuvent signer, le notaire doit faire mention à la fin de l'acte de leurs déclarations à cet égard.

18) Πολ. 402 ἐδ. 1.

19) Πολ. 402 ἐδ. 2. 135 ἐδ. 2. Ὁργ. 190. Toullier ἀρ. 134—142. Ἐὰν τὰ ἔγγραφα ταῦτα περιέχωσιν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν, κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλείστων συγγραφέων ἰσχύουσι καὶ τότε ὡς ἰδιωτικά, καὶ τοὶ μὴ συντεταγμένα κατὰ τὸ 410 ἄρθρον, φθάνει μόνον νὰ φέρωσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ δημοσίου προσώπου, καὶ νὰ μὴ εἶναι τοῦτο ἀπολύτως ἀναμώδιον (Bonnier ἀρ. 377, 378. Aubry § 755 σημ. 53, 54. Dalloz ἀρ. 3785. Massé-Vergé § 589 σημ. 11. Demol. ΚΘ', 223)· ἡ γνώμη αὕτη δύναται καὶ παρ' ἡμῶν νὰ ὑποστηριχθῇ, διότι ἐκτὸς τῶν λόγων, οὗς οἱ συγγραφεῖς ἀναφέρουσιν, ὑπάρχει καὶ οὗτος, ὅτι τὸ ἄρθρ. 402 ἐδ. 2 παραπέμπει μόνον εἰς τὸ 409 ἄρθρον, οὐχὶ καὶ εἰς τὸ 410 (Ῥουσσό. 249 σημ. 1). Ἐχουσι βεβαίαν χρονολογίαν τὰ ἔγγραφα αὐτά; Ὁχι, ἀπαντᾷ ὁ Demolombe ἀρ. 248.

1) Πολ. 407. Ὁ ἔγγραφόν τι συντάσων πράττει τοῦτο ἢ δι' ἑαυ-
 τὸν ἢ δι' ἄλλον· ὁ νόμος θεωρεῖ ὅτι ἔγγραφόν τι ἀνήκει εἰς ἐκεῖνον, οὗτινος τὴν ὑπογραφὴν φέρει· ἐπομένως ἡ βαρὺτης παντὸς ἰδιωτικοῦ ἔγγραφου συγκεντροῦται εἰς τὴν ἐν αὐτῷ ὑπογραφὴν· ὅπερ ἐστὶ δὲν ζητεῖται τίς ἔγραψε τὸ ἔγγραφον, ἀλλὰ τίς ὑπέγραψεν αὐτό. Ἐγγραφα δὲ ἀνυπόγραφα οὐδεμίαν κατὰ γενικὸν κανόνα ἔχουσιν ὡς τοιαῦτα σημασίαν· τὸ πολὺ δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν, ὅπου ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις συγχωρεῖται, ὡς τεκμήριον μόνον (Toullier ἀρ. 260).

2) Κατὰ τὸ 409 ἄρθρον ἡ ὑπογραφὴ πρέπει νὰ γράφηται ἐλόκληρος μὲ ἀλφαριθμητικὰ στοιχεῖα· τοῦτο ὅμως δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ἐντελῶς κατὰ γράμμα· ὁ νόμος θέλει ἀπλῶς μονογραφὰς ν' ἀπαγορεύσῃ,

ὧν εὐκόλως δύναται νὰ γείνη κατάχρησις. Συνήθως οἱ ἄνθρωποι τὸ βαπτιστικὸν ὄνομα καὶ τὸ τοῦ πατρὸς δὲν γράφουσιν ὁλόκληρον, ἀλλὰ τὸ πρῶτον μόνον στοιχεῖον (Dalloz Oblig. ἄρ. 3519 ἐπ.)· ἐνίοτε δὲ καὶ οἱ σχοινοτενεῖς ἐπωνυμίας ἔχοντες συγκόπτουσιν τινὰς αὐτῶν συλλαβὰς ἐν τέλει· οὔτε οἱ μὲν οὔτε οἱ δὲ παραβαίνουσι, νομίζω, τὸν νόμον, ὅστις θέλει τοῦτο μόνον, ἢ ὑπογραφή, ὅπως ἕκαστος ἄνθρωπος συνειθίζει αὐτήν, νὰ γράφηται δι' ἀλφαριθμητικῶν στοιχείων· ἀλλὰ δὲν πρέπει πάλιν ἡ συγκοπή τῆς ὑπογραφῆς νὰ ἐκπίπτῃ εἰς μονογραφὴν, ὡς καταντῶσιν αὐτήν ἐνίοτε πολυφρόντιδές τινες ὑπουργοὶ καὶ εἰσαγγελεῖς, εἰς ἱερογλυφικὸν μελάνωμα τὴν ὑπογραφὴν αὐτῶν διαστρέφοντες! (Aubry § 666. ΑΠ. 85 τοῦ 46. Demol. ΚΑ', 92. Dalloz Oblig. ἄρ. 3839). Ἡ ὑπογραφή δὲ πρέπει νὰ τίθεται εἰς τὸ τέλος τοῦ ἐγγράφου, διότι αὕτη πρέπει ν' ἀποτελῇ τὸ τέρμα αὐτοῦ (Dalloz λ. signature ἄρ. 9. Marcadé Δ', 7 § 13). *Λευκὴ ὑπογραφή*; Demolombe ΚΘ'. 307. Ὁ τυφλός, ἐγγράμματος ὢν, δύναται νὰ ὑπογράψῃ ἐγγράφον ἰδιωτικὸν ἢ δημόσιον; Νομίζω, ὅχι. Πολ. 437. Ὁργ. 185. Dalloz Obligat. § 3496.

Ἐκ τῶν ῥηθέντων ἐπεταί, ὅτι ἐπὶ τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων οὔτε ἡ χρονολογία οὔτε ὁ τόπος τῆς συντάξεως εἶναι ἀναγκαῖον στοιχεῖον (νόμ. 34 § 1 βασ. 25, 2. «κἂν μὴ σχῇ τὸ συμβόλαιον ὕπατον ἢ ἡμέραν ἔρρωται»). Ἐξαίρεσιν ἀποτελοῦσιν αἱ διαθῆκαι (ἄρθ. 21 καὶ 31 τοῦ περὶ διαθ. ψηφίσμ.), καὶ τὰ ἄρθρα 110, 137, 188 καὶ 332 τοῦ Ἐμπ. νόμου (Aubry § 756 σημ. 10. Demol. σ. 341). Πλὴν ἡ δι' ἄλλων σημείων ἢ γραμμάτων ὑπογραφή δὲν εἶναι ἔγκυρος (Aubry § 666 σημ. 6, § 756 σημ. 3. Demol. ΚΘ', 306. Bonnier σ. 547. ΑΠ. 86 τοῦ 53. Dalloz Signature ἄρ. 6. 11. Chifres ἐν τέλει. Obligat. ἄρ. 3824, 3840). Κατὰ τὸ βυζαντ. δίκαιον (Νεαρ. Λέοντ. 72. Σύνταγ. κανόνων Γ', 328) πᾶν ἔγγραφο, ἐν ᾧ ἐπιγέγραπται ὁ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ τύπος διὰ χειρὸς τοῦ συνθεμένου αὐτό, ἔχει τὸ ἰσχυρὸν καὶ ἀμετάπτωτον· καὶ οἱ γερμανοὶ συγγραφεῖς διδάσκουσιν ὅτι ἡ διὰ τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ ὑπογραφή ἰσχύει (Bayer σ. 851. Bopp in Linde's Zeitschr. Δ', 297)· παρ' ἡμῖν τοῦτο μόνον δύναται νὰ παραδεχθῇ τις, ἀποδεικνυμένου ἄλλοθεν ὅτι ὁ Α. π. χ. ἔθηκε τὸν σταυρὸν ὑπὸ τὸ ἀντιτασσόμενον κατ' αὐτοῦ ἔγγραφο, εἰμφορεῖ τὸ δικαστήριον νὰ ἐξηγήσῃ τοῦτο ὡς ἀναγνώρισιν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου. Τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ὅταν τις ὑπογράφηται δι' ἄλλου· τουτέστιν ἂν ἀποδεχθῇ κατὰ νόμιμον τρόπον ὅτι κατ' ἐντολὴν τοῦ ἀγραμμάτου ὑπέγραψεν ἂν· αὐτοῦ δ' ὑπογράφας, ἀποδεικνύεται ὅτι τὰ γεγραμμένα εἰσὶ προῖον τῆς θελήσεως αὐτοῦ· ἄρα τὸν ὑποχρεοῦσιν. Ὅθεν ἡ ἀπόφασις ΑΠ. 159

ΚΖ-29

ἐνίοτε ἀπαιτεῖται καὶ ἡ τήρησις τῶν περὶ χαρτοσήμου διατάξεων³.

Ἐν τοῖς ἰδιωτικοῖς ἐγγράφοις κατατάσσονται τὰ ἐμπορικὰ βιβλία· τὰ ὑπὸ ἱατρικῶν συνταγῶν βεβαιούμενα βιβλία τῶν φαρμακοπωλῶν, ὡς καὶ τῶν ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀνεγνωρισμένων ἱατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων τὰ βιβλία· τὰ εὐρετήρια καὶ ἡμερολόγια τῶν δικαστικῶν γραμματέων, τῶν δικηγόρων, τῶν συμβολαιογράφων, τῶν κλητῆρων καὶ τῶν κολλυβιστῶν⁴.

Ἐνίοτε ἀντὶ τῆς ὑπογραφῆς ἢ πρὸς τῇ ὑπογραφῇ ἐπιβάλλει ὁ νόμος καὶ ἐτέρας οὐσιώδεις περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου διατυπώσεις, τὰς μὲν διὰ τὴν μεῖζονα τοῦ ἐκδότου ἀξιοπιστίαν, τὰς δὲ ἵνα μᾶλλον ἀσφαλίσῃ τὰς ἰδιωτικὰς συμβάσεις· ἤγουν

α') τὰ ἐμπορικὰ βιβλία⁵ ἀποδεικνύουσι καὶ ἄνευ ὑπο-

Κρουσέξ § 200 3/5.

τοῦ 48 εἶναι αὐστηροτέρα τοῦ δέοντος, μόνον κατὰ τοῦτο ὁρθή, ὅτι ἐθεώρησε μὴ ἐπιτρεπομένην ἐμάρτυρον ἀπόδειξιν. Ὑπογραφή διὰ κολλυδοκονδύλου ἢ ὅχι διὰ γραμμάτων ἀλλὰ δι' ἄλλων σημείων; Dalloz ἀρ. 3823, 3824. Demol. ΚΘ', 313. ΚΑ', 66. Ἄλλ' ὑπογραφή συνθηματικὴ ἔχει τὴν δύναμιν τῆς συνήθους ὑπογραφῆς, ἐὰν ἀποδεικνύεται ἡ συμφωνία τοῦ διὰ συνθηματικοῦ ὀνόματος ὑπογράφεσθαι (ΑΠ. 11 τοῦ 62). Περὶ τοῦ bon pour ἢ approuvé τοῦ γαλ. δικαίου Dalloz Oblig. ἀρ. 4083. Demol. σ. 387.

3) Ἄρθρ. 47 τοῦ νόμ. ἀρχαί' τοῦ 1887. ὅρ. καὶ νόμ. ἀσκήζ' τοῦ 1885.

4) Πολ. 408.

5) Πολ. 416. Ἐμπ. νόμ. 8—17. ἄρθρ. 3 τοῦ νόμ. τλζ' τῆς 31 ὁκτωβρίου 1869 περὶ χαρτοσήμου. Dalloz Oblig. ἀρ. 4192. Αἱ πολλὰ καὶ ποικίλαι πράξεις, ἃς ὁ ἔμπορος, ἕνεκα τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ, ἐπιχειρεῖ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν, ἐγέννησαν τὴν ἀνάγκην τῆς συντάξεως βιβλίων πρὸς ἐγγραφήν τῶν πράξεων τούτων· διότι τοιοῦτοτρόπως τίθεται εἰς κατὰστασιν ὁ ἔμπορος νὰ μανθάνῃ ἐν τέλει ἐκάστης ἐπιχειρήσεως ἐμπορικῆς τὸ ἐπωφελές αὐτῆς ἢ ἐπιζήμιον· ἀλλὰ καὶ ἀκρίβειαν ἕνεκα τούτου ὀφείλει νὰ τηρῇ περὶ τὴν σύνταξιν τῶν βιβλίων αὐτοῦ ὁ

γραφῆς· ἀλλὰ μόνον ἐάν, ἐκ χάρτου σεσημασμένου κατεσκευασμένα, βιβλιοδετηθῶσι πρὸ τῆς χρήσεως αὐτῶν καὶ διασφαλισθῶσι παρὰ τοῦ προέδρου τῶν ἐμποροδικῶν, γράφονται δὲ ἐλληνιστὶ καὶ καταχωρίζονται ἐν αὐτοῖς ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν ἄνευ κενῶν διαστημάτων, ἄνευ προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως φύλλων, ἄνευ παρεγγραφῶν ἢ ὑπεργραφῶν, πᾶσαι τοῦ ἐμπορίου αἱ πράξεις, αἱ ἀναφερόμεναι εἰς συναλλαγματικές, ἐμπορεύματα ἢ χρήματα β. ὁμοίως τὰ εὑρετήρια καὶ ἡμερολόγια δικηγόρων, συμβολαιογράφων, δικαστικῶν γραμματέων, κλητῆρων, κολλυβιστῶν, φαρμακοπωλῶν, ἱατρῶν, μαιῶν καὶ ξενοδόχων ἀποδεικνύουσι καὶ αὐτὰ ἄνευ ὑπογραφῆς, ἐὰν βιβλιοδετηθῶσι καὶ διασφαλισθῶσιν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ὅπως τὰ ἐμπορικὰ βιβλία γ.

β') τὰ περιέχοντα ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν ἐγγράφα ⁸ ὀφεί- KA 23-24.

Χαρτοτύπων καὶ ἡμερολογίων ἀποδείξεως.

ὡς διασφαλίον
 1Α. 169. ΗΓ. 17. 49. 167. 526. ΚΔ. 12. 430. ΚΑ. 125. 1Β. 119. Κ2. 636. ΚΘ. 78.
KH 271 366
422. (σημ-)
72 = KH 366.

ἐμπορος. Διὰ τὴν ἀκρίβειαν ἵσως ταύτην ἀπεδόθη εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία παλαιόθεν ἥδη ἀποδεικτικὴ δύναμις, ἐπιδρασάσης οὐκ ὀλίγον καὶ τῆς ῥωμ. νομοθεσίας διὰ τῶν περὶ τραπεζιτῶν διατάξεων αὐτῆς· περὶ τοῦ βαθμοῦ ὅμως τῆς ἀποδεικτικῆς ταύτης δυνάμεως διαφωνοῦντες τυγχάνουσιν οἱ συγγραφεῖς· ἀλλ' ὁ ἐγγύως νομοθέτης ἔλυσε πᾶσαν περὶ τούτου ἀμφιβολίαν, τελείαν ἀπόδειξιν εἰς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία παρασχών. Glück KB', 61. Wetzell System σ. 139. Seuffert Comment. Γ', 173.

6) Τρία βιβλία χρεωστῇ νὰ συντάσῃ κατὰ νόμον ὁ ἐμπορος (ἄρθρ. 8. 9 ἐμπ. νόμου), τὸ ἡμερολόγιον, τὸ τῆς ἀπογραφῆς καὶ τὸ τῶν ἐπιστολῶν μόνον τοῦ ἡμερολογίου τὴν ἀποδεικτικὴν δύναμιν ὀρίζει ἡ πολ. δικονομία, καὶ ταύτην ὡς πρὸς τὰ τρία εἶδη ἀπλῶς τῶν πράξεων, ἅπερ ἀναφέρει τὸ ἄρθρ. 416, ἥτοι τὰς περὶ ἐμπορεύματα, συναλλαγματικές καὶ χρήματα ἐμπορικὰς πράξεις· ἐπομένως οὐχὶ πάσας τὰς τοῦ 8 ἄρθρου τοῦ ἐμπ. νόμου. Seuffert σ. 174. 'Ράλλη Α', 102.

7) Πολ. 408. § 2. 3.

8) Ἡ θεωρία τῶν διπλῶν ἐγγράφων γαλλικῆς ἐστὶ καταγωγῆς, χρονολογεῖται δὲ ἀπὸ τινος ἀποφάσεως τῆς 30 αὐγ. 1736 τοῦ παρλαμένου τῶν Παρισίων· ἡ θεωρία αὕτη δικαιολόγημα ἔχει τὴν σκέψιν, ὅτι

Διὰ τοῦ μὴ εἶσι χαρτοσύμμου ἀπὸ ἄρχης KA. 341

Ε 78 πρὸς τὰ λοιπὰ συμφέρον 10. β') νὰ σημειωθῇ ἐν ἐκάστῳ

συμβαίνει ὅμως ἔνεκα μεταγενεστέριων γεγονότων (ex post facto) νὰ παραχθῇ καὶ ὑπὲρ τοῦ ἄλλου μέρους· οἷα τὸ χρησιδάνειον, ἡ ἐντολή, ἡ παρακαταθήκη· ἂν ὅμως συμφωνηθῇ ἀπ' ἀρχῆς ἀντιμισθία ὑπὲρ τοῦ ἐντολοδόχου ἢ θεματοφύλακος, ἀνάγκη τότε νὰ συνταχθῶσι διπλᾶ ἔγγραφα· διότι τότε περιέχουσιν ἀμοιβαίαν ὑπόσχεσιν· κατὰ τοὺς γάλλους συγγραφεῖς (Aubry σημ. 16. Demolombe ΚΔ' ἀρ. 22. ΚΘ' ἀρ. 392) καὶ τότε δὲν ἀπαιτεῖται διπλοῦν ἔγγραφον· ἀλλὰ διαφέρει τὸ γράμμα τοῦ νόμου αὐτῶν (conventions synallagmatiques).

β') συμβάσεις ἀμφοτεροβαρεῖς, καταστᾶσαι πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἔγγραφου ἑτεροβαρεῖς διὰ τῆς ἐκ μέρους θατέρου τῶν συναλλαξάντων καταβολῆς (Aubry σημ. 21. Toullier ἀρ. 327. Dalloz ἀρ. 4017)· π. χ. ἐπὶ πωλήσεως ὁ ἀγοραστὴς ἐπλήρωσεν ἀμέσως τὸ τίμημα· ἐνταῦθα ὑπόχρεως μένει μόνος ὁ πωλητής, ἐπομένως αὐτὸς μόνος πρέπει νὰ δώσῃ ἔγγραφον (Demolombe ἀρ. 399). *Σὺν ἐπιστολῇ ΚΗ' 430*

γ') συμβάσεις, δι' ὧν παρέχονται εἰς τὸν ἕτερον τῶν συναλλασσόντων ὠφέλεια δι' ἀπλῆς ἀντιστάσεως ἰσχυρῶς προστατευόμεναι· π. χ. ἔγγραφον δι' οὗ ἀναγνωρίζεται τὸ χρέος, συγχρόνως δὲ παραχωρεῖται προθεσμία πρὸς ἐξόφλησιν· ἀρκεῖ ἐνταῦθα τὸ διδόμενον εἰς τὸν δανειστήν ἔγγραφον, διότι ἡ προσαγωγή τούτου συναποδεικνύει καὶ τῆς προθεσμίας τὴν παραχώρησιν (Aubry σημ. 17. Demolombe ἀρ. 402. ΑΠ. 127 τοῦ 59)· ὑπάγονται ὅμως εἰς τὸν κανόνα συμβάσεις ἑτεροβαρεῖς μὲν ὡς ἐκ τοῦ εἶδους αὐτῶν, γινόμεναι ὅμως ἀμφοτεροβαρεῖς διὰ προσθέτων ὅρων (Aubry σημ. 21. Demolombe ἀρ. 401).

10) Π. χ. ὁ Α πωλεῖ τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ τῷ Β· ὑπάρχουσι δύο συμφέροντα ἀντίθετα· λοιπὸν δύο πρωτότυπα πρέπει νὰ συνταχθῶσιν· ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ Α καὶ Β πωλῶσι τι τῷ Γ, ὑπάρχουσιν ὡσαύτως δύο συμφέροντα (ἐκτὸς ἂν ἕκαστος τῶν πωλητῶν ὑποβάλληται πρὸς τὸν ἀγοραστήν εἰς ἰδιαιτέρας ὑποχρεώσεις. Dalloz ἀρ. 4037). "Ἦγουν δὲν ἐξετάζεται ὁ ἀριθμὸς τῶν συναλλασσόντων, ἀλλὰ τῶν ἀντιθέτων συμφερόντων (Aubry σημ. 26—29. Demol. ἀρ. 408. 409. Marcadé σ. 46. ΑΠ. 253 τοῦ 53. Dalloz ἀρ. 4031)· ἡ δὲ συμπαιγνία τυχόν τοῦ κατέχοντος (συναινέσει πάντων. Demol. ἀρ. 440) τὸ κοινὸν ἔγγραφον μετὰ τοῦ ἀντιθέτου μέρους ἀνάγκη ἄλλως νὰ ματαιωθῇ (Demol. ἀρ. 407. Aubry σημ. 25).

Σημειωτέον καὶ ταῦτα α') ἐὰν ἐκ τῶν πολλῶν συναλλαξάντων, τῶν ἐχόντων ἀντίθετον συμφέρον, τινὲς μόνον ὑπέγραψαν τὸ ἔγγραφον, θεωρεῖται ἡ σύμβασις ὡς μὴ περατωθεῖσα, καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲ τοὺς ὑπο-

αὐτῶν ὁ ἀριθμὸς τῶν συνταχθέντων πρωτοτύπων¹¹. ἀλλὰ τὴν ἀκυρότητα ταύτην δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου ἐκτελέσας τὸ καθ' ἑαυτὸν τὴν σύμβασιν, ἢ καὶ συμπράξας εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς ¹².

γράφαντας ὑποχρεοῖ (Toullier ἀρ. 348). β') ὅτι δὲν εἶναι ἀναγκαῖον πάντα τὰ πρωτότυπα νὰ φέρωσιν ὅλων τῶν μερῶν τὰς ὑπογραφάς· ἀρκεῖ τὸ ἑγγράφον, ὅπερ λαμβάνει ἕκαστος, νὰ φέρῃ τὰς ὑπογραφάς τῶν λοιπῶν (Aubry σημ. 30. Demol. ἀρ. 413. Toullier ἀρ. 344. Dalloz ἀρ. 4026). γ') ὅτι ἐποουσιώδεις διαφοραὶ μεταξὺ τῶν πολλῶν πρωτοτύπων δὲν ἐπηρεάζουσι τὸ κῆρος αὐτῶν (Dalloz ἀρ. 4028. Demol. ἀρ. 412. Aubry σημ. 31).

11) Ἡ διατύπωσις αὕτη σκοπεῖ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἐκτελέσεως τῆς πρώτης (Dalloz ἀρ. 4045). οὐχ ἥττον εἶναι λίαν αὐστηρά· τὴν αὐστηρότητα δ' αὐτῆς μετριάζουσιν οἱ συγγραφεῖς παραδεχόμενοι, ὅτι ἐκπληροῦται ὁ σκοπὸς τῆς διατάξεως αὐτῆς καὶ ἂν ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀντὶ τοῦ ἀριθμοῦ σημειωθῇ ὅτι ἐγένοντο τόσα πρωτότυπα, ὅσα ὑπάρχουσι τὰ ἐνδιαφερόμενα πρόσωπα (contra Demol. ἀρ. 420. Massé-Vergé § 599 σημ. 8) ἢ κατατεθῇ τὸ ἑγγράφον ἀμοιβαίᾳ συναινέσει παρὰ συμβολαιογράφῳ (Toullier ἀρ. 325. Aubry σημ. 32. 44. Dalloz ἀρ. 4049. 4069. ἂν καὶ ἡ κατάθεσις παρὰ ἰδιώτῃ ἀρκεῖ, ἄσύμφωνοί εἰσιν οἱ συγγραφεῖς. Dalloz 4076). ἐπιτρέπεται δὲ ἡ ἀπόδειξις ὅτι τὸ ἑγγράφον δὲν συνετάχθη εἰς διπλοῦν, ἂν καὶ σημειοῦται ἐν αὐτῷ τὸ ἐναντίον (Dalloz ἀρ. 4050. Demol. ἀρ. 417).

12) Διὰ τῆς ἐκτελέσεως τῆς συμβάσεως κυροῦται τὸ ἑγγράφον, εἴτε τοῦ 1 § εἴτε τοῦ 2 § τοῦ 410 ἄρθρου τὴν ἑλλειψιν φέρει· τὸ αὐτὸ παραδέχονται καὶ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς, ἂν καὶ τὸ ἐναντίον φαίνεται· λέγον τὸ γράμμα τοῦ νόμου αὐτῶν (Toullier ἀρ. 333. Dalloz ἀρ. 4060. Demol. 455). "Ὅστις ἐξετέλεσε τὴν σύμβασιν ἢ συνέπραξεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἀκυρότητα αὐτοῦ· π. χ. ὁ ἀγοραστὴς καταβάλλει τὸ τίμημα, ὁ πωλητὴς λαμβάνει αὐτό· ὁ μὲν ἐξετέλεσε τὴν σύμβασιν διὰ τῆς καταβολῆς, ὁ δὲ συνέπραξεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς διὰ τῆς λήψεως τῶν χρημάτων· οὐδέτερος δύναται νὰ προσβάλῃ τὸ ἑγγράφον (Aubry σημ. 41. Dalloz ἀρ. 4064). Ἐὰν ὅμως εἶχε συμφωνηθῇ διὰ τοῦ ἐγγράφου τὸ τίμημα νὰ πληρωθῇ εἰς τρίτον καὶ ἐπλήρωσεν εἰς αὐτὸν ὁ ἀγοραστὴς, τότε αὐτὸς μὲν δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὸ ἑγγράφον, καθὼς ἐκτελέσας τὴν σύμβασιν τὸ καθ' ἑαυτόν, ὁ πωλητὴς ὅμως δύναται

ΑΒ. 186

Τὰ ρηθέντα δὲν ἐφαρμόζονται κατὰ γενικὸν κανόνα ἐπὶ ἐμπορικῶν πράξεων ¹³.

Τὸ κῦρος τῶν οἰκιακῶν λεγομένων βιβλίων κρίνεται κατὰ τοὺς γενικοὺς περὶ ἰδιωτικῶν ἐγγράφων κανόνας· ἐξαιρετικοὶ περὶ αὐτῶν ὁρίσμοι δὲν ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν ¹⁴.

γ') περὶ πρωτοτύπων καὶ ἀντιγράφων.

§ 207. Τὸ ἐγγραφοῦν δύναται νὰ γραφῇ δις ἢ καὶ πολλάκις καὶ νὰ γείνωσιν οὕτω πολλὰ αὐτοῦ ἀντίτυπα ἢ ἴσα· ἐκ τῶν πολλῶν τούτων ἴσων πρωτότυπα μὲν καλοῦνται ὅσα φέρουσι τὰς πρὸς τὸ κῦρος αὐτῶν ἀναγκαίας διατυπώσεις, ἢ, κατὰ τὴν ἑκφρασιν τοῦ νόμου, παρ' οἷς ἡ πρώτη καταστατικὴ πράξις ἐπαναληφθῇ ὑπὸ τῶν αὐτῶν κυρίων προσώπων· ἀντίγραφα δέ, τὰ μὴ τοιαῦτα, ἢτοι αἱ ἀπλαῖ μιμήσεις τοῦ πρωτοτύπου, αἱ μὴ φέρουσαι τῆς καταστατικῆς πράξεως τὰ στοιχεῖα ¹. Ὅθεν ἐπεται ὅτι μόνον οἱ δυνάμενοι νὰ συντάξωσιν ἔγκυρόν τι ἐγγραφοῦν

(Marcadé σ. 45. Toullier ἀρ. 334. 335. 337—341). Τινὲς παραδέχονται ὅτι καλύπτει τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῶν πολλῶν πρωτοτύπων ἀκυρότητα, ἡ ὑπαρξὶς αὐτῶν καὶ ἡ προσαγωγή εἰς τὸ δικαστήριον. Dalloz ἀρ. 4068.

13) Toullier ἀρ. 342, 343. Aubry § 756 σημ. 49. Ἐξαίρεσις γίνεται ὡς πρὸς τὰς ὁμορρυθμοὺς ἢ ἑτερορρυθμοὺς ἐταιρίας, τὰς συνισταμένας δι' ἰδιωτικῶν ἐγγράφων, διότι πρέπει ταῦτα κατὰ τὸ 39 ἄρθρον τοῦ Ἐμπ. νόμου νὰ συντάσσωνται εἰς πολλὰ ἀντίτυπα. Πάλλη Α', 386. Aubry σημ. 51.

14) Πολ. 420 (ΑΠ. 106 τοῦ 53). πρβ. καὶ ἄρθρ. 1351 γαλ. κώδ. (Aubry § 758. Marcadé σ. 61. Dalloz ἀρ. 4223. Demol. ΚΘ', 540), ἄρθρ. 363 βαυαρ. δικονομ. (Barth Β', 242).

1) Πολ. 423, 424. Γαλ. κώδ. 1334, 1335. Βαυαρ. δικον. 366, 367 (Barth Β', 231. Demol. ΚΘ', 593. Dalloz Oblig. ἀρ. 4266). Τὸ πρωτότυπον ἐν ταῖς πηγαῖς λέγεται ἐνιαχοῦ authenticum, τὸ δὲ ἀντίγραφον exemplum (νόμ. 4 § 3, νόμ. 8 πρ. π. 10, 2. νόμ. 4 § 3, νόμ. 5 βασ. 42, 3 Συνοψ. μικρ. Α, ρλς'. κατωτ. § 153 σημ. 4). Οἱ ἀρ-

δύνανται νὰ κατασκευάσωσι καὶ πολλὰ αὐτοῦ πρωτό-
 τυπα, πᾶς δὲ ἄλλος ἀντίγραφα μόνον αὐτοῦ νὰ ποιήσῃ
 δύναται. Τῶν ἀντιγράφων ὑπάρχουσι δύο εἶδη, ἀπλᾶ καὶ
 ἀντιπεφωνημένα· τὴν δευτέραν ὀνομασίαν φέρουσιν ὅσα
 ἀρχὴ τις, ἔχουσα πρὸς τοῦτο δικαίωμα, παραβάλλῃ πρὸς τὸ
 πρωτότυπον καὶ βεβαιώσῃ τὴν πρὸς ταῦτα συμφωνίαν
 αὐτῶν². + ΚΣΤ. 458

Τὰ ἀντίγραφα, οὐδ' αὐτὰ τὰ ἀντιπεφωνημένα, ἀναπλη-
 ροῦσι κατὰ γενικὸν κανόνα τὰ πρωτότυπα³, εἰμὴ μόνον
 ἐν τοῖς ἐπομένοις θέμασιν· α') ἐὰν οἱ διάδικοι ἀποδώσωσιν
 αὐτοῖς ἀποδεικτικὴν δύναμιν⁴, εἴτε ῥητῶς εἴτε σιωπηρῶς
 (χρησάμενοι αὐτοῖς ὑπὲρ ἑαυτῶν)· β') ἐὰν ἐκδοθῶσι παρὰ
 συμβολαιογράφου, δικαστικοῦ γραμματέως, δικηγόρου ἢ
 ἐτέρου δημοσίου προσώπου, ἐξαχθέντα ἐκ πρωτοτύπου ὅπερ
 αὐτὰ ταῦτα τὰ δημόσια πρόσωπα συνέταξαν ἢ ἔχουσιν
 ἐν παρακαταθήκῃ⁵, ἢ ἐὰν ἐκδοθέντα παρὰ συμβολαιογρά-
 φου, δικαστικοῦ γραμματέως ἢ δικηγόρου, κατ' αἴτησιν

ἐὰν τὸ ἀντίγραφον ἀποδοτικῶν δὲ περιέχῃ χρόνον ὃ ὥστε συμφωνῶν καὶ
 εἶναι αὐτὸν καὶ πιστοποιεῖν δὲν εἴναι σὺν δυνάμει ἀποδοτικῶν ΚΒ. 547

καίτοι καλοῦσι τὸ πρωτότυπον ἀρχέτυπον καὶ τὸ ἀντίγραφον ἀπόγρα-
 φον (Διογ. Λαέρτ. ε', δ' § 2).

2) Πολ. 424 ἐδ. 2. Ἀντίγραφα ἀντιπεφωνημένα δύνανται νὰ ἐκδώ-
 σωσι συνήθως συμβολαιογράφοι, δικαστικοὶ γραμματεῖς, δικηγόροι καὶ
 κλητῆρες (Ὁργ. 246. 451. 193)· τὰ τοιαῦτα ἀντίγραφα καλοῦνται
 copiae vitematæ (vidimus) ἢ fidematæ (fides) Spangenb. Urkun-
 denb. Α', 60.

3) Ὅπου συγχωρεῖται ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις δύναται ὁ δικαστής,
 καὶ ἄνευ τῶν προϋποθέσεων τοῦ 427 ἀρθρου, νὰ δώσῃ βαρύτητά τινα
 εἰς τὰ ἀντίγραφα.

4) Πολ. 425. 426 § 1. Ἐνταῦθα εἶναι ἀδιάφορον τὸ εἶδος τοῦ ἀντι-
 γράφου διότι καὶ τὰ ἀπλᾶ ἀντίγραφα λαμβάνουσι διὰ τῆς θελήσεως
 τῶν διαδίκων πλήρη ἀποδεικτικὴν δύναμιν.

5) Πολ. 426 § 2. Παρὰ τοῖς Γάλλοις, ἵνα ἔχῃ τὴν δύναμιν ταύ-
 την τὰ ἀντίγραφα, ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ πρῶτα ἢ ἀπόγραφα· ἄλλως ἔ-
 χουσιν ἀσθενεστέραν δύναμιν (Demolombe ἀρ. 690, 694—696).

καὶ συμπαραληφθέντων τῶν ἐνδιαφερομένων, φέρωσι συνάμα τὴν βεβαίωσιν, ὅτι τὸ μὲν πρωτότυπον ἐξετασθὲν εὐρέθη κατὰ πάντα ἀβλαβὲς καὶ ἀκέραιον, τὰ δὲ ἀντίγραφα παρεβλήθησαν πρὸς αὐτὸ καὶ εἰσιν ἀπαράλλακτα ⁶.

Πλὴν καὶ τὰ τοιοῦτοτρόπως ἐκδοθέντα ἀντίγραφα οὐχὶ ἀπολύτως ἰσχύουσιν ὡς πρωτότυπα, ἀλλὰ μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι καὶ αἱ λοιπαὶ ἀπαιτήσεις τοῦ νόμου ⁷.

Γ') Ἀποδεικτικὴ δύναμις τῶν ἐγγράφων α).

α') ἐν γένει.

§ 208. Κατὰ τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως διττῆς φύσεως

6) Πολ. 426 § 3. 397 § 4. Τοῦτό ἐστιν ἡ καλουμένη *exemplificatio*. Τὸ πρῶτον εἶδος τῶν ἀντιπεφωνημένων ἀντιγράφων ἐκδίδει τὸ δημόσιον πρόσωπον, ὅταν τὸ πρωτότυπον ἔχῃ παρ' ἐαυτοῦ, τὸ δεύτερον, ὅταν προσάγῃται αὐτῷ ἐγγράφον ἵνα λάβῃ καὶ δώσῃ ἐξ αὐτοῦ ἀντίγραφον. Ἐνταῦθα κατατακτέον καὶ τὸ θέμα τοῦ ἄρθρ. 192 τοῦ ὄργαν. (Demol. ἀρ. 692). Ἐνίοτε δέ, ὡς ὁ § 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρ. ὀρίζει, καὶ ἀντίγραφα ἀντιγράφων, κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον κατασκευασθέντα, τὴν αὐτὴν ἔχουσι δύναμιν (ἄλλως παρὰ τοῖς Γάλλοις. Demol. ἀρ. 697—701).

7) Ἦτοι κατὰ τὸ 427 ἄρθρον, ἐὰν τὸ πρωτότυπον ἀποδεδειγμένως ὑπῆρχε καὶ ἀπωλέσθῃ, ἢ ἐξηφανίσθῃ παρ' ἐκείνου, καθ' οὗ ἐμελλε νὰ χρησιμεύσῃ, ἢ κατακρατῇται παρ' αὐτοῦ, ὑποχρέου εἰς ἐπίδειξιν ὄντος, ἢ τέλος ἐλλείπῃ παντελῶς, τὰ δὲ ἀντίγραφα εἰσιν ἀρχαῖα καὶ ἀνύποπτα, εὐρισκόμενα ἐν δημοσίοις ἀρχείοις ἢ καταχωρίσεσιν. Ὅπου ὅμως ἐξομοιοῖ ὁ νόμος τὰ ἀντίγραφα τοῖς πρωτοτύποις (π. χ. ἀστ. νόμ. 50. Demol. ἀρ. 687), ἀποδεικνύουσι τὰ ἀντίγραφα καὶ ἄνευ τῶν προϋποθέσεων τούτων. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὰ ἀντιπεφωνημένα ἀντίγραφα, καὶ ὁσάκις φέρουσι τὰ ἀπαιτούμενα τοῦ νόμου πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν πρωτοτύπων, δὲν ἔχουσι φυσικῶ τῷ λόγῳ πλείονα ἢ τὰ πρωτότυπα δύναμιν ἐπομένως τὰ ἀντίγραφα ἰδιωτικῶν ἐγγράφων δὲν ἀπαλλάττουσι τὸν προσάγοντα αὐτὰ τοῦ βάρους ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τοῦ πρωτοτύπου (Seuffert Comment. Γ', 181. Endemann Beweisl. σ. 326). Ἐξαίρεσις πρέπει νὰ γείνῃ ἐν τῇ περιπτώσει τῆς *exemplificatio*. Schmid B' § 144 σ. 275. Bayer σ. 842.

α) Πολ. 400—402, 412. Gesterding Nachforschungen B', 446.

ἀντιρρήσεις δύνανται γενικῶς εἶπεῖν ν' ἀντιταχθῶσι, τοῦτο μὲν κατ' αὐτῆς ἀπειθείας τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐγγράφου, προσβαλλομένης τῆς υἰότητος αὐτοῦ, τοῦτο δὲ κατὰ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου, ἀμφισβητουμένης τῆς ἐν τῇ δίκῃ βαρύτητος καὶ σημασίας αὐτοῦ· διὸ καὶ ἡ περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν ἐγγράφων ζήτησις, ἵνα θεωρηθῇ πλήρης, ὀφείλει περὶ τὰ δύο ταῦτα ἀναγκαίως νὰ στραφῇ, ἥτοι πρῶτον περὶ τὴν εὕρεσιν τοῦ ἐκδότου αὐτῶν, ἔπειτα περὶ τὴν εὕρεσιν τῶν ἐν αὐτοῖς χρησίμων πρὸς τὴν δίκην ἀποδεικτικῶν στοιχείων· ἐν τούτῳ δὲ κεῖται προπάντων ἡ κυρία διαφορά, ἡ διακρίνουσα τὰ δημόσια ἔγγραφα ἀπὸ τῶν ἰδιωτικῶν· διότι τὰ μὲν παρέχουσιν ἀποδείξιν οὐ μόνον τοῦ περιεχομένου αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἑαυτῶν (probant se ipsa), ἐνῶ τὰ ἰδιωτικὰ μόνον τὸ περιεχόμενον ἀποδεικνύουσι, τῆς γνησιότητος δὲ αὐτῶν ἡ ἀπόδειξις πρέπει ἄλλοθεν νὰ προσαχθῇ¹. Καὶ περὶ μὲν τῆς ἐρεύνης τῆς τῶν ἐγγράφων γνησιότητος γίνεται κατωτέρω ἡ ἐξή-

1) Πολ. 435, 436. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὀλίγα τινὰ περὶ τῶν καλουμένων ἀσαφῶν ἐγγράφων (documenta indiscreta) καὶ περὶ τῆς ἐνστάσεως τῆς ἀναργυρίας (exc. non numeratae pecuniae)· ἀσαφές λέγεται τὸ ἔγγραφο τὸ μὴ δηλοῦν τὴν αἰτίαν τοῦ χρέους· ὅστις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ (ἐν ᾗ πρέπει ν' ἀναφέρηται ἡ εἰδικὴ αἰτία τοῦ χρέους, ὅρ. ἀνωτ. § 98 σημ. 2, β') ἐπικαλεῖται τοιοῦτον ἔγγραφο, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ἄλλοθεν τὴν αἰτίαν τῆς ἀπαιτήσεως. Νόμ. 35 βασ. (22, 1)· «ἐὰν λέγῃ τις μὴ χρεωστῶν ποιῆσαι γραμματεῖον, καὶ ἔστιν ἀσαφές, ὃ λαβὼν αὐτὸ δείκνυσι χρεωστούμενον» (Glück KA', 389. Schmid B', 273. Windscheid § 412 6 σημ. 2). Ἡ διάταξις αὕτη τοῦ βῳμ. δικαίου, μὴ οὔσα δικονομικὴ, ἰσχύει καὶ τὴν σήμερον μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς πολ. δικονομίας (Seuffert's Blätter Δ', 305). Τὴν ἐνστάσιν τῆς ἀναργυρίας ἔχει ἐντὸς ὁρισμένου χρόνου ὁ ἐναγόμενος κατὰ τὸ βῳμ. δίκαιον ἐναντίον παντὸς ἐγγράφου, δι' οὗ ὁμολογεῖ ὅτι ἔλαβέ τι (π. χ. δάνειον. νόμ. 76 βασ. 23, 1)· ἡ ἐνστάσις αὕτη, πηγάζουσα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τοῦ βῳμ. δικαίου, ὅτι τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα δὲν ἀποδεικνύουσιν εὐθὺς ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς των τὴν ἀρίθμησιν, κατηργήθη

γῆσις², περί τῆς ἀποδεικτικῆς δὲ αὐτῶν δυνάμεως, τῆς εἰς τὸ περιεχόμενον ἀναφερομένης, ῥητέον ταῦτα.

Τὰ ἔγγραφα, τὰ τε δημόσια καὶ τὰ ἰδιωτικά, προση- *ΚΑ. 225-222*
κόντως καὶ ἐγκύρως συντεταγμένα, παρέχουσι πλήρη ἀπό- *" 475*
δειξιν, ἥτοι καθιστᾶσι δικανικῶς ἀληθὲς τὸ ἐν αὐτοῖς περι- *ΚΔ. 106*
εχόμενον³, εἴτε σύμβασίς ἐστί τοῦτο εἴτε ἄλλο τι πρᾶγμα,
ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἐξῆς εἰδικώτερον προσδιορισμόν· ἡγουν

α') ἀποδεικνύουσι τὰς συμβάσεις καὶ τὰ γεγονότα ὅπως *ΚΔ. 106.*
ἐξωτερικῶς παρίστανται, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ πράγ-
ματα καὶ τὴν ἀλήθειαν ταυτότητα αὐτῶν· ὅθεν δύνανται
νὰ προσβληθῶσιν ὡς εἰκονικά ἢ ἐκ βίας καὶ δόλου προελ-

θόντα⁴. *Ἡ ἐξ ὧν τῶν ἀποδείξεων φαίνεται ὅτι τὸ πρᾶγμα καὶ τὰ γεγονότα, ὡς ἐξωτερικῶς παρίστανται, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀλήθειαν ταυτότητα αὐτῶν· ὅθεν δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὡς εἰκονικά ἢ ἐκ βίας καὶ δόλου προελθόντα.* *ΚΒ. 484.*

"ἔγγραφοι, αὐτῶν τῶν σὺν τῇ ἐξ ὧν τῶν ἀποδείξεων φαίνεται ὅτι τὸ πρᾶγμα καὶ τὰ γεγονότα, ὡς ἐξωτερικῶς παρίστανται, οὐχὶ δὲ καὶ τὴν πρὸς τὰ πράγματα καὶ τὴν ἀλήθειαν ταυτότητα αὐτῶν· ὅθεν δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὡς εἰκονικά ἢ ἐκ βίας καὶ δόλου προελθόντα. *ΚΒ. 353.*
διὰ τῆς ἰσχυροῦς πολ. δικονομίας, καθ' ἣν ἔγγραφα ἀποδεικνύουσιν
ἅμα ἐκδοθέντα (Παπαρρηγ. ἐνοχ. δίκ. σ. 193 σημ. 8). Περὶ τοῦ ῥωμ.
δικαίου ἐπιθ. Vangerow § 166. Seuffert's Blätter Γ', 214.

2) Πρβ. § 165, 166.

3) Πολ. 400 ἐδ. 2. Ὑποτίθεται δηλ. ὅτι ἡ γνησιότης αὐτῶν εἶναι
ἀναμφισβήτητος ἢ ἀποδεδειγμένη.

4) Bayer σ. 844. Aubry § 755 σημ. 59. Τὸ περιεχόμενον τῶν ἐγ-
γράφων, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω (§ 155) ἐμφαίνει ἢ γνῶμην τινὰ τοῦ
ἐκδότου, ἢ μαρτυρίαν αὐτοῦ περὶ ἑαυτοῦ ἢ τρίτου, ἢ διάθεσιν τινὰ
τῶν ἑαυτοῦ· ἐπομένως ἐκ τοῦ διαφόρου τούτου περιεχομένου, διάφορος
εἶναι καὶ ἡ ἀποδεικτικὴ αὐτῶν δύναμις· διότι α') τοῦ πρώτου εἶδους
ἔγγραφα ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς δίκαις εἰσὶν αἱ δικαστικαὶ ἀποφάσεις καὶ
τῶνπραγματογνωμόνων αἱ γνωμοδοτήσεις, ὧν ἐγένετο ἡδὴ ἡ προσή-
κουσα ἐξήγησις· β') ἐπὶ τῶν περιεχόντων μαρτυρίαν ἐγγράφων διακρι-
τέον τὰ δημόσια τῶν ἰδιωτικῶν· τὰ μὲν περιέχουσι πλήρη ἀπόδειξιν
τῆς μαρτυρίας (κατωτ. § 210), τὰ δὲ ἀποτελοῦσιν ἢ ἀνώμοτον μαρ-
τυρίαν (ὅταν προέρχωνται παρὰ τρίτου) ἢ ὁμολογίαν (ὅταν ἐξεδόθησαν
παρὰ διαδίκου ἢ δικαιοδόχου αὐτοῦ)· κατὰ δὲ τὴν διαφορὰν ταύτην
κρίνεται καὶ ἡ ἀποδεικτικὴ αὐτῶν βαρὺτης· γ') τὰ διάθεσιν τινὰ, ὅπερ *Λ. 453.*
ἐστὶν οἰανδήποτε δικαιοπραξίαν περιέχοντα ἔγγραφα (π. χ. διαθήκην,
σύμβασιν) παρέχουσι πλήρη ἀπόδειξιν τοῦ ἐν αὐτοῖς περιεχομένου·
ἡγουν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἐγένετο ὅ,τι ἐν αὐτοῖς πιστοῦται· εἶναι δὲ
ἀδιάφορον εἴτε διάδικος εἴτε τρίτος ἐστὶν ὁ ἐκδότης αὐτά· διότι τὰ τοι-

β') τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἶναι ἢ κύριον καὶ οὐσιώδες, ἢ πάρεργον καὶ ἐπουσιώδες· κύριον μὲν καὶ οὐσιώδες λέγεται αὐτὸ τοῦτο δι' ὃ ἐγγράφον τι συντάσσεται· πάρεργον δὲ καὶ ἐπουσιώδες, πᾶν ἄλλο· ἐπειδὴ δ' ἐν τοῖς πα-
ρέργοις πράγμασι συμβαίνει τὰ πολλὰ πάρεργον καὶ προ-
σοχὴν νὰ καταβάλλωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀσθενεστέρα ἐστὶ
φυσικῶ τῷ λόγῳ περὶ τὰ πάρεργα ἢ ἀποδεικτικὴ δύναμις
τῶν ἐγγράφων· ἡγουν τὰ ἐγγράφα ἀποτελοῦσι πλήρη
ἀπόδειξιν καὶ τῶν παρέργων δηλώσεων, ὅσαςκι αὐταὶ ἄμε-
σον ἔχουσι συνάφειαν πρὸς τὸ κύριον περιεχόμενον, ἄλλως
ἀρχὴν ἀποδείξεως μόνον⁵.

οὗτου περιεχομένου ἐγγράφα οὐδόλως δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν ὡς
ἀνώμοτοι μαρτυρίαι τοῦ τρίτου, ἀφοῦ ἐμφαίνουσι διάθεσιν τῶν ἑαυτοῦ
δικαίων (Bayer σ. 845)· ἀλλ' ἐπειδὴ συμβαίνει ἐνίοτε οἱ ἄνθρωποι, ὅτε
μὲν ἐκουσίως ὅτε δὲ καὶ ἀκουσίως (βίβ. ἢ ἀπάτη), ἄλλα νὰ πράττωσι
καὶ ἄλλα νὰ γράφωσιν, ἔξεστι τῷ ἀντιδίκῳ τοῦ προσάγοντος τὸ ἐγγρα-
φον νὰ προτείνῃ καὶ ἀποδείξῃ τὴν εἰκονικότητα αὐτοῦ, ἢ τὴν βίαν
καὶ ἀπάτην (Wetzell σ. 138. Bayer σ. 844· plus valet quod agitur,
quam quod simulate concipitur. κώδ. 4, 22). Ἐκ τῶν ἀνωτέρω ἐπε-
ταί ὅτι τὸ συμβόλαιον, ἐν ᾧ πιστοποιεῖται, ὅτι ὁ Α ἐπώλησε τῷ Β
καὶ παρέδωκεν οἰκίαν τινά, ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν οὐ μόνον τῆς
πώλησεως, ἀλλὰ καὶ τῆς παραδόσεως (νόμ. 2 κώδ. 7, 32)· διότι ἡ
τοιαύτη δηλώσις τῶν συμβαλλομένων ἄλλην ἔννοιαν δὲν δύναται νὰ
ἔχῃ εἰμὴ ὅτι ἐνηργήθησαν ὅσα πρὸς μεταβίβασιν τῆς νομῆς εἰς τὸν
ἀγοραστὴν ἀπαιτεῖ ὁ νόμος. Ἀλλὰ δύναται ν' ἀντιτάξῃ τις, ἐνδεχόμε-
νον ἢ περὶ παραδόσεως δηλώσις νὰ μὴ ᾔναι ἀληθής, ἐνδεχόμενον νὰ
ᾔναι κενὴ φρασεολογία, ἀπλοῦς τύπος συμβολαιογραφικῆς ἐμπειρίας
(Καλλιγ. Β'. 65 § 39). Βεβαίως ἐνδεχόμενον εἶναι τὸ τοιοῦτον, ὡς
εἶναι ἐνδεχόμενον ἢ πώλησις αὐτὴ νὰ μὴ ᾔναι ἀληθής, ἀλλὰ προσ-
ποιητὴ τοῦτο ὅμως δὲν σημαίνει ἄλλο εἰμὴ ὅτι ὁ ἰσχυριζόμενος τοιοῦ-
τόν τι πρέπει νὰ ἀποδείξῃ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ τοῦτον (νόμ. 14 κώδ.
8, 38). Στοιχ. § 104 σημ. 7, ε'. Demolombe ἀρ. 279.

5) Πολ. 404. 412 ἐδ. 2. Γαλ. κώδ. 1320. — Εἶναι εὐκόλον νὰ εὗ-
ρεθῇ ποία πρᾶξις οἱ συντάξαντες ἐγγράφον τι ᾔθελον νὰ πιστοποιή-
σωσι διὰ τοῦ ἐγγράφου τούτου (π. χ. πώλησιν, μίσθωσιν, κλπ.), φθά-
νει τὸ ἐγγράφον νὰ ᾔναι σαφές καὶ εὐληπτον· πολλάκις ὅμως ἐκτός τῆς

γ') πρέπει νὰ διαστέλληται καλῶς ἡ ἀποδεικτικὴ δύ-

κυρίας πράξεως, πωλήσεως, μισθώσεως, ἀναφέρουσι καὶ ἄλλα πράγματα οἱ συναλλάσσοντες, τὰ ὅποια οὔτε μέρη οὔτε ὅροι τῆς κυρίας πράξεως εἰσι· ταῦτα δύνανται νὰ ὀνομασθῶσι τὰ πάρεργα τῆς κυρίας πράξεως, ἢ, κατὰ τὴν δικονομίαν, τὰ διηγηματικῶς (ἱστορικῶς) ἀναφερόμενα (per verba enunciativa). Π. γ. δύο συνιδιοκτῆται ἀμπέλου ἐμφανίζονται εἰς τὸν συμβολαιογράφον ἵνα συντάξωσι πρᾶξιν διανομῆς τῆς ἀμπέλου ταύτης καὶ ἐκφράζονται οὕτω· «τὴν κοινὴν ἀμπελον, ἥς μέχρι τοῦδε ἐλαμβάνομεν ἀπὸ κοινοῦ τοὺς καρπούς, διανέμομεν ὡς ἐξῆς κλπ.» αἱ κυριῶς γεγραμμένοι λέξεις εἰσὶ τὸ διηγηματικὸν τῆς πράξεως. Ὡς πρὸς τὸ διηγηματικὸν τοῦτο, τὸ ὅποῖον διὰ τοῦ ἐγγράφου δὲν ἀναφέρεται ὡς γινόμενον, ἀλλ' ὡς γενόμενον (ὅρ. τὸ ὑπὸ τὸν νόμ. 75 βασ. 23, 1 σχόλ. β'). «τὸν διηγηματικῶς ἐπερωτηθέντα, ὅτι ἐπεὶ ἐπώλησάς μοι τὸν δεῖνα ἄγρον καὶ ἐποφείλονται σοι τὰ τοῦ τιμήματος δανείσματα, ὁμολογῶ ταῦτα χρεωστέιν», εἰρέεται ἡ ἀμφιβολία ἂν πραγματικῶς ἐγένετο, καὶ ἐπομένως ἂν ἀποδεικνύη καὶ τῇ ὑπαρξίν αὐτοῦ τὸ ἐγγράφον. Ὁ νόμος ἀπαντᾷ εἰς τὴν ἀμφιβολίαν οὕτως· εἰ μὲν τὰ πάρεργα, λέγει, ἔχουσιν ἄμεσον συνάφειον πρὸς τὴν κυρίαν πρᾶξιν, ἀποδεικνύει καὶ αὐτὰ ἐντελῶς τὸ ἐγγράφον· ἄλλως παρέχει ὡς πρὸς αὐτὰ ἀρχὴν ἀποδείξεως, δυναμένην νὰ συμπληρωθῇ διὰ μαρτύριον (Demolombe ἀρ. 288—291).

Ἀλλὰ πῶς εὐρίσκεται, ἂν περιστατικά τινα, διηγηματικῶς ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀναφερόμενα, ἔχωσιν ἢ δὲν ἔχωσιν ἄμεσον συνάφειαν πρὸς τὴν κυρίαν πρᾶξιν; Παρατηρητέον ἐν πρώτοις, ὅτι τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι πραγματικόν, ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας κατὰ τὴν εἰδικότητα τῶν περιστάσεων ἐκάστοτε λυόμενον· ὡς κανὼν δὲ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ, νομίζω, ὁ ἐξῆς· ἄμεσον συνάφειαν πρὸς τὴν κυρίαν πρᾶξιν ἔχει τὸ διηγηματικόν, ὅπερ περὶ τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν μερῶν ὡς πρὸς αὐτὸ ἀπ' εὐθείας τὸ ἀντικείμενον τῆς πράξεως ἐξηγήσεις περιέχει· π. γ. ὁ ὀφειλέτης λέγει «τὸ ἐκ 1000 δραχμῶν χρέος μου πρὸς τὸν Α, οὗ τινος τὸν τόκον οὗτος μοι κατεβίβασεν εἰς 8 τοῖς 0/0, θέλω πληρῶσαι τὴν 1 τοῦ ἐρχομένου μηνός»· καὶ τὸ ἠνωτέρω ἀναφερθὲν παράδειγμα ἐνταῦθα ἀνήκει, ὡς καὶ τοῦτο· ἑδανείσθην πέρυσιν 1000 δραχμὰς παρὰ τοῦ Α, ὧν τοὺς μέχρι τοῦδε τόκους μοι ἐχάρισε, θέλω δὲ ἀποδώσει αὐτάς εἰς προθεσμίαν ἐνός ἔτους ἀπὸ σήμερον.

Ἐνὸν δὲ καὶ ἄσχετον διηγηματικὸν ὑπάρχει εἰς τοῦτο τὸ παράδειγμα· τὸ ἐκ 10000 δραχμῶν τίμημα τῆς οἰκίας, ἣν παρὰ τοῦ Α ἡγά-

ναμεις τῶν ἐγγράφων ἀπὸ τῆς νομικῆς ἰσχύος καὶ ἐνεργείας τοῦ περιεχομένου αὐτῶν· τὰ ἔγγραφα ἀποδεικνύουσιν ἀπλῶς τὴν ὑπαρξίν τῶν ἐν αὐτοῖς ἐνδιαλαμβανόμενωνπραγμάτων καὶ ταύτην κατὰ πάντων (contra omnes), ἡ ἔννομος δὲ αὐτῶν ἐνέργεια διάφορος ἐστὶ κατὰ τὴν διάφορον φύσιν τοῦ περιεχομένου, ὅπερ ὁμολογίαν ἢ ἄλλην τινὰ νομικὴν πράξιν ἐμφαίνει· ἐξ ὧν ἐπομένως κρίνεται κατὰ πόσον ὑποχρεοῦνται ἐκ τινος ἐγγράφου τρίτα πρόσωπα⁶. *Αἱ ἀποδείξεις δὲ ἀποδεικνύουσιν ἀντὶ ὁμολογίας*
ἡ δ' ἐν αἰτίας ΚΗ. 353.

ρασα, θέλω πληρώσει αὐτῷ ἅμα μοὶ ἀποδώσει ἅς μοὶ ὀφείλει 10000 δραχμας, ὧν οἱ μέχρι τοῦδε τόκοι ἐπληρώθησαν ἤδη (πρβ. Toullier ἀρ. 157—160. Marcadé σ. 29. Aubry H', 214. Ρουσσop. 258. Dalloz Oblig. 3128.

6) Τὰ γεγονότα ὅπως ἐν τινι ἐγγράφῳ ἐκτίθενται (κατὰ τε τὸ οὐσιῶδες αὐτοῦ περιεχόμενον καὶ κατὰ τὸ συναγρὰς ἐποουσιῶδες. Demolombe ἀρ. 293—296) ὀφείλει νὰ θεωρήσῃ ὡς ἀληθῆ ὁ δικαστής, εἴτε μεταξὺ τῶν συνταξάντων τὸ ἔγγραφον δικάζει εἴτε καὶ μεταξὺ τρίτων· διότι τὰ ἔγγραφα, εἴτε δημόσια εἰσιν εἴτε ἰδιωτικά, probant contra omnes· ἀλλ' ὅτι γεγονός τι ὑπάρχει καὶ ὀφείλει πᾶς ἄνθρωπος νὰ τὸ ἀναγνωρίσῃ ὡς ἀληθές, δὲν ἔπεται ἐκ τούτου καὶ μόνου ὅτι χρεωστεῖ ἕκαστος νὰ ὑποβληθῇ καὶ εἰς τὰς νομικὰς ἐνεργείας αὐτοῦ· δηλαδὴ διακριτέον τὴν ἀποδεικτικὴν καὶ τὴν ὑποχρεωτικὴν δύναμιν τοῦ ἐγγράφου (Demolombe ἀρ. 285, 286)· ὑποχρεοῦται τις μόνον διὰ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων ἢ διὰ τῶν πράξεων ἐκείνων οὓς ἀντιπροσωπεῖ· πράξεις τρίτων οὐδέλως βλάπτουσιν αὐτόν· διὰ τοῦτο κατὰ νόμον (πόλ. 400, 412 ἐδ. 2) τὸ ἔγγραφον ὑποχρεοῖ τοὺς διαδίκους καὶ τοὺς ἀντιπροσώπους αὐτῶν, ὡς πρὸς τοὺς τρίτους ἀποδεικνύει μόνον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγγράφου· ἐπομένως ἔχει βαρύτητα κατὰ τοῦ τρίτου μόνον ὅταν ἀρκῇ τοῦτο, ἵνα ἐπιτύχῃ τις κατ' αὐτοῦ τοῖον διεκδικῶν κτῆμα τι κατὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὸ Α, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς κυριότητός μου προσάγῃ τὸ ἔγγραφον τοῦ πωλῆσαντός μοι τὸ κτῆμα Πέτρου· ὁ ἐναγόμενος Α ὀφείλει ν' ἀναγνωρίσῃ ὡς γενομένην τὴν πώλησιν· ὅπερ μοὶ ἀρκεῖ διὰ νὰ κερδήσω τὴν δίκην· ἀλλ' ἐὰν ὁ πωλητὴς Πέτρος ἔλεγεν ἐν τῷ πωλητηρίῳ ὅτι τὸ πωλούμενον κτῆμα ἔχει δουλείαν τινὰ ἐπὶ τοῦ γειτονικοῦ ἄγρου, δὲν μὲ ἀρκεῖ τοῦτο διὰ νὰ διεκδικήσω τὴν εἰρημένην δουλείαν, διότι εἶναι ὁμολογία ὑπὲρ τοῦ ὁμολογοῦντος,

Ἀντεγγράφων σημασιὶ συντάξις ΚΕ 78. 505. ΚΓ 382 Γ 149
ΙΒ. 297 ΙΔ 127 ΚΗ 430 ΙΑ 508 ΙΑ 604.

§ 209. — ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ. — ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ. 699
Ποῖον καρλόουμον ἀντεγγράφον; ΛΓ. 84

Εὐαγγελίου § 200 συμ. 1-207 συμ. 1-188 συμ. 7.

§ 209. Ἡ ἐννομος ἐνέργεια τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγ- ΚΗ 430
γράφων, τῶν τε δημοσίων καὶ τῶν ιδιωτικῶν, δύναται νὰ ΚΒ. 601
μεταβληθῇ (τροποποιουμένη ἢ καὶ ὅλως καταργουμένη)
διὰ συγχρόνου ἢ μεταγενεστέρας ἄλλης πράξεως· τὸ περὶ
ταύτης συντασσόμενον ἔγγραφον καλεῖται συνήθως ἀντέγ-
γραφον (contre-lettre)· αἱ διὰ τῶν ἀντεγγράφων γινόμε-
ναι μεταβολαί, εἴτε εἰς τὴν σπουδαιότητα εἴτε εἰς ἄλλο
μέρος τοῦ μεταβαλλομένου ἐγγράφου¹ ἀναφέρονται, σκοπὸν
συνήθως προτίθενται οὐχὶ εὐσχήμονα καὶ ἐπαινετόν· ἕνεκα
τούτου φυλάττονται μυστικά καὶ ἀπόκρυφοι², εἰς κινδύ-

ἣτις οὐδεμίαν ἔχει ἐνέργειαν· ὡσαύτως ἐκμισθῶ τὴν ἀμπελὸν μου τῷ
Α ἵνα καλλιεργήσῃ αὐτήν· τὸ περὶ τῆς μισθώσεως ἔγγραφον ἀποδει-
κνύει κατὰ πάντων τὸ γεγονὸς τοῦτο (Bayer σ. 840. Marcadé σ. 32.
Aubry σημ. 63—65. Dalloz ἀρ. 3077, 3133. Demolombe ἀρ. 278, 297).

α) Πολ. 404. Γαλ. κώδ. 1321. Βαυαρ. δικον. 356. Plasman Traité
des contre-lettres, Paris 1849. Demolombe ΚΘ', 268.

1) Ἐγγραφον, σχετικὸν πρὸς ἕτερον ἔγγραφον, τότε μόνον λαμβάνει
χαρακτῆρα ἀντεγγράφου, ὅταν ἐν αὐτῷ δηλῶται ἢ ὅτι τὰ πράγματα
ἔχουσιν ἄλλως καὶ οὐχὶ ὅπως ἐν τῷ ἐτέρῳ ἐγγράφῳ ἐκτίθενται, ἢ ὅτι
τροποποιῶνται αὐτὰ ἢ καταργοῦνται. Οὕτως ὀριστεῖον παρ' ἡμῖν τὸ
ἀντέγγραφον. Ἐν Γαλλίᾳ ἕνεκα τῆς σιωπῆς τοῦ ἀρθ. 1321, τὸ τροπο-
ποιητικὸν ἢ καταργητικὸν ἔγγραφον ἀφίεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικα-
στηρίου νὰ χαρακτηρίσῃ ἢ μὴ ὡς ἀντέγγραφον (Aubry § 756 bis σημ.
7. Demolombe ἀρ. 308. 310. 311). Πρβ. καὶ Barth Β', 245. Π. χ.
διὰ φανεροῦ ἐγγράφου γίνεται πώλησις οἰκίας τινός, ἐν τῷ μυστικῷ
ἐγγράφῳ ὁμολογεῖται ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονικὴ ἢ συνήφθη ὑπὸ
αἱρεσίν τινα, ἢ τὸ τίμημα τὸ ἐν τῷ φανερῷ ἐγγράφῳ δέν εἶναι τὸ ἀλη-
θές κλπ. Δύναται ὁ ἐπικαλούμενος τὸ ἀντέγγραφον ν' ἀντιτάξῃ, ὅτι
τοῦτο δέν ἐφυλάττετο μυστικόν; Οὐχί· φθάνει ἐκεῖνος, καθ' οὗ ἀντι-
τάσσεται τὸ ἀντέγγραφον, νὰ ἡγνῶσι τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ· ἡ μυστικό-
της τοῦ ἀντεγγράφου δέν εἶναι κατὰ τὸ 404 ἀρθρον ὁρος οὐσιώδους.

2) Καὶ ἐπὶ συμβολαιογράφου ἐὰν γείνη τὸ ἀντέγγραφον εἰς τὴν αὐ- ΚΗ 430

ΙΑ 565

νους συχνάκις τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων ἐμβάλλουσαι³. διὰ τοῦτο κατὰ νόμον αἱ μεταβολαὶ αὗται μόνον τοὺς ἐργάτας αὐτῶν καὶ τοὺς τούτων ἀντιπροσώπους ὑποχρεοῦσι⁴, τρίτα δὲ πρόσωπα, δι' ἄγνοιαν αὐτῶν ζημίαν κινδυνεύοντα, οὐδαμῶς παραβλάπτουσιν⁵.

Δανεισμοὶ. ὁλίχουσι· ἀν' ἐγγράφῳ δακτύλου, ΚΣΤ. 498 γ') τῶν δημοσίων.

ΚΑ. 218. 451. 529.
ΛΑ. 277
Χ. 595
ΚΘ. 171

§ 240. Οὐχὶ πάντα τὰ ἐν δημοσίῳ ἐγγράφῳ γεγραμμένα δημοσίας ἀπολαύουσι πίστεως, ἀλλ' ἀπλῶς ὅσα τὸ συντάξαν δημοσίον πρόσωπον ἀναφέρει ὡς ὑπ' αὐτοῦ ἐνεργηθέντα ἢ ἐνώπιον αὐτοῦ γενόμενα¹. τὰ δεύτερα μάλιστα

ἀποδανεισμοὶ δυνάμει ἀλλοδαπῶν δημοσίων ἐγγράφων.

Α. Γ. 83

τὴν ὑπάγεται κατηγορίαν (Toullier σ. 356). προσέτι, ἂν περιέχῃ ἀμοibaίαν ὑπερῶσιν, πρέπει νὰ συνταχθῇ εἰς διπλοῦν. Dalloz ἀρ. 3195.

3) Ὅστις πωλεῖ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ καὶ λαμβάνει ἀντέγγραφον ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονικὴ, βλάπτεται βεβαίως, ἐὰν ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς πωλήσῃ εἰς τρίτον ἢ ὑποθηκεύσῃ τὴν οἰκίαν· ἀλλ' ἐπίσης βλάπτεται καὶ ὁ τρίτος, ἐὰν τὸ ἀντέγγραφον θεωρηθῇ ἰσχυρὸν καὶ ἀπέναντι αὐτοῦ· μεταξὺ λοιπὸν τῶν δύο τούτων δικαιότερον εἶναι νὰ προστατευθῶσι τὰ συμφέροντα τοῦ ἀθώου τρίτου.

4) Τοιοῦτοί εἰσιν οἱ κληρονόμοι ἢ ἄλλοι γενικοὶ διάδοχοι τῶν μερῶν, ὡς καὶ οἱ ἀντὶ τούτων συντάξαντες τὸ ἀντέγγραφον (π. χ. ἐντολοδόχοι, ἐπίτροποι). Dalloz Oblig. ἀρ. 3199, 3200. Demolombe ἀρ. 333.

5) Τρίτοι εἰσὶ πάντες ὅσοι ἀπέκτησαν δικαιώματα δυνάμει τοῦ μεταβεβλημένου ἐγγράφου· π. χ. ὁ παρὰ τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ ἀγοράσας τὴν εἰκονικῶς πωληθεῖσαν οἰκίαν ἢ τὸ εἰκονικῶς συναφθὲν δάνειον· ἐπειδὴ ὅμως ἡ διάταξις τοῦ 404 ἄρθρου σκοπὸν ἔχει, νομίζω, νὰ προφυλάξῃ τοὺς τρίτους κατὰ θετικῶν ζημιῶν, δὲν ἐφαρμόζεται ἐπομένως εἰς χάριστικάς πράξεις (π. χ. ὁ εἰκονικὸς ἀγοραστὴς δωρεῇ τὴν οἰκίαν), οὔτε εἰς τοὺς ἀπλοῦς χειρογραφικοὺς δανειστάς τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ, τοὺς ἐπιβαλόντας κατάσχῃσιν ἐπὶ τῆς οἰκίας. Περὶ τῶν χειρογραφικῶν δανειστῶν ὑπάρχουσι καὶ ἐναντία γνώμαι (Marcadé σ. 36. Demolombe ἀρ. 344. Aubry σημ. 19). Ἄλλ' ὑπὲρ αὐτῶν δύνανται οἱ τρίτοι νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὸ ἀντέγγραφον (Demolombe) ἀρ. 348. Aubry σημ. 23).

1) Τοιαῦτά εἰσι π. χ. ἡ χρονολογία τοῦ ἐγγράφου, ὁ τόπος τῆς συντάξεως αὐτοῦ, ἡ πρόσληψις μαρτύρων, ἡ ὑπογραφή τοῦ δημοσίου προ-

ΚΒ. 27. 29.

μόνον ἂν ἦσαν ἐκ τῶν διὰ τῶν αἰσθήσεων ἀμέσως κατα-
νοουμένων πραγμάτων· ὅθεν τὰ μὴ πραχθέντα ἢ μὴ κατα-
νοηθέντα ἀμέσως ὑπὸ τοῦ δημοσίου προσώπου, καὶ τοι ἐν
τῷ ἐγγράφῳ περιεχόμενα, στεροῦνται τῆς χάριτος δημοσίας
πιστοποιήσεως ².

δ') τῶν ἰδιωτικῶν.

§ 211. Αἱ νομικαὶ πράξεις, εἴτε διὰ δημοσίου εἴτε δι'
ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἀποδεικνύονται, ὑποχρεοῦσιν, ἐκτὸς τῶν
ἐνεργησάντων αὐτάς προσώπων, προσέτι τοὺς κληρονόμους
καὶ λοιποὺς δικαιοδόχους αὐτῶν· ὥστε τὸ 412 ἄρθρον τῆς
δικονομίας περιέχει διάταξιν οὐχὶ μόνον τὰ ἰδιωτικά ἐγ-
γραφα διέπουσαν. Ἰδιάζοντες δὲ αὐτῶν πρὸ πάντων εἰσὶ
μόνον οἱ δύο οὗτοι κανόνες.

α') scripturae privatae non faciunt fidem dati sui

σώπου. "Ολα ταῦτά εἰσι περιστατικά, ἅπερ αὐτὸ τὸ δημόσιον πρόσω-
πον ἐπιχειρεῖ· ἀλλὰ καὶ ὅσα ἀναφέρει ὅτι ἤκουσεν, εἶδεν ἢ ἄλλως ἀν-
τελάβετο (quorum notitiam et scientiam habet propriis sensibus
visus et auditus), τῆς αὐτῆς εἰσι κατηγορίας π. χ., αἱ δηλώσεις τῶν
μερῶν, ἡ ἐνώπιόν του μέτρησις χρημάτων καὶ τὰ παρόμοια (Aubry §
755 σημ. 51—53. Berriat σ. 117 σημ. 13, 14. Demolombe ἀρ.
275—277.

1A 272

2) Π. χ. ὁ κλητὴρ λέγει ἐν τῷ ἐπιδοτηρίῳ· ἀπέδωκα εἰς τὸν ἀδελ-
φὸν τοῦ διαδίκου, ἢ παρέλαβον εἰς τὴν τοιχοκόλλησιν τοὺς γείτονας Α.
Β.· ἡ ιδιότης ἀδελφοῦ ἢ γείτονος δὲν εἶναι πρᾶγμα προσπίπτον εἰς τὰς
αἰσθήσεις, ἐπομένως ὁ κλητὴρ πιστοποιεῖ αὐτὸ οὐχὶ ὡς ἐξαγόμενον ἀν-
τιλήψεως ἀμέσου· ὥστε δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ προσβληθῇ κατὰ τοῦτο
ἐπὶ πλαστογραφίᾳ τὸ ἐπιδοτήριον (ΑΠ. 123 τοῦ 48, 186 τοῦ 49 καὶ
216 τοῦ 50)· ἡ ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου 43 τοῦ ἔτους 45 ἀπο-
φαίνεται τὸ ἐναντίον, ἀλλ' εἶναι προφανῶς ἐσφαλμένη (Βύρετήρ. Ζ',
98)· ὡσαύτως δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστὴ ἡ δημο-
σία διαθήκη ὡς πρὸς τὴν μνείαν ὅτι ὁ διαθέτης ἔχει σώας τὰς φρέ-
νας (Boncenne Δ', 35. Aubry § 755 σημ. 37 ἐκδ. 6'). Τὸ αὐτὸ κρα-
τεῖ καὶ ἐπὶ προσβολῇ τῶν δημοσίων ἐγγράφων δι' εἰκονιχότητα ἢ βίαν
(Aubry σημ. 42).

Ἐπιδοτήριον ὑπογράφον δι' ἀποδοτικῆς ΚΘ 275 1A 153

contra tertios¹. ἤτοι κατὰ τῶν τρίτων τὰ ἰδιωτικὰ ἐγ-
γραφα οὐκ ἔχουσι βεβαίαν χρονολογίαν. Ὁ κανὼν οὗτος
νομοθετικὸν μὲν ἔχει λογισμὸν ὅτι εὐκόλως προχρονίζονται
τὰ ἰδιωτικὰ ἐγγραφα πρὸς βλάβην τρίτων, κεῖται δὲ ἵνα
προφυλάξῃ αὐτοὺς ἀπὸ τῆς βλάβης ταύτης· ἄρα ἐντεῦθεν
πρέπει νὰ ὁδηγηθῇ τις πρὸς λύσιν τοῦ δυσχεροῦς ζητήμα-
τος τίνες εἰσὶν οἱ τρίτοι οὗτοι².

Χρονογραφία ἰδιωτικῶν ἐγγράφων οὐκ ἄναγκαῖον ὁλοκληρῶν 17.84.

4) Πολ. 413. Γαλ. κώδ. 1328. Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται
μεθ' ὅλης τῆς αὐστηρότητος εἰς τὰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις (Toullier
ἀρ. 244. Dalloz Oblig. 3911. Aubry σ. 318 σημ. 112. Ῥάλλη ἀρ.
447. Demol. ΚΘ' ἀρ. 581. ΑΠ. 88 τοῦ 53. Ἐνίοτε ἡ *χρονολογία*
μόνη τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου δι' οὗ τις παραχωρεῖ δικαιώματα εἰς ἄλ-
λον ἢ ἀπαλλάττει αὐτὸν ὑποχρεώσεώς τινος, δύναται νὰ ᾔῃ ἐπη-
ρεαστικὴ τῶν δικαιωμάτων τρίτων, ἐὰν δηλαδὴ ἡ χρονολογία αὕτη μετα-
βληθῇ οὕτως ὥστε οἱ τρίτοι νὰ ὑποχρεῶνται διὰ τῆς ἐν τῷ ἐγγράφῳ
πράξεως, γενόμενοι τοιοῦτοτρόπως διάδοχοι τοῦ παραχωρήσαντος τὸ
δικαίωμα ἢ τοῦ ἀπαλλάξαντος ἀπὸ τὴν ὑποχρέωσιν. Π. χ. ὁ Α ἐνε-
γεῖ κατάσχεσιν εἰς χεῖρας τρίτου, τοῦ Β, ἐπὶ 1000 δραχ. ὡς ὀφειλο-
μένων τῷ ὀφειλέτῃ αὐτοῦ Γ. κατόπιν παρουσιάζεται ὁ Χ, ἀντιποιού-
μενος τὴν κατασχεθεῖσαν ἀπαίτησιν ὡς ἐκχωρηθεῖσαν αὐτῷ παρὰ τοῦ
Γ, καὶ πρὸς ἀπόδειξιν προσάγει ἰδιωτικὸν ἐκχωρήσεως ἐγγραφον.
Ἐκ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐγγράφου τούτου ἐξήρηται ἐνταῦθα ἡ λύσις
τοῦ ζητήματος, ἂν τὸ ἐγγραφον τοῦ Γ πρὸς τὸν Χ ὑποχρεοῖ τὸν κατα-
σχόντα δανειστήν· ἥγουν εἰ μὲν φέρει χρονολογίαν προγενεστέραν τῆς
κατασχέσεως, ὑποχρεοῖ αὐτόν, εἰ δὲ μή, ὅχι· ἐὰν λοιπὸν φέρῃ τὸ ἐγγρα-
φον χρονολογίαν τῶντι προγενεστέραν, γεννᾶται ἡ ἀμφιβολία, μήπως
τὸ ἐγγραφον τοῦτο συνετάχθη μετὰ τὴν κατάσχεσιν καὶ προσχρονολο-
γήθῃ ἐπίτηδες ἵνα ματαιώσῃ αὐτήν.

2) Τὰς κατασχρήσεις λοιπὸν τοῦ προχρονισμού τῶν ἰδιωτικῶν ἐγ-
γράφων ἀβλαβεῖς ἵνα καταστήσῃ ὁ ἐγχώριος νομοθέτης διέταξε διὰ
τοῦ 413 ἄρθρου, ὅτι τὰ ἰδιωτικὰ ἐγγραφα θεωροῦνται ἀπέναντι τῶν
τρίτων ὡς ἄνευ χρονολογίας. Ἀλλὰ τίνες εἰσὶν οἱ τρίτοι οὗτοι; Ἡ λέ-
ξις *τρίτοι* ὡς ἐκ τῆς σημασίας αὐτῆς δηλοῦται, σχετίζεται ἀναγκαιῶς
πρὸς δύο ἕτερα πρόσωπα, πρῶτον καὶ δεύτερον. Τὰ δύο δὲ ταῦτα πρό-
σωπα εἰσι βεβαίως ὁ ἐκδότης τοῦ ἐγγράφου καὶ ὁ ὑπὲρ οὗ τοῦτο ἐκδί-
δεται. Ἀναμφιβόλως λοιπὸν

Ἄλλὰ καὶ κατὰ τρίτων δύνανται νὰ λάβωσι βεβαίαν

α') τρίτος δὲν εἶναι ὁ ἐκδότης τοῦ ἐγγράφου, εἴτε αὐτοπροσώπως εἴτε δι' ἀντιπροσώπου (ἐπιτρόπου, κηδεμόνος, ἐντολοδόχου) ἐξέδωκεν αὐτό, οὔτε οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ, ὡς τοιοῦτοι. "Ὅθεν τὸ τοιοῦτον ἐγγράφον ἔχει βεβαίαν χρονολογίαν ἐναντίον αὐτοῦ τε καὶ τῶν κληρονόμων του· προτείνοντες δὲ οὗτοι προχρονισμόν (π. χ. ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἄρθρ. 83 τοῦ νόμ. περὶ ἐπιτρ., 1909 καὶ 1910 τοῦ σχεδ. ἄς. κώδ. γαλ. 1975, ὡς καὶ ἐπὶ ἀπαγορεύσεως) ὀφείλουν ν' ἀποδείξωσιν αὐτὸν (Aubry § 756 σημ. 100, 104—109, 129. Demolombe ΚΘ' ἄρ. 508—524. Massé-Vergé § 590 σημ. 37).

β') ἔπρεπε νὰ θεωρῇται τρίτος πᾶς κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως ταύτης τοιοῦτος, ἥτοι πᾶς μὴ ἐκδότης τοῦ ἐγγράφου ἢ κληρονόμος αὐτοῦ. Ἐχει ὅμως οὕτω τὸ πρᾶγμα; Τοῦτο ζητητέον ἐν τῷ ἄρθρ. 412 (γαλ. 1332) κατ' αὐτὸ τὰ ἰδιωτικὰ ἐγγράφα ἀποτελοῦσιν ἀπόδειξιν κατὰ τοῦ χρεώστου (ἐκδότης) τῶν κληρονόμων καὶ λοιπῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ. Ἐρωτᾶται δέ, διὰ τοῦ ἄρθρου τούτου ὁπότερον ὀρίζεται, ἢ ἔκτασις τῆς ἀποδεικτικῆς ἢ τῆς ὑποχρεωτικῆς ἰσχύος τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου; Ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις εἰς τὸ δευτέρον ζευγμα τοῦ ἐρωτήματος συνάγεται παρ' ἡμῖν ἀναμφίβολος ἐκ τῶν ἐπομένων σκέψεων· α') ὅτι τὸ ἄρθρ. 412 παραπέμπει εἰς τὸ ἄρθρ. 400, κατὰ τοῦτο δὲ τὰ ἐγγράφα, δημόσια καὶ ἰδιωτικά, ἀποδεικνύουσι κατὰ τοῦ ὀφειλέτου, τῶν κληρονόμων καὶ λοιπῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ· προσδὲ καὶ κατὰ τρίτων, μὲ μόνην τὴν διαφορὰν ὅτι ὑποχρεοῦσι μόνον τὰ μέρη, τοὺς κληρονόμους καὶ ἄλλους ἀντιπροσώπους, πρὸς τοὺς τρίτους δὲ ἀποδεικνύουσι μόνον τὸ ἀντικείμενον τοῦ ἐγγράφου· β') ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 268 ἡ ὁμολογία ἐκείνου, ἐξ οὗ ὁ διάδικος καθ' οὗ αὕτη ἀντιτάσσεται παράγει τὰ δικαιώματά του, ἀποδεικνύει κατὰ τοσοῦτον μόνον, καθ' ὅσον ἐγένετο πρὸ τῆς εἰς τὸν διάδικον αὐτὸν μεταβάσεως· ἀναντιρρήτως δὲ καὶ ἐνταῦθα τὸ «ἀποδεικνύει» σημαίνει «ὑποχρεοῖ». "Ὅθεν δύναται θαρρούντως νὰ ὑποστηριχθῇ παρ' ἡμῖν, ὅτι τρίτος εἶναι πᾶς μὴ ὢν ἐκδότης τοῦ ἐγγράφου ἢ κληρονόμος αὐτοῦ (ἄρ. καὶ ἄρθρ. 125). Ἄλλ' ἢ ἐπικρατοῦσα γνώμη δὲν προβαίνει τοσοῦτον ἐπὶ πάντων τῶν θεμάτων. Κατ' αὐτὴν οἱ εἰδικοί διάδοχοι τοῦ ἐκδότης (ἐξ ἐμπραγμάτου ἢ προσωπικοῦ δικαίου, περιελθόντος αὐτοῖς ὁπωσδήποτε· οἷον ἐκ πωλήσεως, ἀνταλλαγῆς, μισθώσεως, κληροδοσίας, ἐκχωρήσεως) εἰσὶ τρίτοι καὶ πρὸς ἀλλήλους (Demolombe ΚΘ' ἄρ. 528—537. Aubry § 756 σημ. 102, 110—113) καὶ πρὸς τοὺς ὀφειλέτας τοῦ ἐκδότης (ἥτοι ὡς πρὸς τὰ ἐξοφλητήρια καὶ τὰς ἀπαλλακτικὰς τῶν

KST. 194

χρονολογίαν τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα· τρεῖς μόνον³ περιστάσεις δύνανται κατὰ νόμον νὰ φέρωσι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο· ἡ συμβολαιογραφικὴ θεώρησις· ὁ θάνατός τινος τῶν μερῶν καὶ ἡ ἐν δημοσίῳ ἔγγράφῳ μνεία τοῦ ἰδιωτικοῦ κατὰ τὸ

ὀφειλετῶν πράξεις τοῦ ἐκδότου· περὶ τοῦτου ὅμως οὐκ εἰσὶ πάντες σύμφωνοι. ὅρ. Aubry σημ. 113—116. Demol. ἀρ. 538—541)· ὡσαύτως τρίτοι εἰσὶν οἱ πιστωταὶ προνομιστῶν ἀπαιτήσεων πρὸς μὴ τοιοῦτους πιστωτὰς ἢ πρὸς ὀφειλέτας τοῦ ἐκδότου (Demol. ἀρ. 546—549. Aubry σημ. 119, 120, 123—125). Ἀλλὰ τρίτοι δὲν εἶναι οἱ ἀπλοὶ πιστωταί, καθ' ὧν ἀντιτάσσονται ἰδιωτικὰ ἔγγραφα τοῦ ὀφειλέτου μειοῦντα τὴν περιουσίαν αὐτοῦ· οἷον τὰ τοῦ πτωχεύσαντος, δι' ὧν πιστοποιοῦνται πράξεις αὐτοῦ προγενέστεραι τῆς πτωχεύσεως, καὶ ἐπὶ κατασχέσεων τὰ τοῦ ὀφειλέτου, δι' ὧν πιστοποιοῦνται ἐκποιήσεις τῶν κατασχεθέντων πραγμάτων ἢ ἐξόφλησις τῆς κατασχεθείσης ἀπαιτήσεως· ἀλλ' ἐπὶ τῶν κατασχέσεων διαφωνοῦσι πολλοί (Aubry σημ. 121, 122. Demol. ἀρ. 548, 551. Carré ζ. 1967). πρβ. Dalloz Oblig. ἀρ. 3914 ἐπ. Revue de la legislation étrangère Γ', 532.

Ἐὰν τεθῇ ὁ κανὼν, τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα δὲν ἔχουσι χρονολογίαν ἀπέναντι πάντων, ὅσους δύνανται νὰ βλάψῃ ἐνδεχόμενος προχρονισμός, ἀποτέλεσμα θέλει εἶσθαι τὸ νὰ ὀφείλῃ ὁ λαμβάνων ἰδιωτικὸν ἔγγραφον νὰ φροντίζῃ σχεδὸν πάντοτε νὰ διδῇ εἰς αὐτὸ βεβαίαν χρονολογίαν διὰ τῆς ὑπὸ συμβολαιογράφου τινὸς θεωρήσεως· τοιοῦτος κανὼν νομοθετικῶς μὲν ἄριστος εἶναι, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην, ἂν μόνον ὠρίζετο νὰ γίνηται ἀνεξόδως ἡ συμβολαιογραφικὴ θεώρησις· διότι δι' αὐτοῦ ἐκόπτετο ἐκ ρίζης πᾶσα διὰ τῶν προχρονισμῶν κατάχρησις· ἀλλὰ δὲν εἶναι τοσοῦτον ἐκτεταμένη ἡ ἔννοια τοῦ 413 ἄρθρου, ὥστε νὰ περιλαμβάνῃ πᾶν εἶδος βλαβεροῦ προχρονισμοῦ. Ὅπως ὅμως ἔχει αὐτό, ἀμφιβολίας καὶ ἀντιρρήσεις θέλει γεννᾷ βεβαίως πάντοτε· ἀναμφίβολον δὲ μόνον εἶναι ὅτι τρίτους δὲν ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον, ὡς θέλει ὁ Toullier ἀρ. 245, τοὺς penitus extraneos.

3) Πολ. 413. 414. Μόνον οἱ τρεῖς οὗτοι τρόποι τῆς βεβαιώσεως τῆς χρονολογίας τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ὑπάρχουσιν, οὐχὶ ἄλλοι (Aubry § 756 σημ. 133. Demolombe ἀρ. 565. Marcadé σ. 55. Dalloz Oblig. ἀρ. 3880)· ἐναντίαν γνώμην ἀποφαίνεται ὁ Toullier (ἀρ. 242), παραδεχόμενος καὶ ἄλλα περιστατικά, ἀδύνατον ἐπίσης καθιστώντα τὸν προχρονισμόν, π. χ. τὴν ἐν μάχῃ ἀποκοπὴν τῶν χειρῶν ἢ τὴν ἐν ἀπωτάτῃ χώρᾳ ἀποδημίαν τινὸς τῶν ὑπογραψάντων τὸ ἔγγραφον.

οὐσιῶδες αὐτοῦ περιεχόμενον⁴. *K. I*

β') scripturae privatae pro scribente non probant. ἤτοι κατὰ τοῦ ἐκδότου ὑποχρεώσεις μὲν τὰ ιδιωτικὰ ἐγγραφα παράγουσιν, ὠφελείας ὅμως οὐχί⁵. Ὁ κανὼν οὗτος συνηθέστερον μὲν ἀπαντᾶται ἐπὶ τῶν ιδιωτικῶν ἐγγράφων, ἀλλ' ἐφαρμόζεται οὐχ ἥττον καὶ ἐπὶ τῶν δημοσίων⁶. δέχεται δὲ ἐξαιρέσεις τὰς δύο ταύτας· α') ἐγγραφον γενό- *Λ. 378*
μενον ἐν τῇ δίκῃ κοινὸν μέσον ἀποδείξεως, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ καὶ ὁ ἐκδότης αὐτοῦ⁷. β') τὰ ἐμπορικὰ βιβλία *KZ. 375*
καὶ τὰ βιβλία τῶν δικηγόρων κλ. ἀποδεικνύουσιν ὑπὲρ τοῦ *Λ. 45*
ἐκδότου⁸. ἀλλὰ τὰ μὲν ἐμπορικὰ βιβλία ἀποτελοῦσι με-
ταξὺ ἐμπόρων πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τε τῆς ὑπάρξεως καὶ
περὶ τοῦ μεγέθους τῶν ἀπαιτήσεων⁹, ἀπέναντι δὲ τῶν μὴ

4) Ἡ χρονολογία δηλ. τοῦ ιδιωτικοῦ ἐγγράφου ἄρχειται τότε ἀπὸ τῆς θεωρήσεως τοῦ συμβολαιογράφου, ἢ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ἐκδότου (τὸ γαλ. ἄρθρ. φέρει ὁ θάνατος τοῦ ὑπογράφαντος ἢ τινὸς τῶν ὑπογραψάντων τὸ ἐγγραφοῦν διατοῦτο παραδέχονται ἐν Γαλλίᾳ ὅτι καὶ μάρτυρος ὑπογεγραμμένου ἐν τῷ ἐγγράφῳ ὁ θάνατος ἄρκει. Demol. ἄρ. 558. Aubry § 756 σημ. 130) ἢ ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ δημοσίου ἐγγράφου, ἐν ᾧ τὸ ιδιωτικὸν ἀναφέρεται. Ἀντὶ τοῦ συμβολαιογράφου δύναται νὰ θεωρήσῃ καὶ ὁ εἰρηνοδίκης τὸ ἐγγραφοῦν ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ 125 ἄρθρ. τῆς πολ. δικ.

5) Πολ. 415. νόμ. 39—41 βασ. (22. 4). «οἱ λόγοι (λογαριασμοί) τοῦ τελευτήσαντος, ἐν οἷς κατέγραψαν ἑαυτὸν χρεωστεῖσθαι (ἔχουν ὅτι τῷ χρεωστοῦσι), πρὸς ἀπόδειξιν οὐκ ἄρκοῦσιν». Νεαρ. 48 κεφ. α' § 1 (Bayer σ. 839. Seuffert' Comment. Γ', 169, τοῦ ἰδίου Blätter Δ', 394. Geran in Linde's Zeitschr. K', 76. Heise u. Cropp Abhandl. A', 113).

6) Οὐδὲ ὠφελεῖται π. χ. ὁ ἔχων συμβολαιογραφικὸν ἐγγραφοῦν ἀποδεικνύον ὅτι αὐτὸς ἐμφανισθεὶς εἰς τὸν συμβολαιογράφον ἐδήλωσεν ὅτι ἐδάνεισε τὸν Δ 1000 δραχμάς.

7) Ἀνωτέρ. § 141 σημ. 14. Bayer σ. 577 (7 ἐκδ.). Ἐν τῇ 8 ἐκδόσει (847. 933. 955) φαίνεται πως μεταβαλὼν γνώμην ὁ συγγραφεὺς οὗτος.

8) Πολ. 415. *ὅτι μόνον ἐπὶ τοῖς δημοσίοις ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῖς ὑπογράφουσιν ἐκδοταί* -

9) Πολ. 417. Τὸ ἄρθρον τοῦτο περιέχει τὴν διάταξιν, ὅτι γενομένης *ἡμετέρας KST 189*
45

ἐμπορών ἀποδεικνύουσιν, ἐντὸς ἔτους καὶ ἡμέρας, μόνον πόσα ἐμπορεύματα ἐχορηγήθησαν ἢ χορήγησις δὲ αὐτῇ ὀφείλει δι' ἄλλων μέσων ¹⁰ ν' ἀποδειχθῇ. τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν βιβλίων τῶν δικηγόρων κλ., ἥγουν ἀποδεικνύουσι καὶ αὐτά, ἐντὸς ἔτους καὶ ἡμέρας, μόνον τὴν ποσότητα τῶν χορηγηθέντων πραγμάτων ἢ τῆς χορηγηθείσης ὑπηρεσίας ¹¹.

ε') τῶν ἀντιγράφων καὶ συσχετικῶν ἐγγράφων.

§ 212. Τὰ ἀντίγραφα ἀποδεικνύουσιν ὅσον καὶ τὰ πρωτότυπα, ὅταν θεωρῶνται κατὰ νόμον ὡς ἀναπληροῦντα αὐτά¹. *δρ. Ν. ΓΝΟΣ 1909/2792*

Συσχετικά² λέγονται τὰ ἐγγράφα ὧν τὸ ἕτερον μνή-

νης αἰτήσεως οἱ ἔμποροι πρέπει νὰ ὀρκισθῶσι κατὰ τὸ ἄρθρ. 371, ἥτοι ὅτι τὰ ἐν τοῖς βιβλίοις γεγραμμένα εἰσὶν ἀληθῆ· ἡ διάταξις αὕτη, ὑπάρχουσα ἐν τῷ 351 ἄρθρ., ἦτο περιττὸν νὰ ἐπαναληφθῇ· ἐλήφθη δὲ κατὰ παραδρομὴν ἐκ τοῦ § 239 τοῦ βαυαρ. Σχ. ἐνθα ἦτο ἀναγκαῖα ἐνεκα τοῦ § 260, μὴ συγχωροῦντος ἐπάγωγὴν ὅρκου κατ' ἐγγράφου. Seuffert Γ', 179. Περί τοῦ γαλ. δικ. Aubry § 757 σημ. 4. Bonnier ἄρ. 633.

10) Πολ. 418. Ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ περικοπὴ «ἢ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑπηρεσίας» παρέλκει· διότι οἱ ἔμποροι ὑπηρεσίας δὲν ἐκτελοῦσιν ἀλλ' ἐμπορεύματα χορηγοῦσιν· ἀνήκει δὲ κυρίως εἰς τὸ 419 ἄρθρ. (δρ. τὴν ἀμέσως ἐπομένην σημείωσιν 11).

11) Οἱ φαρμακοπῶλαι καὶ ξενοδόχοι χορηγοῦσι πράγματα· οἱ ἱατροί, μαῖται, δικηγόροι, κλητῆρες κλ. χορηγοῦσιν ὑπηρεσίας· ὅθεν τὸ 2 ἐδ. τοῦ 419 ἄρθρ. ἔπρεπε νὰ ἔχῃ οὕτως· «εἰάν τὰ βιβλία ταῦτα ἐγράφησαν κατὰ νόμιμον τύπον, ἔχουν τὴν αὐτὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχύον, καθὼς τὰ ἐμπορικὰ βιβλία κατὰ τῶν μὴ ἐμπορών, εἰάν ἡ χορήγησις τοῦ πράγματος ἢ ἡ ἐκτέλεσις τῆς ὑπηρεσίας ἦναι ἄλλως ἀποδεδειγμένη». Εἰς τὴν ἡμαρτημένην σύνταξιν ἀφορμὴν πάλιν ἔδωκεν ὁ 239 § τοῦ βαυαρ. σχεδίου.

1) Ἀνωτέρ. § 207 σημ. 7.

2) Πολ. 393. 394. Γαλ. κώδ. 1337, 1338. Βαυαρ. δικον. 369 Seuffert' Blätter Δ', 372. II', 141.

μην ποιεῖται τοῦ ἑτέρου, καὶ ἰδίως τὸ τὴν μνήμην ποιούμενον, καλεῖται ἀναφέρον (referens), οὗ δὲ μνήμη γίνεται ἀναφερόμενον (relatum). Περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν ἐγγράφων τούτων ἰσχύει ὁ κανὼν· referens sine relato nihil probat, ἥτοι χωρὶς τοῦ ἀναφερομένου οὐδὲν ἀποδεικνύει τὸ ἀναφέρον³. διότι συχνάκις αἱ ἀναφοραὶ γίνονται ἄνευ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας καὶ περισκέψεως. Ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου εἰσῆγαγεν ὁ νόμος τὰς δύο ταύτας εὐλόγους ἐξαίρεσεις· ἤγουν τὸ ἀναφέρον ἀποδεικνύει καὶ μόνον, ἐὰν α') ἐξ αὐτοῦ ἐξάγῃται ὅτι ἐγένετο ἵνα ἀντικαταστήσῃ τὸ ἀναφερόμενον, ἢ β') τὸ οὐσιῶδες τούτου

3) Νεαρ. 119 κεφ. γ'. βας. Β', 525. «καὶ τοῦτο πρὸς τούτοις παρακελεύομεθα, ὥστε εἴπερ τις ἐν τινι συμβολαίῳ ἑτέρου ποιήσεται μνήμην συμβολαίου, μηδεμίαν ἐκ ταύτης τῆς μνήμης ἀπαίτησιν γίνεσθαι, πλὴν εἰ μὴ καὶ τὸ ἕτερον συμβόλαιον, οὗ τινος μνήμης κατὰ τὸ δεύτερον γέγονε, προκωμισθῇ ἢ ἑτέρα παρασχεθῇ κατὰ τοὺς νόμους ἀποδείξεις, ὅτι περ καὶ ἡ ποσότης ἥς μνήμη γέγονε ταῖς ἀληθείαις ἐποφείλεται· τοῦτο γὰρ καὶ ἐν τοῖς παλαιοῖς εὐρίσκομεν νόμοις». (Ἄρμεν. Α', ἡ' § 5). "Ὅταν ἐν τινι ἐγγράφῳ ἀναφέρῃται ἕτερον ἔγγραφο, γεννᾶται ἡ ἀμφιβολία μήπως ἡ ἀναφορὰ δὲν ἐγένετο μετὰ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας, ἐπομένως δὲν εἶναι δίκαιον διὰ μόνου τοῦ ἀναφερόντος ν' ἀποδεικνύηται τοῦ ἀναφερομένου τὸ περιεχόμενον· ἄρα εὐλογος ὁ κανὼν, referens sine relato nihil probat· ὅταν ὁμοῦς ἐν αὐτῷ τῷ ἀναφέροντι· ὑπάρχωσι τὰ ἀναγκαῖα στοιχεῖα πρὸς ἀπόδειξιν αὐθύπαρκτον τῆς ἀναφερομένης πράξεως, περιττὴ ἀποβαίνει τοῦ ἀναφερομένου ἐγγράφου ἡ προσαγωγή· τοιαύτην ἀπόδειξιν αὐθύπαρκτον παρέχει κατὰ νόμον τὸ ἀναφέρον, ὅταν ἢ συνετάχῃ διὰ ν' ἀντικαταστήσῃ τὸ ἀναφερόμενον, ἢ τὸ οὐσιῶδες τούτου περιεχόμενον ἐπαναλαμβάνηται ἐν τῷ ἀναφέροντι, π. χ. ὅταν τις λέγῃ ἐν τῷ ἀναφέροντι ἐγγράφῳ α') τὰς 10000 δραχμῶν, ἃς ἔδανεισθην παρὰ τοῦ X καὶ ἔδωκα αὐτῷ τὸ ἀπὸ... ἔγγραφο, ὁμολογῶ καὶ διὰ τοῦ παρόντος ὅτι ἔλαβον δανειακὰς καὶ ὑπόσχομαι ν' ἀποδώσω τὸ τοιοῦτον ἔγγραφο προφανῶς συνετάχῃ πρὸς ἀντικατάστασιν τοῦ πρώτου· ἢ β') δανεισθεὶς πέρυσι 10000 δραχμῶν παρὰ τοῦ X, δι' ἃς ἔδωκα αὐτῷ τὴν ἀπὸ... ὁμολογίαν μου, ἔδανεισθην παρὰ τοῦ ἰδίου σήμερον καὶ ἄλλας χιλίας· ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ περιέχεται κατὰ τὰ οὐσιῶδη αὐτοῦ μέρη τὸ πρῶτον ἔγγραφο.

περιεχόμενον ἐπαναλαμβάνηται ἐν τῷ ἀναφέροντι⁴· πλήν καὶ τότε, ὑπαρχούσης μεταξύ αὐτῶν διαφορᾶς, ὑπερισχύει τὸ ἀναφερόμενον⁵.

Δ') διεξαγωγή τῆς δι' ἐγγράφων ἀποδείξεως.

α') γενικά.

§ 213. **Ἀποδεικνύων** ἡ ἐναρξίς τῆς δι' ἐγγράφων ἀποδείξεως, εἴτε πρὸ τῆς περὶ ἀποδείξεως διαλαλιᾶς εἴτε μετὰ ταῦτα ἐνεργεῖται, δύναται κατὰ τὴν ἐγχώριον νομοθεσίαν νὰ γείνη τριχῶς¹, ἡ κοινοποιοῦσιν ἄλλήλοις οἱ διάδικοι ἀντίγραφα τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ποιοῦν-
αιτίμω τριτὸν ἀποσπᾶν αὐτοῖς; ΚΣΤ. 441

4) Ἐννοεῖται δὲ ὅτι αἱ δύο αὗται ἐξαιρέσεις λαμβάνουσι χώραν, ὅταν τὸ ἀναφέρον ἐγγραφοῦ συντάξη αὐτὸς ὁ τοῦ ἀναφερομένου ἐκδό-
της ἢ ὁ διάδοχος αὐτοῦ, οὐχὶ τρίτος (Ῥουσοπ. 302). Δύναται τὸ ἀνα-
φερόν, τὸ μὴ ἔχον τὰ προσόντα πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἀναφερομένου,
νὰ χρησιμεύσῃ καὶ ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως; Μᾶλλον ναί. De-
molombe ΚΘ' ἀρ. 707.

5) Πολ. 394. Διότι ὑποτίθεται ὅτι τὸ ἀναφέρον συνετάχθη χάριν
τοῦ ἀναφερομένου, ἐπομένως τὸ κύριον ἐγγραφοῦ εἶναι τὸ ἀναφερόμε-
νον· ὅθεν ἐπὶ διαφωνίας μεταξύ τῶν δύο ὑπερισχύει τοῦτο· κατὰ παρα-
δρομὴν βεβαίως λέγει ὁ Ῥουσόπ. (σ. 303) ὅτι ὑπερισχύει ἐν τοιαύτῃ
περιπτώσει τὸ ἀναφέρον, ὡς τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ ἐκδότου ἐκ-
φράζον· τοῦτο ἐφαρμόζεται μόνον ὅταν διὰ τοῦ νέου ἐγγράφου ἠθέλη-
σαν τὰ μέρη νὰ μεταβάλωσι τὸ πρῶτον, ὅπερ δὲν εἰκάζεται, ἀλλὰ
πρέπει νὰ ἐξάγῃται ἐκ τοῦ ἐγγράφου (Marcadé Ε', 83. Demolombe
ἀρ. 715, 716).

1) Πολ. 395. Ὁ κατὰ νόμον τακτικώτερος τρόπος τῆς διεξαγωγῆς
τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως εἶναι ἡ προαπόδειξις (πολ. 250. ἀνωτ. §
116)²· ἥτοι ὀφείλουσι, πρὸ τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως, νὰ ἐπισυ-
νάψωσιν ἀντίγραφα τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ὁ μὲν ἐνάγων τῇ
ἀγωγῇ, ὁ δ' ἐναγόμενος τῷ ἀπολογητήρῳ (πολ. 158, 159, 538, 565)³.
ἐπειδὴ ὅμως ἡ υποχρέωσις αὕτη δὲν ἐπιβάλλεται ἐπὶ ποινῇ ἀποκλει-
σμοῦ, δύναται καὶ μετὰ τὴν περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασιν νὰ προσαγά-
γῃ τὰς ἐγγράφους αὐτῶν ἀποδείξεις οἱ διάδικοι· ἡ προσαγωγή αὕτη
ἐπιτρέπεται κατὰ τρεῖς τρόπους νὰ γείνη. Καὶ τῶν εἰς ζήτην γλῶσσαν
¹ καὶ αὐτῶν ἐγγράφων δὲν εἶναι αὐτὸν ἡ ἀναμνηστικὴ ἐκδοτικὴ ἀγωγή.
ὁ δὲ ἀποσπᾶν ἀπὸ τοῦ ἀντιγράφου τὸν ἀποδεικτικὸν ἀποσπᾶν ἀπὸ τοῦ ἀντιγράφου
ὁ δὲ ἀποσπᾶν ἀπὸ τοῦ ἀντιγράφου τὸν ἀποδεικτικὸν ἀποσπᾶν ἀπὸ τοῦ ἀντιγράφου

Μηδίσκη δὲ οὕτως ἐγγράφει ΚΕ. 210. Βιβλίου 24^{ης} δὲ Κ' 69.
 οὐ ἀνάγειν εἰδικὰ μνείας μὲν οὐκ ἐγγράφει. 1Η. 247. 18474. 164
 486

710 § 213. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — BIBLION Β'.

αὐτοῖς οὖν ἐγγράφει ἐν τῇ 1469

6) συνδεδεμένα καὶ ἐξησφαλισμένα· διότι ἄλλως ὁ ἀντιδίκος δύναται ν' ἀποβάλῃ τὰ ἀνυπόγραφα φύλλα⁶.

γ') ἀβλαβῆ καὶ ἀκήρατα· ὁ προσάγων ἐσχισμένα, διατετμημένα ἢ διαγεγραμμένα ἔγγραφα ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ σχίσμα κλπ. ἐγένετο τυχηρῶς ἢ ἐκ πλάνης⁷.

δ') ἀμετάβλητα καὶ εὐανάγνωστα· διότι μεταβληθέντων ἢ μὴ ἀναγινωσκομένων τῶν ἐγγράφων, ἀναγκάζεται ὁ προσάγων νὰ συμπληρώσῃ δι' ἄλλων ἀποδείξεων τὰς ἐλλείψεις ταύτας⁸.

Ἀντίδικος· ὁ διάδικος καθ' οὗ προήχθησαν ὅπωςδὴποτε ἔγγραφοι ἀποδείξεις ὀφείλει νὰ ἐξηγηθῇ περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν, ἢ νὰ προτείνῃ ὅσας τυχὸν ἔχει κατὰ τῆς προσαγωγῆς ἐνστάσεις⁹. τοῦτο δὲ ὑποχρεοῦται νὰ πράξῃ κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, οὐχὶ πρότερον¹⁰. τὸ δικαστήριον δὲ συζητεῖ ἀμφοτέρω¹¹ ταῦτα *σχίσμα καὶ ἐκ τῆς ἀντιθέσεως τοῦ προσάγοντος ἐγγράφου ἐπὶ αὐτῶν*
ἡσυχία αὐτῶν, ταῦτα δὲ ἐκ τῆς ἀντιθέσεως καὶ τῆς ἀποδείξεως. ΚΣΤ-539.

6) Πολ. 385 § 2, 3, 387. Βαυαρ. § 229, 231. ἀνωτ. § 155 σημ. 6.

7) Πολ. 388. Βαυαρ. Σχ. § 232. Ἀνωτ. § 128 σημ. 9. Ὁ νόμος δηλ. ἐκ τοῦ σχίσματος κλπ. τεκμαίρεται πρόθεσιν ἐξαφανίσεως τοῦ ἐγγράφου.

8) Πολ. 389, 385 § 4. Βαυαρ. Σχέδ. § 232 ἐδ. 2.

9) Τὰς ἐνστάσεις κατὰ τῆς προσαγωγῆς τῶν ἐγγράφων λαμβάνει ὁ καθ' οὗ ταῦτα προσάγονται ἐκ τῶν ἄρτι ἐξηγηθεισῶν διατάξεων, καθ' ἃς ἡ προσαγωγή ὀφείλει νὰ γίνηται· ἡ παραβίασις τίνος αὐτῶν χορηγεῖ ἐνστάσιν τῷ ἀντιδίκῳ τοῦ ἀποδεικνύοντος· π. χ. ὅτι τὸ ἔγγραφον δὲν προσήχθη ἐν πρωτοτύπῳ ἢ ὁλόκληρον, δὲν προσήχθη ἐγκαίρως κλπ. πολ. 559. ἡ ἐπρ. δυν. 206 (52.16). —

10) Πολ. 396. «ἐν τῇ συνεδριάσει ἐξηγοῦνται οἱ διάδικοι περὶ τῆς γνησιότητος τῶν καθυποβεβλημένων ἀποδεικτικῶν καὶ ἀνταποδεικτικῶν ἐγγράφων, καὶ εἰσάγουν τὰς ἐνστάσεις των».

11) Πρότερον φυσικῶ τῷ λόγῳ συζητοῦνται αἱ κατὰ τῶν ἐγγράφων προταθεῖσαι ἐνστάσεις, καὶ κατόπιν τὸ περὶ τῆς γνησιότητος αὐτῶν εἰς αἱ ἐνστάσεις κριθῶσι βάσιμοι, ἢ ἀνάβάλλεται ἡ πρόσδος τῆς ὑποθέσεως (εἰς τὴν περίπτωσιν π. χ. τοῦ 559 ἄρθρου) ἢ κηρύττεται ἄχρηστον τὸ ἔγγραφον. Bayer σ. 952.

ἐστὶν ἡμῶν ἐγγράφον ἐπὶ ἀφ' ἧς εἰς αἰῶνα 17.50
αὐτοῦ ἡμῶν διαγραφῆς ἀντιθέτως ἐπὶ ἐξουσία 17.53

§ 214. — ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ. — ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ. 711

συνοπτικῶς καὶ ἀποφασίζει, ὅταν εὐρεθῶσιν ἐκκαθαρισμένα,
σὺν τῇ οὐσίᾳ τῆς ὑποθέσεως· ἄλλως διατάττει ἀποδείξιν¹².
Καινοσύνη, ἐγγράφον. 13. 242. 14. 245. 345. A 550 H 361.
Προσχηρὶ ἐπὶ τῇ ἐπὶ αὐτῇ. Κ 57. 319. 538
6) προσαγωγή ιδιωτικοῦ ἐγγράφου.

§ 214. Εἴρηται ἤδη ὅτι τῶν ιδιωτικῶν ἐγγράφων ἡ
γνησιότης χρήζει ἀποδείξεως¹· τὴν ἀποδείξιν ταύτην ἐπι-
βάλλει ὁ νόμος εἰς τὸν ἐπικαλούμενον αὐτά² διὸ προσαχθέν-
θέντος ἐν τῇ δίκῃ ἐγγράφου τινός, ὀφείλει ὁ ἀντιδίκος τοῦ Κ13. 126
προσαγαγόντος νὰ δηλώσῃ ἂν ἀναγνωρίζῃ ἢ ἀρνήται τὴν
ὑπογραφὴν αὐτοῦ, ἢ καὶ, ὅταν ἦναι ἄλλοτρία, νὰ εἴπῃ ὅτι
δὲν γνωρίζει αὐτήν³. ἄλλως τὴν σιωπὴν ἐξηγεῖ ὁ νόμος ὡς
ἀναγνώρισιν⁴. ἡ ἀναγνώρισις δὲ τῆς ὑπογραφῆς ἐπιφέρει
ἀναγνώρισιν καὶ τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου, ἐκτὸς ἂν
ὁ ἀναγνωρίσας ἀποδείξῃ κατὰ τοῦτο νόθευσιν ἢ ἀπάτην⁵.

Ἐπὶ ἀρνήσεως τῆς ὑπογραφῆς λαμβάνει χώραν ἡ περὶ
γνησιότητος αὐτῆς παρεμπόπτουσα διαδικασία, ἥτις ὡς ἐπὶ

12) Πολ. 396 ἐδ. 3.

1) Πολ. 435. Ἀνωτ. § 159. νόμ. 58 βασ. (22, 1). «εἰάν τις προ-
φέρῃ τινὰ γραφὴν ὀφείλει αὐτὸς ταύτην δεικνύειν ἀληθῆ». Τὴν περὶ
ἀποδείξεως τῆς γνησιότητος διαδικασίαν διαγράφει ἡ γαλλικὴ δικονο-
μία ἐν τοῖς ἀρθρ. 193—213· εἶναι δὲ αὕτη ἀκριβεστέρα μὲν τῆς ἡμε-
τέρας, ἀλλὰ λίαν πολυτελής, ἀνοιγομένη δι' ἀγωγῆς κυρίας ἢ παρεμ-
πιπούσης.

2) Πολ. 438 ἐδ. 2.

3) Πολ. 437. Γαλ. δικ. 194. 195. Γαλ. κώδ. 1324. Carré 7.803
bis. Τὴν δῆλωσιν δὲ ταύτην ὀφείλει νὰ κάμῃ οὗτος κατὰ τὸ 396 ἄρ-
θρον ἐν τῇ πρώτῃ ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσει, καθ' ἣν γίνεται χρῆσις
τοῦ ἐγγράφου.

4) Πολ. 427 ἐδ. 2. Τὸ τεκμήριον δὲ τοῦτο τοῦ νόμου εἶναι κατὰ
τὸ ἀρθρ. 273 § 1 ἐκ τῶν μὴ ἐπιδεχόμενων ἀνταπόδειξιν. Ἐὰν ὁ διά-
δικος εἴπῃ «ἀπέχω ν' ἀναγνωρίσω» ὁ ΑΠ. (ἀπ. 48 τοῦ 58) ἐθεώρησε
τοῦτο ὡς σιωπὴν.

5) 438 ἐδ. 1.

τὸ πολὺ ἰστᾷ τὴν πρόοδον τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ συνήθως μετ' αὐτῆς καὶ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως ἐκδικάζεται⁶. Ἐχουσι δὲ τὰ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον οὕτως·

1) ὁ προσαγαγὼν τὸ ἀμφισβητούμενον ἔγγραφον ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς, ἀρχόμενος τῆς ἀποδείξεως ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει καὶ παραχρῆμα⁷. ἐπιτρέπονται δὲ αὐτῷ τὰ συνήθη ἀποδεικτικὰ μέσα⁸. Ἰδίως α') μάρτυρες, ἰδόντες τὸ ἔγγραφον ὑπογραφόμενον ἢ συνυπογράψαντες αὐτὸ συντασσόμενον⁹. ἀλλὰ καὶ μάρτυρες ἄλλως γνωρίζοντες τὴν ἀμφισβητουμένην ὑπογραφὴν ἐξετάζονται¹⁰. β') ἔγγραφα, δημόσια εἰ δυνατόν (διότι τὰ ἰδιω-

6) Πολ. 250—452. *Chap. 298. 416. 425 εἰς τὴν ἀποφασίαν*

7) Πολ. 438 ἐδ. 2. Ἦτοι ὀνομάζει τοὺς μάρτυρας, ἐμφανίζει τὰ ἔγγραφα δι' ὧν μέλλει ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα τοῦ ἀμφισβητουμένου ἐγγράφου.

8) Πολ. 440. Ἡ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος διαδικασία εἶναι ἐντελῶς περιττὴ κατὰ τὸ 411 ἄρθρον, ὅταν τὸ ἔγγραφον διὰ ξυμματος ἢ δι' ἄλλου προφανοῦς τρόπου ᾔνοι ἐπὶ τοσοῦτον μεταβεβλημένον, ὥστε ὁ δικαστὴς δύναται νὰ γνωρίσῃ ἐκ πρώτης ὄψεως τὴν μὴ γνησιότητα (Seuffert Comment. I', 241). Τὸ αὐτὸ κρατεῖ ἀναμφιβόλως καὶ ὅταν προταθῇ κατὰ τοῦ ἐγγράφου ἔνστασις ἀκυρότητος καὶ κριθῇ βάσιμος (Carré 803 ter). Εἰς ἄλλην περίστασιν; Δυνάμει τοῦ 441 ἁρθρου ὁ δικαστὴς δὲν δύναται ἐξ ἰδίας ἐμπειρίας ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς γνησιότητος· ἰδίως δὲ φαίνεται μοι ἐσφαλμένη ἡ γνώμη (ΑΠ. 293 τοῦ 53), ὅτι τὸ δικαστήριον δύναται μόνον νὰ ἐπιχειρήσῃ τὴν συμπαράβολήν, διότι τότε ἐνεργεῖ ὡς πραγματογνώμων, ὅπερ ἀσυγχώρητον (ἀνωτ. § 130 σημ. 5). Παρὰ τοῖς Γάλλοις, ὧν ἡ νομοθεσία διαφέρει πῶς τῆς ἡμετέρας, ἐπικρατεῖ ἡ καταφατικὴ λύσις (Carré ζ. 803 ter. Aubry § 756 σημ. 94. Boncenne I', 458. Demolombe ΚΘ', 317 ἀρ. 372. Ἐναντίας Rauter ἀρ. 198). Κατὰ τὴν δικονομίαν τῆς Γερμανίας (ἄρθρ. 250) τὴν διὰ συμπαράβολῆς ἐξέτασιν ἐνεργεῖ τὸ δικαστήριον αὐτό, ἀφ' οὗ ἀκούσῃ τὰς παρατηρήσεις τῶν διαδίκων. Νομοθετικῶς ἐξεταζομένη ἡ διάταξις αὕτη ἀξιεπαινός ἐστιν.

9) Νεαρ. 73 κεφ. α'. β'.

10) Γαλ. δ.κ. 211. Toullier ἀρ. 214. Schmid Β'. 304. Bayer σ. 865. ΑΠ. 25 τοῦ 1842. Carré ζ. 854 bis. Τούλάχιστον τὴν δύναμιν

Λογικῇ
συν. 132 (86)

41/48

101 (65)

32 (87)

ΚΑ.Ε. 355 266/86

τικά υπόκεινται καὶ αὐτὰ εἰς ἀμφισβήτησιν), ἀποδεικνύον-
τα ὅτι ὁ ἀντίδικος ἀνεγνώρισεν ἤδη τὴν γνησιότητα τοῦ
ἐγγράφου¹¹. γ') ὄρκος ἐν ὃ ἀντίδικος ὀφείλει ἐν τῇ αὐτῇ
συνεδριάσει νὰ δεχθῇ ἢ ἀντεπαγάγῃ¹². δ') ἐμπειροτέχνη,
διὰ συμπαραβολῆς τῆς ὑπογραφῆς πρὸς ἄλλας ἀναμφι-
σβητήτους ὑπογραφὰς ἢ ἔγγραφα (comparatio literarum)
ἀποφαινόμενοι¹³.

ἐκείνους εὐνοήσαντες ἐπὶ τῇ πόσει τῆς ὑπογραφῆς. KST. 645

τεκμηρίων δὲν δύνανται ν' ἀρνηθῇ τις τῆς τοιαύτης μαρτυρίας. Contra
Gönnner Handb. B', 480.

41) Toullier ἀρ. 213. 'Εὰν πρὸς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τοῦ ἀμ-
φισβητουμένου ἐγγράφου ἐπικαλεσθῇ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα ὁ ἀποδεικνύων,
δύνανται καὶ ταῦτα ν' ἀμφισβητήσῃ ὁ ἀντίδικος· ὥστε τὰ τοιαῦτα ἔγ-
γραφα χρησιμεύουσι μόνον, ὅταν τῆς γνησιότητος αὐτῶν ᾖ: εὐκο-
λωτέρα ἢ ἀπόδειξις. Bayer σ. 854.

12) 'Ο ὄρκος οὗτος κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ 440 ἄρθρου εἶναι
ὁ ἐπακτός (περὶ τῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας Bayer σ. 857). 'Εὰν ὁ
εἰς ἐν ἐπάγεται ὁ ὄρκος δὲν ᾖ παρών, ὀφείλει ὁ πληρεξούσιος αὐτοῦ
νὰ δηλώσῃ περὶ τοῦ ὅρκου, ἂν δέχεται ἢ ἀντεπάγῃ αὐτόν.

13) Bayer 860. Toullier ἀριθ. 219 ἐπ. Οἱ πραγματογνώμονες συγ-
κρίνουσι τὴν ἀμφισβητουμένην ὑπογραφὴν πρὸς ἄλλας ἀναμφισβητή-
τους, ἵνα εὕρωσιν ὁμοιότητας μεταξὺ αὐτῶν καὶ ἀποφανθῶσι περὶ τῆς
γνησιότητος· comparatio literarum nihil aliud est nisi argumen-
tum a simili et verisimili. Πόσον ἐπισφαλὲς ὅμως εἶναι τὸ ἐπὶ τοι-
ούτων θεμελιούμενον συμπέρασμα! μάλιστα ὁσάκις πολὺ μεμακρυσμέ-
νης ἐποχῆς εἰσι τὰ συμπαραβαλλόμενα ἔγγραφα· πολλάκις δι' ἡλικίαν,
ἄλλοτε διὰ νόσον καὶ ἄλλην τινὰ αἰτίαν ἀνόμοια γίνονται τοῦ αὐτοῦ
ἀνθρώπου τὰ γράμματα· «οὐ γὰρ ἂν οὕτω γράψαι τις νεάζων καὶ
σφριγῶν, καὶ γεγηρακῶς ἴσως καὶ τρέμων· πολλάκις δὲ καὶ νότος τοῦτο
ποιήσῃ· καίτοι τί ταῦτα φαμέν, ὅπου γε καλάμου τε καὶ μέλανος ἐναλ-
λαγὴ τὸ τῆς ὁμοιότητος ἀκρίβειαν ἀφείλετο;» (Nep. 73 ἐν Προσιμ.).
ὥστε σπανίως βεβαίως ἐμπειροτέχνη εὐσυνείδητοι θέλουσιν ἀποφανθῇ
μετὰ θετικότητος περὶ τοιούτων ζητημάτων· μάλιστα ἔπρεπεν ἡ γνω-
μοδότησις αὐτῶν νὰ μὴ ᾖ ὑποχρεωτική διὰ τὰ δικαστήρια, ὅπερ
ἐνεκα τοῦ 447 ἄρθρου δὲν δυνάμεθα νὰ εἰπώμεν· οἱ γερμανοὶ συγγρα-
φεῖς θεωροῦσιν αὐτὴν ὡς δικαιολογοῦσαν τὸ πολὺ τὸν ἀναπληρωτικὸν
ὄρκον. Bayer σ. 864. Περὶ τοῦ γαλ. δικ. ἰδ. Toullier ἀρ. 233—237.
Carré ζ. 853.

*ἐπὶ τῇ πόσει
ἐπὶ τῇ πόσει
ἐπὶ τῇ πόσει*

2) τὸ δικαστήριον, ἐὰν κρίνῃ ἀπρόσφορον ἢ ἀδύνατον τὴν ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων, ὀρίζει ἐπὶ τούτῳ ἄλλην συνεδρίαν κατ' αὐτὴν λοιπὸν δίδοται ὁ ἐπαχθεὶς τυχὸν ὅρκος, ἢ ἐξετάζονται οἱ προταθέντες μάρτυρες, ἢ γίνεται συζήτησις περὶ τῶν καθυποβληθέντων ἐγγράφων, ἢ τέλος ἐνεργεῖται ἡ συμπαραβολὴ ὑπὸ τῶν διωρισμένων ἤδη ἐμπειροτεχνῶν¹⁴.

Πρὸς συμπαραβολὴν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ἀναμφισβήτητα (κυρίως δημόσιαι) μόνον ἐγγράφα, ἅτινα πρέπει νὰ κοινοποιηθῶσι τῷ ἀντιδίκῳ πρὸ τῆς ὠρισμένης διὰ τὴν συμπαραβολὴν συνεδριάσεως¹⁵. μὴ ὑπαρχόντων δὲ τοιούτων, δικαιούται ὁ ἀποδεικνύων ν' ἀπαιτήσῃ παρ' ἐκείνου, οὗ τινος ἀμφισβητεῖται ἡ ὑπογραφή, ἵνα γράψῃ τι ἐπὶ ἀκροατηρίου¹⁶.

3) ἀποδειχθείσης τῆς γνησιότητος, καταδικάζεται ὁ ἀρ-
 ειωνεχθείς *αὐτοματῶς* δι' ὅσον *εἰς ἀρρέειαν* ἡ *εἰς ἀρρέειαν*
 ἡ *εἰς ἀρρέειαν* ΚΒ. 395. ΚΔ 446. —

14) Πολ. 442, 443, ἐδ. 3.

15) Πολ. 444, 446. νόμ. 1 β. (22, 3). νόμ. 20 κώδ. (4, 21). Γαλ. δικ. 200. Ἰδιωτικὰ ἐγγράφα ἀμφισβητηθέντα δὲν δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς συμπαραβολὴν οὐδ' ἐὰν προτείνῃ ὁ διάδικος ν' ἀποδείξῃ τὴν γνησιότητα αὐτῶν· διότι ἄλλως τὸ καθ' ἑαυτὸ ἐπισηφάλες μέσον τῆς συμπαραβολῆς ἤθελε κατασταθῇ ἔτι ἐπισηφάλεστερον (ΑΠ. 288 τοῦ 50. Carré ζ. 828). Ἐπὶ ἀρχαίων ἐγγράφων δύναται κατὰ τὸ 449 ἄρθρον νὰ ἐνεργηθῇ πραγματογνωμοσύνη καὶ ἄνευ συμπαραβολῆς. Βαυαρ. Σχ. § 237.

16) Πολ. 445. Γαλ. δικ. 206. Βαυαρ. δικον. 380. Παρὰ τοῖς συγγραφεῦσι τῆς πρώτης κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας ἀμφιβάλλεται τοῦτο (Ἐφημ. τοῦ Linde Γ', 168. Δ'. 331), ἢ δὲ νῦν ἰσχύουσα ἀπέριψεν αὐτὸ (Bulow καὶ Levy ὑπὸ τὸν § 406). Ἐὰν ὁ ὑποχρεωθείς νὰ γράψῃ ἀρνήται νὰ πράξῃ τοῦτο; Κατὰ τὴν δικονομίαν τῆς Γενεύης (ἄρθρ. 248) ἡ ἀρνήσις τοῦ διαδίκου νὰ γράψῃ δύναται νὰ κριθῇ ὡς ἀναγνώρισις τοῦ ἐγγράφου, κατὰ δὲ τὴν βαυαρικὴν (380 ἐδ. 3) ἐξεγείτα ὡς ἀναγνώρισις. Ἐκ τῆς ἀρνήσεως ταύτης δύναται καὶ παρ' ἡμῖν νὰ πορισθῇ ὁ δικαστὴς τεκμήριον ἀναγνώρισεως τῆς ὑπογραφῆς ὀνόματι τοῦ 276 ἄρθρου. Carré ζ. 848.

νησάμενος τὴν ὑπογραφὴν εἰς πρόστιμον 100 δραχμῶν, εἰς ἀποζημίωσιν καὶ εἰς τὰ ἐξόδα¹⁷.

4) ἑρμηνεία τοῦ 439 ἄρθρου· ἡμαρτημένη ἐστὶ τοῦ ἄρθρου τούτου ἡ σύνταξις¹⁸, ἐφαρμόζεται δὲ μόνον ὅσα—

17) Πολ. 448. Γαλ. δικον. 213. νόμ. 75 βασ. (22, 1). Ἐὰν ὁ ἀρνησάμενος τὴν ὑπογραφὴν ἀνακαλέσῃ τὴν ἄρνησιν ταύτην προτοῦ ἀποφανθῇ τὸ δικαστήριον; Ἀπαλλάττεται τοῦ πρόστιμου· ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει παρ' ἡμῖν προκύπτει ἀρκούντως, νομίζω, ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ 448 ἄρθρου· ἐν Γαλλίᾳ δέχονται τὸ ἐναντίον (Carré ζ. 857 ter. Boncenne Γ', 535)· ἀλλὰ διαφέρει πῶς τὸ γράμμα τοῦ νόμου αὐτῶν· τὸ ἡμέτερον ἄρθρ. 448 φέρει «ἐὰν ἐπιτύχῃ ἡ ἀπόδειξις καὶ ἀναγνωρισθῇ (ἄρα ἀπὸ ἀποφανθῇ τὸ δικαστήριον) ἡ ὑπογραφὴ ὡς γνησία . . . συγχρόνως καταδικάζεται ὁ ἀρνηθεὶς τὴν γνησιότητα εἰς πρόστιμον κλ. . . .», ἐνῶ τὸ γαλ. ἄρθρ. ὀρίζει «ἐὰν ἀποδειχθῇ ὅτι τὸ ἔγγραφο ἐγγράφῃ ἢ ὑπεγράφη»· ἐπομένως δύναται νὰ θεωρηθῇ περιλαμβάνον καὶ τὴν προκειμένην περίπτωσιν· ἡ καταδίκη εἰς τὸ πρόστιμον γίνεται αὐτεπαγγέλτως (ΑΠ. 125 τοῦ 51). Ὁ κληρονόμος τοῦ προσώπου, οὗ τις ἡ ὑπογραφὴ ἀμφισβητηθεῖσα ἀπεδείχθη, ὑπόκειται εἰς τὸ πρόστιμον; — Ὁχι· διότι οὗτος δὲν ἀρνεῖται τὴν γνησιότητα ἀλλὰ προτείνει ἀπλῶς ἄγνωσαν αὐτῆς τῶν ζημιῶν ὅμως καὶ ἐξόδων οὐδαμῶς ἀπαλλάττεται. Boncenne Γ', 534. ΑΠ. 220 τοῦ 52.

18) Ὁμοιάζει ἐν μέρει ταῖς διατάξεσι τοῦ ἄρθρου 439 τὸ 194 ἄρθρον τῆς γαλ. δικονομίας, χωρὶς ὅμως νὰ ἔχῃ καὶ τὰ ἐλαττώματα αὐτοῦ· κατὰ τὴν δικονομίαν ταύτην ἐκεῖνος, καθ' οὗ μέλλει ν' ἀντιταχθῇ ἐν τῇ δίκῃ ἰδιωτικὸν ἔγγραφο, προσκαλεῖται εἰς τὸ δικαστήριον ἵνα ἀναγνωρίσῃ ἢ ἀρνηθῇ αὐτό· ἐὰν εἰς τὴν πρόσκλησιν ταύτην ἀπειθήσας δὲν ἐμφανισθῇ, θεωρεῖται τὸ ἔγγραφο κατὰ τὸ 194 ἄρθρον ὡς ἀνεγνωρισμένον· ὡσαύτως εὐεχτέλεστος εἶναι καὶ ἡ τοῦ § 291 τοῦ Βαυαρ. Σχ. διατάξις· διότι κατὰ τὸ σχέδιον τοῦτο, ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας μετὰ τὴν περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασιν, ὀφείλει ὁ ἀποδεικνύων νὰ γνωστοποιήσῃ τῷ ἀντιδίκῳ τὰ ἀποδεικτικὰ μέσα, ἃ προτίθεται νὰ μεταχειρισθῇ· κατὰ τῶν ἀποδεικτικῶν δὲ τούτων μέσων προτείνει ὁ καθ' οὗ ἡ ἀπόδειξις ὅσας ἔχει ἐνστάσεις καὶ μετὰ τοῦτο ἔρχεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὅπου συζητεῖται καὶ ἐκδικάζεται τὸ παρεμπύπτον τοῦτο (§ 278—281)· ἐὰν ἐν τῇ συζητήσει ταύτῃ δὲν ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον ὁ καθ' οὗ ἡ ἀπόδειξις, θεωρεῖται τὸ ἔγγραφο ὡς ἀνεγνωρισμένον κατὰ τὸν 291 §. Ἀλλὰ καὶ ὅσα ὁ Bayer διδάσκει

κας κοινοποιήθη ἐν τῇ προδικασίᾳ¹⁹ ἀντίγραφον ἐγγράφου τινός, κατατεθῇ δὲ συγχρόνως τὸ πρωτότυπον ἐν τῷ δικαστικῷ γραφείῳ ἢ ἐγχειρισθῇ τῷ ἀντιδίκῳ· δηλαδὴ τότε, εἰ μὲν κατὰ τὴν ἀμέσως ἐπομένην συνεδρίασιν ἀπολείπεται ὁ ἀποδεικνύων, στερεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ μεταχειρισθῇ πλέον ἐν τῇ δίκῃ τὸ ἐγγράφον, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχῃ

(σ. 951) οὐδεμίαν παρουσιάζουσι δυσκολίαν· λέγει δὲ οὗτος ταῦτα· «μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς ἀποδείξεως προσκαλεῖ ὁ δικαστὴς τὸν μὲν ἀποδεικνύοντα εἰς τὸ νὰ παρουσιάσῃ τὰ πρωτότυπα ἐγγράφα, τὸν ἀντίδικον δὲ αὐτοῦ πρὸς ἀναγνώρισιν ἢ ἄρνησιν αὐτῶν (*ad recognoscendum vel diffidendum*)· ἡ ἀπειθεία ἔχει δι' ἀμφοτέρους ἐπιζημίους συνεπειάς· διότι ἂν δὲν ἐμφανισθῇ ὁ ἀποδεικνύων, χάνει τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρισθῇ πλέον ἐν τῇ δίκῃ τὸ ἐγγράφον, ἐκτὸς ἂν ὑπῆρχεν ἡδὴ ἐν τῇ δικογραφίᾳ τὸ πρωτότυπον· ὁ ἀντίδικος δὲ τοῦ ἀποδεικνύοντος ἐπισύρει εἰς αὐτὸν τὴν ποινὴν τῆς ἀναγνωρίσεως, δηλ. δὲν δύναται πλέον νὰ προσβάλλῃ τὸ ἐγγράφον».

Ἡ ἐρμηνεία δὲ τοῦ ἡμετέρου ἄρθρου 439 διαφόρους παρουσιάζει ἀμφιβολίας καὶ ἀσφαfeίας· καὶ πρῶτον ὡς πρὸς τὴν περικοπὴν «ἐὰν ἐν τῇ πρὸς ἀναγνώρισιν ἢ ἄρνησιν τοῦ ἐγγράφου προσδιορισθεῖσιν συνεδριάσει...» ζητεῖται ποία εἶναι ἡ συνεδρίασις αὕτη καὶ ποῖος προσδιορίζει αὐτήν; Μετὰ σπουδαιότητος δὲν δύναται βεβαίως νὰ ὑποστηριχθῇ ἡ γνώμη ὅτι τὸ δικαστήριον ἢ ὁ διάδικος προσδιορίζει τὴν συνεδρίασιν (ΑΠ. 39 τοῦ 46. Εὐρετήρ. ΣΤ', 388)· οὐδεμία διάταξις τῆς πολιτ. δικον. ὑπάρχει βοηθοῦσα, ἔστω καὶ διὰ τῶν ἀπωτάτων συνδυασμῶν, τοιαύτην τινὰ ἐρμηνείαν δὲν μένει λοιπὸν ἄλλο εἰμὴ νὰ παραδεχθῇ τις, δυνάμει τῶν 395 καὶ 396 ἄρθρων τὰ ἐν τῷ κειμένῳ εἰρημένα. Δευτέρα ἀπορία γεννᾶται ἐκ τῆς περικοπῆς «ἐκτὸς ἐὰν τὸ πρωτότυπον καθυπεβλήθῃ πρότερον καὶ εὑρίσκεται εἰσέτι ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἢ τῷ δικαστικῷ γραφείῳ, ὅτε προχωρεῖ ἡ δίκη καὶ ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ προσάγοντος». Ποία δίκη προχωρεῖ ἡ περὶ γνησιότητος ἢ ἡ κυρία; Ἡ συνάφεια τοῦ λόγου ἀπαιτεῖ νὰ εἰπῶμεν, ὅτι προχωρεῖ ἡ περὶ γνησιότητος δίκη· ἀλλὰ πῶς συμβιβάζεται τότε τοῦτο μετὰ τοῦ 591 ἄρθρου; — Ὡστε διορθωτέον τὸ 439 ἄρθρον. Ὁρ. καὶ ἄρθρ. 370 βασιαρ. δικ. Barth B', 249.

19) Εἴτε προτοῦ ἐκδοθῇ ἀπόφασις περὶ ἀποδείξεως εἴτε καὶ μετὰ ταῦτα.

ἐν τῇ δικογραφίᾳ· εἰ δὲ ἀπολείπεται ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, θεωρεῖται ὡς ἀνεγνωρισμένον τὸ ἔγγραφον²⁰.

γ') προσαγωγή δημοσίου ἐγγράφου.

§ 215. Τῶν δημοσίων ἐγγράφων, ὅταν φέρωσι πάντα τὰ γνωρίσματα νομίμου ἐκδόσεως, εἰκάζεται ἡ γνησιότης· ὅθεν ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀποδεικνύοντος ἔχει μέσον κατὰ τῆς γνησιότητος αὐτῶν μόνον τὴν ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολήν¹. Τὴν ἀπόδειξιν δὲ αὐτῆς ὀφείλει αὐτὸς νὰ φέρῃ καὶ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἀμέσως, ἥγουν νὰ ὀνομάσῃ τὰ τῆς ἀποδείξεως μέσα, ὧν τὸ παραδεκτὸν δικάζεται συνοπτικῶς καὶ παραχρῆμα· συγχωροῦνται δὲ καὶ ἐνταῦθα αἱ αὐταὶ ἀποδείξεις καὶ παραφυλάττεται ἡ αὐτὴ διαδικασία, ἡ περὶ τὴν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων διαγραφομένη· προσέτι καὶ ἡ περὶ πλαστογραφίας παρεμπιπτουσα διαδικασία ἰστᾷ ὡσεπιτοπολὺ τὴν πρόδον τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ πρέπει, εἰ δυνατόν, μετ' αὐτῆς καὶ διὰ μιᾶς

KE. 65
585
K 2. 455

πρὸς τὸν ἐπὶ τῇ δικογραφίᾳ γινόμενον ἀποδείξεως ἐπὶ τῇ πλαστογραφίᾳ. *Εἰ δὲ ἀποδείξεως.*
1. 87. 564

20) Τὸ τεκμήριον δὲ τοῦτο τοῦ νόμου εἶναι *juris et de jure*. Πολ. 273 § 1.

1) Πολ. 403, 435, 436. Ἡ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολὴ ἐγγράφου τινὸς γίνεται εἴτε α') ἵνα τιμωρηθῇ ποινικῶς ὁ πλαστογράφος, β') ἵνα καταδικασθῇ εἰς ἀποζημιώσεις ὑπὲρ τοῦ παθόντος, εἴτε τέλος γ') ἵνα ἀπορριφθῇ τὸ ἔγγραφον τῆς δίκης ἐν ᾗ προσήχθη ὡς μέσον ἀποδείξεως. Ἐν τοῖς δυοῖν πρώτοις θέμασιν ἡ πλαστογραφία ἀποτελεῖ τὸ κύριον τῆς δίκης ἀντικείμενον, ἐν τῷ τελευταίῳ δὲ, παρεμπίπτον ἀπλῶς ζήτημα (περὶ αὐτοῦ κεῖνται τῆς πολ. δίκης τὰ ἄρθρ. 457—461, τῆς ποινικῆς τὰ ἄρθρ. 320, 321. Γαλ. 214—251. Ἐναντίον τοῦ γενικοῦ κανόνος, καθ' ὃν ὁ ἐκ τινος κολασίμου πράξεως ζημιωθεὶς δύναται κατ' ἀρέσκειαν νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἀγωγὴν αὐτοῦ εἴτε εἰς τὸ ποινικὸν εἴτε εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἐπὶ πλαστογραφίας ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως εἰσάγεται πάντοτε παρεμπιπτόντως εἰς τὸ ποινικὸν δικαστήριον. (πολ. 456. ποιν. 7. Rauter σ. 216. Σόλων ΙΑ', 317).

KA. 552

K 2. 284.

ἀποφάσεως νὰ ἐκδικάζεται².

Παρατηρητέον δὲ εἰδικώτερον ταῦτα·

α) πᾶν ἔγγραφον (δημόσιον³ ἢ ἰδιωτικόν, νέον ἢ παλαιόν) δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστόν, τὰ ἰδιωτικά δὲ μάλιστα καὶ ἀφοῦ διὰ συμπαραβολῆς ἀποδειχθῶσι γνήσια⁴.

2) Πολ. 458 ἐδ. 2. Ὁ ἀποδεικνύων ὡς ὑποχρεούμενος εἰς προαπόδειξιν, ὀφείλει εὐθὺς τότε καὶ ὅρκον νὰ ἐπαγάγῃ (ΑΠ 162 τοῦ 79).

3) Καὶ δικαστικὴ ἀπόφασις ἂν ἦναι (Carré ζ. 859) ἢ ἰδιωτικὸν μὲν, τᾶξιν ὅμως δημοσίου ἐγγράφου ἐπέχον (ἀνωτ. § 156 σημ. 5, 6. Barth. Β', 250).

4) Πολ. 453. Ἡ τῆς γνησιότητος τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἀπόδειξις περιορίζεται εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς· ἔνεκα δὲ τοῦ ἐπισφαλοῦς τῆς διὰ συμπαραβολῆς ἀποδείξεως (ἀνωτ. § 165 σημ. 13) ἐπιτρέπει ὁ νόμος νὰ προσβάλληται ἡ ὑπογραφή, καὶ ὅταν διὰ συμπαραβολῆς ἀπεδείχθῃ ὡς γνήσια· ὑπάρχει ὅμως ἀπόφασις τοῦ ἀρείου Πάγου, ἡ 125 τοῦ 51, καθ' ἣν δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστὴ ἡ ὑπογραφή ἐν ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ οὐ μόνον ὅταν διὰ συμπαραβολῆς ἀπεδείχθῃ ἡ γνησιότης αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ὅταν δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων. Κατὰ τὸ 440 ἄρθρον ἡ γνησιότης τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων ἀποδεικνύεται α') δι' ἐγγράφου ὁμολογίας β') δι' ὅρκου ἐκουσίου ἢ ἀναγκαίου, γ') διὰ μαρτύρων καὶ δ') διὰ συμπαραβολῆς ἐμπειροτεχνῶν· ἔαν ἐννοῇ ὁ Ἀρειὸς Πάγος, ὅτι καὶ τὸ δι' ὁμολογίας ἢ ὅρκου τοῦ διαδίκου ἀποδειχθὲν ὡς γνήσιον ἔγγραφον δύναται νὰ προσβληθῇ ἔπειτα ἐπὶ πλαστογραφίᾳ, πλανᾶται ἀριδῆλως· διότι κατὰ τῆς ὁμολογίας καὶ τοῦ ὅρκου ἀνταπόδειξις δὲν ἐπιτρέπεται (ὅρ. ἀνωτ. § 126 σημ. 9. § 151 σημ. 1. § 152 σημ. 4)· μένουσι λοιπὸν οἱ μάρτυρες, ὡς πρὸς τοὺς ὁποίους νομοθετικῶς ἡδύνατο νὰ ἔχῃ δίκαιον τὸ εἰρημένον δικαστήριον· ἀλλὰ τὴν σαφεῖ διάταξιν τοῦ 453 ἄρθρ. δὲν ἡδυνήθησαν, νομίζω, νὰ κάμψωσι τὰ ἀριδῆλα αὐτοῦ ἐπιχειρήματα, τὸ ἄρθρ. 455, ὅπερ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του ἐπικαλεῖται, ἐννοεῖ προδήλως τὴν ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολὴν τοῦ περιεχομένου τοῦ ἐγγράφου, ὡς συνάγεται ἐκ τῶν ἄρθρ. 412 καὶ 448, εἰς αὐτὰ παραπέμπει· διότι οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι δύναται νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστόν τὸ περιεχόμενον ἐγγράφου, ὅπερ ἐκηρύχθη ἢ ἀνεγνωρίσθη γνήσιον κατὰ τὴν ὑπογραφὴν· ἀλλὰ τὸ νὰ προσβληθῇ ὡς πλαστὴ ὑπογραφή ἀποδειχθεῖσα ὡς γνήσια ἐπιτρέπεται μόνον ἐπὶ τῆς διὰ συμπαραβολῆς ἀποδείξεως τῆς γνησιότητος. ΚΒ. 345

+ Εὐαγγελιστὴς ἀπὸ τοῦ ἐγγράφου, δὲ αὐτὸ εἶς ἀποστολικὴν ἐκδόχρυσον
ἐκ τοῦ ἀπογραφῆ. ΚΔ 166. 444.

§ 215. — ΠΕΡΙ ΑΠΟΔΕΙΞΕΩΣ. — ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΑ. 719

β) ἀποδιδομένης τῆς πλαστογραφίας εἰς ὠρισμένον ἄν-
θρωπον, ἥτοι γινομένης κατηγορίας ἐπὶ πλαστογραφία,
ἐπειδὴ περὶ αὐτῆς ἀρμοδίον εἶναι νὰ δικάσῃ τὸ ποινικὸν
δικαστήριον, ὀφείλει τὸ πολιτικόν, παρ' ᾧ ἐγένετο αὕτη,
ν' ἀναβάλλῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς μέχρις οὐ περα-
τωθῇ ἡ ποινικὴ δίκη, ἐὰν τὸ ἐγγραφον κριθῇ ὡς ἀπα-
ραιτήτως ἀναγκαῖον πρὸς διάγνωσιν τῆς ὑποθέσεως† ἡ
κατηγορία δὲ αὕτη δεκτὴ ἐστίν οὐ μόνον πρωτοδικως,
ἀλλὰ καὶ κατ' ἔφεσιν τὸ πρῶτον γενομένη⁵.

γ') μὴ ἀποδιδόμενης δὲ εἰς ὠρισμένον ἄνθρωπον τῆς
πλαστογραφίας, ἀλλὰ τοῦ ἐγγράφου ἀπλῶς προσβαλλο-
μένου, ἥτοι προτεινομένης ἐνστάσεως πλαστογραφίας, δι-
κάζει τὸ πολ. δικαστήριον τὸ ζήτημα τοῦτο⁶ κατὰ τὴν
ἀνωτέρω ἐξηγηθεῖσαν διαδικασίαν· ὅπερ ὅμως, ἀναφανει-
σῶν ἐν τῷ μεταξὺ ἐνδείξεων κατὰ ῥητῶν ἀνθρώπων, ὀφεί-
λει καὶ τότε ν' ἀναστείλῃ τὴν πολιτικὴν δίκην⁷. ἡ ἐν-
στάσις αὕτη ἀπαράδεκτος ἐστὶν ἐφεσίμως τὸ πρῶτον γι-
νομένη⁸, εἰ μὴ γε κατ' ἐγγράφων εἰς τὸ ἐφετεῖον ἐν πρῶ-

ΚΑ. 181
ΚΕ. 582
ΚΑ. 125

νομένη, εἰ μὴ γὰρ κατ' ἐγγράφων εἰς τὸ ἐφετέριον ἐν πρῶ-
 κήφῳ ἀναστὰς ἔγραψεν ὡς ποιεῖσθαι. ὁ δὲ σὺν ἐγγράφῳ ἐν ὡσπερ δέδωκεν ἐ-
 ροντα ἀπὸ τῶν διδασκάλων ἐπὶ τῇ ἐκκλησίᾳ εἰσάγει. Κ. 13. 82 463 - KZ 284
 Κλ. 425 παραρτήματα 99 διδ. β. 426 α. δέδωκεν ἐν ὡσπερ δέδωκεν
 5) Πολ. 454. 455. Ἐννοῦνται τοὺς ἀσίου Πάνου μόνον τὰ ἐννοῶσα.

5) Πολ. 454, 455. Ἐνώπιον τοῦ ἀρίστου Πάγου μόνον τὰ ἐγγράφα, ἅπερ προσάγειται παρ' αὐτοῦ κατὰ πρῶτον (π. χ. τὸ ἐπιδοτήριον τῆς ἀναίρεσεως, αἱ προτάσεις ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν), δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὡς πλαστά. Carré ζ. 863 bis. Bonnier ἀρ. 494. ΑΠ. 3 τοῦ 46.

6) Πολ. 457. Ἡ παρεμπίπτουσα αὕτη διαδικασία ματαιοῦται, ἐὰν ὁ προσαγών τὸ ἔγγραφον δηλώσῃ κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἄρροατηρίου συνεδρίασιν, ὅτι δὲν μεταχειρίζεται αὐτὸ (πολ. 458. γαλ. 217).

7) Πολ. 459. Γαλ. 239, 240. Ἐὰν δηλαδὴ ὁ αὐτουργὸς ζῇ καὶ τὸ ΚΔ.¹²⁵
ἔγκλημα δὲν ᾔναι παραγεγραμμένον.†

8) Δυναμίει των ἄρθρ. 160, 396 καὶ 405 πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι ἡ προσβολή ἐπὶ πλαστογραφία ἀνάγκη νὰ προτεινέται κατ' ἐκείνην τὴν ἐπὶ ἀκρατηρίου συνεδρίασιν, καθ' ἣν προσάγεται τὸ πρῶτον τὸ προσβαλλόμενον ἔγγραφον· ταυαύτην γνώμην ἐξέφρασε ποτε καὶ ὁ ἄρειος Πάγις (ἀπόφ. 33 τοῦ 46) εἰπών «ἐπρότεινε» ἀμέσως ν' ἀποδείξη αὐτὸς τὸ ἄκυρον, ψευδὲς καὶ πλαστὸν τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὥστε τὸ

+ K-K 42g. KA 552-506. KD. 125. (Παραγγιζομένη ἀπὸ τὸν διμ. ἐγγραφοῦ διατάξει
αὐτὴν ἀπορροφᾷ ἡ δικαστική).

Алтын урзур. 48 и 67 кг. 628-513.

ΕΡΑ. ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΦΟΡΑ

τοὺς προσαχθέντων⁹.

δ') ἡ περὶ πλαστογραφίας διαδικασία, εἰ μὲν ἐπιτύχη, ἀποτελεσμα φέρει τὴν ἐξαφάνισιν τοῦ ἐγγράφου¹⁰, εἰ δὲ ἀποτύχη, τὴν καταψήφισιν χρηματικῆς ποινῆς καὶ ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ τὴν πλαστογραφίαν προτείναντος· ἡ ποινὴ δ' ἐπιβάλλεται αὐτῷ καὶ ἂν παραιτήσῃ τὴν περὶ πλαστογραφίας πρότασιν¹¹.

ε') παρατηρήσεις εἰς τὸ 406 ἄρθρον· τὸ ἄρθρον τοῦτο τοσοῦτόν ἐστι συγκεχυμένον καὶ πρὸς τὰς λοιπὰς περὶ τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως διατάξεις ἀσύμφωνον, ὥστε

ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον δὲν ἔκαμε κακὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρ. 160 καὶ 747 τῆς πολ. δικονομίας ἀπορρίψαν τὴν παρὰ τοῦ ἀναιρεσείουτος κατὰ πρώτῃν φορὰν γενομένην ἔνστασιν ταύτην». Ἐν Γαλλίᾳ συμφώνως τοῖς ἀνωτέρω (§ 110 σημ. 6) εἰρημένοις, ἀκολουθοῦσι τὸ ἐναντίον, ἥτοι θεωροῦσι δεκτὴν τὴν πλαστογραφίαν καὶ ἐν τῷ ἐφετείῳ κατὰ πρῶτον γινομένην (Carré ζ. 863).

9) Πολ. 746.

10) Πολ. 460. Γαλ. 241. Ἀναβάλλεται ὅμως ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως τῆς διαταττούσης τὴν ἐξαφάνισιν, μέχρις οὗ ἡ ὑπόθεσις διέλθῃ καὶ τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον (πολ. 818). "Ὅταν ἡ πλαστοτῆς τοῦ ἐγγράφου ᾖ μερικὴ, διατάσσεται τοῦ πλαστοῦ μόνον μέρος ἡ ἐξαφάνισις εἴτε διαγραφὴ. Ἡ γαλ. δικονομία διακρίνει διαφόρους τρόπους ἐξαφανίσεως τοῦ ἐγγράφου la suppression, la lacération ou radiation, la réformation ou le rétablissement. (Carré ὑπὸ τὸ 241 ἄρθρον. Boncenne Δ', 131).

11) Πολ. 461. Γαλ. 246, 247. Ἡ μὲν ποινὴ ἐπιβάλλεται αὐτεπαγγέλτως, ἡ δὲ ἀποζημίωσις κατ' αἵτησιν τοῦ ἐπικαλεσαμένου τὸ προσβληθέν ἐγγράφον διαδίκου (Carré ζ. 950, 951). Ἐννοεῖται ὅτι ἀποζημιώσις ἐπιδικάζεται οὐχὶ πάντοτε ἀλλ' ἂν ἔλαβε χώραν ζημία· δυνάμει δὲ τῶν περὶ ἀποζημιώσεως διατάξεων τοῦ ἀστυκοῦ νόμου πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἀποζημιώσιν δύναται ν' ἀπαγγεῖλῃ τὸ δικαστήριον καὶ ὅταν τὸ τῆς πλαστογραφίας παρεμπύπτον καταργηθῇ διὰ παραιτήσεως (Carré ζ. 953. Dalloz ἄρ. 256). "Ὅταν πολλοὶ προτείνωσι καὶ ἀπὸ κοινοῦ τὴν πλαστογραφίαν, δὲν ἐπιβάλλονται πολλὰ πρόστιμα. Dalloz ἄρ. 250. Carré ζ. 952.

οὐδέποτε βεβαίως θέλει εὐρεθῇ περίστασις ἐφαρμογῆς αὐ-
τοῦ παρ' ἡμῖν¹².

Ε') περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων. Καλλιγὰ III 6. 689

ΚΑ. 169. ΚΑ 559 2. 148 18 420 12 464.

§ 216. Τῶν ἐν τῇ δίκῃ χρησίμων αὐτῷ ἐγγράφων δι-
καιούται ν' ἀπαιτήσῃ ἐνίστε τὴν παράστασιν εἴτε ἐπίδει-
ξιν ὁ διάδικος παρὰ τοῦ κατέχοντος αὐτὰ ἀντιδίκου ἢ τρι-
του· τὴν πρὸς τοῦτο ἄγουσαν παρεμπιπτούσαν διαδικασίαν
ἐκανόνισεν ἡ δικονομία ἡμῶν ὡς ἐξῆς¹.

α') ὑποχρέωσις πρὸς ἐπίδειξιν· χρεωστεῖ νὰ ἐπι-
δείξῃ ὁ ἀντίδικος πᾶν ἐγγραφοῦν, γενόμενον ἐν τῇ δίκῃ
κοινὸν μέσον ἀποδείξεως²· πᾶς διακάτοχος τὰ ἐγγραφα,
τὰ συνταχθέντα διὰ τὸ πρόσωπον, τὰ δίκαια ἢ τὰς νο-
μικὰς πράξεις τοῦ ἀποδεικνύοντος, εἴτε μόνου εἴτε καὶ
ἄλλου τινὸς συνάμα³· ὁ τρίτος διακάτοχος πᾶν ἐγγραφοῦν
παρὰ τοῦ ἀποδείκτου, εἴτε ὁ ἀποδεικνύων εἴτε ὁ προτείνων
τὴν πλαστογραφίαν. ΚΑ 31
" 169
" 282
ΚΒ. 183
ΚΓ. 211

12) Παρήγαγε τὴν σύνταξιν τοῦ ἄρθρου τούτου ἀπρόσεκτος συνδυα-
σμός τῶν §§ 279 ἐδ. 2, 286 καὶ 291 ἐδ. 1 τοῦ Βαυαρ. Σχ., ὑποτίθησι
δηλ. τὸ ἄρθρον τοῦτο ὅτι ἐν τῇ προδικασίᾳ προσέβαλεν ὁ διάδικος ὡς
πλαστὸν τὸ κατ' αὐτοῦ προσαγόμενον δημόσιον ἐγγραφοῦν ὀνομάσας
συγχρόνως καὶ τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως (ὅπερ οὐδέποτε συμβαίνει κατὰ
τὸ 405 ἄρθρον), ὅτι δ' ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητουμένης τῆς ὑποθέσεως
ἀπολιμπάνεται τις τῶν διαδίκων, εἴτε ὁ ἀποδεικνύων εἴτε ὁ προτείνων
τὴν πλαστογραφίαν.

1) Πολ. 429—434. Βαυαρ. δικον. 386—392. Πανδ. ad exhibendum
(10, 4). Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου Carré ζ. 738. Schlink § 338. Ἡ
πρὸς ἐπίδειξιν ὑποχρέωσις ἢ στηρίζεται ἐπὶ δικαιώματος, ὅπερ ὁ αἰτῶν
ἔχει ἐπὶ τοῦ ἐπιδεικτέου ἐγγράφου, ἢ ἐπὶ καθήκοντος ἐπιβαλλομένου
παρὰ τοῦ νόμου εἰς τὸν κάτοχον ὡς τοιοῦτον. Περὶ τοῦ χαρακτηρισμοῦ
τῆς ἀγωγῆς ταύτης ὁρ. Ziebarth Realexecution σελ. 90.

2) Ἀνωτ. § 144 σημ. 14.

3) Λοιπὸν δύναται τις ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπίδειξιν α') ἐγγράφων ἰδίων, Ζ. 148
καθόλου ἢ ἐν μέρει (νόμ. 3 § 14 π. 10, 4. νόμ. 3 π. 29, 3. νόμ. 3
βασ. 15, 4). «ἐὰν ὁ δούλος τῆς γυναικὸς μου γράψῃ τοὺς λογιισμοὺς
μου καὶ ἔχεις αὐτούς, εἰ μὲν ἐμός ἐστίν ὁ χάρτης, ἔχω καὶ ἐπὶ τῇ διεκ-
δικήσει· καὶ ἐπὶ τῇ παραστάσει· αὐτοῦ ἀγωγὴν· εἰ δὲ ἀλλοτρίος ἐστίν ὁ
46

οὗ τινος ἡ ἐπίδειξις οὐδόλως βλάπτει αὐτόν 4· πᾶν δημόσιον πρόσωπον διωρισμένον εἰς φύλαξιν ἐγγράφων· οἱοί εἰσι π.χ.

χάρτης, οὐδετέραν αὐτῶν ἔχω, ἀλλὰ τὴν ἱμφάκτουμ». ipsi tamen heredi vindictio tabularum (testamenti), sicut ceterarum hereditariarum rerum, competit, et ob id ad exhibendum quoque agere potest (ἰδ. καὶ νόμ. 5 π. 10, 2. νόμ. 18, 19 π. 10, 4. νόμ. 5 βασ. 42, 3). Πολ. 188. «ὅλα τὰ ἐγγράφα καὶ δικόγραφα, τὰ ὅποια ἐκοινοποίησαν ἀλλήλοις οἱ διάδικαι... γίνονται ἰδιοκτησία τοῦ διαδίκου, εἰς ὃν ἐκοινοποιήθησαν». Αἱ ἐπιστολαί, αἱ πεμπόμεναι οὐχὶ ἔνα μετὰ τὴν ἀνάγκωσιν ἐπιστραφῶσιν εἰς τὸν ἐπιστέλλοντα, γίνονται ἰδιοκτησία τοῦ λαμβάνοντος (Sell ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ κλ. ΚΑ', 130. Στοιχ. ἀστ. δικ. § 135 σημ. 10)· β') ἐγγράφων συνταχθέντων διὰ τὸ ἐν τῇ δίκῃ ἀμφισβητούμενον δικαίωμα· τοιαῦτα ἐγγράφα καλοῦσιν οἱ δικονομολόγοι documenta communia (Schmid σ. 280 σημ. 3). Ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι ὁ δανειστής δύναται νὰ αἰτήσῃ τὴν ἐπίδειξιν τῆς ἀποχῆς (τοῦ ἐξοφλητικοῦ. Ἐφημ. τοῦ Linde Α', 220)· γ') ἐγγράφων ἀφορώντων τὸ ἀμφισβητούμενον δίκαιον (νόμ. 48, 52 πρ. π. 19, 1)· π. χ. ἐγγράφα περὶ τῶν ὁρίων τοῦ πωληθέντος πράγματος πληροφορίας περιέχοντα· δ') ἐγγράφων ᾧ χρεωστῇ ὁ ἐναγόμενος νὰ ἐπιστρέψῃ ἔνεκα εἰδικοῦ ἐνοχῆς λόγου· οἷον ἐντολῆς, παρακαταθήκης, ἐπιτροπῆς (νόμ. 9 βασ. 7, 18. νόμ. 8. πρ. βασ. 14, 1. νόμ. 1 § 3 βασ. 38, 3. πολ. 99 § 2)· ε') τῶν ἐμπορικῶν βιβλίων, ὀλοκλήρων μὲν ἐν δίκαις περὶ κληρονομίας, κοινότητος ὑπαρχόντων, διανομῆς ἐταιρίας καὶ περὶ πτωχεύσεως, τῶν σχετικῶν δὲ μερῶν, ἐπὶ πάσης ἄλλης δίκης (Ἐμπ. νόμ. 14, 15).

4) Νόμ. 80 βασ. (22, 1)· «ἐάν τις ἀπαιτούμενος ἐν δικαστηρίῳ παραγαγεῖν δικαίωμα (χάρτην) οὐ καθ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἐτέρου τινός, συμβαλλόμενον δὲ ἐτέρῳ, παραιτεῖται τοῦτο προαγαγεῖν, ὡς ἐκ τούτου βλάβην εὐλαβοῦμενος, ὁ δὲ ἀπαιτῶν τὸν χάρτην προσενεχθῆναι λέγει αὐτὸν μὴδὲν ἀδικεῖσθαι, βούλεται ἡ διάταξις τὸν ἔχοντα τὸ δικαίωμα προφέρειν αὐτό, εἰ μὴδὲν ἐκ τῆς προκομιδῆς αὐτοῦ μέλλει καταβάλλεσθαι». Δύναται ν' ἀρνηθῇ ὁ τρίτος τὴν ἐπίδειξιν, προτείνων ὅτι τὸ ἐγγράφον εἶναι ἐμπιστευτικὴ ἐπιστολή· Τὸ ζήτημα τοῦτο ἄσχετον ὅλως εἶναι πρὸς τὴν διάταξιν τοῦ Συντάγματος περὶ τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν· νομίζω δὲ ὅτι δὲν ἐκαθάρισαν αὐτὸ ἀκόμη προσηκόντως οἱ συγγραφεῖς· ὁ ἐγγχώριος νομοθέτης ἐξωμοίωσε κατὰ τινα τρόπον τὸ πρὸς ἐπίδειξιν καθήκον τοῦ τρίτου τῇ πρὸς μαρτυρίαν ὑποχρεώσει αὐτοῦ (νόμ. 22 § 4 κώδ. 4, 21)· καθὼς δὲ ὁ μάρτυς δὲν δύναται νὰ ἀποποιηθῇ τὴν μαρτυρίαν διατεσινόμενος ὅτι ἐμπιστευτικῶς γνωρίζει τὰ

Π.Θ. σ. 8-11

οἱ συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, δικαστικοὶ γραμματεῖς, κλητῆρες, κολλυβισταὶ ⁵ *δὲ ἐκ τῆς ἐκτελέσεως, καὶ ἐκ τῆς ἐκτέλεσης* *ΚΒ. 21-211*
(341 ΚΒ)

6') **διαδικασία**. ἡ περὶ ἐπίδειξως αἵτησις, ἐν ἣ ^{ΚΑ. 70} *ΚΒ. 211-216*
 περὶ νὰ περιγράφηται ἀκριβῶς τὸ ἐπιδεικτέον ἐγγραφον⁶, εἰσ- *ΚΒ. 650*
 ἄγεται εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον ὡς παρεμπι- *ΚΒ. 71*
 πτουσα ⁷, καὶ δικάζεται συνοπτικῶς· ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ
 ὀφείλουσιν ὁ ἐνάγων μὲν νὰ βεβαιώσῃ τὸ πρὸς ἐπίδειξιν
 νόμιμον αὐτοῦ συμφέρον ⁸ ἢ τὸ ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου δικαίω-
~~ματι~~ *ἔχοντος τὸ δικαίωμα ἐπὶ τῇ ἐκτέλεσει* *ΚΑ. 559*

περὶ ὧν ἐρωτᾶται, εἴτε προφορικῶς εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἐγένετο αὐτῷ ἡ
 ἐμπίστευσις (ἐξαίρουμένων βεβαίως τῶν θεμάτων τοῦ ἀρθρ. 321 § 3,
 ἀρθρ. 324 § 3—5), οὕτω δὲν πρέπει ν' ἀκούηται λέγων, ὅτι τὸ ἐγγρα-
 φον εἶναι ἐπιστολή, περιέχουσα ἐμπιστευτικὰς ἀνακοινώσεις· τὰ ἐν Γαλ-
 λίᾳ δὲ διδασκόμενα δὲν δύνανται νὰ ὑποστηριχθῶσι παρ' ἡμῖν ἀπέναντι
 τῆς ρητῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρ. 430 § 3· ἐκεῖ δηλαδὴ διδάσκεται ὅτι
 ἐμπιστευτικαὶ ἐπιστολαὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ προσαχθῶσιν ἐπὶ δικαστη-
 ρίου ἄνευ τῆς συναινέσεως τοῦ ἐπιστελλαντος. Dalloz *lettre missive*
ἀρ. 47. ἐπ. Aubry § 760 ter. Πάλλ. Α', 396. Demolombe ΚΘ',
ἀρ. 664. Ἐξήαιρεσις· καὶ ἀποκρίσις. 12 465.

5) Τὸ αὐτὸ καθῆκον ἐπιβάλλει τὸ ρώμ. δίκαιον εἰς τοὺς ἀργυροπρά-
 τας καὶ τραπεζίτας (νόμ. 9, 10 βας. 2, 13), διότι τὸ ὀφφίκιον αὐτῶν
 δημοσίαν αἰτίαν ἔχει. Ἐννοεῖται ὅτι τὸ καθῆκον τοῦτο ὑπάρχει ὡς
 πρὸς ἐκεῖνα μόνον τὰ ἐγγραφα, ἅπερ ὁ συμβολαιογράφος ὡς ἐκ τῆς
 θέσεώς του κατέχει, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς ἄλλα.

6) *Bobb* ἐν τῇ Ἐφημ. τοῦ Linde. Ε', 140.

7) Εἴτε κατὰ τοῦ ἀντιδίκου εἴτε κατὰ τοῦ τρίτου διακατόχου κινεῖ-
 ται ἡ περὶ ἐπίδειξως ἐγγράφου ἀγωγή εἰσάγεται κατὰ τὸ 24 ἀρθρον
 τῆς πολ. δικον. εἰς τὸ δικαστήριον παρ' ᾧ εἶναι ἐκκρεμῆς ἡ κυρία δίκη-
 τοῦτο ἐξάγεται ἀρχοῦντως ἐκ τῶν ἀρθρ. 433 καὶ 434· κατὰ τὸ πρῶ-
 τον, ἐὰν ὁ τρίτος διακατόχος δὲν πείθῃται εἰς ἐπίδειξιν, καλεῖται εἰς
 τὸ ἀκροατήριον ὡς ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις· κατὰ τὸ δεύτερον, περὶ
 τῆς πρὸς ἐπίδειξιν ὑποχρεώσεως καθὼς καὶ περὶ τῶν κατὰ τοῦτο γε-
 νομένων ἐνστάσεων καὶ λοιπῶν ἀντιρρήσεων, γίνεται ἐν τῷ ἀκροατη-
 ρίῳ ὡς ἐν ταῖς συνοπτικαῖς δίκαις συζήτησις καὶ ἀποφάσις. Κατὰ τὸν
ἐκτελέσει
ἐπὶ τῇ
ΚΑ. 650
 Bayer (σ. 967) ἡ ἀγωγή κατὰ τρίτου κινουμένη εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς
 καταικίας αὐτοῦ δικαστήριον· τοῦτο ἐφαρμόζεται παρ' ἡμῖν ὅταν ἡ
 ἀγωγή αὕτη κινῇται ὡς κυρία, χωρὶς νὰ ᾔναι συναφῆς πρὸς ἄλλην.

8) Ὅταν δηλ. ἡ ἀγωγή κινῇται κατὰ τρίτου· ὅταν ὁμοῦς κινῇται

μά του, ὁ ἐναγόμενος δὲ νὰ ὑποβάλλῃ τὰς ἀντιρρήσεις αὐτοῦ⁹. Ὁ τρίτος διακάτοχος, καλούμενος εἰς ἐπίδειξιν ἐν τῷ θέματι 3 ἀπαλλάσσεται τῆς δίκης, ἐὰν ὁμώσῃ ὅτι ἡ ἐπίδειξις βλάπτει αὐτόν¹⁰. μὴ ἐμφανιζόμενος δὲ εἰς τὸ ἀκροατήριον, θεωρεῖται ὡς παραιτήσας τὰς ἐναντίον τῆς ἐπιδείξεως ἐνστάσεις αὐτοῦ¹¹.

γ') **ἀπόφασις**· δεκτῆς γενομένης τῆς αἰτήσεως, ὑποχρεοῦται ὁ ἐναγόμενος εἰς ἐπίδειξιν, ἥτις δύναται νὰ ἐκβιασθῇ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως καὶ προσέτι ἐνίοτε διὰ προστίμου 10—100 δραχμῶν· ἐὰν δὲ διὰ τῶν καταναγκαστικῶν τούτων μέτρων δὲν ἐπιτευχθῇ ἡ ἐπίδειξις, ἡ μὲν δίκη προβαίνει, αὐτὸς δὲ καταδικάζεται εἰς ἀποζημίωσιν, ἐὰν δι' ἑλλειψιν ἄλλων ἀποδείξεων ἡττήθῃ ὁ ἀποδεικνύων¹².

κατὰ τοῦ ἀντιδίκου, ἀπαιτεῖται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἐνάγων δικαίωμα τι ἐκ τῶν τοῦ 430 ἄρθρου.

9) Μεταξὺ τῶν ἄλλων ἀντιρρήσεων δύναται νὰ προτείνῃ καὶ ταύτην, ὅτι δὲν κατέχει τὸ ἔγγραφον· ὅτε ὑποχρεοῦται ὁ ἐνάγων ν' ἀποδείξῃ τὸ περιστατικὸν τοῦτο (πολ. 431)· ἡ παρεμπίπτουσα δὲ αὕτη διαδικασία ἀναστέλλει κατὰ τὸ 227 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας τὴν πρόδον τῆς κυρίας. Ἀνωτ. § 72 γ'.

10) Πολ. 432. νόμ. 80 β.σ. (22, 1)· «εἰδὲ ὁ τοῦ συμβολαίου δεόμενος διαβεβαιοῦται μὴδὲν αὐτὸν ἀδικεῖσθαι, ὅρκον δίδότω μόνον, ὡς νομίζων βλάβην περὶ τὴν ἰδίαν οὐσίαν ὑπομένειν ἐκ τῆς τοῦ συμβολαίου προκομιδῆς, διατοῦτο παραιτεῖται προκομίσει».·

11) Πολ. 433 ἐδ. 3. Ἐὰν ἀνακόψῃ ἔπειτα τὴν ἀπόφασιν, τὴν καταδικάσας αὐτὸν ἐρήμην· νομίζω ὅτι τότε μόνον δύναται νὰ προτείνῃ τὰς ἐνστάσεις, ἃς δυνάμει τοῦ νόμου ἀπώλεσεν, ὅταν ἀποδείξῃ νόμιμον κώλυμα, ἐμποδίσαν αὐτὸν νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον.

12) Πολ. 432. νόμ. 8 β.σ. (7, 48)· «ὁ μὴ ἐκδοὺς μοι ἐνέχεται εἰς ὁ διέφερέ μοι, ὅτε διελαλήθῃ περὶ τῆς ἐκδόσεως». Ἐὰν ὁ αἰτῶν τὴν ἐπίδειξιν ἔχῃ ἀντιπεφωνημένον ἀντίγραφον τοῦ ἐπιδεικτέου ἐγγράφου, δύναται ν' ἀπαιτήσῃ κατὰ τὸ ἄρθρ. 427 § 3 νὰ θεωρηθῇ τοῦτο ἰσοδύναμον τῷ πρωτοτύπῳ (ἄρ. § 58 σημ. 8). Τὸ πρόστιμον τοῦτο δύναται ν' ἀπαγγελοῖ καὶ κατὰ τοῦ Δημοσίου (ΔΠ. 240 τοῦ 86).

B') *περὶ μνημείων α).*

§ 217. Τῶν μνημείων ὑπάρχουσι δύο εἶδη, τὰ σκύ-
ταλα καὶ τὰ ἰδίως μνημεῖα.

Σκύταλα. σκύταλόν ἐστι ξύλον κατὰ μῆκος, ἀλλ' οὐχὶ μέχρι πέρατος, διεσχισμένον, οὗ τὸ ἕτερον σκέλος τέμνεται βραχύτερον καὶ σφηνοειδὲς τὰ κάτω· ἐκ τῶν δύο δὲ αὐτοῦ σκελῶν τὸ μακρότερον μὲν καὶ περιεκομμένον καλεῖται σκύταλον, τὸ βραχύτερον δὲ καὶ ἐγχεκομμένον, ἐγκοπὶς. Τοῦ ἀτελοῦς τούτου τρόπου τῆς σημειώσεως τῶν συμβάσεων, σπανίως τὴν σήμερον καὶ ἐν ταῖς μικραῖς τοῦ καθ' ἡμέραν βίου συναλλαγαῖς ἀντικαταστατῶν πραγμάτων¹ εὐχρήστου, τοιαύτη τις γίνεται χρήσις· ὁ χορηγητὴς τοῦ πράγματος λαμβάνει τὸ σκύταλον, ὁ λήπτης αὐτοῦ τὴν ἐγκοπίδα· ἀνὰ πᾶσαν δὲ χρήγησιν συναρμόζονται ἀλλήλοις τὰ δύο ξύλα καὶ χαράσσονται ἐπ' αὐτῶν ἴσαι τῷ ἀριθμῷ τῶν χορηγηθέντων πραγμάτων ἐντομαί. Τὰ σκύταλα ἔχουσι δύναμιν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων² καὶ μόνην τὴν ποσότητα τῶν χορηγηθέντων πραγμάτων ἀπο-

α) Πολ. 399 § 4. 408 § 4. 421. 422. 428. 449 ἐδ. 2. Βαυαρ. Σχ. § 236, § 240. Γαλ. κώδ. 1333. Βαυαρ. δικ. 394, 395. Τὸ πρὸς τοῦ χορηγητοῦ κρατούμενον τεμάχιον λέγεται γαλλιστὶ *taille* καὶ τὸ παρὰ τοῦ ἀναλωτοῦ *échantillon*. Περὶ τῆς σκυτάλης τῶν Λακεδαιμονίων ἰδ. Πλουτ. Λύσανδρ. κεφ. ιθ' καὶ τὸ σχόλ. εἰς Ἀριστοφ. Ὀρνιθ. 1284. «Διοσχορίδης δ' ἐν τοῖς περὶ νομίμων τοὺς δανείζοντας ἐν Σπάρτῃ διαίρειν σκυτάλην δύο παρόντων μαρτύρων καὶ γράφειν τὸ συμβόλαιον ἐν ἑκατέρῳ τμήματι, καὶ τὸ μὲν ἐνὶ τῶν μαρτύρων διδόναι, τὸ δὲ ἑαυτοῦ ἔχειν· ἐχρῶντο δ' αὐτῷ καὶ ἄλλοίως, ὡς Ἀριστοτέλης ἐν τῇ Ἰθακησίων πολιτείᾳ μβ'».

1) Πρὸ πάντων ἔδωδιμων, π. γ. ἄρτου, οἴνου, κρέατος κλ. Toullier ἀρ. 407.

2) Πολ. 408 § 4.

δεικνύουσι, τί δ' ἐχορηγήθη πρέπει ἄλλοθεν ν' ἀποδειχθῇ³. ἀλλὰ καὶ αὕτη τῶν σκυτάλων ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις ἐξήρτηται ἀπὸ τῆς προσαγωγῆς καὶ συμφωνίας αὐτῶν πρὸς ἄλληλα· μὴ προσαγομένου τινὸς ξύλου, ἀποδεικνύει τὸ προσαγόμενον⁴. ἀσυμφωνίας δὲ μεταξὺ τῶν προσαχθέντων ὑπαρχούσης καὶ νοθεύσεως μὴ καταφαινομένης, ἀποδεικνύουσιν αἱ συμφωνοῦσαι ἐντομαί· ἄλλως ἀποδεικνύει τὸ ἀνόθευτον⁵.

3) Τὸ σκύταλον, προσαγόμενον ἐπὶ δικαστηρίου παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, οὐδὲν ἄλλο δεικνύει· τῷ δικαστῇ εἰ μὴ ἀριθμὸν τινα ἐντομῶν, ἐξ ὧν οὔτε τί ἐχορηγήθη οὔτε μεταξὺ τίνων ἐχορηγήθη δύναται νὰ συναχθῇ μετὰ βεβαιότητος· ὅθεν ὅτι μεταξὺ τῶν διαδίκων ἔλαβε χώραν συμφωνία ν' ἀποδεικνύηται διὰ σκυτάλου ἡ ποσότης τῆς χορηγίας τῶν πραγμάτων (π. χ. ἄρτου, ἐλαίου κλ.), ὧν ἡ ἀξία αἰτεῖται, ὀφείλει ὁ ἐνάγων ν' ἀποδείξῃ τὸ περιστατικὸν τοῦτο δι' ἄλλων μέσων, ἐξεταζομένων καὶ μαρτύρων, ὅπου τοῦτο συγχωρεῖται (Demol. ἀρ. 670. Aubry § 759 σημ. 3)· κατὰ τοὺς γάλλους συγγραφεῖς ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ χορηγητοῦ, ὅτι εἴθισται μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τοῦ ἐναγομένου διὰ σκυτάλης ν' ἀποδεικνύονται αἱ χορηγίαι, ἐπιτρέπεται πάντοτε ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων. Aubry σημ. 4.

4) Ἀποδείξιν παρέχουσιν ἀμφοτέρα ὁμοῦ τὰ ξύλα, οὐχὶ τὸ ἕτερον μόνον αὐτῶν ἀναμφισβητήτου ὅμως οὔσης ἢ ἀποδεδειγμένης τῆς διὰ σκυτάλου ἀποδείξεως τῆς φιλονεικουμένης ἐν τῇ δίκῃ συμβάσεως, ἐάν τις τῶν διαδίκων, εἴτε ὁ ἐνάγων εἴτε ὁ ἐναγόμενος, δὲν παρουσιάσῃ τὸ ξύλον αὐτοῦ, παρέχει τότε ἀπόδειξιν μόνον τὸ προσαγόμενον. Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος προτείνῃ ὅτι ἔχασε τὴν ἐγκοπίδα, κατὰ τοὺς γάλλους συγγραφεῖς εἶναι ἐν πταίσματι κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἐπομένως ἀποδεικνύει τὸ ξύλον τοῦ ἐνάγοντος (Toullier ἀρ. 409. Marcadé 73. Bonnier ἀρ. 760. Demol. ἀρ. 699)· ἀλλ' ἡμεῖς πρέπει νὰ εἰπώμεν, ὅτι εἰς τοιαύτην περίπτωσιν εἶναι ἐφαρμοστέον τὸ ἄρθρ. 399· ἡγουν ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὁ ἐναγόμενος τὴν ἀπώλειαν καὶ τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐντομῶν τοῦ ἀπωλεσθέντος ξύλου· διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 421 ἀποδεικνύει μόνον τὸ προσαγόμενον ξύλον, ὅταν ὁ ἀντίδικος δὲν θέλῃ νὰ προσάγῃ τὸ ἰδικόν του.

5) Πόλ. 421. «Ἐὰν τὰ σύμβολα καὶ αἱ ἐγκοπίδες δὲν συμφωνοῦν μετ' ἄλλήλων, ἔχουν δύναμιν ἀποδείξεως 1) αἱ μὴ νενοθευμένα, ἐὰν

Μνημεῖα· τὰ μνημεῖα εἰσι δημόσια καὶ ιδιωτικά· δημόσια λέγονται τὰ ὑπὸ τὸ κύρος τῆς ἀρχῆς ἀνεγερμένα, ιδιωτικά δὲ τὰ μὴ τοιαῦτα⁶. Τὰ μνημεῖα, τὰ τε δημόσια καὶ τὰ ιδιωτικά, ἀποδεικνύουσι μόνον τοῦτο, ὅτι ἡγέρθησαν⁷· ἀλλὰ παρὰ τίνων ἡγέρθησαν καὶ πρὸς τίνα σκοπόν, ὀφείλει δι' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων νὰ πιστωθῇ⁸· ὅθεν μνημεῖα ιδιωτικά τότε δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς ἀπόδειξις κατὰ τινος, ὅταν συναινέσει αὐτοῦ ἡ καὶν γινώσκοντος ἀνηγέρθησαν⁹.

φαίνονται νόθευσις ἐπὶ τινος αὐτῶν· 2) μόνον αἱ συμφωνοῦσαι ἐντομαί, εἰς δὲν φαίνονται νόθευσις· ἡγουν ὑπαρχούσης διαφωνίας ἐντομῶν, ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ ἐξετάσῃ πρῶτον, μήπως καὶν τῶν ξύλων ἐνοθεύθῃ· εἰς ἀνακαλύψῃ νόθευσιν, παραδέχεται ὡς ἀληθεῖς τὰς συμφωνοῦσας ἐντομάς· ὥστε καὶ ἂν ἡ ἐγκοπὶς φέρῃ πλείονας ἐντομάς, αἱ περισσεύουσαι ἀπορρίπτονται (Marcadé σ. 73 II). Κατὰ τρίτων ἀποδεικνύουσι τὰ σκύταλα· Demol. ἀρ. 674.

6) Πολ. 399 § 4, 408 § 5.

7) Ἦγουν ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἀνηγέρθησαν καὶ ἐν τίνι τόπῳ ἀνηγέρθησαν. Χρησιμεύουσι δὲ συνήθως ὡς ὁροθεσία παρακειμένων ἀγρῶν ἢ παρακειμένων δήμων.

8) Ἐπὶ τῶν δημοσίων μνημείων εἶναι εὐκολωτέρα κατὰ τοῦτο ἡ ἀπόδειξις· ἐνίοτε ἀναγράφεται ἐπ' αὐτῶν ὁ σκοπὸς τῆς ἀνεγέρσεως, ἄλλοτε συντάσσεται ἴδιον περὶ τούτου ἔγγραφο. Barth § 249.

9) Κατὰ τὸ 422 ἄρθρον τὰ ιδιωτικά μνημεῖα ἀποδεικνύουσι μόνον εἰς ἡγέρθησαν ὡς τοιαῦτα συναινέσει τοῦ ἀντιδίκου ἢ τοῦ δικαιοπαρόχου αὐτοῦ, ἢ τοῦλάχιστον ὑπάρχουσι γινώσκοντος αὐτοῦ καὶ μὴ ἀντιλέγοντος· ἡ γνώσις αὕτη εἰκάζεται, εἰς τὸ μνημεῖον καταφανὲς ὅν εἰς τὸ κοινόν, καίτοι ἐντὸς δύο μυριαμέτρων περὶ τὸν τόπον, ἐνθα κατοικεῖ ὁ ἀντίδικος ἢ ὁ δικαιοπάροχος αὐτοῦ, ἢ κατ'ὅκει πρότερον, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐνηλικίωσιν· ἐκτὸς τῆς περιστάσεως ταύτης, ἡ γνώσις πρέπει ν' ἀποδεικνύηται παρὰ τοῦ ἐπικαλουμένου αὐτῇ. Αἱ διὰ τῶν μνημείων ἀποδείξεις διεξάγονται κατὰ τὸ 428 ἄρθρον εἴτε δι' αὐτοψίας δικαστικῆς, εἴτε παρουσιαζομένου διαγράμματος αὐτῶν.

ΤΙΤΛΟΣ ΤΡΙΤΟΣ.

Ἑλεγχος τῶν ἀποδείξεων.

§ 218. Τὰς διεξαχθείσας ἀποδείξεις ὀφείλει νὰ βаса-
νίσῃ ὁ δικαστὴς μεθ' ὅλης τῆς δυνατῆς ἀκριβείας καὶ πε-
ρισκέφους, ἵνα ἐδραίαν πορισθῇ ἐξ αὐτῶν ¹ διὰ τὴν ἀπόφα-
σιν αὐτοῦ βάσιν κανόνας περὶ τὴν ἐργασίαν ταύτην ὀλί-
γους μὲν παρέχει αὐτῷ ἡ δικονομία ², τοὺς πλείστους δὲ ἡ
λογικὴ καὶ ἡ ἀνθρωπίνη ἐμπειρία· ἀλλὰ δὲν εἶναι ἴσως
ἀλυσιτελεῆς ὅλως νὰ ἐκτεθῶσιν ἐνταῦθα γενικαί τινες πα-
ρατηρήσεις, αἱ ἐξῆς·

α') προκειμένων ἀποδεικτικῶν μέσων περὶ τῆς κυρίας
μόνον ἀποδείξεως, ἐξετάζει ὁ δικαστὴς ἀπλῶς τὸ ἀποτε-
λεσμα αὐτῶν καὶ κατὰ τοῦτο ἀποφαίνεται ³.

β') προσαχθεισῶν ἀποδείξεων καὶ ἀνταποδείξεων, ἰσό-
τοι γὰρ αὐτῶν ἀποδείξεις δὲ ἀντιθέσεις αὐτῶν εἶναι αἱ αἰτίαι
καὶ ἀντιθέσεις. Κτ. 606

1) Ὅτι ὁ δικαστὴς χρεωστεῖ νὰ περιορισθῇ εἰς ὅσας ἐκ τῶν ἀπο-
δείξεων λαμβάνει γνώσεις περὶ τῶν ἀμφισβητουμένων πραγμάτων καὶ
δὲν δύναται νὰ δώσῃ βαρύτητα εἰς ὅ,τι αὐτὸς προσωπικῶς γνωρίζει,
εἶναι ἀναμφισβήτητον πλεον τὴν σήμερον δικονομικὸν ἀξίωμα (ἀνωτ.
§ 115 σημ. 3. Toullier ἀρ. 39. Ρουσόπ. σ. 113· ἀλλ' ὁ περιορισμὸς
οὗτος τοῦ δικαστοῦ κεῖται πρὸς ἐπιτυχίαν ἀκριβοῦς καὶ ὀρθῆς τῆς
ἀληθείας ἀνερευνήσεως, οὐχὶ δὲ πρὸς κατακάλυψιν αὐτῆς· διὰ τοῦτο
δὲν ἀμαρτάνει βεβαίως ὁ δικαστὴς, ὁ ἀμφιβόλους καὶ ἀσαφεῖς ἀποδεί-
ξεις διὰ τῶν ἰδίων φώτων ἐν ἑαυτῷ διασαφῶν.

2) Ὁρ. ἀνωτ. § 121 β', § 146 σημ. 7—15. Ἀλλὰ δὲν θέλει μιμηθῇ
βεβαίως τὸν παλαιὸν ἐκεῖνον δικαστὴν, ὅστις, ὡς διηγεῖται ὁ Boncenne
(B', 493), ἀμηχανῶν ν' ἀποφασίσῃ ὑπὲρ τίνος τῶν δικαζομένων ὑπῆρ-
χον αἱ ἀποδείξεις, ἐκάλυψεν ἐν τῇ χειρὶ δύο τεμάχια ἀχυρίνου καλὰ-
μης καὶ ἔδωκε τὸ δίκαιον εἰς τὸν ἐξαγαγόντα τὸ μακρότερον, ἐξ οὗ
ἐκλήθη ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ jugement des bûchettes..

3) Ἐὰν τὰς ἀποδείξεις εὕρισκῃ πλήρεις ὁ δικαστὴς, παραδέχεται
τὴν ἀγωγὴν, εἰ δὲ μὴ, προσφεύγει εἰς τὸν ἀναπληρωτικὸν ἢ ἀπαλλα-
κτικὸν ὅρκον κατὰ τὰ ἀνωτέρω (§ 152) ἐκτεθέντα.

παλοι ἢ ἰσχυρότεροι ἀνταποδείξεις ἀναιροῦσι τὴν κυρίαν ἀπόδειξιν, καὶ κατὰ-τὸν κανόνα, **τοῦ ἐνάγοντος μὴ ἀποδεικνύοντος** κλπ., ἀπορρίπτεται ἡ ἀγωγή· ἰσχυρότεροι ἀπ' ἐναντίας ἀποδείξεις φέρουσιν ἀποτέλεσμα τὴν ἐπιβολὴν ἀναπληρωτικοῦ ἢ ἀπαλλακτικοῦ ὅρκου· περὶ τὴν διαστάθμησιν δὲ τῶν ἐκατέρωθεν ἀντιτασσομένων ἀποδείξεων πρέπει νὰ ἐνθυμῆται ὁ δικαστής, ὅτι ὅρκοι μὲν καὶ δικαστικάι ὁμολογίαι ὑπερνικῶσι κατὰ τὸν νόμον πᾶσαν ἐναντίαν ἀπόδειξιν, ἐγγράφοι δὲ ἀποδείξεις (ἐν αἷς καὶ αὐτοψίαι καὶ πραγματογνωμοσύναι ὑπάγονται), τοὺς μάρτυρας καὶ τὰ τεκμήρια⁴.

γ) προκειμένων ἀποδείξεων τῆς ἀγωγῆς καὶ τῶν ἐνστάσεων, ὁ δικαστής βασανίζει πρότερον τὰς ἀποδείξεις τῆς ἀγωγῆς, καὶ ἔπειτα τὰς τῶν ἐνστάσεων· καὶ εἰ μὲν εὖρη **ἀναπόδεικτον ὅλως** τὴν ἀγωγήν, ἀπορρίπτει αὐτήν, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ τὰς ἐνστάσεις⁵, εἰ δὲ εὖρη **ἀποδεδειγμένην ἐντελῶς** τὴν ἀγωγήν, α) ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὰς ἐνστάσεις ἀποδεδειγμένας, ἀπορρίπτει αὐτήν ὁμοίως, β) ἀναποδείκτους δὲ τὰς ἐνστάσεις, παραδέχεται αὐτήν, γ) ἀτελῶς δὲ ἀποδεδειγμένας τὰς ἐνστάσεις, ἐπιβάλλει ἀνα-

4) Τίνας κανόνες ὀφείλει ν' ἀκολουθῇ ὁ δικαστής περὶ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ περιεχομένου τῶν ἐγγράφων ἐπιθι ἀνωτ. § 208—212, § 171 σημ. 7. — Ἡ βαρὺτης τῶν τεκμηρίων καὶ τῶν μαρτυριῶν ἐκτιμῶνται κατ' οἰκείαν κρίσιν παρὰ τοῦ δικαστοῦ· περὶ τῶν ἐξωδίκων ὁμολογιῶν ἀνάγν. § 175.

5) Διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 77 § 1 ὁ ἐναγόμενος ἀπαλλάττεται, ἐὰν ὁ ἐνάγων δὲν ἀποδείξῃ τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς, καὶ ἂν τυχὸν δὲν ᾔθελε δυνηθῇ ὁ ἐναγόμενος ν' ἀποδείξῃ τὸ καθ' ἑαυτὸν τὰς ἐνστάσεις (νόμ. 17 βασ. 27, 18)· «τοῦ ἐνάγοντος μὴ ἀποδεικνύοντος ὁ ἐναγόμενος, εἰ καὶ μὴδὲν αὐτὸς παράσχη, τοῦτέστι μὴδὲν ἀποδείξῃ, πάντως νικᾷ». Περὶ τῆς τάξεως τῆς διεξαγωγῆς καὶ ἐκτιμήσεως τῶν ἀποδείξεων κατὰ τὸ ρώμ. δίκαιον ὁρ. Unger § 129 σημ. 39.

πληρωτικὸν ἢ ἀπαλλακτικὸν ὄρκον περὶ αὐτῶν· εἰ δὲ τέλος εὕρῃ ἀτελῶς ἀποδεδειγμένην-τὴν ἀγωγὴν, α) ἐντελῶς δὲ τὰς ἐνστάσεις, ἀπορρίπτει αὐτήν⁶, β) ἀναποδεκτοὺς δ' ὅλως τὰς ἐνστάσεις, ἐπιβάλλει ἀναπληρωτικὸν ἢ ἀπαλλακτικὸν ὄρκον, γ) ἀτελῶς δὲ τὰς ἐνστάσεις, ἐπιβάλλει ἀναπληρωτικὸν ἢ ἀπαλλακτικὸν ὄρκον, ἐνὸτε καὶ ἀμφοτέρους⁷.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ διακοπῆς καὶ ἐπαναλήψεως τῆς δίκης.

Ὅτι ἐν ἀρμόσει ἐν δίκῃ περὶ ἐνστάσεως. ΚΓ. 623
Α') περὶ διακοπῆς α).

§ 219. Ἡ δίκη διακόπτεται, ἤγουν παύει προοδεύουσα, εἴτε ἐκουσίᾳ βουλήσῃ τῶν δικαζομένων, εἴτε καὶ ἀκόντων αὐτῶν. Ἐκουσία διακοπὴ ὑπάρχει ὅταν οἱ διάδικοι (καὶ ἰδίως ὁ δικαιούμενος κυρίως νὰ ἐνεργήσῃ), οὐδενὸς ἀναγκάζοντος, ἀπρακτῶσι περὶ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δίκης. Τῆς ἀκουσίας δὲ διακοπῆς τρεῖς εἰσιν αἱ αἰτίαι· ἐν δὲ αὐτῇ ἐμμένει δὲ χρεὶ διακοπῆς Α Α. 119

6) Ἡ προσφυγὴ εἰς τὸν δικαστικὸν ὄρκον εἶναι περιττὴ ἐνταῦθα, ἐκτὸς ἐάν, ἐχούσης τῆς ἐνστάσεως τοῦ ἐναγομένου τὰ προσόντα ἀγωγῆς, ἀπαιτήσῃ τοῦτο ὁ ἐναγόμενος (Bayer σ. 999).

7) Ἐάν αἱ ἀποδείξεις τῆς τε ἀγωγῆς καὶ τῶν ἐνστάσεων α') φανῶσι σφόδρα πιθαναί, ἐπιβάλλεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους ἀναπληρωτικὸς ὄρκος· ἂν ἐνταῦθα δεχθῇ ὁ ἐναγόμενος καὶ δώσῃ τὸν ὄρκον, τὸν ἐπιβληθέντα αὐτῷ, καθίσταται περιττὸς ὁ τοῦ ἐνάγοντος· β') ἀποτελέσωσιν ἀσθενὲς τεκμήριον, ἐπιβάλλεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους ἀπαλλακτικὸς ὄρκος· ἐάν ὁ ἐναγόμενος δεχθῇ καὶ δώσῃ τὸν ἰδὸν του ὄρκον, ματαιοῦται ὁ τοῦ ἐνάγοντος. Ἀνάλογοι διατάξεις ἐφαρμόζονται καὶ ὅταν αἱ ἀποδείξεις μὲν τῆς ἀγωγῆς κριθῶσι σφόδρα πιθαναί, τῶν ἐνστάσεων δὲ ἀσθενεῖς, ἢ τ' ἀνάπαλιν (Bayer σ. 1000 Ἐφθμ. τοῦ Linde Ν. Σ. Η', 350).

α) Πολ. 462, 463, 467. Γαλ. 342, 344, 345. ἐν σφοδρῇ διακοπῇ
διὰ τὴν ἀρμόσει ἐν δίκῃ περὶ ἐνστάσεως. —
ΚΓ. 623

Πόλις α' οργάνου, ουσία καταδικάζ. διακώπ. δική. ΚΑ. 334.
Ημετάδοτος, τοῦ δικωτοῦ δι' ἐξουσίαν διακώπ. ΚΑ. 256

§ 219. — ΠΕΡΙ ΔΙΑΚΟΠΗΣ Κ. ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΩΣ. 731

Πρὸς τὸν δ' ἐκδικωτὴν ΑΒ. 353.

μεταβολή τις εἰς τὸν διαδίκον, μεταβολή τις εἰς τὸν ἀντίκλητον αὐτοῦ, μεταβολή τις εἰς τὴν δίκην· δηλαδὴ διακόπτουσι κατ' ἀνάγκην τὴν δίκην· α') ὁ θάνατος τοῦ διαδίκου ἢ ἄλλο τι συμβεβηκός, ἐπιρροὴν εἰς τὴν ικανότητα τῆς ἐπὶ δικαστηρίου παραστάσεως ἔχον· β') ὁ θάνατος τοῦ ἀντικλήτου προσέτι, ἐὰν οὗτος ἦναι δικηγόρος, ἢ παραίτησις, ἀπόλυσις ἢ ἀποβολή αὐτοῦ ἀπὸ τῆς θέσεως· γ') τὰ ἐν τῇ δίκῃ ἀναφυόμενα προδικαστικὰ ζητήματα δ' αὖτε διαδικάζονται ἐν αὐτῇ· ἐν ὅρα διακώπ. ΚΑ. 63

ἐν ὅρα διακώπ. ΚΑ. 63. ἐν ὅρα διακώπ. ΚΑ. 430. ΚΕ. 118

1) Ἐκτός τοῦ θανάτου τοῦ διαδίκου διακόπτει τὴν δίκην κατὰ τὸν § 3 τοῦ 463 ἄρθρ. πᾶσα μεταβολή ἐκ τῶν ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 74 τῆς πολ. δικονομίας προβλεπομένων, συμβᾶσα εἴτε εἰς αὐτὸν τὸν διάδικον εἴτε εἰς τὸν ἀντιπρόσωπον (ἐπίτροπον, κηδεμόνα) αὐτοῦ· π. χ. ὁ δι' ἐπὶ τρόπου ἢ κηδεμόνος παριστάμενος διάδικος γίνεται ἐνήλικος καὶ διὰ τοῦτο ἀπαλλάττεται τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος, ἢ αὐτεξούσιος ὢν τίθεται ἔνεκα φρενοβλαθείας ὑπὸ ἐπίτροπον ἢ ἔνεκα ἀσωτείας ὑπὸ ἀντιλήπτορα ἢ ἀπὸ μιᾶς ἐξουσίας μεταπίπτει εἰς ἐτέραν (ὁ ὑπὸ κηδεμόνα διατελὼν χειράφетος μεταπίπτει εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατρὸς ἢ ἐπιτρόπου). ὡσαύτως ἐπέρχεται διακοπή, ἂν ὁ ἐπίτροπος ἢ κηδεμὼν τεθῇ ὑπὸ ἐπίτροπον ἢ ἀντιλήπτορα ἔνεκα φρενοβλαθείας ἢ ἀσωτείας· ἀλλὰ καὶ ὁ θάνατος τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος διακόπτει τὴν δίκην (Berriat σημ. 5, 6. Carré ζ. 1276. 1283 bis. 1646 quat. 307 bis). Τὸ ἄρθρ. 463 § 3 ἀναφέρει καὶ τὸ 75 ἄρθρ. τῆς δικονομίας· ἐπομένως πρέπει νὰ εἰπωμεν, ὅτι καὶ ὁ θάνατος ἢ ἄλλαι μεταβολαί, λαμβάνουσαι χώραν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν νομικῶν προσώπων, διακόπτουσι κατ' ἀνάγκην τὴν δίκην· ὅπερ ὅμως εἶναι ἄνευ σπουδαίας σημασίας, διότι συνήθως τὰ τοιαῦτα πρόσωπα ἐν περιπτώσει θανάτου ἢ ἄλλης μεταβολῆς τοῦ ἀντιπροσώπου αὐτῶν, ἔχουσιν ἀμέσως, καὶ πολλάκις δυνάμει τοῦ νόμου, ἄλλον ἀντιπρόσωπον ἄρα κατὰ τὸν § 3 τοῦ 471 ἄρθρ. δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἐπανάληψις· ἔνεκα δὲ τούτου ὁρθή ἐστὶ κατ' οὐσίαν ἡ 248 ἀπόφ. τοῦ ἀρ. Πάγου τοῦ 49. ἐν ὅρα διακώπ. ΚΑ. 142

Πρὸς τὸν δ' ἐκδικωτὴν 2) Ὁ ἀντίκλητος, πληρεξούσιος ὢν τοῦ διαδίκου εἰς τὸ παραλαμβάνειν μόνον ἀντ' αὐτοῦ δικόγραφα (ὅσακις ὁ κοινοποιῶν αὐτὰ ἀντίδικος ΚΑ. 542. 553) προτιμᾷ τοῦ διαδίκου τὸν ἀντίκλητον ἄνωτέρ. 58 δ'. σημ. 14), δὲν εἶναι τοσοῦτον οὐσιώδης πρόσωπον τῆς δίκης ὡς τῶν Γάλλων οἱ avoués, ὥστε νὰ φέρῃ διακοπὴν τῆς δίκης ὁ θάνατος αὐτοῦ· ὅθεν ἄνευ ἀνάγκης, νομίζω, ἐφήρμοσεν ὁ ἐγγύριος νομοθέτης εἰς τοὺς ἡμετέρους ἀντι-

Μετὰ τὴν ἐκδοκὴν τῆς ἀποφ. ἐν ὅρα διακώπ. ΚΑ. 362
ὁ θάνατος διακώπ. τῆς δίκης· ἐν ὅρα διακώπ. ΚΑ. 433
ἐν ὅρα διακώπ. ΚΑ. 433

KA 70

ματα, τὰ ὑπὸ ἄλλου δικαστηρίου δικαστέα³. ἔτι οἱ κατὰ
δικαστοῦ τινος ἢ ὁλοκλήρου δικαστηρίου προτεινόμενοι
κατὰ τὸ ἀρθρ. 29—55 διαταγμοί⁴, καὶ τέλος ἡ περὶ ἀπο-
δοκιμάσεως ἀγωγή. ἀρθρ. 36 ἐφαρμογῆς δι.

KB. 357. 418
KA. 507

Ἡ διακοπὴ ἄρχεται ἐν τῷ θέματι α' ἀπὸ τῆς εἰς τὸν
ἀντίδικον γνωστοποιήσεως⁵ τοῦ θανάτου κλπ., ἐν τῷ θέ-
ματι β' ἀμέσως, ἐὰν ᾖναι δικηγόρος ὁ ἀντίκλητος⁶, εἰ-

ἐν τῷ θέματι γ' ἀναισθησθῆναι. διὰ τὴν ἀρμόδιον ΚΑ. 519. ΚΕ 512
δικηγόρου ἀρμόδιον ἀναισθησθῆναι. διὰ τὴν ἀρμόδιον ΚΑ. 519. ΚΕ 512
ἀναισθησθῆναι

ΚΓ. 169
ΚΕ 512

κλητὸν τὰς περὶ διακοπῆς τῆς δίκης ὡς ἐκ τοῦ θανάτου κλπ. τῶν
απουέας διατάξεις τῆς γαλ. δικονομίας, αἵτινες παρ' ἡμῖν στρεφοδικίας
μᾶλλον πρόφασις δύνανται νὰ γείνωσιν ἢ νὰ θεραπεύσωσι κριτικὴν
ἀνάγκην διότι ὁ τοῦ ἀντίκλητου θάνατος κ. λ. ζημίαν δύνανται εἰς τὸν
διάδικον οὐ εἶναι ἀντίκλητος νὰ φέρῃ ταύτην μόνον, τὸ νὰ ἐπιδοθῶσι
τυχὸν δικόγραφα εἰς τὸν ἀντίκλητον μετὰ τὸν θάνατον κλ. αὐτοῦ καὶ νὰ
μὴ λάβῃ τούτων γνώσιν ὁ διάδικος⁷ ἀλλὰ τὸ κακὸν τοῦτο διορθοῦται
ἀπλουστάτα, ἂν κηρυχθῇ ἄκυρος παρὰ τοῦ νόμου πᾶσα τοιαύτη κοι-
νοποίησις καὶ οὐδὲν πλέον. Ἐννοεῖται δὲ ἅρ' ἑαυτοῦ, ὅτι ὑπαρχόντων
πολλῶν ἀντικλήτων διακοπὴ δὲν ἐπέρχεται, ἂν τὰ τὴν διακοπὴν ἐπι-
φέροντα αἵτια συμβῶσιν οὐχί εἰς πάντας.

3) Ὡς συμβαίνει π. χ. ἐν τοῖς θέμασι τῶν ἀρθρων 454, 455 καὶ
730. ἀρ. καὶ ἀρθ. 8 τῆς ποιν. δίκης.

KB. 357. 418

4) Ὅταν αἰτεῖται κανονισμὸς ἀρμοδιότητος ἢ παραπομπῆς τῆς ὑπο-
θέσεως εἰς ἄλλο δικαστήριον προσέτι ἐνταῦθα ἀνήκει ἡ ἐξαιρέσις τῶν
δικαστῶν ἀλλὰ τὴν ἐξαιρέσιν δικαστοῦ τινος δικάζει αὐτὸ τὸ ἴδιον δι-
καστήριον, καὶ ἐνεκα τούτου εἰσὶ γνωστὰ εἰς τοὺς διαδίκους τὰ τῆς
παρεμπιπτούσης ταύτης διαδικασίας⁸ ὥστε δὲν φαίνεται ἀποχρώντως
δεδικαιολογημένη ἡ διακοπὴ τῆς δίκης ἐνταῦθα. Ἐλήφθησαν δὲ τὰ
περὶ τούτου ἀπὸ τὸν Βερριάν σελ. 238 σημ. 7.

KA. 37.
14. 185
KA. 518
4 474
4 479

5) Τίς γνωστοποιεῖ τὸν θάνατον; Ὁ ἐν τῇ δίκῃ πληρεξούσιος τοῦ
ἀποθανόντος ἢ καὶ ὁ κληρονόμος⁹ ἢ γνωστοποιήσις γίνεται διὰ δικο-
γράφου, ἀλλὰ καὶ διὰ δηλώσεως ἐπὶ ἀκρατηρίου (Εὐρέτηρ. Γ', 127 §
15). Ἡ ἐνγληκότης τοῦ ὀρφανοῦ δὲν καθιστᾷ ἀνίκανον τὸν ἐπίτροπον
τοῦ νὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ περατώσῃ ἀρξαμένην ἤδη δίκην (νόμ. 5 § 6
π. 26, 7. νόμ. 5 β. σ. 37. 7) ὅθεν δὲν δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὡς
ἄκυροι αἱ πράξεις, ὅσας πρὸ τῆς γνωστοποιήσεως τῆς διακοπῆς ἐνέ-
ργησεν.

ΚΓ. 24
KA. 479
KA. 515
ΚΣΤ. 530

6) Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἔχει παρ' ἡμῖν τὴν ἀκρίβειαν ἣν παρὰ τοῖς
Γάλλοις ἔχει προεκάλεσε δὲ αὐτὴν ἡ ἰδέα, ὅτι ὁ θάνατος δικηγόρου

ἀφαιρῇ τὴν ἀρμόδιον τὴν γνωστοποιήσιν. ΚΑ. 518-479. 14. 429, 15170.
θαίρεται γὰρ ὁ ἀρμόδιος ἐκ τῆς κατὰ κληρονόμου. ΚΑ. 429
" ὁ ἀρμόδιος ἐκ τῆς κατὰ κληρονόμου. ὁ ἀρμόδιος ἐκ τῆς κατὰ κληρονόμου. ΚΑ. 429
διακοπὴ δίκης, ΚΓ. 464.—

ἐπὶ δὲ αὐτῇ διακοπῇ ἡ ἀναγκαστική τῆς ἀποφάσεως κατὰ τὴν ἀποφάσιν
 ΚΓ. 590. ΚΕ 542. 553. ΚΣΤ. 564 ἡ ἀποφάσις κατὰ τὴν ἀποφάσιν

§ 219. — ΠΕΡΙ ΔΙΑΚΟΠΗΣ Κ. ΕΠΑΝΑΛΗΨΕΩΣ. 733

δεμή, ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως τοῦ θανάτου⁷, καὶ ἐν τῷ
 θέματι γ', ἀπὸ τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν συμβῇ ἡ μεταβολή⁸.

Ἡ ἐκούσια διακοπή καθ' ἑαυτὴν (ἡγουν εἰμὴ ἐπέλθῃ
 ἀνατροπή) οὐδὲν φέρει ἀποτέλεσμα· αἱ κατὰ τὴν διάρ- ΚΑ 589
 κειαν ὅμως τῆς ἀναγκαίας διακοπῆς ἐνεργηθεῖσαι δικαστι-

καὶ πράξεις εἰσὶν ἄκυροι καὶ μὴ οὔσαι⁹. *Ἐπὶ δὲ ἀποφάσει τῇ ἐπὶ τῇ ἀποφάσει
 συμβῇ κατὰ τὴν ἀποφάσιν, διακοπὴ τῆς ἀποφάσεως, ὅταν τὸ πρὸς τὴν ἀποφάσιν
 ἐνδεχόμενον, ἀποφασισθῇ κατὰ τὴν ἀποφάσιν. (Λοιπὸν τῇ ἀποφάσει 156. 1904. 524/1903)*

τινὸς εὐκόλως γίνεταί· γνωστὸς εἰς τὸν δικαστικὸν κόσμον ἀλλὰ παρ- ἐπὶ τῇ ἀποφάσει
 159. 2
 ΑΠ. 46
 502
 ἡμῖν ἐνδεχόμενον ὁ διάδικος νὰ παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου αὐτοπρο-
 σώπως, ὅτε μὴ συνδιατρίβων μετὰ τῶν δικηγόρων ἐν τοῖς δικαστηρίοις
 ἐνδεχόμενον νὰ μὴ μάθῃ, ὅτι ἀπέθανε τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ ὁ ἀντίκλη-
 τος δικηγόρος.

7) Πολ. 463 § 1, 3.

8) *Ἦγουν ἡ διακοπή ἐνταῦθα ἄρχεται α') ἐπὶ προδικαστικῶν ζητη-
 μάτων, ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀναβαλλούσης τὴν ἐκδίκασιν τῆς
 δίκης ἀποφάσεως· β') ἐπὶ κανονισμοῦ ἁρμοδιότητος, κατὰ τὸ 31 ἄρ-
 θρον γ') ἐπὶ ἐξαίρεσεως δικαστοῦ, ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς αἰτή-
 σεως εἰς τὸν ἐξαίρουμένον (πολ. 41)· δ') ἐπὶ παραπομπῆς, ἀπὸ τῆς
 κλητεῦσεως τοῦ ἀντιδίκου (arg. πολ. 53) καὶ ε') ἐπὶ ἀποδοκιμάσεως,
 ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς περὶ τούτου ἀγωγῆς. Πολ. 495 § 3.

9) Πολ. 467. Πᾶσα δικαστικὴ πρᾶξις, λέγει τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἐπι-
 χειρηθεῖσα μετὰ τινὰ τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 463 ὁρισμένων διακοπῶν, εἶναι
 ἄκυρος καὶ μὴ οὔσα μέχρι τῆς ἐπαναλήψεως τῆς δίκης· ἡ τελευ-
 ταία περικοπή ξενίζει τὴν φράσιν· ὁ νοῦς αὐτῆς ἐστίν, ὅτι ἂν θέλῃ ὁ
 διάδικος μετὰ τὴν ἀναγκαίαν διακοπὴν νὰ ἐπιχειρήσῃ πρᾶξιν ἐγκυρον,
 πρέπει νὰ ἐπαναλάβῃ πρότερον τὴν δίκην. Περὶ τῆς ἀκυρότητος ταύ-
 τῆς σημειωτέον ταῦτα· α') δύναται κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ ἐπικαλε-
 σθῇ αὐτὴν, δυνάμει τοῦ 202 ἁρθρου τῆς πολ. δικονομίας, ὁ διάδικος
 μόνον, ἐκ μέρους τοῦ ὁποίου ἔλαβε χώραν ἡ διακοπή (Carré ζ. 1280.
 Bourbeau Ε', 193)· β') εἶναι παράλογον, ὡς ἀνωτέρω εἴρηται (σημ.
 2), τὸ νὰ φέρῃ παρ' ἡμῖν διακοπὴν εἰς ὁλόκληρον τὴν δίκην ὁ θάνα-
 τος τοῦ ἀντικλήτου· τὸ ἀτόπημα δὲ τοῦτο ἔτι καταφανέστερον γίνε-
 ται ἐκ τοῦ ἐξῆς παραδείγματος (ὅπερ ἐδίκασε τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον.
 Εὐρετ. Ζ', 79 § 14)· «ὁ ἐνάγων Α' διορίζει ἐν τῇ ἀγωγῇ ἀντίκλητον
 αὐτοῦ τὸν δικηγόρον Χ, ὅστις ἕως νὰ ἔλθῃ ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατήριον
 ἀποθνήσκει· ἡ ὑπόθεσις δὲν δύναται νὰ δικασθῇ πρὸ τῆς ἐπαναλή-
 ψεως, ἐὰν ὁ ἐνάγων παρὼν εἰς τὸ ἀκροατήριον ἀντιτείνη»· ἀπόν-
 τος τοῦ ἐνάγοντος δὲν δύναται αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐξετάσῃ τοῦτο τὸ

ἐπὶ τῇ ἀποφάσει. Ἐπὶ δὲ ἀποφάσει τῇ ἐπὶ τῇ ἀποφάσει, ὅταν τὸ πρὸς τὴν ἀποφάσιν
 συμβῇ κατὰ τὴν ἀποφάσιν, διακοπὴ τῆς ἀποφάσεως, ὅταν τὸ πρὸς τὴν ἀποφάσιν
 ἐνδεχόμενον, ἀποφασισθῇ κατὰ τὴν ἀποφάσιν. (Λοιπὸν τῇ ἀποφάσει 156. 1904. 524/1903)

✓ B') ἐπανάληψις τῆς δίκης α).

§ 220. Ἡ διακοπεῖσα δίκη, μεχριστοῦ ἀνατραπῇ διὰ παραγραφῆς, δύναται νὰ ἐπαναληφθῇ, μάλιστα δὲ ἀναγ-
 12Ε. 394 καί ἐστὶν ἡ ἐπανάληψις, διότι δὲν συγχωρεῖ ὁ νόμος τὴν ἐγκατάλειψιν αὐτῆς καὶ τὴν ἐναρξιν νέας ¹. Ἐπὶ ἀναγ-
 καίας δὲ διακοπῆς περιττὴ καθίσταται ἡ ἐπανάληψις, ἐὰν ἡ διακοπὴ συμβῇ ὠρίμου ἤδη οὔσης τῆς δίκης ². ὠριμος θεωρεῖται ἡ δίκη α') ἐπὶ διαφορῶν προφορικῶς συζητουμέ-
 νων μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν ³ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ

δικαστήριον, ὡς ἐσφαλμένως ἔπραξεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου παραδείγ-
 ματος τὸ ἐφετῆον γ') αἱ μετὰ τὴν ἀναγκαίαν διακοπὴν ἐκδοθεῖ-
 σαι ἀποφάσεις εἰσι καὶ αὗται ἄκυροι ἄλλ' ἡ ἀκυρότης αὐτῶν δύ-
 νεται διὰ τῶν ἐνδίκων μέσων ἀπλῶς νὰ προταθῇ· αὕτη εἶναι ἐν Γαλ-
 λίᾳ ἡ ἐπικρατοῦσα γνώμη, ὅτι δηλαδὴ διὰ τῆς ὁδοῦ ἐνδίκου μέσου
 πρέπει νὰ προσβάλληται ἡ τοιαύτη ἀπόφασις (Carré ζ. 1282. καὶ
 Supplém. αὐτ. Bourbeau Ε', 195. Dalloz λ. reprise d'instance ἀρ.
 50)· ὥστε ἂν αὕτη ᾔναι ὀριστική, δὲν δύναται ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς
 ἀκυρότητος τὸ ἐκδόν αὐτὴν δικαστήριον (ὅρ. καὶ πολ. 748), ὡς ἐσφαλ-
 μένως εἶπεν ὁ ἄρ. Πάγος (42 τοῦ 78).

α) Πολ. 468—474. Ὁ ἐγγώριος νομοθέτης ἠκολούθησεν εἰς τὰ περὶ
 ἐπαναλήψεως τῆς δίκης τὴν διδασκαλίαν τοῦ Βερριᾶ (σ. 237).

ΛΑ.40

1) Πολ. 475 § 1. Ἡ διὰ τῆς διατάξεως ταύτης χορηγούμενη τῷ
 ἐναγομένῳ ἔνστασις ἀπαραδέκτου τῆς δευτέρας ἀγωγῆς δὲν εἶναι δημα-
 σίας τάξεως· ὥστε ἐξετάζεται μόνον ἂν προταθῇ παρὰ τοῦ ἐναγομένου
 (ΑΠ. 5 τοῦ 56. ἀνωτ. § 404 σημ. 5).

2) Πολ. 468, 469.

3) Σύμφωνα ὥρισε καὶ ἡ δικονομία τῆς Γενεύης (ἀρ. 274)· «αἱ ἐν
 τῷ προηγουμένῳ ἄρθρῳ δηλούμεναι περιστάσεις δὲν ἐμποδίζουν οὔτε
 τοῦ εἰσαγγελέως τὴν γνωμοδότησιν οὔτε τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀποφάσεως, ἐὰν
 ἡ συζήτησις ἐτελείωσεν ἡδὴ ὠριμος λοιπὸν κατὰ τὴν δικονομίαν ταύτην
 εἶναι ἡ δίκη, ἅμα περατωθῇ ἡ προφορικὴ συζήτησις μετὰ τῶν δια-
 δίκων, καίτοι μὴπω ἀγορεύσαντος τοῦ εἰσαγγελέως· πρέπει νὰ παρ-
 δεχθῶμεν καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτό; νομίζω, ὅχι· διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 469 §
 1 ὠριμος εἶναι ἡ δίκη ἀφοῦ ἡ προφορικὴ συζήτησις τελειώσῃ καὶ τὸ
 δικαστήριον ἀποχωρήσῃ πρὸς διάσκεψιν ἢ ἀναβάλῃ πρὸς τοῦτο τὴν

ζει δικαστικῆς συμπράξεως⁹. δηλαδή ὁ ἀντίδικος τοῦ μὴ βουλομένου ἐπαναλαβεῖν ἐκουσίως τὴν (εἴτε ἐκουσίως εἴτε κατ' ἀνάγκην διακοπεῖσαν) δίκην εἰσάγει αἰτησιν περὶ τοῦτου εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον κατὰ τὰς διατυπώσεις καὶ προθεσμίας τῶν συνοπτικῶν δικῶν¹⁰. εἰ μὲν ὁ ἐναγόμενος ἐμφανισθεὶς εἰς τὸ ἀκροατήριον ἐπαναλάβῃ ἐκουσίως τὴν δίκην, δὲν γίνεται περὶ τῆς ἐπαναλήψεως συζήτησις, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον προβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως· εἰ δὲ μὴ ἐμφανισθῇ¹¹, κηρύττεται μόνον ἡ ἐπαναλήψις καὶ ἡ τῆς κυρίας δίκης ἐξακολούθησις¹². κατὰ τῆς ἀποφάσεως συγχωρεῖται ἀνακοπή¹³.

ΚΑ. 184
557
1 353

οὕτῳ τὸ τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης ἐπενεγκὸν ζήτημα τῆς ἀποδοκιμάσεως κλ. τῶν § 4—6 τοῦ 463 ἄρθρου. Ὁ κληροδόχος τοῦ ὑπὸ δίκην πράγματος δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δίκην· ἡ λύσις τοῦ ζητήματος ἐξήρτηται ἐκ τοῦ εἶδους τῆς ἀγωγῆς, ἣν ἔχει ὁ κληροδόχος· εἰ μὲν αὕτη εἶναι ἐμπράγματος, δύναται νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν δίκην, ἄλλως δύναται νὰ παρεμβῇ μόνον· περὶ τοῦ γαλ. δικαίου πρὸς Dalloz ἄρ. 62. Carré ζ. 1288 δὲς. Bourbeau Ε', 220.

9) Εἰς τὴν δίκην ταύτην εἶναι ἡναγκασμένος νὰ προσφύγῃ ὁ διάδικος, καθ' ἃ ἄνωτέρω (σημ. 6, 7) ἐξέθηκα, μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τῶν § 2 καὶ 3· ὅτι δὲ πλημμελῶς ἔχει ὁ § 2 τοῦ ἄρθρ. 471 εἶπον ἤδη ἄνωτέρω (§ 170 σημ. 2).

10) Πολ. 472. Carré ζ. 1286 τρίς. Ἡ αἰτήσις περὶ ἐπαναλήψεως τῆς δίκης, ὡς παρεμπιπτούσα, εἶναι συνοπτικὴ κατὰ τὸ 234 ἄρθρον· ὅθεν μὴ ἀκριβεῖς εἰσιν αἱ λέξεις «... κατὰ τὰς συνήθεις διατυπώσεις καὶ προθεσμίας...» τοῦ ἄρθρ. 472, καὶ ἄνευ σκοποῦ τὸ 1 ἐδ. τοῦ 474 ἄρθρου, δυνάμενον ἴσως τὸ πολὺ εἰς τὰς ἐκουσίας ἐπαναλήψεις νὰ ἐφαρμοσθῇ (περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. ἄρθρ. 348 καὶ Carré ζ. 1289).

11) Ἐὰν ἐκ πολλῶν ἐναγομένων τινὲς μόνον ἐμφανισθῶσιν, ἐφαρμόζονται τὰ ἄνωτέρω (§ 115 σημ. 8) ῥηθέντα· καλὸν ὅμως εἶναι ν' ἀναβληθῇ ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἐμφανισθέντας. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ὅρ. Carré ζ. 1292. Bourbeau Ε', 238.

12) Πολ. 473. Γαλ. δικ. 349.

13) Πολ. 473 ἐδ. 2. Γαλ. 351. Τὸ δικαστήριον κατὰ τὴν ἐπ' ἀνακοπῇ συζήτησιν δικάζει μόνον τὸ τῆς ἐπαναλήψεως, οὐχὶ καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως (Carré ζ. 1294)· διὰ τῆς ἀνακοπῆς δὲ ὑποβάλ-

γ') διὰ τῆς ἐπαναλήψεως ἐπαναφέρονται οἱ διάδικοι ἐν ᾗ στάσει ἦσαν κατὰ τὴν διακοπὴν¹⁴.

(β. 484 Γ') περὶ ἀποδοκιμάσεως α).

ΚΑ. 242 § 221. Τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκτελεῖν ἀντὶ τοῦ διαδίκου πράξεις διαδικαστικὰς περιώρισεν ἡ νομοθεσία εἰς εὐάριθμα πρόσωπα, πρὸ πάντων δημόσια· διὰ τοῦτο ὁμοῦς ἀπένειμεν εἰς τὰς πράξεις αὐτῶν τὸ πλεονέκτημα τοῦ νὰ ὑπολαμβάνωνται γινόμεναι κατ' ἐντολὴν καὶ ὑποχρεῶσι τὸν διάδικον· τὸ τεκμήριον δὲ τοῦτο τοῦ νόμου ὀφείλει νὰ πολεμῇσθαι ὁ διάδικος δι' εἰδικῆς διαδικασίας¹, τῆς περὶ ἀποδοκιμάσεως, περὶ ἧς ὥρισε τὰ ἐξῆς ἡ πολιτικὴ δικονομία ἡμῶν.

α') **περιπτώσεις**· ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγὴ ἀναγκαία ἐστὶν ὅταν προσβάλλωνται ὡς ἄκυροι διαδικαστικαὶ πράξεις δικαστικῶν πληρεξουσίων², ἀντικλήτων, κλητῆ-

λει εἰς τὸ δικαστήριον ὁ ἀνακόπτων ὅσας τυχὸν ἔχει κατὰ τῆς ἐπαναλήψεως ἀντιρρήσεις (Carré CCXC καὶ ζ. 1291. Bourbeau Ε', 233). Μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας, φέρεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ δικάζεται κατ' οὐσίαν· δικασθεὶς δὲ καὶ τότε ἐρήμην ὁ ἐναγόμενος ἔχει τὸ ἐνδίκον τῆς ἀνακοπῆς μέσον διότι ἡ ἀνακοπὴ τοῦ αὐτοῦ ἀπευθύνεται κατὰ τῆς τὴν οὐσίαν δικασάσης ἀποφάσεως, ἐπομένως δὲν ἀντίκειται εἰς τὸν κανόνα, ἀνακοπὴ ἐπ' ἀνακοπῆς οὐ χωρεῖ. Carré ζ. 1293 ter. Bourbeau σ. 239.

ΚΑ. 502 14) Πολ. 474. Γαλ. δικ. 349. Ἰδίως αἱ προθεσμίαι ἄρχονται ἐκείθεν, ὅθεν διεκόπησαν. Carré ζ. 1293.

α) Πολ. 463 § 6, 464—466. Γαλ. 352, 362. Βαυαρ. δικ. 95—100

ΚΑ. 238 1) Τὸ περὶ ἀποδοκιμάσεως ζήτημα, ἐπειδὴ περιλαμβάνει καὶ τὸν ἀποδοκιμαζόμενον πληρεξούσιον, προτείνεται εἰς τὸ δικαστήριον πάντοτε δι' ἀγωγῆς οὐχὶ δι' ἐνστάσεως (Dalloz λ. désaveu ἀρ. 25). Τὸ ῥωμ. δίκαιον δὲν παραδέχεται τοιοῦτον τεκμήριον (νόμ. 10 κώδ. 2, 13)· «ὁ προκουράτωρ ποιῶν τι παρὰ τὰ ἐνταλθέντα οὐ βλάπτει τὸν πρωτότυπον, εἰμὴ ἄρα γενικός ἐστι καὶ δόλον οὐχ ἡμαρτε» (νόμ. 84 βας. 8, 2. σχόλ.).

2) Κατὰ τὸ 464 ἄρθρον εἰς πληρεξουσιότητας παντὸς εἶδους ἀναγ-

ρων³, ἢ ἄλλων ἐπιτετραμμένων τὴν ἐπίδοσιν⁴ δικογράφων, καθὼς γενόμεναι ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐντολῆς ἢ πέραν τῶν ὁρίων αὐτῆς⁵. εἶναι δὲ ἀδιάφορον ποῦ ἀνήκουσιν αἱ πράξεις αὗται, εἰς τὴν γενικὴν ἢ τὴν εἰδικὴν πληρεξουσιότητα· διότι καὶ αἱ δεύτεραι ὀφείλουσι διὰ τῆς περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγῆς νὰ προσβληθῶσιν⁶.

β') **διαδικασία**· ἡ ἀγωγή κινεῖται παρὰ τοῦ διαδίκου, *Μονοδ. ἐμμερία ἀφ' αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐκτὸς σ. 238*

ὁρισμὸς ἐκ Διαταγῆς τοῦ 1895, ὅτι ἀπὸ τοῦ διαδίκου διὰ τὴν ἐπίδοσιν καὶ αἰτίας
καίᾳ ἐστὶν ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγή· ἐπομένως εἴτε δικηγόρον *σευ ἀντιμα*
τινά, εἴτε ἄλλον ἐκ τῶν τοῦ ἄρθρου 91, εἴτε καὶ πολίτην οἰονδήποτε *ΚΕ. 35*
(ὅπου τοῦτο συγχωρεῖται· ὅρ. ἄνωτ. § 57 σημ. 3) διορίσῃ ὁ διάδικος
πληρεξούσιον, διὰ τῆς περὶ ἀποδοκιμ. διαδικασίας ὀφείλει νὰ προσβάλῃ
τὰς πράξεις αὐτοῦ. Παρὰ τοῖς Γάλλοις οἱ δικηγόροι (avocats), μὴ
ὄντες κυρίως πληρεξούσιοι τοῦ διαδίκου, δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀποδοκι-
μασιν (Carré ζ. 1295. Dalloz ἄρ. 16). Ἔνεκα τῆς γενικότητος τοῦ
464 ἄρθρ. «εἰς πληρεξουσιότητας παντὸς εἶδους» πρέπει νὰ θεωρηθῇ
ἀναγκαῖα ἡ ἀποδοκίμασις καὶ κατὰ τῶν συμβολαιογραφῶν ἢ εἰρηνοδι-
κῶν, τῶν τοὺς πλειστηριασμοὺς ἐνεργούντων (πολ. 891, 965). Ὡσαύ-
τως κατὰ τῶν διαμαρτυρικῶν ἐπὶ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων εἰς
διαταγὴν συντασσόντων (ἐμπ. νόμ. 173)· διότι πάντες οὗτοι κατ' ἐντο-
λὴν τοῦ διαδίκου ἐνεργοῦσιν· ἄλλως οἱ Γάλλοι ἔνεκα τῆς διαφορᾶς τῆς
νομοθεσίας τῶν. Dalloz ἄρ. 21.

3) Dalloz ἄρ. 11. Bourbeau Ε', 259.

4) Οὗτοι εἰσι βεβαίως οὐχί οἱ τῶν ἄρθρ. 202 Ὁργ. καὶ 679 τῆς
πολ. δικονομίας· διότι ὁ νόμος ἐννοεῖ ἐπιτετραμμένους ἐπίδοσιν δικο-
γράφων· ὅθεν θεωροῦμεν περιτεύουσιν τὴν περικοπὴν «ἢ ἄλλου ἐπι-
τετραμμένου τὴν κοινοποίησιν δικαστικῶν πράξεων».

5) Πολ. 463 § 6· «ἔνεκεν ἐλλείψεως πληρεξουσιότητος ἢ ὑπερβά-
σεως αὐτῆς». Οὐ μόνον ὅταν ὁ πληρεξούσιος ἐνεργῇ καθ' ὑπέρβασιν *ΚΒ. 204*
τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἀποδοκίμασις, ἀλλὰ καὶ ὅταν
ἐνεργῇ ἄνευ μηδεμιᾶς ἐντολῆς (ΑΠ. 1 τοῦ 52). Παρὰ τοῖς Γάλλοις
ἀμφίβολον τοῦτο. Dalloz ἄρ. 33. Carré ζ. 1301. Bourbeau σ. 255.
Boitard Β', 23. *ΚΒ. 238*

6) Ὁ γενικὴν ἔχων πληρεξουσιότητα, εἰὰν ἐπιχειρήσῃ πράξεις εἰδι-
κῆς πληρεξουσιότητος, ἐνεργεῖ πέραν τῶν ὁρίων τῆς ἐντολῆς· ἐπομέ-
νως διὰ τῆς περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγῆς πρέπει νὰ προσβληθῶσιν αἱ
πράξεις αὐτοῦ αὗται (πολ. 463 § 6).

Ὁ χρεὶς ῥησὶς καὶ ἡ ἐξουσία ἡ ἐξουσία ὁ δὲ ἀντιμα. 6
ἰσὶ 1400 ἐφ' ἀντιμα. 10484.

ΚΕ. 39

δι' ὃν ἐγένετο ἡ προσβαλλομένη πράξις, κατὰ τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτὴν πληρεξουσίου· ἐὰν ὅμως ἡ ἀποδοκιμαζομένη πράξις ἀναφέρηται εἰς δίκην τινά, πρέπει νὰ λαμβάνηται ὡς ἐναγόμενος καὶ ὁ ἀντίδικος ⁷· εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τὸ δικάσαν ἢ δικάζον ⁸ τὴν κυρίαν διαφοράν, ἢ εἰς τὴν κατοικίας τοῦ ἀποδοκιμαζομένου πληρεξουσίου, ἂν ἡ πράξις μηδεμίαν ἔχῃ σχέσιν πρὸς τινὰ δίκην⁹. δὲν ὑπόκει-

7) Πολ. 465 § 2. Ἐὰν τις τῶν ἐνακτέων δὲν ζῇ πλέον, κινεῖται κατὰ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ ἡ ἀγωγή αὕτη. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἦτο ἄλλοτε ἀμφίβολον ἐν Γαλλίᾳ (Dalloz ἄρ. 6)· ἀλλὰ καὶ ἡ γαλ. δικονομία (ἄρθρ. 355) καὶ ἡ ἡμετέρα ἀποφαίνονται μεταβαίνουσιν καὶ κατὰ τῶν κληρονόμων τὴν ἀγωγήν.

ΚΕ. 35

8) Πρέπει νὰ ἐξετασθῇ δηλαδὴ ἂν ἡ προσβαλλομένη πράξις ἀνήκῃ εἰς δίκην τινά ἐκκρεμῇ ἢ ἀπετέλεσε μέρος διαφορᾶς ἐκδικασθείσης ἤδη· ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασιν ἀρμόδιόν ἐστὶ τὸ δικαστήριον τὸ δικάζον ἢ δικάσαν τὴν κυρίαν δίκην. Ἐὰν δὲ ἡ προσβαλλομένη πράξις οὐδαμῶς συνέχεται μετὰ τινος δίκης, ἀρμόζει ἡ ἀγωγή εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγόμενου· π. χ. θέλω ν' ἀποδοκιμᾶσω ὁμολογίαν τοῦ πληρεξουσίου μου γενομένην παρὰ τῷ πρωτοδικεῖῳ, τὴν ἀγωγήν μου ὀφείλω νὰ εἰσαγάγω εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, ἐὰν διατελῇ παρ' αὐτῷ ἐκκρεμῆς εἰσέτι ἡ ὑπόθεσις, ἢ εἰς τὸ ἐφετεῖον, ἐὰν γενομένης ἐφέσεως, κατέστη ἐκκρεμῆς παρὰ τῷ ἐφετεῖῳ ἢ διαφορὰ (κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν, ἄρθρ. 356, καὶ τότε εἰς τὸ πρωτοδικεῖον εἰσάγεται ἡ ἀγωγή)· ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ κυρία διαφορὰ ἐξεδικάσθῃ ἤδη ὀριστικῶς καὶ δὲν ᾔναι πλέον τρόπος νὰ κατασταθῇ πάλιν ἐπίδικος, καὶ τότε, κατὰ τὸ ἄρθρ. 465 § 1, εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κυρίας διαφορᾶς, τῆς ἐκδικασθείσης ἤδη, εἰσάγεται ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγή. Ἡ διάταξις αὕτη, εἰς τὴν δωσιδικίαν τῆς συναφείας στηριζομένη, δὲν ἔχει παρ' ἡμῶν ἀποχρῶσαν δικαιολόγησιν· διότι τότε ἀποζημιώσεις μόνον δύναται νὰ αἰτηθῇ παρὰ τοῦ ἀποδοκιμαζομένου πληρεξουσίου, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ κατάργησις τῆς ἀποφάσεως (κατωτ. σημ. 15 τοῦ § τούτου· περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας Carré ζ. 1310).

9) Γαλ. 358, Carré ζ. 1315. Οἷον ὁ κλητὴρ Α ἄνευ ἐντολῆς ἐνεργεῖ ἐν ὀνόματί μου κατάσχεσιν, ἣτις δύναται νὰ μὲ ὑποβάλλῃ εἰς εὐθύνην ἀποζημιώσεως· ὀφείλω νὰ κινήσω τὴν περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγήν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας τοῦ κλητῆρος· ἐὰν ὅμως ὁ κύ-

ται εἰς ἐξαιρετικὴν τινὰ παραγραφὴν ¹⁰. εἶναι ὅμως ἀπαράδεκτος, ἂν ὁ ἐνάγων ἀνεγνώρισε τὴν ἀποδοκιμαζομένην πρᾶξιν, ἐκτελέσας αὐτήν ¹¹. Ἐκ τοῦ περιεχομένου τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου κρίνεται τὸ βάσιμον ἢ μὴ τῆς ἀγωγῆς ¹². ἂν δὲ ὁ ἐνάγων προτείνῃ ὅτι ἔδωκε περιωρισμένην πληρεξουσιότητα, δύναται ν' ἀποδείξῃ τοῦτο δι' ὅρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας ¹³.

γ') **ἀποτέλεσμα**· ἡ ἐπίδοσις τῆς περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγῆς ἀναστέλλει τὴν πρόοδον τῆς κυρίας δίκης ¹⁴. ὅθεν

ριος τῆς κατασχεθείσης περιουσίας ἐκίνησεν ἤδη ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως, ἡ ἀποδοκίμασις πρέπει νὰ γείνῃ εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κυρίας δίκης.

10) Carré ζ. 1037.

11) Πολ. 464. ἐδ. 2. Οἷον ἔλαβε τὰ χρήματα παρὰ τοῦ πληρεξουσίου, τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως δοθέντα.

12) Ὁ ἀποδοκιμαζόμενος πληρεξούσιος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι τῷ ἐδόθη πληρεξουσιότης, καὶ ἂν ἡ πρᾶξις ἀνήκῃ εἰς τὴν εἰδικὴν πληρεξουσιότητα, ὅτι ἐδόθη αὐτῷ τοιαύτη· ἄλλο μέσον δὲν ἔχει πρὸς ἀπόδειξιν τῶν περιστατικῶν τούτων εἰμὴ μόνον τὸ πληρεξούσιον ἐγγράφον· διότι τὸ ἐγγράφον ἐνταῦθα ἀνήκει εἰς τὸν τύπον τῆς πράξεως (πολ. 93. ἄνωτ. § 148 σημ. 14 α'. § 155 σημ. 7)· διὰ τῶν διατάξεων τούτων ἐξωμαλύνθησαν πολλαὶ δυσχέρειαι καὶ ἀμφιβολίαι ἀπαντῶμεναι ἐν Γαλλίᾳ ὡς πρὸς τὰ ὅρια τῆς ἐντολῆς τοῦ πληρεξουσίου. Carré ζ. 1297.

13) Ἐκτὸς τοῦ πληρεξουσίου ἐγγράφου δύναται νὰ μεταχειρισθῇ πρὸς ἀπόδειξιν ὁ διάδικος καὶ ὅρκον ἢ δικαστικὴν ὁμολογίαν τοῦ πληρεξουσίου (ἄνωτ. § 57 σημ. 11).

14) Πολ. 465 § 3. Γαλ. 357. Ἐὰν ἡ ἀποδοκιμαζομένη πρᾶξις μηδεμίαν ἔχῃ ἐπιρροὴν εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς κυρίας δίκης· Τινὲς λέγουσιν ὅτι πρέπει καὶ τότε ν' ἀναστέλληται ἡ ἐκδίκασις τῆς κυρίας δίκης, καθότι ὁ νόμος διατάσσει ἀπολύτως τὴν ἀναστολήν· ἀλλ' ἡ ἐναντία γνώμη φαίνεται λογικωτέρα καὶ ὑποστηρίζεται ὑπὸ σπουδαίων συγγραφέων (Dalloz ἄρ. 127. Carré ζ. 1312), εἰάν βεβαίως ἦναι προφανὴς ἡ ἑλλειψὶς ἐπιρροῆς. Αἱ ἐναντίον τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 465 § 3 ἐνεργηθεῖσαι πρᾶξεις εἰσὶν ἀκυρωταί· εἰάν δ' ἐξεδόθη ἡδη καὶ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου, προσβάλλεται διὰ τῶν προσφῶρων ἐνδίκων μέσων· ἀλλ'

πᾶσα πρᾶξις δικαστικὴ μετὰ ταῦτα γενομένη ἀνίσχυρός ἐστι. Τὸ δικαστήριον εἰ μὲν δεχθῇ τὴν ἀγωγὴν, ἀκυροῖ τὴν ἀποδοκιμαζομένην πρᾶξιν ¹⁵ καὶ καταδικάζει τὸν πληρεξούσιον εἰς ἀποζημίωσιν καὶ τὴν δικαστικὴν δαπάνην· ἂν δὲ ἦναι δημόσιον πρόσωπον καὶ εἰς πειθαρχικὴν προσέτι ποινὴν ¹⁶· εἰ δὲ ἀπορρίψῃ αὐτὴν ἐπιβάλλει εἰς βάρος τοῦ ἐνάγοντος τὰ ἐξοδα καὶ τὰς ζημίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Περὶ καταργήσεως καὶ ἀποπερατώσεως τῆς δίκης.

§ 222. Ἐκ τῶν δικῶν γεννῶνται δίκαια καὶ καθήκοντα μεταξὺ τῶν δικαζομένων, ἀπαρτίζοντα τὸ δικαστικὸν λεγόμενον συνάλλαγμα· τὸ συνάλλαγμα δὲ τοῦτο κυριωτέραν βάσιν ἔχει τὴν ταχεῖαν καὶ εὐρυθμον τῆς διαφορᾶς κατάπαυσιν διὰ τῆς τοῦ δικαστοῦ ψήφου· ἀλλ' ἐκτὸς τοῦ

παρ' ἡμῖν ἀναψηλάφησις δὲν ἐπιτρέπεται, ὡς παραδέχονται ἐν Γαλλίᾳ. Carré ζ. 1313 δῖς.

15) Πολ. 466. Ἐὰν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποδοκιμασθείσης καὶ ἀκυρωθείσης πράξεως ἐξεδόθῃ ἀπόφασις τελεσιδίκος ἤδη οὖσα ; Ἐν τῇ γαλλικῇ (ἄρθρ. 360) καὶ βαυαρικῇ (ἄρθρ. 98) δικονομίᾳ ῥητῶς ὀρίζεται ὅτι ἀκυροῦται καὶ ἡ ἀπόφασις· παρὰ τοῖς Γάλλοις μάλιστα αὐτοδικαίως (Carré ζ. 1316. Bourbeau σ. 293). Ἡ ἡμετέρα δικονομία (ἄρθρ. 466) λέγει μόνον ὅτι τὸ δικαστήριον ἀποφαίνεται τὴν ἀποδοκιμασθεῖσαν πρᾶξιν ὡς μὴ οὖσαν· ὥστε παρ' ἡμῖν τὸ δεδικασμένον μένει ἀπρόσβλητον, καὶ οὐχὶ ὀρθῶς λέγει τὸ ἐναντίον τοῦ Εὐρετηρίου (Β', 178 § 39) ὁ συντάκτης· διότι αἱ ἀποφάσεις τῶν δικαστηρίων, ἐκτὸς τοῦ θέματος τοῦ ἁρθροῦ 759 § 2 τῆς Πολ., μόνον δι' ἐνδίκων μέσων καταργοῦνται (contra Ἐφετ. Ἀθην. 4782. πρβ. Toull. I', ἀρ. 295, 296).

16) Carré ζ. 1317 δῖς.

τακτικοῦ, καὶ ὡς εἰπεῖν φυσικοῦ, τούτου τρόπου τῆς πε-
ρατώσεως τῶν δικῶν ὑπάρχουσι καὶ ἑκτακτοὶ ἄλλοι· ἤγουν
ἡ ἀπόσβεσις τοῦ ἐπιδίκου δικαίου, τὸ συνυποσχετικὸν
καὶ ὁ συμβιβασμὸς· ἡ ἀνατροπὴ, ἡ παραίτησις καὶ ἡ ἀπο-
δοχή¹.

Ἀποσθέννυται τὸ δικαζόμενον δίκαιον διὰ τῆς παντε-
λοῦς καταστροφῆς τοῦ πράγματος περὶ ὃ ἡ δίκη στρέφε-
ται², διὰ τοῦ θανάτου ἐνίοτε τοῦ δικαιοῦχου³, ἢ διὰ κα-
ταβολῆς⁴.

Περὶ τῆς ἐκκρεμοῦς δίκης δύνανται κατὰ πᾶσαν τῆς
δίκης στάσιν νὰ συμβιβασθῶσιν οἱ δικαζόμενοι, ἐὰν ἔχω-
σιν ἰκανότητα πρὸς τοῦτο καὶ ἡ διαφορά ἐπιδέχεται συμ-
βιβασμόν· περὶ τοῦ γενομένου συμβιβασμοῦ συντάσσεται
δικαστικὴ ἔκθεσις ἢ συμβολαιογραφικὴ πράξις⁵.

Ἐπὶ διαφορᾷ δὲν γυμνᾶται βίβλος· Κ 2.520

ὡς αὖτε ἐπὶ ἀντίθετον· ὁ νόμος φέρει τὴν ἐργασίαν· ΔΑ. 321

1) Πολ. 476. Linde Lehrb. § 232. Osterloh A', 34.

2) Νόμ. 152 βασ. (9, 1)· «ἐὰν ἡρτημένης τῆς ἐκκλήτου τελευτήσῃ
τὸ ἀνδράποδον, οὐ λύεται ἡ ἐκκλήτος, ἀλλ' ἐπ' ἀναγκῆς ἐστὶ τὴν δίκην
μέχρι τέλους ἐξετάζεσθαι διὰ τὸ πεκούλιον τῆς δούλης (ἴδ. καὶ νόμ. 11
βασ. 9, 10. νόμ. 42 πρ. π. 9, 4. νόμ. 1 § 13 π. 9, 1. νόμ. 19, π.
24, 3).

3) Ἐπὶ καθαρῶς δηλ. προσωπικῶν δικαίων, π. χ. διαζύγιον, ἐπι-
καρπία (νομ. 5 § 4 πανδ. 7, 6). Δύνανται ὅμως νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ δίκη
διὰ τὰ παρακολουθήματα αὐτῆς. Carré ζ. 1277. Berriat σ. 237 σημ.
6. Linde σ. 294 σημ. 12. ΑΠ. 30 τοῦ 53. Demol. Δ', 536.

4) Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος καταβάλῃ τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης, ἐξαλεί-
φεται τὸ δικαίωμα καὶ ἡ δίκη ἐπομένως καταργεῖται· διατοῦτο ἔλεγον
οἱ Ῥωμαῖοι omnia judicia absolutoria esse (Γάϊ. Δ', 114. νόμ. 5.
πρ. π. 39, 1· sed absolvendus est etiam qui post acceptum judi-
cium restituere paratus est. Keller Prozess σ. 293. Unger § 134
σημ. 1.

5) Πολ. 477, 478. Ἀνωτ. § 2 σημ. 3.—Συμβιβασμὸς δι' ἰδιωτικοῦ
ἐγγράφου γεγόμενος ἀνίσχυρός ἐστιν, εἶπεν ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπόφ. 219
τοῦ 50)· πολὺ δύσκολος φαίνεται μοι ἡ παραδοχὴ τῆς αὐστηρότητος
ταύτης· διότι καὶ τὸ συνυποσχετικὸν καταργεῖ τὴν δίκην καὶ ὅμως

N. Γ. V. 6 E.

1909

T. 27. 2. 27

✓

A') περί ἀνατροπῆς α).

§ 223. Τῶν προσόντων καλῆς διαχειρίσεως τῆς δικαιοσύνης ἐστὶ καὶ ἡ ταχέια τῶν δικῶν περάτωσις· ἕνεκα τοῦτου ὑποχρεοῖ ὁ νόμος τοὺς δικαζομένους, μάλιστα δὲ τὸν ἐνάγοντα, νὰ σπεύδῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς· τὸ δὲ ῥωμ. δίκαιον περιώρισε τῶν χρηματιστικῶν δικῶν τὴν διάρκειαν πρότερον μὲν εἰς βραχὺν χρόνον, ὕστερον δὲ εἰς τρία ἔτη· ἐὰν ἐντὸς τοῦ χρόνου τούτου δὲν ἐξεδικάζετο ἡ διαφορά, κατηργεῖτο ἐνίοτε ἡ δίκη καὶ τὸ δίκαιον παρ-γράφετο¹· ἡ ἰσχύουσα νομοθεσία ἐκύρωσε διὰ τῶν περὶ ἀνατροπῆς διατάξεων ἡπιωτέρας ἀρχάς.

συνυπόσχεσις κατὰ τὸ ἄρθρον 111 γίνεται καὶ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου· τὸ ἄρθρ. 477 ἐδ. 2 δὲν εἶναι περιοριστικόν, δεικνύει μόνον τὸν ἀσφαλέστερον τύπον τοῦ συμβιβασμοῦ· ἔπειτα ἔπρεπε νὰ ᾔῃαι ἄκυρος καὶ ἐν τῇ ἁλλοδαπῇ γινόμενος ὁ τοιοῦτος συμβιβασμός, διότι καὶ ἐνταῦθα ὁ αὐτὸς ὑπάρχει λόγος· καὶ ὅμως τὸ αὐτὸ δικαστήριον (δι' ἀποφ. 78 τοῦ 67) δὲν ἐθεώρησεν ἄκυρον αὐτόν. Ἄλλ' ἂν δὲν καταργῇ τὴν δίκην ὁ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου γενόμενος συμβιβασμός, δὲν ἔχει καὶ ἄλλο τι ἀποτέλεσμα; ἀναμφιβόλως τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ λάβῃ αὐτὸν ὑπ' ὄψιν πρὸς λύσιν τῆς διαφορᾶς κατὰ τὸν νόμ. 26 βασι. (9, 3) «ἐὰν συμφωνήσωσιν οἱ δικαζόμενοι ποίαν δεῖ γενέσθαι ψῆφον, αὕτη ἐκφωνεῖσθω». Πλὴν ὅπως καὶ ἂν ἔχῃ τὸ ἄρθρον 477 ἐφαρμόζεται εἰς τοὺς κυρίως συμβιβασμοὺς (ΑΠ. 218 τοῦ 56). Περὶ τοῦ βασιλ. δικαίου ἴδ. Seuffert Comment. Δ', 198.

α) Πολ. 479—484. Γαλ. 397—404. Dalloz Péremtion.

1) Ἰδ. ἄνωτέρ. 91 § σημ. 3. Heffter System § 207. Bourbeau E', 535. Μετὰ τὴν κατάργησιν τῆς συνήθους τῶν Ῥωμαίων διαδικασίας (ordo iudiciorum privatorum) ἐξέλιπεν ἐν γένει κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην ἡ παραγραφὴ αὕτη τῶν δικῶν, ἀνθ' ἧς ὑπῆρχε πλέον ἡ τοῦ ἐπιδίκου δικαίου τεσσαρακονταετῆς παραγραφὴ (Vanger, § 152 σημ. 2. Buchka Einfluss des Prozesses etc. Β', 52.—Ἡ παραγραφὴ αὕτη ἰσχύει καὶ παρ' ἡμῖν τὴν σήμερον, διότι εἶναι διάταξις οὐσιαστικὴ καὶ οὐχὶ δικονομικὴ, ὥστε νὰ θεωρηθῇ καταργηθεῖσα ὑπὸ τῆς πολιτ. δικονομίας· ὅθεν μετὰ 40ετίαν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς δύναται ὁ

Ἄνατροπή λέγεται ἡ ἐκ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς δίκης προελθοῦσα κατάργησις αὐτῆς². ἀναγκαῖον δὲ εἶναι περὶ αὐτῆς νὰ ἐξηγηθῶσι τὰ ἐπόμενα.

α') περιπτώσεις· πᾶσα δίκη³, παρ' οἷωδήποτε δικα- ΚΑ. 165

Κ. Δ. 610

ἐναγόμενος, καὶ ἂν δὲν κινήσῃ ἀγωγὴν περὶ ἀνατροπῆς, νὰ προτείνῃ τὴν παραγραφὴν τοῦ ἐπιδίκου δικαίου (Osterloh A', 32. Unger § 121 σημ. 33· περὶ τοῦ γαλ. δικ. ἰδ. Carré ζ. 1413. Dalloz ἄρ. 146).

2) Ὁ Carré λέγει *la péremtion d'instance est l'anéantissement de l'instance par la discontinuation des poursuites pendant le temps réglé par la loi.*

3) Ἐνεκα τῆς γενικότητος τοῦ νόμου ὅτι πᾶσα δίκη ἀνατρέπεται, πρέπει νὰ εἰπώμεν ὅτι εἰς ἀνατροπὴν ὑπόκεινται καὶ αἱ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ προσώπου δίκαι (Carré ζ. 1426. Bourbeau E', 570. Dalloz ἄρ. 88), αἱ περὶ διαζυγίων (Dalloz αὐτόθι), αἱ κατ' ἀνακοπὴν δίκαι (Carré ζ. 1422. Dalloz ἄρ. 314), αἱ ἀναψηλαφήσεις (Dalloz ἄρ. 92), αἱ περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγαὶ (Carré ζ. 1427 δις. Dalloz ἄρ. 121), αἱ ὑπὸ τοῦ ἀρείου Πάγου μετὰ τὴν ἀναίρεσιν παραπεμπόμεναι δίκαι (Dalloz ἄρ. 92, λ. Cassation ἄρ. 2185. Carré ζ. 1421 τρίς, 1686 ὁκτ.)· περὶ τῆς ἀνατροπῆς τῆς τοῦ συμβιβασμοῦ ἀποπείρας ἀνωτ. § 96 σημ. 16 β'.

Ἐπὶ ὁμοδικίας (καὶ παρεμβάσεως. Carré ζ. 1421. Dalloz Pérem. § 118) πῶς ἔχουσι τὰ τῆς ἀνατροπῆς; Οἱ πλείστοι τῶν γάλλων συγγραφέων διδάσκουσι τὸ ἀδιαίρετον τῆς διαδικασίας (*l'indivisibilité de l'instance*), ἐπομένως καὶ τῆς ἀνατροπῆς· λέγουσι λοιπὸν ὅτι ὅσας ἐκ πολλῶν ἐναγόντων διακόψῃ εἰς μόνος τὴν παραγραφὴν τῆς δίκης, θεωρεῖται αὕτη διακεκομμένη καὶ ὡς πρὸς τοὺς λοιποὺς συνενάγοντας· ἀνακόλουθοι ὅμως εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν ταύτην ὄντες δὲν παραδέχονται πάντες ὅτι ἢ παρὰ τίνος τῶν πολλῶν ἐναγομένων κινήσειτα ἀγωγὴ περὶ ἀνατροπῆς ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς συνεναγομένους διὰ τί ὄχι; ἄφου ἡ δίκη εἶναι ἀδιαίρετος! Οἱ συγγραφεῖς οὗτοι (Carré ζ. 1427. Supplem. αὐτ. Bourbeau σ. 652. Dalloz ἄρ. 344. ἐπ. Rodière de la solidarité σ. 382, τοῦ αὐτοῦ *procéd.* B', 253) οὔτε νόμον τινὰ πρὸς ὑποστήριξιν τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ἐπικαλοῦνται, οὔτε δικαιολογίαν ἄλλην πείθουσιν (μόνην δικαιολογίαν δίδουσιν, ὅτι ἡ διαδικασία εἶναι φύσει ἀδιαίρετος· ἤγουν λαμβάνουσι τὸ ἀποδεικτέον ὡς ἀποδείξιν)· ὅθεν ἀσφαλέστερον εἶναι καὶ πρὸς τὰ ἀνωτέρω (§ 51 γ') ἐκτεθέντα σύμφωνον νὰ παραδεχθῇ τις ὅτι μόνον ἐπὶ ἀλληλεγγύης (νόμ. 5 κώδ.

KA 214

στηρίω⁴ ἐκκρεμής, ὑπόκειται εἰς ἀνατροπήν.β') **χρόνος**· ἡ δίκη ἀνατρέπεται ἐγκαταλειφθεῖσα ἐπὶ τοῖς ἔτη⁵. ἐὰν ὅμως παρεμπέσῃ ἀκουσία διακοπὴ⁶ τῆςΚύριος φρονόδα Γαλις· δὲ γ' ἡ δίκη ΚΓ. 318

8, 40) καὶ ἐπὶ ἀδιαιρέτων δικαίων ἢ ἀντικειμένων ἢ ἀνατροπὴ καταργεῖ καθ' ὁλοσχερίαν τὴν δίκην ὡς πρὸς ὅλους τοὺς ὁμοδίκους, ἐκτὸς ἂν ὁ ὁμοδικὸς ἐνεργήσῃ τὴν ἐπενεγκοῦσαν τὴν διακοπὴν πρᾶξιν καὶ ὡς πληρεξούσιος τῶν ἄλλων κατὰ τὸ 92 ἄρθρον (Schmid A', 144 σημ. 11). Τὰ ἐλλήν. δικαστήρια κλίνουναι πρὸς τὰς γαλ. ἰδέας (ἐφ. 'Αθ. 18164). Ὁ ἄρειος Πάγος ἐπειράθη (ἀπ. 238 τοῦ 61) νὰ εὖρῃ λόγον τινὰ ὁπωσοῦν εὐπρόσδεκτον, ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ τὸ κατάρθρωσεν· ἔτι χαλαρώτερον σκέπτεται ἐν ἀπ. 143 τοῦ 73 (πρβ. Ν. Πείρ. Α', 218 καὶ Β' Παραρτ. Α', 5592).

4) Ὅτι παρὰ πᾶσι τοῖς δικαστηρίοις, εἰρηνοδικείοις, πρωτοδικείοις, ἐμποροδικείοις, ἐφετείοις καὶ τῷ ἁρείῳ Πάγῳ, λαμβάνει χώραν ἡ ἀνατροπὴ τῆς δίκης, ἐξάγεται παρ' ἡμῖν ἀριδιήλως ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς τοῦ πρώτου τμήματος τοῦ τρίτου βιβλίου «γενικοὶ ὅρισμοι ἐφαρμοζόμενοι εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῶν δικαστηρίων»· τὸ τμήμα δὲ τοῦτο διαιρεῖται εἰς 11 κεφάλαια, ὧν τὸ τελευταῖον περιέχει τὰ τῆς ἀνατροπῆς (ΑΠ. 77 τοῦ 48, 203 τοῦ 79)· παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχει ἀμφισβήτησις ὡς πρὸς τὰς ἐκκρεμεῖς παρὰ τοῖς ἐμποροδικείοις καὶ τῷ ἁρείῳ Πάγῳ δίκας (Dalloz ἀρ. 85, 101, λ. Cassation ἀρ. 1113. Carré ζ. 1411. 1421 ter. Bourbeau σ. 559. 569). Ἀλλ' αἱ ἐνώπιον τῶν διαιτητῶν δίκαι δὲν ἀνατρέπονται, διότι ὁ νόμος (Πολ. 111 ἐδ. 3) ὥρισεν ἄλλως τὸ πέραν τῶν διαιτητικῶν δικῶν. Dalloz ἀρ. 98. Carré ζ. 1412. Bourbeau σ. 569.

5) Πολ. 479. 480. Γαλ. 397.

6) Τὸ ἄρθρ. 480 ἐδ. 2 λέγει ἁπλῶς τότε ἐπεκτείνεται ἡ εἰρημένη προθεσμία ἐπὶ 6 εἰσέτι μῆνας, ὅταν ᾖναι ἀναγκαῖα ἐπανάληψις τῆς δίκης ἢ διορισμὸς νέου ἀντικλήτου· ἐπειδὴ κατὰ τὰ ἄρθρ. 470 καὶ 471 ἀναγκαῖα ἢ ἐπανάληψις εἶναι καὶ ἐπὶ ἐκουσίας καὶ ἐπὶ ἀκουσίας διακοπῆς, ἡδύνατο νὰ συμπεράνῃ τις ὅτι πάντοτε προστίθεται ἡ ἐξαμηνος προθεσμία· ἀλλὰ δὲν εἶναι αὕτη βεβαίως ἡ διάνοια τοῦ νόμου, εἰς τὴν φέρει ἀπρόσεκτος σύνταξις αὐτοῦ· ὁ νόμος θέλει τὴν προσθήκην ἐξ μηνῶν ἐπὶ ἀναγκαίας διακοπῆς (ἥτοι προελθοῦσης οὐχὶ ἐκ τῆς θελήσεως τῶν διαδίκων), ὡς καὶ ἡ γαλ. δίκην. (ἄρθρ. 397 ἐδ. 2). Σημειωτέον δὲ ὅτι ὡς πρὸς τὴν προσθήκην τῆς ἐξαμηνίου προθεσμίας ἀδιάφορόν ἐστίν ἐκ μέρους τίνος διαδίκου ἢ πότε ἔλαβε χώραν ἡ κατ' ἀνάγκην διακοπὴ· διότι καὶ ἂν εἰς τὸ μέρος τοῦ ἀντιδίκου συνέβη τὸ

δίκης, αὐξάνει ἡ προθεσμία αὕτη κατὰ ἐξ μηνας⁷, καὶ ἐν τοῖς εἰρηνοδικείοις εἶναι μόνον ἐξάμηνος⁸. ἄρχεται δὲ ἀπὸ ΚΑ. 64. 559 τῆς διακοπῆς τῶν δικαστικῶν πράξεων⁹. τρέχει κατὰ παντὸς προσώπου ἄνευ διαστολῆς¹⁰ καὶ λήγει ἐκπνευσάσης

τὴν διακοπὴν ταύτην ἐπενεγκὸν γεγονὸς (π. γ. θάνατος αὐτοῦ ἢ τοῦ ἀντικλήτου του), ἢ ἂν ἡ διακοπὴ ἔλαβε χώραν μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν 3 ἐτῶν, δίδονται οἱ ἐξ μηνες (Carré ζ. 1425. 1423. Dalloz ἄρ. 161. 165), μάλιστα δὲ οὔτε κοινοποιήσις τοῦ τὴν διακοπὴν ἐπενεγκόντος γεγονότος ἀπαιτεῖται διὰ τὴν προσθήκην τῶν ἐξ μηνῶν. Carré ζ. 1423 δὲς. Dalloz ἄρ. 168. Bourbeau σ. 629. Ν. Δ. 268. 494.

7) Παρέκτασις δικαιώματι ἀποστάσεως δὲν συγχωρεῖται. Carré ζ. 1409 ter. Dalloz ἄρ. 156. ΑΠ. 77 τοῦ 1848.

8) Ἄλλη συντομωτέρα παραγραφὴ δὲν ὑπάρχει παρ' ἡμῶν περὶ τοῦ γαλλικοῦ δικαίου ἰδ. Carré ζ. 1414.

9) Οὕτω π. γ. ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς, ἀπὸ τῆς ἐγγραφῆς εἰς τὸ πινάκιον, ἀπὸ τῆς συζητήσεως τῆς ὑποθέσεως ἐπὶ ἀκροατηρίου (Carré ζ. 1416), ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως ἢ κοινοποιήσεως τῆς περὶ ἀποδείξεως διαλαλιᾶς ἢ ἐτέρας μὴ ὀριστικῆς ἀποφάσεως (ΑΠ. 283 τοῦ 58), ἢ ἀπὸ τῆς ἐπιχειρήσεως ἄλλης τινὸς πράξεως ἀνηκούσης εἰς τὴν δίκην (ἰδε καὶ σημ. 15) ἄρχεται ἡ παραγραφὴ τῆς δίκης. — Ἡ ἡμέρα τῆς διακοπῆς ὑπολογίζεται εἰς τὴν τριετίαν; Οὐχί, ἀπαντῶσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς (Dalloz ἄρ. 150. Carré ζ. 1415)· παρ' ἡμῶν φαίνεται ὀρθότερα ἡ ἐναντία γνώμη· διότι ἡ παραγραφὴ αὕτη δὲν ἄρχεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως δικηγράφου τινὸς (πολ. 193), ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐγκαταλείψεως τῆς διαδικασίας. Puchta Vorlesung. Α', 174. ἰδε καὶ Thomine B', 201 σημ. 3.

10) Πολ. 480. Γαλ. δικ. 398. Dalloz ἄρ. 64 ἐπ. Ὁ Carré λέγει (ὑπὸ τὸ 398) ἀλλοτε ἡ ἀνατροπὴ δὲν ἔτρεχε κατὰ παντὸς διαδίκου· ἐξηρῶντο π. γ. αἱ ὑποθέσεις τοῦ δημοσίου διὰ τὸ ἀναπαλλοτρίωτον τῶν πραγμάτων αὐτοῦ· ἀλλὰ τοῦ ἀστυκοῦ κώδικος παραδεξαμένου (ἄρθρ. 2227) τὴν παραγραφὴν καὶ κατὰ τοῦ δημοσίου, ἐκρίθη πρέπον νὰ ἰσχύῃ τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ τῆς ἀνατροπῆς». Τοιαύτη ἐξαίρεσις παρ' ἡμῶν δὲν προϋπῆρχεν ὥστε περιττολόγον διάταξιν περιέχει τὸ 480 ἄρθρον. Καὶ ἂν ὁ ἀνήλικος δὲν εἶχεν ἀντιπρόσωπον, ἡ παραγραφὴ τρέχει. Bourbeau σ. 577. Dalloz ἄρ. 70. Carré ζ. 1433.

τῆς τελευταίας ἡμέρας ¹¹.

γ) διαδικασία· ἡ ἀνατροπὴ δὲν ἐπέρχεται αὐτοδὴ καίως εἰμὴ ἐν τοῖς εἰρηνοδικείοις ¹², μόνον δὲ δικαίωμα νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς δίκης παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἀποκτᾷ ὁ ἐν τῇ δίκῃ ἐναγόμενος ¹³, ἀφοῦ παρέλθῃ ὁ τῆς παραγραφῆς χρόνος· ἡ περὶ τούτου ἀγωγὴ ἐπιδίδοται εἰς τὸν ἀντιδίκον ἢ ἀντίκλητον αὐτοῦ καὶ εἰσάγεται εἰς τὸ τῆς κυρίας διαφορᾶς δικαστήριον ὡς παρεμπίπτουσα ¹⁴. εἴναι δὲ ἀπαράδεκτος, ἐὰν πρὸ τῆς ἐπιδόσεως αὐτῆς, ὁ ἀμελή-

11) Νόμ. 30 βασιλ. (60. 37). «καὶ ἡ ἐξηκοστὴ ἡμέρα εἰς τὰ ἐξήκοντα ψηφίζεται».

12) Πολ. 481. 482. Γαλ. 399: 'Ἐὰν ὑπάρχῃ παραγραφὴ τῆς ἐκκρεμοδικίας (Verjährung der Litispendenz), δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἡ ἀγωγὴ (ἀνωτ. σημ. 1 τοῦ § τούτου).

13) Τίς δύναται νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγὴν; Οἱ γὰρ λοιποὶ συγγραφεῖς διδάσκουσιν ὅτι ὁ ἐνάγων (ἐκκαλῶν κλπ.) ἐν τῇ κυρίᾳ δίκῃ δὲν δύναται νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν ταύτην· τὴν γνώμην δὲ αὐτῶν ὑποστηρίζει ἱκανῶς τὸ ἄρθρ. 401 τῆς δικονομίας αὐτῶν «en cas de péremption, le demandeur principal est condamné à tous les frais de la procédure périmée (Carré ζ. 1427 sex. id. ὅμως ζ. 1427 bis. ἐδ. τελευτ. Dalloz ἄρ. 51. ἐπ. Bourbeau σ. 747). Συνήθως μὲν ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει συμφέρον νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς δίκης· ἀλλ' ἐξ οὐδενὸς τῶν περὶ ἀνατροπῆς ἄρθρων τῆς ἡμετέρας δικονομίας συνάγεται ὅτι αὕτη περιώρισε τὴν ἀγωγὴν περὶ ἀνατροπῆς εἰς μόνον τὸν ἐναγόμενον· π. χ. αἱ διεξαχθεῖσαι ἀποδείξεις εἰσὶ κατὰ τοῦ ἐνάγοντος· ἔχει λοιπὸν συμφέρον οὗτος τότε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς δίκης. Ἐπίσης δύναται νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν ταύτην καὶ ὁ παρεμβὰς πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἐναγμένου (Dalloz ἄρ. 58)· ἀλλὰ κατὰ τοῦ παρεμβαίνοντος δὲν εἶναι ἀναγκαῖον ν' ἀπευθυνθῇ αὕτη (Dalloz ἄρ. 83). Ὁ τρίτος παρ' ᾧ ἡ κατάσχεσις ἐνηργήθη καὶ παραλείψας νὰ δηλώσῃ ὅτι δὲν ὀφείλει; Ἐχει συμφέρον βεβαίως· ἐπομένως δύναται κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρ. 935, 925, 157, 1025 καὶ 67 τῆς πολ. δικονομίας νὰ ἐγείρῃ τὴν ἀγωγὴν αὐτήν.

14) Dalloz ἄρ. 299. Ἐὰν κινήθῃ προῶτως ἡ ἀγωγὴ, ἀπορρίπτεται, λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς, καὶ ἂν συνεπληρώθῃ κατόπιν ἡ τριετία· διότι ὅτε ἐκινήθῃ ἡ ἀγωγὴ δικαίωμα κεκτημένον παρὰ τῷ ἐνάγοντι δὲν

σας διάδικος ἐπιχειρήσῃ πράξιν τινα νόμιμον καὶ ἐγκυρον, ἐξακολούθησιν τῆς δίκης ἀποτελοῦσαν 15.

ὑπῆρχεν (Carré ζ. 1410. Dalloz ἀρ. 155)· τὴν γνώμην ταύτην δυνά-
μεθα καὶ ἡμεῖς ν' ἀκολουθήσωμεν κατὰ τὴν ἀνωτέρω (§ 104 σημ. 30)
τροποποιήσιν.

15) Ἡ πράξις, ἡ ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγὴν καθιστῶσα, πρέπει νὰ
ᾖ νόμιμος καὶ ἐγκυρος. Περὶ τούτου εἶναι ἄξιον νὰ σημειωθῶσι
τὰ ἑξῆς·

α') ποῖαι πράξεις δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς τοιαῦται; (Carré ζ.
1437. Dalloz ἀρ. 180. Boitard ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 399). Ἀπαιτεῖται αὐταὶ
κατὰ τὸ ἄρθρ. 481 οὐ μόνον νὰ ᾖ νόμιμοι καὶ ἐγκυροί, ἀλλὰ καὶ
ἐξακολουθητικοὶ τῆς δίκης. Ὅτι τοιοῦτον χαρακτῆρα φέρουσι πᾶσαι
αἱ πράξεις, αἱ ἀναγκαῖαι οὔσαι κατὰ τὰς διατάξεις τῆς πολ. δικονο-
μίας εἰς τὴν πρόοδον τῆς δίκης, οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία· ὅθεν δια-
κόπτει π. χ. τὴν παραγραφὴν τῆς δίκης τὸ ἀπολογητήριον τοῦ ἐναγο-
μένου καὶ τὸ ἀνταπολογητήριον τοῦ ἐνάγοντος· ὡσαύτως ἡ ἐγγραφὴ
τῆς ὑποθέσεως (ἡ γενομένη ἐγγραφὴ μετ' ἀποφασίν περὶ ἀποδείξεως
μὴ διεξαχθείσης, δὲν εἶναι πράξις ἐξακολουθητικὴ τῆς δίκης καὶ ὡς
τοιαύτη δὲν διακόπτει τὴν ἀνατροπὴν κατὰ τὰ συνδ. ἄρθρ. 290, 299,
344, 428, 227, 263 καὶ 470 § 1) εἰς τὸ πινάκιον· ἢ προσεπίκλησις
τρίτου προσώπου (Carré Supplém. ζ. 1437. Dalloz ἀρ. 346)· διότι
ταῦτα πάντα εἰσὶ νόμιμοι τῆς διαδικασίας πράξεις (Dalloz ἀρ. 187.
191. Carré ζ. 1440. ΑΠ. 290 τοῦ 56). Ἄλλ' αἱ πράξεις αἱ μάταιαι
καὶ περιτταί; Κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην καὶ αὐταὶ διακόπτουσι
τὴν παραγραφὴν, ἀρκεῖ νὰ ᾖ ἐξακολουθητικαὶ τῆς δίκης· διότι τὰς
τοιαύτας πράξεις ἡ δικονομία δὲν ἀπαγορεύει, ἀλλὰ μόνον τὴν δαπά-
νην ἐπιβάλλει εἰς τὸν ἐνεργήσαντα αὐτὰς διάδικον (πολ. 569. Dalloz
ἀρ. 189. 204. Carré ζ. 1438). Ἀλλὰ κατὰ τοῦτο ἡ νομολογία δὲν
εἶναι ὅσον ἔδει ἀκριβής· οὕτω ὀρθῶς εἶπεν ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 42
τοῦ 56), ὅτι τὸ ἐγγραφὸν τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς, τὸ ἐγκρίνον δαπάνην
πρὸς ἐξακολούθησιν δίκης δήμου τινός, δὲν διακόπτει τὴν ἀνατροπὴν·
ἀλλ' οὐχὶ ὀρθῶς (ἀπ. 230 τοῦ 54) καὶ ὅτι διακόπτει αὐτὴν ἡ αἴτησις
εἰς τὸν εἰσαγγελέα περὶ ἀπολαύσεως τῶν τῆς πενίας δικαιωμάτων (ἐναν-
τία πῶς ἐστὶν ἡ 278 τοῦ 57), ὡς καὶ ὁ διορισμὸς πληρεξουσίου (ἀπ. 481
159 τοῦ 65. δρ. ΑΠ. 301 τοῦ 81). Ὁμοίως συμβιβαστικαὶ διαπραγ-
ματεύσεις, μὴ παραγαγοῦσαι συμβιβασμόν, δὲν διακόπτουσι τὴν παρα-
γραφὴν (ἄρθρ. 550 τῆς πολ. δικονομίας· περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ.

δ') ἀποτέλεσμα· ἡ ἀνατροπὴ τῆς δίκης μόνον τὴν διαδικασίαν καὶ τὰ παρεπόμενα αὐτῇ ἐξαφανίζει, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ δίκαιον αὐτό¹⁶. ὅθεν τὸ μὲν δίκαιον δύναται, ἂν μὴ

Dalloz ἄρ. 245 ἐπ. Carré ζ. 1419), ὡς οὐδὲ ἡ περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγή (Dalloz ἄρ. 155, 218).

β') τίς πρέπει νὰ ἐπιχειρήσῃ τὰς εἰρημένους πράξεις, ἵνα διακόψωσι τὴν παραγραφὴν; Ὁ ἀμελήσας διάδικος, λέγει ὁ νόμος· ἄρα καὶ ὁ δικαιούμενος νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγήν· διότι κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν ἐκάτερος τῶν διαδίκων δύναται νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δίκης· ἡ διακοπὴ λοιπὸν αὐτῆς θεωρεῖται ὡς ἀμφοτέρων ἐγκατάλειψις· ὅθεν ἕκαστος αὐτῶν ἐπιχειρῶν πρᾶξιν ἀποτελοῦσαν ἐξακολούθησιν τῆς δίκης διακόπτει τὴν παραγραφὴν καὶ καταργεῖ τὸ δι' ἀπραξίας καὶ αὐτοῦ σχηματιζόμενον τεκμήριον τῆς ἐγκαταλείψεως (οὕτω δικαιολογεῖται κατ' ἐμὲ ἡ 79 τοῦ 50 ἀπόφ. τοῦ ἄρ. Πάγου). Αἱ πράξεις ὅμως τοῦ δικαστοῦ, ἂν δὲν συμπράξῃ καὶ ὁ διάδικος, δὲν διακόπτουσι τὴν παραγραφὴν· π. χ. ἡ παρὰ τοῦ προέδρου γινομένη ἐν τῷ πινακίῳ σημείωσις τῆς ἡμέρας τῆς συζητήσεως ἢ ἡ ἀναβολὴ εἰς ἄλλην συνεδρίαν τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐκφωνηθείσης ὑποθέσεως, διακόπτει ἢ δὲν διακόπτει τὴν παραγραφὴν καθ' ὅσον συνήρῃσεν ἢ δὲν συνήρῃσεν εἰς τὰς πράξεις ταύτας καὶ ὁ διάδικος· πρβ. καὶ Dalloz ἄρ. 193. 202. 205.

ΚΑ. 34 γ') ὑπάρχουσιν αἰτίαι ἀναστέλλουσαι τὴν παραγραφὴν· οἷον ἡ ἀνωτέρα βία (Carré ζ. 1420. Dalloz ἄρ. 257 ἐπ.)· ὁ χρόνος καθ' ὃν μένει ἐν τῷ πινακίῳ ἐγγεγραμμένη ἡ ὑπόθεσις (ΑΠ. 290 τοῦ 55) ἢ καθ' ὃν μένουσιν ἐκκρεμῇ ζητήματα παρ' ἄλλου δικαστηρίου δικαστέα (ἀνωτ. § 170 σημ. 3. Ν. Πείρ. Παραρτ. Β' τόμ. Α', 5579)· αἱ προθεσμίαι, αἱ πρὸς ἐπιχείρησιν πράξεων τινων διδόμεναι παρὰ τοῦ δικαστηρίου (Dalloz ἄρ. 228· ἂν τὸ δικαστήριον δὲν τάξῃ προθεσμίαν πρὸς ἐπιχείρησιν τῆς πράξεως; ἀνατροπὴ δὲν ἐπέρχεται, εἶπεν ὁ ἄρ. Πάγος 3 τοῦ 80· ἀλλ' οὐχὶ ὁρθῶς, διότι ὁ καθ' οὗ ἔτρεχεν ἡ ἀνατροπὴ ἡ δύνατο καὶ ὤφειλε νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου νὰ ταχθῇ προθεσμία) ὁ χρόνος καθ' ὃν μένει ἐν διασχέψει ἡ ὑπόθεσις ἀναστέλλει τὴν παραγραφὴν, διότι δὲν εἶναι εὐλογον ν' ἀπαιτηθῇ παρὰ τοῦ διαδίκου ἡ χρῆσις τοῦ δυσχεροῦς μέσου τῆς κακοδικίας (ΑΠ. 152 τοῦ 61· ἄλλως οἱ Γάλλοι. Carré ζ. 1416). Ὑφesis καὶ ἀναίρεσις ἐπιβοηθητική; Δὲν ἐμποδίζει, νομίζω, τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἀναίρεσεως τὸ περιστατικὸν ὅτι εἶναι ἐπιβοηθητική.

16) Πολ. 484. Γαλ. δικ. 401.

παρεγράφη ¹⁷ ἐν τῷ μεταξύ ἢ ἄλλως ἀπωλέσθη, νὰ ἐπιδιωχθῇ διὰ νέας ἀγωγῆς, πᾶσαι δὲ αἱ δικαστικαὶ πράξεις καὶ αἱ ἀποφάσεις προπαρασκευαστικαὶ καὶ παρεμπόπτουσαι, ἀποβάλλουσι πᾶσαν δύναμιν καὶ δὲν δύναται ἀκολούθως νὰ γείνη χρῆσις αὐτῶν ¹⁸. ὁ ἡττηθεὶς καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα τῆς τε ἀνατραπείσης καὶ τῆς ἐπ' ἀνατροπῇ δίκης. Ἀνατραπείσης τῆς ἐφεσίμου δίκης γίνεται τελεσίδικος ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις, μὴ ὑποκειμένη πλέον εἰς ἐκκλήσιν ¹⁹.

17) Ἀνατραπείσης τῆς δίκης καταργεῖται ἡ διακόψασα τὴν παραγραφὴν τῆς ἀγωγῆς αἰτία καὶ ὅλος ὁ τῆς διαδικασίας χρόνος ψηφίζεται εἰς τὸν πρὸ τῆς κινήσεως τῆς ἀγωγῆς χρόνον τῆς παραγραφῆς· π. χ. πρὸ τῆς ἀγωγῆς εἶχον παρέλθει 27 ἔτη παραγραφῆς· ἡ διαδικασία διήρκεσεν τρία· μετὰ τὴν ἀνατροπὴν τῆς δίκης προστίθενται εἰς τὰ 27 ἔτη καὶ 3 ἔτη καὶ οὕτω συμπληροῦται ἡ παραγραφὴ τῆς ἀγωγῆς· ὥστε ἂν αὕτη κινηθῇ ἐκ νέου, ἀντίκειται αὐτῇ ἡ ἐνστάσις τῆς παραγραφῆς (Dalloz ἄρ. 303 ἐπ. Carré ζ. 1448). Ἀνατραπείσης τῆς περὶ ἀνατροπῆς δίκης, μένει ὑπάρχουσα ἡ κυρία δίκη, ἐκτεθειμένη ὅμως εἰς νέαν ἀγωγὴν περὶ ἀνατροπῆς, ἂν δὲν λάβῃ χώραν ἀπὸ τῆς ἀνατραπείσης δίκης καὶ ἐφεξῆς πράξις τις ἐξακολουθήσῃς (Carré ζ. 1427 δις).

18) Δὲν ἰσχύει πλέον ὁ κανὼν *probata remanent*· ἤτοι ἡ ἀνατροπὴ καταργεῖ καὶ τὰς ἐν τῇ ἀνατραπείσῃ δίκῃ ἀποκτηθείσας ἀποδείξεις· τοῦτο ἔχει παρ' ἡμῖν σημασίαν μόνον ὡς πρὸς τὰς μαρτυρίας καὶ τὸν ὄρκον· τὰ μέσα ταῦτα τῆς ἀποδείξεως χάνουσι μὲν τὴν δύναμιν ἣν ἐν τῇ ἀνατραπείσῃ δίκῃ εἶχον, δύνανται ὅμως νὰ χρησιμεύσωσιν ἐν ἄλλῃ δίκῃ ὡς τεκμήρια ἀπλῶς δικαστικά· αἱ ὁμολογίαι τῆς ἀνατραπείσης δίκης ἰσχύουσι μὲν ἄλλ' ὡς ἐξώδικοι (ἰδ. ἄνωτ. § 126). Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς διδάσκουσιν ἐν μέρει ἄλλας ἀρχάς. Carré ζ. 1451. Dalloz ἄρ. 307 ἐπ. Bourbeau σ. 548. Boitard B', 40.

19) Παρατηρητέον ὅτι ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις γίνεται τελεσίδικος καὶ ἂν ὑπάρχῃ ἔτι προθεσμία πρὸς ἔφεσιν (Carré ζ. 1686 sex. Dalloz ἄρ. 321 καὶ 329). Καὶ περὶ ἀποδείξεως ἂν ᾖ τὸ ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις γίνεται τελεσίδικος, ἤτοι δὲν ὑπόκειται πλέον εἰς ἔφεσιν. Carré 1689 δις. Dalloz ἄρ. 334.

Ἡ περὶ ἀναψηλαφήσεως δίκῃ ἀνατρεπομένη καταργεῖ ἐνίοτε καὶ

τὴν κυρίαν δίκην (Dallog αρ. 337. Rodière procéd. Β', 252), ὅταν δηλαδὴ ἐπέλθῃ ἡ ἀνατροπὴ μετὰ τὴν παραδεχομένην τὴν ἀναψηλάφησιν ἀπόφασιν (jud. rescindens).

Τίνα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀνατροπῆς, τῆς ἐπελθούσης μετὰ τὴν ἀνακοπὴν ὀριστικῆς ἀποφάσεως; Καταργεῖ ἄρα γε ἡ ἀνατροπὴ τὴν ἀνακοπὴν μόρον καὶ τὴν μετ' αὐτὴν διαδικασίαν ἢ καταργεῖ καὶ τὴν ἐρήμην ἀπόφασιν μεθ' ἀπάσης τῆς δίκης; ΚΕ. 47

Τὸ θέμα, ἐφ' οὗ τὸ ἐρώτημα τοῦτο γίνεται, ἔχει οὕτως. Ὁ Α ἐνάγει τὸν Β περὶ τινος ἀπαιτήσεώς του, προσωπικῆς ἢ ἐμπραγμάτου. Τὸ δικαστήριον εἴτε κατ' ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου παραδέχεται τὴν ἀγωγὴν καὶ καταδικάζει αὐτόν, εἴτε κατ' ἐρήμην τοῦ ἐναγοντος ἀπορρίπτει τὴν ἀγωγὴν καὶ ἀπολύει τὸν ἐναγόμενον. Ὁ ἐρήμην δικασθεὶς ἀνακόπτει τὴν ἀπόφασιν, ἀλλὰ παραμελεῖται ἐπὶ τριετίαν ἡ ὀριστικὴ ἐκδίκασις τῆς ἀνακοπῆς. Ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀνακόπτοντος κινεῖ τότε ἀγωγὴν περὶ ἀνατροπῆς τῆς δίκης, ἐξαιτούμενος ἵνα κηρυχθῇ ἀνατετραμμένη οὐ μόνον ἡ ἀνακοπὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐρήμην ἀπόφασις μετὰ τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐκδικασθείσης δίκης.

Εἶται βάσιμος ἡ ἀγωγὴ αὕτη; Οἱ καταφατικῶς ἀποκρινόμενοι καὶ ἐν Γαλλίᾳ καὶ παρ' ἡμῖν, εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ὀφείλουσαν ἀποδείξωσι δυοῖν θάτερον, ἢ α') ὅτι δὲν εἶται ὀριστικὴ ἡ ἐρήμην ἀπόφασις, ἢ παραδεχομένη ἢ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν καὶ καταδικάζουσα ἢ ἀπολύουσα τὸν ἐναγόμενον, ἢ β') ὅτι ἡ ἀνακοπὴ ἀναιρεῖ καὶ μὴδενίζει τὴν ἀνακοπτομένην ἀπόφασιν. Μόνον ἀναντιρρήτως ἡ ἀποδείξεις θατέρου τῶν θεμάτων τούτων δικαιολογεῖ τὴν καταφατικὴν ἀπόκρισιν. Διότι ἐὰν ἡ ἐρήμην ἀπόφασις, ἡ ἔχουσα διαταχτικὸν οἶον ἀνωτέρω ἐσημειώθη, ᾗναι ὀριστικὴ καὶ ὡς τοιαύτη ἀποπερατοῖ καὶ καταργεῖ τὴν δίκην (πολιτ. 476 § 1), ἔπεται ἀναγκαίως ὅτι, μὴ ὑπαρχούσης πλέον δίκης ἐκκρεμοῦς, ἀνατροπὴ δὲν χωρεῖ· ἐπίσης δὲ ἀνατροπὴ δὲν χωρεῖ, ἐὰν ἡ ἀνακοπὴ μὴδὼς ἐπηρεάξῃ τὴν ἐρήμην ἀπόφασιν ἀλλὰ μένει αὕτη καὶ μετὰ τὴν ἀνακοπὴν ἀβλαβὴς καὶ σώα· καθότι καὶ τότε ἐκκρεμὴς δίκη δὲν ὑφίσταται.

Πρῶτον θέμα. Γενικῶς παρεδεδεγμένον εἶναι καὶ παρ' ἡμῖν, πολλοὶ δὲ πλέον παρὰ τοῖς Γάλλοις (ἀνωτ. § 85 σημ. 4), ὅτι ἡ δεχομένη ἢ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν ἀπόφασις εἶναι ὀριστικὴ· ἄρα καὶ ἡ ἐρήμην ἀπόφασις, ἡ τοιοῦτον ἔχουσα διαταχτικόν, εἶναι ὀριστικὴ (Carré ζ 1421 bis. Bourbeau Ε', 601. Rodière procéd. Β', 252). Μόνος Pigeau καὶ παρ' ἡμῖν ἐσχάτως οἱ συντάκται τῶν ἐν Ν. Πείρα γεγραμμένων (Β' Παρὰρτ. Δ', 8225. Α', 5599) ἀξιοῦσιν ὅτι ἡ ἐρήμην ἀπόφασις οὔτε ὀριστικὴ εἶναι οὔτε ἀποπερατοῖ τὴν δίκην. Ἐπιχείρημα δ

φέρουσιν, ὁ μὲν Pigeau ὅτι ὑπόκειται εἰς ἀνακοπὴν, οἱ δὲ ἡμέτεροι ὅτι, ὑποκειμένη εἰς ἀνακοπὴν καὶ συνεπῶς εἰς ἀνάκλησιν παρὰ τοῦ ἐκδόντος αὐτὴν δικαστοῦ, στερεῖται οὐσιώδους στοιχείου τῆς ὀριστικότητος, ἥτοι τοῦ ἀμετακλήτου. Ἀλλ' ἂν τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα θεωρηθῶσιν ἀπόρροια ἀγράφου τινὸς ἀρχῆς τῆς δικονομίας καὶ εἰσιν ὀρθὰ καὶ στάσιμα, πρέπει συνεπῶς νὰ ἐφαρμόζωνται καὶ ἐπὶ τῶν ὑποκειμένων, τὸ μὲν τοῦ Pigeau, εἰς ἔφεισιν (Berriat σ. 248 σημ. 12. 3. Carré ζ. 1421 bis), τὸ δὲ τῶν ἡμετέρων, εἰς ἀναψηλάφησιν, ἀποφάσεων καθότι ἡ ἀγραφὸς αὕτη ἀρχὴ θὰ ἔχῃ ἐκείνου μὲν οὕτως· «ἡ ὑποκειμένη εἰς ἐνδίκον μέσον ἀπόφασις οὐκ ἔστιν ὀριστικὴ»· τούτων δὲ οὕτως· «ἡ ὑποκειμένη εἰς ἐνδίκον μέσον μὴ μεταβιβαστικὸν ἀπόφασις οὐκ ἔστιν ὀριστικὴ». Πιστεύω ὅτι τὸ ἀθεμέλιον καὶ κοῦφον ἀμφοτέρων τῶν ἐπιχειρημάτων οὐ χρήζει μακροτέρας ἀνασκευῆς, ἀναντίρρητον δὲ καθίσταται, ὅτι ἡ κατ' ἐρήμην δεχομένη ἢ ἀπορρίπτουσα τὴν ἀγωγὴν ἀπόφασις εἶναι τόσον ὀριστικὴ, ὅσον εἶναι καὶ ἡ κατ' ἀντιμωλίαν τὸ αὐτὸ ἔχουσα διατακτικόν. Διαφορὰ δὲ μεταξὺ αὐτῶν ὑπάρχει μόνον αὕτη, ὅτι πιθανωτέρα εἶναι ἢ δι' ἐνδίκων μέσων μεταβολὴ τῆς ἐρήμης ἀποφάσεως. Οὕσης δὲ ὀριστικῆς τῆς ἀποφάσεως ταύτης καὶ περατώσεως τὴν δίκην, ἡ διὰ τῆς ἀνακοπῆς ἀνοιγομένη δίκη δὲν δύναται κατὰ φυσικὸν λόγον νὰ ὀνομασθῇ καὶ νὰ ᾗται ἄλλο τι εἰμὴ νέα δίκη, ὑποκειμένη, ἐν περιπτώσει τριετοῦς ἐγκαταλείψεως, εἰς τὰς συνεπείας τοῦ ἄρθρ. 483.

Δεύτερον θέμα. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 507 ἐδ. 1 τῆς πολ. δικονομίας ἡ προσηκόντως γενομένη ἀνακοπὴ ἐπιφέρει ἀναβολὴν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως καὶ νέαν τῆς ὑποθέσεως συζήτησιν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου τοῦ ἀποφνημαμένου αὐτῇ. Δύο ἀποτελέσματα λοιπὸν ἔχει ἡ ἀνακοπὴ, ἀναβολὴν τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀνακοπτομένης ἀποφάσεως· *πρῶτον* συζήτησιν τῆς δικασθείσης ὑποθέσεως ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου. Περὶ μηδενίσεως τῆς ἀποφάσεως οὐδὲν λέγει τὸ ἄρθρον αὐτό, ἐνῷ εἶπε τοῦτο περὶ τῆς ἐναντίον ποιν. ἀποφάσεως ἀνακοπῆς τὸ ἄρθρ. 339 τῆς ποιν. δικονομίας (ὅρ. καὶ ἄρθρ. 341 αὐτῆς). Ἀλλ' ἴσως ἰσχυρισθῇ τις ὅτι ἡ μηδένισις αὕτη ἐστὶν ἀναγκαῖον καὶ ἀπαραίτητον ἐπακλόυθημα τῶν δύο εἰρημένων ἀποτελεσμάτων, τῆς ἀναβολῆς δηλονότι τῆς ἐκτελέσεως καὶ τῆς νέας συζητήσεως τῆς ὑποθέσεως. Ἐγὼ ἰδῶμεν. Ἡ ἀναβολὴ τῆς ἐκτελέσεως δὲν ἔχει ἀναμφιβόλως ἀναγκαῖον ἐπακλόυθον τὴν μηδένισιν· καὶ ἡ ἔφεισις ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως, ἀλλ' οὐδεὶς ποτε συνήγαγεν ἐντεῦθεν καὶ ἀποτέλεσμα ἐκμηδενίσεως αὐτῆς· ἔπειτα δὲ κατὰ τὸ 2 ἐδάφιον τοῦ αὐτοῦ ἄρθρ. 507, ἐὰν δὲν ἐμφανισθῇ ὁ ἀνακόπτων κατὰ τὴν συζήτησιν

τῆς ἀνακοπῆς του, ἀποκλείεται πλέον ἄλλης ἀνακοπῆς. Τὸ ὑπάρχον εἶναι ἐπίδεκτικὸν ἐκτελέσεως, οὐχὶ τὸ ἀνυπαρκτον, ὃ δὲ ἀποκλεισμός νέας ἀνακοπῆς προϋποτίθῃσι βεβαίως τὴν ὑπαρξιν τῆς πρώτης ἐρήμην ἀποφάσεως. Ἀλλὰ μήπως φέρεי τὴν μηδένισιν ἢ ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου νέα συζήτησις τῆς ὑποθέσεως; Πολλοῦ γε καὶ δεῖ ἄρκεϊ νὰ ἐνθυμηθῶμεν ὅτι καὶ ἡ ἀναψηλάφησις ἀποτέλεσμα ἔχει νέαν τῆς ὑποθέσεως συζήτησιν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου καὶ ὅμως ῥητῶς ὠρίσθη ἐν τῷ νόμῳ ἡ μηδένισις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως (πολ. 800, 801 δρ. καὶ 24[§]).

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων προκύπτει ἀναμφίβοτον καὶ ἀναντίρρητον, ὅτι καὶ ὀριστικῇ εἶναι ἡ ἐρήμην ἀπόφασις καὶ ἡ ἀνακοπὴ οὐδόλως μηδενίζει αὐτήν· ἐξ οὗ ἐπεται ὅτι ἡ ἀνατροπὴ καταργεῖ μόνον τὴν ἀνακοπὴν καὶ τὴν μετ' αὐτὴν διαδικασίαν. Εἶναι ἄληθές ὅτι ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται ἐπερχομένην ἀνατροπὴν τῆς τε ἐρήμην ἀποφάσεως καὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς ἐκδικασθείσης δίκης· τὴν λύσιν δὲ ταύτην προσετίμησεν ἐσχάτως καὶ ἡ ὀλομέλεια τοῦ ἡμετέρου ἀρείου Πάγου (ἀπ. 190 τοῦ 79). Ἡ ἀλλ' ἡ λύσις ζητημάτων ἐπιστημονικῶν οὐδέποτε γίνεται τελεσιδίκως, ἥκιστα δὲ ἡ θεμελιουμένη ἐπὶ ἐπιχειρημάτων, οὐδεμίαν νομικὴν ἐχόντων βάσιν, οἷα τὰ ὑπὲρ τῆς λύσεως ταύτης παρατασσόμενα· π. χ. ὅτι *dès qu'une opposition est pratiquée, le jugement est censé non avenu* (Rodière procéd. B', 252)· ὅτι *l'opposition peut de nouveau soumettre au même juge la décision du procès et renouer l'instance, en effaçant par une fiction légale le jugement*· ὅτι *le jugement par défaut n'a pas l'effet de clore l'instance, que sous la condition qu'il ne serait pas suivi d'opposition*. *Survient-elle; le jugement s'efface* (Bourbeau E', 600, 603)· ὅτι *le jugement par défaut termine l'instance, mais conditionnellement, c'est-à-dire sauf l'opposition* (Merlin péremption § 10)· ὅτι ἡ ἀνακοπὴ δὲν καταργεῖ μὲν τὴν ἀπόφασιν, καθίστησιν ὅμως αὐτὴν ἀδρανῆ, ἕως οὗ δι' ἀποφάσεως μεταγενεστέρας ἀπορριφθῇ· περατωθείσης δὲ τῆς δίκης οὐχὶ διὰ τοιαύτης ἀποφάσεως, ἀλλὰ δι' ἀνατροπῆς ἢ ἄλλως καταπίπτει καὶ ἡ ἐρήμην ἀπόφασις (Dernburg Abhandlungen σ. 172). Πάντα τὰ ἐπιχειρήματα ταῦτα εἰσι λόγοι, οὔτε ἀρχὴν τινα δικονομικὴν οὔτε τὰς σχετικὰς διατάξεις τῆς δικονομίας, ὑπὲρ ἑαυτῶν ἔχοντες.

Παρατηρητέον ἐπὶ τέλους καὶ ταῦτα· α') ὅτι τὸ προκείμενον ζήτημα δὲν ἔχει ἐν Γαλλίᾳ ὅσην παρ' ἡμῖν σπουδαιότητα, διότι τὴν μὲν περὶ ἀνατροπῆς ἀγωγὴν ὁ ἐναγόμενος μόνον δύναται νὰ ἐγείρῃ (σημ. 13 τοῦ § τοῦτου), τὰ περὶ ἐρημοδικίας δὲ εἰσι διάφορα ἐν μέρει τῶν παρ' ἡμῖν ἐκεῖ ὡς πρὸς μὲν τὸν ἐναγόμενον ὑπάρχει διττὴ ἐρημοδικία

ΚΕ. 42

Παραίτησις κρυπτογράφου κτελεσθέντος 12 217 ΚΗ 208
Παραίτησις ε' δυνάμει κ' δυνάμει ε' δυνάμει κ' δυνάμει ΚΕ. 554
4. δ' 208 1/2 ε' δυνάμει κ' δυνάμει ΚΕ. 606. 1/3. 324. 1/2. 290

§ 224. — ΠΕΡΙ ΠΑΡΑΙΤΗΣΕΩΣ.

755

Παραίτησις ε' δυνάμει
κ' δυνάμει, κ' δυνάμει
δ' 208 1/2

✓ B') Περὶ παραίτησεως α).

ΚΕ. 113

ΚΕ 554

§ 224. Παραίτησις καλεῖται ἡ πράξις, δι' ἧς ὁ διάδικος ἀφίσταται τῆς ἐκκρεμοῦς δίκης¹, καθόλου ἢ ἐν μέρει². ἔχει διαφόρους αἰτίαι³ καὶ γίνεται συνήθως μὲν ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος, ἀλλ' ἐνίοτε καὶ ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου⁴. Ἡ παραίτησις α') ἐγκυρὸς ἐστὶ καὶ ἀποτελεσματικὴ, ἐὰν ὁ ἀφι-

(κατωτ. § 227 σημ. 10), ἐπὶ τῆς σπουδαιότερας δὲ (τῆς faute de comparaitre), ἡ ἐρήμην ἀπόφασις, μὴ ἐκτελεσθεῖσα ἐντὸς 6 μηνῶν, καθίσταται ἀνίσχυρος (ἄρθρ. 156), ὡς πρὸς δὲ τὸν ἐνάγοντα δύναται ἡ ἐρήμην ἀπόφασις ν' ἀπολύῃ ἀπλῶς τὸν ἐναγόμενον χωρὶς νὰ δικάζῃ κατ' οὐσίαν τὴν υπόθεσιν (ἀνωτ. § 113 σημ. 10). β') ὅτι οἱ ἀποφαινόμενοι μὴ ὀριστικὴν τὴν ἐρήμην ἀπόφασιν καὶ ὡς τοιαύτην μὴ περατοῦσαν τὴν δίκην ὀφείλουν νὰ παραδεχθῶσιν, οὐ μόνον ὅτι ὑπόκειται καὶ εἰς ἀνατροπὴν ἡ ἀπόφασις αὕτη κατὰ τὸ ἄρθρ. 483, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἡ ἀνατροπὴ τὰ αὐτὰ φέρει ἀποτελέσματα, ἅν, ἀντὶ ἀνακοπῆς, ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν ὁ ἐρήμην δικασθεῖς.

α) Πολ. 487, 488. Γαλ. 402, 403. Βαυαρ. Σχ. § 120—122. Βαυαρ. δικ. 496—498. Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου ἴδ. Plank Mehrheit σ. 23. 291. Buchka Einfluss B', 102. Schmid B', 104. Ἦθελεν εἶσθαι προτιμητέον νὰ εἴχομεν δύο λέξεις, ἐμφαινούσας τὴν μὲν τὴν ἀπὸ τῆς διαδικασίας ἀπόσχεσιν τοῦ διαδίκου, τὴν δὲ τὴν ἀπὸ τοῦ δικαιώματος πρὸς παράστασιν τοῦ πρώτου ἐτέθη ἐν τῇ πολ. δικονομίᾳ οὐχὶ καταλήλως ἡ λέξις ἀποχή, διατοῦτο καὶ ὃν ἐπεκράτησεν, ἀλλ' ἐθίζεται ἐν τῇ πρακτικῇ πρὸς σήμανσιν ἀμφοτέρων τῶν ἐννοιῶν ἡ λέξις παραίτησις.

1) Ἐνίοτε ἡ παραίτησις ἀναφέρεται εἰς ἐνεργηθησομένην δικαστικὴν πράξιν (π. χ. πολ. 750, 813 § 1). ὅταν δὲ περιέχῃ παραίτησιν καὶ τοῦ δικαιώματος αὐτοῦ (π. χ. τῆς ἀγωγῆς, τῆς ἐφέσεως), κρίνεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀστυκοῦ νόμου.

2) Ὅταν π. χ. παραιτῇται μόνον διαδικαστικὴν πράξιν, ἢ ὁ ἐναγόμενος ἐνστασὶν τινα, ἡ παραίτησις δὲν ἐκτείνεται εἰς ὅλην τὴν δίκην. Carré 1445.

3) Π. χ. ἀκυρότητες τῆς διαδικασίας, ἐνστασις ἀναρμοδιότητος κλ. δύνανται νὰ προκαλέσωσι τὴν παραίτησιν. Pigeau A', 254 ἄρ. 446.

4) Ὁ ἐναγόμενος π. χ. παραιτεῖται τὰς ἐνστάσεις ἢ τὴν ἀνταγωγὴν.

Παραίτησις ε' δυνάμει κ' δυνάμει ε' δυνάμει ΚΕ. 194. ΚΕ. 57. 126
157. 538.

ΚΕ 612
ΚΕ 403

στάμενος ἔχῃ ἀπεριόριστον τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ⁵, συνταχθῇ δ' ἐγγράφως καὶ ὑπογραφῇ παρὰ τοῦ διαδίκου ἢ τοῦ εἰδικοῦ⁶ αὐτοῦ πληρεξουσίου⁶) ἐπιδίδο-
ται τῷ ἀντιδίκῳ ἢ τῷ ἀντικλήτῳ αὐτοῦ· ἀλλ' ἐπὶ ἀκρα-
τηρίου δύναται νὰ γείνη καὶ προφορικῶς ἡ παραίτησις⁷.
ὅτε καταχωρίζεται εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως·
γ') περιττὴ ἔστι τοῦ ἀντιδίκου τοῦ παραιτουμένου ἡ
συγκατάθεσις⁸. ὅθεν οὐδὲ συγχωρεῖται ἀνάκλησις αὐ-
τοῦ. *Παραίτηση τοῦ πληρεξουσίου δὲ ἀναίρεται καὶ ἀνακαταλείπειται διὰ τὴν ΚΕ 19
Παραίτηση τοῦ εἰδικοῦ μόνον δὲ ἀναίρεται διὰ τὴν ΚΕ 42.*

5) Πολ. 487 § 1. Dalloz désistement ἀρ. 15. Carré ζ. 1452. Ἀλλὰ
δύνανται τὰ μὴ ἔχοντα ἀπεριόριστον διαχείρισιν τῆς περιουσίας αὐτῶν
πρόσωπα νὰ παραιτηθῶσι τηροῦντα τοὺς τύπους εἰς οὓς αἱ πράξεις
αὐτῶν ὑποβάλλονται· ἔχουν ὁ ἀνήλικος ἢ ἀπηγορευμένος παραιτεῖται
ἐγκύρως διὰ τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος τῇ συναινέσει τοῦ συγγενικοῦ
συμβουλίου (ἄρθρ. 75 τοῦ ἀστ. νόμ.), τὰ φιλανθρωπικὰ καταστήματα
καὶ αἱ κοινότητες τῇ ἀδείᾳ τῆς ἀρμοδίας ἀρχῆς (δημ. νόμ. ἄρθρ. 50 §
19. 119 § 11, 12). Ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν; Οὐδενὸς ἑτέρου
ἀδείας χρῆζει, νομίζω. Πλὴν πάντων τῶν προσώπων τούτων αἱ παραι-
τήσεις δύνανται νὰ πολεμηθῶσιν ὡς αἱ ἐπηρεάζουσι καὶ τὸ δίκαιον
αὐτό.

ΚΒ. 126
Α. 379

6) Ἵνα παραιτηθῇ τὴν ὅλην δίκην ὁ πληρεξούσιος χρειάζεται εἰδι-
κὴν πληρεξουσιότητα, πρὸς παραίτησιν ὅμως μερικῶν διαδικαστικῶν
πράξεων ἀρκεῖ ἡ γενικὴ πληρεξουσιότης (πολ. 487 § 297 § 2. Dalloz
ἀρ. 39. Seuffert Blätter ΙΑ', 290). ὅθεν ἡ παραίτησις τῆς ὅλης δίκης
ἄνευ εἰδικῆς πληρεξουσιότητος ὑπόκειται εἰς ἀποδοκίμασιν, καθὼ περι-
έχουσα ὑπέρβασιν πληρεξουσιότητος (οἱ γάλλοι συγγραφεῖς δὲν ἀπαι-
τοῦσιν ἐν γένει ἀποδοκίμασιν. Dalloz ἀρ. 141. Carré ζ. 1456, 1461).
ἀλλὰ διὰ σιωπηρᾶς παραίτησεως περατοῦται ἀναμφιβόλως ἡ δίκη ὡς
συνάγεται ἐκ τοῦ 2 § τοῦ 97 ἄρθρου «διὰ νὰ γίνηται ῥητὴ παραίτη-
σις», Dalloz ἀρ. 72 ἐπ.

7) Carré ζ. 1458. Dalloz ἀρ. 132.

Α. 379

8) Ἡ δικαστικὴ ἐπιδίωξις διαφορᾶς τινος εἶναι δικαίωμα τοῦ ἐνά-
γοντος οὗ δύναται οὗτος νὰ μὴ κάμῃ χρῆσιν ἢ καὶ νὰ παραιτηθῇ μετὰ
τὴν χρῆσιν· ὁ νόμος θεωρεῖ ὅτι κατὰ γενικὸν κανόνα ἐκ τῆς παραίτη-
σεως ἄλλη ζημία δὲν προσγίνεται εἰς τὸν ἀντίδικον τοῦ παραιτουμένου
εἰμὴ τὰ δικαστικὰ ἔξοδα· ὅθεν πρὸς ἔγκυρον παραίτησιν ἀπαιτεῖ ὡς
πρὸς τὸν ἀντίδικον τοῦτο μόνον, τὴν ἀπόδοσιν τῆς δικαστικῆς δαπάνης.

ΚΗ. 208 τῆς⁹. ἀλλ' ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀφισταμένου δύναται ν' ἀποκρούσῃ
ΚΒ. 381 παραίτησιν, κεκτημένα αὐτοῦ δικαιώματα προσβάλλου-
σαν¹⁰. δ') ἀποτέλεσμα¹¹ φέρει ἀποπεράτωσιν τῆς δίκης,
καθολικὴν ἢ μερικὴν· ἥτις λαμβάνει χώραν ὡς πρὸς τὸν
ἀφιστάμενον μόνον, οὐχὶ τοὺς ὁμοδίκους, τὸν ἀντενάγοντα
ἢ ἀντεκκαλοῦντα¹². ὑποχρεοῖ δὲ τὸν ἀφιστάμενον εἰς τὴν
ἀπόδοσιν τῆς δικαστικῆς δαπάνης, ἐκτὸς ἂν συμφωνήθῃ
ἄλλο τι¹³. Διὰ τῆς παραίτησεως αἴρονται μὲν αἱ συνέπειαι
+ ὅρ. 9 Ν. 154 ΜΗ. Ἀρ. 2 § 18 ΕΣ ΚΕ 66.

ΚΑ
480-481

Κατὰ τὴν γαλλικὴν δικονομίαν (ἄρθρ. 402) ἀπαιτεῖται συγκατάθεσις
αὐτοῦ. Carré ζ. 1458 δις. Dalloz ἄρ. 97 ἐπ.

9) Ἐν Γαλλίᾳ, ἔνεκα τοῦ 402 ἄρθρου, διδάσκεται τὸ ἐναντίον. Carré
ζ. 1466. Dalloz ἄρ. 107. Bourbeau σ. 685.

10) Ἀφοῦ ἡ δίκη προχωρήσῃ ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε ν' ἀποκτήσῃ ἐξ
αὐτῆς δικαιώματα καὶ ὁ ἐναγόμενος ὡς πρὸς τὴν ὀριστικὴν τῆς διαφο-
ρᾶς λύσιν, ἡ παραίτησις τοῦ ἐνάγοντος ἐπηρεάζει τὰ δικαιώματα ταῦτα
καὶ δύναται νὰ τὴν ἀποκρούσῃ π. χ. ὁ ἐνάγων παραιτεῖται τὴν δίκην,
ὅτε ἤδη εἶχε παρέλθει ἀπράκτως ἡ πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἀγωγῆς προ-
θεσμία, ἢ ὁ ἀνακόπτων, μετὰ τὴν συζήτησιν τῆς ἀνακοπῆς καὶ ἐνῶ
διατελεῖ ὑπὸ διάσκεψιν ἡ ὑπόθεσις, παραιτεῖται τὴν ἀνακοπὴν· ὁ ἀντί-
δικος αὐτοῦ ἀπέκτησεν ἐκ τῆς συζητήσεως δικαίωμα τοῦ ν' ἀποφασίσῃ
τὸ δικαστήριον (ΑΠ. 48 τοῦ 82). Carré ζ. 1453. ΑΠ. 26 τοῦ 48,
Buchka Einfluss B', 103. Unger § 117 σημ. 28).

11) Dalloz ἄρ. 163 ἐπ.

12) Πολ. 19 § 3. Carré ζ. 1453, 1454. Bourbeau σ. 692. ἐν π.
Dalloz ἄρ. 43. Schmid B', 106.

13) Πολ. 488 § 2 (ΑΠ. 65 τοῦ 49. 61 τοῦ 56. Εὐρετήρ. Η', 215.
Dalloz ἄρ. 180). Ἐγεννήθη ἐνώπιον τῶν ἐλλήν. δικαστηρίων τὸ ζή-
τημα, ἂν ἡ πληρωμὴ τῶν δικαστικῶν ἐξόδων ἐπὶ παραίτησεως ᾖ
ὅρος τῆς καταργήσεως τῆς δίκης· τὸ ζήτημα τοῦτο ὁ ἄρειος Πάγος
(ἀπ. 298 τοῦ 57) ἔλυσε καταφατικῶς εἰπὼν ὅτι ὁ παραιτούμενος πρέ-
πει νὰ πληρώσῃ τὰ δικαστικὰ ἐξόδα ἵνα ἐπέλθῃ κατάργησις· ἡ λύσις
αὕτη δὲν εἶναι ὀρθή· ἐν τοῖς ἄρθρ. 487 § 3 καὶ 488 § 2 ὀρίζεται μόνον
τὸ τῶν δικαστικῶν ἐξόδων ἀντικείμενον, ἥγουν τίς φέρει αὐτὰ ἐπὶ
παραίτησεως· λέγουσι δὲ τὰ ἄρθρα ταῦτα, ὅτι εἰ μὲν ὁ ἀντίδικος τοῦ
παραιτουμένου δὲν συναινέσῃ εἰς τὴν παραίτησιν, τὰ ἐξόδα εἶναι πάν-
τοτε εἰς βάρος τοῦ παραιτουμένου, εἰ δὲ συναινέσῃ, φέρει καὶ τότε

Ἡ παραίτηση κληρονομίας ἀντιδίκου πρὸς ἐνδικοφύλ. Ν.Τ. 54
Παραίτηση κληρονομίας ἀντιδίκου πρὸς ἐνδικοφύλ. Ν.Τ. 54

τῆς παραιτηθείσης πράξεως, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα αὐτὸ οὐ
 δόλως ἀπόλλυται· ὅθεν ἡ μὲν ἀγωγή δύναται νὰ κινηθῇ ἐκ
 νέου¹⁴, αἱ δ' ἐνστάσεις, ἀντενστάσεις καὶ ἀνταγωγαὶ νὰ
 εἰσαχθῶσιν ὡς κύριαι δίκαι, ἐὰν μὴ ᾧσι δι' ἄλλον λόγον
 ἀπαράδεκτοι¹⁵.

Γ') Περὶ ἀποδοχῆς α).

§ 225. Ἀποδοχὴ καλεῖται ἡ ἔγκρισις πράξεων διαδι-
 καστικῶν, ὠφελίμων τῷ ἀντιδίκῳ, καὶ ἐκτείνεται εἴτε εἰς
 ὁλόκληρον τὴν δίκην εἴτε εἰς μέρη μόνον αὐτῆς¹. Ἐγκυ-
 κριτοὶ ἐπὶ τῇ ἐκτέλει αὐτῆς εἰς τὴν ἀπὸ τῆς ἀφ' ἧς ἀποδοχῆς. ΚΓ. 148
 καὶ ἐπὶ τῇ ἐκτέλει αὐτῆς ἐπὶ τῇ ἀπὸ τῆς ἀφ' ἧς ἀποδοχῆς. ΚΔ. 540 ΑΒ. 378
 αὐτὸς ταῦτα, ἐὰν ἐν τῇ περὶ παραιτήσεως συμφωνίᾳ δὲν ἐγένετο λόγος
 περὶ ἐξόδων (Ν. Πείρ. Δ', 2984, Β' Παράρτ. Γ', 7555).

14) Ἐκτὸς ἂν ἐγένετο καὶ αὐτῆς παραιτήσεως. Ἐν ἀμφιβολίᾳ κρίνε-
 ται παρ' ἡμῖν ὑπάρχον τὸ ὀλιγώτερον, ἥτοι ἡ παραιτήσις μόνον τῆς δι-
 κῆς, διότι ἐπὶ δικῶν ἡ παραιτήσις εἶναι, κατὰ τὸ 488 ἄρθρον, κατάρ-
 γησις τῆς διαδικασίας καὶ οὐχὶ τοῦ δικαιώματος· κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον
 ἰσχύει τὸ ἐναντίον (νόμ. 65. βαρ. 11, 1) «μετὰ τὸ ἀπαξ ἀποτάξασθαι
 τῇ δίκῃ τῇ περὶ τοῦ κτήματος κινήσει, τὴν περαιωθεῖσαν ὑπόθεσιν
 οὐδὲ εἰς λόγος ἐπιτρέπει δύνασθαι ἀνανεωθῆναι».

15) Carré ζ. 1451 δις. ζ. 1468. Ἦγουν ἕνεκα παραγραφῆς, ἀπω-
 λείας τοῦ ἀντικειμένου κλπ. Ὁ παραιτούμενος ἔνστασιν τινα ἀπόλλυ-
 σιν αὐτὴν ἐνίοτε ὀριστικῶς, διότι ὁ χρόνος καὶ ἡ ἐποχὴ ὅτε ὤφειλε
 νὰ προτείνῃ αὐτὴν παρῆλθον π. χ. ἐξαίρεσις μάρτυρος ἐκτὸς τοῦ ἀκρο-
 ατηρίου ἐξετασθέντος (Εὐρετήρ. Γ', 224 § 35). Ἡ παραιτήσις, λέγου-
 σιν οἱ συγγραφεῖς, ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ἃ καὶ ἡ ἀνατροπὴ
 παρ' ἡμῖν μάλιστα, ὡς ἡ ἀνατροπὴ τῆς ἐφεσίμου δίκης καθίστησι
 τελεσίδικον τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, οὕτω καὶ μετὰ τὴν παραιτήσιν
 τῆς ἐφέσεως ἀπαράδεκτός ἐστι δευτέρα ἐφεσις τοῦτο ῥητῶς διατάττει
 τὸ 750 ἄρθρον. Παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον. Carré 1468. Frémin-
 ville Β', 256 ἄρ. 848.

α) Πολ. 485. 486. Plank Mehrheit σ. 23.

1) Ὁ ἐναγόμενος, λέγει ὁ Pigeau, ἀποφασίζει νὰ πράξῃ τοῦτο ὅσα-
 κίς δὲν ἔχει ν' ἀντιτάξῃ ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα, ἢ ἔχει ἀμφίβολα καὶ
 δὲν θέλει νὰ ὑποδυθῇ τοὺς κινδύνους τοῦ ἀγῶνος, ἢ ὅσακις, καίτοι
 ἔχων ἰσχυρὰ ἐπιχειρήματα, προτιμᾷ ὅμως τὴν ἡσυχίαν τῶν τῆς
 δίκης περιπετειῶν. Ἀπὸ τίνος χρόνου ἤρχισαν νὰ σχηματίζωνται ἐν

ρος δὲ καὶ ἰσχυρά γίνεται ἡ ἀποδοχή α') ἐὰν ὁ ἀποδεχόμενος ἱκανὸς ᾖ εἰς τὸ διατιθεσθαι ἐλευθέρως τὰ ἑαυτοῦ², ἡ δὲ διαφορὰ δεκτικῆς ἀποδοχῆς³. β') ἐὰν δηλωθῇ ἐλευθέρως⁴ καὶ προσηκόντως· προσήκουσα δὲ λογίζεται ἡ δήλωσις, ἡ παρὰ τοῦ διαδίκου ἢ τοῦ εἰδικοῦ⁵ πληρεξουσίου γινομένη, ῥητῶς ἢ καὶ σιωπηρῶς διὰ πράξεων σαφῶν καὶ ἀναμφι-
 βόλων⁶. γ') περιττὴ ἐστὶ τοῦ ἀντιδίκου ἡ συγκατάθεσις.

ΚΑ. 419
ΚΓ. 436
Α. 296
ΚΔ. 612
ΑΒ. 105

Ἀθήναις κερδοσκοπῶν συμμορία, σηματοφόρον πάντοτε ἔχουσαι δικηγορικὴν τινα τιμιότητα, ἀποῦ δὲ ὀπλισθῶσι διὰ τῶν γνωστῶν αὐτοῖς μέσων, ἐπιπίπτουσι κατὰ τῶν ἀβουλητῶν πολιτῶν, πρὸ πάντων κατὰ τοῦ δημοσίου, καὶ δι' ἀγωγῶν ἀδικωτάτων πειρῶνται ν' ἀρπάσωσι τὴν περιουσίαν αὐτῶν· ἀλλὰ τὰ δικαστήρια θέλουσιν ἀποφύγει βεβαίως τοῦ νὰ γείνωσι συνεργοὶ τῶν τοιούτων ἀνομημάτων, ἅτινα πιθανῶς εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὁ μακαρίτης Pigeau ὅταν ἔγραφε τὰ ἀνωτέρω. «Ορ. καὶ Δημοσθ. κατὰ Μειδίου σ. 139· «τοιοῦτοί τινες εἰσὶ μισθοφόροι περὶ αὐτὸν καὶ προσέτι ἕτεροι τούτοις, μαρτύρων συνεστῶσα ἐταιρία, φανερώς μὲν οὐκ ἐνοχλούντων ὑμῖν, σιγῇ δὲ τὰ ψευδῆ ῥᾶστα ἐπινευόντων».

2) Καὶ ἐνταῦθα ἐφαρμόζεται, ὅτι ἐπὶ παραιτήσεως εἴρηται (§ 224 σημ. 5)· τὰ πρόσωπα δηλ. τῶν ἄρθρ. 74 καὶ 75 δύνανται ν' ἀποδεχθῶσιν ἐγκύρως, ἐὰν συμπράξωσιν εἰς τὴν ἀποδοχὴν ἐκεῖνοι, ὧν ἡ σύμπραξις ἀναγκαία ἐστὶ καὶ διὰ τὴν παραίτησιν. Pigeau σ. 257. Dalloz acquiescement ἀρ. 140. 147. 149. 152. 156.

3) Dalloz ἀρ. 171 ἐπ. Ἐφαρμόζεται δηλ. καὶ ἐνταῦθα ὁ κανὼν *jus publicum pactis privatorum mutari non potest*. Carré ζ. 1584 ἀρ. 10.

4) Ὅθεν ὁ ἡναγκασμένως ἢ κατὰ πλάνην ἐπιχειρῶν πράξεις ἀποδοχὴν ἐμφαινούσας οὐ δοκεῖ ἀποδέχεσθαι· π. χ. ἐκτελεῖ ἀπόφασιν, προσωρινῶς ἐκτελεστέην οὖσαν, μετὰ τὴν ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν. ΑΠ. 180 τοῦ 53. Berriat σ. 254 σημ. 18. Dalloz ἀρ. 31 ἐπ.

5) Ὁ πληρεξούσιος τοῦ διαδίκου πρέπει νὰ ἔχῃ εἰδικὴν ἐντολὴν ἵνα ἀποδεχθῇ ἐγκύρως τὴν δίκην· ἄλλως ὑπόκειται εἰς ἀποδοκίμασιν (Dalloz ἀρ. 134)· ἀλλὰ δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 97 § 2 πράξεις μερικὰς τῆς διαδικασίας δύναται ν' ἀποδεχθῇ καὶ ἄνευ εἰδικῆς ἐντολῆς.

6) Αἱ πράξεις ἐξ ὧν μέλλει νὰ συμπεράνῃ τὴν ἀποδοχὴν ὁ δικάστης πρέπει νὰ ᾖναι τοιαῦται κατὰ τὸ 486 ἄρθρον, ὥστε νὰ σημαίνωσιν ἀναγκαιῶς τὸν τῆς ἀποδοχῆς σκοπὸν (ΑΠ. 299 τοῦ 53). Πότε τοῦτο ὑπάρχει εἶναι ζήτημα καθαρῶς πραγματικόν, εἰς τὴν ἐκτίμησιν

διότι ἡ ἀποδοχὴ προτάσεων ἀπλῶς παραδοχὴν περιέχει 7· δ') ἀποτέλεσμα φέρει τὴν ὀχύρωσιν τῆς ἐγκριθείσης πράξεως κατὰ πάσης μελλούσης προσβολῆς καὶ διὰ τοῦτο τὴν ὀριστικὴν κατάπαυσιν ἐνδεχομένων δικαστικῶν ἐρίδων⁸· ἀλλ' ὑποχρεοῖ τὸν ἀποδεχόμενον μόνον, οὐχὶ καὶ τοὺς ὁμοδίκους αὐτοῦ ἢ τρίτους⁹. "Ὅθεν ἀναγνωρισθείσης τῆς ἀγωγῆς περατοῦσθαι ἡ δίκη ὀριστικῶς καὶ ἀμετακλήτως¹⁰.

τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας ἀφιέμενον (Dalloz acquiescement ἀρ. 245)· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐξαιρέσεις· οἷον νόμ. 75 βασιλ. (9, 3) «τὸν πρὸς κατὰβολὴν ὑπέρθεσιν (προθεσμίας) αἰτοῦντα ἐφησυχάζειν τῇ ἀποφάσει φανερώς ἀποδείκνυται» ('Αρμεν. Α', δ' § 73). Τὸ ζήτημα ποῖαι πράξεις ἐμφαίνουσιν ἀποδοχὴν, ἀπαντᾶται συνήθως ἐν τῇ πρακτικῇ ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις, καθ' ὧν γίνεται χρῆσις ἐνδίκου τινὸς μέσου· ὁ ἐφεσίδητος π. χ. προτείνει τὸ ἀπαράδεκτον τῆς ἐφέσεως ἰσχυριζόμενος ὅτι ὁ ἐκκαλῶν ἀπεδέξατο τὴν ἀπόφασιν, ἐκτελέσας αὐτὴν ἢ ἄλλην ἀποδοχῆς πράξιν ἐνεργήσας· διὸ ἐξηγοῦνται τὰ περὶ τούτου κατωτέρω (§ 226 σημ. 7. πρβ. καὶ Carré ζ. 1584. 1864. Dalloz ἀρ. 256 ἐπ.).

7) Πολ. 486 ἐδ. 2. Pigeau σ. 258· «ἡ ἀποδοχὴ δὲν ἔχει ἀνάγκην παραδοχῆς· ὁ μὲν αἰτεῖ, ὁ δὲ συναινεῖ εἰς τὴν αἴτησιν· αἱ δύο αὗται ἐργασίαι ἀρκοῦσιν εἰς καταρτισμὸν τοῦ δικαστικοῦ συναλλάγματος καὶ νὰ δεσμεύσωσι τὰ μέρη».

8) Ὁ ἀποδεχόμενος δικαστικὴν τινα πράξιν δὲν δύναται πλέον νὰ ἐγείρῃ ὡς πρὸς αὐτὴν δικαστικὰς ἐρίδας, καὶ ἂν ᾖ ἀπόφασις ἢ ἐγκριθεῖσα, καθίσταται τελεσίδικος καὶ ἀπρόσβλητος (πολ. 750, 813 § 1. Dalloz ἀρ. 816, 822).

9) Εἴτε συμμέτρως εἴτε ἀλληλεγγύως ὀφείλοντας. Dalloz 839—846. 860.

10) Ἡ ἀποδοχὴ δηλαδὴ ἐπηρεάζει καὶ τὸ δικαίωμα αὐτὸ (Pigeau σ. 259 ἀρ. 453).

899 π. Γψ 45
Γψ.
194. Τ. 21

BIBLION TPITON

899 π. 194 Τ. 51' Σ. 21
επὶ τῇ ἐνδεκάτῃ εἰδικῇ
τῇ 194 Τ. 51' Σ. 21
καὶ βδ. (51. 23)

899 π. Γψ 45
Γψ.
194. Τ. 21

Περὶ ἐνδίκων μέσων.

§ 226. Αἱ δίκαι διαγινώσκονται τελειότερον καὶ πρὸς τὴν δικαιοσύνην συμφωνότερον, ὅταν ἐπανειλημμένως καὶ παρὰ διαφορῶν ἀνακρίνωνται καὶ ἐλέγχωνται δικαστῶν¹· διὸ αἱ τῶν πρώτων δικαστῶν ἀποφάσεις δὲν ἀποτελοῦσι κατὰ γενικὸν κανόνα² ἀλήθειαν ἀψευδῆ καὶ ἀσάλευτον, ἀλλὰ τούναντι ὁ νομίζων ἑαυτὸν ἡδίκημένον διάδικος δύναται νὰ προσβάλῃ αὐτὰς ἐπικαλούμενος τὴν ἐκ νέου τῆς ὑποθέσεως ἐξέτασιν· τὰ πρὸς τοῦτο χορηγούμενα αὐτῷ παρὰ τοῦ νόμου βοηθήματα καλοῦνται **ἐνδίκαι μέσα**³.

1) Δὲν εἶναι ὅμως δυνατόν, ἂν καὶ σπάνιον βεβαίως νὰ μεταβάλῃ ἐπὶ τὸ χεῖρον ὁ ἀνώτερος δικαστὴς ὁρθὴν καὶ δικαίως ἔχουσαν ἀπόφασιν· neque enim utique melius pronunciat, qui novissimus sententiam laturus est (νόμ. 1 πρ. π. 40, 1) «κἂν εἰ μάλιστα συμβαίνει μὴ πάντοτε τὸν ὕστερον ὁρθῶς ψηφίσασθαι». Μόνον περὶ τοῦ ἀρχαίου ἀρείου Πάγου ἐλέχθη ὅτι οὐδεὶς πώποτε οὔτε φεύγων ἀλούς, οὔτε διώκων ἡττηθείς, ἐξήλεγξεν ὡς ἀδίκως ἐδικάσθη τὰ κριθέντα. Δημοσθ. κατὰ Ἀριστοκράτους § 66.

2) Ὑπάρχουσι τινες ἐξαιρέσεις· π. χ. κατὰ τὸ ἄρθρ. 3 § β' καὶ τὸ ἄρθρ. 4 τοῦ ρις' νόμ. τοῦ 1865 καὶ τὸν νόμ. ὠδ' τοῦ 1880 (§ 5') κληρονομίαι καὶ κληροδοσίαι, ὡς καὶ δωρεαὶ αἰτίᾳ θανάτου, ὅταν ὑπερβαίνωσι τὰς 2000 δραχμῶν καὶ περιέρχωνται εἰς συζύγους, θετοὺς γονεῖς ἢ παῖδας, εἰς συγγενεῖς ἐκ πλαγίου ἢ εἰς ἐξωτικούς, ὑπόκεινται εἰς τέλος χαρτοσήμου· ἐὰν δὲ ἀναφυῇ διέनेξις περὶ τῆς φορολογητέας περιουσίας, δικάζουσι περὶ αὐτῆς τὰ πρωτοδικεῖα, ὧν ἡ ἀπόφασις εἰς τὸ ἐνδίκον τῆς ἀναίρεσεως μόνον μέσον ὑπόκειται.

3) Ἡ ἔκφρασις μετηνέχθη ἡμῖν ἐκ τῆς γερμανικῆς γλώσσης. Re-

Τὰ ἔνδικοι μέσα ὑπάρχουσιν ὠρισμένα τὸν ἀριθμὸν εἰσὶ δὲ ἡ ἀνακοπή, ἡ ἔφεσις, ἡ ἀναψηλάφησις, ἡ αἵτησις ἀναίρεσεως ⁴ καί, κατὰ τινα τρόπον, ἡ ἀγωγή κακοδικίας· καὶ διαίρουνται εἰς τακτικά καὶ ἔκτακτα, μεταβιβαστικά καὶ μὴ μεταβιβαστικά, ἀνασταλτικά καὶ μὴ ἀνασταλτικά ⁵. Ἐκτακτα καλοῦνται τὰ μᾶλλον περιωρισμένης ὄντα χρήσεως ἢ τὰ τακτικά, μεταβιβαστικά δὲ τὰ εἰς ἄλλο δικαστήριον τὴν διαφορὰν μεταβιβάζοντα, καὶ ἀνασταλτικά τὰ ἐμποδίζοντα τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως τὴν ἐκτέλεσιν.

Ὁ διάδικος ὀφείλει νὰ μεταχειρισθῇ αὐτὰ καθ' ὥρι-

chtsmittel, remedium juris σημαίνει παρὰ τοῖς Γερμανοῖς καὶ ἄλλο μὲν, κυρίως ὅμως τὰ κατὰ τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων ἔννομα ὅπλα τοῦ διαδίκου· καὶ παρ' ἡμῖν ὁ ὅρος «ἐνδικον μέσον» ἔχει τὴν ἔννοιαν ταύτην, δηλοῖ ὅμως γενικώτερον καὶ πᾶσαν ἣν ἐκ τοῦ νόμου ἔχει τις προστασίαν (π. χ. αἱ ἀγωγαί, αἱ ἐνστάσεις εἰσὶν ἐνδικοι μέσα. Bayer σ. 1005). Ἡ ἀγωγή κακοδικίας οὐκ ἔστιν ἐνδικον μέσον ἐν τῇ στενωτέρᾳ σημασίᾳ, καθὼς μὴ ἐπαγομένη τὴν μεταβολὴν τῆς ἀποφάσεως· κατετάχθη δὲ καὶ αὕτη ἐνταῦθα τοῦ συστήματος χάριν καὶ διότι κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα ἰσοδυναμεῖ ἐνδίκῳ μέσῳ.

4) Ὅθεν ὁ διάδικος ἔχει κατὰ τὰς περιστάσεις τέσσαρα ἐνδικοι μέσα ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τῆς δικασάσης αὐτὸν ἀποφάσεως, ἣν νομίζει ἄδικον· ἀλλὰ καὶ τρίτοι, ὧν τὰ δικαιώματα ἐπηρεάζει ἡ ἀπόφασις, δύνανται νὰ προσβάλωσιν αὐτήν· τὸ μέσον ὅπερ οὗτοι μεταχειρίζονται καλεῖται τριτανακοπή. Ὅθεν οὕτως ἡ ὑξημένα τὰ ἐνδικοι μέσα γίνονται πάντε (Ρουσόφ. περὶ ἐνδ. μέσων σ. 2). Ὁ ὅρος τῆς πολ. δικονομίας «ἐπανάληψις τῆς διαδικασίας» κατασκευασθεὶς ἐκ τῆς κατὰ λέξιν μεταφράσεως τοῦ γερμανικοῦ Wiederaufnahme des Verfahrens ἀπορριπτέος ἐστὶ βεβαίως, καὶ ὡς οὐδὲν ἐκφράζων καὶ διότι ἔχομεν καλοὺς ἐλληνικοὺς ὅρους, τὴν ἀναψηλάφησιν καὶ τὴν ἀναδικίαν ἢ παλινδικίαν· ἡμεῖς προεκρίναμεν τὸν πρῶτον, ὡς παρέχοντα καὶ ῥῆμα εὐχρηστότερον, τὸ ἀναψηλαφᾶν.

5) Τακτικά μέσα εἰσὶν ἡ ἀνακοπή καὶ ἡ ἔφεσις, ἔκτακτα ἡ ἀναψηλάφησις, ἡ ἀναίρεσις καὶ ἡ τριτανακοπή. Ἀνασταλτικὴν δύναμιν ἔχουσιν ἡ ἀνακοπή καὶ ἡ ἔφεσις μόνον· σπανιώτατα ἡ ἀναίρεσις.

ΚΑ. 656 σμένον τύπον καὶ ἐντὸς ὠρισμένου χρόνου· προσέτι δὲ ἅπαξ μόνον, οὐχὶ συγχρόνως οὐδὲ κατ' ἀρέσκειαν⁶ ἢ ἂν ἀπεδέξατο τὴν ἀπόφασιν⁷. Τὰ τακτικὰ ὡς εὐρύτερα προ-
 ἔνδικοι γράφα κατ' ὅσον ἔσται ὑποχρεωτικῶς κυριαρχίᾳ. Α. 650.
 ἢ ὑποχρεωτικῶς κατ' ὅσον ἔσται ὑποχρεωτικῶς. Κ2. 162. 648. Α. 650

6) Πολ. 752, 756, 789, 812, 837. Berriat σ. 278. Dalloz Juge-
 ment par défaut ἀρ. 163. 166. Ἄλλ' ὅσάκις ὁ διάδικος ἀμφισβᾷλλει
 περὶ τοῦ παραδεκτοῦ ἐνδίκου τινὸς μέσου, δύναται νὰ μεταχειρισθῇ τὸ
 ἐπόμενον ἐπικουρικῶς μόνον· π. γ. ἐκκαλεῖ τὴν ἀπόφασιν· ἐὰν δὲ φο-
 βῆται μήπως ἦναι ἀνέκκλητος αὕτη, δύναται ἐπικουρικῶς νὰ κοινο-
 ποιήσῃ συγχρόνως κατὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως καὶ αἵτησιν ἀναίρεσεως
 ἢ ἀναψηλαφήσεως (Dalloz Cassation ἀρ. 89). Ἐπίσης προσωρινῶς
 ἐκτελεστικῆς οὐσῆς τῆς ἐρήμην ἀποφάσεως, δύναται ὁ διάδικος ἢ ἔφειν
 ἢ ἀνακοπὴν νὰ κάμῃ (πολ. 752· κατὰ τὴν βαυαρ. δικονομίαν ἀρθρ.
 310, ἔχει ἐκλογὴν ὁ διάδικος μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἐνδίκων μέσων).
 Γενομένης δὲ συνάμα ἐφέσεως καὶ ἀναίρεσεως, ἀποφαίνεται πρότερον
 τὸ ἐφετεῖον (ΑΠ. 97 τοῦ 58)· προσέτι κατ' ἀποφάσεων ἀνεκκλητῶν
 δύναται ὁ διάδικος, ἐὰν προσβάλλῃ αὐτὰς δι' ἀναρμοδιότητα ὕλης, νὰ
 μεταχειρισθῇ κατ' ἐκλογὴν ἔφειν ἢ ἀναίρεσιν. Πολ. 738. 808 § 2.

7) Ὁ ἀποδεξάμενος ῥητῶς ἢ σιωπηρῶς ἀπόφασιν τινα ἀπόλλυσι τὸ
 δικαίωμα νὰ προσβάλλῃ αὐτὴν πλέον δι' ἐνδίκου τινὸς μέσου (πολ. 750,
 787, 813)· ἀλλὰ δὲν ἰσχύει τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῆς παραιτήσεως, ἥς
 τὰ ἀποτελέσματα δύναται νὰ περιορίσῃ ὁ διάδικος εἰς ἓν μόνον ἐνδικον
 μέσον. Περὶ τῆς σιωπηρᾶς τῶν ἀποφάσεων ἀποδοχῆς ἰσχύει ὁ γενικὸς
 κανὼν (ἀνωτ. § 225 σημ. 6. Carré ζ. 1584) ὅτι αὕτη πρέπει νὰ συν-
 ἄγῃται ἐκ πράξεων τοῦ διαδίκου ἐμφαινοῦσθαι ἀναγκαστικῶς τὸν τῆς
 ἀποδοχῆς σκοπὸν α)· ἀλλὰ τοῦ κανόνος τούτου, ἐφαρμοζομένου κατὰ
 τὸν αὐτὸν τρόπον ἐπὶ πάντων τῶν ἐνδίκων μέσων, χρειὰ νὰ δοθῇ ἐν-
 114. 248

α) Οἷον ἐπὶ διεκδικητικῆς ἀγωγῆς ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον ὅτι
 ὁ ἐνάγων δὲν εἶναι ἰδιοκτήτης ἄλλ' ἐπικαρπωτῆς ἀπλῶς· αἰτουμένης
 δ' ἀναίρεσεως παρὰ τοῦ ἐναγομένου, ὁ ἐνάγων ἀποκρούει αὐτὴν καὶ
 ὑποστηρίζει τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἀποφάσεως. Ἐπειδὴ δὲν δύναται τις
 νὰ ἦναι συνάμα καὶ ἰδιοκτήτης καὶ ἐπικαρπωτῆς τοῦ αὐτοῦ πράγμα-
 τος· nemini res sua servit· ἐπεταὶ ὅτι ὁ ἐνάγων αἰτῶν τὴν ἐπικύρω-
 σιν τῆς ἀποφάσεως ὡς πρὸς τὴν ἐπικαρπίαν ἀναγνωρίζει τὴν ὀρθότητα
 αὐτῆς καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀποδίκασιν τῆς κυριότητος, ἐπομένως ἀπα-
 ράδεκτός ἐστι μεταγενεστέρᾳ αἵτησις αὐτοῦ περὶ ἀναίρεσεως τῆς αὐ-
 τῆς ἀποφάσεως.

ηγούνται τῶν ἐκτάκτων ἰδίως δὲ ἡ ἐξῆς παραφυλάττε-

ταῦθα εἰδικωτέρα τις ἀνάπτυξις. Παρατηρητέον δ' ἐκ προοιμίων ὅτι ἡ ἀνάπτυξις αὕτη χρησιμεύει ἀπλῶς πρὸς *δηγίαν* τοῦ δικαστοῦ τῆς οὐσίας, διότι διέπεται ὅλη ὑπὸ ζητημάτων πραγματικῶν (*Dalloz Acquissement* ἀρ. 307).

α') πράξεις *πραγηόμεναι* τῆς ἀποφάσεως. Δὲν ἐμφαίνει ἀποδοχὴν τῆς ἐκδοθησομένης ἀποφάσεως 1) ὅτι ὁ διάδικος ἀναφέρεται εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ· διότι ἐννοεῖ τὴν πρὸς τοὺς νόμους σύμφωνον κρίσιν (*Dalloz* ἀρ. 266)· οὔτε 2) ἡ παρουσία αὐτοῦ εἰς τὴν δόσιν ἀναγκαίου τινὸς ὅρκου· διότι ἡ σιωπὴ αὐτοῦ ἐναντῶθα διττὴν δέχεται ἐξηγήσιν· σιωπῆ, δηλ. εἴτε ὡς νομίζων ὀρθὴν τὴν ἀπόφασιν, εἴτε ὡς σκοπῶν νὰ προσβάλλῃ αὐτὴν σὺν τῇ ὀριστικῇ ἀποφάσει· ἐκ τῆς σιωπῆς του λοιπὸν δὲν συνάγεται ἀναγκαιῶς ἀποδοχῆς σκοπὸς (ἡ γὰρ, νομολογία φαίνεται ἐναντία. *Dalloz* ἀρ. 634)· τὸ ἐναντίον ὅμως ἰσχύει ἐπὶ ἐκουσίου ὅρκου, ὅταν γίνηται χρῆσις αὐτοῦ οὐχὶ μετ' ἄλλων ἀποδεικτικῶν μέσων· διότι ἡ ἐπὶ τῇ βάσει τοιοῦτου ὅρκου ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις ἀπρόσβλητὸς ἐστίν· ἄτοπον γὰρ ἐκ προτάσεως αὐτοῦ (τοῦ ἐπαγαγόντος τὸν ὅρκον) ψηφισάμενον τὸν δικαστὴν ὑποκεῖσθαι τῇ ἐκκλήτῳ (νόμ. 12 § 1 κώδ. 4, 1). *Bethmann Handb.* σ. 353 σημ. 13.

β') πράξεις *μεταγενέστεραι* τῆς ἀποφάσεως. Πᾶσα πρᾶξις τοῦ καταδικασθέντος, ἐκουσίως καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως γινομένη, ὁλοῖ ἀποδοχὴν αὐτῆς· ἀλλ' ὡς ἐκουσίως ἐνεργῶν δὲν πρέπει νὰ θεωρῆται εὐκόλως, ὅστις ἐκτελεῖ ἀπόφασιν ἀνέκκλητον ἢ προσωρινῶς ἐκτελεστήν, μάλιστα μετ' ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν (*Dalloz* ἀριθ. 344 ἐπ. 603 ἐπ. 372. ΑΠ. 180 τοῦ 53, 65 τοῦ 50). Ἐκτέλεσις δὲ τῆς ἀποφάσεως γενικῶς εἰπεῖν ὑπάρχει δσάκις ὁ καταδικασθεὶς πραγματοποιεῖ ὅ,τι ἡ ἀπόφασις τὸν διατάττει (*Dalloz* ἀρ. 276. 282—284. 290)· π. χ. καταβάλλει τὴν ποσότητα εἰς ἣν κατεδικάσθη ἢ παραχωρεῖ τὸ πρᾶγμα, εἰς οὗ τὴν ἀπόδοσιν ὑπεχρεώθη, ἢ ἄλλως συμμορφοῦται πρὸς τὰ ἐν τῇ ἀποφάσει διατεταγμένα (ΑΠ. 3 τοῦ 47, 242 τοῦ 53. *Dalloz* ἀρ. 298 ἐπ. ἰδίως 301), ἢ τέλος καταβάλλει τὴν δικαστικὴν δαπάνην (*Dalloz* ἀρ. 441)· ὡσαύτως ἀποδέχεται τὴν ἀπόφασιν, εἰς αἰτήσῃ προθεσμίαν πρὸς καταβολὴν (νόμ. 5 κώδ. 7, 52)· ἀνωτ. § 225 σημ. 6. *Dalloz* ἀρ. 503). Ἀλλὰ καὶ ὁ νικήσας διάδικος ἀποδέχεται τὴν ἀπόφασιν, εἰς ἐπιδιώξῃ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς· π. χ. κοινοποιεῖ ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν, δέχεται τὸ ἐπιδικασθὲν αὐτῷ κλπ. (*Dalloz* ἀρ. 422)· ἢ ἄνευ ἐπιταγῆς κοινοποιήσας τῆς ἀποφάσεως δὲν ἐμφαίνει ἀποδοχὴν αὐτῆς (ΑΠ. 21 τοῦ 47, 70 τοῦ 54, 155 τοῦ 58), διότι ἐνδέχεται νὰ

ται τάξεις· ἡ ἀνακοπὴ κωλύει τὴν ἔφεσιν, ἡ ἔφεσις τὴν ἀναψηλάφησιν, καὶ αὕτη τὴν αἵτησιν ἀναιρέσεως⁸. *ὁρ. γ' Ν. Α' 44 1888*
52, Ν. Α' 44 Β.

πράττη τοῦτο ὁ κοινοποιῶν, ἵνα διὰ τῆς παρελεύσεως τῶν προθεσμιῶν ἀποκλείσῃ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ τῆς χρήσεως ἐνδίκων μέσων· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐναντιόφρονες (Dalloz ἄρ. 385 ἐπ.), ὧν ἡ γνώμη φαίνεται ἐπικρατήσασα ἐν Γαλλίᾳ (Dalloz ἄρ. 385. Carré ζ. 1564). Ἡ δικαστικὴ δαπάνη λαμβανομένη παρ' αὐτοῦ ἐπάγεται ἀποδοχὴν; Νομίζω, ναί· διότι ὅστις π. χ. ἀπαιτεῖ 1000, τῷ ἐπιδικάζοντι δὲ 500 καὶ τὸ ἡμῖς τῶν δικαστικῶν αὐτοῦ δαπανημάτων, ἐὰν δεχθῇ τὰ δαπανήματα ἐγκρίνει τὴν ἀπόφασιν καὶ ὡς πρὸς τὴν κυρίαν ἀπαίτησιν, ἔνεκα τοῦ μετριασμοῦ τῆς ὁποίας ἐμετριάσθησαν καὶ αὐτά. Dalloz ἄρ. 435.

γ') ἀποφάσεις μὴ ὀριστικαί. Αὗται δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ἐνίστε πρὸ ἢ μετὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως· ἀλλὰ καὶ τότε ὁ ἐκτελῶν αὐτὰς ἐνδέχεται νὰ πράττῃ τοῦτο, διότι σκοπεῖ νὰ προσβάλῃ αὐτὰς μετὰ τῆς ὀριστικῆς· ἄρα ἀποδοχὴ αὐτῶν δὲν δύναται νὰ συναχθῇ ἐντεῦθεν (ΑΠ. 48 τοῦ 47, 100 τοῦ 50). Τὰ γαλλικὰ δικαστήρια δὲν εἶναι πάντοτε σύμφωνα κατὰ τοῦτο. Dalloz ἄρ. 660. 666. Frém. v. Β', 17.

δ') ἀποφάσεις κερχωρισμένα καὶ μὴ συναφῇ ἔχουσαι κεφάλαια. Ἡ ἀποδοχὴ τίνος ἢ τινῶν ἐξ αὐτῶν οὐδόλως ἐμφαίνει ἀποδοχὴν καὶ τῶν λοιπῶν (Πολ. 789. Dalloz ἄρ. 557)· ἐπὶ συναφῶν ὁμως κεφαλαίων δύνανται ἢ ἀποδοχὴ τοῦ ἐνὸς νὰ ἐξηγηθῇ ὡς ἀποδοχὴ καὶ τοῦ ἐτέρου. arg. νόμ. 17 πρ. (49. 1)· quum in una causa duplex sententia divisa datur; veluti una sortis, alia usurarum. duplex appellatio necessaria est, ne alterum agnovisse de altera provocasse intelligatur.

ε') κατὰ τῶν πράξεων, τῶν δυναμένων νὰ ἐξηγηθῶσιν ὡς ἀποδοχὴ, προφυλάττεται συνήθως ὁ διάδικος δι' ἐπιφυλάξεως· καλὸν δὲ εἶναι αὕτη σπανιώτατα νὰ παραλείπηται, διότι ἀνωφελὴς ὑπάρχει μόνον ὁσάκις ἀντιφάσκει πρὸς τὴν ἐνεργουμένην πρᾶξιν (actui contraria). Dalloz ἄρ. 362. Στοιχ. ἀστ. διχ. § 70 σημ. 1.

8) Ἀνωτ. σημ. 6 τοῦ § τούτου. Πολ. 841 ἐδ. 4. Δύναται τις νὰ παραιτηθῇ τὸ ἐνδίκον τῆς ἀνακοπῆς μέσων καὶ νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν; ἐπειδὴ ἡ ἔφεσις ἀπαγορεύεται διαρκούσης τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας (Πολ. 752 § 1), ἡ παραίτησις τῆς ἀνακοπῆς εἶναι ἰσχυρὰ ὑπ' οὐδεμιᾶς διατάξεως ἀπαγορευμένη· ἀλλ' ὁ παραιτηθεὶς δὲν δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας (κατωτ. § 236 σημ. 6)· ὁ ἄρειος Πάγος θεωρεῖ ἀνίσχυρον τὴν τοιαύτην παραίτησιν (ΑΠ. 134 τοῦ 69. Ν. Πείρα Β',

διαδικασία⁸ ἢ ἐρήμην τοῦ ἀνακόπτοντος ἐκδιδομένων⁹.
 γ') ἢ πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμία¹⁰ εἶναι κατὰ γενικὸν κα-

8) Ἀνωτ. § 114 σημ. 13.

ΚΑ. 25, 7, 205 9) Πολ. 507 ἐδ. 2. Γαλ. 22, 165. Ὁ ἀνακόπτων καὶ μὴ ἐμφανιζόμενος, ἐπομένως καὶ πάλιν ἐρήμην δικασθεῖς, δὲν ἔχει δικαίωμα εἰς δευτέραν ἀνακοπὴν· τὸ αὐτὸ ἐστὶ τὸ λεγόμενον *opposition sur opposition ne vaut*. ἤτοι ἀνακοπὴ ἐπ' ἀνακοπῆς οὐκ ἔρρωται. Τὸ ἄρθρ. 507 τῆς δικονομίας φέρει «ἐὰν ὁ ἀνακόπτων δὲν ἐμφανισθῇ καὶ αὐθις ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, δὲν συγχωρεῖται πλέον ἄλλη ἀνακοπὴ». ὅθεν ἐπεταὶ ὅτι ὁ ἀντίδικος τοῦ ἀνακόπτοντος, μὴ ἐμφανιζόμενος, δύναται ν' ἀνακόψῃ τὴν κατ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν (Carré ζ. 605 δις. Dalloz ἄρ. 200. Boncenne Γ', 156). ἀλλὰ καὶ ὁ ἀνακόπτων αὐτὸς ἔχει δευτέρας ἀνακοπῆς δικαίωμα, ἐὰν ἐμφανισθῇ μὲν κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ἀνακοπῆς αὐτοῦ, ἀλλὰ διαταχθεῖσων ἀποδείξεων παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἀπολείπηται εἰς ἐπομένην συνεδρίαν (Carré ζ. 691. Thominé ἄρ. 196. Dalloz ἄρ. 198. ΑΠ. 334 τοῦ 64). ὁ Chauveau ἐν τῷ ζητήμ. τοῦ Carré ὑποστηρίζει ἐναντίαν γνώμην, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἡμετέραν δικονομίαν συμφωνοτέρα ἐστὶν ἡ τῶν ἄλλων συγγραφέων γνώμη· τὸ γαλ. κείμενον διαφέρει (ἄρθ. 165)· κατ' αὐτὸ «ἀνακοπὴ εἶναι ἀπαράδεκτος ἐναντίον ἀποφάσεως ἀπορριψάσης προτέραν ἀνακοπὴν». Ἀναίρεθεις ἀποφάσεις, παραδεξαμένης ἀνακοπῇ, δύναται ὁ ἀνακόπτων, ἐὰν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῆς παραπομπῆς δικασθῇ ἐρήμην, ν' ἀνακόψῃ τὴν ἀπόφασιν; Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην πρέπει νὰ δοθῇ ἀρνητικὴ ἀπόκρισις, διότι τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς προσκαλεῖται νὰ δικάσῃ τὴν ἀνακοπὴν, ἐπομένως ὑπάρχει ἀκριβῶς ἡ περίπτωσις τοῦ ἄρθρ. 507. Carré ζ. 695 τρίς. Dalloz ἄρ. 204. Γ'

10) Περὶ τῆς προθεσμίας ταύτης σημειωτέον ταῦτα· α') ὁ διάδικος δύναται καὶ πρὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως νὰ κάμῃ ἀνακοπὴν· μόνον δὲ ἡ προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως (arg. Πολ. 757. Carré ζ. 94. Dalloz ἄρ. 811). β') περὶ τοῦ ὑπολογισμοῦ αὐτῆς ἰσχύουσιν αἱ γενικαὶ περὶ τῶν προθεσμιῶν ἀρχαὶ (ἀνωτέρ. § 92). ἰδίως δὲν ἀριθμεῖται ἡ τελευταία ἡμέρα ἐὰν τύχῃ ἑορτὴ· γ') ἐὰν ἐκ πολλῶν δημοδίκων εἰς μόνον κοινοποιήσῃ τὴν ἀπόφασιν ἢ κάμῃ κατ' αὐτῆς ἐμπρόθεσμον ἀνακοπὴν, ὠφελοῦνται οἱ λοιποὶ; (Carré ζ. 655. κατωτ. § 233 σημ. 9, § 230 σημ. 6). δ') ὅτι ἡ ἀνακοπὴ ἐγένετο ἐκπροθέσμως δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ αὐτεπαγγέλτως τὸ δικαστήριον. Carré ζ. 653. Dalloz ἄρ. 334 καὶ Exception ἄρ. 551. 552.

Παρὰ τοῖς Γαλλοῖς ὑπάρχει ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων

νόνα¹¹ ὀκταήμερος, παρεκτεινομένη ἔνεκεν ἀποστάσεως¹² (ἢ διπλασίως τῶν τοῦ ἄρθρ. 541 τῆς πολ. δικον. προθε-
σμιῶν, ἐὰν ὁ ἀνακόπτων διατρίβῃ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ¹³) ἔχει

δρ. 475
1911
18. 28

διττὴ ἐρημοδικία ὡς πρὸς τὸν ἐναγόμενον, défaut faute de compa-
raltre), ὅταν δηλαδὴ ὁ δικασθεὶς ἐρήμην δὲν εἶχε διορίσει ἀνουέ, καὶ
défaut faute de conclure, ὅταν τοὔτεστι διώρισε μὲν ἀνουέ, ἀλλὰ
δὲν ἐνεφανίσθη οὗτος εἰς τὸ ἀκροατήριον διὰ τοῦτο τὸ γαλ. δικαίον χο-
ρηγεῖ καὶ διττὴν πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίαν, ὀκταήμερον μὲν ἐν τῇ
δευτέρᾳ ἐρημοδικίᾳ, μέχρι δὲ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως, ἐν τῇ
πρώτῃ· λόγος τῆς διαφορᾶς ταύτης ἡ περὶ τὰς κοινοποιήσεις εὐκολος
κατάχρησις δι' ὑποκλόπων ἐπιδόσεων (souffler une copie). Τὴν δια-
στολὴν ταύτην ἠθέλησε καὶ ὁ ἐγγώριος νομοθέτης νὰ κυρώσῃ διὰ τῶν
ἄρθρ. 596 καὶ 597 τῆς πολ. δικονομίας, τοὺς ἀντικλήτους εἰς τὴν θέ-
σιν τῶν ἀνουέ ἀντικαταστήσας· ἀλλὰ περιέπεσαν εἰς ἀντίφασιν ἀνυ-
πέρβλητον ὡς πρὸς τὰς ὀριστικὰς ἀποφάσεις· διότι αὗται προτοῦ γει-
νωσι τελεσίδικοι δὲν δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι (ἄρθρ. 185), λοιπὸν καὶ
αἱ ἐρήμην ἀποφάσεις εἰσὶν ἐκτελέσεως ἀνεπίδεκτοι ὡς ὑποκείμεναι εἰς
ἀνακοπὴν ὅθεν κατὰ τὸ σύστημα τοῦ ἄρθρ. 596 § 2 ὁ ἔχων ἐρήμην
ἀπόφασιν δὲν ἠδυνάτο ποτε νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἀντίδικόν του νὰ τὴν
ἀνακόψῃ, καθὼ μὴ δυνάμενος νὰ προβῇ εἰς ἀναγκαστικὴν αὐτῆς ἐκτέ-
λεσιν· τὸ ἀτόπημα τοῦτο δὲν ἀπαντᾷται ἐν Γαλλίᾳ, μὴ ὑπάρχοντος
ἐκεῖ τοῦ 185 ἄρθρου καὶ συγχωροῦντος μετὰ 8 ἡμέρας τὴν ἐκτέλεσιν
τῆς ἀποφάσεως τοῦ 155 ἄρθρου τῆς γαλ. δικονομίας· διώρθωσε δὲ αὐτὸ
καὶ παρ' ἡμῶν τὸ διάτ. τῆς 18 Σεπτεμβρ. 1836· ὅπερ ὁμως κατέστρε-
ψεν ἂν ἑτέρου τὰς ἀσφαλείας κατὰ τῶν ὑποκλόπων ἐπιδόσεων, δι' ὧν
καὶ παρ' ἡμῶν ἐνίοτε περιουσίαι ὅλαι ἀσεβῶς κατεβροχθίσθησαν ἔπρεπε
καὶ νὰ διαταχθῇ ἵνα αἱ ἐρήμην ἀποφάσεις κοινοποιῶνται διὰ κλητή-
ρων ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου διοριζομένων (Γαλ. 156).

11) Ἐξαίρεσις πολ. 316, 1019.

12) Διάτ. τῆς 18 Σεπτεμβρ. 1836. Carré ζ. 91. ΑΠ. 119 τοῦ 53.

13) Νόμ. ^{ΚΑ. 133. 719} αὐθὺν τοῦ 1888. Κατὰ τὸν νόμον τοῦτον ἀπαιτεῖται νὰ
ἐπιδιοθῇ ἡ ἀπόφασις εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν Ἐξωτερικῶν (ἀνωτ. § 90
σημ. 18), περίληψις δὲ αὐτῆς νὰ δημοσιευθῇ δις ἐν δυσὶ τῆς πρωτευ-
ούσης ἡμερίσιν καὶ νὰ καταχωρισθῇ ἐν τῇ ἡμερίδι τῆς Κυβερνή-
σεως¹⁴· Ἡ προθεσμία δὲ ἄρχεται ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ περιέχοντος
τὴν περίληψιν φύλλου τῆς ἡμερίδος τῆς Κυβερνήσεως. Τὰ πρὸ τοῦ
νόμου τούτου ἰσχύοντα ὅρ. ἐν § 227 σημ. 12 τοῦ Ἐγγχειρ. τῶν προη-
γουμένων ἐκδόσεων.

Περὶ δικαιογ. δημοσίεως γφ. 18- 29

49

Γ' αὐθ. 263 (6. 22)

ἐρήμην αὐτοῦ αὐτὴν ἀποφάσιν ἐκτελεσθῆναι, ἐὰν τὸ ἀποσταθῇ αὐτῇ
ἀποσταθῇ αὐτῇ αὐτὴν ἀποφάσιν ἐκτελεσθῆναι, ἐὰν τὸ ἀποσταθῇ αὐτῇ
κοινὴν ἐκδοσιν. ΚΕ. 104

γφ. 57
18. 28
29

δὲ δύνανται ἀνασταλτικὴν¹⁴· ἀλλὰ τῶν εἰρηνοδικεῶν αἱ ἀποφάσεις ἀνακόπτονται ἐντὸς πέντε ἡμερῶν¹⁵.
 ΚΑ. 288 ἀποβύσαντα τοῦ ἐφέτη διὰ ἀσθένειαν ἐπὶ τῇ ἀνάστασει ἀποβύσαντα
 β') διαδικασία καὶ ἀπόφασις.

ὁρμα 184
 Τ. 51

§ 228. Ἡ ἀνακοπὴ συντάσσεται κατὰ τὸν τύπον τῶν συνοπτικῶν ἀγωγῶν¹, πρέπει δὲ ἰδίως νὰ περιέχῃ τοὺς λόγους² ἐφ' ὧν στηρίζεται καὶ νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ ἐκδόν³

14) Πολ. 506 ἐδ. 2 συνδ. 598 ἐδ. 2. Γαλ. 155. Τὸ ἀνασταλτικὸν ἀποτέλεσμα δὲν ὑπάρχει, ἐὰν ἡ ἀπόφασις ᾖ ναὶ προσωρινῶς ἐκτελεσθή.

15) Πολ. 405, Γαλ. 20. Γίνεται καὶ ἐνταῦθα παρέκτασις ἕνεκεν ἀποστάσεως (Daloz ἀρ. 315)· ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ διάδικος κατοικῇ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, παρεκτείνεται ἕως 15 ἡμέρας ἢ προθεσμία, ἐὰν ὁ ἀνακόπτων ἀποδείξῃ ἀσθένειαν ἢ ἀποδημίαν (Γαλ. 21)· τότε δηλαδὴ δύναται νὰ γείνη ἡ ἀνακοπὴ καὶ μετὰ τὰς 5 ἡμέρας. Carré ζ. 98. Daloz ἀρ. 319.

ΚΒ. 126

ὁρμα
 Α. 194
 (51. 21)
 καὶ
 Β. 1. 51
 23

1) Πολ. 598. 618 § 1. Ὡς ἀντικείμενον δὲ τῆς διαφορᾶς ἐνταῦθα εἶναι ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις· ὀφείλει λοιπὸν τὸ ἔγγραφο τῆς ἀνακοπῆς νὰ περιέχῃ τὸ ὄνομα τῶν διαδίκων καὶ τοῦ δικαστηρίου· τὴν σημείωσιν τῆς ἀνακοπτομένης ἀποφάσεως· τοὺς λόγους τῆς ἀνακοπῆς καὶ κλήσιν πρὸς ἐμφάνισιν εἰς τὸ ἀκροατήριον. Ὁ ἀνακόπτων ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ προσέτι καὶ τὰ τοῦ ἀρθρ. 599 (Γαλ. 163)· ἤγουν νὰ ἔγγραψῃ εἰς ἰδιαίτερον, ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ δικαστηρίου κρατούμενον βιβλίον, τὰ ὀνόματα τῶν διαδίκων καὶ τὴν χρονολογίαν τῆς ἀποφάσεως καὶ τῆς ἀνακοπῆς. Ὁ λόγος τῆς διατάξεως ταύτης ἐξηγεῖται ἐκ τοῦ ἐπομένου 600 ἀρθρου, ἧς ἡ παραβίασις παρ' ἡμῶν τῶ ἀνακόπτοντι μόνον δύναται νὰ ᾖ ἐπιζημίος· διότι ἡ παρὰ τοῦ τρίτου ἐν ἀγνοίᾳ τῆς κατασχέσεως γενομένη καταβολὴ ἰσχυρὰ ἐστὶ. Carré ζ. 692.

2) Λόγοι ἀνακοπῆς εἰσὶν αἱ ἐλλείψεις καὶ τὰ παραπτώματα, ἅπερ ὁ ἀνακόπτων κατηγορεῖ τῆς ἀποφάσεως (οὐχὶ καὶ δικαιολογία τῆς ἐρημοδικίας· ὁρ. ὅμως ἄνωτ. § 193 σημ. 4)· πρέπει δὲ νὰ ᾖ οἱ λόγοι οὗτοι σαφεῖς καὶ ὠρισμένοι, ἡ δὲ παράλειψις αὐτῶν φέρει ἀκυρότητα (Daloz ἀρ. 279. Carré ζ. 672, 673. ΑΠ. 49 τοῦ 42, 515 τοῦ 52). Δύνανται δὲ καὶ διὰ μεταγενεστέρου ἐγγράφου νὰ προστεθῶσι νέοι ἀνακοπῆς λόγοι. Πολ. 237 ἐδ. 2, 508⁺

ἐν τῷ ἀκροατήριῳ

Γ. 1164

ΚΗ. 429

ΚΖ. 449

ΚΕ. 422

3) Πολ. 507 ἐδ. 1, 598 ἐδ. 2 (Daloz ἀρ. 347). Καὶ ὅταν παρεμπιπτόντως γίνεταί (Pigeau Α', 341).

τὴν ἀνακοπτομένην ἀπόφασιν δικαστήριον κατὰ τὴν τῶν συνοπτικῶν δικῶν διαδικασίαν· προσηκόντως δὲ καὶ ἐγκαίρως ⁴ γενομένη διττὸν φέρει ἀποτέλεσμα· α') ἀναστολήν τῆς ἐκτελέσεως (οὐχὶ μηδένισιν) τῆς ἀποφάσεως· β') νέαν τῆς ὑποθέσεως συζήτησιν· ὁ ἀνακόπτων ἔχει ἀκέ-

4) Ἀνακοπὴ ἄκυρος ἢ ἀκύρως καὶ ἐκπροθέσμως ἐπιδοθεῖσα οὐδὲν φέρει ἀποτέλεσμα, ἐπομένως ἡ ἀνακοπεῖσα ἀπόφασις, ἐὰν ᾖ ἀνέκλητος, δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ καὶ ὑπαρχούσης ἐκκρεμοῦς τῆς ἀνακοπῆς, διότι κατὰ τὸ 507 ἄρθρον ἡ προσηκόντως ἐπιδοθεῖσα ἀνακοπὴ ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως. Dalloz ἄρ. 333. Carré ζ. 674. ΚΖ. 425

5) Ἐπρεπε νὰ ὑπάρχῃ διάταξις ρητὴ τοῦ νόμου, ἵνα παραδεχθῇ τις ὅτι ἡ ἀνακοπὴ μηδενίζει τὴν ἀπόφασιν τὴν ἀνακοπτομένην· ἡ ἀνακοπὴ εἶναι καθ' ἑαυτὴν ἀπλοῦν μέσον ἀντιστάσεως, ἐναντιώσεως κατὰ τῆς ἀποφάσεως, ἀναχαίτιζον κατὰ τὸ 507 ἄρθρον τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς· ὅθεν φαίνεται μοι μόνῃ τοῦ Rauter ἡ γνώμη (σ. 274) ὀρθή, καθ' ἣν ἡ ἀνακοπὴ εἶναι ἀνασταλτικὴ καὶ οὐδὲν πλέον (ἀνωτ. § 223 σημ. 19)· ὥστε ἡ ἀνακοπτομένη ἀπόφασις μένει ἀκεραία μεχρὶς τοῦ ἀνατραπῆ διὰ τῆς ἐπ' ἀνακοπῇ ἀποφάσεως· καὶ κατὰ τὸν Carré (ζ. 661) ἡ ἀνακοπὴ ἀπλοῦν ἐστὶν ἐμπόδιον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως, ἣτις ἀπορριπτομένη αἶρει τὸ ἐμπόδιον καὶ ἡ ἀπόφασις ἀναλαμβάνει ἐξ ἰδίας δυνάμεως πλήρη τὴν ἑαυτῆς ἐνέργειαν. Ὁ Chauveau (αὐτ.) ἐκφράζει ἐναντίαν γνώμην· ὅρ. καὶ Dalloz ἄρ. 336, 350—352.

Ἡ προσωρινῶς ἐκτελεστὴ ἀπόφασις, μένει τοιαύτη καὶ μετὰ τὴν ἀνακοπὴν; Οἱ Γάλλοι ἔνεκεν τοῦ 155 ἄρθρου τῆς δικονομίας αὐτῶν (καθ' ὃ ἐπιτρέπεται νὰ διαταχθῇ ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως εἴτε διαρκούσης τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας εἴτε καὶ μετὰ τὴν ἀνακοπὴν), ἀποκρίνονται καταφατικῶς· ἀλλ' ἡμεῖς πρέπει νὰ λύσωμεν τὸ ζήτημα ἀρνητικῶς· διότι ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις κατὰ τὸ ἄρθρ. 186 πολ. ἐνεργεῖ μόνον κατὰ τοῦ ἀνασταλτικοῦ ἀποτελέσματος τῆς προθεσμίας πρὸς ἀνακοπὴν, οὐχὶ καὶ τοῦ τῆς ἀνακοπῆς αὐτῆς. Οὕτως ἀποφαινόμεθα καὶ οἱ Γάλλοι ὡς πρὸς τὰ εἰρηνοδικεῖα καὶ ἐμποροδικεῖα, παρ' οἷς δὲν ἰσχύει τὸ ρηθὲν 155 ἄρθρον (Carré ζ. 1549 δις, ζ. 78. Bourbeau ΣΤ', 381. Thomine ἄρ. 481. Cadrés code de procéd. commerciale σ. 107). Αὐτὸ τοῦτο ἐκύρωσε καὶ ὁ νόμος φυν' τοῦ 1887 περὶ καταργήσεως τῶν ἐμποροδικείων (τὴν πρὸ αὐτοῦ νομολογίαν ὅρ. ἐν § 228 σημ. 5 τῆς δ' ἐκδ.). ΚΑ. 312
ΠΑ. 219

ραία πάντα τὰ δικαιώματα αὐτοῦ καὶ δύναται νὰ προτείνῃ ὅ,τι κατὰ τὴν συζήτησιν τὴν ἐρήμην ἢ δύνατο⁶· ἀλλὰ τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ ἀπαράδεκτοί εἰσι προτάσεις κατὰ τὴν πρώτην συζήτησιν παραλειφθεῖσαι⁷ ἢ διὰ τῆς ἀποφάσεως ἀπορριφθεῖσαι⁸. Ἀπαράδεκτος δὲ πρὸς συζήτησιν εἶναι ἡ ἀνακοπὴ, μὴ οὔσα ἐγγεγραμμένη πρὸ τῆς συζητήσεως ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν ἀνακοπῶν⁹.

Τὸ δικαστήριον ἐξετάζει πρότερον τὸ παραδεκτὸν τῆς ἀνακοπῆς καὶ ἀκολουθῶς τοὺς λόγους αὐτῆς· ἀλλ' ἀποφαίνεται περὶ ἀμφοτέρων διὰ μιᾶς ἀποφάσεως¹⁰, καὶ ἡ ἀπορρίπτει τὴν ἀνακοπὴν ἢ ἀνατρέπει τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν¹¹.

6) Διὰ τὸν ἀνακόποντα ἡ συνεδρίασις αὕτη εἶναι ἡ πρώτη, ἐπομένως δύναται νὰ πράξῃ ὅ,τι κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν συγχωρεῖται τῷ διαδίκῳ (ἀνωτ. § 110)· ἄρα καὶ νὰ προτείνῃ ὅτι κακῶς ἐξετιμήθησαν αἱ ἀποδείξεις. ΑΠ. 21 τοῦ 50.

7) Π. χ. περὶ προσωπικῆς κρατήσεως ἡ προσωρινῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως τοιαῦται προτάσεις εἰσὶν ἀπαράδεκτοι, ὥς μὴ ἀποτελοῦσαι κατὰ τὸ 507 ἄρθρον νέαν τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ νέας ὑποθέσεως συζήτησιν (ἐναντίαν νομολογίαν ἰδ. παρὰ Dalloz ἄρ. 347)· ὁμοίως ὁ κατ' ἀντιμωλίαν δικασθεὶς ἐναγόμενος δὲν δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ τὴν ἐπ' ἀνακοπῇ συζήτησιν ἐνστάσεις, ἃς παρέλειψεν ἐν τῇ πρώτῃ συζητήσῃ. Dalloz ἄρ. 348. Ἀνωτ. § 113 σημ. 10.

8) Ῥουσόπ. σ. 5. ΑΠ. 91, 198 τοῦ 50, 171 τοῦ 59 (ἐναντίος ὁ Chauveau. Carré ζ. 620 δὲς). Ὁ κατ' ἀντιμωλίαν δικασθεὶς ὀφείλει νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ ἐνδίκον τῆς ἐφέσεως μέσον (Carré ζήτ. 635 δὲς. Dalloz ἄρ. 203. Thomine ἄρ. 174)· ἀλλὰ προτάσεις τοῦ κατ' ἀντιμωλίαν δικασθέντος, ἃς ἀφῆκεν ἀδικάστους τὸ δικαστήριον, δύναται οὕτως νὰ ἐπαναλάβῃ.

9) ΑΨ'Β', δι' οὗ ἀντικαθιστᾶται τὸ ἄρθρ. 52 τοῦ περὶ χαρτοσήμου ἀρχαί' νόμ. τοῦ 1887. Ἡ ἐνστάσις τοῦ ἀπαράδεκτου δὲν εἶναι, φρονῶ, δημοσίας τάξεως.

10) Πολ. 778, 829. Rauter ἄρ. 247.

11) Πλὴν τῶν δικαστικῶν δαπανημάτων. Berriat σ. 285 σημ. 28.

157. 418

1122

115. 53.

ἐν τῇ σ. 1171

B') Ἐφεσις.

α') γενικά.

§ 229. Ἐφεσις καλεῖται τὸ ἐνδίκον μέσον δι' οὗ φέρεται εἰς δικαστήριον ἀνώτερον ἢ ἐκ νέου ἀνάκρισις καὶ διάγνωσις διαφορᾶς ἐκδεδικασμένης ἤδη καθ' ὅλην αὐτῆς τὴν δικονομικὴν ἀκρίβειαν ὑπὸ δικαστοῦ ὑποδεστέρου¹; ὅθεν μόνον ἡ ἔφεσις ἀνοίγει δεύτερον δικαιοδοσίας βαθμὸν, οὕσα διὰ τοῦτο τὸ εὐρύτερον καὶ σπουδαιότερον τῶν λοιπῶν ἐνδίκων μέσων². ὁ τὴν ἔφεσιν εἰσάγων λέγεται ἐκκαλῶν, ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, ἐφεσίβλητος.

Τὸ τῆς ἐφέσεως ἐνδίκον μέσον εὐρίσκεται καὶ ἐν τῷ ἀττικῷ δικαίῳ ἀνεγνωρισμένον³, ἀλλὰ περισσότερον ἀνεγνωρισμένον⁴.

1) Ἰδ. σχολ. ὑπὸ τὸν νόμ. 159 β.σ. (9, 1): «ἐκκλητός ἐστιν αἰτία-σις καὶ μέμψις ἀποφάσεως· ἄλλως· ἐκκλητός ἐστιν ἀπὸ δικαστηρίου οἰουδήποτε ἐφ' ἑτερον δικαστήριον ἀγωγή». Ulpian. de edendo τίτλ. de appel. appellare nihil aliud est quam iudicis sententiam iniquam ostendere (νόμ. 1 β.σ. αὐτ. νόμ. 17 π. 4, 4). Συνοψ. μ.κ. Ε', § 72, 75—77. Συνοψ. μεγ. Ε', θ'.

2) Ἡ ἀνακοπή τοῦ ἐρήμην δικασθέντος χρησιμεύει πρὸς συμπλήρωσιν τῆς διὰ τὴν ἀπουσίαν αὐτοῦ ἀτελοῦς ἀνακρίσεως τῆς διαφορᾶς, ἐπομένως οὐδὲν ἑπ' αὐτῆς ἀνάκρισιν καὶ διάγνωσιν· ἡ δὲ ἀναψηλάφησις καὶ ἡ αἵτησις ἀναίρεσεως συγχωροῦνται διὰ ῥητοῦς μόνον λόγους καὶ κατὰ τελεσιδικίων ἀποφάσεων. Dalloz ἄρ. 1166.

3) Ἰδ. Ἀποκρ. λ. ἔφεσις «ἔφεσις ἡ ἐξ ἐτέρου δικαστηρίου εἰς ἑτερον μεταγωγή· τὸ δὲ αὐτὸ καὶ ἐκκλητός καλεῖται. Δημοσθένους λόγος ἐστὶν ἐπιγραφόμενος ἔφεσις πρὸς Εὐβουλίδην· ἐν δὲ τῷ λόγῳ τούτῳ πολλὰ ἐστὶν ἡ ἔφεσις καὶ τὸ ἐφεῖναι ῥῆμα». Εὐχρηστοὶ ὅροι ἐνταῦθα ἀνήκοντες ἦσαν τὸ ἐφίεναι, ἐκκαλεῖσθαι ἢ ἐκκαλεῖν εἰς ἑτερον (ἐφ' ἑτερον) δικαστήριον, ἀλλὰ καὶ καταφέρειν ἐφ' ἑτερον δικαστήριον (Πολυδεύκ. Η', 62. Στοβ. Α', 262), «πρεσβυτίς δικαζομένη ἐπὶ Φιλίππου, ὡς ἑώρα νυστάζοντα, ἔπειτα μέλλοντα ἀποφαίνεσθαι, ἔδειτο συγχωρῆσαι αὐτῇ ἐφεῖναι· ὁ δὲ ἐπὶ τίνᾳ; εἶπεν· ἐπὶ Φίλιππον, ἀπεκρίνατο, ἐγρη-

774 § 230. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — ΒΙΒΛΙΟΝ Γ'.
Κατά τὴν ἀποφασισθεῖσαν ἀπὸ τοῦ ἑξῆς συν. Συν. Ἐκπαιδευτικῆς Ἑταιρείας τῆς Α. Α. 25

πτύχῃ παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις· ἡ appellatio, ἐπάγουσα ἐν ἀρχῇ παρέμβασιν ἀπλῶς ἄρχοντός τινος Ἰσου ἢ ἀνωτέρου, τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως μόνον διεκώλυεν, ἤγουν ἦτο βοήθημα ἀκυρωτικόν, τῷ ἐναγομένῳ κυρίως χρήσιμον· κατόπιν ὅμως, ἐπὶ τῶν αὐτοκρατορικῶν χρόνων, ἔλαβε δύναμιν καὶ ιδιότητας δευτέρου δικαιοδοσίας βαθμοῦ διὰ τὴν ἐπὶ τὸν αὐτοκράτορα σώρευσιν πάσης ἐξουσίας⁴.

β') περὶ τῶν διαδίκων

§ 230. Ἐκκαλῶν-

§ 230. ^{οχι φερεται. 11/12.} **Ἐκκαλῶν**- πᾶς διάδικος (ἐνάγων, ἐναγόμε-
νος, παρεμβαίνων, εἰσαγγελεύς) δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν
ἀπόφασιν· προσέτι ὁ πληρεξούσιος ἢ ἀντιπρόσωπος τοῦ δια-
δίκου καὶ οἱ διάδοχοι γενικοὶ ἢ εἰδικοὶ τῶν δικαιωμάτων
αὐτοῦ 1. ^{δικαιώματα ἐκέρχονται ἐξ εἰσ. ΚΕ. 253.}

ΕΝ ΠΛΗΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΠΙΔΟΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΕΩΣ ΠΡΟΣΧΩΝ (Γ.21)
ΚΕ.21 ————— ΕΙΣΟΔΟΥΣ ΤΗΛΕΒΑΤΩΝ. 10.675

γοράτα». Λουκιαν, δις κατηγορούμ. «ἂν δέ τις ἄδικα δεδικάσθαι οἴη-
ται, ἐφέσιμον ἀγωνιεύεται τὴν δίκην· ἢ δὲ ἔφεις ἐπὶ τὸν Δία» (ὄρ. καὶ
ἀνωτ. § 23 σημ. 8).

4) Keller der röm. Civilpr. σ. 350. Περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου ἐν τῇ ἐσπερίᾳ Εὐρώπῃ ἐπιθι Boncenne Δ', 408. 438. Τὸ ἐκκαλεῖν ἐλέγετο παρ' αὐτοῖς blasphemare iudicium, blasmer de faux jugement, das Urtheil schelten.

5) Πολ. 757 ἐδ. 2. Ἀλλὰ τὰς ἐρήμην ἐκδιδομένας ἀποφάσεις δὲν δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ ὁ ἐρήμην δικασθεὶς πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας ἐκτὸς ἂν ᾔναι προσωρ. ἐκτελεσταὶ (Πολ. 752 § 1)· ὁ ἀντίδικος ὅμως τοῦ ἐρήμην δικασθέντος ὡς καὶ ὁ ἐρήμην δικασθεὶς ἀνακόπτων δὲν ὑπάγεται εἰς τὸν περιορισμὸν τοῦτον. Dalloz Appel ἀρ. 247—263. Ἀνωτ. § 228 σημ. 8.

1) Πολ. 749, 743. νόμ. 35. βας. αὐτ. «μόνος ἐκκαλεῖται ᾧτιν διαφέρει» (Carré ζ. 1581 δίς· ἐὰν ᾖναι πολλοὶ διάδικοι δύνανται ἢ πάντες ἢ τινὲς μόνον νὰ ἐκκαλέσωσι (νόμ. 3 βας. 9, 1)· «εἰ δὲ τοῦναντίον ἐκ πολλῶν ἡττηθέντων τινῶν τὰ ὀνόματα τῇ ἐκκλησίᾳ ἐγγραφῇ, αὐτοὶ μόνοι οὐ μὴν καὶ οἱ ἄλλοι δοκοῦσιν ἐκκαλέσασθαι». Προσέτι

3844 Евгений Григорьевич К.
 3845 Иванович Григорьевич К.
 3846 Иванович Григорьевич К.

Οἱ ὁμόδικοι δὲ τῶν ἐκκαλεσάντων διαδίκων δύνανται ΔΑ. 151
νὰ παρεμβῶσιν ἐν τῇ ἐκκλήτῳ δίκῃ πρὸς ὑπόσθήριξιν 3/4
ἀπλῶς τῶν ἐκκληθέντων κεφαλαίων, καὶ τοῦτο ἂν κατε-

δικασθήσαν δι' ὃν λόγον καὶ οἱ ἐκκαλέσαντες.
*ἐκκαλέσαντος τῆς τῆς δ' ὅ γ' οὐ δύνανται ἀποφασίζοντες, ἀλλὰ καὶ ὁμοδίκου
τὴν ἐκκαλέσαντος.*

ΔΑ. 398 Συνεισφέρειται καὶ γὰρ ὁμοδίκου τοῦ δικαστήρα διὰ τὴν αὐτονομίαν
παρατηρητέον· α') περὶ τῶν παρεμβαίνόντων ὅτι ἐὰν παρεμβῶσι πρω-

τοδικῶς (εἴτε ἐκούσιως εἴτε προσεπικληθέντες) πρὸς ὑπόσθήριξιν ἀπλῶς
ΚΑ. 393
τινος τῶν διαδίκων, τότε μόνον ἔχουσι δικαίωμα αὐτοπάρχτου ἐφέσεως,
ΚΑ. 615
ὅταν ἀναλάβωσιν αὐτοὶ τὸν δικαστικὸν ἀγῶνα· ἄλλως οὐδόλως ὑπὸ τῆς
10. 317
ἀποφάσεως βλαπτόμενοι, οὐδὲ δικαίωμα αὐτοτελοῦς ἐφέσεως ἔχουσιν,
ΚΑ. 581
ἀλλὰ μόνον παρεμβάσεως· καταδικασθέντες ὁμῶς εἰς ἀποζημίωσιν δύ-
ΚΑ. 151
νανται νὰ ἐκκαλέσωσι τὸ κεφάλαιον τοῦτο (Εὐρετήρ. Ζ', 361 § 108).
ΚΑ. 169
οἱ γὰρ οἱ συγγραφεῖς διαφωνοῦσιν ἐν μέρει (Dallosz ἀρ. 567 ἐπ. Carré
ΚΑ. 268
ζ. 1581 τετρ. § 1. Talandier ἀρ. 19 καὶ Seuffert's Blätter IB', 96.
ΚΑ. 149
τοῦ ἰδίου Comment. Δ', 6 σημ. 3)· β') ὅτι ἡ δοθεῖσα διὰ τὴν πρωτό-
ΔΑ. 649
δικον δίκην πληρεξουσιότητος παρέχει καὶ τὸ τῆς ἐφέσεως δικαίωμα
(ἄνωτ. § 57 σημ. 10· περὶ τοῦ γαλ. δικαίου Dallosz ἀρ. 535). γ') ὅτι
ἀντιπροσώπους νομίμους ἐννοεῖ ὁ νόμος τοὺς ἐπιτρόπους καὶ κηδεμόνας,
τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν νομικῶν προσώπων (δήμαρχον, ὑπουργὸν τῶν
Οἰκονομικῶν), τοὺς συνδίκους τῶν πτωχεύσεων (Dallosz ἀρ. 478—519).
ἀλλ' ὁ ἀπηγορευμένος δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπαγορεύσαν αὐ-
τὸν ἀπόφασιν (Πολ. 667. Carré ὑπὸ τὸ 895. ἄνωτ. § 145 σημ. 13,
14), ὡς καὶ ὁ πτωχεύσας τὴν κηρύξαν αὐτὸν πτωχὸν (Dallosz ἀρ.
503·) δ') ὅτι γενικοὶ μὲν διάδοχοί εἰσιν οἱ κληρονόμοι τοῦ ἀποθανόντος
διαδίκου, ἡ τὸν πτωχεύσαντα διαδεξαμένη ὁμὰς τῶν δανειστῶν (Dal-
losz ἀρ. 238). εἰδικοί δὲ ἐκείνοι, εἰς οὓς μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφά-
σεως μετεβίβασεν ὁ διάδικος δικαίωματα ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου πράγματος
(Talandier ἀρ. 12. Dallosz ἀρ. 543. 552). Οἱ δανεισταὶ τοῦ διαδίκου
δὲν ἔχουσι δικαίωμα ἀνεξαρτήτου ἐφέσεως, ἀλλὰ δύνανται ἢ ν' ἀνακό-
ψωσι τὴν ἀπόφασιν, ἢ νὰ παρεμβῶσιν ἐν τῇ ἐκκλήτῳ δίκῃ· οἱ γὰρ
συγγραφεῖς ἀναγνωρίζουσι καὶ δικαίωμα ἀνεξαρτήτου ἐφέσεως (Talan-
dier ἀρ. 22, 33. Dallosz ἀρ. 555). ὅπερ καὶ παρ' ἡμῖν δύναται νὰ ὑποστη-
ριχθῇ κατὰ τὸ ἀρθρ. 1025 § 2 Πολ. (ὅρ. καὶ Barth Β', 560), ἐκ δὲ
τῶν συνεταίρων μόνον οἱ ἀλληλέγγυα δικαίωματα ἔχοντες. Dallosz
ἀρ. 562.

2) Πολ. 742. νόμ. 10 βασ. (9, 1)· «ἐὰν πολλοὶ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰ-
τίας διηρημένως καταδικασθῶσι, πολλῶν ἐκκλητῶν χρῆζουσιν . . .
εἰ δὲ λογισμοὶ κατὰ πολλῶν ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας προσαχθῶσι καὶ

ΚΑ. 615
ΚΕ 331
Π. 67
κ 646
ΠΑ. 537
ΡΒ. 68

Ἐφεσίδικτος³ τὴν ἔφεσιν αὐτοῦ δικαιοῦται ὁ ἐκ-
καλῶν ν' ἀπευθύνῃ εἴτε κατὰ πάντων τῶν ἐν τῇ πρω-
τοδικῇ δίκῃ ἀντιδίκων εἴτε κατὰ τινῶν μόνον ἐξ αὐτῶν⁴.
ἀλλ' ἔστιν ὅτε, ἵνα ἔχῃ ἀποτέλεσμα ἡ ἔφεσις, ὀφείλει νὰ
ἀπευθυνθῇ ἀναγκαίως κατὰ πάντων τῶν ἀντιδίκων τοῦ
ἐκκαλοῦντος· ὅπερ ὑπάρχει ἐπὶ τῶν διεκδικήσεων τῶν
ἐπίδικων ἀντ. ἐφ. ἐφεσίδικτος, ΚΑ. 161-10 567. - ΚΕ. 349

Θεὸς γενομένη ἐκτελέσειεν ἡμῶν ἡ ἐκτελέσειεν ἡμῶν. Πατριάρχης
ἡ ἐκτελέσειεν ἡμῶν. ΚΒ. 428

καταδικασθῶσιν, ἀρκεῖ αὐτοῖς μία ἐκκλητος» (Langenn—Kori Γ'.
206). οἱ Γάλλοι μὴ ἔχοντες τὴν διάταξιν τοῦ 742 ἄρθρ. δέχονται τὰ
παρ' ἡμῶν ἰσχύοντα ἐπὶ ἀδικαιρέτων μόνον καὶ ἀλληλεγγύων σχέσεων
(Dalloz ἀρ. 582. Talandier σ. 272. Carré ζ. 1565). Ἐὰν ἐκ δύο ὁμο-
δίκων ἐρήμην καταδικασθέντων ὁ εἰς ἀνακώφῃ καὶ καταδικασθεὶς πάλιν
ἐκκαλέσῃ ἀμφοτέρας τὰς ἀποφάσεις, δὲν δύναται νὰ παρεμβῇ κατ'
ἔφεσιν ὁ ἕτερος ὁμόδικος ὁ μὴ ἀνακόψας, διότι οὔτε ἡ ἀπόφασις οὔτε
ὁ λόγος τῆς καταδίκης εἶναι ὁ αὐτός· ἐναντία ἐδίκασε παλαιὰ τις τοῦ
ἀρείου Πάγου ἀπόφασις 184 τοῦ 1838.

3) Πολ. 744. Dalloz ἀρ. 601. Carré ζ. 1581 τρίς.

1Η. 358 4) Ἐὰν ἐπιθυμῇ τὴν διόρθωσιν τῆς ἀποφάσεως κατὰ πάντων τῶν

ΚΕ 163.

ἀντιδίκων αὐτοῦ ὀφείλει ὁ ἐκκαλῶν νὰ συμπαραλάβῃ πάντας τούτους
ἐν τῇ ἐφέσει· ἄλλως ἡ ἀπόφασις γίνεται τελεσίδικος ὡς πρὸς τοὺς μὴ
συμπαραληφθέντας (ΑΠ. 200 τοῦ 59). Ὑπάρχουσι περιπτώσεις, ὅτε
ἔφεσις ἐμπρόθεσμος καθ' ἑνὸς ὠφελεῖ τὸν ἐκκαλοῦντα καὶ κατὰ τῶν
λοιπῶν ἀντιδίκων, ὥστε νὰ δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ κατ' αὐτῶν ἀποφά-
σιν καὶ μετὰ τὴν προθεσμίαν; Ὁ νόμος ἡμῶν σιωπᾷ περὶ τούτου
κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον (νόμ. 3 § 1 πανδ. αὐτ. νόμ. 3 βασιλ. αὐτ.) «οὐδὲν
βλάπτει τὸ μὴ ἐξεπεῖν τὸ ὄνομα τοῦ ἀντιδίκου (ἐφεσίδικτου)· εἰ δὲ
πολλῶν τὴν αὐτὴν εἰπόντων δίκην, τινῶν μνημονεύσει ὁ ἐκκαλεσάμε-
νος, κατὰ πάντων ἐκκληθεῖσθαι δοκεῖ»· ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἰσχύει
βεβαίως πλέον παρ' ἡμῶν· ἡ σημειώσις τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐφεσίδικτου
εἶναι κατὰ τὴν δικονομίαν οὐσιώδης τῆς ἐφέσεως προσόν· ὅσοι δὲν ἀνα-
φέρονται ἐν αὐτῇ ὡς ἐφεσίδικοι, κατ' αὐτῶν ἡ ἀπόφασις λογίζεται
ὡς μὴ ἐκκληθεῖσα· ἐξαιρέσεις δύναται κατὰ γενικὰς ἀρχὰς νὰ ὑποστη-
ριχθῇ μόνον «ὅπου ἡ ἔφεσις οὐκ ὠφελεῖ τὸν ἐκκαλοῦντα, ἐὰν μὴ θεω-
ρηθῇ ἰσχύουσα καὶ κατὰ τῶν λοιπῶν ἀντιδίκων αὐτοῦ, τῶν μὴ συμ-
παραληφθέντων ἐν τῇ ἐφετηρίῳ». Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς φαίνονται
μακρότερον ἐκτείνοντες τὸν κανόνα τούτον (Dalloz ἀρ. 621. Rodière
de la solidarité ἀρ. 479). Ἀποθιγνόντος ἡ μεταβαλόντος κατάστασιν

ΚΑ / 424.

κατεσχημένων πραγμάτων⁵, τῶν ἀλληλεγγύων ἐνίοτε *Α. 641*
ἐνοχῶν καὶ τῶν ἀδαιρέτων δικαίων⁶.

~~ἐντοσφραγισμένων ἐνίοτε καὶ Κ. Β. 205. 220.~~

τοῦ διαδίκου, καθ' οὗ πρόκειται νὰ γενῇ ἔφεσις, αὕτη πρέπει ν' ἀπευ-
θύνηται κατὰ τῶν κληρονόμων ἢ τῶν τὴν νέαν κατάστασιν αὐτοῦ παρι-
στάντων. Dalloz ἄρ. 616, 618, 619. Κατωτ. § 235 σημ. 1.

17. 61 5) Carré ζ. 2462 τρίς. Dalloz ἄρ. 612. ΑΠ. 138 τοῦ 48, 259 τοῦ
1Ε. 478-79 54. Ὁ διεδικῶν τὰ κατασχεθέντα ὀφείλει ν' ἀπευθύνῃ τὴν διεδικη-
τικὴν ἀνακοπὴν αὐτοῦ κατὰ τε τοῦ ὀφειλέτου καὶ κατὰ τοῦ καταδιώ-
κόντος δανειστοῦ (κατωτ. § 285 σημ. 8), ἐὰν δὲ ἡττηθῇ, ἀνάγκη καὶ
τὴν ἔφεσιν αὐτοῦ ν' ἀπευθύνῃ κατ' ἀμφοτέρων. Ἐὰν ὅμως νικήσῃ, δύ-
ναται νὰ ἐκκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν ὁ ἕτερος μόνον τούτων καὶ ν' ἀπευ-
θύνῃ αὐτὴν κατὰ τοῦ διεδικουμένου μόνου (ΑΠ. 146 τοῦ 80).

6) Ἐπὶ εἰρων ἀλληλεγγύων ἐνοχῶν ἢ ἀδαιρέτων δικαίων ἡ ἔφε-
σις δὲν ἔχει ἀποτέλεσμα, ἐὰν μὴ γείνῃ κατὰ πάντων τῶν ἀντιδίκων
τοῦ ἐκκαλοῦντος, κρίνεται κατὰ τὸν ἐν τῇ προηγουμένῃ 4 σημειώσει
τεθέντα κανόνα· τὰ σπουδαιότερα τῶν ἐνταῦθα ἀνηκόντων θεμάτων
εἰσὶ ταῦτα· δύο ἀλληλέγγυοι δανεισταὶ ἐνάγουσι τὸν κοινὸν ὀφειλέτην
καὶ νικῶσιν ἢ ἡττῶνται· δύο ἀλληλέγγυοι ὀφειλέται ἐνάγονται ὑπὸ
τοῦ κοινοῦ δανειστοῦ καὶ καταδικάζονται ἢ ἀπολύονται· ἐν μὲν τῷ α' *Α. 641*
θέματι ἡ ἔφεσις ἢ γίνεται καθ' ἐνὸς μόνου τῶν νικησάντων δανειστών
καὶ ἔχει ἀποτέλεσμα, διότι ἐὰν ἐπιτύχῃ, ὁ ἐκκαλῶν ἔξει ἀντὶ δύο εἰς
ολόκληρον δανειστών ἕνα, ὅπερ οὐκ ἀδιάφορον, ἢ γίνεται παρ' ἐνὸς
μόνου τῶν ἡττηθέντων δανειστών καὶ οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα, καθὼς
ἀντικειμένης αὐτῇ τῆς τοῦ δεδικασμένου ἐνστάσεως (ἐπιχ. πολ. 369
ἐδ. 2. Στοιχ. ἄστ. δικ. § 97 σημ. 20)· ἐν δὲ τῷ β' θέματι ἡ ἔφεσις
ὡσαύτως ἢ γίνεται παρ' ἐνὸς μόνου τῶν καταδικασθέντων ὀφειλετῶν
καὶ ἔχει ἀποτέλεσμα, διότι ἐπιτυγχάνουσα ἀπαλλάττει τὸν ἐκκαλοῦντα
τῆς ὀφειλῆς, ἢ γίνεται καθ' ἐνὸς μόνου τῶν ἀπολυθέντων, ὅτε ἀνωφε-
λὴς ἐστὶ, καθὼς ἀντικειμένης καὶ ἐνταῦθα τῆς τοῦ δεδικασμένου ἐνστά-
σεως (νόμ. 42 § 3 πανδ. 12, 2)· περὶ τῆς διδασκαλίας τῶν γάλλων
συγγραφέων ἴδε Dalloz ἄρ. 621 ἐπ. Rodière ἄρ. 114.

Καὶ ἐπὶ τῶν ἀδαιρέτων δικαίων, οἷον τῶν πραγματικῶν δουλειῶν, *Α. 646*
ἡ αὕτη πρέπει νὰ γενῇ διαστολή· ἡγουν δύο συνιδιοκτῆται τοῦ ἀκινή-
του Α, ἔχοντες δουλείαν ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου Β, ἐνάγουσι τὸν κύριον αὐ-
τοῦ καὶ νικῶσιν ἢ ἡττῶνται· ἢ δύο συνιδιοκτῆται τοῦ δουλεύοντος ἀκι-
νήτου Β ἐνάγονται ὑπὸ τοῦ κυρίου τοῦ δεσπόζοντος κτήματος Α καὶ
καταδικάζονται ἢ ἀπολύονται· ἡ ἔφεσις ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασιν,
ἐὰν μὴ γενῇ παρὰ πάντων ἢ κατὰ πάντων, οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα

ΚΘ. 98 Ἀλλὰ καὶ τρίτους, μὴ ὄντας μὲν ἀντιδίκους αὐτοῦ, ἔχοντας ὁμως δικαίωμα τριτανάκοπης, δύναται νὰ συμπα-
ραλάβῃ ἐν τῇ ἐφέσει ὁ ἐκκαλῶν 7.

+ **Παρεμβαινόντες**· τρίτοι, μὴ ὄντες διάδικοι κατὰ τὴν πρωτόδικον δίκην, δικαίωμα παρεμβάσεως ἔχουσι μό-
νον, εἴτε κυρίας εἴτε προσθέτου, οὐχὶ καὶ ἀνεξαρτήτου ἐφέ-
σεως 8. Προσεπικλήσις δὲ πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ προσεπι-
καλοῦντος ἀπαράδεκτός ἐστι κατ' ἐφεσιν, ὡς ἀφαιροῦσα
τὸν πρῶτον τῆς δικαιοδοσίας βαθμὸν 9.

+ ΚΑ. 162, 171, 515, 522, 548, 572. ΚΒ. 179. ΚΓ. 314. ΚΔ. 148. ΚΕ. 4.
475-549. Α. 583. 663. ΝΑ. 39, 299, 631-ΑΒ-96

διὰ τὸν ἐπὶ πραγματικῶν δουλειῶν κρατοῦντα κανόνα· *servitus per partes retinetur*. νόμ. 34 πρ. π. (8, 3). Windscheid Α'. 535 σημ. 18.

7) Οἱ τρίτοι οὗτοι δὲν δύναται νὰ ἰσχυρισθῶσιν ὅτι στεροῦνται τοῦ
πρώτου βαθμοῦ· διότι ἔχουσι ἐξουσίαν νὰ μὴ λάθωσι μέρος εἰς τὴν
δίκην καὶ ἄλλη ζημία δὲν προσγίνεται αὐτοῖς εἰμὴ ὅτι δὲν ἔχουσι δι-
καίωμα ἀνάκοπης τρίτου κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐφετείου. Πολ. 232
§ 2. Ἀνωτ. 54 § 5. Carré ζ. 1682. Taland. ἀρ. 290. Dalloz Inter-
vention ἀρ. 147.

8) Πολ. 741. Καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον δέχεται τὸν κανόνα τοῦτον· διότι
καὶ κατ' αὐτὸ (νόμ. 5 πρ. π. αὐτ.) *a sententia inter alios dicta ap-
pellari non potest*· ἀλλὰ κυροῖ καὶ τινες ἐξαιρέσεις (νόμ. 4, 5, βασ.
9, 1)· π. χ. ὁ ἀγοραστής καὶ ὁ κληροδόχος δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ
τὴν κατὰ τοῦ πωλητοῦ ἢ τοῦ ἐκ διαθήκης κληρονόμου ἐκδοθεῖσαν
ἀπόφασιν καθ' ἡμᾶς τοῦτο δὲν συγχωρεῖται (ἀνωτ. § 89 σημ. 11, β').
Τὸ ἀρθρ. 466 τῆς γαλ. δικονομίας περιέχει μᾶλλον περιοριστικὰς δια-
τάξεις τῶν τῆς ἡμετέρας ὡς πρὸς τὴν κατ' ἐφεσιν παρέμβασιν διότι
κατ' αὐτὸ μόνον ὁ ἔχων δικαίωμα τριτανάκοπης δύναται νὰ παρεμβῇ
(Dalloz interv. ἀρ. 63 ἐπ.). Οἱ δυνάμενοι νὰ παρεμβῶσιν ἐφεσίμως
ἀκριβέστερον εἶναι νὰ πράξωσι τοῦτο δι' ἐφέσεως κατὰ τῆς πρωτοδίκου
ἀποφάσεως καὶ κοινοποιήσωσιν αὐτήν, ὡς καὶ ὁ κύριος διάδικος, εἰς
τὸν ἀντίδικον· ἀλλὰ καὶ διὰ παρεμβάσεως ἂν ἀσχίσωσι τὸ δικαίωμά
των οὐκ εἰσὶν ἀπαράδεκτοι (πολ. 741).

9) Πρὸς Carré ζ. 1677 ἐξάκ. ζ. 771 δις § 2. ζ. 773 δις. Boncenne
Γ', 405. Ἀλλὰ τὸ ἀπαράδεκτον τοῦτο νομοθετήται ὑπὲρ τοῦ προσ-
επικαλουμένου καὶ ἐπομένως τούτου μὴ ἐνισταμένου, δὲν δύναται νὰ
προτείνῃ αὐτὸ ὁ ἀντίδικος τοῦ προσεπικαλοῦντος, μηδὲν βλαπτόμε-
νος ἐντεῦθεν ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας κερδαίνων τὸν πρῶτον βαθμὸν.

Τὴν κατ' ἐφεσιν παρέμβασιν δικαιούται ἐξ ἐφεσιν· Α. 637-663
συνεδριάζει παρέμβῃ δὲν δικαιούται αὐτοῦτος ἐξ ἐφεσιν· ΝΑ. 39
ὑπὲρ τοῦ κυρίου δικαίου ἢ κατ' ἐφεσιν· ΝΑ. 39

Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Θεσσαλονίκης

^{ὅρ. 9. Ν. Γ. 27}
γ') περὶ τῶν ἐφεσίμων ἀποφάσεων.

§ 231. Τὸ ἐφέςιμον τῶν ἀποφάσεων προσδιορίζεται ἐκ τῶν δύο τούτων, ἥτοι τοῦ εἶδους τῆς ἀποφάσεως καὶ τοῦ μεγέθους τῆς διαφορᾶς.

Πρῶτον παντὸς δικαστηρίου, κατὰ πρῶτον δικάζον-
τος βαθμόν, αἱ ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν¹, μάλι-
κα καὶ ἐν δυνάμει αὐτῶν ἀποφάσεων ἀφ' ἧς ἐφεστάνει·
τοῦ ἐφ' ᾧ ἀποφασίζονται δὲν ἀποφασίζονται καὶ αὐτῶν γὰρ. Κ. Γ. 399

+ Κ. Γ. 296 1) Εἰς ἔφεσιν ὑπόκεινται τῶν εἰρηνοδικείων, πρωτοδικείων, ἐμπο-
ροδικείων αἱ ἀποφάσεις, ὁμοίως καὶ αἱ τῶν διαιτητῶν ἐνίοτε δὲ καὶ αἱ
τῶν ἐφετείων καὶ τοῦ ἀρείου Πάγου (πολ. 515, 530, 719, 116, 59,
737, 739). Τῶν ἐν πολυμελέσι δικαστηρίοις κατὰ μόνας ἀποφαινομέ-
νων δικαστῶν αἱ ἀποφάσεις δὲν ὑπόκεινται εἰς δεύτερον δικαιοδοσίας
βαθμόν τοιαῦται εἰσιν αἱ τῶν προέδρων καὶ τῶν ἐπιτετραμμένων τὰς
ἀποδείξεις δικαστῶν περὶ μὲν τῶν ἀποφάσεων τῶν προέδρων λέγει
τοῦτο ῥητῶς ὁ νόμος (πολ. 638. ἀνωτ. § 153 σημ. 11), ἀλλὰ καὶ περὶ
τῶν εἰσηγητῶν τὸ αὐτὸ συνάγεται ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν ἄρθρ. 515
καὶ 737 (ὅρ. καὶ Dalloz Appel ἀρ. 336 ἐπ.). Αἱ ἀπλαῖ πράξεις τῶν
δικαστηρίων, αἱ μὴ φέρουσαι τὰ χαρακτηριστικὰ ἀποφάσεως, οὐδέποτε
ὑπόκεινται εἰς ἔφεσιν (Dalloz ἀρ. 123. 131—133. Poucet ἀρ. 289)
π. χ. ὁ προσδιορισμὸς τῶν δικασίμων ἡμερῶν, τῶν τοῦ ἀχροατηρίου
κλητήρων κλπ. Αἱ κατ' ἐρήμην ἐκδεδομένα ἀποφάσεις, αἱ μὴ προσω-
ρινῶς ἐκτελεσταί, δὲν δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι πρὸ τῆς παρελεύσεως
τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθεσμίας (κατωτ. § 233 σημ. 12). Ἡ γὰρ. νο-
μολογία, ἔνεκα τῆς σιωπῆς τοῦ ἄρθρ. 455 τῆς γαλ. δικονομίας, παρα-
δέχεται κοινῶς ὅτι καὶ αἱ προσωρινῶς ἐκτελεσταὶ ἀποφάσεις δὲν δύ-
ναι νὰ ἐκκληθῶσι πρὸ τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς ἀνακοπὴν προθε-
σμίας (Dalloz ἀρ. 1079). ~~ὅτι καὶ ἀποφασίζονται πρὸ τῆς ἀνακοπῆς~~ ἀρ. 157 σημ. 6

1) Ὁ δικασθεὶς ἐρήμην καὶ ἀποτυχὼν ἐν τῇ κατ' ἀνακοπὴν δίκῃ τίνα
τῶν δύο ἀποφάσεων δύναιται νὰ ἐκκαλέσῃ; Πρὸς ὁρθὴν λύσιν τοῦ ζη-
τήματος τούτου πρέπει νὰ γενῇ ἡ ἐξῆς διαστολή· εἰ μὲν ἡ ἀνακοπὴ
ἀπερρίφθη κατὰ τύπον ἀπλῶς (π. χ. ὡς ἄκυρος, ἀπαράδεκτος ἢ ἐκπρό-
θεσμος), ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἐκκληθῇ ἡ δευτέρα μὲν ἀπόφασις ὡς πρὸς
τὰς δικασθείσας ἐνστάσεις, ἡ πρώτη δὲ ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν· εἰ δὲ ἡ
ἀνακοπὴ ἀπερρίφθη κατ' οὐσίαν, ἀρκεῖ ἡ ἐκκλησις τῆς δευτέρας ἀπο-
φάσεως, τῆς ἐπὶ τῇ ἀνακοπῇ ἐκδοθείσης. Dalloz ἀρ. 263 ἐπ. Carré Ζ.
1645. Fréminv. Appel § 584. Β', 8. ΑΠ. 272 τοῦ 76. Ν. Πείρ. Παραρτ.

Μετὰ τὴν ἀποφασίσαντα τὴν ἀνακοπὴν ἐφεσις. Κ. Γ. 652. Κ. Ε. 326
Κ. ΣΤ. 28. 292. Α. Α. 632. —

στα δὲ καὶ ἄκυροι ἐὰν ὥσι ²· περιορισμὸς δέ τις, διὰ τὸ
 εὐκόλον τῆς καταχρήσεως, ὑπάρχει περὶ τὰς μὴ ὀριστι-
 δριστευκὴ ἀποφάσεις διὰ τὸν ὅρον ἔκτος ὧς καὶ γὰρ τὸ δόγμα τῆς ἀποφάσεως
 διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ δικαστικοῦ. ΚΒ. 443.

ΚΑ. 596 σ. 6538). Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τῆς ἀποφάσεως, τῆς κατ' ἐρήμην
 δικασάσης τὸν ἀνακόπτοντα καὶ ἀπορριψάσης τὴν ἀνακοπὴν αὐτοῦ (δ
 Α, ἐνάγων ἢ ἐναγόμενος, δικάζεται ἐρήμην· ἀνακόπτει τὴν ἀπόφασιν
 καὶ πάλιν δικάζεται ἐρήμην). Διὰ τὴν ἀπορρίψαντα ἀποφάσιν ἐξέτασιν.

2) Πολ. 748. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον αἱ ἄκυροι ἀποφάσεις δὲν ἐλάμ-
 βανον ἰσχὺν δεδικασμένου πράγματος, ἀλλ' ἠδύναντο πάντοτε νὰ προσ-
 κληθῶσι καὶ τὸ δι' αὐτῶν δικασθὲν εἰς νέαν νὰ ὑποβληθῇ ἐξέτασιν
 (νόμ. 19 βασ. 9, 1. νόμ. 19 π. 49. 1)· «ἐὰν προφανῶς ἢ ἐκπεφωνη-
 μένη ψῆφος παράνομός ἐστιν, οὐκ ἰσχύει· καὶ ἄνωθεν χωρὶς ἐκκλητίου
 λέγεται ἢ δίκη· καὶ ὁ καταδικασθεὶς ἐκκαλεσάμενος ἐξεβλήθη διὰ
 παραγραφῆς» (νόμ. 2 κώδ. 7, 64. Goldschmid Abhandl. σ. 111. Bayer
 σ. 1082). Παρ' ἡμῖν δὲν ἰσχύει ἡ ἀρχὴ αὕτη· καὶ αἱ ἄκυροι ἀποφά-
 σεως ἔχουσιν ὑπαρξιν· καὶ δεδικασμένον ἀποτελοῦσιν ὥστε πρὸς ἀπο-
 τροπὴν τῆς τελεσιδικίας ὀφείλει ὁ διάδικος, ὁ ἀδικούμενος, νὰ προσ-
 βάλλῃ αὐτὰς διὰ τῶν ἐνδίκων μέσων, τῆς ἐφέσεως, ἐὰν ὥσιν ἐφέσιμοι,
 τῆς ἀναψηλαφήσεως καὶ τῆς ἀναιρέσεως, ἐὰν ὥσιν ἀνέκκλητοι. Μό-
 νον αἱ τοῦ ἐξωτερικοῦ τύπου ἐστερημέναι ἀποφάσεις εἰσὶν ἐντελῶς ἀνί-
 σχυροι καὶ δύνανται πάντοτε καὶ ἐνώπιον παντὸς δικαστηρίου νὰ προσ-
 κληθῶσι (πολ. 759 § 2). Ἀλλὰ ποῖα ἐλαττώματα πρέπει νὰ φέρῃ
 ἀποφάσεις τις, ἵνα θεωρηθῇ ὡς στερουμένη τοῦ ἐξωτερικοῦ τύπου; Τὸ
 παρατεθὲν ἄρθρον ἀναφέρει δύο μόνον θέματα ὀνομαστί· α') ἐὰν ἐδί-
 κασεν ἄνθρωπος μὴ ἔχων δικαιοδοσίαν ὅπερ καὶ ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ
 ἀναγράφεται (νόμ. 6 κώδ. 7, 53)· οἷον ὁ ἐκδιδαστής (ὁ πρὸς ἐκτέλεσιν
 τῆς ἀποφάσεως διωρισμένος) ἐκδίδει ἀπόφασιν καὶ μεταβάλλει τὰ ἤδη
 κεκριμένα παρὰ τοῦ δικαστοῦ (νόμ. 82 βασ. 9, 3)· ἢ β') ὁ διαιτητής
 ἐδίκασε μετὰ παρέλευσιν τοῦ δοθέντος αὐτῷ χρόνου· ἀλλ' ἀμφοτέρω
 μίαν ἔλλειψιν ἀποτελοῦσι, τὴν τῆς δικαιοδοσίας (defectus jurisdi-
 ctionis)· ἐκτὸς ὅμως αὐτῶν δύναται νὰ παραδεχθῇ ὁ δικαστής (ἐν τέ-
 λει τοῦ § 2 τοῦ 759 ἁρθροῦ παρελείφθη ἐν τῇ ἐλληνικῇ μεταφράσει
 τὸ «κλπ.» τοῦ γερμανικοῦ κειμένου) καὶ ἄλλας ἔλλειψεις καθιστάσας
 τὴν ἀπόφασιν ἐντελῶς ἀνίσχυρον προτιμότερον βεβαίως ἦτο, ἂν ὥριζεν
 αὐτὰς ὁ νόμος· βεβαίως δὲ ἡ ἔλλειψις τῶν ἀναγκαίων ὑπογραφῶν ἐν
 τῇ ἀποφάσει ἢ τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου δημοσιεύσεως αὐτῆς (ΑΠ. 139
 τοῦ 58) χαρακτηριστέα ἐστὶ βεβαίως ὡς τοιαύτη· ἐτι ἡ ἔλλειψις τοῦ
 ἀναγκαίου ἀριθμοῦ τῶν δικαστῶν (π. χ. ἐν τῷ πρωτοδικεῖῳ συνεδριά-
 ζουσι δύο πρωτοδίκαι ἀντὶ τριῶν)· ἀλλὰ καὶ ἡ ὅλως ἀόριστος ἢ ἀδύ-
 νητος διαχώρις ἀμφω ἐντὶ δικαστικῆς ἐκτέλεσεως. Α. 604.

26
T. H. 5
176
26

§ 231. — ΠΕΡΙ ΕΝΔΙΚΩΝ ΜΕΣΩΝ.

781

καὶ ἀποφάσεις· διότι ἐξ αὐτῶν μόνον αἱ ἀποδείξεις δια-
τάττουσαι δύνανται χωριστὰ καὶ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς
ἐκείνου ἐκδόσεως ἀποφάσεως ἐκδοθῆναι καὶ αὐτὰς αἱ ἀποδείξεις

Κ. Η. 267. - Κ. Ζ. 327 - 539. Κ. Β. 525. - Κ. Ε. 109.

νατόν τι διατάττουσα ἀποφάσεις ἀνεπίδεκτός ἐστι τελεσιδικίας (νόμ.
69. 46 βασ. 9, 1. νόμ. 3 π. 49, 8. νόμ. 3 κώδ. 7, 45. ἀνωτ. § 87
σημ. 7, 8). Περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου ἴδ. Bayer σ. 1083, περὶ τοῦ γαλ-
λικοῦ Dalloz ἀρ. 145—149. Berriat σ. 477 σημ. 29. Carré ζ. 1562.

3) Πρὸ τῆς ὁριστικῆς λύσεως τῆς διαφορᾶς ἐκδίδουσι συνήθως τὰ
δικαστήρια διαφόρους τὴν λύσιν ταύτην παρασκευαζούσας ἢ εὐκόλυ-
νοῦσας ἀποφάσεις· ἡ ἐκκλήσις τῶν τοιούτων ἀποφάσεων πρὸ τῆς ὁρι-
στικῆς εὐκόλως δύναται νὰ ἐξεκείλῃ εἰς κατάχρησιν, διὰ τοῦτο αἱ νο-
μοθεσίαι ὀλίγον εὐνοοῦσιν αὐτήν, ἡ ῥωμαϊκὴ δὲ σχεδὸν ἀπηγόρευεν
ὅλως (νόμ. 30 κώδ. 7, 62). «χρὴ μετὰ πᾶσαν τὴν δίκην τότε τὴν
ἐκκλήτον ἐπιδοθῆναι (οὐδὲ γὰρ βλάπτεται τις, ἐὰν ἐν τῷ μεταξὺ ἐγέ-
νετο διαλαλᾷ ἀπαρνούμενη αὐτῷ δίκαιον ἀρμόζον αὐτῷ, τουτέστιν
ἡ μαρτύρων παραγωγὴν ἢ ἀνάγνωσιν συμβολαίου· δύναται γὰρ
ἐν τῇ ἐκκλήτῳ πάντα γυμνάσαι), ἵνα μὴ κατὰ τῆς μέσης διαλα-
λιᾶς ἐπιδομένης ἐκκλήτου μῆκος διδῶται ταῖς ὑπερθέσεσι, πολλάκις
ἐν τῇ αὐτῇ ὑπόθεσι ἐπιδομένης ἐκκλήτου καὶ ἐξεταζομένης, πάλιν
ἄλλου κεφαλαίου γυμναζομένου καὶ πάλιν κατ' αὐτοῦ παρεχομένης ἐκ-
κλήτου». Ὑπάρχουσι τινες ἐξαιρέσεις· οἷον ἐν χρηματικῇ δίκῃ δια-
τάσσεται ζήτησις ἐμβάσανος ἢ ἐν ποινικῇ παράνομος (νόμ. 36 βασ.
9, 1)· ἐν δίκῃ περὶ ἀποκαταστάσεως ἀνηλικίου δέχεται ἡ ἀπόφασις ὡς
ἀποδειχθεῖσαν τὴν ἀνηλικιότητα (νόμ. 39 βασ. 10, 4). Ἐπιτρέπεται
ἔφεσις κατὰ τοιούτων ἀποφάσεων (πρὸ. καὶ νόμ. 16 κώδ. 7, 45. νόμ.
30 κώδ. 7, 62).

Τὸ κανονικὸν δίκαιον τῷ· Δυτικῶν ὀλιγώτερον μὲν ἐδείχθη αὐστη-
ρόν, ἀλλὰ δυσεφάρμοστα ἐνομοθέτησε, διότι συγχωρεῖ appellaciones
a sententia definitiva vel a definitiva vim habente, et cuius gra-
vamen per appellationem a definitiva reparari nequeat, ἥγουν
ἐπιτρέπει ἔφεσιν κατὰ τῶν ὁριστικῶν ἀποφάσεων ἢ τῶν ἐχουσῶν δύνα-
μιν ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ὧν τὸ διατακτικὸν δὲν δύναται νὰ κατα-
σταθῇ ἀζημίον διὰ τῆς ἐκκλήσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως· διότι τὸ
δεύτερον εἶδος τῶν ἀποφάσεων δυσεύρετόν ἐστιν (Bayer σ. 1013.
Schmid Γ', 486). Τὸ αὐτὸ σχεδὸν ἐλάττωμα φέρει καὶ ἡ γαλλικὴ δι-
κονομία, συγχωροῦσα ἔφεσιν πρὸ τῆς ὁριστικῆς ἐκείνων τῶν μὴ ὁρι-
στικῶν ἀποφάσεων, δι' ὧν τὸ δικαστήριον διατάττει, avant dire droit,
une preuve, une vérification ou une instruction qui préjuge le fond
(πρὸ. Carré ζ. 1617. 1618—1621 τρις· ἰδίως ζ. 1616).

ἐξέως καὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἐκδόσεως, ἀποδείξεις, καὶ ἀποδείξεις
καὶ ἀποδείξεις ἐκδόσεως καὶ τῆς ἀποδεικτικῆς ἐκδόσεως Κ. Η. 322. Κ. Ζ. 327. 539. Κ. Β. 525.

Παράστασις τοῦ διορίσ. 18.63. 141 380-454.

Διορίσιν ἐν ἐξουσίᾳ διὰ τῆς διακομιδῆς αὐτῆς. Κ.523. - 1Η. 653. - ΚΑ. 76
αἵμα διὰ τῆς αὐτῆς διακομιδῆς αὐτῆς. ΚΑ. 76
Διὰ τῆς αὐτῆς διακομιδῆς αὐτῆς. ΚΑ. 76
182 § 231. — ΕΙΔΙΚὸΝ ΜΕΡΟΣ. — ΒΙΒΛΙΟΝ Γ'.

ὀριστικῆς ἀποφάσεως νὰ ἐκκληθῶσιν ὁ +

ΚΑ. 27

Δευτερον αἱ ἀνεκκλητῶς ἀπαγγελλοῦνται ἢ τελεσι-
δικοὶ γενόμενοι ὁ ἀποφάσεις ἀνεπίδεκτοὶ εἰσιν ἐφέσεως. Ἀ-

νεκκλητῶς δὲ ἀποφασίζονται, καὶ διὰ τοῦτο ἓνα μόνον

Διὰ τῆς αὐτῆς διακομιδῆς αὐτῆς. ΚΑ. 76
Διὰ τῆς αὐτῆς διακομιδῆς αὐτῆς. ΚΑ. 76
157. χρυσῶν αὐτῆς. 15. 23

ΚΑ. 544

+ ὅρα προσοχήν
ἀδελφὸν
Διὰ τῆς αὐτῆς διακομιδῆς αὐτῆς. ΚΑ. 76

ΓΣ 2

47-19.2.18

4) Πολ. 181. 515⁺ 749. Ὡστε (κατὰ τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ ση-
μειώσει ἐκτιθέμενα) ἡ ἡμετέρα δικονομία εἶναι ἀκριβεστέρα κατὰ τοῦτο
τῆς γαλλικῆς· πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ ὅτι τὰς ἀποδείξεις τῆς οὐσίας ἢ
ἀνατρεπτικῶν ἐνστάσεων διαταττούσας ἀποφάσεις ἐννοεῖ ὁ νόμος, καὶ
ὅτι αἱ κατὰ μέρος ὀριστικαὶ ἀποφάσεις κατὰ μέρος καὶ εἰς ἐκκλησίαν
ὀπoκείνται. Ἐκκαλουμένης τῆς περὶ ἀποδείξεως δύνανται καὶ αἱ προ-
παρασκευαστικαὶ νὰ ἐκκληθῶσιν; Κατὰ τὸν Chauveau (ζ. 1027
quat.) δύνανται· ἡ γνώμη αὕτη ἐναντιοῦται εἰς τὸ γράμμα τοῦ νόμου
(Dallos Appel ἀρ. 1118) καὶ δύναται, νομίζω, νὰ ὑποστηριχθῇ τότε
μόνον, ὅταν ἡ λύσις τοῦ διὰ τῆς προπαρασκευαστικῆς ἀποφάσεως ἀπο-
φασισθέντος ζητήματος ἐπιρροὴν ἔχῃ εἰς τὴν ἔκδοσιν τῆς περὶ ἀποδεί-
ξεως ἀποφάσεως· π. χ. ἀπορρίπτεται ἡ παραγραφὴ ἢ ἑτέρα ἀνα-
τρεπτικὴ ἐνστάσις καὶ διατάσσεται ἀπόδειξις τῆς βάσεως τῆς ἀγω-
γῆς, τὸ ἐφετεῖον εὐρίσκει τὴν ἐνστάσιν βάσιμον καὶ περιττὴν διὰ
τοῦτο τὴν ἀπόδειξιν. Ἀπόφασις προσωρ. ἐκτελεσθῇ δέχεται ἡ ἀπορ-
ρίπτει τὴν ἀγωγὴν ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς δόσεως ὅρκου· ἐκκαλεῖται δὲ περὶ
τῆς δόσεως αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἀντιδίκου τοῦ ὀρκισθησμένου καὶ προσβάλ-
λεται κατὰ τὸ περὶ τὰς ἀποδείξεις μέρος αὐτῆς· ἐν τούτῳ δὲ ὁ ὅρκος
δίδεται καὶ κοινοποιεῖται πάλιν ἡ ἀπόφασις μετὰ τοῦ πρακτικοῦ τῆς
ὀρκοδοσίας. Εἶναι ἀναγκαῖα δευτέρα ἐφεσις; Οὐχί, ἐὰν ἐπιτύχῃ ἡ
γενομένη ἐφεσις καὶ μεταρρυθμισθῇ ἡ ἀπόφασις (διότι ἡ δόσις τοῦ ὅρ-
κου ματαιοῦται). Naί, ἐὰν ἀποτύχῃ ἡ ἐφεσις.

5) Δὲν δύνανται νὰ ἐκκληθῶσιν ἀποφάσεις τελεσιδικοὶ γενόμενοι διὰ
ἀνατροπῆς τῆς ἐφέσεως· δι' ἀποδοχῆς τῆς ἀποφάσεως· διὰ τῆς παρε-
λεύσεως τῆς πρὸς ἐφεσιν προθεσμίας· τέλος διὰ παραιτήσεως τῆς γενο-
μένης ἢ γενησομένης ἐφέσεως· ὅθεν ὁ ἐκκαλέσας ἀποφασὶν τινα κα-
παραιτηθεὶς τὴν ἐφεσιν, δὲν δύναται νὰ ἐκκαλέσῃ καὶ δευτερον τὴν
ἀπόφασιν, ἔστω καὶ ἂν ἔχῃ προθεσμίαν ἀκόμη (ἀνωτέρ. § 224 σημ.
15)· ἀλλὰ παραιτήσιν βεβαίως ἐννοεῖ ἐνταῦθα ὁ νόμος τὴν τοῦ ἐνδίκ-
κου τῆς ἐφέσεως μέσου, καὶ οὐχί τὴν τοῦ δικογράφου τῆς ἐφέσεως
(νόμ. 119 βασ. 9, 1)· ἀδύναται ὁ ἐκκαλεσάμενος μεταμεληθῆναι καὶ
ἀναλαβεῖν τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ, ὡς βεβαίων τὴν γενομένην ἀπόφασιν
(νόμ. 1 § 3 π. 49, 2), si quis ante sententiam professus fuerit, s.

ἐνστάσις ἀνεκκλητῶς ἀποφάσεως. ΚΑ. 68. ΚΑ. 272
ἐνστάσις ἀνεκκλητῶς ἀποφάσεως. ΚΑ. 68. ΚΑ. 272
ἐνστάσις ἀνεκκλητῶς ἀποφάσεως. ΚΑ. 68. ΚΑ. 272

Δημοσία Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βεροῦνης

ἐκκαλεῖται ἀποφασίζοντες ἐπὶ βασιλικῇ ὁρίσει (καρποδοπούλου) ἐπὶ καὶ δὲ οὐδὲν ὁρίζεται ἐπὶ αὐτῇ ἀποφασίζοντες μετὰ τὸ ὅτι οὐδὲν ὁρίζεται. Α. 421 -

ΚΗ. 376
ΚΘ. 132
Α. 509

δικαιοδοσίας διέρχονται βαθμὸν, αἱ μικρᾶς χρηματικῆς ἀ-
ξίας διαφοραί, οἷαι εἰσι τῶν εἰρηνοδικείων μὲν μέχρι 100
δραχμῶν⁶, τῶν πρωτοδικείων δὲ μέχρι 500 δραχμῶν αἱ
προσωπικαί⁷ καὶ αἱ περὶ κινητῶν ἐμπράγματα ἀγωγαί.

ΚΘ. 33

ἐπὶ τῇ βασιλικῇ ἐκκαλεσει τῶν ὁρίων Ν. ΓΑΛΛ. 1911

ΚΗ. 169. ΚΔ. 311 Α. 514

ἀγὼν ἀποφασίζοντες ἐπὶ βασιλικῇ ὁρίσει, ἐκκαλεῖται οὐδὲν ὁρίζεται. ΚΣΤ. 356. ΚΓ. 315
a iudice non provocaturum, indubitate provocandi auxilium per-
didit (Bayer σ. 442).

Τὴν τελεσιδικίαν ὅμως δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ αὐτεπαγγέλτως τὸ
ἐφετεῖον, εἰμὴ μόνον ἂν στηρίζεται εἰς τὸ ἐκπρόθεσμον (Πολ. 751,
755)· ὥστε παρ' ἡμῶν δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἀναιρέσεως
τὸ περιστατικόν, ὅτι τὸ ἐφετεῖον ἐδίκασεν ἔφεσιν ἐναντίον τελεσιδίκου
ἀποφάσεως. Οἱ γὰρ. συγγραφεῖς εἰσιν ἀσύμφωνοι περὶ τούτου διὰ τὴν
σιωπὴν τοῦ νόμου αὐτῶν (Carré ζ. 1593, 739 δις § 4. Dalloz ἀρ.
1150. Délai ἀρ. 62. Taland. ἀρ. 177, 178. ἴδ. καὶ Ἐφημ. τοῦ Linde
X, 170)· οὔτε ὅτι ἡ ἀπόφασις ἐξεδόθη ἀνέκκλητος δύναται νὰ λάβῃ
ὕπ' ὄψιν αὐτεπαγγέλτως τὸ ἐφετεῖον (ΑΠ. 31 τοῦ 57, 91 τοῦ 60· ἄρα
πρέπει νὰ προτείνηται κατὰ τὴν πρῶτην συζήτησιν τοῦ ἐφετείου. ΑΠ.
224 τοῦ 79)· παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον καὶ τοῦτο (Carré ζ. 1633
δις. Fréminv. A, 510. Dalloz 218, τοῦ αὐτοῦ Compét. civile ἀρ. 284).
Ἄλλ' ἐὰν ἡ ἔφεσις ἀπορριφθῇ διὰ τυπικοῦς λόγους δὲν εἶναι ἀπαράδε-
κτος δευτέρα ἔφεσις. Dalloz ἀρ. 932. Carré ζ. 1562 τρίς.

Π. 184 ἀποφασίζοντες
ἐπὶ βασιλικῇ ὁρίσει
ΚΘ. 240.

6) Περὶ τῶν βλαβῶν εἰς σπαρτὰ ἢ δενδροφυτείας ἀποφασίζουσιν
ἀνεκκλήτως οἱ εἰρηνοδίκαι περὶ πάσης ποσότητος (ἀρ. 14 τοῦ διατ.
τῆς 31 δεκεμ. 1836 περὶ φυλάξεως τῶν δενδροφυτειῶν. ΑΠ. 366 τοῦ
40). Ἡ ἀρμοδιότης τοῦ εἰρηνοδίκου, ὅταν εἰσάγωνται συγχρόνως καὶ
ὁμοῦ πολλαὶ ἀγωγαί, κρίνεται κατὰ τοὺς αὐτοὺς κανόνας καθ' οὓς
καὶ τὸ ἐφέσιμον ἢ ἀνέκκλητον τῶν ἀποφάσεων (ἄρ. τὰς σημ. 8—23
τοῦ § τούτου). Ἐν Γαλλίᾳ διδάσκονται· ἐν μέρει ἄλλαι ἀρχαὶ διὰ τὸ
διάφορον τῆς αὐτόθι νομοθεσίας (Dal. Compét. des trib. de paix ἀρ.
295. 305. 309). Αἱ περὶ τῆς δικαστικῆς δαπάνης δίκαι ὅσον μικραὶ
καὶ ἂν ὦσιν εἰσάγονται πάντοτε εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον
(ἀνωτ. § 35 σημ. 7).

7) Ὁ βαθμὸς τῆς δικαιοδοσίας, ὅταν τὸ δικαίωμα συνίσταται ἐκ
πολλαπλοῦ δόσεων (π. χ. κληροδοτοῦνται τῷ Α 30 δραχ. μηνιαῖον
ἐν ὄσφ ζή) ὁρίζεται διαφόρως ἐκ τῆς διαφορᾶς τῆς ἀμφισβήτησεως·
ἤγουν εἰ μὲν ἡ ἀμφισβήτησις στρέφεται περὶ τὴν καθυστέρησιν δόσεων,
τὸ ἐφέσιμον ἢ ἀνέκκλητον ὁρίζεται ἐκ τοῦ μεγέθους τῶν δόσεων τού-
των, εἰ δὲ ἀφορᾷ τὸ δικαίωμα αὐτό, τότε αἱ ἐτήσιαι δόσεις, ὡς τό-

δικαίωμα
ἐκκαλεσθῆναι
ἐπὶ βασιλικῇ ὁρίσει
ΚΘ. 240.

ΚΔ. 267
ΚΕ. 317
ΚΣΤ. 186
Α. 172
1. 226
1. 259

KE 48
N ΓΠΛΕ
T. 27. 52

αἱ δὲ περὶ ἀκινήτων ἐμπράγματα, ἐὰν τὸ ἐτήσιον τοῦ ἀ-
κινήτου εἰσόδημα μὴ ὑπερβαίνει τὰς ^{καὶ τὰς ἀπὸ τῶν ἀκινήτων} 20 δραχμὰς· τέλος
αἱ τῶν ἐμποροδικείων μέχρις 800 δραχμῶν. <sup>KZ. 186. 285-1
K.B. 364. KA.</sup>

Εἰς εὑρεσιν δὲ τοῦ κατὰ ποσὸν ἐφεσίμου ἢ ἀνεκκλήτου
τῆς ἀποφάσεως ὁδηγοῦσιν οἱ ἐξῆς κανόνες⁸.

KA. 124.

α) ὑπολογίζεται ὁλόκληρον τῆς διαφορᾶς τὸ ἀντι-
κειμενον· δηλαδὴ ἡ πρώτη⁹ αἵτησις (ἀλλ' ἄνευ τῶν

κος θεωρούμεναι, χρησιμεύουσι πρὸς εὑρεσιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς δια-
φορᾶς καὶ τοῦ ἐφεσίμου ἢ ἀνεκκλήτου. Bayer σ. 1037. Seuffert Δ', 62.
Dalloz ἀρ. 267. Arnold Erörter. σ. 429. Barth B', 563.

8) Ἀπεκλείσθησαν ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ δευτέρου βαθμοῦ αἱ μικραὶ
ὑποθέσεις οὐχὶ μὲν κυρίως ἔνεκα τῆς ἀπλότητος αὐτῶν, ἀλλὰ μᾶλλον
διὰ τὸ πρὸς τὴν ἀξίαν τοῦ ἀντικειμένου τῆς δίκης δυσανάλογον τῆς δι-
καστικῆς δαπάνης, ἥτις θὰ ἐγένετο ἐὰν αἱ ὑποθέσεις αὗται διήρχοντο
δύο βαθμοὺς (τὸ ἐκ τοῦ ποσοῦ ἀνεκκλήτων ἦτο ἀγνωστον τοῖς Ῥω-
μαίοις. νόμ. 113 βασ. 9, 1). «καὶ ἐπὶ μειζόνων καὶ ἐπὶ ἐλαττόνων
πραγμάτων ἐστὶν ἔκκλητος» Bayer σ. 1035. Linde Rechtsmit. A',
399). Ὑπαρχουσῶν δὲ πολλῶν ἀπαιτήσεων, ἐκάστης τὸ ἐφεσίμον ἢ
ἀνεκκλήτον ἐξετάζεται χωριστὰ (Dalloz Degrés etc. ἀρ. 155) καὶ
κατὰ τὴν ἀξίαν τῶν παλαιῶν δραχμῶν, ἥτοι τοῦ διατ. τῆς 8 φεβρ.
1833 (ἀρθρ. 1, 20 τοῦ νόμ. ΣΔ' τοῦ 1867).

+ 9) Δὲν προσδιορίζεται τὸ μέγεθος τῆς διαφορᾶς ἐκ τοῦ ποσοῦ ὅπερ
ἐπεδίκασεν ἢ ἀπεδίκασε τὸ δικαστήριον, ἀλλ' ἐκ τοῦ ποσοῦ ὅπερ ἤτη-
σεν ὁ διάδικος (Πολ. 530 § 1. νόμ. 19 § 1 πανθ. 2, 1. νόμ. 19 § 1
βασ. αὐτ. αὐτὴ ζητοῦμεν περὶ ποσότητος, ἐφ' ἣ τις δύναται δικάζειν,
τὸ ποσὸν ὅπερ ὁ ἐνάγων ἀπαιτεῖ σκοποῦμεν, οὐ τὸ τῇ ἀληθείᾳ χρεω-
στούμενον». Boncenne A', 333. Dalloz Compét. des tribunaux de
paix ἀρ. 34. Degrés de jurid. ἀρ. 80. 83. ΑΠ. 186 τοῦ 48). Ἀδιά-
φορον δὲ εἶναι ἂν τὸ ἀντικείμενον τῆς διαφορᾶς ἐδικάσθη ἐν τῇ δίκῃ
διηρημένως διὰ χωριστῶν ἀποφάσεων (Dalloz ἀρ. 87). Ἐὰν χρέος ἐκ
1000 δραχμῶν ἀπαιτῆται διὰ δύο χωριστῶν ἀγωγῶν, δὲν εἶναι ἀμφι-
βολία, ὅτι ὁ χωρισμὸς οὗτος γίνεται πρὸς καταδολίευσιν τοῦ νόμου καὶ
ἐπομένως δὲν ὠφελεῖ τὸν ἐνάγοντα, ὑποκείμενον καὶ ὡς πρὸς τὰς δύο
ἀγωγὰς εἰς τὸν δεύτερον βαθμὸν (Frémyn. A', 497). Ἐὰν τὸ δικαστή-
ριον ἐπιδικάσῃ πλέον τοῦ αἰτηθέντος (αἰτοῦνται 500, ἐπιδικάζονται
600); κατὰ τὸν Chauveau (τ. 1747 δις) ἡ τοιαύτη ἀπόφασις ὑπόκει-
ται εἰς ἔρεσιν τὴν λύσιν ταύτην δὲν θεωρῶ ἀπολύτως ὀρθήν· διότι ἂν

ἐκλήκω ἐκδοσὺν τὸν ἐπὶ 4 μερίδας 1509

ἀνάμνησιν κατ' ἐπὶ 19 μερίδας - τὸ ἐκλήκω ἐκδοσὺν τὸν ἐπὶ 19 μερίδας 1239

ΚΑ. 12
ΚΓ 606
Π 524

κῶν¹¹ προτάσεων) ἅπαντα τῆς ἀγωγῆς τὰ κεφάλαια τὰ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας¹² πηγάζοντα· ὅθεν πολλαὶ ἀγωγαὶ ἢ ἀγωγὴ καὶ ἀνταγωγὴ, μὴ ἔχουσαι τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δὲν συνυπολογίζονται¹³. ὡσαύτως ἐὰν διὰ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς ἐνά-
αφ' ἑαυτῆς ἀνταγωγῆς οὐκ ἀνταγωγῆς διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν Κ2. 230. ΠΑ. 7

καὶ νομολογία σύμφωνος (Daloz ἄρ. 172)· εὐρίσκεται καὶ παρ' ἡμῶν τοιαύτη ὡς πρὸς τὰς ἐμπορικὰς δίκας (ΑΠ. 29 τοῦ 54. Εὐρετήρ. Ζ', 383· ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῖς Γάλλοις. Daloz ἄρ. 189—199)· πλὴν ὀρθότερον εἶναι ν' ἀκολουθῆται καὶ ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς δίκαις ὁ αὐτὸς κανὼν. ΑΠ. 189 τοῦ 56, 207 τοῦ 59.

41) Daloz ἄρ. 80, 30. 248. Seuffert's Blätter ΙΔ'. 399. Linde ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ΙΑ', 110. Ἀλλὰ τὰ παρεμπιπτόντα συνυπολογίζονται· π. χ. αἰτοῦνται 500 δραχμαὶ ἐξ ἐτησίου κληροδοτήματος ὀφειλόμεναι, ἀμφισβητεῖται δὲ παρεμπιπτόντως τὸ ὅλον κληροδοτήμα, ἢ περὶ τοῦτου ἀποφαινομένη ἀπόφασις ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν, καθὼς δικάσασα ἀντικείμενον ἀνώτερον τῶν 500 δραχμῶν. Arnold Erörter. σ. 272 σημ. 39. ΑΠ. 286 τοῦ 59, 283 τοῦ 77. Bayer σ. 1037.

12) Οὕτως ἐρμηνεύεται ὑπὸ τῶν πλειόνων συγγραφέων ὁ νόμ. 10 § 1 πανδ. (49, 1)· «ἐὰν τις ἐκ μιᾶς ἀγωγῆς (una actione) ἐνάχθῃ, ἔχουσης πολλὰ κεφάλαια, εἰς πολλὰς καταδικασθῇ ποσότητας, ὧν ἐκάστη μὲν οὐκ ἐπιδέχεται τὴν τοῦ βασιλέως ἀκρόασιν, συναπτόμεναι δὲ ἐπιδέχονται, καλῶς ἐκκαλεῖται πρὸς βασιλέα» (νόμ. 10 § 1 βασ. 9, 1). Bayer σ. 1038. Seuffert Δ', 48. Wetzell σ. 555. Renaud § 176 σημ. 36.

13) Νόμ. 11 βασ. (7, 3)· «ἐὰν πολλὰς ἀγωγὰς ἔχω κατὰ σοῦ, καὶ τὸ πρὸν ὅλον πασῶν τῶν ἀγωγῶν ὑπερβαίῃ τὴν ἀκρόασιν τοῦ δικαστοῦ, οὐ μὴν τὸ ἐκάστης ἀγωγῆς, καλῶς ἐνάγω παρ' αὐτῶν» π. χ. εἰσάγω εἰς τὸν εἰρηνοδίκην συγχρόνως ἀγωγὴν περὶ πληρωμῆς δανείου ἐκ 250 δραχμῶν καὶ παρακαταθήκης ἐκ 200 δραχμῶν, ἀρμοδίως δικάζει ὁ εἰρηνοδίκης (Linde Rechtsm. Α', 320. Mitterm. Beiträge Δ', 64)· ἐν Γαλλίᾳ μετὰ τοὺς περὶ ἀρμοδιότητος τῶν πρωτοδικείων νόμους τοῦ 1838 ἀκολουθεῖται ὁ ἐναντίος κανὼν (Daloz Degrés ἄρ. 138), ὡς καὶ ἐν Βαυαρίᾳ (ἄρθ. 3. 685). Περὶ τῆς ἀνταγωγῆς ἴδε Linde Rechtsm. Α', 339. Bayer σ. 1038. Daloz ἄρ. 353. ΑΠ. 144, 352 τοῦ 53. 177 τοῦ 57. 159 τοῦ 59. Ν. Πείρ. Β', 1516 § 140. Τὸ αὐτὸ δὲ πρέπει ἀναμφιβόλως νὰ εἰπωμεν, καὶ ὅταν ἡ ἑτέρα τῶν ἀγωγῶν ὑπερβαίῃ τὴν ἀνέκκλητον ποσότητα (Contra Seuffert's Blätter Η', 39).

Διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αἰτήσεως ἀνταγωγῆς ὅταν ἡ ἀνταγωγὴ εἴδῃ ἐκ τῆς αὐτῆς αἰτίας πηγάζουσα ἀπὸ τῆς αὐτῆς ἀγωγῆς καὶ ἀνταγωγῆς, μὴ ἔχουσαι τὴν αὐτὴν αἰτίαν, δὲν συνυπολογίζονται.

γωσιν ἢ ἐνάγωνται πλείονες συγχρόνως καὶ συμμέτρως¹⁴, ΚΗ 90
δὲν γίνεται συνυπολογισμός· διότι ἡ ὁμοδικία, σκοπὸν ἔ- ΚΖ. 508
χουσα μόνον τὴν ταχέϊαν καὶ ὀλιγοδάπανον ἐκδίκασιν τῶν ΚΕ. 628
διαφορῶν, οὐδόλως μεταβάλλει τοὺς βαθμοὺς τῆς δικαιο-
δοσίας¹⁵. ὅτι ἐν ἀνάγκῃ ἢ ἐπὶ κρίσει καὶ ἐν αὐτῇ δι' ὅταν; ΚΖ. 380

β') εἰς δίκας ἐπὶ κατασχέσεων ἀναφυομένας προσδιορί- ΚΛ. 299
ζει τοὺς βαθμοὺς τῆς δικαιοδοσίας ὅτε μὲν ἡ ἀπαίτησις, 9 538
ὕπὲρ ἧς ἡ κατάσχεσις γίνεται, ὅτε δὲ τὰ κατασχεθέντα
πράγματα, καθ' ὅσον δηλαδὴ ἡ διένεξις στρέφεται περὶ τὴν
ἀπαίτησιν αὐτὴν ἢ περὶ τὰ κατασχεθέντα πράγματα¹⁶.
προσέτι ἐπὶ κατατάξεων τῶν δανειστῶν, εἴτε περὶ τῆς ἀ-
ληθείας τῶν ἀμειβαίων ἀπαιτήσεων εἴτε περὶ τῆς τοποθε-

14) Πρβ. ΑΠ. 255 τοῦ 54, 52 τοῦ 53 (ἐναντία φαίνεται ἡ 84 ἀπόρ.
τοῦ 45). Boitard B', Plank Mehrheit σ. 445. Ἡ γὰρ. νομολογία
διαφωνεῖ ἐν μέρει (Dalloz ἄρ. 145—164)· τινὲς δέχονται ἐξαίρεσιν ἐπὶ
ἀπαιτήσεων τῆς αὐτῆς αἰτίας (Pfeiffer σ', 314)· πλὴν κατ' ἐμὲ τότε + 157. 224
μόνον δικαιολογεῖται ἡ ἐξαίρεσις αὕτη, ὅταν ὁ αἰτῶν π. χ. 800 δραχ- 328, 348
μὰς ἐνώπιον τῶν πρωτοδικῶν ἀποθάνῃ διαρκούσης τῆς δίκης ἐγκατα-
λιπὼν πλείονας κληρονόμους (Scholz ἐν τῷ 'Ἀρχεῖφ ΚΑ', 362). Ἡ
πρὸς ἐγγύησιν ἢ ἀποζημίωσιν προσεπικλησὶς τρίτου κρίνεται ὡς πρὸς
τὸ ἀνέκκλητον ἢ ἐφέσιμον, χωριστὰ καὶ κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτῆς ἀξίαν.
Dalloz ἄρ. 165.

15) ΑΠ. 200 τοῦ 54. Ν. Πείρ. Β', 1519 § 113.

16) Αἱ ἀπὸ τῶν κατασχέσεων γεννώμεναι δίκαι εἰσὶ συνήθως ἡ περὶ ΚΖ. 43
κύρους τῆς κατασχέσεως, ἡ ἀνακοπὴ κατὰ τῆς δηλώσεως τοῦ τρίτου,
ἡ περὶ ἀκυρώσεως τῆς κατασχέσεως ἀνακοπὴ τοῦ ὀφειλέτου, καὶ ἡ δι-
εκδικητικὴ ἀνακοπὴ τοῦ τρίτου· ἐν τῇ πρώτῃ καὶ τῇ τρίτῃ ὀρίζει τοὺς
βαθμοὺς ἡ ἀπαίτησις, ὕπὲρ ἧς ἡ κατάσχεσις ἐγένετο, ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡ ΚΓ. 473 492
κατασχεθεῖσα ποσότης (ΑΠ. 121 τοῦ 81) καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ τὰ κα- ΚΒ. 709. ΚΣΤ
τασχεθέντα πράγματα (Dalloz ἄρ. 291, 305, 311, 318, 324. Benech 578
σ. 156, 166, 167, 263. Frémin. Α', 528 ἄρ. 505. Carré ζ. 1980 δις. ΚΖ. 508
Εὐρετήρ. Δ', 79. ΑΠ. 79 τοῦ 59, 28 τοῦ 77). Ὡς πρὸς τὰς κατασχέ- ΚΣΤ. 643
σεις τῶν ἀκινήτων ὑπάρχει διαφωνία παρὰ τοῖς Γάλλοις. Dalloz ἄρ.
326, 329. ὅτι διὰ τοῦ ἀφ' οὗ ἐπὶ τῇ κρίσει (Πα. Θεωρ. 821 (1778))
ΚΔ. 247.

τήσεως αὐτῶν ἐν τῷ πίνακι ἐρίζουσιν οἱ δανεισταί, ὁ βαθμὸς τῆς δικαιοδοσίας ὀρίζεται κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην *KA 29*
 ἐκ τοῦ ποσοῦ πάντοτε, δι' ὅπερ ἀξιοῖ ἕκαστος δανειστής *KA 39*
 νὰ καταταχθῇ ¹⁷. ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα ἐὰν ἡ δίκη ὑφί- *KA 28*
 σταται μεταξύ δανειστῶν καὶ ὀφειλέτου ¹⁸. *K2. 553* *4. 372*

γ') διαφοραὶ ἀνεπίδεκτοι χρηματικῆς διατιμῆσεως ὑπά- *KA 15*
 γόντα πάντοτε εἰς τὸν δεύτερον τῆς δικαιοδοσίας βαθμὸν *4. 47*

*ἐπὶ ἀμφοτέρω ἀρρέσει διακρινόμεναι ἀπὸ τῆς 235 ἀρρέσει ἐν αὐτῇ ἀρρέσει τῶν
 μὴ ὁμοδιδάσκειν ἐπὶ τῇ 235 ἀρρέσει. K2. 44. —*
ἀντὶ τῆς 235 ἀρρέσει διακρινόμεναι ἀπὸ τῆς 235 ἀρρέσει. K2. 44. —

17) Δὲν ὑπάρχει λόγος διὰ τί νὰ μὴ ἐφαρμοσθῇ καὶ ἐνταῦθα ὁ κανὼν *K2. 43.*
 τοῦ ἀρθροῦ 530, καὶ ὅτι αἱ τῶν διαδίκων αἰτήσεις προσδιορίζουσι
 τοὺς βαθμοὺς τῆς δικαιοδοσίας· καὶ ἐν ταῖς κατατάξεσιν ἕκαστος δα-
 νειστής ἀναγγέλλεται· ἵνα καταταχθῇ εἰς τὸν πίνακα δι' ὠρισμένον
 ποσόν· τὸ ποσόν τοῦτο δὲν δύναται βεβαίως νὰ ᾔῃαι μῆτε τῆς ἀπαι-
 τήσεώς του μῆτε τῆς διανεμητέας ποσότητος ἀνώτερον· ἐνδεχόμενον
 ὅμως νὰ ᾔῃαι μικρότερον· ἐὰν λοιπὸν οἱ λοιποὶ δανεισταὶ ἀμφισβητήσωσι
 τὴν αἴτησιν αὐτοῦ περὶ κατατάξεως, εἴτε τὴν ὑπαρξίν τῆς ἀπαιτή-
 σεως εἴτε τὴν θέσιν αὐτῆς ἐν τῷ πίνακι ἀποκρούοντες, πρὸς τί ἄλλο
 πράττουσι ταῦτα εἰμὴ ὅπως μὴ λάβῃ ὁ δανειστής οὗτος ὅ,τι αἰτεῖ ἐκ
 τῶν διανεμητέων χρημάτων; ἄρα τοῦτό ἐστι πάντοτε τὸ ἀντικείμενον
 τῆς ἐριδος. Ἄλλ' ἄλλοι ἄλλως σκέπτονται περὶ τοῦ προκειμένου ζητήμα-
 τος· οἱ μὲν φρονοῦσιν ὅτι λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν πάντοτε τῆς ἀπαιτή-
 σεως τὸ μέγεθος, οἱ δὲ πάλιν τὸ τῶν διανεμητέων χρημάτων κατὰ
 τὴν γνώμην τοῦ Benech α') ὅταν τὰ διανεμητέα χρήματα ὦσι κα-
 τώτερα τῆς ἀνεκκλήτου ποσότητος, ὀρίζεται ὁ βαθμὸς τῆς δικαιοδο-
 σίας, ἀμφισβητουμένης μὲν τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀπαιτήσεως, ἐκ ταύτης,
 ἀμφισβητουμένης δὲ τῆς τοποθετήσεως αὐτῆς, ἐκ τῶν διανεμητέων
 χρημάτων· β') ὅταν δὲ τὰ διανεμητέα χρήματα ὦσιν ἀνώτερα τῆς
 ἀνεκκλήτου ποσότητος, ὁ βαθμὸς ὀρίζεται πάντοτε ἐκ τοῦ μεγέθους
 τῆς ἀπαιτήσεως (ὅρ. καὶ Dalloz Degrés ἀρ. 336. Fréminv. Α', 520.
 Carré Compét. Δ', 316. Procéd. ζ. 2192. 2594. Benech σ. 168.
 Berriat σ. 431 σημ. 18^a). Ἐὰν ἀμφισβητῇται ἡ ὑπαρξὶς πολλῶν
 ἀπαιτήσεων, δὲν συνυπολογίζονται αὗται εἰς εὗρεσιν τοῦ ἐφεσίμου ἢ
 ἀνεκκλήτου τῆς διαφορᾶς. Benech σ. 176. Linde Rechtsm. Α', 326.
 Pfeiffer σ. 333.

18) Τότε τὸν βαθμὸν τῆς δικαιοδοσίας ὀρίζει πάντοτε τὸ μέγεθος
 τῆς ἀπαιτήσεως. Benech σ. 183.

ἡ δὲ καὶ αἱ ἐν αὐτοῖς ἐν δυνάμει τῶν ἀρρέσει ἀρρέσει, KE 426
ἀμφὶ ἐφεσίμου ἐπὶ τῇ 235 ἀρρέσει. K2. 447.

ὡς ἀποτελοῦντα τὸν κανόνα¹⁹.

δ') ἀπροσδιορίστου²⁰ οὐσης τῆς ἀξίας τῆς δίκης καὶ ἀ-
 πρίστα διαμερίσας ἐπὶ ἀπροσδιορίστου χαμηλῆς ἐκείνης ταύτης. 1726
 183. 236. ΚΕ 325. 17269

19) Πολ. 13. Ἐφημ. τοῦ Linde X, 200. Τοιαῦταί εἰσι π. χ. αἱ
 δίκαι περὶ καταστάσεως τοῦ προσώπου, περὶ προσωπικῆς κρατήσεως
 (ΑΠ. 169 τοῦ 56), περὶ ἀπαγορεύσεως, περὶ διαζυγίων, πᾶσαι αἱ ἐπ'
 ἀναφορᾷ. Carré ζ. 3045 δις. Dalloz ἄρ. 400. Seuffert Comment. Δ',
 51. ΑΠ. 393 τοῦ 53. 151

20) Ἀπροσδιορίστου ἀξίας εἶναι ἡ δίκη, ἡ μὴ συνισταμένη εἰς χρη-
 ματικὴν ἀπαιτήσιν π. χ. αἰτεῖται ἡ ἀπόδοσις ἵππου, ὥρολογίου κλ.
 Ὁ ἐπικαλούμενος ἐνταῦτα τὸ ἀνέκκλητον τῆς ἀποφάσεως προτείνει ἐν-
 στασιν καὶ ὀφείλει κατὰ τὸ ἄρθρ. 552 τῆς πολ. δικονομίας ν' ἀπο-
 δεῖξῃ αὐτὴν (Bayer σ. 1039. Ἐφημ. τοῦ Linde X, 193. ΑΠ. 194
 τοῦ 53. Mitterm. Δ', 96. Schmid Γ', 390). Οἱ γὰλλοι συγγραφεῖς
 ἐναντία διδάσκουσι κατ' αὐτοὺς ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης δὲν
 ὀρίζηται εἰς χρήματα, ἡ ὑπόθεσις ὡς ἀπροσδιορίστου ἀξίας ὑπόκειται
 εἰς δύο βαθμοὺς (Benech σ. 120. Dalloz ἄρ. 116)· προῆλθε δὲ ἡ γνώ-
 μη αὕτη πιθανῶς ἐκ τοῦ 5 ἄρθρου τοῦ IV τίτλου τοῦ νόμου τοῦ 1790,
 καθ' ὃ «ἐπὶ πάσης ὑποθέσεως ἀπροσδιορίστου ἀξίας εἰσὶν ἐπίσης ἀρ-
 μόδια τὰ πρωτοδικεῖα, ἀλλὰ ἐν πρώτῳ βαθμῷ» ὁ νόμος οὗτος κατηρ-
 γήθη μὲν διὰ τοῦ νεωτέρου τῆς 11 Ἀπριλ. 1838, ἀλλ' ἡ διδασκαλία
 καὶ ἡ νομολογία διαμένει ἡ αὕτη, στηριζόμεναι εἰς τὰ κατὰ τὴν ἐπι-
 ψήφισιν τοῦ νόμου τούτου συζητηθέντα ἐν τοῖς νομοθετικοῖς σώμασι.
 Πρὸς Benech σ. 128, οὐ τὸ τελικὸν συμπέρασμα ἔχει οὕτως· «ἐὰν ἡ
 ἀξία τῆς ἀγωγῆς δὲν ᾖ κατ' ἐαυτὴν καθαρὰ ἢ ὠρισμένη κατ' ὄν εἴ-
 πομεν ἤδη τρόπον, οἱ δὲ δικαζόμενοι δὲν συμφωνῶσι περὶ τῆς ἀξίας
 αὐτῆς, ἀδεκτός ἐστιν εἰς προσδιορισμὸν τοῦ βαθμοῦ τῆς δικαιοδοσίας ἡ
 τε τοῦ δικαστοῦ καὶ ἡ τῶν ἐμπειροτεχνῶν ἐκτίμησις, ὡς καὶ ὁ προσ-
 διορισμὸς τῆς ἀξίας ὁ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος μετὰ τῇ ἄνευ αἰρετισμοῦ
 (ἥτοι ἐξουσίας δεδομένης τῷ ἐναγομένῳ τοῦ νὰ δώσῃ ἀντὶ τοῦ πράγμα-
 τος τὴν ὀρισθεῖσαν ἀξίαν), ἔτι δὲ ὀλιγώτερον ὁ παρὰ τοῦ ἐναγομένου
 μόνου γενόμενος· τότε πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἡ δίκη ὡς ἀπροσδιορίστου
 ἀξίας καὶ εἰς δύο βαθμοὺς ὑπαγομένη»· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ διαφωναίαι
 (Fréminv. Α', 493 Dal. ἄρ. 439). Σύμφωνα πρὸς ταῦτα ἔπραττον ἄλλοτε
 καὶ τινὰ τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων, ὑπὸ γαλλικῶν ἰδεῶν ἐπηρεαζόμενα
 (Εὐρετήρ. Δ', 284. Νομ. Μέλισσα σ. 46)· ὁ λόγος ὁ νομοθετικός, δι' ὃν
 φοβοῦνται οἱ συγγραφεῖς τὴν συγχώρησιν τῆς ἀποδείξεως τῆς ἀξίας τοῦ
 πράγματος, εἶναι ἡ περιπλοκὴ καὶ παρέλκυσις τῆς δίκης ἐκ τοῦ παρεμ-
 πίπταντος τούτου· ἀλλὰ δὲν βλέπω τίνα μικρότερον περιπλοκὴν φέρει

φισθητουμένης διατάσσεται ἀποδείξεις· καταλληλότερον δὲ μέσον ἀποδείξεως ἐνταυθα εἰσιν οἱ ἐμπειροτέχνηαι²¹.

ε') αἱ παρεμπιπτούσαι ἢ παρεπόμεναι ὑποθέσεις ἀκολουθοῦσι τὴν τύχην τῆς κυρίας²³.

[illegible]

K-364.425 KA-26.499.656-12.12.33.9.630-10.562.15T.121.362.
IH-20-253.312.660 IE-257.15.422.249.254.260.10.665.

253. 372. 660. E. 254. 15. 22. 259. 254. 260. 18. 661. 7.
 ἡ πράσις τοῦ ἐφεσιβλήτου, ὅτι τὸ ἐπιδοτήριον τῆς ἐφέσεως εἶναι
 ἄκυρον, ἢ ἄλλοι τὸ ἀπαράδεκτον παρ' αὐτοῦ προτεινόμενος ὁ νόμος δὲ
 ὁ βουαρικὸς οὐδένα διαταγμὸν ἔσχεν ἵνα παραδεχθῇ τὴν δι' ἐμπειρο-
 τεχνῶν ἐξεύρεσιν τῆς ἀξίας ταύτης (Seuffert's Blätter Δ', 107. βουαρ.
 δικον. 691). Ἐπὶ ἀκινήτων συγχωρεῖ ὁ γαλλικὸς νόμος τὴν ἀπόδειξιν
 τοῦ εἰσοδήματος en rentes ou par prix de bail. Dalloz ἀρ. 437.

24) Bayer σ. 1039. Seuffert's Comment. Δ', 57.

22) Εάν δηλαδή η κυρία δική ήταν έφεσιμος, έφεσιμά εἰσι καὶ τὰ κατ' αὐτὴν ἀναφυόμενα παρεμπιπτόντα ἢ παρεπόμενα ζητήματα: *accessorium sequitur principale* (Dalloz Degrés ἀρ. 245, Benech σ. 95), π. χ. ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις ἢ ἡ ἀπορρίπτουσα ἐνστάσις ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν, ἐὰν τὸ πρωτοδικεῖον δικάζη κατὰ πρῶτον βαθμόν. Τοῦ κανόνος τούτου ὑπάρχουσιν αἱ ἐξῆς τρεῖς ἀναμφίβολοι ἐξαιρέσεις: αἱ τῶν ἀρθρ. 46 καὶ 296 τῆς πολ. δικονομίας· ἡ τοῦ ἀρθρ. 738 τῆς αὐτῆς, καὶ ὁ τὸ τῆς ἀναρμοδιότητος δικάζεται ὑπὸ τῶν *πρωτοδικείων, ἐμποροδικείων καὶ εἰρηνοδικείων* (ἐναντία ΑΠ. 231 τοῦ 56) πάντοτε κατὰ πρῶτον βαθμόν, εἴτε ἐδέχθησαν τὰ δικαστήρια ταῦτα εἴτε ἀπέρριψαν τὴν ἀναρμοδιότητα (Dalloz Appel ἀρ. 170. 178. Carré ζ. 1635. ΑΠ. 373 τοῦ 40. Εὐρετήρ. Ζ', 382). ἀλλὰ τὸ ἐφετεῖον δικάζει τὸ τῆς ἀρμοδιότητος μόνον, οὐχὶ καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως (Carré ζ. 1635 τρίς, ζ. 1072 § 8. contra Dalloz Degrés ἀρ. 605). Τῆς ἐκχρεωδικίας καὶ συναφείας αἱ ἐνστάσεις ἀπολαμβάνουσι τοῦ αὐτοῦ προνομίου: Ναί, λέγει ὁ Chauveau (ζ. 1635 τετρ.) καὶ ὁ Dalloz (ἀρ. 76): καὶ νομίζω ὀρθῶς, διότι ζήτημα ἀρμοδιότητος ἐνυπάρχει καὶ ἐν ταῖς ἐνστάσεσι ταύταις· αἱ περὶ προσωπικῆς κρατήσεως ἀποφάσεις ὑπόκεινται πάντοτε (καὶ παρεμπιπτόντως ἐὰν δικάζωσι τὸ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως) εἰς ἔφεσιν (ΑΠ. 379 τοῦ 55. 169 τοῦ 56. 73 τοῦ 57. Dalloz Contrainte par corps ἀρ. 71. Appel ἀρ. 169. Degrés ἀρ. 223. Carré ζ. 1633. 2675). Κατὰ τινες συγγραφεῖς ἡ περὶ ἀποδοκιμάσεως παρεμπιπτόντα δική ὑπάγεται εἰς δύο βαθμοὺς (Dalloz Désaveu ἀρ. 114. Degrés ἀρ. 248. Carré ζ. 1317): ἀλλὰ δὲν φαίνεται μοι ἀποχρώντως δεδικαιολογημένη ἡ ἐξαίρεσις αὕτη. Τὸ ζήτημα ὅτι νόμος τις, ὀρίζων ἀνέκκλητον τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν

2. 295. 218.

δ') περί τῶν λόγων τῆς ἐφέσεως.

Πρωτοδικὸν καὶ ἀποδιδόμενον τῷ δικαστῇ 17. 66

§ 232. Αἱ ἀποδιδόμεναι εἰς τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν
12-453 ἑλλείψεις, αἱ τὴν νόμιμον τῆς ἐφέσεως βάσιν ἀποτελοῦ-
σαι, καλοῦνται λόγοι ἐφέσεως· αἱ ἑλλείψεις αὗται, αἵτινες
δύνανται καὶ ἄνευ ἐφέσεως ἐνίοτε ¹ νὰ διορθωθῶσιν, εἰσὶν
ὥσπετι τοπλεῖστον παραδρομαὶ τοῦ δικαστοῦ· ἀλλ' ἔστιν ὅτε
καὶ ἴδια αὐτοῦ ἁμαρτήματα δύναται δι' ἐφέσεως νὰ θερα-
πεύσῃ ὁ διάδικος ².

Αἱ μὲν τοῦ δικαστοῦ παραδρομαί, αἱ παρέχουσαι δικαί-
ωμα πρὸς ἔφεσιν, τέσσαρές εἰσι, παραβιάσεις δικονομι-
κῶν διατάξεων, κακὴ ἐρμηνεία τοῦ νόμου, κακὴ τῶν
πραγμάτων ἐκτίμησις καὶ ἐγκατάλειψις αἰτήσεώς τι-
νός ἀδικάστου ³. ὁ διάδικος δὲ συγχωρεῖται νὰ διορθώσῃ
τὰ πρωτόδικως ἡμαρτημένα ἀνασκευάζων νομικῶς τὸ
ἔργον αὐτοῦ ⁴ καὶ ἄλλοις ἀντικειμένους αὐτοῦ ἀντικειμένους
12-453

ἐπὶ ἀντικειμένου τινός, δὲν ἐδημοσιεύθῃ, ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν; Δια-
κριτέον· εἰ μὲν διὰ τοῦ νόμου αὐτοῦ νομοθετεῖται τὸ ἀνέκκλητον μό-
νον, δεκτὴ ἡ ἔφεσις· εἰ δὲ νομοθετεῖται καὶ περὶ τοῦ ἀντικειμένου αὐ-
τοῦ (π. χ. νόμ. ρις' τοῦ 65), ἄδεκτος ἡ ἔφεσις.

1) Π. χ. ἐπὶ λογιστικῶν λαθῶν, ἅτινα διορθοῖ τὸ ἴδιον πρωτοδικεῖον,
μάλιστα κατὰ πάντα χρόνον. ἄνωτ. § 137 σημ. 2. Πολ. 759, 714.
Γαλ. 541. Carré 1886 πεντ. 1887.

2) Οἱ ἐφέται ἐξετάζουσι πρὸ πάντων, ἂν ὁ δικαστὴς ὁ πρωτόθαβμος
ἐδίκασεν ὀρθῶς ἢ σφαλμένως, an bene, an male judicatum sit·
κατ' ἐξαιρέσιν δὲ μόνον συγχωρεῖται καὶ ἡ τῶν τοῦ διαδίκου σφαλμά-
των διόρθωσις, ὕπερ καλοῦσιν οἱ δικονομολόγοι *beneficium nondum*
deducta deducendi et nondum probata probandi· ἥτοι εὐεργέτημα
τοῦ προτείνειν τὰ μὴπω προταθέντα καὶ ἀποδεῖξαι τὰ μὴπω ἀποδει-
χθέντα· τὸ προνόμιον τοῦτο δικαιολογεῖ γενικῶς ἡ σκέψις ὅτι τὰ ἐφε-
τεῖα δὲν συνεστήθησαν μόνον πρὸς διόρθωσιν τῶν σφαλμάτων τῶν κα-
τωτέρων δικαστηρίων, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἀπονομὴν τελειοτέρας δικαιο-
σύνης. Mitterm. Beiträge Γ', 73. ⁵ *ἐν τῇ ἐφεσὶν ἡ ἀπονομή*

3) Πολ. 745. 776. Bayer σ. 4018. Dalloz Demande nouvelle
ἀρ. 74.

οἱ γὰρ ἐφεσὶς καὶ ὁ ἀποδιδόμενος

ἀποδιδόμενος αὐτῇ ἀποδιδόμενος

AB 85

οὐδ' ἀποδιδόμενος αὐτῇ
οὐδ' ἀποδιδόμενος αὐτῇ
15. 62. 157
14. 328
10. 485

de compensation, ou que la demande nouvelle ne soit la défense à l'action principale. ἤγουν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὑποβληθῶσι τοῖς ἐφέταις νέαι προτάσεις, εἰμὴ αἱ ἀποτελοῦσαι συμψηφισμοῦ ἔνστασιν ἢ χρησιμεύουσαι ὡς υπεράσπισις κατὰ τῆς ἀγωγῆς. Ἐκ τοῦ ἄρθρου τούτου παραδέχονται ἀπορρέοντες οἱ γάλλοι συγγραφεῖς τοὺς ἐξῆς εἰδικωτέρους κανόνας· α') ὁ ἐνάγων, εἴτε ἐκκαλῶν εἴτε ἐφεσίβλητος εἶναι, δὲν δύναται μὲν νέας προτάσεις νὰ εἰσαγάγῃ ἐφεσίμως κατὰ πρῶτον, ἀλλ' αἱ συνυπακουόμεναι ἐν ταῖς πρωτοδίκαις προτάσεσιν αἰτήσεις αὐτοῦ ὡς καὶ τὰ νέα νομικὰ ἐπιχειρήματα, μὴ ὄντα προτάσεις νέαι κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου, εἰσι δεκτὰ παρ' ἐφέταις ἐν πρώτοις προτεινόμενα· β') ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ ὑποβάλῃ ἐφεσίμως πᾶσαν πρότασιν, χρησιμεύουσαν ὡς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἀγωγῆς· ἄρα καὶ ἐνστάσεις ἀνατρεπτικὰς τῆς ἀγωγῆς, ἅς πρωτοδικῶς παρέλειψε. Ἡ νέα γερμανικὴ δικονομία, ὡς καὶ ἡ βαυαρικὴ ἔτι ἐλευθεριώτερον συγχωροῦσι νέας προτάσεις παρ' ἐφέταις (γερμ. 489—492. βαυαρ. 704—707). Bülow s. 378. Barth B' § 330.

Γ') Τέλος ἡ ἐγγώριος δικονομία ὥρισεν ὅτι ἡ πρωτοδικὴς γενομένη αἴτησις δύναται καὶ κατὰ τὴν ἐκκλητην δίκην νὰ περιορισθῇ καὶ τροπολογηθῇ, ἐὰν ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς δὲν μεταβάλληται διὰ τούτου ὑπὸ τὸν περιορισμὸν δὲ τούτον συγχωροῦνται νέα νομικὰ ἐπιχειρήματα (ἄρθρ. 746). ἀλλὰ νέοι πραγματικοὶ ἰσχυρισμοὶ καὶ προτάσεις εἶναι τότε μόνον δεκταὶ ἐν τῇ ἐκκλητίῳ δίκῃ, ὅταν συντελοῦν πρὸς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἐφέσεως (ἄρθρ. 745, 747). Ἐκ τῶν ἄρθρ. τούτων ἐξάγεται ἀναμφίβολον· α') ὅτι ὁ ἐνάγων, εἴτε ἐκκαλῶν εἴτε ἐφεσίβλητος εἶναι, οὔτε τὸ ἀντικείμενον οὔτε τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς δύναται νὰ μεταβάλῃ· διότι μὴδὲ κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίαν ἡ δύνατο νὰ πράξῃ τοῦτο (ἀνωτ. § 110)· ὅθεν, ὡς πρὸς τὸ ἀντικείμενον, ὁ πρωτοδικῶς αἰτήσας τὴν ἀκύρωσιν τῆς συμβάσεως, ἀπαράδεκτος ἐστὶν ἐπικαλούμενος ἐφεσίμως τὴν διάρρηξιν αὐτῆς, ἢ τὴν περὶ διαταράζεως ἀγωγὴν νὰ μεταβάλῃ εἰς interd. de precario (Dall. Demande n. ἀρ. 34 ἐπ.)· ἀλλὰ δύναται ἡ πρωτοδικὴ αἴτησις νὰ περιορισθῇ ἐφεσίμως, πλὴν κατὰ ποσότητα μόνον οὐχὶ καὶ κατὰ ποιότητα· οἷον ὁ ἕκ τις συμβάσεως κυριότητα ἀντιποιούμενος δὲν δύναται ἐφεσίμως ἐπικαρπίαν ἢ χρῆσιν νὰ αἰτήσῃ καὶ τὴν δουλείαν οδοῦ νὰ μεταβάλῃ εἰς δουλείαν διαβάσεως· διότι ταῦτα καὶ κατὰ τὴν βάσιν καὶ κατὰ τὸ ἀντικείμενον διαφέρουσιν (ἄλλως οἱ Γάλλοι· Dalloz Demande nouvelle ἀρ. 108. Fréminv. B', 393 ἀρ. 984). Ἡ μεταβολὴ τῆς βάσεως τῆς ἀγωγῆς ἀπαγορεύεται, νέα ὅμως νομικὰ ἐπιχειρήματα συγχωροῦνται· ἀλλὰ τῶν δύο τούτων πραγμάτων πρέπει νὰ γίνηται ἡ προσήκουσα διάκρι-

Κ 13. 249

Κ 1. 9 2

4 1734

Μεταρρίθμις ἀπορρέουσιν ἐκ τῶν ἐξῆς· διὰ τῶν ἐξῆς ἀπορρέουσιν
 * σελ. Κ Β' 329

σις, μάλιστα διότι οί γάλλοι συγγραφείς άλλας ακολουθοῦσιν ἀρχὰς καὶ εὐκολον νὰ πλανηθῶσιν οἱ ἀπειρότεροι τῶν παρ' ἡμῖν βάσεις τῆς ἀγωγῆς, ἐκτὸς τοῦ νομικοῦ αὐτῆς μέρους, καλεῖται τὸ σύνολον τῶν γεγονόνων, ἅπερ ὑπὲρ τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ ἐπικαλεῖται ὁ ἐνάγων (Bayer σ. 535. ἄνωτ. § 80 σημ. 4)· ἵνα ἐπιτύχῃ δὲ οὗτος, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ἀληθῆ τὰ γεγονότα ταῦτα καὶ νὰ ὑπάρχῃ νομικὴ διάταξις, ὁρίζουσα ὡς συνέπειαν αὐτῶν τὴν αἴτησιν· τὰ γεγονότα λοιπὸν δὲν δύνανται κατὰ τὰ οὐσιωδῆ αὐτῶν μέρη νὰ ἐναλλαχθῶσιν ἐφεσίμως (κληρονομία ἐκ διαθήκης, κληρονομία ἐξ ἀδιαθέτου. ΑΠ. 244 τοῦ 53, 178 τοῦ 54. καὶ ἡ ἰδιότης ὑφ' ἣν παρίστανται οἱ διάδικοι δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ. Carré ζ. 1677 δις. Dalloz ἀρ. 66), ἀντὶ ὅμως τῆς νομικῆς διατάξεως, ἣν πρωτοδικῶς ἐπεκαλέσθην, δικαιοῦμαι νὰ ἐπικαλεσθῶ ἐφεσίμως ἄλλην, ἥτοι ἄλλο νομικὸν ἐπιχείρημα (π. χ. ἐνάγω τὴν διεύθυνσιν τῶν ἀτμοπλοίων ἵνα μοὶ παραδῶσῃ πρᾶγμά τι, στελλόμενόν μοι ἐκ Ναυπλίου· πρωτοδικῶς ἐστήριξα τὴν ἀγωγὴν εἰς σιωπηρὰν ἐκχώρησιν, δύναμαι ἐφεσίμως νὰ ἐπικαλεσθῶ τοὺς πῆς ἐντολῆς κανόνας. (Höpfner ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ κλ. τόμ. 36, σ. 119). Ἐν Γαλλίᾳ, μὴ ὑπαρχούσης τῆς ἀπαγορεύσεως τοῦ 745 ἀρθρ., εἰσὶν ἐλευθεριώτεροι οἱ συγγραφεῖς περὶ τὴν παραδοχὴν νέων νομικῶν ἐπιχειρημάτων· κατ' αὐτοὺς συγχωροῦνται αὐτά, εἰ καὶ εἰς νέα ὅλως γεγονότα στηρίζονται· ὁ πρωτοδικῶς αἰτήσας τὴν ἀκυρότητα τῆς διαθήκης, διότι π. χ. μάρτυς τις δὲν ἦτο Ἕλλην, δύναται, λέγουσιν, ἐφεσίμως νὰ ἐπικαλεσθῇ ἄλλην ἀκυρότητα (Dalloz ἀρ. 151 ἐπ. Fréminv. σ. 390. Taland. σ. 363). Τοιοῦτόν τι οὔτε κατὰ τὴν γερμανικὴν οὔτε κατὰ τὴν βασιλικὴν δικονομίαν ἐπιτρέπεται. Ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς δίκης ἡ ἢ βάσις τῆς ἀγωγῆς μετεβλήθη ἐξετάζουσιν αὐτεπαγγέλτως τὰ ἐφετεῖα (ΑΠ. 75 τοῦ 50, 325 τοῦ 64. Taland. σ. 361. Dalloz Degrés ἀρ. 494. ἄνωτ. § 75 σημ. 8). Αἰτήσεις σιωπηρῶς ἢ ἐμμέσως περιεχόμεναι εἰς τὰς πρωτοδικούς προτάσεις συγχωροῦνται ἐφεσίμως; Ὁχι, διότι αἱ τοιαῦται προτάσεις συγχωροῦνται κατὰ τὸ ἀρθρον 160 μόνον κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν τῶν πρωτοδικῶν· ἐν Γαλλίᾳ διδάσκεται τὸ ἐναντίον, μὴ ὑπαρχούσης ἐκεῖ τῆς τοῦ ἀρθρ. 160 διατάξεως (ἄνωτ. § 110 σημ. 5) Dalloz Dem. nouv. ἀρ. 111. Carré ζ. 1677 τρίς ὅρα καὶ ΑΠ. 160 τοῦ 49). β') ὅτι ὁ ἐναγόμενος, ὡς ἐκκαλῶν, ἀποκλείεται νὰ προτείνῃ ἐνστάσεις, ἃς παρέλειψε πρωτοδικῶς, ἐξαιρουμένων τῶν κατὰ πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης προτεινομένων (ὅτε δύναται νὰ ὑποβληθῇ κατὰ πρῶτον εἰς τὸ ἐφετεῖον καὶ τὸ ἀπαρτίζον αὐτὰς πραγματικόν. ΑΠ. 126 τοῦ 56). Κατὰ τοῦτο διαφέρει οὐσιωδῶς ἡ ἡμετέρα νομοθεσία τῆς γαλλικῆς, συγχωρούσης πᾶσαν νέαν πρότασιν (ἄρα καὶ ἐνστάσεις ἀνατρεπτικὰς τῆς οὐσίας) πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἀγωγῆς χρήσιμον (ἄνωτ. § 95 σημ.

Λ. 156
Λβ. 72

ταγενέστερα τῆς ἀποφάσεως παρακολουθήματα β. Ν. 538. ΝΑ 392

ε') περὶ τῆς προθεσμίας.

§ 233. Ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία, κατὰ παντὸς διαδι-
εξέσθαι, κοινωσιμὸς ἀντιφασίαν παρ' ἐφέσεως, οὐ κοινωσιμὸς ἐγγράμμιον
497. ἐφέσιν δυνεί, ἢ σὺν ἐφέσει καὶ οὐ ἐγγράμμιον ἀντιφασίαν.

13
125
462
10, § 410 σημ. 5) τὰ ἑλληνικὰ ὁμῶς δικαστήρια ἐκ τῆς περικοπῆς τοῦ
γαλλικοῦ νόμου, à moins que la demande nouvelle ne soit la défense
à l'action principale, δελεαζόμενα, ἴσως δὲ καὶ ἐξ ἀγνοίας τῶν
πραγμάτων, ἐκλινον ἄλλοτε πρὸς τὰς γαλλικὰς ἰδέας μᾶλλον· ἀλλ'
ἀξίαν λόγου αἰτιολογίαν ὑπὲρ αὐτῶν, ὑπερισχύουσαν τῶν ἄρθρων 160
καὶ 747 § 2, οὐκ εἶχον· μόνον ἡ 301 ἀπόφασις τοῦ ἁρείου Πάγου τοῦ
ἔτους 1839 ἠθέλησε νὰ δώσῃ αἰτιολογίαν περὶ τούτου πείθουσαν, ἀλλ'
ἀπλῇ ἀνάγκῃς ἀρκεῖ νὰ δείξῃ τὸ ἔωλον αὐτῆς. Τινὲς εἶπον ὅτι τοῦ
ἄρθρ. 160 ὁ ἀποκλεισμὸς περιορίζεται εἰς τὴν πρωτόδικον μόνον δίκην·
ἀλλὰ ποίαν βαρύτητα θὰ εἶχεν ὁ ἀποκλεισμὸς τότε! ἔπειτα πρέπει νὰ
εἰπῶμεν τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὰς ἀναβλητικὰς ἐνστάσεις. Δὲν εἶναι
ἀμφιβολία λοιπὸν ὅτι παρ' ἡμῖν, ἰσχύοντος τοῦ ἀξιωματος τοῦ ἄνευ
ἐπικουρίας δικάζεσθαι (ἀνωτ. § 76), ὁ νομοθέτης ἠκολούθησε τὴν διδα-
σκαλίαν τῶν τῆς Γερμανίας συγγραφέων, ἡ δὲ ἄνω ἐκτελεῖσα νομολογία
ἐγκατελείφθη πλέον ὑπὸ τῶν δικαστηρίων (Ἐφ. Ἀθ. 13865. ΑΠ. 317
τοῦ 57. 210, 217 τοῦ 59).

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων συνάγεται ὅτι ὁ ἐναγόμενος, ὡς ἐφεσίβλητος, *ΑΓ 27*
δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ πρώτων ἐφεσίμως (κατὰ τὴν πρώτην ὁμῶς
τοῦ ἐφετείου συνεδρίασιν. Πολ. 774. ΑΠ. 46 τοῦ 58) νέας ἐνστάσεις
πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς ἐφέσεως καὶ ὑποστήριξιν τῆς πρωτοδίκου ἀπο-
φάσεως (τοιαῦται εἰσι καὶ εἰ ἀκυρωτικαὶ τῶν τίτλων, ἐφ' ὧν ἡ ἀγωγή
στηρίζεται, οἷον τῆς διαθήκης, εἶπεν ἄλλοτε ὁ ἄρ. Πάγος (ἀπ. 139
τοῦ 58· ἀλλ' οὐχὶ ὁρθῶς. ἀνωτ. § 89 σημ. 14). Δὲν δύναται νὰ κατη-
γορηθῇ ὁ ἐναγόμενος, ὅστις εἰς ἀδύνατον προσβολὴν ἀδύνατον ἀντέταξε
καὶ ὑπεράσπισιν, οὐδὲ νὰ θεωρηθῇ ἄδικος, ἂν κατὰ τῆς ἐνδυναμωθεί-
σης ἐφεσίμως προσβολῆς ἐνισχυμένην καὶ αὐτὸς ἀντιπαρατάξῃ ὑπερά-
σπισιν. Πρὸ πάντων μὲν ἀνατρεπτικὰς ἐνστάσεις τοῦ ἀστυκοῦ νόμου
δύναται νὰ προτείνῃ ὁ ἐφεσίβλητος· ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν ἀναβλητικῶν
τὰς ἀναβαλλούσας τὴν καταδίκην, διότι καὶ αὗται συντελοῦσιν ἐν μέ-
ρει εἰς ἀπολογίαν κατὰ τῆς ἐφέσεως, ἥγουν ἐπιφέρουσι τὴν κατὰ μέ-
ρος ἀπόρριψιν αὐτῆς· ἄλλως ἀπεφύηγο ὁ ἁρείος Πάγος (ἀπ. 80 τοῦ
70) ὡς πρὸς τὴν ἐνστασιν τῆς διζήσεως.

6) Πολ. 747 § 1. Γαλ. 464. Dalloz Demande nouvelle ἀρ. 124. Ἡ

τὸ 541 ἄρθρον, ἐὰν ὁ ἐκκαλὼν διατρίβῃ ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ¹.
Μὴ κοινοποιηθείσης δὲ τῆς ἀποφάσεως, τὸ πρὸς ἔφεσιν δι-
καίωμα παραγράφεται μετὰ τριακονταετίαν². Ἡ προθε-
σμία αὕτη

α') ἄρχεται ἀπὸ τῆς εἰς τὸν διάδικον³ ἢ τὸν νόμιμον αὐ-

ἡ ἐν ἀλλοδαπῇ
δικαιοσύνη
N. Γ. 45
18 29.

δικαζομένους τῆς διεξαγωγῆς μαρτυρικῆς διαδικασίας πρὸς ἀπόδειξιν
τῆς ἀποστάσεως.

4) Πολ. 754. Γαλ. 445, 446. Εἴτε Ἕλληνα εἴτε ἀλλοδαπὸς εἶναι
(Carré ζ. 1600). Ἐὰν πρωτόδικως δικασθῇ ἐρήμην ὁ ἐκκαλὼν, ἔχει
δεπλὴν τὴν προθεσμίαν ταύτην; Ναί, εἶπον οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἐφέται
(ἀπόφ. 907 τοῦ 54), ὅχι, οἱ τῶν Ἀθηνῶν (ἀπόφ. 15358. Νομ. Μέ-
λισσα φυλλάδ. με') ἐὰν ἐπικρατήσῃ ἡ νομολογία τοῦ ἀρείου Πάγου
(ἀνωτ. § 227 σημ. 12), τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν γεννᾶται πλέον· ἄλλως
θεωρῶ ὀρθοτέραν τὴν λύσιν τοῦ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετείου, διότι δι' ὃν λό-
γον δίδεται διὰ τὴν ἀνακοπὴν ἢ προσθήκην τοῦ 541 ἁρθροῦ, πρέπει νὰ
δοθῇ καὶ διὰ τὴν ἔφεσιν.

5) Πολ. 756 § 2. Ἡ τριακονταετία ἐφαρμόζεται ἐπὶ τε τῆς μὴ
κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως καὶ ἐπὶ τῆς ἀκύρου κοινοποιήσεως τὸ
αὐτὸ δέχονται καὶ οἱ Γάλλοι, ἂν καὶ σιωπᾷ περὶ τούτου ὁ νόμος αὐ-
τῶν (Carré ζ. 1563. Talandier σ. 141). Ὁ Ρουσόπουλος (σ. 28)
φρονεῖ ὅτι μετὰ 40ετίαν παραγράφεται τὸ πρὸς ἔφεσιν δικαίωμα, ἐπι-
καλούμενος τὰς περὶ παραγραφῆς τῶν ἐπιδίκων δικαίων διατάξεις τοῦ
Ῥωμ. νόμου (ὅρα ἀνωτ. § 223 σημ. 1)· ἀλλὰ δὲν φαίνεται μοι ὀρθὴ ἡ
γνώμη αὕτη· ἡ δικονομία λέγει «τὸ πρὸς ἔφεσιν δικαίωμα ὑπόκειται
εἰς τὴν συνήθη παραγραφὴν»· συνήθης δὲ παραγραφὴ ἡ τριακονταε-
τία ἐστίν· ἔπειτα ἡ τεσσαρακονταετία τοῦ Ῥωμ. δικαίου ἐφαρμόζεται
εἰς τὰς ἐκκρεμεῖς δίκας, ἐκκρεμοδικία δὲ πρὸ τῆς ἐφέσεως δὲν ὑπάρχει.
Ὅθεν τῆς τριακονταετίας παρελθούσης, παραγράφεται καὶ ἡ ἐκ τῆς
ἀποφάσεως ἀπαίτησις, ἐὰν ᾖ καταδικαστικὴ ἢ ἀπόφασις.

6) Ἀντὶ τοῦ διαδίκου δύναται νὰ κοινοποιηθῇ ἡ ἀπόφασις καὶ εἰς
τὸν κατὰ τὴν πρωτόδικον δίκην ἀντίκλητον αὐτοῦ (ΑΠ. 324 τοῦ 55,
82 τοῦ 58)· ἡ 168 τοῦ 47 ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου φαίνεται
πως τὸ ἐναντίον ἀποφαινομένη, ἀλλὰ προφανῶς ἡμαρτημένη ἐστὶ καὶ
εἰς τὸ ἄρθρ. 752 § 2 ἀντίκειται. Τὸ αὐτὸ πάσχει καὶ ἡ 184 τοῦ 50
(αἰτιολ. 4. ὅρ. ἀνωτ. § 58 σημ. 15).

K/B. 150
K. 4. 473.

τοῦ ἀντιπρόσωπον ἑγχύρου ^{σταλτοῦ α. 330} κοινοποιήσεως ἑ τῆς ὀριστι-
 κῆς ἀποφάσεως· ἀποφάσεις λοιπὸν μὴ ὀριστικαὶ ὑπόκεινται
 εἰς ἔφεσιν ἐνόσω καὶ ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις ὑπόκειται ¹⁰.
 Ὁ ὀρισμὸς αὐτοῦ ἀποφάσεως ἐξέτετα ἐξ ἑαυτοῦ κοινοποιήσεως ἀποφάσεως

ΚΓ. 482 - ΚΔ

7) Carré ζ. 1560 δις.

ἀντίγραφο
 ἀποφάσεως ἐφεί
 ΚΒ 547

ΚΓ. 654

ΚΒ. 373

Α. 330

ΑΒ. 198

8) Ἡ κοινοποίησις γίνεται δι' ἐπιδόσεως κατὰ τὰς εἰδικωτέρας δια-
 τυπώσεις, τὰς ἀνωτέρω (§ 90) ἐξηγηθείσας· πρέπει δὲ νὰ κοινοποιηθῇται
 ἀντίγραφον ὁλοσχερὲς τῆς ἀποφάσεως. Carré ζ. 1557. Dalloz ἀρ. 929,
 935, 937, 951.

9) Καὶ ἂν ὁ διάδικος ἔμαθεν ἄλλως καὶ ἀκριβῶς γνωρίζῃ τῆς ἀπο-
 φάσεως τὸ περιεχόμενον, ἡ προθεσμία τῆς ἐφέσεως δὲν τρέχει πρὶν ἢ
 ἐπιδοθῇ αὐτῷ ἡ ἀπόφασις (Carré ζ. 1562 δις)· εἰς ὅμως ἥτο παρὼν
 ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως, ἡ παρεύρε-
 σις αὐτοῦ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐπέχει τόπον κοινοποιήσεως (πολ. 757,
 817, ἅπερ παραπέμπουσιν εἰς τὸ 138 ἄρθρον· ἀνωτ. § 88 σημ. 3).
 Ἐναντία νομολογία Εὐρετήρ. Ζ', 409 § 32. ^{ἡ ἀποφάσις αὐτῆς ἐξέτετα}

Ἐὰν ὑπαρχόντων πλείονων ὁμοδίκων εἰς μόνον κοινοποίησις ἢ ἐνί
 μόνον κοινοποιηθῇ ἡ ἀπόφασις; Κατὰ γενικὸν κανόνα τρέχει ἡ προ-
 θεσμία μόνον ὑπὲρ τοῦ κοινοποιήσαντος καὶ μόνον κατὰ τοῦ ᾧ ἐκοι-
 νοποιήθη ἡ ἀπόφασις (Carré ζ. 1559. Dalloz ἀρ. 953, 959, 960).
 Δυσκολίαν ὅμως παρέχουσιν ἡ ἀλληλεγγύη καὶ τὰ ἀδιαίρετα δίκαια.
 Φρονῶ ὅμως ὅτι ἐφαρμόζονται καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνωτέρω ἐκτεθειμένα.
 Ποῖαι ἀρχαὶ ἀκολουθοῦνται ἐν Γαλλίᾳ ὅρ. Rodière Solidarité ἀρ. 115,
 120. Carré ζ. 1555.

ΚΑ. 305

10) Πολ. 752 § 2, 756 § 2. Γαλ. 451. Αἱ μὴ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις
 δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι καὶ ἀφοῦ παρέλθωσι 30 ἡμέραι ἀπὸ τῆς κοι-
 νοποιήσεως αὐτῶν· διότι πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως
 κατ' αὐτῶν ἔφεσις εἶναι προαιρετικὴ, καθίσταται δὲ ἀναγκαία ἀπὸ
 τῆς ἐκδόσεως καὶ κοινοποιήσεως τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως· πᾶσα δὲ
 κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ὑπάρχουσα ἔνστασις ἀπαραδέκτου ἐπι-
 ρεάζει καὶ τὴν κατὰ τῶν μὴ ὀριστικῶν ἀποφάσεων ἔφεσιν (Dalloz ἀρ.
 1131). Τὸ 2 ἐδάφ. τοῦ 181 ἄρθρου τῆς πολ. δικονομίας κατέστησε
 παρ' ἡμῖν ἀναμφίβολον ὅτι καὶ αἱ περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεις δύνανται
 νὰ ἐκκληθῶσι μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ὀριστικῆς καὶ ὁμοῦ μὲ αὐτὴν (ὅπερ
 παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφιβάλλεται. Carré ζ. 1629. Dalloz ἀρ. 1133).
 οὐδὲ κωλύει ποσῶς ἡ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς σύμπραξις τοῦ ἐκκα-
 λούντος (ἀνωτ. § 226 σημ. 7 γ'. 'Ρουσσοπ. 29).

ΚΗ. 123

Ἡ προθεσμία τῆς ἐφέσεως ἐπὶ ἀποφάσεων ἀποφαινομένων ὀριστι-

νου¹³, ἢ ἀνωτέρας βίας ἐπελθούσης¹⁴.

ς') περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐφέσεως.

§ 234. Ἡ ἐφεσις ἔχει ὡς πρὸς τοὺς διαδίκους τρία κυρίως ἀποτελέσματα·

α') ἀνασταλτικόν· effectus suspensivus· ἡ ἐφεσις ὑποβάλλει εἰς τὴν ἐπίκρισιν τῶν ἐφετῶν τὴν ὀρθότητα τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως καὶ δύναται ἀποτέλεσμα νὰ ἔχῃ τὴν διόρθωσιν αὐτῆς· τὸ εἶναι λοιπὸν τῆς ἀποφάσεως καθίσταται μετὰ τὴν ἐφесιν ἐκκρεμὲς καὶ ἀμφίβολον· ἕνεκα δὲ τούτου οὔτε νὰ ἐκτελεσθῇ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐφesisίμου δίκης δύναται¹, οὔτε εἰς τελεσιδικίαν μεταβαίνει².

+ 207541 p. 100 - ἀποφάσεων, παραπέμπον εἰς τὰ ἄρθρ. 744[†]—759, ἐξαιρεῖ τὸν § 1 τῶν
ωπ 4' 27 - ἄρθρ. 752 καὶ 756 (ΑΠ. 34 τοῦ 60· πρβ. τὴν ἐμὴν διατριβὴν ἐν Θέ-
μιδι Θ', 413). Ἐναντία ἔγραψεν ὁ Παπαχρήστος ἐν τῇ Γεν. Ἐφημ.
τῆς Ἑλλάδος ἀρ. 196, 197. Περὶ τῶν Γάλλων Dalloz ἀρ. 1086.

13) Πολ. 756 § 3. 4.

14) Νόμ. 1 βασ. (5, 3). Carré ζ. 1598. Dalloz ἀρ. 902, Cassation ἀρ. 1134.

1) Νόμ. 43 βασ. (9, 1)· «εἴτε δεχθῇ ἡ ἐκκλητὸς εἴτε καὶ μὴ, οὐδὲν ἐν τῷ μεταξὺ καινίζεται, ἕως οὗ ἐξετασθῇ ἡ ἐκκλητὸς ἢ δοκιμασθῇ εἰ ὀφείλει δεχθῆναι» (νόμ. 97 αὐτ.). Νεαρ. 134 κεφ. γ' «ἐκκλητὸς δεδομένης κατὰ τὸν νόμον μηδὲ ἐκβιασμοῦς (ἐκτελέσεις) γίνεσθαι, μηδὲ νομᾶς πραγμάτων μετατίθεσθαι μέχρι τελείας ἐπ' αὐτῶν κρίσεως». Ἡ παράβασις τῆς ἀρχῆς ταύτης φέρει ἀκυρότητα εἰς τὰς πράξεις, τὰς μετὰ τὴν ἐφесιν ἐνεργηθείσας (καὶ ὑπεύθυνον εἰς ἀποζημίωσιν τὸν ἐνεργήσαντα αὐτὰς καθιστώσα), εἰ καὶ τυχὸν ἀπορριφθῇ ἡ ἐφεσις (Carré ζ. 1655)[†], εἰσάγεται δὲ ἡ περὶ ἀκυρότητος τῶν πράξεων τούτων αἴτησις εἰς τὸ Ἐφετεῖον ὡς παρεμπύπτουσα (δρ. Hilgard Annalen B', 177).

2) Κατὰ τὸ ρώμ. δίκαιον (νόμ. 13 § 2 π. 28, 1), si quis in capitali crimine damnatus appellaverit, et medio tempore pendente appellatione fecerit testamentum, . . et ita decesserit, valet ejus testamentum· ὁ καταδικασθεὶς δηλ. εἰς κεφαλικὴν ποινὴν δὲν ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ διὰ τελευταίας βουλῆσεως τὴν περιουσίαν του· ἡ ἀνικανό-

+ 1233
ΚΓ 204
ΚΓ 213

ὅπερ ἐστὶν ἡ ἔφεσις ἔχει ἀνασταλτικὴν δύναμιν³, ἣτις ἀρ-
χεται ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως αὐτῆς, ἀλλ' ἀνατρέχει καὶ εἰς τὸ
παρελθὸν μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως⁴.

τῆς ὅμως αὕτη δὲν ἐπῆρχετο πρὸ τῆς ἐν τῷ δευτέρῳ βαθμῷ ἐκδικά-
σεως τῆς κατηγορίας· διὰ τὸν αὐτὸν λόγον ἂν ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις
ἐπιβάλλῃ ὑποχρέωσιν τινα, ἐντὸς προθεσμίας ἐκκληρωτέαν, ἡ ἔφεσις
ἰστᾷ τὴν προθεσμίαν ταύτην μεχρὶ τοῦ κοινοποιηθῆ ἢ ἐπικυρωτικῇ τῶν
ἐφετῶν ἀπόφασις (Carré ζ. 1653. Dalloz ἀρ. 1211)· ἀλλ' ἐπὶ δικα-
στικῆς ἀπαγορεύσεως ἢ ἀνικανότης τοῦ ἀπαγορευθέντος ἀρχεται ἀπὸ
τῆς δημοσιεύσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως τοῦ πρωτοδικείου (ἀνωτ.
§ 146 σημ. 16). Dalloz ἀρ. 1233. Carré ζ. 1652 ἐξάκισ.

3) Πολ. 760. Γαλ. 457. Περὶ τοῦ ἀνασταλτικοῦ ἀποτελέσματος τῆς
ἐφέσεως ὅρα καὶ διατριβὴν Ν. Διομήδους 1873. Ὅταν ἡ ἔφεσις ᾖ
ἄκυρος ἢ ἐκπρόθεσμος, δὲν ἔχει ἀνασταλτικὸν ἀποτέλεσμα κατὰ τὴν
ὀρθοτέραν γνώμην (Carré ζ. 1655. Dalloz ἀρ. 1229). Τὸ ἀνασταλτι-
κὸν ἀποτέλεσμα τῆς ἐφέσεως δὲν ἐμποδίζει τὸ πρωτοδικεῖον νὰ δια-
τάξῃ προσωρινὰ μέτρα (π. χ. τὸν τρυγητὸν τῆς ἐπιδίκου ἀμπέλου).
Πολ. 761 ἐδ. 2. νόμ. 21 § 3 π. (49, 1)· ἄλλως μετενέχθη τὸ χωρίον
τοῦτο ἐν τοῖς Βασιλικοῖς (Θ', α', 20 § 3).

4) Πολ. 761. Κατὰ τὸ ἄρθρ. τοῦτο, τῆς ἐφέσεως τὸ ἀνασταλτικὸν
ἀποτέλεσμα ἀρχεται μὲν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως αὐτῆς, ἐνεργεῖ ὅμως καὶ
εἰς τὰ ὀπίσω ἀνατρέχον μέχρι τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως· ἐπειδὴ
δὲ δύναμει τοῦ ἄρθρου 185 ἀνασταλτικὴ ὡς πρὸς τὰς ὁριστικὰς ἀπο-
φάσεις ἐστὶ καὶ ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία, ἔπεται ὅτι ἡ ἀναδρομικὴ
δύναμις τῆς ἐφέσεως, ἣν κυροῖ τὸ ἄρθρ. 761, σπανίως ἐφαρμόζεται
ἐπὶ τῶν ὁριστικῶν ἀποφάσεων καὶ μόνον ἐπὶ ἐκείνων, ὧν τὸ διατακτι-
κὸν γρήξει περαιτέρω συμπληρώσεως (π. χ. πρόκειται ἐκτέλσεις ἀπο-
φάσεως διαταττούσης τὰ τοῦ ἄρθρου 702 ἢ τὰ τῶν ἄρθρ. 844 καὶ 850)·
τότε δηλαδὴ ὁ κερδίσας πρωτοδικῶς ὀφείλει νὰ μὴ προβῇ εἰς τὴν
ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως πρὶν ἢ παρέλθῃ ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία,
διότι ἐνδέχεται κατόπιν νὰ ἐκκληθῇ ἡ ἀπόφασις καὶ νὰ ἀνατραπῶσι
τὰ γενόμενα (Bayer σ. 1058)· ἐν τῷ Εὐρετ. (Η', 29) ἐκτίθενται τινα
περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἐν πολλοῖς ἐσφαλμένα, ἰδίως ὅτι ἡ πρὸς
ἔφεσιν προθεσμία δὲν εἶναι ἀνασταλτικὴ, ὡς διδάσκεται καὶ ἐν Γαλ-
λίᾳ, ἐνθα ἐλλείπει ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 185 (Carré ζ. 1652 δις. Dal-
loz ἀρ. 1204).

Ἄλλ' οὐδὲ ἐπὶ τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρ.

Τοῦ ἀνασταλτικοῦ ἀποτελέσματος στερεῖται ἡ ἔφεσις ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς δίκαις καὶ ἐν ταῖς περὶ νομῆς, ἢ ἂν τὸ πρωτόβαθμον δικαστήριον κηρύξη προσωρινῶς ἐκτελεστέην ἡ ὀνομάσῃ ἀνεκκλήτον τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ⁵. ἀμάρτημά τι τοῦ πρωτοδικείου περὶ τὴν προσωρινὴν ἐκτέλεσιν ἢ τὸν χαρακτηρισμὸν τῆς ἀποφάσεως ὡς ἀνεκκλήτου δύνανται νὰ διορθώσωσιν οἱ ἐφέται καὶ πρὸ τῆς συζητήσεως τῆς κυρίας δίκης⁶.

761· αἱ ἀποφάσεις αὗται πρέπει νὰ ἐκτελῶνται· μόνη δὲ ἡ ἐκκλησις αὐτῶν διακωλύει τὴν ἐκτέλεσιν. "Ὅθεν ἐὰν ἐκκληθῶσι μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν των, ἤτοι μετὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων, αἱ ἀποδείξεις αὗται, ὡς διεξαχθεῖσαι, διότι κατὰ νόμον ἔπρεπε νὰ διεξαχθῶσιν, οὐδόλως ἐπηρεάζονται ὑπὸ τῆς κατόπιν ἐπιγενομένης ἐφέσεως, ὡς δὲν ἤθελον ἐπηρεασθῇ, ἂν ἡ περὶ ἀποδείξεως ἀπόφασις ἐξεκαλεῖτο μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως καὶ σὺν αὐτῇ· διὰ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον καὶ τὰ ἐκπρόθεσμα (π. γ. τάττεται 10 ἡμέρας προθεσμία πρὸς ἐξέτασιν μαρτύρων ἢ δόσιν ὄρκου, ὃ δὲ διάδικος ὧς ἐπέκειντο αἱ ἀποδείξεις αὗται, ἐκκαλεῖ τὴν ἀπόφασιν ὅτε ἦτο πλέον ἐκπρόθεσμος εἰς τὸ προσαγαγεῖν τὰς ἀποδείξεις) δὲν ἐπηρεάζονται ὑπὸ τῆς ἀναδρομικῆς δυνάμεως τῆς ἐφέσεως (ΑΠ. 1 τοῦ 60. Dalloz ἄρ. 1224, Enquête ἄρ. 147. Boncenne Δ', 255), ἐπομένως ὁ διάδικος δὲν ὠφελεῖται ἐκ τῆς μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν προθεσμιῶν γενομένης ἐφέσεως, ἐκτὸς ἂν νικήσῃ ἐφεσίμως καὶ μεταρρυθμισθῇ ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις.

5) Πολ. 763, 735. Γαλ. 457—460. Dalloz Appel ἄρ. 1241 ἐπ.

6) Πολ. 764—766. Γενομένης δηλαδὴ ἐφέσεως δύναται ὁ διάδικος νὰ ὑποβάλλῃ αἴτησιν (δι' ἀναφορὰς πρὸς τὸν πρόεδρον τῶν ἐφετῶν, ὅστις ὀρίζει τὴν δικάσιμον ἡμέραν) εἰς τὸ ἐφετεῖον, ἵνα τοῦτο, καὶ πρὸ τῆς συζητήσεως τῆς κυρίας δίκης, κηρύξη προσωρινῶς ἐκτελεστέην τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν (ἐὰν τὸ πρωτοδικεῖον ἀπέρριψε τὴν περὶ τούτου αἴτησιν, ἡ παρέλειψε ν' ἀποφανθῇ περὶ αὐτῆς· κατὰ παραδρομὴν βεβαίως τὸ ἄρθρ. 764 ἔχει τὸ δεύτερον μόνον. Carré ζ. 1656. Dalloz ἄρ. 1257) ἢ χαρακτηριστῶς αὐτὴν ἀνεκκλήτον· ἀλλὰ δύναται νὰ αἰτήσῃ καὶ τὸ ἀντίστροφον, ἵνα δηλ. τὸ ἐφετεῖον μεταρρυθμίσῃ τὴν περὶ προσωρινῆς ἐκτέλεσεως ἢ ἀνεκκλήτου διάταξιν τῆς πρωτοδικῆς ἀποφάσεως. Εἰς ἄλλην περίπτωσιν καὶ δι' ἄλλους λόγους ἀπαγορεύεται τοῖς ἐφέταις τὸ κωλύειν τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πρωτοδικῶν ἀποφάσεων.

6') **μεταδιδαστικόν**· eff. devolutivus· διὰ τῆς ἐφέσεως ἀφαιρεῖται ἡ ὑπόθεσις τῆς δικαιοδοσίας τοῦ κατωτέ-

(πολ. 766 ἐδ. 2. Γαλ. 460). Ἀλλὰ τῆς ὡς πλαστῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ἡ ἐκτέλεσις ἀναστέλλεται δυνάμει τοῦ νόμου. Πολ. 403. Ὁργ. 191. Carré ζ. 1667.

Ἡ ἐφεσις ἀναστέλλει καὶ τὴν τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων ἐκτέλεσιν (Carré ζ. 1655 δις. Dalloz ἀρ. 1221). Δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις τῶν ἀποφάσεων τούτων; Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἀπαντῶσι καταφατικῶς· διότι κατὰ τὸ ἄρθρ. 457 τῆς δικονομίας αὐτῶν ἡ ἐκκλήσις τῶν ὀριστικῶν ἢ περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων ἔχει ἀνασταλτικὴν δυνάμιν, ἂν ἡ ἀπόφασις (ἡ ὀριστικὴ δηλαδὴ ἢ παρεμπίπτουσα) δὲν διατάξῃ τὴν προσωρινὴν ἐκτέλεσιν (Carré ζ. 1655 τετράκις). Ἀλλὰ παρ' ἡμῖν ἔχει ἄλλως τὸ πρᾶγμα· ἡγουν κατὰ γενικὸν κανόνα ἡ ἐφεσις ἔχει ἀνασταλτικὴν δυνάμιν, κατ' ἐξαιρέσιν δὲν ἔχει τοιαύτην ἐπὶ τῶν προσωρινῶς ἐκτελεσθῶν ἀποφάσεων (πολ. 763)· ἐπομένως ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις, ὡς ἐξαιρέσις τοῦ κανόνος, διατάσσεται ὅπου ὁ νόμος ἐπιτρέπει αὐτήν· ἀλλ' ὁ νόμος ἤτοι τὰ ἄρθρ. 185 καὶ 186 τῆς πολ. δικονομίας ἐπιτρέπει τὴν προσωρινὴν ἐκτέλεσιν μόνον τῶν ὀριστικῶν ἀποφάσεων, ὡς ἐκ τῆς ἀπροκαταλήπτου καὶ προσεκτικῆς αὐτοῦ ἀναγνώσεως ἐναργῶς ἀποδείκνυται· τὸ πρῶτον φέρει ἀεὶ τὸς τῶν προπαρασκευαστικῶν καὶ παρεμπιπτουσῶν ἀποφάσεων δύνανται μόνον αἱ τελεσίδικοι ὀριστικαὶ ἀποφάσεις νὰ ἐκτελεσθῶσιν, ἐκτὸς ἂν ἐν τῇ ὀριστικῇ ἀποφάσει, δι' ἧς ἀπεφασίσθῃ ἡ κυρία δίκη, ὠρίσθῃ ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις· ἡγουν τὸ ἄρθρον τοῦτο παραφραζόμενον λέγει ταῦτα· «αἱ μὴ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι καὶ πρὶν ἢ γείνῃσι τελεσίδικοι, τουτέστι πρὶν ἐκδοθῇ ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις· αἱ ὀριστικαὶ ὅμως ἀποφάσεις ἵνα δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι πρὶν ἢ γείνῃσι τελεσίδικοι, πρέπει νὰ κηρυχθῶσι προσωρινῶς ἐκτελεσταί»· τὸ ἄρθρον λοιπὸν αὐτὸ ὁμιλεῖ περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως τῶν ὀριστικῶν ἀποφάσεων· ἀλλὰ καὶ τὸ ἄρθρ. 186 περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως τῶν ὀριστικῶν ἀποφάσεων ποιεῖται λόγον· «τοιαύτη προσωρινὴ ἐκτέλεσις (περὶ ἧς δηλ. ἐν τῷ ἀμέσως προηγουμένῳ 185 ἄρθρῳ ἐγένετο λόγος), διαρκούσης τῆς πρὸς ἀνακοπὴν ἢ ἐφῆσιν προθεσμίας, διατάσσεται κλπ.». Ὅθεν μὴ ὑπαρχούσης νομικῆς διατάξεως ἐπιτρεπούσης τὴν προσωρινὴν ἐκτέλεσιν τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων, αὕτη δὲν δύναται νὰ διαταχθῇ. Κατὰ τῆς γνώμης ταύτης ἡδυνάτο τις ἴσως νὰ ἐπικαλεσθῇ τοῦτον τὸν λόγον, ὅφρ' ὅτι τῶν ὀριστικῶν ἀποφάσεων συγχωρεῖται δι' ὠρισμένας αἰτίας ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις, διὰ τί νὰ μὴ συγ-

ἐπὶ ἐφετείας καὶ ὑποδικίας τὸ ἐπὶ ἐκείνῳ δυνάμει ἐπὶ τῇ ἐφετείᾳ ἀπὸ τῆς
καὶ παρὰ τὴν ἐφετείαν ἀποφάσκειν ἢ ἢ τῇ ἐφετείᾳ καὶ τῇ ἐφετείᾳ τῇ ἐφετείᾳ
ἐπὶ τῇ ἐφετείᾳ καὶ τῇ ἐφετείᾳ ἀποφάσκειν καὶ τῇ ἐφετείᾳ καὶ τῇ ἐφετείᾳ — ΚΓ. 342

ρου δικαστοῦ καὶ μεταβιβάζεται εἰς τὸ ἐφετεῖον· τοῦτο λοι-
πὸν τὸ δικαστήριον ἀρμόδιον εἶναι νὰ κρίνῃ περὶ τε τοῦ πα-
ραδεκτοῦ τῆς ἐφέσεως ⁷ καὶ περὶ τοῦ βασιμίου αὐτῆς, ἡ δὲ
περὶ τούτου γνώμη τῶν πρωτοδικῶν οὐδεμίαν ἔχει σημα-
σίαν· ἀλλ' εἰς τὸ ἐφετεῖον μεταβιβάζεται μόνον ὅσον μέ-
ρος τῆς ἀποφάσεως ἐκκαλεῖται, ἡγουν εἰς δευτέραν φέρε-
ται ἐξέτασιν ⁸. ὅθεν ὑπαρχόντων πολλῶν κεφαλαίων ἐν τῇ
ἀποφάσει καὶ τινῶν μόνον ἐξ αὐτῶν ἐκκληθέντων, τὰ λοιπὰ
μένουσι παρὰ τῷ πρωτοβάθμῳ δικαστῇ, εἰμὴ μετ' ἐκείνων

χωρηθῇ διὰ τὰς αὐτὰς αἰτίας, ἰδίως ἐπὶ κινδύνου ἐπικειμένου, καὶ τῶν
περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων, τῶν προπαρασκευαζουσῶν τὴν ὀριστικὴν ;
Ἡ σκέψις αὕτη ἀντικρούεται εὐκόλως· διότι ἐπικειμένου κινδύνου εἰς
τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων αἰτεῖται συντηρητικὴ ἀπόδειξις, ἣν
δύναται τὸ δικαστήριον νὰ ἐπιτρέψῃ καὶ διὰ τῆς ἀποφάσεως τῆς δια-
τακτοῦσης τὰς ἀποδείξεις· ἔπειτα καὶ ἂν δὲν ἤρκει ἡ συντηρητικὴ
ἀπόδειξις, πάλιν αἱ περὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως διατάξεις τοῦ νόμου,
ὡς ἐξαιρετικαί, ἀνεπίδεκτοί εἰσιν ἐφαρμογῆς κατ' ἀναλογίαν· εἶναι δὲ
ὅλως ἐσφαλμένον, ὅτι μετὰ τὰς διεξαχθείσας ἀποδείξεις δύναται τὸ
κατώτερον δικαστήριον νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ὀριστικὴν ἐκδίκασιν τῆς
ὑποθέσεως, καθότι αὕτη μετεβιβάσθη εἰς τοὺς ἐφέτας καὶ ὀφείλει ἕνεκα
τούτου ἀπέχειν πάσης περαιτέρω ἀποφάσεως ὁ κατώτερος δικαστής
(πολ. 762)· διότι ἡ προσωρινὴ ἐκτέλεσις δὲν καταργεῖ τὸ μεταβιβαστι-
κὸν τῆς ἐφέσεως ἀποτέλεσμα, ἀλλὰ μόνον τὸ ἀνασταλτικόν, ὡς ῥητῶς
λέγει τὸ ἄρθρ. 763 (ΑΠ. 75 τοῦ 61. 244 τοῦ 84). Περὶ τοῦ ζητήματος
τούτου πρὸς τὰ ὑπ' ἐμοῦ γεγραμμένα ἐν Σόλωνι (σ. 535) καὶ τῇ Γεν.
Ἐφ. τῆς Ἑλλάδος (ἀρ. 175) καὶ τὰς ἐν τῇ αὐτῇ ἐφημερίδι (ἀρ. 141—
143, 188—191) ἀντιλογίας τοῦ Παπαχρήστου· τὰ ἀποτήματα τῆς
ἐναντίας νομολογίας ἴδ. ἐν τῇ 16918 ἀποφ. τοῦ ἐφετείου Ἀθηνῶν.

7) Πολ. 737 ἐδ. 2. 762. Ἦγουν εἰς τὸ ἐφετεῖον ἀνήκει ν' ἀπο-
φανθῇ ἂν ἡ ἀπόφασις ὑπόκειται εἰς ἔφεσιν, ἂν ἡ ἔφεσις ἔγεινεν ἐγκύ-
ρως ἢ ἐμπροθέσμως κλ. οὐχὶ καὶ εἰς τὸ πρωτοδικεῖον, ἔστω καὶ ἂν
συγαινῶσιν οἱ διάδικοι. Dalloz 1229, 1197, 1194. *δρρ. ΓΛ Ζ*

8) Κατὰ τὸ λόγιον *tantum devolutum quantum appellatum* ἐκ
τοῦ ἐφετηρίου δὲ κρίνεται τίνα καὶ πόσα μέρη τῆς ἀποφάσεως ἐφεσι-
μολοῦνται. (Dalloz ἀρ. 1184, 1185, 1191, 1192).

συνδέωνται ἢ ἀπ' αὐτῶν ἀρτῶνται⁹, ὅτε, καὶ ἂν μόνῃ ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις ἐκκληθῇ, δύνανται οἱ ἐφέται νὰ ἐξετάσωσιν ἐνίοτε καὶ ζητήματα δι' ἀποφάσεων μὴ ὀριστικῶν λυθέντα¹⁰. *ΚΕ 109. ΚΒ/525*

γ') **ἐπικοινωνητικόν**· eff. communicativus¹¹. ἡ ἔφεσις, *ΚΑ 121* ἀγωγὴ τις κατὰ τῆς ἀποφάσεως οὔσα, τὸν ἐκκαλοῦντα μόνον ὠφελεῖ, καθὼς δυναμένη νὰ βελτιώσῃ ἀπλῶς, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ χειροτερεύσῃ τὴν αἵρεσιν αὐτοῦ· ἀλλ' ὅταν ἡ ἐκκληθεῖσα ἀπόφασις βλάβητι ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους, ἡ ἔφεσις γίνεται κατὰ τινὰ τρόπον κοινὸν μέσον, καὶ δύναται νὰ προσβάλλῃ, ἤγουν ἀντεκκαλέσῃ αὐτὴν καὶ ὁ ἐφεσίβλητος¹². τὸ δικαίωμα δὲ αὐτοῦ τοῦτο, ἀναγνωρισθὲν τελευ-

9) Οἷά εἰσι π. χ. τὰ παρακολουθήματα, τόκοι, καρποί. *Seuffert's Comment. Δ', 120. Berriat σ. 308 σημ. 116.*

10) *Wetzell σ. 503 σημ. 28.* Ὅταν δηλ. τὰ ζητήματα ταῦτα ἐπιρροὴν ἔχωσιν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, τὴν διὰ τῆς ἐκκληθείσης ὀριστικῆς ἀποφάσεως δικαζομένην (π. χ. ἀπόφασις μὴ ἐκκληθεῖσα ὥρισε κακῶς τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως)· «ἐὰν τὸ ἐφετεῖον, λέγει ὁ Μερλίνος (*Questions λ. interlocutoire*), εὖρῃ πλανηθέντα τὸν πρωτοδίκην, ἐκλαθόντα ὡς οὐσιῶδες περιστατικόν τι πραγματικὸν μὴ τοιοῦτον, δύναται ἐπὶ πολλῶν δικαιολογιῶν στηριζόμενον, ἅς ὁ πρωτοδίκης παρέβλεψε, νὰ μεταρρυθμίσῃ τὴν ὀριστικὴν ἀπόφασιν, καὶ τοι μὴ ἐκκληθείσης τῆς περὶ ἀποδείξεως διαλαλιᾶς» (*Dalloz ἀρ. 1177*). Ἀλλως ἐνστάσεις ἀπορριφθεῖσας δι' ἀποφάσεως μὴ ἐκκληθείσης δὲν δύναται νὰ ἐξετάσῃ τὸ ἐφετεῖον. *ΑΠ. 12 τοῦ 46.*

11) *Πολ. 758. 443. Dalloz Appel incident.*

12) Ὁ μὴ ἐκκαλὼν ἀπόφασιν, βλάπτουσαν καὶ αὐτὸν καὶ τὸν ἀντίδικόν του, διὰ δίκους πράττει τοῦτο βεβαίως, ἵνα μὴ ὑποστῇ τὰς περιπετειᾶς καὶ βραδύτητας νέας καὶ δαπανηροτέρας δίκης· παραιτεῖται λοιπὸν τὴν ἔφεσιν, διότι προτιμᾷ νὰ μένωσι τὰ πράγματα ὅπως ἐκάνονισεν αὐτὰ ἡ πρωτόδικος ἀπόφασις· ἀλλ' ὅταν ὁ ἀντίδικος αὐτοῦ, μὴ εὐχαριστούμενος εἰς τὰ πρωτόδικως ἀποφασισθέντα, ἐκκαλῇ τὴν ἀπόφασιν, εὐλόγον καὶ δίκαιον εἶναι νὰ δοθῇ καὶ τῷ ἐφεσίβλητῳ ἡ ἄδεια νὰ παραπονεθῇ κατὰ τῆς ἀποφάσεως, καὶ ἂν παρῇληθεν ἤδη ὡς πρὸς αὐτὸν ἡ πρὸς ἔφεσιν προθεσμία, καὶ νὰ φέρῃ οὕτω μεταρρυθμίσειν τῆς

KH. 190. 219
KZ. 134 421
KΓ. 73. 301
KΘ. 153. 210
326 238
Λ. 459
ΛΑ. 21

τατον και υπό του ρωμ. δικαίου¹³, έχει παρ' ἡμῖν οὕτως ἡ ἀντέφεσις ἐξήρηται ἀπὸ τῆς κυρίας ἐφέσεως ὡς ἡ ἀνταγωγὴ ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς¹⁴, καὶ περιορίζεται μόνον εἰς τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ βαθμῷ φερόμενα ἐφέσεως κεφάλαια¹⁵. ἀλλ' ἡ ἀντέφεσις οὐτε ἐκκλήσεται οὐτε καὶ ἐξακολουθεῖ εἰς τὸν δῆμιον. οὐτε καὶ φερόμενα εἶναι. KZ. 421

Παρακλῆσις αὐτεφέσεως § 73. KΓ. 73. 1.637. — ΠΒ. 123. — ἀποφάσεως ὑπὲρ ἑαυτοῦ (reformatio in rebus). Πολ. 779. Ἀρχεῖον κλ. KH', 78. ΛΑ', 83. ΛΓ', 149.

13) Νόμ. 39 κώδ. (7, 62). νόμ. 128 βασ. (9, 1). «ἡ διάταξις κελεύει, ἵνα ἐάν ὁ εἰς ἐκκαλέσῃται, δύνῃται καὶ τὸ ἕτερον μέρος χρήσασθαι τῇ βοήθειᾳ τῆς ἐκκλήτου».

14) Ἐπομένως μὴ ὑπαρχούσης ἐφέσεως κυρίας ἀντέφεσις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἰσαχθῇ. Ἀλλ' ἂν ἡ ἐφεσις γείνη ἀκύρως ἢ ἐκπροθέσμως; ἀμφισβητεῖται τὸ ζήτημα. ὀρθότερα φαίνεται παρ' ἡμῖν ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις, διότι τὸ 758 ἄρθρον δύο ἀπαράδεκτα μόνον κυροῖ κατὰ τῆς ἀντεφέσεως, α') ὅτι ὁ ἀντεκκαλῶν δὲν παρητήθη τὸ πρὸς ἐφῆσιν δικαίωμα, οὐδὲ ἀπεδέχθη τὴν ἀπόφασιν, β') ὅτι ἡ ἀντέφεσις περιορίζεται εἰς τὰ ἐκκαλούμενα κεφάλαια ἢ ἀκυρότης λοιπὸν καὶ τὸ ἐκπροθέσμον τῆς ἐφέσεως δὲν ἀναφέρονται ὡς ἀπαράδεκτα τῆς ἀντεφέσεως (ΑΠ. 251 τοῦ 52. Carré ζ. 1580. Dalloz Appel incid. ἀρ. 45. Frémint. Α'. 568. Εὐρετήρ. Η', 13 § 428). ὁμοίως καὶ ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἐκκαλοῦντος παραίτησις τῆς ἐφέσεως δὲν εἶναι λόγος ἀπαράδεκτου τῆς ἀντεφέσεως (Schmid Γ', 464 σημ. 57. Bayer σ. 1066), ἐκτὸς ἂν λάβῃ χώραν πρὸ τῆς ἀντεφέσεως (ἐν Γαλλίᾳ ὑπάρχουσι καὶ ἐναντία γινώμαι ὡς πρὸς τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην, καθόσον ἐκεῖ ἡ παραίτησις χρῆζει ἀποδοχῆς. Dalloz 51—54).

15) Βαυαρ. Νγ. § 372 τοῦ 1827, § 514. Παραδείγματα εἰς ἐφαρμογὴν τῆς διατάξεως ταύτης δύνανται νὰ χρησιμεύσωσι ταῦτα (Ἀρχεῖον κλ. KH', 82).

α') αἰτοῦνται 1000 ἐπιδικάζονται 500· ἐκκαλεῖ ὁ ἐνάγων διὰ τὰ ἀπορριφθέντα 500· ἀντεκκαλεῖ ὁ ἐναγόμενος διὰ τὰ ἐπιδικασθέντα 500· ἡ αἰτεῖται κεφάλαιον καὶ τόκοι· ὁ ἐναγόμενος ἐκκαλεῖ διὰ τὸ ἐπιδικασθὲν κεφάλαιον, ὁ ἐνάγων ἀντεκκαλεῖ διὰ τοὺς ἐπιδικασθέντας τόκους· ἐναντία ὡς πρὸς τοὺς τόκους Εὐρετήρ. Ε', 327.

β') ἡ ἀγωγὴ στηρίζεται εἰς δύο λόγους (παράτυπία τῆς διαθήκης, ἑλλείψις ἐγκαταστάσεως κληρονομίου)· ἐγκρίνεται ὁ εἰς, ἀποδοκιμάζεται ὁ ἕτερος ἢ παραλείπεται· ὁ ἐνάγων δύναται νὰ ὑποβάλῃ δι' ἀντεφέσεως καὶ τὸν ἀποδοκιμασθέντα ἢ παραλειφθέντα λόγον (Ν. Πείρ. Β', 1564).

γ') ἀπορρίπτονται τινες ἐνοστάσεις ἢ πᾶσαι, ἀλλ' ἀπορρίπτεται καὶ ἡ ἀντιθέσις τοῦ ἐνάγων δι' ἀρροπίαν τοῦ ἐναγόμενου ἐν τῇ ἀντιθέσει. Ν. Πείρ. Α. 125

ὁ δὲ ἐπὶ τῇ ἐνστάσει ἀντιθέσει καὶ τῇ ἀρροπίᾳ ἀντιθέσει καὶ τῇ ἀρροπίᾳ ἀντιθέσει

ἔστι κατὰ τύπον ἀπλουστέρα αὐτῆς καὶ δὲν ὑπόκειται εἰς
τὴν πρὸς ἔφεσιν προθεσμίαν¹⁶. *Εἰ δὲ μή, ἀφ' ἑαυτῆς, 15. 248, 372*
ΚΑ. 337-14. 632. 12. 525-157. 585-12. 680. Β. 11. 272

(') περὶ τῆς διαδικασίας.

1) προδικασία.

§ 235. Τὸ ἐφετῆριον, [†] συντασσόμενον κατὰ τὸν τύπον
τῶν δικογράφων¹, πρέπει νὰ περιέχῃ πρὸς τοὺς ἄλ-
+ εἰς τὴν προθεσμίαν ἀφ' ἑαυτῆς, 15. 248, 372
ΚΑ. 337-14. 632. 12. 525-157. 585-12. 680. Β. 11. 272

ἀγωγῇ ὁ ἐναγόμενος δύναται δι' ἀντεφέσεως νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰς ἀπορ-
ριφθεῖσας ἐνστάσεις (Frémint. Β'. 272 ἀρ. 861. Mitterm. Γ', 80 σημ.
78. ΑΠ. 142 τοῦ 58). Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀπόφ. 17 τοῦ 54)
ἀπορριφθεῖσων διὰ χωριστῆς ἀποφάσεως τῶν ἐνστάσεων, χρεῖα κυρίας
ἐφέσεως· ἀλλ' εἰς τί θὰ χρησιμεύσῃ τῷ ἐναγομένῳ τοιαύτη ἔφεσις ἀφοῦ
ἐκέρδησε τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως; ὁ νόμος λέγει, ὅτι ἡ ἀντέφεσις πε-
ριορίζεται εἰς τὰ παρὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος προβληθέντα «ἐφέσεως κεφά-
λαια»· ὅταν δὲ ἡ ἀπορρίψασα τὴν ἀγωγὴν ὡς ἀναπόδεικτον ἀπόφασις
ἐκκληθῇ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος, τὸ τῆς ἐφέσεως κεφάλαιον εἶναι ἂν πρέπη
νὰ καταδικασθῇ ὁ ἐναγόμενος· ὅθεν δύναται οὗτος νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν
διὰ προγενεστέρως ἀποφάσεως ἀπορριφθεῖσαν ἐνστάσιν τῆς παραγρα-
φῆς (Dalloz ἀρ. 14 ἐπ.).

δ') κατὰ τοῦ δικαιογράφου, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ ἀγωγή (διαθήκης,
δωρητηρίου) προτείνονται ἀκυρότητες, τινὲς τούτων ἐγκρίνονται, ἄλλαι
ἀποδοκιμάζονται ἢ παραλείπονται· ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ φέρῃ δι'
ἀντεφέσεως τὰς παραλειφθεῖσας (περὶ τῶν ἀποδοκιμασθεισῶν ὅρ. ἄνωτ.
§ 89 σημ. 14, β'. § 85 σημ. 4 Γ', σ').

Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς, ἢ τοῦλάχιστον οἱ πλεῖστοι αὐτῶν, θέτουσι τὰ
ὅρια τῆς ἀντεφέσεως πολὺ πλατύτερα τῶν παρ' ἡμῶν, διότι γενικώτε-
ρον ἐκφράζεται ὁ νόμος αὐτῶν (Carré ζ. 1574. Taland. ἀρ. 407.
Dalloz ἀρ. 31 ἐπ.).

16) Ἐν μὲν ταῖς συνήθεσι δίκαις ἡ ἀντέφεσις γίνεται διὰ τοῦ ἀπο- *ΚΑ. 283.*
λογητηρίου (Πολ. 768 ἐδ. 3), ἐν δὲ ταῖς συνοπτικαῖς δύναται νὰ γείνη
καὶ διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων (Carré ζ. 1572. Dalloz ἀρ. 143
ἐπ. ΑΠ. 321 τοῦ 40, 130 τοῦ 53). Καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς
πρὸς ἔφεσιν προθεσμίας, ἥγουν ἀφοῦ κοινοποιηθῇ ἡ ἀπόφασις εἰς τὸν
ἐφεσίβλητον καὶ παρέλθωσιν αἱ 30 ἡμέραι, δύναται οὗτος νὰ ἀντεκκα-
λέσῃ. Dalloz ἀρ. 158.

1) Πολ. 516, 767. Γαλ. 456, 462. Κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀρθ. 535 τε-

λοις² τοὺς λόγους τῆς ἐφέσεως³, κοινοποιεῖται δὲ εἰς τὸν

θειμένην ἀρχὴν δύνανται νὰ ἐκκληθῶσι διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐφετηρίου πολλὰ ἀποφάσεις, μάλιστα δὲ καὶ διαφορῶν δικῶν ἐὰν ᾖναι. Τὸ ἐφετεῖον, λέγει ὁ Carré ζ. 731, δύναται νὰ ἐνώσῃ τὰς ἐφέσεις δύο ἀποφάσεων ὑποθέσεως συναφοῦς· ἀδιάφορον δὲ ἂν αἱ ἐκκληθῶσι ἀποφάσεις ᾖναι διαφορῶν δικαστηρίων. (H. 76^ο τοῦ 50. Dalloz Appel ἀρ. 715. exception ἀρ. 208). Κατὰ τὸ 181 ἄρθρ. τὰς προπαρασκευαστικὰς ἀποφάσεις δύναται (ἄρα δὲν ὀφείλει) ὁ διάδικος νὰ ἐκκαλέσῃ διὰ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου (Dalloz Appel ἀρ. 1117). Ποία ἀπόφασις πρέπει νὰ ἐκκληθῇ ἐπὶ ἐρημοδικίας, ἐὰν ἡ ἀνακοπὴ ἀπορριφθῇ, ὅρ. ἄνωτ. § 231 σημ. 1.

2) Νόμ. 1 § 4 βασ. (9. 1)· «ὁ λίβελλος τῆς ἐκκλήτου ὀφείλει ἔχειν τὸ ὄνομα τοῦ ἐκκαλεσαμένου καὶ τοῦ δικαστοῦ, καθ' οὗ ἐκκαλεῖται, καὶ ἐκ ποίας ἀποφάσεως»· ἤρκει δὲ κατὰ τὸ ῥώμ. δίκαιον τὸ ἐν τοῖς πεπραγμένοις (πρακτικοῖς) εἰπεῖν τὸν διάδικον «ἐκκαλοῦμαι» οὐδὲν δὲ ἔβλαπτε τὸ μὴ εἰσεπεῖν τὸ ὄνομα τοῦ ἀντιδίκου. Περὶ τῶν διατυπώσεων τοῦ ἐφετηρίου ἐν γένει ἴδε ἄνωτέρω (§ 98. 180) καὶ τὸ ἄρθρ. 644 ἐδ. 2 ὡς πρὸς τὰς ἐπ' ἀναφορὰ δίκας (Carré ζ. 1645 τρίς)· ἡ σημειώσις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως πρέπει νὰ γίνηται οὕτως ὥστε νὰ μὴ γεννᾶται σπουδαία ἀμφιβολία περὶ αὐτῆς· συνήθως καὶ συντομώτερον σημειοῦνται αἱ προσβαλλόμεναι ἀποφάσεις διὰ τοῦ ἀριθμοῦ καὶ τῆς χρονολογίας αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πᾶς ἄλλος τρόπος ὡσαύτως σαφῆς παραδεκτός ἐστίν. Dalloz ἀρ. 706. Exploit ἀρ. 523. Carré ζ. 1648 δις. ΑΠ. 84 τοῦ 49.

ΚΑ. 122 3) Πολ. 767 § 4. 516. 770. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ περιέχῃ τὸ ἐφετήριον λόγους ἐφέσεως· οὗτοι κοινοποιοῦνται εἰς τὸν ἐφεσίβλητον διὰ μεταγενεστέρου ἐγγράφου (Carré ζ. 1648. Dalloz ἀρ. 720. Exploit ἀρ. 521). Παρ' ἡμῖν λόγοι ἐφέσεως ἀνάγκη νὰ ὑπάρχωσι πάντως ἐν τῷ ἐφετηρίῳ, ἀλλὰ δύνανται νὰ κοινοποιηθῶσι βραδύτερον καὶ ἄλλοι κατὰ τὸ 517 ἄρθρον. Πρέπει ὅμως νὰ διακρίνωται προσηκόντως ἀπ' ἀλλήλων οἱ λόγοι τῆς ἐφέσεως τοῦ ἀντικείμενου αὐτῆς· οἱ μὲν λόγοι τῆς ἐφέσεως ἀποτελοῦσι τὰ τῇ ἀποφάσει ἀποδιδόμενα σφάλματα, τὸ δὲ ἀντικείμενον αὐτῆς τὴν περὶ τὰς αἰτήσεις τοῦ διαδίκου ἀδικίαν τῆς ἀποφάσεως· ἐκεῖνοι ἀναφέρονται εἰς τὸ αἰτιολογικόν, τοῦτο εἰς τὸ διατακτικόν τῆς ἀποφάσεως· ἡ διάκρισις αὕτη λίαν σπουδαία ἐστίν ὡς πρὸς τὴν ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τοῦ 517 ἄρθρου καὶ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ἂν πρέπη νὰ ὑπάρχωσιν αἰτήσεις ἐν τῇ ἐφέσει· διότι συχνάκις ἐν τῇ πρακτικῇ ἀναμιγνύεται εἰς τὸ αἰτιολογικόν τῆς ἐφέσεως (ὅπου μόνον ἐφέσεως λόγοι ἔπρεπε νὰ ὑπάρχωσι)

ἀντίδικον⁴ δι' ἐπιδόσεως· ἡ ἄλλη προδικασία γίνεται ὅπως καὶ πρωτοδικῶς, τῶν συνήθων μὲν δικῶν συνήθης, τῶν λοιπῶν δὲ συνοπτικῇ⁵. ἄλλ' ἐκτὸς τοῦ ἀπολογητηρίου, ὅπερ πρέπει νὰ περιέχῃ καὶ τὴν ἀντέφεισιν⁶, ἄλλων ἐγγράφων διαμοιβὴ δὲν γίνεται ἀναγκαίως· ὅθεν μετὰ τὴν

ὁ ἀπολογητὴς ἐπὶ τῇ διαμαρτυρίᾳ, δαίρει μὲν. Εὐλογητῶν κτ. 362

καὶ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς π. χ. ἐκκαλῶ τὴν ἀπόφασιν χ, διότι κακῶς ἀπέρριψε τὴν περὶ τόκων αἵτησίν μου· τὸ κακῶς εἶναι κυρίως ὁ λόγος τῆς ἐφέσεως, τὸ λοιπὸν μέρος τῆς αἰτιολογίας ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς· τὸ ἄρθρ. 517 λοιπὸν ἐννοεῖ τοὺς ἀκραιφνεῖς λόγους ἐφέσεως, οὐχὶ καὶ τοὺς ἀναμειγμένους. Αἰτήσεις δὲ τὸ ἐφετῆριον ὀφείλει βεβαίως, καθὼς δικόγραφον, νὰ περιέχῃ· ἄλλ' αὐταὶ ἐνυπάρχουσιν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν τῇ τῆς ἐφέσεως ἀντικειμένῳ· π. χ. ὁ ἐν τῷ ἐφετῆριῳ λέγων «ἐκκαλῶ τὴν ἀπόφασιν χ, διότι κακῶς ἀπέρριψε τὴν περὶ τόκων αἵτησίν μου» ὑποβάλλει τοιοῦτρόπως εἰς τὸ ἐφετεῖον τὴν ἐκδίκασιν τῆς περὶ τόκων αἵτήσεως· ἐπομένως εἶναι τακτικὴ ἡ ἔφεσις τοῦ καίτοι μὴ ἔχουσα ἐπὶ τέλους «ἐξελιγτοῦμαι κλπ.»

4) Εἰς τὸν τῆς πρωτοδίκου δίκης ἀντίκλητον δὲν δύναται νὰ κοινο- *K27. 392*
ποιηθῇ ἐγκύρως ἡ ἔφεσις οὔτε κατὰ τῆς ὁριστικῆς οὔτε κατὰ τῆς περὶ *531*
ἀποδείξεως ἀποφάσεως· διότι ἡ πληρεξουσιότης αὐτοῦ περιορίζεται ἐν *11A 296*
ταῖς τῆς πρωτοδίκου δίκης κοινοποιήσεσιν (πολ. 148, 153), ἡ δ' ἔφε-
σις οὐκ ἔστι πρᾶξις τῆς πρωτοδίκου δίκης (ΑΠ, 168 τοῦ 47, 47 τοῦ
58)· ὅθεν ὀρθῇ εἶναι τῆς πρώτης ἀποφάσεως ἡ σκέψις, ὅτι καὶ ἡ κατὰ
τῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων ἔφεσις δὲν δύναται νὰ ἐπιδοθῇ εἰς
τὸν ἀντίκλητον, καὶ ἐσφαλμένως εἶπον ἐγὼ τὸ ἐναντίον ἐν ταῖς προη-
γουμέναις ἐκδόσεσιν.

Ἀποθανόντος τοῦ διαδίκου δύναται νὰ ἐπιδοθῇ ἡ ἔφεσις εἰς τοὺς *μαρίωτο*
κληρονόμους αὐτοῦ κατὰ τὸν τύπον τοῦ ἄρθρ. 756 § 3· εὐλογητέραν *μετὰ τὴν*
φαίνεται μοι ἡ κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμόζουσα ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ *διαδικασίαν*
ἄρθρ. 756 γνῶμη. Πρὸς. Dalloz ἄρ. 775. Exploit ἄρ. 366. Carré ζ. 1603. *ὁ δὲ δίκης*

5) Πολ. 768—779. Αἱ ἐφέσεις τῶν ἀποφάσεων τῶν εἰρηνοδικῶν δι-
κάζονται κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν (πολ. 516. ἀνωτ. § 117)·
αἱ ἐφέσεις δὲ κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων δικάζονται, φρονῶ,
κατὰ τὴν εἰς τὸ εἶδος τῆς διαφορᾶς ἀρμόζουσαν διαδικασίαν, δηλαδὴ
εἰς τὰ πρωτοδικεῖα εἰσαγόμεναι, πάντοτε συνοπτικῶς, εἰς τὰ ἐφετεῖα δὲ
συνοπτικῶς μὲν, ἐὰν ᾖναι συνοπτικαί, ἄλλως δὲ κατὰ τὴν συνήθη δι-
δικασίαν. Dalloz Matières sommaires ἄρ. 42. 30.

6) Ἀνωτέρω § 234 σημ. 16.

ἀπολογίαν ἢ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς αὐτὴν προθεσμίας ἐγγράφεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον τοῦ ἐφετείου.

Αἱ ἀποφάσεις τῶν εἰρηνοδικείων ἐκκαλοῦνται εἰς τὰ πρωτοδικεῖα, τῶν πρωτοδικείων καὶ ἐμποροδικείων εἰς τὰ ἐφετεῖα καὶ τῶν ἐφετείων ἐνίοτε εἰς τὸν ἄρειον Πάγον⁷. Ὑπὸ τὴν δικαιοδοσίαν δὲ τῶν πρωτοδικείων μὲν ὑπάγονται πάντα τὰ εἰρηνοδικεῖα τοῦ νομοῦ, τῶν ἐφετείων δέ, τὰ πρωτοδικεῖα τῶν νομῶν τῆς περιφέρειας ἐκάστου⁸.

2) Διαδικασία ἐπὶ ἀκροατηρίου.

§ 236. Τῆς συζητήσεως προηγεῖται ἡ ἀπόδειξις τῆς καταθέσεως τοῦ νομίμου παραβόλου, οὗτινος ἀπηλλαγμένοι εἰσὶν οἱ τῶν τῆς πενίας δικαιωμάτων ἀπολαύοντες καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς¹, προσέτι ἡ τῆς ἐγγραφῆς τῆς ἐφέσεως ἐν

7) Πολ. 518, 736, 719, 59. Ὅταν ὁ ἄρειος Πάγος δικάζῃ κατὰ πρῶτον βαθμόν, ἡ ἔφεσις ἐναντίον τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ εἰσάγεται κατὰ τὸ 59 ἄρθρον εἰς τὸ παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης προσ-
διωρισμένον ἐφετεῖον. Δύνανται οἱ διάδικοι νὰ φέρωσιν ἐκ συμφώνου τὴν ὑπόθεσιν εἰς ἐφετεῖον ἄλλης περιφέρειας; π. χ. ἀπόφασις τοῦ πρω-
τοδικείου Ἀθηνῶν νὰ ἐκκληθῇ εἰς τὸ ἐφετεῖον Ναυπλίου; Ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει τὴν διὰ διαιτητῶν διάλυσιν διαφορᾶς, δικασθείσης ἤδη πρωτοδικῶς, διότι καὶ συμβιβασμὸς περὶ αὐτῆς χωρεῖ διαιτηταὶ δὲ δύνανται καὶ ὁλόκληρα δικαστήρια νὰ ἐκλεχθῶσιν ἄρα τὸ ἐρώτημα πρέπει καταφατικῶς νὰ λυθῇ· οἱ γὰλλοι συγγραφεῖς παραδέχονται τὴν λύσιν ταύτην ὡς πρὸς τὰς ἐφέσεις κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων (ἀνωτ. § 162 σημ. 13), οὐχὶ καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐφέσεις ἐναντίον τῶν ἀποφάσεων τῶν τακτικῶν δικαστηρίων (Frémin. A', 509. Dalloz Com-
pét. civile ἀρ. 290, Appel ἀρ. 1194)· ἀλλ' ἡ διάκρισις αὕτη ἀδικαιο-
λόγητος ἐστὶ, καθόσον ἡ ἀρμοδιότης τοῦ ἐφετείου ἐν ἁμφοτέροις τοῖς θέμασιν ἐκ τοῦ νόμου πηγάζει.

8) Ὁρ. τὴν περὶ τούτου νομοθεσίαν ἀνωτ. § 23 σημ. 2 καὶ 14.

1) Πολ. 772, 773, 783, 784, 518. Γαλ. 471. Πρὸς ἀποφυγὴν ἀπε-
ρισκέπτων καὶ στρεψοδίκων ἐκκλήσεων ὑποχρεοῖ τὸν ἐκκαλοῦντα ὁ
νόμος νὰ καταβάλῃ ποσὸν τι χρηματικὸν (5 ἢ 10 δραχμῶν), ὅπερ ἐὰν
ἡ ἔφεσις ἀπορριφθῇ περιέρχεται εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον (ἀνωτ. § 65

β') ὁ περιορισμὸς οὗτος τῆς χρήσεως τοῦ ἐνδίκου τῆς ἐφέσεως μέσου δυσχρόνως δικαιολογεῖται νομοθετικῶς· ἀφοῦ ἡ νομοθεσία, ὑποπεύουσα τὴν ὁρθότητα τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως, συγχωρεῖ τὸν δεύτερον τῆς δικαιοδοσίας βαθμὸν, διὰ τί, εἰς ἑαυτὴν ἀντιφάσκουσα, δυσκολεῖ διὰ τοῦ παραβόλου τὴν χρῆσιν αὐτοῦ (Götz ἐν τῷ 'Αρχεῖῳ ἀστ. Πρ. Ε', 124. Dalloz Appel ἀρ. 1325, 1326); Φαίνεται ὅτι καὶ κατὰ τὸ ἀντικὸν δίκαιον κατέβαλλεν ὁ ἐκκαλῶν ποσὸν τι χρηματικὸν παραβόλιον καλούμενον (Πολυδεύκ. Η', 63)· «τὸ δὲ παρακαταβαλλόμενον ἐπὶ τῶν ἐφέσεων, ὅπερ οἱ νῦν παραβόλιον καλοῦσι, παράβολον Ἀριστοτέλης λέγει».

* Ἀξία δὲ σημειώσεως ἐνταῦθα εἰσι τὰ ἐξῆς·

α') πότε καὶ ποῦ καταβάλλεται. Κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως πρέπει νὰ ἦναι καταβεβλημένον τὸ παράβολον (Πολ. 772· περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ὁρ. Dalloz ἀρ. 1337. Carré ζ. 1692)· ἡ καταβολὴ δέ, σιωπῶντος τοῦ νόμου, γίνεται εἴτε εἰς τὸν γραμματέα τοῦ ἐφετείου, εἴτε εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον. ΔΠ. 97 τοῦ 50· Dalloz Cassation ἀρ. 611.

β') πόσα παράβολα καταβάλλονται; Ὁ νόμος ὁμιλεῖ περὶ τῆς καταβολῆς ἐνὸς μόνου παραβόλου· διὰ τοῦτο ἐὰν εἰς μόνον ἐκκαλῇ καὶ μίαν μόνον ἀπόφασιν προσβάλλῃ, δὲν εἶναι ἀμφιβολία ὅτι ἐν παράβολον κατατίθεται· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὅταν πολλοὶ ἀποφάσεις, τῆς αὐτῆς ὁμῶς δίκης, ἐκκαλῶνται, ἔστω καὶ διὰ χωριστῶν ἐφετηρίων. Πολλὰ λοιπὸν παράβολα κατατίθενται κατ' ἐξαίρεσιν μόνον ἥγουν ὅταν πολλοὶ ἐκκαλῶσι καὶ ἐπὶ διαφορῶν καὶ ἀντικειμένων ἀλλήλοις δικαιωμάτων καὶ συμφερόντων στηρίζωνται· π. χ. ὁ Α διεκδικεῖ οἰκίαν τινὰ κατὰ τοῦ Β, ὁ Γ παρεμβαίνει διεκδικῶν καὶ αὐτὸς τὴν οἰκίαν ἀμφοτέρων αἰ ἀγωγὰι ἀπορρίπτονται· ἐὰν ἀμφοτέροι ἐκκαλέσωσιν, ἀνάγκη νὰ καταθέσωσιν ἀμφοτέροι παράβολον. Dalloz Cassation ἀρ. 621.

γ') ἀποτέλεσμα τῆς μὴ καταβολῆς. Τὸ δικαστήριον ἀρνεῖται τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως εἰς ἀμφοτέρους τοὺς διαδίκους καὶ οὐχὶ εἰς τὸν ἐκκαλοῦντα μόνον, εἶπον ἐν ταῖς προηγουμ. ἐκδόσεσιν, ἐπιχείρημα λαβὼν ἐκ τοῦ ἀρθρ. 526 τῆς αὐτῆς δικονομίας. Ἀλλὰ σκεφθεὶς ὅτι ὁ λόγος τῆς καταβολῆς εἶναι μὲν ὁ αὐτὸς ἐν ἀμφοτέροις τοῖς θέμασιν, ἡ (για αὐτὸ ἐκείνην) ταχύτερα δηλαδὴ καὶ ἀσφαλεστέρα εἰσόδος τοῦ προστίμου εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον, πλὴν ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐν τῷ θέματι τοῦ ἀρθρ. 526 διατάσσεται καταβολὴ ὀφειλομένου ἤδη προστίμου καὶ ἔπρεπε νὰ ὁνομασθῇ ὁ ὀφειλέτης, ἐξάγεται ἀρκούντως ἐκ τοῦ ἀρθρ. 783 ὅτι καὶ ἐπὶ ἐφέσεως ὁ ἐκκαλῶν ὀφείλει τὴν καταβολὴν καὶ εἰς αὐτὸν ἀπαγορεύεται πᾶσα συζήτησις· τὸ δὲ τοῦ ἀρθρ. 772 «τὸ δικαστήριον ἀρνεῖται

ἡ λογιωμένη διασφαλίσει τὴν ἀσφάλειαν τῶν ἐπὶ τῇ διαφύλαξιν αὐτῆς
συμφερόντων προτεινόμενων; ὁ δὲ Ν. 206 καὶ ΚΘ. 3. —

812 § 236. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — ΒΙΒΛΙΟΝ Γ'.

τῷ βιβλίῳ τῶν ἐφέσεων². ἡ συζήτησις δὲ αὕτη γίνεται
τῶν συνοπτικῶν μὲν ἐφέσεων συνοπτικῶς, τῶν συνήθων
δὲ κατὰ τὴν συνήθη διαδικασίαν³. ἀλλὰ δὲν περιορίζεται
ἀναγκαίως εἰς τοὺς ἐν τῷ ἐφετηρίῳ περιεχομένους λόγους,
διότι ἐξετάζονται καὶ λόγοι βραδύτερον προταθέντες⁴. Οἱ ΚΗ. 153
εἰσαγγελεῖς τῶν πρωτοδικῶν, ἐὰν ὥσι κύριοι διάδικοι, πα-
ρίστανται ὑπὸ τῶν παρὰ τοῖς ἐφέταις⁵.

Παρατηρητέον δὲ εἰδικώτερον καὶ ταῦτα

α') ἐνστάσεις· αἱ παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου προτεινόμεναι
κατὰ τῆς ἐφέσεως ἐνστάσεις εἰσὶ καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ πρω-
τοδικῶς, δύο εἰδῶν, ἀναβλητικαὶ⁶ καὶ ἀνατρεπτικαί· ἀμ-
ὲν γὰρ τὴν δικαστικὴν ἀρμοδιότητα διεκδικεῖ καὶ τὴν ἀνατρεπτικὴν
ἐξουσίαν. ΚΗ. 104.

πᾶσαν συζήτησιν σημαίνει οὐχὶ τὴν ἑλὴν ζήτησιν, ἀλλ' οἷον ὅποτε
συζήτησιν ἐπομένως, ἂν ὁ ἐκκαλὼν δικασθῇ ἐρήμην καὶ ἀνακόψῃ τὴν
ἀπόφασιν, ἀρνεῖται εἰς αὐτὸν καὶ τότε τὴν συζήτησιν τὸ δικαστήριον.
ἄρα ἐπιτυχάνεται ὁ σκοπὸς τοῦ νόμου (τὰ ἐν Γαλλίᾳ ὅρ. παρὰ Dalloz
Appel ἄρ. 1337—1341). Ἀνάγ. καὶ τὸ οὐαὶ τοῖς δικαζομένοις! ἐν
Μπαλάν. Ἐφ. 576.

2) Ἐν τῷ γραφεῖῳ τῶν ἐφετείων κρατεῖται βιβλίον πρὸς ἐγγραφὴν
τῶν ἐφέσεων (πολ. 601. Νόμ. ΑΨ'ηΒ', δι' οὗ ἀντικαθίσταται τὸ ἄρθρ.
52 τοῦ ΑΧΚΣ' τοῦ 1887).

3) Πολ. 774. Αἱ ἐγγράφως ἀνακριθεῖσαι παρὰ τοῖς πρωτοδικαῖς ὑπο-
θέσεις δικάζονται κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο προφορικῶς ἐνώπιον τῶν ἐφε-
τῶν· δύνανται ὅμως καὶ οἱ ἐφέται νὰ διατάξωσιν ἐγγραφὸν διαδικα-
σίαν (Γαλ. 461), ἐὰν εὕρωσιν ὑπαρχούσας τὰς προϋποθέσεις τοῦ 611
ἄρθρ. Carré ζ. 1669.

4) Λόγοι ἐφέσεως (κατὰ τὴν ἀνωτ. ἐν § 235 σημ. 3 ἐξηγηθεῖσαν
ἐννοίαν) συγχωροῦνται νὰ προστεθῶσι καὶ διὰ μεταγενεστέρων δικο-
γράφων, μάλιστα δὲ καὶ διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων (Πολ. 517, 769.
νόμ. 3 § 3 π. 49, 1. νόμ. 3 β. 9, 1)· «εἰ δὲ τις αἰτίαν ἐκφωνήσῃ,
δι' ἣν ἐκκαλεῖται, δύνανται καὶ ἐφ' ἑτέρᾳ αἰτίᾳ τὴν ἐκκλητον ἐγγυ-
μνάξαι».

5) 743, 775.

6) Ἐφεσίμως δύνανται νὰ γεννηθῶσι κατὰ πρῶτον καὶ νὰ προτα-
θῶσιν ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις αὗται· α') ἐξαιρέσεις δικαστῶν κλ. τοῦ
ἐφετείου· β') ἀναρμοδιότης τοῦ πρωτοβάθμιου δικαστηρίου, ἢ καθ' ὅλην

φοτέρας δὲ δύναται νὰ μεταχειρισθῇ ἐνίοτε ὡς ἐφεσβλήτος καὶ ὁ ἐνάγων· πλὴν οὐχὶ πᾶσαι αἱ ἀναβλητικαὶ ἐνστάσεις εἰσὶ καὶ ἐφεσίμως χρήσιμοι, αἱ ἀνατρεπτικαὶ δὲ ὑποδια-
ροῦνται εἰς ἀνατρεπτικὰς τῆς ἐφέσεως (ἐνστάσεις ἀπαρ-
δέκτου) ⁷ καὶ ἀνατρεπτικὰς τῆς οὐσίας· τὰς τελευταίας δὲ KA 642
δύναται νὰ προτείνῃ ὁ ἐναγόμενος πρὸς ὑποστήριξιν τῆς
ἀποφάσεως καὶ παρὰ τοῖς ἐφέταις τὸ πρῶτον ⁸.

β') **ἐρημοδικία**· τοῦ ἐκκαλοῦντος ἀπολιπομένου, ἀ- KH 182
πορρίπτεται πάντοτε ἡ ἔφεσις· ἀλλ' ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ ἐφε- A 421

γ') ἡ τῆς ἐγγυοδοσίας τῶν ἁλλοδαπῶν, ἂν ὁ ἐκκαλῶν, ὡς κληρονόμος
τινὸς διαδίκου παριστάμενος, ᾗναι ἁλλοδαπός· δ') ἡ τῆς μὴ κοινοποιή-
σεως τῶν διαδικαστικῶν τῆς ἐφεσίμου δίκης ἐγγράφων· ε') ἡ τῆς νομί-
μου ὠφελείας τῆς ἀπογραφῆς, ἂν μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς πρωτοδίκου
ἀποφάσεως ἀποθανόντος τοῦ διαδίκου, κοινοποιηθῇ ἡ ἔφεσις εἰς τοὺς
κληρονόμους αὐτοῦ πρὸ τῆς τετραμήνου προθεσμίας καὶ ς') τῆς ἐγγυ-
ήσεως, ἂν ἔγινε χρῆσις αὐτῆς καὶ πρωτοδικῶς. Ἡ τῆς ἐκκρεμοδι-
κίας καὶ συναφείας ἐνστάσις σπανίως ἀναφύεται· ἐφεσίμως κατὰ πρῶ-
τον π. χ. κατὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ὑπάρχει ἐκκρεμῆς ἀνακοπὴ ἐνώ-
πιον τοῦ πρωτοδικείου καὶ ἔφεσις ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου, ἡ ἔφεσις ἐνώ-
πιον τοῦ ἐφετείου καὶ ἀναίρεσις ἐνώπιον τοῦ ἀρείου Πάγου· ἂν λοι-
πὸν προταθῇ εἰς τὸ ἐφετεῖον τὸ ἀπαράδεκτον τῆς ἀνακοπῆς ἡ εἰς τὸν
ἄρειον Πάγον τὸ τῆς ἐφέσεως, δύναται νὰ ἀντιταχθῇ τότε ἡ τῆς ἐκ-
κρεμοδικίας ἐνστάσις.

7) Π. χ. ὅτι ἡ ἔφεσις δὲν ἐνεγράφη πρὸ τῆς συζητήσεως ἐν τῷ βιβλίῳ
τῶν ἐφέσεων (νόμ. ΑΨ' B')· ὅτι ἐγένετο ἀκύρως ἡ ἐκπροθέσμως· ὅτι
ἡ ἀπόφασις εἶναι ἀνέκκλητος ἢ κατέστη δι' ἀποδοχῆς κλ. τελεσίδικος
(ἀνωτέρ. § 231 σημ. 5. Carré ζ. 1582)· ὅτι ἐγένετο ἡ ἔφεσις διαρ-
κοῦντος τοῦ πρὸς ἀνακοπὴν δικαιώματος ἐναντίον τοῦ ἄρθρου 752
§ 1 (ἀνωφελὴς ἡ τῆς ἀνακοπῆς παραίτησις. ΑΠ. 161 τοῦ 59)· διότι
κατὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο, ἐνόσω ἔχει τις τὸ ἔνδικον τῆς ἀνακοπῆς μέσον,
δὲν ἔχει τὸ τῆς ἐφέσεως (Dalloz ἀρ. 247 ἐπ. 1069. Carré ζ. 1571).
ἐξαίρεσις ὑπάρχει παρ' ἡμῖν ἐπὶ προσωρινῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφά-
σεως, ὅπερ παρὰ τοῖς Γάλλοις φιλονικεῖται. Dalloz ἀρ. 1079. Carré
ζ. 1641.

8) Ἀνωτέρ. § 232 σημ. 5.

ΠΑ. 250
4. 291

σιβλήτου ἀπορρίπτεται αὕτη μόνον ἐὰν εὗρεθῇ βάσιμος ἡ ἀπόφασις κατὰ τε τὸ νομικὸν καὶ πραγματικὸν⁹ αὐτῆς μέρος.

ΠΑ. 291

γ') ἀποφάσεις· τὸ τοῦ δευτέρου βαθμοῦ δικαστήριον ἐξετάζει πρότερον τὸ ἔγκυρον καὶ παραδεκτὸν τῆς ἐφέσεως, εἴτα δὲ τὴν ὁρθότητα τῆς ἀποφάσεως, καὶ εἰ μὲν εὖρη παραδεκτὴν καὶ βάσιμον τὴν ἔφειν, δέχεται αὐτήν, εἰδὲ μὴ τὴν ἀπορρίπτει καταδικάζον τὸν ἐκκαλοῦντα εἰς τὸ κατατεθὲν παράβολον¹⁰.

Τὰ ἐφετεῖα δικαστήρια τοῦ τε τύπου καὶ τῆς οὐσίας ὄντα περὶ τῆς παραφυλακῆς ἀμφοτέρων τούτων κρίνουσι, καὶ τὰς μὲν δικονομικῶς ἡμαρτημένας ἀποφάσεις ἀκυροῦσι, τὰς δὲ κατ' οὐσίαν, μεταρρυθμίζουσιν¹¹. ἀκολουθοῦσι δὲ

ΠΑ. 291

9) ΑΠ. 86 τοῦ 46, 15 τοῦ 51, 19 τοῦ 53 καὶ 442 τοῦ 66. Ν. Πείρ. Β', 1580. Παραρτ. Β' τόμ. Β', 6579. Boitard Α', 275. Ρουσ. σ. 42. Ἀλλὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ ἐφesiβλήτου πρέπει νὰ θεωρῶσιν ἰσχυρὸν τεκμήριον κατ' αὐτοῦ οἱ ἐφέται καὶ σπανίως νὰ δέχωνται ὑπὲρ αὐτοῦ τῶν ἀποδείξεων τὸ ἐξαγόμενον, προπάντων τῶν μαρτυρικῶν τὸ ἄρθρ. 774 παραπέμπει εἰς τὸ 595, ἐπομένως καὶ οἱ ἐφέται ὀφείλουσι κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ παραδέχωνται ὑπὲρ τοῦ ἐκκαλοῦντος τὸ πραγματικὸν τῆς δίκης.

ΠΑ. 323

10) Πολ. 776, 777, 778 ἐδ. 1, 781, 783. Εἰς τὸ παράβολον καταδικάζεται ὁ ἐκκαλῶν, εἴτε ὡς ἀπαράδεκτος εἴτε ὡς ἀνυποστήρικτος ἀπορριφθῇ ἡ ἔφεσις αὐτοῦ, διότι ἐν ἐκατέρᾳ τῇ ὑποθέσει ἡττᾶται κατὰ τὸ 783 ἄρθ. (Dallosz ἀρ. 1351—1353. Carré ζ. 1694 δις. Taland. σ. 480). Ἀναλαμβάνει ὅμως αὐτό, ἐὰν κερδήσῃ ἐν μέρει, παραιτηθῇ τὴν ἔφειν ἢ συμβιβασθῇ (Dallosz ἀρ. 1347, 1354—1356. Carré ζ. 1694, 1693, 1693 δις). Τὸ δὲ παράπονον αὐτοῦ ὅτι κακῶς κατεδικάσθη εἰς τὸ παράβολον, δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἀνατρέσεως κατὰ τοῦ ἀντιδίκου· διότι οὗτος οὐδόλως ὠφελεῖται ἐκ τῆς τοιαύτης καταδίκης. Carré ζ. 1794 τετρ. Dallosz ἀρ. 1346.

11) Πολ. 778, Berriat σ. 309. Ἐξετάζεται δὲ ἡ ὁρθότης οὐχὶ τοῦ αἰτιολογικοῦ, ἀλλὰ τοῦ διατακτικοῦ τῆς ἀποφάσεως (Πολ. 776 ἐδ. 2. Carré ζ. 1581 ἐξάκ. Dallosz Appel ἀρ. 139—144. Seuffert Δ', 3). Ἐὰν τὸ πρωτοδικεῖον κατ' ἐρήμην τοῦ ἐνάγοντος δικάσαν, ἀντὶ νὰ

πρὸς τοῦτο τοὺς ἰσχύοντας κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἐκκα-
λουμένης ἀποφάσεως νόμους¹². ἀλλ' ἐκκληθείσης ἀποφά-
σεως μὴ ἀποφνηαμένης κατ' οὐσίαν, τὸ ἐφετεῖον δεχόμε-
νον τὴν ἔφεσιν οὐ μόνον τὰ πρωτοδίκως δεδिकाσμένα κα-
ταστρέφει, ἀλλὰ δύναται κατὰ γενικὸν κανόνα καὶ εἰς
ἡ δὲ τὰς ἀποφάσεις ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως. Πρωτοδικὴν τῆς ὑφ' ἡμετέρας

παρεμίστασα εἶδοντες, κ. 13 569

ἀπορρίψῃ τὴν ἀγωγὴν, διατάξῃ ἀποδείξεις τῆς βάσεως αὐτῆς παρὰ τὸ
ἄρθρ. 591, τί πρέπει νὰ πράξῃ τὸ ἐφετεῖον ἐπὶ τῇ ἐφέσει τοῦ ἐναγο-
μένου; βεβαίως ν' ἀκυρώσῃ τὴν πρωτοδικὴν ἀπόφασιν, ὡς δικονομικῶς
ἄτακτον, ἀλλὰ συγχρόνως νὰ διατάξῃ ἀποδείξεις ὡς καὶ τὸ πρωτοδι-
κεῖον, καθόσον τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ, κατ' ἀντιμωλίαν
δικάζοντος τοῦ ἐφετείου, εἶναι ὀρθόν ἄλλως, ἀλλ' ἐσφαλμένως ἀπε-
φάνθη τὸ ἐνταῦθα ἐφετεῖον (ἄπ. 564 τοῦ 70).

12) Πολ. 776. Νεαρ. 115 πρ. κεφ. α' «θεσπίζομεν εἴποτε περὶ τίνος *Α 436*
ὑποθέσεως προέλθῃ ψήφος αὐτοτελῆς καὶ ἐκκλητος ἐπακολουθήσει,
τοὺς τὴν ἐκκλητὸν ἐξετάζοντας κατὰ τοὺς νόμους, οἵτινες κατὰ τὸν
καιρὸν τῆς αὐτοτελοῦς ψήφου ἐκράτουν, πέρας δίδοναι τῷ πράγματι,
τοῦτου αὐτοῦ δηλονότι παραφυλαττομένου καὶ ἐν τῷ ἀναψηλαφᾶσθαι
τάς τῶν ἐνδοξοτάτων ἐπάρχων ψήφους καὶ ἐπὶ ταῖς ἀναφοραῖς τῶν δι-
καστῶν, ὅτε ἀμφοτέρω τὰ μέρη πάσαις ταῖς ἰδίαις ἀποτάσσονται δικαιο-
λογίαις καὶ οἱ δικασταὶ δι' οἰκείων ἀναφορῶν ἐρωτήσουσι, τί ἄρα ὤ-
φειλε διατυπωθῆναι; ἐν πᾶσι γὰρ τοῖς εἰρημένοις θέμασιν ἐκείνους τοὺς
νόμους παρὰ τῶν διαγνομόνων φυλάττεσθαι θεσπίζομεν, οἵπερ κατὰ
τὸν χρόνον τῆς ψήφου ἢ δηλαδὴ τῆς ἀναφορᾶς ἐκράτουν, καὶ εἰ συμ-
βαίῃ μετὰ ταῦτα νόμον φοιτῆσαι νέον τι διατυπῶντα, καὶ τὴν ἑαυτοῦ *ΚΒ 570*
δύναμιν καὶ εἰς τὰ παρεληλυθότα πράγματα ἀναφέροντα» ὥστε ἡ
διάταξις τῆς τε ἡμετέρας δικονομίας καὶ τῆς τοῦ ῥωμ. δικαίου, ὅτι οἱ
ἐφέται ἐφαρμόζουσι τοὺς κατὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς πρωτοδίκου ἀποφάσεως
ἰσχύοντας νόμους, σημασίαν ἔχει, ὅταν ὁ νέος νόμος ἐπιβάλῃ τὴν ἐφαρ-
μογὴν αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ παρελθόν, καὶ τότε δηλ. οἱ ἐφέται τὸν παλαιὸν
ἐφαρμόζουσι νόμον (Σαβινῇ Σύστ. Η', 510. Schmid ἐν Ἀρχεῖφ κλ.
Λ'. 202. Unger öster. Privatr. Α', 128 § 20 σημ. 48. Ρουσοπ. 43).
Ὁ περιορισμὸς οὗτος δὲν ἐκτείνεται ἀναμφιβόλως εἰς τοὺς ἐρμηνευτι-
κοὺς νόμους (Νεαρ. 19 προοίμ. . .), οὐ προσεθήκαμεν, ὡς ἅπασι φα-
νερῶτατον ὄν, χρῆναι τὰ προστεθέντα δι' ἐρμηνείας ἐπ' ἐκείνων κρα-
τεῖν, ἐφ' ὧν καὶ τοῖς ἐρμηνευθεῖσι νόμοις γίνεται χώρα (Schmid αὐτ.
σ. 203).

12.68
1Ε 263. 172
Κ. 54
1Ε 240.
ζον τὴν ἐκκληθεῖσαν ἀπόφασιν, νὰ δικάσῃ συνάμα ὀριστικῶς τὴν διαφορὰν διὰ τοῦτο διδάσκουσιν ἐν Γαλλίᾳ τὸν κανόνα, ὅτι τὸ ἐφετεῖον δύναται νὰ πράξῃ ὅ, τι ὤφειλον νὰ πράξωσι καὶ δὲν ἔπραξαν οἱ πρωτοδίκαι, ἐπομένως, λέγουσιν, ἐὰν δὲν συνεζητήθῃ πρωτοδικῶς ἡ οὐσία δὲν δύναται νὰ προβῇ εἰς αὐτὴν τὸ ἐφετεῖον.

Ἡ ἡμετέρα δικονομία ἠκολούθησε διὰ τοῦ 780 ἄρθρου τὸ σύστημα τοῦ κανονικοῦ δικαίου· κατὰ τὸ ἄρθρον λοιπὸν τοῦτο, εἴτε ὀριστικῇ εἴτε περὶ ἀποδείξεως ἦτο ἡ ἐκκληθεῖσα ἀπόφασις, ἡ μεταρρυθμίσις αὐτῆς μόνῃ καθίστησι τὸ ἐφετεῖον ἀρμόδιον εἰς τὸ νὰ ἐξετάσῃ καὶ λύσῃ πάντα τὰ πρωτοδικῶς ὑποβληθέντα καὶ πρὸς διάγνωσιν ὀριστικὴν τῆς διαφορᾶς ἀναγκαῖα ζητήματα· *semel gravans semper gravans* (ΑΠ. 188 τοῦ 53, 15 τοῦ 58), ὅτε δύναται νὰ ἐκδώσῃ καὶ ἐπιβλαβῇ τυχὸν τῷ ἐκκαλοῦντι ἀπόφασιν (ΑΠ. 102 τοῦ 81). Ὅθεν ἐὰν τὸ πρωτοδικεῖον

α') ἀπέρριψεν ὡς ἄκυρον ἢ δι' ἑλλείψιν ἀποδείξεως συμβιβασμοῦ τὴν ἀγωγὴν, δύναται τὸ ἐφετεῖον, μεταρρυθμίζον τὴν πρωτοδικὴν ἀπόφασιν, νὰ κρατήσῃ καὶ δικάσῃ αὐτήν, εἴτε ἀποδείξῃ τινὰ διατάττον εἴτε ὀριστικῶς ἀποφαινόμενον· εἶναι δὲ ὅλως ἀδιάφορον, ἂν συνεζητήθῃ ἢ μὴ πρωτοδικῶς ἡ οὐσία τῆς ὑποθέσεως, διότι τὴν διαστολὴν ταύτην, ἐν ἀποφάσεσι τισιν ἀναγινωσκόμενῃν (ΑΠ. 168 τοῦ 47. ΕΝ 235 τοῦ 42), ὁ νόμος ἀγνοεῖ.

β') ἐκήρυξεν αὐτὸ ἀρμόδιον ἢ ἀναρμόδιον, τὸ ἐφετεῖον ἔχει καὶ ἐνταῦθα τὸ αὐτὸ δικαίωμα, ἥτοι δύναται νὰ δικάσῃ ὅλην τὴν διαφορὰν ἢ νομολογία ποιεῖ καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐν α') ἀποδοκιμασθεῖσαν διαστολὴν (ΑΠ. 3 τοῦ 44 καὶ 65 τοῦ 45)· παρὰ τοῖς Γάλλοις ὑπάρχει διαφωνία περὶ τούτου· ἀλλ' ἐξενίκησεν ἡ ἐνταῦθα ἐκτιθεμένη γνώμη (Dalloz Degrés ἄρ. 605. Talandier σ. 426. Contra Carré ζ. 1702 § 4. Berriat σ. 307 σημ. 113). Δὲν δύναται ὅμως νὰ κρατήσῃ τὴν ὑπόθεσιν τὸ ἐφετεῖον, ἐὰν τὸ ἀρμόδιον πρωτοδικεῖον ὑπάγῃται εἰς ἄλλου ἐφετείου περιφέρειαν. Dalloz ἄρ. 616. Carré ζ. 1705.

γ') παρεδέχθη τινὰ τῶν προταθεισῶν ἐνστάσεων καὶ ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν, νομίμως πράττει τὸ ἐφετεῖον, ἐὰν μεταρρυθμίζον τὴν ἀπόφασιν ἀπορρίψῃ ἐπὶ ἐτέρᾳ ἐνστάσει τὴν ἀγωγὴν. Linde ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ 1Ε', 187.

δ') διέταξεν ἀποδείξιν, ἔχει ἐξουσίαν τὸ ἐφετεῖον ν' ἀποφανθῇ κατ' οὐσίαν, ἢ καὶ διορθώσῃ ἀπλῶς τὸ ἀποδεικτέον θέμα νὰ κρατήσῃ αὐτὸ τὴν περαιτέρω τῆς διαφορᾶς ἐκδίκασιν.

Ἀλλὰ δύναται οἱ ἐφετάι ἐπὶ πάντων τῶν ἀνωτέρω θεμάτων καὶ νὰ παραπέμψωσιν εἰς ἄλλο πρωτοδικεῖον τὴν ὑπόθεσιν, μάλιστα δέ,

τας ὁμως δι' ὃν λόγον καὶ οἱ ἐκκαλέσαντες¹⁴ ἢ ἐκτέλεσις δὲ αὐτῆς, ὡς αἰεὶ χρήζει περαιτέρω συμπληρώσεως, ἀνήκει εἰς τὸ ἐφετεῖον¹⁵.

*αὐτὸς ὁμοῦν ἐκκαλεῖται τὸν ἄλλον, ὡς ἐκτέλεσις, διὰ τὸν ὅτι αὐτὸς ἐκκαλεῖται
μὴ ἐκκαλεῖται ἀπὸ τῆς αὐτῆς. ΠΓ. 196.*

ὅταν τὸ πρωτοδικεῖον περιορισθὲν εἰς προδικαστικὸν ἀπλῶς ζητήμα ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν, ἢ παραπομπὴν πρέπει νὰ φυλάττηται ὡς κανὼν. Εἰς τὸ αὐτὸ πρωτοδικεῖον συγχωρεῖται παραπομπή; ἡ νομολογία ἢ ἐγγώριος ἀπαντᾷ καταφατικῶς ἢ ἔννοια δὲ τοῦ 780 ἄρθρου δὲν εἶναι μὲν πιθανῶς αὕτη, ἀλλὰ δὲν δύναται καὶ νὰ ὑποστηριχθῇ μετὰ θετικότητος τὸ ἐναντίον. Carré ζ. 1698.

Ἐν Γερμανίᾳ διδάσκουσιν ἐν γένει ἄλλας ἀρχὰς (Cucumus ἐν τῷ Ἀρχεῖῳ ΚΣΤ', 243. ΚΖ', 57. Seuffert Comment. Δ', 115), ἀλλ' οὐκ εἰσὶ πάντες σύμφωνοι (Linde Handb. Β', 296. 313). Πρὸς περὶ τῶν νέων γερμανικῶν δικονομιῶν Barth Β', 595. Bülow σ. 379.

Ἐν τῷ 1854 (Πολ. 782. Νόμ. 10 βασ. (9, 1) ἀεὶ κοινῆς δίκης τότε ὁ μὴ ἐκκαλεσάμενος ὠφελεῖται διὰ τοῦ ἐκκαλεσαμένου καὶ νικῆσαντος, ὅταν αἱ αὐταὶ δικαιολογίαι ἐκατέρῳ ἤρμωζον οὐ μὴν ὅταν διάφοροι ὡς ἐπὶ δύο ἐπιτρόπων ἐναχθέντων, τοῦ μὲν ἀπὸ τοῦ μὴ χειρίσαι, τοῦ δὲ ἀπὸ τοῦ χειρίσαι· οὐδέτερος γὰρ αὐτῶν διὰ τοῦ ἐτέρου βοηθεῖται» (νόμ. 10 § 4 Π. 49, 1. νόμ. 1, 2 κώδ. 7, 68. νόμ. 156, 157 βασ. αὐτ. ΑΠ. 359 τοῦ 55. Bayer σελ. 653. Gönner Handb. d. gem. Proz. Γ', 250. Seuff. Comment. Δ', 143). Σημειωτέον δὲ ὅτι ὁ μὴ ἐκκαλέσας ὁμόδικος δικαιουται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἄρθρ. 782, εἰὰν δὲν ἀπεδέχθη τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, μήτε κατέστη αὕτη ὡς πρὸς αὐτὸν τελεσίδικος πρὶν δημοσιεῦσθαι ἢ τοῦ ἐφετείου ἀπόφασις. Ἀλλ' εἰὰν ἐξεκάλεσε καὶ αὐτὸς τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν; Καὶ τότε οὗτος, ἀπήντησεν ὁ ἄρ. Πάγος (ἀπ. 317 τοῦ 78), δικαιουται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἄρθρ. 782, ἐνὸς μὲν ἐκκρεμῆς καὶ ἀδίκαστος ἢ ἔφεσις του· αὐθαίρετον ὅπως αἰτιολογίαν φέρων, ὅτι αἱ ἔννοια τοῦ νόμου εἶναι οὐ μόνον νὰ προλαμβάνηται ἢ ἐπανάληψις ἐφέσεων, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξακαλούθησις τῶν ἡδὴ γενομένων. Δηλαδὴ διὰ τοῦ ἄρθρ. 782 συμπληροῦται ὁ ἐν ἄρθρ. 476 ἀριθμὸς τῆς ἀποπερατώσεως τῶν δικῶν.

15) Ἐν τοῖς θέμασι π. γ. τῶν ἄρθρ. 840, 849, 852. Carré ζ. 1698 δις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Περὶ τῶν ἐκτάκτων ἐνδίκων μέσων.

Α') Περὶ ἀναψηλαφήσεως α').

α') ὁρισμὸς καὶ εἶδη.

§ 237. Αἱ τελεσίδικοι ἀποφάσεις παρέχουσι δικαίως τεκμήριον ἀληθείας ἰσχυρότατον· ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ ὑπερτερῶσι καὶ τῆς ἀληθείας αὐτῆς· διὸ συγχωρεῖται καὶ αὐταὶ διὰ ῥητῶν λόγους νὰ προσβάλλωνται, ἰδίως δὲ ὁσάκις τὸ πλημμελὲς αὐτῶν εὐδὴλον καταφαίνεται· τὸ πρὸς τοῦτο χρησιμεῖον ἐνδικον μέσον καλεῖται ἀναψηλάφησις, ἥτις ἐν πολλοῖς ὁμοιάζει τὴν κατὰ δικαστικῶν ἀποφάσεων ἀποκατάστασιν εἰς ἀκέραιον τοῦ ῥωμ. δικαίου, καὶ οὔτε μεταβίβαστικὴν οὔτε ἀνασταλτικὴν δύναμιν ἔχει, ἀλλ' εἰσάγεται εἰς αὐτὸ τὸ δικαστήριον τὸ ἐκδὸν τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν, τὴν δὲ ἐκτέλεσιν αὐτῆς οὐδαμῶς διακωλύει¹. Τὸ πρὸς ἀναψηλάφησιν δικαίωμα ἄρχεται ἀφ' ἧς

293. Εἰρηοσύνη δι
α) Πολ. 785—804. Γαλ. 480—504. Βαυαρ. δικον. 761—787. Γερμαν. δικον. 541—554. Τὸ ἐνδικον τοῦτο μέσον ἀνήκει κυρίως τῇ γαλλικῇ νομοθεσίᾳ· ἐν τῇ ἀττικῇ δικαίῳ (Ἄρποκρ. λ. ἀναδικάσασθαι) φαίνεται ἀπαντῶμενον ἀνάλογόν τι· «ἀναδικάσασθαι τὸ ἀνωθεν δικάσασθαι· οὕτως Ἰσαῖος· ἐντεῦθεν καὶ τὸ ἀνάδικοι κρίσεις αἱ ἀνωθεν δικάζόμεναι, ὅταν ἀλῶσιν οἱ μάρτυρες ψευδομαρτυριῶν»· ἀλλὰ τὰς εἰδικότητας αὐτοῦ ἀγνοοῦμεν· παρὰ τοῖς Ῥωμαίοις δὲ ἐν τισὶ τῶν θεμάτων τῆς ἀναψηλαφήσεως ἐδίδετο ἀποκατάστασις εἰς ἀκέραιον (Bayer σ. 1099. Mitterm. Beitr. I', 85). Οἱ Γάλλοι ὀνομάζουσι τὴν περὶ ἀναψηλαφήσεως αἴτησιν requête civile, διότι ὡς λέγουσιν, la réclamation doit être présentée avec civilité. Dalloz Requête civile ἀρ. 6.

1) Πολ. 785, 786, 797. Γαλ. 490, 497. Ὡς ἐκτακτον ἐνδικον μέσον δὲν ἔχει ἀνασταλτικὴν δύναμιν ἡ ἀναψηλάφησις, μάλιστα δὲ οὐδὲ

δημοσιευθῇ ἡ ἀπόφασις².

Ὑπάρχουσι δύο εἶδη ἀναψηλαφήσεως, ἡ κυρία καὶ ἡ παρεμπιπτουσα· καὶ τῆς μὲν κυρίας γίνεται χρῆσις ὡς ἀκίς ἀσχέτως πρὸς ἄλλην δίκην προσβάλλεται ἡ ἀπόφασις, τῆς δὲ παρεμπιπτούσης ἐν τῇ ἐναντία ὑποθέσει³.

6') *περὶ τῶν διαδίκων.*

§ 238. Πᾶς διάδικος, ἔχων συμφέρον¹, δύναται νὰ αἰ-
τήσῃ ἀναψηλάφησιν τῆς ἀποφάσεως· προσέτι ὁ ἀντιπρό-
σωπος ἢ ὁ πληρεξούσιος² τοῦ διαδίκου καὶ οἱ διάδοχοι
(γενικοὶ ἢ εἰδικοὶ) τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ· ἀλλὰ στεροῦν-
ται τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου οἱ ἐφησυχάσαντες τῇ ἀπο-
φάσει³ καὶ οἱ χρησάμενοι ἅπαξ αὐτῷ ἐν τῇ παρουσίᾳ δι-
κῇ⁴. Ἡ περὶ ἀναψηλαφήσεως αἵτησις ἀπευθύνεται κατὰ

τὸ δικαστήριον αὐτὸ δύναται ὡς ἐπὶ τῆς τριτανακοπῆς (Πολ. 241) νὰ
διατάξῃ τὴν ἀναστολήν· ἐξαιρέσεις τινὰς ἴδε κατωτ. § 242 σημ. 2.

2) Arg. ἀρθρ. 757 ἐδ. 2, 816 Πολ.

3) Πολ. 786, 787. Γαλ. 491. Ἀλλὰ καὶ ἡ παρεμπιπτουσα περὶ
ἀναψηλαφήσεως αἵτησις εἰσάγεται εἰς τὸ ἐκδόν τὴν ἀπόφασιν δικα-
στήριον, διότι τὸ ἐνδίκον τοῦτο μέσον οὐδέποτε εἶναι μεταβιβαστικόν·
ἡ διαφορὰ δὲ ὑπάρχει μόνον ἐν τῇ διαδικασίᾳ· ἡγουν αἱ παρεμπιπτου-
σαι ἀναψηλαφήσεις, αἱ εἰς τὸ τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον εἰσαγό-
μεναι, δικάζονται κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν.

4) Πολ. 788. Π. χ. ὁ ἐνάγων, ὁ ἐναγόμενος, οἱ παρεμβαίνοντες, ὡς
καὶ ὁ εἰσαγγελεύς, ἐὰν ᾖτο διάδικος (Carré ζ. 1740 δῖς. Poncet *Traité
des jugements* ἀρ. 438. Thomine ἀρ. 535. Berriat σ. 318)· ὁ μὴ ὢν
διάδικος ἔχει τὴν τριτανακοπὴν καὶ οὐχὶ τὴν ἀναψηλάφησιν (Berriat
σημ. 6)· ὡς π. χ. τὸ δημόσιον ἂν παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου παρ' ἄλ-
λης ἀρχῆς καὶ οὐχὶ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν. Dalloz *Requête
civile* ἀρ. 40.

2) Ἀπαιτεῖται ὁμως εἰδικὴ πληρεξουσιότης (ἀνωτέρω § 57).

3) Καθολικὴ ἀποδοχὴ φέρει καθολικὸν ἀπαράδεκτον, μερικὴ μερι-
κόν. Berriat σημ. 9. Poncet ἀρ. 446.

4) Πολ. 789, 803. Γαλ. 503. Δηλαδή οὐ μόνον ἡ προσβληθεῖσα

τῶν ἐν τῇ δίκῃ ἀντιδίκων ἢ τῶν διαδόχων αὐτῶν⁵.

γ') περὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς ἀναψηλάφησιν ἀποφάσεων.

§ 239. Τῶν εἰρηνοδικείων, ἐμποροδικείων, πρωτοδικείων, ἐφετείων καὶ διαιτητικῶν δικαστηρίων¹ αἱ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις ὑπόκεινται εἰς ἀναψηλάφησιν, ὅτιδήποτε καὶ ἂν ἦναι τῆς διαφορᾶς τὸ ἀντικείμενον². αἱ μὴ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις μόνον μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ὁριστικῆς καὶ σὺν αὐτῇ δύνανται νὰ προσβληθῶσιν³. ἄλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι τε-

ἀπόφασις δὲν ὑπόκειται εἰς νέαν ἀναψηλάφησιν, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐπὶ τῇ ἀναψηλάφῃ ἐκδοθεῖσα· διότι ὁ νομοθέτης, χάριν τῆς τελεσιδικίας, λίαν φειδωλὸς εἶναι περὶ τὴν χορήγησιν τῶν ἐκτάκτων ἐνδίκων μέσων (Carré ζ. 1797, 1798. Berriat σ. 319 σημ. 18)· ἀλλ' ὁ ἀντίδικος τοῦ αἰτήσαντος τὴν ἀναψηλάφησιν δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην. Ἐν Γαλλίᾳ διαφωνοῦσιν οἱ συγγραφεῖς, ὡς ἐκφραζομένου γενικῶς τοῦ 503 ἄρθρου· aucune partie ne pourra etc. (Carré ζ. 1799. Poncet ἀρ. 453 ἄρθρου). Ἀνατραπέισης τῆς ἐπὶ ἀναψηλάφῃ δίκης, ἐπιτρέπεται νέα αἴτησις περὶ ἀναψηλάφησης, εἰς ὃν ὑπάρχῃ ἔτι προθεσμία.

5) Κατὰ τρίτων δὲν δύνανται ν' ἀπευθυνθῇ ἡ περὶ ἀναψηλάφησης αἴτησις (Carré ζ. 1766)· ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀκύρωσιν τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως καὶ τὴν ἀποκατάστασιν τῶν διαδίκων, δύνανται βεβαίως νὰ προσεπικληθῶσιν ἢ καὶ αὐθορμήτως νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν συζήτησιν τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως καὶ τρίτα πρόσωπα· διότι ἡ ἀποκατάστασις ἐπ' ἀνήνεγκε τὰ πράγματα ἐν τῇ προτέρᾳ αὐτῶν στάσει.

1) Πολ. 785. Τοῦ γαλλικοῦ νόμου μὴ ἀναφέροντος τὰ εἰρηνοδικεῖα καὶ ἐμποροδικεῖα, διαφωνοῦσιν ὡς πρὸς αὐτὰ οἱ γάλλ. συγγραφεῖς (Carré ζ. 1736. Schink Γ', 485)· ἀλλὰ τοῦ ἀρείου Πάγου αἱ ἀποφάσεις, ὁσάκις δικάζει ὡς ἀκυρωτικὸν δικαστήριον, δὲν ὑπόκεινται εἰς ἀναψηλάφησιν (Πολ. 837. Carré ζ. 1736)· «τὸ μόνον μέσον κατὰ τῶν ἀποφάσεων αὐτοῦ τότε εἶναι ἡ ἀγωγὴ κακοδικίας» (κατωτ. § 255 σημ. 9)· ὁσάκις ὅμως δικάζει κατ' οὐσίαν, αἱ ἀποφάσεις αὐτοῦ ὑπόκεινται καὶ εἰς ἀνακοπὴν καὶ εἰς ἀναψηλάφησιν (ΑΠ. 344 τοῦ 78).

2) Εἴτε κατὰ ποσὸν εἴτε κατ' εἶδος. Carré ζ. 1736 δέξ.

3) Πᾶσαι αἱ κατὰ τὴν ἔννοιαν τῆς ἡμετέρας δικονομίας μὴ ὁριστικαὶ ἀποφάσεις (ἀνωτ. § 85) δύνανται ν' ἀνακληθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐκδόν-

τελεσίδικος ἡ ἀπόφασις, ἥτοι, ὅτε κινεῖται κατ' αὐτῆς τὸ ἐν-
δικον τοῦτο μέσον, νὰ μὴ ὑπόκηται πλέον εἰς ἀνακοπὴν ἢ
ἐκκλησιν· ἀδιάφορον δὲ εἶναι πότε ἔλαβε χώραν ἡ τελεσί-
δικία, κατὰ τὴν ἐκδосιν τῆς ἀποφάσεως ἢ ἐπὶ ᾗ ἔπληθεν ὕστε-
ρον διὰ τῆς παρελεύσεως τῶν προθεσμιῶν, διὰ τῆς πα-
ραιτήσεως ἢ τῆς ἀνατροπῆς τῆς ἐφέσεως¹.

δ') *περὶ τῶν λόγων τῆς ἀναψηλάφησης.*

§ 240. Τὰς ἐλλείψεις τῆς ἀποφάσεως, τὰς δικαιολο-
γούσας τὴν ἀναψηλάφησην αὐτῆς, καὶ τοὺς ἐντεῦθεν πη-
γάζοντας λόγους ὁρίζει εἰδικῶς ὁ νόμος καὶ παρ' αὐτοῦ
ἄλλοι ἀπαράδεκτοί εἰσιν¹. ἤγουν ἀναψηλαφᾶται ἡ ἀπό-
φασις

α) ³⁰ ἐὰν δικάστη πέραν τῶν αἰτηθέντων² ἢ παραλείψῃ

τος αὐτὰς δικαστοῦ· ἄρα πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως
δὲν ὑπόκειται, καθὼς μὴ τελεσίδικοι, εἰς ἀναψηλάφησην· μετὰ ταῦτα
ὅμως δύναται νὰ αἰτηθῇ καὶ αὐτῶν ἡ ἀναψηλάφησης, ἐὰν ὑπάρχῃ
κατ' αὐτῶν λόγος ἀναψηλαφήσεως, ἐπηρεάζων τὴν οὐσίαν τῆς ὑπο-
θέσεως· μόνον δ' ἐκ τῶν § 4 καὶ 7 τοῦ ἄρθρου 785 δύναται νὰ εὐρε-
θῶσι κατ' αὐτῶν λόγοι ἀναψηλαφήσεως· τὰ αὐτὰ περίπου διδάσκοντες
καὶ ἐν Γαλλίᾳ (Dalloz ἄρ. 16. Carré ζ. 1737. Poncet ἄρ. 445).

4) Πολ. 785, 790. Ἡ ἡμετέρα δικονομία διαφέρει κατὰ τοῦτο τὴν
γαλλικῆς· κατὰ τὴν ἡμετέραν δηλ. ἀπόφασις ὑποκειμένη εἰς ἀνακοπὴν
ἢ ἐφεσιν (ἄρα μὴ τελεσίδικος κατὰ τὴν ἐκδосιν τῆς) δύναται νὰ προ-
κληθῇ δι' ἀναψηλαφήσεως ἀφοῦ γείνηται τελεσίδικος, ἤγουν ἀφοῦ δὲ
ὁποιονδήποτε λόγον ἀπολέσῃ ὁ διάδικος τὰ τακτικὰ ἐνδίκια μέσα (ΑΙ
92 τοῦ 46), ἐνῷ ἡ γαλ. δικονομία συγχωρεῖ τὴν ἀναψηλάφησην κατὰ
τῶν *ἀνεκκλητῶν*, ἥτοι τῶν ἐν τελευταίῳ βαθμῷ ἐκδιδομένων ἀποφ-
σεων (Carré ζ. 1738, 1741. Poncet ἄρ. 448. Boitard Β', 244. Dal-
loz ἄρ. 8). Ἐὰν τὸ δικαστήριον ὀνομάσῃ τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ἀνε-
κκλητον, χωρὶς νὰ ᾔτῃται τοιαύτη, ἀπαράδεκτος ἡ ἀναψηλάφησης. Carré
ζ. 1739. Schink 487.

1) Πολ. 785. Γαλ. 480. Carré ζ. 1741 ἐδ. 4. Poncet ἄρ. 456.

2) Τὸ δικαστήριον ἀποφαίνεται *ultra petita* διττῶς ἢ αὐξάνον τὴν
γενομένην αἴτησιν (π. χ. αἰτοῦνται 500, ἐπιδικάζονται 600), ἢ ἀλ-

ἀδίκαστον αἰτησίν τινα³ ἢ ἐπιδικάσῃ μὴ αἰτηθέν⁴.

τι πρὸς τῷ αἰτηθέντι ἢ ἀντὶ τοῦ αἰτηθέντος ἐπιδικάζον (π. χ. αἰτεῖται κεφάλαιον, ἐπιδικάζονται καὶ τόκοι, ἢ αἰτεῖται ἐπικαρπία καὶ ἐπιδικάζεται κυριότης)· ἐν τῷ πρώτῳ θέματι, δικάζει πέραν τῆς αἰτήσεως, ἐν τῷ δευτέρῳ παρὰ τὴν αἰτήσιν· ἀλλ' ἐν ἀμφοτέροις παρανομεῖ, διότι παρεξίεναι τὰ φερόμενα εἰς τὸ δικαστήριον πράγματα ὁ δικαστὴς οὐ δύναται (νόμ. 18 βασιλ. 12, 2). *sententia debet esse conformis libello*, λέγουσιν οἱ δικονομολόγοι (Poncet ἀρ. 472. Carré ζ. 1745, 1746). Τὰ δικαστήρια δικάζουσι κατὰ τὰ ἄρθρ. 173 καὶ 580 ἐπὶ τῶν ἐγγράφων προτάσεων τῶν διαδίκων· διὰ τῶν ἐγγράφων λοιπὸν προτάσεων ἀποδεικνύεται, ἂν τὸ δικαστήριον ἀπεφάσισεν *ultra petita* ἢ ἄφησεν ἀδίκαστον πρότασιν τινα. Boitard σ. 248 σημ. b.

3) Π. χ. αἰτεῖται τόκος καὶ τὸ δικαστήριον σιωπᾷ, ἢ τὰ δικαστικά δαπανήματα καὶ οὐδεὶς περὶ αὐτῶν γίνεται λόγος ἐν τῇ ἀποφάσει (ἀνωτ. § 61 σημ. 21. Carré ζ. 1749 τὴν προσθήκην τοῦ Chauveau). Ἡ παράλειψις αἰτήσεως ἐπιβοηθητικῆς δύναται· νὰ χρησιμεύσῃ ὡς λόγος ἀναψηλάφησεως, ἐὰν ἀπορριφθῇ ἡ κυρία αἴτησις, ἄλλως ὄχι (Carré ζ. 1749 δις). Δύναται ἡ παραλειφθεῖσα αἴτησις νὰ εἰσαχθῇ διὰ κυρίας ἀγωγῆς ἐκ νέου εἰς δικαστήριον, ἢ μόνον ἡ ἐπανάληψις ἐπιτρέπεται; (ἀνωτ. § 87 σημ. 15).

4) Αἱ τῶν διαδίκων αἰτήσεις, ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ πρὸς ὃν γίνονται, εἰσὶ δύο εἰδῶν, ἢ αὐτοτελεῖς δι' ἑαυτὰς μόνον γινόμεναι, ἢ ἑτεροτελεῖς χάριν ἐκείνων καὶ πρὸς ἐπιτυχίαν αὐτῶν ἀπλῶς χρήσιμοι· ταύτας δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν *διαμέσους* αἰτήσεις· ζητεῖται λοιπὸν, ἂν διδῇ δικαίωμα εἰς ἀναψηλάφησιν ἢ παρασιώπησιν προτάσεώς τινος διαμέσου ἢ ἡ ἐπιδίκασις τοιαύτης προτάσεως, μὴ γενομένης. Οἱ γὰλλοι συγγραφεῖς κλίνουσιν εἰς τὴν ἀποφατικὴν λύσιν τοῦ ἐρωτήματος· ἰδίως δὲ διδάσκουσιν, ὅτι ἡ παράλειψις ἐνστάσεώς τινος ἢ τῆς αἰτήσεως τοῦ νὰ ἐπιτραπῇ ἀπόδειξις τις δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναψηλάφησιν, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου μόνον θεραπεύεται· ὑποστηρίζει δὲ τὴν γνώμην ταύτην ἱκανῶς τὸ κεῖμενον αὐτὸ τῆς γαλ. δικονομίας· *s'il a été omis de prononcer sur l'un des chefs de demande* (Carré ζ. 1748 τελ. ἐδ. ζ. 1749. Dalloz Jugement ἀρ. 968. Cassation ἀρ. 1482· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐναντία γνώμαι καὶ ἀποφάσεις. Carré ζ. 595 σημ. 4. ζ. 1616 σ. 49 στ. 2)· ἡ ἡμετέρα δικονομία ἐκφράζεται γενικώτερον (δὲν ἔγεινεν ἀπόφασις περὶ τινος τῶν γενομένων αἰτήσεων) καὶ πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι πᾶσα αἴτησις, εἰς τὴν οὐσίαν τῆς δίκης ἐπιρροὴν ἔχουσα, δίδει χώραν εἰς ἀναψηλάφησιν, ἐὰν ἀποσιωπηθῇ

6') ἐὰν τὸ διατακτικὸν αὐτῆς ἀντιφάσκη πρὸς ἑαυτό 5,
ἢ πρὸς ἑτέραν ἀπόφασιν τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, μεταξὺ
τῶν αὐτῶν διαδίκων καὶ ἐν τῇ αὐτῇ διαφορᾷ ἐκδοθεῖσαν 6.

ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Συμφωνεῖ ἐμμέσως ΑΠ. 344 τοῦ 78, ἀλλὰ σφάλ-
 λει περὶ τὴν ἐφαρμογὴν. Προέκειτο περὶ ἀναψηλαφήσεως ἀποφάσεως
 τοῦ ἀρείου Πάγου (ὅρ. ἄνωτ. § 239 σημ. 1) ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἄνευ αἰ-
 τήσεως αὕτη παρεδέχθη ἀποδοχὴν ἀνακοπτομένης ἀποφάσεως καὶ
 ἀπέρριψεν ὡς ἀπαράδεκτον τὴν ἀνακοπὴν, τουτέστιν ἄνευ αἰτήσεως
 παρεδέχθη ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀρείου Πάγου, καθ' ἧς ἡ ἀναψηλάφησις,
ἐνστασιν ἀποδοχῆς· ἡ ἀπόφασις 344 δὲν λέγει οὔτε ὅτι τοιαύτη πρό-
 τασις ἐγένετο, οὔτε ὅτι ἡ ἔλλειψις αὐτῆς δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναψη-
 λαφήσεως, ἀλλὰ τὰς διπλωματικῶς εὐφρεῖς ταύτας ἀσφαfeίας· «διὰ τῆς
 λέξεως αἰτήσεως ἐν ἄρθρ. 785 § 1 ἠθέλησεν ὁ νομοθέτης νὰ ἐκφράσῃ
 μόνον τὰ διάφορα κεφάλαια ἢ ἀντικείμενα ἐφ' ὧν ὑπάρχει διαφιλονει-
 κησις ἢ διαφορὰ τῶν διαδίκων, οὐχὶ καὶ τὰς προτάσεις τὰς γενομένας
 πρὸς δικαιολόγησιν ἢ ἀπόρριψιν τῶν ἀμοιβαίων ἀξιώσεων αὐτῶν· ἄλ-
 λως δὲ τὸ δικαστήριον ἐδίκασε συνεπεία προτάσεως τοῦ ἀντιδίκου!»
 (ὅρ. καὶ ΑΠ. 58 τοῦ 84).

5) Δηλ. ἐὰν ὑπάρχωσιν ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ἀποφάσει διατάξεις
 ἀντιφατικαὶ καὶ διὰ τοῦτο ἐμποδίζουσαι ἑκατέρω τὴν ἐκτέλεσιν τῆς
 ἑτέρας, ὅπερ εἶναι βεβαίως σπανιώτατον· ἡ ἀντίφασις ἐξετάζεται ἐν
 τῷ διατακτικῷ καὶ οὐχὶ ἐν τῷ αἰτιολογικῷ, καὶ πιθανώτερον δύναται
 νὰ συμβῇ ἢ σιωπηρά· π. γ. τὸ δικαστήριον ἀπορρίπτει τὴν ἀγωγὴν
 καὶ μετὰ τοῦτο παραδέχεται τὴν τοῦ ἐναγομένου περὶ ἐγγυήσεως κατὰ
 τοῦ τρίτου ἀγωγὴν. Pigeau Α', 344. Carré ζ. 1757. Berriat 322
 σημ. 34.

6) Τὸ δικαστήριον δηλ. ἐκδίδει δύο ἀντιφατικὰς ἀποφάσεις περὶ
 τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως καὶ μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων· τότε ἡ δευτέρα
 ἀπόφασις προσβάλλει τὴν διὰ τῆς πρώτης καταρτισθεῖσαν τελεσιδικίαν·
 πρὸς ἐφαρμογὴν δὲ τοῦ λόγου τῆς ἀναψηλαφήσεως ἀπαιτοῦνται κατὰ
 τὴν δικονομίαν ἡμῶν δύο τινά, α') ταυτότης τῶν διαδίκων καὶ β')
 ταυτότης τῆς διαφορᾶς (ἥτοι τοῦ ἀντικειμένου καὶ τῆς νομικῆς βά-
 σεως· *les mêmes moyens*. Carré ζ. 1753. Berriat σ. 321 σημ. 28)
 ἢ ἀκριβέστερον ἡ ταυτότης ἐκείνη, ἡ τὴν ἐνστασιν τῆς τελεσιδικίας
 θεμελιούσα (Carré ζ. 1751. 1752)· αἱ διαφορῶν τμημάτων δικαστηρίου
 τινὸς ἀποφάσεις, τῆς αὐτῆς οὔσαι δίκης, λογίζονται ὡς ἀποφάσεις τοῦ
 αὐτοῦ δικαστηρίου (Carré ζ. 1754). Ἐὰν ἡ ἀντίφασις τῶν ἀποφάσεων

γ') διὰ τὰς ἐξῆς ἑλλείψεις περὶ τὴν ὑπεράσπισιν· α) εἰὰν δημόσια καταστήματα⁷, τὸ Κράτος, ἀνήλικοι καὶ ἄλλοι ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελοῦντες ἄνθρωποι ἢ παντάπασιν δὲν ἀντεπροσωπεύθησαν ἢ δὲν ἀντεπροσωπεύθησαν προσηκόντως· ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἢ παντελῆς ἑλλειψὶς ἀντιπροσωπεύσεως⁸ ἢ ἑλλειψὶς ἀποχρώσεως ἀντιπροσωπεύσεως⁹. β)

προέλθῃ ἐκ σφάλματος τοῦ δικαστοῦ (π. χ. προταθεῖσα ἡ τῆς τελεσιδικίας ἔνστασις ἀπερρίφθη), τὸ σφάλμα τοῦτο διορθοῦται δι' αἰτήσεως ἀναιρέσεως οὐχὶ ἀναψηλάφησεως. Carré ζ. 1756. Dalloz Cassation ἀρ. 1509.

7) Αἱ κοινότητες κατὰ παραδρομὴν βεβαίως ἀφέθησαν ἐν τῷ νόμῳ, ἐνῷ τὸ ἀρθρ. 481 τῆς γαλ. δικονομίας ἀναφέρει αὐτὰς ρητῶς· ἀλλὰ δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν καὶ ἡμεῖς περιλαμβανομένας εἰς τὴν ἑκφράσιν «δημόσια καταστήματα» τοῦ νόμου.

8) Ὅγουν παντελῆς ἑλλειψὶς ἀντιπροσωπεύσεως ὑπάρχει, εἰὰν οἱ ἀνήλικοι ἢ ἀπηγορευμένοι παρέστησαν αὐτοπροσώπως ἐπὶ δικαστηρίου ἄνευ συμπράξεως ἐπιτρόπου, κηδεμόνος ἢ ἀντιλήπτορος· προσέτι εἰὰν ὁ ἐπίτροπος αὐτῶν κλ. δὲν παρέστη καὶ ἐδικάσθησαν ἐρήμην· τὸ πρῶτον, ἥτοι αὐτοπρόσωπος παράστασις, δὲν δύναται νὰ συμβῇ ἐπὶ τῶν δικῶν τοῦ δημοσίου καὶ τῶν δημοσίων καταστημάτων (Carré ζ. 1768. Boitard B', 253). Τοὺς ἀπηγορευμένους δὲν ἀναφέρει ἡ γαλ. δικονομία ρητῶς, ἀλλ' οἱ συγγραφεῖς ἐννοοῦσι καὶ αὐτοὺς περιλαμβανομένους. Carré ζ. 1772.

9) Τὸ ἐλληνικὸν κείμενον δὲν μεταδίδει ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ γερμανικοῦ· διότι αὐτὸ μὲν φέρει «εἰὰν ἀνήλικες δὲν εἶχον παντάπασιν ἀντιπρόσωπον, ἢ δὲν εἶχον τὸν προσήκοντα», ἐνῷ τὸ γερμανικὸν ἔχει «εἰὰν ἀνήλικοι . . . ἢ οὐδὲν ἢ οὐχὶ προσηκόντως (ὡς ἔπρεπεν) ἀντεπροσωπεύθησαν»· ἥγουν ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἠθέλησε νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἔννοιαν τοῦ γαλλικοῦ ἀρθροῦ 481· (l'Etat etc.) n'ont été défendus, ou s'ils ne l'ont été valablement· ὅθεν καὶ παρ' ἡμῶν συγχωρεῖται ἀναψηλάφησις οὐ μόνον εἰὰν παρέστη ἐπὶ δικαστηρίου ὁ μὴ ἀληθὴς ἢ νόμιμος ἀντιπρόσωπος τῶν εἰρημένων προσώπων, ἀλλὰ καὶ ἂν ὁ παραστὰς ἀληθὴς καὶ νόμιμος παρέλειψε νὰ προτείνῃ οὐσιώδη μέσα ὑπερασπίσεως, π. χ. ἐνστάσεις ἢ ἀποδείξεις τοιαύτας αἰτίνες ἢ θελον δώσει βεβαίως ἄλλοιαν λύσιν εἰς τὴν διαφορὰν, ἢ παρέστη μὴ ἐφωδιασμένος μετὰ τῶν ἀπαιτουμένων ἐγγυήσεων προσηκούσης παρα-

ἐὰν δὲν ἡκούσθῃ, τουτέστι δὲν ἡγόρευσεν, ὁ εἰσαγγελεὺς ἐνθα ὁ νόμος ἀπαιτεῖ τοῦτο ἀναγκαίως, ἡ δὲ ἀπόφασις

στάσεως (Carré ζ. 1767, 1771. Boitard σ. 253. Schink Γ', 498, Dalloz ἀρ. 158—161 contra Ρουσοπ. σ. 57). Ὁ ἄρειος Πάγος, στηριχθεὶς εἰς τὸ γράμμα τοῦ ἐλληνικοῦ κειμένου, ἐναντίαν ἀπέφηνε γνώμην (ἀπ. 252 καὶ 359 τοῦ 67), ἡγουν εἶπεν ὅτι ἐφαρμόζεται ὁ § 4 τοῦ 785, ὅταν τὰ ἐν αὐτῷ ἀναφερόμενα πρόσωπα δὲν ἔχωσι ποσῶς ἀντιπρόσωπον (π. χ. δικάζεται ἀνήλικός τις μὴ ἔχων ἐπίτροπον) ἢ δὲν ἔχωσι τὸν προσήκοντα (π. χ. ἔχουσι ψευδῇ ἐπίτροπον)· ἐὰν ἡ ἐρμηνεία αὕτη ἦτο ὀρθή, οὐδέποτε ἡδύναντο νὰ ἐπικαλεσθῶσι τὸν λόγον τοῦτον τῆς ἀναψηλαφήσεως αἱ κοινότητες καὶ τὸ κράτος, διότι τὰ νομικὰ ταῦτα πρόσωπα οὐδέποτε μένουσιν ἄνευ ἀντιπροσώπου, θὰ ἦτο λοιπὸν δι' αὐτὰ ἡ διαληφθεῖσα διάταξις ἄδωρον δῶρον· τὸ περιστατικὸν τοῦτο καὶ μόνον ἀρκεῖ, ὅπως καταστήσῃ ἀμφίβολον τὴν ἐρμηνείαν ταύτην· ὁ ἄρειος Πάγος λέγει ὅτι ὁ νόμος δὲν ὁμιλεῖ περὶ ἐλλείψεως ἢ μὴ προσηκούσης ὑπερασπίσεως, ἀλλὰ περὶ ἐλλείψεως ἢ μὴ προσηκούσης ἐκπροσωπήσεως· τὸ δὲ Κράτος, προσέθηκεν ἐν μεταγενεστέρᾳ ἀποφάσει (ἀριθ. 273 τοῦ 71), καὶ τοι ἔχον πάντοτε ἀντιπρόσωπον, οὐχ ἦττον ἐν συγκεκριμένῃ δίκῃ ἐνδέχεται νὰ μὴ ἐκπροσωπῇται προσηκόντως. Ἀληθές εἶναι τὸ τοῦ ἀρ. Πάγου ὅτι ὁ νόμος ὁμιλεῖ περὶ ἐλλείψεως ἢ μὴ προσηκούσης ἐκπροσωπήσεως καὶ οὐχὶ περὶ ἐλλείψεως ἢ μὴ προσηκούσης ὑπερασπίσεως· ἀλλὰ βεβαίως ἐννοεῖ ὁ νόμος ἔλλειψιν ἢ μὴ προσήκουσαν ἐκπροσώπησιν ἐν τῇ δίκῃ, ἡγουν ὅτι ἐν δίκῃ τινὶ δὲν παρέστη ἀντιπρόσωπος ἢ δὲν παρέστη προσηκόντως, ὁ δὲ ἀντιπρόσωπος παρίσταται ἐπὶ δικαστηρίου οὐχὶ δῆτα ἵνα πολεμήσῃ ἀλλ' ἵνα ὑπερασπισθῇ τὸν ἀντιπροσωπευόμενον, ἀδυνατῶ δὲ νὰ πιστεύσω, ὅτι ἡ ὀξύνοια καὶ εὐφυΐα τῶν ἡμετέρων πολιτικῶν θὰ κατορθώσῃ ποτέ, ὥστε ἐν τῇ ἑλλην. ἐπικρατείᾳ, καὶ τοι ὑπάρχοντος πάντοτε ἀντιπροσώπου γνησίου τῆς ἐθνικῆς περιουσίας καὶ τῆς τῶν δῆμων νὰ παρασταθῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου ἀφώρατοι ψευδοδῆμαρχοι καὶ ψευδοῦπουργοί. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἀμφιβολία ὅτι παρ' ἡμῖν πρέπει νὰ ἐφαρμόζεται ὁ νόμος ὅπως καὶ ἐν Γαλλίᾳ.

Κατὰ τὸ βῶμ. δίκαιον ὁ μηδὲν ἢ παρὰ τοῦ μὴ προσήκοντος ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος ἀντιπροσωπευθεὶς ἀνήλικος δὲν ἔχει χρεῖαν ἀποκατάστασεως· διότι ἦσαν αὐτοδικαίως ἄκυρα τὰ πεπραγμένα (νόμ. 4 βασ. 10, 9. νόμ. 4 βασ. 10, 23)· ἡ ἀποκατάστασις δὲ ἦτο ἀναγκαία, ἐὰν προσήκουσα μὲν ἀλλ' ἐλλειπῇ ἐγένετο ἡ ἀντιπροσώπευσις (νόμ. 29 ἀπ. 10. 4). Bayer σ. 1100. Linde Rechtsmit Β', 687.

βλάβπη ἐκείνον περὶ οὗ ὥφειλε νὰ ἀγορεύσῃ¹⁰.

δ') διὰ τὰς ἐξῆς ἐλλείψεις περὶ τὴν ἀπόδειξιν· α) ἐὰν ἐστη-
ρίχθῃ ἐπὶ ψευδῶν καταθέσεων δωροδοκηθέντων μαρτύ-
ρων¹¹ ἢ ἐπὶ πλαστῶν ἐγγράφων¹². ἤγουν ἂν αἱ μαρτυ-
ρίαι ἢ τὰ ἐγγράφα ἐχρησίμευσαν ὡς βάσις τῆς ἀποφά-
σεως¹³. ἀπαιτεῖται δὲ ὁ τὴν ἀναψηλάφησιν αἰτῶν νὰ ἔχῃ

10) Ὅθεν ἐπεται· ὅτι ὅταν ἡ ἀγόρευσις τοῦ εἰσαγγελέως διατάττε-
ται ὑπὸ τοῦ νόμου οὐχὶ χάριν τινὸς τῶν διαδίκων, ἀλλὰ χάριν τῆς
διαφορᾶς αὐτῆς καὶ ὑπὲρ τοῦ δημοσίου συμφέροντος, ἡ παράλειψις τῆς
ἀγορεύσεως δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν καὶ οὐχὶ ἀναψηλάφησιν·
ὥστε ὁ προκείμενος λόγος ἀναψηλαφήσεως ἐφαρμόζεται κυρίως ἐν τοῖς
θέμασι τῶν §§ 2 καὶ 11 τοῦ 588 ἄρθρου καὶ τοῦ ἄρθρου 1018 (Carré
ζ. 1841 IV)· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ συγγραφεῖς διδάσκοντες ὅτι ἡ ἐλλει-
ψις τῆς ἀγορεύσεως πάντοτε δι' ἀναψηλαφήσεως διορθοῦται· ποιοῦσι
δὲ ταύτην τὴν διαστολήν· εἰ μὲν, λέγουσιν, ἡ ἀγόρευσις διατάσσεται
ὑπὲρ θατέρου τῶν διαδίκων, οὗτος μόνος ἔχει ἀναψηλάφησιν, εἰ δὲ
διατάσσεται ὑπὲρ τοῦ δημοσίου συμφέροντος, ἀμφότεροι. Dalloz Mini-
stère public ἄρ. 119. Boitard Α', 251. Ortolan Α', 293.

11) Ὁ λόγος οὗτος τῆς ἀναψηλαφήσεως δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ γαλλικῇ
δικονομίᾳ, ἀλλ' ἐλήφθη ἐκ τοῦ ῥωμ. δικαίου καὶ τῶν γερμανῶν δικο-
νομολόγων (νόμ. 33 βασ. 9, 3· «εἰ ψευδεῖς ἐπὶ δόσει παραγαγὼν τις
μάρτυρας νικήσῃ, τὰ κριθέντα οὐ κρατεῖ» νόμ. 33 π. 42, 1)· πρὸς
ἐφαρμογὴν δὲ αὐτοῦ δὲν ἄρκει ἡ ἀπόδειξις ὅτι οἱ μάρτυρες ἐδωροδο-
κῆθησαν, ἀλλὰ καὶ ὅτι ἐψευδόρκησαν. Ἀποφασίς ἐπὶ ψευδοῦς ὅρκου
τοῦ διαδίκου στηριχθεῖσα οὐκ ἀναψηλαφᾶται (ἄνωτ. § 151 σημ. 1.
νόμ. 21, 22 βασ. 10, 3)· «εἰ δὲ ἐπιφέροντός μου ὤμοσας καὶ οὕτω
τῆς δίκης ἡλευθερώθης, ἄργεῖ (ἡ τοῦ δόλου ἔνστασις) καὶ ὕστερον ἡ
ἐπιπορκία ἐλέγχεται· ἄρκει γὰρ ἡ ποινὴ τῆς ἐπιπορκίας» (Linde Rechtsm.
B', 696). Ἐξαίρεσιν ποιεῖ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐπὶ τῶν παρὰ τοῦ δικα-
στοῦ ἐπιβαλλομένων ὀρκων (ἄνωτ. § 151 σημ. 5), ἣν καὶ ἐν Γαλλίᾳ
παραδέχονται (Carré ζ. 1759 δις. Toul. ἄρ. 426)· ὅρ. καὶ βαυαρ. δικ.
761 § 4.

12) Νόμ. 2—4 κώδ. (7, 58)· νόμ. 103—105 βασ. (9, 3). νόμ. 11
π. (44, 1).

13) Νόμ. 104 βασ. αὐτ. «ἡ διάταξις κάλλιστον λέγει νόμιμον, ὅτι
καὶ τὰ μάλιστα δύνηται τις ἀποδείξαι πλαστὸν δικαίωμα (ἐγγράφων)

ἤδη τῆς ψευδομαρτυρίας ἢ τῆς νοθείας τοῦ ἐγγράφου τὰς ἀποδείξεις, ἐξ ἀποφάσεως ἢ δικαστικῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ ἀντιδίκου πηγαζούσας¹⁴. β) ἐὰν ἀνακαλυφθῶσι μετὰ τὴν ἀπόφασιν νέα κρίσιμα ἐγγραφα ἐπισχεθέντα παρὰ τοῦ ἀντιδίκου, ἢ δ' ἐπίσχεσις ἀποδεικνύηται ἐγγράφως δι' ὅρκου ἢ δικαστικῆς ὁμολογίας¹⁵.

ε') περὶ τῆς προθεσμίας.

§ 241. Ἡ προθεσμία τῆς πρὸς ἀναψηλάφησιν αἰτήσεως εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα τρίμηνος, αὐξανομένη δικαιώματι ἀποστάσεως ἢ κατὰ τὸ 541 ἄρθρον, ἂν ὁ αἰτῶν διατρίβῃ ἐν τῇ ἀλλοδοπῇ· ἀλλ' εἰς ὅποιονδήποτε λόγον καὶ ἂν στηρίζεται ἡ ἀναψηλάφησις, δὲν εἶναι πλέον

ὅρκου
541
11
18-19

προσενεχθὲν ἐν τῷ δικαστηρίῳ, ὅμως οὐκ ἄλλως ἀνατρέπει τὴν ἀπόφασιν, εἰμὴ ἀποδείξει, ὅτι ὁ δικαστὴς ἀκολουθήσας ἐκείνῳ τῷ δικαιώματι κατεδίκασεν αὐτόν. Carré ζ. 1759.

14) Ὁ νόμος περιορίζει τὰ μέσα τῆς ἀποδείξεως ἐνταῦθα· δηλαδὴ ὁ τὴν ἀναψηλάφησιν αἰτῶν δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ τὴν ψευδομαρτυρίαν ἢ τοῦ ἐγγράφου τὴν πλαστότητα ἄλλως εἰμὴ δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου ἢ δι' ὁμολογίας δικαστικῆς τοῦ ἀντιδίκου· ἡ ἀπόφασις δὲ καὶ ἡ ὁμολογία ἀπαιτεῖται νὰ ᾖ, κατὰ τοὺς γάλλους συγγραφεῖς, μεταγενέστεραι τῆς ἀποφάσεως, ἧς αἰτεῖται ἡ ἀναψηλάφησις· ἡ ἡμετέρα δικονομία δὲν λέγει μὲν τοῦτο ῥητῶς ὡς ἡ γαλλικὴ (*si l'on a jugé sur pièces reconnues ou déclarées fausses depuis le jugement*), ἀλλ' ἐξάγεται τοῦτο ἄρκούντως ἐκ τοῦ ἄρθρ. 791 § 4 αὐτῆς· ὥστε σπανίως πρέπει νὰ συγχωρῶσι τὰ δικαστήρια ἀναψηλάφησιν, προγενεστέρας οὕσης τῆς τὴν ψευδομαρτυρίαν ἢ πλαστότητα ἀποφαινομένης ἀποφάσεως.

15) Πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ λόγου τούτου τῆς ἀναψηλάφησεως ἀπαιτοῦνται τρία τινά, ἀπόκρυψις τοῦ ἐγγράφου ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου, κρίσιμότης αὐτοῦ, ἡγουν περιεχόμενον περιστατικῶν οὐσιωδῶν, καὶ ἀπόδειξις τῆς ἐπισχέσεως ἐγγράφου, ἔνορκος ἢ διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας (Carré ζ. 1762, 1763. Poncet ἄρ. 463). Ἐννοεῖται δὲ οἷοθεν ὅτι οὐχὶ πᾶν ἐγγραφοῦν κατεχόμενον ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου, ἔστω καὶ ἀποκρυπτόμενον, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ ὁ ἐνάγων, ἀλλὰ μόνον ὅσα ἐγγραφα

δεκτὴ μετὰ τριακονταετίαν ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως¹.

Ἡ προθεσμία αὕτη ἄρχεται²

α') ἀπὸ τῆς εἰς τὸν διάδικον ἢ τὸν νόμιμον αὐτοῦ ἀντιπρόσωπον ἐγκύρου κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως³. ἐὰν ἡ ἀναψηλάφησις αἰτῇται, διότι ἐξέδωκεν ἀντιφασκούσας ἀποφάσεις τὸ δικαστήριον, τῆς τελευταίας ἀποφάσεως ἡ κοινοποίησις ἐξετάζεται· ἀλλ' ἀποτελοῦσιν ἐξαίρεσιν ἡ ἀνηλικιότης καὶ ὁ θάνατος τοῦ διαδίκου· διότι ἀνηλίκου ὄντος τοῦ διαδίκου, ἡ ἀπόφασις πρέπει νὰ κοινοποιηθῇ εἰς αὐτὸν τὸν διάδικον ἐνήλικον γενόμενον⁴, ἀποθανόντος δὲ τοῦ διαδίκου, εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ, οἵτινες ἐκτὸς τῆς τριμῆνου προθεσμίας ἔχουσι καὶ τὸν τῆς διασκέψεως χρόνον.

β') ἀπὸ τῆς δικαστικῆς ἀναγνώρισεως ἢ κηρύξεως τῆς ψευδομαρτυρίας καὶ πλαστογραφίας, ἢ ἀπὸ τῆς ἀνευρέσεως τῶν ἐπισχεθέντων ἐγγράφων, ὅταν εἰς τοὺς λόγους τούτους ἡ ἀναψηλάφησις στηρίζεται⁵. ἡ ἀπόδειξις τῶν περιστατικῶν τούτων πρέπει νὰ γείνη ἐγγράφως, ἐνόρκως ἢ

κατεῖχεν αὐτὸς ἢ ὅσων δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπίδειξιν. Ἡ ἀνακάλυψις τοπικῶν θεσμίων; Ὅχι, πρέπει νὰ εἴπωμεν ἡμεῖς, διότι ἀπόκρυψις δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν εὐκόλως παρ' αὐτοῖς. "Αλλως Seuffert's Blätter ΣΤ", 385.

1) Πολ. 792—794.

2) Πολ. 791. Γαλ. 483—489.

3) Πολ. 791 § 1, 2.

4) Ἡ ἐξαίρεσις αὕτη δὲν ἐκτείνεται εἰς ἄλλους ὑπὸ ἐπιμέλειαν διατελοῦντας, ὅπερ νομοθετικῶς ἐξεταζόμενον φαίνεται ἀδικαιολόγητον (Carré ζ. 1777 δις. Poncet ἀρ. 496)· ὁμοίως οἱ ὁμόδικοι τοῦ ἀνηλίκου δὲν ἀπολαύουσι τοῦ προνομίου τούτου. Carré ζ. 1777.

5) Ἡ ἡμέρα ἀφ' ἧς ὑπολογίζεται εἰς τὴν προθεσμίαν, ὅταν πρὸς ἑναρξιν αὐτῆς ἀπαιτῇται ἡ κοινοποίησις ἐγγράφου τινὸς (ἀνωτ. § 92 σημ. 2).

διὰ δικαστικῆς ὁμολογίας⁶.

γ') ἡρεμεῖ διαρκούσης τῆς πρὸς ἀνακοπὴν καὶ ἔφεσιν προθεσμίας⁷.

ς') περὶ τῆς διαδικασίας.

1) προδικασία.

§ 242. Τὸ περὶ ἀναψηλαφήσεως δικόγραφον συντάσσεται ὡς καὶ τὸ ἐφετῆριον καὶ κοινοποιεῖται εἰς τὸν ἀντίδικον δι' ἐπιδόσεως· ἡ περαιτέρω διαδικασία κανονίζεται ἐκ τοῦ συνήθους ἢ συνοπτικοῦ τῆς δίκης ἧς αἰτεῖται ἡ ἀναψηλάφησις· ἀλλ' αἱ παρεμπύπτουσαι ἀναψηλαφήσεις εἰσὶ πάντοτε συνοπτικάι¹, αἱ δὲ εἰς τὰ ἐμποροδικεῖα καὶ εἰρηνοδικεῖα εἰσαγόμεναι τῆς διαδικασίας τῶν δικαστηρίων τούτων. Ἐκτὸς τοῦ ἀπολογητηρίου ἄλλων ἐγγράφων διαμοιβὴ δὲν γίνεται· ὅθεν μετὰ τὴν ἀπολογίαν ἢ τὴν παρέλευσιν τῆς πρὸς αὐτὴν προθεσμίας ἐγγράφεται ἡ ὑπόθεσις εἰς τὸ πινάκιον.

Ἡ ἐκτέλεσις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως δὲν πα-

6) Τίς ἀποδεικνύει; Ὁ αἰτῶν τὴν ἀναψηλάφησιν διότι κοινοποιήσῃς τῆς ἀποφάσεως καὶ παρελθόντων τριῶν μηνῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως, αὐτὸς ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἐγγράφου ἐγένετο μετὰ τοὺς τρεῖς μῆνας καὶ οὕτω νὰ δικαιολογήσῃ τὸ ἐμπρόθεσμον τῆς αἰτήσεως αὐτοῦ. Carré ἀρ. CCCII δίς.

7) Δὲν συγχωρεῖται κατὰ τὸ 790 ἄρθρον ἀναψηλάφησις ἀποφάσεων ὑποκειμένων εἰς ἀνακοπὴν ἢ ἔφεσιν· ἔπεται λοιπὸν ὅτι διαρκούσης τῆς πρὸς ἀνακοπὴν ἢ ἔφεσιν προθεσμίας δὲν τρέχει ἡ πρὸς ἀναψηλάφησιν κατὰ τὸ ἀξίωμα *contra non valentem agere non currit praescriptio*. Thomine ἀρ. 540. Carré CCCCI* ΑΠ. 32 τοῦ 46.

1) Πολ. 795 συνδ. 767—771. Ἀλλὰ συμβιβασμοῦ ἀπόπειρα δὲν ἀπαιτεῖται εἰς τὰς συνήθεις ἀναψηλαφήσεις (πολ. 532 § 6. 804. Carré ζ. 1781 δίς). Συγχωρεῖται ἀναψηλάφησις παρεμπύπτουσα, ὅπως ἀντέφεσις; Ὁχι (Chauveau ζ. 1780), διότι ἡ διάταξις τοῦ 758 ἄρθρου εἶναι ὅλως ἐξαιρετικὴ.

ρεμποδίζεται διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου, καθὼ μὴ ἔχοντος κατὰ γενικὸν κανόνα δύναμιν ἀνασταλτικὴν ². Ἐκ τῆς ἐκτάσεως δὲ τῆς αἰτήσεως κρίνεται κατὰ πόσον φέρετ' ἐκ νέου εἰς ἐξέτασιν ἡ ὑπόθεσις· ὅθεν συνισταμένης τῆς ἀποφάσεως ἐκ πολλῶν κεφαλαίων, ἐὰν τινῶν μόνων αἰτῆται ἡ ἀναψηλάφησις, ταῦτα μόνον γίνονται τῆς νέας δίκης ἀντικείμενον, ἐκτὸς ἂν καὶ τὰ λοιπὰ ἅπ' ἐκείνων ἀρτῶνται ³.

Ἀρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ἀναψηλαφήσεως δικαστήριον ἔστι τὸ ἐκδὸν τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν, μάλιστα δὲ καὶ ὅταν τὰ δι' αὐτῆς δικασθέντα ἀναφυῶσιν ὡς παρεμπίπτοντα ζητήματα ἐνώπιον ἐτέρου δικαστηρίου. Δύνανται δὲ νὰ δικάσωσι καὶ αὐτοὶ οἱ δικασταὶ οἱ τὴν προσβαλλομένην ἀπόφασιν ἐκδόντες ⁴· ἐὰν τὸ δικαστήριον

2) Πολ. 797. Γαλ. 497. Ἐξαίρεσις ὑπάρχει, ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς τῶν πραγμάτων ὑπαγορευομένη, ἐπὶ ἀντιφατικῶν ἀποφάσεων ἢ ἀντιφατικῶν διατάξεων τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως· διότι ἐνόςῳ ὑπάρχει ἀνοικτὴ ἡ τῆς ἀναψηλαφήσεως ὁδός, ὑπάρχουσιν ἰσχυραὶ ἀμφότεραι αἱ ἀντιφατικαὶ διατάξεις, καὶ διὰ τοῦτο οὐδετέρα δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ (Carré ζ. 1786. Boitard σ. 260). Ἀπόφασις ἀπαγγείλασα διαζύγιον; Ὁ ἐπίσκοπος δὲν θέλει συγχωρήσει βεβαίως δεύτερον γάμον πρὸ τῆς ἐκδίκασεως τῆς ἀναψηλαφήσεως (Carré ζ. 1786 δις. Dalloz ἀρ. 247 ἐπ.). Κατὰ τὴν βασιλ. δικονομίαν (ἄρθρ. 777 ἐδ. 2) δύναται τὸ δικαστήριον ἐν ἀνάγκῃ νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως.

3) Πολ. 790. Γαλ. 482. Ὅσακις τὰ διάφορα τῆς ἀποφάσεως κεφάλαια ἔχουσιν ἰδίαν ἑκάστην καὶ αὐτοτελῆ βάσιν, αἰτήσις ἀναψηλαφήσεως ἀπευθυνομένη καθ' ἑνὸς ἢ κατὰ τινων μόνων ἐξ αὐτῶν δὲν ἐπηρεάζει τὰ λοιπὰ· π. χ. ἐπὶ λογιστικῆς δίκης τὰ διάφορα κονδύλια τοῦ λογαριασμοῦ εἰσι συνήθως ἀνεξάρτητα κεφάλαια (Carré ζ. 1773. Dalloz ἀρ. 29. ΑΠ. 399 τοῦ 41). Ἄν ἡ ἀπόφασις τοῦ ἐφετείου ἐπικυροῖ τὴν τοῦ πρωτοδικείου, τῆς πρώτης αἰτεῖται ἀναψηλάφησις (Dalloz ἀρ. 41. ΑΠ. 301 τοῦ 61).

4) Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, ἀλλὰ δύνανται νὰ δικάσωσιν οἱ αὐτοὶ δικασταί· ὁ νόμος λέγει μόνον ὅτι ἀρμόδιόν ἐστι τὸ αὐτὸ δικαστήριον, ὅπερ μένει τὸ αὐτό, καὶ πάντες οἱ δικασταὶ κατὰ μέρος ἐναλλαγῶσι,

τοῦτο δὲν ὑπάρχει πλέον, ὁρίζει ἕτερον ὁ ἄρειος Πάγος⁵.

2) συζήτησις ἐπὶ ἀκροατηρίου.

§ 243. Τῆς συζητήσεως προηγείται ἡ ἀπόδειξις τῆς καταθέσεως τοῦ νομίμου προστίμου, ἧς ἀπηλλαγμένοι εἰσὶν οἱ τῶν τῆς πενίας δικαιωμάτων ἀπολαύοντες καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς¹. ἡ συζήτησις δὲ αὐτὴ γίνεται τῶν συνοπτικῶν μὲν ἀναψηλαφήσεων συνοπτικῶς, τῶν συνήθων δὲ κατὰ τὴν συνήθη διαδικασίαν· ἀλλὰ δύναται καὶ ἐγγράφος διαδικασία νὰ διαταχθῇ· ἡ συζήτησις δὲν περιορίζεται ἀναγκαιῶς εἰς τοὺς ἐν τῷ τῆς ἀναψηλαφήσεως ἐγγράφῳ περιεχομένους λόγους, ἀλλ' ἐξετάζονται καὶ λόγοι νεώτερον προταθέντες². Ὁ εἰσαγγελεὺς ὀφείλει πάντοτε νὰ

καὶ μηδεὶς τῶν πρώτων ὑπεστὶν (νόμ. 69 βας. 7, 5). Carré ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 491.

5) Πολ. 786, 787. Γαλ. 490, 491. Ἡ ἀρμοδιότης κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ὁρίζεται καὶ ὅταν οἱ πρωτοδίκαι δικάσωσι, κατὰ συναίνεσιν τῶν μερῶν, ἀνεκκλήτως (Carré ζ. 1777 πεντ.)· ὅτι μὴ ὑπάρχοντος τοῦ ἐκδόντος τὴν ἀπόφασιν δικαστηρίου, προσδιορίζει ὁ ἄρειος Πάγος ἄλλο, παραδέχονται καὶ οἱ Γάλλοι, καὶ τοι σιωπῶντος τοῦ νόμου αὐτῶν. (Carré ζ. 1778. Berriat σ. 326 σημ. 49).

1) Πολ. 795 ἐδ. 2, 776, 799. Τὸ πρόστιμον τοῦτο προσδιώρισεν εἰς 100 δραχμὰς τὸ διάταγμα τῆς 10 αὐγ. 1836· ἐφαρμόζονται δὲ καὶ εἰς αὐτὸ ὅσα ἀνωτέρω (§ 236 σημ. 1) ἐρρέθησαν· κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθρ. 494, 495) πρέπει νὰ προκαταβληθῶσι 300 φράγκα ὡς πρόστιμον καὶ 150 ὡς ἀποζημιώσεις τοῦ ἀντιδίκου· προσέτι δὲ νὰ προσαχθῇ γνωμοδότησις 3 δικηγόρων περὶ τοῦ ἐνυποστηρίκτου τῆς αἰτήσεως· τοιαύτη γνωμοδότησις παρ' ἡμῖν μικρὰν ἤθελεν ἔχει βαρύτητα, καὶ ὁρθῶς ποιήσας δὲν ἀπήτησεν αὐτὴν ὁ ἐγχώριος νομοθέτης.

2) Πολ. 798 ἐδ. 1 συνδ. 774 καὶ 517. Πρέπει νὰ γείνη καὶ ἐνταῦθα διάκρισις τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἀναψηλαφήσεως ἀπὸ τοῦ λόγου ἐφ' οὗ αὕτη στηρίζεται· νέοι λόγοι ἀναψηλαφήσεως συγχωροῦνται καθ' ὅσον δι' αὐτῶν δὲν εἰσάγεται νέον ἀντικείμενον ἀναψηλαφήσεως (ἀνωτ. § 235 σημ. 3). Ὑπὸ ταύτην τὴν ἔννοιαν συμφωνεῖ τῇ ἡμετέρᾳ καὶ ἡ γαλ. δικονομία (ἄρθρ. 469).

ἀγορεύση³.

Πρῶτον συζητεῖται ἂν ἡ αἵτησις εἶναι παραδεκτὴ⁴, καὶ περὶ αὐτῆς μόνον ἀποφαίνεται ἐν πρώτοις τὸ δικαστήριον· ὅπερ εἰ μὲν ἀπορρίψῃ τὴν αἵτησιν, καταδικάζει τὸν ἐνάγοντα εἰς ἀποζημίωσιν ὑπὲρ τοῦ ἐναγομένου 200 τοῦλάχιστον δραχμῶν καὶ εἰς τὸ πρόστιμον⁵. εἰ δὲ παραδεχθῇ αὐτὴν (judic. rescindens), καταργεῖ τὴν προσβληθεῖσαν ἀπόφασιν ἐφ' ὅσον ἐκτείνεται ἡ ἀναψηλάφησις, ἀποκαθίστησι τὰ μέρη εἰς ἣν ἦσαν πρὸ τῆς ἀποφάσεως κατάστασις, καὶ διατάττει τὴν ἀπόδοσιν τοῦ κατατεθέντος προστίμου καὶ τὴν ἐνώπιον αὐτοῦ νέαν συζήτησιν τῆς οὐσίας κατὰ τὴν αὐτὴν ἢ τινα τῶν ἀμέσως ἐπομένων συνεδριάσεων⁶. κατὰ τὴν δευτέραν δὲ ταύτην συζήτησιν ἐκδίδο-

3) Πολ. 804. Γαλ. 498.

4) Ἐφαρμόζονται δὲ πρὸς τοῦτο τὰ τῶν ἄρθρ. 785—796· ἡγουν ἐξετάζεται ἂν ἡ αἵτησις ἐγένετο ἐμπροθέσμως· ἂν κατετέθη τὸ πρόστιμον· ἂν ἡ ἀπόφασις ὑπόκειται εἰς ἀναψηλάφησιν· ἂν ὁ αἰτῶν ἔχῃ τὸ τῆς ἀναψηλάφησεως δικαίωμα· ἂν οἱ λόγοι τῆς ἀναψηλάφησεως ἦναι νόμιμοι. Poncelet ἄρ. 498.

5) Πολ. 798, 799. Γαλ. 500. Ἡ ἀποζημίωσις τῶν 200 δραχμῶν, ἥτις εἶναι ἄμεσος συνέπεια τῆς ἀπορρίψεως τῆς ἀναψηλάφησεως καὶ δὲν δύναται διὰ τοῦτο ν' ἀμφισβητηθῇ ἢ ὑπαρξῇ αὐτῆς, ἐπιδικάζεται εἰς τὸν ἐναγόμενον κατ' αἵτησιν αὐτοῦ (Carré ζ. 1791 τρίς)· ἀλλὰ καὶ ἡ ἀποζημίωσις καὶ τὸ πρόστιμον ὀφείλονται, ἐὰν ἀπορριφθῇ ἡ αἵτησις, οὐχὶ δὲ καὶ ἂν κατ' ἄλλον τρόπον, π. χ. διὰ συμβιβασμοῦ, περατωθῇ ἡ δίκη. Carré ζ. 1791, 1791 δίς. Thomine ἄρ. 548.

6) Πολ. 800, 801. Γαλ. 501, 502. Τὸ γαλ. ἄρθρ. 501 ἀναγράφει ὡς περιεχόμενον τοῦ διατακτικοῦ τῆς ἀκυρωτικῆς ἀποφάσεως (judic. rescindens) καὶ τὴν διάταξιν περὶ ἀποδόσεως τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀκυρωθείσης ἀποφάσεως καταβληθέντων· τὸ ἡμέτερον ἄρθρ. 800 παραλείπει τοῦτο· ἀλλὰ, φρονῶ, ὅτι παρελείφθη ὡς περιεχόμενον ἐν ταῖς λέξεσιν «οἱ διάδικοι ἀποκαθίστανται εἰς ἣν ἦσαν στάσιν πρὸ τῆς προσβληθείσης ἀποφάσεως» καὶ ἔνεκα τούτου περιττόν· ὥστε καὶ παρ' ἡμῖν δύναται τὰ δικαστήρια νὰ διατάττωσι τὴν ἀπόδοσιν τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς καταργηθείσης ἀποφάσεως καταβληθέντων, ἐν οἷς καταλογι-

ται τοῦ δικαστηρίου ἡ οὐσιαστικὴ ἀπόφασις (judic. res-
cissorium)· ὥστε ὡσάκις ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον δε-
κτὴν τὴν ἐπανάληψιν, γίνονται ἀναγκαιῶς δύο πάντα
συζητήσεις καὶ δύο ἀποφάσεις ἐκδίδονται· μόνον ὅταν ἡ ἀ-
ναψηλάφησις αἰτῆται λόγῳ ἀντιφατικῶν ἀποφάσεων⁷, ἐν
μιά συζήτησει καὶ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως καταργεῖται ἡ
νεωτέρα ἀπόφασις καὶ κηρύττεται ἐκτελεστὴ καθ' ὅλον
αὐτῆς τὸ περιεχόμενον ἢ πρώτη⁸.

Κατὰ τῶν ἐν ταῖς ἀναψηλαφήσεσιν ἐκδιδομένων ἀπο-
φάσεων συγχωροῦνται τὰ συνήθη ἔνδिका μέσα, ἐξηρημέ-
νης δευτέρας ἀναψηλαφήσεως⁹.

Ζεταί καὶ ἡ δαπάνη τῆς καταργηθείσης δίκης· ἂν ἡ κατάργησις δὲν
ἐκτείνηται εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀπόφασιν, ἐννοεῖται ὅτι καὶ ἡ ἀπόδοσις
τῆς δαπάνης πρέπει νὰ ᾖ μερικὴ (Daloz ἀρ. 250, 251)· τὴν διά-
κρισιν ταύτην δὲν κάμνει ὁ Chauveau (ζ. 1793 δις).

Ἐπειδὴ τὸ καταργοῦν τὴν ἀπόφασιν δικαστήριον εἶναι τὸ ἀρμόδιον
νὰ δικάσῃ καὶ τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, ἐὰν ὁ ἄρειος Πάγος ἀναι-
ρέσῃ ἀπόφασιν ἐφετείου, διότι ἐσφαλμένως ἀπέρριψε τὴν περὶ ἀναψη-
λαφήσεως αἵτησιν, τὸ ἐφετεῖον τῆς παραπομπῆς εἶναι ἀρμόδιον νὰ
δικάσῃ κατ' οὐσίαν τὴν ἀναψηλάφησιν. Carré ζ. 1795, Thomine ἀρ.
549 ἐδ. τελευταῖον.

7) Ἐπὶ ἀντιφατικῶν διατάξεων τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως ἐφαρμόζεται
ὁ κανὼν, ἥτοι καταργεῖται ὁλόκληρος ἡ ἀπόφασις καὶ κατόπιν γίνε-
ται συζήτησις τῆς οὐσίας. Carré ζ. 1794.

8) 802. Γαλ. 501. Ὑπάρχουσι καὶ ἄλλαι περιπτώσεις· οἱ γὰλλοὶ
συγγραφεῖς ἀπαντῶσι καταφατικῶς (Carré ζ. 1795 δις. Daloz ἀρ.
235)· ἀλλὰ παρ' ἡμῶν δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ τοιαύτη γνώμη
ἀπέναντι τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ ἀρθρ. 800, καθ' ὃ μόνον ἐπὶ ἀντι-
φατικῶν ἀποφάσεων συγχωρεῖται μία συζήτησις καὶ μία ἀπόφασις.

9) Πολ. 803, 789 ἐδ. 2. Γαλ. 503. Ἦγουν ἀνακοπὴ καὶ ἔφεσις εἰσι
δεκταί, δευτέρα δὲ ἀναψηλάφησις ἀπαγορεύεται οὐ μόνον κατὰ τῆς
προσβληθείσης ἀποφάσεως, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἐπὶ τῇ αἰτήσει ἀνα-
ψηλαφήσεως ἐκδιδομένων ἀποφάσεων παρατηρητέον δὲ ὅτι κατὰ τὴν
ὀρθοτέραν γνώμην ἡ ἀπαγόρευσις δευτέρας ἀναψηλαφήσεως ὀρᾷ μόνον
τὸν ἐπὶ ἀναψηλαφήσει ἐνάγοντα οὐχὶ καὶ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ. Carré
ζ. 1799. Ρουσόπ. σ. 67. Daloz ἀρ. 36.

Β') Περὶ ἀναίρεσεως α').

α') ὁρισμός.

§ 244. Ἀναίρεσις καλεῖται τὸ ἐνδίκον μέσον, δι' οὗ υποβάλλεται εἰς τὸν ἄρειον Πάγον πρὸς ἐπίκρισιν τὸ νομικὸν μόνον μέρος τῶν δικαστικῶν ἀποφάσεων καὶ ἐπι-
 τυγχάνεται συνήθως ἢ ἀκύρωσις ἀπλῶς αὐτῶν· διαφέρει
 λοιπὸν τῶν ἄλλων ἐνδίκων μέσων, διότι ἐν τούτοις καὶ
 τοῦ πραγματικοῦ γίνεται ἐξέτασις καὶ περὶ τῆς οὐσίας τῆς
 δίκης ἀποφαίνονται οἱ δικάζοντες· εἶναι δ' ἑκτακτον ἐνδι-
 κον μέσον, ἀνασταλτικὴν ἐνίοτε δύναμιν ἔχον καὶ πρὸς
 τὴν τῶν νόμων παραφυλακὴν καὶ προσήκουσαν διαχειρί-
 σιν κυρίως ἀφορῶν. Τὸ πρὸς ἀναίρεσιν δικαίωμα ἄρχεται
 ἀφ' ἧς δημοσιευθῇ ἡ ἀπόφασις¹.

β') περὶ τῶν διαδίκων.

§ 245. Δικαίωμα πρὸς ἀναίρεσιν ἔχει

α') πᾶς διάδικος δυνάμενος νὰ ἐπικαλεσθῇ ὑπὲρ ἑαυ-
 τοῦ ἐννομον συμφέρον¹. προσέτι ὁ ἀντιπρόσωπος ἢ ὁ εἰδι-

α) Πολ. 805—839.

1) Πολ. 816. ἀνωτ. § 229 σημ. 5, § 237 σημ. 2.

1) Πολ. 813—815. Ἀπαιτεῖται ὁ ἀναίρεσέων νὰ ᾔτο διάδικος ἐν
 τῇ δίκῃ εἴτε ὡς ἐνάγων ἢ ἐναγόμενος, εἴτε καὶ ὡς παρεμβαίνων (ΑΠ.
 104 τοῦ 50): οἱ μὲν κυρίως διάδικοι ἔχουσι πάντοτε συμφέρον νὰ προσ-
 βάλωσι τὴν κατ' αὐτῶν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν, ὡς καὶ οἱ κυρίαν εἰσα-
 γαγόντες παρέμβασιν· ἐπὶ προσθέτου ὅμως παρεμβάσεως ὁ παρεμβαί-
 νων δὲν ἔχει πάντοτε συμφέρον νὰ προσβάλῃ τὴν κατὰ τοῦ διαδίκου
 δι' ὃν παρενέβη ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν πλὴν ἂν οὗτος ἐτέθη ἐκτὸς τῆς
 δίκης· τὴν ἔλλειψιν τοῦ συμφέροντος δύναται αὐτεπαγγέλτως νὰ λάβῃ
 ὑπ' ὄψιν ὁ ἄρειος Πάγος. Dalloz Cassation ἀρ. 295.

κὸς πληρεξούσιος τοῦ διαδίκου καὶ οἱ διάδοχοι (γενικοὶ ἢ εἰδικοὶ) τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ². ἀλλὰ στεροῦνται τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου οἱ ἐφησυχάσαντες τῇ ἀποφάσει ἢ παραιτηθέντες τὸ πρὸς ἀναίρεσιν δικαίωμα³ καὶ οἱ χρησάμενοι αὐτῷ ἅπαξ ἐν τῇ δίκῃ⁴.

Ἡ φροσύνη παρέρχεται ὅτε διεκδικεῖται ἐξ ἀναίρετον. Α. 129

2) Dalloz ἀρ. 274. 284. Οἱ δανεισταὶ τοῦ διαδίκου, μὴ παρεμβάν-
τες εἰς τὴν δίκην, δὲν δύνανται νὰ αἰτήσωσιν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως
ἀφ' αὐτῶν, ἀλλὰ μόνον ν' ἀνακόψωσιν ὡς τρίτοι τὴν ἀπόφασιν δι-
καιοῦνται κατὰ τὸ 814 ἄρθρον ἐν Γαλλίᾳ, δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 1166 τοῦ
γαλ. κώδικος, ἀναγνωρίζουσι καὶ τοῖς δανεισταῖς δικαίωμα ἀναίρεσεως
(Dalloz ἀρ. 279). ἀμφιβάλλω δὲ ἂν δύναται ὁ ἄρ. Πάγος νὰ προβῇ
εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρ. 1025 §
2 πραγματικῶν περιστατικῶν.

3) Ὁ παραιτήσας ὁμῶς τὴν κοινοποιηθεῖσαν ἤδη αἴτησιν ἀναίρε-
σεως ὡς δικόγραφον δύναται, ἔὰν ᾖ εἰς καιρὸν, νὰ εἰσαγάγῃ νέαν
αἴτησιν ἀναίρεσεως· ὅπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἐφέσεων ἐγγραφεῖ (ἀνωτέρ. §
231 σημ. 5).

4) Ἐκ τῆς διατάξεως ταύτης ἐπεται ὅτι α') ἀπόφασιν καθ' ἧς με-
τεχειρίσθη τις ἅπαξ ἀναίρεσιν, ἀπορριφθεῖσαν ὡς ἀπαράδεκτον ἢ ἀνυ-
ποστήρικτον, δὲν δύναται νὰ προσβάλλῃ καὶ δευτέρον διὰ τοῦ ἐνδίκου
τούτου μέσου (Πολ. 837 ἐδ. 1. ΑΠ. 453 τοῦ 52 καὶ 322 τοῦ 53)· τὸ
αὐτὸ ἰσχύει καὶ ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὸ ἄρθρ. 39 τοῦ Règlement τῆς 28
ἰουν. 1738 «ἀπορριφθείσης τῆς αἰτήσεως ἀναίρεσεως, ὁ εἰσαγωγὼν
αὐτὴν δὲν δύναται νὰ αἰτήσῃ πλέον ἀναίρεσιν τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως,
εἰ καὶ ἐπὶ νέων λόγων στηρίζῃ τὴν αἴτησίν του»· ἡ διάταξις αὕτη
δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν ἡ ἀπόφασις ἀπορριφθῇ ὡς ἀκύρως ἐπιδοθεῖσα,
ἢ περιέχῃ διάφορα κεφάλαια καὶ ᾗτήθῃ τινῶν μόνον ἢ ἀναίρεσις, ἢ
ὅταν τὴν δευτέραν ἀναίρεσιν εἰσάγῃ ὁ ἀντιδικός (Berriat σ. 332)· β')
κατ' ἄλλης ἀποφάσεως ἰδίως τοῦ τῆς παραπομπῆς δικαστηρίου, συγ-
χωρεῖται δευτέρα ἀναίρεσις· ἀλλ' αὕτη ἔὰν στηρίζεται ἐπὶ λόγου, δι'
ὃν ἀνῆρθέη ἡ τοῦ πρώτου δικαστηρίου ἀπόφασις, δικάζεται ὑπὸ τῆς
ἐλομελείας τοῦ ἄρ. Πάγου (ἄρ. καὶ βαυαρ. δικον. 820), οὗ ἡ ἀπόφασις
τότε ἀποτελεῖ δεδικοσμένον περὶ τοῦ λυθέντος νομικοῦ ζητήματος
(ἄρθρ. 4 γ' καὶ 7 τοῦ χμζ' νόμου τοῦ 1877).

Ἐν Γαλλίᾳ πρότερον μὲν, ἔὰν μετὰ δευτέραν ἀναίρεσιν λαβοῦσαν
χώραν μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων καὶ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους τὸ δεύ-
τερον δικαστήριον τῆς παραπομπῆς δὲν ἤκολούθει τὴν γνώμην τοῦ

Τρίτα πρόσωπα δὲν δύνανται νὰ προσβάλωσι δι' ἀναιρέσεως τὴν ἀπόφασιν εἰμὴ ἀφοῦ γείνωσι διὰ τῆς τρίτου ἀνακοπῆς διάδικοι⁵.

β') ὁ εἰσαγγελεὺς τοῦ δικαστηρίου, οὗ ἡ ἀπόφασις προσβάλλεται, ἐὰν ἦτο διάδικος⁶ προσέτι δὲ ὁ τοῦ ἀρείου Πάγου εἰσαγγελεὺς ἔνεκεν ὑπερβάσεως καθηκόντων ἢ καὶ διὰ πάντα ἕτερον λόγον, ἀλλὰ τότε πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ νόμου μόνον⁷.

γ') *περὶ τῶν ὑποκειμένων εἰς ἀναίρεσιν ἀποφάσεων.*

§ 246. Τῶν εἰρηνοδικείων, πρωτοδικείων, ἐμποροδικείων καὶ ἐφετείων¹ αἱ ὀριστικαὶ καὶ τελεσίδικοι ἀπο-

ἀκυρωτικοῦ, εἰσῆγето εἰς τὴν νομοθετικὴν ἐξουσίαν ἐρμηνευτικὸς νόμος· ἀλλὰ τὴν σήμερον ἐπὶ δευτέρας τοιαύτης ἀναιρέσεως ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀκυρωτικοῦ, ἐν ὁλομείᾳ δικάζοντος, εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δικαστήριον τῆς δευτέρας παραπομπῆς. Dalloz Cassation ἀρ. 2101.

5) Πολ. 814. Ἀλλὰ γενομένης ἀναιρέσεως παρὰ τινος τῶν διαδίκων, δύνανται νὰ παρεμβῶσιν οἱ τρίτοι πρὸς ὑποστήριξιν τινος αὐτῶν (Πολ. 89, 90). Ἰδ. καὶ Dalloz ἀρ. 1086. Carré ζ. 1684 τρίς.

6) Dalloz ἀρ. 331.

7) Πολ. 815, 825 ἐδ. 2. Τὸ δικαίωμα τοῦ εἰσαγγελέως ἀνεξάρτητόν ἐστι τοῦ πρὸς ἀναίρεσιν δικαιώματος τῶν διαδίκων, καὶ πρέπει νὰ δεχθῶμεν, διότι γενικῶς ἐκφράζεται ὁ ἡμέτερος νόμος, ὅτι δύνανται νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτοῦ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ πρὶν ἢ ἐξαντληθῇ τὸ πρὸς ἀναίρεσιν δικαίωμα τῶν διαδίκων· ὅπερ οἱ Γάλλοι παραδέχονται μόνον ἐπὶ ὑπερβάσεως καθηκόντων, διότι κατὰ τὴν νομοθεσίαν αὐτῶν (ἄρθρ. 88 τοῦ νόμ. τῆς 27 Ἰαν. 8), ἀναίρεσιν ὑπὲρ τοῦ νόμου δὲν δύνανται νὰ αἰτήσῃ ὁ εἰσαγγελεὺς ἐνὸς μὲν ἀνοικτῇ εἰς τοὺς διαδίκους ἡ πρὸς ἀναίρεσιν ὁδός. Ἡ αἴτησις τοῦ εἰσαγγελέως τοῦ ἀρείου Πάγου ἐπιτυχούσα φέρει ἀποτελέσματα καὶ ὑπὲρ τῶν διαδίκων μόνον ἐπὶ ὑπερβάσεως καθηκόντων ἔνεκα τούτου, φρονῶ, δύνανται νὰ παρεμβῶσιν οἱ διάδικοι εἰς τὴν τοιαύτην δι' ὑπερβάσιν εἰσαγομένην αἴτησιν τοῦ εἰσαγγελέως. Ἄλλως φρονοῦσιν ἐν Γαλλίᾳ. Dalloz ἀρ. 1046.

1) Πολ. 808, 519. Διὰ τοῦ ε' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις α' ἐθγί-

φάσεις υπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν, ἀδιάφορον δ' ἐστὶ τῆς δι-
κῆς τὸ ἀντικείμενον². ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἀπόφασις

α') **ὀριστική**· αἱ περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεις δύνανται
νὰ προσβληθῶσι δι' ἀναιρέσεως καὶ πρὸ τῆς ὀριστικῆς³,
ἀλλὰ μόνον ἐνεκεν ὑπερβάσεων καθηκόντων, ἢ ἂν ἐκκλη-
θεῖσαι ἐπικυρωθῶσιν ὑπὸ τοῦ ἐφετείου⁴.

κῆς συνελεύσεως τῆς γ' Σεπτεμβρίου ὑπεβλήθησαν εἰς τὴν ἀρμοδιό-
τητα τοῦ ἁρείου Πάγου καὶ αἱ ἀποφάσεις τοῦ ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.
Κατὰ τῶν διαιτητικῶν ἀποφάσεων, τῆς τε ἐκουσίας καὶ τῆς ἀναγ-
καίας διαιτησίας, δὲν συγχωρεῖται ἀναίρεσις, ἐκτὸς τῆς ἀναγκαιᾶς δι-
αιτησίας τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἂν θεωρηθῇ μὴ καταργηθεῖσα (ἄνωτ. §
224 σημ. 11. § 225 σημ. 6). Dalloz ἀρ. 109. 111.

2) Πᾶσα δίκη, ὅσον μικρὸν καὶ ἂν ᾖ τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς, υπό-
κειται εἰς ἀναίρεσιν· ἐξαίρεσις ὑπάρχει μόνον ὅπου ὁ νόμος κυροῖ αὐ-
τὴν· οἷον ἐπὶ ἀγωγῶν κακοδικίας (ἄρθρ. 3 τοῦ ἀπὸ 8 ἰουλ. 1838 δια-
τάγ.) καὶ τῶν εἰς δενδροφυτείας βλαβῶν (ἄρθρ. 4 τοῦ ἀπὸ 1 ἰουλ. 1838
διατάγ. ΑΠ. 34 τοῦ 58) εἶναι ἀπαράδεκτος ἀναιρέσεως αἰτήσις.

3) Παράπονα δὲ κατὰ τῶν τοιούτων ἀποφάσεων δύνανται νὰ ἔχῃ ὁ
ἀναιρεσειῶν τρία· κατὰ τοῦ θέματος τῆς ἀποδείξεως (ὅτι παρελείφθη
γεγονός τι ἀναγκαῖον ἢ ἐτέθη γεγονός περιττόν), κατὰ τῶν μέσων τῆς
ἀποδείξεως (ὅτι δὲν ἐπετράπη ἢ κακῶς ἐπετράπη ἢ ἐμμάρτυρος ἀπό-
δειξις), καὶ κατὰ τοῦ βάρους τῆς ἀποδείξεως (ΑΠ. 7 τοῦ 77)· ἀλλὰ
καὶ συναφῇ τούτοις παράπονα δεκτά εἰσι (ΑΠ. τοῦ 63). Αἱ ἐπιβλά-
λουσαι ὅρκον ἀποφάσεις πρὸ τῆς δόσεως αὐτοῦ οὐκ εἰσὶν ὀριστικάι,
καὶ ἐπομένως δὲν υπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν εἰμὴ διὰ τὴν ἀπόδειξιν (ΑΠ.
245 τοῦ 56). Ὑπόκεινται δὲ εἰς ἀναίρεσιν καὶ αἱ διατάττουσαι τὴν
κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησιν. Πολ. 163 ἐδ. 3.

4) Αὕτη εἶναι ἡ νομολογία ἣν ὁ ἅρειος Πάγος ἀκολουθεῖ. Κατ' αὐ-
τὴν λοιπὸν δὲν συγχωρεῖται ἀναίρεσις κατ' ἀποφάσεως περὶ ἀποδεί-
ξεως διαταχθείσης α') παρὰ τοῦ πρωτοδικείου ἢ ἐμποροδικείου ἐν
ἀνεκκλήτῳ διαφορᾷ (ΑΠ. 208 τοῦ 57), β') παρὰ τοῦ ἐφετείου κατὰ
πρῶτον, ἢ γουν ἄφου τοῦτο μεταρρυθμίσῃ τὴν περὶ ἀποδείξεως ἢ ὀρι-
στικὴν τοῦ πρωτοδικείου ἀπόφασιν (ΑΠ. 129, 307 τοῦ 57). Ἡ νομο-
λογία αὕτη στηρίζεται ἐπὶ στενῆς ἐρμηνείας τοῦ γράμματος τοῦ νό-
μου (πολ. 812 § 3 ἢ εἰς . . . ἔγεινεν . . . ἔφασιν κατ' αὐτῶν)· ἵνα
προσβάλληται δι' ἀναιρέσεως ἀπόφασις τις καθ' ἣς ἐγένετο ἔφασιν,
ἀνέγκη, ἐσκέφθη ὁ ἅρειος Πάγος, νὰ ὑπάρχῃ ἡ ἀπόφασις αὕτη ἄρα

1.97

β') **τελεσιδίκος**· ἤτοι μὴ ὑποκειμένη πλέον⁵ εἰς ἄλλο
ἔνδικον μέσον⁵ (ἀνακοπῆς, ἐφέσεως ἢ ἀναψηλαφήσεως).
ἀδιάφορον δὲ πότε ἡ τελεσιδικία ἔλαβε χώραν, κατὰ τὴν
ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως ἢ ἐπὶ ἄλλῃ ὕστερον ἐκ τῆς παρε-
λεύσεως τῶν προθεσμιῶν ἢ ἄλλως⁶. διὰ κακὴν σύνθεσιν
τοῦ δικαστηρίου ἢ ὑπέρβασιν καθηκόντων δύνανται καί
αἱ μὴ τελεσιδίκαι ἀποφάσεις νὰ προσβληθῶσιν.

Ἐπί τῇ παρασκευῇ τῶν γένεων τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς, γὰρ ἡ ἀρχὴ ἀνεξάρτητος

ὑποβάλλεται ἀντικεινῶς. Α. 433 —

νὰ μὴ μετερρυθμισθῇ ὑπὸ τοῦ ἐφετείου. Ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται, ἂν
καὶ οὐχὶ πάντες ὁμοίως, ὅτι ὑπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν αἱ περὶ ἀποδεί-
ξεως ἀποφάσεις, εἴτε πρῶται εἰσι τοῦ ἐφετείου, εἴτε ἐπικυρωτικαὶ πρω-
τοδικῶν περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεων (Daloz Cassation ἀρ. 74—82.
Berriat σ. 334 σημ. 12. Desaponay Manuel de la cour de cassa-
tion σ. 37. Poncet ἀρ. 99, 522. Carré ζ. 1628 δις). Ἀλλὰ δὲν δύ-
ναιτο διὰ τῆς αἰτήσεως ἀναίρεσεως κατὰ τοιούτων ἀποφάσεων νὰ
προσβληθῶσι καὶ αἱ προπαρασκευαστικαὶ διατάξεις τῆς περὶ ἀποδεί-
ξεως ἀποφάσεως (ΑΠ. 362 τοῦ 53. 98, 141 τοῦ 57), οἷα ἐστὶ καὶ ἡ
ὀρίζουσα ἄλλον τόπον διεξαγωγῆς ἀποδείξεως ἀπόφασις (ΑΠ. 77
τοῦ 66).

Π. Α. 7-8-84 (5) Ὁ δικασθεὶς ἐρήμην καὶ ἀποτυχὼν ἐν τῇ κατ' ἀνακοπὴν δίκῃ
τίνα τῶν δύο ἀποφάσεων δύναται νὰ προσβάλλῃ δι' ἀναίρεσεως; Ἡ
ἀπάντησις εἶναι ἡ αὐτὴ ἢ καὶ ἐπὶ ἐφέσεως τοιούτων ἀποφάσεων (ἀνωτ.
§ 231 σημ. 1). Ὁ ἄρ. Πάγος ἀπεφάνητο (ἀπ. 109 τοῦ 71) ὅτι κατὰ
τῆς πρώτης ἀποφάσεως εἶναι ἀπολύτως ἀπαράδεκτος ἀναίρεσεως αἰ-
τήσις· στηρίζεται δὲ ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 812 τῆς πολ. δικ., ὅπερ προφανῶς
παρερμηνεύει. Τὸ ἄρθρον αὐτὸ λέγει μόνον τοῦτο· «ἐνὸς ὧ ὑπάρχει ἄλλο
ἔνδικον μέσον, εἶναι ἀπαράδεκτον τὸ τῆς ἀναίρεσεως»· αὐτὸ τοῦτο λέ-
γεται καὶ περὶ ἐφέσεως· «ἐνὸς ὧ ὑπάρχει ἀνακοπή, εἶναι ἀπαράδεκτος
ἔφεσις (Πολ. 752 § 1, 756 § 1). Τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἄρ. Πάγου ἀπε-
δοκίμασαν (Ἐφημερ. Μπαλάν. Γ', 237) ὅτε Παπαρηγόπουλος καὶ ὁ
Ψαῖς.

6) Πολ. 812 § 1, 4. Τὸ ἔνδικον τῆς ἀναίρεσεως μέσον συγχωρεῖται,
ὡς λέγει τὸ ἄρθρον τοῦτο, κατὰ τῶν τελεσιδικῶν γεγονότων ἢ ἀνεκ-
κλήτως ἀπηγγελλένων ἀποφάσεων, ἡγουν κατ' ἀποφάσεων α') μὴ
οὐσῶν κατὰ τὴν ἐκδοσιν αὐτῶν τελεσιδικῶν, ἀλλὰ γενομένων ἀκολού-
θως δι' ἐπελθοῦσάν τινα αἰτίαν (π. χ. διότι παρῆλθεν ἡ πρὸς ἀνακο-
πὴν ἢ ἔφεσιν προθεσμία, διότι ὁ διάδικος παρῆλθῃ ἢ παρήτησε τὴν

δ') περί τῶν λόγων τῆς ἀναίρεσεως.

αῖμα Ν.
ΓΦΘΓ 19 23

§ 247. Οἱ τῆς ἀναίρεσεως λόγοι βάσιν μὲν γενικῶς 2

ἔφεσιν ἢ ἀνετράπη ἢ κατ' ἔφεσιν δίκη (πολ. 750)· β') τελεσιδίκων ἐκδεδομένων, τούτεστι καθ' ὧν, ὅταν ἐκδίδωνται, οὔτε ἀνακοπὴ οὔτε ἔφεσις ἐπιτρέπεται. Ἡ γαλλικὴ νομοθεσία συγχωρεῖ ἀναίρεσιν ἐν τῷ δευτέρῳ μόνον θέματι (ἄρθρ. 1 τοῦ Règlement de 1738, I μέρος τίτλ. 4· «αἱ αἰτήσεις ἀναίρεσεως κατ' ἀποφάσεων ἐφετείου ἢ πρωτοδικείου ἀνεκκλήτως δικάσαντος κλπ.»· ἄρθρ. 2 τοῦ νόμ. 27 νοεμβρ. 1790· «τὰ καθήκοντα τοῦ ἀκυρωτικοῦ εἶναι ν' ἀποφαίνηται περί πασῶν τῶν αἰτήσεων ἀναίρεσεως κατ' ἀποφάσεων ἐν τελευταίῳ βαθμῷ ἐκδεδομένων»). Ἐνεκὰ τούτου ἐν Γαλλίᾳ κηρύττονται ἀπαράδεκτοι αἰτήσεις ἀναίρεσεως ἀποφάσεων μὴ οὐσῶν κατὰ τὴν ἔκδοσιν των, ἀλλὰ γενομένων μετὰ ταῦτα τελεσιδίκων (Dalloz Cassation ἀρ. 83—85. Berriat σ. 333 σημ. 10. Boitard σ. 270 στ. 2)· ὁμοίαν ἀπέφηνε γνώμην καὶ ὁ ἡμέτερος ἄρειος Πάγος διὰ πολλῶν ἀποφάσεων (π. χ. 6, 48 τοῦ 56), ἰδίως διὰ τῆς ὑπ' ἀρ. 72 τοῦ 50· ἀλλὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην νικητικῶς ἀνασκευάζει ὁ μακαρίτης Ῥουσόπουλος (σ. 72), καταπολεμεῖ δὲ καὶ τὸ 520 ἄρθρον· τὸ ἀτόπημα ὅπερ εὕρισκε ὁ ἄρειος Πάγος, ὅτι τῆς τελεσιδικίου καταστάσεως ἀποφάσεως ἀναιρουμένης, ἡ παραπομπὴ ἤθελε γίνεσθαι εἰς δικαστήριον κρίνον κατὰ πρῶτον βαθμόν, συμβαίνει καὶ ἐν τῷ θέματι τοῦ ἄρθρ. 807 § 4, ἐὰν ἡ τελευταία ἀπόφασις γείνη τελεσιδικίᾳ διὰ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας (ἐκτὸς ἂν εἴπωμεν ὅτι ἡ τελευταία ἀπόφασις, ἡ διὰ παρελεύσεως τῆς προθεσμίας ἡ ἄλλως γενομένη τελεσιδικίᾳ δὲν ὑπόκειται πλέον εἰς ἀναίρεσιν) οὐδὲ τὸ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 811 § 2 ἐπιχείρημα ἐπιτυχὲς φαίνεται, διότι κατὰ τὸ ἄρθρον αὐτό, ἀπαράδεκτός ἐστι λόγος ἀναίρεσεως οὐχὶ μὴ δικασθεὶς κατὰ τελευταῖον βαθμόν, ἀλλὰ μὴ ὑποβληθεὶς εἰς τὸ ἀνεκκλήτως δικάσαν δικαστήριον. Ὡστε ἐὰν δὲν εἴπωμεν ὅτι ὁ νομοθέτης ἠθέλησεν εἰς τὰς λέξεις «τελεσιδικίους γενομένους» νὰ δώσῃ τὴν παράδοξον ἔννοιαν «τελεσιδικίους διὰ τῆς ἀπορρίψεως τῆς ἐφέσεως γενομένους», μένει ἀνυποστήρικτος ἡ γνώμη τοῦ ἀρείου Πάγου καὶ ὀρθότερα διὰ παλαιότερας ἀποφάσεως (Εὐρετήρ. Α', 106 § 28) ἔκριεν· ἡ δὲ νομολογία αὕτη εἶναι ἡ ἐπικρατοῦσα τὴν σήμερον (ΑΠ. 179 τοῦ 58, 46 τοῦ 82). Οὐχ ἥττον ὁμῶς θεωρῶ παράλειψιν τοῦ νόμου, ὅτι δὲν ἐξήρесе ῥητῶς ἀπὸ τῆς πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμίας τὴν πρὸς ἔφεσιν, ὡς ἐξήρесе τὴν πρὸς ἀνακοπὴν· ἀλλ' ἡ παράλειψις αὕτη ὑπάρχει καὶ ἐν τῷ ἄρθρ. 791 (ἄνωτ. § 241 σημ. 7. πρὸς καὶ Seuffert's Comment. Δ', 147).

ἔχουσιν ἅπαντες τὴν παραβίασιν τῶν κειμένων νόμων¹, ἰδίως δὲ κατὰ τῶν εἰρηνοδικειακῶν ἀποφάσεων λίαν περιεσταλμένοι εἰσὶ· διότι μόνον ἔνεκεν ἀναρμοδιότητος καὶ κακῆς συνθέσεως τοῦ δικαστηρίου συγχωρεῖται ἀναίρεσις αὐτῶν². κατὰ τῶν ἀποφάσεων ὅμως τῶν λοιπῶν δικαστηρίων πολὺ εὐρύτερόν ἐστι τὸ ἐνδίκον τῆς ἀναίρεσεως μέσον· οἱ κατ' αὐτῶν δὲ λόγοι ἀναίρεσεως ἀνάγονται εἰς τρεῖς κατηγορίας· δηλαδὴ εἰς παραβάσιν δικονομικῶν διατάξεων, εἰς παραβάσιν κανόνων τοῦ ἀστυνομικοῦ δικαίου καὶ τρίτον εἰς ἐναντιοῦτητα ἀποφάσεων διαφόρων δικαστηρίων.

1) Ἡ παραβίασις δ' ἐξετάζεται ἂν ὑπάρχῃ ἐν τῷ διατακτικῷ καὶ οὐχὶ ἐν τῷ αἰτιολογικῷ τῆς ἀποφάσεως. Dalloz ἄρ. 68, 1302. ΑΠ. 206 τοῦ 56.

2) Πολ. 519. ΑΠ. 8 τοῦ 58. Ἀναρμοδιότητα ἐννοεῖ τὸ 519 ἄρθρον τὴν τῆς ὕλης, οὐχὶ καὶ τὴν προσωπικὴν, περιλαμβάνει ὅμως πᾶσαν ὑπέρβασιν καθηκόντων κατὰ τὸ 808 ἄρθρον. Ἀνεκκλήτου λοιπὸν οὐσης τῆς ἀποφάσεως τοῦ εἰρηνοδικείου, ὁ διάδικος δύναται νὰ μεταχειρισθῇ κατ' ἐκλογὴν ἔφεσιν ἢ ἀναίρεσιν (Πολ. 515 § 1. ἀνωτ. § 226 σημ. 5)· δι' ἀναρμοδιότητα ὅμως προσωπικὴν, ἔφεσιν μόνον· διότι τὸ μὲν ἄρθρον 515 § 1 ἐπιτρέπει ἔφεσιν γενικῶς ἐπὶ ἀναρμοδιότητος, τὸ δὲ 519 ἄρθρ. ἐπιτρέπει ἀναίρεσιν ἐπὶ μόνῃ τῆς ἀναρμοδιότητος τοῦ 490 ἄρθρου. Δὲν εἶναι ὀρθή ἡ γνώμη ἣν ἄλλοτε ἀπέφηνεν ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 231 τοῦ 56), ὅτι αἱ δι' ἀναρμοδιότητος προσβαλλόμεναι ἀνεκκλητοὶ ἀποφάσεις τῶν εἰρηνοδικίων ὑπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν μόνον οὐχὶ καὶ εἰς ἔφεσιν· ἐπειδὴ, ἐσκέφθη τὸ δικαστήριον τοῦτο, δι' ἀναρμοδιότητα χορηγεῖ τὸ ἄρθρ. 519 ἀναίρεσιν, τὸ δὲ ἄρθρ. 518 ἐδ. 3 δὲν παραπέμπει εἰς τὸ ἄρθρ. 738, καθ' ὃ δι' ἀναρμοδιότητα εἶναι δεκτὴ πάντοτε ἔφεσις· ἄρα, εἶπε, δι' ἀναρμοδιότητα ἔφεσις δὲν συγχωρεῖται· ἀλλ' ἀφοῦ κατὰ τὸ ἄρθρ. 515 § 1 ἐπιτρέπεται ἔφεσις δι' ἀναρμοδιότητα, ὅπως περιττὸν ἦτο νὰ παραπέμψῃ τὸ 518 ἄρθρ. εἰς τὸ 738. Ἐν Γαλλίᾳ παλαιότερον ἀπηγορεύετο ὅπως ἢ κατὰ τῶν εἰρηνοδικειακῶν ἀποφάσεων ἀναίρεσις· κατόπιν συνεχωρήθη δι' ἀναρμοδιότητα καὶ ὑπέρβασιν καθηκόντων, τελευταῖον δὲ κατὰ τὸν ἤδη ἰσχύοντα νόμον τῆς 25 μαΐου 1838 μόνον δι' ὑπέρβασιν καθηκόντων. Dalloz Cassation ἄρ. 104, 1480. Berriat σ. 334 σημ. 13.

Τὸ ἄρθρ. 519 τῆς ἐπομένης ἐκδόσεως τοῦ Νόμου τοῦ 9 Μαΐου 1830 ἐστὶν ὡς ἑξῆς·

Ἡ ἀναρμοδιότητα τοῦ δικαστηρίου ἐκτιμᾶται ἐν τῷ διατακτικῷ καὶ οὐχὶ ἐν τῷ αἰτιολογικῷ τῆς ἀποφάσεως· διότι μόνον ἔνεκεν ἀναρμοδιότητος καὶ κακῆς συνθέσεως τοῦ δικαστηρίου συγχωρεῖται ἀναίρεσις αὐτῶν· κατὰ τῶν ἀποφάσεων ὅμως τῶν λοιπῶν δικαστηρίων πολὺ εὐρύτερόν ἐστι τὸ ἐνδίκον τῆς ἀναίρεσεως μέσον· οἱ κατ' αὐτῶν δὲ λόγοι ἀναίρεσεως ἀνάγονται εἰς τρεῖς κατηγορίας· δηλαδὴ εἰς παραβάσιν δικονομικῶν διατάξεων, εἰς παραβάσιν κανόνων τοῦ ἀστυνομικοῦ δικαίου καὶ τρίτον εἰς ἐναντιοῦτητα ἀποφάσεων διαφόρων δικαστηρίων.

Δημοσιὴ Κεντρικῆς Βιβλιοθηκῆς Βερόιας

Α') Ὡς παραβάσεις δικονομικῶν διατάξεων, διδοῦσαι χώραν εἰς ἀναίρεσιν, ἀναφέρονται εἰδικῶς μὲν ἡ κακὴ τοῦ δικαστηρίου σύνθεσις· ἡ ἔλλειψις δημοσιότητος τῆς διαδικασίας· ἡ ἔλλειψις αἰτιολογικοῦ ἢ διατακτικοῦ τῆς ἀποφάσεως καὶ ἡ ὑπέρβασις καθηκόντων³. γενικῶς δὲ αἱ παρα-

3) Περὶ τῶν ἐλλείψεων τούτων παρατηρητέον τὰ ἐπόμενα :

α') κακὴ σύνθεσις ὑπάρχει οὐ μόνον ὅταν δὲν συγκροτηθῇ τὸ δικαστήριον ἐκ τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν προσώπων, τῶν πρὸς σύνθεσιν αὐτοῦ ἀναγκαίων (ἀνωτ. § 13. Seuffert Δ', 178 σημ. 7), ἀλλὰ καὶ ὅταν δὲν τηρηθῇ κατὰ τὴν συνεδρίασιν ἡ παρὰ τοῦ νόμου κεκατανοσμένη τάξις· ἤγουν κωλυόμενοι ἀναπληροῦνται ὁ μὲν πρόεδρος ὑπὸ τοῦ ἀντιπροέδρου ἢ τοῦ ἀρχαιότερου δικαστοῦ, ὁ δὲ δικαστὴς ὑπὸ τοῦ παρέδρου, καὶ οὗτος ὑπὸ τινος δικηγόρου ἢ εἰρηνοδίκου· ἐπίσης κωλυόμενος ὁ εἰσαγγελεὺς ἢ ἀντεισαγγελεὺς, ἀναπληροῦται ὑπὸ τοῦ νεωτέρου δικαστοῦ, καὶ ὁ γραμματεὺς ὑπὸ τοῦ ὑπογραμματέως (ἀνωτ. § 24 σημ. 10). Τὸ κώλυμα τοῦ ἀναπληρουμένου προέδρου, δικαστοῦ, εἰσαγγελεὺς ἢ γραμματέως καλὸν μὲν εἶναι νὰ σημειῶται ἐν τοῖς πρακτικοῖς (ΑΠ. 69 τοῦ 50) ἢ ἐν τῇ ἀποφάσει (ΑΠ. 63 τοῦ 48. 19 τοῦ 50. 85 τοῦ 53), ἀλλὰ καὶ ἂν παραλειφθῇ ἡ σημείωσις αὕτη δὲν βλάπτει (ἐναντία ΑΠ. 272 τοῦ 52)· διότι ὑποτίθεται ὅτι ἡ σύνθεσις ἐγένετο νόμιμος (ἀνωτ. § 121 σημ. 6). ΑΠ. 376 τοῦ 55. 348, 464 τοῦ 52. 21, 217, 386 τοῦ 55.

β') ἡ παντελής ἔλλειψις αἰτιολογίας (ὅποια ὑπάρχει καὶ ὅταν αἱ αἰτιολογίαι, ὡς ἀντιφατικαί, ἀναιρῶσιν ἀλλήλας. Dalloz *requête civile* ἀρ. 123) καὶ οὐχὶ ἡ ἔλλειψις ἢ ἐσφαλμένη αἰτιολογία ἀποτελεῖ λόγον ἀναίρεσεως (Boitard Α', 204. ΑΠ. 256 τοῦ 50)· ἀναγκαῖον δὲ εἶναι νὰ αἰτιολογῶνται μόνον αἱ αἰτήσεις τῶν διαδίκων, αἱ ὑπάρχουσαι ἐν ταῖς ἐγγράφοις προτάσεσιν, ἐφ' ὧν ἡ ἀπόφασις ἐκδίδεται (ἀνωτέρ. § 87 σημ. 5, καὶ ἰδίως Dall. *Jugement* ἀρ. 995, 968· τοῦ αὐτοῦ *Exception* ἀρ. 567. Carré ζ. 597 τετρ.)· ἐπομένως λόγος ἀναίρεσεως δὲν ὑπάρχει διὰ τὴν μὴ αἰτιολογίαν αἰτήσεως ἐν προηγουμέναις προτάσεσι γενομένης. Ἄλλ' ὅσῳκις πρὸς ὑποστήριξιν μιᾶς αἰτήσεως ὑποβάλλῃ πολλοὺς λόγους ὁ διάδικος, ἀπαιτεῖται πάντες οὗτοι νὰ αἰτιολογῶνται· νομίζω, ναί· διότι οἱ πολλοὶ οὗτοι λόγοι εἰσὶ τόσαι βάσεις τῆς αἰτήσεως, ὥς ὀφείλει ὁ δικαστὴς νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτιμήσῃ εἴτε ἐκάστην ἰδίως εἴτε ἀπάσας συλλήβδην. Ἡ περὶ τῶν λόγων τούτου τῆς ἀναίρεσεως διάταξις τῆς πολιτ. δικον. (ἄρθρ. 807 § 6) χρῆζει ἀκριβε-

βάσεις δικονομικῶν διατυπώσεων ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένων ἢ οὐσιωδῶν⁴.

Β') Ἡ παραβίασις τοῦ ἀστυκοῦ νόμου⁵ γίνεται διὰ κα-

στέρας διατυπώσεως· διότι πᾶσαι σχεδὸν αἱ αἰτήσεις ἀναιρέσεως, στηρίζονται καὶ ἐπὶ λόγων ἀναιτιολογήτου, ὧν οἱ πλείονες ἀναδείκνυνται δυστυχῶς ἀληθεῖς.

γ') ἡ παντελής ἀποσιώπησις (ἐν τε τῷ αἰτιολογικῷ καὶ ἐν τῷ δια-
τακτικῷ τῆς ἀποφάσεως) αἰτήσεώς τινος δίδωσι δικαίωμα εἰς ἀναψη-
λάφησιν, ἢ ἀποσιώπησις ὅμως αὐτῆς ἐν μόνῳ τῷ αἰτιολογικῷ ἢ τῷ
διατακτικῷ ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως· τοιαύτη ἔλλειψις καθίστα καὶ
κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἄκυρον τὴν ἀπόφασιν (ἀνωτ. § 87 σημ. 7. Linde
Rechtsm. Β', 428· περὶ τῶν διαμέσων αἰτήσεων ἰδ. ἀνωτ. § 240 σημ.
3). Ἡ ἀποσιώπησις αἰτήσεως ἀνακλήσεως τῆς ἀποφάσεως δὲν βλά-
πτει. ΑΠ. 25 τοῦ 50.

δ') ὑπέρβασιν καθηκόντων ὀνομάζει ἡ ἡμετέρα δικονομία (ἄρθρ. 808)
τὴν ἐξέλευσιν τῶν δικαστηρίων ἀπὸ τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας των καὶ
τὴν ἐπέμβασιν αὐτῶν εἴτε εἰς καθήκοντα ἄρχῃς μὴ δικαστικῆς (διοι-
κητικῆς, νομοθετικῆς), εἴτε εἰς ὑπόθεσιν τοῦ ἰδιωτικοῦ μὲν δικαίου, ἣν
ὅμως εἶναι καθ' ὕλην ἀναρμόδιον νὰ διχάσῃ (οὕτω, φρονῶ, πρέπει νὰ
ἐρμηνευθῇ ὁ τοῦ ἄρθρ. 808 δεύτ. §, ὡς περιλαμβάνων καὶ τὴν τῶν ἐμ-
ποροδικῶν ἀναρμοδιότητα), εἴτε εἰς ὑπόθεσιν ἐκκρεμῇ οὖσαν παρὰ ποι-
νικῷ δικαστηρίῳ ἢ ἐκδεδικασμένην ἤδη παρ' αὐτοῦ. Περὶ τῆς γαλ. νο-
μοθεσίας πρβ. Dalloz Cassation ἀρ. 1043. 1471. 1474. Berriat σ.
235. Boitard Β', 274.

4) Αἱ παραβάσεις διατυπώσεων τῆς δικονομίας τότε μόνον ἐπιφέ-
ρουν ἀναίρεσιν, ὅταν ἡ τήρησις αὐτῶν διατάττηται ἐπὶ ποινῇ ἀκυ-
ρότητος ἢ ἦναι οὐσιώδεις (ἀνωτ. § 95 σημ. 3. 4)· τὸ ἄρθρ. 807 § 5
δὲν ἀναφέρει ὡς λόγον ἀναιρέσεως τὴν μὴ τήρησιν διατυπώσεως οὐ-
σιώδους· ἀλλὰ καὶ αὕτη κατὰ τὸ 201 ἄρθρ. ἐπάγεται· ἀκυρότητα,
ἔπειτα κατὰ τὸν Μάουρερ (Β', 484) εἰς τοῦ ἀρείου Πάγου τὴν ἐξου-
σίαν ὑπάγεται πρὸς τοῖς ἄλλοις «πᾶν ὅ,τι πρὸς σχηματισμὸν τῶν δι-
καστηρίων καὶ τὴν διαδικασίαν αὐτῶν οὐσιωδῶς ἐστὶν ἀναγκαῖον». Πᾶσα ἄλλη παρεκτροπὴ ἀπὸ τῆς διαδικασίας δύναται νὰ θεραπευθῇ
ὕπ' αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου ἢ διὰ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἐφέσεως μέσου. Πολ.
807 ἐδ. 2.

5) Τοῦ γραπτοῦ ἢ τοῦ τῶν ἐθίμων. Γραπτὸν νόμον πρέπει νὰ ἐννοή-
σωμεν τὸν ἐγγώριον· διότι οἱ ξένοι νόμοι ὑπάγονται εἰς τὰ πραγματικά
περιστατικά· περὶ δὲ τῶν ἐθίμων ἡ πολ. δικονομία (ἄρθρ. 809) ἡχο-

κῆς ἐφαρμογῆς ἢ ψευδοῦς ἐρμηνείας αὐτοῦ⁶. ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ᾔῃ ρητὴ ἢ παραβίασις καὶ σαφὴς ὁ παραβιάζόμενος νόμος ὅπερ συμβαίνει ὅταν τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως ἀντίκηται ἀπ' εὐθείας ἢ ἐκ πλαγίου εἰς αὐτὸ τοῦ νόμου τὸ κείμενον⁷. διὸ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου λίαν περι-

λούθησε τὴν γνώμην τῶν τῆς κοινῆς τῶν Γερμανῶν δικονομίας συγγραφέων (Linde Rechtsm. B', 529 σημ. 2). ἀλλ' ἡ ὑπαρξίς τῶν ἐθίμων συνάγεται ἐκ τῶν ἀποδείξεων (ἀνωτ. § 120 σημ. 10). πῶς δύναται λοιπὸν ὁ ἄρειος Πάγος, ἀναρμόδιος ὢν πρὸς ἐξέλεξιν πραγματικῶν περιστατικῶν, νὰ κρίνῃ ὅτι ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἀντίκειται εἰς ἰσχύον τι ἔθιμον; ὅθεν τὸ τοῦ 809 ἄρθρ. «ἡ ἀρχαίου ἰσχύοντος ἔτι ἐθίμου» δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ μόνον, ἐὰν τύχῃ ποτὲ τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας νὰ παραδεχθῇ τὸ ἔθιμον, νὰ μὴ θελήσῃ δὲ νὰ δικάσῃ κατ' αὐτό. Περί τοῦ γαλ. δικαίου ὅρ. Dalloz ἀρ. 1395, 1405.

6) Ἡ κακὴ ἐφαρμογὴ διαφέρει τῆς ψευδοῦς ἐρμηνείας· κακὴ ἐφαρμογὴ ὑπάρχει ὅταν ὁ νόμος ἐφαρμοσθῇ εἰς θέματα περὶ ὧν δὲν ἐτέθη ἢ δὲν ἐφαρμοσθῇ εἰς θέματα περὶ ὧν ἐτέθη (π. χ. οἱ κανόνες περὶ τοῦ κινδύνου ἐν ταῖς ἀγοροπωλησίαις ἐφαρμόζονται εἰς δίκην περὶ μισθώσεως, ἢ τὸ δικαστήριον παραδέχεται ὅτι δι' ὑπέρμετρον βλάβην δὲν συγχωρεῖται διάρρηξις τῆς πωλήσεως). ψευδὴς δ' ἐρμηνεία, ὅταν ἀποδοθῇ αὐτῷ ἔννοια ἣν δὲν ἔχει. Ἐνίοτε προσέτι ἀμφιβάλλεται ὅποτέρᾳ ἐκ δύο νομικῶν διατάξεων ἐφαρμοστέα ἐστίν· οἷον ἡ μὲν λέγει· ὁ ἀποκλήρυκτος μὴ μετεχέτω τῶν πατρῶων· ἡ δὲ ὀρίζει· ὁ ἐπιμεινὼς χειμαζομένην νηὶ δεσπότης ἔστω αὐτῆς· ὁ ἀποκλήρυκτος Α ἐπέμεινε πατρώᾳ νηὶ χειμαζομένην (Σπέγγελ ἐλλ. ῥητορ. Β', 169).

7) Πολ. 809. «ὅτε παρὰ τὰς διατάξεις ψηφισθῇ οὐ χρεῖα ἐκκλητῶν δοκεῖ δὲ παρὰ τὰς διατάξεις ψηφίζεσθαι, ὅτε αὐταῖς οὐ μὴν τῷ προσώπῳ τοῦ δικαζομένου ἐναντιῶται»· ἐὰν προφανῶς ἡ ἐκπεφωνημένη ψήφος παράνομός ἐστιν, οὐκ ἰσχύει (νόμ. 44 § 2. νόμ. 19 βας. 9, 1). Αἱ τοιαῦται ἀποφάσεις κατὰ τὸ ῥώμ. δίκαιον ἦσαν ἄκυροι καὶ δὲν ἀπέτelson δεδικασμένον μῆτε νὰ ἐκκληθῶσιν ἤτο ἀναγκαῖον (ὅρ. καὶ νόμ. 75, 92 βας. 9, 1). ἐναντίας πρὸς ταῦτα φαίνεται ὁ νόμ. 27 βας. (9, 3), καθ' ὃν «εἰ δικαστὴς τόκους τόκων εἰς ῥητὴν ποσότητα καταδικάσει, καὶν παράνομος ἡ κρίσις εἴη μὴ ἐκκληθῇ δέ, ἐκβιβάζεται». Κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον (Dalloz ἀρ. 1350) le tribunal de cassation annulera tout jugement qui contiendra une contravention expresse au texte de la loi. Ἴνα δὲ ἡ ἀπόφασις θεωρηθῇ ὡς κακῶς ἐφαρμό-

σταλμένη ἢ μὴ ἐπέκτασις αὐτοῦ εἰς ἀνάλογα θέματα⁸ 1A 130
δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, ὥς οὐδὲ κακὴ ἐκτίμησις
πραγματικῶν περιστατικῶν⁹, μὴ ἀποτελοῦσα πρόδηλον

σασα ἢ παρερμηνεύσασα κανόνα τινὰ τοῦ ἀστυκοῦ νόμου, ἀπαιτεῖται
νὰ ὑπάρχη α') ἐν τῷ διατακτικῷ ἢ παράθεσις· ἡγουν δὲν βλέπτει
ἐσφαλμένη αἰτιολογία, ὅρθου ὄντος τοῦ διατακτικοῦ (ἀνωτ. σημ. 1
τοῦ § τούτου. βασιλ. δικον. 790. Berriat σ. 335 σημ. 16. Dalloz ἀρ.
1358, 1428)· β') ῥητὴ ἢ παράθεσις· ἡγουν παράθεσις προφανῶς ἀντι-
κειμένη εἰς κείμενον νόμον (π. χ. ὁ δικαστὴς ἀπεφάνητο ὅτι καλῶς ὁ
ἐλάττων τῶν 14 ἐτῶν διέθετο τὰ ἑαυτοῦ νόμ. 135 βασ. 9, 1), οὐχί
εἰς τὴν ἀναλογικὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ ἢ εἰς κανόνα τοῦ δικαίου ἐκ γε-
νικῶν ἀρχῶν ἢ ἐρμηνείας συναγόμενον· π. χ. dies interpellat pro
homine (Linde Rechtsm. σ. 430. Berriat σ. 335 σημ. 17, 18, Dal-
loz ἀρ. 1425)· γ') σαφὴς ὁ παραβιάζόμενος νόμος· πλην οὐχί πᾶσα
ἀσάφεια τοῦ νόμου ἀποκλείει τὴν ἀναίρεσιν, διότι ἄλλως ἔπρεπε νὰ
ψευδὴς ἐρμηνεία τοῦ νόμου νὰ μὴ ᾖ λόγος ἀναίρεσως· ἀλλ' αἱ
σπουδαῖαι ἀσάφειαι, αἱ δυσεξερεύνητον τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου καθι-
στῶσαι.

8) Ἐὰν ἡ ἀπόφασις δώσῃ ἐν ἀμφιβολίᾳ στενωτέραν ἔννοιαν τῷ
νόμῳ ἢ δὲν ἐφαρμόσῃ αὐτὸν κατ' ἀναλογίαν, δὲν παραβιάζει αὐτὸν
ἀλλὰ μᾶλλον μένει ἐντὸς τῶν ὁρῶν του (π. χ. ὅτι ἡ λαβοῦσα προίκα
γυνή, ἔστω καὶ εὐτελεῖ, οὐκ ἔστιν ἀπροιικος. ΑΠ. 235 τοῦ 63)· τὸ
ἐναντίον ὅμως ἂν πράξῃ, ἡγουν ἐὰν διεσταλμένως ἢ κατ' ἀναλογίαν
ἐφαρμόσῃ κακῶς τὸν νόμον ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν. Dalloz ἀρ. 1364.

9) Πολ. 810 § 2. Dalloz ἀρ. 1435. Πραγματικὰ περιστατικὰ λέ- 1A 30
γονται ἐκεῖνα, ὧν ἡ ἐξέτασις καὶ ἐξεύρεσις γίνεται οὐχί κατὰ κανόνας
νομικοὺς, ἀλλὰ τῆς λογικῆς καὶ τῆς ἀνθρωπίνου ἐμπειρίας (ΑΠ. 109
τοῦ 52)· ἐὰν λοιπὸν περὶ τὴν ἐκτίμησιν πραγματικῶν περιστατικῶν
σφάλῃ τὸ δικαστήριον, ὅποια εἶναι καὶ ἡ ἐρμηνεία τοῦ περιεχομένου
συναλλάγματός τινος (ἐκτὸς ἐὰν ἔθῃκε διὰ τὴν ἐρμηνείαν ταύτην κα-
νόνας (α) τὸ δίκαιον), οὐδὲως παραβιάζει τὸν νόμον (πρὸς ἀντὶ πάν-

(α) Οἷον ἐν τοῖς ἀμφιβάλοις κατὰ τοῦ δημοσίου δεῖ ἀποκρίνεσθαι
(νόμ. 10 βασ. 56, 2)· ἐν τοῖς ἀμφιβάλοις ὑπὲρ τῆς προικὸς ἀποκρινό-
μεθα (νόμ. 85 βασ. 2, 3)· quodsi in obscuro sit, proclivior esse de-
bet iudex ad comprobendam donationem (νόμ. 32 § 4 π. 24. 1.
Arndts § 75). Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὸν νομικὸν χαρακτη-
ρισμὸν τῶν πραγμάτων· π. χ. τοῦ περιεχομένου τῆς ἀγωγῆς. ΑΠ. 329
τοῦ 55.

αὐτῶν παραμόρφωσιν ¹⁰.

Γ') Ἡ παράβασις τῶν ἀρχῶν τῆς τελεσιδικίας, ἡ ἐκ τῆς ἀντιφάσεως ἀποφάσεων διαφόρων δικαστηρίων προερχομένη, ἀποτελεῖ τὴν τρίτην τῶν λόγων τῆς ἀναιρέσεως κατηγορίαν ¹¹· ἡ νεωτέρα ἀπόφασις ἐνταῦθα προσβάλλει

των Dalloz ἀρ. 1567 ἐπ. 1579 ἐπ.)· τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ περὶ τῶν διαταγμάτων ἢ νόμων, δι' ὧν διατίθενται ἰδιωτικὰ δικαιώματα τοῦ δημοσίου. ΑΠ. 231 τοῦ 63.

10) Ἡ κακὴ ἐκτίμησις καὶ παρερμηνεῖα πραγματικῶν περιστατικῶν δὲν ὑπόκειται μὲν εἰς τὴν ἐξέλεγχιν τοῦ ἀρείου Πάγου, ἀλλ' ὅταν τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας παραδέχῃται ἀντικρυς τὸ ἐναντίον τοῦ σαφοῦς καὶ ῥητοῦ γράμματος τῶν προσαγομένων ἀποδείξεων (*error in facto manifestus et notorius*) δὲν ἐρμηνεύει πλέον, ἀλλὰ παραμορφώνει τὰ πράγματα καὶ τὰς προτάσεις τῶν διαδίκων μεταβάλλει παρὰ τὸν ἐρμηνευτικὸν κανόνα «οὐ δεῖ μεταποιεῖν τὰ πρόδηλον ἐρμηνείαν ἔχοντα» (νόμ. 33 βασ. 2, 1. ὅρ. καὶ νόμ. 25 § 1 Π. 32. *quum in verbis nulla ambiguitas est, non debet admitti voluntatis quaevisio*) καὶ ἐναντίον τῶν ἄρθρ. 810 § 2 καὶ 170 (Dalloz ἀρ. 1581 ΑΠ. 20. 88, 211 τοῦ 48. 187 τοῦ 51. 10, 38 τοῦ 53. 183 τοῦ 54. 111 τοῦ 59. Berriat σ. 336 σημ. 23. Renaud σ. 542 σημ. 35). Τὸ σφάλμα τοῦτο τῶν δικαστηρίων τῆς οὐσίας ἀναγνωρίζει, ὡς λόγον ἀναιρέσεως καὶ ἡ νεωτέρα νομολογία τοῦ ἀρείου Πάγου· ἀλλὰ θεωρήσασα φαίνεται ἄξεστόν πως ὅπερ ἔφερεν ὁ λόγος οὗτος παλαιὸν ὄνομα παραμορφώσεως ἢ διαστροφῆς, μετωνόμασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ εὐηχότερον λόγον μυωπίας ἢ ἀβλεψίας (ΑΠ. 262 τοῦ 78, 304 τοῦ 81). Οὐχὶ ὀρθῶς εἶπεν ἄλλοτε ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 101 τοῦ 48), ὅτι δύναται νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἐκτιμήσῃ τὰ ἔγγραφα προκειμένου ν' ἀποφανθῇ ἂν ὑπάρχῃ δεδικοσμένον (ΑΠ. 68 τοῦ 69).

11) Ἡ ἀντίφασις πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς ἀποφάσεις μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων καὶ περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως (ἄνευ μεταβολῆς τῶν περιστατικῶν. Dalloz ἀρ. 1518. Seuff. Comment. Δ', 181) ἐκδοθείσας, διαφόρων ὅμως οὐσας δικαστηρίων, ἔστω καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀρείου Πάγου, δικάζοντος κατ' οὐσίαν (περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ὅρ. Dalloz ἀρ. 1522). Ἐὰν ἡ ἀντίφασις ὑπάρχῃ μεταξὺ ἀποφάσεων τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, πρέπει νὰ γείνη χρῆσις τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναψηλαφήσεως μέσου (ἀνωτέρ. § 240 σημ. 5)· ὡσαύτως λόγος ἀναιρέσεως δὲν εἶναι ἡ ἀντίφασις δικαστικῆς ἀποφάσεως πρὸς ἀπόφασιν διοικητικῆς ἀρχῆς

τὸ δεδικασμένον καὶ διὰ τοῦτο εἰς αὐτὴν μόνον ἀναφέρεται ἡ ἀναίρεσις ¹².

Περὶ πάντων τῶν λόγων τῆς ἀναιρέσεως, ἐκτὸς τῶν τῆς δημοσίας τάξεως, κρατοῦσιν οἱ δύο οὗτοι κανόνες· α') οὐδεὶς δύναται νὰ κατασκευάσῃ λόγον ἀναιρέσεως ἐκ τῶν ἰδίων ἑαυτοῦ πράξεων ἢ τῶν πράξεων τῶν ἀντ' αὐτοῦ ἐνεργούντων, β') οὐδὲ παραδεκτός ἐστὶ λόγος ὃν ὁ διάδικος δυνάμενος δὲν ὑπέβαλεν εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον ¹³.

ε') περὶ τῆς προθεσμίας. Ν. Δ. σ. 285

§ 248. Ἡ πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμία τριάκοντά ἐστὶν ἡμερῶν, ἐπεκτεινομένη δικαιώματι ἀποστάσεως ἢ κατὰ τὸ 541 ἄρθρον, ἂν ὁ ἀναιρεσείων διατρίβῃ ἐν τῇ ἄλλοδαπῇ ¹.

(Dalloz ἄρ. 1515). Καὶ κατὰ τὸ ρωμ. δίκαιον ἀποφάσεις ἀντιφάσκουσαι διαφορῶν δικαστῶν ἐν ἡρτημένῳ εἰσὶν ἕως ὁ πρόσφορος ἄρχων τὴν μίαν βεβαιώσῃ (νόμ. 28 βασ. 9, 3). "Id. ἐν παράδειγμα ἀντιφασκουσῶν ἀποφάσεων ἐν τῇ 280 τοῦ 53 ἀποφάσει τοῦ ΑΠ., ὅπερ ὁμοῦς ἄλλως ἐχαρακτήρισε τὸ δικαστήριον τοῦτο.

12) Merlin Quest. λ. *contrariété de jugements* § 2. Dalloz ἄρ. 2239.

13) Πολ. 811. Ὁ ἄκυρον πρᾶξιν ἐνεργῶν παραβιάζει τὴν ἐπιβαλλομένην αὐτῇ ὑπὸ τοῦ νόμου ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ ἐγκύρως τὴν πρᾶξιν ταύτην, ἐκ τῆς παραβιάσεως δὲ ὑποχρέωσες οὐδεὶς παράγει ἑαυτῷ δικαιώματα (Dalloz ἄρ. 1325. ἀνωτ. § 95 σημ. 6). "Ὅσαι ἄκυρότητες διαπραχθῶσι κατὰ τὴν διαδικασίαν πρέπει νὰ προταθῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον παρ' ᾧ ἐγένοντο, ἄλλως καλύπτονται (ἀνωτ. § 95 σημ. 10). ἐξαίρουνται αἱ περὶ τὴν σύνταξιν τῆς ἀποφάσεως στρεφόμεναι ἄκυρότητες, διότι αὐτὰς δὲν ἡδύνατο νὰ προτείνῃ ὁ ἀναιρεσείων εἰς τὸ κατώτερον δικαστήριον· τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ περὶ πασῶν τῶν λοιπῶν ἐνστάσεων καὶ ἄλλων ἐπιχειρημάτων τῶν διαδίκων. Dalloz ἄρ. 1800.

1) Πολ. 815 ἐδ. 2, 816, 817. Ἡ πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμία διέπεται γενικῶς ὑπὸ τῶν αὐτῶν κανόνων ὑφ' ὧν καὶ αἱ προθεσμίαι πρὸς

Μὴ κοινοποιηθείσης δὲ τῆς ἀποφάσεως τὸ πρὸς ἀναίρε-
σιν δικαίωμα παραγράφεται μετὰ τριακονταετίαν· εἰς τὴν
πρὸς ἀναίρεσιν προθεσμίαν ὑπόκειται πᾶς διάδικος, ἐκτὸς
τοῦ εἰσαγγελέως τοῦ ἀρείου Πάγου αἰτοῦντος ἀναίρεσιν.

Ἡ προθεσμία ἄρχεται

α') ἀπὸ τῆς ἐγκύρου κοινοποιήσεως τῆς ὀριστικῆς ἀπο-
φάσεως· ἐὰν δὲ ἡ ἀναίρεσις αἰτῆται δι' ἀντίφασιν τῶν
ἀποφάσεων, τῆς τελευταίας ἡ κοινοποίησις ἐξετάζεται· ἡ
κοινοποίησις πρέπει νὰ γείνη εἰς τὸν διάδικον ἢ τὸν νόμι-
μον αὐτοῦ ἀντιπρόσωπον· ἀποθανόντος δὲ τοῦ διαδίκου,
οἱ κληρονόμοι αὐτοῦ ἔχουσι νέαν προθεσμίαν, ἀρχομένην
ἀπὸ τῆς εἰς αὐτοὺς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφάσεως, προσέτι
δὲ τὸν τῆς διασκέψεως χρόνον.

Μικροί

ἔφεσιν καὶ ἀναψηλάφησιν· ἐφαρμόζονται δὲ καὶ ἐνταῦθα ὅσα ἐλέχθησαν
ἀνωτέρω (§ 233 σημ. 1, 3—14. § 241 σημ. 7. ΑΠ. 51 τοῦ 87).
Ἰδίως ἄρχεται ἡ προθεσμία καὶ ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς ἀποφά-
σεως εἰς τὸν ἀντίκλητον κατὰ τὴν ἐφείσιμον δίκην (ΑΠ 248, 272
τοῦ 77· ἐναντία· ἀλλὰ προφανῶς ἐσφαλμένοι ΑΠ. 189 τοῦ 73, 331
τοῦ 74, 11 τοῦ 76· πρὸς Ν. Πείρ. Δ'. 3182 καὶ Β' Παράρτ. τόμ. Δ',
7659 § 45). Τοῦ ἀναιρεσιβλήτου ἐν ἀλλοδαπῇ διατρίβοντος, ἡ παρέ-
κτασις ρυθμίζεται ὡς ἐκ τῆς κατοικίας τοῦ εἰσαγγελέως πρὸς ὃν ἡ
ἐπίδοσις (ΑΠ. 160 τοῦ 55). Ἐὰν ἀπόφασις πρωτοβάθμου δικαστηρίου
α') ἐκκληθῇ καὶ ἀνατραπῇ ἡ κατ' ἔφεσιν δίκη, ἡ πρὸς ἀναίρεσιν κατὰ
τῆς τοιαύτης ἀποφάσεως προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς πρὸς
ἔφεσιν προθεσμίας (Πολ. 483, 157), ἢ ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως τῆς
ἀποφασιμένης τὴν ἀνατροπὴν ἀποφάσεως τοῦ ἐφετείου, ἂν ἡ πρωτό-
βαθμος ἀπόφασις δὲν εἶχε κοινοποιηθῇ (Carré ζ. 1686 ἐξ. καὶ Sup-
plem. αὐτ. ἐναντία ἀλλ' ἐσφαλμένη ΑΠ. 46 τοῦ 82. 127 τοῦ 88). β')
δεχομένη τὴν ἀγωγὴν ὑπὸ τὸν ὅρον δόσεως ὅρκου ἐκκληθῇ πρὸ τῆς
δόσεως αὐτοῦ, ἢ δὲ κατ' αὐτῆς ἔφεσις ἀπορριφθῇ, κοινοποιηθῶσι δὲ
κατόπιν ἡ τε ἀπόφασις τοῦ ἐφετείου καὶ ἡ πρωτόδικος μετὰ τοῦ πρα-
κτικοῦ τῆς ὁροδοσίας, ἡ πρὸς ἀναίρεσιν κατὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ
ἐφετείου προθεσμία ἄρχεται ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεως αὐτῆς καὶ οὐχὶ
τῆς πρωτοδίκου (Πολ. 817).

πέμπεται ἅπαντα ἡ δικογραφία ².

Ἡ ἐκτέλεισις τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως δὲν παρεμποδίζεται διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου, καὶ μὴ ἔχοντος ἀνασταλτικὴν δύναμιν· ἐξαίρεσις ὑπάρχει μόνον ὅταν ἡ ἀπόφασις κηρύξῃ ἐγγραφόν τι ὡς πλαστόν· ἐκ τῆς ἐκτάσεως δὲ τῆς αἰτήσεως κρίνεται κατὰ πόσον ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἐπίκρισιν τοῦ ἀρείου Πάγου ἡ ἀπόφασις.

2) συζήτησις ἐπὶ ἀκροατηρίου.

§ 250. Τῆς συζητήσεως προηγεῖται ἡ ἀπόδειξις τῆς καταθέσεως τοῦ νομίμου παραβόλου, οὗ ἀπηλλαγμέναι εἰσὶν οἱ τῶν τῆς πενίας δικαιωμάτων ἀπολαύοντες καὶ οἱ εἰσαγγελεῖς ¹· ἡ συζήτησις δὲ ἄρχεται ἀναγινώσκοντες ἐκθεσιν τοῦ εἰσηγητοῦ ²· κατόπιν λαμβάνουσι τὸν λόγον οἱ διάδικοι, ἀλλὰ δις μόνον· τελευταῖον ἔρχεται ὁ λόγος εἰς τὸν εἰσαγγελέα, ὅστις ὀφείλει πάντοτε ν' ἀγορεύσῃ καὶ μὴ ἐμφανισθέντος τινὸς τῶν διαδίκων ἡ συζήτησις γίνεται ὥσανεὶ ἦσαν πάντες παρόντες· οἱ εἰσαγγελεῖς τῶν

2) Πολ. 822.

3) Πολ. 818. Γαλ. 241 (ἄνωτέρ. § 166 σημ. 10. Berriat σ. 14 σημ. 53, σ. 338 σημ. 32. Dalloz ἄρ. 929, 942. Ὅρ. καὶ βαυαρ. δικ. 799).

1) Πολ. 823, 824. Τὸ παράβολον τοῦτο ἐμετριάσθη εἰς 100 δραχμὰς ὑπὸ τοῦ διατάγματος τῆς 10 αὐγ. 1838· κατὰ τὰ λοιπὰ ἰσχύουσι καὶ ἐνταῦθα ὅσα ἐρρήθησαν ἀνωτέρω § 236 σημ. 1.

2) Περὶ τῆς ἐκθέσεως ταύτης τοῦ εἰσηγητοῦ πρὸς Dalloz ἄρ. 108. Παρ' ἡμῶν ἡ εἰσήγησις τῆς ὑποθέσεως κατήντησεν ἀπλοῦς τύπος, συνστάμενος ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ εἰς σύντομον καὶ ἄτελῃ αὐτῆς ἐκθεσιν· διὰ τὴν ἡδύνατον δὲ ἄλλως νὰ γείνη· διότι τοὺς σπουδαιότερους λόγους ἀναίρεσεως κρύπτουσιν οἱ δικηγόροι καὶ κοινοποιοῦσιν αὐτοὺς μόλις διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων· ἔπειτα καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου ἀμέσως δὲν ἐκδίδεται.

πρωτοδικῶν καὶ ἐφετῶν, διάδικοι ὄντες, παρίστανται ὑπὸ τοῦ παρὰ τῷ ἀρεῶ Παύλῳ 3.

Πρῶτον συζητεῖται τὸ κατὰ τύπον παραδεκτὸν τῆς αἰτήσεως⁴, ἔπειτα τὸ κατ' οὐσίαν βάσιμον αὐτῆς· ἀλλ' ἀμφοτέρω διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως δικάζονται⁵. ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ ἀναιρετηρίῳ περιεχομένων λόγων ἐξετάζονται καὶ λόγοι βραδύτερον προταθέντες⁶. *ἀρρ π 206 (52.19)*

3) απόφασις τοῦ ἀρείου Πάγου.

§ 251. Ὁ ἄρειος Πάγος ἀπορρίπτει ἢ παραδέχεται τὴν ἀνάφωσιν.

Α. Ἐπορητομένης τῆς ἀναιρέσεως, φυλάττει τὴν ἰσχὺν αὐτῆς ἢ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ὁ δὲ ἀναιρεσιῶν καταδικάζεται εἰς τὸ κατατελὲν παράβολον καὶ εἰς ἀποζημίωσιν ὑπὲρ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου· ἀλλ' οἱ εἰσαγγελεῖς, ὅταν αἰτῶσιν ἀναιρέσιν, δὲν καταδικάζονται.

3) Πολ. 826—828.

4) Τὰς τοῦ ἀπαράδεκτου ἐνστάσεις δύνανται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ ἐξετάσῃ ὁ ἄρειος Πάγος (Dalloz 131, 295).

5) Πολ. 829.

6) Πολ. 821. ΑΠ. 25, 91 τοῦ 50. Ὁ ἄρειος Πάγος εἶπεν (ἀπ. 87 τοῦ 48) ὅτι καὶ ἐπὶ ἀκρατηρίου δύνανται νὰ προσαχθῶσι νέοι λόγοι ἀναιρέσεως· ἀλλὰ δὲν εἶναι τακτικὸν τοῦτο· οἱ λόγοι ἀναιρέσεως πρέπει νὰ προηγῶνται τῆς εἰσηγήσεως τοῦ δικαστοῦ καὶ νὰ ᾔναι γνωστοὶ ἤδη πρὸ αὐτῆς εἰς τε τὸν ἀντίδικον καὶ εἰς τὸν εἰσαγγελέα, ὅστις χρεωστεῖ ν' ἀποφανθῇ περὶ αὐτῶν. Κατὰ τὸν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τοῦ ἀρείου Πάγου συνταχθέντα πρὸ τινων ἐτῶν κανονισμὸν (Ἐφ. Κυβερν. τοῦ 1867 σ. 100) οἱ πρόσθετοι λόγοι ἀναιρέσεως πρέπει νὰ κοινοποιῶνται δι' ἐπιδόσεως εἰς τὸν ἀναιρεσιβλήτον· ἐπιθυμητὸν εἶναι ἡ τάξις αὕτη νὰ τηρῇται ὑπὸ τῶν κ. δικηγόρων· ἀλλ' ἡ παραβίασις αὐτῆς δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ, νομίζω, ἀπαράδεκτον δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 517, μὴ ὀρίζοντος τὸν τρόπον τῆς κοινοποιήσεως τῶν προσθέτων λόγων. Ὅποιοι δὲ πρέπει νὰ ᾔναι οἱ νέοι οὗτοι λόγοι; ἴδ. ἄνωτέρ. § 235 σημ. 3, § 236 σημ. 3.

1) Πολ. 830. "Οτι δύναται καὶ ἐπὶ ἀναιρέσεως ἀπορριπτομένης νά

Handwritten text on lined paper, likely a letter or document. The text is written in cursive and is mostly illegible due to blurring and fading. Visible fragments include:

Handwritten text on lined paper, likely a letter or document. The text is written in cursive and is mostly illegible due to blurring and fading. Visible fragments include:

Handwritten text on lined paper, likely a letter or document. The text is written in cursive and is mostly illegible due to blurring and fading. Visible fragments include:

Β'. Ἐὰν ἡ ἀναίρεσις γείνη δεκτὴ καὶ ἀναιρεθῇ ἡ ἀπόφασις, ἀποδίδεται τὸ κατατεθὲν παράβολον, καταχωρίζεται ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀρείου Πάγου εἰς τὸ περιθώριον τοῦ πρωτοτύπου τῆς ἀναιρεθείσης καὶ δημοσιεύεται διὰ τοῦ τύπου². προσέτι ὁ ἄρειος Πάγος διατάττει καὶ ταῦτα ἔαν ἀναιρέσῃ

α') διὰ κακὴν ἐφαρμογὴν ἢ ψευδοῇ ἐρμηνείαν τοῦ ἀστυκοῦ νόμου, καλεῖ τοὺς διαδίκους πρὸς νέαν τῆς ὑποθέσεως συζήτησιν καὶ ἐφαρμόζει ἢ ἐρμηνεύει αὐτὸς τὸν νόμον³.

καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν ὁ ἀναιρεσείων, ὡς ἐπὶ ἀναψηλαφήσεως ὁ αἰτῶν αὐτὴν (Πολ. 798 ἐδ. 2), ὁρίζεται συνεπτυγμένως ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 830 ἐδ. 2. Ἐάν, ἀπορριφθείσης δι' ἑλλειψιν παραβόλου τῆς ἀναιρέσεως, ὑπάρχῃ τοῦτο καταβεβλημένον ἢ ἦτο ἐπισυνημμένον τῇ δικογραφίᾳ ἀποδεικτικὸν πενίας; Ἐνίοτε τὸ ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας ἐπιτρέπει ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὴν συζήτησιν τῆς αἰτήσεως ἀναιρέσεως, ἀνακαλοῦν τοιοῦτοτρόπως, τὴν ἀπόφασίν του (Dalloz Cassation ἄρ. 656—658)· ἀλλ' ἀπέναντι τῆς σαφοῦς διατάξεως τοῦ ἄρθρ. 837 δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ παρ' ἡμῶν ἡ νομολογία αὕτη· δὲν μένει ἐπομένως ἄλλο εἰς τὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἀδικηθέντα διάδικον παρὰ τὴν ἀγωγὴν κακοδικίας.

2) Πολ. 838, 839.

3) Πολ. 836. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ κατὰ τὴν τῆς Ὁλλανδίας δικονομίαν (Boidard B', 282 σημ. b). Ὁ ἄρειος Πάγος δ' ἐνταῦθα (ἢ τοὶ τὸ Β' τμήμα αὐτοῦ) μέλλων νὰ ἐφαρμόσῃ κατ' οὐσίαν τὸν νόμον ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ ὅλα τὰ ζητήματα τὰ πρὸς τοῦτο ἀναγκαῖα· π. χ. ἐνστασιν μὴ ἐκδικασθεῖσαν παρὰ τοῦ δικαστηρίου, οὐ ἢ ἀπόφασις ἀνηρέθῃ (ΑΠ. 44 τοῦ 45. Εὐρετήρ. Γ', 241)· διότι ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ὁ ἄρειος Πάγος ἐκπληροῖ ἔργον δικαστηρίου οὐσίας καὶ ἐπομένως ὀφείλει νὰ δικάσῃ τὴν διαφορὰν μεθ' ἀπάντων τῶν παρακολουθημάτων αὐτῆς· τὸ 2 ἐδ. τοῦ ἄρθρ. 836 διαρρήδην ὁρίζει τοῦτο (πρέπει νὰ γείνη ἐκ νέου συζήτησις ἐνώπιόν του περὶ τῆς οὐσίας τῆς ὑποθέσεως), ὅπως ὁρίζεται ἀπαραλλάκτως καὶ ἐπὶ ἀναψηλαφήσεως (ἄρθρ. 801)· ἄρα δικάζων ἐνταῦθα ὁ ἄρειος Πάγος ὡς δικαστήριον οὐσίας (πρωτοδικεῖον, ἐμποροδικεῖον, ἐφετεῖον), δὲν δύναται νὰ παραπέμψῃ εἰς ἄλλο δικαστήριον τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως, εἰμὴ ὁσάκις καὶ καθ' ὅσον καὶ τὰ δικαστήρια τῆς οὐσίας δικαιούνται νὰ πράξωσι τοῦτο· ἐπομένως ἡ

ὕψιν· συνεπὶς καταδικάσει ἐπὶ δόξῃ;

β') δι' ἀναρμοδιότητα ἢ ὑπέρβασιν καθηκόντων, παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον ἢ ἀπαγορεύει τὴν περαιτέρω ἐπέμβασιν ⁴.

γ') διὰ παραβίαν δικονομικῆς διατυπώσεως, παραπέμπει τὴν ὑπόθεσιν πρὸς νέαν συζήτησιν εἰς ἄλλο ὁμογενὲς καὶ ὁμοιόβαθμον δικαστήριον ⁵. ἀλλ' ἐπὶ δευτέρας ἀναίρε-

ἐναντία ἐν μέρει νομολογία αὐτοῦ εἶναι ἐσφαλμένη (ΑΠ. 317 τοῦ 67. καὶ Ν. Πείρ. Παράρτ. Α', 29. Β', 3519 § 118 ἐπ.). *ΚΘ. 21 ΚΖ. 289*

4) Πολ. 831, 832. Τὸ αὐτὸ γίνεται καὶ ὅταν τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον κηρύξῃ ἑαυτὸ ἐσφαλμένως ἀναρμόδιον, ἤγουν ἀναπέμπεται εἰς αὐτὸ ἡ ὑπόθεσις (ΑΠ 145 τοῦ 63. Βαυαρ. δικον. 788 § 2). Ἐν τῷ θεματι τούτῳ ὁ λόγος τῆς ἀναίρεσεως εἶναι οὐχὶ ὁ τοῦ 3, ἀλλ' ὁ τοῦ 5 § τοῦ ἄρθρ. 807. ὅθεν οὐχὶ ὀρθῶς κατ' ἐμὲ ἀπεφάνητο ἐσχάτως ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 222 τοῦ 70, 196 τοῦ 73) ἀπαράδεκτον ἀναίρεσιν ἐπὶ τοιοῦτου λόγου στηριζομένην ἄλλως ἔπρεπε νὰ ᾔναι ἀπαράδεκτος ἀναίρεσις, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ λόγου εἴτε προσωπικῆς ἀναρμοδιότητος τῶν δικαστηρίων (Dallos ἀρ. 146), εἴτε καθ' ὕλην ἀναρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων. Διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀρείου Πάγου καθίσταται τελειωτικῶς δεδिकाσμένον τὸ τῆς ἀρμοδιότητος ζήτημα καὶ δὲν δύναται πλέον νὰ ἐπαναληφθῇ (Berriat σ. 340 σημ. 38, 3). Ὅταν ὁ ἄρειος Πάγος ἀναίρεσιν δι' ἀναρμοδιότητα καὶ παραπέμπῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον, δύναται ὁ διάδικος νὰ εἰσαγάγῃ τὴν δίκην εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο δι' ἀπλῆς κλήσεως ἢ ὀφείλει νὰ κινήσῃ νέαν ἀγωγὴν; Τὸ δεύτερον φαίνεται μοι ὀρθότερον ὁ ἄρειος Πάγος δικάζει ἀπλῶς τὸ τῆς ἀρμοδιότητος ζήτημα, ὡς καὶ τὸ κατώτερον δικαστήριον, ἐὰν ἐκήρυττεν ἑαυτὸ ἀναρμόδιον (ἄνωτέρ. § 104 σημ. 3), ἡ δὲ παραπομπὴ τοῦ ἄρθρου 831 διαφέρει τῆς τοῦ 833 ἄρθρου (ΑΠ. 187 τοῦ 58) ἡ μὲν εἶναι παραπομπὴ πρὸς εἰσαγωγὴν δίκης, ἡ δὲ εἶναι παραπομπὴ πρὸς ἐκδίκασιν δίκης.

5) Παρατηρητέον δὲ ὅτι α') ἡ παραπέμπουσα ἀπόφασις τοῦ ἀρείου Πάγου δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς· τοῦτο δύναται ν' ἀποφανθῇ γνώμην ἐναντίαν τῆς τοῦ ἀρείου Πάγου κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν ἐὰν τὸ ἀκυρωτικὸν ἀναίρεσιν δις διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, τὸ τρίτον τῆς παραπομπῆς δικαστήριον ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ τὴν τοῦ ἀκυρωτικοῦ γνώμην (Boitard Β', 384. Ρουσόπ. σ. 79. Dallos ἀρ. 2101, 2228. ἄνωτ. § 245 σημ. 4)· κατὰ δὲ τὴν βαυαρ.

σεως, ὁ ἄρειος Πάγος κρατεῖ καὶ δικάζει αὐτὸς (ἐν τῷ β' τμήματι) τὴν ὑπόθεσιν⁶.

δ') διὰ λόγον δι' ἐν ἐγένετο ἤδη ἀναίρεσις ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ, πέμπει τὴν ὑπόθεσιν πρὸς ἐκδίκασιν εἰς τὸ δεύτερον αὐτοῦ τμήμα⁷.

KB. 419
KF. 130
KF. 302
PA. 354

Ἡ ἀναιρετικὴ ἀπόφασις ἀποκαθίστησι τοὺς διαδίκους, ἐφ' ὅσον μέρος ἐκτείνεται ἡ ἀναίρεσις, εἰς ἣν ἦσαν πρὸ τῆς ἀναίρεσεως κατὰστασιν διὰ τοῦτο ἐπιστρέφονται τὰ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως δοθέντα⁸. εἰς τὸ

δικονομίαν (ἄρθρ. 820), ἐὰν τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς ἀκολουθήσῃ τὴν γνώμην τοῦ ἀρείου Πάγου, ἡ ἀπόφασις αὐτοῦ δὲν ὑπόκειται κατὰ τοῦτο εἰς ἀναίρεσιν β') ὅταν ἡ ἀναίρεσις γίνηται δι' ἀντίφασιν ἀποφάσεων, ἀναιρεῖται ἡ δευτέρα ἀπόφασις καὶ παραπέμπεται ἡ ὑπόθεσις, ἵνα δικασθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῆς παραπομπῆς ἡ τοῦ δεδικασμένου ἔνστασις· ἐν Γαλλίᾳ κρίνεται περιττὴ ἐνταῦθα ἡ παραπομπή, ἀντὶ δὲ ταύτης τὸ ἀκυρωτικὸν ἀναιροῦν διατάττει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πρώτης ἀποφάσεως (Merlin Quest. λ. *contrariété de jugements* § 2. Boncenne Α', 548. Berriat σ. 340 σημ. 39. Dalloz ἄρ. 2239, ὅπερ παρεδέχθη καὶ ἡ βασιρ. δικονομία 814)· ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἀρείου Πάγου συμφωνότερα ἐστὶν ἡ ἡμετέρα νομοθεσία· γ') ὑπάρχουσι περιπτώσεσι τινὲς λίαν σπάνιαι, καθ' ἃς μετὰ τὴν ἀναίρεσιν δὲν μένει ἀντικείμενόν τι δικαστέον (π. χ. ἀναιρεῖται ἡ ἀπόφασις διότι κατεδίκασεν εἰς πρόστιμον τὸν ἐφεσίβλητον (ΑΠ. 1 τοῦ 77)· τότε δὲ καθίσταται περιττὴ ὅλως ἡ παραπομπή (Dalloz ἄρ. 2241)· κακῶς ὅμως ὁ ἄρειος Πάγος εἰς ἣν διὰ τῆς ἀποφάσεως 1 τοῦ 45 ἐδίκασεν ὑπόθεσιν δὲν παρέπεμψε, διότι ἔμενεν ἀδίκαστος ἡ τῆς ἀναψηλαφήσεως αἵτησις.

6) Νόμ. ρνδ' τῆς 27 ἰανουαρ. 1866· κατὰ τὸν νόμον τοῦτον, ἐὰν ἀναιρεθῇ καὶ ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου εἰς ὃ ὑπὸ τοῦ ἀρείου Πάγου παρεπέμφθη ἡ δίκη, ὁ ἄρειος Πάγος δὲν παραπέμπει πλέον, ἀλλὰ δικάζει αὐτὸς τὴν ὑπόθεσιν.

7) Νόμ. χμζ' τοῦ 1877 ἄρθρ. 3 ζ'. ἄρθρ. 7. Τὴν αἵτησιν ἀναίρεσεως δικάζει ἐν τῷ θεματι τούτῳ ὁ ἄρειος Πάγος ἐν ὁλομελείᾳ (ἀνωτ. § 245 σημ. 4).

8) Πολ. 834. Dalloz ἄρ. 2014 ἐπ. Περὶ τῶν κατὰ τοῦτο ἀποτελεσμάτων τῆς ἀναιρετικῆς ἀποφάσεως ρητέον εἰδικώτερον ταῦτα· α') ο

KA. 412
KF. 97

δικαστήριον δὲ τῆς παραπομπῆς εἰσάγεται ἡ ὑπόθεσις ἄνευ *ΚΑ 532*
 προδικασίας τινός· ἀλλὰ δὲν δύνανται νὰ υποβληθῶσιν *ΚΑ 534*
 εἰς αὐτὸ κεφάλαια τῆς δίκης λυθέντα δι' ἀποφάσεως μὴ
 ἀναιρεθείσης ¹⁰.

Αἰ ἀποφάσεις τοῦ ἀρείου Πάγου, αἱ κατὰ τὰς περὶ ἀναι-

συγγραφεῖς διδάσκουσιν ὅτι ἡ ἐπιστροφή τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἀπο-
 φάσεως δοθέντων δύνата: νὰ αἰτηθῇ καὶ ἂν δὲν διατάττῃ αὐτὴν ἡ
 ἀπόφασις τοῦ ἀρείου Πάγου (Dallos ἀρ. 2015. 2016)· ἀλλὰ καλὸν
 εἶναι νὰ μὴ παραλείπηται ἡ διάταξις αὕτη διότι ἄλλως δὲν ὑπάρχει
 τίτλος ἐκτελεστός· β') πρέπει νὰ ἐπιστραφῇ οὐ μόνον τὸ κύριον τῆς
 δίκης ἀντικείμενον, ἀλλὰ καὶ τὰ παρακολουθήματα αὐτοῦ, οἷον τόκοι,
 καρποὶ· διαφωνία ὑπάρχει μεταξὺ τῶν συγγραφέων περὶ τοῦ χρόνου
 ἀφ' οὗ ἄρχονται τὰ παρακολουθήματα ταῦτα· ἀλλὰ φρονῶ ὅτι κατὰ
 τὸ 156 ἄρθρον πολ. ἄρχονται ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς περὶ ἀναιρέσεως
 αἰτήσεως (ΑΠ. 16, 266 τοῦ 79· ἰδ. τὰς διαφορὰς γνώμας παρὰ Dal-
 los ἀρ. 2019. 2025)· γ') ἡ ἐκποίησης ἢ ὑποθήκευσις τοῦ πράγματος
 (κινήτου ἢ ἀκινήτου), ἡ ἐπὶ τῇ βίψει τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως
 γενομένη, ἀνατρέπεται διὰ τῆς ἀναιρετικῆς ἀποφάσεως (Dallos ἀρ.
 2035)· δ') ἡ διαγραφείσα δυνάμει τῆς ἀναιρεθείσης ἀποφάσεως ὑπο-
 θήκη ἀποκαθίσταται εἰς τὴν προτέραν αὐτῆς θέσιν, ἀλλ' οὐχὶ ἀπέναντι
 τῶν δανειστῶν, τῶν ἐν τῷ μεταξὺ ἀποκτησάντων ὑποθήκην. (Dallos
 ἀρ. 2045—2048)· ε') ἀναίρεσις τῆς περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεως δὲν
 ἐπιφέρει καθ' ἑαυτὴν καὶ τὴν τῆς ὀριστικῆς ἄλλως φρονοῦσιν ἐν Γαλ-
 λίᾳ (Dallos ἀρ. 2060)· ὁμοίαν ἀπέφηνε γνώμην καὶ ὁ ἄρειος Πάγος
 (ἀπ. 36 τοῦ 67), στηριχθεὶς εἰς τὴν γενικὴν διάταξιν τοῦ 834 ἁρθρου,
 καθ' ἣν ἀναιρουμένης ἀποφάσεώς τινος οἱ διάδικοι ἐπανερχονται εἰς τὴν
 διετέλουν πρότερον κατάστασιν· ἀλλὰ τοῦτο οὐδὲν πλέον σημαίνει ἢ
 ὅτι ἡ ἀναιρεθεῖσα ἀπόφασις θεωρεῖται ὡς μὴ ὑπάρχουσα· ἐντεῦθεν
 ὁμως οὐδόλως συνάγεται ὅτι καταστρέφεται καὶ ἡ μετὰ τὴν ἀναιρε-
 θεῖσαν ἀπόφασιν ἐκδοθεῖσα ὀριστικὴ ἀπόφασις, ἡ ἔχουσα ὅλως ἀνε-
 ξάρτητον ἀπ' ἐκείνης ὑπαρξιν.

9) Πολ. 834 ἐδ. 2, 3. Dallos ἀρ. 2155. Τὸ δικαστήριον δὲ τῆς πα- *Α 532*
 ραπομπῆς λαμβάνει ἄκεραίαν τὴν ὑπόθεσιν καὶ δύναται νὰ δικάσῃ *ΠΑ 354*
 πάντα τὰ σχετικὰ ζητήματα. Dallos ἀρ. 2056. 2156. *Α 531*

10) Πολ. 834 ἐδ. 4. Dallos ἀρ. 2065—2070. Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη
 ἀναφέρεται εἰς τὰ κεφάλαια τῆς ἀγωγῆς, οὐχὶ δὲ τὰ παρεμπιπτόντως
 λυθέντα ζητήματα, τὰ ὅποια τὸ δικαστήριον τῆς παραπομπῆς δύναται

ρέσεως δίκας εκδιδόμεναι, οὔτε εἰς ἀνακοπὴν οὔτε εἰς ἔτερον ἔνδικον μέσον ὑπόκεινται ¹¹. ἀλλ' οὐδὲ ἡ προσβληθεῖσα ἀπαξ δι' ἀναιρέσεως ἀποφάσεις δύναται καὶ δεύτερον νὰ προσβληθῇ ¹².

Γ') Ἀνακοπὴ τρίτου^{α)}.

α') ὁρισμὸς καὶ προαπαιτούμενα.

ΚΑ-311

4 318

4 329

ΚΖ-145

ΚΣΤ 259

§ 252. Ὡς τὰς ἀλλοτρίας συμβάσεις ἐνίστε ¹, οὕτω καὶ τὰς μεταξὺ ἄλλων ἐκδιδόμενας ἀποφάσεις δύνανται νὰ προσβάλῃσι τρίτοι, ὧν τὰ δίκαια ἐπηρεάζονται δι' αὐτῶν· τὸ πρὸς τοῦτο χρήσιμον ἔνδικον μέσον καλεῖται τριτανάκοπὴ καὶ ὡς ἐπιτοπολὺ συντρέχει τῇ ἐνστάσει ὅτι τὰ

καὶ ἐνστάσει ἐφ' ἧς τὸ δίκαιον ἐπηρεάζεται, ἀποφάσεις γίνονται ΚΖ-582
 Ἡ ἐνστάσις τοῦ ἀποφάσεως δὲ ἐπηρεάζει τὸν τρίτον αὐτοῦ. Α-379. 497
 ν' ἀνακαλέσῃ, ὡς ἡδύνατο καὶ τὸ δικαστήριον οὐ ἡ ἀπόφασις ἀνερρέθη.
 ΑΠ. 126 τοῦ 58, 445 τοῦ 66.

11) Πολ. 827, 837. Dalloz ἄρ. 121, 220. Αἱ ἀποφάσεις ὅμως ὅς ὁ ἄρειος Πάγος ὡς δικαστήριον οὐσίας ἐκδίδει, ὑπόκεινται εἰς τὸ ἔνδικον μέσον τῆς ἀνακοπῆς ἢ τῆς ἀναψηλαφήσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐφέσεως ἐνίστε (ἀνωτ. § 239 σημ. 1).

12) ΑΠ. 322 τοῦ 53.

α) Πολ. 238—243. Γαλ. 474—479. Πολλὰ λέγονται κατὰ τῆς χρησιμότητος τῆς τριτανάκοπῆς καὶ μάλιστα ὀρθά· διότι σπανιότατα ἴσως εὐρεθῇ περίπτωσις καθ' ἣν νὰ μὴ δύναται ὁ τρίτος νὰ προστατευθῇ ἐπίσης ἀσφαλῶς κατὰ τῆς ἀποφάσεως προτείνων, ἀντὶ τῆς τριτανάκοπῆς, τὴν ἐνστάσιν ὅτι τὰ μεταξὺ ἄλλων κλ. μόνον ταχύτεραν ἐνίστε βοήθειαν παρέχει ἡ ἀνακοπὴ ὡς δυναμένη που νὰ προλάβῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως· διὰ τοῦτο καὶ ἡ ἡμετέρα δικονομία (ἄρ. 238) προαιρετικὴν ἔθηκε τὴν χρῆσιν τοῦ ἐνδίκου τούτου μέσου, ἀλλὰ δὲ νομοθεσίαι ἀγνοοῦσιν αὐτὴν ἐντελῶς (Holzschuher Rechtsw. σ. 348. Linde Rechtsm. Β', 13. Schliuk Γ', 455). Τὰς ἐναντίον τῆς χρησιμότητος τῆς τριτανάκοπῆς ἀντιρρήσεις ἴδ. παρὰ Carré ζ. 1709. Dalloz Tierce opposition ἄρ. 7.

1) Διὰ τῆς παυλιανῆς ἀγωγῆς. Ἀλλὰ καὶ ἐπὶ δικαιοπραξιῶν ἰσχύει ὁ κανὼν, ὅτι ἐξ αὐτῶν οὐχ ὑποχρεοῦνται τρίτα πρόσωπα (νόμ. 3 κώδ. 4, 12: certissimum est ex alterius contractu neminem obligari).

μεταξὺ ἄλλων δικασθέντα κλ., ἀλλ' οὔτε ἀνασταλτικὴν οὔτε μεταβιβαστικὴν ἐν γένει ἔχει δύναμιν· ὑπάρχουσι δὲ δύο τριτανακοπῆς εἶδη, ἡ κυρία καὶ ἡ παρεμπίπτουσα· καὶ κυρία μὲν ἐστὶν ἡ ἀνεξαρτήτως ἀπ' ἄλλης διαφορᾶς εἰσαγομένη καὶ ἰδίαν ἀνοίγουσα δίκην, παρεμπίπτουσα δέ, ἡ ἐναντία³. Εἰδικώτερον δὲ ρητέον ταῦτα·

α') τὸ ἐνδίκον τοῦτο μέσον ἔχει πᾶς μὴ προσκληθεὶς εἰς παρέμβασιν³ τρίτος, ἐὰν ἡ ἀπόφασις μὴ ἀποτελῇ δεδικασμένον κατ' αὐτοῦ⁴, προσβάλλῃ δὲ ὅπωςδήποτε ἡ εἰς κίνδυνον ἐμβάλλῃ ἔννομον αὐτοῦ συμφέρον, δυνάμενον ἐν γένει καὶ δι' ἀγωγῆς νὰ ἐπιδιωχθῇ⁵. Ἀντὶ δὲ τῆς

ΚΑ 570
ΚΒ 441
Α 123.

2) Πολ. 241, 232, 240. Γαλ. 475, 476. Pigeau Α', 380.

ΚΣΤ. 259

3) Ἦγουν ὁ δυνάμενος ν' ἀνακόψῃ τὴν ἀπόφασιν τρίτος στερεῖται τοῦ δικαιώματος τούτου, ἐὰν προσκληθεὶς εἰς παρέμβασιν δὲν παρεμβῇ (ἀνωτ. § 54 σημ. 8. Πολ. 232. Carré ζ. 1707, 1271).

4) Οἱ διὰ τῆς ἐνστάσεως τοῦ δεδικασμένου ἀποκρουόμενοι δὲν δύνανται ν' ἀνακόψωσιν ὡς τρίτοι τὴν ἀπόφασιν, τὴν δεδικασμένον κατ' αὐτῶν ἀποτελοῦσαν· τοιοῦτοί εἰσι π. χ. οἱ διὰ τοῦ πληρεξουσίου των, τοῦ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος των δικασθέντες· οἱ διαδεξάμενοι γεντικῶς ἢ εἰδικῶς τὸν δικασθέντα (κληρονόμοι, κληροδόχοι, ἐκδοχεῖς, ἀγορασταὶ) καὶ οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ (ἐξαίρεσις ἡ τῶν ἀρθρ. 681, 686). Περὶ πάντων τούτων ἴδ. Carré ζ. 1710. ζ. 1712—1712 τρίς 1713—1720 δὲ καὶ Dalloz tierce opposition ἀρ. 65, 179. Μόνον ὅταν προτείνωσι συμπαγινίαν δύνανται οἱ δανεισταὶ νὰ προσβάλωσι τὴν ἀπόφασιν (ἀνωτ. § 89 σημ. 9. Σαβινῇ Σύστ. ΣΤ', 474). *Σύγγρ. 3130 σημ. 12*

5) Διὰ νὰ ᾔναι παραδεκτὴ ἡ ἀνακοπή, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἡ ἀπόφασις δὲν πρέπει ν' ἀποτελῇ δεδικασμένον κατὰ τοῦ ἀνακόπτοντος, ἀπαιτεῖται προετί καὶ νὰ ἔχῃ οὗτος συμφέρον (ΑΠ. 180 τοῦ 54)· ἀλλὰ συμφέρον βεβαίως ἔννομον (Carré 1709 δὲ), ὅπερ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως ἡδύνατο εἶτε διὰ κυρίας παρεμβάσεως νὰ διενδικηθῇ εἶτε διὰ προσθέτου νὰ προστατευθῇ· ὥστε ὁ ἔχων δικαίωμα κυρίας παρεμβάσεως ἔχει καὶ ἀνακοπῆς δικαίωμα, τῆς προσθέτου δὲ παρεμβάσεως θέματα περιέχουσι τὰ ἀρθρ. 681, 685, 686, 657· ἐξαιροῦνται ὅμως τὰ θέματα τοῦ 73 ἀρθρ. (ἴδ. διάφορα παραδείγματα παρὰ Dalloz ἀρ. 45 ἐπ.); Τὸ συμφέρον τοῦ ἀνακόπτοντος στρέφεται κυρίως περὶ τὸ ἐρώ-

ΚΒ. 22-29
Α. 123
ΠΑ. 411

τριτανakoπῆς δύναται ὁ τρίτος καὶ ἀγωγὴν τακτικὴν νὰ κινήσῃ παρὰ τῷ ἀρμοδίῳ δικαστηρίῳ, ἢ ν' ἀποκρούσῃ δι' ἐνστάσεως τὴν ἀπόφασιν ⁶.

β') ἡ ἀνακοπὴ ἀπευθύνεται κατ' ἀμφοτέρων τῶν ἐν τῇ ἀποφάσει διαδίκων, μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν ὅμως τῆς ἀποφάσεως κατὰ τοῦ νικῆσαντος μόνου ⁷. *Εἰσαγωγή αἰτίας*

γ') προθεσμίαν διὰ τὴν τριτανakoπὴν ἰδίαν δὲν ἔταξε κατὰ γενικὸν κανόνα ὁ νόμος· ὅθεν ἐφαρμόζεται εἰς αὐτὴν, ὅταν ὡς κυρία εἰσάγῃται δίκη, ἢ συνήθης τῶν ἀγωγῶν παραγραφὴ ⁸.

β') διαδικασία καὶ ἀποφασίς.

ΚΒ. 315 § 253. Αἱ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις πάντων τῶν δικαστηρίων ¹ ὑπόκεινται εἰς τὸ ἐνδίκον τοῦτο μέσον, ὅπερ εἰσά-

τημα· ὁπότερον τῶν ἀντιδίκων εἶναι τῷ ἀνακόποντι συμφερότερον νὰ ἔχῃ ὀφειλέτην τὸν νικῆσαντα ἢ τὸν ἡττηθέντα ;

ΚΒ. 315 6) Berriat σ. 315. Carré ζ. 1722.

7) Carré ζ. 1726, ζ. 1728 δις. Pigeau σ. 38. Μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀνακοπτομένης ἀποφάσεως ὁ ἡττηθεὶς καὶ ἐκτελέσας αὐτὴν διάδικος οὐδὲν συμφέρον ἔχει νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν δίκην (ΑΠ. 238 τοῦ 59)· ὥστε δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ἀκυρότης τῆς τριτανakoπῆς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἐπὶ λόγῳ ὅτι αὕτη δὲν ἀπηυθύνθη καὶ κατ' αὐτοῦ.

8) Berriat σ. 315 § III. Carré ζ. 1725. Poncet ἀρ. 429, 430. Dalloz ἀρ. 222. Ἐξαίρέσεις περιέχουσι τὰ ἀρθρ. 684, 685, 686 Πολ. καὶ τὸ 457 ἀρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου. Dalloz ἀρ. 228.

1) Αἱ ἀποφάσεις πάντων τῶν δικαστηρίων περὶ πάσης διαφορᾶς ἐκδιδόμεναι δύναται νὰ προσβληθῶσι διὰ τῆς τριτανakoπῆς (Carré ζ. 1708. Poncet ἀρ. 414—421)· τὰς ἐπὶ τῆς ἐκουσίας διαιτησεως ἐκδομένας ἀποφάσεις τῶν διαιτητῶν θεωροῦσιν οἱ γάλ. συγγραφεῖς, διότι τὸ 1022 ἀρθρ. τῆς δικονομίας των ὀρίζει ὅτι δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῶσι κατὰ τρίτων, ὡς μὴ ὑποκειμένους εἰς τριτανakoπὴν (Carré ζ. 3367. Dalloz Arbitrage ἀρ. 1105)· ἀλλὰ παρ' ἡμῶν, μὴ ὑπαρχούσης τοιαύτης διατάξεως, ἡ γνώμη αὕτη δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ· αἱ

γεται εἰς τὸ τῆς ἀνακοπτομένης ἀποφάσεως δικαστήριον· ἐκτὸς ἂν ἀναφυῇ ὡς παρεμπίπτουσα δίκη παρὰ δικαστηρίῳ ἰσοβάθμῳ ἢ ἀνωτέρῳ τοῦ ἀποφηναμένου, ὅτε δικάζει αὐτὸ καὶ τὴν ἀνακοπὴν ².

Τὸ τῆς ἀνακοπῆς ἐγγραφον συντάσσεται κατὰ τὸν τύπον τῶν δικογράφων, ἰδίως δὲ πρέπει νὰ περιέχῃ τοὺς τῆς ἀνακοπῆς λόγους καὶ νὰ κοινοποιῇται τῷ ἀντιδίκῳ δι' ἐπιδόσεως· τὴν λοιπὴν διαδικασίαν διέπουσιν οἱ γενικοὶ κανόνες περὶ τῶν συνήθων καὶ συνοπτικῶν ὑποθέσεων ³. /Α 62

Τὸ δικαστήριον ἐξετάζει ἐν πρώτοις τὸ παραδεκτὸν τῆς ἀνακοπῆς καὶ ἔπειτα τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως· ἀποφαί-
Π. ὑποθέσεις δι' ἐπιδόσεως καὶ ἐξ. 6 1186, 1162

ἀποφάσεις τοῦ ἀρείου Πάγου προσβάλλονται διὰ τοῦ ἐνδίκου τοῦτου μέσου, ὅταν δικάζῃ ὡς δικαστήριον οὐσίας (Πολ. 837. ΑΠ. 151 τοῦ 37)· καὶ ἐν ταῖς ἐπ' ἀναφορᾷ δίκαις συγχωρεῖται τριτανακοπὴ (ἀνωτ. § 200 σημ. 6· ἐν μέρει ἐναντία διδάσκονται ἐν Γαλλίᾳ. Carré ζ. 1712 δίς, 1721).

2) Πολ. 239, 240. Γαλ. 475, 476. Ἡ τριτανακοπὴ δὲν ἔχει μεταβιβαστικὴν δύναμιν εἰμὴ ὅταν εἰσάγῃται παρεμπιπτόντως· ὅταν τὸ ἐφετεῖον ἀπορρίψῃ ὡς ἀνυπόστατον τὴν ἔφεσιν καὶ ἐπικυρώσῃ τὴν πρωτόδικον ἀπόφασιν, ἢ ἀνακοπὴ εἰσακτέα εἰς τὸ ἐφετεῖον κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην (Πολ. 744. Carré ζ. 1727)· ἀλλ' ἀπόφασις πολιτικοῦ δικαστηρίου δὲν δύναται ν' ἀνακοπῇ παρεμπιπτόντως ἐνώπιον ἐμποροδικείου ἢ τανάπαλιν. Carré 1730. Poncet ἀρ. 426. Dalloz ἀρ. 233.

3) Πολ. 237. Carré ζ. 1723. Ἡ παρεμπίπτουσα ἀνακοπὴ δύναται νὰ γείνη καὶ διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων (ἀνωτ. § 72 σημ. 9). Ἀπαίτεῖται ἀποπείρα συμβιβασμοῦ; Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ λυθῇ κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα (ἀνωτ. § 96). ἥτοι ἂν φέρῃ τὰ στοιχεῖα συνοπτικῆς ἀγωγῆς ἀπηλλαγμένη ἐστὶ τῆς τοῦ συμβιβασμοῦ ἀποπείρας, ἄλλως, ὅχι· ἀλλ' ἢ πρὸ τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως εἰσαγομένη ἀνακοπὴ δύναται σχεδὸν πάντοτε νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς συντηρητικὸν μέτρον καὶ ἀπηλλαγμένη τῆς τοῦ συμβιβασμοῦ ἀποπείρας (Πολ. 1029, 626. Carré ζ. 1724. Berriat σ. 315 σημ. 18). Ἄλλοι συγγραφεῖς ἀπαλλάττουσιν αὐτὴν γενικῶς τῆς τοῦ συμβιβασμοῦ ἀποπείρας, θεωροῦντες αὐτὴν οἶονεὶ παρέμβασιν. Pigeau σ. 382 ἀρ. 601. Rodière Β', 431. Dalloz ἀρ. 213, τοῦ ἰδίου conciliation ἀρ. 174.

νόμιμον δὲ παραδεκτὴν τὴν ἀνακοπὴν μετατίθησι τὸν ἀνακόπτοντα εἰς τὴν πρὸ τῆς ἀποφάσεως κατάστασιν· ἀλλὰ δύναται καὶ τῆς ἀνακοπτομένης ἀποφάσεως τὴν ἐκτέλεσιν ν' ἀναστείλῃ ⁴ κατ' οὐσίαν δὲ ἡ παραδέχεται τὴν ἀνακοπὴν καὶ καταργεῖ, ἀλλ' ὑπὲρ τοῦ ἀνακόπτοντος μόνου, τὴν ἀπόφασιν ⁵, ἡ ἀπορρίπτει αὐτὴν καὶ καταδικάζει τὸν ἀνακόπτοντα εἰς ἀποζημίωσιν καὶ τὸ νόμιμον πρόστιμον ⁶. Γ' *De la déchéance de la prescription. § 1. De la déchéance de la prescription.*

4) Πολ. 241. Γαλ. 477, 478. Ἐὰν τὸ δικαστήριον κρίνῃ παραδεκτὴν τὴν ἀνακοπὴν, ὀφείλει, κατὰ τὸ παρατεθὲν ἄρθρον 241 ν' ἀφανθῇ ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτοῦ καὶ περὶ ἀναστολῆς ἢ μὴ ἀναστολῆς τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀνακοπείσης ἀποφάσεως, λαμβάνον ὑπ' ὄψιν καὶ ἐκτιμῶν τὰς ἰδιαιτέρας ἐκάστης ὑποθέσεως περιστάσεις (Carré ζ. 1731· κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν δὲν δύναται ν' ἀναστείλῃ τὸ δικαστήριον τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως τελεσιδίκου, διαταπτούσης τὴν ἀπόδοσιν ἀκινήτου). Τούτεστι κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν τὸ διατακτικὸν τῆς παραδεχομένης τὴν ἀνακοπὴν ἀποφάσεως ἀνάγκη νὰ περιέχῃ καὶ ταῦτα· «ἀναστέλλει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως» ἢ «διατάσσει τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεως» ὥστε ἂν μὴδὲτερον τούτων ὀρίξῃ, ὀρθότερον, κατ' ἐμὲ, νὰ θεωρῇται ἡ ἀνακοπεῖσα ἀπόφασις ὡς ἀδεσβαίου διατακτικοῦ καὶ μὴ ἐκτελέσιμος (πολ. 854) μεχρικοῦ τὸ δικαστήριον συμπληρώσῃ τὸ διατακτικὸν τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ (contra ΑΠ. 301 τοῦ 79).

5) Πολ. 242. Πρῶτως ὅμως τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐκτείνει τὴν ἐνέργειαν τῆς ἀποφάσεως, ἐπὶ ἀδιαιρέτων δικαίων, καὶ εἰς τοὺς πρῶτον διαδίκους· τὸ αὐτὸ δὲ καὶ οἱ Γάλλοι διδάσκουσι. Carré ζ. 1733. Rodière σ. 433, σημ. 1. Rauter σ. 290. Berriat σ. 316 σημ. 24.

6) Πολ. 243. Γαλ. 479. Τινὲς συγγραφεῖς φρονοῦσιν ὅτι δὲν πρέπει νὰ καταδικάζηται ὁ ἀνακόπων εἰς πρόστιμον, ὅταν ἡ ἀνακοπὴ τοῦ ἀπορρίπτηται ὡς ἀπαράδεκτος (Thomine ἀρ. 531, Carré ζ. 1735)· ἀλλ' ὀρθότερον εἶναι νὰ ἐφαρμοσθῶσι καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνωτέρω (§ 236 σημ. 9) ῥηθέντα, διότι ὁ ἀνακόπων ἡττᾶται καὶ ὅταν ὡς ἀπαράδεκτος ἀπορριφθῇ ἡ ἀνακοπὴ αὐτοῦ· τὴν αὐτὴν δ' ἔκφρασιν μεταχειρίζεται ὁ νόμος καὶ ἐπὶ ἐφέσεως (ἄρθρ. 783)· ἐπὶ ἀναιρέσεως ἐκφράζεται ἀκριβέστερον διὰ τοῦ ἄρθρου 830.

Δ') Κακοδικία^{α)}. *ἐ'γ. ζ' 21, 22*

§ 254. Οἱ δικασταὶ καὶ τὰ λοιπὰ τοῦ δικαστικοῦ τάγ- *KST.*
ματος πρόσωπα, ἐνῷ σπουδαῖον ἐν τῇ πολιτείᾳ περιβέ- *223*
βληνται ἀξίωμα, ἀνεξάρτητοι ἐν γένει περὶ τὴν ἐξάσκη-
σιν αὐτοῦ εἰσὶ· διὰ τοῦτο αὐτοὶ μόνοι τῆς κακῆς αὐτῶν
διαχειρίσεως εὐθύνas δίδουσι¹. πρὸς τοῦτο ἐκύρωσεν ἡ νο-
μοθεσία τὴν τῆς κακοδικίας διαδικασίαν, ἣτις καὶ κατὰ
δικαστῶν κινουμένη οὐδόλως ἐστὶν ἔνδικον κατὰ τῆς ἀπο-
φάσεως αὐτῶν μέσον, ἀλλ' ἀγωγή περὶ ἀποζημιώσεως,
κατ' ἀποζημιωτικὴν εὐθύναν δικαστῶν καὶ δικαστικῶν *KB-64*
K 2 262

α) Πολ. 56—66. Γαλ. 505—516. νόμ. πανδ. (59, 13). νόμ. 2 κώδ.
(7, 49). νόμ. 5 § 4 π. (44, 7). νόμ. 45. 16 π. (5, 1). Ἀντὶ τῆς εἰ-
δικῆς ταύτης διαδικασίας δύναται ὁ διάδικος νὰ ἀκολουθήτῃ τὴν
συνήθη; Οὐχί, ἐκτὸς ἂν κινήθῃ παρεμπιπτόντως ἡ ἀγωγή (ἀνωτέρ. §
97 σημ. 6. Carré ζ. 1807 δ'is. Dalloz prise à partie ἀρ. 65).

1) Περὶ τοῦ τοιοῦτου δικαστοῦ λέγει τὸ ῥωμ. δίκαιον ὅτι ποιεῖ κρί-
σιν ἰδίαν (*litem suam facit*), ἥτοι ἀπατηλῶς εἰς περιγραφὴν τοῦ νό-
μου ψηφίζεται, ἐπὶ προφανεῖ ἔχθρᾳ ἢ χάριτι ἢ κέρδει (νόμ. 15 βασι.
7, 5). Ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα ἐπὶ τῶν λοιπῶν δημοσίων προ-
σώπων, ὡς ἐξαρτωμένων ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ εἰς τὰς ἀμέσους
αὐτῆς διαταγὰς ὑπαγομένων· διὰ τοῦτο αἱ πράξεις αὐτῶν λογίζονται
ὡς ἀπ' εὐθείας ἀπὸ τῆς Κυβερνήσεως ἀπορρέουσαι καὶ βαρύνουσιν
αὐτήν (πρβ. Pfeifer pract. Ausfüh. B', 351. 367. 376. H', 545.
Seuffert's Blätter X', 161. Zachariae Staatsr. B', 53. ΑΠ. 11, 58
τοῦ 58. Windscheid § 470. Sintenis Civilrecht B', 689 σημ. 11.
Förster preussis Privatr. A', 534. Roth bayer. Privatr. A', § 35
σημ. 31). Ἀλλὰ δύναται βεβαίως νὰ ἐναχθῇ προσωπικῶς καὶ αὐτὸς ὁ
ἀδικήσας δημοσίος λειτουργός. Ἐπὶ τῶν δικῶν τούτων οὐχὶ ὀρθῶς ὑπὸ
τῆς ἐγχωρίου νομολογίας ἐφαρμόζονται κατ' ἀναλογίαν αἱ ἀγωγαὶ
excercitoria καὶ *institoria* (π. χ. ΑΠ. 216 τοῦ 87). Ἐν τοῖς θέμασι
τῶν ἀγωγῶν τούτων ὑπάρχουσι δύο φυσικὰ πρόσωπα, ὁ κύριος καὶ ὁ
ἀντ' αὐτοῦ ἐνεργῶν, ἐνῷ διπροσωπία τοιαύτη ἐλλεῖπει ἐπὶ τῶν κατὰ
τοῦ Δημοσίου δικῶν (τίς ὁ κύριος ἐνταῦθα καὶ τίς ὁ ἀντ' αὐτοῦ ἐνε-
ργῶν ;).

τὸν αἴτιον μόνον τῆς ζημίας βαρύνουσα. Ἐχουσι δὲ τὰ περὶ αὐτῆς εἰδικώτερον οὕτως·

α') ὑπόκεινται εἰς τὴν διαδικασίαν ταύτην πάντα τὰ δικαστικά πρόσωπα· ἡγουν κλητῆρες, συμβολαιογράφοι, δικηγόροι, γραμματεῖς, εισαγγελεῖς, πάρεδροι, δικασταί, διαιτηταὶ καὶ ὁλόκληρα δικαστήρια ².

β') ὁ ζημιωθείς αἰτεῖ πρῶτον παρὰ τοῦ δικαστικοῦ αὐτοῦ προσώπου θεραπείαν τοῦ πράγματος· ἀποτυχὼν δὲ ἐξαιτεῖται δι' ἀναφορᾶς παρὰ τοῦ δικάσοντος τὴν ἀγωγὴν δικαστηρίου ἄδειαν τοῦ εἰσαγαγεῖν αὐτὸ εἰς δίκην· τὸ δικαστήριον δὲ ἀποφαίνεται περὶ τῆς αἰτήσεως ἐν συμβουλῇ ³.

γ') δοθείσης τῆς ἀδείας, ὀφείλει ἐντὸς μηνὸς νὰ κινηθῇ ἡ ἀγωγή· ἄλλως εἰσαγομένη βραδύτερον ἀπορρίπτεται, μάλιστα καὶ αὐτεπαγγέλτως ⁴· ἀκολουθεῖται δὲ περὶ τὴν εἰσαγωγὴν καὶ ἐκδίκασιν αὐτῆς ἡ τῶν συνήθων ὑποθέ-

2) Πολ. 56. Τὸ ἄρθρ. τοῦτο ἔλυσε πολλὰ παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφιβαλλόμενα ζητήματα περὶ τῶν εἰς τὴν κακοδικίαν ὑπαγομένων δικαστικῶν (περὶ τῶν δικηγόρων ὅρ. καὶ νόμ. 8 § 2 βασ. 14, 1) προσώπων (Carré ζ. 1800—1801 τρίς. Dalloz ἀρ. 29—38)· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχονται εἰς τὴν διαδικασίαν ταύτην οἱ ληξιαρχοὶ καὶ οἱ δεσμοφύλακες. Οἱ ὑποθηκοφύλακες; Μᾶλλον, ναὶ (νόμ. ὑποθ. 84, 98).

3) Πολ. 60. Διάτ. τῆς 8 ἰουλίου 1838 περὶ ἀγωγῆς κακοδικίου (ἄνωτέρ. § 97 σημ. 5. Γαλ. 510, 511). Τὴν ἀναφορὰν δύναται καὶ διὰ πληρεξουσίου εἰδικὴν ἔχοντος ἐντολὴν νὰ ὑποβάλῃ εἰς τὸ δικαστήριον (ἄνωτέρ. § 57 γ')· ὀφείλει δὲ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ ἐπισυνάψῃ αὐτῇ τὰς ἀποδείξεις καὶ νὰ ὀνομάσῃ τὸ δικαστικὸν πρόσωπον καθ' οὗ παραπονεῖται (Carré ζ. 1814)· ἀλλὰ πρὸ τῆς παρελεύσεως τῶν 8 ἡμερῶν τοῦ 60 ἁρθρου δὲν δύναται νὰ εἰσαγάγῃ αὐτήν.

4) Ἄρθρ. 5 τοῦ διατάγματος· οἱ γάλλοι συγγραφεῖς, μὴ κυρούσης ῥητῶς τὸ ἀπαράδεκτον τοῦτο τῆς δικονομίας αὐτῶν, ἐναντίαν ἐκφέρουσι γνώμην (Carré ζ. 1817. Dalloz ἀρ. 58)· ὁ μὲν δὲ λογίζεται ἀπὸ τῆς διὰ τοῦ εἰσαγγελέως κοινοποιήσεως τῆς ἀδείας εἰς τὸν αἰτοῦντα (ἄρθρ. 5 τοῦ διατάγ.).

σεων διαδικασία⁵· μετά τὴν ἐπίδοσιν⁶ τῆς ἀγωγῆς ὀφείλει ὁ ἐναγόμενος δικαστικὸς ἀπέχειν τῆς ὑποθέσεως περὶ τὴν τὸ παράπονον στρέφεται⁷.

δ') ἀρμόδιον εἰς ἐκδίκασιν τῆς ἀγωγῆς δικαστήριον εἶναι τὸ πρωτοδικεῖον μὲν, ἐναγομένων κλητῆρων, συμβολαιογράφων, δικηγόρων καὶ διαιτητῶν, τὸ ἀμέσως δὲ κατὰ βαθμὸν ἀνώτερον δικαστήριον, ἐναγομένων τῶν λοιπῶν δικαστικῶν προσώπων ἢ ὁλοκλήρων δικαστηρίων· τέλος αἱ κατὰ τοῦ ἀρείου Πάγου ἢ τῶν ἀρεοπαγιτῶν, κατὰ τοῦ παρ' αὐτῷ εἰσαγγελέως, ἀντισταγγελέως καὶ γραμματέως ἀγωγαὶ εἰσάγονται εἰς τὸ ὑπὸ τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης προσδιοριζόμενον ἐφετεῖον⁸. *ὁρρ. Ν. 407. (29. 35) καὶ ἀρ. 103. 20/29*

5) Πολ. 61. Ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας πρέπει νὰ ἐπισυνάπτηται εἰς τὴν ἐπιδιδόμενην ἀγωγὴν καὶ ἡ ληφθεῖσα ἄδεια (ἄρθρ. 6 τοῦ διατάγ.)· τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην παραδέχονται καὶ οἱ Γάλλοι, ἂν καὶ ὁ νόμος αὐτῶν δὲν λέγῃ τι περὶ αὐτῆς (Carré ζ. 1818). Οὕσης δὲ συνήθους τῆς ὑποθέσεως, ὁ ἐναγόμενος δύναται ν' ἀπολογηθῇ ἐντὸς 15 ἡμερῶν καὶ ὁ ἐνάγων ν' ἀντικρούσῃ τὴν ἀπολογίαν ἐντὸς 8 ἡμερῶν (Carré ζ. 1818 δις, 1819. Dalloz ἀρ. 61, 62)· ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ δὲν ἀπαιτεῖται (πολ. 60. ἀνωτ. § 97)· ἡ ἀγωγὴ δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ ὕβριστικὰς κατὰ τοῦ ἐναγομένου ἐκφράσεις. Πολ. 62. Γαλ. 512.

6) Ἡ ἐπίδοσις γίνεται κατὰ τὰς γενικὰς περὶ ἐπιδόσεων ἀρχὰς (Carré ζ. 1816. Dalloz ἀρ. 57)· μόνον ὅταν ὁλόκληρον δικαστήριον ἐνάγῃται, ἀρκεῖ ἡ ἐπίδοσις τῆς ἀγωγῆς εἰς μόνον τὸν πρόεδρον (πολ. 61).

7) Ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη, ἣν ἡ συναίνεσις τῶν διαδίκων δὲν δύναται νὰ τροποποιήσῃ (Carré ζ. 1820. Dalloz ἀρ. 71), καθιεροῦται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας, καὶ διαρκεῖ μέχρι τῆς ὁριστικῆς ἐκδικάσεως τῆς ἀγωγῆς κακοδικίας (πολ. 63. Γαλ. 514), ἡ δὲ ἀκυρότητος ἀπαγγέλλεται ἢ παρὰ τοῦ ἰδίου δικαστηρίου, ἐνὸς περὶ διαρκεῖ ἐκρεμῆς παρ' αὐτῷ ἡ διαφορὰ, ἢ διὰ τῆς χρήσεως τοῦ ἐνδίκου τῆς ἐφέσεως ἢ ἀναίρεσεως μέσου· περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας ὁρ. Carré ζ. 1817 δις. Dalloz ἀρ. 72.

8) Πολ. 58. Αἱ ἐφέσεις κατ' ἀποφάσεων ἐφετείου φέρονται εἰς τὸν ἄρειον Πάγον, κατ' ἀποφάσεων δὲ τούτου, εἰς τὸ παρὰ τοῦ ὑπουργείου

ε') βάσιν ἡ ἀγωγή αὕτη ἔχει, ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἐγένετο δόλφ ἢ μεγάλη ραθυμία⁹ πρόξενος ζημίας τῷ ἐνάγοντι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων αὐτοῦ¹⁰, καὶ δὲν ἀποκρούεται κατὰ γενικὸν κανόνα ὑπὸ τῆς ἐνστάσεως

τῆς δικαιοσύνης ὁριζόμενον ἐφετεῖον. Ἐφετεῖον δὲ δικάσαντος μέλος τοῦ ἀρείου Πάγου, ἡ ἔφεσις κατὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτοῦ φέρεται εἰς ἄλλο ἐφετεῖον. Ἄλλως ὀρίζει τὸ ἄρθρ. 509 τῆς γαλ. δικονομίας τὰ τῆς ἀρμοδιότητος.

ΚΕ. 204. 9) Πολ. 56. Περὶ τούτου παρατηρητέον εἰδικώτερον ταῦτα· α') ὅτι καὶ διὰ μεγάλην ραθυμίαν ἐνέχεται ὁ ἐναγόμενος δικαστικός, λέγει ῥητῶς ἡ δικονομία· ὥστε δὲν δύναται νὰ γεννηθῇ παρ' ἡμῖν ἀμφισβόλια περὶ τούτου (περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου πρβ. Παππαρηγ. Ε', § 587 καὶ περὶ τοῦ γαλλικοῦ Carré ζ. 1805. Dalloz ἄρ. 10 ἐπ.). Ἐλαφρὰ ραθυμία; Δι' ἀκυρότητας, ὡν γίνεται αἴτιος ὁ δικαστικός ὑπάλληλος, ἐνέχεται γενικῶς μόνον ἐκ μεγάλης ραθυμίας (πολ. 204, 348, 835). ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐξαιρέσεις (πολ. 135 ἐδ. 3, 142, 203, 896)· β') ἐνάγονται οὐ μόνον αὐτοὶ οἱ τὴν ζημίαν προξενήσαντες, ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι αὐτῶν (πολ. 56, 65. Ποιν. 9)· κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον μόνον καθ' ὅσον ἐγένοντο πλουσιώτεροι (νόμ. 5 πρ. πανδ. 3, 6. νόμ. 16 πανδ. 5, 1). Dalloz ἄρ. 44· γ') ὅταν ἐνάγηται δλόκληρον δικαστήριον καὶ ἡ ἀποζημίωσις αἰτῆται διὰ δόλον ἢ ραθυμίαν αὐτοῦ, ὁ δόλος μὲν πρέπει ν' ἀποδοθῇ εἰς ἕκαστον τῶν μελῶν αὐτοῦ (ἐπομένως ὁ ἀμέτοχος τοῦ δόλου δικαστῆς δὲν καταδικάζεται), ἡ ραθυμία δὲ εἶναι ἐν γένει ἀδικοαίρετος (ἐπομένως διὰ τὴν ἐξ ἀπροσεξίας τινὸς δικαστοῦ γενομένην ἀδικίαν εὐθύνονται καὶ οἱ λοιποί, διότι ἠδύναντο νὰ προλάβωσι τὴν ἀπροσεξίαν αὐτοῦ)· ἄλλως σκέπτονται οἱ Γερμανοὶ (Bayer σ. 277. Seuffert's Blätter Β', 309. Osterloh Α', 186 σημ. 9. ἰδ. καὶ Dalloz ἄρ. 39, 40)· δ') ἡ ἀγωγή αὕτη παραγράφεται μετὰ τριακονταετίαν (Carré ζ. 1720 δις. Dalloz ἄρ. 70)· ἀλλ' ἀφοῦ δοθῇ ἡ ἀδεια πρέπει νὰ κινηθῇ ἡ ἀγωγή ἐντὸς μηνός. Ἄνωτ. σημ. 4 τοῦ § τούτου.

10) Ἦγουν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἔργων δικαστικῶν, δικαστικῆς ἀστυνομίας ἢ ἄλλης ὑπηρεσίας, βλάπτει ἐκ δόλου ἢ μεγάλης ραθυμίας, ἐξ ἀρνήσεως δικαιοδοσίας ἢ ὑπηρεσίας τὸν ἐνάγοντα. Τί ἐστὶν ἀρνήσις δικαιοδοσίας εἴτε ἀρνησιδικία ὀρίζει τὸ 57 ἄρθρον (Γαλ. 506. γαλ. κώδ. 4. Carré ζ. 1809. ἄνωτ. § 28 σημ. 4), τὴν ἀπόδειξιν δ' αὐτῆς ὀρίζουσιν εἰδικώτερον τὰ ἄρθρ. 507 καὶ 508 τῆς γαλ. δικονομίας· ἡ ἡμετέρα δικονομία ἀφῆκε τοῦτο εἰς τοῦ δικαστοῦ τὴν κρίσιν (ΑΠ. 5

ὅτι κατὰ τῆς ζημιώδους πράξεως ὑπάρχουσιν ἔτι ἔνδिका μέσα ¹¹.

5') τὸ δικαστήριον δεχόμενον τὴν ἀγωγὴν καταδικάζει εἰς ἀποζημίωσιν ¹² τὸν ἐναγόμενον, ἀπορρίπτον δὲ αὐτὴν ἐπιβάλλει τῷ ἐνάγοντι τὰς τοῦ νόμου ποινάς ¹³. ἄλλ' ἡ ἀφορμὴν εἰς τὴν δίκην δοῦσα τυχὸν δικαστικὴ ἀπόφασις δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ ἐν ταύτῃ τῇ διαδικασίᾳ ¹⁴. κατὰ τῆς ἀποφάσεως ἐπιτρέπεται ἔφεσις οὐχὶ καὶ ἀναίρεσις ¹⁵.

τοῦ 41)· ἄλλ' ὁ δικαστὴς ἀρνεῖται δικαιοσύνην ὅταν ἐντελῶς ἀποποιῇται νὰ δικάσῃ, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν κηρύττεται ἀναρμόδιος ἢ δικάζῃ κακῶς. Dalloz Déni de justice ἀρ. 6, 17. ΑΓ. 203

11) Διότι καὶ ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ προσφύγῃ εἰς χρῆσιν ἐνδίκου μέσου ὁ διάδικος εἶναι ἐπιβεβληθὴς αὐτῷ. Bayer σ. 280. Weber ἐν τῇ τοῦ Linde Ἐφημ. Ζ', 35. Windscheid σ. 351 σημ. 1.

12) Ἦγουν εἰς ἀνθρώπῳ πάσης ἐκ τῆς παρανόμου πράξεως ἐπενεχθείσης τῷ ἐνάγοντι ζημίας. Παπαρρηγ. § 587 σημ. 3. Carré ζ. 1823. Dalloz ἀρ. 73.

13) Πολ. 64. Γαλ. 516. Κατὰ τὸ ἀρθ. 8 τοῦ διατάγμ. δὲν εἶναι ἐξαιρετέος ὁ δικαστὴς, καθ' οὗ ἐκινήθη ἡ ἀπορριφθεῖσα ἀγωγή. Carré ζ. 1823 δις.

14) Πολ. 65. Δηλαδή ἡ ἄδικος ἀπόφασις, δι' ἣν ἐκινήθη ἡ τῆς κακοδικίας ἀγωγή, δὲν δύναται νὰ μεταβληθῇ ὑπὸ τοῦ δικάζοντος τὴν ἀγωγὴν ταύτην δικαστοῦ, ἄλλ' ὀφείλει ὁ διάδικος νὰ μεταχειρισθῇ κατ' αὐτῆς τὰ πρόσφορα ἔνδिका μέσα, ἄλλως μένει ἐν πλήρει ἰσχύϊ· οἱ γὰρ λοιποὶ συγγραφεῖς, σιωπῶντες τοῦ νόμου αὐτῶν, φαίνονται ἡπιώτεροι. Carré ζ. 1823 τετρ. Dalloz ἀρ. 74.

15) Ἀνωτ. § 246 σημ. 2 καὶ σημ. 8 τοῦ § τούτου.

Μαριέττα - Μαρία 4-1903

ἐν τῇ ἐκτέλει δυνάται νῦν ἐκτελεῖται ἐν αὐτῷ
 καὶ ποταμὸν 75 σμ. 21 καὶ ὡς αὐτὸς 7262 σμ. 9.
 Ἰοῦδαϊσμός· εἰς ἐκτέλει καὶ ἐν αὐτῷ σέβας αὐτοῦ.
 αὐτῷ· ἐν αὐτῷ σέβας αὐτοῦ· ἐκτέλει δυνάται
 δυνάται· ἐν αὐτῷ σέβας αὐτοῦ· ἐκτέλει δυνάται
 ΚΕ. 62

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ἡ δὲ ἐκτέλει δυνάται· αὐτῷ σέβας αὐτοῦ· ἐκτέλει δυνάται

Ἰ. ρ. Ν. ΓΗΝΑ. (36. 30)

Περὶ ἐκτελέσεως²⁾.

4 920. (154. 384)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

4 1119 (32. 1134)

Περὶ τῆς ἐκτελέσεως ἐν γένει.

Α') εἰσαγωγικά.

§ 255. Ὁ ἔσχατος καὶ τελικὸς τῆς δίκης σκοπός, πρὸς
 ὃν οἱ δικαζόμενοι τείνουσι, δὲν εἶναι μὲν κυρίως ἡ τελεσί-
 δικος τῆς διαφορᾶς διάλυσις, ἀλλὰ μᾶλλον ἡ ἀπόδοσις
 τοῦ διὰ τῆς ἀποφάσεως ἀναγνωρισθέντος δικαίου· πρὸς
 τὴν ἀπόδοσιν ταύτην, ὅσας οἱ καταδικασθεὶς ἀπειθεῖ,
 φέρει ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις, ἥτοι ἡ ἐφαρμογὴ τῶν
 ἐξ ἀναγκαστικῶν μέσων ὅσα ὁ νόμος πρὸς τοῦτο χορηγεῖ·
 ὅθεν ἡ ἐκτέλεσις εἶναι τὸ σπουδαιότερον μέρος τῆς διαδι-
 κασίας· κατὰ τὴν ῥωμαϊκὴν νομοθεσίαν, καὶ τινες τῶν
 σημερινῶν, διενεργεῖται αὕτη συμπράττοντος καὶ διευθύ-
 νοντος τοῦ ἐκδόντος τὴν ἐκτελουμένην ἀπόφασιν δικαστη-
 ρίου¹⁾· ἀλλ' ἡ ἡμετέρα δικονομία, τῇ γαλλικῇ ἀκολουθή-
 σασα, ἀπῆλλαξεν ἐν γένει τὰ δικαστήρια τῆς μᾶλλον

α) Πολ. 854—877. Γαλ. 545—556. Dalloz Jugement ἀρ. 343 ἐπ.

1) Bayer σ. 1119. Mitterm. Beitr. Γ', 153.

ὕλικής ταύτης ἐργασίας, ἀνατεθεῖσα αὐτὴν εἰς ὑποδεέστερα δικαστικά πρόσωπα, τοὺς κλητῆρας καὶ συμβολαιογράφους ². μόνον δ' ἐὰν διεγερθῇ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν διένεξις γίνονται ἀρμόδια τὰ δικαστήρια. Ἰστέον δ' ὅτι ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως χρεῖα ὑπάρχει, ὅσας τις τοῦ ὀφειλέτου ἢ ὑποχρέωσις στρέφεται περὶ τινὰ ἐνέργειαν αὐτοῦ, πράξιν ἢ δόσιν ³.

Τὰ ἐξαναγκαστικά τῆς ἐκτελέσεως μέσα εἰσὶ δύο μόνον, ἡ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἡ τοῦ σώματος αὐτοῦ κατάληψις ⁴. αὐτὰ δὲ ταῦτα καὶ παρὰ τοῖς ἀρ-

2) Πολ. 870. Mitterm. Beiträge A', 67.

3) "Οχι λοιπὸν ὅταν ἀναγνωρίζηται κατάστασις τις προσωπική, ὅτι δύο πρόσωπα εἰσι σύζυγοι, ἢ δουλεῖα τις π. χ. non altius tollendi. Schmid Γ', 338 σημ. 12. Unger § 133 σημ. 24.

4) Ἡ ἐκτέλεσις γίνεται, ὡς λέγουσιν, aut in aere aut in cute· τουτέστιν ἐπὶ τοῦ χρήματος ἢ ἐπὶ τοῦ δέρματος (σώματος) τοῦ ὀφειλέτου· ἢ ἐπὶ τοῦ σώματος ἐκτέλεσις ἦτο παρὰ Ῥωμαίοις τὸ πάλαι μόνη σχεδὸν εὐχρηστος· ἤγουν ὁ καταδεδικασμένος εἶχε κατὰ τὴν νομοθεσίαν τῶν 12 πινάκων 30 ἡμερῶν προθεσμίαν πρὸς ἀπότισιν τοῦ χρέους· μετὰ παρέλευσιν δὲ τοῦ χρόνου τούτου ἐπελαμβάνετο αὐτοῦ (manus injectio) ὁ δανειστής καὶ εἰς τὸν πραιτώρα ἤγεν· ἂν δὲ τὰ ὀφειλόμενα μῆτε τότε κατεβάλλοντο μὴδὲ λυτρωτῆς (vindex) παρίστατό τις, ἀπήγετο εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δανειστοῦ ὁ κατάδικος καὶ ἐκρατεῖτο ἐκεῖ βαρέως δεδεδεμένος ἐπὶ 60 ἡμέρας· ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ἐφέρετο τρίς παρὰ τὸν πραιτώρα ἐν τῇ ἀγορᾷ καὶ ἀνεκηρύττετο δημοσίως τὸ χρέος αὐτοῦ· μετὰ δὲ ταῦτα πάντα ἢ ἐθανατοῦτο παρὰ τοῦ δανειστοῦ ἢ ἐπωλεῖτο δοῦλος εἰς τὴν ἀλλοδαπήν· ἐὰν δὲ δανεισται ἦσαν πλείονες εἶχον ἕκαστος θανατώσεως καὶ διανομῆς τοῦ σώματος δικαίωμα, ὅπερ πιθανῶς οὐδέποτε συνέβη (Δίων. Κασσ. Α', 24. εἰδῇ τινα πλείους δεδανεικότες ἔτυχον, κρεουργηδὸν αὐτοῦ τὸ σῶμα πρὸς τὸ μέρος ὧν ὤφειλεν ἐξουσίαν εἶχον κατανέμεσθαι· καὶ τοῦτο μὲν, εἰ καὶ τὰ μάλιστα ἐνενόμιστο, ἀλλ' οὐτὶ γε καὶ ἔργῳ ποτὲ ἐγεγόνει)· ἢ αὐστηρότης αὕτη ἐμετριίσθη μὲν ὕστερον, μετατραπέντος εἰς ἐκδούλευσιν (δι' ἐργασίας ἀπότισιν τοῦ χρέους) τοῦ τῆς θανατώσεως καὶ ἀπεμπολήσεως δικαίωματος καὶ εἰσαχθείσης ἔπειτα τῆς τῶν ὑπαρχόντων ἐκτάσεως, οὐχ

χαίοις ἔθνεσιν ἀπαντῶνται, ἀλλὰ σκληροτέρα ἦτο καὶ πρὸς τῆς ἐποχῆς τὸ βάρβαρον σύμφωνος ἢ ἐφαρμογὴ αὐτῶν.

Ν. Γ. Ν. Δ. (1910)
(Τ. Α. Τ. 3, 1, 28)

Β') Προαπαιτούμενα.

α') τίτλος ἐκτελεστής.

Ν. Γ. Ν. Δ. (1910)

Τ. 8, 2

17

§ 256. Τὰ δεκτικὰ ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως ἔγγραφα εἰσὶ δύο εἰδῶν, ἢ δικαστικαὶ ἀποφάσεις ἢ ἄλλα δημόσια ἔγγραφα¹. ἀμφότερα ὅμως, ἵνα ἐκτελεσθῶσιν ἀναγκαστικῶς, πρέπει πρότερον νὰ περιβληθῶσι τὸν τῆς ἐκτελέσεως τύπον, ἥγουν νὰ συνταχθῶσιν ἐν ὀνόματι τοῦ βασιλέως καὶ νὰ φέρωσιν ἐπὶ τέλους τὴν εἰς πάντας τοὺς δικαστικούς ὑπαλλήλους καὶ ὑπηρέτας διαταγὴν πρὸς ἐκτέλεσιν². ἡ διαταγὴ δὲ αὕτη, ἐπὶ ἐγγράφων ὑπὸ τοῦ προέ-

ἦττον ὅμως ἡ ἐξανάγκασις κατὰ τῆς ἐλευθερίας τοῦ ὀφειλέτου κυρίως ἀπηυθύνετο· κατ' ἐξαιρέσιν δὲ μόνον ἐγίνετο καὶ ἐπὶ τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἐκτέλεσις, προπάντων κατὰ τῶν φυγοδικούντων (indefensus). Πρὸς. Gell. XX. I. Πούχτα εἰσηγ. Β', 212. Keller Civilpr. σ. 355. Ρουσοπ. σ. 3.

Παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις φαίνεται ὅτι κυρίως ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου ἐχρησίμευεν ὡς μέσον ἐκτελέσεως, σπανίως δὲ ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ ἐλευθερία, συνήθως ἐπὶ ἐμπορικῶν δικῶν (Schömann σ. 745. Heffter σ. 456. Platner Δ', 436. Δημοσθ. κατὰ Τιμοκρ. 752). Βοιωτῶν ἔνιοι τοὺς τὸ χρέος οὐκ ἀποδιδόντας εἰς ἀγορὰν ἄγοντες καθίσαι κελεύουσιν, εἴτα κόφινον ἐπιβάλλουσιν αὐτοῖς· ὅς δ' ἂν κοφινωθῇ ἄτιμος γίνεταί (Στοβ. Β', 187)· πόσας ἐστιγματισμένας ἐντιμότητας ἤθελεν ἀποκαλύψει ἡ κοφίνωσις αὕτη, εἰν ἐφηρμόζετο καὶ τὴν σήμερον τὸ βοιωτικὸν τοῦτο ἔθιμον!

1) Πρὸ πάντων ἀνήκουσιν ἐνταῦθα αἱ δικαστικαὶ ὁμολογίαι (ἄνωτ. § 65 σημ. 8, § 82 σημ. 3, § 174 σημ. 10) καὶ τῶν συμβολαιογράφων τὰ ἔγγραφα, οἵτινες ὡς δυνάμενοι νὰ περιάψωσιν εἰς τὰ ἔγγραφα τῶν τὸν τῆς ἐκτελέσεως τύπον, λέγονται *judices chartularii* (ἄνωτ. § 19). +

2) Τὸν ἐκτελεστήριον τύπον, ἥγουν τὴν ἐπίσημον τῆς ἐκτελέσεως περιβολὴν, ἀνάγκη νὰ περιβάλλωνται αἱ ὀριστικαὶ ἀποφάσεις (ἄνωτ. § 19). +
+ Συμβολαιογραφικὴ φρεσὶ ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ ἐκτελεῖται
ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἀποφάσεως δυνάμει ἀποφάσεως ἐκτελεῖται
Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

123 σημ. 15) καὶ τοῦτον ἐν τῷ πρωτοτύπῳ· ἀντίγραφον δὲ αὐτῶν, τῇ ὑπογραφῇ μόνον τοῦ γραμματέως, δίδεται τῷ διαδίκῳ καὶ καλεῖται ἀπόγραφον. Σημειώτεον δὲ καὶ ταῦτα· α') ἐν μόνον ἀπόγραφον συγχωρεῖται νὰ δοθῇ εἰς τὸν ἔχοντα συμφέρον διάδικον· δεύτερον δὲ δίδεται μόνον ἐγκρίσει τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν ('Οργ. 246, 196, 197. Γαλ. 854)· ἐὰν δὲ ὡς πλείονες τοιοῦτοι, εἰς ἕκαστον (Dallog Jugement ἀρ. 383—386. Carré ζ. 606)· β') ὁ ἐκτελεστήριος τύπος διαγράφεται εἰδικῶς ὑπὸ τῆς ἐγκυκλίου τοῦ ὑπουργείου τῆς δικαιοσύνης ἀπὸ 16 ἀπριλ. 1835, συνταχθεῖσης κατὰ τι διάταγμα γαλλικὸν τῆς 16 αὐγ. 1830 (Carré ὑπὸ τὸ 146 ἄρθρον), καὶ οὗτος ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων ἀκολουθεῖται· ἀλλὰ καὶ πᾶς ἄλλος φέρων κατ' οὐσίαν τὰς τοῦ 857 ἁρθρου ἀπαιτήσεις ἰσχυρὸς ἐστὶ π. γ. ἂν ὑπογραφῇ τὸ ἐντέλλεται· κλ. ὑπὸ μόνου τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως (περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας. Dallog ἀρ. 387—391)· Γ') Μεταβληθεῖσης τῆς δυναστείας, ἧς τὸ ὄνομα φέρει τὸ ἐκτελεστήριον, δύναται κατὰ τὴν γνώμην τῶν συγγραφέων νὰ προβῇ ἡ ἐκτέλεσις διὰ τοῦ ἐκτελεστηρίου τούτου· ἀλλ' αἱ Κυβερνήσεις ἀκολουθοῦσιν ἐναντίαν ἀρχὴν (Dallog ἀρ. 394 ἐπ. 'Ρουσοπ. σ. 17)· τὸ αὐτὸ ἐγένετο καὶ παρ' ἡμῶν κατὰ τὴν ὀκτωβριανὴν μεταβολὴν τοῦ 1862· διὰ τοῦ 19' ψηφίσματος τῆς συνελεύσεως ('Εφημ. ἀρ. 10) ὠρίσθη ἵνα ὁ νέος τύπος τῆς ἐκτελέσεως τίθεται καὶ ἐπὶ τῶν πρὸ τῆς 11 ὀκτωβρίου ἐκτελεστῶν κηρυχθέντων δικαιογραφῶν· γ') ἡ ἐκτέλεσις δὲν δύναται νὰ γείνη διὰ τοῦ πρωτοτύπου τῆς ἀποφάσεως (Carré ζ. 588 τρίς, 2779. 'Ρουσόπ. σ. 16)· δ') σπανιώτατα καὶ ἰδίως ἐπὶ διοικητικῶν καταδιώξεων, γίνεται ἐκτέλεσις ἄνευ περιαφῆς τύπου ἐκτελέσεως, μάλιστα δὲ καὶ ἄνευ δικαστικῆς ἐκκαθαρίσεως τοῦ χρέους. Carré ζ. 1894, 2002. Schlink Δ', 2. ΑΠ. 109 τοῦ 53. Dallog jugem. ἀρ. 412.

Ἐπὶ μισθώσεων οἰκιῶν συμβαίνει πολλάκις δύστροποι ἐνοικιασταὶ νὰ μὴ ἐξέρχωνται τῆς οἰκίας μετὰ τὴν λήξιν τῆς μισθώσεως, ἀναγκάζοντες οὕτω τὸν ἐκμισθωτὴν νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ δικαστήριον καὶ μετὰ μακρὸν ἀγῶνα νὰ κατορθώσῃ τῆς οἰκίας του τὴν ἐκκένωσιν· δὲν ὑπάρχει ἄρᾳ γε καὶ ἄλλο ἀπλούστερον καὶ ὀλιγοδαπανότερον μέσον; Βεβαίως ὑπάρχει (δρ. καὶ ἄνωτ. § 153 σημ. 5)· ἐὰν μὲν ἡ μίσθωσις ἐγένετο διὰ συμβολαίου καὶ προκύπτῃ ἐξ αὐτοῦ βεβαία τῆς μισθώσεως ἡ λήξις, ἐκτελεῖται τότε τὸ συμβόλαιον τοῦτο καὶ δι' αὐτοῦ ἐκβάλλεται τῆς οἰκίας ὁ μισθωτής·[†] ἀλλὰ καὶ ἂνευ συμβολαίου δύναται ὁ ἐκμισθωτής νὰ ἐπιτύχῃ ἐμμέσως τὴν ἐκκένωσιν τῆς οἰκίας του· δηλαδὴ καὶ παρὰ τοῖς ἡμετέροις προγόνοις καὶ παρ' ἄλλοις ἔθνεσιν ἀπαντᾷται πανάργαιον ἔθιμον, καθ' ὃ ὁ κύριος τῆς οἰκίας δύναται ἀφαιρῶν τῆς

Continued from
page 10.

7/ June.

+ Ευαγγ. Πρωτοκρινής: διολέ διόπλασι αὐτὴν ἔχοντα πᾶσι τοῖς ἁγίοις
ἐν ὁμίῳ πύλαι ἀδελφῶν καὶ ἀδελφῶν 75 σελ. 63

Mörling v. Emsdarsen bei Stelbarg, 75 m. 63

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βεροίας

ΚΑ. 452
ΚΣΤ. 371

ιδιωτικὰ δικαστικῶς ἀνεγνωρισμένα⁴, στηριζομένων β') ἐπὶ κατεπειγουσῶν δικῶν, οἷα εἰσιν αἱ περὶ κατεπειγουσῶν ἐπισκευῶν, αἱ περὶ συντάξεων καὶ διατροφῶν καὶ γενικῶς αἱ μὴ ἐπιδεχόμεναι ἀκινδύνως ἀναβολὴν διαφοραὶ⁵.

2.) περὶ ἀλλοδαπῶν τιτλων α). Ν. Γ. 173

Πρόσφατος ἀπόφασις
Δικαστ. δι' ἡμετέρας
Περὶ τῶν
ΚΕ 30
ΝΑ 426

§ 258. Αἱ ἀποφάσεις ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων καὶ τὰ ἔγγραφα ἀλλοδαπῶν ἀρχῶν δὲν δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀναγκαστικῶς ἐν Ἑλλάδι πρὶν ἢ κηρυχθῶσιν ἐκτελεστὰ παρὰ τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων ἤτοι ἀναγνῶρίζονται μὲν ὡς ἰσχυρὰ καὶ δεδικασμένον ἐν γένει ἀποτελοῦντα, ἀλλὰ πρὸς ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν ἔχουσι χρεῖαν τοῦ τῆς

ἐκτέλεστος ἐκτελέσεως ἀρ. δικαστ. ἀποφ. 2 Νοῦν 1910 (ΚΑ. 452/ΚΣΤ. 371)

Ν. Γ. 173 ΝΑ. 426. 3. 1. 228. (Γ. 417) Γ. 8. 12. 28

4) Ἡ ἀναγνώρισις τοῦ ἐγγράφου δύναται νὰ ᾖ ῥητὴ ἢ καὶ σιωπηρὰ δυνάμει νομίμου τεκμηρίου (Πολ. 437 καὶ ἀνωτέρ. § 214 σημ. 18). ἀδιάφορον δὲ ἂν ἀμφισβητῇται τὸ περιεχόμενον ἢ κατ' οὐσίαν ἢ ἰσχύος τοῦ ἐγγράφου (Dalloz ἀρ. 624. Carré ζ. 578). ἐὰν ἀμφισβητηθεῖσα ἡ γνησιότης ἀποδειχθῇ; Δὲν ὑπάρχει ἡ ὑπόθεσις τοῦ νόμου καὶ πρέπει νὰ εἰπῶμεν, ὅτι δὲν δύναται τότε νὰ διαταχθῇ προσωρ. ἐκτέλεσις, εἰμὴ ἂν ἡ ἀποφνημαμένη τὸ ἔγγραφο ὡς γνήσιον ἀπόφασις κατέστη τελεσίδικος (Dalloz ἀρ. 625, 626). Ἀπαίτησις μὴ στηριζομένη εἰς ἔγγραφο, ὁμολογηθεῖσα ὁμῶς ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου; Οἱ Γάλλοι ἀνεπίστατοι ἀποφαίνονται, ὅτι καὶ τότε συγχωρεῖται προσωρινή ἐκτέλεσις, διότι ὁ νόμος αὐτῶν ἔχει promesse reconnue (Dalloz ἀρ. 623) ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἰπῶμεν, καθὼς ἐχούσης τῆς δικαστικῆς ὁμολογίας μείζονα τοῦ ἐγγράφου βαρύτητα.

5) Ἡ γαλλικὴ δικονομία ἀναφέρει καὶ ἄλλα θέματα προσωρινῆς ἐκτελέσεως ὅσον δίκας περὶ ἐκκενώσεως ἀκινήτου ἔριδας κατὰ τὰ ἐπιθέσεις ἢ ἄρσεις σφραγίδων ἢ τὰς ἀπογραφὰς ἐγειρομένας περὶ διορισμοῦ μεσεγγυούχου, ἐπιτρόπου, κηδεμόνος κλ. περὶ λογοδοσίας καὶ περὶ ἐγγυοδοσιῶν καὶ τὰ ἡμέτερα δικαστήρια δύνανται νὰ διατάττωσιν προσωρινὴν ἐκτέλεσιν ἐν τοιαύταις δίκαις, ἐὰν κρίνωσιν αὐτὰς κατεπειγουσάς.

α) Πολ. 858—864. Γαλ. 546. γαλ. κώδ. 2123, 2128. Βαυαρ. δικον. 823—825.

ἐγγωρίου δικαιοδοσίας περιβλήματος ¹. γίνεται δὲ ὡς πρὸς τοῦτο ἡ ἐξῆς διαστολή ².

α') εἰ μὲν οἱ διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ³ δικασθέντες εἰσὶν ἀλλοδαποὶ πάντες, κηρύττεται αὕτη ἐκτελεστή (παρὰ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως) χωρὶς νὰ ἐξετασθῇ ἡ ὀρθότης τοῦ περιεχομένου αὐτῆς· τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ ἐπὶ ἐγγράφων ξένων ἀρχῶν ⁴.

1) Διότι ἡ ἐξαναγκαστικὴ ἐξουσία ἐκάστης πολιτείας περιορίζεται ἐντὸς τῶν γεωγραφικῶν αὐτῆς ὁρίων καὶ ὀφείλει νὰ ὑποχωρήσῃ ἅμα εἰς ὅρια Κράτους ἄλλου εἰσελθῇ (Dalloz droit civile ἀρ. 417). Ἐὰν ἡ ἐπαρχία τοῦ ἐγγωρίου δικαστηρίου ἀποχωρισθῇ τῆς ἐλληνικῆς ἐπικρατείας πρὸ τῆς ἐκτελέσεως; Κατὰ τὴν ὀρθοτέραν γνώμην ἡ τοιαύτη ἀπόφασις, ὡς οὕσα ἡμεδαποῦ δικαστηρίου ἀπόφασις, δὲν ἔχει χρεῖαν τῆς διαδικασίας τῶν ἀρθ. 858—861 (Dalloz ἀρ. 446)· μόνον ἂν δὲν εἶχε περιαρθῇ αὐτῇ πρὸ τῆς ἀποχωρίσεως ὁ τῆς ἐκτελέσεως τύπος, παρίσταται δυσκολία· ἀλλὰ καὶ τότε ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ὑπότερον δικαστήριον, τὸ ἀλλοδαπὸν ἢ τὸ ἐλληνικόν, πρέπει νὰ περιάρψῃ τὸν ἐκτελεστήριον τύπον· νομίζω δὲ ὅτι τὸ ἐλληνικόν. Ἐὰν ὅμως ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ἐπαρχία προτεθῇ εἰς τὴν ἐλληνικὴν, ἀναγκαῖα ἐστὶν ἡ τήρησις τῆς διαδικασίας τῶν ἀρθ. 853 ἐπ. Dalloz 451. Πρβ. καὶ Tropl. Hypoth. § 456—459. Félix Droit internat. B', 104.

2) Περὶ τῶν διατάξεων τῆς γαλλικῆς νομοθεσίας δὲν εἶναι πάντες οἱ γάλλοι συγγραφεῖς σύμφωνοι· ἡ μᾶλλον εὐπρόσδεκτος γνώμη ποιεῖ ὡς πρὸς τὰς ἀποφάσεις τὴν διαστολήν· τὰς ἐναντίον γάλλων διαδίκων ἐκδεδομένας ἀποφάσεις τῶν ἀλλοδαπῶν δικαστηρίων κηρύττουσιν ἐκτελεστὰς τὰ γαλλικὰ δικαστήρια, ἀφοῦ ἐξετάσωσι καὶ εὗρωσιν αὐτὰς ὀρθὰς κατ' οὐσίαν, τὰς ἐναντίον δὲ ἀλλοδαπῶν, τὰς μὴ ἀντικειμένους εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν, ἀνευ τῆς ἐξετάσεως ταύτης. Dalloz ἀρ. 418, 419, 425. Carré ζ. 1899.

3) Ἀπόφασις ἀλλοδαποῦ διαιτητοῦ; Ἐὰν φέρῃ τὸ ἐκτελεστήριον τοῦ δικαστηρίου τῆς πατρίδος τοῦ διαιτητοῦ, δύναται, γενομένη οὕτω δημόσιον ἐγγραφον, νὰ κηρυχθῇ ἐκτελεστή ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὴν διαστολήν τοῦ ἀρθ. 859. Ἄλλοι ἄλλας ποιοῦσι διακρίσεις. Dalloz ἀρ. 428. Ρουσόπ. σ. 24 καὶ τὴν σημείωσιν ἑκτὴν τοῦ βέλγου ἐκδότου τοῦ Troplong (hypothèques) ὑπὸ τὸν ἀρ. 453.

4) Ἐν τοιαύτῃ ὑποθέσει ὁ πρόεδρος δὲν ἔχει ἄλλο νὰ ἐξετάσῃ εἰμὴ

β') εἰ δέ τις τῶν ἐν τῇ ἀποφάσει ἢ τῷ ἐγγράφῳ ἐνδιαφερομένων ἦναι ἡμεδαπός⁵, ἢ ἐκτέλεσις κηρύττεται παρ' ὀλοκλήρου τοῦ πρωτοδικείου⁶, πὸ ὁποῖον μόνον ἐὰν τὸ ἐγγραφοῦν ἀντίκηται εἰς ἀπαγορευτικούς νόμους τοῦ κράτους καὶ ἡ ἀπόφασις εἰς ἀποδεδειγμένα γεγονότα⁷ ἢ ἀπα-

νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς νομίμου ὑπάρξεως τοῦ ἀλλοδαποῦ ἐγγράφου, ἀποφάσεως ἢ συμβολαίου· ὅπερ πορίζεται ἐκ τῶν ἐπὶ τοῦ ἐγγράφου ἀναγκαίων ἐπικυρώσεων (légalisations) τῶν ἀρμοδίων ἀρχῶν· ἀλλὰ καὶ ἂν ἡ ἀπόφασις ἢ τὸ ἐγγραφοῦν φέρῃ τὰ ἀναγκαῖα προσόντα πρὸς ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν (π. γ. ἂν ὑπόκηται εἰς ἔνδικόν τι μέσον), ὀφείλει νὰ ἐρευνήσῃ ὁ πρῶτος, ὡς καὶ τὸ πρωτοδικεῖον ὅταν προσκαληθῇ νὰ κηρύξῃ ἐκτελεστέην ἀπόφασιν, εἰς ἣν ἐνδιαφέρεται ἡμεδαπός (ὑπὸ ταύτην τὴν ἔποψιν ἐλύετο ἴσως ὀρθότερον τὸ θέμα τῆς 16 Ἀπ. τοῦ ΑΠ. τοῦ 53). Ἐὰν τις τῶν διαδίκων, ἀλλοδαπός ὢν κατὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς ἀποφάσεως, ἐγένετο κατόπιν ἡμεδαπός ἢ τὰνάπαλιν; Τὸ ἄρθρ. 859 ἔχει τὴν φράσιν «εἶναι ἀλλοδαποῖς» καὶ ἴσως πρέπει νὰ ἐξετάζηται ὁ χρόνος τῆς περιαφῆς τοῦ ἐκτελεστηρίου.

Ἄλλ' οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι καὶ μεταξὺ ἀλλοδαπῶν δὲν πρέπει νὰ ἐκτελῶνται ἐν Ἑλλάδι ἀποφάσεις ἢ ἐγγραφα, ἀντικείμενα εἰς κανόνας δημοσίας τάξεως τῆς Ἑλλάδος. Συντάγ. ἄρθρ. 13. Ἀστ. κώδ. ἄρ. 8. Carré ζ. 1899 ἐδ. 9. Ρουσόπ. σ. 22. Dalloz ἄρ. 429.

5) Ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος τούτου δύναται νὰ λάβῃ χώραν διὰ διανοῦς συνθήκης· τότε δηλ. τὸ ἑλλην. δικαστήριον δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ ἐρευνήσῃ τὴν ὀρθότητα τῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ μόνον μήπως ἀντίκειται εἰς ἀπαγορευτικόν τινα νόμον (Dalloz ἄρ. 443). Ὅταν ὁ ἡμεδαπός ἐναγαγῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ ξένον ἢ ἐναχθεῖς ὑπὸ ξένου νικήσῃ, ἀγνοῶν διὰ τί ὁ ἡμέτερος νομοθέτης ἔδωκεν εἰς τὸν ξένον τὸ δικαίωμα ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν κατὰ τὸ πραγματικὸν ὀρθότητα τῆς ἀποφάσεως.

6) Ἡ αἴτησις πρὸς τὸ δικαστήριον κατὰ ποίαν διαδικασίαν εἰσάγεται; Κατὰ τὴν συνοπτικὴν βεβαίωσιν· ἀρμοδίον δὲ πρωτοδικεῖόν ἐστὶ τὸ τοῦ τόπου τῆς ἐκτέλεσεως. Dalloz ἄρ. 459. Carré ζ. 1909 δις.

7) Ἦγουν ἡ ἐκ μέρους τοῦ ἀλλοδαποῦ δικαστηρίου ἐκτίμησις τοῦ πραγματικοῦ τῆς δίκης δὲν εἶναι ἀκράδαντος· ὁ διάδικος ἐπομένως, καθ' οὗ πρόκειται νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἀπόφασις, δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς μὴ ἀληθῆ τὴν πραγματικὴν αὐτῆς βάσιν καὶ νὰ προσαγάγῃ πρὸς τοῦτο νέας ἀποδείξεις εἰς τὸ ἐγχώριον δικαστήριον· τοῦτο δέ, ἐὰν ἐξ αὐτῶν μορφώσῃ ἐναντίαν πεποίθησιν, ν' ἀρνηθῇ τὴν ἐκτέλεσιν· ἀλλὰ

γορευτικούς νόμους ἀρνεῖται τὴν ἐκτέλεσιν⁸. *Τ. Α Σ. 4.*

β') ἀπόδοσις βεβαία.

§ 259. Ἡ ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις προϋποτίθησι φυσικῶ τῷ λόγῳ ἀπειθείαν ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου· ἀλλ' αὕτη τότε μόνον ὑπάρχει, ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς ὀφείλῃς ἦναι βέβαιον, ἤτοι ἀπ' οὐδενὸς ὅρου ἐξαρτώμενον καὶ προσδιωρισμένον κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα· διὰ τοῦτο ὡς δεύτερον προσὸν τοῦ ἐκτελεστοῦ τίτλου ἀπαιτεῖ ὁ νόμος τὴν βεβαιότητα τῆς ἐν αὐτῷ ἐμφαινομένης ἀπαιτήσεως¹.

καὶ ἐνστάσεις ἀνατρεπτικά (ἐξόφλησις, παραγραφή) δύνανται νὰ προταθῶσι· διότι καὶ τούτων ἀποδεικνυμένων, ἡ ἀπόφασις ἀντίκειται εἰς ἀποδεδειγμένα γεγονότα. *Mitterm.* ἐν τῷ 'Αρχείῳ ἀς. Πρ. ΙΔ', 94 ΑΠ. 4 τοῦ 42, 102 τοῦ 69.

8) Π. χ. ἐπιδικάζει ἡ ἀπόφασις ἀπαίτησιν ἐκ παιγνίου πηγάζουσαν ἢ ἀπαγγέλλει προσωπικὴν κράτησιν, ὅπου ὁ ἐγγώριος νόμος ἀπαγορεύει αὐτήν· ἐὰν θεωρηθῶσιν ἰσχύουσαι αἱ περὶ τόκων περιοριστικαὶ διατάξεις τοῦ βωμ. δικαίου, ἡ ἀπόφασις τοῦ ἁλλοδαποῦ δικαστηρίου ἢ περιέχουσα ὑπερδιπλασιασμὸν τοῦ τόκου δὲν πρέπει νὰ κηρύττῃται ἐκτελεστή (ΑΠ. 375 τοῦ 40). 'Αρχὴν ὀρθὴν ἀκολουθεῖ καὶ ἡ 7 τοῦ 43 ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἀλλ' ἐν τῇ ἐφαρμογῇ σφάλλει, ἂν ἀληθῶς εἶχεν ἀποφασισθῇ τελεσιδίκως ὑπὸ τοῦ ἁλλοδαποῦ δικαστηρίου, ὅτι ἡ ἀπόφασις τῆς 14 ἰουνίου 1821 τοῦ ἐμποροδικείου Ὁδησσοῦ ἦτο ὑποχρεωτικὴ καὶ διὰ τὸν Λυγινόν.

Κατὰ τὸ 861 ἄρθρ. ἐὰν τὸ δικαστήριον ἀρνηθῇ τὴν ἐκτέλεσιν, ἡ μὲν ἀπόφασις τοῦ ἁλλοδαποῦ δικαστοῦ ἀπόλλυσι πᾶσαν δύναμιν καὶ ἡ ὑπόθεσις πρέπει νὰ δικασθῇ ἐκ νέου ὑπὸ τῶν ἐλληνικῶν δικαστηρίων, τὸ δὲ δημόσιον ἔγγραφον τῆς ἁλλοδαπῆς ἀρχῆς, ἐὰν φέρῃ τὰς ὑπογραφὰς τῶν μερῶν, ἰσχύει ὡς ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ὡς πρὸς τὰ ἐν αὐτῷ ἀντικείμενα, τὰ συμφώνως πρὸς τοὺς ἐλλήν. νόμους διατεταγμένα· ἀλλὰ δὲν ἦτο ὀρθότερον νὰ κηρύττῃται ὡς πρὸς αὐτὸ μόνον ἐκτελεστὸν τὸ ἔγγραφον;

1) Παρατηρητέον εἰδικώτερον ταῦτα· α') αἱ ὑπὸ αἵρεσιν τινα ἀνα- *ΚΒ. 412*
βλητικὴν ἢ προθεσμίαν ἀπαιτήσεις δὲν δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσιν ἀναγ-

Ἀπαιτήσεις ὥρισμέναι μὲν κατ' ἀντικείμενον, ἀλλ' οὐχὶ χρηματικά, ἀναγκαῖον νὰ μετατραπῶσιν εἰς χρηματικές, ἐὰν ὁ δανειστής θέλῃ νὰ ἐκδιᾷσῃ τὴν εἰσπραξίν αὐτῶν διὰ κατασχέσεως ἢ προσωπικῆς κρατήσεως· πρὸς τοῦτο δ' αἰτεῖται παρὰ τοῦ δικαστηρίου ὁ εἰς χρήματα προσδιορισμὸς τῆς ἀπαιτήσεως, γινόμενος διὰ πραγματογνωμόνων, κατὰ τὴν ἀγοραίαν τιμὴν ἢ δι' ἐκτιμητικοῦ ὅρκου².

14 II

καστικῶς πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς αἰρέσεως ἢ τῆς παρελεύσεως τῆς προθεσμίας· ἀλλὰ καὶ τότε ἐὰν τὰ περιστατικὰ ταῦτα ἀποδεικνύονται ἐκ τοῦ ἐκτελουμένου τίτλου ἢ ἄλλου δημοσίου ἐγγράφου (ΑΠ. 57 τοῦ 85)· β') ἀνεπίδεκτοι ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεώς εἰσιν αἱ ἀόριστοι ἀπαιτήσεις· π. χ. καταδικάζεται ὁ Α εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν καρπῶν (Boitard Β', 307. Carré ὑπὸ τὸ 551 αρθρ. Bayer σ. 1118. Ρουσοπ. σ. 13. Schmid Γ', 338)· γ') ἀπόφασιν ἐν μέρει μὲν βεβαίαν ἐν μέρει δὲ ἀόριστον καταψήφισιν περιέχουσα ἐκτελεῖται ὡς πρὸς τὸ πρῶτον (ὅπως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ δικαστήριον ἐκδίδει ἀπόφασιν ἐν μέρει παρεμπόπτουσαν. νόμ. 15 κώδ. 7, 45. νόμ. 21 πανδ. 12, 1. Bayer σ. 1119)· δ') ἐὰν τις καταδικασθῇ νὰ δώσῃ πρᾶγμα τι ἢ τὴν ἀξίαν του δραχ. 500 (ἀνωτ. § 98 σημ. 8), ἡ ἐκτέλεσις γίνεται, ἀπράκτου ἀποδόσεως τῆς ἐπιταγῆς περὶ ἀποδόσεως τοῦ πράγματος ἢ τῆς ἀξίας αὐτοῦ, εἰς τὰς 500 (Βασ. τόμ. Δ', 208 σχόλιον· οὐκ ἔχει τις ἐπιλογὴν τοῦ ἐκδοῦναι)· ε') κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν (άρθ. 2216 τοῦ κώδ.) δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ ἐκτέλεσις ἡ ἐπιδιωκομένη διὰ ποσὸν ἀνώτερον τοῦ ἀληθοῦς (Aubry Β', § 581 σημ. 43 ἐκδ. β', § 778 σημ. 53 ἐκδ. δ'. Dalloz Saisie—Exéc. αρ. 49)· δύσκολον νὰ ὑποστηρίχθῃ τοῦτο καὶ παρ' ἡμῶν ἀπέναντι τοῦ § 2 τοῦ 854 αρθρου («ἡ ἐκτελεστέα ἀπόδοσις πρέπει νὰ ᾔναι προσδιωρισμένη κατὰ ποσὸν καὶ ποιόν»)· ς') καὶ τὰ ἀμφοτεροβαρῆ συναλλάγματα, τὰ ἐμφαίνοντα ἐκκαθαρισμένην ἀπαίτησιν, ἐκτελοῦνται (ΑΠ. 96 τοῦ 56)· ζ') καὶ διὰ τοὺς τῆς ὑπερήμερίας τόκους ἐπιτρέπεται ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις, βεβαίας καὶ ἐνταῦθα οὐδης τῆς ἀπαιτήσεως· η') ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐκτελεστὸν συμβόλαιον, δι' οὗ ἀνοίγει τις πίστωσιν ὑπὲρ ἄλλου, διότι τὸ τοιοῦτο συμβόλαιον ἐμφαίνει ἀπλὴν ὑπόσχεσιν γενησομένου δανείου (ΑΠ. 280 τοῦ 66). Ἐξαίρουνται τὰ δι' ἀνοικτοῦ λογαριασμοῦ συμβόλαια τῆς Ἑθν. Τραπεζῆς τῆς Ἑλλάδος (άρθρ. 24 ἐδ. 2. τοῦ νόμ. φκς' τῆς 11 ἀπριλ. 1859).

2) Πολ. 855. Γαλ. 551, 552. γαλ. κώδ. 2218. Σημειωτέον δὲ εἰ-

Εἴρηται ἀνωτέρω ὅτι ἀνεπίδεκτοι ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεώς εἰσιν ἀπαιτήσεις ἄοριστοι κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα· ὅθεν αὗται χρήζουσι πρότερον ἐκκαθαρίσεως· τὴν περὶ τὴν ἐκκαθάρισιν ταύτην διαδικασίαν διαγράφει εἰδικῶς ὁ νόμος ἐν τοῖς ἐξῆς θέμασιν·

α') **ἀσφάλεια**· πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς διαταγτοῦσης ἀσφάλειαν ἀποφάσεως ἐμφανίζονται εἰς τὸν γραμματέα τοῦ δικαστηρίου οἱ διάδικοι, ἵνα ὁ μὲν δώσῃ αὐτήν, ὁ δὲ ὑποβάλλῃ τὰς ἑαυτοῦ παρατηρήσεις· αἱ δὲ ἀναφύεσθαι τυχὸν αὐτοῖσι διαφωνίαι παραπέμπονται εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου καὶ δικάζονται συνοπτικῶς· ἐκλειψάσης δὲ ἡ ἐπιστάσης τῆς αἰτίας, δι' ἣν ἡ ἀσφάλεια ἐδόθη, διατάττει ὁ πρόεδρος κατ' αἰτησιν τοῦ διαδίκου τὴν ἀπόδοσιν ἢ κατὰπτωσιν τῆς ἀσφαλείας β'.

δικώτερον ταῦτα· α') ἐπειδὴ ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου ἱκανοποιεῖ τοὺς δανειστάς αὐτοῦ, ὡς εἴρηται, ἐὰν πωληθῇ, ἔπεται ὅτι ἡ κατάσχεσις αὐτῆς, ἡ πρὸς πώλησιν φέρουσα, συγχωρεῖται νὰ μείνῃ μόνον διὰ χρηματικὰς ἀπαιτήσεις· ἀναγκαῖον λοιπὸν αἱ ἄλλοι εἶδους ἀπαιτήσεις, ἐὰν θέλῃ νὰ ἐκβιάσῃ τὴν ἐξόφλησιν αὐτῶν διὰ κατασχέσεως ὁ δανειστής, νὰ μετατραπῶσιν εἰς χρηματικάς· καὶ δύναται μὲν νὰ ἐνεργήσῃ καὶ πρὸ τούτου τὴν κατάσχεσιν, ἀλλ' εὐθὺς κατόπιν ὀφείλει νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν εἰς χρήματα μετατροπὴν τοῦ χρέους· β') τὸ αὐτὸ κρατεῖ καὶ περὶ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, μάλιστα δὲ ἐνταῦθα ἡ εἰς χρήματα ἐκκαθάρσις πρέπει νὰ γείνῃ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐκτελέσεως, ἥγουν τῆς συλλήψεως τοῦ ὀφειλέτου· ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ περιπτώσεις καθ' ἃς ἡ ἐκκαθάρσις αὕτη δὲν εἶναι ἀναγκαία (π. χ. Πολ. 999 § 7—9. Carré ζ. 1943 δῖς. Boitard σ. 309)· γ') διαδικασία πρὸς τὴν ἐκκαθάρισιν ταύτην ἀκολουθεῖται ἡ τῶν συνοπτικῶν δικῶν, καθὼς περὶ τὴν ἐκτέλεσιν οὗσης τῆς δίκης.

3) Πολ. 840—848. Γαλ. 517—522. Ἀνωτ. § 63. Ἦγουν ἐντὸς τῆς διὰ τῆς ἀποφάσεως ὀρισθείσης προθεσμίας ὁ εἰς ἀσφάλειαν ὑποχρεωθείς ἐμφανίζεται εἰς τὸν γραμματέα τοῦ δικαστηρίου καὶ δηλοῖ ποίαν ἀσφάλειαν προτίθεται νὰ δώσῃ, παρακαλεῖ δὲ αὐτὸν συνάμα ἵνα ὀρίσῃ ἡμέραν πρὸς ἐξέτασιν τοῦ ἀξιοχρέου καὶ ἐπαρκoῦς τῆς προτει-

β') **καρποί**· ἐπιδικαζομένων καρπῶν, διατάσσεται ἡ αὐτοῦσιος μὲν ἀπόδοσις τῶν τοῦ τελευταίου ἔτους, ἡ ἀξία δὲ τῶν προηγουμένων ἐτῶν, ὑποχρεουμένου συνάμα καὶ εἰς λογοδοσίαν τοῦ ἐναγομένου ⁴.

γ') **ἀποζημιώσεις**· ἐὰν ἡ καταδικάζουσα εἰς ἀποζημιώσιν ἀπόφασις δὲν ἦναι δυνατόν νὰ προσδιορίσῃ καὶ τὸ ποσὸν τῆς ζημίας, γίνεται μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀποφάσεως διαμοιρῇ τις ἐγγράφων πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, τὰ δὲ τυχὸν ἀμφισβητούμενα μέρη φέρονται δι' ἀπλῆς κλήσεως εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ δικάζονται συνοπτικῶς ⁵.

νομένης ἀσφαλείας· τὴν πρᾶξιν τοῦ γραμματέως κοινοποιεῖ κατόπιν εἰς τὸν ἀντίδικον. Ἐὰν δοθείσης ἀσφαλείας δι' ἐγγυητοῦ ἐγερεθῇ διένεξις περὶ τῆς φερεγγυότητος αὐτοῦ καὶ δίκη, δὲν δύναται νὰ παρασταθῇ διάδικος κατ' αὐτὴν ὁ ἐγγυητής (Carré ζ. 1827 τετρ. Dalloz Cautionnement ἀρ. 103). Κηρυχθείσης δὲ ἀναξίας ἡ ἀνεπαρκoὺς τῆς δοθείσης ἀσφαλείας, δύναται νὰ δοθῇ ἄλλη (Carré ζ. 1832. Πουσόπ. σ. 9. Dalloz ἀρ. 406). Ἐὰν ὁ διάδικος ἀρνήται νὰ δώσῃ ἀσφάλειαν; Δὲν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ τὴν πρᾶξιν, ὑπὲρ ἧς ἡ ἀσφάλεια διετάχθη· ἄλλως ἰσχύουσι τὰ κατωτ. § 261 σημ. 4.

4) Πολ. 852, 853. Γαλ. 129, 526. Διὰ τῆς λογοδοσίας εὐρίσκεται ἡ ποσότης τῶν ἀποδοτέων καρπῶν, διὰ δὲ τῶν καταστίχων τῶν δημαρχιῶν ἢ τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν πραγματογνωμόνων, ἢ συνήθους τιμῇ τῶν μὴ αὐτοῦσιως ἀποδιδόμενων τελευταῖον ἔτος ἐννοεῖ ὁ νόμος τὸ πρὸ τῆς ἀγωγῆς (Carré ζ. 546 τρίς. Dalloz Propriété ἀρ. 372). Καρπῶν, περὶ ὧν δὲν συντάσσονται κατὰστίχα, ἡ τιμὴ προσδιορίζεται διὰ τῶν συνήθων ἀποδεικτικῶν μέσων, ἴσως καὶ διὰ μεσιτῶν. Carré ζ. 545.

5) Πολ. 849—851. Γαλ. 128, 523—525. Τὰ δικαστήρια πρέπει νὰ προσπαθῶσι νὰ προσδιορίζωσι τὸ τῆς ζημίας ποσὸν ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει, δι' ἧς τὴν ἀποζημίωσιν ἀπαγγέλλουσι καὶ μόνον ἐν τοῦτο ἦναι ἀδύνατον νὰ προσφύγωσιν εἰς τὴν διαδικασίαν τῶν ἀρθρ. 849—851· ὁ τοιοῦτοτρόπως γενόμενος διαμελισμὸς τῆς δίκης φέρει μὲν βραδύτητα, ἀλλὰ καὶ ὠφελείας εἰς τὸν τὴν ἀποζημίωσιν αἰτοῦντα· διότι δύναται νὰ ἐγγράψῃ προσημιώσιν ἢ ὑποθήκην δυνάμει τῆς τὴν ἀποζημίωσιν ἀποφαίνουσας ἀποφάσεως (Boitard Α', 246. Troplong ἀρ. 438). Ἡ

Γ') παρὰ τίνων καὶ κατὰ τίνων γίνεται ἡ ἐκτέλεσις¹.

§ 260. Ἡ ἐκτέλεσις ἐνεργεῖται μόνον παρὰ τῶν ἐκ τοῦ ἐκτελουμένου ἐγγράφου δίκαια κεκτημένων, ἰδίως δ' ἐπὶ

διαδικασία δὲ περὶ τὴν ἐκκαθάρισιν τῆς ζημίας ἔχει οὕτως· ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀποφάσεως κοινοποιεῖ ὁ ζημιωθεὶς (κατὰ παραδρομὴν τὸ ἄρθρ. 850 ἔχει «ὁ εἰς ἀποζημίωσιν καταδικασθεὶς» Γαλ. 523) ἐγγράφον περὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ζημίας δῆλωσιν μετὰ καὶ τῶν ἀποδείξεων· εἰς τὴν δῆλωσιν δὲ ταύτην ἀπαντᾷ ἐντὸς πάλιν 8 ἡμερῶν ὁ ἐναγόμενος καὶ οὕτως, ἐὰν δὲν λάβῃ χώραν συμβιβασμὸς, κλείει ἡ προδικασία τοῦ παρεμπύπτοντος τούτου. Ἐὰν ἐντὸς τῶν 8 ἡμερῶν δὲν κοινοποιήσῃ τὴν δῆλωσιν αὐτοῦ ὁ ἐνάγων, ἢ ὁ ἐναγόμενος δὲν ἀπαντήσῃ, ἀποκλεισμὸς δὲν ἐπέρχεται βεβαίως, ἀλλ' ἐφαρμοστέον τὰ ἀνωτ. § 114 σημ. 9 ῥηθέντα (Carré ζ. 1836, 1840 δις). Τὸ 850 ἄρθρον λέγον «ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς κατ' ἀντιμωλίαν ἀποφάσεως» ἔννοεῖ παρουσίαν τοῦ ἐνάγοντος εἰς τὴν δημοσίευσιν, ὅπερ ἐν τῇ πρακτικῇ τῶν δικαστηρίων σπανιώτατα γίνεται. Ἐὰν ὁ ἐναγόμενος παραδεχθῇ καθ' ὅλοκληρίαν τὴν ποσότητα τῆς ζημίας ὅπως προσδιώρισεν αὐτὴν ὁ ἐνάγων, ἀποτελεῖται οὕτω τίτλος ἐκτελεστός ὑπὲρ τούτου κατὰ τὸ 549 ἄρθρον· ἐὰν δὲ διαλύσῃ διὰ συμβιβασμοῦ τὴν ὑπόθεσιν, ὁ συμβιβασμὸς οὗτος πρέπει νὰ δηλωθῇ ἐνώπιον συμβολαιογράφου, ἵνα κατασταθῇ τίτλος ἐκτελεστός. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. Carré ζ. 1840.

1) Πολ. 867, 869. Γαλ. κώδ. 877. Γαλ. 164. 548. Κατὰ τοῦ δημοσίου δὲν δύναται ἐν γένει νὰ ἐνεργηθῇ ἀναγκαστικὴ ἐκτέλεσις, ἰδίως κατάσχεται, διότι ὑποτίθεται ὅτι τὸ δημόσιον δὲν θέλει δυστροπήσῃ εἰς τὸ νὰ ἐκτελέσῃ ἐκουσίως ἀποφάσεις τελεσιδίκους ἢ ἄλλα δικαιογράφα ἐκτελεστὰ (semper fiscus idoneus successor sit, et solvendo. Στοιχ. § 71 σημ. 4, 72 σημ. 2)· προσέτι δὲ εἶναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον πρὸς συντήρησιν τῆς πολιτείας, ἵνα οἱ πόροι τοῦ δημοσίου δαπανῶνται κατὰ τὸν προρισμὸν αὐτῶν καὶ μὴ συνταράττωνται διὰ κατασχέσεων (Carré ζ. 1923. Foucart B', 41. Aubry § 581 σημ. 46 ἐκδ. β', § 778 σημ. 53 ἐκδ. δ'. Dalloz Saisie—arrêt ἄρ. 24. ΑΠ. 352 τοῦ 40). Ἀλλ' ὅταν τὸ δημόσιον καταδικασθῇ εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὀρισμένου ἀκινήτου ἢ κινητοῦ πράγματος δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀπο-

δικαστικῶν ἀποφάσεων, παρὰ τῶν δικαιουμένων². ἀλλὰ καὶ οἱ κληρονόμοι ἢ ἄλλοι διάδοχοι τοῦ πρώτου ἀπαιτη- τοῦ δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσι τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλε- σιν, ἀρκεῖ νὰ κοινοποιήσωσι πρότερον τῷ ὀφειλέτῃ τὸν μεταβιβάστικόν τοῦ δικαίου τίτλον πρὸς νομιμοποίησιν ἑαυτῶν³.

Ἀπευθύνεται δὲ ἡ ἐκτέλεσις κατὰ τῶν διὰ τοῦ ἐκτε- λουμένου ἐγγράφου ὑποχρεουμένων καὶ τῶν κληρονόμων αὐτῶν· ἀλλὰ κατὰ τῶν τελευταίων⁺ μετὰ παρέλευσιν 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς εἰς αὐτοὺς κοινοποιήσεως τοῦ ἐγγράφου⁴.
+ Ὁ ρ ρ Ν. Γ ρ Ν Δ α α' θ. Κ Ε σ. 67

ποιηθῇ τις καὶ τότε τὴν ἀναγκαστικὴν κατ' αὐτοῦ ἐκτέλεσιν ὥσαύ- τως δύνανται νὰ κατασχεθῇ τὸ εἰς τρίτον παρὰ τοῦ δημοσίου ὀφειλό- μενον (Boitard ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 557 σ. 316. Dalloz ἄρ. 26). Διὰ τοῦ νόμου τῆς 24 ἰανουαρ. 1852 ἐκηρύχθησαν ἀκατάσχετα τὰ τέσσαρα πέμπτα τῶν εἰσοδημάτων τῶν δῆμων ὥστε εἰς κατάσχεσιν ὑπόκειται μόνον τὸ ἓν πέμπτον.

2) Ἀντὶ τούτων δύνανται νὰ ἐπιδιώξωσι τὴν ἐκτέλεσιν οἱ ἀντιπρό- σωποι (οἱοὶ οἱ ἐπίτροποι καὶ κηδεμόνες) ὥστε ἂν ὁ διάδικος κατα- στη ἄνικανος ἐξ ἱκανοῦ, ἐπισπεύδει τὴν ἐκτέλεσιν ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτοῦ ἢ καὶ τ' ἀνάπαλιν (νόμ. 2 πρ. πανδ. 26, 7). Dalloz jugement ἄρ. 360.

3) Ὁ νόμος (πολ. 867 § 2. γαλ. κώδ. 2214. βαυαρ. δικον. 835) ἀναφέρει μόνον τὴν δι' ἐκχωρήσεως εἰδικὴν διαδοχὴν, ὀρίζων ὅτι ὁ ἐκδοχεὺς ἀπαιτήσεως τινος δὲν δύνανται νὰ προβῇ εἰς ἐκτέλεσιν, εἰμὴ μετὰ τὴν κοινοποίησιν τοῦ ἐκχωρητηρίου (ΑΠ. 154 τοῦ 53)· ἀλλὰ τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ εἴπωμεν καὶ περὶ τῶν ἄλλων διαδόχων, π. χ. τῶν κληρονόμων ἐκ διαθήκης ἢ ἐξ ἀδιαθέτου, τῶν τὴν παραχωρηθεῖσαν περιουσίαν λαβόντων δανειστῶν κλπ. (Rauter ἄρ. 153. Dalloz juge- ment ἄρ. 358—361)· παρατηρητέον δὲ ὅτι ὁ πρὸς νομιμοποίησιν κοι- νοποιούμενος τίτλος δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ φέρῃ τὸν τῆς ἐκτελέσεως τύ- πον (Carré ζ. 1898 δίσ. Dalloz ἄρ. 362)· ἀλλ' ὅταν δι' ἰδιωτικοῦ ἐγ- γράφου ἀποδεικνύηται ἢ δὲν ὑπάρχῃ διόλου ἔγγραφον (π. χ. ἐξ ἀδια- θέτου κληρονόμος), ἀναγκαῖον εἶναι νὰ ἐκκαθαρίζηται πρότερον διὰ δι- κῆς τὸ τῆς νομιμοποιήσεως ζήτημα. Schmid Γ', 342 σημ. 2.

4) Πολ. 867 § 1. Γαλ. κώδ. 877. Βαυαρ. δικον. 833. Οἱ κληρονό- μ. Γ ρ Ν Δ

Τ. Α. 2 67
5

κατὰ τῶν εἰδικῶν ὁμῶς διαδόχων γίνεται ἐκτέλεσις ἐπὶ ἐμπραγμάτων μόνον δικαίων· ὡς ὅταν ἡρτημένης ἔτι τῆς δίκης μεταβιβάσθῃ τὸ ἐπίδικον πρᾶγμα εἰς τρίτον⁵. ΚΓ. 424

Τὰ ἐν ὀνόματι τῶν ἐπιτρόπων καὶ κηδεμόνων ἐκδεδομένα ἔγγραφα ἐκτελοῦνται ἀπευθείας κατὰ τῶν αὐτεξουσίων γενομένων ἀνηλίκων⁶, τὰ δ' ἐν ὀνόματι τῶν πληρεξουσίων, τῶν τε νομίμων⁷ καὶ τῶν ἐκ συμβάσεως, κατὰ τῶν ἐντολέων.

μοι τοῦ ὀφειλέτου δὲν ἔχουσιν ἐνταῦθα ἄλλην (ἤτοι τὴν τῆς διασκέψεως) προθεσμίαν εἰμὴ τῶν 8 ἡμερῶν (Aubry § 617 σημ. 14 ἐκδ. β'. σημ. 12 ἐκδ. δ'). ἀποθανόντος τοῦ ὀφειλέτου μετὰ τὴν ἑναρξιν τῆς ἐκτελέσεως (π. χ. μετὰ τὴν κατάσχεσιν), δὲν εἶναι ἀναγκαῖα, νομίζω, κοινοποιήσις τοῦ ἐκτελουμένου ἐγγράφου εἰς τοὺς κληρονόμους⁸· διότι τὸ ἄρθρ. 867 § 1 ὑποθέτει ἐκτέλεσιν μὴ ἀρξαμένην· ἀλλ' ὁμῶς ἐν Γαλλίᾳ ἀπαίτουσι καὶ τότε κοινοποιήσιν (Dalloz jugement ἀρ. 508. Vente publ. d'immeubles ἀρ. 272). Ἐὰν ὑπάρχωσι πολλοὶ ὀφειλέται καταδικαζόμενοι οὐχὶ εἰς ὁλόκληρον (in solidum), ἡ ἐκτέλεσις γίνεται κατ' αὐτῶν συμμέτρως, εἰ καὶ τυχὸν ἡ ὀφειλὴ ᾗτο ἀλληλέγγυος (ἀνωτ. § 87 σημ. 7. Dalloz ἀρ. 366). ἐὰν δ' ἐκ πολλῶν ἀλληλέγγυων ὀφειλετῶν ἐναχθῶσιν τινες μόνον καὶ καταδικασθῶσιν, ἐκτέλεσις δὲν δύναται νὰ γείνη κατὰ τῶν μὴ ἐναχθέντων (ἀνωτ. § 89 σημ. 10, γ'). ἐναντίοι Dalloz Saisie-Exéc. ἀρ. 17. Carré ζ. 2001 δ'ς, 645.

5) Ἀνωτ. § 89 σημ. 10. Bayer σ. 1125. Seuffert's Comment. Δ', 276. Rauter σ. 422. Wetzell σ. 443 σημ. 112. Dalloz Jugem. ἀρ. 365. Τὰ ἐν τῷ κειμένῳ ἐξετέθησαν κατὰ τὴν κοινῶς παραδεδεγμένην γνώμην· δὲν μοι φαίνεται ὁμῶς δεδικαιολογημένος ὁ περιορισμὸς εἰς τὰ ἐμπράγματα δίκαια· διότι ἡ actio judicati, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐκτελεῖ ὁ νικήσας διάδικος, προσωπικὴ ἐστίν, εἴτε ἐξ ἐμπραγμάτου εἴτε ἐκ προσωπικῆς ἀγωγῆς πηγάζει· ὥστε διὰ τὸν αὐτὸν λόγον πρέπει νὰ εἴπωμεν ὅτι καὶ ἐπὶ προσωπικῶν ἀγωγῶν, ἀντικείμενον ἐχουσῶν εἰδικῶς ὠρισμένον πρᾶγμα, ἡ ἐκτέλεσις δύναται νὰ ἐνεργηθῇ κατὰ τοῦ διαδόχου, καθόσον ἡ ἐκτέλεσις κατὰ τοῦ διαδόχου δὲν δικαιολογεῖται ἐκ τῆς τελεσιδικίας, ἀλλ' ἐκ τοῦ ὅτι ὅρα αὐτὸ τῆς καταψηφίσεως τὸ ἀντικείμενον (πολ. 880· κατωτ. § 261 σημ. 1, 2. ΑΠ. 270 τοῦ 68. Ἐφ. Ἀ. 8 τοῦ 70).

6) Πολ. 868· νόμ. 1 κώδ. (5, 39). Βαυαρ. δικον. 834.

7) Οἱοί εἰσιν οἱ τῶν ἄρθρ. 604 § 3, 606, 608 (ἀνωτ. § 89 σημ.

56

Αἱ κατὰ τῶν ὁμορρύθμων ἑταιριῶν ἐκδεδομένα ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται κατὰ τῆς ἑταιρικῆς περιουσίας, ἀλλὰ καὶ ἀπευθείας κατὰ τῶν συνεταίρων αὐτῶν, ἐπειδὴ καὶ τοὺτους ἡ δικασθεῖσα ἑταιρικὴ ἐπωνυμία παρίστησιν· αἱ ἀνωνύμους ὅμως ἑταιρίας καταδικάζουσαι ἀποφάσεις ἐκτελοῦνται κατὰ τῆς ἑταιρικῆς μόνον περιουσίας⁸.

Ἀποφάσεις διατάττουσαι τρίτους, οἷον μεσεγγυούχους, ὑποθηκοφύλακας, νὰ πράξωσι τι ὡς τοιοῦτοι, ἐκτελοῦνται παρ' αὐτῶν, ἀφοῦ κοινοποιηθῶσιν αὐτοῖς καὶ βεβαιωθῇ προστούτοις ὅτι κατέστησαν τελεσίδικοι⁹.

10, § 54 σημ. 7)· ἤγουν ὁ προσεπικληθεὶς ὁμόδικος ἢ ἐγγυητὴς καὶ μὴ ἐμφανισθεὶς θεωρεῖται ὡς παριστάμενος ἐν τῇ δίκῃ ὑπὲρ τοῦ προσεπικαλέσαντος καὶ διὰ τοῦτο ἐκτελεῖται καὶ κατ' αὐτοῦ ἡ ἀπόφασις. Γαλ. 185. Carré ζ. 781, 782.

8) Boncenne B', 130. Carré ζ. 287 δις, 307, 370 δώδεκ. "Ἄλλως ἐδίκασεν ἡ 8085 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν, ἥς τὰς αἰτιολογίας ὁρ. ἐν Εὐρετηρ. Θ', 191.

9) Πολ. 869, 600, 601. Γαλ. 548, 164. Ἐκτὸς τῶν μεσεγγυούχων καὶ ὑποθηκοφύλακων ἀπαιτεῖται νὰ τηρηθῇ ἡ αὐτὴ διατύπωσις καὶ ὡς πρὸς τοὺς ληξιάρχους (Πολ. 674) καὶ τοὺς κρατοῦντας τὰ τῶν μεταγραφῶν βιβλία (νόμ. μεταγ. ἀρθ. 3). Ἡ βεβαίωσις ὅτι ἡ ἀπόφασις κατέστη τελεσίδικος γίνεται διὰ τῆς κοινοποιήσεως τοῦτο μὲν πιστοποιητικοῦ γραμματέως ὅτι δὲν ἐγένετο ἀνακοπὴ ἢ ἔφεσις ἢ ὅτι ἡ γενομένη ἀπερρίφθη, τοῦτο δὲ ἀντιγράφου τοῦ ἀποδεικνύοντος τὴν εἰς τὸν κατάδικασθέντα ἐπίδοσιν τῆς ἀποφάσεως ἐπιδοτηρίου ἢ καὶ μαρτυρικοῦ τοῦ ἐνεργήσαντος τὴν ἐπίδοσιν κλητῆρος ἢ βεβαίωσις δὲ αὕτη ἀναγκαῖα ἐστὶ καὶ ἐπὶ προσωρινῶς ἐκτελεστῶν ἀποφάσεων· τουτέστι καὶ αἱ προσωρινῶς ἐκτελεσταὶ ἀποφάσεις οὐκ εἰσὶν ἐκτελεσταὶ (ἄλλως ἢ βαυαρ. δικον. 828) κατὰ τῶν τρίτων εἰμὴ ἀφοῦ γείνωσι τελεσίδικοι (ΑΠ. 78 τοῦ 59, 401 τοῦ 66. Dalloz Jugem. ἀρ. 532, 553· ἐναντίος ὁ Carré ζ. 1906 δις, καὶ Supplément τοῦ Chauveau ζ. αὐτ.). ἀλλὰ δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἐπὶ ἀποφάσεων δευτέρου βαθμοῦ ἢ ἀποδεδεγμένων Dalloz ἀρ. 522, 534.

+ Γ. Φ. Ν. Δ.

Τ. Α. Σ.

6

Πιστ. ζ 12

6. 72

Πιστ. ζ 66

117

Δ') ἀντικείμενον τῆς ἐκτελέσεως.

§ 261. Τῆς ἐκτελέσεως ἀντικείμενόν ἐστι κυρίως αὐτὸ ἐκεῖνο εἰς ὃ ὑποχρεοῦται ὁ ὀφειλέτης διὰ τοῦ ἐκτελουμένου δικαιογράφου· ὁσάκις δὲ ἡ ἄμεσος αὕτη ἐκτέλεσις ἀποβαίνει ἀδύνατος, γίνεται τροποποίησις αὐτῆς· εἰδικώτερον δὲ ἰσχύουσι ταῦτα ¹.

α') ἐπὶ χρηματικῶν ἀπαιτήσεων ἡ ἐκτέλεσις γίνεται διὰ κατασχέσεως τῆς κινητῆς ἢ ἀκινήτου περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, ἐνίοτε διὰ προσωπικῆς αὐτοῦ κρατήσεως ἢ διοριζομένου μηνυτοῦ.

β') ἐπὶ ὀφειλῆς εἰδικῶς ὠρισμένου πράγματος, κινητοῦ ἢ ἀκινήτου, ἀφαιρεῖται τὸ πρᾶγμα ἀπὸ τοῦ ὀφειλέτου καὶ δίδεται τῷ ἐπισπεύδοντι τὴν ἐκτέλεσιν· ὅπου δὲ ἡ ἀφαίρεσις ἀποδειχθῇ ἀδύνατος, μετατρέπεται εἰς χρήματα τὸ τῆς ὀφειλῆς ἀντικείμενον καὶ γίνεται ἐφαρμογὴ τότε τῆς ἐπὶ χρηματικῶν ἀπαιτήσεων ἐκτελέσεως ².

1) Πολ. 878—884. Βρυαρ. δικον. 856—865.

2) Ἐνῶ κατὰ τὸ παλαιότερον ῥωμ. δίκαιον πᾶσα κατὰδίκη ἔπρεπε νὰ ᾔηται χρηματικὴ, ἐπετράπη μεταγενέστερον ἐπὶ ἀγωγῶν, ἀντικείμενον ἔχουσιν ἀπόδοσιν ἢ παράστασιν ὠρισμένου πράγματος, τὸ νὰ καταδικάζεται ὁ ἐναγόμενος καὶ εἰς αὐτὸ τῆς διαφορᾶς τὸ ἀντικείμενον· ὥστε καὶ κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐπὶ τοιούτων διαφορῶν ἡ ἐκτέλεσις ἐγένετο κατὰ πρῶτον μὲν λόγον διὰ τῆς βιαίας ἀφαιρέσεως τοῦ πράγματος, καὶ ἐν ἀποτυχίᾳ διὰ τῆς μεταβολῆς τῆς καταδίκης εἰς χρήματα (νόμ. 67 βασ. 45, 1)· «ὁ τῷ δικαστῇ μὴ πειθαρχήσας ἐν τῷ ἀποκαταστήσῃ, εἰ μὲν ἔχει τὸ πρᾶγμα, διὰ στρατιωτῶν ἀφαιρεῖται, καὶ ἐπὶ μόνοις καρποῖς καὶ ἀμελείᾳ καταδικάζεται· εἰ δὲ μὴ δύναται ἀποκαταστήσῃ . . . εἰς τὸ διαφέρειν τῷ ἐνάγοντι καταδικάζεται καὶ τοῦτο γενικὸν ἐπὶ πάσης ἀποφάσεως, εἴτε παραγγέλματά εἰσιν, εἴτε ἐπὶ πράγμασιν εἴτε ἐπὶ προσώποις ἀγωγαί» (νόμ. 5 § 27 βασ. 44, 22· «ἐὰν ὁ πεμφθεὶς εἰς νομὴν μὴ δεχθῇ, ἔχει νόμιμον παράγγελμα καὶ διὰ τῆς τάξεως, per viatorem aut per officialem, εἰσάγεται»). Bayer

γ') εάν τις καταδικασθῇ εἰς τὸ ἐπιχειρήσαι ἢ παρα-
 λειψάσθαι πρᾶξιν τινα, ἢ ἐκτέλεσις ἐνεργεῖται ἐν τῷ πρώτῳ
 μὲν θέματι τριχῶς· ἡγοῦν συγχωρεῖται τῷ δανειστῇ κατὰ
 πρῶτον νὰ ἐπιχειρήσῃ δι' ἄλλου τὸ διαταττόμενον ἢ τοῦ-
 του ἀκαταλλήλου ὄντος, ἐπιβάλλεται ποινὴ εἰς τὸν κατα-
 δικασθέντα ἢ διορίζεται μηνυτής· ἀλλ' ἂν καὶ τὰ μέσα
 ταῦτα μείνωσιν ἀτελεσφόρητα, προσδιορίζεται τὸ διαφέρον
 εἰς χρήματα³. ἐν τῷ δευτέρῳ δὲ θέματι ἐπιβάλλεται τῷ
 καταδικασθέντι ποινὴ χρηματικὴ ἐπὶ τῇ παραβάσει καὶ
ἀσφάλεια ἐπὶ τῇ ὑποτροπῇ· ἢ παράβασις δὲ τῆς διατάξεως
ταύτης ἐπάγεται ὑπὲρ τοῦ νικητοῦ τὴν εἰσπραξίν τῆς
ποινῆς καὶ τῆς ἀσφαλείας τὴν δόσιν⁴.

Θέμα 1^{ον}
 ἡ μισομοσύνη
 τοῦ κατὰ τὸν
 νόμον ἐπιταγῆς
 ἐπιταγῆς ἐπὶ
 ΑΒ - 430. (911)
 ἐπὶ Πρ. 1 (916)

σ. 1116. Keller σ. 362 σημ. 27. Schmid Γ', 346. Wächter Erör-
 ter. Β', 25. Ἀνωτ. § 87 σημ. 8 Στοιχ. § 96 σημ. 6.

Τῶν ἀκινήτων ἢ ἀφαίρεσις γίνεται ἐπὶ οἰκιῶν μὲν διὰ τῆς ἐξώσεως
 τοῦ ὀφειλέτου (τῶν πραγμάτων καὶ προσώπων τῆς οἰκογενείας του) καὶ
 τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ δανειστοῦ, ἐπὶ ἀγρῶν δὲ δι' ἀπλῆς ἐγκαταστά-
 σεως. Puchta Dienst der deutschen justizamt. Β', 336.

3) Πολ[†] 882. Βαυαρ. Σχ. § 404. Βαυαρ. δικον. 862. Τὸ ῥωμ. δι-
 καιον τὸ πρῶτον καὶ τὸ τρίτον μέσον συγχωρεῖ (νόμ. 5 πανδ. 43, 1.
 νόμ. 13 § 7 πανδ. 43, 24, 3^{ος}. καὶ νόμ. 34 Π. 46, 3). Bayer σ. 1117.
 Seuffert's Comment. Δ', 254. Schmid Γ', 347. Dalloz Jugem. ἀρ.
 353. Αἱ γυναῖκες ὀφείλουσι κατοικεῖν καὶ διαμένειν ἐν ἡ καὶ ὁ σύζυ-
 γος αὐτῶν οἰκίᾳ (νόμ. 13 κώδ. 12, 1. νόμ. 9 κώδ. 10, 39)· ἐρωτᾶται
 δὲ ἂν δύναται τὸ δικαστήριον, ἀναχωρησάσης τῆς γυναικὸς ἀπὸ τῆς
 συζυγικῆς οἰκίας, νὰ διατάξῃ τὴν διὰ βίας ἐπαναγωγὴν αὐτῆς. Ἐν
 Γαλλίᾳ ἀμφισβητεῖται τοῦτο· ὑπερισχύουσα δὲ φαίνεται ἡ γνώμη, ἡ
 ἀπαντῶσα καταφατικῶς εἰς τὴν ἐρώτησιν (Aubry § 471 σημ. 7. De-
 molombe Δ', 126), ἣν διδάσκουσι καὶ ἐν Γερμανίᾳ τινές (Franke Ci-
 vilpr. Β', 455 σημ. 18)· ἀλλὰ συμφωνότερον πρὸς τε τὸ ἀρθρ. 882
 καὶ πρὸς τὸν νόμ. 5 πανδ. (43, 30) εἶναι νὰ γίνηται χρήσις ἐμμέσου
 ἀναγκασμοῦ καὶ ἰδίως τῆς στερήσεως τῶν πρὸς τὸ ζῆν ἀναγκαίων.
 Ρουσοπ. σ. 46. Ἀρχεῖον ἀς. Πρ. ΝΕ', 382 σημ. 8. Παπαρ. Γ', 140,
 ἀρ. 109. Καλλιγ. Δ', 84.

4) Πολ[†] 883, 884. Βαυαρ. Σχ. § 403. Βαυαρ. δικον. 863. Ἡ ποινὴ

Α· Γ· Γ· Ν· Δ

Τ· Α
 Σ· Γ

+ Α· Γ· Γ· Ν· Δ

Τ· Α
 Σ· Γ

Ε') διαδικασία).

§ 262. Τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν ἐπιμελεῖται ὁ δα-
νειστής αὐτός, ἐπικαλούμενος πρὸς τοῦτο κατὰ κανόνα
τὴν συνδρομὴν δικαστικοῦ κλητῆρος¹. Ἀλλὰ πρὸ τῆς
ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως χρεωστεῖ ν' ἀπευθύνῃ τῷ ὀφει-

ἀπαγγέλλεται πρὸς ὄφελος τοῦ διαδίκου καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ 10πλά-
σιον μέχρι τοῦ 20 καὶ πενταπλασίου τῆς ἀξίας τῆς ἀπαγορευομένης
πράξεως· ἡ ἀσφάλεια πρέπει ν' ἀναβαίνει εἰς τὸ διπλάσιον τῆς μεγί-
στης ποινῆς. Ἀλλ' ἂν ὁ διάδικος ἀρνῆται νὰ δώσῃ τὴν διὰ τῆς ἀπο-
φάσεως διαταττομένην ἀσφάλειαν; Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἀπαιτεῖται
τὸ διαφέρον· ἐνίοτε συγχωρεῖται immissio in bona debitoris (νόμ. 7
πανδ. 8, 5. νόμ. 4 § 1 πανδ. 39, 2)· παρ' ἡμῶν ἡ ἐξανάγκασις πρέπει
νὰ γείνῃ διὰ τῆς ἐφαρμογῆς τῶν τοῦ ἄρθρ. 882· ἀλλὰ καὶ διὰ κατα-
σχέσεως καὶ πλειστηριασμοῦ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου. Τὴν ὑπο-
χρέωσιν πρὸς ἔκτισιν τῆς ποινῆς γεννᾷ ἡ παράβασις τῆς ἀπαγορεύσεως, *ἡμ. ἐκτ. 403*
ἥτις πρέπει νὰ βεβαιωθῇ δικαστικῶς κατὰ τὸ ἄρθρον 883, ἵνα ἔχῃ ὁ *ὁ δὲ δίκαιος*
διάδικος τίτλον ἐκτελεστὸν πρὸς εἰσπραξίν τῆς ποινῆς· ἐὰν ὅμως ἡ *ὁ δὲ δίκαιος*
ἀπαγγείλασκα τὴν ποινὴν ἀπόφασις ἦναι προσωρινῶς ἐκτελεστή, πρὶν *ὁ δὲ δίκαιος*
δὲ αὕτη καταστῇ τελεσιδίκος (ὑπαρχούσης π. χ. ἐγκρημοῦς ἐφέσεως *ΚΓ. 403*
κατ' αὐτῆς) ἀποδειχθῇ ὀριστικῶς καὶ τελεσιδικῶς ἡ παράβασις, δύνα-
ται βεβαίως νὰ εἰσπραχθῇ ἡ ποινή. Ἀλλ' εἶναι ὀριστικὴ ἡ εἰσπραξις *ΚΓ. 403*
ἡ ἐξήρηται ἐκ τῆς ἐκθάσεως τῆς κυρίας δίκης; Ἡ εἰσπραξις δὲν εἶναι
ὀριστικὴ, ἀλλ' ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς νομιμότητος τῆς ἀπαγγειλᾶσης αὐτὴν
ἀποφάσεως, ἥτοι τῆς τελεσιδικίας αὐτῆς (πρβ. καὶ ΑΠ. 213 τοῦ 84).

α') Περὶ τοῦ ζητήματος τίνος ἐποχῆς νόμοι διέπουσι τὴν περὶ τὴν
ἐκτέλεσιν διαδικασίαν ὅρ. ἀνωτέρ. § 7 σημ. 8 (Dallos Jugement ἀρ.
350· Lois ἀρ. 373). Ἡ ἐκ τῆς ἀποφάσεως πηγάζουσα ἀγωγή (actio
judicati) παραγράφεται μετὰ τριακονταετίαν κατὰ τὸν γενικὸν κανόνα
τῆς παραγραφῆς τῶν ἀγωγῶν (Dallos Jugement ἀρ. 356)· δύναται δὲ
ὁ ἔχων ἐκτελεστὸν τίτλον νὰ ἐπιδιώξῃ καὶ δι' ἀγωγῆς τὰ δικαιώματά *ἐπὶ τῇ ἐκτέλεσει*
του, ὅταν ἡ ὁδὸς αὕτη τῷ εἶναι συμφερωτέρα τῆς ἀναγκαστικῆς δια-
δικασίας· π. χ. πρὸς ἀπόκτησιν τίτλου ἐπὶ ἐγγραφῇ ὑποθήκης (Carré
ζ. 1898)· ἀλλὰ δὲν ἀποκλείεται αὐτῷ ἕνεκα τούτου ἡ ἀναγκαστικὴ
ἐκτέλεσις (ΑΠ. 131 τοῦ 80).

1) [†]Πολ. 870. Ὅργ. 162. Ἀνωτ. § 20 σημ. 7. Dallos ἀρ. 336.

*αὐτὴν τελεῖται ὁ δὲ δίκαιος καὶ εἰς τὴν ἀπαγορευομένην πράξιν, καὶ
ὁ δὲ δίκαιος δὲν δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ αὐτήν, ὅτι
αὐτὴν ὁ δὲ δίκαιος ἔχει ἀποδεχθῆναι ὡς ἐκτελεσμένην καὶ
ἐπὶ τῇ ἐκτέλεσει αὐτῇ τὸ δικαίωμα εἰσπραξίας.*

*Τίτλος
313 σημ. 66*

ἐντεταλμένος ἐκτελεῖ τὴν ἐντολὴν καὶ ἂν ἀπαντήσῃ ἀντί-
 στασιν ἐπικαλεῖται τῆς ἐνόπλου δυνάμεως τὴν συνδρο-
 μὴν⁴. Περὶ πάσης ἐκτελεστικῆς πράξεως συντάσσει ὁ
 κλητὴρ ἔκθεσιν, καὶ οἱ μὲν διάδικοι ἔχουσι πανταχοῦ ἐ-
 λευθέραν πρόσδοον, μάρτυρες δὲ προσλαμβάνονται μόνον
 ὅπου ὁ νόμος διατάττει αὐτό⁵.

ν. 38 ΑΓΠΛ (28.4)

+ Γ. 4. 14
 Τ. Α.
 Ε. 21
 29
 Γ. 4. 5
 Τ. 8. 7. 12
 410 + 20.

4) Πολ. 870, 876, 880 § 1. Γαλ. 555. Ἡ προσφυγὴ εἰς τὸν πρόε-
 δρον ἢ εἰρηνοδίκην χρήσιμος γίνεται, ὅταν ᾖ ἀγράμματος ὁ δανει-
 στής ἢ ὑποπτεὺς ἀδράνεια ἐκ μέρους τοῦ κλητῆρος· ἡ ἐντολὴ δὲ ἢ
 διδομένη τῷ κλητῇ πρέπει νὰ ᾖ ῥητὴ καὶ δὲν ἀρκεῖ, ὡς ἐν Γαλ-
 λία ἐνίοτε (Γαλ. 556), ἢ εἰς αὐτὸν ἐγχειρίσις τοῦ ἐκτελεστοῦ τίτλου.
 Ἡ περιγραφὴ τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐκτελέσεως πρέπει νὰ ᾖ εἰδικὴ
 ἐπὶ τῆς ἀμέσου ἐκτελέσεως (π. χ. ὁ δεῖνα ἵππος, τὸ δεῖνα ἀκίνητον)
 καὶ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως, ἐπὶ κατασχέσεων δὲ περιττὸν εἶναι
 νὰ ὀνομασθῶσιν εἰδικῶς τὰ κατασχετέα πράγματα, τὰ ὅποια ἴσως
 ἐνίοτε οὐδὲ γνωρίζει ὁ δανειστής (Carré ζ. 1918).

Περὶ τῆς ἀντιστάσεως, ἣν ἐν τῇ ἐκτελέσει τῆς ἀποφάσεως ἀπαντᾷ
 ὁ κλητὴρ, καὶ ἄλλων τυχόν προσβεβλῶν γενομένων αὐτῷ, συντάσσει
 ἐνώπιον δύο μαρτύρων ἔκθεσιν καὶ πέμπει αὐτὴν εἰς τὸν εἰσαγγελέα
 τῶν πρωτοδικῶν πρὸς καταδίωξιν ποινικὴν (ποιν. νόμ. 169)· τὴν ἀντί-
 στασιν δὲ ταύτην ἀπομακρύνει ἐπικαλούμενος τὴν ἐνόπλιον δύναμιν
 (νόμ. 1 κώδ. 1, 37. Carré ζ. 1916). Ἐὰν δ' ἐπὶ κατασχέσεως κινη-
 τῶν εὕρῃ κεκλεισμένας τὰς θύρας ἢ τὰ δοχεῖα ἐν οἷς ὑπάρχουσι τὰ
 κατασχετέα, οἱ δὲ διακάτοχοι αὐτῶν ἀρνῶνται ν' ἀνοίξωσιν αὐτά, δύ-
 νатаι ὁ κλητὴρ νὰ ἀνοίξῃ αὐτὰ βιαίως ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ εἰρηνοδίκου,
 τοῦ ἀστυνόμου ἢ τῆς ἐπιτοπίου (δημάρχου ἢ δημαρχικοῦ παρέδρου)
 ἀρχῆς (πολ. 907. Γαλ. 587, 829), ἐπικαλούμενος τὴν συνδρομὴν τοῦ
 προχειροτέρου ἐξ αὐτῶν (Carré ζ. 2019 δις. Dalloz Saisie-exécution
 ἀρ. 93). Ἄν ᾖ ἀπόντες οἱ διακάτοχοι; Πᾶσα ἀπουσία, ὡς εἶπεν ὁ
 ἄρειος Πάγος (ποιν. 27 τοῦ 42), δὲν ἀρκεῖ βεβαίως, ἀλλ' ἢ ἐπίτηδες
 καὶ ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν ἀνοιξιν γινομένην. Ἐὰν μόνος ὁ κλητὴρ παρα-
 διάσῃ τὰς θύρας ἢ τὰ κλεῖθρα, ἢ τὰ εἰρημένα δημόσια πρόσωπα δὲν
 ἔλθωσι προσκληθέντα, ἐν μὲν τῇ πρώτῃ ὑποθέσει ἢ παρ' αὐτοῦ ἐνεργη-
 θεῖσα πράξις εἶναι ἄκυρος, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, οἱ ἀρνῶντες ὑπόκεινται
 εἰς ἀποζημίωσιν. Carré 2019 τετρ. 2020. Dalloz ἀρ. 91, 92.

5) Πολ. 875. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθρ. 585) εἰς τὰς κατα-
 σχέσεις τῶν κινητῶν δὲν δύναται νὰ παρευρεθῇ ὁ καταδιώκων δανει-

Ἄλλ' ἐνίοτε μετὰ τὴν ἐπιταγὴν πρὸς ἐκτέλεσιν καὶ τὴν ὑπερῆμερίαν τοῦ ὀφειλέτου, ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ δικαστηρίου πρὸς χρῆσιν ἀναγκαστικῶν τινῶν μέτρων τῆς ἀδείας δὲ ταύτης χρήζει ὁ ἐπισπεύδων δανειστῆς ἐν τοῖς ἐξῆς θέμασι·

α') ἐπὶ ἀποστολῆς **μηνυτοῦ**· δηλαδή ἐὰν ὁ ὀφειλέτης ἀπειθῇ εἰς τὴν ἐκουσίαν ἐκτέλεσιν τοῦ χρέους αὐτοῦ, οὐχὶ δι' ἑλλειψιν περιουσίας ἀλλὰ θελήσεως, δύναται νὰ βιασθῇ διὰ μηνυτοῦ, ὃν ἐπὶ τῇ ἀναφορᾷ τοῦ δανειστοῦ διορίζει τὸ πρωτοδικεῖον· ἡ ἀποστολὴ δὲ μηνυτοῦ ἐστὶν ἔμμεσος ἐξαναγκάσεως τρόπος, διὰ τῆς διατροφῆς τοῦ μηνυτοῦ καὶ τῆς ἀποτίσεως μηνυτικῶν τὸν ὀφειλέτην ὀχλῶν⁶.

β') ἐπὶ **ἀποδόσεως ἀντικαταστατῶν** πραγμάτων· ὅτε ὁ ἐκτελῶν διάδικος αἰτεῖ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἢ τὴν

στῆς, πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένης συγκρούσεως. Thomine ἀρ. 648. Dalloz ἀρ. 77.

6) Πολ. 879. Τὰ περὶ μηνυτοῦ εἰσι τοῦ γερμανικοῦ δικαίου καὶ συνηθεστέραν δύναται νὰ εὑρωσιν ἐφαρμογὴν ἐπὶ ἐπιχειρητέων πράξεων (πολ. 882)· σημειωτέον δὲ ὅτι α') ἡ περὶ διορισμοῦ μηνυτοῦ ἀναφορὰ εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς χροικίας τοῦ ὀφειλέτου· β') τῆς περιουσίας αὐτοῦ ἡ ἀπόδειξις φέρεται διὰ μαρτυρικοῦ τοῦ δημάρχου· ἄλλης ἀρχῆς; ὅχι, εἶπεν ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 60 τοῦ 45)· λίαν αὐστηρόν· γ') δικαστικὸς κλητὴρ πρέπει νὰ ᾔναι ὁ διοριζόμενος μηνυτῆς (Wartbote ἔχει τὸ γερμ. κείμενον, ὡς καὶ ἐν τῷ ἄρθρ. 16 ἐδ. 2 τοῦ ἀπὸ 25 μαρτίου 1835 διατ. τοὺς ἐκτελεστικοὺς μηνυτορας τὸ γερμανικὸν λέγει Wart-und Execution-Boten)· δ') ὁ μηνυτῆς κατοικεῖ καὶ διατρέφεται παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ, τὰ δ' ἐπιβαλλόμενα μηνυτικὰ δὲν δύναται νὰ ὑπερβῶσι τὰς 10 δραχμὰς τὴν ἡμέραν· ε') τὸ ἀναγκαστικὸν τοῦτο μέτρον διαρκεῖ μέχρι τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους (Puchta Dienst B', 333. Bayer σ. 1108. Schmid Γ', 347 σημ. 16). Κατ' ἀπηγόρευμένον δὲν δύναται νὰ διορισθῇ μηνυτῆς, διότι ὡς μέσον ἐξαναγκάσεως ψυχολογικῶς ἐνεργοῦν ἔχει ἐφαρμογὴν μόνον ὅπου εἶναι δυνατὴ ψυχολογικὴ ἐνέργεια· ἄλλως ἐδίδαξαν οἱ ἐν Ναυπλίῳ ἐφέται. Βύρετῃρ. Η', 367.

διὰ δαπάνης τοῦ ἀντιδίκου ἀγόρατιν αὐτῶν ἢ τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἀξίας των⁷.

γ') ἐπὶ ἀποδόσεως ἀκινήτων καὶ τῶν ἰσοτιμῶν αὐτοῖς ἐμπραγμάτων δικαίων· ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς ἀρνήται νὰ ἐγκαταλείψῃ τὴν νομὴν αὐτῶν εἰς τὸν νικήσαντα διάδικον, δύναται οὗτος, ἀντὶ τῆς βιαίας ἀφαιρέσεως, νὰ αἰτήσῃ παρὰ τοῦ δικαστηρίου ν' ἀπαγγεῖλῃ κατὰ τοῦ ὀφειλέτου προσωπικὴν κράτησιν⁸.

δ') ἐπὶ ἐπιχειρητέων πράξεων· ἐὰν ἀποδειχθῇ ἀσύμφορος ἢ δι' ἄλλου ἐπιχειρήσις αὐτῶν, αἰτεῖται παρὰ τοῦ δικαστηρίου ἡ ἐπιβολὴ χρηματικῆς ποινῆς ἀπὸ 30—300 δραχμῶν⁹.

7) Πολ. 880 § 2. Βαυαρ. Σχ. § 406. Ἡ ἀξία προτδιορίζεται κατὰ τὴν ἀγοραίαν τιμὴν δι' ἐκτιμητικοῦ ὅρκου ἢ καὶ δι' ἐκτιμητῶν· ἀλλὰ συνήθως ἐπὶ τοιούτων δικῶν αἰτεῖ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὁ ἐνάγων τὸν εἰς χρήματα προσδιορισμὸν τοῦ ἀντικειμένου τῆς διαφορᾶς καὶ τότε ἀποβαίνει περιττὴ ἄλλη κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἐκκαθάρισις.

8) Πολ. 880 § 3. Βαυαρ. δικον. 861. Γαλ. κώδ. 2061. Ἐπὶ τῆς ἀποδόσεως ἀκινήτων καὶ τῶν τούτοις ὁμοίων πραγμάτων ἔχει ὁ δανειστής δύο μέσα ἐξαναγκάσεως, τὴν ἄμεσον ἐκτέλεσιν διὰ τῆς ἐκβολῆς τοῦ ὀφειλέτου ἀπὸ τῆς διακατοχῆς τοῦ πράγματος (ἀνωτ. § 261 σημ. 2) καὶ τὴν ἔμμεσον διὰ τῆς ἀπαγγελίας προσωπικῆς κρατήσεως κατὰ τοῦ ἀρνούμενου τὴν ἀπόδοσιν ὀφειλέτου· μεταξὺ δὲ τῶν δύο τούτων μέσων δύναται νὰ ἐκλέξῃ· ὅθεν ἐὰν ἡ ἀπόφασις ἢ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ ἀκινήτου διατάττουσα δὲν ἀπαγγεῖλῃ προσωπικὴν κράτησιν πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ὅπερ παρ' ἡμῖν συγχωρεῖ ὁ νόμος ('Ρουσοπ. σ. 44), ἐπέρχεται τότε ἡ ἀνάγκη τῆς προκειμένης διαδικασίας. Ὁ ἄρειος Πάγος, παρασυρθεὶς φαίνεται ἐκ τοῦ ἄρθρ. 2061 τοῦ γαλ. κώδικος, τοῦ περὶ προσωπικῆς κρατήσεως μόνον πραγματευομένου, ἀπεφῆνато (ἀπ. 72 τοῦ 79) ὅτι ἡ διάταξις τοῦ § 3 τοῦ ἄρθρ. 880 ἐφαρμόζεται ἐπὶ ἀποφάσεων ἐμπράγματόν τι δικαίωμα ἀναγνωρίζουσῶν!!

9) Πολ. 882 § 2. Schmid Γ', 347 σημ. 15. Ἀλλὰ δύναται νὰ ἐπιβάλῃ τὴν ποινὴν καὶ ἡ ἀπόφασις ἢ τὴν ἐπιχείρησιν τῆς πράξεως διατάττουσα, ὅτε ἀνάγκη πλεόν τῆς προκειμένης διαδικασίας δὲν παρίσταται.

+ ΓΑΝΔ.

Τ-Α.

Σ. 7

ΚΔ. 653

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

Μέσα ἐκτελέσεως

Γενικά.

§ 263. Πᾶσα ἐκτέλεσις, καὶ ἂν τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς δὲν ᾗτο ἐν ἀρχῇ χρηματικόν, δύναται κατὰ τὰ ἤδη ἐκτεθέντα νὰ καταστήσῃ εἰς χρήματα· διότι πολλάκις ἀποβαίνει ἀνέφικτος ἢ ἄμεσος καὶ εἰς αὐτὸ τῆς καταψηφίσεως τὸ ἀντικείμενον ἐκτέλεσις· ὅθεν ἡ ἐρώτησις, τίνα μέσα ἐκτελέσεως προσφέρει ὁ νόμος τοῖς δανεισταῖς, εἰς τὰς χρηματικὰς μόνον ἀποδόσεις ἀναφέρεται· μέσα δὲ πρὸς τοῦτο ὑπάρχουσι παρ' ἡμῖν τρία, πάντοτε μὲν ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου, ἐνίοτε δὲ ἡ προσωπικὴ αὐτοῦ ἐλευθερία καὶ ἡ ἀποστολὴ μνηυτοῦ· τῶν μέσων τούτων οὐδὲν ἀποκλείει οὐδὲ περιορίζει τὸ ἕτερον, ἀλλὰ δύναται ὁ δανειστὴς νὰ μεταχειρισθῇ ὅσα καὶ ὅπως θέλῃ¹. Καὶ περὶ μὲν τοῦ μνηυτοῦ ἐγένετο ἤδη ἀνωτέρω λόγος· μένουσι λοιπὸν ἐξεταστέα ἔτι τὰ δύο ἕτερα, ἡ περιουσία τοῦ ὀφειλέτου² καὶ ἡ προσω-

1) Κατὰ τινὰς δικονομίας (οἷον τὴν βαυαρικὴν Barth Γ', 160) ὑπάρχει καὶ ἡ immissio, ἣν καὶ τὸ ῥωμ. δίκαιον συγχωρεῖ (Beckér. 'Aνεκδ. Α', 249 ἐμβατεία ἐστὶν ἡ νυνὶ λεγομένη διὰ τοῦ δ' ἐμβαδία, τὸ τὸν δανειστὴν ἐμβατεῦσαι καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὰ κτήματα τοῦ ὑποχρέου· παρ' ἡμῖν ἔχουσιν αὐτὴν αἱ Τράπεζαι.

2) Πολ. 878. Κατ' ἄλλας νομοθεσίας δὲν συγχωρεῖται νὰ γείνη ἀθρόως χρῆσις τῶν ἀναγκαστικῶν μέτρων, ἀλλ' ὀρίζεται τάξιν τις περὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν· τὸ ῥωμ. δίκαιον διαγράφει ἐπὶ ἀνγλικῶν μὲν νὰ πωλῶνται· πρῶτον τὰ κινητὰ, ἔπειτα τὰ ἀκίνητα καὶ τελευταῖον αἱ ἀπαιτήσεις (νόμ. 15 § 2. 8 βας. 9, 3)· ἐπὶ ἀνγλικῶν δὲ, νὰ ἐκπωλῶνται ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ τὰ ἀκίνητα (νόμ. 5 § 9 πανδ. 27, 9). Mitterm. Beitr. Γ', 169. 3. Bayer σ. 1109. Schmid Γ', 349.

3) Τῶν ὑπεζουσιῶν τέκνων οἱ δανεισταὶ δύνανται μὲν νὰ ἐπιλη-

πικὴ αὐτοῦ ἐλευθερία, ὧν ἡ μὲν χρησιμεύει πρὸς τὴν ἐκτέ-
λεσιν πιπρασκομένη, ἡ δὲ περιοριζομένη.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

Ἐκτέλεσις εἰς τὴν περιουσίαν.

α) τὴν κινητὴν.

α') εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου.

1) τίνα πράγματα

§ 264. Κατὰ γενικὸν κανόνα δύναται ἅπαντα τοῦ ὀφει-
λέτου ἡ κινητὴ περιουσία¹ νὰ ἐκποιηθῇ ἀναγκαστικῶς

φθῶσι τοῦ στρατιωτικοῦ καὶ οἰονεὶ στρατιωτικοῦ χρηματίου ὡς καὶ
τοῦ ἀνωμάλου ἀπροσπορίστου, οὐχὶ ὅμως καὶ τοῦ ὁμαλοῦ εἰμὴ ἐξαι-
ρετικῶς μόνον (νόμ. 7 πανδ. 49, 17· § 3 εἰσηγ. 2, 11). Fritz ἐν τῷ
'Αρχεῖῳ κλπ. ΙΑ', 25—32. Schmid Γ', 349 σημ. 28.

1) Πολ. 885. Γαλ. 592. Οὐ μόνον τὰ χρήματα τοῦ ὀφειλέτου,
ἀλλὰ καὶ πᾶν κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ νόμου (ἄρθρ. 5 διακρ. κτημάτων.)
κινητὸν αὐτοῦ πρᾶγμα δύναται νὰ κατασχεθῇ (ἢ ὅλον ἢ καὶ ἰδανικόν
αὐτοῦ μέρος) καὶ ἐκποιηθῇ παρὰ τῶν δανειστῶν αὐτοῦ κατὰ τὴν περὶ
κατασχέσεως κινητῶν διαδικασίαν· ἐξαιροῦνται δὲ μόνον τὰ ὡς παρα-
κολούθημα ἀκινήτου χρησιμεύοντα πράγματα (πολ. 954, ἄρθρ. 8 τοῦ
νόμου περὶ διακρ. κτημάτων. Carré ζ. 2035. Dalloz Saisie-exécution
ἀρ. 172), ἅπερ καταλληλότερον μετὰ τοῦ κυρίου πράγματος κατα-
σχόνται (πολ. 954 συνδ. 888 ἐδ. 2), ὡς καὶ τὰ ἐν χερσὶ τρίτου κι-
νητά. Ὅθεν καὶ τὰ ἀσώματα κινητά, ἰδίως αἱ ἀνώνυμοι ἀπαιτήσεις
ἐνταῦθα ἀνήκουσιν. Dalloz ἀρ. 153—158. Carré ζ. 2030. Roger
ἀρ. 168.

Πᾶσα τοῦ ὀφειλέτου περιουσία δύναται νὰ κατασχεθῇ οὐχὶ ὅμως
καὶ ἡ περιουσία παρὰ τὸν ὀφειλέτου· ἐξαιρεῖται δηλαδὴ ἡ περιουσία
τοῦ δημοσίου καὶ τὰ τέσσαρα πέμπτα τῶν ἐισοδημάτων τῶν δήμων
(ἄνωτ, § 260 σημ. 1)· ὡσαύτως πρέπει νὰ ἐξαιρεθῇ καὶ ἡ ἐν Ἑλλάδι
εὑρισκομένη ξένης ἐπικρατείας περιουσία· διότι τὸ δημόσιον ξένου κρά-

* ΓΦΝΔ
Τ. Α.

Σ. 8

Ν. ΓΩΜ
ἀρ. 2
§ 2.
Τ. 28
Σ. 1.

πρὸς ἱκανοποίησιν τῶν δανειστῶν αὐτοῦ· ἀλλ' ἔνεκα λόγων φιλανθρωπίας εἰσῆχθησάν τινες ἐξαιρέσεις αὗται·

α') ἐξηρέθησαν τῆς ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως τινὰ τοῦ ὀφειλέτου πράγματα, ἥτοι τὰ πρὸς συντήρησιν αὐτοῦ ἀπολύτως ἀναγκαῖα². τοιαῦτα δέ εἰσι τ' ἀναγκαῖα ἐνδύματα καὶ στρώματα τοῦ ὀφειλέτου, τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ· ἡ ἐπὶ 8 τοῦλάχιστον ἡμέρας ἀναγκαῖα τῷ ὀφειλέτῃ καὶ τῇ οἰκογενείᾳ αὐτοῦ πρὸς τροφήν προμήθεια· ἐπὶ λογίων ἢ τεχνιτῶν, τ' ἀναγκαῖα βιβλία καὶ ἐργαλεῖα ἢ ἄλλα πρὸς τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶν χρήσιμα σκευὴ μέχρι 500 δραχμῶν, κατ' ἐκλογὴν τοῦ ὀφειλέτου· τὰ ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖα σύνεργα τῶν χειροτεχνῶν· τῶν γεωργῶν εἰς βοῦς ἢ μία δάμαλις ἢ τρία πρόβατα ἢ 2 αἴγες ἢ εἰς ὄνος, κατ' ἐκλογὴν αὐτῶν· ἡ στολὴ τῆς ὑπηρεσίας καὶ ὁ ἱματισμὸς τῶν ὑπαξιωματικῶν ξηρᾶς τε καὶ θαλάσσης, ἔτι τῶν στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν³.

4
δρα
N. ΓΥΙΘ
T. 2. 5
27

τους δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν Ἑλλήν. δικαστηρίων (ἀνωτ. § 45 σημ. 2).

2) Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς κατασχέσεως τῶν ἀπολύτως ἀναγκαίων πραγμάτων τοῦ ὀφειλέτου ὑπὲρ αὐτοῦ μόνον ἐνομοθετήθη καὶ οὐχὶ χάριν δημοσίου συμφέροντος· ὅθεν δύναται νὰ παραιτηθῇ ὁ ὀφειλέτης τὸ εὐεργέτημα τοῦτο. Dalloz ἀρ. 199. Chauveau ζ. 2032· ὁ Carré ἐναντίαν ἀποφαίνεται γνώμην.

3) Περὶ τῶν ἀκατασχέτων τούτων πραγμάτων ῥητέον εἰδικώτερον ταῦτα· α') τίνα καὶ πόσα ἐνδύματα καὶ στρώματά εἰσιν ἀναγκαῖα, ἄφησεν ὁ νόμος εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ὅπερ κατὰ τὴν ἐκτίμησιν ταύτην ὀφείλει νὰ ἐξετάσῃ τὴν τάξιν, τὴν ἡλικίαν καὶ τὰς λοιπὰς τοῦ ὀφειλέτου σπουδαίας περιστάσεις, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τὰς ἰδιοτροπίας ἢ ματαιότητας αὐτοῦ· ἐπομένως δύναται νὰ ἐξαίρῃ τῆς κατασχέσεως μόνον τ' ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖα φορέματα καὶ στρώματα (χειμερινὰ τε καὶ θερινὰ), τὰ δὲ πλεοναστικά ἢ εἰς πολυτέλειαν μεταπίπτοντα ν' ἀφήσῃ (π. χ. κλίνην πέραν τοῦ δέοντος κεκοσμημένην, κοσμήματα τοῦ σώματος)· «τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων» λέγων ὁ νόμος ἐννοεῖ τὴν οἰκογένειαν τοῦ ὀφειλέτου· ὥστε πρέπει νὰ εἴπωμεν

ΚΑ. 327

β') ὀφειλέται τινὲς ἔχουσι τὸ τῆς εὐπορίας εὐεργέτημα, δι' οὗ δύνανται νὰ κρατήσωσιν ἐκ τῆς περιουσίας αὐτῶν

ὅτι καὶ τῶν γονέων αὐτοῦ, τῶν παρ' αὐτῷ διατρεφόμενων καὶ μετ' αὐτοῦ βιούντων, τὰ ἐνδύματα καὶ στρώματα ἐξαιροῦνται, ἐν ἀναποφεύκτῳ δὲ ἀνάγκῃ καὶ τοῦ ὑπηρετοῦ (Dallosz ἀρ. 164—170. Carré ζ. 2037—2039. Colmet-Daage ἀρ. 101). Ἐὰν ἡ οἰκογένεια διατηρῇται ἐκ τῆς περιουσίας τῆς συζύγου, πρέπει διὰ τὸν αὐτὸν λόγον νὰ θεωρηθῶσιν ἐξαιρούμενα τῆς κατασχέσεως τὰ ἀναγκαῖα ἐνδύματα καὶ στρώματα τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῶν τέκνων τῆς ὀφειλέτιδος.

β') ἡ πρὸς τὸν βίον προμήθεια περιλαμβάνει πᾶν ὅ,τι ὁ ἄνθρωπος ἀποταμιεύει ἐδώδιμον, οἶον ἄρτον, ἄλευρον, ἔλαιον, τυρόν, ξύλα, ὄσπρια κλπ. Ὁ γάλλος νομοθέτης ἐφάνη ἐνταῦθα γενναϊότερος, κηρύξας ἀκατάσχετον τὴν τριάκοντα ἡμερῶν ζωγραφίαν (Carré ζ. 2045. Dallosz ἀρ. 195). Ἐὰν παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ εὐρεθῶσι μετρητά, δύναται οὗτος νὰ κρατήσῃ ὅσα τῷ χρειάζονται ἐπὶ 8 ἡμέρας; Καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου καὶ ἡ φιланθρωπία ὑπαγορεύει νὰ ἀπαντήσωμεν καταφατικῶς. Carré ζ. 2026. Dallosz ἀρ. 196. Colmet-Daage ἀρ. 194.

γ') εἶναι δίκαιον καὶ εἰς αὐτὸν τὸν δανειστὴν συμφέρον νὰ μὴ ἀφαιρεθῶσιν ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην, τὸν ἐπιστήμης τινὸς ἢ τέχνης κάτοχον, τὰ πρὸς ἄσκησιν τοῦ ἐπαγγέλματος αὐτοῦ μέσα, ἡγουν τὰ βιβλία καὶ τὰ ἐργαλεῖα τῆς ἐπιστήμης ἢ τέχνης του· ἡ γὰρ. δικονομία κηρύττει ἀκατάσχετα αὐτὰ μέχρι τῆς ἀξίας 300 φράγκων. Ἐὰν ἡ ἐξάσκησις ἐπαγγέλματος τινος ἀπαιτῇ συνάμα καὶ βιβλία καὶ ἐργαλεῖα, ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ ἀφαιρέσῃ ἐξ ἀμφοτέρων 500 μόνον δραχμῶν ἀξίας, οὐχὶ 1000· διότι ἡ ἡμετέρα δικονομία (ἄρθρ. 885 § 5) ἀναφέρει ἡνωμένως ἐν τῷ αὐτῷ § ἀμφοτέρους, τοὺς τε λογίους καὶ τοὺς τεχνίτας· ἐν Γαλλίᾳ διδάσκεται τὸ ἐναντίον. Carré ζ. 2041. Dallosz ἀρ. 183. Colmet-Daage ἀρ. 192.

δ') ὡς πρὸς τὰ σύνεργα τῶν χειροτεχνῶν δὲν ὀρίζει ἀξίας ὁ νόμος, ἀλλ' ἐξετάζεται μόνον ἂν ᾖναι ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖα εἰς τὰς ἐργασίας αὐτῶν· κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐξαιροῦνται τῆς κατασχέσεως τὰ γεωργικὰ ἐργαλεῖα (νόμ. 27 βας. 25, 5. «οὐδὲν τῶν εἰς γεωργίαν ἐπιτηδείων ἐνεχύρου λόγῳ λαμβάνεται»). Ἐὰν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ χειροτέχνου ᾖναι τοιοῦτον, ὥστε δὲν δύναται ν' ἀσκηθῇ ἄνευ τῆς βοήθειας ἐργατῶν, τότε ἐξαιροῦνται τῆς κατασχέσεως καὶ τῶν ἐργατῶν τὰ σύνεργα. Οἱ γὰρ. συγγραφεῖς ἐναντίαν ἀποφαίνονται γνώμην, διότι ὁ νόμος αὐτῶν ἐξαίρει les outils des artisans, nécessaires à leurs occupations personnelles (Carré ζ. 2044. Dallosz ἀρ. 191). Τοῦ

τόσον μέρος ὥστε ἀποζῆν ἐξ αὐτοῦ· τὸ εὐεργέτημα τοῦτο ὅτε μὲν συμπίπτει τῇ πρώτῃ ἐξαιρέσει *, ὅτε δὲ παρέχει μείζονα ὠφέλειαν.

2) κατὰ σχέσεις. *Προβλή ἀνυπόστατος Κβί
πρὸς ἐπαρκεῖαν ἐγγράφου ἀνυπόστατου ΚΔ 620*

§ 265. Ἡ διὰ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου ἱκανοποίη-
καὶ ἀποπληρωμὴ ἐπὶ οὐκ ἐγγράφου. κατὰσχ. Β 448 ΑΑ 244

ἀγωγιάτου ὁ ἱππος, τοῦ ἀμαξηλάτου ἡ ἄμαξα, τοῦ τυπογράφου ἡ τυπογραφία δύνανται νὰ ὑπαχθῶσιν εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην; Ὁρθότερα φαίνεται ἡ γνώμη ἡ καταφατικῶς, ἀπαντῶσα. Carré ζ. 2036. 2941 τρίς. Dalloz ἀρ. 192, 193, 185.

ε') οἱ ἀροτῆρες βόες καὶ κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐξηρημένοι τῆς κατασχέσεως εἰσιν (νόμ. 26 βασ. 25, 5)· «ἐὰν ἐκθιθαστῇς προφάσει χρέους τινὸς λάβῃ βοὴν ἀροτῆρα καὶ τοῦτο δειχθεῖη, ὑπὸ τοῦ ἀρχοντος τιμωρηθήσεται σφοδρῶς».

ς') ἡ στολή καὶ ὁ ἱματισμὸς τῆς ὑπηρεσίας ἐξαιρεῖται τῆς κατασχέσεως, καὶ πιθανῶς ὑπὲρ τοῦ δημοσίου συμφέροντος· ἀλλὰ μόνον τῶν στρατιωτικῶν οὐχὶ καὶ τῶν ὑπαλλήλων τῶν πολιτικῶν (πολ. 885 § 2. Γαλ. 592 § 5). Ἐναντίος ὁ Πουσόπ. 48.

ζ') ἐκτὸς τῶν πραγμάτων, ἅτινα ῥητῶς ἐξαιρεῖ τῆς κατασχέσεως ἡ πολ. δικονομία, ἀκατάσχετά εἰσι καὶ τὰ ἐκτὸς ἐμπορίας κατὰ τὸν ἀστυκὸν νόμον ὄντα πράγματα, ἰδίως τὰ τῇ θείᾳ λατρείᾳ καθιερωμένα καὶ τῶν ἱερῶν τὰ ἄμφια (νόμ. 21 κώδ. 1, 2). Dalloz ἀρ. 160. Carré ζ. 2042. Τὰ τιμητικὰ παράσημα; Οὐ δυνατόν ὑποτίθεσθαι (ἐνεχυράζεσθαι) τὰ ἐλπιζόμενα. Ἐπαθλα ὑπὲρ τοῦ στεφάνου, λέγει ὁ νόμ. 24 βασ. (25, 5). Dalloz ἀρ. 161. Carré ζ. 2043. Τὸ χειρόγραφον συγγραμμάτων τινος; Ὁχι, λέγουσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς, στηριζόμενοι εἰς τὸ 591 ἄρθρον τῆς δικονομίας των (Carré ζ. 2042 δις. Dalloz ἀρ. 157. Colmet—Daage ἀρ. 193), καὶ δικαίως· καθότι ἄνευ τῆς συναινεσεως τοῦ συγγραφέως δὲν δύναται νὰ τυπωθῇ καὶ κατασταθῇ κοινόν, ἐπομένως μὴδὲ νὰ κατασχεθῇ.

4) Νόμ. 173 πανδ. πρ. (50, 17). «οἱ μέχρις εὐπορίας καταδικαζόμενοι οὐκ ἀπαιτοῦνται πᾶν ὅσον ἔχουσιν, ἵνα μὴ πτωχεύωσιν» (non totum, quod habent, extorquendum est, sed et ipsarum ratio habenda est, ne egeant). Καλλιγ. Γ', § 629. Παπαρρηγ. ζ', § 224.

5) Π. χ. ἐπὶ τῶν ὑπαλλήλων ὧν δὲν κατάσχετα τὸ 114 τοῦ μισθοῦ Πολ. 885 § 2.

σις τοῦ ἐπισπεύδοντος δανειστοῦ γίνεται, ὡς εἴρηται, ἐκποιουμένης αὐτῆς δημοσίως· διὰ τοῦτο μετὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν προπαρασκευαστικῶν πάσης ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως πράξεων¹ ἀκολουθεῖ ἐνταῦθα.

α) κατάσχεσις, ἥτοι ἀφαίρεσις τῶν πωληθησομένων κινητῶν ἀπὸ τῆς ἐξουσίας τοῦ ὀφειλέτου². Γίνεται δι' αὐτὴν

1) Ἐπὶ συντηρητικῶν κατασχέσεων οὔτε ἐκτελεστός τίτλος ἀπαιτεῖται οὔτε ἐπιταγῆς προεπίδοσις (Πολ. 1035, 1038)· τοιαύτη κατάσχεσις παρὰ τοῖς Γάλλοις δὲν συγχωρεῖται εἰμὴ μόνον ἐν εἰδικαῖς θέμασι (ἄρθρ. 822. ἐμπ. νόμ. 417). Carré ζ. 2003. Dalloz Saisie conservatoire.

2) Περὶ τῆς κατασχέσεως τῶν κινητῶν παρατηρητέον καὶ ταῦτα· α') τὰ κατασχεθέντα κινδυνεύουσι τῷ ὀφειλέτῃ, διότι ὁ πιστωτὴς διὰ τῆς διαδικασίας ταύτης καὶ διὰ τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ὠρισμένων προσώπων χρεωστεῖ νὰ ἐκθέσῃ αὐτὰ εἰς πλειστήριασμόν· ἐπομένως οὐδεμία δύναται ν' ἀποδοθῇ αὐτῷ ἔλλειψις. (Arnold Erörterungen σ. 543)· β') οἱ προσλαμβανόμενοι μάρτυρες δὲν πρέπει νὰ ᾖσι συγγενεῖς ἢ ἀγχιστεῖς (κατ' εὐθείαν γραμμὴν ἢ μέχρι 3 βαθμοῦ ἐκ πλαγίου) τῶν διαδίκων ἢ τοῦ κλητῆρος, μήτε γραφεῖς ἢ ὑπηρετῇ τούτου· ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν ἀπαιτεῖ πολίτας ἑλληνος τοὺς μάρτυρας, οὐδὲ ἄρρενος γένους ἢ γινώσκοντας γράφειν (Πόλ. 886, 887)· ἀλλὰ σπανίως βεβαίως ὁ κλητὴρ θέλει μεταχειρισθῇ τοὺς τοιοῦτους ὡς μάρτυρας, διότι κυρίως χρησιμεύουσιν οἱ μάρτυρες πρὸς ἐξέλεξιν τῆς ἀκρίβειας τοῦ κλητῆρος. Πρὸς Dalloz ἀρ. 61—76. Carré ζ. 2011—2012.

γ') τὰ κατασχεθέντα κινητὰ, διὰ τὸ εὐκόλον τῆς ἀποκρύψεως, ἀφαιροῦνται τῆς διακατοχῆς τοῦ ὀφειλέτου καὶ δίδονται εἰς μεσεγγυοῦχον πρὸς φύλαξιν· ὡς μεσεγγυοῦχος δὲ κατὰ νόμον (Πολ. 888. Συνοψ. μ.κ. Μ', πβ') χρησιμεύει ὁ εἰρηνοδίκης τοῦ τόπου ἢ ὁ γραμματεὺς αὐτοῦ ἢ ὁ συμβολαιογράφος ἢ ὁ δήμαρχος ἢ ὁ δημαρχικός πάρεδρος· ἐπὶ κατασχέσεως ὅμως γεωργικῶν σκευῶν ἢ ζώων διορίζει ὁ εἰρηνοδίκης κατ' αἵτησιν τῶν διαδίκων ἄλλον μεσεγγυοῦχον (Γαλ. 594. Dalloz ἀρ. 255)· ὁ μεσεγγυοῦχος, ἐκτὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου διοριζομένου, δὲν δύναται νὰ ἀποποιήσῃ τὴν παραδοχὴν τῶν πραγμάτων καὶ ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ πρὸς διατήρησιν αὐτῶν τὴν ἐπιμέλειαν καὶ φροντίδα ἀγαθοῦ οἰκοδεσπότου, εὐθύνεται δὲ καὶ ἂν παραδώσῃ αὐτὰ εἰς ἄλλον πρὸς φύλαξιν (ΔΠ 220 τοῦ 57). Ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται προαιρετικὴν ἐκ μέρους τοῦ μεσεγγυοῦχου τὴν ἀποδοχὴν τῆς ἐντολῆς (Dalloz ἀρ.

□ ὁ ρ 4 ἐν ὁμαδῇ ἀρ 8 ἄρθρ. 2. ἐν τῇ ἐντ. Ν. Γ. Μ. 1911
Τ. 28. 2. 1.

ΚΣΤ 217

† Ν. Γ. Φ. Ν. Δ.
Τ. Α. Ζ. 10
Β. Φ. Δ. (1913)
Τ. Α. Ζ. 32

† Ν. Γ. Φ. Ν. Δ.
(Τ. Α. Ζ. 9, 10
3 29)
Ν. Γ. Φ. Ν. Δ.
(Τ. 8. Ζ. 17
Τ. 10 Ζ. 20)

οὕτως· ὁ ἐντολὴν πρὸς κατάσχεσιν λαβὼν κλητὴρ, ὑπὸ δύο μαρτύρων συνοδευόμενος, ἀφαιρεῖ ἐκ τῶν κινητῶν πραγμάτων τοῦ ὀφειλέτου ὅσα φαίνονται ἀρκούντα πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ καὶ παραδίδει αὐτὰ εἰς μεσεγγυούχον πρὸς φύλαξιν· περὶ τῆς κατασχέσεως δὲ

Εἰς τὴν μεσεγγυοῦσαν 1 B. 352. — 305 (421) ἀρ. 206.

204). ἀλλὰ διαφέρει ἡ γαλ. νομοθεσία. Ἐὰν τὰ κατασχεθέντα δὲν δύνανται νὰ μετατοπισθῶσιν ἀκινδύνως (π. χ. οἶνος ἐν πιθοῖς) κλείονται ἐν ᾧ τόπῳ εὐρίσκονται καὶ ἡ κλεῖς παραδίδεται τῷ μεσεγγυούχῳ (Βαυαρ. σχ. § 421). Ἐν Γαλλίᾳ τὸν μεσεγγυούχον ὀρίζει ὁ ὀφειλέτης, ἢ ἂν οὗτος δὲν ᾔναι φερέγγυος, ὁ κλητὴρ (ἄρθρ. 596, 597). Ἐκ δὲ τῆς ἐλλείψεως διορισμοῦ τοιοῦτου ἀκυρότης δὲν ἐπέρχεται. Dalloz ἀρ. 206.

δ') ἡ περιγραφή τῶν κατασχεθέντων πρέπει νὰ ᾔναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ματαιοῖναι πᾶσαν ἰδέαν ὑπεξαίρέσεως ἢ ἀντικαταστάσεως αὐτῶν ἐπὶ μὴ ἀντικαταστατῶν πραγμάτων ἡ περιγραφή γίνεται ἐνὸς ἐκάστου πράγματος χωριστά, ἐπὶ ἀντικαταστατῶν δὲ κατὰ ποσότητα καὶ ποιότητα μόνον. Γαλ. 588—590. Dalloz ἀρ. 135—140. Carré ζ. 2022, 2024, 2025.

ε') ἡ ἐκτίμησις τῶν κατασχεθέντων ἀναγκαία ἐστίν οὐ μόνον πρὸς ἀκριβεστέραν αὐτῶν περιγραφὴν, ἀλλὰ καὶ ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς βᾶσις τῶν περὶ τὰς προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ διατυπώσεων.

ς') ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἡμέρας τοῦ πλειστηριασμοῦ ἀπαιτεῖται νὰ γίνηται ἐν αὐτῇ τῇ ἐκθέσει τῆς κατασχέσεως, ἵνα εὐκολώτερον καὶ οἰκονομικώτερον μάθῃ αὐτὴν ὁ ὀφειλέτης· ὥστε καὶ ἂν δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου κοινοποιηθῇ αὕτη τῷ ὀφειλέτῃ, δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ κατ' ἄρχαν, ἀλλ' ἡ δαπάνη ἐπιβαρύνει τὸν καταδιώκοντα δανειστήν. Carré ζ. 2050. Dalloz ἀρ. 146.

ζ') ἡ περὶ τῆς κατασχέσεως συντασσομένη ἔκθεσις πρέπει νὰ φέρῃ τὰ προσόντα τῶν δικαστικῶν ἐκθέσεων (ἄνωτ. § 48. Dalloz ἀρ. 110—113)· ἐὰν δὲ οἱ μάρτυρες καὶ ὁ μεσεγγυούχος δὲν γνωρίζωσι νὰ ὑπογράψωσι, σημειοῦται τοῦτο ἐν αὐτῇ (οὐχ οὕτω παρὰ τοῖς Γάλλοις ὡς πρὸς τοὺς μάρτυρας. Dalloz ἀρ. 118)· ἡ ὑπογραφή δὲ τοῦ μεσεγγυούχου χρησιμεύει ὡς ἀπόδειξις παραλαβῆς τῶν κατασχεθέντων (Dalloz ἀρ. 124). Διαρκεσάσης τυχὸν πλείονας ἡμέρας τῆς κατασχέσεως, καλὸν εἶναι· ἐκάστοτε νὰ κλείηται ἡ ἔκθεσις, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀναγκαῖον. Carré ζ. 2056. Dalloz ἀρ. 117.

αὐτῆς συντάσσει ἐκθεσιν, ἐν ᾗ περιγράφει ἀκριβῶς τὰ κατασχεθέντα, ἐκτιμᾷ αὐτὰ παραχρῆμα ἄνευ ἄλλης δαπάνης καὶ ὀρίζει τὴν τοῦ πλειστηριασμοῦ ἡμέραν· τὴν ἐκθεσιν ὑπογράφουσιν, ἐκτὸς τοῦ κλητῆρος καὶ τῶν μαρτύρων, ὁ μεσεγγυοῦχος καὶ οἱ παρόντες διάδικοι· ἐὰν δ' ὁ ὀφειλέτης δὲν ἦτο παρὼν κατὰ τὴν κατάσχεσιν, γνωστοποιεῖται αὐτῷ αὕτη.

Ἀφ' ἧς μάθῃ νομίμως τὴν γενομένην κατάσχεσιν ὁ ὀφειλέτης στερεῖται τῆς ἐξουσίας τοῦ ἀπαλλοτριῶσαι ἢ ἐνεχυριάσαι τὰ κατασχεθέντα³.

6) **προκήρυξις** τοῦ πλειστηριασμοῦ⁴. Ὁ πλειστηριασμός γίνεται ἐπὶ πραγμάτων κατωτέρας μὲν τῶν 300 δραχμῶν ἀξίας μετὰ 8 ἡμέρας ἀπὸ τῆς κατασχέσεως, ἐπὶ πραγμάτων δὲ ἀνωτέρας ἀξίας, μετὰ 4 ἐβδομάδας· προηγεῖται δ' αὐτοῦ προκήρυξις, ἐπιμελεία τοῦ δανειστοῦ διὰ κλητῆρος γινομένη, δι' ἧς γνωστοποιεῖται δημοσίως ὁ χρόνος (ἡμέρα καὶ ὥρα) καὶ ὁ τόπος τοῦ πλειστηριασμοῦ, ὡς καὶ ὁ ὑπάλληλος ὑπὸ τοῦ ὁποίου μέλλει οὗτος νὰ ἐνεργηθῇ· ἡ προκήρυξις αὕτη γίνεται κατὰ τὴν ἄρτι ρηθεῖσαν

+ ΓΦΝΔ
ΤΑ
Σ.ΙΙ

³ 3) Πολ. 890. Ἡ πώλησις τοῦ κατασχεθέντος, ἐκτὸς ὅτι ἐπάγεται ποινικὴν καταδίωξιν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου (ποιν. νόμ. 171), εἶναι αὐτοδικαίως ἄκυρος καὶ ἂν ὁ ἀγοραστής διετέλει ἄγνωστος τὴν κατάσχεσιν· οἱ Γάλλοι ἄλλως σκέπτονται διὰ τὸν παρ' αὐτοῖς ἰσχύοντα κανόνα en fait de meuble possession vaut titre. Dalloz ἄρ. 147.

4) Ἡ προκήρυξις τοῦ πλειστηριασμοῦ δὲν εἶναι ἀναγκαῖα ἐπὶ κατασχέσεως χρημάτων (νόμ. 15 § 11 βασ. 9, 3· «καὶ εἰ παρ' ἑτέρῳ ἔχει χρυσίον ὁ κατακρηθεὶς, ἐπαίρεται καὶ δίδοται εἰς τὴν καταδίικην»)· σκοπὸν δὲ ἔχει κύριον, ἵνα καταστήσῃ ὅσον οἶόν τε γνωστότερον εἰς τὸ κοινὸν τὸν γενησόμενον πλειστηριασμόν καὶ παρουσιασθῶσι τοιοῦτοτρόπως πλείότεροι ἀγορασταί· ἀλλὰ καὶ ὡς εἰδοποίησις τῶν λοιπῶν δανειστῶν τοῦ ὀφειλέτου χρησιμεύει (Πολ. 908, 936, 972)· ἴδε καὶ Στοδ. Β', 166 «ὑπὸ κήρυκος κελεύουσι πωλεῖν καὶ προκηρύττειν ἐκ πλειόνων ἡμερῶν».

διαφορὰν τῆς ἀξίας τῶν κατατρεθέντων, 3 ἢ 15 τοῦλάχιστον ἡμέρας πρὸ τοῦ πλειστηριασμοῦ διὰ κηρύξεως ἐν τῷ τοῦ πλειστηριασμοῦ δῆμῳ, καὶ διὰ τοιχοκολλήσεως ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὀφειλέτου προγράμματος, ἐν ᾧ περιγράφονται ἀκριβῶς τὰ κατεσχημένα πράγματα· τὸ πρόγραμμα τοῦτο, ἐὰν τὰ πράγματα ταῦτα ἔχωσιν ἀξίαν 300 ἢ πλέον δραχμῶν, τοιχοκολλᾶται προσέτι εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας καὶ νομαρχίας καὶ δημοσιεύεται διὰ τινος ἐφημερίδος· ἀμέσως δὲ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πλειστηριασμοῦ γίνεται δευτέρα διὰ κηρύξεως γνωστοποίησις ἐν τῷ τόπῳ καὶ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πλειστηριασμοῦ⁵.

⁵ Πολ. 894, 893—895. Γαλ. 617. Ὡς πρὸς τὰς περὶ τὰς προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ διατυπώσεις εἰδικώτερον ῥητέον ταῦτα·

α') ἡμέρα τοῦ πλειστηριασμοῦ πρέπει· νὰ ᾖ κυριακὴ ἢ πανηγύρεως ἐμπορικῆς (ἀγορᾶς) ἡμέρα· δύναται δὲ ὁ δανειστὴς νὰ τᾶξῃ μακροτέραν προθεσμίαν πρὸς πλειστηριασμὸν (Dalloz ἄρ. 308)· ἡ νόμιμος δὲ εἶναι 8 ἡμερῶν ἢ 4 ἐβδομάδων· ὥστε τῆς κατασχέσεως πραγμάτων, ἥττονος τῶν 300 δραχ. ἀξίας, γενομένης τὴν δευτέραν, ὁ πλειστηριασμὸς δύναται νὰ γείνη τὴν ἐπομένην δευτέραν· ἄρα αἱ μεσολαβοῦσαι ἡμέραι εἰσὶν ἐξ ὀνόν. Ἐναντίας ὁ 'Ρουσόπ. σ. 55.

β') τόπος δὲ αὐτοῦ ἢ ἐνθα τὰ κατασχεθέντα εὐρίσκονται ἢ ὁ διὰ τὰς δημοπρασίας προδιωρισμένος τόπος· ἀλλὰ δύναται· ὅτε δανειστὴς καὶ ὁ ὀφειλέτης, ἐὰν νομίζωσιν ὅτι ἐν ἄλλῳ δῆμῳ (ὅστις ἐπὶ πωλήσεως πλοίων πρέπει νὰ ᾖ ἐντὸς τῆς περιφέρειας τοῦ πρωτοδικείου παρ' ᾧ ἡ κατάσχεσις. ΑΠ. 27 τοῦ 65. Seuffert's Comment. Δ', 318 σμμ. 3) πωλούμενα τὰ πράγματα θὰ φέρωσιν ἄνωτερον τίμημα, νὰ αἰτήσωσι παρὰ τοῦ δικαστηρίου (ἂν δὲν συμφωνῶσιν οἱ κοθεν) τὴν πρὸς τοῦτο ἄδειαν, ἀναδεχόμενοι αὐτοὶ τὴν ἐντεῦθεν γενησομένην δαπάνην (Πολ. 892. Seuffert Δ', 267)· διαδικασίαν πρέπει ν' ἀκολουθήσωσι τὴν συνοπτικὴν (Πολ. 906)· οἱ γάλλοι συγγραφεῖς φρονοῦσι τὴν ἐπ' ἀναφορᾶν Carré ζ. 2087. Dalloz ἄρ. 316, 317.

γ') ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπάλληλον δύναται νὰ προσδιορίσῃ ὁ δανειστὴς εἰρηνοδίκην ἢ συμβολαιογράφον· ἐν Γαλλίᾳ ἐνεργοῦσι τὸν πλειστηριασμὸν τῶν κινήτων συνήθως οἱ κλητῆρες. Γαλ. 625. Dalloz ἄρ. 326.

Τὰ εἰς φθορὰν ὑποκείμενα πράγματα πλειστηριάζονται εὐθὺς μετὰ τὴν κατάσχεσιν ἢ ἐντὸς προθεσμίας κατὰ λόγον τοῦ κινδύνου προσδιοριστέας· ὁ πλειστηριασμός δὲ γίνεται δημοσίως παρὰ τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ προηγουμένης μόνον κηρύξεως, εἰ δυνατόν δὲ καὶ τοιχοκολλήσεως^ο.

Αἱ διάφοροι δὲ αὗται προκηρύξεις καὶ προθεσμίαι διαγράφονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας⁷.

Καὶ φέρουσιν ἀρτίως
ὑπογράφειν
ΚΕ. 72

3) κατάσχεσις καρπῶν ἀσυγκομιστῶν α).

§ 266. Οἱ ἀσυγκομιστοὶ καρποὶ οἱ πλησιάζοντες τὴν

δ') ἡ προκήρυξις γίνεται τοῦτο μὲν προφορικῇ διὰ τοῦ ὄργάνου τῆς φωνῆς τοῦ κήρυκος, τοῦτο δὲ ἔγγραφος διὰ τοιχοκολλήσεων, ἐνίοτε καὶ τυπώσεως ἐν ἐφημερίδι· ἡ μὲν προφορικῇ προκήρυξις δὲν εἶναι ἀναγκαῖον ν' ἀναφέρῃ ὡς ἡ ἔγγραφος ἐν πρὸς ἐν τὰ πλειστηριαζόμενα πράγματα· π. χ. «διάφορα πράγματα τοῦ ὀφειλέτου Α πλειστηριάζονται . . .»

ε') ἡ τοιχοκόλλησις τοῦ προγράμματος πρέπει νὰ γίνηται ἐν τῷ πολυανθρωποτέρῳ μέρει τῆς πρωτεύουσας· οἷόν ἐστι τὸ κατάστημα τοῦ εἰρηνοδίκου, τοῦ δημάρχου κλ. Carré ζ. 2289.

ς') τί ἐννοεῖ τὸ ἄρθρον 894 λέγον «ἡ κοινοποίησις γίνεται . . . διὰ τῆς αὐτῆς πράξεως;» Πιθανὸν τοῦτο, ἐνεργεῖται uno contextu ἄνευ διακοπῶν καὶ παρεμπιπτουσῶν ἄλλων ἐργασιῶν· ἀλλ' ἐπὶ τοιχοκολλήσεως εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ νομοῦ πῶς εἶναι τοῦτο δυνατόν; ὥστε νομίζω τὴν περικοπὴν οὕτως ἐρριμμένην.

6) Πολ. 898. Ὁ ἐπισπεύδων δανειστής ἀποφασίζει, ἂν τὰ κατασχέθεντα ὑπόκηται εἰς φθορὰν καὶ ποίων προκηρύξεων πρέπει νὰ γείνη συγκατῆ· ἔχει ὅμως τὸ δικαίωμα ὁ ὀφειλέτης ν' ἀντισταθῇ ἀνακόπτων τὴν ἐκτέλεσιν, ἢ καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ νὰ μὴ προβῇ εἰς αὐτόν. Περί τῶν Γάλλων βρ. Carré ζ. 2083 σημ. 1. Dalloz ἀρ. 307.

7)¹ Πολ. 896. Ἡ γὰρ δικονομία σιωπᾷ περὶ τούτου καὶ ἀμφιβολίαι φυσικῶς τῷ λόγῳ γεννῶνται ἐκεῖ. Carré ζ. 2086, 2086 δις. Dalloz ἀρ. 322, 323.

α) Πολ. 915—918. Γαλ. 626—635. Βαυαρ. δίκον. 956—965. Οὗ μόνον οἱ καρποὶ τῶν δένδρων, εἴτε ἡ ὕλοκαρπία καὶ τὰ ἀκρόδρυα,

Π ΓΦ Ν Δ
Τ. Α. Σ. 12
καὶ Β. Θ.
Τ. Α. Σ. 32

Α/349

+ ΓΦ Ν Δ
Τ. Α. Σ. 12

ώριμότητα λογίζονται ὡς πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν κινητὰ πράγματα καὶ διὰ τοῦτο ἡ κατάσχεσις καὶ ὁ πλειστηριασμός αὐτῶν γίνεται κατὰ τὰς ἡδὴ ἐξηγηθείσας διατυπώσεις τὰς ἐπὶ τῶν κινητῶν ἰσχυρούσας· τὰ ἰδιαίτερα δ' ἐνταυθὰ εἰσι τὰ ἐξῆς· α') μόνον ἐντὸς 6 ἐβδομάδων πρὸ τῆς συνήθους ὠριμότητος τῶν καρπῶν συγχωρεῖται κατάσχεσις· β') ἡ περιγραφὴ τῶν κατασχεθέντων γίνεται διὰ τῆς περιγραφῆς τοῦ κτήματος, τῆς φύσεως τῶν καρπῶν καὶ τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος αὐτῶν· γ') μεσεγγυοῦχος διορίζεται ὁ

ὑπάγονται εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ 915 ἄρθρου, ἀλλὰ καὶ πασῶν τῶν βοτανῶν τῆς γῆς τὰ γεννώμενα καὶ ὠριμάζοντα προϊόντα· οἷον δημητριακοὶ καρποί, ὄσπρια παντὸς εἶδους, γρασιδίον κλ. (Dalloz saisie-brandon ἄρ. 6. Colmet-Daage ἄρ. 223). Ἡ ξυλεία τῶν δασῶν; τὰ φυτώρια (pepinière); ἡ τῶν λιμνῶν ἀλιεία; οἱ φλοιοὶ τῶν δένδρων; Ὁρίμασις ἐπ' αὐτῶν δὲν ὑπάρχει· ἐπομένως ὀρθότερον εἶναι νὰ εἰπωμεν ὅτι δὲν ἐφαρμόζεται ἐπ' αὐτῶν ἡ διαδικασία αὕτη· ἀλλὰ δὲν εἶναι πάντες κατὰ τοῦτο σύμφωνοι. Carré ζ. 2109 δῖς. Dalloz ἄρ. 41, 42, 44. Rodière Procéd. Γ', 268.

Ἐὰν ὁ ἀγρὸς ᾖναι ἐκμεμισθωμένος ἢ ὁ καρπὸς πωληθῇ πρὸ τῆς κατασχέσεως; Καθ' ἡμᾶς δύναται καὶ τότε νὰ κατασχεθῇ, διότι μέχρι τῆς ἀποκοπῆς καὶ παραδόσεως μένει ὁ καρπὸς ἐν τῇ κυριότητι τοῦ ὀφειλέτου. Seuffert's Blätter E', 155. Ἄλλως οἱ Γάλλοι. Carré ζ. 2110. 2114. Dalloz ἄρ. 16.

1) Ἰδίως πρέπει νὰ προσλαμβάνωνται μάρτυρες, διότι τὸ ἄρθ. 918 ἐδ. 2 παραπέμπει εἰς τὸ ἄρθρ. 886· οἱ Γάλλοι διδάσκουσι τὸ ἐναντίον. Carré ζ. 2115. Dalloz ἄρ. 30.

2) Ἡ πρὸ τῆς ἐποχῆς ταύτης γενομένη κατάσχεσις εἶναι ἄκυρος (Carré ζ. 2114. Dalloz ἄρ. 26)· τὸν καιρὸν δὲ τῆς ὠριμότητος προσδιορίζει ὁ δανειστής ἐκ τοῦ ἐν ἐκάστη χώρᾳ ἐθιζομένου χρόνου τῆς συγκομιδῆς (Carré ζ. 2112. Dalloz ἄρ. 25)· κατὰ τὸ 69 τοῦ περὶ δημοτ. ἀστυνομίας νόμου τῆς 31 δεκεμ. 1836 τὴν ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τοῦ τρυγητοῦ τῶν ἀμπέλων προσδιορίζει ἡ ἀστυνομικὴ ἀρχή.

3) Πρέπει δηλ. νὰ περιγράψῃ ὁ κλητὴρ ἐν τῇ ἐκθέσει τὸ κτῆμα καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτοῦ· ἔτι τὸ εἶδος τῶν καρπῶν (σῖτος, σταφυλαί) κα κατὰ προσέγγισιν τὴν ποσότητα καὶ ποιότητα αὐτῶν. Carré ζ. 2116 Dalloz ἄρ. 34.

ἀγροφύλαξ ἢ ἐν ἐλλείψει τοιούτου ὁ ὑπὸ τοῦ δημάρχου προτεινόμενος⁴· ἐκτεινομένων δὲ τῶν ἀγρῶν ἐπὶ πολλῶν δῆμων διορίζονται χωριστοὶ μεσεγγυοῦχοι· δ') ἡ κατάσχεσις κοινοποιεῖται καὶ εἰς τὸν δήμαρχον.

β') εἰς χεῖρας τρίτου α).

1) Ἐν γένει.

ἐν χεῖρας τρίτου
ΚΑ. 235

§ 267. Καὶ κατὰ τῆς ἐν χερσὶ τρίτου εὐρισκομένης κινητῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, ἤτοι κατὰ τῶν ἀπαιτήσεων αὐτοῦ, δύναται ν' ἀπευθυνθῇ ἡ ἐκτέλεσις· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐνταῦθα πρῶτον μὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐγκρίνῃ τὸ δικαστήριον τὴν παρὰ τοῦ τρίτου εἰς τὸν ἐπισπεύδοντα δανειστὴν καταβολὴν τοῦ χρέους, ἔπειτα δ' ἐνδέχεται ν' ἀρνηθῇ ὁ τρίτος τὸ χρέος· διὰ ταῦτα τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐκτελέσεως,

4) Ὅχι ὑπὸ τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ (Carré ζ. 2417. Dalloz ἀρ. 35). Μεσεγγυοῦχος ἐν ἐλλείψει ἀγροφύλακος διορίζεται ὁ ὑπὸ τοῦ δημάρχου προτεινόμενος, διότι τοιοῦτοτρόπως καθίσταται ἀσφαλεστέρα τῶν καρπῶν ἢ φύλαξις· ἔνεκα δὲ τούτου ἐνέχεται ὁ δῆμος ἐπὶ ἀφερεγυότῃ τοῦ φύλακος (Πολ. 889), οὗ συνέπεια εἶναι ἡ ἀνάγκη τῆς εἰς τὸν δήμαρχον κοινοποιήσεως τῆς κατασχέσεως.

α) Πολ. 919—935. Γαλ. 557—582. Βαυαρ. δικον. 966—1006. Περὶ τοῦ ῥωμ. δικ. πρβ. νόμ. 15 § 8—12 πανδ. (42, 1). νόμ. 15 § 9 βασ. (9, 3)· «μὴ ὄντων ἄλλων πραγμάτων, καὶ γραμματεῖα εἰς ἐκμισμὸν λαμβάνονται πλην ἀναμφίβολα· δεῖ δὲ πωλεῖσθαι τὰ γραμματεῖα ἢ ἀπαιτεῖσθαι τὰ ἐν αὐτοῖς, εἰ τοῦτό ἐστιν εὐχερές». Εἰς χεῖρας τετάρτου συγχωρεῖται κατάσχεσις; Ἡτοι ὁ ὀφειλέτης τοῦ ὀφειλέτου μου εἶναι ἄπορος καὶ κατάσχεσις εἰς χεῖρας αὐτοῦ ἐνεργουμένη ἔσται ἀνωφελὴς· ἔχει ὅμως οὗτος ὀφειλέτην εὐπορον· δύναμαι νὰ ἐπιβάλω κατάσχεσιν εἰς χεῖρας αὐτοῦ; Ἐκ τοῦ ἄρθρ. 1025 § 2 τῆς πολ. δικονομίας ἐπιχείρημα λαμβάνοντες οἱ συγγραφεῖς ἀπαντῶσι καταφατικῶς, πλην ὅτι τινὲς θέλουσι νὰ προηγηθῇ δικαστικὴ ὑποκατάστασις (subordination judiciaire), ἣν ἄλλοι εὐλόγως ἀποκρούουσι. Πρβ. Carré ζ. 1929 δις. Dalloz ἀρ. 48, τοῦ ἰδίου obligation ἀρ. 945. Roger ἀρ. 127.

ΚΓ. 621
189. 251 ΚΒ.
Πρὸς δὲ τὴν 319
δικαστικὴν ἐν
ἐκ μὲν τῶν 319
τοῦ 319
ἢ 319
καὶ 319
ΚΣΤ. 172

ἐκτὸς τῆς κατασχέσεως ἀφ' ἧς ἄρχεται, ἐπακολουθούτους ἔχει δύο δίκας, πάντοτε μὲν τὴν περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως, ἐνίοτε δὲ τὴν περὶ ἀναγνώρισεως τῆς ὀφειλῆς τοῦ τρίτου· ὥστ' ἐξεταστέον ἐστὶν ἐπὶ τῆς προκειμένης ἐκτελέσεως τὰ

ΚΑ. 235

Α. 2. 305

4. 308

18/358

1) Ἡ ἐκτέλεσις ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου, τῆς εὐρισκομένης εἰς χεῖρας τρίτου, παρουσιάζει πολλὰ τὰ ἀμφίβολα καὶ ἀνεκκαθάριστα· διότι καὶ ὅταν ὁ δανειστής ἔχῃ ἐκτελεστὸν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ τίτλον, μένει ἀμφίβολον ἀκόμη ἂν ὁ τρίτος χρεωστῇ τῶνόντι τι εἰς τὸν ὀφειλέτην τοῦτον· ἔνεκα τούτου ἡ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν διαδικασία εἶναι πολυπλοκωτέρα ἐνταῦθα, καὶ ἀναγκαῖον καθίσταται νὰ προσδιορισθῇ προπάντων πότε λογίζεται τρίτος ὁ ἔχων περιουσίαν τινὰ τοῦ ὀφειλέτου, ἵνα γνωσθῇ ἐντεῦθεν εἰς τίνας περιπτώσεις δύναται καὶ ὀφείλει ὁ δανειστής νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν διαδικασίαν τοῦ εἶδους τούτου τῆς ἐκτελέσεως. Ὁ τοῦ τρίτου προσδιορισμὸς πρέπει νὰ γείνη νομίζω οὕτω· τρίτος ἐστὶν ὁ θέσιν ὀφειλέτου ὡς πρὸς τὴν κατασχετέαν περιουσίαν ἐπέχων ἀπέναντι τοῦ προσώπου, καθ' οὗ ἡ ἐκτέλεσις ἐνεργεῖται· ὅθεν τρίτος δὲν εἶναι ὁ ἐπίτροπος ἢ κηδεμὼν τοῦ ὀφειλέτου, ὁ ταμίας, ὁ ἐπιστάτης ἢ ὑπὸν ἑαυτοῦ (Roger ἀρ. 17. ἐπ. Dalloz ἀρ. 34 ἐπ. Carré ζ. 1928 δις· κατὰ τὴν βλαυρ. δικονομίαν δὲν θεωροῦσι τρίτον τὸν κατέχοντα κινήτων πρᾶγμα τῆς ιδιοκτησίας τοῦ ὀφειλέτου, λόγῳ π. χ. μισθώσεως ἢ χρησιδανείου. Barth § 382).

Εἰς τὰς ἰδίας αὐτοῦ χεῖρας δύναται τις νὰ ἐνεργήσῃ κατάσχεσιν; 187623
Ἀμφισβητεῖται τὸ ζήτημα (Carré ζ. 1925, καὶ Supplém. αὐτ. Roger traité de la saisie-arrest ἀρ. 113. Dalloz saisie-arrest ἀρ. 43. Berriat σ. 369 σημ. 32. Ρουσοπ. 71)· ὀρθότερα φαίνεται ἡ γνώμη ἡ καταφατικῶς λύουσα αὐτό, ἣν καὶ τὰ ἑλληνικὰ ἀκολουθοῦσι δικαστήρια· διότι τῆς ἐν χερσὶ τρίταις κατασχέσεως, μέτρου συντηρητικοῦ οὔσης, σκοπὸς εἶναι νὰ μὴ καταβληθῇ τὸ χρέος εἰς τὸν ὀφειλέτην τοῦ κατασχόντος, ἀλλὰ νὰ φυλαχθῇ, ἵνα, ἐπικυρουμένης τῆς κατασχέσεως, καταβληθῇ εἰς τὸν κατασχόντα αὐτόν· ὅταν λοιπὸν ὅ,τι εἰς τὸν ὀφειλέτην ἡμῶν ὀφείλομεν δὲν δυνάμεθα νὰ κρατήσωμεν προτείνοντες συμψηφισμόν (ἔνεκα τοῦ ἀνεκκαθαρίστου τῆς ἡμετέρας ἀπαιτήσεως), ἔχομεν συμφέρον καὶ δικαίωμα νὰ κατάσχωμεν αὐτό, ἵνα τοιοῦτοτρόπως ἀρνηθῶμεν τὴν καταβολήν. Φρονῶ δὲ ὅτι ὁ διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως ὀφειλέτης, μόνον ἂν ἔχῃ εὐαπόδεικτον (δι' ἐγγράφου ἢ ὅρκου) ἀνταπαίτησιν δύναται νὰ κατάσχη τὴν τελεσιδικὸν ὀφειλήν του· διότι ὀρθότερα μὲν εἶναι ἡ γνώμη, ὅτι ὁ συμψηφισμὸς δύναται καὶ δι' ἀγ-

τρία ταῦτα, τὴν κατάσχεσιν αὐτὴν, τὴν περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως ἀγωγὴν καὶ τὴν δίκην περὶ τῆς ὀφειλῆς τοῦ τρίτου.

2) Κατάσχεσις εἰς χεῖρας τοῦ τρίτου.

§ 268. Τὸ ὄνομα τοῦτο φέρει ἡ δικαστικὴ πράξις δι' ἣς παρεμποδίζεται παρὰ τῷ τρίτῳ ἡ ἀπότισις χρέους τοῦ τινος πρὸς τὸν δανειστήν αὐτοῦ. Ἐπιβάλλεται δὲ αὕτη

α) ἐπὶ πάσης τῆς κινητῆς¹ περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου οἷον χρημάτων, προσόδων, κεφαλαίων, τόκων καὶ παντοίων ἄλλων κινητῶν². ἀκατάσχετα ὅμως εἰσὶν ἡ δικαστικῶς ἐπιδικασθεῖσα διατροφή· αἱ ἐγγυοδοσίαι τῶν ὑπαλλήλων,

ὁ ῥ ρ καὶ Ν. Γ. Τ. Μ. Β. (1909) Τ. 15. Σ. 16

γῆς νὰ ἐπιδιωχθῇ (Dernburg Compensation § 64. contra Windscheid § 349 σημ. 16), ἀλλὰ πάντοτε ἀπαιτεῖται ἐκκαθαρισμένη ἀνταπαίτησις.

1) Τῶν εἰς χεῖρας τρίτου εὐρισκομένων ἀκινήτων τοῦ ὀφειλέτου ἡ ἀπαλλοτρίωσις ἐνεργεῖται διὰ τῆς ἀναγκαστικῆς κατασχέσεως π. χ. τῶν ἐκμεισθωμένων (Πολ. 861). Τὰ πωληθέντα καὶ μὴπω παραδοθέντα ἢ μεταγραφέντα ἀκίνητα νομίζω ὅτι δὲν δύνανται νὰ κατασχεθῶσιν εἰς χεῖρας τοῦ πωλητοῦ ὡς τρίτου κατὰ τὸ 919 ἄρθρ., ὅπερ μόνον ἐπὶ κινητῶν ἐπιτρέπει τὴν εἰς χεῖρας τρίτου κατάσχεσιν.

11-458 2) Καὶ ἂν τυχὸν ᾖναι ἄοριστον τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ὀφειλέτου πρὸς τὸν τρίτον, ἢ καὶ τὸ δικαίωμα αὐτὸ μὴ ἀπαιτητὸν (διότι π. χ. εἶναι ὑπὸ προθεσμίαν ἢ αἵρεσιν)· ἔτι δύναται νὰ ἐπιβληθῇ κατὰσχεσις ἐπὶ τοῦ μέρους τῆς ἀπαιτήσεως τοῦ ἀμερίστου κοινωνοῦ ἢ κληρονόμου, ἢ ἐπὶ ἐνοικίου καὶ μισθοῦ, μὴπω δεδουλευμένου (Carré ζ. 1924 δις. 1924 τετρ. Roger ἄρ. 176, 178. Dalloz ὅρ. 17. 140). ἄρα καὶ τὴν κατασχεθεῖσαν ἤδη ἀπαίτησιν δικαιούται νὰ κατὰσχη ὁ τοῦ κατασχόντος δανειστής. Ἀλλὰ τὰ ἡνωμένα ὅλως τῷ προσώπῳ δίκαια, οἷα ἡ χρῆσις καὶ ἡ οἰκῆσις, ὡς καὶ τὰ ἔχοντα ὠρισμένον σκοπὸν ἀναλώσεως (π. χ. ὀφείλω νὰ παράσχω τῷ ἐργολάβῳ τῆς οἰκίας μου ὑλικὸν ἵνα χρησιμεύσῃ εἰς τὴν οἰκοδομὴν), ἀκατάσχετά εἰσιν ὥσαυτως τὰ ἡνωμένα τῷ πράγματι δικαιώματι π. χ. πραγματικαὶ δουλείαι (Dalloz ἄρ. 195). Ἡ ἐπικαρπία ἀπαιτήσεως δύναται νὰ κατασχεθῇ. ΑΠ. 98 τοῦ 56.

ὅρα καὶ ἀνὰ ἀρχαίαν καὶ νεωτέραν ἀποφασίσαντες ἀποφασισμένοι
ἐφ' ὧν τὰς ἐκείνων ἀποφάσεις καὶ ἀποφάσεις Ν. 4 ΡΝΖ. (42. 23). —

εἰμὴ δι' ἣν ἐδόθησαν ἀπαίτησιν τὰ $\frac{3}{4}$ τοῦ μισθοῦ τῶν ναυτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν ὑπαλλήλων ὅλος ὁ μισθὸς ἢ οἰαδήποτε ἄλλη ἀποδοχὴ τῶν πολιτικῶν ὑπαλλήλων, τῶν στρατιωτικῶν παντὸς βαθμοῦ, καὶ τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν, τῶν στρατιωτῶν καὶ ναυτῶν ἢ χορηγούμενη εἰς τοὺς βουλευτάς ἀποζημιώσεις διὰ τὰς τακτικὰς καὶ ἐκτάκτους συνόδους· ἐπιτρέπεται κατὰσχέσις τοῦ $\frac{1}{4}$ τοῦ μισθοῦ καὶ τῆς βουλευτικῆς ἀποζημιώσεως δι' ἀπαίτησιν διατροφῆς συζύγου, κατιόντων καὶ ἀνιόντων συγγενῶν τὰ $\frac{3}{4}$ τῶν συντάξεων, τῶν ἀφυπηρετικῶν μισθῶν καὶ τῶν εἰς χήρας καὶ ὀρφανὰ διδομένων χορηγιῶν αἱ ἐκ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων εἰς διαταγὴν ἀπαιτήσεις, εἰμὴ ἐπὶ πτωχεύσεως τοῦ κομιστοῦ καὶ ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ γραμματίου⁵. *ὁ γράμματις ἐξ ἑξῆς ὅρα*

+ ΓΓΝΔ. ΤΑ. Σ. 16

ΚΓ. 61. 26. Η. 215 ΚΔ. 30 62 ΚΗ. 140

266. ΚΖ 168. ΚΓ 61

3) Πολ. 920. Νόμ. αρμα' τοῦ 1884. Γαλ. 580—582. Περὶ τῶν θεμάτων τούτων ῥητέον ταῦτα· α') ἡ ἔννοια τῆς λέξεως διατροφή ἐδόθη ἄνωτέρω (§ 157 σημ. 15· ὅρα καὶ Carré ζ. 1986. Dalloz αρ. 182)· ἡ ἀπαγόρευσις τῆς κατασχέσεως τῶν διατροφῶν φαίνεται μοι μὴ ὑποστηριζομένη νομοθετικῶς (ἀφοῦ τὸ ἄρθρ. 885 ἀφίνει εἰς τοὺς κοινούς ὀφειλέτας μόνον 8 ἡμερῶν ζωοτροφίαν, διὰ τί εἰς τὰς διατροφὰς τὸ προνόμιον; δὲν δύνανται βεβαίως νὰ ἐξομοιωθῶσι μὲ τὰς ἐξαιρέσεις τῶν §§ 4 καὶ 5 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου)· ἀλλὰ καὶ μὴ ἐκτεινομένη εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τὰς ἐκ δικαιώματος διατροφῆς ἢ χορηγίας τῶν πρὸς διατροφήν προερχομένας (Boitard Β', 338)· β') ἂν αἱ παρὰ τῶν ὑπαλλήλων διδόμεναι ἀσφάλειαι ἡδύναντο νὰ κατασχεθῶσι, ὅα ἔμπαται οὗτο ὁ σκοπὸς δι' ὃν ὤρισεν αὐτὰς ὁ νόμος (Carré ζ. 1985 εἰς)· γ') δύναται νὰ παραιτηθῇ ὁ ὑπάλληλος καὶ ὁ βαθμοφόρος τὸ πλεονέκτημα τοῦ νόμου; ἄνωτέρω § 264 σημ. 2. δ') συντάξεις καὶ χορηγίαι δίδονται εἰς τε τοὺς στρατιωτικοὺς καὶ ναυτικούς ὡς καὶ εἰς τοὺς πολιτικούς ὑπαλλήλους (νόμ. 19 αὐγ. 1852. νόμ. 6 ἀπριλ. 1853. νόμ. 3 αὐγ. 1861)· τῶν τελευταίων αἱ συντάξεις εἰσὶν ἀκατάσχετοι (ἄρθρ. 7 τοῦ ἀπὸ 19 ἰανουαρ. 1877 νόμου), αἱ δὲ στρατιωτικαὶ καὶ ναυτικαὶ ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν μόνον πρὸς διατροφήν συζύγου, τέκνων καὶ γονέων (ἄρθρ. 25 τοῦ περὶ συντάξεως τοῦ στρατοῦ νόμου, ἄρθρ. 30 τοῦ περὶ ναυτικῆς

β') δυνάμει δημοσίου ἢ ιδιωτικοῦ ἐγγράφου· ἀλλὰ καὶ ἄνευ ἐγγράφου δι' ἀδείας τοῦ ἀρμοδίου προέδρου πρωτοδικῶν, ὅστις ὀρίζει τότε καὶ τὸ κατασχετέον ποσὸν ἀδείας δὲ τοῦ προέδρου ἀνάγκη ἐστὶ καὶ ὅταν ὑπάρχῃ μὲν ἐγγράφον, περιέχῃ ὅμως μὴ βεβαίαν ἀπαίτησιν'.

Δυναμὶς ἢ ἰδιοκτητικῶν χειρῶν ἀπογραφῆς. ΚΖ. 554. εφεδ. 833/9

συντάξεως νόμου)· ὁμοίως ἀκατάσχετοί εἰσι καὶ αἱ βοήθειαι τοῦ ταμείου τῶν χηρῶν καὶ ὀρφανῶν τοῦ στρατοῦ τῆς ξηρᾶς (ἄρθρ. 26 τοῦ περὶ τοῦ ταμείου τούτου νόμου τῆς 24 ἰανουαρ. 1853)· ε') τὰ ἐκ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματιῶν εἰς διαταγὴν χρῆθ' ἔχουσι γνωστὸν δανειστήν, διὰ τὸ εὐκόλον τῆς μεταβιβάσεως αὐτῶν ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον ἐντεῦθεν ἢ ἀπαγόρευσις τῆς κατασχέσεως αὐτῶν ἐπὶ πτωχεύσεως ὅμως τοῦ χομιστοῦ ἢ ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς ἐκ μέρους αὐτοῦ παύει ἢ κυκλοφορίαν, ἐπομένως καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς κατασχέσεως (ἐμπ. νόμ. 149, 187)· δηλαδή ὁ ἀπολέσας τὴν συναλλαγματικὴν ἢ τὸ γραμματίον δύναται διὰ κατασχέσεως εἰς χεῖρας τοῦ ἀποδέκτου νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πληρωμὴν, ὡς καὶ ἐπὶ πτωχεύσεως ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτῆς (Berriat σ. 365 σημ. 10. 'Ρουσοπ. σ. 84. Dalloz ἄρ. 144)· ς') καὶ ἐν ταῖς ταχυδρομείοις δύνανται νὰ κατασχεθῶσι πράγματα· ἐξαιροῦνται ὅμως αἱ ἐπιστολαὶ διὰ τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς παραβιάσεως τοῦ ἀπορρήτου τῶν ἐπιστολῶν (Συντ. 20. Dalloz Saisie-arrest ἄρ. 152. Postes ἄρ. 39. Roger ἄρ. 322)· ζ') δὲν ὑπόκεινται εἰς κατάσχεσιν τὰ παρὰ τῆς Ἑλλην. Κυβερνήσεως εἰς ξένην ἐπικράτειαν ὀφειλόμενα (Dalloz Droit civil ἄρ. 295. Carré ζ. 1923 δις)· ὁμοίως αἱ διὰ γραφικὰ ἔξοδα ἐπιχορηγήσεις τῶν προξένων καὶ τὰ ἔξοδα παραστάσεως τῶν πρέσβων (διάτ. τῆς 19 ἰουν. 1836. ἄρθρ. 104 τοῦ νόμου χνς' τοῦ 1877 περὶ προξ. ὀργ.)· *ἀφ' ἐμοῦ ἐν τῇ ἐφημερίδι ΚΖ. 611 - 12255 - ΚΑ. 30*

4) Πολ. 921, 922. Γαλ. 557, 558. Dalloz ἄρ. 78—127. Δι' ἀπαιτήσεις ὑπὸ αἵρεσιν ἢ προθεσμίαν δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ κατάσχεσις, διότι αὕτη ἀναγκαῖον ἐπακόλουθον ἔχει τὴν ἀγωγὴν, ἥτις ἐν ταῖς ὑπὸ αἵρεσιν ἢ προθεσμίαν ἀπαιτήσεσιν ἀπαράδεκτός ἐστι (Πολ. 1026. Carré ζ. 1926. Roger ἄρ. 117. Dalloz ἄρ. 72· οἱ γερμανοὶ συγγραφεῖς ἄλλως ἀποφαίνονται. Bayer Summar. 61. Franke B', 230)· ἀλλ' ὅταν ἡ προθεσμία λήγῃ πρὸ τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς κίνησιν τῆς ἀγωγῆς ὁκταήμερου προθεσμίας, ἡ κατάσχεσις εἶναι ἰσχυρά, νομίζω. Κατάσχεσις δύναται νὰ ἐνεργηθῇ καὶ ἐπὶ τῇ βάσει πρωτοδικικοῦ ἀποφάσεως κατ' ἀντιμωλίαν δικασάσης, διότι καὶ αὕτη δημοσίον ἐγγράφον ἐστὶ (ΑΠ. 217 τοῦ 53) πιθανὴν τὴν ἀπαίτησιν τοῦ κατασχόντος

+ Γ. Ν. Δ.

Τ. Α.

Σ. 16

ΚΖ. 617

γ') κατὰ τοῦτον τὸν τύπον ὁ δανειστὴς συντάσσει καὶ διὰ κλητῆρος κοινοποιεῖ τῷ τρίτῳ δικόγραφον, κατασχετήριον καλούμενον, ὅπερ, ἐκτὸς τῶν προσόντων παντὸς δικογράφου³, πρέπει ν' ἀναφέρῃ τὸ ὄνομα καὶ τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου ἢ τῆς ἀδείας τοῦ προέδρου⁴, δυνάμει τῶν ὁποίων ἐνεργεῖται ἡ κατάσχεσις· ἐτι τὴν ποσότητα δι' ἣν ἡ κατάσχεσις γίνεται⁵ καὶ διορισμὸν ἀντικλήτου, ἂν ὑπάρχῃ ἀνάγκη. *Ἐφ' ὅτι διὰ τοῦτο δαδανωμένοι ἐν οὐκ ἐν πλείον; KZ. 667*

3) Ἀγωγὴ περὶ κύρους κατασχέσεως α).

§ 269. Ὁ δανειστὴς ἐντὸς 8 ἡμερῶν⁶ ἀπὸ τῆς κατα-

πρὸς τὸν δανειστήν καθιστῶν μετὰ τὴν ἐκκλήσιν ὅμως τῆς ἀποφάσεως ταύτης δὲν συγχωρεῖται κατάσχεσις, εἰμὴ ἂν ἡ ἀγωγή στηρίζεται εἰς ἐγγραφον (Carré ζ, 1928. Dalloz ἀρ. 94) ἢ δι' ἀδείας τοῦ προέδρου (Πολ. 761).

ἢ ἀπὸ τοῦ δανειστή 5) Πολ. 923, 924. Δὲν ἀπαιτεῖται πρὸς ἔναρξιν τοῦ εἵδους τούτου τῆς ἐκτελέσεως, ὡς ὄντος ἐν μέρει συντηρητικοῦ μέτρου, προεπιδοσίς τινος ἐγγράφου εἰς τὸν ὀφειλέτην (ΑΠ. 247 τοῦ 54. Dalloz ἀρ. 217). Ἐπὶ δὲ κατασχέσεως ἐν ταῖς ἰδίαις χερσὶ κοινοποιεῖ τὸ κατασχετήριον εἰς ἑαυτὸν ὁ δανειστὴς. Παλαιότερον αἱ κατάσχεσεις εἰς χεῖρας τρίτου ἐγίνοντο, ἐξ ἀγνοίας τοῦ νόμου, ὡς αἱ ἀναγκαστικαὶ δι' ἐκθέσεως τοῦ κλητῆρος· ἀλλ' ἡ νομολογία αὕτη ἀπεδοκιμάσθη πλεον τὴν σήμερον ὡς ἀντικειμένη εἰς τὸ 923 ἄρθρ. (ΑΠ. 323 τοῦ 55).

6) Δηλ. δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ περιέχῃ πλήρες ἀντίγραφον τῶν τίτλων τούτων, ἀλλὰ μνεῖαν ἀπλῶς αὐτῶν (Carré ζ. 1398. Dalloz ἀρ. 204). Αἱ κατάσχεσεις παρὰ τῷ δημοσίῳ πρέπει νὰ γίνωνται εἰς χεῖρας τοῦ ἀρμοδίου ταμίου καὶ νὰ κοινοποιῶνται εἰς τὸ ἐκδίδον τὸ χρηματικὸν ἔνταλμα ὑπουργεῖον (ἄρθρ. 86 τοῦ λογιστ. νόμου).

7) Ἄλλως εἶναι ἄκυρος ἡ κατάσχεσις, ὡς ἐστερημένη ἐνός τῶν οὐσιωδεστέρων αὐτῆς στοιχείων. Carré ζ. 1936 δις Dalloz ἀρ. 208—211.

α) Κατάσχεσιν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως δύνανται νὰ ἐπιβάλλωσι πολλοὶ δανεισταὶ (Πολ. 929 § 2. 933), καὶ τότε πολλοὶ περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως εἰσάγονται δίκαι (Boitard σ. 329)· ποία πολυτέλεια δαπάνης! δὲν ἔρκει μία ἀγωγή παρὰ τοῦ τὴν πρώτην ἐνεργήσαντος κατάσχεσιν εἰσαγομένη, ἢ καὶ παρὰ τῶν μὴ ἐχόντων ἐκτελεστὸν τίτλον δανειστῶν; Roger ἀρ. 534). Κατάσχεσις τοῦ Δημοσίου ἐν χερσὶ τρίτου δὲν ἔχει χρεῖαν ἀγωγῆς (ἄρθρ. 37 ἐπ. τοῦ υλς' νόμου τοῦ 1871).

1) Πολ. 925. Ἡ προθεσμία τῶν 8 ἡμερῶν ἐπεκτείνεται κατὰ λό-

σχέσεως ὀφείλει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος² αὐτῆς νὰ κινήσῃ³
κατὰ τοῦ ὀφειλέτου ἀγωγὴν περὶ κύρους τῆς ἀπαιτήσεως

γον τῆς ἀποστάσεως, ἐὰν ὁ τρίτος ἔχῃ ἄλλην κατοικίαν ἀπέχουσαν
τῆς τοῦ δανειστοῦ πλέον τῶν τεσσάρων σχοίνων· διότι τὰ ἔγγραφα τῆς
κατασχέσεως εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἔλθωσιν ἀπὸ τῆς κατοικίας τοῦ τρί-
του εἰς τὴν τοῦ δανειστοῦ, ἵνα οὗτος κοινοποιήσῃ αὐτὰ τῷ ὀφειλέτῃ
μετὰ τῆς περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως ἀγωγῆς· διὰ τοῦτο κατὰ τὴν
γαλ. δικονομίαν (ἄρθ. 563) δίδεται διπλῇ παρέκτασις, ὅταν καὶ ὁ ὀφει-
λέτης ἔχῃ διάφορον τῆς τοῦ δανειστοῦ κατοικίαν, ὅπερ κατὰ παραδρο-
μὴν παρέλειψεν ὁ ἐγγώριος νομοθέτης. Ἐπὶ δὲ κατοικίας τοῦ τρίτου ἐν
τῇ ἀλλοδαπῇ ἐφαρμόζεται κατ' ἀναλογίαν τὸ ἄρθρ. 541. Carré ζ. 1947.
Roger ἄρ. 460. Dalloz ἄρ. 243. Ἀνωτ. § 227 σημ. 12.

2) Ἡ ἀκυρότης αὕτη ἐπέρχεται ἅμα ἡ προθεσμία παρέλθῃ· ὥστε ἡ
μετὰ ταῦτα κινήθεῖσα ἀγωγὴ εἶναι ἄνευ ἀποτελέσματος (Dalloz ἄρ.
254. Carré ζ. 1946)· ἡ δὲ ἐκχώρησις ἢ καταβολὴ τοῦ χρέους, μετὰ
τὴν ἀκυρότητα ταύτην γενόμενα, ἰσχυραὶ εἰσιν· ἀλλὰ καὶ νὰ ἐξαναγ-
κασθῇ εἰς ἀπότισιν αὐτοῦ δύναται ὁ τρίτος (Carré ζ. 1949. Roger ἄρ.
482. Dalloz ἄρ. 255, 313). Αἱ παρὰ τῷ δημοσίῳ ἐνεργούμεναι κατα-
σχέσεις ἔχουσι κύρος καὶ φέρουσιν ἀποτέλεσμα ἐπὶ πέντε μόνον ἔτη
(ἄρθρ. 87 τοῦ λογιστ. νόμου· ἐξαίρουνται τὰ ναυτικά χορηγήματα· νόμ.
χγκ' τοῦ 61)· ἐὰν λοιπὸν ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ δὲν ἀνανεωθῶσι, λο-
γίζονται ὡς μὴ γενόμενα καὶ τὸ δημόσιον νομίμως καταβάλλει τὸ κα-
τασχεθὲν εἰς τὸν πιστωτὴν αὐτοῦ. Carré ζ. 1741. Dalloz trésor publ.
ἄρ. 628.

ΚΑ. 299

3) Ἡ ἀγωγὴ περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως εἰσάγεται εἰς τὸ δικα-
στήριον τῆς κατοικίας τοῦ ὀφειλέτου, ἐκτός ἂν οὗτος ᾔναι ἀλλοδαπὸς ἢ
φυγὰς, ὅτε ἀρμοδίως δικάζει καὶ τὸ δικαστήριον τοῦ τόπου τῆς κατα-
σχέσεως (ἀνωτ. § 36. Boitard Β', 325. Carré ζ. 1953 τετρ.), ἢ ἂν ἡ
κυρία δίκη διατελῇ ἤδη ἐκκρεμῆς (Carré ζ. 1953 τρίς). Ἐὰν ἡ κυρία
ἀπαιτήσις ᾔναι ἐμπορικῆς φύσεως; Ὁρθότερον εἶναι νὰ εἴπωμεν ὅτι ἡ
κυρία ἀπαιτήσις πρέπει νὰ εἰσαχθῇ εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, ἡ δὲ περὶ κα-
τασχέσεως εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον· διότι ὑπάρχει μὲν συνάφεια
μεταξὺ τῶν δύο ἀγωγῶν, ἀλλ' ἡ συνάφεια δὲν ἐνεργεῖ κατὰ τῆς λόγῳ
ὕλης ἀναρμοδιότητος (ἀνωτ. § 35 σημ. 11. Carré ζ. 1953. Dalloz
276. Πουσοπ. σ. 77). Τὴν ἐλλήν. νομολογίαν ἴδ. ἐν Εὐρετηρ. Η', 264
καὶ ἐν Ν. Πείρ. Γ', 1897 καὶ ΑΠ. 137 τοῦ 64.

4) Ἐπικύρωσις τῆς κυρίας ἀπαιτήσεως δὲν εἶναι ἀναγκαῖα, ὅταν
αὕτη στηρίζεται ἐπὶ δημοσίου ἐγγράφῳ, δυναμένου νὰ ἐκτελεσθῇ

§ 269. — ΠΕΡΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ.

909

καὶ τῆς κατασχέσεως δι' αὐτῆς δὲ γνωστοποιεῖ αὐτῷ καὶ τὴν γενομένην κατάσχεσιν*. Ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως ταύτης στερεῖται ὁ ὀφειλέτης τῆς ἐξουσίας τοῦ διαθέσαι τὰ κατασχεθέντα*. ἡ δὲ ἀγωγή εἰσάγεται καὶ δικάζεται

ὡς ἐπὶ τῇ κατασχέσει
ἀλλ' ἐν τῇ κατασχέσει
ἀλλ' ἐν τῇ κατασχέσει
ΚΒ. 202. 232
7 ΚΒ. 222
ΚΒ. 252

ἀναγκαστικῶς ὥστε ἔπρεπε νὰ ἐξαίρεση ὁ νόμος τὴν περίπτωσιν ταύτην καὶ νὰ ὀρίσῃ ὅτι ἐπ' αὐτῆς μόνον ἡ ἐπικύρωσις τῆς κατασχέσεως πρέπει νὰ αἰτηται (Carré ζ. 1945 ἐπτ. Dalloz ἀρ. 260). Ἐν τῇ δίκῃ ταύτῃ περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως δύναται νὰ προτείνῃ ὁ ὀφειλέτης ὅσας ἀκυρωτικὰς ἔχει κατ' αὐτῆς ἐναστάσεις· ἀλλὰ καὶ δι' ἀνακοπῆς κατὰ τῆς κατασχέσεως ἐπιτρέπεται νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ οὐ μόνον αὐτὸς ἀλλὰ καὶ ὁ τρίτος. Carré ζ. 1939 δις. ΑΠ. 217 τοῦ 53. 1Η. 159. 15Τ. 189

5) Διὰ τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγωγῆς γνωστοποιεῖται εἰς τὸν ὀφειλέτην ἡ γενομένη κατάσχεσις· τοῦτο διατάττει ὁ νόμος πρὸς οἰκονομίαν βεβαίως ἐξόδων ὥστε καὶ χωριστά, ἀλλ' ἐντὸς τῆς προθεσμίας, ἂν γείνη ἡ γνωστοποίησις δὲν εἶναι ἄκυρος (Carré ζ. 1945 ἐξ.), οὐδὲ εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον νὰ περιέχῃ αὐτὴ ἀντιγραφὴν πλήρη τοῦ κατασχετηρίου. Carré ζ. 1945 τετρ. Dalloz ἀρ. 247.

ΚΒ. 7
ΚΒ. 25
ΚΒ. 28

532
12, 349
612 Α.
ΚΒ. 202

ΚΒ. 513
554

6) Πελ. 926. Dalloz ἀρ. 407. Ἐπὶ μελλόντων δικαιωμάτων (π. χ. ἐπὶ μελλόντων ἐνοικίων ἢ μισθῶν) ἐφαρμόζεται ἡ ἀπαγόρευσις μόνον ὑπὸ τὸν ὅρον τοῦ ἂν γενῶσιν ἐνεστῶτα τὰ δίκαια ταῦτα (Carré ζ. 1951 § 3. Dalloz ἀρ. 508).

Γ. Α
Τ. Α
Σ. 16

Ἐὰν ἡ κατασχεθεῖσα ποσότης ᾖ μικροτέρα τῆς ὀφειλομένης, δύναται ὁ τρίτος νὰ πληρώσῃ τὸ περιπλέον ἢ ὁ ὀφειλέτης νὰ τὸ ἐκχωρήσῃ; Ἰσχυρὰ ὑπάρχει παρὰ τοῖς Γάλλοις διαφωνία περὶ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τούτου (Carré ζ. 1752. Dalloz ἀρ. 425 ἐπ.). ἐπειδὴ ἡ κατάσχεσις ἐμποδίζει τὴν πληρωμὴν καὶ ἀφαίρει ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην τὸ τῆς διαθέσεως δικαίωμα, ὁ δανειστής δὲ χρεωστεῖ νὰ ὀρίξῃ τὸ ποσόν, δι' ὃ ἡ κατάσχεσις ἐνεργεῖται, μόνον ὁρθὴν καὶ μὴ ἐπιδεχομένην ἀντίκρουσιν νομίζω τὴν γνώμην, ὅτι ἐπὶ τοῦ μὴ κατασχεθέντος ποσοῦ μένει ἀναλλοίωτος ἡ ἐνοχικὴ σχέσις τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ τρίτου.

1618
+ 10. 485
1Ε. 588
15Τ. 132
12. 243. 613
641
18 33
Η. 539
Κ. 10. 461
ΚΑ. 173

Ἐκχώρησις καὶ κατάσχεσις τῆς αὐτῆς ἡμέρας; Ἡ κατὰ χρόνον προγενεστέρα προτιμᾶται (ΑΠ. 253 τοῦ 54. 185 τοῦ 58. 160 τοῦ 60)· οἱ γὰρ. συγγραφεῖς διδάσκουσιν, ὅτι ἐκχώρησις προγενεστέρα τῆς κατασχέσεως, κοινοποιηθεῖσα ὅμως εἰς τὸν ὀφειλέτην βραδύτερον, ἔπεται τῇ κατασχέσει (Carré ζ. 1951 δις § 2. Dalloz ἀρ. 410—413)· ἀλλ' ἡ διδασκαλία αὕτη στηρίζεται εἰς τὸ ἀρθρ. 1690 τοῦ γαλ. κώδικος, ὅπερ περιέχει διάταξιν μὴ ὑπάρχουσαν ἐν τῷ ῥωμ. δικαίῳ· ὅρ. τὴν ἐμὴν

Μομφ. 198 2 48 Ρετβουζ Σ. 9.

συνοπτικῶς καὶ ἡ ἐκδιδόμενη ἀπόφασις κοινοποιεῖται καὶ εἰς τὸν τρίτον¹.

Ἐὰν τὸ δικαστήριον ἐπικυρώσῃ τὴν κυρίαν ἀπαίτησιν καὶ τὴν κατάσχεσιν

α') ἐπὶ χρηματικῶν μὲν κατασχέσεων, ὑποχρεῖ τὸν τρίτον νὰ πληρώσῃ τὰ κατασχεθέντα εἰς τὸν κατασχόντα δανειστήν κατὰ τὸ ἐν τῇ ἀποφάσει ὀριζόμενον ποσόν, ἢ ἂν ἐπέβαλον κατάσχεσιν πολλοὶ δανεισταί, νὰ διανεῖμῃ αὐτὰ μεταξὺ αὐτῶν².

διατριβὴν ἐν Εὐρετ. 10', 390, καὶ Παπαρρηγ. 5' § 50. ἐναντίοι I. Τυπάλδος (ἐν νομικ. Μερίσῃ τοῦ 1871 σ. 40), Καλλιγᾶς (Γ', § 434). Τὴν γνώμην τούτων εὗρεν ἀγαπητὴν καὶ ὁ ἄρ. Πάγος (ἀπ. 81 τοῦ 85. 155 τοῦ 86. 6 τοῦ 87 τῆς ὁλομελείας· ἐνθα καὶ μειονοψηφία· ὡς ἐπιφύλαξις ἴσως ἵνα μελετηθῇ καὶ πάλιν τὸ ζήτημα). Περὶ τῶν Γερμανῶν πρὸ Windscheid § 331 σημ. 10. Ἐκχώρησις μεταγενεστέρα μὲν τῆς κατασχέσεως, προγενεστέρα ὅμως τῆς περὶ κύρους αὐτῆς ἀγωγῆς, προτιμᾶται, εἶπε κατὰ πλειονοψηφίαν τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 1212 τοῦ 73)· ὀρθοτέρα κατ' ἐμέ, ἡ γνώμη τῆς μειονοψηφίας.

7) Πολ. 934. ΑΠ. 105 τοῦ 50.

Κατηγορ. 445 8) Ὁ χρόνος τῆς κατασχέσεως δὲν παρέχει προτίμησιν εἰς τὸν δανειστήν ἀπέναντι τῶν μεταγενεστέρων κατασχέσεων, ἂν μὴ ὑπάρχῃ ἄλλος εἰδικὸς λόγος προτιμήσεως (Carré ζ. 1951 δις § 1)· μόνον δὲ ἡ ὀριστικὴ ἀπόφασις (ὅρ. καὶ βαυαρ. δικον. 990), ἡ ἐπικυροῦσα τὴν κατάσχεσιν καὶ διατάττουσα τὸν τρίτον νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν κατασχόντα δανειστήν τὰ χρήματα, ἀσφαλίζει αὐτὸν ἀπέναντι τῶν μεταγενεστέρων τῆς ἀποφάσεως κατασχέσεων· διότι in pari causa melior est occupantis conditio· προλαμβάνων δ' ἐστὶν ἐνταῦθα non qui prior agit, sed qui prior ad sententiam pervenit· ἄρα δὲν ἀπαιτεῖται νὰ προβῇ ἡ κατάληψις μέχρι τῆς λήψεως τῶν χρημάτων (νόμ. 14 πρ. Π. 9, 4. νόμ. 10 Π. 15, 1. νόμ. 3 § 10, νόμ. 4 Π. (15, 3). ΑΠ. 346 τοῦ 55. 131 τοῦ 57. Carré ζ. 1971 δις. 1972 τρίς. Hilgard Annalen B', 161. Plank Mehrh. σ. 167. Seuffert's Blätter Δ', 49. Winds. § 121 σημ. 5). Ὑπάρχουσιν ὅμως καὶ ἐναντίαι γνώμαι, καθ' ὅς καὶ αἱ μετὰ τὴν κυροῦσαν τὴν κατάσχεσιν ἀπόφασις ἐνεργηθεῖσαι κατασχέσεις λαμβάνουσι μέρος εἰς τὴν διανομὴν (Dallos ἀρ. 445, 446). Παρατηρητέον καὶ ταῦτα· α') κατὰ τὴν ἐπικρατοῦσαν γνώμην,

6') ἐπὶ κατασχέσεως δὲ ἄλλων κινητῶν, διατάσσει τὸν πλειστηριασμὸν αὐτῶν καὶ τὴν ἀπότισιν τοῦ ἐκπλειστηριάσματος εἰς τοὺς ἐνεργήσαντας τὴν κατάσχεσιν δανειστάς⁹.

ἐὰν ἡ κατασχεθεῖσα ἀπαίτησις ᾖ χρέος ὑπὸ προθεσμίαν, δὲν ἐφαρμόζεται ἡ προτίμησις, ὡς ἄνωτέρω ἐξηγήθη, ἀλλὰ λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καὶ κατασχέσεις μετὰ τὴν ἀπόφασιν τὴν κυροῦσαν τὴν κατάσχεσιν γενομένη (Dallosz ἀρ. 448, 449. Carré 1792). τὴν γνώμην ταύτην δὲν θεωρῶ δεδικοιολογημένην· ἀφοῦ ἡ κυροῦσα τὴν κατάσχεσιν ἀπόφασις ἐπάγεται ἀναγκαστικὴν ἐκχώρησιν, ἀδιάφορον ὅπως ἂν ἡ κατὰ τὸν τρόπον τοῦτο ἐκχωρηθεῖσα ἀπαίτησις ᾖ καθαρὰ ἢ ὑπὸ προθεσμίαν· β') ὁ ὀφειλέτης τοῦ κατασχόντος δὲν ἀπαλλάσσεται τοῦ χρέους, δι' ὃ ἡ κατάσχεσις ἐγένετο, λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς (Dallosz ἀρ. 453. Carré ζ. 1972 τετρ.)· καὶ εὐλόγως, διότι διὰ τῆς κυρώσεως τὴν κατάσχεσιν ἀποφάσεως δίδοται τῷ δανειστῇ ἀντικείμενον ἀπλῶς πληρωμῆς, ἐπομένως πρὸς τῆς πληρωμῆς ὁ ὀφειλέτης δὲν ἀπαλλάσσεται· γ') ἡ ἐπικρατοῦσα ἐν Ἑλλάδι συνήθεια τῶν συγχῶν μεταθέσεων τῶν ὑπαλλήλων γεννᾷ, ἐπὶ κατασχέσεων παρὰ τῷ δημοσίῳ, τὸ ἐρώτημα, ἂν διὰ τῆς μεταθέσεως ματαιοῦται ἡ γενομένη ἤδη κατάσχεσις καὶ ἂν ἐπομένως ὀφείλῃ ὁ κατασχὼν ν' ἀνανεώσῃ αὐτὴν παρὰ τῷ ταμίᾳ τοῦ τόπου τῆς μεταθέσεως· εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦτο πρέπει βεβαίως νὰ δοθῇ ἀποφατικὴ ἀπάντησις, διότι ὁ ἄλλος ταμίας δὲν εἶναι ἄλλος ὀφειλέτης, ἀλλὰ τοῦ αὐτοῦ ὀφειλέτου ἀντιπρόσωπος· ὥστε ἄρκοῦσά ἐστι τῆς κυρώσεως τὴν κατάσχεσιν ἀποφάσεως ἡ κοινοποίησις τῷ διάδῳ ταμίᾳ, ὅστις, δυνάμει τοῦ § 80 τοῦ περὶ ταμείων νόμου τοῦ 1834 καὶ τῆς ἐπ' αὐτοῦ στηριζομένης ἐγκυκλίου τῆς 2 ἰουλ. 1836 τοῦ ὑπουργείου τῶν οἰκονομικῶν (§ 2, ε' «ὅταν ὑπάλληλός τις, εἰς οὗ τὸν μισθὸν ἐπεβλήθῃ κράτησις, μετατεθῇ διαρκούσης ἔτι τῆς κρατήσεως, ὀφείλει τὸ ταμεῖον νὰ στείλῃ ἄνευ ἀναβολῆς πρὸς τὸ ἄλλο ταμεῖον τὰ τῆς κατασχέσεως ἔγγραφα»), γινώσκει ἤδη ἢ ὤφειλε νὰ γινώσκῃ τὴν κατάσχεσιν· δ') ἕκαστος δανειστῆς γινώσκει ἐκ τῆς δηλώσεως ἂν καὶ πόσαι ἄλλαι κατασχέσεις ἐνεργήθησαν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ποσοῦ· ἐπομένως πρέπει νὰ ὑποβάλῃ αἴτησιν εἰς τὸ δικαστήριον, τοῦ νὰ διατάξῃ τὴν διανομὴν τῶν χρημάτων μεταξὺ τῶν πολλῶν δανειστῶν. Carré ζ. 1980. Roger ἀρ. 533.

9) Πολ. 925 § 2. Γαλ. 579. Ἡ διαδικασία τοῦ πλειστηριασμοῦ γίνεται κατὰ τὰ ἀρθρ. 891—899 καὶ τὰς ἄνωτέρω (§ 265, β') ἐξη-

2) Διαδικασία πρὸς τὸν τρίτον.

270. Ἡ κατάσχεσις μόνη οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν ἐπιβάλλει τῷ τρίτῳ πρὶν ἢ γνωστοποιηθῇ αὐτῷ ἐμπροθέσμως¹ ἢ κινήθῃσα περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως ἀγωγῇ· ἢ γνωστοποίησις² δὲ αὕτη ταῦτα ἔχει τὰ ἀποτελέσματα· ▢

α') στερεῖ τὸν τρίτον τοῦ δικαιώματος³ νὰ καταβάλλῃ πλέον τὸ χρέος ἢ συμψηφίσῃ⁴ αὐτὸ καὶ καθίστησιν αὐτὸν
Π. ὑπὸ τῇ ἐνστάσει τοῦ ἐκείνου ἐπὶ τῇ ἀγωγῇ εἰς τοὺς ἀντιπαραδόντας Κ. 62. 588
Κ. Α. 257-497

γνωστοποίησις
ἐπὶ τῇ ἀγωγῇ
στ. 629
ΙΔ. 279

γινέσθαι διατυπώσεις· ἀντὶ ἐκθέσεως κατασχέσεως χρησιμεύει ἐνταῦθα ἡ δήλωσις τοῦ τρίτου (Carré ζ. 1979, Dalloz ἀρ. 467. κατωτ. § 270 σημ. 9). Δύναται ὅμως πρὸς τὴν διανομὴν τοῦ ἐκπλειστηριάσματος ν' ἀναγγελθῶσι καὶ ἄλλοι δανεισταὶ ἐκτὸς τῶν ἐν τῇ ἐπικουρῶσιν τὴν κατάσχεσιν ἀποφάσει ἀναφερομένων (Dalloz ἀρ. 448. Carré ζ. 2171 τρίς). ὥστε τὰ ἐν τῇ προηγουμένῃ σημειώσαι ἐκτιθέμενα ἐφαρμόζονται μόνον ἐπὶ κατασχέσεων χρημάτων.

137-1 Η
ΚΑ. 30
ΚΒ. 365

ΑΠ. 103/91
Κ. 62

Γ' 1) Πολ. 927. Γαλ. 564. Ἡ προθεσμία πρὸς γνωστοποίησιν ὅτι ἐκινήθη ἢ περὶ κύρους ἀγωγῇ εἶναι ὀκταήμερος· ἀλλὰ βεβαίως περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ 927 ἄρθρ. παραδρομῇ τις παρερρίφηκε, καταφαινόμενη ἐκ τε τῆς εἰς τὸ 926 ἄρθρον παραπομπῆς, ἐν ᾗ οὐδόλως περὶ προθεσμίας ὀρίζεται τι, καὶ ἐκ τοῦ ὅτι αἱ 8 ἡμέραι ἀπὸ τῆς κατασχέσεως ἐδόθησαν πρὸς κίνησιν τῆς ἀγωγῆς· ἄρα κατ' αὐτὰς δὲν δύναται νὰ γείνη ἡ γνωστοποίησις εἰς τὸν τρίτον· πρέπει λοιπὸν νὰ ἐννοηθῇ τὸ ἄρθρον 927, συμφώνως τῷ ἄρθρ. 564 τῆς γαλ. δικονομίας, ὅτι ὁ κατασχὼν ἐντὸς ὁμοίας προθεσμίας (ἤτοι 8 ἡμερῶν), ἀρχομένης ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεως τῆς περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως ἀγωγῆς, γνωστοποιεῖ τῷ τρίτῳ ὅτι ἤγειρε τὴν ἀγωγὴν ταύτην. Ἡ παραμέλησις δὲ τῆς προθεσμίας ταύτης φέρει ἀποτελέσματα τοῦ νὰ ἦναι ἰσχυρὰ ἢ μετὰ ταῦτα γενομένη πληρωμὴ παρὰ τοῦ τρίτου. Dalloz ἀρ. 312.

2) Ἡ γνωστοποίησις, διὰ δικογράφου γινομένη, καλὸν εἶναι νὰ περιέχῃ ἀντίγραφον τῆς περὶ κύρους ἀγωγῆς, ἀλλ' ὅχι καὶ ἀναποφεύκτως ἀναγκαῖον. Carré ζ. 1946 δίς. Dalloz ἀρ. 310, 311.

3) Μετὰ τὴν κατάσχεσιν, ἀλλὰ πρὸ τῆς γνωστοποίησεως, δύναται νὰ πληρώσῃ ὁ τρίτος; Ὁ νόμος λέγει ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς γνωστοποίησεως ὁ τρίτος δὲν δύναται νὰ ἀποδώσῃ τὰ κατασχεθέντα κλ. ἄρα, ἔπρεπε νὰ εἴπωμεν, πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς γνωστοποίησεως δύναται

+ Γ. Φ. Ν. Δ. Τ. Α. Σ. 17-

μεσεγγυούχον ⁴.

6') ὑποχρεοῖ αὐτὸν πρὸς δῆλωσιν ἐμπρόθεσμον καὶ προσ-
ήκουσαν, ἥς ἡ παράλειψις ἐπιβλαβεῖς ἔχει συνεπέλας⁵.

*δεν ὑποχρεοῖ
ἐξαιτίας τοῦ εἰσῆμα
N. Γ. Γ. Μ. Β. 1908*

ἀλλὰ τοιαύτη ἐρμηνεῖα ἤθελε καταστήσει ἄνευ οὐδεμιᾶς σημασίας τὰς περὶ κατασχέσεως διατάξεις τοῦ νόμου, διότι πάντοτε μετὰ τὴν κατάσχεσιν εὐκόλως ἦτο νὰ συνεννοηθῇ ὁ τρίτος μετὰ τοῦ ὀφειλέτου καὶ νὰ καταβάλλῃ τὸ ὄφλημα, ὅπερ οὐδόλως δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὡς σκοπὸς τοῦ νομοθέτου· ὅθεν ὀρθότερα ἡ ἀπορατική ἀπάντησις. Carré ζ. 1948. Dalloz ἄρ. 306. ΑΠ. 234 τοῦ 50. Καλλιγ. Γ', § 179.

Ὁ συμψηφισμὸς δὲν δύναται νὰ γείνη πρὸς μεταγενεστέρας τῆς κατασχέσεως ἀπαιτήσεις οὐχὶ καὶ προγενεστέρας (Berriat σ. 369 σημ. 32. Dalloz ἄρ. 350, 416. Γαλ. κώδ. 1298. Ἀρχεῖον κλ. ΚΔ', 409. ΑΠ. 195 τοῦ 53. 132 τοῦ 58)· εἶναι δὲ ἀδιάφορον, λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς, ἂν ἡ ἀνταπαίτησις ἐπῆγασεν ἐκ γεγονότος ἀνεξαρτήτου τῆς θελήσεως τοῦ τρίτου· τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἀποτέλεσμα δύναται νὰ ἔχῃ μόνον τὴν συνδρομὴν καὶ αὐτοῦ εἰς τὴν διανομὴν τῶν κατασχεθέντων. Roger ἄρ. 444, 445. Ν. Πείρ. Γ', 1884.

4) Ὑποκείμενον ἔνεκα τούτου εἰς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 889, 999 § 5. Ἐὰν δὲ τὸ χρέος ἦτο ἔντοκον ἢ κατάσχεσις δὲν καταπαύει τοὺς τόκους. Dalloz ἄρ. 341. Roger ἄρ. 430. Carré ζ. 1952 δις. ΑΠ. 2 τοῦ 58. 246 τοῦ 59.

5) Ἐὰν ὁ τρίτος φιλοδίκαιος εἶναι καὶ ἀγαθὸς ἄνθρωπος προθύμως θέλει δώσει πᾶσαν ἐξήγησιν περὶ τῶν κατασχεθέντων πραγμάτων καὶ φανερώσει εἰς τὸν κατασχόντα ὅλας τῆς σχέσεως αὐτοῦ πρὸς τὸν ὀφειλέτην τὰς περιστάσεις· τὴν διαγωγὴν δὲ ταύτην τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τιμίου ἀνδρὸς ἐπιβάλλει ὡς καθῆκον εἰς πάντα τρίτον ὁ νόμος· δηλαδὴ ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς γνωστοποιήσεως, παρεκτεινομένων λόγῳ ἀποστάσεως, πρέπει νὰ ἐξηγηθῇ ὁ τρίτος ἂν ἦναι ὀφειλέτης ἢ μὴ· ἐὰν δὲ εἴτε δὲν δηλώσῃ ποσῶς, εἴτε δὲν δηλώσῃ προσηκόντως, καθίσταται ὀφειλέτης τῆς ποσότητος δι' ἣν ἡ κατάσχεσις ἐγένετο καὶ δὲν δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ πλέον τὴν ὑπαρξίν τοῦ χρέους (ἄνωτέρ. § 177 σημ. 8. ΑΠ. 138 τοῦ 59)· ὁ γαλ. νόμος (ἄρθρ. 577) ὀλιγώτερον αὐστηρὸς εἶναι κατὰ τοῦτο (Carré ζ. 1976. Dalloz ἄρ. 358 ἐπ.)· ἀλλ' ἐπὶ κατασχέσεως ἀκύρου τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα δὲν ἐπέρχονται (ΑΠ. 191 τοῦ 58· 3 τοῦ 89)· ὡσαύτως δὲν ἐπέρχονται αὐτὰ ἀπέναντι τοῦ ὀφειλέτου, τοὔτεστιν οὔτε ἡ ἔλλειψις δηλώσεως οὔτε ἡ ἔλλειψις προσηκούσης δηλώσεως καθίστησιν ὀφειλέτην τὸν τρίτον καὶ ἀπέναντι τοῦ ὀφειλέτου

58

*KE 108
KA. 283
IC. 154
KIB. 531*

KE 412

IA/443

προσθήκουσα δ' ἐστὶν ἡ δήλωσις ἡ γινομένη εἴτε προφορικῶς παρὰ τῷ ἀρμοδίῳ δικαστικῷ γραμματεῖ ἢ τῷ εἰρηνοδίκῃ⁶, εἴτε διὰ δικογράφου κοινοποιουμένου τῷ δανειστῇ, περιέχουσα δὲ σημειώσιν τοῦ χρέους⁷ καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῦ γενομένων τυχόν ἄλλων κατασχέσεων, ἐτι δ' ἐπαγγελίαν τῆς ἐνόρκου βεβαιώσεως τῶν λεγομένων, καὶ φέ-

τοῦ κατασχόντος. Ἐὰν γείνωσι πολλαὶ κατασχέσεις πολλὰς καὶ δηλώσεις ὀφείλει ὁ τρίτος· ἀλλ' αἱ νεώτεραι δύνανται νὰ ᾖναι ἀπλᾶ παραπομπαὶ εἰς τὴν πρώτην (Carré ζ. 1969). Σημειωτέον δὲ ὅτι ἡ δαπάνη τῆς δηλώσεως ἢ παρὰ τοῦ τρίτου γενομένη εἶναι εἰσβάρος τοῦ κατασχόντος καὶ ἐκπίπτει ἀπὸ τοῦ χρέους. Dalloz ἀρ. 393. Carré ζ. 1981.

6) Ἀρμοδίος γραμματεὺς ἐστὶν ὁ τοῦ δικαστηρίου, εἰς δ' εἰσῆλθῃ ἡ περὶ κύρους ἀγωγὴ, τοῦ εἰρηνοδικείου δηλαδὴ, τοῦ πρωτοδικείου ἢ τοῦ ἐφετείου· κατὰ παραδρομὴν δὲ τὸ ἀρθρ. 928 ἀναφέρει τὸν γραμματέα τῶν πρωτοδικῶν μόνον (Carré ζ. 1962 δις. Dalloz ἀρ. 325. Boitard ὑπὸ τὸ ἀρθρ. 571)· εἰρηνοδικεῖς δὲ ἀρμοδίος εἶναι ὁ τῆς κατοικίας τοῦ τρίτου, καὶ εἰς τὸ γραφεῖον αὐτοῦ ὀφείλει ὁ δανειστής νὰ διευθυνθῇ ἵνα πληροφορηθῇ περὶ τῆς δηλώσεως· ἄλλως οἱ Γάλλοι (Dalloz ἀρ. 329. Carré ζ. 1962 τετρ.), διότι ὁ νόμος αὐτῶν λέγει ὅτι καὶ παρὰ τῷ εἰρηνοδίκῃ δύναται νὰ γενῇ ἡ δήλωσις.

7) Ἐπὶ ἀρτηρικῆς δηλώσεως, ἐὰν ὁ τρίτος μηδέποτε ὑπῆρξεν ὀφειλέτης τοῦ προσώπου, δι' ὃ κατὰσχέσις ἐγένετο, ἀρκουσά ἐστὶν ἡ δήλωσις αὐτοῦ αὐτῇ· «οὐδέποτε ὑπῆρξα ὀφειλέτης τοῦ Α»· ἐὰν ὅμως ἐγένετο μὲν ὀφειλέτης ἄλλοτε τοῦ Α, δηλώσῃ δὲ ὅτι ἐξώφλησε τὸ χρέος, ἢ ὅτι ἐκοινοποιήθῃ αὐτῷ ἐκχώρησις (Carré ζ. 1968 τετρ.) κλ., ἀνάγκη νὰ ἐξηγηθῇ εἰδικώτερον περὶ τῶν περιστατικῶν τούτων καὶ τὰς ἀποδείξεις αὐτῶν νὰ ἐπισυνάψῃ· ἡ δήλωσις δὲ «ἀγνοῶ ἂν εἶμαι ὀφειλέτης» δὲν θεωρεῖται εἰλικρινής (Carré ζ. 1968, 1968 δις. Dalloz ἀρ. 353, 354). Ὅτι τὸ χρέος εἶναι ἀκατάσχετον (π. χ. στρατιωτικὴ ἢ ναυτικὴ σύνταξις), δὲν ἔχει ἀνάγκην μήτε συμφέρον νὰ προτείνῃ ὁ τρίτος (ΑΠ. 222 τοῦ 69).

8) Ἐπὶ καταφατικῆς δηλώσεως χρεωστῇ ὁ τρίτος νὰ ἐκφρασθῇ περὶ ὅλων τῶν οὐσιωδῶν περιστάσεων τοῦ χρέους· ὅτι τὸ χρέος εἶναι ὑπὸ αἴρεσιν μὴ ἐξελθοῦσαν ἀκόμη, ὅτι προέρχεται ἐκ πολυπλόκου δοσοληψίας καὶ εἶναι ἄγνωστον τὸ μέγεθος αὐτοῦ. Carré ζ. 1968 τρίς, τετρ. Dalloz ἀρ. 346, 348.

+ ΓΦΝΔ.
Τ. Α.
Σ. 17

ΚΕ. 411

ρουσα ἐπισυνημμένα τὰ ἀποδεικτικά ἔγγραφα⁹ καὶ ἀκριβῆ περιγραφὴν μετ' ἀνεξόδου ἐκτιμήσεως τῶν κατεσχημένων κινητῶν⁹.

γ') ἐπιβάλλει αὐτῷ τὸ χρέος τοῦ ἀναγγέλλειν ἐντὸς 3 ἡμερῶν εἰς τὸν πρῶτον δανειστὴν πᾶσαν νεωτέραν κατὰ-
σχέσιν τοῦ αὐτοῦ χρέους¹⁰.

Τὴν γενομένην δηλώσιν δύναται ν' ἀνακόψῃ ὁ δανει-
στής ἐνώπιον τοῦ ἀρμοδίου δικαστηρίου, ὅπερ συζητεῖ καὶ
ἀποφασίζει αὐτὴν κατὰ τὴν συνοπτικὴν διαδικασίαν¹¹.

Ἡ γ' ἀντιγραφή τοῦ γ' άρθρου ἐστὶν ἀντικείμενον τοῦ § 8

- 8) Ἐὰν δηλ. ἔχῃ ἔγγραφα ὁ τρίτος ὀφείλει νὰ ἐπισυνάψῃ αὐτὰ τῇ
δηλώσει· μόνον δὲ δημόσια ἔγγραφα καὶ ἰδιωτικά βεβαίαν ἔχοντα χρο-
νολογίαν εἰσι δεκτὰ καὶ βραδύτερον προσαγόμενα (νόμ. πκζ' τοῦ 1880.
πρβ. καὶ Carré 1968 πεντ. Dalloz ἀρ. 334—336)· ἀλλὰ καὶ πρὸ τοῦ
νόμ. πκζ' ἡ νομολογία τῶν δικαστηρίων ἡπιωτέρας ἡκολούθει ἐνίοτε
ἀρχάς. Εὐρετήρ. Η', 281. ΑΠ. 132 τοῦ 58. *Ἡ δὲ ἀντιγραφή τοῦ β' άρθρου βεβαίαν χρο-
νολογία καὶ βεβαίαν
πρῶτον τῶν
12 iii. 21'*
- 9) Ὅταν τὰ κατασχεθέντα κινητὰ δὲν ᾔναι χρήματα, ὀφείλει ὁ τρί-
τος νὰ ἐπισυνάψῃ εἰς τὴν ἔκθεσιν ἀκριβῆ αὐτῶν κατάλογον, ὅστις μέλ-
λει νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν διαταχθισομένην παρὰ τοῦ δικαστηρίου πώ-
λησιν αὐτῶν ὡς ἔκθεσις κατασχέσεως. Dalloz ἀρ. 344. Carré ζ. 1793,
1977, 1978. *Ἡ δὲ ἀντιγραφή τοῦ β' άρθρου βεβαίαν χρο-
νολογία καὶ βεβαίαν
πρῶτον τῶν
12 iii. 21'*
- 10) Πολ. 933. Γαλ. 575. Ἡ εἰδοποίησις τῶν νεωτέρων κατασχέ-
σεων γίνεται δι' ἐπιδόσεως καὶ σκοπὸν ἔχει νὰ καταστήσῃ γνωστὸν τῷ
πρῶτῳ δανειστῇ ὅλας τὰς κατασχέσεις, ἵνα οὗτος αἰτήσῃ παρὰ τοῦ
δικαστηρίου τὴν διανομὴν τῶν χρημάτων μεταξὺ τῶν κατασχόντων
δανειστῶν ἢ παράλειψις τῆς εἰδοποιήσεως ταύτης καθίστησι τὸν τρί-
τον ὑπεύθυνον εἰς ἀποζημίωσιν παρὰ τοῖς Γάλλοις ἀμφίβολον Carré
ζ. 1970 δις. Dalloz ἀρ. 355. *Ἡ δὲ ἀντιγραφή τοῦ β' άρθρου βεβαίαν χρο-
νολογία καὶ βεβαίαν
πρῶτον τῶν
12 iii. 21'*
- 11) Πολ. 932. Γαλ. 570, 576. Ἡ ἀνακοπὴ κατὰ τῆς δηλώσεως
πρὸ τοῦ νόμου πκζ' τῆς 20 μαρτ. 1880 δὲν ὑπεβάλλετο εἰς προθεσμίαν
τινὰ (ὅρ. καὶ Carré ζ. 1873 τρίς. Dalloz ἀρ. 391)· ἀλλὰ διὰ τοῦ νό-
μου τούτου ὑπεβλήθη εἰς τριακοντῆμερον προθεσμίαν ἀπὸ τῆς δηλώ-
σεως· εἰσάγεται δὲ εἰς τὸ δικαστήριον εἰς ὃ ὁ τρίτος, ὁ ὢν ἐνταῦθα
ἐναγόμενος, ὑπάγεται (ὅσάκις δὲ ὑποβάλλεται παρεμπιπτόντως δεκτὴ
ἐστὶ καὶ διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων γενομένη ΑΠ. 102 τοῦ 82,
ἐναντία ἢ 139 τοῦ 82), εἴτε περὶ τὸν τύπον τῆς δηλώσεως εἴτε περὶ
τὴν οὐσίαν αὐτῆς στρέφεται ἢ ἀμφισβήτησις (Carré ζ. 1959. Dalloz

β') τὴν ἀκίνητον α).

1) τὶνα πράγματα.

§ 271. Ἐκτὸς τῆς κινητῆς δύναται ὁ δανειστὴς νὰ ἐκποιήσῃ καὶ τὴν ἀκίνητον περιουσίαν τοῦ ὀφειλέτου μετὰ τῶν παρακολουθημάτων καὶ καρπῶν αὐτῆς, μάλιστα δὲ καὶ αὐτὴν τὴν δι' ὑποθήκης ἄλλων δανειστῶν βεβαρηνμένην, προσδὲ καὶ τὰ ὡς ἀκίνητα λογιζόμενα δίκαια· περιο-

ἀρ. 385. ΑΠ. 85 τοῦ 48)· ἐπομένως ἐὰν ἡ διαφορὰ ᾖ ἐμπορικὴ, εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον (ΑΠ. 109 τοῦ 63). Τίς ἡ θέσις τοῦ τρίτου μετὰ τὴν δῆλωσιν; Δύναται οὗτος ἐπὶ καταφατικῆς μὲν δηλώσεως, ἐὰν θέλῃ νὰ μὴ μένῃ ὀφειλέτης, νὰ καταθέσῃ τὸ χρέος δικαστικῶς (Carré ζ. 1952 δις ζ. 1973. Dalloz ἀρ. 441. βαυαρ. δικον. 979), ἢ ἐπὶ ἀρνητικῆς, νὰ προκαλέσῃ εἰς ἀγωγὴν τὸν κατασχόντα, ἵνα ἀποφασισθῇ π. χ. ἡ ἰσχὺς τῆς ἐν τῇ δηλώσει ἀναφερομένης ἐκχωρήσεως (ἰδ. καὶ Carré ζ. 1973 δις). Μετὰ τὸν νόμον πκζ' περιττὴ ἡ πρόκλησις.

α) Πολ. 954—973. Γαλ. 673—748. Ἡ ἀκίνητος περιουσία εἶναι ἡ σπουδαιότερα τοῦ ἀνθρώπου κτῆσις, διὰ τοῦτο τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησιν αὐτῆς περιέβαλεν ὁ νόμος διὰ πλειότερων ἐγγυήσεων ἢ ὅσων τὴν κινητὴν. Δύναται νὰ κατασχεθῇ ἰδανικὸν μέρος τοῦ ἀκινήτου· π. χ. τὸ ἥμισυ; Οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει τοῦτο. Carré ζ. 2198 δις § III, 3^ο σ. 122. Aubry § 197 σημ. 7 ἐκδ. β'. § 221 σημ. 5 ἐκδ. δ'. Dalloz vente publ. d'imm. ἀρ. 94. Εὐρετήρ. ΣΤ', 152. Ν. Πείρ. Γ', 1748.

1) Π. χ. ἡ ἐπικαρπία ἀκινήτων, ἡ ἐμφύτευσις, ἡ ἐπιφάνεια. Φιλονικεῖται μετὰ τῶν συγγαφένων τὸ ζήτημα ἂν δύναται νὰ κατασχεθῇ καὶ ὡς ἀκίνητον νὰ ἐκποιηθῇ ἡ διεκδικητικὴ ἀγωγή ἀκινήτου (πρβ. Carré ζ. 2198 δις § 3. Aubry § 581 σημ. 8, 9 ἐκδ. β'. § 778 σημ. 10 ἐκδ. δ'. Dalloz vente publ. d'immeubles ἀρ. 72)· οἱ τὴν καταφατικὴν λύσιν ὑποστηρίζοντες φέρουσι τὸν λόγον, ὅτι κατὰ μὲν τὸ ἄρθρ. 954 τῆς πολ. δικον. δύναται νὰ κατασχεθῶσι, πλὴν τῶν ἀκινήτων, καὶ τὰ τοῖς ἀκινήτοις ἰσότιμα, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 12 τοῦ περὶ διακρίσεως κτημάτων νόμου εἰς τὰ ἀκίνητα κατατάσσονται· αἱ περὶ διεκδικήσεως ἀκινήτου ἀγωγαί· ἄρα, λέγουσιν, αἱ ἀγωγαὶ αὗται, ὡς ἰσότιμοι τοῖς ἀκινήτοις, ὑπάγονται εἰς τὸ ἄρθρ. 954· ἡ σκέψις αὕτη σπου-

ρισμός δέ τις περί τὴν ἐνέργειαν τῆς ἐκποιήσεως ἐπιβάλλεται αὐτῷ οὗτος·

α') τὰ ἀκίνητα ἀπηγορευμένων ἢ ἀνηλίκων (καὶ αὐτῶν τῶν χειραφέτων) ὑποβάλλονται εἰς κατάσχessin καὶ ἐκποιῶνται μετὰ τὴν δίκην² τῆς κινητῆς αὐτῶν περιουσίας· ἀλλὰ περιττὴ ἐστὶν ἡ δίκησις αὕτη, ἐὰν κοινῶσι τοῦ κτήματος καὶ τοῦ χρέους ἀνήλικοι, ἢ ἂν ἡ ἐκτέλεσις ἤρξαστο ἐναντίον ἐνηλίκου ἢ πρὸ τῆς ἀπαγορεύσεως³.

β') ὁ δανειστής δὲν δύναται νὰ ἐκποιήσῃ τὰ μὴ ὑποτεθέντα αὐτῷ ἀκίνητα, εἰμὴ ἂν δὲν ἀρκῇ πρὸς ἐξόφλησιν τὸ ἐνυπόθηκον⁴.

δαία εἶναι βεβαίως, ἀλλ' ὅμως ἐξενίκησεν ἡ ἐναντία γνώμη· καὶ τῶντι ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν περὶ κατασχέσεως καὶ πλειστηριασμοῦ ἀκινήτων διατάξεων τῆς πολ. δικονομίας δὲν δύναται τις νὰ παραδεχθῇ εὐλόγως ὅτι ὁ νομοθέτης ἡνόει νὰ τυμπεριλάβῃ εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς ἐκτελέσεως καὶ τὰς τῶν ἀκινήτων διεκδικητικὰς ἀγωγὰς. Ἀφοῦ δύνανται ὁ δανειστής ν' ἀσκήσῃ αὐτὸς τὰς ἀγωγὰς ταύτας (πολ. 1025(, πρὸς τί ἢ προσφυγῇ εἰς διαδικασίαν, ὅπως ἀμφιδόλου πολλάκις καὶ συμφέροντος καὶ ὠφελείας; Παπαρρηγ. Ζ', 660.

2) Γαλ. κώδ. 2206. "Ἦγουν ἐὰν δὲν εὑρεθῶσι κινητὰ δυνάμενα νὰ κατασχθῶσιν· ὥστε ἀναγκαῖόν ἐστι τῆς κατασχέσεως τοῦ ἀκινήτου νὰ προηγηθῇ ἀναζήτησις κινητῶν καὶ δι' ἐκθέσεως, ἰδίᾳ πρὸς τοῦτο συντασσομένης (ἢν οἱ Γάλλοι καλοῦσι *procès-verbal de carence*), νὰ βεβαιωθῇ ὅτι δὲν ὑπάρχουσι τοιαῦτα (Carré ζ. 2198 δις § II, 2, ζ. 2024. Berriat σ. 376 σημ. 31)· ἀλλὰ καὶ ἂν μετὰ τὴν κατάσχessin ἀποδείξῃ ὁ δανειστής ὅτι δὲν ὑπάρχουσι κινητὰ, δὲν φρονῶ ὅτι δύναται νὰ ἀκυρωθῇ τοιαύτη κατάσχesis. ΑΠ: 165 τοῦ 63.

3) Διότι δὲν εἶναι συμφέρον νὰ διατηρηθῇ ἡ καταδίωξις (Πολ. 655)· ἡ δὲ ἀρξαμένη καὶ μέχρι τῆς κατασχέσεως προχωρήσασα ἐκτέλεσις (Aubry § 584 σημ. 49, 50 ἐκδ. β') κατ' ἐνηλίκου δὲν δύναται νὰ ματαιωθῇ διὰ τῆς εἰς ἀνήλικον μεταβάσεως τῆς περιουσίας αὐτοῦ.

4) Πολ. 954 § 2. Γαλ. κώδ. 2209. "Ἦγουν πρῶτον πρέπει νὰ κατάρχη καὶ ἐκποιήσῃ τὰ ἐνυπόθηκα ἀκίνητα καί, ἂν τὸ ἐκπλειστηρίασμα αὐτῶν δὲν ἀρκέσῃ, νὰ προβῇ καὶ εἰς τῶν λοιπῶν τὴν κατάσχessin· ἀλλὰ δύναται νὰ κατάρχη ὁμοῦ ἀμφοτέρω, ἐκποιῶν ὅμως πρότερον τὰ ἐνυ-

+ Γ. Φ. Ν. Δ. Γ. Α. Σ. 19.

γ') ἡ ἐκτελεσις ἀναστέλλεται ἐὰν ὁ ὀφειλέτης ἀποδείξῃ διὰ δημοσίου ἐγγράφου ὅτι τὸ ἐτήσιον καθαρὸν εἰσόδημα τοῦ κατασχεθέντος ἀκινήτου ἀρκεῖ πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους μετὰ τῶν τόκων καὶ ἐξόδων, παραχωρήσῃ δὲ τὸ εἰσόδημα τοῦτο εἰς τὸν καταδιώκοντα δανειστήν⁵.

2) κατὰσχέσεις.

§ 272. Ἀφοῦ ἐνεργηθῶσι καὶ ἐνταῦθα αἱ προηγούμεναι πάσης ἀναγκαστικῆς ἐκτελέσεως προπαρασκευαστικαὶ πράξεις, ἀκολουθεῖ ἔπειτα

α') **κατάσχεσις**· αὕτη ἐνεργεῖται παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ ἢ τῷ νομίμῳ αὐτοῦ ἀντιπροσώπῳ¹, ἐπὶ ἐνυποθήκῳ δὲ κτήματος καὶ παρὰ τῷ τρίτῳ διακατόχῳ αὐτοῦ². Γίνεται δὲ

πόθηκα (Carré ζ. 2198 § III, ἀρ. II. σ. 123. Dalloz vente publ. d'imm. ἀρ. 179)· ἀδιάφορον δὲ εἶναι πρὸς ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρ. 954 § 2 ὅτι εἰς ὑποθήκην εἶναι δεδομένον καὶ κτῆμα τρίτου (Aubry σημ. 19). Ἀλλὰ δύναται νὰ κατὰσχη καὶ ἐκποιήσῃ πρότερον τὰ κινητὰ (ΑΠ. 254 τοῦ 86).

5) Γαλ. κώδ. 2212 (Aubry σημ. 51. Pacht Dienst σ. 348). Πρέπει διὰ δημοσίων ἐγγράφων (π. χ. ἐνοικιαστηρίων ἢ τῶν φορολογικῶν βιβλίων) ν' ἀποδεικνύηται τὸ εἰσόδημα, ἵνα μὴ χρησιμεύσῃ τὸ εὐεργέτημα τοῦτο τοῦ νόμου ὡς μέσον στρεψοδικίας τῶν ὀφειλετῶν (πρβ. καὶ ἄρθρ. 20 τοῦ περὶ τῆς Ἑθν. Τραπεζῆς φκς' νόμου τοῦ 1859, ἄρθρ. 1007—36 βαυαρ. δικον. Barth Γ', 160).

1) Τίς δηλοῖ τὸ τοῦ νόμου, ἡ κατὰσχεσις γίνεται παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ ἐκτός—; Ἐννοεῖ ὅτι αἱ πράξεις τῆς καταδιώξεως, ἐπιταγὴ καὶ λοιπαί, ἀπευθύνονται κατὰ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ, ἢ ἂν οὗτος δὲν ἔχῃ ἐλευθεράν διάθεσιν τῆς περιουσίας αὐτοῦ, κατὰ τοῦ ἀντιπροσώπου του (Aubry σημ. 54, 55)· ἡ διάταξις αὕτη, περιττὴ ἄλλως οὕσα ὡς ἄφ' ἐαυτῆς ἐννοουμένη, δὲν ὑπάρχει ἐν ταῖς κατασχέσεσι τῶν κινήτων, ἐτέθη δὲ ἐνταῦθα ἕνεκα τῶν προσηρτημένων δύο ἐξαιρέσεων. ^Π

2) Ἰκανῶς ἀμφίβολός ἐστίν ἡ ἐννοία τοῦ § 1 τοῦ 954 ἄρθρ. ἔχοντος ἢ κατὰσχεσις γίνεται παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ, ἐκτός ἐπὶ ὑποθηκῶν, καθ' ὅς αὕτη δύναται νὰ γείνη καὶ παρὰ τῷ τρίτῳ διακατόχῳ τοῦ

Γ' Γφ Ν.Τ.Α.-Σ. 20.

ἡ κατάσχεσις οὕτως· ὁ ἐντολὴν πρὸς αὐτὴν λαβὼν κλη-
 τήρ, συνωδευμένος ὑπὸ τοῦ δημάρχου ἢ δημαρχικοῦ πα-
 ρέδρου⁵, ἐπιβάλλει κατάσχεσιν ἐπὶ τοῦ ἀκινήτου, περι-
 γράφει ἀκριβῶς κατὰ τὴν θέσιν, τὰ συστατικὰ αὐτοῦ
 μέρη, τὴν ἑκτασιν, τὰ ἐπικείμενα αὐτῷ βάρη καὶ ἐν γένει
 κατὰ πάσας τὰς διὰ τὸν ἀγοραστὴν λόγου ἀξίας περιστά-
 σεις⁶, ἐκτιμᾷ δὲ παραχρῆμα διὰ τοῦ προσληφθέντος δη-

ἐνυποθήκου πράγματος· ἐννοεῖ δέ, νομίζω, τοῦτο· ὅπως τὸ «ἡ κατά-
 σχεσις γίνεται παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ» δὲν δύναται νὰ σημαίνη ἄλλο εἰμὴ
 ὅτι ἡ ἐκτέλεσις ἀπευθύνεται, ἤγουν αἱ πράξεις τῆς καταδιώξεως ἐνερ-
 γοῦνται κατ' αὐτοῦ, αὐτῷ πρέπει νὰ εἰπωμεν ὅτι καὶ ἡ περικοπή,
 «αὕτη (ἡ κατάσχεσις) δύναται νὰ γείνη καὶ παρὰ τῷ τρίτῳ» ἐννοεῖ
 ὅλην τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν (ἐπιταγὴν, κατάσχεσιν, κοινοποιή-
 σεις πλειστηριασμοῦ) κατὰ τοῦ τρίτου ἐνεργουμένην· ἐκ τῶν λέξεων δὲ
 «δύναται νὰ γείνη καὶ παρὰ τῷ τρίτῳ διακατόχῳ»· συνάγεται ὅτι ὁ
 ἐκτελῶν δανειστής δικαιούται ν' ἀπευθύνῃ κατ' ἀρέσκειαν τὰς πράξεις
 τῆς καταδιώξεως εἴτε κατὰ τοῦ ὀφειλέτου εἴτε κατὰ τοῦ τρίτου διακα-
 τόχου· ἐπομένως ὅταν ἐκτελῇ κατὰ τοῦ ὀφειλέτου δὲν χρεωστεῖ νὰ
 πράξῃ τι ἀπέναντι τοῦ τρίτου διακατόχου· εἰμὴ μόνον νὰ εἰδοποιήσῃ
 αὐτὸν περὶ τῆς γενομένης κατασχέσεως. Τὰ ἐναντίον τῆς ἐρμηνείας
 ταύτης ἀντιτασσόμενα (Καλλιγ. Β', 691. Παπαρρηγ. Ζ', 836) ἀσθε-
 νέστερά εἰσιν ἢ ὥστε νὰ κατισχύσωσι τῶν σαφῶν τοῦ νόμου ῥημάτων·
 δὲν εἶναι δὲ ἀκριβές ὅτι διὰ τῆς ἐρμηνείας ταύτης ἀφίνονται ἔκθετα
 καὶ ἀπροσάλευτα τοῦ τρίτου διακατόχου τὰ δίκαια (Παπαρρηγ. σ.
 838), διότι μένουσιν αὐτῷ ἀκέραια καὶ ἀνεπηρέαστα ὅσα ἐν τῇ ιδιό-
 τητι ταύτῃ κέκτηται· δίκαια (νόμ. ὑπόθ. 38, 42). Ὁ ἄρειος Πάγος ἔχει
 ἀντιφατικὰς ἀποφάσεις (Ν. Πείρ. Γ', 1759. Παραρτ. Β' τόμ. Β', 6707).
 Κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν (κώδ. 2169) ἡ ἐπιταγὴ γίνεται εἰς τὸν
 ὀφειλέτην καὶ προσκαλεῖται ὁ τρίτος νὰ πληρώσῃ ἢ ἐγκαταλείψῃ τὸ
 κτῆμα, ἄλλως ἐνεργεῖται κατ' αὐτοῦ ἡ ἐκτέλεσις. Carré ζ. 2198 δις
 § II. 6. ΚΓ. 471.

3) Ἀντὶ μαρτύρων χρησιμεύει ἐνταῦθα ὁ δήμαρχος, ὁ δημαρχικός ἢ
 καὶ ὁ εἰδικὸς πάρεδρος. ΑΠ. 319 τοῦ 55. ὅρ. καὶ γνωμοδ. εἰσαγγελ.
 ἀρ. Πάγου σελ. 364.

4) Πολ. 957. Γαλ. 675. Τὸ ἄρθρον τοῦτο τῆς ἡμετέρας δικονομίας
 εἶναι ἡ ἀφθονωτέρα τῶν πηγῶν τῶν περὶ τὰς κατασχέσεις δικῶν, τὰς
 ὁποίας ἐν μέρει ἠδύναντο οἱ κύριοι πρόεδροι ν' ἀποτρέπωσιν, ἃν δὲν

Ἡμεῖς οὐκ ἐφίκαμε διαμερίσιμη Εφ. Πράξ. 1/920. 348/910
 ΚΑΡ. Εφ. 556

μάρχου ἢ δημαρχικοῦ παρέδρου καὶ ἀφίνει ἐν μεσεγγύῳ παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ αὐτῷ ἢ τῷ μισθωτῇ⁵. Περὶ τῆς κατασχέσεως δὲ ταύτης συντάσσει ἔκθεσιν⁶, ἐν ᾗ ὁρίζει τὴν τοῦ πλειστηριασμοῦ ἡμέραν⁷ καὶ ὑπογράφει μετὰ τῶν παρόντων διαδίκων⁸ καὶ τοῦ ἐκτιμητοῦ· ἐὰν δὲ ὁ ὀφει-

+ 958 (Π/Φ/ΝΔ/Τ.Α.Σ. 20

ῆσαν πολλοὶ εὐκολοὶ εἰς τὰς ἀναστολάς· διότι αἱ τοιαῦται δίκαι ἐπὶ τέλους κατὰ τῶν πτωχῶν ὀφειλετῶν ἐκθαίνουσιν ὥστεπιτοπολύ.

Ἡ περιγραφή τοῦ κτήματος ἐν τῇ κατασχέσει γίνεται οὐ μόνον πρὸς προσδιορισμὸν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς πληροφориάν τῶν μελλόντων νὰ παρουσιασθῶσιν ἀγορασταὶ περὶ τῆς σπουδαιότητος καὶ σημασίας αὐτοῦ. Παρατηρητέον δὲ ὅτι α') ἡ θέσις τοῦ κτήματος ὁρίζεται διὰ τῆς σημειώσεως τοῦ δήμου καὶ τῆς τοποθεσίας ἐν ᾗ κεῖται ὥς καὶ τῶν γειτονικῶν γηπέδων· β') τὰ συστατικὰ τοῦ κτήματος μέρη, ἢ ἔκτασις (ἣς οὐκ ἔστιν ἀναγκαῖα ῥητὴ μνεία. ΑΠ. 327 τοῦ 66) αὐτοῦ καὶ αἱ λοιπαὶ λόγου ἄξια περιστάσεις πρέπει ὅσον οἷόν τε ἀκριβέστερον νὰ σημειῶνται· ἀλλὰ μόνον οὐσιώδεις παραλείψει ὥς πρὸς τοῦτο ἐπιφέρουσιν ἀκυρότητα τῆς κατασχέσεως (Carré ζ. 2229, 2231—2240, 2241)· γ') τὰ ἐπικείμενα εἰς τὸ κτῆμα βάρη ὥς καὶ τὰ δικαιώματα αὐτοῦ ἐπὶ ἄλλων γηπέδων σημειοῦνται· ἐν τῇ κατασχέσει, ἐὰν γένωσι βεβαίως γνωστὰ εἰς τὸν κλητῆρα παρὰ τοῦ ὀφειλέτου. Seuffert's Comment. Δ', 276 σημ. 43. Schlink Δ', 148. Εὐρετήρ. Η', 308.

5)[†] Πολ. 961, 962. Γαλ. 681. Ἀλλὰ τὸ δικαστήριον δύναται κατ' αἴτησιν τινος τῶν ἐχόντων συμφέρον, ἂν ὁ ὀφειλέτης ἢ μισθωτὴς καταχρῆται τῷ κτῆματι (Carré ζ. 2307) νὰ διορίσῃ ἄλλον μεσεγγυοῦχον· διαδικασία ἀκολουθεῖται ἢ τῶν συνοπτικῶν δικῶν. Carré ζ. 2308, 2309.

6) Ἡ ἔκθεσις πρέπει νὰ συνταχθῇ ἐπὶ τοῦ τόπου τῆς κατασχέσεως, ἢ καὶ ἀλλαχοῦ μὲν ἄλλ' ἐπὶ τῇ βάσει σημειώσεων ἐπιτοπίως ληφθεισῶν· ἢ μὴ τοιοῦτοτρόπως συνταχθεῖσα ἀκυροῦται κατὰ τὰ ἀρθ. 133, 201 τῆς πολ. δικονομίας. Carré ζ. 2228. Ρουσόπουλ. σ. 99.

7) Ἡ ἡμέρα αὕτη δύναται καὶ διὰ χωριστοῦ ἐγγράφου, κοινοποιουμένου τῷ ὀφειλέτῃ, νὰ ὁρισθῇ. ΑΠ. 245 τοῦ 53. Ἀνωτ. § 265 σημ. 2 ζ'.

8) Ἡ ὑπογραφή τοῦ ὀφειλέτου ἐν τῇ ἐκθέσει τῆς κατασχέσεως καλύπτει τὰς ἐν αὐτῇ ἀκυρότητας; Ναί, πρέπει νὰ εἰπωμεν διότι κατὰ τὸ ἀρθ. 235 δὲν δύναται τις νὰ προσβάλλῃ πρᾶξιν εἰς ἣν συνήργησεν. Ὁ Carré (ζ. 2250) ἐκφράζει ἐναντίαν γνώμην, διότι, λέγει, ὁ ὀφειλέ-

+ Β. Δ.
(1913-14)
Τ. Α. Σ. 32

κ. θ. / 146
1 θ. 543
11. 352

λέτης καὶ ὁ δήμαρχος δὲν ἦσαν παρόντες κατὰ τὴν κατάσχεσιν γνωστοποιεῖ αὐτὴν παραχρῆμα αὐτοῖς τε καὶ τῷ ὑποθηκοφύλακι⁹.

Ἀφ' ἧς μάθῃ νομίμως τὴν γενομένην κατάσχεσιν ὁ ὀφειλέτης ἀφαιρεῖται πάσης ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ κτήματος· μήτε ν' ἀπαλλοτριώσῃ μήτε νὰ ὑποθηκεύσῃ αὐτὸ δύναται ἢ ἄλλην τινὰ ἐπιζήμιον μεταβολὴν νὰ ἐπιχειρήσῃ¹⁰. *γὰρ ἐὰν ἐκείνη ἡ ἀπορία εἴη, ὅπως τὰ ὑποκείμενα εἴναι ὑποθηκώδη.*

ΚΒ. 604.

της, ὅταν ὑπογράψῃ τὴν ἔκθεσιν δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίξῃ τὰς ὑπαρχούσας ἐν αὐτῇ ἀκυρότητας· ὅπερ κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ, καθότι πρὸ τῆς υπογραφῆς ἀναγινώσκειται ἡ ἔκθεσις καὶ ἐπικυροῦται (ἢτοι ἀναγνωρίζεται ὡς καλῶς ἔχουσα) παρὰ τῶν μερῶν (Πολ. 133).

ὁρ β. Δ
(13/3/911)
Τ. Α. Σ. 32

9) Πολ. 959, 960. Γαλ. 676—678. Ἡ γνωστοποίησις τῆς κατασχύσεως α') εἰς τὸν δήμαρχον μὲν χρησιμεύει ὡς ἔνδειξις ὅτι ὁ κλητὴρ ἐνήργησεν ἐπιτοπίως τὴν κατάσχεσιν καὶ δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς διαδικασίας παραλειφθεῖσα (Carré ζ. 2252 δις)· ἄλλον λόγον ἀποδίδει εἰς τὴν διάταξιν ὁ Ρουσόπουλος (σ. 102)· ἀλλὰ τότε ἔπρεπε καὶ ἐπὶ κινήτων ν' ἀπαιτῆται γνωστοποίησις τῆς κατασχύσεως εἰς τὸν δήμαρχον· β') εἰς τὸν ὑποθηκοφύλακα δέ, ἵνα ἐμποδισθῶσιν ἄλλαι κατασχέσεις ἢ ἐγγραφαὶ ὑποθηκῶν (Lehner Β', 224), ὑποκειμένου εἰς ἀποζημίωσιν τοῦ παράλειψιν κατὰ τοῦτο πράξαντος ὑπαλλήλου (Πολ. 960)· γ') εἰς τὸν ὀφειλέτην, στερεῖ αὐτὸν πάσης ἐξουσίας ἐπὶ τοῦ πράγματος· ὥστε ὡς πρὸς αὐτὸν εἶναι οὐσιώδης ἡ πρᾶξις αὕτη καὶ φέρει ἀκυρότητα παραλειφθεῖσα (ἢ γαλ. δικονομία ἐν ἀρθρ. 677, 715 ἀπαγγέλλει ῥητῶς τὴν ἀκυρότητα)· ὁ τὸ κατασχεθὲν πρᾶγμα πωλήσας ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἐντεῦθεν ἀκυρότητα τῆς πωλήσεως κατὰ τοῦ ἀγνοοῦντος τὴν κατάσχεσιν ἀγοραστοῦ (ΑΠ. 72 τοῦ 58)· δ') καλὸν εἶναι νὰ ἐκτελῇται δι' ἐπιδόσεως ἀντιγράφου τῆς κατασχετηρίου ἐκθέσεως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀναγκαῖον. Οἱ γάλλοι συγγραφεῖς ἀπαιτοῦσι κοινοποίησιν ὁλοκλήρου ἀντιγράφου τῆς κατασχύσεως Carré ζ. 2266 τετρ. 2259.

Γ'
Γ. Α. Σ. 21
30. Ν.
Γ. Α. Σ. Η.
Τ. 8. Σ.
18. α. α.
Τ. 10. Σ.
21

10) Πολ. 963, 964. Γαλ. 686, 687, 688 (ΑΠ. 241 τοῦ 54. Colmet-Daage σ. 312). Οὐ μόνον τὴν ἀπαλλοτριώσιν τῆς κυριότητος ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποθήκευσιν ἀπαγορεύει ὁ νόμος (Carré ζ. 2324· ἐν Γαλλίᾳ παραδέχονται ὅτι ἡ ὑποθήκευσις δὲν ἀπαγορεύεται Trop. Hyp. § 413 δις. Dalloz Hyp. § 1777. Aubry § 266 σημ. 37. Pont § 353)· πλὴν *ὁρρ. μ. β. Ν. β. Ν. 5 Α (1892) καὶ Ν. Γ. Π. Μ. Τ. 28. Σ. 6.*

ΚΗ. 136
Π 313

β') **προκήρυξις** τοῦ πλειστηριασμοῦ· ὁ πλειστηριασμός γίνεται ἐπὶ ἀκινήτων κατωτέρας μὲν τῶν 1000 δραχμῶν ἀξίας μετὰ 4 ἐβδομάδας ἀπὸ τῆς κατασχέσεως, ἐπὶ ἀκινήτων δὲ ἀνωτέρας ἀξίας μετὰ 8 ἐβδομάδας¹¹. προηγείται δ' αὐτοῦ προκήρυξις ἐπιμελείᾳ τοῦ δανειστοῦ διὰ κλητῆρος γινομένη, δι' ἧς γνωστοποιεῖται δημοσίως ὁ χρόνος (ἡμέρα καὶ ὥρα) καὶ ὁ τόπος τοῦ πλειστηριασμοῦ, ὡς καὶ ὁ ὑπάλληλος, ὑφ' οὗ μέλλει οὗτος νὰ ἐνεργηθῇ¹². ἡ προκήρυξις αὕτη γίνεται, κατὰ τὴν ἄνω ρηθεῖσαν διαφορὰν τῆς ἀξίας τῶν κατασχεθέντων ἀκινήτων, ἢ ἅπαξ καὶ 3 τοῦλάχιστον ἐβδομάδας πρὸ τοῦ πλειστηριασμοῦ, ἢ δὲς, ἢ μὲν μία 6 τοῦλάχιστον ἐβδομάδας, ἢ δὲ ἄλλη 8—14 ἡμέρας πρὸ αὐτοῦ· ὁ τύπος δ' αὐτῆς τριπλοῦς ἐστὶ, κήρυξις, τοιχοκόλλησις, δι' ἐφημερίδος γνωστοποιήσις¹³. ἡγοῦν κηρύττεται ὁ πλειστηριασμός ἐν ᾧ δῆμῳ πωλοῦνται τὰ κτήματα· τοιχοκολλᾶται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ ὀφειλέ-

τοιαύτη τις πράξις δὲν δύναται νὰ προσβληθῇ ὑπὸ τοῦ πωλητοῦ ἢ τῶν μὴ καταδιωκόντων ἐγγειρογράφων δανειστῶν αὐτοῦ (Daloz ἀρ. 652 ἐπ.)· τὴν δὲ συναινέσει τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ γενομένην δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ μήτε ὁ ἀγοραστής (Carré ζ. 2325 δὲς. ΑΠ. 251 τοῦ 53) οὐδὲ ἡ δυνάμει τοῦ νόμου ἐγγραφεῖσα μετὰ τὴν κατάσχισιν ὑποθήκη ἀκυροῦται (ΑΠ. 140 τοῦ 49, 241 τοῦ 54). Αἱ προηγούμεναι ὁμως τῆς κοινοποιήσεως τῆς κατασχέσεως ἀπαλλοτριώσεις ἰσχυραὶ εἰσιν, εἰμὴ ἐμφιλοχωρεῖ αὐταῖς δόλος (Carré ζ. 2324)· τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὅταν ὦσιν ἀμφοτέραι τῆς αὐτῆς ἡμέρας. Carré ζ. 2325 πεντ. Daloz ἀρ. 649. 'Ρουσοπ. 100.

11) Πολ. 965, 966. Τὰ κατωτέρας μὲν τῶν 1000 δραχμῶν ἀξίας ἀκίνητα πλειστηριάζονται μετὰ παρέλευσιν 4 ἐβδομάδων ἀπὸ τῆς κατασχέσεως, τὰ ἀξίζοντα δὲ χιλίας δραχμῶν ἢ ἀνωτέρω, μετὰ παρέλευσιν 8 ἐβδομάδων (ΑΠ. 283 τοῦ 57). Περὶ τοῦ σκοποῦ τῆς προκήρυξεως ὅρ. ἀνωτ. § 265, σημ. 4.

12) Πολ. 967. Περὶ τούτων ἴδ. ἀνωτέρ. § 265 σημ. 5, α'—γ'.

13) Πολ. 968. 'Ανωτέρ. 265 σημ. 5, δ'.

Η. Ν. Γ. Φ. Ν. Δ. Τ. Α. Σ. 22. 30. 32 Ν. Γ. Φ. Ν. Γ. Τ. Σ. 5. 18 Τ. 10. Σ. 21
ῥαυαί Ν. 263 (63. 22)

του καὶ τῶν ἀρμοδίων εἰρηνοδικῶν¹⁴ πρόγραμμα, περιέχον πρὸς τοῖς ἄλλοις ἀντίγραφον¹⁵ τῆς κατασχετηρίου ἐκθέσεως, τοὺς ὅρους τῆς πωλήσεως¹⁶ καὶ τὴν πρώτην προσφοράν¹⁷. καὶ τρίτον δημοσιεύεται διὰ τινος ἐφημερίδος τὸ πρόγραμμα τοῦτο¹⁸. ἀντίγραφον δὲ τοῦ προγράμματος κοινοποιεῖται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς μετέπειτα διαδικασίας εἰς τὸ Δημόσιον καὶ εἰς τοὺς ἐνυποθήκους δανειστὰς

Γ. Κεντρονίκου, Ταξ. 19. ΚΓ. 286. αὐτὴ ἐπιθήκεται ἐν τῇ γὰρ, αὐτὴ αὐτῶν

ἐφημερίδων ΚΑ. 271. αὐτὴ ἐπιθήκεται ἐν τῇ γὰρ, ΚΑ. 526. ΚΕ. 348.

14) Οἰκίαν τῶν εἰρηνοδικῶν λέγων ὁ νόμος ἐννοεῖ βεβαίως τὸ κατάστημα ὅπου συνεδριάζουσι, διότι αὐτὸ εἶναι γνωστότερον καὶ ὑπὸ πλειοτέρων ἀνθρώπων συχναζόμενον (Γαλ. 699 § 6. Ρουσσ. σ. 103). ἀρμόδιοι δὲ εἰρηνοδίκαι εἰσὶν ὅτε τοῦ τόπου ἔνθα τὰ κατασχεθέντα κεῖνται πράγματα, καὶ οἱ τῆς πρωτεύουσας τῆς ἐπαρχίας καὶ τοῦ νομοῦ.

15) Ἡ διάταξις αὕτη τοῦ νὰ καταχωρίζηται εἰς τὸ πρόγραμμα πλήρης ἀντίγραφον τῆς κατασχετηρίου ἐκθέσεως καὶ τὰ τῆς ἐκτελέσεως δαπανήματα αὐξάνει ὑπερμέτρως καὶ τοῦ σκοποῦ δὲν ἐπιτυγχάνει, διότι τίς ὑπομένει ν' ἀναγνώσῃ μέχρι τέλους τὰς ἀπεράντους περιτολογίας τῶν κλητῆρων ἐν ταῖς διὰ τῶν ἐφημερίδων δημοσιευομέναις δημοποιήσεσι τῶν πλειστηριασμῶν; Φρονῶ λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ διορθωθῇ κατὰ τοῦτο τὸ 969 ἄρθρ. καὶ νὰ συνταχθῶσιν ὑποδείγματα εἰς τοὺς κλητῆρας παρὰ τοῦ ὑπουργείου τῆς Δικαιοσύνης.

Προσφ. 16) Ὁ μὲν καταδιώκων δανειστής δύναται νὰ θέσῃ οὕς κρίνῃ ὥφελίμους ὅρους· π. χ. ὅτι τὸ τίμημα θέλει πληρωθῇ κατὰ προθεσμίαν, ὅτι τὸ πρᾶγμα θέλει παραδοθῇ ὅπως εὐρίσκεται κλ. (Pigeau B', ἀρ. 764. Carré ζ. 2347. Schlink Δ', 149), οἱ δανεισταὶ δὲ οἱ λοιποὶ καὶ ὁ ὀφειλέτης νὰ αἰτήσωσι τὸν περιορισμὸν ἢ τὴν τροποποίησιν αὐτῶν. Seuffert's Comment. Δ', 281.

17) Τὸ μέγεθος τῆς πρώτης προσφορᾶς ἐξήρτηται ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ κατὰ τὸ διάτ. τῆς 21 Σεπτεμ. 1836, τὸ τροποποιήσαν κατὰ τοῦτο τὸν § 4 τοῦ 969 ἄρθρου. Carré ζ. 2348.

18) Τὸ τελευταῖον ἐδάφ. τοῦ 969 ἄρθρου φαίνεται ἀπαιτοῦν δις τὴν δι' ἐφημερίδος δημοσίευσιν τοῦ προγράμματος, οἷαδὴ ποτε καὶ ἂν ᾖ τῆς τοῦ κτήματος ἢ ἀξίας· ἀλλ' εἶναι προφανῶς ἡμικρημένη τοῦ ἄρθρου ἢ συντάξις, διότι ὁ § 1 τοῦ 967 ἄρθρου, εἰς ὃν παραπέμπει, μίαν ἀπαιτεῖ προκήρυξιν καὶ μίαν πρὸς τοῦτο ὀρίζει προθεσμίαν διὰ τὰς κατωτέρας τῶν 1000 δραχμ. ἀξίας πράγματα.

Γ. Ν. Γ. Φ. 114

Τ. Α. Σ. 23

καὶ 30

Ν. Γ. Φ. 11

Τ. Α. Σ. 19

ΚΑ. 526

Τ. 10. Σ. 21

πρὸ ἢ ἐξ ἐβδομάδων κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος¹⁹. Ἀμέσως δὲ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ πλειστηριασμοῦ γίνεται ἄλλη διὰ κηρύξεως γνωστοποίησις ἐν τῷ τόπῳ καὶ τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ²⁰.

Αἱ διάφοροι αὗται προκηρύξεις καὶ προθεσμιαί διαγράφονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας²¹.

Γ') πλειστηριασμός.

Προφ. Ε. Σ. 414

§ 273. Ὁ τὸν πλειστηριασμὸν διευθύνων εἰρηνοδίκης ἢ συμβολαιογράφος ὀφείλει, πρὶν ἢ ἀνοίξῃ αὐτόν, ν' ἀπαι-

19) Πολ. 971. Νόμ. ἀρδ' τοῦ 1884. Γαλ. 692. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον τίνος τῶν πολλῶν ὀφειλετῶν (τῶν διαδοχικῶς γενομένων ιδιοκτητῶν τοῦ κτήματος) εἰσὶ δανεισταὶ οἱ δανεισταὶ οὗτοι· διότι διὰ πάντας ἐνέχεται τὸ πρᾶγμα· πολλῶν δὲ τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως ὄντων δανειστών ἐνυποθήκων, εἰς ἕκαστον πρέπει κατὰ γενικὸν κανόνα νὰ γείνη κοινοποίησις τοῦ προγράμματος (Carré ζ. 2333 πεντ. 2335—2337)· ἡ κοινοποίησις δὲ πρὸς αὐτοὺς ἀπαξ γίνεται, ὅποιαδήποτε καὶ ἂν ᾖ ἢναι ἡ ἀξία τοῦ πράγματος (Ν. Πείρ. Γ', 1776). Τὴν ἀκυρότητα τὴν ἐντεῦθεν δικαιούται νὰ προτείνῃ ὁ ὀφειλέτης· Οὐδὲν συμφέρον δύναται νὰ ἔχῃ ὁ ὀφειλέτης τοιοῦτόν τι προτείνων, λέγει ὁ Carré (ζ. 2338)· ἀλλὰ παρ' ἡμῖν αἱ ἀκυρότητές εἰσιν ἀπόλυτοι γενικῶς· ἐκτὸς τούτου δὲ εἶναι ἀληθές πάντοτε ὅτι ὁ ὀφειλέτης δὲν ἔχει συμφέρον νὰ γινώσκωσι τὸν πλειστηριασμὸν οἱ δανεισταί, ὧν ἡ παρουσία πιθανὸν νὰ καταστήσῃ ζωηρότερον τὸν συναγωνισμόν.

20) Πολ. 995, 973 (ἀνωτ. § 265 σημ. 5, δ'). Δηλαδὴ γίνεται ἡ κήρυξις ἐν τῷ τόπῳ τοῦτῳ, καὶ ἂν δὲν ᾖναι τὸ δημοσιώτερον μέρος τῆς πόλεως (ΑΠ. 225 τοῦ 87).

21) Πολ. 970. Δηλ. αἱ προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ αἱ διὰ προφορικῆς κηρύξεως, διὰ τοιχοκολλήσεως καὶ δημοσιεύσεως ἐν ἐφημερίσιν γινόμεναι, καθὼς καὶ αἱ προθεσμιαί καθ' ὅς πρέπει νὰ γίνωνται, ἐπιφέρουσιν ἀκυρότητα παραμειληθείσαι· τὸ ἀπαγγέλλον τὰς ἀκυρότητας ἄρθρ. 970 φαίνεται ἐννοεῖν τὰς πρὸ αὐτοῦ, οὐχὶ καὶ τὴν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ κηρύξιν· ἀλλὰ πρέπει νὰ περιληφθῇ καὶ αὕτη, καθότι τὸ διαληφθὲν 970 ἄρθρ. παραπέμπει εἰς τὸ 896, ὅπερ περιέχει καὶ αὐτήν.

Γ. Φ. Ν. Δ.

Τ. Α. Σ. 23.

+ Γ. Φ. Ν. Δ.

Τ. Α. Σ. 23

(23)

ὅπερ ἴ. Ν.

263

(63.23)

τήσῃ παρὰ τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ τὰς ἀποδείξεις ὅτι ἐνηργήθησαν αἱ ἀναγκαῖαι τοῦ πλειστηριασμοῦ προκηρύξεις¹. ἄλλως ἐλλειπουσῶν τῶν ἀποδείξεων τούτων ὁ πλειστηριασμός ἀναβάλλεται².

Ἐὰν ὅμως αἱ ἀποδείξεις αὗται εὑρεθῶσιν ἐν τάξει καὶ καλῶς ἔχουσαι, ἐνεργεῖται ὁ πλειστηριασμός κατὰ τὰς ἐπομένας διατυπώσεις.

*Ἡμερολόγιον δημοσίου δικαστηρίου ἀποδείξεις εἰσπραττέμενης εἰς
ΚΒ. 315-ΚΓ. 554.*

1) Πολ. 897, 970. Γαλ. 698, 699. Τὴν ἀπόδειξιν α') τῆς τοιχοκολήσεως καὶ πρώτης κηρύξεως φέρει ὁ δανειστής, προσάγων μαρτυρικὸν τοῦ κλητῆρος τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτάς· β') τῆς δημοσιεύσεως, προσάγων ἀντίτυπον τῆς ἐφημερίδος (ἄρκεῖ παραρτήματος αὐτῆς; Ναί, εἶπεν ὁ ἄρ. Πάγος, ἂν ἀποδειχθῇ ὅτι ἐκυκλοφόρησε διανεμηθὲν τοῖς συνδρομηταῖς. ἀπ. 241 τοῦ 79· νομίζω λίαν συγκαταβατικὸν τοῦτο· τὸ παραρτήμα δὲν ὀφείλει ὁ ἐκδότης νὰ πέμπῃ τοῖς συνδρομηταῖς αὐτοῦ, ἐνῷ τῆς ἐφημερίδος αὐτῆς τὴν διανομὴν τεκμαίρεται ὁ νόμος), ἐν ᾗ κατεχωρίσθη τὸ πρόγραμμα· ἂν ἀμφισβητηθῇ ἡ διανομὴ τῆς ἐφημερίδος, ἀποδεικνύει αὐτὴν ὁ προτείνων τὴν μὴ διανομὴν ὀφειλέτης (ΑΠ. 142 τοῦ 53. 264 τοῦ 65). γ') τῆς κηρύξεως κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ ἢ ἀποδείξεις δὲν λέγει ἡ δικονομία πῶς φέρεται· εἶπον ἔνεκα τούτου ἐνίοτε τὰ δικαστήρια ὅτι ἄρκεῖ ἡ ἐν τῇ τοῦ πλειστηριασμοῦ ἐκθέσει μνεῖα ὅτι ἐγένετο ἡ κήρυξις αὕτῃ· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπάλληλος ἐνεργεῖ μόνον τὸν πλειστηριασμόν καὶ τὰ περὶ αὐτὸν μόνον εἶναι ἀρμόδιος νὰ πιστοποιήσῃ, αἱ πράξεις δὲ αἱ λοιπαὶ τῆς ἐκτελέσεως διὰ κλητῆρων γενικῶς ἐκτελοῦνται, ἔπεται ὅτι αὐτοὶ κυρίως ὀφείλουσι καὶ τὴν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ πλειστηριασμοῦ γενομένην κήρυξιν νὰ πιστοποιῶσιν (ΑΠ. 95 τοῦ 49. 257 τοῦ 50. 134, 498 τοῦ 52. 27 τοῦ 58. 106 τοῦ 65. ἐναντία ἡ 207· ἀρκούσα δὲ ἀποδείξις εἶναι ἡ ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπογραφή τοῦ κλητῆρος, εἶπεν ὁ ἄρ. Πάγος, ἀπ. 96 τοῦ 70). Δύναται ἀντὶ τοῦ προγνωστοποιηθέντος εἰρηνοδίκου ἢ συμβολαιογράφου νὰ διευθύνῃ ἄλλος τὸν πλειστηριασμόν; Ναί, ἂν κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ προκηρυχθῇ τοῦτο. contra Εὐρετήρ, Η', 319 § 130.

2) Πολ. 897, 970. Ἐὰν τῆς ἐλλίψεως τῶν ἀποδείξεων τούτων αἴτιος ὑπῆρξε δικαστικός τις ὑπάλληλος ἢ ὑπηρέτης, καταδικάζεται εἰς ἀποζημίωσιν καὶ τιμωρεῖται πειθαρχικῶς ἢ καὶ ποινικῶς, ἐὰν συντρέχωσιν οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 480 τοῦ ποιν. νόμου.

α') ἄρχεται μετὰ τὴν θείαν λειτουργίαν καὶ διαρκεῖ ἐφ' ὅσον ὑπάρχουσιν ὑπερθεματισταί⁵.

β') τὴν τάξιν τῶν πωληθησομένων πραγμάτων, κινή-
των ἢ ἀκινήτων, προσδιορίζει ὁ ὀφειλέτης ἐὰν ἦναι παρῶν,
καὶ τὰ μὲν κινήτὰ πωλοῦνται ἐπὶ συμφωνίᾳ ἀμέσου κα-
ταβολῆς τοῦ τιμήματος, τὰ δὲ ἀκίνητα δύνανται νὰ πω-
ληθῶσι καὶ ὑπὸ ὅρους⁶. πλειστηριάζονται δὲ τόσα πράγ-
ματα ὅσα ἄρχοῦσι πρὸς ἐξόφλησιν τῶν δανειστῶν⁷ καὶ
ἀπότισιν τῶν τῆς ἐκτελέσεως δαπανημάτων⁸.

γ') ἀγοραστὰι δύνανται νὰ παρουσιασθῶσιν, ἐξηρημέ-
νου τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ διευθύνοντος τὸν πλειστηρια-
σμόν, οἱ τε δανεισταὶ τοῦ καταδιωκομένου ὀφειλέτου καὶ
πᾶς ἄλλος ἐκ τῶν παρόντων⁹. ἀλλὰ περὶ τῆς φερεγγυό-

ΚΔ. 170 3) Πολ. 894, 965. Γαλ. 705, 706. Προθεσίαν τῆς διαρκείας τοῦ
πλειστηριασμοῦ δὲν ὥρισεν ὁ ἡμέτερος νόμος· ἐπομένως ἀρκεῖ οὗτος
ἐνόςω ὑπάρχουσι προσφεραῖ ἐντὸς τοῦ χρονικοῦ διαστήματος 3 λεπτῶν
προσφοράς ὑποβάλλοντες· ἐν τῇ πρακτικῇ ὁρίζεται ἡ 12 ὥρα τῆς με-
σημβρίας ὡς τέρμα τοῦ πλειστηριασμοῦ· τότε δὲ πρέπει νὰ τηρῇται ὁ
χρόνος οὗτος καὶ νὰ παρεκτείνηται ἡ κατακύρωσις ἐφ' ὅσον γίνονται
ἐντὸς τῶν τριῶν λεπτῶν προσφοράί. Ἐν Γαλλίᾳ ἀνάπτονται κατὰ
συνέχειαν τρία κηρία, ἐνὸς λεπτοῦ ἕκαστον διάρκειαν ἔχοντα, καὶ κατα-
κυροῦνται τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν κατὰ τὴν ἀνάλωσιν τοῦ τελευταίου κηρίου
ὄντα ὑπερθεματιστήν.

Γ. Ν. Γ. Ν. Β.
Τ. Α. 2. 25/30
Π. Γ. 4. Μ. Γ.
Τ. 8. 2. 19
Τ. 10. 2. 21

4) Πολ. 904, 899, 978, 981. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον τὸ πωλητέον
προσδιορίζει ὁ ἐνεχυροῦχος πιστωτής (νόμ. 8 Π. 20, 5), ἡ δὲ πώλη-
σις γίνεται ἐπὶ ἀμέσῳ καταβολῇ τοῦ τιμήματος· «δεῖ τὰ λαμβανόμενα
δι' ἐκδίδοσμον ἐνέχυρα εὐθύχαλκα πιπράσκεσθαι» (νόμ. 15 § 7 Π.
42, 1).

5) Δηλαδὴ τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ καὶ τῶν ἄλλων τῶν μέ-
χρις ἐκείνης τῆς ἐποχῆς ἀναγγειλάντων ἑαυτούς. Carré ζ. 2096.
Γαλ. 622.

6) Ἐκκαθαρίζονται δὲ πρότερον τὰ δαπανήματα παρὰ τοῦ προέδρου
τῶν πρωτοδικῶν. Πολ. 877. Carré ζ. 2098.

ΚΔ. 338 7) Πολ. 975. Γαλ. 744. Ὁ ὀφειλέτης ἀποκλείεται τοῦ ὑπερθεματι-
σμοῦ εἴτε διὰ τὸ πιθανῶς ἀφερέγγυον αὐτοῦ, εἴτε διότι δύναται νὰ

τητος αὐτῶν, ὑπερθεματιστῶν γενομένων, ἐνέχεται ὁ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ⁸· ἐπὶ πλειστηριασμοῦ δὲ ἀκινήτων δύναται ὁ ὑπερθεματιστὴς νὰ δηλώσῃ μετὰ τὴν κατακύρωσιν, ἀλλὰ πρὸ τῆς ὑπογραφῆς αὐτῆς, ὅτι δι' ἄλλον ἐπλειστηρίασε καὶ νὰ προσαγάγῃ, ἂν ἐνήργησεν ἄνευ ἐγγράφου ἐντολῆς, τὴν ἐγκρισιν τοῦ τρίτου ἐντὸς 8 ἡμερῶν⁹.

δ') ἡ κατακύρωσις, διὰ σκηπανίου ἢ κώδωνος σημαίνουμένη, γίνεται εἰς τὸν τελευταῖον ὑπερθεματιστὴν, τὸν

διατηρήσῃ τὸ πρᾶγμα τοῦ καταβάλλον τὸ χρέος, εἴτε διότι δὲν ἐπιτρέπεται τὸ αὐτὸ πρόσωπον νὰ ᾖ πωλητὴς καὶ ἀγοραστὴς (νόμ. 40 πρ. § 1 Π. 13, 7. νόμ. 39 πρ. Π. 18, 1), ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ἀποκλείεται διὰ τὴν ἐνδεχομένην κατάχρησιν τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ πρὸς βλάβην τοῦ ὀφειλέτου (Carré ζ. ὑπὸ τὸ 713—714—ἄρθρον). Ἡ ἀπαγόρευσις δὲ αὕτη ἦτις καὶ εἰς τὰς δι' ἄλλων γινομένης πλειοδοτήσεις ἐκτείνεται, διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τοῦ πλειστηριασμοῦ. Ὁ δὲ τὸν ὀφειλέτην φανερώς ἢ ἐξ ἐντολῆς κατὰ τὸ 976 ἄρθρον ὑπερθεματίζων δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν ἀπαγόρευσιν τοῦ νόμου, ἂν δι' ἑαυτὸν ὑπερθεματίσῃ, ἵνα ὅμως μεταβιβάσῃ κατόπιν τὸ ἀγορασθὲν εἰς τὸν ὀφειλέτην (Carré ζ. 2396. Εὐρετήρ. IB', 341). Ὁ τρίτος διακάτοχος τοῦ πλειστηριαζομένου ἐνυποθήκου κτήματος· ἀμφισβητεῖται τὸ ζήτημα (Carré ζ. 2394. Dalloz ἄρ. 1632)· κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν ὁρθότερον εἶναι νὰ λυθῇ ἀποφατικῶς, διότι ὁ τρίτος δὲν εἶναι ὀφειλέτης. Εἰς τοὺς πλειστηριασμοὺς κινητῶν ἐκτείνεται ἡ ἀπαγόρευσις; Ὁχι, λέγει ὁ Carré (ζ. 2100)· ἀλλὰ τοὐλάχιστον ὡς πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπάλληλον ἡμεῖς πρέπει νὰ εἴπωμεν, ναί (νόμ. 46 πανδ. 18, 1) Ἀνωτέρ. § 21 σημ. 4. Colmet-Daage σ. 231. Holzschuher Civilr. Γ', 686.

8) Ἐχει ἐπομένως οὗτος τὸ δικαίωμα, ὅταν ἄγνοῇ τὸν παρουσιαζόμενον ὡς ὑπερθεματιστὴν, ν' ἀπαιτῇ παρ' αὐτοῦ ἀσφαλείας. Πολ. 975 ἐδ. 2.

9) Πολ. 976, 977. Γαλ. 707. Εἰς τὰς 8 ἡμέρας λογίζεται (ἀνωτ. § 92 σημ. 2) καὶ ἡ τῆς κατακυρώσεως· ἄλλως οἱ Γάλλοι (Carré ζ. 2368)· ἡ ἐγκρισὶς δὲ δηλοῦται ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ καὶ καταχωρίζεται ὑπὸ τὴν ἔκθεσιν τῆς κατακυρώσεως. Πολ. 977 ἐδ. 2. Carré ζ. 2369.

μετὰ παρέλευσιν 3 λεπτῶν ἀπὸ τῆς προσφορᾶς αὐτοῦ μὴ ὑπερακοντισθέντα ¹⁰. ὑπερθεματιστοῦ δὲ μὴ παρουσιαζομένου κατακυροῦται τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν καταδιώκοντα δανειστήν ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ προσφορᾶς ¹¹. διὰ τῆς κα-

ἡ δὲ ἐν τῇ προσφορᾷ ἐκ τῆς συνωνύμου ἀποστολῆς ἀποφασίζεται ὅτι ὁ δανειστής καὶ ὁ καταδιώκων ὡς ἐπισπεύδοντες γινώσκουσι τὸν ἀποστολῆς ἐπὶ τῇ πρώτῃ προσφορᾷ καὶ ἐπὶ τῇ ἐκτετατῇ προσφορᾷ.

ἡ δὲ ἐν τῇ προσφορᾷ ἐκ τῆς συνωνύμου ἀποφασίζεται ὅτι ὁ δανειστής καὶ ὁ καταδιώκων ὡς ἐπισπεύδοντες γινώσκουσι τὸν ἀποστολῆς ἐπὶ τῇ πρώτῃ προσφορᾷ καὶ ἐπὶ τῇ ἐκτετατῇ προσφορᾷ.

10) Πρὸ τῆς παρελεύσεως τῶν τριῶν λεπτῶν δὲν δύναται νὰ γείνη ἡ κατακύρωσις καὶ ἂν ὁ ἐπισπεύδων δανειστής μείνῃ ὑπερθεματιστής (ΑΠ. τοῦ ἰανουαρ. 66). Ἐν τῇ πρακτικῇ δὲ ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὸ χρονικὸν διάστημα τῶν τριῶν λεπτῶν εἰς ἡ τελευταία προσφορὰ καὶ, ἐὰν δὲν ἐπέλθῃ ἄλλη, γίνεται ἡ κατακύρωσις (Seuffert's Comment. Δ', 277), ἥτις οὐσιωδῶς εἶναι ἀναγκαῖον διὰ τοῦ τύπου τοῦ νομίμου νὰ σημανθῇ (ΑΠ. 369 τοῦ 53)· ἀλλὰ δὲν θεωρεῖται οὐσιώδης ἡ μνεῖα τῆς τηρήσεως τῆς διατυπώσεως ταύτης ἐν τῇ ἐκθέσει. Carré ζ. 2363.

11) Πολ. 900, 978 ἐδ. 3. Διάτ. τῆς 21 Σεπτεμ. 1836. Κατὰ τὸ διάταγμά τοῦτο τὰ πολυτίμα μέταλλα δὲν δύναται νὰ κατακυρωθῶσιν εἰς τιμὴν κατωτέραν τῆς ἐν τῇ Διατιμήσει τοῦ Β. Νομισματοκοπείου ὀρισμένης, ὅταν ὁ ὀφειλέτης προτείνῃ τὴν εἰς αὐτὸ ἀποστολὴν τοῦ μετάλλου· τοιαύτη διατίμησις ἐγένετο ὡς πρὸς τὸν ἀργυρὸν ἡ ἀπὸ 15 μαρτ. 1843, ἐκδεδομένη ἐν τῷ 11 ἀριθ. τῆς ἐφημ. τῆς Κυβ. τοῦ 1843· κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν (ἄρθ. 708) δεκτὴ ἐστὶν ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κατακυρώσεως καὶ ἄλλη προσφορὰ, εἰς τὸ ἕκτον τοῦλάχιστον τοῦ τιμήματος φθάνουσα.

Δύναται νὰ προσβληθῇ ὁ πλειστηριασμός καὶ ν' ἀκυρωθῇ, διότι α') ὁ ὑπερθεματιστής ἐμπόδισε τὴν συρροὴν ἀγοραστῶν, ἡ β') ὑπάρχει βλάβη ὑπέρμετρος· Εἰς τὸ β' δίδεται ἀπάντησις ἀποφατικὴ (ΑΠ. 95 τοῦ 48, 197 τοῦ 57. γαλ. κώδ. 1684)· ἀλλ' ὑπάρχουσι καὶ ἐναντία γινώμαι (Vanger. § 611 σημ. II. Windscheid § 396 σημ. 9. Ν. Πείρ. ζ', 4283)· ἐπὶ τοῦ α' δὲ θεωρεῖται ἐπηρεαστικὴ ἡ διὰ δόλου ἢ βίας πραχθεῖσα ἀπομάκρυνσις τῶν ἀγοραστῶν, οὐχὶ δὲ καὶ ἡ δι' ἀμοιβῆς (Holzschuher σ. 687. Seuffert's Blätter Ε', 276. Spangenh. ἐν τῇ Ἐφημ. τοῦ Linde Ε', 147. Vanger. § 636. Regelsberger civil. Erört. σελ. 189)· ἀλλὰ τὸ ἄρθ. 436 τοῦ ποιν. νόμου ἀπαγορεύει τὸ βιαίως ἢ δι' ἀπειλῶν ἐμποδίζειν τὸν ἐν τοῖς πλειστηριασμαῖς ἐλεύθερον συναγωνισμόν, ὡς καὶ τὸ διὰ δώρων ἢ ὑποσχέσεων ἀπομακρύνειν τοὺς πλειστηριάζοντας· ὥστε παρ' ἡμῶν δὲν δύναται νὰ γείνη ἡ διάκρισις αὕτη. *Id. καὶ Dalloz vente publ. d'imm. ἄρ. 2234. Ν. Πείρ. Ε', 3668. ΑΠ. 282 τοῦ 77, 77 τοῦ 79, 202 τοῦ 81. Παράρτ. Ε', 76.

ταχυρώσεως τελειοῦται καὶ ὀριστικὴ καθίσταται ἡ πώλησις· ὅθεν μέχρις αὐτῆς ὁ μὲν ὑπερθεματιστὴς δύναται νὰ ὑπαναχωρήσῃ, ὁ δὲ ὀφειλέτης νὰ ἐμποδίσῃ τὸν πλειστηριασμὸν καταβάλλων τὸ χρέος ¹².

ε') περὶ τῶν διαφορῶν προσφορῶν καὶ τῆς κατακυρώσεως συντάσσει ὁ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ἔκθεσιν, ἐν ᾗ ὀφείλει νὰ μνημονεύσῃ πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι ἐγένοντο αἱ διάφοροι τοῦ πλειστηριασμοῦ προκηρύξεις ¹³. τὴν ἔκθεσιν δὲ ταύτην ὑπογράφουσιν ἐκτὸς αὐτοῦ ὁ ὑπερθεματιστὴς, οἱ παρόντες τυχὸν διάδικοι καὶ δύο μάρτυρες ¹⁴. ἀλλὰ περίληψιν αὐτῆς ἢ τὰ πωληθέντα πράγματα δὲν λαμβάνει ὁ

12) Πολ. 906, 979. Γαλ. 705. Schmid I', 354. Ἡ διὰ πλειστηριασμοῦ πώλησις ἔχει κατὰ τὴν δικονομίαν ἡμῶν ταύτην τὴν ἔννοιαν· ὁ τὸν πλειστηριασμὸν διευθύνων προσκαλεῖ τοὺς βουλομένους νὰ ὑπερθεματίσωσιν ἐπὶ τῇ δηλώσει, ὅτι τὸ πρᾶγμα θέλει κατακυρωθῇ εἰς τὸν τὴν ἀνωτέραν ποιήσαντα προσφορᾶν. "Ὅθεν ἔπεται ὅτι μέχρι τῆς κατακυρώσεως ἢ τῆς πωλήσεως σύμβασις δὲν εἶναι κατηρτισμένη (περὶ τοῦ ῥωμ. δικαίου Arndts § 231 σημ. 4). Ἐκ τῆς πωλήσεως ὁ ἀγοραστής δὲν λαμβάνει πλείονερα δίκαια ἢ ὅσα εἶχεν ὁ ὀφειλέτης, ἐπομένως τὸ πρᾶγμα μεταβαίνει εἰς αὐτὸν μεθ' ὅλων τῶν δουλειῶν καὶ ἄλλων βαρῶν (Carré ζ. 2476. Holzsch. σ. 688)· πρὸ τῆς παραδόσεως δὲ ἢ τῆς μεταγραφῆς δὲν γίνεται κύριος αὐτοῦ. Holzschuber σ. 681. Regelsb. Erörterer σ. 192. Τοῦ ἰδίου Bayer. Hypoth. σ. 415.

Διὰ τὴν ἐκτίμησιν τοῦ πωληθέντος πράγματος τίς εἶναι ὑπεύθυνος ὁρ. Στοιχ. τοῦ ἀστ. δικ. § 159 σημ. 13. *ΚΕ. 192* *Εὐζώνιος, οὐκ ἐπὶ τῇ ἀποφ. ΚΕ. 192*

13) Ἐπὶ πλειστηριασμοῦ ἀκινήτων ἢ ἔκθεσις τῆς κατακυρώσεως (ἣτις καὶ ἔκθεσις τοῦ πλειστηριασμοῦ λέγεται, πολ. 980) πρέπει νὰ ἀναφέρῃ καὶ πάντας τῆς πωλήσεως τοὺς ὅρους· ἀλλὰ καὶ τὰς προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ μίαν πρὸς μίαν, μάλιστα δ' ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας, ἃν δὲν ἀποδεικνύηται ἄλλοθεν ὅτι ἐγένοντο. ΑΠ. 78 τοῦ 46, 207 τοῦ 57. Carré ζ. 2402. Thomine ἀρ. 807.

14) Πολ. 902, 979. Οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ προσλαμβάνωνται ἀπ' ἀρχῆς τοῦ πλειστηριασμοῦ, διότι παρίστανται ὡς βεβαιωταί· οὐ μόνον τῆς κατακυρώσεως ἀλλὰ καὶ τῶν προσφορῶν (Εὐρετήρ. IB', 332), ἄλλως ἐπέρχεται ἀκυρότης (ΑΠ. 166 τοῦ 59· κατὰ δὲ τὴν ΑΠ. 18
= ΓΓΝΔ. Γ. Α. 24

υπερθεματιστής πρὶν ἢ ἐκπληρώσῃ τὰς ἐκ τῆς πωλήσεως
ὕποχρεώσεις αὐτοῦ ¹⁵. Πότε θεωρεῖται εὐαγής; 157. 556. —

Δ') ἀναπλειστηριασμός α).

ΚΒ. 40. 392
ΑΑ. 521
§ 274. Ἐὰν ὁ υπερθεματιστής δὲν ἐκπληρώσῃ ἐμπρο-
θέσμως τὰς ἐκ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑποχρεώσεις αὐτοῦ ¹,
ἢ ΚΒ. 222. ΚΑ. 112.

τοῦ 69 δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ ἔκθεσις φέρουσα, ὅτι ὁ υπερθεματιστής ὡς
ἀγράμματος δὲν ὑπέγραψεν ἀντὶ τοῦ «ὁμολογήσας ἄγνοίαν γραμμά-
των δὲν ὑπέγραψεν».

15) Πολ. 899, 980, 983 ἐδ. 2. Ἡ παράβασις τῆς διατάξεως ταύ-
της ἐκ μέρους τοῦ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ δὲν ἔχει ἄλλο ἀποτέλεσμα
εἰμὴ ὅτι ὑπόκειται οὗτος εἰς ἀποζημίωσιν, ὡς ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ τῶν
παρατεθέντων ἄρθρων προκύπτει. Ἡ διδομένη δὲ τῷ υπερθεματιστῇ
περίληψις εἶναι τίτλος ἐκτελεστός, καθὼς δημόσιον ἔγγραφον, φέρον
ἅπαντα τοῦ ἄρθρ. 854 τὰ προσόντα· ἀλλὰ κατὰ τὴν νομολογίαν τοῦ
ἄρ. Πάγου πληροῦ ἀπλῶς τὸν σκοπὸν τοῦ 980 ἄρθρου (ἀπ. 97 τοῦ
67), μάλιστα δὲ οὐδὲ τοῦτον, ἐὰν ἐκδοθῇ κατὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρου
αὐτοῦ (ἀπ. 99 τοῦ 82).

α) Πολ. 903, 904, 982, 983. Γαλ. 624, 733—740. Δεύτερος ἀνα-
πλειστηριασμός ἐπιτρέπεται; δὲν ὑπάρχει λόγος τις ἵνα μὴ δοθῇ κατα-
φακτικὴ ἀπάντησις.

1) Ἡ καταβολὴ τοῦ ἐκπλειστηριασμοῦ γίνεται εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ
πλειστηριασμοῦ (οὗτος ὀφείλει νὰ παραδώσῃ αὐτὸ εἰς τὸ δημόσιον τα-
μεῖον ἐντὸς 3 ἢ 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς λήψεως νόμ. τῆς 30 μαΐου 1882).
ἐὰν δὲ οὗτος ἀποποιηθῇ νὰ δεχθῇ αὐτὸ συγχωρεῖται δικαστικὴ κατὰ-
θεσις (Carré ζ. 2549 τετρ.). Πρὸς ἐναρξιν τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ δὲν
ἄπαιτεῖ ὁ ἡμέτερος νόμος ἐπιταγὴν πρὸς πληρωμὴν, ἀλλ' ἄρκει ἡ παρέ-
λευσις τῆς προθεσμίας (Πολ. 903, 982). ἤγουν ἐπὶ κινητῶν ὀφείλει
ἀμέσως ὁ υπερθεματιστής, ἐπὶ ἀκινήτων δὲ κατὰ τὰς συμπεφωνημέ-
νας προθεσμίας, νὰ καταβάλλῃ τὸ ἐκπλειστηρίασμα (ἐκτὸς τοῦ ποσοῦ
δι' ὃ κατετάχθη. Seuffert Δ', 333 σημ. 71). ἄλλως ἄρχεται ἡ τοῦ
ἀναπλειστηριασμοῦ διαδικασία ἐπὶ τῷ ἀπλῷ μαρτυρικῷ τοῦ ἐπὶ τοῦ
πλειστηριασμοῦ ὅτι τὸ ἐκπλειστηρίασμα δὲν κατεβλήθη (Εὐρετ. Η',
342). τὸ πρὸς ἀναπλειστηριασμὸν δὲ δικαίωμα διαρκεῖ 30 ἔτη (Carré
ζ. 2518 τετρ.). Ἐν Γαλλίᾳ ἀπαιτοῦσι καὶ διὰ τὸν ἀναπλειστηριασμὸν
νὰ προηγηθῇ ἐπιταγὴ. Γαλ. 735. Carré ζ. 2510 τρίς, ζ. 2524 τετρ.

γίνεται ἀναπλειστηριασμός, περὶ οὗ ταῦτα ὥρισεν ὁ νόμος ἡμῶν·

α') ὁ ἀναπλειστηριασμός δὲν ἔχει βάσιν τοῦ συναλλάγματος τῆς πωλήσεως τὴν διάλυσιν, ἀλλ' ἐνομοθετήθη ^{ΚΗ 191} πρὸς ἀσφαλεστέραν ἐξανάγκασιν τοῦ ὑπερθεματιστοῦ διὰ ^{ΚΖ. 205} τοῦτο οὐδόλως ἀποκλείει τὰ λοιπὰ τῆς καταδιώξεως μέσα².

β') ἐνεργεῖται παρὰ τινος τῶν ἐχόντων ἐκτελεστὸν διακιδόγραφον δανειστῶν τοῦ πρώτου ὀφειλέτου³ καὶ ἀπευθύνεται κατὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ, ὅστις διὰ τοῦτο οὐ μόνον τὸ τῆς ἐξωνήσεως δικαίωμα μέχρι τῆς νέας κατακυρώσεως ἔχει, ἀλλὰ καὶ τὴν κατοχὴν τοῦ πράγματος διατηρεῖ· ἐν τῇ οἰκίᾳ δὲ αὐτοῦ τοιχοκολλᾶται καὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ τὸ πρόγραμμα.

γ') κατὰσχέσις δευτέρα τοῦ πράγματος δὲν γίνεται, ἀλλὰ μόνον ἡ περὶ τὰς προκηρύξεις τοῦ πλειστηριασμοῦ διαγραφομένη διαδικασία παραφυλάττεται· ἀπὸ τῆς πρώτης δὲ προκηρύξεως⁴ στερεῖται ὁ ὑπερθεματιστὴς τῆς ἐξουσίας τοῦ διαθέσαι τὸ πρᾶγμα.

δ') ὁ ἀναπλειστηριασμός γίνεται κατὰ τὰς τῶν πλει-

2) Ἡ γαλλικὴ δικονομία λέγει (ἄρθρ. 713) τοῦτο ῥητῶς, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς τὸ αὐτὸ πρέπει νὰ δεχθῶμεν· διότι ἡ δικονομία ἡμῶν οὐ μόνον δὲν τὸ ἀπαγορεύει, ἀλλὰ μᾶλλον ἀναγνωρίζει αὐτὸ διὰ τοῦ 3 ἐδαφ. τοῦ 981 ἄρθρου (ΑΠ. 378 τοῦ 55. 243 τοῦ 56). Carré ζ. 2409, 2517, 2611.

3) Ἡ γενικὴ ἔκφρασις τοῦ νόμου «μὴ πληρώσαντος τοῦ ὑπερθεματιστοῦ γίνεται ἀναπλειστηριασμός» ὑποστηρίζει τὰ ἐν τῷ κειμένῳ ῥηθέντα, ἥτοι ὅτι πᾶς δανειστὴς δύναται νὰ προβῇ εἰς τὸν ἀναπλειστηριασμόν ὡς καὶ ἐν Γαλλίᾳ διδάσκεται (Carré ζ. 2518. Πουσοπ. σ. 110)· ἀλλ' ἐν τῷ θέματι τοῦ ἄρθρ. 981 ἐδ. 3 μόνος ὁ δανειστής, οὗ τὸ γραμματίον δὲν ἐξωφλήθη, δικαιούται νὰ ἐνεργήσῃ τὸν ἀναπλειστηριασμόν. Chauveau εἰς τὸ ζ. 2518.

4) Ἡ γὰρ ἀφ' ἧς τοιχοκολληθῇ αὕτη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ

στηριασμῶν διατυπώσεις⁵. τὰ μὲν βάρη αὐτοῦ, ἦτοι αἱ δαπάναι καὶ τὸ τυχὸν ἔλλειμμα⁶ τοῦ τιμήματος, ἐπίκεινται τῷ ὑπερθεματιστῇ, αἱ δὲ ὠφέλειαι, ἦτοι τὸ περίσσευμα τοῦ τιμήματος, περιέρχεται εἰς τὸν πρῶτον ὀφειλέτην καὶ τοὺς τούτου δανειστάς⁷.

Περὶ τῆς ἀνάγκης καὶ τῆς ἐξουσίας — Ε') κατὰ τὰ ξίς α).

συσμ. 978 δεξιὰς φρεσιν, 157-35. 364 (σ. 479 206) 1Ε. 299. 479. ΚΒ 282

§ 275. Ὁ ἐπισπεύδων τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκποίησην τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ δανειστῆς οὐδενὸς ἐντεῦθεν ἀπολαύει πλεονεκτήματος ἀπέναντι τῶν λοιπῶν δανειστῶν, ἀλλὰ δύνανται καὶ οὗτοι νὰ προσέλθωσι καὶ μετοχὴν ἐκ τοῦ πλειστηριάσματος νὰ αἰτήσωσι· τότε δὲ ὁσάκις τὸ ἐκπλειστηρίασμα δὲν ἐξαρκεῖ πρὸς ἱκανοποίησιν πάντων τῶν προσελθόντων δανειστῶν, ἀναγκαία γίνεται

5) Τουτέστιν ἐπὶ μὲν κινητῶν κατὰ τὰ ἄρθρ. 891—902, ἐπὶ δὲ ἀκινήτων, κατὰ τὰ ἄρθρ. 965—980.

6) Τὸ ἔλλειμμα τοῦτο, ἐντόκως ἐστιν ὁ ὀφειλόμενον, δύναται νὰ εἰσπραχθῇ καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, ἀπαγγελλομένης κατὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ (Πολ. 903, 983. Γαλ. 740. Carré ζ. 2523), ἐὰν ᾔηται ἐκ τῶν ὑποκειμένων εἰς προσωπικὴν κράτησιν προσώπων (Carré ζ. 2523 δίς)· ἐὰν κατεκυρώθησαν εἰς τὸν αὐτὸν ὑπερθεματιστὴν πολλὰ ἀκίνητα καὶ ἐν τῷ ἀναπλειστηριασμῷ τινὰ μὲν ἔφερον ἔλλειμμα, τινὰ δὲ περίσσευμα, ἐπεὶ δὲ ὑπάρχουσι πολλὰὶ πωλήσεις, ἔπεται ὅτι εἰς ἐκάστην ἐφαρμόζεται κατ' ἰδίαν τὸ ἄρθρ. 983. Carré σημ. 3 ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 744 (ἀρχ.).

7) Ἐὰν ἡ νέα πώλησις φέρῃ περίσσευμα ἀπαλλάττεται πλέον ὁ ὑπερθεματιστής· Ἀμφισβητεῖται τὸ ζήτημα τοῦτο (Dalloz ἀρ. 1906). Ὅρθοτέραν νομίζω τὴν γνώμην τοῦ Chauveau ἀπαντῶντος καταφατικῶς (ἐν ζ. 2524 τρίς). Οἱ καρποὶ τοῦ πράγματος, εἰ μὲν εἰσεπράχθησαν πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ ἀναπλειστηριασμοῦ μένουσι τοῦ ὑπερθεματιστοῦ, εἰ δὲ μὴ, πωλοῦνται ὁμοῦ μετὰ τοῦ ἀναπλειστηριαζομένου πράγματος (Πολ. 983 ἐδ. 2). Ἄλλως σκέπτεται ὁ Chauveau ζ. 2524 τετρ.

α) Πολ. 936—953, 986—997. Γαλ. 656—672, 749—779.

ἡ κατάταξις, ἥτοι ὁ προσδιορισμὸς τῆς τάξεως ἐκάστου αὐτῶν ἐν τῇ διανομῇ· κατάταξις δὲ λαμβάνει χώραν οὐ μόνον ἐπὶ ἀναγκαστικῶν πλειστηριασμῶν καὶ ἐπὶ ἐκουσίων¹, ἡ ἐπὶ κατασχέσεως χρημάτων², ἀλλὰ καὶ ὅταν πρόκηται διανομὴ τοῦ παρὰ τοῦ τρίτου διακατόχου τοῦ ἐνυποθήκου πράγματος ὀφειλομένου τιμήματος³. τὴν διαδικασίαν δὲ αὐτῆς διευθύνει ἐν μὲν τῷ πρώτῳ θέματι αὐτὸς ὁ τὸν πλειστηριασμὸν ἐνεργήσας ὑπάλληλος, ἐν δὲ τοῖς λοιποῖς ὁ παρὰ τοῦ ἐπιμελουμένου δανειστοῦ⁴ διοριζόμενος εἰρηνοδίκης ἢ συμβολαιογράφος.

Ἡ κατάταξις τῶν δανειστῶν γίνεται ἐπὶ μέρους μόνον τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου οὐχὶ ἐπὶ ὁλοκλήρου ὥς ἐπὶ τῶν πτωχεύσεων τῶν ἐμπόρων⁵.

1) Πολ. 936, 987, 988 § 2, 1081. Ἐπὶ τῶν ἐκουσίων πλειστηριασμῶν διορίζεται ἐξ ἀνάγκης δημόσιον πρόσωπον πρὸς διεύθυνσιν αὐτῶν καὶ ἡδύνατο τοῦτο τὸ πρόσωπον νὰ ὀρισθῇ ὡς ἐπὶ τῆς κατάταξεως ὑπάλληλος, ὅπως γίνεται εἰς τοὺς ἀναγκαστικούς πλειστηριασμούς.

2) Ἐπὶ κατασχέσεως χρημάτων πλειστηριασμὸς δὲν γίνεται ἐπομένως ἀναγκαῖον νὰ διορισθῇ ὑπάλληλος ἐπὶ τῆς κατατάξεως. Πολ. 937 ἐδ. 2.

3) Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 988 § 1, ἣν καὶ ἐν τῷ κειμένῳ παρεδέχθη, συνετάχθη φαίνεται κατὰ τὸ πνεῦμα τῶν ἄρθρων 2183—2186 τοῦ γαλ. κώδικος, καθ' ὃν δικαιούται ὁ τρίτος διακάτοχος, προσφέρων τὴν τιμὴν τοῦ πράγματος, ν' ἀπαλλάξῃ αὐτὸ τῆς καταδιώξεως καὶ τῶν ἐπικειμένων ὑποθηκῶν· ἀλλὰ τοιοῦτο δικαίωμα, κατὰ τὸ ἄρθρ. 38 ἐπ. τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου ἡμῶν, δὲν ἔχει ὁ τρίτος· ὥστε ἄρχει ἡ διάταξις αὕτη.

4) Τοιοῦτος δανειστὴς εἶναι ὅστις δὴποτε ἐκ τῶν πολλῶν θέλει νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν κατάταξιν.

5) Κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν ἐπὶ τῶν μὴ ἐμπόρων ὀφειλετῶν ἰσχύει μόνον ὁ λεγόμενος *concursum creditorum particularis*, δὲ *universalis* λαμβάνει χώραν ἐπὶ τῶν ἐμπόρων. *Seuffert's Comment.* Δ', 334.

α') διαδικασία τῆς κατατάξεως.

§ 276. Ὁ ἐπὶ τῆς κατατάξεως διωρισμένος ὑπάλληλος ἐξετάζει πρὸ πάντων ἂν τὸ διανεμητέον ποσὸν ἀρκῇ πρὸς τελείαν ἐξόφλησιν τῶν ἀναγγειλαμένων δανειστῶν καὶ τῶν τῆς ἐκτελέσεως δαπανημάτων, καὶ εἰ μὲν εὕρῃ αὐτὸ ἀρκοῦν, ἐκτελεῖ εὐθὺς τότε τὴν διανομήν¹, εἰ δὲ μὴ, ἄρχεται τῆς περὶ τὴν κατάταξιν² διαδικασίας ὡς ἀκολούθως:

α') προσκαλεῖ ἀνυπερθέτως τοὺς ἀναγγειλαμένους δανειστάς, ἵνα προτείνωσιν ἅς ἐπὶ τοῦ ἐκπλειστηριασμοῦ ἔχουσιν ἀξιώσεις καὶ προσαγάγωσι τὰς ἀποδείξεις αὐτῶν³.

— ΓΦΝΔ. Τ. Α. Σ. 26
+ ΓΦΝΔ. Τ. Α. Σ. 17

1) Πολ. 936, 984, 986, 987. Ὡστε ὁ ἐπιμελὴς δανειστής, εἰς ἔχρη συμφέρον νὰ προσκληθῇ, ἀναγκαῖον εἶναι ν' ἀναγγελθῇ ἐγκαίρως, ἥτοι τὸ βραδύτερον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ (ὅρ. καὶ ἄρθρ. 905, καθ' ὃ ὁ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ πληρώνει τοὺς ἀναγγελθέντας δανειστάς ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κατακυρώσεως).

2) Καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς περὶ τὴν κατάταξιν διαδικασίας καὶ μετ' αὐτὴν δύνανται οἱ δανεισταὶ καὶ ὁ ὀφειλέτης νὰ συμβιβασθῶσιν ὅπως κρίνωσιν εὐλογον, τηροῦντες ὁμῶς τὸν τύπον τῶν ἄρθρ. 477 καὶ 478· ἢ γὰρ, δικονομία (ἄρθρ. 656, 749) ὥρισε προθεσίαν πρὸς συμβιβασμὸν πρὸ τῆς κατατάξεως.

— ΓΦΝΔ. Τ. Α. Σ. 27

3) Πολ. 937, 989, Carré ζ. 2171 δῖς. Καὶ ἐκ τῶν ἐνυποθήκων δανειστῶν προσκαλοῦνται κατὰ τὸ 986 ἄρθρον μόνον οἱ ἀγγελοθέντες· πρόσκλησις ἄλλη πρὸς ἀναγγελίαν δὲν γίνεται αὐτοῖς εἰμὴ ἢ τοῦ ἄρθρ. 971 (ΑΠ. 39 τοῦ 43, 34 τοῦ 46. 'Ρουσόπ. σ. 112)· ἐν Γαλλίᾳ προσκαλοῦνται εἰς κατάταξιν πάντες οἱ ἐγγεγραμμένοι δανεισταὶ (Γαλ. 752, 753. Thomine ἀρ. 860). Ἀναγγειλάμενος εἶναι βεβαίως καὶ ὁ καταδιώκων δανειστής· ὥστε καὶ αὐτὸς πρέπει νὰ προσκληθῇ καὶ νὰ λαμβάνῃ μέρος εἰς τὴν προκαταρκτικὴν διαδικασίαν τῆς κατατάξεως (πολ. 905, 984, 987, 946, 994, 937), διότι ὁ νομοθετικὸς λόγος τῆς διαδικασίας ταύτης ὑπάρχει καὶ παρ' αὐτῶ. Ἐπὶ ἀκινήτων ἢ πρόσκλησις καταχωρίζεται ἀνυπερθέτως καὶ εἰς ἐφημερίδα τινὰ (Πολ. 889, 990), καλὸν δὲ νὰ προσκληθῇ καὶ ὁ ὀφειλέτης.

ἀναγγελία σὺν ἀποδείξεσι; ΚΕ. 236 ἐφ. Ναισιόη 579. 1907/
Μετὰ τὴν ἐξέταξιν 12. 642 (12) 1214 (1907)/
Δημόσια Κεντρικὴ Βιβλιοθήκη Βελιγράδι 538 (1906)/
1221/1908/

ΓΦΝΔ.
Τ. Α. Σ. 26

Πρὸς τὴν ἐξέταξιν
καὶ ἐπὶ τῇ
κατατάξει
ΚΕ. 236

ἀναγγελία καὶ ἐπὶ τῇ
κατατάξει
ΚΕ. 236

6') οἱ δανεισταί, οἷτε προσκληθέντες καὶ οἱ μὴ^α, ὀφείλουσι νὰ ἐμφανισθῶσιν εἰς αὐτὸν ἐντὸς ὠρισμένης προθεσμίας^β καὶ πρῶτον μὲν νὰ προτείνωσιν ἐγγράφως ἢ προφορικῶς τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν, ἔπειτα δὲ ν' ἀντιτάξωσιν ὅσας τυχὸν ἔχουσι κατ' ἀλλήλων παρατηρήσεις· τὸ τελευταῖον τοῦτο χρεωστεῖ καὶ ὁ ὀφειλέτης νὰ πράξῃ^γ.

Περὶ τῶν γενομένων συντάσσει ὁ ἐπὶ τῆς κατατάξεως ἐκθεσιν^δ, καὶ πᾶσαν ἀξίωσιν ἢ παρατήρησιν μετὰ τὴν

4) Μὴ προσκληθέντες δανεισταί εἰσιν οἱ μὴ ἀναγγελθέντες· ὅπερ δηλοῖ ὅτι ἡ ἀναγγελία δύναται νὰ γείνη μέχρι τῆς ἐκπνεύσεως τῆς δεκαπενθήμερου ἢ εἴκοσι καὶ ὀκταήμερου προθεσμίας τῶν ἄρθρ. 938, 989· διότι ἄλλη διάταξις ἐν τῇ πολιτ. δικονομίᾳ, ἀποκλείουσα εἰς προγενέστερον χρόνον τὰς ἀναγγελίας, δὲν ὑπάρχει (Carré ζ. 2474 τρίς. ΑΠ. 86 τοῦ 48. Εὐρετήρ. Η', 324). Ἐὰν δὲν γείνη πρόσκλησις δι' ἑλλειψιν ἀναγγελίας δανειστῶν; Νομίζω ὅτι εἶναι δεκτὴ ἀναγγελία τότε μέχρι τῆς καταβολῆς τοῦ ἐκπλειστηριάσματος εἰς τὸν καταδιώκοντα δανειστὴν ἢ τῆς δηλώσεως τούτου πρὸς τὸν ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὅτι συμφηφίζει τὴν ἀπαίτησίν του ἀπέναντι τοῦ ἐκπλειστηριάσματος.

5) Οἱ προσκαλούμενοι δανεισταί ὀφείλουσι πρῶτον μὲν ἐντὸς προθεσμίας 14 ἡμερῶν ἐπὶ κινητῶν καὶ 4 ἐβδομάδων ἐπὶ ἀκινήτων, ἀρχομένης ἀπὸ τῆς προσκλήσεως (τῆς τελευταίας, εἰς ὧς πολλοί^α ἀναλ. ἄρθρ. 593) καὶ παρεκτείνουμένης ἔνεκεν ἀποστάσεως (Carré ζ. 2556), νὰ ὑποβάλωσιν εἰς τὸν ἐπὶ τῆς κατατάξεως τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν μετὰ τῶν ἀποδείξεων^β (ἐγγράφων ἢ ἄλλων) καὶ νὰ αἰτήσωσι κατὰ τὰς ἐπιτετακέντων ἀξιώσεων ὀκταήμερου, ἀρχομένης ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς πρὸς ὑποβολὴν τῶν ἀξιώσεων προθεσμίας, ἵνα λάβωσι γνῶσιν τῶν γενομένων προτάσεων καὶ τῶν προσαχθεῖσων ἀποδείξεων καὶ ἐπενέγκωσιν ὅσας τυχὸν ἔχουσιν ἀντιπαρατηρήσεις. Ὁ καταδιώκων δὲ δανειστὴς δύναται νὰ ἀποκρούσῃ τοὺς ἄλλους δανειστάς, προτείνων ὅτι ὅτε ἡ ἀναγγελία αὐτῶν ἐγένετο ὑπὲρ χρόνον καὶ ἄλλα πράγματα τοῦ ὀφειλέτου ἀκατάσχετα. Πολ. 908, 984.

6) Πολ. 938 ἐδ. 2. Ὅθεν πρέπει νὰ προσκληθῇ καὶ αὐτός. Γαλ. 659.

7) Δηλαδή εἴτε ἐγγράφως εἴτε προφορικῶς ὑποβάλωσιν οἱ δανεισταί τὰς ἀξιώσεις αὐτῶν, πάντοτε συντάσσεται ἐκθεσις περὶ τούτου.

Γαλλ. 659
ἐπιτετακέντων
αὐτοῦ.
1Ε. 437

ΚΓ/235

ΚΓ/221

ΚΔ/368

Π. Γ. 144

Τ. Α

18-30

Κ. Γ. 607

Τ. 8. 18. Τ. 10. 21

προθεσμίαν τοῦ νόμου ὑποβληθεῖσαν ἀπορρίπτει ὡς ἀπαράδεκτον⁸⁾. *Ν. Γ 4 Γ. Τ. 8. 2. 18. Τ. 10. 2. 21.*

γ') μετὰ ταῦτα συντάσσει τὸν τῆς κατατάξεως πῖνακα, ὃν χρεωστεῖ νὰ περατώσῃ ἐντὸς προθεσμίας 14 ἡμερῶν ἐπὶ κινήτων καὶ 4 ἐβδομάδων ἐπὶ ἀκινήτων⁹⁾.

δ') *πῖναξ κατατάξεως α). ὥστε θεωρεῖται ὁρισμὸς Κ 2. 353*

1) ἐπὶ τοῦ τιμῆματος κινήτων.

Κ 277. Εὐχ. 1001-1004 μογγ. εὐχ. 958

§ 277. Ὑπάρχουσιν ἐνταῦθα τρεῖς τάξεις δανειστῶν, ὧν οἱ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τάξεως εἰσι προνομιακοί.

Πρώτη τάξις. Ἡ τάξις αὕτη ἀποτελεῖται ἐκ τῶν ἐχόντων προνόμιον ἐφ' ὑπάσεως τῆς περιουσίας τοῦ ὀφειλέτου δανειστῶν καὶ καταλαμβάνει τὴν πρώτην θέσιν ἐν τῷ πῖνακι· μετὰξὺ δὲ τῶν δανειστῶν τούτων τηρεῖται ἡ ἐξῆς σειρά· πρὸ πάντων κατατάσσονται α') τὰ τῆς δίκης καὶ τῆς ἐκτελέσεως δαπανήματα ὡς καὶ τὰ δικαστηριακά¹⁾. ἔπειτα β') τὰ διὰ τὴν κηδεῖαν τοῦ ὀφειλέτου, τῆς

ΚΕ/235

θεωρεῖται Κ 8/203.

8) Πολ. 938 ἐδ. 3. Γαλ. 660, 759. Περὶ τοῦ ἀπαράδεκτου τούτου ἰδ. κατωτ. § 279 σημ. 6.

9) Πολ. 939, 989.

α) Πολ. 940—944. 991—993. Γαλ. Κώδ. 2101—2105.

1) Πολ. 877, 905. Γαλ. 662. Κώδ. 2101 § 1. νόμ. 71 Βασ. (41, 1). «ὕπεξαιρεῖται τῆς κληρονομίας καὶ τὸ δαπανώμενον εἰς πρᾶσιν αὐτῆς». Αἱ ἀπαιτήσεις αὗται εἰσι προνομιακαὶ καὶ μάλιστα προηγούνται πάσης ἄλλης, διότι τὰ δαπανήματα ἐξ ὧν πηγάζουσιν *εἴρηπεν ἀναγκαίως* νὰ γείνωσι πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ διανεμητέου ἐκπλειστηριάσματος· ἐπομένως τότε μόνον ἀπολαύουσι τοῦ προνομίου τὰ εἰρημένα δαπανήματα, ὅταν φέρωσι τοιοῦτον χαρακτήρα· ὅθεν ἐννοεῖ ὁ νόμος α') τὰ τῆς καταδιώξεως, ἥτις τὴν κατάταξιν παρήγαγεν, ἔξοδα· β') τὰ παρὰ δανειστοῦ τινος ἢ εἰς τὸ δικαστήριον γεγόμενα πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ πράγματος ἀναλώματα· π. χ. εἰς ἀπογραφάς, ἐπιθέσεις σφραγίδων, διορισμὸν κηδεμόνος κτλ. (ἄρθρ. 82 ποιν. διατμ.). Dalloz Priv. et

+ Γ 4 Ν Δ

Τ. Α.

2. 18

γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ γενόμενα ἀναγκαῖα ἀναλώματα². ἀκολουθῶς γ') τὰ τῆς τελευταίας ἀσθeneίας τοῦ ὀφειλέτου, τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων αὐτοῦ χρεωστούμενα εἰς ἰατρούς, χειρουργούς, μαιάς, νοσηλευτάς καὶ ἰατρικά³ μετὰ ταῦτα δ') ὁ τοῦ τελευταίου καὶ τοῦ τρέχοντος ἔτους μισθὸς ὑπηρετῶν, ἐργατῶν καὶ ἡμερομισθίων⁴.

ΚΕ. 68

hypothèques ἀρ. 131. Troplong Privilèges et hypoth. ἀρ. 124, 130, 131. Carré ζ. 2176. Seuff. Δ', 400 σημ. 2.

2) Νόμ. 10. βασ. (59, 1). νόμ. 14 § 3—6. νόμ. 37 πανδ. (11, 7). Troplong ἀρ. 132—136. Lehner Β', 55. Dalloz ἀρ. 175. Τοιαῦτα ἀναλώματά εἰσι π. χ. αὐτὰ περὶ τὴν ἐκκομιδὴν καὶ τὸ τίμημα τοῦ τόπου, καὶ τὰ περὶ τὸ ἀγαγεῖν τὸ λείψανον ἀπὸ ξένης (ἴσως οὐχὶ πάντοτε ἀναγκαῖα ἐστὶν ἡ τοιαύτη δαπάνη) καὶ τὰ περὶ τὴν φυλακὴν τοῦ σώματος καὶ τὴν ἐνδυσιν καὶ σορὸν καὶ τὸ παραθεῖσθαι αὐτόν· τὸ μέτρον δὲ τῶν ἀναλωμάτων ὀρίζεται ἐκ τῆς ἀξίας καὶ εὐπορίας τοῦ προσώπου, ὡς καὶ τοῦ χρόνου καὶ τῆς αἰτίας αὐτῶν· ὅθεν τὰ πένθιμα φερέματα τῆς γῆρας δὲν λογίζονται ἀναγκαῖα ὡς μὴ γενόμενα funeris causa tantum (Tropl. ἀρ. 136. Aubry § 269 σημ. 11 ἐκδ. δ'. Περὶ τῆς τάξεως τοῦ προνομίου τούτου κατὰ τὸ ρωμ. δίκαιον ὅρ. Vanger § 594.

3) Ἡ λέξις *τελευταία* ἐν τῷ § 3 ὡς καὶ ἐν τοῖς ἐπομένοις 4—7 § ΚΑ. 170 τοῦ ἄρθρ. 940 κεῖται ἀναφορικῶς πρὸς τὴν κατάταξιν (Lehner. σ. 56). ὥστε ὀρθότερα εἶναι ἡ γνώμη, ὅτι τελευταίαν ἀσθeneian ἐννοεῖ ὁ νόμος οὐχὶ μόνον τὴν ἐπενεγκοῦσαν τὸν θάνατον· οἱ πλείστοι ὅμως συγγραφεῖς ἐν Γαλλίᾳ ἐναντίαν ἀποφαίνονται γνώμην (Tropl. ἀρ. 137. Aubry ἀρ. 3. Dalloz ἀρ. 186)· ἐπὶ χρονίου δὲ νοσήματος τελευταία ἀσθeneia πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ὅχι τὸ σύνολον τῶν διαφορῶν ἀσθeneiῶν, εἰς ἃς οἱ τοιοῦτο νόσημα ἔχοντες ὑποκύπτουσιν, ἀλλὰ μόνον ἡ σχετικὴ ἀσθeneia εἰς ἣν τὸ νόσημα ἔδωκεν ἀφορμὴν· ἀλλὰ κατὰ τοῦτο δὲν εἶναι πάντες σύμφωνοι. Dalloz ἀρ. 184.

4) Τὸ προνόμιον τοῦτο εἶναι εὐρύτερον παρ' ἡμῶν ἢ ἐν Γαλλίᾳ, διότι ΚΑ. 415 ἀπονέμεται οὐχὶ μόνον εἰς παντὸς εἶδους ὑπηρετάς, παρὰ τῷ ὀφειλέτῃ διαιτωμένους καὶ ἀπ' αὐτοῦ ἐτησίως ἢ μηνιαίως μισθοδοτούμενους, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ἐκμισθοῦντας ἄλλως τὴν ἐργασίαν αὐτῶν π. χ. πρὸς καλλιέργειαν τοῦ κήπου, τοῦ ἀγροῦ ἢ τῆς ἀμπελόμου (ΑΠ. 86 τοῦ 55)· ὑπολογίζεται δὲ ἡ χρονικὴ ἔκτασις αὐτοῦ ἐκ τῆς διαρκείας τῆς ὑπηρεσίας, λαμβανομένου ὡς σημείου μὲν ἐνάρξεως τῆς ἀρ-

κατόπιν ε') αἱ ἀπαιτήσεις ἀρτοποιῶν, κρεωπωλῶν, ξενο-
δόχων, ἐμπόρων καὶ τῶν τοιούτων ἕνεκα τῶν πρὸς τὸ ζῆν
ἀναγκαίων, τῶν κατὰ τοὺς τελευταίους ἑξ μῆνας εἰς τὸν
ὀφειλέτην, τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα αὐτοῦ χορηγηθέν-
των⁵ μετέπειτα ς') αἱ συνεισφοραὶ εἰς τὰ τῶν νομῶν, ἐ-
παρχιῶν καὶ δήμων βάρη τοῦ ἐνεστῶτος καὶ τῶν δύο τε-
λευταίων ἐτῶν⁶. ὕστερον ζ') αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ Κράτους
ἐκ καθυστερουμένων ἀμέσων ἢ ἐμμέσων φόρων τοῦ πρέ-

ΚΑ. 1574

ΚΑ. 1556

+ ΚΕ. 59. *Les dévotionnaires*
Κ. 82

χῆς αὐτῆς καὶ πέρατος τοῦ χρόνου τῆς κατατάξεως· π. χ. τὸ ὑπηρε-
τικὸν ἔτος ἤρξατο τὴν 1 φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 56, ἡ ἀναγγελία πρὸς
κατάταξιν γίνεται τὴν 1 ὁκτωβρίου τοῦ 58, ἡ ἑκτασις τοῦ προνομίου
εἶναι ἐνός ἔτους καὶ 8 μηνῶν· διότι τὸ τρέχον ὑπηρετικὸν ἔτος (ἦτοι
τὸ τοῦ 58) εἶναι 8 μηνῶν ὡς ἀρχόμενον ἀπὸ 1 φεβρ. σημειωτέον δὲ
ὅτι ἡ μετὰ τὴν ἀναγγελίαν ὑπηρεσία δὲν δύναται νὰ ληθῇ ὑπ' ὄψιν
εἰς τὴν κατάταξιν καὶ ἐπομένως δὲν γίνεται λόγος περὶ αὐτῆς. Περὶ
τοῦ γαλ. δικαίου ὁρ. Dalloz (ἀρ. 187 ἐ.). Tropl. (ἀρ. 142)· ἀλλὰ τοῦ
προνομίου τούτου ἀπολαύει μόνον ὁ μισθὸς τῶν ὑπηρετῶν κλ. οὐχὶ
καὶ ἄλλου εἶδους ἀπαιτήσεις αὐτῶν. Dalloz ἀρ. 204.

5) Οἱ χορηγηταὶ ἀπαιτεῖται νὰ ἔχωσιν ἐπάγγελμα τὸ πωλεῖν τοι-
αῦτα εἶδη ἀναγκαίων πρὸς τὸ ζῆν πραγμαμάτων, καὶ πρέπει τὰ χορηγοῦ-
μενα νὰ ᾔναι ἐκ τῶν πρὸς τροφήν, ἐνδυμασίαν καὶ θέρμανσιν ἀπαραι-
τήτως ἀναγκαίων τῷ ὀφειλέτῃ κατὰ τὴν κοινωνικὴν αὐτοῦ τάξιν (Dal-
loz ἀρ. 207, 213, 214). Τὰ τῆς ἐνδυμασίας, λέγουσιν οἱ γὰρ. συγ-
γραφεῖς (Troplong ἀρ. 146. Aubry σημ. 26, 27. Pont. hypoth. Α',
62), δὲν ἀπολαύουσι τοῦ προνομίου· μήπως εἶναι εὐλογώτερον νὰ ἐφαρ-
μοσθῶσι καὶ ἐνταῦθα τὰ ἀνωτέρω (§ 219 σημ. 18. Καλλιγ. Γ', §
639, ε'); *ξερὰ δόχους* ἐννοεῖ ὁ νόμος οὐχὶ τοὺς κοινῶς οὕτω καλουμέ-
νους, ἀλλὰ τοὺς ἐν ταῖς οἰκίαις αὐτῶν παραλαμβάνοντας πρὸς ἀνατρο-
φὴν νέους (*maitres de pension*, ἦτοι παιδοκόμους, οἰκοτρόφους), οἵτι-
νες προνομιοῦχοί εἰσιν οὐχὶ διὰ πάσας τὰς χορηγίας τῶν πρὸς τὸ ζῆν,
ἀλλὰ μόνον διὰ τὰς ἀναγκαίας. Aubry σημ. 30.

6) Βάρη τοιαῦτα ὑπάρχουσι μέχρι τοῦδε τὰ ἐπαρχιακὰ καὶ δημο-
τικά (ἄρθρ. 32 τοῦ περὶ ἐπαρχ. συμβουλίων διατάγ., ἄρθρ. 29 τοῦ δημοτ.
νόμου). Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον αἱ ἀπαιτήσεις τῶν δήμων προτιμῶνται
πάντων τῶν ἐγγχειρογράφων δανειστῶν (νόμ. 36 βασι. 9, 7).

χοντος ἔτους καὶ τῶν δύο ἀμέσως προηγουμένων⁷. τελευ-
ταῖον ἡ) τὰ τῆς ἀνακρίσεως ἔξοδα, εἰς ἃ ὁ ὀφειλέτης κα-
τεδικάσθη ὑπὸ ποινικοῦ δικαστηρίου⁸.

Δευτέρα τάξις. Ἡ τάξις αὕτη, ἐρχομένη μετὰ τὴν
πρώτην, περιέχει τοὺς ἐπὶ ῥητῶν πραγμάτων τοῦ ὀφειλέ-
του προνόμια ἢ ἐνεχυρικά δίκαια ἔχοντας καὶ ἐπὶ τοῦ ἐκ-
πλειστηριάσματος αὐτῶν κατατασσομένους· ἡγουν προτι-
μῶνται α') ὁ ἐνεχυρικός δανειστής ἐπὶ τοῦ ἐνεχύρου του⁹.
β') ὁ δαπανήσας πρὸς διατήρησιν πράγματός τινος¹⁰, ἐπὶ
τοῦ πράγματος τούτου· γ') ὁ κατὰ τὸ ἐνεστῶς ἔτος κατα-

7) Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ἴδ. Dalloz ἄρ. 536, 543, 549.

8) Ὅθεν τὸ προνόμιον τοῦτο δὲν ἔχουσιν αἱ ὑπὸ τοῦ ποιν. δικαστη-
ρίου ἀπαγγελλόμεναι χρηματικαὶ ποιναὶ καὶ τὰ πρόστιμα (νόμ. 17
βασ. 56, 2· «τῶν τοῦ δημοσίου ποινῶν, οἱ δανεῖσται προτιμῶνται»·
ἴδ. καὶ νόμ. 13 βασ. 56, 6. νόμ. 37 πανδ. 39, 14), οὔτε τὰ ὑπὸ τοῦ
πολιτικοῦ δικαστηρίου, δικάσαντος ποινικὴν πρᾶξιν, καταψηφισθέντα
ἔξοδα (ἄνωτ. § 48).

9) Καλλιγ. Β' § 366. Ἡ θέσις τοῦ ἐνεχύρου ἀπέναντι τῶν γενικῶν
προνομίων ἀμφιβάλλεται ἐν Γαλλίᾳ. Tropl. ἄρ. 169 δὲς.

10) Παντός εἶδους δαπάναι, χρησιμεύσασαι κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δι-
καστοῦ τῆς οὐσίας, πρὸς διατήρησιν τοῦ πράγματος ἀπολαύουσι τοῦ
προνομίου τούτου (Dalloz ἄρ. 307, 308, 312)· ἐπομένως ἀνήκουσιν ἐν-
ταῦθα τὰ πρὸς ἀνόρθωσιν καὶ ἀποκατάστασιν τοῦ πράγματος (νόμ. 5
Π. 20, 4. νόμ. 1 Π. 42, 3. νόμ. 24 § 1 Π. 42. 5. νόμ. 25 Π. 12, 1.
Pont § 140. Aubry § 261), σωτηρίαν ἢ προφύλαξιν αὐτοῦ δαπανη-
θέντα (νόμ. 5, 6 πανδ. 20, 4. Tropl. ἄρ. 175), οὐχὶ ὅμως καὶ τὰ
πρὸς βελτίωσιν αὐτοῦ ἢ ἀπωτέραν χρεῖαν γενόμενα (Dalloz ἄρ. 319,
316. Tropl. ἄρ. 176). Ὁ δανείσας πρὸς τοιαύτην δαπάνην; Τὸ
ῥωμ. δίκαιον ἐν τοῖς ἄνω παρατεθεῖσι νόμοις (καὶ νόμ. 1 βασ. 9, 5· ὁ
δανείσας εἰς ἐπανόρθωσιν οἴκου προτιμᾶται) ἀπαντᾷ καταφατικῶς, ὡς
καὶ οἱ γάλλοι συγγραφεῖς (Aubry § 261 σημ. 51. Dalloz ἄρ. 310,
311. Tropl. ἄρ. 174, 174 δὲς)· ἄλλ' ἀκριθέστερον εἶναι νὰ μὴ ἐπε-
κτείνεται τὸ προνόμιον εἰς τοιαῦτα δάνεια ὡς διάταξις ἐξαιρετικὴ καὶ
τὰς ἀμέσους δαπάνας περιλαμβάνουσα. ἴδ. τὴν σημείωσιν 2 τοῦ Βέλ-
γου ἐκδότου τοῦ Troplong. Ρουσόπ. σ. 88. Καλλιγ. § 640, β'.

βαλὼν σπόρον, χρήματα ἢ ἄλλα καλλιεργείας καὶ θερισμοῦ ἐξοδα¹¹, ἐπὶ τῶν παραχθέντων καὶ εἰσέτι αὐτοσίων εὐρισκομένων καρπῶν δ') τὸ τοῦ τελευταίου καὶ ἐνεστῶτος ἔτους ἐνοίκιον οἰκιῶν ἢ ἄλλων οἰκοδομῶν¹², ἐπὶ τῶν παρὰ τῶν μισθωτῶν εἰσενεχθέντων¹³ καὶ ἐν τῇ ἐνοί-

11) Dalloz ἄρ. 292—299. Tropl. ἄρ. 166. Τὸ προνόμιον τοῦτο περιλαμβάνει τὰς ἀπαιτήσεις α') διὰ σπόρον ὃν τις ἐχορήγησε τῷ γεωργῷ καὶ ἐξ αὐτοῦ οἱ καρποὶ παρήχθησαν· β') διὰ χρήματα δοθέντα πρὸς ἀγορὰν σπόρου καὶ γεωργικῶν ἐργαλείων ἢ δαπανηθέντα πρὸς καλλιέργειαν τοῦ ἀγροῦ ἢ συγκομιδὴν τῶν καρπῶν· γ') διὰ γεωργικὰ ἐργαλεία ἃ τις ἐχορήγησε, κατεσκεύασεν ἢ ἐπιδιώρθωσε. Lehner B', 84. Καλλιγ. γ'.

12) Τὸ προνόμιον τοῦτο περιορίζεται εἰς τὸ μίσθωμα οὐχὶ καὶ εἰς ἄλλας ἐκ τῆς μισθώσεως πηγάζουσας ἀξιώσεις (τὸ ῥωμ. δίκαιον, νόμ. 2. πανδ. 20, 2, καὶ τὸ γαλλικόν εἰσιν εὐρύτερα κατὰ τοῦτο) καὶ περιλαμβάνει οὐ μόνον τὰ πρὸς ἐνοίκησιν ἀνθρώπων χρήσιμα κτίσματα (οἰκίας), ἀλλὰ καὶ τὰς παντὸς εἶδους οἰκοδομὰς εἰς ἀνθρωπίνους χρεῖας ἀναγκαίας· π. χ. ἐργαστήρια, ἀποθήκας, σταύλους, σιτοβολῶνας κλ. (praedia urbana)· νόμ. 3 πανδ. αὐτ. Καλλιγ. § 295. Tropl. ἄρ. 153. ἰδ. καὶ Lehner σ. 86. *Γ' δ. 1008 Πρ. δικ. 103 γ*

13) Τὰ τοιαῦτα πράγματα θεωρεῖ τὸ ῥωμ. δίκαιον ὡς σιωπηρῶς ἐνεχυριασθέντα (νόμ. 4. πανδ. αὐτ.)· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ καὶ ἡ πολιτ. δικονομία χορηγοῦσι προνόμιον ἐπ' αὐτῶν μόνον ὅταν εἰσαχθῶσιν εἰς τὸ μίσθιον οἰκοδόμημα, ἵνα μένωσιν ἐκεῖ διαρκῶς καὶ οὐχὶ στιγμιαίως (νόμ. 7 § 1 πανδ. αὐτ. νόμ. 32 πανδ. 20, 1. Dalloz ἄρ. 248)· ὅθεν δὲν ὑπόκειται εἰς τὸ προνόμιον τὰ εἰς τεχνίτην πρὸς κατεργασίαν δοθέντα πράγματα· ἀδιάφορον ἄλλως ἐστὶ τίτος καὶ ὁποῖά εἰσι τὰ πράγματα ταῦτα, διότι ὁ νόμος ἐπὶ πάντων τῶν εἰσαχθέντων ἄνευ διαστολῆς ἀπονέμει τὸ προνόμιον· τὸ ῥῆμα τοῦ γαλ. νόμου (tout ce qui garnit la maison louée) στενωτέραν δέχεται ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ἐρμηνείαν, καὶ ἐξαίρουσιν ἐκεῖ οἱ συγγραφεῖς τὰ τιμαλφῇ κοσμήματα (Tropl. ἄρ. 151. Dalloz ἄρ. 247)· ὅτι δὲ καὶ ξένα πράγματα βαρύνει πολλάκις τὸ προνόμιον διδάσκει κοινῶς οἱ συγγραφεῖς (Tropl. ἄρ. 151, 173. Aubry 261 σγμ. 19. Dalloz ἄρ. 253—258). Τοῦ ὑπομισθωτοῦ τὰ πράγματα· ταῦτα δὲν εἰσεκόμισεν ὁ μισθωτὴς καὶ διὰ τοῦτο, νομίζω, δὲν ἐκτείνεται εἰς αὐτὰ τὸ προνόμιον· ἀλλὰ δύναται, φρονῶ, ὁ πρῶτος ἐκμισθωτὴς ν' ἀσκήσῃ, πρὸς συντήρησιν τῆς ἐαυτοῦ ἀπαιτήσεως, τοῦ

474-1E

103. 12

272. 10

A. 607

15. 520

157. 92. 244

κιασμένῳ τόπῳ εὑρισκομένων ἔτι πραγμάτων· ε') τὸ τοῦ τελευταίου καὶ ἐνεστῶτος ἔτους μίσθωμα ἀγρῶν ἢ ἄλλων καρποφόρων πραγμάτων· προσέτι τὸ δέκατον καὶ ὁ κανὼν· ὡσαύτως τὸ μίσθωμα ἐργοστασίων, μύλων καὶ ἄλλων βιομηχανικῶν καταστημάτων, ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων ἔτι καρπῶν, οἰκονομικῶν σκευῶν, ἐμπορευμάτων καὶ τεχνουργημάτων, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ὑπαρχόντων ἔτι κτηνῶν καὶ τοῦ εἰσαχθέντος ὕλικου ¹⁴· ς') αἱ ἀπαιτήσεις ξενοδόχων πρὸς ὁδοιπόρους ἐκ καταναλώσεων καὶ προκαταβολῶν, ἐπὶ τῶν πραγμάτων τὰ ὅποια ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ¹⁵ καὶ εὑρίσκονται ἀκόμη αὐτόθι· ζ') αἱ ἀπαιτήσεις παραγγελιοδόχων, ἀποστολέων, πλοιάρχων καὶ ἀμαξηλατῶν δι' ἐξοδα, ναῦλον ἢ ἀγώγια, ἐπὶ τῶν ἐκ παραγγελίας ἢ πρὸς μετακόμισιν ληφθέντων ¹⁶ καὶ παρ' ἑαυτοῖς ἔτι εὑρισκομένων ἐμπορευμάτων ¹⁷· η') αἱ δι' ἐγγυήσεως ἐξ-

υπομισθωτοῦ τὸ προνόμιον (πολ. 1025)· ἴδε καὶ Dalloz ἄρ. 240. Tropl. ἄρ. 151 δις. Vanger. § 376. Huss ἐν τῇ 'Εφημ. τοῦ Linde 12', 413. Στοιχ. § 177 σημ. 13.

14) Νόμ. 7. βασ. (25, 2)· «οἱ καρποὶ τοῦ μισθωθέντος ἀγροῦ σιωπηρῶς ὑπόκεινται τῷ δεσπότη». νόμ. 52 βασ. (20, 1). Vanger. σ. 969. Lehner σ. 87.

15) Καὶ ξένα ἐὰν ᾧσι τὰ πράγματα ταῦτα ὑπόκεινται εἰς τὸ προνόμιον, ὅπερ ὁμοῦς χορηγεῖται εἰς τοὺς ὁδοιπόρους ξενίζοντας ξενοδόχους. Tropl. ἄρ. 201. Dalloz ἄρ. 387. Lehner σ. 87.

16) Dalloz ἄρ. 395. Tropl. ἄρ. 207. Lehner σ. 88.

17) Τῶν ὑπὸ τὰ στοιχεῖα γ'—ζ' σημειουμένων προνομίων ἡ διάρκεια ἐξήρτηται, ὡς θέλει ὁ νόμος, ἐκ τινων περιστατικῶν ἤγουν ἀπαιτεῖται τὰ πράγματα νὰ ὑπάρχωσιν αὐτοῦσια ἐνίοτε (στοιχ. γ', ε') ἢ νὰ εὑρίσκωνται ἐν ὠρισμένῳ τόπῳ (στοιχ. δ', ς', ζ') κατὰ τὸν χρόνον, οὐχὶ βεβαίως τῆς κατατάξεως, ἀλλὰ τῆς κατασχέσεως· διὰ τοῦτο πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν προνομίων τούτων παρέχει τὸ ἄρθρ. 1034 § 2 δικαίωμα συντηρητικῆς κατασχέσεως τῶν διὰ τοῦ προνομίου βεβαρημένων πραγμάτων, δι' ἧς ἀποτρέπεται ἡ ἐκποίησης ἢ ἀπομάκρυνσις αὐτῶν ἀπὸ τῶν χειρῶν τοῦ δικαιοῦχου· ἀλλ' ἀγνοῶ διατὶ τὸ δικαίωμα

ησφαλισμέναι απαιτήσεις, ἐπὶ τῆς ἐγγυήσεως αὐτῆς¹⁸.

Τρίτη τάξις. Τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν τάξιν ἐν τῷ πίνακι καταλαμβάνουσιν οἱ χειρογραφικοὶ δανεισταί, διανεμόμενοι συμμέτρως τὸ εἰς αὐτοὺς κατελθὼν ἐκπλειστηρίασμα.

Ἡ πρὸς ἀλλήλας σχέσις τῶν τριῶν τούτων τάξεων καὶ ἡ πρὸς ἑαυτὴν ἐκάστης αὕτη ἐστίν¹⁹. οἱ δανεισταὶ τῆς πρώτης τάξεως, οἱ ἔχοντες τὸν αὐτὸν βαθμόν, εἰσὶν ἰσοδύναμοι· μεταξὺ δὲ τῶν τῆς δευτέρας τάξεως οὐδεμία ὑπάρχει βαθμολογία ἢ προτίμησις, ἐξηρημένων τῶν ὑπὸ τὸ β' καὶ γ'²⁰. συνεισφέρουσι δὲ πάντες οὗτοι κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἐξόφλησιν τῶν δανειστῶν τῆς πρώτης τάξεως²¹.

Εἰς τὴν δ' ἀρ. 232 (1904) ἐφ' ἧς πρῶτον 403 (1903)

Ὁδὸς II σ. 605-αα' 606.

τῆς συντηρητικῆς κατασχέσεως δὲν ἀπένειμεν ὁ νομοθέτης καὶ εἰς τὸ προνόμιον γ' (ἴτοι τὸ τοῦ 3 § τοῦ 941 ἄρθρ.), ἀφοῦ καὶ τὸ προνόμιον τοῦτο τὸ αὐτὸ ἔχει ἀντικείμενον, ὡς τὸ προνόμιον ε' (δηλ. καρποὺς τοῦ κτήματος) δὲν μοι φαίνεται λοιπὸν ἀρκοῦσα τοῦ Καλλιγᾶ ἢ παρατήρησις (§ 643). Πρβ. καὶ γαλ. κώδ. 2102 § 1 ἐδ. 5. Dalloz ἀρ. 281. Tropl. ἀρ. 161.

18) Dalloz ἀρ. 402. Tropl. ἀρ. 208. Aubry § 261 σ. 163.

19) Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου δρ. Dalloz ἀρ. 585. Aubry Γ', § 289. Ἡ θέσις ἐκάστου προνομίου ὠρίσθη παρ' ἡμῖν ἀκριβέστερον ἢ ὅσον ὑπὸ τοῦ γαλ. κώδικος, ὅπερ τινὲς θεωροῦσιν ὡς προτέρημα αὐτοῦ. Tropl. ἀρ. 29.

20) Ἀλλὰ καὶ σπανίως ἔρχονται εἰς σύγκρουσιν πρὸς ἄλληλα τὰ τῆς δευτέρας πράξεως προνόμια· τὰ δὲ τοῦ β' καὶ γ' προτιμῶνται τῶν λοιπῶν προνομίων τῆς τάξεώς των.

21) Ἦγουν ἐὰν πρόκηται διανομὴ τοῦ τιμήματος πραγμάτων ἐφ' ὧν ὑπάρχουσιν εἰδικὰ προνόμια (π. χ. ἐνέχυρον καὶ ἔξοδα διατηρήσεως), τὸ τίμημα τῶν πραγμάτων τούτων συνεισφέρει κατ' ἀναλογίαν πρὸς ἀπότισιν γενικοῦ τινος προνομίου π. χ. πωλεῖται τὸ ἐνεχυριασθὲν δακτύλιον 500 δραχμᾶς, ὁ ἵππος δι' ὃν ἐγένοντο πρὸς ἴασις ἔξοδα 1000 δραχμᾶς· ἡ δαπάνη δὲ τῆς τελευταίας ἀσθενείας ἀναβαίνει εἰς 300 δραχμᾶς· τὸ προνόμιον ἐπὶ τοῦ τιμήματος τοῦ ἵππου θὰ συνεισφέρει 200 δραχμᾶς καὶ τὸ τοῦ ἐνεχύρου 100 δραχμᾶς πρὸς ἀπότισιν τῶν τῆς ἀσθενείας ἐξόδων.

2) ἐπὶ τοῦ τιμήματος ἀκινήτων

§ 278. Οἱ δανεισταὶ ἐνταῦθα διαιροῦνται εἰς 5 τάξεις, ταύτας ἤγουν κατατάσσονται

α') εἰς τὴν πρώτην τάξιν τὰ γενικὰ προνόμια, ἥτοι οἱ δανεισταὶ τῆς πρώτης τάξεως τοῦ προηγουμένου §.

β') εἰς τὴν δευτέραν τάξιν τὰ εἰδικὰ προνόμια, τουτέστιν οἱ δανεισταὶ τῆς δευτέρας τάξεως τοῦ αὐτοῦ §.

γ') εἰς τὴν τρίτην τάξιν αἱ ἐγγεγραμμέναι ὑποθήκαι κατὰ τὴν χρονολογίαν τῆς ἐγγραφῆς ἐκάστη².

δ') εἰς τὴν τετάρτην τάξιν αἱ ἀπλῶς δικαίωμα πρὸς ἐγγραφὴν ὑποθήκης ἔχουσαι ἀπαιτήσεις, μὴ ἐγγεγραμμέναι δέ.

ε') τελευταῖοι δὲ οἱ ἀπλοὶ ἐγχειρόγραφοι δανεισταί, οἱοὶ εἰσὶ καὶ οἱ ἐνυπόθηκοι ἢ προνομιακοὶ ὡς πρὸς τὰ πράγματα ἐφ' ὧν δὲν ἐκτείνεται ἡ ὑποθήκη ἢ τὸ προνόμιον.

Ἡ πρὸς ἀλλήλους σχέσις τῶν δανειστών τῶν διαφό-

1) Ἀλλὰ δύο μόνον προνόμια εἰδικὰ δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν ἐπὶ ἀκινήτων, τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον, εἴαν ἡ δαπάνη γείνη δηλαδὴ ἐπὶ ἀκινήτου ἢ οἱ καρποὶ συγκατασχεθέντες μετὰ τοῦ ἀκινήτου πλειστηριασθῶσι χωριστὰ (πολ. 962 ἐδ. 2). ὁρθὴ δὲ εἶναι τοῦ Καλλιγᾶ ἡ παρατήρησις (B', § 566), ὅτι τὸ προνόμιον περιορίζεται εἰς τὸ τίμημα τῶν καρπῶν μόνον.

Εἰδικὰ προνόμια ἐπὶ ἀκινήτων δὲν ὑπάρχουσιν ἄλλα, διότι ὁ περὶ ὑποθ. νόμ. (ἄρθρ. 48, 49) κατήργησε τοὺς §§ 3 καὶ 5 τοῦ ἄρθρ. 991 τῆς πολ. δικονομίας. Καλλιγ. § 567. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου ὁρ. Dalloz ἄρ. 410.

2) Ἀλλὰ τὸ γενικὸν προνόμιον, ὅπερ ἔχουσιν αἱ ἀπαιτήσεις τοῦ δημοσίου ἐξ ἐμμέσων φόρων, ἔπεται τῇ ἐπὶ μεταγεγραμμένου κτήματος ἀρχαιοτέρᾳ ὑποθήκῃ (νόμ. μεταγρ. 12 § 4).—Εἶναι νομοθετικῶς ὁρθὸν διὰ τοῦ πλειστηριασμοῦ ἐνυποθήκων ἀκινήτου παρ' οἰουδήποτε πιστωτοῦ νὰ καθίστανται κατ' ἀνάγκην πληρωτέαι πᾶσαι αἱ ἐνυπόθηκοι ἀπαιτήσεις; Bühr ἐν τοῖς τοῦ Jhering δογμ. Χρονικοῖς II', 182.

ρων τούτων τάξεων, τῶν τε προνομιακῶν ἢ ἐνυποθήκων καὶ τῶν μὴ τοιούτων, διέπεται ὑπὸ τῆς γενικῆς ταύτης ἀρχῆς, ὅτι οἱ τῆς αὐτῆς τάξεως ὄντες, ἐὰν μὴ ἀπένειμεν αὐτοῖς ὁ νόμος προτίμησιν, κατατάσσονται συμμέτρως, ἤτοι κατὰ λόγον τοῦ μεγέθους τῆς ἀπαιτήσεώς του ἑα-
στος· αἱ αἰρέσιμοι δὲ ἢ ἀμφίβολοι ἀπαιτήσεις κατατάσ-
σονται ὡς τοιαῦται μόνον καὶ ἐκτίννυνται, λαμβανομέ-
νης ἀσφαλείας⁵.

ἀνακομιδῆς αὐτοῦ ὑπὸ τῆς ἀρχῆς γ') προσβολὴ αὐτοῦ.

24. 2 35.

§ 279. Τὸν συνταχθέντα πίνακα μετὰ καὶ τῆς δικο-
γραφίας πέμπει ἀνυπερθέτως ὁ ἐπὶ τῆς κατατάξεως εἰς τὸν

ὁ συνταχθέντα πίνακα μετὰ καὶ τῆς δικογραφίας πέμπει ἀνυπερθέτως ὁ ἐπὶ τῆς κατατάξεως εἰς τὸν

3) Πολ. 992. 993. * Ἀμφοδόλους ἀπαιτήσεις ὠνόμασα τὰς τυχαίας τοῦ νόμου, αἵτινες διαφέρουσι τῶν αἰρεσίμων καθ' ὅσον ἡ ἀβεβαιότης τῆς ἐκβάσεως αὐτῶν ἐξήρτηται ἐκ γεγονότος οὐχὶ ἐν τῇ ἀπαιτήσει αὐτῇ ἐγκειμένου ἀλλ' ἐξωτερικοῦ, διότι π. χ. ἡ ἀπαιτήσις διατελεῖ ἐκ-
κρεμῆς ἐπὶ δικαστηρίου ἢ χρήζει ἐκκαθαρίσεως (Berriat σ. 436 σημ. 40) ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου περὶ τῶν αἰρεσίμων καὶ ἀμφιδόλων ἀπαιτήσεων ἐφαρμόζεται καὶ ἐπὶ κατατάξεως εἰς τὸ ἐκπλειστηρίασμα κινήτων, δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀμφισβητήσῃ τις.

Συμβαίνει ἐνίοτε δανειστής τις νὰ ἔχῃ πρῶτην ὑποθήκην ἐπὶ πολ-
λῶν ἀκινήτων, καὶ ἄλλος ἢ ἄλλοι δευτέραν ἐπὶ τινων ἢ ἐπὶ πάντων
τῶν λοιπῶν· πῶς δύνανται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ προστατεύσωσιν
οἱ δευτέροι δανεισταὶ τὰ δίκαιά των; Ἐπικαλοῦνται ἡ τὸ λεγόμενον
jus offerendi ἢ τὴν κατ' ἀναλογίαν ἐφαρμογὴν τοῦ ἄρθρ. 942· ἤγουν ὁ
δευτέρος δανειστής ἡ ἐξοφλεῖ τὸν πρὸ αὐτοῦ καὶ λαμβάνει τὴν θέσιν
τούτου, ἡ οἱ δευτέροι δανεισταὶ συνεισφέρουσι συμμέτρως εἰς ἐξόφλη-
σιν τοῦ πρώτου (πρβ. Dernburg Pfandrecht B', 490. Arnold Erörter.
σ. 168. Luden ἐν τῷ Ἀρχεῖφ κλ. τόμ. 53 σ. 1. Καλλιγ. Β', § 562·
Παπαρρηγ. Ζ', § 731. ὅρ. τὰ γεγραμμένα ἐν τοῖς Στοιχ. τοῦ ἀστ. δικ.
§ 174 σημ. 17). Ἐὰν ἐπὶ τοῦ ἐκποιηθέντος κτήματος ὑπάρχῃ ἐγγε-
γραμμένη ὑποθήκη διὰ τὴν προῖκα τῆς γυναικὸς τοῦ ὀφειλέτου, ἔχει
βεβαίως δικαίωμα κατατάξεως καὶ ἡ σύζυγος, ἂν δὲν δύναται νὰ ἐξα-
σφαλίσῃ ἄλλως τὴν προῖκά της.

Κβ. 476

πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν πρὸς ἀναθεώρησιν¹, τουτέστι πρὸς ἐπικύρωσιν ἢ διόρθωσιν· οὗτος δὲ ὀφείλει νὰ περ-
τώσῃ τὴν ἐργασίαν ταύτην ἐντὸς 14 ἡμερῶν ἐπὶ κινήτων
καὶ 4 ἐβδομάδων ἐπὶ ἀκινήτων, καὶ ν' ἀναπέμψῃ ἀμέσως
τὸν πίνακα εἰς τὸν ἐπὶ τῆς κατατάξεως, συγχρόνως δὲ νὰ
προσκαλέσῃ τοὺς ἀναγγελλαντας ἑαυτοὺς δανειστάς, ἵνα
ἐντὸς 15 ἡμερῶν παρατηρήσωσιν αὐτὸν καὶ ἀνακόψωσιν
ἐν ἀνάγκῃ². Τὰ μετὰ ταῦτα δ' ἔχουσιν οὕτω·

α') ὁ πίναξ, μὴ ἀνακοπεῖς ἐντὸς τῶν 15 ἡμερῶν, κα-
θίσταται τελεσίδικος καὶ γίνεται τότε ἑναρξὺς τῆς ἐκτε-
λέσεως αὐτοῦ³. *Θομὰς ἀΐμασι σιῶαλλε· Κηροῦν ἐν τῷ κεντρικῷ*

σφρῶ. ἐν τῷ κεντρικῷ σφρῶ. ΚΑ. 619.

ὁ πρὸς δὲ τὴν ἐκτέλεσιν ἀναγκαῖον ἐστὶν ὅτι ὁ ἀναγγελλὴν δὲν ἀΐμασι σιῶαλλε·

1) Ἡ παρὰ τοῦ ἐπὶ τῆς κατατάξεως ὑπαλλήλου καὶ τοῦ προέδρου
τῶν πρωτοδικῶν προεργασία περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ πίνακος χρησιμεύει
ἀπλῶς ὡς προδικασία, οὕτως εἰπεῖν, τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου ἀμφισβη-
τήσεως· ἄρα δὲν ἀποτελεῖ κυρίως βαθμὸν δικαιοδοσίας. Carré ζ.
2178 δις.

IV. Γ. & ΚΑ.
Τ. Α.
Σ. 17

2) Πολ. 945, 946, 994. Ἡ πρόσκλησις τῶν δανειστῶν γίνεται δι'
ἐπιδόσεως κλητῆρος· ἀντίγραφον δὲ τοῦ πίνακος δὲν δίδεται (Carré ζ.
2559)· ἀλλ' ἰδίᾳ δαπάνῃ δύνανται νὰ λάβωσιν ἀντίγραφον τῶν δανει-
στῶν οἱ βουλόμενοι· διότι ἡ ἀπαγόρευσις πρὸς οἰκονομίαν ἐξῶδων μόνον
ἔρξ (Dalloz Distrib. par. contrib. ἀρ. 112)· καλὸν ὅμως εἶναι νὰ
προσκαλῆται καὶ ὁ ὀφειλέτης, διότι καὶ αὐτὸς ἔχει συμφέρον ἐνίοτε νὰ
ἀνακόψῃ τὸν πίνακα (Γαλ. 663. Carré ζ. 2577, 2563 δις). Ἐὰν ὁ
χρόνος τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ πίνακος δὲν ᾔναι ὁ αὐτὸς τοῦ τῆς προσκλή-
σεως τῶν δανειστῶν (π. γ. ἡ πρόσκλησις κοινοποιεῖται τὴν 20 τοῦ
μηνός, ὁ πίναξ ἐπιστρέφεται τὴν 25), ἡ προθεσμία τῶν 15 ἡμερῶν ἄρ-
χεται ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ πίνακος (ΑΠ. 233 τοῦ 54)· διότι οὗτος
ἐπιστρέφεται ἵνα ἰδῶσιν αὐτὸν οἱ πιστωταὶ καὶ μελετήσωσιν· ἀπαιτεῖ-
ται λοιπὸν νὰ ἔχωσι πρὸς τοῦτο πλήρη τὴν προθεσμίαν τοῦ νόμου.

3) Πολ. 947, 994 ἐδ. 2. Γαλ. 665, 759. Dalloz Distribution ἀρ.
173 ἐπ. 'Αφ' ἧς καταστῇ τελεσίδικος ὁ πίναξ, εἴτε διότι δὲν ἀνεκόπη
ἐμπροσθέντως εἴτε διότι αἱ ἀνακοπαὶ ἐξεδικάσθησαν, παύουσιν οἱ τόκοι
τῶν μεριζομένων τὰ διανεμητέα κεφάλαια ἀπαιτήσεων, ἐὰν δηλ. ᾔησαν
ἐντοκοί· διότι ἀπὸ τοῦ χρόνου τούτου δύναται νὰ πραγματοποιηθῇ ἀκω-
λύτως ἡ πληρωμή· ὁ δὲ γενόμενος αἵτιος ἀναβολῆς τῆς πληρωμῆς

ΚΗ. 372
ΠΑ. 652

ΚΑ. 619

+ Γ. & ΚΑ. Τ. Α. Σ. 19.

β') ἡ ἀνακοπὴ τοῦ πίνακος γίνεται παρὰ τῶ ὑπαλλήλου τῆς κατατάξεως, ἐγγράφως ἢ προφορικῶς⁴, καὶ ἀναστέλλει, μεχριστοῦ δικασθῇ τελεσιδίκως, τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ⁵. εἰσάγεται δὲ εἰς τὸ ἀκροατήριον δι' ἀπλῆς κλήσεως καὶ διακάζεται συνοπτικῶς⁶. Διάδικοι δὲ εἰσι μόνον ὁ ἀνακόπων

A/323

ταύτης υπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν (Πολ. 948, 953. Γαλ. 672, 677): ὁ ἀνακόψας τὸν πίνακα καὶ ἡττηθεὶς υπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, ἀπεψήνατο ὁ ἄρ. Πάγος (ἀπ. 43 τοῦ 69· 169 τοῦ 77· πρῶ. Ν. Πείρ. Β' Παραρτ. τόμ. Β', 6862), ἂν ἐνήργησεν ἐκ δόλου καὶ πρὸς βλάβην τῶν ἄλλων δανειστῶν ἢ τοῦ ὀφειλέτου· ἀλλὰ τὰ ἄρθρ. 243, 448, 466 καὶ 798, ἅπερ ἐπικαλεῖται, ἐφαρμογὴ ὄντα τῆς γενικῆς ἀρχῆς «ὁ αἷτιος ἀδίκου ζημίας ὀφείλει ἀποζημιῶσιν», οὐδόλως δικαιολογοῦσι τὸν ῥηθέντα περιορισμὸν (ἄνωτ. § 61 σημ. 5, § 63 σημ. 1 καὶ πολ. 461).

4) Ὁ υπάλληλος δὲ οὗτος (ἐὰν ᾖναι εἰσηγητὴς δικαστὴς ἢ εἰρηνοδίκης, υπογράφει καὶ ὁ γραμματεὺς τὴν ἔκθεσιν, ΑΠ. 293 τοῦ 53. Πολ. 489. ΕΝ. 243 τοῦ 69) συντάσσει ἔκθεσιν περὶ τῆς γενομένης εἴτε ἐγγράφως εἴτε προφορικῶς ἀνακοπῆς. Ἄλλον τύπον τῆς ἀνακοπῆς, ἐπομένως καὶ τὴν διὰ κλητῆρος ἐπίδοσιν αὐτῆς εἰς τὸν ἐπὶ τῆς κατατάξεως, κηρύττει ἀπαράδεκτον τὸ 949 ἄρθρ. τῆς πολ. δικονομίας (contra ΑΠ. 490 τοῦ 48. Εὐρετήρ. Η'. 326). Ἀναστέλλεται δὲ τοῦ πίνακος ἡ ἐκτέλεσις κατὰ τὰς ἀμφισβητούμενας μόνον ἀπαιτήσεις οὐχὶ καὶ τὰς λοιπὰς (Πολ. 952. Dalloz ἄρ. 423. Carré ζ. 2485).

5) Πολ. 952, 995. + Ν.ΓΦΝΔ. Τ. Α. Σ. 19

6) Πολ. 950. Δὲν κοινοποιεῖται δηλ. ἡ ἀνακοπὴ εἰς τὸν δανειστὴν, οὗ ἡ κατὰταξις προσβάλλεται, ἀλλὰ καλεῖται ἀπλῶς οὗτος εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου πρὸς συζήτησιν τῆς γενομένης ἀνακοπῆς (Daloz Distribution ἀρ. 125. ΑΠ. 86 τοῦ 48). Ἐὰν τῆς ἀνακοπῆς τὸ ἀντικείμενον ᾖ τῆς ἀρμοδιότητος τῶν εἰρηνοδικῶν, πρέπει καὶ τότε εἰς τὸ πρωτοδικεῖον νὰ εἰσαχθῇ ἡ ἀνακοπή· διότι κατὰ τὸ 950 ἄρθρ. ἡ κατὰ τοῦ πίνακος γενομένη παρὰ τῷ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ἀνακοπὴ τῶν δανειστῶν φέρεται ἄνευ περαιτέρω ἐγγράφου προδικασίας ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ συζητεῖται καὶ ἀποφασίζεται αὐτόθι· ὡς συνοπτικὴ δίκη· ἀκροατήριον δ' ἐννοεῖ βεβαίως τὸ ἄρθρ. 950 τὸ τοῦ πρωτοδικείου, εἰς δ' ἀνήκει καὶ ὁ προκαταρκτικῶς παρασκευάσας τὸν πίνακα πρόεδρος (ΑΠ. 188 τοῦ 62. 42 τοῦ 76)· τοῦτο συνάγεται καὶ ἐκ τούτου, ὅτι ἐν ταῖς δίκαις ταύταις ἀγορεύει ὁ εἰσαγγελεὺς (Πολ. 588 § 11, ὅρ. καὶ γαλ. 666).

ἐν τῇ ἐνστάσει· ἐπὶ τῇ ἀνάσει δὲ ἐξαρτῶνται τὸ ἑνὸς ἐνστάσεις
καὶ τὰς ἐνστάσεις· 27. Περὶ τῶν 445 (1903) 128 (1902)
ΑΠ. 326 (1909) 1Ε. 429. ΚΑ. 108 κ 239

§ 279. — ΠΕΡΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ.

947 ΚΕ. 221

καὶ ἐκεῖνος ἢ ἐκεῖνοι ὧν ἡ κατάταξις προσβάλλεται.

ΚΑ. 235

γ) ἡ ἐκτέλεσις τοῦ πίνακος διενεργεῖται πληρωνομένων
τῶν καταταχθέντων δανειστῶν ἢ, ἂν τὸ τίμημα δὲν ᾖ
καὶ ἐπὶ τῇ ἐνστάσει· ἐπὶ τῇ ἀνάσει δὲ ἐξαρτῶνται τὸ ἑνὸς ἐνστάσεις
ΑΠ. 60 (1856) 70 (1859)

1Ε. 562

5Τ. 3-206

1Α. 269

500

516

546

Κ. 332

1Γ. 194

340

1Η. 68

258

382

12. 223

629

ἐνστάσεις

καὶ ἐπὶ τῇ ἀνάσει

α' 1

1Α. 193

4Α. 301

12. 345

Προτάσεις μὴ γενόμεναι παρὰ τῶν ἐπὶ τῇ κατάταξιν ὑπαλλήλων ἢ
ἐγγράφων, μὴ προσαχθέντα εἰς αὐτόν, εἰσὶ δεκτὰ ἐπὶ τοῦ ἀκροατη-
ρίου; Ὅχι, ἀποκρίνεται τὸ 3 ἐδ. τοῦ 938 ἄρθρ. (Γαλ. 664. Carré ζ.
2180· ἱδ. καὶ ζ. 2564. Dalloz ἄρ. 116). Κατὰ παλαιότεραν νομολο-
γίαν (ΑΠ. 140 τοῦ 49. 3 καὶ 374 τοῦ 52), ὁ ἀποκλεισμός τοῦ ἄρθρου
τούτου περιορίζεται εἰς τὴν ἐνώπιον τοῦ ἐπὶ τῇ κατάταξιν ὑπαλλή-
λου διαδικασίαν, μετ' αὐτὴν ὅμως δύναται ὁ δανειστής ἀνακόπτων τὸν
πίνακα νὰ προσαγάγῃ ἐγγράφα, ἃ ἐκεῖ δὲν προσήγαγεν· ἀλλ' ἐγκατε-
λείφθῃ πλέον αὕτη ὡς ἐσφαλμένη προφανῶς· ἡ ἀνακοπὴ τοῦ πίνακος
ἀποτελεῖ παράπικον κατὰ τῆς ὁρθότητος αὐτοῦ· πῶς δύναται τις λοιπὸν
νὰ παραπνεθῇ κατὰ τοῦ πίνακος, στηριζόμενος εἰς ἐγγράφον, ὅπερ ὤ-
φειλε νὰ προσαγάγῃ εἰς τὸν ἐπὶ τῇ κατάταξιν καὶ δὲν προσήγαγεν;
(ΑΠ. 147 τοῦ 53. 169 τοῦ 59. 225 τοῦ 69). Ὡς ὅτι τῇ ἀνάσει δὲ ἐξαρτῶνται τὸ ἑνὸς ἐνστάσεις

α' 1

ΚΒ. 232

1Γ. 34

ΚΖ. 138

1Θ. 98

1Α. 650

1Β. 98

1Γ. 340

7) Πολ. 950 ἐδ. 2. Γαλ. 667. Κατὰ τὸ ἄρθρ. τοῦτο τῆς γαλ. δικο-
νομίας διάδικος εἶναι καὶ ὁ ὀφειλέτης ὡς καὶ ὁ ἀρχαιότερος πληρεξού-
σιος τῶν ἀναγγειλάντων ἑαυτοὺς δανειστῶν.

Ὁ ἀνακόπτων δι' ἑαυτὸν μόνον νικᾷ ἢ καὶ διὰ τοὺς λοιποὺς τοὺς
μὴ ἀνακόψαντας; Ὁρθότερον εἶναι νὰ εἰπωμεν ὅτι νικᾷ δι' ἑαυτὸν
μόνον διότι ἐν ταῖς περὶ κατάταξιν δίκαις ἐνοῦνται πολλαὶ διαφο-
ραὶ ἄσχετοι πρὸς ἀλλήλας· ἕκαστος δὲ διάδικος μάχεται ὑπὲρ ἑαυτοῦ
μόνον καὶ ἂν νικήσῃ αὐτὸς μόνον ὠφελεῖται ἐντεῦθεν· τὸ ἄρθρ. 950
ἐδ. 2 συγχωρεῖ ἀπλῶς παρέμβασιν εἰς τοὺς μὴ ἀνακόψαντας, ἥτις
βεβαίως πρὸς διατήρησιν τῶν δικαίων των μόνον χρησιμεύει (ΑΠ. 209
τοῦ 58)· ὅθεν ἂν, καταταχθέντων 4 δανειστῶν, ἐξ ὧν οἱ δύο πρῶτοι
λαμβάνουσι πλήρη τὴν ἀπαίτησίν των, ὁ τρίτος λαμβάνει τὸ ἥμισυ
καὶ ὁ τελευταῖος τίποτε, ἀνακόψῃ οὗτος τὴν κατάταξιν· τοῦ πρώτου
καὶ νικήσῃ, ἐκ τῆς νίκης αὐτοῦ δὲν δύναται βεβαίως νὰ ὠφελῇ ὁ
τρίτος ὁ εὐχαριστηθεὶς εἰς τὴν κατάταξιν του, ἀλλὰ ὁ ὠφελῇ ὁ
ὑποστὰς τοῦ δικαστικοῦ ἀγῶνος τὰς περιπετειὰς τέταρτος δανειστής
(ὅρ. καὶ νόμ. 12 πανθ. 20, 4. νόμ. 14 β. 25, 5. Seuffert Comment.
Δ', 470. Τὴν νομολογίαν ἱδ. ἐν Ν. Περ. Γ', 1983, 1990. Παράρτ.
Β', τόμ Β', 6860)· ἐν Γαλλίᾳ φαίνεται ἐπικρατοῦσα ἡ ἐναντία γνώμη.
Carré ζ. 2566 τετρ. Dalloz ordre ἄρ. 751.

α') συγχωρητὸν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως· ὅπερ ἐκπηγάζει ὅτε μὲν ἀπὸ τῆς ἰδιωτικῆς θελήσεως, ὅτε δὲ ἀπὸ τοῦ νόμου² διὰ τῆς θελήσεώς του ὑποβάλλεται εἰς προσωπικὴν κράτησιν ὁ δικαστικὸς ἐγγυητὴς καὶ ὁ μισθωτῆς ἀγροτικοῦ κτήματος³.

(Πολ. 1001. γαλ. 126. γαλ. κώδ. 2063. Dalloz *contrainte par corps* ἀρ. 38), ἥτοι ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς συμβάσεως ἢ τῆς ἀπαγγελ-
λούσης τὴν προσωπικὴν κράτησιν ἀποφάσεως (Dalloz ἀρ. 45). Κατὰ
τῆς ἀποφάσεως γίνεται χρῆσις τῶν ἐνδίκων μέσων (ἐφέσεως, ἀναίρε-
σεως), τῆς ἀκυρότητος αὐτῆς δυναμένης νὰ προταθῇ καὶ κατ' ἀναίρε-
σιν τὸ πρῶτον (Aubry § 780 σημ. 49 ἐκδ. δ')· καθ' ἡμᾶς δὲ, νομίζω,
καὶ μετὰ τὰς προθεσμίας τῶν ἐνδίκων μέσων (ἄρθρ. 1017). Διὰ τοῦ
νόμου τῆς 22 ἰουλ. κατηργήθη σχεδὸν ἐν Γαλλίᾳ ἡ προσωπικὴ κρά-
τησις ἐπὶ δικῶν τοῦ ἰδιωτικοῦ δικαίου (πρβ. Aubry § 779 ἐκδ. δ').

2) Ἐπὶ ἀπαιτήσεως ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ γεννηθείσης, τὸ συγχωρητὸν ἢ
μὴ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως κατὰ τίνα νομοθεσίαν κρίνεται, τὴν
ἐγχώριον ἢ τὴν ξένην; Κατὰ τὴν ἐγχώριον, ἀπαντῶσιν οἱ συγγραφεῖς.
Wächter ἐν τῷ Ἀρχ. ἀστ. Πρ. ΚΕ', 408. Unger öster. Privatr. §
23 σημ. 106. Bar internat. Privatr. § 127 σημ. 2. Foelix Β', 236
τὴν σημ. τοῦ Demangeat.

3) Μόνον αἱ δύο αὗται περιπτώσεις ὑπάρχουσι καθ' ἃς ὁ ὀφειλέτης
υποβάλλεται κατὰ σύμβασιν εἰς προσωπ. κράτησιν⁴ ἤγουν

α') ὅταν παρουσιάζεται ὡς ἐγγυητὴς πρὸς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως
διαταξάσης ἀσφάλειαν (ἀνωτ. § 63. Aubry § 425)· ὁ μὴ δικαστικὸς
ἐγγυητὴς δύναται νὰ ὑποβληθῇ εἰς προσωπικὴν κράτησιν, εἴαν ὑπόκη-
ται (ἐκ τοῦ νόμου ἢ ἐκ συμβάσεως) καὶ ὁ πρωτοφειλέτης εἰς αὐτὴν·
π. χ. ὁ μισθωτὴς ἀγροτικοῦ κτήματος ὑπέβαλεν ἑαυτὸν εἰς προσωπι-
κὴν κράτησιν, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο καὶ ὁ ἐγγυητὴς αὐτοῦ, ἢ ὁ
παριστάμενος ὡς ἐγγυητὴς ἐμπορικῆς πράξεως δύναται νὰ συνολο-
γίσῃ προσωπικὴν κράτησιν (Dalloz ἀρ. 240)· οἱ δικαστικοὶ ἐγγυηταὶ
ὑπόκεινται ἐν Γαλλίᾳ αὐτοδικαίως εἰς προσωπικὴν κράτησιν. Carré
ζ. 1829.

β') ὅταν γίνονται μισθωτῆς ἀγροτικοῦ κτήματος· δύναται δὲ καθ' ἡ-
μᾶς νὰ ὑποβληθῇ εἰς κράτησιν οὐ μόνον διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ μι-
σθώματος (χρηματικοῦ ἢ ἐκ καρπῶν συγκειμένου. Aubry σ. 81 ἐκδ.
β'), ἀλλὰ καὶ διὰ τὰς λοιπὰς ἃς διὰ τῆς μισθώσεως ἀναδέχεται ὑπο-
χρεώσεις· ὁ γαλ. κώδ. (ἄρθρ. 2062) μόνον διὰ τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ

Ὁ νόμος δὲ συγχωρεῖ γενικῶς προσωπικὴν κράτησιν ἐν ταῖς ἐμπορικαῖς δίκαις ἄνευ διαστολῆς προσώπων^α· κατ' ἀπόρων ἄλλοδαπῶν δικαζομένων πρὸς ἡμεδαπούς^β· κατὰ τοῦ πωλοῦντος ἢ ὑποθηκεύοντος ἀκίνητον, καὶ γινώσκοντος ὅτι δὲν εἶναι κύριος ἢ παρασιωπῶντος τὸ μετάκλητον τῆς κυριότητος αὐτοῦ ἢ τὰς ἐπιβαρυνούσας τὸ πρᾶγμα ὑποθήκας ἢ ἄλλα βάρη^γ· κατὰ τοῦ θεματοφύλακος, τοῦ

μισθώματος συγχωρεῖ συμφωνίαν περὶ προσωπικῆς κρατήσεως, καὶ ταύτην ἐὰν ἐν τῷ τῆς μισθώσεως συμβολαίῳ συνομολογηθῇ (Dalloz ἄρ. 283)· οὔτε ὁ πρῶτος οὔτε ὁ δεύτερος περιορισμὸς ὑπάρχει παρ' ἡμῖν· σημειωτέον ὅτι διὰ τοῦ νόμου τῆς 13 δεκεμ. 1848 ἀπηγορεύθη ἐν Γαλλίᾳ τὸ συνομολογεῖν προσωπικὴν κράτησιν ἐν ταῖς μισθώσεσι. Dalloz ἄρ. 282.

4) Πολ. 732. Dalloz ἄρ. 398. Μόνον ὅταν τὸ ἐμποροδικεῖον δικάζῃ μὴ ἔμπορον ὀφειλέτην ἐκ γραμματίου εἰς διαταγὴν, δὲν ἀπαγγέλλει κατ' αὐτοῦ προσωπικὴν κράτησιν εἰμὴ ἂν τὸ γραμματίον ἔχῃ αἰτίαν ἐμπορικὴν τινα πρᾶξιν (ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ἁρμοδ. τῶν ἐμπορ. νόμου. Dalloz ἄρ. 427, 428)· προσέτι δὲ κατὰ τῶν γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων δύναται ν' ἀπαγγελοῦν προσωπικὴν κράτησιν, ἐὰν ἐναχθῶσιν ὡς ἔμποροι ἢ (οἱ ἀνήλικοι) ἐξ ἐμπορικῆς πράξεως (τὸ δεύτερον ἐκτείνουσι τινες ἐμπορικοὶ καὶ εἰς τὰς γυναῖκας. Dalloz ἄρ. 461, 462), οὐχὶ ὅμως κατὰ τῶν ἐβδόμηκονταετῶν ἢ τῶν ἀπηγορευμένων κλ. (Πολ. 1092. Dalloz ἄρ. 470)· εἰς πᾶσαν δὲ ἄλλην ἐμπορικὴν δίκην, διὰ τὴν γενικότητα τοῦ ἄρθρ. 732 πολ. «ἐν πάσῃ παρὰ δικαστ. ἐμπορικῶν ἐκδιδομένη ἀποφάσει ἀπαγγέλλεται κατὰ τοῦ ἡττηθέντος διαδίκου προσωπικὴ κράτησις», ἢ προσωπ. κράτησις πρέπει ν' ἀπαγγέλληται· ἐπομένως κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ ὀφειλέτου ἐμπόρου καὶ ἐπὶ ἀποζημιώσεως ὑπὸ ἐμποροδικείου ἐπιδικαζομένης· ὁ γὰρ νόμος ἐξαιρεῖ τοὺς κληρονόμους τῆς προσωπ. κράτησεως, ἐπὶ δὲ ἀποζημιώσεως ποιοῦσι διακρίσεις οἱ συγγραφεῖς. Dalloz ἄρ. 469, 400.

5) Ἄπορος εἶναι κατὰ νόμον ὁ ἄλλοδαπὸς ὁ μὴ ἔχων ἐν Ἑλλάδι ἀρκούντα πρὸς ἐξασφάλισιν τοῦ Ἑλληνος ἀντιδίκου κτήματα ἢ μὴ παρῶν ἀποχωρῶσαν ἀσφάλειαν (Dalloz ἄρ. 520). Ἄν ὁ ἄλλοδαπὸς ἀποκτήσῃ κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου (ἄστ. κ. νόμ. 15, 16) τὴν ἑλλην. ἰθαγένειαν, ἀπαλλάσσεται βεβαίως τῆς προσωπ. κρατήσεως· περὶ τῆς προλαβούσης νομοθεσίας ἰδ. ΑΠ. 412 τοῦ 40. Εὐρετ. Η', 135. Θ', 247.

6) Τοῦτο καλεῖται συνήθως ἀντιθαδιασμὸς (stellionatus), ὅστις

γενομένου ἐνόχου καταχρήσεως ἢ ἀρνούμενου τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος ἐν καιρῷ ἀνάγκης (*depositum necessarium*) ἢ δικαστικῶς κατατεθέντος αὐτῷ· κατὰ τοῦ δημοσίου προσώπου, ὅπερ, διωρισμένον νὰ δέχεται καταθέσεις χρηματικάς, ἀρνεῖται τὴν ἀπόδοσιν καταθέσεώς τι-

παρὰ Ῥωμαίοις μὲν ἐτιμωρεῖτο ποινικῶς (*Heffter Criminalr.* 414), τὴν σήμερον δ' ἐπιφέρει ζημίαν τὴν προσωπικὴν κράτησιν (*Dalloz* ἀρ. 119). Ὑπάρχει δὲ ἀντιβαδισμὸς ἐν τοῖς ἐξῆς θέμασι· α') ὅταν τις πωλήσῃ ἢ ὑποθηκεύσῃ ἀκίνητον γινώσκων ὅτι δὲν εἶναι κύριος αὐτοῦ· ἄρα οὐχί ὅταν ἐναλλάξῃ ἢ ἐπιβαρύνῃ δουλείαις (καὶ ἢ ἐναλλάγῃ ὑπάγεται ἐνταῦθα κατὰ τὸ Ῥωμ. δικ. νόμ. 3 § 1 πανδ. 47, 20), ἢ πωλήσῃ ἀλλότριον κίνητον (*Dalloz* ἀρ. 122, 126. *Aubry* § 586 σημ. 15). Ἡ γινώσκουσα, στοιχεῖον τοῦ περὶ προσωπ. κρατήσεως ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἐνάγοντος ἀποτελοῦσα, ἀποδεικνύεται ὑπ' αὐτοῦ (ἀνωτ. § 120 σημ. 7. *Dalloz* ἀρ. 129)· β') ὅταν τις προσωρικῶς ὢν κύριος τοῦ ἀκινήτου (π. χ. προικίῳ, ἢ ὑπὸ διαλυτικὴν αἵρεσιν) πωλήσῃ ἢ ὑποθηκεύσῃ αὐτὸ καὶ παραλείψῃ νὰ δηλώσῃ τὸ περιστατικὸν τοῦτο (καὶ ἄρθρ. 6 νόμ. Ὑποθ. *Dalloz* ἀρ. 136, 137. *Aubry* σημ. 16, 17)· γ') ὅταν τις ἐπὶ πωλήσεως ἢ ὑποθηκεύσεως ἀκινήτου ἐν γνώσει παρασιωπήσῃ (καθόλου ἢ ἐν μέρει. *Dalloz* ἀρ. 147) τὰς ἐπικειμένους αὐτῷ δουλείας, ὑποθήκας ἢ ἄλλα βάρη· κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον δὲν ἀρκεῖ ἡ παρασιώπησις μόνον, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ παράστασις τοῦ πράγματος ὡς ἐλευθέρου, οὐδ' ἐκτείνεται εἰς ἄλλα βάρη πλὴν τῶν ὑποθηκῶν (*Dalloz* ἀρ. 143, 145)· δ') ὥστε ἡ καλὴ πίστις ἀποκλείει τὸν ἀντιβαδισμὸν (*Dalloz* ἀρ. 170). Ἀλλὰ βεβαίως ἀργεῖ ἡ προσωπικὴ κράτησις, τοῦ ἀντιβαδισμοῦ μηδεμίαν ἐπενεγκόντος ζημίαν (νόμ. 36 § 1 πανδ. 13, 7. *Dalloz* ἀρ. 141, 142, 150, 176. *Aubry* σημ. 18).

7) Ἐπὶ ἐκουσίας μὲν παρακαθήκης προσωπικῇ κράτησις ἀπαγγέλλεται κατὰ θεματοφύλακος, ἐὰν λάβῃ χώραν κατὰχρησις, δηλ. παράβασις τῶν ὅρων τῆς συμβάσεως, ἐπὶ ἀναγκείας δὲ ἢ δικαστικῆς, ἐὰν ἀπλῶς ὁ θεματοφύλαξ ἀρνηθῇ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πράγματος (*Dalloz* ἀρ. 185. *Dépot.* ἀρ. 230). Καὶ ὁ δημόσιος ταμίας, οὐ εἰς χεῖρας ἐνεργεῖται κατὰσχσεις, ὑπόκειται, ὡς δικαστικὸς θεματοφύλαξ, εἰς προσωπικὴν κράτησιν κατὰ τὰ ἄρθρ. 927 ἐδ. 2 (ἄλλως ΑΠ. 389 τοῦ 52). Ἐπὶ ἐκουσίας παρακαταθήκης δὲν συγχωρεῖ τὸ γαλ. δίκαιον προσωπ. κράτησιν. *Dalloz* ἀρ. 187.

νος⁸. κατὰ τῶν ὑποχρέων εἰς ἐπίδειξιν (ὑπαλλήλων ἢ ιδιω-
τῶν) καὶ ἀρνούμενων τὴν θεώρησιν ἢ ἀντιγραφὴν τῶν παρ'
αὐτοῖς εὐρισκομένων ἐγγράφων⁹. κατὰ τῶν εἰρηνοδικῶν,
συμβολαιογράφων, δικαστικῶν γραμματέων, δικηγόρων
καὶ κλητῆρων, οἵτινες ἀρνοῦνται τὴν ἀπόδοσιν ἐγγράφων
ἢ χρημάτων, ἐμπιστευθέντων αὐτοῖς ἢ ληφθέντων παρ' αὐ-
τῶν διὰ τὸν διάδικον¹⁰, κατὰ τῶν μισθωτῶν ἀγροτικοῦ
κτῆματος, τῶν μὴ ἀποδιδόντων ἐν τέλει τῆς μισθώσεως
ὅσα παρέλαβον γεωργικὰ σκεύη, σπόρους, κόπρον καὶ
κτῆνη¹¹. κατὰ τῶν καταδικασθέντων εἰς χρηματικὴν ποι-
νὴν ἢ πρόστιμον¹². κατὰ τοῦ καταδικασθέντος εἰς τὴν

8) Οἱοὶ εἰσιν οἱ δικαστικοὶ γραμματεῖς (ὄργ. 126 § 6. Πολ. 715, 1020. διὰτ. 10 νοεμβρ. 1836) οἱ ταμίαι τοῦ Κράτους (διὰτ. 16 ὁκτω-
βρίου τοῦ 1835) καὶ οἱ ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑπάλληλοι (Πολ. 905, 981) κλ. Περὶ τοῦ γαλ. δικαίου Dalloz ἄρ. 193.

9) Ποῖοι εἰσιν ὑπόχρεοι εἰς ἐπίδειξιν ἴδ. ἄνωτ. (§ 167 καὶ ἄρθ. 192 — 194, 246 τοῦ Ὁργ. Γαλ. κώδ. 2060 § 1. Γαλ. 201, 221).

10) Ἡ παράδοσις τῶν ἐγγράφων ἢ χρημάτων εἰς τὰ δημόσια ταῦτα
πρόσωπα πρέπει νὰ γείνη εἰς αὐτὰ ὡς τοιαῦτα· π. χ. α') οἱ παρου-
σιασθέντες νὰ συμβιβασθῶσιν εἰς τὸν εἰρηνοδίκην κατέθεσαν αὐτῷ τὰ
ἐγγράφα τῆς δίκης, ἢ ὁ ἐναγόμενος κατέθεσε τὸ χρέος δι' ὅπερ δέχεται
τὸν συμβιβασμόν· β') ἢ ὁ μέλλων νὰ δώσῃ ἢ ἐξοφλήσῃ δάνειον προκα-
τέθεσε τὰ χρήματα παρὰ τῷ συμβολαιογράφῳ πρὸς σύνταξιν τοῦ περὶ
τούτου συμβολαίου· γ') ἢ ὁ δικηγόρος ἔλαβε χρήματα ἢ ἐγγράφα διὰ
νὰ δώσῃ αὐτὰ εἰς τὸν πελάτην του. Dalloz ἄρ. 248. Aubry σημ. 31 —
33. Πουσόπ. σ. 127. ΑΠ. ἀπ. ποιν. 5 τοῦ 49.

11) Γαλ. κώδ. 2062. Dalloz ἄρ. 235 ἐπ. Πουσ. 130. Καὶ ὁ γαλ.
νόμος καὶ ἡ ἡμετέρα δικονομία ἀπαλλάσσει τὸν μισθωτὴν τῆς προσωπ.
κρατήσεως, ἐὰν ἀποδείξῃ ὅτι τῆς ἐλλείψεως τῶν γεωργικῶν σκευῶν
κλ. δὲν ἐγένετο αὐτὸς αἴτιος· ὑποτίθῃσι δὲ ἡλ. ὁ νόμος ὅτι ἡ ὀφειλὴ τοῦ
μισθωτοῦ εἶναι obligatio generis καὶ ὁ κίνδυνος ὁρᾷ αὐτόν. Ἐννοεῖται
δὲ ὅτι τὰ περὶ ὧν πρόκειται πράγματα πρέπει νὰ δίδωνται πρὸς καλ-
λιέργειαν τοῦ μισθοῦ ἀγροῦ καὶ οὐχὶ ἄλλων. Dalloz ἄρ. 238.

12) Ποιν. νόμ. 32. Γαλ. ποιν. 52. Dalloz ἄρ. 629. Ὡς πρὸς τὸ δυ-
νητικὸν τῆς ἀπαγγελίας τῆς προσωπ. κρατήσεως ἐτροποποίησε τὸν

ἀπόδοσιν ἀκινήτου ἢ ἄλλου ἰσοτίμου ἐμπραγμάτου δικαίου¹⁵· ἐπὶ παντὸς ἄλλου θέματος ὑπὸ εἰδικοῦ νόμου προβλεπομένου¹⁴.

Ἐκτὸς τῶν θεμάτων τούτων τὸ δικαστήριον δύναται ν' ἀπαγγείλῃ προσωπικὴν κράτησιν ἐπὶ λογοδοσιῶν καὶ ἀποζημιώσεων¹⁵.

6') **ὀφειλέτης** ὑποκείμενος εἰς προσωπικὴν κράτησιν¹⁶· ἐξηρημένοι τῆς προσωπικῆς κρατήσεώς εἰσιν οἱ ἀνήλικοι καὶ αἱ γυναῖκες, ἐκτὸς τῶν ἐμπορευομένων¹⁷· οἱ ἀπηγορευμένοι· οἱ ἀνιόντες καὶ ὁ σύζυγος τοῦ ἐνάγοντος· οἱ συμ-

ποιν. νόμον ἢ πολιτ. δικονομία ('Ρουσ. σ. 131)· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν πολιτικὸν ἢ ποινικὸν δικαστήριον ἐπιβάλλῃ τὴν χρηματικὴν ποινὴν ἢ τὸ πρόστιμον. Ἀνωτέρ. § 61.

13) Ἀνωτέρ. § 280 σημ. 8. Dalloz ἄρ. 234. Ἡ προσωπ. κράτησις δύναται ν' ἀπαγγελοῖται εἴτε διὰ τῆς δικασάσης τὴν οὐσίαν ἀποφάσεως εἴτε καὶ διὰ μεταγενεστέρας. Εὐρετήρ. Θ', 247 § 8.

14) Οἷα π. χ. εἰσὶ τὰ θέματα τῶν ἄρθ. 557, 903, 983, 964, 980. Νόμ. ὑπόθ. 61 § 5. Ἐμπ. νόμ. 209. Ποιν. νόμ. 32. 'Ρουσόπ. σ. 132.

15) Πολ. 965, 702, 713, 1000. Γαλ. 126, 534. Ἡ λέξις ἀποζημιώσεις κεῖται ἐν τῷ νόμῳ εἰς τὴν πλατυτάτην αὐτῆς σημασίαν, δηλοῦσαν πᾶσαν βλάβην προξενηθεῖσαν ἐπὶ τῆς περιουσίας τοῦ ἐνάγοντος, ἢ ζημίαν προσγενομένην αὐτῷ ἐκ τῆς μὴ προσηκούσης ἐκπληρώσεως τῶν ὑποχρεώσεων τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ. Dalloz ἄρ. 241—243. Carré ζ. 533 δις. 'Ρουσόπ. 133.

16) Ὅταν τις παρίσταται ἐν τῇ δίκῃ ὡς ἀντιπρόσωπος (π. χ. ἐπίτροπος) τοῦ ὀφειλέτου δὲν ὑποβάλλεται εἰς προσωπικὴν κράτησιν. ΑΠ. 205 τοῦ 55.

17) Dalloz ἄρ. 459, 466, 288, 303. Οἱ μετερχόμενοι τὴν ἐμπορίαν ἀνήλικοι ἢ γυναῖκες ὑπόκεινται εἰς προσωπικὴν κράτησιν, οὐδόλως ὑπὸ τῆς ἡλικίας ἢ τοῦ φύλου προστατευόμενοι· οἱ ἀνήλικοι δὲ προσέτι καὶ διὰ τὰς ἐμπορικὰς πράξεις ἅς ἐνήργησαν (Πολ. 1003 § 1, 3). Αἱ γυναῖκες καὶ κατὰ τὸ βῶμ. δίκαιον δὲν ὑπεβάλλοντο εἰς φυλάκισιν (Νεαρ. 134, θ')· ἡ ἀνηλικιότης δὲ ἐξετάζεται κατὰ τὸν καιρὸν τῆς δίκης καὶ οὐχὶ τῆς δικαζομένης υποθέσεως. Dalloz ἄρ. 293. Aubry σημ. 40. ἐναντίος ὁ 'Ρουσόπ. σ. 138.

πληρώσαντες τὸ 70 ἔτος¹⁸ καὶ οἱ βουλευταὶ¹⁹.

γ') ἀπόφασις διατάττουσα αὐτὴν²⁰. ἐκτὸς τῶν δύο ἐκτεθέντων προσόντων τοῦ ἀναγκαστικοῦ τούτου μέτρου

18) Dalloz ἄρ. 296, 324, 468, 480. Κατὰ τῶν τοιούτων προσώπων, δηλ. τῶν ἀπηγορευμένων, τῶν συζύγων, τῶν ἀνιόντων καὶ τῶν ἐβδομηκονταετῶν, εἰς οὐδεμίαν περίπτωσιν (οὔτε ἐπὶ διοικητικῶν ἐκτελέσεων. ΑΠ. 189 τοῦ 52. Εὐρετήρ. Θ', 246) συγχωρεῖ ὁ νόμος προσωπικὴν κράτησιν, ἐπομένως οὔτε δι' ἐμπορικὴν πράξιν οὔτε δι' ἀντιβαδισμὸν οἱ Γάλλοι δέχονται τινὰς ἐξαιρέσεις (Dalloz ἄρ. 299, 304)· προσεῖτε κατὰ τὸν νόμον αὐτῶν δὲν ἀπαιτεῖται συμπλήρωσις τοῦ 70 ἔτους, ἀλλ' ἐναρξίς. Dalloz ἄρ. 298. Carré ζ. 2734.

19) Σύνταγ. 68. Dalloz ἄρ. 311. Carré ζ. 2657. Κατὰ τοῦ βουλευτοῦ ἀπαγγέλλεται μὲν προσωπικὴ κράτησις, ἀλλὰ δὲν ἐνεργεῖται διαρκούσης τῆς συνόδου, 4 ἐβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως αὐτῆς καὶ 3 μετὰ τὸ πέρας.

20) Πολ. 1002 (ἐνεκα πλημμελοῦς μεταφράσεως φαίνεται μὴ ἀπαιτοῦν ἀπόφασιν τὸ ἄρθρ. 299 τοῦ ἐμπ. νόμ.). Γαλ. κώδ. 2067. Καὶ οἱ διαιτηταὶ δύνανται ν' ἀπαγγείλῃσι προσωπ. κράτησιν (ἄνωτέρ. § 222 σημ. 4. Dalloz ἄρ. 57). Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως παύει ἡ ἐξουσία τῶν διαιτητῶν ὡς καὶ τῶν δικαστηρίων· ἐπομένως ἡ περὶ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως αἰτήσις ἀνάγκη νὰ δικάζηται διὰ τῆς ὀριστικῆς ἀποφάσεως· παράλειψις δὲ κατὰ τοῦτο διορθοῦται μόνον δι' ἐφέσεως ἢ ἀναψηλαφήσεως (ἄνωτέρ. § 240 σημ. 3. Dalloz ἄρ. 58. Carré ζ. 532). Ἐὰν ὅμως ὁ διάδικος δὲν ὑπέβαλεν αἴτησιν εἰς τὸ δικαστήριον περὶ προσωπικῆς κρατήσεως, δὲν ὑπάρχει λόγος σπουδαῖος ν' ἀρνηθῇ τις αὐτῷ ὑστέρᾳ αἴτησιν περὶ τούτου· οἱ γάλλοι συγγραφεῖς στηριζόμενοι ἐπὶ τοῦ ἄρθρου τῆς δικονομίας των ἐκφέρουσιν οἱ πλείστοι ἐναντίαν γνώμην (Pardessus ἄρ. 1512. Tropl. ἄρ. 325. Boncenne B', 521. Εὐρετήρ. Θ', 243 καὶ ΑΠ. 56 τοῦ 68).

Ἐπὶ τῶν διοικητικῶν ἐκτελέσεων κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τοῦ Δημοσίου δὲν ἀπαιτεῖται ἀπόφασις (σημ. 1 τοῦ § τούτου), οὔτε ἐπὶ τῶν συντηρητικῶν κρατήσεων (Πολ. 1045). Ἡ κατὰ τινος ἀπαγγελθεῖσα προσωπικ. κράτησις ἐκτελεῖται καὶ κατὰ τῶν κληρονόμων αὐτοῦ· Παρ' ἡμῖν ὀρθοτέρα φαίνεται μοι γενικῶς ἡ καταφατικὴ λύσις· οἱ γὰλ. συγγραφεῖς προτιμῶσι τὴν ἀποφατικὴν· ἀλλὰ διαφέρει πῶς ἡ νομοθεσία αὐτῶν. Aubry § 617 σημ. 14, ἐκδ. δ', ἐδάφ. τελευτ. ἐκδ. β'. ὁρ. καὶ σημ. 4 τοῦ § τούτου.

ἀπαιτεῖται πρὸς πραγματοποιήσιν αὐτοῦ ἀπόφασις δικαστική, κατ' αἵτησιν²¹ τοῦ διαδίκου, ἀπαγγέλλουσα αὐτό.

(β') *διαδικασία.*

§ 281. Μετὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν προπαρασκευαστικῶν πράξεων ἑπακολουθεῖ ἡ ἐκτέλεσις αὐτῇ ἥτοι

α') ἡ **σύλληψις** τοῦ ὀφειλέτου, ἣτις ἐνεργεῖται ὑπὸ τοῦ ἐπιτετραμμένου² κλητῆρος ἐπὶ παρουσίᾳ 2 μαρτύρων ἢ τοῦ εἰρηνοδίκου, συμβολαιογράφου, δημάρχου ἢ δημορχικοῦ παρέδρου³, ἐν ᾧ τόπῳ καὶ χρόνῳ εὐρεθῇ ὁ ὀφειλέτης, ἐκτὸς τῶν ὑπὸ τοῦ 1006 ἄρθρου προβλεπομένων ἐξαιρέ-

21) Dalloz ἄρ. 70. Carré ζ. 540. Aubry σημ. 38. Καὶ τὰ ἐμποροδικεῖα κατ' αἵτησιν, οὐχὶ αὐτεπαγγέλτως, ὡς εἶπεν ἄλλοτε (ἄνωτ. § 75 σημ. 7) ὁ ἄρειος Πάγος, ἀπαγγέλλουσι τὴν προσωπικὴν κράτησιν (ΑΠ. 169 τοῦ 54. Carré Compét. Ζ', 411).

1) Πολ. 1004. Γαλ. 780. Πρέπει δηλ. νὰ προηγηθῶσι καὶ ἐνταῦθα αἱ ἀναγκαῖαι πρὸς πᾶσαν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν πράξεις (ἄνωτέρ. § 262) καὶ νὰ ᾔναι τελεσίδικος ἡ ἐκτελουμένη ἀπόφασις ἢ καὶ προσωρινῶς ἐκτελεστή (ἄνωτέρ. § 256 σημ. 4). ἄλλ' ἐμποδίζεται ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἀποφάσεως ἐφ' ὅσον χρόνον ἔχει ὑπὲρ ἑαυτοῦ *προπεμπτήριον* ὁ ὀφειλέτης, ὅπερ δύναται νὰ χορηγήσῃ αὐτῷ πᾶν δικαστήριον πολιτικὸν (εἰρηνοδικεῖον, ἐμποροδικεῖον κλ. οὐχ οὕτω παρὰ Γάλλοις. Carré ζ. 2653, 2655. Dalloz ἄρ. 842) ἢ ποινικόν, εἰς ὃ προσκαλεῖται ὡς *μάρτυς* (οὐχὶ *πραγματογνώμων*) ἐμποδίζει δὲ τὸ προπεμπτήριον τὴν ἐνεργηθησομένην οὐχὶ τὴν *ἐνεργηθεῖσαν* φυλάκισιν. Πολ. 1005. Γαλ. 782. Dalloz ἄρ. 840, 843, 844, 850, 851. Carré ζ. 1042, 2658, 2659, 2659 δὲς, 2656. 'Ρουσοπ. 145.

2) Ἐντολὴν πρὸς ἐνέργειαν τῆς προσωπικῆς κρατήσεως λαμβάνει ὁ κλητὴρ εἴτε παρὰ τοῦ διαδίκου αὐτοῦ εἴτε παρὰ τοῦ εἰρηνοδίκου ἢ προέδρου. Ἄνωτέρ. § 262 σημ. 4.

3) Πολ. 1007. Γαλ. 783. Dalloz ἄρ. 801. Πλείονας τῶν 2 μαρτύρων δύναται νὰ παραλάβῃ ὁ κλητὴρ; Ὁχι, ἀπαντῶσιν οἱ συγγραφεῖς (Carré ζ. 2665. Dalloz ἄρ. 804). ἄλλ' ἡ παράβασις δὲν θέλει φέρεαι βεβαίως ἀκυρότητα τῆς φυλάκίσεως.

σεων⁴. περί τῆς συλλήψεως δὲ συντάσσει⁵ ὁ κλητὴρ ἔκθεσιν, περιέχουσαν πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ τὸν διορισμὸν ἀντικλήτου, ὅταν ἦναι κατὰ νόμον ἀναγκαῖος.

β') ἡ φυλάξεις⁶ δηλαδὴ τὸν συλληφθέντα ἀπάγει ὁ κλητὴρ εἰς τὴν πολιτικὴν φυλακὴν⁶ καὶ παραδίδωσιν αὐ-

4) Ἦγουν δὲν συγχωρεῖται νὰ συλληφθῇ ὁ ὀφειλέτης α') ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ κατὰ τὴν διάρκειαν τελετῆς τινος θρησκευτικῆς (Carré ζ. 2640—2642. Dalloz ἄρ. 815). β') ἐν τῷ καταστήματι τοῦ δικαστηρίου κατὰ δημοσίας συνεδριάσεις αὐτοῦ (ὅχι λοιπὸν τὰς τῶν εἰσηγητῶν δικαστῶν, ἢ ἂν τὸ εἰρηνοδικεῖον συνεδριάσῃ εἰς ἄλλον τόπον). ἡ γαλ. δικονομία ἀπαγορεύει τὴν σύλληψιν καὶ ἐν ταῖς συνεδριάσεσιν ἄλλων ἄρχων μὴ δικαστικῶν (Dalloz ἄρ. 816—820. Carré ζ. 2644, 2645). Ὁ κατηγοτὴς διδάσκων, ὁ ποιμὴν ποιμένων, ὁ ἡνίοχος κυβερνῶν τὴν ἁμαξάν, δύνανται νὰ συλληφθῶσι. Τὸ ζήτημα τοῦτο ἐξετάζει κατ' ἔκτασιν ὁ Chauveau sur Carré (ζ. 2647). ἀλλὰ πρὸ ἄρθρον 1006 δὲν ἐξαιρεῖ τὴν προκειμένην περίπτωσιν· ἐπομένως δὲν θέλει ἀκυρωθῇ φυλάξεις ἐνεργηθεῖσαι ἐν τοιοῦτῳ τόπῳ καὶ χρόνῳ. γ') ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ νύκτωρ μὲν οὐδέποτε, καθ' ἡμέραν δὲ μὴ παρόντος εἰρηνοδίκου, δημάρχου ἢ δημαρχικοῦ παρέδρου· ἀλλ' ἀνάγκη τῆς παρουσίας εἰρηνοδίκου κλ. δὲν ὑπάρχει ὅταν ὁ ὀφειλέτης εὑρεθῇ ἐν οἰκίᾳ εἰς ὃ ἕκαστος δύναται νὰ εἰσέλθῃ· οἷον ἐν καφενεῖᾳ, ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ξενοδοχείου κλ., ὅπερ οἱ Γάλλοι, διὰ τὴν γενικότητα τῆς νομοθεσίας των (maison quelconque), δὲν παραδέχονται. Carré ζ. 2648 δις. Dalloz ἄρ. 823. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν πρὸ τῆς ἀνατολῆς καὶ μετὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου δὲν συγχωρεῖται κράτησις (Carré ζ. 2635—2637). παρ' ἡμῶν ἰσχύουσι τὰ ἀνωτέρω (§ 90 σημ. 22) εἰρημένα· δ') ἐὰν πλοίαρχος ἢ ναύτης ὦν εὐρίσκηται ἐπὶ τοῦ πλοίου ἢ ἐπὶ λέμβου, διευθυνόμενος πρὸς τὸ πλοῖον, ἔτοιμον ἵνα ἐκπλεύσῃ καὶ δὲν πρόκειται περὶ χρέους διὰ τὸν πλοῦν αὐτὸν γενομένου (ἐμπ. νόμ. 231). Κατὰ τὸ γαλ. δίκαιον ἀπαγορεύεται καὶ ἐν ταῖς ἑορταῖς ἡ ἐκτέλεισις προσωπικῆς κρατησεως. Dalloz ἄρ. 812.

5) Ἡ ἔκθεσις πρέπει παραχρῆμα νὰ συνταχθῇ (ἀνωτέρ. § 84 σημ. 5. Dalloz ἄρ. 853) καὶ νὰ υπογραφῇ οὐ μόνον παρὰ τοῦ κλητῆρος, ἀλλὰ καὶ τῶν λοιπῶν πράττόντων προσώπων, ἡγουν τῶν μαρτύρων ἢ τοῦ συμβολαιογράφου, εἰρηνοδίκου κλ. καὶ τοῦ δανειστοῦ ἐὰν ἦναι παρών. Dalloz ἄρ. 873, 875.

6) Γαλ. 788. Κατὰ τὸ 1009 ἄρθρον πρέπει νὰ ὑπάρχῃ εἰς τὴν ἑδραν ἐχάστου πρωτοδικείου πολιτικὴ φυλακὴ· ὁ δὲ συλληφθεὶς φέρεται εἰς

τὸν τῷ δεσμοφύλακι· οὗτος δὲ παραλαμβάνων τὸν ὀφει-
λέτην συντάσσει περὶ τούτου ἀπόδειξιν ἐν τῷ τῆς φυλα-
κῆς βιβλίῳ⁷· ἀλλ' ὀφείλει πρότερον ν' ἀπαιτήσῃ τὴν προσ-
αγωγὴν τῆς τὴν προσωπικὴν κράτησιν ἀπαγγελλούσης
ἀποφάσεως καὶ τὴν καταβολὴν τῶν πρὸς διατροφὴν ἐπὶ
ἓνα μῆνα νομίμως ἀναγκαίων⁸.

τὴν φυλακὴν τοῦ τόπου. Ἰδ. σχετικά ζητήματα παρὰ Carré ζ. 2681—2683 δις. Dalloz ἀρ. 900 ἐπ.

7) 'Η απόδειξις περί τῆς παραδόσεως τοῦ συλληφθέντος εἰς τὸν δεσμοφύλακα καὶ τῆς εἰσαγωγῆς αὐτοῦ εἰς τὴν φυλακὴν ἐγγράφεται ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς φυλακῆς καὶ ὑπογράφεται παρὰ τοῦ δεσμοφύλακος καὶ παρὰ τοῦ κλητῆρος (ἄρα ἀμφοτέρω συντάσσουσιν αὐτὴν· περί τῶν Γάλλων Carré ζ. 2686. Dalloz ἀρ. 915)· πρέπει δὲ νὰ περιέχῃ τὸ ὄνομα τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν· τὸ ὄνομα τοῦ διορισθέντος ἀντικλήτου· τὴν ἡμέραν (τῆς ἐβδομάδος) καὶ τὴν χρονολογίαν τῆς ἀποφάσεως, δυνάμει τῆς ὁποίας ἐτελεσθῇ ἡ κράτησις, καὶ μνηεὶν τῆς κατατεθείσης διατροφῆς (Πολ. 4042. Γαλ. 789. Dalloz ἀρ. 923)· ὡς ἔχουσιν δὲ ἡ ἀπόδειξις αὕτη ἀνάγκη νὰ φέρῃ καὶ τὸν ῥόλον τῆς συντάξεως αὐτῆς.

(8) Ἄλλως ὁ δεσμοφύλαξ ἀρνεῖται τὴν παραλαβὴν τοῦ ὀφειλέτου (Πολ. 1010. Γαλ. 790). Ἡ νόμιμος διατροφή εἶναι δεκαπέντε δραχμαὶ τὸν μῆνα, ἥτις πρέπει νὰ καταβάλληται πάντοτε ἐν ἀρχῇ ἐκάστου μηνὸς εἰς τὸν δεσμοφύλακα (Πολ. 1011. Γαλ. 791). Πᾶς δανειστὴς ὑπόκειται εἰς τὴν προκαταβολὴν ταύτην, τὸ δὲ δημόσιον ἐὰν ἐγγράφως αἰτήσῃ τοῦτο ὁ ὀφειλέτης (ἄρθρ. 45 τοῦ υλς' νόμ. τοῦ 71. περὶ τῆς προτέρ. νομοθεσίας ΑΠ. 94 τοῦ 53, διάτ. τῆς 31 ἰουλ. 1837, δι' οὗ ἐπιτρέπεται ἀπλῶς εἰς τοὺς ταμίαις νὰ καταβάλλωσι τὰ πρὸς διατροφὴν τῶν κρατουμένων ὀφειλετῶν τοῦ δημοσίου καὶ δὲν ἐπιβάλλεται ὡς ὑποχρέωσις) ὁ μὲν λογίζεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐγκαθεύξεως καὶ περιέχει χρονικὸν διάστημα 30 ἡμερῶν ὥστε τῆς φυλακίσεως γενομένης τὴν 20 ὀκτωβρίου ἡ πρώτη καταβολὴ πρέπει νὰ γείνη εὐθὺς κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ ὀφειλέτου εἰς τὸν δεσμοφύλακα (Daloz ἀρ. 948), ἡ δευτέρα τὴν 19 νοεμβρίου, ἡ τρίτη τὴν 19 δεκεμβρίου καὶ οὕτως ἐφεξῆς (περὶ τῶν Γάλλων Daloz ἀρ. 949. 953. Carré ζ. 2689, 2695, 2695 δις) ἀδιάφορον δὲ εἶναι τίς ὁ τὴν διατροφὴν καταβάλλων Daloz ἀρ. 940. Carré 2965 τρίς.

Dallos ap. 940. Carré 2965 rpiç.

ρεῖται ἀνακοπή καὶ ἔφεσις ἐντὸς 3 ἡμερῶν⁴.

6') ἐπίσχεσις⁵· τὸν ἐν τῇ φυλακῇ οἰαδῆποτε⁶ εὕρισκό-
μενον ὀφειλέτην δὲν δύναται μὲν ὁ ἔχων κατ' αὐτοῦ δι-
καίωμα προσωπικῆς κρατήσεως⁷ νὰ φυλακίσῃ καὶ δεύτε-
ρον, δύναται ὅμως νὰ ἐπίσχη, ἤτοι νὰ αἰτήσῃ τὴν δια-
τήρησιν αὐτοῦ ἐν τῇ φυλακῇ καὶ μετὰ τὴν παῦσιν τοῦ
τῆς πρώτης φυλακίσεως λόγου⁸. περὶ τὴν ἐπίσχεσιν δὲ
ἀκολουθοῦνται αἱ αὐταὶ διατυπώσεις τῆς πρώτης φυλα-
κίσεως⁹. μόνον ἐνταῦθα περιττὴ ἐστὶν ἡ παρουσία μαρ-

(Πολ. 1015): β') μεταξύ ὀφειλέτου καὶ δεσμοφύλακος, ἔνεκεν παραβιάσεως τῶν ἀρθρ. 1010 καὶ 1021· γ') μεταξύ ὀφειλέτου καὶ δανειστοῦ, ἔνεκεν ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας ἣ ἂν ὁ ὀφειλέτης αἰτῇ λόγῳ ἀσθενείας νὰ μετοικήσῃ ἀλλαγῶν (Πολ. 1009 ἐδ. 3, 1016. Dalloz ἀρθ. 1043. Έγκ. ὑπουργ. δικαιοσ. ὑπ' ἀρ. 6387 τῆς 16 αὐγ. 1858), καὶ δ') μεταξύ δεσμοφύλακος καὶ δανειστοῦ, αἰτοῦντος τὴν ἐπιστροφὴν τῆς διατροφῆς κατὰ τὸ 1015 ἀρθρον.

4) Πολ. 1019, Ἀνωτέρ. § 231 σημ. 22, γ'. ΑΠ. 180 τοῦ 49.

5) Πολ. 1013—1015. Γαλ. 792, 793. Dalloz αρ. 974.

6) Νά ἐπισχεθῇ δύναται κατὰ τὴν ἡμετέραν δικονομίαν ὅ τε ἐν πολιτικῇ καὶ ὁ ἐν ποινικῇ φυλακῇ κρατούμενος ὡς ὑπόδικος ἢ κατάδικος (Dallosz ἄρ. 972. Carré ζ. 2698 τρίς· ἀλλ' ὁ δυνάμει τοῦ 455 ἄρθρου τοῦ ἐμπ. νόμου πεφυλαχισμένος δὲν δύναται νὰ ἐπισχεθῇ διὰ γροῖς ἐμπορικόν. Dallosz ἄρ. 479, 975. Carré ζ. 2698 τετρ.

7) Οὗτος δὲ δύναται νὰ ᾔηται ἢ ἄλλος δανειστής ἢ καὶ αὐτὸς ὁ τὴν
πρώτην φυλάκισιν ἐκτελέσας, εἰν ἔχῃ ἄλλην ἀπαίτησιν. Dalloz ἄρ. 995.

8) Ἐὰν διὰ τινὰ λόγον ἀργήσῃ ἡ πρώτη φυλάκισις (π. χ. διότι εἶ-
ναι ἄκυρος ἢ ἐπληρώθῃ τὸ πρῶτον χρέος), ἐξακολουθεῖ βεβαίως νὰ
ὑφίσταται ἡ δευτέρα· ἐκτὸς ἂν ὁ ὀφειλέτης μείνῃ ἥδη δύο ἔτη ἐν τῇ
φυλάκῃ, ὅτε καὶ ἡ ἐπίσχεσις ἀργεῖ. Πολ. 1020 § 7.

9) "Υγουν απαιτείται· καὶ ἐνταῦθα α') ἀπόφασις ἀπαγγέλλουσα προσωπικ. κράτησιν (Carré ζ. 2698)· β') ἐπιταγή καὶ παρέλσεις τῆς νομίμου προθεσμίας τῶν 24 ὥρῶν (ἀνωτέρ. § 262 σημ. 3. Dalloz ἀρ. 983. Carré ὑπὸ τὸ 793 ἄρθρ.)· γ') ν' ἀκουσθῇ ὁ ὀφειλέτης, ἀντιρρήσεις ἐπιφέρων κατὰ τὸ 1008 ἄρθρον (Carré ζ 2700) δ') ἔκθεσις ἐπισχέσεως καὶ σημειώσεις αὐτῆς ἐν τῷ τῆς φυλακῆς βιβλίῳ· ε') δύναται νὰ

τύρων καὶ ἡ προκαταβολὴ διατροφῆς, ἂν ὑπάρχῃ ἤδη προκαταβεβλημένη τοιαύτη ¹⁰.

δ') ἀπόλοις.

§ 283. Ὁ ὀφειλέτης ἀπολύεται τῆς φυλακῆς ἐν τοῖς ἀκολουθοῦσι θέμασιν¹ ἐὰν ἐκτίσῃ τὰ χρέη, δι' ἃ ἐφυλακίσθη ἢ ἐπεσχέθῃ μετὰ καὶ τῶν παρακολουθημάτων αὐτῶν². ἐὰν παραλειφθῇ ἡ ἔγκαιρος τῆς διατροφῆς καταβολή· ἐὰν συμπληρώσῃ τὸ 70 ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ· ἐὰν

ἐνεργηθῇ ἡ ἐπίσχεσις μέχρι τῆς πραγματικῆς ἐξόδου τοῦ ὀφειλέτου ἀπὸ τῆς φυλακῆς. Dalloz ἄρ. 994.

10) Δύναται ὅμως ὁ πρῶτος δανειστὴς ν' ἀπαιτήσῃ, ἵνα καὶ ὁ δεύτερος, ὁ τὴν ἐπίσχεσιν ἐνεργήσας, συνεισφέρῃ εἰς τὴν διατροφήν· ἡ συνεισφορά δὲ γίνεται ἐξ ἡμισείας, οἷονδήποτε καὶ ἂν ᾖ τὸ μέγεθος τῆς ἀπαιτήσεως ἐκάστου (Πολ. 1015. Γαλ. 793. Carré ζ. 2702) καὶ ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ἐπίσχεσεως. ἴδ. καὶ Dalloz ἄρ. 963 ἐπ.

1) Πολ. 1020—1024. Γαλ. 794—805. Dalloz ἄρ. 1048. Ἐὰν ὁ φυλακισμένος ὑποβληθῇ εἰς ἀπαγόρευσιν ἢ γείνη βουλευτῆς ἢ συγγενῆς (Πολ. 1003 § 4) τοῦ φυλακίσαντος, δικαιούται νὰ αἰτήσῃ τὴν ἀποφυλάκισίν του. Dalloz ἄρ. 1093.

2) Dalloz ἄρ. 1062, 1068. Κατὰ τὴν γαλ. νομοθεσίαν ἀρκεῖ νὰ καταθέσῃ ὁ ὀφειλέτης τὸ τρίτον τοῦ χρέους καὶ τῶν παρακολουθημάτων αὐτοῦ, περὶ δὲ τοῦ ἐπιλοίπου νὰ δώσῃ ἀσφάλειαν· καθ' ἡμᾶς πρέπει νὰ πληρωθῇ ἡ κατατεθῇ ὁλόκληρον τὸ χρέος μετὰ τῶν τόκων τοῦ τε ἐνεργήσαντος τὴν πρώτην φυλάκισιν δανειστοῦ καὶ τῶν μεταγενεστέρων, ἐτι δὲ τὰ ἔξοδα τῆς κατὰ τὴν φυλάκισιν διαδινασίας (ἐὰν ᾖσιν ἤδη ἐκκαθαρισμένα κατὰ τὸ 877 ἄρθρον) καὶ τὰ πρὸς διατροφήν αὐτοῦ δαπανηθέντα (περὶ τοῦ γαλ. δικαίου Dalloz ἄρ. 1038. Carré ζ. 2730. 2731)· ἡ κατάθεσις δὲ γίνεται παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ πρωτοδικείου (διάτ. 10 νοεμβρ. 1836, τροποποιῆσαν κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθρ. 1020 § 1 τῆς πολ. δικ.) καὶ πρέπει νὰ ᾖ ἀνευ περιορισμοῦ ὡς πρὸς τὴν παραλαβὴν τῶν χρημάτων παρὰ τοῦ δανειστοῦ (Carré ζ. 2732. Dalloz ἄρ. 1065). Τί τὰ κάμνει ὁ γραμματεὺς; ἀποδίδει αὐτὰ τῷ δανειστῇ (Carré ζ. 2743) ἢ κατὰ τὴν νεαρὰν νομοθεσίαν (νόμ. 27 Ἰουλ. τοῦ 82), καταθέτει αὐτὰ τῷ δημοσίῳ ταμείῳ, ἐὰν ἐντὸς 3 ἡμερῶν δὲν ἀποδοθῶσι τῷ δανειστῇ. Ἐὰν τὸ ἀντικείμενον τῆς καταδίκης δὲν ᾖ χρηματικόν,

μείνῃ ἐν τῇ φυλακῇ διετίαν⁵. ἐὰν ὁ φυλακίσας ἢ ἐπισχῶν αὐτὸν δανειστῆς συναινέσῃ πρὸς τοῦτο ἑγγράφως⁶. ἐὰν ἀκυρωθῇ ἡ φυλάκισις⁷. ἐὰν συγχωρηθῇ αὐτῷ ἡ τῆς πε-

ῆ πραγματοποίησις αὐτῆς καθίστησι ματαίαν πλέον τὴν περαιτέρω διαμονὴν τοῦ ὀφειλέτου ἐν τῇ φυλακῇ· π. χ. μετὰ τὴν ἐγκατάστασιν τοῦ δανειστοῦ εἰς τὸ ἀκίνητον.

3) Πότε ἡ καταβολὴ τῆς διατροφῆς γίνεται καὶ πόση πρέπει νὰ ᾔηται ὀρίζουσι τὰ ἄρθρα 1010 καὶ 1011, περὶ ὧν ὅρα ἄνωτέρω (§ 281 σημ. 8). Ἡ διάρκεια τῆς φυλακίσεως εἶναι κατὰ γενικὸν κανόνα διετής· ὥστε ὁ φυλακισθεὶς, καὶ ἐπισχέσεις ἐὰν ἐνεργηθῶσι, δὲν μένει ἐν τῇ φυλακῇ πλέον τῶν 2 ἐτῶν· μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ὅμως δύναται νὰ φυλακισθῇ ἐκ νέου. Ἡ γὰρ. νομοθεσία περιέχει τροποποιήσεις τινὰς ὡς πρὸς τοῦτο. Dalloz ἄρ. 1051 ἐπ.

4) Διὰ δημοσίου ἢ ἰδιωτικοῦ ἑγγράφου· κατὰ τὸ 801 ἄρθρ. τῆς γαλ. δικονομίας ἰδιωτικὸν ἑγγραφοῦ δὲν ἀρκεῖ (Carré ζ. 2740). Ἡ συναίνεσις δὲ δύναται νὰ γείνη καὶ ἐπὶ τῷ ὄρῳ τῆς ἀναφυλακίσεως. Carré ζ. 2740 δις. Dalloz ἄρ. 1061.

5) Ἀκυρότης ὑπάρχει ἐὰν παραβιασθῇ τις τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρ. 1004—1015· ἀλλὰ τῆς φυλακίσεως ἡ ἀκυρότης οὐδόλως ἐπηρεάζει τὴν ἐπίσχεσιν (Πολ. 1016. Γαλ. 796)· αἱ ἐπιζήμιοι δὲ διὰ τὸν δανειστὴν συνέπειαι τῆς ἀκυρότητός εἰσιν ὅτι δύναται νὰ καταδικασθῇ εἰς ἀποζημίωσιν (Carré 2726. Dalloz ἄρ. 1027) καὶ ὅτι δὲν φυλακίζεται πάλιν διὰ τὸ αὐτὸ χρέος ὁ ὀφειλέτης πρὸ τῆς παρελεύσεως μιᾶς ἡμέρας (Γαλ. 797). Κατὰ τὸν Carré (ζ. 2720) παρεκτείνεται ἡ προθεσμία αὕτη· ὁ ἡμέτερος νόμος, ἐπιτρέπων μιᾶς ἡμέρας ἐλευθερίαν καὶ οὐχὶ διαμονὴν τοῦ ὀφειλέτου ἐν τῇ οἰκίᾳ του, δὲν συγχωρεῖ ἐπέκτασιν (Dalloz ἄρ. 1021)· ἐτέρα ἐπιζήμιοι συνέπειαι εἶναι ὅτι ἀκυρωθείσης τῆς φυλακίσεως δι' ἑλλείψιν διατροφῆς, ὁ δανειστῆς (ὁ εἰς διατροφήν ὑπόχρεος. Dalloz ἄρ. 1089. Carré ζ. 2750 δις) ὀφείλει κατὰ τὴν ἐπάνα-
ληψιν τῆς φυλακίσεως νὰ προκαταβῇ 6 μηνῶν διατροφήν (Γαλ. 804. Πολ. 1024)· ἀλλὰ μόνον ἐὰν διὰ τὸ αὐτὸ χρέος θέλῃ ν' ἀναφυλα-
κίσῃ (Carré ζ. 2748). Ἡ ἀκυρότης δὲ ἐνεκεν ἐλλείψεως διατροφῆς καλύπτεται ἐὰν πρὸ τῆς περὶ ἀπολύσεως ἀναφορᾶς κατατεθῇ ἡ νόμι-
μος διατροφή (Πολ. 1023 ἐδ. 2. Γαλ. 803)· ἐὰν ὥς τῆς αὐτῆς ἡμέ-
ρας ἢ τε κατὰ θεσιν τῆς διατροφῆς καὶ ἡ ἀναφορὰ εἰς τὸν πρόεδρον,
ὀφείλει ὁ αἰτῶν τὴν ἀπόλυσιν, ὡς ἐνάγων, ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἡ αἰτησις
αὐτοῦ εἶναι προγενεστέρα. Carré ζ. 2746. Dalloz ἄρ. 1081.

ριουσίας του παραχώρησις⁶. *ὁρᾷ 49 Ν. ΓΧΗΗ. β Τ. 28. 15*

Ἡ ἀπόλυσις ἐν τοῖς θέμασι μὲν α'—δ' διατάσσεται ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν, ἐπ' ἀναφορᾷ τοῦ ὀφειλέτου προσηκόντως βεβαιωμένη, ἐν τοῖς λοιποῖς δὲ θέμασιν ἐκτελεῖ αὐτὴν ὁ δεσμοφύλαξ αὐτὸς ἅμα λαβὼν γνῶσιν τῶν ἀποφάσεων ἢ ἄλλων ἐγγράφων⁷.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΤΡΙΤΟΝ

Ἑμπόδια τῆς ἐκτελέσεως.

α') παρὰ τινας.

§ 284. Ἑμπόδια τῇ ἐκτελέσει παρεμβάλλουσι συνήθως οὗτοι:

α') ὁ ὀφειλέτης· αἱ κατὰ τῆς ἐκτελέσεως ἀντιρρήσεις τούτου εἰσὶ τριῶν εἰδῶν¹, ἧ ἀπευθύνονται κατὰ τῆς δια-

6) Ὅριστικῶς ἀπαλλάσσεται τῆς προσωπικῆς κρατήσεως ὁ ἐξιστάμενος, ἀφοῦ τὸ δικαστήριον συγχωρήσῃ τὴν παραχώρησιν, οὐχὶ πρότερον (ἀνωτ. § 212 σημ. 12. Carré ζ. 2733. Dalloz ἀρ. 1076).

7) Πολ. 1021—1023. Γαλ. 803, 805. Σπανίως πρέπει ὁ πρόεδρος νὰ διατάσῃ τὴν ἀποφυλάκισιν πρὶν ἢ ἀκούσῃ καὶ τὸν δανειστὴν (ἀνωτ. § 213 σημ. 7)· οἱ γάλλοι κλίνουσιν εἰς τὸ ἐναντίον. Carré ζ. 2745. Dalloz ἀρ. 1079.

1) Πολ. 881—884. [†]908—914. 984, 985. Περὶ τῶν κατὰ τὴν προσωπικὴν κράτησιν παρεμπιπτόντων ἐμποδίων ἐγένετο ἤδη λόγος (§ 282)· ἐνταῦθα ἐξηγοῦνται μόνον τὰ ἐν ταῖς λοιπαῖς ἐκτελέσεσιν ἐμπόδια. Δύνανται διὰ συμφωνίας νὰ τροποποιηθῶσιν αἱ περὶ τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν διατυπώσεις τῆς δικονομίας; Τὸ ζήτημα τοῦτο ἡμφισβητεῖτο ἐν Γαλλίᾳ (Carré ζ. 2199) ἕως οὗ ὁ τελευταῖος νόμος αὐτῶν περὶ ἀναγκαστικῆς ἐκποιήσεως ἀκινήτων (ἄρθρ. 742) ἔλυσεν αὐτὸ ἀποφατικῶς. Ἡ ἀναγκαστικὴ πώλησις δὲν γίνεται πρὸς τὸ συμφέρον μόνον τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ ἐπισπεύδοντος δανειστοῦ, ἀλλ' ἀφορᾷ καὶ τοὺς λοιποὺς δανειστάς· ἔπειτα τοιοῦτου εἶδους συμφωνία ἔχει καὶ τι τὸ ἀπρεπές· ὥστε πρέπει καὶ ἡμεῖς νὰ παραδεχθῶ-

+ Ν. ΓΠΠ
Τ. 28. 2.3

Ν. ΓΠΠ.

(28.1)

ΚΕ. 62. ἀναιμὸς ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τοῦ ἐλάττωτος· ἐὰν δὲ
 οὐκ ἔσται ἀναιμὸς, ἀπὸ τοῦ ἰσχυροῦ ἐκείνου ἐκφράσσεται· ὅθεν γ' 3
 237 πρὸς θεοῦ.

964 § 284. — ΕΙΔΙΚΟΝ ΜΕΡΟΣ. — ΒΙΒΛΙΟΝ Δ'.

Ἄναιμὸς
 ἐκ τῆς ἐλάττω-
 σης· ὁ ἀναιμὸς
 γ' οἱ δανεισταί· οἱ λοιποὶ δανεισταὶ δὲν δύνανται
 ΚΕ. 625 + Α

Κ. 489
 18. 228
 12. 614.
 γ' οἱ δανεισταί· οἱ λοιποὶ δανεισταὶ δὲν δύνανται
 μέν, οἰοδύηποτε καὶ ἂν ὦσι, νὰ ἐμποδίσωσι τὴν δημο-
 πρασίαν τῶν πραγμάτων τοῦ κοινοῦ ὀφειλέτου, δύνανται
 ὁμῶς ν' ἀπαιτήσωσι μερίδιον ἐκ τοῦ ἐκπλειστηριασμοῦ.

Υ. Ν. Γ. Ο. Α. (28. 1) + Γ. Φ. Ν. Α. Τ. Α. Σ. 13. / Ν. Γ. Π. Α. Τ. 2
 ΚΑ. 52. 13. 3 = 4 4 4 26, 32 Σ. 3
 385. 539 Ν. 265. (63. 26)

1Α. 109. (1Ε)
 ΚΓ. 152.
 ΚΑ. 168
 18. 225
 ἐκ τῆς ἐλάττω-
 σης· ὁ ἀναιμὸς
 γ' οἱ δανεισταί· οἱ λοιποὶ δανεισταὶ δὲν δύνανται
 ΚΕ. 594. 428
 2228
 Ν. Γ. Ο. Α. (28. 1) + Γ. Φ. Ν. Α. Τ. Α. Σ. 13. / Ν. Γ. Π. Α. Τ. 2
 ΚΑ. 52. 13. 3 = 4 4 4 26, 32 Σ. 3
 385. 539 Ν. 265. (63. 26)

3) Πολ. 914, 985. Γαλ. 608, 725. Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον τὸ τῆς
 κυριότητος ζήτημα ἐξητάζετο συνοπτικῶς (νόμ. 15 § 4 πανδ. 42, 1.
 Unger B', 371 σημ. 13). 'Ἄλλ' ὁ τρίτος δύναται καὶ τακτικὴν ἀγω-
 γὴν διεκδικήσεως νὰ κινήσῃ ἢ τὴν κινηθεῖσαν ἤδη νὰ ἐξακολουθήσῃ
 (Carré ζ. 2462 δις. Schlink Δ', 191). 'Εὰν δὲ νέμῃται αὐτὸς τὸ
 πρᾶγμα, δὲν ἔχει ἀνάγκην διεκδικητικῆς ἀνακοπῆς, ἀλλ' ἀρκεῖ ἀπλῶς
 ν' ἀνακόψῃ τὴν ἐκτέλεσιν κατὰ τὸ ἀρθ. 235, τὸ παράγγελμα περὶ δια-
 ταράξεως τῆς νομῆς ἐγείρων (ἰδ. Carré ζ. 2462)· τὴν αὐτὴν διαδικα-
 σίαν ὀφείλει ν' ἀκολουθήσῃ καὶ ὅταν ἀντιποιῇται ὡς ἰδίαν τὴν ἐκτε-
 λουμένην ἀπαίτησιν (ΑΠ. 9 τοῦ 58). Δύνανται δὲ, νομίζω, κατ' ἀνα-
 λογίαν τοῦ ἀρθρ. 210 τοῦ ἐμπ. νόμου, καὶ ν' ἀναγγελοῖ ἐν τῇ κατα-
 τάξει τῶν δανειστῶν ὁ τρίτος διεκδικητής. Ἐναντία ΑΠ. 24 τοῦ 85.
 4) Πολ. 909, 984. Γαλ. 609. Οἱ δανεισταί, καὶ αὐτοὶ οἱ ἐνυπόθη-
 και, δὲν δύνανται οὔτε κατάσχεσιν ἐπὶ τῶν κατασχεθέντων ἤδη πραγ-
 μάτων νὰ ἐπιβάλλωσιν (οὐδὲ συντηρητικὴν, λέγει ὁ Carré ζ. 2077 δις·
 ἐὰν ὁμῶς τύχῃ νὰ ἔχωσι συμφέρον, δύνανται βεβαίως νὰ ἐνεργήσωσι
 συντηρητικὴν κατάσχεσιν, ἢ καὶ ἀναγκαστικὴν, ἂν ἡ ὑπάρχουσα προσ-
 εβλήθῃ δικαστικῶς λόγῳ ἀκυρότητος· ὅρ. καὶ ΑΠ. ἀπ. 513 τοῦ 52),
 οὔτε τὴν ἐπισπευδομένην παρ' ἄλλου δανειστοῦ ἐκτέλεσιν νὰ ἐμποδι-
 σωσι (§ 271)· ὥστε τὸ δικαίωμα τῶν λοιπῶν δανειστῶν (ἐχόντων
 ἐκτελεστὸν τίτλον ἢ μὴ, Carré ζ. 2077) περιορίζεται μόνον εἰς τὸ ἐκ-
 πλειστηριασμοῦ, περὶ οὗ δύνανται ν' ἀγωνισθῶσι πρὸς ἀλλήλους ἐν τῇ
 περὶ κατατάξεως διαδικασίᾳ ἀναγγελλόμενοι κατὰ τὸ 909 ἀρθρον (ὅρ.
 ἀνωτ. § 276 σημ. 1—4· ἡ ἀναγγελία κοινοποιήτέα ἐστὶν ἐπὶ ποινῇ
 ἀκυρότητος τῶν τε ὀφειλέτῃ καὶ τῶ ἐπισπεύδοντι τὴν ἐκτέλεσιν δανει-
 στῇ. ΑΠ. 291 τοῦ 88)· ἀλλὰ τὸν πλειστηριασμὸν ἐνυποθήκων κτημά-
 των συλλήβδην πωληθέντων (ἢτοι ἐπὶ ἐνὶ τιμῇματι) δύνανται νὰ
 προσβάλλωσιν οἱ ἐπομένῃν ὑπόθηκην ἔχοντες δανεισταὶ (ΑΠ. 236 τοῦ
 79). Περὶ τοῦ δικαίουματος τῶν ἄλλων δανειστῶν νὰ ἐξακολουθήσωσι
 τὴν παρ' ἄλλου ἀρξαμένην ἐκτέλεσιν κατωτέρω (§ 286 σημ. 1).

+ Ν. Γ. Φ. Ν. Α. Τ. Α. Σ. 13.

§ 285. — ΠΕΡΙ ΕΚΤΕΛΕΣΕΩΣ.

965

αἱ ἐν τῇ ἀπογραφῇ τῶν κτηνῶν καταγεγραμμέναι ἀπογραφὴν ἀποδοῦναι ὡς ἐν τῇ
ἐν τῇ ἀπογραφῇ καταγεγραμμένῃ ἐξ ἑξῆς ἐκτέλεσιν ὡς ἐν τῇ ΚΕ. 104
β') διαδικασία. ΚΕ. 104

§ 285. Αἱ περὶ τὴν ἐκτέλεσιν ἀναφύμεναι ἐριδες¹, εἴτε παρὰ τοῦ ὀφειλέτου εἴτε παρὰ τοῦ τρίτου διεκδικητοῦ ἐγείρονται, ὑποβάλλονται εἰς τὸν πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως ἢ εἰς τὸ δικαστήριον αὐτό², δεκταὶ οὖσαι μέχρις ἀποπερατώσεως τοῦ πλειστηριασμοῦ³. Διαδικασία δὲ ἀκολουθεῖται ἡ τῶν συνο-

Σ. 264
ταῦτα ἐστὶν
ἐν τῇ ἀπογραφῇ
ἐκτέλεσιν
1Γ. 264
1) Τοιαῦταί εἰσι π. γ. καὶ ἐκεῖναι δι' ὧν ὁ ὀφειλέτης προσβάλλει κατ' οὐσίαν τὸ ἐκτελούμενον συμβόλαιον (ΑΠ. 206 τοῦ 53) ἢ ὁ ὑπερθεματιστὴς αἰτεῖ τὴν ἀπαγγελίαν προσωπικῆς κρατήσεως κατὰ τοῦ ὀφειλέτου, ἵνα οὗτος παρικήσῃ τὴν διακατοχὴν τοῦ πράγματος (ΑΠ. 269 τοῦ 55)· ἢ ὁ δανειστὴς ἀνακόπτει τὸν τῆς κατατάξεως πίνακα (Πολ. 951)· ἀλλ' ἢ κατὰ τῆς ἐπιταγῆς ἀνακοπὴ δὲν εἶναι δίκη περὶ τὴν ἐκτέλεσιν (ΑΠ. 266 τοῦ 54, ἀνωτ. § 81 σημ. 13, § 274 σημ. 3)· γίνεται ὅμως, εἴπεν ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 34 τοῦ 82), ἐὰν μετ' αὐτὴν ἐπακολουθήσῃ κατὰσχέσις!

2) Πολ. 871, 873, 910, 911. Γαλ. 607, 608. Κατὰ τὴν γαλ. δικονομίαν αἱ τοῦ ὀφειλέτου ἀντιρρήσεις κατὰ τοῦ πλειστηριασμοῦ ὑποβάλλονται εἰς τὸν πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν καθ' ἡμᾶς δὲ ὁ ἐναντίον τῆς ἐκτελέσεως ἐνιστάμενος (ὀφειλέτης ἢ τρίτος) δύναται νὰ προσφύγῃ εἴτε εἰς τὸν πρόεδρον τῶν πρωτοδικῶν εἴτε εἰς τὸ ἀρμόδιον δικαστήριον, εἰρηνοδικεῖον ἢ πρωτοδικεῖον (Πολ. 873) τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως· ἀλλ' ὁ εἰρηνοδικὴς οὗτος δύναται νὰ διατάξῃ προσωρινὰ μέτρα καὶ ὅταν ἡ διαφορὰ ὑπάγῃται ὁριστικῶς εἰς τὸ πρωτοδικεῖον (Πολ. 874, οὗ ἡ περικοπὴ ἢ ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου τῶν πρωτοδικῶν ἐπανάληψις ἐστὶ πλεονάζουσα τῶν ἐν τῷ 871 ἀρθρῷ ὁρισμένων). Γαλ. 554. Ἐν Γαλλίᾳ δὲν εἶναι πάντες σύμφωνοι. Carré ζ. 1915. Dalloz Compét. civ. des trib. d'arr. 188. Saisie-exécution ἀρ. 271, Jugement ἀρ. 558, 559.

3) Ὁ ἡμέτερος νόμος δὲν ὀρίζει προθεσμίαν πρὸς εἰσαγωγὴν τῆς ἀνακοπῆς κατὰ τῆς ἐκτελέσεως ὥστε αὕτη εἶναι παρὰδεκτὴ ἐωσοῦ περατωθῇ ἡ ἐκτέλεσις, ἤγουν ἐωσοῦ ἐπέλθῃ ἡ κατακύρωσις ἢ ἐγκατασταθῇ ὁ ὑπερθεματιστὴς (ΑΠ. 197 τοῦ 62, 188 τοῦ 80· ὅτε παύει κατὰ τὸ ῥωμ. δίκ. καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ τὴν ἐκτέλεσιν διαφροντίσαντος δικαστοῦ· νόμ. 15 § 6 πανδ. 42, 1)· ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν κατακύρωσιν

πτικῶν δικῶν, κατὰ τὸν τύπον τῶν ἀνακοπῶν^α γινομένη· ἀλλὰ μόνον ἐκκαθαρισμένας ἐνστάσεις^β συγχωρεῖται τῷ ἀνακόπτοντι νὰ προτείνῃ, ἡ δὲ πρὸς ἑφῃσιν κατὰ τῆς ἐκδιδομένης ἀποφάσεως^γ προθεσμία δεκαήμερός

καὶ τὴν ἐγκατάστασιν δύνανται διὰ τῆς συνήθους διαδικασίας (οὐχὶ δὲ ἀνακοπῆς κατὰ τῆς ἐκτελέσεως. ΑΠ. 273 τοῦ 61) νὰ προσβληθῇ ὁ πλειστηριασμός· τοῦτο ὅμως εὐλόγως θεωρεῖται ὡς ἑλλειψις τῆς πολ. ἡμῶν δικονομίας. Εὐρετ. ΣΤ', 579. Περὶ τῆς γαλ. νομοθεσίας procéd. civ. 728, 729. Carré ζ. 2068 τετρ.

4) Ὁ ἀνακόπων δὲ ὀφειλέτης ὀφείλει ἐπὶ ποινῇ ἀποκλεισμοῦ νὰ προτείνῃ διὰ τῆς ἀνακοπῆς πάσας τὰς ἀκυρωτικὰς κατὰ τῆς κατασχέσεως ἐνστάσεις (ΑΠ. 204 τοῦ 57· τοῦτο ῥητῶς διατάσσει ἡ βαυαρ. δικονομία 869).

5) Ἦγουν κατὰ τὴν νομολογίαν τοῦ ἄρ. Πάγου (ΑΠ. 175 τοῦ 51· 197 τοῦ 66), ἐνστάσεις ἀποδεικνυόμενας ἐν αὐτῇ τοῦ δικαστηρίου τῇ συνεδριάσει καὶ μὴ χρηζούσας διαδικασίας ἄλλης πρὸς ἀπόδειξιν· τουτέστιν ἐρμηνεύεται τὸ ἄρθρ. 872 ὡς ἔχον τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρ. 729 (ὅρ. καὶ Seuffert Blätter Θ', 257)· ἄρα καὶ ἡ ἐπαγωγή ὅρκου ἀπαράδεκτός ἐστιν (ΑΠ. 295 τοῦ 55 καὶ 58. Glück IB', 286. Bayer Summar. σ. 106. Seuffert's Blätter Δ', 155). Ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη ἀναφέρεται εἰς ἐνστάσεις παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἀντιτασσομένας· ἐπομένως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὸν τὰ κατασχθέντα διεκδικοῦντα τρίτον (ΑΠ. 60 τοῦ 56, 74 τοῦ 59. Carré ζ. 2462 ἐξάκ. περὶ τῆς βαυαρ. δικον. ὅρ. Barth Γ', 46), οὔτε εἰς διοικητικὰς ἐκτελέσεις (ΑΠ. 163 τοῦ 59). *ἀντὶ τούτου καὶ ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τῶν ὀφειλέτων. ΚΕ. 327.*

6) Συγχωρεῖται ἀνακοπὴ κατ' αὐτῆς; Ἀνεκινήθη ἄλλοτε ὀλίγον τὸ ζήτημα τοῦτο ἐνώπιον τῶν ἑλλήν. δικαστηρίων, ὅπερ ὁ ἄρειος Πάγος (ἀπ. 10 τοῦ 45· 11 τοῦ 46) ἔλυσε ἀποφατικῶς· ἀλλὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ ἐπολέμησεν ὁ δικηγόρος Πλατῆς ἐν ἰδίᾳ διατριβῇ (Εὐρετ. Α', 185) καὶ νομίζω δικαίως· διότι τὸ β' τμήμα τοῦ Δ' βιβλίου τῆς πολ. δικονομίας περιέχει ἐν τῷ α' κεφαλαίῳ αὐτοῦ, ἐνθα καὶ τὸ 871 ἄρθρον ὑπάρχει, γενικοὺς ὁρισμοὺς ἐφαρμοζομένους εἰς τε τὴν ἀναγκαστικὴν ἐκτέλεσιν ἐπὶ τῆς περιουσίας καὶ εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν. Ἄν λοιπὸν ἐσχόπει ὁ νομοθέτης ν' ἀπαγορεύσῃ διὰ τοῦ εἰρημένου ἄρθρου τὴν ἀνακοπὴν ἐν ταῖς τῆς ἐκτελέσεως δίκαις, ἥθελε βεβαίως πολὺ εὐλογώτερον πράξει τὸ αὐτὸ καὶ περὶ τῶν κατὰ τὴν προσωπικὴν κράτησιν ἀναφουρένων διαφορῶν· σκοπὸν ἄλλον ἢ τὸ 2 ἐδ.

ἔστι· προσέτι ὁ διεκδικῶν τὰ κατασχεθέντα τρίτος ὀφεί-
λει ν' ἀπευθύνῃ τὴν ἀνακοπὴν αὐτοῦ κατὰ τοῦ τε ὀφει-
λέτου καὶ τοῦ καταδιώκοντος δανειστοῦ, νὰ κοινοποιήσῃ
δὲ αὐτὴν προσέτι εἰς τὸν ἐπὶ τοῦ πλειστηριασμοῦ ἢ τὸν
μεσεγγυοῦχον^α. Ἡ ἐκτέλεσις ὁμῶς προβαίνει καὶ μετὰ
τὴν ἀνακοπὴν, ἂν μὴ ὁ πρόεδρος ἢ τὸ πρωτοδικεῖον δια-
τάξῃ τὴν ἀναστολὴν αὐτῆς^β.

γ') ἀποτέλεσμα.

§ 286. Ἐὰν ἕνεκα παρεμπύπτοντός τινος αἵτιου δὲν ἐνεργηθῇ ὁ πλειστηριασμός κατὰ τὴν ὠρισμένην ἡμέραν, δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ αὐτὸν πᾶς ἄλλος δανειστής ἔχων ἐκτελεστὸν τίτλον¹. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἐπισπεύδων δα-

τοῦ 872 ἄρθρου δὲν ἔχει εἰμὴ μόνον τὸν περιορισμὸν τῆς πρὸς ἔφασιν προθεσμίας, ὡς καὶ τὸ ἄρθρ. 1019 τὸν περιορισμὸν τῶν προθεσμιῶν τῆς ἀνακοπῆς καὶ τῆς ἐφέσεως· τὴν γνῶμην δὲ ταύτην ἐπέδοκιμασεν ἐσχάτως καὶ ὁ ἄρειος Πάγος (Ν. Περ. Γ', 1835. Παραρτ. Β', τόμ. Β', 6734. Carré ζ. 2190 δις, 2582, 2440)· ἀλλ' ὅπωςδὴποτε ἐπὶ τῶν διοικητικῶν ἐκτελέσεων οὐδέποτε ἐφηρμόσθη τὸ ἄρθρ. 871 (ΑΠ. 323 τοῦ 57).

7) Ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν διοικητικῶν ἐκτελέσεων (ΑΠ. 108 τοῦ 53, 91 τοῦ 69· ἐναντία ἢ 31 τοῦ 46) καὶ τῆς διεκδικητικῆς ἀνακοπῆς τοῦ τρίτου, εἶπεν ὁ ἄρ. Πάγος (ἀπ. 49 τοῦ 80)· ἀλλὰ προφανῶς ἐσφαλμένως (Πολ. 911, 985).

8) Πολ. 914. Γαλ. 608, 725. Carré ζ. 2462 τρίς. Colmet-Daage σ. 390. Ἀνωτέρ. § 230 σημ. 5. *Αὐτοὶ οὐκ ἐπ' ἐξουσίᾳ σφετέρᾳ ὑπὸ τῆς*

9) Πολ. 910, 911.

1) Πολ(914, 'Απαιτείται: δὲ ὁ τίτλος αὐτοῦ νὰ ᾖ ἐκτελεστός, ἤτοι κατὰ τύπον ἐκτελέσεως συντεταγμένος καὶ προσέτι νὰ προηγηθῇ ἐπιταγή, αἱ δὲ τῆς διαδικασίας πράξεις καὶ ἰδίως ἡ κατάσχεσις ἔγκυροι (Carré ζ. 2067). Δυνάμει τοῦ ἀρθρ. 914 ὁ ἔχων ἐκτελεστὸν ἔγγραφον δανειστής δικαιούται α') τοῦτο μὲν ἐμφανιζόμενος κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ, ἐν ᾧ τόπω μέλλει οὗτος νὰ ἐνεργηθῇ, νὰ ἀπαιτήσῃ τὴν πρόσδον αὐτοῦ, ἐὰν βλέπῃ ὅτι ὁ ἐπισπεύδων δανειστής ἢ δὲν θέλει ἢ δὲν δύναται (π. χ. διότι ἐπληρώθῃ) νὰ ἐνεργήσῃ τὸν πλειστηριασμὸν τοῦτον· β') τοῦτο δέ, ἂν ὁ ἐπισπεύδων δανειστής παρα-

Γ' Γφ ΝΔ. Τ. Α. Σ. 15

νειστής, ἂν ἐκ τινος αἰτίας παραλείψῃ προκηρύξιν τινα ἢ καὶ τὸν πλειστηριασμὸν αὐτόν, δύναται νὰ τάξῃ νέαν πρὸς πλειστηριασμὸν ἡμέραν, ἥς ἄρκει νὰ προηγηθῇ ἐν τῇ πρώτῃ μὲν ὑποθέσει ἡ παραλειφθεῖσα προκηρύξις, ἐν τῇ δευτέρᾳ δὲ ἡ τοῦ 895 ἄρθρου². *ΚΓ. 286 (μειοψ. κοιτῆρ.) 333*

ΚΔ. 53.

μελήσῃ δι' οἰονδήποτε λόγον τὰς τοῦ πλειστηριασμοῦ πράξεις καὶ παρέλθῃ ἐπὶ ματαίῳ τοῦ πλειστηριασμοῦ ἡ ἡμέρα, ν' ἀναλάβῃ αὐτὸς τὸν πλειστηριασμὸν καὶ ἐπιχειρήσῃ τὰς πρὸς τοῦτον ἀναγκαῖας πράξεις. Οὔτε εἰς τὴν πρώτην οὔτε εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἔχει χρεῖαν ἀδείας τοῦ δικαστηρίου (ἄλλως Ρουσοπ. σ. 60), καθόσον δὲν ἀπαιτεῖ τοῦτο ἡ ἡμετέρα δικονομία, ὡς ἡ γαλλικὴ διὰ τῶν ἄρθρ. 721, 722· ἔπρεπε δὲ ἀναγκαίως ὁ νόμος νὰ χρηργήσῃ τοῖς δανεισταῖς τοιοῦτο δικαίωμα, ἀφοῦ ἀπαγορεύει αὐτοῖς τὴν κατάσχεσιν τῶν ἡδὴ κατεσχλημένων πραγμάτων (Πολ. 908). Τὰ συντηρητικῶς ὅμως κατασχεθέντα δύνανται νὰ κατασχεθῶσιν ἀναγκαστικῶς (Carré ζ. 2078 δίς).

+ Γ & Δ.

Τ. Α. ζ. 15

2) Πολ. 913. Τὸ παρεμπίπτον, τὸ τὴν ἐνέργειαν προκηρύξεως τινος ἢ τὸν πλειστηριασμὸν ἐμποδίσαν, πρέπει ἀναμφιδόλως νὰ προέρχεται ἄλλοθεν (διότι π. χ. ὁ πρόεδρος ἀνέστειλε τὸν πλειστηριασμὸν ἢ ἔνεκα κακοκαιρίας κατέστη ἀδύνατος ἡ ἐν τοῖς ὠρισμένοις τόποις τοιχοκόλλησις τοῦ προγράμματος), καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ καταδιώκοντος· διότι, ὅταν αὐτὸς ἐκουσίως παραλείψῃ τὸν πλειστηριασμὸν, ὀφείλει, ἐὰν θέλῃ νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὸν ἀκολούθως, νὰ ἐπαναλάβῃ πᾶσας τοῦ πλειστηριασμοῦ τὰς προκηρύξεις· ἀλλ' ἡ διάταξις τοῦ 913 ἄρθρου ματαιοῖ πᾶσας τῶν ἄρθρ. 891—895, 965—973 τὰς ἐγγυήσεις· μάλιστα ὅταν ἐνεργηθῶσιν ἤδη ἅπασαι αἱ προκηρύξεις καὶ ὁ πλειστηριασμὸς μόνον ἡμποδίσθῃ διὰ τοῦτο ἡθέληταν ἐνίοτε τὰ δικαστήρια νὰ δώσωσιν ἀβλαβεστέραν εἰς τὸ ἄρθρον αὐτὸ ἔννοιαν· εἶπον δηλαδὴ ὅτι ἡ προφορικὴ κήρυξις πρέπει νὰ ἐπαναλαμβάνηται οὐ μόνον κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πλειστηριασμοῦ, ἀλλὰ καὶ πρότερον ἐν ταῖς τοῦ νόμου προθεσμίαις· ἀλλ' ὁ ἄρειος Πάγος ἀπεδοκίμασε (ἀπ. 22 τοῦ 46. 225 τοῦ 50. 304 τοῦ 52) τὴν νομολογίαν ταύτην καὶ ἰσχυροὶ λόγοι πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς γνώμης αὐτοῦ δὲν ὑπάρχουσιν· ὥστε ἀνάγκη διορθώσεως τοῦ ἄρθρου· πλὴν τοῦλάχιστον ἡ πρὸς πλειστηριασμὸν ὀριζομένη νέα ἡμέρα πρέπει νὰ κοινοποιῇται εἰς τὸν ὀφειλέτην, διότι πρὸς τί ἄλλως χρησιμεύει ὁ προσδιορισμὸς οὗτος;

Τ Ε Λ Ο Σ.

ΤΩΝ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.

+ εν τω αυτω συνευχθησαν αλλήλοις αφοφθονεω εως εδεωσεν εως
 η βασις εν τω αυτω ετει, η γ' αυτην ετα' εν τω αφοφθονεω. ΚΕ. 104.

Κατάλογος χειρ. γράμ. 10. 459. 669-Κ. 228. 440. 590. 12. 300 Κ. 2.

ΚΔ. 189-ΚΕ. 62. ΚΕ. 109.

Θαυμάσια αἰτ' αἰνέσιν ἐκαστα γράμ. 10. 568-12. 581. 658-ΚΔ. 554. 6

Περὶ μυσταγωγίας συν. φέμετα. 10. 568-12. 581. 658-ΚΔ. 554. 613

ἔργων 970 καὶ αὐτῶν γινόμενα ὡς γράμ. ΠΙΝΑΞ

1 Η. 424.

	σελ.	10. 574.	σελ.
Παράφρασις ὡς γράμ. ΚΔ. 129.	Ἀνέκκλητον..... 78, 782	Ἀπόφασις..... 258	
Περὶ ἰσχύος γράμ. Κ. 398	Ἀνταπόδειξις..... 530	δριστική αὐτόθι.	
Κατάλογος φυσῶν δι- μορφικῶν ζώων. 5 ὡς γράμ. χρ. 104. 1 Η. 359	Ἀνταγωγή..... 354	διστητική..... 497	
ὑποφωτισμένη ὡς γράμ. Κρατὶς 796 Αρ. Π. 143 (1915)	Ἀντέγγραφον..... 699	παρεμπόπτουσα..... 262	
	Ἀνένστασις..... 357	κατ' ἐρήμην..... 263	
	Ἀντίφρασις..... 806	καταρτισμός αὐτῆς... 263	
	Ἀντίγραφον..... 691, 706	ἀποτέλεσμα αὐτῆς... 273	
	Ἀντίκλητος..... 177	σύνταξις αὐτῆς..... 267	
	Ἀντιλήπτωρ δικαστικός. 460	Ἀρειος Πάγος..... 32, 76	
	Ἀντιμισθία..... 54	δὲν ἀποτελεῖ βαθμὸν	
	Ἀντιμωλία δίκη..... 367	δικαιοδοσίας..... 79	
	Ἀντιφάσκουσαι ἀποφά- σεις ἐπὶ ἀναιρέσεως... 846	Ἀρμοδιότης..... 85	
	ἐπὶ ἀναψηλαφήσεως... 824	κατὰ παραπομπήν... 131	
	Ἀξιώματα δικονομικά... 235	κατὰ παρέκτασιν..... 124	
	Ἀπαγόρευσις..... 456	Ἄρσις συγκρούσεως..... 210	
	Ἀπάντησις εἰς τὴν ἀγω- γὴν..... 329	Ἀρχεῖον..... 676	
	Ἀπογραφῆς εὐεργέτημα. 342	Ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδεί- ξεως..... 618	
	Ἀπόγραφον..... 869	Ἀσκήσις τῆς δικαιοδοσίας 92	
	Ἀπόδειξις..... 530	Ἀσφάλεια..... 194, 877	
	ἄτεχνος, ἐντεχνος... 531	Αὐτεπαγγέλτως ἐνεργεῖν. 235	
	κυρία ἀπόδειξις..... 532	Αὐτοδικία..... 5	
	τακτική, ἔκτακτος... 533	Αὐτοψία..... 590	
	συντηρητική..... 535		
	ἀντικείμενον ἀποδεί- ξεως..... 538	Β.	
	βάρος ἀποδείξεως... 549	Βαθμοὶ δικαιοδοσίας.. 76, 78	
	μέσα ἀποδείξεως. †... 561	Βεβαία χρονολογία..... 702	
	διαδικασία περὶ τὴν ἀπόδειξιν..... 565	Βεβαίωσις..... 532	
	θέμα ἀποδείξεως... 565	Βιβλία ληξιαρχικά..... 463	
175 (1Ε) ὡς 195	Ἀποδοχίμασις..... 738	ἐμπορικά..... 686	
	Ἀποδοχή..... 758	Βιβλιογραφία..... 28	
	ποταὶ πράξεις ἐμφαίνου- σιν αὐτήν..... 762	Βούλευμα συγγενικοῦ συμ- βουλίου..... 452, 455	
	Ἀποπεράτωσις τῆς δίκης. 742	Βουλευτής..... 954	
	Ἀπόπειρα συμβιβασμοῦ.. 311	Βραχυπρόθεσμος κλήσις.. 179	
	Ἀπόστασις, ἰδ. προθεσμία.	Γ.	
		Γαμικὴ διαφορὰ..... 503	

σελ.	σελ.
Γείτων, ὅρ. ἐπίδοσις.	Διαζύγιον 470
Γνησιότης ἐγγράφων 694, 710	Διαιρέσεως ἐνστάσις 347
Γνωμοδότησις πραγματο- γνωμόνων 601	Διαιτησία 497
συγγεν. συμβουλίου . . . 452	ἀναγκαία 527
Γνωστὸν τῷ δικαστηρίῳ . 547	ἐκουσία 499
Γραμματεὺς δικαστι- κός 32, 45	παῦσις αὐτῆς 516
Γραμμάτιον εἰς διαταγὴν 413	προαπαιτούμεν' αὐτῆς . 499
Γυνή, παράστασις ἐπὶ δι- καστηρίου 142, 163	Διαιτητής 501
ἄδεια πρὸς τοῦτο . . . 465	ἐξουσία αὐτοῦ 513
ἐξαιρεῖται τῆς προσω- πικῆς κρατήσεως 953	Διακοπὴ τῆς δίκης 730
	Διακοπαὶ δικαστικαί 84
	Διανομὴ δικαστικὴ 433
	Διατακτικὸν ἀποφάσεως . 270
	Διαχειρίσεις, δωσιδικία . . 116
	Διζήσεως ἐνστάσις 348
	Δικαιοδοσία 85
	ἀμφισβητουμένη, ἐκουσία 90
Δαπάνη δικαστικὴ 186	οἰκία, δοτή 90
Δεδικασμένον 275	patrimonialis 92
Δελτίον 83	Δικαστής 33
Δήλωσις ἐπὶ κατασχέ- σεως 913	Δικαιοστάσιον 7
Δήμαρχος 888, 896	Δικαστήριον 29
Δῆμος 165	σχέσις τῶν δικαστη- ρίων 83
Δημόσια ἐγγράφα . . 675, 700	Δικαστικαὶ διακοπαί . . . 84
Δημόσια τάξις 374	Δίκη παρεμπίπτουσα . . . 219
Δημόσιον, πῶς παρίστα- ται 164	Δικηγόρος 48
ἐπιβάλλεται αὐτῷ ὅρ- κος 655	ἐνέργεια αὐτοῦ 50
Δημοσιότης τῆς διαδικα- σίας 31, 241	δίκαια καὶ ὑποχρεώ- σεις 52
Διαγραφὴ ἐκ τοῦ πινακίου 363	Δικόγραφον 245
ἐν τοῖς συμβολαίοις . . 682	Διχοψηρία 265
Διαδικασία ἐπὶ ἀκροατη- ρίου 362	Δωσιδικία 94
ἐπ' ἀναφορᾷ 447	τοῦ ἀδικήματος 120
ἐγγράφος 241, 381	τῶν ἀλλοδαπῶν 127
Διάδικος 139	τῆς ἀνταγωγῆς 118
	τῆς διαχειρίσεως 116
	τῆς κατασχέσεως 111

	σελ.		σελ.
τοῦ συναλλάγματος...	114	ἀντικείμενον αὐτῆς...	883
τῆς συναφείας	107	παρὰ τίνων καὶ κατὰ	
τῆς ταυτότητος τοῦ		τίνων	879
δικαίου	112	μέσα ἐκτελέσεως	891
τῆς τοποθεσίας	106	Ἐμπειροτέχνη	594
		Ἐμφάνις αὐτοπρόσωπος	162
Ε.		Ἐνέχυρον	939
Ἐβδομηκοντούτης	954	Ἐνστασις	254, 331
Ἐγγραφα	673	ἀναβλητική	337
ἀποδεικτική δύναμις	693	ἀνατρεπτική	350
ἀπόδειξις δι' αὐτῶν	708	διαίρέσεως καὶ διζή-	
ἐπίδειξις αὐτῶν	721	σεως	347
δημόσια	675	τὸ βῆμα κάμπτουςα	338
ιδιωτικά	684	τῆς ἐγγυοδοσίας τῶν	
πρωτότυπα	691	ἀλλοδαπῶν	341
συσχετικά	706	τοῦ εὐεργετήματος τῆς	
Ἐγκοπὶς	725	ἀπογραφῆς	342
Ἐθιμον	22, 542	τῆς μὴ κοινοποιήσεως	
Εἰκονικότης	624	τῶν διαδ. ἐγγράφων	341
Εἰρηνοδικεῖον	75	τῆς ὁμοδικίας καὶ ἐγ-	
ἀρμοδιότης	482	γυήσεως	345
διαδικασία	493	ἐκ δικαιώματος τρί-	
Εἰσαγγελεὺς	37	του	335
ἐξουσία αὐτοῦ ἐν ταῖς		Ἐνωσις ἀγωγῶν	218, 324
δίκαις	41	Ἐξαίρεσις δικαστῶν	423
Εἰσηγ. δικαστῆς 90, 565, 569		μαρτύρων	629
Ἐκθεσις δικαστική	256	πότε γίνεται	642
Ἐκρεμοδικίας ἔνστασις	339	πραγματογνομόνων	597
Ἐκνίκησις ἐπὶ ἀνακοινώ-		Ἐξέτασις μαρτύρων	642
σεως	161	Ἐξοδα δικαστικά	186
ἐπὶ πλειστηριασμῶν	929	προνόμιον αὐτῶν	936
Ἐκπρόθεσμον ἐπὶ ἀπο-		Ἐορτή	291, 299
δείξεων	305	Ἐπανάληψις τῆς διαδικα-	
ἐπὶ ἐνδίκων μέσων	304	σίας	819
Ἐκαστος ὑπαρχόντων	474	τῆς δίκης	734
Ἐκτέλεσις ἀναγκαστική	866	Ἐπίδειξις ἐγγράφων	729
προσωρινή	871	Ἐπιδιαιτητής	509
ἀλλοδαπῶν ἐγγράφων	872	Ἐπίδικον πράγμα	325
		Ἐπίδοσις	284

σελ.	σελ.
τῆς ἀγωγῆς.....324	Θέμα ἀποδείξεως.....566
Ἐπιδότηριον.....295	Θεραπείας αἵτησις.....312
Ἐπικύρωσις ἐγγράφων... 36	
Ἐπίπληξις.....70	I.
Ἐπιστολὴ ἐμπιστευτική..722	Ἰατρός.....686, 937
Ἐπίσχεσις.....959	Ἰδιωτικὴ διαφορὰ.....200
Ἐπιταγὴ πρὸς πληρωμὴν.886	Ἰκανότης πρὸς μαρτυρίαν 627
ἀνακόπτεται.....252	Ἰσοψηφία.....265
Ἐπιχείρημα.....793	Γ ^η κυριότητα ἐπὶ ἀνταρ.
Ἐργαλεῖα.....893	2 δανειστέα. Ἡμερησίως
Ἐρήμη δίκη.....376	καὶ οὐ δανειστέα
Ἑρμηνεύς.....643	K.
Ἑτεροδικία.....128	Καθήκοντα τῶν δικαστι-
Εὐεργέτημα εὐπορίας...894	κῶν.....65
Ἐφεσις.....773	Καθηκόντων σύγκρουσις..210
ἀνασταλτ. ἀποτέλεσμα 800	ὑπέρβασις.....842
ἐπικοινωντικόν.....805	Κακοδικία.....861
μεταβιβαστικόν.....803	Κανονισμὸς ἀρμοδιότητος.134
ἀποφάσεις ὑποκείμεναι 779	Κατακύρωσις.....927
διαδικασία.....807	Κατάλογος μαρτύρων...639
λόγοι ἐφέσεως.....791	Κατάργησις τῆς δίκης..742
νέαι προτάσεις.....792	Κατάσχεσις εἰς χεῖρας
προθεσμία.....795	τρίτου Γ ^η 902
Ἐφετεῖον.....32, 76, 78	τῆς ἀκινήτου περιου-
Ἐφετήριον.....807	σίας.....916
Z.	τῆς κινητῆς.....892
Ζήτημα παρεμπύπτον...210	καρπῶν ἀσυγκομιστών.900
προδικαστικόν αὐτ.	Κατάταξις δανειστῶν...932
προπαρασκευαστικόν αὐτ.	Κατοικία.....97
H.	ἀναγκασία.....104
Ἠγεμονία δικαστηρίου..88	νόμιμος.....99
Ἠμεδαπός, διαφέρει τοῦ	Κήρυξις πλειστηρια-
ἀλλοδαποῦ πολλὰ-	σμοῦ.....898, 922
χῶς.....127, 195	Κλῆσις.....494
	Κλητὴρ.....61
	ἀκροατηρίου.....62
	Κοινοποίησις.....284

	σελ.		σελ.
Κράτησις προσωπική	948	Μεσεγγουῦχος	897, 920
πότε συγχωρεῖται	950	Μεταβολὴ τῆς ἀγωγῆς	
διαδικασίᾳ	955	πρωτοδίκως	353
παρεμπύπτοντα	958	ἐφεσίμως	793
ἀπόλυσις	960	Μηνυτής	889
Κυριακή	291	Μνημεῖον	673, 725
Κωφός καὶ ἄλαλος	628, 643		

Λ.

Λάθος γραφικόν	274
λογιστικόν	445
Ληξιαρχικὸν βιβλίον	463
Λογιστικὴ δίκη	438
Λόγοι ἀνακοπῆς	770
ἀναιρέσεως	840
ἀναψηλαφήσεως	822
ἐφέσεως	791

Μ.

Μάρτυς	604
ἐξαιρετέος	629
ικανός	627
περιορισμὸς τῆς μαρ-	
τυρικῆς ἀποδείξεως	606
ἀπεριόριστον αὐτῆς ἐπὶ	
ἐμπορικῶν ὑποθέσεων	617
ἐπὶ ἀρχῆς ἐγγράφου	
ἀποδείξεως	618
ἀδυνάτου οὔσης ἐγ-	
γράφου ἀποδείξεως	621
διεξαγωγή	633
τόπος	634
χρόνος	635
κλήσις τῶν μαρτύρων	639
ἀκρόασις αὐτῶν	641
συζήτησις μετὰ τὴν	
διεξαγωγὴν	643

Ν.

Νομῆς διαφοραὶ	397
Νομιμοποιήσις διαδίκου	182
πληρεξουσίου	176
Νόμοι δικονομικοὶ	13
δὲν διατάττεται ἀπό-	
δείξις αὐτῶν	538

Ο.

Οἰκονομικὸς ἔφορος	164
Ὅμοδικοι	146
Ὅμολογία	569
δικαστική	571
ἐξώδικος	575
ἀδιαίρετος αὐτῆς	578
ἀνάκλησις αὐτῆς	574
Ὅνομα, ἴδ. δικόγραφον.	
Ὅρκος	648
ἀναγκαῖος	667
ἐπακτός	654
ἐκτιμητικός	670
ἐπαγωγή	660
ἀνάκλησις	661
ὁρκοδοσία	663
ἀποδεικτικὴ δύναμις	665
δικαστικῶν προσώπων	65
συκοφαντίας	198

Π.

Παράβολον	810, 832, 850

σελ.	σελ.
Παράγγελμα uti possi-	Προδιάθεσις 1
detis 398	Πρόεδρος 35
unde vi 403	ἰδία ἀρμοδιότης αὐτοῦ. 36
de precario 406	διαδικασία παρ' αὐτῷ. 478
κοινὰ τῶν παραγγελ-	Προθεσμία 296
μάτων 408	ὕπολογισμός αὐτῆς . . 298
Παραίτησις 755	ἐκτασις αὐτῆς 300
Παραμόρφωσις ἐγγράφων . 846	παραμέλησις αὐτῆς . . 303
Παραπομπή, ἀρμοδιότης ἐκ 131	Πρόκλησις εἰς ἀγωγήν . . 414
μετὰ τὴν ἀναίρεσιν . . 854	ex lege diffamari . . 415
» » μεταρρύθμισιν 816	» si contendat . 418
Παρέκτασις ἀρμοδιότητος 124	διαδικασία 419
προθεσμίας 302	Προνόμια 936, 943
Παραχώρησις περιουσίας . 474	Προπεμπτήριον 955
Παρέμβασις 151	Προσεπικλήσις 155
ἀναγκαστική 155	Πρόστιμον . . . 197, 570, 715
+ ἔκουσία 152	Προσωπικὴ κράτησις . . . 948
Παρεπομένη αἵτησις 248, 318	Προτάσεις ἐγγράφοι . . . 363
Περιορισμός μαρτύρων . . 606	νέαι 792
Πηγαί τοῦ δικαίου 20	Προτίμησις 122
Πασίδηλον 545	Πρωτοδικεῖον 32, 75
Πειθαρχία 68	Πρωτοκόλλον 256
Πενίας εὐεργέτημα 192	Πρωτότυπον ἐγγράφον . . 691
Πινάκιον 82	
Πίναξ κατατάξεως 936	
Πλαστογραφία 718	
Πλειστηριασμός 924	
Πληρεξούσιος 166	
ἐκτασις τῆς ἐξουσίας	
του 169	
παῦσις αὐτῆς 174	
Ποιναί πειθαρχικαί 70	
Ποινικὴ ἐξουσία τῶν πολ.	
δικαστηρίων 138	
Πραγματογνώμων 594	
πῶς διορίζεται 597	
πότε ἐξαίρεται 598	
γνωμοδότησις 601	
Πρακτικά 256	

P.

ῥέον ὕδωρ 486

Σ.

Σημειώματα ἱστορικά . . . 24
 Σκύταλον 725
 Στρατιωτικοί 288
 Συναφείας δωσιδικία . . . 108
 Σύγκρουσις καθηκόντων . . 210
 καταφατική 211
 ἀποφατική 214
 Συμβολαιογράφος 56
 συμβολαιογραφικὸν ἔγ-

Γ' Πί. ἐπιμετρήσεως ὑπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀναριθμητῶν ἀριθμῶν, καὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀριθμῶν, καὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀριθμῶν. Κ. Γ. 256

Πί. ἐπιμετρήσεως ὑπὸ τὴν ἀρχὴν καὶ τὴν ἀρχὴν τῶν ἐν τῇ ἀρχῇ ἀναριθμητῶν ἀριθμῶν, καὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀριθμῶν, καὶ τῶν ἀριθμῶν τῶν ἀριθμῶν. Κ. Γ. 256

Διηγεση Κεντρικὴ Σερβοθήκη Βέροιας

	σελ.		σελ.
γραφον	680		
Συνοπτικάί δίκαι	385	Χ.	
Συνυποσχετικόν	498		
προσόντα αὐτοῦ	505	Χωρισμός κτημάτων	446
ἀποτελέσματα τῆς συν-		ἀπὸ τραπεζίης καὶ κοί-	
υποσχέσεως	510	της	470
Τ.		Ψ.	
Τεκμήριον	585	Ψήφισμα σ' τῆς συνελεύ-	
Τελεσιδικία	275	σεως τῆς γ' Σεπτεμ-	
		βρίου	207
Υ.		Ω.	
Υπογραμματεὺς	47		
Υπομνήματα	673	Ωρα, προσδιορίζεται καὶ	
		ἡ ὥρα τῶν ἐκτὸς τοῦ	
Φ.		ἀκροατηρίου ἐνεργουμέ-	
Φαρμακοπώλης	686	νων	300

ΠΙΝΑΞ ΤΩΝ ΑΡΘΡΩΝ

ΤΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Αρθρ.	Σελ.	Αρθρ.	Σελ.
1	.....140. 200.	21	108. 121. 126. 155.
<i>Καμψ.</i> 2	..238. 307. 309. 312.		191.
	313.	22	105. 112. 114. 115.
3	.....207. 307.		117. 120. 121. 123.
4	.....211.		124. 126.
5	.....211.	23	.....122. 124. 339.
6	.....211. 212.	24	..18. 92. 124. 125.
7	.....211. 212.		126. 127. 136. 307.
8	..211. 212. 213. 298.		338. 375. 505. 723.
	307.	25	124. 125. 127. 238.
9	.....211. 214.		239. 338. 375. 552.
10	.....223. 226.	26	.....127. 128.
11	.223. 224. 226. 230.	27	.....127. 130. 131.
12	223. 225. 226. 227.	28	.....127. 129. 130.
	230. 231. 232. 234.	29	.79. 134. 136. 732.
	307.	30	134. 429. 532. 732.
13	31. 78. 180. 238. 307.	31	.....134. 732. 733.
	766. 789.	32	.....134. 732.
14	30. 83. 90. 266. 307.	33	134. 137. 298. 732.
	414.	34	.....134. 732.
15	83. 90. 307. 513. 566.	35	.....134. 424. 732.
	592.	36	423. 424. 426. 427.
16	...99. 103. 121. 126		428. 429. 511. 732.
17	.100. 102. 103. 104.	37	.....423. 429. 732.
	105. 121. 126.	38	.....423. 427. 732.
18	.....104. 121. 126.	39	423. 429. 618. 732.
19	..99. 111. 117. 118.	40	306. 308. 429. 430.
	121. 126. 131. 757.		598. 618. 732.
20	.102. 106. 113. 121.	41	423. 448. 532. 732.
	126. 399.		733.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
42	423. 430. 448. 532. 732.	73	151. 161. 220. 857.
43	.....423. 431. 732.	74	141. 142. 163. 307. 327. 500. 731. 759.
44	..298. 307. 423. 732.	75	142. 327. 500. 731. 759.
45	..187. 198. 394. 423. 432. 732.	76	.....162. 185.
46	..262. 423. 431. 732. 790.	77	185. 402. 667. 729.
47	.132. 423. 431. 732.	78	.78. 185. 194. 195. 197. 353.
48	.....423. 431. 732.	79	.78. 194. 195. 196.
49	81. 90. 95. 132. 512. 732.	80	.....195. 196.
50	..81. 132. 133. 732.	81	185. 414. 417. 419. 421.
51	..79. 132. 134. 732.	82	.....414.
52	.....132. 300. 732.	83	.....414. 420.
53	79. 132. 532. 732. 733.	84	.300. 414. 420. 421.
54	.....79. 132. 732.	85	.....414. 421. 422.
55	.....132. 732. 861.	86	.....414. 422.
56	31. 32. 53. 315. 513. 861. 862. 864.	87	.....22. 414. 422.
57	..93. 296. 414. 513. 861. 864.	88	.....22. 414.
58	...79. 94. 861. 863.	89	...22. 59. 151. 154. 214. 220. 280. 482. 837.
59	..79. 779. 810. 861.	90	.22. 151. 220. 837.
60	.312. 314. 315. 861. 862. 863.	91	..22. 162. 167. 170. 178. 739.
61	.....300. 861. 863.	92	..22. 151. 167. 176. 238. 379. 552. 587. 746.
62	.....186. 861. 863.	93	19. 22. 59. 167. 168. 172. 245. 307. 655. 675. 741.
63	.....306. 861. 863.	94	.....167. 169. 286.
64	.....198. 861. 865.	95	167. 170. 175. 181. 443. 573. 575.
65	.....861. 864. 865.	96	.22. 167. 169. 171. 176.
66	.....314. 861.	97	167. 171. 443. 501. 756. 759.
67	.....144. 748.		
68	.....183. 238. 552.		
69	.....151. 156. 157.		
70	.....112. 147.		
71	.147. 150. 151. 220.		
72	..147. 150. 151. 159. 220.		

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
98	22. 167. 169. 548.	126	.....441.
99	..53. 54. 167. 173.	127	.....3. 202. 235.
100	.....167. 173.	128	.....3. 749.
101	.....54. 167. 173.	129	181. 185. 240. 242.
102	.....167. 169.	130	.....138. 255. 256.
103	.....167. 175.	131	.....255.
104	.....167.	132	242. 245. 257. 307.
105	.....498. 528.		675.
106	497. 499. 500. 655.	133	..46. 257. 258. 306.
107	..3. 497. 500. 501.		594. 602. 679. 920.
	503. 657.		921.
108	186. 497. 508. 527.	134	.....256. 556.
	528.	135	..46. 256. 306. 309.
109	.....497. 527. 528.		603. 684. 864.
110	497. 515. 527. 528.	136	245. 306. 323. 439.
111	126. 497. 505. 506.	137	181. 245. 246. 316.
	508. 509. 516. 675.		319. 529.
	744. 746.	138	180. 274. 285. 598.
112	497. 501. 502. 658.		798.
113	497. 498. 510. 511.	139	.....285. 640.
	598.	140	..62. 65. 285. 286.
114	307. 497. 509. 510.		296. 676.
	513. 514. 519.	141	..64. 285. 286. 307.
115	497. 509. 514. 515.	142	.....64. 285. 864.
116	497. 510. 523. 779.	143	.....180. 285. 296. <i>Προσθήκη</i>
117	.....497. 524.	144	.....285. 294.
118	..36. 89. 497. 520.	145	131. 285. 287. 288.7
	521. 522.		289. 290.
119	497. 502. 519. 521.	146	..43. 139. 285. 286.7
	870.		293. 296.
120	.....444. 497. 526.	147	.....285. 291. 307.
121	497. 510. 516. 517.	148	177. 178. 179. 258.7
	518. 519. 524. 525.		809.
122	306. 497. 506. 517.	149	.....177. 179.
	519. 524. 525. 527.	150	..47. 177. 179. 187.
123	253. 389. 482. 497.		323.
	516. 519. 521. 526.	151	.....177.
124	.....37. 497.	152	.....177. 180.
125	.....253. 703. 705.	153	175. 177. 181. 809.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
154	.....235.	179	264. 265. 454. 515.
155	.....307.	180	.93. 243. 260. 261.
156	.18. 315. 325. 326. 327. 855.		263. 266. 273. 307. 428. 543.
157	275. 328. 361. 422. 748. 848.	181	.18. 261. 263. 307. } Τε. 782. 798. 808.
158	319. 362. 364. 382. 574. 708. 785.	182	267. 306. 374. 519.
159	187. 190. 328. 367. 533. 708.	183	.....270.
160	239. 304. 309. 364. 380. 382. 540. 719. 720. 792. 794. 795. 963.	184	.....307.
161	80. 81. 93. 273. 495. 592.	185	260. 261. 568. 769. 801. 803. 870.
162	31. 185. 242. 243. 307. 459.	186	195. 197. 771. 803. 870. 871.
163	.42. 242. 262. 838.	187	.....307. 870.
164	.62. 238. 255. 266.	188	.....46. 722.
165	.....138. 255.	189	.....32. 47.
166	.....138.	190	.....46. 389.
167	.....138.	191	.....139.
168	.....738.	192	.....40.
169	.....138. 186.	193	137. 296. 297. 298. 299. 401. 747.
170	235. 236. 307. 496. 846.	194	....296. 298. 299. } Τε.
171	185. 235. 369. 372. 496. 571.	195	....296. 300. 301.
172	180. 235. 238. 368. 372. 496. 645.	196	....296. 301. 501.
173	235. 237. 242. 258. 267. 307. 574. 823.	197	138. 296. 302. 307.
174	242. 258. 267. 296. 300.	198	.....296. 303. } Τε.
175	.....46. 242. 258.	199	.....296. 306.
176	.....46. 139.	200	296. 303. 363. 641.
177	.....264.	201	257. 305. 306. 307. } Τε.
178	....,264. 265. 454.	202	843. 920. .14. 126. 222. 306. 307. 309. 351. 500. 597. 644. 733.
		203	139. 187. 306. 310. 864.
		204	.32. 187. 514. 864.
		205	.43. 139. 186. 194.
		206	.....186.
		207	.....138. 307.

Τε.	Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
208	.....	187. 192.	239	..... 856. 857. 859.
209	110. 187. 190. 191.		240	307. 856. 857. 859.
	261.		241	261. 641. 754. 820.
210	.....	146. 187.		856. 857. 860.
211	.....	187. 188.	242	307. 856. 860.
212	.....	187. 191.	243	139. 194. 198. 856.
213	.....	187.		860. 946.
214	.....	187.	244	538. 543. 545. 565.
215	.....	187. 189.		663.
216	.....	172. 187. 190.	245	..... 538. 544. 545.
217	.....	187. 190. 191.	246	..... 453. 545.
218	110. 187. 190. 191.		247	..... 547. 548.
219	43. 187. 190. 238.		248	176. 531. 544. 545.
220	.....	192.		554. 587.
221	.....	53. 181. 192.	249	80. 543. 565. 566. Τρ.
222	.....	192.		592. 597.
223	.....	192. 193.	250	307. 533. 667. 708.
224	.....	192.		712.
225	155. 220. 231. 347.		251	..... 531. 641. 712.
226	.....	220. 347.	252	..... 254. 712.
227	183. 220. 222. 231.		253	240. 563. 564. 587.
	240. 435. 724. 749.			588. 712.
228	110. 151. 155. 220.		254	..... 564. 712.
	222. 240. 262. 351.		255	..... 532. 712.
	356.		256	532. 562. 563. 590.
229	109. 220. 221. 262.			712.
	435.		257	530. 532. 536. 537.
230	.....	190. 220. 222.		712.
231	151. 152. 153. 220.		258	110. 395. 533. 536.
232	151. 157. 220. 778.			537. 712.
	857.		259	307. 536. 537. 563.
233	.....	154. 220.		712.
234	155. 220. 222. 388.		260	241. 300. 536. 712.
	435. 737.		261	240. 242. 299. 303.
235	253. 280. 444. 482.			305. 568. 588. 712.
	920. 964.		262	254. 300. 568. 712.
236	.....	253.	263	... 3. 256. 307. 569.
237	190. 253. 770. 859.			712. 749.
238	.....	856.	264	254. 307. 563. 569.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
	571. 572. 573. 581.		603. 712.
	583. 585. 600. 712.	287	.....590. 600. 712.
265	246. 544. 569. 576.	288	.14. 590. 599. 712.
	712.	289	563. 590. 594. 603.
266	569. 573. 576. 712.		712.
267	.....569. 577. 712.	290	..46. 47. 590. 594.
268	569. 576. 703. 712.		712. 749.
269	367. 569. 574. 575.	291	594. 595. 596. 603.
	712.		712.
270	254. 266. 569. 578.	292	.....594. 597. 712.
	712.	293	.80. 594. 597. 600.
271	536. 537. 569. 712.		712.
272	532. 585. 586. 589.	294	.91. 514. 569. 594.
	712.		598. 599. 601. 712.
273	276. 307. 370. 445.	295	448. 533. 594. 598.
	531. 544. 573. 578.		712.
	585. 586. 587. 588.	296	388. 389. 594. 597.
	711. 712.		598. 712. 790.
274	225. 226. 282. 585.	297	242. 594. 600. 601.
	712.		712.
275	....544. 585. 712.	298	232. 563. 594. 603. <i>Te</i>
276	234. 307. 585. 586.		712.
	589. 590. 633. 712.	299	..46. 47. 594. 604.
	714.		712. 749.
277	590. 591. 600. 712.	300	307. 604. 611. 712.
278	.....590. 595. 712.	301	612. 613. 614. 712.
279	242. 262. 300. 590.	302	185. 222. 614. 712.
	593. 712.	303	....307. 614. 712.
280	138. 262. 303. 514.	304	614. 617. 618. 712.
	588. 590. 593. 712.	305	.....618. 712.
281	368. 588. 590. 593.	306	.80. 307. 633. 634.
	712.		712.
282	532. 536. 537. 590.	307	300. 634. 635. 636.
	712.		712.
283	238. 590. 591. 712.	308	.47. 643. 646. 712.
284	.80. 590. 592. 712.	309	.90. 566. 634. 712.
285	242. 256. 590. 594.	310	242. 245. 298. 300.
	712.		637. 639. 712.
286	546. 590. 594. 601.	311	181. 300. 637. 639.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
	712.	341	.....643. 712.
312	306. 637. 639. 640.	342	.....597. 643. 712.
	712.	343	.91. 569. 598. 643.
313	.....605. 712.		712.
314	.91. 138. 262. 514.	344	..46. 47. 643. 644.
	569. 605. 606. 638.		712. 749.
	712.	345	.14. 222. 306. 309.
315	262. 588. 605. 606.		351. 644. 712.
	638. 712.	346	306. 310. 388. 645.
316	262. 569. 605. 641.		712.
	712. 767. 769.	347	....306. 645. 712.
317	.....606. 712.	348	187. 190. 306. 310.
318	.....190. 563. 712.		394. 600. 645. 712.
319	.....80. 634. 712.		864.
320	....634. 635. 712.	349	648. 654. 655. 669.
321	....628. 712. 723.		712.
322	.....563. 712.	350	.....648. 654. 712.
323	....238. 628. 712.	351	240. 304. 648. 655.
324	629. 631. 632. 712.		658. 660. 669. 706.
	723.		712.
325	.....609. 633. 712.	352	272. 304. 587. 648.
326	....473. 633. 712.		661. 662. 663. 669.
327	....609. 642. 712.		712.
328	.....533. 712.	353	587. 648. 662. 663.
329	.....712.		669. 712.
330	.....712.	354	272. 648. 662. 669.
331	....628. 630. 712.		712.
332	....605. 646. 712.	355	587. 648. 662. 669.
333	....536. 537. 712.		712.
334	.14. 609. 642. 712.	356	648. 652. 661. 669.
335	599. 642. 652. 712.		712.
336	....642. 643. 712.	357	531. 563. 648. 654.
337	....185. 643. 712.		665. 666. 668. 669.
338	240. 299. 537. 636.		712.
	637. 638. 639. 643.	358	648. 649. 655. 669.
	712.		712.
339	242. 256. 388. 644.	359	648. 655. 656. 712.
	712.	360	587. 648. 649. 655.
340	597. 643. 681. 712.		712.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
361	648. 656. 657. 662. 669. 712.	382	669. 712. 648. 667. 668. 669. 712.
362	162. 180. 648. 657. 669. 712.	383	.....648. 671. 712.
363	563. 648. 650. 651. 662. 669. 712.	384	.....673. 712.
364	648. 655. 656. 665. 669. 712.	385	673. 674. 675. 683. 710. 712.
365	648. 662. 664. 669. 670. 712.	386	..19. 673. 674. 712.
366	648. 664. 669. 670. 712.	387	673. 674. 675. 710. 712.
367	648. 656. 662. 664. 669. 670. 712.	388	588. 673. 674. 675. 683. 710. 712.
368	151. 648. 664. 667. 669. 712.	389	588. 673. 674. 675. 683. 710. 712.
369	151. 499. 648. 661. 666. 669. 712. 777.	390	.....625. 673. 712.
370	151. 648. 666. 669. 712.	391	....673. 709. 712.
371	648. 657. 662. 664. 669. 706. 712.	392	.....673. 709. 712.
372	648. 650. 652. 669. 712.	393	673. 674. 706. 712.
373	648. 652. 653. 669. 712.	394	673. 706. 708. 712.
374	648. 663. 669. 712.	395	342. 673. 708. 712. 716.
375	648. 663. 669. 712.	396	535. 673. 710. 711. 712. 716. 719.
376	261. 648. 663. 669. 712.	397	536. 537. 673. 712.
377	..80. 90. 307. 566. 648. 663. 669. 712.	398	.65. 673. 674. 676. 679. 712.
378	533. 648. 667. 672. 712.	399	602. 673. 676. 712. 725. 726. 727.
379	238. 533. 648. 667. 712.	400	.65. 234. 563. 673. 693. 695. 698. 703. 712.
380	186. 238. 648. 667. 668. 712.	401	619. 673. 693. 696. 712.
381	587. 648. 667. 668.	402	307. 309. 619. 673. 684. 693. 712.
		403	673. 712. 717. 803.
		404	673. 699. 700. 712.
		405	533. 673. 712. 719. 721. 770.

Αρθρ.	Σελ.	Αρθρ.	Σελ.
406	303. 587. 673. 712. 720.	432	712. 721. 724. 139. 186. 262. 673.
407	673. 674. 684. 712.		712. 721. 724.
408	673. 674. 686. 687. 712. 725. 727.	433	262. 300. 303. 389. 588. 673. 712. 721.
409	306. 619. 673. 684. 712.		723. 724.
410	306. 619. 673. 684. 688. 690. 712.	434	262. 673. 712. 721. 723.
411	306. 619. 673. 712.	435	588. 673. 694. 711. 712. 717.
412	245. 563. 673. 693. 696. 698. 701. 703. 712. 718.	436	673. 694. 712. 717.
		437	303. 587. 673. 685. 711. 712. 872.
413	59. 673. 702. 704. 712.	438	533. 673. 711. 712.
414	514. 673. 704. 712.	439	303. 587. 673. 712. 715. 716.
415	565. 585. 619. 673. 705. 712.	440	262. 673. 712. 713. 718.
Te 416	673. 686. 687. 712.	441	.....262. 673. 712.
417	.....673. 705. 712.	442	.43. 262. 533. 673. 712. 714.
418	.....673. 706. 712.		712. 714.
419	.36. 673. 706. 712.	443	262. 673. 712. 714. 805.
420	.....673. 691. 712.		
421	673. 712. 725. 726.	444	262. 673. 712. 714.
422	588. 673. 712. 725. 727.	445	262. 673. 712. 714.
		446	262. 673. 712. 714.
423	673. 674. 691. 712.	447	262. 673. 712. 713.
424	673. 691. 692. 712.	448	186. 194. 198. 262.
Te 425	619. 673. 692. 709. 712.		455. 673. 712. 715. 718. 946.
426	..36. 60. 619. 673. 677. 692. 693. 712.	449	262. 673. 712. 714. 725.
427	673. 692. 693. 711. 712. 724.	450	.....262. 673. 712.
		451	262. 307. 673. 712. 719.
428	673. 712. 725. 727.		
429	.....673. 712. 721.	452	262. 654. 673. 712.
430	565. 673. 712. 721. 723. 724.	453	.....262. 673. 718.
		454	.....262. 673. 732.
431	.43. 262. 532. 673.	455	225. 235. 262. 673.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
	718. 719. 732.	478	..3. 202. 258. 743.
456	....262. 673. 717.	934.	
457	262. 673. 717. 719.	479	.....744. 746. 7
458	262. 455. 673. 717.	480	.....109. 746. 747.
	718. 719.	481	180. 181. 262. 388.
459	262. 673. 717. 719.		748. 749.
460	262. 673. 717. 720.	482	.....748.
461	139. 186. 194. 198.	483	275. 753. 755. 848.
	262. 588. 673. 717.	484	.....744. 750.
	720. 946.	485	.....110. 758.
462	.....730.	486	171. 655. 758. 759.
463	.64. 175. 178. 181.		760.
	217. 245. 327. 509.	487	.14. 171. 655. 755. 7
	575. 730. 731. 733.		756. 757.
	737. 738. 739.	488	.....755. 757. 758.
464	177. 262. 575. 588.	489	.....455. 946.
	738. 739. 741.	490	.78. 126. 252. 338. 7
465	109. 217. 262. 300.		388. 395. 399. 408.
	388. 575. 738. 740.		482. 484. 485. 486.
	741.		488. 491. 523. 623.
466	194. 262. 575. 738.		841.
	742. 946.	491	124. 126. 494. 501.
467	306. 455. 730. 733.		502. 505.
468	.....734.	492	.....75. 455.
469	.....383. 734. 735.	493	.....75.
470	734. 735. 736. 746.	494	179. 182. 245. 300.
	749.		482. 494.
471	262. 731. 734. 735.	495	.....482. 494. 733.
	736. 737. 746.	496	..14. 82. 482. 494.
472	109. 262. 300. 388.		495.
	734. 737.	497	300. 482. 494. 495.
473	.....262. 734. 737.	498	.....297. 482. 495.
474	262. 388. 734. 737.	499	242. 482. 496. 602.
	738.	500	455. 482. 495. 496.
475	.....218. 340. 734.		505.
476	175. 518. 743. 752.	501	.....482. 496. 497.
	818.	502	.....393. 482. 496.
477	..3. 256. 258. 373.	503	238. 240. 377. 497.
	675. 743. 744. 934.		766. 770.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
504	.....377. 497.	535	112. 219. 409. 411.
505	.....307. 497. 767.		807.
506	300. 497. 568. 770.	536	.....324. 408. 411.
507	299. 304. 428. 497.	537	219. 238. 307. 411.
	753. 768. 770. 771.	538	190. 240. 304. 305.
	772. 864.		306. 323. 411. 533.
508	.....497. 864.		708.
509	.....497.	539	.....240. 411.
510	.....497.	540	297. 300. 322. 344.
511	280. 497. 766. 767.		345. 359. 412. 495.
512	.....126. 497.	541	344. 345. 359. 412.
513	.....302. 307. 497.		769. 797. 828. 847. } <i>τε</i>
514	.....352. 455. 497.		908.
<i>τε</i> 515	134. 261. 779. 782.	542	289. 344. 345. 359.
	796. 841.		412.
516	.....807. 808. 809.	543	178. 304. 328. 344.
517	307. 510. 808. 809.		345. 352. 357. 359.
	812. 832. 851.		585.
518	.....198. 810. 841.	544	190. 328. 344. 345.
519	.....837. 841.		367. 352. 359. 368.
520	.....302. 840. 849.	545	147. 246. 304. 326.
521	.....75.		329. 330. 331. 582.
522	.....75. 245.		588.
523	.....75.	546	.....246. 329.
524	.....75. 571. 576.	547	.....329. 330.
525	.....75. 256. 258.	548	.....307. 329.
526	75. 238. 532. 811.	549	119. 202. 254. 329.
527	.....75. 303. 588.		442. 460. 573. 879.
528	.....32.	550	.....329. 749.
529	77. 124. 127. 501.	551	.....332.
	502. 523. 658.	552	182. 253. 333. 335. } <i>τε</i>
<i>τε</i> 530	252. 388. 484. 523.		336. 789.
	779. 784.	553	135. 217. 341. 343.
531	.....238. 307. 309.		347. 351. 352. 557.
532	.....3. 830.	554	.....341. 353.
533	178. 179. 182. 183.	555	..47. 64. 180. 181. } <i>τε</i>
	246. 248. 283. 316.		341. 342. 565. 709.
	318. 319. 377. 411.	556	190. 221. 341. 532.
534	.....322.	557	341. 448. 767. 953.

Αρθρ.	Σελ.	Αρθρ.	Σελ.
558	.....341. 342. 767.	583	212. 240. 262. 304.
559	.47. 190. 341. 342.		333. 337. 351. 369.
Te. l 560	352. 371. 710.		380. 392. 582.
	299. 342. 343. 344.		.....392.
	345. 353. 359.	584	.18. 304. 369. 370.
561	157. 159. 160. 345.	585	372. 392. 496. 585.
	346. 347. 353. 356.		587.
	393.	586	.....371. 392.
562	159. 345. 353. 359.	587	.....371. 392.
563	337. 350. 351. 353.	588	...3. 41. 307. 374.
	369. 908.		375. 376. 392. 413.
564	119. 121. 221. 354.		503. 827. 946.
	355. 356. 459.	589	.....392. 413.
565	300. 359. 360. 708.	590	....363. 392. 413.
566	.....328. 359. 360.	591	299. 380. 382. 392.
567	.....246. 357. 360.		413. 497. 716. 736.
568	.....356. 357. 360.		815.
569	246. 307. 357. 359.	592	238. 367. 377. 382.
	391. 749.		392. 413. 495.
570	...37. 47. 82. 360.	593	190. 307. 377. 382.
571	.....360. 736.		392. 413. 935.
572	.....360. 736.	594	241. 304. 377. 378.
573	.....360.		382. 392. 413.
574	.....360.	595	240. 304. 378. 382.
575	..16. 99. 326. 339.		392. 413. 814.
	360. 362. 417.	596	180. 377. 392. 413.
576	..35. 82. 217. 362.		766. 767. 769. 870.
577	.....82. 362.		897.
578	.82. 181. 217. 240.	597	392. 413. 766. 769.
	362.		897.
579	.....63. 363.	598	178. 300. 392. 413.
Te. { 580	242. 246. 363. 367.		766. 770.
	368. 380. 382. 391.	599	186. 392. 413. 766.
	392. 823.		770.
581	.35. 242. 246. 266.	600	307. 392. 413. 766.
	267. 363. 368. 371.		770. 870. 882.
	372. 380. 381. 392.	601	392. 413. 812. 870.
582	126. 309. 351. 352.		882.
	380. 392. 644.	602	151. 280. 356. 367.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
603	379. 392. 413. 588. 151. 158. 392. 413. 478.	626	385. 394. 413. 859.
604	151. 158. 345. 367. 371. 380. 392. 413. 881.	627	261. 385. 394. 396. 481.
605	151. 158. 371. 392. 413. 588.	628	385. 391. 394. 397.
606	151. 158. 280. 371. 392. 413. 881.	629	219. 307. 348. 385. 397. 398. 400. 401. 408.
607	151. 371. 392. 413.	630	385. 394. 397. 402. 404. 405. 514. 526. 532.
608	151. 156. 280. 367. 392. 413. 881.	631	385. 397. 399. 401. 402. 403.
609	151. 156. 392. 413.	632	.....385. 397. 410.
610	.....392. 413. 767.	633	307. 385. 392. 413. 421.
611	262. 307. 381. 382. 392. 413. 812.	634	395. 472. 478. 481. 482. 958.
612	.....381. 382. 383.	635	.....478. 480. 482.
613	.....381. 383.	636	.81. 478. 480. 482.
614	.....381. 383. 384.	637	241. 246. 478. 480. 481. 482.
615	.....381. 384.	638	389. 478. 481. 482. 779.
616	.....381. 384.	639	.....402. 478. 482.
617	.....383. 384.	640	..3. 127. 447. 448. 463.
618	118. 385. 386. 388. 389. 394. 480. 770.	641	241. 245. 385. 447. 448. 456.
619	178. 179. 240. 385. 391.	642	447. 448. 449. 533.
620	297. 300. 385. 391. 495.	643	..3. 375. 447. 449. 450.
621	197. 241. 292. 385. 390. 391. 392. 480. 482. 532.	644	441. 447. 450. 460. 461. 474. 808.
622	324. 385. 392. 482.	645	278. 447. 450. 451. 460.
623	.82. 299. 307. 385. 391. 392. 496.	646	..42. 91. 117. 447. 451. 452.
624	181. 262. 385. 390. 392. 413.	647	.....447. 451. 452.
625	302. 385. 393. 413. 602.	648	.....447. 451. 452.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
649	....447. 451. 452.	679	.47. 300. 466. 468.
650	....447. 452. 464.		503. 570. 657. 739.
651	.....447. 452.	680	..47. 60. 352. 466.
652	...447. 452. 454.		469.
653	....447. 452. 454.	681	154. 300. 466. 469.
654	447. 452. 454. 455.		470. 857. 858.
655	447. 455. 456. 917.	682	185. 242. 470. 473.
656	.....42. 91. 455.	683	...43. 47. 60. 465.
657	154. 455. 456. 465.		470. 471. 472.
	857.	684	....389. 470. 472.
658	.42. 142. 451. 456.	685	297. 300. 303. 470.
	458. 459.		473. 570. 572. 657.
659	.....456. 459.		857. 858.
660	....453. 456. 459.	686	..47. 60. 242. 297.
661	.....456. 459.		303. 470. 570. 657.
662	242. 454. 456. 459.		857. 858.
	642.	687	.....474.
663	.....456. 459.	688	337. 474. 475. 588.
664	.....238. 456.	689	....474. 475. 476.
665	142. 163. 238. 433.	690	154. 474. 476. 477.
	460.	691	....162. 474. 476.
666	.....456. 460.	692	..47. 60. 474. 477.
667	.47. 456. 459. 461.	693	....474. 477. 518.
	462. 775.	694	.....474.
668	.....456. 461.	695	261. 438. 442. 443.
669	.....456. 462.	696	.....438. 439.
670	....450. 456. 462.	697	....438. 439. 440.
671	..42. 47. 142. 453.	698	....438. 439. 440.
	456.	699	....438. 439. 440.
672	..42. 47. 142. 453.	700	.37. 438. 439. 441.
	456.	701	261. 438. 441. 442.
673	....453. 463. 464.	702	261. 300. 438. 441.
674	....463. 465. 882.		442. 861. 953.
675	.....465.	703	....261. 438. 443.
676	.....47. 466. 572.	704	.....438. 443.
677	..47. 60. 466. 467.	705	..3. 438. 443. 444.
	468. 472. 477.	706	.....438. 444.
678	297. 300. 303. 306.	707	256. 261. 299. 438.
	466. 468.		443.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
708	256. 299. 438. 443. 444.	739	.....78. 779.
709	438. 444. 569. 571. 573.	740	.....
710	.....438.	741	155. 222. 778. 800.
711	.....438. 445.	742	....775. 776. 800.
712	.....438. 440. 445.	743	....774. 800. 812.
713	.....438. 445. 953.	744	157. 776. 800. 859.
714	438. 445. 446. 791.	745	273. 791. 793. 794. 800.
715	.47. 438. 444. 952.	746	240. 305. 461. 720. 792. 793. 800.
716	.....438. 439.	747	720. 793. 795. 800.
717	.....32. 74. 411.	748	496. 734. 780. 800.
718	.....78. 89. 411.	749	261. 774. 782. 800.
719	....411. 779. 810.	750	510. 755. 758. 760. 763. 800. 840.
720	.....179. 411.	751	.....783. 800.
721	....297. 411. 412.	752	180. 181. 274. 305. 763. 765. 774. 796.
722	.....411. 412.		797. 798. 799. 800. 813. 839.
723	....197. 411. 412.	753	300. 446. 796. 800.
724	.....411. 412.	754	.....797. 800.
725	.....411.	755	238. 305. 783. 796. 800.
726	.....411. 412.	756	287. 299. 304. 307. 343. 446. 763. 797.
727	...37. 47. 82. 411. 412.		798. 799. 800. 809. 839.
728	196. 299. 411. 413. 496. 767.	757	274. 768. 774. 798. 800. 820.
729	307. 411. 413. 484. 966.	758	800. 805. 806. 830.
730	110. 217. 261. 411. 484. 732.	759	274. 446. 525. 678. 742. 780. 791. 800.
731	.90. 238. 411. 413. 484.	760	.....801.
732	....411. 484. 950.	761	.....801. 802.
733	....197. 411. 484.	762	.....307. 804.
734	.....411. 484.	763	.47. 802. 803. 804. 870.
735	.37. 411. 484. 799. 802. 870.	764	.....802.
736	.....32. 810.		
737	....523. 779. 804.		
738	134. 763. 790. 841.		

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
765	.....802.	791	274. 299. 305. 819.
766	.....802. 803.		828. 829. 833. 840.
767	178. 179. 807. 808.	792	300. 305. 819. 829.
	830.		833.
768	178. 180. 297. 300.	793	....819. 829. 833. Τρ.
	807. 809. 830.	794	....819. 829. 833.
769	..37. 82. 809. 812.	795	141. 178. 198. 238.
	830.		297. 300. 819. 830.
770	.37. 808. 809. 830.		832. 833.
771	253. 300. 809. 830.	796	.....819. 833.
772	198. 238. 809. 810.	797	.....819. 831.
	811.	798	194. 299. 819. 832.
773	.....809. 810.		833. 852. 946.
774	240. 241. 299. 767.	799	.43. 819. 832. 833.
	795. 809. 812. 814.	800	261. 754. 819. 833.
	832.		834.
775	.....809. 812.	801	754. 819. 833. 852.
776	791. 809. 814. 815.	802	.....819. 834.
	832.	803	....819. 820. 834.
777	.....809. 814.	804	376. 819. 830. 833.
778	496. 778. 809. 814.	805	.....32. 835.
779	.....806. 809.	806	.....835.
780	.95. 442. 496. 817.	807	267. 835. 840. 842. Τρ.
	818.		843. 853.
781	.....814.	808	.93. 134. 230. 763. Τρ.
782	....281. 379. 818.		835. 837. 841. 843. Τρ.
783	810. 811. 814. 860.	809	835. 843. 844. 930.
784	.....43. 810.	810	....835. 845. 846.
785	191. 225. 273. 319.	811	126. 307. 835. 840.
	428. 524. 819. 821.		847.
	822. 824. 826. 833.	812	482. 763. 835. 838.
786	819. 820. 832. 833.		839.
787	132. 217. 524. 763.	813	755. 760. 763. 835.
	819. 820. 832. 833.	814	....835. 836. 837.
788	530. 819. 820. 833.	815	.42. 835. 837. 847.
789	763. 765. 819. 820.	816	274. 299. 300. 305.
	833. 834.		307. 820. 835. 847.
790	527. 819. 822. 830.	817	181. 274. 798. 835.
	831. 833.		847. 848.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
818	....720. 835. 850.	878. 879.	
819	178. 179. 835. 849.	851	.....878.
820	297. 300. 835. 849.	852	.....818. 878.
821	....37. 47. 82. 735.	853	261. 438. 873. 878.
822	835. 849. 851.	854	.89. 307. 860. 866.
823	.....835. 850.		876. 930.
824	198. 238. 835. 850.	855	....447. 866. 876.
825	.....835. 850.	856	447. 502. 520. 866.
826	.....835. 837.		870.
827	.....835. 851.	857	....866. 869. 870.
828	138. 240. 241. 299.	858	....866. 872. 873.
829	767. 835. 851. 856.	859	.36. 267. 340. 447.
830	.....835. 851.		866. 872. 873. 874.
831	778. 835. 849. 851.	860	447. 866. 872. 873.
832	.43. 835. 851. 852.	861	447. 866. 872. 873.
833	860.		874. 904.
834	.....835. 853.	862	180. 181. 261. 274.
835	.....835. 853.		447. 568. 866. 886.
836	....361. 835. 853.	863	179. 568. 866. 886.
837	....835. 854. 855.	864	.....866.
838	.....835. 864.	865	....180. 866. 886.
839	....79. 835. 852.	866	....866. 886. 887.
840	763. 821. 835. 836.	867	866. 879. 880. 881.
841	852. 856. 859.	868	.....866. 881.
842	.....835. 852.	869	281. 307. 532. 866.
843	.....835. 852.		870. 879. 882.
844	....197. 818. 877.	870	..64. 75. 866. 867.
845	....197. 765. 877.		885. 888.
846	...3. 47. 389. 571.	871	111. 300. 389. 444.
847	877.		866. 965. 966. 967.
848	.....877.	872	111. 307. 796. 866.
849	....480. 801. 877.		966. 967.
850	.....480. 877.	873	....483. 866. 965.
	.....877.	874	395. 478. 866. 965.
	.....261. 877.	875	256. 676. 866. 888.
	.....197. 877.	876	.65. 256. 676. 866.
	261. 272. 460. 818.		888.
	878.	877	480. 866. 926. 936.
	180. 261. 272. 801.		960.

	Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
1 ρ.	878	.....883. 891.	904	.....930. 968.
ι	879	448. 532. 883. 889.	905	934. 936. 952. 968.
ι	880	..63. 64. 271. 672.	906	.....929. 968.
		881. 883. 888. 890.	907	.....75. 888. 968.
	881	....672. 883. 962.	908	307. 898. 935. 962.
ι	882	145. 272. 508. 883.		968.
		884. 885. 889. 890.	909	179. 253. 962. 964.
		962.		968.
ι	883	145. 272. 394. 514.	910	111. 238. 253. 389. 74.
		532. 883. 884. 885.		479. 481. 796. 962.
		962.		963. 965. 967. 968.
ι	884	272. 514. 884. 962.	911	111. 155. 253. 389. 3.
ι	885	307. 892. 894. 895.		479. 796. 962. 964.
		905.		965. 967. 968.
ι	886	.63. 307. 896. 901.	912	....300. 962. 968.
ι	887	.....256. 896.	913	.....962. 968. 2.
ι	888	..47. 60. 892. 896.	914	....962. 967. 968. 4.
ι	889	438. 902. 913. 934.	915	307. 900. 901. 902.
ι	890	.....306. 898.		968.
ι	891	300. 739. 899. 911.	916	....900. 902. 968.
		926. 932. 968.	917	....900. 902. 968.
ι	892	197. 899. 911. 932.	918	111. 900. 901. 902.
		968.		968.
ι	893	.63. 297. 298. 303.	919	....902. 904. 968.
		899. 911. 932. 968.	920	....902. 905. 968. 4.
ι	894	899. 900. 911. 932.	921	241. 902. 906. 968. 1.
		968.	922	....902. 906. 968.
ι	895	899. 911. 924. 932.	923	179. 902. 907. 968.
		968.	924	....902. 907. 968.
ι	896	306. 864. 900. 911.	925	111. 300. 302. 303.
		924. 932. 968.		306. 749. 902. 907.
	897	.65. 911. 925. 932.		911. 968.
		968.	926	902. 909. 912. 968. 4.
	898	900. 911. 932. 968.	927	298. 902. 912. 951. 4.
ι	899	911. 926. 932. 968.		968.
	900	....928. 932. 968.	928	.47. 245. 256. 300. 3.
	901	....926. 932. 968.		902. 914. 968.
	902	....929. 932. 968.	929	654. 902. 907. 968.
	903	930. 932. 953. 968.	930	.....902. 968.

Αριθρ.	Σελ.	Αριθρ.	Σελ.
931	....588. 902. 968.	958	....256. 916. 968. _γ
932	253. 902. 915. 968.	959	....916. 921. 968. _γ
933	902. 907. 915. 968.	960	....916. 921. 968. _γ
934	389. 902. 910. 968.	961	....916. 920. 968.
935	....748. 902. 968.	962	438. 916. 920. 943.
936	414. 898. 932. 933.		968.
	934. 968.	963	298. 306. 309. 916.
_{Γρ} 937	.60. 932. 933. 934.		921. 968.
	968.	964	916. 921. 953. 968.
_γ 938	300. 303. 932. 935.	965	.59. 739. 916. 922. _γ
	936. 947. 968.		926. 932. 953. 968.
_γ 939	.60. 296. 300. 932.	966	197. 389. 899. 916. _γ
	936. 968.		922. 932. 968.
_γ 940	932. 936. 937. 968.	967	.63. 297. 298. 300. _γ
941	....932. 936. 968.		303. 916. 922. 923. _γ
942	932. 936. 941. 944.		932. 968.
	968.	968	916. 922. 932. 968. _γ
943	....932. 936. 968.	969	916. 923. 932. 968. _γ
944	....932. 936. 968.	970	.65. 258. 916. 924.
_γ 945	.36. 296. 932. 945.		925. 932. 968.
	968.	971	306. 916. 924. 932. _γ
_γ 946	307. 932. 934. 945.		934. 968.
	968.	972	898. 916. 932. 968.
_γ 947	932. 945. 948. 968.	973	916. 924. 932. 968.
948	....932. 946. 968.	974	.....932. 968.
_γ 949	.60. 245. 253. 256.	975	.67. 926. 927. 932.
	300. 482. 932. 946.		968.
	968.	976	....927. 932. 968.
950	111. 389. 932. 946.	977	588. 927. 932. 968. _γ
	947. 968.	978	926. 928. 932. 968. _γ
951	796. 932. 965. 968.	979	256. 929. 932. 968. _γ
952	....932. 946. 968.	980	929. 930. 932. 953. _γ
953	....932. 946. 968.		968.
_γ 954	307. 892. 916. 917.	981	926. 931. 934. 948. _γ
	918. 963. 968.		952. 968.
_γ 955	.....916. 968.	982	.....930. 968.
_γ 956	....916. 918. 968.	983	930. 932. 935. 952.
_γ 957	.63. 597. 916. 919.		968.
	968.	984	....935. 962. 964.

Ἀρθρ.	Σελ.	Ἀρθρ.	Σελ.
985	111. 155. 253. 389. 796. 962. 964. 967.	1012	532. 886. 948. 957. 961.
986	.....932. 934.	1013	886. 948. 959. 961. <i>εξ ου</i>
987	.....60. 932. 933.	1014	886. 948. 959. 961.
988	....300. 932. 933.	1015	886. 948. 959. 960. 961.
989	932. 934. 935. 936.	1016	306. 886. 948. 959. 961.
990	.....932. 934.	1017	111. 886. 948. 949. 958.
991	....932. 936. 943.	1018	376. 389. 827. 886. 948. 958.
992	....932. 936. 944.	1019	769. 796. 886. 948. 959. 967.
993	202. 932. 936. 944.	1020	886. 948. 952. 959. <i>εξ ου</i>
994	..36. 60. 111. 253. 389. 482. 796. 932. 934. 945.	1021	376. 389. 886. 948. 959. 960. 962.
995	....932. 946. 948.	1022	241. 480. 482. 532. 886. 948. 960. 962.
996	.....932. 948.	1023	886. 948. 960. 961. 962.
997	....448. 932. 948.	1024	.47. 886. 948. 960. <i>εξ ου</i>
998	.....948.	1025	202. 499. 748. 775. 836. 886. 902. 917. 941.
999	475. 877. 887. 913. 948.	1026	.....886. 906.
1000	....445. 948. 953.	1027	.....886.
1001	.....948. 949.	1028	.....532. 886.
1002	.....948. 954.	1029	.....859. 886.
1003	....948. 953. 960.	1030	194. 197. 238. 886.
1004	870. 886. 948. 955. 961.	1031	.....238. 886.
1005	197. 476. 886. 948. 955. 971.	1032	.....448. 886.
1006	.64. 291. 886. 948. 955. 956. 961.	1033	.....886.
1007	179. 256. 886. 948. 955. 961.	1034	.....886. 941.
1008	253. 480. 481. 482. 886. 948. 958. 959. 961.	1035	....395. 886. 896.
1009	886. 948. 956. 959. 961.	1036	....238. 532. 886.
1010	886. 948. 957. 959. 961.	1037	.....256. 886.
1011	886. 948. 957. 961.		

Αρθρ.	Σελ.	Αρθρ.	Σελ.
1038	179. 241. 886. 896.	1072	.....11. 597.
1039	....117. 238. 396.	1073	.11. 179. 258. 480.
1041	111. 197. 389. 448.		482.
1042	.....111.	1074	.....11. 47. 480.
1043	... ..197.	1075	.....11.
1045	....479. 886. 954.	1076	..11. 91. 448. 596.
1046	.....479.		597.
1047	....197. 479. 532.	1077	.....11. 59. 437.
<i>Ερωτημα</i> 1048	111. 179. 479. 532.	1078	.....11.
	533. 886.	1079	.....11. 438.
1049	.....11.	1080	.....11.
1050	.....11. 532.	1081	.....11. 59. 933.
1051	.....11. 42. 43.	1082	.....92. 253.
1052	.....11.	1083	.....448.
1053	.....11.	1084	.....596. 597.
1054	.....11. 179. 256.	1085	.....453.
1055	.....11.	1086	.....59. 437.
1056	.....11.	1087	.....432. 433.
1057	.....11.	1088	251. 253. 432. 433.
1058	.....11.	1089	146. 251. 300. 389.
1059	.....11.		432. 434. 435.
1060	.11. 253. 300. 389.	1090	....124. 251. 432.
	395. 480. 482. 767.	1091	248. 251. 262. 432.
1061	.11. 179. 253. 389.		435. 596.
1062	.....11. 960.	1092	.59. 248. 251. 432.
1063	.....11. 480.		436. 437. 950.
1064	.....11.	1093	....251. 432. 437.
1065	.....11. 60.	1094	....251. 432. 437.
1066	.11. 480. 481. 482	1095	251. 432. 437. 448.
	596. 597.	1096	.60. 251. 432. 437.
1067	.....11. 256.	1097	.60. 251. 256. 432.
1068	.11. 253. 300. 389.		433. 437.
	767. 960.	1098	....251. 432. 437.
1069	.....11.	1099	251. 256. 432. 437.
1070	.....11.		448.
1071	..11. 60. 481. 482.	1100	.....21. 291.

1913

Handwritten signature or name, possibly "Hui" or "Hui/".

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ

Σελ.	4	στίχ.	17	ἀντὶ «fangagr» γρ. «fangsgr».
»	58	»	31	» «ἐκδόσεσιν. Ἄφ' ἐτέρου» γρ. «ἐκδόσεσιν, ὅτι».
»	59	»	20	» «authenticité» γρ. «authenticité».
»	64	»	7	» «τόπος» γρ. «τύπος».
»	71	»	32	» «cous» γρ. «cours».
»	85	»	7	» «Κεφάλαιον τέταρτον» γρ. «Κεφάλαιον τρίτον».
»	91	»	20	» «δύναται τὰ ἐμποροδικεῖα νὰ παραπέμψωσιν» γρ. «δύνανται αἱ ἐμπορικαὶ δίκαι νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς συμβιβαστάς».
»	94	»	18	» ἡ λέξις «ἐμποροδικεῖα» παρέλκει.
»	94	»	31	» ἡ λέξις «τῶν ἐμποροδικείων ἡ ἀρμοδιότης» παρέλκει.
»	133	»	28	» ἡ λέξις «ἡ ἐμποροδικεῖω» παρέλκει.
»	182	»	32	» «§ 124» γρ. «§ 173».
»	183	»	14	» «ἰσχυρὸς» γρ. «ἰσχυρισμὸς».
»	300	»	28	» «1668» γρ. «1068».
»	372	»	26	» «δικαίου» γρ. «διαδίκου».
»	401	»	24	» «παρελθόν» γρ. «περιελθόν».
»	413	»	13	» «§ 167» γρ. «§ 118».
»	413	»	20	» «§ 180» γρ. «§ 118».
»	420	»	14	» «προσκήσει» γρ. «προκλήσει».
»	432	»	25	» «πράγματος ἡ» γρ. «πράγματος ἡ».
»	756	»	23	» «(πολ. 487 § 297 § 2.» γρ. «(πολ. 487 § 2. 97 § 2».

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΝ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

KINHTE BIBΛIOΘΗKH BEPOIAS

ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ

				No 3

No. 3

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

300

ΕΓ

ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΤΗΣ

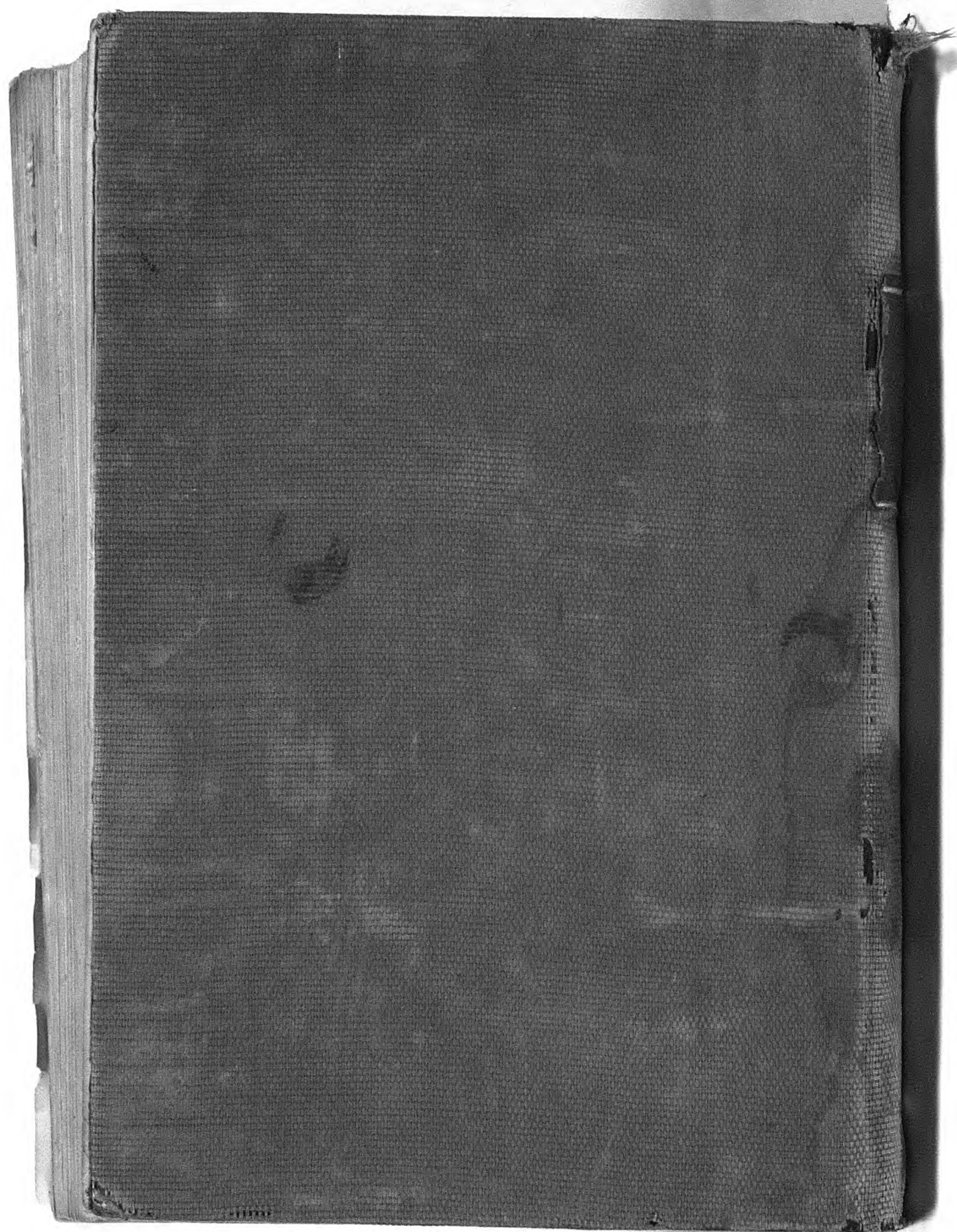
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ἀριθ. χρ. 66

μερομηνία
πατροφῆς

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ

Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Βέροιας